Nr. 51

Porumbul, la el acasă

Viața în campanie

Toamna recoltei, aici, în cîmpia Burnasului, are parcă o opulență exotică, de junglă. Mergi kilometri și kilometri, cîte 10—12, doar prin porumb, prin incintele fermelor specializate în această cultură, ca printr-un fel de păduri tropicale, cu miliarde de arbori care foșnesc metalic. Apoi păduri de pomi fructiferi, apoi vii. Risipă de miros de strugure strivit sub roata căruței, lut mirosind a tescovină. Apoi întinse grădini de legume, apoi ciai de lucernă și fîn cu miresme subtile, persuasive, care te mîngîie, te leagănă, te adorm, te urmăresc pînă departe. Drumurile Ceylonului nu vor fi mirosind altfel printre plantații de ceai, eucalipt sau ananas. Ici-colo, pe garduri și sub streșinile caselor se usucă în salbe amare foile de tutun. Toamnă plină, competiție de culori, de arome, de sunete, ca într-o junglă, dar care, în aceste priveliști desenate nu de hazard ci de mîna omului, nu-ți asaltează simțurile deodată, ci, ca într-un concert, după intrări savant dirijate, astfel încît fiecare instrument să-și epuizeze ultima notă, prelungindu-și ecoul într-un perpetuu fundal de incandescent, înmiresmat și vibrant septembrie.

Peste toate, porumbul. E mai ales ceasul lui, și acest ceas, din locul unde ne aflăm, inundă parcă timpul, pămîntul, cerul, nemailăsînd loc pentru nimic altceva.

Sîntem pe lîngă Turnu-Măgurele, într-un cîmp experimental al porumbului din raza Trustului I.A.S. al județului Teleorman. Sînt patru astfel de cîmpuri sub veghea trustului, unul aici, în condiții de irigare, altul la Alexandria, în zona de centru, altul la Schela, în nordul cu pămîntul mai slab, mai rece, altul la Piatra, în tipsia dulce a luncii. Vreo 125 de hibrizi de porumb (există chiar atîția hibrizi de porumb pe lumea asta ? !) își demonstrează competitiv virtuțile, în condiții specifice de sol, de climă, de relief, de tehnici și de tehnologii ale muncii pămîntului. Aici, unde ne aflăm, porumbul e chiar pădure, țesătura lui e înaltă, compactă, grea, întuneric de codru răsturnat

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU ■

40

ANUL XXIX (1321)
2 OCTOMBRIE 1980

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Cherhanaua Crișani într-un septembrie tîrziu
Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Energie și civilizație

În manifestarea ei cea mai comună, energia electrică a însemnat, pentru om, mai întîi lumină ! Așa a devenit poate simbol al progresului. Electrificarea României a însemnat, cu siguranță, asigurarea dreptului ei la civilizație. Energia a devenit deci și pentru noi element de bază al dezvoltării. Și dacă ar fi să împingem lucrurile și mai departe, atunci energia, în diversitatea formelor ei de întrebuințare, a devenit condiție esențială în procesul îndelungat și complex al emancipării umane. În ultimii 30 de ani de construcție socialistă, producția de energie electrică a României, pe locuitor, a crescut de 34 de ori. Dezvoltarea este impresionantă ! Țări ale lumii, dezvoltate din punct de vedere energetic, nu au atins un astfel de ritm. În acești ani, în baza planurilor de dezvoltare energetică a României, riurile noastre au fost înnobilate cu sute de hidrocentrale și obligate să producă energie ; Dunărea, la fel. Pe teritoriul țării a apărut o întinsă salbă de termocentrale. Avuția națională a României a crescut în ritmuri și valori fără precedent. Popoarele independente din punct de vedere energetic au cunoscut și cunosc în continuare o mai mare și mai rapidă dezvoltare. Energia a devenit și pentru noi un principal factor al dezvoltării, o puternică și de neînlocuit forță de producție. Nevoia de energie echivalează tot mai mult cu nevoia de dezvoltare economică și socială a popoarelor. Eforturile făcute de statul nostru socialist, în acest sens, vin să reliefeze justețea politicii noastre de dezvoltare, înfăptuită pe baze riguros științifice de Partidul Comunist Român, în toți acești ani de neîntrerupt progres economic

(Continuare în pagina 9)

N. GRIGORE MARAȘANU ■

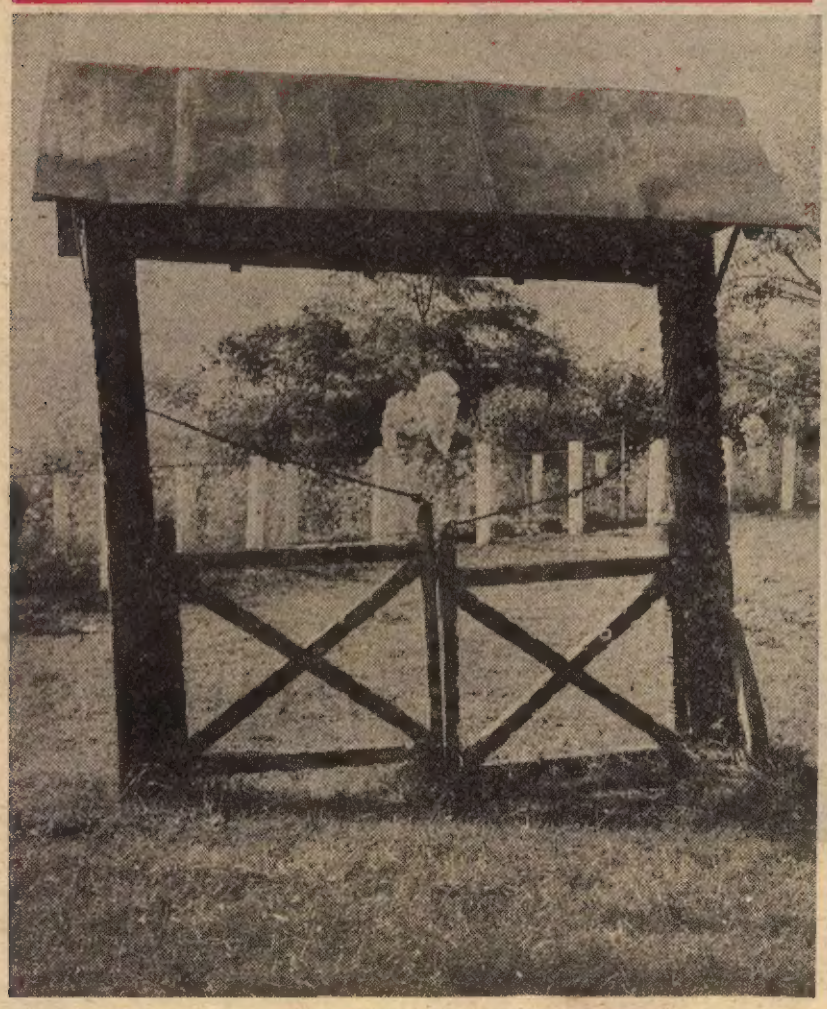

O poartă dinspre infinit către infinit : amintirea martirilor de la Ip.
Fotografie de SORIN POSTOLACHE ■

Un savant japonez despre Maramureș

Satul primordial

„Maramureșul este satul primordial. Nu știu precis de unde vine și te copleșește pînă la urmă acest sentiment. Poate din toate, din port, din porți, din bisericuțele de lemn, din țăptura omului. Este un complex de realități care converg în a simți aici că te afli în satul primordial.

Țăranii maramureșeni nu vin de nicăieri. Ai sentimentul că au venit direct din cer în Maramureș.

În alte țări simți, știi că oamenii au venit de undeva, aici nu ai acest sentiment. Aici, în Maramureș, este omul primordial în noblețea sa principală, nu primitivă, în frumusețea lui de înaltă civilizație".

Așa a început să-mi vorbească în Muzeul satului din București, stînd în pridvorul unei case țărănești în care ar putea locui împărații și au locuit țăranii cu acest sentiment profund, milenii de-a rîndul, profesorul japonez Minoru Nambara, savant în istoria civilizațiilor, care după opt ani de studii în Europa a descoperit și țara noastră, Maramureșul, înainte de toate, în care a fost de trei ori pînă acum, după ce a călcat pe toate continentele și-n toate culturile.

În trei zile de convorbiri răscolitoare cu acest om cu un deceniu mai vîrstnic decît mine am aflat lucruri atît de frumoase și profunde despre propria mea țară, despre Maramureșul nostru, încît mă simt foarte dator să le împărtășesc grabnic, mai ales că vin de la un străin care a călcat ca pe un tărîm sfînt pentru a treia oară satul și pămîntul românesc.

(Continuare în pagina 24)

IOAN ALEXANDRU ■

Din sumar:

■ Să avem toată încrederea în geologii noștri (pag. 5) ■ Mica industrie a marilor ambiții (pag. 6—7) ■ Cum s-a făcut o șușanea (pag. 11) ■ Călătorie în China (pag. 23)

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE BACĂU ȘI NEAMȚ

Județul Bacău

Reîntîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii din județul Bacău a relevat, o dată mai mult, prin forța exemplelor, locul pe care îl ocupă în cadrul procesului general de făurire a societății multilateral dezvoltate conceptul privind înfăptuirea consecventă a politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul României, reducerea sensibilă a decalajelor existente în trecut în dezvoltarea economico-socială a teritoriului. Județul Bacău — perimetru administrativ cu slabă pondere în economia României antebelice — a cunoscut și el în anii puterii populare, și în mod deosebit în perioada ultimului deceniu și jumătate, un continuu și amplu proces de reînnoire istorică, evident astăzi la scara realității prin realizări din domeniul industriei, al agriculturii, prin efloresceța științei, culturii, artei, prin creșterea nivelului de viață și civilizație. Și aici, înțeleapta politică de investiții în profil teritorial a condiționat ridicarea unor importante unități industriale, determinînd, implicit, creșterea gradului de ocupare a populației, înfăptuirea unor vaste remodelări urbanistice, reducerea distanței dintre oraș și sat. Aici, ca pretutindeni dealtfel — așa cum a ținut să sublinieze în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — izvorul acestor realizări îl constituie, deopotrivă, marea capacitate a comuniștilor de a transforma în fapte vocația unui întreg popor, precum și eliberarea gîndirii politice, ideologice, științifice din strînsoarea dogmatismului și transformarea lor în instrumente de lucru capabile de a pătrunde în esența realității concret istorice, de a descifra mișcarea dialectică a devenirii noastre în funcție de condițiile specifice României.

Vizita secretarului general al partidului nostru a cuprins mai multe localități și unități economice ale județului Bacău. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit în această vizită de tovarășa Elena Ceaușescu, de alți conducători de partid și de stat, a fost pe rînd oaspetele chimiștilor și petrochimiștilor din Borzești, al minerilor și petroliștilor din Comănești și Moinești, al colectivelor de oameni ai muncii din industria lemnului. Au fost vizitate apoi Întreprinderea de avioane din Bacău, Întreprinderea de mașini unelte și Combinatul chimic din Bacău — în această ultimă unitate consemnîndu-se fericitul prilej ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să taie panglica inaugurală ce a marcat intrarea oficială în producție a puternicei unități industriale băcăuane. În aceeași zi, primul bărbat al țării s-a mai întîlnit cu muncitorii, tehnicienii și specialiștii Întreprinderii de postav „Proletarul" și cu cei ai Complexului de selecție și hibridare de la Brad.

Pretutindeni, masele de oameni ai muncii, sosite în întîmpinare, și-au exprimat bucuria de a-l avea din nou în mijlocul lor pe iubitul fiu al poporului nostru, pretutindeni, odată cu înaltele sentimente de stimă și gratitudine, cei prezenți și-au reafirmat hotărîrea de a împlini exemplar sarcinile actualului cincinal și de a transforma în fapte mărețele obiective ale celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Momentul culminant l-a constituit marea adunare populară din municipiul Bacău. În cadrul cuvîntării rostite cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să aducă numeroase cuvinte de laudă colectivelor vizitate, oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt și cercetare pentru remarcabilele succese dobîndite în dezvoltarea generală a țării, pentru realizările obținute în județ. Sînt tot atîtea dovezi, a remarcat secretarul general al partidului nostru, că organizația de partid a județului, organele de partid de pe întreg cuprinsul județului au acționat cu răspundere, în strînsă legătură cu oamenii muncii, și în spiritul hotărîrilor Comitetului Central, ale congreselor partidului. **„Puternica dezvoltare pe care a cunoscut-o județul Bacău în domeniul industriei și în celelalte sectoare** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **demonstrează cu putere justețea politicii partidului nostru comunist, care aplică neabătut legitățile generale la condițiile concrete ale țării noastre, călăuzindu-se după învățătura atotbiruitoare, revoluționară — materialismul dialectic și istoric".**

Pe baza creșterii forțelor de producție și, în mod firesc, a avuției naționale, a spus conducătorul partidului și statului nostru, a fost posibilă și continua îmbunătățire a nivelului de trai material și spiritual al cetățenilor patriei noastre. Elocvent în acest sens este faptul că, odată cu încheierea în acest an a celei de-a doua etape a majorării retribuției, veniturile oamenilor muncii vor crește cu 30 la sută, față de 20 la sută, cît se prevăzuse pentru actualul cincinal. Sînt fapte care demonstrează plenar că întreaga activitate a partidului este destinată bunăstării și fericirii poporului nostru, sînt fapte care ne îndeamnă să nu uităm nici o clipă — și ne obligă în acest sens atît bucuria cît și decența prin care ne reconsiderăm pe noi înșine — că nimic din ce s-a realizat în țara asta, în special în perioada ultimului deceniu, nu ne-a fost făcut cadou, ci a fost cucerit, construit, plătit cu eforturi și sacrificii. Sînt fapte ce dovedesc fără drept de tăgadă că totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale pentru a înfăptui neabătut obiectivele și sarcinile stabilite de partid.

Referindu-se la sarcinile curente și de perspectivă, secretarul general al partidului a ținut să evidențieze importanța pe care trebuie să o acordăm în continuare

Pag. 2

Din nou Bacăul, la scara viitorului (sus)

La Întreprinderea de mașini unelte, discuții și indicații privind integrarea și tipizarea producției (jos)

Pag. 3

Marea adunare populară din județul Neamț (sus)

Primire entuziastă în orașul petrochimiștilor de pe Trotuș (mijloc)

Moment inaugural la Roman : se așază piatra fundamentală a unui nou laminor de țevi (jos)

perfecționării activității de conducere, participării oamenilor muncii la procesul decizional. Este necesar să se promoveze în continuare același climat favorabil dialogului deschis, dezbaterilor critice și gîndirii colective, elemente politico-morale și psihosociale indispensabile în cadrul unui vast program de lucru, ce presupune unitate de voință și acțiune. În acest context, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să precizeze că **„numai prin participarea directă a maselor populare, a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății noastre — la activitatea de conducere înfăptuim cu adevărat principiul socialist, revoluționar al făuririi socialismului cu poporul, pentru popor"**. O fecundă activitate de concepție și practică socială trebuie să asigure în continuare structura modernă a economiei naționale. Este necesar, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, să facem totul pentru a folosi mai bine capacitățile de care dispunem, pentru creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice, pentru reducerea consumurilor materiale și înfăptuirea tuturor celorlalte măsuri legate de aplicarea noului mecanism economico-financiar.

Abordînd în continuare problemele actuale ale situației internaționale, președintele României a reafirmat principiile călăuzitoare ale politicii noastre externe, dorința de pace a poporului nostru, singurul climat favorabil deziderateloor noastre de progres și civilizație, politica de pace, bună vecinătate și colaborare între popoare fiind dealtfel unica posibilitate pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Vizita întreprinsă de conducătorul partidului și statului nostru în județul Bacău a reafirmat o dată mai mult unitatea de nezdruncinat dintre popor și conducerea partidului nostru. Succesele băcăuanilor sînt ale noastre, ale tuturor. Pentru întreaga suflare a României este astăzi limpede ca lumina zilei că tot ce s-a făcut sau se va face în această țară este indisolubil legat de activitatea fecundă a partidului comuniștilor români, de aportul decisiv determinant al secretarului general al partidului nostru, de gîndirea originală, suplă, îndrăzneață a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de energia sa revoluționară a cărei combustie este patriotismul fierbinte și devotamentul său total față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră, în lumea întreagă.

LIVIU TIMBUS

Județul Neamț

Efectuată în zilele în care municipiul Piatra Neamț își sărbătorea 2000 de ani de existență, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a altor conducători de partid și de stat în orașul de două ori milenar, în județul Neamț, a prilejuit punerea în lumină, în chip excepțional, a liniei continue, neîntrerupte de muncă, de luptă și de viață a românilor pe meleagurile strămoșilor lor.

În cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Piatra Neamț, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a dat o înaltă apreciere contribuției înaintașilor la făurirea României, la păstrarea ființei naționale a poporului român. Remarcînd că românii au un glorios trecut de luptă și de muncă, o istorie de 2050 de ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat condițiile grele cărora poporul nostru a trebuit să le facă față de-a lungul veacurilor, abnegația și jertfa celor care au luptat pentru libertate și independență. **„Mulți înaintași de-ai noștri — a spus conducătorul partidului și statului nostru — și-au dat viața pentru ca aceste meleaguri să poată fi libere, pentru ca stăpînirea străină să nu se înscăuneze aici. Și datorăm înaintașilor noștri faptul că astăzi România este liberă și independentă ! Practic, în toate localitățile patriei noastre se găsesc vestigii ale vechii civilizații, ale trecutului de luptă și muncă al poporului nostru. Noi cinstim acest trecut istoric pentru că cinstim pe toți acei care au făcut totul ca România să existe astăzi ca stat liber și independent ! Cinstindu-i pe ei, cinstim poporul nostru, cinstim trecutul, prezentul și viitorul comunist al României !"**

Sînt cuvinte excepționale, care pun în relație directă viitorul României cu ceea ce s-a făcut în trecut și, în același timp, cu ceea ce trebuie să realizăm noi astăzi. „La trecutu-ți mare, mare viitor !" spunea poetul. Viitor pe care îl făuresc în prezent toți cetățenii României socialiste. Între ei se numără și locuitorii municipiului Piatra Neamț, al județului Neamț, care au adus, prin rezultatele obținute în activitatea lor, o contribuție însemnată la efortul general de făurire în România a societății socialiste multilateral dezvoltate. Prin aceasta, ei au contribuit și la obținerea Ordinului „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I conferit municipiului cu prilejul aniversării a 2000 de ani de existență a așezării geto-dace Petrodava, Piatra Neamț de astăzi. Înmînînd înalta distincție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că Ordinul constituie și o marcare a celor 2000 de ani de existență a localității, dar el este, mai cu seamă, o apreciere a activității și realizărilor de astăzi ale muncitorilor, intelectualilor, ale tuturor oamenilor muncii din Piatra Neamț, care aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea generală a patriei. Această apreciere, a subliniat secretarul general al partidului, trebuie să constituie, totodată, un îndemn de a munci mai bine, de a produce mai mult, de a aduce o contribuție și mai mare la dezvoltarea generală a României.

Ca de fiecare dată cînd conducătorul partidului și statului nostru se află în mijlocul oamenilor muncii, vizita în județul Neamț a avut un caracter concret, de lucru. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu factorii de conducere, cu muncitorii, cu ceilalți oameni ai muncii, s-a informat îndeaproape de problemele activității lor, ale întreprinderilor vizitate, dînd la fața locului indicații importante. Astfel, la Întreprinderea de fire și fibre poliamidice din municipiul Roman, apreciind nivelul tehnic ridicat al întreprinderii, soluțiile aplicate la construcția acestui obiectiv, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca, în cel mai scurt timp, toate instalațiile să intre în probe tehnologice, să se scurteze perioada de atingere a parametrilor proiectați, să se acorde atenție sporită reducerii cheltuielilor materiale și obținerii unei producții de bună calitate. S-a recomandat, de asemenea, să se acționeze în continuare pentru creșterea productivității și ridicarea nivelului de calificare și policalificare al chimiștilor. Tot în Roman, la Întreprinderea mecanică, la Întreprinderea de țevi fără sudură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat factorilor de conducere o și mai largă diversificare a producției, realizarea de mașini-unelte de înalt nivel tehnic și de ridicată competitivitate.

La Combinatul de fire și fibre sintetice Săvinești, secretarul general al partidului a recomandat să se persevereze pe linia folosirii cît mai eficiente a întregului potențial tehnic și uman, a condițiilor existente. Abordînd problema dezvoltării în continuare a fabricației de fire și fibre sintetice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii combinatului și centralei de resort să studieze posibilitățile de sporire a producției actuale prin utilizarea intensivă a spațiilor și capacităților existente, prin continua modernizare a proceselor tehnologice. Apreciind rezultatele înregistrate pe linia diversificării de piese de schimb, a extinderii utilizării înlocuitorilor metalului, secretarul general al partidului a cerut să se asimileze în cel mai scurt timp întreaga gamă de mașini și utilaje, de piese de schimb necesare instalațiilor în cadrul întreprinderilor centralei.

Remarcînd bunele rezultate obținute de Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" din Piatra Neamț, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat specialiștilor să insiste în direcția asimilării și fabricării unor utilaje multifuncționale, după modelul semănătorii „S-12", astfel încît într-o singură trecere pe ogor să se efectueze nu numai semănatul, ci întreaga gamă de lucrări specifice perioadei de însămînțări. Secretarul general al partidului a recomandat ca în cel mai scurt timp să se termine dotarea întreprinderii cu scule și dispozitive specializate, cu un grad avansat de tehnicitate, care să permită producerea unor utilaje cu înalți parametri tehnico-funcționali.

Aceeași preocupare pentru rezolvarea temeinică și operativă a problemelor concrete ale construcției socialiste în țara noastră s-a vădit și în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Piatra Neamț. Reducerea în continuare a consumurilor de materiale, folosirea cît mai rațională a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei, creșterea mai rapidă și mai puternică a producției nete, a venitului național, a avuției naționale, aplicarea consecventă a noului mecanism economic, și, în chip deosebit, creșterea eficienței, a rentabilității în toate sectoarele de activitate — iată cîteva din temele care și-au găsit un loc important în cuvîntare. **„Trebuie, a subliniat secretarul general al partidului, ca nici o activitate pe care o desfășurăm să nu fie fără rezultate, fără un beneficiu cît mai însemnat, pentru că numai realizînd o adevărată autoconducere muncitorească, o creștere a venitului net și a rentabilității vom asigura dezvoltarea mai rapidă a patriei noastre și creșterea continuă a nivelului de trai al întregului nostru popor".**

Abordînd probleme ale politicii externe a României, șeful statului nostru a subliniat importanța, și pe plan internațional, a înfăptuirii neabătute a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism.

Întîmpinîndu-l pretutindeni pe conducătorul partidului și statului nostru cu manifestări de dragoste, stimă deosebită, recunoștință și entuziasm, oamenii muncii din județul Neamț au răspuns printr-o puternică angajare comunistă îndemnului adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a-și spori contribuția la înflorirea patriei socialiste.

ION D. GOIA

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Marți, 30 septembrie, a avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Cu acest prilej, conducerea superioară a partidului nostru a analizat măsurile privind asigurarea realizării tuturor prevederilor planului pe ultimul trimestru al anului, a tuturor indicatorilor economici și echilibrarea balanței de plăți. A fost subliniată importanța pe care ministerele, unitățile productive, organele și organizațiile de partid, organizațiile de masă, întregul nostru popor trebuie să o acorde îndeplinirii exemplare a sarcinilor de producție și în mod special a producției destinată exportului. Este necesar, s-a arătat, de a se acorda, în continuare, o atenție sporită acelor opțiuni ce sînt capabile de a garanta structura modernă a economiei naționale, de a se duce o luptă hotărîtă pentru calitate, pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, pentru descoperirea și valorificarea unor noi resurse de materii prime și materiale.

Apreciindu-se rezultatele obținute pînă în prezent în cadrul campaniei agricole de toamnă, Comitetul Politic Executiv a elaborat o suită de măsuri destinate optimizării acestei activități de sezon prin urgentarea strîngerii recoltei, prin efectuarea la timp a lucrărilor de însămînțare, prin transportarea operativă și în bune condițiuni a tuturor produselor agricole.

În cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, ca proiectele de legi asupra cărora Congresul consiliilor populare și-a dat acordul să fie supuse dezbaterii publice. Ele sînt destinate să contribuie la lărgirea și întărirea democrației noastre socialiste, să asigure într-o măsură și mai mare participarea tuturor cetățenilor țării noastre, fără deosebire de naționalitate, la actul de decizie, la întărirea, în toate compartimentele vieții sociale a legalității, eticii și echității socialiste.

S-a mai stabilit ca, după dezbaterea publică, proiectele de lege să fie supuse spre aprobare Marii Adunări Naționale, Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, convocarea Plenarei C.C. al P.C.R., pentru data de 15 octombrie a.c.

În cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv a ascultat informarea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în legătură cu vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, în perioada 8—10 septembrie, tovarășul Kenneth David Kaunda, președintele Partidului Unit al Independenței Naționale, președintele Republicii Zambia, împreună cu tovarășa Betty Kaunda. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere noului dialog româno-zambian, la nivel înalt, exprimîndu-și deplina aprobare asupra rezultatelor întîlnirii dintre cei doi șefi de stat, asupra importanței pe care o deține în cadrul legăturilor de prietenie și colaborare dintre cele două state intensificarea relațiilor reciproce în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural și în alte domenii. A fost subliniată, de asemenea, similitudinea de păreri într-o suită întreagă de probleme internaționale, faptul că România și Zambia se pronunță pentru rezolvarea pe cale politică a stărilor de încordare și conflict existente în diferite zone ale globului, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru realizarea unui climat de pace, colaborare și conlucrare strînsă a statelor, pe întreg cuprinsul planetei noastre.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat, de asemenea, despre vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 13—17 septembrie, de tovarășul Samora Moises Machel, președintele partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic. Cu acest prilej, Comitetul Politic Executiv, apreciind întru totul rezultatele fructuoase ale convorbirilor dintre cei doi președinți, a subliniat însemnătatea deosebită a hotărîrilor privind dezvoltarea în continuare a relațiilor româno-mozambicane în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, a cooperării în producție și diversificării schimburilor comerciale. S-a dat de asemenea o înaltă apreciere schimbului de păreri în problemele esențiale ale vieții internaționale, concluziilor la care au ajuns tovarășii Nicolae Ceaușescu și Samora Moises Machel cu privire la principalele mutații din lumea contemporană, subliniindu-se hotărîrea României și Mozambicului de a conlucra mai strîns pe planul vieții internaționale în scopul realizării unui climat de destindere și colaborare în lumea întreagă, pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase, pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale. A fost relevată, totodată, importanța pe care România și Mozambicul, Partidul Comunist Român și Partidul FRELIMO o acordă întăririi colaborării cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate partidele și forțele progresiste democratice, antiimperialiste, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, încrederii și întrajutorării reciproce, a dreptului fiecărui partid de a-și stabili în mod independent politica sa internă și externă.

Comitetul Politic Executiv a fost de asemenea informat în legătură cu rezultatele vizitei oficiale de prietenie efectuate în țara noastră de președintele Republicii Zimbabwe, tovarășul Canaan Sodindo Banana, împreună cu tovarășa Janet Banana.

Luînd act cu deplină satisfacție de sentimentele de gratitudine exprimate de președintele Republicii Zimbabwe față de președintele României, față de Partidul Comunist Român și poporul român pentru sprijinul diplomatic, moral și material acordat în anii grei ai luptei de eliberare națională a poporului zimbabwe — Comitetul Politic Executiv și-a exprimat, totodată, deplinul acord față de rezultatele remarcabile ale dialogului la nivel înalt româno-zimbabwe, apreciind că înțelegerile convenite și acordurile semnate vor optimiza sensibil legăturile de prietenie, solidaritate, de colaborare în toate domeniile între cele două state. Comitetul Politic Executiv a dat de asemenea o înaltă apreciere schimbului de vederi și concluziilor la care au ajuns cei doi președinți în problemele actuale ale situației politice internaționale. A fost relevat faptul că cele două țări se pronunță cu hotărîre pentru intensificarea eforturilor tuturor statelor și popoarelor lumii pentru eliminarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru consolidarea păcii și securității internaționale pe cale pașnică și prin mijlocirea tratativelor, pentru lichidarea subdezvoltării și crearea unei noi ordini economice și politice pe planeta noastră, pentru găsirea de soluții pașnice disputelor dintre statele africane în interesul unității și cooperării mai strînse între ele. A fost apreciată de asemenea voința României și Zimbabwe de a realiza o mai activă colaborare în cadrul diferitelor organisme internaționale în scopul sprijinirii și întăririi cooperării și prieteniei între toate popoarele lumii.

Aprobînd în unanimitate rezultatele vizitelor efectuate în țara noastră de către președinții celor trei state africane, Comitetul Politic Executiv a indicat măsurile necesare pentru înfăptuirea înțelegerilor stabilite și pentru dezvoltarea la un nivel superior a relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și cele trei state și popoare ale continentului african.

LIVIU MAIOR ■

Porumbul, la el acasă

Viața în campanie

(Urmare din pagina 1)

cu umbra în sus, greu să găsești o polană sau o spărtură prin care să vezi totuși cerul. Însoțitorul nostru, inginerul Florin Gruia, tînărul director al trustului, nu ne spune nimic, ne lasă doar să privim. E ca acei artiști care nu-și prea explică cu plăcere opera, priza vizuală cu ea fiind singurul certificat al asimilării intuitive sau cerebrale, proba inițierii în secretul ei simplu și măreț. Dar fiindcă opera ne place (vede că ne place !), ochii încep să-i strălucească, devine deodată volubil ne dă o ploaie de amănunte despre experiențele săvîrșite pe aceste cîmpuri. Spațiul nu ne îngăduie să le transcriem, reținem doar că o serie de descoperiri privind comportarea unor hibrizi și adoptarea unor tehnologii moderne tind să devină, cu fiecare toamnă a roadelor care le aprobă demersul, bunuri curente ale muncii I.A.S.-urilor din județ. O semnificativă, deși nedorită coincidență face ca de trei ani, de cînd aceste cîmpuri experimentale atacă tiparele clasice ale naturii și ale obișnuințelor muncii, timpul să țină mai puțin cu oamenii, condițiile climaterice să oblige la o mai aprigă luptă pentru recoltă. Poligoanele vegetale de încercare a noului de la Turnu, Alexandria, Schela și Piatra, cu rezultatele lor adeseă spectaculoase, de veritabile oaze ale fertilității în ținuturi ce-au resimțit cu acuitate vitregiile vremii, au devenit locuri de pelerinaj pentru procesiuni de specialiști și de gospodari ai recoltei.

Un ceas mai tîrziu, la I.A.S. Zimnicele, în balta Dunării, directorul Eugen Matei confirmă : da, și anul acesta, ca și cei doi care l-au premers, „a dus probleme", lupta pentru porumb, ca și pentru celelalte culturi, a fost una dramatică, cerînd încordare și cerînd, mai cu seamă, organizare și știință, nelăsînd să se filtreze ușor nerăbdarea sau graba printre parametrii exigenți ai unor tehnologii ce au trebuit aplicate ireproșabil. Primăvara a venit tîrziu, cu un soare zgîrcit, strîns parcă în sine ca un melc (melcii, în schimb, au năpădit ținutul suprasaturat de umezeală, de ploi !), atingînd lumea cu raze reci ca și antenele de gasteropode, drept care perioada de vegetație a porumbului s-a lungit, porumbul s-a tot luptat ca să poată agonisi, pe durata creșterii, cele aproape 3 000 de grade ce-i sînt necesare intrării în zodia lui septembrie cu statura înaltă și bobul matur. S-au luat însă, din timp, toate măsurile, s-a dat o mare atenție pregătirii terenului, fertilizării, tratării semințelor, semănării în benzi, densității, prașilelor, s-a muncit și nopțile, și duminicile, s-a dus o luptă de uzură, puțin spectaculoasă, extenuantă la culme, solicitînd mușchi și nervi, rezistența fizică și capacitatea tehnică. La capătul acestei bătălii, toamna, iată, mobilează văzduhul cu păduri de porumb fosnitoare și grele, care vor scutura, zice inginerul Matei, chiar și aici, în această incintă neirigată, încă supusă regiei capricioase a anotimpurilor, cel puțin șase mii kg de boabe pe fiecare hectar. Care a fost momentul cel mai greu al bătăliilor anului ? Interlocutorul nostru nu se decide pe care să-l aleagă. Nouă ni se pare că toate au fost la fel de grele. Firește, pînă la urmă se hotărăște pentru cel de acum, cel al culesului, pus pisc peste zilele, mușchii și încordările anului. Este momentul cînd ar fi de ajuns o secundă, o inefabilă și blestemată secundă, pentru ca întregul edificiu al recoltei, clădit cu atîtea sforțări, să se năruie. Ar fi clipa cînd cerul s-ar umple deodată de nori (căci aici, la Dunăre, așa se schimbă vremea, deodată), înecînd campania în torente de ploaie. Clipa aceasta poate veni oricînd. Oamenii refuză însă s-o primească luînd-o mereu înaintea ei. Combinele nu stau o clipă, iar ele, aceste noi combine românești de recoltat porumb, aceste „CARP"-uri inaugurate în toamna asta, merg, zice inginerul Matei, foarte bine. Merg foarte bine, la rivalitate de performanțe cu „CARP"-urile, culegătorii de știuleți și echipamentele de depănușare, creații nu ale industriei, ci ale atît de solicitatului, uneori atît de hulitului sector de mecanizare a muncilor cîmpului, capabil, iată, să ofere mecanisme moderne, care asigură o calitate înaltă a recoltării. Nu prea merg bine treburile la ITSAIA, întreprinderea care patronează de la un timp camioanele necesare campaniei și care încă nu se arată o stăpînă fermă și ageră a acestor mașini, părînd cam depășită de sarcini.

Deci în această incintă neirigată a I.A.S. Zimnicele, care cuprinde vreo 1 000 de hectare cu porumb, se vor da peste 6 000 kg boabe la un hectar. Așadar, vreo 6 milioane de kilograme. E mult, e puțin ?

S-ar putea și mai mult, zice inginerul Matei.

Străbatem cu mașina, între două tarlale agitate de ampla mișcare a oamenilor și a mașinilor, o întinsă cîmpie goală, acoperită cu smocuri firave de iarbă roșcată, în care singurele accidente de relief, amplificînd pustietatea și dezolarea, sînt, ici-colo, matusalemice rădăcini și cioate, știrvuri lemnoase carbonizate, ca niște spinări de animale terțiare, acum deshumate. Focul nu le-a putut consuma, nici umezeala acidă a bălții care, cîndva, devora pe aici totul. Sînt resturi dintr-o arhaică civilizație a naturii, fastuoasă desigur, dar, zice însoțitorul nostru, păcat de pămîntul ăsta, pămînt de baltă, încărcat de aluviuni fertile, pe deasupra perfect nivelat, neted ca-n palmă, care ar putea elibera din el soiuri și forme vegetale cum n-ar fi altele. N-o face însă, el fiind mereu inundat de apele Vedei, riu care, cînd se umflă, devine Dunăre, neprimit fiind de Dunărea în care se varsă și care, cam în aceleași epoci, se umflă și ea, întorcîndu-i talazele înapoi, revărsîndu-le peste vasta cîmpie goală. Ne aflăm în incinta Pietroșani-Bujoru, ce cuprinde vreo 4 000 de hectare din care, cu mari emoții, abia dacă se cultivă anual vreo 1 500, de cele mai multe ori prăpădite de inundații. Nu se pot face, în asemenea circumstanțe, nici asolamentele necesare la scara I.A.S.-ului, sînt cîte doi-trei ani în care grîul urmează grîului, ceea ce e o crimă. Regularizarea Vedei și îndiguirea acestei incinte, prevăzute în planurile de stat, ar fi trebuit, potrivit acestor planuri, să cam înceapă, dar semne concrete încă nu se vădesc. Inginerul Matei oftează și, peste resturile de rădăcini și de cioate, ca niște **mire** sui-generis ale catastrofei plantate în chiar inima lucrării umane, privește undeva, spre un punct al zării, în care o turmă de oi rupe o iarbă săracă dintr-un pămînt ce-ar putea da porumb cît trestia.

Planuri, preocupări, griji, proiecte, obsesii, probleme ale recoltei, deci ale țării, sfredelind gîndurile fiecăruia, promisiuni sau angajamente auzite cîndva, cine mai știe cînd, dar neuitate, rămase în vecinătatea fizică a timpanelor, răsunînd acolo și noaptea, în vis, visuri care, mereu, taie noi orizonturi spre ziua de mîine... Toamnă febrilă, anotimp de sinteză și de bilanț, anotimp cînd, socotindu-se roadele anului, se dau bătălii îndîrjite, în chiar clipele acestor socoteli, pentru un procent de succese în plus, pentru o faptă mai mult, pentru un vis împlinit mai reocde.

Bătălii îndîrjite, dar nu disperate. „O bătălie disperată e, poate, mai spectaculoasă, dar nu e niciodată o fericire. În ce mă privește, prefer una organizată, cu lecția de tactică în mînă", ne spune, într-alt colț al cîmpiei Burnasului, un vechi erou al reportajelor noastre, Eroul Muncii Socialiste Marin Nedea, președintele C.A.P.-ului și directorul S.M.A.-ului din Purani. Se așteaptă aici, pe un pămînt irigat și „organizat" în toate datele bătăliei care-l domină, peste 6 000 kg de boabe la hectarul de porumb, după ce astă-vară, la cel de grîu, s-au dat 4 780, cu mult peste plan. Se culegere intens, se culeg, ni se spune, „cîte 30—35 de tone de știuleți pe zi", se lucrează mecanizat, cu combineri pe care de regulă îi cheamă Ion (Ion Vlicea, Ion Bobîrnea, Ion Florea, Ion Suciu), între ei amestecîndu-se și un Petre, care e Petre Rădulescu, șeful secției de mecanizare, apoi o Petra, Petra Bratu, șefa fermei pe a cărei tarla ne aflăm. Alături de ei sînt țăranii, care culeg ca-n străvechi, cu brațele și cu coșul, pe dealurile și pe colinele aparent blajine, ușor zgîriate de cărările caprelor, dar pe care combinele nu prea se încumetă. Numele lor, ale „culegătorilor manuali", sînt mai variate, ei se numesc Ilie Glonțeanu, Marin Dobre, Floarea Voinescu, Gherghina Chiriceanu, sugerînd o oaste a muncii mai amplă, mai liberă, mai diversă, dar, zice președintele Nedea, nu și dispersă, ci la fel de organizată, de articulată și de disciplinată ca și aceea a tractoriștilor. Sînt vreo 240 de „culegători manuali" care muncesc efectiv, în acord global, fără nici o zi de absență, fără nici o cadență pierdută, chiar dacă nu sînt rînduiți în formații reglate după ceasornic, cum sînt cele ale combinelor, ci după rînduiala țăranilor, a fraților lor risipiți, în aceleași ceasuri, pe toate cîmpiile României.

Cîmpul e al lor, al tuturor, e al țării. Căreia îi dăruiesc acest mare, fierbinte, tumultuos sentiment turnat în neobosite fapte, cu numele lui simplu, curat și hotărîtor pentru viața noastră — recolta.

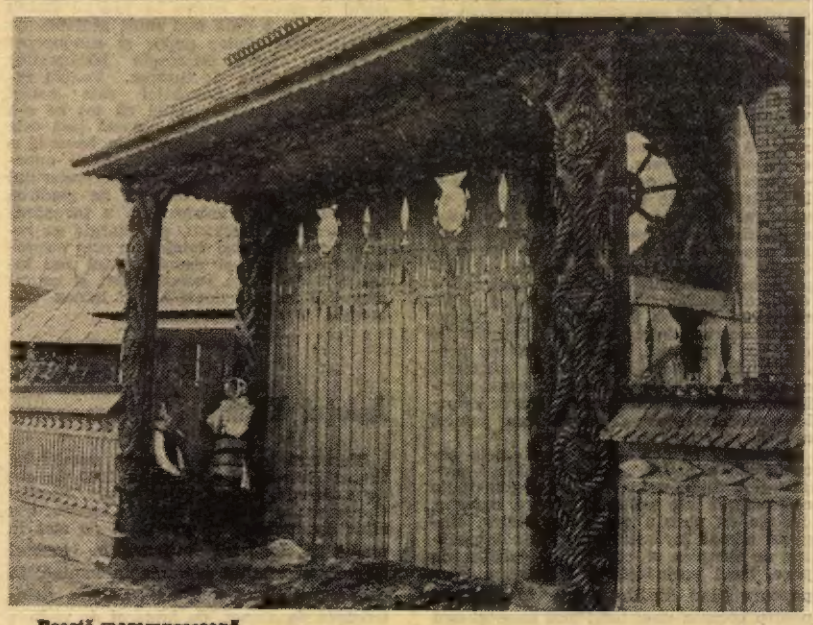

Poartă maramureșeană

Să avem toată încrederea în geologii noștri

Dr. IOSIF BERCEA s-a născut în 1931. A urmat liceul în orașul Tecuci, iar Facultatea de geologie la Universitatea din București, pe care o absolvă în 1953. Lucrează, mai întîi, ca geolog în prospecțiuni, apoi, din 1960, ca cercetător științific la institutul de profil. Își susține doctoratul în 1972 cu o teză ce impune o premieră științifică națională despre „Metamorfitele din Munții Godeanu". Publică, în colectiv de autori, numeroase lucrări de sinteză privind geologia Carpaților Orientali, privind caracterizarea geologică și mineralogică a rocilor ultrabazice și bazice din Banatul de sud. Creează o veritabilă școală în domeniul tectonicii, utilizînd metodologia analizei structurale. Din 1974 îndeplinește funcția de director al Institutului de geologie și geofizică, actualmente fiind și directorul general al Institutului central de cercetări pentru industria extractivă. Deputat în Marea Adunare Națională, împuternicitul României în Convenția C.A.E.B. pentru cercetarea mărilor și oceanelor în scopul valorificării lor minerale — INTERMORGEO. Este distins cu Ordinul „Meritul științific" clasa a II-a.

— Ne reîntîlnim, după cîți ani, tovarășe director ?

— Cred că după nouă, vă spun chiar exact, era în 1971, îmi amintesc după vîrsta lui Andrei.

— Veniserm la Rusca, la cîteva zeci de kilometri de Vatra Dornei, în creierul munților, să scriem despre o familie de cercetători geologi. Era o zi cu ploaie torențială și v-am găsit acasă, la o foarte ospitalieră gazdă din sat. Andrei, fiul dumneavoastră, n-avea parcă doi ani, plîngea să iasă afară, iar mama lui, Elvira Bercea, tot geolog, gătea la o plită țărănească și purta o dispută profesională cu... soțul său. Oare ce studiați atunci ?

— Ne aflam în zonă, răspîndiți în cîteva puncte, trei familii de geologi și răspundeam la o comandă socială foarte importantă pentru baza de materii prime a țării. Studiam o arie de interes pentru substanțe utile, concret, pentru sulfuri polimetalice și mangan, precum și descifrarea unui nod în structura geologică a Carpaților Orientali cu implicații profunde în imaginea geologică și orientarea de ansamblu a activității de prospecțiuni și explorări, a calculului de rezerve pentru industria extractivă. Eram în momentul unor descoperiri de valoare : existența unei legături între regiunea Fundul Moldovei, Leșu Ursului, cu cea aflată la nord de Bălan. Căpătam informații certe despre poziția zăcămîntului, lucru foarte prețios în vederea valorificării.

— Și sînt greu de obținut asemenea informații ?

— Foarte greu. Trebuie să pui ordine într-un melanj de roci și să aduci argumente, detalii noi la o imagine geologică existentă. Descifrarea structurii de detaliu și a stratigrafiei șisturilor cristaline din Carpații Orientali — conducînd la precizarea poziției acumulării de sulfuri polimetalice — a fost o cercetare de proporții, aport esențial în continuarea lucrărilor de extracție. Repet, și vă rugăm să rețineți, nu geologii Bercea singuri au făcut acest lucru, ci o echipă formată din 6 cercetători care, întîmplător, constituiau trei cupluri de familie. Ceilalți au fost soții Mureșan și Krautner.

— Întrucît ne-ați vorbit atunci foarte mult despre Godeanu, despre munții la care se referea teza de doctorat, cît timp ați lucrat în Carpații Orientali ?

— Practic, în Carpații Orientali am lucrat, aș putea spune, cu continuitate, din 1960 și pînă în 1973. Pe o mare întindere, cam între Pasul Prislop și Brosteni. Geologia Munților Godeanu m-a fascinat, era — cum spunem noi — o „pată roz", un spațiu nu numai foarte izolat geografic, dar și destul de necunoscut sub aspect geologic. În răstimpul a cinci campanii am adus această regiune la un grad modern de cunoaștere, la un grad avansat de informație științifică. Am pus în evidență o realitate cu totul neobișnuită — neștiută, nebănuită pînă atunci — la noi în țară, niște faciesuri de presiune diferite în cadrul aceluiași teritoriu, fenomen geologic întîlnit de obicei în Japonia, Pirinei, America de Nord...

— Ce importanță poate să aibă pentru viața practică, pentru viața socială descoperirea unei asemenea lucrări a timpului geologic, o asemenea curiozitate a naturii ?

— Chiar o foarte mare importanță în descifrarea evoluției rocilor, a formațiunilor și a substanțelor minerale utile. În plan științific este relevată pentru prima oară în lanțul Carpaților, și nu numai al lor, ci în aria carpato-balcanică, existența unei astfel de asociații de minerale.

— După Carpații Orientali și după fantasticii și neprevăzuții Munți Godeanu, prin geneza cărora pămînturi ați mai umblat ? Și cu ce rezultate ?

— Am făcut parte din grupele de cercetare care s-au ocupat de zona Banatului de sud. Pentru caracterizarea geologică și mineralogică a rocilor ultrabazice și bazice, cercetări care s-au finalizat, de asemenea, cu o suită de lucrări științifice de sinteză. Studii soldate cu o contribuție efectivă, și de o deosebită însemnătate, la asigurarea materiei prime pentru obținerea magneziului. Au fost conturate rezerve mari de serpentinite cu conținut în această substanță minerală deosebit de necesară economiei naționale și care, în prezent, fac obiectul — la ICECHIM — unor cercetări de valorificare complexă, urmărindu-se și extragerea subproduselor și a altor elemente utile — nichel, crom, paladiu. În ultimii ani, cunoașterea geologică din țara noastră a înregistrat progrese mari, pentru anumite zone — cum sînt Munții Apuseni, Carpații Orientali, Banatul..., — s-a realizat o veritabilă revoluție în descifrarea lor de detaliu. Investigațiile cu aparatură tot mai complexă, mai fină, mai modernă, inclusiv prin satelitograme, completează și schimbă aproape cu fiecare zi imaginea geologică de ansamblu și de detaliu a țării. La ora actuală beneficiem de un grad de cunoaștere geologică a teritoriului patriei mult mai avansat față de alte țări ale lumii. În primul rînd, datorită fondurilor alocate de stat acestui sector științific, a programelor naționale inițiate de conducerea partidului nostru la Congresele al XI-lea și al XII-lea privind dezvoltarea bazei proprii de materii prime și valorificarea înaltă a minereurilor existente în subsolul țării, iar în al doilea rînd, datorită activității de cercetare cu foraje pentru hidrocarburi, România fiind printre pionierii acestui domeniu pe plan mondial. Foraje care au furnizat un volum impresionant de informații la diverse trepte de adîncime. Hărțile, pe care le elaborează și le imprimă institutul nostru, se bazează pe o informație, practic, exhaustivă ce provine atît din cercetarea proprie, cît și din interpretarea datelor furnizate de întreaga muncă geologică — de prospecțiuni și explorări — și extractivă. Cum spuneam, continuu aducem la zi imaginea geologică a României. În scopuri științifice și ale practicii sociale. Aceasta a fost și rațiunea pentru care s-au unificat, în 1974, cele două institute — de geologie și geofizică. Ambele domenii de cercetare ajunseseră la un anumit nivel de sinteză corespunzător suprapunerii datelor pentru tragerea unor concluzii, atît în ceea ce privește structura geologică a teritoriului cît și a structurii zăcămintelor. În acest fel s-a putut oferi, și se oferă, activității de prospectare și explorare o bază cu adevărat științifică pentru conturarea mai precisă, mai exactă, a zonelor de interes și de prognoză pentru substanțe utile.

— De fapt, tovarășe director, aceasta este scopul vizitei noastre de azi, la dumneavoastră. De a afla care este aportul cercetării la asigurarea bazei de materii prime din resurse interne. La recentul Congres al consiliilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, între obiectivele prioritare, necesitatea intensificării activității de cercetare și valorificare a rezervelor de substanțe minerale utile existente în toate zonele țării, inclusiv a minereurilor sărace sau situate în condiții mai greu de exploatat. Cum răspundeți la acest deziderat național ?

— Se cunosc obiectivele miniere intrate în ultimii ani în exploatare ! Ele au „în spate" cercetările noastre. Descoperirea, de exemplu, a zăcămîntului de la Palazu Mare, din Dobrogea, este rezultatul cercetărilor magnetometrice care au permis conturarea acestei mari acumulări de minereu de fier, confirmată apoi de foraje. Pentru prima dată au pus-o în evidență geofizicienii.

Un progres mare a fost realizat, în ultimii ani, în aprofundarea cunoașterii potențialului de substanțe utile al munților metaliferi din Apusenii de sud. Atît pentru minereuri complexe, cît și pentru metale prețioase. Aici, colaborarea cu activitatea de prospectare și explorare a mers pînă la faza de producție, cu contribuții prețioase la creșterea volumului de rezerve exploatabile. Un merit îl au cercetătorii geologi Mircea Borcoș, Ion Berbeleac, Haralambie Savu... Institutul a participat direct și efectiv la elaborarea a numeroase proiecte de cercetări, prospectări și explorări pentru principalele zăcăminte prevăzute a intra în circuitul economic în cincinalul următor.

— Concretizați .

— Întreaga tematică cuprinsă în planul institutului este axată strict pe obiectivele Directivelor Congresului al XII-lea și ale Programului cercetării științifice... Avem gata planul pe 1981 — cum e și firesc — și este cît se poate de concret. Una din temele majore se referă la stabilirea ariilor de interes pentru surse primare de energie — cărbuni, șisturi combustibile, ape geotermale. Pentru cărbuni și șisturi vom efectua cercetări în Carpații Orientali — bazinul Văii Humorului ; în Carpații Meridionali — zona Sirinia-Reșița ; în bazinul Lugoj (Sinersig) ; ca și în depresiunea getică, adică în toată Cîmpia Română (Motru-Coșuștea ; Oltenia de vest) ; Transilvania — sectorul Tihău-Cristolțel... Deschidem cercetări complexe — geologice, geofizice, geotermometrice și teledetecție — în Depresiunea panonică (Cîmpia de vest), în Platforma moesică și în Moldova de nord. Ca și cercetări geotermice privind posibilitățile de valorificare a potențialului energetic al rocilor uscate fierbinți din lanțul eruptiv Călimani-Gurghiu-Harghita.

— Fascinant ! Și cum vom capta, cum vom aduce la suprafață căldura rocilor din adîncuri, „focul din miezul pămîntului" ?

— Tehnologii își vor spune la timp cuvîntul. Deocamdată, soluția este injectarea cu apă de la suprafață. În cadrul experimentărilor ce vor începe anul viitor în Călimani, și la care vom participa, vom urmări la ce temperaturi putem aduce înapoi, la suprafață, apa captatoare de căldură, pentru a se fundamenta șansele economice ale exploatării acestei surse de energie. În Japonia se utilizează deja și sîntem optimiști că vom reuși și noi.

— Dar apele termale, în care țara noastră este destul de bogată, ce șanse energetice au ? Aveți încredere în această nouă sursă de energie ?

— Chiar o mare încredere ! Avem prevăzute, cum arătam mai sus, cercetări și în acest domeniu. Continuăm studierea comportării în exploatare a zăcămîntului geotermal de la Săcuieni, în scopul de a optimiza exploatarea lui.

Un alt capitol mare al planului nostru pe 1981 se referă la stabilirea zonelor de interes, de perspectivă, pentru substanțe minerale utile metalifere, inclusiv a acelora cu conținuturi scăzute. Pentru fier și mangan avem planificate cercetări, cu metode de analiză mai deosebite, în Carpații Orientali : aria Vatra Dornei — Iacobeni ; în Carpații Meridionali : în perimetrul izvoarelor Dîmboviței ; în Banat, în Dobrogea (Cîrjelari — Altîn-Tepe, Basșunar)... E vorba de cercetări de profunzime, de detaliu, care se bazează pe studii anterioare ale structurilor geologice din zonele de care v-am vorbit.

— Dar în domeniul nemetaliferelor ? Aceste veritabile noi El dorado-uri ale epocii moderne, cînd industriile sînt tot mai complexe, mai sofisticate, mai chimizate ?

— Au un foarte mare viitor în țara noastră. Și trebuie să-l aibă ! Deja unele țări dezvoltate au început a include printre indicatorii gradului de civilizație, gradul de valorificare a substanțelor nemetalifere. Avem un program și în acest domeniu, privind conturarea de rezerve și cercetarea mineralogică a respectivelor substanțe. Studii pentru bauxită în Munții Pădurea Craiului, pentru bentonite în Maramureș, pentru săruri în Subcarpații Moldovei, pentru nisipuri și gresii cuarțitice în Moldova de nord...

— Tovarășe director, Programul cercetării științifice pentru cincinalul viitor și de perspectivă prevede — precum știm — și cunoașterea geologică a fundului Mării Negre, studiul, și din punct de vedere mineralogic, al platformei continentale, ca și participarea la cercetarea oceanului planetar. Ce întreprindeți în acest sens ?

— Tot ceea ce ați amintit dumneavoastră mai sus. Continuăm investigațiile, pentru minerale solide, pe platforma continentală a Mării Negre, în sectorul Sf. Gheorghe — Portița. Prin intermediul unei aparaturi moderne geologice și geofizice vom determina ariile cu nisipuri conținînd minerale grele și, sperăm, avem toate datele s-o facem, vom aduce contribuții la cunoașterea configurației fundului mării la care sîntem riverani. Totodată, cercetătorii noștri își vor avea aportul la studiile de amplasare a platformelor de foraj marin. Începînd tot cu anul viitor vom intensifica studiul geologic și geofizic al Deltei Dunării pentru potențialul mineral, debutînd lucrările în sectorul Ceatal-Pardina-Tulcea, ca și în zona de meandre a brațului Chilia, Depresiunea Roșu-Roșuleț. Ne-am propus, de asemenea, studiul geodinamic complex al litoralului românesc — un obiectiv de urgență — în vederea protecției acestuia împotriva eroziunii marine și, ca atare, a protejării numeroaselor edificii economice și turistice.

— Există un asemenea pericol ?

— În mod natural, da, fenomenul există și, lăsat în voia soartei, poate să ne dea surprize, în timp. Cu siguranță însă nu va fi lăsat să se exprime.

— În oceanul planetar, pe cînd ?

— Ca în toate celelalte sectoare de cercetare, unde vom aborda metodologii și tehnici noi, de ultimă oră, avem nevoie de completarea dotării cu aparatură și instrumentar de lucru. Avem și în această privință un program, avem tot sprijinul C.N.S.T. și al ministerului nostru și, în context, sperăm că vom fi înzestrați cu tot ceea ce ne trebuie. Pentru a pătrunde în oceanul planetar avem nevoie de o navă de cercetări pe profilul nostru. Știm că o experiență începem să avem în domeniul proiectării și realizării navelor de cercetări.

— Da, la ICEPRONAV-Galați, și avem convingerea că specialiștii de acolo vor fi receptivi la solicitarea dumneavoastră. Prima navă de cercetări oceanologice, destinată Institutului de studii marine din Constanța, de concepție românească, o realizare deosebită, este o garanție.

CICI IORDACHE

GASSER GUNTHER FORST — Livada

Concret despre lucruri adevărate

Inginerul MIHAI MORARU s-a născut la 27 aprilie 1930 în comuna Scăieni, județul Prahova. Este absolvent al Facultății de mecanică (1956) și al Facultății de ingineri economiști (1985), ambele la cursurile de zi ale Institutului politehnic București. Decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a, cu Steaua Republicii Socialiste România clasa a IV-a, cu alte medalii. La Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român a fost ales membru al Comitetului Central. Deputat în Marea Adunare Națională. Este director general al Întreprinderii de utilaj greu „Progresul" din Brăila și director general adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant (CIUTMR).

— Nu ne știm de ieri, de alaltăieri. Ce vrei să scrii despre noi ?

— Să ne înțelegem. Ați acceptat interviul, deci aici și acum eu sînt cel care întreabă. Vreau exclusiv adevărul despre modul în care se aplică noul mecanism economic la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" din Brăila. Nu cum ar trebui să se facă, ci cum se face. Nu explicații, ci prestații. Dar mai întîi prezentați-vă întreprinderea.

— Întreprinderea ființează din mai, 1924. Nu-i greu de explicat de ce un timp s-a numit „Franco-Română". În linii mari, istoria ei este asemănătoare cu aceea a multor fabrici constructoare de mașini din țară. Și ca peste tot, muncitorii au dus-o greu. În derădere, celor care se istoveau aici și atunci li se spunea că „împușcă francu' la Franco". Asta în timp ce prin cele o mie de crișme ale orașului mișiți nepricopsiți rămași neispărviți și răgușiți urlau precum că „La noi la Brăila / Ușor se cîștigă lira !" Ușor pe dracu. O fi fost ușor pentru cei obișnuiți să trăiască altfel decît de pe urma muncii. În toată țara era la fel. Dacă te interesează, află că atunci cînd am vrut să intru ucenic la Româno-Americană, la Ploiești, m-au respins la greutate. Eram ca fulgul. Am încercat și la Steaua Română, la Cîmpina, cu același succes. Trebuie să se știe clar cum și cu ce zestre am plecat la drum. Să se știe clar că numai datorită politicii comuniste, de exemplu, întreprinderea pe care am sarcina să o conduc a ajuns ceea ce este. Adică ? 12 000 de oameni și-au asumat fabricarea — în pură concepție românească — a tuturor excavatoarelor hidraulice și electrice ; producem utilaj tehnologic pentru industria metalurgică, materialelor de construcții și refractare, apoi mașini de presare și de forjare, reductoare de putere netipizate, aparatură hidraulică. Cam astea, în linii mari.

— Pentru cine produceți ?

— Canalul Dunăre-Marea Neagră se află pe umerii excavatoarelor noastre, apoi centrala nucleară, exploatările de cărbuni de la suprafață din Oltenia, celelalte șantiere — și arată-mi județ din România fără așa ceva ! Șaptezeci la sută producem pentru intern, restul exportăm. Unde ? Pentru 1981 purtăm discuții cu Italia, Turcia, India, U.R.S.S., Vietnam, R.S.C., R.P.U., Cuba, Brazilia, China, Portugalia...

— Cum stați cu planul ?

— Ne apropiem de miezul discuției. Pe 28 iunie am realizat valoarea producției prevăzute pentru acest cincinal. În felul ăsta, pînă la 31 decembrie sînt create condiții pentru crearea suplimentară a unei producții în valoare de peste 2 miliarde de lei. Urmează un paradox. Cel puțin aparent : n-am îndeplinit planul pe opt luni la anumiți indicatori. Am serioase temeri că același lucru se va întîmpla pe 12 luni. Deci, pe 1980. Nu mă întrerupe că-ți spun și de ce. 1. Nepunerea în funcțiune a unor capacități. 2. Cele intrate în circuitul productiv n-au atins parametrii proiectați. 3. Menținerea unor tehnologii cu productivitate redusă...

— Cum se poate vorbi despre un cincinal îndeplinit integral fără să fi fost îndeplinit și pe elementele constitutive ? Știam că în anumite cazuri întregul poate fi mai mare decît suma părților, dar niciodată mai mic. Cum reușiți dv. această performanță ?

— Aici e aici. Planul de producție nu mi-l fac eu, întreprinderea. Planul cincinal l-am îndeplinit, dar este vorba de planul cincinal **inițial**. Apoi am primit planurile anuale care, dacă le adiționezi, vezi că sînt altceva decît planul cincinal, deși se referă la aceeași perioadă. Din această cauză suma 1+1+1+1+1 este diferită de 5 ! Cu o bună planificare, s-ar putea realiza și planul suplimentat. Legea spune că eu sînt obligat să-mi pregătesc producția anului următor cu cel puțin 6 luni înainte. Este lege, deci n-ar trebui să încapă nici un fel de tocmeală. Produc pe baza unui plan. Dar uite că a trecut și jumătate din septembrie iar eu, întreprinderea, nu-mi știu planul. De ce? Să luăm de exemplu indicatorul „piese de schimb". Pentru 1981 **mi s-a făcut** un plan de 761 milioane de lei. Dar capacitatea mea în acest sens nu este decît de 314 milioane de lei. Maximum maximorum, cu eforturi deosebite și în condiții cu totul excepționale pot scoate 525 milioane de lei. Niciodată 761 de milioane, nu pentru că nu vreau, ci pentru că n-am cum. În aceste condiții, este limpede că nu putem aplica întru totul noul mecanism economico-financiar. Însă întîmpinăm greutăți mari în așezarea activității pe principii economice, în întărirea autogestiunii și autoconducerii muncitorești.

— Nu întîmplător am venit aici, la „Progresul". Faceți parte dintre întreprinderile care, experimental, ați avut sarcină să aplicați noul mecanism economic timp de trei ani. Ultimii doi ani au fost, ca să zicem astfel, de mers în plin. Ați acumulat o experiență de cinci ani. Chiar mă întreb din ce motive, după atîta timp, îl mai numiți NOU mecanism economic ?

— Este nou pentru că, deși au trecut cinci ani, în articulațiile sale fundamentale nu l-am aplicat încă. Despre un obiect nefolosit obișnuim să spunem că-i ca și nou. Cam așa și aici. Ca să pot aplica noul mecanism economic ar trebui să am și drepturi, nu numai datorii. După mine — și ține cont că sînt și director adjunct la CIUTMR — centrala este o verigă nefuncțională, mai mult birocratică decît dinamizatoare. Există o lege care reglementează funcționarea centralelor industriale. Conform acesteia — ca să luăm un exemplu — centrala trebuie să se ocupe de repartiții, de contractarea bazei tehnico-materiale, iar întreprinderea ar trebui să răspundă de utilizarea acestora în conformitate cu normele de consum. Ca să pot să aplic noul mecanism economic trebuie să am forță de izbire. Pe direcțiile fundamentale, noi, întreprinderile, avem numai îndatoriri și sarcini, iar drepturile — cîteva — deși importante sînt neesențiale. Planurile ar trebui întocmite în cunoștință de cauză și pe baza unor consultări prealabile. Capacitățile nominale sînt altceva decît capacitățile reale. Am oferit mai sus exemplul cu indicatorul piese de schimb pentru 1981. Deși n-am convocat-o încă — și tocmai în speranța că nu va fi formală — adunarea generală nu poate decît să-l aprobe.

Nu-ți rămîne decît posibilitatea de a fi de acord, chiar dacă ești conștient că — așa cum demonstram mai sus — nu ai capacitatea necesară. Eu, întreprindere, trebuie să îndeplinesc o mulțime de planuri : de producție, de aprovizionare, de desfacere, de costuri de producție, de export... De îndeplinirea lor, firesc, sînt legate retribuțiile, fondurile de beneficii, altele. Angajamentele sînt mobilizatoare doar cînd sînt luate în cunoștință de cauză. Nu după tutelă măruntă tînjesc întreprinderile, ci după eliminarea birocrației, după programe raționale.

— Concret.

— Am urmărit drumul unei fișe tehnice. Gîndești ce trebuie făcut pentru obținerea unui simplu furtun de cauciuc ? N-ai să mă crezi, dar e adevărul curat : numai în București ești obligat să parcurgi peste 100 km, și să stringi semnături peste semnături. Motiv pentru care, o simplă avizare, uneori, durează trei luni. Văd că nu vrei să mă crezi. Atunci iată care este itinerarul unei avizări pentru 1 buc. furtun de cauciuc. Fișa tehnică merge întîi la Danubiana — 18 km ; apoi la I.C.P. Jilava — 20 km ; apoi la M.I.Ch. — înapoi 20 km. Primo — 58 km. Secundo. Pe baza celor de mai sus se întocmesc borderoul și cererea. Cu astea două se repetă drumurile la Danubiana, Jilava, M.I.Ch. Alți 58 km. Total = 116 km. După care mai trebuie mers la CIUTMR, din nou la minister... Semnăturile ? Fișa tehnică trebuie să aibă patru ; vizele I.C.F. — șase ; producătorul — patru ; I.C.P. — patru ; minister — două-trei... Renunță, consumi spațiul tipografic. Doritorilor le pot oferi multe exemple de acest fel...

— În actuala structură nu se poate acționa altfel, mai eficient ?

— Nu. Și nici nu este singurul păcat inventat de centrale. Altele ? 1. Studiile tehnico-economice elaborate pentru a justifica o eficiență mare au suprasolicitat capacitățile existente și din această cauză nu se realizează producția. 2. Nu se respectă legea planului în sensul că centrala (și ministerul) nu asigură participarea efectivă a întreprinderii la elaborarea și fundamentarea lui. 3. Nu se dau răspunsuri operative, concrete și de rezolvare definitivă la propunerile unităților, se înregistrează, se tărăgănează dar nu se rezolvă, se fac promisiuni, se cer noi și repetate justificări și machete care mai de care mai năstrușnice. 4. Repartizarea de către centrale a sarcinilor fizice pentru utilajele tehnologice, piese forjate și turnate, nu stimulează și nu dinamizează trecerea la execuția de utilaje și piese de complexitate sau de performanță ridicată. 5. Centralele nu urmăresc ca întreprinderile care au asimilat repere pe bază de licență și le-au scos din fabricație unilateral, sau nu le produc la nivelul cerințelor, calitativ și cantitativ, să fie obligate să le producă sau să asigure din fonduri proprii importul lor. Din cauza asta eu întîmpin necazuri cu pompele hidraulice, cu aparatura hidropneumatică, cu furtunurile de presiune etc.

— Ce propuneți ?

— **I.** Corelarea la toate nivelele și la toate întreprinderile implicate a planurilor tehnice de asimilare a unor produse de importanță deosebită, cum ar fi la noi excavatorul ESE 3001, draglina pășitoare etc. **II.** Activitatea de comerț exterior în probleme de import, dar mai ales de export — prospectare, propagandă, contractare — să fie trecută la întreprinderile producătoare.

— Acestea ar fi necazurile. Sînt ele exclusive ? Ați tot arătat cu degetul către centrală, către minister, nu mi-ați scos o vorbă despre cum acționați aici, în viscerele acestei întreprinderi foarte mari și cu o pondere deosebită în contextul economic național. De ce așa ? La dv. e chiar în ordine totul ? Nu aveți să vă reproșați nimic ?

— Prea multe întrebări dintr-o dată. Sigur că nu merge șnur ; sigur că avem o serie de deficiențe care, odată escamotate, ar fi aport influența pozitivă pe care în mod cert noul mecanism economic o are asupra așezării activității întreprinderii pe criterii economice. Vreau să fiu bine înțeles : Oricît ar fi de dificile problemele care depind de noi, au fost, sînt și vor fi mult mai ușor de rezolvat decît cele care depind de alții. Aceasta e cheia problemei. Exemple ? Mai multe, dintre care primul de fond : producția netă — element foarte important al n.m.e. — a crescut de la 395 de milioane de lei în 1975 pînă la 1,7 miliarde de lei. Asta înseamnă că în același timp cheltuielile de producție, în 1980 față de 1975, la o mie de lei producție, au scăzut cu 264 făcînd ca beneficiul să crească de 7,3 ori. Cum ? La un om personal TESA am reușit să avem zece direct productivi, raportul fiind pe cale de îmbunătățire ; indicele de folosire a mașinilor în secțiile de bază a crescut de la 85,0 la sută în 1976 la 91,3 la sută în 1980. Am folosit toate resursele pentru consolidarea n.m.e. Aportul mișcării de inventii și inovații a fost și este notabil : 400 000 de lei valută economii, 2,6 milioane kW/h energie electrică, 450 de tone metale, alte 50 de tone neferoase, 150 de oameni care au putut fi orientați către alte sectoare și mai productive.

— Concret, cum se manifestă autogestiunea la I.U.G. Progresul ?

— Doar două exemple : **1.** Am generalizat sistemul de predare pe bază de proces-verbal a tuturor utilajelor. În felul acesta toți cei care lucrează pe aceeași mașină răspund solidar de tot ceea ce se întîmplă cu aceasta. Eficiență : în 1980, numai pînă acum, față de 1979, economiile obținute la reparații s-au ridicat la 5,1 milioane de lei. **2.** Am introdus bugete de cheltuieli indirecte pînă la nivelul secțiilor și atelierelor de fabricație. Economii realizate : 11,7 milioane de lei.

— Cum s-au repercutat toate acestea în retribuțiile muncitorilor ?

— Cine muncește bine, cîștigă bine, asta trebuie să fie foarte clar pentru oricine. Cel puțin o mie de oameni din „Progresul", lunar, ridică sume mai mari decît retribuția mea tarifară. Retribuția medie a evoluat astfel în anii de cînd am introdus noul mecanism economic : 1976 — 1727 de lei ; 1977 — 1896 lei ; 1978 — 2078 lei ; 1979 — 2216 lei ; 1980 (preliminat) — 2372 lei. An de an au crescut fondurile de participare la beneficii : de la 5,885 milioane în 1976 la 13,022 milioane de lei în 1979. An de an a crescut numărul acelora care au... beneficiat de beneficii : 1980 (pentru 1979) — 10 848 oameni ; 1979 — 9054 ; 1978 — 8509 ; 1977 — 6132. Numai în acest an au fost organizate patru excursii la care au participat cam 500 de muncitori. Ca să nu mai vorbim de faptul că 1400 alții au beneficiat de gratificații suplimentare. Nu mai e nevoie și de alte cifre pentru a demonstra superioritatea evidentă a noului mecanism economic financiar.

MIRCEA BUNEA ■

Noul mecanism economico-financiar în acțiune

La Obîrșia de Cîmp, primele 20 de femei-muncitoare!

Am ales Obîrșia de Cîmp după ce am citit cu atenție planul de măsuri al Consiliului popular al județului Mehedinți, privind dezvoltarea și diversificarea serviciilor, a industriei mici și artizanale. Și pentru că Obîrșia, așa cum zice acum Nicolae Baroga, primarul comunei, înseamnă Locul nostru de totdeauna !

— În ce se concretizează ideea de mică industrie aici ?

— În ce vedeți. Deocamdată !

Așa zice primarul și tace.

Și eu văd 20 de femei, îmbrăcate nu în uniforme, nici în salopete, ci în rochiile lor obișnuite, firește mai „de lucru", așa cum se cere atunci cînd împletești gard de răchită sau de plastic în jurul unor vase din sticlă : sticle de un litru, de trei sferturi, damigene de diferite mărimi. De trei luni, femeile din Obîrșia de Cîmp, doar 20 deocamdată, s-au organizat într-o secție de împletituri de răchită și de plastic, secție care aparține de Cooperativa de consum din comună. Răchita, sursă locală, e cultivată de cooperativă și cu perspectivă de a se extinde și pe alte suprafețe. E rentabilă ! Valoarea producției realizată într-o lună de aceste 20 de femei-muncitoare este de 120 000 lei. Adică echivalentul a circa 3 000 damigene îmbrăcate în gard de răchită sau plastic. Înseamnă, după calculele primarului, că o lucrătoare realizează o producție de 6 000 lei pe lună. Și produsele lor sînt atît de căutate încît a apărut necesitatea de dezvoltare a secției : se vor crea noi spații de producție și vor fi încadrate și alte femei din sat. Pentru că foarte multe vor să vină să lucreze la secția de împletituri. Nu numai pentru că retribuțiile aici ajung la peste 1 500 lei, ci și pentru că au posibilitatea să învețe o meserie frumoasă, la locul de muncă.

— După recoltarea răchitei de anul acesta, ne spunea Ion I. Marica, șeful de echipă, omul care a devenit inițiatorul celor 20 de lucrătoare, deocamdată necalificate, vom diversifica și producția : vom realiza și coșuri din răchită, poșete, panere, măsuțe și, credem noi, o să ajungem repede să producem și mobilier din răchită.

Iar mai departe, primarul se gîndea la realizarea unor obiecte împletite din foi de porumb, obiecte de uz casnic, obiecte personale, ca genți, poșete, care ar putea fi și exportate. Așa cum a auzit el că fac unii cooperatori din județul Brașov, după vînzarea cărora, la export, realizează venituri bune și pentru oameni și pentru cooperativă. O să merg la Brașov și o să mă interesez, zice ; și o să extindem mica industrie aici, în Obîrșia noastră, prin înființarea altor ateliere : unul de tîmplărie, unde vom realiza uși, ferestre, scaune și chiar mobilier de bucătărie ; vom înființa un autoservice pentru repararea și testarea autocamioanelor, fiindcă, am zis, avem mulți mecanici în comună. Dar acestea sînt planuri de viitor, înscrise desigur în programele primăriei, așa că noi revenim la cele 20 de mame și soții muncitoare care mai mult simbolic acum înseamnă, la Obîrșia, un nucleu de viitoare industrie, activități în măsură să folosească tot mai mult forța de muncă feminină, sursă locală dintre cele mai valoroase. Cunoaștem cîteva dintre aceste lucrătoare noi, în ale căror cărți de muncă, tot noi, scrie : muncitor artizan. Constanța Mihuț are 38 ani și trei copii. Sînt mărișori, zice, pot sta singuri acasă, cît eu, opt ore, lucrez în secție. Cîștig peste 1 500 lei pe lună, bani care completează simțitor veniturile noastre și cu care ne putem crește mai bine copiii. Ioana Burci are 19 ani, cea mai tînără lucrătoare, și e bucuroasă că a găsit aici un loc de muncă sigur și, zicea ea, cu perspective pentru noi, tinerele soții și mame. Pentru că, gîndiți-vă și dumneavoastră, cînd vom ajunge să exportăm mobilier din răchită, să livrăm pe piața internă astfel de produse, pretențiile vor fi altele : adică, ne vom perfecționa continuu, vom deveni buni meseriași !

Și din gîndurile celei mai tinere lucrătoare de la Obîrșia deducem și alte sensuri ale micii industrii : printre ele și acela de a dezvolta la tineri dragostea pentru o meserie, pentru cultul muncii, pentru a deveni mai buni gospodari cu sursele materiale care-i înconjoară acolo, în satele lor. La ora 16 și 30 de minute, cele 20 de muncitoare din Obîrșia de Cîmp ieșeau pe poarta secției lor. Grupul lor nu avea impetuozitatea marilor fluvii de oameni care ies pe porțile marilor uzine, ci era mai degrabă timid. Avea în schimb o tulburătoare semnificație umană, anunța noi și însemnate transformări în Obîrșia de Cîmp.

NICOLAE GRIGORE ■

MICA INDUSTRIE A MARILOR AMBIȚII

Dreptul la existență a „mărunțișurilor"

Asociația economică intercooperatistă Năvodari a fost creată cu ceva mai mult de 10 ani în urmă pentru a veni în sprijinul C.A.P.-urilor asociate. A pornit la drum cu un plan de producție de 3 milioane lei, ajungînd astăzi la peste 110 milioane lei, așa încît nu mai este nevoie să demonstrăm că și-a atins scopul. Ei, oamenii asociației, își găsesc singuri comenzi și tot singuri își asigură desfacerea. Cum reușesc să țină pasul cu milioanele care le ies anual pe porțile unității ? Printr-o continuă bătălie cu noul ! Nu este o metaforă, ni se precizează, cînd se spune că pentru ei noul e ca aerul. Fără nou nu ar putea trăi. Iată și dovada : au omologat peste 60 de produse noi pentru zootehnie — dintre care 10 sînt inovații, două brevetate ca invenții (una dintre ele bucurîndu-se de răsunet și peste hotare). Dar despre toate aceste noutăți ne vom opri ceva mai mult cu altă ocazie — cei doi interlocutori, directorul asociației, Gheorghe Ghiu, și contabilul șef, Ion Crețu, punîndu-ne la îndemînă un material documentar atît de viu și de convingător încît orice reporter și l-ar aduna într-un reportaj.

Retragerea noastră din această perpetuă bătălie cu noul în materie de prestații industriale își are un temei care se cheamă prestații pentru populație care, la ora vizitei noastre, ocupau primul loc pe agenda de lucru a gazdelor. Se pomeniseră — cum ne mărturisea directorul — descoperiți la acest capitol căruia ani de zile nu-i dăduseră atenție. Ceva-ceva au mai făcut ei și în această direcție dar, în raport cu ce puteau face, era ca și cînd ar fi pus alături o grăunță lîngă un sac plin. Și se explică. Abia de curînd au pornit lupta cu valorificarea deșeurilor recuperabile care aici reprezintă 30-50 tone anual. Au făcut mai multe modele pe care le-au oferit populației și, în funcție de cum vor fi primite, vor trece la fabricarea lor în serie. Comitetele de blocuri sînt cele care vor da verdictul și pentru uscătorul de rufe (un fel de armonică din metal care se strînge și se lărgește în funcție de nevoi), și pentru căruciorul pentru butelii, și pentru probele de garnituri din cauciuc, și pentru multe alte mărunțișuri atît de utile gospodăriilor (burlane, coturi-burlane, forme pentru prăjituri, plînii ș.a.).

Deci prospectarea pieței va da și în cazul prestațiilor pentru populație tonul nașterii noilor produse. De curînd, lucrează la un aparat pentru produs floricele, unul mic, care să-și poată găsi locul în casele oamenilor. Lista — mai bine zis listele — au coborît deja în secții, primele prototipuri fiind gata a face față examenului pieței. Întrebînd, la rîndul nostru, prin secții, cam ce gîndește fiecare că s-ar mai putea face pe linia micii industrii de mărunțișuri utile, am asistat la nașterea unei noi idei (care iarăși le scăpase pînă acum) și anume cea a specializării unor formații pentru lucrări din fier forjat. Oameni pricepuți au, fier este din belșug (cîte capete rămase de la alte lucrări nu au luat pînă acum drumul fierului vechi !), dorință de muncă au, așa încît nici nu se discută — au hotărît pe loc cei întrebați — foarte curînd formațiile specializate (în care au fost prinși muncitorii cu cea mai bună mînă) vor trece la treabă.

Așadar, micile mărunțișuri utile și-au cîștigat la Năvodari dreptul la existență, drept pe care l-am dori generalizat !

GEORGETA BLĂNARU ■

Altfel n-am fi fost atît de mari

La Rădăuți — orașul cu două trăsuri, două taximetre, 24 536 locuitori și peste 7 000 de apartamente noi — primarul Mihai Frunză îmi spunea că „dacă n-am fi avut industrie mică n-am fi fost atît de mari". Dincolo de calambur, adevărul este că în al doilea — ca mărime — oraș al județului Suceava nu există decît patru întreprinderi de subordonare republicană : de prelucrare a lemnului, de tricotaje din lînă, de spirt, bere și amidon, de confecții metalice și prelucrări mecanice. Acestea antrenează în activitatea productivă cam 6 200 de oameni. Mulți — dacă judecăm după moștenirile trecutului. Puțini — dacă facem apelul necesităților prezentului. Și totuși Rădăuțiul vine anual cu 778 de milioane de lei producție netă. Cum reușește ? Folosind virtuțile micii industrii. Care — numai pînă acum — a dat de lucru la 4 560 de oameni. Care — la rîndu-le și cu investiții minore — fac 207 milioane de lei. Tot producție netă. Cum ? Incredibil de ieftin. Exemple-s cu duiumul. Știți ce este culoarea galbenă, dar știți cum se obține ? Dacă o vrei mai deschis o dă coaja de păducel acru, dar se mai obține și din drobiță și răchițică, ori din floare de tei amestecată cu frunze de ceapă galbenă. Culoarea pașului iese din floarea de tei uscată. Ocru se obține cu frunze de ceapă roșie ; negru — din coajă de arin amestecată cu coajă de nucă verde ; roșu — din sovîrf cu coajă de ceapă roșie sau cu cimbrișor ; verde — din coaja și din frunzele verzi de nuc. Cît costă toate acestea judecați singuri, deși bineînțeles că produsele „Colorom"-Codlea sînt mult mai comode. Însă nu uitați că firele care înfloresc ițile bucovinene sînt vopsite ca mai sus. Acasă. 700—800 de ii se cos lunar la Rădăuți. Tot acasă. În oraș sînt 1 070 de încadrați cu munca la domiciliu. Alți 200 sînt contractanți cu cele trei cooperative : de artă populară și artizanat, „Munca invalizilor" și „Libertatea". Sînt cooperative fruntașe pe țară. Retribuția medie este de 1 500 de lei. Se confecționează ștergare, costume naționale, catrințe, cuverturi, mileuri, fețe de mese, de perne... Materiale ? Cupoane rămase de pe la fabricile de confecții și procurate cu 20—30 la sută reduceri de preț. Nu mai puțin de 600 de articole — pe cît de utile pe atît de frumoase — sînt realizate din împletituri. Nuiele ? S-au cultivat 100 ha de lunci improprii agriculturii. În ierarhia împletiturilor românești Rădăuțiul ocupă primul loc. Aproape că nu există așchie de lemn rezultată din doborîturile de vînt cărela să nu i se dea o utilizare : făcălețe, scafe, sucitori, cuțite pentru vinete, funduri, butoiașe. Materiile prime și materialele specifice zonei sînt folosite cu maximum de eficiență. Blănurile merg la căciuli, pieptare, cojoace. (În curînd va fi pornită o tăbăcărie capabilă să prelucreze inclusiv pielea vînatului din județ și chiar ale vulpilor argintii.) Părul la calea secțiilor de perii. Sorgul către mături. Din rogoz se împletesc repere pentru scaune, în două schimburi de lucru. Penele păsărilor devin sub mîini meștere plute pentru pescuitul sportiv. Merită să vedeți ceea ce se poate împleti din pipirig. Resturile de partizi din fabricile de tricotaje devin covoare renumite. Pînă și lutul este introdus — și cu ce rezultate ! — în circuitul economic. Ceramica tradițională de Rădăuți are renume mondial. Mica industrie a orașului se află în bune relații cu firme mari din Australia, R.F.G., China, U.R.S.S., S.U.A., Italia, Olanda, Franța, Grecia... Nu-i ușor să lucrezi în mica industrie, dar este avantajos. (Știați că un împletitor de nuiele se califică într-un timp totuși de cîteva ori mai mare decît cel necesar unui electronist ?) În schimb, se poate lucra la domiciliu. Motiv pentru care în cincinalul viitor ponderea industriei mici în valoarea producției industriale totale a orașului va fi de 18—20 la sută, ceea ce presupune o creștere de 2,5 ori. Înseamnă că marea mică industrie a Rădăuțiului va fi și mai mare.

Munca trenează, Strada Meseriașilor se demolează, președintele U.J.C.M. se relaxează

Bătrîna cetate de scaun a Moldovei este — trupește și sufletește — mai tînără ca oricînd. Înflorirea o datorează, între altele, profesiilor noui ivite și practicate cu modestie, hărnicie și măiestrie. Marea industrie a născut marele oraș. Dar meșteșugurile ? Cîndva, vuiau ulițele de trufia lor. Altele gemeau copleșite de prezența lor. Le stăpîneau cu arme, bagaje, stelaje... Așa a fost și Strada Meseriașilor. Ure pe Strada Meseriașilor și citesc firme : Magazin de prezentare mezeluri, conserve, Dispecerat taximetre, Depozit de vinuri și rachiuri, „Flexibil" (magazin de încălțăminte), Gostat — ce legătură au cu denumirea străzii ? Rudenia o stabilește abia mai sus, în spatele Poștei : Tinichigerie, Service calculatoare, Reparații încălțăminte... Lungă cam de 180 de pași, Strada Meseriașilor din Suceava abia dacă găzduiește două-trei meserii. În fața obloanelor se discută : „Nu știi șine trebuii să ne zici cînd trajim obloanili ?" Ioan Maximuc, 24 de ani, șef de secție, cizmar cu vechime de 10 ani, cu ucenic de 32 de ani (Gheorghe Atănăsoaia), cu două calfe (Vasile Lăcătuș și Gheorghe Mihoc), știe că vor fi demolați, dar nu știe cînd. Nicolae Benea, vecinul și responsabilul de la geamuri-rame și oglinzi, e de părere că iarna-i apucă tot pe Strada Meseriașilor. Oricum, în așteptarea acelei demolări care sigur va să vie se pierd timp și spațiu. Adică exact ceea ce susține că nu-i prea prisosește tov. Kriegsmann Samuel, președintele U.J.C.M. Atunci de ce n-or fi fiind folosite judicios fie și numai spațiile de pe Strada Meseriașilor ? Zicem și credem că depozite de geamuri puteau fi făcute și în alte părți. La nr. 22, vestiarele celor de la telefoane n-au nici o legătură cu „profilul" străzii. Atelierul în care a lucrat cizmărie Ioan Bucaciuc, acum pensionar, stă închis de un an. Deci sînt posibilități pentru ca și în orașul Suceava meseriile din mica industrie să înflorească din nou, spre folosul tuturor. După consfătuirea cu cadrele de bază din cooperație, planurile de producție au fost suplimentate, cu 32 milioane de lei și cu 750 000 lei-valută la export. Au trecut de atunci mai bine de trei luni iar la întrebarea „Cîți oameni lucrează la domiciliu în municipiu ?" ni s-a răspuns că extrem de puțini oameni. Să nu existe în oraș bărbați și femei care să dorească cîștigul lucrînd la domiciliu ? Greu de crezut. La consfătuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu recomanda „angajarea în mai mare măsură a unor cetățeni în producția de bunuri materiale — inclusiv a pensionarilor, a bătrînilor". Aceasta se poate face „fără a-i lega de norme rigide, plătindu-i cu bucata". Cum ? Exact prin organizarea lucrului la domiciliu. Adică exact ceea ce nu s-a făcut **în municipiul** Suceava. Din ce cauze ? Una dintre altele, posibile. Pe masa tov. președinte Kriegsmann așteptă pașaportul domniei-sale. Urma ca a doua zi tovarășul Kriegsmann să însoțească — din nou ! — peste hotare reputata formație de dansuri a U.J.C.M. De vreme ce i s-a aprobat deplasarea omul trebuie să fie disciplinat, nu ? Numai că nu poți să nu te întrebi oare **cine este retribuit ca să organizeze lucrul la domiciliu, președintele U.J.C.M. ori șeful dansatorilor ?**

MIRCEA B. ■

Tehnologie și bijuterie

Tîrgu Mureș e un oraș renumit prin meșterii săi. Aici trăiesc într-o armonie civilizată savanți, pedagogi, universitari, mari specialiști în chimie, medici, ingineri, dar și meșteri de case, dulgheri, fierari betoniști, faianțari, sobari, sculptori în lemn, croitori, cizmari, curelari, reparatori de televizoare, de umbrele sau de păpuși, bijutieri, ceasornicari etc. Pe lîngă marile întreprinderi care fac faima orașului își desfășoară activitatea o „industrie mică" și o „industrie a prestărilor de servicii pentru populație" cu veche tradiție, în expansiune și diversificare continuă.

Ca să ne convingem ce înseamnă această industrie mică, meșteșugărească, am vizitat o expoziție deschisă într-unul din cartierele moderne ale orașului, pe Bulevardul 1848. Am întîlnit aici multe din galaxiile de obiecte care ne înconjoară permanent, de care avem nevoie și pe care ni le procurăm de obicei fără să ne gîndim ce mîini le făuresc : produse nobile, de bun-gust, de marochinărie, încălțăminte, textile, tricotaje, mobilă, sticlărie, metal, artizanat etc. confecționate, miraculos, din deșeuri, din materiale reciclate, din resurse locale, de către meșteri anonimi. Expoziția atestă o specializare rafinată pe arte și meserii a celor care lucrează în cooperația meșteșugărească, majoritatea obiectelor expuse au caracter de unicat și o utilitate imediată indispensabilă. Dar produsele, unele, au și caracter industrial propriu-zis. De pildă, produsele Cooperativei „Constructorul" din Tg. Mureș, unde am cunoscut un director, Andrei Balaș, cu vastă cultură și colecționar de cărți rare, seamănă cu o uzină. Pe lîngă faptul că meșteșugarii ei construiesc case în oraș și în împrejurimi, case de o mare frumusețe, pe specific local, aici se execută **trape automate** pentru protecția împotriva incendiilor și aerisirea instantanee a halelor industriale, **cazane mici** pentru combustibil solid, **topitoare de bitum, compensatoare de fază rotitoare** pentru reducerea pierderilor de energie electrică etc.

La Miercurea Nirajului, o comună aflată într-o vale pitorească, a luat naștere nu demult o cooperativă care produce feronerii pentru mobilă stil și mobilă modernă executate din deșeurile industriei mari, din ștanțaturi. În felul acesta resturile de metal care se aruncau sau se retopeau intră în circuit economic din nou. „Mărunțișuri" cu design elegant, tratate chimic, reprezintă de fapt minere de uși, balamale, broaște și chei ornamentate ca într-o cronică din evul mediu. Alături, la doi pași, se află o mică industrie de ceramică în stilul colorat și elegant de pe Valea Nirajului unde a venit într-o zi fastă și a rămas definitiv, căsătorindu-se, Elisabeta Lucaci, absolventă a Institutului de arte plastice.

La Cooperativa „Prestarea" din Sighișoara, condusă de un economist inimos, energic și inventiv, pe nume Radu Jilavu, am aflat să se produc nici mai mult, nici mai puțin, pe flux tehnologic de industrie mică, felurite poșete de damă, plicuri, portofele, ghiozdane, sacoșe de voiaj, harnașamente, curele, cordoane, din deșeuri de piele și înlocuitori, împletituri din pai, din foi de porumb, papură folosind resurse locale și intrînd în componența unor superbe piese de mobilier stil sau moderne. Este aproape de necrezut ce lucruri frumoase se pot confecționa din așchii de lemn, din talaș provenit de la fabricile de cherestea sau de mobilă, din paie, din papură sau din nuiele de răchită ! Sînt meșteri care lucrează mai ales la domiciliu și care le transformă în bijuterii. Cooperativa și-a diversificat producția într-atît încît a ajuns să colaboreze cu mari întreprinderi prelucrînd din metal, de pildă, **ventilatoare** pentru locomotive diesel și **carcase de iluminat**. Pentru ca din deșeurile de metal provenite de la aceste produse să se execute tot felul de obiecte de uz casnic, ca grătare, suporturi pentru mașini de călcat, cuțite de tocat, rîndele etc.

Toate aceste elemente obligatorii, de larg sau de mic consum, sînt solicitate într-un ritm și într-o proporție impresionante pe piața internă și externă.

Meșteșugarii de pe Mureș sînt în prospectare pentru lărgirea gamei de produse ale industriei mici din județ. Inginerul Octavian Stoica, vicepreședintele Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești, anunță că în curs de realizare o colaborare cu Combinatul chimic din Tîrnăveni pentru prelucrarea deșeurilor de metal și transformarea lor în obiecte de uz casnic. Se extinde folosirea resurselor locale prin tehnologii noi de prelucrare a paielor, răchitelor, sălcilor, a aluminiului, a pietrelor de rîu, de carieră și a zgurei pentru construcții. Pe de altă parte urmează ca în cel mai scurt timp cooperativele meșteșugărești să preia executarea unor piese mărunte și de finețe artizanală pentru întreprinderile I.I.S. Mureș și „Nicovala" din Tîrnăveni, piese care intră în componența unor mașini și utilaje complexe.

DUMA FABIAN ■

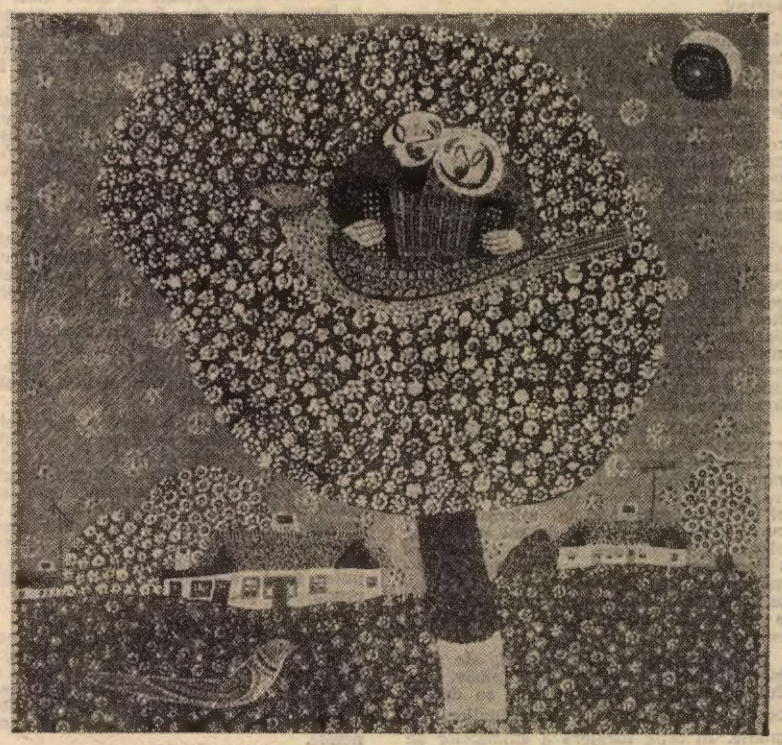

ȘTEFAN ȘTIRBU — Visul de primăvară al caisului meu

Viața neromanțată a lui HS 5 Șimnic

Personajul rîndurilor de mai jos este un hibrid de porumb. N-am greși dacă am spune, asemănîndu-l cu oamenii, că el este un personaj intrucîtva melancolic. Cert rămîne faptul că o asemenea proprietate nu e valabilă și pentru creatorul lui, inginerul Mihai Croitoru, om energic și cu resurse nelimitate ale pasiunii pentru cercetare. Dacă vom adăuga că noi l-am căutat pe inginerul Croitoru și nu inginerul Croitoru ni s-a adresat nouă, vom avea încă o dovadă a încrederii mari pe care acest om o are în el însuși, în munca sa. Pînă acum vreun an a lucrat la Stațiunea de cercetări agricole Șimnic, de lîngă Craiova. De atunci, muncește la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Mehedinți, unde este director. Privindu-și în urmă viața din capătul celor 52 de ani ciți are, știe că mulți, foarte mulți dintre aceștia s-au scurs în căutarea formulelor de viață nol ale unor hibrizi de porumb care să conserve calitățile bune ale așa-numitelor populații locale de porumb românesc. Și cel puțin unul dintre acești hibrizi a reușit, vreme de ciliva ani, să rețină atenția multor specialiști. E vorba de hibridul simplu 5 Șimnic.

Înainte de a așeza pe hîrtie opiniile unora dintre acești specialiști, să ne îndeplinim obligația față de cititorul deloc prieput în materie prin a spune că, spre deosebire de sport, de exemplu, unde la un concurs început în fața unui start cîștigătorii se numără în funcție de succesiunea în care trec linia de sosire, la hibrizii de porumb e greu de imaginat că ar exista victorii absolute, iar discuția impune, în consecință, alte criterii. Un astfel de hibrid nou trebuie analizat în funcție de zeci de particularități și fiecare dintre aceste particularități trebuie privită în comparație cu ale altor hibrizi deja omologați. În unele privințe, hibridul nou se poate dovedi mai bun. În altele, nu. Problema este dacă în linie generală se menține comparabilitatea, dacă inferioritatea hibridului nou nu este prea accentuată în privința unor însușiri ale lui și dacă, în continuare, superioritatea altor însușiri determină convingerea specialiștilor că se află în fața unui element de progres pe care, evident, orice creație nouă trebuie să-l asigure. Însuși inginerul Croitoru ne spunea că „HS 5 Șimnic nu excelează prin producții fantastic de mari față de hibrizii aflați în producție, dar are unele calități deosebite". Referitor la aceste calități vom utiliza un document oficial purtînd titlul „Soiuri noi de plante agricole propuse pentru omologare și autorizare", întocmit de Comisia de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor de pe lîngă Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare :

„Hibridul are o bună rezistență la temperaturile scăzute de la începutul vegetației. Are rezistență mijlocie la secetă și la șiștăvirea boabelor. Este mai rezistent la căderea și fringerea plantelor decît HS 400".

Tot pentru nespecialiști vom adăuga că HS 400 este, probabil, porumbul cultivat pe cele mai întinse suprafețe la noi în țară și că el este, neîndoielnic, o realizare românească de nivel mondial. Termenul de comparație ales pentru hibridul creat de inginerul Croitoru impune, așadar, o exigență maximă. Dealtfel, dr. ing. Titus Suba, directorul stațiunii Lovrin, a avut o opinie favorabilă și a înlesnit experimentarea chiar la Lovrin a hibridului Șimnic, ceea ce rămîne un semn de generozitate prietenească și colegială și, deopotrivă, de probitate științifică. Potrivit tot unor adrese oficiale, acest hibrid nou s-a comportat remarcabil în diverse unități agricole cărora le-a fost trimis să-l cultive, încercările reprezentînd — în funcție de rezultatele lor — condiția obligatorie de a fi, ulterior, omologat. La Centrul experimental Portărești, din Dolj, în 1979, hibridul simplu a dat o producție de 9 288 kg la hectar iar hibridul Șimnic 11 773. La Centrul de încercarea soiurilor Mihail Kogălniceanu, județul Tulcea, media anilor 1977—1979 a fost : HS 400 — 10 880, iar hibridul Șimnic — 11 130. La Peciu Nou, județul Timiș, tot la Centrul experimental de încercarea soiurilor, în 1979 s-au obținut 12 525 kg la HS 400 și 13 120 kg la hibridul Șimnic. La centrul din Arad, hibridul Șimnic a dat o producție cu 3 la sută mai mare decît HS 400 între anii 1977—1979 („**menționăm producția ridicată a HS 5 Șimnic și mai ales constanța lui în producție, indiferent de variabilitatea anuală**"), iar la centrul din Calafat, în 1979, el a permis obținerea unei producții de 15 877 kg boabe la hectar, cu 108,7 la sută mai mult decît HS 400 („**în ceea ce privește părerea noastră față de HS 5 Șimnic este foarte bună, ceea ce am susținut și în carnetul de observații și salutăm raionarea sa**"). Tot în cursul anului trecut, la C.A.P. Stoicănești-Olt, de pe terenul cultivat cu acest hibrid au fost recoltate 5 758 kg boabe la hectar, în condiții de neirigare. (Deși „lotul demonstrativ a suferit din cauza apelor mari care l-au inundat pur și simplu în a doua jumătate a lunii mai, considerăm că hibridul Șimnic rezistă foarte bine la cădere și la scuturare, fapt care-l face apt pentru a fi recoltat mecanizat. Este viguros, rezistent la băltire, lanul este uniform, avînd un aspect plăcut". Și : „Sîntem de părere că este bine să se producă mai multă sămînță pentru a se putea extinde pe suprafețe mai mari în cultură". Semnează Dumitru Tudose, Erou al Muncii Socialiste, președintele C.A.P.-ului.) Drept este că în alte situații hibridul Șimnic a dat producții mai mici decît HS 400 (la Călărași, de exemplu, a dat doar 97 la sută din producția acestuia) însă nici numărul exemplelor care dovedesc comparabilitatea celor doi hibrizi n-a fost epuizat de rîndurile de mai sus. Or, astfel de exemple oferă, să zicem, nu numai C.A.P. Dobridor-Dolj sau Gîrla Mare-Mehedinți ci chiar, în cadrul ministerului, Departamentul agriculturii de stat — Direcția producției agricole, care la 22 ianuarie a.c. arăta într-o adresă că „**din situațiile ce ne-au parvenit pînă la această dată de la I.A.S.-uri rezultă că acest hibrid a fost cultivat în Insula Mare a Brăilei în cîmpuri comparative obținîndu-se următoarele rezultate : kilograme la hectar știuleți — 18 860 (hibridul Șimnic) și 14 950 (HS 400) ; boabe fizic : 13 800 kg și respectiv 10 760 ; boabe STAS : 11 830 kg și 9 110; umiditate la recoltare : 27,6 și 29,3 la sută; procent de plante căzute la hectar : 2 și respectiv 37**". Prin cele de mai sus n-am dorit să demonstrăm ceea ce nu ne-am propus nici o clipă — și anume că hibridul Șimnic este net superior hibridului simplu 400, ceea ce ar fi o inexactitate — ci doar că el, în mod riguros demonstrabil, face parte din familia celor mai valoroși hibrizi românești de porumb.

Ar fi urmat, după încercările la care fusese supus, ca hibridul 5 Șimnic să fie omologat. În 1979, acest lucru nu s-a putut realiza datorită faptului că inginerul Croitoru n-a asigurat cantitatea de sămînță impusă de regulamentul omologării. Drept urmare, la ședința de omologare din acest an — la 15 februarie — a arătat că dispune de o cantitate de sămînță din noul hibrid mai mare chiar decît prevedeau condițiile regulamentare. Și totuși hibridul 5 Șimnic n-a fost omologat. În cadrul comisiei întrunite la acea dată unele opinii au fost favorabile omologării, altele nu. Concluzia e cea amintită mai sus. Motivul acestei hotăriri : hibridul nou creat face parte din clasa hibrizilor de porumb tardivi iar orientarea de perspectivă a agriculturii românești prevede înlocuirea acestora cu hibrizi semitardivi și timpurii.

Este adevărat că perioada de vegetație a hibridului Șimnic e, în medie, de 153 de zile (cu puțin mai tardiv decît HS 400, deși în unele cazuri el s-a dovedit chiar mai timpuriu decît acesta), dar tot atît de adevărat este că, socotim, neomologarea pe motiv că este tardiv a acestui hibrid dovedește o ușoară confuzie — lesne reparabilă dealtfel — a criteriilor avute în vedere de comisia de omologare reunită la 15 februarie. Problema prezintă, din acest punct încolo, aspectele unei discuții de fond. Ea privește raportul uneori simplu, alteori mai complex, dintre o creație științifică și valorificarea sa. Inoportunitatea, perfect explicabilă la un moment dat, a aplicării unei astfel de creații nu aduce și nu trebuie să aducă automat anularea recunoașterii oricărei valori a acesteia din urmă. Din acest punct de vedere, am spune, nici nu mai interesează acum faptul că dacă inginerul Croitoru s-ar fi prezentat în fața comisiei de omologare cu acest hibrid în urmă cu ciliva ani probabil că obținea omologarea, nu mai interesează, așadar, că el a avut „ghinion", ci interesează dacă munca sa de ani de zile este pe cale de a se pierde fără nici o urmă și fără nici măcar a se fi sondat vreun potențial folos pe care — de ce nu ? — acest hibrid l-ar putea aduce economiei naționale chiar și altfel decît prin cultivarea lui pe vreun teren, cît de restrins, în țara noastră. Dacă pe noi nu ne mai interesează, în perspectivă, să cultivăm ori să dezvoltăm, prin cercetări noi, grupa porumburilor tardive, poate că pe alții — cu alte condiții climatice — îi interesează. Din discuțiile cu inginerul Vasile Dumitrache, care răspunde de încercările privind cultura porumbului, și cu dr. inginer Dan Aurel, președinte al Comisiei de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor, am înțeles că nici măcar nu este obligatoriu ca hibridul Șimnic să fi fost omologat în țara noastră pentru ca el să poată fi trimis spre încercare în țări cu care în mod frecvent întreținem astfel de relații de schimburi. Adăugăm și opinia reputatului specialist Dezideriu Torje, care, dincolo de convingerea sa că hibridul Șimnic — foarte bogat în proteine — ar fi putut fi cultivat și la noi pe linia Dunării și mai cu seamă în sudul Olteniei, și-a exprimat încrederea că el poate fi încercat cu reale șanse în R.P. Bulgaria, în R.S.F. Iugoslavia, în regiunea Krasnodar — în Kuban, binecunoscut tinut al porumbului — din Uniunea Sovietică sau în Italia, pe valea Padului. Fiindcă, reamintim, deși neomologat, hibridul Șimnic rămîne — potrivit opiniei unor specialiști — în familia rezultatelor celor mai bune, a rezultatelor de nivel mondial pe care cercetarea românească le-a obținut în domeniul creării unor hibrizi de porumb. Iar dacă el a dovedit unele certe calități, e lesne de înțeles că prin neomologarea (explicabilă parțial), prin neintroducerea lui în cultură la noi (explicabilă), prin faptul că n-a fost trimis deocamdată spre încercare (inexplicabil) în alte părți, precum și prin restrîngerea (fără comentarii) a posibilităților de cercetare pe care inginerul Croitoru le are la stațiunea Șimnic, aceste calități vor dispărea odată cu dispariția fizică a acestui fel de porumb, mai exact a „liniei mamă" — cu însușiri ale unor vechi porumburi românești — din care el se trage. Rîndurile de sus mai ales această eventualitate au vrut s-o preîntîmpine.

DUMITRU ELIADE ■

Carpați 2000

Îngrășămîntul natural de munte și cîmpie

Rolul îngrășămîntului natural și în primul rînd al celui provenit de la rumegătoare (bovine, ovine ș.a.) în realizarea circuitului biologic este indeobște cunoscut și recunoscut, de la agricultorul simplu la specialist. La munte sau la cîmpie el aduce un substanțial aport la refacerea microstructurii de sol, adaos direct de humus și de microorganisme, de substanță organică, cu efect productiv și imediat, în cadrul unui aceluiași ciclu agricol.

În mod logic se naște o întrebare : ce deosebiri atît de marcante ar putea exista între bălegarul unei vaci de la șes și cel al unei vaci de la munte ? Și totuși există, și încă extrem de importante, cu efecte practice bine stabilite.

Aceste deosebiri privesc două puncte de referință : mai întîi **tipul de sol** — care primește îngrășămîntul — iar în al doilea rînd **compoziția diferită** a acestuia și efectul inegal în cele două regiuni geografice.

Tipul de sol : în regiunile agricole de cîmpie gunoiul de grajd se utilizează pe un pămînt cu un strat productiv — de regulă mai multe forme de cernoziom — consistent și adînc. Avînd o microstructură autoregeneratoare de humus prin miliardele de microorganisme aflate în proces continuu de înmulțire — sînt apte pentru producția vegetală și în condițiile lipsei aportului de îngrășămînt, chiar dacă într-un procent mai scăzut.

Dimpotrivă, în zona de munte solul este extrem de subțire și dependent în cea mai mare măsură de adaosul de îngrășămînt organic anual. Lipsa acestuia duce nu doar la scăderea producției agricole ci provoacă schimbări în microstructură, cu apariția unor reacții de sol și a unor plante ce compromit pînă la desființare viitorul productiv al acestui tip de pămînt (nardete, mușuroaie, licheni, plante toxice ș.a.). **Cea de-a doua deosebire** o găsim în însăși compoziția bălegarului.

În zonele de cîmpie și deal, ale zootehniei și agriculturii de tip intensiv, modul de furajare a animalelor se deosebește radical de cel al regiunilor de munte. În rația furajeră a animalelor de cîmpie intră un număr relativ mic de specii de plante, în rotație de sezon.

Furajarea în stabulație presupune ca hrană de bază silozurile, conveierul verde recoltat în faza înfloririi, adaosuri de concentrate, tăiței de sfeclă, alte rădăcinoase, melasă, uree, coceni de porumb, unele reziduuri de la fabricile de ulei, ca șroturile de floarea-soarelui sau de soia ș.a. Echipamentul enzimatic al unei bovine alimentate în acest mod, cu o bogată floră de fermentație, proprie sistemului de hrănire pe bază de siloz, ce are destule imperfecțiuni, determină formarea unui anumit tip de deject, indeobște semilichid.

Cu totul deosebit, în compoziția rației furajere a unei bovine de munte intră un mare număr de plante, care formează însăși flora montană spontană. Atît în structura ierbii cît mai ales în structura fînului, cînd plantele au ajuns la maturitate, intră un număr uneori impresionant de specii, pînă la 20 și chiar și mai multe, în funcție de specificul microregional. Fînețe poliflorale naturale, cu floră spontană, necultivată, dintre care o însemnată parte o reprezintă speciile de plante medicinale.

Or, tocmai de aici și din furajarea de tip natural, fără existența nedoritelor — dar la cîmpie inevitabilelor — silozuri și reziduuri industriale, rezultă încă un element de deosebire.

Toată alimentația bovinelor și ovinelor în zona de munte se bazează pe iarbă și fîn, concentratele și unele plante rădăcinoase sau tuberculifere (cartofi, sfeclă, napi, varză ș.a.) reprezentînd doar suplimente de hrană. Adăugăm la acest avantaj lipsa oricărei forme de chimizare, calitatea apei și multiple uleiuri eterice, principiile medicamentoase — pentru a ne putea forma o imagine asupra calităților produselor proteice de bază : laptele și carnea.

Alimentație fără concentrate ? Nu este chiar astfel, deoarece aici intervine un amănunt : fînul de munte, prin tradiție, se recoltează de preferință după o ușoară maturizare. Este bine, este rău ? — Este doar necesar și în același timp economic.

Bazat pe plantele de cultură, în zonele de cîmpie furajul se obține prin însămînțarea curentă a unor întinse ogoare, cu o tehnologie adecvată acestui scop și cu cheltuieli aferente. Furajele concentrate se administrează sub formă de uruieli, deoarece altfel, din cauza învelișului fiecărui bob, — spre exemplu porumbul —, acesta nu va fi digerat și se va găsi eliminat ca în starea inițială, în bălegar. Or, tocmai aici este încă o mare și esențială **deosebire** : la munte fînurile se recoltează ceva mai tîrziu nu din întîmplare, ci din profundă rațiune : semințele aflate în fază de coacere, prin actul cosirii se vor scutura pe fineață — realizînd **autoînsămînțarea.** O parte. Alte semințe, încă necoapte, vor trece ca atare în fînuri și vor lua mai apoi drumul spre hrana animalelor. Dar vor parcurge tubul digestiv al animalului ierbivor în cea mai mare parte nedigerate și le vom regăsi... în gunoiul de grajd.

Rezultă un ciclu de gunoire pentru terenul montan : primăvara și toamna, cînd animalele sînt scoase la păsunat pe fînețe, bălegarul aduce — ca și la cîmpie — doar aport biologic.

Dar un alt bălegar, cel recoltat în perioada de stabulație, circa șapte luni de zile din an, obținut pe baza hrănirii cu fîn, va fi **încărcat cu semințe.** Împrăștierea sa pe fînețe rezolvă, cu o unică cheltuială, două operațiuni agricole capitale : **îngrășarea și suprainsămînțarea pămîntului.**

Și subiectul nu este încă epuizat : iarna, crescătorul de animale muntean, în zile mai însorite, hrănește vitele direct pe zăpadă. Dar nu oricum, ci în cercuri concentrice în jurul clăilor de fîn și separat fiecare animal în parte, evitîndu-se hrănitorul fix și comun. Rațiunea ? — Autoînsămînțare și îngrășare (tîrlire). Prin scuturarea fînului uscat și prin dejectare pe loc se realizează o triplă, practică și mai ales ieftină acțiune agricolă asupra fineței din munte.

Bălegar de cîmpie — bălegar de la munte... Două noțiuni ce par atît de identice și care prezintă — totuși — nenumărate deosebiri, din care derivă apoi un întreg sistem tehnologic și economic.

RADU REY ■

„20 de km pe oră, cu pedale

Celor care, în ultimul timp, au văzut pe străzile Capitalei „mașinuța" din fotografia alăturată, fără a ști ce-i cu ea, sîntem în măsură să le satisfacem curiozitatea. Se numește „Metodă și aparat didactic pentru orientarea autovehiculelor în spațiu" și are ca autor pe renumitul inventator Ion Cotenescu, director tehnic al Școlii de șoferi amatori din București. Acest aparat completează gama de aparate și dispozitive la care lucrează cunoscutul inventator de mai multă vreme și cu care intenționează să realizeze o școală pilot pentru pregătirea și perfecționarea șoferilor. „Mașinuța" este pusă în mișcare prin acționarea unor pedale și la realizarea ei s-a urmărit, înainte de toate, utilitatea din punct de vedere didactic. La ora actuală în

pregătirea viitorilor șoferi intră în discuție o mașină, benzină și un instructor. Acest aparat le înlocuiește, fiind folosit numai de către elev, oferind posibilități de autopregătire. Elevul nu este stresat de forța motorului și de alți factori perturbatori, efortul fizic pentru acționare fiind mai mic decît la o mașină normală, să zicem, pentru debreiere. În felul acesta se înlătură orice pericol în pregătire și nici nu este nevoie de poligoane speciale. Prototipul a fost prezentat, zilele trecute, la Consfătuirea pe țară a cadrelor din domeniul siguranței circulației, fiind foarte bine primit și solicitat de conducerile multor școli de șoferi din țară. Folosirea unor astfel de aparate permite începătorilor, în prima etapă de instruire, să-și însușească orientarea mașinii în teren, să efectueze întoarceri, garări, parcări, slalomuri cu fața și cu spatele, impuse și libere, deplasări laterale prin vehiculare și multe alte execuții impuse de orientarea autovehiculelor.

ION PREDOȘANU ■

Bătălia pentru noile surse de energie

La Oradea, o sondă e pe punctul de a intra în producție în chiar curtea Institutului de învățămînt superior!

Mirați trebuie că au fost anul trecut, cam prin decembrie, studenții Institutului de învățămînt superior din Oradea, cînd au văzut că în chiar incinta institutului lor, mai exact spus în preajma terenurilor de handbal, baschet, tenis și în imediata apropiere a sălii de sport, au poposit cîteva zeci de camioane de mare tonaj încărcate virf cu țevi, motoare, schele și o sumedenie de alte materiale de montaj care aduceau, de departe, cu o turlă de sondă. Și-ntr-adevăr, după numai cîteva zile de organizare a șantierului, o instalație F-125, una din mîndriile tehnicii românești de foraj, a început să duduie din plin cu toate cele trei motoare ale sale, motoare de cîte 900 cai putere fiecare.

De-atunci și pînă la ora actuală sub comanda inginerului Mihai Smărăndescu, inginerul-șef al Grupului geotermal din Oradea, și a maistrului principal de foraj Ion Chelu, sonda 4 796 a străpuns pămîntul pînă la o adîncime de peste 2 000 de metri și înaintează cu viteză spre un zăcămînt de apă geotermală aflat la aproximativ 3 000 de metri. Mai științific vorbind, forajul, după probele de sită, a străpuns jurasicul, stratul de mijloc al mezozoicului și se apropie vertiginos de triasic.

„Se muncește în foc continuu, ne mărturisește maistrul Ion Chelu, ziua și noaptea, pe trei schimburi, cu cîte trei șefi de echipă, cu patru podari, patru mecanici, și cu cîte nouă sondori. Capul de foraj a intrat în colector, motiv pentru care, iată, am pregătit tubajul coloanei pentru a continua în liniște forajul chiar prin colector, pînă la adîncimea de 2 900—3 000 de metri, adîncime la care vom ajunge, după toate probabilitățile, în mai puțin de o lună, adică înspre jumătatea lui octombrie, cînd vom începe probele de producție".

Așadar, după jumătatea lunii octombrie, forajul din chiar incinta Institutului de învățămînt superior din Oradea va fi predat la cheie, cum se spune, beneficiarului, iar beneficiarul nu poate fi altcineva decît Institutul din Oradea, instituție care, pînă la ora actuală, pentru încălzirea sălilor de cursuri, a laboratoarelor, a altor încăperi anexe, cum ar fi cantina, căminele și sala de sport, precum și pentru obținerea apei calde menajere, consuma de-a lungul unui an aproximativ 1 000 tone combustibil lichid.

„Această cantitate de combustibil, ne declară conferențiarul doctor inginer Teodor Maghiar, unul dintre specialiștii care au luptat pentru executarea forajului, se va reduce cu aproape 600—700 de tone combustibil lichid. De ce nu se reduc total cele 1 000 tone? Pentru că, mai ales pe timp de iarnă, vom menține în funcțiune un cazan care va furniza, în momentele de solicitare maximă, o anume cantitate de căldură, adică apă încălzită la cel puțin 80—90 de grade, temperatură pe care o au apele oferite de forajul nostru".

Acesta ar fi, ca să zicem așa, aspectul principal al problemei, reducerea consumului de combustibil prin valorificarea energiei geotermale, dar inginerul Ioan Cohut, directorul Grupului geotermal din Oradea, grup în sarcina căruia cade prospectarea și exploatarea uriașului calorifer subteran de care dispune aproape întreaga Cîmpie de Vest a țării, inclusiv Cîmpia Banatului, avea să ne declare că forajul din curtea institutului din Oradea, pe lîngă îndeplinirea dezideratului mai sus amintit, mai are și menirea de a se transforma într-o adevărată platformă de cercetare privind întrebuințarea apelor geotermale în multiple domenii de interes economic și științific.

„Bunăoară, ne-a declarat inginerul Ioan Cohut, la etajul al doilea al clădirii numite aici, în institut corpul B, un larg colectiv de cercetători se preocupă să atace și alte domenii privind folosirea apei geotermale. S-a creat astfel, apreciem noi, o bază științifică de cercetare, un adevărat avanpost al cercetării. De exemplu, printr-un agent de schimb dintr-o resursă locală, județeană, apa geotermală a sondei din curtea institutului va constitui materia primă a unei centrale electrice de 100 kW. După ce apa va ceda, în centrală, o parte din căldură, va intra în circuitul simplu al folosirii ei ca sursă de încălzire, după care, ajunsă la o temperatură de aproximativ 40—50 de grade, va fi preluată, într-o cantitate nu prea mare, de o stație pilot pentru creșterea biomasei, iar restul va fi întrebuințată la încălzirea unei sere de flori, precum și în cele cîteva piscine de agrement și tratament ale institutului. În vederea acestor valorificări, institutul și-a creat deja toate instalațiile și așteaptă, cu sufletul la gură, finalizarea forajului. Și pentru că i-ați amintit doar pe inginerul Mihai Smărăndescu și pe maistrul principal Ioan Chelu, ar fi bine, moral vorbind, să-i amintiți și pe șeful de echipă Dragomir Cojocaru, sau pe maistrul mecanic Vasile Cojocaru, precum și pe tînărul subinginer, deocamdată stagiar, Daniel Popa, absolvent al Institutului de petrol și gaze din Ploiești, oameni care, cu rîvna și ardoarea recunoscută a sondorilor, se apropie de punctul final al forajului, captarea colectorului de apă geotermală".

Abordîndu-i din nou pe conferențiarul doctor inginer Teodor Maghiar, conducătorul colectivului de cercetători din corpul B al institutului, aveam să notăm că spusele inginerului Ioan Cohut, cum că s-a constituit aici, la Oradea, un avanpost al cercetării științifice privind valorificarea lărgită a apei geotermale, sînt pe deplin adevărate și că, din această perspectivă, sînt șanse de a se adînci și finaliza o sumedenie de aspecte științifice și economice ce le ridică exploatarea imensului rezervor de energie pe care natura ni-l oferă cu dărnicie.

„Mai exact spus, a ținut să precizeze interlocutorul nostru, colectivul de chimiști și fizicieni condus de doctorul inginer Ludovic Gilău urmărește variația în timp a proprietăților fizico-chimice ale tuturor zăcămintelor din Cîmpia de Vest a țării. Urmăresc, cu alte cuvinte, constanța și continuitatea, în exploatare, a zăcămintelor, pentru a putea da un răspuns cît mai exact în ceea ce privește posibilitatea zăcămintelor de a se reface pe parcursul exploatării. Atît de importantă este această problemă, încît întreprinderea geologică de prospecțiuni pentru substanțe minerale solide a ținut să trimită aici, la fața locului, o largă echipă de specialiști care, prin experiența și pregătirea lor în acest domeniu, ne dau o mare mînă de ajutor. Între acești specialiști i-aș aminti pe geologii Georgel Simion, Gheorghe Poantă, Daniel Scrădeanu și Rodica Firan. O altă problemă de maximă importanță, urmărită de peste trei ani de chimista Elena Cădar, este cea a epurării apelor geotermale uzate în bazinele de agrement și tratament. Vizavi de aceste cercetări, iată, ne putem mîndri cu o realizare de excepție, un brevet pe o tehnologie de laborator pentru extragerea din apele geotermale a substanțelor minerale solide și gazoase, tehnologie care urmează să o trecem pe o instalație pilot și, în funcție de rezultate, să o propunem marii producții, moment ce va echivala cu un deosebit succes al colectivului nostru de cercetători, din care mai fac parte inginerii Teodor Leuca, Mihai Gavriț, Ioan Felea, Paal Gavril, precum și tehnicienii Barla Ladislau, Gheorghe Bara, Ioan Anton, Florian Băliban".

Considerînd că, în linii mari, prin amabilitatea interlocutorilor noștri, am reușit să punem în lumină valoarea forajului la care lucrează, fără preget, echipa de sondori a maistrului Ion Chelu, fie-ne îngăduit să promitem că vom reveni oricînd la poalele acestei sonde ce s-a transformat într-o adevărată platformă de cercetare.

VICTOR NIȚĂ ■

Ce e nou cu?...

Extractul de nămol numit Pell Amar

Pe adresa produsului Pell Amar, extract de nămol realizat de doctorul Ștefan Ionescu Călinești, continuă să sosească noi dovezi de prețuire, ca semn al unei eficiențe terapeutice deosebite probată, mai ales, în combaterea bolilor reumatismale. Astfel, recent, profesorul Amilcar Marquez Miranda, președintele Societății argentiniene de hidrologie și climatologie medicală, a folosit preparatul original românesc ca punct de plecare și de referință într-un studiu științific amplu, dedicat depistării extractelor biologice din lacurile țării sale și acțiunii acestora asupra artrozelor. Doctorul Ionescu Călinești ne-a pus la îndemînă lucrarea respectivă. După ce notează că a luat cunoștință de Pell Amar cu prilejul celui de al XIV-lea Congres internațional de reumatologie, ținut la San Francisco, în 1977, profesorul Miranda aduce elogii produsului original românesc, pe care l-a folosit, în cadrul Centrului medical „Marcela Brando S. A." din Buenos Aires, cu excelente rezultate. Autorul subliniază că, pînă la această oră, reumatologia argentiniană nu dispune de un preparat condiționat de talia celui fabricat în România, recomandînd Pell Amar-ul ca pe un remediu deosebit de eficace în lupta împotriva reumatismului.

Presa străină face, în ultima vreme, tot mai dese referiri laudative cu privire la Pell Amar. Revista nigeriană de specialitate „Mediscope" publică, sub semnătura lui Bisi Akande, o serie de informații despre Pell Amar, notînd că „acest tratament natural al reumatismului, conținînd extract de nămol, e cerut și brevetat azi în peste 20 de țări", afirmație pe de-a întregul adevărată. Bunăoară, din cîte ne-a spus inventatorul, Iordania, Argentina și, mai nou, Columbia și-au manifestat dorința de a întemeia, cît mai urgent, centre de cură pe bază de Pell Amar, în timp ce Mexicul are în vedere introducerea produsului românesc pe piața internă, în ideea omologării. La 10 august, ziarul iordanian „Al Ra'i" a dedicat un spațiu întins Pell Amar-ului și descoperitorului acestuia, articol laudativ conținînd și declarații ale unor pacienți din Amman tratați, la București, de Ștefan Ionescu Călinești.

La capitolul noutăți, să adăugăm că, în această vară, s-a deschis în Capitală primul cabinet de cosmetică medicală pe bază de Pell Amar, găzduit de hotelul „Parc". În ciuda faptului că, după cum ne-am lămurit la fața locului, cabinetului nu i s-a făcut nici un fel de popularizare, acesta a păsit cu dreptul, fiind foarte solicitat. Peste puțină vreme, urmează să fie puse la dispoziția amatorilor alte 3 unități similare, la Băile Felix, Eforie Nord și Poiana Brașov. Pentru că tot veni vorba, să notăm că 4 din cele 5 cabinete de Pell Amar funcționînd în teritoriu, fixate la Eforie Nord, Neptun, Felix și Herculane, sînt foarte căutate, încasînd sume în creștere față de anii trecuți. Dacă unitatea de la Herculane, cîndva slabă, după cum „Flacăra" a semnalat, s-a pus pe picioare, cea de la Căciulata încă șchioapătă, ea neavînd înregistrat, în 1980, nici un bolnav?! Încercînd o explicație, doctorul Ionescu Călinești nu se sfia să aducă în discuție „dezinteresul forurilor locale, al medicilor înainte de toate". Vom reveni, cît de curînd, asupra acestor aspecte.

În ceea ce privește secția de la București, în care muncește însuși inventatorul, din multe puncte de vedere lucrurile merg mai bine ca altădată. Ministerul Turismului arătînd Pell Amar-ului atenția necesară. Față de data de 15 septembrie a anului trecut, numărul pacienților s-a dublat în 1980, un interes deosebit arătînd extractului de nămol turiștii suedezi, foarte mulți în această vară. Foarte mulți și, din cîte ne-am dat seama, foarte mulțumiți de calitatea serviciilor și a produsului în sine, capabil să aline și chiar să alunge durerile reumatismale. Dacă, față de relatările noastre anterioare, problema aparaturii s-a mai rezolvat, vom vedea

imediat în ce mod, rămîne deschisă o altă problemă, vitală pentru secție, problema spațiului. Lipsa unui spațiu corespunzător stinjenește activitatea secției, cabinetul doctorului Ionescu Călinești fiind nu mai mare decît o chilie?! E, neîndoios, mult prea puțin față de cerere. La sugestia inventatorului, propunem forurilor în măsură să decidă, înainte de toate Ministerului Turismului, o grabnică reanalizare a situației, trecerea secției de la hotel „Turist" la hotel „Flora" putînd fi o soluție, justificată de nevoia doctorului Ionescu Călinești de a-și diversifica munca, aplicînd, de pildă, tratamentul cu Boicil, de asemenea foarte solicitat de pacienți. Așteptăm, în această privință, un răspuns din partea organelor respective.

Revenind la aparatură, să menționăm că secția de Pell Amar a fost, la cererea inventatorului, dotată cu un biotermoanalizator și cu electronograf, ambele realizări de virf ale inteligenței românești, datorate doctorilor Ion Mogoș și, respectiv, Ioan Florin Dumitrescu, descoperiri despre care, la timpul lor, „Flacăra" a scris pe larg. Aparatele îi sînt de mare ajutor lui Ionescu Călinești, păcat că nu le poate folosi mai eficient, din cauza incomodităților de spațiu.

Ar mai fi, în încheiere, o chestiune, legată de faptul că, în ultima vreme, produsul Pell Amar poate fi găsit tot mai rar în comerț?! Asta, firește, în ciuda solicitărilor și, mai mult, a diversificării gamei sortimentale?! Am fost tentați să credem că Stația de Pell Amar de la Balta Albă, județul Buzău, are o capacitate limitată, dar am aflat că explicația este alta. Stația are capacitatea necesară, dar n-are comenzi ca să-l fabrice?! Însistînd pe firul cauzelor, am descoperit că, în 1980, Ministerul Sănătății s-a limitat la o cerere de 120 de mii de flacoane injectabile, ceea ce ar echivala cu tratamentul complet acordat unui număr de 5 mii de bolnavi, mult sub nivelul solicitărilor?! Atitudinea aceasta pare cu atît mai greu de înțeles cu cît, repetăm, atestări științifice de necontrazis au demonstrat că exploatarea rațională a nămolului de la Balta Albă, mai bine zis stoarcerea acestuia și returnarea fără a fi fost chimizat, nu afectează, în nici un fel, potențialul biologic al lacului. În aceste condiții, cum se justifică, întrebăm, o astfel de reținere față de un produs în stare, citatele din presa străină întăresc o asemenea afirmație, să scoată oamenii din durere și din necaz?!

Am mai scris, în urmă cu 6 luni, despre Pell Amar, subliniind serviciile pe care doctorul Ionescu Călinești le-a adus și le aduce școlii românești de medicină, prestigiului țării însăși. Am produs, azi, alte cîteva dovezi, în numele cărora, ca și al miilor de bolnavi ce se tratează cu Pell Amar, solicităm Ministerului Turismului să acorde secției de Pell Amar de la București sprijinul pe care îl merită. Ceva-ceva s-a întreprins, dar rămîne destul loc pentru mai bine.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Energie și civilizație

(Urmare din pagina 1)

și social; vin să facă dovada forței socialismului, capacității societății noastre noi de a asigura oamenilor un înalt nivel de trai, de a conferi o calitate mult superioară vieții.

Datele de care aminteam la începutul acestui comentariu ne dovedesc limpede că decalajul care despărțea România de țări dezvoltate din punct de vedere energetic, așa cum sînt S.U.A., Franța, Cehoslovacia, Polonia sau Italia, s-a micșorat mult. Au mai rămas însă, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare, diferențe importante pînă vom putea lichida acest decalaj. Consumul de energie electrică, în conjunctura în care obiectivul fundamental al politicii partidului nostru este ridicarea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, devine și acesta tot mai mare. Ni se impune, deci, pe lîngă o gospodărire chibzuită și eficientă a energiei, pe lîngă luarea unor importante măsuri de evitare a risipei, de economisire a ei, se impune deci dezvoltarea în continuare a bazei energetice a țării. Acest obiectiv prioritar al dezvoltării noastre se desprinde din însuși Programul partidului de dezvoltare multilaterală, armonioasă a patriei. Sîntem chemați, astăzi mai mult ca oricînd, cînd lumea este confruntată cu nevoia stringentă de energie, în parte cu criza de energie, să muncim mai bine și mai mult pentru a ne asigura astfel independența energetică a țării. Atenția deosebită, rezultă din lucrările recentului congres, trebuie îndreptată spre punerea în valoare a noi surse de energie. Nu există comune, sublinia secretarul general al partidului în magistrala sa cuvîntare, care să nu-și poată dezvolta surse proprii de energie din biogaz, energia vîntului, a apei și soarelui. Peste 30 din județele țării au condiții prielnice să pună în funcțiune, în viitor, zeci și sute de microhidrocentrale electrice autonome. Iar autonomia energetică la nivel de comună, de județ, înseamnă, la nivel de țară, independență energetică. Iată de ce una din principalele sarcini ale consiliilor populare trebuie să fie, așa cum rezultă din documentele congresului, tocmai sarcina de a pune în valoare și a exploata eficient și economic noile surse de energie. Specialiștii încearcă și reușesc tot mai mult să transforme zbuciumul mării, pendularea ei între flux și reflux, în energie electrică; soarele e pus și el la treabă în același scop; vînturile sînt dirijate în plinii uriașe și pun în mișcare paletele unor turbine electrice; biogazul este transformat, de asemenea, în energie. Natura însăși, în eterna ei mișcare, poate să-i furnizeze omului energia necesară prosperității lui. Îi rămîne deci lui, Omului, posibilitatea de a controla și dirija Natura, prin ingeniozitate și forță creatoare, spre a produce energie. În scopul civilizației, al progresului, al emancipării sale umane!

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

O problemă gravă, o luptă acerbă: recuperarea minorilor vagabonzi

Mă privește cu circumspecție și spune: „Și dacă stăm de vorbă, ce poate ieși din treaba asta?“ Ion se află de trei ani în Școala specială de muncă și reeducare de la Găești. Eu, numai de cîteva ore. El cunoaște atît întrebările pe care i le-aș putea pune, cît și răspunsurile pe care trebuie să le dea. De 10 ani trăiește în școli de reeducare sau pe drumuri, furînd. A fost testat și psihanalizat și tentat la o viață normală de nenumărate ori. Ultima condamnare o are pentru 26 de spargeri și furturi de mașini. Nu ține la viață. Deviza lui este: „Ori mor, ori scap“. În școală a încercat să se automutileze, și-a tăiat venele, s-a-bătut, a făcut greva foamei.

— Din afacerea asta, îi răspund, cîștigător voi fi numai eu. Dumneata nu te alegi cu nimic... Nu ești obligat să răspunzi. Știu că nu te temi de nimic și, în consecință, că nici nu poți fi momit cu ceva.

— Cu ce aș putea fi momit?

— Cu eliberarea mai devreme, de pildă.

— Este primul lucru cu care n-aș fi de acord.

— De ce?

— Fiindcă s-ar găsi unul care să-mi zică: „Uite, noi îți dăm drumul mai repede, avem încredere în tine“ și așa mai departe. Nu mă oblig față de nimeni. Stau cît trebuie să stau.

— De vreme ce știi ce-o să ți se spună, înseamnă că nu-i decît o convenție. Ce te-ar supăra?

— Ala care mi-ar spune-o are totul: familie, casă, copii, trecut, prezent, viitor, eu n-am nimic. De ce să mi-o spună?

— Știu că ai familie: doi frați, o soră geamănă. Mamă... Știu că o iubești. Mi-a spus psihologul...

— Fiindcă n-arunc vina pe ea? N-arunc vina pe ea fiindcă nu mi-aleg eu mama. Ea e mama mea. Vreau să uit totul.

— Ce să uiți?

— Aveam trei ani cînd s-a despărțit de tata. Aducea bărbați în casă. Apoi, cînd am fost mai mari, ne alunga din casă... Pînă am plecat de tot...

— Unde?

— În lume.

— Singur?

— Aveam opt ani. Cum era să plec singur? Am plecat cu unul mai mare ca mine. „Tu ești copil; te prind, n-au ce-ți face...“ Și așa a fost. Pe mine m-au prins furînd și el a scăpat. M-au băgat la o școală de reeducare...

— N-ai învățat nimic, se pare.

— Rele, da. Vine unul mare și-ți spune: Te duci și furi țigări din haina profesorului. Nu te duci, te bat. Îl spui, el intră în izolare, rabdă și cînd iese de-acolo tot te bate. De frică mă duceam. De bătut însă, tot am fost bătut. Ce putea să mi se întîmple? Să mor? Ei și? Pentru ce să trăiesc?... Fugeam de acolo, dar numai fiindcă mi-era dor de casă. Mama mă lua de mînă și mă ducea înapoi. Am fugit definitiv.

— Singur?

— De data asta, singur. Învățasem din povestirile celorlalți cum se poate trăi singur. Am și furat, dar am muncit și cinstit: tîmplărie, zidărie, lăcătușărie, am fost și mulgător...

— Și nu te-ai gîndit niciodată să rămîi într-un loc?

— Nu puteam. Mă obișnuisem hoinar. Apoi, cînd stai mai mult într-un loc, pînă la urmă tot se află cine ești. Luam o mașină și plecam.

— Cum ai învățat să conduci?

— Privind, întrebînd. Sînt nebun după orice fel de lucru care merge pe două, pe trei, pe patru roate. Îmi plac și cărucioarele de copii. Niște fiare, știu, dar ține le mai mult decît la mama. Toate mașinile pe care le-am furat au fost îngrijite de mine ca ochii din cap.

— La viitor te-ai gîndit vreodată?

— De mai multe ori. Pîndeam cîte o mașină. Auzeam glasuri de femei: „Dragule, hai sus că-i tîrziu și trebuie să te culci“. Parcă-mi dădea cineva cu un fier în moalele capului. Mama nu mi-a spus o dată o vorbă bună. Îmi dădeam seama ce departe e lumea aceea de mine...

— Nu ți-a spus nimeni o vorbă bună?

— Ba da. Un medic. La I.A.S. Otopeni. A fost bun cu mine și cînd cineva e bun cu tine nu poți să-l minți. I-am spus cine sînt. M-a luat la el acasă și a promis să mă facă om. Dar n-am putut să rămîn. Nu eram un om întreg. Trebuia să-i fiu mereu recunoscător.

— Dar dumneata? Dumneata ai spus vreodată o vorbă bună?

— De foarte multe ori. Cînd vedeam un om bătrîn și sărac mă gîndeam cum voi fi eu mai tîrziu, cine îmi va da o bucată de pîine. Odată i-am dat unui bătrîn schilod toată suma pe care o aveam asupra mea. Nu-l venea să creadă. Aveam și o scurtă de piele, m-am dezbrăcat și i-am dat-o. După asta mult timp m-am tot gîndit ce-o să se întîmple cu mine.

— Continuai totuși să furi?

— Am o meteahnă. Nu suport să-mi pună cineva mîna pe umăr. Știți cum? Așa, ca la miliție. Îmi vine să urlu atunci. Mă simt un nimic. Devin violent. Dacă nu pot să fac rău imediat, îmi produc mie dureri. Ori ei, ori eu. În lume sînt și oameni buni și oameni răi. Și pe un metru pătrat tot regula asta se păstrează. Atunci fug. Iau o mașină și fug. Cu un Moskvici am fugit cu 160 pe oră. Miliția după mine. Am intrat într-o curbă cu 90 la oră. Dacă vă puteți imagina. Mor, cui îi pasă? Un milițian s-a așezat de-a curmezișul drumului. Norocul lui a fost că s-a aruncat cît a putut pe spate. Șoseaua se îngusta în fața mea. Acul de la kilometraj bătea pînă la refuz. Am fugit pînă s-a terminat benzina. N-am murit în accident, mor așa, îmi spuneam. Dar cu forța nu obțin nimic de la mine.

— Și chiar nu-ți părea rău?

— Puțin. Visam și eu ca oricare altul. Visam de exemplu s-ajung în orașul meu natal, să mă duc la căminul de fete, sînt fete cu defecte fizice, mă-nsor cu ea, ziceam, și o fac fericită, n-o bat, îi vorbesc frumos, nu-i comand, n-o silesc la nimic. Să mă uit la ea și să fiu eu fericit de fericirea ei.

— De ce te gîndești în primul rînd la bătaie?

— Am văzut undeva, la țară, un individ căruia îi tremurau mîinile. De ce îți tremură mîinile? îl întreb. Îi dădusem o țigară. A scos o sticlă de spirt și a început să bea. Omul ăsta era însurat cu o femeie de treabă și drăguță. O bătea pînă ajungea să toarne apă peste ea. Nu mai sta, i-am spus femeii odată, du-te, ce vrei? Să rămîi neom într-o zi? Nu pot, zicea. Nu pot. Eram curios de ce nu poate. Bine, dar de ce? insistam. Nu pot, zicea, nu pot. Într-o zi o să te omoare și gata. Asta vrei? Dacă mă omoară, făcea, mor de mîna lui, nu de a altuia. Cred că-l iubea. Există și femei dintr-astea...

— Nu suporți să vezi pe cineva bătut...

— Nu suport lacrimile... Aici am văzut o profesoară plîngînd. Nu sînt prea vorbăreț. Dar m-am apropiat. Știam de ce plîngea. Îmi închipuiam adică. I-am povestit cît de răi sîntem noi, ce sîntem în stare să facem. De cine să-i fie milă? S-a înfiorat și i-a trecut.

— N-ai mințit-o?

— Ce nevoie aveam. Nici nu sînt eu atît de deștept încît să născocesc niște porcării mai mari decît sîntem în stare să facem.

— Ce i-ai spus?

— I-am spus despre relațiile dintre băieți, cum fură, cum se schingiuesc unii pe alții, la ce se gîndesc...

— La ce se gîndesc?

— Mulți nu-și fac decît planuri cum să fure la ieșire în așa fel încît să nu mai fie prinși și să se răzbune pe cei ce le-au făcut rău.

— Îți place să ocrotești?

— Îmi place să nu-mi pună nimeni mîna pe umăr. Aici, cînd am venit, am fost luat cu „pune mîna“, „du-te acolo“, „vino încoace“... De neputință, pentru că nu puteam să le fac rău și să urlu, fiindcă simțeam ura lor care-mi spunea „Eu am puterea, tu ești un nimic“ mi-am tăiat venele de la mînă, m-am automutilat și pentru că eram obișnuit cu durerea, ca să mă autoimpresionez, mi-am legat locul de mai sus de rană și cînd o stringeam țîșnea din ea sîngele ca dintr-o fîntînă arteziană. Mor, dar nu voi face nimic cu forța, din obligație. Vouă vă e frică de moarte, mie nu. Eu sînt mai puternic. Eu sînt invincibil, pentru că n-am ce pierde. Sînt în stare de orice.

— Chiar de orice?

— De orice. Era nevoie de niște piese mici, niște șaibe cît un ban și nu exista matriță. O fac eu, am zis. M-au privit cu dispreț. Tovarășul colonel Alexandru Vulpescu a spus: Lăsați-l! O zi întreagă am stat și m-am uitat la șaiba aia. O zi întreagă nici n-am mișcat. Am învățat eu cu două clase primare să repar și să întrețin mașini numai întrebînd sau privind și să nu reușesc să-mi închipui o matriță? Prima n-a reușit. Devenisem simpatic fiindcă mă făcusem de rîs. Tovarășul colonel a zis din nou: Lăsați-l! Și am mai încercat o dată. Apoi am făcut tot felul de alte matrițe. Am gîndit și un lăcăt pe care nimeni nu-l în stare să-l deschidă. Am primit atelierul meu.

— Cheile din mînă sînt de la atelier?

— De la atelier.

— Înțeleg că începe să-ți placă?

— Mi-a mai plăcut o dată. Am fost dat pentru reeducare la o fabrică de cherestea. Și acolo mi s-a întîmplat ce mi s-a întîmplat aici. Făceam niște lucruri utile și oamenii mă căutau. Mă gîndeam să rămîn. Și aș fi rămas. Oamenii știau cine sînt și totuși mă iubeau, în orice caz, mă stimau. Dar a venit cineva și mi-a spus că șeful vrea să mă dea la o școală de șoferi. Vă-am spus cît iubesc mașinile. Ceva îmi spunea că totuși nu-i adevărat. Cum, să merg la o școală de șoferi, i-am întrebat, dacă sînt încă minor? Dacă vreți să m-arestați, mai bine spuneți-mi. Spuneți-mi despre ce-i vorba. M-au arestat...

— Te-ai gîndit că ieșind de aici ți se poate întîmpla un lucru asemănător. Îți pune unul mîna pe umăr...

— Am fost în stare să mor ca să rămîn neom, pot să rabd pînă la moarte ca să devin om. Discut cu mulți de aici. În trei ani i-am cunoscut pe toți. Se uită la mîinile mele bătătorite și zic: Îți închipui tu că mergînd în tren sau în tramvai se uită vreo fată la tine cu mîinile astea. Îți văd mîinile și-și spun: cine o mai fi și amărîtul ăsta? Cu mîinile astea trebuie să ai bani. Atîția bani cît nu poți cîștiga într-o viață. Cum îi ai, dacă nu furi? Fir-ar să fie, zic, așa gîndeam și eu. Tu crezi că am nevoie, răspund, de femeile care se uită la bătăturile mele. Alea sînt ca tine, și de tine și de alții ca tine m-am săturat pînă-n gît. Nu discut prea mult, fiindcă nu înțeleg. N-am înțeles nici eu la vremea lor, nu vor înțelege nici ei, decît întîmplîndu-li-se un lucru extraordinar. Să nu credeți că munca în sine schimbă ceva. Muncești că ești obligat să muncești și te gîndești cum să scapi mai repede, mai ușor și la prima ocazie fugi.

— Tu ești foarte priceput...

— Fiecare știe să facă cîte ceva.

— Mai ai 30 de zile de stat aici. Ce vrei să faci în libertate?

— În armată voi încerca să devin șofer. Dacă nu reușesc, după armată, mă-ntorc acasă și mă încadrez la o fabrică chiar vizavi de casă. Mama e bătrînă și bolnavă și ceilalți doi frați habar n-au de ea. Știu tîmplărie, zidărie, lăcătușărie, mecanică. Mă-nsor, vreau să termin măcar 10 clase...

— Știu că nu prea îți place să înveți?

— Să-nvăț îmi place. Nu mi-a plăcut școala. Avem aici un profesor foarte drept și cinstit la care ține mult. El zice: Ioane, oamenii nu se nasc egali. Unii o află mai tîrziu, alții niciodată, dar toți luptăm pentru egalitate, fie că o știm, fie că nu. Diferă mijloacele. Copiii mei nu vor fi ultimii din lumea asta. Nu-mi reneg nici frații, nici mama, nici prietenii. Cine gîndește ca mine, mergem mai departe împreună, cine nu, salut!

— Exemplul tău nu-i pune pe ceilalți de aici pe gînduri?

— Exemplele n-au nici o importanță. Nu le văd. Se gîndesc numai la ei, la certurile lor, la cum să păcălească... Pe mine mă cred un prost sau un înfrînt. De vreme ce n-au trecut prin experiența mea, adevărul lor rămîne mai tare. Rid de vorbele mele.

În urmă cu un an, directorul unui liceu își plîngea deznădejdea în felul următor. „Trebuie să se intervină într-un fel, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă fiindcă nu se mai poate: un derbedeu terorizează o școală întreagă și nu se poate lua nici o măsură. Am epuizat, vă rog să mă credeți, toate căile: am discutat cu părinții (cu mama, fiindcă n-are tată), l-am pus în discuția colegilor lui, am apelat la Autoritatea tutelară, la miliție, la procuratură, ar trebui, fără exagerare, băgat la închisoare, dar legea nu permite. Numai în cazuri deosebit de grave, omoruri, violuri, jafuri repetate, rețineți vă rog, numai în astfel de cazuri legea prevede posibilitatea trimiterii lor la o școală de muncă și reeducare, dar nici acolo mai mult de cinci ani. Or să ni se urce în cap, auziți-l, e pe sală, și spunînd asta directorul ieși valvîrtej pe coridor și începu să țipe: De ce nu ești la ore? Unde-ți sînt pantalonii de uniformă? Derbedeule! O să te dau pe mîna miliției... Marș în clasă! Imediat!“

Elevul acela turbulent, derbedeul, putea fi foarte bine Ion. Închipuiți-vă deci că Ion ar fi acela pe care directorul nostru l-a pus în discuția colectivului de colegi chicotind și înghiontindu-se, că mama lui Ion, aceea care se drăgostea cu bărbații în fața lui, ar fi chemată să-l aducă pe Ion pe calea cea bună, că Ion ar fi amenințat că dacă nu se îndreaptă ajunge pe mîna miliției, lui Ion i s-ar striga în față „Derbedeule!“ „Marș în clasă“! Imaginați-vă toate astea și veți avea măcar o măsură aproximativă a formalismului unora din acțiunile de reeducare. Încă directorul nostru a avut noroc, fiindcă dacă ar fi fost într-adevăr Ion, în perioada lui furioasă, nu știu cum s-ar fi terminat întîlnirea aceea de pe sală. Deși nu se poate stabili precis cine a avut noroc. Poate că norocos a fost Ion, dacă ar fi dat peste un asemenea educator n-ar fi ajuns niciodată să gîndească cum gîndește. Psihologul școlii din Găești, Rodica Eftimie, bazîndu-se pe experiența unor ani lungi de observație, spunea că, în fond, fiecare dintre acești vagabonzi este un traumatizat, un bolnav social. Cîte din instituțiile investite cu datoria supravegherii și reeducării lor și-au adecvat mijloacele la gravitatea și profunzimea fenomenului? Cîte cer sprijinul psihologului, nu al miliției? Al medicului, nu al colectivului de colegi. Colectivul nu înseamnă adunare, careu, ședință, ci forța gîndirii colective, suma competențelor și a implicărilor responsabile, nu suma prezențelor de circumstanță, obligatorii. La Iași, unde sociologul Sorin Botezatu a efectuat un studiu de specialitate, într-o singură întreprindere, din 17 tineri încredințați spre reeducare lucrau efectiv numai 5. Pentru ca să nu fie trasă la răspundere conducerea, toți 17 figurau în schema de funcțiuni. Pentru ei lucrau ceilalți muncitori. Cum să nu-i urască? Dar urîndu-i, cum să-i reeduce?

„Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă...“ Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

NICOLAE CRISTACHE ■

PUNCTE DE VEDERE

Faptele vorbesc: reeducarea este posibilă!

GEORGE BASILIADE, cercetător principal la Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, membru al Comisiei centrale pentru ocrotirea minorilor: Care sînt resorturile psihologice și sociale ale săvîrșirii unor abateri de la legile țării? Cum poate cetățeanul — participant la o viață liberă și demnă, avînd ca temei suprem și unic al existenței sale munca cinstită — să participe la prevenirea acestor fapte și la reeducarea morală a celor care au încălcat normele de conviețuire ale colectivității? Acestea sînt, cred eu, întrebările care apar în mintea oricui ascultă sau citește relatarea cazului Ion. Mă întreb ce-ar fi astăzi Ion, ce-ar fi fost mîine Ion, dacă în degringolada vieții lui n-ar fi apărut colonelul Alexandru Vulpescu cu acel superb, acel simplu gest de comprehensiune umană? Este limpede că nici atitudinea represivă, nici mila — vezi propunerea medicului din Otopeni! — nu conțin în sine forța de șoc necesară limpezirii unei conștiințe mutilate de un destin potrivnic. Care ar fi atunci cheia pentru acest suflet ferecat în el însuși? Cazul Ion demonstrează că o asemenea cheie, asemenea chei există și că ele ne stau la îndemînă. În varietatea situațiilor de viață care generează uneori comportamente aberante, umanismul orînduirii noastre implică îndatoriri civice care exclud poziții rigide și cer o apropiere și o comprehensiune bazate pe cunoașterea omului care a greșit, pe individualizarea atentă a intervenției sociale. Intransigența în pedepsirea unor asemenea persoane nu presupune doar tragerea lor la răspundere, ci și preocuparea colectivă pentru redresarea morală și integrarea lor socială. Am întîlnit în munca de teren oameni care mai doresc încă să facă din caracterul intimidant al pedepsei principalul mijloc de apărare socială. Fenomenul infracțional în rîndul minorilor apare astfel deformat de propria lor neputință, neînțelegere sau comoditate. Directorul din anchetă este reprezentativ în acest sens. Dacă mai sînt situații cînd modalitățile de prevenire și sănătate socială, specifice orînduirii în care trăim, nu se aplică, aceasta nu înseamnă că legea are lacune, ci obligă la o intensificare a preocupărilor pentru ca normele legale să nu rămînă literă moartă, ca în cazul întîlnit la Iași. Respingerea dintr-un început sau ulterioară constituie, de cele mai multe ori, stimulul, adesea hotărîtor, pentru săvîrșirea de noi fapte penale.

Fără îndoială că reeducarea nu este o muncă ușoară. Ea se bazează pe răbdință, pe o largă capacitate de înțelegere și izvorăște dintr-o deplină responsabilitate socială. Ion pătrunsese aproape definitiv în teritoriul patologiei dobîndite — un răufăcător înrăit și periculos. M-a impresionat împrejurarea cu cheile de la atelier. În mîini ale cheile de la un atelier al muncii! Stăpîn pe muncă lui, muncă ce-i dă satisfacție, este stăpîn pe gîndurile lui, pe destinul lui. Ce caldă pledoarie pentru fragilitatea conștiinței tinere! Ion nu se sclifosește pocăit. Privește în față realitatea dură în care a trăit, iar noi cei ce avem obligația morală și năzuim să forjăm conștiințe adevărate nu trebuie nici să ne speriem de ea, nici s-o rezolvăm negînd-o. Avem datoria să pornim de la'ea. Dificultatea unor atare sarcini conferă o nouă demnitate celui care o îndeplinește. Este cazul personalului școlilor speciale de reeducare și al atîtor altor oameni din școli, din întreprinderi și alte unități economice. Am văzut astfel de oameni la Uzinele **Steagul roșu** din Brașov, în numeroase alte unități industriale și instituții educative. Acest efort trebuie îmbinat cu cel al tuturor cetățenilor și al organelor de stat și obștești pentru instituirea unui control social general, bazat pe îndrumare educativă. În acest sens și al spiritului lucrărilor celui de-al doilea Congres al consiliilor populare, organizațiile de partid și ale F.D.U.S. din cartierele orașelor își pot spori eficiența muncii lor educative, așa cum am constatat de numeroase ori în activitatea mea de cercetare, prin alegerea în organele locale ale puterii de stat a unor educatori obștești cărora să le fie încredințate spre educare și îndrumare minori cu conduită negativă care au nevoie de un sprijin uman pentru reintegrarea lor socială. Am în vedere în primul rînd intervalul de timp extrem de important cînd minorul nu se află în cadrul școlii sau al colectivului de oameni ai muncii căruia i-a fost încredințat. Colaborînd cu familiile acestor minori, cu colectivele unde s-au încadrat, cu organele de stat se instituie încă o formă, o importantă verigă de legătură, mai directă și poate chiar mai exactă. Printr-o asemenea investitură s-ar pune și mai mult în valoare un potențial uman important și s-ar da ocazia unor oameni pe care vîrsta i-a scos din activitatea nemijlocită să depună o activitate folositoare societății și de a se afirma ca activiști sociali în acest domeniu atît de dificil al vieții sociale. Ion și alții ca el n-ar mai da curs invitației primilor oameni întîlniți în cale.

Ce fac 38 000 de familii de albine în Vîlcea

Ca secretar al Filialei Vîlcea a Asociației crescătorilor de albine din R.S.R., de peste 18 ani pe statele funcțiilor de răspundere ale instituției deci cu experiența lucrurilor, Gh. Catrinoiu crede că lucrurile, în această parohie apicolă, merg binișor. Nu o părere infatuat bună despre cine sînt și ce fac ei, vîlcenii, ci, zice Gh. Catrinoiu, o ușoară prezumție, autorizată de niște cifre, îl îndeamnă să creadă că ei, cei 2 400 de membri ai filialei, pot participa cu succes la competiția națională a meșterilor crescători de albine și fabricanți de miere. Anul trecut, filiala a ocupat locul al III-lea pe țară, livrînd la fondul de stat nu mai puțin de 425 tone de miere, iar anul acesta, pînă la 1 septembrie, și-a depășit cu 32 la sută planul, deși anul a fost nefast, o primăvară întîrziată și rece a sugrumat floarea cîmpiei și floarea pomilor, obligînd la migrația stupilor spre locuri mai însorite. S-au smuls de la I.T.A. (da, chiar se poate smulge și de la I.T.A. cîte ceva, cînd vrei !) vreo 700 de autocamioane pentru transportul coloniilor de albine spre pășuni mai bogate, în Sudul oltean, în Bărăgan sau în Burnas. Că magazinele filialei (6 la număr, cel din Rm. Vîlcea fiind un veritabil etalon al genului) oferă clientului o imagine însorită a unei munci din care umbrele n-au lipsit, dînd chiar și anul acesta beneficii de milioane, lucrul ăsta, zice interlocutorul nostru, se datorează mai multor factori. „Poate că și albinelor", riscăm noi, „în primul rînd lor !", ne la vorba din gură Gh. Catrinoiu, lansîndu-se, ca și cum abia aștepta remarca noastră, într-un entuziast discurs despre cele peste 38 000 de familii de harnice lucrătoare care fabrică mierea și milioanele filialei. Științific, această lucrătoare din slujba filialei vîlcene se numește **Apis mellifica Carpatica** și, între himenopterele de rasă, e cam mică de talie, cam tuciurie, cam păroasă, dar, zice Gh. Catrinoiu, e vinjoasă, vrednică și iscusită, știe ce vrea, n-are nevoie de dădăceală. Lucrează și bine, și repede, lăsînd codrii, cîmpiile și fînețele înflorite, într-un timp foarte scurt, devastate de parfumuri, ca pe niște șipuri goale de drogherie. Oamenii, desigur, o ajută, filiala vîlceană, în colaborare cu institutul bucureștean de cercetări apicole, a creat la Mălădărești, în perimetrul faimoaselor cule, un centru de creștere și selecție a materialului biologic (a mătcilor) care anul trecut a livrat 3 600 de mătci selecționate, iar anul acesta va livra 5 000. S-au adus de la Arad și din alte locuri vreo 1 000 de familii de albine, pentru încrucișare cu mellifica locului, spre obținerea unui spor de calitate a rasei, s-a încercat să fie aclimatizate și rase străine, dar baza populației, zice Gh. Catrinoiu, o reprezintă „albina noastră", altfel spus (adaugă el) omul nostru, acest harnic stupar de pe Olt, vechi știutor al meșteșugurilor urdinișului, care prezintă, iată, chiar și în anii nefești, copioase liste cu succese melifere. Acest stupar se numește Constantin Predescu din satul Glăvile (care dă anul ăsta, el singur, peste 2 tone de miere !), sau Eftimie Bălățeanu din Tomșani, sau Nicolae Bizu din Maldărești, sau Petre Bălan din Horezu, sau Emil Zamfirescu din Firtățești. Ei sînt, de regulă, oameni în vîrstă, ca toți aceia ce n-au plecat la orașe, la fabrici, rămînînd legați de pămînt, de aromele lui și de îndeletnicirile lui, de albinele pe care le cunosc și care-i cunosc, de natura pe care o simt de-a dreptul cu inima, cu pulsația fierbinte a singelui, alarmată la cea mai mică schimbare din regimul termic al anului și urmată de intervenții calificate și prompte. Dar lumea lor, a acestor oameni în vîrstă, stă, fatal, sub semnul amurgului, al unui amurg ce le drapează frumos, fastuos chiar, o existență de trudă închinată dulcelui vieții, însă dincolo de acest amurg, ca după orice amurg, va veni noaptea, și ce va mai fi atunci ?

Observația noastră nu pare a-l tulbura pe Gh. Catrinoiu, iar datele pe care ni le prezintă la acest punct al discuției (și pe care, s-ar zice, le-a păstrat într-adins pentru sfîrșit), ne spun un lucru frumos și neașteptat. Ne spun că știința și arta stupăritului vîlcei nu pier, ci, sărind peste generația celor plecați la orașe, intră în mîinile copiilor satelor, într-un chip și într-o proporție ce echivalează cu o veritabilă resuscitare a meșteșugului. Mii de copii ai Vîlcei (ați citit bine : mii de copii !), organizați în 350 de cercuri apicole școlărești, sub egida unei „Asociații a micilor apicultori" patronată de filiala vîlceană în colaborare cu Consiliul județean al Organizației pionierilor, pun stupi, fabrică miere, nectar, propolis și lăptișor de matcă, au chiar și o tabără-școală deschisă vara la Cozia, unde se pun la curent cu tehnica, cu noutățile extreme ale domeniului. Președintele de onoare al asociației micilor pasionați este prof. dr. ing. Veceslav Harnaj, președintele Asociației crescătorilor de albine din R.S.R. și președintele Apimondiei. Deci acești copii care, ca toți copiii veacului, sînt ai superveacului, ai supertehnicii, pasionîndu-se mai ales de problemele cosmosului, de automobile și de rachete, de cărți de astronautică și de matematici superioare, nu uită (și este meritul celor care le-au pus-o în față !) o carte primordială, o carte grea, arhicristalizată de mierea secolelor, cartea naturii noastre eterne, cartea indeletnicirilor milenare ale românilor. Cartea e veche și, pentru unii din noi, prăfuită. Dar răsfoirea acestei cărți e un act ce poate marca semnificativ memoria — și deci formația — unei generații care, iată, se apleacă cu interes asupra ei.

Ce se face la Vîlcea este, cu alte cuvinte, mai mult decît o bună treabă de gospodari. Este ceva ce ne aduce pe buze gustul dulce al viitorului nostru pururea tînar.

ILIE PURCARU ■

Cerșetori și inocenți

Fusesem deci puși față în față cu cîțiva dintre cerșetorii Bucureștiului. Oameni mai tineri sau mai bătrîni care aveau sau nu vreo infirmitate anume (cei care o aveau, o îngroșau, cei care nu, și-o fabricau) asupra cărora, la un sumar control, s-au găsit spectaculoase sume, rezultat al cerșitului lor de cîteva ore : 800, 700, 500 lei, bani sunători, adunați în monede de 5 lei, 3 lei, un leu cît și din bănuți de 25 și 15 bani. Iată-i murdari, toți, fără excepție, în cojoace slinoase, peticite, prinse cu cingători de sfoară, cu bărbile nerase de cine știe cînd, cu mîini înfășurate în fețe ce ascundeau imaginare răni — tot acest ansamblu al mizeriei de suprafață avînd drept scop stîrnirea milostiveniei publice în fața unei atît de evidente... neputințe. Am recunoscut, printre cei adunați, țigănci pe care le zărisem deseori cerșind, cu copii sugari la piept (ele erau aceleași, copiii alții, mergînd vorba că i-ar împrumuta între ele), pe care-l ciupeau, de rămînea urmă pe carnea fragedă, pentru a țipa, pentru a scandaliza pe cei din jur care, spre a curma coșmarul, le dădeau bani.

Bătrîna Irina Caciuc (s-ar putea ca bătrînețea ei să nu stea decît în înfățișarea pe care și-a contrafăcut-o) adunase în acea zi 500 lei. Repeta, precum un refren coral, indiferent de întrebarea care-i era adresată, că ea lucrează cu ora la Ștefăneasca și la Drăgăneasca. Întrebată fiind cine-i Ștefăneasca, cine-i Drăgăneasca, unde stau ele, cu ce se ocupă, ne-a dat mai multe variante care se băteau cap în cap, după cum ne-a dat mai multe adrese, drept domiciliu, neavînd nici un document asupra ei. Singura „infirmitate" a acestei să-i zicem bătrîne, este placa dentară, confecționată grotesc (cine oare i-o fi făcut-o?!) — doi canini distanțați, singurii pe toată placa, ce-i dădeau înfățișarea unei adevărate cotoroanțe din poveștile noastre. Nu știm ce va fi făcînd cu banii Irina Caciuc (și poate că n-ar fi rău ca organele de cercetare să afle), știm însă că i s-a oferit posibilitatea să fie dusă la un cămin de bătrîni, dar a refuzat ca mușcată de șarpe, ce să caute acolo ea care muncește la Drăgăneasca, la Ștefăneasca.

Cam la fel stau lucrurile și cu Radu Nicolae din comuna Cloșcani, județul Gorj care, pare-se, și-a mutat domiciliul pe scările pasajului subteran de la Lipscani. Agonisise și el, în acea zi, 780 lei. „Ce să caut eu la un cămin? — zice — eu care vin cu treburi la București". Întrebat ce treburi are, îți întinde niște hîrtii doveditoare — pe care le poartă la el pentru orice eventualitate — de fapt, niște hotărîri județcătorești vechi de prin 1962 privitoare la niște neînțelegeri asupra unei bucăți de pămînt...

Am întîlnit și un cerșetor cu... acoperire. Recunoaște că cerșește, dar numai cîte o oră, două pe zi, în rest, muncește la Cooperativa de invalizi „Cartonajul" București. De ce cerșește ? Pentru că 1 s-au făcut nedreptăți ! Și, fără a mai aștepta întrebarea „care nedreptăți ?", începe : 1. A cerut să i se dea proteze gratuit (într-un accident de tren își pierduse picioarele) și nu i s-au dat (cu greu arată și adresele primite în care i se explică situația că avînd leafa mai mare decît prevede cota de eliberare gratuită a protezelor nu i se poate satisface cererea. Nu face însă nici un comentariu despre faptul că i-a fost asigurat un loc de muncă); 2. I s-a demolat casa din Voluntari, pe care o primise moștenire, dar nu i s-a dat alta în schimb (uită amănuntul că în situații de demolare i se dă proprietarului contravaloarea casei); 3. De ce nu i se face buletin de București ? Și pentru ca replica-cerere dată de el, să poată închide gura oricui, umblă și el cu o hîrtie (pentru orice eventualitate), roasă de timp, în care sînt trecute cele trei doleanțe, specificînd că dacă nu-i vor fi îndeplinite, el, Nicolae Fierbințeanu, om la 39 de ani, va face și va drege.

Frumos mijloc de intimidare, domnule cerșetor ! Frumos mod de a-ți acoperi decăderea, de a te tîri — pentru că *vrei* să te tîrăști! Cînd ai scos din punguța milei cei 130 de lei, sumă adunată în nici o jumătate de oră, ai exclamat cu dispreț: „130 de lei am, ce, ăștia-s bani?" Dacă ar fi să fi cîștigat fie numai acești disprețuiți 130 lei pe zi, ai fi ajuns, la capătul unei luni de zile la 3 900 de lei, la care adăugîndu-se cei 1 600 și ceva, banii de la „Cartonajul", ai depăși leafa unui director, domnule cerșetor! Iar dacă ar fi să rotunjim niței suma cu care zi de zi ai plecat spre casă, ajungem să credem că ai avut leafă de ministru, domnule cerșetor!

Așadar, ei, cerșetorii, se deghizează în amăriți ai vieții, în nedreptățiți. Reușesc să scoată (cum, niciodată nu am găsit răspuns), prin „măiastra" artă a cerșitului, bani, mulți bani de la trecători. Își rid în barbă, probabil, de prostească înduioșare a celor care le umplu punguța milei, punguță care, cu fiecare bănuț adunat, înclină balanța decăderii. Sînt puțini acești inși care au renunțat la demnitatea umană (poate aici își are dezlegarea misterul dărniciei celorlalți). Puțini, dar lasă urme urîte pe unde trec, întinează frumusețea unei vieți demne, cinstite care s-a statornicit în toate casele țării.

GEORGETA BLĂNARU ■

Cum s-a făcut o șușanea

Biletul de intrare la Hopa Mitică, spectacol prezentat în zilele de 27 și 28 septembrie a.c., cu mare tam-tam la Teatrul de vară „23 August" sub egida Teatrului „Constantin Tănase", a costat, nici mai mult, nici mai puțin de cincisprezece lei. Punînd la socoteală că ne aflăm, cum susțin cei care vînd bilete, în săptămîna „Crucii roșii", la suma amintită se mai adaugă încă cincizeci de bani, fără să capeți, cum s-ar cuveni, nici un fel de timbru. Așa că, înmulțind această sumă cu numărul mare de bilete răspîndite, rezultă o cifră care merită să fie luată în seamă.

Se naște, logic, următoarea întrebare : Unde sînt banii ?

Dar nu numai „modesta" afacere despre care am amintit are loc la intrare. Aici se petrec și alte lucruri, mult mai ciudate și chiar sub ochii organizatorilor, ai celor numiți să asigure bunul mers al lucrurilor.

Despre ce este vorba ? La intrarea principală, un tînăr elegant, într-un costum impecabil, oprește lumea și oferă bilete sub preț. „Hai băieți ! Am bilete ieftine. Cinci lei, zece lei. Cine dorește ?" Ne uităm și noi la biletele vîndute clandestin. Unele sînt de la Teatrul Giulești, unele de la Uniunea Generală a Sindicatelor, altele de la același teatru, dar expirate de mult. După ce-l fotografiem, reușim să stăm de vorbă cu omul care pitește în buzunare teancurile de bilete. ..Ascultă, tovule, de ce m-ai fotografiat ? Ce, crezi că fac vreo afacere ? Eu, tovule, sînt om de cultură. Sînt agent cultural. Eu sînt de la Uzina Republica. Organizez spectacole". Cum vă numiți ? „Mihai Avramescu, și să știți că nu-mi este frică de nimic și de nimeni. Eu am autorizație în acest sens".

La cealaltă poartă, un alt tînăr vinde același tip de bilete chiar pe masa (fiindcă nu există o casă specială pentru bilete) a casierilor care vindeau bilete legale. Cum vă numiți ? „Mihai Avramescu". Nu se poate. Mihai Avramescu este la poarta cealaltă. „Păi, da — vînd biletele lui. El are autorizație. El se ocupă cu cultura. Eu doar îl ajut". Cum vă numiți ? „Ce vă interesează ? Lasă, măi, chestiile astea. Uite, chiar îți arăt buletinul. Ce, crezi că mă sperii ? Nicolae Pavelescu. Dorești să știi și cum îl cheamă pe părinți... ?"

Anunțat să înceapă la ora șapte seara, în presă și pe afișe, spectacolul se pornește cu greu cu o întîrziere de aproape o jumătate de ceas, cu prezentarea făcută de H. Nicolaide, care — împreună cu George Mihalache — semnează și așa-numitul (citățm din afiș), „pretext muzical". Alături de el, mai tînăra artistă, pînă nu demult la teatrul din Satu Mare, Ortansa Stănescu, încearcă să facă față cupletului „Hopa Mitică", o veritabilă colecție de inepții :

„S-a dus vremea lui Mitică / A rămas și păpușică... Ciubucul și șmecheria... Hopa Mitică". Și continuă la fel de vulgar : „A-ncercat la facultate / Îl doare în coate / Scoate și tăticu plicul / Nu se știe cu ce pică / Și-l vezi pe Mutulică... Hopa Mitică",... „...Problemă mică / Apare Hopa Mitică... Din babac și din puriu / Am fost avansat gagiu".

Cine o fi aprobat o asemenea încropeală penibilă spre bătaia de joc a celor prezenți ? „Mult e dulce și frumoasă / Limba românească / Și nu aia păsărească... Foaie verde și-o clipită... Hopa Mitică". Mai apar în spectacol „Duo Cristal", Rodica Popescu și Ala Balanova. Nu sînt singurele nepotriviri între afiș și ceea ce se petrece în realitate. Pe afiș e anunțată Eva Kiss care la ora respectivă are alte treburi. Nici balerina Cornelia Patrichi care împreună cu Thury Ștefan trebuia să susțină un recital, nu se ivește de nicăieri. În locul ei apare soția lui Thury Ștefan. Și fiindcă sîntem la acest capitol să le notăm evoluția fără haz și să ne manifestăm nedumerirea că numărul prezentat este vechi, arhicunoscut de toată lumea, încît te întrebi — și pe bună dreptate — dacă acești talentați balerini mai știu să facă și altceva. Mai apar surorile David, mai apare murmurînd în spectacol și grupul „Reflex" — mai apare și Aurelian Andreescu cu un repertoriu ce-ar trebui împrospătat. Toată povestea ține nici mai mult, nici mai puțin de o oră.

Partea a doua este consacrată familiei Dolănescu. Și, ca lumea să fiarbă, să aștepte cu sufletul la gură, să urle, să țipe-n toată legea pînă să vină vedeta numărul unu, Ion Dolănescu — este prezentat mai întîi Titi Dolănescu. Acesta, ca dealtfel și fratele său, Nicolae Dolănescu, s-a prezentat la concertul de muzică populară costumat pestriț, cu ie dar cu pantaloni cumpărați din magazinele Romarta. Titi cîntă : „Nu știu ce să mă fac / Mă apucă urgia / Îmi place Ana și Maria... Că eu tată n-am avut / Amărît am mai crescut... Și, hu, hu, hu / Așa începe iubitu... Mîndro știi ce m-am gîndit / Să mă las de iubit", Apoi urmează Nicolae Dolănescu : „M-am născut într-un bordei... Învelit cu paie... leagăn o copaie... pe o potecuță / Mă-ntîlnii c-o romîncuță / Îmbrăcată țărăncuță / Romîncuței i-ar plăcea / Să fie amanta mea..."

Antrenul e asigurat de Al. Lulescu care: „vă mulțumesc pentru aplauze și pentru palme... să marcheze un sărut și eu să egalez... mai bine mă făceam gestionar sau mai bine halterofil să ridic 800 de kilograme și să uit să le pun jos... sau îmblînzitor de soacră. Soacră-mea a căzut în genunchi în fața mea și a spus : ieși de sub pat... mai bine împerechez oaia cu papagalul să recite Miorița... sau la director să pun inimă de girafă și la artiști inimă de rîs..." Și fiindcă lumea fluieră și sîntem sub amenințarea ploii, Al. Lulescu botărăște să-și întrerupă recitalul său de glume grosolane și să lase microfonul mult așteptatului Ion Dolănescu. Acesta nu mai apucă să cînte decît un cîntec și jumătate căci ploaia torențială sparge șușa. Luminile se sting, spectatorii fug sub copertină... explodează becuri și se fură microfoane. Încă o jumătate de oră, un haos general pune stăpînire pe întreaga grădină de vară — singura grijă a organizatorilor fiind protejarea celor trei vedete.

A doua zi ne-am dus din nou la spectacol. De data aceasta am ajuns ceva mai tîrziu. Sala era arhiplină. Am ajuns exact la recitalul lui Al. Lulescu. Mai cităm cîteva mostre de penibil și vulgaritate : „Se văd printre ele / șapte hectare de piele..." Din scrisoarea unui șofer : „Ador caroseria ta valabilă... Eu cu reparații capitale și alții te iau de nouă... Al tău, cu toate bujiile, Vasile Frînă..." și multe altele pe care din decență nu îndrăznim să le transcriem.

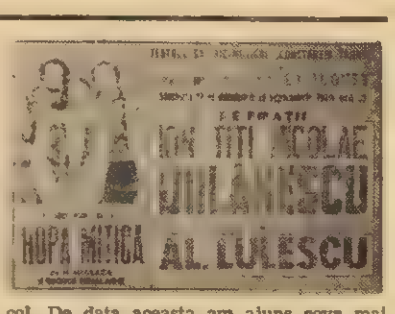

După „Concertul extraordinar" al lui Titi și Nicolae Dolănescu, apare Ion. Publicul este în culmea fericirii. Se mănîncă semințe, se bea, se țipă, se urlă și chiar se joacă. Fetișcane de toate vîrstele, scuipînd în stînga și în dreapta semințe, se urcă pe scenă, sărută interpretul și oferă flori. În delirul general, cîntărețul interpretează : „Eu cînd m-am însurat / A fost noapte și-a plouat / Parcă am fost la ochi legat / N-am văzut pe cine-am luat..." Apoi în alt cîntec își face autocritica: „Tata-i om de bază-n sat / Niciodată n-a fost beat / Însă eu copilul lui / Stau la ușa matului... / Sînt mai hoț ca tatăl meu..." La sfîrșitul recitalului cei trei frați Dolănescu se întîlnesc din nou pe scenă și cîntă mamei lor care are trei feciori mari interpreți ai cîntecului popular.

Am stat, la sfîrșit, de vorbă cu H. Nicolaide. Mai bine spus am fost pur și simplu acostat de acesta : „Sînteți de la ziar? Hai ! Să știți că spectacolul nu este o șușă. Eu, domnule, sînt pensionar. Nu iau nici un ban pe spectacol. Este adevărat că lipsesc de pe afiș cîteva nume, dar am adus altele (? !). Dar ați văzut cum a fluierat lumea ? Nu sînt educați. Noi, artiștii, trebuie să-i educăm. Acum este prea tîrziu..."

Desigur, foarte frumoasă ideea maestrului emerit, cum îi place să se prezinte, H. Nicolaide — dar avem de pus și noi o singură întrebare : cum cred cei care semnează și avizează asemenea penibile spectacole că se face educație artistică acolo unde miroase de la distanță a șușă ?

SORIN POSTOLACHE ■

Hopa Mitică — pretext muzical de H. Nicolaide și George Mihalache. Muzica : N. Kirculescu, L. Profeta, Dan Ardelean și Gelu Solomonescu. Conducerea muzicală : Gelu Solomonescu. Scenografia : D. Icodim. Regia artistică : Nicolae Dinescu.

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

O casă din Țara de Sus a Moldovei, un chip neînvins al duratei

Oamenii ca oamenii, se însoțesc sau se despreună, se dezrădăcinează sau revin la locurile lor de baștină, dar lucrurile se schimbă atunci cînd începe casele să se împreune, să se despreune, să se dezrădăcineze și să rivnească iar la temeliile vechi, să îndure întîmpări îndelungate doar oamenilor hărăzite. Și cine ar ți avut timp să creadă că vom întîlni vreodată, pe drumurile lungi ale țării, o casă împreunată cîndva cu încă o casă, despreunată apoi de o casă crescută în vecinătatea ei dezbinată, dezrădăcinîndu-se adică o dată, și încă o dată, și năzuind și acum la o reîntoarcere pe vechile ei temelii ?... Însă, iată, această casă există, e vie, e teafără, speră.

Mai puțin de jumătate din ea, și vom vedea curînd de ce mai puțin de jumătate din ea, a fost așezată pe tălpi de Constantin și Casandra Buliga, oameni păsnici și muncitori din Marginea - Bucovinei, în urmă cu vreo trei sferturi de veac. Mai tîrziu, în războiul dintîi, s-a prăpădit Constantin, reîntors rănit de moarte din bătăliile necruțătoare și aici, între ai lui, istovindu-și sufletul, împăcat cu sine, senin, ca tot soldatul necunoscut care și-a așezat oasele cu bună-știință în temeliile unei patrii mai mari, mai puternice. Și au rămas după asta, să ducă grija aceasteria lor din Marginea, amintita Casandră și fiica ei Eufrosina, devenită curînd Halus, prin căsătoria cu unul Dimitrie Halus. Casa lor dăinuia pe lîngă Cotul din Jos, el era de pe lîngă Tecioara, din celălalt capăt al satului Marginea, și totuși s-au iubit și s-au luat, bineînțeles cu binecuvîntarea Casandrei. Și așa, cînd trudind, cînd iubindu-se, de la un an la alt an, au adus pe lume nu mai puțin decît patru copii : Vlorica, Casandra, Constantin și Bălașa. Și cînd au crezut și ei că și-ar putea trage sufletul, a început alt război, a trecut mai întîi peste ei ca o pasăre cu aripi de tuci, dinspre soare-apune spre soare-răsare, și a revenit peste satul lor cînd mai-mai să se împlinească trei ani întregi de neliniște, către asfințitul unei primăveri tulburi. Și la 6 mai '44, cînd era limpede că nu mai aveau încotro, au strîns lucrurile grămadă, numai lucrurile de care nu aveau trebuință oricînd, și au înhămat cai la docarele repezi.

Cu avutul pe roate și cu speranța în cai, au început să netezească un drum nebătut de ai lor cam din vremea tătărilor. Între noi fie vorba, ceea ce nu chiar toată lumea pricepe, dintr-o pricină ceva dată, și încă o dată, și năzuind și acum la deslușim pe de-a-ntregul, e că războiul se revarsă peste oameni și sate ca o apă scăpată din matcă, gîlgîind prin privaluri cum nu te aștepți, tulburîndu-se cînd pare mai limpede și limpezindu-se, nefiresc, tocmai acolo unde ar trebui să spumege, să rupă, să amestece singele cu țărîna și țărîna închegată sub singe, din nou, cu alt singe. Și atunci au pornit-o impotriva războiului, netemători la zidul lui din fierbințeală și fum, dinspre Marginea înspre Bălinești, prin pădurea Zamoștea, țintind malul Siretului, pieziș pe mișcarea batalioanelor, parcă alunecînd chiar pe sclipătul armelor. Și din pădurea Zamoștea, ridicîndu-se cu sufletul la gură spre ramurile de sus ale unui trunchi crescut în neștire, parcă apăsată de o tulbure presimțire, Eufrosina Halus „a întors capul spre Marginea. Cuprins din două părți de armate, satul ardea.

Și au revenit în septembrie lîngă casa lor arsă, și au ales ce se mai putea alege din casa lor arsă, risipindu-se noaptea pe la oameni cu inimă și readunîndu-se ziua într-un potop de cenușă. Azi așa, mîine tot așa, pînă cînd s-a întors din război și Dimitrie Halus, pînă cînd a mai luminat și Casandra o zi cu un stat bătrînesc, și au hotărît toți să cumpere o casă din Huta, cum îi ziseseră nemții pripășiți pe aceste meleaguri, un sat apropiat, căruia i se zice și Voievodeasa, mai nou. Au cumpărat-o, au desfăcut-o și au refăcut-o aici, tot în Marginea, în toamna lui '47 erau cu ea gata, adăugîndu-i fîptura cu ce izbutiseră să aleagă dintr-un scrum încă rumen. Apoi s-a prăpădit Eufrosina, la numai 44 de ani, fără să apuce a mai vadă fecioru plecat la armată, înaintea bunicii Casandra, și a fost îngropată în locul pe care Casandra îl păstra pentru ea. Apoi a murit și Casandra, îndoită de durerea de a se fi prăpădit prea tîrziu, mai tîrziu decît fie-sa. Și Dimitrie a mai stat șase ani, pînă cînd s-a crezut dezlegat, dezlegat, dezlegat, și s-a lipit de un suflet mai proaspăt. Nu oricum, ci cu prețul unei trude noi, din care a răsărit altă casă...

Dinspre pădurea Pietrele Muierilor, de unde o scruta uneori Vlorica, povestea asta poate fi ridicată de la o noimă la altă noimă. Nu deodată, dimpotrivă, cu încetul, ușor. Dar adevărul este că atunci cînd mai trăia Eufrosina, cînd mai trăia și Casandra, cînd Dimitrie se mai înfunda înspre Pietrele Muierilor cu toporul pe umăr, de luni dis-de-dimineață, și cu tainul de hrană măsurat pînă miercuri, și cînd ea, Vlorica, joi în zori, potrivea alt tain, pentru vineri și simbătă. În desaga sub care, adusă din mijloc, o apuca drept spre șaua căscată chiar în obcina Suceviței, spre pădurile de al căror zid răcoros mănăstirea își lipise spinarea, cînd pădurile se mai cutreierau fără teamă, de la o noimă la alta n-avea rost să ajungi. Dar așa, adunîndu-se ani peste ani, din-tr-o dată, un înțeles s-a despărțit de alt înțeles : cu o nouă nevastă, Dimitrie a durat altă casă. Casa veche, împreunată din lemne culese din scrum și din bîrne coborîte din Huta, peste noapte. Impotriva unei nopți care ar fi putut fi a discordiei, care ar fi durat mult mai mult, a ajuns a Bălașei. Și Bălașa l-a îngăduit sub aceiași acoperiș, mărîindu-se, pe un hîdor, din neamul Brebanilor.

La ceasul acela se mărîtase și ea, Vlorica Halus, plecase în rosturile ei și Casandra Halus, Constantin, dus de valurile vieții spre Rădăuți dinspre soare-răsare și-a lubit atît de mult soața încît i-a luat și numele, nu-și mai zice ani Halus, își zice Nicoară. Și nu se mai știe în ce clipă anume s-a ivit ei pentru Bălașa și Isidor un rost nou. Și au rămas și pentru ei, toate, în urmă : imașul de la Șuvaru, Dumbrăvița, Balta Știnii, și Arșița Nouă, și Arșița Veche, și locul acela cărua oamenii îi spuneau Deînță și alt loc, fără nume, alt imaș dintr-o coastă a piriului Hîrbovăț, unde începuse să-și facă de la o vreme cuib un cocostîrc rătăcit de ai lui, încît oamenii au sfîrșit prin a-i spune locului La Cocostîrc, pentru că toate locurile trebuie să aibă un nume... Și casa dezrădăcinată din Huta, ca să se împreune cu casa arsă din Marginea, iată. s-a mai dezrădăcinat încă o dată, luînd drumul Rădăuților mai întîi, trăgîndu-și sufletul un an, doi, acolo, într-o margine a orașului care începuse să se ridice pe alte picioare, și iar s-au opintit Isidor și Bălașa în lemnăria ei încă zdravănă, și au adus-o aici, în Pîlăvănri Udeștilor.

Și acum se cuvine să privim lucrurile nu numai din zarea din care se rupe o casă, ci și din zarea spre care ea vine. De aici, dintr-o lună în care a fost cîndva grădina bătrînului Grigore Nicoară, om ciufut și trăit îndelung în singurătate, dintr-o lună în care s-a înfiripat azi o casă, mîine altă casă, pînă cînd au ajuns șase case cu totul. Printre care și asta, adusă din Voievodeasa, prin Marginea și Rădăuți... Cu ce a mai pierdut ea pe drum, cu ce și-a mai adăugat, a rămas cam aceeași : stă pe tălpile vechi, se ține tot în birnulala de altădată, iar dranița e aceeași, în două rînduri bătută, dedesubt cea din Marginea și deasupra cea din Huta, neatinsă de tăcări... Și chiar și sub acoperișul ei îngemănat în acest fel, iată, o ușă din Marginea ne deschide spre o ușă din Huta. Și la locurile acestor uși vegnice, în vara aceasta, își măsoară înălțimea vreo nouă copii : Alexandru, Vasile și Ion, Ana, Gheorghe și Lezăr, Zinica, Ilie și Neculai, după rînduiala în care s-au ivit ei pe lume... Și cu zece fac nouăsprezece... În casa aceea, care încă există, încă speră, fiind vie și teafără...

MIHAI PELIN ■

Primar din „țara" Silvaniei

„Măi, ăștia sînt căzuți în cap !" — îi spune omul cu văditâ stupoare cuiva, la telefon, în timp ce, observîndu-mi intrarea, îmi face semn cu mîna să mă așez pe unul din scaunele aflate în jurul mesei. Așa că mă așez în biroul primarului din Șimleu Silvaniei, și-i aștept să-și continue convorbirea, pe care dealtfel nici el nu dă semne c-ar vrea s-o întrerupă. Aflu astfel, din frînturile lui de frază, că o mașină s-a dus la grajduri și s-a întors de-acolo fiindcă n-avea ce face. Mai aflu că un oarecare Ardeleanu Pișta e căutat peste tot fără să-i dea nimeni de urmă, deși, într-un loc anume, nu înțeleg bine unde, prezența lui ar fi fost de mare folos.

Apoi primarul lasă receptorul în furcă, se scuză că m-a lăsat să aștept, moment în care aparatul sună din nou. Ridică receptorul și îi spune omului de la celălalt capăt al firului : „Descurcați-vă singuri, că acuma n-am timp de voi, fug în cimp"... Frază care, în ceea ce mă privește, nu se dovedește prea încurajatoare, venită cum sînt la el tocmai spre a-l ține de vorbă.

Nu l-am cunoscut în copilăria mea pe Ioan Pop, secretarul Comitetului orășenesc de partid și primarul orașului, deși, ca și mine, el este om de prin partea locului. Deține aici, în orașul dintre dealuri, funcția de primar de aproape șase ani. S-a născut în comuna Bobota și liceul l-a urmat în Șimleu, la „Simion Bărnuțiu". Pare să aibă între 40—45 de ani, vîrstă pe care nu i-o aflu însă exact, fiindcă, în momentul în care dau să-l întreb, sună din nou telefonul și cineva îi aduce la cunoștință că cei ieșiți de dimineață cu camioanele la cîmp pentru cositul orzului stau în ploaie de vreo oră și se plîng că n-au coase. „Cum n-aveți coase ? — se aprind de ulmire ochii omului din fața mea. Dar cînd v-ați urcat în camioane și-ați pornit-o la cîmp, cu ce v-ați gîndit c-o să secerați, cu brîsca ? Intrați prin curțile oamenilor — le spune — și căutați pe-acolo... Oricine a fost odată țăran are atîrnată undeva, într-un cui din spatele casei, o coasă, coasa lui"... Apoi lasă receptorul în furcă, rămîne parcă o clipă pe gînduri, descumpănit, și rostește încet, mai mult pentru sine : „Nu știu ce-o să se întîmple cînd n-om mai fi noi, ăștia, care mai sîntem pui de țărani...". Pentru a reveni însă de îndată la umorul și la verva care se pare că îi sînt furniture, povestindu-mi : „I-am mobilizat din întreprinderi pentru campania agricolă și ei și-au luat de dimineață pungile de plastic pline cu mîncare, altceva nimic, s-au suit în camioane și-au tras leafa la cîmp. Acolo..."

Înțeleg deci că venirea mea la el este cam inoportună, că i-am găsit în plină activitate și că e cazul să-l las să-și vadă de treburi. Așa că intru direct în subiect, întrebîndu-l care sînt problemele pe care le are el de rezolvat astăzi, o zi de august cu soarele ivit dintr-o dată dintre măguri, după zile și zile de ploi. Un soare care pătrunde prin ferestre, acum, la acest ceas al dimineții, și în biroul primarului, iar omul își primește pe rînd vizitatorii, dar nu pleacă el așa cum îi e felul, bătăios și gata să-i ia în stăpînire. „Am nevoie de soarele ăsta — îmi spune — cel puțin două săptămîni de acum înainte. Pînă termin cu grîul și cu furajele, pînă eliberez terenul și depozitez recolta. După care, facă el ce-o vrea, că noi sîntem puși la adăpost". Și cînd spune acest lucru îmi dau imediat seama că știe pe ce se bazează. Într-adevăr, în fața unei toamne ploioase, așa cum obișnuiesc ele să fie prin partea locului, ne-ar părea că nu mai are de ce se teme. Parcurgînd de la un capăt la altul orășelul dintre dealuri, așezat pe terase naturale și străbătut de apele doar aparent liniștite ale Crasnei, observ acum, după atîtea zile de serioase inundații, că urmele revărsărilor nu mai sînt vizibile ca altădată. „Asta pentru că dumneata — mă lămurește primarul — erai învățată cu șanțucul acela din fața porților, prin care se scurgeau apele de pe Măgură. Acum însă, poate ai văzut, localitatea este străbătută de canale colectoare de 2 metri lățime și 1,85 adîncime. Încă din 1975 am îndiguit pe porțiunea orașului riul Crasna, după care ne-am propus o altă «problemă de fond» : să scoatem străzile din noroi. Așa că am început să le pavăm, iar în anul ăsta, dacă ne merge plugul bine, rămînem doar cu două, în margine, nemodernizate. În 1981 le vine și ăstora rîndul".

Iată-ne deci ajunși la realizările ultimei perioade, realizări despre care Ioan Pop vorbește cu bucurie, ca orice om truditor și de bună-credință. Îmi expune pe scurt principalele direcții în care s-au produs schimbări în zona de care răspunde și constatăm împreună că aici, la poalele Măgurii, se înregistrează de fapt cam toate direcțiile de transformare ale României socialiste : 1,3 miliarde lei — volumul investițiilor din actualul cincinal — înseamnă aici punerea în funcțiune a unei fabrici de produse izolatoare, apoi construirea și darea în folosință a unei secții de șampanizare la Întreprinderea de industrializarea vinului și construirea unei Secții de armături din fontă. În prezent se lucrează la terminarea filaturii de bumbac și a abatorului pentru ovine și bovine, într-o zonă deschisă, din partea de sus a localității, unde a intrat în funcțiune din 1975 și gara cea nouă, cu peroane largi, moderne și cu o capacitate sporită.

Și pentru că vorbim de construcții, primarul Ioan Pop îmi amintește de cele 1 400 de apartamente de bloc date în folosință începînd cu anul 1968, de lucrările de alimentare cu apă potabilă prin cele 17 puțuri, de amenajarea unei noi secții de interne a spitalului din localitate (secție cu o capacitate de 150 locuri, condusă de doctorul Ioan Pușcaș), de reparațiile capitale și de canalizarea tuturor școlilor din oraș.

„Bagă de seamă ! — îl spune apoi culva la telefon, fiindcă se vede bine că n-are răgazul acum să-și treacă tihnit în revistă realizările și din cînd în cînd, dacă nu-i sună nimeni, cheamă el pe unul și pe altul — aici e Pop, se recomandă, pentru ca imediat să treacă la ceea ce îi doare : Bagă de seamă că parcă iar se înnorează și dacă nu stringem pînă descară furajele nu e bine". Așa că, pentru a-i mai putea reține cîteva minute atenția, trec și eu la furajele acelea și-i întreb de ce se consideră pierdut dacă nu le adună pînă la căderea nopții. Prilej ca omul să vorbească despre fermele zootehnice (I.A.P. și G.A.C.) profilate pe vaci de lapte „de elită", pe creșterea oilor merinos și pe bovine, ferme în care bătălia se duce de vreo cîțiva ani pentru ameliorarea și selectarea raselor, pentru asigurarea bazei furajere și amenajarea unor adăposturi corespunzătoare.

„Păcat că n-ai un aparat de fotografiat la dumneata — regretă el — te-aș duce să le vezi pe cele 600 de vițele pe care le-am obținut numai din prăsilă proprie și pe care acum le scoatem în vinzare. Sînt ca păpușile !..." (Aici îl întrerupe însă un muncitor de la fermă, care, intrînd în birou, îi spune că are nevoie de niște paznici, undeva pe cîmp. „Cum, măi, să stăm atîția de pomană, în atîtea locuri ? — se miră primarul. Pui doi, trei hodorogi să-ți păzească stogurile, și gata". Iar mie, după plecarea omului : „Nu mai am deloc țărani, asta-i. Trei, patru bătrîni în Cehei, ăștia mi-s toți țăranii, restul sînt încadrați.")

Și ne întoarcem la ameliorarea raselor de oi, ameliorare „începută întîi cu berbeci de Stavropol, numai că, din cauza umidității din zona noastră, lîna prăsilei era lungă și uscată. Așa că am trecut la berbeci de Grozdensk, dar și acum ferim oile; cum vedem că se adună norii, fugim cu ele în saivane !" Dar adăposturile ? „Dacă vitei nu-i dai să mănînce ca lumea și nu-i ții adăpostui ca pe o farmacie, alergi toată ziua după medicul veterinar", e de părere primarul. Și, descriind grajdurile celor 600 de vaci „de elită", îmi povestește că a introdus aici o linie de decovil ca să scoată bălegarul, iar în timpul iernii aduce apa la temperatura grajdului, „fiindcă vitei îi e frig și ei, nu-i place adică să lasă pe-afară. Îi piere din cauza temperaturii scăzute poftа de adăpat, de mîncare, slăbește ; așa că i-am adus noi apa la bot... Să le vezi — îmi spune din nou, cu duioșie în glas, gîndindu-se pesemne tot la viețelele acelea pe care le-a pregătit pentru vînzare — arată ca păpușile !"... Pentru ca apoi să-și stăvilească „sentimentalismul" cu chibzuința de bun gospodar : „Trebuie să le vînd, ce mai, n-am ce să le fac, altfel astea îmi mănîncă de pomană furajele".

Așa că în acest moment al discuției primarul Ioan Pop iar își aminteșe de furaje și se îndreaptă spre fereastră pentru a-și arunca ochii pe cer. În fața lui, înaltă și verde, se ridică Măgura Șimleului, cu crestele parcă decalcate, cu norii atîrnați pe creste. „O vezi ? — mă întreabă. Acum cîțiva ani o invadaseră spinii..." Aflu că, de scurt timp, Măgura este pusă în valoare, terenurile ei fiind repartizate oamenilor din localitate pentru a fi plantate și lucrate. În fiecare an, la 14 septembrie, se organizează aici, în Șimleu, o consfătuire cu legumicultorii, pomicultorii, viticultorii și florarii din zonă. Prilej cu care au loc expoziții, unde sînt reprezentate toate ramurile de producție ale orașului. „Umblu și eu la sentiment — îmi explică Ioan Pop — îi pun adică la concurență. O coacăză mai mare dacă obține vreunul pe parcela lui din curte, vine cu ea la noi și noi i-o prezentăm în expoziție"...

Doar că nu mai are timpul necesar să-mi arate pe îndelete niște fotografii cu standurile de exponate, așa cum avea intenție. Secretara îl anunță că o șaretă îl așteaptă în stradă și primarul îmi spune din nou că el acum tocmai „fuge-n cimp"; din mers îmi promite să-mi trimită și mie șaretă, imediat ce ajunge, că să mă duc în ferme pomicole, în vii, la grajduri, să-i oriunde aș dori eu, să verific cu alte cuvinte pe viu tot ce mi-a povestit, fiindcă astfel „eu îți pot spune aici multe și de toate, iar dumneata poți să mă crezi sau să nu mă crezi. Așa că e mai bine să vezi cu ochii dumitale"...

În așteptarea șaretei, răsfoiesc un dosar în care sînt adunate cîteva materiale despre consfătuirile anuale de lucru ale pomicultorilor și viticultorilor din regiune. „Cine nu face o casă, nu sădește un pom și nu crește un om..." — scrie în cuvîntul lui de deschidere primarul Ioan Pop din Șimleu Silvaniei.

MONICA SAVULESCU ■

DRUMUL

Pe „Omul", în spatele Coltului Ocolit, e zăpadă ! Pe virful Bătrina, la peste 2 000 de metri, zărim un om. Stă înfipt în munte ca un strigăt de înțelindă. În față, masivul Doamnele seamănă cu un templu antic : stîncile se tasează, curg sub povara proprie. Înepenul, plantă-monument al naturii, înundă lespedea ca o caracatiță verde...

Și în acest imperiu de piatră și cer, drumul !

—De cînd construiți drumul ?

— Din primăvară ; adică din iunie, pentru că atunci s-au topit zăpezile în Bucegi.

În Bucegi, muncitorii Șantierului de construcții forestiere din Sinaia construiesc acum un drum pastoral. Pornește de pe virful Doamnele, străbate masivul Bătrina și va ajunge în virful Padina-Colți, la aproape 2 000 de metri înălțime. Suim de cîteva ore, vrem să ajungem la Valeriu Jinga, un tînăr de 33 de ani, care de 15 ani nu face altceva decît drumuri : drumuri forestiere, grele, prin păduri și prin stîncă masivă, drumuri de acces pubilc în zone montane, drumuri pastorale. Cam 200 kilometri de drumuri în 15 ani. S-ar putea să nu vi se pară mult, dar Jinga, născut în Ghiojdeni (Vrancea), tăie drum acolo unde nu a călcat picior de om, acolo unde zboară doar condorul Bucegilor și corbii cei mari. Acestea sînt păsările pe care le vede Valeriu Jinga cînd pleacă seara spre cabana Peștera. Pînă acum a înaintat 2,2 kilometri. Buldozerul lui rupe din munte centimetru cu centimetru și cînd dă de stîncă se opintește nervos, roțile dințate urlă ca niște guri ciclopice și, cînd nu mai pot, cedează. Stînca e dură, neclintită, asolo de la facerea lumii, și vine Valeriu Jinga acum și-i spune : dă-te mai încolo, și stînca nu se dă, și Jinga o împinge cu forța. Cum să-i spui Naturii : dă-te mai încolo ? Natura poate veni peste tine cu o mie de buldozere nevăzute. Știe și Jinga de lelea asta. De aceea eu cred mai degrabă că Jinga aici, la 2 000 metri înălțime, sub ploaie și vînt, uneori sub viscol în plină vară, modelează Natura : îmblînzește stînca și-i cioplește alt chip muntelui. Drumul se taie în pantă de pînă la 50 la sută ! E atît de abrupită, încît dacă te așezi pe iarba care s-a încumetat să crească aici, vii la vale, în pășteie ! Drumul trebuie să aibă 4 metri lățime. Jinga îi face pista de 6 metri : „E mai bine așa, zice, primăvara aici cad ploi torențiale ; iarna cad zăpezi de peste doi metri. Avalanșele și torenții ar putea să strice drumul, să-l surpe. Și atunci e mai bine să fie mai lat".

— Și pînă unde va ajunge drumul la care lucrezi ?

— Pînă unde trec norii ăia acum, pe virful Padina-Colți ; eu cred că sînt peste 2 000 metri.

Dar să ajungi acolo, deasupra norilor, îți trebuie mai înainte de toate curaj. Mult, mult curaj. Singe rece chiar. Emotivitatea te duce la accident. Mi se relatează un fapt : cu cîtva timp în urmă, au fost repartizați aici doi buldozeriști de la Nehoiu. Lucraseră numai la șes, nu pe terenuri accidentate. Primul s-a suit pe buldozer, dar cînd s-a uitat în prăpastie a simțit că fuge muntele cu el și a coborît cu spaima pe chip. Al doilea nici nu s-a încumetat să urce pe buldozer. În fond, curajul este o calitate umană pe care nu o posedă orice individ. El se dobîndește și în cele mai multe cazuri se cultivă. Buldozeriștii acestui șantier, mai ales cei de la drumuri, și-au cultivat curajul : prin efectuarea unor lucrări cu grad sporit de periculozitate, prin experiență multă. Ce stă la baza curajului ? am întrebat. Cunoașterea, mi s-a răspuns ; și atenția. Săptămîna trecută, ne relata subinginerul Antoniu Gecse, șeful punctului de lucru, buldozerul lui Jinga ajunsese într-un punct critic, în afara punctului de echilibru. Putea să se răstoarne. Printr-o manevră dificilă, genîia din dreapta a mai prins ceva teren. Jinga a coborît, a mers pînă la stația de la telecabină și a rugat un alt buldozerist să-i ajute să iasă din impas. Acesta a venit cu buldozerul pînă aici, dar cînd a văzut despre ce este vorba a refuzat să mai facă vreo manevră. A coborît, în locul lui s-a urcat pe buldozer tot Jinga și s-a salvat singur.

Trecem peste piriul Doamnelor. Un sturz rătăcit de stol fură o gură de apă și înțeapă cerul cu o săgeată neagră. Omul care ni se arătase pe virful Bătrina a coborît cîteva praguri de stîncă. E un păstor. Într-un colț de stîncă, pe care Jinga n-a putut să-i clinteaască uzind de toți cali-putere, perforatorul cu aer comprimat al lui Antal Alois stă înfipt ca un palos de voievod. Antal n-a fost de o lună acasă și de aceea a plecat pentru cîteva zile. În locul lui o să perforeze nuntele Vasile Pîșău, un tînăr blond, de 19 ani, născut în Siriu (Buzău). El este mecanic de utilaj, asigură aerul comprimat pentru foreză. Îi dă aer la furtun lui Antal și Antal perforează, cu ajutorul șerului și al burghiului de oțel, stînca. Vine apoi Jan Dichei, artificier și miner de 23 de ani, introduce dinamită în stîncă, aprinde fitilul și pușcă. Și o împușcătură de-a lui Dichei aici, în Bucegi, aruncă în aer 150 mc de rocă. Dichei pușcă în toți Bucegii, ni s-a spus. A lucrat în Valea Jiului, la mină, dar pentru că a fost nevoie de un artificier cu experiență în Bucegi, pentru că el s-a născut în Cîmpina, fapt de luat firește în seamă, s-a întors acasă. Prin pușcările lui, Dichei face munca a 30—40 de oameni și a 4 sau 5 compresoare !

În Bucegi, muncitorii Șantierului de construcții forestiere Sinaia au așternut multe drumuri : drumul de la Uzina Dobrești pînă la Moreni, drum săpat numai în stîncă masivă ; drumul de la Carierele Lespezi pînă în punctul Senin, sus, în Bucegi, drum care se pierde dincolo de gurile norilor mereu deschise ; drumul auto contur lac acumulare de la barajul Bolboci ; drumul Orzea, de la Bolboci pînă la sanatoriul Moroieni. În 1966, inginerul Gheorghe Oprea, azi inginer-șef al șantierului, a condus lucrările celui mai lung drum din țară, între Dichiu — Babele — Costila, în cota 2 540 metri înălțime ! Are 16 kilometri.

— Ce rețineți din construcția acestui drum ? îi întreb pe inginerul-șef Gheorghe Oprea.

— Erolsmul oamenilor și amintirea nespus de frumoasă. Nu există telecabina și căram materialele din Sinaia cu tanchetele. Unde nu puteau să pătrundă tanchetele, le căram pe cai, adică în transport samarizat, iar unde nu mai pătrundeau nici cai, le căram noi, cu spatele. Noi trebuia să putem ! Atunci, cred eu, am înțeles pe lîngă definiția curajului, o altă definiție : a drumului !

Scopul acestei rețele de drumuri în Bucegi, în total vreo 50 de kilometri, este să asigure accesul oamenilor, al uneltelor și mijloacelor de transport, pe întreaga vale a Ialomiței ; să se extindă circulația montană. Drumul care se construiește acum este însă un drum pastoral.

— De ce un drum pastoral în Bucegi ? îl întreb pe Nicolae Costescu, inginer-șef al întreprinderii de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor Tîrgoviște, întreprindere beneficiară, omul care și-a pus Trabantul personal la dispoziția acestui... reportaj și ne-a suit pînă la Cabana Peștera.

— În zona aceasta a Bucegilor, zice, noi, întreprinderea, avem de îngrijit vreo 10 000 hectare de pășune ! Aproape 5 000 hectare din această suprafață sînt proprietatea întreprinderii, restul fiind ale altor deținători. Pe trupurile de pășune din Doamnele, Bătrina și Padina îerburile sînt sărace, nu cresc : altitudine mare, schimbări bruște de temperatură. Rezultatul ? Producția de masă verde la hectar, nemaivorbind de compoziția floristică, este mică.

— Și o să sporiți pășunile cu un drum ?

— Într-un fel, da. Pe drumul, în construcție acum, vom transporta, în primul rînd, cantități suficiente de îngrășăminte chimice și naturale, le vom împrăștia primăvara și toamna, vom îngrășa locul, vom ajuta munteie să producă mai multă iarbă. Pînă acum căram îngrășămintele cu caii pînă la un loc, iar de acolo — oamenii, cu spatele : un om lua în rucsac 25—30 de kilograme de fosfat și împrăștia peste munte.

Se părea că este o muncă sisifică, dar nu era. Nu se obțineau însă nici rezultate prea bune. Și nu e convenabil să dețiî o suprafață atît de mare pentru o producție mică de iarbă : 5 000—6 000 kilograme la un hectar. Și atunci ? Necesitatea unui drum montan pastoral, pe care să se transporte nu numai îngrășăminte, ci și bagajele oierilor, vasele, diferite materiale de construcție pentru saivanele care se vor ridica aici, unelte. Pe drumul acesta vor sui în munte turmele, primăvara, și vor coborî toți pe ei, toamna, pe el se vor transporta produsele lactate ale oierilor ; se vor transporta, în munte, semințe de îerburi perene în amestec, pretabile muntelui, și se vor semăna după refețe speciale elaborate de specialiști ai Institutului de cercetări de la Măgurele — Brașov. Pentru că în viitor munteie trebuie, va fi forțat să producă mai multă iarbă, care înseamnă mai multe animale, mai multe produse.

— Ce înseamnă viitor aici, în această zonă a Bucegilor ?

— Iarbă mai multă, în primul rînd, ne răspunde tehnicianul Valeriu Drosu, omul care pregătește munteie pentru viitor ; acum, pe un hectar de munte, pășunează 6 pînă la 8 oi. În viitor, vor păsuna între 10 și 14 oi. Vom construi adăposturi (saivane) pentru ovine cu o capacitate, pe fiecare adăpost, de 130 de capete. La adăposturi se prevăd spații dotate pentru prelucrarea laptelui în derivatele lui, spații pentru depozitare a produselor, pentru cazarea personalului care îngrijește animalele. Se vor capta izvoarele din apropierea construcțiilor pastorale și se va aduce apa pînă în spațiile de prelucrare a laptelui, pe conducte. Pentru mobilitatea tirîtului, mutarea strungilor după 3—4 zile, vom construi porți de tirîire, pentru fiecare adăpost cîte 300 bucăți. Pentru muisul oilor vom construi comarnice mobile și vor fi mutate în raport de nevoi.

Și să încapă atîta speranță în taina unui drum ? Răspunsul s-ar putea deduce din următoarea întîmplare : într-o noapte de catran, din copilăria mea risipită acum în amintire, rătăcisem drumul care mă aduce din bălțile bogate în păsurișuri și în legende, spre casă. Ploua și eram singur... Și așteptam lumina unui fulger să pot deslușî cumva drumul. Zadarnic îmi forțam privirile, în secundele puține, în care se lumina văzduhul, nu reușeam să descopăr nici o cărare ! Flamele electrice ale norilor mai mult mă orbeau. Cred că mă încerca disperarea copilului din mine, pentru că într-un timp am îngenuncheat și am început să pîpăi pămîntul cu palmele. Căutam drumul ! Spre zori, sfîrșit de puterile fragile, l-am regăsit. De fericire am adormit cu fața umedă peste el... Cînd m-am trezit, degetele mîinilor erau înfipte în țărîna drumului. Îl ținusem tot timpul în brațe !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

TULCEA, PORT LA DUNĂRE, PORT LA MĂRILE LUMII

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Blocul în care locuim a fost dat în folosință de peste patru ani, dar nu a fost terminat în întregime de către constructor și beneficiar E.G.C.L. Oravița Lucrările de construcție au fost făcute de mintuială, multe din materiale fiind înstrăinate. Nu s-a respectat planul. Datorită lucrărilor necorespunzătoare blocul s-a degradat foarte mult. Planșeul este izolat necorespunzător, conductele metalice sînt neizolate și iarna se sparg, canalizarea este executată necorespunzător și altele. Ne-am adresat de zeci de ori condicerii acestei unități atît telefonic, scris și personal, dar nu ne-au luat în seamă, iar la reclamații nu ne-au răspuns niciodată. **(Oșteanu Elena,** comuna Grădinari, Caraș-Severin)

■

Distanța dintre Zoreni-Deal și Bistrița este de 60 km, iar costul unui bilet pentru acest traseu este de 19 lei. M-am sfătuit împreună cu soția și cu fratele meu în autobuz și am dat șoferului 60 de lei pentru trei bilete. Am primit trei bilete de 6,50 lei și nici un rest. Am insistat la șofer dar a făcut „urechea șută". În Bistrița l-am atras atenția că îmi este dator cu trei lei și cu bilete corespunzătoare distanței. Mi-a aruncat trei lei și mi-a spus că pot face contestație dacă nu-mi convine. Nu înțeleg de ce ajung banii în buzunarul șoferilor cînd normal ar fi ca banii călătorilor să ajungă în casa autogărilor. **(Sas Teodor,** Bistrița)

■

Consiliul popular al sectorului 5. Cele sesizate de Ștefan Mozeanu din București sînt adevărate. În strada Serg. Turturică 24, locuiește Cristina Marinescu de 76 ani, împreună cu fiica, ginerele și cei trei nepoți ai săi. Aceasta are o pensie de 800 lei care este cheltuită de ginere, bătrîna fiind lăsată în grija vecinilor care o mai ajută din cînd în cînd. Față de cele de mai sus, s-a propus ca cei în cauză să fie chemați la comisia de asistență socială și să li se atragă atenția că au obligația să se ocupe de îngrijirea bătrînei.

■

Bîrca-Dolj : Satul în care rodesc măslinii. Aduși aici ca arbuști ornamentali spre a fi plantați pe marginea drumului județean, au ajuns în grădinile oamenilor și în parcul comunal. Localnicii nu le cunosc numele adevărat numindu-i sălcioare. Cei care au așa ceva — între timp arborii au devenit înalți de 3—4 m, cu trunchiul de 15—20 de cm în diametru — n-au sesizat decît mirosul plăcut și puternic al florilor. Am observat că s-au aclimatizat și că au rodit încă din august 1979. Anul acesta am găsit din nou rod pe „sălcioare", așa că sesizez următorul fapt : În comuna Bîrca, județul Dolj, se găsesc la ora actuală cel puțin 20 de măslini, cu rod destul de frumos. Dacă ar fi înmulțiți și îngrijiți într-o plantație bine organizată, Bîrca ar fi printre primele localități unde măslinii ne oferă roade aproape ca în Grecia. **(Petru Stoenac,** Rîmnicu Vîlcea)

■

Din Gara de est, zisă și Obor, pleacă și sosesc zilnic zeci de trenuri, fiecare garnitură tractată de o locomotivă, al cărei mecanic, atît la plecare, cît și la sosire, folosește semnale acustice, sirenele, fiecare cu tonul și intensitatea ei, care vorba românească: și mort să fii, și te trezește ! Este de neconceput cum conducerea acestei gări C.F. rămîne pasivă, lipsită de responsabilitate și respect uman față de colectivitatea din jur, unde știut este că trăiesc oameni care au nevoie de odihnă și liniște, unii suferinzi, copii mici, oameni care lucrează în ture. **(Nicolae Zvoreni,** București)

■

Întreprinderea de frigidere Găești. Pe data de 26.08.80 s-a deplasat echipajul service al I.F. Găești de la Reprezentanța din Iași la domiciliul tov. Maria Luca și a găsit frigiderul reparat de cooperativa „Tehnica" Roman. Ca urmare a revenirii sus-numitei, pe data de 9.09.80 echipajul nostru a înlocuit agregatul, lăsînd frigiderul în stare normală de funcționare, conform p.v. 15 semnat și de posesoare.

■

Departamentul Căilor Ferate. Urmare scrisorii tov. Ioan Proca din București vă comunicăm următoarele : Pentru abaterea comisă se face vinovat casierul Aristică Oloieru de la agenția de voiaj Eforie Sud, care a fost sancționat disciplinar, iar cazul a fost preluerat cu oamenii muncii care deservesc publicul călător. Numitul a trimis prin mandatul poștal nr. 384034/617 în 14 august a.c. petentului contravaloarea tichetelor respective.

■

Scrie **Tudor C. Doineanu** din Piatra Neamț : Sînt un sincer admirator al folclorului și nu înțeleg de ce unii oameni nu numai că nu apreciază folclorul, muzica populară, dar îl și denigrează. Uită acești oameni că s-au născut ascultînd un cîntec de leagăn, că la moarte îi va petrece un bocet, că în viață inima le-a cîntat o doină de jale, un cîntec de dragoste ? Uită că orice gen muzical își are rădăcina tot în folclor ? Apoi acei ce sînt puși să apere de poluare folclorul (la concursuri, concerte, tv etc.) de ce închid ochii în fața unui „nume", a unei „frumuseți" cu succes ieftin la public ? Pe toți poluanții folclorului, în numele adevărului, frumosului, autenticului, adevăraților iubitori de folclor, îi sfătuim să-și pună talentul în slujba folclorului adevărat.

■

Blocul nostru a fost dat în folosință în decembrie 1979, dar la apartamentele superioare și cele de la demisol se păstrează de la început și pînă în prezent o igrasie totală, care distruge bunurile locatarilor. Subsolul blocului este plin cu apă, are un miros insuportabil și e plin de muște și țînțari care au invadat în spațiile locative. La sesizările noastre către diferite organe, nu s-a luat nici o măsură. **(Grup de locatari ai Blocului 12 din Predeal, pentru care semnează Ioan Codleanu)**

■

Consiliul popular al județului Harghita, D.P.M.O.S. către **Stoica Angela,** comuna Gălăuțaș : Ca urmare a scrisorii dv. vă facem cunoscut că la Comisia județeană pentru ocrotirea minorilor din 15.08.80 s-a aprobat internarea fiului dumneavoastră la Leagănul de copii din Sînmartin. Totodată vi s-a asigurat un loc de muncă la Întreprinderea de încălțăminte din Toplița, asigurîndu-vă și o cameră în Căminul de nefamiliști al Întreprinderii de confecții Toplița.

■

După multe drumuri și sesizări am reușit să construim o platformă de beton pentru depozitarea containerului de gunoi. Cetățenii au amenajat platforma, cum se vede și în fotografie, în așa fel încît să nu deranjeze pe nimeni ; au plantat arbori în jurul ei care deja au înverzit și cu timpul vor masca

total locul respectiv. Dar iată că din aprilie, cineva, fără o aprobare anume, dispune în chip absolut nemotivat ca acest container să dispară de pe platformă, fiind lăsat pe trotuar în fața bucătăriilor noastre. Considerăm că se face un abuz și dorim ca organele în drept să dispună soluționarea acestei probleme. **(Georgeta Comșa,** str. I.G. Duca 83, bloc L 51)

■

Avem un mare necaz cu poluarea aerului de către abatorul Salonta, ne scrie **Antoniu Boicu,** profesor la Liceul agroindustrial din Salonta, județul Bihor, care n-a luat și nici nu ia nici cele mai elementare măsuri pentru reducerea acestei poluări. Mirosuri și gaze înecăcioase exală din curtea și secțiile de prelucrarea subproduselor animale. Și chiar lîngă ziduri abatorului există trei grădinițe, două creșe, patru săli de clasă, un liceu industrial cu peste 1200 de elevi și bineînțeles casele oamenilor, magazine etc. Ne gîndim cu grijă la copiii noștri care urmează să facă școala în aceste condiții.

■

În perioada rece locatarii asociației au „bucuria" de a înghiți fumul dens degajat din coșurile cazanelor de încălzire tennologică a stației de preparat betoane din imediata vecinătate a blocului. Aceasta se datorează faptului că înălțimea coșurilor este insuficientă pe lîngă clădirea cu 10 etaje construită ulterior lîngă această stație. Răspunsul TC—Cluj-Napoca la o intervenție a noastră arată că „fațada blocului nu va suferi deteriorări ca urmare a fumului de la stația de betoane". Ca și cum sănătatea oamenilor, a copiilor, n-ar avea nici o importanță. Nu putem înțelege atitudinea Trustului de construcții Cluj-Napoca. **(Comitetul asociației de locatari, str. Paring 1,** Cluj-Napoca)

N.R. Așteptăm măsuri concrete la problemele sesizate de respectiva asociație în nenumărate rînduri.

■

În 1979 circula autobuzul 55 de la C.F.R. centură pînă la Bucur-Obor, un substanțial avantaj pentru cei 38 000 de locuitori, din care majoritatea lucrează în București. Pe ce motiv s-a redus traseul, nu se știe precis, dar acum pentru a da un telefon sau a cumpăra un piramidon trebuie să te deplasezi cu cel puțin două mijloace de transport, pierzînd circa 70—80 minute. O altă problemă este aceea a copiilor preșcolari, pentru care grădinița are program de 4 ore. Dacă soția mea lucrează 8 ore plus încă două sau trei cu transportul, cum se poate educa, îngriji un copil pe care ești obligat să-l crești fără supraveghere ? De ce copiii din comuna Voluntari nu beneficiază de o grădiniță cu orar prelungit ? **(Nicolae Moraru,** com. Voluntari, București)

■

Direcția sanitară a județului Ialomița răspunde tov. Maria Petreacă : Spitalul Săpunari va înlocui pe sora șefă Alexandrina Chircă. Nicolae Dumitru a fost sancționat cu „avertisment" conform prevederilor Codului muncii. S-au luat măsuri de refacere, compartimentare, văruire și vopsire a spațiului de cazare a bolnavilor. Săptămînal și ori de cîte ori este nevoie un medic specialist de la spitalul Săpunari se va deplasa la secția exterioară Plevna pentru a asigura asistența medicală a bolnavilor.

■

Un oraș cu adevărat frumos impune existența unor zone înverzite suficient de bogate. Cum este posibil ca peste noapte un parc întreg, vechi de zeci de ani, să se transforme într-un teren arid, cu alei pustii și bănci devenite inutile? Incredibil, și totuși adevărat, bieții copaci se făcuseră crunt vinovați de faptul că frunzișul lor adăpostea uneori alături de vrăbii și guguștiuci, cîrduri de ciori, iar acestea din urmă deveneau mult prea gălăgioase și prea sicilitoare. Pentru a se curma răul de la rădăcină o echipă de muncitori forestieri a fost adusă și parcul a dispărut. Faptele mai sus relatate s-au petrecut în municipiul Tulcea, în zona de lîngă poștă și magazinul „Diana". Semnează pentru conformitate **Lucia Ilie.**

■

Inspectoratul General al Miliției. La scrisoarea unui grup de cetățeni din municipiul Sighișoara, județul Mureș, vă comunicăm: Pentru Geangalău Claudia s-a întocmit dosar de urmărire penală și a fost condamnată la 8 luni închisoare, cu executare la locul de muncă. Referitor la Andrei Tanko, fost mandatar al restaurantului „Hula Daneș", acesta a fost trimis în judecată. Despre aspectele constatate în sarcina lui Ioan Burja s-a făcut informare la Comitetul municipal de partid Sighișoara care l-a sancționat cu „vot de blam".

■

Am dorit să cumpăr niște pui vii din piața Traian. În jurul orei 16 au fost aduși, după spusele responsabilului, 3 000 pui. Vînzarea a mers normal pînă la ora închiderii. Cu puțin timp înainte de închidere, responsabilul centrului care era în stare avansată de ebrietate a plasat 5 cuști cu pui în niște tonete din piață, care după puțin timp au fost ridicate de indivizi necunoscuți cu mașina. Cu toate că mai avea cam 1 500 de pui nevînduți, la ora închiderii vînzătorul ne-a spus să venim a doua zi la deschidere. Peste noapte însă, cei 1 500 de pui s-au „volatilizat". **(Elena Macrea,** București)

■

De cîțiva ani I.G.O. Drobeta-Turnu Severin nu ia în considerare nemulțumirea a sute de muncitori care sînt obligați să se ducă și să se întoarcă de la muncă pe jos. Traseul Drobeta-Turnu Severin—Erghevița este desființat, și femei, copii, bătrîni merg pe jos pe șoseaua națională, la Gostat sau la Depozitul IJCOOP. Din această cauză se întîmplă multe accidente de circulație, dar nimeni nu se întreabă de ce, nimeni nu ne aude. Este, dealtfel, singurul traseu din jurul orașului Drobeta-Tr. Severin de care I.G.O. își bate joc. Dorim să se pună un autobuz măcar din două în două ore, pentru a nu mai fi nevoiți să mergem zilnic cîte 8 km pe jos. **(Tudor Iancu,** I.A.S. Drobeta-Turnu Severin, Mehedinți)

■

Consiliul popular al municipiului București, secția arhitectură și sistematizare: Urmare scrisorii trimise la redacția revistei Flacăra de Comitetul asociației de locatari din Drumul Taberei nr. 2—4, privind păstrarea spațiului plantat dintre blocurile F, I, J, K, L, vă comunicăm că din verificările făcute reiese că zona respectivă nu va fi afectată de construirea unor blocuri de locuințe.

■

Din luna iulie 1979, cînd s-a preluat blocul 221, proprietate personală, din cartierul Micalaca, șeful atelierului de antene colective din cadrul Cooperativei „Precizia" ne tot promite montarea amplificatorului pentru program I — București (TV). Banii au fost încasați prin OJCVL Arad atît pentru manoperă cît și pentru material. Cred că motivația „Bucureștiul nu livrează amplificatoarele", cade. De mijloace ilegale nu uzam. E un drept al nostru. **N.R.** Probabil că în respectivul atelier nu este un afiș de genul „Nu primim bacșiș", iar dacă este, poate că lucrătorii nu îl pun la inimă. Mai ales anul acesta. **(Turcu Tudor,** Arad)

■

În urmă cu 8 ani s-a construit în satul nostru o sifonărie cuplată cu o gogoșerie. După darea în folosință au funcționat un timp, apoi din nu știm ce dispoziție sifonăria s-a desființat, pe motiv că lipsesc unele piese la mașina de umplut sifoane iar în locul gogoșilor calde se aduc acum dulciuri și alte produse de la Tecuci. De trei ani de zile avem numai promisiuni că acestea se vor reînființa. **(Ștefănică Beldiman,** Berheci, Galați)

■

Întreprinderea de țevi Republica. Urmare scrisorii lui Petre Ioniță, om al muncii din Întreprinderea noastră, care solicită locuință din fondul statului vă informăm că în luna august a.c. sus-numitului i s-a repartizat un apartament în blocul 421, Pantelimon, sector 2.

■

Uniunea sindicatelor — sector 3 către **Marian Voicilă.** Referitor la detașarea dv. la I.P.B. vă facem cunoscut că întreprinderea a primit sarcină să repartizeze un număr de tovarăși care să sprijine acțiunile de construcții de locuințe. Retribuția celor detașați este compensată de întreprindere. În acest sens urmează să primiți o compensare în valoare de 1 488 lei, iar după terminarea detașării veți primi și restul drepturilor bănești ce vi se cuvin.

■

Din Tîrgoviște ne scrie **Dumitru Codițoiu:** Printre numeroasele localități care au fost ridicate la rangul de orașe se află și fosta comună Topoloveni din județul Argeș. Blocurile ridicate în ultima vreme au o arhitectură aleasă, numeroasele magazine comerciale sînt și ele rînduite atrăgător, aprovizionarea se face cu regularitate și localnicii sînt mulțumiți de noua organizare comercială. Cu toate acestea mai sînt încă destule de făcut. De exemplu, ar fi necesar ca și în orașul Topoloveni să existe o stație obligatorie pentru autobuzele care trec pe aici în diferite direcții. Aceasta ar putea fi pe refugiul din fața primăriei.

Pagină realizată de
GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÂNT

Viorel Kiriță — București: Metodologia concursului de admitere a fost respectată: concursul fiind organizat pe locuri distincte pentru candidații încorporabili și cei neîncorporabili, mediile de admitere au fost de asemenea diferite, ceea ce a determinat pe foarte mulți candidați să considere că au fost neîndreptățiți ● **Ileana Marian** — Armeniș, Caraș-Severin: Solicitați un post de învățător în județul Gorj sau Mehedinți, dar din scrisoarea dv. nu reiese dacă mai sînteți sau nu titulară, întrucît afirmați că de patru ani supliniți pe unde puteți. În cazul că nu mai sînteți titulară, vă puteți redobîndi această calitate numai prin concurs. Anul acesta nu s-a organizat un asemenea concurs din lipsă de posturi ● **Alexandru Baltă** — Constanța: Adresați-vă direct instituției în cauză ● **Elena Oprea** — Giurgiu: Ministerul Educației și Învățămîntului ne anunță că, la propunerea Inspectoratului școlar al județului Ilfov, vi s-a aprobat eliberarea din învățămînt, așa cum ați dorit, în vederea transferării — în interesul serviciului — într-un alt sector de activitate.

HORIA PĂTRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Ion Crețulescu — București: 1) Decretul Prezidențial nr. 36/23 februarie 1980 a intrat în vigoare la data publicării acestuia, iar aplicabilitatea nu are termen limitat; 2) Se înscrie numele persoanei care vinde obiectele numai în cazul în care solicită acest lucru; 3) În categoria „cetățeni străini" intră și turiștii străini care ne vizitează țara; 4) Încasările obținute din vînzarea obiectelor prețioase către Banca Națională sau unitățile specializate ale comerțului de stat nu pot fi exonerate de la verificarea veniturilor în cadrul Legii nr. 18/1968 republicată în 1979 ● **Nicolae Paloș** — Sighetu Marmației: Este legal. Vi s-a calculat la valoarea actuală ● **Marin Șerban** — București: În perioada efectuării inventarului planificat numai personalul operativ și muncitor din magazinele generale și universale poate fi retribuit pe o perioadă de cel mult 60 de ore lucrătoare într-un an ● **Eddy Balacan** — Brăila: Ne scrieți că sînteți o pasionată cititoare a revistei noastre, solicitîndu-ne, printre altele, înscrierea la o rubrică pentru schimb de vederi, rubrică ce nu mai apare de 8 ani; cum rămîne cu pasiunea?...

MARGA NEDELEA ■

JURIDIC

Pavel Sîrghie — București: Am mai scris. Este adevărat : banii provin din muncă cinstită; i-ați folosit însă încălcînd legea ● **Veronica Panait** — București: „Punctul dv. de vedere", exprimat în fața instanței, înseamnă totuși mărturie mincinoasă ● **Văduva Ileana** — București: Urmează să vă adresați Direcției penitenciarelor din M.I. ● **Ulias Maria** — București: Scrieți-ne pe scurt despre ce este vorba în dosarul 2652/1980 ● **Chesaru Dan** — București: Veniți la redacție; dv. sau Florin Rești eanu ● **Silaghi Petre** — Ploiești: Invocînd trecutul, puteți cere cel mult clemență; el, trecutul, nu poate șterge fapta prezentă ● **Lădariu Ion** — Orăștie: Spitalul de boli nervoase nu înseamnă „stare liberă"; așteptați rezultatul expertizei medicale ● **Doina Istrate** — Ploiești: De ce ai dolilea avocat spune că se poate ceea ce primul avocat a declarat că e imposibil de obținut? Din mai multe motive. Nu excludeți însă faptul ca primul să aibă dreptate: așteptați sentința ● **Virgil Toma** — București: Dacă n-ați omis nimic, aveți dreptate; contestația este obligatorie însă.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Muzica — a doua natură a mea"

Despre compozitorul și muzicologul Zeno Vancea — care împlinește în aceste zile 80 de ani — vorbesc nu doar inaltele distincții ce i-au fost acordate încă din anii 1934, fapt elocvent care-i marchează începuturile pe drumul artei muzicale. Acestora li se adaugă în timp numeroase alte ordine și medalii, precum și acordarea titlului de Maestru Emerit al Artei (1954), Ordinul Meritul Cultural cl. I (1969), Premiul Uniunii compozitorilor (1969) etc. dar și recunoașterea valorii sale pe plan internațional, iar acordarea Premiului Herder în 1974 pentru întreaga sa creație nu reprezintă decît încununarea întregii sale munci de creație și recunoașterea valorii ei artistice.

Autor a numeroase piese vocal-simfonice, dintre care **Rapsodia bănățeană nr. 1 pentru pian și orchestră** (1926) fiind piesa de început a acestui drum al artei componistice ; a numeroase piese de muzică de cameră, muzica corală, muzică vocală, amintim doar piesa **Cinci lieduri, pe versuri de Rainer Maria Rilke** (1926) și **Cinci lieduri pe versuri de George Bacovia** (1946), Zeno Vancea este și autor al unor partituri de muzică de teatru. (Ne amintim, desigur, de baletul **Priculiciul**, al cărui libret îi aparține.) La toate acestea adăugăm tratatele de muzicologie semnate de compozitor, dintre care **Istoria muzicii universale și românești** (1938), **Istoria muzicii românești** (1952), **Locul și rolul lui George Enescu în muzica românească, Procesul istoric de formare a limbajului muzicii noastre profesionale, Rolul elementelor populare în procesul de formare a limbajului muzicii culte românești din secolul XIX** etc., studii care completează vasta preocupare a compozitorului Zeno Vancea pe tărîmul muzicii românești.

— Maestre, ce înseamnă a fi compozitor ?

— Sînt oameni cărora natura le-a inculcat în același timp cu predispozițiile firești și nevoia imperioasă de a-și exprima viața emoțională. Cei cu talent pentru literatură se exprimă prin cuvinte, cei din pictură sau sculptură prin formă și culoare, iar compozitorii prin muzică. Firește, artistul, trăind în societate, se adresează și societății în mijlocul căreia trăiește, dar imboldul fundamental este necesitatea interioară de a se exprima. Artistul care creează numai pentru glorie sau pentru bani nu este un artist adevărat.

Desigur, luînd cazul concret al unui compozitor, muzica ce o scrie trebuie în primul rînd să-l exprime pe el, dar, în același timp, făcînd parte dintr-o societate muzica sa trebuie să reflecte și ideile și sentimentele societății în care trăiește.

— De cînd datează primul dv. contact cu muzica ?

— De mic copil, desigur. M-am născut într-un oraș muzical. Este vorba de Lugojul de demult, unde exista o viață muzicală importantă pentru vremea aceea, susținută îndeosebi de mișcarea corală a orașului. Aici, în 1842 s-a înființat primul cor, apărut odată cu primul cor din București, fapt semnificativ. În această lume a orașului cu locuitori împărțiți în trei naționalități, fiecare avea cîte un cor care se dorea cel mai bun. Cîntecele folclorice românești constituiau piesele cele mai des intrate în repertoriul corurilor noastre, și de aici a pornit și muzica lui Ion Vidu.

Această viață muzicală intensă, stimulatoare a avut o mare influență și asupra satelor înconjurătoare. Ca urmare, s-au înființat multe coruri țărănești. Întreg Banatul devenise țara corurilor. În această ambianță am crescut de mic copil, încît muzica era a doua mea natură. În casa părintească se făcea multă muzică și mama, absolventă a Conservatorului din Praga, era profesoară de pian. Personal am învățat pianul de la vîrsta de 6 ani. Altfel nici nu se poate...

— Apoi ?

— Pe la 14—15 ani apar primele încercări de compoziție.

— Vă mai amintiți care a fost prima piesă compusă ?

— Prima compoziție a fost o variație pentru 2 flaute, scrisă de mine pentru doi colegi, elevi ai internatului „Fundației Marcu", urmînd să o cînte la o serbare, prilej de afirmare a muzicii românești într-o societate în care, după cum va spuneam, coexistau mai multe naționalități. La serbare venea întreaga intelectualitate a Lugojului. Acolo a fost și Ion Vidu care s-a oferit să-mi dea lecții de armonie. Am continuat studiile de armonie și contrapunct cu dirijorul corului maghiar, dr. Iosif Willer, absolvent al Conservatorului din Budapesta. Willer avea și un cvartet de coarde și dădea concerte în Lugoj. Acolo am ascultat pentru prima oară, elev de liceu fiind, multă muzică de cameră. În afara acestui cvartet de profesioniști mai erau alte două alcătuite din amatori. Oricum, se putea asculta o muzică bună.

— De aici pînă la compozitorul Zeno Vancea e un drum de străbătut.

— Desigur, și încă unul lung-lung de tot. Tiberiu Brediceanu a înființat prima Operă românească și un Conservator la Cluj. Am fost numit corepetitor al Operei din Cluj, dar în același timp eram și student al Conservatorului. Aici am avut primul contact cu muzica de operă și cea simfonică. După absolvire, Conservatorul, care era doar la începuturile vieții muzicale românești din Transilvania, nu elibera decît un certificat de profesor de muzică. Dar eu vroiam să mă fac compozitor. Cu o bursă a lugojenilor și a societății „Astra" am fost trimis la Viena, unde am rămas 6 ani, urmînd cursurile de la Neues Wiener Konservatorium, instituție muzicală ce avea reputația de a fi orientată către muzica nouă, față de Academia de muzică care era pentru muzica tradiționalistă. Întors în țară am încercat să mă plasez la București, dar, ca tînăr transilvănean necunoscut ce eram, n-a fost chip să găsesc un loc. Maximilian Costin, redactorul șef și editorul vechii reviste **Muzica**, violonist și muzicolog de seamă, era și directorul Conservatorului municipal din Tîrgu Mureș, mi-a oferit un post de profesor de armonie și istoria muzicii la această instituție muzicală.

— Ce însemna, de fapt, Conservatorul municipal de muzică din Tîrgu Mureș ?

— În afară de cîteva mari talente care și-au început educația muzicală acolo, Constantin Silvestri, Alexandru Demetriad, Ovidiu Drimba, ajunși aici ca urmare a faptului că părinții lor erau trimiși din Capitală cu funcții importante în acest oraș transilvănean, îl mai frecventau și numeroși alți elevi de diferite categorii sociale. Cu toții au profitat de faptul că au un Conservator la dispoziție care a format mai ales iubitori de muzică. Și reputația Tîrgu Mureșului astăzi i se datorează în mare parte formării unei generații de melomani, care nu numai că iubeau dar se și pricepeau la muzică. Totul se datorește existenței acestui Conservator municipal, ceea ce dovedește că astfel de școli, a căror lipsă se simte azi din ce în ce mai mult, au o importanță deosebită în ceea ce privește educația muzicală a tineretului. Elevii săi erau români, maghiari, sași. Eu, ca profesor, instruiam în toate cele trei limbi. Printre alți profesori era și Arpad Laszlo, elevul lui Liszt, și care a funcționat ca profesor de pian la Conservatorul din New York, cînd acesta era condus de Antonin Dvorjak. Deci, vă puteți închipui înalta ținută a Conservatorului. El nu forma muzicieni de profesie, cursanții erau elevi ai altor școli, licee din oraș. Avea 12 clase și foarte mulți copii începeau să-l frecventeze de la 6—7 ani, și era numai pentru amatorii de muzică. Conservatorul a lăsat urme adînci în viața muzicală a orașului, a oamenilor iubitori de muzică. Tocmai pentru că era un public atît de cultivat și de entuziast marele nostru George Enescu avea o preferință deosebită să concerteze la Tîrgu Mureș. De cîte ori făcea turnee prin Transilvania nu a ocolit niciodată orașul acesta unde dădea cîte două concerte, unul după altul. Și avea public !

— Am atins una din problemele importante ale discuției noastre, și anume aceea a educării muzicale a tineretului, a importanței ei. Ce ne puteți spune în acest sens ?

— Revenind la rolul important al școlii muzicale cu privire la formarea unui public iubitor de mare muzică, adică față de muzica simfonică și de cameră, este un fenomen îmbucurător că, în ciuda carențelor care se manifestă azi la noi în ceea ce privește educația muzicală a tineretului, totuși la concertele simfonice și chiar camerale, care este poate forma cea mai distinsă a creației muzicale, participă un număr considerabil de tineri. Aș vrea să amintesc cu acest prilej că acum 2 ani cînd a venit la noi Orchestra de cameră din Moscova și a executat cea mai abstractă creație muzicală, dar care este una din marile capodopere ale creației muzicale universale, „Arta fugii" de Bach, sala Ateneului gemea de tineret, care aplauda entuziasmat.

— Este necesară o educație muzicală a elevilor, o educație susținută, care să

(Continuare în pagina 16)

CORNELIA BARBU

Atelier ZENO VANCEA

Noi, tracii

Într-o nouă ediție, cartea istoricului Iosif Constantin Drăgan, **Noi, tracii**, subintitulată **Istoria multimilenară a neamului românesc**, propune cititorului o viziune adusă la zi asupra izvoarelor îndepărtate ale civilizației noastre, asupra obîrșiilor poporului român. Considerabil sporită, cantitatea de informație istorică și arheologică din temeliile argumentelor cristalizează în jurul cîtorva nuclee de interes economic, cultural și lingvistic, inteligent racordate la un flux al ideilor de o certă globalitate. Ascuțite în finețea lor, interpretările cresc în jurul faptei istorice asemeni unor cercuri de copac, riguros ordonate de convenția logică inițială, fără s-o încătușeze, dimpotrivă, conferindu-i deschidere, oferindu-i posibilitatea unei respirații mai ample, afinîndu-i semnificațiile cu sevele proaspete ale unui spirit de factură eseistică, eliberat de tiraniile dogmelor sau ale ideilor preconcepute. Încît, de la o ediție la alta, volumul s-a investit cu o monumentalitate tonică, legitimată nu numai de condiții grafice excelente, ci, în primul rînd, de pertinența și ponderea intelectuală a textului.

Într-o prefață mai veche, reluată acum, Dumitru Berciu, directorul Institutului de tracologie din București, relevă succint nu numai dificultățile cărora a fost nevoit să le facă față autorul, ci și metoda ca atare de a lua dificultatea în piept : „...se înțelege de la sine că el a trebuit să recurgă la ipoteze și formulări sprijinite și de fecunda imaginație, luîndu-și astfel și răspunderea unor ipoteze și opinii neimpărtășite de alții". Și, adăugăm noi, departe de a fi un iconoclast vizavi de ceea ce s-a afirmat pînă acum în acest teritoriu al istoriei, Iosif Constantin Drăgan pretinde dreptul la contur ferm al unei imagini estompate de depărtare. Ceea ce repudiază el este descurajarea tradițională a istoricilor de profesie cînd pătrund pe un teren cu repere puține și dezarmează chiar atunci cînd e nevoie de intuiție, fler și curaj.

Efortul de cuprindere al autorului este remarcabil, și în timp, și în spațiu. Secvențele succesive ale cărții reintegrează lumea tracilor într-o totalitate în care rostul ei a fost pe parcursul a mai multor milenii acela de miez și de simbure. „Reinterpretînd istoria Tracilor — afirmă Iosif Constantin Drăgan într-o amplă introducere —, reinterpretăm implicit o bună parte din istoria Europei". Și consecvența sa în a conferi „un nou contur și o înfățișare mai luminoasă Europei și umanității" împlinește o pledoarie pasionantă întru afirmarea perenității noastre în spațiul ce ne-a fost hărăzit de o istorie mai mult decît zbuciumată.

Nu încape nici o îndoială asupra faptului că secțiunea **Migrațiunile triburilor trace** rămîne cea mai patetică și mai densă ca substanță. Divulgînd reverberațiile civilizației tracice spre Troia, spre lumea grecilor, spre Asia Mică și peninsulele Italică și Iberică, spre Panonia și Baltica, Iosif Constantin Drăgan susține, implicit, ideea generoasă că un corp constituit de valori materiale, spirituale și morale dispune în permanență de un corolar care nu este altul decît puterea acestui corp de a fi, în același timp, un mesaj ce se cere transmis. „...Pretutindeni unde numele lui Aristotel, Platon și Euclid — susținea Paul Valéry — au avut o semnificație și o autoritate este Europa". Și ceea ce caută Iosif Constantin Drăgan este tocmai factorul unificator al tracismului între frontierele lui, ca și dincolo de frontierele lui. Expansiunea unei civilizații în destinul căreia citim apetitul pentru progres și vocația progresului dovedindu-se nu numai morală și licită, ci și inevitabilă.

Desigur, dintre toate vetrele în care se păstrează fierbinte cenușa civilizației tracice, mai aproape de inima lui Iosif Constantin Drăgan rămîne vatra Daciei, California antichității. Cartea însăși se încheie acolo unde „Dacia, unul dintre cele mai puternice state ale antichității și, în același timp, ultima mare creație politică a Traco-Geților liberi, își pierde libertatea și intră ca parte componentă în Imperiul Romei". Pierderea fiind relativă și totodată constitutivă în procesul de formare a poporului român. Esențele care se distilau în neliniștitele retorte ale istoriei autorul plasîndu-le sub zodia fertilă a păsării Phoenix.

Mai devreme sau mai tîrziu va trebui să răspundem și la întrebarea : ce aduce nou Iosif Constantin Drăgan în peisajul științei căreia i s-a devotat ? Evident, o prospețime care ține de o înțelegere suigeneris a complementarității inducției și deducției, o capacitate pregnantă de a arunca în joc toate antenele spiritului și, mai mult, o dimensiune nouă a datoriei de a fi partizan, militant și convingător cînd este vorba despre istoria neamului tău, despre dreptul acestei istorii la demnitatea pe care o merită. Din acest punct de vedere, **Noi, tracii** revendică și statutul unui act de patriotism răspicat.

MIHAI PELIN

Dialog posibil despre

„Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte" (V)

Şi frumuseţea basmului nostru tocmai în asemenea detalii foarte importante îşi arată strălucirea. Idealul vieţii veşnice rămîne, lumile, cea de jos şi cea de sus (să le zicem astfel, deşi nu este potrivit, fiindcă ele se află pe aceeaşi longitudine, dar la mare depărtare una de alta), nu se amestecă şi nu se anulează reciproc etc. (Ziceam de longitudine : Făt-Frumos pleacă de acasă **către răsărit** : deci spre soare răsare, spre locurile mai apropiate poate de timpul tuturor începuturilor, al dimineţilor şi al timpului. Pînă la moşia Gheonoaiei făcu trei zile şi trei nopţi, călare pe calul său năzdrăvan care nu mergea ca orice patruped... Dacă analizăm **timpul** în care au avut loc principalele „acţiuni" ale eroului, aflăm : după trei zile şi trei nopţi de mers, se odihneşte o noapte, şi a doua zi, cînd se revarsă **ziorile**, el se pregăteau să treacă pădurea Gheonoaiei şi s-o înfrunte... Lupta are loc, Gheonoaia e înfrîntă, dă **înscris cu singele** său că nu se va mai atinge de el, şi Făt-Frumos o tartă, generos, şi-i pune la loc piciorul retezat, care se vindecă... Gheonoaia ţinu masă trei zile de-a rîndul. Şi-i rugă să-şi aleagă de soţie pe una din cele trei fete ale sale — şi el nu voi. Deci după o vamă a răului, pe care o trece prin luptă, iată că i se oferă o „vamă a bucuriei", pe care el o refuză ! Îi spune Gheonoaiei **curat ce caută**. Idealul, nici la rău, nici la bine, nu şi-l pierde din căţare... Dar n-o să numărăm toate zilele, ar fi destul de complicat, pe care le face eroul nostru către răsărit, către soare răsare. E de adăugat doar că toate aceste întîmplări se **petrec cînd** făcea plopşorul mere şi răchita micşunele, cînd se băteau urşii în coade şi se luau de gît lupii cu mieii, de se sărutau, înfrăţindu-se, cînd se potcovea puricele la un piciorcu nouăzeci şi nouă de oca de fier şi se arunca în slava cerului — deci într-un timp mai apropiat de facerea lumii, cînd toate erau înfrăţite în acel timp primordial, cînd şi musca se scria pe părete... Ruxandra Niculescu notează foarte bine : toate acestea se întîmplau, zice, în „timpul acelei frăţii universale de la originile lumii, cînd încă nu se dezbinaseră vietăţile lumii".

— Aş dori să vă întrerup niţel, ca să reluaţi ipoteza care mi se pare poate cea mai interesantă, legată de sfîrşitul nefericit al lui Făt-Frumos, de moartea lui... Mi-ar place să asociaţi acest episod cu „Odă" (în metru antic) a lui Eminescu... Mi-aţi mai vorbit de aceste versuri... Ca dealtfel şi de ce scria Montaigne în „A filozofa înseamnă a învăţa să murim..." Învăţînd să moară, Făt-Frumos... Vă ascult.

— Să luăm împreună cartea şi să citim împreună ce doreşti. Iată sublinierile mele : „Preîntîmpinarea morţii este preîntîmpinarea neatîrnării. Cine a învăţat a muri s-a dezvăţat a robi. A şti să mori este a fi mîntuit de orice supunere şi încătuşare". Eroul nostru nu se supune, după cîte am arătat, nici unei încătuşări. „Sufletul să fie adus a stăpîni patimile şi rîvnirile sale, stăpîn al lipsei, ruşinii, sărăciei şi tuturor altor ştîrbiri ale soartei". În aceasta vede Montaigne adevărata şi precumpănitoarea libertate. Mai zice : „Moartea voastră este una din părţile orînduirii întregului cuprins, este o parte din viaţa lumii..." Cred că înţelegi... Voiam să ajung şi aici, nu înainte însă de a-mi arăta încîntarea faţă de cei ce s-au aplecat să descifreze mitologia noastră, în cazul discutat faţă de Şaineanu, care înscrie „Tinereţe"... în ciclul **juruinţelor** la tipul zînelor **promise**, faţă de Cornelius Burbulescu, ce crede că Făt-Frumos este unicul erou din literatura lumii care nu acceptă să se nască decît pentru a fi nemuritor... Faţă de Constantin Noica, ce consideră ţara zînelor drept locul unde începe timpul, locul creaţiunii însăşi, faţă de minunatul studiu al Ruxandrei Niculescu dedicat basmelor noastre, unde spune, printre altele, că Făt-Frumos „şi-a căutat cu şîmplitate nemurirea şi a descoperit, fără să ştie, un fapt uluitor de care n-avea însă **nevoie** : paradoxul timpurilor multiple. A descoperit că nu există un timp unic pentru toţi, un singur timp universal...", a descoperit relativitatea timpului... Scrie despre „motivul timpului paradoxal... a existat în creaţiile mai multor popoare şi că, probabil, intuiţia, confirmată în fond de ştiinţă, despre timpul relativist, a existat de multă vreme în mintea omului..."

— Da, ipoteze interesante, nici vorbă... Însă după cîte vă ştiu şi după cîte am mai discutat, toate acestea pentru dumneavoastră n-au un scop în sine... În fond nu cred că intenţionaţi să scrieţi un studiu despre „Tinereţe..." Ci, mai degrabă, ca să ne reîntoarcem la Montaigne... Scrie : „Nu mă îndoiesc că adesea mi se întîmplă să vorbesc de lucruri mult mai bine date la lumină şi mai temeinic de cărturari de seamă... Cine mă va afla neştiutor nu mă vatămă întru nimic, deoarece cu greu aş putea da socoteală altuia despre părerile mele, cînd nu-mi pot da mie socoteală, nici nu sînt mulţumit de ele. Cine este în căutarea ştiinţei să-i dibuie locul ; nu-i îndeletnicirea mea. Aici sînt năzărirle mele cu care nu mă străduiesc să aduc lucrurile la cunoştinţă, ci pe mine..." Probabil că dumneavoastră...

— Probabil... Dar să lăsăm aceste discuţii neîncheiate, să facem o pauză, vrei ? Exceptînd cuvîntul „măreţe", aş propune să ne oprim deocamdată aici, citind ce spune Vergiliu, în Eneida : „Aşadar nu voi termina opera mea ; voi lăsa neîncheiate aceste măreţe ziduri de apărare..."

D. R. POPESCU

Eveniment editorial

Mihai Eminescu: Opere, vol. IX

Se află în librării, în aceste zile, o carte care constituie fără îndoială o excepţională apariţie editorială : volumul IX din cadrul ediţiei critice **M. Eminescu**, întemeiată de Perpessicius. Volumul a fost publicat sub egida Editurii Academiei Republicii Socialiste România şi a Muzeului Literaturii Române. El include publicistica eminesciană dintre anii 1870—1877 cuprinsă în **Albina, Familia, Federaţiunea, Convorbiri literare, Curierul de Iaşi.** Migăloasa muncă de întocmire a ediţiei s-a datorat unui colectiv de cercetători de la Muzeul Literaturii Române format din Petru Creţia, Dimitrie Vatamaniuc, Anca Costa-Foru, Eugenia Oprescu şi Gerhardt Csejka. Studiul introductiv e semnat de criticul Alexandru Oprea. Monumentalul tom, apărut în anul în care se împlinesc 130 de ani de la naşterea lui Eminescu, întregeşte pentru publicul larg profilul spiritual al celui care este nu numai cel mai mare poet al românilor, dar şi un strălucit gazetar, atent la tumultul epocii, adînc preocupat de destinul patriei sale. Promitem cititorilor noştri să revenim pe larg asupra acestui volum pentru a-i evidenţia valoarea ideilor şi actualitatea lor.

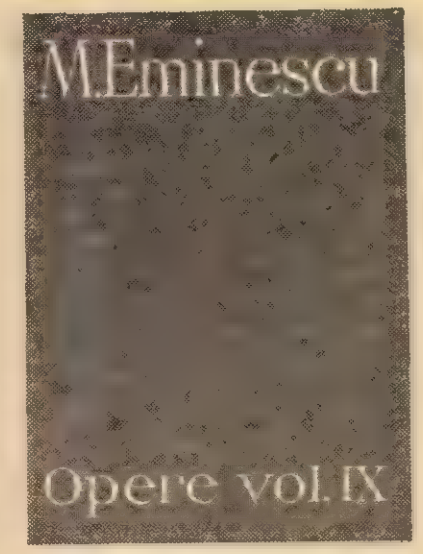

A apărut partea a patra din ciclul

ZĂPEZILE DE-ACUM UN VEAC

de PAUL ANGHEL

romanul

FLUVIILE

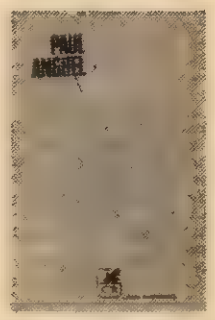

Ciclul Zăpezile de-acum un veac din care au apărut pînă acum primele patru volume : Scrisoare de la Rahova, Te Deum la Grivita, Noaptea otomană, Fluviile şi din care vor mai apărea alte cinci părţi: Noroaiele, Zăpezile, Întoarcerea morţilor, Ieşirea la mare, Ieşirea din iarnă este un roman fluviu închinat războiului pentru Independenţă din 1877. O imensă galerie de personaje defilează în paginile romanului: ţărani şi dorobanţi români, medici şi slujitori ai crucii roşii, cazaci şi soldaţi ai ţarului, prinţi şi împăraţi, ofiţeri români şi străini, membri ai cabinetelor diplomatice, ardeleni voluntari pe frontul antiotoman, ziarişti ai marilor publicaţii europene, oameni politici români şi străini, familii galvanizate sau îngrijorate de soarta războiului, negustori întreprinzători, aventurieri, oameni ai tranşeelor. Evenimentul este văzut în toată grandioasa sa desfăşurare, ca o demonstraţie a capacităţii unui popor mic de a participa la o mare istorie. Operă de ficţiune, în care documentul constituie întotdeauna punctul de plecare al cărţii, ciclul **Zăpezile de-acum un veac,** din care anunţăm acum romanul **Fluviile** reprezintă o tentativă romanescă de excepţie în proza contemporană, motiv pentru care îl recomandăm călduros cititorilor.

„Muzica — a doua natură a mea"

(Urmare din pagina 15)

ajute la o comunicare cu muzica, la o înţelegere a ei, sau muzica dispune de suficiente mijloace pentru a fi singură descoperită de cei ce o ascultă ?

— În general, se spune că muzica are un limbaj pe înţelesul tuturor. Desigur, este numai în parte adevărat, că aşa după cum nu oricine citeşte **Capitalul** lui Marx poate să-l şi înţeleagă, tot aşa nici genialele capodopere ale muzicii universale nu pot fi înţelese de oricine, la o singură audiţie, fără o iniţiere prealabilă. Dar această iniţiere nu constă într-un studiu teoretic, ci în participarea de cît mai multe ori la manifestări muzicale de înalt nivel artistic. Nu şe poate face saltul dintr-o dată de la muzica pop sau uşoară la o Simfonie de Beethoven. Şi a înţelege mesajul adînc umanist al unei astfel de lucrări trebuie şi puţină bunăvoinţă şi puţin efort, pentru că urechea, care este un analizator mult mai puţin evoluat decît ochiul, să se obişnuiască cu perceperea fenomenului sonor de o complexitate mai mare decît un şlagăr de muzică uşoară, o romanţă sau un tarafi. Spre deosebire de oamenii dotaţi din popor, care creează nestematele muzicii populare, exprimîndu-şi bucuriile sau suferinţele... „Eu nu cînt că ştiu cînta, ci mă doare inima" ...aşa-zisele creaţii ale compozitorilor amatori, de mediu urban, în general sînt lipsite de valoare artistică şi strică doar gustul muzical al ascultătorului. Mă refer în special la tarafuri şi muzica uşoară.

— Cui îi revine acest rol de educare muzicală a tineretului ?

— Desigur, nu numai celor două orchestre din Bucureşti, a acelora din provincie, care au un rol deosebit de important în formarea unui public meloman, ci şi în asigurarea în viitor a continuităţii acestui public. Este deosebit de îmbucurător că, în urma unor dispoziţii ale Consiliului Culturii, la toate concertele simfonice programul trebuie să cuprindă măcar o lucrare românească.

— Şcoala românească de muzică cunoaşte nume de prestigiu de compozitori ale căror lucrări, din păcate, sînt rar difuzate, atît la radio cît şi la televiziune şi concerte.

— Din păcate ; pentru a da cît mai mult spaţiu tineretului, de multe ori cu lucrări cu caracter experimental, de cîţiva ani au început să fie neglijaţi compozitorii din generaţia eroică a fondatorilor şcolii naţionale româneşti moderne de muzică, care a avut în frunte-i pe marele George Enescu. Or, o cultură muzicală armonioasă nu se poate baza decît pe un echilibru între tradiţie şi noutate. Ele merg mînă în mînă, noul nu poate fi înţeles fără a cunoaşte în prealabil ceea ce l-a precedat. Procesul acesta nu trebuie înţeles în sensul unei continui perfecţionări, ca de pildă în cazul unui automobil, unde anumite inovaţii tehnice fac ca tiouri anterioare de automobile să fie depăşite. Deşi, în ciuda unor modificări din timp în timp a modului de exprimare, trăsăturile fundamentale ale vieţii noastre emoţionale rămîn neschimbate, dar la aceasta se adaugă, în fiecare epocă nouă, şi alte nuanţe ale vieţii emoţionale, expresia epocii respective. Muzica oglindeşte timpul în care a fost scrisă.

— Ne puteţi da cîteva exemple de compozitori a căror muzică este insuficient difuzată publicului meloman ?

— Nu numai întreaga creaţie enesciană nu este în mod suficient cultivată de orchestrele şi formaţiile noastre camerale, ci cu atît mai puţin alţi compozitori din generaţia lui Enescu, a căror creaţie reprezintă fondul de aur al culturii muzicale româneşti. Mă refer aici la opera unui Jora, Negrea, Andricu, Drăgoi, Otescu, Alexandrescu, Enacovici, Cuclin, Paul Constantinescu şi alţii care se aud din ce în ce mai puţin.

— La îmbogăţirea acestui fond de aur al culturii muzicale româneşti aţi contribuit şi dv. prin lucrările simfonice, camerale şi corale ce le-aţi compus. Cum vă încadraţi în viaţa muzicală contemporană ?

— La această ar trebui să răspundă de fapt muzicologii. Eu prin vîrsta matusalemică, pe care o am, fără să mi-o arăt, mă consider ca un ultim reprezentant al vechii generaţii al şcolii naţionale de muzică şi care, în prima parte a activităţii creatoare, am rămas strict încadrat în concepţiile estetice ale acestei şcoli, în sensul că în lucrările scrise pînă atunci anumite intonaţii folclorice — ce-i drept destul de discrete — erau totuşi evidente. De atunci, în cursul ultimelor 3 decenii de muncă modul meu de exprimare s-a îmbogăţit, folosind şi alte posibilităţi de combinare melodică -şi armonică a sunetelor decît cele caracteristice, de pildă, folclorului. De exemplu, prima lucrare cu care mi-am făcut intrarea în viaţa muzicală a ţării, baletul „Priculiciul", compus cu aproape 50 de ani în urmă şi pînă nu demult rămas în repertoriul Operei române, are intonaţii populare. Modificări esenţiale de stil se pot remarca mai ales în creaţia mea de muzică de cameră, în special în cvartete. Am ajuns la cvartetul nr. 8, primele 2—3 fiind scrise încă în stil naţional. Asta nu înseamnă negarea conceptului naţional şi Enescu însuşi era primul care a afirmat că „Muzica este un grai izvorît din inimă, fără putinţă de prefăcătorie a structurii spirituale a popoarelor, a omului", înţelegînd prin aceasta că o muzică poate da un caracter naţional prin conţinutul ei emoţional, reuşind să redea unele caracteristici esenţiale ale modului de simţire al poporului din care face parte compozitorul.

— La ce lucraţi acum ?

— La al 9-lea cvartet de coarde.

NIMĂNUI NU-I ESTE ÎNGĂDUIT SĂ INTRODUCĂ DIAMANTE FALSE ÎN TEZAURUL NOSTRU SPIRITUAL

L-am cunoscut, la Oradea, pe profesorul Crăciun Parasca, directorul Centrului judeţean de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă. Nu ne-a surprins doar faptul că ştia pe de rost textele cîtorva zeci şi sute de cîntece, doine, colinde şi balade pe care o sumedenie de interpreţi la prezentau în faţa unei comisii de preselecţie, ci fermitatea cu care l-am simţit că ar apăra, oricînd, autenticitatea unui cîntec. Cu alte cuvinte, la capătul a cîtorva ore în care l-am urmărit exercitîndu-şi dreptul de veto în caz că s-ar fi atentat la autenticitate, ne-am hotărît să-l abordăm pentru un scurt interviu.

— Ce-aţi zice dacă, la o astfel de preselecţie, aţi auzi un interpret cîntînd următoarele versuri : „Tucu-ţi, bade, ochiul drept / Şi insigna de la piept", pe care ni le sesizează ca ridicole Florica Ungur.

— Mărturisesc că n-am avut prilejul să aud aşa ceva şi trag nădejde că nu voi auzi niciodată.

— Totuşi, versuri întrucîtva asemănătoare, aparţinînd unui folclor de ultimă oră, au apărut.

— Da, au apărut, dar ele nu aparţin unui folclor de ultimă oară. Dacă există un astfel de folclor, el nu există şi nici nu se naşte sub această formă. Relativ la această problemă am putea discuta cîteva zile şi nopţi la rînd, ajungînd în final la concluzia că autorii acestui aşazis folclor de ultimă oră n-au nici în clin şi nici în minecă cu adevăratul nostru folclor. Dar să revenim la prima întrebare. Dacă aş auzi, nu prin absurd, ci întîmplător, astfel de versuri, mi s-ar rupe inima de durere. Şi nu m-aş limita, vă asigur, doar la această durere, ci aş lupta, pînă la capăt, cu oricine, pentru scoaterea definitivă din circulaţie a unor producţii de acest gen.

— La urma urmelor, ca director al Centrului judeţean de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă, o astfel de atitudine coincide cu însăşi datoria dumnevoastră. Ar mai fi şi alte motive care vă îndeamnă la o intransigenţă atît de clar şi răspicat exprimată ?

— Aş zice că mai sînt şi alte motive. M-am născut aici, pe Valea Crişului Repede, într-un sat, Subpiatră, din comuna Ţetchea. Bineînţeles că am îndrăgit, copil fiind, tot ceea ce numesc azi folclor. Nu întîmplător deci, ca student filolog, la Cluj-Napoca, am optat, încă din primul an, pentru folclor. Tema lucrării mele de diplomă nu putea fi alta decît una strîns legată de folclorul bihorean, un comentariu privind nu doar spectacolul în sine, ci şi semnificaţiile momentelor, ba chiar şi al recuzitei, ce compun o nuntă de pe Valea Crişului Repede. Cum aş putea eu, bihorean, crescut la ţară, şcolit la facultate, ca folclorist, să am o altfel de atitudine ? ! Îmi apăr nu doar identitatea şi demnitatea profesională, ci şi un tezaur care îmi aparţine ca fiu al acestor meleaguri. Nimănui nu-i este îngăduit să introducă diamante false în acest tezaur spiritual. Dealtfel, sinceri să fim, fără a fi apreciat ca lipsit de modestie, judeţul nostru se poate mîndri cu o bună orientare, la toate nivelurile, pentru apărarea autenticului în folclor.

— Cum vă argumentaţi această afirmaţie ?

— E suficient să amintesc, pentru început, grupul celor patru fiori ale cîntecului bihorean, adică Florica Bradu, Florica Duma, Florica Ungur, Florica Zaha, interprete care şi-au cîştigat un renume şi un loc de onoare în muzica populară românească tocmai prin respectul pe care ele îl au faţă de cîntecul bihorean. Acestora li se adaugă Viorica Flintaşu, Maria Haiduc, Maria Sidea, Zorica Gavrilă şi Voichiţa Mihoc. Prin această echipă de interprete, cele două zone folclorice ale judeţului nostru, cea a Beiuşului şi cea a Aleşdului, dau la iveală, continuu, noi şi noi nestemate ale cîntecului popular, un adevărat folclor de ultimă oră, dar nu în sensul că ar fi fost creat acum, ci că doar acum a fost depistat şi oferit publicului. Remarcabil este faptul că interpretele mai-sus amintite manifestă un exemplar interes pentru autenticitatea cîntecelor din zona pe care o reprezintă.

— Şi totuşi, cum se acţionează, concret, de-aici, de la Centrul de îndrumare, pentru conservarea şi valorificarea folclorului autentic ?

— În ceea ce priveşte cîntecul şi jocul popular, inclusiv folclorul obiceiurilor, problema este, ca să zic aşa, destul de simplă. Stăpîni şi cunoscători ai materialului folcloric de care dispune judeţul, specialiştii noştri sînt prezenţi în mod activ, ca organizatori şi colaboratori, la cele două mari evenimente culturale ce se desfăşoară anual în judeţul nostru. Mă refer în primul rînd la „Zilele culturii populare bihorene", manifestare care a ajuns la cea de-a XIII-a ediţie, o amplă trecere în revistă a întregii suflări artistice din judeţ, dar mă refer, în acelaşi timp, şi la un festival-concurs organizat de U.T.C., festival la care noi, centrul, colaborăm tocmai în ideea promovării cîntecului autentic. Participă la acest festival local intitulat „Mîndru-i cîntecu-n Bihor" toţi aspiranţii la gloria de-a fi interpreţi de muzică populară.

— Asta în ceea ce priveşte cîntecul şi jocul popular. Dar în ceea ce priveşte folclorul meşteşugurilor, cel al olăritului, de exemplu, cum acţionaţi ?

— Acest folclor, ca şi cel al cusăturilor ori al crestăturilor în lemn, a suferit în ultima vreme o serie de influenţe nefaste. Ceramica albă de Criş, de exemplu, a început să fie lucrată cu tot felul de smalţuri şi vopsele. Pentru a stopa şi a curma îndepărtarea de autentic a meşterilor olari a trebuit să facem o sumedenie de demersuri prin care să le asigurăm meşterilor o piaţă de desfacere. Ne-am oprit, după îndelungi căutări, la organizarea unor standuri cu ceramică în cadrul tuturor magazinelor care desfac produse artizanale, iar în staţiunile 1 Mai şi Felix am obţinut spaţii comerciale pentru vînzarea permanentă a ceramicii albe de Criş. Ne vom strădui ca şi în ţară, la tîrgurile meşterilor populari ori în alte staţiuni balneoclimaterice, să extindem ceea ce am realizat aici. Putem să ne lăudăm, aş zice eu, că, iată, ceramica albă şi-a regăsit vigoarea de altădată şi s-a reînscris în linia tradiţională, atît ca formă, cît şi ca tehnologie.

— O ultimă întrebare : judeţul Bihor, în comparaţie cu alte judeţe, se confruntă cu aşa-zisul fenomen de poluare a folclorului ?

— Din acest punct de vedere, judeţul nostru, în comparaţie cu altele, a avut şansa că n-a atras prea mult atenţia pseudospecialiştilor. Deşi spectaculos şi puternic colorat, folclorul bihorean a fost mai puţin obligat să îmbrace haina unei publicităţi comercializante. Cu alte cuvinte, dacă numărul de interpreţi a crescut cu deosebire în ultimii ani, asta nu înseamnă că deschiderea spre lume s-a făcut în detrimentul autenticităţii, ci dimpotrivă, prin respectarea autenticităţii.

În ceea ce ne priveşte, dincolo de oricare altă concluzie, nu ne rămîne să spunem, în încheiere, decît că interlocutorul nostru, profesorul Crăciun Parasca, face parte, fără doar şi poate, din categoria acelor oameni despre care se poate spune că ilustrează perfect o idee tot mai des vehiculată în ultima vreme, aceea a omului potrivit la locul potrivit.

VICTOR NIŢĂ ■

Cronica literară

Augustin Buzura: „Vocile nopţii"

Rareori a fost zugrăvit atît de memorabil şi necontrafăcut un colectiv de muncitori în proza noastră de azi aşa cum a reuşit s-o facă Augustin Buzura în noul său roman, **Vocile nopţii** (Ed. „Cartea Românească"). Fiecare personaj se reţine prin ceva : cei trei fraţi Vasii, oşeni de o mare curăţenie sufletească, Sultan cel veşnic dornic de încăierări, amicul lui Mocanu care îl aţiţă să se ia la harţă, Jimi Cotoiul, în permanentă căutare de fete sau Stelică Goran, gata să ia totul în zeflemea stîrnind un haz enorm. Printre aceştia şi alţii ca ei descinde Ştefan Pintea. În clipa cînd simţise că devenise un ins plat şi mediocru plecase din facultate în ciuda notelor bune obţinute şi se angajase simplu muncitor într-o întreprindere unde lucrase şi tatăl lui. Aici începe să ducă tot o viaţă oarecare, munceşte pe rupte, bea, se mai şi bate, participă la acţiuni culturale şi sportive, dar nimic nu-l mulţumeşte şi are din nou impresia că a fost înseriat. Nici dragostea pentru Elena Filipaş, soţia unui fost ştab, nu-i aduce împăcarea deoarece şi aceasta rîvnea să-i anihileze voinţa şi să-l facă să trăiască potrivit propriilor ei năzuinţe, ca un individ şters, lipsit de personalitate, gata să execute cu docilitate orice comandă. Ştefan Pintea ajunge să fie anchetat în legătură cu furtul unei mari sume de bani de la cămnul de nefamilişti unde locuise o vreme. În cele din urmă se duce în satul părinţilor săi ca să le termine acestora de clădit casa, dar tatăl lui moare într-un accident.

În **Vocile nopţii** o lume tînără se străduieşte să iasă din tiparele în care unii vor s-o înghesuie cu de-a sila fără să ţină cont de tumultul existenţei. În această tentativă de a scăpa de clişeele de gîndire şi de comportament personajele nu iau întotdeauna cele mai fericite hotărîri şi cîteodată greşesc fundamental, atît faţă de ei cît şi faţă de ceilalţi. Însă efortul de a nu se lăsa uniformizate şi manevrate ca nişte mecanisme este demn de toată stima. „Confuzia ţine de fapte: semănăm toţi, facem aceleaşi lucruri, spunem aceleaşi vorbe, trăim cam după aceeaşi reţetă" — p. 333. De aceea, fiecare personaj caută să-şi dovedească — şi să demonstreze şi celor din jur — că e unic şi inconfundabil şi se revoltă ori de cîte ori se rostesc vorbe umflate. Cartea înfăţişează o comunitate compusă din oameni luaţi din cele mai diverse medii, de o vitalitate debordantă, imposibil de încătuşat în precepte rigide şi care totuşi reuşesc să trăiască în numele aceloraşi idealuri. Dacă la început predomină violenţa şi forţa, cu timpul se insinuează în mijlocul ei o altă ordine morală, fundată pe cinste şi bunătate. De pildă, este emoţionant gestul de solidaritate pe care muncitorii îl manifestă faţă de un coleg accidentat căruia îi donează piele ca şi momentul cînd tovarăşi de muncă ai lui Ştefan Pintea vin să-l ajute la construcţia casei. Doar în aparenţă eroul eşuează pe multiple planuri. El cîştigă însă un bun de preţ : încrederea în semenii săi şi înţelegerea că nimeni nu e singur şi nu are dreptul să se piardă, eşecul unuia însemnînd o lovitură pentru toţi ceilalţi.

În cartea lui Augustin Buzura eroii trăiesc cu febrilitate, ca şi cum ar fi „ultima generaţie de pămînteni". Comportamentul lor este dictat, mai mult sau mai puţin vizibil, de teama că totul se poate nărui oricînd şi de aceea caută să profite din plin de bucuriile vieţii. Aceasta înseamnă pentru ei dorinţa de a trăi cît mai liberi şi mai deosebiţi unii de alţii oferind parcă spiţei umane multiple şanse de a se împlini cît mai divers. Autorul a intuit magistral că frămîntările — uneori nemotivate — ale tinerilor pe care îi descrie pot fi proiectate pe un ecran mai vast decît cel al oraşului unde se află şi că la scara întregii planete se regăseşte, cu alte accente, o aceeaşi problematică. Episodul dragostei dintre Ştefan Pintea şi o ziaristă italiană devine un protest viguros împotriva unei concepţii de pe alte meridiane care proclamă cinic : „Sîntem cu toţii nişte animale". Dar pentru eroii lui Augustin Buzura salvarea înseamnă fuga de animalitate, de antropoidie, de teroare şi suspiciune. „Urăsc mizeria, jegul, ploaia, vîntul, viaţa trăită la nivel de instincte, fiinţele datorită cărora n-am reuşit să mă lansez într-o mare aventură spirituală" — p. 227 — enunţă cu înflăcărare protagonistul romanului. Pentru ca tot el să răspundă la întrebarea „De fapt, ce vrei ?" simplu şi cu o înaltă conştiinţă a ceea ce reprezintă : „Să fiu considerat om". **Vocile nopţii** se ridică împotriva abjecţiei de orice natură, fiind o scriere amară şi vehementă, concepută ca un imn de slavă adresat puterii omului de a năzui veşnic la libertate şi demnitate, de a-şi înfrînge limitele interioare şi de a depăşi şabloanele în care unii vor să-l încorseteze pentru a-l putea manipula cît mai uşor. Cea mai bună carte de pînă acum a lui Augustin Buzura este scrisă mai puţin crispat decît celelalte volume ale sale, cu o înseninare de înţelept care ştie că pînă la sfîrşit adevărul şi dreptatea trebuie să triumfe. Dacă ar fi să ne referim numai la pasajele de un comic savuros, presărate din belşug în carte, şi am pricepe că viziunea autorului a suferit o modificare, a devenit mai complexă, s-a nuanţat, renunţîndu-se într-o măsură la încrîncenarea cu care se făcea relatarea în **Absenţii, Feţele tăcerii, Orgolii**, la tonul monocord. Cu noul său roman Augustin Buzura şi-a consolidat şi mai mult locul de prozator de frunte al literaturii noastre contemporane.

GEORGE ARION ■

EUGEN BARĂU — Ziua babei

În acest număr reproduceri după lucrările unor pictori din Tulcea

Limba noastră

„Limba noastră-i limbă sfîntă, / Limba vechilor cazanii / Care-o pling şi care-o cîntă / Pe la vatra lor ţăranii" spune cu adîncă simţire poetul Alexe Mateevici şi, ca un ecou peste ani, folosind o muzică frumoasă ca versurile, ne emoţionează azi, la fel de profund, formaţia „Cetatea" din Satu Mare, ce cîntă adesea **Limba noastră**. Da, avem o limbă sfîntă, o limbă pentru care oameni au murit, o limbă pe care neprietenii au dorit s-o distrugă de-atîtea ori. Ea s-a dovedit însă viguroasă şi mlădioasă, tăioasă şi blîndă, expresie vie a vieţii poporului nostru. De-această limbă a noastră mult pătimită trebuie să avem grijă şi s-o iubim aşa cum ne iubim mama, aşa cum ne iubim mormîntele, aşa cum ne iubim copiii.

Este binevenită încercarea televiziunii de-a întruchipa cîteodată cu timiditate, dar de a întruchipa o idee strălucită, aceea de a educa oamenii în spiritul respectului limbii naţionale, de a-i învăţa să scrie corect şi să vorbească asemenea. Emisiunea Mihaelei Ciobanu „Plurale buclucaşe" s-a desfăşurat în studio şi pe stradă. S-au dat următoarele exemple : minge, cratiţă, basma, staţie — substantive al căror plural nu prezenta aparent un grad prea mare de dificultate. Aşa părea la început, căci ancheta realizată pe stradă a demonstrat că lucrurile stăteau altfel. O elevă în clasa a XII-a a răspuns că pluralul de la minge este MINGIL. Acceptabil ? Nu. Greşelile erau din ce în ce mai multe.

Ar fi de dorit o emisiune mai amplă în cadrul televiziunii, săptămînală, fixată în ziua şi la ora la care un număr cît mai mare de telespectatori ar putea s-o urmărească. Dar a învăţa pe alţii să vorbească şi să scrie corect nu înseamnă a folosi un limbaj corespunzător normelor doar în emisiunea ce-şi propune acest lucru, cîteodată nici atunci, deoarece în cadrul unei emisiuni „Cum vorbim, cum scriem corect" un distins profesor nu se sfia să dea exemple **de tipul acesta**, iar un cunoscut comentator sportiv ce a fost şi la Olimpiada de la Moscova ne prezenta nişte întreceri distractive ce se desfăşurau cu ocazia Festivalului Costineşti cam aşa : „Forţele **se par** că sînt egale". Nu căutăm perle cu dinadinsul, dar dorim ca mărgăritarele limbii noastre să fie păstrate şi să nu se transforme în gablonzuri.

Apărarea limbii române poate fi — trebuie să fie — titlul de mîndrie al televiziunii noastre. Ideea merită toate laudele.

Televiziunea poate deveni o instanţă de reper, de corectare şi de apel a tuturor vorbitorilor de limbă română.

ELENA GRECESCU ■

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentaţia clipei (II)

Semnul lui Don Juan

1.

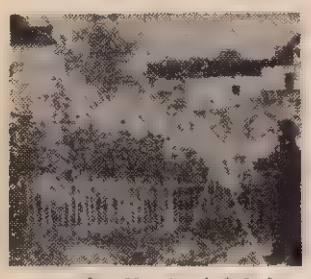

Renoir : Monet pictînd în grădina sa în Argenteuil

Impresionismul e învinuit din ce în ce mai des că n-a văzut decît sărbătoarea din natură, chiar dacă şi-a acoperit uneori peisajele cu ceaţă. Un oarecare adevăr mi se pare că există aici. Pictorii impresionişti nu sînt nişte cerebrali persecutaţi de idee, ci nişte înfometaţi de „impresii". Ei fug după impresii ca Don Juan din femeie în femeie. Transformă „impresia" într-o Fata Morgana pe care o caută şi o îmbracă în haine de duminecă. Văd numai sărbătoarea, aşa cum Don Juan vede numai plăcerea. Privindu-le mai mult timp peisajele, simţi cum aluneci încet într-o stare de reverie care seamănă cu o somnolenţă însorită, gata să crezi că slăgura adevărată este clipa care moare după ce străluceşte. Totul e clădit în ele din clipe pe care ne temem să nu le strivim, risipindu-le vraja printr-o întrebare brutală. Nu e natura pe care o invoca Rousseau, natura pedagog. E o natură scop. O natură căreia îi contemplăm reflexele ca într-o convalescenţă luminoasă, uitînd în bună măsură tot ce ne-a sfîşiat. Şi unde echilibrul e cu atît mai preţios cu cît e mai fragil.

Nici un grec nu şi-ar fi intitulat opera „Afrodita la amiază" sau „Afrodita dimineaţa", după cum n-ar fi conceput să construiască de cincisprezece ori Parthenonul, aşa cum face Monet pictînd în cincisprezece tablouri căpiţe de fîn la diferite ore din zi sau aceeaşi faţadă a catedralei din Rouen, aproape din acelaşi unghi, dar la alte ore. Căci pentru artistul grec, Afrodita ieşind din mare vrea să iasă şi din timp. Ea surîde, sigură-că frumuseţea ei va fi eternă. În schimb, pictorul impresionist vrea să smulgă numai adevărul unui moment. El a renunţat parcă să mai caute absolutul. Vrea să epuizeze domeniul posibilului, cum ar zice Pindar. Se relaxează pictînd ceea ce vede, hotărît să spună totul despre clipă. Ea a şi zburat pînă ce a ajuns s-o surprindă, lăsînd cuibul gol ? Nu-i nimic. Va picta clipa următoare. Acest pictor pare sedus de imediat, consolat cu clipa şi încîntat de ea. Aleargă din clipă în clipă, convins că timpul nu este decît suma clipelor, aşa cum Don Juan era convins că iubirea nu este decît suma tuturor nopţilor de dragoste posibile. Pentru „a înţelege", gîndesc impresioniştii, trebuie să învăţăm mai întîi „să vedem". Să privim atît de insistent clipa, încît să-i aflăm toate secretele şi bogăţia. Eternitatea ? Eternitatea nu e poate decît un cuvînt gol, un mod de a trăda ceea ce e posibil.

Pe lîngă zeii ei cunoscuţi, apa, ceaţă, lumina, culoarea, mai există, aşadar, un zeu al acestei picturi. Şi poate cel mai important e tocmai acesta care e şi cel mai pieritor : clipa. Nu ne scăldăm de două ori în acelaşi rîu, spunea Heraclit. Impresionismul adaugă : nu vedem niciodată aceeaşi floare sau acelaşi trup, chiar dacă ne aşezăm în acelaşi unghi pentru a le picta din nou.

Se prea poate ca acest mod de a privi natura, sfărîmată în clipe şi transformată în peisaj duminical, să fie un mod de a renunţa s-o înţelegem în favoarea plăcerii de a ne încînta de reflexele ei. Preocupaţi de lăcomia lor, pictorii impresionişti nu şi-au potolit, poate, decît foamea lor. Şi poate că ei n-au iubit atît natura cît încîntarea lor în faţa naturii. Cu alte cuvinte, poate că într-o oarecare măsură acest prezent perpetuu al impresionismului e un prezent orb pe care-l interesează numai ceea ce reprezintă „acum" şi „aici". Asemănaţi altădată cu o pisică umblînd pe clapele unui pian sau cu o maimuţă care a reuşit să pună laba pe o oală plină de culori, impresioniştii sînt acuzaţi uneori azi, de data aceasta din dorinţa de a corecta excesele inverse (nici o glorie nu intimidează mai mult ca gloria celor loviţi înainte cu pietre), că se opresc la experienţa optică, la ceea ce se vede. Reproş întemeiat, în anumite limite. Nici una din cele „o mie trei" femei ale lui Don Juan nu reprezintă iubirea. Fiecare dintre ele reprezintă doar o parte trecătoare a iubirii. Tot astfel, nici una din cele cincisprezece faţade ale catedralei din Rouen pictate de Monet nu reprezintă catedrala. Reprezintă doar un moment al ei, la fel de important ca şi celelalte şi la fel de efemer. Dealtminteri, în „seriile" lui Monet, cifra la care se opreşte pictorul este arbitrară, ca şi la Don Juan. Între 15 şi 1 003 nu e nici o diferenţă cînd nu recunoşti alt adevăr decît enumerarea.

Dar nu-i nedreptăţim cumva pe aceşti Don Juani ai impresiei cînd îi învinuim că enumeră ? Opera lor trebuie judecată în ansamblu ca şi aventura lui Don Juan care, alergînd din femeie în femeie, n-a cunoscut adevărul iubirii, dar ne-a arătat setea ei. Şi dacă se opresc la ceea ce se vede, cel puţin ei ştiu să vadă ceea ce alţii n-au observat. Nu voi nega că în pictura impresioniştilor există destule motive pentru a reflecta asupra pericolelor euforiei duminicale şi că o pajişte caldă, înroşită de maci într-o după amiază de vară, nu e un peisaj care să ne cutremure. Nu voi nega nici că o artă prea agreabilă sfîrşeşte prin a toropi setea în loc s-o astimpere. Nu cred, totuşi, că putem duce critica impresionismului prea departe fără să păcătuim împotriva acelei părţi din noi care obosită de obsesia eternităţii se întoarce cu faţa spre un buchet de trandafiri abia culeşi. Aceşti pictori ne amintesc că nu putem trăi numai cu tentaţia absolutului. Din cînd în cînd trebuie să ne întoarcem la „pămîntul sigur" şi nu e nimic mai sigur decît nisipul fragil al clipei care trece.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Nerva Hodoş

Un alt bibliotecar şi bibliograf — şi, judecîndu-l după ansamblul activităţii lui, nu numai atît — care l-a secondat şi l-a ajutat pe Ion Bianu, în pionieratul său de la Academie cu un zel, o pasiune şi o abnegaţie pilduitoare, a fost neîndoios Nerva Hodoş ; cu arderi mai vertiginoase decît ale colegului său Alexandru-Sadi Ionescu — cu toate că unul ca şi altul şi-au sfîrşit existenţele prematur şi în pline şi fecunde puteri de muncă, dar mai norocos întrucîtva decît acesta, fiindcă a putut înfăptui mai mult din ceea ce îşi propusese să împlinească.

Se trăgea dintr-o veche stirpe de tradiţie cărturărească din Transilvania, înrudîndu-se cu Alexandru Papiu-Ilarian, cu Ioan Axente Sever şi Simion Balint Era fiul cel mai mic al Anei Balint — fiica lui Simion Balint — şi al lui Iosif Hodoş (1829—1880), care participă cu arma în mînă la revoluţia din 1848 din Transilvania — şi, deşi tînăr student, va juca un rol însemnat în desfăşurarea evenimentelor — pentru ca douăzeci de ani mai tîrziu, adică în 1868, imediat după înfiinţarea Academiei Române în ţara veche, să fie cooptat între membrii ei odată cu celălalt ardelean, Alexandru Roman, recunoscîndu-i-se astfel meritele pe tărîmul naţional şi cultural.

Nerva Hodoş s-a născut în 1869 şi decedează în 1913. Era frate cu Alexandru I. Hodoş, cunoscut mai ales sub numele scriitoricesc Ion Gorun (1863—1928), căruia în 1926 i s-a decernat premiul naţional pentru proză, şi cu Enea Hodoş (1858—1945), folclorist şi scriitor, cel mai mare dintre ei, care le-a supravieţuit amîndurora, aproape nonagenar, şi care, între altele, a fondat şi a condus „Biblioteca noastră" de la Caransebeş, unde în 1897 a fost editat şi G. Coşbuc cu o culegere de versuri şi proză.

În 1891, la 22 de ani, Nerva Hodoş, student în Bucureşti, e angajat la Academie ca ajutor de bibliotecar şi va rămîne acolo — cu pauza unui singur an — mai bine de două decenii, învăţînd necontenit şi muncind fără întreruperi pentru cultura românească. Aşa ne-a lăsat, în colaborare cu Ion Bianu, monumentala operă **Bibliografia românească veche**, excepţională realizare grafică a stabilimentului „Socec", instrument de lucru indispensabil pentru cunoaşterea culturii noastre medievale, o adevărată scriptură a spiritului şi spiritualităţii româneşti, hrisovul riguros — fără vacuităţi, ca să zic aşa, de hemerologie — al naşterii noastre într-un duh, simţire şi slovă.

Lucrarea a fost concepută să iasă în fascicule şi prima dintre ele apare în 1898, iar stringerea lor în cel dintîi volum se face în 1903, cuprinzînd epoca 1508—1716 ; al doilea volum, continuînd perioada 1717—1808, iese în 1910 ; iar al treilea în 1912, pentru răstimpul dintre 1809 pînă la inclusiv 1830, cînd practic **Bibliografia românească veche** se opreşte, însumînd în totalitatea ei peste una mie nouă sute de pagini. Şi trebuie să precizez aici, pentru vrednicille lui, că în 1944, profesorul Dan Simonescu ne-a dat, imprimat în acelaşi format şi în aceleaşi condiţii tipografice, un al patrulea op cu „Adăugiri şi îndreptări" care completează fericit străduinţile lui Ion Bianu şi Nerva Hodoş — adăugind pentru lectorul neavizat că o lucrare de asemenea întindere şi de asemenea profil nu de multe ori se realizează într-o singură viaţă.

Să urmărim însă mai departe pe Nerva Hodoş. Între 1903 şi 1904 scoate pe a lui cheltuială **„Revista bibliografică"** — cea dintîi publicaţie de genul acesta în România, din păcate cu o existenţă efemeră şi transcriu de pe dosul primei coperte rîndurile lămuritoare ale lui Nerva Hodoş : **„Revista bibliografică** apare la două luni o dată şi cuprinde lista tuturor cărţilor apărute în ţară, a celor publicate de români în ţările străine şi a celor străine care prezintă un interes pentru români. Ea va publica şi scurte recenzii asupra cărţilor mai importante şi va da cîteva suplimente de natură pur bibliografică. Abonamentul este de 3 lei pe an pentru România şi ţările locuite de români şi 5 lei pentru străinătate. Toate comunicările relative la Revistă se vor trimite pe adresa Nerva Hodoş, Bucureşti, Calea Victoriei 135".

„Revista bibliografică" a apărut în şase numere pe anul 1903 şi doar trei în 1904, iar „dările de seamă" despre cărţi, idei şi probleme sînt semnate de N. Iorga, Vasile Pârvan şi Ovid Densuşianu.

Paralel cu activitatea de bibliotecar şi bibliograf va face critică literară şi cronică dramatică, în periodice ale epocii şi, în tovărăşie cu Ilarie Chendi, ne va da în 1902 la Editura „Minerva" **Literatura populară** a lui Mihai Eminescu (Scrieri inedite).

La 1910 — după transcrierea textului din chirilice, imprimat la Buda în 1826 — restituie limbii moderne, într-o frumoasă tipăritură, cartea lui Constantin Golescu (1777—1830) „Însemnarea călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825 şi 1826", cu o amănunţită introducere şi comentarii pe mai mult de 60 de pagini, în care, după ce va spune : „Aceasta este într-un slab rezumat cartea omului de inimă, a profundului observator, a patriotului fără seamăn care a fost Constantin Golescu", încheie astfel : „Mi-ar mai fi rămas o datorie scumpă inimii mele, aceea de a mulţumi aici unei fiinţe alese, moştenitoare a tuturor însuşirilor rare ale Goleştilor, care s-a arătat întotdeauna plină de bunăvoinţă pentru mine, încă de pe vremea cînd eram copil, dar care nu mai e printre noi — e **Felicia Racoviţă**. De aceea memoriei ei slăvite vreau să închin această retipărire, încredinţat fiind că prin aceasta nu-mi îndeplinesc decît o datorie şi o datorie sfîntă". (Felicia, devenită Racoviţă prin căsătorie, era unica fiică a marelui logofăt Constantin Golescu şi sora celor patru cunoscuţi fraţi Goleşti : Ştefan, Nicolae, Radu şi Alexandru.)

Un an după apariţia cărţii, adică în 1911, Editura „Socec" va face să iasă într-o colecţie populară o nouă ediţie, iar Nerva Hodoş va nota în scurta ei prefaţă : „Cartea aceasta trebuie să fie, după cum s-a spus, în mîna tuturor, a celor mai mici şi a celor mai săraci, ca şi a stăpînitorilor. Ediţia mea desfăcîndu-se în întregime, Dl. Emil Socec s-a gîndit să scoată o ediţie populară şi pentru aceasta, ca pentru orice faptă în adevăr bună, concursul meu dezinteresat i-a fost asigurat".

În 1913 publică **Simion Balint** (Viaţa şi luptele lui în Munţii Apuseni ai Ardealului la 1848—1849), fără să menţioneze autorul ; era cartea fratelui său Enea Hodoş care trăia în Transilvania stăpînirii habsburgice şi care ar fi riscat grele sancţiuni dacă l s-ar fi dezvăluit identitatea. De aceea în „Cuvîntul înainte" Nerva Hodoş arată : „Acum trei ani s-a împlinit o sută de ani de la naşterea lui popa Balint, cel mai popular şi mai binefăcător dintre românii ardeleni ai veacului al XIX-lea. Un scriitor distins şi un om de valoare a scris atunci o carte crezînd că neamul românesc o să-şi aducă aminte cu recunoştinţă de acel erou şi om de bine şi a trimis-o aici în Bucureşti, ca să se dea la lumină de un prieten, de altfel, un iubitor de neam care a fost ajutat de Tata-Moş şi de nepoţii săi.

Dar nu s-a putut...

De aceea o tipăresc acuma eu şi nu-mi pare rău decît de un singur lucru, anume că autorul ei nu vrea cu nici un preţ să i se dea numele pentru ca să-i pot mulţumi aici, pe faţă, pentru binele ce-i va face sufletelor alese şi oamenilor de inimă care vor citi-o".

Nu mai relev nimic din bogata lui bibliografie — fiindcă spaţiul nu-mi permite — din studiile lui de istorie, din aportul lui valoros adus la celebra colecţie de documente Hurmuzaki şi din atîtea alte roade ale ostenelilor sale, risipite şi uitate, ci mă voi limita să mai semnalez placheta cu titlul : „Vitejiile lui Mihai Vodă apreciat în Apus, 1595—1599, documente din vremurile acelea" tipărită în 1913, cînd el participă la războiul balcanic şi o iscăleşte „Nerva Hodoş, locotenent în rezervă, comandantul primei baterii de etapă".

Nerva Hodoş moare la 14 noiembrie 1913 la Sibiu în spitalul de boli nervoase după ce, cu două luni înainte, un simun neştiut şi vrăjmaş îi răvăşise mintile. Şi, sfîrşind aici, **nu pot rezista tentaţiei să nu reproduc** cîteva gînduri răzleţe din necrologul pe care i-l închină Nicolae Iorga : «A citit ce s-a simţit dator, a cercetat ce l-a fost drag în adevăr, a scris în ceasurile lui, cu acea adîncă iubire pentru subiect, din care se fac operele mari şi temeinice... L-am văzut astfel ani de zile aplecat asupra frumoaselor tipărituri vechi, dintre foile cărora se desfac amintiri care înfloară, farmecă şi stăpînesc... Pentru aceşti popi tipărnici, pentru aceşti meşteri de frontispicii, pentru aceşti evlavioşi săpători de sfinte chipuri trăia şi tot mai mult era al lor, iar între vremea aceea în care-şi aşternea podoabele şi semnele pe paginile „Bibliografiei româneşti vechi" şi între vremea noastră care urmăreşte în asaltul ambiţiilor, în încîlceala intrigilor şi furia lăcomiilor, alte scopuri, tot mai puţin era el în stare să găsească legătura...

...În momentul cînd o vreme eroică părea că învie, Nerva Hodoş „ofiţer român", cum scrie pe ultima lui carte, simţi în sufletul lui de aspră energie tăcută, o atît de puternică zguduire, încît resorturile obişnuite care ţin sănătatea cugetării noastre, se rupseră. Se afundă în vedeniile grozave, de unde nimeni nu l-a putut izbăvi, decît îngerul care ieri bătu la uşa chiliei din casa de nebuni de la Sibiu. Pace ţie, frate !»

Acesta a fost succint, şi aşa s-a mîntuit, la 44 de ani, omul Nerva Hodoş.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Bestialität

...Pianista. Aşa îi ziceau celelalte deţinute. Sosise în lagăr pe un ger cumplit, în iarna lui '44. Avea 20 de ani şi cinci titluri cîştigate la concursuri internaţionale. Mama ei rupea mereu cîte o fîşie din hainele zdrenţuite pentru a-i înfăşura şi proteja degetele. Spre primăvară, într-o seară, la **Appel**, în clipa cînd SS-istul a trecut prin dreptul rîndului lor, fetei i-a zvîcnit mîna. SS-istul a observat. S-a oprit şi a lăsat să-i cadă ţigara. „Ridic-o !"

În momentul cînd fata s-a aplecat şi a vrut să apuce ţigara, SS-istul a făcut un pas şi s-a lăsat cu toată greutatea pe mîna fetei care a început să ţipe. Mama, disperată, s-a repezit spre SS-ist. Acesta, cu o singură lovitură, a trîntit-o la pămînt. Femeia s-a ridicat repede în genunchi, şi cuprinzînd cu braţele cizma călăului, a încercat să salveze mîna fetei. SS-istul a scos pistolul, l-a îndreptat spre ceafa mamei.

...Camerele de gazare de la **Birkenau-Auschwitz** erau puse la punct cu atîta precizie încît, deşi au funcţionat ani la rînd, nu s-a întîmplat niciodată nici o defecţiune. La deschiderea lor, întotdeauna, toţi cei care fuseseră introduşi erau morţi.

Se cunoaşte o singură excepţie.

O singură dată, în vara lui 1944, cînd s-a deschis uşa unei camere de gazare şi a început căratul cadavrelor în cuptoarele crematoriului, sub un morman de cadavre, se zvîrcolea o fetiţă de 14—15 ani. Cei din **Sonderkommando** [1]) au încremenit. Aşa ceva nu li se mai întîmplase. Unul din ei, revenindu-şi, a fugit după medic. Doctorul Nyiszli Miklós, pe atunci medic legist al căpitanului **SS** dr. Josef Mengele, deci martor ocular a tot ce s-a petrecut în incinta crematoriilor, povesteşte în memoriile sale că a reuşit să readucă fetiţa în simţiri. Nyiszli s-a dus la SS-Oberscharführer-ul Mussfeld, comandantul crematoriului, şi l-a implorat să lase fetiţa în viaţă, s-o trimită într-un lagăr de muncă în Germania.

SS-istul a rămas insensibil. Fetiţa a fost dusă în camera vecină şi împuşcată în ceafă.

...După eliberare, în faţa tribunalului, unul din zecile de mii de călăi SS-işti, Gustav Sorge, a fost întrebat de procuror :

— La ancheta preliminară aţi declarat că toţi SS-iştii din lagăr în mai mare sau mică măsură **waren Bestien**, au fost bestii.

Sorge : Da, este adevărat, **das waren alle Bestien**, toţi au fost nişte bestii.

Procurorul : Prin ce se manifesta **ihre Bestialität**, bestialitatea lor ?

Sorge : Prin torturarea deţinuţilor, lovirea lor cu obiecte tari, aplicarea unor pedepse crunte, îngroparea de vii a unor oameni, aţîţarea cîinilor asupra oamenilor etc.

Sorge s-a oprit cam repede cu enumerarea. Dar chiar dacă ar fi continuat ore sau zile întregi, tot nu putea termina. Ipostazele bestialităţii SS-iştilor nu pot fi epuizate ; a fost bestial tot ce-au gîndit, tot ce-au spus, tot ce-au făcut.

[1]) Detaşament special.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

CĂI DE DURATĂ ALE PORTULUI ROMÂNESC

De bună seamă, drumul prin sute și mii de ani al costumului și în general al cusăturilor și țesăturilor populare a fost o continuă **valorificare în contemporaneitate.**

Cum se desfășoară **la zi** acest proces, în **contemporaneitatea noastră ?**

Mai întîi să arătăm că, simplificînd oarecum lucrurile, două ni se par căile mai importante de valorificare în prezent a acestui sector al artei noastre populare. Prima este aceea supravegheată de către Muzeul satului iar a doua de către „UCECOM" prin cooperativele sale.

Specialiștii de la Muzeul satului întreprind tot ceea ce depinde de ei. Umblă de-a lungul și de-a latul țării și-i găsesc pe cei ce știu și vor să lucreze. Muzeul satului are chiar un repertoar, pe care-l completează periodic, cuprinzînd toți meșterii populari cunoscuți la un moment dat. Cine sînt aceștia ? Sînt oameni care cunosc și păstrează tradiția dar nu se rezumă numai la replica după model ci sînt apți să creeze. Muzeul satului îi ajută concret. Cumpără de la ei, le face comenzi. Aceasta, în două scopuri : primul, pentru îmbogățirea colecției muzeului, unde creațiile noi ale acestor meșteri stau pe picior de egalitate cu cele vechi și de mare valoare ; fiind, mai presus de orice îndoială, valoroase, aceste creații noi își dobîndesc astfel dreptul de a intra în „sanctuar". Al doilea scop este ca o parte din aceste lucrări să ia, prin standul cu vînzare al muzeului, calea publicului larg. Acțiunea este întreprinsă, firește, nu preponderent din rațiuni financiare ci pentru a educa gustul cumpărătorilor, pentru a menține în conștiința lor, clare și distincte, individualitatea și frumusețea fără seamăn a ceea ce e mai valoros în țesăturile și cusăturile românești astăzi, prin creațiile — ca să dăm cîteva exemple — ale binecunoscutelor Maria Spiridon din Avrig și Maria Hanzu din Gura Riului, Sibiu, Alexandrina Mioc, județul Timiș, Marioara Chivu, Tulcea, Elena Niță, Neamț, Antonina Ghican, Olt, și atîtea altele.

Pe de altă parte, s-ar putea crede că prin amploarea procesului de „industrializare" și „comercializare" a artei populare promovat de „UCECOM" —fapt, în sine, pozitiv — se creează condiții și împrejurări noi, care determină ca valorificarea să însemne mai puțin creație și mai mult replică după model. Dovadă că am simplificat lucrurile, ne grăbim să arătăm, este faptul că în chiar cadrul cooperativelor muncesc unii creatori veritabili, „omologați", de la care Muzeul satului și nu numai această instituție așteaptă lucrări de valoare, așa cum este de exemplu Alexandrina Mioc din Ohaba-Forgaci, din județul Timiș. Apoi, cooperativele meșteșugărești au „creatori" de la care se așteaptă, de bună seamă, mai mult, pe măsura lucrurilor bune și promițătoare pe care le-au obținut deja. Se produce uneori, spectaculoasă, schimbarea funcționalității unor piese. Lăutul de cergă, folosit altădată în Maramureș ca scutec pentru copii, a devenit husă pentru fotolii. Dacă altfel nu a putut trăi, și-a ales — i-a fost aleasă — această formă a duratei lui. Și nu poate fi singura. Dealtfel, nici exemplul de mai sus nu poate fi singurul.

Dar, de bună seamă, creația, indiferent pe ce cale se produce ea, presupune o cunoaștere temeinică a modelului. Sursele acestei cunoașteri sînt, în afară de zonele etnografice vii, cărțile și muzeele. Din păcate, aceste surse, în loc să fie clare, seamănă uneori confuzii.

Atît timp cît discutăm despre căile de durată ale portului românesc și acceptăm că drumul de viitor al acestuia depinde hotărîtor de buna cunoaștere a drumului pe care el l-a parcurs pînă la noi, ni se pare evident că trebuie să vorbim despre arta populară prin criteriile specifice domeniului, cele etnografice și nu numai administrativ-teritoriale. Mai exact, pledăm pentru o însumare a acestora și vom arăta cum.

Să ne imaginăm un elev, să zicem, de 14 ani, un om la vîrsta cînd tocmai se formează, cînd nu știe multe dar vrea să învețe aproape totul. Să mai zicem și că ar vrea, închipuitul personaj, să se pună la curent cu arta populară, subiect despre care a tot auzit vorbindu-se dar i se pare, firesc la această vîrstă, încă tulbure. Să-i cumpărăm un bilet de intrare la Muzeul de etnografie și artă populară al județului Ilfov, aflat în comuna Florești-Stoienești, într-un splendid palat ce-a aparținut unui dregător al Brîncoveanului. Să spunem din capul locului : muzeul acesta pare ireprosabil, el merită toate laudele. Așa se și explică probabil de ce, în cursul anului trecut, cu toate că este practic lipsit de tăblițele indicatoare care să ajute drumeții să ajungă la el, i-au pășit pragul peste 3 000 de oameni. Mai adăugăm și că muzeul și-a constituit patrimoniul în numai cîțiva ani, prin rîvna cîtorva oameni pasionați de a bate drumurile județului și a colecționa lucruri expresive, etnografic, pentru zonă. Printre aceștia se numără și Eleonora Lupu, muzeograf principal. Ea l-ar întîmpina pe învățăcelul dornic de-a cunoaște pe care ni-l imaginam adineauri. Și cum muzeul, în sala cea mai mare a sa, ține la loc de cinste, chiar privilegiat, două superbe „costume de Vlașca". Eleonora Lupu va povesti — ne-a povestit și nouă — cum ea însăși le-a colecționat ; apoi, cu incontestabilă competență, ea va putea da toate lămuririle cerute. Un singur amănunt, important însă, va tulbura această frumoasă lecție de etnografie : dar unde trăiau oamenii care purtau aceste minunate costume ? În mod inexplicabil, în mod, ca să zicem așa, tulburător, răspunsul a dorit să ne încredințeze că fostul județ Vlașca se afla în partea de răsărit a Bucureștiului, către Bărăgan. Și mai e nevoie să spunem că el s-a întins, dimpotrivă, în laturile de apus și de sud ale actualului județ Ilfov, parte din ei aflîndu-se, corespunzător, în nordul și răsăritul județului Teleorman de azi ? Cînd un ghid într-un muzeu — unde tot ce afli e adevărat și științific ! — nu face legătura exactă între un fapt etnografic și situarea lui teritorială, desigur că informația culturală nu e decît o confuzie. Una care, în haina autorității muzeale, se poate întîpări adînc. Totuși, repetăm, Eleonora Lupu a participat la colecționarea unor valoroase piese de port din Bucșani, Clejani, Roata sau Dalia, comune „vlășcene", și de aceea și socoteam că neexplicabilă decît poate printr-un moment de oboseală trimiterea acestei arii etnografice în partea opusă a județului Ilfov. Iar dacă nu insistăm este pentru că aflăm și surse mai energice și mai greu corectabile de semănare a unor confuzii.

Desigur, nimeni nu învață din „Dicționarul explicativ al limbii române" (ediția 1975) care sînt și cum sînt costumele populare românești. Totuși, un învățăcel își poate satisface curiozitatea fie și prin simpla răsfoire a ilustrațiilor anterioare paginii 737. El vede acolo, de exemplu, „unul dintre cele mai elegante costume populare românești" (după cum se scrie într-o carte de etnografie) iar explicația, din două cuvinte, deci lesne de parcurs, îi dă și reprezentarea în spațiu : „Județul Ilfov". Totul ar fi în regulă dacă lucrurile n-ar sta pe dos. Căci, din păcate, ce vede el acolo este „costumul de Vlașca", un costum care, evident, trebuie numit drept ceea ce și este, din datoria de a nu preschimba lucrurile limpezi pe cele neclare. Dacă ne formăm însă la școala confuziei și numim „costumul de Vlașca" drept „costum de Ilfov", nu e de mirare că, la rîndul său, „costumul de Ilfov" — distinct, cum spun etnografii, de cel „de Vlașca" — se va îndepărta, ca o stea stinsă, în adîncurile unei erori „culturale" și-ale unui mănunchi de confuzii ce-i vor pecetlui definitiv dispariția (pînă acolo încît nici să nu se mai vorbească de el ? !). Întîmplător, după zisele ilustrații primul cuvînt este acesta : **prejudiciabil.** Este, într-adevăr, un cuvînt nimerit. Îl vor fi sesizat și cei ce au avut grija ilustrațiilor și explicațiilor ? (din cîte înțelegem, sînt chiar specialiștii Muzeului satului ! ! ! — aceiași care ar trebui să fie, cel puțin, corecți și conștiincioși transmițători ai adevărurilor meseriei lor). Ne indignăm, de comun acord, cînd la un magazin de artizanat găsim o ie ale cărei culori sînt parcă ale unei sorcove. Dar eroarea de această natură stă mină în mină cu eroarea — nu mai puțin vătămătoare prin consecințe — care se adăpostește sub streașina unei instituții de cultură (cartea, muzeul). Și amîndouă sînt fețele aceleiași nepăsări în a cărei perpetuare nu putem vedea o cale sigură de a valorifica tezaurul artei populare.

Ca să ne întoarcem, în cîteva cuvinte, la exemplul de mai sus : costumul cu pesteman și catrință cunoscut — de către cine vrea să-l cunoască — drept „costum de Vlașca", s-a purtat (cum ne încredințează Georgeta Stoica și Maria Văgii în cartea lor „Arta populară în Cîmpia Munteniei") **numai** în spațiul fostului județ cu acest nume, „fiind caracteristic unui teritoriu delimitat la est de satele Putineiu, Vlad Țepeș, Grădiștea, Dărăști-Vlașca, Neajlovul, Crevedia, Vînători și la vest de satele Petrușani, Răsmirești, Botoroaga, Talpa, Scurtu Mare, Slobozia". Așadar, el nu va fi fost de găsit niciodată, să zicem, la Periș sau Urziceni, decît dacă o fată s-ar fi măritat pe acolo. Costum rar și scump astăzi, cînd a ajuns „costum de muzeu" (remarcăm însă reactualizarea lui de către membrii ansamblului artistic „Dunărea" al Casei de cultură din Giurgiu), el nu va fi fost nici altădată foarte ieftin și la îndemîna oricui : Nicolae Grigorescu înfățișează în „Fata cu zestre" chiar un costum de Vlașca ! Desigur, pentru nobletea acestui costum prin care devine el însuși un obiect de valoare și de mare artă. Or, această noblețe — adică munca și simțirea rîndurilor de țărani români din cîmpia munteană care l-au închipuit așa și nu altfel — poate fi răsplătită prin atitudinea ignobilă de a ne face că nu-l vedem, de a-l păstra numai în muzee, ori chiar de a-i da alt nume ?

Păstrîndu-ne măcar la nivelul vorbirii și-al înțelegerii — dacă nu la acela al valorificării, cum ziceam, în „contemporaneitatea noastră" — cît efort ne trebuie să zicem : „costumul de Vlașca din actualul județ Ilfov" ? Nu e mai de preț adevărul decît lenea care precupețește efortul respirator necesar articulării cîtorva cuvinte ? Dacă pledăm măcar pentru acestc cîteva cuvinte de adaos este pentru că absența lor naște confuzie și stratifică ignoranța. Or, nu acestea sînt premisele de la care ar urma să pornească și în acest sector al artei populare — al exemplului discutat — înțelegerea, valorificarea, creația.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Cibinium '80

În aceste zile, în județul Sibiu se desfășoară Festivalul cultural artistic „Cibinium '80", manifestare cu largi rezonanțe, organizată în cadrul amplu și generos al Festivalului național „Cîntarea României". După cum se afirmă în frumosul caiet-program editat cu acest prilej de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Sibiu, „Ediția prezentă, deschisă sub inscripția dimensiunilor care ne definesc în cel mai înalt grad, UNITATE-CONTINUITATE-PERMANENȚĂ, își propune să solicite încă o dată forțele creatoare din cele mai diverse domenii ale județului nostru, chemate să dea viață și pondere specifică programului nobil și generos al manifestării sărbătorind, odată cu întreaga țară, în același suflu de cald patriotism și adîncă venerație pentru opera înaintașilor, cei 2050 de ani împliniți de la întemeierea primului stat dac centralizat și independent...".

„Cibinium '80" își propune să activeze toate domeniile și direcțiile care reprezintă și dau înfățișare concretă activității și preocupărilor zilnice ale locuitorilor județului. Pentru a realiza semnificația deplină a unei astfel de concentrări de efort, va trebui să acceptăm fireasca indistincție dintre muncă și creație. Adevărata muncă nu este decît creație, după cum adevărata creație este cea mai autentică muncă ; vom încerca să ștergem linia care le desparte, ocazional și festivist, acordînd egală prețuire și audiență gestului modelator al unui meșteșugar sau gîndului unui savant, metaforei unui poet, modelatoare și ele ale realității spirituale. După cum, în spiritul adevăratei democrații, vom încerca să neglijăm granița artificială și nedreaptă dintre folclor și creația cultă."

Om cu dor de frumos

„Eu, la viața mea am, fost și muncitor forestier. Căram cu boii lemne din pădurea Trestia, comuna Vladimir, le duceam spre calea ferată. Ne strîngeam cîte o coloană de 150 de căruțași, cum ar fi acum cu mașinile. Seara, ne adunam și cîntam. Era printre noi un bătrîn pădurar care auzindu-mă a venit la mine și mi-a zis : „Mă, băiete, tu așezi tare meșteșugul cuvintelor în cîntece, după cum văd că le faci pe-astea, ale cărăușilor de lemne. Pune-le în poezie și cîntec și pe cele despre Tudor al nostru". Și s-a pus a-mi povesti despre viața lui Tudor Vladimirescu, despre fîntînile ascunse din care-și potoleau setea ei, oamenii, ascunși prin păduri cînd dădea năpasta peste ei. Așa s-a născut Balada lui Tudor, scrisă de mine, pusă pe muzică tot de mine. Dar de atunci au trecut ani. Am ajuns, între timp, și primar în comuna Mateești dar dorul de cîntec nu s-a stîrbit, scriu și acum poezii — am luat și premii cu unele din ele — compun și acum cîntece. Pentru că, vedeți dv., muzica odată ce-și intră în suflet e ca un microb".

Și Nistor Codreanu, vicepreședinte al consiliului popular **Mateești, județul Vîlcea,** continuă a ne povesti despre cum a prins rădăcină acest dor în comuna Mateești, despre cum s-a înjghebat taraful, cum a cucerit el niște premii pe țară, cum s-au obișnuit cei 18 membri ai formației instrumentale să se adune la clubul căminului cultural în fiecare joi și simbătă pentru repetiții, și despre atîtea alte amănunte din care nu au lipsit nici peripețiile în drumețiile lor artistice. Iar acestea au fost nenumărate, ei devenind cunoscuți nu numai în așezările de pe văile Tărlei și ale Oltețului, ci și peste hotare (parte din membrii tarafului ajungînd și la un festival internațional de etnografie și folclor din Polonia, de unde s-au întors cu marele premiu al festivalului „Toporașul de aur").

E timpul să prezentăm și noi acest ansamblu artistic din Mateești. Să începem cu taraful în care vom găsi : viori, acordeon, flaut, țambal, contrabas, trunză (pe care în timp de iarnă o au păstrată anume, din vară), pai (un pai de trestie de pe marginea bălților, care sună — ni se spunea — ca cimpoiul bulgăresc), drîmbă, ocarină, fluier. Dirijor e acum directorul căminului cultural, Valentin Negrea. După cum vedeți nu se mulțumește doar să dirijeze mersul înainte al oamenilor și al faptelor din acele părți de loc (și sînt destule fapte și realizări cu care se poate mîndri așezarea mateeștilor), găsind deci timp, împins de dorul de cîntec, ca să răspundă unei mai vechi pasiuni, mînuind cu entuziasm bagheta de dirijor al orchestrei. El însuși instrumentist în orchestră, nu este străin de lărgirea ariei de activitate a acestui taraf, devenit parte a ansamblului artistic, care adună laolaltă și dansatorii comunei, și brigada artistică, și soliștii, și grupul vocal, și formația de teatru ; Valerian Crucioiu — în prezent șofer la Întreprinderea minieră Horezu — cîntă la țambal, el fiind cel care a înzestrat ansamblul cu o stație, cumpărată pe banii lui, zicînd el că a adus-o „pentru prestigiul formației noastre". „Nu numai pentru prestigiu a cumpărat el stația asta" — a ținut să ne facă a înțelege cum se cuvine rostul acestui gest, primărița comunei, Elena Gică, și ea de-a locului, și ea veche activistă culturală, solistă vocală, în prezent în grupul vocal al comunei. „E vorba — continuă ea — de adînca lui dragoste pentru frumos pe care vrea să o transmită ca pe o mare bucurie ascultătorilor". Ne povestește apoi, cum pe vremea cînd Cruciotu era șofer la Voineasa, venea săptămînal cu mașina de lua întregul taraf, și-l urca acolo, în inima muntelui, dînd spectacole pentru minerii hidrocentralei. „Frații — îi auzeai pe mineri — vin ai lui Crucioiu, haideți, e rost de veselie!". Mai are în orchestră un frate, pe Daniil, tractorist la bază, cel mai bun flautist, mai are și un nepot, pe Gavril Bucșe, tot tractorist și el și tot flautist, ca unchiu-său ; Ilie Ilea, un alt suflător de bază, e cizmar. El este cel care ne prezintă imaginea numeroaselor meserii ce se practică în această comună, a succeselor înregistrate de ei. „Avem — zice — 26 de secții prestatoare de servicii în comună, cooperativa noastră de consum ocupînd, în ultimii 3 ani, locul II pe țară și locul I pe județ. Sub aspectul prestațiilor la noi, aici, e mai ceva decît la oraș : avem croitorii, cizmării, tricotaje, tîmplărie, construcții, secție de semiindustrializare fructe, reparat radio-tv., îmbuteliat sucuri și bere, secție de pufuleți ș.a. Cele mai multe dintre ele stau în spații noi, moderne, parterul blocului specialistului fiind, de pildă, ocupat numai de ele. Și-aș zice eu că avînd asemenea rezultate îți tot vine a cînta și a juca, mai ales cînd te știe de harnic și priceput o țară !"

Toți cei 16 instrumentiști ai tarafului sînt oameni ai satului, găsindu-i în viața de toate zilele lucrînd ca tîmplari, cizmari, croitori, tractoriști, membri cooperatori, șoferi, ba chiar și mineri. Pentru că, așa cum ne explica Victor Tudorică, secretar adjunct cu probleme de propagandă, un alt vechi inimos al vieții culturale a comunei, noul întîlnit la tot pasul și-a pus amprenta asupra vieții și muncii oamenilor locului. În comuna vecină, la Berbești, de 2 ani se exploatează cărbuni. Peste 150 de mateeșteni au devenit de atunci mineri, calificați în acest sens. Alții au devenit șoferi, alții electricieni, alții mecanici de utilaje grele. După muncă se întorc toți la vatră, printre ai lor, punînd umărul, alături de ceilalți, la alte și alte împliniri. Că este așa o dovedesc și cei care, veniți de la muncă nu se dau în lături a se urca direct pe scena căminului cultural, ca artiști amatori, o dovedește și participarea întregii suflări la luarea de decizii ale viitorului. Iar acest viitor pentru mateeșteni înseamnă o școală la centrul comunei, cu două nivele, un cămin cultural în satul Turcești, amenajarea a 500 ha de pășuni model, alimentarea cu apă a întregii comune, dezvoltarea în continuare a cooperației de consum locale prin înființarea de noi și noi secții prestatoare de servicii și, firește, perpetuarea acestui minunat dor de cîntec și joc.

GEORGETA BLĂNARU

Ce trebuie întreprins pentru redresarea atletismului?

Nu ne propunem, în cele ce urmează, o analiză detaliată a comportării atletismului românesc la Jocurile Olimpice de la Moscova, misiune pe care a dus-o la bun sfîrşit, cu competenţă şi migală, Romeo Vilara în „Sportul" din 20 septembrie. Asta nu ne împiedică însă să notăm că, la Moscova, atletismul nostru s-a prezentat lamentabil, rămînînd în afara medaliilor, obţinînd 5 puncte mari şi late (ştafeta feminină de 4 X 400, Florenţa Ţacu la disc şi Horia Toboc la 400 mg), cele mai puţine din 1960, tabelul de mai jos fiind edificator

1960 (Roma)	2 medalii	13 puncte
1964 (Tokio)	3 medalii	23 puncte
1968 (Mexico)	4 medalii	24 puncte
1972 (München)	2 medalii	14 puncte
1976 (Montreal)	1 medalie	7 puncte
1980 (Moscova)	0 medalii	5 puncte

E drept, întrecerile atletice ale ediţiei a XXII-a a J.O. s-au situat, în pofida unor absenţe de marcă, la un nivel valoric ridicat, doborîndu-se 7 recorduri mondiale şi 19 olimpice, dar asta nu poate fi o scuză pentru reprezentanţii noştri, mai ales pentru fete, de la care, pe baza performanţelor anterioare, aşteptam mult mai mult. Ele însă, în frunte cu Eva Zörgö Raduly şi Natalia Mărăşescu, ultima avînd unele circumstanţe atenuante, au dezamăgit în bloc, concurînd pe pistele de la Lujniki sub valoarea preconizată şi, mai grav, sub nivelul recordurilor personale, ceea ce demonstrează clar că antrenorii n-au ştiut sau n-au putut să le aducă în maximum de formă la momentul potrivit. Cu excepţia Niculinei Lazarciuc, care a izbutit la Moscova 52,52 pe 400 m, timp sub cea mai bună performanţă anterioară, 52,56, toate celelalte componente ale echipei noastre feminine au înregistrat la J.O. prestaţii mai slabe, după cum se poate deduce din tabelul următor :

Fiţa Lovin (800 m)	1 : 56,7 (record personal)	1 : 59.2 (J.O.)
Natalia Mărăşescu (1 500 m)	3 : 58,2	4 : 04.8
Maricica Puică (1 500 m)	3 : 59,3	4 : 01,3
Cornelia Popa (înălţime)	1,93	1,88
Florenţa Ţacu (disc)	67,02	64 38
Eva Zörgö Raduly (suliţă)	68,80	64,08 etc., etc.

Aşa stînd lucrurile, cu 1 loc 4 (ştafeta de 4 X 400), 1 loc 6 (Ţacu), 2 locuri 7 (Zörgö, Puică) şi 2 locuri 8 (Silai, Popa), atletele române au ocupat, în clasamentul neoficial pe naţiuni, locul 10, foarte slab.

În aceeaşi ierarhie, băieţii s-au clasat şi mai prost, poziţia 27 (după Olanda, Austria, Elveţia, Irlanda, Suedia, Belgia, Trinidad-Tobago etc.), scutindu-ne de alte comentarii. Pînă şi Horia Toboc, locul 6 la 400 mg, a concurat sub cea mai bună prestaţie anterioară, 49,84 faţă de 49,64, afirmaţia de mai devreme fiind valabilă şi pentru băieţi : ATLETISMUL ROMÂNESC N-A ATINS LA MOSCOVA VÎRFUL DE FORMĂ SCONTAT, pentru realizarea căruia s-au făcut, timp de 5 ani, eforturi deosebite, investiţii morale şi materiale considerabile.

Desigur, principalii răspunzători sînt competitorii şi, în rînd cu ei, antrenorii, cei care, avînd parcă orbul găinii, s-au întrecut în promisiuni şi angajamente, după metoda altor foruri din C.N.E.F.S., vezi federaţia de box, la represalii împotriva sportivilor, dictînd suspendări ca urmare a slabei comportări de la Moscova ? ! Drept urmare, cu excepţia sportivilor care au punctat la J.O., ceilalţi au fost opriţi să mai concureze, asta în luna august, lună de vîrf pentru competiţii şi, implicit, pentru recorduri. Decizie pripită şi, din cîte cunoaştem, fără precedent, luată într-o disperată căutare de a găsi ţapi ispăşitori. Consecinţe ? La meciul de atletism Balcani — Africa, ţinut la Atena, a fost trimis, simbolic, un singur atlet, iar la campionatele mondiale de 3 000 m, desfăşurate la Sittard, în Olanda, n-a participat nici o atletă din România, deşi prima ediţie a respectivei întreceri a fost cîştigată cu 8 : 48,0, timp mult inferior celor mai bune performanţe ale Nataliei Mărăşescu (8 : 33,0) şi Maricicăi Puică (8 : 40,0). Cam la fel au stat lucrurile şi la confruntarea interţări R.S.F.S.R. — România, la care au luat parte o serie de atlete (Girbea, Beşliu, Budincă, Nedelea, Radu ş.a.) cu care s-a tot încercat, unele au fost scoase în primăvară din lotul olimpic, fără rezultate concrete ? ! Cu alte cuvinte, s-a mizat pe perspectivă de dragul perspectivei, vîrsta avînd cîştig de cauză în faţa valorii, cîteva sportive (Zörgö, Mărăşescu, Popa ş.a.) devenind acarul Păun al Jocurilor Olimpice. Tocmai ele care, de ani şi ani, scriu cele mai frumoase pagini ale atletismului românesc, cu talent şi sudoare.

Politica struţului nu mai poate continua, se impune o cotitură. Aflat la ananghie, atletismul nostru poate şi trebuie scos din impas, el fiind, cu dovezi, într-o gravă criză. De rezultate, de organizare, de competenţă, de climat, de sprijin şi aşa mai departe.

În această idee, ne adresăm tuturor celor ce doresc binele acestei discipline, în primul rînd acelora care au pus umărul la minunatele izbînzi de altădată, Iolandei Balaş, Vioricăi Viscopoleanu, Valeriei Bufanu, Argentinei Menis, Ilenei Silai, Nataliei Mărăşescu, lui Ilie Floroiu, lui Carol Corbu, celorlalţi. Aşteptăm opiniile unor antrenori de renume mondial, punctele de vedere ale lui Ioan Söter, Ion Benga, Nicolae Mărăşescu, Lixandru Pandele, Gheorghe Zimbreţeanu, ale unor activişti mai vechi şi mai noi ai federaţiei, Dorin Almăşan, Adrian Săvescu, Ion Moina, Florian Laslău, Victor Firea şi, firoşte, Emil Jecu, ale căror declaraţii, de un optimism fără acoperire, revista „Flacăra" le-a găzduit de atîtea ori. Nu în ultimul rînd, ne-ar interesa părerile fostei campioane olimpice, Lia Manoliu, prim-vicepreşedinte al F.R.A. şi coordonator al atletismului din partea conducerii C.N.E.F.S.

Tuturor acestora şi, desigur, altora, coloanele noastre le rămîn deschise. Atletismul nu poate fi readus la linia de plutire decît printr-un efort conjugat, larg şi sincer, cauzele actualei stări de fapte fiind multiple (lipsa competiţiilor pentru copii şi juniori, slaba producţie a materialelor, pierderea terenului în şcoli etc., etc.). Aşteptăm.

OVIDIU IOANIŢOAIA

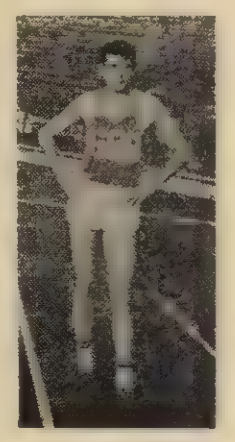

MARICICA PUICĂ (1 500 m) şi HORIA TOBOC (400 mg) au concurat, la Moscova, mai aproape de posibilităţile lor, ocupînd locurile 7 şi, respectiv, 6. Cu o floare rară însă...

PREA PUŢINI, DIN PĂCATE, SÎNT SCRIITORII DE VALOARE CARE SE OCUPĂ DE FENOMENUL SPORTIV!

● **Interviu cu tovarăşul GHEORGHE CONSTANTINESCU, directorul Editurii „Sport-Turism"**

— Tovarăşe director, ce este editura pe care o conduceţi ?

— Sîntem o editură relativ tînără, care se străduieşte să iasă de la periferia activităţii editoriale şi doreşte să fie cît mai prezentă, prin cărţile sale, în librării şi în mîinile cititorilor. Am luat fiinţă în primăvara anului 1975, prin contopirea a două edituri mici, cea pentru turism şi „Stadion". Ambele nu aveau decît o activitate modestă atît prin volumul de tipărituri, cît şi prin preocupările tematice. La un loc, planul de livrări al celor două edituri nu depăşea 16 milioane anual, în vreme ce noi, astăzi, livrăm carte în valoare de peste 40 de milioane într-un an. Desigur, aşa cum probabil bănuiţi, nici această creştere — de aproape 3 ori faţă de planul celor două edituri amintite — nu se află la nivelul cerinţelor pieţei, nu satisface dorinţele cititorilor.

— Se poate totuşi vorbi despre o continuitate tematică între ceea ce tipăreau editurile pomenite şi Editura „Sport-Turism" ?

— Fără îndoială că da ! Noi am păstrat, chiar dacă pe alocuri am şi perfecţionat, mai multe serii şi colecţii vechi, cum ar fi manualele metodice şi tehnice în domeniul sportului, ghidurile judeţene, colecţiile „Cîntarea României" şi „Munţii noştri", dar am şi dezvoltat corespunzător aceste serii, trecînd la enciclopediile pe ramuri de sport, ca şi la o mulţime de colecţii prestigioase, cum ar fi cea despre „Ropoare, culturi, civilizaţii" sau cea numită „Mapamond" (care asigură apropierea cititorului de alte culturi şi valori spirituale ale lumii), apoi seria zonelor etnografice (sînt delimitate pînă în prezent circa 70 de astfel de zone în ţară, 20 de lucrări aflîndu-se deja în stadiul de elaborare), seria hărţilor turistice judeţene, seria hărţilor montane (cu apariţie începînd din anul viitor), ca şi seria numită „Pe urmele lui..." (Eminescu, Kogălniceanu, Badea Cîrţan, Vlad Ţepeş — din apariţiile pînă acum, Blaga, Maiorescu, Mihai Viteazul şi alţii — din cele care urmează), lucrări pe care le punem la îndemîna tineretului, în special, şi prin care se realizează o deschidere spre cunoaşterea vieţii şi activităţii marilor personalităţi politice, culturale, ştiinţifice ale trecutului ţării. Am amplificat de asemenea apariţia de albume fotografice, prin care realizăm o prezentare pe multiple planuri a frumuseţilor patriei, a adevăratelor tezaure de arhitectură, de cultură din trecut şi din prezent.

— O clipă. Din cele ce-mi spuneţi, altfel lucruri foarte interesante, cititorii ar putea înţelege o anumită depăşire a profilului editurii dumneavoastră. Cum explicaţi această lărgire a tematicii editate ?

— N-aş spune că ne depăşim în nici un fel profilul. Noi considerăm turismul ca şi sportul dealtfel, încadrate în complexitatea fenomenelor politice şi culturale generale ale ţării, care nu pot fi rupte dintre coordonatele întregului efort al României în această direcţie. Acestea sînt adevăratele valenţe ale sportului şi ale turismului. A face turism nu este o simplă deplasare în spaţiu, ci un bun prilej de cunoaştere, de instrucţie în adevăratul sens al cuvîntului, de luare de contact cu valori spirituale ale poporului nostru din prezent sau din trecutul glorios, cele din care izvorăşte forţa noastră actuală. Ne situăm, pe linia indicaţiilor secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a înaltelor documente de partid, încercînd o preluare a tot ce a fost valoros în patrimoniul naţional şi o „urcare" spre culmile prezentului, pe drumul ascendent al vieţii noastre spirituale. În domeniul sportului nu publicăm numai literatură tehnică, de specialitate, ci încurajăm lucrările care educă tineretul în spiritul patriotismului, al dragostei faţă de culorile ţării, al muncii şi echităţii socialiste. În acest sens înţelegem activitatea noastră editorială.

— Vorbiţi-ne ceva despre cele mai importante succese de carte ale editurii.

— Să fiu sincer, mi-e foarte greu să delimitez, să aleg doar cîteva titluri. Adresîndu-se unor categorii foarte largi de cititori, cartea noastră este aproape... inexistentă în librării. Din această cauză, ea nu se vinde întotdeauna la valoarea ei intrinsecă, deşi se vinde întotdeauna, şi încă foarte bine ! Ca să nu devin subiectiv, voi alege mai multe titluri. Aşa, spre exemplu, colecţia „Munţii noştri", pe care o consider o reuşită editorială deosebită, epuizată în două-trei zile de la apariţie şi solicitată în continuare în zeci de mii de exemplare, dar pe care n-am reuşit încă să o reeditâm. Sau seria de Monografii ale judeţelor patriei, editată la iniţiativa personala a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cu ocazia împlinirii unui deceniu de la noua organizare administrativ-teritorială a ţării. Au apărut pînă acum 17 lucrări, celelalte urmînd să iasă de sub tipar pînă cel tîrziu în primul trimestru al anului viitor. Acestea sînt, în fapt, cele mai complexe monografii care au apărut în ţara noastră, fiind elaborate de colective largi de specialişti, sub directa îndrumare a comitetelor judeţene de partid şi posedînd o informaţie foarte bogată, din toate domeniile, cu o ţinută şi unitate grafică deosebite. Conţinînd fiecare cîte 350 de pagini, ori 40 de judeţe şi Bucureştiul, iată, fac 14 000 de pagini scrise în total, pe care le considerăm totuşi numai o sinteză a acestei „cărţi a ţării" pe care o formează monografiile judeţene. De asemenea, o serie de albume, cum sînt „Dulce Bucovină" (apărut în 6 limbi, într-un tiraj de 60 000 exemplare, astăzi epuizat) sau „Dobrogea", apoi „Bucureşti — ghid turistic", „România, ghid-atlas al monumentelor istorice", ca şi lucrări semnate de Zoe Dumitrescu-Buşulenga („Periplu umanistic"), Răzvan Theodorescu („Istoria văzută de aproape"), Constantin Daniel („Civilizaţia feniciană"), Pop Simion („Paralela 45") sau Alexandru Odobescu („Note de călătorie"). În domeniul sportului aş remarca în primul rînd cărţile lui Ioan Chirilă, apoi manualele de specialitate din handbal (I. Kunst-Ghermănescu), tenis (I. Năstase, E. Cristea), haltere (L. Baroga) şi altele, ca şi enciclopediile, cum ar fi cea a tenisului (R. Voia) sau Mica enciclopedie a jocurilor (în traducere, autor Miloş Zapletal). Exemplele, desigur, pot continua încă foarte mult.

— V-aş ruga totuşi să vă opriţi aici. Spuneţi-ne, este rentabilă editura pe care o conduceţi ?

— Pentru noi, problemele de ordin economic, cele de rentabilitate sînt întotdeauna în centrul atenţiei. Ne preocupă în cel mai înalt grad eficienţa activităţii editoriale, chiar dacă ştim că facem un produs de un fel cu totul deosebit, care se adresează sufletului, simţului estetic. Acordăm deci o atenţie deosebită atît conţinutului, cît şi prezentării grafice, dar totul în limitele rentabilităţii. Dacă doriţi o cifră, v-o ofer cu plăcere : avem peste 20 de milioane de lei beneficii în ultimii trei ani ! E ceva, nu-i aşa ?

— Primiţi, fără îndoială, multe propuneri de lucrări ce se doresc a fi editate. Chiar toate sînt de calitate ?

— Noi tipărim cam 130 de titluri pe an. De primit, primim desigur mult mai multe propuneri, dar cam 25—30 la sută dintre ele sînt refuzate, din diferite motive, între care cel mai important este respectul faţă de lectura tipărită. Nu am să ascund faptul că noi n-am mai scăpat cîteodată şi lucrări mai slabe, chiar submediocre. Greşeli mai facem şi noi, iar cîteodată mai cedăm la presiunea autorilor, care-şi doresc cărţile pe o carte, indiferent de conţinutul ei. De fapt, prea puţini sînt, din păcate, scriitorii de valoare care se ocupă de fenomenul sportiv, deşi el este unul dintre cele mai interesante şi mai aşteptate de cititori în librării. Aşa că, uneori, publicăm ce avem ! S-a încetăţenit dealtfel un obicei prost, acela al publicării unor articole apărute în presă şi care, strînse la un loc, vor să facă o carte. Uneori lucrul acesta merge chiar foarte bine, dar de multe ori nu se ţine seama de unele lucruri elementare, cum ar fi rezistenţa în timp a temei, valoarea instructiv-educativă, existenţa unui mesaj, a unei conţinuităţi între părţile componente ale volumului. Nu, nu am să vă dau nici un nume, fiindcă nu vreau să jignesc pe nimeni. Editorul, după mine, e ca medicul : îi se adresează mulţi, dar el trebuie să păstreze secretul profesional....

— Ce planuri de viitor aveţi în cadrul Editurii „Sport-Turism" ?

— Avem în plan, chiar pentru anul care vine, o serie de lucrări remarcabile, între care albumul „România", o monumentală enciclopedie a ţării de azi, avînd circa 800 de pagini, cu 1 300 de ilustraţii în care colorul este predominant, şi prefaţată de un studiu alcătuit de regretatul C.C. Giurescu şi fiul său, Dinu C. Giurescu. Apoi, un „Ghid-atlas al marilor bătălii pentru fiinţa neamului românesc" (120 hărţi color, 300 pagini text şi alte 300 ilustraţii), ca şi „Istoria ilustrată a românilor" (700 pagini de text, 350 ilustraţii), de Dinu C. Giurescu, lucrare ce se va edita în limbile română, engleză, franceză, germană, rusă şi spaniolă. De asemenea, „Ghid-atlas automobilistic al României", ca şi mult aşteptatul „Ghid al străzilor Bucureştiului". Aş mai cita albumul „Delta Dunării", „Mica enciclopedie a baschetului", apoi „Partide alese", de Florin Gheorghiu, „Fenomenul drumeţiei", de M. Dumitrescu, „De la Ilie Năstase la Nadia Comăneci", de I. Chirilă, şi încă altele, pe care, sînt convins, cititorii le vor primi cu multă căldură.

DUMITRU GRAUR

A sosit timpul să pietruim drumul cu fapte

Un jucător — amator sau profesionist — nu-și joacă în nici un meci cariera socială. În schimb, antrenorul o ia mereu de la capăt, cînd rezultatul este considerat o „catastrofă". De aceea trebuie înțeles că, mai ales la noi, condiția antrenorului este apanajul încrederii ce i se acordă, a recunoașterii rolului său educativ, moral, pedagogic, tehnic de către președinții de cluburi. Identificînd eșecul sau succesul cu un singur ins, formăm automat un erou pozitiv-negativ de moment, dar cu urmări de sustragere de la adevărata linie, de la realitate. Arsenal Londra a avut într-o perioadă scurtă un program „demențial" (3 finale într-o săptămînă și 4 jocuri de calificare în „Cupă", cu Liverpool), pe toate le-a jucat sub bagheta aceluiași antrenor cu acea certă plenitudine care caracterizează marile echipe. Adică, pledînd pentru ca **un meci de fotbal să fie un spectacol eficient, o luptă de opinii ca expresie a pregătirii în acest sens.**

Personal consider că fondul nostru tehnic de antrenori este — cu puține excepții — „subțire". Mai întîi că se obține ieșer carnetul de antrenor, și grav rămîne faptul că foarte mulți jucători care o viață întreagă au trișat fotbalul primesc apoi cadou și diploma de „profesor". Nu există preocuparea ca încă de pe „băncile" jocului să se selecționeze elementele dotate, morale și apoi să fie instruite anual, ca atunci cînd schimbă carnetul de jucător cu cel de antrenor să aibă asimilate noțiunile care să-l ajute să progreseze. Practica a mai dovedit că o altă mare lacună ar fi lipsa de specializare, concomitent cu graba de avansare. În ceea ce privește avansarea la categorii superioare, cel mai interesant aspect rămîne banchetul... unde „elevii" ridică osanale „profesorilor" și... apa curge. Cît privește sistemul de reciclare, el se dovedește util pentru... conferențiari, căci cea mai mare parte dintre cursanți vin în haine de stradă, nu-și notează nimic (unii scriu... stingaci!), iar subiectele tezelor le cunosc anticipat.

Referindu-ne la forul tehnic — COLEGIUL CENTRAL AL ANTRENORILOR — el este departe de ceea ce ar trebui să fie. Deocamdată este... **NIMIC!** Astfel stînd faptele, trebuie să recunoaștem deschis că la baza insucceselor echipelor noastre de club și naționale stăm și noi, antrenorii, care n-am putut, n-am știut să impunem fotbalul ca un act de pură profesionalitate. În timp ce în alte discipline succesele competitorilor au probat concret eficiența exigenței profesionale, a măiestriei și posibilităților antrenorilor.

Opiniile noastre sînt așa de tranșante și exprimate direct, fiindcă nu țin seama de grupuri de interese. De fapt nu mai este timp să facem pe orgoliosii, cînd traista ne este goală. Nimeni nu mai acceptă să oferim drept garanție un aliaj de incompetență și răutate, cînd societatea noastră se impune pe mapamond, prin mari ambiții constructive, gîndind cu capul, muncind cu inima și probînd cu fapta. De aceea, cît mai urgent posibil, trebuie ca microsocietatea noastră — fotbalul românesc — să se organizeze complex, să-și aleagă personalități conducătoare și antrenori perseverenți în a impune antrenamentul-concurs, pentru a putea deveni celula vie, esențială în depășirea mediocrității.

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

Fotbalul este atitudine

Oslo, orașul viking al lui Thor Heyerdahl și al Ra-uluri-lor sale, a fost pentru echipa națională un punct de început, discutat sub toate formele și important mai ales prin ceea ce lasă în clasamentul grupei noastre preliminare pentru C.M. Să ne aducem aminte că această atît de puțin cunoscută (pentru noi) „Norge" a încurcat, la Lokeren, în 20 septembrie 1978, cu 1—1, socotelile de început ale Belgiei, revelația ultimului „Europeo". E drept că după aceea nu a mai smuls vreun punct în grupa respectivă nici acasă, dar căutătorii de heringi, care își permit să-l păstreze pe „decarul" Iakobsen curtat de Ajax, Standard Liége sau Arsenal, își vor vinde foarte scump pielea la țărmul fiordului la care vor debarca și Anglia dar, mai ales, Ungaria și Elveția... Un punct în deplasare trebuie privit, oricum, ca un punct cîștigat într-o competiție în care trebuie să iei totul acasă și să „ciupești" orice pe terenurile străine pe care, de fapt, se decide calificarea. Se spune că și Anglia a avut în fața acestei Norvegii clipe grele. La 2—0, Peter Shilton a fost salvat de intervenția de ultimă instanță, de pe linia porții, a celui mai bun fundaș de moment, Sansom. Pe Wembley, un eventual 2—1 nu putea fi periculos, pentru că insularii parcurg cam același drum ca și noi, în arena de la „23 August" dar, de fiecare dată, atitudinea față de joc înnoadă orice fir. Și fotbalul este, mai mult decît am încerca noi să-l teoretizăm în mișcări tactice sau să-l înnobilăm în precepte filozofice, în primul rînd o atitudine. Am scos deci un punct, dar nu văd cum mai putem, printr-un joc asemănător, reedita performanțele de altădată de la Lausanne, Nepstadion (29 aprilie 1972), sau Wembley (15 ianuarie 1969), de care avem acum atîta nevoie. Mi s-a părut că, jucînd după modelul Iordănescu, deosebit altfel, echipa a cam tremurat la alunecările și șarjele nordicilor, al căror marcaj și, din nou, atitudine le vom întîlni la 15 octombrie, în fața Angliei, acasă. Am văzut, uneori, admirație parcă în privirea tricolorilor la deposedările corecte executate de norvegieni pe care, într-o zi nu prea reușită a lui Cristian Țopescu, umană prin întîmplarea ei, le-am aoropiat de fault, neputînd fi la fel de crînceni, precum cerea jocul. Ar trebui să ne dorim mereu un asemenea arbitru, faultul fiind opera noastră de final în propriul careu și, fluierat, altfel, am fi putut interpreta incidența cu Aurora Boreală...

Am trecut prin confruntările cu Celtic, Standard și Inter, examenul atît de actual al 4 — 4 — 2-ului care se joacă. Vreau să cred că am învățat ceva, atît de util pentru a bate această Anglie, grea prin firmă, dar vulnerabilă fie și prin mișcarea celor doi stoperi (așezați de scoțieni prin 1870, pentru a acoperi spațiul din fața portarului), pe lîngă care se pot angaja cu mari șanse de reușită M. Răducanu, Cămătaru, Crișan, cu posibilitatea să de cădere în careu, sau, mult mai bine, Țălnar. Am încercat să zîmbim în ultima „satiră și umor" de simbăta trecută tot despre fotbal, emisiunea s-a încheiat cu imnul lui Nottingham, parcă răsunînd din Westminster; celui mai mare antrenor britanic — Brian Clough — i se spune, cu umorul adevărat al propriilor jucători, „gaferul", (!) și pentru a învinge atitudinea britanică față de fotbal la 14 octombrie trebuie să avem noi, în primul rînd... atitudine.

CORNEL DINU ■

La telefon, Mircea Lucescu

„Nu înfrîngerea, fie ea și la scor, mă frămîntă cel mai mult"

— Mircea Lucescu, ce s-a întîmplat la Pitești?

— Ne-a bătut o echipă mai bună, care a reușit să transfere în ultimul timp cam tot ce era mai bun în divizia B. Argeșul joacă un fotbal în viteză, viguros, uneori tare, dar în sensul pozitiv al cuvîntului. Și joacă mai ales cu gîndul la... Dobrin, pe care toți încearcă să-l facă uitat, alergînd după victorii cu orice preț, dacă se poate chiar la scor.

— Lasă, Argeșul. Ce se întîmplă cu Corvinul?

— Mărturisesc un lucru care v-ar putea surprinde: ne-am dus la Pitești cu gîndul să cîștigăm! Toată săptămîna am pregătit meciul în scopul acesta, și sînt sigur că asta a fost greșeala mea. Sîntem o echipă foarte tînără, care joacă cu mult entuziasm, dar încă fără experiență. Nici eu nu mă laud cu cine știe ce experiență, abia fac ucenicie în meseria de antrenor. Jucătorii mei au fost surprinși la primul gol și au „căzut" neașteptat. Am atacat apoi foarte deschis, Nicșa a ratat o ocazie rarisimă, singur cu portarul, apoi am luat al doilea gol. Cînd spun că echipa n-are experiență, mă gîndesc și la faptul că se demobilizează prea ușor după o greșeală, fie că este a noastră, fie că e a arbitrului.

— Am înțeles din ziar că al doilea gol al gazdelor a fost înscris după o flagrantă poziție de ofsaid. Așa a fost?

— Nu-mi puneți întrebări la care nu pot răspunde. Ca antrenor, n-am voie să critic arbitrajul, chiar dacă el nu vede un ofsaid de 5 metri sau acordă o lovitură liberă de la 16 m la un fault inexistent. Așa am primit al treilea gol, iar cu 0—3 la pauză nu se mai poate spune nimic în plus. Poate doar faptul că portarul nostru, Ion Gabriel, a scăpat în față o minge copilărească, la 0—4. Dar atît el, cît și alți jucători de-ai mei, au avut simbătă o suspectă stare de apatie, pe care nu pot să mi-o explic nicicum. Mi-aduc aminte că și Mateianu s-a plîns după meciul de la Pitești de același lucru...

— Apropo de Mateianu, ați vorbit cu el?

— Da. M-a sunat duminică dimineața ca să mă reconforteze, el, care pățise în fapt același lucru, adică o înfrîngere care îi ridică atîtea probleme. Am stat de vorbă mult și ne-am gîndit că poate am greșit, că nu trebuia să ne grăbim, să sărim peste etape și că, probabil, trebuie să luăm totul de la început.

— Care e starea de spirit în echipă?

— Nu prea bună. N-am pierdut totuși decît un meci, chiar dacă la scor. Alte lucruri mă preocupă mai mult. Am 7 jucători tineri care își satisfac stagiul militar, dar pe doi dintre ei s-ar putea să-i pierd. Este vorba de Gabor și de Petcu, pentru că lui Klein, care era și el în pericol, i s-a revocat ordinul, fiind elev în clasa a XII-a. Am la ora actuală 4 jucători accidentați, cu ei am jucat și la Pitești, iar lotul e destul de restrîns. Lucrul acesta mă frămîntă cel mai mult.

DUMITRU GEORGE ■

La telefon, Viorel Mateianu

„N-am nimic de reproșat băieților, mergem înainte"

— Supărat, Viorel Mateianu?

— Mai încape vorbă?! De ce mi-a fost teamă, n-am scăpat.

— De ce v-a fost teamă?!

— De bătăile astea, că altfel nu le pot numi?! Cam pierduserăm măsura, toți, chiar și eu.

— Anume?

— Credeam că ne e permis orice, că noi sîntem cei mai deștepți.

— Și nu sînteți?!

— Nu, echipa mai are multe de învățat. Ea avea, am tot spus asta, nevoie de un duș rece, păcat c-au venit 3, ultimul din ele, meciul pierdut acasă, ca gheața.

— Cum adică pierduserăți măsura?

— Am jucat prea repede și prea deschis. Prea mult la spectacol, prea puțin la rezultat. Cu toate astea, deși „Sportul" a scris, invers, l-aș acuza, înainte de toate, pe atacanți, căci nu-i permis, zic eu, să te cheme Terheș sau Rosznai și să nu marchezi un gol în 270 de minute de joc, așa-i?!

— Așa-i, dar nici apărarea...

— Știu. Răducanu nu e, din păcate, ce speram, deși echipa are nevoie de el. Surprinzător, după ce l-am lăudat, chiar în „Flacăra", a lăsat-o mai moale cu pregătirea, uitînd că nu mai are picioarele din prima tinerețe. În rest, n-am nimic de reproșat băieților, mergem înainte.

— Chiar așa?!

— Chiar așa, nu dorim să facem din cele 3 înfrîngeri un capăt de țară. Au fost, au trecut, am învățat din ele.

— A fost greu? Ce-ați învățat din ele?

— N-a fost ușor. Am învățat ce ne lipsea, măsura. Așa sîntem, atîta putem, în sensul că nu e loc numai pentru victorii. Cele 3 eșecuri ne-au limpezit mințile, cel puțin așa cred, așa îi simt pe băieți. De unde eram înaintea meciului de la Pitești, nu mai aveam ce învăța. Acum, situația e alta, echipa e mai conștientă. Altfel zis, o etapă necesară.

— Atmosfera la Baia Mare cum e?

— Îndrăznesc să zic că bună. Nu mai e, firește, entuziasmul de altădată, dar publicul e alături de echipă. Organele locale și județene ne-au acordat și ne acordă tot creditul, asta ne mobilizează.

— Cu alte cuvinte, Baia Mare va rămîne fidelă stilului de joc care a consacrat-o, da?

— Fără îndoială. Ne păstrăm pozițiile, insistînd pe presing, pe circulația balonului, pe traseele cele mai simple, pe jocul fără minge.

— Ce va urma, Viorel Mateianu?

— Echipa va reintra în cadență, sînt sigur. În ce mă privește, cred în tot ce-am făcut, nu mă dezic de nimic, deși unii mi-au cerut-o.

— Cine, ce v-a cerut?

— M-a sunat, mai deunăzi, un coleg, antrenor tînăr și cunoscut. M-a sfătuit, minat probabil de bune intenții, să renunț la ceea ce numea el nebuniile mele și să pun echipa să joace la rezultat, ca toate celelalte. L-am cam repezit și, acum, aș fi gata să-i cer scuze, dar n-am de gînd să renunț. Cum vă spuneam, mergem înainte. Am convingerea că drumul pe care se află Baia Mare e, în ciuda celor 3 eșecuri, cel adevărat.

ANDREI GEORGESCU ■

La închiderea ediției

Superba victorie a Politehnicii Timișoara, o singură lumină într-o miercure cenușie pentru fotbalul nostru

Din cele 3 echipe românești de fotbal angajate, miercuri la prînz, în partidele retur ale cupelor europene, doar Politehnica Timișoara a izbutit să se califice. Învinsă cu 2—1 la Glasgow de celebra Celtic, „Poli" și-a luat o superbă revanșă, cîștigînd cu 1—0 și obținînd, prin dublarea golului marcat în deplasare, calificarea în turul 2 al Cupei cupelor.

Meciul în sine n-a strălucit, rezumîndu-se la o dispută acerbă pentru calificare. Duritatea lui a depășit pe alocuri limitele, drept pentru care, arbitrul grec Lagoyanis s-a văzut nevoit, spre a calma spiritele, să elimine 3 jucători, pe Manea de la gazde, pe McDonald și McGravey de la oaspeți. Studenții s-au mobilizat exemplar și, fără a se intimida de faima adversarilor, și-au apărat șansa cu ardoare și devotament, cîștigînd pe merit grație golului înscris de Păltinișan, în urma unei lovituri libere executate de Dumitru.

Fără îndoială că, pentru această splendidă izbîndă, echipa timișoreană, antrenorii ei, minunatul public care a umplut pînă la refuz tribunele stadionului „1 Mai", merită cele mai fierbinți felicitări. Numai că victoria Timișoarei, rod al unui efort colectiv demn de admirație, nu schimbă datele problemei, pe ansamblul fotbalului nostru. Atît Craiova cît și, mai ales, Steaua au dezamăgit profund. Campioana țării, posesoarea unui lot de jucători extrem de valoros, n-a dat randamentul scontat, terminînd la egalitate, 1—1, cu Internazionale Milano, părăsind astfel, după primul tur, scena europeană, rămînînd datoare miilor săi de suporteri.

La București, Steaua s-a comportat lamentabil, irosind o nouă ocazie favorabilă de a se califica, repetînd figura de anul trecut, din partida cu Nantes. Începînd partida de la scorul de 1—1, realizat la Liège, fotbaliștii bucureșteni n-au știut să exploateze avantajul terenului propriu, pierzînd cu 2—1 în fața unei echipe care, în urma eliminării lui Pöl, a evoluat 40 de minute în 10 jucători?! De data asta, Steaua nu mai are nici un fel de scuză și considerăm că a sosit momentul ca direcția tehnică a formației, care și-a demonstrat limpede incapacitatea, să ia singura decizie posibilă, demisia!

Returul cupelor europene a dovedit, o dată în plus, că fotbalul românesc are prea multe slăbiciuni, majoritatea datorate unor grave defecțiuni de organizare și, nu în ultimul rînd, plezirismului ce-l caracterizează, muncii puține și după ureche. După ce și-a arătat, din nou, incapacitatea de a pregăti o bătălie pe mai multe fronturi, federația ar trebui să înțeleagă măcar acum, cînd partida cu Anglia bate la ușă, că jumătățile de măsură nu mai ajung și că a venit momentul lucidității, al măsurilor radicale.

La ora la care închidem ediția, miercuri după-amiază, nu ne mai rămîne decît să sperăm că, la Utrecht, Argeșul va salva ce mai e de salvat. Onoarea, și așa destul de șifonată, a fotbalului românesc.

Dumitru, unul din jucătorii care au contribuit, prin calm și pase exacte, la calificarea echipei studențești de pe Bega

Lumea în care trăim

Prețul unei secunde

O secundă. O simplă picătură în giganticul, în infinitul ocean al vremii. O fracțiune de timp pe care, de regulă, sîntem înclinați s-o considerăm total neînsemnată, și pe care, practic, o ignorăm. Dar o secundă, fiecare secundă din fiecare minut, și fiecare minut din fiecare oră, și fiecare oră din fiecare zi își cer, și își au, propria valoare, propriul preț. O valoare pe care oamenii pot s-o calculeze potrivit opticii proprii, pot s-o evalueze în raport cu interesele lor specifice. Există însă, în același timp, un preț pentru fiecare secundă, pe care îl plătește întreaga umanitate. Un preț greu, măsurat — căci poate fi măsurat — în mii și mii de dolari.

Pare ciudat, dar realitatea este aceasta : prețul unei secunde atinge în acest an, 1980, aproape 16 000 de dolari ! Nu știu cît de mare va fi acest preț în 1981. Dar așa cum o atestă realitatea, el crește vertiginos cu fiecare an. Nu numai pentru că bîntuie inflația, ci pentru că, din păcate, an de an, cheltuielile militare cresc. Căci, se înțelege, desigur, prețul unei secunde la care ne referim, privește cheltuielile militare. Este un preț uriaș, o povară greu suportabilă, o povară care, din nefericire tinde să se amplifice tot mai mult.

După calculele cunoscutului Institut din Stockholm pentru cercetări în problemele păcii — SIPRI, cheltuielile pentru înarmare totalizează în 1980 circa 500 miliarde dolari. Adică mai mult decît au cheltuit în cel de-al doilea război mondial, în perioada 1940—1945 toate țările beligerante la un loc.

500 miliarde de dolari !

Aceasta înseamnă aproape 16 000 dolari pe secundă !

Dar în 60 de secunde, adică într-un minut ? Aceasta înseamnă aproape un milion de dolari ! Deci, într-un minut, într-un singur minut se cheltuiesc aproape un milion de dolari pentru tunuri și tancuri, pentru avioane și distrugătoare, pentru puști și rachete.

Un milion de dolari pe minut ! Un nou record al evoluției cheltuielilor militare ale omenirii ! Un record într-adevăr, dar dintre cele mai sinistre ! Un studiu al Clubului de la Roma atrăgea atenția că o cincime din ceea ce produce întreaga omenire se irosește practic, direct sau indirect, pentru înarmare !

De fapt, cifrele amintite mai sus nu sînt într-o totul complete. În aceste 500 miliarde de dolari nu sînt incluse absolut toate cheltuielile efectuate indirect pentru industriile auxiliare necesare întreținerii forțelor armate în permanentă stare de alarmă : de la industria petroliferă, alimentară, ușoară sau de transporturi și pînă la valorile pierdute ca urmare a sustragerii unor întinse suprafețe din circuitul agricol. Numai angajații civili în serviciile cu profil militar, în munca de cercetare sau în activități adiacente, totalizează peste 110 milioane de oameni.

O bună parte din cheltuielile militare sînt înghițite de escalada înarmărilor nucleare. O incredibilă putere distructivă se acumulează an de an în rachete cu focoase nucleare din ce în ce mai perfecționate, și cu mai mare putere de distrugere. În prezent, pe glob se află rachete cu peste 50 000 încărcături nucleare. Ce înseamnă aceasta ? E suficient să spunem că ele pot distruge întreaga suprafață a planetei de mai multe ori. Mai grav este faptul că intensificarea cursei înarmărilor cu toate stările de încordare și tensiune pe care le determină și le accentuează face și mai nesigur controlul asupra situațiilor de criză care ar putea evolua spre un război nuclear general. Ceea ce a și determinat pe un comentator american să afirme : „Să nu ne lăsăm nici o clipă amăgiți de iluzia că armele nucleare sînt produse cu alt scop decît acela de a fi folosite. Războiul modern, mai mult decît toate războaiele trecute, își are legile lui, sau mai bine spus, fărădelegile lui".

Cîteva „accidente tehnice" au pus, nu de mult, întregul arsenal nuclear al Statelor Unite în stare de alertă. N-a lipsit mult să se declanșeze o catastrofă. A fost încă un exemplu că este suficient o singură secundă, o secundă de neatenție a oamenilor puși să vegheze mecanismele radarelor de pază pentru a produce o catastrofă nucleară. Secunda apăsării pe buton, secunda începerii zborului rachetelor cu încărcătură atomică, secunda demențială ce poate însemna catastrofal întreaga planetă. Este secunda obsedantă, secunda ce trebuie, pentru totdeauna, evitată. După cum trebuie evitată fiecare secundă în care oamenii mor din pricina flagelului subdezvoltării pe o planetă în care se consumă 500 miliarde dolari pentru înarmare dar nu se găsesc cîteva miliarde pentru combaterea foametei. 40 000 000 sau 50 000 000 oameni — cifrele diferă în evaluări, dar oricare din ele este dramatică — mor din cauza foametei. Cîți morți pe secundă ? Pe fiecare secundă în care se irosesc 16 000 dolari pentru înarmare ?

Este timpul ca oamenii să mediteze asupra acestor adevăruri tulburătoare. Nebunia înarmărilor trebuie stopată. Cheltuielile militare pot și trebuie să fie diminuate. Căci atunci cînd spirala înarmărilor atinge asemenea plafoane aberante, cînd o mare parte din arsenalele acumulate, în primul rînd cele nucleare, pot fi declanșate printr-o singură apăsare pe un buton sau pe altul, apare pe deplin îndreptățită întrebarea pe care și-o pune cu tot mai multă insistență opinia publică iubitoare de pace : nu este oare timpul să se apese pe butonul dezarmării ? Exemplul pe care România l-a oferit recent, prin reducerea alocațiilor destinate armatei, exprimă o înaltă responsabilitate față de destinul păcii, față de viitorul propriului popor și al tuturor popoarelor lumii.

Să ne gîndim la prețul fiecărei secunde. Nu numai în bani, ci și în vieți omenești. Să ne gîndim și să nu pierdem nici o secundă din efortul menit a aduce umanității pacea și securitatea la care aspiră.

AL. PÎNTEA ■

CANADA

Oameni și îndeletniciri

Am ajuns la destinație pe o rută fistichie, în cele din urmă la Montreal apoi la Ottawa, părăsind Europa în miez de toamnă romantică și descins într-un final de septembrie nu mai puțin interesant, nu departe de locul unde St. Lawrence își topește identitatea în cerneala lacului Ontario. Am ajuns aici în miez de noapte, cînd sub mine pămîntul Canadei spune povești de adormit înghețurile din miezănoapte. Ascultam sub pașii mei puși pe fugă visele descusute din valurile dure ale Marilor Lacuri.

Se produce, prin dilatarea distanțelor, o curioasă ascuțire a interesului pentru detaliile de relief, o răsucire în jurul lor ca în preajma catedralelor gotice, o atracție fără măsură exercitată de datul naturii, pentru ca la adăpostul acestor parapeți de dimensiuni impunătoare, nu neapărat detonante — pasărea colibri ar fi un exemplu — în spatele lor să neglijăm a ajunge și chiar a privi lumea de acolo.

Fascinați de crestele dantelate și mareele dealurilor, ne oprim acolo, pe vîrfuri, lăsînd să ne izbească în față parfumul cald al zăpezilor căzînd. Cineva a văzut chiar numai asta : quelques arpents de neige. Era Voltaire.

Canada ne este departe și ar putea aceasta să fie explicația că atît de rar ne coborîm privirea ce se întîmplă în cîmpiile, în văile munților, în lungul riurilor. Ce se întîmplă acum. Niște filme ostentativ naive ne-au prins cu năvodul lor, tîrîndu-ne în viața exotică de pe valea Yukonului și în coloniile din jur. Alte filme mai puțin prăfuite dar la fel de ireale ne plimbă doar în pădurile fără margini ori în lumea păstrăvilor de munte.

Canada este o țară pe care o numim tînără, deși știm că atîtea altele, ieșite din umbra istoriei, au intrat cu demnitate în scenă de un timp măsurabil în decenii sau și mai puțin. Federația canadiană, constituită în 1867, acoperă o suprafață greu de crezut — 9 976 139 kilometri pătrați. A doua țară, ca întindere, a lumii. Populația — 24 de milioane. Două cifre antonimice, care se cer a fi bine înțelese. Doar o mică parte din suprafața țării prezintă condiții normale de locuit și, oricum, doar 7 la sută din pămînt este folosit pentru agricultură. Federația canadiană cuprinde zece provincii și două teritorii, dar 80 la sută din întreaga populație locuiește în patru din aceste diviziuni administrative : Quebec, Ontario, Alberta și Columbia Britanică. Densitatea generală — 2,5 persoane pe kilometru pătrat, dar în zonele de mare concentrare urbană ajunge la 7 800 locuitori pe kilometru pătrat. Imensa majoritate a canadienilor locuiesc în vecinătatea frontierelor

de sud ale țării. Și mai precis, circa 90 la sută din populație trăiește în această porțiune de pămînt reprezentînd 11 la sută din suprafața Canadei.

Ce fac acești răsfățați de soartă, judecați după numărul kilometrilor ce le revin statistic dar, ocoliți adesea de șansă, priviți în raport cu diversitatea climei, cu capriciile sale în lungul și de-a latul apelor și pădurilor canadiene. Cu ce se ocupă ?

Cu multe, ar fi răspunsul venit primul pe limbă, după ce ai prilejul să te familiarizezi cît de cît — un asemenea prilej am chiar în aceste zile — cu diversitatea impresionantă a economiei canadiene, despre care știm încă puțin. Cu ce se laudă, prin urmare, canadienii ? Avioanele cu posibilitate de decolare și aterizare scurtă — STOL — au o largă desfacere. Industria de autoturisme produce 1,6 milioane vehicule pe an, 80 la sută din acestea fiind vîndute pe piața Statelor Unite. Canada se dovedește un concurent redutabil în lumea producătorilor de generatoare hidro și termoelectrice, de echipament de telecomunicații, computere și televizoare. Aflăm că siderurgia fabrică anual peste 16 milioane tone de oțel pe an. Vuietul pașilor rătăciți la Klondike a rămas în paginile de romane. Petrolul, gazele naturale, potasiu, nichel, uraniu — iată numele care fac să ajute somnul căutătorilor de avere ai prezentului.

Petrolul reprezintă o sursă energetică importantă, asigurînd 44 la sută din energia primară a țării. Electricitatea produsă în centrale hidroelectrice și nucleare însumează peste 20 la sută, gazele naturale 18 la sută, cărbunele peste 8 la sută, iar biomasa 2,9 la sută. Cea mai dezvoltată sursă de energie rămîn apele, cu o contribuție la bugetul național de 58 la sută. În continuă creștere, energia nucleară. Canada are în palmares un reactor de performanță — CANDU — și se numără printre producătorii și exportatorii recunoscuți de uraniu.

La topografia și climatul său, la întinderile sale, la imensele distanțe care separă o margine de alta, localități și oameni, Canada își pune problema comunicării. Nu la modul răsfățat, monden, luxos de dragul luxului. Necesitatea comandă în acest univers, modelînd acțiunea în acord cu realitatea. Cu 50 de ani în urmă, mai bine de jumătate din populație locuia în mediu rural. În prezent, 7 din 10 canadieni trăiesc la oraș. Așezările urbane devin tot mai aglomerate și tot mai depărtate între ele. O depărtare, pe seama apropierii.

După ce riurile și lacurile și-au consumat în liniște rolul de nervuri ale comunicării, după ce calea ferată și telegraful au alergat prin preerie și peste Stîncoși pentru a-și duce pînă la capăt aspirația împreunării unui ocean de altul, transmiterea informației a fost așezată tot mai apăsat în zilele noastre mijloacelor ultramoderne și ultraoperative. Sateliții au intrat și aici în arenă, oferindu-și serviciile.

Se vorbesc în Canada 52 de dialecte în rîndul indienilor aparținători la zece grupuri lingvistice principale. Unii din aceștia continuă să trăiască din pescuit, vînătoare și întinsul curselor în drumul animalelor. Sus, în ținutul ghețurilor trălesc la ei acasă cîteva mii de eschimoși, folosind aceeași limbă a lor, inuktitut, în care sufixarea joacă un rol atît de mare. **Tuktu** înseamnă simplu cerb ; **tuktujnak** este un cerb mare ; **tuktujnakseokpunga** — vînez un cerb mare ; în timp ce **tuktujnakseokniakpunga** — eu voi vîna un cerb mare.

Între CANDU și TUKTU nu există evident nici o legătură lingvistică. Ele exprimă apartenența la o realitate care se numește Canada despre care avem motive să dorim să aflăm mai multe în această toamnă. Președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, urmează să sosească în zilele următoare la Ottawa, o poartă deschisă spre cunoaștere, spre o mai rodnică colaborare între două țări și popoare situate la mare distanță dar care dovedesc preocupare în a se ști aproape prin extinderea colaborării în cele mai diferite domenii. O vizită așteptată cu interes și speranță, menită să ajute la consolidarea relațiilor prietenești dintre România și Canada.

NEAGU UDROIU ■

Ottawa, 1 octombrie 1980

Ochii și urechile lumii

Anormalul trofeu pentru fair-play

...cum adică „e un act într-o totul normal"?

E „un act într-o totul normal", azi, să renunți la șansele tale, într-o competiție, pentru ca să dai un ajutor grabnic unui alt concurent, rănit? E „un act într-o totul normal" acesta, săvîrșit de elvețianul Philippe Roux pe circuitul automobilistic de la Monza?

El așa a zis cînd i s-a acordat trofeul fair-play-ului decernat și anul acesta de UNESCO, „sînt mirat că primesc o distincție pentru un act într-o totul normal".

Cum adică „mirat"? Dl. Roux nu știe pe ce lume trăiește, sau măcar ca automobilist, pe ce șosele gonește? Nu știe că s-a ajuns ca acele într-o totul normale să fie socotite excepționale, demne de mirare, demne de premiat? Pe multe șosele nu mai apare deloc „într-o totul normal" ca un om să-și lase mașina de curse, și șansele în cursă, și chiar premiul la capătul cursei — pentru a sări să salveze un semen grav rănit. Normalitatea domnului premiant a devenit anormală.

Normal ar fi ca însăși mirarea elvețianului să fie suspectată de ipocrizie. La gradul de suspiciune față de sentimentele ceva mai curate — cum ar fi acesta, al salvării unui rănit — n-ar fi deloc anormal, ba s-ar putea spune că ar fi într-o totul firesc, să ne întrebăm ce interes a avut Philippe Roux să-și salveze semenul? Fiindcă nu te apuci, așa, tam-nesam, să dai cuiva un ajutor imediat... Dacă sentimentul curat se bizuia pe un calcul meschin? Dacă omul de se șocolește normal știa că nu are șanse de izbîndă și atunci a preferat, cum e normal, asta da, un trofeu UNESCO unui inexistent trofeu sportiv? Șosit ultimul în cursă — sau, mă rog, nu primul —, cine ar fi scris despre el? Pe cînd așa... Așa toate ziarele îi tipăresc numele și poza iar dumnealui face literatură cu mirările lui normale. Bună afacere! Să vezi ce magazin o să-și deschidă cu acest trofeu fair-play în brațe... Să vezi ce bani o să scoată din gestul ăsta dezinteresat... Băiat deștept, domnule! Am mai văzut noi de ăștia — nu ne duce dumnealui cu bancurile astea de-a generozitatea normală. Care generozitate? Generozitate fără un ce profit?...

...nu vă sună normal acest monolog interior? N-a ajuns normală această forfecare vulgară a oricărui gest deloc vulgar? N-a ajuns blazarea față de tot „ce este într-o totul normal" — un semn sigur al inteligenței care nu se mai lasă șocată de normal? O inteligență care nu știe să reducă totul la trivial și mizerabil — nu mai e azi inteligență, ci „literatură", „sentiment", „moft"... Eu însumi mă întreb dacă sînt normal scrîntit în fiecare an, vibrînd în fiecare an, în fața acestor trofee pentru fair-play pe care oameni normali (sau nu?) se încăpățînează a le conferi unor gesturi curat normale.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(După „PUNCH" — Anglia)

CĂLĂTORIE ÎN CHINA

Acolo unde s-a făcut descoperirea arheologică a secolului, a unei armate care nu a fost văzută nici din cosmos și nici de pe pământ.

Au spus-o cosmonauții că, de-acolo de pe lună, singurul lucru vizibil pe pământ, făcut de mina omului este Marele zid chinezesc. Exclamația lor extaziată, „totul pare mag.fic", am simțit-o de o mie de ori mai puternică, mai copleșitoare, atunci cînd am ajuns să ne purtăm pașii, cale de cîțiva kilometri, pe această uriașă și seculară construcție.

Am avut atunci simțămîntul cufundării în adîncurile și reverele unui trecut tulburător, ireal. Acest simțămînt avea să se repete cu o intensitate și mai răscolitoare în timpul dintre răsăritul și apusul unui soare blînd de toamnă, timp în care privirile spiritului ni s-au cutremurat pur și simplu în admirația unor opere de

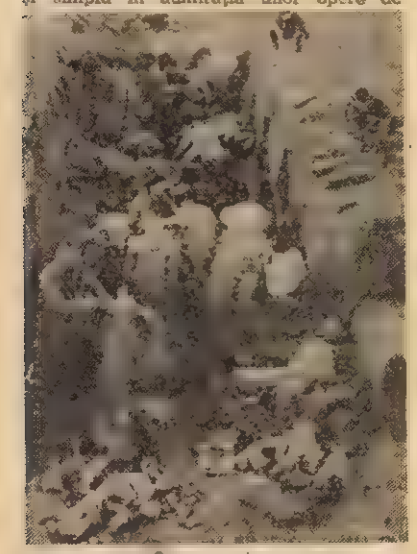

inestimabilă valoare, ilustrînd istoria Chinei din neolitic și pînă în zilele noastre. Sînt sute de mii de exponate orînduite în peste 9 900 de încăperi ale Palatului de iarnă din Beijing, construit între anii 1407—1420. Acolo, în „Palatul liniștii pămîntene" sau în „Palatul armoniei perfecte", ori în fiecare din celelalte edificii cu denumiri atît de potrivite stării de spirit încercate de vizitator am crezut că văzusem tot ceea ce imaginația umană a putut să conceapă și să realizeze. Lucrurile nu aveau să stea, însă, așa.

Ziua următoare am pășit prin „Poarta păcii" în Sian, capitala provinciei Șansi din nord-vestul R.P. Chineze. Firesc, gazdele ne-au făcut la început o succintă prezentare despre viața și munca lor. Sînt peste 27 de milioane de locuitori în această provincie care are o suprafață de 190 000 km².

Ia-Kă-li, secretar al Comitetului provincial de partid, ne introduce în realitatea palpitantă a eforturilor eroice ale oamenilor muncii pentru edificarea Chinei socialiste. „La eliberare, în 1949 — spune el — trei erau caracteristicile principale ale Sianului : nu avea industrie, nu era iluminat și nu era pavat și canalizat. În plus, deși provincia este străbătută de fluviul Galben, cultivîndu-se cereale, bumbac etc., hrana nu era niciodată îndestulătoare, trebuind să fie adusă din alte părți. Azi dispunem de o modernă industrie chimică, metalurgică, textilă, de artizanat. Peste 2 500 de comune populare asigură atît hrana necesară populației, cît și aprovizionarea industriei alimentare. Deși nu dispunem de condiții prielnice, producția agricolă realizată anual a fost dublată în anii socialismului".

Gazdele ne invită să vedem cu ochii noștri cum stau azi lucrurile : străzile orașului pavate, iluminate, canalizate, cu blocuri cochete și magazine bine aprovizionate. Gao-Dzi, însoțitorul, ne furnizează explicații, presărate adesea cu excelente vorbe de duh (iată una dintre ele : „cînd ieși din casă, uită-te la cer ; cînd intri în casă, uită-te la oameni") ; aveam să aflăm, dealtfel că numele lui înseamnă „Înalta înțelepciune" : „Acesta este cartierul nou din Sudul Sianului. Se numește Si-o-tze. Are cîteva mii de blocuri și vile. Acolo este Institutul de artă... Dincoace Institutul de construcții... Aici ne aflăm la Universitatea de medicină. La Sian învață peste 40 000 de studenți. În întreaga provincie sînt 23 de institute de învățămînt superior".

„Înalta înțelepciune" ne invită apoi să urcăm în „Turnul cu clopoțel" din centrul orașului. Construit în 1384, pe timpul dinastiei Min, edificiul, înalt de 36 metri, ilustrează, odată în plus, deosebita isteție a constructorilor. Este realizat numai din cărămidă, piatră și lemn, fără să se fi folosit nici măcar un singur cui din metal.

De la înălțimea ultimului nivel ni se înfățișează excelent panorama orașului cu alte și alte edificii, în majoritate rod al anilor fructuoși ai socialismului : teatrul, circul, liceul industrial nr. 1 (sînt cîteva zeci de asemenea licee), școala generală nr. 110 ; notăm că toți copiii, peste 300 000, sînt cuprinși în învățămînt. Apoi, spitalul din sud, policlinica centrală ș.a.

La Sian — ne spunea însoțitorul nostru la sfîrșitul acelei zile extrem de bogate în atîtea cîte am văzut și auzit — și-au avut capitala între secolele XI î.e.n. și X e.n. unsprezece dinastii ale Chinei. Mîine vom fi „oaspeții" celui mai ilustru reprezentant al acestor dinastii.

A doua zi, dis-de-dimineață, am pornit la 45 kilometri de Sian, acolo unde se află mormîntul lui Ying Zheng, regele statului Qin. După ce i-a învins pe cei șase rivali ai săi, unificînd țara, în anul 221 î.e.n. el s-a proclamat împărat, luîndu-și numele de Shihuang (primul împărat al Chinei), care a domnit între anii 221—210 î.e.n. A fost unul dintre cei mai vestiți organizatori ai vieții statale : a desăvîrșit construcția Marelui zid chinezesc, a bătut monedă, a introdus unitățile de măsură, a dezvoltat agricultura și meșteșugurile. Încă în timpul vieții, el a încredințat primului său sfetnic Li Si și generalului Zhang Han construcția unui fastuos mormînt. De-a lungul vremii, de mai multe ori prădat și incendiat, mormîntul a căzut în uitare.

În luna martie a anului 1974, cîțiva locuitori ai comunei populare Yanzhai din județul Lintong, săpînd cîteva puțuri la o distanță de 1 225 m de mormîntul lui Shihuang, au scos la iveală niște statui de argilă, înfățișînd soldați în mărime naturală. Alertați de această importantă descoperire au sosit la fața locului arheologi. Zona respectivă a fost imediat pusă sub supravegherea Comitetului de stat pentru administrarea monumentelor istorice.

Săpăturile ulterioare au dus la descoperirea unei impresionante armate, reprezentată prin statui din lut ars ale unor oșteni înarmați, cai înșeuați sau înhămați la care de luptă, armată care n-a fost văzută niciodată pînă acum, nici din cosmos și nici de pe pămînt. Printr-un tunel s-a ajuns într-o criptă subterană de peste 1 000 m² în care se află mulțime de statui ale unor formații de luptă. În această primă sală, în formă dreptunghiulară, la o adîncime de 5 m sub pămînt au fost date la iveală sute de statui de ostași, înalți de 1,78—1,87 m, numeroși cai și arme de luptă. La extremitatea estică a sălii sînt așezați pe trei rînduri, cîte 70 de ostași cu fața spre est. În fruntea lor se află trei comandanți, unul la mijloc, cu un pas înaintea celorlalți și alți doi în părțile laterale. Cei trei poartă platoșe, în timp ce toți ceilalți sînt îmbrăcați în costume scurte, cu vîrfurile strînse în moletiere, cu capetele descoperite și părul strîns în coc. Toți aceștia erau luptători din avangardă, fiind înarmați cu arbalete, arcuri și tolbe cu săgeți. În spatele lor sînt orînduiți alți soldați, în 38 de rînduri, grupate pe 11 tranșee. Aceștia sînt orientați de la est spre vest. În cele două părți laterale și la extremitatea vestică se află șiruri de soldați cu misiunea evidentă de a para atacurile laterale sau din spate.

În continuarea săpăturilor au fost descoperite alte două săli. Sala nr. 2 înfățișează un corp de cavalerie dotat cu care de luptă, iar sala nr. 3, reprezentînd, după cîte se pare, comandamentul acestui corp de armată. În total, există peste 8 000 de statui. Dar mormîntul împăratului nu a fost încă deschis. Vor mai fi necesari ani și ani de muncă titanică, pînă cînd, cine știe ce alte surprize vor ieși la iveală și acolo. Istoricii chinezi apreciază că la realizarea întregului complex al mormîntului împăratului Shihuang au lucrat peste 700 000 de oameni timp de 36 de ani.

...Delegația noastră — în semn de adîncă prețuire din partea poporului chinez, față de România și președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost prima delegație străină căreia i s-a făcut onoarea de a vizita cu o zi înainte de inaugurarea oficială a acestui complex statuar, cea mai fantastică descoperire arheologică a secolului nostru, cum este apreciată. Deasupra acestor vestigii milenare a fost construită o spațioasă și luminoasă hală expozițională, cu o înălțime de 22 metri, lungă de 230 metri și lată de 72 metri.

Încremenit de uimire am privit ore de-a rîndul această impresionantă armată de acum 2200 de ani. Militarii au fiecare înfățișarea lui, cu trăsături proprii ale feței, cu o armonie perfectă a coroului. Nici unul nu seamănă cu altul. Fiecare este ceea ce a fost, o individualitate aparte, unică. Detaliile de mare finețe artistică ale îmbrăcămintei și încălțămintei, vopselele minerale utilizate la colorarea lor — roșu, roz sau roșu-purpuriu, galben ori portocaliu, verde sau albastru, maro și gri, alb sau negru, vizibile și acum după atîta vreme pun în evidență măiestria desăvîrșită a meșteșugarilor chinezi ai antichității în arta modelării lutului. Este uluitoare, de asemenea, imaginea de neșters ce ți se întipărește în memorie a acelor cai încordați, cu coama în vînt și urechile ciulite. Este atît de impresionant totul, încît senzația aproape fizică este aceea că din clipă în clipă, totul se poate mișca, însuflețindu-se.

Este încă una din „minunile lumii" pe care poporul chinez o aduce în patrimoniul cultural-universal.

Dr. ION SPALĂȚELU

(Urmare din pagina 1)

Convorbirile noastre au avut loc la Muzeul satului şi în atelierele pictorilor Florin Niculiu şi Paul Gherasim. Voi reproduce fidel ce a spus acest cunoscător şi admirator al lui Mircea Eliade, cuvintele pe care mi le-a spus în limba germană, pe care le-am tradus şi pe care le-a semnat ca adevărate.

DESPRE SATUL MARAMUREŞEAN

Maramureşenii ca şi japonezii nu sînt un popor de pustiu ci de munte şi deal. Casa este din lemn şi continuă natura ; între copac şi lemnul aşezat în pridvor, devenit uşă, poartă, nu s-a întrerupt viaţa şi de aceea lemnul din casă îl face pe om să continue să viețuiască în natură, să se simtă cosmic în continuare locuind în casă ca într-un microcosmos în macrocosmos.

Între lemn şi om există o fuziune, o conviețuire, lemnul continuă să fie viu, să crească, să se spiritualizeze într-un fel fără să piardă legătura cu copacul. De aceea, maramureşenii, ca şi japonezii, nu vopsesc lemnul, nu-l desfigurează omorîndu-l cu culori, lăsîndu-l la chip aşa cum este el ca făptură vie, ca latenţă demnă de a convorbi cu omul zi şi noapte în casa lui.

Casa de lemn maramureşeană îl delimitează pe om, îl adună din natură, unde se poate adesea simţi prea mic sau împrăştiat, şi, delimitîndu-l, omul devine om.

Delimitarea nu-i micşorare, ci cosmicizare, adîncire, aprofundare. Omul este ceea ce este, delimitîndu-se, lemnul e lemn delimitîndu-se, purtînd povara unei case, omul e om delimitîndu-se prin familie. O resemnare care nu împuţinează, ci dă putere.

Omul se delimitează prin casa de locuit, locuind un loc în casa de lemn ca să-şi dobîndească noblețea maximă.

Ţăranii maramureşeni au trăit în aceste case noblețea lor maximă ca oameni, delimitîndu-se neîntrerupînd viaţa naturii şi delimitînd-o, prelucrînd lemnul în spiritul lui, nesufocîndu-l.

Aşa face ca maramureşeanul să apară de-o noblețe aristocratică.

Delimitat, omul, locuind acest spaţiu în lemn, care este viaţă, omul trăieşte acest sentiment de smerenie. Iar în jurul omului smerit natura se organizează, se aşază în jurul lui într-un fel care o face mai bogată şi mai grăitoare. Masa de lemn are locul ei precis, vatra focului la fel, patul de lemn şi leagănul sînt precis aşezate, icoana în unghier şi hainele de sărbătoare.

Este o ordine dictată de smerenia omului, de buna lui cuviinţă, faţă de care natura devine slujitoare, nu împovărătoare, eliberatoare, nu împuţinătoare. Un asemenea spaţiu este sacru, delimitat fiind, casa ţărănească spune prin delimitare că undeva este ceva mai mult. Nu prin expansiune cuprinzi spaţiul, ci prin delimitare.

În Muzeul satului ne oprisem la o casă foarte modestă, numai cu două ferestre, acoperită cu stuf şi profesorul spunea că în acest spaţiu strîmt omul este mai la largul lui prin acea delimitare întrucît lemnul aici este viaţă, continuă să poarte dialogul cu omul, omul n-a ieşit din cosmos. Muzeul satului din Bucureşti este celebru pentru noi, japonezii, şi pentru toată lumea pentru că ne pune în legătură cu un fel de viețuire primordial nobil cosmic, pe care omul modern trebuie să-l regăsească pentru a nu se pierde cu totul.

★

Şindrila, şiţa pe casă sînt ca frunza în coroana copacului. Este altă formă de viețuire a lemnului pe mai departe. Lemnul nu îndură decît tot lemn în preajmă. De aceea, acoperişul de lemn sau de paie, de stuf este în spiritul lemnului pe cînd tabla, metalul nu.

De aceea ţăranii nu acceptau altfel de acoperiş, nu din interese economice, ci spirituale.

★

La originea Japoniei stă satul de lemn şi sînt sigur că şi la originea României. Satul este modelul absolut al celei mai mari civilizaţii peste care nu se poate trece. El ne-a păstrat identitatea ca popor în Japonia, de la el învaţă arhitecţii marea arhitectură, chiar dacă am ridicat blocuri ; modelul satului, casa ţărănească sînt permanent cu noi. Interioarele noastre continuă să fie ţărăneşti. Maramureşul este pentru dumneavoastră prilejul de a fi unici, de a fi unul din popoarele de cultură cea mai înaltă care ajunsă la desăvîrşire nu poate fi depăşită.

★

La îngrijorarea lui Florin Niculiu că satul maramureşean ar putea fi ameninţat cu modernizarea forţată, profesorul a spus că mai mult decît avem ca civilizaţie a lemnului, ca echilibru perfect între loc şi spaţiu locuit, ca putinţa păstrării dialogului între natură şi om prin intermediul casei a lemnului locuit, nu avem unde ajunge şi trebuie să ne fericim că am ajuns la acest prag de cultură de rang universal.

★

Cea mai înaltă cultură a Japoniei vine din curtea ţărănească. Ceremonia ceaiului la noi este strămutarea acestui obicei din casa ţărănească în casele noastre. Chiar cei ce locuiesc în bloc îşi orînduiesc o încăpere exact după modelul casei ţărăneşti unde ne retragem ori de cîte ori avem nevoie să ne refacem sufleteşte, de orice profesie am fi, ingineri, miniştri, poeţi sau tehnicieni.

Convorbirea noastră la Muzeul satului, acest muzeu celebru în lumea întreagă, s-a încheiat lîngă o cămară de lemn care de departe, după spusa profesorului, şi ea atît de modestă, seamănă cu un sanctuar japonez. Linia clară a lemnului, armonia ansamblului, pridvorul care deschide locul fac din aceste case potire deschise luminii, topos deschis cosmosului şi omeniei în care omul se simte ca mădular al întregului.

★

Răsărise luna plină peste Bucureşti. În Japonia astăzi e sărbătoarea lunii pline. Oamenii ies în tărere în balcoane şi se reculeg admirînd lumina astrului ce mîngîie pămîntul. Faptul că pe lună au pătruns navele cu oameni nu a tulburat cu nimic obiceiul milenar japonez de a se reculege şi regăsi în cele miraculos plăsmuite să ne vorbească mai ales în tăcere. Convorbirea noastră a lunecat spre poezia japoneză, spre filozofia lui Heidegger, pe care Nambara o cunoaşte în amănunt, spre Dionisie Areopagitul, ale cărui numere şi ierarhii le traduce în japoneză.

Bătea vîntul către miezul nopţii cu luna plină peste curtea veche, în atelierul pictorului Paul Gherasim, în faţa boltilor enorme ale acestuia, a octogonului tradiţional, a celor peste zece ţărani de mărime naturală ridicaţi pe pînză de acest mare pictor român, care vine din tradiţia noastră cea mai profundă, în care s-a regăsit cu emoţie şi bucurie şi acest savant cu soţia şi fiica lui studentă, de aceea, după propria lor mărturisire, şi mai aproape de România. După mărturiile lui Bartok, ale lui Harry Brauner, care vorbeau de melodia unică păstrată în Maramureş, după această mărturie a japonezului Nambara despre satul primordial păstrat în Maramureş, poate că şi savanţii, compozitorii, poeţii noştri, arhitecţii noştri, invitaţii vor fi mai cu luare-aminte faţă de această moştenire pe care trebuie s-o păstrăm ca pe ochii din cap, fiind mărturia cea mai incontestabilă a vechimii noastre aici, a nobleței noastre ca popor, a geniului nostru creator, cu care este înzestrată minunata noastră seminţie ţărănească, poporul nostru. Scoţienii fac jertfe să-şi păstreze satul îndemnîndu-i, sprijinindu-i pe toate căile pe ţărani să rămînă acasă, japonezii o fac de veacuri şi sînt continuu în sat, într-un fel de la care am avea multe de învăţat. Maramureşul trebuie să treacă în centrul preocupărilor noastre în foarte multe privinţe şi nu va fi niciodată risipă să cheltuim cît mai mult pentru a ne păstra originea nealterată, acest document uriaş tocmai în semerenia lui, al vechimii şi frumuseţii noastre morale, în istorie.

Tot Maramureşul, toate satele lui ar trebui declarate monumente istorice, toate îndeletnicirile, lemnăritul, cojocăritul, ţesutul, torsul, păstoritul, ar trebui cultivate, reînvăţate pînă nu-i prea tîrziu de la oameni care le mai ştiu, toate obiceiurile păstrate, ferite de poluare, comercializare, Kitsch, artizanat ieftin, lăutărism şi toate celelalte.

În aceste case voievodale, unde fiecare familie are sentimentul că-i princiară, că-i din neam nobil, unde fiecare copil este cocon, fecior de voievod, în cea mai modestă casă de lemn, dar cosmică şi unică, se cuvine să ne reînvăţăm tradiţia, să devenim cu fiecare generaţie aşa cum o cere buna-cuviinţă a strămoşilor, asimilînd tot ce-i nou. Căci avem pe ce temelie, trăind în acest veac atît de complex, în spiritul rînduielilor noastre părinteşti, care sînt respectate şi iubite de toţi cei care le cunosc mai în profunzime.

★

O ultimă întrebare asupra mesajului Japoniei de astăzi către umanitate. Profesorul Nambara a spus că aceasta ţine de hotărîrea Japoniei de a nu mai purta război cu nimeni, niciodată. Noi nu mai producem arme, nu vrem să ne batem cu nimeni niciodată. Vrem pace, linişte, să putem umbla în cămăşi albe, să putem privi în ochi cu sufletul împăcat pe oricine. Sîntem o ţară săracă, o ştiu copiii noştri din clasa I, cînd li se spune în prima zi de şcoală. Japonia este o ţară săracă, nu avem decît mintea noastră, care trebuie să se pună pe lucru ca să putem trăi. Ne-am obişnuit cu puţin, ne fericim de cele mai modeste, o floare ne umple de bucurie. La noi toată lumea este poetică. Trăim în mare parte din poezie. În atelierul lui Florin Niculiu, admirîndu-i pădurile lui stinse de luminişuri şi marea însăminţată de nădăjduire, soţia lui Nambara ne-a recitat din poezia japoneză un poem. În Japonia, ne-a spus savantul, nu există poeţi disperaţi, nu avem noţiunea omului care s-a dezintegrat, s-a dezlegat de cosmos, de întreg, a omului revoltat împotriva armoniei cosmice. Acestea sînt noţiuni din filozofia occidentală, pe care noi nu le avem ontologic. Nu ne-am pierdut încrederea în natură, în limbă, nu avem poeţi care să pună la îndoială puterea de comunicare a cuvîntului şi asta în mare parte din robusteţea, din organica noastră cultură ţărănească, pe care o aveţi şi dumneavoastră în Maramureş.

Ce s-a făcut din natură în occident, cum sînt tratate şi exploatate, la modul nemilos, animalul, apele, plantele, nepăsarea faţă de fiecare creatură ne mîhneşte profund. Noi cinstim fiecare floare şi pasăre. Avem sărbători legate de înflorirea cireşilor, a irişilor, a crizantemelor, sărbătorim răsăritul lunii pline, izvoarele, căderea zăpezii şi nu vrem să ne sărăcim de această bogăţie pe care o socotim naţională, moştenirea cea mai de preţ a tradiţiei noastre ţărăneşti de la care învăţăm, la care ucenicim copiii noştri de mici, prin care ne păstrăm identitatea de popor.

I-am retradus profesorului din Tokio ceea ce mi-a spus în cele trei zile de convorbiri avînd autentificarea tuturor celor spuse, punîndu-şi semnătura pe ultima pagină a însemnărilor ce l-au reprodus cuvintele despre Maramureş, despre ţara noastră şi ţara domniei-sale, la ultima întrevedere fiind de faţă şi distinsul nostru savant şi iubitor al Maramureşului şi frate al nostru Harry Brauner.

Asemănarea României cu Japonia, a satului maramureşean cu cel japonez este mult mai mare decît cu orice altă ţară din Europa, de aceea mi-am propus să revin în România, să umblu pe jos prin satele maramureşene.

★

Cea mai mare cultură la noi, japonezii, este ţărănească, ea stă ca o permanenţă, ea este cultivată şi ocrotită pînă astăzi. Între tehnica cea mai avansată şi cultura ţărănească este o legătură firească, nu un divorţ. Pot spune că am pus stăpînire pe tehnică avînd experienţa culturii ţărăneşti, rămînînd ţărani, locuind această casă de lemn pe care o aveţi şi dumneavoastră la un nivel de elevaţie şi perfecţiune care nu va putea fi depăşit niciodată.

Flacăra Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publicişti-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) – 1 617, 1 623 ; Secţia politică-economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Mă şanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) – 1 623 ; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) – 1 619 . Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) – 1 618 ; Sector ştiinţă, sport (Ovidiu Ioaniţoaia) – 1 606 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 1 678 ; Scrisori, relaţii cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) – 1787 ; Sector fotoreportaj – 1595 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) – 1 782, 1 621, 1 744 ; Administraţie : 17 78 82 şi 17 60 10 – interior 1 783 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTA VIAN – 17 60 10 interior 1 611) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 736) ; redactor şef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, Bucureşti, str. 13 Decembrie

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

Secvențe din ultimele bătălii ale cincinalului:

În județul Bihor

Cea mai însemnată sursă de energie: spiritul de inițiativă

Convorbire cu tovarășul Gheorghe Blaj, prim-secretar al Comitetului județean Bihor al P.C.R.

— Pe stema județului Bihor, tovarășe prim-secretar Gheorghe Blaj, figurează o cetate — ca simbol al dăinuirii peste veacuri a poporului nostru pe aceste meleaguri —, spice de grîu, pădurea și, întrepătrunse, o schelă petrolieră, retortele chimiei și roata dințată a construcțiilor de mașini. Bogății și îndeletniciri vechi și noi care, prin munca harnică a bihorenilor, sporesc avuția obștească. Ați încheiat cincinalul înainte de termen și vă aflați la pragul noului cincinal. Ce va aduce el Bihorului ?

— Continuarea în ritm accelerat a progresului economico-social caracteristic pentru ultimii 15 ani. La începutul a ceea ce numim „epoca Ceaușescu" zestrea industrială a acestui ținut era destul de modestă ; azi sîntem un județ industrial-agrar în plină dezvoltare. De subliniat că în 1960, spre deosebire de 1965, industria este prezentă nu numai în Oradea, ci și în alte șase orașe și 15 localități rurale, o treime din producția industrială a județului realizîndu-se în afara municipiului de reședință. Astfel, s-a asigurat și se asigură în continuare realizarea unui obiectiv de seamă al politicii partidului, și anume repartizarea rațională și echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul. Așezări destul de obscure, nu cu mulți ani înainte, precum Aleșd, Marghita, Doctor Petru Groza, s-au transformat în centre industriale însemnate. Combinatul de lianți și azbociment din Aleșd este pe cale să devină unul din cele mai mari din Europa. „Înfrățirea" — Oradea și-a consolidat bunul ei renume și peste hotare, ea produce azi, între altele, mașini-unelte cu comandă program, deci utilaje de înaltă tehnicitate. În ultimul deceniu și jumătate s-a creat în zona de vest a Oradiei o adevărată salbă de întreprinderi industriale, inclusiv „Sinteza", semnificînd pătrunderea masivă a industriei chimice și în județul nostru.

— În indicațiile secretarului general al partidului se pune un accent deosebit pe valorificarea la un grad superior a re-

(Continuare în pagina 4)

LIONEL NIȚESCU

În pagina 16 :

O clipă și o zi la Beiuș

În București, sectorul 1

În cursa pentru o statură industrială robustă, modernă

Convorbire cu tovarășul Dumitru Gheorghe, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 1 al Capitalei

— Stimate tovarășe prim-secretar, sectorul 1 al Capitalei se confundă, într-un anume fel, cu inima țării. În pulsul acestui mare oraș dintr-un mare oraș se regăsește pulsul patriei. Dincolo de accepția sentimentală sau de altă natură a acestei realități, vă rugăm să ne oferiți cîteva repere ale ponderii actuale a acestui sector în viața economică a Bucureștilor și a țării întregi.

— Pentru a răspunde la întrebare, sîntem datori să ne întoarcem în timp, spre un eveniment care nu a stîrnit comentarii prea ample în presă, dar care și-a avut semnificația sa gospodărească, importanța sa. Noua organizare administrativ-teritorială a Capitalei, legiferată prin Decretul Consiliului de Stat din 31 iulie 1979, a consolidat poziția sectorului 1 în cîteva domenii de activitate decisive în contextul efortului economic național. El a fost fortificat, în primul rînd, din punct de vedere teritorial : extins la aproape 314 kmp, sectorul 1 reprezintă astăzi o treime din suprafața ariei metropolitane a Bucureștilor. Ca pondere umană, de asemenea, deținem un loc semnificativ : în perimetrul urban la care ne referim, unitățile din sector contează pe o armată de 271 000 de oameni ai muncii cu o înaltă conștiință revoluționară, dintre care peste 77 000 sînt membri ai Partidului Comunist Român. Datorită abnegației și devotamentului acestor oameni, am putut raporta îndeplinirea integrală a sarcinilor de producție care ne-au revenit prin planul cincinal încă de la 12 martie a.c. Totodată, acești oameni, în cincinalul care se încheie în anul în curs, vor realiza suplimentar o producție globală industrială de peste 15 miliarde lei, și acest succes, evident, nu poate fi despărțit de faptul că marile noastre întreprinderi industriale, în același răstimp, au consemnat substanțiale economii materiale la mia de lei producție marfă. Într-o altă ordine a priorităților, pe teritoriul sectorului 1 își desfășoară activitatea 400 unități productive și instituții diverse, dintre care 27

(Continuare în pagina 10)

MIHAI PELIN

În pagina 10 :

Un teritoriu al măsurilor mari

flacăra

ANUL XXVIII — Nr. 44 (1417) — 9 OCTOMBRIE 1980

Porumbul, strîns acum, cît îl mîngîie soarele!

Duminică, la Dridu (Ilfov), oamenii au mers la culesul porumbului ca în oricare altă zi de lucru. Nu toți însă, numai cei din ferma condusă de inginerul Gheorghe Constantinescu. Pe tarlalele lor, porumbul e mai copt. Au muncit pînă spre după-amiază, apoi s-au retras să se spele, să se schimbe în hainele de sărbătoare și s-au dus și la nuntă. Duminică, la Dridu, am numărat 3 nunți ! Tinerii se căsătoresc, pun temelie solidă unor viitoare familii și viața merge mai departe, impetuoasă și invincibilă.

Porumbul trebuie însă cules și el ! Repede și bine. De ce nu au ieșit toți cooperatorii la cules porumb ? Îl întreb pe Ion Răduna, președintele cooperativei agricole de producție. „Am recoltat, zice, vreo 210 tone, l-am transportat la baza de recepție, dar cei de la bază nu ni l-au primit : e prea verde, are peste 36 la sută umiditate. Atunci, am constituit o echipă cu oameni cunoscători care merg pe cîmp și constată care sole sînt bune de recoltat. Unde zic ei da, acolo trimitem oamenii la cules. Cred că aici, în sola aceasta, ar trebui să zică da, oamenii din echipa de constatare !" Au și zis. Sola e trecută aici, în caietul ăsta al meu, și de mîine oamenii noștri încep culesul. Am făcut probe, porumbul are

(Continuare în pagina 3)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

- **Un vînător de munte își amintește** (pagina 9)
- **Primăverile care vor veni** (pagina 11)
- **„Cred că Giuchici n-a fost înțeles"** (pagina 20)

Iosif Fekete :

„Am simțit întotdeauna că România e țara mea"

(pagina 15)

IOSIF FEKETE — Monumentul Horea, Cloșca și Crișan (detaliu)

Imn hunedorean

Un călăuz destoinic sus în munte
Ne tale calea năzuind spre creste
Și nu-s genuni, nici crîncene tempeste
În stare marșul nostru să-l înfrunte.

Știam demult că nu-i un drum de seară
Că nu-s poteci cu susur și umbrar
Căci lupta la viteji nu-i o povară
Cînd știi că lupta nu e în zadar

Un singur gînd, o singură poruncă
Ne-ndeamnă pașii sub o torță vie
Spre comunism. Și-aceasta-nseamnă muncă
Și eroism și dor și omenie.

Din sevele ce vin adînc din veacuri
Prin rădăcini ne tragem bărbăția
Nădejdea noastră cea de azi și mîine:
Partidul, Ceaușescu, România!

ȘTEFAN TRIPȘA
Erou al Muncii Socialiste
Hunedoara

Democrația muncitorească în acțiune

O SUTĂ DE MINUTE DE ADEVĂR LA O ÎNTREPRINDERE CENTENARĂ

Vineri, 3 octombrie.

—Cine este pentru ?... Contra ?... Se abține cineva ?...

Adunarea a început la fix 15,15 și clasic, adică alegîndu-se un prezidiu. Participă 78 de femei și 192 de bărbați, adică 270 de reprezentanți ai oamenilor muncii. Adică trimișii atelierelor și secțiilor de producție în forul colectiv. Deci, iată autoconducerea și autogestiunea muncitorească în acțiune. Deci, iată democrația muncitorească la ea acasă. Privesc fețe concentrate și mîini ridicate ca să aprobe ordinea de zi : 1. Dezbaterea și aprobarea planului întreprinderii **RAFINĂRIA PLOIEȘTI** pe anul 1981. 2. Programul unitar de măsuri pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul viitor. În sala clubului nu se aude decît vocea inginerului Dumitru Ilinca, președintele C.O.M. Citește planul de dezvoltare economică și socială. Ascult și notez : „Realizările pe nouă luni ale anului 1980 confirmă preocuparea întregului colectiv care s-a înscris cu depășiri la toate sortimentele nominalizate prin planul național unic, astfel (urmează o listă lungă cu plusurile înregistrate la țiței, benzină, white spirt, petrol, motorină, păcură, uleiuri, bitum, gaze de rafinărie, pentru chimizare, gaze lichefiate, cocs de petrol, piese de schimb, utilaj tehnologic...). Ori : „Preocupările conducerii celor două secții tehnologice în direcția valorificării superioare a materiei prime s-au concretizat pe de-o parte în îmbunătățirea structurii producției care a condus la obținerea unei valori suplimentare de 7 milioane de lei, precum și în depășirea nivelului planificat al valorificării medii la toate sortimentele nominalizate în planul național unic după cum urmează : la uleiuri minerale cu 7,6 lei/tonă, motorină cu 6 lei/tonă, benzină cu 8 lei/tonă, bitum cu 4 lei/tonă, gaze de rafinărie cu 11 lei/tonă, fapte ce au condus la obținerea pe această cale a unei producții de 38 milioane de lei". Sau : „Întreținerea în bune condițiuni a mijloacelor fixe din dotare, asigurarea din timp a bazei materiale necesare lucrărilor de revizie, trecerea la lucrul în două schimburi pe perioada reviziilor s.a. au condus la creșterea gradului de utilizare extensivă la principalele instalații tehnologice, la reducerea timpului aferent reviziilor cu 4 067 ore, la prelucrarea suplimentară a circa 121 400 tone de materie primă și obținerea unei producții suplimentare de 75 milioane de lei...

Lung este șirul succeselor colectivului de la Rafinăria Ploiești. Deși le cunosc oamenii ascultă cu plăcere. Doar este vorba de munca lor. Doar este vorba de **victoria lor.** Pentru că nu orice succes este o victorie. Uneori nici o serie de succese nu fac o victorie. Îndeplinirea cincinalului este una, însă. Cu atît mai mare cu cît, în această vară, rafinăria de lîngă principala gară a Ploieștiului a împlinit o sută de ani. Dar nimeni din sală nu vorbește despre trecut. Despre ce a fost vorbesc instalațiile. Cine are urechi de ascultat guieratul lor agasant — adevărat tăvălug sonor nivelator de timpane, armonicele superioare ale conductelor strune și ale coloanelor tulnice — instalațiile spun multe. De exemplu cele două instalații — DAS 1 și DAS 2 din perimetrul fostei «Columbia» — care urmează să fie conservate începînd cu 1981. Ar putea vorbi despre București ca despre prima așezare urbană din lume iluminată cu kerosen ; ori despre România ca despre **prima** țară de pe mapamond pe care statistica internațională o înregistrează cu extracție de țiței încă din anii 1857 și 1858. Cine ar putea descifra graiul celor două instalații ar putea asculta povești uneori hidoase, alteori frumoase — niciodată indiferente — despre veritabile împărății numite Standard Oil Royal-Dutch-Shell, British Petroleum, Gulfoil, Texas Cy, Aramco și despre împărății aferenți — niciodată încoronați dar totdeauna super-putred-de-bogați — numiți Drake, Rockefeller, Deterding, Mello, Frații Nobel, Gulbenkian, Getty, Kilian, și despre războaiele dintre ele și ei, dintre ele și ele, dintre ei și ei... Astea pentru cine are urechi de auzit. Pentru cine are ochi de văzut, tot în perimetrul rafinăriei, există o placă a cărei inscripție dăltuită în marmură omagiază luptele din '33 ale petroliștilor, există o expoziție de... uleiuri — sînt 20 de tablouri între care se remarcă o compoziție de 2,20×3,50 m, pictate în acest an de inginera chimistă M. Pascu Fornerino și care înfățișează scene caracteristice din secolul de existență al întreprinderii — dar, mai ales, există **noul.** Kilometri de instalații moderne. Pereți cu zeci de metri pătrați de aparate de măsură, cu beculețe și fante luminoase de toate culorile. În fața lor — pupitrele de comandă. Semnalizatoare optice și acustice. Instalații automatizate. Aparate supravegheate de alte aparate care, la rîndu-le, sînt urmărite clipă cu clipă de om. Practic, sînt circuite de urmărire riguros închise, veritabilă vînătoare în care fiecare element-parametru este pe rînd urmăritor și urmărit. Nu-i permisă nici o secundă de neatenție. O simplă flanșă ori un ventil care „scapă" pot provoca coșmare întregului oraș. Dar asta nu s-a întîmplat niciodată pentru că în fiecare dintre cele 525 600 minute ale unui an calendaristic fiecare bătaie de inimă — știați că tahicardiile sînt specifice rafinorilor din petrol ? — este un apel la veghe totală. Pentru ca pulsul țării să fie regulat trebuie ca inimile petroliștilor să bată mai repede. Acuitate vizuală maximă, capacitate de a decide instantaneu, reacții psihomotorii fulger — sînt calitățile obișnuite ale celor de aici. Asta în perimetrele de producție efectivă, în instalații. Aici, în sala de ședință, alte calități sînt etalate Triada proprietar-producător-beneficiar evidențiază cu pregnanță spiritul gospodăresc. O dată mai mult se dovedește aici că acționîndu-se ferm pe baza autoconducerii și autogestiunii muncitorești se știe clar ce trebuie să se producă, ce trebuie să se cheltuiască, ce beneficiu trebuie să se dea societății. „Nu are sens să menținem în exploatare instalațiile vechi, nu urmărim o funcționare formală a acestora, dorim folosirea acelor instalații care ne asigură maximă eficiență", spunea pe bună dreptate ing. Florian Buzaș. „Ceea ce nu înseamnă că trebuie să renunțăm definitiv la cele două instalații DAS 1 și DAS 2. Le vom conserva", a adăugat inginerul Seis Manta. Propunere care a și fost îmbrățișată și aprobată. (Discuția pe această temă a fost la obiect și purtată de pe poziții exigente, competente și riguros subordonate interesului colectiv. Păcat însă că atît tov. Ion Cepoiu, director la C.I.R.P., cît și tov. ing. Gheorghe Stănescu, inspector general în M.I.Ch., ambii delegați la adunare, n-au scos un cuvînt despre modul în care să se facă redistribuirea personalului muncitor din cele două instalații. Problemă care s-a rezolvat însă cu sprijinul unui tovarăș secretar al județenei de partid. Ceea ce nu ne împiedică să consemnăm totuși prezența oarecum festivistă și triumfalistă a delegaților centralei și ministerului.)

Ing. Ilinca Dumitru prezintă planul de dezvoltare economică și socială

Spunem de obicei că fiecare om are minutul său de adevăr. Înseamnă că fiecare minut se regăsește în adevărul unui om. Iar adevărul oamenilor muncii de la Rafinăria Ploiești este că cincinalul lor a fost îndeplinit înainte de termen și cu plusuri substanțiale. „Meritul este al tuturor, afirmă ministrul Gheorghe Spirache, și adaugă : în activitatea de asimilare a pieselor de schimb și a subansamblelor am înregistrat pe opt luni reușite pentru 38 de repere care reprezintă o economie de 350 000 lei valută în devize libere, în activitatea construcției de mașini am depășit planul cu 735 mii lei, la recondiționări piese cu 44 mii lei, iar la utilaje tehnologice cu 831 mii lei". După care critică centrala : „Sarcina de plan de 10 milioane de lei la activitate piese de schimb pentru 1981 nu este corelată cu necesarul întreprinderii noastre, deoarece realizările anilor anteriori se datorează executării unor piese pentru terți (exemplu C. P. Teleajen, C. P. Midia) și din materiale cu preț ridicat (inox, alamă) aduse de beneficiari". În cuvîntul dumisale delegatul centralei, același tov. director Cepoiu, n-a răspuns nici acestei probleme, mulțumindu-se să felicite călduros colectivul rafinăriei pentru succesele obținute recent și, ce-i

Ing. Constantin Bucheru : „Programul unitar de măsuri cuprinde..."

drept e drept, și pentru cele viitoare. Formalismul participării delegatului central n-a contaminat însă bunul mers al adunării, exigențele acesteia. Reprezentanta atelierului 2, muncitoarea Bitir Eugenia, a cerut curățirea integrală a instalațiilor în care au loc schimburile de căldură. De ce ? „Pentru obținerea de economii suplimentare la combustibil și energie termică". Subinginerul Nicolae Badea de la cazangerie și maistrul Cristache Mihăilescu de la atelierul electric s-au angajat să manifeste mai multă exigență față de cei care nu s-au dezbărat de obiceiul de a lipsi nemotivat, periclitînd siguranța în funcționare a instalațiilor. „Reprezint aici pe cei 800 de membri ai organizației comuniste de tineret din rafinărie, afirma Emil Dinu. Sîntem conștienți de aportul nostru, dar și de carențele noastre. Nu totdeauna am ținut o evidență riguroasă a rezultatelor muncii. Noul mecanism economico-financiar impune aceasta. În acest sens, maistrul Nicolae Chiriță susținea că „obișnuiți fiind cu faptele am cam uitat de hîrtii, ceea ce nu înseamnă că pledez pentru birocrație". Apoi, în virtutea mandatului pe care l l-au încredințat tovarășii săi de muncă de la strungărie, s-a angajat să reducă cu 20 la sută timpul afectat reviziilor, să nu tolereze nici o abatere de la regulamentele de ordine interioară și să atragă cît mai mulți oameni la cursurile de perfecționare vizînd policalifi...

Deși își conservă două dintre instalațiile sale, planul pe 1981 al Rafinăriei Ploiești este majorat, mai ales sub incidență calitativă. Valoarea veniturilor anului viitor trebuie să se ridice la 1 524 263 mii lei, iar beneficiul planificat la 104 111 mii lei. Cheltuielile fondului de acțiuni sociale sînt planificate astfel : 259 mii lei — bilete de odihnă și tratament balnear ; 280 mii lei — hrană pentru creșe ; 636 mii lei — regie și hrană pentru grădinițe ; 320 mii lei — pentru cantina-restaurant ; 498 mii lei — întreținere și reparații cămine nefamiliști ; 94 mii lei — pentru întreținerea și funcționarea dispensarului. Total — 2 063 mii lei. „Față de anul 1980 — spunea Vasile Paraschivoiu, președintele sindicatului — cheltuielile destinate acțiunilor sociale au crescut cu 208 000 lei, ceea ce dovedește grija pentru asigurarea unor condiții mai bune în creșe, grădinițe, cămine, precum și trimiterea la tratament și odihnă a cît mai mulți muncitori pentru care rafinăria suportă din beneficiu o diferență de 104 mii lei, față de contribuțiile individuale încasate. Bineînțeles că acestea nu se pot obține decît printr-o serie de activități special inițiate. 51 de măsuri au fost prevăzute în programul unitar de măsuri pentru realizarea planului. Pe baza lor se estimează ca sporurile de producție să fie de aproape 16 milioane de lei, costurile de producție să se reducă cu 14 milioane iar cheltuielile materiale cu 13 milioane de lei. Cel puțin așa au susținut că va fi muncitorii Gheorghe Cerbu de la reparații locomotive, Ion Gheorghe, de la atelierul de automatizări, inginerul Grigore Corbu, șeful atelierului 5... „Însă cea mai bună pregătire a noului început al planului pe 1980" — a spus. A susține că așa va fi înseamnă să ai încredere. Nu încredere oarbă, ci măsurată și așezată pe criterii economice. Iar încrederea face ea însăși cît o victorie. 1981 este anul cînd Rafinăria Ploiești trece nu numai de la un plan de producție la altul, ci și de la un secol de existență la altul. Poate aceasta să fi fost chiar motivul pentru care adunarea la care am asistat a durat fix o sută de minute. Au fost o sută de minute de adevăr și de responsabilitate muncitorească dintr-o viață de adevăr și responsabilitate.

— Cine este pentru ?

MIRCEA BUNEA
Fotografii de A. MIHAILOPOL

Opinii privind proiectele de lege propuse dezbaterii publice

După cum se știe, pe baza hotăririi Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. au fost supuse dezbaterii publice proiectele de lege pr...ind: dezvoltarea industriei mici; obligația cadrelor de conducere din activitatea economico-socială și a altor activiști de partid și de stat de a declara bunurile de valoare, proprietate personală; pentru modificarea Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare ; pentru modificarea Legii nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe, vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case de odihnă proprietate personală ; pentru modificarea Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași.

În legătură cu aceste documente de mare interes public, cetățenesc, am primit la redacție numeroase ecouri și propuneri.

Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici constituie un instrument de lucru extrem de important pentru cooperație. Diversele reglementări apărute pe parcursul activității noastre au cîștigat, prin proiectul prezentat spre dezbatere cetățenilor și lucrătorilor din cooperație, un cadru unitar în care se va desfășura activitatea noastră. Se întărește rolul industriei mici pe ansamblul economiei naționale. Totodată, legea creează un cadru propice pentru inițiative dintre cele mai diverse. Prin aplicarea prevederilor acestei legi va crește calitatea vieții oamenilor muncii. Trebuie să recunoaștem autocritic că multe din activitățile industriei mici, mă refer în special la prestările de servicii, n-au satisfăcut pe deplin cerințele populației. În cadrul legii se reglementează toate domeniile de activitate ale industriei mici. Cerințele populației vor fi satisfăcute cu mai mare promptitudine. Se vor înființa noi centre cît mai aproape de cetățean. Industria mică va trebui să țină în întîmpinarea nevoilor populației. Prin prevederile referitoare la utilizarea muncii la domiciliu, resursele de muncă existente în comune și orașe pot fi valorificate la maximum. Se va crea astfel posibilitatea ca venitul oamenilor muncii și deci și nivelul lor de viață să crească. Și în folosirea tuturor resurselor locale se deschid noi posibilități.

În privința cooperării cu industria mare, cred că ar mai trebui reglementate unele probleme privind competențele de prețuri. Actuala formularistică nu este întotdeauna operantă. Uneori, pentru un produs, obținem preț după 5—6 luni, or, industria mică trebuie să se adapteze cu rapiditate și mobilitate la nevoile populației și ale industriei mari. Riscăm ca, în aceste condiții, un produs executat de noi să se perimeze. Industria mare apelează la noi pentru serii de subansamble pe care le vrea mari și de care are nevoie într-un timp scurt. Operațiunile financiare sînt mult îngreunate de filiera încă greoaie pentru obținerea prețului, mai ales dacă este vorba de un unicat pentru care nu avem etalon de corelare. Cred că în reglementările care vor urma acestei legi, problema competenței de prețuri să fie rezolvată ținîndu-se seama de specificul producției mici.

În încheiere, vreau să subliniez că proiectul de lege cu privire la dezvoltarea industriei mici nu este numai un imbold în activitatea noastră, ci și o sursă de idei pentru valorificarea cît mai completă a potențialului material și uman de care dispunem.

Ing. ALEXANDRU BOB
vicepreședintele Uniunii cooperativelor meșteșugărești din municipiul București, sectorul metal, chimie, lemn, construcții

Lectura atentă a propunerilor de modificare a **Legii 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare** — propuneri sintetizate în proiectul de lege supus dezbaterii publice —, confruntarea cu reglementările legale actuale și cu principiile degajate din noul mecanism economico-financiar ne prilejuiesc noi, juriștilor, momente de adîncă reflexie. Ca specialist în dreptul constituțional, aș dori să relev cîteva trăsături distinctive ale noilor reglementări propuse, pentru a formula — în acest context — unele propuneri menite să îmbunătățească proiectul de lege, în sensul de a se asigura o unitate logică între toate părțile sale componente.

În proiect, pe primul plan se impun soluțiile legislative noi care-și propun **corelarea dreptului cu dinamica politică, economică, socială și culturală.** Modificările legislative propuse asigură creșterea rolului consiliilor populare în conducerea activității economice, sociale și culturale din județele, orașele și comunele patriei. Se valorifică astfel, la nivelul legii, experiența acumulată și capacitatea organizatorică și de conducere a consiliilor populare. Mai mult, aceste noi reglementări vin să concretizeze, o dată în plus, prevederile Constituției, conform cărora poporul, deținătorul suveran al puterii, o exercită prin Marea Adunare Națională și consiliile populare, organe alese prin vot universal, egal, direct și secret. Pentru ca organele locale ale puterii de stat să-și poată realiza în bune condiții activitatea de conducere pe plan local, proiectul de lege cuprinde măsuri care **duc la lărgirea autonomiei, la sporirea drepturilor și răspunderilor consiliilor populare** în aplicarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii financiare, spre a se asigura — în concordanță cu prevederile noului mecanism economico-financiar — folosirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și financiare ce le sînt încredințate, dezvoltarea continuă și buna gospodărire a localităților, creșterea veniturilor proprii și, pe această bază, autofinanțarea comunelor, orașelor și județelor. Se pune un accent deosebit pe **eficiența economică și socială a activității consiliilor populare,** eficiență de care depinde, în fond, dezvoltarea multilaterală a localităților patriei.

Se impun, de asemenea, atenției articolele din proiect care urmăresc perfecționarea cadrului democratic de realizare a activității consiliilor populare.

Adoptarea de către Marea Adunare Națională a acestui proiect de lege va face ca, practic, întreaga activitate a organelor locale ale puterii și administrative de stat să se afle **sub controlul exigent al cetățenilor.** Totodată, modificările propuse urmăresc corelarea dispozițiilor Legii 57/1968 cu celelalte proiecte de legi supuse dezbaterii publice, și aplicarea consecventă a regulilor eticii și echității socialiste, asigurarea legalității și a ordinii de drept atît în activitatea organelor locale cît și în viața și munca tuturor locuitorilor țării.

Bineînțeles că pentru noi, juriștii, lectura unui proiect de lege supus dezbaterii publice implică și o anumită responsabilitate politică și profesională, în sensul semnalării acelor aspecte de conținut și de redactare care să ducă la îmbunătățirea textelor. În această ordine de idei, credem că unele îmbunătățiri ce le sugerăm ar realiza o mai armonioasă încadrare în structura legii actuale a modificărilor propuse, iar pe de altă parte o mai bună corelare a părților ei constitutive.

Legea actuală cuprinde în capitolul 1 dispoziții generale, apoi, mai pe larg, dispoziții care definesc în principal sarcinile și rolul consiliilor populare, precum și principiile potrivit cărora acestea își desfășoară activitatea (conducerea politică de către partid, centralismul democratic, munca și conducerea colectivă etc.). Proiectul conține modificări ale unor articole din acest capitol, precum și un capitol nou intitulat „Rolul consiliilor populare în dezvoltarea economico-socială a unităților administrativ teritoriale". Aceste soluții, novatoare în conținut, ar trebui însă, după opinia noastră, mai bine încadrate în structura tehnico-juridică a legii, **evitîndu-se paralelismele.** Astfel, apar paralelisme între art. 15[2] din proiect și art. 7 din legea actuală — iar acest ultim articol, nefiind propus spre modificare, ar rămîne în vigoare, în cuprinsul acelaiași legi. Ambele articole stabilesc sarcinile în domeniul economic, iar conținutul lor ar putea fi contopit într-un singur text.

De asemenea, o **mai bună corelare** se impune între art. 15[20] alin. 1 din proiect cu art. 3 alin. 2 și 3, care stabilesc sarcinile consiliilor populare în domeniul asigurării respectării legilor etc., precum și între art. 15[22] și pct. 2 (ambele din proiect), articole care, în fond, evidențiază aceeași obligație a consiliilor populare de a consulta adunările cetățenești asupra hotăririlor ce urmează a fi adoptate.

Credem, de asemenea, că modificările propuse și supuse dezbaterii publice implică modificarea corespunzătoare și a altor articole din legea actuală — articole care altfel ar rămîne neschimbate după aprobarea propunerilor. Astfel, art. 43 ar trebui să prevadă că la adunările cetățenești participă comisiile permanente și nu numai președinții acestora ; art. 47 trebuie să prevadă că adunările cetățenești se convoacă semestrial (și nu cel puțin o dată pe an), pentru a se corela cu dispozițiile generale ale proiectului de lege. De asemenea, **la drepturile și îndatoririle deputaților trebuie să se prevadă expres participarea acestora la adunările cetățenești.**

IOAN MURARU
conferențiar universitar, doctor Facultatea de drept din București

Porumbul, strîns acum, cît îl mîngîie soarele!

(Urmare din pagina 1)

un coeficient de umiditate de 33—34 la sută, adică admis".

La Dridu, cooperatoarele, vreo 600 de fete și femei, și numai vreo 20 de bărbați (putem deci spune cooperatoarele), își culeg singure porumbul, sfecla, soia, grîul și orzul. Lucrează în acord global, sînt interesate să stringă repede și bine recolta, să evite risipa. Uneori, mărturisea președintele, vin și ne ceartă de ce nu le dăm voie să culeagă. „Nu putem, acolo unde porumbul e verde ; nu e bine nici să începă toate o dată culesul că nu avem suficiente mijloace de transport și atunci porumbul rămîne în grămezi pe cîmp, îl plouă, se risipește.

Ceea ce se impune acum la C.A.P. Dridu este stabilirea rapidă, eșalonată a suprafețelor pe care porumbul a ajuns la maturitatea recoltării. Cooperatoarele, am văzut, ne-am convins totodată, sînt nerăbdătoare să se întrecă la cules. Ele știu, ne mărturiseau și nouă, că recoltatul se face în condiții optime acum, cînd zilele sînt încă însorite, cînd drumurile sînt bune, nedesfundate din cauza ploilor oricînd posibile. Aici, la ferma numărul unu, unde se recoltează acum, recolta este, după afirmația unor cooperatoare, bunicică : cam 6 000 kilograme de porumb știuleți la hectar. Putea să fie și mai bună, crede Stanca Oprea, șef de echipă, dar n-a prea plouat la vreme și n-au fost nici îngrășăminte suficiente. După calculele pe care le fac cellalți șefi de echipă, Constantin Dumitru și Ionică Dumitrache, astăzi s-au recoltat, pînă la ora raidului nostru, vreo 33 tone de porumb și vreo sută de tone de sfeclă. La Dridu se lucrează azi și la recoltatul sfeclei-de-zahăr, pe 300 hectare. S-a recoltat, pînă acum, producția de pe 90 hectare. Lucrează cîte 80—100 cooperatoare, pe zi, și reușesc să recolteze cam 4 hectare zilnic. Ar trebui însă să se mobilizeze mai multe forțe umane și mecanice la recoltatul sfeclei-de-zahăr, atîta timp cît la porumb nu se recoltează din plin. Duminică au lucrat la sfeclă doar echipele conduse de Gheorghe Nicolae și Verginică Andrei, de la ferma nr. 2. Au lucrat cu două dislocatoare, cu o producție de 30 tone la hectar și aceasta cam mică.

— De mîine, zice președintele Ion Răduna, vom lucra și cu al treilea dislocator și vom majora numărul culegătorilor.

Măsura se impune cu atît mai mult, spuneam, cu cît mijloacele de transport, 21 de autocamioane și 10 tractoare cu remorci, nefolosite toate la porumb, trebuie să transporte sfecla. Folosirea cît mai rațională a lor se impune pe toată durata campaniei. Iar campania de toamnă, cum bine se știe, nu înseamnă numai strînsul recoltei, ci și asigurarea culturilor, a recoltelor viitoare ; înseamnă, aici la Dridu, însămînțarea a aproape 1 000 hectare cu grîu. S-au însămînțat pînă acum doar 300 hectare „Ne-au stagnat ploile din ultimile zile, ne spunea președintele ; șase mecanici agricoli, cu șase semănători, însămînțează cam 100 de hectare pe zi. Ar trebui să realizăm o viteză medie de 110 hectare zilnic, la semănat, dar avem multe defecțiuni. Ne lipsesc unele piese de schimb și lipsesc mai ales cauciucurile. Ca să nu mai vorbim de îngrășăminte". Ba, să vorbim, insistăm noi. Și atunci președintele Ion Răduna și-a vărsat tot oful : „Ne trebuie, zice, 200 tone de fosfor și 80 tone de azot. Nu le avem, le vom primi mult mai tîrziu, cînd administrarea lor nu se va mai putea face în condițiile bune de acum". Am văzut că producțiile de anul acesta, de sfeclă și de porumb, nu-i prea mulțumesc pe cei mai harnici dintre membrii și mai ales membrele cooperatoare din Dridu. Puteau să fie mult mai mari și aici, dacă ne gîndim că alți cooperatori, în aceleași condiții, au obținut, în alți ani, și 50, chiar și 60 tone de sfeclă-de-zahăr la hectar. Și dacă pregătirea recoltelor viitoare a început tot cu lipsuri (fără să se administreze îngrășămintele prevăzute prin plan), pot ei spera la realizarea producțiilor prevăzute în aceleași planuri ? Recolte mai mari înseamnă, știm cu toții, cîștiguri mai mari. Iar cînd cîștigurile, realizate prin muncă, sînt mai mari, parcă și nunțile sînt mai bogate și mai vesele ; mai prevestitoare de belșug !

Toamna eroilor de la C.A.P. Salonta

C.A.P. Salonta : 10 000 de hectare, din care jumătate pămînt bun, iar cealaltă jumătate pămînt slab. Aici, oamenii, din ambiție și din voința de a duce o viață mai bună, pe aceste pămînturi nu prea darnice, au ridicat cu propriile forțe o gospodărie care a primit de două ori înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste și de șase ori Ordinul Muncii și Meritul Agricol clasa I. Însă, spune Alexandru Czégé, președintele C.A.P., el însuși Erou al Muncii Socialiste, cea mai înaltă distincție primită a constituit-o vizita de acum un an a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu și a altor conducători de stat. Dinșii, deși era atunci o zi friguroasă, cu vînt, au stat aici mai mult decît era planificat, semn că au văzut la noi lucruri care le-au plăcut.

În continuare, discuția cu Alexandru Czégé are loc la unitățile de producție și pe cîmp.

— Să mergem să vedem ce au făcut și ce fac țăranii de aici. Cînd faci agricultură trebuie să te simți țăran. Cînd mă întreabă cineva ce sînt, spun că țăran. Asta e realitatea. Toți sînt țărani la noi. În perioadele de vîrf, de campanie, toată suflarea, zice Alexandru Czégé, iese pe cîmp.

Dincolo de sediul conducerii cooperativei, de o parte și de alta a drumului străjuit de flori, sectorul mecanizat, fabrica de nutrețuri combinate și uscătorul de cereale.

— Am făcut totul cu forțele noastre, cu banii noștri. Avem 16 specialiști cu studii superioare : doctori veterinari, ingineri mecanici și agronomi, economiști. Avem și doi ingineri constructori care au proiectat și au executat împreună cu meseriașii noștri toate construcțiile : fabrica, uscătorul, grajdurile, șalvanele. Totul. N-am primit donații și n-am lucrat niciodată cu pierderi planificate, cum se mai întîmplă prin anumite locuri. Dacă ai ambiție, dragoste de muncă și faci meseria care îți place, trebuie să obții rezultate. Am reușit să imprimăm încredere în criteriul valoric de apreciere al muncii. **Să facem !, asta este deviza noastră.**

La uscătorul de cereale, împreună cu cîțiva mecanici, îl întîlnim pe secretarul organizației de bază Ludovic Nagy. Ne uităm pe ușa arzătorului și vedem o flacără mare, albăstruie. Ne explică ce se întîmplă acolo Ludovic Nagy.

— Pe terenul nostru s-a făcut, în cadrul unei acțiuni mai mari, un foraj pentru găsirea apelor geotermale. Forajul ne-a fost predat nouă. Apele geotermale le captăm în bazine. Cu ele încălzim trei hectare de seră. Din aceste ape se degajă un gaz pe care îl captăm într-un vas de presiune. Dus la arzător, dă această flacără. 150 metri cubi pe oră. Motorina economisită o folosim la mașini.

În drumul spre cîmp, spre celelalte ferme și sectoare, trecem prin vechiul sediu al C.A.P., cîteva grajduri vechi, o casă țărănească care folosea drept sediu conducerii de acum aproape 20 de ani.

— Aici am avut biroul, chiar la fereastra aceasta. Cînd am preluat conducerea cooperativei am găsit numai ce se vede aici. Aproape 20 de ani ! Cum trece timpul ! În această etapă din viața noastră am străbătut și noi, odată cu ceilalți, drumul parcurs de agricultura noastră. De la aceste grajduri pe care noi nu le-am demolat, ci le-am modernizat. În perioadele de vîrf încă le mai folosim.

Sîntem în plină campanie de recoltare a porumbului, de însilozare. Și cum C.A.P.-ul are un profil zooagricol, creșterea animalelor, pregătirea nutrețurilor pentru iarnă sînt o activitate permanentă. Avem ce vedea. Și realizări și inițiative.

— Anul acesta am semănat porumbul în 9 și 10 aprilie. Unii au spus că e propagandă, n-au crezut. Asta ne-a permis să recoltăm înaintea altora. Avem și uscătorul care ne permite să recoltăm cu un ceas mai devreme. Totuși, din 30 de combine din cîte am cerut ni s-au dat șapte, deși le-am cerut cu o săptămînă înainte de termenul la care încep ceilalți să recolteze. Dintr-o mie de combine, cîte are S.M.A.-ul ? Realitatea este că nu sînt pregătite. C.A.P. Salonta are în proprietate 120 de remorci, toate mașinile necesare transportului, tractoare și iată că depindem de combinele altora, iar asta ne întîrzie și pe noi și îi va întîrzia și pe ceilalți. Ieri am avut patru combine, astăzi ne-au mai dat trei.

După cîțiva pași, cu cîțiva știuleți de porumb în mînă, Alexandru Czégé se înseninează.

— Ce porumb splendid ! Ce masă verde splendidă ! Anul trecut era mult mai rău. În urma combinei rămîneau 30 la sută. Le-au mai pus la punct. După recoltatul porumbului, înainte să arăm și să semănăm, aducem oile să pască. Găsesc mîncare pe săturate și le place. Avem 50 de mii de oi. Anul acesta am cumpărat tot din banii noștri 2 000 de oi Polwars din Australia. Merg foarte bine. Merinosul transilvănean, ameliorat în regiunea noastră, a dat rezultate remarcabile. Obținem de la o oaie 8,6 kilograme de lînă pe an, iar media pe țară este de 2,8. În orice caz, după părerea noastră, însămînțarea artificială este pierdere de timp. Mai buni sînt berbecii. Cît cîștigă un cioban ? Între 3 200 și 4 500 peste care adăugăm sporul de vechime, premiile și concediul legal. Șalvanele în care creștem oile sînt de concepție proprie. Vara, cît timp este liber, îl folosim ca depozit de grîu sau mai scoatem o șarjă de o sută de mii de pui. În 63 de zile un pui ajunge la greutatea de 1,300 de kilograme. Avem un plan anual de 35 milioane de ouă și folosim toate capacitățile.

Mergem mai departe. La „intersecțiile" drumurilor sînt așezate anvelope de tractor uzate în interiorul cărora cresc flori frumoase și proaspete care îți sar în ochi de departe.

— Ne plac florile. Oricît de mult ai avea de lucru, nu se poate să nu găsești timp să îngrijești flori. Ne-am gîndit să plasăm aici aceste „ghivece" pentru a marca marginea drumului și pentru a obliga șoferii și mecanizatorii neatenți să nu lățească drumul în paguba suprafeței cultivate. Vaci rasa Holstein, continuă Alexandru Czégé oprind mașina. Avem două loturi. Îmi pare rău că n-am fost eu în Olanda să le aleg, dar eram în plin sezon și n-am putut să lipsesc. Din loturile importate am obținut cea mai mare producție de lapte — 6 100 de litri pe an. Și animalelor și pămîntului trebuie să le dai tot ce au nevoie. Abia după aceea poți să le pretinzi. La fel și cu omul. Dacă muncește, trebuie să-l ajuți și să-l respecți.

Mergem mai departe. Am impresia că Alexandru Czégé, în cei douăzeci de ani de cînd lucrează aceste pămînturi, a învățat pe de rost fiecare fir de iarbă care crește acolo. Ne oprim la ferma condusă de Ștefan Molnar. Aici se însilozează. Din 25 de mii de tone cît este prevăzut în plan s-au făcut pînă acum 32 de mii. Se vor face 50 de mii. Doctorul Dionisie Szeghö urmărește personal procesul tehnologic. De ce este nevoie de o urmărire atît de calificată ? Pentru că aici lucrurile se fac puțin mai altfel. Pentru a se evita construcțiile de beton, însilozarea se face între două șire de pale. Un strat de porumb cocenț, un strat de masă verde, sfeclă furajeră. Totul presat bine. Se obține un amestec echivalent și cu însilozarea și cu concentratele. Totul este atît de bine presat încît nu trebuie să mai fie acoperit. În urma intemperiilor se strică un strat de cîțiva centimetri care s-ar fi stricat și în alte condiții.

— Creștem și cai de rasă pentru nevoile

Cea mai importantă sursă de energie

(Urmare din pagina 1)

surselor locale. Cum se înfăptuiește această orientare în Bihor ?

— Într-un context foarte larg. Iată doar cîteva exemple. Întreprinderea de aluminiu, creație a ultimilor ani, pune în valoare bauxita de la Dobrești ; schela și rafinăria din Suplacu de Barcău, de asemenea o premieră pentru județul nostru, a introdus în circuitul țării petrolul bihorean.

— Dar agricultura? Se știe că în ultimii ani condițiile climatice nu au fost prea favorabile în partea locului.

— În ciuda acestui impediment natural, producția agricolă globală în 1979 a fost de peste două ori și jumătate mai mare decît în 1965, deci un progres notabil. Totuși, rămîn încă multe de făcut și asupra acestui subiect voi reveni. Sînt fiu al acestor locuri și știu prea bine ce poate, ce trebuie să dea satul bihorean.

ELECTRICITATE DIN APE GEOTERMALE

— De cîteva zile, județul lucrează în contul viitorului cincinal. Ce se prefigurează ?

— Industrializarea va continua într-un ritm înalt, cu o creștere anuală de circa 9 la sută. La loc de frunte va sta punerea în valoare a principalelor zăcăminte de materie primă — gaze, petrol, bauxită, argile etc. —, fără a mai vorbi de apele geotermale, în folosirea cărora județul a jucat, oarecum, un rol de pionier în țara noastră. Se pregătesc însă și unele noutăți. Se va dezvolta, de asemenea, construcția de mașini (producția de mașini-unelte, utilaj tehnologic, mașini și piese de schimb pentru agricultură, accesorii și piese de schimb pentru transport). În sfera materialelor de construcții se cuvine a aminti de dezvoltarea combinatului de la Aleșd. Deși, după cum se știe, cimentul încorporează mari cantități de energie electrică, la Aleșd s-a reușit limitarea consumurilor la nivelele atinse de cele mai moderne uzine similare din lume. În viitorul cincinal, va cunoaște creșteri substanțiale industria ușoară : textilă și de confecții, de pielărie și încălțăminte, se va extinde producția de utilaj casnic (sobe, aragaze etc.), atît de cerute pe piață, precum și mica industrie, oarecum neglijată în trecut. Mică din punct de vedere al volumului, dar mare ca importanță în viața de zi cu zi a cetățeanului, ea va ocupa locul pe care-l merită. Se fabrică în Bihor utilaje și dispozitive de înaltă tehnicitate, și nu există nici un motiv pentru ca să nu se satisfacă, de pildă, cererile sporite de tocătoare, strecurătoare sau aparate electrotehnice de uz casnic.

— Dezvoltarea industriei, de fapt întregul pus economic depinde, în ultimă instanță, de resursele de energie, cu atît mai importante azi în condițiile crizei mondiale. Dați țării petrol. Dar ce noi folosințe își vor găsi în viitorul apropiat, pe plan energetic, apele geotermale?

— De la uzul menajer și agricol se va trece treptat și spre industrie. Dacă în prezent cu apele geotermale care țîșnesc din abundență pe teritoriul nostru încălzim sere (în curînd și grajduri), un dispensar și apa menajeră pentru sute de apartamente orădene, în curînd se vor încălzi pe aceeași cale și cîteva hale industriale. De asemenea, se captează gaz metan din aceste ape pentru a fi folosit, cu arzătoare speciale, în uscătorii de cereale, deci de pe acum se depășește cadrul agricol propriu-zis, ne apropiem de industrie. În fine, și acesta este un element de noutate, la Institutul de învățămînt superior din Oradea, o centrală experimentală va furniza la începutul anului viitor primii kilowați de energie electrică.

— Am vorbit cu specialiștii care întreprind experimentul și am fost impresionați de această realizare românească. Despre ea vom mai scrie în curînd. De la dumneavoastră am dori să știm însă ce economii se conturează în anii viitori, la scara întregului județ, prin folosirea apelor geotermale.

— Echivalentul a circa 15 000 t combustibil convențional în 1980, 30 000 t la anul, pentru ca în 1985 cifra să salte, sperăm, la 80 000 t sau chiar o sută de mii echivalent combustibil convențional pe an. Iată cum în județul nostru această bogăție naturală conferă dimensiuni noi și, într-o oarecare măsură, inedite valorificării superioare a resurselor locale.

CE POATE, CE TREBUIE SĂ DEA SATUL BIHOREAN

— Menționați mai înainte necesitatea impulsionării mai energice a agriculturii bihorene — obiectiv primordial pus, de altfel, în fața întregii țări de secretarul general al partidului. Pe meleagurile dumneavoastră, vechi tradiții îmbinate cu zestrea tehnică de azi și cu experiența acumulată în ultima vreme în conducerea agriculturii creează toate condițiile în acest sens. Ce se va înfăptui în viitorul cincinal ?

— Vaste lucrări de îmbunătățiri funciare, cu accent pe combaterea eroziunii, pe lucrările de apărare împotriva inundațiilor, de pe urma cărora am avut atît de suferit în ultima vreme. Se va ameliora și dotarea tehnică, în special cu tractoare pentru soluri dificile, sărăturoase etc. ; dorim să dispunem de mai multe mașini de recoltat cereale, plante tehnice și legume etc. În special în legumicultură ducem lipsă de mașini de plantat și recoltat; problema rămîne deschisă și trebuie s-o rezolvăm. Se impune și un pas înainte în domeniul chimizării agriculturii, întrucît substanțele pentru combaterea dăunătorilor au fost insuficiente pînă acum. Și în zootehnie urmează să fie lichidate unele rămîneri în urmă. Deși încărcătura la efectivul de bovine pe suta de hectare teren agricol sau chiar arabil nu este scăzută, planul nu a fost îndeplinit. Se vor crea ferme specializate pentru creșterea vițelor și juncilor, pentru animale de prăsilă, din surse proprii. Avem nevoie și se vor înființa ferme mai multe și mai productive de vaci cu lapte. Doar prin specializare se vor putea ridica indicii de eficiență. Se preconizează și extinderea mecanizării în cooperativele agricole de producție și întreprinderile agricole de stat, precum și în gospodăriile populației, cărora li se va acorda sprijin sporit, sub acest aspect, ceea ce — în Bihor, cel puțin — nu s-a făcut în suficientă măsură pînă acum. Dacă gospodăriile țărănești — pe lîngă sectorul socialist — vor fi mai bine înzestrate pe plan tehnic, vor putea crește mai multe animale, în special bovine, cu un folos evident pentru toți. Sectorul ovin a fost în descreștere, dar acum se dezvoltă din nou, trebuie însă îmbunătățite rasele ; noi adăposturi, instalații igienice și de tuns vor spori eficiența și a acestui sector.

— În Bihor pomicultura a fost totdeauna la mare cinste. Cum se va înnoi ea în viitor ?

— Vor fi valorificate pămînturile sărace, nisipoase, podzolice din zonele de deal și premontane. Vor lua ființă ferme și plantații pomicole în zonele Valea lui Mihai, Aleșd, Oradea (unele au și demarat). Agricultura bihoreană are însă, repet, importante rezerve, pe care ne vom strădui să le punem în valoare în viitorul cincinal, spre binele cetățenilor și al obștii.

UN JUDEȚ FĂRĂ NAVETIȘTI

— Un coroar esențial al dezvoltării economice este, firește, creșterea continuă a nivelului de trai. Nu credem necesar a se cita prea multe cifre, în bună parte cu-

noastre. Avem 300 de cai din care un nucleu de 115 iepe selecționate din rasele Ardenez și Nonius local, adaptate la condițiile de zonă. S-a obținut un cal robust și rezistent. Trei cai pot duce 6—7 tone de încărcătură. Transportul hipo este ideal pentru distanțe mici și pentru terenuri accidentate. Combinăm transportul auto cu cele 70 de atelaje pe care le avem. Cînd facem o acțiune totală este o plăcere să vezi pe cîmp și atelajele și mașinile.

Îl ascult pe Alexandru Czégé care îmi dă explicația succeselor obținute de cooperatori.

— Aici am încercat să facem o agricultură totală, intensivă, să folosim toate resursele pămîntului. Agricultura noastră are încă mari rezerve. Orice pămînt, dacă îi dai ce îi trebuie, produce. În agricultură trebuie să știi să îți asumi riscul, să ai inițiative pe care să le justifici prin rezultate. Am făcut aici lucrări mari de desecare și irigare folosind aceleași canale. Cînd e secetă pe aceste canale facem irigarea, cînd avem exces de apă facem desecarea terenurilor. Am cheltuit bani serioși pentru aceste acțiuni, dar se amortizează repede. Numai pentru întreținerea și amenajarea drumurilor am cheltuit anul trecut o sută de mii de lei. Consider că am făcut o treabă bună. Putem încărca mijloacele de transport mai bine, facem economie de carburant, nu sîntem dependenți de starea vremii. Orice posibilitate a pămîntului trebuie folosită. Pe terenurile foarte slabe cultivăm sorg din care facem mături pe care le exportăm. 10 milioane de lei valută am obținut din această acțiune care are avantajul că nu se suprapune cu alte activități. Toți oamenii noștri se gîndesc cum să facă să-și ușureze munca și să obțină rezultate cît mai bune. Inițiativele de valoare sînt imediat încurajate. Fără vorbă multă. Eu mă pricep mai bine să fac planuri de acțiune decît să vorbesc. La noi se vorbește puțin și se face mult. Ținem ședințe doar o dată pe săptămînă, joia. Atunci fiecare primește sarcini precise în două variante : dacă plouă și dacă nu. Ne vedem doar în fiecare zi. Ne gîndim și la noi și la cei din jur. Avem 7 hectare de seră cu care aprovizionăm orașul Salonta. Avem o mică fabrică de pîine. Lumea spune că facem cea mai bună pîine din împrejurimi. Vin și de la Oradea să cumpere pîine de aici. Însă, din tot ce v-am spus pînă acum, am vorbit prea puțin despre oameni. Ei sînt factorii cei mai importanți. Deși în zece ani numărul lor a scăzut la jumătate, în 1970 eram 1 680, iar anul acesta 780, producția a crescut substanțial. Cei care au rămas, și-au legat viața de cooperativă. Poți conta pe ei în toate situațiile. Cîștigă bine, sînt apreciați și deși aici este mai greu ca în alte părți nu pleacă de la munca pămîntului. Toți lucrează aici ca și cînd ar lucra în propria gospodărie. Nu concepem, indiferent de ce se întîmplă, să lăsăm pe cîmp recolta nestrînsă sau să lăsăm un petic de pămînt nelucrat. Ne străduim cu toții să fim buni gospodari. Avem un pămînt pe care trebuie să-l facem să producă mult, cît mai mult. Asta este sarcina noastră și facem totul s-o ducem la capăt.

Am plecat de la C.A.P. Salonta cu regretul că nu am văzut totul, că nu am putut sta de vorbă cu cît mai mulți dintre oamenii locului.

Și, mai ales, cu credința că ceea ce s-a făcut aici ar trebui să se facă în toate unitățile agriculturii noastre.

OPREA GEORGESCU
Fotografii de EMERIC POPPER

noscute cititorilor din materialele publicate în presă. Am dori însă să aflăm cîte ceva despre baza materială a sporirii nivelului de trai. În acest context, este adevărat că Bihorul practic nu are medici navetiști ?

— Da. Se întîmplă și un fapt doar la prima vedere curios : mai tot timpul „bat la ușa" Direcției județene sanitare medici tineri care ar vrea să lucreze în satele bihorene, dar nu le putem satisface cererile. Nu mai avem locuri. Explicația acestui aflux constă în aceea că, datorită mijloacelor puse la dispoziție de către stat, dispensarele noastre sînt în general foarte bine dotate cu aparatură, iar medicilor care vin să lucreze la noi le-am asigurat locuințe confortabile, unele situate lîngă dispensar sau deasupra acestuia, la etaj. Dispensare ca acelea din Diosig sau Dobrești cred că se deosebesc prea puțin de cele de la oraș ; la fel la Tinca, Săcueni sau Valea lui Mihai, destinate a deveni în curînd orașe. La Bratca, localitate izolată, s-a ridicat practic un spital. Medicii, trăind alături de cetățenii la a căror sănătate sînt chemați să vegheze, se încadrează organic în viața satului, acționează și ca fermenți de cultură. În același cadru se înscrie și extinderea continuă a rețelei de învățămînt, bunăoară. Cît despre cele 114 unități școlare și secții cu limba de predare maghiară, care funcționează în județ, ele ilustrează totodată deplina egalitate între toți cetățenii. Se știe însă mai puțin că în Bihor există și 17 școli cu limba de predare slovacă! Directori de mari întreprinderi industriale sau simpli muncitori și țărani, președinți de cooperative agricole de producție sau directori de I.A.S., ingineri-șefi, secretari de partid — de la organizațiile de bază la Comitetul județean al P.C.R. — de naționalitate maghiară muncesc cu aceeași tragere de inimă alături de tovarășii lor români pentru ridicarea județului lor. Pe stema Bihorului figurează o cetate din vechime. Azi bihorenii, indiferent de naționalitate, înalță noi cetăți.

„Ne simțim, mai mult ca niciodată, stăpîni"

— Tovarășe inginer Vladimir Oros, în calitate de director al Combinatului de prelucrare a lemnului Oradea vă aflați la postul de comandă — dacă ne putem astfel exprima — a unui combinat de un fel deosebit. Este unul din cele mai mari din țară (120 000 garnituri de mobilă pe an !) și acoperă, practic, întreg județul, cu unități în Salonta, Tileagd, Săcueni, Beiuș, Petru Groza și, bineînțeles, Oradea, unde se află și Fabrica de mobilă cu nume simbolic „Alfa". De acolo a început totul... În produsele dumneavoastră se îmbină străvechi meșteșuguri locale — la Tileagd se face mobilă de peste o sută de ani — cu o tehnică foarte modernă, care v-a făcut cunoscuți în țară și peste hotare : acoperiți cam 20 la sută din exportul județului Bihor. În fine, deși mii de muncitori români, maghiari, germani, slovaci, sîrbi lucrează în cadrul combinatului, ați redus fluctuația mîinii de lucru practic la zero, ea situîndu-se în prezent mult sub unu la sută. Totul concură deci la o remarcabilă eficiență economică. Bune rezultate în modelarea lemnului — îndatorire profesională — și mai cu seamă în modelarea omului, a colectivului, condiție esențială pentru funcționarea fără greș a noului mecanism economic. Cum ați reușit, ce ar putea desprinde alte colective din țară din experiența dumneavoastră ?

— Înainte de a ne referi la actualitatea imediată aș dori să ne întoarcem puțin în trecut. În adevăr, noi ne considerăm și ca purtători de tradiție, ducem mai departe, cu mijloace moderne, arta lemnului din Țara Moților. Eu însumi sînt moț și consider lemnul și ca un sol de problemă de familie... Bunicul a fost brigadier silvic la Padiș, lîngă Beiuș. În multe unități de-ale noastre lucrează cot la cot trei generații de moți : bunicul ca muncitor, fiul ca șef de echipă și nepotul ca inginer.

— Valorificarea la un grad cît mai înalt a resurselor locale se înscrie ca o cerință imperativă a clipei de față. Fără îndoială, combinatul folosește îndeosebi materii prime din zonă, meleagurile bihorene fiind vestite pentru lemnul lor.

— Desigur, utilizăm materia primă locală, inclusiv cea mai prețioasă dintre toate : **aurul cenușiu, inteligența, „spiritul locului".** Oare nu despre aceasta este vorba atunci cînd, de pildă, creatorii noștri de mobilă se inspiră din stilul bihorean ? Un singur exemplu : pentru a crea garnitura Pietroasa ei au poposit îndelung la Muzeul Țării Crișurilor, discutînd cu specialiștii, au vizitat comuna Budureasa pentru a cerceta îăzile de zestre în care este încorporat un adevărat tezaur de artă populară și au studiat costumele naționale ale femeilor din Pietroasa. Bineînțeles, totul a fost stilizat, prelucrat în spirit modern. Astfel a apărut garnitura Pietroasa, apreciată în țară și peste hotare, în Republica Federală Germania și Republica Democrată Germană, în Franța, la expozițiii internaționale. Ea poartă cu adevărat pecetea bihoreană și ne mîndrim cu aceasta.

— Activitatea dumneavoastră s-a desfășurat în ultima vreme sub semnul noului mecanism economic. Ce v-a adus el ?

— Esența constă în aceea că ne simțim, mai mult ca niciodată, stăpîni pe destinele întreprinderii, simțim că ele se află în mîinile colectivului. Ne asigurăm dezvoltarea prin ceea ce creăm. Recent, un atelier ne-a cerut o nouă mașină. Costa, să zicem, 700 000 lei. Am calculat că dacă vom obține o producție suplimentară de zece milioane de lei (cifrele sînt doar orientative) ne vom procura neapărat mașina. Înainte, în vechiul sistem, am fi trecut-o în planul pentru anul următor și am fi așteptat să ni se aloce fondurile necesare. Uneori le primeam, alteori nu. Același lucru rămîne valabil pentru dotările sociale. La începutul lui 1979 — primul an de aplicare integrală a noului mecanism economic — colectivul de conducere a analizat cu un spirit sporit de răspundere nevoile noastre. Eram interesați, pe de o parte, în dezvoltările de perspectivă (materii prime, dotări, proiecte pe termen lung), pe de altă parte, în construirea grabnică a unei creșe, a unei grădinițe, a căminului de nefamiliști. Noi am pornit însă de la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, reafirmată recent și la încheierea lucrărilor celui de al II-lea Congres al consiliilor populare, în sensul că participarea la beneficii și în general la avantajele oferite de noul mecanism economic **„presupune participarea la muncă, la buna gospodărire, la creșterea eficienței economice".** Doar aceasta este baza pe care putem clădi. Pentru realizarea obiectivelor noastre mai sus citate am calculat că ne-ar fi trebuit în total cam 50 000 000 lei. Cum am procedat ? Am fundamentat indicatori mai mobilizatori prin activizarea mijloacelor fixe din dotare, prin acțiuni legate de reducerea consumurilor specifice de materii prime și de materiale, prin creșterea eficienței întreprinderii.

— Ce a rezultat în contextul noului mecanism economic ?

— Volumul acumulărilor a sporit în 1979 cu 15 la sută. Sporul suplimentar de 21 000 000 lei obținut doar în acel an s-a concretizat în creșterea volumului de investiții pentru 1980, în crearea de condiții pentru dezvoltarea capacităților viitoare : încă cinci fabrici, unele din ele aflîndu-se de pe acum în construcție. Totodată își vor găsi rezolvarea integrală și problemele sociale de care vorbeam înainte, la care aș adăuga trimiterea la odihnă în 1980 prin bilete de sindicat (al căror cost este parțial suportat de întreprindere), a 1 200 muncitori, cifră pe care nu o atingeam nici pe de parte în anii precedenți. Veți înțelege deci mai bine de ce spuneam că ne simțim cu adevărat stăpîni pe destinele noastre.

— Am auzit că în ultima vreme s-a introdus în combinat o inovație : ora de gîndire. Firește, nu în sensul că la dumneavoastră oamenii ar gîndi doar o oră, iar restul ar lucra mecanic, ci în sensul că s-a găsit o cale originală (după cîte știm, ea nu a fost preluată din nici un manual de știință a conducerii) prin care impactul noului solicită mai mult gîndirea, atrăgînd atenția asupra unor hibe ascunse și facilitînd soluționări care — dar doar după ce au fost găsite ! — păreau la mîntea oricui.

— Periodic, de pildă o dată pe lună sau la două luni, fiecare inginer, tehnician, funcționar devine responsabil timp de o oră pentru un anumit loc de muncă. De reținut că respectivul nu trebuie să fi avut nici o contingență prealabilă cu acel loc de muncă, pe care e în chemat să-l observe cu deosebită atenție, cu ochiul nealterat de rutină, de obișnuință. Apoi trebuie să facă la conducere o prezentare critică a celor sesizate și, în funcție de cele constatate și dacă este cazul, să propună două-trei soluții de îmbunătățire.

— Metoda a început să dea roade în producție sau se află încă în curs de experimentare ?

— Am depășit de mult faza experimentală. Pe această cale s-au rezolvat unele probleme privind transporturile interne, activizarea utilajelor, folosirea materialului mărunt de lemn și organizarea locului de muncă. Cineva a observat, bunăoară, că dacă o anumită mașină ar fi deplasată cu un metru nu ar mai fi nevoie de un cărucior pentru deservirea ei. Pare simplu, dar nimeni nu se gîndise pînă atunci la aceasta. Alt exemplu : șefa serviciului de desfacere a observat timp de o oră o mașină de furniruit. Tovarășa nu avea o pregătire tehnică specială care să-i permită să facă propuneri cu acest caracter, dar a observat că muncitorul respectiv stătea tot timpul într-o rînă. „De ce stai într-o parte ?" l-a întrebat. „Sufl㠄 un aer rece de la o conductă spartă și mă trage — a răspuns — și țin capul plecat ca să mă feresc". Pînă atunci, poate din inerție sau din alt motiv, omul nu se plînsese de această situație și nici maistrul nu luase măsurile cuvenite de remediere. Bineînțeles, defecțiunea a fost imediat eliminată și muncitorul stă astăzi într-o poziție normală. Iarăși, totul poate părea minor, dar, în fond, este implicată aci ergonomia muncii, avînd un rol foarte important. Prin „ora de gîndire" noi nu ne așteptăm la soluții senzaționale, demne de un Edison ; urmărim doar ca prin mobilizarea forțelor colectivului să împingem munca înainte și să creăm condiții mai bune de activitate. În plus, muncitorul simte astfel o legătură sporită cu conducerea, îi simte prezența alături de el.

— Cum ați reușit să diminuați practic la zero fluctuația mîinii de lucru, deși nu cu mult timp în urmă dădea de furcă : un număr foarte mare de muncitori veneau și plecau fără a putea fi stabilizați.

— Ne-a ajutat și sociologia ! Un cercetător a efectuat un studiu — pe bază de chestionare nesemnate — asupra **fluctuației latente,** a prevăzut, cu alte cuvinte, o posibilă fluctuație în viitorul apropiat — cam atîți și atîți muncitori vor părăsi întreprinderea, dacă nu se vor lua din timp măsuri. Studiul a mers însă dincolo de simple constatări, reușind să scoată la lumină cauzele adînci.

— Care au fost ele ?

— Mai mulți muncitori s-au plîns de cîștigul prea mic. S-a constatat însă că în realitate nu obiectau împotriva nivelului de retribuție, ci asupra faptului că nu cîștigau suficient, deoarece nu puteau lucra la randamentul necesar din cauza unor deficiențe de aprovizionare cu materiale. Am luat firește măsurile cuvenite și atît producția cît și cîștigul au sărtat corespunzător. Cîțiva s-au plîns de comportarea incorectă a unui maistru. Și în acest caz am acționat în consecință. Alții au declarat că doresc să plece din întreprindere fiindcă nu există cantină. Drept care am înființat o microcantină cu două meniuri ; se servește și o masă caldă la ora zece ; totodată, am deschis și un chioșc alimentar. Un număr de muncitori au invocat lipsa de pasiune pentru meserie, dar și în cazul lor chestionarele (ele erau foarte amănunțite) au relevat că nu era vorba atît de lipsă de pasiune, ci de anumite insatisfacții materiale.

— După cîte știm, combinatul posedă un laborator de psihologie a muncii. Ce contribuție a adus el în procesul de producție ?

— Psihologul nostru, în afara testelor obișnuite pentru stabilirea îndemînării în meserie etc., a făcut și așa-numite **teste de atmosferă,** pentru a ne ajuta să cunoaștem mai bine starea de spirit, doleanțele îndreptățite ale muncitorilor. Sînt și unii timizi care, din această pricină, ezită sau tărăgănează să ridice anumite probleme. Spre mirarea noastră am descoperit că unii timizi, sau poate temători de maistru, de șeful de echipă sau din alte pricini, nu „și-au depus nici măcar cererea de avansare în categorie. Aceleași teste au dezvăluit că maiștri bine cotați nu erau, în fond, apreciați de colectiv. Unele cadre de conducere — s-a dovedit — erau considerate de colectiv că lucrează mai mult cu vorba decît cu fapta, în timp ce alții se acopereau reciproc, deși știau foarte bine că munca nu mergea cum trebuie. Își spuneau : „De ce să-l critic pe cutare, din moment ce am nevoie de el ca să-mi acopere și el propriile mele lipsuri ?" Desigur, acestea au fost cazuri de excepție, însă este bine că le-am putut cunoaște și pe această cale, pentru a se lua măsuri de îndreptare. Testele sociologice și psihologice bine organizate și bine interpretate dau posibilitatea oamenilor să-și expună părerile în mod sincer. Este și aceasta **o modalitate de participare la conducere.**

— Și experiența dumneavoastră întărește, așadar, că una din cheile succesului rezidă, așa cum cere secretarul general al partidului, în muncă vie cu oamenii și nu în rezolvări birocratice, în rezoluții neacoperite de fapte.

— Omul muncii trebuie să simtă că este Cineva, nu un anonim, că părerea lui este ascultată. Faptul că în comitetul oamenilor muncii noi aplicăm regula ceasorniculuI (toți participanții sînt invitați pe rînd să ridice problemele și să ia parte la discuții) și că masa la care ne reunim este circulară, astfel încît nimeni nu poate spune că stă în capul cui, nu ține de formă, ci de fond. Într-o atmosferă tovărășească, în care dreptul la replică apare de la sine înțeles și în care toți participanții au ceva de spus, se realizează autoconducerea muncitorească, iar problemele se rezolvă mai lesne și mai temeinic. Cel mai mare dușman al nostru este teama de a îndrăzni, rutina.

— Este probabil și motivul pentru care ați pus să se afișeze în sala de ședințe, la loc vizibil, „CUM SE UCID IDEILE", tocmai pentru a preveni colectivul — fie și cu un surîs — cum NU trebuie procedat. Un pseudodecalog al inerției, împotriva căreia trebuie luptat :

- Am mai încercat noi asta
- Este o schimbare prea radicală
- N-avem timpul necesar
- Sîntem prea mici pentru așa ceva
- De ce să schimbăm, din moment ce merge și așa ?
- Conducerea nu va aproba niciodată o asemenea propunere
- O să ne facem de rîs
- S-o punem la dosar deocamdată
- A mai încercat cineva înainte ?
- În întreprinderea noastră nu va merge

A acționa împotriva spiritului, dacă nu a literei acestui pseudodecalog, înseamnă a acționa în lumina principiilor de bază ale noului mecanism economic, ale autoconducerii muncitorești, înseamnă deschiderea față de nou, față de viitor.

L. NIȚESCU

Bătălia pentru piersici mai multe și mai bune

La 1 martie 1981, Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Valul lui Traian, județul Constanța, va împlini 4 ani. Numindu-se așa, ea cercetează și produce în același timp, dar face chiar mai mult decît atît. Se străduiește și, judecind după rezultate, reușește să pună bazele unei tradiții în zonă, din acest punct de vedere Dobrogea fiind, oricît ar părea de ciudat, săracă.

În atingerea acestui scop, uneltele pomicultorilor din Valul lui Traian sînt, pe lîngă cele obișnuite, munca, pasiunea și migala, probate pe lungimea a 365 de zile și pe suprafața a 700 de hectare, ultimele însumînd 4 ferme și un sector dendrofloricol. După spusele directorului Cristache Popa, predomină aici simburoasele și fluxul continuu. Adică, pe de o parte, piersicul și caisul, culturi în care, pe lîngă producția propriu-zisă urcată la 16—18 tone la hectar, stațiunea mai are și obligații de îndrumare, fiind for metodologic. Ea preia noul, îl verifică în colecții, îl testează în ceea ce se cheamă parcele pure, după care, difuzîndu-l, îl introduce în marea producție din județele Constanța și Tulcea. Adică, pe de altă parte, munci care durează cît anul, tăieri, tratamente, fertilizări, arături, irigări și așa mai departe, executate cu mașini moderne și, cînd e cazul, cu mîna, alegerea lăstarilor, de pildă, se face manual, supuse toate unor tehnologii de vîrf, competitive.

Chiar dacă cei mai reprezentativi specialiști ai stațiunii sînt bărbați, vom reveni asupra lor, majoritatea o dețin femeile, cercetarea fiind, 3 sferturi, încredințată lor, Elenei Topor (ameliorare), Marioarei Trandafirescu (protecție), Alexandrinei Indrieș (material săditor), Ioanei Velicu (dendrologie), Elenei Bitlan (floricultură), Mariței Păvălan (biologie) și Lianei Dumitru (floricultură), femei de toată isprava, Topor și Bitlan chiar doctoranzi, în ciuda vîrstei. Colectivul acesta e, din cîte ne-am lămurit, laborios și unit, pus în slujba unei cercetări devotate, la capătul căreia piersicele trebuie să cîștige, cantitativ și, mai-ales, calitativ. Se poartă aici o asiduă bătălie pentru o nouă calitate, iar rezultatele se văd cu ochiul liber. Stațiunea a realizat, în premieră, soiul de piersici numit nectarin, remarcabil ca aspect și gust, fructe care, la o privire fugară, seamănă cu prunele, dar care sînt chiar piersici, ba încă niște piersici foarte căutate de consumatori ! Un alt succes înregistrat la Valul lui Traian, marul de iarnă, cu privire la care sceptiții băgau mîna-n foc că nu va putea fi adaptat la clima și solul Dobrogei, el găsindu-se la el acasă numai în zonele premontane. Recoltindu-l în prezent, sub supravegherea tehnicianului Nicolae Cocea, „14 ani în pomicultură și în producții record", cum îi place să se recomande, specialiștii de la Valul lui Traian au demonstrat că se poate, marul de iarnă dobrogean rivalizînd, din toate punctele de vedere, cu cel de Voineasa sau Vălcni !

Directorul unității e, cum spuneam, Cristache Popa. Horticultor la bază, el a lucrat o vreme la Vidra, un sfert de ceas de Capitală. Soția și o mai veche patimă, lupta pentru combaterea eroziunii, l-au împins spre Dobrogea, unde a găsit, mai întîi la Pantelimon și Murfatlar, acum la Valul lui Traian, un teren propice afirmării, la propriu și la figurat. Ca să stăm de vorbă cu dînsul a fost nevoie să-l coborîm din carlinga unui tractor, inginerul Popa înțelegînd să fie, prin muncă, exemplu pentru ceilalți, considerînd că un director, pentru a fi cu adevărat director, trebuie să știe să schimbe, la nevoie, costumul la două rînduri cu salopeta. Dacă pe Cristache Popa l-am găsit pe tractor, pe Vasile Constantinescu l-am găsit lucrînd la 3 uscătoare solare, inginerul mecanic al stațiunii fiind, după vorba cuiva, meșter la toate. Chiar dacă lucrurile n-or fi stînd chiar așa, e de datoria noastră să scriem că, datorită minții și mîinilor inginerului Constantinescu, pomii de la Valul lui Traian, aproape un milion la număr, sînt stropiți cu un pulverizator deosebit, realizare proprie, unealtă ce implică o economie de soluție mergînd pînă la 20 la sută.

Dacă stațiunea a ajuns să fie cunoscută peste mări și țări, ea întreține strînse colaborări cu Universitatea din New Jersey, asta se explică, în mare măsură, și prin munca secretarului ei științific, doctorul-inginer Preda Ionescu. Cercetător de elită, cu nume înscris pe coperțile unor cărți de referință, „Pomologia" sau „Tehnica irigării culturilor hortiviticole", Preda Ionescu e, fără îndoială, un prieten devotat al piersicului, despre care e gata să-ți vorbească ore în șir, ca despre o iubire iremediabilă. De la el am aflat, de exemplu, că se cunosc pe lume 3 mii de specii, povestea acestui fruct fiind foarte complicată, fascinantă pe alocuri, în sensul că „pleacă de la o cultură pretențioasă, în care greșeala și tafrina abia așteaptă", tafrina deformans, ca să facem o scurtă incursiune în botanică, încrețindu-i frunzele, un fel de cancer al piersicului. La Valul lui Traian, din cele 3 mii de specii, pot fi întîlnite 600, iar în producție, mult mai puține, alegerea intervenind după studii și observații atente, migăloase.

Ca o ultimă noutate, înainte de a pune punct final acestei relatări, să adăugăm că, în prezent, sînt cercetate aici 150 de soiuri de migdal, din care cîteva s-au și înaintat, spre testare, la Niculițel și Fetești, cele dintîi rezultate fiind încurajatoare.

Deși tînără, Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Valul lui Traian e pe cale să întemeieze o tradiție, despre care depun mărturie, de anul acesta, piersici și caise mai multe și mai gustoase. Drumul e, reamintim, abia la început, dar semnele lui sînt limpezi și, tocmai de aceea, demne de laudă.

OVIDIU IOANIȚOAIA

La Botoșani, al II-lea Simpozion național de acupunctură

Un succes evident dar și o absență regretabilă

La Botoșani, într-o exemplară organizare a Direcției sanitare județene, s-au desfășurat, timp de două zile, în 3 și 4 octombrie, lucrările celui de-al II-lea Simpozion național de acupunctură.

Între participanți, nume de marcă ale școlii românești de acupunctură, cum ar fi, de exemplu, profesorul doctor docent N. N. Gheorghiu din București, unul din veteranii acupuncturii din țara noastră, sau doctorul C. Ionescu-Tîrgoviște, șef de lucrări la Clinica de nutriție și boli metabolice, ori medicii Teodor Caba, din Călan, și Vasile Bigu, din Galați, oameni care prin lucrările publicate — cum este cazul medicului Teodor Caba — precum și prin strădaniile și pasiunea ardentă manifestate față de destinele acupuncturii românești — cum e cazul doctorului C. Ionescu-Tîrgoviște și al medicului Vasile Bigu — au impus, atît în țară, cît și peste hotare, școala noastră de acupunctură. De asemenea, printre participanți, cu o comunicare ce a stîrnit un larg ecou, profesorul doctor docent I. Hăulică din Iași, care, fără să fie un practician al metodei, a făcut o amplă trecere în revistă a modului în care acupunctura combate durerea, adică, mai concret, a prezentat și comentat bazele fiziologice ale analgeziei prin acupunctură.

Și pentru că, iată, am și ajuns la acest capitol al comunicărilor, să menționăm că ele au fost în număr de 60, ceea ce, să recunoaștem, reprezintă un adevărat record, mai ales că majoritatea au avut parte și de o amănunțită dezbatere din partea participanților. Din păcate spațiul tipografic nu ne permite, deocamdată, decît o selectivă și succintă menționare a cîtorva din aceste comunicări, fără a se considera că stabilim astfel o oarecare ierarhie valorică.

Ne-au reținut atenția deci cele cîteva comunicări ce au confirmat rezultatele excepționale obținute în tratamentul astmului bronșic în criză prin acupunctură. Printre referenți, medicul Teodor Caba, dar și medicul primar Vasile Iacob din Sibiu, care ne-a declarat: „Nu știu dacă medicina pe care o practic, medicina generală, mi-a oferit satisfacții atît de mari precum cele datorate activității de acupunctor. Sub privirile uluite ale cîtorva zeci de familii din Sibiu am reușit ca în doar 20—30 de minute de la plantarea acelor, să-i redau astmaticului o respirație liniștită și un calm teribil, în vădit contrast cu acea cumplită zbatere a sa după o gură de aer. Dacă un denigrator al acupuncturii ar participa la o astfel de intervenție, sînt sigur că și-ar schimba total atitudinea. Acupunctura este o șansă pentru sănătatea noastră, a tuturor".

În aceeași ordine de idei ne-au impresionat și lucrările susținute de medicul primar Aurel Popescu din Timișoara sau de medicul Codru Căliman din comuna Flămînzi, județul Botoșani, lucrări ce au demonstrat eficiența acupuncturii în combaterea unei jenante și complexe maladii cum este cea a enurezisului la copii. Dealtfel, la Florența, în cadrul lucrărilor celui de-al VI-lea Congres internațional de acupunctură, cercul de la București s-a prezentat cu o comunicare similară, fapt ce vine să ilustreze reușitele acupuncturii românești în acest domeniu.

O altă comunicare, demnă de toată atenția specialiștilor, a fost cea susținută de medicul Rodica Vișinescu din Constanța și intitulată: Rezultatele tratamentului prin acupunctură în hiperlipoproteinemii. „Mai exact spus, ne-a declarat medicul Rodica Vișinescu, este vorba de modificări ale lipidelor plasmatice prin acupunctură, sau, mai simplu, de scăderea colesterolului. De precizat că la această lucrare au colaborat, cu aceleași merite ca și mine, doctorul C. Ionescu-Tîrgoviște și medicul nutriționist A. Danciu din Brașov. Ce am demonstrat cu această lucrare? Că tratamentul acupunctic duce la o scădere de aproximativ 20 la sută a lipidelor plasmatice".

Și lista comunicărilor, inclusiv a rezultatelor obținute prin acupunctură în combaterea altor maladii, ar putea continua. Dar, constrînși de spațiul tipografic, ne oprim deocamdată aici, ceea ce vrea să însemne că vom reveni cu noi și noi amănunte, atît în ceea ce privește aria terapeutică pe care o acoperă această metodă, cît și în legătură cu statutul propriu-zis al medicilor ce practică acupunctura, statut care, așa cum s-au exprimat numeroși participanți la simpozion, este încă neclar din mai multe puncte de vedere. Considerăm, cu alte cuvinte, că mai sînt încă multe de făcut pentru ca șansa de sănătate numită acupunctură să-și intre pe deplin în drepturile ce i se cuvin, pe măsura rezultatelor obținute, precum și în atenția reală a Ministerului Sănătății, minister care, de exemplu, putea trimite la fața locului un reprezentant ce și-ar fi notat unele din neajunsurile semnalate de cei ce se-ncumetă să practice această metodă indicată ca directivă de însăși Organizația Mondială a Sănătății. Regretînd deci că n-am avut plăcerea și onoarea de a întîlni la acest al doilea Simpozion de acupunctură și un reprezentant al Ministerului Sănătății, promitem să revenim cu noi amănunte într-unul din viitoarele numere ale revistei noastre.

VICTOR NIȚA

Mașina cu metanol stă cu frîna de mînă trasă!? De ce?

În numărul 10 din anul acesta scriam în revista noastră despre invenția inginerului Ștefan Nicolaescu din Oradea, care a realizat un motor ce folosește un combustibil format din benzină și amestec de metanol și apă. Amestecul utilizat reduce poluarea, îmbunătățește randamentul mecanic și realizează importante economii de benzină. Autoturismele vor consuma doar 20 la sută din benzina pe care o consumă astăzi. În urmă cu trei ani, primele rezultate au fost testate la Institutul de cercetări pentru autoturisme din Pitești pe autoturismul 1—BH—5 128, proprietatea inventatorului. Într-un buletin de încercări, din septembrie 1979, elaborat sub supravegherea Centralei de autoturisme Pitești se arată că consumul pe sută de kilometri, la viteza de 80 de kilometri la oră, se situează între 1,7 și 2,8 l benzină și între 4,2 și 5,7 l metanol. Rezultatele au fost obținute pe mașina 042 499 AG, pusă la dispoziție de Centrala de autoturisme. Să mai arătăm că **cheltuielile la o sută de kilometri parcurși (numai carburantul) sînt de 18—20 de lei.** Invenția inginerului Ștefan Nicolaescu a fost depusă la O.S.I.M. în 10 iunie 1977. De la ultima noastră discuție cu inventatorul s-au mai întîmplat multe.

Dacia-1 300, proprietatea inginerului Nicolaescu, a parcurs pînă astăzi 180 000 de kilometri, din care 140 000 cu combustie mixtă, fără reparații. Autoturismul primit de la Pitești pentru testare a parcurs 36 000 de kilometri, bineînțeles fără reparații.

Anul acesta, în iunie, a avut loc la Oradea un concurs auto. Locul I a fost ocupat de mașina cu combustie mixtă, condusă de Francisc Gherdan. Publicul, care fusese informat că participă la întrecere și o mașină care folosește metanolul, i-a făcut acesteia o galerie entuziastă de la început pînă la sfîrșit. Este încă o dovadă că publicul ține cu tehnica nouă, este receptiv la tot ce este nou. Din păcate însă nu publicul e factorul de decizie în astfel de situații.

Între timp, s-au făcut o listă cu priorități și nelipsita minută, care preciza următoarele termene : 15 mai — echiparea a 10 mașini care să funcționeze cu amestec benzină-metanol. Nu s-a făcut ;

30 mai — întocmirea tehnologiei de echipare cu instalația de amestec și întocmirea calculației de prețuri. Nu s-a făcut.

Dar să n-o lungim prea mult ! Nu s-au trimis la specializare trei muncitori și un maistru pentru noul echipament, nu s-au echipat 10 autoturisme cu carburatoare comandate la Uzina 2 Brașov, obligații, de asemenea, prevăzute în minută. Pompa PECO pentru metanol pentru 15 tone pe lună a fost realizată, dar n-are ce și cui să livreze. Omologarea prototipului, programarea fabricației și punerea în fabricație prevăzute a se realiza în iunie, iulie și august au fost amînate și fără prea multe explicații.

Rezumînd, nu s-a făcut nimic. Și asta în condițiile în care mașinile testate de inginerul Nicolaescu au parcurs, cu rezultate foarte bune, zeci de mii de kilometri, au fost încercate pe bancul de probă și au fost supuse unor comisii de specialiști care au constatat valabilitatea sistemului prin comparație cu altele, avantajele lui.

La O.S.I.M., de mai bine de trei ani, dosarul invenției, ajuns la sute de pagini, continuă să fie în examinare ?!?! Și toate astea în condițiile în care inginerul Ștefan Nicolaescu a fost sprijinit de comitetele județene de partid din Bihor și Argeș, de Consiliul central de control muncitoresc al activității economice și sociale, de Centrala industrială de autoturisme Pitești, de directorul general al acesteia, inginer Simion Săpunaru. Ca urmare a acestui sprijin, inventatorul a urmat o detașare de 6 luni la Pitești, unde i s-au pus la dispoziție, imediat, bancuri pentru încercări, precum și o mașină Dacia-1300 pentru testări.

Un calcul estimativ arată că economiile realizate prin aplicarea acestei invenții ar fi, anual, de ordinul miliardelor.

Prin introducerea unei spirale de încălzire a metanolului și prin sisteme de izolare a motorului, a redus consumul de carburant cu 0,8—0,9 litri carburant la suta de kilometri în același timp cu îmbunătățirea proporției : 1 litru benzină — 7 litri metanol. A ajuns să consume 100 de grame carburant pentru un cal-putere, în timp ce, la ora asta, clasic, se consumă 120—140 de grame. Continuă să aducă îmbunătățiri acestei mașini pe care o vrea în fabricație, convins fiind că este un vehicul al viitorului. Este convins că printr-o colaborare cu adevărat tehnică între ceea ce a gîndit el și ce au gîndit alți cercetători care se ocupă de problemă, rezultatul poate fi unul singur : o mașină românească cu combustie mixtă care va rezolva poluarea și criza de carburant pe bază de hidrocarburi. Pentru toate astea inginerul Ștefan Nicolaescu nu cere nimic. În schimb, dă totul : timp, pasiune, idei și o permanentă dorință de colaborare. Chiar nu vrea nimeni să i le primească ?!

OPREA GEORGESCU

Arheologia, un domeniu al marilor pasionați

L-am aflat într-un apartament modern din centrul Devei, dar ceva mai ferit de artera-inimă a orașului, ocrotit de tumultul ei. Alături de soția sa, profesoară de latină, acum pensionară, și a unei nepoțele cu ochii de azur care, la 9 ani, e sigură pe sentimentele ei și declară că, cel mai mult pe lume, îl iubește pe bunicul. Bunicul — pe care îl deranjăm de la masa plină cu manuscrise — lucrează ceasuri întregi, cu liniște și neclintită.

— Și pentru că ne-ați îngăduit să vă tulburăm această oră de muncă, vă rugăm să ne satisfaceți curiozitatea, la ce lucrați ?

— Sub îngrijirea tracologului I. Rusu — singurul nostru specialist în limba tracă — se pregătește la Cluj-Napoca un volum asupra tuturor inscripțiilor romane găsite pe teritoriul ținutului Hunedoara. Oamenii n-au uitat că pe multe le-am descoperit, le-am colecționat și le-am adunat eu, vreme de aproape 30 de ani. Minunată inițiativă, deoarece multe din aceste inscripții, neconservate cum trebuie, s-au distrus ori sînt în fază avansată de uzură, de degradare. Aici, la Deva, a existat poate cel mai important lapidarium din țară, dar de 8 ani pietrele stau afară, și multe care au fost din gresie ori din piatră de calcar s-au distrus. Le-am adunat cu grijă, cu multă oboseală, chiar cu procese — le-am luat de la niște conți, care m-au dat în judecată. A apărut un prim volum, cu inscripțiile descoperite în Banat, acum cele din ținutul Hunedoarei.

— Am citit în „Enciclopedia istoriografiei românești" că, inițial, ați lucrat la Institutul de studii clasice al Universității clujene. De ce ați preferat totuși Deva, unde v-ați stabilit și ați rămas toată viața ?

— Da, e o întrebare. Puteam să rămîn la Cluj, publicasem lucrări științifice încă din studenție și tot din studențe am lucrat la săpături arheologice, luat de cel ce mi-a fost dascăl, Dimitrie Mihail I. Teodorescu, primul care a inițiat cercetări în cetățile dacice din munții Orăștiei. Unul dintre creatorii școlii de arheologie de la Cluj. Dar să revin la întrebare. În 1931, la recomandarea consiliului facultății și aprobat de Academie, am fost trimis la Școala română din Italia înființată de prof. Vasile Pârvan, unde m-am specializat în arheologie. Erau pe vremea aceea două școli române în străinătate, una în Franța, înființată de marele Iorga, și cealaltă în Italia, înființată de Pârvan, firește, finanțate de români. Și fiecare dintre cele patru universități din țară — București, Cluj, Iași, Timișoara — trimitea cîte un absolvent în fiecare an pentru specializare, vreme de doi ani. România era singura dintre țările europene mici care aveau asemenea școli în cele două mari centre de cultură. Fusesem trimis să mă specializez în antichități romane. Cînd m-am reîntors, mi-am dat seama că nu am perspective prea mari în universitate. Nu erau nici măcar conferințe, nici la Iași, nici la București. Și, în plus, eram molipsit de acea boală numită arheologie. De ce am preferat Deva ? Aici era un muzeu de istorie-arheologie și etnografie încadrat ca atare din 1922, dar ale cărui baze le pusese, la 1882, Simion Bărnuțiu, fondatorul unei Societăți de istorie în Deva. Apoi, ținutul Hunedoarei era cea mai bogată zonă arheologică și mai plină de antichități din Transilvania, era centrul stăpînirii dacice preromane și centrul stăpînirii romane în Dacia. Existau, de asemenea, cîteva sute de așezări de comună primitivă... Destul teren de lucru, numai voință să fi avut și dorința să cercetezi !

— Tovarășe Octavian Floca, de cînd datează, practic, cercetarea arheologică la cetățile dacice din munții Orăștiei ? Cît de bine sînt ele cunoscute azi, în 1980 ?

— Vă spuneam că primele cercetări le-a inițiat curînd după marea Unire, din 1918, profesorul Dimitrie Mihail I. Teodorescu, venit de la București la catedra de arheologie din Cluj. A adus contribuții esențiale în localizarea și începerea investigațiilor arheologice sistematice în zona capitalei statului dac (Costești — Grădiștea Muncelului), relevînd semnificația și importanța descoperirilor. A cercetat și a publicat în 1929 și 1930. Săpăturile, pe urmă, din lipsă de fonduri și din cauza evenimentelor vitrege pe care le știm, au fost întrerupte. S-au reluat în 1949, la inițiativa Academiei R.P.R., de către prof. Constantin Daicoviciu și de către mine. Am fost toată viața colaboratori apropiați și prieteni apropiați. Dînsul era responsabilul cercetării, iar eu, responsabil adjunct. După un an s-au și încheiat lucrările de la cetatea dacică Piatra Roșie, cu rezultate deosebit de fructuoase, comunicate într-o lucrare de prof. Daicoviciu.

În 1950 a început, propriu-zis, marea campanie de la Grădiștea de Munte. S-au dezvelit o parte din zidurile cetății, cîteva dintre sanctuare și o serie de așezări cu caracter civil, gospodăresc. În 1952 și 1953 am continuat lucrările : s-au descoperit încă un sanctuar și discul solar, cercul cu semnificație calendaristică — dealtfel se vedea la suprafață. S-a găsit un bogat inventar — ceramică și un impresionant număr de unelte de fier. Și tot atunci s-au descoperit primele elemente care mărturisesc cunoașterea scrisului de către daci. Chiar dacă n-a avut o răspîndire de masă, a existat cu siguranță. Pe unele blocuri de piatră s-au găsit incizate litere sau grupe de litere cu un alfabet grecizant (adaptat la nevoile limbii dace), inscripții interpretate fie ca semne de meșteri, fie ca scriere propriu-zisă. Alături de aceste litere s-a găsit și faimoasa inscripție „Decebalus per Scorilo".

Se interpretează că, într-o epocă mai veche, cînd dacii aveau legături cu grecii, de care au fost influențați în foarte multe domenii, au împrumutat și alfabetul lor, iar mai tîrziu, intrați în legătură cu cultura romană, — așa cum au părăsit moneda de influență grecească, — au împrumutat alfabetul latin.

Așa încît, personal, cred că dacii, societatea dacă, sînt primul popor de pe meleagurile noastre care bate monedă și este tot primul care folosește scrisul.

— Iertați-mă, dar mi se pare că n-am răspuns și la partea a doua a întrebării, cît de bine este cunoscută azi Sarmizegetusa dacică ? Nu avem încă publicate ori nu cunoaștem noi acele lucrări fundamentale, monografice despre capitala marelui și vestitului stat dac centralizat al lui Burebista și Decebal, despre poporul față de care romanii aveau o veritabilă fascinație, „fascinația hiperboreană", cum o numesc sursele istorice romane ale vremii.

— Concomitent cu cercetările de la Sarmizegetusa — și în urma unei întreruperi temporare din 1954 — s-au făcut săpături și sondaje de control și la alte puncte arheologice din munții Orăștiei, cum au fost : Virful lui Vulpe, Pustiosu, Blidaru și multe alte locuri. Împrejurarea a adus după sine cunoașterea generală, de ansamblu, a marelui complex de cetăți-fortificații defensive din munții Orăștiei, ceea ce a constituit o surpriză extraordinară, întrucît nimeni nu se aștepta, față de cele cunoscute pînă atunci, să aibă o extindere atît de mare. Personal, socotesc însă că în munții Orăștiei nu s-a procedat cel mai bine cu investigațiile arheologice. Fiind vorba de săpături sistematice nu a fost potrivit ca după Sarmizegetusa, și înainte de a fi cercetată exhaustiv, să se deschidă alte obiective. Sîntem în 1980, sînt 30 de ani de la deschiderea șantierului, și Grădiștea nu e săpată și cunoscută în întregime ! Una dintre erorile mari care s-au făcut — aș spune chiar pe plan național — a fost neglijarea nu a restaurării, care este un lucru mai greu, ci a conservării și consolidării lucrărilor descoperite. Mă refer în special, dacă nu exclusiv, la cele dacice și romane, supuse degradării. Logic ar fi fost ca, la aceste descoperiri și obiective de mare însemnătate națională, arheologii să fi fost dublați, asistați și de un arhitect restaurator care, prin specialitatea sa, să-și dea seama ce trebuie să facă pentru conservarea monumentelor găsite. Această lipsă a restaurării, a activității de conservare imediată, o resimțim astăzi cînd, după 25—30 de ani de la dezvelirea monumentelor dacice, unice nu numai la noi în țară, unice în Europa, unice pe glob — comparabile prin interes istoric și proporții cu vestigiile incașilor, egiptenilor, asiro-babiloniene, etrusce etc. — constatăm că s-au degradat îngrijorător, iar multe chiar s-au distrus iremediabil. Mă refer și la Cetatea de la Piatra Roșie și la Bănița. La aceasta din urmă a rămas prea puțin din ceea ce s-a descoperit la început. S-au dus zidurile ! Au fost adevărate cariere de piatră pentru populația din jur.

— Dar la Grădiștea ?

— Chiar la cetatea de scaun a regilor daci, dacă s-ar fi efectuat lucrări de conservare și consolidare, astăzi alta ar fi fost imaginea ei. Dau un singur exemplu de distrugere de către dintele vremii. Din drumul care duce de la cetate la sanctuare, Drumul Sacru, lat de 4 metri și ceva, cu bordură pe margini — dezvelit în 1950—1951 — acum, la restaurare, abia s-au mai găsit, au mai rămas cîteva, maltratate și astea, din șutele de lespezi de piatră, de talie, un adevărat drum regal, pompos. Înlocuirea lor, acum, după 30 de ani, cu altele fabricate ad-hoc, desigur că nu mai poate avea nici aspectul, nici valoarea originalelor.

— Cunoașteți deci, stimate tovarășe Octavian Floca, faptul că Sarmizegetusa se află în proces de restaurare-conservare. Ca unul dintre importanții dacerlogi din România, ca unul care ați lucrat o viață, alături de profesorul Constantin Daicoviciu, la cercetarea ei și, în plus, ca cel ce ați condus aproape 30 de ani Muzeul de istorie din Deva, ați fost consultat de cei ce înfăptuiesc azi această generoasă operă ?

— Nu. Nu m-a consultat nimeni cu nimic. Deși nu sînt și nu mă consider izolat, mă duc permanent la muzeu, țin conferințe, răspund la solicitările Comitetului județean de cultură. M-a bucurat vestea că s-a realizat un drum de acces, întrucît a fost un impediment capital nu numai pentru cercetători, dar și pentru intrarea monumentelor în aria de cunoaștere a marelui public. Noi mergeam cîte 8—10 km pe jos, am stat în cort, ne făceam singuri de mîncare. Ce vă spuneam, arheologia nu o fac decît marii ei pasionați.

— Nu vă supărați, mai insist pe o întrebare pe care cred că e firesc să și-o pună generația noastră, a celor mai tineri : de ce atît de puține lucrări științifice despre aceste cetăți extraordinare pentru istoria noastră ?

— Uitați, și eu consider că ar fi cazul să nu ne mai mulțumim cu rapoartele periodice de săpături cerute de Academie. Este așteptată o monografie sau, mai bine-zis, diferite monografii privitoare la obiectivele cercetate. Pînă în prezent nu a apărut decît monografia cetății Piatra Roșie, sub prestigioasa semnătură a lui C. Daicoviciu. Eu acum lucrez la o monografie a Cetății Bănița.

— Și la care alte puncte arheologice ați mai participat direct ?

— Localitățile sau obiectivele arheologice unde am executat săpături, în colaborare sau singur, în îndelungata mea activitate ca arheolog sînt numeroase. Aș aminti doar cîteva : Costești, Tibiscum, Brețcu, Cașolț, Cluj-Napoca (str. Plugarilor și str. Banatului), în munții Orăștiei, Bănița și Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

— Interesant, la Ulpia Traiana Sarmizegetusa — mai favorizată atît în privința cercetării ei exhaustive, cît și a conservării — la dezvelirea căror monumente ați luat parte ?

— Am făcut parte din colectivul de săpături condus de prof. C. Daicoviciu și am participat direct la dezvelirea impozantului Amfiteatru, ca și a Palatului Augustalilor. Din inițiativă personală am cercetat Mausoleul Aurelilor, Villa Suburbana, cît și o Villa Rustica, precum și un minunat cuptor de ars materiale ceramice de construcții.

— Cunoaștem, stimate tovarășe Octavian Floca, și se recunoaște aceasta unanim, că sînteți printre primii numismați specializați din țara noastră. Cercetările dumneavoastră s-au aplecat tot asupra epocii dace ?

— Cu precădere, atît din perioada preromană cît și după cucerire, publicînd lucrări în țară și în străinătate.

— Ne numiți cîteva ?

— Cu „Monnaies daciques du type Hunedoara", publicată în limba franceză în revista „Dacia", m-am impus. Am arătat circulația monetară la daci, demonstrînd — după figurile de pe monede, după cronologia lor și variatele figuri aflate pe teritoriul țării noastre — că ele au fost monede de trib și că aveau o largă arie de răspîndire. Apoi, am publicat „Descoperirea monetară de la Sălașul de Sus și unele considerații asupra monedelor romane republicane de inițiere" și „Contribuții la cunoașterea tezaurelor de argint dacice", pentru a enumera doar cîteva.

— Octavian Floca este și autor de ghiduri turistice ale Hunedoarei — al fostei regiuni, al actualului județ. Chiar dacă sînt de popularizare sînt niște mici enciclopedii. Cum ați reușit să cunoașteți atît de bine, aproape total, ținutul acesta unde ați muncit ? Și cînd ați avut timp și pentru asemenea lucrări ?

— Permiteți să fac o corectare. Primul ghid al județului Hunedoara datează din 1936, dealtfel, primul ghid din România. Iorga, în „Revista istorică" — poftiți, citiți — îl remarcă și în numărul din aprilie-iunie 1938, îl face o recenzie deosebit de favorabilă, care mă măgulește și azi. Pe coperta lui, spre deosebire de celelalte două ghiduri ulterioare, apare un coautor, prieten bun al meu, Victor Șuiaga. Să vă spun ce e cu el. Și-a ipotecat casa pentru a putea ou tipări acest ghid. Ce vreți un gest de mai mare prietenie ?! Sigur că l-am trecut coautor să-i dau garanția că își va recăpăta banii, casa.

— Cum ați cunoscut ținutul ?

— Bătîndu-l cu piciorul, citind, informîndu-mă, stînd de vorbă cu oamenii, iubindu-l. Din 1934 și pînă în 1962, cînd am ieșit la pensie, n-am fost niciodată în concediu de odihnă. Vara eram întotdeauna la săpături. Asta era odihna mea.

— Și acum nu vă lipsește ?

— M-am acomodat. Acum am, în fine, timp să redactez ce mai am de spus în legătură cu ceea ce am cercetat. Alta este durerea mea. Ați fost la muzeu ? S-a reorganizat. S-a adus la zi, n-am nimic cu asta. Dar mă doare că secția de arheologie, care are un material atît de bogat și de tradiție atît de îndelungată, a fost înghesuită în 2 cămăruțe. Plus că, această clădire, așa cum s-a amenajat acum, nu mai este respectată și pusă în valoare. Construcția ei datează de pe la 1600, iar decorația de interior, cu stucaturi și picturi pe tavane, deosebit de valoroasă, de pe la 1700 : este o clădire dintre cele mai interesante ca monument de arhitectură laică din această parte a țării. Și nu se mai vede nimic, totul a fost acoperit, iar tavanele au fost perforate pentru a se monta neon. Eu nu știu cum a aprobat așa ceva comisia județeană a patrimoniului național ? ! Apoi, lapidariumul tot nu și-a găsit un adăpost. Pietreie, de mare însemnătate, cu inscripții unice, stau, cum vă spuneam, de 8 ani tot afară în ploi, aruncate prin spatele muzeului și se degradează. Interveniți, prin revista dumneavoastră, să fie salvat ceea ce a mai rămas.

— Scriind, vom interveni, stimate tovarășe Octavian Floca. Vă mulțumim pentru cele spuse cu suflet, cu generozitate, cu competență și onestitate.

CICI IORDACHE ■

Doctor docent Octavian Floca — istoric, arheolog, numismat, muzeograf, prestigios dacolog — s-a născut la 23 martie 1904 în satul Zlagna, jud. Sibiu.

Urmează liceul din Dumbrăveni, iar Facultatea de litere și filozofie în Cluj. Se specializează în arheologie la Școala română din Roma, în anii 1931—1932. Își ia doctoratul în 1940 cu teza „Sistemele de înmormîntare în Dacia superioară romană".

Din 1934 și pînă la pensionare, în 1962, este directorul Muzeului regional Hunedoara din Deva. Publică peste 100 lucrări științifice, aducînd date noi, inedite, referitoare la sistemul de apărare al dacilor dinainte de cucerirea romană, contribuții la cunoașterea tezaurelor de argint dacice, a monedelor dacice de tip Hunedoara, a tradițiilor celtice...

Distins, în 1938, cu premiul „Vasile Pârvan" al Academiei Române, în 1951 cu Premiul de Stat al R.P.R., membru al Consiliului internațional al muzeelor de pe lîngă UNESCO, membru al Societății de științe istorice din România.

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Acuzat de pagubă în avutul obștesc pe care nu l-a diminuat, ci l-a sporit

Caut forma publicistică beneficiară a secretului de a fi în cîteva sute de rînduri tipografice în același timp îndeajuns de explicit în descrierea unor tehnici de lucru mai puțin cunoscute și îndeajuns de convingător în expunerea sentimentelor și impresiilor mereu în schimbare de-a lungul anchetei. Fără această îmbinare, fără o dozare potrivită a ponderilor s-ar compromite definitiv înțelegerea cazului Aurel Stănescu. „Nea Aurică", cum e cunoscut A. S. în Vîlcea, a fost șeful centrului de contractări și achiziții de animale. În această calitate a fost condamnat, pentru abuz în serviciu, la un an cu executarea pedepsei la locul de muncă. La întreprindere, noua conducere e rezervată : este într-adevăr foarte util și nu de puține ori a adus însemnate servicii pe care numai un om ca el le putea aduce. N-a adus prejudicii, dar dacă a fost condamnat, ceva trebuie să fi făcut el, oameni mai pricepuți decît noi în interpretarea legilor au apreciat și noi luăm lucrurile ca atare. „Oamenii mai pricepuți în interpretarea legii" spun : N-am vrut să intrăm în amănunte dar e limpede că un om cu serviciu nu poate crește singur 40 de tăurași, a avut oameni angajați, un fel de argați, care i-au adus în două luni un beneficiu de peste 30 000 lei. Poate fi cinstit un astfel de om ? Cine n-ar vrea, pentru orice fel de muncă, să obțină peste 15 000 lei într-o lună ? Nea Aurică însă n-a fost condamnat pentru 30 000 lei cîștigați probabil fără muncă. N-a fost condamnat nici pentru că a angajat forță de muncă străină. Nu s-a vrut să se intre chiar în amănunte și Aurel Stănescu a fost condamnat pentru vina de a fi luat spre îngrășare 40 de tăurași fără a-i fi plătit înainte, așa cum prevede legea, ceea ce constituie un abuz și o tulburare a funcționării mecanismului financiar al întreprinderii. Aurel Stănescu se apără : Nu i-am plătit, e drept, dar de ce nu i-am plătit ? Tăurașii luați spre îngrășare nu devin prin plata lor proprietatea individului. Ei rămîn în continuare proprietatea statului. Procedeul de plată prealabilă este o siguranță pe care statul și-o ia pentru a preveni cazurile de pierdere, înstrăinare etc. Pentru ca tăurașii să fie plătiți, banca acordă avansuri. În acest fel, în caz de pierdere sau înstrăinare, individul rămîne în litigiu cu banca, banca avînd instrumente potrivite pentru recuperarea banilor. Nu este vorba deci de o tulburare a mecanismului financiar al întreprinderii, ci de o garanție în plus. Că este așa și nu altfel, chiar în anul cînd eu am fost condamnat centrala schimbă sistemul și acordă crescătorului nu numai dreptul de a prelua spre îngrășare animale fără a le mai plăti anticipat, dar acordă și o serie întreagă de alte avantaje care nu existau atunci. Rezultă de aici interesul fundamental al statului de a încuraja această formă de creștere a animalelor, mult mai ieftină decît sistemul îngrășătorillor, multe deficitare, costisitoare, cu cheltuieli mari de personal, lumină, utilaje etc. Cine să încurajeze acest sistem dacă nu noi, cei ce lucrăm nemijlocit cu animalele ? De ce județul, dacă forma aceasta este cea mai rentabilă, n-a dat timp de 15 ani, cît au trecut de la apariția legii, nici măcar un singur animal spre îngrășare unui particular, Nu fiindcă sistemul era insuficient cunoscut ? Nu pentru că producătorul nu avea încredere în rentabilitatea pentru el a acestei forme în care statul era interesat ? Cum se putea depăși acest handicap dacă cineva nu-și asuma riscul de a demonstra personal eficiența sistemului ? Asta am încercat eu. N-am plătit animalele fiindcă m-am dus la bancă și am cerut avansul legal. Banca mi-a promis acest avans legal, apoi s-a răzgîndit. Am insistat. Am fost la bancă cu directorul meu, cu șeful-contabil, cu inginerul-șef, am demonstrat că avansul este legal și, mai mult, încurajat în toate județele țării. Banca mi l-a refuzat. După două luni, în fața refuzului băncii de a-și exercita nu numai dreptul, dar și obligația, am înapoiat animalele cu un plus de greutate.

Nu e clar cazul, spun cei îndreptățiți să analizeze posibilitatea unei revizuiri a dosarului. Dorința de înavuțire rapidă rezultă din beneficiul ultim, 30 000 lei în două luni, și mai rezultă din numărul mare de animale luate spre îngrășare cînd el, avînd serviciu, nu le-ar fi putut îngriji personal, cum prevede legea, ci, folosindu-se de funcția și prerogativele ei, angajînd muncă străină. Cum să dai soluție de achitare într-un asemenea caz ?

Cum să aperi public un individ care, chiar dacă în speță nu se face dovada vinovăției lui, e acuzat cu temei logic de moravuri opuse principiilor generale și chiar dacă el a fost condamnat conform obiceiului : Dacă noi nu știm, de ce el știe precis !

Iată pentru ce timp de mai multe zile am abandonat probele dosarului și investigațiile obișnuite în favoarea cunoașterii specificului muncii. Am vizitat baze volante de predarea tăurașilor, am discutat cu crescătorii de animale, am fost în munți, am simțit răsuflarea animalelor înfuriate și aburul încins al pielii, am cunoscut oameni excepționali, am stat mult în preajma lui Aurel Stănescu, i-am cunoscut familia și am discutat cu oameni din comună. Pătrundeam treptat într-o lume puțin cunoscută și nu-mi mai era teamă decît de forța talentului în măsură să-i redea esența și mirajul pasiunilor ce o răscolesc. Esență fără de care cazul Aurel Stănescu n-ar putea fi înțeles, așa cum s-a și întîmplat.

L-am cunoscut pe Ion Moisoale, unul din presupușii „argați" ai lui Aurel Stănescu, l-am cunoscut într-o seară de o nemărginită frumusețe, pe o margine de deal, în liniștea fumurie a înserării. Se întorcea cu boii de la potcovit. Eu, zice, dacă ar fi să primesc un milion fără să fac nimic, numai să nu mă mai ocup de animale, n-aș fi de acord cu o astfel de propunere. Să cresc vite a devenit la mine un fel de a doua natură a mea, văd o ghindă și văd porcii, și mai caut și altele gîndindu-mă cum le-ar mînca animalele. Nu zeci, sute de porci cresc, și nu pentru că iubesc animalele, dacă le-aș iubi numai pe ele aș crește una, două și gata, eu iubesc cirezile, mulțimile de animale, îmi place să le văd multe laolaltă și eu fac să fie din ce în ce mai multe, să aflu secretul sporului lor, să le împiedic de a se îmbolnăvi, să le aleg pe alea de rasă de celelalte, să știu că dacă n-aș fi eu ele nu s-ar înmulți decît pe jumătate poate, să iau bani pe ele, deși banii la mine acuma nu mai contează, am pensie, doi boi, două vaci, păsări, legume, ouă, lînă și o singură fată pe care tocmai am măritat-o, ce să fac cu banii, nu pot rămîne departe de animale, mai ales că unii spun că nu se poate, că n-ar fi condiții de creștere. Știți dv. cîte condiții sînt în țara asta? Sînt, și puțini le văd. Aurică Stănescu a venit atunci la mine și așa am discutat că sînt condiții dar că puțini le văd și el care iubește animalele ca și mine mi-a spus că mă învață să cresc nu numai porci ci și tăurași, că și la tăurași e tot ca la porci, trebuie să le știi apucăturile, să înveți să-i muncești și după aia merge treaba singură cu o condiție : să fie multe, nu una, două, și eu i-am zis tot atuncea că n-am curajul să m-apuc de o treabă nouă, că am porcii mei și el a zis că cineva trebuie să se apuce odată și odată de treaba asta, dar că pentru treaba asta are nevoie de oameni ca mine — adică pricepuți ; și că dacă mi-e frică, el îa dublu și mi-l dă și pe socru-său ca ajutor și așa am ajuns să încerc eu cu 10 și el cu 20 de tăurași, eu o zi, socru-său o zi, sau el ziua și eu noaptea, fiind mai convenabil pentru mine noaptea, după ce-am culcat porcii, și chiar așa a fost, nu cum au zis unii că m-ar fi luat argat. Păi, eu mai pot fi argat la cineva cînd pot scoate și singur sute de mii de lei ? Pe urmă, dacă am văzut că pe el l-au condamnat, am renunțat să cresc vite, am rămas la porci, acuma am peste o sută, mă tot gîndesc la junci cînd văd atîta fineață neculeasă, cînd știu cît de grasă e iarba în unele locuri și cît de puține animale o pasc, mă gîndesc fiindcă nu pot să nu mă gîndesc, dar de luat spre creștere nu mai am curajul...

Mama lui Aurel Stănescu : ...După ce mi-au murit la rînd trei fete, mijlociile, cea mai mare de 12 ani, omul meu era distrus de durere, îl luasem sărac, dar frumos, și am zis că dacă noi sîntem săraci, copiii noștri să nu mai fie și am muncit cum nu știu dacă a mai muncit cineva din neamul nostru și am încropit gospodăria asta și am mărit-o apoi, el se întorsese puțin beteag din războiul din Moldova în primul război mondial și a fost foarte greu, am cunoscut și foametea și toate necazurile și el a pornit pe jos la București, cu fiul cel mare după el, și apoi iar s-a întors și am luat-o de la început și pot spune că mai bine ca acuma n-a fost niciodată. Aurică s-a dus să crească animale, îi plăceau lui animalele și l-am lăsat cu toate că după prima lună s-a întors acasă cu o leafă de 18 lei, da' el a zis că nu poate fără animale și-i dădeam eu bani ca să poată merge la serviciu și cît s-a zbătut el, îmi venea să-i bat, venea iarna murdar din cap pînă în picioare, fiindcă punea mîna s-ajute și din simplu agent comunal a ajuns șefui centrului de contractări și achiziții și tot la mine venea citeodată să-mi ceară bani, mamă dă-mi o sută de lei, da' tu — ziceam — pe ce muncești și el ridea și dacă ridea însemna că e bine. N-a mai rîs cînd s-a pus să dovedească el că se pot crește tăurași în număr mare, alerga toată ziua după nutreț și furaje, cără, venea, pleca, l-a trimis pe fiu-său în munți în loc să-l ocrotească și să-l lase să-și facă bălatul vacanța, l-a trimis și pe socru-său, s-a dus uneori și noru-mea, lăsîndu-mă singură cu gospodăria la aproape 80 de ani, de ce să ne omorîm așa, oameni buni, numai să dovedească el nu știu ce, i-au intrat savantlicurile în cap de cînd e la oraș, lasă mamă, zicea, e muncă și dacă e muncă o să vezi c-o să fie bine...

Vicepreședintele consiliului popular comunal : Oameni onești și cumsecade, nevasta lui Aurică — una din cele mai harnice femei din comună, și cînd spun harnică nu spun decît foarte puțin, face două norme, e prima pe cîmp, pleacă printre ultimii, îngrijește gospodăria, cultivă lotul ajutător, a avut animale contractate, crește păsări, e la fel de harnică ca și soacră-sa, o femeie ieșită din comun prin hărnicie și pricepere în toate...

— Va fi foarte greu, îi spun lui Aurel Stănescu, să convingeți pe cineva că n-ați urmărit în primul rînd cîștigul.

— De ce să conving pe cineva ? Chiar unul dintre judecători a spus : „Cine n-ar vrea să cîștige 15 000 lei într-o lună, făcînd orice muncă ?" Deci ar fi vrut și judecătorul respectiv. De ce n-aș vrea și eu ? Eu sînt numai un crescător de animale.

— Da, dar dumneata i-ai obținut folosindu-te de funcția pe care ai avut-o.

— Mulți gîndesc așa. Legea care permite crescătorilor de animale să preia vite spre îngrășare a apărut acum 15 ani. Eu eram ultimul om în ierarhia județului pe atunci: un simplu agent comunal ; nu mă pricepeam la legi. Alții se pricepeau însă. O lege, atîta lucru știu și eu, n-apare ca să mai fie încă o lege. În economie legile stimulează sau interzic. Legea asta stimula. Pe cine? Pe cine stimula dacă oamenii n-aveau cunoștință de ea? Dacă aș fi fost bancă agricolă aș fi umblat cu geanta de bani prin sate și aș fi spus oamenilor : luați avansuri, fraților, creșteți animale, o cere statul și e și în interesul vostru. Dar 15 ani de zile nici un om din județ n-a preluat o singură viță spre îngrășare. Nu-i nimeni vinovat că în județul nostru interesul urmărit de lege a rămas literă moartă? Asta nu-i o faptă penală? Nu-i o faptă penală că țara are nevoie de carne, votează legi și legile rămîn pe hîrtie? Și vin eu după 15 ani și văd că județul Vîlcea preia viței și aceștia într-un număr insuficient, și în loc să-i crească și să-i îngrașe cu iarba de la noi îi dă spre îngrășare în alte județe. Crescătorii din Sibiu preluau vite de la noi și le îngrășau cu iarba noastră, pe pășunile noastre. De ce n-am face-o noi? Am abuzat de funcție cînd am gîndit așa, sau nu cumva chiar funcția mă obliga să gîndesc așa și nu altfel? Ce se omite aici? Se omite faptul că eu nu sînt recepționer de hotel sau jurist în București și am venit în munții Vîlcei ca să mă îmbogățesc indiferent cum. Eu sînt crescător de animale și am luat spre creștere animale. Nu numai eu ci toți cei ce lucrăm cu animalele și să-i sfătuim pe alții să le crească ar trebui să fim noi în primul rînd mari crescători de animale. Cu ce drept moral îi spunem țăranului : Fă contracte că e bine, îți spunem noi. Care noi ? Noi, birocrații? Noi, funcționarii? Noi, perceptorii? Ce încredere are țăranul în perceptor, știți? Am vrut să mă îmbogățesc? Sînt ferme specializate care lucrează în pierdere, iar eu am vrut să mă îmbogățesc? Nu e de rîs? Dar să presupunem că banii pe care i-am luat la urmă sînt în întregime ai mei și pentru ei n-am cheltuit nici furaje, nici benzină, nici muncă. Mi-au rămas mie, nea Aurică, peste 30 000 lei bani gheață. Dar vă întreb: atunci cînd m-am apucat să fac ce-am făcut și am vrut să dovedesc că se pot crește cirezi chiar în județul nostru, cum aș fi reușit s-o fac dacă nu cîștigînd, dacă nu arătîndu-le tuturor ce se poate obține? Spuneți și dumneavoastră : în loc să se facă vîlvă, uite ce-a făcut Stănescu, faceți și voi la fel (eu am fost sigur că voi primi felicitări !), bagă-l pe Stănescu în pușcărie ca să nu mai facă nimeni ca el. Și ați văzut că oamenii s-au speriat și n-au mai vrut să la vite la îngrășat.

— Dumitale ți s-a reținut culpa de a nu fi achitat înainte viteii luați spre îngrășare, cum prevedea legea pe atunci.

— Dar tot legea prevedea că banca agricolă era obligată să-mi acorde avans pentru asta. Știți de ce nu mi-a dat pînă la urmă ? Fiindcă li s-a părut suspect că eu, crescător de animale, dar cu funcție, preiau la îngrășare 40 de viței. Ca să vedeți ce concepție ! Banca agricolă nu purta grija cărnii pe care județul n-o dădea cu toate că putea și era obligat s-o facă, purta grija lui Stănescu, nu care cumva să angajez oameni. Acum după ce i-ați cunoscut pe crescătorii cu care am colaborat vă puteți face și singur o imagine despre cît de mult cunoaște banca agricolă de la Vîlcea țărani. Banca a preferat să renunțe la lansarea unui experiment care ar fi adus zeci de mii de kilograme de carne ca să n-aibă bătaie de cap cu un presupus speculant care lucra în sistem fără penalizări de aproape 20 de ani. Le-a fost teamă să nu mă îmbogățesc eu, Stănescu, cu toate că banca dispunea de suficiente mijloace de control. Dealtfel, am și fost anchetat la Legea 18. Pînă la urmă am cîștigat. Dar știți ce-a spus unul dintre cei care mă judecau ? A spus că el e informat că nevastă-mea merge la coafor cu mașină mică. Ați auzit ? Nevastă-mea care are fața crăpată de vînt și mîinile înroșate și bătucite de atîta muncă merge la coafor în mașină mică. 15 ani de zile în județ nu s-a dat spre îngrășare crescătorilor de vite un singur animal, cu toate că legea stipulînd acest drept crea totodată obligația pentru organele de resort s-o îndeplinească, și nevastă-mea, una din cele mai harnice femei pe care le-am cunoscut în viața mea, este suspectată ca nu care cumva să meargă la coafor în mașină mică. Cine trebuia chemat în fața legii penale ? Eu sau funcționarii băncii ? Vorba aia, țara piere și baba se piaptănă. Și ca să vă dovedesc că este vorba de oameni și nu de altceva am să vă spun că numai în trei ani, cu o nouă conducere, întreprinderea noastră și-a triplat realizările.

— Dumneata, Aurel Stănescu, care pricepi foarte multe lucruri, nu înțelegi că atunci, neplătind animalele, ai încălcat legea și dacă n-ai fi avut funcția pe care ai avut-o, n-ai fi ajuns în situația de a le fi preluat fără plată, ceea ce constituie un abuz.

Președintele Tribunalului județean : Abuzul nu intră în discuție ; el a fost comis. Întrebarea care se pune este dacă acest abuz întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni penale. Sînt nou în județ și n-am urmărit cazul. Procuratura generală va decide în final.

Cînd apar aceste rînduri, procurorul general al republicii, Nicolae Popovici, a promovat recursul extraordinar în cazul Aurel Stănescu.

NICOLAE CRISTACHE ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

...Faună periculoasă

Cine are cîte o treabă la tribunal nu se poate să nu-l remarce. Pe stradă — fără rost, pe la ușa vreunei săli, vreunui complet de judecată — fără rost, în calea omului grăbit — apare tot el, fără nici un rost, se uită la tine, te măsoară, tu îți oprești fără să vrei ochii asupra lui, poate îl măsori și tu dacă nu ți-e capul plin de gînduri, și-atunci te întrebi : **„Ce-o fi cu ăsta ? Ce-o fi vrînd ? Cine o fi ?"** Cînd vede că te uiți mai atent la el, se „topește" discret din fața privirilor tale, de parcă a intrat în pămînt... Dacă l-ai cîntări după cum arată, adesea pleoștit, ponosit, scîrțîindu-și umbletul din colț în colț, n-ai da doi bani pe el. Dar, atenție ! Pleoștitul și ponositul poate face LUCRURI MARI. Te doare capul, uneori, ce lucruri mari...

De pildă, te divorțează — dacă vrei — la comandă ! Cum făcea cu o eficiență absolut uluitoare A.G., pensionar de boală cam bătrînel, leat '21.

Întîi și întîi, își recruta perechile supărate. **„Vreți să vă despărțiți ? Iute, cît mai iute ? Mare noroc ați avut că m-ați întîlnit pe mine. Sînt fost avocat, am relații sigure la judecătoria x sau y".**

Urmarea ?

A.G. se ținea de cuvînt...

Îi divorța pe oameni...

Le dădea certificat de divorț „oficial", cu ștampilă „în regulă", sustrasă de la cine știe care judecătorie, iar soții plecau de la el fiecare pe drumul lui.

Mai mult, **oamenii se recăsătoreau.**

Și mai mult : **oamenii făceau și copii în cea de-a „doua căsătorie".**

Așa a mers o dată, de două ori, de... șase ori. Pînă s-a descoperit că actele de divorț din prima căsătorie plecau de la un fals care ar fi trebuit să se vadă de la o poștă.

Dar uite că nu s-a văzut de ȘASE ORI !

Aceste șase ori însemnînd **23 de mii de lei escroci** + **vreo zece oameni ajunși bigami** + **nu știu cîți copii nelegitimi, născuți din căsătorii ilegale.**

Dacă nu s-ar fi întîmplat așa, nu aș fi crezut nici eu, nu ați fi crezut nici dumneavoastră, stimați cititori, pentru că toată povestea asta pare o glumă proastă, cu totul de necrezut.

Dar așa s-a întîmplat. Exact așa !

Atenție deci, oameni buni, la **fauna** din jurul tribunalelor. Nu vă încredințați rezolvarea problemelor oricărui individ pe care vi l-a „scos providența în cale" și e gata să vă servească. Se întîmplă, iată, să găsești pe cîte unul care te „servește" atît de bine, că nu-l uiți toată viața...

MARIUS POPESCU ■

Din vina cui familiile de la A.S.E. nu pot avea statut de familiști?

Sfîrșitul lui iunie 1980. Consiliul rectorilor al centrului universitar București repartizează studenților familiști ai Academiei de studii economice 40 de camere în căminele Institutului agronomic. La începutul lunii iulie „familiștii" care aveau cereri depuse pentru anul de studii următor sînt înștiințați de hotărîrea consiliului rectorilor și fiecare pleacă în vacanță.

23 septembrie. Surprinzător, deși a trecut aproape o săptămînă de la deschiderea noului an universitar, soarta „familiștilor" de la A.S.E. plutește în aerul cald al toamnei. Iar ei, „familiștii", bat drumurile, între rectoratul A.S.E. și cel al Institutului agronomic, acumulînd absențe, riscînd în felul acesta să piardă bursa. Ce împiedică ducerea la bun sfîrșit a unei decizii din iunie?

24 septembrie. Răspunde **Ioan Zăvoi**, prorector al Institutului de agronomie: Anul trecut am cazat 40 de familii de la Institutul de construcții, care anul acesta urmau să nu mai vină, deci consiliul rectorilor a dat automat același număr de camere pentru familiile studențești de la A.S.E. S-a întîmplat însă ca anul acesta să ne vină 150 de studente mai mult, fapt ce ne-a făcut să nu putem aproba decît 15 locuri, și astea cu mare greutate. Și cu studenții familiști de la A.S.E. ce se întîmplă? Nu știu, nu este obligația noastră, este a A.S.E.-ului, să se descurce. Personal văd problema rezolvată abia în semestrul al II-lea, cînd se va elibera căminul de tranzit. Deocamdată camerele sînt supraaglomerate, în căminul de fete fiecare cameră este ocupată de 5—6 studente, nu pot să mai fac rost de nici o cameră în plus, vă rog să mă credeți.

Situația pare fără ieșire „din cauze obiective"; iată-ne la rectoratul A.S.E. stînd de vorbă cu **Viorica Nicolau**, prorector: Deocamdată nu pot oferi statut de familiști tuturor familiilor din Academia noastră. În cele 15 camere au intrat cei cu priorități, iar ceilalți nu stau pe stradă: soțul stă la căminul de băieți iar soția, la căminul de fete. Trebuie să înțelegeți că nu pot da afară 6 studenți dintr-o cameră pentru a băga doi. N-ar fi eficient, nu?

Reiese deci că nimeni nu poate face nimic, că fiecare institut are motivele sale bine determinate.

Să dezvăluim și numărul celor care solicită, pe bună dreptate, camerele ce le-au fost distribuite de centrul universitar. Nu sînt sute, ci, pur și simplu, 38 de familii la Academia de studii economice. Aceștia doresc 38 de camere, nu 15! **Mircea Despa**, vicepreședintele al A.S. pe institut, ne declară: De la început conducerea Institutului de agronomie a adoptat o atitudine negativă, cineva spunînd că dacă A.S.E.-ul va obține un loc, un singur loc, își dă demisia.

Este limpede că în această situație, cînd de la început se pornește cu reavoință, cu o lipsă accentuată de interes, să nu se poată rezolva nimic. Să mai spunem că această stare păgubitoare de lucruri se perpetuează de ani de zile, fără să se încerce o rezolvare echitabilă, omenească, mai ales cînd e vorba de familii de studenți? Acest lucru ar trebui, măcar acum, în ai citelea ceas?, să dea de gîndit conducerilor celor două institute.

25 septembrie. Dis-de-dimineață, și la căminul studentelor, unde îi s-a spus că nu mai este nici un loc, că este supraaglomerat, am găsit camere goale, iar cele locuite aveau cîte patru paturi. Nici urmă de supraaglomerare! Diagramele ne-au fost refuzate chiar de președintele A.S.C. al Institutului de agronomie, Dumitru Teodorescu, sub pretextul că ele se află la studentele din comitetul de cămin, care, culmea!, erau la cursuri. În mod normal administratoarea Stefania Fuior trebuia să ne arate fișele de magazie, singurele care reflectă situația reală într-un cămin. Dar nu le-am văzut. În alte cămine am întîlnit camere ocupate de 2, 3 studente dar și de șase. La căminul C 3, administratorul **Petru Beldie** ne spune: Locuri pentru familiști s-ar putea face prin comasarea în camerele de nefamiliști a 5 sau 6 studenți, aici lucrul acesta este posibil. Dar pentru asta trebuie să primesc o dispoziție de la conducere, eu sînt prea mic, nu pot lua singur decizii. **Florin Rădulescu**, facultatea de cibernetică: Sînt încă multe camere nefolosite. În care se află un singur dulap. La căminul C 1 sălile de lectură ar putea fi folosite, pentru o bucată de vreme, ca dormitoare.

Acestea sînt constatările. Să nu uităm însă cîteva lucruri. 20 de camere într-un complex de cămine nu este o cerere impresionantă. „Familiștii" care le solicită sînt în ultimii ani de studiu, avînd nevoie de spații propice întocmirii proiectelor. Soluții sînt. Nu prin darea afară a unora, ci prin bunăvoință și înțelegere. O înțelegere pe care ar trebui s-o aibă și cei ce răspund de destinele instituțiilor de învățămînt superior.

GEORGE CUȘNARENCU

Un vînător de munte își amintește

23 August 1944. Borna începutului de istorie nouă a României. Granitul ei poartă încrustate cuvintele LIBERTATE și INDEPENDENȚĂ scrise cu singe și nețărmurit devotament de comuniști, muncitori, țărani și ostași. Privim ca într-un tablou apoteotic pe toți cei care au transformat visele și speranțele în realități. Îi vedem alevea cu arma în mîini, marcați de griji și eforturi, înfruntîndu-se cu fasciștii, izgonindu-i de pe meleagurile patriei. Chemarea glorioșului nostru partid comunist catalizase forța, mînia și nădejdile poporului într-un nestăvilit torent revoluționar, care punea capăt unui trecut odios și angaja țara pe făgașul unei dezvoltări libere, de sine stătătoare.

Chemarea la luptă pentru înlăturarea dominației fasciste, adresată de comuniști poporului și armatei, a străbătut ca fulgerul drumul spre constiințele muncitorești și ostășești. Declanșarea insurecției era un act legitim, de mult așteptat de către întreaga națiune. În acea zi de 23 August 1944 — povestește locotenentul-major (r) Gheorghe Dobrin — eram ofițer de serviciu pe unitate. Este vorba de Batalionul 21 vînători de munte cu sediul în Beiuș. Comandantul, maior Mihuțoiu, un gorjean plămădit parcă pentru meseria armelor, mi-a ordonat: „Domnule sublocotenent, ieși din serviciu și împreună cu plutonul pleci spre Daniș. Ne așteaptă zile pe cît de grele pe atît de măreț. Am încredere în dumneata și în ostașii pe care-i comanzi. Din acest moment ne aflăm în stare de război cu adevăratul dușman".

Văile, înălțimile, ca și străvechii codri bihoreni păreau încremeniți într-o tulburător de adîncă liniște. Inimile noastre băteau însă în ritmul tensiunilor de dinaintea marilor confruntări cu vrăjmașul. Daniș era unul din punctele prin care trecea frontiera suferințelor noastre de după 1940. Pășeam spre Daniș încrezător în izbîndă, simțeam alături oamenii din zonă care nu s-au împăcat nici un moment cu ideea de a fi despărțiți pe nedrept de frații lor în cale ne-a ieșit un localnic, pe nume Chindea. Era tulburat. Înjura de mama focului pe hitleriști și horthyști, care minaseră podul de peste Crișul Negru.

Era pentru prima dată cînd, tînăr ofițer, simțeam umbra morții că-mi dă tîrcoale. Împreună cu un grup de ostași am controlat pilon cu pilon. La unul dintre ei am găsit cinci kilograme de trotil. Fitilul cu ardere lentă apropia cu fiecare minut explozia. Cu un calm pe care numai momentele fatale ți-l pot da am înlăturat sursa aducătoare de distrugeri și moarte. Fusese prima misiune îndeplinită în zilele de foc ale insurecției. Podul avea să fie de mare folos trupelor noastre în acțiunile ce au urmat.

Sublocotenentul Dobrin, ostașii săi, ca dealtfel toți militarii unității, s-au angajat fără menajamente în acțiuni care aveau să le aducă biruință după biruință. Tînărul cu înclinații evidente spre artă și literatură, pasionat pentru muzica clasică și-a redescoperit vocația sa de iscusit vînător de munte.

Din zestrea amintirilor sale spicuim situații și fapte emoționante. „La Sînnicolaul Român comandam un pluton de branduri de 81,4 mm. Generalul Mociulschi, comandantul Diviziei 3 munte, după o discuție scurtă, mi-a spus: „Am nevoie de o subunitate de șoc. Te numesc comandantul unei companii de pistolari".

Cu cei 45 de ostași am executat zeci de incursiuni, de fiecare dată semănînd spaimă în fasciști. Cronica companiei se îmbogățea zi de zi cu fapte ostășești demne de idealul pentru care luptam. În linia întîi, acolo unde se plămădesc marile izbînzi și victorii, am străbătut meleaguri pitorești spre Salonta și Oradea, apoi spre întinderile Pustei ungare, pînă în zona Polgar. La est de Tisa, fasciștii organizaseră o apărare puternică. Aici, comandantul diviziei urma să ia o hotărîre privind regruparea forțelor și mijloacelor, trecerea temporară la apărare în vederea reluării ofensivei. Cu privire la zona în care trebuiau luate cele mai severe măsuri de siguranță și apărare se confruntau puncte de vedere diferite. Pe baza datelor culese în cîteva incursiuni am insistat pentru supravegherea unei porțiuni de teren mlăștinos. Comandantul diviziei a ținut seama de informațiile noastre și acțiunea marii unități a reușit. Țara m-a onorat cu înalta distincție „Coroana României" clasa a V-a în grad de cavaler. Acestui ordin avea să i se alăture la puțin timp, în prima parte a lunii decembrie 1944, „Coroana României" clasa a IV-a, pentru faptele de arme săvîrșite în luptele din masivii munților Bükk.

„...Era în ziua de 8 ianuarie 1945, pe la orele douăsprezece. Împreună cu ostașii mei ne-am angajat în trecerea rîului care nu părea un obstacol deosebit. Hitleriștii ne-au întins o capcană. Ne-au contraatacat de front și flanc. Singura alternativă era să respingem contraatacurile, să rezistăm, fără a da un pas înapoi. Retragerea însemna moarte pentru toți. Simteam că sînt loviți de mine toți ostașii. Fasciștii trăgeau în disperare. În acest infern în care puteam fi lovit de sute de ori de gloanțele care-mi fluierau peste creștet sau care-mi mușcau poalele mantalei, necazul mi-a venit de la un proiectil. Explodase doar la cîțiva metri și rotul de schije mi-a ciuruit piciorul drept. Ca prin minune am fost scos din grindina de gloanțe și obuze de către ostașii mei. Ce-a urmat? La ambulanța unde am fost dus mi s-au dat primele îngrijiri. Apoi am fost transportat la spitalul din zona interioară nr. 303, instalat în țară, la Lipova. În suflet purtam însă și o altă „rană" — cea a despărțirii de tovarășii mei de arme, de vitejii mei ostași, despărțire ce-mi răpea bucuria de a fi părtaș la biruința finală, care se apropia, asupra fascismului".

Pe timpul spitalizării, sublocotenentul Dobrin a trecut prin clipe grele. Vindecarea cerea amputarea piciorului drept. Profesorul Florian Mandache, șeful secției chirurgie, înduioșat de soarta tînărului ofițer, și-a propus să încerce imposibilul. Și a reușit. Tratamentul a fost extins pînă la 15 decembrie 1945. În acest timp a fost avansat la gradul de locotenent, dar terminase cu cariera militară.

„M-am despărțit de arma vînătorilor de munte cu o nostalgie greu de explicat. Crezul meu format în liceul de la Blaj, în atmosfera de istorie și glorie cultivată de dascălii mei, se năruise. Suferința îndurată de mine, de ceilalți ostași răniți pe front m-a determinat să fac tot ce-mi sta în puteri ca să devin medic. Aveam 23 de ani. În tot timpul cînd m-am aflat în spital am studiat cu aviditate diferite manuale de medicină. În 1946 am devenit student la Facultatea de medicină. A fost foarte greu. Rana de la picior adesea recidiva și mă ținuia la pat. Dar n-am abandonat. În 1948, pe timpul oracticii, i-am reîntîlnit pe profesorul medic Mandache care-mi salvase piciorul. Lucra în spitalul de urgență Floreasca. M-a felicitat și m-a încurajat.

Devenit medic, am fost repartizat la Sanepid, în București. Se ținuse seama, desigur, de invaliditatea mea. Nu eram mulțumit. Mă mistuia dorința de a sluji direct cauza alinării suferințelor oamenilor. Și iată-mă în colectivul de medici al Policlinicii industriale 23 August. Aici am cunoscut cele mai mari satisfacții. Împreună cu tovarășii mei, am contribuit la găsirea de soluții pentru reducerea cazurilor de îmbolnăviri profesionale, între care silicoza. Muncitorii de la Uzinele 23 August, cei de la întreprinderea Acumulatorul mi-au simțit din plin omenia profesională. De cîțiva ani sînt la pensie. Militarul din mine n-a dispărut însă. Mă simt și acum la datorie. Ca medic mă aplec asupra tuturor celor care mă solicită. Admir, prețuiesc și-i ajut pe muncitori — cei care duc pe umerii lor țara, prezentul și viitorul ei".

Locotenentul major Dobrin a fost trecut în rezervă. Doctorul Dobrin a fost pensionat. I-a rămas activ, în sensul cel mai frumos al cuvîntului, sentimentul datoriei față de patria dragă, liberă și independentă, cu un prestigiu fără precedent, Republica Socialistă România.

Colonel CONSTANTIN ZAMFIR

Carpați 2000

Un rău evitabil: chimizarea agriculturii montane

Ecologic, chimizarea pămîntului reprezintă incontestabil un rău.

Nutrițional, acest rău își sporește substanțial dimensiunile.

Dar o treime din produsul agricol mondial este distrus de insecte, iar populația are nevoie, înainte de orice, de hrană... A nu utiliza îngrășămintele chimice ar însemna a obține producții — mai ales cerealiere — insuficiente necesităților de consum.

Cantități de 400—500 kg substanță activă, la hectarul agricol, sînt lucruri astăzi normale în marea agricultură. Efectele negative sînt numeroase: pămînturi cu microstructura prematur epuizată, remanențe, acumulări și efecte sanitare dintre cele mai importante.

Știința se află angrenată într-o febrilă căutare și pe această coordonată. Dacă se va reuși sau nu să se descopere soluții-tampon, noi și inofensive metode de practicare a unei agriculturi rațional-intensive, sînt întrebări ce-și așteaptă răspunsul, sînt frămîntări pentru viitor.

Dacă în România de azi se utilizează importante cantități de îngrășăminte și alte substanțe fito, fungi și insecticide, acțiunea acestor substanțe se răsfrînge de regulă asupra unui strat de sol cu microstructură stabilă, a cărui adîncime se măsoară adesea din jumătate în jumătate de metru. Potențialul biologic al unui astfel de pămînt, capacitatea sa de producție, suportabilitate și regenerare, sînt incomparabile net superioare pămînturilor montane.

Solul agricol de munte este un minimal strat cu potențial furajer limitat și care-și bazează întreaga sa existență și capacitate de regenerare pe închiderea perenă a unui circuit natural: după recoltarea ierbii, coletele și rădăcinile putrezesc și sub acțiunea unor microorganisme se vor transforma în puțin humus. Furajul ce se recoltează va hrăni animalele, care la rîndul lor, prin adaosul de substanță organică rezultată din procesele metabolice proprii și prin acțiunea enzimelor și a microflorei tubului digestiv va fi redat naturii ca îngrășămînt organic.

Îngrășarea sistematică a pămîntului montan cu gunoi de grajd reprezintă veriga de închidere a circuitului natural.

Omul intervine esențial în două momente: **al recoltării** — cînd privează natura de cea mai mare parte dintre plantele firesc destinate regenerării — și al **îngrășării** pămîntului, cînd restituie naturii ceea ce pentru o perioadă de timp i-a răpit. O omisie de cîțiva ani, nerestituirea sursei de humus — îngrășămîntul natural — determină aici, în munte, o neașteptată reacție a pămîntului, tradusă de obicei prin două mari forme de manifestare: apariția de plante dominative, nefurajere, cu dispariția prin concurență interspecifică a plantelor valoroase și schimbarea raporturilor a structurii — nardetele fiind o elocventă expresie — sau o invazie insidioasă a „mușuroaielor", denivelări ce apar prin sporirea treptată a reacției acide a solului și din alte cauze mai mult sau mai puțin cunoscute.

Refacerea cere măsuri radicale, deosebit de costisitoare și adesea imposibile în condițiile agriculturii montane tradiționale.

O forțare a acestei prea subțiri pături de sol este desigur cu putință, dar consecințele sînt nu numai nejustificate ci chiar grave: epuizarea rapidă a capacității de producție cu pericolul eroziunilor masive, **în caz de supradozare chimică**: concurență interspecifică și dezvoltarea unor specii de plante furajere cu tulpini înalte dar cu valoare nutritivă scăzută. Kilogramul de furaj nu se reflectă în rezultat — lapte-carne, — determinînd, în consecință, nevoia unei suplimentări cu furaje concentrate a rației. După un ciclu de patru-cinci ani de producție maximă sporită va apare o cădere subită sore producții reduse cantitativ și calitativ. Aceasta **la dozările moderate**.

Presiunea industriilor producătoare de îngrășăminte chimice există și poate fi considerată chiar firească, din punctul de vedere al acestei industrii. Dealtfel, o deschidere și spre zona de munte nu este cu totul cu neputință, cantitățile mici de amestecuri putînd fi acceptate și binevenite. Cu analize precise de sol însă și cu aprecieri științifice pe spații microlocale. Un drum de durată și de precisă organizare.

Acesta reprezintă expresia unei agriculturi intensive, iar faza, etapa zooagriculturii munților noștri astăzi — este tradițională, de tip extensiv — și va dura încă pînă la trecerea într-o altă etapă calitativă.

Problema îngrășămîntului pentru agricultura de astăzi a muntelui carpatin privește mai întîi o etapă de sporire a efectivelor de animale, ca sursă de îngrășămînt organic, îmbinată cu o altă etapă, de bună organizare a colectării rezervelor actuale de îngrășămînt organic ce se pierd neutilizate și în cantități uriașe: două milioane de ovine și un milion de bovine produc zilnic îngrășămînt organic lichid, **mustul de grajd**.

Organizarea colectării acestuia presupune însă două inevitabile eforturi materiale: modernizarea adăposturilor a grajdurilor, prin construirea unei **rețele de canalizare**, respectiv de **bazine colectoare** și implicit, o metodă practică de **transport și împrăștiere** uniformă, dozată potrivit tipului de pămînt, după criterii științific determinate.

La încheierea unui astfel de stadiu — al acumulării de ordin cantitativ — este preconizabil și saltul calitativ, spre o zooagricultură montană de tip intensivizat, moment al discuției despre volum și proporții în utilizarea îngrășămîntului chimic, ca element de adaos și nicidecum ca îngrășămînt de bază.

Prețul de cost al îngrășămîntului chimic, transportul, dificultățile de împrăștiere și necesități curente ale marii agriculturi — sînt aspecte ce limitează discuțiile actuale asupra subiectului: **chimizarea agriculturii în zona de munte.**

Dr. RADU REV

Un teritoriu al măsurilor mari

În inima Bucureștilor, într-un spațiu tangent cu liniile de cale ferată care se desfac ca niște spițe din peroanele Gării de Nord, Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" revendică un statut de excepție în industria Capitalei și a țării întregi. Nomenclatorul produselor ei este important din toate punctele de vedere prin prisma cărora, indeobște, judecăm un bun material și, nu întîmplător, însuși actul despărțirii de întreprindere a marilor instalații uzinate aici se concretizează în veritabile evenimente : cînd marile trailere cu emblema Transchim-ului își croiesc drum pe arterele Bucureștilor, de regulă noaptea, pentru a nu stînjeni fluxurile circulației municipale, însoțite de echipaje specializate, desfășurate în cortegii cu umerii apăsați de răspunderi amplificate la dimensiuni neobișnuite, spectacolul urnirii utilajelor spre rosturile preconizate se investește cu o tonică măreție.

Să răsfoim cîteva file ale nomenclatorului amintit, precizînd totodată că o filă întoarsă, în această incintă, poate atinge o pondere de ordinul a sute de tone : prese de vulcanizat anvelope de 75 țoli, reactoare chimice de proces cu pereți groși lustruiți la luciul oglinzii sau fermentatoare de 300 mc pentru Întreprinderea de biosinteze din Calafat... Ultimele sînt în curs de asimilare și, amănunțind firesc lucrurile, înțelegem repede că asimilarea unui produs nou, aici, presupune o întreagă istorie, parte integrantă din istoria din ultimele două decenii ale acestui colectiv muncitoresc cu tradiții. Și unul dintre interlocutorii noștri, inginerul Mihai Popa, secretar adjunct al Comitetului de partid din întreprindere, de vreme ce știm toți ce semnificație au înscris Atelierele C.F.R. „Griviția Roșie" în trecutul de luptă și muncă al Capitalei, chiar este convins că tocmai această istorie nouă se cere caligrafiată în filele unui carnet de reporter.

Și începem cu începutul, cu anul 1961, cînd producția atelierelor de altădată a început să se convertească spre dimensiunile ei de astăzi, pentru a depăși, în acest an, din punct de vedere valoric, un miliard de lei. De atunci, întreprinderea a traversat patru etape de dezvoltare, însăși Centrala de utilaj tehnologic pentru chimie și rafinării s-a grefat pe structura acestei mari întreprinderi, și oamenii ei, astăzi, au toate motivele să fie mîndri de o realitate revelatoare pentru

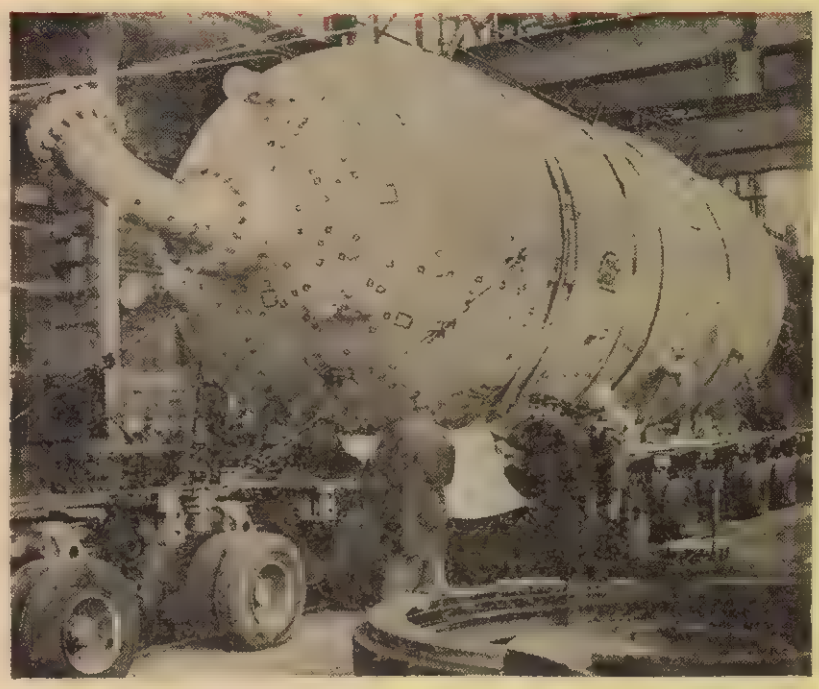

întreprinderii, putem selecta deja cîteva fapte care sînt tot atîtea succese : fabricația liniilor tehnologice pentru îngrășăminte complexe cu o capacitate de 360 000 t/an, fabricarea instalațiilor pentru producerea ureei, a acidului azotic și sulfuric, a sodei caustice și calcinate, fabricarea utilajelor pentru rafinării de mare capacitate. Numai ultimul cincinal, care a coincis cu etapa a patra de dezvoltare a întreprinderii, a concentrat aici investiții în valoare de 500 milioane lei și rodul lor, printre altele, îl reprezintă și marea hală de reactoare și coloane grele.

O trecere în revistă a oamenilor care, la rîndul lor, și-au reorientat profesiile spre noi orizonturi, își revendică titlul ei. Sudorul Nicolae Culea munceste aici de

an, și adevărul acesta de ordin uman nu poate fi despărțit de alt adevăr, de data aceasta de ordin tehnic : unde se zămislesc instalații cu gabarite mari, destinate să lucreze la temperaturi și presiuni înalte, să găzduiască în pîntecele lor reacții chimice cu o putere nestăpînită de coroziune, sudura rămîne regina tuturor îndeletnicirilor de care ne lovim. Sudura automată și semiautomată pe forme elipsoidale, sudura în tandem sau sudura în mediu de argon...

Combinatul chimic și rafinăria din Năvodari, extinderea rafinăriei din Brazi, combinatul petrochimic din Pitești, combinatele chimice din Bacău și Turnu Măgurele sînt numai cîteva dintre marile unități de profil în perimetrul cărora utilajelor fabricate aici le este pusă la încercare concepția. Mai mult decît să reducă la minimum importul de instalații complexe, Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" a izbutit și performanța de a orienta spre export circa 40 la sută din producția ei, spre Iugoslavia și Siria, spre Turcia, spre U.R.S.S., R.D. Germană sau Iordania. Primul prag peste care s-a trecut, sau **problema-cheie** cum o numesc oamenii : asimilarea tehnologiilor de vîrf, mai cu seamă în domeniul sudurii metalelor și al tratamentelor termice. Ani în șir, premierele industriale pe plan național s-au succedat aici într-un ritm alert. Și nici după trecerea acestui prag, producția, în această ramură, nu s-a redus la gesturi rutiniere. Aproape fiecare instalație are caracterul unui unicat : eforturi considerabile de concepție au pretins presele de vulcanizat anvelope de 75 țoli, livrate anul trecut Danubianei și în acest an întreprinderii specializate din Drobeta-Turnu Severin. Încă pretind un efort de concepție fermentatoarele de 300 mc pentru biosinteze...

Și alți oameni, în virtutea acestui efort, au acceptat ca pe o condiție firească și necesară ascensiunea profesională : Constantin Ghidarcea, muncitor de înaltă calificare, care va ieși curînd la pensie ca tehnician principal, sau cazangiul Emanoil Dible, sau maistrul Constantin Buzatu, devenit nu demult șef de atelier. Și un nou interlocutor, inginerul Barbu Criveanu, președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor din întreprindere, își asumă misiunea de a ne călăuzi prin teritoriile în care efortul de concepție tehnică amintit, cercetarea științifică uzinală, invenția și inovația se materializează în izbînzi demne de a fi consemnate în cronica istoriei noi a acestui colectiv cu trainice tradiții muncitorești. Invenția intitulată „mașini pentru țevi cu aripioare" o semnează inginerii Ion Dobre și St. Necula, ultimul fiind chiar directorul general al Întreprinderii de utilaj chimic „Griviția Roșie", și le-a adus locul întîi pe ramură și locul trei pe țară în întrecerile specializate. Altă invenție, „placarea automată în tandem", aparține aceluiași inginer St. Necula și tehnicianului Gheorghe Fritz. Un colectiv mai amplu a pus la punct presa de ambutisat de 1 600 kgf realizată în cadrul programului de autoutilare al întreprinderii. Și cu această tenacitate au fost abordate și principalele căi menite să conducă spre economisirea materialelor care aici își au prețul lor, sărind și el din măsurile obișnuite : prin generalizarea metodei de croire combinată și complexă a foilor de tablă, prin reducerea adaosurilor tehnologice de prelucrare, prin creșterea coeficientului de utilizare a laminatelor, prin reproiectarea convertilor de coloane cu funcționare verticală... Și nu am așternut pe hîrtie decît cîteva dimensiuni ale unui mod de a prestația într-o „mare întreprindere bucureșteană, cea mai mare întreprindere industrială din sectorul 1 al Capitalei.

MIHAI PELIN

În cursa pentru o statură industrială robustă, modernă

(Urmare din pagina 1)

centrale industriale și unități asimilate, 39 întreprinderi industriale, 16 întreprinderi de comerț exterior, 14 unități de construcții-montaj, 11 centre de calcul. Pentru a oferi un singur exemplu, revelator însă, vom spune că cele 36 de institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică din sector reprezintă 20 la sută din capacitatea în domeniu a întregii țări. La înălțimea acestor ponderi se ridică și înălțimea răspunderilor ce ne revin.

— Prin prisma înnoirilor din ultimii ani, ce înseamnă tradiție și ce înseamnă deschidere spre nou în industria sectorului 1 al Capitalei ?

— Nu încape nici o îndoială asupra faptului că această treime teritorială a Capitalei, pe care o reprezintă sectorul 1, a preluat din trecut cîteva întreprinderi cu prestigiu consolidat în ramura lor de activitate, împreună cu o puternică tradiție muncitorească, de multe ori exprimată prin gesturi supreme, care au devenit tot atîtea pagini ardente din istoria mișcării muncitorești din România, din istoria patriei. Din acest punct de vedere, atelierele „Griviția Roșie" ne oferă un exemplu înalt și concludent. La fel întreprinderea „Laromet". Dar nu este mai puțin adevărat că înnoirile la care v-ați referit, numeroase și semnificative ca substanță socială, și-au lăsat amprenta și asupra destinului din ultimii ani al acestor vechi focare ale spiritului muncitoresc. După 1970, și-au reorientat activitatea, în consens cu sarcinile și exigențele noi ale industriei țării întregi, atelierele „Griviția Roșie", despărțindu-se în două puternice întreprinderi — Întreprinderea mecanică de material rulant și Întreprinderea de utilaj chimic. Totodată, au apărut pe harta economică a sectorului 1 al municipiului București unități industriale noi, de o vădită modernitate, multe dintre ele reprezentînd ramuri de vîrf în tehnica mondială contemporană: Automatica, Întreprinderea de elemente de automatizare, Întreprinderea de aparate de măsură și control Otopeni etc. În sensul conturării depline a acestei realități, numai în anul 1979 investițiile s-au ridicat la 9,2 miliarde lei, acordîndu-se prioritate industriei grele și, în cadrul ei ramurilor de avangardă, în scopul lărgirii, modernizării și diversificării producției. Multe unități industriale cu profil consolidat sau în curs de consolidare și-au sporit substanțial capacitățile : și-a extins producția Întreprinderea de utilaj chimic, producția de laminate și aliaje din cupru a Întreprinderii „Laromet", la rîndul ei, atinge astăzi 10 000 t/an, cu 1 500 t/an fire lină pieptănată a crescut și producția Întreprinderii „Textila-Griviția". Dincolo de aceste exemple, și mai concludent este nomenclatorul general al produselor industriei sectorului nostru, prin gama lui de o cert[illegible] diversitate.

— Ce preocupări s-au dovedit a fi dominante în industria sectorului 1 în acest an 1980, ultimul an al cincinalului în curs ? În ce rezultate demne de remarcat s-au concretizat aceste preocupări ?

— Și în acest an, aplicarea în viață a prevederilor noului mecanism economico-financiar a fost și rămîne sarcina primordială a tuturor întreprinderilor industriale din sectorul 1, iar rezultatele la care am ajuns, credem, sînt la nivelul eforturilor investite. Am acordat atenția cuvenită și problemelor mari, și problemelor mici, aparent mici. Producția netă planificată, indicator sintetic de bază al noului mecanism economico-financiar, în cele 9 luni care s-au scurs din acest an, a fost depășită cu peste 95 milioane lei și menționăm printre unitățile solidare la acest succes productiv întreprinderile I.R.A. Griviția, I.A.M.C. Otopeni și Dacia. Amănunțind realitățile din suportul acestui succes, ajungem la cîteva secrete cunoscute dealtfel de toți : atenția acordată creșterii continue a productivității muncii se concretizează în sectorul nostru într-o producție suplimentară care depășește 4 000 lei pentru fiecare om al muncii ; au rodit corespunzător și eforturile în direcția diminuării cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă, acționîndu-se cu precădere în vederea reducerii consumurilor de materii prime și materiale, de energie și combustibili : nu mai puțin revelator este și procentul reprezentat în sectorul 1 de indicele de utilizare a utilajelor, de 86,6 la sută, peste această medie ridicîndu-se unități cu ponderi importantă, ca I.U.C. „Griviția Roșie", Automatica, Întreprinderea poligrafică [illegible] rul" sau Marmura. În sfîrșit, indicele de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor din întregul sector, la rîndul lui, a atins 93,3 la sută. Și nu avem intenția să ne oprim aici, dimpotrivă, vom insista în a imprima acestui indice o statură mult mai robustă. Ca o consecință nemijlocită a orientărilor la care ne-am referit, producția industrială globală a sectorului înregistrează în aceeași perioadă o depășire de 590 milioane lei, iar producția marfă un spor de 160 milioane lei. Dar, pentru că cincinalul viitor, ca să spunem așa, bate la ușă, sîntem datori să perseverăm în ceea ce privește optimizarea gradului de înnoire a producției, reducerea consumurilor specifice, creșterea performanțelor și competitivității produselor noastre. Sîntem hotărîți, în continuare, să ne respectăm întru totul angajamentul conform căruia ponderea produselor noi și reproiectate în ansamblul producției marfă să fie net superioară celei de 53,6 la sută realizată în primul semestru al anului în curs.

— Stimate tovarășe prim-secretar, desigur, întrucît convorbirea noastră se desfășoară chiar în inima țării, un interviu cu dv. ar fi în măsură să acopere mult mai multe realități, dintre care unele cu o semnificație aparte prin caracterul lor social major. În perimetrul urban din jurisdicția primăriei de pe bulevardul Banu Manta, de pildă, aflăm cea mai mare poartă feroviară și cea mai mare poartă aeriană a țării. Am putea invoca în discuție marile artere și parcuri ale sectorului, prestigioasele lui edificii, monumentele lui, insulele lui de liniște și reverie. Preferăm însă să abandonăm aceste subiecte posibile în grija reporterilor. Încît, în continuare, să ne putem [illegible] de ceea ce înseamnă și, mai ales, de ceea ce va însemna sectorul 1 din punct de vedere muncitoresc, industrial. În domeniul pe care l-am avut și pînă acum în vedere, care sînt perspectivele cincinalului viitor ?

— În ceea ce ne privește, pornind de la realizările noastre de astăzi, nutrim convingerea că vom păși cu dreptul în cincinalul viitor. Nu este numai o chestiune de încredere, ci și o datorie a noastră, a tuturor oamenilor muncii din această zonă a Capitalei. În viitor, dezvoltarea economico-socială în profil teritorial a sectorului 1 presupune un efort mai înalt și mai constant în direcția valorificării mai intense a resurselor umane și materiale de care dispunem, în amplificarea armonioasă a producției industriale și a celorlalte activități capabile să imprime dimensiuni noi vieții oamenilor, ansamblului civilizației noastre socialiste. Planurile de la care pornim, în această perspectivă, științific determinată, cu o rigoare și o cutezanță care poartă amprenta gîndirii înțelepte și clarvăzătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, sînt în deplin acord cu aspirațiile și posibilitățile noastre. Datoria de a obține, în 1985, în fiecare județ al țării, o producție de minimum 70 000 lei/om se regăsește și în planul dezvoltării în profil teritorial a sectorului 1. Chiar în 1981, primul an al viitorului cincinal, ne-am propus să depășim nivelul valoric de 15 miliarde al producției industriale globale. Și dispunem de toate condițiile ca, în 1985, în primul rînd prin creșterea productivității muncii, să realizăm cu 33,5 la sută mai multe produse decît în anul în curs, înscriindu-ne într-un ritm mediu anual de dezvoltare de 6,1 la sută. Se cere subliniat faptul că acest ritm nu va fi un etalon rigid pentru toate ramurile industriale. Dimpotrivă. De pildă, în întreprinderile subordonate Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini se va realiza, în aceeași perioadă, un ritm de creștere substanțial superior, de 9,9 la sută. În consecință, aportul unităților constructoare de mașini la producția industrială globală a sectorului se va majora corespunzător, de la 29 la sută în 1980, la 34,8 la sută în 1985. De asemenea, mult mai accelerat decît producția globală va spori și producția industrială netă, mai exact spus, ea va crește cu 7,6 la sută anual, această orientare fiind răspunsul nostru concret, practic la indicațiile Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, care, printr-o memorabilă cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne-a oferit și cadrul și cheia transpunerii în viață a noului mecanism economico-financiar, țelul primordial al întregii economii naționale. Apoi, cred că nu este lipsit de interes să trecem în revistă și sporurile pe care le vom realiza în principalele produse industriale, în cincinalul 1981—1985. Raportate la producția anului 1980, ele se vor prezenta astfel : mașini, utilaje pentru construcții și drumuri — 118,3 la sută ; elemente de automatizare — 132,6 la sută ; prefabricate din beton armat — 100 la sută ; mașini și utilaje tehnologice pentru industria ușoară — 67,7 la sută ; oțel brut — 28 la sută... În conformitate cu aceste obiective se va restructura însăși configurația aportului industriei sectorului 1 în [illegible] de izbînzi a economiei naționale și, implicit, ca și astăzi, inima țării va bate aici, în centrul și în [illegible] ei, și nu numai din punct de vedere sentimental. Sîntem deciși să ne consolidăm întîietatea în geografia economică a Bucureștilor și, alături de celelalte sectoare, cu care întreținem, cum este și firesc, relații strînse de colaborare, să contribuim din plin la ridicarea Capitalei pe un piedestal demn de o mare metropolă europeană. Despre restul preocupărilor noastre, altădată...

— Vă mulțumesc...

PULSUL PIEȚELOR, PULSUL BUNĂSTĂRII

— Tovarășe Tudose Lăzărescu, de cîteva zile vă caut. Ieri, spre exemplu, am fost în toate piețele sectorului 1. A fost imposibil să vă întîlnesc. De fiecare dată ajungeam în urma dv. După-amiază, știu că ați fost într-o ședință de analiză. Apoi, v-ați aflat în control în mai multe magazine. Acum, cînd stăm de vorbă, este trecut de miezul nopții. Cerîndu-mi scuze că vă deranjez, ce-ar fi dacă am discuta, acum, la această oră. Sînteți de acord?

— De acord. Sînt șeful sectorului comercial. Acest nucleu, să-i spunem așa, al Comitetului Executiv al sectorului coordonează activitatea de comerț a întregului sector 1. În acest nucleu, cum ne-am hotărît să-l numim, muncesc șapte merceologi care sînt, îmi place s-o spun, șapte clapete care acționează prompt, la orice oră din zi și din noapte, în fiecare zonă comercială a sectorului. Sînt oameni pricepuți și mai ales cu drag de meserie. Astfel, întregul sector este împărțit în șapte mari zone comerciale — fiecare cuprinzînd și cîte o piață. Și, bineînțeles, ca șef, coordonez și răspund de bunul mers în aprovizionare a tuturor acestor șapte zone.

— Cum se numesc cei șapte oameni și care sînt zonele de care răspund?

— S-o luăm de la piața Amzei. De acest sector cît și de zona comercială cuprinsă între Bulevardele Magheru și Bălcescu — pînă la podul Băneasa — răspunde merceologul principal Petre Constantin. Ioanițescu Gheorghe are în primire întreaga zonă a Căii Griviței pînă la podul Constanța cu toate străzile limitrofe cît și piața Mureș. Merceologul principal Apostol Nicolae controlează și răspunde de zona din interiorul Gării de Nord cît și Bulevardele Duca, Dinicu Golescu, Calea Buzești și piața Ilie Pintilie. Marta Chiru de zona Bulevardului 1 Mai și de depozitele de combustibil și depozitele materialelor de construcții. Constantin Popescu își desfășoară activitatea în zona cuprinsă între Bulevardul București Nou — cartierul Pajura, Șoseaua Chitilei și piața „16 Februarie". În această perioadă, să-i spunem de vîrf de campanie în pregătirea cămării noastre, Constantin Popescu răspunde și de asigurarea ritmicității și activității rampei de descărcare a cartofilor. Georgeta Stan se ocupă de activitatea unităților comerciale cuprinse în zona Căii Dorobanților — Cosmonauților, Calea Floreasca, Herăstrău și Băneasa, cît și de zona televiziunii și de piața Dorobanți. Cea mai tînără colegă a noastră își desfășoară activitatea la unitățile din Calea Victoriei, Piața Palatului, Brezoianu, Știrbei Vodă și piața „7 Noiembrie". Cam așa-i.

— Care este rolul merceologilor în bunul mers al lucrurilor?

— Să nu se creadă că acești oameni au rolul numai de a constata un fapt pe teren și apoi să vină repede să se vaite și să se plîngă la sediu. Nu! Merceologii trebuie, și fac acest lucru, să ia pe loc o decizie, s-o urmărească pînă la îndeplinirea ei astfel ca aprovizionarea cu marfă să nu sufere nici un fel de perturbare. Este, să-i numim și-n felul acesta, un fel de balanță, care creează un fel de echilibru în aprovizionarea cu marfă în tot sectorul. În fiecare moment, în fiecare clipă, putem spune, se cunoaște o situație exactă a nevoilor, a necesităților și modul cum ele se rezolvă în timpul cel mai scurt.

— Tovarășe Tudor Lăzărescu, pe lîngă faptul că sînteți membru al Comitetului Executiv al Consiliului Popular al sectorului 1 și de peste cinci ani coordonați activitatea sectorului comercial, știu că sînteți și deputat în circumscripția electorală numărul 12. Aceasta presupune un contact direct și nu de puține ori cu oamenii. Se deduce de la sine că aveți și din acest punct de vedere o anumită experiență. Cum se reflectă în munca dumneavoastră de zi cu zi contactul cu oamenii, în cazul dumneavoastră, cu cei care vă solicită, cu cumpărătorii pe care îi întîlniți la fiecare pas.

— În toată activitatea noastră sîntem sprijiniți de lucrătorii Inspectoratului de stat și de echipele de control ale oamenilor muncii care ne ajută foarte mult, cunoscut fiind faptul că aceștia cunosc în esență și în amănunt întreaga situație din întreaga rețea comercială. Discuția purtată aproape zilnic cu oamenii nu face decît să ne ajute în muncă și, de ce să n-o spunem, în buna aprovizionare, fiindcă nevoile oamenilor sînt cel mai bine cunoscute de oameni.

— Dacă ar fi să facem o diagramă a tuturor unităților comerciale din sectorul 1 ce ne puteți spune?

— Numărul total al unităților comerciale și prestatoare de serviciu se ridică la 1 836. Lor li se mai adaugă încă 320 din sectorul particular. Întreaga suprafață este de 363 000 de metri pătrați. Dacă ar fi să repartizăm suprafața comercială la numărul locuitorilor rezultă că la mia de locuitori ai sectorului revin o mie de metri pătrați de spațiu comercial, ceea ce, la drept vorbind, reprezintă o cifră care merită să fie luată în considerare. În cincinalul care a trecut, pe lîngă faptul că au fost modernizate piețele Amzei, Dorobanți, 16 Februarie și Pajura, s-au construit și pus în funcțiune peste 140 de unități însumînd peste 43 000 de metri pătrați. În cincinalul viitor, conform indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și concluziilor rezultate în urma vizitei sale recente în piețele și magazinele bucureștene, zestrea comercială se va îmbogăți cu încă 332 de unități cu o suprafață utilă de peste 67 000 metri pătrați. De asemenea, se va construi o nouă piață în cartierul Băneasa și se va moderniza piața 1 Mai care, după spusele specialiștilor, va fi una din cele mai frumoase piețe ale Capitalei. Se va moderniza și piața Ilie Pintilie care va avea în final peste 1 000 de locuri.

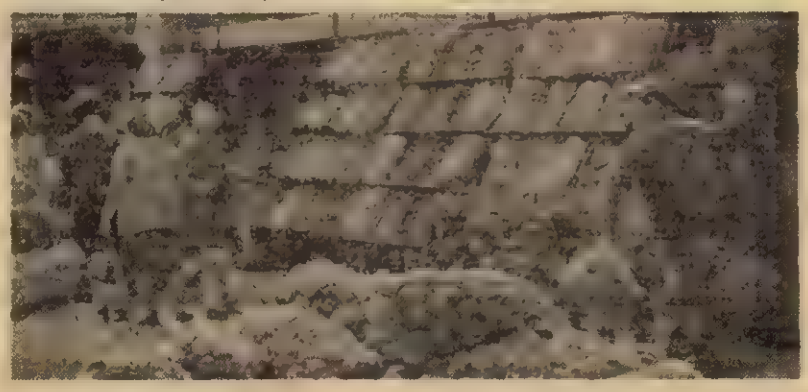

— Ce ne puteți spune din punct de vedere al aprovizionării, mai ales că acum, toamna eforturile dumneavoastră trebuie dublate?

— În prezent, în două piețe ale sectorului este în plină desfășurare „Luna horticulturii". În ajutorul nostru au venit cu produse nouă județe din țară. Județele, numai în 20 de zile, au desfăcut aproape o mie de tone de legume și zarzavaturi și peste două sute de tone de fructe. Cantitatea totală a produselor vîndute în unitățile noastre depășește cu mult cifra de 8 000 de tone la legume și zarzavaturi și peste 2 000 de tone la fructe. Și această situație este raportată numai pe 20 de zile. Revenind la „Luna horticulturii" pot spune că acest schimb în natură care a avut loc s-a completat și cu o testare a cumpărătorilor, aflîndu-se ce îi interesează în mod deosebit pe bucureșteni. La produsele alimentare, vă pot spune, raportat la aceeași perioadă a anului trecut, adică 5—25 septembrie, s-a vîndut zahăr mai mult cu un procent de 36 la sută, cu 52 la sută mai mult ulei, cu 62 la sută mai multă făină și cu 36 la sută mai multă carne. Făcînd un calcul general, rezultă un coeficient de peste 11 la sută produse vîndute mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut, ceea ce reprezintă mii de tone care au trecut prin mîna vînzătorilor.

— Cîți oameni asigură bunul mers al lucrurilor în sectorul comercial pe care-l conduceți?

— Peste douăzeci de mii.

— Cît se vinde într-o singură zi în sectorul 1 al Capitalei?

— Să începem cu pîinea. Într-o singură zi se vînd aproximativ 200 de tone, 70 tone de carne, 30 tone preparate de carne, 13 tone de brînzeturi și 500 hectolitri de lapte.

— Ce greutăți întîmpinați?

— Din partea furnizorilor. Mulți dintre aceștia nu înțeleg că noi sîntem nu numai negustori, ci și cei datori să asigure o aprovizionare ritmică, după cerințele pieței. De multe ori, furnizorii nu respectă graficele întocmite de comun acord. Și cei de la I.C.R.A. — București, să dau un exemplu concret, ne fac mari greutăți prin neridicarea la timp a ambalajelor, blocînd spațiile comerciale. De asemenea, mai avem de luptat și cu anumite mentalități ale lucrătorilor din comerț. Dar, cu timpul, sperăm că abateri vor fi din ce în ce mai puține și marea „uzină" de aprovizionare a sectorului 1 va merge din ce în ce mai bine.

SORIN POSTOLACHE ■

Primăverile care vor veni

Parcurile și zonele verzi ale sectorului 1 cuprind 382 de hectare. Încă 14 li se vor adăuga în viitorul cincinal, diseminate printre blocuri, în incintele de beton ale noilor cartiere, în noile piețe, bulevarde și străzi. Alte 199 de „hectare verzi", așternute moale și viu sub pașii noștri mult prea dedați doar cu piatra și cu asfaltul, vor constitui noile zone de agrement de pe malul riului Colentina și din pădurile Mogoșoaiei și Rîioasei. Se pare că, între sectoarele Capitalei, prioritatea de verde și floare se află aici, în sectorul ce se numea cîndva chiar „de verde", transformat astăzi din temelii, cu o hartă ce nu se mai suprapune celei de altădată, dar care și-a transferat în noile ei priveliști toate podoabele vegetale, străduindu-se chiar să le înmulțească. Un anume cenușiu al Bucureștilor, o anume ceață a fundalurilor sale industriale, o anume scamă terestră, îngroșată mereu de praful marilor șantiere, care pe ici, pe colo ne cam obosesc, ne cam întunecă retina și respirația, aici, parcă mai mult ca în alte părți, se subțiază, se pierd, destrămate de arbori (640 000 de arbori), de arbuști (peste 3 milioane, deci cîte 10 pentru fiecare locuitor al zonei), de milioane de trandafiri și de plante perene. Se mai află aici, în parcuri și în zonele verzi, 126 de terenuri de joacă și 27 de baze sportive, totalizînd cam 150 000 de metri pătrați. Se mai află și statui și grupuri statuare (al căror număr va crește cu vreo 50), sute de vase ornamentale (încă vreo 250, spun edilii, se pregătesc să li se alăture), cele mai multe frumoase și grațioase, revendicîndu-se unei arte limpezi și necrispate ca și natura cu care dialoghează.

Aici se află Cișmigiul și Herăstrăul, aceste parcuri cîntate de toți călătorii, pe toate gamele exclamațiilor, aici se află pădurea Băneasa și parcul brâncovenesc de la Mogoșoaia, monumente ale naturii redesenate sau desenate de mari arhitecți (Cișmigiul de Fr. Rehbun, aleile Herăstrăului de Octav Doicescu), dar cu grija de a păstra, într-o stare de maximă puritate, calitățile de esență ale peisajului românesc, adică armonia, diversitatea, varietatea cromatică și mai cu seamă intimitatea, obținută printr-o regie suavă a spectacolului de verde și floare, a surprizelor lui, care încîntă și desfată, solicită fără să suprasolicite, fără să ostenească spiritul prin retorică sau grandilocvența podoabelor. Noile generații de arhitecți, discipolii maestrului Doicescu, împreună cu arhitecții peisagiști, cu dendrologii, horticultorii și floricultorii, chemați să sporească în ritmuri vertiginoase o zestre, ca să astîmpere foamea noastră de peisaje frumoase și de ozon, lucrînd deci la comanda clipei, sub rigorile ei, o fac totuși cu conștiința duratei, idealul lor fiind (ne mărturisea cineva) să lucreze ca însăși natura, la fel de temeinic, printr-un gest de modificare sau dezvoltare care să fie primit și nu respins, ca un gest care-i prelungește geniul. Ediția 1980 a „Expoflorei", găzduită în incinta Herăstrăului, oferindu-ne o întreagă paletă de noutăți și surprize (peste 10 000 de trandafiri în „Insula trandafirilor", dispuși într-o compoziție somptuoasă, plină de inedit), ni s-a părut a include totuși natura, și nu prin tangență, ci structural, în chiar tiparul sentimentului nostru despre ea, modificînd-o astfel încît să se recunoască pe sine în gestul omului, care-l servește desăvîrșit și pe el, dar și natura.

Se mai află aici și o salbă de lacuri, cîndva focare de infecție, azi asanate, drenate, modernizate, dotate cu șranduri, debarcadere, baze de sporturi nautice, amenajări naturale complexe și vaste. Schița de sistematizare a Capitalei prevede creșterea suprafeței lacurilor, de la cele 300 ha existente astăzi, la 1 800. Cele mai multe dintre lacurile văii Colentinei (Herăstrău, Floreasca, Teiul, Pantelimonul, Cernica, Străulești) sînt în sectorul 1. Cele mai ample dintre amenajările prevăzute în amintita schiță vor porni tot de aici, sub asistența specialiștilor și cu sprijinul muncii entuziaste a populației, închegînd o nouă geografie și, implicit, o nouă intimitate a locurilor, greu încă de definit, dar cît se poate de necesară, căreia omul îi poartă de mult nostalgia. Aici, în zona noilor oglinzi de apă, geografia, deci și microclima, se vor schimba, se vor îndulci, vor deveni mai umane, fapt (zic specialiștii) cu firești consecințe asupra omului, a firii lui, chit că, în ceea ce ne privește, nici opunem acestei teze o alta, cea a omului ce sfințește locul. Această sfințire a locurilor, inclusiv prin sporirea farmecului naturii, este rodul acestor din urmă ani.

În cincinalul ce vine, sînt proiectele, se vor planta, în această zonă a Bucureștilor care-i sectorul ei 1 sau sectorul ei verde, vreo 155 000 de arbori, vreo 1 150 000 de arbuști, vreo 185 000 de trandafiri, vreo 45 000 m liniari de gard viu, mai colorînd, mai frăgezind, mai înmiresmînd privelișitea și văzduhul, mai dărîmînd dintre false le bariere pe care ne-am tot obstinat să le ridicăm între noi și natură. Încă de pe acum, din această frumoasă toamnă, simțim, așadar, generoasele primăveri care vor veni, datorate unor inițiative edilitare puse pregnant în serviciul omului, creînd un perpetuu și luminos anotimp al acestuia.

ILIE PURCARU ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Senzaționalul de lîngă noi

Un oraș precum Bucureștii, s-ar zice, nu poate fi judecat pe felii. Capitala noastră geografică și de inimă, acest centru de muncă, de luptă, de gîndire și de decizie a țării de la Dunăre și Carpați, acest oraș-arhitect al istoriei, folosind în construcția lui o întreagă materie milenară, pusă la îndemîna de un întreg popor, acest oraș-matcă al devenirii noastre, acest oraș de unde „soarele pentru toți românii răsare", este mult prea organic în alcătuirea lui intimă, mult prea temeinic în ființa lui, în structura lui, mult prea rotund în sinteza lui, pentru a-i putea izola elementele ce-l determină. Bucureștii sînt simbolul unei civilizații, sînt de fapt ei înșiși o civilizație (cineva chiar vorbea, într-o carte, despre „civilizația Bucureștilor"),- sînt deci, ca orice civilizație, nu o sumă de elemente și fapte, ci un sistem, un ansamblu ce nu poate fi înțeles decît prin totalitatea lui. Și totuși, uneori (și nu sîntem primii care facem această experiență !), este suficient să desprinzi din întreg doar un element, iar cu el să evoci sau să sugerezi ansamblul. O copaie de marmură atinsă de dalta lui Fidias îți desenează întreagă nu numai statuia, dar și Elada. E și acesta spanaiul marilor civilizații, care își păstrează intactă puterea de sugestie impunînd pînă și fragmentul ca marcă și ca simbol. Un fragment aruncat pe mijlocul circumstanțe, își poate avea așadar rostul lui. Fragmentul sau fragmentele propuse, citibile ca elemente dintr-un opus unitar, sub semnătura unui singur autor, sau ca opusuri diferite ale aceluiași, dar în continuă execuție filarmonică, pot desena, așadar, fenomenul, chiar dacă am atinș cu degetele doar cîteva clape.

Itinerarul pe care vă invităm să-l urmați, printr-un fragment sau o porțiune-simbol a Bucureștilor, care ocupă cam o treime din suprafața orașului, stă, ca întregul București, dar întregindu-i paleta cu culori și cu note distincte, sub semnul — care dublează în chip fericit și major însăși emblematica națională, definind România în întregimea ei, în rotundul ei — al marii construcții, aflată aici într-una din vetrele sale cele mai expresive.

Aici, în acest sector 1 al Bucureștilor, în care trăiesc peste 300 000 de oameni, se întîlnesc toate profesiile (procentul „populației ocupate" fiind de peste 70 la sută, iar numărul întreprinderilor și instituțiilor de vreo 400 !), chiar dacă ele, aceste profesii, nu se interferează cotidian decît rareori. Nu zilnic ne întîlnim, să zicem, cu actorul de cinema, și mai rar ne întîlnim cu ciberneticianul sau cu programatorul (deși aici, în acest sector, sînt concentrate într-o covîrșitoare proporție inteligența Bucureștilor și a țării, cultura, arta și știința sa, numai teatrele fiind vreo 6, în frunte cu Național, numai institutele de cercetări fiind vreo 36, acumulînd cam o cincime din potențialul național al domeniului !). Cu una din aceste profesii ne încrucișăm însă, ca pretutindeni, dar parcă mai mult ca în pretutindeneа Bucureștilor și a țării, în toată clipa, travaliul și opera ei fiind omniprezente, impresionante și prin prezența lor vizuală în peisaj, și prin centrii de forță care o zămislesc, o desăvîrșesc, o dezvoltă. Este profesia constructorului. În București, spun statisticile, sînt masați, în comparație cu celelalte orașe, uneori cu județe întregi, cei mai mulți profesioniști ai șantierului. Iar în sectorul 1 cei mai mulți din București. Jumătate din numărul întreprinderilor de construcții-montaj ale municipiului își au sediile în acest sector. Principalele centre de proiectare și de concepere a zidirii, incluziv Institutul de arhitectură „Ion Mincu", se găsesc tot aici. De aici, mai mult decît din oricare altă vatră a Bucureștilor, pornesc, altfel spus, acele perpetue și atît de spectaculoase schimbări de registre, de game, de chei, de linii, culori, forme, volume și altitudini care constituie dinamica constructivă a municipiului, formidabila lui ascensiune arhitectonică, urbanistică și edilitară, și tot aici se întorc, împovărate cu un spor de reverberații, ca un cîntec în jurul propriului refren sau ca o plantă în jurul propriei rădăcini, ca să-și depună înfloresceințe dintre cele mai expresive. Aceasta înseamnă noi și moderne uzine, vaste extinderi și transformări de capacități productive, peste 22 000 din apartamentele construite în Bucureștii ultimului deceniu și jumătate, restructurări de adîncime și de amploare ale unor importante artere, înseamnă o vatră de muncă, de creație și de viață care, brăzdînd-o din perpetua circulație a valorilor și a bunurilor în acest vîrtej vast, complex și indivizibil organism care sînt Bucureștii, se brănește, în același timp, și din substanța sa proprie, din efortul său.

Primăria sectorului e literalmente astupată de schele. Frumoasa clădire „cu turn" de pe Banu Manta, monument de arhitectură bucureșteană pe care G. Călinescu îl visa ca descins din inspirația vizionarului Ioanide, nu-și mai arată la zi, printre schele și printre panourile prefabricate de vinilux în care se încearcă-gigant, decît turnul, ca promontoriu de artă al unui peisaj în care accentele de acest fel, pînă nu prea demult, erau foarte rare, atît de rare încît locul, de fapt, le suporta cu greu. Robit orizontalei, acest loc, această vatră a străzii cu ifos de nume domnesc, de fapt o îngrămădire haotică de acoperișuri maculînd geometriile, suporta, într-adevăr, cu greu perspectiva aeriană, clădirea cu turn părînd cobortă din cer cu hirzobul, fără nici o aderență cu solul. Ea devine, practic, prețioasă și grăitoare abia acum, cînd o centură de blocuri moderne o înconjoară din toate părțile, în rimă cu ea, într-o relație de reciprocă valorificare a străluciilor arhitectonice. Noul Banu Manta, prevăzut a cuprinde 900 apartamente în blocuri, împreună cu sediul Consiliului popular și clădirile cu parter, cu unu sau cu două etaje, recuperabile urbanistic, integrate viziunii plastice a întregului, nu se pare astfel, prin toate datele lui, un cadru simbolic al noului, implantînd masiv noul, dar salvînd și încrustînd în montura acestuia și pietrele vechi, dar tefere și strălucitoare, ordonînd totul într-o alcătuire superioară, de sinteză.

Insistăm asupra acestor fapte întrucît, într-o vreme, dintr-un patos grăbit al „eradicării vechiului", au căzut sub niște tîrnăcoape, tragic și inutil, clădiri-monumente, monumentale nu neapărat prin arhitectură, ci și prin simbolul lor, pereți de care se sprijinea ființa noastră, asculându-se și regăsindu-se pe sine. Așa s-a întîmplat, în zona de care ne ocupăm, cu acea casă-templu cu pereții prea grei de geniu care a fost casa lui Macedonski, sacrificată de cineva care nu a văzut în ea decît un lesne sacrificabil spațiu de locuit vetust. Asemenea ireparabile erori țin de un timp revolut. În concepția edililor de azi, cele 1 133 de străzi ce străbat sectorul nu se măsoară numai în kilometri și suprafețe, ci, cu pregnanță, se ține seama de acele particularități specifice, de acel liant invizibil care e duhul locurilor și care singur ține coerente, tefere și frumoase zidirile. „Automatica" și Statuia Aviatorilor, „Grivița Roșie" și palatul brâncovenesc de la Mogoșoaia, Palatul Republicii și Ateneul Român, marile blocuri noi de pe artera (nouă și ea) a Dorobanților și străduța bătrînă cu tei parfumați, Casa Scriitorilor și Muzeul Satului, loggia de beton și cerdacul de lemn, Academia și Podul Grant, Aeroportul Otopeni și Parcul Herăstrău, Televiziunea și piața cu alură orientală de legume și fructe compun, în însuși spiritul nemuritor al Bucureștilor, dușman al monocromiei și al peisajelor egalizatoare, un mozaic fastuos, în care pietrele au valori diferite de strălucire și greutate, capabil să încorporeze oricînd noutatea, pe un ax ce ține de coerența întregului.

Peste toate, dominînd de sus și copleșitor vechea vatră, marea construcție. Accentul modern, de artă și de confort, de gîndire tehnică și estetică elevată, cîndva rarisim, devine, pe zi ce trece, priveliște, privilojte urbană cotidiană. De niște ani, care sînt cei ai socialismului, dar mai ales de un deceniu și jumătate, de cînd s-au abrogat prin însăși gîr de stat nu numai sacrificiile inutile, dar și acele construcții în care confortul se măsura în „grade", ca rachiul la crișma de cartier (acele blocuri cu „confort redus", ciete de exerciții ale copilăriei constructiei, dar, din păcate, niște cămete scrise în piatră, imposibil de suprimat sau de ascuns), peisajul acestei vetre poartă din plin, în panoramele-i largi ca și în detaliu, însemnul unei concepții, al unei viziuni constructive temeinic fundamentate și riguros urmărite în devenirea ei practică.

Ce traseu să alegem, ce imagine să reținem din acest panoramic al noului ale cărui contururi se definesc în mîine, astfel încît, netrădînd clipa, s-o facem oglindă a celor ce vor veni ? Acest tablou panoramic este tentacular (prin vastele sale trimiteri în toate ungherele zonei), labirintic (prin incapacitatea nu numai a oaspetelui, dar chiar a localnicului de a se putea orienta în el), sufocant (prin imensa problemelor care își pretind rezolvarea), disperant pentru cel ce ar încerca, la ceasul de față, să-i cuprindă mișcarea, prefacerile, convulsiile între copertile unui ghid. Ce traseu totuși să alegem ?

Spre clădirea „cu turn", spre sediul Comitetului de partid și al Consiliului popular al sectorului, accesul prin Banu Manta ne-a fost blocat de șantierul celor 900 de apartamente în blocuri. Am ocolit prin niște străduțe, ieșind în Calea de Nord și, de acolo, urmărindu-ne ținta, ne-am îndreptat către șoseaua Nicolae Titulescu. Ne-am aflat deci, într-un fragment al traseului, pe Calea Griviței, de mult rescrisă în cartea orașului cu majuscule arhitectonice, dar încă în plină desfășurare a unei vechi tradiții de a reuni oamenii muncii cu familiile lor, la o petrecere a timpului liber în familie și între prieteni.

În acest Parc al copilului, terenurile au devenit estrade pentru spectacole și proiecții de film sau ringuri de dans, aleile au fost împodobite cu panglici multicolore, soarele era blînd cum îi stă bine ultimei duminici din septembrie, bereа așteptă stivuită sub doi copaci bătrîni din colțurile opuse ale parcului, iar mititeii fumegau alături.

Cum s-a organizat această ultimă sărbare cimpenească a anului, cine și-a asumat acurateța ei ? Comisia de femei și Consiliul Frontului Democrației și Unității Socialiste din sector. S-au vîndut bilete prin întreprinderi, anunțîndu-se un program foarte bogat, cu participareа unor renumiți actori, avîndu-se în vedere existența pe teritoriul sectorului a majorității teatrelor din Capitală. Dar s-a întîmplat că... n-au venit, pur și simplu, deși au promis. Inimoșii organizatori nu s-au așteptat la capcanele care te pîndesc în astfel de acțiuni : un acor nu poate fi liber o întreagă după-amiază de duminică, minutele lui sînt numărate.

Cei mai puțin pretențioși au rămas. Cam o mie și ceva de oameni, majoritatea copii și tineret. Acestia din urmă, simțindu-se la ei acasă, s-au distrat minunat.

ELENA GHERA

Intîlnirea din parcul „Cireșarii" a fost prima cheresă populară a sectorului 1 al Capitalei și se vroia o reactualizare a unei vechi tradiții de a reuni oamenii muncii cu familiile lor, la o petrecere a timpului liber în familie și între prieteni.

În acest Parc al copilului, terenurile au devenit estrade pentru spectacole și proiecții de film sau ringuri de dans, aleile au fost împodobite cu panglici multicolore, soarele era blînd cum îi stă bine ultimei duminici din septembrie, bereа așteptă stivuită sub doi copaci bătrîni din colțurile opuse ale parcului, iar mititeii fumegau alături.

Cum s-a organizat această ultimă sărbare cimpenească a anului, cine și-a asumat acurateța ei ? Comisia de femei și Consiliul Frontului Democrației și Unității Socialiste din sector. S-au vîndut bilete prin întreprinderi, anunțîndu-se un program foarte bogat, cu participareа unor renumiți actori, avîndu-se în vedere existența pe teritoriul sectorului a majorității teatrelor din Capitală. Dar s-a întîmplat că... n-au venit, pur și simplu, deși au promis. Inimoșii organizatori nu s-au așteptat la capcanele care te pîndesc în astfel de acțiuni : un acor nu poate fi liber o întreagă după-amiază de duminică, minutele lui sînt numărate.

Cei mai puțin pretențioși au rămas. Cam o mie și ceva de oameni, majoritatea copii și tineret. Acestia din urmă, simțindu-se la ei acasă, s-au distrat minunat.

ELENA GHERA

Este o profesie care se confundă cu însăși ființa orașului, cu destinul lui, cu viața lui de fiecare zi, cu viitorul lui. Este profesia constructorului. Ea a dat orașului, în ultimele decenii, peste 22 000 de apartamente, a dat orașului noi cartiere, noi străzi, noi artere, noi edificii, noi fabrici, noi uzine, noi întreprinderi, noi instituții, noi școli, noi grădinițe, noi spitale, noi cinematografe, noi teatre, noi cămine culturale, noi stadioane, noi parcuri, noi spații de joacă pentru copii, noi baze sportive, noi locuri de agrement, noi plantări de arbori, arbuști și flori, noi transformări de terenuri virane în grădini de legume sau parcuri, un amplu, divers și nedrămuit efort gospodăresc, intîlnindu-se cu marele efort constructiv al statului, privind deopotrivă casa și cartierul, locul de muncă și cel de viață, cu spațiul lor ambiant, transformînd zona într-o veritabilă creație colectivă, rod al gesturilor împletite ale oamenilor și formîndu-i la rîndu-i pe oameni, modelîndu-i chiar și în gesturile cele mai mici. Fapt ce se vede în chipul lăsat al locului, tot mai frumos, mai curat, mai limpede, chip la care, deși fără să se blazeze, ochiul nostru nu prea ia seama întotdeauna, obișnuit prea mult cu prefacerile de anvergură ca să le mai înregistreze și pe cele de nuanță. Dar ele, aceste nuanțe, aceste inedite accente, sînt cele care, într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unui tablou, unei compoziții, insuflîndu-le căldura vieții. Deci, nu numai aceste cele ce ochiul cel mai atent le

Mult stimate domnule redactor-șef !

Mă numesc Dagmar Lorenz, sînt o fată de 19 ani și locuiesc în Frankfurt/Main în R.F.G. Am fost de șapte ori în România în concediu și am învățat puțin românește. Limba română îmi place mie foarte mult ; de aceea am căutat aici o revistă în limba română și sînt fericită că am găsit FLACĂRA. De atunci o citesc regulat, pentru că vreau să învăț mai bine românește. Vă rog frumos, să mă scuzați, dacă fac greșeli. Îmi pare rău că nu pot scrie mai bine românește, dar dați-mi voie să vă spun un compliment pentru revista aceasta, care-mi place foarte mult. Mă bucur că este posibil să citesc FLACĂRA și aici în R.F. Germania; o voi citi regulat și în anul viitor.

Vă doresc pentru dumneavoastră și pentru toți colegii toate cele mai bune.

Cu stimă,
Dagmar Lorenz

■

Urmare la „Un portret robot în stil Ciclop", apărut în revista Flacăra nr. 34, a.c. **Secția Auto Ciclop** ne comunică următoarele : Asemănarea de nume și fapte a unuia dintre maiștrii Atelierului 2 Bujoreni nu este deloc întîmplătoare. Maistrul conducător Niță Gabriel a avut o atitudine (în special în ultima perioadă de timp) cu totul necorespunzătoare în relațiile cu clienții. Pentru abateri repetate de la normele de etică și de la regulamentul de ordine interioară tov. Niță Gabriel a fost discutat în biroul organizației P.C.R. din cadrul unității 2 Bujoreni, făcîndu-se recomandarea schimbării locului de muncă în altă unitate unde nu are relații cu publicul. În baza deciziei 903/1980 tov. Niță Gabriel a fost trecut la „Exploatarea de Transport Autobuze". Pentru a se preîntîmpina pe viitor asemenea cazuri de indisciplină s-au luat următoarele măsuri : prelucrarea articolului apărut în presă cu toți oamenii muncii din cadrul unității Ciclop și examinarea maiștrilor privind cunoașterea Legii nr. 6 din 1978 și a regulamentului de funcționare a unităților de servicii de reparații către populație. Director tehnic, Lang Carol.

■

Ascultăm cu deosebită bucurie emisiunile radio în care sînt prezentați interpreți de muzică tînără din cadrul cenaclului „Flacăra", cenaclu ce poate fi pus în fața oricăror cîntăreți și formații din întreaga lume. Și fiindcă sîntem din orașul Reghin, oraș în care se nasc chitarele pe coardele cărora mulți folk-iști din cenaclul „Flacăra" își plimbă degetele, ne-am gîndit la o invitație : tinerii din orașul Reghin, doresc cu nerăbdare să fi albă în mijlocul lor pe toți membrii cenaclului, pe care nu i-au auzit, pînă acum, decît la radio și la televiziune. (Călin Șutea, Reghin). **N.R.** Cenaclul „Flacăra" va poposi în curînd pentru o nouă întîmplare artistică și în orașul Reghin.

■

Mă numesc **Ion Mihalache**, sînt om al muncii în complexul C.F. „16 Februarie", și în numele a circa 1 500 de oameni ai muncii din acest complex vă rugăm să ne sprijiniți în rezolvarea problemei transportului cu mijloace de transport în comun. Complexul este deservit de mașina 115 R și cu această mașină întîmpinăm mari greutăți atît la venire cît și la plecare de la serviciu. Timpul minim de așteptare la această mașină este de circa o oră. Am dori ca I.T.B.-ul să afișeze la ambele capete de linie un grafic de circulație pe care să-l respecte, și după care să ne putem orienta. Nu ne îngrijorează nimic mai rău decît că se va strica vremea și va trebui să stăm, în ploaie și viscol, cîte o oră, și să așteptăm mașina care uneori nici nu vine.

■

Ministerul Sănătății. La scrisoarea adresată revistei Flacăra de **Ileana Vlașiu** din Craiova comunicăm că s-a aprobat internarea soțului ei, Ion Vlașiu, la clinica de cardiologie a spitalului clinic Fundeni. Odată cu răspunsul s-a trimis numitei și biletul de internare.

■

Ceea ce se relatează în articolul „Șcurtcircuit prin cabanele de munte" (Flacăra, nr. 38) este valabil pentru marea majoritate a campingurilor, în ceea ce privește lipsa de condiții igienice de la grupurile sanitare. Mai ales în campingurile de pe litoral, dezordinea și lipsa de igienă sînt incredibile. În acest sens credem că este necesară mai multă atenție din partea factorilor răspunzători, dar și a personalului de serviciu și întreținere și chiar din partea turiștilor. **(Emil - Ioan Istrati, Galați)**

■

Peste 150 de locuitori din Zalău, cartierul Dumbrava II, ne scriu că nu au apă în tot cursul zilei, din pricina unei planificări nejudicioase a orelor „cu apă". În felul acesta oamenii din blocurile T 11-13-15-17-19 și așa mai departe se pot bucura de binefacerile apei curente numai între orele 22—4 și 9—12 și 19. Cei interesați de modul în care reușesc cei din Dumbrava II să se descurce cu manajul cotidian se pot adresa la I.C.O. Zalău sau în altă parte. Poate în felul acesta vor auzi și cei interesați de buna gospodărire a orașului, dacă aceasta există, bineînțeles. (Semnează **Dan Dincă**, Zalău)

■

Consiliul popular al sectorului 5. Ca răspuns la scrisoarea unui grup de locuitori din str. Serg. major Borș Gheorghe și Popa Ralint, București, vă comunicăm că cele sesizate sînt reale. Pentru deblocarea acestor străzi s-a luat legătura cu serviciul mecanizare al întreprinderii „Vulcan" care a fost avizat. După urmare, străzile au fost descongestionate, iar mașinile dirijate la garajul întreprinderii.

■

De mai bine de trei ani, instalația de încălzire a blocului R 41 nu funcționează; fapt pentru care am solicitat în nenumărate rînduri organele competente, din partea cărora nu am avut decît promisiuni. Deși nu am avut încălzire încă de la darea în folosință a blocului (martie 1977) ni s-a pretins să achităm integral suma aferentă încălzirii. Inițial, în urma prezentării procesului verbal la conducerea I.J.G.C.L. Zalău s-a hotărît scutirea locatarilor de cheltuieli pentru încălzire, noi figurăm încă la asociația blocului ca debitori cu sume considerabile. **(Locatarii blocului B 41, scara E, Zalău, Sălaj)**

■

Procuratura județului Dîmbovița. Referitor la excavatorul abandonat de doi ani în albia pîrîului Răstoaca vă informăm că în urma cercetărilor au rezultat următoarele : În anul 1978 s-au defectat pompa hidraulică și alte mecanisme de import. În această stare la 1 august 1978 excavatorul a fost transferat de la Direcția Apelor — Argeș la T.C.M.S.—S.U.T. București. Unitatea primitoare constatînd că excavatorul luat în primire prezenta o uzură de 100 la sută nu a mai urgentat ridicarea acestuia din albia pîrîului Răstoaca, cu atît mai mult cu cît pentru realizarea acestei acțiuni era necesară folosirea unui număr de trei buldozere și deci efectuarea unor cheltuieli importante fără eficiență economică. În urmă măsurilor luate în luna august 1980 excavatorul a fost ridicat și depus în atelierul de reparații Pitești, aparținînd T.L.H.S. București unde se află și în prezent.

N.R. Sînt trei lucruri demne de reținut : 1) Faptul birocratic. 2) Cheltuieli neeficiente în '78 devin „eficiente" în '80 și 3) Ceea ce era uzat sută la sută acum doi ani, luna trecută era bun de reparat.

■

Grupul întreprinderilor de gospodărire comunală, sector 4. Presiunea scăzută a apei calde și reci la etajele superioare ale blocului 12-B și la celelalte blocuri din cvartalul „Dristor insulă" s-a datorat avariei unui grup de pompare. Remedierile s-au efectuat în perioada 2—6 septembrie, alimentarea cu apă caldă menajeră și apă potabilă făcîndu-se la parametrii normali.

■

Biblioteca din stațiunea Slănic-Moldova posedă un important fond de publicații care este pus an de an la dispoziția oamenilor muncii veniți la odihnă și tratament. Din păcate acest fond este sărăcit de unii cititori care la plecare uită să le restituie. Iată numele unor „uituci": Ionel Țigănuș, profesor la școala populară de artă din P. Neamț, Silvia Burdia, învățătoare la Movileni, Iași, Ion Mihalașcu, student electronică, Ecaterina Melinte, muncitoare la I. Apollo, București, Ion Comănescu, electrician, și încă mulți alții. **(A. Lupașcu, bibliotecar)**

■

Consiliul popular al sectorului 4. Ca răspuns la scrisoarea lui **Duca Vladimir** vă comunicăm că terenul din fața punctului termic 3 din str. Izvorul Crișului-Huedin a fost împrejmuit de G.I.G.C. pentru protejarea și siguranța instalațiilor. Împrejmuirea a fost confecționată corespunzător și nu a fost realizată pe un teren de joacă pentru copii.

■

În timp ce în jurul noilor blocuri din cartierele recent construite locatarii caută să creeze cît de repede zone verzi, un colț de verdeață, în cartierul Cringași, la stația Mehadia, urmează a se distruge sistematic și total o plantație de peste 50 de ani (meri, duzi, tei, conifere). Pînă în prezent I.C.E.D. a distrus mai bine de 10 pomi fructiferi pe motivul executării unei conducte de termoficare (care putea fi deviată). Se știe că tăierea arborilor fructiferi, chiar în curtea proprietarilor nu este permisă decît cu aprobarea D.D.P. Acești 10 pomi au fost

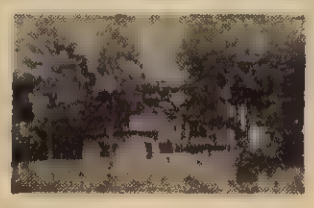

tăiați în martie și D.D.P. răspunde în luna iunie că o comisie s-a deplasat pe teren și nu era nici un arbore fructifer. Era normal, de vreme ce fuseseră tăiați. Urmează acum să se distrugă plantația de conifere și tei odată cu casa de la nr. 132 A ce va fi demolată, o casă solidă, așa cum se poate vedea în fotografie. (Ing. **Fabian Ghicoș Ecaterina**, Cringași 132 A)

■

Ministerul Sănătății. La scrisoarea lui Eugen Constantinidis din Tîrgu Jiu vă facem cunoscut că bolnavul a fost programat și internat în spitalul clinic de recuperare Cluj-Napoca.

■

Spitalul clinic „Dr. Gh. Marinescu". Ca urmare a adresei dumneavoastră din 9 septembrie 1980 privind rezolvarea situației locative a tov. Dorina Zdreală vă aducem la cunoștință că numitei i-a fost repartizat un apartament format din două camere, din cota suplimentară a Consiliului popular al sectorului 4.

■

Sîntem un număr de 50 de familii din Timișoara care de cînd ne-am mutat în casele noastre, în anul 1975, suportăm cu greu atelierele I.C.R.A.L. situate chiar în fața blocurilor în care locuim. Ni s-a promis că aceste ateliere vor fi mutate în anul 1976, dar promisiunea a zburat, iar atelierele și-au lărgit activitatea. În fiecare dimineață de la ora 6,30 zgomotul este atît de mare încît nimeni nu se mai poate odihni. Claxoane, portiere trîntite, strigăte, camioane de mare tonaj cu motoarele pornite sub ferestrele noastre. Iar activitatea de la acest atelier, care durează pînă la ora 15, deranjează în așa măsură, poluarea fonică este atît de ridicată încît nu ne mai putem înțelege unul cu celălalt. **(Livia Troicani, str. Intrarea Lungă nr. 2, Timișoara)**

■

Locuim în comuna Scorțoasa, sat Gura-Văii, județul Buzău, și facem naveta zilnic la Buzău cu autobuzele I.T.A. În fiecare zi ne întrebăm dacă o să ajungem întregi acasă sau nu și asta din pricina drumului care în unele porțiuni este impracticabil și foarte periculos pentru transport. Șoseaua de la Berca în sus, spre Gura-Văii, este nouă dar din cauza alunecărilor de teren multe porțiuni de șosea sînt stricate. Credem că ar fi necesare consolidări cu beton pentru a se putea circula fără probleme, mai ales acum cînd se apropie vremea rea cu ploi și zăpezi. **(Un grup de muncitori și elevi)**

U.J.C.M. Brașov, Biroul Tehnic Producție. În legătură cu scrisoarea lui **Remus Sucaciu** din orașul Codlea vă informăm că în prezent frigiderul sus numitului funcționează normal. Întîrzierea cu care s-a efectuat ultima reparație se datorează faptului că delegatul I.F. Găești nu s-a prezentat la data planificată pentru verificarea agregatelor defecte în termen de garanție.

■

În comuna Colibași, Mov, se află în construcție o școală cu 8 săli de clasă încă din anul 1978, și pînă la ora actuală construcția este ridicată doar pînă la primul nivel. Conducerea comunei dovedește lipsă de interes pentru darea în folosință a acestei școli și nu acordă nici cel mai mic sprijin. Încă din anul 1979 trebuia să se dea în folosință două săli, pentru clasele a IX-a și a X-a. Noi dorim să sprijinim efectiv lucrările de construcție pentru ca măcar în această lună să se poată folosi măcar o parte a școlii. **(Ion Stan, Colibași). N.R.** Sperăm că în comuna Colibași, conducerea consiliului popular va manifesta același spirit de cooperare pe care îl au părinții elevilor din clasele a IX-a și a X-a.

■

Într-una din frumoasele zile ale acestei toamne, în fața bustului voievodului Matei Basarab din curtea liceului ce-i poartă numele, 32 din cei 87 de absolvenți ai promoției din 1930 s-au reîntîlnit după o **jumătate de** secol de la absolvire. Această reîntîlnire se datorează tenacității profesorului Ion F. Zlate. Festivitatea desfășurată după toate canoanele acestui gen de întîlniri a lăsat în inimile acestor bărbați care s-au despărțit în urmă cu 50 de ani, o amintire de neșters. S-au evocat nume de prestigiu ale culturii noastre, foștii profesori D. P. Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Fr. Chiriac, E. Sanielevici. Printre cei prezenți la emoționanta revedere s-a numărat și semnatarul acestor rînduri, **E. Dascălu, din București.**

■

De la Poenaru Ion și Corceanu Petre din Constanța luăm cunoștință de un fapt, să sperăm, izolat. Săptămînă de săptămînă, în fiecare sîmbătă și duminică, în locuința lui Ion Coman de pe str. Unirii nr. 25, au loc petreceri, nunți și botezuri, deoarece acesta are un **salon** pe care îl închiriază pentru asemenea ocazii. Cu toate că a fost atenționat că nu are dreptul să organizeze astfel de petreceri, conform unei decizii din anul 1975, cu toate că a fost amendat cu 5 000 și cu 10 000 lei, numitul Ion Coman nu renunță, de unde tragem concluzia că afacerile merg mai mult decît bine. În plus, dacă în localurile publice nunțile se termină, conform legii, la ora 12 noaptea în **salonul** lui Ion Coman, bairamurile durează toată noaptea, nu numai stricînd liniștea vecinilor ci călcînd ordinele în vigoare. Vecinii așteaptă, pe bună dreptate, închiderea definitivă a acestui salon, pentru recîștigarea ordinii și liniștii pe strada Unirii.

■

O brutărie în locul unei case de cultură? Așa ar putea fi rezumată temerea cetățenilor din comuna Costeiu, județul Timiș. Cu o activitate culturală bogată în urmă cu niște ani, aici existau 4 cercuri, patru echipe de teatru și două fanfare, din cauza neglijenței și nepăsării în prezent nu se mai desfășoară nici un fel de activitate artistică, culturală și sportivă, cu excepția unor lupte organizate de delegatul Lugojului. După 10 ani, în locul unei promise noi case de cultură **localnicii au** aflat cu stupoare că se va obține aprobarea pentru transformarea celei actuale în brutărie. Cei peste 60 de semnatari ai scrisorii doresc curmarea acestei stări de lucruri și o optică adevărat comunistă, mai mult interes din partea oficialităților.

Pagină realizată de
GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÂNT

Romi Rusu — Suceava : Ținînd seama de caracterizarea trimisă de unitatea de învățămînt special din Suceava care atestă comportarea corespunzătoare din anul școlar trecut, vi s-a aprobat transferul la unitatea școlară de unde ați fost mutat disciplinar — ne informează Ministerul Muncii, prin Direcția generală de asigurări sociale, pensii și asistență socială. ● **Angela Marty-Posteinicu** — Constanța : Am mai răspuns și altora în acest sens, totuși vă mai răspundem și dumneavoastră: pentru a deveni „cineast" — a intra la I.A.T.C. „I.L. Caragiale", cu alte cuvinte — nu este suficient să iubiți „cea de-a 7-a artă", chiar și dacă „posedați o excepțională colecție de vederi cu actori". În mod absolut sigur, credeți-mă, mai e nevoie de încă altceva... ● **Elena Gogu** — București: M.E.I. ne comunică organizarea unor clase de învățămînt seral la profilele filologie-istorie și chimie-biologie la mai multe licee din Capitală („I. Creangă", „C.A. Rosetti", Liceul de științe ale naturii nr. 1, etc). dar nu în ture, deoarece nu s-a solicitat acest lucru de un număr suficient de elevi ca să se poată înființa o clasă.

HORIA PATRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Parasca Stănescu — Craiova: Deciziile emise de organele de pensii, neatacate în termen de 30 de zile de la comunicare, sînt definitive; în consecință nu este posibilă anularea deciziei dv. de pensionare pentru limită de vîrstă și munca depusă ● **Gheorghe Nadolu** — București: Am fost informați că încă de la 23 iulie a.c. vi s-a achitat de către Oficiul de asigurări sociale și pensii al sectorului 1 suma de 12 709 lei, reprezentînd pensia pe perioada 1 XI 1979—31 VII 1980 ● **Constantin Dinu** — Alexandria și **Constantin Atanasiu** — Mangalia: Autoturismele Dacia-1300 cumpărate în rate nu pot fi înstrăinate înainte de a fi plătite integral și vor fi asigurate, în mod obligatoriu, pentru cazurile de avarii pe întreaga perioadă de plată a ratelor ● **Ioan Georgescu** — București: Dumneavoastră nu aveți încă 30 de ani vechime în muncă. La împlinirea condiției de 30 ani vechime în muncă și dacă aveți 16 ani lucrați în grupa I de muncă, veți putea solicita pensionarea la vîrsta de 58 de ani.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Bănică Georgeta — București : Ancheta continuă; indicați martorii solicitați ● **Olimp Dezideriu** — București : Nu vreți s-aveți necazuri la serviciu? Tardiv. Dați lămuririle care vi se cer. Reveniți la nevoie ● **Puscaș Rodica** — Ploiești: Aveați, totuși, de ales: adevărul; de ce vi se pare un lucru imposibil ? ● **Dumitru Crăciunescu** — București. În probleme de partaj, voința părților este supremă; mai aveți încă timp să folosiți acest principiu ● **Violeta Plagiu** — Reșița : Dv. nu aveți timp ? Înțelegeți greșit rostul rubricii noastre ● **Hornea Dragomir** — Galați : Renunțați la actul oficial de constituire sau aminați-l. Luați legătura cu deputatul ● **Tonca Mircea** — Galați. De la caz la caz, e adevărat, dar nu e cazul dv. ● **Fotino Sanda** — Tulcea : Ce să faceți ca să puneți capăt bîrfelor ? Nimic. Dar absolut nimic ● **Tase Gabriela** — Hunedoara : N-am uitat : cazul continuă să rămînă nerezolvat ; vom reveni la timpul respectiv ● **Pasăre Ion** — București : Apreciem gestul ; mai puțin exactitatea informațiilor.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Am simțit întotdeauna că Românie e țara mea"

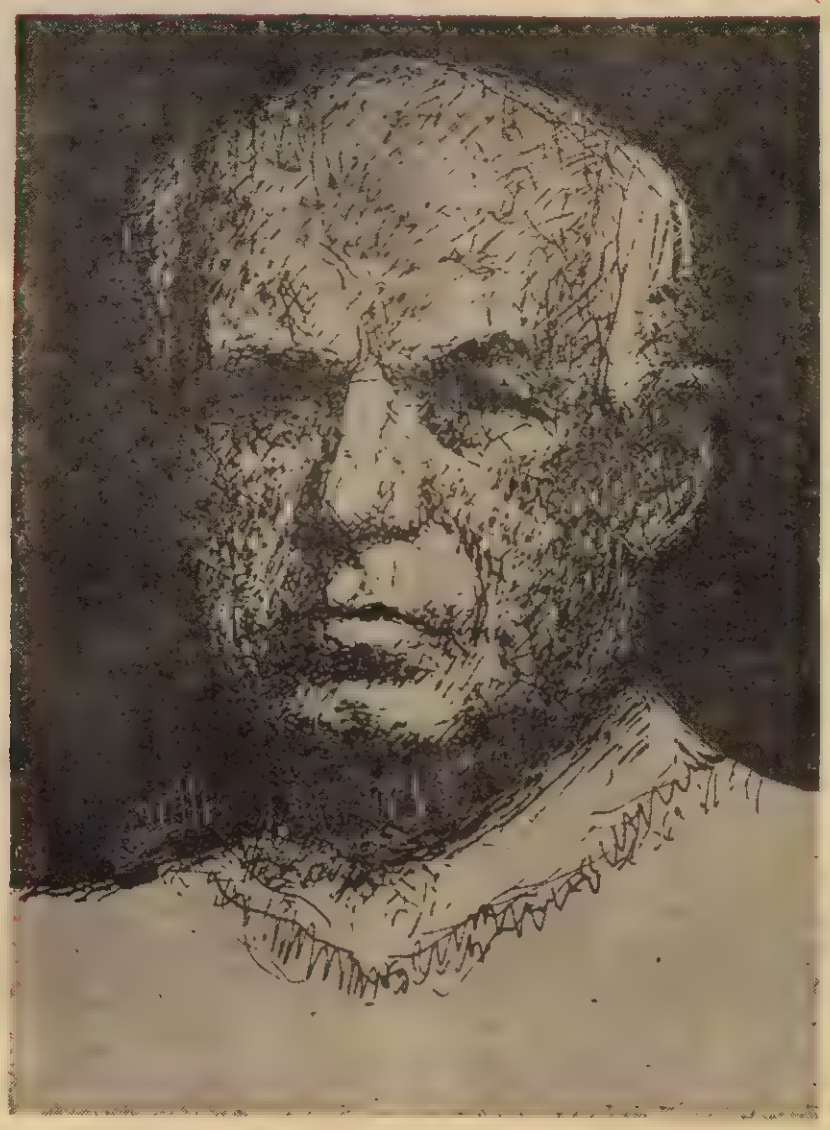

— Mult stimate maestre Iosif Fekete, vă rog ca acum, la apogeul carierei, să ne spuneți cîteva lucruri despre începuturile prodigioasei dumneavoastră creații.

— Țin minte că am cunoscut un băiețaș mai mare ca mine cu vreo doi ani — eu aveam vreo șase ani — care mi-a spus : „Uite, am aici lut și din ăsta am să fac un cal". Într-o zi, bunicul m-a trimis să păzesc albinele. Era după o noapte în care plouase mult și am pus un sac pe pămînt să pot sta să citesc. Cînd mă scol și ridic sacul văd cît de exact s-au imprimat toate fibrele lui în lutul de sub el. Aveam vreo opt ani și mi-am dat seama că așa arăta lutul pe care îl avusese copilul acela. Am început să modelez și eu niște capete. Apoi, la liceu, la Odorhei, țin minte că neavînd alt model am făcut un pumn după pumnul meu, pe care un coleg, bătăuș, mi l-a cerut crezînd că, înarmat cu pumnul acela de lemn, poată să bată și mai bine. Mai tîrziu, la uzină, subdirectorul m-a luat din atelierul de lăcătușărie și mi-a dat posibilitatea să fac numai sculptură. Acolo am cioplit din piatră moale diferite figuri. Subdirectorul mi-a promis că mă va trimite la un sculptor mare la Budapesta, dar acest lucru nu s-a întîmplat și am rămas tot la uzină și întrucîtva dezorientat pentru că nu știam ce să fac, cum să fac, n-aveam de la cine să învăț și căutam să realizez cît se poate de exact animalele acelea mici pe care le cioplem din piatră. Lucrările erau de un naturalism pronunțat, lumea a început să mă laude. Eu însă eram nemulțumit și, la sugestia unui văr, avocat, am dat examen și am intrat la Școala de arte frumoase din București, unde am avut colegi pe Ciucurencu, pe Ladea și pe alții. Interesant e că toți trei am fost primiți condiționat. A trebuit să mai dăm un examen de Crăciun.

— I-ați avut profesori pe Fr. Stork, G.D. Mirea, D. Paciurea, I. Jalea și O. Han, care dintre aceștia v-a influențat ?

— Cel care a avut o înrîurire foarte mare asupra dezvoltării mele a fost D. Paciurea. În atelierul lui am petrecut foarte mult timp chiar din anul întîi fiindcă am vrut să fac sculptură. De la Fritz Stork, care era profesor de desen, am învățat precizia de a desena, de a prinde forma oamenilor, a lucrurilor.

Și Oskar Han a avut influență asupra mea, dar fiind o personalitate rigidă, brutală, nu am putut să mă atașez sufletește de el. Lucrînd în atelierul său am cunoscut și activitatea lui ziaristică. Era temut ca gazetar. În atelier venea și Pamfil Șeicaru cu care era prieten și cu care colabora la **Curentul**. Chiar și Șeicaru avea frică de el. Îmi amintesc o scenă la care am fost de față. Șeicaru îi poza lui Han pentru un bust — era un tip nervos

Un activist cultural din Reșița ne relatează o ultimă convorbire cu sculptorul

Iosif Fekete

și nu avea liniște — și a început să fredoneze un cîntec, ceea ce era supărător, mai ales că era și răgușit. Han n-a suportat și i-a zis : „Măi Pamfile, mai taci că n-ai voce". „Cum n-am voce, am ureche". „Dacă ai avea ureche, ai fi tăcut de mult". Replică după care Șeicaru n-a mai cîntat.

— Ați trăit 20 de ani în București unde ați cunoscut mari personalități ale vieții politice, sociale, culturale din perioada interbelică. Evocați aceste personalități.

— Sigur, am cunoscut mai mulți, însă nu am avut relații așa strînse cu aceste personalități. Dacă aș fi dus o viață de cafenea, atunci m-aș fi întîlnit mai des cu oameni interesanți, cu factori politici, culturali, dar așa, stăteam mai mult în atelier și îmi vedeam de treabă. Poate că tocmai acest lucru m-a ajutat și am putut să realizez mai mult. În acest sens am urmat exemplul lui Paciurea. Noi, tinerii, după terminarea școlii voiam să facem artă și de aceea n-am intrat în învățămînt și am răbdat așa fără nici un salariu fix — ocazional mai cîștigam cîte ceva — și sigur rîvneam să lucrăm la un maestru, să facem sculptură. Întîmplător, eu am lucrat la Han. De foarte multe ori el aproape că nici nu punea mîna pe lucrare. Spunea doar de ce are nevoie, de exemplu : Kogălniceanu sau altă statuie și eu executam. Luam fotografii, începeam mișcarea ca să fie arătos, să fie monument, să nu fie o sculptură care parcă s-a urcat pe soclu — cum erau cele mai multe monumente pe timpul acela — schițam, aproba mișcarea și la urmă spunea : „pune model". Puneam model și tot eu lucram, el pleca dimineața și venea pe la ora două cînd plecam eu. Punea ici-colo puțin pămînt, pe umăr sau pe frunte — parcă-i făcea cruce, — ca să poată spune că a lucrat el, dar concepția era a mea. Îmi amintesc o întîmplare. Atelierul lui Han era în curtea casei lui Stork. Vintilă Brătianu l-a întrebat pe Han : „Cum puteți dumneavoastră, doi sculptori buni, să trăiți în aceeași curte ? Leonardo da Vinci și Michelangelo nu se puteau suferi și nu puteau trăi unul lîngă altul". La care Han spune : „Vedeți, Michelangelo și Leonardo da Vinci erau geniali. Noi nu sîntem !, așa că noi trăim în pace".

— Observ că în portretistica sculpturilor dv., alături de tribuni luptători ca : Horia, Cloșca și Crișan, de personaje alegorice sau livrești, de portrete de familie (autoportret, portretul soției, al fiului), v-ați lărgit mereu zonele de investigație în lumea poeților de demult ca Li-Tai-Pe, sau a celor contemporani, Nina Cassian, prozatori ca Slavici, compozitori ca Enescu, propagatori de cultură ca I. Vulcan și l-am lăsat anume la urmă pe C. Brâncuși cu arta căruia sînteți uneori înrudit. Spuneți-mi care a fost drumul care v-a condus către aceste marcante figuri ?

— M-au interesat întotdeauna figurile proeminente ale culturii. O carte a lui H.G. Wells m-a impresionat deosebit și am făcut UCH — Lomni, omul acela primitiv care prima dată a stat pe cal. Apoi scrierile poetei Nina Cassian m-au impresionat pentru claritatea și expresivitatea lor. După fotografii și din memorie l-am făcut un portret care este una din cele mai reușite lucrări ale mele aflată în posesia Muzeului Țării Crișurilor. Pînă la mine figura lui Enescu era reprezentată la bătrînețe. Dar eu vedeam în Enescu un optimist, muzica lui însuflețește oamenii, e plină de tinerețe, și de aceea

(Continuare în pagina 19)

TITUS CRIȘCIU ■

Printre adevărații degustători de literatură, printre cei pentru care literatura e totuna cu existența, Tașcu Gheorghiu este și a rămas pînă la vîrsta de 70 de ani un reprezentant autentic, cel mai nărăvit, dacă ne este permis să folosim acest cuvînt într-un înțeles special. Dedicîndu-se nobilei misiuni de traducător pe care o înțelege ca pe o recreație, Tașcu Gheorghiu a renunțat la orice altă activitate pe care i-ar fi îngăduit-o pregătirea sa filozofică. Interpretarea în limba română a unor capodopere ale literaturii universale (**Ghepardul** de Lampedusa, **Răposatul Mattia Pascal** de Pirandello, **Lirică franceză** și îndeosebi **Cîntecele lui Maldoror** de Lautréamont) a demonstrat nu numai exactitatea dar și timbrul propriu al traducătorului, adoptarea pînă la identificare cu opera tradusă, astfel încît, citind versiunea Tașcu Gheorghiu, nu ai impresia că citești o traducere, ci o operă scrisă în limba

Tașcu Gheorghiu

română. Sînt într-adevăr rare cazurile cînd o traducere poate înlocui originalul ; Eminescu, de exemplu, dă echivalențe la sonetul **Veneția** (după G. Cerri) sau **La steaua...** (după G. Keller). E vorba însă de cîteva piese. Mai departe echivalențe după epopeile antice, recreații, sînt traducerile lui Murnu din Homer, **Nibelungii** lui Adrian Maniu, **Faust** al lui Blaga. La prima vedere tălmăcirea **Cîntecelor lui Maldoror** în limba română pare o întreprindere hazardată. În limba franceză, opera lui Lautréamont, actualizată de suprarealiști începînd din 1924 și intrată în conștiința publicului abia odată cu ediția din 1927 a lui Philippe Soupault, a jucat și continuă să joace un rol considerabil în evoluția poeziei moderne. Mulți au învățat să vorbească în limbajul poeziei după lectura textului în proză a lui Lautréamont. Azi puțini mai cred ca Leon Bloy că stilul **Cîntecelor lui Maldoror** este un fel de „poncif configurat după pasiunea rătăcită a unui dement". Se spune, dimpotrivă, că avem a face cu un ironist superior, afectînd nebunia spre a se sustrage unei lumi repulsive.

Îi trebuia traducătorului o mare performanță spre a exprima în limba română violențele metafizice, sensurile ascunse ale acestor cîntece, exercițiu care, dacă nu va înrîuri limbajul poeților, rămîne valabil pentru modelarea și perfecționarea limbii românești în genere. În fond, ceea ce a făcut Tașcu Gheorghiu e mai mult decît o întreprindere artistică. La împlinirea celor șapte decenii de viață îi urăm din toată inima sănătate și vigoare tinerească spre a-și duce mai departe lucrul său admirabil și pentru care merită toate elogiile.

AL. PIRU ■

Itinerar bihorean

O clipă și o zi la Beiuș

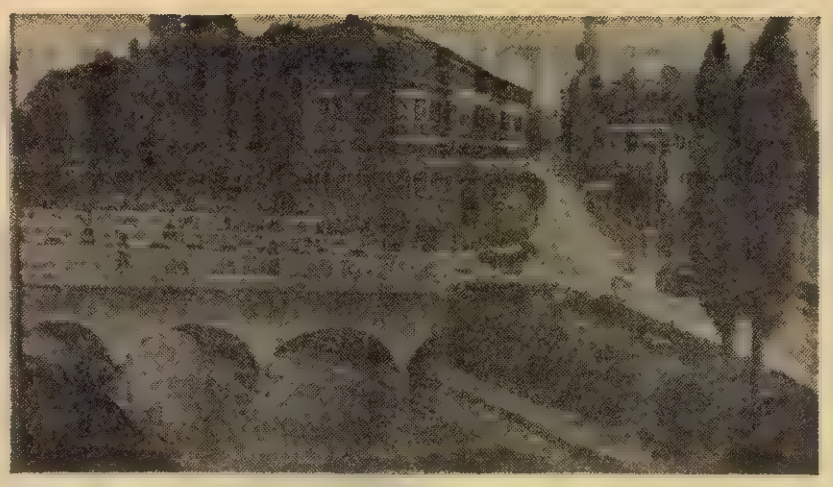

Am ales Beiușul ca loc de popas pentru reportajul nostru, în primul rînd pentru a afla mai multe detalii despre Liceul „Samuil Vulcan" din oraș, care de curînd și-a sărbătorit cei 150 de ani de la înființare, în al doilea pentru a consemna fapte și acțiuni cultural-artistice ale unui nou centru urban în plină industrializare, în plină transformare, și în al treilea rînd pentru că de aici puteam ajunge într-un alt centru muncitoresc, nouă localitate cu pondere economică pe harta țării, Dr. Petru Groza, unde a luat ființă un colectiv de teatru de amatori. Cu asemenea obiective notate în carnetul de reporter, deci cu acoperire în sensul interesului jurnalistic, am străbătut cu grabă, porniți încă din zorii zilei, puținii kilometri ce despart Beiușul de Oradea.

Era simbătă. Beiușul își scălda străzile în lumina unui soare palid de toamnă. Atmosfera aceea de patriarhalitate provincială era spartă de gălăgia muncii de pe șantierele de construcții de noi blocuri ce-și au deschise aici porțile. Doar dincolo de centrul orașului străzile mai păstrează tihnă și liniște, adunate între copacii și curțile oamenilor pline de dalii în floare. La primărie și la comitetul orășenesc de partid era liniște. Cîțiva tovarăși care mai rămăseseră prin sediu vorbeau la telefon cu glasul coborît. În rest, liniște. E simbătă. Și iată un om gata să ne fie de ajutor, în persoana directorului bibliotecii orașului, tovarășul Igna. Desigur, pe biroul tovarășului Costin Crăciun, plecat la o ședință, zărisem un plan de acțiuni, cu puncte și subpuncte ce urmează a fi realizate. Dar asta nu suplinea absența.

Am plecat la Liceul „Samuil Vulcan", loc unde simbăta nu i se închid porțile, unde continuă să se audă bătaia sacadată a mașinii de scris, unde profesorii rămîn simbăta și după orele de curs pentru a retușa ultimele lecții, unde biblioteca e deschisă. Liceul din Beiuș, alături de cel din Blaj, are un renume cîștigat ca urmare a seriozității profesionale a cadrelor didactice de aici, ca urmare a generațiilor de absolvenți ai liceului care au dus mai departe faima școlii, statornicind-o. Și, ca un răspuns al acestui adevăr, parcă spre întărirea lui, la discuția despre viața orașului participau patru absolvenți ai acestui liceu. Tovarășul Igna este unul dintre aceștia, avoi directorul adjunct al liceului, tovarășul profesor Cotrău Petru, Nicolae Brânda, directorul muzeului etnografic din localitate, și Horș Viorel de la Comitetul culturii și educației socialiste al județului Bihor, care a fost și ghidul nostru în acest itinerar bihorean.

Oamenii orașului, în mare parte muncitori, fie ai Cooperativei „Muncitorul", ai Fabricii de mobilă, ai Fabricii de mașini-unelte, sau încadrați ai Spitalului unificat teritorial, înțeleg să-și împletească munca profesională cu o alta, desfășurată pe tărîm cultural-artistic. Numai așa viața orașului capătă alte valențe, alt ritm spiritual propriu epocii în care trăim, în care muncim. Și nu putem trece peste faptul că aici ființează nu numai formații de dansuri folclorice, corale, de muzică ușoară, ci și echipe de teatru la fabrica de mobilă, de pildă, unde un nucleu de muncitori tineri dau dovada talentului și noilor lor preocupări : brigăzi artistice, recitatori și membri ai unor formații de montaj literar-artistic. Dar nimic din toate acestea nu sînt fapte deosebite, căci azi în mai fiecare oraș există o astfel de nouă viață, angajată pe marea scenă a artei și a muncii — Festivalul național „Cîntarea României". Semnificativ este aici și faptul că Beiușul are un număr ridicat de cititori. Biblioteca orășenească, cu aproape 70 000 de volume, are peste 30% cititori din populația orașului. Peste 63 000 de volume împrumutate, în care se mai pot adăuga și alte expoziții de carte deschise permanent în întreprinderi. Deși condițiile de spațiu nu sînt prea avantajoase, neexistînd o sală de lectură, ci doar un colț de lectură, totuși drumul către carte al iubitorilor ei este deschis. Și, pentru mai bună informare a lor către tot ceea ce a intrat în bibliotecă se editează un buletin care continuă să apară încă din 1974, multiplicat cu forțe și mijloace proprii.

În orașul Dr. Petru Groza, profesorul Gheorghe Ardeleanu a organizat un colectiv de teatru de amatori în cadrul casei de cultură din localitate, cu un program definitivat, cu un repertoriu stabilit. Nu același lucru poate face însă tovarășul profesor Laszlo Iosif din Beiuș, directorul unei case de cultură fără sediu propriu, deci fără un local unde să-și poată pune în practică programul atît de minuțios redactat în acel plan de măsuri cultural-artistice și educative răsfoit la comitet. O problemă de luat în seamă rămîne și directorul muzeului etnografic, Brânda Nicolae. Acum clădirea muzeului este în reparații, dar și în perspectiva reprofilării muzeului. Se propune ideea unui **muzeu de istorie**, cu toate că existența zonei, existența sa culturală nu pledează decît pentru un **muzeu etnografic**, care să dovedească prin piesele cuprinse continuitatea și permanența de viață într-o comunitate țărănească unitară, dar care să aibă o secție de istorie. „Nu se poate desființa un muzeu gata înființat, cu peste 3 000 de piese, și alcătuirea unui alt muzeu, cu alte piese. Actualul muzeu deține piese originale, dintre care amintim : o grindă de locuință laică, cu inscripții originale, datînd din 1741, o colecție întreagă de scaune cu reprezentări antropomorfe, care pot fi găzduite în marile muzee ale lumii. Aceste piese demonstrează continuitatea de spiritualitate românească pe plaiurile depresiunii Beiușului, și zona aceasta geografică mai păstrează, la modul natural, multe alte zone arhaice, zone etno-folclorice de interes care ar putea îmbogăți cu noi documente muzeul nostru" — ne spune directorul muzeului, Brânda Nicolae. Acest ardelean, beiușean de origine, se luptă și crede în menținerea acestui muzeu, își dorește împlinit visul de a se apuca cu migală și străduințe de îmbogățirea lui, de efectuarea unor noi monografii, informație referitoare la importanța etnografică a zonei bihorene în contextul socio-istoric și cultural al țării. Îi urmărim îngrijorarea față de efectele unor măsuri prinse și socotim că va fi fiind un om de bine lîngă el care să-l ajute, ajutînd, de fapt, la înființarea unui muzeu reprezentativ, grăitor pentru oamenii acestui colț de țară.

La Liceul „Samuil Vulcan" din Beiuș am zărit cîteva tablouri — un Eminescu, un Iorga ș.a. —, care împodobeau laboratoarele de istorie, de română. Aflu că sînt făcute de un elev al acestui liceu, tînărul de numai 13 ani Călin Moș îl căutăm acasă. Era în aceeași simbătă luminoasă de toamnă. Era la stadion, unde profesorul de sport chemase cîțiva elevi pentru antrenamente la atletism. Dar pînă să vină micul nostru pictor, bunicul, gazdă bună, ne arată „atelierul" improvizat al băiatului. Multe tablouri stau agățate pe pereții casei, unele neterminate, un Copernic, un Einstein, un Blaga și un Burebista. Multe fiori, chipuri de țărani, un olar, sumănarul aplecat deasupra lucrului — toate creînd o atmosferă deosebită. Elev în clasa a VIII-a, adăugăm că e unul din premianții clasei, Călin Moș pictează de la 9 ani. A participat la peste 13 expoziții de grup, dintre care 2 „personale", la Beiuș și Oradea, fapt ce i-a dat prilejul de a-i fi cunoscut talentul. Confruntarea cu publicul nu-l sperie. Călin pictează din plăcere. Așa înțelege să-și aducă aportul la dotarea școlii, la înfrumusețarea ei, așa înțelege să surprindă viața orașului în care trăiește, în care învață. Chipul Beiușului de azi este zugrăvit cu multă căldură de penelul micului pictor. Chipuri și imagini, culori și umbre, talent, modestie și seriozitate — iată cîteva date ce-și dau mîna cu elevul liceului din Beiuș.

Am notat aceste cîteva date cu gîndul la generația micilor elevi crescută aici, în spiritul noii școli românești, educată aici, în acest liceu de mare tradiție, la această școală românească de pe pămînt transilvan : „Acest lăcaș de cultură s-a fundat în anul 1828 prin rîvna și străduința cărturarului bihorean Samuil Vulcan" — stă înscris pe o placă de marmură așezată chiar la intrarea în liceu, pentru a nu se uita, pentru a se ști. În numele acelorași gînduri, profesorul de istorie al liceului, Constantin Duma-Suceveanu, a alcătuit un muzeu al liceului, aducînd noi date și informații referitoare la importanța și rolul jucat de acest lăcaș de cultură în istoria școlii românești. A fost primul și singurul liceu românesc din partea de vest a Transilvaniei, pînă după mărețul act politic de la Alba Iulia. La acest vestit așezămînt de cultură veneau să învețe și români din alte provincii, chiar și din Moldova, Bucovina. Roadele bogate care s-au cules, în trecut dar și acum, reprezintă pentru liceu o chezășie a viitorului.

Ziua petrecută la Beiuș se încheia cu această clișă de frumos, de istorie, cu această clișă dedicată celor ce vor bate la porțile Liceului „Samuil Vulcan" așa cum au făcut-o și părinții lor. O zi și o clipă la Beiuș au însemnat o filă importantă în carnetul de reporter, o filă parcă desprinsă din revista liceului, semnificativ intitulată „Plai românesc", căci Bihorul face parte din însoritul plai românesc, cu oamenii cărora ne mîndrim și-i avem prieteni.

CORNELIA BARBU

Iubirea de frumos

Meditație într-un sanctuar dacic

Aflu că s-ar fi făcut tot ce se poate pe cale științifică, fiind consultați arheologi și specialiști din țară, înainte de-a se începe lucrările de restaurare. Fiind vorba de un monument de valoare națională, socot că s-ar cuveni extinse consultările pe o scară mai largă, cercetîndu-se între altele și modul cum sanctuare similare din alte țări sînt conservate.

Gîndurile de față nu se vor decît ceea ce la vremea lor erau gîndurile altor poeți români care interveneau în înfăptuirile de interes național, nu din orgoliu, pentru a se afla în treabă, ci din toată buna-credință, cu teată smerenia cuvenită.

Clio era muza istoriei dar și a poeziei și prin ea ca poet tie-mi îngăduit să-mi exprim niște îndoieli ce m-au cuprins zilele acestea de sfîrșit de septembrie acolo sus, în munții Orăștiei, unde se păstrează pînă astăzi vechiul sanctuar solar, unic în lume, provenind de la strămoșii noștri, Capitala lui Decebal din inima Transilvaniei.

Au început acolo sus restaurările vechiului sanctuar care își au justificarea. Se cuveneau luate în ocrotire grabnică toate aceste ziduri și temelii. Cu un an în urmă în această revistă am vorbit despre aceasta. Am scris despre Sarmizegetusa nu demult tot aici, comentînd cartea „Graiul pietrelor de la Sarmizegetusa", datorată lui Ioan Rodean, carte de știință la care meticul de la Mediaș a lucrat peste un deceniu și care va reapărea în două volume curînd, fiind predată editurii.

Ca să rămîn cît mai obiectiv cu putință am fost însoțit în acest drum, acolo sus, la loc sfînt, de autorul cărții de mai sus, Ioan Rodean, și de pictorul și muzeograful Paul Gherasim. Nu voi insista asupra consternării de care am fost cuprinși în fața faptului că în opera de conservare ce se săvîrșește acolo se petrec și lucruri nu tocmai de înțeles. Astfel se dislocă vechi pietre ce au supraviețuit mileniilor și se înlocuiesc cu rotonde de beton sau de piatră, prin adaosul de plombe, un fel de popice tot de beton pe ici, pe colo, prin implantarea a 83 de stîlpi de lemn în urmele aproximative ale cercului mic din sanctuarul rotund ; apoi apariția unei terase netezite

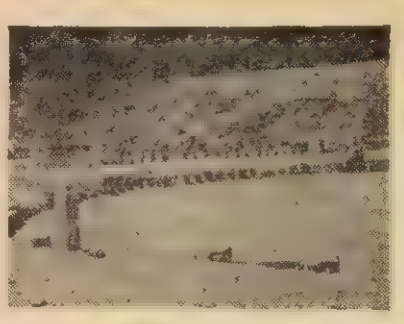

cu buldozerul dislocîndu-se pilonii unui sanctuar dreptunghiular. Atmosfera generală, completările cu beton, rotunjirile în pripă — cîte s-au înfăptuit pînă acum și am credința că vor rămîne așa — ca să se poată reveni la forma originală sînt o realitate care mă nedumerește profund. Dacă un fir de nisip poate schimba fizionomia mării, atunci cîteva tone de beton aruncate într-un izvor riscă să-l nimicească !

Îi dau cuvîntul autorului cărții „Graiul pietrelor de la Sarmizegetusa", carte apărută în primăvară, care nici n-a fost întrebat să-și spună măcar părerea despre restaurarea cu pricina.

Ioan Rodean, care pleacă din cărțile marelui istoric Constantin Daicoviciu, folosind schemele acestuia și ale lui Hadrian Daicoviciu, încercînd să continue cu mijloacele lui dintr-o pastișă arzătoare care nu-i poate fi pusă la îndoială, finanțîndu-și singur lucrarea, spune următoarele astăzi, 28 septembrie 1980 :

„Sarmizegetusa este unică în lume. Cu minimum de material au exprimat mai mult decît piramidele și sanctuarul solar de la Stonehenge. Aici fiecare piatră este importantă iar numărul stîlpilor nu poate fi așezat arbitrar. Nici un sanctuar din lume nu a fost restaurat înlocuindu-se pietrele arhaice, dislocîndu-le din locul lor sau adăugîndu-le după o ipoteză sau alta. Asta o poți face în ceramică, refăcînd o oală, dar nu un sanctuar.

Sanctuarul exprimă sistemul planetar. Este o imagine a cosmosului exprimată foarte precis astronomic. În cartea amintită se arată în amănunt toată această înțelepciune.

Strămoșii noștri au folosit material cît mai puțin, s-au dat pe ei la o parte ca să vorbească cosmosul, să-și spună universul cuvîntul. Este în firea strămoșilor noștri de a nu epata cu zidiri care mai degrabă închid spațiul decît să-l deschidă cosmosului. Piramidele sînt mai greoaie, al nostru este mai rafinat.

Sanctuarul de la Sarmizegetusa nu poate fi pus în lumină fără un dialog continuu cu cel de la Stonehenge. În cartea mea am făcut acest lucru.

De unde au apărut aici 83 de stîlpi pătrați ? Urmele în pămînt sînt de stejari rotunzi de o anume înălțime, pentru că umbra lor are o importanță hotărîtoare.

Sanctuarul de la Sarmizegetusa este unic pentru că în el se îmbină cultul soarelui, al luminii, specific nordului, cu cel al fertilității și fecundității, masiv, specific sudului. Este aici la noi o sinteză unică.

Sanctuarul de la Sarmizegetusa este scriere, este forma noastră de scriere, el poate fi citit, el trebuie citit, este o scriere simbolică în piatră.

Trebuie să umblăm cu toată grija cu fiecare piatră de aici. Să nu o dislocăm din locul ei chiar dacă am fi siguri ce vrea să ne spună căci orice descoperire în acest domeniu rămîne încă o ipoteză.

Aș propune ca sanctuarul să rămînă așa cum ne-a rămas, fără nici un adaos, fără nici o mizgălire. Orice dislocare înseamnă distrugere. El trebuie să rămînă aici. El poate fi reconstituit ipotetic într-un muzeu. Așa s-a făcut și în alte părți. Ar putea fi acoperit eventual cu sticlă dacă vrem să-l ferim de intemperii sau să punem un paznic cel puțin lîngă această avere națională, dar în nici un caz să turnăm beton, să punem stîlpi la voia întîmplării.

Nu se cuvine aici să intervenim decît pentru a păstra ceea ce am moștenit acolo unde acest sanctuar a fost așezat, sub acest cer oval, în acest munte a cărui semnificație mai profundă nu o știm încă !"

Acestea ar fi în parte gîndurile lui Ioan Rodean la care aș adăuga absoluta bună credință din care am pus mîna pe condei pentru a propune oprirea cu un ceas mai devreme a acestei lucrări care, nu mă îndoiesc, este și ea de bună-credință, dar care trebuie discutată public înainte de-a porni excavatorul.

Am călcat Acropolele și am fost pe șantierul săpăturilor multimilenarei cetăți Ierihon și articolele lui Eminescu mai ales mă obligă să-mi spun cu toată iubirea cuvîntul în vederea păstrării pe mai departe a Sanctuarului din inima Transilvaniei de la Sarmizegetusa.

30 septembrie 1980.

IOAN ALEXANDRU

Fotografii de IVOR BÎRLĂDEANU

CENACLUL FLACĂRA

În curînd

îşi începe stagiunea de toamnă
într-o formulă înnoită

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUŢIONAR
organizat de C.C. al U.T.C. şi revista FLACĂRA şi condus de poetul Adrian Păunescu

Nume noi, nume vechi

într-o întîmplare de poezie şi muzică
solicitată îndelung de numeroşi prieteni ai CENACLULUI.

Aşteptăm din partea lor sugestii în legătură cu locul de desfăşurare a Cenaclului şi propuneri de invitaţi.

În numărul viitor al revistei noastre vom comunica noi date despre stagiunea de toamnă a CENACLULUI FLACĂRA.

TERESCENCO GHEORGHE – Porumbel

Precizare

Anunţ pe această cale pe toţi cei interesaţi că nu am cerut niciodată, în nici un interviu, în nici un articol, în nici o şedinţă şi în nici o altă discuţie desfiinţarea Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România, al cărei membru sînt dealtfel, din 1961, neavînd nici o altă calitate în afara celei ce decurge, firesc, din activitatea pe care o desfăşor. Fac această precizare deoarece s-a afirmat şi se afirmă că aş fi cerut desfiinţarea asociaţiei de breaslă, fără a se spune însă cînd şi unde, în ce interviu sau în ce articol, în ce şedinţă sau în ce discuţie aş fi formulat o asemenea cerere, minciuna aceasta neruşinată şi dezmăţată — pentru că despre aşa ceva este vorba, despre o minciună murdară şi provocatoare — a fost şi este vînturată şi pe deasupra altor confraţi, care au cumulat şi cumulează toate scăderile din lume — n-au talent, sînt vulgari şi primitivi, sînt de dreapta, sînt chiar „noua dreaptă" (!?) — în vreme ce alţii, vechii stalinişti şi noii înrăiţi între dogmatism şi intoleranţă au numai şi numai calităţi, talent cu găleata şi geniu cu vagonul, adus direct de la Paris, via München. Împărţirea aceasta spune, de fapt, totul, dar absolut totul, despre natura şi scopurile minciunii amintite mai sus, care este o simplă şi cam grosolană diversiune, care trebuie privită şi numită ca atare, cu scîrbă dar fără teamă !

ION LĂNCRĂNJAN ■

Cronica literară

OCTAVIAN PALER: „Caminante"

Octavian Paler caută să ne încredinţeze cu cărţile sale că a drumeţi înseamnă a trece printr-o experienţă decisivă care te smulge dintr-un orizont şi te plasează în altul unde ai şanse să descoperi nu atît noi meleaguri cît mai ales să te afli pe tine însuţi. Orice călătorie te introduce într-un spaţiu privilegiat unde sînt retezate vechile legături cu exteriorul şi trebuie create altele. Stabilind contacte cu o realitate necunoscută omul are posibilitatea să-şi scruteze mai bine reacţiile. De aceea **Caminante** (Ed. Eminescu), noua carte a lui Octavian Paler, desfăşoară în faţa noastră mai puţin harta Mexicului cît pe cea a sufletului autorului. Desigur, se pomeneşte în paginile acestea despre azteci şi Moctezuma, despre conchistadorii spanioli, despre mitul şarpelui cu pene sau despre monumente celebre. De asemenea, în numeroase rînduri se descriu spectacolul oraşelor mexicane de azi, fiesta cea plină de culoare ce se dezlănţuie pe străzi, întreceri în arenă. Însă Octavian Paler refuză să facă un inventar al universului în care pătrunde şi preferă să-şi noteze reflecţiile despre ceea ce zăreşte în jurul său. El este deranjat în permanenţă de truismele debitate de vizitatorii grăbiţi, dornici să clasifice rapid emblemele existenţei şi fără a depune un minim efort de a pricepe ce se află dincolo de indicaţiile ghidurilor turistice. Pentru scriitor însă popasul într-un ţinut echivalează cu intrarea într-un sanctuar de semne ce abia aşteaptă să fie descifrate. De aceea, în loc să ne plimbăm cu imaginaţia pe ţărîmurile colroolte de arşiţă sau invadate de ploi ale Mexicului sîntem invitaţi să descindem de fapt în conştiinţa scriitorului şi să asistăm la o aventură fascinantă : aceea prin care el ia în posesie o lume cu ajutorul gîndului. De fapt, gîndul este eroul principal al acestei scrieri şi i se aduc cele mai mari elogii deoarece prin încordarea lui omul e smuls din confortul spiritual, e eliberat de prejudecăţi şi de rutină. Autorul nu se mulţumeşte să contemple pur şi simplu ci îşi transferă în memorie datele realităţii unde le poate ordona şi înţelege mai bine. Octavian Paler construieşte o imagine plauzibilă a ţării vizitate, văzută ca un paradoxal amestec de contrarii. („Fiesta şi singurătatea. Şarpele şi aripa. Metafizica amestecată cu mil. Tristeţea amestecată cu ironie. Ploile căzute din ceruri arse de febră".) Dar, în acelaşi timp, se înfăţişează tuturora şi pe sine însuşi : „Poate că Mexicul nu e aşa şi l-am văzut astfel numai pentru că eu sînt un personaj scindat". Într-adevăr, cartea relatează mai curînd neliniştile de care e bîntuit autorul, întrebările la care încearcă să găsească un răspuns, potrivit atît pentru el cît şi pentru ceilalţi. Cărturar desprins din liniştea bibliotecii, el tinjeşte să-şi acordeze viaţa la ritmul naturii generoase şi de aceea înoată în ocean, aspiră uţitat mirezmele vegetaţiei luxuriante, dornic să trăiască aidoma oricărei vieţuitoare. Aflat în societate rîvneşte să se poată bucura nestingherit executînd ritualurile impuse de convieţuirea în comun. Însă fiecare astfel de tentativă a sa eşuează. El continuă să rămînă un observator din afară care nu are altă posibilitate decît aceea de a comenta ceea ce se petrece.

Pornind de la pretextul unui jurnal de voiaj un semen de-al nostru a scris o confesiune tulburătoare despre ceea ce înseamnă a fi locuitor al acestei planete încă plină de contradicţii : „...am învăţat la şcoală că omul este visul cel mai înalt al naturii şi apoi, într-o bună zi, am aflat că au fost filosofi otrăviţi sau puşi cu capul pe butuc, că există nulităţi ce trăiesc senioriali şi genii care au murit în mahalale sordide, că între strigătele care invocau fraternitatea au apărut o ghilotină şi un coş de nuiele cu capete însîngerate despărţite de trup..." Într-un veac grăbit şi care a cunoscut destule orori el ne oferă exemplul unui biruitor prin puterea minţii şi a culturii capabile să se opună haosului şi barbariei. Vorbind despre sine însuşi cu atîta francheţe scriitorul vorbeşte despre oricare dintre noi sfătuindu-ne să nu abdicăm de la idealurile umaniste şi să veghem cu grijă la împlinirea destinului nostru în istorie.

Ca şi cărţile anterioare ale autorului, **Caminante** este o sărbătoare a cuvîntului. Frazele elegante se succed montate parcă în pagină cu migala cu care un bijutier fixează pietrele preţioase la o podoabă. O asemenea frumuseţe e de domeniul miraculosului. De-a lungul anilor Octavian Paler şi-a elaborat un stil inconfundabil şi de un farmec greu de egalat. Orice exprimare neglijentă este din capul locului respinsă. Autorul rămîne adeptul scrisului frumos, încă o dovadă de împotrivire a sa la dezordinea şi urîţenia care mai există.

Caminante, un sclipitor eseu despre fragilitatea şi măreţia condiţiei umane, îl defineşte pe Octavian Paler ca pe un strălucit reprezentant al prozei noastre contemporane.

GEORGE ARION ■

Ne e dor de un serial

● Muzică, graţie şi talent — reunite în spectacolul pe care ni l-au oferit soliştii şi ansamblul Operei maghiare de stat din Cluj-Napoca ce au interpretat „Fintîna din Bahcisarai". Ideea realizatorului emisiunii, Simonffy Katalin, de-a introduce în spectacol un povestitor este excelentă, deoarece ne-a creat senzaţia reală a implicării. Am devenit ascultătorii unei poveşti de demult, dar parcă şi participanţi la ea.

Sîntem în săptămîna răsfăţurilor. Pe programul I., în direct, televiziunea transmite Concertul de deschidere a stagiunii orchestrei simfonice a radioteleviziunii. Iosif Conta s-a ţinut de cuvînt. În cadrul mesei rotunde, organizată de televiziune, la care au participat ziarişti meloman şi public meloman, domnia-sa a anunţat o stagiune la RTV, mai bogată, mai nuanţată. Vorba devine faptă şi iată-l pe Iosif Conta în faţa pupitrului, cu bagheta în mînă, inspirat, oferindu-ne o seară plăcută, o sărbătoare.

Abordînd această latură a programului TV trebuie să subliniem meritul redacţiei muzicale şi al lui Iosif Sava ; comentariile ne atrag atenţia asupra unor fragmente muzicale deosebite, asupra unor interpreţi.

Pentru că de obicei orice evoluţie are un punct culminant, aceasta s-a petrecut duminică ; l-am ascultat pe Bach în interpretarea lui Ernst Helmuth Krestler. Departe de a ne îndepărta de fluier şi caval, orga cu sunetele ei stelare parcă ne-a făcut dor de fluier şi caval. La crearea senzaţiei de învăluire a sunetului de orgă a contribuit şi excepţionala filmare, polifonică parcă, a lui Ivor Bîrlădeanu.

Tot duminică, în cadrul emisiunii „Amintirile verii", am văzut un film cu nume istoric, de legendă aproape, „Menumorut". Pămînt de brazde ridicate spre ceruri încheagă cetatea şi este meritul regizorului Sorin Grigorescu că a ales unghiuri de filmare deosebite dîndu-ne şi nouă, telespectatorilor, posibilitatea de-a urmări, într-un cadru adecvat, momente fascinante de istorie şi realitate. Se poate vorbi despre surprinzătoarele potenţe artistice ale artiştilor din Bihor.

● Televiziunea ne-a ademenit în faţa micilor ecrane cu muzică bună, dar noi, telespectatorii, am rămas cu un rărav. Ne plăcea sîmbătă, cînd lăsam la o parte orice treabă, fiindcă totul devenea neimportant şi aşteptam serialul. Colombo, Şeriful la New York, Mannix, Evadatul s-au tot perindat prin faţa noastră, cu mai mult sau mai puţin talent. Dar acum ? Daţi-ne, vă rugăm, serialul ! Ne mulţumim şi cu unul foarte bun.

● Festivalul cîntecului ostăşesc n-a fost o reuşită pe măsura aşteptărilor. Prea multe cîntece greoaie, pe care cu siguranţă şi corurile profesioniste le vor învăţa greu, darmite ostaşii. Televiziunea nu a făcut un serviciu telespectatorilor şi nici sieşi, preluînd desfăşurarea aproape totală a festivalului. O operă de selecţie s-ar cuveni, în orice act de colaborare a televiziunii, pentru că la urma urmelor telespectatorul civil n-are nici un motiv să îmbrăţişeze nişte cîntece numai de dragul temei lor. Aceleaşi versuri şchioape, aceleaşi textieri prăfuiţi şi parcă aceeaşi senzaţie de diletantism păgubitor.

Apropo de componenţa juriului : dacă este vorba de **CÎNTEC**, de ce juriul să fie condus de preşedintele Uniunii compozitorilor şi nu de preşedintele Uniunii scriitorilor ? De ce ? Pentru că şi aceasta oglindeşte concepţia unora cu privire la **cîntec**. Ei cred că jumătatea de poezie a unui cîntec e mai mică decît jumătatea de poezie a unui cîntec. De aci şi neglijarea pînă la ridicol, pînă la jalnic a textului literar, deseori.

Sigur că un festival e un festival şi că nu i se poate pretinde mai mult decît e ; dar, puţin mai multă rigoare, mai mult respect în faţa a ceea ce lansăm în public şi mai mult respect pentru naţiunea înarmată — care este armata noastră — mai mult respect din partea unor profesionişti ai artei. Armata română merită, fără îndoială, mult mai mult decît i-au oferit mulţi dintre participanţii la festivalul său.

● Reportajele de călătorie prin ţară au cam devenit stereotipe. Parcă apar acelaşi primar, acelaşi reporter, acelaşi peisaj. Atragerea unor scriitori, fiecare cu **nota** sa particulară, cu stilul său, folosirea reporterilor talentaţi şi proaspeţi ai televiziunii ar putea schimba senzaţia aceasta îndelung obositoare pe care nu numai călătoriile în ţară, dar şi cele în străinătate, traduse în film, ne-o cam lasă. Ele par nişte călătorii de suprafaţă.

ELENA GRECESCU ■

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentația clipei (III)

Semnul lui Don Juan

2.

Monet văzut de Renoir

Înainte de a-l disprețui pentru nestatornicia lui, Don Juan ar merita, poate, să-l admirăm pentru pasiunea lui nedomolită. Există atîtea inimi seci care nu cunosc decît calculul rece și indiferența brutală încît ar trebui să vedem în frumosul andaluz mai degrabă un bărbat fără noroc sau care se frustrează singur. Căci a disprețui chiar dragostea, nu numai degradarea ei e un drum plin de riscuri. E adevărat că Don Juan tîrăște dragostea din noapte în noapte și eșuează acolo unde el își ține contabilitatea cu orgoliu, în aritmetică ; deoarece „o mie trei" femei înseamnă infinit mai puțin decît una, iar „iubiri" nu înseamnă neapărat „iubire". El n-are timp să înțeleagă valoarea dragostei deoarece e mereu grăbit să se lepede de ea. Dar adversarii lui Don Juan nu sînt numai cei care îi privesc cu compasiune alergătura, ci și cei iritați de succesele sau chiar de pasiunea lui. Aceștia au făcut din povestea lui un pretext pentru a-l lua în derîdere însăși dragostea. Așa cum inamicii impresioniștilor, învinuindu-i de ușurință, n-au vrut niciodată să dea atenție unor amănunte semnificative totuși. Aproape orb, Monet nu înceta să picteze lumina. Aproape paralizat, Renoir nu înceta să picteze trandafiri.

E greu de păstrat cumpăna dreaptă vorbind despre o artă care a stîmit aproape numai reacții extreme. Poate de aceea, între batjocură și apologie, unii n-au observat că această artă dorește să pătrundă în eter prin poarta cea mai vulnerabilă. Clipa reprezintă ceea ce e efemer, dar și ceea ce se poate atinge cu mîna. Ceea ce e pieritor, dar și ceea ce e posibil. Ea moare sub ochii noștri, dar înainte de a muri ni se dăruie și nu promite decît ceea ce poate oferi. Impresioniștii au eliberat clipa de amărăciune și au pus-o să-și arate bogățiile.

Spre deosebire de Rembrandt sau de Leonardo, un pictor ca Renoir nu și-a pus decît sarcini pe care le putea îndeplini. Dar poate nimeni nu ne-a vorbit mai simplu despre fericire fără să se plîngă de caracterul ei provizoriu. Cutreierînd grădinile și malurile apelor cu șevaletele lor, îmbătați de **plein-air**, Monet și prietenii lui par convinși, ca și Gide mai tîrziu, că izvoarele vor fi acolo unde dorințele noastre le vor face să curgă. (Dealtfel, în **Fructele pămîntului** există nenumărate pasaje care s-ar potrivi de minune să fie citite cu glas tare într-un muzeu al impresioniștilor ca Jeu de Paume.) Ei nu observă în lumină ceea ce Rembrandt a văzut în umbră, dar pentru prima oară lumina e transformată în obiect al picturii și, dezbrăcată de prejudecăți, clipa dansează goală pe un deal presărat cu maci roșii. Pentru a-i înțelege e nevoie, probabil, să iubim noi înșine totul cu o putere nouă, deoarece în această pictură redusă la ceea ce „se vede" chiar și superficialitatea e plină de pasiune. Libertatea impresionistă este o nouă captivitate, așa cum libertatea lui Don Juan este libertatea unui hăituit, dar culoarea are parcă o violență tandră. Ceva din fosforescența ei ne urmărește ca surîsul unei zile de vară.

Ținta pe care o urmărește aici arta pare mai modestă, mai accesibilă ; și totuși, nu cumva sub modestia aparentă se ascunde un mare orgoliu ? În fond, niciodată arta n-a explorat clipa pentru a muri odată cu ea. Poate că „impresia" este stratagema impresioniștilor, nu scopul lor. Ei se prefac, poate, că nu „văd" decît impresia pentru a viola un adevăr mai profund. Se prefac, poate, că se complac în impresie, că vînătoarea de impresii este singurul lor scop și singura lor plăcere deoarece vor să surprindă misterul nepregătit. Chiar dacă n-au deloc pretenții să facă filosofie prin pictura lor (pictez cum cîntă o pasăre, declara Monet), poate că „impresia" nu e decît un cal troian prin care ei vor să pătrundă în tainele realității. Mai precis, ceea ce caută înlăuntrul clipei pictorul impresionist nu este oare același lucru pe care-l căuta artistul grec înlăuntrul eternității ? El își poartă bătălia pe terenul cel mai fragil, unde totul părea dinainte pierdut. Momeala s-a transformat în capcană, dar nu acest lucru le-a fost reproșat impresioniștilor de către cei care au vrut să-i excludă cu un bobîrnac din templul artei ori să-i reducă la anecdotica scandalului. Și de ce-am regreta ceea ce nu trebuie decît să știm să vedem ? „Totul s-a spus de cînd există oameni care gîndesc", se plîngea La Bruyère. Pentru un Renoir, această frază e lipsită de sens. Lumea e pentru el veșnic nouă și veșnic tînără. Ea nu îmbătrînește niciodată. Important e, ne sugerează el, să declarăm fiecare la rîndul nostru și chiar de mai multe ori în același loc că viața merită să fie trăită. Și nu pictorii sînt de vină dacă acest singur paradis posibil s-a dovedit uneori un infern.

Le putem reproșa prin urmare impresioniștilor orice, mai puțin lăcomia lor. Ei mi se par mai degrabă orbiți decît orbi. Tablourile lor îmi amintesc ce-i spunea odată Elizabet Barrett Browning lui Robert Browning : Dacă nu m-aș fi găsit în cutare zi, la cutare oră, în fața cutărei case, eternitatea n-ar fi avut loc pentru noi... Căci înlăuntrul clipei impresioniste putem descoperi vibrația efemerului, dar și o iubire mai adîncă. Și dacă nu vom înțelege astfel mai bine fericirea, i-am putea înțelege pe cei fericiți care s-au născut cu darul de a tresări de uimire în fața fiecărui foșnet al grădinii.

Așa cum este Renoir.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

SACRA INSTITUȚIE

Am evocat în ultimele două numere din „Flacăra" pe Alexandru-Sadi Ionescu și pe Nerva Hodoș, oameni de însușiri excepționale și de dăruiri absolute, cărturari de seamă și muncitori neobosiți la Academie, ajutîndu-l pe Ion Bianu în trudele și visurile lui, de a organiza și moderniza prestigiosul nostru edificiu de cultură după modelul acelor văzute în Italia, în Franța, în Germania și în Anglia, în repetatele călătorii, mai lungi sau mai scurte, de cercetări și de documentare. Fiindcă Ion Bianu și-a trăit idealul cu o fervoare de habotnic ; și, cert, nu numai Alexandru-Sadi Ionescu și Nerva Hodoș l-au secondat în eforturile și împlinirile lui, întinse statornic pe aproape șase decenii, adică de la 1879, data angajării sale ca modest slujbaș, pînă în 1935 cînd decedează. Mai sînt și alții. Pe unii i-am menționat în treacăt. Pe cîțiva, probabil, să-i fi omis fără voie. Dar în intenția mea n-a stat ideea unui răboj nominalizat al tuturor valoroaselor individualități care s-au dovedit ca atare și care s-au succedat ca funcționari, în variatele sectoare ale Academiei. Ci să dau doar două pilde de bibliotecari de altădată care și-au iubit meseria și au înnobilat-o. Sînt încă destui care ar trebui pomeniți și poate că odată o voi face. Pentru astăzi, însemn cîteva gînduri mai vechi și mai noi, legate de **Sacra Instituție**. Și din memorie sare viu momentul cînd am intrat pentru prima oară în sala de lectură, ca să consult colecțiile revistelor **Facla** și **Cronica** și să mă edific asupra polemicii dintre cei doi prieteni — cum erau proiectați în ochii mei — N. D. Cocea și Tudor Arghezi, pe care-i despărțiseră, temporar, curentele politice și încăierările din perioada neutralității dinaintea primului război mondial, unul fiind „antantofil" înverșunat, celălalt partizan al „puterilor centrale".

Era în 1928 și aveam 20 de ani. Și de atunci sînt fidel **Sacrei Instituții** către care mă îndrept întotdeauna cu nădejdile nedezmințite cînd vreau să desfac un încîlcit nod al timpului, să dau o precizare exactă într-un impas de cunoaștere, să lămuresc un fapt petrecut cu ambianța lui, de care mă împiedic în lucrul meu, în fine, ca să-mi aduc licărul de lumină necesar, acolo unde hălăduiesc beznele și vin în avalanșă ipoteze și incertitudini.

Reținînd în amintire, cu prospețime, reconfortanta tăcere din colectiva sală de lectură de pe vremuri, în care nu se auzea decît foșnetul întoarcerii, cu grijă, a filei de carte, de revistă sau de ziar. Și frecventînd des Academia, am ajuns să-i cunosc bine structura, cu toate secțiile ei, care laolaltă alcătuiesc pergamentul nașterii ca neam și al evoluției, ca spirit, într-un cuvînt **Istoria** poporului nostru în multiplele lui dezvoltări.

Nu știu dacă de la început chiar am realizat sensul sacru al instituției. Cred că nu. Sentimentul sacralității s-a conturat, desigur, mai tîrziu, odată cu maturitatea. Într-o tinerețe zvăpăiată și demolatoare — ca orice tinerețe — cînd atacam pe oricine și nu ne plăcea nimic, generația mea avea bunul simț, militînd pentru dărîmări și înnoiri, să gîndească mai întîi și să propună după aceea ce punem în loc și în ce formă, indiferent dacă era sau nu pe gustul cîrmuitorilor. Vreau să spun că nu ne-oveam pentru voluptatea sau capriciile loviturii, iar în țelurile noastre de luptă nu întrau instituțiile în sine, ci oamenii care le reprezentau, cu închegarea lor psihomentală și cu sensibilitatea lor, pentru că de cînd e lumea lume, de la ei au purces stilul, practicile și pînă la urmă fizionomia, care erau în stare să înalțe un așezămînt sau să-l degradeze. Așa încît, instituțiile propriu-zis nu întrau în obiectiv decît tangențial.

O asemenea filipică am adresat și eu Academiei. Una singură în 1936, cu prilejul respingerii lui Eugen Lovinescu de a fi cooptat între „nemuritori". Scriam la „Zorile" și o pagină era consacrată, aproape integral, problemelor și informațiilor culturale, unde, pe rînd, la rubrica fixă intitulată „Povestea vorbei", dădeam cîte un „cursiv", cum era numit în limbajul tipografic, în care ne spuneam punctul de vedere. „Cursivul" meu era intitulat **Eugen Lovinescu** și a apărut în „Zorile" cu data de 1 iunie 1936. Reproduc în întregime aproape, lăsînd de o parte doar cîteva violențe de expresie cu care vroiam să înfierez injustiția și patima cît mai aprig, care mi-au caracterizat în tinerețe scrisul, temperamentul și, poate, — după unii adversari — pur și simplu „impertinența". S-au scurs patruzeci și patru de ani, și în perspectiva vremii sînt de acord cu ei, fără să se înțeleagă prin aceasta o renegare. Iată ce scriam în văpăile clipei : „Așadar, Eugen Lovinescu n-a putut intra la Academie ; n-a putut intra fiindcă i-a lipsit un vot. Eu cred că, oricum, nu putea fi academician. Fiindcă Eugen Lovinescu are tot ce nu trebuie să aibă un membru al Academiei : are pasiunea marilor cărturari și a marilor cercetători ; are un planturos și masiv talent de creator de artă ; are o superbă pregătire spirituală, făurită la masa de lucru și din experiența vieții, ceea ce-i permite să fie cel mai perfect și cel mai autorizat judecător al literaturii românești ; și peste toate acestea, firea l-a dăruit cu o largă comprehensiune umană care îl face apropiat tuturor.

Vreme de trei decenii, criticul, eseistul, romancierul, nuvelistul s-a risipit lîngă călimară și condei — cu filotimie de nabab — deschizînd sensuri noi inspirațiilor, despicînd făgașuri îndrăznețe pe unde n-au mai avut să păsească nici false valori, nici mediocrități prezumțioase. Este explicabil deci că Eugen Lovinescu n-avea ce căuta la Academie. Eugen Lovinescu nu trebuie să fie academician ; prezența lui — necesară pe șantierul acțiunilor permanente — ar fi produs o oribilă notă disonantă, un contrast baroc, în sanctuarul cu pensionari și uituci, cu absenți fizici și leneși cerebrali și ar fi însemnat ca la fiecare colocviu săptămînal, în locul cafelelor gingirlii și al anecdotelor libidinoase să se producă altceva — ceva mai de cinstire și de mîndrie. Dar „aleșii" sînt tradiționaliști. Ei nu pot fi urniți din nămolul în care s-au implîntat ; ei iubesc cafeaua gingirlie și anecdota libidinoasă ; și se ridică mașnegii ori de cîte ori cineva ar veni să le tulbure somnul sau să-i scuture din marasm".

Din dragoste și prețuire pentru un om, pentru o mare valoare, avîntul tinereții mele n-a stat să măsoare cît poate umbri aureola altor valori, multe dintre ele în dimensiuni la fel de impresionante și care dădeau prestigiul Academiei Române.

Pun stavilă aici făgăduitelor gînduri vechi. Și constatînd că mi-am epuizat spațiul, le las pe cele mai noi, pentru „Flacăra" viitoare.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Synchronisation

La Birkenau, în afară de pămîntul arid, bătătorit al **Appellplatz**-urilor și barăcile de lemn nu exista nimic care să ne amintească de viața din care am fost smulși.

Häftling-ii care mișunau prin lagăr nu semănau a oameni. Aduceau mai degrabă a cadavre. Cadavre vii.

SS-iștii care ne supravegheau n-aveau nimic omenesc. Privindu-i, nu distingeam altceva decît cizmele, automatele și cravașele lor mișcîndu-se automat, dominate de căști având pe ele drept semn distinctiv un cap-de-mort.

În lagărele de la Birkenau — nici în lagărul **A**, nici în **B**, nici în **C**, nici în **D**, nici în **E**, nici în **F** — nu creștea nimic. Nici un copac, nici o floare, nici un fir de iarbă. O singură excepție. Curtea crematoriilor. În fața crematoriilor, iarba îngrijită dintre alei sugera un petic de pajiște. Lungile coloane de **Häftling**-i selecționați din clipa sosirii pentru gazare, îngroziți de nesfîrșitele garduri de sîrmă ghimpată pe lîngă care treceau, intrînd în curtea crematoriului și văzînd din nou iarbă se linișteau, începeau să creadă că, într-adevăr, sînt duși să facă o baie caldă după un drum atît de chinuitor.

SS-iștilor puțin le păsa ce sentimente îi stăpîneau pe noii sosiți. Preocuparea lor era ca **die Synchronisation**, sincronizarea, să fie perfectă.

Cînd toți cei din coloană — mame, copii, bătrîni, bolnavi — dezbrăcați în pielea goală erau poftiți și conduși de SS-iști și **Kapo** din vestiar în uriașa cameră de baie, răsuna o comandă scurtă : **„SS-iștii și cei din Sonderkommando : heraus !, afară !"** În clipa aceea, pe poarta curții din fața crematoriului intra un autoturism cu însemnul Crucii Roșii. Era primul moment al sincronizării. În timp ce SS-iștii și cei din **Sonderkommando** se retrăgeau, iar **Häftling**-ii despuiați priveau cînd la dușurile instalate în tavan, cînd la cele patru tuburi din tablă perforată din mijlocul încăperii aflate la subsol, deasupra, în curtea crematoriului, din autoturismul cu însemnul Crucii Roșii coborau un ofițer SS-ist și un **Sanitätsdienstgefreiter**, caporal sanitar, care ținea în mînă patru cutii de tablă, vopsite în verde.

Cei doi intrau pe peluză și, călcînd iarba verde cu cizmele lor grele, se apropiau de niște plăci de beton ce acopereau, la prima vedere, niște coșuri de aerisire.

În clipa în care SS-iștii și cei din **Sonderkommando** părăseau baia iar ușile grele se închideau cu un zgomot asurzitor, ofițerul SS-ist și **SDG**-ul aflați în mijlocul peluzei ridicau prima placă de beton.

Se trece la al doilea moment al sincronizării. După cum relatează Nyiszli Miklós, medicul legist al lui Mengele la crematoriile din Birkenau, care a văzut de nenumărate ori întreaga operație, cei doi loveau capacul patent al cutiilor de tablă vopsite în verde și turnau conținutul lor — niște granule liliachii de mărimea unor boabe de fasole — în gura coșurilor ce corespundeau cu tuburile din tablă perforată instalate în mijlocul uriașei camere de baie în care 2 000 de oameni în pielea goală, înghesuiți unul în altul — mame, bătrîni, copii, bolnavi de-a valma —, așteptau, uitîndu-se nerăbdători spre tavan, primii stropi de apă. În contact cu aerul, granulele emanau ucigătorul gaz **„Cyklon B"** care, prin găurile celor patru tuburi, invada întreaga încăpere.

Urma al treilea moment al sincronizării. Cei doi SS-iști — ofițerul și SDG-ul — se așezau pe placa de beton și fumau cîte o țigară pînă se convingeau de reușită. Exact în clipa cînd gazarea se termina și jos, la subsol, se dădea drumul la ventilatoare, ei își aruncau chiștoacele, se urcau în mașina mică și părăseau curtea crematoriului.

Țîșnitoarele — spre care cu mai puțin de o oră mai înainte, copiii din coloană alergau fericiți că, în sfîrșit, pot să-și potolească setea după 3—4—5 zile și nopți de goană nebună cu trenul din cine știe ce colț al Europei — continuau să stropească iarba. Copiii însă nu mai existau. Trupurile lor încleștate, în spasmele morții, cu ale mamelor, bătrînilor și bolnavilor formau un uriaș morman de cadavre, căci... **die Synchronisation**, sincronizarea, reușea totdeauna perfect.

---

[1]) **Sanitätsdienstgefreiter**, caporal sanitar.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Ion Drăguşanu

Se poate întîmpla şi aşa, ca într-o bună zi să-ţi cadă în mînă o carte de care să nu-ţi mai vină să te desparţi niciodată. Lui Ion Drăguşanu — născut în comuna Salcea — i-a căzut în mînă, elev fiind încă la liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava — un volumaş de poezii de Esenin. Vraja versurilor cuprinse în acea cărticică l-a subjugat aşa de mult încît a simţit nevoia să scrie şi el la rîndul său. Bineînţeles că paginile lui de început erau tutelate de *marele său maestru*. Şi astăzi, cînd a fost publicat de mai multe reviste — printre ele şi revista noastră care l-a propus atenţiei cititorilor sub pseudonimul Ilie Adeli — şi e laureat al concursului „Nicolae Labiş", influenţa lui Esenin e lesne de recunoscut fără a deveni însă supărătoare. Ion Drăguşanu are incontestabil talent şi versurile lui se remarcă prin prospeţimea imaginilor şi cantabilitate. Dar acest tînăr ne se mulţumeşte numai cu ceea ce a fost înzestrat, ci rîvneşte să înveţe mai departe. Şi-a vîndut maşina de scris şi a venit la Bucureşti, fiind acum strungar la „Vulcan", dorind să se confrunte cu un alt mediu decît cel în care a trăit pînă acum şi să-şi împlinească vocaţia. Îi promitem să-i urmărim cum evoluează şi să-i salutăm cu bucurie orice izbîndă.

GEORGE ARION ■

Un veac de violenţă

Mestecenii cu sfîrcuri crude
ca nişte candeli de mătasă
Sînt invitaţii mei, prieteni,
în noaptea fiarelor la masă ;
Vor sta în jilţuri de aramă
sub ugerul luminii proaspăt
Şi ca să uit ca la o pîndă
voi spune basmu' de la capăt.

Voi bea din ţiţa unui secol
căldura verde ca o fiere
Mizînd pe negru la ruletă
iubiri sălbatice-durere ;
Sub coaja grea ca o ninsoare
lăsa-voi caii mei să treacă-n
Chemarea bronzului din turnuri
uitată-n coajă de mesteacăn.

Va înjura în jilţ metalul
povara leneviei noastre
Cît timp va gîlgîi caneaua
înfricoşărilor din aştri ;
Voi arunca-n secolul-accia
cruzimea lunii ca un semn
Şi răsfoind mestecenii supli
voi creşte-n negru codru lemn.

Va fi odihna mea ca plumbul
pe ghintuite ţevi de armă,
Mestecenii vor goli pe clape
semnale suple de alarmă ;
În noaptea fiarelor la masă
sărbătorind cu însolenţă
Vom trece cu subţiri mestecenii
din veacul ca o violenţă.

Călătorie cu trenul

Într-un vagon înalt de clasa doua
ningea frumos şi-nfricoşam zăpezi,
eram o ciută limpede şi calmă
şi mă-mbrăcam cu boturi reci de iezi ;
dormeam pustiu şi-ntunecat pe sine
fără să-mi pese că ningea cu zimţi,
treceau fiare prin vagonul nostru
şi desfăceam cîmpiile în dinţi.

Ţineam frumos biletul subsuoară,
copaci subţiri mă îndemnau la drum,
serveam cu-o veche apă minerală
îndeminatec cai mei de fum ;
într-un vagon înalt de clasa doua
cu uşi glisante, temerari bărboşi
se odihneau pe vin ca într-o criptă
striviţi de cai limpezi şi frumoşi.

Cornul de vînătoare

Copacu-şi scapă crengile în soare,
Amurgul unge vîntul cu asfalt,
bunicul vinde-un corn de vînătoare
şi clopotu-i mai singur, mai înalt.

Fîntînî înfricoşate-şi umplu somnul
cu vîntul subţiat la-ncheieturi,
luceafărul îşi arde untdelemnul
peste descîntul negrelor păduri.

Bunicul vinde-un corn de vînătoare,
şi-şi trece aspru puşca peste braţ,
tăcerea trece lung prin căprioare
şi cornul stringe lacom ca un laţ...

Pereţi

Pictorul ud şi măsurînd penelul
cu îngustimea singurei culori
repetă zilnic braziI călători
şi-n el stă trist şi obosit modelul.

Pereţii lui neînsemnaţi în sat
sub anotimpul ca o rogojină
repetă zilnic snopul de lumină
cu-acelaşi spaţiu strîmt, întunecat.

Cîntec într-o noapte ploioasă

Ploua în noi ca într-un burg
cu troiţă cenuşie şi bolnavă,
ne îngropa lichidul negurat,
sălbatec-verticală de otravă ;
ruşinea lumii desfăcuse cai
pe bulevardul ca o panoplie,
ploua în noi contemporan şi dens,
lichidul încetase să mai fie.

N-am auzit cînd s-a oprit planeta,
am fi sărit subţiri ca dintr-o şa
ademeniţi în spaţiul ca un lapte
de limpezimea suplă ca o nea ;
ploua în noi nesănătos şi vag,
curgea lichidul grav dintr-o gamelă
cît am urcat cuminţi şi-nerezători
pe osia de apă ca pe-o scheală.

Cîntec

Vom vinde la noapte sălbateci pindari
cojindu-i din arme de ceară,
vom arde uleiul în candeli de lemn
cioplindu-ne candeli subsuoară ;
vom pune sfieinici cai flăminzi
în pietre să scapere tropot,
vom bea întunerie din noaptea trosnind
ca dintr-o aramă de clopot.

Vom pune la cale vinovate vînări
dînd semn de odihnă şi moarte,
vom bea din vena planetei plîngînd
pustiul ce ne desparte ;
ieşi-vor femeile toate în porţi
şi albi ne vor soarbe din ciuturi,
pe frunţile noastre stele de sus
vor sparge o ploaie de fluturi.

Şoim

Caii de humă sfarmă pe obcini
negură verde-lemnul de lapte,
şoimul coboară în piatra subţire
semn de vînare numărul şapte ;
lutul dezbracă suplu metalul,
vremea-i rugină în zale de gloanţ,
şoimul albastru trece în piatră
spaima fiarei scrisă pe cioanţ.

Dangăt de clopot calcă oraşul
negrele turle ard în alt veac,
şoimul desface ca pe-o sămînţă
trupul ce-mi creşte-n obcini copac ;
fierbem otrava-n lemn de mesteacăn,
luna fierbinte-i gura de tun
lutul mai sună oastea de pradă,
n-o mai încape plaiul străbun.

Scurtă biografie

Oraşul sfarmă pleoapele şi-adoarme,
ard fluturi lungi în negrele păduri,
femeia-şi spală oasele cu arme
şi-i ruginește sînul pe securi ;
iubiri nuntind şi învăţînd să moară,
oraşul stins şi-nfipt în caldarim,
neguţători acoperiţi cu ceară,
eu în cîntarea-n care mă dărîm ;

vîna-vom tulnic lung cioplit în munte
ca să trezim oraşul stors în zori,
uitată ploaia-n caldarim — o punte
păzită leneş ziua de viori
şi pictori uzi în sandurile lunge —
monezi ce-mpuşcă ziua pe cîntar ;
oraşu-ncearcă aspru să ne-ndunge
şi-i ca un clopot care bate rar.

Serghei Esenin, noaptea...

Serghei Esenin, s-a făcut tîrziu
Şi caii sînt ca nişte candeli sparte
Cînd noaptea doarme-n cîntecul ce-l scrie
şi-un anotimp păşeşte calm pe moarte
şi anotimpu-i strîmt ca un sicriu
într-un simbol al pietrei de departe
să bată-un clopot într-un burg pustiu
înfăşurat în pagină de carte...

Serghei Esenin, noaptea paşte miri
şi li se arde în păduri veşmîntul
Cu păsări lunge, galbene subţiri
şi obosite-n trupuri cum cuvîntul
uitat pe coapsa falselor iubiri
prin care-şi scapă coiba veche cîntul,
Serghei Esenin, noaptea paşte miri
şi ardem triştI şi sîntem numai vîntul...

Vînare de urşi

Sămînţa ne petrece e-un corn de vînătoare
şi puşca-şi scapă ţeava pe rămuroase stele,
octombrie-şi întoarce grumazul pe podele
şi cîntecul e aspru precum o numărare.

Pădurile-şi sparg toaca îngustă şi uscată,
descîntecul se sfarmă în negurate ape,
şi porţi în sărbătoare sălbatică prin pleoape
un basm ca o vînare de urşi înfricoşată.

IOSIF FEKETE – Maternitate

„Am simţit întotdeauna că România e ţara mea"

(Urmare din pagina 15)

l-am reprezentat mai tînăr. La I. Vulcan am redat pe acel organizator, pe acel gospodar care în literatură a ştiut să descopere talente.

— Există un clasicism manifest în opera dumneavoastră. Mă refer la Capitel, la bustul lui Vulcan, la Obeliscul de la Alba-Iulia etc., stilizări care duc înspre sculptura modernă, dar fără stridenţe şi în strictă armonie şi proporţionalitate în unitatea lor de stil, personal. Cum vă explicaţi aceasta ? E un proces de evoluţie ?

— E o evoluţie a artistului care trăieşte într-o epocă. Nu poate să se izoleze pentru că a învăţat într-un fel şi acum toată viaţa — fără să ţină seama de schimbările intervenite în mentalitatea oamenilor — să rămînă opac la orice înnoire. Artistul trebuie să macine făina în moara lui spirituală, făină care trebuie să-l reprezinte pe el în primul rînd. Se pare că judecînd lucrurile în felul acesta mi-am format o personalitate pe care am păstrat-o cu dîrzenie. În toate timpurile, moara mea spirituală a măcinat. Cred că cel mai principal lucru la un artist plastic şi la toţi artiştii e să creadă el însuşi în ceea ce face, să nu lucreze numai pentru a-i place cuiva anume.

— Care e după opinia dv. adevărata structură, adevăratul limbaj al modernităţii ?

— Nu există un limbaj precis al modernităţii. Fiecare artist trăieşte în timpul lui. Nu există o etichetă pe care s-o punem pe o lucrare şi să decretăm că „asta-i modernă". O lucrare e bună sau rea. Putem spune despre o lucrare primitivă sau din arta greacă, sau egipteană, că e modernă dacă e vie, spune ceva şi azi. Dacă e ceva bun rămîne modern în toate timpurile. De exemplu : Don Quijote a lui Cervantes. Pe mine m-a impresionat Don Quijote şi am căutat să-l redau într-un fel hotărîrea de-a ajuta oamenii, de-a fi idealist pînă aproape de nebunie, şi calul l-am făcut mai real. Don Quijote merge cu elan şi încredere înainte şi vrea să lupte contra morilor de vînt şi a altor lucruri iar calul — în statuia ecvestră — merge, dar parcă simte realitatea în care intră şi trage capul într-o parte.

— Ce sfat puteţi da tinerilor artişti ?

— Un artist trebuie să lucreze mereu, trebuie să lucreze zilnic şi să fie nefericit în ziua cînd nu a lucrat nimic. Lucrînd, învaţă şi mai mult, realizează ceva. Trebuie să-şi iubească meseria, să aibă o pasiune — ca pentru o fată — pentru care e dispus să facă orice sacrificiu. Dacă pe lîngă dotarea moştenită de la natură mai are şi străduinţă, atunci sigur că va face treabă.

— Cu toate că v-aţi născut în alt oraş, aţi donat o parte din opera dv. Muzeului Ţării Crişurilor din Oradea. Este aceasta un dar al cetăţeanului I. Fekete pentru oraşul în care trăieşte, munceşte şi visează ?

— Trăind aici, la Oradea, am avut ocazia să realizez multe lucrări prin care să-mi exprim sufletul meu, credinţa mea. Eu sînt recunoscător tuturor celor care m-au ajutat în timpul de cînd trăiesc aici şi mi-au apreciat lucrările, mi-au dat posibilitatea să muncesc în permanenţă. Desigur, m-am legat şi de oamenii de-aici. Îmi place şi oraşul — toamna, primăvara, e foarte frumos aici. M-am gîndit şi la viitor. Dacă lucrările mele se risipesc în toate părţile, nu mai au acelaşi efect asupra privitorilor.

— După cum ştiţi, unele judeţe au organizat tabere de sculptură, mărindu-şi prin aceasta zestrea lor de statui. Vi s-a spus că Bihorul intenţionează să deschidă o asemenea tabără la Băile „1 Mai". Veţi participa la această tabără ?

— În starea actuală a sănătăţii nu pot participa. Lucrez doar lucrări mai mici aici în atelier pe care caut să le însufleţesc cît se poate de mult să fie demne cu munca mea de-o viaţă. Dacă voi fi solicitat să-mi spun părerea — în diverse consilii — sau în stabilirea unor măsuri — bucuros voi sta la dispoziţia organizatorilor.

— Cum vedeţi dumneavoastră, stimate maestre, formarea şi dezvoltarea bunului gust pentru frumos prin intermediul artei ce-o slujiţi de o viaţă ?

— Am ajuns şi eu la anumite concluzii şi anume : nu pot să aprob multe lucruri organizatorice care se fac pentru propagarea artei. Arta trebuie să fie rezultatul unei culturi. Arta adevărată se schimbă de la artist la artist. Ca să fie foarte valoroasă prin diversitate şi alte lucruri trebuie lăsat creatorul să judece el, să meargă pe riscul lui, adică dacă reuşeşte prin gîndirea lui, e meritul numai al lui, să nu se ajungă la uniformizare.

— Stimate Iosif Fekete, am fi foarte bucuroşi dacă ne-aţi vorbi despre prietenia dumneavoastră cu regretatul Al. Ciucurencu şi, desigur, şi cu alţi oameni.

— Împreună cu Al. Ciucurencu, am început şcoala în anul 1921 şi de atunci pînă la moartea lui am ţinut o strînsă legătură, o prietenie care se baza pe apropieri sufleteşti reciproce. De cîte ori mergeam la Bucureşti îl vizitam, îi arătam fotografiile lucrărilor mele, discutam cu el pe ce drum merg şi-mi dădea deseori sfaturi foarte bune. Aş vrea să vă spun un lucru foarte interesant. Ciucurencu a învăţat la Paris dar n-a adus de-acolo un stil copiat după cele aflate acolo, ci a trecut prin personalitatea lui — mai rustică — învăţămintele acumulate. Îl consider un foarte mare pictor şi mai ales un pictor al pămîntului românesc, al peisajului românesc, al oamenilor pe care i-a întîlnit. Mergeam la el pentru că găseam această calitate de mare pictor şi de mare om. A fost uman, întotdeauna oamenilor necăjiţi le-a dat o mînă de ajutor.

Îmi face plăcere să vă vorbesc de maestrul Jalea. Îl stimez ca pe unul de la care am învăţat, arta lui fiind pentru mine un model.

Am avut mulţi colegi cu care ne bucurăm ori de cîte ori ne întîlnim. Mai pot să spun că întotdeauna am simţit că România e ţara mea.

Jucătorul modern joacă mai întîi cu ochii

Intrucît pe plan mondial s-a trecut de la dirijarea efortului în antrenament la **dirijarea efectului de antrenament** (efect imediat, zilnic, și efect cumulativ) înseamnă că trebuie reținut faptul că nu mai este importantă doar efectuarea unui anumit efort, ci obținerea modificărilor structurale și funcționale specifice efortului competițional fotbalistic. Aceasta și pentru că limbajul universal al jucătorului organizat a ajuns să fie **modul său de exprimare** (nu ce crede el că știe, ci cum se exprimă practic ca echipa să cîștige). Mai ales că fotbalul de astăzi și, mai ales, cel de mîine consideră că spectacolul trebuie să fie suficient, rentabil. Cu alte cuvinte, **fotbalistul a devenit un jucător industrial, deci competitiv** — ceea ce reclamă un antrenament intensiv conștient și conștiincios, vizibil și invizibil — inspirîndu-se permanent în antrenamente din JOCUL COMPETIȚIONAL. De aceea antrenorii sînt obligați să facă **antrenamente tip concurs**, așa cum de fapt este jocul oficial. Și chiar dacă nu avem pentru un moment jucători de extraordinară valoare putem, dacă îi antrenăm competițional și-i determinăm să trăiască fotbalistic, să-i facem să devină VALORI datorită echipei. Uneori neglijăm amănuntul că fotbalistul este un om de excepție, fanatic, dăruit. Prin faptul că el acceptă ca ECHIPA să fie VEDETA dovedește, astăzi, altruism. Trecîndu-se de la SISTEM la ORGANIZARE, el își va însuși principiile jocului în acțiune și la puncte fixe : minge, coechipieri, adversari. Probînd practic acest lucru se demonstrează viabil că s-a trecut de la dezordine la ordine. Că, de fapt, nu i se cere jucătorului să joace pe toate „posturile", ci că numai stăpînirea perfectă a balonului și gîndirea elevată îi permit un mod de cooperare și de organizare conceptională

Pretutindeni — dar, din păcate, nu și la noi — MODUL DE VIAȚĂ se află pe primul plan ; a devenit aproape cea mai influentabilă condiție a unui JOC BUN. Nu este vorba de eroism ascetic, ci de competența fotbalistică. Despre **atitudinea lor conștientă față de obligațiile pe care și le iau prin contract și firește față de DISCIPLINĂ**, practica dovedind fără tăgadă că rămășițele retrograde, slăbiciunile, moșturile, viața destrăbălată, incitarea colectivului spre a nu lucra ș.a. trebuie smulse la fel ca buruiana, căci competiția oficială a dovedit că în această problemă nu există cale de mijloc : ori albă, ori neagră ! Aceasta fiindcă esențialul este cuprins în faptul că, în fiecare realizare fotbalistică mare se ascund ani de muncă de antrenament vizibil și invizibil ; în repetiții zilnice care susțin **afirmația că fotbalul mare este un act de pură profesionalitate.** Nimic nu se mai poate improviza. Este etica fotbalistului de a nu mai fi împiedicat să-și valorifice vocația, pasiunea, priceperea, profesia...

Fotbalistul modern — reprezentant al unui fotbal supercolectiv, construit ofensiv, jucat în atac și în apărare de toți jucătorii permanent — nu mai este fundaș, mijlocaș, înaintaș, ci jucător ce apără, organizează și atacă cu aceeași ușurință. El **și-a dezvoltat** sensul jocului colectiv ; afirmă din ce în ce mai mult tehnica fiecărui element pentru a fi **informat** în orice moment să vadă, în afară de balon, coechipierii și adversarii, adaptînd mingea la ceea ce se întîmplă în teren (sau se va întîmpla) și nu la a face interminabile jonglerii sau a „căra" balonul pînă-l pierde ! **Învață** să construiască golul, după cum s-a perfecționat în arta de a colabora la evitarea primirii golurilor. Și-a format **trăsături** ce-i permit forjarea continuă a caracterului de tenacitate, combativitate și orgoliu pentru o diabolică impunere a VICTORIEI ECHIPEI, amintindu-și mereu de prețul muncii depuse pentru a obține rezultate. Căci este de remarcat că astăzi, mai mult ca oricînd, **căutarea victoriei dă toată semnificația competiției.**

CONSTANTIN TEAȘCA

Petre Libardi:

„Cred că Giuchici n-a fost înțeles"

— Așadar, tovarășe Petre Libardi, iată-vă, după ce timp de 15 ani ați apărat culorile echipei din Petroșani, din nou la Jiul, dar de astă dată în postura de antrenor principal. Cred că este vorba și de curaj în misiunea pe care v-ați asumat-o.

— Sincer să fiu, da. Numai că este vorba întîi de curajul clubului și abia apoi de curajul meu. Pînă acum era un obicei ca la fiecare despărțire de un antrenor, și despărțirile au fost destul de dese, Jiul să participe la „tîrgul" de vară sau de iarnă al antrenorilor.

— Totuși, dumneavoastră vi s-ar putea imputa lipsa de experiență !

— Deocamdată e prematur să se vorbească de experiență în cazul meu și al colegului meu Gogu Tonca. Dar cu ce experiență în plus se putea lăuda Oaidă, ca să nu mai vorbim că nu putea avea nici o legătură cu Jiul, cu oamenii din Valea Jiului, pentru care noi am jucat cu dăruire. Și ca să revin la întrebare, eu cred că lipsa de experiență, a mea și a secundului meu Tonca, ne oferă o perspectivă de a munci mai mult și a ajunge acolo unde au ajuns Halagian, Mateianu sau Pigulea. Chiar lipsit de experiență nu mă consider. Am făcut ceva ucenicie la Vulcan și, în B, la Minerul Lupeni și Victoria Călan. De cînd nu mai joc n-am fost departe de fotbal nicicînd. Doi ani am funcționat în învățămînt, numai că pe atunci la Jiul antrena nea Traian Ionescu, un antrenor jos pălăria, și nu mi-e rușine să spun că participam la toate antrenamentele și trăgeam cu ochiul.

— S-a schimbat și altceva la Jiul ?

— Prea multe nu. Echipa a suferit doar cîteva modificări notabile. A plecat un mare portar, l-am numit pe Moise, și a rămas un mare portar — Caval. A venit Giuchici. A mai apărut un fundaș central, Vasiliu, de la Tîrnăveni, despre care se va mai vorbi. Mai cred în potențialul tinerilor Neagu și Vinătoru, de asemenea, nou veniți. Oamenii și-au înțeles rosturile în echipă, muncesc mai mult în teren, și-au îmbunătățit disciplina tactică, asistăm la o mai mare circulație a mingii și a jucătorilor. Am căutat, în toate partidele, să ne respectăm și spectatorii. Așa se explică faptul că și atunci cînd am pierdut am lăsat o impresie bună.

— Joacă Jiul un anume fotbal, aveți, cum se spune, un stil ?

— Se întrevede că jucăm ceva, începe să se ghicească un stil, dar echipa încă nu-l are. Ne-am propus să jucăm frumos și bine, curat și mai ales cinstit față de noi și spectatori. În felul acesta nu se poate să nu apară și punctele, mă gîndesc la cele din deplasare, și de cîteva ori am fost foarte aproape : la București cu Sportul sau la Tîrgu Mureș cu A.S.A., unde am jucat și fără Giuchici.

— Știm că n-a avut dreptul s-o facă, grație celor două cartonașe galbene. Ceea ce nu știm, și nu ne putem explica, este marea trecere de la Giuchici de ieri la Giuchici cel de azi.

— Un lucru este limpede : Giuchici a fost și este un mare jucător. Faptul că poetul Adrian Păunescu l-a remarcat cu opt ani în urmă spune foarte mult. Eu cred în antrenorii și gazetarii sportivi care văd mult fotbal, multe meciuri, de orice nivel. Eu unul merg și la meciuri de juniori, ca să nu mai vorbesc de meciurile celor trei divizii naționale. Numai așa pot să acumulez experiență și să am un punct de vedere cît mai aproape de adevăr. Dar, revenind la Giuchici, vorbind de calitățile lui, este la fel de dotat ca și ceilalți componenți ai lotului național, ba chiar peste medie. În actuala formulă, cu Valentin Stănescu și la națională și la Dinamo, Miroslav Giuchici nu poate convinge și pentru că nu este văzut decît de două ori într-un campionat.

— Despre Giuchici se spunea, mai ales la Timișoara, că ține prea mult balonul și nu se repliază în apărare, într-un cuvînt că n-ar fi util.

— Poveștl de adormit copiii. Cum să spun eu că nu-l util din moment ce a înscris și șase goluri ?! Talent, cum am mai spus, are. Mai are și multă ambiție, dovedită cel puțin pînă acum, are curaj și e dornic de afirmare. Sînt întrebat adesea dacă-i individualist. Mai repede cred că n-a fost înțeles. Eu i-am cerut să se exprime la potențialul lui și nu l-am îngrădit. I-am spus doar că am pretenția de la el și atunci cînd driblează s-o facă pentru echipă și nu pentru el, adică să-mi elimine un adversar la acea fază. Se simte foarte bine la noi, iar noi sîntem mulțumiți de el. Ca să ajungă la națională, mai bine-zis să răzbească la națională, trebuie să treacă peste laudele ce i se aduc lui și jocului său plin de rafinament, să stringă din dinți și să meargă înainte prin muncă. Numai talentul nu-i suficient.

ION PREDOȘANU

De la alții adunate

Alimentată în mod deosebit de sueta nesfîrșită din stadioanele sau locurile tradiționale de întîlnire ale fiecărei așezări, impresia amatorilor noștri de fotbal e că ceea ce se întîmplă uneori în fotbalul nostru este „nemaipomenit" din toate punctele de vedere.

Am reflectat mult la acest lucru, am strîns argumente și, adunîndu-mi gîndurile acum, în cel mai prețios anotimp, sînt convins că lucrurile nu stau chiar așa. Avem și noi senzaționalul nostru, dar alții, cu școli de fotbal mult mai puternice, ne bat și aici... detașat ! Să aducem, în apărarea argumentului, cîteva exemple străine, „vinovate" chiar și prin diversitatea lor :

La începutul campionatului vest-german, atacantul sud-coreean al lui Eintracht Frankfurt Tscha-Bun a fost, la Leverkusen, țința atacurilor nemiloase încă din debutul partidei. În fatidicul minut 13, Gelsdorf l-a trimis direct la spital pe Bun după un atac condamnat vehement de toată Bundesliga, cu diagnosticul leziune vertebrală. În afară de scandalul declanșat sub toate aspectele, timp de mai bine de o săptămînă antrenamentele lui Leverkusen au fost apărate de polițiști înarmați, iar mina de pe schimbătorul de viteză a fundașului Gelsdorf se mai împiedica de țeava mitralierei unui „obermeister" așezat ca om de pază...

După ce a cîștigat puternicele turnee de la Coruna și Palma de Majorca, marele Real Madrid a fost surclasat, la München, cu 9—1 de Bayern ! Tot în capitala Bavariei, pe care avea să o calce mai tîrziu oficial în C.C.E., Olympiakos a pierdut cu 4—3 un joc amical în compania formației de amatori Wacker !? Poate și declinul lui Nottingham, asemănător cu acela al lui Real în lupta pentru titlu cu C. F. Barcelona, a fost anunțat de înfrîngerea „pădurarilor" cu 5—0 la Bogota, în fața naționalei Columbiei ? !

Bertoni, „mondialul" argentinian transferat de la Sevilla la Fiorentina, se plîngea după un joc de cupă la Bergamo, împotriva străvechii Atalante, că nu și-a închipuit că în „calcio" se poate juca atît de dur. În replică, irlandezul Brady, subiectul unui atît de discutat transfer de la Arsenal la Juventus, spunea că „nu l-a șocat acest lucru, fiind poate obișnuit cu mîngîierea pe glezne și chiar deasupra lor din durul campionat britanic". În altă ordine de idei, se spune că „mafia" de la Juventus este foarte puternică, puțini jucători veniți reușind să prindă (ca și Antognoni în Argentina '78), un loc la masă...

Sancțiunea exemplară dictată de U.E.F.A. împotriva lui West Ham este efectul umplerii paharului. Mai de mult au fost devastate tribunele lui „Parc des Princes" și ale lui „Feyenoord". În această vară, „fanșii" celei mai iubite echipe engleze „Manchester United" s-au dovedit în formă la Viena, cu prilejul unui amical (!), nouă dintre ei distrugînd un hotel ?! Același lucru l-au făcut și 16 iubitori ai lui Mönchengladbach, distrîndu-se cu un bistro. Cînd Rangers a cîștigat, cu 2—1, pe terenul lui Celtic, tribunele au intrat pe gazon, iar intervenția poliției a adus 140 de răniți sub cheie. Aducîndu-ne aminte de ultimul „recital" de la Torino al suporterilor britanici, oprit cu gaze care aduc parcă pentru pocăință plînsul, și că de prea multe ori monedele de 2 pence se opresc în ochii jucătorilor din Anglia care bat haut-ul sau apără buturile, sîntem convinși că nu se mai putea...

Antrenorului Branko Zebec, de la Hamburg, i s-a pus în vedere că dacă va mai veni încă o dată (avînd antecedente) beat (!) la antrenamente, va fi concediat ?! Se pare că și el a reproșat jucătorilor săi, după finala cu Nottingham, cîteva pahare în plus, declarînd că nu mai are de gînd să pregătească niște bețivi... Să ne oprim aici, deși s-ar putea scrie un roman mult mai șocant decît cel al „vinovăției" din fotbalul nostru. La noi e mai multă ordine, infinit mai multă, realitățile sociale conducînd la asta. Răul fotbalului nostru ține de organizarea și de mentalitatea lui și tocmai aceste lucruri pot fi cel mai ușor de îndreptat.

Prin fapte însă, nu prin vorbe.

CORNEL DINU

Florin Halagian:

„Trebuie să facem echipa din mers"

— Așadar, tovarășe Florin Halagian, una caldă, una rece, așa-i ? !

— Cum adică ? !

— Simplu, 5—0 cu Baia Mare, dar 0—0 cu Utrecht, 6—0 cu Hunedoara, dar 0—0 cu Timișoara, Argeșul se arată în acest sezon o echipă capricioasă, ce ziceți ?

— Reconstrucția echipei cere răbdare și migală. Surprinzător, publicul piteștean, altădată generos și fidel formației, nu prea vrea să înțeleagă acest adevăr simplu. Duminică ne-a tot fluierat.

— Pe cine ?

— Mai ales pe mine și pe Moiceanu. Pe mine că l-am introdus în teren, pe el c-a jucat cum a jucat.

— Cum a jucat ?

— A făcut, consider, o repriză bună, a doua. Publicul însă și-a cam pierdut răbdarea, cel puțin o parte a lui.

— Vorbeați de reconstrucția Argeșului, ce-i cu ea, toată lumea s-a pornit, anul acesta, să reconstruiască, nu ? !

— La noi, e cazul. Față de campionatul trecut, am pierdut 11 jucători din 23, o echipă, mai mult ca altii.

— Care 11 jucători, tovarășe Halagian ?

— Notați-i, Moisescu, Stancu II, Iatan, Ralea, Ionașcu, Trandafirescu și, dintre titulari, Speriatu, Ivan II, Iovănescu, Dobrin și Doru Nicolae, au ieșit 11 ?

— Da unde-i Ivan II ?

— La Dacia Pitești, antrenează și joacă.

— Aveți dreptate, dar numai pe jumătate, Argeșul a pierdut 11 fotbaliști, dar a și adus tot atîția, între care cîțiva de valoare, așa-i ?

— Au venit Ariciu, Pană, Dumitrescu, Tulpan, Badea, Kallo, Ignat, Nica, Sigmirean și Băluță, o echipă întreagă. Cu alte cuvinte, din două echipe, una care a rămas și alta care a venit, Halagian și Dinuț trebuie să facă, din mers, o garnitură capabilă să joace de la egal la egal cu Steaua și Dinamo ? ! Credeți că-i ușor ?

— Nu-i ușor, e limpede, tovarășe Halagian, cine-i Pană ? Dar Băluță ? Dar Dinuț ?

— Dinuț e un antrenor tînăr și harnic, a pregătit pînă nu demult pe Flacăra roșie București, în C. Colaborăm bine, am mare încredere în el. Pană a jucat la Rulmentul Alexandria, fundaș central, iar Băluță a venit de la Pandurii Tîrgu Jiu, fotbalist de perspectivă, ca și Ignat, ca și Sigmirean.

— Ce ne-ați putea spune despre partidele cu Utrecht ?

— Îmi pare extrem de rău că s-a întîmplat așa, am fi putut mai mult. O țin însă pe-a mea, dac-am fi disputat primul meci în deplasare...

— V-ați fi calificat ? !

— Exact. Numai că programul inițial, întîi la Utrecht, apoi la Pitești, s-a modificat în ultimul moment, din cauze obscure. Nimeni nu ne-a spus de ce, federația a acceptat schimbarea dictată de U.E.F.A. Ne pregătisem tactic în ideea că, după partida cu Steaua, la București, vom merge în Olanda, ne făcusem toate socotelile în acest sens. Apoi, ca din senin, totul a căzut. Ca să nu mai zic că, fără avizul Argeșului, federația a aminat meciul cu Steaua, ceea ce ne-a dezavantajat.

— De ce ?

— Veneam după 5—0 cu Baia Mare. Echipa era în creștere, ca și moralul băieților.

— Apropo de Baia Mare...

— Bine c-ați deschis discuția, altfel o deschideam eu. Atît Mateianu cît și Lucescu, surclasați la Pitești au insinuat în „Flacăra" că au pierdut în fața Argeșului din cauza mîncării ? ! Altfel zis, jucătorilor lor li s-ar fi pus, la Pitești, ceva în mîncare ? ! M-am minunat, așa ceva nu mi-a mai fost dat să aud, o astfel de ofensă la adresa echipei, a județului, dacă vreți. Ba mai mult, Timișoara a venit, duminică, direct la stadion, Ion Ionescu fiind avertizat de cei 2, poate numai de unul dintre ei, că la Pitești se petrec lucruri necurate ? ! E de domeniul fanteziei o astfel de afirmație, repet, jignitoare. Ea ține însă, după opinia mea, de alteeva.

— De ce ține, tovarășe Halagian ?

— Să lăsăm, prefer să tac.

— Ați aruncat o piatră și-acum... Poftiți, vă ascultăm.

— Cei 2, altfel antrenori demni de respect, și-au pierdut capul în fața unor înfrîngeri categorice, scoțînd cauzele în afara lor și a echipelor. Au greșit grav, dovadă că mai au destule de învățat. Acum 3 ani, de pildă, Argeșul a încasat-o zdravăn la Iași, 1—6, dar n-am dat vina pe nimeni, eu și băieții am greșit, noi am tras-o. Dac-aș fi fost în locul lui Mateianu sau al lui Lucescu, aș fi căutat explicațiile în concepția echipei, în ideea de joc, falimentară în partidele respective.

— În ce sens falimentară ?

— Au venit la victorie fără a ține însă cont de potențialul adversarului. Altfel zis, au riscat prea mult, iar riscul i-a costat. Simplu ca bună ziua. Știți cum se zice, tinerețea e, uneori, zburdalnică, i se mai întîmplă să confunde dorința cu realitatea. De aici și pînă la a jigni în public rămîne, din păcate pentru cei 2, un drum lung.

— Alteeva, tovarășe Halagian ?

— Ne vedem de treabă, muncim. Argeșul și-a propus, ca obiectiv final, un loc în primele 6 echipe ale campionatului. Dar nu va fi, sînt convins, ușor. La anul însă, tragem la titlu.

OVIDIU IOANIȚOAIA

D-ale fotbalului

La un meci disputat în Danemarca, în august 1947, s-a înregistrat un scor record : 45—0.

Un tînăr reporter a culeș la vestiare cîteva declarații :

1. Căpitanul echipei învingătoare : *„Am reușit un scor atît de mare fiindcă nu ne-am pierdut vremea cu îmbrățișări după marcarea fiecărui gol, ci ne-am văzut de treabă mai departe".*

2. Căpitanul echipei învinse : *„Scorul este exagerat. Portarul nostru e vinovat la golurile 24 și 39, iar golul 43 l-am primit din ofsaid".*

3. Arbitrul partidei a spus : *„Nu știu precis dacă e 45—0 sau 44—0. Am impresia că am notat un gol de două ori !"*

UN SUPORTER al echipei învinse a primit premiul unui ziar local pentru cea mai bună glumă a anului : la scorul de 39—0 a strigat : „EGALAREA".

FOTBAL

BUCUREȘTI : Progresul-Vulcan — Sportul studențesc 1—0 (1—0). Chiar dacă Mateescu izbutise să deschidă scorul (min. 34, sut-centrare de la mare distanță, Moraru fiind probabil neatent!), totul părea o glumă, puțini dintre cei 35 000 de spectatori crezind cu adevărat într-o posibilă victorie a echipei cu „șansa a doua" ● Începutul meciului, e adevărat, aparținuse net formației studențești, mai tehnică și mai valoroasă în „numele" care le conținea, Bozeșan și Iorgulescu ratînd din situații foarte bune. Singura problemă a meciului părea a fi doar cea a scorului cu care Sportul avea să câștige, iar după golul neașteptat al lui Mateescu rămăsese încă aproape o oră de joc, timp mai mult decît suficient pentru echipa studențească să egaleze și să câștige... ● Lucrurile nu vor decurge însă în sensul dorit de studenți, și asta fiindcă în vreme ce echipa din Regie avea să joace din ce în ce mai debusolat, pripit, citeodată penibil chiar (vezi prestația lui Florin Grigore și pe alocuri, a lui Constantinescu), Progresul-Vulcan va prinde aripi, jucînd tot mai matur, mai sigur pe ea, învingînd tactic o echipă mult superioară valoric ● Așa încît, chiar dacă Sportul va rata de cîteva ori egalarea, cele mai mari ocazii ale reprizei a doua vor aparține tot Progresului, îndeosebi după introducerea în teren a foarte dinamicei extreme Dumitru Florian, care a izbutit, aproape de unul singur, să înțeleagă tot jocul în ultimul său sfert de oră. Una peste alta, deși neașteptată, victoria Progresului este foarte meritată, echipa părînd a fi trecut peste șocul adaptării cu prima divizie ● Arbitrajul lui Gh. Retezat, ajutat de A. Deleanu și R. Rotaru (toți din București), sub nivelul partidei. (Dumitru Graur)

Dinamo—Steaua 0—2 (0—2). Victorie indiscutabilă a Stelei într-o partidă în care, surprinzător față de destinul ei, Dinamo a deținut mai multă vreme inițiativa, șutînd mai des la poartă (15—10) și obținînd cîteva cornere în plus (13—9). Cum era de așteptat, stilul propriu echipelor noastre una caldă, una rece și invers, Steaua și-a strîns rîndurile după umilința de miercuri, vrînd să arate ce poate. Spre lauda lor, fotbaliștii militari au arătat o grămadă de lucruri bune, Iordănescu și, mai ales, Răducanu jucînd ca în zilele lor cele mai înspirate, fiind adesea irezistibili. În plus, Iordache a apărat ca la carte, fiind chiar fenomenal la o fază, în minutul 35 cînd a deviat în corner, prăvălindu-se în fundul porții, un „cap" al celuilalt Iordache, de la Dinamo. Foarte buni, Sameș și Florin Marin, victorioși în bătălia aeriană cu Dudu Georgescu, ca și Zahiu, muncitor și descurcăreț, autor al unui gol (primul) de toată frumusețea. Marcel Răducanu și Iordănescu au dat sare și piper partidei, driblingurile și fentele primului, inteligența în joc a celuilalt hotărînd, pînă la urmă soarta confruntării ● Dinamo a făcut ce-a putut, fiind o învinsă merituoasă. Întrecută de Steaua la capitolul abilitate și chiar putere de luptă. Linia de mijloc a asa-ziselor gazde a cedat, lucru explicabil și prin faptul că Augustin a reapărut după o mai lungă absență, incomplet refăcut. Custov s-a bramburit deseori, în vreme ce Dragnea și, după schimbare, Dumitrescu au jucat ca de obicei, șchiopătînd slab. E greu de crezut că, lăsînd atacul pe seama lui Tălnar, jucător necompetitiv (părere personală), și apărarea pe seama lui Ghiță, la fel (părere generală), Dinamo nu va putea, nici în viitor, spera la mai mult ● Excelent arbitrajul lui Constantin Dinulescu (Andrei Georgescu)

★

Ploiești : Petrolul — C.S. Tîrgoviște 1—1 (1—0). Un derbi altădată de divizia A mutat în B și asistat de tribune arhipline, ultimul loc liber fiind ocupat la ora 10, în ciuda televizării partidei. Înainte de meci, antrenorul gazdelor, Traian Ionescu, se arăta destul de circumspect. Am o echipă bine pregătită, zicea el, dar mi-e frică de Dobrin, capabil să câștige singur o astfel de partidă. Între altele fie spus, de ce i-a fost frică, n-a scăpat. Ținînd după el, ca paznici 2 și chiar 3 petroliști, Dobrin n-a avut prea multe baloane, dar a știut, de fiecare dată, ce să facă cu ele ! Un „călcîi" al lui Dobrin a pregătit și egalarea, Petrolul a deschis scorul din 11 metri, gol Toporan, după ce portarul Voinea reușise să respingă mingea pusă pe tavă lui Economu pecetluind scorul final, meritat după aspectul jocului. Vrînd să spunem prin asta că Petrolul a dominat și că Tîrgoviște a contraatacat periculos, avînd și o bară ● Sufletul echipei gazde a fost Cozarec, dotat parcă cu 7 vieți, dar travaliul lui n-a fost decît sporadic ajutat de linia de atac, cei mai adesea eu un pas înaintea sau în urma balonului ● În ceea ce-l privește pe easpeți, Gheorghe a făcut un meci de zile mari, iar portarul Voinea l-a imitat, apărînd excelent, exasperîndu-și adversarii ● În rezumat, meci plăcut, rezultat echitabil ● Corect arbitrajul lui Otto Anderco din Satu Mare. (Gheorghe Amuza)

„Stăpîne, stăpîne, mai cheamă și-un cîne..."

La Rucăr, în prima duminică a acestui început de toamnă, în locul de basm numit „LA MERI", a avut loc o expoziție a crescătorilor de animale : „Expo pastoralis".

La expoziție — ținută la sărbătoarea veche de cînd lumea Rucărului („răvășitul oilor" numită) — din inițiativa inimoșilor ing. Ion Popovici și ing. Mario Pavel — au fost aduși și cîini. Multe exemplare valoroase ale falnicului și viteazului nostru cîine ciobănesc românesc.

Or, cred că nu ne este, nu trebuie să ne fie frică să scriem despre cîini, despre aceste minunate animale care ne bucură viața, ne-o apără salvînd atîția oameni de la înec, de sub avalanșe, de ceea ce este mai rău decît toate, de stupefiante, depistîndu-le chiar în cele mai ascunse containere metalice, despre cîinii care conduc nevăzători prin tumultul orașelor, despre cîini care fac viața mai ușoară celor care nu aud, despre cîini care ajută efectiv la vindecarea bolilor psihice la copii și adolescenți, despre cîinii care alină singurătatea bătrînilor pe care i-au uitat copiii.

Apoi, în situația în care bunăstarea oamenilor este determinată și de creșterea animalelor — în condițiile minunate pe care ni le oferă zonele montane și submontane din țara noastră — este de neconceput să nu dăm atenția cuvenită acestui paznic credincios al turmelor de oi, acestui apărător de neînlocuit al stînelor și păstorilor. Cu atît mai mult cu cît cîinele ciobănesc din țara noastră, datorită bogăției de vînat, este printre puținii cîini din Europa care pe lîngă aptitudinile speciale de conducere a turmei, este călit în lupta cu fiarele. El știe să înfrunte vitejește ursul și lupul, salvînd viața păstorilor, avutul lor și al obștii.

Calitățile cunoscute dar... nerecunoscute ale „ciobănescului românesc"

Mulți dintre cei care știu cît prețuiește cîinele nostru ciobănesc nu știu, probabil, că acest cîine ciobănesc din România, care își menține constant, de veacuri, caracteristicile morfologice, nu este recunoscut încă de Federația chinologică internațională ca rasă.

Datorită calităților lui cu totul ieșite din comun : frumusețe, rezistență, curaj, atașament pînă la moarte față de stăpîn, simț de orientare foarte dezvoltat, ușurința cu care învață unul de la altul minatul și apăratul turmelor și al stînelor, Asociația chinologilor din municipiul București și-a asumat ca sarcină de onoare, cu sprijinul asociațiilor din județele cu zone montane și submontane — omologarea ca rasă, recunoscută de Federația chinologică internațională, a acestui cîine. În acest scop, s-au alocat fonduri pentru premii în expoziții care au ca scop stimularea crescătorilor de cîini, s-au făcut fișe tuturor cîinilor prezentați, s-au executat măsurători și fotografii, s-a făcut un proiect de standard (care evident mai necesită unele îmbunătățiri), s-au publicat materiale documentare în ultimele numere ale Buletinului documentar al asociației și s-a deschis un registru genealogic pentru urmărirea reproducției acestor cîini, care au rămas în număr destul de mic în țara noastră.

Preocuparea merită subliniată cu atît mai mult cu cît aproape toate țările crescătoare de oi din lume au măcar o rasă de cîini ciobănești recunoscută pe plan internațional. În Anglia — mare crescătoare de oi și de cîini — se ține anual concursuri naționale și internaționale de cîini ciobănești (cîinele din rasa Collie, de pildă, cunoscut de noi din filmul de la televiziune „Lassie"), concursuri „de lucru" în care cîinii se întrec în măiestria cu care conduc oile, le adună și izolează din turme oile de care crescătorii au nevoie.

Dorința de a standardiza ciobănescul românesc este mai veche. În expoziția agricolă din 1935 de la București au fost prezentate 86 de exemplare de cîini ciobănești, care au fost arbitrați și cărora li s-au atribuit numeroase premii. Doi ani mai tîrziu, după cum ne relatează farmacistul Tiberiu Pop, președintele colegiului de arbitri și mare animator al omologării cîinelui nostru național, a avut loc la Timișoara o expoziție internațională canină unde inginerul suedez Beril Hollström a prezentat doi cîini ciobănești originari din Munții Banatului, pe numele lor „Haiduc de Tarcu" și „Baba din munte", două exemplare deosebit de frumoase. Din aceeași sursă aflăm că tot în 1937 la expoziția canină din București au fost prezentați 12 cîini ciobănești, de asemenea, foarte apreciați de juriul expoziției. Chinologii epocii respective erau foarte preocupați de omologarea cîinilor ciobănești, după cum se poate vedea prin presa vremii, din păcate însă, războiul a întrerupt cu brutalitate aceste îndeletniciri pașnice.

Abia după 44 de ani, reînnodîndu-se firul unei nobile preocupări, la inițiativa Asociației chinologilor din municipiul București, cîinele ciobănesc și-a făcut reintrarea triumfală pe Stadionul Republicii, la expoziția canină republicană din 1979. Parada raselor s-a deschis cu minunatul nostru cîine ciobănesc, în cele două variante ale sale (care sperăm să devină în curînd două recunoscute rase românești) BARAC și CARPATIN, cîini care, deși n-au fost niciodată constrînși de lesă, au mers mîndri pe pista stadionului într-o ordine perfectă, conduși de ciobani falnici și de ciobănițe frumoase, veniți de departe cu cîinii lor : din Suceava, de la Rădăuți, de la Rucăr, din Sibiu, din multe sate de munte.

Tot atunci s-a organizat pe stadion și concursul „cel mai frumos cîine ciobănesc românesc", concurs care a polarizat atenția întregului public. Juriul format din dr. docent V. Gheție, doctor Honoris Causa al Universității din Leipzig, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România și membru al Academiei de științe agricole, dr. inginer Vasile Coltău, director al Centralei republicane de reproducție și selecție, farmacistul Tiberiu Pop, președintele colegiului de arbitri, Mihai Moșandrei, scriitor și vechi chinolog, col. (r.) Radu Ciubuc, arbitru, au decernat premiul I pentru cel mai frumos Carpatin cîinelui George, proprietatea lui Ilie Gheorghe din județul Bistrița-Năsăud și premiul I pentru cel mai frumos Barac cîinelui Gruia Novac, proprietatea doctorului Lupu Ilie din Sibiu, cunoscut iubitor și crescător de cîini ciobănești.

Un premiu pentru dragoste și vitejie

La Rucăr, unde au fost prezentați mai mulți cîini ciobănești românești, am aflat povestea cățelei Molda, care n-a fost premiată pentru frumusețe (așa cum sînt de obicei premiați cîinii în expoziții) ci pentru... vitejie și dragoste. (Cît e de minunat, de reconfortant, să știi că pe lumea asta frămîntată cineva poate să ia un premiu pentru dragoste și vitejie și că în aceeași lume cineva poate să dea un asemenea premiu !).

Premiul a fost simbolic, o medalie, o diplomă și 300 de lei. Toate pentru o viață de om salvată de un cîine. Pentru viața lui Aurel Bordea pe care a salvat-o Molda după o luptă pe viață și pe moarte cu ursul.

Din încleștarea cu fiara, Aurel Bordea și-a frînt o mînă și un picior, i-a fost sfîrtecată fața și a rămas scăldat în sînge, singur, departe de stînă.

Molda, după ce a gonit ursul, s-a întors la stăpînul ei și nu l-a părăsit vreme de două zile și două nopți cît acesta s-a tîrît în căutarea unui așezări omenești, salvîndu-i astfel de două ori viața : o dată în lupta cu ursul și a doua oară cînd omul, aproape mutilat, s-a tîrît, numai de ea ocrotit, prin pădure fără apă și fără mîncare.

În această situație remarcăm un comportament cu totul ieșit din comun al Moldei, pe care nimeni nu a dresat-o pentru salvare : cînd Aurel Bordea ayea buzele arse de febră, ea a plecat și s-a întors repede cu botul mulat în apa unui izvor din apropiere la care omul nu putea ajunge. I-a umezit buzele și fața, scuturîndu-și părut îmbibat cu apă. A repetat de mai multe ori acest gest. În timpul nopții, cînd pe munte se lăsa frigul, cînd piciorul rupt al lui Aurel îngheța, Molda își îngrijea stăpînul, îi lingea rănile, îl încălzea cu trupul ei. Molda n-a căutat nici o clipă nimic de mîncare pentru ea, a stat tot timpul nemîncată ; nu s-a întors la stînă sau în sat, nu s-a dezlipit de stăpînul ei decît ca să-i aducă, în felul ei, apă. Aurel a fost găsit de niște muncitori forestieri, dus la spital și după o îngrijire atentă de 30 de zile și-a reluat locul în obștea din Rucăr.

Și cîne a fost la Rucăr a putut auzi multe întîmplări minunate ai căror eroi erau cîini ciobănești. Ciobanul I. Vălimăreanu nu mai conținea să povestească isprăvile lui Bondi, cîinele care a luat premiul I la Carpatin — și este pe cît de frumos pe atîta de cuminte.

Încă un cuvînt despre „ciobănescul românesc"

Cîinii noștri ciobănești au simțurile deosebit de dezvoltate, sînt foarte rezistenți la intemperii și la eforturi ; pot străbate ușor 30—40 km pe zi și se mulțumesc cu hrana pe care le-o oferă stîna. Caracterele morfologice ale acestui cîine sînt constante din vechi timpuri. Îl atestă asemănarea dintre scheletul cîinelui actual și cel din neoliticul mijlociu (3 500—2 800 î.e.n.) determinat prin studiul și reconstituirea acestui tip după oasele descoperite în preajma așezărilor preistorice de la Boian și Vădastra (după prof. dr. doc. Vasile Gheție).

Acesta e cîinele celui mai vechi trecut al nostru, cîinele păstoritului și al baladelor noastre, cîinele din Mioriță... Acest cîine așteaptă recunoașterea mondială. Noi dorim să-i standardizăm în două tipuri, să devină două rase :

— Baracul răspîndit îndeosebi în nordul și sudul Carpaților meridionali, în special la oierii din Mărginimea Sibiului și depresiunea Branului, caracterizat prin părul lui aspru, mustățile și sprîncenele lungi care însă nu-i acoperă ochii, motiv pentru care ciobanii îi mai numesc și cîine mustăcios. (În limba turcă Barak înseamnă lățos, mițos). El este folosit în special pentru mînatul turmelor.

— Cîinele carpatin cunoscut și sub denumirea de dulău sau zăvod, răspîndit în întregul lanț al Carpaților, zonele de dealuri și cîmpie, Transilvania, Moldova și Bucovina. Este un cîine mai masiv decît Baracul, cu păr mai lung și mai abundent pe piept și în jurul gîtului, formînd un guler caracteristic : are întotdeauna capul acoperit cu păr scurt pentru care mai este numit și pîrlu. Curajos în lupta cu fiarele este folosit mai mult pentru paza turmelor, a stînilor și a gospodăriilor.

Trebuie cu toții, cei ce iubim cîinele, să contribuim la salvarea exemplarelor care au mai rămas, să nu lăsăm ca o astfel de avuție să fie distrusă de ignoranță — așa cum s-a întîmplat cu calul.

Nu pot încheia aceste rînduri fără a mulțumi revistei „Flacăra" pentru sprijin, pentru generoasa sa înțelegere față de o problemă doar aparent minoră.

Dr. RUXANDRA NICOLESCU

Cronica șoselei

Un Trabant pulverizat!

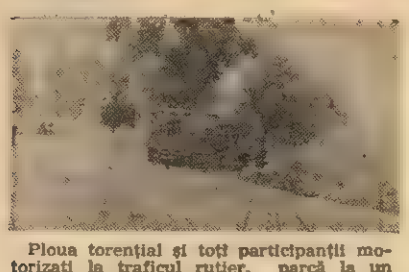

Ploua torențial și toți participanții motorizați la traficul rutier, parcă la un semnal al unei baghete magice, au redus viteza și au aprins faza de întîlnire. Alții procedînd și mai cuminte au oprit la locurile de parcare. Decît să înaintezi orbește, fără să vezi nimic prin parbriz și să te expui deliberat pericolului de a intra într-un obstacol, mai bine aștepți liniștit în afara părții carosabile și apoi pornești din nou, fără frică la drum, judecată înțeleaptă a șoferilor care trag pe dreapta atunci cînd ploaia torențială te împiedică să observi șoseaua mai departe decît botul mașinii.

Singurul autoturism care rula pe drumul național nr. 1 în zona comunei Mirăslău, județul Alba, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, era un minuscul Trabant, cu număr de înmatriculare de Sălaj. Deși vizibilitatea, cum se spune în aviație, era zero, el înainta orbește cu nu mai puțin de 60—70 km pe oră. Cum s-a domolit puțin ploaia, pilotul S. N., în vîrstă de 23 de ani (vîrsta cînd mulți tineri se cred piloți de formula unu), a apăsat cu și mai multă putere pe accelerație. Cînd ploaia a încetat complet, Trabantul a ajuns la limita maximă a forței sale de înaintare : 100—110 km pe oră. Zgomotul motorului accelerat la maximum împiedica literalmente orice conversație între ocupanții autoturismului.

Deși pneurile din față ale miniautoturismului erau bune, cele din spate, cu uzuri pronunțate, făceau ca Trabantul să danseze, mai cu seamă cînd pilotul manevra în „forță" volanul mașinii.

Tînărul pilot circulase de multe ori pe arhicunoscutul drum național nr. 1. După ce în 1977 obținuse permisul de conducere, călătorise deseori pe această magistrală rutieră. La kilometrul 415 + 200, unde șoseaua face o curbă de nouăzeci de grade, a fost însă păcălit. Viteza, în vădită neconcordanță cu dificultatea curbei, a expediat Trabantul pe sensul contrar de mers, șoferul pierzînd controlul volanului. Dacă șoseaua era liberă, autoturismul intra în decor răsturnîndu-se pe cîmp. Ghinionul a făcut ca tocmai în acel moment din direcția contrară de mers să circule o autoizotermă. Coliziunea a fost atît de puternică încît lovitura de berbec a Trabantului a determinat răsturnarea și proiectarea în afara drumului a autovehiculului greu. Trabantul s-a „pulverizat". Cei care au ajuns imediat după accident la locul cu pricina au putut vedea o „mașină transparentă". De afară — în lipsa caroseriei transformate în bucățele de mărimea unei mingi de tenis — se puteau observa cadavrele celor doi ocupanți ai fotoliului din spate (tatăl pilotului și un pasager ocazional). Șoferul a murit la scurt timp după ce a fost dus la spitalul din Aiud.

Împreună cu tatăl său, șoferul S. N., originari din județul Sălaj, lucra de doi ani la o unitate din Filiași — județul Dolj. În ziua accidentului se întorceau din comuna Crasna — Sălaj, unde se deplasaseră pentru perfectarea formelor de vînzare a unui imobil.

Conducătorul autoizotermei 31-SJ-564, aparținînd de Întreprinderea de transporturi specializate pentru agricultură și industrie alimentară Zalău, circula, ce e drept, corect pe partea dreaptă, dar nu tot atît de corect din punct de vedere al legalității transportului efectuat la acea oră. În ziua respectivă șoferul fusese sancționat de două ori de către organele de control ale M.T.Tc. pentru că în loc de produse alimentare în izotermă transporta piese de schimb.

Cei cu care șoferul S. N. discutase înainte de plecarea din Crasna au declarat, cu prilejul cercetării, împrejurările în care s-a comis accidentul, că pilotul dorea să ajungă neapărat imediat după prînz acasă, dar pînă acasă mai erau cîteva sute bune de kilometri.

Trei oameni și-au pierdut viața. Dorința tînărului de a ajunge acasă — indiferent ce mobiluri îl îndemnau la această cursă contracronometru — merita asemenea sacrificiu ?

Colonel VICTOR BEDA

Lumea în care trăim

Copiii și gropile din... cosmos

De-a lungul secolelor, oamenii au inventat, mînați de nevoile asigurării propriei lor existențe, tot felul de locuri pentru păstrarea, în vremuri de restriște, a diferitelor produse — alimente, îmbrăcăminte sau arme, iar mai recent, bani, materii prime sau combustibil. Depozite de toate felurile și tipurile : în gropi și peșteri, în pivnițe și hambare, în silozuri și bănci, iar de curînd, în Japonia au fost prezentate proiectele unor uriașe depozite de petrol amplasate chiar pe fundul mărilor.

Iată însă că specialiștii în explorarea spațiului extraatmosferic au hotărît să nu se lase nici ei mai prejos : au trecut la studierea posibilității creării unor depozite nici mai mult, nici mai puțin decît în... cosmos. La urma urmei, poate nici asta n-ar fi ceva ieșit cu totul din comun. Trăim doar în epoca celor mai colosale descoperiri ale științei și tehnicii. Drept să fiu, mai ciudate, mai ieșite din comun mi se par scopurile pentru care se intenționează crearea acestora. Și anume, pentru depozitarea... „gunoiului spațial" ! Adică locuri rezervate pentru depozitarea a fel de fel de lucruri devenite nefolositoare care s-au acumulat pe orbitele Terrei de-a lungul anilor tinerei noastre ere spațiale.

După aprecierile specialiștilor americani în protecția spațiului cosmic, în prezent circa 4 700 de obiecte se învîrt în jurul Pămîntului, cu viteze de 26 000 de kilometri pe oră. Și există posibilitatea ca, într-o bună zi, unele din acestea să se ciocnească, spărgîndu-se în sute și mii de segmente, ceea ce ar putea crea pericole pentru cosmonauți și laboratoarele spațiale, dar mai ales pentru sutele de sateliți care circulă pe orbitele Pămîntului. Și tot ei au apreciat că din toate obiectele aflate în prezent în spațiul extraatmosferic, doar 5 la sută sînt sateliți în stare de funcționare. (Majoritatea acestora — peste 75 la sută — sateliți cu funcții militare, de supraveghere și spionaj.) În rest, după măsurători și calcule științifice verificate, circa 12 la sută sînt sateliți care au încetat să mai funcționeze, 18 la sută sînt trepte de rachete abandonate după propulsarea navelor spațiale, iar grosul, circa 65 la sută din acest „gunoi", îl formează cabluri, sisteme de cuplare, alte părți mecanice părăsite de diverse misiuni spațiale, fragmente din rachetele care au făcut explozie după ce și-au plasat sateliții pe orbite, părți ale sateliților care au fost detonați în cadrul programului de testare a armelor antisatelit etc.

Evident, nu sînt specialist în acest domeniu și, ca atare, nu știu și nici nu mă pot pronunța în ceea ce privește acuta necesitate a înființării acestor „gropi" în Cosmos în care să se depoziteze „gunoaiele" spațiale. S-ar putea să fie neapărată și imediată nevoie de ele. S-ar putea ca, într-adevăr, dacă nu se vor lua măsuri pentru a se face „curățenie", obiectele aflate pe orbitele Pămîntului, cîndva, la un moment dat, să se ciocnească între ele, așa precum automobilele pe o autostradă în ceață, punînd astfel în pericol misiunile spațiale Este posibil. există această probabilitate...

Mă gîndesc însă la ceea ce presupune această acțiune. Mă gîndesc la milioanele și milioanele de dolari ce vor trebui să fie investiți în această operație, la faptul că sute și mii de oameni de știință, minți luminate ale omenirii se vor concentra luni și luni la rînd pentru a găsi rezolvări științifice, pentru a inventa soluții tehnice care să faciliteze posibilitatea practică a creării unor asemenea depozite de gunoaie în Cosmos. La acest punct, al consumului de resurse materiale și umane, încep însă dubiile. Sînt, oare, aceste „gropi" cu adevărat indispensabile omului ? Este cea mai urgentă nevoie a Terrei ? Mă gîndesc că această însemnată concentrare de forțe se produce în timp ce zone întinse ale Pămîntului se zbat prădă celor mai crunte lipsuri, cînd un miliard de ființe umane suferă din cauza subnutriției, cînd 50 de milioane de oameni, dintre care aproape 20 de milioane de copii, mor anual din cauza foametei. Oare pentru eradicarea acestor stări de lucruri, pentru salvarea a milioane de copii supuși morții lente și chinuitoare a inanității, pentru ajutorarea popoarelor sărace, a popoarelor pe care statele dezvoltate ale occidentului le-au exploatat și jefuit secole la rînd, nu se pot crea niște depozite, niște rezerve de hrană, de pîine ?

Cheltuielile militare au atins 500 000 000 000 dolari pe an. O sumă fantastică, incredibilă prin dimensiunile ei. Dar numai cu o mică, cu o infimă parte din ea s-ar lecui multe din flagelurile prezentului. Malaria ucide, anual, milioane de oameni. În Africa, de exemplu, din această pricină un milion de copii își pierd viața în fiecare an. Eliminarea acestei groaznice maladii ar necesita două miliarde de dolari. Adică mult mai puțin decît suma cheltuită în două zile pentru înarmare. Două zile în care nebunia înarmării să fie curmată și milioane de oameni ar putea să trăiască. În balanța nevoilor ce este mai important : sporirea continuă a arsenalelor sau eradicarea malariei, „gropile" din Cosmos sau biruirea subdezvoltării ?

Mai grav, mai monstruos, mai de neînțeles cred pentru orice om de bună-credință, mi se pare, în același timp, faptul că în unele țări cantități imense, depozite întregi de produse agricole se distrug, li se dau foc, sînt aruncate în mare pentru a menține nivelul ridicat al prețurilor și astfel al unor cîștiguri fabuloase. „Pe parcursul a cîtorva minute, în aceeași seară, pe ecranul televizorului dumneavoastră — scria recent ziarul „L'Humanité" adresîndu-se cititorilor săi — ați văzut Uganda murind de foame și întreprinderi agricole distrugînd cartofi și pepeni pentru a menține prețurile ridicate. Teribilă imagine a marii anomalii insuportabile !"

„Teribila, insuportabila anomalie" o deslușim, din păcate, mereu în lumea de astăzi, o lume cu prea mulți săraci, cu prea multe victime ale foametei și bolilor, cu prea multă sfidare. Oare de acolo, din Cosmos, nu se văd aceste îngrozitoare realități ? Pentru că, de aici, de pe Terra, privirile par, prea des, acoperite de o ceață deasă ce împiedică vizibilitatea. Numai astfel putem explica lipsa de perspectivă a statelor industrializate ce au împins spre insucces ultima Sesiune specială a O.N.U. — destinată adoptării de măsuri care să elimine inechitățile ce lovesc „lumea a treia" —, care au împiedicat obținerea rezultatelor sperate. Bogații lumii se preocupă de „gropile" din neant, însă nu vor să restituie popoarelor, pe care le-au jefuit și exploatat, ceea ce li se cuvine.

Mă gîndesc mereu la victimele foametei de pe Terra. Mai ales la copii. Să-i ajutăm ! Să nu lăsăm copiii lumii, fie ei negri, galbeni sau albi, să moară de foame !

AL. PINTEA ■

Victime atît ale condițiilor naturale, cît și ale stării de subdezvoltare, acești înfometați din nordul Ugandei constituie una din reprezentările concrete ale nedreptei împărțiri a lumii în țări bogate și țări sărace. Lichidarea acestei stări de lucruri, prin instituirea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure tuturor locuitorilor Terrei o existență normală, demnă, reprezintă singura garanție că imaginile de coșmar, ca cea din fotografia alăturată, vor dispărea cu desăvîrșire.

Mondo umano

Rentierii apocalipsei

Nu se poate spune că unii oameni întreprinzători duc lipsă de pretexte pentru a lansa noi operațiuni „șic și șoc". Dacă nu ne înșală memoria, cu mult înainte ca, în iulie 1969, Armstrong să facă primul pas pe Lună, un concetățean de-al lui a făcut avere vînzînd celor doritori (și avuți) întregi metri pătrați de pe Selena pentru ca aceștia să aibă un loc (sigur) „de refugiu în caz de forță majoră."

Ce fel de forță majoră ? Întrebarea pare să fi rămas în picioare, întrucît răspunsul a trebuit să fie modificat mereu, lumea evoluînd, tehnica la fel și, în consecință, schimbîndu-se conținutul termenului. Oricum, din astea s-a reținut capacitatea unora, dintr-o anume lume, de a scoate bani și din piatră seacă, invocînd chiar și apocalipsa, făcînd toată publicitatea necesară succesului operațiunilor lor.

Luată însă cu viața — cu înaintarea spre acest sfîrșit de secol și de mileniu cu inundațiile din India sau America Latină, cu foametea din Africa, cu un eveniment mai neobișnuit cine știe pe unde — lumea părea că ignoră acei negustori calmi și surîzători ai suprafeței Selenei ca și pe cei atît de avizi cumpărători de adăposturi antiatomice („sigure", „perfecte", „ultrasofisticate", „convenabile" etc., etc.) ai deceniilor cinci și șase. Eroare ! Cum n-au dispărut condițiile și cum se vorbește frecvent de calamități naturale sau provocate ce creează o asemenea psihoză, nu lipsesc nici acei care pot specula din belșug atare situații și psihoze.

Ni se relatează că „un client" a mers pînă acolo încît și-a ridicat un fort în Montana (S.U.A.) cu un buncăr construit într-un deal. Firește, e convins că, de nu va fi atacat direct de un tanc (marca nu e specificată, n.n.), se va afla în totală siguranță ! De ce oare să fi procedat astfel ? Pentru că, aflăm imediat, un negustor, utilizînd gama întreagă de publicitate, a vîndut seturi întregi de instalații, obiecte și alimente necesare în eventualitatea unei catastrofe ! Ideea apocalipsei face ravagii și cine a avut-o în vedere și-a primit răsplata. Negustori, liniștiți în viața conjugală, nu mai știau cum să se zguduie pentru a sugera un apropiat „colaps economic" și cum să-și determine onorata clientelă să se pregătească exemplar pentru a contracara colapsul. Pare absurd sau normal (în astfel de situații limită) dar, ceea ce s-a vîndut cel mai bine și a adus bani buni negustorilor nu era un aliment sau altul ! Erau armele de cele mai sofisticate tipuri pentru că, iată, reclama prevăzătorilor negustori a-mintea limpede cum se va putea supraviețui ; cei ce vor dispune de tot necesarul în atari evenimente de excepție vor fi inevitabil atacați de cei ce, ignorînd reclama grijulie a vînzătorilor, se vor trezi cu mîinile goale. Atunci, cum în ambele situații, ideea va fi „la arme" — soluția unică o vor da cele mai bune arme, cele mai multe și mai folosite, plătite cel mai bine. Oricum, apocalipsa își are bunii săi rentieri și mulții săi păgubiți cu mult înainte ca ea să se producă.

DUMITRU CONSTANTIN ■

BRAIN — DRAIN

sau decapitarea tehnologică

În urma unor asidue cercetări ale organismelor O.N.U a reieșit că țările capitaliste dezvoltate, în special S.U.A., Anglia și Canada, au obținut venituri nete în valoare de 50.6 miliarde dolari datorită serviciilor aduse de experții imigranți. În perioada analizată (1961—1976) statele incriminate au alocat țărilor în curs de dezvoltare — din care provine marea majoritate a imigranților — un ajutor în valoare de 46.3 miliarde dolari. „Imigrarea competentelor" este extrem de avantajoasă pentru țările industrializate, pentru că nu le costă nimic și, mai ales pentru că servește într-o măsură considerabilă la dezvoltarea activităților lor economice. Cheltuielile cu formarea acestor cadre sînt suportate de alții, de cei care au nevoie stringentă de ele, de țările „lumii a treia", care au cheltuit pentru instruirea școlară a imigranților aproape 50 de miliarde dolari.

Un studiu al U.N.C.T.A.D., abordînd alarmanta problematică a decapitării tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare, semnala că în perioada 1961—1976 peste 300 000 de cadre cu înaltă calificare din aceste țări au fost atrase în cele trei state mai sus amintite. După cum preciza unul din documentele date publicității de țările membre ale „Grupului celor 77", în numai un deceniu 43 000 de oameni de știință și tehnicieni, majoritatea provenind din țările sărace, au emigrat în S.U.A. Să ne mai surprindă atunci afirmația oficialităților americane că în anul fiscal 1970—1971 bugetul federal a economisit 1,8 miliarde dolari din fondurile destinate educației și învățămîntului datorită stabilirii în S.U.A. a unor oameni de știință tehnicieni, medici...?

Cum oare s-ar mai putea realiza vitalele deziderate ale dezvoltării țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic în condițiile deposedării lor permanente de cei școliți cu sensibile eforturi financiare ? Această consecventă sustragere de inteligență se repercutează asupra statelor angajate pe făgașul dezvoltării provocîndu-le daune considerabile, punîndu-le în situația să angajeze specialiști străini.

Un șiriu al inteligențelor devenit fluviu năvalnic secătuiește pur și simplu țările în curs de dezvoltare. După ce, prin binecunoscute procedee, sînt deposedate de singurele lor surse de venituri — materiile prime — țările sărace sînt lovite în tot ce-ar putea contribui la ridicarea lor pe treptele civilizației și progresului, jefuindu-li-se inteligența ! Această formă particulară de neocolonialism, acest transfer de tehnologie în sens invers care monopolizează știința și tehnologia nu face decît să prelungească la infinit perioada necesară reducerii decalajelor economico-sociale dintre țările în curs de dezvoltare și cele industrializate

„Brain-drain"-ul, sofisticată formă de jefuire a celor și așa prea săraci, modifică, o dată în plus, datele nefaste ale situației economiei mondiale, aflate la vedere. La îndemîna oricui, dar care, din păcate, percutează prea puține conștiințe. După cum apreciau specialiștii U.N.C.T.A.D., pentru înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare pe următorii 5 ani, „lumea a treia" are nevoie de cel puțin 900 000 de cadre cu pregătire medie, mai ales tehnică, și de 600 000 de cadre cu pregătire superioară," îndeosebi în inginerie și cercetare. De unde ?

Lichidarea sărăciei și mizeriei în care viețuiesc peste 700 de milioane de oameni reclamă eforturi constante pentru dezvoltarea economiilor naționale ale acelor țări unde venitul național nu ajunge nici la 100 de dolari pe locuitor. Impulsionarea dezvoltării pe baza eforturilor proprii devine un non sens atîta vreme cît elementul de bază — specialiștii — lipsește. Ajutoarele acordate țărilor sărace ? Ele se întorc înmulțite de unde au plecat. Și astfel, demagogia se ridică la rang de politică economică.

IOAN ROȘCA ■

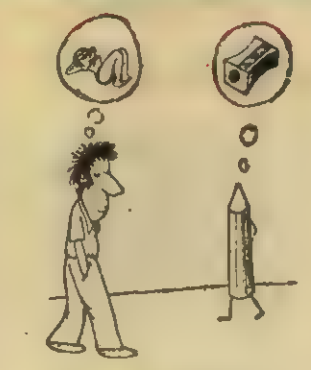

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

Ochii și urechile lumii

Telefoane de toamnă

„În Franța, drumurile ucid 15 000 de oameni într-un an. Indiferența, tot atîția".

Acesta e titlul unui anunț publicitar, apărut de curînd în „L'Express", cu următorul conținut :

„SOS Prietenie. Cîteva ore care nu produc nimic dar aduc foarte mult. Din 1961, în 37 de orașe franceze, SOS Prietenie are o singură dorință : a izbuti să răspundă la telefon, imediat, timp de 24 de ore din 24, tuturor celor care ne cheamă. Tuturor celor care se simt singuri, în pragul sinuciderii. Tuturor celor care vor să vorbească unui semen atent pentru a se dezlega din angoasa care-i strînge. Din păcate, în 1960, la un număr crescînd de solicitări, telefoanele lui SOS Prietenie nu mai pot răspunde imediat. Astăzi, SOS Prietenie duce lipsă de ascultători. Pentru că nu oricine poate fi ascultător. Ascultătorul de la SOS Prietenie e un bărbat sau o femeie, anonimi, care consacră altora, din ale sale, cîteva ore pe săptămînă. El nu e un specialist ci un voluntar benevol care acceptă să primească lecții pentru a ști să asculte pe cei care nu mai pot să tacă așteptînd, disperați, o altă atitudine decît indiferența, moralizarea sau palma încurajator bătută pe spate. Pentru a-i ajuta, dacă vă simțiți capabili să deveniți ascultători, scrieți-ne. Cu deosebire, cei între 20 și 35 de ani..."

Și finalul, cu litere mari :

„SOS Prietenie recrutează. Pentru a face mai mult, trebuie să fim cît mai mulți".

Despre puterea auzului omenesc, n-am citit, de mult, ceva mai dulce.

Despre credința în glasul omenesc, n-am citit, de mult, ceva mai naiv.

Despre frigul planetar, n-am citit ceva mai tăios, decît, poate, o singură dată, într-o dimineață, într-un pisoar din Frankfurt pe Main o inscripție pe un perete de faianță : „Crezi că există ? Mai bine trage apa !"

Azi, 9 octombrie, se împlinesc 16 ani de cînd mi-a murit, într-un accident de avion, cel mai bun prieten. Datorită lui am cunoscut trei oameni cu care am rămas prieten pe viață. La Frankfurt, în '70, în subterana aceea strălucitoare, în susurul robinetelor, cu acea inscripție insalubră în față, am simțit un' dor năprasnic, o somație de SOS, după acele telefoane de noapte bucureștene, prin care-mi chemam prietenii : „Alo, Gămane... alo, Costică... alo, Sergiule... facem mîine o belotă ?"

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(După „PUNCH" — Anglia)

(După „PRZEKROS" — Polonia)

Pe litoralul de la Da Nang, în sus

Încă în 1975, cînd am fost pentru prima oară la Da Nang, scriitorii localnici mi-au vorbit cu entuziasm liric despre un orășel din vecinătate, foarte pitoresc și cu totul original. Cu poduri curbate și stilizate în spirit japonez, cu grădini alegorice. Dar atunci nu se putea ajunge acolo. Existau elemente turbulente rămase din fosta armată dușmană, intrate în clandestinitate, huligani și hoți de drumul mare. În plus, noaptea, ni se furase benzina din rezervoarele celor două jeepuri, autoritățile locale ni le umpluseră dar cu sacrificii pentru criza de benzină din primele zile de după război. Așa că am renunțat la acea călătorie ispititoare. Dar în 1977 lucrurile se schimbaseră. Am regăsit un Da Nang liniștit, prin care te puteai plimba fără grijă, pînă și noaptea. Plecăm spre orășelul lăudat. Pe drum, amfitrionii din Da Nang ne dau informații amănunțite.

Trecem pe lîngă o clădire elegantă și realmente înecată în flori exotice — lenese și groase, unde fusese sediul generalului Ngo Quang Tuong, fostul șef al primului cartier al armatei fantoșe, și apoi peste două poduri din fier, unul construit de francezi în războiul din 1946—1954 iar celălalt de americani în războiul recent. Ultimul poartă astăzi numele celui mai celebru erou din ultimul război, Ngayen Van Troi.

Lîngă o bază americană suprafortificată vedem un sat de numai 50 de locuitori cu case dispersate, pe terenuri cultivate cu legume. Cine ar fi bănuit că în această așezare măruntă au fost săpate, în grădini și sub acareturi, transeele tainice pentru cadrele de conducere ale Guvernului Revoluționar Provizoriu, însărcinate cu mobilizarea maselor din zonă la lovitura de grație dată regimului din Saigon ? În satul pe nume Hoa Hai s-a împus eroul Ghan Hunk Son, în luptele crîncene din 1968 iar alături, un fost sat strategic, înconjurat ca un lagăr de sîrme ghimpate încolăcite și de înalte foișoare de supraveghere. Tresar : în acest sat fusesem, cu un an înainte, cînd încă o pătrime din locuitorii lui vremelnici așteptau ultimul transport să-i readucă în satele lor natale de unde au fost, cu silă, dezrădăcinați.

Tin minte că vizitasem satul strategic pe o căldură groaznică, în care berea și răcoritoarele din portbagajul mașinilor ajunseseră fierbinți ca un ceai. Poarta de intrare avea aerul sever și sinistru, ca aceea de la Auschwitz, numai că acum era dată în lături și îngăduia intrarea liberă. Pe ulițele satului, case încropite din nimica toată, ca după inundații sau pîrjol. Învălmășeală și mizerie. Dar oamenii care nu aveau voie să părăsească perimetrul satului decît cu riscul de-a fi împușcați de străjeri sau electrocutați de sîrmele ghimpate și-au organizat o viață rudimentară, ad-hoc, săpînd fîntîni în lutul nămolos, pentru sete și pentru micile petice de pămînt cultivate cu legume. Fiecare își practica meseria. Însoțitorii vietnamezi îmi tălmăceau limbajul firmelor de la așa-zisele, cu îngăduință, ateliere : frizerie, croitorie, ceainărie, răcoritoare. Banii, cîți erau în sat, circulau, în timpul vechiului regim, ca într-un circuit închis, de la unii la alții și ajungeau de zeci de ori în mîna din care plecau. Mi s-a părut îngrozitor acest cerc infernal al circulației micii brume de monede și bancnote.

Parcurgînd ulițele înfierbîntate, fugind de razele toride ale soarelui, ca de o ploaie torențială, de sub o streașină sub alta, intrăm prin case părăsite, apoi făceam cîte un popas la vreo prăvălie a celor neevacuați încă și beam ceaiul cu mult mai îndicat decît răcoritoarele, în cazuri de arșiță.

La poartă am băut bere fierbinte, ca tarna în stepele Rusiei, cu administrația însărcinată cu reintoarcerea sătenilor în satele lor de odinioară. Ce va rămîne aici, mă întrebam, pe vatra acestui sat provizoriu, — cîtă vreme locurile sînt uscate ca o lască și numai foștii localnici știu cu cîtă trudă au scos din lutul nisipos rădăcinile firave ale legumelor. Desigur că un loc viran, o amintire amară și posomorită, pînă ce agricultura, cu nervurile răcoroase ale irigațiilor, îl va fertiliza, făcîndu-l izvor de belșug.

Dar noi mergem mai departe : vedem deja, la numai doi ani de la eliberarea regiunii, sate cu orezării prospere implantate fostelor paragini, pe drumul strategic ce lega localitățile Da Nang și Hoi An. Pînă și parcelele de pămînt nisipos, socotite iremediabil pierdute, prind să dea recolte mereu mai frumoase de patate, manioc și, uneori, chiar de orez. Ne apropiem de localitatea căreia francezii îi spuneau Faifos, în mania lor de-a franciza numele localităților. În timpul războiului, regimul de la Saigon, știind că aici acționa o puternică formație revoluționară, a stabilit în apropiere tabăra soldaților sud-coreeni denumită „Dragonul albastru", — renumiți prin brutalitatea lor represivă. Din fostele sate strategice, țăranii s-au reintors și aici, la ei acasă, și numai în doi ani au lărgit satul și au triplat suprafața productivă.

Provincia Quang Nam Da Nang, îmi spun însoțitorii, are o suprafață de 12 000 km² și o populație de 1 400 000 locuitori, fiind situată în delta riului Song lîngă fluviul Thu Bon (marele fluviu) numai așa mai mult metaforic, întrucît el nu depășește mai mult de 150 km și numai fluviu nu e. Din această regiune, 800 000 de hectare sînt pădure și numai 300 000 exploatabile pentru agricultură. Pădurea a fost serios atinsă de calamitățile războiului chimic și, chiar din primele zile de după eliberare, au început replantările.

Intrăm în mult așteptatul oraș, doldora de verdeață, sîntem, ni s-a spus, într-un sat devenit foburg. De aici încolo începea cartierul privilegiaților ofițeri americani și sud-coreeni. Dintre băștinași, erau îngăduiți în oraș numai cetățeni absolut siguri. Eroare totală, însă. Acești „absoluți siguri" erau, în majoritatea lor, partizani, cu baza în apropiere, în Cam Thank. Cînd cercul se strîngea și victoria se apropia, prin ambuscade bine organizate, militarii sud-coreeni au fost nimiciți aproape în întregime, rămășițele trupelor lor retrăgîndu-se în Da Nang, la umbra ocrotitoare a marilor baze americane.

Ne apropiem de Cam Thank pe limba de nisip a plajei, uscată și plină de cactuși, ca într-o microzonă mexicană. În vietnameză, cactusul se cheamă „osul dragonului". Vedem un buncăr inamic făcut ferfeniță și culegem scoici mici și de formă bizară cu care, umplîndu-mi buzunarele și apoi mutîndu-le dintr-un buzunar în altul, îmi pierd toți banii și-i regăsesc mergînd pe urma pașilor întipăriți în nisipul fin, lins de limbile mării. Avem, în numai cîteva minute, un fin strat de sare.

Apoi revenim în miezul satului foburg, de fapt o insulă, Chu Las Cham, locuită de pescari și de culegătorii de „cuiburi de rîndunică", aliment foarte rar și foarte căutat de gurmanzi. Culegerea lui se face cu greu și în cantități infime. Anul care a trecut a înregistrat o producție de vîrf, aproape de... 70 kg dar vîndută la export, această materie alimentară de rafinament aduce valută prețioasă.

Intrăm, în fine, în miezul orașului. Aici întîlnim pagode între care pagoda Phoc Koen. Ea are sfinți aureolați ca la noi și un tablou imens în care o zeitate feminină salvează o corabie cu naufragiați. Vedem iarăși, în corabie, merindea pentru viața de dincolo de mormînt : orez, zahăr, plăcinte, apă de băut. Dragoni de porțelan, fîntîni de porțelan sînt, ne spune un bonz bătrîn, genitile longevității, fericirii, bogăției. Atingerea lor face ca femeia sterpă să nască, săracul să devină bogat. Nici stilul, nici vechimea (secolul al XVI-lea) nu impresionează, sau poate greșesc eu. În orice caz, în lipsă de absolut orice indicație scrisă la intrare sau istoricită, e nevoie de ochiul specialistului.

Orășelul este departe, și ca farmec și ca originalitate, de ceea ce mă așteptam, după spusele colegilor scriitori din Da Nang. Chiar podurile japoneze care sînt... numai unul nu impun nimic mai acătării. Dar are, în fine, o inscripție : un pod în stil antic japonez construit în secolul... al XVI-lea, cu începere din anul maimuței. Căci există în mitologia extremorientală o dispunere a anilor pe animale, ca la noi perioadele omului din zodiac. Și încheiat în anul cîinelui — ne spune inscripția. În sculptura podului intră o pleiadă de lei stilizați. Față de ce am văzut la Hanoi, Hue, De Nang, orașul Ho Și Min și alte localități în materie de monumente istorice, orășelul cu podul mult lăudat nu aduce cine știe ce noutate arhitectonică — decît numai istorică în transmutația altor semnții și, în primul rînd, în demnitatea sa revoluționară cu care a scris noile pagini ale unei istorii hărțuite dar eroice la acest capăt de pămînt.

AL. ANDRITOIU ■

Incertitudinile istoriei

Știința contra științei

Oamenii preistorici își construiau casele din piatră și se apărau ridicînd fortificații. În sprijinul acestei teze Robert Charroux în „Strămoșii superiori" arată că în nici un loc din lume nu s-au descoperit grote amenajate de către oamenii primitivi pentru a avea în felul acesta locuințe confortabile. Este clar însă că, dacă omul primitiv ar fi locuit în ele, le-ar fi amenajat pentru a-și face traiul cît mai comod. Grotele serveau în principal drept depozit și ateliere. Dacă oamenii preistorici ar fi trăit în grote, cum se explică faptul că în fiefurile preistorice care au dat numele lor unor epoci geologice cunoscute în întreaga lume — Fère-en-Tardenois, Saint-Acheul en Pas-de-Calais, Chelles, Levallois-Perret, nu se găsesc aproape deloc grote ?

Grand-Pressigny posedă cele mai vaste ateliere de silex cioplit din lume : milioane de nuclei, răzuitoare, bifețe etc., se găsesc pînă la adîncimea de 2 m pe o suprafață de circa 4 000 ha. În toată regiunea nu există însă nici o grotă. La Charroux se găsesc toporașe de mînă la fiecare pas pe o suprafață de mai mult de 10 ha. Acest zăcămînt — al doilea de pe glob — se află în apropierea unui număr apreciabil de grote — 49, situate pe malurile riului Charente. Nici una din aceste grote, minuțios cercetate, nu prezintă urme de locuire. Unde locuiau deci oamenii care au confecționat un număr atît de impresionant de unelte ? Este clar că în case care nu s-au mai păstrat din pricina timpului care nu iartă nimic și pe nimeni. Dealtfel în cartea „Les Hommes de la pierre ancienne", H. Breuil și R. Lantier scriu că civilizațiile preistorice au cunoscut cuptorul pe care îl făceau din pietre cimentate. Dacă oamenii preistorici cunoșteau mortarul este logic că-și puteau construi și case care fără îndoială erau decorate și mobilate. În afară de prelucrarea osului, pietrei, pieilor, ei prelucrau și lemnul. Au fost descoperite multe microlite de dimensiuni mici care nu puteau servi decît la prelucrarea și decorarea unei materii moi — lemnul — ce constituia baza industriei lor.

După epoca pietrei cioplite se vorbește de epoca pietrei șlefuite. Robert Charroux susține că nu poate exista o epocă a pietrei șlefuite, căci în comparație cu silexurile cioplite, cele șlefuite sînt în număr foarte mic. Toporașele șlefuite de care se face atîta caz nu puteau servi la nimic fiind rotunde. Cu ele nu se puteă tăia, răzui sau zgîria, în timp ce cu un silex cioplit, cît de mic, se poate face oricare din aceste operații. Probabil că sînt piese votive, de ornament, pentru cadouri, care erau șlefuite din amuzament. Și poate că erau folosite drept monede de schimb. Dar și mai mult. Nu există depozite de silexuri șlefuite. Toporașele șlefuite se găsesc în depozite de silexuri cioplite. Și dacă într-adevăr a existat o epocă a pietrei șlefuite, aceasta a fost anterioară epocii pietrei cioplite, căci după cum afirmă și prof. Nouvel, directorul cunoscutei „Jardin des Plantes" din Paris, oricine poate șlefui o piatră, dar nu să o și cioplească. Într-adevăr, în Franța există doar 4—5 oameni în stare să cioplească piatra, în timp ce de șlefuit poate să o facă oricine.

Se vorbește de faptul că omul descinde din maimuță. Se caută dovezi în sprijinul acestei teze. Dar în afară de tibiile de la Grossetto, maxilarul Atlantropului, o grămăjoară de cenușă care constituie resturile Ziniantropului, o cupulă din Sinantrop, cîteva fragmente de oase aparținînd Australopitecului și Plesiantropului și fragmente osoase ale omului de Neanderthal — 9 cranii, 5 maxilare, 1 schelet, precum și de alte fragmente de oase, omul preistoric nu a lăsat nici o urmă sigură.

Admițînd că în epoca preistorică pămîntul era foarte puțin locuit și socotind 100 000 oameni și 100 000 animale de fiecare generație, într-un milion de ani ar fi trebuit să se strîngă circa 600 milioane schelete. Fără îndoială că timpul este nemilos, dar, oricum, pînă acum' ar fi trebuit ca pe pămînt să existe munți de oase.

Se presupune că volumul cutiei craniene a strămoșilor noștri era de 600—700 cm cubi, în timp ce al omului de astăzi este de 1 500—1 600 cm cubi. Se socotește astfel că oamenii preistorici nu puteau avea decît inteligența unei maimuțe. Cum se poate ca plecînd de la o grămăjoară de oase, dintre care unele sînt false sau contestate, să se pretindă că s-a născut o știință ? Trebuie să reținem faptul că această știință nu se bazează decît pe ipoteze și acestea discutabile. Cum se explică faptul că nu se găsesc schelete de om primitiv care să jalonеze drumul de la maimuță la om, că nu s-a găsit pînă astăzi nici un craniu de 1 000—1 400 cm cubi, adică de primate apropiate de om ?

Preistoria clasică a creat o imagine falsă a strămoșilor noștri, după scheletele unor indivizi degenerați, care au locuit în grote și după materialul găsit lîngă ei. Să ne imaginăm că sîntem în anul 100 000. Ce va mai fi rămas din scheletele aflate în sicrie de stejar masiv ale lui Napoleon, Renoir, Einstein, Nobel, Picasso ? Fără îndoială, nimic. Din întîmplare, într-o grotă este descoperit scheletul unui beției degenerat, conservat în calcarul peșterii. Preistoricii de atunci vor concluziona : omul din secolul al XX-lea măsura 1,60 m, era cocoșat, volumul cutiei sale craniene era de 1 500 cm cubi. Era deci puțin mai evoluat decît maimuța, cunoștea lutul ars (dacă lîngă el s-a găsit o strachină), trăia în peșteri, cuicușul său era o grămadă de pietre. Și dacă troglodițul ar fi un schelet de genist, lîngă el s-ar găsi cele 2 silexuri reglementare care trebuie să figureze în trusa artificierilor. Deci, omul din secolul al XX-lea nu cunoștea fierul, nici bronzul și se afla în plină epocă a pietrei. Roma, New York, Paris, Londra vor dispărea fără a lăsa urme. Din tot ceea ce ne înconjoară nu va mai rămîne decît nisip. Nu va mai rămîne decît silexul, căci toate celelalte materiale, inclusiv metalele și metaloizii, precum și pietrele prețioase se distrug după trecerea altor milenii. Ce a mai rămas din Babilon și Saba după 4000 ani și ce va mai rămîne din ele după încă 4000 de ani ? Înseamnă că noi nu am existat ? Trebuie să concluzionăm și noi că înaintea noastră nu au mai existat alte civilizații ?

N. N. RADULESCU ■

Iubiți-vă pe tunuri

Mă voi feri ca de foc de pericolul
Ca dragostea să devină
Obiect al meditației,
Al speculației,
Al filozofiei.

Ferească Dumnezeu
De acea dragoste retorică,
În stare să ucidă
Numai eroii
Pe scenele de scîndură uscată.

Alt fel de dragoste am trăit eu
În zilele și-n nopțile vieții mele.
Am fost devorat,
De patimi reale,
Și nici un regizor
Nu mi-a putut iscăli pieptul
Cu biata lui cerneală roșie,
De care s-au învrednicit toți actorii.

Eu însumi am ceva teatral
În ființa mea.
Dar eu nu sînt actorul,
Eu nu sînt regizorul,
Eu sînt autorul
Tragediei pe care o joacă atîția.

Adolescenți și adolescente
Se vor regăsi teatral
În poemele mele de dragoste
Pe care le restitui lumii
Ca pe-o boală de care voiesc să mă lepăd
Și nu pot.

Căci nici o boală nu devine
Mai mică în tine
Dacă se molipsesc și alții de ea ;
O, dragostea mea devastatoare,
Cîți tineri își vor face iluzia
Că-i poți salva cînd te vor citi,
În cuvintele mele.

Nu există propriu-zis experiență umană,
Nimic nu e valabil decît o singură dată,
Ca o seringă în vremea modernă.
Totul se aruncă după folosință,
Inclusiv dragostea unui poet
Citită în cărțile lui.

Nici Biblia nu folosește,
Nici Biblia n-are un conținut exemplar,
Experiența din Cîntarea cîntărilor
Se pierde ca un proces verbal de ședință,
Nu e nimic de făcut,
Nu e nimic de ales
Din toate acele cuvinte,
Decît plăcerea estetică.

Eu sînt autorul tragediei,
Eu declam împreună cu actorii,
Eu fac fibrilație la inimă odată cu regizorii,
Eu aplaud și huidui împreună cu spectatorii,
Eu mă spînzur împreună cu administratorul teatrului
În acest final de veac
În care dragostea
A ajuns atît de prost vandabilă.

Se joacă, dragii mei,
Tragedia dragostei
În fața scaunelor goale.
Murim și nimeni nu se uită la noi,
Actorii turbează pe scîndura goală
Și poate că de-atîta singurătate
În sălile în care joacă
Ei încep să ia în serios
Rolurile din tragedia dragostei.

N-a fost chip să scap de aceste cuvinte,
A trebuit să vi le spun
Gelos pe Shakespeare,
Care a avut răbdarea
Să-și omoare toți eroii,
Știind
Că va fi absolvit de marea lui vină
Pentru că, între timp, oricum,
Toți aveau să moară,
De moarte firească.

Dar eu sînt poet liric,
Eu încă n-am deprins învățul
De-a pune la persoana a treia
Ceea ce devoră persoana întîia.
Și de-atîtea ori am simțit nevoia
Să mă salvez cu un plural al majestății
Și n-am putut și unii dintre voi
Au numit, prostește,
Aceasta care mi s-a întîmplat,
Egoism.

Și nici nu am blestemata
Răceală de cuget
A șefului de cadre
Care iubește-n taină,
În vreme ce acționează
Cu dosare și referințe de tot felul
Împotriva tuturor iubirilor și a tuturor celor
Care iubesc.

Dragostea mea are un aspect
Aproape clasic,
În romantismul ei
Desuet și expresionist.
Iubesc
În numele tuturor umilințelor
Și al tuturor așa-ziselor fără-de-legi pedepsite
De legi fără de lege.

Vai mie, autor de tragedii,
O s-ajung exemplar, o să se predea
Lecții de literatură universală
Pe textele mele,
Biată autopsie,
Vinovată și impudică autopsie,
Cîți dintre voi, care vă veți supăra pe copiii voștri,
C-au luat note mici
La lecția „Poezia lui Adrian Păunescu"
N-ați fi azi în stare
Să mă ucideți
Pentru poezia de dragoste
La care nu copiii voștri, ci voi ați putea rămîne repetenți.

Vă voi trece clasa,
Pe voi și pe femeile voastre,
În fața cărora îngenunchez
Pentru sfînta răbdare pe care o au cu noi
Și pentru misterul care ne leagă.
Vă voi trece clasa, vă voi trece veacul,
Veți supraviețui în poezia mea,
Și poate mai mult în poezia mea de dragoste,
Care nu e reglementată
Prin hotărire a Consiliului de Miniștri.
O, bieții mei prieteni !

Scriu poezie de dragoste
Și știu că n-am nici o șansă
În timpul vieții mele.
Sînt făcut să par altceva,
Suport interdicția de a vă fi unul din semeni,
Teatral uneori,
Pentru că-n clădirea teatrului nostru
S-au depozitat
Toată muniția, toate drapelele,
Teatral uneori,
Teatral, teatral, într-adevăr,
Și rugîndu-vă,
Implorîndu-vă,
Ordonîndu-vă :
Pace și dragoste
Și dacă sînt pe lume și dragostea și pacea
Va fi și truda de-a le păstra.
Bucurați-vă că mai aveți
Poeți din acest os,
Păsări de această marcă,
Impulsuri în această direcție.
Bucurați-vă, bucurați-vă, plîngînd.

Iar pe voi, frații mei tineri,
Pe voi, care mă veți citi crezînd
Că veți avea ceva de învățat din poezia mea de dragoste,

Vă rog, nu pariați prea mult
Pe această iluzie.
Nimic nu se învață de la nimeni
Pînă cînd nu inveți acel lucru
Din propria ta experiență.
Voi mă veți iubi
Abia după ce
Veți ajunge-n situația mea.

Poezia mea nu e de dragoste, e dragoste,
Poezia mea de dragoste nu e inițiere,
În versurile mele nu veți găsi
Descrise somptuos
Pozițiile dragostei
Ca-n manualele de pornografie indiană
Sau chiar daneză.
O, nu. Toată poezia mea de dragoste
E o imensă vatră de cenușă
La temelia unui rug
Ce arde încă.

Luați această carte-n mîini,
Această machetă a unui teatru tragic,
Iubirea e tragică
Pentru că iubirea e moarte,
Iubirea e tragică
Pentru că actorii o rostesc cu suflarea tăiată,
Măreață cum e
În scriitura pe care au învățat-o,
Dar abia așteaptă să coboare
După ce și-au îmbrăcat hainele de stradă
În fierbințeala, pasionanta lor
Iubire de oameni.
În sală pe fiecare-l așteaptă-o femeie,
Undeva, la balcon, o fată pură plînge,
Cînd iubitul ei, actor al teatrului municipal,
Se sărută pe scenă cu o actriță.
Vai, eterna contradicție
Dintre artă și viață !

Nu vă luați după spusele mele,
Citiți cartea mea
Cînd viața v-a obosit de-ajuns într-o zi,
Eu nu am pretenția să vă învăț nimic,
N-am decît orgoliul de-a mă alătura
Cu toată cenușa distrugerii mele
Cenușilor voastre
Căci fiecare dintre voi
E un cuplu
De la care ar putea începe
Iarăși
Lumea.

Și cînd veți vedea
În fața ochilor voștri arzînd de iubire
Tunurile veacului pregătindu-se să distrugă
Cîmpiile și fabricile,
Oamenii și munții,
Păsările și peștii,
Bibliotecile și spitalele,
Mormintele și bisericile,
Nu pregetați, aruncați-vă hainele de pe voi,
Îmbrățișați-vă, sărutați-vă,
Și pentru că pămîntul e rece,
Iar tunurile care vor să-l distrugă sînt calde,
O, voi, tineri ai planetei mele,
Convulsionate de-atîtea arme,
Sub ochii holbați ai armatelor,
Sfărîmînd ochelarii greței ai ucigașilor lumii
Fără nici o rușine,
În numele singurei religii care ne unește,
Credința în continuitatea speciei umane,
Iubiți-vă,
Iubiți-vă pe tunuri !
Concediați tunarii
Și dezamorsați obuzele
Și dați-ne acest prim și netrecător
Semn al păcii universale.
Iubiți-vă,
Iubiți-vă pe tunuri !
Iubiți-vă pînă le veți hodorogi,
Pînă le veți scoate din funcțiune,
Iubiți-vă aruncînd din mîini
Tot ce vi se-ntîmplă s-aveți în mîini,
Actele voastre, banii voștri, oglinzile,
Chiar și această carte care nu are decît meritul
Că aparține unui om
Care în viața lui, deși n-a avut norocul
Să facă dragoste pe nici un tun,
Cînd n-a dormit și n-a scris,
A iubit
Cu disperarea condiției umane,
Cu lăcomia venitului de pe front,
Cu grija medicului
Și cu dăruirea muribundului.

Facă-se profeția mea,
Fie o dată pentru totdeauna a tinerilor
Iubirea pe tunuri !

ADRIAN PĂUNESCU ■

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Neluțu Ionescu) – 1 617, 1 623 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) – 1 623 ; Secția cultură-canaclu (George Arion) – 1 619 ; Sector probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) – 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia) – 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Margo Nedelec, Mihai Stănescu) – 1787 ; Sector fotoreportaj – 1595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) – 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație 17 78 92 și 17 60 10 – interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTA VIAN – 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136–137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Semestrul hotărîtor al cincinalului

Intrarea economiei românești în ultimul trimestru al anului a fost dominată de veștile, transmise de pe întreg cuprinsul țării, care anunțau îndeplinirea de către colective tot mai numeroase de oameni ai muncii a prevederilor actualului cincinal. Sîntem abia la jumătatea lunii octombrie și, deja, opt dintre județele țării la care se adaugă și municipiul București, au anunțat îndeplinirea obiectivelor economice stabilite pentru acest cincinal. Li se adaugă un număr impresionant de unități economice din celelalte județe a căror activitate îmbrățișează, practic, toate ramurile economiei naționale. Aceste vești, de la o zi la alta mai numeroase, ne întăresc convingerea că cincinalul 1976—1980 — prima etapă de înfăptuire a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — va fi îndeplinit în condițiuni bune.

Deși pînă la finele anului mai sînt doar 76 de zile, dintr-un total de 1825 cîte numără întregul cincinal, sarcinile acestei perioade sînt deosebit de importante. Dealtfel, de modul în care ele vor fi îndeplinite va depinde, pînă la urmă, configurația finală a realizărilor actualului cincinal. Îndeplinirea lor presupune o activitate susținută în toate întreprinderile și unitățile economice. Direcțiile de acțiune au fost încă o dată amintite de secretarul general al partidului cu prilejul vizitelor de lucru efectuate recent în cîteva județe din Moldova. Potrivit acestor orientări, în industrie eforturile urmează să fie concentrate pentru realizarea producției fizice în structura sortimentală și în concordanță cu destinația prevăzută în plan. Vor fi introduse în fabricație și realizate cu prioritate produsele destinate exportului, precum și mașinile și utilajele tehnologice care condiționează darea în funcțiune a noilor obiective de investiții din acest an. O atenție deosebită trebuie acordată, în continuare, descoperirii și punerii în valoare de noi resurse de materii prime și materiale, valorificării lor superioare, în special a metalului și masei lemnoase, sporirii pe toate căile a indicilor de calitate a produselor. De maximă importanță este încadrarea consumului de combustibil, îndeosebi de produse petroliere, în cotele stabilite și respectarea cu strictețe a structurii consumului de combustibili și energie.

Dar trimestrul IV al acestui an este important nu numai prin producția ce urmează să fie realizată în acest interval de timp. Tot acum se pregătesc condițiile pentru un bun demaraj al planului pe anul 1981. Sigur, cea mai bună pregătire este realizarea integrală și în condițiile unei eficiențe sporite, a obiectivelor pe anul în curs și ale întregului cincinal, pentru a se porni de la o bază superioară la realizarea cincinalului 1981—1985. În același timp însă trebuie luate măsuri care vizează numai activitatea anului viitor. În primul rînd trebuie nominalizată întreaga producție la nivelul capacităților de fabricație. Apoi, această producție trebuie contractată cu beneficiarii interni și externi. Una din sarcinile cele mai urgente și de o mare însemnătate ale acestei perioade constă în intensificarea acțiunii de prospectare a piețelor externe pentru contractarea mărfurilor în condiții cît mai avantajoase.

De fapt, toate acestea sînt problemele obișnuite ale oricărui sfîrșit de an. Este o stare firească, normală a economiei românești, care, în ciuda dificultăților și frămîntărilor din economia mondială, se dezvoltă ritmic, într-un ritm accelerat cum în puține alte țări din lume se mai întîmplă.

VASILE BARAC

ÎN JUDEȚUL SATU MARE

Aici se vorbește o singură limbă: a muncii înfrățite

Convorbire cu tovarășul Ioan Foriș, prim-secretar al Comitetului județean Satu Mare al P.C.R.

— Plaiurile sătmărene sînt o vatră românească păstrătoare de vechi tradiții. În ce măsură tradițiile morale dintotdeauna ale omului de aici — spiritul de dreptate, cinstea, demnitatea, dragostea de muncă — se regăsesc în profilul de azi al sătmărenilor?

— Din cele mai vechi timpuri au trăit pe aceste meleaguri daci liberi. Apoi, de-a lungul veacurilor, truditorii pămîntului, indiferent de naționalitate, au muncit alături, în frăție, uniți de dragostea de pămîntul natal, de libertate. Viața lor era aspră, au înfruntat împreună vitregiile naturii și ale stăpînitorilor, au luptat sub același stindard pe vremea lui Doja și a lui Horea, Cloșca și Crișan. Aceste nobile tradiții au dăinuit și s-au amplificat pînă în veacul nostru.

— Deși dorința de muncă a caracterizat de totdeauna pe locuitorii acestor meleaguri, adesea ei — de pildă oșenii — au fost siliți să-și cîștige pîinea aiurea. Utilizarea tot mai deplină a forței de muncă în județul Satu Mare constituie una din înfăptuirile de seamă ale ultimilor ani. În ce context social și economic se înscrie această realizare?

— Într-adevăr, migrația forței de muncă a constituit un fenomen cu rădăcini adînc implintate în realitățile locului. Județul avea o industrie extrem de slabă (azi, întreaga producție industrială a anului 1938 o realizăm doar în cîteva zile); deși era socotit județ agricol, terenurile

(Continuare în pagina 12)

LIONEL NIȚESCU

ION VLASIU : „Horea" (detaliu)

Roata lui Horea

Horea, Horea,
Se mai răscoală-n tine din nou eroul dac,
Horea, Horea,
Mormintele vechimii nici ele nu mai tac,
Horea, Horea,
O roată-nsingerată se-nvîrte peste veac,
Horea, Horea,
Deodată urcă lanțul întrind ca ața-n ac,
Horea, Horea,
Bat clopotele noastre din Alba spre Albac,
Horea, Horea,
Bărbat de pe pămîntul furat și nu sărac,
Horea, Horea,
Tu ești Isus Christosul poporului tău dac,
Horea, Horea,
Balade vin și doine și monument îți fac,
Horea, Horea,
Cosmopolitii vină estetică îți fac,
Horea, Horea,
Că fața ta arată a cinepă de sac,
Horea, Horea,
Și vinele sfărmate ca vița pe arac,
Horea, Horea,
Bat clopotele noastre din Alba spre Albac,
Horea, Horea,
Bat tulnicele noastre din Vidra spre Feleac,
Horea, Horea,
Eroul se va naște mereu din veac în veac,
Horea, Horea,
Ca rana să-și găsească în răzvrătire leac,
Horea, Horea,
Nerupt ni te dă roata și fii te refac,
Horea, Horea,
Întreg ești în Eroul sfîrșitului de veac.

ADRIAN PAUNESCU

În paginile 13—20 :

TOTUL DESPRE POPULAȚIA ROMÂNIEI

Țăranul transilvan iluminat

În triunghiul de aur al istoriei Transilvaniei, alături de Cloșca și Crișan, Horea e unghiul de sus, dinspre zenit. El este primul mare tribun român strateg al răscoalei sale, cu un prolog bine și lucid pregătit, drumurile sale spre Viena împăratului nefiind numai meșteșugul de-a rezolva o situație limită a dramei românilor din Transilvania, ci și demonstrarea ideii că dreptatea nu poate fi smulsă decît cu forța armelor. Deci, justificarea răscoalei, la urma urmelor.

Țăran știutor de carte, Horea reprezintă prototipul țăranului român inteligent, pătrunzător și activ, cu sentimentul acut al istoriei și al dreptății sociale, spiritul de convingere și fascinare a mulțimilor, contopindu-se atît de mult cu ele încît a intrat în legendă și în cîntece încă de pe cînd lupta și, decantat eternității, după dramaticul lui martiriu :

Cît a fost Horea-mpărat,
Domnii-n pat nu s-au culcat,
Nici la cină n-au cinat.

A intrat în lumea perenă a cîntecului, el, fiul unui neam de cîntăreți, căci lui Vasile Ursu Nicola i se spunea Horea pentru că la hore horea frumos. Și urmau să cînte despre el și faptele lui cîntăreții anonimi și pe nume numiți ai neamului, în frunte cu Eminescu, lucenărul cîntecului românesc — sau să povestească despre el povestitorii anonimi sau pe nume numiți, în frunte cu Rebreanu.

Prin virtuțile sale ancestrale, Horea deschide poarta spre pleiada tribunilor de pe toate vetrele locuite de români : Tudor Vladimirescu, Iancu, Bălcescu, Ștefan Furtună, eroii comuniști. Parcă sub pavăza unui simbol, Iancu și-a adunat oștirea sub gorunul lui Horea, în munții Țebei iar, alături de gorunul patriarh, președintele țării mele urma să sădească, în 1968, un gorun — răspuns al cinstirii înaintașilor.

Horea a fost un iluminat căci așa cum în răscoala lui Doja și-n cea de la Bobîlna, iobagii români au luptat alături de maghiari, Horea a lăsat intrare liberă în oștile sale tuturor semințiilor transilvane, dușmanii lui nefiind naționali, ci sociali : grofii, marii potentați ai epocii. Adică cei care urmau să-l tragă pe roată, să-l bată pe crucea rotundă, de 360 de grade a martiriului românesc cu participarea directă a bisericii catolice, tocmai aceea care cinstea cealaltă cruce a celuilalt martiriu, de pe Golgota. Golgotă a neamului meu, pe drumul de costișe ce duce spre Bălgărad, carnea de tribun luptător și cîntăreț a lui Vasile Ursu Nicola zis Horea urma să fie sfîrtecată, ca roata aceea să ne rămînă simbol și printre spițele ei, astăzi de aur și lumină, să vedem mai aproape și mai curat cerul nostru românesc cel dintotdeauna. Și cred că tocmai această lucidă separare pe care o făcea Horea între neamurile cinstite și spoliatorii lor, l-a determinat pe unii artiști maghiari, cum este Horvath Imre de pildă, să-l cînte, sau pe Iosif Fekete să-i sculpteze inspiratul obelisc de la intrarea în cetatea Albei-Iulia.

Cruzimea martiriului Horiei, streangul de care s-a atîrnat Crișan, privirile rătăcite de deznădejde și dezamăgire ale Iancului, capul aruncat în fîntînă al lui Tudor, mormîntul comun și necunoscut al lui Bălcescu, glonțele

(Continuare în pagina 5)

AL. ANDRIȚOIU

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a inaugurat ediția a 6-a a Tîrgului Internațional București

O IMAGINE GRĂITOARE A POTENȚIALULUI CREATOR AL POPORULUI

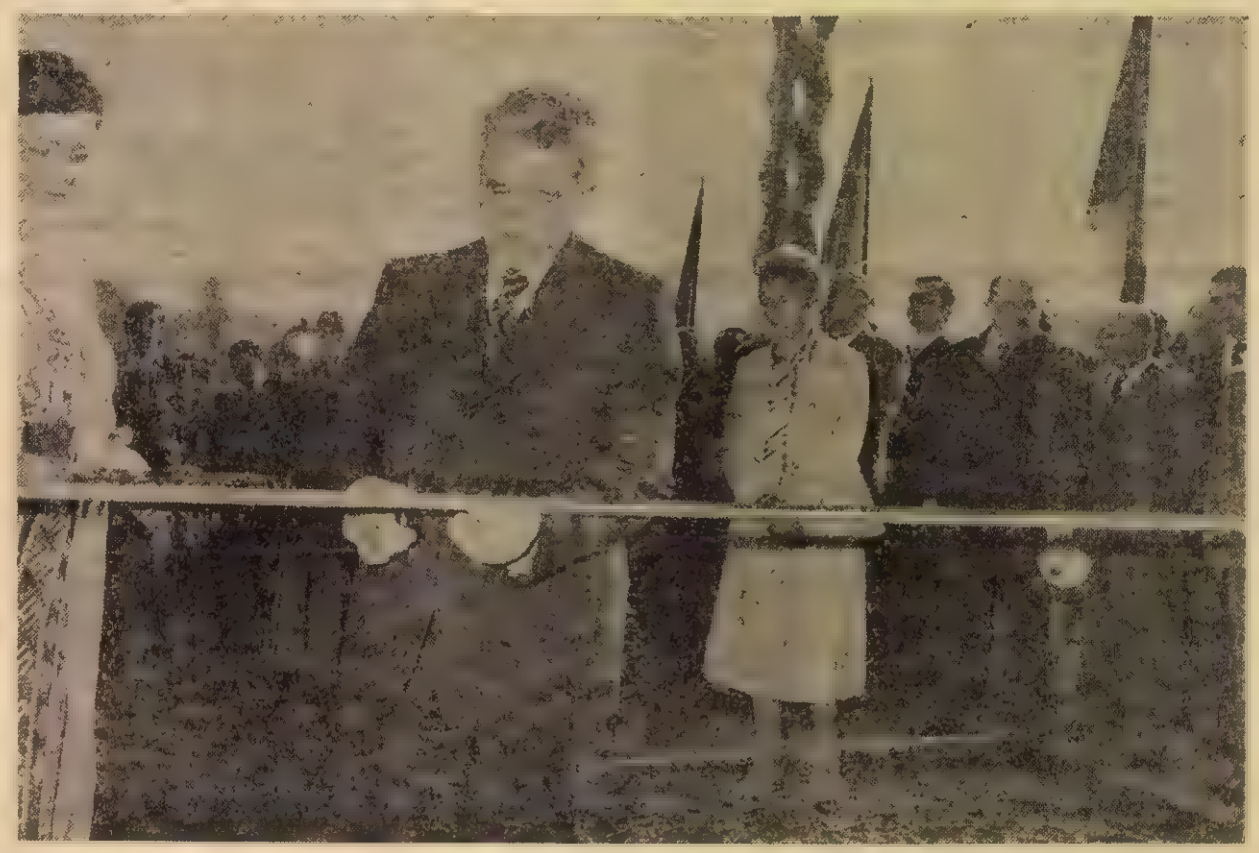

Manifestare reprezentativă pentru potențialul și inteligența creatoare a poporului nostru, cea de-a șasea ediție a Tîrgului Internațional București, inaugurată joi dimineață de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, reunește, pe o suprafață de 75 000 mp, exponate a 180 de întreprinderi producătoare și institute de cercetări și de învățămînt din România, precum și a peste 1 000 firme străine din 25 de țări din Europa, Asia și America.

Ediția 1980, ca și cele precedente de altminteri, este profilată pe produse ale construcției de mașini și utilaje, ramură pivot în destinul general al economiei naționale. Pornind de la legitățile generale ale edificării noii societăți și ținînd seama de realitățile concrete economice și sociale ale României, Partidul Comunist Român a așezat la temelia întregului edificiu al socialismului axioma civilizației contemporane : crearea unei industrii puternice, moderne, competitive, premisa progresului multilateral și garanția independenței și suveranității naționale. Așa cum o dovedește și actuala ediție a tîrgului, rodnicia politicii economice, elaborată de partidul nostru în ultimul deceniu și jumătate, este evidentă atît prin volumul tot mai mare de investiții alocate industriei în general cît mai ales prin modul în care acestea au fost destinate pe ramuri și sectoare economice. Prepondereța acordată ramurilor și subramurilor industriei de vîrf formează, după cum se știe, una dintre marile opțiuni ale Congresului al IX-lea al partidului, potrivit orientărilor stabilite prin aportul hotărîtor, determinant, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, opțiune continuată cu fermitate în tot răstimpul ultimilor 15 ani. România dispune astăzi — așa cum o demonstrează în ochii întregii lumi și actuala ediție a Tîrgului Internațional București — de o industrie cu dimensiuni și structură considerabil superioare celor de acum un deceniu și jumătate. De reținut, în primul rînd, faptul că producția industrială a sporit în acest interval de 5,3 ori, cu un ritm mediu anual de 11,8 la sută, ceea ce situează România printre țările cu cele mai dinamice industrii. De remarcat apoi că în aceeași perioadă a avut loc o sensibilă dezvoltare a ramurilor purtătoare, prin excelență, ale progresului tehnic, iar în cadrul lor a subramurilor și grupelor de produse care condensează pregnant ultimul cuvînt al revoluției mondiale tehnico-științifice. Vom aminti, de pildă, că ponderea construcțiilor de mașini, chimiei, energeticii și metalurgiei în totalul producției industriale s-a ridicat de la 42% în 1965 la circa 55,3% în acest an.

Ca vizitatori ai tîrgului, ne simțim de asemenea obligați să amintim cititorilor noștri că bogata gamă sortimentală pe care o prezintă pavilioanele românești demonstrează în mod deosebit contribuția de esență, hotărîtoare, a inteligenței tehnice și științifice naționale în activitatea de concepție, de asimilare și de introducere de tehnologii moderne. Vom aminti, astfel, că datorăm specialiștilor noștri faptul că, în primii patru ani ai actualului cincinal, această contribuție a fost de 94% la mașini și utilaje, 97% la materiale și bunuri de consum și 98% la tehnologii aplicate, iar valoarea producției realizate în anul 1979 pe seama produselor noi și modernizate, introduse în fabricație de la începutul cincinalului în curs, reprezintă 37,6% din volumul total al producției marfă obținută în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane. Iată în această privință cîteva exemple.

În pavilionul central, unde sînt concentrate peste 1 300 de produse ale industriei constructoare de mașini, reține în mod deosebit atenția centrele de prelucrare pentru uzinarea pieselor de mare precizie, mașini-unelte cu comenzi numerice, de alezat și frezat, freze portal, noi tipuri de strunguri, mașinile pentru prelucrarea rulmenților, toate recomandîndu-se prin noutate, înaltă tehnicitate, consum redus de metal.

Spirit inventiv și soluții constructive originale dovedesc exponatele din domeniul electronicii și electrotehnicii, ramuri care în actualul cincinal au cunoscut un ritm superior de dezvoltare. Între acestea, echipamente electronice, aparatură destinată automatizării și mecanizării unor operații tehnologice, dotării laboratoarelor de cercetare și învățămînt, robo'i industriali, microcalculatoare universale. Dintre produsele electrotehnice se disting rotoare de turbine de joasă presiune de 330 MW, noi mașini de prelucrat prin electroeroziune, gama de motoare termice și asincrone, noi tipuri de centrale telefonice, echipamente speciale pentru dotarea industriei miniere.

Pe platformele exterioare ale Complexului expozițional sînt înfățișate unele dintre cele mai reprezentative realizări ale constructorilor români de autovehicule : autobasculantele de 100 și 50 de tone — ultima distinsă cu Medalia de aur la recentul Tîrg Internațional de la Plovdiv — autotrenuri frigorifice, autocamioane, autobuze articulate și diverse tipuri de autoutilitare, vagoane de marfă și pasageri, locomotive diesel, hidraulice și electrice, automacarale, excavatoare, autogredere, autostivuitoare și altele.

Ediția '80 a Tîrgului Internațional București ilustrează remarcabila capacitate a industriei autohtone de a realiza o gamă largă de tractoare și mașini agricole. În acest sens se cuvin menționate tractoarele cu puteri cuprinse între 30 și 360 CP, combinele de recoltat, utilajele de mare productivitate folosite în zootehnie, legumicultură, viticultură, pentru prelucrarea și fertilizarea solului. La capitolul exponatelor se înscriu și utilajele petroliere, cunoscute și recunoscute pentru performanțele lor remarcabile pe toate meridianele globului. Între acestea : instalațiile de foraj structural și cele pentru prevenirea erupțiilor.

Întîmpinat pretutindeni de către cei prezenți cu urale și ovații, cu sentimente de stimă, dragoste și gratitudine, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întreținut cu conducerile ministerelor de resort, centralelor industriale, ale unor mari întreprinderi. Felicitîndu-i pe expozanți, secretarul general al partidului nostru a recomandat ca produsele prezentate la tîrg în premieră să fie introduse în fabricație de serie pentru a se asigura economiei naționale o gamă cît mai complexă de mașini-unelte. S-a indicat, totodată, extinderea producției din domeniul electronicii în vederea extinderii automatizării conducerii proceselor tehnologice și au fost făcute recomandări pentru utilizarea pe scară largă a materialelor indigene.

În aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, împreună cu alți conducători de partid și de stat au vizitat pavilioanele naționale ale țărilor participante la cea de-a șasea ediție a T.I.B. În timpul vizitei au fost evidențiate bunele relații existente între România și țările participante la tîrg, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu fiind salutați cu deosebită cordialitate de șefii misiunilor diplomatice, de directorii pavilioanelor și reprezentanții firmelor străine, care au exprimat satisfacția participării la actuala ediție a T.I.B.

LIVIU TIMBUS

ȘEDINȚA CONSILIULUI DE STAT

În ziua de 14 octombrie 1980 a avut loc ședința Consiliului de Stat, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România.

La ședință au luat parte, ca invitați, viceprim-miniștri ai guvernului, miniștri, alți conducători de organe centrale, președinți ai unor comisii permanente ale Marii Adunări Naționale.

În cadrul ședinței, Consiliul de Stat a dezbătut și adoptat : Decretul privind acordarea uniformelor de serviciu și echipamentului vestimentar tipizat pentru personalul din unitățile socialiste de stat : Decretul privind asistența bolnavilor psihici periculoși ; Decretul pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind călătoria cu metroul.

Consiliul de Stat a examinat și ratificat: Tratatul de prietenie și cooperare dintre Republica Socialistă România și Republica Zair, semnat la București la 19 martie 1980 ; Actul constitutiv al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială adoptat la Viena la 8 aprilie 1979 : Acordul dintre Republica Socialistă România și Comunitatea Economică Europeană privind comerțul cu produse industriale, semnat la București la 28 iulie 1980 ; Acordul dintre Republica Socialistă România și Comunitatea Economică Europeană privind crearea Comisiei mixte, semnat la București la 28 iulie 1980 ; unele înțelegeri internaționale în domeniul circulației rutiere ; Acordul dintre Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste privind colaborarea în domeniile cercetării proceselor generatoare de grindină și protecției culturilor agricole împotriva căderilor de grindină în zona frontierei de stat româno-sovietice,semnat la București la 7 decembrie 1979 ; Acordul dintre Republica Socialistă România și Republica Federală Germania privind promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor de capital, semnat la București la 12 octombrie 1979 ; Acordul dintre Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Senegal privind promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor de capital, semnat la București la 19 iunie 1980 ; Convenția dintre Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Arabe Egipt pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit, semnată la București la 13 iulie 1979 ; Convenția dintre Republica Socialistă România și Regatul Olandei pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale în materie de impozit pe venit și pe avere, semnată la București la 27 martie 1979 ; Acordul de colaborare culturală și științifică dintre Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Statului Israel, semnat la București la 17 septembrie 1979 ; Convenția dintre Republica Socialistă România și Regatul Belgiei privind recunoașterea și executarea hotărîrilor judecătorești în materia obligațiilor de întreținere, semnată la București la 30 octombrie 1979 ; Convenția dintre Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Islamice Pakistan privind echivalarea certificatelor și a diplomelor de absolvire a învățămîntului mediu, secundar și superior, precum și a diplomelor de acordare a titlurilor științifice, încheiată la Islamabad la 10 iulie 1978 ; Acordul dintre Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Democratice Sudan privind recunoașterea reciprocă și echivalarea actelor de studii referitoare la absolvirea școlilor de nivel liceal, a diplomelor de învățămînt superior și de conferire a titlurilor științifice, semnat la București la 8 decembrie 1978 ; Protocolul încheiat la București la 29 iunie 1979, între guvernele Republicii Socialiste România, Republicii Populare Bulgaria, Republicii Socialiste Cehoslovace, Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Republicii Populare Ungare și Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste de modificare a articolului 17 al Convenției privind pescuitul în apele Dunării, semnată la București la 29 ianuarie 1958 ; Protocolul privind reglementarea trecerii frontierei de stat româno-bulgare în legătură cu exploatarea și întreținerea conductei pentru tranzitarea de gaze naturale din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste în Republica Populară Bulgaria, semnat la Sofia la 6 martie 1980 ; Protocolul Adițional la Convenția dintre Republica Socialistă România și Regatul Belgiei privind asistența juridică în materie civilă și comercială, semnat la București la 30 octombrie 1979. Totodată, Consiliul de Stat a hotărît acceptarea : Aranjamentului internațional privind produsele lactate, încheiat la Geneva la 12 aprilie 1979; Acordului privind obstacolele tehnice în calea comerțului, încheiat la Geneva la 12 aprilie 1979; a unui amendament la Convenția internațională asupra liniilor de încărcare, încheiată la Londra la 5 aprilie 1966, precum și aprobarea unor amendamente la Statutul Organizației Mondiale a Turismului.

Toate decretele menționate au fost, în prealabil, examinate și avizate favorabil de comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale, precum și de către Consiliul Legislativ.

Consiliul de Stat a examinat, apoi, și a aprobat Raportul Comisiei pentru analiza activității de soluționare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate Consiliului de Stat, în semestrul I 1980, precum și Raportul Consiliului de Miniștri privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate Consiliului de Miniștri și organelor centrale ale administrației de stat, în semestrul I 1980.

În continuare, Consiliul de Stat a aprobat unele modificări în componența Comisiei pentru analiza activității de soluționare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate Consiliului de Stat.

Consiliul de Stat a dezbătut și aprobat măsurile luate de conducerile unor ministere și alte organe centrale ca urmare a analizelor efectuate de comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale referitoare la aplicarea legislației în diferite domenii de activitate.

În continuarea lucrărilor, Consiliul de Stat a examinat și aprobat Darea de seamă privind activitatea desfășurată de Tribunalul Suprem, precum și Raportul privind activitatea desfășurată de organele Procuraturii Republicii Socialiste România.

Consiliul de Stat a soluționat apoi unele probleme ale activității curente.

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 14 octombrie, au început lucrările plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

La plenară participă și membrii Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Participanții la plenară au păstrat un moment de reculegere în memoria tovarășilor Vida Gheza, Aurel Groapă și Mihai Dalea, care au încetat din viață în perioada de la precedenta plenară a Comitetului Central al partidului.

Plenara a adoptat, în unanimitate, următoarea ordine de zi :

1. Raportul cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1981.

2. Raportul cu privire la modul cum au fost rezolvate aspectele și memoriile adresate Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român.

3. Probleme organizatorice.

La plenară participă ca invitați cadre din ministere, instituții centrale și organizații de masă, redactori șefi ai presei centrale care nu sînt membri ai C.C. al P.C.R.

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

În cursul aceleiași zile a avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Primul punct al ordinii de zi a fost consacrat dezbaterii raportului cu privire la unele modificări aduse proiectului Planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1981. A fost apreciat faptul că în forma lui actuală, proiectul de plan reflectă sarcinile stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului, precum și indicațiile date de conducerea partidului pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economice. Comitetul Politic Executiv a dat de asemenea o înaltă apreciere aportului secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în elaborarea obiectivelor planului pe anul 1981, activității desfășurate pentru fundamentarea temeinică a obiectivelor creșterii economice în anul viitor, stabilirea soluțiilor concrete pentru asigurarea echilibrului material, valutar și financiar al planului, pentru mobilizarea tuturor resurselor, în vederea realizării programului de creștere a nivelului de trai al poporului, a asigurării progresului general al societății noastre socialiste.

Comitetul Politic Executiv a mai dezbătut și aprobat, în cadrul aceleiași ședințe, proiectul de decret privind unele măsuri pentru stimularea personalului muncitor din industria extractivă. Se prevede astfel ca în acest domeniu de activitate personalul muncitor care depășește producția fizică planificată la extracția de țiței, cărbune, minereuri neferoase și alte materii prime, să poată beneficia de premii speciale pentru fiecare tonă sau, după caz, altă unitate fizică de produs, obținut peste plan.

Ordinea de zi a mai cuprins : dezbaterea și aprobarea măsurilor pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare în activitatea de comerț exterior, precum și analizarea și aprobarea proiectului de lege privind constituirea, repartizarea și folosirea resurselor de carne, lapte și legume pe județe, în spiritul practicii autoconducerii și autogestiunii consiliilor populare care trebuie să poarte direct răspunderea în această privință, noul act normativ fiind menit să contribuie la înfăptuirea programului de ridicare continuă a nivelului de trai al întregului popor stabilit de Congresul al XII-lea al partidului.

În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv din 14 octombrie au mai fost purtate discuții în legătură cu stadiul actual de preschimbare a documentelor de partid. A fost relevat, între altele, faptul că în cadrul acțiunii de preschimbare a documentelor de partid au fost organizate aproape în totalitatea organizațiilor de bază dezbateri soldate cu măsuri concrete menite să ducă la întărirea spiritului militant, de ordine și disciplină, la stimularea spiritului critic și autocritic al cadrelor de conducere, al tuturor comuniștilor, la creșterea rolului organizațiilor politice în rîndul maselor. S-a apreciat, de asemenea, că adunările consacrate înmînării noilor carnete s-au desfășurat într-o atmosferă angajantă, de înaltă responsabilitate partinică, membrii de partid exprimîndu-și hotărîrea fermă de a acționa neabătut pentru realizarea programului Partidului Comunist Român de înălțare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Comitetul Politic Executiv a soluționat, totodată, o serie de probleme ale activității curente de partid și de stat.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la convocarea-bilanț a activului și cadrelor de bază ale armatei

LEGĂTURA INDISOLUBILĂ DINTRE POPOR ȘI ARMATA ȚĂRII, GARANȚIA INDEPENDENȚEI ȘI SUVERANITĂȚII NOASTRE NAȚIONALE

Vineri, 10 octombrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al forțelor noastre armate, a participat la convocarea-bilanț a activului și cadrelor de bază ale armatei. Cuvîntarea rostită cu acest prilej se constituie într-un nou și important document programatic al partidului nostru. Structurată pe baza unei profunde analize și a unor prețioase indicații și recomandări privind activitatea, pregătirea de luptă și politică a tuturor militarilor forțelor noastre armate — cuvîntarea se impune deopotrivă interesului și atenției generale prin bogăția și valoarea considerațiilor teoretice și practice vizînd destinul colectiv al poporului nostru, sarcinile curente și de perspectivă ale construcției societății socialiste multilateral dezvoltate. Activitatea armatei, pregătirea și dotarea ei — a ținut dealtfel să precizeze în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie o parte integrantă a edificării socialismului și comunismului în patria noastră, a muncii întregului popor pentru înfăptuirea politicii interne și externe a României socialiste. Relevînd unitatea dialectică dintre popor și ostașii țării și reamintind contribuția însemnată pe care unitățile militare o aduc la întreaga activitate de dezvoltare economică și socială a României — comandantul suprem al forțelor noastre armate a definit prin aceste memorabile cuvinte izvoarele forței și trăiniciei detașamentului înarmat al maselor de oameni ai muncii : **„Armata noastră este puternică tocmai prin faptul că ia parte activă la tot ceea ce se înfăptuiește în patria noastră și, totodată, se pregătește pentru a fi oricînd gata să apere aceste minunate realizări. Această unitate strînsă, indisolubilă, între popor și armată constituie dealtfel unul din izvoarele de bază ale forței armatei noastre, ale capacității sale de apărare".**

Apreciind că în perioada de instrucție 1979—1980, ca și pe parcursul actualului ciclu anual, militarii țării au dobîndit o bună pregătire de luptă și își stăpînesc în condiții mai bune mijloacele și tehnica din dotare — președintele României a adresat calde felicitări militarilor tuturor forțelor noastre armate, comandamentelor, organizațiilor de partid, consiliilor politice, precum și unităților militare aparținînd Ministerului de Interne și, deopotrivă, gărzilor patriotice și detașamentelor de pregătire militară a tineretului. Succesele dobîndite de România în această primă etapă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate — și în acest larg context și cele obținute de armata țării — asigură toate premisele înfăptuirii patriei noastre într-o etapă calitativ nouă, ridicarea României la un nivel superior de dezvoltare economică, transformarea ei într-o țară cu mediu dezvoltată. În acest cadru și armata urmează să parcurgă un nou drum, să treacă într-o nouă etapă a pregătirii sale de luptă, pentru apărarea cuceririlor revoluționare și a independenței patriei. În centrul activității ei trebuie să se afle, la fel ca și pînă acum, participarea activă la lupta pentru înfăptuirea Programului și hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului. **„În întreaga activitate de pregătire militară** — a ținut să precizeze secretarul general al partidului nostru — **trebuie să pornim întotdeauna de la misiunea fundamentală a armatei noastre, de la faptul că apărarea patriei este misiunea atît a armatei, cît și a întregului popor. Aceasta se poate realiza în condiții bune numai printr-o unitate indisolubilă între armată și popor, cu participarea întregului popor la apărarea cuceririlor revoluționare și a patriei".**

Pornind de la această caracteristică fundamentală — a arătat în continuare președintele țării — trebuie să avem în vedere faptul că într-o lume în care imperialismul impune în raporturile internaționale practicile arbitrarului și în care mai sînt posibile manifestările antisocialiste, armata trebuie să fie întotdeauna gata de a da o ripostă hotărîtă oricăror încercări ce afectează cuceririle revoluționare, construcția socialismului, suveranitatea și independența patriei. Tocmai de aceea, armata trebuie să fie o veritabilă școală de educare în spiritul autoconducerii, al eticii și echității socialiste, un singur detașament de luptă revoluționară și patriotică, iar toate localitățile, întreprinderile și unitățile economico-sociale de pe teritoriul patriei noastre să devină adevărate cetăți de muncă, luptă și apărare.

Referindu-se la participarea ostașilor noștri la acțiunile economice ale patriei, la dezvoltarea muncii politice, sociale, științifice și culturale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat unităților militare să aducă în atenția activității lor de fiecare zi problema întăririi spiritului de autogospodărire și autogestiune. Este necesar ca și în armată, s-a precizat în acest context, să se acționeze în direcția reducerii cheltuielilor, pentru o mai bună întreținere a armamentului și tehnicii din dotare.

Romînia, a ținut să reamintească președintele țării, este membră a Tratatului de la Varșovia. Ne revine pe această bază obligația de a acționa pentru întărirea colaborării cu armatele statelor socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia, de a realiza acțiunile corespunzătoare de pregătire comună, pentru a fi întotdeauna gata să îndeplinim angajamentele asumate. În eventualitatea desființării pactelor militare, atît a N.A.T.O. cît și a Tratatului de la Varșovia — acțiune politică pentru care Partidul Comunist Român militează cu consecvență — România, a precizat tovarășul Nicolae Ceaușescu, va continua să dezvolte în continuare colaborarea și prietenia cu armatele țărilor socialiste, în primul rînd cu vecinii ei, pentru a putea respinge orice încercări de agresiune împotriva independenței și suveranității acestor țări, a cuceririlor revoluționare, a socialismului.

Reafirmînd principiile care călăuzesc statornic politica externă a partidului și statului nostru și arătînd că trăim o perioadă în care viața internațională s-a agravat foarte mult ca rezultat al politicii de dictat, de reimpărțire a sferelor de influență și consolidare a dominației asupra altor popoare — secretarul general al partidului nostru a subliniat din nou importanța pe care o reprezintă pe plan mondial soluționarea pe calea tratativelor a problemelor litigioase dintre state, aceasta fiind singura cale ce corespunde intereselor tuturor popoarelor lumii, atît a celor care au diferite probleme de soluționat, cît și a celor care se pronunță pentru progres economic și social, pentru independență și pace. În acest spirit România participă activ la toate acțiunile internaționale consacrate dezarmării generale și în primul rînd a celei nucleare, pentru crearea unui climat de pace și colaborare într-o lume mai bună și mai dreaptă. **„Aveți, dragi tovarăși, și avem cu toții o răspundere și o misiune istorică în fața poporului nostru,** a arătat în încheiere comandantul suprem al forțelor noastre armate. **Să facem totul pentru a răspunde încrederii partidului și poporului, să servim în orice împrejurări partidul, poporul, socialismul și comunismul".**

LIVIU TIMBUS

ÎNTÎLNIREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CU ACTIVUL DE PARTID AL SCRIITORILOR

Luni, 13 octombrie a.c., a avut loc la Comitetul Central întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu activul de partid al scriitorilor din întreaga țară, la care au participat membrii biroului de conducere al Uniunii Scriitorilor, ai comitetului de partid al Uniunii, ai birourilor organizațiilor de partid, conducerile asociațiilor din țară, directori de edituri, redactori șefi ai publicațiilor literar-artistice, precum și alți scriitori.

La întîlnire au luat parte tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim vicepprim-ministru al guvernului, tovarășii Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Suzana Gădea, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ilie Rădulescu, secretar al C.C. al P.C.R.

Secretarul comitetului de partid al Uniunii Scriitorilor, Ion Hobana, a prezentat un referat privitor la activitatea de partid desfășurată în ultima vreme în rîndul scriitorilor, în stilul și metodele de muncă ale consiliului de conducere al Uniunii, precum și o serie de probleme ale dezvoltării creației literare de toate genurile din țara noastră.

Referatul a prezentat realizările dobîndite în ultimul timp pe planul dezvoltării literaturii noi, socialiste, ale activității desfășurate de comitetul de partid și Uniunea Scriitorilor pentru lărgirea contactelor membrilor acestei uniuni cu masele largi de oameni ai muncii, cu realitățile economico-sociale ale societății noastre socialiste și, totodată, a înfățișat o serie de neajunsuri și minusuri atît în ce privește creația, cît și viața și activitatea organizației de partid și a organelor de conducere ale Uniunii Scriitorilor.

În cuvîntul lor, scriitorii au mulțumit tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru inițiativa organizării acestei ședințe, care constituie un cadru specific democrației largi socialiste existente în țara noastră și care oglindește stilul de muncă propriu secretarului general al partidului nostru de a se întîlni cu oamenii muncii din toate domeniile de activitate.

Scriitorii prezenți la ședință au luat în discuție variate aspecte ale dezvoltării în ritm ascendent a literaturii noastre, ale modului cum se înfăptuiește politica partidului în acest domeniu important al culturii naționale, precum și o serie de aspecte legate de activitatea organismelor de conducere ale Uniunii, ale organizațiilor de partid ale scriitorilor, ale activității de editare și tipărire a cărții din țara noastră, subliniind atît succesele obținute cît și neajunsurile care mai dăinuie încă, făcînd o serie de propuneri pentru îmbunătățirea în continuare a activității de creație și a vieții obștii scriitorilor, în vederea asigurării tuturor condițiilor pentru îmbunătățirea continuă a literaturii românești.

În încheierea ședinței a luat cuvîntul secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care prezentînd succint bilanțul marilor realizări ale dezvoltării economico-sociale a patriei noastre a evidențiat și dezvoltarea continuă a creației literare, atît din punct de vedere al volumului acesteia, cît și, mai ales, din punct de vedere al valorii ideologice și artistice a unui mare număr de lucrări de toate genurile literare, care au îmbogățit și îmbogățesc literatura noastră socialistă, constituie o contribuție prețioasă la întreaga operă de edificare a noii societăți în patria noastră.

Secretarul general al partidului a apreciat, de asemenea, în mod pozitiv faptul că s-au dezvoltat și lărgit contactele scriitorilor cu cititorii din rîndul maselor de oameni ai muncii și că s-a aprofundat cunoașterea și înțelegerea de către scriitori a problemelor noi, tot mai complexe, ale muncii și vieții poporului nostru, ale operei de edificare a socialismului în România.

Totodată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat în mod critic faptul că mai apar încă lucrări literare insuficient legate de realitățile țării noastre, de viața poporului, atît în ce privește tematica societății socialiste contemporane, cît și trecutul istoric al poporului și națiunii noastre. Apreciind orientarea unui mare număr de scriitori spre teme patriotice, atît în poezie cît și în roman și în teatru, al cărei rezultat este apariția unor lucrări deosebit de importante pentru educația revoluționară, socialistă a oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat totodată unele manifestări de subapreciere a acestor teme, atrăgînd atenția asupra pericolului influenței cosmopolite în literatură, de natură să îndepărteze creația de la țelurile ei sociale, umaniste, majore. A fost pusă în evidență, de asemenea, în mod critic tendința ce se mai manifestă în unele cărți și publicații de recevaluare necritică, fără discernămînt ideologic a moștenirii noastre literare, ca și tendința de subapreciere, de negare sau chiar de denigrare a unor mari scriitori clasici și chiar și a unor importanți scriitori contemporani.

Secretarul general al partidului a criticat, de asemenea, unele stări de lucruri negative existente în viața internă a Uniunii Scriitorilor, a consiliului de conducere al acesteia, ca și în unele publicații literare, unele disensiuni apărute între scriitori sau grupuri de scriitori și care influențează în mod negativ buna desfășurare a vieții literare, relațiile dintre membrii Uniunii Scriitorilor. În Uniunea Scriitorilor trebuie să domnească un climat de înaltă principialitate, exigență comunistă, de colegialitate și respect reciproc — singura ce concordă cu misiunea importantă pe care o au scriitorii în societatea noastră, cu rolul înalt umanist al creației literare. Secretarul general al partidului a cerut să se pună capăt cu desăvîrșire oricăror polemici mărunte, neprincipiale, care nu vizează operele de artă, problemele de fond ale dezvoltării literaturii, și care degenerează în atacuri la persoană, care duc la dezbinarea scriitorilor. Trebuie să se țină seama că Uniunea Scriitorilor, editurile, revistele literare nu sînt proprietatea nimănui și ele trebuie să slujească în egală măsură, corespunzător atît principiilor și normelor societății noastre, cît și legilor țării, intereselor generale ale dezvoltării literaturii, ale unirii eforturilor tuturor creatorilor de artă în direcția înfloririi și îmbogățirii continue a culturii noastre socialiste.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus de asemenea o serie de critici consiliului de conducere al Uniunii, ca și organizației de partid, care nu pun în dezbatere problemele centrale ale dezvoltării creației noastre literare, problemele ideologice, estetice și etice ale obștii scriitoricești, permițînd uneori degenerarea discuțiilor în simple răfuieli personale. Au fost criticate, totodată, alte organisme și foruri care au sarcini exprese în direcția îndrumării ideologice și politice a Uniunii Scriitorilor, cum sînt organizația de partid a Capitalei, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, unele secții ale Comitetului Central al partidului, indicîndu-se să se treacă neîntîrziat la lichidarea lipsurilor manifestate în această privință, la organizarea unei activități intense, sistematice, menită să ridice la un nivel tot mai înalt viața politică și obștească a scriitorilor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca în spiritul hotărîrilor istorice ale Congresului al XII-lea al partidului să se acționeze cu înalt spirit de răspundere și conștiință revoluționară și în domeniul literaturii, pentru realizarea unei noi calități, astfel încît și literatura să se înscrie în vasta activitate revoluționară desfășurată de întregul nostru popor pentru ridicarea pe o treaptă nouă, superioară a societății socialiste românești.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut activului de partid, tuturor scriitorilor să acționeze pentru realizarea unor opere literare cu un profund conținut umanist, revoluționar, care să răspundă pe deplin cerințelor poporului nostru constructor al socialismului, să contribuie tot mai mult la ridicarea nivelului ideologic și cultural al maselor largi de oameni ai muncii, la dezvoltarea conștiinței lor socialiste, a spiritului umanist ce caracterizează societatea noastră. În literatura noastră nouă, oamenii muncii, care înalță din temelii o lume nouă în patria noastră, să se recunoască drept eroi principali, care își făuresc în mod conștient, într-un spirit de înaltă abnegație și patriotism, propria lor viață, propriul lor viitor fericit.

Sintem — a subliniat secretarul general al partidului — pentru o largă diversitate a stilurilor, genurilor și manierelor creatoare în literatura noastră, pentru abordarea deschisă a tuturor aspectelor vieții și muncii societății noastre. Dar astfel încît aceasta să însuflețească oamenii muncii în măreața operă pe care o edifică în România, să dea o perspectivă clară, luminoasă, a viitorului măreț spre care înaintează sub conducerea partidului națiunea noastră socialistă. Literatura noastră trebuie să se situeze ferm pe pozițiile revoluționare ale socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, ca parte integrantă a întregii activități de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. O înaltă datorie a creației literare românești este angajarea fermă în lupta revoluționară împotriva a ceea ce este vechi și perimat, pentru promovarea continuă a noului socialist, sprijinind astfel mersul înainte neabătut al patriei noastre pe trepte tot mai înalte ale socialismului și comunismului. Literatura trebuie să combată cu vigoare concepțiile vechi, retrograde, obscurantiste, mentalitățile moștenite de la vechea societate burgheză, superstițiile, idealismul, orice manifestare de natură să ducă la degradarea omului, la înjosirea lui, a demnității sale.

Un accent deosebit a pus secretarul general al partidului pe preocuparea creatorilor de a păstra cu ființenie specificul național al culturii noastre, realizat de-a lungul secolelor prin înțelepciunea și talentul creator colectiv al poporului care, luptînd pentru libertate și progres, pentru păstrarea ființei sale naționale, pentru dezvoltarea țării, a făurit, totodată, o operă de artă minunată, de valoare nepieritoare, care poate și trebuie să constituie izvorul de la care să se inspire toți creatorii care își iubesc poporul, patria, trecutul de luptă revoluționar. Secretarul general al partidului a criticat tendința care se mai manifestă la unii scriitori de a imita curente și orientări străine, renunțînd de a fi ei înșiși, de a exprima realitățile specifice ale poporului și societății noastre. Opere de artă de mare durabilitate și valoare estetică se pot realiza numai din legătura intimă cu poporul, puterea literaturii stă tocmai în această osmoză a scriitorului cu patria, cu istoria ei, cu prezentul ei, cu poporul care i-a dat naștere.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat, de asemenea, să se intensifice și mai mult participarea scriitorilor la activitatea social-politică clocotitoare care se desfășoară în țara noastră, în cadrul rolului tot mai înalt pe care îl îndeplinește întregul popor în elaborarea și înfăptuirea politicii partidului, în adoptarea deciziilor privitoare la mersul nostru continuu înainte, în conducerea societății, în frunte cu clasa muncitoare, sub conducerea partidului ei revoluționar de avangardă. Scriitorii, ca dealtfel toți oamenii de artă, trebuie să se manifeste astfel tot mai activ în cadrul largii democrații socialiste pe care o realizăm în țara noastră, și care constituie unul din principalii factori dinamici ai construcției noii orînduiri, o cerință obiectivă a înaintării noastre ferme spre comunism.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca întreaga noastră literatură să se angajeze mai viguros în marea confruntare care are loc pe plan internațional între forțele progresului și păcii și forțele vechi ale reacțiunii, să participe și mai activ prin opera și activitatea lor, de pe pozițiile partidului nostru, la lupta împotriva imperialismului, a colonialismului și neocolonialismului, împotriva ideologiei burgheze, retrograde, a decadentismului filozofiei, moralei și culturii lumii capitaliste contemporane. Este o datorie de onoare a scriitorilor să se înregimenteze cu toate forțele în măreața luptă închinată cuceririi și apărării libertății și independenței tuturor popoarelor, transformării înnoitoare a societății umane, înfăptuirii dreptății și egalității sociale, edificării unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, de pace, colaborare și înțelegere între toate națiunile. În felul acesta literatura noastră va corespunde cu adevărat înaltelor cerințe și exigențe ale etapei pe care o parcurge astăzi poporul nostru în înfăptuirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și imperativelor supreme ale luptei mondiale pentru înfăptuirea idealurilor de bunăstare și fericire ale întregii umanități.

Secretarul general al partidului a cerut Organizației de partid a Uniunii Scriitorilor, activului de partid scriitoricesc din întreaga țară, tuturor comuniștilor care lucrează în acest domeniu, să-și asume răspunderi sporite în dezbaterea problemelor generale ideologice, politice și de creație, de care depinde progresul continuu al literaturii noastre, să acționeze tot mai ferm pentru un climat cu adevărat principial, partinic, de înaltă exigență și colegialitate în rîndul tuturor slujitorilor scrisului. Va trebui să se îmbunătățească de asemenea și îndrumarea activității Uniunii Scriitorilor de către organizațiile de partid județene și a municipiului București, de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste, de către secțiile Comitetului Central pentru a se asigura dezvoltarea pe un plan și mai înalt a creației noastre literare de toate genurile, redarea într-o mare varietate de stiluri și genuri a aceleiași concepții ideologice revoluționare, concepția materialist-dialectică și istorică a partidului nostru, a realității noi a patriei noastre, a muncii eroice a întregului popor pentru creșterea măreției patriei, pentru prosperitatea ei, pentru bunăstarea și fericirea poporului, pentru întărirea independenței și suveranității României socialiste.

În încheiere, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniind că poporul nostru dispune de puternice forțe creatoare în domeniul literaturii, în stare să abordeze cu succes temele mari ale societății socialiste românești, și-a exprimat convingerea că literatura noastră va înregistra noi și importante realizări, că scriitorii nu vor precupeți nimic pentru a sluji cu cinste cultura nouă, socialistă, patria și poporul.

GABRIELA PATULEA-DRAGUȚ — „Omagiu"

Oamenii — fel de fel Recolta — una singură

Spre mijlocul lui octombrie, toamna continuă să fie splendidă : soare generos, frunze arămii, nostalgii plimbate harnic pe alei ș.a.m.d. Dincolo de poezie însă, frumosul început de octombrie înseamnă și zile-lumină la recoltat, și porumb mai mult în silozuri, și grîu cu spic dolofan în 1981. Din acest unghi privite lucrurile, cei puțin în județul Argeș, unde am întreprins acest raid-anchetă la mijloc de campanie agricolă, toamna călduroasă se dovedește a fi pentru unii mumă, iar pentru alții ciumă. Mai limpede spus, timpul bun este o adevărată mină de ajutor întinsă celor care știu și vor să profite atunci cînd e vorba de recoltat și, pe de altă parte, el este o adevărată cumpănă mai ales la arături, deoarece prin pămîntul locului n-a mai plouat toamnă din iulie.

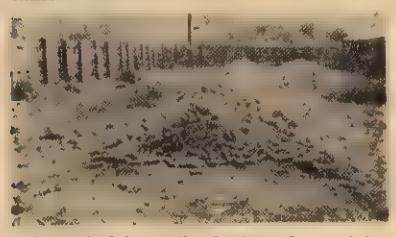

Așa stînd lucrurile, înainte de a vă înfățișa rezultatele acestui raid, menționăm că ne-am îndreptat privirile și pașii cu deosebire spre acest județ întrucît fiind de procentajele scăzute înscrise pe hărțile publicate de cotidiane cu starea la zi a campaniei agricole. Dificil de acoperit un întreg județ, am efectuat ancheta, cu sprijinul direcției agricole, în cooperativele agricole de producție ale Consiliului agroindustrial Teiuș, consiliu cotat cu mult „așa și așa, mai mult spre bine", atît cele bune, cît și cele rele putînd fi socotite reprezentative pentru „campania pe ansamblu".

S.M.A. Teiuș, centrul de reparații. Hală curată, geamuri spălate, disciplină. Se lucrează în flux industrial, cu două schimburi la posturile principale. Performanțe : se pot repara cinci motoare de tractor pe zi. Nicolae Pătrașcu, șeful centrului : „Noi tot anul sîntem în campanie. Atelierul este mereu încărcat. Pînă acum doi ani lucram doar cîteva luni pe an, acum sîntem cu o adevărată întreprindere. Campania aceasta a fost deosebită. Terenul foarte greu, n-a plouat ca lumea de trei luni, și de aici multe tractoare cu arborii cotiți rupți. Le-am reparat mereu în timp util și, de asemenea, am modernizat și combinele pentru recoltat porumb, desigur, în colaborare cu institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii și cu uzina constructoare, așa cum a indicat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și roadele au fost pe măsură. Pe de altă parte, situația pieselor de schimb s-a schimbat cu totul față de anii trecuți, adică nu ne-a lipsit nici cea mai mică piesă".

La arat, unde pămîntul este ca piatra, tractoriștii de la C.A.P. Negrași încearcă să mai spele cîte ceva din rușinea celor de la Rociu

Îndreptîndu-ne spre cooperativa agricolă din comuna Rociu, numărăm în treacăt o mulțime de tractoare care nu interesează pe nimeni și despre care, ulterior, aveam să aflăm că unele sînt casate sau propuse spre casare, iar altele stau fie din lipsa mecanizatorilor trecuți pe combină, fie că sînt defecte.

C.A.P. Rociu, ferma 1. Un fel de sat fără cîini. Pătulele sînt goale și rupte. Sacii cu îngrășăminte, azvîrliți la întîmplare, au început să se rupă. Claie peste grămadă, aspersoarele și țevile instalațiilor de irigat care trebuiau să se afle, de fapt, pe cîmp. Curtea plină de porumb gata pentru bazele de recepție sau care așteaptă să fie depănușat de vreo douăzeci de batrîne. În spatele unui hambar, cu destule găuri pentru a nu mai avea nevoie de ușă, bălării cît casa se întind temeinic pe o suprafață bună la cultivat sau construit, asta în vreme ce buldozerele se luptă cu copacii de pe marginea șoselelor pentru a se cîștiga teren agricol.

Gheorghe Stoica, președintele cooperativei : „Aici sortăm manual porumbul care rămîne în urma combinelor nedepănușat. În curte să tot fie vreo 250 de tone ori mai puțin pentru că 50 de tone le-am predat la bază. La bază îl ducem doar cu cărucioarele, deși I.S.A.I.A. ne dă mașini". Cum se transportă porumbul la bază este lesne de văzut, în ceea ce privește ritmul de predare, cifrele graficelor relevă mari întîrzieri. Omul e mulțumit, i se pare că ceea ce face este bine, se încăpățînează să creadă în virtuțile transportului cu cărucioarele fiindcă „mașinile trimise nu obloanele prea înalte și se încarcă greu", nu-l clintește nici ideea că s-ar putea porni ploile și, în general, nu-l prea clintește nimic. „Aspersoarele stau aici pentru că nu putem iriga. E simplu : n-a fost eliberat terenul după porumb. Am o singură mașină de recoltat cocenî la șapte combine".

În felul acesta întîrzie și arătura, întîrzie și semănatul. Situația ni se pare de un absurd perfect : nu plouă de cîteva luni, pe unde s-a semănat, a răsărit grîul și într-o săptămînă, apreciază specialiștii dacă nu plouă, recolta viitoare e compromisă, iar instalațiile de irigat zac aruncate într-un colț de șopron. Este foarte adevărat că nici întreprinderea de explatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare a județului nu se omoară cu firea și așteaptă să fie chemată. Poate cînd vor începe ploile. Între timp, Ion Dumitru, primarul comunei, se agită pentru lucruri mărunte și pierde esențialul ; mobilizarea forței de muncă din comună pentru trimiterea porumbului către bazele de recepție.

C.A.P. Șerbănești. Și aici, la secția de mecanizare, patru tractoare stau. În curtea sediului, aproximativ vreo două sute tone porumb și cîțiva oameni la depănușat. Într-un colț un camion, despre care aflăm că s-ar putea să fie defect. De la președintele C.A.P., Ion Ioneci, aflăm că din întregul plan de 600 de tone de porumb s-au predat, deocamdată, 62 de tone, că mai sînt de recoltat încă vreo 150 hectare, că n-au venit încă toate îngrășămintele și că „mașina din curte, camionul, nu este stricată, acum am venit eu cu ea de la teleconferința pe județ, cu care ocazie am luat și benzină".

Pe drum ne întîlnim cu inginera șefă Ștefania Blaj, „fată harnică, cu mare putere de muncă, deșteaptă, care a făcut liceul sportiv și agronomia din pasiune". „E cumplit la arat, mărturisește, Ștefania Blaj, am făcut șapte discuiri și am dat trei tăvăluge, mai am necazuri cu tractoriștii și în privința adîncimii la arat. Încolo, secetă. Bolovanii sînt mari. Am semănat la floarea-soarelui și intru la porumbiște. Dar ne trebuie apă". Și cînd te gîndești că apa ar mucegăi porumbul de la ferma 1 din Rociu. „Din nefericire, continuă Ștefania Blaj, nu prea înțeleg toți oamenii din Șerbănești să pună mîna în campanie. Deunăzi, o femeie mi-a răspuns că ea are pline, că îl aduce bărbatu de la Pitești, unde lucrează. Nu-i trece prin cap să se întrebe de unde e plinea din Pitești"...

C.A.P. Gliganu. Singura cooperativă din județ care **n-a început** recoltatul. Chestiunea nu-l tulbură prea mult pe inginerul șef Ion Mărar, după spusele oamenilor, unul dintre cei mai buni specialiști din județ. „Ducă ne apucăm de recoltat, și facem asta mîine, poimîine, n-avem ce alege în cîteva zile. Ies oamenii la acord global cu familiile, ies ziua și noaptea, iar pe 25 octombrie terminăm cu totul. Deocamdată porumbul nu-i uscat, dar să vedeți la urmă cine numără cei mai mulți și mai frumoși boboci".

Pînă una alta, porumbul este în cîmp și dacă vin ploile, nu știm exact cum vor arăta „bobocii" lui Ion Mărar (de fapt, știm). Și încă ceva : specialiștii afirmă că de aici încolo porumbul, oricît ar mai rămîne în cultură, nu se mai coace, așa că istoria cu imposibilitatea recoltării „că nu-i gata știuletele" este doar un pretext. Și dacă totuși plouă ?

C.A.P. Negrași. Hărnicia oamenilor și bună organizare din cooperativă este ilustrată de cantitățile de porumb intrate în bază, de cele 720 de hectare din 1 000 însămînțate la grîu, de meticulozitatea și rivna tractoriștilor lui Marin Burcea, prezenți în cîmp de la 5,30 dimineața pînă seara la ora 8, de a realiza în condiții de secetă arătura cea mai corectă. „De cînd sînt tractorist, spune Marin Burcea, n-am mai pomenit pămînt tare ca ăsta. Dar e al nostru și plinea tot de aici trebuie s-o scoatem". Vorbă frumoasă și adevărată, iar pe potriva ei și fapta. Lucru mai puțin întîlnit în raidul nostru prin cooperativele consiliului agroindustrial Teiuș, care nu știm cît o fi de reprezentativ pentru momentul agricol al județului, dar care demonstrează că procentele ce reflectă starea recoltatului porumbului pe județ nu sînt întîmplătoare.

RAZVAN BARBULESCU

Instalațiile de irigat așteaptă probabil ploaia ca să treacă apa prin ele. Apă care, aici la ferma nr. 1 C.A.P. Rociu ar face mult bine îngrășămintelor aruncate vraiște și porumbului ce trebuia de mult să ajungă la baza de recepție

Nenea

Plecă de acasă pînă în ziuă, se întoarce la 12 noaptea.

— Nu-i scapă nici un sector. La vie prezent, la floarea-soarelui prezent, peste tot dai de el. La semănat, să nu fie el acolo ?

— Are practică îndelungată și se pricepe de minune la toate.

De la 5 la 7 îl găsești în fiecare dimineață la ferma de vaci.

— Omu ăsta nu știe ce este odihna.

— De o energie și fermitate !...

— Tot ce face I.A.S.-ul se leagă de dînsul.

— Este deputat de M.A.N.

— Cînd nu-i iese pasiența la cîte-o treabă, atunci e supărat.

— Își ceruse în sfîrșit 12 zile de concediu. A stat cîteva și ne-am trezit cu el înapoi. N-a mai avut răbdare.

— Este omul care știe foarte bine să-și organizeze timpul să cuprindă toate problemele de care se ocupă.

— Cunoaște fiecare om din sectoarele noastre de bază.

— „Defecte" ? Este prea bun organizator și prea exigent.

— Numai cine nu-l cunoaște poate să spună : e prea rău, și ai dracu !

— Nu-l știți cum arată ? Solid, bine făcut, cu mustăcioară, cu părul ușor cărunt. Dacă ar intra acum pe ușă, l-ați recunoaște imediat. Poartă o canadiană de asta ca a mea.

— Seamănă nițel cu Antonny Quinn.

— Cel din I.A.S. și din oraș îi spun simplu ; Nenea.

— Acum, la 50 de ani, i se și potrivește.

Mă uit spre ușă și constat că timpul trece fără ca Antonny Quinn, cel cu canadiană și părul atins de brumă, să-și facă apariția.

Joia trecută, după-amiază, cînd soarele toamnei se oprise din drum să mîngîie din ochi pentru ultima oară viile lui Nea Ștefu, de la kilometrul 53, m-a încercat ideea trăsnită să cunosc la el acasă pe Ion Vermeșan, directorul I.A.S. Urziceni. M-am dus întins la locul unde încep și unde se termină în fiecare zi cărările sale bătătorite printre oameni și treburile întreprinderii, și tot sperînd să apară, am pus întrebări la cei care, asemenea mie, sperau să-l vadă intrînd pe ușă. Din trei părți, trei interlocutori au colaborat la întocmirea acestui crochiu.

Numele lor : Iuliana Tănase, primărița Urzicenilor, Simion Vasile, locțitor al secretarului Comitetului orășenesc de partid, și Marin Nițu, și el locțitor al secretarului de partid din I.A.S.

Îl așteptăm pe director, soarele a coborît de tot dincolo de vîrful salcîmilor, apoi și mai jos de rădăcinile lor, doar „Nenea" întîrzia. Ne rămîne la îndemînă biroul lui, curat lună, cu flori proaspete în ghiveci și cu niște dreptunghiuri de hîrtie prinse pe pereți.

Avem vreme să le privim cu atenție. Ce ne spun ele, în absența gazdei pe care am fi dorit atît de mult s-o cunoaștem ?

I.A.S. Urziceni a primit „Ordinul Muncii" clasa I pentru obținerea unei producții de 2 530 kilograme soia la hectar.

I.A.S. Urziceni a obținut „Meritul Agricol" clasa I pentru obținerea a 3 177 litri lapte de vacă furajată.

I.A.S. Urziceni a primit diploma pentru felul în care și-a îndeplinit obiectivele în întrecerea socialistă aproape în fiecare an aparținător ultimului deceniu.

Aș fi vrut să-l cunosc pe directorul I.A.S. Urziceni, auzind atît de des, des și mult vorbindu-se despre el. Mă ridic să plec, încercînd părerea de rău a amînării unei întîlniri dorite și așteptate, și nu-mi refuz o întrebare malițioasă. Cum s-or fi împăcînd norocoșii pe unde umblă directorul cu biroul ăsta de lux ? Biroul, mi se răspunde, este curat pentru că nu stă în el. Și are mereu flori proaspete pe masă, care îl așteaptă.

Noi îl așteptăm azi, florile proaspete îl așteaptă în fiecare zi.

Chiar nu știți unde l-am putea găsi ?

NEAGU UDROIU

Țăranul transilvan iluminat

(Urmare din pagina 1)

înfipt în pieptul comuniștilor puși la zid, trupurile strivite la cutremur, sub zidurile Doftanei, bîntuie orizontal și vertical istoria națională și socială a neamului românesc. Dramatismul lor devine însă lecție, din clasele primare pînă la ceasurile de înțelepciune ale senectuții și se fac strălucire de cometă, culori de curcubeu spre viitor, cu ajutorul lacrimei și puterilor noastre reprimenite, de pe puntea de aur a acestui prezent comunist, de pe care le vedem mai adînc și mai limpede pe toate.

Istorie de adevăr și mitologie autohtonă, realitate calendaristică și legendă aburită de bruma acestei toamne a Carpaților apuseni, răsăriteni și de miazăzi. Horea care a tratat cu împăratul sub evidența ecoului și a luptat, conducînd mulțimile, sub nădejdea victoriei de mîine (chiar dacă era un mîine îndepărtat) grăiește astăzi în noi încordat ca un arc pe coarda căruia așteaptă săgeata, și calm ca o clasicitate a istoriei noastre fluente pe durata a peste două milenii.

Și nu știu cum mi se pare mie că însuși Spartacus s-ar fi reîntrupat în el.

NOUL MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR CERE ȘI O PRODUCȚIE NETĂ DE IDEI

Bunii gospodari față în față cu răii platnici : cine va plăti oalele sparte ?

Întreprinderea de piese de schimb și utilaje pentru industria chimică, I.P.S.U.I.C. Inginerul **Gheorghe Jula**, directorul, este un veteran al industriei sătmărene : de peste două decenii a ocupat în permanență funcții de conducere, ca director sau ca inginer șef, inclusiv la faimoasa „Unio". I.P.S.U.I.C. execută, în special, produse care, nu cu mult timp în urmă, se importau. O face cu succes, deoarece aci lucrează oameni cu tradiție muncitorească și ei au știut să o transmită noilor generații. În unele secții, în aceeași echipă găsești alături părinți și copii. De subliniat că întreprinderea și-a realizat toți indicatorii în primele nouă luni ale acestui an, deci reprezintă un excelent teren de observație privind aplicarea noului mecanism.

— Ce v-a adus el ?

— **Mult mai multă ordine în drijarea și canalizarea fondurilor spre destinația lor corectă, a încurajat spiritul gospodăresc**, de pe urma căruia beneficiază atît colectivul, cît și, bineînțeles, economia națională.

În vechiul sistem nu se dădea un „buget" amănunțit fiecărei secții — arată interlocutorul nostru. Se cerea de pildă secției L să execute mobilier industrial (bancuri de lucru, mese etc.) și ei se apucau de lucru fără restricții. În ce sens ? Un muncitor care lucra la două polizoare duble (pentru care nu avea nevoie de mai mult de patru pietre în același timp) scotea din magazie mai multe, fiindcă nu era limitat nici fizic și nici valoric. Proceda astfel ca să fie sigur că le va avea la timpul potrivit și le punea frumos într-un dulap, încărcînd regia. Cam în același fel se proceda și cu alte materiale, de pildă cuțitele de strung, burghiele, frezele etc.

Acum urmărim toate cheltuielile indirecte, dăm șefului de secție o fișă financiară (nici nu știm cum s-o denumim : fișă ?, buget de secție ?, plan de cheltuieli ?, dar nu asta este important). Vrem să ajungem ca să dăm secțiilor, defalcate pe conturi, toate activitățile, care numai așa pot fi urmărite și evaluate. La global, nu mai știi de fapt ce se întîmplă cu bănuții.

Și tocmai în dorința de a încuraja buna gospodărire și sporita răspundere implicate de autoconducerea muncitorească și autogestiunea financiară, Gheorghe Jula ridică o problemă deosebit de importantă, cu vaste implicații, vizînd și aspecte etice. După părerea specialiștilor pe care i-a consultat, precum și a forurilor bancare locale (Filiala din Satu Mare a Băncii Naționale), soluția ar fi simplă, în esență. Problema a fost ridicată și la o recentă consfătuire dedicată noului mecanism, organizată de Comitetul județean de partid, și a suscitat interes. Să pornim de la situația concretă a întreprinderii.

— În prezent noi nu putem încasa de la alte întreprinderi cu care conlucrăm 7 900 000 lei restanți pe primele nouă luni ale acestui an, deși am livrat tot ce ni s-a cerut, la timp și conform contractului. Ba chiar am depășit planul la livrări ! Noroc că fabrica din Tășnad, care depinde tot de întreprinderea noastră, a depășit prevederile la volumul producției marfă vîndute și încasate, astfel încît pe total întreprindere vom ieși, cumva, la capăt. Fără Tășnad am fi rămas însă într-o situație de neinvidiat. Ce înseamnă 7 900 000 lei lipsă ? Îți scad puterea de plată, nu poți vărsa la stat beneficiul planificat, nu poți plăti furnizorii de materiale, pe scurt ești blocat, intri într-o situație incorectă, fără vină. În calitate de conducător de întreprindere, m-am ferit să apelez la credite bancare, deoarece pentru ele trebuie plătite dobînzi. Dar acum nu am încotro. Este posibil ca, în situația mai sus arătată, întreprinderea noastră să mai sufere și penalizări...

Soluția ar fi — după părerea interlocutorului nostru — ca **oalele sparte să le plătească vinovatul.**

Să exemplificăm. Întreprinderea mecanică Timișoara, încălcînd prevederile contractuale, rămîne de regulă datoare la I.P.S.U.I.C. cu sume variind între un milion și trei milioane lei ; foarte greu își achită datoriile și combinatele chimice Făgăraș și Craiova, Întreprinderea de anvelope Caracal etc.

— Eu cer — să spunem — un milion de lei de la Întreprinderea mecanică Timișoara. Poate că ceea ce am livrat a și plecat de la ei, încorporat în produsele lor. Dar timișorenii nu ne dau banii ce se cuvin, iar noi trebuie să plătim retribuțiile. Ce este de făcut ? Am discutat problema și cu directorul și cu directorul adjunct al filialei din Satu Mare a Băncii Naționale și ei ar înclina, în principiu, spre soluția pe care am preconizat-o noi : **creditarea automată de bancă a celor care, din diferite motive, nu pot plăti la termen ; ei să plătească apoi penalizările la bancă, nu noi care ne-am depășit planul la toți indicatorii.** Altfel se creează un blocaj în lanț : noi nu plătim la buget, la furnizori și toată economia se încurcă.

Contabilul șef Ioan Weissenbacher completează :

— În asemenea situații, reglementările actuale prevăd un procedeu de rezolvare extrem de greoi. Pentru facturile neachitate calculăm penalizările cuvenite altora pentru nedecontări și intervenim la Arbitrajul de Stat. Formalitățile durează luni și luni de zile : prearbitraj, concilieri, dosare, hîrtii, nervi, juristul nostru cutreieră țara, și în tot acest timp banii noștri stau înghețați și nu-și urmează drumul firesc.

A face radiografia vieții economice a unui județ, a unui oraș, înseamnă fie a da cifre statistice — de neînlocuit pentru specialist —, fie a încerca să surprinzi frămîntarea vie a oamenilor pentru mai bine. Iar acest mai bine pe plan economic, în momentul de față, se reduce în esență la aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar. Optînd pentru această ultimă modalitate de prezentare a problemelor, am solicitat cadre de conducere din patru mari întreprinderi sătmărene, de profil diferit, — care încotro ocupă o pondere însemnată în producția județului — să ne spună cum își duc munca în contextul noului mecanism. Firește, este vorba în primul rînd de o activitate economică, dar și de o experiență pur umană, întrucît noii indicatori de bază — producția netă și producția fizică nu exclud ci, dimpotrivă, presupun și o producție sporită de idei.

Impermeabilele, în loc să se afle la cumpărător, se află în depozite

Vasile Török, contabilul șef de la **Întreprinderea de confecții „Mondiala"**, este — probabil — longevivul nr. 1 pe țară în această funcție : **din 1947 contabil șef la aceeași întreprindere**, care pe atunci era o cooperativă, pentru a se transforma apoi în „Mondiala" de azi. Denumire perfect justificată, întrucît produsele sale ajung și în Republica Federală Germania, Statele Unite, Franța, Uniunea Sovietică, Canada... Valoarea producției-marfă : peste un miliard de lei.

„Mondiala" și celelalte întreprinderi de profil trebuie să fie pe piață cu produsele cerute de cumpărători la momentul potrivit, pentru a vinde și a acumula beneficiile pe care se sprijină noul mecanism. Nu se poate vorbi de eficiență economică fără a se respecta cerințele impuse de sezon, de modă. Mai multă operativitate în stabilirea prețurilor de către organele de resort reprezintă însă un imperativ actual.

— În primăvară, am avut în depozit mii de impermeabile din tercoturi — țesătura cea mai obișnuită — care trebuiau valorificate în vară. Am solicitat să se stabilească prețurile, dar iată, ne-a apucat toamna, și nici o veste. Drept care, impermeabilele, în loc să se afle la cumpărător, zac în depozit. Alt exemplu. În primăvară exista cerere pentru bluze de bumbac, tercot etc. pentru femei. Am trimis la timp calculațiile, dar prețurile nu le-am primit nici pînă acum. Poate și aceasta este una din cauzele pentru care, citeodată, lipsesc bluzele de pe piață. A trebuit să readaptăm capacitățile de producție, să căutăm noi materiale, piețe pentru alte produse. Repet, din experiența mea — mă refer doar la branșa în care lucrez — problema stabilirii operative a prețurilor de către organele financiare nu este încă rezolvată satisfăcător, iar **tărăgănările vin în contradicție cu mobilitatea reclamată de noul mecanism economico-financiar.**

Totul se petrece ca la un arc de pix, doar că pagubele sînt mult mai mari

Ambiții mari la **Întreprinderea de piese auto Satu Mare.** Doresc să se specializeze pentru a fabrica sisteme de frînă pentru toate tipurile de automobile românești și au obținut de pe acum succese notabile. În prezent, produc subansamble de frînă pentru familia de autocamioane Romandiesel, pentru autobuze și remorci, se fabrică aci și autobasculante și, în general, se tinde spre un nivel de tehnicitate tot mai ridicat. Această orientare a fost stimulată puternic de noul mecanism economico-financiar. Nu este cazul să cităm cifre, ar fi însă poate mai util — în spiritul dezbaterii de idei care îi animă pe participanții la această masă rotundă de un fel deosebit — să ne oprim asupra unei situații paradoxale, după părerea directorului adjunct **Ioan Nicolae Iancioviei.** Și în acest caz este vorba de o situație care poate îmbrăca un caracter mai general.

— Sensul profund al noului mecanism rezidă în statornicirea unor criterii de apreciere mai obiective a aportului real al întreprinderilor la avuția națională. Noi dorim să fim judecați în funcție tocmai de această contribuție, în funcție de munca vie încorporată în produsele noastre.

Iată însă ce se întîmplă în cazul autobasculantelor BD-7, cu o pondere deosebită în producția întreprinderii. Primim autoșasiuri de la Întreprinderea de autocamioane Brașov — continuă interlocutorul nostru. Pentru noi ele reprezintă partea predominantă a cheltuielilor noastre materiale și se cifrează, pentru fiecare șasiu în parte, la 183 000 lei. Apoi confecționăm suprastructura, adăugînd astfel la șasiul brașovean 31 000 lei prin manoperă, materialele noastre, regie etc. Se ajunge astfel, la o producție marfă de 214 000 lei, prețul de vînzare. Cum spuneam, normal ar fi ca, în spiritul noului mecanism, să fim apreciați după valoarea nou adăugată, precum și după reducerea cheltuielilor materiale asupra cărora putem, realmente, influența. Noi însă nu realizăm beneficiul, rentabilitatea etc. fiindcă uneori indicatorii se fixează fără cunoașterea situației reale. În cazul de față, se socotește că nu ne realizăm beneficiile scontate fiindcă nu reducem cheltuielile materiale la autobasculantă, dar cum oare le putem micșora, cum să acționăm asupra prețului unui șasiu pe care îl primim gata făcut și cu un preț gata fixat de la o întreprindere situată la sute de kilometri depărtare ? Pînă acum nimeni nu ne-a explicat acest lucru. Am ridicat această chestiune și la recenta consfătuire privind noul mecanism, organizată de Comitetul județean de partid, deoarece socotim că nu e un caz izolat. Repet, nimeni nu obiectează asupra necesității ca fiecare întreprindere să se străduiască a micșora continuu cheltuielile materiale, în măsura în care stă în puterea ei — de pildă, modificînd procesul tehnologic sau pe alte căi asupra cărora exercită un control sau pe care le poate influența — dar nu într-o situație ca aceea descrisă mai sus și care afectează substanțial rentabilitatea.

O altă problemă cu implicații importante și cu un caracter, probabil, destul de general o concretizăm tot prin exemplul Întreprinderii de piese auto Satu Mare.

— În dorința perfect justificată de a realiza o producție netă mare, unele întreprinderi neglijează produsele cu valoare adăugată mică — observă directorul adjunct **Iancioviei.** Or, aceasta aduce grave prejudicii. De pildă, deși am semnat un protocol și ne-am înțeles cu I.P.A. Sibiu, la ședința de cooperare, asupra livrării pentru noi a unor arcuri, inele etc., pe bază de contract, ei nu au respectat obligațiile contractuale și ne-au pus și pe noi în situația să nu ni le respectăm pe ale noastre față de Întreprinderea de autocamioane Brașov, față de „Autobuzul" — București etc. Partea absurdă este că noi și nu cei din Sibiu plătim penalizările cele mai grele !

— Dumneavoastră nu îi penalizați pe producătorii din Sibiu care nu și-au satisfăcut promisiunile ?

— Bineînțeles că da. Numai că, în conformitate cu legea, la fiecare piesă nelivrată îi penalizăm în raport cu prețul piesei respective, să zicem un leu, pe cînd I.P.A. Satu Mare, care nu poate livra subansamblul (în care urmau să intre inelele și arcurile respective), este penalizată în raport cu 120 lei, cît costă subansamblul. Același lucru se întîmplă și mai departe pe filieră. Din cauza subansamblului nelivrat la timp, este paralizat un autocamion sau un autobuz, pentru care se plătesc penalizările respective. În fond, pierde economia națională, eu și dumneavoastră, toți cetățenii.

Alt exemplu, culeș tot la I.P.A. Satu Mare. După patru luni de intervenții, „Oțelul Roșu" nu le-a livrat nici pînă acum (2 octombrie 1980) bara trasă OLC 60 cu diametru 16 mm. Nici în acest caz se pare că nu e vorba de import, unde înțelegem că pot interveni greutăți. Valoarea barei este mică, dar consecințele nelivrării sînt mari, sătmărenii neputînd găsi înlocuitor produselor în care urma să fie încorporat, pentru acest oțel special pentru frînă.

Asemenea situații sînt cunoscute, s-a mai scris despre ele. Se știe, de asemenea, că noul mecanism cuprinde, ca unul din indicatorii principali, și **producția fizică**, realizarea pe sortimente, dar iată că nu totdeauna se acționează în acest spirit. Propunerea concretă a interlocutorului nostru constă în următoarele : **cînd se analizează eficiența economică, rentabilitatea unei întreprinderi și chiar reducerea săptămînii de lucru, conform normelor în vigoare, să se analizeze și modul în care s-au realizat toate obligațiile contractuale, inclusiv cele de valoare mică, dar grele în consecințe.** Nu este corect să se considere rentabile, realizatoare de mari beneficii și de producție netă, acele întreprinderi care, în situații ca acelea de mai sus, nu își respectă obligațiile și păgubesc economia națională.

Noul mecanism : „Nimeni nu va putea cîștiga mai mult dacă nu va munci mai mult"

Întreprinderea textilă „Ardeleana" Satu Mare împlinește în curînd o jumătate de secol de existență, dar în ultimii 10—12 ani ea a cunoscut o dezvoltare și o modernizare marcate. Și-a dat în folosință o nouă secție de finisaj, iar producția marfă atinge multe sute de milioane de lei. Este specializată în țesături înguste și ușoare pentru cămăși din poliester cu celofibră.

— **Noul mecanism economico-financiar înseamnă pentru noi** — spune contabilul-șef **Ioan Sabău — că nimeni nu va putea cîștiga mai mult dacă nu va munci mai mult și dacă nu ne vom gospodări mai bine.** Deosebirea față de trecut este simțitoare. Iată doar un exemplu. Înainte, știind că vom folosi firul 50/1 urzeală și bătătură din poliester, celofibră sau amestec, îl contractam de la furnizori fără să avem asigurată în totalitate desfacerea produselor în care urma să fie încorporate.

Acum, practic, la noi **nu intră în producție decît articole cu „adresă", pe bază de contract, termene, condiții de calitate.** Muncitorul știe de la bun început ce și pentru cît va lucra. Desigur, nimeni nu-l împiedică să depășească planul. Ne apropiem azi de limita practică a războaielor avem asigurată în totalitate desfacerea produselor în care urma să fie încorporat.

În toate sectoarele industriale sătmărene se pot atinge aceleași limite maxime, superioare, dacă, așa cum o reclamă principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii financiare, există inițiativă, spirit gospodăresc, producție netă de idei.

L. NICULESCU ■

SIMONA POP ■

Cum e pîinea la Ploiești?

Ce ați zice dacă ați observa — acum, în 1980 — pe cineva aruncînd benzină pe gîrlă? Așa procedează tovarășii de la I.M.P.P.F. „Prahova" — Ploiești, însă așa-i că nu credeți? Dar este strict autentic, și nu de ieri-alaltăieri! Se întîmplă astfel: ca să poată fi măcinat, grîul trebuie umezit cu o anumită cantitate de apă, prescrisă de tehnologii. Moara **Nedelea** se află într-un sat la 30 de km de Ploiești — deci și de sediul întreprinderii — și nu are apă la robinet. Ei, dacă n-are, n-are, o aduce și gata, veți zice. Așa-i, dar cum?! Soluția aleasă de I.M.P.P.F.: cu autocisterne. Închiriază, plătește și încarcă autocisternele Întreprinderii de gospodărie comunală cu apă de la Ploiești și o transportă la Nedelea — 30 de km dus, 30 de km întors. Deci, se consumă benzina cale de 60 de km, ca să plimbe apa la Nedelea. Este vorba de vreo apă cu proprietăți speciale? Nici gînd. (Ca să nu credeți că glumim: în iunie, apa a fost transportată cu autocisternele nr. 6176, 6209, 3824... care au folosit foile de parcurs nr. 653580; 654325; 654353; 654403; 654456; 657186; 655414; 655451... Toată «distracția cu apa», cum o numea cineva conform facturii 14 361/30 iunie 1980 s-a ridicat la 2 829 lei.) O cursă costă 257 de lei și se face o dată la 3—3 zile. **Lunar, I.M.P.P.F. Ploiești Prahova a plătit circa 3 000 de lei apa necesară morii de la Nedelea.** Deci, anual se aruncă pe apă 36 000 de lei și benzina aferentă! De cînd? Maistrul Dudu Petre de la pomenita și urgisita moară zicea că «de cîțiva ani, minimum trei». Deci, 36 000 × 3 = 108 000 de lei. Repetăm: bani aruncați pe gîrlă și benzină aruncată pe apă. Desigur că vă întrebați dacă au cumva ăsta nu-i vreun obicei al locului, dacă nu cumva și țăranii din Nedelea se răsfață cu apă de... import? Raspunsul o să vă bucure — nu! Dumnealor, sătenii — neflind de profesie nici economiști, ca tovarășul director, nici ingineri, ca tovarășul inginer șef de la I.M.P.P.F. Ploiești Prahova — au pus mînă de la mînă și și-au săpat puțuri. Mai sînt însă — sînt și întreprinderi! — care știu și care fac chiar așa, adică sapă fîntîni!. La Nedelea apa freatică este la 22 m, motiv pentru care — susțin țăranii — o fîntînă sănătoasă revine destul de scump: 6 000 de lei! Apă bună de băut, excelentă și pentru umectarea tehnologică a grîului, dar conducerea întreprinderii de morărit și panificație, tovarăși cu studii superioare și reciclați, preferă să plătească scoțînd banii din buzunarul statului (veți vedea mai încolo că acesta nu-i un caz izolat, ci o practică). Costul unui puț săpat în curtea morii s-ar fi amortizat în numai două luni, dar tovarășul director-economist Constantin Băr n-a observat asta în cîțiva ani. Iar povestea — oricît de incredibilă prin ea și prin consecințe — nu se sfîrșește aici. Ca să ajungă la Nedelea, autocisternele trebuie să traverseze o cale ferată a cărei barieră stă mai mult închisă. Așa se face că apa ploieșteană întîrzie nepermis, și nu de puține ori moara este oprită. Dovezi? Doar două, însă cei interesați pot găsi și altele: în raportul nr. 115 063 scrie clar «6 ore stagnare din lipsă de apă», iar în raportul 115 096/11. 08. 1980 se specifică de asemenea că, din același motiv, în loc de 50 de tone de grîu, moara Nedelea a măcinat doar 10 tone. Și iată că v-am prezentat un prim rozător din cantitatea și din calitatea pîinii prahovene care nu are nici un fel de legătură cu indicele glutenic al grîului ori cu calitatea drojdiei. Mai sînt și alții. Într-un fel se face și se coace „manual" o pîine. În cu totul altfel «mecanic». De regulă, alureala este completă dacă într-o tehnologie «mecanică» un utilaj funcționează aiurea. Cînd nu funcționează deloc este și mai rău — calitatea pîinii este afectată direct. Și iată cîte ore a funcționat, în ultimul cincinal, utilajul numit HTR (Rabinovici) — utilaj adus din import și înscris la 1 ianuarie 1980 cu **o valoare de inventar de 412 456 de lei: 1975 — 4 884 ore; 1976 — 5 856 ore; 1977 — 6 168 ore; 1978 — 4 320 ore; 1979 — 5 743 ore, iar în 1980 n-a mișcat nici măcar o singură secundă.** Nu trebuie să fii specialist pentru ca să-ți dai seama de vraiștea organizatorică de la I.M.P.P.F. Ploiești. „Avem nevoie de electrostivuitoare (!) de apă", îmi spusese tovarășul director Băr. Așa este, m-am convins personal atunci cînd, la moara «Mindria» (?), l-am văzut pe muncitorii Cojocaru N. Nicolae, Dobre Nicolae, Fițu Dumitru, Roducu Șt. Gheorghe, și Răducu I. Gheorghe făcînd eforturi fizice extraordinare. Dar tot acolo am văzut și două electrostivuitoare. Tepene! Sîm defecte?, am insistat ulterior. Deloc, mi-a răspuns dezinvoltă inginera Ionescu Ioana, numai că sînt venite de curînd și nici stație de redresare nu avem. Verificîndu-i afirmațiile am constatat că în accepția dumneaei «de curînd» înseamnă ziua de 20 mai, iar stațiile de redresare sosiseră și ele! (Factura 70 913/8. 07. 1980) Numai că vestea nu-i parvenise, după mai bine de o lună, nici tovarășului director, nici tovarășei inginere care este retribuită exact pentru ca să se ocupe de astfel de lucruri. Motiv pentru care, o lună de zile mai mult, gîfîind crunt, într-o atmosferă plină de praf, cinci oameni se cocoșează sub povara sacilor de cîte 70 de kg fiecare. „Multe ar trebui să aflați din această întreprindere, dar eu mai am 4 ani pînă la pensie, am să tac, nu vreau să mă dea afară", mi se lamenta electricianul Petre Andreescu — omul pe care-l întrebasem primul de ce stau electrostivuitoarele. Realitatea este că aici am aflat într-adevăr multe nereguli. Pe unele le-am descoperit noi, pe altele ni le-au arătat oamenii, despre altele ni s-a vorbit, ori chiar ni s-a scris...

Multă vreme nu mi-am imaginat cum este **practic** posibil ca noi, consumatorii, să găsim în pîine diferite obiecte, începînd cu acele bucăți de sfoară, sîrme, pietrîcele și alte asemenea «mărunțișuri» reclamate, pe drept, rubricilor de fapt divers ale presei. Acum, după ce am văzut cîteva unități ale I.M.P.P.F. Ploiești nu trebuie să-mi imaginez **cum. Acum știu,** dar nu tot. Ceea ce n-am aflat — încă, desigur — este de ce Sanepid Prahova n-a eliberat **autorizații de funcționare morilor Nedelea și Mindria?** (Poate că și altora?) Pentru **Mindria** situația este oarecum clară. Mi s-a spus verde în față că nu are autorizație. Atunci de ce este lăsată — și încă de 8 luni — să funcționeze «fără»? Să fi uitat legea tocmai tovarășii de la Sanepid? Ori n-au mai călcat cam de multișor prin anumite unități? Pentru că, iată, despre autorizația morii **Nedelea** nu pot să spun decît că este cel puțin bizară. În ce constă ciudățenia? În faptul că ea, autorizația, zice-se că există fără să existe. Cert este că la sediul morii mi s-a spus «aici sigur nu există de cel puțin cinci ani, poate o găsiți la întreprindere» (maistrul Dudu Petre, gestionarul Savu Nicolae, vălțarul principal Popescu Dumitru, muncitoarele și muncitorii Rohat Vergica, Moise Vasilica, Stoica Maria, Circiumaru Cornelia, Petcu Ion, Moraru St. Constantin). Iar la sediul întreprinderii, tovarășul director m-a tot asigurat că «desigur, autorizația există, cum să nu existe?!», dar nici după 4 ore de scotoceală intensivă prin diverse birouri și servicii, inclusiv prin arhivă, n-a fost găsită. S-a dovedit deci că

autorizația există fără să existe. Întrebarea este însă următoarea: dacă de vreo cinci ani nimeni nu mai are știre despre respectivul act — atunci noi ce să credem? — de cînd n-o mai fi călcat picior de... Sanepid (actuala Inspecție de stat) în curtea morii **Nedelea**? Și de ce? Fiindcă de văzut ar cam fi: **1.** Un număr de 36 946 de saci (după raportul din 5.08.1980) care zac acolo la putrezit — sacî pentru niciodată? — **„încă din 1969"** (!) ocupînd o magazie în care firesc ar fi să-și găsească locul sacii cu făină. Las' că un singur sac costa 33 de lei (nu studii economice, ci aritmetică elementară. 36 946 × 33 = 1 219 218 lei, care putrezesc...), dar din cauza asta, uneori, pînă vin mașinile ca să-i ridice, sacii cu făină sînt „feriți" de ploaie pe sub streșinile acareturilor din jurul morii. **2.** Condițiile în care sînt nevoiți să se dezbrace și să (nu) se spele cei care lucrează acolo. **3.** Mormanele de gunoaie de pe malurile pîriului care traversează incinta și miriadele de muște care ocupă fiecare centimetru cub din spațiul aerian al curții lipsite de... gard! Acestea trei, dar și altele, ar putea fi observate de tovarășii din Inspecția de stat. Bineînțeles, cu condiția ca dumnealor să catadicsească să treacă și pe la moară. Acestea — și încă altele, multe — ar avea să le constate medicii-inspectori și, cine știe, poate se vor încumeta să-i atenționeze și pecuniar pe „merituoși". Reporterul consideră că, luîndu-se și astfel de măsuri, probabil că tovarășii din conducerea I.M.P.P.F. Ploiești vor înțelege — în sfîrșit! — că banul public nu este banul nimănui. Și poate-poate, vor încerca să se poarte cu banii și cu celelalte bunuri ale întreprinderii altfel decît pînă acum. Și după cum vom demonstra mai jos, citind aproape în întregime o cerere care este formulată în termeni cu totul neobișnuiți: „Tovarășe director, Subsemnata ing. Sandu Maria, șef serviciu producție la întreprinderea ce conduceți, vă rog prin prezenta a aproba transferarea mea la compartimentul C.T.C. Solicit aceasta ca urmare a faptului că în ultimii ani nu mi-am putut desfășura activitatea în mod legal, fiind tot timpul tracasată, jignită și insultată personal și în public de tov. inginer șef care îmi pretindea tot felul de ilegalități și în mod public a afirmat că nu vrea să mai lucreze cu mine. Parte din problemele ce au făcut obiectul acestor neînțelegeri vi le-am adus la cunoștință la timpul potrivit. Această stare de lucruri a condus la îmbolnăvirea mea și urmare a recomandării Spitalului municipal nr. 1, prin certificatul medical anexat în copie, vă rog a fi de acord cu cererea mea..." Cererea este semnată și a fost depusă cu nr. 10. 624/25. 06. 1980 la cabinetul directorial. Ce a urmat? Situații și explicații care ar îmbolnăvi pe oricine, cu nervii oricît de tari. Nu ne vom extinde. (O vom face într-un număr ulterior dacă va fi cazul.) Aici și acum vom prezenta doar următoarele: la 2. 10. 1978 prin referatul 15 491 secția de paste făinoase a declarat ca producție neterminată în stoc 24 de tone de materiale. Inginera M.S. își permite o observație de bun-simț: «Nu pot fi 24 de tone producție neterminată întrucît capacitatea magaziei este doar de 7 tone!» Just — cum să încapă elefantul în cutia de chibrituri?! Motiv pentru care inginera mai comite o „gafă": propune un inventar. Care se face și care constată lipsa a 4 651 kg de făină și a 300 de lăzi tip P (paste făinoase). Nu-i posibil, s-a zis. Inventarul a fost verificat de C.F.I. și de centrală. Ambele validează concluziile primului inventar: cele 4 651 de kg de făină și 300 de lăzi nu sînt, nu mai sînt! „Vinovații să plătească" — și șefcler de echipă li s-au întocmit actele corespunzătoare. «Nu sîntem vinovate» susțin ele, și stacă deciziile de imputare în judecătorie. Care — pe bază de probe și alte expertize — le absolvă de orice vină. Deci uite-vinovatul-nu-e-vinovatul. Iar I.M.P.P.F. Ploiești, în mod cu totul suspect, credem, nici nu se gîndește să facă recurs. De ce?! Notez discuții: „Întreprinderea a fost păgubită cu circa 20 000 de lei", susține Gheorghe Georgescu, contabilul șef. „Inexact, replică Constantin Băr, directorul. Nu avem nici o pagubă. Dacă judecătoria a hotărît că nimeni nu se face vinovat, înseamnă că nu există pagubă. Am avut o rentabilitate mai mică, așa trebuie să formulați și dv., pentru revistă". Dar făina aceea a lipsit cu adevărat, da ori ba?, întreb. „Da". Atunci cum de nu se face nimeni vinovat de dispariția ei?! „Au fost depășite consumurile specifice". Să zicem că-i așa. Dar atunci de ce în ziniele rapoarte de producție din perioada respectivă nu s-au menționat respectivele depășiri de consum? Recunoașteți și dv. că inginerei M.S., neînțelegînd să tacă, nu-i rămînea decît să-și ceară transferul și să se îmbolnăvească! Altă pagubă — pardon, «rentabilitate mai mică» — a fost... expediată tot pe seama buzunarului întreprinderii. Citățm ad litteram din referatul nr. 5486/28. 08. 1980 privind realizarea consumurilor specifice pe luna februarie: „Propun aprobarea depășirilor obținute din economiile pe întreprindere". Neînțelegînd de ce trebuie ca economiile întreprinderii să fie diminuate în acest mod și spunînd asta tare-tare, dar inutil, inginera M.S. s-a îmbolnăvit. Motiv pentru care „i s-a aprobat transferul". Realitatea este că n-am înțeles nici noi, de aceea ți întrebăm: de ce vina unora, respectiv a acelora care au depășit consumurile specifice — ca să folosim și noi **eufemismul** implementat la I.M.P.P.F. — este anihilată prin așezarea ei pe umerii tuturor? Cine poartă fesul acestor interese? Cu timpul, practica folosită la întreprinderea ploieșteană a devenit de notorietate publică. Cum îndrăznește cineva să semnaleze că într-un anume compartiment «pagubele» se repetă cam des, respectivul cam trebuie să-și facă bagajele. Indezirabilii sînt puși la punct cu promptitudine și îndeobărtați urgent din funcții. Lui Petre S. Nicolae, care îndrăznise să-l întrebe odată pe director «cum stăm cu recuperarea celor 237 000 de lei pagube?», i s-a răspuns să-și vadă de treburile sale, că altfel o pățește. Și chiar așa a și fost: lui Petre S. Nicolae, om al muncii la I.M.P.P.F. Ploiești, i s-a acordat un transfer pe care nu-l ceruse și în condiții care frizau ilegalitatea. După lunî de frecușuri — perioadă în care și acest om și-a agravat boala de care suferea — a reușit să rămînă pe postul său, dar abia la intervenția organului județean de partid! Altui «vorbăreț», inginerul Ion Octavian, i s-au făcut două „bucurii" în același timp: și lui i s-a aprobat un transfer pe care nu l-a cerut niciodată și, totodată, i s-a întocmit și un dosar de cercetare. Este posibil ca ambele măsuri să fie perfect justificate. Nedumerește și reține atenția faptul că numitele intervenții ale conducerii s-au produs abia **după** ce inginerul Octavian a început să vorbească despre ce știe dînsul că s-ar întîmpla în I.M.P.P.F. și n-ar trebui să se întîmple. (În treacăt fie zis, și foarte brusca trezire a conștiinței inginerului Octavian este cel puțin la fel de suspectă: **într-o singură zi** a depus nu mai puțin de șapte referate!) Din economie de spațiu renunțăm la prezentarea și a altor situații. Un lucru este cert: la I.M.P.P.F. Ploiești risipa și indisciplina trebuie stîrpite.

MIRCEA BUNEA
Desen de SORIN POSTOLACHE

DĂRUIRE

Îl priveam nedumeriți. Ce are el, bătrînelul din fața noastră, bucureștean după buletin de 36 de ani, cu acel Crețești al Vasluiului? Are totul, se spune, viață și gînd și dăruire. Din acel loc pornesc și tot acolo s-au întors, ca o permanență, în întreaga lui despărțenie de ei. Este deci creștești de origine, după cum soția sa, Eugenia, și ea fostă învățătoare, are aceleași rădăcini. 22 de ani a fost directorul școlii din acel sat — școală care de curînd a împlinit 120 de ani de viață — el, Marin Benghiuși, bătrînul de azi care și-a săpat în inimă istoria locului și a oamenilor. Adică, între anii 1922—1944, după care a fost mutat în București, punîndu-i-se pe umeri responsabilități mai mari, legate de mersul învățămîntului în întreaga țară. Fusese numit inspector general în minister, fiindu-i solicitată de aci încolo colaborarea la toate revistele de specialitate, participînd cu toată abnegația specifică dascălului onest care fusese la reformarea învățămîntului în România.

Să ne ierte Marin Benghiuși și soția sa Eugenia că le dezvăluim numele, că nu le respectăm deci modesta cerere de a nu vorbi despre ei ci despre momentul inaugural al școlii din Crețești. Cum să rupi o ingemănare atît de sudată ca aceea a vieții celor doi pensionari de azi — familia Benghiuși — cu amintita școală, cînd firele dintre ei sînt de-a dreptul indestructibile?! Cum poți să treci sub tăcere că, de fapt, pe vremea celor 22 de ani de directorat ai dascălului Benghiuși au apărut primele clase care semănau a săli de curs, școala înființată în 1860, prima din cele 4 ale județului sub domnia lui Cuza, negăsindu-și, pe atunci, alt loc decît într-o fostă circiumă. După plecarea sa din sat, el, inspectorul general din minister, era urmărit de aceeași obsedantă întrebare: ce-or mai face copiii lui din Crețești, cu care întemeiase primele cohorte de cercetași (a scris și o carte cu istoria cercetășiei românești), cum se vor mai fi descurcînd oare în puținătatea sălilor de clasă pe care le aveau? Și atunci, pentru a-și ușura sufletul și cugetul, face gestul generos de a le dona lor pentru școală fosta casă de locuit — clădire mare, cu 13 camere. Astfel de manifestări generoase din partea soților Benghiuși mai cunoscuse și pînă la acea dată satul. El, din economiile lor de oameni cumpătați, au ridicat Monumentul Eroilor căzuți în primul război mondial, nefiind de acord cu hotărîrea autorităților din acea vreme de a-l face cu bani adunați din pensiile văduvelor și orfanilor; tot ei au dăruit sătenilor lazul cu pește, după cum de numele lor este legat și căminul cultural al satului. Și, mai ales, cum să uiți că și după pensionarea lor copiii creștenilor au beneficiat de aceeași generozitate, cei doi dascăli continuîndu-și menirea de educatori și prin faptă. Economisind bănuț cu bănuț din cele două pensioare, au cumpărat un pian pe care l-au dăruit școlii satului, azi, copiii de țărani învățînd acasă pianul, precum odinioară odraslele bogaților.

Nu, nu s-au rupt niciodată de locurile natale, niciodată nu au rămas nepăsători față de viața oamenilor acelor locuri și, mai ales, de cea a copiilor cărora le-au închinat întreaga existență. Și-au adus aminte că aveau în proprietate un teren de pămînt pe malul mării — în localitatea 2 Mai. Nu l-au făcut bani cum l-ar fi făcut alții, nu l-au dăruit vreunor nepoți de sînge ci l-**au donat** copiilor creștenilor și Sindicatului Învățămînt Vaslui, pentru a construi acolo, la mare, un loc de recreare numai al lor. Iar mai de curînd le-au donat și ultimul act de proprietate pe care îl dețineau: un teren de aproape 2 000 metri, situat în cartierul Zamora Bușteni, cu o cabană, modestă, e drept, dar care poate deveni, prin intervenția noilor proprietari, un adevărat palat. Tot pentru ei, copiii creștenilor, să aibă la îndemînă nu numai marea ci și muntele.

Generozitate izvorîtă din dăruirea de o viață — așa s-ar putea intitula gestul celor doi pensionari de învățămînt. Cu atît mai mult rețin măreția faptei lor cu cît poate fi socotită drept pildă. Nu adună ca să adune (ca atîția alții care ca și ei nu au copii), nu-și investesc banii în cine știe ce cavouri costisitoare, de... ultralux, nu se închid egoist în avuția adunată într-o viață, nu-și ridică statui, după cum, dintr-o modestie fără seamă, nici nu pretind elogii pentru gesturile semnate „Omenie". Și, mai ales, cîtă diferență există între ei, oneștii de-o viață, și deținătorii de bunuri cîștigate fără muncă! Iată de ce le mulțumim pentru simplul fapt că există, pentru că ne-au dat ocazia să cunoaștem omenia și generozitatea puse în folosul oamenilor.

GEORGETA BLĂNARU

Dr. GH. NEAGOE : născut la 8 iulie 1939, în comuna Băicești, jud. Vîlcea.

A absolvit Facultatea de medicină din Timișoara în anul 1962. Doctor în științe medicale din anul 1972.

În prezent este medic primar, chirurg, șef de secție la Spitalul C.F.R. Drobeta-Turnu Severin și secretar al organizației de bază P.C.R.

A publicat o carte de chirurgie în anul 1975, intitulată „Chirurgia traumatismelor duodenului". De asemeni, deține brevetul unui aparat privind tratamentul osteomielitei cronice, precum și al altor aparate și medicamente noi, înregistrate la O.S.I.M. pentru a fi brevetate.

La această zestre mai adăugăm peste 60 de lucrări științifice, publicate în diverse reviste din țară și de peste hotare.

Supunem atenției:

Să facem totul pentru afirmarea ideilor de valoare

— Tovarășe Gh. Neagoe, consider că e firesc ca dialogul nostru să înceapă cu începutul, mai precis, unde și cînd s-a înfiripat ideea de a cerceta cancerul ?

— În 1958 la Timișoara. Eram student. Se întîmpla chiar în ultima zi a anului. Cînd colegii mei se pregăteau de revelion, eu inoculam metilcolantren la prima sută de șobolani.

— De ce metilcolantren ?

— Dintr-un motiv foarte simplu : e cea mai cancerigenă substanță.

— Cum a mers ?

— Greu. Din ce în ce mai greu. De cîteva ori am fost în situația să renunț definitiv.

— De ce ?

— Pentru că îmi dădeam seama că mă apucasem de o treabă destul de grea.

— Și ce v-a făcut să nu renunțați totuși ?

— Cum să vă spun, am venit pe lume într-un sat din Vîlcea. Sînt fiu de țăran. Țăranii au foarte multă tenacitate.

— Cînd s-au arătat primele rezultate ?

— La începutul anului 1976. Aproape toți bolnavii de cancer operați în secția noastră (indiferent de metastazele restante), i-am supus unei imunoterapii active specifice și nespecifice. Astfel am obținut involuția metastazelor prin autovaccinul pe care îl prepar și îl administrez după o tehnică proprie. Majoritatea acestor bolnavi, trimiși din diferite spitale să moară acasă, astăzi trăiesc și muncesc.

— Dacă vă spun că nu-mi vine să cred, vă supărați ?

— Nu mă supăr. A fost o vreme cînd nu credeam nici eu.

— Concret. Dați-mi cîteva probe.

— Am la îndemînă cîteva foi de observație. Am să vă citesc la întîmplare cîteva din ele :

P.M., în vîrstă de 52 de ani, se internează la data de 27.12.1976 (F.O. nr. 3735/978/27.12.1976) cu diagnosticul de „Tumoră colon drept". Se intervine la data de 5.01.1977 (protocol operator nr. 7/05.01. 1977) și se găsește o tumoră de mărimea unui pumn de adult, situată în unghiul hepatic al colonului, cu numeroase metastaze peritoneale și ganglionare. I s-a practicat hemicolectomie dreaptă, lăsînd pe loc metastazele.

Rezultatul histopatologic semnat de dr. E. Ursu de la Spitalul C.F.R. Witting din București (buletin nr. 31918/15.01.1977) a fost de „adenocarcinom al colonului drept". Postoperator i s-a practicat numai imunoterapie, fără röntgenterapie sau alt tratament. Am reușit astfel să realizez fenomenul de respingere (imunitate) la țesutul tumoral, fenomen care se menține și în prezent. Pacientul și-a reluat activitatea socială, fără nici un fel de recidivă a bolii respective.

C.I., în vîrstă de 54 ani, se internează la data de 22.03.1976 (F.O. nr. 684/261/22. 03.1976) cu diagnosticul confirmat radiologic de „tumoră lacunară a stomacului". La data de 2.04.1976 s-a intervenit operator (protocol operator nr. 200/2.04.1976) și s-a depistat o tumoră gigantică a antrului gastric, penetrantă în capul pancreatic, cu multiple metastaze peritoneale și ganglionare. S-a practicat numai rezecție gastrică 2/3 lăsînd pe loc metastazele pancreatice, peritoneale și ganglionare, extirpîndu-se numai tumora primară, cu puțin perete gastric din jur.

Rezultatul histopatologic semnat de dr. G. Petrescu de la Spitalul județean din Drobeta-Turnu Severin a fost de „carcinom vegetant de stomac" (buletin nr. 8324/28.04.1976). Imunoterapia și röntgenterapia au reușit să realizeze fenomenul de respingere (imunitate) la țesutul tumoral, fenomen care se păstrează extrem de violent și în momentul de față. Pacientul este sănătos și reintegrat în cîmpul muncii.

B.M., în vîrstă de 60 ani, s-a internat la data de 10.10.1977 (F.O. nr. 2168/814/10. 10.1977), cu diagnosticul de „Prolaps uterin gradul III, incontinență de urină, diabet zaharat, cardiopatie ischemică, tumoră intestinală cu melenă". Se operează la data de 14.10.1977 (protocol operator nr. 474/14.10.1977) și se depistează pe marginea mezostenică a ileonului o tumoră de mărimea unui pumn de adult, dezvoltată spre mezenter, cu numeroși ganglioni metastatici de mărimea alunelor, răspîndiți în rădăcina mezenterului. I s-a practicat histeropexie și enterectomie segmentară cu extirparea tumorii, lăsînd pe loc toți ganglionii metastatici. Rezultatele histopatologice date de Institutul de medicină din Timișoara, sub semnătura prof. dr. doc. L. Georgescu (buletin nr. 4756/1977) și dr. E. Ursu de la Spitalul C.F.R. Witting din București (buletin nr. 33767 25.10.1977), au fost de cancer mixt : „leiomiosarcom și carcinom cu zone întinse de necroză".

Imunoterapia asociată cu röntgenterapie pe ganglionii metastatici restanți au reușit să realizeze fenomenul de respingere (imunitate) la țesutul tumoral. Bolnava s-a reintegrat în viața socială, fără nici un semn de recidivă a bolii.

N.G., în vîrstă de 50 ani, se internează la data de 15.08.1977 (F.O. nr. 1831/673/15. 08.1977) cu diagnosticul de „Tumoră gamba stîngă". La data de 17.08.1977 (protocol operator nr. 385/17.08.1977) îi este extirpată tumora, care era ceva mai mare decît un măr, penetrantă în tibie. Operația s-a limitat strict la extirparea tumorii, fără să se facă amputație, röntgenterapie sau alte măsuri de securitate.

Examenul histopatologic semnat de dr E. Ursu de la Spitalul C.F.R. Witting din București precizează diagnosticul de „sarcom fuzocelular" (buletin nr. 33428/29.08. 1977).

Deși plaga operatorie s-a desfăcut spontan în întregime, vindecarea completă s-a produs fără metastaze locale sau la distanță. Am folosit numai imunoterapia, fără alt tratament. Bolnavul a fost recuperat și reintegrat în viața socială.

— Stimate Gh. Neagoe, consider suficiente cazurile exemplificate. Ați avut și insuccese ?

— Am avut. Cîțiva pacienți, aflați în stadiul IV (terminal), nu am reușit să-i salvez.

— De ce ?

— Își administraseră citostatice. În această situație nu se mai poate realiza fenomenul de respingere (imunitate) la țesutul tumoral sau se realizează extrem de greu. Sigur că vindecarea mai depinde și de volumul țesutului canceros restant și mai ales de numărul metastazelor. Cu cît este mai mare cu atît mai mici sînt șansele de vindecare.

— Acest vaccin prezintă vreun inconvenient ?

— Da. Inconvenientul constă în faptul că trebuie păstrat în congelator. Ca să nu mai adaug și faptul că nu poate fi administrat decît de un singur medic, care să poată urmări evoluția fenomenului de respingere (imunitate) pînă la finalitatea vindecării.

— Practic, ce rezolvă și ce nu poate încă să rezolve tratamentul dumneavoastră ?

— Acest tratament rezolvă cancerele solide, localizate, fără metastaze sau cu metastaze puține, negeneralizate, abordabile chirurgical și radiologic. Acest tratament nu rezolvă cancerele medicale, de sistem (leucemiile), limfoamele maligne, unele forme de sarcoame și nici cancerele solide cu metastaze multiple, generalizate, în stadii terminale, depășite de orice tratament.

Tin să precizez că tratamentul aplicat în cazurile indicate realizează vindecarea definitivă a bolnavilor respectivi ; lucru posibil prin ridicarea echilibrată și menținerea la un nivel crescut a potențialului imunobiologic în tot cursul vieții fostilor bolnavi. Speranța tratamentului o reprezintă, cred eu, prevenirea bolii canceroase prin menținerea la un nivel ridicat a potențialului imunobiologic al populației sănătoase ; celor cărora li se va administra semestrial acest vaccin, îi asigur că de orice vor muri, numai de cancer nu.

— Cam îndrăzneață afirmația !

— Așa zic și eu, dar am transpirat 20 de ani ca să pot face o asemenea afirmație.

— Am să vă pun o întrebare la care de obicei un gazetar vă poate spune că puteți să răspundeți sau nu. Eu v-aș ruga să răspundeți. În toți acești ani vi s-au făcut greutăți, vi s-au pus piedici ?

— Pe plan local, nu.

— De fapt, unde bateți ?

— La pragul mai puțin plăcut al lucrurilor. Și cînd zic asta mă gîndesc la faptul că doar cu cîțiva ani în urmă am primit o adresă prin care mi se interzicea aplicarea în continuare a metodelor originale în vindecarea bolnavilor de cancer.

★

Sigur că dialogul cu doctorul Gh. Neagoe ar fi putut continua pe multe alte pagini, am considerat că, deocamdată, e bine să se oprească aici, nu înainte de a face observația că ideile doctorului Gh. Neagoe nu au fost concepute pentru sertar.

Ce revendică doctorul Gh. Neagoe, este cît se poate de limpede : condiții de cercetare, de lucru, cu alte cuvinte, în scopul perfecționării tratamentului respectiv. Sigur, rezultatele sînt mai mult decît remarcabile. Consider că dacă se va acorda înțelegerea necesară, rezultatele vor putea deveni, în scurtă vreme, formidabile. Cel puțin, senzația pe care mi-a lăsat-o dialogul cu acest om a fost aceea a unui gînditor de excepție. Acei oameni, trimiși să moară pe la casele lor și salvați ca prin minune, sînt, credem noi, dovada cea mai grăitoare care pledează în sprijinul acestei afirmații.

VALERIU ARMEANU

P.S. Aflăm în ultimul moment că dr. Gh. Neagoe a obținut aprobarea ca tratamentul său să fie aplicat. Ne-a rugat să mulțumim pe această cale conducerii Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Institutului de virusologie din Capitală, cu care se află în strînsă colaborare, precum și Comitetului județean și municipal de partid din Drobeta-Turnu Severin. În același timp, însă ne-a mărturisit că are în continuare probleme în ceea ce privește insuficiența personalului sanitar, precum și a dotării tehnice.

Acupunctura — sursă de sănătate

Într-un prim articol dedicat celui de-al II-lea Simpozion național de acupunctură, ale cărui lucrări s-au desfășurat la Botoșani în zilele de 3 și 4 octombrie, afirmam că organizarea, exemplară din toate punctele de vedere, s-a datorat eforturilor depuse de întreaga Direcție sanitară județeană, în frunte cu doctorul Romeo Craiciuc, directorul direcției. Considerînd că nu vom leza nici o altă contribuție, vom menționa că totuși Simpozionul de la Botoșani a avut un mare sufletist, acesta nefiind altcineva decît medicul specialist în obstetrică-ginecologie Costică Dămăceanu, cunoscut, de multă vreme, ca un pasionat practicant al acupuncturii. De notat în acest sens faptul că alegerea Botoșanilor, ca loc de desfășurare al celui de-al II-lea simpozion, s-a datorat propunerii pe care medicul Costică Dămăceanu a înaintat-o specialiștilor în domeniu încă din vara anului 1978. Dar o astfel de propunere putea să vină, desigur, din partea oricărui alt acupunctor care ar fi obținut în prealabil avizul forurilor imediat superioare. Cu alte cuvinte, cînd medicul Costică Dămăceanu a făcut respectiva propunere, a avut nu doar argumentul avizului în cauză, cît mai ales cel al existenței, la Botoșani, a unui colectiv de 20 de medici care practică acupunctura. Și nu doar numărul, de neîntîlnit încă în alte județe, a cîntărit favorabil în alegerea Botoșanilor ca loc al simpozionului, cît rezultatele spectaculoase obținute aici, în Botoșani, în combaterea diverselor boli prin acupunctură, tratament sau metodă care, din păcate, încă mai este privită cu o oarecare neîncredere și îndoială. Ei bine, această adevărată școală de acuopunctură din Botoșani este rodul unei munci perseverente pe care a început-o acum 15 ani medicul Costică Dămăceanu.

Dar numai pentru atîta lucru, nu lipsit de importanță, desigur, nu ne-am fi așternut la scrierea acestor rînduri. Mai altfel spus, medicul Costică Dămăceanu ne-a atras atenția prin însăși activitatea sa de acupunctor, domeniu în care a obținut numeroase rezultate, fiindcă am fi, de exemplu, practicarea pentru prima dată la noi în țară a electroacupuncturii, constînd în acest scop, încă din anul 1975, împreună cu inginerul Titus Burtan, un aparat de stimulare electrică, prin impulsuri, a punctelor de acuopunctură. Importanța acestui aparat brevetat în august 1979, după un stagiu de aproximativ 3 ani, constă în aceea că reactivează punctele care, după o anumită perioadă de acuopunctură clasică, de activare prin ace manevrate cu mîna, dovedesc o oarecare scădere a sensibilității lor. De menționat că electroacupunctura a devenit între timp o preocupare generală care a făcut un fel de fuziune între medicină și electronică.

„Se știe, ne-a declarat medicul Costică Dămăceanu, că una din principalele cauze ale nașterii de copii cu malformații este automedicamentația. Unele viitoare mame acuză în timpul sarcinii dureri datorate perturbării ficatului, rinichilor, stomacului sau dinților. Împotriva acestor dureri, precum și împotriva obișnuitelor stări de vomă, viitoarele mame fac apel la o sumedenie de medicamente pe care și le autoadministrează. Am combătut aceste dureri cu ședințe de acupunctură și am constatat, nu cu surpriză, că numărul malformațiilor s-a redus pînă la o cifră insignifiantă. Posed în acest sens cîteva sute de cazuri de femei care, renunțînd la combaterea durerilor cu medicamente și înlocuindu-le cu 5—6 ședințe de acupunctură au reușit să nască copii normali, sănătoși din toate punctele de vedere".

Medicul Costică Dămăceanu a ținut neapărat să menționăm numele cîtorva din colegii săi cu care, începînd chiar din ziua încheierii simpozionului, va lucra în Cabinetul județean de acupunctură din Botoșani, singurul și, evident, primul cabinet de acest fel din țară (o dovadă în plus pentru receptivitatea și pasiunea pe care acupunctura le-a trezit în județul Botoșani), acești colegi fiind medicul anestezist Alexandru Ota, medicii generaliști Radu Dar, Codru Căliman, Ion Ciobănașu, Emil Alexa și, nu în ultimul rînd, desigur, doctorul Romeo Craiciuc.

VICTOR NIȚĂ

Inițiere în homeopatie

În repetate rînduri, „Flacăra" a scris despre homeopatie. De fiecare dată i-a susținut cauza, solicitînd un statut ferm pentru această practică terapeutică eficientă și puțin costisitoare, pe nedrept uitată în anticamera medicinei clasice. Multă vreme însă apelurile noastre, ca și acelea, firesc mai timide, ale unor entuziaști n-au găsit ecoul așteptat.

Iată însă că la jumătatea acestei luni Ministerul Sănătății a decis să-i ofere homeopatiei o primă satisfacție. Ieri s-a inaugurat în Capitală cel dintîi program de inițiere în homeopatie, ceea ce vrea să însemne că, în sfîrșit, practica respectivă a fost recunoscută în mod oficial și, implicit, repusă în drepturi.

Revenind la program, de fapt un curs de familiarizare cu tainele homeopatiei, să notăm că el a fost așezat sub egida Centrului de perfecționare a personalului medical superior, bucurîndu-se de sprijinul și competența directorului acestuia, doctorul Ion Teleioanu. Iau parte 25 de medici din teritoriu, în urma la cererea și cu avizul direcțiilor sanitare județene. Durata programului e de 4 săptămîni, cu sîmbăta fiind, în acest interval, scoși din producție. Cu responsabil al lui figurează doctorul Sebastian Nicolau, expert în cadrul centrului, conferințele fiind asigurate de cîțiva dintre homeopații noștri de elită, între care doctorii Gheorghe Bungeteanu și Pavel Chirilă, farmacista Cezarina Tuchel. La sfîrșitul stagiului, găzduit de Institutul de expertiză și recuperare a capacității de muncă, participanții vor fi supuși rigorilor unui colocviu, după trecerea căruia vor primi atestări, implicit dreptul de a practica fără nici o restricție homeopatia. Ajunși aici, să reamintim că principiile fundamentale ale acestei practici sînt 3, al similitudinii („cui pe cui se scoate"), al dozelor infinitezimale, al individualizării în terapie. Cel mai important dintre ele, explicat de dictonul latin „similia similibus curantur", prevede administrarea unei substanțe capabile să producă omului sănătos tulburări asemănătoare cu cele acuzate de bolnav.

În altă ordine de idei, să notăm că Academia de științe medicale, respectabil for metodologic, a introdus în programa de cercetare pe 1981, pentru prima oară, o temă inspirată din homeopatie, ca o nouă dovadă că, după ani și ani de restriște, lucrurile au intrat pe o pistă favorabilă. Numai că, rămînînd realiști, se cade să privim programul inaugurat ieri ca pe un prim pas, e drept apăsat, pe un drum pe care mai sînt destule de făcut. De pildă, există în țară o sumedenie de cercuri de specialitate, cel mai puternic dintre ele fiind cel din Capitală, condus de profesorul Victor Săhleanu, la fel de redutabil fiind cel de la Călan, animat de doctorul Teodor Caba, autorul cărții „Elemente de practică homeopatică", cea dintîi lucrare de acest gen din literatura noastră medicală. Toate aceste cercuri ar trebui reunite, propunem, într-o societate pentru ca eforturile, altfel notabile, să nu se risipească, o astfel de sarcină revenind U.S.S.M. care ar trebui să organizeze, cît mai urgent, o consfătuire națională a medicilor homeopați. Legat de asta, să reamintim că, la Haga, funcționează de mai bine de 100 de ani Liga internațională de homeoterapie.

Deși aflată, mai mult ca oricînd, în atenția Ministerului Sănătății, farmacia homeopată din București, singura din țară, nu posedă încă toate remediile solicitate de pacienți, problema prețurilor acestora fiind încă în discuție ! Ca să nu mai vorbim că practicanții homeopatiei simt nevoia unui laborator, în incinta căruia să fie preparate leacurile necesare tratamentelor, majoritatea acestora fiind, la ora de față, aduse din import, e drept, la prețuri minime.

Ar mai fi, repetăm, multe de făcut. Să salutăm însă acest prim pas, deschiderea cursului de inițiere, și să sperăm că el va fi urmat de altele, menite să asigure homeopatiei statutul pe care îl merită.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Un om foarte ocupat: inventatorul Marcel Fita

„Activitatea de inventii mi-am început-o în facultate, zice Marcel Fita, inginer la Întreprinderea de mașini-unelte Bacău. Primele dosare, două la număr, au fost legate de niște motoare cu ardere internă și transmisie hidraulică. Am vrut să le brevetez, ele s-au tot plimbat prin țară pentru a găsi un beneficiar interesat, dar se pare că nimeni nu le putea face. Până la urmă am renunțat, ar fi insemnat să plătesc eu taxa de brevetare, deși nimeni n-a zis că invențiile n-ar fi bune. Apoi am început să lucrez pentru Centrocoop, aveam eu un prieten pe acolo în acea vreme, care mi-a spus că ar fi nevoie de o mașină de recoltat mușețel. Sîntem printre puținele țări în care mușețelul crește de la sine, necultivat, pe mai toate islazurile. „Semănătoarea" s-a arătat interesată, a și plătit brevetul, iar eu m-am chinuit timp de 4 ani pentru cercetări și experimente, am fost cu mașina pe la Arad, la Buzău, la Brăila, numai pe bani mei, și în cele din urmă am pus-o la punct. Are o productivitate de 10 tone pe zi, ștergînd complet iarba pe unde trece, în vreme ce recoltatul manual pierde aproape 80 la sută din cultură. Am mai făcut și o mașină de recoltat și sortat panicule de sorg, tot brevetată, dar nici una, nici alta n-au ajuns să fie folosite".

Cu facultatea încheiată, Marcel Fita este repartizat la Întreprinderea metalurgică Bacău, secția turnătorie. Sarcina lui este de a asigura întreținerea utilajelor, în special pentru partea de acționări hidraulice și pneumatice. Aici își începe, practic, stagiatura în uzină. Descoperă cu destulă mirare distanța care separă citeodată activitatea de cercetare pură de cea practică. Studiază liniile de formare-turnare. Se gîndește să facă un stand pentru testări hidraulice și nu uită că directorul a ris vreo trei luni de el, ori de cîte ori își amintea de propunerea făcută de tînărul inginer Fita. După, trei luni n-a mai ris, fiindcă Marcel Fita găsise deja o clădire abandonată de constructori și își făcuse în ea un fel de laborator, care și astăzi se află acolo. În septembrie 1977 devine asistent universitar la Facultatea de tehnologie a construcțiilor de mașini, disciplina Curs general de mașini. „Aici, zice, am început să mă desfășor cu adevărat". Face împreună cu alte cadre didactice, cu studenții din anii mai mari, mai întîi o instalație hidraulică de acționare a robinetilor tip „fluture", de la sistemele de irigații. Este o invenție frumoasă, cu circuite hidraulice integrate în placă, reducerea gabaritului utilajului, economie de metal, siguranță în exploatare. Institutul băcăuan a trecut deja la o microproducție, circa 30 de bucăți fiind realizate pînă în prezent. Urmează apoi instalația hidraulică de echilibrare a carcasei port-broșă de la mașinile orizontale de frezat și alezat, un contract în care Întreprinderea de mașini-unelte din Bacău este primul interesat. O dată intrată în fabricație de serie, instalația amintită asigură o economie de 1,6 tone metal pentru fiecare mașină sau, la producția curentă a întreprinderii, circa 800 tone pe an.

„Formarea prin vidare" sau „proces V", cum i se mai spune, precizează Marcel Fita, nu e în sine o noutate. Ea a fost inventată în Japonia prin 1971, însă procedeul pe care îl folosim noi este cu totul deosebit, cu elemente certe de noutate. Important, în fapt, nu e brevetul, ci putința de a folosi practic un lucru nou. Dacă mă țineam de brevetări, puteam depune vreo 20—30 de dosare pînă acum, de cînd sînt la institut, dar dacă văd că nu există un beneficiar interesat renunț, trec la altele... Știți probabil cum se petrec lucrurile într-o turnătorie clasică. Se face un model de lemn, cu ajutorul căruia se realizează forma de nisip. Apoi modelul se scoate, iar nisipul, tratat, amestecat cu lianți, devine forma în care se toarnă metalul. După solidificare forma se dezbate, iar piesa trece la prelucrări, pentru eliminarea adaosurilor. Prin noul procedeu folosim nisip curat, rezistența mecanică necesară formei realizîndu-se prin vidarea ei, adică prin extragerea aerului dintre granulele de nisip. Practic, în lipsa aerului, nisipul se face ca o piatră, susținînd perfect metalul topit. După solidificare nu avem decît de deconectat instalația de vid, iar nisipul curge lăsînd piesa curată și lucioasă ca o oglindă".

Avantajele metodei : a) se poate copia orice detaliu la turnare ; b) îmbunătățirea condițiilor de muncă în topitorii (prin eliminarea noxelor de la lianți, a gazelor de uscare etc.) ; c) eliminarea din procesul de formare a unor operații grele cum ar fi prepararea amestecului, dezbaterea formelor, curățirea pieselor ; d) necesitatea unor prelucrări foarte reduse după turnare ; e) creșterea productivității cu 30—40 la sută în general, iar pentru turnarea individuală de peste 5 ori ; f) reducerea grosimii pereților pieselor, așa-numitele grosimi tehnologice, cu 50 la sută (prin micșorarea adaosurilor de turnare) ; g) în acest fel, reducerea consumului de metal pînă la jumătate, la anumite piese, față de turnarea clasică ; h) micșorarea prețului de cost la piesele turnate cu circa 20—30 la sută ; i) reducerea consumului energetic cu 30—40 la sută ; j) posibilitatea reutilizării nisipului de turnătorie fără tratament special între cicluri (în procedeul clasic adeseori nisipul se aruncă în totalitate, iar el a devenit de acum o problemă, fiind adus de la mari distanțe, tratat, îmbogățit cu lianți de import, apoi... aruncat !) ; k) creșterea fluidității metalului topit, prin absorbire în vid, iar, ca rezultat, posibilitatea obținerii unor piese cu pereți foarte subțiri și suprafețe mari ; l) posibilități ușoare de recuperare a căldurii („nu mai avem voie să vorbim despre răcirea nisipului, zicea Marcel Fita, ci doar despre recuperarea căldurii, al unei clădiri care încearcă să prindă energia soarelui e de obicei lipsit de ferestre, deci fără lumină în interior. El vede o clădire cu pereți de sticlă, în care lumina pătrunde direct în interior, iar cînd e soare puternic o instalație declanșează automat recuperarea energiei solare. Alte amănunte, desigur, nu ne dă. Un timp va fi însă foarte ocupat cu punerea pe picioare a stației-pilot pentru turnarea prin vidare, pentru realizarea căreia specialiștilor băcăuani li s-a acordat numai un an de zile. „Practic, zice, din ce avem noi zici rezultă o adevărată linie de turnare, o instalație în care operațiunile de formare, poate chiar și cele de turnare, se vor face automat, mult mai simplu decît la o turnare clasică. Directorul Întreprinderii de mașini-unelte, tovarășul Vasile Gogu, este un om minunat, foarte receptiv față de tehnica nouă și nu văd ce ne-ar putea împiedica să realizăm lucruri frumoase !"

În fața tovarășului Nicolae Ceaușescu — în timpul recentei vizite de lucru în județul Bacău — cu o rapiditate demnă de invidiat, Marcel Fita și colaboratorii săi au turnat o placă de aluminiu, asigurînd formarea prin vidare. Se vedea limpede că nu este vorba decît de o instalație improvizată, meșteșugărească am putea spune, dar lucrurile au mers foarte bine și, în cîteva minute, după ce au aruncat o găleată de apă deasupra pentru răcire, inginerul și studenții lui i-au putut prezenta secretarului general al partidului o placă perfect turnată, albă și strălucitoare, avînd desenate în relief litere de-o șchioapă care alcătuiau cuvintele CEAUȘESCU—PACE. Impresia a fost dintre cele mai bune, de unde și hotărîrile care s-au luat pe loc.

Omul acesta de numai 33 de ani, Marcel Fita pe numele său, venit dintr-o comună fără cea mai mică tradiție, tehnică sau din oricare alt domeniu, exprimă fără îndoială, mai limpede decît el însuși și-o poate imagina, șansa pe care tinerii născuți acum 33 de ani au căpătat-o la un moment dat și au primit-o ca pe cel mai normal lucru din lume. Șansa asta, astăzi, pare atît de normală ca aerul pe care îl respirăm. Ce s-ar fi putut întîmpla, în alte condiții istorice, cu un tînăr ca Marcel Fita sau ca atîția alții, limitați la obscurantismul și incultura satului românesc de ieri, nu ne e greu să ne imaginăm. Ce se întîmplă astăzi cu un Marcel Fita, ca și cu alții, putem să vedem cu ochii noștri, să admirăm, să scriem chiar. Uneori, fără a fi nevoie de vorbe mari.

DUMITRU GRAUR

Carpați 2000

MICROINDUSTRIALIZAREA — O ESENȚĂ A DEZVOLTĂRII ZOOTEHNIEI MONTANE

Cuvîntările secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la recentele consfătuiri de lucru cu cadrele din zootehnie și din sistemul cooperatist și ai consiliilor populare, au adus noi orientări pentru activitatea celor două sectoare importante ale economiei naționale, menite să impulsioneze o mai eficientă organizare a muncii, utilizarea rațională a forței de muncă și reducerea timpilor neproductivi, folosirea unor materii prime locale s.a., în scopul unic al sporirii producției și implicit al bunăstării tuturor categoriilor de realizatori ai bunurilor materiale.

În domeniul zootehniei s-a accentuat în mod deosebit asupra îmbinării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii **cu bogata tradiție** existentă în țara noastră, a necesității ca crescătorii de animale să-și cunoască meseria și să iubească animalele. S-a pus problema asigurării bazei furajere, creșterii natalității și efectivelor, realizării construcțiilor pentru adăpostirea animalelor ș.a. De asemenea s-a precizat rolul important al învățămîntului și al cercetării științifice care trebuie să-și sporească eforturile pentru **ameliorarea raselor de animale autohtone**, românești, **adaptate condițiilor climatice ale țării noastre.**

În domeniul muncii producției industriale, s-a precizat că aceasta nu este o ramură minoră ci majoră, cu un rol social deosebit, plurivalent, în ocuparea forței de muncă a țării, indicîndu-se dezvoltarea acelor activități care nu se pot realiza rentabil în marea industrie. Ponderea producției mici va trebui să ajungă la 18—20 la sută, adică o triplare față de situația actuală.

Secretarul general al partidului a acordat o importanță deosebită **micii producții cu munca la domiciliu,** care **trebuie să devină un larg sistem de angajare a maselor la producția de bunuri materiale,** accentuîndu-se în mod deosebit rolul său social.

Ca dealtfel pentru toate localitățile țării și pentru satele de la munte, pentru creșterea animalelor în aceste regiuni cu condiții naturale mai vitrege se deschid noi și deosebit de importante, esențiale, perspective de dezvoltare.

Deosebirile dictate de diversitatea factorilor naturali și a experiențelor în creșterea animalelor creează aici o problematică aparte, devenind o chestiune de larg interes găsirea nu a unor soluții oarecare ci a celor mai bune soluții de la început, care să asigure o funcționare utilă, reglativă și completativă între zootehnia montană și microindustrie.

Devine justificat să se nască întrebarea dacă ar putea exista vreo deosebire între efectele probabile ale microindustrializării satului de cîmpie și a celui de munte, iar dacă da, cu ce cauzalitate și cum se conturează aceste deosebiri ?

— În satul de cîmpie sau deal prezența unei unități de producție (fabrică, atelier) va constitui neconditionat un avantaj prin micșorarea distanțelor față de locul de muncă și crearea astfel a unor timpi disponibili și utilizabili în favoarea agriculturii, legumiculturii sau zootehniei, deci și a sporirii veniturilor, la care se adaugă și alte efecte favorabile pe plan social.

Mecanizarea principalelor lucrări agricole și tehnologiile complexelor și a fermelor zootehnice mari ca și concentrarea locuințelor și anexelor în vetre de sat cu perimetre restrînse, tipice, favorizează **o anumită formă de existență umană și un anumit mod de producție,** cu deosebiri adeseori radicale față de formele de existență și de producție proprii satului de munte.

Căutarea unei formule optime raportată la realitățile actuale și aservită scopului zootehnic implică, în mod necesar, elementul îmbinativ, zoo-microindustrial, presupunînd **tratarea microindustriei locale — în formare — ca adjuvant de cea mai mare importanță a zootehniei montane,** într-un sistem precis de condiționări reciproce.

Într-o fază a edificărilor în abordarea unei formule de perspectivă pentru muntele românesc este nevoie de analize temeinice, exacte, care să țină cont de un număr cît mai mare de aspecte economico-sociale ce caracterizează existența umană în spațiile montane și care într-un număr mare de țări sînt considerate **„zone defavorizate"** și se bucură de condiții speciale de sprijinire.

În acest context ne-am propus să reluăm cîteva repere ce dau personalitate zonelor montane din țara noastră și care este strict necesar să se găsească la baza oricărei forme de a gîndi despre un proces evolutiv în aceste regiuni :

— **Deosebiri după condiții naturale :** În munții Carpați există zone și microzone cu climat rece și umed sau dimpotrivă zone cu climat mai călduros și uscat. Există zone expuse unor curenți puternici, reci, precum și cîteva zone cu climă blîndă. Există regiuni împădurite, unele cu conifere, altele cu foioase sau amestecuri, precum și zone erodate, cu vegetație lemnoasă puțină, sau pietroase.

Privitor la **gradul de înierbare** acesta este strict dependent de factorii naturali, existînd zone cu vegetație erbacee luxuriantă sau zone cu vegetație furajeră sărăcăcioasă, iar în cadrul unei aceleiași microzone producțiile variază — uneori considerabil — după expunerea față de soare, tipul de sol, altitudine ș.a., cu deosebiri foarte mari între producțiile terenurilor plane și ale pantelor înclinate.

Unele zone sînt pretabile unei microagriculturi cerealiere, altele nu. Există înclinații ale pantelor foarte accentuate, mijlocii, obcine, precum și o suprafață mai restrînsă de poieni. Solurile sînt în general acide, cu mari variații locale, cu deosebiri de microstructură și implicit de structură a speciilor de plante furajere, grosimea stratului productiv fiind însă în general mică și producțiile dependente strict de adaosul anual de îngrășăminte naturale.

Deosebiri după preponderența speciilor de animale : Unele regiuni sînt crescătoare de bovine, altele de ovine, existînd și îmbinări după condițiile locale. Există zone în care creșterea porcului poate fi și rentabilă (făgețe, stejărișe), ca și zone lipsite de resurse de hrană specifice speciei porcine.

După preocupările meșteșugărești: unele microzone și chiar zone au tradiție meșteșugărească și manualitate formată într-un anumit sens. În alte regiuni astfel de stări sînt slab exprimate. Unele localități sau grupe de sate sînt mari producătoare de obiecte de artizanat, altele sînt canalizate spre activități în domeniul mineritului și forestieritului etc.

De cea mai mare importanță devine luarea în analiză a **gradului de împrăștiere și izolare** a gospodăriilor crescătorilor de animale din zona de munte, din acest punct de vedere existînd o scalarizare de situații : **sate cu vetre adunate** (tip Poiana Sibiului, Jina ș.a.) și **munți** proprii **neocoliți,** sate cu **grad mediu de împrăștiere** a gospodăriilor, cu vetre zootehnice largi (tip munții Bucovinei) și sate cu gospodării răspîndite și stări de izolare accentuate (tip Munții Apuseni).

Legat de condițiile naturale și economico-sociale mai pot fi luate în considerare : rețeaua de drumuri, patul hidric, tipul de vegetație furajeră, valoarea peisagistică — și de aici perspectiva turistică —, precum și încă multe alte aspecte care împreună dau individualitate fiecărei zone și microzone carpatice în parte.

Așadar, criterii multiple, datorate în primul rînd unor factori naturali permanenți și experiențelor tradiționale diversificate și legate direct de condițiile locale, fapt ce stabilizează o concluzie limpede : **în Carpați există o mare deosebire de situații economico-sociale determinate în primul rînd de condițiile naturale** — imuabile —, iar soluțiile nu pot fi uniformizate decît cu riscul unor inevitabile afectări.

În analiza problematicii montane intră și aspectul general-valabil al **deosebirilor pe categorii de crescători de animale,** în orice sat de munte existînd în fapt **trei stări** diferențiate : **crescători de animale** așa-zis **profesioniști,** care dispun de o bază materială proprie în măsură să poată asigura reproducerea **simplă** a forței de muncă (în condiții de efort sporit, cauzat de factorii naturali) ; crescători de animale cu o bază materială **mijlocie** și care spre a-și asigura existența lor și a familiilor proprii prestează muncă retribuită în proporții limitate (muncitori sezonieri în forestierit, minerit, cariere ș.a.) și, în fine, categoria în fapt cea mai numeroasă a **țăranilor-muncitori** care dețin **o mică gospodărie** iar baza de existență o reprezintă încadrarea ca muncitori permanenți în activitățile industriale ș.a.

Vom porni de la premisa logică a necesității existenței **în continuare** și **simultană** a tuturor acestor categorii principale de locuitori activi ai satului montan, care chiar atunci cînd dețin o bază materială zooagricolă slabă nu sînt totuși doar consumatori ci și producători ai principalelor alimente de calitatea necesară unor eforturi fizice sporite impuse de profilul muncii în minerit, cariere, forestierit ș.a. (lapte, carne, ouă, legume ș.a.).

Dealtfel este semnificativ faptul că unele fenomene de slăbire a zootehniei montane nu se înregistrează în cadrul gospodăriilor mici, ci în gospodăriile crescătorilor de animale „profesioniști" și mijlocii, de unde și firescul necesității de intervenire mai întîi acolo unde urgența este mai mare.

Desigur că dezvoltarea meșteșugurilor și a activităților artizanale reprezintă nu doar o necesitate ci și un mod de îmbunătățire a nivelului de trai, de fixare a unei părți din forța de muncă în localitatea de origine și implicit la creșterea animalelor.

Totuși nevoia de meseriași pentru deservire are limite, un sat de munte necesitînd un număr relativ restrîns de tîmplari, dulgheri, zidari, fierari, mecanici, etc., aspect ce vizează și artizanatul, cel puțin atunci cînd privește obiecte decorative.

(Va urma)

Dr. RADU REY

Scrisori de la cititori

Moisei

Sînt un cititor permanent al revistei „Flacăra" și urmăresc cu mult interes tot ce se scrie în publicația dv. Vă admir pentru curajul și modul cinstit cum știți să prezentați lucrurile și vă felicit pentru convingerile dv. de buni români și patrioți înfocați. De fapt aceste rînduri vă sînt adresate nu pentru a vă aduce elogii ci ca să-mi manifest nemulțumirea față de unele lucruri bizare care se mai petrec la noi în țară, fără ca cineva să le stăvilească.

Într-un număr trecut ați publicat impresiile și aprecierile dv. asupra Vienei cu referire specială la Palatul „Belvedere", clădire de tristă amintire pentru noi românii, acolo unde în 1940 casapii Europei au săvîrșit unul dintre cele mai barbare acte de mutilare a țării noastre.

Generația mea a plătit un greu tribut pentru recucerirea Ardealului. Dintr-o promoție de 429 ofițeri activi de infanterie ai anului 1942, peste 200 au căzut la datorie, în floarea vîrstei, iar restul am rămas schilodiți pe toată viața, clopîrțîți de gloanțele dușmane. Noi nu putem uita și nu putem ierta celor care sînt dispuși să uite sacrificiile noastre!

În inima Clujului, sus pe Cetățuie, a fost clădit un frumos hotel, pe care edilii urbei s-au grăbit să-l boteze „Belvedere".

Adevărat este că din punct de vedere arhitectonic termenul definește „o construcție în formă de pavilion ridicată pe o înălțime de teren... care permite o privire largă asupra împrejurimilor" (Dicționarul enciclopedic român — 1962, Vol. I, pg. 335), dar tot atît de adevărat este că la Viena se află un palat, tot „Belvedere" îl cheamă, în care s-a consumat una dintre cele mai dureroase scene ale neamului nostru.

Oare nașii hotelului „Belvedere" de pe Cetățuia n-au putut găsi un nume românesc potrivit cu poziția și frumusețea clădirii, ca să nu mai fim obligați să împrumutăm altele străine de sufletele noastre?

Mi-aș permite să le sugerez cîteva nume pur românești, care cred eu că ar merita să fie pomenite tot așa de bine și la Praga, Budapesta, Viena și, de ce nu, chiar și la Londra, Paris etc. În acest sens cred că numele „Sergent Popescu Nicolae", „Caporal Osman Petre", ambii împușcați de naziști la 18 septembrie 1944, ora 7,30 — în timpul atacului de la Oarba de Mureș; sau „Sergentul Puchin Petru" omorît de naziști la 22 octombrie 1944, ora 14,00 lîngă Socond; sau „Lt. col. Brădățeanu Vasile" omorît de naziști pe 7 octombrie 1944 ora 19,30 — în timpul luptelor de la Iernut; sau „Lt. col. Ionescu Paul" ucis de naziști pe ziua de 13 februarie 1945, ora 12,45, la cucerirea munticul Bistra din Cehoslovacia; sau „Caporal Mihai Ion" împușcat de fasciști pe ziua de 5 decembrie 1944, orele 13,15 la atacul cetății Torna (Cehoslovacia) etc., ar putea foarte bine să dea numele hotelului de pe Cetățuia Clujului. Toți acești martiri ai țării noastre, ostași din Regimentul 115 Infanterie, la fel ca și toți cei peste 100 000 de ostași români au căzut cu arma-n mînă pentru ca niciodată în palatele de teapa celui „Belvedere" nimeni să nu mai aibă nerușinarea să decidă soarta țărilor, după bunul plac.

Dacă totuși distinșilor edili aceste nume li se par poate prea lungi, le propun altele mai scurte: „Decebal", „Baba Novac", „Gelu", „Glad", „Horia" etc., figuri legendare ale neamului nostru, uciși pentru dreapta lor credință.

Indiferent de motivele pentru care hotelul de pe Cetățuia a fost poreclit „Belvedere", eu, ca mutilat din războiul antifascist, și în numele tuturor celor care ne-am jertfit pentru reîntregirea țării, cer să i se schimbe numele cu unul românesc și anume „**MOISEI**".

Dr. MIRCEA ALBOIU ■

Opinie și implicare

— Cine sînteți dumneavoastră, stimată tovarășă Anicuța Panciu?

— Sînt un om muncitor, activist din anul 1949 în organizațiile de tineret, sindicat și partid. Trebuie să amintesc că o perioadă deosebită în viața mea o reprezintă cei 15 ani de istorie nouă a țării, timp în care s-a pus un accent deosebit pe atragerea femeilor în producție, pe integrarea profesională și promovarea lor în diferite domenii de activitate. Eu am fost aleasă secretar județean de partid cu problemele sociale, din august 1977 și vicepreședintă a consiliului popular județean. Sînt de asemenea președinta Frontului Democrației și Unității Socialiste din județul Prahova.

— Cum se face simțită activitatea organizațiilor F.D.U.S. în satele prahovene?

— Deși nu s-a împlinit anul de cînd a fost creat cadrul organizatoric, roadele nu au întîrziat să apară. Comunele sînt mai frumoase. S-au plantat flori pe șosele, a fost identificat **fiecare metru de pămînt nefolosit** și repartizat familiilor care au dorit să-l cultive cu ceea ce este specific zonei. Un exemplu, printre altele, îl oferă Valea Doftanei, o comună bogată, cu oameni harnici care iubesc florile și îngrijesc animalele, crescători de vite și muncitori în industrie.

Valea Doftanei este o localitate cu 7 000 de locuitori, al căror nivel de trai poate fi ilustrat cu cîteva date: 50 km rețea electrică, 25 km conducte de aducțiune pentru apă potabilă practic întreaga comună are apă curentă în casă, 1 000 televizoare, 160 de autoturisme proprietate personală, 120 abonați telefonici; în viitorul apropiat prin construirea unui nou local PTTR, alte 600 posturi vor fi conectate la rețeaua automată. Fiecare gospodărie crește animale, cîte o vacă, porci și oi, astfel încît în total zestrea de animale a comunei este de 12 000 ovine, 3 500 taurine și 2 200 porcine.

— Și nu ne oprim doar aici, completează tovarășa Elena Popa, președinta consiliului comunal al F.D.U.S. Urmează să se construiască în Valea Doftanei o sală de sport și o sală de festivități, ambele din inițiativa organizației din comună, prin contribuția bănească a locuitorilor, peste un milion de lei. De asemenea, se vor termina cele trei blocuri cu spații comerciale la parter, pentru cei care lucrează în comună și nu sînt de aici: medici, învățători, profesori. Blocurile sînt realizate integral de oamenii din comună, dulgheri, zugravi.

— Și pentru că tot vorbim de realizări, să vă arătăm realizarea cu care organizația democrației și unității socialiste din Valea Doftanei se mîndrește, și pe bună dreptate, ne spune Gheorghe Clinci, secretar adjunct al comitetului comunal de partid. E vorba de inițiativa construirii unui parc, în apropierea blocurilor de care vorbeam mai înainte. Veți întreba; ce ne-a trebuit parc, cînd pădurile încep la un kilometru mai sus? În primul rînd ne-am gîndit la verdața adusă chiar lîngă fereastra omului. Apoi ne-am gîndit că recuperăm o porțiune din albia aridă a rîului. Parcul ocupă acum o suprafață de 10 000 mp în locul bolovanilor și al nisipului aluvionar. Cum l-am realizat? Nu chiar așa de simplu. Fiecare cărăuș a adus pămînt fertil din zonă, provenit fie din fundații, fie din săpături, și l-a așezat peste pietrișul și nisipul dintr-o fostă albie a rîului. După aceea, s-a cărat gunoi de grajd, apoi am făcut rost de puieți; o parte de la pepiniera forestieră Beizadele, alții, de pe aici, de prin părțile locului. Avem astfel un parc cu mesteceni, castani, paltini de munte, anini, sălcii pletoase, arbuști și plante ornamentale. Ne-am obișnuit să rezolvăm singuri treburile comunei, nu așteptăm să vină alții. Sînt aproape 600 membri în O.D.U.S., a cărui președintă este medicul pediatru Constantina Marin. Cu ajutorul lor, al tuturor locuitorilor comunei, al primarului, am reușit multe și avem de gînd să nu ne oprim aici. Ne spune în continuare Anicuța Panciu. Este o mare bucurie să simți implicarea totală a oamenilor în treburile colectivității, atît cu inițiative, cu idei, dar și cu fapte.

— Spuneți-mi, stimată Anicuța Panciu, stați mult în birou?

— În fiecare dimineață, cine mă caută, mă găsește pînă la ora 8,30 în birou, restul zilei sînt prețuitdinenii unde este nevoie de mine. Citeodată mă apucă seara pe teren, așa cum cred că o să se întîmple și acum. Trebuie să mă întîlnesc cu activul O.D.U.S. pe teren, fie că e vorba de Văleni, Mizil, Valea Călugărească, Mîneciu sau Ploiești. Acum intrăm în Comarnic.

Orașul numără 17 organizații ale democrației și unității socialiste în întreprinderi, cartiere și instituții, din acestea 14 sînt conduse de femei. O sarcină mai grea revine organizațiilor de cartier.

— Aici, ne spune tovarășa Rodica Neagoe, membră în consiliul județean al F.D.U.S., membrii organizațiilor participă la curățatul izlazurilor, la mărirea efectivului de animale, încheierea de contracte și onorarea lor. Aș vrea să amintesc o acțiune mai puțin obișnuită a organizației din cartierul Poiana. Despre ce este vorba? S-a produs acolo o alunecare de teren, **un deal s-a rupt și a pornit-o la vale într-o noapte.** Alunecarea punea în primejdie nouă gospodării ale cetățenilor. Organizația a intrat imediat în alertă. S-au săpat întîi șanțuri pentru dirijarea apei în altă direcție și s-a prevenit inundația. Concomitent, cu aceasta s-au ridicat ziduri de sprijin, salvîndu-se în acest fel cele nouă case amenințate. S-a muncit timp de două săptămîni, zi și noapte. După deblocarea pămîntului s-a trecut la construirea unui pod lung de 18 metri, un pod de trecere care face legătura între două străzi, legate înainte de o altă stradă care în urma alunecării a dispărut parțial. Podul redă practic circulației întreaga stradă. Se cuvine să pomenesc numele lui Ion Terecoasă, Constantin Drăcea și Ion Bulei, toți membri ai O.D.U.S. care l-au organizat și antrenat pe toți cetățenii din cartierul Poiana la înlăturarea pericolului. Asta cu ajutorul primăriei, bineînțeles, care a trimis materiale pe care le-a transportat la fața locului.

Am avut sentimentul în timpul acestui periplu prahovean că fiecare loc poartă pecetea faptelor. Dar Frontul Democrației și Unității Socialiste înseamnă mai mult decît atît, decît am putut surprinde într-un simplu reportaj.

— Stimată tovarășă Panciu, după o experiență de apropape un an în funcția de președintă pe județ a F.D.U.S. ce sentimente încercați?

— De mulțumire sufletească. Îți dai seama că masa imensă a oamenilor, bine mobilizată, orientată și canalizată către țeluri nobile, constituie o forță inepuizabilă a societății. Faptul că oamenii continuă să se înscrie în organizațiile noastre înseamnă că au încredere în noi, că doresc să fie consultați, să li se ceară părerea, să afle, să spună.

GEORGE CUȘNARENCU ■

A fost șofer profesionist doar o lună!

Cu destulă greutate a ajuns I.M. în posesia permisului de conducere auto. După ce a terminat cursurile de calificare pe lîngă întreprinderea de transporturi Rovinari — Gorj în toamna anului 1979, a susținut trei examene nereușind să devină șofer. Abia în august 1980, în urma unui nou examen a primit dreptul să conducă autovehicule grele. Timp de o lună, de la data primirii permisului de conducere, i s-a încredințat pilotarea unor mașini în incinta șantierului, așa cum e firesc să se procedeze cu „șoferii boboci".

— Măi Emile — i se adresează în dimineața zilei de 20 septembrie 1980 I.M unui coleg al său — n-ai vrea să-ți conduc eu autobasculanta în timp ce tu ești în concediu?

— Eu sînt de acord, dar cu șefii cum te descurci?

— Asta mă privește pe mine. Chiar azi voi obține foaia de parcurs pe numele meu.

Șoferul titular a făcut un semn aprobativ cu capul, s-a întors și și-a văzut de treabă.

Știind că va obține aprobarea să plece în cursă cu autobasculanta colegului său, I.M. s-a apucat cu febrilitate să-i remedieze unele defecțiuni vizibile. În jurul orei 13.00, cel primește de la împiegatul de mișcare semnalul „liber" și o foaie de parcurs, curios, completată atît pe numele șoferului titular, E.S., cît și pe cel al „înlocuitorului" I.M.

Văzînd „inovația" împiegatului, I. M. are totuși un moment de îndoială. „Măi, nenicule, n-o să am greutăți cu tîdula asta?", îl întreabă el pe omul care îi dăduse liber.

„Dă-i drumul și lasă întrebările". Așa a și făcut. Nerăbdător, a pus în funcțiune motorul, autobasculanta stîrnind nori de praf la ieșirea din incinta șantierului.

Șoferul nu era prea sigur pe mașina ce o conducea. Nu cunoștea cum va reacționa la manevrarea comenzilor și nici măcar nu știa cu precizie unde se află diversele pîrghii, butoane și aparate de control. Nu condusese niciodată o asemenea „uzină" în afara șantierului. Nimeni nu-l instruise asupra particularităților acestui tip de autovehicul, nimeni nu verificase tehnic mașina la plecare în cursă.

Șoferul reușește totuși să ajungă cu bine la mina Albeni.

Parcurgerea acestei distanțe, deși relativ scurtă, i-a mai dat puțin curaj și încredere conducătorului auto. Curios să vadă ce poate da motorul (știa de la colegii lui cu mai multă experiență, că acest tip de mașină fuge de rupe pămîntul), de îndată ce intră pe o porțiune de șosea dreaptă, apăsa tot mai puternic pe accelerație. Aveau dreptate colegii, autobasculanta fugea, nu glumă.

În timp ce se întorcea de la mina Albeni, pilotul observă la un moment dat în fața sa o autodubă I.T.A. destinată pentru transportul de persoane, care reușește mult viteza pentru a acorda prioritate unui alt autovehicul.

„E uscat pe jos, așa că reușesc să opresc în spatele autodubei", a gîndit șoferul. Apasă pe pedala de frînă cu putere, dar în zadar. Aceasta se duce pînă la fund fără ca autobasculanta să-și încetinească cîtuși de puțin mersul. Ea lovește violent autoduba, expediind-o peste un grup de pietoni. Doi dintre aceștia, O. V. și T. S., pensionari mineri, sînt izbiți și proiectați pe asfalt la cîțiva metri în fața mașinii. Apoi, după cîteva fracțiuni de secundă, roțile autodubei puse în mișcare de șocul puternic primit din spate, trece peste trupurile celor doi pietoni care decedează pe loc. Doi șoferi irresponsabili, un împiegat care în mod abuziv își depășește competențe și dă ilegal o aprobare, un șef de coloană și unul de autobază care nu-și îndeplinesc atribuțiile și patronează indisciplina trimit în mormînt doi oameni complet nevinovați.

La orice loc de producție disciplina constituie unul din factorii de bază care asigură nu numai desfășurarea normală a muncii, ci și succesul ei. În transporturi însă orice fisură în domeniul disciplinei poate avea urmări dintre cele mai grave, așa cum s-a văzut și în acest caz.

I. M., șofer cu vechime de... o lună, va compărea în fața instanței, pentru vina de a fi omorît din culpă doi oameni.

În afară de atitudinea total lipsită de răspundere a șoferului, o mare vină pentru acest grav accident îi au factorii de răspundere de la întreprinderea de transport Rovinari.

Colonel VICTOR BEDA ■

Cînd cinstea și prestigiul sînt scoase la mezat

Nevenindu-i, probabil, nici lui să creadă că se află într-o postură atît de penibilă — stare de arest preventiv — inginerul Gheorghe Diaconescu, fostul șef al fermei „Măgura" de la I.A.S. Corabia, încerca uneori să se trezească din coșmarul unei disperări reale, izbucnind fie violent-amenințător, fie mai potolit, aproape derutant.

„Am să vă reclam, să știți! O să dați socoteală pentru această jignire!...

Nu, zău, chiar credeți că am fost în stare să comit asemenea fapte?!"

„La drept vorbind — i-a replicat ofițerul D.T. de la serviciul economie al Miliției județului Dolj — și nouă ne-a fost foarte greu să ne împăcăm cu gîndul că ați fost în stare...

Avînd în vedere pregătirea, situația onorabilă, încrederea de care v-ați bucurat, nu ne-am fi așteptat..."

Într-adevăr, afirmația lui Marin Stancu din Dăbuleni, față de șeful postului de miliție că pentru două căruțe de porumb aduse acasă de pe tarlaua fermei Măgura ar fi dat 2 000 lei inginerului Diaconescu a fost privită cu îndoială de la bun început.

„Cum îți permiți să-l calomniezi pe șeful fermei? a întrebat indignat subofițerul. Ia seama la ce vorbești, pentru că aruncînd asemenea vorbe nu scapi de răspundere".

Dar M.S. a susținut în continuare, verbal și în scris, că a dat șefului de fermă 2 000 lei și că mai cunoaște și alte persoane care au luat porumb de la fermă, **plătind inginerului Diaconescu sau omului său de încredere — Vasile Cristuinea — primitor-distribuitor de materiale în cadrul fermei Măgura.**

Și spre surprinderea ofițerilor de miliție sosiți la fața locului pentru a dezlega „misterul" celor 9 căruțe cu porumb furat de la ferma Măgura, toate celelalte 8 persoane au declarat cu lux de amănunte **cum și unde s-au înțeles** cu inginerul Diaconescu asupra locului și timpului propice pentru încărcarea căruțelor cu porumb, cît li s-a pretins și cît a plătit fiecare — de la 350 la 1 000 lei căruța; cum l-a spus paznicului C.M. Oprea, de către Vasile Cristuinea să plece de lîngă grămada de porumb și să supravegheze combinele „Gloria", care staționau ceva mai încolo, în timp ce la adăpostul întunericului cele 8 căruțe erau încărcate concomitent cu porumbul recoltat de-a gata prin truda oamenilor muncii de pe combinele amintite.

Și totuși, ofițerilor de miliție nu le venea să creadă că omul vizat în declarații, șeful fermei, scosese astfel cinstea și prestigiul la mezat.

„Nu cumva cei care au luat porumbul îi poartă mai de mult vreo rancheună inginerului?" — se întrebau cei chemați să afle adevărul. „Ne-ați prins, recunosc, nu mai am ce face — avea să declare la rîndul său Vasile Cristuinea, omul de încredere al șefului de fermă. Banii primiți pe porumb l-am împărțit amîndoi (Vasile Cristuinea și inginerul Gheorghe Diaconescu — n.n.) chiar în seara aceea, în timp ce mergeam cu mașina personală către sediul fermei..."

„Eu mi-am dat seama că ceva nu este în regulă cînd au venit ăia noaptea cu căruțele și au început să încarce — avea să declare paznicul C.M. Oprea. Am și strigat la ei să plece de lîngă grămada de porumb. Dar Vasile mi-a dat dispoziție să-i las în pace și să plec la combine. Eu sînt prea mic, am făcut ce mi s-a spus..."

Așadar, nu despre ranchiună era vorba. Nu despre vreo înțelegere în vederea ponegririi omului, a cărui poziție socială, ale cărui atribute profesionale și morale îl obligau să fie integru, să fie exemplu de corectitudine — nu să se lase tentat de himera unor cîștiguri suplimentare ilegale!

Oamenii ordinii publice acționau cu prudență, ca nu cumva să se comită vreo eroare, nu cumva un om nevinovat să suporte o astfel de rușine, dar probele de vinovăție erau incontestabile.

De, necrezut și totuși cît de ușor sînt scoase uneori pe tarabă necinstei, avutul obștesc, încrederea oamenilor, onoarea personală, liniștea familiei.

MIHAI GROZAVU ■

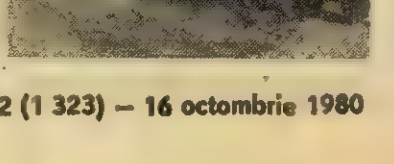

Ciupeală mică, învîrteală mare

Obișnuiți să ne facem datoria și să pretindem același lucru tuturor oamenilor pe care îi întîlnim pe traseul cotidian al existenței noastre comune, ni se întîmplă să nu băgăm de seamă micile fracturi de comportament sau marile rupturi din bugetul de fiecare zi al cetățeanului aflat în relație directă cu lucrătorii din comerț sau cu aceia care îndeplinesc anumite servicii strict necesare către populație. Indiferența aceasta sau pur și simplu ignoranța din partea noastră, comoditatea și uneori jena de oameni binecrescuți, alteori lipsa de vigilență și toleranța prost înțeleasă ne fac să trecem cu vederea abateri grave de la principiile eticii și echității socialiste, încălcări ale normelor elementare de conviețuire, comise de unii intermediari între noi și bunurile de larg consum, de unii lucrători care trebuie să faciliteze o mai bună aprovizionare a societății cu elemente de civilizație imediată. Atitudinea sinuoasă, îngăduitoare, în asemenea situații ne aduce prejudicii tuturor, reprezintă un atentat la armonia relațiilor dintre oameni în societatea socialistă — relații bazate pe egalitate și respect — și trebuie amendată ferm de către opinia publică. Tocmai de aceea vom încerca în rîndurile care urmează să dezvăluim cîteva momente edificatoare privind modul în care opinia publică sesizează erorile de comportament și de viață ale unor lucrători din comerț puși pe căpătuială pe seama cetățenilor, a cumpărătorilor, modul în care sînt sancționate necinstea și hoția. Iată rezultatele unui raid anchetă efectuat zilele trecute prin diferite unități comerciale (în special alimentare) din Capitală, cu ajutorul unor lucrători de la brigada economică a sectorului 3 miliție, din care au făcut parte între alții **maiorul V. A. și locotenentul major O. T.**

★

În complexul A-28 din Aleea Buhuși nr. 4, într-un îmbătător miros de cafea care trimite în zona Orientului Apropiat și a „plantațiilor" de cafea din **1001 de nopți,** un grup de cetățeni așteaptă liniștiți la rînd tainul obișnuit de cafea pură. Bărbați și femei de diferite virste, și chiar copii, cumpără cîteva sute de grame de praf maroniu, cald, care împrăștie împrejur aroma tabieturilor de dimineață sau de după-amiază, hrana dulce și inofensivă a bolnavilor hipotensivi, licoarea nopților albe dinaintea examenelor și predărilor de prolecte etc. Praful e turnat rapid în pachete mici și oamenii părăsesc pe rînd încinta unității cu sentimentul de ușurare că vor avea cafea pentru cîteva conversații senine cu prietenii cei mai buni. Nimeni nu încearcă în aceste momente tonice un sentiment de incertitudine, nimeni nu bănuiește că în loc de cafea adevărată vînzătoarea Maria Mocanu, sub supravegherea tutelară a gestionarului Marin Ceaușu, strecoară în pungi **Surogat.** Oamenii sînt de bună-credință pentru că văd cu ochii lor cum intră boabele de cafea prin pîlnia aparatului de măcinat și cum se face praf, nu „praf și pulbere" sau nisip ! La un moment dat intervin cîțiva lucrători ai brigăzii economice care prevalează eșantioane din pungile cumpărătorilor și le compară cu surogatele de cafea aflate în imediata vecinătate a mașinii de măcinat de unde vînzătorii toarnă cu gesturi de prestidigitatori, și pe nesimțite, praf de cafea măsluit. Cîteva ore mai tîrziu în laboratorul de criminalistică al Capitalei se constată, în urma unor analize fine, că din cele cinci probe de „cafea" prelevate în momentul descinderii miliției, numai una reprezintă cafea naturală, restul fiind falsificate iar o altă probă de cafea luată dintr-un dulap secret al gestionarului Marin Ceaușu nu conține nici urmă de cafea naturală. Dar în ziua aceea toată lumea a fost convinsă că se aprovizionează cu cafea naturală și a plătit costul real al unui produs de fapt mistificat. Cu ocazia aceleiași descinderi s-au mai găsit ascunși cu dibăcie în vestiar : 3 500 de lei nedeclarați și nedepuși ! Așa încît, pînă la urmă, în raionul **cafea-dulciuri** din complexul A-28 de pe Aleea Buhuși nr. 4 Maria Mocanu și Marin Ceaușu au băut o cafea tare, și mare, și amară pînă la fund. Vînzătoarea și gestionarul prinși în flagrant delict continuă să vîndă mai departe cafea, și ciocolată, și stafide. Sperăm însă că Direcția comercială a sectorului 3 nu-i va tolera în continuare sub semnul acestei abateri ce se poate repeta, ci va aplica sancțiunile de rigoare. Cumpărătorii fiind de-acum și ei avizați e de așteptat că și opinia lor va funcționa ca o instanță !

★

În cadrul centrului de comandă nr. 16 din complexul Titan unde se confecționează haine din piele, centru ce aparține Cooperativei blănarilor, tovarășul Ioan Floarea și-a deschis nici mai mult, nici mai puțin decît un atelier particular în care oficiază masiv, jovial și elegant în întîmpinarea comenzilor clienților de pretutindeni. Sesizați de cetățeni, cîțiva lucrători ai sectorului 3 miliție — firește, nu în uniformă ! — se prezintă să-și comande piese vestimentare din piele din... materialul gestionarului ! Și găsesc 3 haine de piele executate ireproșabil din materiale introduse în mod fraudulos de către gestionar în unitate și pentru care nu există nici o formă legală de înregistrare. Întrebat ale cui sînt hainele gata făcute și pe cine așteaptă, meșterul Ioan Floarea spune că nu-și mai aduce aminte de numele lor, de adresele lor și că nu mai știe de unde să-i ia. Cert este că pentru nici una din cele trei haine de piele nu exista bon de comandă și că marele maestru al combinațiilor argăsite și lustruite, atent la ultimele buletine meteorologice și la semnele iernii care se apropie, vrea să se îmbogățească subit sub firma cooperativei, ca un patron obișnuit să-și însușească profiturile prejudiciind atît unitatea cît și cetățenii. Desigur, în urma sancțiunilor și proceselor verbale dresate de lucrătorii miliției, lui Ioan Floarea i s-a făcut frig. Rămînînd fără haine de blană se va grăbi să-și confecționeze altele ca să-i țină la iarnă de cald, din moment ce continuă să troneze în vitrină, ca un manechin universal și jovial, fără nici o sancțiune drastică din partea cooperativei. Ce are de spus în acest sens tovarășa Dulceață, președinta cooperativei ? Se pare că Ioan Floarea s-a cam obișnuit cu mierea și crede că se poate linge în continuare pe degete.

★

Cînd în 1977, după o majorare de prețuri temporară la ouă, gestionara Elisabeta Gherheș de la unitatea nr. 72 din șoseaua Mihai Bravu a fost surprinsă la un control al miliției cu 20 000 ouă neînregistrate, se părea că pentru ea au căzut obloanele. Deși organele de miliție au sesizat forurile competente în decizii asupra caracterului ilicit al situației, eleganta și chiar frumoasa gestionară a fost „pedepsită", printr-o grațiere întîmplătoare, ca să redevină șefă de unitate în același vad. Ciudat mod de procedură din partea direcției comerciale a sectorului ! Cînd se știe foarte bine că în cazul amnistierii în cursul judecății nici un cetățean nu are dreptul să dețină funcție de gestionar timp de doi ani de la data evenimentului. Achitată de împrejurări fericite, Gherheș Elisabeta nu s-a lăsat de vechile năravuri și, de curînd, a fost din nou surprinsă în flagrant delict : vînzînd telemea de 16 lei și 60 de bani cu preț de telemea de 19 lei. Vînzătoare : Dorina Spiță și Floarea Mateescu, subalternele sale. De asemenea, tot printr-un concurs ciudat de împrejurări, cîntarele din unitate erau dereglate cu zece grame fiecare, adică porneau în măsurare de la 10 grame. Pînă acum frumoasa gestionară din Mihai Bravu s-a făcut vinovată, conform anchetelor brigăzii economice, de **înșelăciune cu privire la calitatea mărfurilor și crearea de plusuri la gestiune prin mijloace frauduloase.** Întrebată de noi de ce recidivează în contravenție și infracțiune, dă vina pe cele două colaboratoare care, pasămite, o păcălesc sau pe confuzia lesne de făcut între calitățile brînzei telemea I ? Uitînd de faptul că totuși mărfurile se primesc cu facturi exacte în care se specifică îndubitabil esența produselor și valențele lor. În sfîrșit, Elisabeta Gherheș declară că e vorba de „niște coincidențe", că nu se simte vinovată și face apel la clemența noastră, la faptul că are doi copii și că în adîncul sufletului ei este cinstită. Faptele ei demonstrează, conform caracterizării brigăzii economice, că este necinstită și se pun serioase semne de întrebare asupra aptitudinilor sale de conducător de unitate și chiar de lucrător în comerț. Ciudat e faptul că în pofida acestor antecedente Elisabeta Gherheș este menținută în funcția de gestionară și se pare că nimeni nu o poate atinge, nici măcar cu o umbră ! Pînă cînd ? Femeia aceasta bagă mîna în buzunarele oamenilor cu un suris cinematografic. Poate că e mai utilă pe un platou de filmare decît la o tejghea vînzînd brînză telemea de vacă sau de oi cu suprapreț.

★

Ne aflăm în plină campanie de aprovizionare cu produse de toamnă. Piețele sînt luate cu asalt. Gem de roadele cîmpului. Aglomerație la fiecare stand sau tonetă. E vremea dulcețurilor și gemurilor care fierb prin bucătării, dospind ca niște vulcani domestici, păziți mai ales de bunicuțe și de copii. Dar la complexul A-11 nu se găsește zahăr. Oamenii intră și întreabă din clipă în clipă dacă nu cumva a venit zahăr. Răspunsul cade invariabil ca o sentință, ba chiar ca o amenințare, în ton sec, irascibil : NU ! Întrebăm pe unul din vînzătorii raionului de măcelărie unde se află responsabilul. Ni se răspunde cu nonșalanță că e la frizer, să se tundă și să se bărbierească. Responsabilul complexului, pe nume Ioan Bouangiu, ține foarte mult la estetica înfățișării sale în fața cumpărătorilor. În vreme ce magazinul geme de lume și de... rafturi goale. Intrăm în depozit și spre surprinderea noastră descoperim cîteva zeci de saci de zahăr tos. Cîteva femei transpirate și obosite sortează zahărul și-l cîntăresc preambalîndu-l în pungi adecvate. Se află acolo, în depozit, peste 3 000 de kilograme de zahăr încă neexpus vînzării. Din ce motive ? Pentru că nu a fost încheiată acțiunea de preambalare ! Dar oare acest zahăr nu se poate vinde direct, ambalat în fața cumpărătorilor care așteaptă doar un zvon că a sosit zahăr la complex ? Iată cum se creează false aglomerații. Cele două lucrătoare din depozit preambalează zahărul cu o viteză de 380 de kilograme în patru ore. Ceea ce poate constitui o performanță. Dar cînd lucrurile se pot organiza mult mai simplu și mai direct, prin vînzarea deschisă și cîntărirea în fața cumpărătorului, de ce să se complice oare oamenii ținînd ascunsă o marfă de primă necesitate în acest sezon și purtînd oamenii pe drumuri. Dar oare situațiile acestea cînd mărfurile se află în întunericul magaziilor, nu în rafturi și la tejghea vor să însemne numai lipsă de organizare, de nepricepere și neglijență ? Fiecare caz trebuie cercetat cu grijă, fiindcă de cele mai multe ori e vorba de iscusința unor gestionari de a-și crea circumstanțele favorizante bacșișului, înșelătoriei, profitului nemuncit. Ne-o dovedește și episodul următor.

★

Se află în București o stradă, pe lîngă bulevardul Ion Șulea, care se numește Trapezului. Și fiindcă sînt multe blocuri, există, cum este și firesc, o alimentară care în limbajul „specialiștilor" are denumirea : A-27 unitatea 50.

Marți, la orele prînzului. La intrare o mașină descarcă navete cu vin. Cîțiva cumpărători își făceau mai mult de lucru — fiindcă la raionul de mezeluri nu se găsea mai nimic, iar la celălalt sector am purtat următorul dialog :

— Doresc două kilograme de zahăr.

— N-avem. După-amiază s-ar putea să ne vină.

— Ceva mălai ?

— N-avem. Poate mîine.

— O sticlă de oțet ?

— Nici atît.

Profit că drumul pînă la depozit era liber, adică nu se afla nici un lucrător prin preajmă, și că ușa era deschisă, îndrăznesc să pătrund înăuntru. Saci de zahăr și de mălai așteptau drumul rafturilor. Peste cîteva clipe lucrătoarea de la raionul de mezeluri însoțită de un tovarăș mic de statură mă invită într-un limbaj local să părăsesc depozitul.

— Auzi, băi ! Știi că n-ai voie să intri aici ? Ce dorești ?

— Eu, două kilograme de zahăr. Atîta tot. Poate și unul de mălai.

— N-avem.

— Dar în depozit sînt cîțiva saci.

— Lasă-ne-n pace. Am avut de vînzare zahăr pînă nu demult. Vino matale după ora trei și vom mai vedea.

— Nu pot. Am serviciu.

— Ce ne interesează pe noi ? Acum avem treabă. Dacă nu plecați, chem miliția. Astea-s dispozițiile. Să vindem dimineața și după-amiaza ca să nu se producă aglomerație (!?).

— Dar acum în unitate nu sînt decît cîteva persoane. Ceea ce spuneți dumneavoastră este o aberație. Spuneți că este dată în acest sens o dispoziție. Putem s-o vedem ?

— Uite ce obraznic e ! Sînt și dispoziții verbale. Lenuță, cîntărește ăstuia o liță de zahăr că nu pot scăpa de el. Iți dau o liță dar după-amiază să nu te mai prind pe aici. Să fie clar. Iar după aceea să pleci, să nu te mai prind prin depozit că-ți rup picioarele.

După ce mă legitimez, intrăm din nou în depozit. De data aceasta glasul șefului de unitate se transformă aproape brusc. Parcă ne cunoșteam de cînd lumea.

— Hai, măi frate, ce, nu puteai să-mi spui de la început despre ce este vorba ? Hai, spune cît vrei ?

Numărăm saci de zahăr. Numai în depozit, fiindcă am mai găsit și pe un coridor, se aflau 16 saci. Mălai 11 saci. Pe un coridor mai erau dosiți încă 10 saci cu zahăr, 6 de mălai și peste 150 de pungi cu mălai extra. Mai găsim și doi saci cu cafea.

— Cafea vindem. Dar acum este stricată mașina de măcinat, ne explică Ion Mihale, șeful de unitate.

Și ca o concluzie că în respectiva unitate marfa se vinde pe sub mînă, spicuim din registrul de procese verbale : „În ziua de 2 octombrie, controlul a constatat că zahărul și vinul se vînd pe sub mînă. Cîntarele de la dulciuri și mezeluri erau dereglate. În depozit s-a găsit marfă neexpusă în rafturi, cum ar fi : 600 kilograme sare, 80 kilograme măsline, 510 sticle de ulei, 450 pachete de cafea boabe și 256 kilograme stafide".

Apoi intră în scenă cei doi ofițeri de miliție care s-au aflat, deloc întîmplător, tot timpul prin preajmă. Și astfel găsim în biroul lui Ion Mihale un adevărat depozit de băuturi și bineînțeles o adevărată casă de bani. Printre sticle de băutură, unele mai pline, altele mai goale, printre globuri ale pomului de iarnă și pachete de șervețele, responsabilul găsește dosarele de intrare a mărfii. Majoritatea proceselor verbale nu existau sau erau incomplete. Socotelile erau ținute pe pungi sau pe diferite hîrtiuțe. În dulap se găsesc bani, peste 7 000 lei, care după spusele responsabilului reprezentau vînzarea de la lapte și ouă din zilele trecute. Într-o cutie se mai găsesc cinci mii de lei, în buzunarul responsabilului încă două. Totalul, peste 15 000 de lei, nu apărea înregistrat nici la casă și nici la procesele verbale.

★

La centrul de pîine nr. 398 din complexul comercial A-27 înregistrăm aproape zece cetățeni care au fost furați de vînzătoarea Dumitra Marin de cîte zece sau douăzeci de bani la rest. Un singur cetățean a primit zece bani mai puțin. Întrebată de ce vinde pîine cu suprapreț, Dumitra Marin ne spune : Avem multe pierderi și în felul acesta le recuperăm. Ce fel de pierderi ? Cînd, se știe, pîinea nevîndută care se învechește se scade din gestiune și se stringe pentru diferite pesmeturi ? Răspunsul e vag. Greșelile de rest și de comportament față de cumpărători sînt grave și clare. Ca să nu mai vorbim că pîinea nu e proaspătă. Ca să nu mai vorbim că prețurile la diferite sortimente de pîine sînt afișate aiurea. Unele nici nu sînt înregistrate pe rafturi. Cornurile se vînd la întîmplare. Constatăm cu surprindere că în depozitul unității se află sute de kilograme de zahăr tos și pudră gata ambalate care nu sînt expuse la vînzare. De ce ? Dintr-un mod bizar de a înțelege ritmicitatea vînzării acestui produs extrem de căutat în acest anotimp. Iată că vînzătoarea Dumitra Marin nu și-a înregistrat în caietul destinat special pentru aceasta suma de bani pe care o deținea în buzunar la ora întrării în schimb. Deși pentru toți lucrătorii din comerț lucrul este obligatoriu. Cum justifică deci cei 400 de lei aflați în buzunare ? Ca provenind de acasă ? Departe de noi insinuarea că i-ar fi sustras. Dar nerespectarea unor norme intrate în obligațiile lucrătorilor din comerț poate duce la sancțiuni grave. Cine nu știe să respecte pîinea ca om, nu știe să respecte nici pîinea cea de toate zilele cîștigată cu trudă de cei care vin să o cumpere pe banii lor. Imaginați-vă cîte pîini se vînd într-o zi și ce s-ar întîmpla dacă la fiecare dintre ele vînzătorul ar încasa cu zece sau cu douăzeci de bani mai mult. Nu reprezintă acest lucru un furt ? Și încă unul periculos ?

★

Fără îndoială că aceste cazuri nu sînt singulare, că ele nu constituie excepții. Am fi vrut ca în urma raidului nostru anchetă, efectuat cu organele de miliție, să fi consemnat și elemente pozitive. Evident că în comerț majoritatea lucrătorilor își fac datoria corect. Dar sînt încă mulți care se abat de la legile moralei și de la codul penal. Abaterile lor pot părea uneori mici, prejudiciile neglijabile, dar să nu uităm că prin repetare ele ajung periculos de rapid în zona cîștigurilor ilicite și uneori fabuloase. Furtul în dauna avutului obștesc și în dauna cetățeanului de rînd trebuie sancționat drastic și fără nici o marjă de toleranță. Legea e fermă în acest sens. Dar acest lucru se face printr-o acțiune temerară, perseverentă și concertată a tuturor. Să fim atenți ! Să nu ridicăm din umeri și să trecem mai departe indiferenți pe lîngă cei care aduc prejudicii cetățenilor, pe lîngă cei care fură. Trăim într-o societate în care sîntem egali în fața legii, egali în fața vieții cîtă vreme muncim cinstit și ne facem datoria în speranța unui viitor mai bun. De aceea nu au ce căuta printre noi oamenii necinstiți, hoții de bani mărunți și de timp prețios, indivizii care sînt puși pe avere, pe mărfuri dosite și vîndute la speculă, pe huzur și lux în dauna oamenilor de bun-simț și onești, a oamenilor care își fac pur și simplu datoria. Să-i sancționăm fără cruțare. Să nu închidem ochii în fața abuzurilor lor și mai ales să nu le facem jocul cu gîndul la avantajele penibile obținute uneori prin mită, pe poarta din dos sau prin aprovizionare pe sub tejghea. Să acționăm exigent, conștienți că tot ce se află în jurul nostru și tot ceea ce producem nu reprezintă proprietatea unuia sau altuia ci un bun comun.

FABIAN DUMA
SORIN POSTOLACHE

PETRU VINTILĂ — „Veneția"

Suflet de medic, suflet de părinte

Mută ca o stîncă ori zgomotoasă ca o clasă de elevi în recreație, trăită în fel și chip, după firea omului, recunoștința dă o măsură frumuseții sufletești a acestuia. Uneori, în liniștea-i aparentă, se consumă în sine, istovindu-se în propriu-i prea plin. Alteori se exprimă cu un anume patos, ca să nu vorbim de vehemență ori poate chiar agresivitatea cu care cere lumii a lua act de ea. Obisnuitele scrisori de mulțumire adresate medicilor de către foștii lor pacienți aleg, ne place să credem, o cale de mijloc, fie că sînt trimise direct, fie că fac mai întîi un ocol prin paginile de „mică publicitate" ale unor ziare, dovedind temeinicia observației că oamenii, după ce au trecut de un mare pericol, de un mare necaz, știu — cel puțin pentru o vreme — să aducă vorbele pe un fagaș mai potrivit decît înainte, să le redea prospețimea și forța de expresie pe care nu s-ar cuveni niciodată să le piarda. Rîndurile acestea au pornit de la o astfel de scrisoare. Ea e semnată de Loghin Tivig, din Tîrgu Jiu, deplin sănătos astăzi după ce prin strădania medicului Ionel Moga a fost, prin două operații, salvat dintr-o boală grea.

Încît, în urmă cu cîteva zile, am trecut prin bolta de cetățuie a intrării principale în Spitalul militar Timișoara, dincolo de al cărui prag începe o altă lume. O lume, desigur, a suferinței dar și a izbînzii supraviețuirii, care-și petrece zilele lungi și nopțile și mai lungi sub veghea necurmată a tuturor celor ce fac din munca lor o luptă pentru viața și sănătatea oamenilor. Fiindcă, se înțelege, nici la un spital militar sănătatea nu vine prin ordin. Colonelul dr. Victor Gorșcovoz, comandant al acestui așezămînt spitalicesc, cum îi spun militarii, și director, cum îi spun, incorigibili, civilii, știe, precum s-a încredințat din arhive, că venerabila clădire a slujit numai ca spital exact din 1753 încoace, fiind ea însăși o fortăreață în incinta cetății Timișoarei. Zidurile exterioare, groase de vreun metru și înalte pînă sub streașina celor două etaje, trasează conturul unui dreptunghi în al cărui spațiu se întind, de formă pătrată și riguros egale, trei curți interioare legate la rîndu-le prin două porți peste care se arcuiesc bolți ciclopice. Prima curte interioară e de fapt o grădină. Una, am adăuga cultivată cu migală de japonez. Aleea care o străbate pe mijloc trece pe sub o plasă de viță de vie încărcată cu ciorchini brumării iar pe de lături, dincolo de gardul viu, sumedenie de flori își înfrățesc culorile. E limpede, pe aici trec potecile pacienților mai visători. În a treia curte interioară e domeniul pacienților apți de ambiții sportive. Acolo se află un teren de volei, un teren de tenis. Prin curtea din mijloc își petrec timpul, se înțelege, cei nehotărîți sau pe cale să aleagă între competițiile amicale sportive și solitarele reverii în decor floricol.

Reîntorcîndu-ne la ceea ce ne interesează direct și recunoscînd că nu credem pînă la capăt în modestia cu care colonelul Victor Gorșcovoz făcea afirmația că spitalul pe care-l conduce este unul „de provincie", rămîne să subliniem mîndria cu care afirmația de mai sus continua : „dar avem șapte doctori în medicină". Cu ce, într-adevăr, dacă nu cu medicii săi renumiți, se poate mîndri un spital ? Colonelul Iacob Moldovan, de exemplu, conduce secția de chirurgie din anul 1963. Patru ani mai tîrziu el a obținut titlul de doctor în medicină cu teza intitulată „Contribuții la studiul anatomo-funcțional în etiologia și tratamentul varicocelului". Chirurg de aleasă vocație, Iacob Moldovan a desfășurat și o fructuoasă activitate de cercetare, ale cărei rezultate, de mare interes, au fost concretizate în 167 de comunicări științifice și 60 de studii publicate în reviste de specialitate românești și străine, precum : „Revista sanitară militară", „Chirurgia", „Viața medicală", „La Semane Medica" (Buenos Aires), „Journal de chirurgie" (Paris). Experiența cîștigată în cei douăzeci de ani de studii și cercetări ca și rezultatele obținute au determinat să fie preferat pentru a scrie capitolul „Varicocelul" din noua ediție a prestigioasei enciclopedii medico-chirurgicale franceze. La rîndul său, colonel dr. Ionel Moga, fost student, la Cluj-Napoca, al unor glorii ale medicinei românești, precum V. Papillian sau Iuliu Hațieganu, după un stagiu de doi ani la o unitate militară din Pitești, s-a stabilit la Timișoara unde, din 1955 încoace, și-a consolidat faima unui medic o.r.l.-ist dintre cei mai buni iar îndelungata experiență de practician i-a prilejuit și relevarea, în cadrul unor lucrări științifice, a unor aspecte inedite în domeniul medical de care se ocupă. Dar astfel de izbînzi, începem să ne formăm convingerea, pot fi aflate în oricare dintre secțiile Spitalului militar din Timișoara, unde pe de o parte datorită unor eforturi care au asigurat o dotare dintre cele mai bune iar pe de altă parte datorită abnegației personalului medical de aici și inventivității sale de a se sluji cît mai eficient de aparatura existentă, s-a ajuns la un înalt grad de profesionalism și specializare. Tocmai datorită faptului că și-a impus competența profesională, secția de oftalmologie condusă de colonel dr. Gheorghe Munteanu este solicitată de numeroși specialiști din țară în vederea colaborării privind diagnosticul și terapeutica unor boli. Această secție este cunoscută îndeosebi pentru formularea unor diagnostice foarte exacte în bolile retinei, precum și pentru succesele obținute în terapeutica acestor boli. Ea îndeplinește astăzi și funcția de for metodologic pentru cadrele medicale din țară care solicită o instruire în metodica folosirii unor procedee complexe de investigație clinică în oftalmologie, de pildă pentru toți cei care vor să lucreze fără greș după metoda „angiografiei fluoresceinice" ori să-și îmbogățească experiența în privința operațiilor de „fotocoagulare cu laser".

Încheiem aici relatarea faptelor care țin de știința strictă a medicinei pentru a adăuga numelor amintite mai sus pe acelea ale locotenenților-colonelilor Perneky Ștefan, Toader Coman și Ilie Chiș care, împreună cu maiorul Traian Condor sau căpitanul Vasile Cucuț, alcătuiesc promoția mai nouă de cadre ale spitalului. Ei, împreună cu colegii de aceleași vîrste cu ale lor, sînt „eșalonul doi", continuatorii tradiției în bună parte făurite și în bună parte moștenite de cei din primul „eșalon", despre care am vorbit deja, și care la rîndu-le știu să evoce semnificativ munca de-o viață și să omagieze memoria înaintașului lor, colonel dr. Victor Popescu, om cărula în preajma și după al doilea război mondial ! se datorează acțiunea de modernizare a spitalului și înscrierea sa în rîndul unităților medicale dintre cele mai bune din țară. Portretul său se află la loc de cinste în cabinetele cîtorva dintre actualii șefi de secții ai spitalului care continuă, totodată, frumosul gest inițiat în urmă cu cîteva zeci de ani de chiar medicul emerit Victor Popescu, de a primi spre îngrijire în Spitalul militar pe toți pacienții care provin din căminele de bătrîni ale orașului și de prin zona învecinată. Acești oameni, îndeobște fără familie, simt nu numai compasiunea dar și ajutorul concret și neprecupețit al societății noastre, materializat în întruchipări diverse, de la asistența de înaltă calificare acordată de către corpul medical pînă la meniurile întremătoare și gustoase — chiar atunci cînd nu li se pune sare — compuse de bucătarul Ilie Spătaru, maistru militar, care a adus acestui spital faima îndreptățită că se mănîncă mai bine aici decît la altele. Nu fără temei ordinea și disciplina său, ca să zicem așa, curățenia vieții în incinta acestui așezămînt medical pot fi exemplificate pînă și prin modul ireproșabil în care portarul Ion Galu își îndeplinește îndatoririle : adevărată sentinelă incoruptibilă iar nu colecționar, pe furiș, de bilete de bancă. De cele mai multe ori el este primul care-i vede cînd vin și tot el este ultimul care-i vede cînd pleacă pe toți cei ce-și caută aici sănătatea. Și tot el este omul care orînduiește scrisorile de mulțumire, zilnic, pentru fiecare secție cîte un teanc. Scrisori închizînd în cîte-un scris tremurat speranța renăscută a lumii, asemeni soarelui care, răsărind, se-acoperă de lumină.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Aici se vorbește o singură limbă: a muncii înfrățite

(Urmare din pagina 1)

podzolice, care ocupă peste 70% din suprafața totală, cît și structurile de proprietate au făcut ca recoltele să fie foarte slabe. Mi-aduc aminte foarte bine că anii în care se obțineau la noi 700—800 kg grîu sau porumb la hectar erau socotiți „buni". În plus, calamitățile naturale, secetele, inundațiile, fără a mai vorbi de boli, de pildă tuberculoza și altele, care făceau ravagii în Țara Oașului indeosebi, îi sileau pe țărani să-și părăsească gospodăriile și, cum spune românul, să-și ia lumea în cap. Dealtfel nici la oraș lucrurile nu stăteau mult mai bine. Sînt fiu de muncitor de la „Unio" și mi-am trăit toată viața în municipiul Satu Mare. Nu cu mulți ani în urmă, copiii mergeau la școală desculți, cu hainele peticite și de multe ori flămînzi. Toate acestea nu fac parte dintr-un trecut îndepărtat, mulți din noi — și nu din generația vîrstnică ! — au trăit aceste realități. Adevărat, ele par ireale azi, cînd Satu Mare a devenit un județ cu profil industrial-agrar. Din 1977 a intrat în rîndul județelor cu dezvoltare medie, realizînd o producție industrială de peste zece miliarde de lei. O comparație aparte pilduitoare : producția industrială a județului este de 60 de ori mai mare decît în 1938 și de patru ori mai mare decît în 1968. Producția agricolă a crescut de 2,4 ori în ultimii 15 ani. Reiese astfel că îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului județul a cunoscut o dezvoltare accelerată.

— În ce mod s-au concretizat indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în repetatele vizite pe care le-a făcut în județ ?

— După vizitele secretarului general din 1968, 1969, 1970 și cu alte prilejuri mai recente, printr-un dialog fructuos la fața locului cu locuitorii din municipiul Satu Mare, Carei, Negrești-Oaș, comunele Odoreu, Livada, Petrești s-au stabilit măsuri care au impulsionat puternic viața economică și socială. Înșeși cifrele amintite mai sus oglindesc, în măsură însemnată, materializarea indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu.

— Lucrarea dumneavoastră de doctorat în economie se intitulează „Pregătirea și perfecționarea forței de muncă, factor al eficienței economice și sociale în județul Satu Mare". Studiind nolanul de date care probabil v-au stat la dispoziție, nu ați fost care frapat și de unele aspecte la care nu vă așteptați ?

— Întîi să amintesc contextul. Practic, s-a rezolvat problema utilizării forței de muncă. Avem azi în județ 458 personal muncitor la 1 000 locuitori (în această ultimă cifră se cuprind și copiii și bătrînii). În școli învață peste o sută de mii de elevi, deci fiecare al patrulea cetățean al județului învață. Eu însumi am fost izbit de faptul că, după cum a reieșit din statisticile consultate, încă din 1978 locuitorii județului aveau în medie peste zece clase. Am căutat, de asemenea, să stabilesc corelații **măsurabile** între gradul de educație și productivitatea muncii și am constatat că productivitatea în uzină a unui absolvent de liceu de specialitate, datorită orizontului său mai larg, curiozității, inițiativei și creativității tehnico-științifice, este considerabil mai mare decît acea a unui operator calificat la locul de muncă. (Nu e cazul să citez aici cifrele exacte, importantă este realitatea saltului înfăptuit în domeniul educației.) Un alt aspect : de regulă, ne preocupăm mai mult de efectele învățămîntului asupra producției și mai puțin asupra comportamentului în societate, neglijînd intructiva faptul că de gradul de instrucțiune depind adesea și gradul de participare la dezbaterea și rezolvarea treburilor obștești, creativitatea în producție. Și în acest sector se remarcă în județ progrese notabile. Un alt aspect : oare așa-zisa muncă neproductivă a medicului, bunăoară, nu este și ea productivă, în sensul că — dacă e bine pregătit și lucrează conștiincios — el readuce mai repede în circuitul activ, productiv un număr mai mare de cetățeni ? Am argumentat cu cifre luate din viața județului. Am amintit toate acestea nu pentru că socot că merită stăruit asupra lucrării în sine, ci pentru că și ea evidențiază, poate într-un mod ceva mai puțin obișnuit, progresele realizate în puțini ani de un județ în care pînă mai ieri o jumătate din populație nu știa să scrie și să citească.

— Cum se vădesc aceste metamorfoze în comportamentul de zi cu zi al cetățenilor ?

— Să vă dau un exemplu aparent mărunt, dar sugestiv. Acum vreo opt ani mă aflam la Negrești-Oaș. Am observat că muncitorii de la „Integrata" tresăreau la fiecare cursă a suveicii ; îi supărau, parcă, loviturile suveicii, zgomotul industrial. Oșenii obișnuiți cu munții lor aproape că se speriau de munca industrială. Azi și-au schimbat reflexele, au pus cu adevărat stăpînire pe mașinile pe care le mînuiesc cu îndeminare. Dacă e vorba să vorbim de metamorfoze, ar fi însă nejust să ne referim numai la Țara Oașului, căci nu la ea se reduce județul. Închipuiți-vă că la Carei — pînă mai ieri un orășel de cîmpie, care în afara vechiului castel nu avea nimic deosebit față de alte zeci și sute de așezări obscure — se dezvoltă azi o industrie, s-au construit zeci mii de apartamente, inclusiv un bloc turn. Un bloc turn la doi pași de cîmp ! La țară, și chiar la Satu Mare (vorbesc de familiile muncitorești), copiii dormeau trei și patru într-un pat ; azi mulți săteni au case cu săli de baie și tot confortul. În ultimii 15 ani s-au mutat în locuințe noi o sută de mii de locuitori, adică echivalentul aproximativ al populației municipiului Satu Mare. Aș vrea să subliniez că tot ce s-a înfăptuit, sub conducerea partidului, se datorește muncii înfrățite. Oameni ca maistrul forjor de la „Unio" Mihai Pop, Erou al Muncii Socialiste, tehnicianul Ion Strango, Erou al Muncii Socialiste, de la Întreprinderea de prelucrarea lemnului, croitoreasa Agneta Papp, de la Întreprinderea de confecții „Mondiala", președintele C.A.P. Urziceni, Francisc Müller, și alții vorbesc — după cum plastic se exprima tovarășul Nicolae Ceaușescu aci, la Satu Mare, în 1976 — o singură limbă, **limba muncii.**

— Vă aflați în prezent în pragul noului cincinal. Pe ce se va pune accent, în ce secioare credeți că va trebui să se acționeze mai energic, mai eficient decît pînă acum ?

— Industria județului s-a dezvoltat mult în ultimii ani și în viitor accentul va cădea pe latura **intensivă** și mai puțin pe cea extensivă. Practic vorbind, cu baza materială **existentă** intenționăm să sălțăm producția industrială a județului de la 13,6 miliarde de lei în 1980 la 22 miliarde de lei în 1985. Nu va fi uitată nici industria mică, în special în mediul rural. Mă gîndesc la lemn, textile, ceramică. Este imperativ să se îmbunătățească și prestările de servicii. În prezent, un țăran trebuie să meargă la oraș pentru un televizor defect, uneori și pentru reparatrea unei perechi de pantofi ; peste o jumătate din localitățile rurale sînt lipsite de serviciile necesare : unele comune nu au nici măcar o frizerie ! Așadar, în viitorul cincinal se va acorda o atenție sporită serviciilor, componentă importantă a calității vieții. Problema de bază rămîne însă dezvoltarea agriculturii. Am convingerea că pămîntul nostru poate produce mai mult.

— În ultima vreme și chiar în anul acesta, județul a avut de suferit de pe urma calamităților naturale. Ce s-a întreprins și ce se va mai face pentru a se preveni urmările unor fenomene naturale pe care nu le putem „anula", dar cărora le putem limita consecințele ?

— S-a investit mult în îmbunătățiri funciare, în îndiguiri, desecări. Vor fi continuate aceste lucrări prin efort comun, prin colaborarea dintre Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și forțele locale. În maximum doi ani sperăm să nu mai fim tributari capriciilor naturii. De asemenea, trebuie să sporim gradul de valorificare a producțiilor agricole. Culegem fructe, le ambalăm în lăzi, dar nu le valorificăm cum se cuvine, producem puține sucuri, conserve etc. Se vor lua măsuri și în această direcție. În fine, tot pentru valorificarea superioară a resurselor locale — obiectiv primordial pus în fața noastră de conducerea partidului — avem în vedere o mai eficientă folosire a apelor geotermale. Există în județ cîteva puțuri forate în scop prospectiv-geologic. Aceste ape, avînd temperaturi de 60—70 grade, pot fi valorificate în agricultură, în sere și solarii. Sîntem pe cale de a instala asemenea unități, adoptînd însă soluții noi, economicoase. Există o experiență bună în alte județe, pe care însă noi nu am folosit-o suficient.

— La ce soluții noi se gîndesc specialiștii ?

— Se intenționează ca în solariile care vor funcționa cu apă geotermală să se renunțe la scheletul metalic și de sticlă și să se recurgă la straturi duble din polietilenă, susținute de grinzi subțiri și structuri ieftine de lemn. Între aceste folii va curge continuu o perdea de apă caldă furnizată „gratuit" de zăcămîntul de apă geotermală. În concluzie, cincinalul viitor trebuie să constituie un pas înainte în **ridicarea calității vieții, în valorificarea superioară a resurselor locale și, în primul rînd, a principalei noastre bogății, munca vie a sătmărenilor, a calităților lor morale ce dăinuie din veacuri:** hărnicia, spiritul de dreptate, cinstea, demnitatea.

EDIȚIE SPECIALĂ

Totul despre POPULAȚIA ROMÂNIEI

România țintește țărmurile viitorului prin oameni și pentru oameni și, firesc, în temeliile politicii ei demografice aflăm o largă deschidere umanistică, o concepție unitară și limpede, științific determinată, despre care nu greșim afirmînd că și-a conturat obiectivele, țelurile, mai cu seamă în deceniul ce se încheie acum. Iar reperele cele mai importante ale acestui proces, desigur, ni le oferă crearea, în 1971, a Comisiei Naționale de Demografie, ca organ al Consiliului de Stat căruia îi revine sarcina studierii problemelor populației și formularea de propuneri privind politica demografică, ca și convocarea la București, în august 1974, a Conferinței Naționale a Populației, organizată sub egida Națiunilor Unite. La succesul acestei conferințe, România a contribuit efectiv, nu numai prin calitatea ei de țară gazdă, ci, înainte de toate, prin viziunea generoasă afirmată în documentele finale adoptate atunci, mărturisită cu deosebire în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu prilejuită de eveniment. „**Problemele demografice, planificarea dezvoltării populației** — sublinia secretarul general al partidului nostru — **se pun în mod diferențiat de la un continent la altul, de la o țară la alta, în unele fiind necesară o creștere mai accentuată a populației, iar în altele o diminuare a creșterii. Soluționarea în mod corespunzător a acestor probleme aparține fiecărei țări. O condiție esențială pentru soluționarea problemelor populației este lichidarea subdezvoltării, apropierea nivelurilor de dezvoltare, crearea unor relații de echitate, egalitate și colaborare activă între toate continentele și statele globului, înfăptuirea unei păci trainice pe planeta noastră**".

Ulterior, la 5 ianuarie 1977, s-a desfășurat în România ultimul recensămînt al populației și al locuințelor, minuțios pregătit, în baza unei experiențe temeinice în domeniu. „Trebuie precizat — remarcă Vladimir Trebici în lucrarea **Demografia**, recent apărută — că recensămintele din țara noastră se caracterizează, în numeroase cazuri, prin soluții originale, ingenioase și care au devansat tehnica și metodologia din țările mai dezvoltate". Totodată, se cere evidențiat faptul că, prin inovațiile metodologice și organizatorice, prin numărul sporit al caracteristicilor de înregistrare, acțiunea la care ne referim s-a dovedit a fi cea mai cuprinzătoare de pînă acum, cuprinzătoare fiind și obiectivele programului demografic național, ca parte integrantă a Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism: „...vor fi luate măsuri corespunzătoare în vederea asigurării unui spor demografic normal, realizării unei proporții juste de vîrstă a populației, menținerii tinereții poporului nostru. Se va aplica cu consecvență o politică de sporire a natalității, de ajutorare a copiilor și familiilor cu mulți copii, astfel încît în 1990 populația României să ajungă la cel puțin 25 milioane de locuitori, iar în anul 2000 — la circa 30 milioane".

> **„Viața demonstrează că problemele populației trebuie analizate în strînsă legătură cu evoluția relațiilor internaționale, pornindu-se de la realitatea că în zilele noastre se mai mențin încă raporturi inegale și inechitabile, de dominație și asuprire, atît pe plan național cît și pe plan internațional".**
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

La 5 ianuarie 1977, numărul populației noastre s-a ridicat la 21 559 416 locuitori, iar în aprilie 1979 am trecut peste pragul cifrei rotunde de 22 milioane. Perspectiva certă a îndeplinirii întocmai, din punct de vedere cantitativ și calitativ, a programului nostru demografic este garantată de însăși grija acordată de partid și de stat omului concret, condițiilor sale de viață, aspirațiilor lui materiale și spirituale. Materializată în dinamismul nostru economic, în evoluția spre cote înalte de prosperitate a contextului social românesc, în caracterul umanist și stimulativ al tuturor legilor și normativelor aflate în relație nemijlocită cu problematica demografică, această grijă a rodit ritmuri și realități pe care statistica le divulgă ca fiind revelatoare și tonice la scară planetară. Într-un sfert de veac decisiv în ceea ce privește recuperarea unui timp pierdut prin mari și copleșitoare vicisitudini istorice, populația țării noastre a sporit de 1,1 ori, răstimp în care, la rîndul lor, venitul național, producția industrială, producția agricolă și exporturile noastre au sporit de 8,6, 12,9, 4,8 și, respectiv, 12,7 ori. Sînt ritmuri care lasă mult în urmă cadențele înregistrate pe plan mondial și expresia lor cifrică rezumă realități superlative de vigoare și semnificație socială.

Dar nu este mai puțin adevărat că, într-o etapă calitativ superioară a efortului de dezvoltare, se impune și necesitatea unei politici demografice care să țină seamă de dimensiunile tuturor proiectelor noastre. Venitul național pe un locuitor urmează să crească de 2,2—2,4 ori în 1985 față de 1975, obiectiv care implică o densitate considerabilă a muncii și, în acest scop, planificarea economică se cere dublată de o înțeleaptă planificare a resurselor umane. Apare firească și legitimă accelerarea ratei de creștere a populației, prin măsuri adecvate, capabile să diminueze eficient mortalitatea și să conducă la creșterea dorită a natalității. Multitudinea factorilor ce se cer luați în considerație — economici, educaționali, sanitari, privind mediul ambiant etc. — presupune desfășurarea unei strategii globale și trebuie remarcat că această strategie derivă din însăși concepția socială care ne guvernează progresul. „Dacă avem în vedere un singur obiectiv al politicii demografice, natalitatea, — relevă Vladimir Trebici —, atunci ea are un caracter **pronatalist**: stimularea natalității, ocrotirea mamei și copilului, protejarea familiei, ca nucleu de bază al societății, redimensionarea familiei în concordanță cu tradiția și valorile culturale ale poporului român". Iar celelalte obiective, printre care îmbunătățirea structurii pe vîrste a populației, distribuția ei teritorială optimă, raționalizarea fluxurilor migratorii, dezvoltarea armonioasă a orașelor și comunelor, deopotrivă majore, reflectă preocupări de durată, cu bătaie lungă, cum lungă este bătaia însăși a tuturor demersurilor noastre prospective.

Nu întîmplător, oferind lumii, și din acest punct de vedere, un exemplu de luciditate și coerență, România își regăsește ideile și faptele încorporate în chiar **Planul mondial al populației**, adoptat în august 1974 la București: „Scopul esențial al dezvoltării sociale, economice și culturale, din care fac parte integrantă obiectivele și politicile demografice, este de a îmbunătăți nivelul de viață și calitatea fiecărui om. Populația este bunul cel mai de preț din lume".

MIHAI PELIN

Ce ne spune ultimul recensămînt

■ În ultima jumătate de secol, populația din mediul urban a crescut cu 7,9 milioane persoane. Numărul orașelor a crescut în această perioadă de la 142 la 236, urmînd ca la sfîrșitul acestui cincinal să ajungă la 365.

■ Datele recensămîntului populației din 1977 au arătat că ritmuri rapide de creștere a numărului locuitorilor au înregistrat (comparativ cu 1966) un număr mare de municipii și orașe, din care 11 și-au dublat populația: Bălan, Slobozia, Rîmnicu Vîlcea, Motru, Plopeni, Slatina, Vaslui, Mangalia, Tîrgoviște, Pitești, Miercurea Ciuc. Semnificativ este faptul că dintre acestea șapte sînt capitale de județ.

■ **Orașul cu structura cea mai tînără a populației a fost, după datele ultimului recensămînt, orașul Bălan, unde din 100 de locuitori 36 sînt copii sub 15 ani și numai două persoane au peste 60 de ani.**

■ În orașe ca Dr. Petru Groza, Plopeni, Bălan predomină populația de sex masculin, iar în orașe ca Cisnădie și Buhuși predomină populația de sex feminin.

■ După ultimele date demografice, pentru cele 200 mii căsătorii încheiate anual, vîrsta medie la încheierea căsătoriei la persoanele de sex masculin a fost de 26,9 ani, iar la persoanele de sex feminin de 23,7 ani, ceea ce în medie înseamnă că diferența de vîrstă la căsătorie între soți este de 3,2 ani.

■ **Numărul muncitorilor industriali a crescut de la 640 mii în 1950 la peste 2,9 milioane anul trecut, adică de aproape 5 ori. În ramurile cheie ale industriei, cu un înalt nivel de tehnicitate și de productivitate a muncii: construcții de mașini și prelucrarea metalelor, chimia, energia electrică și termică, metalurgia își desfășoară activitatea jumătate din totalul muncitorilor industriali, față de numai 30 la sută în 1950.**

■ **În anul 1938 peste 70 la sută din clasa muncitoare lucra în 8 centre industriale, printre care București, Brașov, Ploiești, Reșița, în timp ce în multe județe practic nu erau muncitori. În anul 1979 în nici un județ numărul personalului muncitor ce revenea la 1 000 de locuitori nu se situa sub 150, iar în 21 de județe se aflau peste 300 la 1 000 de locuitori.**

■ În perioada 1960—1979, numărul personalului muncitor de sex feminin s-a mărit de la 870 mii la circa 2,7 milioane, adică de circa 3 ori. Ponderea femeilor în totalul personalului muncitor a ajuns în 1979 la 37 la sută față de 26,9 la sută în 1960.

PRODUCĂTORII BUNURILOR MATERIALE

MUNCITORII

Fiecare al patrulea locuitor al țării este muncitor. Fiecare al doilea cetățean ocupat în muncă este muncitor. De sub semnul năzuinței, activitatea industrială a trecut în imperiul vocației. Ceva mai puțin de șase milioane de lucrători adaugă decisiv avuției țării în fiecare an, prin muncă nemijlocită, pricepere și nu de puține ori prin eroism, o valoare nouă de peste 450 miliarde lei, într-un ritm de patru ori mai mare decît în S.U.A. și Canada, de trei ori mai mare decît în Italia și Franța. Ei produc 48 milioane tone cărbune, 15 milioane tone oțel, pe locuitor, producția de oțel a ajuns să fie mai mare decît în S.U.A., 18 milioane tone de ciment, 72 miliarde kWh, 117 milioane perechi încălțăminte, 80 000 tractoare și așa mai departe. Mai mult de jumătate din numărul muncitorilor industriali își desfășoară activitatea în ramuri cheie cu un înalt nivel de tehnicitate și productivitate : construcții de mașini și prelucrarea metalelor, chimie, energie electrică și termică, metalurgie.

180 de mari platforme industriale răspîndite pe întreg teritoriul țării produc și reproduc în flux neîntrerupt nu numai oțel și ciment, ci și o mereu reînnoită calitate a muncii. În 15 ani, numărul muncitorilor calificați prin diferite forme de școlarizare a crescut cu peste două milioane. Decalajul față de țările puternic industrializate în ce privește venitul național pe locuitor s-a micșorat de aproape patru ori. Două treimi din populația țării s-a mutat în peste patru milioane locuințe noi. Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă. Pîine mai bună și mai multă, muncitori mai mulți și mai buni. Producția de energie electrică a crescut pe locuitor de peste 23 de ori, producția de oțel de peste 17 ori... Muncitorul consumă astăzi în plus față de acum 30 de ani peste 46 kg. de carne, 93 litri lapte, 210 ouă, 24 kg. zahăr, 100 kg. de legume, 43 kg. de fructe, 16 mp. de țesături etc. Din retribuția medie de astăzi se pot cumpăra față de acum 30 de ani cu peste 800 de pîini mai mult.

Parcurg coloana de cifre indicînd distribuirea muncitorilor pe județe în anul 1950. Nici un județ, cu excepția municipiului București, nu este însemnat în județe cu numărul 100 000. Doar trei județe, Timiș, Prahova și Brașov trec cu puțin peste 50 000. În vreme ce altele, Sălaj, Olt, Gorj, Botoșani, Bistrița-Năsăud, Vaslui, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Covasna, Satu Mare figurează cu cifre simbolice între 5 000 și 13 000 muncitori. Astăzi, Sălajul de pildă dispune de forța muncitorească a Hunedoarei anului de referință, Oltul este de două ori mai puternic decît Clujul de atunci, Gorjul de patru ori mai bine înzestrat decît era Galațiul de odinioară, Botoșanii sînt la paritate cu Prahova, astăzi centrul industrial cel mai numeros al țării, Bistrița este de o dată și jumătate mai puternică decît Sibiul, Vasluiul întrece Timișul, pe atunci zona cea mai bine reprezentată din punctul de vedere al numărului muncitorilor. Vrancea este de trei ori mai populată muncitorește decît Iașiul și așa mai departe. 24 de județe au peste 100 000 de muncitori, 7 dintre ele depășind 200 000. Consecința firească și concretă a politicii de industrializare se oglindește semnificativ în creșterea retribuției medii de la 337 lei în 1950 la 2 256 în 1980.

„Trebuie să avem în vedere faptul, arăta secretarul general al partidului la Congresul al II-lea al consiliilor populare, că în deceniul 1970—1980 am acționat pe un front deosebit de larg, asigurînd o înaintare și o puternică dezvoltare în toate domeniile. Exprimîndu-mă în termeni militari, aș putea spune că, în această perioadă, obținînd victorii hotărîtoare, am parcurs distanțe mari, cu caracter strategic ; acum este necesar să acționăm pentru consolidarea cuceririlor și victoriilor realizate. Să consolidăm acest spațiu uriaș care ne desparte de perioada din trecut — mă refer la dezvoltarea economico-socială. Am mers înainte ; dacă ne-am compara cu forța României din trecut, putem spune că aceasta este de cîteva ori mai mare, România este astăzi de cîteva ori mai bogată, mai puternică. Dar este nevoie să consolidăm această înaintare, aceste cuceriri, pentru a crea condiții de a continua ofensiva pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru victoria comunismului în România". Pe frontul deosebit de larg al acțiunii politice partidului au apărut noi localități urbane, numărul lor fiind în 1980 de 365 față de existentul de 148 în 1950. Au fost consolidate și modernizate orașele vechi, în 15 ani un mare număr de municipii și localități urbane dublîndu-și populația Bălan, Slobozia, Rîmnicu Vîlcea, Motru, Plopeni, Slatina, Vaslui, Mangalia, Tîrgoviște, Pitești, Miercurea Ciuc și altele. În același interval de timp s-a construit pentru fiecare persoană un metru pătrat locuibil în plus, ceea ce însumează o suprafață echivalentă cu fondul locativ total al municipiilor București, Timișoara și Hunedoara la un loc. Procesul de urbanizare — în acest an populația urbană a depășit jumătatea țării — a atras în procesul muncii industriale un număr mare de femei, ponderea acestora în totalul personalului muncitor atingînd în 1979, 37 la sută, adică două milioane șapte sute de mii de femei.

Revin și îmi spun că toate aceste date au amploarea și înălțimea unui uriaș val dar care sugerează numai adîncimea fără a reuși s-o exprime. Reține din cuvîntarea secretarului general în fața primarilor o cifră : 34 la sută. Ea reprezintă creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei în următorul cincinal. Este și aceasta o parte din procesul de „consolidare a cuceririlor și victoriilor realizate" : trecerea la o nouă calitate, dar nu o calitate nouă a materiilor prime și energiei, ci a celor care le folosesc transferîndu-le valoarea muncii, gîndirii și abnegației lor, o nouă calitate a omului muncitor, capabil să se autoconducă și autogestioneze economic în cadrul democrației revoluționare al cărei cuvînt de ordine este eficiența. Cuvintele mari au fost descăunate din rangurile lor abstracte. Omul muncitor este omul eficient. Clasa conducătoare nu se mai nutrește din drepturile consfințite în legea fundamentală a țării ci din însăși știința ei de a face să rodească fiecare leu cheltuit din programele de automatizări și mecanizări, din știința conducerii treburilor țării, din noua calitate a vieții ei.

NICOLAE CRISTACHE

ȚĂRANII

După eliberare, schimbările din viața țăranilor au fost mai de esență decît în alte domenii. De ele au beneficiat trei sferturi din populația țării. În 1950 aceasta era și ponderea țăranilor. Pînă și celor care au trăit aceste schimbări nu le vine să creadă că ele s-au petrecut în nici o viață de om.

Înainte de a vorbi despre țăranii de astăzi, ne simțim obligați să ne aducem aminte de cei de acum 30 de ani, țărani care am fost noi înșine și mamele și tații noștri și mai întotdeauna bunicii și străbunicii noștri.

Se sculau înainte de a se crăpa de ziuă și se culcau după ce vitele erau hrănite și adăpate. Zi-lumină e puțin spus. O muncă dură, epuizantă, începută din copilărie și care se repeta an de an, într-un ciclu neschimbat, care parcă nu ținea seama că lumea progresează.

În jurul mesei, pe care se puneau invariabil mămăliga, ceapă, brînză, lapte și, dacă omul era mai înstărit, ouă și slănină, se strîngea seara întreaga familie. Grija zilei de mîine, grija de o viață a țăranului. Mai trecuse o zi în care avuseseră ce pune pe masă. În așteptarea unor vremuri mai bune, trebuia să supraviețuiască. Să aibă copiii ce mînca ! Din cînd în cînd, după lungi dezbateri și frămîntări, unul dintre acești copii era trimis la școală, la oraș. Toată familia se aștepta muncind să-l țină în internat sau în gazdă și să-i plătească taxele. Ceilalți copii rămîneau acasă și, de sărbători, părinții le aduceau de la tîrg cîteva bucăți de zahăr și o franzelă. Pentru că sosea vremea cînd puținul pămînt pe care îl avea familia să fie împărțit între frați, unii plecau la oraș și se băgau ucenici pe unde puteau, încercînd de mici să-și facă un rost și să nu mai fie povară pentru ai lor. De multe ori, copiii plecați din sărăcia satelor au ajuns oameni de frunte ai țării : cărturari, artiști, muncitori, conducători.

Fiecare bucată de pîine, fiecare pas înainte spre viața de astăzi, poporul l-a făcut prin munca sa de zi cu zi, prin truda lui fără preget.

Cu toată munca lui, în condițiile de cruntă exploatare în care trăia, țăranul nu putea să scape de sărăcie. „Sînt sărac și n-am nimic / Decît pielea pe buric", așa se jeluia într-un cîntec popular unul dintre țăranii noștri.

Numai cei ce nu cunoșteau viața satului, realitățile lui, își făceau despre el o imagine idilică, de duminică. Biserica, o școală primară, o moașă și cîteva crîșme astea erau instituțiile satului.

Care sînt întîmplările cele mai semnificative din viața țăranilor ? La care să ne oprim ? Ce să spunem mai întîi despre țăranul zilelor noastre ?

Schimbările profunde au început odată cu colectivizarea agriculturii, cînd țăranii și-au schimbat felul de a munci și de a-și trăi viața. Satele trec astăzi printr-un profund proces de urbanizare. În ultimii 30 de ani, numărul localităților urbane a sporit de la 138 la 365. Electrificarea satelor ține de domeniul trecutului. În fiecare comună funcționează un dispensar medical. Dacă în 1948 numai 6,5 la sută din copii se nășteau în unitățile de ocrotire a sănătății astăzi procentul lor este de 99 la sută. Mortalitatea infantilă a scăzut de 5—6 ori. În ultimii 25 de ani durata medie a vieții a crescut cu 6 ani. Tuberculoza, podraga, gușa endemică, boli de masă ca urmare a condițiilor în care se trăia, au fost eradicate.

Setea de învățătură a țăranului a fost rezolvată simplu. Dreptul la învățătură a devenit obligație. Nu există astăzi în România un copil, indiferent în ce sătuc ar trăi, care să vrea să învețe și să nu aibă posibilitatea. Învățămîntul obligatoriu de 10 clase, burse, manuale gratuite, totul a venit în sate, în mijlocul țăranilor.

În ultimii 5 ani în mediul rural s-au construit o sută de mii de case, din care trei sferturi ridicate cu forțe proprii. În sate întregi toate casele sînt noi. În agricultură își desfășoară activitatea 42 000 de specialiști, din care 24 000 cu studii superioare.

Mecanizarea agriculturii a transformat munca fizică și slab productivă a pămîntului. Zeci de mii de tractoare, cultivatoare, semănători, combine au transformat fața agriculturii noastre. Deși numărul persoanelor ocupate în agricultură a scăzut ajungînd să reprezinte doar a treia parte din populația ocupată a țării, producția globală a agriculturii este cu 30 la sută mai mare decît în perioada 1971—1975 și de 4,1 ori mai mare decît în 1950. Față de 1966, recoltele medii la hectar la grîu, porumb și cartofi s-au dublat.

Țăranul s-a transformat cu rapiditate și dezinvoltură într-un om modern, cu vederi noi, într-un tehnician. S-a încadrat firesc în procesul de industrializare, de urbanizare. Mulți s-au calificat la locul de muncă, au ajuns muncitori de înaltă calificare, maiștri, ingineri.

Țăranii sînt astăzi oameni informați care știu ce se întîmplă în lume. Nu mai trăiesc îngrămădiți în bucătărie. În camerele de la față se află radioul și televizorul, acolo își fac lecțiile copiii și se află biblioteca cu zeci și sute de cărți pe care țăranii nu numai le cumpără, ci le și citesc. Își născocesc singuri microhidrocentrale, instalații de biogaz și eoliene. Călătoresc, merg și sînt trimiși la băi și la tratamente gratuite în stațiuni. Își cumpără autoturisme pe care le garează în curte.

Unii dintre ei s-au transformat atît de mult încît au uitat că încă mai sînt țărani și că trebuie să producă mai mult decît consumă, au uitat că indiferent de ce se întîmplă, recolta nu trebuie lăsată pe cîmp și că fiecare metru pătrat de pămînt trebuie să producă.

Mulți dintre tinerii care plecau din sat pentru că le plăceau tehnica și industria se întorc înapoi. Meseriile tehnice pe care le-au învățat își găsesc acum aplicabilitatea în stațiunile de mașini, la irigații sau în munca de zi cu zi în cooperativele agricole de producție sau în întreprinderile agricole de stat.

Micșorarea numărului oamenilor ocupați în agricultură a scăzut și va mai scădea. Este un proces firesc ca urmare a mecanizării, a creșterii productivității muncii și a urbanizării așezărilor rurale. Uriașa diferență dintre sat și oraș, care exista pînă nu demult, s-a micșorat. În multe privințe țăranul duce astăzi o viață mai completă decît orășeanul.

Politica partidului în privința egalității muncii în fața vieții își spune cuvîntul. Dacă trăiești în locuri izolate, în vîrf de munte, în deltă, în Oaș sau în Cîmpia Bărăganului ai dreptul și trebuie să duci aceeași viață ca toți oamenii țării. Este pus în practică dreptul la o viață demnă, civilizată, plină de cele mai nebănuite perspective.

OPREA GEORGESCU

Procese și tendințe în starea populației

Profesorul universitar doctor Mircea Bulgaru s-a născut la 8 februarie 1926, în comuna Cotușca (Botoșani). A absolvit liceul la Botoșani. Academia de studii economice la București, de asemenea, Institutul economic-statistic din Moscova. Este șeful catedrei de cibernetică economică de la Academia de studii economice, membru al Comisiei naționale de demografie, membru al Uniunii internaționale pentru studiul științific al populației.

Autor a peste 200 lucrări, articole și studii de specialitate, publicate în revistă din țară și străinătate. Reținem cîteva titluri : **Populație și dezvoltare economică ; Venitul național și factorii de creștere ; Analiza agriculturii ; Dezvoltarea complexă și echilibrată a economiei naționale** și altele.

Decorat de trei ori cu Medalia Muncii, decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a, Ordinul Steaua R.S.R. clasa a IV-a.

Membru al P.C.R. din anul 1939.

— Deci, stimate tovarășe profesor Mircea Bulgaru, despre AVUȚIA SUPREMĂ A FIECĂREI NAȚIUNI ; adică despre oameni, despre populație. Sau, ca să ne amintim de expresia consacrată a unui sociolog, despre „OMUL la plural !"

— Accept dialogul pe această temă, dar cu o condiție : integrînd populația de la început în contextul întregii noastre dezvoltări economico-sociale. În sensul că populația nu poate fi gîndită izolat de dezvoltarea noastră, populația constituind factorul esențial al dezvoltării și beneficiarul final a tot ce se realizează și se produce în România.

— Înseamnă că între POPULAȚIE și DEZVOLTARE există o relație de interdependență. Cum se manifestă ?

— Dezvoltarea, știm, influențează populația, dar în același timp populația dimensionează și influențează dezvoltarea economică. Cum ? Prin resursele demoeconomice, adică resursele de muncă, prin acea parte a populației care participă la procesul făuririi bunurilor materiale, de servicii, cercetare științifică și asigură promovarea progresului tehnic în toate zonele activității umane.

— Judecînd după progresele economici românești, mai ales în acești ultimi 15 ani, cum se poate măsura în termeni cantitativi relația : populație — dezvoltare ?

— Problema e foarte importantă pentru că, pe plan mondial, cu aceste aspecte se confruntă azi omenirea : dacă examinăm pe o perioadă mai lungă a construcției noastre socialiste cele două variabile fundamentale, populație — dezvoltare, și vrem să le exprimăm în raport cantitativ, rezultă că populația noastră marchează pe ansamblu o creștere medie anuală aproximativ de 10 la sută, în timp ce venitul național, bază a dezvoltării, înregistrează o creștere, în același interval, de 8—9 la sută. Se dovedește deci menținerea unor ritmuri înalte ale dezvoltării, crearea a numeroase locuri de muncă și, pe această bază, atragerea populației în circuitul dezvoltării, în ultimă analiză a valorificării superioare a resurselor noastre umane.

— Ați spus : „resurse umane". Nu vi se pare cam nepotrivit acest termen ; violent chiar ? Cum, omul devine, în limbajul economistului, o resursă ?

— Nu, nu vă temeți, nu încercați să descoperiți vreo violență acestui termen : nu găsiți. Am spus că populația este „avuția supremă a națiunii". Or, ea este în primul rînd o resursă inestimabilă care determină întreaga noastră dezvoltare economico-socială. Dacă doriți, mergem chiar mai departe pe ideea care ați avansat-o și spunem că OMUL, în sensul avuției noastre naționale, **are cost și are valoare.** Și să nu ne grăbim să înțelegem acest lucru simplist, tehnicist, în sensul că îl vom putea cobori la nivelul costurilor unor produse, să-l înmatriculăm de acum încolo la obișnuitul cont de profit și pierdere. Afirmația asta înseamnă mult mai mult și ceva fără asemănare.

— Vă rog să explicați.

— Omul e și o categorie socio-economică extrem de complexă, de o dimensiune deosebită care are cost și valoare într-un sens nobil al cuvîntului : societatea, familia, individul chiar alocă, în avans, un volum important de investiții materiale, financiare, în muncă, în educație, pentru a lansa în viață un om cu o personalitate umană care să se adapteze mai ușor progresului tehnic, să contribuie el însuși la dezvoltarea complexă a societății.

— Tovarășe profesor Mircea Bulgaru, care este structura demografică a populației României, la ora actuală ?

— Avem astăzi o populație de peste 22 milioane locuitori, cu o structură în general echilibrată pe sexe : 49 la sută sînt bărbați și 51 la sută sînt femei. Pe ansamblu avem, deci, aproximativ 300 000 femei mai multe decît bărbați.

— De ce acest spor ? Se nasc mai multe fetițe ?

— Dimpotrivă, se nasc mai mulți băieți, proporția prin naștere fiind, ca o legitate biologică, de 105 băieți la 100 de fetițe. Explicația stă în mortalitatea mai ridicată la băieți, în durata vieții mai ridicată la femei.

— Și nu se produce un dezechilibru în structura demografică în perioada vîrstei căsătoriei, de pildă ?

— Nu, pentru că majoritatea acestui supliment de femei se localizează după vîrsta de 50 ani. Politica noastră demografică activă, așa cum cunoașteți, urmărește asigurarea unei creșteri rționale a populației, pentru a menține tinerețea națiunii noastre și echilibrul ei. Cantitativ, vitalitatea la noi, adică numărul copiilor născuți vii la 1 000 locuitori, este de circa 18—19 copii. Rezultă că la noi natalitatea este mai ridicată decît în țările industrializate.

— Această natalitate este omogenă pe teritoriul României ?

— Nu există mari disproporții, dar variații, pe zone, există : natalitatea cea mai ridicată, adică populația cea mai tînără a țării, se află în zonele de est, în județele Tulcea, Vrancea, Vaslui, Botoșani, Bacău, Suceava, Maramureș, Bistrița Năsăud. Județele cu natalitate mai scăzută sînt cele din vestul țării.

— În Capitală, care este situația ?

— Există, în general, o natalitate mai scăzută. Explicația, după mine, stă în noul comportament cultural. E vorba de atitudinea față de familie, din punct de vedere demografic, față de numărul de copii. La familiile cu nivel de cultură mai ridicat, numărul copiilor este mai mic.

— Dispare oare cultul acela frumos, tradițional al familiei românești de a avea mulți copii ? Nu neapărat al familiei țărănești, ci chiar al familiei intelectuale ? Pentru că au existat familii de intelectuali care au avut mulți copii ! Ce cauze ați mai depistat în investigațiile dv. ?

— Există tendința generală, nu numai la noi, ca pe măsură ce țările se industrializează, pe măsura dezvoltării, populația și în special familia să sufere schimbări simțitoare în sensul dimensiunii demografice. Descrește numărul membrilor de familie. Asistăm, înseamnă, la o trecere de la tipul de familie tradițional, cu mulți copii, la o familie mai modernă, cu un număr mai mic de copii.

— Care e numărul mediu de copii în familia noastră românească ?

— Dacă reținem bine, între 3—3,2. Există sute de mii de familii care nu au nici un copil ; din diferite cauze.

— Vorbiți-ne, vă rugăm, de felul în care se manifestă la noi mobilitatea socio-profesională !

— Asistăm la un nou model de așezare a resurselor noastre de muncă pe ramuri : se petrece o trecere masivă a populației ocupate în ramurile cu nivel mai redus de productivitate (agricultură) spre ramurile neagricole, în primul rînd spre ramurile industriale care, așa cum știm, au un nivel de productivitate a muncii mai ridicat. Aceasta duce, în ultimă instanță, la o mare economisire de muncă socială. Ponderea populației ocupate în agricultură a scăzut de la 74, în anul 1950, la aproximativ 30 la sută în ultimul an. Înseamnă că, într-adevăr, s-a realizat o mare economie de muncă socială, se utilizează mai bine timpul de muncă : acum, un muncitor din industrie lucrează circa 290 zile pe an, iar un țăran cooperator — circa 200 zile. După calculele mele rezultă că în anii construcției noastre socialiste, prin trecerea populației din agricultură în ramurile neagricole, în industrie, societatea noastră a economisit circa 4 milioane de brațe de muncă — echivalent la nivelul unui an !

— Dar trecerea masivă a populației spre industrie nu duce cumva și la depopularea unor sate ?

— Poate n-aș fi atît de categoric ; duce, e adevărat, la unele implicații importante legate de plecarea, uneori masivă, a tineretului din sat ; la menținerea unei structuri a populației sătești, pe grupe de vîrste, în defavoarea grupelor tinere. Acest fenomen nou și complex este numit de noi **mobilitatea teritorială a populației** și e stimulat de însuși progresul nostru economic de industrializare, de repartizare a forțelor de producție pe teritoriul țării. Aceste fluxuri migratorii pe **magistrala sat-oraș**, cu direcție deocamdată exclusivă spre oraș, se cifrează aproximativ la peste 200 000 persoane anual. Dintre acestea circa 50 la sută reprezintă resursa de muncă, forța de muncă.

— Unde se manifestă o mobilitate mai mare ? La bărbați sau la femei ?

— Pe ansamblu, se constată o mobilitate mai sporită la femei, în special la grupele tinere, aflate în preajma încheierii căsătoriilor. La categoria forță de muncă mobilitatea e mai mare la bărbați. Coeficientul de mobilitate al populației, la noi în țară, este relativ ridicat, dar mobilitatea manifestă, mai ales în ultimii ani, tendințe din punct de vedere al direcției sat-oraș, cît și al vîrstei.

— Care sînt aceste „tendințe interesante" ?

— Cînd industria era inegal repartizată pe teritoriu, distanța migrației era foarte mare, din Moldova, de pildă, se ajungea la Hunedoara spre vechile vetre industriale. Acum fenomenul migrației forței de muncă îmbracă două aspecte : e vorba mai întîi de o așezare a migrației în cadrul județului de origine sau în județele limitrofe, unde începe să se dezvolte o nouă industrie, prin repartizarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării — problemă de mare echitate socială. Al doilea aspect ține de resorturi mai complexe : asistăm la un reflux al migrației, în sensul că o parte din forța de muncă, emigrată în vechile vetre industriale, se întoarce acasă, la noile vetre industriale care au apărut sau apar.

— În documentările noastre pe teren, în aceste noi vetre industriale, întîlnim foarte des și foarte mulți oameni care declară : „m-am întors acasă !" sau „m-am întors să construiesc acasă !" Credeți că întoarcerea acasă a fost determinată numai de cauze economice ?

— E aici o problemă de psihologie a poporului român legat mult de vatra lui natală. Explic fenomenul prin ceea ce s-ar putea numi **dorul natal** și care are o semnificație mai profundă decît pare : este legarea de părinți, frați, rude, prieteni ; de patriotismul local în sensul pozitiv al cuvîntului, este vorba de dorința de afirmare între ai tăi.

— Se întoarce deci din această MARE EXPEDIȚIE ECONOMICĂ, să spunem astfel, să construiască în județul natal sau, în viitor, într-o următoare etapă de dezvoltare a României, în satul natal ?

— Contextul în care plasați această teză devine interesant ! Da, în viitor, dacă vom industrializa satul mai mult, fără îndoială că dorul natal se va manifesta și aici. Și vom găsi astfel o soluție de menținere a tineretului în mediul rural.

— E vorba de o industrializare a satului potrivit specificului de dezvoltare economico-socială a României.

— Aceasta va duce, printre alte implicații pozitive, la reducerea costului economic și social al migrației : mă refer la problema locuințelor, a transportului, la ridicarea și emanciparea satului românesc, adică la rezolvarea științifică a contradicției, firește neantagoniste, sat-oraș. O problemă fundamentală pe care o promovează consecvent politica științifică și profund asigurată a partidului nostru.

— Procesul de industrializare, de modernizare a economiei, de ridicare economică a satului, impune evident în prim-plan rolul factorului OM. E nevoie deci de un om tot mai bine pregătit profesional, politic, din punct de vedere al conștientizării sale. Ce realități ați evidențiat în acest domeniu ?

— În interiorul claselor sociale de la noi, al clasei muncitoare, al țărănimii, al intelectualității chiar, se petrec modificări profunde : în gradul de instruire, de calificare, de formare a diverselor profesii și meserii. Nu voi abuza de cifre, dar vă rog să mai rețineți una. La ultimul recensămînt al populației, am fost ispitit să număr meseriile practicate azi la noi.

— Interesant ! Cîte sînt ?

— 2 600 de meserii ! Față de cîteva sute în 1938. Ceea ce atestă, fără doar și poate, complexitatea, diversitatea structurii noastre socio-profesionale. Peste 20 la sută din populația țării e cuprinsă într-o formă sau alta de învățămînt. La sfîrșitul cincinalului 1981—1985 procentul celor cuprinși în învățămîntul de toate gradele se va ridica la 27 la sută.

— Cuprinderea masivă a tineretului în școli, și mai ales a tineretului cu vîrstă de muncă, nu are cumva implicații asupra contingentelor productive ? Mai explicit : ne amintim că într-o perioadă, era prin 1957—1965, natalitatea a scăzut simțitor la noi în țară și a fost redresată, cum știm, prin măsurile de politică demografică ale partidului nostru. Nu cumva și acest fapt, al scăderii natalității de atunci, se resimte acum ?

— Ați sesizat corect această conjunctură ! Acele contingente născute în perioada 1959—1965, cînd am avut natalitatea cea mai scăzută, urmează să intre în producție, să lucreze efectiv acum și în următorii 4—5 ani. De aceea asistăm în mod obiectiv în prezent la o îngustare a resurselor noastre **demoeconomice.** Dacă la aceasta se mai adaugă și atragerea puternică în școli a tineretului care are vîrsta de muncă, obținem imaginea reală a fondului nostru național de timp. Aceasta ne obligă la utilizarea cît mai rațională a surselor de muncă, la perfecționarea organizării producției și a muncii și, aș mai adăuga, chiar la întărirea disciplinei în muncă, la creșterea productivității muncii sociale la nivelul sarcinilor izvorîte din documentele partidului nostru.

— Tovarășe profesor Mircea Bulgaru, am dialogat suficient, cred eu, despre multe aspecte ale populației României. Ce probleme de perspectivă se ivesc ?

— Țara noastră promovează o politică activă în domeniul demografiei și al populației, pentru a menține acele structuri demografice și socioprofesionale care să se integreze în strategia generală a dezvoltării societății noastre. Din acest punct de vedere se cunoaște că la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, populația României urmează să atingă cifra de 23,4—23,7 milioane locuitori, iar la sfîrșitul deceniului, în 1990, populația va atinge cifra de 25 milioane locuitori. Se vor produce primeniri importante în structurile socioprofesionale. Populația agricolă ar urma să coboare la 22 la sută din totalul populației ocupate. Un proces continuu de modernizare a structurii se va accentua prin creșterea populației urbane care va ajunge la 55 la sută la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, va fi, așa cum afirma secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **cincinalul calității.** E vorba, desigur, de calitatea producției, a organizării muncii, dar și de calitatea omului sub diversele ei aspecte, calitate fără de care nu se pot înfăptui aceste remarcabile programe. E vorba deci de o nouă calitate a vieții poporului nostru, a resurselor noastre umane, la a cărei realizare trebuie să contribuie societatea, familia și fiecare individ în parte.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

FAMILIA

Cineva, un sociolog sau scriitor al cărui nume momentan îmi scapă, spunea că în lumina aceasta atît de diversă există un loc unic în care individul, omul ca ființă rațională, se regăsește și se reproduce pe sine, își revitalizează forțele și însăși condiția lui de viață. Un astfel de loc, ce nu are nimic miraculos și nici spectaculos, este acea piatră de temelie a comunității sociale căreia în mod atît de obișnuit îi zicem familie.

În vorbirea curentă se confundă adesea familia cu gospodăria. Deși se interferează, totuși ele nu se suprapun. Familia, ca unitate biologic-socială — cum afirmă Vladimir Trebici în volumul „Demografia" — are drept principală caracteristică raporturile de rudenie dintre persoanele ce o alcătuiesc, dispunînd și de alte caracteristici, cum sînt : locuința comună și bugetul comun. Familia biologică este văzută numai ca unitate ce cuprinde soții și copiii lor, de obicei necăsătoriți. Gospodăria, în schimb, este o unitate complexă socio-demografică, avînd funcție economică (de producție și consum), de reproducere și educare a tinerelor generații etc.

Pentru demografie importanța cea mai mare o prezintă familia. Dar nu definiția ca atare ne interesează acum, cît mai ales starea de fapt a familiei românești, sublinierea condiției și rolului ei deosebit într-o societate ca a noastră pe frontispiciul căreia stă scrisă cu litere mari grija față de om. Partidul și statul nostru acordă o deosebită atenție întăririi vieții de familie, înfloririi necontenite a acesteia, creării celor mai optime condiții pentru exercitarea funcțiilor ce îi revin, asigurarea reproducerii populației, formării și educării tinerelor generații de constructori ai noii noastre societăți. Sînt cunoscute în acest sens măsurile luate în spiritul documentelor de partid, al hotărîrilor și programelor elaborate pentru continua ridicare a nivelului de trai material și spiritual, pentru creșterea calității vieții întregului nostru popor.

Sintetizînd, putem spune că eforturile depuse de membrii societății noastre se reflectă întocmai în dezvoltarea de ansamblu a economiei noastre naționale, în venitul național — baza progresului general, fundamentul creșterii bunăstării noastre generale. În acest context, este de reținut că în perioada 1950—1980 venitul național a ajuns de la 35 miliarde lei în 1950 la 546 miliarde lei în 1980, ceea ce înseamnă materializarea unui volum de 15 ori mai mare decît în 1950. Interesant de arătat că pe un membru de familie, pe un locuitor deci, revine un venit național de peste 24 000 lei în anul 1980, față de numai circa 2 000 lei în anul 1950. Dacă ne referim la cîteva date comparative cu unele țări dezvoltate, trebuie să arătăm că în toți acești 30 de ani venitul național pe locuitor a crescut în România într-un ritm mediu anual de 8,4 la sută, în timp ce în Statele Unite ale Americii de pildă a fost de 2,1 la sută, în Italia de 5,8 la sută, în R.F. Germania de 4,4 la sută, în Franța de 3,8 la sută. Cu alte cuvinte, România a înregistrat ritmuri înalte de creștere a venitului național, fapt ce se reflectă în reducerea decalajului față de țările dezvoltate de 3—4 ori.

Aceasta se răsfrînge din plin asupra veniturilor noastre. În bugetul de venituri ale familiilor de oameni ai muncii o dimensiune tot mai mare o au veniturile din fondurile sociale de consum. Sporirea continuă a acestor fonduri, expresie elocventă a grijii statornice a partidului și statului nostru pentru ridicarea noastră pe o treaptă superioară de civilizație este oglindită în mod sugestiv de faptul că astăzi fiecare locuitor al țării beneficiază anual de 3 666 lei, față de numai 215 lei în anul 1950 și 1 294 lei în anul 1965. Aceasta înseamnă că fiecare familie de oameni ai muncii beneficiază, în afara veniturilor din muncă, de circa 12 mii lei în medie anual din fondurile sociale de consum, fără să afecteze în vreun fel bugetul propriu de venituri.

Dar să ne mai referim la încă un aspect al prosperității familiilor din România. Urmare directă a sporirii bogăției naționale — bogăție acumulată prin aportul fiecărui membru al celor peste 7 milioane de familii cîte există la ora actuală în țara noastră — în perioada 1950—1980 s-au obținut realizări cu adevărat istorice în schimbarea condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Parte componentă a creșterii nivelului de trai, condițiile de locuit ale populației s-au îmbunătățit simțitor în decursul ultimelor trei decenii, dar mai ales în ultimii 15 ani. Astfel, dacă în perioada 1951—1965 s-au construit din fondurile statului 370,3 mii de apartamente, în ultimii 15 ani s-au construit 1 614 000 apartamente, de peste 4 ori mai mult. În ultimele trei decenii, prin construirea a peste patru milioane locuințe noi s-au creat condițiile ca două treimi din populația țării să beneficieze de condiții de locuit confortabile, de o calitate superioară. Aceasta se exprimă și prin aceea că suprafața medie locuibilă pe locuitor sau membru de familie — din mediul urban — a crescut de la 8,4 mp în 1966, la 9,6 mp în 1977 (după datele ultimului recensămînt).

Și în continuare va crește necontenit condiția de locuit a familiilor noastre. Conform Programului elaborat de partid, conform cifrelor reieșite din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., în perioada 1981—1990 se prevede realizarea a 2 350—2 450 mii de apartamente, ceea ce va permite rezolvarea în întreaga țară a problemei locuințelor, asigurarea condițiilor de locuit corespunzătoare pentru toți oamenii muncii — obiectiv deosebit de important stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Toate aceste condiții materiale și spirituale, precum și drepturile și îndatoririle fundamentale ce revin membrilor societății noastre au făcut ca an de an să evolueze ascendent numărul gospodăriilor de la noi. Dacă în 1930 au fost în România 3,3 milioane de gospodării, 4,2 milioane în 1948, s-a ajuns în 1966 la 6 milioane, în 1977 (ultimul recensămînt) la 6,8 iar astăzi s-a ajuns la circa 7 milioane de familii. De menționat că mărimea medie a unei familii s-a menținut în ultimul deceniu la aproximativ 3,2 persoane, înregistrîndu-se însă o tendință de scădere față de trecut, cînd media era de 4,3 persoane în 1930 și de 3,8 persoane în 1948. Cauzele acestei oarecum paradoxale scăderi sînt mai multe și ele rezidă în principal — după afirmația economistului demograf Radu Halus, de la Direcția centrală de statistică — în așa-zisa reducere a gospodăriilor multinucleare (în care conviețuiau laolaltă mai multe generații), în scăderea numărului mediu de copii pe gospodărie — tendință manifestată și la alte țări dezvoltate —, creșterea speranței medii de viață (datorită condițiilor de trăi și de ocrotire a sănătății) de la numai 40 de ani, cît era în cu cîteva decenii în urmă, la 70 de ani în prezent. Avînd în vedere importanța pe care o are numărul mediu al copiilor într-o familie — atît din punct de vedere social cît și economic — un interes aparte prezintă determinarea posibilităților ulterioare de reproducție ale nucleelor familiale.

Politica demografică activă promovată în țara noastră pentru o creștere în ritmul necesar ajungerii în 1985 la o populație de 23,4—23,7 milioane iar în 1990 la circa 25 milioane impune ca familia să fie constituită dintr-un cuplu conjugal stabil, cu un număr mediu de 3—4 copii, spre a putea realiza obiectivele prevăzute în documentele de partid pe linia dezvoltării economico-sociale, făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Pe plan demografic aceasta cere ca nuptialitatea populației tinere să prezinte o tendință constantă, dar mai ales să asigure stabilitatea familiei prin reducerea necontenită a numărului de divorțuri sau fenomenului de separare. Este ceea ce aduce din nou pe planul atenției seriozitatea mariajului, domeniu în care instituțiile noastre educaționale și de influențare în masă pot și trebuie să-și spună cu mai multă hotărîre, cu tact și calm cuvîntul.

Departe gîndul că am spus totul despre familie în România. Am încercat a puncta doar cîteva idei, a schița, fie și fugitiv, cîteva coordonate în dorința de a sublinia, o dată și încă o dată, rolul și misiunea ce revin acestei celule de bază, fundamentale a societății, care asigură perpetuarea națiunii noastre, creșterea vigurosă a poporului, avîntul său hotărît pe calea socialismului multilateral dezvoltat și a comunismului.

MIHAI STĂNESCU ■

Despre comunism ca despre o stare a devenirii

Scrisoare pe care poetul și-o adresează sieși cu ocazia reconfirmării calității de comunist

Nu este comunismul doar un vis de aur
sau doar o roșă flamă peste conștiință,
căreia să-i dai — precum un faur —
obolul, cîte-un pic, după putință.

Și nu e comunismul un tîrîtoriu
anume să te-nvăluie cu fericire,
sau ceva care-ți dăruie un cald fotoliu
la care fii tăi să aibă drept de moștenire.

Comunismul nu e raiul pe pămînt
să ai, de vrei sau nu vrei, rația de bucurie,
să calci pe flori precum înaripatul sfînt
dintr-o naivă și uitată broderie.

E comunismul și va fi, ce-l și acum :
libertatea gîndului și-a inimii ca să-și insemne
apartenența la ideea ce deschide-un drum
sub lumina pură a steagurilor demne,
ceea ce-nseamnă lupta cu mine-n primul rînd,
numai în luptă, ca și sabia, ideea-i pururi trează,
sublima decantare în faptă și cuvînt
a patosului tînăr ce entuziasmează.

Căci nimeni nu devine, niciicînd n-a devenit
prin vreun decret de legre, comunist deodată !,
ci ca un riu de munte ce curge limpezit
și de lumină-și simte ființa-nfiorată.

Și este comunismul, ce-n clipele supreme
simțim, dorind prin secoli a Patriei mărire,
iar chipurile noastre trec în acele steme
ce-și pun pe evi pecetea lor de nemurire !

NICOLAE STOE ■

Politica demografică activă promovată în țara noastră pentru o creștere în ritmul necesar ajungerii în 1985 la o populație de 23,4—23,7 milioane iar în 1990 la circa 25 milioane impune ca familia să fie constituită dintr-un cuplu conjugal stabil, cu un număr mediu de 3—4 copii

Fotografii de ELENA GHERA ■

BUCUREȘTI, ZECE PROCENTE DIN POPULAȚIA ȚĂRII

Sînt perioade din zi cînd Bucureștii devin un furnicar omenesc care exemplifică imediat, la scara unu pe unu, explozia demografică. Un flux și reflux continuu pe străzi, pe bulevarde, prin scuaruri, prin mijloacele de transport în comun, dă orașului o amplitudine de mare metropolă, un vuiet discret sau acut, cald, profund. Parcă întreg orașul se revarsă atunci ca dintr-un stadion olimpic în urma unei mari competiții. Competiția aceasta este cronometrată în timp, reprezintă chiar confruntarea cu timpul. În 35 de ani, populația Bucureștilor aproape s-a dublat.

Trăim astăzi în București cu domiciliul stabil 1 974 486 de cetățeni, după statistica primei zile din calendarul anului 1980. La ora siderală a noului an. Cît populația uneia din țările mici de pe mapamond. Se știe că în lume se nasc 190 000 de oameni gata să populeze un oraș sau un cimp de luptă. În București de astăzi se nasc 27 430 de cetățeni într-un an nu tocmai fecund în acest sens — 1979 — dar în pace și în lumină. Sporul de populație în 12 luni nu se rezumă însă la cifra natalității și nu devine convingătoare dacă ne gîndim că aproape 13 mii de oameni care se nasc în Capitală aparțin, prin părinți, de alte localități și județe din țară. Nu s-ar putea spune, prin urmare, că București sînt un campion al natalității la concentrarea sa urbană, la dimensiunile și densitatea de familii pe spațiu de locuit și mai ales la numărul de cetățeni cu domiciliu stabil pe malul Dîmboviței. La antipod se situează, desigur, morții unui an din București. 18 407 decedați s-au înregistrat în anul 1979. Cifră care pune pe gînduri în raport cu natalitatea. Din această perspectivă București s-ar prezenta în perspectivă ca un oraș pe cale să se depopuleze într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. Trebuie ținut însă cont că Bucureștii se amplifică, se dilată în fiecare an cu aproximativ 25 762 de cetățeni care se stabilesc definitiv în oraș prin transfer în interesul serviciului, prin schimbare de domiciliu. București rămîn primul centru industrial al țării, orașul etalon al civilizației socialiste, orașul nostru amiral. Ceea ce nu înseamnă că București sînt un port deschis numai pentru cei care vin în oraș. Anul 1979, de pildă, consemnează 4 456 de locuitori plecați din București. Mirajul metropolei nu are aceleași dimensiuni pentru toți. Unii consideră marea arhitectură urbană din Cîmpia Română o așezare aglomerată și supradimensionată în care se pierde mult timp ca pieton și pasager prin mijloacele de transport în comun și, de asemenea, prin incintele aprovizionării cu bunuri de larg consum. Oricum, orașul este senin, frumos, cu ansambluri de locuințe demne de marile esplanade citadine de pe mapamond, cu un cult binefăcător pentru spațiile verzi și parcurile de odihnă și de distracții. De aici și starea de sănătate în general bună, cu foarte puține zone poluate intens față de alte cetăți industriale ale lumii. București sînt un oraș tînăr. Virsta medie a locuitorilor săi este 34,9 ani. Un oraș prin urmare puternic, cu o populație în plină vigoare creatoare, cu un tonus vital recunoscut în concertul capitalelor continentale, un oraș tonic, luminos. Interesant de consemnat este încă faptul că în dreptul virstei medii pentru femei e trecută cifra de 36,1 ani iar pentru bărbați 33,6 !

Dincolo de problemele stării de sănătate, de buna funcționare biologică a angrenajului social bucureștean, conform statisticilor merită să consemnăm faptul că principalele boli care atacă locuitorii orașului sînt ale aparatului circulator (urmate și a unui sedentarism specific orașului), ale aparatului respirator, ale aparatului digestiv și, evident, plătind tributul dezastrului acestui secol, ale diferitelor forme de tumori canceroase. Toate acestea reprezintă de fapt și aproximativ 79 la sută din totalul deceselor înregistrate în oraș. Totuși, durata medie a vieții în Capitală rămîne de 70,7 ani, cu specificarea că 68,3 ani se referă la bărbați și 72,8 la femei. După cum se vede, și în București, precum în alte mari aglomerații urbane ale lumii, durata medie a vieții este mai mare pentru femei.

Într-un oraș cu asemenea forță, în care criza de timp e mai acută decît în altă așezare din țară, în care ritmurile industriei ating parametrii de referință pentru evoluția societății, detașamentul copleșitor de cetățeni îl formează oamenii muncii producătorii direcți ai bunurilor materiale și spirituale. Astfel, totalul personalului implicat direct în muncă este de 1 046 496. Dintre aceștia 764 660 sînt efectiv muncitori. Principalele meserii caracteristice pentru marea masă a muncitorilor bucureșteni sînt de lăcătuși mecanici, electricieni, strungari, operatori chimiști, tîmplari, țesători, confecționeri de îmbrăcăminte și încălțăminte, zidari, șoferi, personal operativ din comerț etc. Dar, paradoxal, Bucureștiul cuprinde și un mare număr de mineri și artificieri, de mineri mecanizatori și de subteran, dar și de marinari pe lacurile de agrement.

București sînt orașul marilor iubiri dar și al litigiilor de tot felul. Un asemenea angrenaj social comportă și o seamă de situații conflictuale. Proporțiile între starea de armonie a orașului și starea de discordie, dacă vreți, sînt revelatorii prin cîteva date statistice privind numărul căsătoriilor și cel al divorțurilor în anul trecut. În cele douăsprezece luni ale anului 1979 s-au înregistrat 23 577 de căsătorii și numai 6 475 divorțuri. Evident că cifra divorțurilor este încă exagerată, dar... Interesant este totuși faptul că a crescut virsta la care se căsătoresc tinerii : 26,6 ani la fete și 29,6 la băieți. Semn că a crescut și simțul de responsabilitate față de instituția familiei.

Urmăriți străzile acestui oraș la orele dimineții, ale prînzului, ale serii și ascultați pulsul său vibrînd ca o mare uzină vie, ca un fluviu uriaș care alunecă undeva prin timp spre viitor transfigurîndu-se de la o zi la alta. Cum va arăta el în anul 2000 sau 2010 ? Cîți dintre cetățenii înregistrați astăzi cu domiciliul stabil în București, vor trăi atunci și cîți se vor naște de acum încolo ? E greu de prevăzut. Cert este că din punct de vedere demografic orașul reprezintă imaginea țării focalizată printr-o lentilă care răsfrînge razele de lumină direct în viitor. Este orașul etalon al unei civilizații. Orașul etalon al civilizației noastre socialiste. Un oraș cu oameni liberi și încrezători în istoria de mîine, în cei care vin după noi.

FABIAN DUMA ■

Orașul cel mai grăbit din țară:

Suprafața orașului : 250 ha. Populația înregistrată la 1 ianuarie 1980 : [illegible] locuitori, față de creșterea de 79 la sută a personalului muncitor din Harghita, comparativ cu anul 1965, personalului muncitor din Bălan a [illegible] aproape trei ori. 75 la sută din totalul producției industriale a județului se realizează astăzi din capacitățile construite după 1965. 10 la sută din totalul locurilor noi de muncă din industrie, create de la constituirea județului, sînt în orașul Bălan. Bălanul beneficiază de o policlinică, incluzînd un spital cu 50 de paturi și o maternitate. Structura populației : 51 la sută români, 49 la sută maghiari. [illegible] încadrați în Bălan muncitori din Harghita și Mureș, cît și din Bacău, [illegible] Vaslui, Vrancea. Media de vîrstă a orașului : 21—25 de ani. Din [illegible] populației, numai 768 de persoane depășesc vîrsta de 45 de ani, aceștia [illegible] deci, vechii locuitori ai fostului cătun Bălan. 6 712 reprezintă numărul personalului muncitor din Bălan. Restul sînt copii și femei casnice. În perioada 1981—1985, în Bălan se vor mai construi 300 de apartamente, un complex grădiniță-creșă cu 320 de locuri, o casă de cultură modernă, o poștă, o autobază de transport. Densitatea : 5 200 loc./km pătrat (densitatea medie [illegible] este de 49,9 loc./km pătrat). 90 la sută din personalul muncitor este absolvent al unei forme de calificare.

BĂLAN

Un compas înalt de cinci metri, deschis într-un unghi de 30 grade, sub care este așezat un vagonet de mină. Aceasta este emblema orașului Bălan. Drumul din Brașov spre Bălan este el însuși o aventură fantastică în inima Transilvaniei. Spre deosebire de calea ferată, șoseaua, urmărind firesc și firavul relief fizic al localităților, al satelor și cătunelor, îți oferă posibilitatea, aproape unică, de a simți cu vîrful degetelor meandrele și povîrnișurile sufletelor pe lîngă care treci cu autobuzul. Sînt momente cînd ai impresia că străbați Bărăganul, dar impresia aceasta nu durează mai mult de o respirație scurtă, o clipă de răgaz între culmile împădurite. Apoi, dintr-o dată, panglica de asfalt pare că se împlîntă definitiv în coasta unui deal, pentru ca imediat să-ți apară în față un sat, cu casele lipite una de alta, urmărind îndeaproape marginea șoselei. Bruște, aceste apariții ni se par noue, oamenilor din cîmpie, obișnuiți fiind cu spațiile deschise, cu gestul de a pune mîna streașină la ochi pentru a zări lucruri și ființe la mari depărtări, adevărate revelații. Acest lucru nu mai este posibil decît în Transilvania, unde surpriza unei căruțe cu fîn, care apare după o colină, sau a unui om care poartă o coasă te pîndește neîncetat. Așa se întîmplă și cu sate ca Ciceu și Dănești, cu orașe ca Miercurea Ciuc, dar mai ales cu Bălanul. Orașul, anunțat cu mult înainte, se lasă așteptat și numai după aceea privit.

Trecînd pe lîngă monumentul-emblemă, autobuzul lasă în urmă cîteva case de lemn și stoguri de fîn agățate ici, colo pe dealuri. Abia după cîteva unduiri la stînga și la dreapta, prin frumoasa vale a Oltului, după o colină împădurită, apare modest, dar oraș, Bălanul. Blocuri, magazine, cinematograf, teren de fotbal. Iar la capătul opus, exact la capătul opus intrării în oraș, întreprinderea minieră Bălan. În fața porții de metal a minei Bălan se termină șoseaua care pornește din Miercurea Ciuc, și care aici în Bălan poartă numele de șoseaua Republicii. Într-un fel, această șosea a Republicii, care leagă cele cîteva case vechi de la intrarea în oraș de întreprinderea minieră, simbolizează drumul parcurs în cei 13 ani de existență, de la un fost cătun aparținînd comunei Sindominic, la centrul industrial care este astăzi. Iar între aceste două extreme, vechiul și nou, compasul și vagonetul, se află, se mișcă, muncesc și iubesc oamenii. Oamenii Bălanului, români și maghiari în proporție egală, în această vale a Oltului, nu undeva pe valea Oltului, ci chiar la începutul ei, fiindcă nu despart decît cîțiva kilometri orașul Bălan de izvoarele Oltului și ale

Mureșului. De fapt, pădurile de brazi ale Hășmașului intră pînă în curțile oamenilor, iar Oltul curge la cîțiva metri de balcoanele noilor construcții, într-o repede și curată undă.

Construcția orașului Bălan păstrează specificul satelor transilvane, case cu acoperișuri de țiglă, stradă fără ramificații. Sigur, Bălanul nu se poate compara cu Sfîntu Gheorghe și nici măcar cu Odorheiul Secuiesc, cine crede că se poate rătăci pe străzile Bălanului se înșală. Bălanul este un oraș mai mult lung decît lat, un oraș rectiliniu, fără străzi afluente, un oraș în care gesturile oamenilor au devenit urbane, ca dealtfel și ocupațiile lor. Și pentru că vorbim de oameni, să amintim că Bălan numără astăzi 13 000 de locuitori. În urmă cu 15 ani, cînd nu era decît un simplu sat, în Bălan nu existau decît cîteva barăci, 300 de apartamente pentru muncitorii de atunci ai minei, alături de casele băștinașilor, populația atingînd cu greu cifra de 3 000.

Istoria de azi a orașului începe în anul 1965, o dată cu dezvoltarea întreprinderii miniere. Scurtă prezentare : deschisă în anul 1948, Întreprinderea minieră Bălan, specializată în extracția și prepararea minereului de cupru, ajunge în 1965 la o producție de 500 000 de tone pe an, numărînd 2 700 de muncitori. În cincinalul care urmează celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, mina își dublează capacitatea și producția, ceea ce face ca numărul muncitorilor să ajungă

la cifra de 5 400. Medaliată cu Ordinul Muncii clasa a III-a, pentru rezultatele deosebite obținute în extracția de minereu, Întreprinderea minieră Bălan, cu cele trei mine ale sale, mina centrală, mina nord și mina Fagul Cetății, atinge o producție de 1 600 000 tone pe an, fiind deci cea mai mare producătoare din țară, în această ramură. Cum a fost posibil acest salt calitativ ?

— În primul rînd, printr-un important salt calitativ — ne răspunde Vasile Pănescu, omul care a întocmit actele de încadrare ale tuturor minerilor din Bălan. Locul vechilor utilaje a fost luat de cele mecanizate. Astfel, am reușit mecanizarea lucrului atît în subteran, cît și la suprafață ; nu se mai poate vorbi de lopătarea minereului sau de transportul manual al vagonetelor. Sporirea capacității de producție, a numărului de muncitori și, mai ales, modernizarea condițiilor de lucru au făcut în'cele din urmă posibilă nașterea orașului Bălan, permanenta lui dezvoltare.

Și, să adăugăm noi, poate că izbînda cea mai de seamă a orașului Bălan este nu că a reușit să-și sporească numărul de locuitori de peste patru ori, ci că a reușit, în timp, să stabilizeze aproape întreaga populație. Acest lucru s-a realizat, în primul rînd, prin asigurarea spațiilor de locuit pentru întregul personal muncitor de la întreprinderea minieră, din propriile ei fonduri. Astăzi există la Bălan zeci de blocuri, însumînd 3 000 de apartamente, la care se adaugă 1 400 de locuri în cele 4 cămine pentru nefamiliști. Astăzi, locuitorii Bălanului beneficiază de toate comoditățile pe care le poate oferi un oraș. Magazine de tricotaje, magazine pentru desfacerea bunurilor de larg consum, coafori, o brutărie proprie, apă curentă obținută din lacul de acumulare construit pe apele Oltului, canalizare, cinematograf, bazin de înot. Fără a mai vorbi de împrejurimile orașului, căutate pentru frumusețea lor naturală de cei avizi de destindere și recreere. În plus, Bălanul are două școli generale și un puternic grup școlar minier, care pregătește cadre într-o profesiune încă deficitară.

Dar cei care încălzesc inimile oamenilor din Bălan și le umplu sufletele de bucurie și speranță, motivul lor de statornicie în acest loc sînt *copiii*. Copiii sînt primele ființe care apar înaintea celui ce intră în orașul Bălan, cu mult înainte de a apărea primele blocuri, înaintea părinților. Îi vezi alergînd pe tăpșane, după un cîine, trăgînd sfoara unui zmeu care nu vrea să se înalțe, sau bătînd mingea pe terenul de fotbal care este al echipei locale. Apoi îi descoperi în oraș, acoperind golurile dintre blocuri și magazine cu risetele și larma lor genuină. O mișcare liberă, pe care nimeni nu vrea și nu ar putea-o opri, poartă copiii Bălanului de la leagăne la riu, la cofetărie, la alimentară și apoi iarăși la cofetărie, pe dealuri, la școală, la riu și abia seara la întîlnirea cu Mihaela și, în sfîrșit, la culcare. Risetele lor și îmbujorarea din timpul zilei parcă se rădică noaptea în pădurile Hășmașului, pentru a coborî a doua zi în aceleași locuri, mai năvalnice. În Bălan sînt peste 4 000 de copii născuți numai în ultimii 15 ani și acest adevăr sigur îl aflăm din evidențele Consiliului popular al orașului. Iar una din cauzele hotărîtoare ale acestei situații este, fără îndoială, *natalitatea*. Orașul Bălan se poate mîndri cu cel mai bun indice de natalitate din județ, el atingînd 32,77 la mie, în anul 1977. Acest fapt a dus, implicit, la stabilirea în acest oraș a unui record în ceea ce privește densitatea locuitorilor pe kilometru pătrat. Cu 5 200 locuitori pe kilometru pătrat, Bălanul deține de departe locul întîi în județul Harghita.

Dincolo, însă, de aceste date statistice, rămîne efortul continuu al oamenilor din Bălan de a-și face viața mai frumoasă, mai plină de bucurii, mai fericită. Pot și au dreptul la o astfel de viață și, de fapt, tineretul acestui oraș știe cel mai bine acest lucru. El au văzut orașul născîndu-se, întreaga viață a Bălanului clocotește, în jurul fiecăruia și ei au de pe acum înaintea privirilor viața de mîine a orașului lor. Astăzi, tinerii din Bălan se gîndesc poate la un monument care să cinstească munca întemeietorilor acestui oraș de la izvoarele Oltului. Pentru toți prietenii din Bălan, ilustrăm acest reportaj cu imaginea unicului monument existent aici, orașul Bălan însuși.

GEORGE CUȘNARENCU ■

■ În 30 de ani, un sfert din populația țării —, mai bine de 5 milioane de oameni — s-a transformat din țărani în orășeni.

■ În București, din patru căsătorii una se termină prin divorț. În țară situația e mult mai bună.

■ În anul 1978, 10 femei sub 20 de ani și-au ales miri dintre bărbații trecuți de 60 de ani. Doar 3 bărbați, tocmai buni de armată, s-au căsătorit cu femei trecute de vîrsta pensiei.

■ În ultimul sfert de secol media de viață a crescut cu 6 ani. Șansa de viață a bărbaților este de peste 67 de ani. Femeile trăiesc cu 5 ani mai mult.

■ Față de 1950, cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului au crescut de 18 ori.

■ Vă interesează cum vă cheltuiți banii ? Iată după constatări statistice repartizarea pe procente :

alimentație și băuturi	45,1
îmbrăcăminte și încălțăminte	19,0
locuință (chirie, combustibil, lumină, reparații)	9,4
înzestrarea cu bunuri de uz casnic și cu mobilă	7,6
îngrijire medicală	0,9
transport și telecomunicații	7,2
cultură și educație	5,7
alte cheltuieli	5,1

■ FAȚĂ DE 1950 MINCĂM MAI MULT

carne și produse din carne	de 3,29 ori
lapte și produse lactate	de 1,42 ori
ouă	de 4,31 ori
zahăr	de 3,83 ori

■ Ponderea cea mai ridicată a femeilor în totalul personalului muncitor este în învățămînt, cultură și artă (63,9 la sută) și în ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică (73,4 la sută).

Nume vechi, meserii în esență noi

Meseriile țării de azi, sînt, cele mai multe, prea puțin schimbate în denumire față de cele practicate pînă acum cîteva zeci de ani, dar totuși cîtă deosebire ! Să privim, spre exemplu, Nomenclatorul tipurilor, profilurilor și meseriilor în care se pregătesc elevii prin învățămîntul liceal. În specialitatea Mecanică, tînărul absolvent va deveni „lucrător în domeniul mecanic", adică lăcătuș, strungar, frezor, rabotor-mortezor, rectificator sau, în general, „prelucrător prin așchiere", ca și formator-turnător, sudor și așa mai departe. Cu toate astea, între strungarul de ieri, între bunicul care învîrtea la manetele unui strung universal și cel de azi, nepotul său dacă vreți, care apasă butoanele unui strung carusel complet automatizat, cîtă deosebire în ceea ce face, în ceea ce a învățat și în ceea ce muncește... La construcții, de asemenea, nu a dispărut fără îndoială meseria de zidar, dar astăzi calificarea obținută se cheamă „constructor-structuri", incluzînd în ea atît priceperea zidarului, cît și cea a dulgherului, a fierar-betonistului și încă altele, toate necesare pentru ridicarea structurilor constructive moderne. Stăm de vorbă despre toate acestea cu tovarășa directoare Ana Drăgan, din Direcția forțe de muncă a Ministerului Muncii. „Nu în denumirea meseriilor se află noutățile cele mai mari, ne spune dînsa. În principal, ele se regăsesc în schimbările necesitate de modificarea structurii economice a țării, domeniu în care s-au petrecut foarte multe lucruri în ultimele decenii. Au apărut, este adevărat, și o serie de domenii noi de activitate, cum sînt aeronautica, electronica, informatica, domeniul nuclear și altele, dar deosebirile cele mai mari între ceea ce se muncea mai ieri și ceea ce se muncește azi se află mai cu seamă în conținutul pregătirii, al calificării într-o meserie sau alta, oricare ar fi numele ei. Un operator-chimist are aceeași denumire ca acum 25 de ani, dar cîtă diferență se află acum în munca pe care o practică ! În sectoarele calde, de asemenea, la turnătorii sau în cazangerii, ca și în siderurgie, muncitorul de acolo nu și-a schimbat denumirea, e turnător-formator, e cazangiu sau siderurgist, însă conținutul practic al activității sale zilnice a devenit altul, mult mai complex, mult mai înalt calificat. Tînărul muncitor de azi este calificat tot mai rar prin simple cursuri de pregătire, la locul de muncă sau alte forme, și tot mai des printr-o activitate școlară de ani de zile, în cadrul căreia intră atît cunoștințe generale de bază, cît și o calificare de specialitate de cel mai înalt grad. Știți fără îndoială că în circa zece ani vom trece la generalizarea învățămîntului liceal complet, fiecare tînăr muncitor urmînd a efectua, la zi sau la seral, cele 12 clase obligatorii. Cu alte cuvinte, s-a dus vremea muncitorului venit din agricultură, cu numai 4 clase și un curs de calificare de cîteva luni !"

O a doua problemă este legată de structura populației ocupate. În anul 1950, circa trei sferturi din populația ocupată a țării lucra în agricultură. Cincinalul pe care îl încheiem a semnificat, între altele, schimbarea raportului dintre populația ocupată în agricultură și cea ocupată în industrie, în favoarea celei din urmă, care a devenit numeric superioară. Dincolo de această evidență, fără îndoială că și munca în agricultură a devenit astăzi alta, între țăranul anonim, care semăna cu brațul și recolta cu secera și muncitorul agricol de astăzi, cu nivel înalt și complex de calificare, absolvent de liceu cu meseria de agronom-mecanizator, horticultor sau zootehnist-mecanizator se află parcă nu zeci, ci sute de ani... Sigur, mai sînt încă o mulțime de greutăți, în special pentru atragerea tinerilor spre aceste meserii, dar e foarte sigur că viitorul activităților legate de cultura pămîntului sau creșterea vitelor tot spre calificare și înaltă calificare se îndreaptă, așa cum și munca din acest domeniu va deveni desigur tot mai mecanizată, mai industrializată. Este de altfel motivul pentru care, proporția populației ocupate în agricultură și silvicultură, față de totalul populației ocupate în principalele ramuri ale economiei naționale, va scădea permanent în anii care vin : 29,1 la sută în acest an, 21,5 la sută în 1985 și numai 15,1 la sută în anul 1990. În schimb, proporția populației ocupate în industrie crește văzînd cu ochii, de la 34,6 la sută în acest an la 40 la sută la sfîrșitul cincinalului următor și la 43,3 la sută în 1990! Între celelalte ramuri, doar cea a construcțiilor mai reprezintă o creștere semnificativă, urcînd de la 10,2 la sută în acest an la 13,4 la sută la sfîrșitul deceniului.

Altfel spus, sigur că puține meserii vechi au dispărut în totalitate, fiindcă tot mai avem nevoie de potcovari, de vizitii, de pantofari sau de anticari, deși ei nu sînt decît categorii prea puțin reprezentative. Între celelalte, numele au rămas în marea majoritate neschimbate, dar au devenit, în fapt, meserii cu totul noi. În conținutul lor, nu în numele propriu-zis !

DUMITRU GRAUR ■

O problemă mai complicată decît navetismul: navetiștii

Din 107 000 de oameni, totalul forței de muncă din județul Dîmbovița (fără a-i pune la socoteală și pe cei ce lucrează în agricultură), 47 000 sînt navetiști. La Tîrgoviște, pe lîngă cei 21 000 de tîrgovișteni lucrează, fiind navetiști, alți 25 000. La Moreni, navetiștii sînt 3 000 din totalul personalului muncitor de 9 000. La Găești, 4 100 din 8 500. La Pucioasa, 2 700 din 8 000. La Fieni, 2 000 din 6 400. La Titu, 2 200 din 5 300. Dar nu numai orașele, ci și unele comune au devenit centre ce grupează navetiști. La L.L. Caragiale, aceștia sînt 5 000 din 7 400. La Doicești, 900 din 2 300. La Șotînga, jumătate din cei 2 000. La Lunguleț, 500 din 1 200.

Important ni se pare că în acest județ rapid industrializat nici navetismul și nici cunoașterea navetismului nu se desfășoară la voia întîmplării. La Comitetul județean de partid, chiar în sala de ședințe a biroului, se află un tablou electric ale cărui date, aduse periodic la zi, permit cunoașterea cu suficientă precizie a întinderii navetismului pe teritoriul județului. La Tîrgoviște vin să muncească oameni din aproape toate localitățile dîmbovițene. Inclusiv din Șelaru, comuna cea mai din sud, din Moroieni, comună aflată în capătul de nord sau din Corneșți, comună din extremitatea de răsărit a județului. Trăgînd din aceste puncte cîte o linie către capitala județului și citind numărul celor ce fac naveta către Tîrgoviște din localitățile aflate pe aceste linii, observăm că, de exemplu, din Șelaru vin 9, din Vișina 34, din Mătăsaru 68, din Gura Șuții 206 iar din Văcărești 1 220. Dinspre nord crește de asemenea numărul pe măsură ce ne apropiem de Tîrgoviște, fiindcă Moroienii dau 10, Pietroșița 45, Pucioasa 439, Doicești 552 iar Aninoasa 1 150 de navetiști. Aceeași tendință observăm și din direcția Corneștilor care dau 10 navetiști și pe măsură ce drumul se scurtează din Finta vin 254, din Dobra 370, din Băleni 650, din Comișani 1 214. Tîrgoviște atrage forța de muncă precum un magnet. Desigur, concluzia era previzibilă. Ceea ce contează aici e întruchiparea concretă a fenomenului, cifrele pe care nu ne-am sfiit să le amintim, în ciuda numărului lor mare, pentru că numai ele dau imaginea adevărată a navetismului la nivel de județ. Să restringem acum aria observației la una dintre întreprinderile tîrgoviștene.

La Întreprinderea de utilaj petrolier lucrează aproximativ 10 000 de oameni. Dintre aceștia, aproximativ 5 000 sînt navetiști. Ioniță Nicolae, secretar adjunct al Comitetului de partid, ne spune că 3 250 se deplasează cu autobuzele Întreprinderii de transport județene, 875 cu trenurile și 1 585, din comunele suburbane, cu mașinile întreprinderii orășenești de transport. Gheorghe Tănase, șef al serviciului administrativ, ne vorbește la rîndu-i despre ședințele la care el, împreună cu reprezentanți ai tuturor întreprinderilor cu navetiști din oraș, participă lunar și dezbate cu conducerea Întreprinderii de transport auto, cum ar putea fi rezolvate probleme a căror rezolvare se amînă mereu. Că ședințele sînt întrucîtva inutile e un fapt probat de chiar luarea în discuție, lună de lună, a acelorași subiecte. În bună măsură la aceste ședințe se discută despre indisciplina șoferilor, mai exact a celor care nu respectă orele de pornire în cursă, nu respectă traseele ci au tendința de a o lua pe „scurtături" ori, pur și simplu, nu opresc în stațiile unde-i așteaptă navetiștii. Întreprinderea de utilaj petrolier plătește în mod special un om, Constantin Rizescu, a cărui îndeletnicire este de a trezi în fiecare dimineață șoferii și de a-i îndemna să pornească din capătul cursei la ora prevăzută în program. În privința celor ce nu opresc prin stații, se înțelege că el nu are nici o putere. Dar aceștia sînt controlați cîteodată de chiar șeful serviciului administrativ al Întreprinderii de utilaj petrolier, care împreună cu inginerul Grigore, șeful autobazei de călători din Tîrgoviște, nu o dată i-a întors din drum pe șoferii prea grăbiți și i-a obligat să dea mașina înapoi pentru a-i lua și pe navetiștii rămași pe la marginea drumurilor. Și, evident, astfel de manevre nu vin deloc în sprijinul economisirii de combustibili de către întreprinderea de transport. Adevărat este, pe de altă parte, că și navetiștii au, nu de puține ori, o vină că întîrzie la întrarea în schimb. Cursele sînt programate în așa fel încît, dacă ele s-ar desfășura fără peripeții de felul celor amintite mai sus, oamenii ar ajunge la timp pentru a trece pe poarta întreprinderii fără a fi notați că au întîrziat. Dar unii pleacă de acasă mai tîrziu cu un sfert sau o jumătate de oră decît ar trebui, nereușind altceva decît să creeze aglomerații și poate chiar imposibilitatea de a fi îmbarcați toți, deoarece cursele mai tîrzii sînt programate pentru elevi, pentru ca ei să poată ajunge la școală puțin înainte de ora opt. După felul cum vin solitari sau în grupuri, conducerea fabricii poate să-și dea seama dacă are de-a face cu vreun somnoros ori cu oameni care au întîrziat din motive reale, întemeiate.

În ciuda faptului că, zilnic întîrzie, în medie, cam 10—15 oameni, ceea ce n-ar fi exagerat dacă ne gîndim că în primul schimb lucrează vreo 5 000, în ciuda așadar a acestor cifre ce ne arată o proporție liniștitoare și nedramatică privind consecințele navetismului, mai aflăm însă că, numai pe primele nouă luni ale acestui an, numărul desfacerilor de contracte de muncă s-a ridicat, la Întreprinderea de utilaj petrolier, la 549 și că, precum subliniază Olga Ilicea, jurisconsult al întreprinderii și secretar adjunct al Comitetului de partid, majoritatea acestor decizii s-au întemeiat pe numărul mare de absențe nemotivate ale unor navetiști. Pînă la sfîrșitul lunii septembrie au fost înregistrate 67 316 ore absențe nemotivate sau 8 686 zile-om. Dacă mai adăugăm și numărul învoirilor, care în aceeași perioadă s-a ridicat la 6 462 zile-om și avem în vedere faptul că uneori învoirile nu fac decît să acopere azi absența nemotivată de ieri, rezultă că, în totul lui tot, absențele au avut același efect ca și cum toată fabrica ar fi plecat în vacanță tocmai într-o zi de muncă. Or, la Întreprinderea de utilaj petrolier, în medie, valoarea producției unei zile este de peste 6 milioane de lei. În această cifră se cuprind toate consecințele negative dacă nu ale navetismului, cel puțin ale modului cum unii înțeleg să fie navetiști. Fiindcă, în aceeași întreprindere vestită în toate colțurile lumii ca mare producătoare de utilaj petrolier, nu puțini sînt și cei care, navetiști fiind, au fost și sînt totodată, muncitori de nădejde, precum Gheorghe Bidireanu, sculer, Ion Tilică, lăcătuș-ajustor, Vasile Safta, strungar în secția mecanică grea sau Gheorghe Iordan, strungar în secția mecanică ușoară. Sînt, aceștia, oameni despre care ni se spune că s-ar număra printre „muncitorii distinși" ai întreprinderii...

De felul lui, navetistul e omul care face două munci. Prima, la locul lui de muncă, iar a doua chiar prin faptul că e navetist. Că sînt unii care înțeleg prin navetism mai puțin munca la locul de muncă și mai mult jocurile de cărți ori sticlele golite pe traseele dintre casă și întreprindere, e tot la fel de adevărat. Navetismul, prin el însuși, reprezintă o serie de dificultăți care trebuie învinse de către cel ce e navetist ca și de societatea întreagă. Dar efectele navetismului depind în bună măsură, după cum am văzut, și de navetiștii înșiși, de ce fel de oameni sînt. De aceea vom spune că navetiștii reprezintă o problemă mai complicată decît navetismul considerat în general. În felul lui, Oprea Briceag, portar la Întreprinderea de utilaj petrolier și navetist la Comișani, a rezolvat demult această problemă : „Eu cum ajung la timp ? Și alții, tot din Comișani, de ce ajung în urma mea ? Fiindcă eu plec cu mașina de 6 și ei cu cea de 6 și jumătate, iată de ce. Dar aici, la Tîrgoviște, nu mai sîntem consăteni. Aici trebuie să ne facem datoria".

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

■ În anul de învățămînt care a trecu, 5 592 661 de copii, tineri și chiar mai virstnici au învățat la măsuțele de grădiniță, pe băncile școlii, în ateliere și laboratoare de învățămînt tehnic și de maiștri, în amfiteatrele institutelor de învățămînt superior. Mai bine de un sfert din populația țării învață. În cifra pe care am dat-o nu sînt incluși numeroșii absolvenți ai cursurilor de calificare la locul de muncă, organizate în uzine și institute de proiectare și de cercetare. Lupta pentru o nouă calitate, revoluția tehnico-științifică au în felul acesta asigurate premisele înfăptuirii lor.

■ Învățătura a devenit un fenomen de masă. Astfel a fost înțeleasă la noi problema edificării omului nou. În condițiile în care tinerii de azi stau cel puțin 10 ani pe băncile școlii, în curînd noțiunea de intelectual va trebui revizuită.

■ 911 746 de copii între trei și cinci ani sînt încadrați în învățămîntul preșcolar unde capătă primele noțiuni despre bine și despre rău, învață să se joace și chiar se joacă, se pregătesc după metode moderne pentru lungul drum care îi așteaptă pe calea învățăturii.

■ 4 488 371 de tineri au purtat în anul care a trecut uniforma de elevi. Dintre aceștia, mai bine de un milion în învățămîntul liceal. Fiecare elev are posibilitatea să-și aleagă încă de pe băncile școlii meseria care îi place și pentru care vrea să se pregătească în continuare. În liceele de profil, pe lîngă cunoștințele generale, elevii își însușesc cunoștințe de specialitate care le permit la terminarea cursurilor să fie stăpîni pe o meserie, să se poată încadra cu succes într-o activitate productivă. În școlile profesionale, de ucenicie la locul de muncă și de maiștri s-au pregătit anul trecut 170 000 de elevi la cursuri de zi, serale și la fără frecvență.

■ An de an, 263 642 de educatori, învățători, maiștri și profesori de toate gradele își exercită nobila meserie de dascăl, îndrumă teoretic și practic milioane de elevi. Numai în institutele de învățămînt superior activează 14 503 de cadre didactice.

O problemă care frămîntă întreaga umanitate:

SPERANȚA MEDIE DE VIAȚĂ

În România, populația longevivă, deci de 85 de ani și peste a crescut de la 22 800 în 1930 la 86 600 în 1977, iar durata vieții a sporit de la 42,01 ani în 1932 la 69,76 ani în 1977 — ultimul an prelucrat și interpretat statistic la Institutul național de gerontologie și geriatrie din București. Fenomenul oglindește o tendință observată pe plan mondial, dar, după cum se va vedea, în țara noastră, în special în ultimele două decenii, a căpătat anumite particularități specifice, corelate cu dezvoltarea economico-socială, cu ridicarea continuă a nivelului de trai și, firește, cu progresele din domeniul medicinei. Cum au crescut, în acest context, starea de sănătate, speranța și durata medie de viață, numărul și ponderea longevivilor în totalul populației ?

Sub auspiciile Institutului național de gerontologie și geriatrie a fost efectuat cel mai cuprinzător studiu de longevitate făcut vreodată în România. Inițial, el s-a referit la perioada 1962—1975, dar ulterior datele au fost aduse la zi, fără a se constata, așa cum era și de așteptat, modificări importante. De aceea, pentru a nu complica, vom cita din studiul inițial, rezultatele fiind pe deplin valabile, cu corecții neesențiale, și azi. Cercetarea a fost întreprinsă de academicianul Ana Aslan, directorul general al institutului, Vladimir Jucovschi, șeful secției de gerontologie socială, sociologii Maria Sanda, Ecaterina Mustață, Maria Tăpălagă, și alții, sprijiniți de 100 cadre medicale din întreaga țară.

Timp de mai mulți ani au fost studiate 15 000 persoane în vîrstă de 85 de ani și peste, deci 40 la sută din totalul longevivilor din România. Pentru a reliefa importanța și temeinicia investigației, vom aminti că pentru fiecare longeviv s-au folosit fișe și chestionare care au cuprins peste 140 întrebări, iar completarea lor s-a făcut de echipe complexe formate din medici, sociologi și psihologi. Este vorba, așadar, de o cercetare unică în felul ei, răspunzînd aproape exhaustiv la întrebarea **cum îmbătrînește românul ?** Factorii care influențează longevitatea și constatările respective au fost grupați după cum urmează.

● **Mediul geografic.** Cercetările au evidențiat influența diferită a unor forme de **relief** asupra longevității, proporția cea mai mare de longevivi fiind constatată în Delta Dunării (2,9 la mie) și în zonele de altitudine între 800 m și 1 000 m (2,3 la mie) ; la cîmpie și în regiunile deluroase proporția este mai mică (1,9 la mie). În aceleași forme de relief, dar cu un nivel diferit de dezvoltare economică, frecvența longevivilor variază în funcție de acest nivel. La această problemă deosebit de însemnată vom mai reveni, cu date mai noi.

● **Caracteristici biologice.**

În ceea ce privește **conformația fizică**, majoritatea longevivilor se încadrează în valorile medii ale parametrilor antropometrici.

Deși nu s-a putut stabili o legătură cauzală directă între longevitate și **ereditate**, s-a constatat, pe baza cercetărilor pe loturi mari, că atît la ascendenții cît și la descendenții longevivilor există o predispoziție de imunitate crescută în comparație cu ceilalți indivizi și o capacitate funcțională optimă cu un înalt grad de adaptare la condițiile de mediu. În medie, 38,1 la sută din longevivi au ascendenți longevivi direcți. La marii longevivi (95 de ani și peste), procentul celor cu ascendenți longevivi direcți crește de la 37,4 la sută la 46,8 la sută.

Longevitatea favorizează în mod net sexul feminin. Astfel, la fiecare sută de longevivi vom găsi, statistic, 61,2 femei între 85 și 89 de ani, 63,6 femei între 90 și 94 de ani, 68,1 femei de 95 de ani și peste, în toate aceste cazuri proporția bărbaților longevivi fiind corespunzător mai mică.

● **Mediul de viață.** Repartiția longevivilor în raport cu mediul **urban sau rural** în care **au trăit** reflectă repartiția populației țării în cele două medii. În ceea ce privește **profesiunea**, agricultorii reprezentau 62 la sută față de celelalte profesii. Nu s-a evidențiat influența preponderentă a unei **anumite profesii** asupra duratei de viață, ci numai unele particularități comune ocupațiilor persoanelor longevive : peste 80 la sută dintre aceștia au desfășurat activități legate de munca fizică ; foarte mulți au început activitatea profesională de timpuriu, uneori sub vîrsta de 14 ani și au continuat-o pînă la vîrste înaintate ; aproape toți au avut un stagiu de muncă de peste 30 de ani, în cele mai multe din cazuri în aceeași profesie ; peste 70 la sută din longevivi continuau și la data efectuării studiului să desfășoare unele activități fizice.

Concluzia cea mai importantă este că munca fizică reprezintă un factor favorizant al longevității.

● **Nivelul de trai.** Cu cît acesta era mai ridicat, cu atît vîrsta medie a longevivilor era mai mare. La un nivel material mediu corespundea o vîrstă medie de 88,6 ani, iar la un nivel material deasupra celui mediu, vîrsta medie a longevivilor a crescut la 88,6 ani. În ceea ce privește viața de familie, longevivii făceau parte în general, dintre primii născuți din părinți tineri ; aparțineau unor familii bine închegate, asigurate din punct de vedere economic și întemeiate pe principiul muncii drept principală sursă de existență, și-au întemeiat la rîndul lor familii asemănătoare. Majoritatea longevivilor (89 la sută bărbați și 98 la sută femei) au fost căsătoriți și au avut mulți copii. Proporția celor care au avut peste patru copii a fost de 65,6 la sută în mediul rural și 44,7 la sută la oraș. Cu privire la gradul de **instruire** nu s-a observat o corelație semnificativă între acest factor și longevitate, ținînd seama mai ales de condițiile socioeconomice și culturale ale epoci în care au trăit cea mai mare parte a vieții lor.

● **Alimentația.** Majoritatea longevivilor (56 la sută) au avut o alimentație mixtă (din acest procent numai 17,1 la sută au consumat cu preponderență carne de porc) ; 37,2 la sută s-au alimentat preponderent cu produse lactate și vegetale ; 6,8 la sută au consumat mai mult pește. Așadar, apare avantajată alimentația mixtă și nu cea exclusivistă (de pildă, vegetarienii...). De notat că regimul alimentar mixt apare mai frecvent în mediul urban, iar pe grupe de vîrstă se constată că procentul consumatorilor de carne de porc scade la marii longevivi. Mai atrage atenția, în alimentația longevivilor, lipsa rafinamentului culinar, consumul de vegetale în stare crudă și predominarea fiertului în prepararea alimentelor.

O atenție deosebită a fost acordată consumului de **alcool și tutun.** Consumul de băuturi alcoolice s-a dovedit a fi mai mare în mediul rural. La bărbați, frecvența celor care nu au consumat deloc sau foarte rar astfel de băuturi a fost de 60,2 la sută în mediul urban și 47,9 la sută în mediul rural, iar la femei, 82,8 la sută și, respectiv, 73,2 la sută. De reținut că băuturile alcoolice preferate de longevivi, în special la sate, au fost preparate în propria lor gospodărie, avînd un grad scăzut de alcool și toxicitate. Aproape 50 la sută din bărbații longevivi nu au fumat, iar la femei procentul respectiv se apropie de 100 la sută. Reiese că longevivii nu au fost mari fumători și nu au făcut excese în consumul de băuturi alcoolice.

Datele de mai sus oglindesc modul de alimentație al longevivilor care s-au născut acum aproape un secol. În ultimele trei, patru decenii însă, s-au produs schimbări importante. În special în țările dezvoltate aportul caloric excesiv, prin consumul de grăsimi și zaharuri cu mult peste nevoile energetice ale organismului, favorizează dezechilibrul metabolic, ceea ce influențează negativ starea sănătății și durata de viață. Reconsiderarea modului de alimentație în vederea prevenirii acestui dezechilibru constituie azi o garanție de prim ordin pentru menținerea unei bune stări a sănătății pînă la o vîrstă înaintată.

● **Buna stare relativă a sănătății** fizice a longevivilor este întregită de o relativă bună stare a sănătății psihice. Asemenea facultăți psihice și intelectuale ca memoria, atenția, raționamentul, spiritul de observație, sau comportamentale ca autoevaluarea, sociabilitatea etc. se mențin la un nivel și la o capacitate destul de satisfăcătoare pentru a se păstra dorința de a trăi activ și un anumit grad de sociabilitate, factori importanți pentru echilibrul interior.

Acestea ar fi concluziile majore — pe care le-am prezentat într-o formă prescurtată — ale studiului efectuat asupra a 15 000 longevivi. Într-un studiu complementar, de proporții mai reduse, din 1979, datorat cercetătorilor Gheorghe Ghencia, Anghel Dumitrescu și Denisa Dimărescu, de la sus-menționatul institut, se aduc noi date privind corelația dintre longevitate și dezvoltarea economico-socială a României socialiste. Pornindu-se de la indicele de longevitate (calculat prin raportarea populației de 85 de ani și peste la populația de 65 de ani și peste, iar rezultatul se multiplică prin 1 000) se observă o tendință de egalizare la scara întregii țări, spre deosebire de situația dintr-un trecut nu prea îndepărtat, cînd în România nu se aflau decît cîteva „insule" de longevitate : în zona bănățeană Bozovici, în Arad și Bihor. Repartiția județelor după nivelul indicilor de longevitate s-a modificat simțitor în perioada 1966—1976. Dacă în 1966, 45 la sută din județe aveau indici de longevitate sub 30 la sută, în 1976 în această situație nu se mai afla decît un singur județ. În schimb, a crescut ponderea județelor cu indici de longevitate peste 40 la sută : de la 5 la sută la 32,5 la sută din numărul total al județelor. Totodată, s-au stabilit corelații statistice clare între longevitate și diverși indicatori ai progresului economic, de pildă producția globală și nivelul de urbanizare al județelor respective.

LIONEL NIȚESCU

Un laborator al copilăriei

La numai cîțiva kilometri de centrul Aradului, pe șoseaua ce duce spre Oradea, într-o splendidă zonă verde, vizavi de unul din cele mai mari complexe de sere din țară, pentru copiii celor ce muncesc aici, pentru copiii celor care smulg roade pămîntului, funcționează o grădiniță, din multe puncte de vedere deosebită. De la intrare, o expoziție de pictură te conduce pînă în palatul basmelor. Flori, foarte multe flori îți amintesc că ne aflăm în anotimpul cînd tot ceea ce este frumos se îndreaptă spre lumină și soare. Directoarea grădiniței se numește Lucia Sabău.

— În decembrie 1980, ne spune aceasta, grădinița va trece în grupa mare, adică va împlini cinci ani de activitate. Deci, primii absolvenți ai grădiniței, la ora actuală, sînt elevi în clasele primare. Dar, de cele mai multe ori, în clipele lor libere, cei care au plecat de aici se reîntorc, nu numai pentru lumea basmului rămasă în urmă, ci și din dorința de a regăsi un univers zămislit și prin mîinile lor. Astfel, mulți dintre pomii care astăzi dau roade și umbră au fost plantați de primele serii de copii. Dar nu numai atît. Multe dintre animalele cărților de colorat trăiesc în curtea grădiniței, fiind îngrijite de către copii.

La început nu prea am înțeles despre ce este vorba și mărturisesc că nu am dat crezare la tot ceea ce spunea directoarea Lucia Sabău. Lăsînd pentru un moment imaginile cu feți-frumoși și zîne ale castelului din strada Zarandului, am ieșit afară, unde se aflau majoritatea copiilor. Una dintre grupe, mai precis grupa mijlocie B, sub conducerea educatoarei Maria Crainic, se afla în grădina de legume. Se executa, științific spus, întreținerea culturilor. Cei de-o șchioapă, cu salopete de lucru, cu unelte pe mărimea lor, prășeau culturile de ceapă, salată, morcov, sau copileau plantațiile de tomate. De asemenea, cîteva fete culegeau verdețuri pentru animalele de la colțul zootehnic. Aici, la umbra unor tineri arbuști și pomi fructiferi, împrejmuite cu plasă de sîrmă, trăiesc animalele despre care vorbea directoarea. Grupele mijlocii, conduse de educatoarele Marcela Cîmpeanu și Florica Făgăraș, fac curat în acest perimetru. Un cerb lopătar de o rară frumusețe se plimbă printre grupurile de copii. Atît s-a obișnuit cu cei mici, încît corcodușele căzute din pom au alt gust cînd le mănîncă din palmele copiilor. Și fiindcă cerbului lopătar nu-i place singurătatea, în parc mai trăiesc o căprioară și doi căpriori.

Revenind în interiorul clădirii mi-am propus un test. Să mă reîntorc în timp, cu mai mult de un sfert de veac în urmă. Cele două asistente medicale, Marinela Costea și Ana Enculescu, după ce m-au consultat și au girat asupra sănătății mele, mi-au dat permis de intrare. Și fiindcă am putut alege, am optat să fiu înscris la grupa mijlocie. În continuare, am fost preluat de educatoarea Albinca Rusu și predat educatoarei grupei respective, Maria Birsănescu. Deoarece mai noii mei colegi nu au dezlegat încă tainele abecedarului, și eu am avut de ales un obiect care pe viitor va înlocui numele. Ca să fiu mai explicit și ca să se înțeleagă, am să dau cîteva exemple. Astfel, pe lîngă simbolul personal, grupele se mai deosebesc și prin culoare. Toți din grupa mică au desenate pe uniforme o panseluță, iar toate obiectele sînt de culoarea bleumarin. Cei din grupa mijlocie au ca semn distinctiv trifoiul cu patru foi, iar culoarea care domină este verdele. Grupa mare — albăstrelele, iar totul este de culoarea albastră. Și ca totul să fie perfect, și dormitoarele, paturile și lenjeria au culorile respective. Am fost invitat la etaj unde colegii mei erau împărțiți în mai multe grupe. Unii roboteau la atelierul mecanic, lucrînd diferite figurine la traforaj, fetele găteau de zor, iar alții, îmbrăcați în uniforme de agenți de circulație, dirijau mișcarea mașinuțelor și a pietonilor. După cîteva ceasuri de joacă, înainte de masă, copiii sînt duși să facă mișcare în bazinul de înot de la subsolul clădirii. Într-o imensă sală de sport, echipată cu tot felul de aparate de gimnastică, se află un bazin de înot cu apă încălzită, unde cea mai tînără educatoare, Florica Vancea, îi învață pe cei mici tainele înotului.

La plecare, am întrebat-o pe directoarea Lucia Sabău cine sînt cele pe care nu le-am văzut și care țin această casă a copilăriei curată ca un adevărat laborator. Am aflat că se numesc : Ana Barani, Suzana Kun și Ileana Agata și că media de vîrstă a celor care prin munca lor fac fericită copilăria celor 178 de copii nu depășește 25 de ani.

SORIN POSTOLACHE

În paginile 14, 15 și 20 fotografii de A. MIHAILOPOL

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

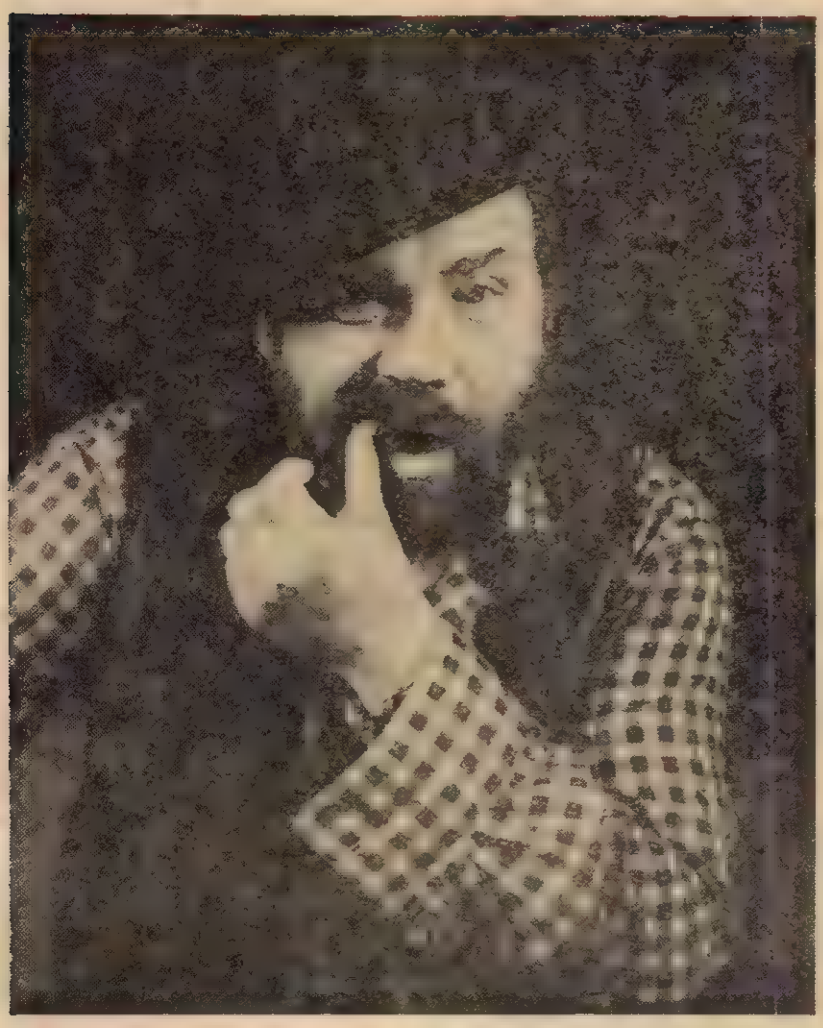

Atelier

GEORGE CONSTANTIN

„Mi-aș dori o comedie bună"

Acum, cînd stagiunea teatrală a început, abordarea unui actor este destul de dificilă. Au început repetițiile pentru viitoarele premiere, au început spectacolele, turneele. Dar actorul GEORGE CONSTANTIN ne-a declarat că „deocamdată nu face nimic".

— Înțelegem că deocamdată, la acest început de stagiune teatrală, nu faceți nimic important, dar dincolo de asta, abia ați terminat lucrul la „Burebista".

— Da, „nu fac nimic" în sensul că nu fac nimic care să-mi placă foarte mult. Sigur, filmul **Burebista** s-a terminat foarte repede. S-a lucrat în ritm și cu rezultate bune. Mi-a fost încredințat un rol de răspundere, de o factură deosebită. Deși am jucat în aproape 30 de filme, unele mai mari, altele mai mici, plus serialele de televiziune, pînă acum n-am încercat pe ecran nici un rol istoric. Gheorghe Vitanidis a avut curajul să mi-l încredințeze. Ce am reușit să fac și cum e filmul în general nu rămîne să hotărască decît publicul.

— După Burebista ce mai urmează?

— Colaborarea cu un regizor tînăr, N. Mărgineanu, cu care am mai lucrat la filmul **Un om în loden**. I-am promis colaborarea și mă voi ține de cuvînt, pentru că e un om deosebit, un regizor cu personalitate și har. Filmul se va numi **Luchian**. Apoi, Alexa Visarion, regizor de teatru prin excelență, s-a decis să facă film și cred că voi lucra cu el. Personal consider că regizorii buni de teatru trebuie să facă și film. În teatru se continuă seria spectacolelor cu **Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă** al lui Horia Lovinescu. Apoi, se proiectează un spectacol, cu un scenariu după **Frații Karamazov**. Dan Micu va fi regizorul, și piesa se va numi **Nihiliștii**.

Îmi place să lucrez cu oameni de teatru adevărați, cu regizori buni. Îmi amintesc perioada de pregătire a **Furtunii** la „Bulandra" cu Liviu Ciulei. El știe și să asculte și să ceară și asta stimulează actorul, care în mîna unui astfel de regizor e nu numai un interpret ci și un creator.

— Sînteți unul dintre actorii noștri de teatru care s-au impus prin rolurile create, care au cîștigat nu numai admirația și adeziunea publicului iubitor de teatru ci și a criticii de specialitate. Ați vrea să vorbim puțin despre teatru? Despre spectacolul teatral de azi, relația regizor-actor, actor-spectator etc.

— Vă pot spune cîte ceva despre neajunsurile de azi din teatru, despre ce mă doare, pentru că nu poți rămîne indiferent la unele necazuri în care ne complacem fără să luăm nici o măsură. Unele spectacole de teatru poartă patina vechiului, a lucrului care s-a mai făcut. Nu sînt cu orice preț partizanul noului, dar cînd în lume se produc asemenea transformări și teatrul trebuie să se schimbe.

Avem nevoie de piese originale și de regizori de talent. Nouă ne lipsesc piesele originale bune, pentru că proaste sînt cu duiumul. Iar de regizori ce să mai vorbesc. Și în cinematografie, marea problemă este scenariul. Numai scenariile bune ar trebui să fie ecranizate. Aici ar trebui să se pună punctul pe i, pe calitatea și problematica scenariului. Mă îndoiesc că nu avem forțe actoricești și regizorale, în cinematografie, care să nu fie în stare să dușă la bun sfîrșit un scenariu bun, și, în consecință, să se ajungă la un film bun.

Problemele ridicate în scenariile noastre sînt foarte superficiale și mă surprinde cum oameni care au dreptul și datoria să scrie despre realitățile vieții, despre realitățile evidente, consemnate și în presă, nu o fac. Nu spun ceea ce trebuie să spună. Dacă scenariile ar fi adevărate, dacă ar fi pline de curajul realității nu mă îndoiesc că asemenea filme nu ar fi și bune. Dar cine va lua taurul de coarne? Cine va face un film sau o piesă de teatru cu un subiect legat de problemele care ne ard? Foarte important este să vedem filme ale zilelor noastre, piese cu eroi din viața noastră. Dar pentru că scenariile, piesele nu sînt adevărate, oamenii nu se recunosc în ele și nici nu cred în ele.

Mă gîndesc la situația tinerilor, și cînd spun asta nu mă gîndesc numai la fiul meu, ci la generația lui. Au foarte multe probleme, foarte multe preocupări, curiozități, au ceva de comunicat, nu sînt plafonați și superficiali cum ne încăpățînăm uneori să-i credem. Teatrul politic, teatrul dezbatere cred că ar fi forme de spectacol care i-ar atrage. Oamenii acestia trebuie aduși pe scenă, ei să fie eroii pieselor noastre pentru a-i putea atrage și în sală. Îmi amintesc cum la **Furtuna** spectatorii care veneau erau în general tineri, sala era mereu arhiplină. De ce Shakespeare este mereu actual? De ce eternele probleme legate de dragoste, legate de lupta dintre bine și rău, dintre urît și frumos trezesc interes? Sînt probleme simple, umane, nu ditirambi teoretici care obosesc, plictisesc. Atunci, ne întrebăm, de ce o piesă care ar trebui să

(Continuare în pagina 26)

CORNELIA BARBU

Un recital de grafică

Departe de noi gîndul de a stabili o ierarhie valorică a celor 50 de desene, schițe, crochiuri, studii și chiar pînze expuse în sala „Galateea" de Sabin Ștefănuță într-o expoziție pe care însuși autorul a intitulat-o „Atelier — 1980". Mărturisind deci că n-avem o astfel de intenție, ne vom opri totuși asupra unui autoportret în care pictorul poartă pe umărul drept un măscărici, iar pe cel stîng o bufniță. Să fie oare acest autoportret o cheie a întregii expoziții, ba chiar și a unui univers artistic despre care Petru Comarnescu spunea încă de-acum cîțiva ani că stă sub semnul unei „îmbinări a dramatismului cu o candoare încîntătoare"?! Tot ce se poate, mai ales că bufnița și măscăriciul își fac simțită prezența fantastică și halucinatorie în aproape toate lucrările. Li se adaugă acestor două generoase elemente, generoase atît ca expresivitate grafică, dar și ca implicație semantică, o foarte lungă listă din care transcriem: pajiști, dealuri, munți, colonade antice, turnuri medievale, flori, fructe, păsări, coase, șerpi, catarge, pilcuri de case, arbori, fluturi, animale, nori, ape. Manevrînd cu un atît de bogat registru într-un spațiu restrîns, grafica lui Sabin Ștefănuță nu-ți mai poate oferi, prin absența spațiilor albe, acea clipă de răgaz și reverie. În schimb te țintuiește locului, te fascinează, te hipnotizează. Cu alte cuvinte, chiar dacă artistul ne avertizează că ne-a primit în spațiul unui așa-zis atelier, unde avem posibilitatea de a-l vedea aplecat cu o migală de artizan asupra detaliului miniaturizat și unde, în același timp, dialogul se naște spontan și fără de opreliști, fapt ce pare să ducă la o dispersare a emoției, Sabin Ștefănuță reușește totuși să ne convingă de frenezia și exuberanța, sinceritatea și efervescența ochiului său aplecat peste lume cu o mare sete de cunoaștere și comunicare. Din acest punct de vedere, din dorința de a ne face părtași la descoperirea lumii, Sabin Ștefănuță, un nume ce s-a impus între purtătorii de cuvînt ai generației sale, un grafician a cărui linie s-a curățat și s-a îmbogățit, în același timp, prin multimea de desene publicate în mai toate ziarele și revistele țării, oferă la „Galateea" un adevărat recital de grafică și ne promite, prin cele cîteva pînze, care fac casă bună cu grafica predominantă a expoziției, o reîntîlnire de excepție.

VICTOR NIȚĂ

Un eveniment editorial

Un ciudat destin literar face ca, întocmai cum s-a întîmplat în urmă cu 40 de ani, apariția unei noi ediții a **Istoriei literaturii române vechi** de N. Cartojan (pe atunci a primului volum) să preceadă doar cu cîteva luni intrarea în circulație a **Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent** de G. Călinescu. Restituirea lor aproape paralelă va fi de natură să readucă, fără îndoială, în discuție criteriile de evaluare a literaturii noastre de pînă la D. Cantemir, adică pînă spre începutul secolului al XVIII-lea, cînd lucrurile par a se mai limpezi pentru cercetător. Pe urmele unei întregi tradiții inaugurate de Hasdeu și continuate ambițios de N. Iorga, N. Cartojan sistematizează cu rigoare fiecare detaliu al marelui corpus de cronici și monumente medievale, făcînd mai degrabă muncă de culturolog decît de estet. Dealtfel, multe capitole se referă în mod direct la „cultura" unor epoci (cu referiri la caligrafi, miniaturiști, copiști, legători de manuscrise și cărți, bibliofeci, școli, pictori, tipografi, „zugravi" de biserici etc.), așa-numitele zori ale literaturii românești fiind întrevăzute încă în textele rotacizante din secolul al XVI-lea.

Și totuși, generozitatea în selecție a lui N. Cartojan — amendată violent de unii, aprobată admirativ de alții, pentru care **Psaltirea în versuri** a lui Dosoftei este operă cvasioriginală, ca și **Învățăturile...** lui Neagoe Basarab, nu e chiar lipsită de criterii valorice, cum s-ar crede la o primă și tendențioasă vedere. Autorul acestei opere cu suficiente șanse să rămînă capitală (chiar dacă, cîtind-o sau nu, unii au profitat din plin și cu folos de aminarea republicării ei) este primul care dă o coerență tuturor textelor vechi, istoriografice sau religioase, didactice sau ținînd de sumarul luxuriant al cărților populare. Iar faptul că evită cu diplomație verdictele nihiliste în ton răspicat (cu toate că, unde e cazul, atrage atenția asupra unor „flori de imagini frumoase" sau, dimpotrivă, a „bălăriei ideilor comune") se datorează nu neapărat lipsei de rigoare sau de orientare critică în acțiunea sa restauratoare, cît unui camuflat sentimentalism al eruditului, pus în situația să constate cu amărăciune că „nu este în Europa o literatură mai zbuciumată în dezvoltare și mai năpăstuită în soarta ei decît literatura românească" (p. 48). Cartojan nu e privat nici de simțul proporțiilor, tentat cumva să supradimensioneze calitățile unor Miron Costin — „primul cărturar care a încercat la noi poema filozofică" — sau Nicolae Milescu. El pune mai tot timpul în paralel ceea ce se întîmplă la noi cu ceea ce se petrece în alte părți din Europa și decupajele sale vădesc ochi de comparatist auster și savant. Mai mult, sînt căutate anumite șabloane de circulație în medievalismul întîrziat, cu efecte neașteptate în textele românești, unde modernul rămîne surprins de sonoritatea limbii vechi, dar și de deviațiile curajoase spre autohtonizare pe care și le asumă cîteodată psaltiții și cronicarii.

Patima ascunsă a filologului a fost să descopere firul conducător în relevarea expresivității limbajului poetic: „Prin această necontenită frămîntare în căutarea cuvîntului expresiv, cu rezonanță în toate cuprinsurile românești, în aflarea unui ritm armonios la care să fie adaptată melodia bizantină acolo unde o cereau necesitățile liturgice, s-a creat limba noastră literară" (p. 221—222). Intuind aceste zone timpurii ale expresivității — nucleu de sensibilitate, cum le-am numi în limbajul criticii mai noi — minunîndu-se de străfulgerea materiei prețioase în amestecul informe de cugetare împrumutată și paleografii nisipoase, N. Cartojan a considerat (și nu credem că a greșit fundamental) că ele pot să confere implicit valoare textelor respective, în pofida intenționalității lor extraliterare, atitudine luată ulterior în răspăr de călinescieni. Și totuși, grație lui Cartojan, numeroase pagini vechi sînt considerate azi literatură, cercetările viitoare urmînd să aprofundeze modul de a imagina al omului medieval în Țările Române (căci nu se poate nega lipsa acestei aptitudini, iar ea existînd înseamnă că existau și creații), precum și balansul atît de straniu între opresivitatea canonică a modelelor și dorința lăuntrică a limbii de a evolua în sens artistic. Autorul **Istoriei literaturii române vechi** are meritul incontestabil de a fi încercat să dezlege condiția atît de aparte a cărturarilor din secolele XVII—XVIII, admirîndu-le cu îngăduință talentul, dar mai ales rîvna de a înfiripa o tradiție literară.

Republicarea, fie și tîrzie, a acestei opere proeminente, în definitivarea căreia editorii au ținut cont de completările și revizuirile făcute de autorul însuși, se înscrie ca un eveniment de seamă în valorificarea moștenirii noastre spirituale.

CRISTIAN LIVESCU

Spre publicul tînăr

— Acum citeva luni, mai exact spus în luna mai, aţi fost numit, tovarăşe colonel Sergiu Eremia, în funcţia de director al Ansamblului artistic „Doina" al armatei. Îl urmaţi la conducerea acestui reputat ansamblu pe generalul-maior Dinu Stelian, un nume care s-a impus în cultura muzicală românească. După aceste prime amănunte să intrăm de-a dreptul în subiect : nu vi se pare că ansamblul „Doina" a intrat de-o bună bucată de vreme într-un anume anonimat ? Cum se face, cu alte cuvinte, că lumea ştie prea puţine lucruri despre el ?

— În legătură cu acele prime amănunte, ar fi de spus totuşi că lucrez în acest ansamblu de aproximativ 25 de ani, că am crescut în umbra şi căldura sufletească a fostului director, generalul-maior Dinu Stelian, care din luna mai a intrat, cum se spune, în pensie, urmînd să ne mai ajute totuşi, aşa cum ne-a promis, din cînd în cînd. Revenind la întrebarea pusă, trebuie să recunoaştem că, într-adevăr, mai ales în Bucureşti, ansamblul nostru a intrat într-un fel de anonimat.

— De ce ?

— Două sînt motivele care au determinat această nedorită stare de lucruri. Primul ar fi faptul că nu dispunem de o sală proprie de spectacole, motiv pentru care ansamblul a bătut, cum se zice, provincia, unde am susţinut cîteva turnee de lungă durată. Un al doilea motiv, poate cel mai important, este acela că spectacolele noastre au, în general, o anume structură ce derivă din însăşi menirea mai deosebită a ansamblului. În fine, la aceste motive aş mai adăuga unul, acela că presa nu ne-a prea onorat cu atenţia cuvenită.

— Relativ la primul motiv, iată, în zilele de 11 şi 12 octombrie aţi angajat cea mai mare scenă a ţării, scena Sălii Palatului, pentru două spectacole la care biletele s-au epuizat în cîteva zile de la punerea lor în vînzare. Cu alte cuvinte, primul motiv nu se acceptă decît în parte. Inexistenţa unei săli proprii nu poate fi, după cum se vede, o scuză. Schimbînd ordinea, cel de-al treilea motiv invocat, al presei care nu v-a abordat, s-ar părea că aveţi dreptate, drept pentru care, iată, însuşindu-ne critica, acest interviu. Ce se-ntîmplă însă cu structura spectacologică a ansamblului ? Se preconizează cumva o anume schimbare, o anume înnoire ?

— Aţi atins punctul cel mai fierbinte al preocupărilor noastre de ultimă oră, adică vreau să profit de acest interviu şi să anunţăm lumea care ne-a iubit şi care încă ne mai iubeşte că Ansamblul artistic „Doina" al armatei, după o schimbare din mers a generaţiilor, se va prezenta într-o nouă formulă spectacologică, fără a se înţelege prin aceasta că ne vom abate de la ceea ce trebuie să facem noi, ca grupare artistică distinctă, în planul educaţiei politice şi patriotice.

— Mai concret spus ?

— Mai concret spus ne propunem o mai largă deschidere spre publicul tînăr, ne vom strădui să venim în întîmpinarea actualelor dorinţe exprimate de tinerii spectatori, pentru că ansamblul nostru a luat calea aceluia anonimat tocmai pentru că n-a acordat atenţia cuvenită acestui aspect, cel al cererii spectatorului. Vom apela deci pentru început la colaborarea cu „stelele" muzicii folk, urmînd ca pe parcurs să formăm şi să lansăm propriile noastre stele. O orientare diferită este cea preconizată pentru muzica populară, unde avem, chiar şi la ora actuală, interpreţi vocali şi soliştii instrumentişti de mare valoare, dar, deocamdată, prea puţin cunoscuţi în rîndul marelui public, motiv pentru care, prezentîndu-i publicului în compania unor nume consacrate, sperăm să le netezim drumul spre o cît mai deplină lansare, astfel încît numele lor să atragă la fel de mult precum cele în compania cărora vor apărea pentru început.

— Vom trăi şi vom vedea. În altă ordine de idei, un ansamblu fără propriile sale stele e ca nunta fără lăutari. Cine sînt, aşadar, valorile cu care vreţi să recuceriţi spectatorul ?

— Dacă ar fi să o iau după sufletul meu de muzician şi de dirijor, m-aş referi, mai întîi şi-ntîi, la corul bărbătesc, singurul cor profesionist din ţară, o adevărată bijuterie a muzicii corale româneşti. Un iubitor al muzicii nu poate să nu fie impresionat de frumuseţea cîntecelor scrise anume pentru a evidenţia valoarea vocilor din acest cor. Promitem, oricînd şi oricui, o delectare pentru toţi cei ce vor să audă acest cor bărbătesc. Şi pentru că tot sîntem la vedetele ce alcătuiesc o echipă, să amintesc şi orchestra de muzică populară, o formaţie care, sub conducerea maestrului Marin Cioacă, a atins o înaltă profesionalitate. În gîndul orchestrei se remarcă naistul Emil Bucur, acordeonistul Ilie Udilă, taragotistul Marinca Trifu, şi la cimpoi, caval şi ocarină, Gheorghe Mustăcioară. Dispunem de asemenea de un foarte bun colectiv de dansuri, inclusiv jocuri populare, condus de un maestru al genului, coregraful Vladimir Bedea. Între soliştii de muzică populară, i-aş aminti în primul rînd pe artistul emerit Ion Bogza, dar şi pe mai tinerele Maria Bararu, foarte cunoscută în nordul Moldovei, sau pe Elisabeta Turcu, posesoarea unui repertoriu cules de ea însăşi din tezaurul atît de bogat al folclorului din Cîmpia Română. Şi aş încheia cu o voce de excepţie, cea a lui Ilie Roşu, care cucereşte de la o zi la alta, tot mai mult, publicul sălilor în care cîntă.

— În ceea ce ne priveşte, ca martori oculari la spectacolul din 12 octombrie, mărturisim că publicul, mai ales cel tînăr, a sesizat şi a acceptat, prin aplauze, deschiderea ansamblului spre o nouă formulă de spectacol. Ce-am mai putea spune dincolo de acest bun început de drum ?

— Nimic altceva decît că vom continua în această direcţie.

VICTOR NIŢA

Piliuţă şi Rauţchi

Un spectacol frumos desenat şi colorat de Constantin Piliuţă este **Hagi Tudose** la Teatrul Naţional. Un spectacol decupat dintr-o expoziţie retrospectivă, cu elemente caricaturale şi cu un aer de poezie orientală, cu miros de scorţişoară şi de pepermint. În rolul principal : Constantin Rauţchi, revenit în lumina reflectoarelor după o prelungă alunecare într-un con de umbră. Hagi Tudose creat de el este un avar oribil, dezumanizat, un zgîrcit feroce, demonic, în stare să nege lumea din jurul său, proclamînd triumful retragerii din simţuri şi al ascezei paranoice. Hagi Tudose e sămînţa unui dictator sinistru, evoluînd între comic şi absurd, grotesc şi tragic. Actorul se tîrăşte prin scenă curb şi dezacordat, cu mască de viperă, cu părul răsculat, şoptind şi urlînd, podidind oamenii cu vorbe, vorbe, vorbe pe care ştie că eroul său nu le poate aduna în lăzi. În faţa personajului creat de Constantin Rauţchi rizi şi te cutremuri. Hagi Tudose are o morală răsturnată, limba sa e ascuţită, replicile sale curg în pamflet. Restul lumii sale e plin de naivi, de imbecili, de ridicoli, de epitropi, de cîrcoi şi de cerşetori. El rîde la rîndul său de toţi convins că deţine adevărul absolut asupra vieţii.

Dramatizarea nuvelei nu mai satisface gustul grăbit al spectatorului de astăzi din stal. Problematica piesei are alt înţeles în planul realităţii imediate. La urma urmei trăim într-o vreme în care economia la sînge şi zgîrcenia la luminări a devenit o obsesie planetară. Ion Cojar a condus cu umor sănătos, cu sarcasm şi cruzime bine dozate spectacolul de la Teatrul Naţional. Datorită, mai ales, unor cusururi de dramaturgie, spectacolul cade în ultima parte, devine obositor. Moartea eroului surprinde publicul într-un moment de plictiseală astenică şi prăbuşirea lui Hagi Tudose printre fulgi de pernă şi bănuţi de aur trezeşte brusc la realitate ca un infarct dureros. Publicul aplaudă la început din recul. Apoi din convingere. Din admiraţie pentru performanţa actorului **Constantin Rauţchi.**

Frumoase roluri, savuroase compoziţii fac în acest spectacol Draga Olteanu-Matei, amintind eroinele sale groteşti din buna tradiţie a teatrului popular, Rodica Popescu, schiţînd portretul unei logodnice cu tulburări erotice, Şerban Iamandi, ponderat şi resemnat într-un boier cu excese de generozitate, Alexandru Georgescu, în stare să spargă tiparele oricărui rol scheletic şi să-l joace cu umor detaşat, Ion Henter care vine aici dintr-un imens bohot de rîs, N. Gr. Bălănescu, agitat şi plin de ghiduşii, Răducu Iţcuş, cu mult bun-simţ şi maximum de randament într-un rol ingrat. O promisiune graţioasă şi cu o mască ambiguă între rîs şi plîns : Tania Filip de la I.A.T.C.

Spectacolul, jucat în vremea unei ploi torenţiale, cu tunete şi fulgere, într-un început de octombrie înfrigurat, bucură ca un basm spus la gura sobei cînd copiii cască melodios şi se foiesc, la sfîrşit, în scaune, cu pleoapele grele. Dar totul împrejur e frumos ca într-un muzeu viu al literaturii române.

ADRIAN DOHOTARU

Din muncă s-a născut revista

Secţia de estradă a Teatrului dramatic din Baia Mare, la mijlocul unui turneu prin ţară, a făcut o haltă, preţ de cîteva ore, în Capitală, prezentînd un singur spectacol în sala Teatrului „Constantin Tănase" din Calea Victoriei 174. Dorinţa publicului de a vedea un spectacol din nordul ţării, un spectacol prezentat de cea mai tînără estradă din ţară (inaugurarea secţiei a avut loc în primăvara acestui an) a făcut ca sala să fie neîncăpătoare.

A fost prezentat spectacolul **Din glumă s-a născut revista,** pe libretul lui Aurel Felea şi pe muzica lui Richard Stein şi Ivan Fechete. Încă de la ridicarea cortinei spectatorii au fost captivaţi de stilul revuistic atrăgător, antrenant, de dozarea cu pricepere şi cu mare atenţie, putem spune chiar farmaceutic, a muzicii, dansului şi scheciurilor.

Conducerea muzicală, această sarcină grea a unui spectacol de revistă, i-a revenit lui Ivan Fechete care a reuşit să ţină în mînă întregul spectacol. Orchestra a avut şi ea un rol substanţial, fiind ajutată de scenografia semnată de proaspătul absolvent Dragoş Georgescu. Şi fiindcă sîntem la acest capitol să facem o paranteză. Costumele interpreţilor au fost admirabil realizate nedînd nici o clipă impresia unei improvizaţii de ultim moment, cum ne-am obişnuit, din păcate, la multe spectacole de acest gen.

Revenind la orchestră i se poate reproşa un singur lucru. Din cînd în cînd, dar fenomenul este general, se uită de dimensiunile sălii şi se cîntă exagerat de tare. Mulţi spectatori din primele rînduri invidiau locurile din spate.

Oprindu-ne în comentariul nostru la soliştii, trebuie să spunem că aceştia au fost excelenţi. Mai tînărul Bebe Andercău cucereşte publicul prin vocea lui. Multe dintre vedetele orei actuale l-ar putea invidia pentru calităţile sale vocale. Gheorghe Bondrea, premiantul festivalului de romanţe „Crizantema de aur", face un recital de zile mari. Reuşeşte cu măiestrie să aducă cîntecul de operetă într-un spectacol de revistă. De asemenea şi vocile Adrianei Tudor şi Doinei Cristina Marian ar trebui valorificate şi cu alte prilejuri nu numai într-un spectacol din Baia Mare. Cornel Mititelu şi Ion Uţă sînt doi prezentatori care, trec cu foarte mare uşurinţă de la cupletul muzical la scheciul de cea mai bună calitate. Evoluţia lor este de-a dreptul remarcabilă. Lor li se alătură actriţa Lucreţia Mandric, care, prin talentul său, reuşeşte să dea o notă aparte întregului spectacol.

Invitaţi în spectacol — cîntăreaţa Elisabeta de Garcia şi chitaristul Alberto Escobedo, din Cuba, care veniţi după un lung turneu prin mai multe ţări europene s-au oprit pe scena teatrului din Baia Mare.

Aflăm de la Iosif Capoceanu, şeful secţiei de estradă, că întregul corp de balet reprezintă, de fapt, o clasă de tineri ce au terminat nu demult şcoala de balet la Cluj-Napoca. Poate pentru simplul motiv că se cunosc sau poate datorită faptului că Papp Zoltan, care semnează coregrafia, ştie să-i dirijeze cu mare pricepere desenînd parcă toate mişcările — constituie o altă reuşită a spectacolului. Temele propuse sînt ancorate în actualitate. Balete ca „Dacii liberi" sau „Fantezii pe teme de Gershwin" sînt numai cîteva din numerele prezentate care s-au bucurat de succes. Soliştii baletului sînt : Doina Păvălucă, Koncz Anamaria, Papp Zoltan, Dorin Bogdan şi Hideg Laszlo.

Ne-a surprins faptul că secţia de estradă a Teatrului dramatic din Baia Mare n-a prezentat mai multe spectacole în Capitală. Poate era firesc, poate chiar necesar, ca în perioada cît a stat estrada din Baia Mare în Bucureşti să aibă loc un schimb de experienţă cu estradele din Bucureşti fiindcă se ştie că, aici, de multă vreme la revistă se cam bate pasul pe loc. Şi tot ca o curiozitate pe care am aflat-o şi îndrăznim s-o scriem este că la Vaslui s-a desfăşurat nu demult „Festivalul umorului Constantin Tănase". De ani şi ani de zile la festival este invitat doar teatrul satiric din Bucureşti numai pentru simplul fapt că poartă numele marelui comic. Era bine ca şi cea mai tînără secţie de estradă din ţară să fi fost fericita posesoare a unui bilet de tren Baia Mare — Vaslui. Credem noi că acest lucru ar fi folosit la toată lumea şi mai ales umorului.

SORIN POSTOLACHE

Un document sonor inedit

La împlinirea unui sfert de veac de la moartea lui George Enescu am avut prilejul să reascult o bandă de magnetofon realizată de criticul muzical Bernard Gavoty în studiourile radiofonice din Paris, cu puţină vreme înainte de moartea maestrului. Amintirile şi convorbirile celor doi muzicieni merită să fie imprimate pe disc, fiindcă posteritatea dispune de puţine documente sonore cu vocile compozitorilor romani. Dacă banda magnetică din **Fonoteca de aur** a radioului ne-a păstrat amintirea unor „glasuri dispărute", în schimb, oină azi, nu se cunoaşte nici un disc de mare tiraj cu vocea unui compozitor roman. Şi totuşi, acest disc-unicat există ! Se păstrează într-o colecţie particulară din Bucureşti şi a fost realizat în urmă cu 33 de ani la Sibiu. Dar să derulăm firul investigaţiei...

De peste un deceniu a luat fiinţă **Fonoteca de aur** a Conservatorului **Ciprian Porumbescu** din Bucureşti. Multe înregistrări de valoare excepţională au intrat în acest patrimoniu sonor al institutiei de învăţămînt superior din Capitală, colecţia de benzi şi discuri vechi fiind pe cale să se singularizeze. Cercetările din ultimii ani au dus, de pildă, la descoperirea acelui disc-unicat al sopranei Hariclea Darclée, avînd înregistrate două lieduri româneşti. Din păcate, zadarnic am încercat să găsesc un disc cu vocea unui compozitor din prima jumătate a veacului XX.

De curînd am intrat în posesia acestei rarisime înregistrări. Este vorba de „glasul" compozitorului Timotei Popovici (1870—1950), depănîndu-şi amintirile din anul 1904, cînd a scris piesa corală cu solo de bariton **Doina,** pe versuri de Mihai Eminescu. Cum s-a realizat discul ?

În anul 1947 Timotei Popovici s-a îmbolnăvit grav, medicii îndoindu-se de posibilitatea salvării sale. Familia a hotărît să instaleze la căpătîiul bolnavului un microfon, încitîndu-l pe compozitor să povestească ceva deosebit din viaţa sa de creator, spre a-i reţine vocea pentru posteritate. Din camera alăturată, prof. Ion Delu — ginerele muzicianului — a reuşit înregistrarea glasului la un aparat folosit anterior pentru imprimări de folclor. Claritatea şi cursivitatea povestirii sînt surprinzătoare.

Lucrarea lui Timotei Popovici s-a cîntat mult, atît în Transilvania şi Banat, cît şi în Muntenia (pe manuscrisul autograf compozitorul a notat : „În 26 X 1913 l-am trimis D-lui Ştefan Mureşianu pentru corul Municipiului Bucureşti ca să-l cînte la serbarea de comemorare a lui Eminescu"). Se pare însă că nimic nu l-a impresionat mai mult pe autor decît executia **Doinei** „cu prilejul unei serbări româneşti la Alba Iulia" — mărturiseşte în continuare Timotei Popovici — cînd piesa „a înviorat şi bucurat atît de mult pe românii orăşeni şi ţărani veniţi de prin sate, încît nu mai încetau cu cererea de a se repeta mereu, bisînd-o de vreo şase ori !"

Aşadar, un disc-document al legăturii unui creator bănăţean cu un poet moldovean, în pragul „marii Uniri".

VIOREL COSMA

Îi anunțăm pe prietenii
CENACLULUI FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

organizat de C.C. al U.T.C. și revista FLACĂRA și condus de poetul Adrian Păunescu
că programul viitoarelor întîmplări de poezie și muzică nu a fost încă perfectat
Le vom comunica din timp, în revistă, momentul revederii
Așteptăm sugestii cu privire la locul și data continuării activității cenaclului

„Cu timpul se cioplesc toate..."

Vă socotiți un spectator de calitate ?

Pricepuți sau nepricepuți, toți avem deprinderea să-i judecăm pe oamenii care muncesc și cresc pe scenă. Vă propun să răsturnăm regula — mai riguros spus, prejudecata — și să ne evaluăm și pe noi înșine, noi, cei din sală. Să încercăm să aflăm dacă sîntem spectatori de bună sau de proastă calitate. Spirite rafinate sau nu. Minți profunde sau superficiale. Suflete sensibile sau nesimțitoare. Oameni educați sau necioplți. Memoria îmi servește pro causa cîteva întîmplări care pot sluji ca termeni de comparație, ca pretexte pentru începuturi de meditație.

La concert ! Sala cea mică a Palatului era plină doar pe jumătate. Aparent absurd și totuși perfect logic, numai jumătatea stîngă a sălii, pentru că, un recital de pian fiind, toți vroiau să vadă miracolul mîinilor omenești pe claviatura unui Steinway. Adică, un pian masiv, copleșitor și două mîini delicate de adolescent, însă hotărîte, stăpînitoare. Spectacolul mîinilor dar și cel al chipului pianistului : imberb, zburlit, pur, zîmbet luminos și, în timpul interpretării oglindă a partiturii, a trăirii partiturii. De asemenea, spectacolul ținutei pianistului : simplitate, eleganță în totul și un cuceritor fel de a-și trăi momentele de reculegere dintre o piesă și alta. Viniciu Moraru, căci despre el e vorba, este ceea ce se chamă o tînără speranță a muzicii noastre. Speranță deplin confirmată prin laurii ambelor ediții ale Festivalului național „Cîntarea României" și al Concursului internațional „Guilde Française" de la Paris.

Toată prețuirea pentru acest fir — frumos și merituos — din lunul generației sale. **Dar !** Și toată amărăciunea și tot reprosul pentru spectatorii tineri, pentru potențialii melomani ai generației sale : pentru că 90 la sută din populația acelui concert — și nu numai a aceluia ! — a fost alcătuită din oameni de vîrsta pensiei. **Avem tineri maeștri și n-avem tineri melomani.**

La teatru ! Turneul Teatrului „Mihai Eminescu" din Botoșani cu piesa „Coloana nesfîrșită" de Mircea Eliade. Meditație și teatru. Cronică plastică, cseu filozofic, dialog cu sine, omagiu către Brâncuși și mai ales interogații, potop de interogații. Se caută, pe la început, sensurile unei creații artistice și se ajunge la căutarea rostului existenței umane. Meditație profundă dar teatru propriu-zis puțin. Doar cioburi de teatru : ceva dialog, ceva acțiune, ceva ritual... O piesă doar pentru a fi citită. Și totuși niște oameni de teatru — tineri, foarte tineri — s-au încumetat să-i dea existență scenică. În sine, un fapt de cultură indiscutabil împlinit. Discutabil rămînea în ce măsură e împlinit și faptul de teatru. Strădania tuturor realizatorilor spectacolului era evidentă și merita toată prețuirea.

Oricum, numele autorului a golit bibliotecile, populații de formații umaniste a Capitalei a dat năvala în sala „Majestic". Publicul a fost de înaltă calitate. **Dar !** O zecime dintr-însul s-a dovedit adeptul din snobi care, fie în prima, fie într-a doua pauză au dat bir cu fugiții. Păgubiți însă au ieșit ei, judecătorii grăbiți și superficiali pentru că — mulțumită excelentei idei a sunetelor unui clocan care lovește o daltă de artist-cioplitor și mulțumită intonațiilor glasului actriței Marina Maican — finalul spectacolului a desprins meditația din cerebralism și-a ridicat-o, dîndu-i puteri înzecite, în lumea tulburătoare a emoției prin artă dramatică, prin teatru. Coloana a fost înălțată „mai" către nesfîrșit.

La cinematograf ! La „Favorit", în Drumul Taberei, un film de subtilă artă și tulburătoare tandrețe : „Bobby Deerfield". O sală de spectatori care-l urmăreau cu ploșnițe. O sală de spectatori cărora le erau necesare o sută de minute de liniște pentru această întîlnire cu marea artă. **Dar !** Într-un colț al sălii, trei eleve pe la vîrsta adolescenței, nu păreau nimic din spectacol, rîdeau melodios ca niște capre scăpate din funie direct în lucernă și exasperau bunul-simț și civilizația mulțimii de spectatori de calitate. Într-un alt colț al sălii, probabil pentru simetrie, un flăcău de-acum coptuș a început să comenteze, cu glas tare, orice imagine de pe ecran ; credea el că are haz și era încîntat de spectacolul personalității sale și înculte și proaste și nerespectuoase. Li s-a atras atenția, repetat, de către alți spectatori, însă ele și el au găsit răspunsuri și primitive și bădărănești și agresive.

Îmi pun ceva nădejdi : în unii **diriguți**, care ar putea să consacre măcar o oră pe an explicării nevoii de solemnitate — și din partea spectatorilor ! — pe care o are; pe care o cere oficierea artei ; în unii **părinți** care vor simți alarma bunului-simț și nu vor face din odraslele lor niște „domni Goe", cu aparențe și pretenții de „tovarăși Goe" ; în unii **plasatori**, care vor înțelege că din îndatoririle lor trebuie să facă parte și aceea a sconterii din sală a spectatorilor nerespectuoși ; în unii **cronicari** de concert, teatru, film, care vor descoperi că le revine misiunea culturală să facă nu numai critica oamenilor de pe scenă, ci și a celor din sală (dacă-l posibil — și gazetărește cam este posibil — tot cu, nominalizări) ; și mai ales îmi pun ceva nădejdi în **noi cei mulți**, care alcătuim masa spectatorilor și care — este și prea este timpul ! — să nu mai fim toleranți : nici cu vecinul de scaun, însă, mai ales, cu noi înșine ! Și calitatea de spectator are nevoie de o nouă calitate !

NELU IONESCU

Cronica literară

TEODOR MAZILU: Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni

Un Teodor Mazilu mai puțin știut ne întîmpină în volumul de povestiri **Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni** (Ed. „Cartea românească"). De obicei autorul ne apărea în postura unui satiric lipsit de orice compasiune față de erorile umane. Greșelile cît de mărunte erau vînate cu o plăcere nedisimulată și descoperirea lor declanșa o veritabilă frenezie. În special fățărnicia era ținta preferată de atacurile scriitorului. Iată însă că în recenta sa carte despre „iubiri contemporane" Teodor Mazilu își temperează atitudinea vitriolantă și de cele mai multe ori se mulțumește să povestească pur și simplu fără a dori cu orice preț să-și flageleze în mod public personajele. Descoperi îl simțim chiar dornic să le protejeze de evenimentele în care sînt antrenate. Mizantropismului îi iau locul o adîncă înțelegere a oamenilor și o încredere în gesturile și cuvintele lor. Spre deosebire de eroii altor scrieri ale lui Teodor Mazilu, cei din **Pelerinaj** nu mai sînt suspectați la fiecare pas de ipocrizie și își joacă de obicei propriile lor roluri. Mărinimia autorului îi înzestrează cu un nimb de frumusețe și uneori de măreție pe care alți protagoniști din proza și teatrul său nu le au. La un moment dat Teodor Mazilu ajunsese la un fel de manierism în modul în care le dezvăluia comportamentul îndoindu-se mereu că esența lor este totuna cu înfățișarea sub care se prezintă. De aceea scepticismul amar ajungea să fie greu de suportat pentru că e greu de crezut într-o lume unde nu răzbate nici o geană de lumină. Volumul de curînd publicat renunță în bună măsură la o asemenea viziune sumbră. Cu toate că multe dintre povestiri aú un deznodămînt trist, ele descriu totuși spectacolul unor sentimente adevărate care, din neșansă sau din neputință și nu din impostură, ca mai înainte, nu se pot împlini pînă la urmă.

Teodor Mazilu analizează dragostea ca un clinician dornic să priceapă cum reacționează diverși pacienți la o aceeași boală. O cercetare minuțioasă este întreprinsă cu mijloace rafinate în scopul depistării răului care împiedică realizarea în dragoste a unor cupluri. Puse sub o observație atentă, personajele dezvăluie lucruri uluitoare în legătură cu firea umană. În primul rînd le trebuie remarcat cultul pe care toate îl au față de iubire. Oricare dintre ele ar subscrie cu siguranță la ușoara concluzie a cărții lui Marin Preda, **Cel mai iubit dintre pămînteni** : „dacă dragostea nu e, nimic nu e". Existența tuturor celor din carte — scriitori, artiști, actrițe, fotbaliști, gestionari etc. — nu poate să fie concepută în absența unei pasiuni cît de mici. În cazul cînd ea totuși nu există, e inventată ca respectivii să semene cu ceilalți și să nu se simtă frustrați de un bun de preț. Din această pricină, în **O divină iubire ridicolă** un bărbat și o femeie care nu au nici o atracție unul pentru celălalt mimează ritualul dragostei. În această complexă „ars amandi" Teodor Mazilu își închipuie eroii confruntați cu cele mai diverse situații. Puritatea unora dintre ei este exploatată de alții fiindcă iubirea îi face vulnerabili și lesne de manevrat. Un fotbalist nu este iubit de o fată decît pentru gloria lui și e abandonat atunci cînd nu mai apare pe teren (**Mai de terre**). De la dragoste se poate ajunge lesne la ura acerbă, așa cum se întîmplă în **Ură și singurătate**. Sînt descrise și cazuri fericite. Un scriitor își recapătă încrederea în sine cînd se îndrăgostește și este la rîndul lui îndrăgit. (**Viața de spital**). Impresionantă e povestirea **Viața ca muzică ușoară**. Cineva încearcă să dezbine un cuplu dar legătura dintre cei doi se dovedește mai trainică decît orice uneltire. Autorul are o inventivitate debordantă în imaginarea aspectelor pe care le poate îmbrăca iubirea. Dramatismul paginilor sale este cu atît mai accentuat cu cît nu se cade nici o clipă în sentimentalism tratîndu-se un subiect atît de gingaș. Chiar și în povestirea care dă titlul culegerii emoția provine tocmai din tonul stăpînit cu care se reconstituie, după ani, tribulațiile unei perechi. Ilustrînd parcă teoria lui Aristofan expusă în celebrul dialog al lui Platon, fiecare visează la partenerul ideal însă nu-l poate găsi decît rareori și după mult zbucium. Atunci însă personajele trăiesc un adevărat extaz și autorul nu ezită să-i înregistreze ca pe o izbîndă a întregii semințiii omenești : „O strălucire fanatică îi inundă fața, de parcă fusese martora unui miracol, a unui miracol hărăzit numai celor aleși". Pentru Teodor Mazilu dragostea este un semn încredințat numai unora și dobîndirea lui necesită lungi eforturi. Împotriva singurătății acest important scriitor a înălțat ca un scut impenetrabil credința sa că iubirea e posibilă și numai cei mediocri și lași, grăbiți sau săraci sufletește nu ajung s-o cunoască. În proza noastră de azi puțini au egalat adevărurile despre dragoste spuse atît de răspicat în volumul **Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni**. O adîncă știință a mecanismelor interioare ale omului l-a condus pe autor la celebrarea în chip memorabil a unui sentiment fără de care viața ar părea lipsită de orizont. Volumul se constituie ca un excepțional document despre „Iubirile contemporane" și, de ce nu, ca un îndreptar, în năzuința imposibil de înăbușit a oricui de a afla acea bucurie imensă pe care o poate da numai dragostea.

GEORGE ARION

Cronica TV

Sub semnul păianjenului

Ca o completare a comentariului din cronica precedentă, se impune discuția în jurul emisiunii **„Consonante și consonante"** realizată de Silvia Gavrilă. Iată o emisiune interesantă, cu dezbateri a căror materializare ne-ar oferi nouă, telespectatorilor, momente artistice desăvîrșite iar culturii române, opere a căror vitalitate s-ar impune generațiilor următoare.

Dialogul cu Harry Brauner este neașteptat prin însăși prezența marelui folclorist în cadrul emisiunii. Spațiul mioritic își dezvăluie comorile și Harry Brauner este unul dintre cei mai avizați păstrători de tezaure folclorice. Domnia-sa nu ne vorbește despre propria-i operă, ci despre Mihai Coman — un bun cunoscător al culturii străvechi și cartea sa **„Izvoare mitice"** vorbește despre poluarea folclorului, inclusiv cea vizuală, vorbește despre impresia puternică pe care i-a lăsat-o profesorului japonez **Nambara** — Maramureșul.

Ni se pare demnă de reținut propunerea reporterului de reeditare a unor discuri făcute de Brăiloiu și Harry Brauner. Exemplificarea în sensul unui reper de folclor autentic ni se pare reușită :

„Cine-o făcut dragostile,
Mince-i grîul păsările".

Emisiunea continuă cu dialogurile ce au ca subiect tradiția corală românească, progresul înregistrat în acest domeniu, rolul muzicii corale în viața țării, valoarea ei educativă-patriotică. Mircea Neagu subliniază în cadrul discuției un lucru important — un semnal de alarmă — de fapt existența unor coruri excelente în țară, cu rezultate deosebite, la diverse concursuri și dizolvarea lor după ce aceste concursuri au avut loc. Se abordează problema introducerii mai multor ore de muzică în școli tocmai în scopul educării complete a tinerilor, căci educația estetică este o latură importantă în vederea obținerii unui om armonios.

Este dat ca exemplu de talent și diversitate de stiluri în abordarea repertoriului corul de cameră „Miorița" al Casei de cultură din Reșița.

Credem de cuviință că prezentarea unor coruri țărănești din Finteuș, Hideaga — jud. Maramureș, Marga din județul Caraș-Severin ar fi fost și ea necesară deoarece pentru componenții acestor coruri a cînta înseamnă a trăi. Interesantă este și discuția purtată cu Hero Lupescu în legătură cu opera. Se pune întrebarea dacă opera este sau nu un gen perimat ? Răspunsul dat de Hero Lupescu este un **nu** categoric.

Aflăm că ceea ce trebuie schimbat, regîndit este montajul, căci opera nu este un muzeu în care nimic nu se mai poate schimba. Marii compozitori se adresează contemporanilor și dovada o constituie **Traviata** pusă în scenă la Craiova, unde se joacă mereu cu sălile pline. Am dori ca televiziunea să prezinte acest spectacol de la Craiova și să ni-l ofere. Sfera discuțiilor s-ar lărgi și oamenii ar fi, în mod sigur, de partea frumosului, a adevărului.

Spunea cineva despre cultură că ar fi și o formă incitantă de turism, de călătorie. Acest lucru încearcă să ni-l dezvăluie Aristide Buhoiu în emisiunile sale. Reporterul s-a adresat redacției noastre, solicitîndu-ne părerea în legătură cu ceea ce realizează.

Rugămintea s-a întîlnit tocmai cu intenția noastră de a vorbi despre aceste emisiuni.

Dacă într-o emisiune trecută Viena era pretextul prezentării unui mare om de cultură — Titu Maiorescu, Alexandria este de această dată decorul de valoare muzicistică doar al unui reportaj despre oamenii prezentului, egipteni și români ce și-au unit forțele și inteligența pentru a da la iveală minunile zilelor noastre : lumină, căldură, coloși industriali — expresie elocventă a unei colaborări rodnice, sau așa cum spunea reporterul, expresie a „vigorii unui popor aflat pe calea autodepășirii".

Egiptul s-a întîlnit altădată cu Dacia prin produsele muncii omului. Tot oamenii și munca lor aproape și azi cele două țări.

Păcat însă că reporterul n-a valorificat deplin drumul pe care l-a făcut, în sensul prezentării atractive a locurilor filmate. O înșirare seacă de date istorice și cîteva imagini ale locurilor străbătute nu sînt suficiente, căci dintr-o carte de istorie și cu niște diapozitive putem afla mult mai multe lucruri. Ceea ce lipsește emisiunilor acestora este viața, trăirea, arderea lăuntrică, acel ceva care să ne emoționeze, transfigurarea, pe care le-am întîlnit, de pildă, cînd am văzut, tot la televiziunea noastră, un film de călătorie — „Muntele magic" Java. Era vorba tot despre oameni, despre dragoste, libertate, muncă, despre cuceriri, cuceritori și despre un cîntec — un cîntec minunat, obsedant : — „am întîlnit odată, undeva departe, un bătrîn". Am aflat atunci multe. Am aflat, printre altele, că șarpele este simbolul răului și că păianjenul este simbolul răbdării. Atunci am hotărît ca păianjenul să nu fie simbolul nostru mai ales cînd este vorba de emisiuni ale televiziunii ca aceasta a lui A. Buhoiu, cu date interesante, dar parcă privite și tratate cam superficial, cam rezumativ și „încălzite", artificial, previzibil, deci prea puțin eficient.

ELENA GRECESCU

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentaţia clipei (IV)

Un pictor fericit

I.

Renoir : Autoportret din 1910

S-a spus că nu există bătrîni fericiţi. Există numai bătrîni resemnaţi. Nu-i adevărat. Priviţi-l pe Renoir, în oricare dintre autoportretele sale de bătrîneţe.

S-a spus, de asemenea, că fericirea e superficială şi că, oricum, ea n-ar putea fi înţeleasă de la alţii. Dar despre oameni cu adevărat fericiţi merită să vorbeşti chiar cînd nu ai nici harul, nici norocul lor. În cea mai neagră dezolare nu e nepotrivit să-l priveşti pe Renoir bătrîn şi senin. Cel care face asta are un imens privilegiu asupra celor care consideră o naivitate şi chiar o uşurinţă să discuţi despre fericirea altora: el ştie că fericirea există şi, prin urmare, îşi poate defini punctul de vedere plecînd de la această premisă.

Renoir are în 1910 şaizeci şi nouă de ani. Nu mai poate să se deplaseze decît cu ajutorul cîrjilor. Suferă de multă vreme de un reumatism deformant. Picioarele au fost primele atinse, dar nici de mîini nu se mai poate folosi prea bine. Sînt aproape anchilozate, au devenit osoase şi noduroase şi singurele două degete care-l mai ascultă, care mai au supleţe, sînt degetul mare şi indexul. Pictorul nu mai poate suporta frigul şi umiditatea iernilor pariziene şi caută din ce în ce mai insistent sudul însorit din Provence, încercînd să-şi micşoreze suferinţele şi să oprească sau cel puţin să amîne paralizia care avansează. Şi care nu-l va ierta. Peste doi ani, va părăsi cîrjile pentru o se aşeza într-un cărucior de infirm.

Exact la aceeaşi vîrstă s-a pictat Goya într-un autoportret celebru. Două destine exprimate cu fidelitate de chipurile celor doi pictori, amîndoi bătrîni şi, altă coincidenţă, amîndoi infirmi. Suferinţa l-a transformat pe Goya într-un vulcan. Spaniolul e sumbru, iar singurătatea dogoreşte în jurul lui. În schimb, obrazul lui Renoir, brăzdat de riduri ascunse în parte de barba albă, nu şi-a pierdut lumina. Ochii îi strălucesc umezi şi ştim de la cei care au fost aproape de el în această perioadă că spunea adesea : sînt mulţumit că mi-am păstrat vederea bună.

În ciuda bolii, parcă nimic nu s-a schimbat în felul cum Renoir priveşte lumea. Nu lasă să treacă nici o zi fără să picteze. Iar oglinda ni-l arată, studiindu-se, ca de obicei, liniştit. Nu poţi învinge tremurul mîinii care s-a învăţat cu penelul cincizeci de ani, murmură parcă el. Într-o dimineaţă, după ce ai pictat toată viaţa, descoperi că te dor încheieturile şi că degetele au înţepenit. Mîna ezită şi e gata să scape penelul. Şevaletul trebuie să ţi-l aşeze cineva, nu departe de casă, şi să te ajute apoi să ajungi acolo. Şi ştii că mîna va anchiloza cu totul. Picioarele nu te vor mai ţine deloc. Va trebui să rămîi toată viaţa pironit într-un fotoliu de infirm. Ei bine, atunci singurul lucru care te poate salva e să nu transformi aceste suferinţe penibile într-o tragedie... Renoir va vrea chiar să sculpteze, călăuzind cu ajutorul unei baghete mîinile a doi tineri practicieni. Ce lecţie mai înaltă de încăpăţînare suavă se poate da ? Nici măcar o grimasă nu apare pe acest chip blînd, cu părul alb, care pare pictat de Fra Angelico.

Istoria artei a cunoscut puţine cazuri de creatori într-adevăr fericiţi. Rafael a murit prea tînăr şi a fost prea răsfăţat ca să ştim dacă avea acest dar. Nu e prea greu să fii fericit cînd eşti tînăr, eşti înconjurat de o lume care preţuieşte ce faci şi te bucuri de la început de succes. În vreme ce Renoir şi-a demonstrat ceea ce se numeşte în cazul său „aptitudinea fericirii" împotriva bolii, după ce a demonstrat-o împotriva privaţiunilor şi obtuzităţii.

Cel care l-au cunoscut în acei ani se întrebau cum putea să fie atît de senin, cum o asemenea bucurie de a trăi putea exista într-un trup înfrînt de boală. Mîinile sale puteau apuca numai cu mare dificultate un obiect. Reumatismul articular avansa. Încălţat cu papuci de lînă, înfăşurat într-un şal, cu capul fin şi palid acoperit pînă la urechi de o caschetă sau de o pălărie de pînză albă, după sezon, şi cu eterna sa ţigară pe care o reaprindea fără încetare, Renoir lucra mai departe, ca şi cum totul era ca înainte, fără să cedeze nici disperării, nici ripostelor colţuroase. Nimeni nu l-a auzit vreodată plîngîndu-se. Îşi păstra calmul şi nu lăsa să se vadă durerile fizice care îl imobilizau treptat. Altul în locul lui ar fi devenit un personaj acru şi ursuz sau ar fi izbucnit în strigăte sarcastice şi amare. Renoir însă nu-şi schimbă tonul. Sau dacă îl schimbă, o face pentru a ascunde şi mai bine suferinţa. În pictura lui domină acum roşul auriu.

Într-un secol obişnuit mai mult decît altele să confunde geniul cu nefericirea şi să condiţioneze chiar geniul de nefericire, pare aproape o stîngăcie să vorbeşti despre un mare pictor fericit. Poate de aceea Renoir este privit uneori cu îndoială. A fost oare într-adevăr atît de mare ? Sau n-a fost atît de fericit cum vrea să ne facă să credem pictura lui ?

Aceste întrebări nu sînt cu totul lipsite de orice temei. „Fericirea" a devenit un cuvînt atît de uzat încît uneori seamănă cu acei bani tociţi a căror valoare nu se mai cunoaşte. „Un pictor fericit" e o formulă care nu m-aş mira să nu spună unora nimic. Dar lecţii de conştiinţă putem lua şi din cuvinte uzate în anumite împrejurări. Există tăceri care ne ajută să suportăm zgomotul. Şi există naturi fericite, ca Renoir, care ne amintesc că nu întîmplător dintre trandafirii aurii şi roşii nu se zăreşte mîna infirmă care l-a pictat.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Sacra Instituţie (II)

Cred că rememorarea cîtorva date privind naşterea Academiei nu vor fi considerate inutile — chiar dacă cei mai mulţi le cunosc — dar ele mi se impun mai ales cînd vreau să afirm că ea s-a ivit ca o consecinţă şi ca o necesitate a dezvoltării noastre spirituale, a luptelor purtate pentru drepturile şi unitatea limbii vorbite în teritoriile româneşti subjugate, ca şi a strădaniilor acelor mari patrioţi, care au militat şi au înfăptuit Unirea Principatelor.

Evident că fără un Gheorghe Asachi în Moldova şi fără un Heliade Rădulescu în Muntenia, fără un Andrei Şaguna şi un Timotei Cipariu în Transilvania, fără Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, August Treboniu Laurian şi mai înaintea lor fără un Dinicu Golescu, care au iniţiat societăţi şi publicaţii de cultură naţională, climatul şi sorocul zămislirii **Sacrei Instituţii** n-ar fi fost propice şi ar fi pus-o în întîrziere. Aşa însă, în iulie 1867 se ţine şedinţa inaugurală a **Societăţii Literare Române**, cum s-a numit la început — înfiinţată de fapt în aprilie 1866 — ca să se transforme curînd în **Societatea Academică Română**, iar după Războiul Independenţei, adică prin reorganizarea din 1879, să devină ca titulatură **Academia Română**. Oricum ar fi însă şi, la oricare dintre ani ne-am opri, **Sacra Instituţie** a păşit în cel de-al doilea veac al existenţei. Şi se cuvine să-i însemn aici cine erau membrii Academiei, care atunci nu erau aleşi ci numiţi prin decret Domnesc, dar cu vădita preocupare de a îngloba, ca într-o hartă geografică, realele noastre valori din toate ţinuturile locuite de români : Ion Heliade Rădulescu, care a fost cel dintîi preşedinte al Societăţii, August Treboniu Laurian şi I. C. Massim, Const. Negruzzi, Vasile Alecsandri, V. A. Urechia, Titu Maiorescu, Nicolae Ionescu, profesorul universitar, omul politic şi ziaristul care după suspendarea ziarului „Steaua Dunării" al lui Mihail Kogălniceanu a scos la Bruxelles „L'Etoile du Danube", Timotei Cipariu, Gheorghe Barit, dascălul şi cărturarul Gavril Munteanu, Iosif Hodoş, Alexandru Roman, Vincenţiu Babeş, Alexandru Hurmuzaki, Ion Sbiera, Alexandru Hasdeu, Ioan Străjescu, Ştefan Goantă, Ioan Caragiani, jurnalistul, şi Dimitrie Cozacovici, ambii ca reprezentanţi ai aromînilor.

Aceştia au fost pornitorii de drum la 1867 şi drumul, desigur, n-a fost nici simplu, nici uşor ; iar acela care după 1879 va da arhitectura morală şi spirituală Instituţiei, cu o putere de dăruire şi un devotament absolut sălbatic, întins zi de zi, pe cincizeci şi şase de ani, va fi neîndoios Ion Bianu despre care la decesul lui, în 1935, Nicolae Iorga îşi va începe astfel rîndurile pe care i le închină : „S-a dus întemeietorul cel adevărat, păzitorul statornic, cinstitul şi harnicul străjer al cărţilor, aşa de multe şi de scumpe, aflate, aşezate, catalogate şi cu străşnicie apărate de dînsul, însuşi sufletul viu al Academiei Române, zeul ei tutelar, viu acolo pentru eternitate, Ion Bianu".

Şi el este făuritorul frumoasei tradiţii care se păstrează şi astăzi, peste generaţii.

La cabinetul de manuscrise, documente şi carte rară, pe care îl conduce cu grijă, competenţă şi dragoste Gabriel Strempel, bibliotecarul şef adjunct — unul dintre cei mai vechi slujbaşi ai Academiei — la cabinetul de stampe unde Elena Niculescu aduce, pe lîngă cultură şi sensibilitate, cunoaşterea şi discernămîntul pe care le implică desenul şi gravura, la cabinetul de numismatică, sigilografie şi filatelie, întemeiat de eminentul specialist Const. Moisil care a trudit acolo patruzeci şi opt de ani şi care se află în excepţionalele mîini ale lui Octavian Iliescu, la cabinetul de hărţi şi atlase unde, pînă la pensionare, şi-a ars pasiunea Ana Turdeanu, la cabinetul de muzică, înţelept gospodărit de Ion Magnea, peste tot se simte respectul pentru tradiţie şi înaintaşi şi temeinicia şi seriozitatea, pentru fiece lucru care trebuie făcut.

De cîţiva ani n-am mai cercetat sectoarele acestea, dar n-am nici un motiv să-şi facă loc îndoiala că ceva s-ar fi schimbat în stilul de muncă şi ordinea ce domneau la profilurile respective, din moment ce oamenii sînt aceiaşi. Vin apoi cărţile şi periodicele cu serviciile lor de prelucrare şi „informarea ştiinţifică" unde a lăsat lăudabile urme Simona Nistor, pensionată. Şi trebuie să notez, dintre cei care au activat în cadrele Academiei, pentru tot ceea ce au realizat cu sobrietatea şi rectitudinea lor, cu constanţa şi conştiinţa lor, pe Ioan Lupu, pe Traian Popovici, pe Nestor Camariano, pe Georgeta Rădulică, pe Cosma Holban, pe regretatul George Baiculescu, cum vreau să menţionez pe Maria Anineanu şi pe Neonila Onofrei, fiecare în parte şi toţi laolaltă, figurînd cu numele lor, pe mai puţine sau pe mai multe lucrări merituoase.

Am pomenit mai înainte de serviciul „informare ştiinţifică". S-au tipărit cu anii în urmă o serie de biobibliografii absolut indispensabile, ca instrumente de lucru, riguros elaborate de acest serviciu. Au ieşit din ele ca număr patrusprezece : David Emanuel, Gheorghe Ţiţeica, Traian Lalescu şi Aurel Vlaicu în 1955 ; Emil Racoviţă, Anghel Saligny, D. Voinov, Dimitrie Brîndza şi Emanuel Bacaloglu în 1956 ; Vasile Pârvan şi Petre Poni în 1957 ; Emanoil C. Teodorescu în 1960 ; Grigore Antipa în 1961 ; şi Ştefan Hepites în 1964 şi de atunci s-au scurs 16 ani fără să mai apară nici una ; şi e de prisos să spun că nu serviciul de „informare ştiinţifică" e vinovat ; cum nu el trebuie făcut răspunzător că indici de periodice, gata isprăviţi, zac de ani de zile fără să fie trimişi la tipografie, şi cum caietele trimestriale „Creşterea colecţiilor" aşa de folositoare cercetătorilor n-au mai fost scoase din 1976 pe o simplă şi consternantă hotărîre verbală luată de un trecător angajat al Bibliotecii. Acelaşi lucru se întîmplă cu excelenta publicaţie **Studii şi cercetări de bibliologie** din care ieşea un masiv volum anual, foarte solicitat şi în străinătate.

Supun aceste lacune inexplicabile atenţiei profesorului universitar Victor Emanuel Sahini, noul director al Bibliotecii Academiei, care se bucură de sufragiile unanime că este un om de comprehensiune şi de rodnice creaţii, sensibil la actul de cultură şi receptiv la acela de utilitate, şi nădăjduiesc că va face să viejuiască din nou publicaţiile care au dat un nimb **Sacrei Instituţii**, cu atît mai virtos cu cît — ceea ce ştim cu toţii — Academia are o editură proprie unde, logic şi elementar, e de presupus că lucrările ei ar trebui să albă privilegiul priorităţii, în ordinea tipăririlor. Nu ?

L. KALUSTIAN

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

DOLMETSCHER

Milioanele de deţinuţi, care au intrat pe porţile lagărului Birkenau-Auschwitz, erau deportaţi din toate ţările Europei. În barăci şi pe **Appellplatz**-uri puteai auzi toate limbile vorbite pe continent.

SS-iştii ni se adresau însă direct, din prima clipă a sosirii pe peronul lagărului, numai în limba germană. De la aceî **Alle heraus !**, toţi afară !, răcnit în momentul în care uşile ferecate ale vagoanelor au fost date în lături şi pînă la aceî **einsteigen !... los.. einsteigen !** urcaţi !... repede... urcaţi !, cînd **Häftling**-ii istoviţi, sleiţi de orice vlagă — unii după cîteva săptămîni, alţii după luni sau chiar ani de zile — erau înghesuiţi, sub ameninţarea cravaşelor şi automatelor, în dubele crematoriului, la Birkenau-Auschwitz nu se comanda decît în limba germană. Cel ce nu executa imediat ordinul unui SS-ist plătea pe loc, cu viaţa, necunoaşterea limbii **Übermensch**-ilor.

De-a lungul întregului meu calvar de **Häftling**, o singură dată, timp de 15—20 de minute, am văzut şi am auzit un **Dolmetscher**, un translator.

S-a întîmplat la 9 iunie 1944, în prima zi a sosirii mele la Birkenau-Auschwitz. Dintre bărbaţii unui transport de aproximativ 3 000 de deportaţi din Cluj, am scăpat de a fi trimişi direct la camerele de gazare : 485. După ce am fost deposedaţi de toate obiectele, de tot ce ne putea aminti de trecut, am fost introduşi, îmbrăcaţi în haine vărgate, în lagărul **E**, baraca nr. 5. Era goală. Am aşteptat cîteva minute pînă s-a adus de undeva o masă care a fost aşezată în faţa noastră. Pe masă : cleşti, ciocane, foarfeci, cuţite.

A sosit şi un grup de SS-işti. În urma lor, la un pas distanţă, un civil.

Cel mai mare în grad dintre SS-işti îşi puse mîna stîngă în şold, cu dreapta ridică cravaşa ameninţător şi răcni :

— **Dolmetscher**, tradu !

Dolmetscher-ul, translatorul, înalt, obez, o matahală de om, făcu un pas înainte.

Se comandă **Stillstand !**, drepţi ! şi, în această poziţie, am ascultat, incrementi de groază, discursul SS-istului, pe care translatorul îl traducea pe un ton la fel de aspru şi înspăimîntător :

— Ştiţi voi unde-vă aflaţi acum ?, tună prima întrebare, după care urmă o tăcere de mormînt. Vă aflaţi într-un lagăr de exterminare !, veni răspunsul rostit cu trufie şi sadică satisfacţie. Ştiţi voi ce înseamnă aceasta ?, tună a doua întrebare şi iar se lăsă aceeaşi tăcere de mormînt. Aceasta înseamnă că, începînd de azi, voi nu mai aveţi nici un drept, ci numai îndatoriri. Nici hainele de pe voi nu sînt ale voastre. Sînt ale statului german ! N-aveţi voie să raportaţi nimic, nimănui, ci numai să vă supuneţi şi să executaţi. Şeful lagărului şi şefii de barăci au drept de viaţă şi de moarte asupra voastră.

Pe SS-ist îl cuprinse tusea din pricina răcnetelor. Tăcu pînă se calmă, apoi continuă pe un ton mieros :

— Printre voi poate mai sînt unii care n-au predat toate obiectele de valoare. Cei care le-aţi ascuns în talpa de la pantofi, aveţi pe masă scule. Scoateţi tot ce-aţi ascuns. Cei care aţi înghiţit aur sau diamante ori le-aţi introdus în alte părţi ale corpului, să declaraţi imediat. Vă previn că, peste un sfert de oră, veţi fi controlaţi cu ajutorul unui aparat cu raze speciale. Cei la care vom găsi obiecte de valoare, vor fi spînzuraţi pe loc. Cine nu crede, să iasă afară şi să privească în lagărul vecin. Ăla cinci care atîrnă în bătaia vîntului au fost spînzuraţi ieri pentru că n-au declarat, de la bun început, ce şi unde au ascuns.

Nimeni n-a avut curajul să verifice spusele SS-istului.

Cîţiva, speriaţi, năpăditi de o sudoare rece, s-au apropiat cu paşi şovăitori de masă. Au luat un cleşte, un cuţit, s-au retras, s-au descălţat şi şi-au smuls tocurile de la pantofi ori şi-au desfăcut pingelele ; unii şi-au spintecat cureaua. Şi astfel, pînă şi cei care au rezistat, în timpul arestării şi al detenţiunii, sau în ghetou la zeci de ameninţări şi schingiuiri care au reuşit să nu cedeze cînd au fost percheziţionaţi, cînd li s-au scotocit bagajul şi trupul şi sufletul, da, pînă şi ei, acolo în baraca nr. 5, s-au despărţit de medalionul ori de inelul de logodnă de care-i legau atîtea amintiri, atîtea vise. Curajul îl părăsise pentru o singură clipă. Şi-au dat seama imediat că n-ar fi trebuit să cedeze nici de data aceasta, căci fără amintiri, fără vise nu se poate trăi. Dar era prea tîrziu. Pasul era făcut şi nu se mai putea da înapoi.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

„Criticul de artă nu acţionează într-un cerc restrîns de iniţiaţi...“

— Stimate Raoul Şorban, cu încuviinţarea şi cu concursul dv., în acest interviu ne propunem să abordăm istoria artei şi critica de artă ca activităţi sociale, cu ecouri corespunzătoare în publicul larg. Înainte însă credem că anumite împrejurări se cer lămurite. Vă rugăm să ne divulgaţi cîteva dintre momentele succesive prin care aceste activităţi şi-au legitimat un statut propriu, adjudecîndu-şi totodată o necesară independenţă în planul mai larg al preocupărilor culturale în genere.

— Nu încape nici o îndoială că prima lucrare care impune un om de cultură român ca istoric şi critic de artă rămîne studiul monografic pe care Al. Vlahuţă l-a dedicat pictorului Nicolae Grigorescu.

— Şi după Vlahuţă ?

— Înainte de a vedea ce s-a întîmplat după Vlahuţă, sîntem datori să revenim la Vlahuţă. Importanţa studiului său monografic derivă şi din calitatea lui de a fi elaborat cu acribie ştiinţifică, considerînd operele de artă ca produse ale vieţii istorice şi ale talentului individual al artiştilor. Această dimensiune a criticii noastre de artă s-a concretizat între cele două războaie mondiale, cînd activitatea ca atare a intrat în atenţia unor personalităţi cu autoritate culturală, printre care întîlnim scriitori de prestigiu : Tudor Arghezi, Lucian Blaga, O. Walter Cizek, Adrian Maniu sau Victor Papilian. În acest peisaj, după Apcar Baltazar şi alături de Nicolae Tonitza şi Francisc Şirato, pictori care au resimţit nevoia să se exprime despre meşteşugul lor şi prin cuvînt scris, apar trei critici de artă de vocaţie, animaţi de un deosebit entuziasm şi de o imparţială bunăvoinţă pentru propensiunea artelor : Petru Comarnescu, Ionel Jianu şi V. Beneş...

— Desigur, au întîmplător apariţia lor a coincis cu o etapă deosebit de fertilă pentru artele plastice româneşti...

— Aceşti oameni, marcaţi de stigmatul unei generozităţi puţin obişnuite, ştiau să încurajeze, ştiau să îndrume, oficiindu-şi profesia cu o înaltă competenţă. Critica lor l-a impus pe Th. Pallady, Gh. Petraşcu, Camil Ressu, Al. Ciucurencu sau Ion Jalea, alături de numeroşi alţi artişti a căror operă împlineşte astăzi profilul unei epoci întregi. Cultura noastră a avut o mare şansă prin faptul că aceşti critici de artă au avut acces la presă şi au putut să consacre artişti. Opera lor a fost şi rămîne o operă de apostolat. Din păcate, cu timpul, s-a insinuat în peisajul nostru cultural şi un tip aparte de critic de artă, lipsit de responsabilitate intelectuală, iubindu-se mai mult pe sine decît opera la care se referă, considerînd opera de artă un simplu pretext pentru desfăşurări mai mult sau mai puţin în legătură cu obiectul propriu-zis al profesiei lui.

— Să revenim la criticii de artă care s-au născut şi au murit săraci.

— Specia lor, cum spuneam, e pe cale de dispariţie. Ultimul exemplu al acestei moralităţi a fost Eugen Schileru : strălucitor ca inteligenţă, risipitor de simpatie şi încurajare. Cînd ne referim azi la ei, dispunem de o perspectivă şi putem spune, în deplină cunoştinţă de cauză, că au greşit de foarte puţine ori... În aprecieri, bineînţeles...

— Cum stăm astăzi ? Care este statutul şi audienţa criticilor de artă, astăzi ?

— Un răspuns adecvat la întrebarea dv. implică mai multe aspecte. În primul rînd, ne-am îmbuibat şi adevărul acesta nu poate fi decît tonic. Îmbucurător, faptul acesta coincide cu un şi mai îmbucurător interes al publicului larg pentru problemele artei. Un şir întreg de titluri apărute în colecţiile Editurii **Meridiane** se volatilizează din librării mai rapid decît romanele poliţiste. Niciodată interesul pentru scrierile de artă nu a fost mai puternic în România. Totodată, trebuie să recunoaştem că puţini dintre autorii autohtoni au aflat calea cea mai scurtă spre public, stilul care să stîrnească un interes imediat. Nu întîmplător majoritatea covîrşitoare a lucrărilor apărute în **Biblioteca de artă**, dusă cu tenacitate de un editor consecvent pînă la aproape 300 de titluri, sînt traduceri. Din acest punct de vedere, nu ne putem mulţumi cu breşa deschisă în această colecţie de Dumitru Dancu, prin monografia despre Suzanne Valadon. Iar critica uzuală, risipită prin atîtea reviste, personal vorbind, mă plictiseşte. Sînt puţine exemple de critici de artă în care erudiţia se împleteşte convingător cu talentul. O excepţie în acest sens o reprezintă Victor Ieronim Stoichiţă, deşi încă trăieşte mai mult între cărţi şi mai puţin în arenă. De asemenea, remare activitatea consecventă de cronicari desfăşurată de Virgil Mocanu şi C.R. Constantinescu sau de Mircea Ţoca, la Cluj-Napoca. Rămîne cert faptul că nici o revistă de cultură nu-şi mai poate permite astăzi să ignore viaţa artelor plastice. Oricum, este vorba despre un bun cîştigat...

— Aşa este, dar nu de puţine ori un bun cîştigat, pentru cei care l-au cîştigat, devine un spaţiu stagnant, implică o victorie cu perspective îndoielnice. Practic, ce s-a făcut cu această victorie ? Care sînt consecinţele ei ?

— Miezul lucrurilor, în critica de artă, rămîne încrederea publicului, care nu poate fi decît o consecinţă a autorităţii şi responsabilităţii intelectuale. Nimeni nu poate avea acces la autoritate întîmpinînd fenomene artistice de o diversitate vădită, cu aceleaşi epitete, mereu, reducîndu-le la o măsură unică. Pe deasupra, asemenea procedee probează şi o lipsă acută de responsabilitate. La toate se adaugă şi un pericol la care critica noastră de artă, conştient sau inconştient, rămîne vulnerabilă : tentaţia de a servi excesiv titlurile administrative ale breslei. În acest sens, cazul Brăduţ Covaliu a intrat în graţiile criticii de artă — şi în ce graţii ! — numai după ce a devenit preşedinte al Uniunii artiştilor plastici, Realitatea aceasta, într-adevăr, n-o putem ocoli : funcţiile din breaslă au ajuns să confere beneficiarilor lor autoritate artistică. De prea multe ori, bătăliile care se poartă îşi propun fie să atragă atenţia autorităţilor asupra unor anume artişti, operaţiune din care decurg indiscutabile onorarii substanţiale, fie să promoveze tendinţe de expropriere monopolistă a comenzilor din partea unor practicieni versaţi, exersaţi în abilitatea rapidă şi în negoţul abuziv. Mai ales în domeniul artei monumentale, deseori rezolvată mercantil, într-o facilă confecţionare de către antreprenorii ocrotiţi de birocraţia breslei şi cu folosirea mîinii de lucru ieftine. Un adevărat trafic cu o marfă banală a fost şi a rămas producător de mari şi ilicite venituri într-o perioadă care înscrie ca o mustrare în caseta faptelor de artă numele lui Anghel, Corneliu Michăilescu, Mattis-Teutsch, Ţuculescu, Vida ş.a., ostili reputaţiei de vîlvă conjuncturală şi efemeră, cît şi criteriilor comerciale. Bizuindu-se, după puterile, capacitatea şi răspunderile ce şi le simţeau din plin, pe o neîndoielnică conştiinţă, care era şi a marilor lor înaintaşi. Nici Grigorescu, Andreescu ori Luchian, nici Paciurea, Brâncuşi, Iser, Ştefan Dimitrescu ori Aurel Popp, nici Petraşcu, Dărăscu, Hans Eder, Ghiaţă, Catul Bogdan, Catargi ori Nagy Imre nu au pus condiţii pentru dezvoltarea viziunii lor în dimensiunile artei. Şi cei numiţi mai sus, ca şi alţii, al căror nume se confundă cu dezvoltarea reală a artei româneşti de vocaţie înnoitoare din ultimele decenii, nu şi-au condiţionat creaţia nici de tituri, nici de venituri ori funcţii. Dimpotrivă, De aceea, poporul recunoaşte în ei vestitorii actului autentic de creaţie şi — în arta lor — responsabilitatea etică a patriotului. Critica de artă s-a lăsat antrenată în întreprinderi de genul antreprizelor, fără perspectivă, falimentare din punct de vedere spiritual şi a uitat între timp o serie de mari artişti care s-au stins în discreţie.

— Prin prisma afirmaţiilor dv., cu atît mai derizorii ne apar încercările de a explica această discreţie prin cauze extranee climatului nostru artistic propriu-zis...

— Un critic de artă adevărat este dator să fie el însuşi convins, înainte de a încerca să-i convingă pe alţii, de valoarea exactă a obiectului demersului său. E dator să fie responsabil şi consecvent, cu atît mai mult cu cît îşi desfăşoară activitatea în contact nemijlocit cu artiştii care se arată mai stingaci în minuirea cuvintelor, un limbaj care oricum rămîne altul decît al lor. Prin accesul la presă, ei pot parveni în lumea artei la o preponderenţă uşor de deturnat în scopuri nocive. Personal, consider necesară desprinderea corpului criticilor de artă de Uniunea artiştilor plastici. Sau invers, cum vreţi s-o luaţi... Numai astfel criticii vor putea respinge, de pildă, presiunile dubioase ale unei pretinse „elite“ şi nu-şi vor converti, de dragul acesteia, propria opinie într-o judecată străină adevărului. De asemenea, ei vor putea respinge, în spiritul eticii profesionale, impostura, precum şi instaurarea în domeniul artei a monopolului unei minorităţi sau chiar a unei singure persoane, dacă aceasta ar mai încerca să se afirme prin mijloace inhibitorii. Situaţia actuală este pur şi simplu absurdă. Mă refer la faptul că în chiar interiorul breslei s-a ivit o camarilă care exercită presiuni exclusiviste asupra celor mulţi. Criticii de artă vor trebui să-şi creeze condiţiile necesare pentru exercitarea liberă a spiritului polemic, a ofensivei creatoare, militînd pentru o confruntare deschisă a tuturor punctelor de vedere, pentru o cîntărire dreaptă a fiecărula dintre artişti, cu măsura eficienţei estetice naţionale şi sociale. Să nu uităm că azi, mai mult decît în trecut, criticul de artă nu acţionează într-un cerc restrîns de iniţiaţi, ci în plenul unei societăţi al cărei membri se bucură de acces egal la valorile artei.

— Spre ce consecinţe conduce, de pildă, o deturnare a preponderenţei criticii spre scopuri nocive de genul celei invocate de dv. ?

— Spre confuzie. Nicolae Tonitza şi Francisc Şirato nu au fost niciodată beneficiarii unui premiu naţional de pictură. Prea frecvent, astăzi, distincţiile de acest gen se acordă exclusiv în virtutea unei conjuncturi agreabile în cadrul organismelor de conducere ale uniunii. Şi nu este mai puţin adevărat că, tot atît de frecvent, artistul distins reprezintă o direcţie dorită de critic, însă neutilă, fără nici o semnificaţie în cultura naţională. Originea acestui neajuns o aflăm, între altele, în hotărîrea, democratică dealtfel, de a conferi Uniunii artiştilor plastici dreptul de a distribui distincţii. Dar, din cauze care ţin de defectuoasa structură organizatorică a breslei, lucrurile au cam început să se aranjeze „în familie“. Nu sînt iniţiat în mecanismul acordării premiilor de stat pentru artele plastice în urmă cu mai mulţi ani, însă, oricît de surprinzător ar părea, selecţiile de atunci parcă încercau să fie mai obiective. Laureaţii se numeau Ciucurencu, Medrea, Corneliu Baba, Virgil Vătăşianu, Szervátiusz Jenö...

— Atunci, după părerea mea, este vorba despre confuzii întreţinute voit. Dar, trecînd peste asta, vă întreb : în ce măsură s-au îmbogăţit şi s-au înnoit mijloacele de expresie ale criticii de artă contemporane în raport cu cele ale criticii interbelice ?

— Măsura lucrurilor, din acest punct de vedere, ne-o oferă analiza concretă. Nu cred că este în favoarea profesiei o specializare prea strictă, unilaterală, a criticului de artă. Am apreciat modul în care formaţia filozofică se regăsea în critica artistică a lui Petru Comarnescu, dar nu pot să nu rămîn mirat cînd un confrate mai tînăr, despre Andrei Pleşu este vorba, într-un interesant eseu de artă recent apărut, a recurs la scrierile lui Rudolf Steiner. Doctrina lui Rudolf Steiner este o rudă mai nouă a teozofiei. Or, vedeţi dv., în perimetrul istoriei artei, Rudolf Steiner nu prezintă nici o importanţă. Ideile lui se cîntăresc în lumea religiei, a credinţei, nu în lumea artei. Mi se pare surprinzător şi cel puţin nepotrivit ca ele să fie invocate ca autoritate şi argument în problemele care fac obiectul discuţiei noastre. În ansamblu, sper şi cred că se va ajunge în critica de artă, curînd, la un nivel superior. Vigoarea nu înseamnă prea mult fără dăruire şi autoritate morală. Deocamdată, critica noastră de artă dispune de o vigoare verbală incontestabilă. Rămîne de văzut dacă îşi va adjudeca şi o vigoare morală. Şi ar mai fi de spus că, uneori, unii critici de artă se transformă în intermediarii unor ideologii care mie mi se par cel puţin obscure. Aceste ideologii nu sînt cauza mea. Uneori se extrapolează salvarea spre o lume pe care cei ce o exaltă nu cred că o şi cuprind. Oricum, pînă una alta, fervoarea criticilor a izbutit să creeze şi false probleme. Şi nu numai atît. Ea a izbutit să impună aceste false probleme atenţiei opiniei publice...

— Foarte interesant... Şi ne puteţi oferi un exemplu concludent de falsă problemă creată de critică ?

— Desigur. O falsă problemă, după mine, o reprezintă supralicitarea virtuţilor tapiseriei **Teatrul**.

— De ce ?

— În primul rînd, pentru că această tapiserie nu ar fi putut exista dacă nu ar fi existat Lurçat. Astfel, cade originalitatea ei copios invocată. Apoi, în ambianţa pentru care a fost lucrată, ideea ei cade şi ea. Nu pot fi convins că unui teatru nou, care se vrea un simbol al unei spiritualităţi noi, ar fi potrivit să-i asociem o lucrare de inspiraţie vetustă. În sfîrşit, prin excelenţă, tapiseria este un gen artistic care pretinde o gîndire adecvată materialului. La noi, maeştrii tapiseriei sînt cei care fac tapiserie, nu grafică sau pictură. Ciudat, cea mai amplă lucrare de acest gen este semnată de autori care au realizat puţin în pictură şi nici nu stăpînesc tehnica ţesutului. Ciudat este şi faptul că, în cazul autorilor ei, se întreprinde un efort de consacrare care nu s-a întreprins vizavi de Gheorghe Anghel, ca să oferim un singur exemplu...

— În schimb, adevărul că tradiţiile şcolii româneşti de pictură sînt întruna date la spate, cu o îndărătnicie demnă de cauze mai bune, nu mi se pare o falsă problemă, ci o problemă cît se poate de reală, resimţită acut de cei care răsfoiesc revista şi publicaţiile de specialitate...

— Mai mult decît eludate, tradiţiile picturii româneşti sînt fals interpretate. Este vorba despre o tradiţie de largă cuprindere, în care se includ şi Th. Pallady, şi Cornelliu Michăilescu, şi Victor Brauner, şi Ion Theodorescu-Sion, şi Nagy Albert, şi toţi marii pictori pe care îi ştim. Ceea ce se stinge din această tradiţie este o dimensiune care ţine de moralitatea artistului şi a artei. Constat uneori o tendinţă de contestare a unor valori tonice, cum ar fi opera lui Tonitza. Theodor Enescu îl minimalizează pe Theodorescu-Sion şi nu văd de ce. Critica are datorii şi faţă de modul cum se departajează în practică ideea de „artă“ şi „comandă“. Butada în conformitate cu care am fi datori să-i dăm Cezarului ce e al Cezarului şi lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu, cînd se aplică în artă, generează imoralitate. Ar trebui să fim rezervaţi înaintea acelei naivităţi care consideră că pentru o artă activă, progresistă şi socialistă sînt necesari doar cei doi factori amintiţi : comanda socială şi artistul executant. Într-o asemenea relaţie, artistul de obicei „confecţionează“ o lucrare pe care o „încarcă“ cu cantitatea de „ideologie“ sau de „tematică“ stabilită de comandă. Poţi să faci cîte găuri vrei în lemn, şi chiar cu talent, dar este imoral ca, în acelaşi timp, numai ca să cîştigi bani, să instalezi în faţa Teatrului Naţional din Cluj-Napoca o pastişă „realistă“. Conştiinţa morală a lui Gheza Vida, de pildă, este una cu opera lui, cu ideologia lui, cu politica lui, cu viaţa lui particulară. Apoi, o altă confuzie încearcă să ne-o inoculeze critica noastră de artă contemporană atunci cînd îşi exprimă teama iluzorie că am rămas de cărută în domeniul artistic. Dar Tonitza ştia mai bine decît mulţi dintre contemporanii noştri că arta are o patrie. Modernitatea nu este o abstracţie, ruptă de spaţiu şi timp. Una este să fii modern la Paris sau la Tokio, şi alta este să fii modern aici, în România. Pentru că arta poate fi trădată dacă o izolăm de dezvoltarea conştiinţei de sine a individului şi a maselor într-un cadru naţional determinat. Nu mi se pare util pentru cercetare să judecăm artele româneşti în funcţie cu artele de pe un alt meridian, să le căutăm mereu limite, să deducem din aceste limite un complex de inferioritate. Artele nu se dezvoltă în abstract, ci într-un mediu socialmente stabilit. Mi se par nu numai derizorii, ci şi interesate încercările unora de a crea mereu artiştilor complexe de inferioritate. Labilitatea criteriilor, de asemenea, nu mi se pare de bun-augur, dacă sîntem decişi să respectăm o tradiţie, morală de data aceasta. Ne-am revoltat toţi, înaintea televizoarelor, cînd Nadia Comăneci a fost frustrată de o victorie meritată prin incorectitudinea unui juriu... De ce nu ne-ar revolta şi incorectitudinea în acordarea „marilor“ premii ale U.A.P. (urmînd lui Petraşcu ori Pallady), odată pentru o activitate preponderent orală, altădată fără altă substanţă de motivare decît „întreaga activitate“ a criticului premiat ? De la un critic de artă, premiat pentru „întreaga activitate“, la Cluj-Napoca circulă pe sub mînă o bandă de magnetofon înregistrată cu discursul său rostit cu prilejul unui vernisaj, în care îl compară pe Brăduţ Covaliu nici mai mult, nici mai puţin decît cu Michelangelo !... Această enormitate provocînd o firească distracţie... Acesta fiind contextul în care se poate afirma, fără ca cineva să intervină cu replica cuvenită, despre un pictor sau altul : este un Petraşcu al artei noastre contemporane !... (Personal, îndoindu-mă profund că un pictor de astăzi ar fi interesat să fie altceva decît el însuşi.) Acesta fiind contextul în care un savant de talia lui LD. Ştefănescu nu găseşte editor pentru o operă capitală, intitulată **Artele somptuare la români**. Trecînd peste faptul că acelaşi savant, nonagenar astăzi, ca să-şi poată desfăşura cercetările pe teren din ultimele trei decenii, a fost nevoit să vîndă, uneori la preţuri derizorii, aproximativ 60 de lucrări de Nicolae Grigorescu, moştenite de soţia sa, fiica scriitorului Al. Vlahuţă...

— Vă mulţumesc...

MIHAI PELIN

Raoul Şorban : n. 1912, la Dej ; studii de arte frumoase şi istoria artei la Milano, Graz, Viena şi Cluj ; o vreme, elev al lui Oskar Kokoschka ; studii de pictură, în continuare, cu Szolnay la Cluj şi la Baia Mare cu Al. Ziffer ; doctoratul la Universitatea din Cluj, în 1944 ; ultimul director, în 1946—1948, al Conservatorului de muzică şi artă dramatică din Cluj ; primul rector al Institutului de arte din Cluj ; redactor de specialitate la E.S.P.L.A. şi la Televiziune, între 1956 şi 1963 ; profesor de istoria artei la Universitatea Bucureşti şi, apoi, la Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu“ ; prima lucrare ştiinţifică : un studiu despre Boltraffio, elev al lui Leonardo da Vinci, cînd i se oferă şi şansa de a dezlega, la Milano, o enigmă privind un tablou controversat al Renaşterii ; alte lucrări : monografii dedicate pictorilor din familia Ioanid, lui Mihail Şerban, Szervátiusz, Fr. Bömches, Aurel Popp, Aurel Ciupe, C. Baraschi, Th. Pallady, Franz Hals, Nicolae Tonitza ; editează Scrieri despre artă **de N. Tonitza; preocupări actuale : un studiu al activităţii meşterilor zugravi din secolul XIX, o monografie Gheza Vida, o reaşezare în drepturi a importanţei oraşului Baia Mare ca centru artistic. Raoul Şorban, după o intensă activitate antifascistă, a devenit membru al Partidului Comunist Român în anul 1945.**

„Cu cît lucrezi mai mult, cu atît descoperi mai profund limbajul materiei"

— Sincer să fiu, nu bănuiam că un artist plastic poate fi atît de emoţionat la deschiderea expoziţiei sale. Socoteam că emoţiile pictorilor sînt legate strict de procesul de creaţie, şi deci, pentru el, seara vernisajului înseamnă doar o simplă formalitate.

— Nu este pentru prima oară cînd noi, pictorii, artiştii, sîntem judecaţi după alte tipare. Eu, Constantin Nircă, am trăit în această seară o mare emoţie. Pe simeze atîrnau lucrările mele cele mai dragi din ultimii zece ani, neştiute de public. Actuala mea expoziţie o socotesc un regal, pentru că încununează preocupările intime care mă frămîntă de peste un deceniu. La această stare emotivă o serioasă înrudire a avut-o criticul Dan Grigorescu prin cuvîntul său competent şi atît de miscător.

— Vă referiţi, desigur, la cuvintele lui Dan Grigorescu despre onestitatea profesională (citez din memorie) care există în lucrările dv. Toţi cei de faţă la vernisaj au înţeles această caracterizare în felul lor. Dv. cum o interpretaţi ?

— Am citit cîndva că talentul înseamnă 99 la sută muncă. Nu ştiu exact dacă acest lucru mi-a călăuzit paşii încă de la 17 ani, dar pot afirma că astăzi consider munca elementul determinant în meseria pe care o practic. Brâncuşi a spus : să fii şmecher e ceva, dar să fii cinstit merită. Drumul meu este drumul adevărului. Cu fiecare tablou pe care-l desenez colorat, încerc să rezolv ceva, acea parte din arta mea care, din păcate, rămîne nerezolvată, deschisă spre perfecţionare. Şi cred că este bine aşa, perfectul în artă nefiind niciodată atins. Dacă fiul meu va urma aceeaşi meserie ca şi mine, plină de meandre, presărată cu spini dar şi cu trandafiri, atunci îl voi învăţa şi pe el să caute perfecţiunea dar să nu o consider că a atins-o, oricît de multe bucurii i-ar rezerva viaţa.

— Unii spun că lucrările lui Constantin Nircă sînt prea încărcate.

— Eu cred că tablourile mele trebuie să conţină şi mai multe „amănunte". Munca unui artist nu se poate limita la un singur ce, că trebuie să însumeze o multitudine de întrebări şi răspunsuri la problemele vieţii. Aici expun şi cîteva „toamne". Imagini ale anotimpului care mă tulbură foarte mult. Auriul toamnei româneşti este de o putere emoţională atît de penetrantă, încît cred că niciodată nu-l voi putea reda exact. Voi continua să surprind toamna şi îmi voi colora tablourile ţinînd cont de realitate de simţirea mea şi, îmi pare rău, mai puţin de mălţioziţaţile colegilor. Şi eu ştiu să rezolv din două pensule un tablou, dar deocamdată vreau să fiu pictorul Constantin Nircă.

— Dacă unii dintre colegi sînt maliţioşi, daţi voie şi gazetarului să-i imite, nu din dorinţa gratuită a actului în sine, ci pentru adevăr.

— Chiar vă rog.

— De cîte ori aţi expus la ultima Anuală de la Dalles ?

— Pe mine mă întrebaţi ? Adresaţi-vă juriului său, mai bine-zis, juriilor. Precizez că nu am făcut niciodată vreo contestaţie împotriva lor. Dar zău, prea ne „jurizăm". Personal nu pot înţelege cum un critic de valoarea lui Dan Grigorescu poate spune asemenea cuvinte despre lucrările mele, iar un juriu ca acela de la ultima Anuală să mă refuze. Ceea ce uită cei ce „jurizează" este că expoziţiile sînt publice şi că şi noi, cei respinşi, nu-i jurizăm, dar, cu respect, le judecăm părerile.

— În urmă cu mai mulţi ani, într-un interviu, spuneaţi că galbenul este culoarea cea mai greu de stăpînit. Cine posedă secretul acestei culori este...

— Cu trecerea anilor fiecare în meseria lui se perfecţionează, îşi schimbă, în bine sau în rău, modul de a gîndi şi a munci. În munca mea am convingerea că anii n-au trecut degeaba, dar despre galben susţin acelaşi lucru. Secretul oricărei picturi se circumscrie în jurul galbenului, chiar dacă respectiva culoare lipseşte de pe pînză.

— Admir artiştii consecvenţi, dar ce anume v-a determinat, în ultimii ani, să susţineţi acest lucru cu mai multă ardoare ?

— Călătoriile peste hotare. În Italia, în Olanda. La Amsterdam am văzut Van Gogh Museum şi Rijn Museum, unde m-am convins definitiv asupra adevăratei forţe a culorii galbene, care a fost mult folosită şi de Rembrandt sau Vermeer. Galbenul redă lumina în starea ei rece şi caldă. Tot el permite o infinitate de combinaţii, care creează atmosfera unei lucrări. După părerea mea, olandezii sînt atît de buni, pentru că au sesizat poziţia lor geografică, ce beneficiază de o anumită incidenţă a luminii solare, care nu se cere decît sesizată de pictor pentru a contribui la reuşita unei lucrări. Or, redarea soarelui, a luminii, fără galben, e imposibilă. La noi, printre maeştrii galbenului trebuie menţionaţi Grigorescu şi Andreescu.

— Cartea de vizită a pictorului Nircă îl prezintă ca pe un globe-trotter. Vă plac atît de mult călătoriile ?

— România este superbă şi regret că nu pot trăi 300 de ani pentru a o picta. Precum bine se vede, în actuala expoziţie peisajul ţării româneşti se află la loc de cinste. Dar pentru un pictor şi cunoaşterea altor peisaje e necesară, e bine că ni se oferă, mă gîndesc la toţi artiştii plastici, posibilitatea de a ne satisface această necesitate. În călătorii duc cu mine lucrări care fac cunoscută frumuseţea românească. În al doilea rînd, vizitarea muzeelor şi a atelierelor pictorilor de aiurea îţi creează un echilibru absolut necesar oricărui artist, obligîndu-te să meditezi, să-ţi analizezi paleta pentru a putea merge mai departe.

— Aţi terminat „monumentala", la clasa Simonei Vasiliu Chintilă. După trecerea anilor, ce aveţi a-i reproşa fostei profesoare ?

— Absolut nimic. Şi-a dăruit toată priceperea şi vigoarea pentru a ne călăuzi paşii în descifrarea monumentalului. Şi a făcut-o foarte bine. Nu pot decît să-i mulţumesc, o iubesc şi o respect ca şi la terminarea institutului.

— Poate trebuia să vă călăuzească paşii spre o altă secţie, de vreme ce de la terminarea institutului n-aţi obţinut nici o lucrare.

— Profesoara mea, de ce ? Buba este mult mai mare şi vinovaţi de aceasta sînt alţii. Admit şi absurditatea că Nircă nu-i un bun monumentalist. Dar vă rog să verificaţi dacă din 1968 vreo lucrare monumentală a fost făcută de vreun monumentalist. Fac graficienii, ceramiştii, pictorii, numai monumentaliştii nu !

— Judecînd aşa, pictorii se pot supăra pe actuala dumneavoastră expoziţie...

— Să nu mai spuneţi acest lucru nici în glumă. Sîntem cu toţii fiii aceştei ţări şi nimeni nu lucrează pentru altul. Dar parcă se cere ca şi noi să ne manifestăm în direcţia în care ne-am specializat.

— În cariera lui Nircă se observă o ritmică alternare în abordarea genurilor de exprimare. Cînd pictor, cînd ceramist, cînd acuarelist, cînd obsedat de porţelan. Această arie de expresie plastică după ce criterii o abordaţi ?

— E bine că n-aţi enumerat şi marea mea pasiune, specialitatea mea stricta, pentru că în acest domeniu n-am nici o activitate. Nu pot spune exact ce se întîmplă cu mine; există un eu care îmi indică spre ce să-mi îndrept paşii. Sigur că multe idei se cer rezolvate într-un anumit gen, dar cînd şi mai ales cum devine cazul nu pot spune. Se face, fără voia mea, o selecţie mentală. Un lucru este precis. Dacă făceam monumentală, nu făceam pictură şi ceramică. La acestea am recurs de necaz şi de nevoie.

— În 1970, tînărul student Constantin Nircă a plecat la Medgidia cu un grup de colegi, pentru a oferi oraşului o haină artistică pe deplin meritată. Ce a însemnat pentru dumneavoastră experienţa Medgidia ?

— Un lucru minunat pe care l-am putut realiza, deoarece oraşul s-a mobilizat, de la tineri pînă la virstnici, să ne ajute să avem materiale şi utilaje la timp. Am reuşit iar locuitorii oraşului sînt beneficiarii întruchipărilor noastre, gîndite împreună, întruchipări în care, prin focul pe care l-am ars, au rămas prinse sufletele noastre. A fost o creaţie de colectiv, acesta este esenţialul. După cum ştiţi, începutul de la Medgidia a fost continuat an de an, astfel încît astăzi este o desfătare artistică să vezi operele noastre.

— În actuala expoziţie nu am văzut nici un porţelan. Aţi renunţat la el ?

— Nici vorbă. Dacă în pictură şi ceramică m-am refugiat, pentru porţelan nutresc o ascunsă plăcere, porţelanul este un foc care mă mistuie continuu. Lupta mea cu porţelanul de-abia începe, cu toate că lucrez de mult şi am realizări.

— De cînd pasionea pentru porţelan ?

— De mulţi ani, din clipa cînd am descoperit dialogul dintre artist şi materie. Porţelanul mă ambiţionează şi pentru tehnica lui foarte dificilă, deoarece materia la ars atinge stadiul de topire limită şi niciodată nu ştii ce va ieşi. „Niciodată" este un eufemism. Cu cît lucrezi mai mult, cu atît descoperi mai profund limbajul materiei, şi ştii cum să lupţi cu flăcările. Descifrarea acestui limbaj este senzaţională. Dar pentru o viaţă de om nu este suficientă, lupt pentru înfiinţarea unui **muzeu viu** la Alba Iulia, unde să vină, prin rotaţie, cîte 2—3 artişti, care împreună cu cei aflaţi acolo să lucreze cîteva luni. Parte din realizările acestor artişti să fie vîndute, parte să la drumul muzeului. În cîţiva ani vom avea la Alba Iulia o expoziţie, cred eu, de interes republican, care cu siguranţă va stîrni interes printre iubitorii de frumos, aşa cum stîrnesc interes Măgura sau Medgidia.

— Am aflat că vă pregătiţi pentru o lungă călătorie de documentare. Se vede cît de mult sînteţi preocupat de această călătorie, de vreme ce plăcerea succesului actualei expoziţii este adumbrită de grijile voiajului. Pe cînd promiteţi o nouă expoziţie care să reflecte peregrinările ultime ale lui Constantin Nircă ?

— Nu obişnuiesc niciodată să-mi fac publice gîndurile, planurile. Nu ştiu exact ce voi realiza, deoarece unui artist în afara sănătăţii i se cere putere de concentrare şi inspiraţie.

— Cînd pînza sau tuşeul nu vă cheamă, cum vă petreceţi vremea ?

— Scriu versuri. Pentru mine, pentru sertar.

— Dacă nu mă înşel, unele au văzut lumina tiparului, în cuprinsul unui interviu.

— Fără voia mea, gazetarii fac publice nişte preocupări pe care tu le vrei tainice. De data asta am avut grijă. Am strîns tot de pe masă, deci privirile dv. iscoditoare vor fi dezamăgite.

DAN BÎRLĂDEANU

„MI-AŞ DORI O COMEDIE BUNĂ"

(Urmare din pagina 21)

atace asemenea lucruri face 30 de spectacole şi-apoi moare ?

— Un interviu se realizează cu întrebări şi răspunsuri. Vă întreb, acum, cînd aţi amintit despre spectacolul Furtuna, care a rămas în memoria noastră ca un spectacol de excepţie, despre un alt spectacol de neuitat : Regele Lear. Vă mai aduceţi aminte de Regele Lear ?

— Mi-aduc aminte, desigur. Dar aici ar trebui de vorbit mai mult. A fost un spectacol frumos. Eu însă consider că nu l am jucat foarte bine. Am ajuns astăzi la concluzia că un actor cînd atacă un asemenea rol trebuie să aibă o vîrstă şi o experienţă artistică. Jucînd pe regele Lear simţeam că eu (la 40 de ani) nu puteam acoperi rolul. El cerea o mai mare experienţă de viaţă. Actorul trebuia să poarte în spate un munte de vise... şi eu nu le aveam.

După 60 de spectacole, după turneele peste hotare cu piesa asta, privind în urmă, îmi dau seama de toate aceste adevăruri. Uitaţi, **Unchiul Vania** nu mi-a cîştigat aşa de multe probleme ca regele Lear. El, Lear, cu toate că era îmbrăcat ca mine şi ca dumneavoastră, îi lipsea ceva. Tot jucîndu-l, am constatat că **mie** îmi lipseşte ceva, că nu sînt înarmat cu tot ce-mi trebuie pentru o asemenea întîlnire.

— Aţi colaborat şi la alte teatre, deşi sînteţi actor al Teatrului „Nottara". Ce amintiri păstraţi în legătură cu această perioadă ?

— Cele mai plăcute ! Ultima cu Teatrul „Bulandra" e poate cea mai rodnică. Întîlnirea cu Shakespeare, cu Ciulei, cu Prospero era nemaipomenit de strălucitoare. La Teatrul „Bulandra" am întîlnit colegi excelenţi, un public special (poate), cel ce frecventează sala de la Grădina Icoanei, emoţiile ce ţi le dă apropierea şi căldura unui asemenea public — nu o sală ca aceea.

Am colaborat în anii '70 cu Teatrul Mic. Am jucat acolo în spectacole excelente. **Oricît ar părea de ciudat, Jocul ielelor,** cu regretatul Ionescu Gion, **Tango, Iona,**.. Fiecare din aceste titluri reprezintă pentru mine o poveste frumoasă şi mai ales cîteva roluri care mi-au dat mari satisfacţii profesionale. Vedeţi, erau alte vremuri, eram mai tineri şi fiecare premieră reprezenta ceva, însemna ceva. Fiecare rol, indiferent unde l-am jucat, pe ce scenă, dobîndea alte valenţe.

Iubitorii teatrului, spectatorii lui erau mai entuziaşti şi mai încrezători în puterea de educaţie a acestei instituţii. Se făcea totul pentru ca un spectacol să merite acest nume. Pentru **Tango,** de pildă, ne-am zbătut foarte mult pentru că era un lucru frumos şi MERITA.

— Ce credeţi despre regie, despre regizori ?

— Am avut şansa să colaborez cu mulţi regizori, unii mari personalităţi ale teatrului românesc. Începînd cu maestrul Şahighian, Liviu Ciulei, Lucian Pintilie, D. Esrig, Andrei Şerban şi terminînd cu Dan Micu la ultimul spectacol **Jocul vieţii şi al morţii în deşertul de cenuşă.** Îmi permit să remarc că la ora cînd discutăm acest lucru regia de teatru a devenit o problemă. Azi se simte lipsa unor regizori buni. A unui animator, a unei personalităţi artistice majore, în jurul căreia să se grupeze, să se adune colectivele de teatru. Soluţia ? Mai multă grijă, mai multă atenţie şi stimă faţă de mariile personalităţi ale teatrului românesc de aici sau împrăştiate aiurea.

— Cum credeţi că-şi rezolvă problema repertoriului Teatrul „Nottara" ?

— Teatrul Nottara, aşezat pe bulevard, deci cu un public anumit, ar trebui să prefere un **anumit** repertoriu. Nu spun că nu trebuie jucat aici Shakespeare, dar comedia, piesa uşoară care să-l antreneze, să-l deconecteze pe omul ce intră la acest teatru ar trebui mai des jucată.

Profilul unui teatru este un lucru serios, după el se formează şi colectivul său de creaţie. Am jucat la „Nottara" şi Shakespeare, şi Cehov, şi Gorki, dar „baza", după părerea mea, rămîne comedia care descreţeşte fruntea. E greu, uneori, să ai vecini ca „Patria" şi „Scala" şi să şi în repertoriu spectacole de prestigiu.

Se mai adaugă la toate necazurile şi problema RECLAMEI, care a fost şi este, după mine, foarte deficitară. Deşi, se ştie, „Reclama este sufletul comerţului" iar teatrul este şi o problemă comercială. Cum poate fi rentabil un teatru fără o reclamă adecvată, atrăgătoare, inteligentă, eficace. Dar asta costă bani, şi bani, vedeţi dumneavoastră, nu sînt, şi iarăşi şi iarăşi ne învîrtim în jurul aceluiaşi cerc.

Dacă cineva ar face într-o bună zi o anchetă şi ar întreba la colţul străzii „Ştiţi cumva ce se joacă azi la Nottara ?" cîţi credeţi că ar şti ?...

— Ce părere aveţi despre critica de specialitate ? Ajută ea spectacolul de teatru ?

— Aş vrea să cred că primul critic al meu sînt chiar eu !

Un artist trebuie să ştie singur cînd face un lucru bun, dar mai ales atunci cînd greşeşte. În cronica de specialitate am citit atît opinii obiective cît, mai ales, subiective. Ştiu situaţii în care s-au scris cronici la spectacole chiar înainte de a fi jucate. Adică înainte de a lua primul contact cu publicul.

După mine, criticului îi revine sarcina grea, dificilă dar superbă, de a îndruma, de a forma şi educa prin rîndurile sale publicul. Deocamdată unii dintre stimaţii noştri cronicari se mulţumesc să publice în ziare şi reviste cîte o poveste a unei piese sau a unui film. Ceea ce e puţin, foarte puţin pentru creatorii ce au muncit luni sau poate ani la acea realizare.

Iar pentru public... nu cronica de specialitate îl aduna în sălile de spectacol, ci spectacolele BUNE, chiar dacă ele sînt blamate de critică !

— Aş dăruga spectacolele bune şi actorii buni, îndrăgiţi de public. Un gînd mai optimist al actorului George Constantin ?

— Am speranţa că aş putea juca o comedie. Pentru că viaţa trebuie înveselită oricum şi, de ce să mint, m-aş înveseli şi eu alături de public. Mi-aş dori o comedie bună. Simt nevoia unei destinderi, după atîtea momente şi spectacole Mari şi Grave. Dumneavoastră nu ?

Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor. În legătură cu cele sesizate de Aurelia Arghirescu cu privire la termenul de dare în folosință a blocului 66 B Rahova vă comunicăm că grupul de șantiere nr. 5 a sporit forța de muncă la acest bloc în felul acesta putînd să respecte termenul de dare în folosință la beneficiari, și anume 28 februarie 1981.

■

Comitetul de partid al sectorului 4. Solicitînd repartizarea unei locuințe vă facem cunoscut că tovarășei Ștefania Cristea i-a fost repartizat un apartament de 2 camere de către Consiliul Oamenilor Muncii de la I.C.L. Alimentara 4.

■

Sînt posesoarea unei mașini de spălat lenjerie și rufe mărunte fabricată de Cooperativa meșteșugărească Electrobobinaj-București, scrie **Marcela Căpeț** din Craiova. De patru luni de zile nu o mai pot folosi din cauza deteriorării curelei de transmisie și a simeringului, care sînt diferite de cele folosite la mașinile „Alba". Pentru înlocuirea acestora m-am adresat atît atelierului de depanare al cooperației meșteșugărești din Craiova cît și magazinului de specialitate dar răspunsul a fost de fiecare dată stereotip : „Nu sînt piese de schimb pentru aceste mașini". În schimb, o variantă a acestui răspuns am aflat-o la magazinul „Electrocasnice" de pe str. M. Kogălniceanu : „Piese sînt în depozit, aici, la Craiova, dar nu au prețuri" (!?!). Vin cu următoarea propunere : N-ar fi bine ca aceste mașini să fie înzestrate încă la expediție cu două, trei curele și simeringuri în plus ?

■

O cetate mai puțin cunoscută. Este vorba de cetatea Șoimoș, aflată la ieșirea din Lipova pe drumul către Deva, pe un deal, în partea stîngă a șoselei. Cine dorește să urce la ruinele acestei cetăți, cu puțin efort, trebuie să urce pe versantul estic al dealului, unde se poate observa încă un drum în spirală pentru căruțe. După aproximativ 20 de minute de mers se ajunge la poarta principală, unde exista odată un pod basculant care se lăsa peste șanțul cu apă ce înconjura cetatea. Astăzi nu mai există decît zidurile și turnul dinspre sud. În rest, ea servește ca adăpost pentru turmele de vaci și de oi. Fiind un loc istoric ar trebui să existe măcar un panou cu cîteva cuvinte despre cetatea Șoimoș. **(Petcu Constantin-Mircea,** Timișoara)

■

M-am prezentat la Unitea 20 a Întreprinderii de materiale pentru construcții „7 Noiembrie" București pentru a cumpăra 1 000 de cărămizi, necesare la repararea locuinței. După multă alergătură am reușit să obțin 500 de bucăți de la respectivul depozit, dar, cu toate că am plătit toate cele o mie de cărămizi, nici pînă azi nu am putut să obțin restul de 500. I.M.C. „7 Noiembrie" mi-a răspuns că livrările către particulari se fac după ora 12 și în cazul în care nu sînt alți beneficiari (grupuri CCMB, MTTc, Consiliul de Miniștri) (?!) Sînt purtat pe drumuri, în plus nici personalul din acest depozit nu are o atitudine dintre cele mai civilizate. **(Ion Șelaru,** București)

■

Apartamentul meu se află deasupra camerei frigorifice a centrului de carne din str. Riul Doamnei nr. 3, bloc C-3, scara B. În această cameră este montat un agregat (compresor). Din cauza unei neînțelegeri între constructor — ICVL și beneficiar nu s-a făcut nici pînă în prezent recepția finală deși blocul proprietate personală a fost dat în folosință în iulie 1974. Din pricina acestei neînțelegeri camera frigorifică nu a fost izolată fonic conform normelor în vigoare, trebuind să suport zi și noapte zgomotul produs. **(Gheorghe Baciu,** București)

■

Comitetul județean Teleorman al P.C.R., răspunde lui Ion Pirontea din Zimnicea. Nu a putut beneficia de dreptul indemnizației de transfer deoarece pînă la data sesizării nu a făcut dovada mutației efective în noua localitate și numărului membrilor familiei, funcție de care trebuie să i se calculeze aceste drepturi.

C.P.M.B. — D.G.D.A.L. răspunde președintelui Asociației de locatari a blocului C. 17, str. Compozitorilor nr. 43, sector 6 că, pentru micșorarea poluării fonice și chimice produse de Fabrica de nasturi din vecinătate cît și a altor probleme relatate de Constantinescu Patrichi Corneliu, au fost executate remedierile necesare la lucrările ale căror deficiențe afectau funcționalitatea locuințelor. Pentru reducerea poluării, Fabrica de nasturi a încheiat un contract de cercetare-proiectare cu institutul de proiectări al Ministerului Industriei Ușoare. Aplicarea acestor măsuri precum și eficiența lor vor fi urmărite de secția tehnică a C.P.M.B.

■

Stăm într-un bloc nou, modern, înzestrat cu un lift, care nu a fost pus în funcțiune. Liftul stă înculat, motivul fiind să nu se urce cu el bagajele locatarilor ce urmează să se mai mute. Au fost însă nou-veniți care au transportat bagajele cu liftul, dar sub supravegherea unui mecanic ce pretindea sume de bani pentru acest „serviciu". Toți, părinți și copii, oameni în vîrstă și bolnavi, dorim să beneficiem de lift, dacă tot a fost montat și menit să ajute lumea. **(Semnează Ionel Belenchi,** bloc C 2 ap. 44, etaj 11, microraion 18, Galați)

■

Un grup de oameni ai muncii din municipiul Rîmnicu Vîlcea ne sesizează următorul fapt : există în oraș indivizi care au abandonat meseriile pentru care erau calificați, unii dintre ei, bărbați în toată puterea, apucîndu-se de un negot, nu de fiecare dată cinstit. Nu fac altceva decît să-și plimbe măsuțele pe care expun inele, cercei, piepteni, portofele, oglinzi, verighete și fel de fel de jucării, prin gări, piețe, autogări sau bilciuri. Chiar nu mai este nevoie de ei în producție ? Oare cei care eliberează autorizațiile cum motivează această stare de lucruri ? Pentru că nu sînt nici bolnavi, nici infirmi, nici în vîrstă și în orașul nostru sînt destule locuri de muncă **direct productive.**

■

În orașul Bușteni, un număr de 35 de blocuri au încălzire pe bază de combustibil lichid. Atît încălzirea cît și apa caldă sînt furnizate de o singură centrală termică, necorespunzătoare, cu multe defecțiuni. Deși acestea au fost sesizate la I.G.O. Sinaia pentru cuvenitele remedieri, pînă în prezent nu s-a luat nici o măsură. Vine iarna și ne gîndim că iar va trebui să suportăm temperaturi de 8-10 grade în cameră. (Un grup de locatari din Bușteni, pentru care semnează **Nicolae Georgescu** str. Industriei nr. 52, bloc B 9)

■

Am contractat un apartament în microraionul III, Bloc C 2, scara B, în anul 1977. Termenul de predare al blocului era 30. 12. 1978. De atunci așteptăm să ne mutăm în noua casă, dar așteptarea este zadarnică. A trecut și anul 1979, au trecut și cele cîteva termene promise. Așteptînd, am intrat în anul 1980, dar nu și în casă. Termenul de 30. 09. 1980 ne-a dat oarecare speranțe, pentru că, în fine, cele trei tronsoane ale blocului au fost ridicate, dar numai scara A 1 e gata. La celelalte două scări nu s-a mai lucrat din luna mai, a.c., iar constructorul ne-a promis un nou termen : 30. 12 1980. Noi ne întrebăm cît o să mai aminё constructorul o lucrare începută în anul 1977 ? **(Florin Cristea,** Buzău)

■

Consiliul popular al sectorului 6. În legătură cu scrisoarea prin care Prisorschi Miluța din București solicită redactiei revistei „Flacăra" facilitarea unui schimb de locuință vă informăm că petiționara a fost îndrumată către Oficiul pentru facilitarea schimburilor de locuință din str. Sp. Independenței nr. 28, sector 5.

■

Noi, locatarii blocului A 3, str. Nicolae Marinescu nr. 5, sector 4, București, vă aducem la cunoștință, pentru a treia oară, o stare de lucruri care nu știm cît va mai continua. Subsolul blocului este inundat de multă vreme, echipele care s-au prezentat nerezolvînd nimic. Situația a devenit de nesuportat, apa bălțește în întreg subsolul. Am solicitat o comisie care să constate greșita orientare a instalației sanitare și revenim acum, în același sens, cu rugămintea ca numita comisie să se deplaseze în zilele de duminică dimineața, cînd poate fi găsit comitetul de bloc, gata să dea explicațiile necesare. **(Semnează membrii comitetului asociației)**

N.R. Surprinzătoare lipsa de interes a factorilor de decizie în cazul de față, care nu numai că nu se ostenesc să rezolve sarcini de serviciu dar nici măcar să răspundă în termen legal sesizării redacției. Poate cu ocazia celei de-a treia publicări a sesizării, cineva s-o facă.

■

La data de 9 aprilie a.c. am cumpărat cu bonul nr. 13 499 una bucată anvelopă 155 SR/13 TM la prețul de 539 lei, avînd seria C.G.B. 11 208, de la Depozitul PECO aparținînd Întreprinderii produse petroliere „PECO" — Craiova și avînd ca for tutelar Centrala distribuție produse petroliere „PECO" București. La montarea anvelopei pe jantă, stupoare ! Două umflături cît pumnul. Depozitul a recunoscut defectele de fabricație, mi s-a întocmit procesul verbal nr. 569 din 9.04.1980 și mi s-a promis că în cel mult 15 zile voi primi o anvelopă nouă. Peste 2 zile se împlinesc 3 luni de la data întîmplării. Solicit întreprinderii contravaloarea anvelopei defecte. Poate, plătind... vor ști să respecte banii cîștigați prin munca cinstită a celor care cumpără de la dînșii ! **(Emanoil Dumitrescu,** str. Prahova nr. 36, Drobeta-Turnu Severin)

■

Consiliul Sindicatelor din comerțul municipiului București, către **Ion Iordache.** Analizînd cele sesizate s-a dispus repunerea dv. în drepturi, astfel că în luna august vi s-a plătit alocația de stat pentru copii și drepturile bănești ce se cuveneau pentru timpul lucrat. Vi s-a aprobat de asemenea concediul legal de odihnă pe anul 1980 (21 zile).

■

În septembrie, 1979, a fost dat în folosință blocul nr. 7 de pe Șoseaua națională. La o lună după aceasta constructorii au săpat un canal, paralel cu lungimea blocului în vederea montării unor țevi, lucru nerealizat pînă în prezent. Mai mult, pe pămîntul dislocat la săparea șanțului au crescut buruieni, iar apa din șanț, acumulată în iarnă și primăvară a ajuns în subsolul blocului la un nivel de peste un metru înălțime, în plus este infectată de la scurgerile de canalizare. Deși apa a fost evacuată prin pompare de mai multe ori, nivelul ei se restabilește rapid, necunoscîndu-se toate sursele ei de proveniență. Credem că sarcina analizei și remedierilor menționată revine unității proiectante, celei de construcții montaj, consiliului tehnico-economic. **(Asociația locatarilor, Valea Călugărească)**

■

Întreprinderea de medicamente și coloranți Sintofarm. Urmare scrisorii tov. Mihai Iancovici din București vă comunicăm : Vagoanele care staționează pe linia uzinală (de la macazul din Gara Obor pînă în incinta întreprinderii) sînt în cea mai mare parte proprietatea I.M.C. Sintofarm, zilnic fiind descărcate și încărcate circa 16 — 20 vagoane. În atenția organelor noastre de conducere există preocuparea pentru optimizarea traficului de vagoane prin modernizarea spațiilor de depozitare. În privința mijloacelor scoase din uz și propuse pentru casare, acestea vor fi predate la I.C.M. începînd cu 1 ianuarie 1981.

■

Trustul 1 Construcții Brașov a executat în apropierea locuinței noastre un bloc frumos, dar a uitat totuși să ridice la încheierea lucrărilor opt elemente prefabricate (pereți de cameră). Ne întrebăm, oare, aceste elemente de beton nu pot fi folosite și la alte construcții ? Pe terenul de lîngă blocul nostru stau de peste trei ani acești pereți fără ca cineva să dorească să-i folosească în altă parte. **(Locatarii blocului 823, Alcea Țincani nr. 3 A, sector 6)**

■

Comitetul județean Teleorman al P.C.R., răspunde lui Ion A. Trifu : Nu există posibilitatea de a fi încadrat la unitățile din cadrul comunei. S-a găsit posibilitatea să fie încadrat la Trustul construcții hidrotehnice Turnu Măgurele — Nicopole, începînd cu această lună, loc de muncă ce se află la 6 km distanță de comună, unde are și posibilitatea de cazare ori de a face naveta cu mijloacele de transport ale șantierului.

■

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Departamentul Căilor Ferate răspunde lui Nicolae Tokacek : Pentru sporirea capacității de transport pe linia Adjud—Ciceu, în prezent se execută lucrări de dublare a liniei care impune închiderea circulației trenurilor cîte 4-5 ore zilnic. După terminarea acestor lucrări se vor crea noi posibilități de satisfacere a necesităților de transport pentru toate categoriile de călători.

■

Stațiunea balneoclimaterică Bughea de Sus, comuna Albești de Muscel, județul Argeș. Aici există de peste două sute de ani băi cloruro-sodice și sulfuroase, atermale, indicate pentru diferite forme de reumatism, cît și pentru cură internă. Din păcate izvoarele sînt numai circa 35 la sută utilizate, deși anii trecuți au fost executate prospecțiuni de forare. S-au descoperit atunci noi izvoare și chiar ape termale și gaze (!). Din păcate de peste doi ani apa de culoare gălbuie cu emanații de gaze se duce pe apa sîmbetei. Dacă există, pe undeva, vreo intenție, cred că se tergiversează de prea mult timp. Gazele pot fi captate pentru a încălzi iarna casele iar vara acestea pot fi folosite la gătit. Cineva a și reușit acest lucru. Acțiunea ar putea fi generalizată de forurile competente. **(Ioan Dobrescu,** Cîmpulung Muscel)

■

Consiliul popular al municipiului București, Direcția generală comercială. Urmare celor sesizate de Eugenia Enciulescu vă informăm că s-a întreprins o largă acțiune de control de către organele D.G.C. și I.G.S.M.B. la I.I.L. București, privind calitatea laptelui și a produselor lactate proaspete. Nu s-au semnalat nereguli în procesul tehnologic la iaurt, totuși s-au dispus următoarele măsuri : întărirea controlului C.T.C. pe flux tehnologic și la produsul finit ; asigurarea în permanență de personal la ecranul de control ; supravegherea permanentă și reglarea la capsulator ; deșertarea și dirijarea la spălare a lotului de borcane la care s-au produs spărturi sau fisurări.

■

Procuratura Republicii Socialiste România. Referindu-ne la scrisoarea lui Gheorghe Cristea, vă facem cunoscut că organele Procuraturii județene Ialomița efectuează urmărirea penală în vederea stabilirii cauzelor și împrejurărilor în care s-a produs decesul numitului Gheorghe Constantin. Prin raportul de constatare medico-legală s-a concluzionat că decesul sus-numitului a fost de natură neviolentă, dar această concluzie este în contradictoriu cu starea de fapt rezultată din celelalte probe administrate în cauză. Noua expertiză medico-legală va fi efectuată de către Institutul de medicină legală „Prof. Dr Mina Minovici".

■

Comitetul municipal de partid al sectorului 2. Ca răspuns la scrisoarea lui Gheorghe Zoltic care solicită atribuirea spațiului eliberat din str. Sf. Ana nr. 2 informăm că numitului i s-a aprobat spațiul solicitat în care s-a și mutat.

■

De mai bine de două luni s-au făcut anumite reparații la canalizare, la hala Traian, iar noi nu mai avem apă, nici de băut, nici pentru mîncare, spălat etc. Am apelat la I.C.A.B., dar ne tot trimit la diferite telefoane. Sîntem oameni în vîrstă, bolnavi, și nu putem cără mereu apă din vecini. **(Eugenia Godeanu,** str. Traian nr. 142, București)

Pagină realizată de
GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Gheorghe Popescu — București : Inspectoratul școlar al municipiului București ne comunică : din cercetarea documentelor școlare, în Școala generală nr. 191, reiese că fiul dv. CORNEL POPESCU a obținut un număr suficient de note pe fiecare trimestru. În trimestrul III a venit din preventoriu cu 3 note, apoi a mai obținut și alte 7 note. Media anuală nu a fost de trecere, rămînînd corigent, examentul de corigență s-a desfășurat legal, în urma căruia elevul a fost declarat promovat ● **Vasile Antonie** — Caransebeș ; **Iudith Maria-Karol, Barbu Alienii, Barbu C. Dumitra** — Timișoara : Din scrisorile dumneavoastră nu se poate înțelege în ce sens doriți să vă ajutăm, datele enunțate fiind insuficiente. Reveniți ● **Adriana Ticușan** — Victoria : Referitor la concursul de admitere în învățămîntul superior din iulie 1980 : au fost declarați admiși prin redistribuire candidații care în baza mediei obținute în concurs aveau dreptul să depună opțiune și au depus opțiunea în termenul stabilit. Întrucît locurile rămase libere au fost anunțate pentru concursul organizat în perioada 1—10 septembrie a.c., opțiunile depuse după încheierea operațiilor de distribuire nu s-au mai luat în considerație ● **Antoaneta Burdui** — București : Adresați-vă direct Ministerului Educației și Învățămîntului ● **Liana Capră** — Iași ; **Ion Bistrian** — Zervești, Caraș-Severin : Problema în care v-ați adresat redacției este de directa competență a Departamentului aviației civile, căruia vă sfătuim să vă adresați atașînd memoriului și o scurtă prezentare a activității de pînă acum.

HORIA PATRAȘCU ■

SOCIAL

Vasile Dobra — Suceava : Confuzia consiliului popular nu vă scutea de obligația de a verifica legalitatea cererii ● **Tinaș Ana** — Vaslui : S-a verificat că e vorba de neatenție. Și neatenția e o culpă ● **Florin Ploscaru** — Ialomița : Și după a patra redeschidere a dosarului, rezultatul este același : nu se verifică ● **Bălănescu Ioana** — București : Este adevărat, aveți acest drept ; felul cum îl folosiți însă cade sub incidența legii penale ● **Stamate Cristina** — București : Recidiva implică totuși pericolul social ● **Opera Olimp** — București : Toți cei cu care ați discutat și-au manifestat uimirea față de decizia tribunalului. Au citit dosarul sau i-ați povestit dv. ? ● **Mihăiță Valentin** — Ilfov : Faptul că ați trimis a doua oară memoriu la Procuratura Generală nu incumbă pentru executor obligația de a nu-și exercita prerogativele funcției ● **Stănache Daniel** — Ilfov : Martorii pe care îi reclamați trebuie găsiți și aduși de dv., nu de procuratură ● **Petrache Ileana** — București : Nu cred că scurgerea timpului este un argument pentru pretențiile dv. Poate aveți dreptate, găsiți totuși alt motiv ● **Chelaru Georgeta** — Vîlcea : Sînteți foarte bine documentată. Deciziile Tribunalului Suprem vizează însă cauze diferite de a dv. ● **Blănaru Vasile** — Suceava : Cum e posibil ca judecătoria să spună într-un fel și tribunalul să decidă exact invers ? Dacă n-ar fi posibil așa ceva, rațiunea de a fi a tribunalului ar dispărea ● **Eugen Vasu** — București : Durerea acută, spuneți dv. Nu totdeauna. Durerea e firească. Acuzația presupune dovezi ● **Podaru Mircea** — București : Vă nemulțumește forma răspunsului pe formular tip. Uitați însă că și răspunsurile în favoare sînt tot pe formulare tip. Poate nu numai formularul este de vină ● **Cristian Ușieru** — București : Vă puteți adresa direct Direcției penitenciarelor.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

CE TREBUIE ÎNTREPRINS PENTRU REDRESAREA ATLETISMULUI? (II)

Nu încape nici o îndoială, atletismul românesc e în impas, bilanțul olimpic 1980, cel mai slab din ultimii 20 de ani, fiind grăitor în acest sens. La 2 octombrie, scriind despre asta, i-am invitat pe specialiști, antrenori, sportivi, activiști mai vechi și mai noi ai federației etc., să-și exprime opiniile, să răspundă la întrebarea „Ce trebuie întreprins pentru redresarea atletismului ?"

Am constatat cu satisfacție, că apelul nostru a fost auzit. Pe lîngă scrisori, pe care urmează să le încredințăm tiparului, am primit la redacție mai multe vizite, între care simbătă la prînz pe cele ale maestrelor sportului Valeria Bufanu Ștefănescu și Argentina Menis, nume de referință în atletismul românesc. Înainte de a derula stenogramele convorbirilor purtate cu Ovidiu Ioanițoaia, iată, pe scurt, „cărțile de vizită" ale celor două vizitatoare.

VALERIA BUFANU ȘTEFĂNESCU :

medalie de argint la J.O. de la München, 1972 (100 mg) ; locul 5 la J.O. de la Mexico, 1968 ; locul 7 la J.O. de la Montreal, 1976 ; medalie de argint la C.E. de sală, 1973 (60 mg) ; locul 3 la C.E. de sală, 1974 (lungime) ; 11 titluri balcanice ; 16 titluri de campioană R.S.R. (sprint, garduri, ștafetă) ; 33 de recorduri naționale ; absolventă I.E.F.S. ; 34 de ani.

ARGENTINA MENIS :

medalie de argint la J.O. de la München, 1972 (disc) ; locul 6 la J.O. de la Montreal, 1976 ; campioană mondială universitară, 1972 ; medalie de argint la C.E., 1972 ; 5 titluri balcanice ; 9 titluri de campioană R.S.R. ; 9 recorduri naționale, 2 balcanice, 2 mondiale, 1972 ; absolventă I.E.F.S. ; 32 de ani.

Valeria Bufanu Ștefănescu:

„Federația nu mai are, de mult, mînă liberă"

— Tovarășă Ștefănescu, de ce șchiopătă atletismul nostru ?

— Ei, ar fi multe de spus.

— Poftiți, vă ascultăm.

— Materiale puține și, cel mai adesea, depășite. Haltere avem borcheț, dar atît, în rest bate vîntul ? ! Pistele sînt, și ele, în suferință. Una de tartan la București și una la Poiana Brașov, ultima ca și inutilizabilă, fiind măcinată, umflată de umezeală. Eu, de pildă m-am antrenat o parte din timp la Dinamo, club căruia, între altele fie zis, îi datorez enorm. Pista din Ștefan cel Mare însă, beton curat ! Mă rugam de unul, de altul s-o ude, contra unui pol ! Săli n-avem decît una, cea de la „23 August", mică, necompetitivă. Așa stînd lucrurile, atletismul nostru a trăit, cîteva olimpiade la rînd, prin excepții, rezultatele de la Tokio, de la Mexico, de la München nereflectînd starea de fapt a acestei discipline.

— Să zicem că aveți dreptate. Ce s-a întîmplat la Moscova, s-au terminat excepțiile ? !

— S-a terminat benzina, butoiul a ajuns pe fund.

— De ce asta ?

— Greșeli de tot felul. De mentalitate. De organizare. De tact, ce s-o lungim, de tot felul ?

— Dați-ne un exemplu. Se poate ?

— Firește. Ne-am așternut prost, am dormit prost.

— Mai concret ?

— S-au stabilit, la copii, baremuri drastice. Antrenorii, ca să le facă și ca să scoată campioni, căci titlurile contează, nu-i așa, îi forțează pe copii, îi încurcă și trag de ei, de parcă atletismul ar fi gimnastică ? !

— Și nu o, tovarășă Ștefănescu ?

— Nici poveste, cum să fie ? ! În atletism, acumulările sînt progresive, rar cînd ajunge un junior să bată un senior, organismul are și el legile lui. Procedînd altfel, au fost duse peste cap destule talente.

— De pildă ?

— Turbă și Bălăceanu de la disc. Luați prea devreme, s-au pierdut sau sînt pe cale să se piardă, deși s-au bucurat de privilegiul de a fi incluși în lotul olimpic.

— Clar, alte greșeli ?

— Cantonamentele prelungite, făcute ca, după eventuale eșecuri, cazul Olimpiadei, federația să aibă o justificare. Pe Fotache, de exemplu, tot de la disc, au ținut-o în pregătire pînă și-a luat cîmpii. Pînă la urmă, după ce a tot fugit, s-a mărîtat, de unde bani investiți degeaba. În altă ordine de idei, asistența medicală e egală cu zero.

— Cum așa ? ! Dar Centrul de medicină sportivă ? !

— Acolo, iertată fie-mi expresia, mai mult se croșetează ! Am început atletismul la 11 ani, așa că pot fi crezută. Ce testează medicii ? Cent ulii și ai competitorii, mai bine. Ei îți explică în ce stadiu de pregătire te afli, dar asta simți tu perfect, pe stadion. Aștepți un sfat și, în locul lui, primești o fișă. Ce să faci cu ea ? !

— Credem că lucrurile nu stau chiar așa, e însă punctul dumneavoastră de vedere și, ca atare, îl respectăm.

— Mai am un argument. De lotul olimpic s-a ocupat doctorița Anca Guiman, fostă atletă. Specializarea ei ? Pediatria, cu asta am dezlegat șarada, nu ?!

— Da, e un punct de vedere. Tovarășă Ștefănescu, cît e de vinovată federația de cele ce se întîmplă în atletism ?

— E, dar pînă la un punct. Secretarii federali au fost, după mine, oameni corecți, dar ei au tot fost schimbați. Firea cîrcotașă a lui Zimbrești eanu, Zimbrești eanu cu Jecu, fiecare a vrut ceva, numai că nu li s-a dat mînă liberă !

— Cine nu le-a dat mînă liberă ?

— Activitatea de atletism e condusă de fosta campioană olimpică Lia Manoliu, vicepreședintă a Comitetului olimpic. De fapt, de Lia Manoliu și de Mihaela Penes, antrenor coordonator și, s-o spun și pe asta, omul de încredere al Liei Manoliu. După mine, Zimbrești eanu s-a zbătut mult și, într-un fel, cu folos, dar n-a fost lăsat să acționeze. La fel, actualul secretar al federației, profesorul Emil Jecu. Om drăguț și de bine, dar fără nici o putere. Hotărîrile se iau peste capul secretarului, la nivel de C.N.E.F.S.

— Așa o fi, dar Colegiul antrenorilor. Colegiul antrenorilor ce-a avut de zis ? !

— El a zis, el a auzit ! În '78, de pildă, s-a decis anularea sezonului pe teren acoperit, măsură complet greșită. Colegiul s-a opus, dar decizia a rămas și s-a aplicat. Urmarea, la europenele în aer liber de la Praga, ce trebuiau pregătite tocmai în sală, s-a mers prost la toate probele tehnice. Anul acesta, ca să continuu, s-a hotărît una și mai latră.

— Vă referiți la scoaterea din calendar a campionatelor internaționale de atletism ale României, așa-i ?

— Exact, în plus, ca pedeapsă pentru comportarea de la Olimpiadă, o serie de atleți au fost suspendați. „Flacăra" a scris despre asta. La ședință, conform obiceiului, cei în cauză n-au fost invitați, fiind însă acuzați de lipsă de combativitate și, lucru extrem de grav și de dureros, de lipsă de patriotism ? ! Ca și cum, de pildă, Silai sau Mărășescu n-ar fi vrut să cîștige la Moscova ? ! Sportivii, mereu țapi ispășitori, au ajuns de-acum să se împace cu astfel de acuzații, ca să nu le zic ce sînt, adică aberații. Aici, în general, sportul nostru e nedrept. Pentru el par să conteze, tot mai mult, numai medaliile de aur, celelalte fiind tratate ca niște înfrîngeri. Menis, de pildă, după Montreal, unde a venit pe locul 6, a fost aspru criticată, zicîndu-i-se, ea poate confirma, că nu-l mai rămîne altceva de făcut decît, renunțînd la disc, să dirijeze circulația în Piața Universității ? ! Și-ar mai fi ceva.

— Ce-ar mai fi ?

— Nebunia cu baremurile.

— Poftim ?

— Ați auzit bine. Pentru Olimpiadă, federația fixează niște baremuri draconice, făcute pentru a intra în primii 6. Le îndeplinești, mergi la Olimpiadă, nu le îndeplinești, stai acasă.

— Și ce-i rău în asta ? ! Toată lumea procedează la fel, nu ?

— Nu, cei mai mulți fac concursul de selecție. Noi însă batem monedă pe baremuri și-i chinuim pe atleți să le realizeze. Baremurile sînt, repet, foarte ridicate, sportivii se dau peste cap să le facă, drept pentru care intră în formă, automat, mai devreme. Iată de ce, cum scriați, toți atleții români au concurat la Moscova sub nivelul recordurilor personale și, adesea, sub cel al normelor impuse de federație.

— Ați făcut parte, atîția ani, din lotul olimpic. Ce...

— O clipă. N-am făcut niciodată parte din lot, în sensul că nu m-am bucurat de privilegiile unui așa-zis nominalizat olimpic. Deși normele le-am îndeplinit mereu. Am intrat în lot, mereu, în ultima clipă.

— De ce ?

— Nu cunosc, ați pus degetul pe o rană mai veche, N-am, din păcate, nici un răspuns.

— Tovarășă Ștefănescu, ce-i de făcut ?

— Am să mă repet, sînt multe de făcut.

— O să ne repetăm, ce anume ?

— Unu, atletismul să fie redat federației, care se cheamă chiar așa, Federația Română de Atletism, în sensul ca organismele acesteia să poată lua decizii. Doi, sportivii să nu mai fie, toată ziua-bună ziua, arătați cu degetul și suspendați. Unii dintre ei, cazurile citate în „Flacăra" din 2 octombrie, în plin sezon, cînd se bat recordurile și cînd atleților le arde buza să concureze.

— Vă mulțumim, tovarășă Ștefănescu, pentru că sînteți aici, pentru că ați răspuns, cum ați răspuns, întrebărilor noastre.

Argentina Menis:

„Să fie totdeauna numai atleții de vină ?"

— Tovarășă Menis, aveți de gînd să renunțați la atletism ? Am înțeles bine ?

— Nu-i gîndul meu, e al federației. Încă mai mult, sînt tentată să cred că al tovarășei vicepreședinte Lia Manoliu.

— Ce vreți să spuneți ?

— După Olimpiadă, pentru că atletismul a ieșit prost, s-a trimis la cluburi, inclusiv la Dinamo, o circulară prin care se cerea să fie scoși din activitatea competițională sportivii mai în vîrstă. Între aceștia, eu și Cornelia Popa Președintele clubului, Nicolae Petricescu, fostul arbitru de fotbal, mi-a ținut parte, dar federația nu s-a lăsat și nu se lasă, face presiuni. Măsura mi se pare nedreaptă.

— Sigur că vi se pare nedreaptă, doar e vorba despre dumneavoastră, așa-i ? !

— Credeți-mă, încerc să fiu cît mai obiectivă.

— Și reușiți ?

— Sper. Ce argumente am ? Am aruncat, anul acesta, 65,26 și, în două rînduri, am întrecut-o pe Florența Țacu, locul 6 la Moscova.

— Ați îndeplinit, așadar, baremul pentru Olimpiadă, de ce n-ați concurat ?

— Federația, de fapt, Mihaela Penes, a zis că nu am făcut norma, eram 64 de metri de cînd cu aruncarea respectivă e necontrolată ? ! Povestea e însă mai lungă.

— Cît de lungă, cînd a început ?

În vara lui '79. Din cauza unei accidentări la genunchi, am fost silită, în ultimul moment, să renunț la participarea în meciul de la Banska Bystrica, bilateralul cu Cehoslovacia. Am avut certificat medical în regulă, mai-l semnat de doctorul Virgil Ignat, scrie negru pe alb „imobilizarea segmentului timp de 3 zile", scrie ?

— Corect, mai departe ?

— Au urmat naționalele, pe care le-am cîștigat cu 63,20, bătînd-o pe Țacu. În 17 iulie însă, mi-aduc aminte perfect, era ziua mea de naștere, federația a socotit de cuviință să-mi facă un cadou și m-a suspendat. Pe 6 luni din activitatea competițională internațională, de ce ? ! Pentru c-am lipsit de la Banska Bystrica ? ! Parcă n-aș fi putut să plec în Cehoslovacia și, acolo, să mă plîng de dureri și să stau deoparte ?! Am vrut însă să fiu cinstită și cu ce m-am ales ? !

— E-n regulă, am înțeles, de ce n-ați concurat în țară ?

— În țară, mai rămînea, pînă la sfîrșitul anului, o singură competiție, calendarul nostru fiind foarte sărac după ce, la indicațiile primite de C.N.E.F.S., au fost desființate o serie de concursuri. Acum, sînt 3 campionate mari și late, cel de primăvară, cel de vară și, între ele, municipalul. În rest, vorba maestrului Soter, hibernare, nu muncă ? ! În lipsă de întreceri și, implicit, de adversari, fiecare se pregătește cum poate, unde poate și cu cine poate. Rezultate însă se cer.

— Un moment, ce-i cu Ioan Șoter ?

— A dat, recent, un interviu în „Scînteia tineretului". Titlul era cum cum v-am zis eu, în loc de muncă hibernare ? !

— Să revenim, de ce n-ați mers la Olimpiadă ?

— Pur și simplu, n-a vrut Lia Manoliu să mă ia.

— Cum așa ? !

— În octombrie '79 m-a chemat și mi-a cerut, din senin, să-mi schimb antrenorul ? ! Să-l las pe Benga, cu care mă antrenez de 12 ani, și să trec la Drăgan, la Cîmpulung ?! M-am mirat, dar nu mi-a explicat de ce să fac așa. Apoi, chiar în preajma Jocurilor Olimpice, m-a mai chemat o dată, ba nu, nu m-a chemat, mi-a trimis vorbă la club, că plec numai dacă îmi iau angajamentul că arunc 66 de metri ? ! Firește, am refuzat.

— De ce ?

— Pentru că Lia Manoliu cînd a mers la München, în '72, la 40 de ani, n-a fost obligată de nimeni să promită marca cu sutea ? ! Că așa nu mai zic c-a devenit campioană olimpică la 36 de ani, vîrsta mea de la Los Angeles 1984 ? !

— Tovarășă Menis, să cădem de acord, nu discutăm aici despre cariera Liei Manoliu, nici măcar despre persoana Liei Manoliu, decît cel mult în măsura în care aceasta are vreo legătură cu situația atletismului nostru, da ?

— Da, dar vă întreb, să fie totdeauna numai atleții de vină ? ! În caput lor să se spargă toate oalele ?!

— La ce vă referiți ?

— După fiecare eșec, castanele sînt scoase din foc cu mîna sportivilor. Invariabil, eșecul și vinovații, atleții fiind criticați și suspendați, iar cei care au răspuns de pregătire, nimic ? ! Din această cauză toți atleții care ies din activitatea competițională fug de federație, din această cauză o serie de antrenori valoroși au fost înlăturați din federație.

— Mai clar, din ce cauză ? !

— Mihaela Penes și, prin ea, Lia Manoliu fac legea la federație. Cine are altă opinie, afară ?!

— Cîteva exemple ?

— Cîteva ? ! Am o grămadă.

— S-auzim.

— Alexandru Bizim, Vasile Dumitrescu, Dumitru Alexandrescu, Lixandru Pandele, Emil Drăgan, Nicolae Mărășescu, Ion Benga, alții. Pe Ioan Șoter, de pildă, l-au sancționat. Mărășescu, care era un cap, excelent organizator, a fost îndepărtat. Principiul ? Cine nu e cu noi, adică cu cele două, e împotriva noastră, așa se hotărăște în federație.

— Dar secretarul federal ?

— N-are nici o putere. Face ce i se spune. Altfel, om cumsecade, n-are nici o vină.

— Ce trebuie întreprins, tovarășă Menis ?

— Schimbată atmosfera. Și, pentru salvarea atletismului, întoarcerea acestuia în școală. Nu că n-ar fi, după programă e, dar nu cum trebuie. Ei înșiși, profesorii de sport, nu-a pregătiți, nu știu să alerge, să sară coarda ? ! La dau copiilor o mîngîe și ei își iau banii ? ! Fără pasiune, atletismul e o glumă de prost-gust.

— Altceva ?

— Stop convocărilor fără sfîrșit și, implicit, fără noimă. În actuala concepție, ele exclud viața personală, ceea ce-i foarte grav. Țacu, de pildă, pe care o stimez, a ajuns să divorțeze din cauza așa-numitelor pregătiri centralizate. Credeți că i-a parut cuiva rău ?

— O ultimă întrebare. Care credeți că e cel mai mare rău din atletismul românesc ?

— Federația n-are, din păcate, nici o putere.

Reproduse cît mai exact, opiniile de mai sus se aliază, lesne de dedus, cu o doză de subiectivism, cît de mică ar fi aceasta. Ele prezintă însă cîteva din realitățile atletismului nostru în adevărata lor lumină, contribuind astfel la găsirea cauzelor și, implicit, la redresarea respectivei discipline. Fideli principiului de a asculta toate părțile, așteptăm punctul de vedere al persoanelor vizate în această pagină și, mai mult chiar, al tuturor acelora care vor binele atletismului românesc.

O MARE VICTORIE: ROMÂNIA — ANGLIA 2-1

Cînd vom analiza mai în detaliu acest meci România — Anglia 2—1, din ziua de 15 octombrie 1980, vom descoperi desigur și deficiențele, vom încerca să participăm la pregătirea lucidă a meciurilor următoare, vom spune că am avut o primă repriză excepțională și o a doua slabă, vom critica erorile din apărare, frica și neglijențele etc.

Acum însă e momentul euforiei, pe deplin justificat. De cîte ori n-am fost noi furați și așa-zisa presă obiectivă a diverselor concerne ale fotbalului n-a suflat o vorbă.

A fost fault în careu, la Crișan ? Dar nu fuseseră faulturi cele două refuzate lui Cămătaru ? Meciul s-a jucat. România a învins Anglia. Și nu urît, nu meschin, nu sugîndu-și rezultatul de sub unghie, ci detașat, prin talentul mai mare al jucătorilor săi, prin clarviziunea lui Marcel Răducanu și Iordănescu, prin dăruirea extraordinară a acestui vîrf, cum Anglia nu ne-a arătat la București, Cămătaru, prin agilitatea, curajul și inspirația lui Iordache, prin seriozitatea și pragmatismul antrenorului Valentin Stănescu, prin incisivitatea lui Crișan, prin absența cicăleli la nivelul F.R.F. **(singura federație din lume al cărei fotbal a cîștigat un meci de extremă importanță, fără să existe de fapt)**, prin exemplara (deși nu totdeauna inteligentă) pendulare între careuri a lui Țicleanu, prin toate acestea și prin coincidența (de multă vreme așteptată și meritată) că iată C.N.E.F.S. ne-a lăsat fără băgători de seamă, și am avut șansa de a juca propriu-zis, România a înghesuncheat Anglia. Și nu numai la seniori, ci și la tineret. Nu ne spune nimic despre talentul alor noștri această dublă victorie ?

La vorbe se pricep mulți, la fotbal mai puțini. Toți cobitorii, de după meciul din Norvegia de la Oslo, n-au fost inspirați. Acum lucrurile se prezintă altfel. Avem 3 puncte în grupă. Am învins Anglia. Nu e totul, dar e mult. E una din cele mai fericite zile ale fotbalului românesc. „Forța" britanică a fost în cîteva momente ridiculizată de Răducanu, Iordănescu, Cămătaru, Țicleanu. Nu prin forță puteam învinge ci prin ceea ce ne e propriu, prin ceea ce ne distinge, prin inventivitate și artă.

Ne rămîne să continuăm această zi fericită, cu temenicia și cu ambiția care sînt, de obicei, caracteristicile multor adversari ai noștri.

Bravo tuturor artizanilor — văzuți și nevăzuți — ai acestei victorii excepționale **ROMÂNIA — ANGLIA 2—1.** Cu încredere în talentele fotbalului nostru, să-l organizăm — mi-aș permite să sugerez — în așa fel încît el să devină un descoperitor, un păstrător și un catalizator permanent și sistematic de valori și făgăduinți.

Cînt și acum, împreună cu compatrioții mei minunați, care parcă nu mai aveau răbdarea de a fi umiliți de un insucces, cînt — ca la o sărbătoare — „Trei culori cunosc pe lume". Ele sînt : **Roșu, Galben și Albastru,** purtate cu demnitate de acești fotbaliști care merită, în fond, toți, împreună cu cei ce i-am adus la această clipă, omagiul și dragostea noastră.

ADRIAN PAUNESCU ■

Cu puțin timp înaintea partidei, între o ședință de pregătire fizică și un antrenament tactic, componenții lotului național au fost cu greu convinși să pozeze fotoreporterului nostru ! De ieri, imaginea respectivă a intrat în istoria fotbalului românesc, legîndu-se de cea dintîi victorie obținută în fața Angliei. Bravo, băieți !

Cum au jucat tricolorii

La un sfert de oră după fluierul final al partidei, cînd emoțiile au început să se stingă, să încercăm o evaluare a prestației tricolorilor, rînduiți în ordinea posturilor.

IORDACHE — deși la a 13-a selecționare în națională, a avut o zi inspirată ; a apărat sigur, distingîndu-se, mai ales, în minutul 24 cînd, la o centrare de pe stînga a lui Woodcock, a blocat la picioarele lui Birtles ; nota 9.

NEGRILĂ — voluntar, ca de obicei, dar mai puțin precis decît în meciurile cu Iugoslavia și Norvegia ; a comis mai multe greșeli de plasament și, surprinzător, s-a arătat reținut în momentele de lansare a atacurilor ; a greșit grav la faza care a premers golul oaspeților ; nota 5.

SAMEȘ — s-a achitat bine de sarcina de a-l marca strict pe cel mai avansat dintre atacanții englezi, fie că a fost vorba de Woodcock, de cele mai multe ori, fie că a fost vorba de Birtles, jucător puternic și incomod ; a cîștigat multe dueluri aeriene, a reușit multe intercepții ; a avut, din păcate, momente de absență ; nota 7.

STEFĂNESCU — mai slab decît în ultima vreme ; în cîteva faze s-a complicat inutil, riscînd ; ar putea invoca o accidentare, dar era de așteptat din partea lui, purtătorul banderolei de căpitan de echipă, mai multă dăruire și chiar mai mult sînge rece ; nota 6.

MUNTEANU — în nota obișnuită, a alternat momentele bune cu cele mai slabe ; după pauză, temător și nesigur, a permis o sumedenie de infiltrări ale adversarilor ; nota 6.

ȚICLEANU — marea revelație a primei reprize ; harnic și disponibil la eforturi prelungite, a „călcat" o zonă întinsă de teren, pendulînd între atac și apărare ; în acest răstimp, a îndrăznit mult și a limpezit o grămadă de faze ; păcat că, după 45 de minute, s-a stins treptat, dispărînd din joc ; nota 8.

BELDEANU — a încercat mult, a izbutit puțin ; sub cota obișnuită, s-a străduit să ordoneze mijlocul terenului, dar a părut sufocat, lipsit de vlagă ; nota 6.

IORDĂNESCU — a făcut de toate, alergînd cît în 7 meciuri ; a ținut mingea, cînd a fost cazul, a pasat, cînd a fost cazul, dînd tonul partidei, „vînînd" multe baloane ; a marcat, din 11 metri, un gol superb, trimițîndu-l pe Clemence în ceafă ; la cealaltă parte a porții ; pentru el, a 57-a selecționare a fost un succes, meritele lui în obținerea victoriei fiind incontestabile ; nota 9.

CRIȘAN — a dat mult de furcă apărătorilor insulari, păcălindu-i adesea pe Sansom, socotit „fundașul de fier" al primei ligi engleze ; a vrut mult și, mină la un punct, a reușit, cursele sale semănînd panică în careul advers ; a obținut lovitura de la 11 metri ; nota 8.

CĂMĂTARU — bătăios, insistent, mereu în linia întîia, ca un ghimpe înfipt în coasta apărării oaspeților, s-a descurcat peste așteptări ; mereu cu un pas înaintea lui Thompson, a jucat multe baloane, fiind un pericol permanent ; cînd a fost cazul, nu s-a sfiit să coboare pînă în careu din fața porții lui Iordache ; are, din păcate, pe conștiință o ratare uriașă, consumată în minutul 34 ; nota 9.

RĂDUCANU — s-a strecurat, ca un titirez, printre masivii jucători englezi, făcînd dovada unei tehnici remarcabile ; driblingurile lui au fost, nu o dată, irezistibile ; a luminat multe faze și, în plus, a înscris primul gol al partidei, șutînd plasat și viclean ; nota 9.

DUMITRU — n-a evoluat decît 20 de minute, dar a contat ; nota 7.

Felicitîndu-i pe cei 12 tricolori pentru victorie, cea dintîi din cronica întîlnirilor cu Anglia, să nu-i uităm, la bucurie, nici pe cei 2 antrenori care, de pe bancă, au condus echipa spre izbîndă, felicitîndu-i deopotrivă pe Valentin STĂNESCU și Victor STĂNCULESCU.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Clasamentul grupei

După meciul de ieri, al 320-lea din istoria echipei noastre naționale, clasamentul grupei a IV-a a preliminariilor campionatului mondial se prezintă astfel :

1. ROMÂNIA	**2**	**1**	**1**	**0**	**3—2**	**3**
2. Anglia	**2**	**1**	**0**	**1**	**5—2**	**2**
3. Norvegia	**2**	**0**	**1**	**1**	**1—5**	**1**

Să mai adăugăm că formațiile Elveției și Ungariei, celelalte componente ale grupei, n-au luat încă startul și că, în acest an, mai sînt de disputat partidele Elveția—Norvegia (29 octombrie) și Anglia—Elveția (19 noiembrie).

Din grupa a IV-a se vor califica pentru mondialele din Spania, 1982, formațiile clasate pe locurile 1 și 2.

Filmul jocului

Un antrenor care are toate motivele să fie mulțumit : Valentin Stănescu

Atmosferă de mare meci, cu peste 80 000 de spectatori umplînd pînă la refuz tribunele Stadionului „23 August". La fluierul arbitrului suedez Ulf Eriksson se aliniază la centru următoarele formații :

ROMÂNIA : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II — Țicleanu, Beldeanu, Iordănescu — Crișan, Cămătaru, M. Răducanu.

ANGLIA : Clemence — Neal, Thompson, Watson, Sansom — McDermott, Robson, Rix — Woodcock, Birtles, Gates.

Începutul partidei ne este favorabil, McDermott faultîndu-l pe Iordănescu după numai 15 secunde de joc. Echipa noastră plimbă mult balonul, amînînd voit confruntarea directă, de forță. În min. 4, Robson prinde un șut de la 25 m, dar Iordache este la post. Un minut mai tîrziu, Cămătaru trece frumos de Thompson, intră în careu, Thompson revine și jucătorul nostru cade, dar arbitrul lasă jocul să continue. Urmează un al doilea fault intenționat asupra lui Iordănescu (autor Neal), mijlocașul nostru fiind, practic, de neoprit prin mijloace regulamentare. În atare condiții, între minutele 12 și 20 beneficiem de trei lovituri libere în preajma careului de 16 m. La prima dintre ele șutează Iordănescu pe lîngă zid dar Clemence apără, iar următoarele două sînt ridicate de Răducanu și din nou Iordănescu peste bara transversală. După acest iureș al echipei reprezentative a României, oaspeții încep să se vadă din ce în ce mai mult la joc, fundașul lateral stînga Sansom venind cu regularitate pînă în marginea careului nostru. În min. 24, pe aceeași parte (cea a lui Negrilă), se infiltrează Woodcock, care centrează puternic spre mijlocul careului, Iordache prinde, scapă și iarăși prinde, la numai o jumătate de metru de Birtles. Ultimul sfert de oră al primei reprize va fi cea mai bună perioadă de joc a echipei noastre, care a jucat 15 minute într-o manieră electrizantă, așa cum n-am mai văzut-o de la meciul cu Iugoslavia, disputat pe același teren. Sub impulsurile lui Țicleanu, excepțional în tot ce a făcut, și Iordănescu, echipa noastră forțează golul, pe care avea să-l obțină, pe deplin meritat, în minutul 33 al meciului. Între timp, să nu uităm, la un contraatac englez purtat în doi jucători (min. 31), Birtles îl deschide pe Woodcock la numai 10 metri de poarta lui Iordache, dar Ștefănescu blochează foarte bine șutul înaintașului englez. Și apoi, după o prelungită fază de atac, la care au participat Crișan, Țicleanu și Beldeanu, Marcel Răducanu primește mingea la marginea careului, fentează simulînd șutul cu stîngul, trece de Robson și apoi șutează cu dreptul, la firul ierbii, în colțul porții lui Clemence, care nu se mai poate opune : 1—0 pentru România ! Doar un minut mai tîrziu, Crișan pornește într-o cursă impetuoasă, este faultat la 16 m, dar mingea ajunge la Țicleanu, arbitrul acordă un avantaj excepțional, Țicleanu pasează lui Cămătaru, însă vîrful nostru de atac (care jucase foarte bine pînă în acel moment) va rata, de la numai zece metri de poartă, cea mai mare ocazie a meciului. Echipa Angliei pare descumpănită, neașteptîndu-se vizibil la o replică atît de puternică. Scor la pauză : 1—0. La reluare, locul lui Gates va fi luat de Coppell, englezii arătînd dorința de a schimba centrul de greutate al atacurilor de pe stînga pe dreapta. În min. 59, M. Răducanu trimite un șut foarte puternic, de la 22 m, care trece puțin peste transversala porții lui Clemence, dar va fi numai un foc de pale, fiindcă echipa română pare acum neîncrezătoare în forțele ei, replindu-se prea mult în apărare. Jucătorii englezi, invitați să atace, trec aproape cu toată echipa în terenul nostru, dar ocazii mari de gol nu-și vor crea. Golul egalării care, este adevărat, plutea în aer, va fi o surpriză, un mare cadou pe care Negrilă îl face englezilor, pierzînd o minge simplă la mijlocul terenului. Contraatacul oaspeților nu va ierta (mai cu seamă că apărătorii noștri s-au oprit, așteptînd ofsaidul), Woodcock învingîndu-l pe Iordache, rămas singur : 1—1. Imediat după gol, antrenorii echipei Anglici îl introduc în teren pe jucătorul de culoare Cunningham, care-l înlocuiește pe Birtles. Un minut mai tîrziu, Rix primește un cartonaș galben pentru faulturi repetate. În min. 70, Dumitru îi ia locul lui Țicleanu. Echipa noastră izbutește să treacă peste momentul greu al egalării, revenind în atac. Cu 14 minute înainte de final, Crișan explodează pur și simplu, trece de Sansom, pasează lui Cămătaru, care îi retrimite la întîlnire, extrema noastră intră în careu, unde este faultată din spate : 11 metri !, decizie pe care arbitrul partidei o hotărăște fără cea mai mică ezitare. Întreg stadionul amuțește, cu sufletul la gură, în timp ce Iordănescu se pregătește să execute lovitura de pedeapsă. Fentă spre stînga, Clemence pleacă spre colțul respectiv, dar șut în dreapta și gol : 2—1 pentru România ! ! Ultimele minute trec foarte greu, englezii încercînd cu orice preț egalarea, dar apărarea noastră este de netrecut. Final de mare bucurie în tabăra tricolorilor, care se îmbrățișează fericiți, deși extrem de obosiți. Echipa națională a României a obținut o foarte mare victorie internațională, învingînd una dintre cele mai puternice formații de pe glob !

DUMITRU GRAUR ■

Marcel Răducanu (stînga) și Anghel Iordănescu, autorii golurilor

Cămătaru

Fotografii de GH. AMUZA ■

Lumea în care trăim

Dunărea care unește...

2 857 kilometri străbate pe continent bătrîna Dunăre, fluviu învăluit de legende, impovărat de amintiri și cîntat de poeți. Dunărea înseamnă însă nu numai un lung și pitoresc drum de apă. Zona dunăreană reproduce pe un spațiu restrîns realități ale întregului continent. Țările care se găsesc pe malurile fluviului au ales căi diferite de dezvoltare, au structuri sociale și politice deosebite și aparțin fie celor două alianțe pe care le cunoaște Europa, Tratatul de la Varșovia sau N.A.T.O., fie categoriei statelor neutre sau nealiniate. Această realitate atît de diversă determină o strînsă legătură cu ansamblul evoluției europene, tot așa cum situația din zona dunăreană nu poate fi privită izolat de situația de pe întregul continent. Dincolo de tot ceea ce reprezintă preocupări comune tuturor statelor Europei, se află însă un domeniu de conlucrare propriu acestei părți a continentului pe care o străbate Dunărea. Evident, nu este vorba de a plasa artificial o noțiune geografică pe terenul politicului. Spațiu geografic care a cunoscut, altădată, imixtiuni străine și conflicte sîngeroase, spațiul dunărean dispune astăzi de premisele necesare pentru o dezvoltare în bună vecinătate, încredere, colaborare reciproc avantajoasă, pace și reală securitate.

Mutațiile produse în Europa în ultimele decenii, schimbările pe multiple planuri intervenite în anii postbelici și-au pus amprenta și asupra evoluției situației din bazinul dunărean. Prefacerile de structură pe care le-au cunoscut multe dintre statele dunărene, puternica afirmare a suveranității lor naționale, preocupările lor economice, factorii calitativi superiori pe care se întemeiază raporturile dintre aceste țări și, în primul rînd, climatul politic ce nu poate fi separat de evoluția de ansamblu a situației de pe continent, au creat în anii din urmă acele premise favorabile pentru o largă și fructuoasă conlucrare a statelor din bazinul dunărean. În viziunea României, colaborarea dunăreană trebuie integrată în contextul amplelor eforturi ale tuturor statelor și popoarelor europene pentru înfăptuirea unei autentice securități, a unei fertile conlucrări. Și aceasta, pentru că realitățile vieții internaționale au demonstrat practic, și nu o dată, influențele deosebit de pozitive pe care le pot exercita înțelegerile regionale, bunele raporturi dintre statele unei zone geografice asupra păcii și conlucrării, asupra situației politice generale.

Din cele mai îndepărtate timpuri Dunărea a mijlocit dezvoltarea schimburilor economice dintre țările riverane. Experiența ultimilor ani demonstrează pregnant că există toate premisele, toate posibilitățile concrete ca schimburile economice, acest element valoros în statornicirea unor trainice legături de bună vecinătate, colaborare reciproc avantajoasă și pace, să capete în continuare o amplă extindere. După cum se știe, România, în spiritul politicii sale consecvente de întărire a legăturilor cu toate statele europene, este animată de dorința dezvoltării mai strînse și multilaterale a colaborării cu statele dunărene : U.R.S.S., Bulgaria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Austria și R.F.G. Elementul esențial, fundamental al acestei colaborări reprezentîndu-l deplina egalitate în drepturi, respectul strict al independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, principii pe care România le promovează cu consecvență în relațiile cu toate statele lumii. Cu fiecare din statele dunărene avem relații pe multiple planuri : de la cooperarea economică, îndeosebi în domeniul schimburilor comerciale, cooperării industriale, științei și tehnologiei, transporturilor, mediului înconjurător și pînă la colaborarea în domeniul educației, culturii, turismului și sportului. Fără îndoială, pe lîngă alți factori, apropierea geografică a țărilor dunărene a avut o influență pozitivă asupra acestor relații care, de la an la an, se amplifică.

Desigur, colaborarea dunăreană are ca o componentă importantă navigația pe fluviu și valorificarea complexă a potențialului său hidroenergetic. Reglementările intervenite după cel de-al doilea război mondial, activitatea Comisiei Dunării, la care România își aduce o contribuție constructivă, au pus pe o bază de egalitate țările riverane și au stimulat efortul comun pentru utilizarea posibilităților multiple oferite de marele fluviu. În această privință, România a acționat cu consecvență, prin îndrăznețe proiecte de colaborare, pentru a se valorifica, în interesul popoarelor riverane, gigantice resurse de care dispune Dunărea. O mărturie în acest sens sînt construcțiile de la Porțile de Fier, de la Turnu Măgurele — Nicopole.

Într-un moment în care popoarelor europene realizează, în cadrul unui proces complex, edificiul securității și cooperării pe continent, România consideră că această colaborare dunăreană — colaborarea unor state diverse ca structuri social-politice, nivel de dezvoltare, mărime — poate juca un rol constructiv îngăduind afirmarea unei evoluții pozitive în această parte a Europei. Mai ales în actuala etapă a evoluției internaționale cînd se manifestă tendințe periculoase privind escaladarea cursei înarmărilor și proliferarea armamentelor, colaborarea dunăreană poate fi o convingătoare demonstrație a posibilităților muncii creatoare și conlucrării pașnice a popoarelor. Iată de ce, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, țara noastră **„dă o însemnătate deosebită intensificării colaborării economice, politice, științifice și culturale cu toate țările din bazinul dunărean, inclusiv conlucrării comune pentru folosirea cît mai eficientă a marelui potențial al fluviului ce scaldă teritoriile statelor noastre".**

Dunărea trebuie să unească oamenii ce trăiesc pe malurile ei într-un climat de pace și securitate, de destindere și cooperare.

AL. PINTEA

Perenitatea jafului

Peste 600 de milioane de oameni trăiesc într-o asemenea mizerie încît, imaginați-vă, venitul lor anual nu ajunge nici măcar pentru achiziționarea a două pneuri de automobil ! Bineînțeles, acești oameni mai trăiesc (încă) în țările în curs de dezvoltare.

În secolul luminii situația este inacceptabilă. Și totuși ea există, ba este încă alimentată de o serie de practici pe cît de anacronice pe atît de nefolositoare. Și, cu toate promisiunile, nu se face nimic pentru aceste milioane de suflete care realmente trăiesc cu... aer. După secole de dominație brutală, de asuprire și jefuire sistematică a bogățiilor terestre și subterane, țările „lumii a treia" sînt „lăsate" să-și construiască o economie națională pe care bogații lumii, în sutele de ani de spoliere, au constrîns-o la inexistență. Unde s-a ajuns ? Țările în curs de dezvoltare, cu toate eforturile enorme pe care le fac în direcția edificării unei economii în măsură să asigure un minimum necesar de existență populațiilor lor, sînt în continuare robite forțelor vizibile sau nu ale fostelor metropole. În 1978 fluxul de produse fabricate și semifabricate din „lumea a treia" spre țările industrializate era în valoare de 32 miliarde dolari. În sens invers, 125 miliarde dolari. Și așa, jaful continuă. Balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare își sporesc deficitele, pe de o parte prin scăderea prețurilor la materiile prime exportate, pe de altă parte prin creșterea costului importurilor.

Scăderea consumului de petrol, chiar în condițiile unei economii subdezvoltate, nu poate să ducă decît la compromiterea și așa modestelor planuri de dezvoltare. Diminuarea importului de utilaje este, de asemenea, inoperantă, pe de o parte pentru că reduce marja deschisă creșterii economice, pe de altă parte pentru că anularea comenzilor este legată de plata unor enorme penalizări. Singura soluție — creditele. Pînă nu demult, insuficiența resurselor interne era compensată prin importul de capital străin sub formă de împrumuturi pe termen lung, credite și subvenții, sau prin investiții directe în economie. Atît vreme însă cît marile puteri capitaliste nu reușesc să-și depășească propriile dificultăți economice, nu se poate aștepta o sporire substanțială a afluxului de capital spre țările receptoare. Și atunci, în disperare de cauză, se apelează la împrumuturi pe piețele capitalului particular. Cercetată astfel o veritabilă escaladă a exploziei financiare a țărilor în curs de dezvoltare ce determină creșterea vertiginoasă a datoriilor lor externe. Potrivit unui studiu al O.E.C.D., în timp ce în perioada 1971—1979 suma totală a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare a crescut de 4 ori, ajungînd de la 87 la 391 miliarde dolari, dobînzile pe aceeași perioadă au sporit de 7 ori, atingînd 72 miliarde dolari. Această tendință, care se confirmă de ani buni, urmează să se accentueze și în 1980 cînd datoriile vor atinge cifra de 430 miliarde dolari (cu 15 la sută mai mult decît în 1979) iar dobînzile vor fi de 88 miliarde (cu 22 la sută). Și așa, țările cele mai sărace alearg pe circumferința unui cerc vicios pentru a-și achita vechile datorii sînt nevoite să contracteze altele noi, în condiții tot mai împovărătoare.

Care este soluția oferită ? Cunoscutul ziar britanic „Times" consideră că rezolvarea economică a țărilor în curs de dezvoltare reprezintă un factor pe termen lung în ceea ce privește bunăstarea țărilor industrializate. La rîndul ei, fiecare reducere, fie ea și cu un singur procent, a creșterii economice a țărilor industrializate înseamnă scăderea exporturilor lumii a treia cu peste 2 000 milioane dolari". Deci, gîfuirea fluxului de valută pe care acestea din urmă îl primesc pentru produsele exportate și, în consecință, îngustarea posibilităților lor de import din țările capitaliste. Situația, departe de a conveni țărilor în curs de dezvoltare, provoacă neplăceri chiar producătorilor de tehnologie. Așa cum releva „Times", „un declin în continuare în activitatea economică mondială ar provoca un nou val de presiuni protecționiste, care ar face redresarea și mai dificilă. Toate datele sugerează că comerțul cu țările în curs de dezvoltare nu provoacă vreo pierdere semnificativă a locurilor de muncă în cadrul națiunilor industrializate. Temerile că importurile din „țările lumii a treia" ar provoca șomaj sînt nejustificate". Pentru rectificarea acestei stări de lucruri care-i afectează, deși nu în aceeași măsură, și pe săraci și pe bogați, cotidianul britanic propune „un transfer masiv de resurse financiare în țările în curs de dezvoltare, care să sporească în mare măsură cererea efectivă pentru mărfurile acestora, reducînd, în același timp, șomajul oamenilor și al mașinilor în țările industrializate". O propunere absolut logică, mai ales că în timp ce țările în curs de dezvoltare importă din ce în ce mai multe sortimente de mărfuri și servicii, țările industrializate dispun de o capacitate productivă nefolosită în valoare de 200 000 — 400 000 milioane dolari (în termenii producției anuale potențiale).

Dar de la vorbă pînă la faptă drumul e lung. Lung și presărat cu obstacole.

IOAN ROȘCA

COMPANIILE TRANSNAȚIONALE ȘI SUBDEZVOLTAREA

Trusturile și societățile transnaționale (adică acele companii care au ramificații în numeroase țări, „controlînd" piața în domeniul respectiv) realizează profituri dintre cele mai mari, în detrimentul țărilor slab dezvoltate. Profiturile astfel obținute aduc o contribuție esențială la prosperitatea țărilor cărora le aparțin companiile transnaționale. Care sînt aceste societăți ?

Potrivit revistei „Le Nouvel Economiste" există 100 de grupuri industriale care domină în prezent piața mondială capitalistă. Dintre acestea, 47 sînt americane, 39 sînt vest-europene, 9 japoneze, restul aparținînd altor țări. În umbra acestor mastodonți acționează alte 4 000—5 000 de transnaționale mijlocii. Revista franceză menționează că în Europa de vest 80 la sută din firmele miliardare aparțin R.F.G. (122 firme), Marii Britanii (125), și Franței (120), care exercită un rol conducător suveran asupra Europei întreprinderilor transnaționale.

Asigurîndu-și monopolul în numeroase țări în curs de dezvoltare, grupurile multinaționale mențin relațiile în schimburile economice internaționale ; ele înregistrează cifre de afaceri record, în dauna economiilor partenerilor, pe care îi mențin într-o stare de sărăcie cronică. O puternică impresie a produs un raport publicat recent de „Coaliția internațională pentru acțiune în domeniul dezvoltării", o organizație canadiană care și-a propus să avertizeze asupra pericolului distrugerii fondului genetic al plantelor din cauza unor practici care tind să introducă „norme comerciale" în domeniul culturilor agricole. Potrivit raportului, cele mai multe țări din lumea a treia depind încă de pe acum de marile companii transnaționale pentru a-și procura semințele din propriul lor grîu indigen, selecționate însă în laboratoare străine. „Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător — se spune în raport — constată cu tristețe că producătorii de semințe dețin într-un asemenea grad un monopol, încît cer indemnizații speciale pentru folosirea unui anumit tip de semințe ce își au originea în țările care acum cumpără", iar un alt document, de astă dată francez, consacrat științei, vieții și societății scrie : „De acum pînă în anul 2000, cîteva mari societăți transnaționale vor controla ansamblul resurselor genetice, vor asigura valorificarea și exploatarea comercială a unui mic număr de varietăți ameliorate".

Activitatea companiilor transnaționale, profiturile pe care le obțin atestă că multe țări dezvoltate din punct de vedere economic și-au obținut prosperitatea, și-au realizat și își mențin nivelul pe care îl au astăzi pe seama jefuirii și asupririi, sub diferite forme, a celor sărace, a țărilor în curs de dezvoltare. Aceste companii reprezintă pentru unii sursă de bogății, iar pentru alții izvor de subdezvoltare, instrument de menținere a subdezvoltării. În același timp, societățile transnaționale, în goana lor după profituri cît mai mari, prin politica de monopol, constituie una din principalele piedici în calea restructurării relațiilor economice internaționale și instaurării unei noi ordini economice în lume.

ION D. GOIA

Monde umano ?

„Experții" și Jurnalul Annei

Dacă aș fi sedus de spectaculosul faptelor diverse de pe mapamond ar trebui poate să glosez azi și să aduc ceva din condei despre „Silver Spirit", ultima creație a firmei de automobile „Rolls-Royce", ce-și va face, curînd-curînd, apariția pe piață. Apoi, ar trebui să relatez pe larg istoria (altfel palpitantă) a creării primului „Rolls-Royce" ; să refac cronologia drumului parcurs de firmă pînă astăzi ; să povestesc cu amănunte cum „Silver Spirit" înlocuiește seria de „Silver Shadow" lansată acum vreo zece ani. După care să închei preluînd retorica, adaptată însă, a sfertodocților : „unde sînt vremile (sic !) de altădată, domnilor colsroiști ?"

Dar nu e timp de așa ceva și nici de citat adaptările sui-generis ale sfertodocților. Și, scriind astea, mă gîndesc la o știre „AFP" pe care, citind-o, m-am cutremurat. Am încercat apoi o stare de împleticeală, de derută și de dezgust. Față de ce ? Față de o ponire ciudată, suspectă, blestemată de desacralizare a unor adevăruri devenite nuturi. Să mă explic citind la început pe larg depeșa transmisă de agenția „France Presse", la 5 octombrie a.c. : „Anumite pasaje ale „Jurnalului Annei Frank" (ale acelei zguduitoare mărturii de conștiință, ale acelei oglinzi a sufletului apăsat, din afară, și descătușat, înăuntru, de setea de libertate, de condiție cu adevărat umană — adaug eu, aici, la rubrica mea) au fost adăugate cu un pix (inventat în 1951) și sînt deci posterioare cu mai mulți ani asasinării tinerei fete evreice într-un lagăr nazist — precizează o expertiză a Oficiului Criminal Federal (BKA) vest-german".

„Această expertiză a manuscrisului original (continuă France Presse) la care se referă revista din Hamburg „Der Spiegel" în numărul său de luni (8 octombrie) a fost efectuată în aprilie a.c. datorită deciziei magistraților de la Curtea de Apel din Hamburg (luată) în urma unui proces intentat de un pensionar din acest oraș, Ernst Roemer (76 de ani). Acesta contestă autenticitatea operei".

Da, cred și eu că experții au utilizat mijloace suprasofisticate, da, știu că sînt în stare ei — și mijloacele inventate, controlate sau utilizate de ei — să ajungă la concluziile amintite dar mă întreb cu majuscule DE CE, AUTENTICITATEA ? S-a terminat cu lichidarea cauzelor care au dus la infernul la puterea „n" ce încape în acel zguduitor „Jurnal" pus acum sub lupa, cred, chioambă ? Apoi, mă fac că nu știu de ce pensionarul respectiv e atît de preocupat de momentul cînd s-a scris cutremurătorul „Jurnal" și nu de faptele descrise acolo, de suferința incomensurabilă a celor care (ca și Anna, dar nu numai ca ea) n-au mai ajuns să citească un Jurnal, să vadă lumina zilei și să simtă farmecul nopții.

Dincolo aberantei cereri, ortodocșii experți și vajnicele lor mijloace suprasofisticate se vor trezi, într-o zi bună, că se expertizează și pe ei înșiși, ajungînd cel mult la sfertodoctul invocat la început. Mărturiile de conștiință, care n-au vîrstă, ca și imaculatele oglinzi ale sufletului nu vor încăpea niciînd, în această lume, în tremurul acului, în inflexiunea unui sunet sau în clipitul unui beculeț, colorat sau nu, dintr-un aparat supersofisticat !

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

(După „EPOCA" — Italia)

Ochii și urechile lumii

Eroarea

„Atentatul devastator din gara orașului Bologna, în august, masacrul de la München în septembrie, valul de violență antisemită și acum bomba ucigașă pusă la o sinagogă din Paris : cum să crezi că e vorba aici de acte izolate, fără nici o legătură între ele, datorate doar unor situații naționale particulare sau unor inițiative luate de dezechilibrați mintali acționînd de capul lor ?"

Așa începe articolul de fond al ziarului francez „Le Monde", în ziua în care prima sa pagină titrează pe toate cele șase coloane ale ei : „Atentatul împotriva sinagogii din strada Copernic". Nu în fiecare zi „Le Monde" culege un titlu pe șase coloane... Dar la lectura tuturor declarațiilor și articolelor provocate de explozia din fața sinagogii — lectura atentă nu spulberă întrebarea glacial-mirată din articolul de fond : cum să crezi că avem de-a face cu cîțiva nebuni izolați ? Căci aparențele așa susțin. Că la Bologna, la München — în plină sărbătoare laică — și la Paris — în plină sărbătoare religioasă — bombele au fost puse de niște apucați care nu reprezintă nimic altceva decît o poftă paranoică de a ucide. Cum să crezi... ?,

De ani de zile se întreține ideea că nazismul nu mai există pe acolo, fiindcă în alegeri partidele hitleriste nu ajung să aibă un singur deputat în parlamente. Fără votanți, de unde nazism, nu ? Eram un știnc cînd auzeam prin casă că Hitler nu e decît un nebun și că, în orice caz, oamenii lui nu-s mulți. Pe urmă, nebunii au fost mulți și altora, nu puțini, lăudîndu-se că sînt echilibrați la minte, hitlerismul li s-a părut chiar rezonabil. Ani de zile, organizația din care făcea parte Gundolf Wilfried Kohler — cel care a pus bomba la berarii din München, ucis odată cu explozia ei — acel „grup sportiv Hoffmann" a fost considerat o adunătură de maximum 500 de oameni, toți niște „faibles d'esprit" (adică timpiți !) care se jucau de-a soldații Wehrmacht-ului, de-a manevrele militare în uniforme naziste — scrie corespondentul la Bonn al aceluiași ziar „Le Monde". Puțini și timpiți... Ce pot să facă ? După atentat, titlul se schimbă și sună mai puțin jucăuș : „sportivii" lui Hoffmann ar fi „a doua generație a nostalgiei" după hitlerism. Mă tem că titlul nu suferă de literaturizare excesivă. La Paris, în august, înainte de a se fi ajuns la sinagogă — trei tineri, printre care un minor, revendicîndu-se, sumeriți și liberi, că aparțin extremei drepte, dau foc unei librării de stînga, de mare prestigiu intelectual, librăria „1 000 de pagini". Arestați, ce spun ? Că au încendiat librăria dintr-o eroare. Ce eroare poate fi în arderea unei librării ? Cu ce putea fi confundată o librărie ? Minorul s-a prevalat de lipsa sa de experiență — argumentul cel mai dulce, poate cel mai odios, cînd e vorba de a absolvi nerușinarea fascistă. Lăsați-l, e rasist, e fascist, e antisemit — n-are experiență, ce să-i faci ? Dar cu mai multă experiență, ce-ar fi făcut ? Matur — punea o bombă, unde ? La Roma ? La Beirut ? La Ierusalim ?

Eroarea, supremă, este aceea că oamenii uită, ignoră, bagatelizează — uneori cu inteligență, cu argumente, cu nevinovăție vinovată — experiența enormă și atroce, inepuizabilă pînă la sfîrșitul lumii, cu care i-a împovărat, pînă la a nu știu cîta generație, hitlerismul.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

La pas, prin Europa

Acești oameni de treabă se numesc Jérôme și Juliette și au fiecare cîte 75 de ani. Mi-e greu să-i numesc bătrîni, așa cum nu pot accepta bătrînețea părinților mei.

Nu există nici o îndoială : destinul i-a unit pe Jérôme și Juliette Gueldry într-o clipă de cea mai aleasă inspirație. Altfel ar fi greu să ne imaginăm cum acești oameni aflați la vîrsta tocmelului parcurg, pe jos, de 16 ani încoace, în fiecare vară, peste o mie de kilometri prin Europa. Ei trăiesc într-un cartier al orașului elvețian Lausanne, dar tinerețea și vitalitatea lor veșnică îți aduc imediat în față imaginea oamenilor noștri de la țară, care n-au știut într-o viață de om ce-i somnul de după-amiază, pe care copii nu i-au văzut niciodată dormind, pentru că odihna lor s-a petrecut întotdeauna în ore puține.

Dar să revenim în frumosul oraș al Confederației helvetice, unde doi oameni care ne privesc parcă dintr-o fotografie din tinerețe optau în această vară pentru Praga. Pentru că ei vor să vadă și să cunoască totul. Lungile lor mărșuri au avut ca țintă orașele Lisabona, Budapesta, Oslo, Edinburg, Brindisi ș.a. În 1978 au stabilit un record de invidiat : au făcut ruta Lausanne — Stockholm, 2 170 de km, în 72 de zile, din care cea mai mare parte pe ploaie. El a pierdut 9 kg, iar ea, numai 5. Aveau atunci 73 de ani. Mărșul lor durează de obicei, atunci cînd este respectată mia de km, 40 de zile, ba uneori numai 38.

Așadar, doi oameni respectabili, cărora nu-mi vine să le spun în vîrstă sau bătrîni, străbat pe jos, în sandale de aur, lumea, impunîndu-și regimul sportivilor de performanță. Au fost întrebați dacă nu fac cumva asta pentru a amîna bătrînețea și au râs. Nu, au răspuns ei, nimeni nu scapă de bătrînețe și va veni cu siguranță un moment cînd va trebui să ne oprim. O facem pentru că mărșul îți permite mai întîi să-ți măsori propriul efort.

La 75 de ani doi oameni ne dau o superbă lecție de viață. Există mai întîi la ei perfecta armonie a cuplului. Drumul acesta lung, făcut pe jos, drumul acesta în care bărbatul ține întotdeauna trena, pîndind un eventual pericol și aruncînd priviri discrete pentru ca nu cumva ritmul impus de el să fie prea dur pentru celălalt, lungile ore de arșiță și de ploaie petrecute numai în doi, tăria de a nu renunța niciodată, chiar și atunci cînd te afli în nordul Spaniei și sînt peste 42 de grade, sau în Suedia pădurilor și lacurilor nesfîrșite unde trebuie să parcurgi și 40 de kilometri pe zi pentru a da de o casă, puterea de a sfida usturimea bătătorilor prin mersul drept, neșchiopătat, bucuria descoperirii aceleași locuri, ei bine, toate acestea și încă multe altele, presupun o viață trăită în bună înțelegere și în respect pentru celălalt, o comuniune sufletească cu aripi mereu tinere. E apoi de urmat modul în care doi oameni în vîrstă înțeleg să-și satisfacă nesfîrșita dorință de a cunoaște. Mersul pe jos, pe care îl practică neostentativ, numai pentru sănătatea lor, e ca un duș rece pentru tînărul turist modern, la care vacanța se confundă cel mai adesea cu nopțile pierdute, cu aventurile de pe șosele și cu cît mai mulți kilometri adunați pe cele patru roți.

Nu știu de ce îmi vine să cred că Jérôme și Juliette nu s-au gîndit niciodată dacă sînt niște oameni curajoși. Cu siguranță, simpla lor apariție este de natură să anuleze cele mai negre gînduri ale derbedeilor de pe drumuri. Au avut, evident, și necazuri. Nu-i sună ciudat faptul că atunci cînd poposesc la un hotel trezesc suspiciuni, că în Franța li s-a întîmplat să fie cazați cu condiția să stea încuiați pe din afară. Îi supără mai ales faptul că uneori cîte un turist îi roagă să urce, asigurîndu-i că nu va spune nimănui. Și ceea ce îi supără cel mai tare este indiferența veșnică cu refuzul cu care sînt tratați indivizii ce merg pe jos. Mai ales de către unii automobiliști, iritați că nu folosesc același mijloc de transport ca și ei. Îi mai supără drumurile lăsate în paragină și norii grei de fum care le răpesc de multe ori bucuria apropierii de o nouă localitate. În albumul lor de amintiri există atîtea lucruri frumoase, atîția oameni primitori, dar și acea elvețiancă rea care și-a lăsat intenționat cîinele să o muște pe Juliette și acel slogan revoltător „Noi vrem să muncim puțin, dar să cîștigăm mult", mînjit pe un perete în Italia.

Soții Gueldry, care mai păstrează în garajul lor o mașină cu care parcurgeau Europa înainte de război, se socotesc, la sfîrșita lor vîrstă, niște martori privilegiați ai unei lumi vechi, savurate acum de pe noile drumuri ale libertății.

Povestea soților Gueldry îmi aduce la suprafață memoriei o scenă răscolitoare. Am văzut odată un autocar cu excursioniști pe parbrizul căruia era scrisă o deviză ce voia să sugereze o călătorie în ritm de cavalcadă. Înăuntru erau numai bătrîni. Se opriseră probabil după un drum lung, dar nimeni nu voia să se arate obosit. Mi-am reprimat repede gîndul de a-i cunoaște, pentru că mi s-a părut un sacrilegiu să le strice rostul.

Un gînd de recunoștință pentru frumusețea unică a senectuții.

DUMITRU AVRAM

VERONA la amiază

Întîlnirea cu poezia Veronei a început din clipa în care ne-a răsunat în urechi glasul ghidului nostru, o fîntînă cu suflet de artist, pătrunsă de romantismul orașului său. Era un glas melodios care îți vorbea parcă în versuri, ascultînd ritmurile străvechi ale unor poeme nemuritoare. El îți depăna povestile Veronei ca un poet din epoca suavă și candidă a menestrelilor. Glasul său ne evoca o Veronă de legendă în care zidurile aminteau întîmplări cu cavaleri neînfricați și iubiri nefericite ca aceea a lui Romeo și a Julietei sale, iar riurile oglindeau scene aprige de luptă și războinice.

Prin glasul ghidului nostru, istoria capătă și ea mlădieri de baladă, asemenea versurilor recitate odinioară în piesele jucate în fața catedralelor : „În anul 429, cînd Theodoric îi învinse pe Odoacru...".

Vedem alevea, reînviată, cronica vie a cetății care a fost părtașă atîtor sîngeroase înfruntări între marile familii de suzerani, certuri prelungite timp de secole, din generație în generație.

Biserica San Zeno Maggiore este o capodoperă a stilului roman. Ziduri cenușii, ridicate cu rigoarea stilistică a romanilor, într-o înghebare ce inspiră siguranță, trăinicie. Dar în sobrietatea clădirii, în gravitatea ei plină de modestie, freamătă fervoarea acelei credințe naive care a creat o capodoperă : porțile cu basoreliefuri ale catedralei.

E marea lecție de artă pe care ți-o dau aceste porți-capodoperă ale bisericii San Zeno. În fața lor am înțeles cît este de mare însetarea omului zilelor noastre, străbătut de neliniști și nedumeriri, de a fi părtașul unei asemenea senine și pure priviri aruncate asupra lumii.

Drumul prin Verona ne-a purtat prin nenumărate alte catedrale, palate și cetățui. Am văzut mozaicurile romane ca și vestita arenă din vremea de glorie a imperiului. Dar mai presus de toate, printre aceste imagini de legendă mi s-au încrustat în suflet pietele Veronei. Înconjurate de clădiri pitorești, multicolore, cu ziduri împodobite cu balcoane și ghirlande de stuc, ca într-un decor de teatru, în care urmează să se desfășoare o scenă de **Commedia dell' Arte**, pietele Veronei au o frumusețe stranie, nemaiîntîlnită.

Casele Mazzantilor și Scaligerilor, cu frescele lor înscrise în culori pastelate, formează un patrulater fastuos care închide la mijloc una din pietele cele mai frumoase ale Veronei. În centrul ei se află statuia unei madone într-o atitudine grațios stîngace al cărei surîs te urmărește cu farmecul lui ca un simbol al orașului ce întinde asupra ta mrejele frumuseții lui.

O liniște solemnă se lasă peste piața „Dei signori" cu zidurile ei de piatră legate prin porticuri și firide. Te afli de astă dată într-un patrulater înconjurat de clădiri cu podoabe sobre. În mijlocul lui se înalță trupul de bronz al lui Dante, într-o atitudine de adîncă meditație. La ora de crepuscul cînd am trecut pe aici, pe umerii săi și deasupra capului se așezaseră trei porumbei, vizitatori ca și el, și o liniște stranie cuprinsese locul străbătut de un freamăt de poezie în care răsunau parcă stanțe din **Divina Commedia**.

În curînd, în fața noastră apare casa Capuleților. Ne apropiem de dalele pe care au păsit eroii celei mai frumoase povești de dragoste a omenirii.

„Julieta, ne spune ghidul nostru, apărea în balconul acesta. Tinerii ei mlădios se apleca peste coloanele pe care le vedeți. Jos, poate chiar aici, unde ne aflăm acum, stătea Romeo...". Te retragi înfiorat de lîngă piatra gălbuie a zidului care a fost părtașa nemuritoarelor cuvinte de dragoste. Replicile scenei balconului încrustate într-o placă de marmură, ne sînt citite în limba lui Shakespeare, care sună ciudat în această curte de seniori veronezi. Tot așa de ciudat cum sună ele și la mormîntul Julietei, un sarcofag uriaș cu piatra mîncată de vreme, care păstrează pentru inimile romantice o putere magică. Tradiția glăsuiește că vizitatorul care îl atinge va întîlni în zilele vieții sale marea dragoste. Piatra e roasă, lustruită de milioanele de degete ale celor care au năzuit ca, prin atingerea ei, s-o întîlnească.

Tu, ca orice fiu al epocii noastre neîndurător de lucide, îți spui că totul n-a fost decît o legendă făurită din uriașa fantezie a marelui Will. Pătruns însă de solemnitatea momentului atingi pe furiș tocita lespede repetînd astfel, gest care mărturisește cît ai fost de pătruns, poate fără să vrei, de marea lecție de frumusețe și iubire a Veronei.

MARIANA GEORGESCU

Un coșmar de vînzare

Marile vacanțe s-au încheiat, coastele însorite sînt bătute de primele vînturi reci și zumzetul turismului normal nu se mai aude în hoteluri.

Industria turistică trăiește din turiști, din nemaipomenita tentație de copilărire a maturilor și adevărul acesta nu este regretabil pentru nici una din părți. Evident, nu toată lume se copilărește la fel, unii sînt zurbagii, alții domoli, unii au buzunarele doldora, alții nu au nici buzunare, mă rog, cererea este multiformă și oferta trebuie să-i corespundă. În virtutea acestui nobil scop industria turistică persevorează să devină o obsesie plăcută pe o claviatură de capricii cît mai largă, de la capriciul clientului de a se simți hăt-departe ca acasă, pînă la cel invers.

Pe meridianele societății de consum capriciul clientelei nu este unul oarecare, în spatele lui zornăie sume apetisante și, în consecință, furnizorii de „idei" în acest domeniu merită să fie tratați cu toată considerația. Nu este vorba de proiectanții turismului modest care se adresează majorității banale, oamenilor cumpătați și cu mintea întreagă, ci de maeștrii aventurilor năstrușnice, lesite din comunul vacanțelor și comunul notelor de plată. În mod firesc concurența se află aici în drepturile ei cele mai apăsătoare. Clientela sofisticată, abulică, epuizată de studiul conturilor personale merită deconectări fabuloase și fiecare firmă specializată se bate la sînge să pună mîna pe milionari cît mai amorțiți gata să ofere, generos, pachete de parale contra emoții delicioase și surprize de neuitat.

O faună umană de excepție merită o floră de excepție, în general o geografie și o istorie la care să nu aibă acces muritorii de rînd. Contra costuri exorbitante se oferă vînători de specii rare în rezervații în care animalele obișnuite au fost metodic exilate, partide de pescuit pești care, altfel, nu se mai găsesc decît în vechi manuale, călătorii în aer, pe pămînt, în apă și sub apă cu mijloace care doar seamănă cu mijloacele cunoscute, dar sînt, în interiorul lor semnificativ, cu totul altceva, ospețe pantagruelice în cratere de vulcani bine stinși, partide de înot în șampanie și, bineînțeles, jocul de-a istoria : vacanțe în comuna primitivă, în feudalismul timpuriu și așa mai departe, clientela avînd posibilitatea să se îmbrace în piei, să viețuiască în peșteri (climatizate) și să asculte cum din cringuri difuzoare discrete emit urletul de foame al brontozaurilor. Fie îmbrăcați în piei și mîncînd cruditați, fie în platoșe și îngurgitînd miei copți în groapă, fie în redingote sau malacovuri fugind după fluturi prin parcuri concepute în stil frantuzesc sau englezesc, fie în preajma strigoilor din castelele scoțiene, clientela are ocazia să se amuze în perfectă siguranță, achitînd copios chitanța dării timpului înapoi.

Pe această piață „a tuturor posibilităților" se vinde și se cumpără te miri ce inclusiv coșmarul. Ca orice marfă și acesta trebuie proiectat ținînd cont de exigențele amatorilor. Un coșmar de zile mari, stupefiant la prima vedere, revoltător la a doua, oricum incredibil, a-a pus pe roate în Hamoshire pe proprietarul unui oarecare Bob Acraman care la cei 41 de ani ai săi și-a permis să dea și dînsul timpul înapoi, cu vreo 40, pentru a oferi la un preț în general acceptabil o porție de teroare celor care își manifestă apetitul corespunzător. Numitul comerciant de vacanțe și-a făcut cunoscută ideea clămpănind-o publicitar cum se cuvine și în prezent își permite luxul să declare că teribilul coșmar are căutare, se rețin locuri prin telefon sau prin cereri scrise ca la orice hotel sau obiectiv turistic atractios. Coșmarul lui Acraman se consumă în regim de trei zile, nici mai mult, nici mai puțin, tratamentul aplicat fiind recepționat de clientelă în adevăratele sale dimensiuni, numai în 72 de ore. O durată mai mare ar conduce, cu șanse indiscutabile, la exterminarea oaspeților iar una mai mică poate nu ar fi suficientă pentru a trezi în aceștia dorința fierbinte, oarbă, de neaminat de a se întoarce acasă. Fericirea începe deci cînd s-a scăpat din ghearele vacanței și așa ceva este, cu adevărat, de excepție. Coșmarul domnului Acraman, constă din cîteva barăci unde se menține o temperatură scăzută, un curent bine întreținut, ploșnițe și șoareci, pături jilave și alte cîteva elemente de decor care reconstituie universul tipic de lagăr. Oaspeții sînt îmbrăcați în uniforme hitleriste, hrana este preparată după rețete germane (pîine de tărîțe, zeamă lungă, cartofi mucezîți) iar „animatorii" programului urlă și izbesc ca în filme sau ca în istoria pe care nimeni nu o va uita vreodată.

Ideea organizării unui asemenea program este, indiscutabil, o invenție de a scoate bani din demență. Faptul că există clientelă pentru așa ceva probează însă existența unui teren nou, un teren fertil pentru sociologi și psihologi care sînt chemați să adauge la definiția societății de consum încă o aneră.

RADU BUDEANU

Oșeni, întoarceți-vă acasă!

Negrești-Oaș, un oraș în plină dezvoltare, unde ritmurile au fost de eseață. Moștenirea a fost grea, așa cum a fost și Țara Oașului. În schimb, oșenii au fost și sînt oameni neînfricați în muncă, mîndri și pricepuți.

Oșeni, întoarceți-vă acasă! Aceasta este chemarea lui Ilie Anițaș, primarul orașului, care ne vorbește despre oraș și despre probleme sale.

— Din tată în fiu, oșenii au plecat să muncească pe alte meleaguri. Munci grele: tăieri de păduri, defrișări, săpături de șanțuri. Să poată să-și facă o casă, să-și cumpere o vacă și două-trei oi, munceau pînă la epuizare. Veneau acasă de două ori pe an. Mîncau numai mămăliga, slănină și brînză. Nici nu știau la ce folosesc legumele. Trăiau singuri, departe de familie, în condiții proaste de locuit și de multe ori se întorceau acasă bolnavi. Cei de acasă se descurcau cum puteau în așteptarea banilor sau a alimentelor trimise de bărbații plecați la muncă. Pe vremuri aici erau două cîrșme, un atelier de pietrărie și o cizmărie. Pămîntul era puțin și prost și nu putea să hrănească toată suflarea Oașului. În urmă cu 15 ani, orașul de astăzi nu era decît un sat mai mărișor. Nu aveam spitale și școli. Prima clădire mai importantă care s-a ridicat a fost spitalul. Erau numai cîțiva știutori de carte. Astăzi, din 12 700 de locuitori, 3 000 sînt elevi la școli generale și la liceul industrial. În oraș lucrează acum prima șarjă de oșeni cu studii superioare: profesori, medici, ingineri. După terminarea școlilor, marea lor majoritate s-a întors acasă. Ne dăm seama că ne putem ridica numai prin învățătură și prin industrializare. De repartizarea judicioasă a investițiilor în teritoriu am beneficiat în primul rînd noi, cei care nu aveam nimic. Crearea unor condiții de viață la nivelul întregii țări, asigurarea locurilor de muncă sînt primele noastre preocupări. Numai astfel îi vom putea aduce acasă pe oșenii noștri. Prima industrie pe care am avut-o aici a fost Integrata de în și crește unde lucrează acum 1 200 de muncitori, din care 700 femei. Anul acesta a intrat în funcțiune, în prima fază, Întreprinderea tricotaje-pînză la care, deocamdată, lucrează 78 de muncitori. Pînă în 1982, întreprinderea va avea peste 500 de muncitori. Este în construcție, sub patronajul lui UNIO Satu Mare, Fabrica de utilaj minier și tehnologic. În prima etapă aici se vor executa subansambluri, benzi transportoare și utilaj minier. Pînă la sfîrșitul anului viitor aici vor lucra 1 500 de muncitori. Din păcate, față de graficele stabilite investiția este mult rămasă în urmă, deși noi am ajutat cu forțe proprii atît cît am putut. Am construit apartamente pentru cei ce vor veni să lucreze aici, pentru specialiști,mai multe decît pentru noi. Oșenii s-au dovedit talentați la tehnică. Mulți dintre ei au fost la cursuri de calificare, la școli de maiștri. La concursurile pe meserii, din ce în ce mai mulți oșeni iau premii.

Mai e o problemă cu care presa nepoate ajuta. Nu numai noi, ci toată țara se mîndrește cu arta populară oșenească pe care noi ne străduim s-o păstrăm nealterată. Casa de cultură din oraș este mult prea mică și asta n-ar fi lucrul cel mai neplăcut, însă ne așteptăm dintr-un moment în altul să fie închisă pentru că este în pericol de dărîmare. Patru grinzi de la acoperiș sînt rupte. Aici funcționează și singurul cinematograf din oraș. Sîntem patrioți și am înțeles că altele sînt prioritățile din economie, însă ni se rupe inima cînd citim în ziare că în alte părți s-a edificat un nou lăcaș de cultură, s-a pus temelia unei noi case de creație. Frații Pitigoi, grupurile de țiputitoare n-au unde să dea spectacole. Criticăm tinerii cînd stau prin crișme sau cofetării, dar trebuie să le oferim un loc unde să se întîlnească, să se cunoască. Și nu e doar problema celor din oraș. Vin aici și tinerii din satele din împrejurimi. Aceasta este singurul oraș din Țara Oașului.

Vom crea aici muncitori de elită.

Împreună cu tovarășul Vasile Mureșan, secretar adjunct al Comitetului orășenesc de partid, mergem în zona industrială a orașului, unde se găsește veteranul industriei din Negrești, Integrata, fabrica de tricotaje, intrată de curînd în producție și FUMT, care ar fi trebuit să intre în lunie. Pe drum, înțelegem încă o dată cît de importantă este pentru autoritățile orașului problema locurilor de muncă.

— În momentul cînd va intra în funcțiune FUMT, vom crea aici o elită de muncitori care vor cîștiga bine și îi vom convinge pe oșeni că în industrie, dacă muncești și îți ridici calificarea, poți cîștiga mai bine decît în alte părți. Mulți s-au convins de avantajul de a lucra lîngă casă, lîngă familia ta. Să mănînci și să dormi în condiții omenești. La Integrata la prînz poți lua masa la cantină cu 4,50 lei. O masă caldă cu carne și cu prăjitură.

Deci problema locurilor de muncă vă frămîntă cel mai mult.

— Într-adevăr. Exploatarea carierelor de piatră, care țineau de industria locală, aparține acum, în mod inexplicabil, de C.F.R. Prin proiectul de lege privind dezvoltarea industriei mici se reglementează acest lucru și sperăm că exploatarea carierelor va reveni cooperației.

La FUMT, industria în care își pun mari speranțe cei din Negrești, se lucrează, dar într-un ritm total necorespunzător, dacă ne gîndim că hala joasă care trebuia să intre în funcțiune în lunie este încă neacoperită și neînchisă, că a venit toamna și că iarna bate la ușă. Grupul social în care beneficiarul și-a început activitatea este gata. Coordonatorul general, inginerul Dionisie Struță, ne dă relații despre stadiul investiției.

— Prima etapă, termen de intrare în funcțiune 30 iunie, în care trebuia să producem 16 mii tone utilaj, a fost amînată pentru o dată în care noi nu mai credem. Constructorul a promis că dă hala la montaj la 30 octombrie. Noi sîntem gata să începem producția. Este încheiată pregătirea personalului. Oamenii și-au terminat școlile de calificare, școlile de maiștri, au fost detașați în Negrești. Avem aici două echipe de lăcătuși și o echipă de tehnologi cu care deocamdată ajutăm constructorul. Lucrările sînt rămase în urmă într-un mod îngrijorător. CET-ul este încă în fază de săpături. Căminul de nefamiliști încă n-a fost atacat pentru că nu s-au obținut toate formele necesare exproprierii. O problemă importantă care ne îngrijorează este normalizarea căii ferate înguste. Vom avea de transportat piese agabaritice de 30 de metri lungime, de greutate mare care nu vor putea fi transportate pe linia ferată îngustă. S-au făcut demersuri la MTTc, dar pînă acum n-am primit răspuns. Vom avea de transportat utilajele către beneficiari. Dacă vom face aceste transporturi cu mijloace auto, producția noastră va fi grevată de cheltuieli suplimentare.

Foarte aproape de sediul FUMT se găsește sediul șantierului din Negrești aparținînd de T.C. Ind. Oradea. Îl găsim acolo pe șeful de șantier, inginerul Dan Hotnog, fugit... din spital pentru a face încheierea de lună.

— Investiția trebuia să începă din 1978. Cînd am venit aici, la 1 aprilie 1979, era executată doar o excavație de 15 000 de metri cubi. Din 138 de milioane cît trebuia făcut pînă la acea dată, erau realizate doar 4,4 milioane. De ce nu este încă executată izolația acoperișului și închiderea halei? Din 15 mașini, cît era parcul nostru, ni s-a lăsat doar una. Mai avem balast doar pentru o zi. Cota de polistiren ne-a sosit cu o întîrziere de două luni. Geamul armat pentru luminatoare și pentru închiderile laterale a sosit cu mare întîrziere. Se găsește la Satu Mare, dar n-avem cu ce să-l aducem. Din lipsă de cauciucuri, traiterul stă. TILI București, care face izolația acoperișului, a fost transferat la Zalău. Au rămas aici un subinginer și 30 de muncitori. N-avem tinichigii. Unele meserii sînt pe cale de dispariție. Din 329 de oameni, cîți avem aici, 160 fac naveta. Doar 8 sînt din Negrești. Din acest proces verbal din 22 august, încheiat cu UREMOAȘ București, reiese că n-am primit 3 ferestre, mii de șuruburi autofiletante și de prezoane cu șaibă. IPCM București, proiectantul lucrării, ne amînă cu proiectele. În depozitul de cărbuni al centralei termice n-am primit încă proiectul. Cu toate astea facem eforturi să recuperăm rămînerea în urmă. La 1 octombrie vom avea gata toate utilitățile pentru hala joasă. Ni s-a promis că echipa de izolatori de TILI București se va întoarce de la Zalău.

Îi lăsăm pe șeful de șantier să facă închiderea de lună cu speranța că la sfîrșitul lunii următoare vom putea trece la capitolul realizări toate promisiunile făcute.

Lîngă hala care se ridică acum se găsește Integrata. Directorul ei, Ion China, este considerat omul care a adus industria în Negrești. Integrata este unitate fruntașă pe ramură. Lucrează aici 1 200 de muncitori, din care 700 femei. Întreprinderea are o producție netă de 289 de milioane. Are o creșă și o grădiniță cum n-am văzut nicăieri în țară.

— În 1969, ne spune directorul Ion China, pe locul acesta era un tîrg de țară. Am început cu 500 de copii care au crescut odată cu întreprinderea, s-au calificat aici, și-au făcut un rost. Aici, în județul Satu Mare, se realizează 40 la sută din producția de în. Am căutat să facem din prima întreprindere industrială din Negrești un exemplu prin care să arătăm cum se poate trăi și munci în industrie. Creșă, grădiniță, cantină. În zece ani copiii cu care am început, pe atunci nu erau licee industriale, au ajuns muncitori cu înaltă calificare, maiștri.

Nu putem pleca din Negrești fără să trecem pe la muzeul etnografic, înființat în 1972. Directorul muzeului este profesorul Remus Virnav, de loc din Rînicenii-Botoșani, îndrăgostit de aceste locuri.

— Pînă în 1972 muzeul era adăpostit în casa veche de lemn din Cămîrzana. De atunci s-a mutat în acest local unde am avut posibilitatea să adunăm mai multe exponate. Pe lîngă ce vedem aici, multe din obiectele care ne interesează au fost inventariate urmînd ca în momentul cînd casele se vor demola să le aducem aici. Am fost mai în toate casele din Oaș. De doi ani s-a înființat și o secție în aer liber. Am adus aici gospodării reprezentative și ultima biserică de lemn din Oaș care s-a păstrat. Intenționăm să aducem o moară, o pivă și o vîltoare. În oraș se fac eforturi pentru păstrarea tradițiilor locale. Ceramica de Vama, caracteristică pentru aceste locuri, care se execută la UCECOM, reia motive vechi de sute de ani.

OPREA GEORGESCU

Fotografii de MARTIN SARCA

Floacăra Redactia · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Neiu Ionescu) – 1 617, 1 623; Secția politică-economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Mă așanu, Ion D. Gola, Liviu Timbus) – 1 623; Secția cultură-cenaclu (George Arion) – 1 519 Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) – 1 618. Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia) – 1 606; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 1 618; Scrisori, relații cu publicul (Margo Nedelea, Mihai Stănescu) – 1787; Sector fotoreportaj – 1595; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) – 1 782, 1 621, 1 744; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 – interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTA VIAN – 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 756); redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136–137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Biblioteca m... Târgu...

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU ŞI TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU AU PLECAT IERI LA BELGRAD

Ieri dimineaţă tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, a plecat într-o vizită oficială de prietenie, la invitaţia preşedintelui Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, tovarăşul Ţvietin Miatovici, şi a preşedintelui Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, tovarăşul Lazar Moisov. Vizita conducătorului partidului şi statului nostru în R.S.F. Iugoslavia se înscrie pe linia tradiţionalelor relaţii frăţeşti de prietenie şi colaborare fructuoasă dintre partidele, ţările şi popoarele noastre şi va aduce, fără îndoială, o contribuţie de seamă la întărirea acestor relaţii.

paginile 13—20

Patriot şi revoluţionar român, martir şi erou universal

HOREA

(Ediţie specială consacrată împlinirii a 250 de ani de la naşterea marelui conducător al luptelor pentru dreptate şi libertate din 1784)

Vis şi tumbe

am visat o pădure în marş
pe asfalturi fierbinţi

o pădure de foioase şi conifere
cu galerii nesfîrşite de păsări
invadase oraşul

un fagus silvatica
îşi rezema coatele de Intercontinental
păsările dirijau autobuzele, troleibuzele,
taximetrele şi furgonetele
către linia de centură

sămînţa plopilor piramidali
începuse să rodească
în răsuflarea oamenilor
pe umerii statuilor de bronz
între vorbe
toate scările de marmură şi neon
pe fumul ţevilor de eşapament
în părul despletit al fetelor

din cinematografe ieşeau
păduri tinere de mesteceni

alimentarele erau pline
de fructe sălbatice
şi ouă de dropii

pe bulevard
pinii
înălţau un castel de cetini
pe coloane dorice
în mijlocul pieţii
stejarii
ridicau un monument
cît un apotimp ploios
fără umbră
totul era accesibil
la aerul îmbătător al conifereler
iar pe covoarele fermecate
ale poienelor pluviloare
iepurii albi
făceau tumbe

COMAN ŞOVA ■

(Din excelentul volum Poeme asupra cărora vom reveni într-un număr viitor)

Democraţia militantă

Dincolo de obiectivele cu caracter strict economic — analiza stadiului îndeplinirii planului pe 1980 şi, implicit, a întregului cincinal care se încheie în acest an, urmată de expunerea orientărilor calitativ noi ale Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1981 —, cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c. ne-a relevat, într-o expresie concentrată şi elocventă, stadiul superior atins în patria noastră în domeniul dezvoltării economice şi în creşterea continuă a nivelului de trai al poporului, într-o etapă caracterizată prin succese în toate domeniile de activitate socială. Şi din acest punct de vedere, citeva date îşi dezvăluie o semnificaţie aparte, tonică prin consecinţele ei în viaţa de zi cu zi a oamenilor ţării : în perioada 1976—1980, retribuţia reală a crescut cu circa 30 la sută, faţă de 20 la sută cît se anticipase ; circa 500 000 apartamente construite din fondurile statului şi peste 250 000 locuri în cămine de nefamilişti au îmbunătăţit în mod substanţial condiţiile de locuit ale populaţiei ; au sporit în procente diverse, dar toate remarcabile ca pondere, consumurile de carne, lapte, zahăr, legume, fructe, ţesături, încălţăminte şi bunuri de folosinţă îndelungată ; în sfîrşit, în ce priveşte calorii consumate pe locuitor, România se numără astăzi printre primele 10 ţări din lume. „Toate aceste realizări în domeniul creşterii bunăstării poporului — sublinia secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste — demonstrează cu putere că tot ceea ce realizăm în patria noastră este destinat dezvoltării generale a ţării, ridicării continue a bunăstării materiale şi spirituale a poporului, că aceasta constituie ţelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esenţa societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România".

(Continuare în pagina 7)

MIHAI PELIN ■

Paul Anghel

Eu unul şi toţi colegii şi prietenii mei militäm pentru o universalitate care să implice globalitatea valorilor produse de celelalte culturi ale lumii, mai ales de culturile ignorate, nu din vina lor, ci datorită unor blestemate condiţii istorice. (pag. 23)

Paul Everac

Scriitorul este pînă la un punct deputatul moral — şi uneori social — al unor mari mase de oameni, cu viţile şi devenirile lor şi se socoteşte îndreptăţit să ia cuvîntul în toate problemele atingătoare de evoluţia noastră socială. (pag. 22)

Depinde de noi

Construim din temelii o ţară. Drumul e lung şi lupta e grea. Toate energiile creatoare trebuie asociate, aşa cum ne-o cere partidul, aşa cum în mod strălucit ne-o arată cîrmaciul şi strategul revoluţiei şi liniştii noastre, preşedintele Nicolae Ceauşescu, pentru binele obştesc. Copiii de mîine vor găsi ţara la locul ei, dacă generaţiile de astăzi îi vor aşeza valorile în ordinea şi în strălucirea firească. Nimic nu ni s-a părut, ca intelectuali, mai demn de a ne face luptătorii, militanţii, partizanii unei cauze, decît lupta pentru afirmarea noului într-o societate şi într-o ţară care au nevoie, ca de aer proaspăt, de valori proprii, de produse merituoase, de idei fertile, de pîine pe măsura nevoilor şi de dreptate şi de stabilitate. Lupta pentru afirmarea noului este, aşa cum ne-a deschis tuturor mintea tovarăşul Ceauşescu, lupta pentru afirmarea omului nou a României. Pieptiş, prin dificultăţi, în luptă cu vechiul, neconstrînşi de nici o prejudecată, dispuşi la sacrificii şi pregătiţi de victorie, să fim alături de noi pentru a putea ajunge din urmă ţările dezvoltate ale lumii, pentru a umple marile goluri lăsate ori de cei ce ne-au furat din afară, ori de cei ce ne-au guvernat prost dinăuntru. Aur de-al nostru a fost încorporat şi organizat nedrept, dar măiestrit, în coroanele diverselor supremaţii. Cîte străluciri ale lumii de azi nu-şi au originea în noroaiele în care au fost lăsate oraşele şi satele României. Mizeria în care au trăit moţii şi meşterii Apusenilor, mizerie pe care nimeni, niciodată, n-o va putea deconta în numele nici unui ideal estetic, a fost un mănunchi istoric din care s-a hrănit plusul ticălos al unei împărăţii asupritoare. Dumnezeu a fost mereu plecat în altă parte cînd am avut noi nevoie de el. Petrol ni s-a furat şi trenuri şi corăbii cu grîu, şi de toate prea îndelungat.

Dar acum, în zilele noastre, s-a terminat cu orice înstrăinare a avuţiei naţionale. Acum — construim. Acum, în fiecare clipă sau niciodată. Acum, în fiecare dimineaţă de muncă a muncitorilor, ţăranilor şi cărturarilor români. Acum, în fiecare pasionantă etapă a luptei pentru industrializare, pentru o agricultură modernă, pentru o cultură şi o ştiinţă independente în spirit şi fertile în aplicare. Acum, în fiecare secundă a mult prea scurtei noastre vieţi, a cumplit de scurtei noastre vieţi, a revoltător de scurtei noastre vieţi. Acum, cînd sînt şi destule realizări şi destule probleme şi destule dificultăţi de învins. Acum, cînd ard benzinăriile pămîntului incendiate de războaie şi pe planetă sînt atîţia bolnavi incurabili. Acum, cînd cetăţenii români, fie că sînt români, fie că sînt maghiari, fie că sînt germani, fie că sînt sîrbi, fie că sînt ucrainieni, fie că sînt evrei, greci, reprezintă egal România unită şi suverană. Acum, în fiecare domeniu de activitate, noi trebuie să facem totul.

Nici o pretenţie a nici unuia dintre noi nu poate depăşi astăzi munca sa. Nu putem cere mai mult decît producem. Nu putem cumpăra din străinătate dacă nu vindem pe măsură în străinătate. Noul mecanism economico-financiar este impulsul pentru o fază superioară a eticii, a noului mecanism moral. Cu oameni care gîndesc că ţara poate da fără ca ei să-i dea, cu oameni care cred că independenţa economică a României e o modă, şi cu oameni care acţionează risipitor şi delăsător cu bunurile obştii nu se poate instala în toate etajele şi ramificaţiile economice şi sociale noul mecanism. De aceea ne cere tovarăşul Nicolae Ceauşescu spirit revoluţionar. Pentru că, pînă la urmă, noul mecanism economico-financiar nu este doar o problemă economică sau doar o problemă socială. Ci este şi mai ales trebuie să fie grava noastră problemă intimă a fiecăruia. Se întîmplă ca un cetăţean să meargă la un magazin să-şi cumpere un televizor şi să fie nemulţumit de calitatea unuia dintre reperele acelui televizor. Dovedind o sporită şi justificată exigenţă faţă de produsele muncii celorlalţi, el îşi menţine o ştachetă scăzută faţă de produsele propriei sale munci. El nu face la el la slujbă totul, dar pretinde tuturor să facă totul. Ciţi se plîng de faptul că nu e brînză telemea în Piaţa Matache sînt puţini în raport cu cei care umblă ca părinţi din uşă-n uşă de minister sau de redacţie ca să obţină neaţii pentru fiii lor, să nu se ducă eventual

(Continuare în pagina 9)

ADRIAN PAUNESCU ■

Lucrările Sesiunii Marii Adunări Naționale

• Înaltul for legislativ a votat legi de o deosebită importanță pentru progresul economic al țării, pentru perfecționarea democrației noastre socialiste •

După Plenara Comitetului Central al Partidului din 14—15 octombrie 1980, viața politică internă a țării din săptămîna care a trecut a fost marcată de un alt eveniment deosebit, cu semnificații majore pentru noi — lucrările sesiunii a doua a celei de a opta legislaturi a Marii Adunări Naționale. Sesiune în cadrul căreia înaltul for legislativ a dezbătut, în lumina hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., a orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, proiecte de legi de o importanță deosebită, fundamentală, pentru dezvoltarea economico-socială, pentru lărgirea și perfecționarea în continuare a democrației noastre, pentru statornicirea în întreaga viață a țării a normelor etice și echității socialiste, a unui climat de conviețuire socială bazat pe dreptate și egalitate, pe un înalt umanism revoluționar.

În comentariul de față ne vom opri succint la legile adoptate, marcînd esența acestora, liniile de forță ce demonstrează înalta preocupare a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea și perfecționarea, în fiecare etapă, a societății noastre socialiste în ansamblu.

S-a dezbătut și s-a votat **Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1981.** Citit și studiat în toate conexiunile lui, remarcăm că întreaga construcție a planului are în vedere concentrarea atenției generale în direcțiile care asigură creșterea mai accentuată a eficienței economice, a rentabilității tuturor ramurilor și unităților, accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice. Elaborat sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a examinat în mai multe rînduri propunerile de plan, orientînd activitatea de fundamentare a acestora în consens cu interesele majore ale țării în această etapă, planul pe 1981 asigură dezvoltarea dinamică și echilibrată a economiei naționale. Să observăm, în consens, ritmurile de creștere. Ele au menirea să continue și să asigure înscrierea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare a țării, această constantă a strategiei partidului nostru. Deși pentru anul viitor sînt prevăzute ritmuri mai ponderate de dezvoltare a industriei față de 1980, pentru a se crea posibilitatea consolidării realizărilor actualului cincinal, România se va menține totuși, și în 1981, printre țările cu cea mai dinamică economie din lume. Producția netă industrială prevăzută, de peste 330 miliarde lei, va fi cu 8,1 la sută mai mare decît în 1980, urmînd să se realizeze în condițiile intensificării procesului de modernizare a tuturor ramurilor de producție. Subramurile producătoare de bază — metalurgia, construcțiile de mașini, chimia — precum și industria ușoară se vor dezvolta într-un ritm superior mediei pe ramură. Totodată, se va dezvolta prioritar domeniile purtătoare ale tehnicii de vîrf — echipamente de electronică industrială și profesională, mijloace ale tehnicii de calcul electronic, mijloace de automatizare, instalații tehnologice de înaltă tehnicitate. În absolut toate prevederile de plan se disting net opțiunile prioritare ale etapei de față menite să asigure modernizarea totală și rentabilizarea maximă a economiei românești, noua ei calitate. La dezvoltarea energeticii, fără de care nu se poate rezolva nici o altă sarcină a economiei, legea planului stabilește continuarea cu fermitate a acțiunilor de economisire a energiei în toate sectoarele. În timp ce energia electrică distribuită va spori, în 1981, cu 4 la sută, consumul de energie primară va fi cu 820 de mii tone combustibil convențional mai mic decît în 1980, producția de energie electrică urmînd să crească pe seama folosirii cărbunilor în centralele termice, utilizării la maximum a centralelor hidroelectrice și trecerea la utilizarea surselor noi și neconvoționale. Urmărind parametrii calitativi, eficiența și rentabilitatea, toate sectoarele de activitate își echilibrat dimensionate și în plan teritorial. Și au menirea să asigure creșterile prevăzute pentru venitul național cu 7 la sută față de nivelul lui 1980, a produsului social cu 6,1 la sută și a fondului de retribuire a oamenilor muncii, pentru toate capitolele nivelului nostru de trai. Din indicația secretarului general al partidului au fost sporite propunerile inițiale cu 10 miliarde lei la livrările de bunuri de consum pentru fondul pieței, cu 500 milioane lei prestările de servicii și cu 5 000 apartamente, încă o expresie elocventă a concepției sale strategice, a aportului său determinant în soluționarea problemelor complexe pe care, în mod firesc, le ridică dezvoltarea economică socială a țării, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii în corelație directă cu însăși evoluția societății noastre.

S-a dezbătut și s-a aprobat **Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici.** În cuvîntul lor, deputații au subliniat că această nouă lege se înscrie în ansamblul preocupărilor majore ale conducerii partidului și statului nostru de perfecționare a reglementărilor tuturor laturilor vieții economice și sociale. Elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, proiectul devenit lege accentuează locul și rolul industriei mici în ansamblul sistemului economic al țării, care, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie substanțial dezvoltat pentru a-și aduce contribuția la creșterea mai rapidă a venitului național, a avuției generale a patriei, a bunăstării generale a patriei.

Ca și în dezbaterea acestor două importante proiecte de legi ce vizează sfera bazei tehnico-materiale a societății noastre socialiste, aplicarea concretă a direcțiilor stabilite la Congresul al XII-lea, aleșii poporului, deputații în cel mai înalt for legislativ al țării, s-au implicat cu responsabilitate civică și partinică în adoptarea celorlalte acte normative menite să ducă la perfecționarea în continuare a democrației noastre și să statorniicească cu adevărat, în întreaga noastră viață, normele eticii și echității socialiste.

Înainte de a fi dezbătute în cadrul Sesiunii Marii Adunări Naționale, proiectele de legi au fost supuse dezbaterii publice. În plenul lucrărilor forului legislativ, membri ai guvernului care au prezentat expunerile la proiectele de legi, precum și deputații care au prezentat rapoartele comisiilor permanente ale Marii Adunări Naționale, au dat răspuns cu privire la propunerile făcute de cetățeni care au fost reținute, reformulîndu-se capitole și alineate din respectivele proiecte, și care nu au putut fi reținute și pentru ce motive. Un mod de lucru profund democratic, un dialog deschis cu reprezentanții poporului, cu poporul însuși. Au fost astfel adoptate Legea pentru modificarea Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare; Legea privind obligațiile cadrelor de conducere din activitatea economico-socială și a altor activiști de partid și de stat de a declara bunurile de valoare proprietate personală; Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe, vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case de odihnă în proprietate personală; Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași; Legea privind organizarea excursiilor cu turiști români în străinătate.

GHERGHINA ADAM ■

Preocupare constantă pentru înzestrarea agriculturii cu mașini și utilaje perfecționate

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a examinat felul cum se aplică programul de modernizare a mașinilor agricole

Preocuparea statornică a conducerii partidului pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre, pentru înfăptuirea cu succes a programului de înflorire multilaterală a patriei, de ridicare continuă a nivelului material și spiritual al poporului s-a oglindit și în indicațiile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, le-a dat în timpul vizitei de lucru la I.A.S. Afumați din noiembrie 1979. În timpul întîlnirilor din 1980 cu specialiștii din cercetare și proiectare și din întreprinderi constructoare de mașini agricole. Aceste recomandări și indicații se refereau la programul de tipizare și modernizare a tractoarelor și a celorlalte mașini agricole, la creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, la perfecționarea sistemei de mașini destinate agriculturii țării. Pentru a examina modul cum sînt transpuse în viață aceste indicații, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită în comuna Gîrbovi, județul Ilfov.

În raza acestei comune, pe un teren special amenajat, **tovarășului** Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate mai multe tipuri de combine pentru recoltat porumbul, de mașini pentru prelucrarea solului și de alte mașini agricole, perfecționate ca urmare a recomandărilor și indicațiilor secretarului general al partidului: combina de recoltat porumb cu agregat pe patru rînduri, combina de recoltat porumb în boabe, pe șase rînduri, combina de recoltat porumb cu agregat pe opt rînduri, tractorul de 80 CP pe șenile, pentru lucrările în pantă, sistema de mașini pentru acest gen de lucrări, pluguri reversibile, grape cu discuri, mașina combinată pentru prelucrarea solului și însămînțarea pajiștilor, diferite tipuri de cositoare și remorci.

Apreciind eforturile specialiștilor, ale tuturor oamenilor muncii din sectoarele de concepție și producție consacrate realizării utilajelor prezentate, **tovarășul** Nicolae Ceaușescu a cerut să se intensifice eforturile pentru perfecționarea continuă a mașinilor și utilajelor destinate agriculturii. Secretarul general al partidului, președintele republicii a reamintit importanța pe care o capătă în momentul de față urgentarea definitivării soluțiilor constructive, încheierea probelor, a experimentărilor și introducerea în fabricație a noilor tipuri de utilaje de mare randament. Conducătorul partidului și statului nostru a subliniat că trebuie să se facă totul pentru ca începînd chiar de anul viitor pe ogoarele țării să lucreze variante modernizate ale combinelor de recoltat porumb. Trebuie să ajungem la situația de a încheia recoltarea grîului în 6—10 zile, a orzului în 4 zile, a porumbului în 30 de zile, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, precizînd că acest lucru va deveni posibil prin înfăptuirea întocmai a programului stabilit de dotare a agriculturii cu utilaje perfecționate.

Specialiștilor din domeniul proiectării, construcției și exploatării mașinilor agricole, tuturor oamenilor muncii din aceste sectoare li s-a cerut să-și intensifice eforturile pentru ca toate mașinile agricole pe care le realizează industria noastră să prezinte caracteristici tehnico-funcționale optime, să înglobeze o cantitate minimă de metal. Participanții la acest dialog au urmărit cu mare atenție observațiile și indicațiile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigurîndu-l pe secretarul general al partidului că oamenii muncii din sectoarele de activitate din care fac parte vor acționa fără preget, cu hotărîre, pentru transpunerea în viață a tuturor recomandărilor ce le-au fost făcute, că vor depune toate eforturile pentru modernizarea agriculturii, pentru dezvoltarea economico-socială a patriei.

ION CODRU ■

O nouă contribuție la întărirea prieteniei și dezvoltarea colaborării frățești româno-bulgare

Repetate an de an, găzduite pe pămîntul României sau Bulgariei, întîlnirile dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări au devenit tradiționale. Pe această linie se înscrie și recenta vizită efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Vizita înaltului oaspete bulgar a prilejuit, ca de fiecare dată cînd au avut loc întîlniri între cei doi conducători de partid și de stat, un fructuos dialog. În cadrul convorbirilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat satisfacția pentru noua întîlnire româno-bulgară la nivel înalt și și-a manifestat convingerea că ea va contribui la dezvoltarea și mai puternică a relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare dintre partidele, țările și popoarele noastre. La rîndul său, tovarășul Todor Jivkov a mulțumit cu căldură pentru invitația de a vizita România, exprimîndu-și încrederea că înțelegerile care vor fi convenite cu acest prilej vor reprezenta o nouă contribuție la diversificarea și aprofundarea prieteniei și conlucrării multilaterale româno-bulgare. Cei doi conducători de partid și de stat au procedat la o informare reciprocă cu privire la activitatea ce se desfășoară în cele două țări în domeniul construcției socialiste, relevînd succesele obținute în îndeplinirea planurilor cincinale 1976—1980 în România și Bulgaria, precum și în legătură cu trecerea la înfăptuirea în cele mai bune condiții a viitoarelor planuri economice pe perioada 1981—1985.

În cadrul convorbirilor, o atenție deosebită a fost acordată perspectivelor dezvoltării colaborării româno-bulgare. De ambele părți s-a apreciat că există încă largi posibilități pentru intensificarea și diversificarea colaborării și cooperării româno-bulgare, în special în ramurile de bază ale economiilor celor două țări, cum sînt construcțiile de mașini, chimia, cercetarea științifică, agricultura. În acest context, au fost examinate noi domenii și forme superioare de colaborare dintre țările noastre. Legat de aceasta, s-a relevat că marile obiective industriale care se construiesc cu eforturi comune, și anume Întreprinderea de utilaje și mașini grele Giurgiu-Ruse, Complexul hidrotehnic Tr. Măgurele-Nicopole, constituie o mărturie a cooperării pe plan superior dintre România și Bulgaria.

Subliniindu-se că documentele semnate și hotărîrile privind dezvoltarea și aprofundarea colaborării economice și tehnico-științifice luate în cursul vizitei oficiale de prietenie a delegației de partid și de stat a Republicii Populare Bulgaria, efectuate în iunie 1980, se îndeplinesc cu succes, au fost convenite noi înțelegeri și s-au prevăzut o serie de acțiuni care vor contribui la ridicarea la un nivel superior a colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări, la extinderea și perfecționarea ei în continuare.

Întîlnirea dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov a prilejuit și abordarea unor probleme actuale ale situației internaționale și mișcării comuniste și muncitorești internaționale. După cum se menționează în Comunicatul oficial, cei doi conducători de partid și de stat au acordat o importanță deosebită politicii de destindere și au reafirmat hotărîrea României și Bulgariei de a acționa în continuare pentru însănătoșirea climatului politic în lume, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pace și colaborare, pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative, a tuturor conflictelor dintre state, a tuturor problemelor litigioase din diferite zone ale lumii, în interesul general al păcii, progresului și independenței. Examinînd situația din Europa, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au evidențiat necesitatea intensificării eforturilor pentru buna pregătire a reuniunii de la Madrid, care să se încheie cu rezultate pozitive în direcția transpunerii în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki cu privire la securitatea și cooperarea pe continentul nostru și care să stabilească convocarea unei conferințe europene în problemele dezarmării și dezangajării militare a continentului.

În cursul întrevederii s-a subliniat că România și Bulgaria consideră că trebuie să se facă totul pentru încetarea conflictului și a ostilităților militare dintre Iran și Irak, pentru soluționarea pe calea tratativelor a problemelor dintre aceste state, în spiritul înțelegerii și respectului reciproc.

A fost reafirmată, de asemenea, hotărîrea României și Bulgariei de a-și extinde și în viitor relațiile multilaterale cu toate țările balcanice, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, bunei vecinătăți și a colaborării reciproc avantajoase, ceea ce corespunde intereselor popoarelor din Balcani, cauzei păcii și securității în Europa și în lume. În același timp, s-a reafirmat voința României și Bulgariei de a întări colaborarea și solidaritatea cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, în lupta împotriva imperialismului și neocolonialismului, pentru înfăptuirea idealurilor de libertate, pace, independență și progres ale tuturor popoarelor.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au fost oaspeții întreprinderii de construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu, parte a întreprinderii comune româno-bulgare de construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu-Ruse, rod al inițiativei celor doi conducători de partid și de stat. După vizitarea diferitelor secții ale întreprinderii, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au evidențiat rezultatele bune obținute de întreprinderea comună româno-bulgară Giurgiu-Ruse și au felicitat călduros pe muncitori și specialiști pentru realizările lor, urîndu-le să obțină cît mai multe mașini și utilaje pe cele două maluri ale Dunării, spre binele popoarelor prietene român și bulgar. A fost vizitată, de asemenea, Combinatul chimic din Giurgiu, tînără unitate industrială, care ilustrează, alături de alte unități industriale, puternica dezvoltare economică a orașului, ca rezultat al politicii partidului de amplasare rațională, armonioasă a forțelor de producție pe tot cuprinsul țării.

Pe întreg parcursul vizitei, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au fost întîmpinați cu calde manifestări de stimă și prețuire, oamenii muncii ovaționînd îndelung pe cei doi conducători de partid și de stat, scandînd numele lor, aclamînd îndelung pentru prietenia trainică româno-bulgară.

Ca și celelalte întrevederi româno-bulgare la nivel înalt, recenta întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov constituie o contribuție de seamă la întărirea prieteniei și la dezvoltarea multilaterală a colaborării frățești dintre partidele, statele și popoarele noastre, pe baza deplinei egalități în drepturi, a respectului și încrederii reciproce, determinînd adîncirea conlucrării româno-bulgare, în interesul construcției socialismului în cele două țări, al cauzei păcii și securității internaționale.

ION D. GOIA

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Cu două zile în urmă, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a desfășurat ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Cu acest prilej s-a hotărît ca „Ziua recoltei" să aibă loc, anul acesta, la 26 octombrie și să se sărbătorească prin muncă, organelor și organizațiilor de partid, consiliilor populare, unităților agricole de stat și cooperatiste revenindu-le îndatorirea de a acționa cu fermitate pentru terminarea în condiții optime, a lucrărilor de sezon, condiție de o deosebită importanță în îndeplinirea prevederilor generale ale planului de dezvoltare economico-socială a țării în anul viitor, al bunei aprovizionări a populației și industriei, al îndeplinirii Programului partidului de ridicare a nivelului de trai al întregului popor.

În cadrul ședinței de marți 21 octombrie, Comitetul Politic Executiv a analizat, de asemenea, mandatul delegației române care urmează să participe la ședința a 35-a a sesiunii C.A.E.R. Au fost date indicații ca delegația să acționeze în spiritul dezvoltării colaborării între țările membre ale acestei organizații în vederea satisfacerii necesităților lor de materii prime și energie, pentru dezvoltarea cooperării și specializării în producție între țările membre ale C.A.E.R. Întemeindu-și colaborarea pe principiile egalității în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești — se arată în comunicat — țările noastre vor valorifica mai deplin avantajele și superioritatea economiei socialiste, contribuind la afirmarea relațiilor de tip nou, la creșterea forței și prestigiului socialismului pe plan mondial. Comitetul Politic Executiv a indicat, totodată, să se extindă în continuare relațiile economice cu celelalte țări socialiste, cu toate statele lumii, să se intensifice participarea României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori, factori de o deosebită importanță în accelerarea progresului economic, tehnic și științific al țării noastre.

În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita de prietenie efectuată în țara noastră de tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Aprobînd și dînd o deosebită apreciere rezultatelor noului dialog româno-bulgar la nivel înalt, dialog ce continuă seria tradiționalelor întîlniri prietenești dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov — Comitetul Politic Executiv a apreciat, între altele, că raporturile de colaborare și cooperare pe multiple planuri dintre România și Bulgaria, clădite pe temelia trainică a prieteniei, stimei și respectului reciproc dintre partidele, țările și popoarele noastre, constituie un exemplu de relații între două țări socialiste vecine, care, umăr la umăr, construiesc cu succes noua orînduire socială.

Comitetul Politic Executiv a subliniat, de asemenea, importanța deosebită a schimburilor de păreri dintre cei doi conducători de partid și de stat în probleme actuale ale situației internaționale, ale mișcării comuniste și muncitorești, voința României și Bulgariei de a acționa neabătut pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, securitate și pace, pentru înregistrarea unui progres real în domeniul dezarmării, pentru lichidarea decalajelor dintre state, pentru soluționarea pe calea tratativelor a stărilor de încordare și conflicte în diferite regiuni ale lumii.

În cadrul aceleiași ședințe, Comitetul Politic Executiv a aprobat rezultatele vizitei oficiale de prietenie efectuate în Republica Populară Democrată Coreeană de tovarășul Ilie Verdeț, prim-ministrul Guvernului Republicii Socialiste România, ale convorbirilor avute cu tovarășul Li Giong Ok, premierul Consiliului Administrativ al R.P.D. Coreeană. A fost exprimată cu acest prilej — se arată în comunicatul Comitetului Politic Executiv — hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa în continuare pentru adîncirea și dezvoltarea tot mai puternică a prieteniei, colaborării și cooperării dintre cele două state, reafirmîndu-se, totodată, întregul sprijin al României socialiste față de politica R.P.D. Coreeană consacrată reunificării pașnice, democratice și independente a patriei sale.

În cadrul ședinței de marți 21 octombrie, Comitetul Politic Executiv a rezolvat, de asemenea, probleme curente ale activității de partid și de stat.

LIVIU TIMBUS

La început de nou cincinal

„Depinde de noi să înfăptuim ceea ce ne-am propus"

La masa noastră rotundă participă:
● profesorul universitar doctor Constantin Moisuc, **de la Academia „Ștefan Gheorghiu"**
● Ion Cotae, director adjunct în Institutul de cercetări, proiectări și directivare în construcții
● profesor universitar doctor Oprea Parpală, **de la Academia de studii economice, București**

— Ne aflăm la sfîrșitul unui cincinal și la începutul unei noi etape de dezvoltare, 1981—1985, România va trece — după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie — „la o nouă etapă a dezvoltării economico-sociale, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, care să asigure intrarea țării noastre într-un stadiu nou, de țară mediu dezvoltată, realizarea unei calități noi în toate domeniile, trecerea de la acumulările cantitative la o calitate nouă a muncii și a vieții în toate sectoarele..." „Depinde de noi să înfăptuim ceea ce ne-am propus..." În ce context economic internațional, tovarășe profesor doctor CONSTANTIN MOISUC, intră țara noastră în această nouă etapă ?

— Locul pe care-l deține la noi comerțul exterior este extrem de mare, poate chiar mai mare decît se crede în general. În adevăr, acest comerț antrenează **o treime din produsul național.** Cu alte cuvinte, circa o treime din locurile de muncă din România există azi ca urmare a participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii. Ce înseamnă aceasta ? Că un muncitor din trei fie că lucrează direct pentru export (munca sa făcînd posibilă un import corespunzător de produse strict necesare economiei naționale), fie că își exercită activitatea prelucrînd materii prime și mărfuri importate. Această cifră spune foarte mult. De subliniat, în plus, că în dinamica sa comerțul exterior devansează produsul național : cel dintîi a cunoscut un ritm mediu anual de creștere de peste 16 la sută, în timp ce produsul național a sporit anual cu doar 9—10 la sută.

„Bogăția în materii prime este o noțiune relativă"

— Problema materiilor prime importate revine cu insistență în cuvîntările secretarului general al partidului, inclusiv în acea rostită la plenară. De ce importăm atît de mult ?

— Deficitul de materii prime constituie doar una din rațiunile pentru care dezvoltarea accelerată a comerțului nostru exterior apare ca o necesitate strict obiectivă. Trebuie spus că nu cu mulți ani în urmă se acreditase la noi — încă de pe băncile școlii ! — o idee greșită, și anume că țara noastră ar fi bogată în materii prime. Or, strict vorbind, aceasta este adevărat doar în ce privește sarea (avem zăcăminte imense). Bogăția în materii prime este o noțiune foarte relativă. În 1938, cînd produceam 700 000 t oțel, eram „bogați" în minereu de fier și cărbune cocsificabil, ceea ce nu mai este adevărat azi (cînd producem 14 000 000 t de oțel), deși extracția minereului de fier s-a extins considerabil la noi. Aceeași este situația și în alte domenii. Soluția : participarea la diviziunea internațională a muncii. Extinderea continuă a comerțului nostru exterior e dictată și de alt factor obiectiv : pe măsura dezvoltării economice se diversifică și necesitățile de producție și de consum. A produce totul în țară este tehnic imposibil sau economic ineficient. Deci, din nou, comerț exterior ! Problema e, cu ce eficiență ?

— Care sînt principalele probleme deschise în acest vital sector, ce ocupă un loc de frunte în ultima cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu ?

— Faptul că o treime din produsul național este „antrenat" de comerțul exterior reprezintă o însemnată realizare. Nu s-a obținut însă, dincolo de aspectul cantitativ, saltul calitativ dorit. Tocmai aceasta reprezintă una din sarcinile majore trasate de secretarul general al partidului, menită să faciliteze trecerea cu succes a României în noua sa etapă de dezvoltare. **Exportăm încă prea multe produse metalo-intensive și energo-intensive.** La noi, produsele industriei constructoare de mașini ocupă în 1980 circa 30 la sută din totalul exportului (față de circa 40 la sută în țările dezvoltate). Dar iată, chiar și în aceste 30 la sută se cuprind, de pildă, multe, foarte multe vagoane de marfă. Știați oare că România se situează pe primul loc din lume la exportul de vagoane ? Ele încorporează însă mult metal și cocs, dar mai puțină prelucrare superioară și inteligență tehnică, deși, firește, nici acestea nu lipsesc, și nu dorim defel să deprecierm această activitate productivă utilă. Exportăm multe remorci rutiere, buldozere, nave care însă nu au asimilată în întregime — în unele cazuri — și partea electronică, pe care continuăm s-o importăm. Și în industria chimică multe produse exportate au un grad redus de prelucrare sau sînt energo-intensive, de pildă produsele sodice, îngrășămintele chimice etc. ; în schimb, exportăm relativ puține vopsele, medicamente, produse ale „chimiei de mic tonaj". Firește, nimeni nu cere să nu mai exportăm vagoane, remorci, produse sodice etc. Totul este însă o chestiune de proporție ; apare și aici necesitatea saltului calitativ de care vorbeam înainte. Cu atît mai mult cu cît continuăm să **importăm mai multe materii prime decît se justifică din punct de vedere economic.**

— Aceasta ca urmare și a consumurilor specifice exagerate ?

— Întocmai. Să vă citez cîteva exemple sugestive. Pentru a crea un dolar venit național noi consumăm 2,4 kg combustibil convențional, în timp ce Franța și Republica Federală Germania folosesc circa 1 kg pentru același scop. Cu alte cuvinte, s-ar putea **dubla** venitul național dacă am reuși să aducem consumurile specifice la nivelul țărilor dezvoltate ! În aceeași ordine de idei : România importă materii prime în valoare de 106 dolari la 1 000 dolari venit național, cifra corespunzătoare pentru țările dezvoltate fiind 60 dolari, ceea ce denotă un consum simțitor mai mic de metal.

„Pentru un plus de răspundere și de sudoare, un plus de cointeresare"

— Tot pe linia importurilor nejustificate din punct de vedere economic, și la care se apelează prea des, ce remarcă puteți face în legătură cu importul inutil de instalații, de mașini și de aparatură ?

— Unele întreprinderi nu manifestă interes suficient pentru asimilarea produselor noi care urmează să fie încorporate sub formă de subansamble, instalații etc. în alte produse finite pentru export. Astfel, cunosc cazul unei mari întreprinderi românești care — spre a-și diversifica producția și exportul — urma să fie fabrice o instalație complexă pentru export. La această instalație lipsea însă un subansamblu foarte important. „Fabricantul" s-a adresat unei alte întreprinderi, firește tot românești, care producea subansamble de acel gen ; ea însă a declarat că nu poate produce și tipul respectiv. Drept care s-a obținut cuvenita „negație" și subansamblul a fost comandat la o firmă străină. Aceasta din urmă a plasat — în numele ei — comanda... tocmai întreprinderii românești care o refuzase inițial, cînd cererea a provenit de la o întreprindere românească. În noua situație, producătorul român al subansamblului cu pricina, fiind vorba de... export (inutil să spunem că partenerul străin nu dăduse nici o informație asupra destinatarului final, care, cum spuneam, se afla tot în România), și-a mobilizat toate forțele și a realizat subansamblul, care apoi a fost expediat — spre stupoarea generală — la vecin. Este doar un caz anecdotic, dar real, evidențiind că se recurge încă la unele importuri de completare la mașini care ar putea fi asimilate la noi. Aceasta dacă ar exista un mai mare interes și, de ce să n-o spunem ?, o mai mare cointeresare, în proporție directă și echitabilă cu efortul pentru asimilarea noului, care totdeauna implică și o doză importantă de risc.

— După cîte știm, o soluție organizatorică s-a găsit, mergînd tocmai în acest sens.

— În adevăr, începînd din anul viitor vor fi încurajate nu numai exporturile directe ci și cele indirecte, cum era cazul subansamblului menționat mai înainte. De pildă, dacă „Danubiana" va livra anvelope întreprinderilor de tractoare din Brașov sau Craiova pentru tractoare destinate exportului, constructorii de tractoare vor ceda o parte din drepturile de valută „Danubianei". Este drept să fie așa : pentru un plus de răspundere și de sudoare, un plus de cointeresare.

— Un alt aspect asupra căruia strage atenția secretarul general al partidului constă în aceea că, în unele situații, și nu rare, planul de import se realizează, în timp ce exportul rămîne în urmă.

— Se știe prea bine că a importa e ușor, a exporta e mai greu, mai ales în condițiile actuale de pe piața externă, unde domnește o concurență acerbă. Pentru a face față cerințelor se cer promptitudine, service, calitate. Ar fi însă incorect să atribuim dificultățile doar deficiențelor interne. Economia mondială cunoaște în prezent **crize suprapuse :** crize valutare, financiare, de energie și de materii primo, crize alimentare, care se împletesc și se intercondiționează, afectînd îndeosebi țările mici și mijlocii, statele în curs de dezvoltare. De exemplu, ca urmare a creșterii „într-un ritm rapid și cu totul nejustificat" a prețului petrolului — cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară — pentru țițeiul importat România a plătit **36,9** miliarde lei, adică **19,7 la sută din valoarea întregului import.** Prețul țițeiului a crescut vertiginos : **de la 13,7 dolari barilul** în decembrie 1978 la **33—34 dolari barilul** în prezent, deși, după cum reiese din date oficiale, publicate de revista „International Financial Statistics" a Fondului Monetar Internațional la 1 august 1980, **prețul de cost la producător în Orientul Apropiat și Mijlociu variază între doi și trei dolari barilul !** Cifrele vorbesc de la sine, confirmînd întru totul aprecierea cu privire la ritmul rapid și cu totul nejustificat al sporirii prețurilor. Acesta a fost un factor major care a dus la deficitul balanței noastre comerciale : 21,4 miliarde lei în 1979 și 4,6 miliarde lei în trimestrul I 1980. Neputînd acoperi deficitul din rezervele noastre valutare, a trebuit să apelăm la piața financiară.

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu vigoare în cuvîntarea sa de la plenara din octombrie necesitatea ca anul viitor să se obțină o reducere serioasă a datoriei externe, astfel ca în cincinalul 1981—1985 să diminuăm substanțial această datorie, „rămînînd cu datoriile legate mai cu seamă de creditele pe termen lung". Așadar, nu este vorba de o obiecție de principiu, fundamentală împotriva apelului la credite internaționale.

— Firește. Creditele pe termen mijlociu și lung, de patru, cinci, opt ani și chiar mai mult, sînt credite uzuale. Chiar dacă am fi avut o balanță comercială echilibrată, tot am fi apelat, în limite rezonabile, la credite internaționale pe termen lung pentru investiții, pentru crearea de obiective economice — credite care se acoperă pe parcurs, de regulă, din producția dată de aceste noi obiective. Problemele sînt create de creditele pe termen scurt, izvorîte din balanța comercială deficitară. Ele se acordă pînă la un an, pentru echilibrarea balanței comerciale curente. Dobînzile reprezintă în acest caz 11—12 la sută la dolar, dar în trimestrul I 1980 au atins, pe plan mondial, și 19,9 la sută. Cifră enormă, mai ales dacă o comparăm cu rata medie a beneficiului „legal" pe plan mondial și național : circa 15 la sută. Plata unor asemenea dobînzi exorbitante, cu caracter cu adevărat cămătăresc, implică o adevărată **scurgere de venit național.** De aci necesitatea absolută — aș spune mai mult : îndatorirea patriotică — de a face tot posibilul pentru a evita asemenea situații, și aceasta nu numai pe calea îmbunătățirii activității de comerț exterior (secretarul general al partidului a stăruit îndelung asupra acestei chestiuni, precum și asupra soluțiilor concrete), ci prin mobilizarea forțelor tuturor colectivelor de muncă — după cum am arătat, este vorba de un număr considerabil de oameni ai muncii — pentru a se realiza întocmai planurile de import și export. Nu numai cantitativ, ci și sub raportul eficienței economice, al calității. Acesta este, cred, și sensul convorbirii noastre, în care, punctînd doar cîteva idei dintr-o problematică mai complexă, m-am străduit să relieîez necesitatea saltului calitativ și în acest sector, de care depinde, într-o măsură hotărîtoare, saltul calitativ al întregii economii românești.

„Dispunem de o bază tehnico-materială capabilă să asigure suportul economic al creșterii nivelului nostru de trai"

— Tovarășe director ION COTAE, cincinalul care bate la ușă trebuie să fie un cincinal al eficienței economice, un cincinal al calității. Care este, după opinia dumneavoastră, temeiul care ne permite să facem această afirmație ?

— Chiar de la începutul cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu, un anume spor, o cifră, atrage cu precădere atenția. Este vorba de creșterea valorii fondurilor fixe pe parcursul cincinalului care se încheie acum, de la 1 200 miliarde lei la aproape 2 000 miliarde lei, ceea ce înseamnă un spor de peste 60 la sută. Am remarcat importanța acestui element, deoarece la creșterea fondurilor fixe o contribuție importantă o are și realizarea lucrărilor de construcții. Această bază tehnico-materială, în cea mai mare parte foarte nouă, împreună cu ritmurile de creștere a producției nete, într-un procent mai mare decît producția globală, oferă garanția realizării, la nivelele planificate pe 1981, a produsului social total și a venitului național, fapt ce va asigura suportul economic al creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii din țara noastră.

— Tovarășe director, faceți parte din conducerea unui institut central de cercetare. Spuneți-mi cît durează proiectarea unui produs nou și cît de repede intră el în producție ?

— Timpul variază, evident, în funcție de mărimea proiectului, de caracteristicile sale tehnice și de tehnologia de execuție, de condițiile oferite de amplasament și de mulți alți factori. Dar, deosebit de importantă, așa cum sublinia secretarul general al partidului, este disciplina în activitatea de investiții.

— În ce constă această disciplină, în primul rînd ?

— În principal în interzicerea începerii lucrărilor fără proiecte aprobate și fără mijloace complet asigurate. Sînt cazuri în care, în anumite faze de pregătire a în-

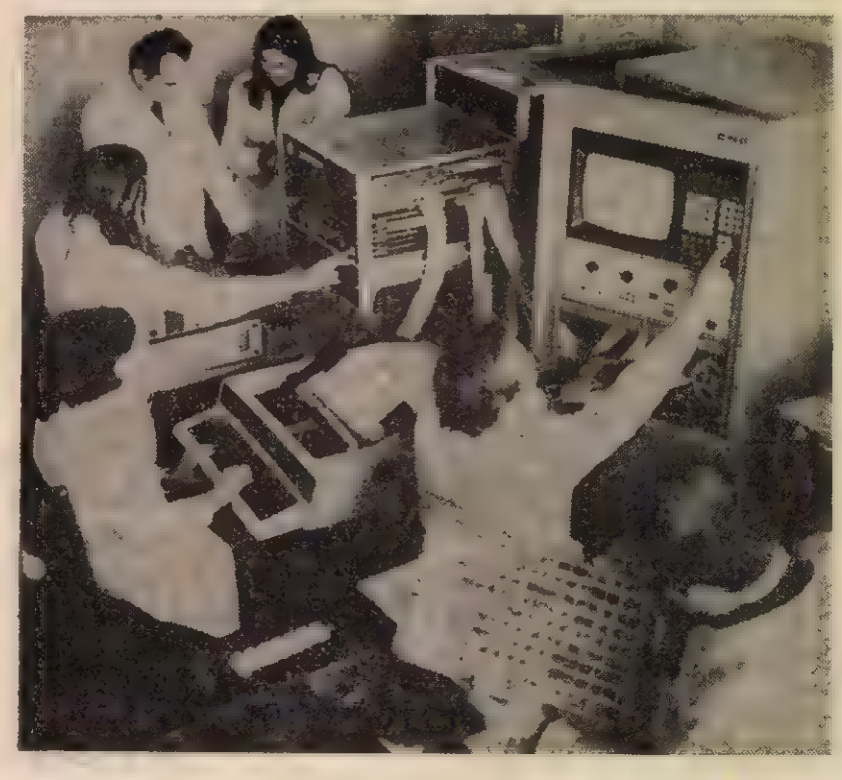

Din realizările cincinalului pe care îl încheiem

● În industrie, în perioada 1976–1980, volumul producției a crescut într-un ritm mediu anual de circa 10 la sută, care se situează la limita superioară din Directivele Congresului al XI-lea al partidului.

● Deși condițiile de climă nu au fost dintre cele mai favorabile, producția agricolă a fost cu circa 30 la sută mai mare decît în perioada 1971–1975.

● Retribuția reală a personalului muncitor a crescut cu circa 30 la sută, iar veniturile reale ale țărănimii cu aproape 30 la sută, depășindu-se considerabil prevederile din Directivele Congresului al XI-lea al partidului.

Din obiectivele primului an al viitorului cincinal

● Se asigură dezvoltarea în continuare a producției materiale, reflectată sintetic în sarcinile de sporire în 1981 a venitului național cu 7 la sută și a produsului social cu 6,1 la sută. Ritmurile de creștere au în vedere consolidarea realizărilor din actualul cincinal prin accentuarea factorilor intensivi, calitativi în toate sectoarele de activitate.

● Creșteri mai mari de producție sînt prevăzute la echipamente de electronică industrială și profesională, mijloace ale tehnicii de calcul electronice, mijloace de automatizare electronice și electrotehnice, aparatură de măsură și control, mașini-unelte — cu deosebire mașini agregat, specializate și multifuncționale, utilaje și instalații tehnologice, autovehicule de tonaj sporit, construcții navale.

● În industria chimică sporuri mai mari de producție sînt prevăzute la produsele de mare însemnătate pentru economia națională și care se pot realiza cu consumuri mai reduse de resurse energetice și materii prime, cum sînt cele din sectorul chimiei de sinteză fină și mic tonaj, producția de fibre și fire chimice, antidăunători, anvelope și altele.

● În industria ușoară și industria alimentară, nivelurile de producție au în vedere valorificarea superioară a resurselor interne de materii prime, precum și utilizarea într-o proporție mult sporită a materialelor recuperabile.

● Producția de cereale va ajunge la peste 23,7 milioane tone. În 1981, agricultura va dispune de 145 000 tractoare. Suprafețele amenajate pentru irigații vor ajunge la 2,6 milioane hectare.

● Din cele 6 107 obiective de investiții prevăzute în plan, 5 153 reprezintă lucrări în continuare, astfel încît obiectivele care se află în prezent în curs de execuție să fie puse în funcțiune într-un termen cît mai scurt.

● Retribuția reală va spori cu 3,4 la sută, iar veniturile [illegible]

execuției, inclusiv proiectarea, se produc întîrzieri, astfel că se apelează la măsuri derogatorii prin care se dispune începerea lucrărilor **fără documentații legal aprobate și fără o pregătire temeinică a șantierului.** Experiența arată că la aceste lucrări care au beneficiat de derogări rezolvarea problemelor tehnice ce apar pe parcurs duce la dificultăți în realizare și la mari întîrzieri.

— Vorbind de experiență, puteți oferi și exemple ?

— De pildă, la instalația de electroliză a Combinatului chimic de la Rîmnicu Vîlcea sau la instalația de metionină și acid acrilic de la Combinatul chimic Pitești.

— Cu ce urmări ?

— Prelungirea execuției în mod nejustificat, dificultăți în decontarea lucrărilor, producție realizată cu mari întîrzieri.

— Să ne întoarcem la activitatea de proiectare, la timpul necesar proiectării. Care este factorul care poate contribui la scurtarea acestei durate ?

— Tipizarea construcțiilor, a tehnologiilor, a materialelor și a elementelor de construcție, ceea ce contribuie atît la scurtarea duratei de proiectare, cît și la reducerea consumurilor de materiale și energie, a cheltuielilor materiale și de manoperă.

— Cu referire la materiile prime tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Astăzi, pe plan internațional, toți afirmă că cea mai bună sursă de energie este economisirea, deci reducerea consumului de energie". Care este situația, în această privință, în activitatea de construcții-montaj ?

— Problema reducerii consumului de energie în acest domeniu este deosebit de complexă. Trebuie luat în considerare consumul de energie înglobat în construcții în paralel cu energia consumată în exploatare, astfel că eforturile trebuie depuse pe multiple planuri.

— Concret, ce s-a întreprins pînă acum ?

— Vă dau un exemplu : INCERC elaborează studiul privind reducerea consumului la lucrările de terasamente, transport și manipulare a materialelor pe șantiere în vederea reducerii consumului de combustibil lichid provenit din prelucrarea țițeiului și înlocuirea sa cu energie electrică. Este doar un exemplu. Căile de economisire a energiei sînt însă mult mai numeroase și ele trebuie căutate și de proiectant și de constructor. Pentru că am vorbit de investiții, revin și arăt că însăși reducerea numărului de șantiere simultan deschise și reducerea duratei de execuție contribuie la reducerea consumului de energie. Pentru această etapă de dezvoltare a economiei noastre, etapă de excepțională importanță pentru progresul țării potrivit directivelor Congresului al XII-lea al partidului, problema economisirii de materie primă, de energie — de fapt, o problemă a tuturor țărilor lumii — constituie cel mai important factor al dezvoltării în următorii ani.

„Mai puține investiții materiale și mai multă investiție de inteligență"

Tovarășe profesor doctor OTTO VAIDA, cum puteți defini actualul moment al agriculturii românești ?

Ca esențial pentru întreaga noastră [illegible] agrară. În recenta cuvîntare rostită la ultima plenară, secretarul general al partidului arăta că se impune [illegible] o mai mare atenții mai mari agricul[illegible]

[illegible] rolul primordial pe [illegible] al are în cadrul eco[illegible] și de soarta alegată [illegible] mul viitor, peste 31 mili[illegible] o mai mare investiție anuală [illegible] odată agriculturii

— Ce înseamnă foarte exact disciplină în agricultură ?

Lucrări efectuate la vreme, în timpul optim. Altfel cheltuielile rămîn, iar rezultatele sînt mult diminuate. Este principala cauză care conduce la recoltele obținute sub posibilitățile noastre de dotă[illegible]

De asemenea, organizarea muncii, găsirea celor mai bune metode de conducere a agriculturii țin tot de disciplină, de rigurozitate.

— La ce anume vă referiți ?

— La metodele cu ajutorul cărora specialiștii conduc direct munca, la lichidarea birocratismului. Sînt prea multe hîrtii și alte activități care nu îmbunătățesc cu nimic recoltele. Secretarul general menționa, pe bună dreptate, că avem nevoie de produse, nu de hîrtii, după acest lucru trebuie judecată munca specialistului. Cu hîrtii și ședințe vom avea cheltuieli inutile și timp pierdut.

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma că „există încă mentalitatea că agricultură se poate face cînd vrem"...

— Mentalitate păguboasă la instaurarea căreia o parte din vină revine și ministerului de resort.

— În ce fel.

— S-a schimbat optica specialistului. Unii au devenit funcționari. Prea multele statistici care i se cer îl transformă pe nesimțite. Predomină metodele administrative în dauna celor economice. Este necesară mai multă încredere în specialiști, fapt care duce, implicit, la mai multă responsabilitate din partea lor. Avem nevoie de personalitatea lor, de știința lor pentru această investim atîția bani ca să-i învățăm, să-i specializăm.

— Cum trebuie înțeleasă folosirea rațională a fondului funciar ? Am întîlnit, în unele părți, în țară, șosele care au rămas fără copaci pe margine. Mai mult chiar, s-au acoperit și șanțurile, urmînd ca din asfalt să „încapă" porumbul.

— Fondul funciar este cea mai mare bogăție a noastră. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat în nenumărate rînduri fenomenul inacceptabil de risipă în virtutea căruia mii de hectare rămîn neînsămînțate. Unii, însă, din cauza copacului nu văd pădurea. Este important ca fiecare spațiu cultivabil să fie cultivat, este importantă grădina fiecărui cetățean, dar asta nu înseamnă numai să pun roșii la mine în vreme ce mii de hectare rămîn necultivate. În acest sens, este binevenită întărirea rolului consiliilor populare în ceea ce privește controlul asupra folosirii mai raționale a fondului funciar. În aceeași situație se află și irigațiile. Sporul de producție adus de irigații nu acoperă întotdeauna cheltuielile suplimentare făcute în acest scop. Problema specializării oamenilor, în această privință, mi se pare esențială. Ca și disciplina rigurosă de care aminteam la început.

— Spuneați că trăim un moment foarte important al revoluției noastre agrare. Practic, ce înseamnă acest lucru ?

— Mai puține investiții materiale și mai multă investiție de inteligență. Și mă gîndesc, în primul rînd, la cercetare. Avem nevoie de soiuri care să valorifice complet posibilitățile de producție de care dispunem și, în același timp, avantajele excepționale pe care le oferă agricultura în economia energie nouă. Acest avantaj explică, în bună măsură, caracterul primordial pe care îl are agricultura în economia noastră națională. Dar investiția de inteligență de care vorbesc se poate referi la întreaga noastră activitate economică. Secretarul general al partidului arăta că trebuie să consolidăm ceea ce am realizat că trebuie să fim mult mai competitivi pe plan mondial, să valorificăm mult mai bine resursele de care dispunem. Toate acestea în speranța o nouă calitate în economie în toate domeniile de activitate o nouă calitate a muncii noastre.

LIONEL NIȚESCU
B. RĂZVAN

Pentru o balanță de plăți activă

S-a vorbit mai puțin la noi despre creditele externe, restanțe sau, folosind un termen mai uzitat, despre datoria externă. S-a vorbit mai puțin pentru că aceste credite, nedepășind limitele normale, n-au constituit o problemă, n-au devenit nici un moment o povară pentru dinamica economică a țării noastre. Dimpotrivă, încadrîndu-se în limitele firești, ele și-au adus contribuția la dezvoltarea economică permițînd procurarea la timp a mașinilor și utilajelor de înaltă tehnicitate, a materiilor prime și materialelor de care industria noastră prelucrătoare avea nevoie [illegible] nu constituie nici astăzi o problemă deosebită, insurmontabilă, dar pot deveni [illegible] nu se iau din vreme măsurile necesare. Despre ce este vorba ?

După cum se știe activitatea noastră de comerț exterior a cunoscut în anii din urmă, cu deosebire în ultimul cincinal, o puternică dezvoltare, propulsînd tot mai mult economia românească în circuitul mondial al valorilor materiale. Schimbul internațional de bunuri materiale și cooperarea în producție ocupă azi un loc important în ansamblul activității economice. Am putea spune că producția noastră materială nici nu poate fi concepută fără o activitate corespunzătoare de comerț exterior menită să ne asigure o bună parte din materiile prime și materialele necesare, precum și desfacerea în condiții avantajoase a produselor noastre pe piețele externe.

Revenind la creșterea activității de comerț exterior, trebuie spus că aceasta a fost concepută ca o activitate de mare răspundere pentru dezvoltarea economiei naționale, ca o activitate care să contribuie la ridicarea nivelului de trai al întregului nostru popor. Ea a fost concepută ca o activitate care să contribuie la

25 octombrie:

Ziua Armatei

Oameni întotdeauna la datorie

Lumina zilei de toamnă, ca un văl cenușiu, scade în poligonul de antrenament și mai mult. Poligonul de antrenament este o stație radio amplasată într-o incăpere de mărimea unei săli obișnuite de școală. În locul catedrei se află pupitrul de comandă iar pe băncile către care se îndreaptă plutonul locotenentului Ion Giuroiu se văd căști și manipulatoare. Se trag storurile și întunericul sălii începe să fie brăzdat de fascicule luminoase ale căror culori violente tremură brusc și se pierd într-o infinitate de nuanțe peste care se așază mereu alte izbucniri de învălmășite curcubee. În sală e o liniște desăvîrșită însă în căștile pe care le apropiem de urechi vuiește un infern zgomotos. De la pupitrul de comandă a fost pusă în funcțiune, ni se explică, banda cu efecte sonore cuprinzînd uruit de motoare de tancuri și avioane, toate semnele și semnalele unui cîmp de luptă. Ora de instrucție se află în plină desfășurare. Cu chipurile încordate, soldații lucrează ei înșiși ca niște mecanisme teribile, perfecte. După cum ni se spune, transmit și recepționează radiograme în rețele și direcții diferite. De la pupitrul de comandă locotenentul controlează corectitudinea cu care ei primesc și comunică mesajele. Mai aflăm, după ce înainte de încheierea orei părăsim încăperea, că ei sînt ajutați să se antreneze astfel de către colegii lor, din plutonul locotenentului Emil Drăghici, aflați într-o altă sală.

De fel de prin comuna Petrești, din județul Dîmbovița, și amintindu-și că pe cînd era elev în clasa a patra, întrebat fiind ce vrea să se facă în viață, răspundea că vrea să ajungă maior în armată, ceea ce este și pe cale să ajungă după ce va mai adăuga un număr de ani celor 31 ciți are acum, locotenentul major Andrei Constantin explică în așa fel încît să înțeleagă toate mamele ai căror băieți îmbrăcați în uniforma militară poartă pe epoleți, ca semn de armă, cele șase unde ca un mănunchi de șase săgeți desfășurat în eter, că transmisiunile sînt, fără îndoială, sistemul nervos al armatei : „Fără transmisiuni ar fi imposibil de conceput conducerea și desfășurarea operațiunilor militare. Transmiterea mesajelor, a informațiilor asigură coordonarea și cooperarea eșaloanelor. Trebuie de aceea să subliniem marea importanță a preocupării constante a conducerii superioare de partid și de stat, personal a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dotarea armatei cu tehnică modernă. Pentru instruirea militarilor în vederea însușirii măiestriei ostășești, a perfecționării lor în specialitatea de transmisioniști, dispunem de o bază materială cu calități la nivelul celor mai înalți parametri tehnico-tactici. Avem simulatoare, machete, poligoane de antrenament care permit instruirea în condiții dintre cele mai complexe și cît mai apropiate de realitatea cîmpului de luptă. O autostație sau un centru radio arată ca un laborator sau ca o uzină electronică...".

Desigur, după știința și posibilitățile vremii, lumea a apelat dintotdeauna, la nevoie, la „arma" transmisiunilor, fie că avea să însemne, aceasta, focurile aprinse pe culmi sau clopotele care vesteau primejdii, iar eficiența ei se măsura după viteza cu care treceau în galop cai ștafetelor de „alergători", de călărași, sau după simțul de orientare al porumbeilor din „columbăriile militare". Oricum, actul de naștere al armei transmisiunilor în țara noastră, într-o concepție pe măsura timpurilor mai noi, coincide cu data înființării acestei unități ce avea să se remarce mai tîrziu prin splendide și glorioase fapte de arme în luptele pentru independența și libertatea patriei. În 1872, în cadrul trupelor de geniu, lua ființă prima secție de telegrafie, nucleul viitoarelor trupe românești de transmisiuni. Despre felul cum rețeaua telegrafică avea să asigure desfășurarea operațiunilor militare ale Războiului de independență, rămîn mărturie însemnările maiorului D. Giurașcu, care avea să cadă, ca un viteaz, în luptele pentru cucerirea redutei Rahova, la 17 noiembrie 1877. Însemnările pornesc de la relatarea primelor clipe ale încleștării armate, cînd ființa țării hotărîse, de neclintit în voința ei, să se despovăreze de o opresiune seculară : „Ieri s-a înecout dantul infernului între Calafat și Vidin. La ora 1.30 s-a dat ordin prin telegraf bateriilor noastre să înceapă bombardarea Vidinului. Îndată toate bateriile au început un foc viu pe toată linia". La muzeul unității se înfrățesc dovezile și însemnele eroismului neînfricat al transmisioniștilor în războiul de neatîrnare ca și în primul război mondial, cînd la 1 decembrie 1918 izbîndea și devenea fapt ideea unității noastre naționale, în acea zi luminată, ca o lespede de marmură albă, peste care se întindea, înalt, viitorul țării, și în a cărei piatră rămînea întipărit un trecut de suferință și jertfă. Iar jertfa pentru împlinirea credinței țării în ea însăși, în destinul ei legitim, a îmbrăcat atunci și numele unor militari transmisioniști precum locotenentul Gheorghe Ion, sergentul Ene Gheorghe ori soldatul Păulescu Vasile. Mai tîrziu, cînd alte potrivnicii ale timpului trebuiau învinse, transmisioniștii au continuat să-și îndeplinească, în chip exemplar, datoria. Colonelul în rezervă Constantin Ioniță, pe atunci sergent major și șef al unei autostații radio, este cel care împreună cu oamenii săi a transmis în seara zilei

de 23 August 1944, la ora 13, parola „Pajura" prin care Comandamentul Militar al Capitalei ordona trupelor să se pregătească pentru a intra în dispozitivul de luptă. După încă o jumătate de oră Comandamentul Militar al Capitalei transmitea o nouă parolă, „Stejar — extremă urgență", în urma căreia trupele din garnizoana București intrau în acțiune. În toamna anului 1944, pînă la eliberarea ultimei palme de pămînt românesc de sub ocupația hitleristo-horthystă, și în continuare pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei hitleriste, transmisioniștii români au asigurat fără întrerupere conducerea trupelor și desfășurarea operațiunilor militare. Prețul a fost, adeseori, viața însăși. Pe 17 ianuarie 1945, de exemplu, soldatul Dumitru Miron se oferă singur să controleze linia telefonică Almaș—Casa Pădurarului (Szeghiget) în timpul unui intens bombardament inamic cu branduri și artilerie grea. Descoperă o ruptură a cablului și întîmplarea face ca în clipa aceea, chiar, să fie ciuruit de zeci de schije. Cu un efort suprem apropie capetele celor două fire și, nereușind să le înnoade, le strînge puternic în mînă. Legătura era restabilită. Așa a fost găsit, mai tîrziu, de către tovarășii lui de luptă.

Unitatea continuă astăzi tradițiile ei vitejești de luptă. După cum ni se spune, regimentul a obținut de trei ori titlul de unitate de frunte și împlinește condițiile pentru a obține această înaltă distincție încă o dată, acum, în cinstea zilei de 25 octombrie — Ziua Armatei Republicii Socialiste România. Dintre atîtea exemple posibile, reușita sergentului Bucur Andrei, care a obținut locul întîi pe țară la „Olimpiada transmisioniștilor", reprezintă un mijloc de-a înțelege că ei, militarii transmisioniști, ca toți militarii României socialiste, rămîn mereu de veghe și neclintiți la datorie, gata oricînd să-și îndeplinească misiunea sacră de apărare a cuceririlor revoluționare ale poporului, independența, suveranitatea și integritatea teritorială a patriei.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Cheia succesului este noul mecanism economico-financiar

O literatură, nu întotdeauna dintre cele mai bune, nenumărate filme din viața constructorilor, ne-au obișnuit să ni-i imaginăm ca pe niște ființe de sex masculin, îmbrăcați într-o pufoaică nu tocmai nouă, încălțați cu cizme de cauciuc murdare de noroi și care, în toiul unor aprinse discuții tehnice, își permit, dat fiind cadrul în care lucrează, să se apostrofeze prietenește cu cei cu care, după terminarea programului de zece ore și chiar mai mult, zăbovesc la o sticlă de bere. Nimic rău în asta. Ba, am spune noi, e chiar bine, mai ales că realizările acestor oameni minunați se văd la tot pasul și se mîndresc cu ele și cei care nu s-au urcat niciodată pe o schelă.

La Întreprinderea de materiale de construcții din Oradea, cînd deschizi ușa directorului, te întîmpină o femeie calmă și elegantă. Inginera Viorica Nițescu conduce această întreprindere de șapte ani. Întreprinderea a luat ființă în urmă cu zece ani, are mai bine de două mii de oameni ai muncii și produce elemente prefabricate de structură pentru industrie și agricultură, panouri mari pentru locuințe, elemente pentru lucrări în subteran, stîlpi electrici, întreaga gamă de elemente de beton celular autoclavizat, tuburi, cărămizi și altele. Întreprinderea asigură prefabricate de industrie pentru zona de nord-vest a țării. Pe lîngă sediul central, mai are secții la Valea lui Mihai, Vadul Crișului, Beiuș, Ceica și Ulmeni. Este deci o întreprindere mare, cu sarcini pe măsura ei și raportează, de multă vreme, depășiri la toți indicatorii. La îndeplinirea planului cincinal de către județul Bihor cu trei luni înainte de termen, I.M.C. Oradea a avut un cuvînt de spus.

— Tovarășă directoare, care credeți că este cheia succeselor întreprinderii ? Succesele nefiind încă la îndemîna tuturor, trebuie să existe o cheie, o metodă proprie în a ți le apropia.

— Cheia, să mă exprim la fel, este la

îndemîna oricui. În întreprinderea noastră, toți oamenii, de la ultimul necalificat încadrat și pînă la conducere, știu ce au de făcut. Mai știu că fiind angrenați într-un proces tehnologic bine stabilit, eventuala nerealizare a sarcinilor are repercusiuni și asupra altora. Muncitorii, organizați în echipe, lucrează în acord global. Cîștigul oglindește fidel cantitatea și calitatea muncii. În aceste condiții, leneșii sînt înlăturați din echipă sau, mai corect spus, se autoelimină.

— Spuneți că fiecare știe cu exactitate ce are de făcut. Fiind conducătoare de întreprindere, dumneavoastră sînteți obligată să cunoașteți totul, și problemele mici, și pe cele mari. Cînd și mai ales cum interveniți ?

— Întreaga noastră producție este urmărită prin stație de calcul. Se urmărește fondul de retribuții, bilanțul energetic, consumul de materiale, cheltuielile. Planul operativ este urmărit și analizat la nivel de secții. Fiecare șef de echipă știe în fiecare moment cum stă. Dacă la un indicator avem depășiri, intervenim operativ. Avem tot timpul o oglindă a activității noastre. Acum nu mai merge cu scuze și explicații. Trebuie să ai bani în bancă. Mai interesant în ultimul timp este că de aceste probleme se ocupă toți. Inițiativele s-au înmulțit. Se simte că la optimizarea procesului de producție participă efectiv din ce în ce mai mulți muncitori. Cîștigul lor depinde direct de asta. S-au format colective și echipe bune care merg singure. Aici nu este indicat să intervii. Dacă în anumite sectoare ceva-nu merge bine asta nu se datorește indisciplinei sau lipsei de interes. Înseamnă că este o anomalie de organizare. Se analizează și se intervine tehnic. Degeaba țipi la un om sau la o echipă. Trebuie să-i spui unde greșește și cum să facă să nu mai greșească. Interesante sînt și relațiile dintre secții. Acum, de la o secție la alta se face nu numai o preluare calitativă ci și una cantitativă. De exemplu, reparațiile. Secția care le preia urmărește nu numai calitatea lor, ci și prețul de cost, consumul de materiale și de manoperă. Așa pentru că fiecare secție are evidențiat separat producția netă, beneficiul, consumul, manopera, productivitatea, or, funcție de toate astea depinde cîștigul echipei. Deci, eu intervin foarte rar. Cu timpul, zîmbește Viorica Nițescu, probabil directorii vor fi înlocuiți de calculatoare.

— Nu-mi place să cred într-o astfel de idee.

— De ce ?

— Îmi vine greu să cred că te poți duce în audiență la un calculator. Vrei să găsești acolo un om care să te înțeleagă, să-ți zîmbească, să-ți promită ceva, chiar dacă nu întotdeauna îți rezolvă problema.

— Într-adevăr, omul trebuie să simtă că îți la el. Nu ajunge să i-o spui.

— Cum vă manifestați această iubire de oameni ?

— Fiind dreaptă, nepărtinitoare. Muncitorii nu greșesc niciodată cînd spun despre un director că este drept sau nu.

— Apropo, ce vă cer oamenii cînd vin în audiențe ?

— În general, case. Avem pe listă 50 de cereri. Nimeni nu mai stă în locuințe proaste, dar oamenii s-au căsătorit, au copii și nu le mai ajunge spațiul pe care îl au.

— Știți cum se spune : croitorul n-are haine, cizmarul...

— Din fericire, la noi nu se întîmplă așa. Acum construim un bloc în regie proprie care, sperăm, va rezolva toate cererile.

— Planuri de viitor ?

— În zonă s-au găsit ape geotermale la temperatura de 90—100 de grade. În 1981 le vom folosi la tratamentul termic al betoanelor, la încălzirea halelor de producție. În aceste condiții întreprinderea va deveni și mai rentabilă. Prețul de cost al produselor noastre va scădea.

— Să încercăm să dăm un nume acelei chei a succesului despre care vorbeam la început.

— Numele ei ? Noul mecanism economic. Cu această cheie se pot deschide foarte multe uși.

— Vă rog acum să spuneți cîteva cuvinte și despre dumneavoastră. Sînteți directoare, dar în același timp femeie, soție și mamă. Cum se împacă toate aceste calități care aduc după sine mai multe îndatoriri decît drepturi ?

— Se împacă foarte bine. Soțul meu este director la Întreprinderea județeană de transport. Știe ce înseamnă să fii director. Mă înțelege și mă ajută. Băiatul este mare. Este student la filologie și poet. Scrie poezii frumoase. O spun ca cititoare, nu ca mamă.

Mă despart de inginera Viorica Nițescu cu convingerea că la I.M.C. Oradea lucrurile merg într-adevăr bine. O unitate bine organizată, modernă, condusă cu calm și competență, în care oamenii știu ce au de făcut și fac ceea ce trebuie făcut. Nimic senzațional în asta !

OPREA GEORGESCU ■

Toamna la margine de București

E mare și îmbelșugată grădina de legume și zarzavaturi a Cooperativei agricole din Pantelimon. Pentru anul ce vine cooperatorii de aici și-au propus să extindă legumicultura la 110 hectare. Ei spun că, dată fiind și apropierea de Capitală, sectorul acesta poate deveni foarte rentabil

Tot la Brănești, în punctul numit C.F.R.-Islaz, se ară din plin cu șase tractoare, în timp ce alte șapte pregătesc terenul pentru însămînțatul grîului

Aflată încă în miezul vremii ei, domnia melopeelor, zînă cucurbitaceelor, cu bogăția-i de roade și arome, cu veselia, cîntecele și întregul ei alai de flori și bucurii, părea pînă ieri-alaltăieri dispusă să ne încinte definitiv și irevocabil nu numai privirile ci și inimile. Zilele cu cer senin și soare mult urcînd mercurul termometrelor dincolo de 25 de grade Celsius ne făcuseră chiar să credem o clipă că brumele și burnița, și vîntul tăios și ploile placide, bacoviene, sînt încă departe și speram că mai întîrzie să se aștearnă cel puțin peste Capitală și împrejurimi. Dar n-a fost să fie așa. În noaptea de simbătă spre duminică cerul s-a încrîncenat. Deodată, o burniță lăptoasă s-a așternut peste întinderile de la marginea metropolei și dis-de-dimineață din văzduh a început să cadă intermitent o ploaie mărunta, sicîitoare și deasă.

Nici în comuna suburbană Pantelimon toamna nu-și dezminte capriciile. Oamenii de aici, mecanizatorii și țăranii cooperatori cu deosebire, nu se tem însă cîtuși de puțin de vicisitudinile vremii nefavorabile. Deși au terminat printre primii pe județ recoltatul porumbului și au efectuat arăturile destinate celor 150 hectare orz de primăvară, ei au ieșit azi în număr mare la gospodărirea și înfrumusețarea localității în care trăiesc și muncesc. Mulți dintre ei s-au dus să dea o mînă de ajutor celor de la grădina de legume. Dealtfel, după ce bogata recolta de porumb însumind peste 5 000 kg boabe la hectar a fost pusă la adăpost în hambare, centrul de greutate al muncilor de sezon s-a deplasat spre sectorul legumicol al cooperativei de producție, unitate care aduce o importantă contribuție la aprovizionarea Capitalei cu legume și zarzavaturi.

Acum este rîndul rădăcinoaselor. Secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, tovarășul Valeriu Sibiceanu, și Ioan Vidreanu, vicepreședintele biroului executiv al consiliului popular local, abia au sosit din cartierul Ghizdăvescu, unde peste 200 de cetățeni trebăluiesc de zor la desfundatul șanțurilor, strînsul fierului vechi și al frunzelor veștejite de sărutul toamnei. Amîndoi se îndreaptă spre grădina de legume, unul din punctele cheie ale raidului de control, și oamenii de aici sînt bucuroși să schimbe o vorbă, două cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, cu deputații lor. Cu satisfacția omului care-și îndeplinește întocmai datoria, ajutorul șefului de fermă, bătrînul Gheorghe Enache, raportează că azi dimineață au fost trimise pe piețele municipiului — la Tunari și Floreasca — circa 500 kg morcovi, 300 kg conopidă, 500 kg sfeclă roșie, 300 kg praz și aproape 4 000 kilograme de varză albă, 120 kg vinete, 98 kg fasole verde, spanac, țelină. Motopompistul Costache Dobre spune că toate ar fi bune, numai că au și un necaz peste care ei, grădinarii, nu pot trece ușor : I.L.F. Berceni nu s-a ținut de cuvînt și le-a respins o însemnată cantitate de varză și conopidă. El arată spre camionul încărcat cu varză care abia a venit înapoi. Ca și adjunctul șefului de fermă, pare destul de îngrijorat de soarta celor 8 hectare de varză ajunsă la maturitate. Marfa e numai de calitatea întîi.

— Varza ca varza, ea mai poate aștepta, dar ce ne facem cu conopida ?

— Întreabă contrariat motopompistul. Mai avem de tăiat vreo două hectare și, dacă nu urziem s-o livrăm, înflorește și-o pierdem.

— Nu v-au trimis nici acum autocamioane ? se interesează vicepreședintele.

— Am cerut, dar nu ne-au trimis nici o mașină. Cei de la I.L.F. au spus că n-au și... să cărăm cu ce-om putea.

Adjunctul secretarului de partid își notează, ca să nu uite și să dea imediat un telefon. Și cînd vezi că marele oraș își înalță zvelt siluetele dincolo de marginile grădinii, peste lac la o zîrîitură bună de piatră, vrînd-nevrînd îți vine în minte... povestea leneșului, cu mulțerea posmagilor. Oare, cei de la I.L.F.-Berceni pot privi așa, impasibili, cum marfa se depreciază chiar sub ochii dumnealor ?

Ferma nr. 10 a Întreprinderii agricole de stat Mogoșoaia se află și ea pe aproape. Ce fac la această oră mecanizatorii ? Pregătesc de zor patul germinativ și însămînțează grîul pe ultimele hectare. Pînă în lăsatul serii, cei din brigada lui Ilie Capmare, fie că se numesc Ivan Constantin, Gavrilă Ștefana, Constantin Petrean sau Barbu Ilie, nici nu concep să se odihnească, pînă dau gata ultima parcelă de 16 hectare, aflate aici la punctul „Răscoala".

Șeful fermei, zootehnicul, dr. Mihai Petcu, un om de toată isprava, se află și el la datorie. După ce a dat o raită pînă la semănători, să vadă cu ochii lui, cum se discuie și se pregătește patul germinativ, a revenit la baza furajeră. Grijuliu cum este din fire, nu vrea să-i scape cumva din atenție mersul însilozărilor. Ambiția lui cea mai mare este să mențină pe mai departe locul fruntaș pe care ferma zootehnică din Pantelimon o deține pe țară cu cei 5 100 litri lapte mulși în medie de la fiecare vacă furajată. Iar ca să hrănești bine, după criterii absolut științifice, un efectiv de peste 1 300 vaci cu lapte, care să dea și producție mare, este categoric nevoie să se facă totul pentru a asigura o foarte puternică bază furajeră. Convins de aceasta, medicul veterinar se interesează la fața locului de modul cum se respectă una din indicațiile date de organele de partid, anume de a se folosi în acest sens toate posibilitățile existente, de a nu se pierde nici o șansă pentru a asigura abundența de furaje. Pînă și tulpinile de sorg și foile de sfeclă, în amestec cu tăiței, merg foarte bine la siloz — conclude bucuros fermierul și, fără să-și piardă deloc vremea, se duce la treburile lui.

Ne ducem și noi cu ale noastre.

De la Pantelimon pînă la Brănești e cale de cîteva minute. Aflăm că și aici duminica a fost declarată zi record la mucile agricole de toamnă. Primarul comunei însuși, tovarășul Gheorghe Pană, secretarul comitetului comunal de partid, și-a făcut un plan duminical de muncă și se străduie să-l respecte ad-literam. Derulînd filmul zilei, oricine poate constata, mai întîi, o activitate bine organizată în punctele ei principale, o largă mobilizare de forțe mecanice și manuale. La „Șosea" și „Băjenari", trei semănători zoresc la însămînțatul grîului ; din 900 au mai rămas circa 340 de hectare de însămînțat. Pînă la orele 12, s-au însămînțat deja 30 de hectare. Peste 200 de țărani cooperatori și elevi se întrec, în punctele „Mubila", „Petruș" și „C.F.R.-Islaz", la recoltatul porumbului ; din 1 050 au mai rămas de recoltat mai puțin de 250 hectare. Șapte tractoare lucrează la pregătirea terenului pentru însămînțat, în timp ce un modul alcătuit din mai multe combine, tractoare și un MAC, a asaltat ultimele hectare de soia. Prezent în mijlocul formației conduse de comunistul Marin Mihalache, primarul comunei nu prea pare mulțumit de cele 1 500 kg soia recoltate în medie la hectar. Procentul de impurități este încă prea mare și de aceea el atrage încă o dată atenția formației de mecanizatori — direct combinerilor Alexandru Sebe, Florea Chiru, Enuș Nicola, Ilinca Nicolae și Mustățea Ion — să lucreze cu și mai multă grijă pentru ca nici un bob să nu rămînă în păstăi, iar la descărcatul recoltei din buncăre sau din autocamioane să se folosească sitele pentru eliminarea impurităților.

Pe asfaltul șoselei e un continuu du-te-vino. Camioane cu remorci și nenumărate căruțe duc spre bazele de recepție și spre magaziile proprii ale unităților belșugul de porumb și soia, legumele și fructele toamnei. Numai brănețenii, de pildă, se mîndresc cu faptul că au dus pînă acum în bază aproape 1 350 tone de porumb, dar acțiunea lor e încă departe de sfîrșit și trebuie intensificată, indiferent de vreme. La semănatul grîului, epoca optimă s-a încheiat. Cei vrednici au motiv de îndreptățită bucurie : însămînțatul la timp este o primă și mare bătălie cîștigată în lupta pentru pîinea țării, în strădania ca ea să fie cît mai bună și mai mare.

Oricum, la margine de București a fost duminică o zi plină, de toamnă, o zi de sărbătoare dedicată de cei vrednici muncii pe ogoare, acelor lucrări perpetuate ca un ritual moștenit de la bunii și străbunii noștri, truditori cinstiți și vrednici pe marele ogor al țării.

MIHAI STĂNESCU
Fotografii de SORIN POSTOLACHE

La Brănești, pe parcela „La șosea", soia a dat anul acesta 1 500 kg boabe, în medie, la hectar, dar primarul nu pare deloc mulțumit nici de cantitatea și nici de calitatea recoltei. Se mai poate face acum ceva ? Da, răspunde primarul ; se poate, cu o condiție : grijă mai multă la recoltatul păstăilor, preocupare mai mare pentru înlăturarea impurităților !

Democrația militantă

(Urmare din pagina 1)

Elogiul fierbinte adus de tovarășul Nicolae Ceaușescu muncii creatoare, laolaltă cu îndemnul său de a nu precupeți nici un efort în asigurarea independenței economice a țării, în acest context marcat de complicarea situației economice mondiale, reliefează rolul important și decisiv al clasei muncitoare în societatea românească de azi, trăinicia aderiunii țărănimii, a intelectualității, a celorlalte categorii sociale, a tuturor oamenilor muncii la elaborarea programului de ridicare a patriei pe culmile unui progres realizat în beneficiul întregului popor. În condițiile în care „partidului îi revin în continuare răspunderi mari, pentru o lungă perioadă", tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat, de asemenea, rolul nou, activ al organizațiilor de masă și obștești în cadrul democrației noastre socialiste, rolul perfecționării activității organelor și organizațiilor de partid, datoria tuturor factorilor cu responsabilități în domeniu de a dezvolta o nouă dimensiune a conștiinței oamenilor implicați în desăvîrșirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. „Nu trebuie să uităm nici un moment, — a accentuat secretarul general al partidului — că e mai ușor să realizezi fabrici, e mai ușor să asiguri dezvoltarea economică, decît să asiguri lichidarea deplină din conștiința oamenilor a diferitelor concepții înapoiate. Aceasta cere o activitate mai intensă decît aceea de a organiza activitatea de producție. Orice neglijare a activității politico-educative se răsfrînge, dealtfel, în producție. Cu cît vom ridica nivelul de conștiință, cu atît oamenii vor înțelege și vor acționa mai conștient, cu atît își vor îndeplini, în toate domeniile și în toate împrejurările, rolul și sarcinile ce le au".

Caracterul legic al acestui adevăr obiectiv este demonstrat de însăși practica de zi cu zi a Partidului Comunist Român, care și-a propus și a realizat, nu peste noapte, nu fără eforturi, nu fără atenția cuvenită acordată convertirii mentalităților la înțelegerea unei noi dimensiuni a democrației socialiste, un cadru adecvat și funcțional al consultării permanente cu masele de oameni ai muncii, al participării conștiente și entuziaste a tuturor cetățenilor la adoptarea deciziilor de interes național. Autoconducerea și autogestiunea muncitorească, ca realități încorporate puternic în temeliile vieții noastre economice și sociale, revendică implicarea plenară a fiecărui om în evoluția societății din care face parte, redimensionarea intereselor personale în raport cu interesul general, asumarea unor sarcini pe măsura țelurilor comunității. „Este necesar să înțelegem bine — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că democrația socialistă, participarea maselor la conducerea tuturor sectoarelor este una din cerințele esențiale ale societății socialiste. Nu putem construi socialismul decît cu oamenii și nu-l construim decît pentru oameni. Deci, socialismul trebuie să răspundă năzuințelor și dorințelor maselor populare. Rolul partidului nostru, al organelor și organizațiilor de partid constă tocmai în a asigura unirea eforturilor maselor populare..."

Ca document ideologic, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c. deschide perspective noi în înțelegerea adecvată a etapei contemporane de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, incită la meditație și acțiune.

Pentru prima dată, Premiul „Gold Mercury" la București

— Din cîte am aflat, stimate tovarășe inginer Virgil Ionescu, Centrala industrială de pielărie, cauciuc și încălțăminte a primit, săptămîna trecută, o importantă distincție internațională, Premiul „Mercurul de aur". V-am ruga să ne dați cîteva detalii, se poate ?

— Desigur. Trofeul se cheamă, complet, „Gold Mercury ad honorem" și e oferit, anual, de o asociație internațională, al cărei secretariat are sediul la Roma. Anul acesta, juriul care a decernat premiile, acestea fiind mai multe la număr, l-a avut ca președinte pe doctorul Luciano Rade din Italia, iar festivitatea s-a petrecut la 15 octombrie, la Moscova, în organizarea Camerei de comerț și industrie a Uniunii Sovietice. După cum puteți citi pe soclul statuetei înfățișîndu-l pe Mercur, zeul comerțului, premiile se atribuie, în principal, pentru pace și cooperare.

— De ce precizarea „în principal" ?

— Pentru că, de fapt, acordarea distincțiilor ține cont de mai multe criterii, în care, firește, centrala noastră s-a încadrat.

— Anume ?

— „Mercurul de aur" răsplătește, citez din regulament, eforturi depuse pentru introducerea și dezvoltarea de noi tehnologii de cercetare și producție. Pentru cooperarea internațională și între ramuri economice. Pentru protejarea consumatorilor prin garantarea prețurilor, a calității, a igienei. Îndeplinind toate aceste condiții, și altele, Centrala industrială de pielărie, cauciuc și încălțăminte a obținut trofeul pe 1980, ca o recunoaștere onorantă a aportului celor 56 de întreprinderi ale ei la dezvoltarea producției, a exportului, a colaborării internaționale. La auzul veștii, colectivul nostru a adresat o telegramă secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arătînd, între altele, că distincția nu poate fi altfel privită decît ca un rezultat al sprijinului direct și al indicațiilor prețioase primite din partea celui mai iubit fiu al poporului, cu prilejul deselor întîlniri de lucru și vizite efectuate în unitățile centralei.

— Lăsînd de o parte felicitările, ce se cuvin la astfel de ocazii, v-am cere să ne spuneți, în calitate de director al activității de export și colaborare economică internațională, cum s-a încadrat centrala în criteriile de care aminteați. N-o să vă ascundem că am căutat să discutăm, pe această temă, cu directorul general al centralei, ingineru Dumitru Pintilescu, numai că dînsul, ocupat fiind cu audiențele, ne-a amînat pentru mîine. Mîine fiind, din punct de vedere al graficului de tipărire a revistei, prea tîrziu, iată-ne în fața dumneavoastră cu cîteva întrebări. Poftiți, vă ascultăm.

— Centrala numără, cum ziceam, 56 de întreprinderi, din care 41 sînt specializate pe export, în sens că fac export direct. Între acestea, aș enumera, pentru rezultatele lor, o serie de unități, altfel cunoscute marelui public.

— Ar fi „Clujana", „Pionierul", „Progresul", „Dîmbovița", „Flacăra roșie", așa-i ?

— V-ați oprit, cu precădere, la cele din Capitală. Centrala are însă unități puternice și în țară, „Banatul" la Timișoara, „1 Mai" la Oradea, „13 Decembrie" la Sibiu, „8 Mai" la Mediaș, altele, răspîndirea lor fiind o dovadă limpede a justeței politicii partidului și statului de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării. Revenind, să adaug că facem, în prezent, export în toată lumea, în 52 de țări, din Europa pînă în Australia, produsele românești fiind foarte apreciate și, în consecință, cerute. Centrala are relații comerciale cu 164 concerne și mari firme, contracte de cooperare pe termen lung cu „mărci" de renume, ca „Addidas" din Franța și R.F.G., „Otterbeck" din R.F.G. și așa mai departe.

— Care sînt, tovarășe inginer Ionescu, cele mai solicitate din produsele Centralei industriale de pielărie, cauciuc și încălțăminte ?

— Vîndem peste hotare o gamă largă, în extindere, de mărfuri. Încălțăminte, articole de marochinărie, confecții din piele și blană, articole de călărie și camping, alte bunuri de larg consum din cauciuc și mase plastice.

— Care dintre ele se bucură de, ca să zicem așa, cea mai mare trecere pe piața externă ?

— Încălțămintea, în special cea pentru bărbați. Aș dori să precizez că, în ciuda conjuncturii internaționale nefavorabile în ultimul timp, restrîngeri de activitate, stagnări ale vînzărilor, cifra noastră de export a crescut, pe primele 9 luni ale anului, cu 30 de procente. Asta vrea să însemne că ne-am achitat de sarcinile primite, ba chiar le-am depășit, uneori substanțial. Produsele noastre s-au diversificat și s-au îmbunătățit din punct de vedere calitativ, „Mercurul de aur" fiind o dovadă concludentă. Exportul a fost orientat spre produse moderne, competitive pe plan mondial, cu un grad înalt de valorificare. Totodată, am asimilat o serie de noutăți, recuperînd și refolosind o gamă întreagă de materiale.

— Nu ne îndoim că lucrurile stau chiar așa, ne-ați putea da un exemplu concret ?

— Da. Articolele de camping, de pildă, tot mai solicitate peste hotare, ca și în țară, dealtfel, se confecționează la Timișoara dintr-un fel de măcinătură de spumă poliuretanică. Pînă nu demult, acest reziduu se arunca.

— Vă mulțumim. O ultimă întrebare, ce-și propune centrala, în domeniul respectiv, pentru 1981 ? Ne referim, firește, la export.

— Avem în față obiective importante, dar considerăm că nu vor fi probleme în ceea ce privește îndeplinirea lor. Ne-am luat toate măsurile pentru pregătirea exportului pe 1981 în așa fel încît el să fie și mai eficient. În plus, ca urmare a indicațiilor primite de la secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmărim ca exportul și cooperarea economică internațională să îmbrace noi forme. Pe această linie avem în vedere organizarea de întreprinderi și societăți mixte, în India, la Madras, fiind pe punctul de a fi dată în folosință o astfel de unitate, de finisare a pieilor de oi și capre. Pentru a prinde mai bine pulsul pieței și, firește, pentru a-i convinge pe clienții din țările respective de calitatea produselor românești, urmează să deschidem mai multe magazine proprii, în Anglia, R.F.G., Statele Unite etc.

— Credem că am uitat ceva. Care sînt țările în care Centrala industrială de pielărie, cauciuc și încălțăminte exportă cu precădere ?

— Principalele noastre piețe de desfacere sînt U.R.S.S., R.F.G., Franța, Olanda, S.U.A., Anglia, altele. Cantitativ, cel mai mult exportăm în Statele Unite.

— Cu alte cuvinte, mulți americani poartă pantofi și cizme „made in Romania", da ?

— Fără îndoială. Anual, trimitem în Statele Unite, ca și în celelalte țări enumerate, multe milioane de perechi. La ele n-avem, de regulă, nici un fel de refuz.

OVIDIU IOANIȚOAIA

O NOUĂ RECUNOAȘTERE INTERNAȚIONALĂ A CALITĂȚII PRODUSELOR ROMÂNEȘTI

Bătălia pentru noile surse de energie

Vîntul suflă deocamdată doar pe poligoanele de încercări

În cadrul programului de cercetare în domeniul convertirii energiei vîntului în alte forme de energie, coordonat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, C.N.S.T., Institutul Național pentru creație Științifică și Tehnică, INCREST, are în studiu tipurile de turbine cu geometrie variabilă. În paralel cu colectivul de energie eoliană al Universității din Brașov, despre care am scris nu de mult în revista noastră, se caută aici cele mai bune modalități de convertire a energiei vîntului ținîndu-se seama de particularitățile reliefului și potențialului eolian al țării noastre.

Pe masa inginerului Ilie Chiriac, șef de secție la INCREST, prin amabilitatea căruia vom arăta în continuare preocupările și realizările institutului, se găsește finalizarea cercetării privind zonarea frecvențelor medii ale vîntului în țara noastră. Rezultatele acestei cercetări au permis institutului să calculeze riguros suprafețele cu o intensitate a vîntului mai mare de 3 metri pe secundă, stabilind echivalentul potențial eolian amenajabil la aproximativ 24 milioane de tone combustibil convențional pe an. Știind acum această cifră, la ce ne putem aștepta prin valorificarea integrală a energiei eoliene, discuția cu inginerul Ilie Chiriac ni se pare extrem de interesantă.

— Am înțeles pînă acum că aceste cercetări privind conversia energiei eoliene în alte energii a început în urmă cu 5 ani. Azi vă ocupați aproape în exclusivitate de turbina eoliană cu geometrie variabilă.

— Credem că turbina cu geometrie variabilă sau TEVG, cum îi spunem noi, răspunde mai bine caracteristicilor vînturilor din țara noastră. Avantajele pe care le are această turbină față de celelalte tipuri credem că sînt decisive. Fiind o turbină cu ax vertical nu necesită orientarea după direcția vîntului. Are un moment de demaraj foarte ridicat. Nu necesită schimbarea unghiului de atac al palelor, palele reprezentînd și demaroarele care pun în mișcare turbina. Prin geometria variabilă a turbinei se realizează o curbă a turației funcție de viteza vîntului mult îmbunătățită, asigurînd astfel adaptarea mai ușoară a oricărui tip de consumator, asigură autoprotecția ansamblului turbină-consumator. Această turbină a fost brevetată în 1977 de dr. ing. Constantin Teodorescu, directorul institutului. Prin asigurarea variației geometrice a palelor se poate realiza ca pe domeniul de viteze uzuale ale vîntului, 6—15 metri pe secundă, creșterea turației să fie mult diminuată ceea ce dă posibilitatea cuplării mult mai ușoare a oricărui consumator. Suprafața caracteristică a rotorului variază funcție de înclinarea palelor, deci și funcție de turație. La viteze mari de vînt se obține o scădere a acestei suprafețe ceea ce contribuie la protecția turbinei.

— Cîte asemenea turbine cu geometrie variabilă sînt în funcțiune astăzi ?

— Pe poligonul de la Mîneciu au fost executate două turbine, de 10 kW, care au funcționat normal, făcînd față cu succes unor condiții de climă deosebite. Urmărindu-se îmbunătățirea performanțelor funcționale și constructive, în 1979 a fost realizată macheta funcțională a unei turbine cu geometrie variabilă cu greutate specifică, pe unitatea de putere, de patru ori mai mică decît a turbinei de la Mîneciu. Rezultatele experimentărilor pe această machetă stau la baza realizării în continuare a turbinei eoliene cu geometrie variabilă de 30 kW. Toate aceste lucrări au fost efectuate sub directa îndrumare a inventatorului, dr. ing. Constantin Teodorescu. În planul pe care îl avem de la C.N.S.T. urmează studierea, realizarea și omologarea seriei de turbine de 30, 100 și 300 kW. TEGV-300 are parametrii estimați foarte promițători. Va economisi 450 tone cc pe an. Durata de amortizare a cheltuielilor este doar de 4,8 ani. Un kW oră furnizat va costa 0,34 lei. Energia eoliană este competitivă cu sistemele clasice și are marele avantaj că folosește o sursă de energie inepuizabilă.

— Toate referirile care se fac au în vedere conversia în energie electrică. Cercetările se îndreaptă numai spre acest domeniu ?

— Cercetăm toate formele de convertire a energiei vîntului. În energie mecanică, prin acționarea directă a unor mașini și utilaje ; în energie hidraulică, prin cuplarea cu o pompă de apă ; în energie pneumatică obținută prin antrenarea unui compresor de aer și în energie electrică, despre care am vorbit pînă acum, prin antrenarea unui generator. La poligonul de încercări de la Mîneciu una din turbine produce aer comprimat. Prin acționarea unui compresor la care este atașat un rezervor de aer comprimat, în 12 ore, la un vînt de 8 metri pe secundă, producem 25 de metri cubi la presiunea de 10 atmosfere. Am folosit un compresor Timpuri Noi. Acest compresor nu asigură toată gama de turații pe care o dă turbina eoliană. Căutăm un compresor care să funcționeze la o gamă largă de turații. Una din turbinele eoliene, tot de la Mîneciu, este cuplată la o pompă de apă care pompează 2 000 de litri pe zi. Spun toate acestea pentru a arăta că am depășit etapa de cercetări și implementarea energiei eoliene, bazîndu-se pe colaborarea mai multor specialități, a intrat în zona aplicabilității.

— Mi se pare că una din aplicațiile care ar interesa în mod deosebit țara noastră este folosirea energiei eoliene la irigații.

Mă gîndesc că depărtarea locurilor unde este necesară irigarea de sursele de energie, scurtarea conductelor și reducerea lucrărilor de amenajare justifică folosirea energiei eoliene.

— Institutul nostru a elaborat un studiu privind această problemă. Zona cea mai probabilă care ar putea fi irigată cu ajutorul energiei vîntului va fi fără îndoială partea de nord-est a Cîmpiei Bărăganului. Această zonă dispune de un bun potențial eolian. În urma asigurării cu apa necesară, sporurile de producție, estimate a se obține în urma irigării culturilor, vor fi la un hectar : grîu, 2 400—2 800 kilograme ; porumb, 2 100—3 600 kilograme ; legume, 1 000—1 300 kilograme. Printr-o sumară analiză se poate stabili aportul economic în urma irigării culturilor. Pentru o medie de 1 000 ore de vînt pe semestru, 200 turbine eoliene de 50 kW, care ar antrena cîte 5 pompe de 10kW, aportul pe an și în milioane de lei ar fi : grîu — 63 ; porumb — 57 ; legume — 145.

— Deci nu trebuie să mai facem prea multe calcule de eficiență economică, trebuie să trecem cît mai grabnic la aplicarea în practică a rezultatelor cercetărilor de pînă acum.

— Într-adevăr, aceasta este concluzia. Turbina TEGV-30 va fi în curînd omologată. Ea are de pe acum un domeniu larg de folosință și o eficiență deloc de neglijat. Cercetările continuă și odată cu realizarea turbinelor de putere mai mare energia eoliană va avea un cuvînt din ce în ce mai greu de spus. În paralel cu realizarea turbinelor de mare capacitate ne ocupăm și de o microturbină pentru populație, pentru locuri izolate în primul rînd și care va putea, împreună cu alte sisteme, hidraulic, solar, biogaz să asigure independența energetică a unor gospodării sau chiar a unor așezări. Sperăm ca în anul acesta să prezentăm această turbină funcționînd în curtea institutului nostru și chiar s-o omologăm pentru a putea intra în fabricație de serie.

— Cine credeți că ar trebui să execute o asemenea turbină ?

— Poate s-o execute industria mică, industria locală. În acest sens am gîndit-o și noi.

OPREA GEORGESCU

Cenușa de termocentrală, o materie secundară pe cale de a deveni materie primă

Cînd tînărul inginer Eugen Popescu, cercetător principal în cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru industria materialelor de construcții, platforma „Progresul", a fost înștiințat că va fi șeful unei lucrări, s-a bucurat, desigur, numai că bucuria sa de-atunci n-a ținut mai mult decît un minut. De ce? Pentru că titlul lucrării, după cum ne mărturisește chiar inginerul Eugen Popescu, l-a dezorientat, pur și simplu. Trebuia să atace imediat, la fața locului, adică pe liniile tehnologice existente, posibilitatea fabricării panourilor mari de locuințe cu adaos de cenușă de termocentrală. Or, pînă în clipa aceea, cercetarea românească nu atacase încă, frontal, această problemă. Și ar mai fi de spus, pentru a înțelege cît de cît descumpănirea și dezorientarea de atunci a inginerului Eugen Popescu, că, la ora aceea, doar cîteva țări ale lumii făceau primii pași în această direcție.

Și iată, de atunci, din aprilie 1979, și pînă acum, timpul a trecut cu folos. Cu folos, pentru că, peste numai cîteva săptămîni, la Întreprinderea de materiale pentru construcții din Roman va intra în probe tehnologice prima stație care va fabrica panouri mari de locuințe cu adaos de cenușă de termocentrală, adaos care reduce consumul de ciment cu 30—60 kilograme la un metru cub de beton prefabricat. Mai mult decît atît, în prima parte a anului viitor vor intra în funcțiune alte patru stații similare, la Deva, Craiova, Dolcești și Bistrița.

Reîntorcîndu-ne totuși la clipa de descumpănire din primăvara anului trecut, inginerul Eugen Popescu mărturisește că „am depășit-o grație încurajărilor și sprijinului permanent pe care l-am primit din partea doctorului inginer Ion Ionescu, șeful de laborator în subordinea căruia avea să se finalizeze întreaga cercetare, precum și atenției deosebite cu care directorul general al institutului, tovarășul doctor inginer Traian Ispas, a urmărit îndeaproape temele întregului program de reducere a consumurilor materiale, a consumurilor energetice și a refolosirii materiilor secundare. Un ajutor prețios și decisiv l-am primit, de asemenea, și din partea inginerului Iultan Ghivulescu, șef de serviciu în Centrala materialelor de construcții, dîndu-ne o perfectă și eficientă colaborare cu sectoarele din întreprinderile în care, pe liniile tehnologice existente, am introdus stațiile noastre".

Dincolo de aceste nume, interlocutorul nostru a ținut neapărat să amintim și grupul de tehnicieni-laboranți care, pe platforma „Progresul", au proiectat stația și tehnologia fabricării panourilor mari de locuințe cu adaos de cenușă de termocentrală, acest grup fiind alcătuit din inginerul Constantin Ghiu și laboranții Dumitru Băluță, Marin Argeșeanu, Teodor Bunea, Viorica Miu și subinginerul Georgeta Marinaș.

Acestea fiind zise, să mai notăm că, pe lîngă cele 30—60 kilograme de ciment economisite la un metru cub de beton prefabricat, panourile mari de locuințe cu adaos de cenușă reduc consumul de energie înglobată cu 5—12 kilograme combustibil convențional pe metru cub, iar prețul de cost, prin eliminarea agregatelor specifice în proporție de 2,5 la sută, scade cu 5—12 lei pe metru cub. Dar iată și alte avantaje ale adaosului de cenușă: se îmbunătățește lucrabilitatea betonului, adică la mai repede și mai ușor forma solicitată, se ameliorează aspectul panoului după decofrare, constatîndu-se o mai mare omogenitate și compactitate, crește rezistența în sine a panoului, în comparație cu betonul clasic, și manifestă o rezistență sporită la noxele industriale, asigurîndu-se, în același timp, prin aluminații conținuți în cenușă, o rezistență sporită la șocurile termice.

Dar folosirea cenușilor de termocentrale mai are încă și un alt aspect demn de toată atenția, cel al degajării suprafețelor pe care sînt depozitate aceste cenuși. De exemplu, ca să fim cît mai la obiect, pentru o haldă de 100 000 tone de cenușă sînt necesare 2 hectare pămînt arabil, iar pentru amenajarea acestei suprafețe, precum și pentru întreținerea ei, se cheltuiesc aproximativ 1 milion de lei pe an. Această fiind complexitatea economică a problemei, să mai notăm că între anii 1975 și 1980 termocentralele din țara noastră au produs aproximativ 35 milioane tone de cenușă pentru a căror depozitare s-au cheltuit 350—385 milioane lei.

Iată de ce finalizarea la I.M.C. — Roman a tehnologiei de folosire a cenușilor de termocentrală ca adaos în compoziția panourilor mari de locuință și extinderea acestei tehnologii, în prima parte a anului viitor, la alte întreprinderi de materiale de construcții, pot fi considerate un real succes al cercetătorilor de pe platforma „Progresul", o traducere în fapt a sarcinilor pe care conducerea superioară de partid le-a pus în fața cercetării românești. Mai mult decît atît, sîntem în măsură să notăm că, tot pe „platforma „Progresul", un alt colectiv, condus de inginerul Adrian Amzulescu, a pus la punct o altă tehnologie de folosire a acelorași cenuși de termocentrală în fabricarea panourilor de BCA, dar, despre această cercetare intrată în probe tehnologice la Întreprinderea de materiale pentru construcții din Dolcești, într-un viitor număr al revistei noastre. Dar nu înainte de a consemna că, la Roman, la Deva și la Craiova, oamenii care au dat o substanțială mînă de ajutor la realizarea viitoare cercetărilor legate de cenușile de termocentrală sînt inginerii Dimitrie Avram, Nicolae Ciobanu, Melania Șovarski, Olimpiu Matei, Liviu Cucu, Gheorghe Sölösi, Doina Predescu, Maria Samide, Constantin Oprea, acestora adăugîndu-li-se, desigur, numeroși alți pasionați adepți ai noului.

VICTOR NIȚA ■

Depinde de noi

(Urmare din pagina 1)

să-și exercite meseria, de care e atîta nevoie, în satul de munte în care oierii își cresc oile, dacă nu cumva sînt pe drumurile țării cu ele. Cum spunea regretatul Teodor Mazilu, într-un dialog mai vechi. Mulți sîntem de acord să schimbăm lumea, mai puțini sînt de acord să se schimbe pe sine.

Lîngă noi zac mine de aur descoperite, încă nedescoperite sau descoperite și acoperite la loc. Eu cred cu toată puterea ființei mele că, așa cum a spus tovarășul Ceaușescu ca fiecare județ să se poată gospodări și să poată trăi singur, România are în ea, în ansamblu, toată fericirea posibilă. Asta însă numai cu condiția să legăm problemele între ele. Să fim exigenți întîi cu noi înșine și să nu ne închipuim că problema noului e un moft, să nu credem că statul român își va putea folosi rezervele pe fleacuri și să nu cumva să ne închipuim că marile chemări sînt adresate oricui, numai nouă nu.

Avem cît avem. Nu putem avea mai mult peste noapte. Dar putem avea mai mult peste noapte și zi. S-au născut în România minți geniale, unele dintre ele au devenit bunul cel mai de preț, zestrea cea fără de moarte a unui popor întreg. Altele, alte minți, deși foarte inteligente, s-au născut fără un caracter puternic. Și ne-au părăsit. Am avut un descoperitor în dermatologie. Se numește Pavel Kozak. Ne-am bătut pentru a arăta celor în drept rezultatele lui. Erau extraordinare. Am găsit toată înțelegerea la conducerea partidului pentru a se verifica și experimenta descoperirea lui Kozak. Cei mai mulți dintre oficialii medicinei au refuzat orice posibilitate ca Pavel Kozak să arate ce face. Îl declarau nul, farseur. La Montreal, Pavel Kozak a produs senzație cu comunicările sale. Și a rămas în străinătate să-și continue cercetările. Nu laud gestul lui. Dimpotrivă. Dezaprob profund faptul că n-a avut tăria să rămînă descoperitor român și să-și continue lupta aici, spre binele poporului său. Dar acum toți aceia care îl considerau farseur au aflat, probabil, că în alte țări, R.F.G. spre exemplu, Pavel Kozak a produs senzație, că are o clinică și că are pacienți, că presa îl laudă ca pe unul dintre marii descoperitori ai epocii. Ce mai spun acum despre competența lui profesională cei care afirmau că e un impostor în medicină?

De ani și ani de zile luptăm pentru afirmarea noului în medicină. De 14 ani, dr. Mihai Leontopol este autorul, împreună cu alți cercetători, al unor noutăți extraordinare în lupta cu cancerul. El, Mihai Leontopol, se bază, după cum ne-o dovedește — și, iată, n-avem decît să căutăm actele și să le scoatem la iveală — pe combinarea unor substanțe care, deși nu erau niște noutăți absolute în domeniu (căci nimeni nu naște substanțe) constituiau totuși prioritatea lui și a noastră. Dr. Mihai Leontopol a depus încă din 1968 înregistrarea la O.S.I.M. pentru brevet cu aceste substanțe. El le folosește în tratamente din 1966 pînă azi, cu rezultate pozitive pe diferite forme de cancer la om. Pe toată această perioadă dr. Leontopol a constituit obiectul unor aproape insuportabile campanii de denigrare, de intimidare, de minimalizare. Puțini cercetători și medici români l-au înțeles. Unul dintre foștii miniștri ai sănătății a scris chiar un articol în care batjocorea pe Leontopol tocmai pentru că, zicea respectivul, folosește revelatorul fotografic în lupta împotriva cancerului. De ani de zile durează întrebările noastre și ale bolnavilor. Întîlnim, în loc de rezolvare: comisii medicale ale căror procese-verbale în mod curios nu există, ședințe peste ședințe, raportări false și promisiuni vagi, apoi promisiuni certe, apoi iar neclarități, dr. Leontopol aflat în toată această perioadă în cea mai cumplită stare de tracasare, cînd cu slujbă, cînd fără, Ministerul Sănătății răspunzînd bolnavilor care i s-au adresat că totul e rezolvat, Ministerul Sănătății răspunzînd și presei, prin cîteva note, că există lucruri semnificative în tratament, unele rezultate concludente, apoi încercări de a-l compromite — toate acestea compun refuzul de a accepta cercetarea reală a valorii unei noutăți. Și iată că, în august 1980, în una din cele mai prestigioase reviste de cercetări în cancer din lume, în CANCER RESEARCH, apare articolul cu titlul „Efecte inhibitoare ale unor compuși fenolici asupra cancerului indus (format) cu benzopiren", în care se arată acțiunea anticanceroasă remarcabilă a fenolilor substituiți. Experimentul arătat în lucrare se bazează pe observația că în ultimii ani în S.U.A. cancerul gastric uman a cunoscut o regresie importantă datorită folosirii unor conservanți alimentari de tipul fenolilor substituiți, cercetare evidențiată ulterior prin experiment de laborator pe animale. Pornind de la faptele arătate s-au testat o serie de 18 derivați difenolici (fenoli substituiți) cu acțiune anticanceroasă gastrică. Lucrarea arată că cercetările continuă cu aceste substanțe.

Adică exact ce face dr. Leontopol de 14 ani. Aceste substanțe pe care el le-a comunicat în 1968, la 11 aprilie și în Anglia, apărîndu-le în acest fel. Din toată această luptă el s-a ales cu un certificat de inventator, cu articole despre el, cu stima multor medici, a multor profesori, cu făgăduințe neonorate din partea forurilor competente și cu o senzație de sfîrșeală, o senzație că nu mai poate. Oameni de înaltă autoritate i-au arătat înțelegere. Dar la nivele medii, acolo unde ideile urmează să devină realitate, orice cale de acces spre o soluție i-a fost blocată. Și cercetătorul român, în loc să se ocupe cu aprofundarea descoperirii sale, cu stabilirea limitelor ei, este literalmente silit astăzi să-și vadă mai de grabă de propria sănătate decît de a numeroșilor bolnavi din țară și străinătate pe care i-a scos din moarte, după cum comisia ultimă, condusă de profesorul Ștefan Berceanu a constatat, cu înaltă competență, după cum oricînd și oricine poate cerceta numeroasele dovezi. Eu cred că dr. Leontopol poate deveni nu numai una dintre sursele noastre de sănătate, ci și una dintre sursele noastre (oricît de modestă ar fi ea) de valută. Știm cît investesc alții în cercetările în lupta împotriva cancerului. Investițiile pe care le reclamă dr. Leontopol sînt minime: loc de muncă permanent, paturi pentru bolnavii internați, ambulator, colectiv, nucleu de cercetare, stație pilot, condiții de a interna bolnavii din străinătate. Consecințele din toate punctele de vedere ar fi pozitive. Această cauză merită lupta noastră. Oare atîția oameni de bine, cîți fac gloria medicinei noastre, nu se pot sustrage o clipă din preocupările lor personale, nu pot ridica ochii să vadă, să înțeleagă și să spună adevărul despre această cale? Trebuie, oare, numai atunci cînd îl doare pe cineva de-ai nostru, din familie, să fim sensibili? Poate rămîne problema noului, și în medicină și-n atîtea alte domenii, un obiectiv teoretic?

Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, astăzi cînd mintea omenească este cea mai de preț valută de pe piața lumii, se cuvine ca fiecare, cu modestie și luciditate, dar cu nedrămuit patriotism și dorință de bine față de obște, să dăruim întregul prinos al minții noastre, acestei țări, acestui ideal de sănătate, fericire și prosperitate.

Să nu risipim nimic din ceea ce poate fi de folos oamenilor.

MICROINDUSTRIALIZAREA
și dezvoltarea zootehniei montane

Un aspect important și verificat, incluzînd o adevărată **stare de periculozitate**, este dat de faptul că **dezvoltarea excesivă a producției artizanale** poate conduce la micșorarea interesului pentru creșterea animalelor, adică tocmai inversul scopului principal, existînd suficiente situații în care, spre exemplu, țiile, împletiturile, bondițele, ceramica ș.a. au determinat micșorarea efectivelor de animale.

Dacă într-o localitate montană va lua ființă un atelier sau o mică fabrică în care vor fi încadrați cîteva zeci sau chiar sute de crescători de animale, în regim de 8 ore, zootehnia va fi desigur și ea cîștigată prin scurtarea navetelor și crearea „stării de stabilitate", prin îmbinarea surselor de venituri. Situația este însă valabilă numai în zonele montane cu vetre de sat adunate în perimetre restrînse iar sprijinirea zootehniei se va realiza incomplet.

În zonele cu o zootehnie dezvoltată și gospodării răsfirate, o astfel de soluție nu ar putea asigura, după părerea noastră, o eficiență zootehnică maximală, deoarece naveta continuă să existe, chiar dacă ea este scurtată, dar mai ales pentru faptul că membrul de familie încadrat **părăsește pentru 9-10 ore activitatea în creșterea animalelor** iar atunci cînd revine **randamentul său este minimal** datorită stării normale de oboseală.

În acest sens, o îndrumare de cea mai mare valoare o găsim în cuvîntarea recentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu lucrătorii din sistemul cooperatist și al consiliilor populare, în care se accentuează asupra organizării activităților microindustriale **cu munca la domiciliu.**

Devine evident că dacă un crescător de animale va putea dobîndi **condiția de încadrat în acord**, cu munca la domiciliul propriu, contribuția acestuia la producția zootehnică va spori substanțial, prin însuși actul de permanență a prezenței sale în gospodărie.

Într-o formulă de organizare a unor astfel de activități rămîne însă **absolut esențială condiționarea** dreptului de a participa la sistemul microindustrial cu munca la domiciliu de îndeplinirea strictă a doi parametri:

— asigurarea **acoperirii permanente** a suprafeței de teren deținute **cu un număr optim** de animale la hectar (după calitatea terenului);

— respectarea unei **structuri** care să asigure un deziderat de o deosebită importanță: **matca de reproducție.**

De exemplu, 3—4 vaci cu lapte sau 20—25 oi fătătoare ar putea constitui un criteriu stabil în vederea acordării **posibilității** de participare la sistemul microindustrial-domiciliar, ca drept ce izvorăște nu dintr-un act normativ ci din îndeplinirea unei condiții zootehnice precise.

Într-un astfel de angrenaj, apariția concurenței pentru participarea la sistem ar putea avea, **ca prim efect**, sporirea efectivelor de bovine și ovine-**mamă**.

Rămîne ca obiect de studiu și ca problemă de marketing selecționarea tipurilor de produse ce se pot realiza cu maximum de succes și alegerea formelor de organizare a unor **ateliere-școală** în care să se califice crescătorii de animale și prin care să se asigure asistența tehnică și activitatea comercială.

Există așadar riscul de a califica o populație în producerea unui anumit obiect și de a nu se putea garanta piața de desfacere, datorită apariției la un moment dat a unui înlocuitor superior sau egal calitativ, dar mai ieftin.

Din această cauză mai realistă și cu mai mulți sorți ni s-a părut perspectiva producerii prin sistemul cu munca la domiciliu a unor **obiecte simple, sau părți din ansamble,** reglate după cerințele la zi ale pieței, înlocuibile fără eforturi majore de adaptare, formatoare de manualitate și realizabile nu doar de subiectul trecut prin cursul de calificare ci și de o parte a membrilor de familie (mici obiecte din mase plastice, lemn, bobinaje, părți unice dintr-un angrenaj mai complex etc.).

Odată stabilizată orientarea asupra tipului de produs, apare imediat și necesitatea precizării unei **norme de lucru pe gospodărie** și nu pe persoană fizică, astfel calculată încît să poată fi realizată în 6—7 ore/muncă pe zi, tocmai pentru a se crea **disponibilitatea de timp investibilă în zootehnie.**

Dacă realizarea constantă a acestei norme îi va oferi crescătorului de animale **condiția de încadrat**, cu **toate drepturile ce derivă din această poziție**, ea va trebui să aibă totodată și **caracter fix**, întrucît **nelimitarea** creează imediat și **pericolul** devierii interesului dinspre creșterea animalelor spre activitatea microindustrială, aspect ce trebuie prevenit, din rațiuni de interes general și de perspectivă.

Limitarea producției microindustriale la o normă pe gospodărie, eventual cu unele creșteri în funcție de numărul de copii, alături de **condiționarea** participării la sistemul microindustrial domiciliar de asigurarea acoperirii cu animale a terenului deținut, inclusiv cu matcă de reproducție, ar putea reprezenta soluții pentru atingerea scopului zootehnic, în multe localități montane.

În fond discutăm despre o formă cointeresativă de sprijinire a creșterii animalelor în zonele de munte, despre un posibil argument în favoarea fixării la zootehnie a unui necesar de forță de muncă, adaptată și calificată, cu influență pozitivantă asupra generației tinere de crescători de animale munteni, tocmai prin formarea treptată a sentimentului de stabilitate, de siguranță și perspectivă, prin soluții de tip interdisciplinar, zoo-microindustrial montan.

Dr. RADU REY ■

Teribila infruntare dintre nepotul moșului și nepoata primarului

Povestea unui testament, a unei afaceri cu niște case și a altor abuzuri din comuna Bucov...

Pînă să intrăm în subiect trebuie să facem de la început o paranteză în timp, care începe în anul 1957. Andrei Țapu, aproptindu-se de anii pensici, se hotărăște să-și cumpere o casă, pe undeva, pe la marginea Ploieștiului, o bucată de teren pe care să o cultive cu tot ce-i trebuie, cu alte cuvinte să-și ocupe în mod util timpul bătrîneții — fără să ceară nimic de la nimeni. Toate insistențele singurului nepot, Postică Chiru, de a-l determina pe unchi de a sta împreună, în Capitală, au dus la nici un rezultat. Andrei Țapu, cu banii agonisiți de-o viață, cumpără de la Ioana Stoica un teren de 1 000 metri pătrați în satul Pleașa, comuna Bucov. După ce actele sînt perfectate, se dau banii și chiar din vara anului 1957 Andrei Țapu se stabilește definitiv în satul Pleașa. Și fiindcă era singur, nepotul rămînind în București, iar Ioana Stoica era văduvă — cei doi hotărăsc să-și ducă anii bătrîneții împreună. În acest sens nu există și nici nu a existat nici un fel de act oficial. Pe pămîntul cumpărat, bătrînul încă în putere și-a ridicat o căsuță cu 2 camere, a pus vie iar cu ajutorul nepotului care venea la Pleașa săptămînal stiu și petrecea concediile, cei doi au reușit, în timp, să aducă apa potabilă pînă la casă, să introducă curent electric și gaze, să monteze o pompă necesară udatului, să repare gardul și multe altele pe care noi nu le mai transcriem aici. Anii au trecut și în ziua de 29 noiembrie a anului 1970, Andrei Țapu se prezintă la Notariatul din Ploiești unde în prezența martorilor lasă prin testament întreaga gospodărie nepotului. Există testamentul autentic cu numărul 10 245 și certificatul de moștenitor cu numărul 1 388. După un an, în mai 1971, Andrei Țapu decedează. Și fiindcă nepotul, să-l numim tot așa și în continuare, nu putea să vină zilnic pînă în sat plătește cu trei sute de lei pe lună pe Tudora Andrei, zisă Duda, să fie alături de clătită lîngă bătrîna Ioana. Cînd putea nepotul mai venea pe acasă încărcat cu toate cele necesare celor două femei și le mai lăsa cîte un ban de cheltuială. Totul a mers bine pînă cînd niște vecini, la două case depărtare, soții Ion și Ana Rădulescu pun ochii pe loc, pe casă și pe bătrînă. Sub diferite pretexte, cei doi își fac de lucru pe lîngă gospodăria lui Postică Chiru. Tineri fiind și destul de buni de gură, au cîștigat încrederea bătrînei și au devenit o concurență în fața femeii puse de nepot s-o îngrijească. Încet, încet, aceasta din urmă a fost eliminată în timp. Ion Rădulescu se hotărăște să se mute definitiv în casa lui Postică Chiru. Dar înainte de a face pasul vine pînă la București și-l întreabă pe cel în cauză dacă nu dorește să vîndă casa. „Cum s-o vînd ? O am de la unchiul meu. Am muncit și eu acolo, pe lîngă faptul că am investit o mulțime de bani. Cînd ies la pensie doresc să mă stabilesc la Pleașa". Văzînd că nu se înțelege cu moștenitorul, familia Rădulescu recurge la alte mijloace ca să intre în posesia casei.

În primul rînd o întreabă pe bătrînă dacă ar vrea să vîndă casa cu întregul lot. „Păi, maică, cum pot să-l vînd dacă eu l-am mai vîndut o dată" a fost auzită bătrîna spunînd de față cu vecinii. „Lasă, maica, că aranjam noi lucrul ăsta" — veneau răspunsu ile soților Rădulescu. Aici trebuie să mai facem o paranteză. Cine sînt de fapt soții Rădulescu ? Ion Rădulescu este de profesie zidar zugrav și lucrează la secția de cărămizi refractare Ploiești cu sediul în Păcurari. În mai 1972 se căsătorește cu Ana Badea. Cine este Ana Badea ? Este în parte și de față cu primarul comunei Bucov, Marin Badea. Fac nuntă mare și în cel mai scurt timp ridică pe vechiul loc al părinților o frumoasă casă de cărămidă cu cinci camere, bucătărie de vară, cu gard de fier forjat. Toate acestea numai în doi, trei ani. Singura nemulțumire a familiei Rădulescu este faptul că nu au instalații de gaze.

Deci nepoata primarului obține cu ajutorul unchiului tot ceea ce dorește. În primul rînd se eliberează, de la Consiliul popular al comunei Bucov un certificat cu numărul 604 28 martie 1978 din care rezultă că Stoica Ioana figurează înscrisă la poziția 1 604 cu un imobil în valoare de 5 600. Dar și aici este un mare semn de întrebare ; nu se specifică despre care imobil este vorba deoarece Ioana Stoica mai deținuse un imobil tot în comuna Pleașa, acesta la ora actuală fiind înstrăinat și el. Totodată, consiliul popular înaintează Notariatului de stat Ploiești o adresă prin care se specifică că bătrînul figurează în rolurile fiscale ale comunei Bucov cu un teren de 1 000 metri pătrați Deci, două adrese diferite. Rezultă în mod foarte clar că profitîndu-se de mici confuzii s-au declanșat cu ajutorul mai marelui de la consiliul popular al comunei Bucov falsurile și fraudele care au urmat. Cu alte cuvinte, la numai cîteva luni, în septembrie, Consiliul popular al comunei Bucov eliberează autorizația cu numărul 24 în care se permite cetățeanului Ion Rădulescu să-și ridice o nouă casă pe noul său teren cumpărat cu nici mai mult nici mai puțin decît cu o mie de lei de la bătrînă. Valoarea totală a lucrărilor, conform devizului, este evaluată la 152 510 lei. Dar ca să înceapă munca Ion Rădulescu trebuie să-și vîndă proprietatea pe care o are. Așa că în cel mai scurt timp primește și autorizația de vînzare a casei pe care a ridicat-o numai cu dói ani în urmă, nu are autorizație de demolare a casei în care stătea Ioana Stoica dar se apucă de treabă. Și ca totul să pară „legal" abuzurile se țin lanț. Restul terenului cu vie care a aparținut lui Postică Chiru este trecut la C.A.P.-ul din Bucov — iar în cel mai scurt timp este dat în folosință soților Rădulescu. Cu ajutorul unchiului, care este primarul comunei Bucov, familia Rădulescu vinde o proprietate (noul proprietar ne spune că a cumpărat casa numai cu 30 000 de lei, Ana Rădulescu susține că nu a luat mai mult de 60 000, iar lumea din sat spune că s-a luat peste o sută de mii de lei) și cumpără doar cu o mie de lei o casă cu două camere cu teren de o mie de metri pătrați din care 600 de metri cu vie tinără. Dar hrăpărețul de Ion Rădulescu nu se oprește aici. Pune stăpînire pe tot ceea ce a găsit în curte și în casă. Butoaie, pompă de apă, pompa de stropit via și încă o mulțime de acareturi trec în proprietatea familiei Rădulescu. Cînd Postică Chiru a venit după un timp pe la Pleașa a văzut casa culcată la pămînt, turnată o nouă fundație, iar cînd a dorit să intre în curte și să întrebe ce se întîmplă s-a dat drumul cîinilor. Totul părea ca în basme — transpus pe o altă scară cu o singură deosebire : lupul nu mai lăsase nimic.

Ce să facă omul ? S-a dus la tovarășul primar. Nici n-a apucat să deschidă bine gura și să-și spună ofiul că a și fost invitat afară pe ușă spunînd : „Nu știu nimica. Te duci matale la tribunal dacă ești nemulțumit". Și s-a dus omul la tribunal.

La 9 ianuarie 1979, prin sentința civilă numărul 107, se anulează contractul de vînzare-cumpărare încheiat cu un an în urmă fiind considerat fals și se constată că reclamantul este proprietarul terenului și al construcției. Obligă pe reclamant să plătească suma de 59 970 lei considerînd că atît a cheltuit familia Rădulescu, la momentul respectiv, cu noua lor locuință. Familia Rădulescu obține recurs. În tot acest timp cei doi nu se opresc cu construcția casei și ridică etajul. În ședința publică, din 2 august 1979, la Judecătoria Ploiești decizia este : se anulează contractul de vînzare-cumpărare eliberat cu un an în urmă, constată că Postică Chiru este proprietarul terenului și al construcției, obligîndu-l să plătească părților suma de 86 150, la cît se ridica, în acel timp valoarea clădirii. În timpul procesului decedează și Ioana Stoica. Acest fapt este în avantajul hrăpăreților care în proces mai aduc cîțiva moștenitori. Este vroba de fata Ioanei Stoica și de încă doi nepoți. Pînă la urmă, la finalul procesului, adică la recurs, situația să fie cu totul alta. Tribunalul județului Prahova, în ședința publică de la 19 octombrie 1979, respinge ca nefondată acțiunea intentată de reclamantul Postică Chiru obligîndu-l să plătească familiei Rădulescu suma de 5 000 lei drept cheltuieli de judecată pentru toate instanțele ce au soluționat dosarul respectiv.

Acestea sînt pe scurt faptele. Într-una din zilele trecute ne-am dus pînă la Pleașa. O găsim acasă numai pe Ana Rădulescu. O întrebăm pe gospodină să ne arate actele în legătură cu casa. „Știți, soțul meu este la niște cursuri pe la Alba Iulia. El le știe pe toate. Dă unde am avut bani să ne construim casa ? Păi, am avut de la nuntă. După nuntă am construit o casă cu cinci camere, de cărămidă, pe care am vîndut-o unei familii de pe lîngă Buzău. Cu cît ? Cu 60 000 lei. Casa care a fost aici am cumpărat-o de la bătrînă cu o mie de lei. Dar să nu credeți că am escrocat-o. Noi am îngrijit-o pînă la moarte, noi i-am făcut înmormîntarea și tot noi îi facem pomenile. Așa a fost înțelegerea. Și noi ne ținem de cuvînt. Sîntem oameni serioși. În cît timp am ridicat casa cea nouă care se vede ? În doi ani".

Deci în cinci, șase ani familia Rădulescu a construit în Pleașa două case avînd împreună zece camere de cărămidă și cu toate instalațiile aferente. Și toate acestea în perioada cînd în casă era adusă doar o singură retribuție, deoarece Ana Rădulescu doar de cîteva luni lucrează. Dar să lămurim noi la prima vedere și acest mister — urmînd ca organele de drept să cerceteze și să ancheteze cu toată seriozitatea cazul nepedepsit încă de lege. Să notăm ce am aflat de la Mihai Dumitrescu, unul dintre vecini. „Eu sînt, tovarășe, muncitor la Feromalt Ploiești. Uitați-vă la mîinile mele. Am muncit din greu să-mi fac o casă cu trei camere. Cum își fac ăștia de alături case peste noapte ? Fură. Noapte de noapte aici vin numai mașini. Una vine cu cărămidă fiindcă Ion Rădulescu este aidar la refractare, alta cu țeavă, alta cu nisip. Te poți întreba, și pe bună dreptate, de ce se cără doar noaptea ? A luat cu japca totul. A păcălit-o pe bătrînă, și s-a pus stăpîn pe întreaga gospodărie. Uitați și un alt abuz. Și-a construit nouă casă exact pe hotarul proprietății, iar apa de pe acoperișul lui se scurge pe casa mea. Este cinstit ? Dacă i-am zis că o să mă duc și o să-l reclam la consiliu m-a înjurat și mi a spus să mă duc la dracu că doar știu că este nepotul primarului. Și fiindcă oamenii au văzut cum s-a făcut el stăpîn pe casa în care a stat bătrîna și care era proprietatea lui Postică Chiru, și cum buzunarul lui sporește, exact ca-n povești, cît la altul în șapte ani la ei într-un an, și nu i se întîmplă nimic —, au prins frică".

O găsim acasă și pe Andrei Tudora, zisă Duda, o femeie care în ciuda vîrstei de 70 de ani este în putere. Rostuiește cu migală în pătul porumbul recent cules. După ce ne ascultă și înțelege de ce am venit, ne invită pe prispă și începe să ne povestească : „Așa-i, maică. Își fac de cap cum vor. Ei sînt nepoții primarului. Eu am avut grijă de bătrînă. Primeam de la nepotul ei de la București, că așa îl știa toată lumea, trei sute lei pe lună și de-ale mîncării. Totul a mers bine pînă au apărut cei doi. Cînd a început procesul și cînd am văzut ce fac tinerii nu mai m-am dus pe la bătrînă. Să mă ierte lumea și să nu vorbesc eu păcat dar cred că ăștia i-au grăbit moartea fiindcă bătrîna și-a dat seama de toate fărădelegile pe care le fac și prinsese frica de ei. Ce spun ei că au îngrijit-o pe bătrînă? Mint cu nerușinare. Bătrîna a fost găsită moartă în casă după multe ore. Au dat bani de înmormîntare? Mint. Bătrîna lăsase fetei, din a doua căsătorie, lui Leana, 7 000 lei. Dau bani la pomeni ? Pe cine cred ei că prostesc? Mint. Așa au lansat în sat și în zvon, ca să astupe gura și urechile lumii, că ar fi dat moștenitorului, adică nepotului lui moș Țapu, 40 000 lei. Dar o să-i pedepsească legea".

Pe primarul comunei îl găsim la ora prînzului în birou. După ce-i spunem despre ce este vorba și după ce ne ascultă cu răbdare și cu atenție ridică indiferent din umeri : „Spune Ana Rădulescu că este rudă cu mine. De unde ? Eu stau în Ploiești. Nu prea am rude pe aici. Este adevărat că este nepoată de frate, dar este descoperită de mine ceva mai tîrziu (!?)". Foarte ciudată această explicație a primarului. „Cunosc cazul. Dacă s-a făcut vreo greșeală tribunalul este cel care trebuie să facă dreptate. Se pare că Tribunalul județean a soluționat cazul. De ce s-a ajuns pînă la tribunal? Nu înțeleg întrebarea. Așa a fost să fie...".

Tovarășii care ne-au ascultat, cu amabilitate și cu răbdare, la Comitetul județean de partid ne-au promis că în cel mai scurt timp se va face o serioasă anchetă în acest caz. Mai aflăm că Procuratura Generală a Republicii a promovat recurs extraordinar. Tuturor le mulțumim pentru ajutorul dat și așteptăm în continuare rezultatele.

SORIN POSTOLACHE

O probă de eroism care trebuie luată în seamă

Emoțiile dinaintea concursului pentru intrarea în facultate. Ochii căprui, negri, albaștri, verzi, ochii obosiți, ochii plini de încredere, ochii copiilor dumneavoastră, ochii tinerilor care parcurgeau, pentru a cita oară, paginile manualelor, paginile caietelor de notițe. Undeva, într-un apartament al unui bloc din Focșani, nu ochii, ci degetele unui tînăr încercau să urmărească în Braille tot ceea ce notase, cu un efort supraomenesc, în vederea susținerii examenului la Facultatea de matematică din Iași.

Mircea Bucur știa încă din clasa a VI-a că va deveni nevăzător. A suportat zece operații, a stat luni de zile în spital pentru a-și prelungi vederea, pentru a învăța pînă în clipa în care ultimul licăr se va stinge. Examenele le dădea între operații. La un pas de bacalaureat, s-a stins și ultima culoare... A reușit cu greu să obțină aprobarea pentru susținerea bacalaurcatului. Încă nu învățase alfabetul Braille, așa încît la scris s-a folosit de un șablon! A dat examenul scrutid cu mîna lui! După fiecare rînd profesorul îi muta șablonul cu o linie mai jos. Și nu avea voie să gregească, pentru că nu își putea revedea lucrarea. Examenul oral l-a dat imprimat pe bandă. Și a reușit!

După această primă bătălie împotriva întunericului, bătălie cîștigată, s-a adresat Asociației nevăzătorilor din Cluj-Napoca de la care a primit un răspuns în data de 2.06.1980. Vom reda din răspuns: „Apreciem dorința dv. de a vă continua studiile, mai ales pentru că optați pentru o disciplină mai puțin solicitată de nevăzători. Precizăm însă că matematicile sînt accesibile nevăzătorilor. La noi în țară au absolvit Facultatea de matematică și cîțiva nevăzători. În ce privește condițiile de înscriere, acestea sînt cele cuprinse în broșura de admitere în învățămîntul superior. Nu există restricții pentru nevăzători și nici inlesniri pentru a urma la fără frecvență dacă nu sînteți încadrat în muncă, eventual se poate solicita o aprobare specială de la Ministerul Educației și Învățămîntului. Nu știm cum veți prezenta lucrările la examenul de admitere, bine, fără să cunoașteți scrierea Braille, altfel veți avea nevoie de o aprobare specială din partea conducerii universității respective pentru a dicta lucrarea la trei persoane în cazul în care nu puteți scrie dv. în scrierea obișnuită. Problema inițierii în Braille nu este grea și se va rezolva pe parcurs. Vă recomandăm mult curaj și succes la examen".

În toamnă a început să învețe scrierea Braille pentru a da la matematici. L-a întîlnit pe profesorul Ion Sebeni, de la școala de nevăzători din Buzău, care terminase facultatea cu doi ani în urmă. Tot la Iași. A aflat că Ion Sebeni a fost student de 9 și 10, că a învățat la cursurile de zi și s-a descurcat foarte bine între colegii lui.

„A fost primul moment fericit din viață, mărturisește Mircea Bucur, știam că pot îndrăzni, știam că am un țel: MUNCA, SETEA DE AUTODEPĂȘIRE!" Pe atunci era doar prieten cu Felicia. Acum sînt soț și soție. Felicia i-a citit toate cărțile de matematică, alături de magnetofonul care imprima.

Mircea a învățat matematica prin glasul iubitei. Și glasul ei rostea din iubire mii de cifre, definiții, demonstrații...

S-a interesat la secretariatul facultății dacă are nevoie de aprobări speciale pentru a se înscrie la concurs PENTRU CURSURILE DE ZI. I s-a răspuns că trebuie să procedeze întocmai ca și ceilalți candidați. A sosit și ziua prezentării la examenul medical. Aici a fost respins. După o zi de chin a obținut aprobarea comisiei medicale, sub rezerva cunoașterii alfabetului Braille. Decanatul l-a cerut să găsească o tehnică de redactare a lucrării, pentru a putea fi comunicată Ministerului Educației și Învățămîntului. A găsit și tehnica de redactare! A scris teza la mașina de scris Braille — în prezența tovarășilor profesori și a tovarășului decan — apoi a dictat-o, tot în prezența domniilor lor. A fost sigilată, ca și celelalte lucrări.

Îl mai despărțea o zi de examen. Am discutat cu tovarășii directori Ruxăndoiu și Cătuneanu, din Ministerul Educației și Învățămîntului. Tot telefonic. Era vorba de ore. Atunci am simțit o oarecare înțelegere. Totuși Mircea Bucur a fost schimbat de la zi, la fără frecvență! Tovarășul decan nu a luptat pentru ca Mircea să rămînă la zi. Era de datoria domniei sale. De ce a trebuit ca un tînăr să aștepte admiterea în examen ca pe o favoare specială ? De ce a fost trecut la fără frecvență, da, la fără frecvență, un om căruia i-a rămas doar auzul, ca punte de comunicare între el și lumea exterioară, între el și profesori!

Dînd examenul a obținut media 7,35 și locul AL ȘASELEA la fără frecvență, la zi însemnînd al șaptesprezecelea! Da, acest loc printre atîția tineri care văd! Rezultatul a fost obținut la primul său examen dat în scrierea Braille, trecasat, schimbat de la zi la fără frecvență, neștiind nici măcar dacă examenul îi va fi luat în considerare. El este convins că putea și mai mult. Este convins că va putea să-și lege viața de matematică.

Au venit la redacție. Nu o cunoșteam pe Felicia. Fie-mi iertat, Felicia, credeam că ești o fată urîtică, tenace, pentru că îl iubești și crezi în el... Felicia este o tînără încîntătoare, are ochii mari, ochii LOR, și cel mai frumos păr auriu... Îl va ajuta, apoi îl va urma, să trăiască, să muncească ORIUNDE va fi repartizat.

Mircea nu poate însă urma cursurile la fără frecvență! Limbajul matematic, în situația sa, poate fi însușit prin auz! Audiind cursurile! Soția nu-l poate înregistra toate cursurile pe bandă. Nu numai datorită faptului că un curs înregistrat duce la 300 lei... Apoi, sînt simboluri pe care ea nu le mai pricepe!

Pe data de 2 octombrie s-au prezentat la Ministerul Educației și Învățămîntului. În loc de înțelegere, în loc de uimire, de admirație în fața unui tînăr care ORB FIIND a reușit la un concurs, i s-a indicat să se îndrepte spre o meserie adecvată situației lui.

Aceasta este povestea REALĂ a soților Bucur, doi oameni care vor să înfrunte nenorocirea! Doi oameni care au dreptul de împlinire, pe care nimeni nu-l poate lua în patria noastră, omenia deschide absolut toate căile în fața celor care vor să muncească. Mircea Bucur poate deveni profesor la o școală de nevăzători, cibernetician, poate deveni, de ce nu ?, o capacitate în lumea matematică! Nu numai vederea este cea care ne poate defini ca oameni deplini, ci și alte multe, foarte multe componente ale personalității noastre! Iată de ce pledăm pentru reintegrarea lui Mircea Bucur în secția de zi a facultății, acolo de unde, fără omenie, a fost exclus.

PIA OLARU

„Grupa mică“ a șantierului sau huliganismul la locul de muncă

„Am avut întotdeauna probleme cu formația de electricieni. O vreme a lucrat ca șef de echipă unul care lua bani necuveniți, făcea acte false. A plecat din șantier cu scule cu tot. Acum se află în cercetare. Deși necinstit, cînd vroia să muncească se dovedea meseriaș bun. După el au rămas oameni mai slab pregătiți. Formația lui am despărțit-o în două și am pus șefi de echipă noi. Aceștia nu prea se descurcau bine, dar alții mai buni n-aveam. Între timp a apărut Humelnicu, om cu experiență, electrician categoria a cincea. L-am numit șef de echipă, aducînd tarăși toată formația la un loc. Cu el am descurcat multe lucrări care ajunseseră cam învălmășite fiindcă trecuseră prin atîtea mîini. Dar am constatat că oamenii muncesc din ce în ce mai prost. Nu ascultau, se învîrteau de colo pînă colo, odată șase oameni în trei zile abia au legat trei motoare și lucrarea asta ar fi putut s-o facă un meseriaș bun în cîteva ore. Am pus piciorul în prag și cinci dintre ei au plecat. Nu-i mai puțin adevărat că Humelnicu începuse să bea pe șantier. Pentru asta, l-am sancționat de două ori. Cîtiva, mai tineri, pe care i-am încadrat în vara aceasta, mi-au spus că nu se înțeleg cu el și mi-au cerut să-și facă singuri formație. Le-am ascultat rugămintea și l-am numit ca șef de echipă pe Montea, bun meseriaș și simpatizat de ei. Am trimis echipa lui Montea să lucreze pe platforma 2, iar la platforma 1 a rămas echipa lui Humelnicu. În echipa acestuia din urmă lucrau, în afară de el, încă trei oameni. Lucrau e un fel de a vorbi. Doi dintre ei, Anghelescu și Bozianu, veneau tîrziu pe șantier. Cum veneau, se apucau să mănînce. După mîncare, mai trăgeau și un pui de somn. Odihniți fiind, începeau să bea. Se pare că ei aduceau băuturi și șefului de echipă. De aceea pe Anghelescu l-am detașat la o carieră de calcar, în județ, departe de oraș, iar celuilalt, lui Bozianu i-am spus să-și caute în altă parte de lucru. Humelnicu a rămas în echipă cu un singur om. Așadar nu mai putea fi șef de formație. Tocmai atunci a intervenit o urgență. Beneficiarul, Întreprinderea de prelucrarea lemnului, ne-a cerut să definitivăm imediat o lucrare. Venise un vas cu bușteni de mahon care nu puteau fi descărcați și depozitați din vagoanele cu care erau aduși din port decît cu podul rulant. Dar acest pod se află în platforma 1, unde trebuia să lucreze echipa lui Humelnicu. Și cum echipa acestuia se descompletase, trebuia să aduc echipa lui Montea, de la platforma 2, să lucreze aici, pe platforma I. Bineînțeles că le-am spus că Humelnicu nu le mai dă ordine și că ei e un muncitor ca și ei, atîta tot. S-au tîrguit ei puțin și, după unele parlamentări, s-au prezentat la lucru. Nenorocirea a făcut că șeful lor de echipă, Montea Victor, s-a accidentat încă de la început. I-a căzut un lemn pe picior, nimic grav, o simplă fractură. După ce Montea a fost dus la spital, Ludoșanu Jan s-a autointitulat șef de echipă și în această calitate i-a indemnat și pe cellalți să nu mai muncească pe platforma 1, alături de Humelnicu, ci să meargă înapoi la platforma 2. M-au lăsat cu lucrarea abia începută. Maistrul Rada, în subordinea căruia se aflau, fie că lucrau pe platforma 1 sau 2, s-a dus la ei să-i convingă să vină la lucru acolo unde le spusesem că e nevoie. S-au luat la hărțuială. Umul, Găină Vasile, muncitor necalificat, l-a făcut incompetent pe maistrul Rada. Asta e o nerozie. Omul are vreo 27 de ani de muncă și e un meseriaș foarte bun. Adevărul e că și-a pierdut răbdarea și i-a dat acestul Găină o palmă. Hărțuiala n-a degenerat, dar înțelegerea dintre maistrul Rada, de data aceasta, și cei din echipa lui Montea a devenit imposibilă. Ludoșanu a venit la mine să ceară materiale pentru oă are ei de făcut o lucrare undeva pe platforma 2, cu „echipa“ lui, o lucrare care pe mine mă interesează peste cîteva luni. Refuzul de a merge să lucreze acolo unde trebuie să ne concentrăm toate forțele cum se poate numi decît insubordonare? Nu știu ce să fac: parcă nici n-aș vrea să-i pierd, fiindcă și-așa ducem lipsă de oameni, dar nici nu pot să tolerez să lucreze numai cum îi taie pe ei capul“. (Victor Petrea, inginer șef al Șantierului nr. 6 Constanța al Grupului de șantiere instalații-montaj București.)

Pe 10 octombrie a.c. conducerea șantierului primea următoarea petiție: „Echipa din platforma 2 Palas condusă de Montea Victor face cunoscut prin Ludoșanu Jan următoarele: începînd cu data de 4 octombrie nu am mai primit nici un fel de material, cu toate că am solicitat zilnic. În acest timp nu am putut produce nimic. Cerem ca pentru aceste zile să fim plătiți în regie“. Pe această petiție, inginerul Victor Petrea scria: „Li se va comunica în scris tovarășilor Ludoșanu, Apseleam, Găină și Solonariu că dacă luni, 13 octombrie, nu se vor prezenta pentru a lucra organizat, li se va desface contractul de muncă pentru indisciplină“.

Luni, 13 octombrie, Ludoșanu Jan depunea la redacția revistei noastre un memoriu prăpăstios, scris tot „în numele echipei Montea Victor“. „Cînd o echipă cere de lucru și nu i se dau materiale ce acte de indisciplină pot să existe?“, se întreba el. Drumul pe care degrabă l-am făcut la Constanța ne-a convins că logica întrebării de mai sus este însă niței perfidă, ca să nu-i spunem doar copilărească, de vreme ce ea se întemeiază pe o trunchiere a realității, după cum aflam vorbind nu numai cu șeful șantierului ci și cu maiștrii Rada Gheorghe și Iordache Mihai, electricienii Victor Humelnicu și Costică Felciuc, Ion Tănase, tehnician în cadrul compartimentului producție, Dumitru Nicolescu de la compartimentul normare, și încă alții despre care vom aminti la timpul potrivit. Din păcate, de față n-au fost și cei din „echipa“ lui Ludoșanu Jan, care atunci cînd au aflat că sîntem pe șantier au găsit cu cale să întîmpine gestul nostru de a răspunde cu promptitudine memoriului lor făcîndu-se nevăzuți pe potecile de pe la marginea orașului. În absența lor am vrut totuși să cunoaștem echipa din datele înscrise în dosarele de la serviciul personal și din cărțile de muncă. Și am aflat astfel că Ludoșanu Jan, 34 ani, Găină Vasile, 28 ani, Apseleam Chenan, 22 ani, Solonariu Mioara, 20 ani, nu prea au deloc cu ce se lăuda dacă privesc în urmă: desfaceri de contracte de muncă mai ales pentru articolul 130, litera i din Codul Muncii (ceea ce înseamnă că ei și-au părăsit de neașumărate ori locurile unde munceau), deși nu lipsește nici litera j (de la Jan, mai ales că e cazul lui Ludoșanu, de data aceasta, pe a cărui fișă de la personal nici rubrica antecedente penale nu e îmaculată). Nu întîmplător notăm aici opinia instalatorului Ioan Copaci: „Băieților nu prea le arde de muncă. Eu le-am mai spus, fiindcă mă pricep, am fost și eu în situația lor și n-am ajuns bine. Cîtiva ani am stat cam departe de lume, înțelegeți dumneavoastră ce vreau să zic.“ Pentru furt, hm, pentru mai multe. Eram și cam agresiv. Dar din 18 octombrie 1971 pînă în 18 aprilie 1975 mi-am spus în fiecare zi că după ce o să ies iar în largul lumii o să mă fac altfel de om. Cred că am reușit. M-am însurat, am și un copil de un an și șapte luni. E o fetiță. Anca. Chiar vroiam să n-am bătaie, să nu lasă derbedeu ca talcă-său“. Trecînd peste dispoziția lui Ioan Copaci de a glumi singur pe seama lui, trebuie să spunem că el s-a arătat, de cinci ani încoace, un muncitor destoinic și un om cît se poate de cumsecade. În afară de părerea lui despre „echipa“ lui Ludoșanu am vrut să aflăm și opinia adevăratului șef al echipei, Montea Victor, pe care l-am căutat la căminul de nefamiliști unde e găzduit. Aici, spre surprinderea noastră, am găsit toată echipa învăluită, în camera lui Montea Victor, în groase valuri de fum. Ne-au spus, cu aerul unor preșcolari de la grupa mică dintr-o grădiniță, că veniseră să vadă meciul de fotbal România — Anglia. Desigur, nu-i invoise nimeni să plece — dimpotrivă, li se spusese să rămînă pentru a putea vorbi cu ei — iar în ziua aceea, pînă la ora 12 cînd plecaseră la masă și apoi fugiseră, nu lucraseră nimic. În orice caz, de față cu șeful șantierului ei n-au mai putut să falsifice în nici un fel faptele, să le „selecteze“ și să le interpreteze astfel încît să se pună singuri într-o lumină favorabilă. „Cred — ne spunea Montea Victor — că dacă eu nu mă accidentam nu se iveau toate neînțelegerile astea. Peste cîteva zile o să pot merge pe șantier și atunci o să restabilim ordinea“.

În așteptarea promisei discipline, tocmai în vederea creării unui climat mai bun de muncă pe șantier, faptele de mai sus nu pot fi totuși șterse cu buretele. Or, avem convingerea că răspunderea pentru aceste fapte nu poate fi atribuită numai celor din „echipa“ lui Ludoșanu. Maistrul Humelnicu, nărăvit la băutură, a fost împreună cu discipolii săi zeloși un factor de disolutie, de rupere a unității unui colectiv, ce s-a manifestat sub ochii destul de îngăduitori ai maiștrilor Rada și Iordache și chiar ai șefului de șantier. Se prea poate ca scindarea echipei lui Humelnicu să se fi petrecut în chiar clipa cînd acesta, cu ochii împăienjeniți de băutură, a aruncat cu casca după Ludoșanu și compania. Tot atît de adevărat este că echipa lui Montea, intrată pe mîinile lui Ludoșanu, a profitat de neregulile de pe șantier pentru a se sustrage de la muncă, pentru a agrava indisciplina de pe șantier. Disciplina de care este nevoie pentru a termina lucrări care demult trebuiau îndeplinite — după cum ne spunea Vasile Bădilă, inginer-șef la Întreprinderea de prelucrarea lemnului —, trebuie să fie în egală măsură valabilă și pentru cei din „grupa mică“ dar și pentru cei mai vîrstnici. Altfel, din amîndouă părțile, se pot ivi în continuare situații care, oricît de straniu ar suna, nu pot să însemne decît huliganism la locul de muncă.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Servicii fără control

În Timișoara, la atelierul de reparat televizoare, din str. 12 Aprilie nr. 29, este liniște deplină. Întrebăm dacă poate veni la domiciliu un tehnician, pentru reparație. Ioan Suciu se interesează ce televizor avem.

— Nu puteți repara orice aparat?

— Ba da, dar pe cele cu circuite integrate le reparăm numai aici, așa că dacă aveți unul din acestea, aduceți-l la noi. Numai așa se poate!

Renunțăm la postura de ghinioniști proprietari ai unui televizor cu circuite integrate și ne legitimăm, pentru a afla și necazurile reparatorilor. Șeful unității, Ion Iulian, se află în concediu. Locțiitorul său este chiar Ioan Suciu. El se plînge că, din cauza lipsei de piese, adesea, reparațiile se fac cu întîrziere. Este supărat mai ales că adeseori lipsesc piese fabricate în țară, la „Electronica“.

— De pildă?

— Transformatoarele de linie.

— Cam cît stă un televizor la dumneavoastră pentru reparat?

— La această oră, o-avem aparate de mai mult de un an de zile.

Este inutil să mai vorbim de operativitatea remedierilor, în aceste condiții. Ioan Suciu se mai plînge de faptul că s-au înmulțit radioamatorii în Timișoara și, după expresia lui, „își vîră mîinile pînă la coate în televizoare, fără să se priceapă, de ajung bietele aparate la noi într-un hal fără de hal“.

La unitatea din strada 6 Martie nr. 15 se repară numai aparate de radio. Șef de unitate: Adalbert Becker. A lucrat în tura anterioară. Sînt prezenți Iacob Kreppel, Dumitru Verza, Laurian Deac, Pavel Gartner și Iolanda Mihailov, casier și magaziner în același timp. Se repetă refrenul cu lipsa pieselor. Mai ales cele de fabricație românească. Între acestea, potențiometre, difuzoare, mai multe tipuri de tranzistoare. Aceeași operativitate! În condica de sugestii și reclamații, la „MĂSURI LUATE DE ȘEFUL DE UNITATE“, acesta nu scrie și nu semnează niciodată nimic, pentru că, ni se explică, acest lucru îl face cineva din conducere, adică din conducerea Cooperativei „Dinamo“. Așa este obiceiul! Mai aflăm că toate unitățile din municipiul Timișoara care repară radiouri, televizoare, casetofoane, frigidere și alte aparate electrocasnice de folosință îndelungată, țin de numita cooperativă. Cum deci este inutil să mai căutăm și alta, ajungem la atelierul de reparații televizoare — iarăși numai televizoare! — care se află chiar la aceeași adresă cu sediul cooperativei: strada Zugrav Nedelcu nr. 9. Un tehnician tocmai se străduiește să convingă un client că aparatul este bine reparat, nu funcționează bine în atelier, dar va funcționa perfect în hol (!?!). Șeful atelierului este în concediu. Locțiitorul său, Alexandru Bondar, începe, ca și confrații săi, de la lipsa de piese. Unele sînt așteptate și cîte o lună. Timp în care, evident, cetățenii așteaptă, vin la unitate, întreabă, și iarăși așteaptă! Că să se înlăture — cît se poate — transportul aparatelor la atelier, zice Alexandru Bondar, în scopul economisirii benzinei, tehnicienii sînt trimiși, tot mai mult, să repare la domiciliu. Dar nu aparate cu circuite integrate. Pentru ducerea și aducerea acestora la și de la domiciliul clienților, unitatea are o mașină închiriată permanent de la I.T.A. Dacă se îmbolnăvește șoferul, nu-l înlocuiește nimeni. Și astfel s-au petrecut lucrurile de la 6 august pînă la 11 august a.c. și nu se știe cînd va putea fi folosită mașina. Timp în care aparatele reparate stau la atelier, iar clienții le așteaptă... sau reclamă întîrzierea.

Interlocutorul nostru este de acord că „...au dreptate de multe ori și cetățenii care se plîng că le irosim timpul, nici nouă nu ne-ar plăcea să pățim la fel, de ce să nu fim drepți...“ Moment în care tocmai este anunțat că un cetățean ține morțiș să discute cu Alexandru Bondar. Este Alexandru Pelici, de meserie fochist la I.C.R.A.L. Un bărbat cu părul alb. E necăjit. De vreo trei luni îl tot ducă cu vorba unul dintre tehnicienii atelierului — Gheorghe Bota — și nu-l mai repară televizorul. A venit la acesta pentru că se cunoaște cu tatăl său, îl știe, zice, și pe el de mic și a crezut că poate avea mai multă încredere. „A zis că e defect schimbătorul de canale și că nu-l poate repara aici. Mi l-a dat, l-am dus la cineva, l l-am adus reparat, a zis că televizorul e gata în cîteva ore, dar iar a găsit ceva defect. Vreo lună am bătut drumul la atelier, din două în două zile. Nici nu mai știu cîte curse am făcut. Am plătit tot ce mi-a zis să plătesc. Eu din Olimpiadă n-am văzut nimic“. Reparatorul cu pricina e în concediu. A înculpat aparatul bătrînului într-un dulap și a lăsat vorbă că o să i-l repare cînd revine. I se promite că, la nevoie, aparatul va fi repartizat altui tehnician.

Ar mai rămîne doar de făcut *ceva*: de luat măsuri eficiente împotriva unor asemenea năravuri care consumă timpul și nervii oamenilor, oricît ar fi ei de bănățeni calmi din fire. Cel puțin în aparență! Ar trebui (și încă urgent) de făcut ceva nu numai în privința disciplinei lucrătorilor din ateliere și a competenței lor profesionale, dar și în privința asigurării pieselor de schimb necesare. Conducerea cooperativei să-și facă simțită prezența, făcîndu-și astfel datoria.

DORIN GHERGHINESCU ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

S-a întîmplat la Baia Mare

Meci cu scîntei și cu trăsnete, o sală arhiplină fierbînd ca un cazan cu smoală încins la maximum, nu, nu era Madison Square în timpul unui super-show de box al lui Muhammad Ali alias Cassius Clay, scena se petrecea la Baia Mare, în „patria“ handbalului lui Lascăr Pană și a fotbalului lui Viorel Mateianu. Deci, sala din Baia Mare, la un derbi tot mare între echipa locală (ce avea să piardă jocul) și marea campioană Steaua.

Nemulțumiți de meci, nemulțumiți de jocul favoriților și firește de cel al oaspeților, și tot firește nemulțumiți de arbitraj, spectatorii care umpluseră ca un stup sala au la un moment dat o reacție de ululală. Arbitrul oprește, deodată, hodoronc-tronc, partida (deși nu se petrecuse nimic neregulamentar în teren) și se îndreaptă cu pași grăbiți spre una din scările sălii. O clipă întreaga sală a amuțit!

„Ce face ăsta, pleacă, a înnebunit?“ — s-au întrebat pe loc unii spectatori. **„Huo, trage de timp, face jocul Stelei!“** — au conchis „pe față“ alți pricinoși și s-a pornit pe loc un cor de huiduieli în stare să sperie și un codru...

Cor care așa cum s-a dezlănțuit, așa a și amuțit, ca atins parcă de aripa fermecată a unei baghete...

Ce se întîmplase?

În sala prea puțin spus ticsită, pe una din scările supraaglomerate **căzuse în cap un copil!** Un băiețel care a **rămas lat**, leșinînd pe loc.

Ei bine, singurul om care a văzut „faza“ aceea din tribună — toți spectatorii fiind conectați la rețeaua de înaltă tensiune a derbiului — a fost tocmai... arbitrul, care urmărise, întîmplător, o mînge pe aceeași direcție pe care se afla copilul și-l văzuse căzînd, groaznic, de pe scară.

L-a zărit pe băiat rămas nemișcat pe jos, s-a speriat, a oprit jocul și s-a îndreptat imediat spre copil.

L-a luat imediat în brațe și l-a dus grăbit la banca jucătorilor de rezervă, la medicul Stănescu, de la Steaua.

Între timp, **mii de spectatori, care cu numai cîteva secunde înainte huiduiseră de mama focului, au izbucnit într-un torent de aplauze.**

„Bravo, arbitru!“ — strigau ei.

Bravo, arbitre ieșean **Cavian Drăgan!** — scriem și noi, profund emoționați, aici.

...Și vreți, desigur, să știți ce s-a întîmplat cu băiatul? A fost urgent transportat la spital, i s-au pus cîteva copci — se rănise la cap — iar acum este bine (să trăiască!), iar duminica viitoare își va lua cu siguranță din nou locul său de „mare microbist mic“ în sala echipei sale mult iubite din Baia Mare.

MARIUS POPESCU ■

Nu știu cum se petrec lucrurile la alte blocuri de locuințe, dar la blocul în care locuiesc și care are centrală proprie de încălzire, aproape în fiecare an I.C.R.A.L. Vitan schimbă cazanele. Ca și anul trecut și în alți ani, asociația noastră de locatari a făcut mai multe adrese către respectiva întreprindere prin care ne exprimam dezacordul cu schimbarea cazanelor. Totuși, și la sfîrșitul lunii iulie a.c., numeroși elementi noi de cazane, tone întregi de metal au fost descărcate în spațiul destinat accesului mașinilor la garaje, blocînd astfel locul. Anul trecut am stat în această situație nouă luni pînă s-au montat cazanele ruginite deja din cauza intemperiilor. Acum lucrurile se repetă întocmai. Necazul cel mai mare este însă că întreaga operațiune este făcută pe cheltuiala noastră, a locatarilor, și nu este o sumă deloc mică. Cred că aici nu-i vorba numai de lipsa de respect față de noi sau de executarea unor lucrări care nu necesitau neapărat să fie făcute, întrucît vechile instalații puteau fi folosite încă mulți ani, ci și de încălcarea prevederilor în vigoare privind economisirea energiei și materialelor. **(Alexandru Andrei, București, sectorul 3, strada Slănic nr. 14—16, etaj 1, ap. 6)**

Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București. La scrisoarea tovarășului Vlad Lucian, beneficiarul apartamentului 134 din blocul 59 A, șoseaua Ștefan cel Mare nr. 156 (N.R. : prin care se sesizau unele deficiențe la imobilul în care locuiește — infiltrarea prin pereții apartamentelor a apei menajere provenite din instalațiile prost executate etc.), răspundem că s-au luat măsuri imediate de către constructor și, ca urmare, remedierile au fost executate în totalitate, fapt pentru care blocul a fost preluat în întregime de către I.C.R.A.L. Colentina.

Pe data de 4 iunie anul acesta — scrie, printre altele, cetățeanul **Alexandru Diaconescu** din orașul Costești — m-am adresat cu o cerere, purtînd numărul de înregistrare 219, conducerii Casei agronomului din Pitești, spre a-mi elibera o adeverință absolut necesară la judecătorie. Fără vreun motiv întemeiat, ing. Ianac Deganira, directorul Casei agronomului, refuză categoric să-mi elibereze documentul solicitat, încălcînd prin aceasta prevederile legale privind rezolvarea cererilor și sesizărilor oamenilor muncii. Deși au trecut atîtea luni, dumneaei nu m-a onorat nici măcar cu un răspuns și de aceea recurg la această modalitate de a o atenționa, sperînd ca cel puțin acum să respecte legea.

Consiliul popular al județului Argeș, Direcția drumuri și poduri. Referitor la scrisoarea locuitorului Dobre Ion din comuna Valea Iașului vă comunicăm că, din cauza ploilor căzute în acest an, pe drumul comunal Valea Iașului — Borovinești s-au produs mai multe alunecări de teren care au întrerupt circulația. Pe întreaga lungime de 3 km a drumului s-au așternut peste 1 000 mc balast, s-au executat 4 podețe tubulare, 30 m diguri de apărare, două punți, astfel încît în prezent este refăcut în totalitate și pe traseu se circulă în condiții satisfăcătoare.

Încă de la luarea în primire a blocurilor I și T9 din strada Soveja nr. 70 am sesizat constructorul, precum și Oficiul județean pentru construirea și valorificarea locuințelor (O.J.C.V.L.) de unele deficiențe de construcție care facilitează și chiar provoacă dese inundații în boxele din subsolul imobilelor. Din această cauză, cît și din altele, de același gen, încă nu s-a făcut nici la această dată recepția definitivă a respectivelor blocuri. Despre starea de fapt am sesizat și Consiliul popular al municipiului Constanța, precum și organele Sanepidului, acestea din urmă fiind solicitate să întreprindă măsuri de înlăturare a unor focare de infecție. Cu toate sesizările noastre, pînă în prezent nu s-a luat nici un fel de măsură. **(Asociația de locatari nr. 99, Constanța, administrator Gh. Iovitz)**

Locatarii blocului nr. 6 din Lehliu-gară, județul Ialomița, ne scriu : Deși în luna martie a.c. blocul nostru a fost dat în folosință, apartamentele prezentau mai multe deficiențe de ordin constructiv, care nici acum, după șase luni, n-au fost înlăturate. Așa se face că în bal-

coane s-a turnat mozaic fără ca acesta să mai fie apoi șlefuit, izolația acoperișului nu s-a efectuat conform proiectului, din care cauză apa se infiltrează în pereții apartamentelor de la etajul superior, gletul de ipsos aplicat de constructor a căzut de pe tavane, una din scările de acces între etajele II și III a rămas neterminată. Toți cei ce ne-am cumpărat apartamente în acest bloc de pe strada Crinului sîntem oameni ai muncii care am trudit din greu să locuim în condiții confortabile și de aceea ne întrebăm : pînă cînd vom fi siliți să suportăm efectele nefaste ale lipsei de răspundere a unor constructori nepricepuți, certați cu munca de calitate și cu bunul-simț ? Spre a ilustra necazul nostru, vă trimitem și o fotografie foarte sugestivă, care arată cum a rămas scara de acces la etajele II și III — „opera" celor de pe șantierul din Lehliu al I.C.M.I.

Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă-Brașov, Oficiul județean pentru construirea și vinzarea locuințelor. În urma verificării celor sesizate de cetățeanul Dănilă Gheorghe din orașul Făgăraș, str. 8 Martie nr. 141, vă informăm că problemele semnalate sînt adevărate. Împreună cu conducerea șantierului 6 din cadrul Trustului de construcții-Brașov, am luat măsuri imediate de remediere, astfel încît au fost eliminate neajunsurile legate de domeniul construcției ca atare, urmînd ca într-un timp foarte scurt să se înlăture și cele legate de partea de instalații. Referitor la instalația de gaz metan la bucătării, problema nu poate fi rezolvată favorabil întrucît blocul a fost prevăzut și contractat cu plită electrică.

Sînt abonat la revista „Flacăra" de mai mulți ani de zile, dar de circa doi ani, cu regret trebuie să spun, revista dv. nu-mi mai sosește regulat ; unele numere se pierd pe drum și, nu știu din ce motive, nu ajung niciodată la destinație. De pildă, în acest an eu nu am primit 5 numere și, deși am reclamat nu o dată Oficiului poștal din Vulcani și chiar Direcției județene P.T.T. Timișoara, la toate sesizările mele nu s-a dat nici un răspuns. Cu inadmisibilă nepăsare se continuă și acum pierderea revistelor și nu mi se trimite nici măcar un răspuns justificativ, deși, la drept vorbind, nu văd ce explicație s-ar putea da, ce justificări s-ar putea face. De aceea vă rog să interveniți la direcția sus-menționată pentru a se curma imediat astfel de situații neplăcute ce frizează însuși prestigiul poștei noastre. **(Mării Gheorghe din Vulcani, nr. 89, județul Timiș)**

Lucrez la o întreprindere de pe platforma Obor, platformă pe care se află amplasate încă trei mari întreprinderi din ramuri de vîrf ale industriei, precum și alte întreprinderi mai mici. Programul de activitate al acestor unități industriale începe, pentru schimbul I, la ora 6,15, cînd toate unitățile de alimentație sînt închise. Așa stînd lucrurile, oamenii muncii din respectivele întreprinderi sînt în imposibilitatea de a-și procura operativ unele gustări de dimineață. Singurul bufet deschis la această oră este o plăcintărie care uneori are plăcinte, alteori nu are. Ce bine ar fi dacă și în această zonă, unde se găsesc și două cămine de nefamiliști, s-ar înființa mai multe bufete, deschise de la orele 5,30, pentru a servi micul dejun în condiții civilizate : lapte, cacao, iaurt, sandvișuri, minuturi etc. Ba mai mult, pentru servirea mesei de prînz s-ar putea foarte bine organiza și o cantină-restaurant, cu o gamă largă de produse, care să vină îndeosebi în sprijinul tinerilor muncitori din zonă. S-ar putea organiza chiar și un restaurant cu meniu fix, întrucît la ora actuală în tot Bucureștiul există doar un singur restaurant de acest fel și el s-a dovedit din plin utilitatea. **(Dan Radu, București, Calea Plevnei nr. 15)**

Mă numesc **Pop Elena,** domiciliată în municipiul Cluj-Napoca, str. 30 Decembrie nr. 6. Mă adresez dv. cu rugămintea de a transmite, din partea mea, mii de mulțumiri și profunda mea recunoștință medicilor și întregului personal al Clinicii de ginecologie II. Avînd o malformație congenitală, am purtat fără succes cinci sarcini, am suferit trei cezariene și numai după cea de-a treia am reușit, în sfîrșit, cu ajutorul acestor oameni minunați, să dau naștere unei fetițe sănătoase — Persida, lumina și marea noastră bucurie, care a împlinit de curînd un an. Motiv în plus pentru a mulțumi în mod special și încă o dată doctorilor Negulescu, Tautău, Mărgineanu, Căpitan, precum și dr. Maria Silvășan din cadrul Policlinicii de adulți nr. 3. P.S. Alăturat vă transmit și o fotografie a fetiței noastre.

Comitetul județean Iași al P.C.R. Privitor la scrisoarea adresată revistei Flacăra de către cetățeanul Covrig Ilie, om al muncii de la I.M.M.R. Pașcani, vă informăm că pentru cercetare și rezolvare s-a deplasat la domiciliul petiționarului o comisie socială care a constatat că într-adevăr familia sa are nevoie de un spațiu de locuit mai mare. Ca urmare, a fost luat în evidență și inclus pe lista de priorități a Spitalului orășenesc Pașcani, locul de muncă al soției, sale, și imediat ce unitatea va primi cota de apartamente ce i se cuvine, i se va da un apartament corespunzător nevoilor îndreptățite pe care le are familia sa.

Casa de ajutor reciproc a pensionarilor — Sibiu. Casa de ajutor reciproc a pensionarilor din orașul nostru a împlinit 28 de ani de existență. Pornind, la înființare, doar cu o mînă de pensionari inimoși, ce își desfășurau activitatea într-o cămăruță cu o masă și un dulap (încăpere impropriu denumită sediu), prin strădania și spiritul gospodăresc al membrilor săi, casa noastră a ajuns să aibă azi un mare număr de cotizanți, cu fonduri proprii apreciabile, cu local-proprietate de circa 500 mp, locuibil, cabinete medicale proprii (interne, stomatologie și oftalmologie), club, bibliotecă, ateliere de croitorie și cizmărie ce prestează servicii la prețuri ieftine. Se caută cu insistență, pe multiple căi și pe cît posibil, firește în spiritul legalității noastre socialiste, ca membrii casei să fie întrajutorați din plin și la momentul oportun, îndeosebi cu împrumuturi de bani pe termen lung, cu dobînzi mici, cu ajutoare în caz de deces, nerambursabile, pentru urmașii lor. Președinte: Bela Spineanu; secretar: Lucian Cazacu.

În fața blocului în care locuim se află un teren viran, în suprafață de aproximativ 4 000 mp, impropriu amplasării oricăror construcții, motiv pentru care am solicitat cu insistență acceptul edililor din sectorul 6 al Capitalei de a ni se permite nouă, locatarilor, ca prin muncă patriotică, să punem cu toții umărul la transformarea acestui maidan într-un frumos parc. La numeroasele noastre intervenții s-a răspuns, pînă la urmă, că aici va fi amplasat un parcaj de autoturisme. Dacă s-a ajuns totuși la această soluție, renunțîndu-se la prima variantă solicitată de noi (amenajarea unui parc și amplasarea unei statui), am ruga să se țină seama de protecția mediului ambiant prin combaterea poluării cu zgomote de motoare și gaze de eșapament. Aceasta se poate face ușor, dacă există bunăvoință și inițiativă, prin amplasarea unei perdele de protecție, alcătuită din pomi ornamentali și flori pe toată întinderea acestui teren care s-ar împărți astfel în două : o parte destinată parcajului, iar cealaltă parte, cea dinspre bloc, să fie amenajată cu flori și pomi ornamentali. Credem că ar fi soluția cea mai judicioasă și acceptabilă pentru toți. **(Locatarii blocului O.S. 1 din București, sectorul 6, str. Miron Constantinescu, nr. 6)**

Trustul de construcții locale Oradea. În zona străzilor Valea Drăganului și J. Strauss din Oradea trustul nostru a construit o hală de prefabricate pentru a mări capacitatea de producție a secției de producție industrială cu peste 50 la sută. Rețeaua de alimentare cu apă a noii capacități trecea într-adevăr pe străzile menționate, dar deși pe str. Griului am executat un șanț de legătură, nu a fost afectat cu nimic gardul împrejmuitor al locuinței cetățeanului Florian Here din str. Valea Drăganului nr. 46, așa cum acesta pe nedrept susține, și n-a suferit stricăciuni nici pavajul străzii reclamate de petent. La timpul cuvenit, șanțul cu pricina a fost acoperit, iar strada a fost redată circulației. Semnează : ing. Cun Iosif.

În numele locatarilor blocului 36, scara D, de pe str. Timiș, nr. 12, din Timișoara, tovarășul **Nicolae Pătrulescu, președintele asociației de locatari,** semnează următoarea scrisoare :

Ne-am mutat în blocul 36 încă din luna iunie 1979. De atunci și pînă acum așteptăm zadarnic să funcționeze și liftul de pe scara D. Prin luna martie, anul acesta, a venit la fața locului o echipă de montori de la București care a meșterit cîte ceva, a chemat apoi pe reprezentantul I.C.R.A.L. Timișoara și pe reprezentantul O.J.C.V.L., au făcut o recepție superficială, lipsită de răspundere, și a plecat de unde a venit. Noi am rămas cu liftul care nu funcționa încă de pe atunci mai mult de două-trei ore pe zi ; doar după două săptămîni de la „recepție", s-a blocat definitiv și așa zace și azi, cînd vă scriem dv. spre a ne ajuta să urnim lucrurile din punctul mort. Că degeaba am tot apelat la tovarășii de la O.J.C.V.L. Timișoara și I.F.M.A. București. N-au mișcat pînă acum nici un deget măcar. Ni s-au oferit, în schimb, doar promisiuni nenumărate.

Comitetul municipal Drobeta-Turnu Severin al P.C.R. Referitor la scrisoarea adresată de către tovarășul Abaja Dumitru, prin care solicită sprijin în recuperarea despăgubirii ADAS pentru repararea autoturismului proprietate personală, vă comunicăm că Sucursala ADAS Drobeta-Tr. Severin a contactat pe Cîmpeanu Dumitru, care a provocat accidentul de circulație, iar cu adresele nr 9 621 din 6.06.1980 și nr. 7 996 din 8.09.1980 a expediat documentele la Sucursala ADAS București unde petentul își are domiciliul. Nu se cunosc motivele pentru care sucursala din București nu a soluționat dosarul în cauză.

Pagină realizată de MIHAI STANESCU

Poșta redacției

Florea Bunea — comuna Buzescu, Teleorman : Începînd cu anul școlar 1980-1981 la Școala generală Buzescu a fost transferată profesoara Olteanu Mariana, cu specialitatea limba engleză — limba franceză, care va putea efectua orele de limbă engleză existente la această școală. ● **Sanda Solomon** — Cluj-Napoca : M.E.I. ne comunică neaprobarea transferului solicitat, de la muzică la coregrafie, întrucît concursul s-a desfășurat pe meserii, în limita unor locuri stabilite în planul de școlarizare. Ca atare, deoarece nu ați reușit la meseria pentru care ați concurat și pentru care v-ați pregătit în treapta I, nu puteți trece la coregrafie, neavînd pregătirea corespunzătoare ● **Ioana Petra și Dinu Corneanu** — Craiova : ați omis a ne transmite adresa instituției în cauză ; reveniți în acest sens ● **Ilie Jauca** — comuna Ciprian Porumbescu, Suceava : Ni se face cunoscut că potrivit prevederilor metodologiei concursului de admitere, probele practice imprimate pe bandă de magnetofon, în condiții tehnice improprii unei înregistrări fidele, nu pot fi asimilate cu probele scrise pentru a putea face contestație ● **Teodor Capotă** — Cluj-Napoca : Adresîndu-i M.E.I. scrisoarea dumneavoastră, acesta ne-a răspuns că pe problema pe care o faceți cunoscută se efectua, în perioada sosirii scrisorii, o anchetă ale cărei concluzii neființd finalizate, nu puteau fi făcute cunoscute. Propunerile dv. au fost reținute de către organele în drept cu privire la distribuirea locurilor pe clase și specialități în licee cu acest profil din țară ● **Elena Guica** — Timișoara : Încălcarea de către părinți sau cellalți ocrotitori legali a îndatoririi de a asigura cuprinderea copiilor în învățămîntul obligatoriu de 10 ani se sancționează potrivit legii.

HORIA PATRAȘCU

Pluariu Vlad — Mureș : Nu e tîrziu. Vă adresați direct procuraturii ● **Cheican Nicolae** — Dîmbovița : S-a revenit asupra declarației de la judecătorie. Vă așteptăm la redacție ● **Istrate Constantina** — București : Prea multe întrebări rămîn fără răspuns. Iată una: de ce ați afirmat că nu copilul vă interesează? Ce altceva ? ● **Stănică Valeriu** — București : Au fost cazuri. Precedentele însă nu vă ajută decît teoretic ● **Pîrvu Ana** — Sibiu : Am trimis memoriul organelor competente ● **Dănescu Octavian** — București : Putem, desigur, dar n-ar fi drept ● **Matica Vasile** — Mehedinți : Este normal ca organul de urmărire penală să stea de vorbă și cu partea reclamată ; corupția începe din altă parte ● **Todor Ioan** — Mehedinți : O săptămînă e puțin. Mai așteptați ● **Bivolaru Ariadna** — Bacău: De obicei amendă. La recidivă se ia în considerare pericolul social ● **Strahelici Magdalena** — București : Cauza este vădit personală; dezvăluirea publică ar compromite definitiv căile împăcării ● **Silaghi Anton** — București : Poate aveți și exemple mai noi. ● **Balint Alexandra** — Arad : Orice bancă agricolă vă poate furniza relațiile de care aveți nevoie ● **Ionescu Valentin** — Arad : Este același memoriu ca și anul trecut. Ca și răspunsul nostru ● **Mitruț Ștefania** — București : Ați avut ghinion; comisia de examinare nu ține seama de certificatele medicale; nu e obligată ● **Valeriu Draga** — București : Nu e nici o contradicție; declarația n-a avut nici un efect nociv ● **Petre Grigore** — Oit : Întrebarea nu e dacă instanța putea să nu ia în considerare donația. Luînd-o, întrebarea este dacă putea s-o ia ? Putea! ● **Sandu Naom** — București : Ancheta este, cum spuneți, incompletă; dar nu s-a terminat.

NICOLAE CRISTACHE

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Flacăra
EDIȚIE SPECIALĂ

Patriot și revoluționar român
HOREA
martir și erou universal

„Luptele purtate de Horea, Cloșca și Crișan au avut o mare înrîurire asupra întregii dezvoltări a poporului nostru, la fel ca și luptele purtate de Avram Iancu, de alți luptători pentru realizarea unității și a statului național unitar — România".

NICOLAE CEAUȘESCU

Un țăran român a cărui inimă a simțit pulsul Europei

Marea răscoală a țăranilor transilvani din 1784 se înscrie prestigios în epopeea devenirii poporului român. Răsunetul ei în epocă a fost deosebit, dînd prilej românilor de a se afirma ca o entitate în ochii unei opinii publice europene dornice de înnoire în secolul luminilor și în ajunul decisivei revoluții din 1789. Publicistica vremii ne-a transms peste veac dimensiunile impresionante ale momentului istoric ilustrat de flăcările și scînteierile puternicii răscoale. Un Adam Frideric Geisler evoca chiar în 1785 pe românii transilvani, „descendenți ai coloniștilor romani din Dacia", care „constituie partea cea mai mare a locuitorilor acestui Mare Principat al Transilvaniei", „Setea lor de libertate — continua autorul broșurii în mod cert admirativ — este de neînvins și dorul măririi strămoșești strălucește invederat în ochii lor, chiar și sub apăsarea cea mai crudă a sistemului feudal și sub vălul neștiinței și rudității ce decurge din acest sistem". Necruțător în a demasca sistemul care impusese țăranilor iobagi ai Transilvaniei să aleagă calea justițiară a revoltei, publicistul revoluționar francez Jacques-Pierre Brissot a știut să găsească cuvintele cele mai potrivite pentru a reconstitui mediul în care izbucnise răscoala celor apăsați. „Regimul feudal — scria el tot în 1785 — ale cărui caracteristici oribile au fost șterse aproape pe întregul pămînt, păstrează însă toate rigorile sale în acest ținut. Aici se regăsesc acei vechi baroni englezi, acei conți francezi care, așezați în micile lor castele, privesc pe iobagii lor ca pe niște bunuri mobile de care dispun după voința lor, și cu a căror libertate, muncă și chiar viață, ei pot să se joace, să le vîndă, să le înstrăineze".

Făcînd o sugestivă paralelă între lupta pentru libertate a coloniilor din America și răscoala transilvană, tot Brissot este acela care justifică pe deplin acțiunile de luptă ale țăranilor răsculați, deoarece „dacă americanii aveau dreptate să se revolte fiindcă nu voiau să li se impună taxe fără consimțămîntul lor, cu atît mai mult aveau acest drept românii, care nu aveau nici proprietate, nici libertate, care erau pe bunul plac al stăpînilor lor". Ceea ce este cert este faptul că evenimentele transilvane au fost integrate de contemporani problematicii generale a epocii și comparațiile pe care ele le-au sugerat, ca și ecoul deosebit pe care l-au avut nu fac decît să ne demonstreze însemnătatea lor universală.

(Continuare în pag. 15)

Prof. dr. DAN BERINDEI

250 de ani de la nașterea marelui conducător al luptelor transilvănenilor pentru dreptate și libertate din 1784

Acuarelă de TRAIAN BRĂDEAN

Horea

Să privească-Ardealul lunei i-e rușine,
C-a robit copiii-i pe sub mîini străine.

Ci-ntr-un nor de abur, într-un val de ceață
Își ascunde tristă galbena ei față.

Horia pe-un munte falnic stă călare,
O coroană sură munților se pare.

Iar Carpații țepeni, îngropați în nori,
Își vuiau prin tunet gîndurile lor.

Eu am — zise un tunet — suflet mare, greu,
Dar mai mare suflet bate-n pieptul său,

Fruntea-mi este albă ca de ani o mie,
Dară a lui nume mai mult o să ție.

Nalți suntem noi munții — zise-un vechi Carpat —,
Dar el e mai mare că ni-i împărat.

Atunci luna lese, norilor regină,
Fruntea lui cea pală roșu o-nsenină,

Galbenele-i raze încing fruntea-i rece
Că părea din munte diadem de rege.

Și un stol de vulturi muntele-ncongior,
Cugetînd că-i Joe, Dumnezeul lor,

Cînd în miezul nopții, cununați cu nimb
Fulgerul aruncă sus de pe Olimp.

MIHAI EMINESCU
1867

1784 – Din cronica unui an revoluționar

1784. 28 octombrie. Tîrg la Brad. Doi oameni necunoscuți se ascund sub podul Crișului. Țărani. Vin, pleacă. Sînt interpelați de cei doi : „tocmai a venit de la Viena un supus fiscal al Zlatnei de la Înălțatul Împărat și v-a adus poruncă să trimiteți 3 oameni de fiecare sat să o ascultați în 31 octombrie, în Mesteacăn, la biserica de acolo". ● Răscoala izbucnește elementar, cu furie, cu singe, cu atrocități. Șocul e violent. În acest prim moment se petrec scene crude, înfiorătoare. ● Răscoala crește, la proporții, cercul satelor răsculate se lărgește mereu. Nici un sat vizat, nici o curte nu rămîne necercetată, nelovită. În cîteva zile Zarandul tot ajunge pe mîinile răsculaților. Nu mai e administrație, nu mai sînt stăpîni, nu mai sînt dregători domnești. Țăranii stăpînesc. Închid drumurile, iau măsuri proprii de pază ca nimeni și nici un străin să nu poată pătrunde sau circula necontrolat. Nobilimea, surprinsă, îngrozită, n-are nici timp nici putere să opună vreo rezistență. Primul gînd : ascunderea, fuga. Mulți sînt descoperiți și uciși. Reușesc să scape nobilii mari care au și mijloace mai bune. Comitate întregi, cercuri rămîn fără administrație. ● În Deva refugiații se îngrămădesc împreună cu oastea de pază, în cetate. „Sîntem cu toții strîmtorați în cetate — scrie magistrul poștelor". ● Alte locuri de refugiu sînt Alba, Sibiu, Cluj, Orăștie, Hațeg, Bistrița, Vinț, Sebeș etc. ● Comandamentul general răspunzînd unei note a guvernului afirmă că nu vede pericolul unei răscoale generale. ● Din cercul Zarandului, țăranii trec în comitatul propriu-zis al Hunedoarei, răscoală toate satele din dreapta Mureșului, se apropie de Mureș. Din jurul Devei, cetele lor o propagă în trei direcții principale : pe Mureș în jos trecînd apoi și în comitatul Aradului, pe valea Streiului cu Țara Hațegului, pe Mureș în sus, în comitatul Albei pînă în preajma Albei Iulia, atingînd și comitatul Sibiului. Cealaltă direcție principală pornind din Zarand e cea a Munților Abrudului, spre Cîmpeni, Abrud, Roșia, pe Arieș în sus. De aici se desprind grupurile care se îndreaptă unul spre comitatul Cluj, altul mai mare spre Baia de Arieș, Ighiu, Cricău, Galda. ● Crișan se întîlnește cu Horea și Cloșca la locul numit Pălținiș. Jură ca în drumul pe care au pornit din porunca împăratului să nu lase picior de nobil sau de dregător în viață decît doar dacă primesc credința grecească neunită. ● Horea se îndreaptă spre Cîmpeni. Cloșca și Crișan — spre Abrud. ● Complot împotriva lui Horea la Bucium ; jurați, gornici, preoți înțeleși dinainte îl așteaptă pe Horea și-l provocară să le arate poruncile pe care i le-a încredințat împăratul. Strîmtorat, Horea cere să fie crezut pe cuvînt. Îl prinseră împreună cu căpitanul și alți cîțiva ai săi, îi legară și-i puseră sub paza a 60 de oameni. Se cere sprijinul armatei. Alarmă. Ion Petruță și Ionuț Dandea, căpitan, ridică cringul Satul și altele, Muntari, Cerbu, tăbărîră asupra casei și eliberă pe cei închiși și se răzbunară asupra făptașilor. ● Răsculații stăpînesc : întreg Zarandul, aproape întreg comitatul Hunedoarei, întreagă valea Mureșului din preajma Aradului pînă în vecinătatea Albei Iulia, întreagă valea Streiului sau a Hațegului pînă la granița Țării Românești și a trecătorii Banatului. Munții, afară de Zlatna, pînă la Ighiu, Cricău, Trăscău. Cetele țărănești înaintează spre Aiud, spre Cluj, spre Turda. Ultimatumul țăranilor : 1. Nobilul comitat (al Hunedoarei) și toți posesorii lui să jure pe cruce, cu toate odraslele lor. 2. Nobilii să nu mai fie, ci care unde poate primi o slujbă crăiască, din aceea să trăiască. 3. Nobilii posesori să părăsească pentru totdeauna moșiile nobiliare. 4. Și ei să plătească dare ca și poporul de rînd. 5. Pămînturile nobiliare să se împartă între poporul de rînd potrivit poruncii împăratului, ce va urma. 6. Dacă comitele și Tabla comitatului împreună cu nobilii posesori se învoiesc la acestea, le făgăduiesc pace, iar în semnul ei cer să ridice atît pe cetate, cît și pe la capetele orașului și pe alte locuri, pe prăjini cît mai lungi, steaguri albe. Drept termen trimișii fixează, din porunca lui Horea, ziua de 14, duminică seara, iar răspunsul să fie trimis popii Dănilă din Crișcior, altfel amenință să nimicească orașul. ● Cele două trupe țărănești, ale lui Cloșca și Ion Horea, se unesc și împreună cu una a lui Crișan se îndreaptă spre Galda cu gînd să prade castelul comitelui și să elibereze pe cei închiși acolo, iar de acolo să meargă asupra Aiudului. ● Oștile comune ale lui Cloșca și Ion Horea se îndreaptă spre Aiud. Probst și vicecolonelul Schultz le ajung din urmă pe un deal al satului Tibru. Colonelul ceru ca la 500 de pași trupa să se oprească. Veniră numai Horea, Cloșca și alți trei oameni din care unul aduse și crucea. Îi dădură mîinile și declarară că ei sînt supuși credincioși ai împăratului. Colonelul îi întrebă după aceasta dacă îl socotesc și pe el ca un slujitor al împăratului și dacă ascultă de poruncile lui ca și cînd ar fi fost date de împăratul ? Răspunseră că da. „Atunci i-a mustrat stăruitor pentru prăzile și omorîrile lor, arătîndu-le și cît timp au pierdut ei în economia lor de atunci încoace, le-a ordonat să se împrăștie numaidecît în liniște pe la casele lor, să aștepte cu răbdare cele ce vor urma, ca să nu se facă și mai nevrednici de înalta milă și iertare, căci dînșii trebuie să știe că intențiile maiestății sale țintesc numai la binele supușilor săi". Lui Ion Horea îi porunci special să caute pe tatăl său să aibă grijă ca și celelalte trupe să se abțină de la orice excese, iar dînsul împreună cu tatăl său să se întoarcă acasă, căci el va supune în persoană afacerea aceasta înalților săi superiori de la Sibiu. La acestea Ion Horea și Cloșca declarară că vor asculta îndată cu trupa de față. Îl întrebară cînd se va întoarce la ei și va aduce o hotărîre la rugările lor și cu deosebire o rezoluție în scris la cererea lor înaintată împăratului și dacă atunci vor trebui să vină tot în locul și în chipul acesta ? ● Nobilimea cunoaște bine trei lucruri : că potolirea țărănimii nu poate fi definitivă cît timp nu li se rezolvă plîngerile ; că ea, nobilimea, n-ar mai putea îndura a doua oară ce a îndurat ; că revendicările țărănești nu pot fi satisfăcute. ● Se organizează insurecția nobilimii. ● Țăranii cu mai multă experiență acum nu au nici ei siguranța că cererile lor vor fi primite, nu lasă din mîini cetatea munților, își pregătesc și ei armele, stau gata. ● Se pune la cale prinderea lui Ion Horea. În învălmășală își pierde calul. Convins că nu e decît o înșelătorie scrie la provizor să i se trimită calul și harnașamentul. ● Cloșca, Horea, Crișan cutreieră satele cînd ici cînd colo. ● Pe capul lui Horea s-a pus un premiu de 2 000 de florini viu și 1 000 de florini mort. ● Provizoratul domeniu lui Zlatna propune eliberarea din închisoare a doi deținuți cărora să li se promită libertatea în schimbul capului lui Horea. ● Țăranii refuză prestările de muncă și de bucate. ● Se cere continuu armată. ● Românii continuă să facă lănci și săbii din fierul luat de peste tot. ● Drumurile sînt nesigure. În neliniștea așteptării mai mulți țărani se retrag în munți și așteaptă acolo evenimentele. ● Crișenii, în fiecare sat, cu copii, cu soții, sînt în arme. ● Crișan și Cloșca întăresc poporul în mînia lui. ● Horea înțărește apărarea în Munți ● Focul mocnit al răscoalei răzbate ici și colo, opoziții armate, fugi, amenințări, incendii. ● Amenință să se ridice și satele care nu s-au răsculat. ● Insurecția nobilimii e la sfîrșitul pregătirilor dar puțini sînt încrezători în eficiența tratării țăranilor în acest fel. ● Comitatul Turda dispune să se ridice furci și țepe în fiecare sat. Și ca să fie și mai mare teroarea, comitatul puse pe țărani să le ridice ei singuri. În Berchiș, furcile au fost ridicate chiar la poarta cimitirului unitilor. ● Armata ocupă principalele drumuri și poduri, întreaga zonă e controlată din puncte cheie. ● Întîlnirea dintre răsculați și vicecolonelul Schultz avu loc în 21 ale lunii. Ieși pe un mic șes de lîngă Cîmpeni și porunci ca Horea și locuitorii satelor să vină acolo. Curînd coborî pe drumul ce vine din munți o ceată de vreo 600 de oameni, cu bîte în mîini. Din ceată ieșiră înainte Horea și Cloșca, cu vreo 12 oameni bătrîni, își descoperiră capetele cu toții așteptînd liniștiți. ● Colonelul comunică adunării că are poruncă de sus să le aducă la cunoștință ca bătrînii și jurații să se înfățișeze pe ziua de 24 ale lunii tot în locul unde au avut întîlnirea dintîi între Cricău și Tibru, unde vor auzi porunca împăratului chiar de la generalul care va veni acolo ● Dar țăranii din față răspunseră că ei singuri nu pot face drumul pînă la Cricău, iar dacă vor lua cu ei și pe locuitorii satelor unde ne află acum aici, ei nu mai pot răspunde de faptele ce vor săvîrși la dus și întors, avînd ei nevoie de hrană și de adăpost. Colonelul răspunse că conștiința lor nu poate fi curată îndată ce nu se încred să vină singuri. Ei să spună cinstit dacă știu că au păcătuit prin faptele lor nelegiuite și că prin aceasta au pierdut îndurarea majestății sale ? La care cuvinte căzură cu toții în genunchi strigînd tare că recunosc că au greșit și se roagă de înălțatul împărat să-i ierte, căci ei făgăduiesc să se supună înaltelor sale porunci ce vor urma, în deplină încredere că le va veni în ajutor lor amăriților lobagi. Ei au fost siliți să facă pasul acesta ca să ajungă la urechile împăratului amarnicele lor stări și rugăminți. Le zise atunci că dacă ei recunosc că au greșit, cine i-a amăgit la pasul acesta nelegiuit ? Răspunseră că țara întreagă a făcut-o. El să vadă feluritele rezoluții pe care le-au adus în original, dar cu care în zadar au alergat pe la toate dregătoriile, căci tot n-au putut ajunge la nici o hotărîre. Atunci Horea și Cloșca scoaseră din traistele lor niște pachete de hîrtii, îi deteră mai multe rezoluții ale Cancelariei aulice scrise în limba latină și investite cu numere în regulă. El invită atunci pe locotenentul Probst, pe care îl luase cu el, să explice adunării rezoluțiile acestea. Le arată că după cuprinsul lor dînșii n-au avut nici un motiv să facă pasul acesta. Prin urmare au fost numai înșelați de oameni răzvrătiți și amăgitori, și numai acestora le datorează nefericirea ce va cădea acum pe capetele lor. El pot să trimită din satele lor pe cîțiva oameni, să-i trimită în ziua de 24 noiemvrie la Sebeș, la comisie, ca să asculte acolo porunca următoare a împăratului. Auzind numele împăratului căzură iarăși cu toții în genunchi zicînd că vor trimite pe bătrîni. Atunci colonelul insistă din nou îndată ce cu toții sînt încredințați că au greșit trebuie să recunoască și că au fost înșelați de căpitanii lor și cu greu vor putea dobîndi mila împărătească dacă nu-i vor împlini numaidecît două condiții : una să dea în mîinile armatei tot felul de puști și arme, a doua, să-i dea aici pe loc pe căpitanii lor care i-au amăgit și înșelat, ca să-și poată lua pedeapsa cuvenită. La întîia răspunseră că vede foarte bine că ei nu au nici o armă și că tot ce au în mîini sînt bîtele lor obișnuite. Pe acasă au cîte o pușcă de vînătoare, dar ei chiar și la răscoala dinainte au fost armați numai cu topoare și cu furci, numai puțini aveau și puști. La a doua declarară că ei nu pot da pe nici un căpitan, dînșii doar nici nu au căpitani, toate le-a făcut țara. Cînd văzu că se eschivează, colonelul se răsti și spuse că întrucît cărțile lor se află în mîinile acestor doi oameni aici în fața lor și cum aceștia înaintea lor trebuiau să fie oameni de omenie, el îa cu sine pe acești oameni (arătînd spre Horea și Cloșca) și-i duce la marele general, ca acolo în numele lor să apere cauza satelor. Atunci întreagă mulțime strigă zgomotos precum ei pe acești oameni nu-i dau ; o parte și făcu mișcarea înainte ca să-l înconjoare pe colonel. Le ordonă să nu facă larmă și să rămînă „liniștiți la locul lor. Zgomotul mai ținu cîtva timp dar nu se mai mișcară din loc. Dojenindu-i și a doua oară se liniștiră cu toții. În timpul zgomotului, Horea se retrase în mijlocul mulțimii. Cloșca însă rămase lîngă colonel nemișcat. ● Ce-i aștepta pe țărani la Sebeș o spune comisarul Brukenthal : Dacă deputații țărănimii se vor înfățișa mîine aici, de ceea ce eu mă îndoiesc, pe lîngă condițiile ce le-a pus colonelul vom adăuga și pe aceea ca ei să restituie lucrurile ce au luat de la nobili. Vom reține apoi aici pe cîțiva deputați ca ostateci, vom prinde pe mai mulți ca garanți și vom trece pe toți pe o listă. ● Țăranii avură prudența să nu se înfățișeze. ● Ordinul imperial nr. 15 pune în mișcare armata. ● Dezamăgirea țăranilor este cumplită. În apogeul mișcării lor crezuseră în armată și acum armata îi înșelase. ● Horea ridică cu și mai multă furie 9 sate. Sînt gata de luptă și Cloșca și Crișan. ● Circulă din noi, din sat în sat, poruncile de adunare. ● Fierari făuresc ziua, noaptea lănci pentru poporul răsculat. ● Ordinele lui Horea sună drastice : Cine se împotrivește la răscoală ! se arde casa și va fi tras în țeapă. ● Crișan cheamă țăranii din Zarand pe duminica viitoare între Mihăileni și Buceș în vederea radierii Abrudului de pe fața pămîntului. ● Spaima în fața noii amenințări este generală. ● Țăranii știu că Horea dăduse porunci că dacă trupele se apropie să dea numaidecît semn cu tragerea clopotelor să înștiințeze satele vecine, să fie mereu în stare de apărare, să nu lase să intre în sat nici un soldat, căci dacă vor asculta poruncile sale neamul românesc din Transilvania nu va mai fi supus domnilor. ● Se fac din nou planuri mari de atac, de a lovi Deva, Abrudul, Zlatna, Aiudul, Galda, de a năvăli în comitatul Cluj spre Gilău, Feneș, Zam, Sîncrai etc. ● În furia lor, țăranii vor să fie acum și mai răzbunători, să ruineze, să stîrpească totul din temelii, să nu lase peatră pe peatră. Să nu cruțe acum nici pe românii care au luat în vreun fel apărarea nobililor, nici pe ostașii împăratului care li se împotrivesc. ● Dar acum era prea tîrziu. Armata împînzise zonele primejduite. Nobilimea se înarmase. Planurile mari de atac sînt reduse la o luptă disperată de apărare. ● Oastea țărănească n-a fost niciodată mai numeroasă și mai bine înarmată. ● Și totuși slăbiciunea vine din interior mai înaintea amenințării din afară ; aveau nevoie de o altă forță morală care s-o înlocuiască pe aceea că sînt apărați de puterea supremă în imperiu, împăratul. Cine e Horea ? Ce vrea de fapt el ? Întrebări care trebuiau limpezite în fața unei armate care primise în sfîrșit ordinul de represiune. ● Armata își organizase punctele de atac după știința războiului. ● De partea cealaltă, țăranii se găseau într-o ordine de bătaie improvizată după priceperea lor. ● Încercuiți de toate părțile de armată, țăranii trebuie să ia măsuri de apărare. ● La Mogoș, Rîmeț, Buceș, Vulcan fac tăieturi masive de păduri, închid drumurile, trecătorile, barcadează satele. ● Evenimentele de acum se precipită, se petrec simultan. Ciocniri, lupte de hărțuială, morți, răniți, fugăriți se semnalizează în multe locuri. ● Teatrul de lupte se generalizează, se întinde pretutindeni unde există țărani și soldați. Ciocnirile sînt violente. De o parte și de alta răzbunările sînt atroce. ● Sînt întinse curse. ● Răspunsul lui Horea la o propunere de pace mincinoasă : Onorate Domn. Domnule Locotenent ! Bunul nostru Domn ! Scrisoarea Domniei-tale cu data de astăzi, scrisă românește, am primit-o cu mare respect și cu multă bucurie. La care vă scriem acestea : că Dumnezeu preasfîntul să se îndure de poporul său și să dăruiască în țara noastră pace, pe care domnii foarte ușor ar putea-o face, dacă ar vrea, fiindcă noi nimic nu poftim ce e cu neputință, ci numai două lucruri : întîi să fie lăsați slobozi prinșii noștri, a doua să ni se dea milostiva rezoluție dobîndită de la Înalta Curte cu multele noastre rugări, potrivit poruncii împăratului. ● În ce privește însă ca noi să ne întîlnim la Cîmpeni și să vorbim de pace, bine ar fi, dar nu mai putem umbla atîta în sus și în jos, fiindcă oamenilor le e frig și flămînzesc. Mai departe, juzii cei vechi sînt acolo cu domnii și cu miliția, să fie trimiși aici în domeniu să dea socoteală fiindcă mult au tras și stors, anume mai întîi judele Macavei Bota, Ion Oneț, Ion Cocoș a Țeții, Petelic Bodea, Gheorghe Boba care n-a dat socoteală de 5 000, Achim Coteț și Simoca Cotoșel. Cu aceasta rămînem al Domniei tale. Riu Mare, 8 decembrie 1784. ● Începe acțiunea de pacificare prin publicarea amnistiei generale. Acțiunea de pacificare este condusă de însuși episcopul. ● Înaintarea armatei descoperă peste tot pustiiri, morți, maltratări, cruzimi. ● Oastea principală nu se lasă sedusă nici de mirajul amnistiei, nici de vorbele preoților, înfruntă asprimea dificultăților de tot felul. ● Pe drumul de înaintare a armatei, episcopul cu preoții săi demobilizează rînd pe rînd satele antrenate în răscoală. ● Cea mai importantă bătălie între răsculați și armată se dă lîngă Mihăileni. Aici se încheie acțiunea condusă de Crișan. Lovitura de la Mihăileni a fost hotăritoare, atît prin numărul impresionant de morți cît și în privința moralului răsculaților. Armata era prea bine organizată și prea puternică pentru forțele lor mereu slăbite de acțiunea pacificatoare a episcopului. ● Armata înaintează mereu și pe urmele ei — episcopul și preoții. ● În fața puterii copleșitoare a armatei, Horea nu mai avea mult de ales. Nu mai era posibilă nici vreo răstălmăcire : armata împăratului a venit și înainta cu toată puterea împotriva țăranilor. Iar pe urmele ei, pacea și iertarea, vestite de episcop, topeau văzînd cu ochii rezistența. Ce șanse mai putea avea o oaste țărănească rămasă acum singură, fără alt sprijin în fața armatei care nu mai avea acum decît un singur obiectiv ? Să mai riște un al doilea Blăjeni ? Să aștepte iarna. Iarna neobișnuit de blîndă favorizase acțiunea armatei, iar o iarnă grea, care putea să urmeze, pentru un mare grup strîmtorat într-un spațiu mic și atît de lipsit de mijloace de existență, nu putea să însemne decît prăbușirea. În schimb, amnistia generală într-o luptă fără sorți de izbîndă era ademenitoare. Cîte frămîntări vor fi fost în acest ultim act al dramei, se întreabă D. Prodan în cartea care a inspirat datele de față, **Răscoala lui Horea, cîte discuții, cîte încriminări, cîte defecțiuni ? Cu cîte întrebări, explicații îl vor fi asaltat țăranii pe Horea în acest moment ? Cîte întrebări își va fi pus, în ce nehotăriri se va fi zbătut Horea însuși? Rămîn toate numai de bănuit. La plecare, Horea găsi totuși cuvîntul de îmbărbătare : lupta n-a fost zadarnică, el va merge acum din nou la împăratul să-i dezvăluie sensul și să aducă rezultatul dorit. Le mulțumi oamenilor că l-au ascultat și au făcut toate după voia lui și s-au ținut de poruncile sale. Împreună cu Cloșca a despărțiră apoi și de ultimii țărani care-i mai petrecură și apoi se scufundară în Munți, stingîndu-se în veșnicie, cea mai fantastică, cea mai ciudată și mai solitară scurgere de viață a acelui veac.

NICOLAE CRISTACHE

ZIUA SUPLICIULUI

Pînă la 13 februarie, Crișan-Giurgiu Marcu, locuitor din Cărpiniș, în vîrstă de 52 de ani — răspunsese la numai 47 de întrebări. Interogatoriul său se dovedise a fi cel mai fructuos. Recunoștea o bună parte din acuzații, nu-i dezmințea pe martori, doar preciza unele lucruri, și arăta întregii comisii care au fost cauzele răscoalei : datoriile îobăgești împovărătoare, ascunderea ușurărilor făcute de împărat, împiedicarea românilor să intre în rîndurile grănicerilor, fapt care ar fi scăpat poporul de iobăgie. Însă nimic, nici un cuvînt despre Horea și Cloșca. La ultimul interogatoriu, în 5 februarie, Giurgiu Marcu arăta : greutatea slujbelor domnești, lucrul de la o duminică la alta fără a primi o bucată de pîine, dijma, precum și contribuția prea mare, de la 4 la 20 de florini pe an „ne-au silit la aceste fapte".

În dimineața zilei de duminică, 13 februarie, Giurgiu Marcu este găsit „sugrumat" în celula sa spre surprinderea „neplăcută" a comisiei care-și pusese mari speranțe în răspunsurile lui Crișan, deoarece atît interogatoriul lui Horea cît și al lui Cloșca nu dezvăluiseră nimic din organizarea și începutul răscoalei, din mecanismul ei.

„Crișan, al treilea corifeu, a prevenit sentința, făcîndu-și singur o moarte violentă, anume dînsul și-a desfăcut o legătură de la opinci și s-a sugrumat cu legătura aceasta, iar ca să poată muri mai în grabă a scos o piatră din zid, a legat-o de sfoară și atîta a sucit-o pînă și-a împiedicat respirarea, apoi s-a culcat pe piatră cu fața la pămînt ca să nu i se desfacă legătura" (raportul contelui Jancovici către împărat făcut la 3 martie 1785). Alte surse arătau că sinuciderea s-a produs prin sugrumarea cu „țivitura cămeșei și cu o piatră". Amănuntele foarte exacte lipsesc.

Sentința însă se pronunță, și după moartea lui Crișan în data de 14 februarie, „...călăul să-i taie capul și să-i despice corpul în patru, capul să i se pună în țeapă în satul său, în Cărpiniș, iar celelalte patru părți să se pună pe roate, anume o parte de sus a corpului la Abrud, o parte de jos la Mucium, în comitatul Alba de Jos, a doua parte de sus la Brad și a doua parte de jos la Mihăleni în comitatul Hunedoara". Și s-a executat în ziua de 16 februarie.

Era preludiul cumplitelor chinuri la care aveau să fie supuși Horea și Cloșca.

Nu trec decît unsprece zile și comandantul cetății Alba Iulia, von Hoche, raportează : „Ieri a fost publicată sentința celor doi delincvenți, Horea și Cloșca, potrivit căreia ambii vor fi frînți cu roata, de jos în sus, apoi trupurile lor vor fi tăiate în bucăți și trimise în comitate. Mîine are loc execuția".

Dealul Furcii, locul de execuție al cetății, vuia în dimineața de 28 februarie de murmurele mulțimii țăranilor adusi din comitatele Hunedoara, Alba, Cluj și Sibiu, sub pretextul publicării unei „patente în chestiunea robotelilor". Peste 6 000 de oameni, dintre care 2 515 țărani din 419 comune urmăreau cu stupoare și teamă pregătirea „ororii" de către Grancea Rokoczy, gidele oficial din Sebeș. Un escadron de husari din regimentul de Toscana în ținută de paradă, cam la 300 de soldați pedeștri din regimentul Orosz, miliție pedestră. Se auzi glasul lui Friederich Eckhard, translatorul contelui Jancovich, care citi sentința în românește; sentință care prevedea ca lui Horea și Cloșca „să li se frîngă oasele cu roata, mai întîi lui Cloșca, apoi lui Horea, iar după ce vor fi frînți, să fie tăiați în bucăți...".

„Pe la ceasurile nouă și jumătate, Horea și Cloșca au fost așezați separat pe cîte un car special, fiecare fiind însoțit de către un preot schizmatic. (...) Batalionul pedeștrilor l-a încadrat într-un careu, iar călărețli s-au așezat la cele

patru aripi. (...) Cloșca a primit cel puțin 20 de lovituri pînă și-a dat sufletul. În timp ce Cloșca era frînt cu roata, Horea era legat și ținut în picioare de doi ucenici ai călăului, ca să vadă de ce moarte cumplită și prin ce chinuri grozave trebuie să moară tovarășul său". (Iosif Gabri, profesor la gimnaziul de pe lîngă episcopia romano-catolică din Alba Iulia.)

Execuția lui Horea a ținut mai puțin.

„Sentința lui Horea a fost astfel ca să-i frîngă cu roata de jos în sus. Cu toate acestea însă, după lovitura cea dintîi... cînd a voit să vorbească și poate voit să descopere cauzele faptelor sale, ofițerul de execuție dete ordin gidelui și acesta astfel l-a lovit în piept ca să nu mai poată vorbi. Cu această ocazie, funcționarul comitatului de Alba, care se afla prezent acolo, făcu imputări ofițerului că a lucrat în contra dispozițiunilor legii...". (Din Apelul comitatului Hunedoarei către Țara ungurească — 1790).

După îndeplinirea execuției, cele două trupuri au fost tăiate în patru părți, capetele au fost puse la casele martirilor pentru a stîrni „groaza și oroarea". **„Cînd au dus la moarte pe Horea și Cloșca** — povestește preotul Nicolae Munteanovici lui Nicolae Densușianu — **l-a însoțit preotul de atunci din Alba Iulia, Nicolae Raț. Dînsul pînă a frînt cu roata pe unul, a ținut pe celălalt cu mîna pe după cap, dar cînd au început să frîngă cu roata și pe cel de al doilea, popa Nicolae Raț a căzut jos leșinat și a trebuit să-l ducă cu carul acasă".**

La cîtva timp după execuții, Grancea Rokoczy, gidele Sebeșului se plînse magistratului din Alba Iulia arătînd că „...mai înainte se afla la execuțiile oficiale din Sebeș și... și-a lăsat cîștigul... și a venit la Alba Iulia, unde între alții a executat cu calfele sale pe cei mai mari corifei și le-a transportat părțile corpului în patru locuri ; cu toate acestea, n-a primit nici o plată pentru munca sa...". Ulterior, i s-au plătit lui Rokoczy 51 fl., cîte 6 fl. pentru capii revoluției și cîte 3 fl. pentru ceilalți executați.

Împăratul Josef al II-lea scria chiar în data de 28 februarie un bilet de mînă în care arăta contelui Jancovich că ar dori să examineze declarațiile lui Horea și Cloșca înainte de execuție. Era exact ziua în care miile de țărani aduși din cele patru comitate priveau îngroziți asasinatele săvîrșite cu o cruzime care ar fi stîrnit invidia celor mai zeloși călăi ai Inchiziției.

RĂZVAN BÂRBULESCU

• • • Nicolae Densușianu — **Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria 1784—1785 ; David Prodan — Răscoala lui Horea ; Gh. Anghel — Două documente în legătură cu execuția lui Horia și Cloșca în Apulum V — 1964.**

Un țăran român a cărui inimă a simțit pulsul Europei

(Urmare din pagina 13)

Încununînd puternicele acțiuni de luptă antifeudale ale țărănimii transilvane și în general ale țărănimii românești — concretizate, între altele, spre mijlocul secolului al XVIII-lea prin răscoalele conduse de Visarion Sarai sau de Sofronie din Cioara — „răscoala din 1784 nu este mai prejos de războiul țărănesc condus de Emilian Pugaciov, de răscoala țăranilor din Cehia ori de războiul țărănesc din Peru, care și ele au ilustrat în acea epocă paginile istoriei unui veac de profunde frămîntări și mutații din preajma marei revoluții din 1789. Ea a încheiat deci un șir de lupte antifeudale ale țărănimii românești și a deschis drum totodată noii epoci ce se profila la orizonturile istoriei poporului român. Dealtfel, faptul că răscoala n-a avut numai trăsături sociale ci și naționale, că elementele acestea s-au îmbinat și că gîndul unității neamului a fost afirmat chiar în focul aprigei lupte a maselor țărănești are profunde semnificații și anunță evenimentele viitorului.

În fruntea răscoalei s-a găsit Horea, cel de la a cărui naștere au trecut două veacuri și jumătate, una dintre marile personalități ale istoriei milenare a poporului român, un luptător neînfricat pentru dreptate, un revoluționar dîrz. Nu demult într-o carte care va rămîne principala lucrare de referință asupra evenimentelor, cu rarul său simț istoric, dar totodată cu puterea de comprehensiune pe care o dă cunoașterea minuțioasă și dăruirea deplină către momentul istoric evocat și personagiile sale, academicianul David Prodan a știut să redea dimensiuni impresionante nu numai răscoalei reînviate ci și conducătorului ei. Într-adevăr, Horea ne apare ca întruchiparea vie a răscoalei însăși. „Horea — subliniază cu atîta veracitate profesorul Prodan — crește în mărime nu înălțîndu-l deasupra masei, ci cufundîndu-l în ea, crește prin perfecta identificare cu ea. Crește nu prin singularizare, ci prin multiplicare". Revoluționar țăran, Horea se impune țărănimii prin realele și unicele sale însușiri de conducător. El se asimilează crezurilor maselor țărănești, este purtătorul lor ardent de cuvînt, dar este și conducătorul lucid, bogat în experiență — a lui și a înaintașilor săi, purtînd parcă experiența secular a țăranilor asupriți —, inteligent și intransigent. Mascle văd în el un simbol. El este un erou încă în timpul vieții și astfel îl consideră și înamicii. I s-a atribuit intenția de a-și lua titulatura de „rex Daciae", i s-au atribuit însemne heraldice, dușmanii și în primul rînd nobilimea înfricoșată i-au dat încă pe cînd trăia dimensiuni istorice deosebite. Dacă teama și ura asupritorilor au făcut din Horea, cu voia sau mai bine zis fără voia lor, un mare conducător popular, cei dintre contemporani care i-au aprobat acțiunile nu și-au putut ascunde prețuirea față de cel ce întruchipa voința poporului asuprit. „Horea, scria Geisler, părea a fi născut pentru a domni : și într-adevăr, pe timpul în care și-a jucat rolul, el a dovedit că era demn de asemenea rol".

O căsuță de lemn, pe care încă o mai putea vedea cu un veac în urmă Nicolae Densușianu pe Dealul Fericetului, datorii și obligații semnalate în testamentul său în loc de avere, un prestigiu rar întîlnit printre țăranii transilvani care l-au învestit spontan cu dreptul de a-i conduce la izbîndă sau la moarte, fapte nemuritoare înscrise în istoria neamului, iată ceea ce ne oferă Horea, încă atît de viu între noi, dincolo de o tragică moarte, de schingiuirile barbare la care l-au supus stăpînitorii. De fapt, sfîrșitul său n-a făcut decît să accentueze dimensiunile unei legende născute încă din timpul vieții eroului ei.

Figura lui Horea o avem vie și astăzi. El ne urmărește cu privirea lui necruțătoare, dîrză și blîndă totodată și ni se înfățișează ca purtătorul marii lui fapte, alături de alți înaintași înscriși printre ctitorii unei deveniri istorice. Roata n-a putut decît să-i frîngă trupul, dar personalitatea eroului popular n-a fost nici ucisă și nici înfrîntă. Dimpotrivă, cu fiecare an ce a trecut de atunci, Horea a devenit mai mare, mai impresionant. În 1821, țăranii care-i mai purtau încă, unii dintre ei, amintirea directă așteptau în Transilvania dăruirii sale pe celălalt „crăișor", pe Todoruț, în care vedeau pe urmașul legitim al celui căzut tragic, dar neînfrînt în fața istoriei și care trebuia să vină să repete faptele lui Horea și să le ducă la împlinire. Apoi din nou în focurile revoluției din 1848, luptînd sub porunca ascultată a lui Avram Iancu, moții erau cu gîndul firesc și la cel întrat în legendă dar care cel dintîi îi ridicase într-un necruțător și drept război împotriva celor avuți și asupritori.

Primul căpitan al marii răscoale din 1784 s-a desprins din cadrele rigide ale unui moment istoric pentru a deveni simbol al revoluției, neînfricatul ei inspirator. Numele său a fost purtat în mintea și pe buzele tuturor celor ce au făcut în România modernă și contemporană din lupta revoluționară un țel al vieții lor. Firesc, numele său este înconjurat de nețărmuit respect în România socialistă în care visurile cele mai îndrăznețe ale răsculaților țărani din veacurile trecute au căpătat întruchipări trainice și act de cultură cînd Teatrul german de Stat din Timișoara a pus în scenă, în aprilie 1989, minunatul basorelief istoric **Procesul Horia** de Al. Voitin, acea a o sută opta premieră a prestigioasei instituții teatrale, pentru care nestorul scrisului bănățean, Franz Liebhard, a tălmăcit textul încărcat de adevărul istoriei și artei.

Este jocul întîmplării că despre cei trei martiri, Horea, Cloșca și Crișan, am aflat prin cele trei evenimente relatate mai mult decît prin slova tipărită în manualul școlar, dar nu este o întîmplare că un autor de expresie germană a fost captivat de personalitatea răsculatului din Albac și concetățenii mei din Banat au deslușit mai profund sensul revoluției lui Horea, căci evenimentele revoluționare de la sfîrșitul veacului al XVIII-lea au influențat în mare parte și soarta strămoșilor noștri, care purtau același jug de cruntă înrobire, cu nimic mai dulce în acea Germanie feudală și fărîmițată.

NIKOLAUS BERWANGER

Amintire

Ajungînd acum aproape trei decenii, în primii ani ai meseriei mele de ziarist, în pitorescul orășel Pîncota, de prin părțile Aradului, am trăit o lecție vie de istorie, ascultînd cum localnicii povesteau despre conducătorul răscoalei țărănești, Horea, care împreună cu Cloșca și Crișan ar fi fost întemnițați aici, în fosta temniță a Zarandului, de tristă faimă, temniță transformată ulterior în stație de poștalioane, care cutreierau imperiul. M-au impresionat adînc vorbele bătrînilor, care purtau în ele venerație și iubire pentru unul din marii eroi ai neamului românesc, sentimente ce nu pot fi transmise prin filele cărților de istorie.

Mai tîrziu, la lectura excelentei cărți **Pîrjolul** de Oscar Walter Cizek, aveam să simt același fior ca atunci cînd am ascultat povestirile și legendele bătrînilor de la poalele Zarandului.

Consider că a fost mai mult decît un

Șah la despoți

în anul 1784, stăteau țăranii în rînd
cu pumnii pe coarnele plugului
să-și înscrie numele în registrul istoriei

se mureau cu zei
știrea atîrna de marele clopot
în primele zile ultimele conacuri ardeau

cine mută

clopotele bisericii strigau HOREA, CLOȘCA, CRIȘAN în vecernie
unul lipsea
s-a ținut slujba s-a citit predica
după amin mi-am pierdut toți pionii — țăranii mei
și steagurile timpului fluturînd pe turnuri și închisori

cu Iosif al II-lea nu-i de glumit

acolo unde sfînta treime se înnoadă în zei
nici un împărat vienez nici chiar dracul nu ține seama de reguli
între plugul de lemn și cei de fier înconjiți din două părți
se lesne se ia hotărîrea :

șah la despoți

pentru un loc în loja istoriei stăteau țăranii în rînd
cu pluguri și cai în anul 1784
regii își aveau și ei locurile lor
în stai pe strapontine pe cele mai deosebite și
tapisate vai atît de zărăcioase.

ADRIAN LOW
în românește de Ancu ILIEȘ

HOREA – 250

AMINTIRI DESPRE VIITOR ÎN ȚARA DE PIATRĂ

Pieptul în care ne aflăm seamănă cu o bătaie imensă de inimă. Peisajul pare desprins dintr-o cardiogramă fabuloasă. Munții și văi vin spre noi ca un ocean cu valuri ineremenite în ultimul moment. De parcă natura și-ar ține respirația de jur împrejur, pentru ca în clipa următoare să se prăbușească în abis. Lumina e limpede, curată, aerul rece și calm, de respirat cu plămînii de copii, soarele profund, intens. Păduri și culmi dulci, cu șerburi și păduri ahtuiende prin frunze spre topitorii de aur și crom, de aramă și bronz.

Țara de fag, de carpen, de molid, de brad, de frasin, de alun, țara pădurilor iluminate în amurg, este acum însăși țara pieptului meu. O aimt ca o iubire, o aud respirînd, fosnind în interiorul singelui meu, cu toate focurile marilor explozii sociale. Căderile popoarelor de frunze — pe care copii viseazâ că le prind din nou în ramuri cu ace de gămălie și cu gumă arabică(?!) în timpul unei ore de imaginație din grădinița din Albac — sînt somptuoase și liniștite. Dar dincolo de peisajul acesta vast și clar prin care dacă privim mai adînc am putea vedea acoperișurile lumii de pe Himalaya, sub cerul fără nor și fără gînd rău, dincolo de iarba aceasta care încreazâ teminice de covoare imperiale memoriei, simt jarul caselor cu inimi sfărmate de pe Arieș, din Abrud, din Zlatna, din Cîmpeni, din Baia de Arieș în anii tulburi ai revoluției lui Horea. Aici nu se mai poate face abstracție de istorie chiar dacă geologia ne condamnă la înregistrarea exactă a straturilor de depuneri vulcanice și a mișcărilor orogenetice. Țara moților e plină de profesori de istorie. N-am întîlnit om, n-am întîlnit bărbat, femeie, bătrîn, copil care să nu-și aducă aminte de trecutul plin de praf și de pulbere ca și cum întîmplările și legendele fac parte din biografiile lor și se petrec sub ochii noștri. Dar țara moților e plină de profesori de istorie cu diplomă universitară și cu doctorate pe la sevi înalte, de discipoli ai lui Constantin Daicoviciu, David Prodan, Ștefan Popescu, Camil Mureșan, Nicolae Edroiu de la Universitatea din Cluj-Napoca, de oameni care predau istoria în școli risipite prin munți și răscolesc neobosiți arhive ca să transcrie cît mai exact urmele uriașe ale răscoalei lui Horea în tratate și în cărțile neamului. Pretutindeni de jur împrejur sînt ascunse case și gospodării, pe versanții sălbatici de munte acoperiți de vegetație, la înălțimi amețitoare, pretutindeni oameni cultivînd grîu, porumb, orz, ovăz și mai ales cartofi într-o rază de pămînt, arată, și udată cu sudoare și rouă. Și oamenii se simt de veacuri liberi acolo, în cerul lor. Se nasc, trăiesc și mor atît de aproape de cer, încît ai impresia că meteoriții le cad în palmă. Sînt mîndri că se trag din Horea, Closca și Crișan, sînt semeți, demni, primitori, calzi, gata să-ți ofere un pahar de țuică tare care crapă dinții, să cînte și să joace pînă dimineața sub ulmi. S-au ridicat prin vremuri, cu vetrele, tot mai sus și tot mai departe, într-o izolare aparentă, ca să scape de marasmul corvezilor feudale.

De aici, de pe munții Roșiei-Poieni, ai Roșiei Montane, se pot vedea dimensiunile răscoalei lui Horea, Closca și Crișan, trecînd prin pădurile de frunze scăldate în sînge pînă în cristalinul cerului albastru : pe valea Arieșului Mic și a Arieșului Mare, pe Mureș, pe Tîrnave, pe Crișul Negru, pe Someșul Cald și pe Someșul Rece, din Munții Apuseni pînă în Munții Sebeșului sau ai Zarandului.

Undeva, într-o lumină lină, într-o dimineață cu nimb, într-un vîrf de munte, sub cerul albastru cum numai în fundul sufletelor adevărate se mai poate cuprinde, am văzut așezarea sacră în care s-a născut Horea și în care s-a ruinat prin timp casa neamului său de moți. Așezarea se numește straniu : Ferice. De unde o fi venind această denumire ? Din legendă ? Sau pur și simplu de la fantastica aglomerare de fergi crescute în umbrele arborilor, risipindu-se prin lume cu sporii lor fosforescenți. Cerul e dominat de un frasin imens cu crengile încă bogate ca o imensă pădaclie lovită ușor din cînd în cînd de vînt și devastată de frunze. În locul acela aerul pare mai pur. Trăim într-o sublimă stare de imponderabilitate. Peisajul e frumos pînă la renunțare, la uitare de sine, de civilizație, de griji, de erori. Lîngă acest monument discret, ridicat de țărani prin 1937, sînt săpate următoarele cuvinte care consemnează pentru rarii trecători alpini și pentru eternitate, ca un mesaj către cer, spre steaua polară : „Locul nașterii eroului național Nicolae Vasile Ursu Horia, născut în 1730, prins în 1784, tras pe roată (cîteva cuvinte sînt șterse) în 1785". Atît.

În apropiere, case de oameni. Din vatra lui Horea nu se mai păstrează nimic. După trageraa sa terifiantă pe roată fiii lui s-au risipit prin lume și femeia i s-a făcut fum, urmărită de răzbunările nemeșilor. Oamenii acestor locuri fericite acum prin supliciul lui Horea au trăit de-a lungul vremurilor într-o civilizație prelungită a lemnului, a creșterii vitelor, a păstoritului și migrațiilor temporare pe drumurile țării în căutare de hrană. Ei au fost, pe rînd, moștenindu-se din generație în generație : ciubărari, cercurari, șindrilari, scîndurari, tăietori de păduri, aducă bîrdași, dulgheri, rotari sau holangări — reparatori de ciubere și butoaie. Horea însuși a fost mare meșter în lemn, constructor de case și de biserici. Și oamenii se numesc pretutindeni prin împrejurimi : Bara, Todea, Costea, Mateș, Negrea, Pleșa, precum căpitanii răscoalei de odinioară. Prenumele lor sînt : Ioan Gheorghe, Niculae, Dumitru, Vasile dar niciodată Horea. Probabil dintr-un mare respect pentru eroul ființelor lor zbuciumate. Horea, pentru ei, nu poate fi decît unul singur : bărbatul de statură mijlocie, subțire și cu fibră de viață fierbinte, om de rezonanță și cintec, horind frumos la sărbători prin sate, cu fața rotundă și frunte de mers în întîmpinarea soarelui și a lunii, frunte de om ales, cu privire în clocot, adîncă, penetrantă, necruțătoare și melancolică, cu chipul întreg frămîntat și adunat într-o cută verticală a fruntii, semn de vigilență, de inteligență și perspicacitate, cu buzele îndurerate, cu gura aplecată spre colțuri, cu mustață și barbă de pădure ruginită în toamnă și plete de om liber, zuruindu-i pe umeri ca pletele marilor domnitori ai țărilor române. Chipul lui e reprodus în aproape toate caselе și bisericile din Munții Apuseni.

Cine își mai duce aminte prin Transilvania de carele și căruțele pline de ciubere și de fluiere fluier, încrustate și înmiresmate, care cîntau în bătaia vîntului, pe drumuri zdruncinate, cu felinare fumegînd și moți în cojoace din piei de oaie întoarse dormind înnegurați pe capră și lovind ușor cîlî prin somn cu virful biciului ? În amintirea acelui exod permanent una din arterele principale ale Clujului se numește, din vremuri necunoscute, Calea Moților. Oamenii coborau din munți și schimbau ciubere și fluiere pe donițe de grîu și de porumb ca să se retragă apoi înspre iarnă în cerul lor ascuns de nori și de ceturi zdrențuite, prin ploi necrutătoare și zăpezi uriașe, într-o izolare ofuată din rărunchi, înconjurați de copii și amenințați de pelagră. E adevărat, vasele lor de lemn, produsele lor de artizanat se vîndeau pînă în Budapesta, în Viena, în Belgrad, în Praga sau în București. Dar cine știe cîți din ciubărarii, cercurarii sau holoangării Apusenilor mai apucau să se întoarcă din prelungile lor migrații prin lume și cîți mureau extenuați de drum și de foame în mersul monoton al cailor, prădați de hoți, batjocoriți de nemeși afurisiți de soartă.

Meșteșugurile s-au păstrat. Aproape că nu există nici astăzi casă în care bărbații să nu știe ciopli în lemn pentru nevoile casei și pentru sufletul lor, în vreme de seară, cînd se coboară asupra lor duhul strămoșilor și dragostea de frumos. Migrațiile de cocori triști ale moților ciubărari și fluierari s-au sfîrșit. Obiectele minunate ale priceperii lor se string de prin munți, din izolarea aparentă a gospodăriilor lor, și se vînd prin Cooperativa meșteșugărească din Cîmpeni care cuprinde cîteva zeci, cîteva sute de sculptori și lucrători în lemn. Ciuberele, butoaiele, ploștile (ciopilte mai ales din lemn de prun și de cireș), blidarele, lingurele, sălărițele, cupele, furculițele ornamentate, casctele, lăzile de zestre făcute de mîinile lor ajung pînă la Paris, la Roma, la New York, la Amsterdam, la München și la Canbera. Sînt produse cu caracter utilitar dar și artizanal, decorativ. Lumea a fost și este plină încă de faima meșterilor Vasile Mocan-Pătrahaița, Petru Mocan-Pătrahaița, Ioan Beleiu-Zăuța, Gheorghe Ioan, Teodor Petric, Nicolae Bendea, Simion Coroiu, Roman Gligor, Nicolae Trif, Iosif Avram Dolea.

Civilizația lemnului s-a păstrat, dar gospodăriile moților care trăiesc prin păduri și pe virfuri de munte, la kilometri și la zeci de kilometri distanță unii de alții, înțelegîndu-se odinioară prin semne de foc, sunete de tulnice și de bucium, au astăzi telefon, televizor, radio, mașină de spălat și de călcat, frigider. Noaptea luminile aprinse pe munți se confundă cu stelele Carului Mare și ale Căii Lactee. Marea revoluție din viața acestor oameni uimitori, rămași cu o încăpățînare aproape fanatică în vetrele lor sărace de odinioară, din sete de libertate și din demnitate, a fost lumina electrică. Apoi au venit drumurile și asfaltatorii, magazinele universale, plinele de bruftăie comunală, săpunul, librăriile și căminele culturale. Vechii ciubărari, cercurari, șindrilari și ciopîitori în lemn au devenit treptat muncitori la Întreprinderea de prelucrare a lemnului din Cîmpeni unde fac mobilă stil pentru moți și pentru oameni de pe toate continentele. Moții coboară treptat din munți și intră în circuit universal. Și, trebuie să recunoaștem, între un fluier de fag și mobila stil e o diferență de scop, de sens, de civilizație și de mentalitate. Mentalitatea oamenilor de astăzi din Munții Apuseni e europeană. Ei privesc liniștiți, cenomozi, din casele lor bogate, civilizațiile încăpe sau maya transmise la televizor, întîlnirile între șefi de state de la antipozi, imagini din Antarctica și de pe Lună, sau ultimul meci de fotbal dintre România și Anglia. Meridianele și paralele trec prin casele lor. Și astfel trăiesc tot mai mult cu senzația că se află doar într-un sat ceva mai mare.

Un bubuit uriaș, venit din adîncuri, o explozie subterană din propoziții geologice urmată de nori și bolgii de praf, de răsturnări în valuri de pămînt, de stînci și pietre, a rupt liniștea înaltă de pe Roșia-Poieni, ca în vreme de bombardament, de cataclism. Devenim brusc prizonierii prezentului imediat. Ne aflăm de fapt pe platoul unui munte care e aruncat treptat în aer și mutat fărîmă cu fărîmă în văile adînci și pitorești, deocamdată, din **jurîmprejurul** nostru romantic. Retragerea în natură, vacanța frumoasă a privirii noastre de-a lungul și de-a latul culorilor și văilor din Apuseni, a durat puțin. Intrăm în cel mai strict prezent, cu existența numărată în minute, cronometrați, programați, premeditați în planuri exacte, în statistici riguroase. Sub noi, sub acest munte uriaș, se află **cupru**, unul din elementele strict necesare civilizației noastre tehnotronice și care a atins un preț uriaș în dolari pe piața metalelor. Sîntem martorii decopertării muntelui de la Roșia-Poieni într-un spațiu de cîteva zeci de kilometri, într-un peisaj spre care urcăm și coborîm ca în văile carstice sau, undeva, în craterele lunare. Ne aflăm pe șantierele Combinatului minier al cuprului de la Abrud, unul din cele mai mari combinate de acest gen din Europa. Mașini tentaculare, excavatoare pantagruelice, camioane uriașe de zeci de tone, pe rînd mai înalte decît un stat de om, alunecă prin peisajul arid al erelor geologice străbătute în sens invers. Cîțiva mineri așteaptă să se liniștească explozia și să se desfacă sterilul, timp în care mănîncă liniștiți semințe de stînci, cu părul, cu sprîncenele, cu genele pline de praf. Ghizi prin această țară de steril galben și cenușiu de proveniență vulcanică, prin platoul imens, populat de mașini blindate, de șoferi, de artificieri, de buldozeriști, de excavatoriști, de electricieni și de forezori, ne sînt ingînerii Aurel Manta din Roșia Montană, de meserie geolog topografic și Gheorghe Stănilă, de profil miner, sub casca de protecție hexagonală, arși de soare, cu fața spartă în țăndări de vînt. Oameni care nu se gîndesc în mod obișnuit că aruncă în aer unul din munții prin care s-au pelins ca un pieptene uriaș de foc și de fier, ortacii lui Horea, căutîndu-i pe proprietarii de mine de aur ascunși în galerii cu averile furate. Dispare de pe fața pămîntului un munte în care zece cupru și unda urmașii lui Horea vin să munceească, precum strămoșu lor. Pentru că oamenii lui Horea, lui Closca, lui Crișan n-au fost numai ciubarari, cercurari, dulgheri, crescători de vite, păstrări ci și mineri, mineri uneori tainici visînd comori de aur ascunse în adîncuri. Mineri prin vechi galerii romane de unde se scotea aur cu două mii de ani în urmă. Roșia Montană, așezarea de la poalele vulcanului stins și decopertat, păstrează încă atmosfera străzilor unde se făceau tranzacții de metale prețioase, clădiri bătrîne, uneori monumentale, cu feronerii și dantelării baroce, în urma cărora s-au consumat destule tragedii și mezalianțe. Acolo șopîrlele încă se coc pe treptele caselor părăsite și dărăpănate. Oamenii se mută în blocuri de locuințe cu apă caldă, calorifer, baie cu faianță, parchet sau linoleum, chiar dacă sînt neglijent finisate, lăsînd pietele vechi să se băluie în mucegăiuri și putreziciuni.

Cert este că liniștea vastă de pe Valea Arieșului este detonată de cîțiva ani de exploatările miniere de la Roșia-Poieni. În anul 1982 alci se va ajunge, în sfîrșit, la straturile de cupru !

Soarele apune deasupra noastră. Vechiul oraș aurifer Roșia Montană se stinge în întuneric. Respir adînc și am impresia că Horea și căpitanii săi trec leviți în frunze arse printre arbori. Le aud pașii sunînd adînc parcă în propriile noastre bătăi de inimă. Cardiograma noastră e deocamdată exactă.

Adevărul e că întreaga Vale a Arieșului este zguduită de această revărsare neobișnuită de zgomote, de acest continuu vuiet metalic de șantier, de explozitile motoarelor cu combustie internă, de bubuitul excavatoarelor, buldozerelor, macaralelor. Cu ani în urmă prin Abrud treceai rar o mașină. Atît de rar încît constituia un eveniment. Orașul negustorilor de altădată, cu bisericî trecute mereu prin foc și sabie, pe străzi vechi pavate cu pietre de riu și case masive, cu dantelării și mulaje ostentative, imitînd opulența, înțrijite și dichisite gospodărește, cu depozite subterane de aur și trezorerii, cu sute de circiumi și tarafuri de țigani a intrat o vreme într-un anonimat resemnat. Se trăia calm, se trăia cu intîrzieri de trăsuri sosite și monocord ca într-un azil de bătrîni. Doar meșteșugarii de tradiție, blănarii, cojocarii, cizmarii, pantofarii, tîmplarii, dogarii, curelarii, cărtușarii, frizerii și hoteliții își vedeau liniștiți de muncile lor într-o conferie de breaslă, respectîndu-se și salutîndu-se solemn cu palaria. Edilitate. O vreme orașul părea a fi ieșit din istorie. A fost uitat. Pînă cînd s-a stabilit aici „cartierul general" al Combinatului minier al cuprului Roșia-Poieni-Abrud în care se întîlnesc reprezentanții din 6 ministere și 12 trusturi de construcții. Dintr-o dată străzile strîmte, medievale, cu trotuare înguste au devenit neîncăpătoare pentru mașinile uriașe care plonjează cu viteză prin intersecții și orașul s-a umplut de semne de circulație precum semnele din cărțile de joc de la cazino. Abrudul e orașul cu cele mai multe inscripții comemorative și cu cele mai multe semne de circulație pe cap de locuitor ! Și dacă un bloc din centrul urbei, cu balcoane lungi, încărcate de flori și peisaje de seră, cu perdele lucrate de mînă, cu tablouri reprezentînd scene de vînătoare și naturi moarte în rame de aur, s-a construit, în vreme de acalmie și azil de bătrîni în patru ani, acum se ridică blocuri din temelii în cîteva săptămîni ! Se ridică un oraș nou spre munți, în trepte, într-un ansamblu arhitectonic obișnuit pentru zilele noastre (poate chiar banal), cu spații comerciale vaste și aglomerație în cumpărături. Orașul e răscolit, plin de praf, agitat, tulburat, oamenii au început să nu se mai recunoască pe stradă pentru că au venit muncitori, tehnicieni, șoferi, inginieri, profesori, cercetători, savanți de pretutindeni și populația s-a dublat.

Astfel Abrudul prin care treceau răscoalații lui Horea dînd foc caselor de nobili sîngeroși, răzbunîndu-i pe moții retrași tot mai sus în munți ca să-și păstreze ființa, libertatea și frumusețea spirituală, ca să scape de obligații feudale insuportabile, prinde un sfert de secol nou, un sfert de secol de acord la ritmurile vieții contemporane. Abrudul revine în istoria imediată, cu zbucium și mirare, cu inadaptabili și sceptici, dar mai ales cu entuziaști, cu oameni tonici, nervoși, grăbiți, care aparțin deja viitorului. Ecourile exploziei din munți, de pe șantierul cuprului, se reverberează pînă în centrul orașului Abrud. Și orice seismograf, oricît de invensibil ar fi, nu poate să nu-l înregistreze pînă în cele mai intime procese de conștiință.

Sînt oamenii cărora trebuie să le mulțumești că i-ai întîlnit, că te-au podidit cu bucuria și frămîntarea existenței lor, oameni frumoși pe dinăuntru care-și poartă sufletele prin timp ca florile de mină ascunse din galeriile de la Baia de Arieș. Oameni cu „filoane" de metale rare pe dinăuntru. Cine l-ar putea uita vreodată pe furtunosul și jovialul inginer Ioan Giura de la Baia de Arieș, care trăiește printre mineri, mănîncă împreună cu ei, bea cu ei, joacă fotbal împreună cu ei și care închină întotdeauna un pahar de țuică limpede zicînd grav și recules, cu o evlavie profund laică : „Cinste omului și cinste muncii" ; cine l-ar putea uita pe învățătorul Pamfil Albu din comuna Lupșa, care a strîns într-un muzeu miraculos obiecte și lucruri de artă create dintotdeauna de mîinile oamenilor de pe aceste meleaguri și care vorbind despre Horea se aprinde pe dinăuntru ca o pădure și spune : „Horea este martirul nostru. Noi, moții, n-avem dumnezeu în cer, noi îl purtăm în amintire pe Horea" ; cine l-ar putea uita pe bătrînul profesor Gheorghe Țaica din comuna Sartăș, limpede și mulțumit că și-a făcut datoria în viață, apărînd eroic, cu trupul său, și cu un grup de oameni, Valea Arieșului de trupele fasciste devastatoare în plină retragere ; cine l-ar putea uita pe profesorul de istorie Vasile Bud care cunoaște vremurile țării moților prin fiecare piatră, trunchi de arbore, fir de iarbă sau izvor ; cine l-ar putea uita pe inginerul geolog Aurel Manta care a părăsit Tîrgoviștele de baștină, a făcut primele prospecțiuni geologice în zona cuprului și s-a mutat pentru totdeauna la Roșia Montană unde e căsătorit cu o profesoară de istorie, Ruxandra Manta, și are deja doi copii care-și zic moți ?

Viața e atît de frumoasă cînd îi cunoști !

În țara moților te simți bogat prin peisajul de o splendoare halucinantă în toamna pădurilor de bronz, dar mai ales prin oameni săi care rămîn în memorie printr-un gest, printr-o mișcare a capului, ca și cum ar deveni statui.

ADRIAN DOHOTARU ■

Horia, sau Horea ?

Sîntem datori să scriem **Horia** și să pronunțăm acest nume în trei silabe, dar în Transilvania se spune obișnuit **Horea**, în două silabe și informațiile pe care le avem despre originea numelui arată că această a doua variantă este cea originară. La bază e o poreclă, căci personajul istoric se numea Vasile Nicola Ursu : i s-a zis **Horea** pentru că îi plăcea să „horească", adică să cînte hora și să o joace. Multe porecle sînt formate cu sufixul **-ea**, de exemplu **Burtea, Buzea, Negrea.**

De unde vine varianta cu **-ia** ? În cartea mea **Nume de persoane**, am explicat-o (la p. 122) prin aceea că în Transilvania ofițerii de stare civilă erau maghiari sau germani, care nu au în limba lor diftongul **ea** și l-au înlocuit cu forma, accesibilă lor, **ia**. Acum mai văd altă posibilitate : ca în scrierea cu alfabetul chirilic să se fi confundat litera **ea** cu **ia**.

De fapt, confuzia e posibilă și în epoca următoare introducerii scrierii cu alfabetul latin : cunoaștem cu toții numele **Urechia**, care nu poate fi altceva decît **Urechea** (format de la **ureche** cu sufixul **-ea**). Se merge uneori și mai departe : numele filologului Petru Creția este și el la originea o poreclă, deci ar fi trebuit scris **Crețea** ; cunosc pe cineva care, luîndu-se după grafie, îl pronunță în trei silabe, cu accentul pe **i** : **Cretia.**

Această denaturare ar trebui să ne îndemne să generalizăm forma autentică, **Horea.**

AL. GRAUR ■

Un om cu gîndire ageră, formă și înzestrat cu sentimente alese

Cercetări sistematice de antropologie, efectuate vreme de două decenii în arealul Munților Apuseni, ne-au obligat să constatăm că adesea, mai mult decît în altă parte, se poate vorbi de o neîntreruptă filiație etnică și biologică. Condițiile ancestrale de izolare geografică explică în mare măsură surprinzătorul fenomen de conservare a structurii antropologice precum și înaltul grad de autohtonie specifice locuitorilor din această zonă a României. Aceleași condiții au ocazionat deopotrivă o vastă rețea de inrudiri și pe această cale perpetuarea unui patrimoniu genetic validat în decursul istoriei prin numeroși oameni de seamă. Acum, ca și în urmă cu sute de ani, moțul se recomandă sub raport comportamental și caracterologic prin trăsături evidente : dîrzenia, curajul, fermitatea, tenacitatea și larga lui omenie. Continua luptă cu o natură ostilă l-a îndemnat să trăiască într-o profundă comunune spirituală și într-o permanentă colaborare și întrajutorare cu vecinii lui. Constrîns în același timp de evenimente social-istorice deosebit de dure, locuitorul Munților Apuseni și-a călit caracterul și rezistența biologică cu prețul unor mari jertfe, el fiind produsul unei istorii interferențe între echipamentul său vital și presiunea selectivă determinată de condițiile sociale, naturale și istorice. Nu întîmplător, în aceste condiții, codul său comportamental a inclus și un spor de reguli de apărare de mediu este, după cum se știe, o fire tăcută, bănuitor și neîncrezător uneori pînă la dișimulare. Pentru a te apropia de acești oameni și de virtuțile lor, trebuie să cîștigi un examen dificil, să suporți o cenzură severă.

O asemenea evoluție etologică de grup, controlată de circumstanțele unei aspre selecții, constituie și matricea care a generat apariția în această parte de țară a unor eroi legendari, personalități marcante ale istoriei noastre naționale. Unul dintre aceștia și cel mai mare dintre toți este conducătorul principal al răscoalei de la 1784, Vasile Nicola Ursu zis Horea, supranumit și craiul munților.

Relatările istorici privind personalitatea lui Horea ne fac să recunoaștem cu uimire trăsăturile psiho-morale și profilul comportamental caracteristic conaționalilor săi din Munții Apuseni. Cercetătorul avizat poate stabili de asemenea legături și conexiuni intime între configurația sa sufletească, inteligența sa remarcabilă, constiința sa lucidă, puterea sa de sacrificiu pe de o parte și trăsăturile portretului său fizic.

Documente artistice reconfirmă calitățile de excepție ale conducătorului răscoalei de la 1784

Portretul fizic și moral al conducătorului răscoalei din 1784 a preocupat pe mai mulți artiști al vremii trimiși sau sosiți din proprie inițiativă la Alba Iulia pentru a imortaliza fizionomia eroului captiv. Cele mai importante din aceste documente sînt cele rămase de la acei artiști care au reușit să-i facă portretul pe viu. Diferite ca manieră, seria de portrete executate de acești desenatori, gravori, pictori și sculptori al epocii se dovedesc, aproape fără excepție, în consens cu descrierile făcute în documentele scrise ale timpului.

Din cele 104 documente iconografice publicate de Octavian Beu în cartea sa **Răscoala lui Horia în arta epocii,** cîteva documente artistice se remarcă în mod deosebit. Amintim în primul rînd cunoscutele portrete pictate și atribuite mai întîi lui Johann Martin Stock din Sibiu, iar mai apoi altui pictor sibian, Anton Steinwald. Factura desenului atestă în mod indubitabil execuția lui după natură, lucrarea remarcîndu-se printr-o foarte acurată tratare a detaliilor. Acestea nu trădează nici o clipă intenții de stilizare, ci sînt în mod pronunțat specifice. Figura eroului este calmă și senină, privirea concentrată.

Aparte în seria de portrete executate în timpul detenției, se dovedește desenul datorat lui Sigismund Korén, studenț la colegiul reformat din Aiud. Remarcabila sensibilitate a execuției și finețea nuanțelor conferă portretului o notă de distincție și elevație spirituală ce amintește expresia unor personaje din Cenaculum lui Leonardo da Vinci. Chipul desenat oferă indicii prețioase asupra pigmentației castanii a părului și tentei clare a ochilor.

Informații obiective, prețioase, ne transmite și gravura în aramă a lui Franz Neuhauser, profesor de desen la „Thresianum" din Sibiu.

În sfîrșit, unul din cele mai valoroase documente artistice ce ne înfățișează o fizionomie riguroc înțeleasă și redată este medalia realizată tot după modelul viu de sculptorul și gravorul Rudolf Liebhard de la monetăria imperială din Alba Iulia. Eroul este reprezentat din profil și dovedește asemănări izbitoare cu portretele realizate de Steinwald, Körén și Neuhauser, ceea ce denotă că toți cei patru artiști amintiți mai sus au acordat o deosebită atenție redării veridice, prin precizie, a modelului real.

Informația morfologică și de expresie fizionomică culeasă din opera portretistică a contemporanilor lui Horea concordă în mod izbitor cu observațiile făcute de noi asupra fenotipului populației din Albac și Arada. Atît Horea cît și ceilalți doi capi ai răscoalei, Closca (Ion Oargă din Cărpiniș) și Crișan (Marcu Giurgiu din satul Vaca, azi Crișan) nu au fost apariții singulare. Neamul lor s-a perpetuat și trăiește și azi pe aceleași locuri. Din rudele lor colaterale au descins strănepoți ai căror fenotip reunește într-un mod semnificativ trăsăturile fizionomice și morale ale ilustrilor lor consînguni.

Ei bine, examinînd portretul lui Horea, sîntem obligați să remarcăm de la prima vedere construcția de tip cerebral a feței eroului. Acest lucru l-au sesizat toți artiștii care au făcut portretul după modelul viu. Este adevărat, fizionomia de tip cerebral nu este o raritate în Munții Apuseni. Ea este foarte caracteristică în special locuitorilor de pe Arieș și concordă cu facultățile mentale ale acestei populații.

Revenind la portretul lui Horea, vom constata în continuare dimensiunile reduse ale etajului inferior al feței, ceea ce ne imprumută trăsăturilor sale generale finețe și distincție. Gura mică și buzele arcuite ingrijit contrastează cu înălțimea frunții și cu convexitatea conturului nazal. De remarcat apoi expresia ochilor săi, ce oglindește o gîndire ageră, formă și bogăția unor sentimente alese. Sînt detalii fizionomice și de expresie mai puțin obișnuite omului de rînd, neștiutor de carte, lipsit de instrucție. Este tocmai de aceea momentul să ne întrebăm și noi, așa cum s-au mai întrebat și alții, dacă Nicolae Ursu din Albac a fost într-adevăr neștiutor de carte, așa cum a ținut să declare în fața anchetatorilor, sau declarațiile sale nu corespund adevărului.

Fără doar și poate — așa cum o dovedesc desenul și numeroasele documente de epocă — țăranul Horea a fost înzestrat cu numeroase daruri naturale și în primul rînd cu o inteligență ieșită din comun. Detaliile faciesului său sînt însă și cele ale unui om care și-a cultivat fizionomia prin lectură, instrucție, viață intelectuală, sau ceea ce ne indeamnă să ne alăturăm celor care au emis ipoteza că eroul din Albac ar fi știut să scrie și să citească și că totodată ar fi cunoscut mai multe limbi străine.

Nu este poate lipsit de interes să amintim la încheierea acestor rînduri că Nicolae Ursu zis Horea s-a născut și a trăit pe dealul Fericetului din Arada, una din cele mai frumoase așezări pe care mi-a fost dat să le cunosc vreodată. În acest colț de țară, cu totul remarcabil prin frumusețile lui naturale, prin mărețiu munților, limpezimea aerului și bogăția codrilor seculari, a trăit și s-a modelat spiritual legendarul erou al răscoalei de la 1784.

Dr. CANTEMIR RIȘCUȚIA ■

MONUMENT PENTRU MARTIRII SUFERINȚEI ROMÂNEȘTI

Se află în pregătire un monument închinat răscoalei lui Horea — un monument nu dăltuit în piatră sau în bronz, ci ridicat prin truda cărturarilor. El este menit să evoce, în toată amploarea ei și pînă în ultimele amănunte, această măreață mișcare implintată adînc în conștiința poporului. La Institutul de istorie și arheologie din Cluj-Napoca, un grup de istorici clujeni, sub coordonarea academicianului Ștefan Pascu, el însuși autor al unei cunoscute monografii și al altor studii dedicate răscoalei lui Horea, lucrează intens la alcătuirea unui Corpus de documente — 10—12 volume. Editura Academiei R.S.R. — conținînd atît documentele propriu-zise cît și izvoarele narative, extrase din surse românești și străine. Va fi **prima colecție de documente privitoare la Horea**, întrucît nici unul din marii noștri istorici care au scris despre această mișcare, de la Nicolae Densușianu la David Prodan, nu au publicat documentele consultate și folosite de el, deși, firește, cîteva, răzlețe, au văzut lumina tiparului. Va fi vorba, așadar, de **un eveniment de prim ordin pentru istoriografia română.**

Întrucît principalele documente din țară privitoare la răscoala din 1784 sînt deținute de Arhivele Statului Cluj, cărora deci le revine un rol de seamă în efortul colectiv pentru alcătuirea Corpus-ului, ne-am adresat directorului acestei instituții clujene, istoricul Alexandru Matei, care arată :

— Deținem peste zece milioane de documente referitoare la istoria Transilvaniei și la legăturile cu celelalte țări românești din secolul al XIV-lea pînă azi. Circa 13 km de dosare... din care — lucru demn de reținut — **nici măcar unul la sută nu sînt valorificate pînă în prezent.** Procentajul menționat este doar orientativ, dar poate da o imagine asupra cîmpului vast și încă nedefrișat care-i așteaptă pe istorici și, în același timp, sugerează bogăția de documente inedite ce vor fi puse, prin mijlocirea Corpus-ului, la îndemîna specialiștilor și a publicului larg. Acum cînd discutăm, este trecut de orele nouă seara. Vedeți luminița aceea de la etaj, din localul bibliotecii Academiei? Acolo studiază academicianul David Prodan. De decenii trudește de dimineața pînă la 9,30 seara, foarte precis, ca un ceasornic, întrerupîndu-se doar pentru pauza de prînz, aplecat asupra documentelor. Așa s-a născut și monumentala sa operă despre răscoala lui Horea, căreia i-a consacrat cinci decenii de viață. Îmi spunea : **„Nici măcar trei cuvinte din cartea mea nu trebuie să fie lipsite de acoperire documentară !"** Și a reușit. Așa se scrie, la propriu, istoria.

— Care este aportul Arhivelor Statului Cluj la pregătirea Corpus-ului ?

— S-a și elaborat la noi materialul pentru volumul **Antecedentele răscoalei și Mișcări sociale după răscoala lui Horea.**

Legat de Corpus, care se va înscrie ca un moment de seamă în istoriografia noastră, ne propunem să evocăm — cu concursul tovarășului Alexandru Matei, care le comentează — cîteva documente, poate mai puțin cunoscute marelui public. Ele au sînt nicidecum destinate să meargă pe firul evenimentelor, substituindu-se unei prezentări ordonate, ci să evoce pe viu, caleidoscopic, o atmosferă, să ne proiecteze în miezul faptelor, așa cum au apărut ele contemporanilor.

POPORUL „NU TREBUIE STORS DEODATĂ"

În secolul al XVIII-lea țăranul iobag transilvan nu avea de suportat numai greutăți și abuzuri din partea nobilimii ; pe umerii lui apăsau grele poveri fiscale pentru stat. Deosebit de semnificativă în acest sens apare scrisoarea judelui suprem al nobililor, Gheorghe Iosa, adresată la 1 iulie 1784 din Beica de Jos comitelui Ludovic Kálnoki și așa-numitei Table continue a comitatului Turda. Motivînd întîrzierea construcției grajdului și a caselor de încartiruire pentru armată cu mulțimea sarcinilor iobăgești, județe arată că poporul contribuabil clădește casa de încartiruire, grajdurile, dă contribuție în natură, prestează cărăușie și își slujește și stăpînul feudal fără plată, trăind în cea mai mare mizerie, așa încît pentru a putea suporta toate sarcinile **„nu trebuie stors deodată".**

Mai ales, după incidentul de la Cîmpeni din 24 mai 1782, în documentele emanate de la organele oficiale — comitate, Tezaurariatul transilvan sau Camera aulică — începe să apară numele lui Horea, impunîndu-se treptat ca unul din frunțașii mișcării și al luptei pentru dreptate a iobagilor din Munții Apusenl. Primul document în care apare numele lui Horea este **raportul** Tezaurariatului transilvan din 19 octombrie 1782, înaintat Camerei aulice de la Viena. Arătîndu-se că Nicula Urs, numit Horea din Albac — și **„cunoscut ca unul din inițiatorii tulburărilor de la Cîmpeni"** — a strîns bani și a plecat cu cîțiva tovarăși de aî săi la Viena pentru a se plînge la Curte, se propune arestarea lui la Viena și trimiterea înapoi sub pază, ca să fie pedepsit **„pentru a servi drept exemplu celor care ar vrea să se mai răzvrătească".**

În prima jumătate a anului 1784 un eveniment avea să precipite și mai mult lucrurile : hotărîrea împăratului de întărire militară a Transilvaniei, prin sporirea regimentelor de grănițâ și, respectiv, întreprinderea acțiunilor de „conscriere" a țăranilor în armată. Apăruse deci pentru țărani posibilitatea de a scăpa de iobăgie.

Deosebit de grăitoare pentru starea de spirit în preajma izbucnirii răscoalei este **scrisoarea** judelui nobiliar Gheorghe Gaman din 23 august 1784, adresată judelui suprem al nobililor din plasa de sus a comitatului Turda, Gheorghe Iosa, prin care **încunoștințează** că întreg satul Cîpăleni a plecat la Alba Iulia, înapoindu-i porunca și declarînd că ei **nu mai dau bucate și nu mai slujesc domnii.** Judele își exprimă părerea că dacă aceștia vor primi încurajare la Alba Iulia toată plasa îl va urma și că întreaga plasă este atît de agitată încît crede că în cîteva zile **nu va mai putea porunci nimănui.** Clipa izbucnirii răscoalei se apropie ! **Scrisoarea** judelui nobililor din comitatul Hunedoara — descoperită în fondul scaunului Odorhei — **înștiințează**, pentru prima dată, la 1 noiembrie 1784. Provizoratul din Zlatna despre **adunarea** unei mulțimi de locuitori, cu o zi înainte, la Mesteacăn. Același jude informează că iobagii adunați la Mesteacăn au plecat noaptea spre Zlatna, fiind așteptați de unul din căpeteniile lor, zis Horea.

„REGE AL DACIEI"

Iată acum cîteva documente atestînd desfășurarea răscoalei și urmările acesteia pentru viața țăranilor iobagi și, în general, pentru societatea transilvăneană. Amintim **relatarea** asupra succesiunii evenimentelor răscoalei, începînd din ziua de 21 octombrie și pînă la 25 noiembrie 1784, făcută de un participant la ședința Guberniului din 6 noiembrie 1784 — unde se vorbește despre **fuga** nobililor la Deva, se amintește despre **scrisoarea** din 1 noiembrie a judelui suprem al nobililor, Ladislau Popa, în care acesta scria că **românii și-au ridicat un „crai" la Mesteacăn**, și anume pe Horea, în fine se mai vorbește de extinderea răscoalei și de drumul parcurs de răsculați din localitate în localitate, cu toate cele ce s-au petrecut în fiecare loc; sînt expuse și o serie de alte considerații, încheiate cu expunerea obiectivului principal al răscoalei : nimicirea nobilimii.

Scrisoarea — descoperită în fondul scaunului Odorhei — adresată comitatului Odorhei de către Tabla continuă a comitatului Tirnava, datată 16 noiembrie 1784, aduce o precizare în plus față de cele cunoscute pînă aici, și anume, atunci cînd se arată că scopul răscoalei este nimicirea nobilimii, se mai spune că țăranilor români răsculați, căpeteniile acestora le vorbesc și-i îndeamnă că, Transilvania fiind a lor din vechime, trebuie s-o **„ia în stăpînire".**

Alte documente atestă că răscoala de la 1784 a cuprins un teritoriu larg și amenința chiar să se întindă în toată Transilvania. De pildă, din **scrisoarea** Tablei regești din Tg. Mureș, datată 24 noiembrie 1784, aflăm că la Singeorzul de Pădure, un oarecare Ilie — răspîndind știrea că românii s-au ridicat cu știrea împăratului și vor să facă dreptate — a încercat să răscolească poporul și că duce, în continuare, aceeași activitate în Zaul de Cîmpie, unde se află în prezent. **Raportul** Tezaurariatului transilvan din 24 noiembrie înaintat Camerei aulice confirmă întinderea răscoalei și în alte direcții. Astfel, exprimîndu-și îngrijorarea pentru extinderea răscoalei în domeniul Hunedoarei, arată că **focul acesteia a trecut acum pe celălalt mal al Mureșului, ca și pe Criș.** În același raport se mai arată că, potrivit informațiilor primite de la locuitorii satului Bătrîna — sat de graniță cu Banatul —, se pare că și acolo s-a extins răscoala.

Unele documente vorbesc despre faima tot mai mare pe care și-o cîștigă Horea ca reprezentant și conducător al mișcării de eliberare socială și națională dusă de țărănimea din Transilvania. O dovadă în acest sens este și **scrisoarea** magistratului orașului Bistrița către magistratul orașului Baia Sprie, în care — referindu-se la evenimentele **„răscoalei țăranilor români"** — evocă ridicarea a circa 12 000 oameni neavuți, care nu vor să se liniștească pînă cînd nu vor omori pe toți nobilii. Magistratul vorbește despre căpetenia răsculaților, Horea, spunînd că acesta se intitulează **„rege al Daciei".**

O altă serie de documente confirmă că izbucnirea din Zarand, de pe domeniile nobiliare, a fost urmată de o alta, tot atît de violentă, în munți, pe domeniul Zlatnei și în Munții Abrudului. Aici furia țăranilor răsculați nu se mai îndrepta numai împotriva nobililor — aici nu nobilimea stăpînea — ci înainte de toate împotriva aparatului funcționăresc al domeniului, împotriva dregătorilor, juzilor, gornicilor, dar și împotriva orașelor. Ele erau centre administrative, de aici se recrutau, aici locuiau funcționarii abuzivi, exploatatorii, profitorii minerității.

ALĂTURI DE HOREA, „UNGURI, MOCANI, SOLDAȚI LĂSAȚI LA VATRĂ"

Un document interesant este **scrisoarea** unui nobil care, referindu-se la atacarea răsculaților în Singeorzul Trascăului și luarea de prizonieri din rîndurile acestora, arată că printre răsculații prinși erau și **„unguri, mocani, soldați lăsați la vatră"**, ceea ce constituie, în același timp, și o întărire a cunoscutei **ascultări** de martori în legătură cu prădarea curților și bisericilor din Singeorzul Trascăului, de unde cunoaștem că iobagii unguri din acest sat s-au alăturat iobagilor români împotriva stăpînilor feudali.

O dovadă a ecoului pe care l-a avut răscoala în rîndurile țăranilor din Transilvania a fost și aceea că s-au luat măsuri de prevenire și apărare pînă și în comitatele cele mai îndepărtate. Astfel, din **scrisoarea** comitatului Satu Mare de la 22 noiembrie adresată magistratului orașului Baia Sprie aflăm că și în aceste regiuni a fost șechestrat praful de pușcă, precum și plumburile de orice fel și cremenea, pentru a putea fi folosite, la nevoie, pentru reprimarea răscoalei.

Dar nobilimea nu se mulțumi numai cu aceste măsuri luate de autorități, ea dorea intervenția armatei, atacarea directă a răsculaților. Lucru însă ce nu se produce dintr-o dată, deoarece comandantul armatei, baronul Preisz, cunoscînd atitudinea împăratului, ostilă nobilimii, și prin aceasta oarecum favorabilă țărănimii, nu știa încă ce atitudine să ia, așteptînd ordinul împăratului. S-au emis patente pentru liniștirea spiritelor, dar documentele arată că dimpotrivă, în loc să se liniștească, țăranii se pregăteau continuu pentru ca să-și facă singuri dreptate, luptînd. Astfel, dintr-un **raport** înaintat Oficiului superior minier de un slujbaș al exploatării miniere Băița aflăm că la 27 noiembrie, în localitățile Brad și Baia de Criș, s-a format o nouă ceată de o mie de răsculați, urmîndu-i pe Horea, Cloșca și Crișan, motiv pentru care — se spune în raport — **lucrul la mine a încetat.** În **scrisoarea** Tablei continue a comitatului Odorhei, se arată Tablei regești că, deși sosesc vești bune despre potolirea răscoalei țăranilor români — scrisoarea este datată 4 decembrie — țăranii retrași în munții comitatului Alba se întăresc făurindu-și arme țărănești, iar Cloșca a plecat în părțile Crișului pentru a atrage de partea răscoalei și pe țăranii de acolo.

Alte documente vorbesc de măsurile luate împotriva răscoalei de armată, chiar înaintea primirii ordinelor de intervenție. Așa, de pildă, dintr-o **scrisoare** a Tezaurariatului Transilvan din 18 noiembrie 1784, reiese că s-au luat măsuri de către comandantul general ca trupele să-i urmărească pas cu pas pe răsculați și, fără a interveni direct, să formeze un cordon care să împiedice înaintarea răsculaților și, mai ales, extinderea în alte comitate.

Nobilimea cuprinsă de groază nu se arăta însă mulțumită numai cu aceste măsuri și, pretextînd întîrzierea intervenției armatei, a trecut ea la acțiune. Comitatul Cluj — aflăm din consemnarea făcută în **protocolul** politic al acestuia — a hotărît la 15 noiembrie 1784 ridicarea întregii nobilimi împotriva românilor răsculați.

Iată acum **scrisoarea** adresată Tablei continue a comitatului Odorhei unit cu scaunul Ciuc și Gheorgheni către Tabla continuă a comitatului Trei Scaune unit cu districtul Birsei și comitatul Alba de Sus, tot din 23 noiembrie. Aci este consemnată izbucnirea răscoalei în comitatele Zarand, Hunedoara și Alba, întinderea ei prin Trăscău (azi Rimetea) pînă la Florești lîngă Cluj, pericolul în care se află orașele Cluj, Turda și Aiud, precum și faptul că flacăra răscoalei a trecut de cordonul militar, de la Hațeg pînă la Mureș, și s-a răspîndit de la Cunța pînă la Bula. În continuare, exprimîndu-și temerea că **nu numai iobagii români, ci și cei maghiari vor fi necredincioși față de stăpînii lor,** și arătînd că, asemeni comitatelor Alba, Turda și Tîrnava, au luat măsuri pentru ridicarea nobilimii pentru înăbușirea răscoalei, semnatarii îndeamnă și comitatul Odorhei să facă la fel.

În timp ce armata dădea asaltul munților, țintind la nimicirea principalelor cete ale răsculaților și la prinderea capilor răscoalei, nobilii încep acțiunile de pedepsire a celor care au participat la răscoală. Astfel din consemnarea în **protocolul** comitatului Turda aflăm, de pildă, despre aplicarea ordinului guberniul nr. 11.559 privind **așezarea furcilor** — destinate înspăimîntării țăranilor — chiar la poarta cimitirului unit.

Cu toate că luptele încetaseră propriu-zis din ziua de 16 decembrie, teama de o nouă izbucnire — capii răscoalei erau încă în viață ! — persistă și după intrarea în noul an.

La 4 ianuarie 1785, alarmat, Consiliul locotenențial din Buda înștiințează orașul minier Baia Sprie că, potrivit veștilor primite, căpeteniile românilor răsculați din Transilvania, Horea și Cloșca, s-ar refugia spre Ungaria, prin trecătoarea de la Negreni. Fiind de temut — se arată în aceeași **scrisoare** — ca îndrăzneala lor să nu se răspîndească și în acele părți, atrăgînd de partea lor locuitorii, se trimite **descrierea amîndurora** (anexă tipărită în limbile germană și maghiară), dispunînd să se ia măsuri la poduri, vaduri, în păduri, munți, căi laterale și ascunse, în satele românești, și să fie prinși spre a se putea curma propagarea răscoalei.

După cum se știe, prin trădare, la 27 decembrie 1784 Horea și Cloșca au fost prinși și predați autorităților.

Dar nici cu răpunerea capilor răscoalei, teama nobililor și autorităților de o nouă ridicare a țăranilor nu a dispărut ; focul fusese prea puternic, iar ecoul a stărui.

Un document legat de răscoala lui Horea, confirmînd existența unei permanente comuniuni între cele trei principate românești — **Țara Românească, Moldova și Transilvania** — este **patenta** dată la 16 iulie 1787 de către Guberniul Transilvan, prin care — referindu-se la faptul că **mulți țărani din Transilvania au plecat, împreună cu familiile lor în Țara Românească și Moldova** — face cunoscut că aceî ce se vor întoarce în cursul unui an nu vor fi pedepsiți.

— Contemporanii înșiși — subliniază Alexandru Matei — au văzut în răscoala țăranilor de sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan, o luptă nu numai de emancipare socială, ci și de emancipare națională, iar lui Horea și țăranilor săi răsculați le-au atribuit gînduri de reînviere a Daciei.

LIONEL NIȚESCU ■

„Cînd a fost Horea-mpărat...“

Într-un amiez de iulie, intram în ținutul de la Țebea, unde dorm atîția eroi ai luptei pentru dreptatea și libertatea noastră. Și privind gorunul lui Horea, acea tulpină bătrînă, ciuntită de vijeliile vremii, am văzut o bătrînă în cămașă albă, catrință neagră, broboadă și birneață castanie, încălțată în opinci groase. Sta în genunchi, cu timpla lipită de tulpina sură și zgrunțuroasă, brăzdată de ani ca și obrazul bătrînei. Am întrebat-o de ce a îngenuncheat și s-a uitat la mine cu mirare și oarecare dojană :

— Păi aista-i gorunu lu' Horea... Ori 'neatale nu știi cît or suferit Horea ai nost' ? I... Eu am auzit din ăi bătrîni. Și zic, în mintea mea, că de mingîi tulchina asta și-o-ncălzesc cu dramul de căldură din timpla mea, mai alin o țîrucă suferința lui Horea. Că mare i-o fo' durerea. Nime nu știe ce mare i-o fo', că l-or fărmat și l-or tocat răii, dă viu, cu roata... Și la ciini l-or dat..

Din întîmplarea asta se poate vedea că Horea este un erou al pămîntului românesc. Iar eroilor li se atribuie însușiri extraordinare, intră în legendă și sînt cîntați în baladă sau epopee. Poporul transilvan i-a schimbat porecla în renume : pentru că zicea din fluieră și din gură dureri și bucurii obștești, adică „horea“, i-a spus Horea. Lucian Blaga, într-un aforism, se rostește : „Ceea ce istoria nu uită devine legendă. Ceea ce istoria uită devine istoriografie“. Desigur, legendele și miturile se zămislesc din mari adevăruri istorice, care nu se pot uita. Din fapte și eroi, din evenimente și personalități care au corespuns și continuă să corespundă nevoilor materiale și idealurilor poporarelor. Fiecare generație, fiecare epocă istorică reia faptele mari ale trecutului și caută o întîlnire cu eroii ei dragi, din care fac adesea adevărate modele. Le reiau, le dau o interpretare adecvată și o lumină nouă. Și, vrînd-nevrînd, le împodobesc cu o aureolă de filozofie a istoriei și de poezie. De aceea nu există mare personalitate istorică în jurul căreia tradiția să nu creeze legende. Nici un istoric, oricît de riguros științific, nu mai poate gîndi azi, nici pe Decebal, nici pe Gelu Românul, pe Basarab, pe Ștefan, Mihai, Cuza ori Brâncoveanu fără legendă. Nici chiar eroismul dorobanților de la 1877 nu mai poate fi înțeles azi fără legendarul Peneș Curcanul, transfigurarea poetică a unui oștean real, în carne și oase, cu răni și dureri și, mai ales, cu imensa-i voință de a lupta pentru libertate.

Horea a fost „Crăișorul“ în tradiția populară. A corespuns unei tragice neccesități. A grăit, a luptat și s-a jertfit în numele celor mulți și obidiți. Chiar într-o gravură contemporană s-a înscris strigarea lui din momentul cînd călăul a început strivirea, martirica strivire cu roata : „Mor pentru națiune“ (Ich sterbe vor die Nation). De aceea, în tradiția norodului, fluera lui Horea, ca și spada lui, au fost vrăjite. Calul lui are însușirile armăsarului lui Făt-Frumos și-l ajută în luptă. Cuvîntul lui Horea capătă puteri magice : aprinde suflete cu flacăra curajului, stinge teama și călăuzește în luptă, crîncena luptă pentru dreptate. Balada cîntă această mirifică putere : „Horea stă pe vîrf de deal, / Domnii fug toți din Ardeal, / Haideți, feciori, după mine / să vă-nvăț a lupta bine ! / Să vă-nvăț a trăi bine !“... Sau aceste stihuri care surprind spaima grofimii : „Cînd a fost Horea-mpărat / Toți domnii s-au descultat, / Numa' domnii cei mai mici / Toți cu chivărele-n brinci. / Cînd fu Horea crai în țară, / Domni pe masă nu mîncară, / Nici în pat nu se culcară, / Numa pe genunchi cinară...“

Cei care i-au pregătit cumplita frîngere cu roata au cercat, să-l numească, în derîdere, „Rex Daciae“. Dar el era în adevăr Crăișorul românilor, obijduiți și umiliți de grofime : le întruchipa idealul de dreptate și libertate. Era om din pămîntul Daciei și se jertfea pentru dreptatea și libertatea acestui popor, ca și Decebal, Gelu sau Mihai Vodă. Drept aceea poporul îl ține minte și-i împrospătează mereu tradiția, legenda, balada. Un echipaj al „Cutezătorilor“ din Cluj-Napoca a cules, în 1976, de la bătrînul Ilie Șchiop din Albac, în vîrstă de 83 de ani, acest **Cîntec despre întoarcerea lui Horea**, pe care-l transcriu după „jurnalul“ acestor copii : „Pînă Horea fu-mpărat, / Grofii n-au dormit în pat / Numa' pe pămînt uscat, / Nici din blide n-au mîncat, / Numa' dîntr-un troc de plop, / Așa le-a fost lor noroc. / Floricică, flori mărunte, / Vine Horea de la munte / Și intră la sora-n curte / Și din curte intră-n casă : / — Bună seara, sora noastră ! — Mulțămesc, frate, frumos : / De-unde vii și unde-ai fos' ? / — Vin, soră, din codru des, / Și pe sub ascuns am mers, / Prin munte, prin drăguroasă, / Pe sub cetioara deasă, / Și vin, dragă, să te văd / Și pe prispă să mai șăd, / Că de cînd umblu prin ponor, / Făcutu-mi-s-a tare dor / De surori, de frățiori, / De părinți de multe ori. / Sora lui așa zicea : / Du-te frate nu ședea / Că vin jăndari și te ia, / Că și-acas'or fost în sat / Pe toți oamenii-o-ntrebat : / „N-ați văzut Horea turbat ?“ / — „Dară noi, nu l-am văzut / Și chiar de l-am fi văzut / Noi nici l-am fi cunoscut“. / Dar cînd o fos' să treacă dealul, / L-o și prins pe Horea jăndarul. / Iară Horea-așa cînta / Și tot românul lăcrăma : / — Rămas bun frați și surori / Și grădina mea cu flori, / Că eu văd c-acuma mor ; / Dar să se știe cît de departe / Că eu mor pîntru dreptate...“.

Horea a căzut prin trădare. Cel care l-a vîndut dușmanului a avut o soartă cumplită. O legendă povestește că, după ce l-au prins, acolo, în pădurea Scorâcelului, cătanele împărătești l-au legat pe Horea în lanțuri și l-au pornit spre Alba Iulia. Drumul lung. Lanțurile grele. Prizonierul trist, obosit, flămînd și foarte însetat, de apă și de dreptate. În cale, iată, un izvoraș, cu un firicel de apă, subțire ca un pai. Cu buze arse, Horea s-a rugat : „Izvor din păduri, / Rog să te înduri / În șuvoi să curgi / Să beu pe-ndelete, / Să nu mor de sete...“ Izvorul i-a ascultat ruga și-a izbucnit, puternic, ca atîtea izbucuri din Apuseni, umplînd jgheabul cu apă limpede și rece. Văzînd minunea, cătanele îl lasă să-și apropie gura de șipot ; dar cînd s-atingă șirolul de apă cu buzele crăpate de arșiță și năduful din el, îl smucesc de lanț, îl trag cu ură, ca pe-o vită legată de gît : „Nu-i slobod să bei ! C-o fi un izbuc fermecat și-i dobîndi puteri urieșești...“ Par-ar fi sorbit jăratec, așa l-a usturat pe Horea minia și setea. A privit curgerea de cleștar a izvorului : o licoare binefăcătoare dăruită de acest pămînt, cu inimă bună, tuturor drumeților, în șipote și fîntîni, totdeauna bine îngrijite. A suspinat și a ocărît cătanele cu un singur cuvînt rostit din adîncul făpturii lui otrăvită de durere : „Secăturilor !“.

Și se zice că izvorul acela cu apă bogată a secat pe dată : nici el n-a mai putut îndura nedreptatea, silnicia și cruzimea slugilor împărătești : s-a tras și s-a ascuns în măruntaiele pămîntului. Și n-a mai izbucnit niciodată. De-atunci oamenii au numit locul acela „Secături“.

Poporul l-a identificat pe Horea cu el însuși și cu pămîntul patriei. L-au făcut un fel de „Cuminție a pămîntului“ românesc, care știe să se revolte și să moară pentru dreptate socială și națională. Și acest popor care întreține cu arderi și lumini noi, tradiția, legenda, mitul eroului său Horea, vrea ca de pe acest pămînt să dispară, pentru totdeauna, „secăturile“ și toți cei care le-ar putea pricinui.

DUMITRU ALMAȘ ■

Destinul lui Horea

Destinul lui Horea a fost să transforme suferința unui neam în mînie fierbinte, să prefacă plînsetul în chemare la luptă, să sfarme carapacea supuseniei, să le arate tuturora că felul de a fi al poporului român — bunătatea lui, îngăduința lui, capacitatea lui aproape inepuizabilă de a răbda — nu e totuna cu lipsa de demnitate, cu lipsa de vigoare și de noblețe.

★

Destinul lui Horea a fost să ridice încă o dată pe culmi focurile străvechi ale luptei pentru libertate și pentru dreptate — focul lui Gelu, focul celor de la Bobîlna, văpaia îngropată în vatra Transilvaniei, care e totuna cu vatra însăși a Țării — pregătind astfel ridicarea de la 1848, vestindu-l pe Avram Iancu, vestind și prefigurînd destinul unei națiii.

★

Destinul lui Horea a fost să ridice sacrificiul pe cea mai înaltă treaptă, purificîndu-l printr-o dîrzenie structurală, care era una și aceeași cu dîrzenia fraților săi, cu dîrzenia tuturor înaintașilor săi, care luptaseră de ani și ani de zile pentru apărarea ființei proprii, pentru dăinuirea și veșnicirea unui popor, cum aveau să facă și urmașii lui Horea, încă o sută și ceva de ani, pînă cînd aveau să stea drepți lîngă steaguri pe platoul unde fusese el schingiuit și omorît.

★

Destinul lui Horea s-a asemănat și se aseamănă, prin tragismul său de cea mai aleasă speță, cu destinul lui Decebal, cu destinul lui Gelu, Avram Iancu întrînd firesc în această „serie măreață“, așa cum au intrat în această serie, înaintea lui sau după el, alți și alți eroi, știuți sau nestiuți, Transilvania fiind în această privință, ca și Țara, dealtfel, inepuizabilă, dovedindu-și și redovedindu-și vechimile și obîrșiile printr-o continuitate firească, printr-o consecvență pe care nu puteau să o aibă decît cei ce trăiau pe aceste meleaguri „de cînd e lumea lume“.

★

Destinul lui Horea a fost să dea altă înfățișare nunții din **Miorița**, să se pună pe sine însuși în temelia zidului, să-și vadă și să-și revadă moartea de cîteva ori, să știe că va păți ceea ce pățea Cloșca, să treacă de cîteva ori **dincolo** și să vină tot de atîtea ori înapoi, mai hotărît decît fusese înainte de asta, „cu moartea pre moarte călcînd“, învingînd în absolut și nu numai în absolut, nimicindu-și dușmanii printr-o umilire ireversibilă.

★

Destinul lui Horea a fost să ridice în lumina istoriei noblețea clasei din care se trăgea, care era totuna cu noblețea nației de care aparținea, și nu să o ridice, de fapt, să-o mențină în lumina istoriei, fiindcă această noblețe structurală era unul din însemnele cele mai de preț ale nației și ale clasei din care făcea el parte, ultimul țăran fiind mai nobil decît cei dintîi nobili, felul său de a fi, filozofia lui și cultura lui fiind superioare tuturor spoielilor cu care se împodobea asupritorul, simplitatea lui și liniștea lui, încrederea lui în dreptate fiind mai puternice decît toate aroganțele grofului, ciocoiul fiind sortit pieirii, iar el, țăranul, înaintașul și urmașul lui Horea, fiind sortit dăinuirii. Transilvania, ca și Țara, dealtfel, nu-și putînd să existe decît prin el și prin urmașii urmașilor săi !

★

Acesta a fost destinul lui Horea, marele nostru străbun, unul dintre marii noștri străbuni, a căror cinstire va fi întotdeauna binevenită, pilda lor îndemnînd mereu căldură și lumină, lumină și căldură, într-o înlănțuire care a prefigurat și prefigurează drumul spre mai bine al unui întreg popor.

ION LANCRĂNJAN ■

Horea — un simbol al puterii de a ne reprezenta ca neam

— Tovarășe Vasile Fanache, vă ocupați de decenii de o problemă fascinantă pentru orice iubitor al literaturii, al culturii române : Transilvania ca motiv estetic pentru întreaga literatură română. Ați făcut-o nu numai în calitate de cadru universitar, conferențiar doctor la Facultatea de filologie din Cluj-Napoca ; ați urmărit acest generos filon din pasiune, reluîndu-l sub diferite forme în cărțile dumneavoastră, în studiile apărute de-a lungul anilor în diverse publicații, cît și ca autor de ediții critice, între care antologia „Gorunul lui Horea“, apărută la „Minerva“. De ce acest titlu pentru o antologie care evoca, prin prisma poeziei, prezența — am putea spune mai mult : pecetea — Transilvaniei în conștiința poporului român ?

— Reazemul teoretic al antologiei **Gorunul lui Horea** este acesta : Transilvania conține rezonanțe simbolizante pentru întreaga conștiință națională. Poeți din toate provinciile românești s-au inspirat din motivul estetic Transilvania de-a lungul a două secole, scriind poeme de o vie actualitate. Ei au dat glas unui adînc sentiment de participare la un trecut social cutremurat de convulsii eroice, purtînd pecetea unor personalități intrate în mit, printre care în primul rînd trebuie amintit Horea. Vreme de secole Transilvania a fost un „copil al suferinței“, aspirînd la unirea cu țările surori, la emancipare și libertate națională. Se poate vorbi de un **dor** al Ardealului pentru vechea țară, dar și de un **dor** al românului de pretutindeni pentru omul transilvan. Este vorba de o sublimă aspirație la comunitatea etnică, proiectată în vigoarea eroilor de baladă, în verbul aitor tribuni și luptători și, bineînțeles, în poezie.

— Cum se conturează în poezie, după aprecierea dumneavoastră, personalitatea lui Horea ?

— Este aproape fără egal reprezentată, știind poate alături doar de aceea a lui Avram Iancu. Foarte de timpuriu, marele erou al răscoalei de la 1784 este evocat în scrisul literar. Se știe poate mai puțin că destinul estetic al lui Horea începe chiar din vremea sa, după cum a demonstrat David Prodan scoțînd la iveală cîteva tulburătoare versuri închinate acestui erou.

— Vă referiți la Cîntecul de tînguire al lui Horea ?

— Da. El a apărut în 1798 într-un manuscris maghiar, în care era reprodus textul românesc : „Rogu-te, tu, norocule, / Cu aripi, zburătorule, / Ce ți-am greșit ?“. Horea, știindu-se purtător al unui mesaj de dreptate, adresează și o sfîșietoare întrebare destinului : de ce oare au fost frînte nobilele sale intenții ? De atunci personalitatea lui Horea a rămas o constantă a poeziei românești. Nu conjunctural, ci, repet, ca o constantă, reflectată în creații de tensiune lirică și de o incontestabilă frumusețe literară. Eminescu, Șt. O Iosif, Octavian Goga, Victor Eftimiu, Ion Pillat, Mihai Beniuc, Vlaicu Bârna și cîți alții l-au cîntat pe Horea și pe tovarășii săi de luptă.

— Ce reprezintă, așadar, în poezie „mitul lui Horea“ ?

— Împrejurările istorice determină, în anumite momente, apariția unor evenimente, a unor mărturii, a unor personalități care depășesc caracterul strict temporar și se ridică la nivelul unor permanențe naționale, întrînd ca substanță spirituală în ființa unui neam. Și Horea a depășit timpul său, devenind un reper al etnosului nostru, un motiv estetic literar spre care poeții noștri s-au aplecat cu dragoste. Au văzut în el o inepuizabilă sursă de poezie, un model de afirmare a ființei naționale, un fel de **memento** a ceea ce am fost cîndva sau a ceea ce am putea fi sub raport eroic, sub raportul afirmării noastre în lume. Eu îl consider pe Horea drept un simbol al puterii de a ne reprezenta ca neam. El depășește concretul istoric prin rezonanța în timp, îmbrăcînd și un caracter profund spiritual. Horea este o componentă a mitului estetic transilvan în care recunoaștem ceva din propria noastră ființă.

— Rămîne el și un motiv deschis al poeziei românești ?

Desen de PETER BALOGH ■

— Gorunul lui Horea, pe care îl cîntă Șt. O. Iosif, simbolizează perpetuarea, prin acest arbore, a memoriei marelui erou. În „Bisericuța din Albac“ Goga vede lăcașul menit să cinstească figura eroului, un semn al forței noastre naționale prin veacurile de nenoroc. Ion Pillat reia același motiv imaginîndu-și această bisericuță ca purtătoare a credinței strămoșești în libertate, legată în „bîrna dură“. În zilele noastre, o Ileana Mălăncioiu evocă roata lui Horea ca un memento al conștiinței permanent treze a virtuților naționale. Firește, nu am citat decît cîțiva poeți, din epoci diferite, doar pentru a ilustra că în adevăr, **Horea rămîne un motiv deschis al poeziei românești. El a inspirat și va continua să inspire conștiințele lirice, reprezentînd în istoria noastră trecută, prezentă și viitoare un semn al permanenței naționale, al capacității poporului român de a se înscrie în istoria umanității.**

LIONEL NIȚESCU ■

HOREA

CLOȘCA

CRIȘAN

CHIPURI DE DINCOLO DE VEAC

Chipurile lor, ale lui Horea, ale lui Cloșca și ale lui Crișan, ar fi putut foarte bine să nu ne parvină și știm toți că o istorie văduvită de chipuri e o istorie de himere. Din fericire, nu s-a întîmplat astfel, dimpotrivă, trăsăturile umililor iobagi din Albac și de jur-împrejur de Albac, așezați prin puterea destinului în fruntea marii răscoale de la 1784, ni s-au transmis peste veac, surprinse de gravori cu aceeași febrilitate cu care fotoreporterii de astăzi vînează evenimentul crucial, unic. Mai mult, ne-au parvenit pînă și portretele fanteziste ale lui Horea, Cloșca și Crișan și nu mai încape îndoială că rădăcinile îndemnului prin care s-au întrupat imaginile închipuite. După cum toate lucrurile s-au obișnuit să poarte un nume, și eroii, firește, se cuvine să aibă un chip.

Evoluția portretelor succesive ale lui Horea și ale tovarășilor săi de luptă și crez a fost sesizată chiar de primul lor cercetător mai atent. „La început s-a crezut că ei sînt nobili — scria cîndva Ioan C. Băcilă, în **Transilvania** de la Sibiu — și au căutat să-i facă cît se poate de frumoși și numai după ce s-a văzut că sînt țărani, îmbrăcați cu cojoc și opinci, i-au făcut aproape în caricatură". Dar mai mult decît această evoluție ne interesează, acum, spațiul geografic în care au circulat portretele la care ne referim. „În aramă, ipsos, siluete, mai mult sau mai puțin adevărate". Și acest spațiu, determinat prin proveniența gravurilor, este în măsură să ne formeze o idee mai limpede despre distanțele la care s-au propagat, impetuoase, ecourile răscoalei moților. Astfel, la Viena, s-au aplecat asupra chipurilor celor trei capi de răzmeriță, multiplicîndu-le, gravorii Iacob Adam, Antonius Aloysius și Fr. Stober și editorul Artaria. La Alba Iulia — Bulmann, Kaufman Abraham și Predich. La Regensburg — Mangot și Mayr. La Nürnberg — Moeglich. La Königsberg — F.C. Rehe, în vremea aceea student în filozofie și matematică. La Augsburg — Johann Martin Will. Alte gravuri s-au răspîndit prin intermediul unor ateliere specializate din Erfurt și Strassburg.

Ceea ce se știe cu certitudine este faptul că, în chiar dimineața zilei de 5 ianuarie 1785, portretele celor trei martiri au fost trimise împăratului, la Viena, prin grija contelui Iankowitz. Siluetele lui Horea și Cloșca, la 13 ianuarie 1785, ajung deja la Leopold de Toscana, fratele lui Iosif al II-lea. Circulația lor ulterioară, nu numai de la un cap încoronat la alt cap încoronat, de unde și graba atelierelor amintite de a le multiplica, a fost direct proporțională cu vîlva stîrnită de răscoală. Curînd, aceste gravuri se bucură de un neîndoielnic interes popular. Și este interesant de amintit că numai chipul lui Horea s-a răspîndit în cel puțin două duzini de imagini și variante diverse. Un medalion gravat în aramă, în care bustul iobagului răzvrătit apare surprins din profil, a ajuns într-un tîrziu la V.A. Urechia și a fost dăruit bibliotecii Academiei Române la 7 aprilie 1883, fiind reprodus în tiraje de masă în Stabilimentul litografic G. Voneberg din București. O altă gravură în aramă, lucrată cu o deosebită acuratețe, îl înfățișează pe erou în picioare, într-o atitudine degajată, sprijinind într-o variantă o lance și în altă variantă o flință. În închisoarea de la Alba Iulia, înlănțuit de mîini și de gît și de picioare, Horea ne este înfățișat și într-o pictură în ulei datată chiar în anul supliciului său, despre care se bănuiește că ar fi o copie după un tablou aflat cîndva în posesia contelui Szechenyi. Și nu de puține ori imaginea moțului se apropie mult de aceea a haiducilor de la sud și răsărit de Carpați, cum s-a perpetuat aceasta în numeroase alte stampe de epocă.

Și ar mai fi de remarcat un fapt nu lipsit de semnificație: în secolul trecut, circulația chipurilor martirilor de la Alba Iulia cunoaște o deosebită intensitate mai ales în Țara Românească și Moldova, după Unirea Principatelor. Românii de la sud și răsărit de Carpați, în felul acesta, cu mult înainte de reîntregirea neamului lor, își asumau din istoria trecută un episod în cutezanța căruia recunoșteau elanurile românilor de pretutindeni.

P. MIHAI ■

Chipul lui Horea în viziunea unor artiști din epoca sa

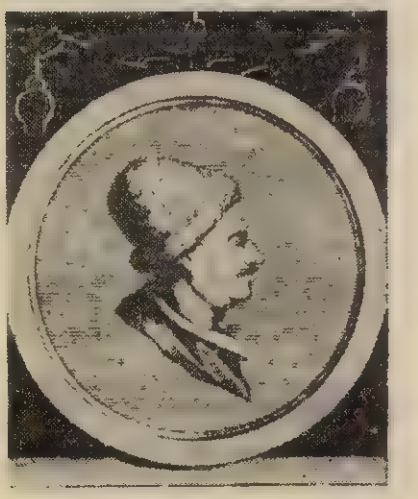

Realizatorii ediției speciale:
GEORGE ARION ■
CORNELIA BARBU ■

Horea

După ce pe roată-a fost zdrobit
Fiecare mădular în parte
Și de inimă l-au despărțit
Era de față Horea fără moarte.

Capul e-o secure retezat
Să îl piardă-aducerea aminte,
Dar sumanul fiecărui sat
L-a adus acasă ca părinte.

Țăranii toți așa l-au cunoscut
Uriaș deodată în picioare,
Să-l încapă-n suflet nevăzut,
Devenise Horea fiecare.

Nu s-au mai întors în satul lor
Niște țărani cu gubele în spate
Ci-un voievod plăpînd și iubitor
Stăpînea în inimile toate.

Și Ardealul devenise strimt
Pentru blînda lui împărăție
Și ne-am toț întins pe sub pămînt
Pînă-am dat de tine, Românie.

IOAN ALEXANDRU ■

Înfrățirea într-un singur crez

De cînd lumea e lume și vremurile vremuri, la răscruce de timpuri, pămîntul acesta — mîndru plai al Mioriței — a adus pe lume oameni dîrji ca focul ațițat, de multe vînturi, care rînduiau istoria celor mulți și obidiți.

Flacăra vie a vieții lui Horea se contopește năvalnic cu arderile sufletului românesc ce rîvnea, încă de pe timpuri, în loc de pribegie, la stăpînirea vieții pentru viață. Și trupul uscățiv dar zvelt al lui Horea, înveșmîntat de seculara țundră vatahă pînă la genunchi, tivită pe două margini cu postav roșu, cu cioareci strîmți și cizme în picioare, purtînd pe creștet căciula neagră — figură de strașnic poruncitor — pornise să cheme la luptă toată suflarea iobagilor români și de alte neamuri, înfrățiți într-un singur crez cutezător, pentru destrămarea închistărilor feudale și naționale: „pămînturile nobiliare să se împartă între poporul plebeu și posesorii nobili să părăsească odată pentru totdeauna moșiile nobiliare, iar nobilimea să nu mai fie...", chemare cu ecoul dorit în sufletul tuturor, ce a dezlănțuit furtuna, izvorită din inimile zdrobite de mizerie și nedreptate.

Și colo mai jos, la Cetatea Albei, sufletul de martir a încetat să sourbă pentru totdeauna aerul libertății, pe care l-a gustat doar pentru un timp. Dar timpul eroic, cu năvalnica forță, nu s-a pierdut pe drumul istoriei noastre. El s-a înălțat spre culmi, nebănuite atunci de acest erou secular al României. Istoria lui și a noastră a pus, pentru totdeauna, temelii lîngă temelii, eroism lîngă eroism întru zidirea zilelor noastre de lumină.

HORVATH DEZIDERIU ■

Horia

de jos
te-ai ridicat drept, pietros, viforos
pentru moți,
pentru cei săraci și goi, pentru toți
și-ai despicat în două istoria, —
țăran de cremene
cum n-a fost altul să-ți semene,
Horia !...
te-ai desprins aspru din gloată,
cu obrajii supți,
cu ochi cruni,
să lupți
să-nfrunți
din sălbaticii-ți munți :
oștile craiului, temniță, roată...
ai vrut să spinteci pe munți, pe văi,
largi, netede, slobode căi
pentru ai tăi,
cei mîncați de străini, despuiați,
de biruri, de zbiri,
de rele-orînduiri...
și uitați
de regi și-mpărați...
pîn'la Balgrad pe roată, —
nimînd călăi, nemeși, gloată ;
ți-a bătut neclintit subt țundra săracă
aceeași mare, ne-nfricată inimă
romano-dacă.
Duhul tău trăiește încă treaz în munți
și va trăi dîrz pîn-vor domni peste moți
zbiri cruni
și mișelnici despoți...
uriaș domn,
pe-ai adîncurilor noastre sfîșiat somn,
pe-ai răzmeriților roșu praznic, —
mai roși-vei oare vreodat', năpraznic,
acestui neam — viața și istoria,
tu,
munte
al vrerilor noastre celor mai crunte,
Horia ?

ARON COTRUȘ ■

(Mîine, Craiova, 1928)

Cîntec pentru Horea

Mă-nchin la trupul tău de sfînt
martirizat de mult, pe roată,
strămoș de sînge dinspre tată,
nădejdea mea neîntinată,
închis cu silă în mormînt.

Iobag din Apuseni, sărac,
român trăind pentru români,
purtînd speranța noastră-n mîini
și lacrimile din fîntîni,
moț demn și mîndru din Albac.

Se zice că mai treci și-acum
prin Apuseni, din loc în loc ;
se vede inima-ți de foc
sub zdrențuitul tău cojoc
în taina nopților de fum.

Slăvite om și rege dac,
încoronat de moți pe veci,
prin noaptea neamului să treci
bătătorind străvechi poteci,
acum, mereu, și-n veac de veac !

MIRCEA MICU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un reper intelectual: ALEXANDRU ROSETTI

În ființa lui Alexandru Rosetti sălășluiesc două componente spirituale, la prima vedere diametral opuse și care conturează profilul său unic în cultura românească. Cînd l-am văzut în urmă cu treizeci de ani pe coridoarele Facultății de litere din București sau cînd îți încrucișezi cu el drumurile ți se pare de o distanță și — pe măsura trecerii timpului — o absență aristocratică încît ai impresia că nimic și nimeni nu-i tulbură amintirea, că sufletul său nu este mișcat de nici o aderare sentimentală. Dacă îl cunoști, dacă schimbi cîteva cuvinte, dacă îți împărtășește un gînd, dacă îți evocă o amintire descoperi un om al cărui suflet este atît de impresionabil încît două, trei vorbe, un gest și apoi o strîngere de mînă sînt suficiente să te conectezi la o tensiune spirituală neobișnuită, tulburătoare. Omul își jugulează trăirile, are o pudoare în exteriorizarea sentimentelor. De aici și conciziunea scrisului său care nu-i decît frămîntare sublimată în cîteva fraze fără nici o podoabă și nici un artificiu. A spune astăzi la cei optzeci și cinci de ani ai săi că Alexandru Rosetti este un „savant", „o mare personalitate" înseamnă a te situa pe tărîmul locurilor comune, a ceea ce știm cu toții și a repeta banalitățile pe care, obișnuit, se spun cu prilejul sărbătorilor.

M-am gîndit încă din anii studiilor mele universitare, ascultîndu-l în amfiteatrele Odobescu sau Hasdeu și mi-am întărit mai apoi această impresie, că Alexandru Rosetti reprezintă un anume tip de savant, un om de știință aparte. Autoritate și gravitate între cincizeci și șaizeci de ani cîți avea atunci cînd îi ascultam lecțiile avea fără îndoială. Era impunător fără-emfază-și distincția lui nu avea nimic arogant, distant. Era în ființa lui ceva cu totul neobișnuit pentru noi, tinerii de atunci cărora ne impunea în același timp respect datorat unui nume, unei autorități, unei opere, unui trecut de nobilă aplecare democratică dar și un sentiment de apropiere familiară în sensul superior al cuvîntului. Expunea fapte abstracte pentru că istoria limbii e doar istoria unui sistem de semne care nu poate stîrni exaltarea tinerilor abia treși de pragul adolescenței și care sînt însetați de ceea ce a fost sau este viu. Dar, din modul în care explica, din aplecarea sa la catedră, din acea unduire a mîinii ce mișca o cretă ce lăsa pe tablă un număr de semne se degaja o anumită distanțare, o anume detașare de obiect, un sentiment al relativității. Alexandru Rosetti nu a fost dominat pînă la crispare, pînă la morbe, pînă la fanatism de ramura științei pe care a ilustrat-o ca un magistru. Poate de aceea a avut o atît de largă înțelegere pentru atîtea din ceea ce ne înconjoară, pentru zone care aveau puține tangențe cu sfera activității sale. Poate de aici generozitatea sa sufletească ce l-a făcut să-și apropie oamenii și să-și urmărească urîndu-i, precum fac alții contrați ai săi, și după moartea lor. Poate de aceea Alexandru Rosetti reprezintă pentru noi nu numai autorul unei opere, ci ar fi personalitate de care o cultură are nevoie, pe care drumul spiritual al unei țări trebuie să o întîlnească, altfel riscînd să se împotmolească în apele mediocrității. Și cînd se va alcătui istoria cuvîntului scris de la noi se va spune că gîndul românesc a avut o mare șansă întîlnirea cu Alexandru Rosetti. Că și pînă atunci editura românească avusese slujitorii ei devotați care și-au sacrificat totul pentru ca ideea de carte să nu rămînă doar visul unor idealiști, nu-i mai puțin adevărat. Dar, odată cu Alexandru Rosetti și, datorită lui, în istoria editurii românești au triumfat două noțiuni : aceea de sistem și de calitate. Editura a devenit factor și propulsor de cultură, a devenit instituție de o înaltă spiritualitate, un etalon moral. Într-atît de mult încît e aproape imposibil ca tot ce s-a făcut după aceea pe acest tărîm să nu poarte măcar sămînța gîndului său și nu de puține ori să meargă pe drumul jalonat de el prin cărțile tipărite cît timp a ilustrat această magistratură culturală care to bune să fie direcția unei edituri. Cultura românească îi datorează lui Alexandru Rosetti mai mult decît a scris și a făcut el pentru că ceea ce a realizat are valoarea unui reper intelectual. Să spunem doar atît acum, cu acest prilej aniversar, că istoria editurii românești are două mari perioade, înainte și după Alexandru Rosetti.

Alexandru Rosetti a dovedit că gestul larg de semănător, dăruirea, generozitatea în numele și în slujba culturii nu sînt doar acte colaterale în viața unei personalități ci, aș zice, esența unei adevărate personalități spirituale. Lecția sa este mai lungă, infinit mai largă decît cea pe care a ținut-o generațiilor succesive de studenți și a comunicat-o prin cărțile sale. Îmbrățișînd tot ceea ce a făcut el, lecția lui este mai presus de toate o lecție de civism intelectual.

Sărbătorindu-l pe Alexandru Rosetti, să-i urăm nu doar mulți ani, ci cît mai mulți să se poată ridica pînă la înălțimea exemplului său.

VALERIU RĂPEANU

„Vreau să conving generația Boney M-istă de frumusețile fără seamăn ale muzicii și poeziei noastre populare"

ATELIER TUDOR GHEORGHE

Dialogul cu Tudor Gheorghe l-am purtat la Craiova, în chiar casa cunoscutului cîntăreț și actor, pe strada Unirii numărul 82. Cum întrebările se pot ghici ușor, în transcrierea gîndurilor sale, le-am eliminat.

...Dacă aș fi fost întrebat acum zece ani cine sînt și ce fac, puteam să răspund foarte simplu, a început el confesiunea. Acum nu mai știu. Am fost pe rînd cîntăreț, actor, poet, artist. Azi cred că sînt toate la un loc și am doar 35 de ani. Chiar așa, ați auzit bine, poet ! Eu totdeauna am considerat că gestul meu de a valorifica marea poezie românească a fost și este atît de important încît, trecînd peste orgoliul de a fi eu însumi poet, am preferat să mă exprim și să-mi exprim stările mele poetice pe versurile unor mari poeți, ca Blaga, Arghezi, Barbu, Alexandru, Păunescu, Sorescu și alții. Poeții Văcărești, Bolliac și Ciriova, cu care am început, rămîn că un prag pe care dacă l-am trecut odată m-am coborît în marea poezie ce a venit apoi. Revenind la poetul Tudor Gheorghe, nu cred că exagerez afirmînd că a redescoperi pentru generația mai tînără vechea poezie românească, în modalitatea pe care eu o scot la iveală, înseamnă a o recrea. Am mers la autori chiar uitați, necunoscuți sau cunoscuți foarte puțin, începînd cu Dosoftei și Miron Costin, ajungînd la așa-ziși „poeți minori" ca Depărățeanu, Haralamb Lecca, Săulescu sau Tutoveanu.

Pînă acum am făcut un singur spectacol pentru un poet, e vorba de spectacolul „Nopțile poetului" în care încerc o temerară împăcare între Macedonski și Eminescu. Cînt poezia lui Macedonski și recit poezia lui Eminescu, eu neîndrăznind să cînt poezia lui Mihai Eminescu. Și acum să mă justific. E foarte greu, aproape imposibil, ca peste muzica versului eminescian să mai inventezi tu, muritor de rînd, o altă muzică. Să fiu puțin rău și malițios, las compozitorilor de muzici ușoare și foarte ușoare curajul de a cînta pe versul eminescian. Ca bun degustător de poezie, m-am simțit jignit și m-am întristat cel mai tare auzind cîntat versul eminescian din **Glossă**, fără a mai ține minte cine a comis impietatea. Cred că ar fi mai mult decît necesar un comitet național pentru păstrarea valorilor spirituale, ca nimeni să nu murdărească ceea ce cu grijă și migală oameni de aleasă simțire românească au gîndit și au scris pentru ca noi să ne putem lăuda că sîntem urmașii lor.

E bine să nu se uite că „Menestrel la curțile dorului", de acum zece ani, a fost primul spectacol de unul singur pe scenele noastre. De la acest spectacol mi se trage mie porecla de cîntăreț de muzică folk, ceea ce nu m-am considerat niciodată. Comentatorii de muzici ușoare n-au găsit fișa în care se înscrie numele unui om, fie el și artist, care încerca să readucă poezia la forma ei primară — poezia-cîntec. Gestul meu a fost salutat de către oamenii sensibili la poezie, și în România sînt destui !, a fost comentat de cei care ba știau, ba nu știau ce se întîmpla în seara spectacolului pe scenă și negat de unii cunoscători și muzicieni. Ce e ciudat este că adevărații muzicieni, compozitorii de muzică cu M mare, au fost sensibili la temerara mea încercare de a cînta poezie. Compoziții de muzici lejere, e drept, nu toți, m-au negat, m-au injurat ca și cînd m-aș fi apucat să ar pe ogorul lor, să samăn și ce e mai grav este că aveau senzația că vreau să și culeg. Chitara era la mine singura asemănare cu folkul, o asemănare exterioară. Există și există o asemănare între mine și cîntăreții de muzică folk, dacă trebuie s-o găsim neapărat, dar această asemănare e numai de domeniul calității poeziei. Marii cîntăreți de muzică folk ai lumii sînt, în primul rînd, niște poeți, niște poeți adevărați precum Bob Dylan, Johnny Kash sau Donovan.

Nu numai pentru că mă întrebați, trebuie să-mi aduc aminte că **Cenaclul Flacăra** a început în strada Slătineanu, într-o sală mică în care se vorbea despre poezie, se citea poezie, se vorbea despre pictură, se expuneau tablouri și primele ședințe ale **Cenaclului Flacăra** se încheiau cu două-trei cîntece cîntate de unul dintre membrii fondatori ai cenaclului. Într-o seară a venit un băiat care cînta **Lordul John**, pe chitara căruia am cîntat **Ursul românesc**, o poezie de Mihai Beniuc, și am rupt o coardă. Băiatul se numea Mircea Vintilă. În altă seară a venit alt băiat, pe numele lui Doru Stănculescu, și **Cenaclul Flacăra** n-a mai avut loc, în sensul de spațiu, în sala din Slătineanu. Ne-am mutat în săli mai mari, am ajuns în săli de sport, am cîntat la Polivalentă, personal n-am cîntat pe nici un stadion. **Cenaclul Flacăra** de la începuturile lui a fost una dintre cele mai tulburătoare manifestări poetice, dacă nu chiar singura, de care-mi aduc aminte în viață. Îmi aduc aminte ca și cînd aș avea 50 de ani. Parcă aș fi un moș care-ar dori să taie panglica inaugurală la un nou cenaclu. Dacă mi se îngăduie o propunere, aș dori să văd și chiar să particip la o gală a **Cenaclului Flacăra** în care să apară, fără nici o excepție, toți cei care au făcut parte din cenaclu în perioada lui de vîrf. Spectacolul ar putea avea ca invitați o mulțime de tineri care au mai trecut prin cenaclu sau vor să devină membri ai săi. Să fie o sală nici prea mare, nici prea mică, și toți membrii de bază ai cenaclului să cînte unu-două cîntece lansate în cenaclu și apoi să-și susțină cîte un recital din ce-au creat în ultimii doi ani. Mă tem că, în afară de mai tînărul Victor Socaciu, foarte mulți n-or să aibă ce să cînte, deși poezie românească de bună calitate s-a scris și între timp...

Curios lucru. În „Menestrel la curțile dorului" cîntam Arghezi, Blaga, Barbu și ceva folclor. Acum, după ani, citesc Ion Barbu și mă înfior, mă sperii de inconștiența din anii '68—'69 cînd mi-am permis să cînt și cred că nu tocmai rău Riga Crypto și Lapona Enigel. Și în ceea ce privește folclorul, situația și propor-

(Continuare în pagina 26)

ION PREDOȘANU
Fotografie de VASILE BLENDEA

O înaltă datorie a creației literare românești este angajarea fermă în lupta revoluționară împotriva a ceea ce este vechi și perimat, pentru promovarea continuă a noului, sprijinind astfel mersul înainte al patriei noastre socialiste

Sub semnul acestei generoase recomandări făcute de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la recenta întîlnire cu activul de partid al scriitorilor, publicăm interviurile cu doi reprezentanți de frunte ai literaturii noastre de azi

Paul Everac: „Fără o picătură de franchețe, literatura e răsfăț van, pierdere de vreme"

Plecaserăm la realizarea acestui interviu în ideea stabilirii unui moment important în activitatea dramaturgului Paul Everac. Noua stagiune teatrală și-a deschis în Capitală porțile cu două premiere Everac: la Giulești cu piesa „Ordinatorul" și la Teatrul Mic cu „Un pahar cu sifon". De asemenea, Naționalul bucureștean anunță pregătirea unei alte piese a dramaturgului, „Cartea lui Ioviță", care se adaugă „Fluturelui pe lampă" aflat deja în repertoriul teatrului de cîteva stagiuni. Așadar, cu asemenea date foarte la zi, socotisem că lucrurile vor merge strună. Întrebările gata preparate nu-și așteptau decît răspunsurile. Dar puse în fața dramaturgului, ele au suferit transformări, au fost rotunjite, ascuțite și făcute în așa fel încît să trezească interesul interlocutorului, să corespundă exigenței scriitorului. Interviul de față s-a „scris" aidoma unei piese de teatru, semnată de Paul Everac.

— Stimate tovarășe Everac, cum spuneam, aveți mai multe piese în actuala stagiune. În afară de asta, sînteți prezent în publicistică, țineți conferințe. Am văzut că ați scris și proză. Spuneți-mi, vă rog, munciți mult ?

— Da, muncesc mult. Pot să spun că muncesc toată ziua, dacă numesc muncă și informarea. Dacă numesc muncă numai prestația culturală propriu-zisă, cred că depășesc zilnic o normă convențională de 8 ore. Mă așez deci la masă liniștit. Mă țin de un principiu vetust : **nulla dies sine linea.**

— Adică, nici o zi fără o linie scrisă. Atît de mult vă iau piesele dv. ?

— Nu sînt numai piesele. Piesele sînt izbucniri scurte ale unor acumulări lungi. Dar mai sînt și tabletele...

— Vorbiți de cele în genul „Sedința balerinelor" ?

— Da. Ele vin în flux continuu, ca un comentariu la ce se petrece împrejur ; comentariu, firește, distilat. Comentez, pentru uz propriu, cărțile pe care le citesc și bănuiesc că s-au adunat note destule cam de grosimea unui volum critic. Comentez filmele pe care le văd, într-un „Florilegiu de logică cinematografică"...

— E bine că cinematografia noastră vă inspiră un asemenea titlu : florilegiu !

— Da. Sînt perlele rare ale unor flagrante inadvertențe de logică, ale schematismelor și clișeelor ce se desprind din destule filme românești.

— De ce o faceți ?

— Ca să nu-mi pierd suplețea. Și nici să nu emit judecăți globale, lipsite de argumente. Am ciugulit un pic de la Descartes și un pic de la Voltaire. Nu vreau să cred că am făcut-o degeaba. Și apoi, pentru o istorie obiectivă a cinematografiei noastre e, cred, nevoie și de părerea unor necronicari. Altfel am risca să ajungem la concluzii prea roze și să ne uitnim cînd alții nu le prea împărtășesc. Mi-am îngăduit o libertate totală față de conjuncturi și conjuncții. Nu mă uit la greutatea numelui scenaristului și nici la greutatea numelui regizorului. Mă uit doar la cît adevăr e în respectiva producție și la felul cum se articulează.

— Nu vă supărați, dar și dumneavoastră puteți fi judecat cu același cîntar.

— Nu mă supăr. Eu stau totdeauna cu plăcere pe cîntar, atîta vreme cît am sentimentul că funcționează corect, că nu e dereglat.

— Vi se întîmplă să găsiți și cîntare „dereglate" ?

— Din nefericire. Unele sînt blocate de orgoliu. Altele, dacă au apucat o metrologie, nu mai sînt în stare să lase din ea. Altele, ca să nu înțepenească, se mișcă arbitrar. Sînt și unele însă care au o tară prestabilită : adaugă la unul și iau de la altul.

— Fac, adică, un fel de „haiducie" !?

— Dacă vreți, da. În favoarea „săracilor". N-am nimic cu ele, critica nu trebuie înscrisă neapărat la oficiul de standarde. Atîta doar că ea nu este deversarea neajunsurilor personale, cura pentru biocaje și dispepsii. Pentru astea sînt ape minerale. Nu pahare cu sifon — acelea sînt pentru sănătoși. De aceea, mă întemeiez destul de mult pe părerea masei publicului și mă bucur dacă aderă la munca mea. Publicul e un ordinator destul de sensibil.

— Ultimii ani au dat cîștig de cauză unor piese cu un accent mai ofensiv.

— E bine să fie așa. E un semn mai întîi că societatea e mai puternică, nu se mai **teme de Virginia Woolf.** Apoi și scriitorii au mai crescut. Progresul la reprezentațiile cele mai recente ale pieselor lui Sorescu, D. R. Popescu, Horia Lovinescu, Mazilu este foarte evident. Ca și la Tudor Popescu. Piese altădată abandonate cum e **Echipa de zgomote** a lui Fănuș Neagu au căpătat acum relief scenic. Interesantă și propunerea Teatrului Mic cu piesa lui Guga. Cred că nu e un sezon rău. Dezbaterea din piesa lui Adrian Dohotaru e argumentată dialectic, nu mai e în spiritul vechiului manicheism, nu mai e schemă morală simplă. Făcînd așa, dramaturgia stă aproape de proza românească, aceea care a cîștigat prin regretații Ivasiuc și Preda, prin Lăncrănjan, Sălcudeanu și prin Buzura, noi teritorii de dezbatere contemporană.

Nici nu se poate altfel, cred. Frontul scriitoricesc e totuși un front. El merge desfășurat și cucerește pe seama adevărului artistic zone altădată umbrite. Fără o picătură de franchețe, literatura e răsfăț van, pierdere de vreme. Fără o picătură de rîs artistic, literatura rămîne un depozit de platitudini.

— Piesele dv. cele mai recente, ca și cartea de proză, au în ele acest „risc".

— De aceea m-am bucurat să le văd primite bine, începînd chiar cu revista **„Flacăra".** Trăim într-o vreme cînd literatura dramatică își asumă răspunderi tot mai mari în fața prezentului și a viitorului. Și cînd ea trebuie creditată tot mai mult. În absența acestui credit investiția de răspundere civică rămîne precară.

— Vă considerați un exponent al scriitorimii noastre în actuala ei configurație administrativă ? După cîte știm, nu faceți parte din conducerea Uniunii scriitorilor sau a secției de dramaturgie.

— Mă consider, ca scriitor, nu numai exponent al problemelor literaturii și al frontului de care aminteam, ci exponent al problemelor vieții, așa cum se pun ele în societatea noastră și în omenirea în care trăim. Vreau să spun că un scriitor nu are de discutat numai despre literatură și cultură, nu este numai un breslaș al unei congregații specializate, cum sînt poate alți artiști ; el este **pînă la un punct** deputatul moral — și uneori social — al unor mari mase de oameni, cu viețile și devenirile lor și se socotește îndreptățit să ia cuvîntul în toate problemele atingătoare de evoluția noastră socială, chiar dacă nu sînt specific literare. Cu lumina înțelegerii vieții el poate contribui deci la îndreptarea și progresul societății sale în toate aspectele cê-i cad sub ochi și cu toate mijloacele de care dispune. Din acest punct de vedere scriitorul (vorbesc de scriitorul responsabil) este foarte exponențial. Eu unul prețuiesc aria de desfășurare socială pe care și-o revendică unii scriitori atunci cînd combat și pentru invenții, pentru descoperiri, pentru știință, matematică sau învățămînt, contra abuzurilor administrative și judiciare etc., adică atunci cînd își asumă **riscuri** și în afara literaturii, ca factori sociali activi. Socotesc scriitorul un **uomo universale** pe care îl interesează totul și care, uneori, vorbește în numele tuturor. De modul cum vorbește și e consultat depinde caracterul său exponențial.

Cît privește ierarhia în Uniunea scriitorilor ea are mai puțină importanță în atestarea rolului descris mai sus sau în certificarea valorii literare, întrucît uniunea e totdeauna mai bogată în talente decît corpul său ales. Nu mi se pare că am fost un scriitor mai înzestrat sau mai reprezentativ acum zece ani cînd mă găseam în conducerea uniunii, decît acum cînd nu mă găsesc.

— Dimpotrivă. Și-atunci ?

— Cel mult eram poate mai incomod, atunci, pentru că aveam mereu păreri proprii, așa cum am avut totdeauna, și le spuneam, așa cum fac pretutindeni.

— Credeți că sînteți un scriitor iubit ?

— Nu-mi dau seama. Știu însă că atrag. În această perioadă, destule invidii. Scriitori mai puțin norocoși pot avea impresia că **uzurp** scenele, alții îmi **rotunjesc** veniturile adăugînd de la ei două zerouri ; alții, în sfîrșit, acceptă greu la mine lipsa simțului de gașcă și pe acela al taclalei, independența (tonului, judecăților aspre, absența spiritului combinator și al complezențelor electorale. Cred însă că o parte din scriitori, din oamenii de cultură și din public îmi acordă prețuire. Nu sînt chiar atît de ciufut cum par.

— Să revenim la ideea omului universal. V-ați angajat și în regie. Nu vă ia prea mult timp ?

— Pun la Național, **Cartea lui Ioviță,** și la televiziune **Cititorul de contor.** Regia nu e meseria mea, și pe măsură ce trece vremea îmi dau seama că nu am calitățile necesare pentru ea. Dacă m-am **ambalat,** și nu angajat cum ziceți, e că n-a fost altă soluție mai bună. Și-apoi, dacă tot tindem spre dezvoltare multilaterală, de ce să nu stric și eu două piese, că doar sînt ale mele !? Teoria **riscului,** nu ? Ce să fac altceva ? Să mă bat în găști ? Mai bine mă bat în teatru : cu mine însumi.

— Nu v-ar plăcea să conduceți un teatru ?

— M-a bătut gîndul, cîndva, să am un teatru al meu, era pe vremea mandatariatului, acum peste 12 ani. Azi, chiar dacă se înfiripă noi posibilități de gestiune mandatarială, nu m-aș mai prinde. Am mai obosit. E o întreprindere mare să dai sufluu unui teatru, să-l dinamizezi. Avem cîțiva directori exemplari. Dinu Săraru a făcut o treabă excelentă la Teatrul Mic : dar cîtă energie îl costă ! De unde o ia ? Din gestiunea scriitorului foarte interesant care este. Tovarășa Deleanu — directoare deosebită — a ridicat un teatru pe loc fruntaș ; dar cu cîtă energie și efort ?! Mari animatori ca Dan Alexandrescu sau Gh. Leahu s-au măcinat în munca cu teatrele lor pînă să le facă Naționale. Și alții atîția ! E o meserie grea, mă depășește. Cel mult la țară, la Podul Dîmboviței, unde am înjghebat un mic loc teatral, mă pot gîndi la o asemenea faptă. Ar fi un teatru cu totul special, sezonier, cu contribuții artistice diverse, din toată țara. Pentru acolo am încă destulă energie. Sînt și mai aproape de **izvor...,** și fără **izvor** ce ar fi arta ? Țara e leagănul puterii adevărate, chiar dacă noi facem și ulcioare. Și chiar dacă mai devenim și ulcele...

— Ați putea alimenta un teatru cu propriile dv. piese ?

— N-aș fi singurul. Și apoi, eu am piese foarte multe. Sînt un muncitor în scris, un profesionist. Ca să-mi apară la Editura „Eminescu" două volume de piese **lungi** am eliminat trei sferturi din cele ce mi s-au reprezentat. Ca să-mi apară la „Dacia" un volum de piese **scurte,** inedite, am eliminat peste trei sferturi din cele scrise sau difuzate în diverse feluri. Din tablete — un fel de piese în miniatură — am selecționat o mică parte. Nu v-am spus că mă scol la 6 și că n-am altă treabă ?...

— La a cîta premieră ați ajuns ?

— La profesioniști am depășit suta. Dincolo, la amatori, nu le mai știu numărul.

— Plus televiziunea și radioul, unde sînteți, mai ne pare, golgeterul. Cinematografia, în schimb, nu vă atrage ?

— E puțin invers : eu n-o atrag.

— De ce ?

— Sînt **difícil.**

— Și ea nu e ?

— Groaznic. Cu energia unui scenariu intrat în producție poți scrie trei piese, regiza cinci sau mișca o turbină de capacitate medie.

— Am epuizat spațiul grafic și mai avem multe alte întrebări : Cum ați debutat ? De unde vă luați eroii ? Ce numiți actualitate ? Ce este angajarea dramaturgului față de public ?...

— Nu face nimic. Despre astea sînt întrebat de 20 de ani. Și de 20 de ani tot răspund...

— Dar și piesele dv. sînt un răspuns. Poate cel mai la obiect.

CORNELIA BARBU

Octombrie și marea

Cînd moare vara, cînd ne deșteptăm cu umeri bronzați din brațele ei de foc devenite deodată inerte și reci ca niște plaje pustii sub cerul vînăt, litoralul e trist, iar tristețea lui este unică și simbolică. Este unică, fiindcă pe el nu-l învesmîntă, ca pretutindeni între Carpați și Dunăre, feeriile cromatice ale toamnei, poate că nicăieri pe lume mai fastuoase, nici în nord, nici în sud. Este simbolică, fiindcă abia acum observăm cît de trist, cît de incredibil de trist poate fi țărmul mării fără oameni : trist ca în **Tristele** lui Ovidiu. Ceea ce vrea să spună că fără ei, fără oamenii veniți aici să incorporeze soarele dar și să aducă soare, țărmul acesta cu plaje gri și cer sticlos resimte primul — și cel mai acut — frigul nordic, resimte primul — de-a dreptul prin inima lui — hotarul care desparte soarele de pămînt, lăsîndu-l pe cel din urmă la o distanță pe care n-o mai acoperă decît vocea valurilor.

Abia acum se aude, în fine, această voce. Abia acum, cînd lumea guralivă și frivolă a turiștilor s-a retras, se aude ecoul de stanțe ovidiene al valurilor, se aude muzica lor, ce se conjugă peste zări cu freamătul codrilor ce leapădă frunze multicolore, cu freamătul brazilor din Carpați ce așteaptă zăpada polară, cu țipătul pelicanilor și al ibișilor deltei care-și pornesc pasajele peste Mediterana. Abia acum, în fine, marea e mare, abia acum o poți vedea și o poți auzi. Cerul mării e ca un clopot gigantic și abia toamna, cînd limba soarelui e străvezie, realizăm cît este de sonor. Din acest clopot de sticlă pînă mai adineaori învăpătată se face și clopoțelul rece al scolii, zglobiu ca un zurgălău de sanie, ce ne-a somat să ne smulgem copiii de lîngă jucăria uitată pe plajă.

Nu regretați jucăriile verii, nu regretați vacanța pe litoral! Le vom reîntîlni, la fel de proaspete și de fierbinți, la anul. Nu vă regretați pe dumneavoastră înșivă,

dacă nu v-ați bronzat deplin, dacă nu v-ați cheltuit deplin, regretul implică o constiință a pierderii, dar marea nu se va pierde, ea este aici și va fi totdeauna aici, la răsăritul și miazăziua patriei și ființei noastre, seninătatea și veșnicia noastră sînt înapte pentru regrete. Tot ce trebuie — dacă trebuie să facem ceva — este să încercăm ca ochii, sufletul și chipul nostru să păstreze, pînă la vara ce va veni, reflexele soarelui care s-a dus. Va trebui, adică, să încercăm să compensăm carența solară prin omenie, prin frumos, așa cum carența de fructe iarna se compensează prin vitamine.

Lîngă bărcile goale din porțul vacanțelor, cînd stropii de rouă de pe obrajii verii se mută pe cei ai merelor, nimic nu ne poate spune „adio", totul ne spune „la revedere" Cînd scade lumina cresc — trebuie să crească ! — oamenii Stropii de pe obrajii merelor de octombrie, spunea un poet, nu mai sînt rouă, dar scot arome.

ILIE PURCARU

Paul Anghel: „Sînt pentru o nouă ordine în cultură"

— Stimate Paul Anghel, știm că lucrați la un amplu roman, un roman-fluviu, putem să-i spunem așa fiindcă va avea nouă volume — inspirat din acest important moment al istoriei noastre naționale care este războiul pentru cucerirea independenței de la 1877. V-aș ruga să ne spuneți acum dacă există vreo relație, sau ce relație există între acest roman pe care-l scrieți și care se intitulează Zăpezile de acum un veac **și filmul de televiziune** Războiul pentru independență **al cărui scenariu l-ați scris dumneavoastră.**

— Vreți mai bine-zis să aflați în ce măsură romanul este tributar filmului, deși noi la '77 am ispravit a mai plăti tribut... Cam același este și raportul dintre roman și film. Intre roman și serialul cinematografic prezentat în anul '77 există desigur niște tangențe, există chiar o consubstanțialitate. Serialul era despre Războiul independenței, romanul este tot despre acest război, un roman proiectat, așa cum ați spus, în nouă volume, dintre care 4 au și apărut, ultimul chiar cu titlul **Fluviile.** Nu știu dacă romanul va fi un fluviu, unul dintre volume poartă însă acest titlu! Deci romanul e inspirat din Războiul independenței dar își propune, dacă vreți, în chip ambițios, să restaureze în mintea cititorilor imaginea unor decenii de mare interes pentru țara noastră și pentru cultura noastră. Este vorba despre intervalul dintre momentul Unirii de la 1859 și 1877, epocă de tulburătoare prefacere socială și politică, epocă cu valoare de piatră unghiulară pentru istoria poporului român. Romanul va avea desigur și o deschidere către momentul de față, către secolul XX. E privit evenimentul, viața acelui secol, din perspectiva acestui secol, și de aici aura puțin poematică a titlului. Privesc spre acel secol cu nostalgia zăpezilor lui Villon. Plasez în acel secol o creștă de puritate și frumos care aș dori să aibă ceva din strălucirea unor zăpezi ce nu se vor topi cred pentru noi, vor rămîne ca un reper etern.

— Să mai fie poate nemărturisit și un alt scop al acestui roman?

— Nu înțeleg exact ce vreți să înțelegeți prin această întrebare. Un alt scop? Poate. În primul rînd, scopul esențial al oricărei cărți de ficțiune este să reconstituie o viață, o epocă, niște personaje, niște destine. Legat de asta poate ați ghicit ceva ce mă preocupă. Cartea mea are și un ascuțiș polemic: eu port de multă vreme război — și acum o fac prin mijlocirea unei cărți beletristice, mai înainte am făcut-o prin publicistică și prin niște cărți de eseuri — port deci de foarte multă vreme război împotriva unei tendințe pe care o consider nenorocită: aceea de a considera că noi, românii, avem o istorie minoră, o istorie puțin importantă, o istorie, dacă vreți, ocolită de ceea ce s-ar numi „fluxul universalității", o istorie de margine. Tează cu totul falsă. Și vă dați seama ce se urmărește prin promovarea unei asemenea stupide interpretări: se insinuează că n-am avea un trecut important. Dar mă întreb eu, dacă n-avem un trecut important, de ce am avea un prezent important? Și atunci, o țară sau un popor care n-are un trecut și n-are prezent, are oare un viitor? Ei bine, în chip hotărît resping o asemenea teză. Pentru noi valoarea ei politică și pentru neliniștea ei general-umană, în sfera universal, în care poate fi formulat adevărul, care nu este niciodată numai național sau numai internațional ci este și național și internațional în același timp.

— Respingeți, înțeleg această teză printr-o pledoarie, pentru valorile noastre istorice, pentru valorile prezentului...

— Dați-mi voie să vă explic. În carte respingă această teză arătînd ceea ce toată lumea știe, sau nu știe prea bine: scoțînd în relief acest uriaș moment pe care l-au trăit românii în războiul din 1877—1878. Cu ajutorul nostru, al românilor, s-a scos de pe scena istoriei universale un mare imperiu! Ei, mie mi se pare că lucrul nu e de loc de colo! Nu în fiecare zi ies de pe scena istoriei imperiile! Dar în cîteva momente foarte importante ale istoriei universale, românii au pus mîna pe arme — și nu numai pe arme, ci și pe arma ideii, deci a diplomației, și pe arma idealului, deci a idealului supremei dreptăți, și au participat la această splendidă facere de bine care înseamnă lichidarea unor imperii și cucerirea libertății pentru niște popoare, pentru niște culturi. N-am făcut singuri această ispravă, am făcut-o împreună cu rușii, cu sîrbii, cu bulgarii, cu muntenegrenii, au participat și reprezentanții altor popoare la acest final de epopee, dacă vreți, ultima cruciadă. Aici se încheie, la '77, la Plevna, ultima cruciadă pe care popoarele europene au inițiat-o de la căderea Bizanțului. Deci căderea Bizanțului are ca pandant căderea Plevnei.

— Interesantă analogie! Mă gîndesc dacă puteți spune acum pentru cititorii dumneavoastră cînd credeți că va fi gata volumul ultim — volumul IX.

— Cînd va ajunge la cititori... Ați observat probabil că aceste volume au apărut într-o ordine care intrigă. În anul 1977 am tipărit **Scrisoare de la Rahova,** primul volum din ciclu, dar pe copertă se scria „Volumul V". Deci am început cu vol. V. Am publicat apoi **Te Deum la Grivița** — al doilea, dar al treilea cum scriam pe volum. Anul trecut am scos **Noaptea otomană,** al treilea, dar al șaselea în ciclu. Vă veți întreba de ce această ordine hazardată. Nu este o ordine a hazardului și nici un capriciu de autor. Cartea este construită în liniile ei mari, am macheta întregului ciclu și nu numai macheta, ci părți foarte importante scrise, căci ciclul este abordat în întregimea lui, dar am dat spre publicare lucrurile care mi s-au părut mie mai ușoare din punctul de vedere al arhitecturii generale. Nu mai puțin pretențioase, nu lipsite de dificultăți, mai comode însă, din punctul de vedere al artei literare. Am publicat întîi bătăliile, cele trei bătălii: Grivița, Rahova și Plevna. Ultimul volum din ciclu va apărea în 1985, sînt deci obligat să mai trăiesc cinci ani, și după aceea încă unul ca să adun toate volumele sub titlul generic, sub titlul original **Zăpezile de acum un veac** și să le ofer cititorilor în patru sau cinci volume. Să nu vă gîndiți la cele 4 ale lui Tolstoi.

— Dumneavoastră sînteți un partizan al ideii de protocronism. V-aș ruga să explicați ce înseamnă acest lucru, ce atitudine implică.

— Foarte oportună întrebare! Este o idee deosebit de prețioasă, de importantă pentru buna mers al culturii române și o idee apărută într-un moment de maturizare, de înflorire a acestei culturi. Ideea, după cum știți, aparține profesorului Edgar Papu, un ilustru comparatist, specialist în mai multe literaturi, inclusiv literatura română. A fost formulată într-o carte cu titlul **Din clasicii noștri** care a apărut în 1977 și unde sub acest nume de „protocronism" se avansa ideea care ne preocupă și acum. Protocronismul înseamnă intuiețate cronologică, temporală, deci un demers anticipativ în știință, în cultură, în literatură. Profesorul Edgar Papu a observat că românii, în diverse discipline științifice, nu numai că au dezvoltat știința asimilînd noutăți emanînd din varii centre de cultură, dar au și adus ceva original, au anticipat unele idei și unele tehnici care au făcut ulterior carieră mondială. Asemenea demonstrații s-au făcut de exemplu în ce privește matematica. Profesorul Solomon Marcus a scos o carte **Din gîndirea matematică românească** în care sînt pe larg discutate intuițiile românești în matematică, și sînt foarte multe, unele au intrat în enciclopediile mondiale, sînt de uz comun. Alții au făcut demonstrații despre anticipațiile românești în biologie, în microbiologie, în chimie, în fizică, în aeronautică. Pornind de la acest stoc de exemple profesorul Papu s-a întrebat dacă nu cumva și în literatură sînt asemenea demersuri anticipatoare pe care el le-a numit protocronice și a observat că și în literatură lucrurile nu stau prost, că românii, departe de a fi numai receptori de idei venite din răsărit sau din apus, sînt și anticipatori de idei. E drept, unele din aceste idei n-au făcut carieră pe care au făcut-o suratele lor din știință, dar nu se poate spune că în artele plastice un Brâncuși nu este un înaintemergător recunoscut pe plan universal. Sau Enescu, sau în ceea ce privește — revenind la literatură — chiar înainte de profesorul Edgar Papu, unele intuiții românești, unele demersuri anticipative erau puse în discuție și recunoscute. Se spunea că Dobrogeanu-Gherea este unul dintre primii critici marxiști din lume și că avansează niște puncte de vedere deosebit de interesante. Că Mihail Dragomirescu este autorul unui sistem științific de critică literară care iarăși a făcut ecou în epocă și a fost recunoscut. Unii teoreticieni din apus în momentul de față se revendică de la Mihail Dragomirescu. S-au subliniat meritele avangardei literare românești dinire cele două războaie, și dacă vreți unele anticipări ale acestei avangarde. Poate fără ecou prea mare, dar anticipări hotărîte: unele lucruri s-au produs pentru prima oară aici, la noi. Dar iată că aceste afirmări ale profesorului Papu, în loc să stîrnească entuziasm, au stîrnit nu nedumerire, ci revoltă. Cum adică, cineva afirmă că de capul literaturii române e ceva? Că românii nu sînt blestemați să stea în toată existența lor istorică în condiția de imitatori, ci sînt și anticipatori, și chiar în literatură? Cum e cu putință așa ceva? Și atunci s-au ridicat împotriva profesorului Papu fel de fel de mustrări! Unele tandre, unele foarte, foarte hotărîte. Mustrări care ne-au pus pe gînduri și ne-au mîhnit pe cei care cunoșteam nu numai seriozitatea acestui ilustru profesor dar și validitatea acestei idei, fiindcă cei care afirmă contrariul fac caz de sincronismul iovinescian și opun protocronismului sincronismul, în înțelesul că o cultură este datoare să recepteze și să-și ridice nivelul continuu dacă se poate, să se pună la nivel cu celelalte culturi mai înaintate. Teză inacceptabilă după mine, fiindcă o cultură este în același timp și sincronică și protocronică. O cultură nu este numai un receptor al valorilor venite din exterior, ci și un emițător de valori. Aici mi s-a părut mie și am exprimat public lucrul acesta, că este viciul teoretic al celor care se opun protocronismului.

— Cum credeți că se aplică această teorie mai concret la valorile literaturii noastre de astăzi?

— Sînt dator să vă spun în primul rînd că gazda discuției despre protocronism a fost revista **Luceafărul.** Că revista care s-a opus cu înversunare protocronismului este **România literară,** fie prin atacuri la ideea protocronismului, fie prin tăcere sau dacă vreți boicot în legătură cu o posibilă organizare a unei discuții mai ample pe această temă. Vă spun lucrul acesta nu ca să laud o publicație și să infirm o alta ci ca să pun în vedere un fapt extrem de pozitiv: climatul foarte liber de la noi și faptul că avem în sfîrșit posibilitatea în cultura noastră să angajăm o discuție de frumoase perspective, din puncte de vedere diferite. Și cei care susțin protocronismul și cei care susțin sincronismul fac parte din aceeași literatură, unii sînt și prieteni, dar chiar dacă n-ar fi prieteni trag împreună la vîslele care duc mai departe această cultură și cred — îndrăznesc să sper — chiar preopinenții noștri sceptici într-un viitor fericit pentru această cultură.

— Pentru că vorbiți despre viitor, aș vrea să ne spuneți dacă sînteți satisfăcut de modul în care valorile culturii românești, ale literaturii românești de astăzi se integrează în circuitul mondial al valorilor, dacă trebuie să facem mai mult pentru asta și ce trebuie să facem ca acum — mă gîndesc la acest sfîrșit de secol și de mileniu — cultura românească să se integreze, astfel în cultura mondială pe măsura aspirațiilor întregii spiritualități românești.

— În primul rînd cred că trebuie să credem noi mai întîi în aceste valori. Cine să ne introducă în circuitul universal, dacă nu noi înșine, crezînd în valorile noastre, situîndu-le la justa lor dimensiune, în scara universală și militînd ca mesajul nostru și expresia spiritualității noastre să ajungă în cunoștința lumii și să se integreze în acest circuit. Deci noi înșine trebuie să ne batem pentru asta. Tactici și strategii pentru asta sînt multe. Dar iată un lucru de implicație teoretică și cu el aș vrea să încheie: mie mi se pare că noi ar trebui să militîm pentru a modifica însuși conceptul de universalitate. Eu unul și nu numai eu ci toți colegii și prietenii mei și dacă vreți toți partizanii protocronismului militîm pentru un alt concept de universalitate, o universalitate care să îmbolice globalitatea valorilor produse de celelalte culturi ale lumii, mai ales de culturile ignorate, disprețuite, umilite, excluse din marile circuite ale culturii nu din vina lor, ci datorită unor blestemate condiții istorice. Trebuie să facem o universalitate mai încăpătoare în care să intre absolut toate valorile geniului uman, indiferent de culoarea pielii, indiferent de poziția geografică, indiferent de anetiturile de dominație politică ale celor mari. Această strategie este, dacă vreți, complementară celeia pe care țara noastră a inițiat-o, și președintele nostru o poartă cu bravură, este complementară strategiei despre o nouă ordine economică. Trebuie de aci încolo să vorbim și despre o nouă ordine în cultură, trebuie să se audă vocile geniului uman la toată scara planetei. Și atunci și locul nostru va fi mai demn, pe măsura aspirațiilor noastre, pe măsura valorilor de anvergură sublimă pe care le-a produs și le produce în continuare poporul român.

MARILENA ROTARU

(Dintr-un interviu realizat pentru Televiziune)

Cronica TV

Șapte și șase

Sîntem — o știe bine toată lumea — în secolul celor mai uluitoare cuceriri ale științei și tehnicii, secol ce încearcă să explice și să cucerească viitorul, dar și trecutul, un trecut ce și-a acoperit în mod deliberat faptele, parcă pentru a nu fi la îndemîna celor care n-ar ști ce să facă cu ele, n-ar ști cum să le folosească.

„Teleenciclopedia" a reprezentat o sumă de informații despre trecut și prezent, realizate la modul cel mai atractiv, folosind tonul cel mai potrivit. **Cifra magică 7** — așa se intitulează un punct din sumarul „Teleenciclopediei". Știam că numărul șapte este un număr prim, indivizibil dar, asociat cu legendele, devine într-adevăr magic. El este suma celor... șapte păcate capitale, minunile lumii au fost șapte, grecii au adus în Olimp șapte înțelepți. În urmă cu zeci de mii de ani, în paleolitic, gravurile aduc din nou cifra șapte, podoabele șamanilor în Siberia conținеau cifra șapte, strămoșii noștri făceau socotelile folosind cifrele 7 și 14. Ce taină ascunde această cifră? Explicația dată ni se pare simplă și reală în același timp: luna — motiv de inspirație poetică dar și de cercetare, chiar din perioada copilăriei omenirii — își modifică forma în răstimpul celor șapte zile întregindu-se și apoi înjumătățindu-se. Și despre apă știam multe lucruri dar Maria Nedelcu ne-a făcut să vedem apa sub forma micilor bombe ce izbesc pămîntul dîndu-i vigoare, sănătate. În cadrul aceleiași emisiuni, Andrei Bacalu se ocupă de bionică, evoluție și adaptare. Omul — ființa cea mai înzestrată a pămîntului, are nevoie de prieteni pe care și-i caută peste tot, pe uscat și pe apă, printre semeni sau printre animale și păsări. La apelul omului răspund delfinii, viețuitoarele cele mai adaptate mediului acvatic, ce percep ultrasunetele și infrasunetele, și comunică printr-un limbaj pe care omul încearcă să-l descifreze. Spectacolele pe care le prezintă delfinii în fața omului sînt uluitoare și vădesc un mare talent artistic, talent pe care nu-l au întotdeauna oamenii. Și cu toate acestea, unii apar frecvent în spectacole, dîndu-se în spectacol. De data aceasta nu despre astfel de oameni, vom vorbi, ci despre oameni talentați și despre o întîmplare plăcută — căci nu numai Cenaclul Flacăra este o întîmplare, — ce a avut loc joi la televiziune. Este vorba de emisiunea **Pagini din istoria teatrului românesc** ce se anunță sub forma unui serial. Autorii scenariului, Constantin Paraschivescu și Domnița Munteanu, au avut o idee demnă de laudă, poposind profund la această temă abordată și de alții și apoi abandonată. E notabil modul în care a fost gîndit serialul. Modernitatea, varietatea locurilor de filmare, talentul celor chemați să exprime ideea realizatorilor, evitarea didacticismului prăfuit și plicticos, documentarea bogată — toate concurează la realizarea unui spectacol de calitate pe care îl vom urmări de-a lungul a șase episoade. Un scenariu strălucit despre teatru trebuie să aibă un actor pe măsură. Ideea televiziunii, de a-l invita pe Radu Beligan, marele nostru actor, să fie prezentatorul emisiunii, este excelentă. Radu Beligan n-a fost un prezentator oarecare, ci inima care s-a acordat cu bătăile inimilor noastre atunci cînd a ridicat vălul de pe lucruri de mult uitate.

ELENA GRECESCU

Un reportaj instructiv

Între emisiunile ultimei săptămîni am urmărit cu interes și reportajul scriitorului Domokos Geza care, în calitate de autor al unui film TV, ne-a îndemnat să fim oaspeții cunoscutei comune transilvănene Zagon, localitatea sa natală, din cîte am înțeles. Am remarcat, între altele, la acest reportaj, preocuparea autorului de a pune în valoare și de a conferi semnificații actuale unor vestigii ale trecutului, fie ele de natură materială sau spirituală, fie provenite dintr-un trecut foarte apropiat cum este copilăria autorului, sau chiar din secole depărtate, cum e cel în care a trăit și creat Mikes Kelemen. Prin ampla prezentare a materialului muzeistic referitor la acest mare prozator al literaturii maghiare, a detaliilor monumentului ridicat aici în memoria autorului „Scrisorilor din Turcia", Domokos Geza a vrut să ne convingă că frecventarea locurilor și monumentelor istorice e o treabă cu folos pentru mintea și inima oamenilor. Și că a-ți îndemna semenii la o astfel de îndeletnicire, cu gîndul de a cinsti memoria și faptele de bine ale celor de dinaintea noastră, e un lucru de laudă. Este această idee unul din temeiurile ce integrează organic frumosul reportaj despre Zagon în politica de cinstire a mărețului prezent și a gloriosului trecut ale patriei noastre, pe care o slujește Televiziunea, în general și îndeosebi prin emisiunile plasate sub genericul **Cîntarea României.**

R. F.

Un muzeu in labirint

Impresionismul sau tentaţia clipei (V)

Un pictor fericit

2.

Autoportret din 1875

Bulletin de la Vie artistique din 15 decembrie 1919 relatează astfel întrevederea lui Renoir şi Wagner în Italia : „Renoir este singurul pictor pentru care Wagner a consimţit să pozeze. Cei doi bărbaţi au stat de vorbă şi şi-au descoperit repede sentimentele cele mai opuse. S-au separat cu răceală.

— Rău muzician, zicea Renoir.

— Rău pictor, declara Wagner".

Chiar dacă această relatare nu redă fidel ce s-a petrecut în cele douăzeci de minute acordate de Wagner lui Renoir pentru a-i face portretul, ea nu greşeşte cu totul opunîndu-l marelui muzician german. În pictura lui Renoir nu există tristeţe şi dramă. Soarele străluceşte ca într-o vară perpetuă. Abia dacă găsim în întreaga lui operă un singur peisaj de iarnă, făcut pe la începuturi. Pictorul însuşi s-a îndreptat într-un cărucior de infirm prin această vară eternă spre moarte. Bătrîn şi anchilozat, el găseşte puterea să surîdă.

Cel care a fost calificat în şcoală drept un copil „vesel, dar serios" nu s-a schimbat mai tîrziu. Chiar pictura lui este „veselă, dar serioasă". Trandafirii săi cei mai tandri şi mai luminoşi au fost pictaţi cu o mînă aproape paralizată. Nudurile cele mai robuste provin dintr-o perioadă cînd abia mai putea ţine penelul între degetele rigide.

În autoportretul din 1875, deci la 34 de ani, întîlnim un Renoir cu trăsături uscate şi crispate, cu privirea preocupată. E una din rarele imagini în care pictorul pare ursuz. Un an după aceea, se reprezintă cu o mică pălărie moale, aproape violetă, cu faţa proaspătă, aproape roz, şi ochii mari, languroşi. În acel an, impresioniştii încă mai erau socotiţi „nişte alienaţi, atinşi de nebunia ambiţiei". La expoziţiile lor, cu excepţia cîtorva prieteni, veneau numai cei dispuşi să se distreze şi să rîdă. Totuşi, pe Renoir incomprehensiunea nu-l exasperează. Îşi păstrează aceeaşi poftă de lucru şi acelaşi aer de om căruia îi ajunge lumea reală.

De fapt, dacă biografii nu greşesc, el nu s-a plîns niciodată de nimic. La 13 ani era pictor de farfurii. Manufactura pentru care lucra îi plătea cu mai puţin de o jumătate de franc duzina de flori pictate pe porţelanurile de Sèvres. În pauze alerga însă la Luvru să deseneze după modelele antice şi era mulţumit. La 17 ani a devenit pictor de evantaie. Le împodobea cu scene din Watteau sau Boucher. Mai tîrziu s-a specializat în ornarea storurilor care trebuiau să servească drept vitralii unor capele ale misionarilor din Orient. Apoi a intrat în atelierul lui Gleyre, unde i-a cunoscut pe Monet şi pe Sisley. Folosea uneori tuburile de culori aruncate de alţii şi care nu erau complet golite, dar va spune mai tîrziu : „Nu există săraci !" Căci el nu ţine minte parcă decît clipele cînd a fost fericit. Are o facultate uimitoare de a nu se încurca în regrete şi de a nu se arăta vulnerabil. Douăzeci de ani şi-a trimis tablourile unui juriu pe care-l dispreţuia, de zeci ori i s-a spus „nu" şi de zece ori şi-a văzut singura (uneori) pînză acceptată plasată atît de rău în Salon încît era evidentă intenţia de a o face să treacă aproape neobservată. Dar nimic nu-l zdruncină, se pare. Aparţine o vreme acelui curent care tulbură toate apele în viaţa artistică a celei de a doua jumătăţi a secolului al XIX-lea, impresionismul, se numără printre cei învinuiţi că sînt o bandă de indivizi periculoşi care au pus mîna pe nişte tuburi de culori, e ridiculizat ca şi ei, împroşcat cu ocări (căci oamenii încep totdeauna prin a nu înţelege, spunea Picasso), dar în tot acest vacarm anti-impresionist el continuă să picteze ca şi cum nimic nu s-a întîmplat. Umbrele care trec prin viaţa lui Renoir nu pătrund în pictura lui. Criza de încredere prin care trece la un moment dat cînd se îndoieşte de talentul său se învăluie ea însăşi în discreţie. Renoir face cît mai puţin zgomot şi, într-o lume care nu duce lipsă de str'găte e, desigur, uimitor un om atît de discret, pe care nici jignirile, nici succesul nu-l pot sili să-şi ridice vocea.

Monet a fost bîntuit odată de ideea sinuciderii. O asemenea idee e evident incompatibilă cu Renoir. Oricîte lovituri primeşte, nu există în faţa şevaletului un pictor mai calm. El cunoaşte un singur anotimp în artă, vara, şi o singură stare de spirit : a celui care înţelege că un nefericit nu începe să fie cu adevărat un nefericit decît cînd nu mai ştie să se bucure de nimic. De aceea, dincolo de revolte şi de tristeţi, găseşte puterea de a iubi ce i se pare frumos şi de a dovedi asta în fiecare zi. Renoir nu e dintre cei care văd viaţa în roz ştiind de fapt că se mint şi că mint, dintre cei care polemisc adevărul. El e la fel de sincer în lumină ca Rembrandt în umbră. A pictat iubind zilele frumoase pînă şi din fotoliul său de infirm. Compoziţiile sale roşii din ultima perioadă aparţin parcă unui om tînăr şi sănătos care-şi cîntă senzualitatea. Şi dacă artistul se formează, cum zice Camus, în acel du-te-vino dintre el însuşi şi ceilalţi, la jumătate de drum de frumuseţea de care nu se poate lipsi şi de comunitatea din care nu se poate smulge, Renoir ne aminteşte că suferinţa nu e singura realitate. În ultima parte a vieţii el nu se mai numără printre impresionişti, însă nimeni nu întruchipează, probabil, mai bine morala impresionistă care caută doar ceea ce poate fi obţinut.

Impresioniştii sînt, într-adevăr, foarte aproape de ceea ce simţim vara pe o plajă fierbinte... Pictori ai clipei ? Poate. Dar şi eternitatea este formată din clipe. Şi viaţa. Mai ales viaţa, care ne interesează mai mult decît eternitatea.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Alt dascăl de ţară: Ion D. Isac

Am evocat aici altă dată pe Necula Stoleriu, bravul şi exemplarul învăţător de la Baia, care n-a ştiut ce-i osteneala şi nu şi-a dramăluit dăruirea în rîvnele lui de a-şi ridica, prin culturalizare, clasa ţărănească din care se trăgea, şi care a căzut eroic, ucis de gloanţele vrăjmaşilor, la 38 de ani, în fruntea plutonului ce-i comanda în războiul întregirii naţionale. Şi gîndurile au purces de atunci, să închege, din reînviate reminiscenţe, figura altui dascăl de sat românesc, pe care l-am cunoscut foarte bine, Ion D. Isac din Pojogenii Gorjului, unul moldovean, cestălalt oltean, dar amîndoi înrudiţi în structură, în tenacităţi şi în ţeluri, cum atîţia au fost în învăţămîntul rural, pierduţi şi uitaţi astăzi, venind de pe aceleaşi drumuri, deschise de marele reformator şi educator care a fost Spiru Haret.

L-am văzut şi l-am auzit vorbind pentru întîia dată la tribuna Camerei în 1929, ca deputat al judeţului Gorj, unde s-a ales cu regularitate, în toate Parlamentele pînă la dispariţia partidelor, fie că era candidat pe listele naţional-ţărăniste, fie pe acelea ale grupării d-rului N. Lupu pe care l-a urmat, după ce acesta se despărţise temporar de naţional-ţărănişti, ca să se reîntoarcă împreună cu el la aceeaşi matcă.

Era un om înalt, bine clădit, volnic şi liniştit, frumos în portul lui ţărănesc pe care nu l-a abandonat niciodată, cu un bun-simţ în judecăţi şi o grijă în exprimarea lor, care-i făceau întotdeauna ascultat, ironic, sfătos şi colorat cînd trebuia, dar vehement şi dîrz în expuneri ca şi în intervenţii, ori de cîte ori crezul pentru care milita — care era al clasei lui ţărăneşti şi al săracimii — i se părea lezat sau ameninţat. Şi îl păstrez viu în memorie, aşa cum era : statornic în convingeri, liniar în cuget şi în atitudine, prezent în luptele care se purtau pe vremuri, împotriva retrogradului cuzism şi a dezmăţului legionar. Îmi aduc aminte că în 1931, în Camera guvernului Iorga-Argetoianu pătrunseseră ca deputaţi cîţiva partizani de-ai lui A. C. Cuza — nu mai reţin cîţi, dar în orice caz erau şase sau şapte, opt sau maximum nouă — şi între ei un oarecare Nichifor Robu, haidamac prin definiţie, gălăgios, afacerist şi demagog, care nu s-a ilustrat decît prin răgete cavernoase şi forţa brahială — constant client al peniţei noastre — opunînd argumentelor şi problemelor în dezbatere, pumnii pe care-i împărţea în dreapta şi-n stînga ; şi, într-o zi, cînd la tribună vorbea Ion D. Isac, se repede spre el ameninţător, iar aiesul gorjenilor, atent şi agil, îi prinde mîna ca la luptele libere, parcă într-un cleşte, i-o răsuceşte şi îl aşază pe Nichifor Robu în genunchi în aplauzele şi desfătarea întregii adunări. Doi se dovediseră mai puternici : Ionel Lupescu de la Rîmnicu Sărat, care îi servise o dată o lecţie de pugilat bine meritată, şi Ion Isac acum, — şi pe amîndoi mardelaşul ideologiei cuziste îl evita, după aceea, cu precauţie.

Nu ştiu cînd s-a născut Ion D. Isac şi nici cînd a decedat. Ceea ce ştiu e că a făcut ca sublocotenent, cu arma în mînă, tot primul război mondial, că a participat — după propria lui mărturisire — cu unitatea sa la 98 de atacuri în diverse zone ale frontului, că a fost decorat pentru fapte de vitejie şi că a fost înălţat pînă la gradul de căpitan în rezervă. Şi mai ştiu că în 1933 îi iese cartea cu însemnări din campanie intitulată **Zile de zbucium şi de glorie** şi subintitulată „Pe Valea Jiului 1916", cel dintîi volum dintr-o trilogie anunţată, al doilea urmînd să fie „De la Jiu la Trotuş, Mărăşti şi Mărăşeşti 1917" şi cel cu care ar fi trebuit să se încheie „De la Jiu la Budapesta. Pacea 1919". Nu am decît volumul I şi nu cred că celelalte două, făgăduite, să mai fi fost tipărite. Volumul apărut e prefaţat de generalul Ion L. Anastasiu, comandantul grupului de armate Jiu şi al diviziei 1/17 şi care între altele spune : „Este narată aici măreaţa epopee a zilelor de glorie în care un colţ de ţară, într-o cinstită frăţie de dureri şi de arme, ostaşi şi popor şi-au amestecat sîngele şi viaţa pe acest pămînt sublim al Olteniei." Şi sînt dator să o spun, ca să nu şi facă loc nici un echivoc şi nici o îndoială, că Ion D. Isac în şcoală, pe front, în arena politică, s-a purtat cu demnitate, consecvenţă şi curaj ; şi fiindcă am pomenit de viaţa politică mi se impune obligatorie semnalarea că prin toate actele şi acţiunile lui se situa la stînga cea mai avansată a partidelor în care a activat şi pe care le-am menţionat.

Dar portretul său moral, întreg şi inalterabil, stă prefigurat în gîndurile şi ideile care l-au animat, în luptele ce le-a dus pentru seminţia lui de plugar, împotriva dijmelor şi a dijmuitorilor, împotriva legilor nedrepte şi a impozitelor împovărătoare, împotriva silnicilor, a asupritorilor, a bunului-plac, a tuturor strîmbătăţilor şi a tuturor formelor de exploatare.

Din două discursuri rostite în Parlament pe care le am la îndemînă — şi toate cîte le-a ţinut sînt ca o radiografie în care se poate vedea altitudinea unei conştiinţe umane — redau cîte un crîmpei care îl va defini profilul, sensibilitatea şi năzuinţele. Citez din acela din 1929 : „Gospodării înfloritoare, bine rînduite, cu vite de muncă şi unelte, dinainte de război, au fost distruse şi din cei 370 de bărbaţi plecaţi la primul semn al gornei pentru îndeplinirea idealului lăsat moştenire de străbuni, 120 au murit pe cîmpul de luptă. Alţii s-au reîntors ciungi, şchiopi sau cu boala în ei care i-a răpus. După război, văduva şi orfanul cu lacrimi pe obraji de dorul celor ce nu mai soseau, s-au apucat să lege două-n tei. Şi au lucrat ţarina cu braţele şi odată cu un petic rămas pîrloagă a rămas o suferinţă neîmplinită şi a lor şi a neamului. Parte din ei au cumpărat vite şi unelte cu bani împrumutaţi cu dobînzi de camătă, iar produsul muncii lor n-a ajuns să acopere aceste dobînzi. Şi au mai venit şi trei ani de secetă. M-am dus, după vacanţa parlamentară, în satul meu la Pojogeni şi primul sunet pe care l-am auzit a fost dangătul de clopot. Murise Ioana Andriţoiu din cauza slăbirii prin foame şi Matei Necşoiu în urma unei congestii pulmonare contractată pe drumul tîrgului unde plecase să aducă o bucată de pîine gloatel de copii de acasă. În ziua a treia de Crăciun două coşciuge aşteptau dinaintea bisericii să fie înhumate. În satul meu oamenii erau plecaţi să cîştige o pîine pentru această viaţă de nesuferit şi nu s-au găsit oameni cîţi trebuia să facă două gropi, ci numai pentru una. Groapa Ioanei Andriţoiu a fost săpată de însişi copiii ei. Acesta este tabloul durerilor satului meu şi ca el sînt majoritatea satelor din judeţul Gorj."

Şi, mai departe, în altă ordine de idei : „La şcoală s-a lăsat totul în sarcina învăţătorului. S-a plecat de la o concepţie foarte curioasă : se cerea învăţătorului, în primul rînd, să-şi facă şcoala şi se nota în inspecţiile pe care le făceau învăţătorului de către inspectori dacă şi-au făcut şcoli sau nu. Aceasta vine cam tot una cu pretenţia de a i se cere unui preşedinte de tribunal să-şi facă tribunal, unui comandant de regiment să-şi ridice cazarmă şi unui mecanic să-şi facă maşină. În 1926, începusem să fac în satul meu o şcoală de meserii şi fiindcă se dăduse ordin să se desfiinţeze am fost nevoit să mă împrumut cu sute de mii de lei prin bănci ca să pot isprăvi clădirea. A trebuit să fac eu sacrificiul ridicării şcolii pentru că pînă în 1925 nu se găsea în toată regiunea niciun meşter ca să facă cea mai mică lucrare."

Şi mai reproduc un paragraf, din cuvîntarea din martie 1933 la legea pentru asigurarea liniştei publice şi a siguranţei statului, privind greva de la Grivita : „Li s-a dat dreptate lucrătorilor. S-a găsit că greva lor a fost îndreptăţită. Singele vărsat a fost nevinovat şi atunci vinovaţii au fost acei care au provocat aceste nemulţumiri călcînd drepturile lucrătorilor.

Ce măsuri s-au luat împotriva acestor vinovaţi ? Niciuna. Aţi venit cu legea stării de asediu ca să asiguraţi liniştea celor vinovaţi. Aţi venit cu legi represive ca să acoperiţi pe cei vinovaţi şi să-i apăraţi în contra furiei poporului. Căutaţi ţapi ispăşitori în lumea muncitorilor şi a lucrătorilor hămesiţi de foame ? Căutaţi ţapi ispăşitori în lumea celor nedreptăţiţi, deznădăjduiţi şi disperaţi de neglijurile pe care le văd şi de nedreptăţile pe care le îndură ? Şi vreţi să aveţi linişte în ţară ? Stîrpiţi cauzele adevărate ale răului, băgaţi cuţitul pînă la os şi scoateţi putregaiul de unde a luat fiinţă în organismul statului."

Acesta a fost, în fugă schiţat, dascălul de sat oltenesc Ion D. Isac, care şi-a istovit toată existenţa pentru semenii şi clasa lui, şi vreau să mai adaug doar spre ştiinţa lectorului tînăr de azi, că legea conversiunii datoriilor agricole adusă în 1932 de ministerul de tehnicieni prezidat de Nicolae Iorga era în bună măsură şi rodul acţiunii desfăşurat cu nestăvilite elanuri de „Liga contra cametei" căreia Ion D. Isac i-a fost secretar general şi unul dintre principalii şi cei mai zeloşi ai ei întemeietori.

L. KALUSTIAN

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

DURCHGANGSGHETTO

E greu de stabilit cu cîte sute de ani în urmă şi unde anume s-a înfiinţat primul ghetou. Se ştie însă că, întotdeauna, el a însemnat izolarea, pe baze rasiste, a unei populaţii, căreia i se stabilea o zonă, un anumit cartier dintr-un oraş în care i se permitea să locuiască. Ghetourile, cu inspăimîntătoarele pogromuri organizate împotriva lor, constituie una din filele negre ce străbat istoria evului mediu. În secolul nostru, cînd în Europa ele au început să devină sumbre amintiri, au fost redescoperite de nazişti şi reînfiinţate într-o nouă manieră, cu o nouă menire, depăşind de departe toate atrocităţile de care a fost în stare evul mediu.

În planul **Endlösung**[1]-ului de la Wannsee — planul rezolvării definitive a problemei evreieşti — se prevedea într-un paragraf special că „Evreii evacuaţi (citeşte: destinaţi lichidării!) vor fi instalaţi treptat în **sogenannte Durchgangsghettos**, în aşa-numite ghetouri de tranzit, pentru a fi transportaţi de acolo mai departe spre Răsărit".

Aşadar, nu mai era vorba de vechile ghetouri — zone, cartiere delimitate, în care evreii puteau să trăiască, ci de **Durchgangsghettos**, de ghetouri de tranzit: **din viaţă spre moarte.** În acest ultim drum, nou tip de ghetou, conceput de hitlerişti, era prima staţie. A doua şi ultima era Birkenau-Auschwitz.

Zilele şi săptămînile petrecute în prima staţie — în noile ghetouri — erau aşa de puţine încît, în unele oraşe, **Gestapo**-ul nu şi-a mai pierdut timpul cu evacuarea unor cartiere pentru a le transforma într-un **Durchgangsghetto,** într-un ghetou de tranziţie.

La Cluj, de exemplu, autorităţile horthyste, în perfectă înţelegere cu **Gestapo**-ul, au declarat **Durchgangsghetto,** ghetou de tranziţie, curtea fabricii de cărămizi. În barăcile destinate uscării cărămizilor au fost înghesuiţi toţi evreii din oraş şi din judeţ: aproximativ 18 000.

Arestarea şi internarea în **Durchgangsghetto,** în ghetoul de tranziţie, a început în zorii zilei de 3 mai 1944, iar în ziua de 26 mai, primul transport, de 3 000 de deportaţi, pornea de-acum spre rampa morţii de la Birkenau-Auschwitz.

Cînd scriitoarea F.M., supravieţuitoare a lagărelor de concentrare, s-a sinucis, un alt scriitor a spus un mare adevăr, şi anume că F.M. ne-a părăsit **acum,** dar ea, de fapt, a început să moară în acea dimineaţă de mai, cînd poliţiştii horthyşti au internat-o în curtea fabricii de cărămizi, ghetoul de tranziţie al oraşului Cluj, unul din sutele de ghetouri, concepute de nazişti ca staţii de tranziţie în drumul ce se termina pe rampa morţii de la Birkenau-Auschwitz.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

[1]) Soluţie finală.

constelaţia lirei

Gînd

Pe frunte i s-au cuprins
Cercuri
Mai mici, mai mari
Rotite de gînduri
Şi nu a mai existat
Zîmbet.

Dragoste

Te-am privit în faţă.
Cu ochi umezi îţi cîntam chipul,
Mi-ai aruncat săgeţi arzătoare
De foc.
De-atunci mi s-a uscat orbita.
...şi încă te iubesc
Soare !

Joc

Dacă întind mîna
Sînt cu atît mai aproape
De orice vis.
Dar nu-ntind mîna,
Nu vreau să fie
Aşa departe.

Dialog

Nu rîde dacă-ţi spun ceva.
Aş vrea să văd totul
În ochii pămîntului.
Dar de ce plîngi ?
Tu nu ai vrea ?
Eu sînt pămîntul.

RUXANDRA POPOVICI ■

Vară

Ca o picătură de rouă
În care geme răscopt
Un bob de porumb
Atîrnă soarele
Agăţat de cer
Şi do ozile rîndunicilor.
Aerul sare coarda văzduhului,
Numărînd valurile de extaz
Ale mării ce ne acoperă.
Doar ciorile pămîntului
Croncăne răguşite
Şiagărul adevărului
Lansat de privighetori.

AURELIAN PAVELESCU ■

Aventurile lui Orfeu

înaintînd cîntecele bucuriei pe ocean
primele deşerturi adînci
visleau cu îngăduinţa Domniei Sale

scria primele rapoarte melodioase
şi cîntau clopotele
furtuna şi nebuloasă
transpirau valuri şi lacrimi

a scris ca în vechime
cu meduze
întinzîndu-şi picioarele
prin tulburul apei
un crocodil îmblînzit a compus primul
cîntec
pe cînd se vedea în postură de scrib
cheltuindu-şi trupul pentru viitor

El vorbea neîntrerupt
despre căldura constantă
şi se auzeau intonaţii de mărire
dinspre largul fără limite

Trandafirul

în grădina încăpătoare
singurul rug păzit de spini

un trandafir roşu
dogoreşte cu izma lui
o respiraţie acută

în grădina neplivită
sclipesc cîteva petale
încinse de focul asfinţitului
iar mireasma pleacă de acasă

ea pleacă pentru sufletul îndrăgostiţilor
în culoarea acestui trandafir

Dezacord

ea cînta cu formaţia îmbrăcată frumos
cu o voce ajelită romanţe şi doine
şi toate melodiile au fost învechite
şi mult prea false sub dezacordul corzilor
ghitarei roşii în strălucirea soarelui
şi-am văzut interesantele vipere
cum li se mişcau pulpele în semn de dans
şi toţi ascultam şi ne minunam
de parcă am fi fost obosiţi
ne-a făcut atenţi tot timpul ceremoniei
şi-am înghiţit toată orchestra cu acorduri
false
fulgeraţi de-o orgă cu clape albe

VASILE TARŢA ■

Seara cea de toate zilele

li s-au boţit buzele bătrînilor
după atîta amar de hapuri
iar nefericirea ta, prietene,
este numai închipuirea trăită
a acestor hapuri,
dulceaţa mîhnirii
în lipsa mîhnirilor mai mici
dar adevărate
toate numai ale tale —
veioza aprinsă de la ora 9 seara
cînd casa e pustie
(chiar pustie...),
fluieratul nepăsător al gunoierului
după care nu mai rămîn
nici măcar gunoaie
şi tu,
acolo undeva, cam plictisit,
cu o uşoară cută între buze
puţin mai bătrîn ca ieri
şi, probabil, peste cîteva zile,
ceva mai bătrîn decît mîine
dar tot tu
şi parcă ai mînca o omletă cu roşii
fiindcă afară miroase a august
dar mîine ouăle vor fi mai proaspete
şi uite aşa ai fi putut face
o mulţime de lucruri...
dar pentru că din cînd în cînd
nu mai rezişti
şi rizi şi mănînci cu poftă
lăsînd bocceaua să stea pe ea
undeva lîngă piciorul mesei,
nimirea celor care stau cu ochii pe tine
devine revoltă,
iar mila se transformă în timp pierdut
şi atunci, dragul meu,
(penibil)
se cheamă că eşti
un încurcălume.

Ortografie

cînd lumea a luat sfîrşit
prin a se naşte
am fost — abia atunci —
în casa dintre dealuri
ştiam prea bine
— asta e... —
că undeva pe lîngă noi
se mai încrucişează încă
două axe
care vor naşte coasta
şi nu vom mai avea emoţii
(tristeţe, încîntare sau minie)
ultaserăm şi zilele cu bani puţini
şi goana după jeansi originali
fiindcă deocamdată
tot ce a rămas sub linia
dis-cernerii preadrepte
e numai ce se cheamă
Eu-şi-Tu...
cu tot ce ne-am dorit
etcaetera, etcaetera, etcaetera,
adică mai multe prescurtări
cu punct
de pe vremea cînd cuvintele
nu mai erau în vogă
— se purta telecomanda —
şi chiar dacă nimeni
nu se mai înţelegea cu nimeni
toţi aşteptau (ca noi)
să vină Azi,
să se pogoare pre noi
cu tot ce n-am avut
— dar nu ce n-am avut
(prea bine nici nu ştim)
ci numai ce-am fi vrut
ca să avem —
şi Azi, o doamne,
ni s-a dat doar nouă
şi n-a fost nimeni să ne spună
că tot ce-avem se poate pierde
într-o altă bună Zi
— nici o scofală
să trebuiască să tot păstrezi ;
mai bine vină iară
săptămîna, ziua, ora,
avem şi pierdem,
pierdem şi avem...

Masca tutungiului

există clipe
cînd grei cu toate măştile
purtate
în vremurile vremii fiecăruia
ne ridicăm milnile de pe ochii
lăuntrului
întrebători, temători,
fiindcă totdeauna
ceea ce rămîne sub luminarea
aprinsă brusc
este fumul inecăcios
al hîrtiei de carnaval arse...
nu mai sînt nici cîntecele
care ne-au plăcut,
nici versurile învăţate
pentru nota zece,
nici graba
dintre două trenuri —
nimic...
pentru că acum două ore
Brel a murit sculpind singe
pentru că iubitul a plecat
cu trenul pe care fochistul
a găsit un fazan lovit
pentru că nu se mai ştie prea bine
cam ce ar trebui să rămînă
după ce totul se dă deoparte...
ai vrea poate să cobori în stradă,
să te poţi agăţa de mîneca oricui,
dar acel oricine care-ţi trece
pe sub ochi,
eşti chiar tu
cu gîndul la condica încă nesemnată
şi atunci treci strada
spre debitul din colţ
unde totul se fumează
chiar şi luminările...
există totuşi clipe
cînd...

ANA-MARIA IVAN ■

Comerţ demodat

Ia-mi hainele de-acuma demodate,
pantofi şi rochii, poze, necuviote,
şi pune-le-ntr-un coş ca oseminte
dîndu-le lor, ţiganilor, în rate.

În schimb să-ţi dea nimicuri, cît se poate,
un leagăn învechit sugrumă glasul,
ce mai vînzare, vinovat popasul
împrăştie uitarea dusă-n noapte.

Cu strigătele aspre de nomazi,
uscat le este plînsu-n amintire,
abia ştiut. tîrziul din iubire,
comerţului ne lasă tributarzi,

Ţiganii trec, la numărul X sună,
de cenuşiul umbrei dau să treacă,
piopul primeşte-ntoarcerea bumacă,
iar cîinii obosiţi fug în furtună.

Ordine interioară

Ordinea interioară a sentimentelor
mereu pîndită
ca un animal între gratiile
smălţuite cu singe.

Recunoaşterea
culpă săracă în faţa nepăsării,
apără smerenia celulelor
pînă ce instanţa deliberează
vinovatul fără vină.

Grotescă învinuire,
bătăile inimii s-au strepezit,
şi-n carapacea frigului
bioritmurile singurătăţii
caută poarta, caută indiferenţa,
ca pe-o ordine ierarhic superioară.

Nepăsare

Am tăcut.
Ecoul tăcerii te-a asurzit.
Am uitat.
Vindecarea te-a condamnat.
Am adormit.
Îndrăzneala somnului te-a înfrigurat.
Am înfrunzit.
Culoarea te-a orbit.
Am suspinat.
Din carnea ta picurau solzi cerului.

Tu,
luminărar al cuvintelor
ocoleşte-mi nepăsarea.

Desen de SIMONA POP ■

Rătăcire

Cuvintele mele,
albatroşi decapitaţi
pe ţărmul unui anotimp,
par culorile spectrului solar.

Poposind, din întîmplare,
pe un cîmp cu maci,
i-am rupt cu repezicluneo ploii,
culoarea lor aparţinîndu-mi un nesperat sfîrşit.
iar mărcţia tulburîndu-mă
dincolo de vinovăţie.

Tu, rămas undeva,
pe malul însingerat al cuvintelor,
căutînd altă durere,
director al spitalului de maci,
aperi cu pricepere
stîncile vieţii
soldate de singele ţărmului.

Macii i-am terminat,
lumea mă ameninţă cu întrebări,
iar tu mă fericeşti.

După ce cîmpul s-a înroşit
m-ai strigat, fără nume,
că m-am sinucis.

IOANA PROCA ■

Silabisind văzduhul

Acea femeie
naşte plîngînd într-o mansardă naşte plîngînd
şi bruse în ceruri se deschide o groapă,
un gol uriaş prin care neînduplecat ne scrutează
privirea vreunui zeu învins.
Dar ca o memorie
vine palma de pămînt şi lovind peste faţă născutul
ne aduce astfel aminte că strigătul
e prima vorbire,
abia apoi — plînsul şi mult mai tîrziu,
cînd singur îşi va rupe de pe trup
cămaşa de lacrimi
va spune cuvinte adevărate.
Dar mai mult decît orice cuvînt, eu iubesc
ţipătul unui copil în prima dimineaţă a lumii,
ţipătul unui copil silabisind văzduhul de afară.
Mai mult decît orice cuvînt,
încărcat e de sensuri adînci, primordiale —
ţipătul unui copil în prima dimineaţă a lumii...

Esperanto

În ce tipar
să-ncapă viaţa mea ?
Trăiesc şi eu prin mila altor cîntăreaţe —
mult mai de soi, de hram şi mai înalt
devreme-şi lepădară trilul
ca pe-o cămaşă prea costisitoare.
„Biet desuet !" rînjeşte „ironicul"
şi-n timp ce singele meu de romanţe întîrziat
loveşte-n zidurile bibliotecii Babilon,
de pe-un morman de cărţi „livrescul"
cu aripă de gîscă tocmai şterge praful.
„Să fie decretat poemul mecanic !
Poemul demontabil piesă cu piesă
şurub cu şurub, arc cu arc".
Iată — vor spune privind prin golul piuliţei
filozofii, esteticienii,
cititorii în stele — iată, cîtă profunzime.
Doar geniile pot ajunge la asta.
Dar, vai, ele se nasc o dată la un veac !

Aşteptam să răsară soarele

M-am lepădat de tine,
zeule sceptic al somnului !
Eram un soldat într-o garnizoană a păcii
o dată la un veac sună alarma
şi eu săream din pat în bocanci,
plonjam cum se spune
din vis în cea mai autentică realitate.
Venea bătrînul maior
cu ochii la ceas :
chei, tinere, inamicul nu aşteaptă
să-ţi înebei tu şireturile
ia-ţi puşca şi fuga-marş pe platou !
Priveam cerul
stelele erau tot acolo unde le lăsasem
poate puţin mai spre vest,
oricum, aceeaşi era ordinea lor
pe care o ştiam demult pe dinafară.
Tic-tic inima cît un purice sub veston —
eram înarmat pînă-n dinţi
şi aşteptam să răsară soarele.

Pasărea aceea

De mult timp pasărea nu mai avea aripi
locuia în ţeava ruginită a unui tun
rătăcit dintr-un război mondial
undeva la marginea oraşului —
oamenii o arătau cu degetul ca pe-o minune
cine a mai văzut pasăre fără aripi
să cînte rîdeau —
cineva propuse o locuinţă mai demnă,
un fel de colivie de platină
la ce bun ţipă copilul agăţat cu disperare
de mîneca uniformei :
era într-un octombrie ploios într-un oraş
la marginile lumii o pasăre fără aripi cînta
o pasăre nebună
şi-n somnul lor statuile plîngeau.

IOAN EVU ■

Viața universitară clujeană interbelică

Autorul cărții unanim apreciate, **Triumful rațiunii împotriva violenței**, Stelian Neagoe, publică cu acest subtitlu, la Editura Dacia din Cluj-Napoca, în două volume, istoria interbelică a Universității Daciei Superioare. Este o lucrare densă, informată direct la izvoare, obiectivă, așa cum ar fi de la înființarea ei și pînă în Eliberare, inclusiv trecătoarea fază a strămutării Universității la Sibiu, după dictatul de la Viena.

Ca o consecință firească a actului istoric de la 1 decembrie 1918, cînd s-a încheiat unitatea tuturor românilor, Clujul a fost ales ca focar al culturii naționale pentru toate ținuturile de peste Carpați. Autorul își începe însă cercetarea cu investigarea începuturilor universitare ale vechiului principat al Transilvaniei, din secolul al XV-lea. Nu-l vom urmări în această pasionantă reconstituire, cu atît mai mult cu cît așa, a preistoriei universitare transilvane, dar vom menționa că importanța centrală ce se desprinde din acest capitol este dramatic impact al rivalității dintre cultul calvin, dominant din punct de vedere numeric, și cel romano-catolic, care încerca, prin mijlocirea politicii iezuite, să se impună. Acest conflict a fost cauza instabilității încercărilor de întemeiere a unor instituții durabile. Nu mai e nevoie să amintim că prin politica faimoasei **unio trium nationum**, populația de bastină, fireste majoritară, era principal exclusă din egoistele calcule așa-zis culturale ale politicii vremurilor.

Așadar, după actul istoric de la Alba Iulia, Consiliul Dirigent al Transilvaniei unite la patria-mumă s-a oprit asupra Clujului în hotărîrea de a răspîndi cultura națională în provinciile transcarpatice. Era, cu spune Stelian Neagoe, „ultimul dor al vieții lui Avram Iancu", care în testamentul său olograf din 26 decembrie 1850 își testase „toată averea" să „înscăuneze și nemișcătoare" pentru „înființarea unei academii de drepturi", în vederea înarmării luptătorilor ardeleni pentru obținerea drepturilor ce li se răpeau. Clujului i-au fost hărăzite în toate discursurile științifice înalte, instituții universitare: facultăți, institute, biblioteci, cămine, asociații studențești etc. Din grija organizatorilor, s-a căutat de la început să se asigure Universității din Dacia Superioară un corp didactic la înălțimea evenimentului istoric. Anul universitar a fost inaugurat cu mare fast la data de 3 noiembrie 1919. Savantul Vasile Pârvan, detașat de la Universitatea din București, rosti istorica sa lecție inaugurală cu tema **Datoria vieții noastre**. Primul rector al Universității, strămutat de la Cernăuți, a fost strălucitul lingvist Sextil Pușcariu. Au funcționat în același an marele învățat Victor Babeș, sociologul Dimitrie Gusti, detașat de la Iași, iar fondatorul științei speologice, Emil Racoviță, își părăsi reședința din Banyuls (Franța), ocupînd catedra de zoologie a Facultății de științe. Sextil Pușcariu a fost asistat, în conducerea Universității, de o impresionantă pleiadă de oameni de știință din care cităm: N. Drăganu, prorector, Gh. Bogdan-Duică, decan al Facultății de litere și filosofie, dr Iuliu Hațieganu, decan al Facultății de medicină. Din profesorii aduși de la alte facultăți mai menționăm pe matematicianul Dimitrie Pompei, naturalistul Gheorghe Murgoci, medicul legist Nicolae Minovici, geograful George Vâlsan, istoricul Ion Ursu, dr Constantin Levaditi, de la Facultatea de medicină din Paris (ca și Emil Racoviță, și Victor Babeș, o somitate științifică internațională).

An de an, numărul studenților crescu. De la 1 871, din anul universitar 1919/1920, ajunse în 1938/1939 la un total de 3 091 (inclusiv 628 studente), repartizați în acest fel: 1 364 la drept, 898 la medicină, 508 la litere și filosofie, 324 la științe. Proporția naționalităților: 65,58 la sută români, 17,07 la sută maghiari, 9,25 la sută evrei, 4,75 la sută germani, 2,55 la sută alte naționalități. Au fost promovați, în același an universitar, 323 cu titluri de doctor și 469 licențiați. Au funcționat totodată pe lîngă Universitate, diverse fundații, Colegiul academic, Biblioteca centrală universitară, Oficiul universitar, Oficiul de editură, Comisia căminelor, Extensiunea universitară etc.

Un alt capitol al lucrării a fost consacrat luptei universitare „împotriva pericolului fascist-revizionist, pentru salvgardarea ființei naționale a României". O bogată bibliografie a problemei precede expunerea, în cursul căreia se subliniază rolul pozitiv al Celulei centrale comuniste a Universității din Cluj și al organului ei, „Studentul revoluționar", precum și a organizației de masă, „Amicii U.R.S.S.". Mișcarea universitară antifascistă a fost însă implicată într-un proces și ca urmare Tudor Bugnariu a suferit o condamnare la 10 luni închisoare. Apărarea fusese condusă de avocații dr. Petru Groza, Ion Gheorghe Maurer, Radu Olteanu, Valer Moldovanu, ș.a. La 3 noiembrie 1930, rectorul Universității, profesorul Florin Ștefănescu-Goangă, a suferit un atentat din partea a doi studenți, membri ai Gărzii de fier, de pe urma căruia era să-și piardă viața, iar însoțitorul său, gardianul Gruia, a fost ucis. Este semnificativ acest moment culminant al criminalelor agitații studențești, patronate de o putere străină, accepsi care, în vara anului 1940, avea să decidă prin dictatul de la Viena, răpirea unui teritoriu de 43 500 km² și cu o populație în majoritate de români. La două zile după această odioasă mutilare a teritoriului național, se întrunește Consiliul universitar, care-și ridică energic glasul împotriva arbitrarei hotărîri, decizînd strămutarea la Sibiu a tuturor instituțiilor universitare din Cluj. Se decide redactarea unui protest „în toate limbile moderne", spre a fi trimis tuturor universităților din lume.

La Sibiu, vechi centru de cultură românească, avea să funcționeze Universitatea Daciei Superioare, sub conducerea celui ce fusese și primul rector al Universității din Cluj: Sextil Puscariu. La 8 octombrie 1940, în sala de ședințe a Astrei din Sibiu, avu loc ședința Senatului Universității Clujene, refugiată de la Cluj, care a organizat noua funcționare a Universității.

Pentru cititorii noștri, amatori ai mișcării literare contemporane, menționăm că în anii refugiului sibian a luat ființă cercul literar studențesc Octavian Goga, din care au făcut parte astăzi binecunoscuții: poeții Radu Stanca și Ștefan Augustin Doinaș, criticii și istoricii literari I. Negoițescu, Cornel Regman, Ovidiu Drîmba, Eng. Todoran, I. Oana.

Curtea Marțială a corpului VI armată din Sibiu a implicat într-un proces, judecat la sfîrșitul lunii noiembrie 1943, cîțiva asistenți universitari comuniști: Anatolie Chircev, Barbu Zevedei, David Prodan (bibliotecar), dr. Ioan Birzu (medic asistent), Alexandru Rosca (șef de lucrări), Mihai Beniuc, Radu Stoichița (student), Gh. Vlădescu-Răcoasa (asistent la Universitatea din București).

Acești iubitori de literatură vor urmări cu interes peripețiile carierei universitare a lui Lucian Blaga, respins la un concurs în 1924 și numit, abia în 1937, profesor de filosofia culturii.

La 11 octombrie 1944, prin eliberarea Clujului s-a pus capăt nedreptății săvîrșite în urma dictatului de la Viena și Universitatea din Cluj a reintrat în drepturile ei istorice.

Lucrarea lui Stelian Neagoe desfășoară cu desăvîrșită limpezime și cu caldă înțelegere, frămîntata viață a Universității din Cluj-Napoca, între cele două mari războaie.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Curajul de a scruta omul

A trecut în neființă unul din cei mai mari scriitori satirici pe care i-am avut de la Caragiale încoace: **Teodor Mazilu.** Fiecare scriere a sa este o încercare de a reproduce la scară miniaturală umanitatea. Acest extraordinar gazetar, prozator, dramaturg, eseist, poet a întocmit „insectare de buzunar" unde a strîns colecții de personaje pe care le-a supus unei cercetări sistematice și atente. Studiul său asupra resorturilor umane este copleșitor prin numeroasele observații și prin originalitatea viziunii. Teodor Mazilu și-a făurit din cuvinte un univers de neconfundat și de o uluitoare coerență, lesne de recunoscut de oricine. Cei care îi populează lumea sînt studiați cu un interes aproape științific, aparent fără nici o emoție. Autorul își stăpînește afectele și ni se prezintă glacial așa cum un chirurg în timpul unei operații trebuie să rămînă imperturbabil pentru a putea mînui fără șovăire instrumentele. Pentru a scruta omul autorul a trebuit să simuleze indiferența croindu-și astfel o platoșă care să i permită să se apropie de zonele cele mai vulnerabile ale ființei umane, acolo unde se confruntă cu viciile cele mai ascunse și mai degradante. Nemernicia, lichelismul, prostia, parvenitismul și multe alte defecte au fost rînd pe rînd țintuite fără milă la stîlpul infamiei de acest autor insetat de perfecțiunea morală a semenilor săi. Dar cel mai greu război el l-a purtat împotriva fățărniciei, împotriva acelora care se dau drept alții, nu numai față de cei din jur, dar, ceea ce e și mai grav, față de ei înșiși. Opera lui întreagă este un denunț al ipocriziei compus cu un talent ce nu e la îndemîna oricui: **Insectar de buzunar, Galeria palavragiilor, O plimbare cu barca, Vara pe verandă, O singură noapte eternă, Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni** sau piesele **Proștii sub clar de lună, Tandrețe și abjecție, Acești nebuni fățarnici, Mobilă și durere** la care se adaugă volume cu o altă tematică, dovadă a orizontului larg explorat de autor: **Bariera,** roman al luptei comuniștilor în ilegalitate sau volumul de versuri **Cîntece de alchimist.** Dar impostura din relațiile umane rămîne țara morală cea mai vehement flagelată de scriitor, care trece cu ușurință de la registrul grav la cel comic, de la ironia fină la sarcasmul dezlănțuit. Puțini au avut curajul să contemple cu atîta lipsă de compasiune omul pentru a-i scoate la iveală din tainițele sufletului grozăviile pe care le ascunde, cîteodată chiar fără să știe. Dar nici o clipă acest moralist nu și-a făcut un scop din batjocorirea omului. Dimpotrivă, satira lui, oricît de sumbră ar părea uneori a vizat întotdeauna îndreptarea celor prinși în culpă. Admonestările sale cele mai severe sînt o dovadă a credinței lui în perfectibilitate. Teodor Mazilu a compus o strălucită pledoarie, în favoarea salvării omului prin propriile sale puteri, nutrind speranța că victoria lui în lupta cu demonii interiori nu este o iluzie deșartă. În spiritul umanismului el și-a plasat în centrul operei omul și pentru a-l ocroti l-a arătat tot ce-l amenință din propria lui ființă, rivnind să-l uzurpe puterea și să-l transforme într-o simplă marionetă ce poate fi manevrată în fel și chip de oricine. Stigmatizînd deseori pe cei meschini, mărginiți, lași, obtuzi, scriitorul a visat implicit la un erou ideal, dăruit cu cele mai superbe calități, capabil să-și ordoneze destinul ca un adevărat stăpîn al acestei planete, mîndru și liber, neîncorsetat de clișee, plin de o forță pusă în slujba întregii colectivități. E păcat că unul astfel de autor care împlinise anul acesta 50 de ani i-au înghețat cuvintele tocmai acum, cînd se afla într-o formă creatoare excepțională și ar mai fi putut să ne dezvăluie multe adevăruri despre noi.

GEORGE ARION ■

„Vreau să conving generația Boney M-istă de frumusețile muzicii și poeziei noastre populare"

(Urmare din pagina 21)

țiile s-au schimbat. După ce am cunoscut la modul științific folclorul, grație unei detașări de un an și jumătate la Institutul de dialectologie și etnologie, mi-am dat seama că sînt dator să mă plec o vreme asupra inegalabilei noastre poezii populare.

Ascultînd mărturiile de suflet imprimate pe benzi de magnetofon ale unor mari lăutari anonimi „cu acul în furaje", după cum spune poetul Mircea Dinescu, mi-am dat seama cît de prost și cît de fals se cîntă astăzi muzica noastră populară. Ne-am umplut de șlapi și de papete, ne-am pensat sprîncenele și femei și bărbați, ne-am cumpărat stații de înaltă fidelitate și de mulți wați și ne-am pierdut vigoarea. Nu mai cîntăm, ci lălăim. Generația tînără, elevi și studenți de la informatică și electronică și de la alte facultăți, nu acceptă ca reprezentanții lor în domeniul artei populare să fie sub un anume nivel. Ei vor folclor adevărat, ei intuiesc, chiar dacă nu știu, că muzica populară românească, dincolo de paiete și floricele, freamătă undeva în adînc și leagănul duios al acestei frămîntări îl așteaptă ei, nu suprafața. Nu vălurelele, ci talazul grav. Gheorghe Zamfir și Dumitru Fărcașu sînt exponenții cei mai adevărați ai folclorului și pentru că sînt niște subtili și rafinați intelectuali. Maria Tănase, atinsă de aripa genialul, a întîlnit acel talaz, acea legănare gravă din adîncurile cîntecului românesc. Cred că de aceea e ascultată cu plăcere pe toate meridianele lumii și de toate generații.

Timpul petrecut de mine la Institutul de dialectologie și etnologie a însemnat enorm. Ascultînd pe marii lăutari am înțeles că, fără studii de retorică, acești mari artiști mi-au descoperit una din legile fundamentale ale comunicării artistice — puterea cuvîntului. Ei rostesc cuvintele ca și cum ar călca desculți într-o poiană de ghiocei, cu atîta grijă, cu atîta tandrețe, că nici nu știi ce frumoasă poate să fie limba românească, dacă nu-l auzi pe nea Marin Căleață vorbindu-ți despre carul cu flori, dacă nu-i asculți pe rapsozii Petre Geacu Cătăroiu sau Lache Găzaru. Grație unuj poet, unui spirit ales, în brațele mele și-a făcut cuib un nou instrument — cobza. Poetul Dumitru Popescu a fost cel care mi-a sugerat să-mi acompaniez zicerile populare nu cu chitara, ci cu acest nobil și — din păcate — atît de rar instrument care este cobza. Îi mulțumesc.

Ca să nu fie doar teorie, ca să fiu consecvent cu afirmațiile de pînă acum, în această toamnă voi apărea în fața publicului, cu ceea ce e rodul căutărilor mele din folclor, într-un spectacol pe care-l vreau cel mai frumos din cîte am făcut — și pînă acum am făcut șapte. Care șapte? „Mencstrel la curțile dorului", „Șapte balade", „O soare", „Poezie română I", „Poezie română II" (ultimele trei la Muzeul literaturii române), „Acolo unde-s 'nalți stejari", „Carul de flori" și „Nopțile poeților", toate la un loc o posibilă antologie sentimentală a poeziei române în cîntec. Revenind la spectacolul de care vorbeam, prin el voi încerca să conving această generație Boney M-istă de frumusețile fără seamăn ale muzicii și ale poeziei noastre populare. Și pentru că e dificil să cînți un ceas și jumătate-două fără să vorbești, mi-am găsit în poezia lui Marin Sorescu, din volumele **La lilieci,** stilpii pe care să mă sprijin cînd obosesc, stilpii pe care să-mi clădesc umbrarul de odihnă al sufletului. Deocamdată nu știu cum să-l numesc, oricum, va fi un spectacol de cîntece presărate cu zgoande, adică glume în traducerea din oltenească.

Aștept cu nerăbdare cel de-al treilea LP Tudor Gheorghe, frumos numit — **Veniți, privighetoarea cîntă,** un disc dedicat acestui genial poet nedreptățit de istorie, de istoria literară chiar, Alexandru Macedonski, cu care mi s-a spus că seamăn doar la înfățișare. Imprimat de un an de zile și cu o copertă inspirată, a graficianului Ion Barbu, din Petroșani, sper să iasă pe piață pînă-n Anul nou. Mai pregătesc o selecție de aleasă poezie populară ca un cap de serie pentru posibilele discuri ce le-aș scoate cu concursul **Electrecordului.**

Aveți dreptate, țara mă știe cîntăreț, dar eu cred că totdeauna am fost un actor în primul rînd. Meseria de actor e de cursă lungă și n-am văzut decît întîmplător actori foarte mari la 22 de ani. Pentru mine poezia și muzica nu înseamnă o îndepărtare de teatru. Ele rămîn cel mai adevărat mijloc de a mă păstra într-o permanentă stare de sensibilitate. Poezia și muzica sînt tonicul meu de suflet și de viață. Pe 20 octombrie, va avea loc premiera filmului **Labirintul,** în care spectatorii mă vor vedea întruchipîndu-l pe N. D. Cocea, primul meu rol principal în scurta mea filmografie, compusă din numai trei filme.

Spectatorii craioveni mă știu nu numai din cîntec, ei avînd privilegiul de a mă vedea în ultimii doi ani în cîteva roluri pe care prea puțini actori din țară au șansa să le joace. Vlad Dracul din **A treia țeapă,** mi-a adus premiul pentru cea mai bună interpretare masculină în cadrul **Festivalului teatrului istoric.** L-am mai jucat și-l joc pe Baron din **Azilul de noapte,** pe mai proaspătul Cain din **Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă.**

Ce să vă mai spun? Îmi place să trăiesc la Craiova. Tata a cules via, mama s-a pensionat și bălatul meu, Adrian — ce nume! — a intrat student în anul I la litere mici și ne face probleme cu liniuțe, bastonașe, cîrlige și chiar cu teoria mulțimilor.

I-am mulțumit lui Tudor Gheorghe, și-l asigurăm că, lucru de care-și va da seama și cititorul, și în zicerile sale la întrebările noastre bănuite se simte poetul Tudor Gheorghe.

MUSTĂRIILE

Ia decorul, neamule!

Dincolo de canaturile grele de drugi de fier, ivăre și balamale ale porții — curtea hanului lui Emanuel Mirzaian, nume și răpus și rămas de renumele aceluiași Manuc-bei — îți sare în ochi **MUSTĂRIA.** Ne așezăm sub un umbrar și așteptăm să fim întrebați ce dorim. Și așteptăm. Și așteptăm... Dumnealor, ospătarii din jurul barului pe care sînt aliniate plutoanele de halbe, par puși definitiv pe lafuri și talafuri. Ne omorîm timpul fantazînd.

— Dumneavoastră ?!

După cincisprezece minute de așteptare glasul ospătarului are pentru noi inflexiuni de sirenă. În rest — dintr-ale casei — mai mult n-are ! Ce ? N-are ecuson, n-are must, n-are pastramă, n-are mămăliguță, n-are nimic dintru cele ale mustăriei. În zadar îi arătăm noi cu degetul inscripțiile cu care chiar dumnealor au tapetat curtea («Preparăm must dulce în fața onor clienților», «Avem must litrul 10,40 lei»), instalația de zdrobire a ciorchinilor, apoi teascul, apoi butoaiele, ștergarele, ulcelele, tăvile cu boască... Eforturile noastre insurgente și convergente rămîn mai inutile decît — cîndva — transporturile cu bufnițe la Atena.

— N-avem !

Atunci hai la responsabilul Mircea Angheluță. Unde ne este dat să aflăm că ceea ce am văzut noi afară este în realitate o **mustărie model,** că este prima care s-a deschis în Capitală, singura care prepară mustul în fața publicului și unica posesoare a unui decor atît de potrivit. Zice-se că mustul ar lipsi numai de vreo patru zile, I.L.F. Călărași cu care aveau o înțelegere nu le mai dă, dacă vrei ca mustul să fie de calitate n-are rost să te încurci cu I.C.R.A., ceea ce fac cei de la I.V.V. este oțet, nu-i must (analizele susțin că nu-i nici oțet ! — n.n.)... Pînă acum un an s-au aprovizionat de la Cotești, dar acum directorul acela pe care-l cunoșteau dumnealor se află sub cheie. Așa, în general, tov. Angheluță zice că lucrează de vreo 35 de ani în comerț, ultimii 7 ani și i-a petrecut numai la Hanul lui Manuc și crede sincer că mustăriile astea sînt mai mult o sarcină, mai mult un moft decît o afacere veritabilă, cum ar trebui. Tot domnia-sa ne explică precum că nici cu ciorba de burtă nu mai e nici o afacere de cînd furnizorul îi obligă să cumpere burți și picioare în cantități egale. (Zicere infirmată de realitate și mai ales de practica diurnă a **Potcoavei de aur,** de pe Calea Rahovei, de pildă, locul unde poate fi mîncată cea mai bună ciorbă de burtă din București.) Oricum, din spusele șefului de unitate Mircea Angheluță reiese că dumnealui face ce poate, dar că răspunderea trebuie căutată undeva mai sus, adică pe la etajul I, acolo unde-și are biroul tov. director al complexului. Vorbim de lup și... iată-l intrînd pe tov. director Teodor Cheglici. A fost anunțat că sîntem în unitate și dorește din inimă să ne informeze exact despre tot și toate. Strugurii îi parveneau într-adevăr de la secția C.I.F. Călărași, dar nu pe baza unei înțelegeri entuziaste — cum ne spusese tov. Angheluță — ci pe bază de contract în regulă. Ca să ne convingă pune mîna pe telefon și vorbește la Călărași cu tov. Matei, șeful serviciului comercial de acolo, apoi cu tov. director Zainea, auzim „sînt la mine în birou tovarăși de la Flacăra, vă rog să-mi spuneți cît o să mai stau aici cu mustăria în risul lumii ?" și din cîte pricepem i se răspunde că struguri există, sînt și culeși, lipsesc mașinile cu care să-i transporte, dar că de cel tîrziu mîine dimineață... Asigurîndu-ne dinspre partea mustului, îi întrebăm pe tov. director de ce nu au pastramă. Dumnealui face o față parcă cova mai lungă decît a statuilor din Insula Paștelui și-l întreabă pe tov. Angheluță, „cum, n-avem pastramă ?!?", la care interpelatul ne întreabă pe noi de unde știm că așa ar sta lucrurile. Îi răspundem că de la ospătar. Întrucît nu știam cum se numește — am mai spus că omul n-avea ecuson — cei doi ni i-au prezentat pe toți și așa se face că ne edificăm. Există pastramă și în magazie și în bucătărie, iar nefericitul ospătar desconspirat afirmă că numele lui ar fi Olaru Gheorghe. Și că nu poartă ecusonul pentru că nu-l poartă nici ceilalți și nu vrea să facă notă discordantă (așa-i ! — n.n.). Răul este admonestat cu seriozitate și deosebită severitate chiar în fața noastră și ni se promite ferm că va fi dat afară chiar din acea clipă, deși tocmai anul ăsta a fost promovat ospătar, dar nu-i nimic, nu trebuie să tolerăm indisciplina. Aferim !, zicem și dăm să plecăm conduși fiind atît de tov. Cheglici cît și de tov. Angheluță. În curte dăm de consumatorul Ion Mitoi (str. Izvorul Oltului nr. 9, lucrător la I.M.G.B.) care-l căuta ață pe responsabil. De ce ? Pentru că stă de o oră la masă împreună cu soția, cu nașa și cu mama, a cerut o pastramă dar nimeni nu-l bagă în seamă și nu știe de ce. I se cere să spună cu care ospătar a vorbit și-l arată (nici acesta n-avea ecusonul la vedere) pe David Nicolae. Ne-am convins astfel că noi trei, autorii raidului, n-am fost supuși nici unei măsuri discriminatorii. Alături, la doi pași, Terasa **Unirea** este mascată tot în mustărie. Are adică și rogojini și papură de la I.A.R.T.C. și oale și străchini de la cooperativa „Arta aplicată". N-are nici must și nici pastramă, fapt care-l face pe Dorin Gherghinescu să-mi șoptească «la decorul, neamule!», zicere pe care, în gînd, am și pus-o ca titlu sectorului de reportaj ce-mi revine. Înainte de a ne despărți de tov. director Cheglici îl rugăm să fie cît se poate de sincer și să ne explice de ce ospătarii — care știm că sînt plătiți în funcție de ceea ce vînd — afirmă că n-au cutare și cutare, **deși au !** Ni s-a răspuns prin următorul exemplu : „Ospătarul primește zece la sută din ceea ce vinde. O friptură cu garnituri, salate și chiflă poate să împingă costul pînă la 37 de lei, dar oricît s-ar chinui cineva, o sută de grame de pastramă nu pot costa dincolo de 7,20 lei. Bineînțeles că zece la sută din prima cifră este cu totul altceva decît același procent dintr-a doua...".

Așa se explică !

MIRCEA BUNEA

Și era pace și fum în local

Orele 19,30. Jocuri de lumini ne-au întîmpinat la intrarea în mustăria restaurantului „Răzoare" din cartierul Academiei Militare (fostul „Doi colonei"). Ne-am lămurit, mai apoi, că cineva furase niște becuri și altcineva încerca să pună altele. Starea... romanțioasă exista însă, trebuie s-o recunoaștem. N-am avut parte să rămînem în grădinița întrucît mustul se servea aici, dar pastrama în local. Cu sticla în brațe, am ieșit în stradă și de aci în restaurant. Altă cale de acces nu exista. Ni se oferiseră cu amabilitate de către barmanul Ion Balint și 3 halbe goale, dar stratul de murdărie de pe ele ne-a avertizat că nu e cazul.

Familiar local ! Chelnărița Maria Manea stătea la povești cu clienții cași ; în pauze, ținea isonul „fumătorii" ce deveniseră sala ; grataragiul Ilarie Filipescu, îmbrăcat în halat alb și cu bonetică de bucătar, ținea de urît, la o masă, unui client ; Eleonora Chiriță, barmanul restaurantului, conversa peste tejghea cu chelnărița, oferind din cînd în cînd vreunui client un pahar de coniac cu care acesta o pornea pe ruta venirii noastre: afară, în stradă, și de aci în grădiniță. Și era pace și fum în local, așa încît nimeni n-a observat prezența noastră la o masă de mai bine de o jumătate de oră, după cum nimeni nu a observat că masa cu pricina era plină de firimituri, scrumiera încărcată. În sfîrșit, prinzînd momentul că prin preajmă se făcea o notă de plată, am cerut și noi mult visata pastramă și 3 pahare. „Azi n-avem pastramă" — auzim laitmotivul zilei. Ni se trimit, în schimb, după o altă așteptare cele 3 pahare.

Sigur că nici aici nu se putea bea mustulețul, recomandat de cei ai casei „must nobil decantat". Și tot la fel de sigur este faptul că și aici exista pastramă — lucru adeverit atît de șeful unității cît și de ospătara Maria Manea. De ce nu ne-a servit ? Așa ! N-a știut că mai este la bufet. Simplu, nu ?

GEORGETA ȘTEFANESCU

Mustărie și... filozofie!

Dacă ar fi să caracterizăm în cîteva cuvinte Bodega Văcărești, la a cărei mustărie am descins, lucrurile ar suna astfel : aici, pe cît de indolent este personalul unității, pe atît de vrednică-i clientela. Ea, clientela, așteaptă în jurul grătarului pînă i se frige pastrama ; tot ea merge la ospătarul deschizător de sticle și-și procură berea necesară. În sfîrșit, aceeași harnică clientelă pornește după pahare, le spală fie la chiuveta barului, fie direct la cișmeaua din curte. În vremea asta grataragiu (care pe schemă-i ospătarul)... gratarageste. Deschizătorul de sticle (care și el îi ospătar și încă de salon !) mai bea cîte o sticlă de bere, mai una de apă minerală. Dovedește omul o sete care-i arde măruntaiele. Apare și ședința șefului de unitate, îmbrăcat în pulovăruț de lînă care abia îl cuprinde. Își trăgește și el picioarele, tot fără o țintă anume. Doar femeia cu mătura își găsește permanent cîte ceva de făcut.

Secvența descrisă (culeasă de noi pe parcursul a 3 ore de așteptare) pare filmată cu încetinitorul. Fundalul — care merită și el cîteva cuvinte — rămîne mereu același : papura mustăriei pornise a curge prin colțurile ornamentate, semn că mustăria își trăise traiul. Grădinița propriu-zisă își etala mesele șoldii, cu fețe de masă jegoase și mototolite. Din ea se intra într-o încăpere împărțită în două de un gărduț de lemn, gărduț blocat prin interior de un scaun. Semn că dincolo de el nu se trece. Pe unul din pereții cămărușei fără acces, un afiș mare : „Petrecere bună.!" Mai avea bodega noastră încă un interior pus la punct, curat, cu mese și fețe de masă îmbietoare, cărula o altă interdicție îi bara calea : „Aici nu are cine să servească !"

Așadar, nu aveai de ales : ori te așezai în grădinița cu stufuri curgătoare, ori în semisalița de acces. Noi am optat pentru ultima. După mai bine de un sfert de oră de așteptare și-a făcut apariția grataragiul. Debarasa mesele. Ne-a întrebat într-o doară dacă și noi vrem ceva. „Vrem must și pastramă" — i-am răspuns. „Mustulețul nu e gata" — a sunat răspunsul la ieșirea ei din sală. Am fi așteptat mult și bine dacă nu s-ar fi înduioșat de lunga noastră așteptare femeia cu mătura. Ne-a explicat și de ce nu-l gata mustulețul : tocmai se trăgea la sticle ; ne-a luat și comanda pentru cafele, le-a și adus. Garantat naturale dacă nu te-ar fi izbit mirosul de năut, precum leuca în cap. Și, tot grație bunăvoinței dumneaei, ne-a parvenit și mult visata sticlă cu mustulet.

Ce mai mustulet, oameni buni ! Borșul, cît îi el de borș, pare un deliciu pe lîngă mustul cu pricina. (Am aflat că în scripte poartă numele de „Must nobil decantat !") Stupoarea care ne-a cuprins cu ocazia degustării i-a înveselit peste măsură pe vecinii noștri care știind meteahna mustulețului trecuseră de la bun început pe bere. Toți purtau halate și salopete muncitorești, semn că lucrau undeva pe aici, pe aproape. După mai bine de două ore de petrecere în fața unei adevărate păduri de sticle, s-au ridicat și au pornit spre unitatea care cu drag îi aștepta. Aveam să aflăm mai tîrziu cine-s, unul dintre noi luîndu-le urma, ceilalți rămînînd în așteptarea pastramei care n-a mai venit. (Petrecăreții în salopete se numesc Scaiadiuc Ion, Mihalache Ionel, Ioniță Paul, Anton Aurel și Teodorescu Constantin. Toți cinci sînt mecanici auto la „Transchim" Autobaza 1 București, în drumul de la crișmă la atelier au făcut scandal în tramvaiul 26, iar la locul de muncă contau ca prezenți, nimeni nu le remarcase absența). Tîrziu am învățat lecția casei mergînd și noi la deschizătorul de sticle, luînd bere, pe care am plătit-o cu 4 lei bucata, ca toți ceilalți clienți, procurîndu-ne singuri pahare, spălîndu-le...

Și acum, cîte ceva despre etica lucrătorilor de la această unitate. Șefui plin, Ion Manoilă, se afla în concediu. (Îi ținea locul Gh. Sas, care era ca și absent.) Anunțat că prin unitate s-ar afla cineva de la „Flacăra" s-a prezentat pentru a pune lucrurile la punct. Și le-a pus, după părerea domniei sale ! Ne-a spus, drept orice comentariu asupra stării de fapt din unitatea ce-o conduce, că dumnealui se pricepe și la testări sociologice (sic !). Are la mînă, ne informează, două facultăți — Filozofia și A.S.E.-ul. Nu-și aduce aminte cu cine a făcut cutare sau cutare obiect, după cum nu-și aduce aminte titlul lucrării de diplomă. Oricum, astea n-aveau importanță. Important este — subliniază interlocutorului nostru — că e văzut foarte bine de conducerea comerțului, motiv pentru care va fi promovat curînd într-o unitate de prestigiu.

GEORGETA BLĂNARU

La poșirca nobilă și canarii veseli

Mustăria restaurantului SUD, de pe strada Dumitru Petrescu, din Berceni. Elemente de reclamă, din belșug. E drept că gogoșarii și vinetele, ce spînzură de niște sîrme, s-au stafidit bine de tot, dar tradiționalele ulcele smălțuite de lut au rămas la înălțime, chiar dacă le măsori suișul cu „metrul" sensului figurat. Mustăria, bine ascunsă în cea mai dospică parte a localului, e pustie. Mesele de metal nici nu îndeamnă clienții să se așeze : nici una nu e acoperită. Pe ele, așa cum sînt, vreo 7 halbe golite par să probeze că aici se bea totuși must. Ne așezăm la o masă. După 12 minute, un ospătar — aveam să aflăm că se numește Ilie Păun — strînge halbele goale. Le ia și pe cele de lîngă noi, ne privește cu coada ochiului. Sperăm că devine curios. Dar nu ne întreabă totuși nimic. Dispare extrem de grăbit. După alte 8 minute, deci după 20 de cînd am venit, același ospătar ne întreabă neîncrezător, ca tonul unui gospodar care s-a trezit pe neașteptate cu niște străini în ogradă : „Dumneavoastră doriți ceva ?" Îi facem o evidentă surpriză. Dorim. Must și pastramă. Ne spune că în mustărie el servește. „Direct de la bar, că avem ospătari puțini. Doar doi ; doi sînt la reciclare, doi în concediu." Are must. Must de mere — zice — după culoare și după gust. Apoi se repede în local. Peste cîteva minute, în locul lui și al mustului, apare o colegă de-a sa. Este o femeie în vîrstă, fără ecuson, care începe așa : „Mamă, mii de scuze, nici nu știu ce să vă mai zic, zău, mamă, mii de scuze !" Nu spune de ce își cere scuze. Întrebăm de pastramă. „N-avem pastramă". Dar ne îndeamnă : „Cîrnăciori oltenești ! Proaspeți. Adică afumați." Reapare Ilie Păun și sare ca ars : „Cum să n-avem pastramă ? Avem peste 100 de kilograme." Apoi, către colega lui : „Du-te și adă o față de masă !" Nu trece mult și apar fețe de masă în toată mustăria. După care, se și ocupă mai multe mese. Încît se pare că aspectul neprimitor de la început era păstrat anume pentru a-i face pe clienți să NU se așeze la masă. Se mai apropie de noi încă o lucrătoare a localului, cu pas domol și duhnind a băutură. N-are ecuson. Aflăm de la Ilie Păun că este mai mare peste grătar și se numește Ioana Topceanu. A venit să spună doar atît : „De mîine, am spus să dea drumul la grătar și aici, în mustărie." După 24 de zile de la deschiderea mustăriei, aceste tatonări de organizare sînt de-a dreptul emoționante.

Și aici mustul primit de la I.C.R.A. „Podgoria" se numește, în actele lui de naștere și de livrare, **MUST NOBIL.** Îți vine să adaugi, vorba unui confrate : din struguri entuziaști. Nu numai că nu este îmbietor, dar abia îl putem gusta, de teamă să nu ne vină rău. În ce privește nobletea nobilei poșirci, Ilie Păun zice că ar avea și el îndoieli, orice ar scrie în hîrtii. După gust și culoare, crede că numai din struguri n-ar părea să provină. Poate din mere. Eventual, din mere amestecate cu pere.

În certificatul de calitate nr. 53, din 20 septembrie, a.c., citim denumirea produsului : „must nobil alb decantat." Data fabricării : „anul 1980". Luna și ziua nu mai interesează pe nimeni. Sau îi interesează pe producători. Să le uite cu desăvîrșire. Și, mai ales, să nu le treacă în aceste documente, întocmite cu sfînta bătaie de joc probată în cele de mai sus. Documentul este întărît de două ștampile pe care scrie „C.T.C. Ilfov", una purtînd numărul 4, cealaltă numărul 6. Este singurul certificat de calitate sosit aici. Celelalte cantități de must au venit și au fost primite fără un asemenea document.

Șeful de unitate Nicolae Tertici aflăm că este plecat la reciclare. Chiar de azi. Cu scoatere din producție. Îi ține locul cunoștința noastră Ilie Păun. În biroul șefului, pentru a le aminti subalternilor mereu de dinsul, Nicolae Tertici și-a lăsat obiectul pasiunii sale : mai multe colivii cu canari. Păsările sînt vesele. Evident, n-au gustat mustul. Oricum, sînt incomparabil mai stăpîne pe ele decît înlocuitorul stăpînului lor. Care înlocuitor se hotărăște să ne mărturisească totuși că, spre deosebire de șef, ospătarii trimiși la reciclare nu sînt scoși din producție. Ei lucrează după-amiaza. Așa că penuria de ospătari, invocată la început și explicată foarte răspicat cu „doi în concediu, doi la reciclare", nu fusese, înțelegeți dumneavoastră, decît un prim gînd, dar, dă-i doamne, șefului de unitate, fie el și adjunct, gîndul din urmă !... Mai constatăm că unul din ospătari, Mirea Gheorghe, a semnat în condica de prezență pentru azi, dar n-a venit deși, la această oră, ar trebui să fie la serviciu. Pentru mîine, 10 octombrie, sînt deja semnați ospătarii Pop Gheorghe și Căpriță Eugen, precum și bucătăreasa Voicilă Lucia.

DORIN GHERGHINESCU

La ora cînd apar rîndurile de față mustăriile și-au cam trăit traiul, pastramele și-au cam mîncat mălaiul. La treizeci și șase de ore după ce a izvorît din teascuri, mustul își schimbă aromele, dulceața și chiar numele pe hașhișele tulburelului. Lungul drum al viței către viață este abia pe la încheieturile sale. StufuL bălților cedează locul cărămizilor boltilor. Publicarea raidului nostru își are însă justificare. Pentru că goana după căpătuială, egoismul și insolența unor ospătari n-au un caracter sezonier. Dimpotrivă, fac tot ce pot ca să prolifereze . Rîndurile de față vor să-i tempereze pe unii. Pe alții vor să-i facă să ofteze.

CU TRENUL SPECIAL

Reşiţa — Bucureşti: 478 kilometri

ÎN 8 (OPT) ZILE

În numărul 22 din 29 mai al revistei noastre reaminteam cititorilor că trenul inaugural al Căilor Ferate Române a parcurs distanţa dintre Gara Filaret şi Giurgiu în 2 ore şi 26 de minute. E clar ce rezulta din această simplă alăturare, deşi ştim şi noi că avem trenuri care — incredibil — circulă chiar cu 140 km/h. În acelaşi articol aminteam ca pe o urită, costisitoare şi nedorită performanţă faptul că anul trecut trenurile de călători au adiţionat atîtea minute întîrziere încît extrapolînd, am putea zice că timp de o lună de zile n-a mişcat în ţară ţipenie de tren. Ce înseamnă asta pentru noi, călătorii, iar nu mai trebuie explicat. Tot acolo constatam cu amărăciune nedisimulată că şi în 1980, în loc să scadă, întîrzierile trenurilor de persoane se înscriu pe o curbă ascendentă. Deşi anul nu s-a sfîrşit sîntem convinşi că la această „probă" C.F.R. au acumulat atîtea puncte încît nimeni şi nimic nu le-ar putea clinti de pe primul loc nu numai într-un campionat mondial, ci chiar într-unul astral. Iar întîmplările de mai jos nu vin să submineze acest nedorit loc, ci dimpotrivă şi din păcate vin să-l consolideze. Despre ce este vorba?

Dar mai întîi, ştiţi ce este aceea un tren special? „Este acel tren care trebuie — contra unui tarif sporit — să transporte în condiţii bune şi cît mai repede o anumită marfă". Definiţia aparţine lui Lednei Teodor. Cine-i dumnealui? Nimeni altul decît omul în al cărui buzunar, împăturit în două, chiar şi cînd parcurgeţi aceste rînduri, se află următorul *Ordin de dep'asare nr. 38/650*, în care se poate citi ad litteram: *Tovarăşul LEDNEI TEODOR avînd funcţia de lăcătuş revizie la Întreprinderea constructoare de maşini Reşiţa este delegat pentru însoţirea vagonului special pe zece osii nr. 31530990026 în stare încărcată cu motor naval pînă la Expoziţia Bucureşti*. „Actul poartă data de 27.09.1980. A[illegible] este omul care trebuia să [illegible] *la timp*. Dar nu din [illegible] Teodor după cum [illegible]

Cu acte în regulă [illegible] — a cărui platformă purta nu numai un produs de prestigiu al industriei reşiţene constructoare de maşini ci şi mîndria şi speranţa că motorul naval românesc va fi văzut, plăcut şi de ce nu?, vîndut; doar pentru asta şi fusese orientat spre expoziţie, nu? — a ieşit pe poarta întreprinderii marţi, 30 septembrie. Cam tîrziu, într-adevăr, dar nu prea tîrziu! Aşa credea chiar şi Lednei, deşi la experienţa lui n-ar fi trebuit să mai spere. Fiindcă dincolo de gard, ca de obicei a început chinul, şi suspinul, şi veninul. Ca şi cum startul nu fusese suficient de furat, la Reşiţa Nord a fost ţinut 2 (două) zile. De către cine? Bineînţeles că de către autorităţile C.F.R. Joi, 2 octombrie, la orele 11,30, în-sfîr-şit-a-fost-ur-nit! Pînă la Caransebeş a făcut 2 ore şi treizeci de minute. De unde a plecat abia simbătă, 4 octombrie, dimineaţa la 6,00. Un prim bilanţ: 39 de kilometri au fost parcurşi în 4 (patru) zile!!! La Gura Văii l-au mai ţinut vreo trei ore aşa că la Drobeta-Tr. Severin a ajuns seara, pe la 18.00. Lednei simţea că moare, ca se sufocă, că turbează. În vagonul lui de însoţitor — pe care-l vom descrie mai încolo — făcea kilometri întregi, ca leul în cuşcă, parcă doritor să compenseze ceea ce nu făcea trenul. A doua zi, duminică, pe la 10.00 i-au dat liber pînă la Craiova. Unde a ajuns imediat după prînz. Şi unde l-au ţinut pînă luni, 6 octombrie, orele 14.00. Ca să scape de acolo a [illegible] telefoanele, şi-a [illegible] şefii, a implorat [illegible] ziua de inginerului Obretin Iliaş, şeful „agabaritic[illegible]" din M.T.Tc. Care intervenţii l-au mai împins pînă la Videle. Unde l-au plantat din nou pînă miercuri 8 octombrie, orele 11.00 în sfîr-şit-a-fost-ur-nit zi. la 14.30, intra în G[illegible]. Cei 478 de kilometri dintre Reşiţa şi Bucureşti vagonul special l-a parcurs în 8 (opt) zile. Deci, cam cu neimpomenit viteză de 2,4 kilometri pe oră. (Pentru asta şi pentru că a fost *special*, I.C.M. Reşiţa a plătit C.F.R.-ului 4 771 lei, în timp ce pentru vagonul pe patru osii [illegible] ansamblul unei turbine şi care [illegible] n-a ajuns în Bucureşti decît cu 3 519 lei.) Diferenţa de [illegible] „doar" 3 519 lei. Diferenţa de [illegible] mai putut face nimic. T.I.R.-ul s-a deconectat fără motorul naval.

— Şi ce aţi făcut de atunci şi pînă [illegible] întreb. (Acum" este joi 16 octombrie, după amiază.) Lednei Teodor [illegible] motorul [illegible] mîndriei noastre are loc în vagonul [illegible] de marfă în care s-a pus un pat, o sobă ruginită, o bancă [illegible], un cuier pentru trei lăzi, o grămadă de cărbuni şi cîteva scînduri rupte. Noaptea, dacă vrea [illegible] aprinde lanterna. În 16 zile de deplasare a consumat 5 baterii. Dacă vrea căldură se scoală de patru ori pe noapte ca să întreţină focul. Crăpăturile dintre scîndurile vagonului le acoperă cu hîrtie care mai este folosită şi ca file de jurnal intim. (De exemplu, sînt consemnate peripeţiile unei călătorii din februarie care a durat 25 de zile de la Reşiţa la Galaţi. Recordul îl deţine însă un coleg de-al lui Lednei, pe numele său Georgincă Ion. Anume? Reşiţa — Mangalia, dus-întors, în această vară — 3 (trei) luni! Cînd a revenit din această delegaţie ditamai bărbatul a plîns ca un copil. Numai în Feteşti fusese ţinut o lună şi jumătate!) Omul mănîncă ce şi pe unde poate. Nu poate părăsi disconfortul vagonului pentru că nu ştie cînd se va pune în mişcare, iar el răspunde de ceea ce se întîmplă. Este ca şi cînd ar fi consemnat şi sechestrat în această ambianţă ruiantă mai mult cu numele. [illegible] a făcut? A primit dispoziţie să însoţească vagonul cu preţioasa lui încărcătură la Galaţi. Cînd? Pe 8 octombrie seara. După ce i s-a consemnat şi comunicat inutilitatea drumului la expoziţie, a primit noua dispoziţie. Şi de atunci tot aşteaptă. Şi aşteaptă... Au trecut deja alte 8 (opt) zile şi parcă a prins rădăcini pe această linie din Bucureşti Băneasa. Zilnic se duce pînă la gară. De cu ani pe ochi, folosindu-se de jetul [illegible] arteziene, îşi umple bidonul de plastic cu [illegible] litri bitri de apă, roagă pe cineva [illegible] cumpere o pîine, ceva salam n-are curaj [illegible] garnitura, îl tot întreabă [illegible] cînd va pleca, iar acela[illegible]. De [illegible] ne interesează cînd vom pleca. Dintre scaunele, folioliile şi canapelele mîncate ale biroului domnului [illegible] ne-a privit de parcă nici n-am fi existat. După ce ne-am legitimat, ochii i-au devenit dintr-o dată luminoşi ca o cutiuţă de neon şi ne-a invitat să ne aşezăm. Da, cunoaşte problema. Cum a aflat? Vineri, 10 octombrie (sic!) cu telegrama nr. 33, la orele 21,30 a cerut aprobarea pentru formarea trenului şi condiţiile de circulaţie. Şi de atunci tot aşteaptă. E adevărat au trecut încă şase zile... Ce aşteaptă? Răspunsul, firesc. De unde? De la un tov. Dumitrescu de la Regionala C.F. Bucureşti. Pe care-l sună în faţa noastră, dar nu-l găseşte. Îi lăsăm însă vorbă că revista *Flacăra* se interesează de vagonul special. Discutăm cu tovarăşul Dop alte vreo 30 de minute şi MINUNE! În faţa noastră primeşte aprobarea. Tovarăşul Dop este deopotrivă emoţionat şi entuziasmat! Se tot întreabă: „Cum de s-a rezolvat într-o oră ceea ce nu s-a reuşit într-o săptămînă?"

— Chiar aşa; CUM?

MIRCEA BUNEA

Dreptul la replică

În conformitate cu spiritul de dreptate şi echitate pe care îl promovează cu consecvenţă revista „FLACĂRA", pe care o conduceţi, vă rugăm să ne oferiţi şi nouă, conducerii Cooperativei „BLĂNARILOR", „Dreptul la replică". Posibilitatea de a răspunde, de a informa corect opinia publică, privind cele relatate într-unul din capitolele articolului „Ciupeală mică, înviorteală mare", apărut în numărul 42 (1323) din 16 oct. 1980 al revistei. Aducem la cunoştinţă, în numele adevărului şi realităţii, că se poate proba cu acte oficiale că fapta comisă de responsabilul Floarea Ion, de la unitatea nr. 16 Titan, deînstată de organele de miliţie, a fost [illegible] cu toţi conducătorii de unităţi [illegible] ei, din data de 15 X 1980, şi începînd cu 17 X 1980, acesta a fost destituit din funcţia de responsabil gestionar şi va fi mutat într-un loc unde nu va mai avea contact cu publicul.

[illegible] m că nu se putea lua mai de[illegible] de sancţionare, întrucît [illegible] să respectăm legislaţia cooperaţiei meşteşugăreşti, Decizia nr. 331 1955, prin care se stipulează clar modul de aplicare al sancţiunilor, pentru abaterile de orice fel ale cooperatorilor. În primul rînd trebuia efectuat inventarul controlul C.F.I., avem nevoie [illegible] tul acestor controale [illegible] constată şi cere [illegible] bilă ce s[illegible] tul, Floarea Ion trebuia să mai [illegible] unităţi pentru a preda inventarul altui responsabil gestionar, asupra [illegible] căruia trebuia să gîndim, şi să [illegible] verificăm pentru a fi un cadru care să răspundă tuturor exigenţelor şi normelor în vigoare privind gestionarii din cooperaţie.

Nu putem încălca nici legislaţia muncii, nici a cooperaţiei meşteşugăreşti, precum cunoaşteţi, de altfel, şi redactorii revistei „FLACĂRA".

Deşi conducerea cooperativei, activul nostru de partid desfăşoară acţiuni sistematice, ferme, pentru respectarea de către toţi lucrătorii noştri a serviţii corecte, oneste, legale, a publicului, li s-a atras de numeroase ori atenţia că le este cu desăvîrşire interzisă efectuarea de lucrări [illegible] bon de comandă, totuşi, mai sînt unii, aşa cum a fost cazul lui Floarea Ion, care nu au înţeles acest lucru. Dacă totuşi, redactorul venea la noi, şi ne întreba personal — şi nu prin articol —, aflînd readevărul, cum că responsabilul „trona jovial", fără nici o sancţiune drastică din partea cooperativei", i-am fi putut pune la îndemînă procesul-verbal de sancţionare a acestuia, precum şi alte [illegible] verbale care probează că [illegible] nici o ne[illegible] [illegible] pus comitetul executiv al cooperativei şi pe[illegible] la Dulceaţa. Sîntem mulţumiţi de un aseme[illegible] mod de documentare.

Primiţi, vă rugăm, respectuos,

Preşedinte R. Dulceaţă

N.R. Tovarăşă Dulceaţă, recunoaştem că n-a durut vreodată şi nu ştiţi mai ştiu de a[illegible] nici un alt mod de [illegible] de viitor, să fiţi mulţumită mai degrabă pe [illegible] din [illegible] cooperativei „Blănarii"

Cronica şoselei

„Singura greşeală a fost şi ultima!"

În ziua de 9 octombrie, care avea să-i fie şi ultima zi a vieţii sale, A.C., mecanic de întreţinere la Fabrica de bere Reghin, imediat după ieşirea din serviciu, s-a dus cu maşina la domiciliul său din Reghin de unde împreună cu soţia şi mama s-au îndreptat către spital. Urma ca bătrînei să i se facă un nou consult care a durat circa o oră. După ce şi-a transportat mama acasă, A.C. s-a îndreptat spre Filiala asociaţiei vînătorilor şi pescarilor, din care făcea parte, unde fusese convocat la o şedinţă.

Ştiţi cum sînt vînătorii şi pescarii cînd se încing la vorbă. Numai doi-trei [illegible] încep să povestească cîte o întîmplare şi tot trec cîteva ore bune. Aşa s-a şi întîmplat. Cînd A.C. s-a uitat la ceas era ora 20.00. Se întunecase.

„Măi, Alexandre, ne vedem atît de rar, doar cu prilejul şedinţelor noastre. Nu se cade să nu bem un pahar", i-a propus V.G., o cunoştinţă a sa.

„Dacă vrei neapărat să mergi la bufetul unde mă laşi, te duc cu plăcere, dar eu să ştii că nu beau, i-a răspuns A.C. Să dau numai un telefon acasă ca ai mei să nu fie îngrijoraţi".

A.C. a sunat acasă spunîndu-i fetiţei sale că va mai întîrzia. S-a urcat apoi în maşină cu direcţia spre bufetul din satul Văleni, pendinte de comuna Brîncoveneşti. N-au parcurs de la filială nici 300—400 de metri cînd, deodată, V.G. cere şoferului să oprească maşina. Acesta trage autoturismul pe dreapta şi pasagerul de lîngă pilot iese iute din maşină, îndreptîndu-se spre o tînără trecătoare — cunoştinţă a lui V.G. — care acceptă imediat să-i însoţească pe cei doi spre bufetul cu pricina.

A.C. nu era prea încîntat de întorsătura care o luaseră lucrurile. Conducea nervos, cu viteză în vădită neconcordanţă cu condiţiile de circulaţie — întunericc, carosabilul umed —, aşa [illegible] nu făcea de obicei. Avea permis de conducere din 1964. Însă nu-şi amintea [illegible] fi comis vreo încălcare mai gravă a regulilor de circulaţie. Cetăţenii Reghinului îl ştiau pe mecanic la volan la fel de sobru ca şi în viaţa de toate zilele.

Au ajuns la bufet. Şoferul şi pasagerii [illegible] au rămas în maşină, iar V.G. [illegible] în local. Cele 15 minute cît [illegible] sau zăbovit în bufet i s-au părut lui A.C. o veşnicie. Îi părea rău că se lăsase antrenat în această escapadă. În plus, nu-i făcea deloc plăcere să fie văzut în comoania tinerei cu pricina a cărei comportare deochiată era comentată negativ de mulţi cetăţeni din oraş.

Cînd V.G. a ieşit din bufet, şoferul a scos un oftat de uşurare.

„Mi-am rezolvat problemele, poţi să-i dai bice spre Reghin", au fost cuvintele rostite de V.G. şi auzite de un cetăţean care aştepta un coleg, în apropierea autoturismului condus de mecanic.

Enervat şi nerăbdător pentru a ajunge cît mai repede acasă — se făcuse ora 21.00 —, A.C. apasă cu putere pe acceleraţie. Acul vitezometrului se oprea adesea în dreptul cifrei 100.

În jurul maşinii totul era negru — asfaltul, îmbrăcămintea rarilor pietoni, gardurile caselor din localităţile ce le străbăteau. Colac peste pupăză, începuse din nou să plouă.

În maşină, V.G. declanşase o suetă de prost gust cu pasagera, lucru care îl irita şi mai mult pe şofer. Dorea să termine cît mai cu mod aceasta cu ă. Nu-şi amintea [illegible] fi condus atît de nervos ca în acea seară [illegible] ajuns la Susenii În timp ce străbă[illegible] localităţile cu viteză de peste 90 km pe oră A.C. pierce roadrotul maşinii. Autoturismul Dacia 1300 pătrunde pe acostamentul din dreapta drumului, pe care rulează circa 7 metri. Şoferul se sperie şi trage cu putere de volan spre stînga pentru a readuce maşina pe carosabil. Asfaltul ud, alunecos, provoacă însă un puternic derapaj lateral autoturismului care se izbeşte cu partea dreaptă într-o autoizotermă ce circula din sens opus. Coliziunea a fost deosebit de violentă, distrugînd jumătatea din dreapta a autoturismului.

Curios, dacă priveşti maşina din partea stîngă, ţi se pare întreagă. Doar o „umflătură" a habitaclului şi portbagajul deschis trădează că dreapta maşinii a pătit ceva.

Un accident în care şi-au pierdut viaţa toţi cei trei ocupanţi, un eveniment rutier comis de un şofer „cuminte" care a greşit o singură dată în viaţă, atunci cînd nu a avut forţa necesară pentru a respinge o asemenea deplasare.

Un accident care avertizează încă o dată (a cîta oară!) despre pericolul care îl prezintă conducerea autovehiculului atunci cînd piloţii sînt nervoşi, inhibaţi, preocupaţi şi cînd nu se concentrează cu toată fiinţa lor asupra conducerii maşinii şi drumului.

Colonel VICTOR BEDA

O nouă confirmare a valorii rugbyului românesc

13-13 CU IRLANDA, LA DUBLIN!

Enciu Stoica (cu balonul în brațe) a fost, după opinia specialiștilor, cel mai în formă jucător român în turneul din Irlanda. La Dublin, el a-a bătut fără menajamente, lăsînd o impresie excelentă

Reprezentativa de rugby a României și-a încheiat în mod strălucit cel dintîi turneu în Irlanda, ținînd în șah, 13—13, puternica selecționată a țării gazdă, redutabilă participantă a Turneului celor 5 națiuni. Atît rezultatul în sine, unul dintre cele mai prețioase din istoria sportului nostru cu balonul oval, cît și, mai ales, maniera în care el a fost obținut, joc avîntat, deschis, fără complexe, au produs o deosebită impresie în rîndul spectatorilor și specialiștilor din Dublin. Pe de o parte, publicul i-a ovaționat — termenul aparține unuia din comentatorii postului de radio B.B.C. — pe oaspeți, îndeobște pe Enciu Stoica și pe Ion Constantin, pe de alta, presa irlandeză a găsit numai cuvinte de laudă la adresa tricolorilor, „Sunday Press" scriind că „Românii au dovedit, cu prisosință, că trebuie luați în seamă".

Făcînd, în „Daily Telegraph", o analiză a partidei, Rupert Sherry notă, între altele :

„Pasele clasice ale irlandezilor au fost oprite prin placaje necruțătoare de către tînărul Vărzaru și de mai experimentații Stoica și Constantin... Ca și cum zidul ca de fier al apărării n-ar fi fost de ajuns, pachetul românilor a cîștigat o sumedenie de baloane, iar căpitanul lor, Paraschiv, a ținut spre eseu. În final, Constantin a fost capabil să obțină, egalarea, grație unui șut foarte precis. Tot el era cît pe-aci să cîștige meciul cu ultimul șut, un drop de la linia de centru care s-a înălțat către țintă, fiind de puțin suflat afară, spre dreapta, de vînt... Românii sînt, fără discuție, în stare să-și trimită echipa în Turneul celor 5 națiuni".

Altfel zis, la Dublin, elevii antrenorilor Valeriu Irimescu și Teodor Rădulescu au dat, ca și în alte ocazii, dovadă de bărbăție, de dîrzenie și, înainte de toate, de abnegație față de culorile sportive ale țării, luptînd pentru fiecare balon, pînă la ultima picătură de energie. Meciul egal în fața Irlandei, formație care a ingenuncheat, pe teren propriu, recent, Țara Galilor, la un scor fără echivoc (21—7), a reconfirmat valoarea rugbyului românesc, clasa lui internațională.

La ora la care scriem aceste rînduri, XV-le tricolor întîlnește, în Anglia, gruparea Leicester, care-și aniversează, prin meciul cu România, centenarul. Indiferent de rezultatul acestei partide, rugbyștii noștri și, firește, antrenorii lor merită cele mai fierbinți felicitări.

ANDREI GEORGESCU ■

Da, potențialul nu e, în nici un fel, valorificat!

De la bun început țin să mulțumesc revistei „Flacăra" pentru inițiativa unei discuții deschise privind alpinismul. Tabloul sumbru schițat, în unul din numerele trecute, de cea mai bună alpinistă a țării, asistenta universitară Taina Dutescu Coliban, este, din păcate, real, alpinismul românesc fiind în mare impas. De vină e, în primul rînd, cadrul organizatoric necorespunzător.

Dacă, în marea majoritate a țărilor, alpinismul este condus prin organizații proprii, de genul cluburilor alpine, la noi el este dirijat de federație (F.R.T.A.). Aceasta, subordonată C.N.E.F.S., reunește în mod artificial turismul, alpinismul și orientarea. Din acestea, doar orientarea se încadrează, prin natura ei, în rîndul activităților cu adevărat sportive, avînd un sistem clar de competiții, clasificări și obiective.

În privința turismului, pe scurt, F.R.T.A. își asumă rolul de coordonator al întregii activități, sub egida competiției naționale „Daciada", cu sarcini privind propaganda și educația turistică. Sînt responsabilități nerealizabile în proporție de 90 la sută, din care cauză situația turismului montan este alarmantă. Fluxia acestei activități se creează prin acțiuni fantomă, cifre false și îngăduința conducerii C.N.E.F.S. față de aceste activități neolimpice.

În acest context, prin analogie cu orientarea, alpinismul a fost îmbrăcat în fusta competiției și tratat cu aceeași superficialitate. Copiind, încă acum 25 de ani, un sistem de concursuri în alpinism, F.R.T.A. continuă și azi să-l promoveze cu aceeași încăpățînare, ca singura expresie a acestei activități, fără ca sistemul competițional să fie, în vreun fel, justificat. Aceste competiții, fără nici o corespondență internațională, au făcut și fac din alpinism, într-o concepție greșită, un scop în sine. Campionatul, indiferent de forma lui, a uzat și măcinat ani de zile talente în lupta lipsită de sens a departajării alpiniștilor în cursa de escaladare a cîtorva zeci de metri de stîncă și, în tot acest timp, s-au cheltuit sume imense pentru a scoate campioni ce n-au nici o valoare internațională, căci toate țările își bazează realizările alpine pe demonstrația capacității lor tehnice și organizatorice de a cuceri marile virfuri ale lumii, nu pe puncte și pe clasamente ?! Și mai semnificativ este faptul că 95 la sută din performanțele realizate în afera alpinismului nostru au fost realizate în afara competițiilor ? !

Pe acest teren s-au născut rivalități între antrenorii și alpiniștii diferitelor cluburi, s-a creat un climat de tensiune și de fals, istoria alpinismului la noi devenind o jalnică mișcare de culise, joc în care au fost sacrificate valorile reale. În plus, nu întîmplător, orientarea greșită dată de sistemul competițional a creat premisele producerii unui număr mare de accidente grave în rîndul unor participanți mai tineri, lipsiți de experiență.

Deși există un comitet federal (ales, dar niciodată activ), un birou federal (persoane ce n-au tangență cu alpinismul) și numeroase comisii pe probleme (formale și fără putere de decizie), hotărîrile sînt luate în grupuri restrînse, direct interesate în menținerea unor posturi (antrenori) sau a unor avantaje. Nu întîmplător, nici nu mai știu de cînd nu s-a ținut o adunare generală a alpiniștilor sau a reprezentanților acestora, care să dezbată problemele grave care confruntă alpinismul. Nu întîmplător, persoane recunoscute pentru activitatea lor alpină, pentru contribuția adusă la dezvoltarea alpinismului, pentru propaganda făcută acestuia, ca Ion Coman, Nicolae Dobre, Walter Kargel, ba chiar Emilian Cristea, au fost îndepărtate din conducerea F.R.T.A. Această stare de lucruri a făcut ca să se dezvolte o puternică mișcare alpină care refuză cadrul oferit de federație. Sînt numeroși alpiniști care nu participă la competiții, nu se legitimează la cluburi, deși printre ei se află tocmai realizatorii performanțelor de virf ale alpinismului românesc.

Din păcate, de starea aceasta de lucruri nu este străin actualul secretar federal, M. Mihăilescu, a cărui incompetență — demonstrată, dealtfel, și cu ocazia unei „mese rotunde" organizate, în urmă cu cîțiva ani, de ziarul „Sportul" — a condus și conduce la agravarea stării de lucruri, oricum lamentabilă.

Se naște întrebarea : dacă aceasta este situația, ce trebuie întreprins ? Propuneri s-au tot făcut, se mai fac. Rămîne ca adunarea generală a alpiniștilor, la care să fie invitați toți, dar toți alpiniștii țării, să hotărască forma de organizare, obiectivele și direcțiile de dezvoltare a alpinismului. Cînd va fi ea ?, aceasta-i întrebarea.

Ing. IOSIF GHEȚIE ■
maestru al sportului

Avem „excepționali"!

S-au făcut multe comentarii. Mai puține totuși decît ar fi meritat acest nesecat izvor de mulțumire românească ce va fi tot timpul pentru palmaresul fotbalului nostru : 2-1-ul din 15 octombrie 1980. Așa cum spune foarte bine și cîntecul lor, „Anglia este... Anglia". Dacă nu în toate, ca în timpurile elisabetane, victoriene sau churchilliene, cu siguranță în fotbal a rămas greu de imitat și mult mai greu de îngenuncheat. Fotbalul o mai poate face din cînd în cînd și pentru că este un joc în care apar slăbiciunile și harurile supreme omenești și pentru că, dacă nu s-ar întîmpla așa ceva, simplu, n-ar mai fi atît de frumos. Cele două puncte cîștigate sînt foarte mari, deoarece ele obligă Anglia să privească cu alte gînduri calificarea sa, ce părea la început destul de ușoară în grupa noastră preliminară. Acum englezii nu mai au voie să piardă în deplasare și prestațiile pe care reușita noastră îi obligă să le facă în Elveția și Ungaria ne pot ajuta foarte mult în clasamentul adevărului, acela al punctelor scoase în deplasare și compensate cu acelea pe care nu trebuie să le pierzi acasă.

Fotbalul englez este mult mai puternic decît fotbalul nostru. Imaginînd un test, dacă primele zece echipe ale campionatului nostru ar întîlni primele zece formații engleze, tur-retur, nu cred că am număra mai mult de două calificări. O să-mi spuneți că și Craiova a eliminat pe Leeds, „Poli" pe Celtic (nu cred că și pe West Ham din liga a doua !). Tocmai excepțiile întăresc regula. Iar cînd se întîlnesc echipele naționale, regula este cu totul alta. Anglia își aduce ce crede Ron Greenwood că are mai bun, și are foarte mulți Rix, Gates, Robson, Watson sau chiar Woodcock. Noi venim din aparența noastră penurie cu Iordănescu, Marcel Răducanu, Sames, Ticleanu și, menținînd echilibrul, cu acest atît de contestat Cămătaru care mie îmi place foarte mult și s-a distrat 60 de minute cu uriașii Thompson și Watson. Acum 18—11 ani, veneam cu Dumitrache, Lucescu, Dembrovschi, Radu Nunweiller și încă cîțiva, dar să nu uităm că Anglia de atunci era campioană mondială „en titre", avînd jucători de excepție — frații Charlton, Bobby Moore, Banks, Bail... — iar miercurea trecută i-a lipsit Keegan, Francis și, în finalul jocului, printr-o fericită schimbare pentru noi a domnului Codru verde (Greenwood), Birtles !, mult mai bun și mai periculos decît Woodcock. Cert este că, în schimbarea lui normală, fotbalul mondial actual are mulți jucători buni dar numără foarte puțini **excepționali**, capabili să rupă echilibrul atît de bine respectat, parcă de mașini. Discutam acest lucru săptămîna trecută cu doi foști mari jucători italieni, prieteni rari, Bulgarelli și Ianich. Zîmbind cu nostalgie spre timpurile noastre, îmi spuneau că sînt „mulți bravi, dar... puțini excepționali". Iată că noi avem „excepționali" și putem umili primele două reprezentative ale celui mai puternic fotbal, administrîndu-i șase goluri în schimbul unuia singur, sperlindu-l pe Brian Glanville. O să-mi spuneți că penaltyul lui Crișan putea să nu fie acordat. Pentru mine surpriza a fost doar că un scandinav a fluierat deposedarea în care Sansom l-a culcat pe „micuț". Era normal ca „micuții" noștri să obțină faulturi în ciocnirile cu stîncile de la Dover. Fiind o luptă arbitrată, aceasta era și o armă de care este bine că n-am uitat să ne folosim, și alții scoțînd-o „nevinovat" împotriva noastră. Nu pot să spun că am făcut un joc mare. Era și imposibil. Felul în care vin spre purtătorul mingii jucătorii englezi așezați în dispozitiv de apărare a rămas la fel de crîncen, fie numai în privire, ca acela al cuceritorilor vikingi, normanzi sau al acelor două mii de „excepționali" care au cîștigat „bătălia pentru Anglia". Anglia știe să-și cîștige bătăliile fotbalistice. E bine ca noi — „păstrîndu-ne linia de echilibru", după cum încheia foarte bine C. Topescu — să ni le cîștigăm pe ale noastre.

CORNEL DINU ■

Fotbalistul modern știe de toate!

Fotbalistul modern trebuie să „calce" în atac și în apărare zone, porțiuni de teren ce, convențional, țineau altădată de funcțiile tabu ale anumitor posturi. Aceasta l-a obligat să-și modifice tehnica și tactica în funcție de CONCEPȚIE. Gestul tehnic nu mai are nici o semnificație dacă nu permite realizarea sarcinilor de tactică și strategie în mod conștient (e ceea ce reclamă ca ucenicia tehnică să fie dată pe mîna unor antrenori specializați și nu pe a unor jucători care s-au lăsat cu o „noapte" înainte de fotbal), jucătorului cerîndu-i-se să se subordoneze, printr-o artă realistă și rentabilă, EFICACITĂȚII ECHIPEI. De aici și necesitatea (ca la baschet, hochei ș.a.) ca jucătorii să interpreteze mai toate rolurile impuse de joc : transmiteri variate, susțineri, devieri, marcaj, demaraj, recuperări, „un-doi"-uri, paravan, ecran, pasă și centrare înapoi, șuturi la poartă, preluări, amortizări, joc de cap ș.a.m.d. Cum rezistența se antrenează individual și viteza de joc în colectiv, a apărut ca necesară sacrificarea așa-zisei personalități de paradă, ușuratică, în profitul ECHIPEI, prin participarea continuă în ofensivă și defensivă (indiferent cum îi cheamă, indiferent ce număr are pe tricou). Marele și utilul tehnician devine acela capabil să redea balonul constructiv, prompt și eficace, simbol al fotbalului colectiv bazat pe o rapidă circulație.

Jucătorul modern acționează în sensul jocului colectiv-constructiv-ofensiv, sobru și solid în gîndire, decis în acțiune, autoritar și spontan, cu fantezie și inițiativă, dar răbdător și supus „legii" echipei, de a accepta orice rol care duce la formarea unei mari echipe, ea însăși în stare să facă din jucători vedete. Am insistat asupra acestui deziderat pentru ca tinerii fotbaliști să știe că, intrînd în arena competitivă, au obligația să impună „firma" echipei pe plan național, internațional. Că pentru triumful echipei este absolut indispensabil să se înțeleagă că jucătorul modern de fotbal nu mai are un anume post ; din polivalența lor se face regula de bază și principiul de joc, pentru ca atunci cînd joacă nu trebuie să li se mai distingă elementele specifice vechilor posturi, singurul consemn fiind acela ca jucătorii să se găsească acolo unde mingea este sau va fi utilizabilă.

Modul de viață al fotbalistului modern (repet) aflîndu-se pe primul plan, devine cea dintîi condiție a unui joc bun. Cu alte cuvinte, fotbalul modern a format **un nou tip de fotbalist** : capabil să facă față durităților meciurilor cu miză simbătă-miercuri-simbătă și, uneori, de pe un continent pe altul, dintr-o climă în alta, **sub incidența unui fus orar diferit** de cel obișnuit... Cum valorile morale se obțin prin muncă și nu se moștenesc înseamnă că o lume a progresului devine de neconceput în afara unei **solidarități afective, a prieteniei, a dragostei, a dăruirii pentru fotbal și echipa ta, a țării tale.**

Concepția omului în grup și, ca urmare, a jucătorului în echipă a evoluat. În prezent, echipa cea mai bine îndrumată pentru a învinge este aceea mai bine organizată ; dar și cea în care fiecare jucător se simte în largul lui, acea în care **personalitatea fiecăruia să se exprime în cadrul suplu de principii comune de comportament.** Atribuindu-se metafora „CĂ MARELE FOTBALIST JOACĂ MAI ÎNTÎI CU OCHII" — cu atît mai mult cu cît nici un joc nu se repetă — concluzionăm că : reușita unei faze de joc astăzi nu este legată numai de eficiența tehnică, de calitatea proceselor mentale ale comportamentului tactic, ci de asemenea de calitățile motrice, morale și de caracter ale JUCĂTORULUI INDUSTRIAL, ca și de SPIRITUL COLECTIV AL ECHIPEI.

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

Lumea în care trăim

Vecinii noştri, prietenii noştri

Buna vecinătate este o trăsătură proprie poporului nostru. Ştim să prețuim prietenia şi ştim s-o arătăm celor ce ne dovedesc sentimente prietenești. A dovedit-o istoria după cum o dovedeşte prezentul. Buna vecinătate cu popoarele ce trăiesc în jurul nostru, armonia la frontiere, conlucrarea multilaterală cu statele aflate în imediata noastră apropiere sînt cu atît mai mult firești în condițiile în care țările vecine nouă au pornit pe acelaşi drum al socialismului.

Prietenia reciprocă dintre poporul român şi popoarele țărilor vecine se manifestă în variate forme şi în cele mai diverse prilejuri. Realitatea aceasta cuprinzătoare se exprimă în primul rînd, în dialogul la cel mai înalt nivel. În acest sens, întîlnirile cu vecinii noştri au devenit tradiționale. Intrarea lor în obişnuință, frecvența cu care se desfăşoară — confirmată de cronica actualității — relevă profunzimea prieteniei ce uneşte România socialistă cu țările din jurul său, o prietenie clădită pe legături durate în istorie şi pe aspirații comune. Chiar în aceste zile, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a întîlnit cu conducătorii a două țări vecine : Bulgaria şi Iugoslavia. Aceste întîlniri poartă amprenta unei trainice prietenii şi a unei fructuoase conlucrări.

Evenimentele acestea, de amplă rezonanță, trebuie plasate desigur în contextul ansamblului activității internaționale a partidului şi statului nostru, în cadrul căreia o preocupare statornică, fundamentală o constituie dezvoltarea continuă, pe multiple planuri, a prieteniei, colaborării şi solidarității cu toate țările socialiste. Este, dealtfel, o idee pe care secretarul general al partidului o sublinia recent : „Acționăm neabătut, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru dezvoltarea relațiilor cu toate țările socialiste — desigur în primul rînd cu vecinii noştri — pentru întărirea solidarității şi colaborării în lupta pentru destindere şi pace în lume".

Ca rezultat al aplicării cu consecvență a acestei orientări, relațiile României cu țările socialiste, şi, desigur, în primul rînd cu Uniunea Sovietică şi cu celelalți vecini ai noştri, ridicîndu-se pe o treaptă superioară, au cunoscut o amplă dezvoltare, au înregistrat un proces permanent de extindere, diversificare şi aprofundare. În acest cadru, se evidențiază întărirea raporturilor politice, care confirmă o dată mai mult rolul hotărîtor pe care îl au — pentru impulsionarea ansamblului conlucrării — legăturile de prietenie şi solidaritate dintre Partidul Comunist Român şi partidele comuniste şi muncitoreşti din celelalte țări socialiste.

După cum se ştie, de-a lungul anilor, partidul şi statul nostru au actionat cu perseverență pentru aşezarea la temelia relațiilor dintre țările socialiste a principiilor independenței şi suveranității naționale, egalității în drepturi şi avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovărăşeşti şi solidarității internaționale. Aceste principii au fost consacrate în numeroase tratate de prietenie şi colaborare, declarații comune, comunicate şi alte documente bilaterale fundamentale încheiate cu prilejul celor aproape 90 de întîlniri pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu le-a avut în ultimii cinci ani cu conducători de partid şi de stat din țările socialiste.

Relațiile de strînsă prietenie şi colaborare dintre România şi țările socialiste îşi găsesc o puternică reflectare pe tărîmul colaborării economice, în cooperarea pe care o realizăm cu perseverență în primul rînd cu vecinii noştri — cu U.R.S.S., Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, ca şi cu toate celelalte state socialiste, indiferent de distanța geografică ce ne separă de ele. În ultimii cinci ani au fost încheiate cu țările socialiste peste 85 de acorduri interguvernamentale de colaborare şi cooperare economică şi tehnică. Comerțul exterior al României cu statele socialiste, care în prezent reprezintă aproape jumătate din totalul schimburilor noastre economice externe, şi-a dublat volumul, față de anul 1975. O importanță tot mai mare în cadrul cooperării economice o dobîndesc formele moderne, de înaltă eficiență, cum sînt realizarea prin eforturi comune de mari unități productive, specializarea şi cooperarea în ramuri de vîrf, fabricarea în comun a unor produse industriale, conlucrarea pe terțe piețe şi altele. În acest sens sînt exemple concludente construcțiile hidroenergetice de la Porțile de Fier, complexul hidrotehnic Turnu Măgurele-Nicopole, întreprinderea de utilaje şi mașini grele Giurgiu-Ruse, complexul hidrotehnic de pe Prut, ca să amintim numai cîteva dintre importantele obiective economice care au fost şi sînt construite în comun, în folosul comun al țării noastre şi al vecinilor noştri.

În dezvoltarea prieteniei, adîncirea cunoaşterii şi prețuirii reciproce, un rol important îl au colaborarea şi schimburile cu țările socialiste pe tărîmul culturii, artei, învățămîntului, ştiinței, mijloacelor de informare în masă, sportului, turismului. Această colaborare îmbracă în ultimii ani forme tot mai variate realizîndu-se importante acțiuni de cunoaştere şi popularizare reciprocă, schimburi de experiență, manifestări cultural-artistice de amploare.

Pe plan internațional, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al altor foruri şi organisme internaționale, România conlucrează activ cu toate țările socialiste pentru promovarea păcii, securității şi destinderii, pentru dezarmare, pentru sprijinirea luptei de eliberare națională, pentru o politică nouă de înțelegere şi colaborare egală între națiuni, pentru progresul şi bunăstarea tuturor popoarelor.

Întîlnirile la nivel înalt româno-bulgare şi româno-iugoslave, care se adaugă altor contacte cu vecinii noştri, relevă consolidarea prieteniei popoarelor noastre, dorința lor de a conferi acestor prietenii noi dimensiuni. Ele relevă virtutile bunei vecinătăți, bună vecinătate care reprezintă o permanență a politicii externe românești. Căci acum, ca şi altă dată, mereu, poporul nostru a fost animat de dorința de a întreține relații de prietenie cu vecinii săi, de a asocia vecinătatea prieteniei, pentru ca vecinii noştri să fie, într-adevăr, prietenii noştri...

AL. PINTEA ■

Viitorul integrat în prezent

Pentru a supraviețui, omul are nevoie de aer, de hrană, de apă şi de alte elemente, furnizate, toate, de natură. Existența omului pe pămînt depinde deci de resursele naturii. Legat de aceasta s-a pus, mai ales în ultima vreme, întrebarea dacă aceste resurse sînt de ajuns pentru a asigura supraviețuirea speciei umane, avînd în vedere creşterea puternică a populației. Specialiştii au răspuns afirmativ : da, natura terestră este capabilă să asigure cele necesare unei populații cu mult mai numeroase decît cele şase miliarde ale anului 2 000. Cu o condiție esențială : resursele existente să fie conservate.

Or, în realitate, aceste resurse sînt în prezent distruse sau epuizate într-un ritm accelerat. Astfel, întinderi imense de pămînt se degradează în absența unui echilibru între sol şi vegetație, absență cauzată adesea de acțiunile oamenilor, cum ar fi despăduririle, extragerea la suprafață a unor minereuri, exploatări cu mijloace primitive ş.a. Vaste întinderi de pămînt se pierd pentru agricultură din cauză că sînt afectate construcțiilor. Numai în țările dezvoltate dispar anual, fiind afectate construcției de clădiri şi căi de comunicație, nu mai puțin de 3 000 de kilometri pătrați de sol excelent. Aşa, de pildă, doar în 10 ani, din 1960 pînă în 1970, Japonia a pierdut 7,3 la sută din suprafața sa arabilă, Olanda — 4,3 la sută, Norvegia — 1,5 la sută. Dacă degradarea solului va merge în ritmul actual, o treime din terenurile arabile din lume vor fi distruse în următorii 20 de ani. Pădurile tropicale, resurse prețioase şi una din cele mai bogate rezerve genetice de pe glob, sînt în prezent tăiate sau arse, pentru transformarea lor în teren arabil, într-o cadență de 11 000 000 hectare pe an. În condițiile unei astfel de exploatări, suprafețele cu păduri tropicale se vor reduce la sfîrşitul secolului la jumătate. Exploatarea şi vînatul făcute în mod nerațional, împreună cu celelalte modificări în echilibrul ecologic al planetei, pun în pericol existența a 400 specii de păsări, a 300 specii de mamifere, a 193 tipuri de peşti, a 138 tipuri de amfibii şi reptile, a 25 000 specii de plante. Apele şi atmosfera devin din ce în ce mai impure.

Iată de ce astăzi problema conservării naturii a dobîndit o dimensiune nouă. Nu mai este vorba acum doar de salvarea de la pieire a unor specii rare de animale şi plante, ci de însăşi existența omului, prin conservarea resurselor naturale. În acest scop, trebuie luate, pe plan mondial, măsuri pentru ca exploatarea naturii să se facă pe baze ştiințifice, raționale, asigurînd permanența fînelor şi subtilelor mecanisme care condiționează viața pe pămînt.

Ajungînd la această concluzie, Uniunea internațională pentru conservarea naturii şi a resurselor sale (U.I.C.N.), sprijinită de Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, de F.A.O. şi UNESCO, a elaborat la începutul acestui an un studiu intitulat „Strategia mondială a conservării". Potrivit acestui document, dezvoltarea economică şi socială şi salvarea mediului înconjurător trebuie să fie sistematic integrate ; aceasta presupune ca omul să învețe să utilizeze în folosul său elementele naturii fără a pune în pericol existența acestor elemente.

De multe ori, problemelor privind conservarea resurselor globului, de importanță capitală pentru viitorul omenirii, li se opun chestiunile presante la ordinea zilei : în unele zone din lume mizeria, bolile, subnutriția, în altele — şomajul, inflația, cursa înarmărilor. Că aceste probleme sînt foarte importante, că trebuie să li se acorde atenția cuvenită este în afara oricărei controverse. Dar fără să se neglijeze problemele de perspectivă, cu bătaie lungă, de care depinde viitorul omenirii. De aceea, se impune ca necesitate stringentă integrarea fără întîrziere a dimensiunii viitorului în preocupările şi acțiunile prezentului.

Planeta noastră înseamnă ceva numai datorită omului, iar omul există grație planetei. Ei alcătuiesc un tot inseparabil. Omul fiind parte integrantă a naturii, supraviețuirea lui depinde de capacitatea de a administra rațional, pentru generațiile prezente şi viitoare, resursele de pe pămînt.

ION. D. GOIA ■

Apa — o avuție inestimabilă

La ce preț a urcat în zilele noastre apa potabilă rezultă şi din faptul că de vreo cîțiva ani ea a devenit obiect de import-export. Şi întrucît desalinizarea apei de mare este, încă, o soluție a viitorului, datorită prețului deocamdată foarte ridicat (pentru țările importatoare, o tonă de apă desalinizată costă cam de zece ori mai mult decît o tonă de apă provenită din import), resursele de apă potabilă de pe glob constituie o avuție inestimabilă.

De aceea degradarea apelor în multe zone ale globului terestru stîrneşte o îngrijorare tot mai mare. Într-un studiu apărut în publicația americană „Oil Spill Intelligence Report", se arată că numai în cursul anului 1979 au fost deversate în apele mărilor şi oceanelor 12 miliarde litri de petrol, ca urmare a celor 159 de accidente mari ale unor nave petroliere. La acestea se adaugă, atît în mări şi oceane, cît şi în apele curgătoare, fluvii din ce în ce mai mari de reziduuri industriale şi resturi menajere. Unele ape sînt, de aceea, aproape transformate în canale de evacuare. Ca urmare, flora şi fauna acvatică suferă; se imputinează; apele sînt din ce în ce mai greu de folosit în industrie, pentru irigații, în viața de toate zilele.

Potrivit unui raport dat publicității la Geneva de Organizația Mondială a Sănătății, numărul celor care mor zilnic de pe urma bolilor provocate de consumul de apă impură sau din lipsă de apă potabilă se ridică la 25 000. Aceasta înseamnă, pe an, peste 9 milioane de victime. Același document menționează că în numeroase țări în curs de dezvoltare aproximativ 3—4 copii din 5 mor înainte de a ajunge la adolescență, ca urmare a unor boli cum sînt dizenteria, holera, malaria şi altele cauzate de consumul de ape poluate. Iată de ce specialiştii apreciază că în țările în curs de dezvoltare lipsa de apă potabilă sau a condițiilor sanitare adecvate în ce privește utilizarea apei constituie, după flagelul foametei, problema cea mai gravă.

În țara noastră, după cum se ştie, problemei protejării apelor i se acordă o atenție deosebită. În spiritul concepției sale potrivit căreia factorul determinant pentru promovarea unei politici realiste în domeniul mediului îl constituie efortul național propriu al fiecărei țări, sprijinind, totodată, acțiunile întreprinse în această direcție pe plan internațional, România este hotărîtă să-şi aducă în continuare o contribuție substanțială la eforturile generale de conservare şi îmbunătățire a apelor, a tuturor factorilor naturali, convinsă că ameliorarea condițiilor de mediu constituie o cerință de prim ordin a epocii noastre.

ION CODRU ■

Mondo umano ?

Reuniuni şi rezoluții

La Brighton, pe coasta sudică engleză, s-au desfăşurat mai de curînd importante reuniuni. Una dintre ele i-a privit, în exclusivitate, pe britanici : este vorba de congresul anual al Partidului Conservator, formațiune politică aflată la putere. Desigur, nu asupra ei vom insista în cele ce urmează. O alta a avut un caracter internațional şi despre ea vom vorbi în continuare.

Congresul internațional al sindicatelor de poliție (U.I.S.P.), care se ține din trei în trei ani, a reunit în acest an delegații din vreo 15 state occidentale. Tema centrală a dezbaterilor nu e deloc în afara ordinii zilei şi preocupărilor omului obişnuit dintr-o serie din țările reprezentate la Brighton. Este vorba de terorism şi, după cum s-a transmis de la fața locului, congresiştii au fost preocupați în cel mai înalt grad de această temă. Firesc, pentru că, în cei trei ani trecuți de la precedenta întîlnire a U.I.S.P., terorismul a cunoscut o recrudescență de-a dreptul spectaculoasă.

Dealtfel, în săptămînile şi zilele ce au precedat de puțin congresul polițist de la Brighton se consemnaseră trei dintre cele mai grave atentate teroriste. Dacă le cităm şi aici o facem nu pentru că nu s-ar şti ci pentru a reaminti amploarea gravității fenomenului : atentatul de la Paris (trei morți) produs la opt zile după atentatul de extremă dreaptă de la „Sărbătoarea berii", de la München (13 morți) şi la două luni după cel din gara din Bologna (83 de victime).

Ca urmare, presa şi mai ales oamenii de specialitate (polițişti, procurori, judecători ş.a.) au relansat întrebările asupra existenței unui grup „internațional negru" neonazist. În aceste condiții, față în față deci cu exemplele privind acuitatea fenomenului, congresiştii de la Brighton s-au arătat preocupați de limitarea şi stîrpirea lui. Astfel, între altele, o moțiune prezentată de Comitetul Executiv al U.I.S.P. cerea unele măsuri concrete : intensificarea schimbului de informații, sporirea colaborării şi coordonării în zonele frontaliere şi chiar posibilitatea intervenției poliției, cînd este strict necesar, dincolo de teritoriul național. Dar moțiunile au stîrnit lungi şi agitate dezbateri, s-au vehiculat puncte de vedere diferite iar delegația franceză a părăsit ostentativ sala. Nu ştim exact ce rezoluții s-au adoptat şi ce conțin ele concret. Între timp, poliția italiană a dezvăluit că un polițist francez era lider al unei organizații de extremă dreaptă „FANE", iar, la Paris, sindicatele polițiştilor ceruseră chiar constituirea unei comisii parlamentare care să anchetеze asupra infiltrării în poliție a elementelor de extremă dreaptă.

Aşadar, între subiectul reuniunii de la Brighton şi realitățile cotidiene a apărut o mică întrebare : cine, pe cine, şi ce discută ca să poată rezolva problema terorismului ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

(După „BOHEMIA" — Cuba)

Ochii și urechile lumii

Ali

Fără îndoială că există o grămadă de oameni care au simțit o strașnică satisfacție văzînd ce bătaie a încasat Cassius Clay de la Larry Holmes. Există un anume soi de virtute rea, de modestie plată care se hrănește și trăiește cerînd tot timpul victime dintre cei socotiți prea expresivi. Foarte mulți așteptau ca „the great" Ali să primească o asemenea lecție de umilire : „Bine i-a făcut! Ce-a mai spus, lăudărosul? Ce-a mai putut să spună? N-a putut da un pumn, el, cel mai bun, cel mai puternic, cel mai frumos!? A luat o bătaie de i-a sunat apa-n cap și i-au căzut ochii-ntre dinți !... Să se învețe minte! Să nu mai dea cu gura! Să stea în banca lui! Să fie modest!" Adevărul e că Ali așa a și făcut, după înfrîngere : n-a scos o vorbă, părea trăsnit de durere — „a rămas mut, incapabil să răspundă învingătorului său", scriu agențiile de presă. Care învingător, ce-a spus? Cu totul altceva decît grămada de oameni mulțumiți de căderea lui Clay : „Dacă asta te poate consola, îngăduie-mi să-ți spun că ai fost și ramul idolul meu. În onoarea ta, voi continua să fiu demn de acest titlu..." Cred că asta trebuia spus, Holmes mi-a luat vorbele din gură. Abia așa, bătut măr, redus la tăcere, abia acum — dacă în noi nu s-a pierdut vremea deloc zadarnică a maidanului unde aveam unul care se încoronase cel mai bun șuteur de pe Cuza Vodă, și așa și era, și toți îl îndrăgeam, și toți ne băteam să jucăm alături de el — abia acum Muhammad Ali îmi apare în toată frumusețea lăudăroșeniilor sale copilărești și stupefiante. A avut un joc de picioare cum nici un greu n-a știut ce-i aia ; o mobilitate în ring care-i permitea eschive de pană mare. N-a avut pumnul cel mai dur din lume (alici „minca gogoși"), dar de ce să mă plîng că n-a trimis omenește pe lumea aialtă? În schimb, avea umor, știa să rîdă, să ironizeze, să nu se înfricoșeze de ridicol, să nu-i pese de caraghioșii scandalizați de felul cum își vindea marfa, dar ce marfă! Sigur că se lăuda, dar avea pe ce. Niciodată — pînă la această înfrîngere — pumnul nu i-a dezmințit vorba mare. Trebuia să fii prost ca să-l iei sau ca să nu-l iei în serios. Aici a fost un campion ca nimeni altul — în această candoare capsată cu care încremenea nu atît bunul-simț cît locul comun. Dacă aveai bun-simț, trebuia să admiți că era de un haz încintător, firesc și cu totul pueril. El a făcut din așa-zisa lăudăroșenie, o podoabă acceptabilă a omului puternic sau, măcar, a dat acestui păcat, exagerîndu-l, lumina, poate cea mai tandră, a amuzamentului.

Incapabil de asemenea trăsnăi, pot să spun că Ali a fost pentru mine un personaj drag al plăcerii de a mă întorci în acest iarmaroc al lumii, unde aș fi rămas trist de tot dacă nu l-aș fi întîlnit. M-am copilărit cu el, fără să-mi pese dacă greșesc sau nu. E și ceea ce cred că-mi conferă dreptul, să-l întreb în gînd, în șoaptă, dezamăgit, turti : dacă merita chiar opt milioane de dolari toată tăbăceala aia...?

RADU COSAȘU

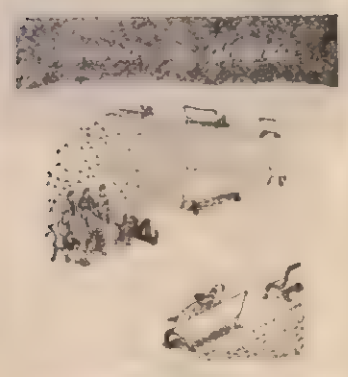

(După „PARIS MATCH" — Franța)

Adevărul în cifre...

Circa jumătate din sursele de materii prime ale planetei se află în țările în curs de dezvoltare. Ele furnizează 36 la sută din fosfații lumii, 40 la sută din minereul de fier, 48 la sută din cel de cupru, 64 la sută din bauxită, 83 la sută din mangan, 84 la sută din cobalt. Aceste țări nu dețin însă decît 20 de procente din comerțul mondial și 7 la sută din producția industrială mondială. Numai în subsolul Africii se află peste 95 la sută din zăcămintele mondiale de diamante, 87 la suta din cele de cobalt, 65 la sută aur, 54 la sută crom, peste 50 la sută litiu, 37 la sută antimoniu și fosfați, 24 la sută mangan și cupru etc. Global, Africa deține 30 la sută din materiile prime ale lumii, multe de bază, dar nu participă decît cu 2 procente la producția industrială mondială. În ciuda bogățiilor sale fabuloase, continentul cunoaște — așa cum subliniază revista „Jeune Afrique" — o lentă dar continuă degradare a economiei. „Ea ne face să ne gîndim la omul care moare de foame așezat pe o grămadă de aur și diamante a căror valoare nu o cunoaște încă" — scrie revista. Cifric, această anomalie se exprimă prin faptul că produsul național brut al celor 50 de state membre ale O.U.A. nu reprezintă decît 27 la sută din cel mondial — exact cît al țărilor Beneluxului ! Publicația citată menționează apoi orientările deformate imprimate economiilor statelor de pe continent : „Diviziunea internațională a muncii, instituită în secolul al XIX-lea de Occidentul aflat în plină expansiune, a atribuit Africii rolul de furnizor de materii prime minerale și agricole, uitînd că africanii aveau ei înșiși nevoie să se hrănească. Necesitatea pentru țările industrializate de a găsi surse de aprovizionare sigure și puțin costisitoare explică în mare parte fizionomia actuală a agriculturii africane".

Imense bogății naturale sînt aduse în circuitul mondial din Asia și America Latină, dar nici statele în curs de dezvoltare de pe aceste continente nu au o poziție bună în angrenajul economiei universale. De pildă, producția de minereu de fier din regiunea de la sud de Rio Grande del Note reprezintă aproximativ 10 la sută din cea a planetei, dar America Latină nu participă decît cu 2 procente la cantitatea globală de oțel. „Subdezvoltarea noastră — se spune într-un document al Pactului Andin — contribuie la finanțarea expansiunii economice a marelui capital". Se are, desigur în vedere o tristă constatare, o amară realitate ce pune în evidență faptul că investițiile monopolurilor străine n-au susținut progresul popoarelor din regiune ci, dimpotrivă, jefuirea lor. Capitalul nord-american, în special, a reușit să-și înfigă tentaculele în bogățiile Americii Latine. Peste 80 la sută din investițiile firmelor din S.U.A. în țările în curs de dezvoltare au fost implantate în marea afacere de spoliere a resurselor naturale ale Americii Latine.

America Latină a reprezentat deci un uriaș business pentru companiile supranaționale din Occident. În cursul unei perioade de 42 de ani ele au obținut prin acapararea cuprului chilian beneficii în valoare de 4 miliarde dolari, față de suma de 30 de milioane dolari cît au reprezentat investițiile. Mari profituri au stors și din Argentina, Brazilia, Bolivia, Venezuela etc. ori din așa-numitele republici bananiere din America Centrală. Potrivit unor statistici ale Comisiei economice și sociale interamericane, între anii 1950 și 1967 companiile transnaționale au investit în America Latină 7 437 milioane dolari, realizînd profituri care s-au ridicat la 16 079 milioane dolari.

Dincolo de toate aceste cifre se cască, global și tranșant, prăpastia care desparte dreptul omenirii de a fi ea însăși de dreptul, legalegant ambalat, ca o minoritate să jefuiască, la sînge, în procente clare, majoritatea....

RADU BUDEANU

Un fenomen al epocii: stress-ul ?

De vorbă cu prof. dr. Alfred Sapse

— De fapt, ce înseamnă stress, domnule doctor ?

— Cuvîntul **stress** a fost creat de dr. **Hans Selye**, profesor universitar la Montreal, înțelegînd prin această expresie totalitatea senzațiilor create de tot ceea ce ne înconjoară și pe care le resimțim din momentul nașterii pînă în cel al morții.

După aproape 30 de ani de bătălie pe care dr. Hans Selye a susținut-o cu toată convingerea, întreaga lume medicală i-a dat în sfîrșit dreptate, în sensul că s-a dovedit că stress-ul nu este ceva incidental, o chestiune pur psihologică, ci este o problemă care, dacă nu este rezolvată corespunzător, poate să producă mari neplăceri, uneori incomensurabile, din punct de vedere al sănătății.

— De ce stress-ul este privit ca un fenomen al epocii noastre ? Nu-și are rădăcini și în trecut ?

— Nu ! Și iată pentru ce : pentru că stress-ul este un rezultat al progresului, al civilizației la care a ajuns omenirea. Corpul omenesc este același ca acum 100 de ani, ca acum 2 000 de ani. Mediul înconjurător însă, influențele din jur s-au schimbat între timp. Acum 100 de ani nu aveam aviație, nu aveam poluarea aerului, nu aveam atîta zgomot, nu aveam atîtea probleme financiare, materiale, ritmul de viață care este atît de trepidant și de necruțător, am putea spune, competiția între oameni nu era atît de acerbă acum 100 de ani, cum este astăzi. Toate aceste elemente sînt elemente așa-zise **stressante** sau, mai bine spus, fiecare dintre ele este socotit un **stressor** ; zgomotul, poluarea, circulația, lupta pentru viață, graba, toate constituie ceea ce se poate numi stress.

Pe de altă parte și înainte de a intra în subiectul propriu-zis al stress-ului, trebuie să știi că pînă acum vreo 10—20 de ani existau anumite arme naturale pe care omenirea le-a avut la îndemînă și cu care a putut ține piept stress-ului. Una dintre aceste arme naturale era **alimentația**, care, în fapt, era o alimentație naturală, în care se găseau toate vitaminele, toate mineralele necesare să întărească rezistența individului împotriva stress-ului... Dar în ultimii ani, ceea ce mîncăm, deși are un aspect foarte natural, ca de exemplu grîul, porumbul, prăjiturile etc., nu are, de fapt, decît aspectul alimentelor din trecut, dar în ce privește conținutul, nu mai este același lucru. Să-ți dau un exemplu : fertilizarea excesivă a anumitor terenuri a adus cu sine o poluare a pămîntului în regiunea respectivă, dar nu numai atît, s-a mai produs și o diminuare masivă a mineralelor care se găseau în aceste pămînturi.

— Care e alimentul cel mai stressant ?

— Grăsimea. Odată înghițită cere un efort extraordinar din partea organismului ca s-o asimileze și atunci enzimele care iau parte în bătălia asta ca să metabolizeze și să distrugă grăsimea sînt enzime de lapte, pancreatice, enzime de bilă, intestinul subțire, stomac. Ei bine, în special grăsimile de azi, carnea de bou conține enorm de multă grăsime și cum aici, în lumea occidentală, vitele sînt injectate cu hormoni ca să aibă o greutate mai mare îți dai seama ce se întîmplă. Pentru că hormonii aceștia sînt și ei stressori, avem filme care arată ce se întîmplă cu enzimele cînd se mănîncă o bucată de carne de vacă grasă. Ei bine, în acest caz enzimele se dirijează către bucata de grăsime ca s-o metabolizeze, s-o dizolve. Se va observa cum enzimele pancreatice, din bilă, din stomac, din intestin nu prididesc și cer ajutor de la alte enzime din corp, și atunci enzimele cardiace și cele prostatice se dirijează către stomac ca să ajute procesul de metabolizare și dizolvare a grăsimilor.

Din acest motiv, cred că ai auzit de oameni care mor în timpul unui ospăț, al unui festin și asta din pricină că toate enzimele, în special enzimele cardiace care trebuiau să ajute mușchiul cardiac s-au dirijat către stomac.

De aceea, ideea generală este ca grăsimile să fie evitate cît mai mult.

Îți dai seama deci de ce grăsimea este considerată drept un stressor ?

— ...pentru că se cere un efort extraordinar din partea organismului ?

— Exact ! Sînt însă și grăsimi care sînt acceptate : grăsimile vegetale, dar nu toate. Sînt de exemplu așa-numitele polisaturate și nepolisaturate. Margarina e bună, uleiul, de floarea-soarelui, dar mai ales uleiul de porumb, sînt grăsimi ce se asimilează mai ușor.

Am vorbit despre grăsimi. Un alt aliment tot atît de stressant mai este **zahărul rafinat**. Pentru că este o diferență între zahărul rafinat și zahărul brun, zahărul negru.

Zahărul natural conține o mulțime de enzime care distrug propriul lor zahăr în stomac, și atunci zahărul folosește la energie, la contracția musculară, dar nu cer un efort din partea organismului. De aceea zahărul brun e de preferat zahărului rafinat.

Un alt element important este **făina albă**, care prezintă același pericol ca și zahărul rafinat.

Diferența între făina albă și făina neagră este că din făina albă s-au scos toate mineralele, toate enzimele. Are, e drept, un gust mai bun, dar cere și ea un efort gigantic din partea organismului pentru a fi asimilată.

— Deci, cel mai bun lucru e să consumăm pîinea neagră ?

— Exact. Mai întîi pentru că conține vitamine și minerale, săruri, enzime care sînt necesare ca să metabolizăm făina, dar mai ales conține un element care în America se vinde pe scară largă, ceea ce se cheamă „bran", adică tărîțe. Cumperi tărîțe ca să pui în mîncare...

— De ce ?

— Pentru că anumite articole din presa americană, în special în „Yama", arată că oamenii care mănîncă pîine albă sau produse din făină albă au tranzitul intestinal mult mai încetinit și acești oameni suferă de constipație. În procesul de constipație în intestinul gros se dezvoltă un produs care se numește nitro-zamin și care este precursorul cancerului. Din această cauză oamenii care mănîncă multă făină albă sînt expuși la un cancer al intestinului gros și al rectului, și care este al șaselea în importanță în Statele Unite ; **cancerul rectului.**

De aceea ai să vezi că americanii în tot ce mănîncă dimineața pun două linguri de tărîțe. Tărîța accelerează tranzitul intestinal, reduce constipația, reduce formarea de cancer.

Așa că ideea generală este : pîine neagră. Dealtfel se fac acum prăjituri din făină neagră. Spaghetele care sînt extraordinar de bune. Există dealtfel un tratament al stress-ului care se sprijină pe spaghete din făină neagră, ca și prăjituri făcute din aceeași făină.

Al patrulea stressor este sarea care reține apa în organism. Idealul ar fi să folosim sarea provenită din sarea de mare, care conține sare și iod. Nu există iodură de potasiu. Așa încît acestea sînt cele 4 elemente stressante.

Ți-am vorbit despre ce nu se poate mînca. Acum hai să-ți vorbesc despre ce se poate mînca. Ei bine, sînt alimente care ajută sau contribuie la tratamentul stress-ului. Acestea sînt proteinele, dar fără grăsimi.

— Ce numiți proteine fără grăsimi ?

— Peștele, peștele alb, cît mai mult pui, mai puțin crap, ciuperci care sînt foarte bogate în proteine. De evitat carnea de vită, de porc. Ușor de zis evitat. Eu îți spun ce trebuie și ce nu trebuie. Dar, un regim ideal antistress ar conține foarte puține proteine și proteine în special din pește și pui.

Un regim antistress se mai poate obține mîncînd cartofi. Cartofii fac parte din categoria de alimente care se cheamă hidrat de carbon complex. Cartofii, contrar celor ce se spune în medicina populară, nu îngrașă. Există dealtfel tratament de slăbit cu cartofi, dar cu o condiție, fără sare și fără unt. O combinație foarte bună și un bun tratament împotriva stress-ului se mai poate obține din cartofi fierți în coajă, cu iaurt. Sînt delicioși și sînt persoane care fac un regim de 2—3 săptămîni pentru slăbit, pentru dezintoxicare. Pe aceeași linie de hidrați de carbon complex sînt și legumele, vegetalele, fructele. Dealtfel există un zahăr numit fructoză, care este foarte bun.

Mierea e bună. Mierea naturală însă cu un aspect murdar. Mierea rafinată, filtrată, cu o culoare frumoasă, conține foarte mult zahăr.

Mierea naturală care trebuie s-o ți cu cuțitul, aceea este adevărată.

— Unde o găsești ?

— La apicultori se găsește. Și așa cum ți-am spus, mierea este un aliment complet, dar nu cea filtrată, pentru că conține toate enzimele necesare organismului.

Mai sînt bune produsele apicole ca : polenul, lăptișorul de matcă.

Revenind deci la formula ideală împotriva stress-ului am văzut că este aceea în care nu intră făina rafinată, zahărul rafinat, grăsimea și sarea. Așa că se pot mînca vegetale, fructe, legume, o anumită carne etc.., fără să dăuneze.

— Un alt mijloc de a lupta contra stress-ului ?

— Relaxarea. În acest domeniu n-am inventat noi nimic. Pentru că probabil încă din cele mai vechi timpuri stress-ul era cunoscut, căci printre metodele clasice de relaxare sînt cele indiene : Yoga ! Metodă de meditare, de relaxare, de exercițiu.

— Mai sînt și alte metode în combaterea stress-ului, de exemplu exercițiile.

— Cele mai bune exerciții antistress care mărește „H.D.L." sînt mersurile, mersul pe jos, cîte 3—4 km pe zi.

De aceea, dacă știi cum să aplici teoria stress-ului, o mulțime de boli pot fi evitate. Tratînd stress-ul, dispare maladia, care în fond nu-i decît o manifestare exterioară a stress-ului.

ADRIANA KISELEFF

15 octombrie 1980: ROMÂNIA ÎNVINGE ANGLIA!

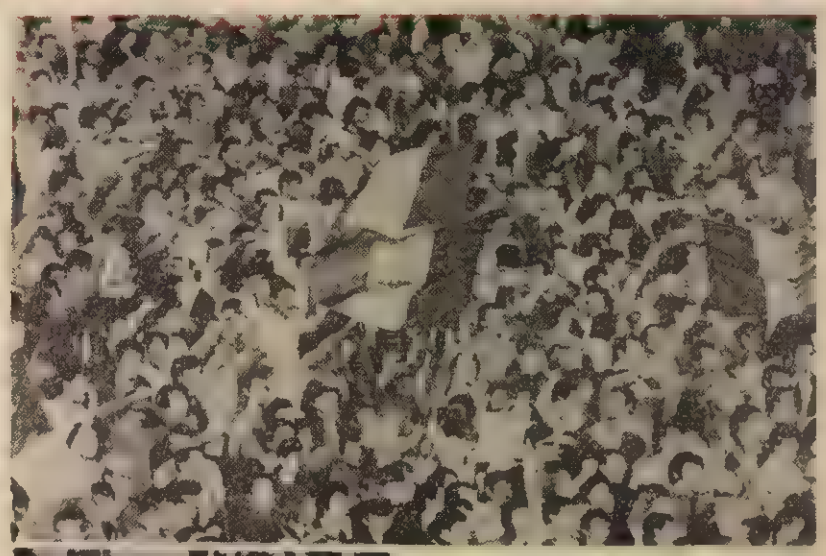

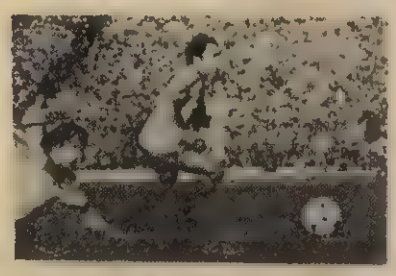

1. „Cine considerase fotbalul românesc ca făcînd parte dintr-o a doua categorie europeană şi-a putut da seama acum că a comis o gravă eroare. Fapt dovedit de această echipă în faţa iugoslaviei, una din ţările cu fotbal fruntaş pe continent şi acum în faţa noastră, a Angliei, ţara-mamă a fotbalului" („DAILY TELEGRAPH"). 2. „În faţa a peste 80 000 de spectatori, România a învins Anglia la capătul unui meci captivant, în care gazdele au fost mult mai incisive în atac decît oaspeţii şi au obţinut o victorie meritată" (AGENŢIA D.P.A. — HAMBURG). 3. Nelipsit de la nici un meci al „naţionalei" engleze în ultimii 20 de ani, Ken Bally a fost prezent pentru a doua oară la Bucureşti. 4. Ştefănescu şi Thompson, căpitanii celor două echipe, încadrînd brigada arbitrilor suedezi, avîndu-l la centru pe Ulf Eriksson. 5. Crişan trece spectaculos de urîtaşul Watson. 6. „Apărarea engleză, considerată în general solidă, a fost permanent hărţuită de atacanţii şi mijlocaşii români. În special cei dintîi — Răducanu, Cămătaru şi Crişan — merită elogiaţi" („GUARDIAN"). Aici, Marcel Răducanu înscrie primul gol al partidei.

7. Iordănescu transformă lovitura de pedeapsă. „Romania a furnizat surpriza miercurei fotbalistice învingînd cu 2—1 puternica Anglie. Fotbaliştii români demonstrează prin aceasta că au bune şanse pentru a obţine calificarea în turneul final al campionatului mondial din Spania" (AGENŢIA „FRANCE PRESSE"). 8. Cămătaru, Beldeanu, Iordănescu şi... sînt fericiţi : meciul s-a încheiat. Am învins Anglia ! 9. Iată faza mult discutatului penalty, urmare a faultului lui Sansom asupra lui Crişan. Ron Greenwood : „Nu am căderea să comentez deciziile arbitrilor ; aşa ceva se va putea întîmpla şi pe Wembley".

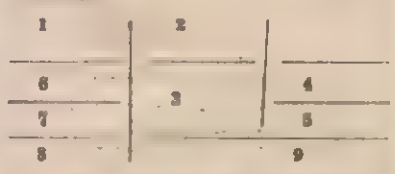

Fotografii de AUREL D. NEAGU şi EMANUEL TÂNJALĂ

Piaţa Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publicişti-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) – 1 617, 1 623 ; Secţia politică economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Marăşanu, Ion D. Goia) – 1 623, Secţia cultura-cenaclu (George Arion) – 1 619, Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) – 1 623 ; Sector ştiinţă, sport (Ovidiu Ioani Ţoaia, Liviu Timbus) – 1 618 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 1 648 ; Scrisori, relaţii cu publicul (Margo Nedelea, Mihai Stănescu) – 1787 ; Sector fotoreportaj – 1595 ; Secretariat de redacţie (Dan Brădeanu, Ion Predoşanu) – 1 782, 1 621, 1 744 ; Administraţie 17 78 82 şi 17 60 10 – interior 1 783 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 1 611) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 786) ; redactor şef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136–137, telex : 11 226, Bucureşti, str. 13 Decembrie

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

SADOVEANU INEDIT

Apariție

Tu, ce-n durerea mea prelungă ai intrat
Cum cucul intră, primăvara, în țintirime
(Și cheamă și n-aude nime) —
O, tu, lumină lină,
Hierogramă de stele,
Subt arcul tău se însenină
Pustia rătăcirii mele :
Aurora ta m-a fulgerat.

Îmi era inima de dragoste-nsetată
Ș-o așteptam ca pe-o cometă depărtată.
Bizar și strimb mi-au hotărît sorții
O cale către-un alt hotar.
Am rătăcit în umbra morții
Cu alte bucurii, cu alt amar.
Și primăverile și toamnele trecură,
Au înflorit, s-au veștezit și iar au înflorit ;
Iar eu n-aveam în mine decît zgură.
Și anotimpul palid mi-a sosit.

Tu, ce-n mihnirea-mi de cenușă ai intrat,
Tu mi-ai fost scrisă-n veșnicie
Răsplată aspră și tîrzie.
O, cît te-am așteptat !
Nu trebuia să-mi vii decît acum,
Ca rugul meu să ardă mai intens
Și ca un Fenix să renasc din scrum
Și tragedia mea să aib-un sens.

Cînd ai venit, trimisă, către mine,
A fost o zi ca niciodată,
Un cer de iarnă nouă și curată ;
Subt sori de-argint, priveliști stranii...
Cum îngheța în juru-ne tăcerea,
Ca-n clipa unei sacre epifanii,
Te-am salutat, cîntîndu-mi re-nvierea,
Cînd ai venit, iubito, către mine.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

flacăra

Secvențe din ultimele bătălii ale cincinalului

Investiția de inteligență

Înfăptuirea obiectivelor noului plan cincinal presupune, înainte de orice, un uriaș efort de inteligență, poate cel mai mare din întreaga istorie a construcției noastre socialiste. Căci acest plan cincinal, ce va fi realizat într-o perioadă caracterizată printr-o profundă revoluție tehnico-științifică, conține obiective de mare cutezanță a căror îndeplinire presupune nu numai asigurarea bazei materiale necesare, ci și efort de gîndire, o uriașă cheltuire de inteligență, singurele în măsură să aducă, în toate domeniile de activitate, înnoirile pe care le dorim, să determine trecerea la o nouă calitate în întreaga viață economică și socială.

(Continuare în pagina 6)

VASILE BARAC

Vor reuși oare Nadia Comăneci și Ivan Patzaichin să satisfacă exigențele comisiilor de examene de la I.E.F.S. ?

În pagina 21

În județul Brăila

Să fim eficienți în tot ce facem

Interviu cu tovarășul
Ion Catrinescu,
prim-secretar
al Comitetului județean
Brăila al P.C.R.

— Aflîndu-ne spre sfîrșitul cincinalului, într-un fel prima întrebare, stimate tovarășe prim-secretar, ni se și impune : cu ce rezultate estimați că se va încheia această perioadă din dezvoltarea economico-socială a județului Brăila ?

— Căutînd să vă răspund foarte succint la întrebare, puteți să rețineți că în perioada despre care vorbim producția industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 12,6 la sută : în acest an ea va atinge un nivel de peste 18 miliarde lei. Vom realiza peste prevederile inițiale ale cincinalului o producție suplimentară în valoare de circa 350 milioane lei. De asemenea, în agricultură realizăm mai mult față

(Continuare în pagina 8)

N. GRIGORE MARAȘANU

În București, sectorul 2

Valorificarea superioară a capacității tehnice

Convorbire cu tovarășul
Ion Popa,
prim-secretar
al Comitetului de partid
al sectorului 2 al Capitalei

— Stimate tovarășe prim-secretar, în nr. 31 din 2 august anul trecut revista noastră publica o hartă a municipiului București cu noua — pe atunci avea doar două zile — împărțire administrativ-teritorială. Scara foarte mare a reproducerii oferea o idee cam vagă despre ceea ce înseamnă sectorul 2 în geografia Capitalei. Discuția noastră poate fi prilejul unor precizări suplimentare.

— Practic. Decretul Consiliului de Stat din 31 iulie 1979 a legiferat dublarea — hai s-o numim astfel — puterii noastre. Sîntem cel mai mare sector al Capitalei. Pe 175,14 kmp suprafață totală (din care 33,25 kmp suprafață sector propriu-zis) trăiește o populație de 416 000 locuitori (din care 216 000 femei). „Granițele" sînt formate de Șoseaua Pipera, Calea Floreasca,

(Continuare în pagina 4)

MIRCEA BUNEA

BUNDIȚE DE PIPIRIG

Cu ani în urmă, cînd a început să lucreze la Cooperativa meșteșugărească din Tîrgu Neamț, Neculae Dolhescu era, de mult, unul din cojocarii vestiți de la Pipirig, sat vestit, el însuși, prin cojocarii săi. La atelierul din Tîrgu Neamț, meșterul lucrează împreună cu soția sa, Ecaterina Dolhescu, și cu alți vreo douăzeci de cojocari, pe care i-a învățat meserie. Unii dintre aceștia au fost pregătiți încă de pe vremea cînd, la Pipirig, soții Dolhescu au condus un cerc de artă populară. În doi ani de zile au transformat în meșteri vreo douăzeci de tineri din sat. Acum atelierul din Tîrgu Neamț execută 2 500 de comenzi anual : cojoace, căciuli, bundițe simple, bundițe înflorate. Acestea din urmă, mai cu seamă, fac mîndria meșterului Neculae. El este neîntrecut în broderiile de pe bundițe și cojoace. Modelele învățate în satul natal, modelele de Pipirig se caută, se cer. E drept că s-au mai schimbat unele lucruri în soarta bundițelor tradiționale. La Pipirig se purtau foarte mult cojoace și bundițe brodate pe alb. Ei bine, albul acesta s-a cam părăsit. Se lucra mai greu. Cerea mai mult timp. Meșterul trebuia să pregătească pielea, să aleagă modelul, să-l lucreze, adesea îmbogățindu-l. La o bundiță de acest fel, un om lucra și o lună jumătate. Dar cînd ieșea din mîinile lui Neculae Dolhescu era o adevărată bijuterie. Frumusețea broderiei, precizia execuției, desenul impecabil, îmbinarea în armonie a culorilor luau ochii, cum se zice, producînd o bucurie pe care rareori chiar straiele de sărbătoare o puteau dărui.

Stăpîn cu sufletul și cu fantezia peste albul cojoacelor, prin meșteșugul înfloriturii și nemăsurată migală cu acul, Neculae Dolhescu a menținut ani de zile și a sporit faima bundițelor muntenești din această zonă.

Sigur, modelele mai simple care se lucrează acum permit executarea unui număr mai mare de comenzi. Ceea ce se lucrează acum se lucrează frumos, nimic de zis, dar graba impusă de ritmul planificat își spune cuvîntul. Sigur că tot ce ieșe și azi din mîinile acestui vrăjitor al culorii este frumos, dar i s-a făcut doi și lui de niște cojoace și bundițe lucrate cu miga la de altădată. Nostalgia albului se simte în vorba domoală a meșterului Neculae, parcă și atunci cînd caută singur să te convingă de firescul preferinței pentru pielile vopsite, pentru cantitate și viteză, pentru îmbinarea materialului din piele cu textil.

Poate că, în graba de a produce mult, ar trebui totuși să ne plecăm urechea și spre această nostalgie. Dacă toți ceilalți „elevi" ai lui Neculae Dolhescu, ba chiar și el însuși într-o parte a timpului său, sînt puși să lucreze cît pot de repede modele mai eficiente, este păcat să nu se caute modalități de a-i lăsa, barem pe acest stăpîn al meșteșugului cum rar se mai găsesc, să lucreze, din cînd în cînd, mai fără grabă, modelele acelea greu de executat, dar de cea mai înaltă cotă a trăirii, a fanteziei și a farmecului scrierii cu acul.

DORIN GHERGHINESCU

EVENIMENT POLITIC DE MARE ÎNSEMNĂTATE ÎN DEZVOLTAREA TRADIȚIONALELOR RELAȚII DE PRIETENIE ȘI COLABORARE ROMÂNO-IUGOSLAVE

În bogata cronică a relațiilor de prietenie și colaborare româno-iugoslave, recenta vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Iugoslavia, la invitația tovarășului Țvietin Miatovici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, și a tovarășului Lazar Moisov, președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, reprezintă un moment politic de cea mai mare însemnătate.

Rezultatele acestei vizite, consemnate în Declarația comună, în comunicatele comune, în celelalte documente semnate cu acest prilej, au fost primite cu satisfacție deosebită de întregul nostru popor. Continuare firească a contactelor la cel mai înalt nivel, ai căror promotori au fost tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, recentul dialog româno-iugoslav la nivel înalt este menit să dea un nou și puternic impuls raporturilor de colaborare dintre partidele, țările și popoarele noastre, lărgind sfera de colaborare atît pe plan bilateral, cît și în viața internațională, în folosul ambelor state, al cauzei generale a socialismului, păcii, cooperării și înțelegerii în lume.

În cadrul convorbirilor oficiale dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Țvietin Miatovici s-a constatat cu satisfacție că relațiile româno-iugoslave de bună vecinătate și colaborare prietenească se dezvoltă cu succes în toate domeniile. După cum se consemnează în Declarația comună, la convorbiri s-a subliniat de ambele părți că baza trainică a dezvoltării relațiilor dintre cele două țări socialiste vecine o constituie respectarea consecventă și aplicarea deplină a principiilor independenței și suveranității, integrității teritoriale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și respectarea dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî în mod liber calea propriei sale dezvoltări. Părțile au relevat importanța deosebită și actualitatea principiilor și punctelor de vedere conținute în declarațiile comune româno-iugoslave din septembrie 1976 și noiembrie 1979 pentru dezvoltarea cu succes a relațiilor prietenești și a colaborării multilaterale dintre cele două țări. În acest context, a fost subliniată excepționala importanță a contribuției președintelui Nicolae Ceaușescu și a președintelui Iosip Broz Tito care, în cadrul a numeroase întîlniri, au statornicit bazele trainice și stabile ale dezvoltării relațiilor de bună vecinătate și prietenie, ale colaborării exemplare dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, dintre țările și popoarele noastre. Participanții la convorbiri au exprimat hotărîrea de a continua practica întîlnirilor la nivel înalt în scopul stimulării dezvoltării permanente a relațiilor reciproce și a colaborării multilaterale dintre cele două țări, pe plan bilateral și în arena internațională, în spiritul prieteniei și înțelegerii mutuale.

O deosebită atenție a fost acordată dezvoltării relațiilor economice și tehnico-științifice dintre cele două țări. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Țvietin Miatovici au evidențiat cu satisfacție rezultatele pozitive obținute în dezvoltarea acestor relații, îndeosebi în domeniile industriilor chimică, petrochimică și construcțiilor de mașini. S-a relevat și cu acest prilej marea însemnătate pe care o are pentru economia celor două țări sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, operă comună, rod al unei cooperări strînse și fructuoase și s-a apreciat pozitiv desfășurarea cu succes a construcției în comun a noului sistem hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II. S-a apreciat că potențialul economic în creștere al celor două țări, precum și apropierea geografică creează largi posibilități pentru intensificarea și diversificarea colaborării și cooperării bilaterale. În acest sens, s-a convenit să se studieze căile și posibilitățile concrete pentru inițierea și dezvoltarea unor noi acțiuni de cooperare, care să contribuie la creșterea însemnată a volumului relațiilor economice reciproce. Totodată, s-a apreciat că există condiții favorabile și posibilități pentru extinderea, pentru creșterea mai dinamică și diversificarea schimburilor de mărfuri, care în perioada următorului cincinal va depăși suma de 4 miliarde de dolari.

Constatîndu-se cu satisfacție că au fost obținute rezultate importante în extinderea legăturilor și colaborării reciproce, în domeniile culturii, învățămîntului, științei, sănătății, informațiilor și sportului, cele două părți au apreciat că dezvoltarea continuă a colaborării româno-iugoslave în aceste domenii și o mai bună cunoaștere reciprocă a realizărilor celor două țări au un rol și o importanță esențială în aprofundarea relațiilor prietenești dintre România și Iugoslavia.

Convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și Țvietin Miatovici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, au prilejuit și abordarea unor probleme actuale ale vieții internaționale. Relevîndu-se îngrijorarea față de încordarea deosebit de gravă a situației din lume, s-a exprimat hotărîrea României și Iugoslaviei de a acționa în continuare pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor, pentru eliminarea forței din viața internațională, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pace și colaborare, pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor conflictelor dintre state, a tuturor problemelor litigioase, în interesul general al păcii, progresului și independenței. În acest context, a fost subliniată necesitatea de a se face totul pentru încetarea confruntării militare dintre Iran și Irak, pentru soluționarea pe calea tratativelor a problemelor dintre cele două țări. De asemenea, s-a relevat că este necesar să se facă totul pentru ca toate conflictele și problemele litigioase existente în diferite regiuni ale lumii să fie soluționate exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, evitîndu-se cu desăvîrșire recurgerea la forță și la amenințarea cu forța.

România și Iugoslavia fiind țări europene, era firesc ca în cadrul dialogului la nivel înalt româno-iugoslav problemelor privind securitatea continentului nostru să li se acorde o atenție deosebită. Legat de aceasta, a fost subliniată importanța bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să impulsioneze eforturile pentru transpunerea unitară în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki, să ducă la dezvoltarea unei cooperări largi și neîngrădite în Europa și, în mod deosebit, să ducă la măsuri de dezangajare militară și dezarmare a continentului. Subliniindu-se necesitatea continuării procesului început la Helsinki, partea iugoslavă a arătat că sprijină propunerea României ca viitoarea reuniune pentru securitate și cooperare în Europa să aibă loc la București.

În cadrul dialogului româno-iugoslav la nivel înalt a fost abordată, de asemenea, problema colaborării între țările balcanice. Pornind de la convingerea că dezvoltarea colaborării și cooperării în Balcani are o mare importanță pentru climatul general din Europa și din lume, cele două părți au subliniat hotărîrea României și Iugoslaviei de a-și aduce întreaga lor contribuție la întărirea conlucrării și încrederii în peninsulă, la transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți, fără arme nucleare.

Scoțîndu-se și cu acest prilej în evidență necesitatea democratizării tot mai largi a relațiilor internaționale, a participării active a tuturor statelor, în condiții de deplină egalitate, la soluționarea problemelor vieții internaționale, a fost subliniată necesitatea creșterii rolului mișcării de nealiniere, al țărilor în curs de dezvoltare, care sînt nemijlocit interesate într-o politică de deplină egalitate, de independență și de pace. A fost reafirmată hotărîrea României și Iugoslaviei de a conlucra activ în cadrul O.N.U., al grupului celor 77 și al altor organizații internaționale pentru a-și aduce în continuare întreaga contribuție la găsirea unor soluții trainice și juste pentru problemele cu care se confruntă omenirea.

Vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în R.S.F. Iugoslavia a prilejuit, de asemenea, un amplu schimb de păreri cu privire la dezvoltarea relațiilor și colaborării dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia. Comunicatul comun cu privire la convorbirile dintre cele două partide evidențiază însemnătatea deosebită a acestei colaborări pentru dezvoltarea în ansamblu a raporturilor prietenești româno-iugoslave. Comunicatul relevă că în cadrul convorbirilor dintre delegațiile P.C.R. și U.C.I. a fost exprimată, de ambele părți, dorința dezvoltării în continuare a raporturilor și colaborării dintre cele două partide pe baza principiilor independenței și egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne. S-a subliniat că respectarea strictă a acestor principii, ca și a dreptului fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător politica internă și externă, reprezintă o premisă necesară a dezvoltării socialismului în lume, constituind singura bază corespunzătoare pentru relațiile de colaborare și solidaritate dintre partidele comuniste, partidele socialiste și social-democrate, mișcările de eliberare și celelalte partide și mișcări progresiste și democratice din lume.

Moment de seamă în cronica raporturilor româno-iugoslave, recenta vizită efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia a marcat o contribuție de prim ordin la dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor de colaborare și prietenie dintre țările, partidele și popoarele noastre, la cauza păcii, progresului și colaborării în lume.

ION DUMBRAVĂ

Grijă deosebită pentru bunul mers al activității în toate domeniile, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități ale agriculturii și industriei alimentare

Înscrise în mod curent pe agenda de lucru a secretarului general al partidului președintelui republicii, vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu marchează de fiecare dată puncte de reper în activitatea oamenilor muncii din unitățile vizitate, din domeniile cărora acestea le aparțin, reprezentînd în același timp un prețios izvor de învățăminte pentru întregul nostru popor. În acest cadru se înscrie și vizita efectuată marți de secretarul general al partidului în unități ale agriculturii și industriei alimentare.

Pe terenurile Cooperativei agricole de producție Otopeni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat modul în care se înfăptuiesc indicațiile date cu prilejul recentei întîlniri cu specialiștii și oamenii muncii din domeniul mecanizării și construcției de mașini agricole de la C.A.P. Girbovi, fiind prezentate cu acest prilej variantele de pluguri pentru tractoarele de 65 și 80 CP, scormonitoare și semănători, cu adaptările și îmbunătățirile recomandate atunci. Apreciind eforturile depuse, secretarul general al partidului a dat indicații și îndrumări concrete pentru îmbunătățirea în continuare a mașinilor și utilajelor examinate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini să îmbunătățească calitățile constructive ale mașinilor agricole în concordanță cu necesitățile impuse de creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, de modernizare și perfecționare a sistemei de mașini destinate acestui important sector al economiei naționale. Specialiștii și proiectanții prezenți au mulțumit călduros secretarului general al partidului pentru indicațiile date, asigurînd că acestea vor fi puse în practică chiar în cursul acestei săptămîni, că vor fi găsite soluțiile cele mai eficiente în scopul înzestrării agriculturii cu noi mașini perfecționate și de randamente sporite.

Tot marți, în cadrul vizitelor succesive de lucru la fabricile de zahăr din Giurgiu, Sascut și Urziceni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat nivelul tehnic al dotării acestora, gradul de modernizare a procesului tehnologic, felul în care se aprovizionează fabricile cu sfeclă de zahăr. În centrul discuțiilor cu specialiștii, cu lucrătorii din fabricile vizitate s-au situat problemele industrializării la parametri calitativi cît mai înalți a sfeclei de zahăr, în vederea sporirii producției de zahăr, astfel încît să se asigure în cele mai bune condiții aprovizionarea populației cu acest produs. Pornind de la necesitatea sporirii în viitor a producției de sfeclă de zahăr, secretarul general al partidului a examinat dezvoltarea și modernizarea capacităților de prelucrare a sfeclei, astfel încît industrializarea să se realizeze într-o perioadă optimă și cu randamente de extracție în zahăr cît mai mari. Pe parcursul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat o serie de măsuri privind mai buna utilizare a spațiilor de producție prin apropierea instalațiilor pe flux și extinderea automatizării procesului de fabricație a zahărului, introducerea aprovizionării cu ajutorul benzilor transportoare.

În legătură cu cele constatate pe parcursul acestui nou dialog de lucru al secretarului general al partidului la cele trei fabrici de zahăr, la Comitetul Central al partidului a avut loc o discuție cu factorii de răspundere din ministerele de resort. În cadrul discuției a fost stabilit un program vizînd îmbunătățirea activității în domeniul cultivării și prelucrării sfeclei de zahăr, astfel încît să sporească continuu capacitatea acestui sector în direcția satisfacerii nevoilor populației. S-a indicat ca în viitorul cincinal să fie construite noi capacități de industrializare a sfeclei de zahăr, de dimensiuni de pînă la 1 000 de tone, care să fie amplasate în raza consiliilor agroindustriale mari producătoare de sfeclă de zahăr și care să asigure valorificarea cît mai deplină a resurselor vegetale. S-a cerut ca la baza construirii acestor unități să stea o concepție nouă, care să țină seama de necesitatea evitării transporturilor costisitoare, a operațiilor de încărcare-descărcare, a depozitărilor neeconomicoase care provoacă deprecierea materiei prime și pierderi mari de producție. Totodată, s-a cerut să se elaboreze un program de sporire a suprafețelor cultivate cu sfeclă de zahăr, care vor trebui să fie amplasate în zonele fabricilor prelucrătoare existente sau care vor fi construite.

În cadrul discuțiilor s-a indicat, de asemenea, să se studieze crearea unor unități industriale de prelucrare și a altor produse agrozootehnice, cum sînt floarea-soarelui, soia, carnea, legumele, situate, ca și noile fabrici de zahăr, în perimetrul consiliilor agroindustriale care au posibilități de producere a recoltelor respective sau dispun de materia primă necesară.

Întîmpinate cu bucurie și profundă recunoștință, vizitele de lucru de alaltăieri, analizele efectuate în domeniul perfecționării mecanizării agriculturii și în ce privește dezvoltarea producției de zahăr, prin caracterul lor concret, prin concluziile desprinse în cadrul dialogului purtat cu specialiștii, cu cadre de conducere, cu lucrători din unitățile vizitate, reflectă o dată mai mult stilul direct, eficient al secretarului general al partidului, grija sa deosebită pentru bunul mers al activității în toate domenii, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a hotărîrilor Congresului al XII-lea privind dezvoltarea economiei naționale, creșterea producției materiale și ridicarea continuă, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor.

ION CODRU

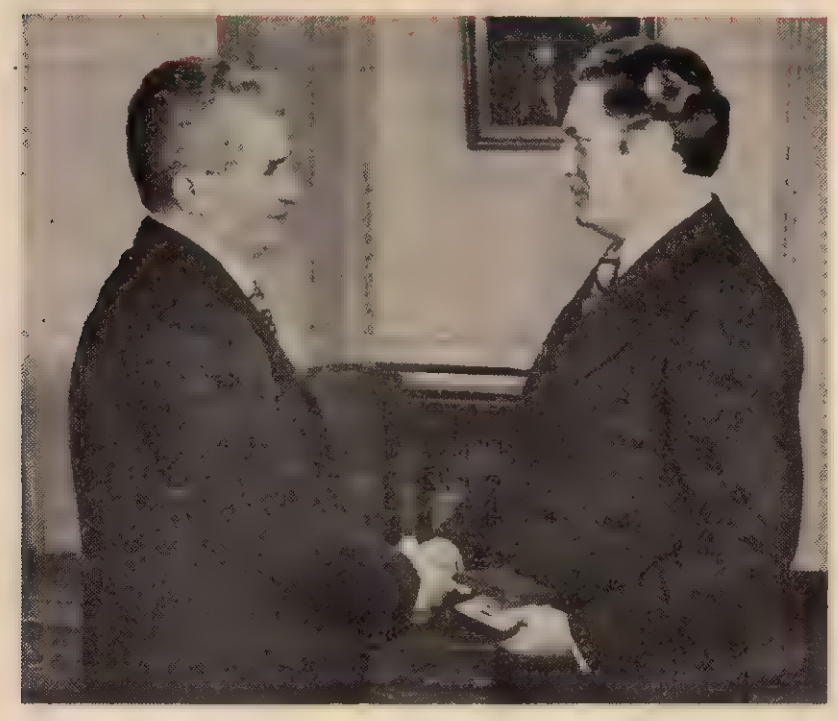

Cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani, tovarășului Petre Lupu i s-a conferit Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România", clasa I

Sîmbătă, 25 octombrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmînat, într-un cadru festiv, tovarășului Petre Lupu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Colegiului Central de Partid, Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I Luînd cuvîntul cu prilejul acestei solemnități și felicitîndu-l călduros pe sărbătorit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să reamintească în cadrul unei ample alocuțiuni cîteva dintre cele mai reprezentative trăsături prin care se definește activitatea partidului nostru, trăinicia, vitalitatea și caracterul lui permanent revoluționar.

Forța partidului nostru, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, constă tocmai în felul în care el aplică adevărurile generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concrete ale României, precum și datorită indisolubilei sale unități cu clasa muncitoare din țara noastră, cu întreaga noastră națiune. Uriașele succese dobîndite de poporul nostru în anii construcției socialiste reprezintă tocmai rodul activității partidului în rîndul clasei muncitoare și a celorlalte categorii de oameni ai muncii, capacității comuniștilor români de a transforma în fapte vocația unui întreg popor. Trebuie să se înțeleagă, de asemenea, a ținut să precizeze secretarul general al partidului nostru, că partidul nostru poate să-și îndeplinească rolul de detașament de frunte, de avangardă, numai mergînd în același ritm cu poporul nostru, exprimîndu-i voința și aspirațiile, elaborînd o politică justă care să fie înțeleasă de toată suflarea țării.

Referindu-se cu același prilej la unele probleme de principiu care călăuzesc politica externă a partidului și statului nostru, președintele României a ținut să reamintească faptul că un partid revoluționar cum este Partidul Comunist Român trebuie să fie întotdeauna alături de forțele revoluționare de pretutindeni, să-și desfășoare activitatea în numele adevărului, dreptății și echității internaționale, al unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Sectorul 2 al Capitalei

MAGISTRALELE SOARELUI — COLENTINA, PANTELIMON, MOȘILOR

Cu plinul motorului făcut, ne-am pregătit un automobil și un bloc-notes pentru o călătorie de 355 kilometri. Nu pînă la Piatra Neamț, de pildă, ci pentru a străbate cele 1 041 de străzi cît cuprinde sectorul 2 al Capitalei, sector ce ocupă locul unu ca număr de populație — 416 000 locuitori — și locul doi ca întindere — pe primul loc aflîndu-se însuși sectorul 1. Pornim de la primăria sectorului, pornim ca să ne începem maratonul cu „orașele" de la poarta mării, de la poarta de ieșire spre mare, poartă a soarelui, „orașele" sărutate primele de geana zorilor, de unde apoi lumina se înalță și acaparează metropola.

Ni se pare firesc să începem cu aceste deschideri spre capitala României, venind cel puțin dinspre două puncte cardinale — răsărit și miazăzi —, deschideri metafore, încărcate de multiple sensuri și simboluri pentru noi, topind în desfășurările și dezvăluirile lor urbanistice actuale numeroase dintre adevărurile epocii noastre, ale construcției noastre.

Biografii comune. Sinteze ale unei noi etape în opera deschisă care e sistematizarea de azi a Bucureștiului : modernizarea unor mari artere de penetrație în oraș. Transfigurările unora dintre cele mai mizere, sordide mahalale ale Bucureștiului de altădată, actualitatea unor magistrale și bulevarde acordate orașelor moderne ale secolului XX.

★

„Arheologii au descoperit aici numeroase vestigii ale prezenței omului încă din paleoliticul inferior. Așezare rurală, Colentina este atestată documentar de un hrisov al domnitorului Matei Basarab (sec. al XVII-lea), fiind inclusă în aria orașului în anul 1833", susțin cu documente istoricii. Pînă mai ieri, noi am moștenit — ceea ce își mai aduc aminte încă și copiii care populează acum școlile noi ale cartierului — case insalubre, gropi de gunoaie, lume pestriță, prelungiri de fanar și orientalism mizer... Nici măcar „un sat mare", cum a fost în modul cel mai curent numit Bucureștiul. A avut pînă în 5 000 locuințe mesehine, s-au înălțat peste 24 000 apartamente și mai sînt de construit. Avea doar cîțiva kilometri de canalizare și o prea modestă rețea de alimentare cu apă (la cișmele), are azi — să luăm numai un singur indice al urbanismului — o rețea de conducte de apă cu peste 125 km, mai mult decît distanța București — Pitești. Geometriile blocurilor le cunoaștem, ne farmecă și ne atrag privirile ori de cîte ori trecem printre ele — și care bucureștean n-a fost măcar o dată la marele magazin Bucur-Obor ori în piața cu același nume?! Jocuri de volume pe verticală și orizontală, forme și linii expresive în fațade, culori calde, rafinate, de guașe, la proporții gigantice, savant studiate în raport cu luminile și umbrele lăsate de soare în trecerea lui spre zenit... Nu spunem noi, o spun numeroși vizitatori, numeroși constructori și arhitecți de pe alte meridiane ale lumii. Colentina stă alături, fără complexe, de orice oraș modern, ridicat de la Le Corbusier încoace. De aceea se cuvine să ne reamintim și să reținem, alături de cei peste 3 000 de constructori ai Grupului de șantiere nr. 2, unul dintre cele nouă ale Capitalei, de cei care au ridicat-o de la pămînt spre soare, etaj cu etaj și bloc cu bloc, pe cel ce a conceput și dirijat partitura acestei veritabile creații, arhitectul Petre Iliescu, de la Institutul „Proiect" — București. Ani și ani de-a rîndul, un personaj ciudat și fantast a putut fi văzut ceasuri de-a rîndul și la ore neașteptate ale zilei, în zori ca și la asfințit, și chiar la ore ale nopții, sub clar de lună, străbătînd la pas cartierul, poposind îndelung, ca într-o uitare de sine, asupra cine știe cărui colț. Îi studia umbrele și luminile, unghiurile, îi vedea cel mai bine în spațiu, aici, la fața locului, și apoi mergea în atelier să-și pună gîndurile pe planșetă. Personajul pitoresc era în fapt un om, un profesionist scrupulos și copleșit de responsabilitatea ce i se încredințase. Cu timpul, toată lumea l-a aflat identitatea și menirea, a devenit prietenul, egalul și colaboratorul constructorilor. Pe șantier, omul cu fire delicată și alură excesiv meditativă a fost frenetic, energic, aprig, apărînd cu cerbicie proiectul pentru ca ceea ce ei, arhitecții și inginerii proiectanți, au pus pe hîrtie să se respecte, să iasă acea operă gîndită în conformitate cu indicațiile majore ale conducerii partidului privind arhitectura nouă, cu personalitate și specific național, a Bucureștiului. Aprig, dar nu absurd, ca orice creator adevărat, recentiv la ideile colaboratorilor. Gîndise Colentina nouă în griuri — se gîndise, desigur, la poluare, se gîndise la analogiile cu gresia și andezitul, la sugestiile lor de durată în eternitate, la soliditate și siguranță —, dar și-a schimbat optica la sugestia edililor sectorului și a inginerilor constructori. Aici, la porțile soarelui, în drumul spre mare, se cuveneau culori solare, nuanțe fragile, lumini peste un cartier atîta vreme dominat de griurile mizeriei.

Cel ce ne dirijează călătoria, prim-vicepreședintele Consiliului popular al sectorului 2, tovarășul Ioan Furir, ne ajută să distingem și alte elemente care dau specific, personalitate distinctă Colentinei de azi, față de toate celelalte noi cartiere urbanistice ale Capitalei. Și știm că peste trei sferturi Bucureștiul, metropolă acum de 2 milioane de locuitori, a fost reconstruit ori construit pe cîmp gol, acolo unde nu era nimic. La talpa blocurilor din beton și sticlă ce bordisesc cei 6 km ai arterei : desfășurarea a 12 km de taluzuri verzi, gazon nobil tivit cu trandafiri. Întîmplare de artă peisageră aliată sufletului, psihologiei românului care și-a așezat întotdeauna casa, satul și orașul în mijlocul naturii, înconjurîndu-se de grădini. În definitiv, cea mai mare cerință a marilor aglomerații urbane de azi! De la Bucur-Obor la rîul Colentina, un lucru la care nu s-a mai gîndit încă nimeni în București, nici un edil — deși componenta agrement nu lipsește nolor ansambluri de locuințe — două piste pentru biciclete și bicicliști. Promenadă eliberată de șocul traficului auto. Un plus la starea de confort a locuitorilor, în alți termeni, un habitat mereu mai bine gîndit și superior conceput, ceea ce înseamnă standard de viață, nivel de trai, civilizație. Dacă în sectorul 2 există 1 509 unități comerciale, să nu uităm că multe dintre ele se află prin tradiție în zona Oborului și că aici se află cel mai mare supermagazin din România și din multe alte locuri din lume, magazinul „Bucur"-Obor : cu peste 40 000 metri pătrați suprafață de desfacere și depozitare de mărfuri. Dacă în sectorul 2 își au lăcașul cele mai multe spitale, așezăminte de sănătate din București, 12 la număr, în Colentina se află marele centru medical de prestigiu internațional — Spitalul Fundeni —, iar anul acesta, în luna mai, a intrat în funcțiune, în slujba sănătății locuitorilor din sector, cel mai mare dispensar din Capitală, cu funcții moderne, situat la intersecția bulevardelor Doamna Ghica și Colentina. Mai sînt și neizbînzi. Colentina aceasta, locuită azi de peste 70 000 locuitori, nu are un cinematograf,

Valorificarea superioară a capacității tehnice

(Urmare din pagina 1)

str. Polonă, str. Xenopol, str. Pitar Moș, str. Vasile Conta, str. Arghezi, Piața Rosetti, Calea Călărași, Bd. Muncii, Șoseaua Vergului, Bd. Biruinței, Șoseaua Cernica pînă la linia de centură. În administrația noastră se află și comunele Voluntari, Dobroești și Pantelimon. Avem 130 de unități economice din care 41 sînt cu profil industrial ; 17 institute de cercetare-proiectare ; 4 trusturi industriale ; 5 întreprinderi de comerț exterior ; 4 laboratoare industriale ; 5 unități cu grad de centrală ; 12 unități sînt ale cooperației, iar alte 10 sînt instituții centrale. În toate acestea muncesc 163 000 de oameni.

Consider că este demn de știut că 82 000 dintre aceste locuri le oferă unitățile industriale, 18 500 — institutele de cercetare-proiectare, 4 000 — unitățile de învățămînt, 24 000 — deservirea populației. Această veritabilă armată a muncii include în rîndurile sale un detașament de 47 000 de comuniști, oameni cu o deosebită conștiință de clasă, patrioți desăvîrșiți, capabili să capaciteze și să dinamizeze masele atît pe locurile lor de producție, cît și pe stradă și acasă, la activitățile de interes obștesc-cetățenesc. Datorită tuturor acestor oameni, în panoplia succeselor sectorului nostru pot fi distinse brevete cum ar fi cel prin care la 29.03.1979 ni s-a conferit Ordinul Muncii clasa I pentru rezultatele deosebite obținute în anul 1978 și pentru ocuparea locului I în întrecerea socialistă desfășurată între consiliile populare ale sectoarelor municipiului București privind îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, social-culturale, buna gospodărire și înfrumusețare a localităților. Mergînd pe aceeași linie a prezentării sectorului nostru ar fi de subliniat că alături de cele 14 unități economice existente dinainte — unități care au fost și ele utilate și dezvoltate pînă la aliniamentele tehnicii de vîrf — în ultimii 15 ani au fost înființate alte șapte întreprinderi ; iar simpla lor enumerare este de natură să edifice pe oricine : Calculatoare, Cinescoape, I.E.M.I., Conect, IEPER, IIRUC și Romcontrol Data. Ținînd cont de structura producției pe ramuri, despre sectorul nostru putem spune că este puternic industrializat și că în el predomină ramurile de vîrf ale economiei naționale. Ca exemple aș spune că ponderea ramurii industriei de mașini în economia sectorului este de 47,3 la sută, iar 32 la sută o reprezintă industria electronică, electrotehnică și tehnică de calcul. Un adevărat triumf : peste 80 la sută din industria electronică și tehnică de calcul a României se află amplasată pe teritoriul sectorului 2, pe platforma Pipera. Dintre produsele de înaltă tehnicitate fabricate acolo aș vrea să evidențiez echipamentele complete de calcul din generația 3 și 3,5, cum ar fi calculatorul Felix C 512, Felix I 024, mașinile de facturat și contabilizat FC-15 și FC-30, calculatoarele de birou cu afișaj și imprimantă, minicalculatoarele, microcalculatoarele, microprocesoarele ; apoi componente electrice cum ar fi tranzistoarele cu germaniu, diodele tranzistoare, circuitele integrate pentru radio-tv, apoi echipamentele de perforare, verificare și citire a datelor, pompe speciale și unicat, ceasuri electronice, aparate de control activ, scule diamantate, aparatură electronică de măsură și industrială, bunuri de larg consum electronice complet tranzitorizate și multe altele.

— Cum se aliniază și ierarhizează aceste veritabile succese în anii actualului cincinal ? Referințe separate v-am ruga să faceți pentru anul 1980.

— Eficiența muncii Comitetului de partid al sectorului, amplificarea și perfecționarea formelor și metodelor de activitate s-au materializat în realizarea sarcinilor actualului cincinal cu aproape patru luni mai devreme, ceea ce ne va da posibilitatea ca pînă la sfîrșitul acestui an să adăugăm o producție suplimentară în valoare de 8,7 miliarde de lei. Pînă la această dată 22 întreprinderi au raportat îndeplinirea planului cincinal. Dintre acestea le-aș evidenția pe Electroaparataj, I.P R.S. Băneasa, I.M. Fină, Pompe, Cinescoape, IIRUC, Filatura de lînă pieptănată, Granitul, Suveica și altele. O contribuție însemnată la realizarea cincinalului o au succesele obținute în cele 9 luni ale acestui an. Este vorba de obținerea unei producții industriale suplimentare în valoare de 650 milioane de lei, a unei producții marfă de 384 milioane de lei și a unei producții nete în valoare de 207 milioane lei. La acești indicatori ne-am îndeplinit angajamentul asumat încă de la 23 August.

— Am reținut că sectorul dispune de o forță de muncă impresionantă. Ce ne puteți spune despre modul în care este folosită ?

— Din cei 163 000 de oameni ai muncii din sector sînt direct productivi 82 200. În majoritatea unităților noastre economice încadrarea forței de muncă s-a făcut în strînsă corelație cu sarcina de creștere a productivității muncii, ceea ce ne-a permis o economie relativă de 2 300 persoane. În întreprinderile sectorului deprind meseria în cadrul cursurilor de calificare 5 000 de necalificați, alți 40 000 de muncitori fiind cuprinși la cursurile de perfecționare. Atacînd pe toate căile valorificarea superioară a capacității tehnice am acționat cu hotărîre pe linia policalificării forței de muncă și a poliservirii mai multor mașini de către un singur muncitor, astfel încît, la această oră dispunem în sector de 4 250 muncitori policalificați și de 4 350 de muncitori care lucrează pe mai multe mașini ; în timp ce alți 1 350 de muncitori sînt cuprinși în

de atîtea ori cerut în „tribunele democrației" de către cetățeni, de atîtea ori promis, și chiar proiectat, și cu terenul pregătit, rezervat să-i primească edificiul. Din prea mare centralizare la nivelul primăriei Capitalei, iată, un sector cu 416 000 locuitori, cît un mare județ al țării, nu are un inspectorat școlar (deși are 74 000 elevi), nu are un inspector medical, un director coordonator al spitalelor, precum nu are nici inspecție comercială proprie. Desigur, vor mai trebui gîndite și perfecționate formele organizatorice și sistemul de relații Capitală-sectoare.

Calea deschisă a Colentinei se topește, se pierde fluid, dar nu inobservabil, ci chiar triumfal, în străvechea și atît de nouă — încă în stare de creație — Cale a Moșilor, Calea Tîrgului de Afară. Trecem peste pasajul Obor, lucrare urbanistică deosebită, logică și necesară în dimensiunile actuale ale orașului, trecem prin veritabilul arc de triumf al celor două blocuri-puncte de perspectivă, accente rafinate în compoziția zonei, așezate de-o parte și de alta a intrării în Calea Moșilor. Deosebite pagini în cartea de istorie modernă a arhitecturii românești, scrise de către arhitecții Petre Iliescu și Antonio Todorov, talente viguroase ale „Proiect"-Bucureștl. Ce să observăm, pentru a nu repeta ceea ce știm — trăim și beneficiem ca bucureșteni — în tot orașul? Deci, nu magazine moderne, nu apartamente cu suprafețe îmbunătățite, cu bucătării de 9 și 11 metri, nu balcoane și logii, nu finisaje în faianță strălucitoare și suav colorată, nu kilometri de conducte de apă, de gaze naturale, de cabluri telefonice, nu aceste lucruri devenite atît de firești! Să observăm exact ceea ce nu întîlnim în alte colțuri ale orașului. Fațadele acestor blocuri construite pe primul fragment intrat în sistematizare al căii, de la pasaj la Piața Mihai Eminescu (îngropînd vechile căsuțe cu prăvălii în amintirile noastre), nu seamănă una cu alta. Un vechi vis al nostru, în sfîrșit, împlinit! S-a făptuit cu har și pricepere, faptul inedit venind tocmai dintr-un mod inteligent cum s-au preluat elementele de arhitectură tradițională românească. Se simte, inspirăm aerul pridvorului românesc, resimțim ecouri de iubiri brâncușiene, logodite frumos în alte plăsmuiri... Așa va fi întreaga Cale a Moșilor, proaspătă, nouă, inedită, inconfundabilă și totuși tradițională. A fost este și va fi o magistrală a comerțului, a meșteșugarilor și a prăvăliilor aduse la scara modernă a unui oraș modern și a unui locuitor modern. Șeful de proiect al arterei este același arhitect Petre Iliescu, iar constructorul — același Grup de șantiere nr. 2, condus de un inginer stăpînit de aceeași patimă a muncii de excepție, decanul de vechime al directorilor de grupuri de șantiere din București (de numele căruia se leagă construcția hotelului „Intercontinental", a Teatrului Național, a Spitalului municipiului București, a Palatului sporturilor și culturii, a celor mai mari edificii moderne ale Capitalei), ing. Constantin Popa.

★

Premiul Uniunii arhitecților și chiar premiul Academiei R.S.R. pentru arhitectură pe anul 1976, s-a scris mult în revista noastră — ca și în toată presa — despre acest cartier renăscut, venind spre noi într-o gîndire originală, rupînd unele obișnuințe și comodități ale arhitecților de a ne trage orașele la șapirograf. Prima deschidere către o veritabilă revoluție în construcția de locuințe a Bucureștiului. Lucrare de excepție a cărei concepție aparține unui colectiv de specialiști conduși de arhitectul Gheorghe Nadrag de la „Proiect"-București și a cărei execuție aparține Grupului de șantiere nr. 3. Pe directorul acestuia, inginerul Nicolae Chiru, care de 20 de ani construiește case în București, îl găsim la unul dintre ultimele obiective ale arterei, blocul 69 de la intersecția cu Șos. Iancului. Îl reținem, și-i propunem un extemporal fulger, la care mărșăiază cu plăcere și e gata să răspundă pentru 100 de puncte. Ce a însemnat pentru sine ca inginer, și pentru grupul de construcții pe care îl conduce, această lucrare? „Cînd am demolat, erau în zonă circa 5 000 de locuitori, acum populează blocurile construite de noi peste 75 000, și împreună cu Șos. Iancului se ridică la peste 80 000. Pantelimonul are cele mai multe clădiri de înălțimi deosebite, peste regimul obișnuit în București, blocuri de la 14 la 18 etaje. Piața Soculul, centrul civic al noului ansamblu, a fost în totalitate un examen pentru cadrele noastre. Construcții foarte înalte, clădiri unicat, au solicitat însă numeroase soluții constructive aparte, fiind implîntate pe un teren slab, pe foste gropi. Blocul 11 A, de pildă, are fundația pe coloane cu diametrul de 1,5 m, înfipte la 14 metri de la nivelul gropii, în total la 20 de metri adîncime. Spun, — pentru că aș vrea să se cunoască — mi se pare deosebit de semnificativ faptul că pe acest loc, într-o istorie tristă, probabil situat foarte departe de capitala Țărilor Române, a fost un cimitir de ciumați, lucru atestat de istorici. Apoi, șmircuri și gropi de gunoaie, loc de deversare a apelor industriale ale fabricilor de prin apropiere. Sînt toate blocuri turn, blocuri unicat, cu fațade deosebite și am avut nevoie, pentru execuția lor, de schele speciale — care ies din standarde — concepute și lucrate în atelierele noastre. Pantelimonul este și una dintre cele mai mari „magistrale" comerciale ale Capitalei. Pe toată lungimea arterei, de 4,5 km, pe o parte și pe alta, magazine. Prin urmare, am avut de executat peste 10 km de magazine, de la unități de pîine, la restaurante de lux și „Casa modei", cu toate profilele posibile, în serviciul cetățeanului. Cele mai multe, — mai ales în blocurile turn, în cele de la intersecții — concepute pe două nivele, parter și mezanin, cu finisaje deosebite. Muncitorii noștri au placat cu mozaicuri, marmure, faianță, ceramică, sute de mii, poate chiar milioane de metri pătrați de pereți și pardoseli în aceste unități comerciale. Au construit creșe și grădinițe cu peste 1 500 locuri, școli cu peste 100 săli de clasă, cu săli de gimnastică dotate special, cu laboratoare... Cartierul Pantelimon, excelent înzestrat edilitar-urbanistic, vă spuneam, a fost o școală și pentru noi, ca și pentru arhitecți și proiectanți. Există aici toate tipurile de apartamente ce s-au construit în ultimii 15 ani în București, de la garsoniere la locuințe duplex, situate pe două nivele, cu scară interioară (blocul G), de la apartamentele confort II la cele cu spații îmbunătățite, cu bucătării de 11 metri, așa cum ne-a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu în vizitele de lucru pe care le-a făcut nu o dată pe șantierele acestui ansamblu dedicat muncitorilor uneia dintre cele mai mari și mai vechi platforme industriale bucureștene, „23 August". Pentru a rezolva plastica deosebită a fațadelor, — prevăzînd, totodată, într-un timp cît mai scurt apartamentele către locatari — varietatea mare de forme a balcoanelor, am construit și dezvoltat o bază proprie de producție, în Vilsănești, cu o capacitate de 5 000 mc de prefabricate în serii mici — parapeți, grinzi, aticuri, predale... — și 4 000—5 000 băi spațiale pe an".

Chiar dacă și în Pantelimon finisajele au mai lăsat și mai lasă de dorit, seismul de la 4 martie 1977 a supus opera constructorilor lui la cel mai mare și total examen. Blocurile din Pantelimon, nici măcar edificiile acelea de peste 80 metri înălțime, de 18 etaje, nu s-au clintit! Fie și numai pentru acest mare (și nu singur) fapt, merită să-i respectăm și să-i iubim pe constructorii Pantelimonului, ai Colentinei, al bd. Lacul Tei, ai Căii Moșilor, ai Șoselei Ștefan cel Mare, ai atîtor altor artere din cele 1041 de străzi din sectorul 2, în majoritate noi ori aduse la nivelul celui mai înalt urbanism.

CICI IORDACHE ■

PIPERA un oraș al electronicii

Sînt mai bine de 20 000 de oameni care lucrează pe platforma industrială Pipera, unul dintre cele mai noi așezăminte de muncă ale Capitalei. Dacă apucă să treacă la vreme de bariera care separă Calea Floreasca de bd. Dimitrie Pompei (acolo, cam între 6 și 6,30 o locomotivă face manevre cu o regularitate demnă de o cauză mai bună), acești oameni intră într-un spațiu al tehnicii de vîrf, cum nu s-a aflat pînă nu demult niciunde pe teritoriul României. Aici, în fapt, se află concentrată peste 80 la sută din industria electrotehnică și de tehnică de calcul a țării!

La Fabrica de calculatoare, unitatea cea mai reprezentativă fără îndoială a zonei, am mai fost și cu alte prilejuri. Această întreprindere produce unitățile centrale pentru echipamentele complete de calcul din generația 3 și 3,5 — cum sînt calculatoarele Felix C 512 și Felix 1024, efectuînd și complexul proces al integrării de sistem. Un calculator nu este însă format numai din unitatea sa centrală, ci și din memorii interne (produse la Timișoara), discuri magnetice, lectoare de cartele, imprimante (colaborare cu R.C.D.), sau benzi magnetice, imprimante displayuri, casete magnetice, unități de discuri flexibile, lectoare și perforatoare de bandă, sisteme de introducere și verificare de date, diferite tastaturi (produse ale Întreprinderii de echipamente periferice). În fapt, un sistem informatic nu se reduce numai la calculatorul propriu-zis, ci se prezintă ca o adevărată rețea de calculatoare și terminale, acestea folosite pentru prelucrarea și teleprelucrarea datelor la distanță, uneori întinse pe sute de kilometri. Cu alte cuvinte, Întreprinderea de echipamente periferice, sau IEPER-ul cum i se mai spune, are o pondere de circa 80 la sută în cadrul sistemului informatic amintit, chiar dacă ea, așa cum am arătat, livrează mare parte din producție Fabricii de calculatoare. Dealtfel, în 1975, atunci cînd IEPER a fost înființată, practic acest lucru s-a produs printr-un simplu transfer de linii tehnologice de la fabrica amintită. Și nu numai linii, ci și oameni, aproximativ 300 la ora aceea, care nu aveau de îndeplinit decît lucruri destul de simple, legate de producția mașinilor de facturat și contabilizat. Astăzi însă, lucrurile s-au schimbat radical. Am arătat mai sus care este contribuția, în continuare, a întreprinderii pentru Fabrica de calculatoare. Forțînd puțin comparația, dacă pentru un organism uman creierul reprezintă „unitatea centrală de calcul", atunci organele de simț, prin care se transmit tot felul de informații, pot fi socotite drept „echipamente periferice", inclusiv „terminale"...

Astăzi muncesc la IEPER ceva mai mulți de o mie de oameni, în foarte marea lor majoritate tineri, lucrînd într-o ramură interdisciplinară, care grupează din punct de vedere tehnologic probleme specifice tehnicii de calcul (informatică, componente electronice), dar și de mecanică fină, de metalurgie sau chimie. Aproape totul s-a făcut prin eforturi proprii. Inițial fusese vorba despre preluarea a cinci licențe străine, dar s-a renunțat la efortul valutar în favoarea celui de cercetare și proiectare intern, ca și de asimilare, uneori cu colaborarea institutelor noastre de specialitate. În momentul de față, cele 30 de produse omologate ale întreprinderii merg în desfacere internă fără cea mai mică problemă, excluzînd-o doar pe cea a lipsei de capacități. Începînd din anul care vine, IEPER-ului i se dă prima filă de export, de unde obligativitatea de a pătrunde într-o piață extrem de pretențioasă, cu o concurență maximă. Fiind vorba despre un domeniu de vîrf al tehnicii mondiale, care continuă să evolueze într-un mod exploziv, producția unei astfel de întreprinderi de profil trebuie să se înnoiască total la cel mult 2 ani de zile! Altfel, uzura morală a echipamentelor specifice acționează în cel mai înalt grad, iar concurența nu iartă. În cursul anului acesta, la IEPER s-au făcut deosebite eforturi în această direcție, astfel încît gradul de înnoire a produselor va atinge în 1981 proporția de 80 la sută! Pe întreaga centrală de care aparține, durata medie a ciclului de asimilare pentru un produs nou este de 25 de luni. La IEPER acest ciclu este de numai 16 luni (să nu uităm și faptul că este vorba despre produse de o complexitate superioară), dar el e socotit încă lent de conducerea întreprinderii.

Vorbind despre această conducere, să facem cunoștință cu cîțiva oameni. Mai întîi, directorul Traian Mihu, 33 de ani peste cîteva zile, absolvent al Facultății de automatică, transferat acum un an de zile de la Fabrica de calculatoare, unde fusese șef de secție. Apoi inginerul șef Eugen Preotu, 34 de ani, absolvent al Facultății de electrotehnică, dar proiect în domeniul calculatoarelor, fost tot șef de secție la Fabrica de calculatoare, venit în aceeași zi cu directorul la IEPER. Și mai departe: ing. Eugen Zainea, 31 de ani, șeful atelierului de proiectare și secretar al Comitetului de partid pe întreprindere, ing. Gheorghe Sadaclie, 31 de ani, șeful biroului import, ing. Viluț Cărbune, 29 de ani, șeful biroului de desfacere și export — și așa mai departe, numai oameni foarte tineri, numiți în funcții de șefi de secții, de ateliere sau birouri. „La noi, ne spunea inginerul șef Eugen Preotu, s-a dus o politică de cadre specială, promovînd în funcție pe baza unor rezultate concrete obținute la locul de muncă, nu prin examen. Dacă am avut mai mulți candidați, le-am dat tuturor nu una, ci cîte cinci-șase sarcini dintre cele mai grele de rezolvat și am văzut cum le-au dus la îndeplinire. Acesta se cheamă principiul delegării de competență, iar noi îi acordăm cea mai mare importanță. Fiind o întreprindere care practică o tehnică de vîrf, este nevoie de oameni de vîrf. Așa că, pe de altă parte, am avut și oameni, uneori chiar ingineri, cărora le-am arătat că ar putea fi mai potriviți în altă parte".

Directorul Traian Mihu a ținut și el să accentueze necesitatea creșterii maturității și responsabilității oamenilor, mai cu seamă a celor foarte tineri. „Primim, spunea, băieți de numai 17—18 ani, calificați în meseria de muncitor electronist, dar a caror minte nu prea stă la muncă, la meserie, ci mai mult la timpul pe care abia așteaptă să se scurgă. Și atunci nu ne rămîne decît să-i facem pe fiecare să înțeleagă că este plătit ca să facă un lucru bun, indiferent de ceea ce-l frămîntă pe el într-un anume moment, să-și dovedească atașamentul față de fabrică. Acest atașament, după mine, înseamnă în primul rînd inițiativă. Peste tot sînt greutăți, fie de aprovizionare sau legate de unele defecțiuni, dar omul care ține la secția sa, la colegi, la fabrică în cele din urmă se străduie, se zbate să le rezolve, nu rămîne în așteptare. Ne străduim și noi, cu alte cuvinte, să-i facem pe oameni să treacă de la starea pasivă la cea activă, în care să-și pună singuri capul la bătaie... Altă cale, dacă vrem să progresăm, nu există!"

Într-adevăr. Chiar dacă a crescut în numai cinci ani de la o valoare a producției de 25 de milioane (în 1976) la 420 milioane în acest an și va ajunge la peste o jumătate de miliard în 1981, pentru Întreprinderea de echipamente periferice greul abia parcă începe. Pentru anii care urmează ritmul de înnoire al producției va fi, de la an la an, de circa 50 la sută. Ritmul de înnoire a mentalității oamenilor va trebui să fie însă mult mai mare. Chiar de sută la sută.

DUMITRU GEORGE ■

cursurile de policalificare ale acestui an. Cele mai bune rezultate s-au înregistrat în acest sens la Electroaparataj, Cinescoape, C.I.I., Pipera, Neferal, Metaloglobus, Metalurgica, Pompe, Suveica, Conect, Mase plastice, F.R.B. și altele. O atenție sporită acordăm în continuare pe linia pregătirii diferențiate a forței de muncă ținîndu-se cont de locul anume unde aceasta urmează să fie încadrată. Este și motivul pentru care cei 74 000 de elevi din cele 68 de diferite școli din sector știu de pe acum unde vor fi încadrați și în ce calitate. Cred că tot aici ar fi nimerit să adaug și o microstatistică privind asigurarea condițiilor de viață: 14 cantine unde mănîncă 50 000 de muncitori, 15 microcantine, 35 bufete de întreprindere, 48 cămine de nefamiliști cu peste 10 300 de locuri...

— Care considerați că ar fi principalele rezerve ale sectorului 2 și ce ați întreprins pentru valorificarea lor?

— Mai buna organizare a muncii o considerăm pe primul loc. Apoi, în ordine, aplicarea progresului tehnic, mecanizarea și automatizarea. De exemplu, la indicația și cu sprijinul direct al primului secretar al Comitetului de partid al municipiului, la Întreprinderea Metaloglobus, încă de la începutul anului, am întreprins o vastă acțiune experimentală de reexaminare a tehnologiei la fiecare operație, la fiecare loc de muncă, inventariind toate posibilitățile de reorganizare a fluxurilor tehnologice, de dotare cu scule și dispozitive specializate, de completare cu utilaje realizate cu forțe proprii, de repartizare mai judicioasă a personalului în funcție de pregătirea profesională și categoria de încadrare. Rezultatul? De unde se preliminau greutăți cu asigurarea forței de muncă pe 1980, acum, cei de la Metaloglobus au ajuns să realizeze planul de producție în proporție 106 la sută, iar productivitatea muncii s-o depășească cu 8,2 la sută față de plan. În fața exemplului concret al „acțiunii Metaloglobus", specialiștii de la C.I.I. Pipera au elaborat un proiect de agregare a unui flux de 3 mașini distincte, înzestrat cu manipulatoare automate, și au reușit prin asta să reducă forța de muncă necesară de la 6 oameni la 2 — pentru fiecare grup de tăiere și fasonare. Tot în prim plan, credem că valorificarea superioară a capacității tehnice și a nivelului de calificare a colectivelor de oameni ai muncii se constituie într-o redutabilă rezervă. În acest sens am analizat în detaliu cu fiecare întreprindere în parte programele de fabricație și am stabilit concret produsele de nivel tehnic mai redus care pot fi transferate la unități cu grad de dotare fără pretenții deosebite. Astfel am oferit posibilitatea concentrării în unități mari, cu tradiție și experiență, a produselor de nivel tehnic ridicat care concomitent permit creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe.

— La Plenara Comitetului Central din 14—15 octombrie tovarășul Nicolae Ceaușescu ne atrăgea atenția asupra faptului că, citez, nu am fi comuniști, nu am fi revoluționari și am dăuna procesului de construcție socialistă, de dezvoltare a țării, dacă nu am lua poziție fermă față de lipsuri și neajunsuri. Care considerați că ar fi principalele lipsuri și neajunsuri din economia sectorului dv.?

— 1. Indisciplină în activitatea productivă și anume: risipă și lipsă de preocupare pentru gospodărirea cît mai judicioasă a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului. Unde? La Granitul, Acumulatorul, Mase plastice ș.a. 2. Indisciplina pe locul de muncă: indicele de utilizare a fondului de timp al muncitorilor pe trimestrul III la nivelul sectorului este de 92,2 la sută, mai mic decît cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 1979 (93,8 la sută). Întreprinderile care se situează sub media pe sector sînt următoarele: I.P.R.S. Băneasa (88,1 la sută), Antrefrig (87,7), Pasla (87,2), Conect (91,8), Mase plastice (91,3), Suveica (91). 3. Se înregistrează încă multe absențe nemotivate și învoiri. Pe trimestrul III, la nivelul sectorului, numărul lor este de 377 016 ore, cu ceva mai mic față de trimestrul III al anului trecut (379 715 ore/om). Numărul învoirilor și al concediilor fără plată se menține la un nivel destul de mare, adică la 455 900 ore/om. Întreprinderile la care — cu precădere în acest an — se întîlnesc astfel de situații sînt: Pompe, Conect, F.R.B., Întreprinderea de sucuri și răcoritoare, C.I.I., Pipera, Electroaparataj, Electronica, I.P.R.S. Băneasa, IIRUC, Antrefrig ș.a.

— În aceste condiții cum apreciați că se acționează în sectorul 2 pentru pregătirea anului economic 1981?

— În analizarea sarcinilor de plan pe anul 1981 am pornit de la prețioasele indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, formulate la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare în legătură cu rolul de maximă importanță care ne revine pentru conducerea întregii activități economico-sociale în profil teritorial. Am căutat să valorificăm cît mai deplin dezbaterile din adunările generale ale oamenilor muncii ca mijloc determinant al autoconducerii muncitorești de antrenare a tuturor capacităților tehnico-organizatorice ale colectivelor de oameni ai muncii pentru stabilirea celor mai potrivite metode de acțiune. Principalele aspecte care ne-au preocupat și ne preocupă sînt următoarele: a. măsuri pentru mai buna organizare a producției și a muncii; b. asigurarea tuturor capacităților pe care s-a fundamentat planul anului 1981; c. încheierea tuturor contractelor pentru asigurarea bazei materiale, în cantitățile și structura necesare; d. asimilarea unui volum tot mai mare de materiale, repere și subansamble din import; e. asigurarea volumului de contracte pentru întreaga producție marfă planificată la intern și la export; f. aplicarea cu consecvență a prevederilor noului mecanism economico-financiar. În mare, acestea sînt pregătirile noastre pentru 1981.

Dosarele energiei

Mintea de pe urmă și mintea dintîi

În materie de recuperare a diverselor tipuri de energie, e limpede, lumea trăiește azi bucuria descoperirii adevărurilor simple. Ou lui Columb devine emblema unui mod de existență chiar și pentru economiile cele mai dezvoltate din lume, complexele de superioritate față de tot ce-i simplu ca lumina zilei transformîndu-se, peste noapte, într-un fel de umilință ce mai are totuși puterea să reconsidere aceste adevăruri. Pentru că, iată, nu de ieri, de alaltăieri, un obiect încălzit, răcindu-se, degajă căldură, dar numai de ieri, de azi, observăm cu seninătate, cu candoare că această căldură ne poate folosi. Lecturile nu sînt noi, în fond, ele țin de bun-simț și de veșnicele nevoi care te învață. Cam pe aici se află și temelia activității laboratorului economie de combustibil și energie din cadrul Institutului de cercetări metalurgice din București, laborator al cărui cercetători, cu sîrguință și tenacitate, analizează și reanalizează procese tehnologice, consumuri și pierderi, căutînd locul unde „arde", locul din care se mai poate pune deoparte ceva energie, căutînd acea fază a procesului de producție unde energia „înnăbușește", natura.

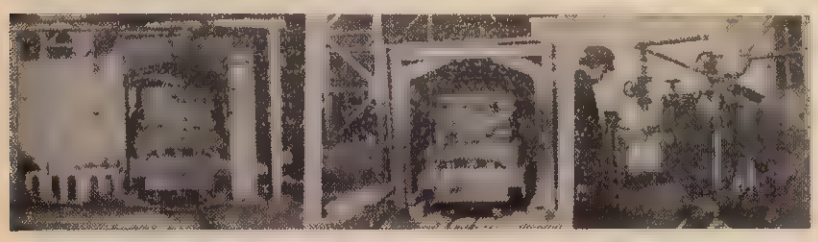

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, amintea în cuvîntarea rostită cu prilejul ultimei plenare, acele vorbe înțelepte care fac ocolul lumii și potrivit cărora cea mai bună sursă de energie este economisirea ei. Iată ideea pe care se sprijină temeinic munca cercetătorilor din laboratorul amintit, idee care, pînă în prezent, a dus la economisirea a milioane și milioane de metri cubi de gaz metan sau energie electrică. Este un exemplu. Zecile de invenții brevetate de cercetătorii laboratorului numai în ultimul deceniu confirmă ceea ce se zice despre generozitatea lucrurilor simple și uitate. Nu se scoate energie din piatră seacă, așa cum spun scepticii, ci de acolo de unde energia există și se pierde : din arderea gazelor de furnal sau de cocserie, din zgură, de unde nimeni nu se prea gîndea cu ani în urmă, adică din gazele cu temperaturi scăzute ș.a.m.d. La ora actuală, cercetătorii de care scriem acționează cu dăruire pe trei fronturi. Se fac măsurători în întreprinderi, se încearcă noi tehnologii de recuperare în instalații pilot, se supun probelor cele mai diverse tipuri de arzătoare. Și, apropo de arzătoare, în siderurgie există peste o sută de mii de asemenea utilaje. Din motive lesne de înțeles, nu vom arăta ceea ce se întîmplă în stațiile pilot sau pe standurile de probă, dar, păstrînd ordinea preocupărilor cercetătorilor laboratorului economie de combustibil și energie, vom încerca să vedem care sînt roadele ultimilor ani de muncă, ani care, așa cum afirma inginerul Otto Adler, șeful laboratorului, „reflectă orientarea înțeleaptă a conducerii noastre de partid în ceea ce privește politica de economisire a materiilor prime, a energiei".

★

Întreprinderea gălățeană „Laminorul de tablă", întreprindere cu tradiții și mari succese, colaborează de ani de zile, fructuos, cu Institutul de cercetări metalurgice, potrivit înțelepciunii de a considera că activitatea unui cercetător nu este o treabă personală a acestuia, ci o chestiune care îi interesează pe amîndoi, și pe cercetător — adică institutul de cercetare — și pe beneficiar. Așadar, de la laminorist, de pildă, și pînă la director, oamenii se arată interesați, îndatoritori, curioși. Este atmosfera în care se desfășoară experimentarea **Instalației pentru recuperarea căldurii fizice la cazanele de recoacere** (este vorba de o tehnologie de recuperare), precum și a **Instalației de recuperare a căldurii fizice din gazele arse evacuate la coș**, experimentări conduse de inginerul **Ion Cioacă**, cercetător principal II la I.C.M., om cu zece invenții aplicate, topit după meserie, care și-a mîncat multe nopți cu planșeta în față.

Pe scurt, recuperarea în primul caz se desfășoară astfel : tabla, după recoacere, iese din cuptor avînd o temperatură de 750—800 de grade, intră într-unul din cele 13 tronsoane ale instalației de recuperare a căldurii, instalație care înfășoară tabla ca un fel de cămașă și care cuprinde niște ecrane pe unde circulă apă. Apa este pompată prin circuitul instalației, preia căldura și de la 16—17 grade, cît are inițial, ajunge în numai un sfert de oră la 50 de grade și apoi, peste alte cîteva minute, la 90 de grade. Experimentul este simplu și convingător. **Victor Scorțanu**, directorul întreprinderii: **„Lucrarea va avea un mare succes. Vom economisi o importantă cantitate de energie pe care o vom utiliza la încălzirea grupului social (pentru 1 500 de muncitori)"**, **Ion Roditi**, șef secție mecanoenergetic : „Trebuia introdus acest sistem încă de acum zece ani, dar ne-a fost teamă să nu se producă fenomenul de abur în interiorul instalației. **Acum ne-am convins, fenomenul e mai lent și poate fi controlat prin variație de debit și temperatură. Căldura fizică existentă în produsele calde, după recoacerea tablelor, este, în acest moment, cea mai importantă resursă de energie a întreprinderii, atunci cînd avem în vedere reducerea consumului de combustibil. Ambele instalații de recuperare ne aduc o economie de jumătate de milion de metri cubi gaz metan pe an."** **Pavel Putinei**, instalator apă : **„Lucrez de 18 ani la „laminor". Instalația pe care o experimentăm va avea un randament foarte mare. Folosim o sursă de căldură care, pur și simplu, încălzea aerul. Cred că mărindu-se capacitatea rezervoarelor de apă s-ar putea încălzi toate clădirile întreprinderii, deoarece cele trei cuptoare pot beneficia fiecare de asemenea instalații."**

Simplu, convingător și, după spusele șefului de secție, inginerul Augustin Vais, fără să fie afectată producția. Investiții, de asemenea, minime. Pînă să ajungem la cea de a doua instalație, în hala laminor I, inginerul Ion Cioacă ne prezintă arzătoarele toroidale. **„Sînt ani buni de cînd întreprinderea a trecut toate cele 600 de arzătoare pe acest tip nou. Brevet românesc. Arderea se face complet, economisindu-se gaz și dispărînd poluarea din hală. Înainte nu se putea respira, iar flacăra era un fel de pălălaie".** Adaptarea s-a făcut din mers, cu efort, dar și cu inteligență, folosindu-se timpii de staționare ai utilajului. „Nici calitatea tablei nu era ca lumea, afirmă Mihai Bujor, laminator șef, oxidarea fiind mult mai mare".

Lucrurile sînt legate unele de altele, nevoia te învață, devii deștept din mers, regreți anii pierduți și-ți faci socoteala economiilor viitoare. Practic, desigur, cu unele investiții, peste cinci-șase ani, încălzirea tuturor halelor și clădirilor întreprinderii s-ar putea datora acestei energii recuperate. Cealaltă instalație de recuperare, din gazele arse evacuate prin coș, este la fel de simplă și eficientă. Căldura gazelor de ardere de la cuptoarele de încălzire ale celor trei laminoare este preluată printr-un schimbător de căldură și folosită la încălzirea soluției de decapat tablele laminate. Economie de gaz metan. Instalația se experimentează deocamdată. Amîndouă se experimentează. Important este drumul de la experiment la aplicare, la funcționarea instalației. Durata acestui drum, care de aici încolo se măsoară în pierderi, deși unii spun că nu se pierde, și nu se cîștigă. Nu este o chestiune de nuanță, ci de mentalitate care, în condițiile economice ale lumii noastre, oriunde, aiurea pe glob, poate duce la faliment. Cercetătorii și beneficiarul colaborează foarte bine.

— Tovarășe inginer Cioacă, ce întîrzie de obicei aplicarea soluțiilor acolo unde există aceste întîrzieri, firește ?

— În primul rînd cred că teama de eșec. Am să vă dau un exemplu. Ani în urmă, noi, cercetătorii institutului, am făcut niște calcule tehnico-economice de rentabilitate în ceea ce privește consumul de energie electrică la preîncălzirea încărcăturii mecanice a cuptoarelor electrice. Nu intru în amănunte. Am proiectat utilajul care urma să facă preîncălzirea pentru cuptoarele electrice de la I.M.G.B. Pentru experimentări, la acea vreme, prin 1969, era nevoie de o investiție minoră, amortizabilă în cel mult două luni. Cu ocazia avizării, la care au participat cei mai buni specialiști ai întreprinderii, am răspuns convingător la toate problemele ridicate. Spre stupoarea mea, după trei ore de discuții, directorul tehnic al întreprinderii din acea vreme, mă anunță, în concluzie, că se respinge propunerea de inovație, și mă întrebă dacă am ceva de zis. L-am privit, am încercat să-mi revin din uimire și m-am așezat. N-aveam nimic de zis. În acele momente mă gîndisem așa : mă adresam cu o soluție unui om care ocupa vremelnic un scaun și pe el nu-l încălzea cu nimic cele cîteva milioane lei economii anuale, în schimb se gîndea că, în cazul unui eșec (de fapt, aproape imposibil, treabă demonstrată în acele trei ore, iar proiectul se afla la ei de cîteva luni), va fi întrebat, va fi tras la răspundere pentru acea investiție. Ce vreau să spun ? Introducerea noului cere responsabilitate, dar și curaj. Un curaj întemeiat pe argumente științifice. Apoi, competență. Eu nu contest competența acelui director, ci faptul că el putea fi tras la răspundere de niște oameni fără nici o pricepere în domeniul respectiv, opaci la argumentele tehnice, pe care îi interesa doar prezentul.

Este un posibil punct de vedere. Evident, nu cel mai întemeiat, cerut de realitate.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Ce-i nou cu Teodor Caba?

Am făcut, zilele trecute, un scurt popas la Călan. La policlinica orășenească, clădire impunătoare plasată în mijlocul unui cartier de blocuri nou, semn că și această veche vatră de industrie își schimbă înfățișarea, l-am găsit pe doctorul Teodor Caba lucrînd de zor și, în altă ordine de idei, bucuros. Bucuros că, după multe tergiversări, i s-a pus la dispoziție un Serviciu de acupunctură, despre a cărui oportunitate „Flacăra" a scris în cîteva rînduri. Cînd a fost cazul, și a fost, am criticat, arătînd că doctorul Caba, distins acupunctor și homeopat, animator pasionat al acestor practici, merita mai multă înțelegere și mai mult sprijin. Acum, cînd apelurile noastre au fost, iată, auzite, să lăudăm o inițiativă, integral justificată, pentru care se cer felicitate, deopotrivă, Direcția sanitară a județului Hunedoara și Ministerul Sănătății.

Serviciul are, ne-am lămurit la fața locului, tot ce-i trebuie. Pe de o parte, spațiu corespunzător, un cabinet de consultații și 4 săli de tratament. Pe de alta, aparatură modernă, începînd cu 23 de canapele, fiecare cu priză pentru electroacupunctură, și terminînd cu 3 stimulatoare-detectoare de puncte din import, într-un cuvînt, echipament electronic de terapie și diagnostic la nivelul tehnicii mondiale. Serviciul doctorului Caba e, lesne de dedus, foarte solicitat, către el îndreptîndu-se nu doar bolnavi din județ, ci din toată țara. Cînd facem o astfel de afirmație, avem în vedere cele 23 125 de consultații acordate de la începutul anului, din care 163 chiar în ziua documentării noastre, luni, 20 octombrie. Pe Teodor Caba, fiu de mocani din Vrancea, l-am regăsit cum îl știam, muncitor și modest. El a vindecat sau ameliorat feluurite afecțiuni, astm bronșic, reumatism cronic degenerativ, pareze etc., dar nu-i place să vorbească prea mult, zicînd doar „cred că posed o cazuistică abundentă și semnificativă", lucrurile stînd întocmai, după cum am mai relatat chiar în această pagină.

În puținul timp liber, doctorul Caba scrie. După „Introducere în practica acupuncturii", 1973, „Tratamentul bolilor prin acupunctură", 1976, „Acupunctura, tradiție și modernitate", 1977, „Acupunctura, diagnostic și tratament", 1978, urmează să-i apară, cît de curînd, în librării a cincea carte în domeniu, intitulată „Funcția energetică a organismului și mecanismele acupuncturii". Noua lucrare are la bază o concepție personală privind mecanismele acupuncturii prin intermediul prostaglandinelor și a AMPc și ea a fost, în rezumat, premiată în 1979 la cel de-al V-lea Congres mondial de acupunctură ținut la Tokio. Un extras al ei a fost publicat în „The Journal of the Japan Acupuncture and Moxibustion Society", volumul 27, numărul 3, paginile 69—80, ca o dovadă limpede a importanței acordate cercetării și experienței medicului român. Legat de asta, să exprimăm, o dată în plus, nedumerirea că Editura medicală, altfel generoasă cu tot felul de oferte editoriale, unele de valoare modestă, continuă să-l ignore pe Teodor Caba, silit să-și tipărească și această lucrare, deosebit de prețioasă, pe cheltuială proprie ! ? În sfîrșit, revenind, să notăm că sînt gata de tipar și „Caietele Cercului de acupunctură Timișoara", în orașul de pe Bega existînd o intensă preocupare și activitate în domeniul respectiv, medicul din Călan fiind animatorul unui cerc de elită, al cărui președinte este conferențiarul Nicolae Elian. Despre asta însă, pe larg, cu alt prilej.

Am făcut, zilele trecute, un scurt popas la Călan. Am găsit acolo la policlinica orășenească cîteva lucruri demne de stimă și respect.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Investiția de inteligență

(Urmare din pagina 1)

În acest cincinal dezvoltarea economică trebuie să asigure României, așa cum prevăd Directivele Congresului al XII-lea al partidului, depășirea stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare și intrarea în rîndul țărilor cu dezvoltare medie. România trebuie să ia o serioasă opțiune pentru a-și asigura, pînă la finele deceniului, independența energetică. Economia în ansamblu, odată cu creșterile ce se au în vedere, trebuie să dobîndească un grad tot mai ridicat de competitivitate care să ne permită vînzarea produselor pe piețele internaționale în condiții avantajoase, asigurîndu-ne, astfel, solvabilitatea necesară procurării materiilor prime pe care nu le avem și la care nu putem renunța. În creșterea economică accentul se deplasează pe dezvoltarea intensivă menită să asigure valorificarea superioară a întregului potențial material și uman. Rezervele sînt imense. Una dintre ele a fost evocată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. Numai dacă am asigura funcționarea deplină a capacităților de producție existente la toate instalațiile, utilajele și mașinile — spunea secretarul general al partidului — am putea realiza producția planificată pentru anul 1981 fără nici o altă investiție, fără capacități de producție suplimentare.

Revenind la necesitatea desfășurării unei largi acțiuni de creație tehnico-științifică trebuie adăugat că ea nu este doar presupusă, ci inclusă, conținută în fiecare obiectiv al planului cincinal, în fiecare cifră. Este, pînă la urmă, sarcină de plan. Așa stau lucrurile și cu planul pe anul 1981, primul an al noului cincinal.

După cum se știe unul din obiectivele fundamentale ale planului pe anul viitor este dezvoltarea bazei de materii prime, petrol, cărbune, minereuri feroase și neferoase. Pornind de la acest obiectiv, activitățli de cercetare științifică i se stabilesc, prin plan, următoarele direcții de acțiune : descoperirea de noi rezerve industriale de substanțe minerale utile, îndeosebi hidrocarburi și minereuri feroase și neferoase ; sporirea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămînt ; introducerea în circuitul economic a zăcămintelor cu conținuturi sărace ; realizarea de tehnologii care să permită reducerea consumurilor specifice de energie și combustibili ; obținerea de noi materiale cu consum redus de energie, combustibili și materii prime deficitare, cu caracteristici tehnico-economice superioare ; înlocuirea intensă a materialelor scumpe și deficitare, îndeosebi a celor din import.

Urmărindu-se valorificarea superioară a resurselor materiale, cercetării științifice i se stabilește prin plan sarcina de a introduce și extinde tehnologiile avansate pentru valorificarea superioară, în condiții de eficiență economică ridicată, a tuturor categoriilor de resurse materiale ; perfecționarea tehnologiilor existente, în vederea reducerii consumurilor materiale de producție, a creșterii randamentului utilajelor și instalațiilor și ridicării continue a nivelului tehnic și calitativ al producției.

Un alt obiectiv de prim ordin al planului pe 1981 și pe întregul cincinal este, așa cum deja am menționat, ridicarea gradului de competitivitate a produselor românești. În acest sens cercetării i s-a stabilit ca sarcină prioritară în 1981 realizarea unor categorii și tipuri superioare de mașini, utilaje, aparate și instalații cu randamente sporite, cu consumuri energetice și greutate proprie reduse, cu performanțe tehnico-economice și funcționale la nivelul celor mai avansate realizări pe plan mondial, apte să susțină înfăptuirea programelor de investiții, dotarea la un nivel tehnic superior a ramurilor și subramurilor, să contribuie substanțial la diversificarea și structurarea avantajoasă a exporturilor și la reducerea importurilor.

Exemplele ar putea fi continuate. Ceea ce trebuie însă subliniat este că pentru prima dată, prin plan, se asigură, la noi, o îngemănare atît de puternică a științei cu producția — condiție esențială a realizării unei activități economice intensive, de mare randament.

Dar, investiții de inteligență care să asigure valorificarea superioară a posibilităților noastre economice trebuie făcute nu numai în institutele de cercetare științifică sau în alte organisme specializate, ci în fiecare unitate economică, la fiecare loc de muncă. În concepția partidului nostru, valorificarea superioară a tuturor resurselor noastre materiale este o chestiune care nu privește doar un grup de specialiști, oricît ar fi ei de mulți și de înzestrați, ci este o chestiune care privește pe toți oamenii muncii, pe fiecare cetățean al patriei. Adresîndu-se participanților la cel de al doilea Congres al consiliilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că problema punerii în valoare a surselor de materiale și energie este una din problemele principale ale activității tuturor consiliilor populare din fiecare localitate, de la comună pînă la județ. Pentru că, adăuga secretarul general al partidului, în fiecare comună sînt posibilități să găsim o serie de materii prime și materiale pentru industrie, pentru construcții ; nu există, aproape, localitate care să nu-și poată dezvolta surse proprii de energie din biogaz, energia vîntului, apei, soarelui.

Îndemnul la un susținut efort de gîndire care să cuprindă mase tot mai largi de oameni ai muncii este evident. Este nu numai un îndemn, ci și cel mai evident semn de încredere, de prețuire a capacității creatoare a maselor.

Ștefan Berceanu, laureat al premiului de medicină pe anul 1980

al Academiei dei Lincei din Roma, ne declară:

„Aspir mereu la o condiție optimă pentru om“

Am vrut ca interviul cu profesorul dr. docent Ștefan Berceanu să-l încep cu obișnuitul „s-a născut în anul cutare...“ și să-l continuăm fără a ne abate de la un fir călăuzitor. Discuția avută cu eminentul doctor și om de știință care este Ștefan Berceanu a avut loc în două rînduri. La prima întîlnire domnia-sa a cerut în cîteva rînduri s-o luăm sistematic. Și eu aș fi dorit, dar parcă întrebările nu ne ascultau și-o luau înaintea altora. Oricum, vina ne aparține și ce a ieșit seamănă mai mult cu un dialog ad-hoc. Dacă este o pierdere sau un cîștig, rămîne de văzut.

— Așadar, stimate tovarășe profesor, fumați ?

— Mă joc de-a fumatul. Fumez o pipă o dată pe zi. Acum, mi-a dat unul un trabuc și am zis să văd cum sînt astea. Pufăi. Fumătorii adevărați sînt cei care-s cu țigară și aspiră nectarul ăsta nenorocit. Eu sînt împotriva fumatului. Numai după vizita de prinz beau o cafea și pip. Sînt nițel tulburat. Mă agit. Îmi fac de lucru. De felul meu dorm puțin. Dacă fumez sau beau o cafea în plus se cunoaște. Tocmai din cauza asta nu-mi pot permite mai mult.

— Observ că locuiți într-un apartament modest, am putea zice, la etajul șapte, două camere.

— Sînt printre profesorii șefi de clinici care nu-s bogați, dar am ce-mi trebuie și sînt mulțumit. Sînt singur. Acum doi ani mi-am pierdut nevasta. Copiii sînt pe la casele lor. Am trei copii și trei nepoți, o minune.

— Sînteți un bunic fericit și un interlocutor foarte plăcut. Totuși, n-am ajuns prea ușor la dumneavoastră.

— Eu am stat pe gînduri. Cu ani în urmă, sub semnătura doctorului Romulus Balaban, ați mai publicat un interviu cu mine. Acum aș dori să discutăm despre ceea ce fac și mai ales ce pot să fac și să gîndesc. Revista dumneavoastră știe să vorbească direct, fără ocolișuri. Pentru poetul și gazetarul Adrian Păunescu am o stimă deosebită și nu de azi, de ieri. Mi-a plăcut și poezia lui mai recentă, dar și ce-a dat pînă acum. Revenind la revista pe care o conduce, fie-mi permis să spun că nu s-a ocupat totdeauna de problemele mari ale medicinei și ale omenirii. Problemele noastre sînt legate de ale omenirii. În probleme de sănătate, mai ales, nu ne putem rupe de problemele omenirii și unele dintre ele sînt chiar probleme grave. Să nu ne ferim să spunem probleme grave. Eu mă ocup de probleme grave, de lucruri grave, de omul bolnav. În omul bolnav se trezesc multe profunzimi umane. Desigur și printre doctori mulți sînt dominați de cîștig și trăiesc viața la suprafață chiar în relațiile om-om și om-societate. Dacă treci peste unele și ești atent la bolnav în relația om-om îl pătrunzi foarte bine și îți înțelegi menirea.

— Ați avut atîția bolnavi sub îngrijire încît a vă cere să relatați ceva ce n-ați uitat și n-o să uitați nici de acum înainte pare o întrebare copilărească ?

— De ce neapărat copilărească ? Îmi aduc aminte destule. Eu m-am născut cînd începea primul război mondial și am luptat în cel de-al doilea, pe frontul de vest. Am trăit în case de țărani unguri și pînă la case de conți. Ne purtam firesc. Dacă era bolnav un ostaș român sau un țăran ungur noi nu făceam deosebire, nici ca efort, nici ca medicamente. Îmi aduc aminte că a venit la mine un subordonat să-mi ceară calul să are cîmpul unui ungur că ar fi rămas nearat, nesemănat și fără rod. L-am dat. Auzeam în jurul nostru tot felul de întrebări de felul : „Cum, dumneavoastră sînteți românii ?“ Sînt lucruri pe care puteți fi sigur că nu le uit în viața mea. Acestea sînt străfunduri românești care au pătruns în marea cultură și s-au numit suflet românesc la Mircea Eliade și matrice stilistică la Blaga. Sînt lucruri care atunci cînd își vor găsi condiția vor regenera spiritualitatea românească și spiritualitatea Europei.

— Știu că scrieți. Pentru că tot nu ne-ați oferit un CURRICULUM VITAE, am dori să aflăm ce-ați scris și ce scrieți ?

— Păi, am tot scris vreo zece cărți de medicină și învață oamenii pe ele, ceea ce e foarte bine. Lucrez, scriu și gîndesc. Scriu în vacanță, duminica și ori de cîte ori pot. Scriu noaptea cînd mă trezesc și n-am somn.

— Ziarele au anunțat o apropiată premieră la Teatrul Național, cu o piesă scrisă de dumneavoastră, „CHEILE ORAȘULUI BREDA“ ? !

— Această piesă — după un tablou al pictorului Velasquez — pornind de la un episod din închiziție, este o problemă de conștiință. Mai am două piese, una-i la teatrul din Craiova, din care un fragment a fost publicat în revista Ramuri. Toate sînt de actualitate, sînt din viața oamenilor de știință. **Cheile orașului Breda** are ca simbure gestul de bunăvoință al învingătorului care se jenează de faptul că l-a învins pe supus.

— Cum vă împărțiți timpul între bolnavi, medicină și literatură ?

— Eu nu scriu romane care cer mult timp. N-am timp de așa ceva. Drama te obligă și îți oferă avantajul în același timp să spui totul în 50—60 de pagini.

— Și în ce fel ați ajuns la aceste treburi serioase ?

— Lucrînd și gîndind. Aspirînd mereu la o condiție optimă pentru om. Prima piesă, **Străinii** — publicată parțial în revista „Ramuri“ — este scrisă demult, pe cînd eram director adjunct la Lupu. În lupta cu relele obiceiuri mulți au fost frînți în situații grele. Eu sînt oltean, și am rezistat. Prin muncă și meditație. Viața m-a dus spre teatru. Scrii și răsufli ușurat. Ajungi la o stare de echilibru sufletesc care te înalță și-ți dă puteri mai departe. Altă piesă a mea se cheamă **A doua existență a doctorului Grindei**. Ambele reprezintă căutarea unei condiții optime pentru om.

— Ne aducem aminte de eseurile „UMANISMUL CLASIC ȘI UMANISMUL ȘTIINȚEI“, publicat în revista „Contemporanul“, și „CONDIȚIA BIOLOGICĂ A OMULUI“, apărut în revista craioveană „Ramuri“. Ne permitem o întrebare furată din interviurile cu scriitori : „Ce aveți pe masa de lucru ?“

— Chiar pe masă nu pot să zic, dar trudesc la un jurnal de călătorie. Sînt un om al lecturilor. Am citit o carte de Hermann Hesse — un jurnal de voiaj în Orient, o ficțiune, o pornire spirituală în Orient. Eu sînt din Orient, de la traci și de la Orfeu. Ce caut eu călătorind, reflectind și scriind ? Vreau să caut o condiție optimă pentru om. Am contacte în toată lumea cu doctori, cu literați. Am citit o carte de-a lui Mircea Eliade, în care se caută pămîntul fără rău. Și apoi există în om o nostalgie de a perfecta omul lui de-acasă. Eu sînt din Măceșul de Jos, din Dolj, nu departe de Bârca, de unde sînt strămoșii mei numiți preafrumos Berceni. Am vrut să pot zidi ceva la mine acasă. Și am început să mă zidesc mai bine pe mine. Cartea aceasta va fi o confruntare a ceea ce se numește cultură a altora cu omul format aici. Un sumum a ceea ce pot lua eu ca om de știință pentru ca să creez condiția optimă în lumea mea.

— Cred că o asemenea carte este așteptată cu interes de foarte multă lume. Aveți foarte multe de spus. M-ați avertizat că nu doriți atît de mult să vorbiți despre ceea ce ați făcut cît despre ceea ce veți face. Totuși, ziarele au anunțat că dumneavoastră, șef al Clinicii de hematologie din cadrul Spitalului clinic Fundeni și, totodată, șeful catedrei de hematologie de la Institutul de medicină și farmacie București, sînteți laureat, împreună cu colaboratorii dr. Elena Butoianu și dr. Stelică Nicoară, al premiului de medicină pe anul 1980, acordat de către Academia dei Lincei din Roma ?

— M-am zbătut să fac ceva. M-am zbătut să am un colectiv de lucru bun. Singur mi-ar fi fost foarte greu sau aproape imposibil. Sînt într-o trudă continuă. De aici și preocupările mele pe alt plan. Înmînarea oficială a premiului de care vorbiți a avut loc la 26 iunie anul acesta, dar eu am fost anunțat în 24 iunie. L-am luat doar în 24 septembrie. De fapt, a fost înminat în prezența președintelui republicii, Sandro Pertini, care a dat mîna cu secretarul cultural al ambasadei și a crezut că sînt eu. Cercetările nu le-am făcut pentru premiu, ele figurau în planul nostru demult. Italienii nu dau premiul decît șefului colectivului, dar eu am anunțat colaboratorii mei pe care i-ați pomenit, oameni de mare nădejde pentru cercetare, cu care am împărțit premiul, așa cum se cuvenea.

— Cum vedeți dumneavoastră cercetarea medicală ?

— Cercetarea medicală, așa cum o concep eu, este o cercetare în producție, îngrijind bolnavul și căutînd căi mai bune, neuitînd partea fundamentală. Profesorul din Milano Elio Polli mi-a zis : „Ați legat problemele fundamentale de practică, de tratament și descoperirile dumneavoastră se aplică în mai multe centre din țară. Cercetările dumneavoastră s-au concretizat în adevărate protocoale de lucru practic“. Și Elio Polli este președintele Societății italiene de hematologie și vicepreședintele al Societății internaționale de hematologie, al cărei membru sînt și eu de mult timp.

— Practic, ce înseamnă descoperirea despre care e vorba ?

— Policitemie înseamnă mai multe celule. Se știe că creșterea numărului de globule roșii și îngroșarea sîngelui duce la supraîncărcarea circulației și cu timpul la accidente cerebrale, la insuficiența cordului și la alte efecte neplăcute, la accidente de tromboză, adică astupare de vase. Pentru că oamenii au surplus de sînge, între alte tratamente, le facem sîngerări regulate. Luăm sîngele și-l tratăm pe cei care au o formă inversă — lipsa formării globulelor roșii. Acest lucru l-am remarcat de mult. Sîngele are capacitatea de a regenera măduva la acei bolnavi cu aplezie medulară, adică lipsa formării sîngelui. Este ca un fel de transplant. Cei cu aplezie au în jur de un milion de globule roșii, cei cu policitemie au în jur de opt milioane de globule roșii. Noi transplantăm factorii stimulatori din sînge la ceilalți. Înainte de a-l transplanta, îl conservăm. Este un lucru nou care urmează să se aplice peste tot. În ultimul timp avem aparate în multe centre din țară. Treaba ăsta am anunțat-o la Galați acum patru ani la o reuniune și am publicat-o.

— Ați publicat-o, dar cum stăm cu aplicarea ei în județe ?

— În planul meu de învățămînt figura ca în cinci ani, mai exact între 1975 și 1980, să formez cîte un centru mic în fiecare județ. Am înființat 12 asemenea centre și sper ca pînă la pensie să reușesc să acopăr toate județele.

— În București, care-i situația ?

— Este o situație bună. Toți bolnavii sînt dispensarizați. Colegul meu, dr. Stelică Nicoară, de unul singur, le-a făcut fișe, bolnavii sînt urmăriți și se evită complicațiile. Oamenii trăiesc, în majoritatea lor, normal.

— Am aflat că sînteți, între altele, membru al comitetului de conducere al Societății de chimioterapie și imunoterapie, cu sediul la Viena.

— Da și aceasta este un lucru important pentru noi. Societatea este condusă de ministrul sănătății al landului Viena și are reuniuni de două ori pe an. Acum o trimit pe dr. Mariana Gociu să ne reprezinte și pentru că merită, dar și pentru că un cadru universitar n-are voie să piece peste hotare în timpul anului universitar nici măcar trei zile ! ? În cooperare cu Viena, avem rezultate în limfoame și mieloame. În mielom înainte nu se supraviețuia un an. Avem un număr bun de cazuri, oameni normali de 5—6 ani și chiar de zece, în viață ca supraviețuitori. Își văd de treabă, conduc instituții. Prezentăm cea mai bună statistică din Europa centrală și de est. Dar avem și necazuri. Bolile astea se tratează ciclic. Dacă sari o etapă ai făcut tratamentul degeaba. În 1980 nu putem face o radiografie pentru că nu avem filme. Și unde mai pui că la bolnavii de felul acesta trebuie să le urmărești tot scheletul cu luminarea.

— Înțeleg că medicina presupune o luptă.

— Da. Să ne luptăm pentru prioritatea medicinei ca o problemă socială. Mulți spun greșit că medicina nu produce și trebuie lăsată la urmă. Medicina nu este pur și simplu medicină și atît. Ea este efortul societății pentru omul bolnav. Și acest efort să fie prioritar. Bolnavul va produce dacă se face bine.

— Ce părere aveți despre dr. Mihail Leontopol ?

— Sînt președintele comisiei care se ocupă de acest caz. Mi se spune adesea: „L-ai luat în brațe !“ Rezist pentru că am argumente. Ca om de știință vreau să mă conving ce este și ce nu este adevăr în cazul Leontopol. Apreciez la revista dumneavoastră promovarea noului, dar care trebuie verificat riguros științific. Păstrez ce este adevăr științific și resping ce este ignoranță. Spre exemplu, la Leontopol, din 36 de bolnavi, 18 sînt cu efecte deosebite ! Eu nu pot trece peste asta. Am informat ministerul. Este un lucru deosebit ! Unii sînt porniți dinainte, precum într-o piesă de Brecht cînd Galileu vrea să-i arate închizitorului cum se vede soarele cu luneta, iar închizitorul spune : „Eu nu vreau să văd, că știu dinainte“. Cum poți ști dinainte ?! Omul ăsta arată metastaze de cancer vindecate — mai multe cazuri, remisiuni complete. M-am angajat să tratez bolnavii mei cu metodele lui, conform protocolului, ca să văd ce concluzii trag.

— Simt că refuzați să răspundeți la o întrebare despre formarea dumneavoastră de cercetător. Ce părere aveți despre condițiile actuale ?

— Eu vreau să vorbesc și de ce n-am făcut eu. Adrian Păunescu — ca om cinstit ce-l știu — se bate pentru multe dar asta n-ajunge. Trebuie să se ocupe și de lucruri mai grave. Spre exemplu, s-a desființat internatul, forma superioară de pregătire a cadrelor tinere. Așa ne-am pregătit toți profesorii de astăzi. Au zis acum să facem un fel de internat obligatoriu pentru toți. Stagiul nu e convenabil. Un student din anii 4—5 face același lucru. Numai că acum este un student la un pat de bolnav. Pe vremea mea un student ca extern răspundea de 20 de paturi. Astăzi un asistent se-nvîrte în jurul unei grupe de șapte studenți. Se dau note mari peste tot. S-a prevăzut să stea trei ani dar nu sînt fonduri. Au fost numiți în posturi libere și acolo unde n-au fost posturi libere au fost trimiși în locul lor specialiștii și absolvenții au rămas în spitalele centrale Dar de la cine să învețe ? Am văzut medici primari anesteziologi trimiși la circă. Nu s-a mai pomenit așa ceva ! Anul acesta există absolvenți dar nu s-a făcut repartiția ? !

(Va urma)

ION PREDOȘANU

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Ordin de zi în cea mai scurtă campanie!

Culesul în Insula Mare a Brăilei

Sintem în Insula Mare a Brăilei, am venit să-i dăm onorul de suflet. De două ori pe an, pămîntul acesta își revarsă roadele în hambarele țării. Vara, patima insularilor înseamnă grîu. Toamna, zilele și nopțile lor sînt bintuite de năluca porumbului. Deschizi ochii și vezi porumb. Închizi ochii și vezi tot porumb. E suficient să adie vîntul cît o părere și auzi sunînd clopotul pădurii de porumb. Halucinant, ușor metalic, sunetul te cotropește.

— Sînteți mulți ? îl întreb pe tovarășul colonel care conduce unitatea de militari sosită să ajute la strînsul recoltei.

— În insulă, numai, vreo 4 000 !

Ca în fiecare toamnă, soldați și gradați din forțele noastre armate au venit să-i ajute pe oamenii de aici la culesul porumbului : infanteriști, cu drumurile legate parcă de picioare, vînători de munte de la Predeal și Tîrgu Jiu, amintind de sprinteneala caprelor negre, artileriști și tanchiști, geniști și transmisioniști, radiști de locație, pînă și aviatori, cu aripile lor de icari pe umăr, oameni din toate armele și din toate gradele au venit să culeagă, să transporte cu mașinile lor de luptă porumb. Sînt soldați și caporali, sergenți și majori, subofițeri și ofițeri, maiori și colonei. N-am văzut generali, dar cred, măcar în inspecție, sînt și generali. În insulă sînt, după cum ni se spune, 8 000 de epoleți ! În bătălia lor cu porumbul, cu această armată a lui Păpușă-Vodă, militarii, înfierbîntați de efort, își dezbracă tunicile, le așternpeste grămezile de porumb și insula, mi se pare mie acum, și-a pus parcă epoleții de toate gradele și o numesc în gînd, așa încît nimeni să nu mă audă : Insula cu epoleți !

La ferma Filipoiu, pe o suprafață de 4 000 hectare cu porumb, recoltează 90 de vînători de munte de la Tîrgu Jiu, abia veniți de la aplicații. Sînt oamenii locotenent-colonelului Nicolae Oiteanu, ai căpitanului Victor Renghiuc, ai altor comandanți. Printre cei mai buni soldați care își depășesc zilnic normele se află Dănuț Pungan, Ion Dezrobitu, Florian Neamțu, Tiberiu Kovacs. O subunitate comandată de locotenentul major Nicolae Mereuță a reușit ieri, în cinstea Zilei Forțelor noastre Armate, să realizeze de două ori norma. Și merg tot așa înainte. De reținut că militarii care s-au evidențiat în pregătirea de luptă și politică, în aplicații, se evidențiază și la recoltat porumb. Și cum sînt obișnuiți să colaboreze în aplicații, tot astfel colaborează și aici : cei care recoltează cu cei care transportă. Transportul îl asigură, la Filipoiu, o coloană auto de la Predeal, formată din 25 de mașini, toate în funcțiune. Cum reușesc să le mențină zilnic în funcțiune ? Îngrijindu-le și reparîndu-le singuri. Un fapt : soldatul Adrian Chircă, 21 ani, născut în Brebu (Prahova) face cîte trei curse pe zi. La un moment dat, sub povara porumbului, s-a rupt o bielă și a ieșit prin blocul motor : „cedare de material", așa a fost socotită defecțiunea. Adică n-a fost vina soldatului. O astfel de reparație cerea condiții speciale de atelier. Ei, fruntașul Vasile Rusu, din Crivești (Iași), Adrian Chircă, șoferul, și maistrul militar Ion China au schimbat blocul motor în numai două zile, în condițiile vitrege ale insulei. Ion Dumitrache, un alt soldat din coloana auto, a fost citat, evidențiat prin Ordin de Zi : reușește să facă zilnic trei curse. Asemenea lui s-au evidențiat și soldații Sterian Sterie, Eugen Minea, caporalii Andraș Soos, Marian Bățu și alții.

Rulăm cu un ARO militar, condus de Tudorache Răducanu, spre complexul Blasova. Ne însoțește un căpitan tînăr, procuror militar, venit de prin Ardeal să facă educație la fața locului ; să-i învețe pe soldați să respecte legile. Căpitanul se numește Viorel Ciobotă și vine pentru prima dată în insulă. E uluit de această invazie de porumb, se zbate și se bate pentru condițiile de cazare și de masă ale militarilor, se bucură din toată inima cînd constată că unele neregului au fost înlăturate. Pe frontul porumbului nu se trăiește chiar ca la cazarmă. Militarii, pentru că știu că sînt militari, nu se plîng. Culeg din zori în noapte porumb, transportă porumb la bazele de recepție, la gurile de încărcare în bacuri, la silozuri și la fabricile de nutrețuri combinate, depănușează porumb. Uneori uită de ei și grămezile de porumb îi asediază : le ajung la brîu, la umeri, la gît ! Privindu-i, ai impresia că au crescut deodată cu porumbul, din același pămînt. Complexul Blasova are 8 000 hectare cu porumb ! Recoltează 250 de militari cu 71 de mașini, organizați în trei coloane. Coloană fruntașă este aceea condusă de maiorul Mihai Cîrlan, de la motorizate din Bîrlad.

— Eu sînt în insulă de 15 ani, ne mărturisește inginerul Traian Pușcă, șeful complexului, dar n-am văzut oameni mai buni și mai harnici ca militarii de sub comanda lui Cîrlan : transportă peste 12 tone de porumb zilnic la bază. Dimineața, la 6,30 sînt în cîmp, iar seara se întorc ultimii la dormitoare.

Se proptesc cu lumina farurilor în Dunăre, descarcă ce au de descărcat, întorc nervos în loc și aleargă din nou printre grămezile cu porumb. În bătaia farurilor lor, înțesată cu șleapuri afunde de atîta porumb, Dunărea pare o holdă lunară de porumb. Cîte un știulete cade în valuri și guri nevăzute, dar evident flămînde, îl trag la afund : sînt peștii fluviului răscoliți și ei de culesul porumbului. Păsările iau și ele în cioc boabele de porumb. Mistreții, mulți spun insularii, sînt hăituiți de combine, de mașini, de militari, se retrag spre ultimele sole, neculese încă, și cînd nu mai au încotro se aruncă disperați în fluviu, îl trec înot și se risipesc ca niște umbre negre în desișurile bălților care au mai rămas prin jur. Căprioarele s-au domesticit într-atîta încît le alungi de pe o solă și trec pe cea de alături, de preferință cu grîul verde. Fermierilor, am înțeles, nu le prea convine nepăsarea lor. Le cam strică grîul. În aceste condiții, pentru a evita pe cît posibil risipa, campania de recoltare a porumbului din Insula Mare a Brăilei are de data aceasta o caracteristică : va fi cea mai scurtă campanie de recoltare. Militarii știu asta și se comportă ca atare. Culeg din zori pînă în seară porumb. Cu atît mai înverșunați, cu cît se apropie „libirarea". Printre lanurile de porumb aud cîntece despre „libirare". Formula magică e asta : „AMR 30". Știți ce înseamnă ? Nu cred, am să vă dezleg eu această enigmă. În argou, înseamnă : au mai rămas 30 de zile. Evident, pînă la „libirare". Zilele sînt năuce de porumb, nopțile nu mai sînt nopți, visul lor, al militarilor în termen, pendulează între ultima zi a campaniei de recoltare și prima zi a lăsării la vatră.

Un alt fapt. La complexul Blasova a apărut o defecțiune la elevatoare : nu mai

35

Să fim eficienți în tot ce facem

(Urmare din pagina 1)

de cincinalul precedent, cu 845 mii tone cereale, 158 mii tone legume și cartofi, peste 92 mii tone carne, 960 mii hectolitri de lapte. Merită subliniat faptul că în anul 1980, pentru prima dată în istoria județului, obținem peste un milion tone cereale.

— Urmare căror măsuri ați putut obține cea mai mare producție de cereale de pînă acum ?

— Dotării tehnice, în primul rînd, organizării mai bune a muncii, aplicării unor tehnologii înaintate și, firește, responsabilității mai mari cu care oamenii muncii din agricultura județului au răspuns lucrărilor agricole, calității acestora. Nu trebuie să uităm că la sfîrșitul acestui cincinal suprafața amenajată pentru irigat va fi de peste 225 mii hectare, ceea ce reprezintă 62,5 la sută din suprafața arabilă a județului. Este un lucru care ne obligă la producții și mai mari. Numai așa vom putea răspunde grijii permanente pe care conducerea partidului a manifestat-o față de dezvoltarea județului nostru. Vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu au constituit tot atîtea momente de analiză a activității noastre.au însemnat un sprijin deosebit în rezolvarea problemelor mai dificile ale dezvoltării noastre, au stabilit noi obiective care să asigure o dezvoltare economico-socială mai echilibrată.

— În raport de aceste realizări, cum apreciați munca brăilenilor ?

— Oamenii muncii brăileni se caracterizează prin hărnicie, talent, spirit novator, prin preocuparea de a realiza integral hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, prin dăruire pentru realizarea sarcinilor de plan. Brăilenii au o mare ambiție de a-și dezvolta, înfrumuseța și gospodări localitățile în care muncesc și trăiesc. Avem multe dovezi care probează aceste calități : municipiul Brăila a obținut, nu demult, locul I în întrecerea socialistă dintre municipii. Brăilenii care lucrează la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul", Electrocentrale, Laminorul, la I.P.I.L.F. Vădeni, cooperatorii de la C.A.P. Tudor Vladimirescu și Chișcani au fost distinși cu mai multe ordine și medalii ale Republicii Socialiste România. Marea majoritate a brăilenilor probează aceste calități, dar nu pot spune că sîntem pe deplin mulțumiți, pentru că mai sînt încă oameni care, în întreprinderi, nu-și fac pe deplin datoria, nu manifestă suficientă grijă față de avutul obștesc, oameni care, pe nedrept, încearcă să cîștige mai mult decît dau ei societății. Mă folosesc de acest prilej, al întîlnirii cu revista Flacăra, și fac un apel fierbinte la cetățenii Brăilei de a participa mai solidar și mai efectiv, în număr mult mai mare la acțiunile inițiate de noi, de deputați, de Consiliul popular și de organizațiile și consiliile Frontului Democrației și Unității Socialiste.

— Cu ce rezultate se aplică noul mecanism economico-financiar în întreprinderile brăilene ? Ce greutăți întîmpinați în aplicarea lui ?

— Ultima plenară a Comitetului județean de partid, din trimestrul al treilea, a fost consacrată în întregime acestei probleme, analizei temeinice a aplicării în producție a acestui mecanism. Am avut astfel posibilitatea să constatăm gradul de înțelegere de către cadrele de conducere a noului mecanism economic, pătrunderea lui pînă la cele mai mici subunități ale întreprinderilor : secții, ateliere, echipe. Și am mai putut constata că producția netă, de pildă, în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut a crescut cu 7,8 la sută. Este, fără îndoială, un succes, mai ales dacă ținem cont de faptul că indicatorul producției nete va fi îndeplinit, chiar dacă unele întreprinderi mai au, la ora actuală, unele rămîneri în urmă. Noul mecanism economico-financiar înseamnă, în primul rînd, creșterea răspunderii tuturor față de realizarea sarcinilor, de creștere a inițiativei, de sporire a eficienței fiecărei activități economico-sociale și nu așa cum au considerat unii tovarăși — chiar cadre de conducere — că noul mecanism economic ar însemna în primul rînd obținerea unor drepturi suplimentare, a unor avantaje materiale, care nu pot fi realizate decît prin obținerea unor sporuri de producție, prin creșterea productivității muncii, a responsabilității față de muncă, a inițiativelor și a bunei organizări. Noul mecanism economic înseamnă, așadar, formarea unei noi concepții despre muncă.

— Unii conducători de întreprinderi s-au manifestat cu oarecare scepticism în promovarea acestui mecanism ; alții, din comoditate, au s-au angajat prea ferm în aplicarea lui în practică. Cum ați acționat în astfel de cazuri ?

— Unii s-au cam speriat în fața acestor cerințe de eficiență : nu e chiar așa de ușor să faci producție în condiții de maximă eficiență ; alții nu l-au înțeles, iar cei mai mulți — mă refer în primul rînd la cadrele de conducere — se obișnuiseră cu producția globală, valorică, care de fapt ascundeau unele neajunsuri proprii. Au fost și unii care gîndeau că în socialism se pot obține venituri mari, chiar dacă obținem producții în condiții de eficiență scăzută. Unele întreprinderi lucrau cu așazisele pierderi planificate. Noul mecanism a schimbat și schimbă radical conștiința oamenilor, îi îndreaptă cu fața spre producție. La noi în județ se simte cu pregnanță aceasta.

— Ce argumente susțin o astfel de afirmație ?

— Dacă doriți, puteți nota : pe 9 luni am economisit 1 264 tone metal, 2 200 tone combustibil convențional și aproape 22 milioane kWh energie electrică. Ne înscriem, de asemenea, cu depășiri la indicele de utilizare a mașinilor unelte, la mulți alți indicatori.

— Stimate tovarășe prim-secretar, care este valoarea realizată într-un an de un om al muncii din industria județului ?

— Fiecare om al muncii din industrie realizează o valoare de 401 248 lei. În acest cincinal, 80 la sută din sporul producției industriale s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. Am pus accentul pe introducerea mecanizării și automatizării, pe organizarea producției și a muncii, pe introducerea unor tehnologii noi sau reproiectate, prin construcția unor mașini și agregate de mare randament de concepție proprie. Am orientat către activitatea direct productivă, conform indicațiilor conducerii partidului, 950 de oameni ai muncii, am policalificat alți 665, iar 2 300 de muncitori lucrează la două-trei și chiar patru mașini deodată.

— Ce schimbări mai deosebite s-au produs în structura producției ?

— Sînt obligat să apelez din nou la statistică : subliniez că peste 54 la sută din valoarea producției marfă o reprezintă produsele noi și reproiectate, depășind astfel sarcina planificată. Ați auzit, desigur, de unele din aceste produse : excavatorul electric cu cupă de 8—10 metri cubi, draglina cu brat telescopat, seria de excavatoare hidraulice pentru marile șantiere ale patriei, Canalul Dunăre-Marea Neagră, bazinul minier Gorj; ați auzit, cred, de supertraulerele noastre, de nava oceanografică, navele de aprovizionare de mare capacitate, de celofibrele în toată gama de culori care au dus la eliminarea importului, de multe altele. Este, în structura multor produse, o adevărată revoluție !

încărcau. În cimp erau 400 tone porumb boabe. A venit o ploaie, cam 20 litri pe metru pătrat, ce amenința cu deprecierea recoltei culese. Militarii au alergat și au dat ajutor oamenilor de la elevatoare. Le-au reparat într-un timp record. Dar porumbul trebuia cărat, ziua, noaptea, în orice condiții. Și cînd plouă, drumurile insulei se desfundă, clisa se agață cu o mie de guri de roți, roțile patinează, canalele de irigat sînt aproape și pericolul crește. Au venit cei 37 de șoferi militari din coloana lui Mihai Cîrlan, maior, din coloana forte cum li se spune, au salvat producția : au transportat-o și băgat-o la uscător, ei, cei 37 de artileriști : caporal Constantin Aldea, cu grupa lui, soldații Ion Sutea, „Mircea Bucurescu, Eleodor Cojocaru, Nicolae Cioacă, frații Viorel și Sorel Militon, din Rucăr, și alții.

La ora 16 văzduhul fierbe : militarii au început teleconferința, dirijată de colonelul Constantin Ghigheanu, 50 ani, născut în București, comandantul grupei de coordonare a muncilor agricole din județul Brăila. Am stat de vorbă cu el, la Brăila, acum îl aud dînd ordine ca pe front. 60 de stații de radio au început să emită și să recepționeze în același timp. Într-o zi se emit și se recepționează cam 500, pînă la 800 de știri, în toate direcțiile insulei. Știri referitoare la organizare, la mobilizare, la dirijarea forțelor umane și mecanice, știri de la garnizoană și de acasă ; știri care anunță nașterea, de cînd sînt în insulă cîțiva militari au devenit tătici. Că și aici viața traversează toate limitele ei ! În insulă intră 6 000 kilograme de pîine pe zi, aproape 1 000 kilograme de carne, 3 500 pachete de țigări, 1 500 litri apă minerală. Sînt cîteva cifre pe care ni le furnizează contabilul-șef al I.A.S. Insula Mare a Brăilei.

Am fi vrut să ajungem și la alte detașamente de militari, dar ca să străbați insula de la un capăt la altul am fi avut nevoie și noi de două zile. Colonelul Dumitru Haralambie, loctiitor tehnic, ne roagă să nu scăpăm din vedere meritele coloanei de transport de la complexul Băndoiu, comandată de maiorul Ludovic Călin, ai cărui soldați și-au dublat normele zilnic. Maiorul lucrează de 12 ani în insulă, campanie de campanie. Să nu-i uităm nici pe aceia care formează cea mai mare coloană din insulă, infanteriștii conduși de căpitanul inginer Dumitru Fuierea, care au transportat pînă acum 2 500 tone de porumb și au parcurs 72 000 kilometri. Lucrează la ferma Rogoz-Secuța. Nu am uitat pe nimeni, nici pe cei al căror nume nu a putut să apară în acest reportaj. Rîndurile de față se vor un fel de ordin de zi, un ordin de suflet, un onor în cinstea tuturor celor 4 000 de soldați și gradați care culeg porumb, transportă porumb, visează porumb. Un optimist onor dat celor 4 000 de cățarole, de gamele adică, care la orele prînzului sună ca 4 000 de tălăngi, de clopote mai mici care își revarsă melodiile în marele clopot al porumbului. Am văzut aceste clopote, le-am ascultat clinchetele, l-am cunoscut pe cel care le poartă la brîu, și cred și acum că un bob de porumb s-a rupt cîndva din soare și a format aici, în spațiul copilăriei mele, o fascinantă planetă de porumb !

NICOLAE GRIGORE

O mai veche cunoștință a revistei noastre,

inginerul Petre Buleci, anunță:

Ofer gratis butelii de aragaz!

Acum aproximativ o lună, cînd ne-a sosit la redacție anunțul de mai sus, am fost realmente surprinși, ba chiar și intrigați, întrucît anunțul, extrem de laconic, era însoțit și de un post-scriptum la fel de laconic, potrivit căruia, pentru alte eventuale amănunte, trebuia neapărat să ne prezentăm la Brăila, la Șantierul naval, în ziua de 24 octombrie.

Și pentru că această oarecum ciudată invitație era semnată de inginerul Petre Buleci, un reputat inventator, autorul, printre altele, acelei foarte eficiente tehnologii de remediere a arborilor cotiți fisurați, iată-ne la Brăila, în chiar ziua de 24 octombrie, printre participanții la cea de-a III-a sesiune de comunicări și referate științifice „Ancora de aur", sesiune care a făcut o amplă trecere în revistă a celor mai noi soluții tehnice ce se aplică în șantierele navale ale țării. Departe de noi gîndul de a stabili o anume ierarhie valorică a lucrărilor prezentate, dar, între comunicări, surpriza zilei avea să o constituie cea intitulată **Sisteme energetice neconvenționale, biogazul, cercetări și aplicații,** comunicare aparținînd unui larg colectiv de la Șantierul naval din Brăila. Și pentru ca totul să fie cît se poate de limpede, să notăm mai întîi și-ntîi numele tuturor celor ce fac parte din acest colectiv care, prin pasiune, perseverență și entuziasm, a reușit, după părerea noastră, să o ia înaintea multora dintre specialiștii care, oficial, se ocupă de problema biogazului. Acești oameni sînt inginerii Petre Buleci, Victor Trifan, Octavian Sanco, Florian Nedelcuț, tehnicianul Gheorghe Popa, maistrul Gheorghe Rădulescu, lăcătușii mecanici Toma Muichis și Ioan Dima, precum și sudorii Gheorghe Stroe și Ion Ghițica, acestora adăugîndu-li-se și profesorul Spiridon Tomulescu a cărui contribuție s-a materializat prin traducerea unor articole de specialitate apărute în presa străină.

Acestea fiind zise, să transcriem din comunicarea prezentată de inginerul Petre Buleci : „După unele date ale Institutului național de cercetări agronomice din Franța, în această țară se vor produce în viitorul apropiat circa 4 milioane tone combustibil convențional numai prin bioconversia substanțelor organice conținute în dejecțiile de la creșcătoriile animale. În ceea ce privește județul Brăila, după unele date informative, se produc anual 800 000 tone de dejecții animale, cantitate ce ar putea oferi cel puțin 100 000 tone combustibil convențional, adică biogaz. Dincolo de obținerea biogazului, dejecțiile s-au dovedit a fi un excelent îngrășămînt natural. Cercetările efectuate pînă acum au demonstrat că acest îngrășămînt a dus la importante sporuri în cultura porumbului, aproximativ 9 la sută, sau în cultura sfeclei de zahăr unde s-au înregistrat sporuri de aproape 20 la sută. Revenind la biogaz, producerea lui ar rezolva și o problemă tot mai stringentă la ora actuală, cea a combustibilului la sate. În ceea ce ne privește, în comuna Movila Miresei, în grădina țăranului cooperator Marin Niță, am construit un model de instalație. În doar cîteva cuvinte este vorba de un fermentator care, încărcat cu dejecții animale, poate produce, la numai trei zile de la încărcare, între 3 și 5 metri cubi de biogaz pe zi. Din fermentator, un cazan îngropat sub pămînt, astfel încît să nu afecteze suprafața grădinii, biogazul este extras cu ajutorul unei tubulaturi ce se ramifică în toate camerele casei, inclusiv în bucătărie unde clasica butelie de aragaz a fost total înlocuită. Sînt în curs de finalizare alte două instalații, mai mari, pentru gazeificarea cu biogaz a unui bloc de nefamiliști, un bloc aparținînd șantierului nostru, și a unei cantine de 400 de persoane. Aici, în șantier, unde colectivul nostru a efectuat majoritatea cercetărilor demarate încă de la începutul acestui an, am reușit să acționăm cu ajutorul biogazului o mașină cu aburi, o caldarină la care am adăugat un dinam, iar de dinam am legat un bec de 12 volți. Becul, se poate vedea, arde normal, de parcă ar fi legat la rețea. Tot aici am reușit să acționăm și un motor cu ardere internă, mai exact spus am efectuat o cursă limitată cu un autoturism Skoda care s-a alimentat efectiv numai cu biogaz. Și tot aici, pe șantier, am mai reușit să efectuăm diverse operații de sudare și tăiere a tablei folosite în construcția de nave. Totodată am mai constatat că flacăra de biogaz, închisă într-o sită de sîrmă precum cea folosită la lămpile cu petromax, răspîndește o lumină extrem de puternică, mult mai puternică decît cea electrică. În consecință, stimați colegi, vă punem la dispoziție o documentație amănunțită, aș zice totală, astfel încît, reîntorși pe șantierele în care vă desfășurați activitatea, să militați pentru extinderea celor realizate aici, la Brăila".

Și iată-ne pe una din platformele șantierului brăilean, în fața atelierului mecanic, lîngă instalația de acetilenă. Trei fermentatoare de dimensiuni diferite, încărcate o singură dată, în primăvara acestui an, fac din plin dovada celor afirmate de inginerul Petre Buleci. Două fragmente de tub folosit de obicei în irigații sînt sudate de Ion Ghițică în numai cîteva clipe. În loc de acetilenă, biogaz. Lîngă el, sudorul Gheorghe Stroe. Tate o tablă groasă de aproximativ 1,5 centimetri. Lîngă caldarină se aprinde un bec de 12 volți. Împrejur, nici o urmă de miros de dejecții. „M-am ocupat, mărturisește inginerul Petre Buleci, de numeroase invenții, dar metanogeneza, adică producerea biogazului, m-a captivat peste măsură. Am citit acum cîteva zile o frază uluitoare, singura în stare să exprime importanța metanogenezei. Cum sună această frază ? Simplu : pentru omenire, metanogeneza controlată are aceeași valoare ca și descoperirea focului. Și, iată, după cum se vede, biogazul se produce extrem de simplu, fără instalații ultrasofisticate, așa cum, din păcate, am văzut că s-a atacat problema în diverse institute de cercetare. Un cazan de numai 50 de metri cubi ar putea furniza o cantitate de biogaz egală cu cea conținută de 5 butelii. Un țăran cooperator își poate construi un astfel de cazan la un preț de cel mult 5 000 lei. Dar, cu aceleași rezultate, poate să facă și o groapă ai cărei pereți să-i betonеze. Această groapă betonată s-a dovedit a fi un cazan excepțional, foarte ieftin și, în același timp, acoperit fiind cu pămînt rezistent la orice șocuri termice. Așa cum, la Movila Miresei, exemplul țăranului Marin Niță va fi urmat de peste o sută de familii, sînt gata să fac și-n alte sate sau comune astfel de instalații care, pentru mediul rural, vor transforma butelia de aragaz, în obiect de muzeu. Sînt, ca să zic așa, în așteptarea unor comenzi pe care să le onorez gratuit".

În loc de oricare altă încheiere, o singură întrebare : cine face comanda ?

VICTOR NIȚĂ

— Tovarășe prim-secretar Ion Catrinescu, județul Brăila este unul dintre județele cu suprafețele agricole cele mai mari. Mari sînt însă aici, în județul dumneavoastră, și suprafețele de terenuri deprecciate, sărăturate mai ales. Ce se întreprinde pentru „însănătoșirea" acestor suprafețe ?

— O întrebare de acută actualitate, într-adevăr, pentru noi, pentru preocupările noastre de a spori suprafața fondului funciar — principalul mijloc de obținere și sporire a produselor agricole. Este o problemă foarte serioasă căreia îi acordăm întreaga atenție. Avem un program riguros în acest sens : pe aproape 67 000 hectare se aplică în prezent un complex de lucrări, eșalonate în trei etape : lucrări hidroameliorative, lucrări pedoameliorative, pe terenurile amenajate pentru irigat și, în fine, lucrări agroameliorative. Stațiunea experimentală din Brăila a primit sarcina de a se ocupa de combaterea terenurilor sărăturate. Noi vrem ca specialiștii de la stațiune să acționeze în așa fel încît să creeze loturi experimentale în diferite zone, pentru a aplica tehnologii diferențiate din acest punct de vedere. Avem nevoie, în același timp, de ajutorul mai substanțial al specialiștilor de la Academia de științe agricole și silvice, angajați deopotrivă în această luptă deloc ușoară dorim să se acționeze mai repede, să ni se ofere un ajutor de specialitate mai eficient, avem nevoie de o participare mai directă la aceste lucrări.

— O statistică pe care o consult aici, în fața dumneavoastră, ne arată că în satele județului, din cele 57 721 de familii mai mult de jumătate nu cresc nici o vacă de lapte. Foarte mic este și numărul celorlalte animale și păsări. Ce întreprindeți pentru sporirea numărului de animale și păsări în gospodăriile cetățenilor ? Ce posibilități de pășuni și furaje există ?

— Nu avem rezultate pe măsura posibilităților. Și nu avem pentru că nici consiliile populare comunale, nici chiar consiliul popular județean nu au abordat la vreme această problemă. Dacă o abordam cu doi sau trei ani mai în urmă, în mod organizat, rezultatele ar fi fost mai bune. Acum am luat unele măsuri privind îmbunătățirea potențialului productiv al pășunilor naturale și al pășunilor din fondul silvic repartizate gospodăriilor populației. Numai în acest an s-au însămînțat 5 930 hectare și s-au executat lucrări de fertilizare pe 12 000 hectare ; s-au însămînțat cu furaje peste 6 000 hectare din loturile personale ale membrilor cooperatori.

— Unii locuitori ai satelor s-au molipsit, să spunem astfel, de o anume comoditate : nu mai cresc păsări, nu mai cresc nici o vacă, nici chiar un porc, au devenit, din producători, consumatori exclusivi și vin și cumpără păsări și ouă de la oraș. Cum combateți o astfel de practică ?

— Luptăm foarte serios împotriva acestei concepții chiar prin măsurile întreprinse. În baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, am dezbătut cu obștea satelor necesitatea ca fiecare gospodărie să crească un număr de animale : bovine, porcine, ovine, păsări, pentru că unii, așa cum ați remarcat, nici păsări nu mai cresc. Cu prilejul adunărilor care vor avea loc după campania agricolă, vom dezbate încă o dată acest aspect al problemei, vom fixa chiar și numărul de animale și păsări pe care trebuie să-l crească fiecare gospodărie, rasele de înaltă productivitate, suprafețele de furaje.

— În ce măsură sînt aprovizionați oamenii muncii din județ cu legume și alte produse alimentare ?

— Față de aceeași perioadă a anului trecut am desfăcut mai multe produse alimentare : 1095 tone mălai, 132 tone zahăr, 275 tone ulei, 124 tone făină și alte produse și legume. Pînă în prezent s-au desfăcut mărfuri în valoare de 2,6 miliarde lei, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului să se vîndă către populație mărfuri în valoare de peste 3,6 miliarde lei. Brăila a fost un centru comercial puternic și nu vrem să dezmințim această tradiție, ci dimpotrivă să i-o sporim.

Porțile Maramureșului — Fotografie de V. LAZARESCU

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Un decret nu se aplică de la sine

Sînt la Roman de cîteva ore. Orașul este frumos, bine îngrijit și, cînd nu plouă, încărcat. Nu plouă totuși prea des și firea românenilor este prietenoasă și optimistă. La șase kilometri de Roman începe comuna Horia. Primărița, o femeie vajnică și încrezătoare în viitorul comunei, zice: „Chiar dacă ați venit la noi cu o sesizare sînteți oaspetele nostru". Cea mai impozantă clădire de aici aparține Liceului agroindustrial „Ion Ionescu de la Brad", liceu centenar, situat în mijlocul unui superb parc. Pe aleea principală înaintează șchiopătînd un bărbat cu chipul ponosit de griji, îmbrăcat în costumul lui de sărbătoare care nu este nici nou, nici prea bine îngrijit. Are un picior mai scurt cu 7 cm, nici rotula nu mai are la genunchi, i-a fost roasă de un tbc osos, și-l cheamă Vasile C. Hanganu. E muncitor pe șantierul TCH Bacău, cu jumătate de normă, din pricina bolii. Are cinci copii, toți în întreținerea sa și a soției, cooperatoare, din păcate la un CAP nu prea chivernisit unde norma nu depășește niciodată 20—30 de zile pe an. A venit s-o ia acasă pe Doina, înscrisă în anul I (clasa a IX-a). Nu-i place? îl întreb. Ba săracu-ța, zice, stă cu lacrimile în gît. Atunci? insist eu. Atunci, spune, eu n-am ce face. Ea e a mai gingașă și a plîns să vină încoace că-i place natura.

Doina este o fată pe cît de sfioasă, pe atît de frumoasă. Lacrimile și-au mutat reședința din gît în ochii acum de un albastru profund. Vrei să rămîi aici, Doina? Dă din cap. Îți place aici? Lacrimile o sufocă și nu mai are puterea de a da nici măcar din cap.

De ce nu-i faci contract cu un CAP, îl întreb pe tatăl. Nu se mai acordă burse de la buget, dar se acordă burse pe bază de contract. Ca pe urmă, zice, să mă „blastemi copilul pi mini"? Firește, nu înțeleg și aflu că ceapeul lor e al mai sărman din județ și plin de datorii cum e și fără muncă destulă, numai de burse nu-i arde, iar dacă de gura lumii ar accepta contractul pe urmă lunar ar desface casieria goală și spune „luați dacă aveți de unde" și școala ce-ar spune sau cui i-ar spune, nu Doinițel, și el cum să oblige ceapeul să-și țină promisiunea, dar să zicem că doi ani ar trece, nu-i năzuros nici el, nici Doinița, pe urmă, însă, pe urmă ce va fi Doinița, conform contractului, n-are voie să studieze mai departe, la 16 ani e obligată să muncească cinci ani la ceape, fără carnet de muncă, fără calificare, astăzi cînd fetele, ca să se mărite, nu-și mai fac zestre, ci o meserie sigură, căci așa i s-a spus, cine face contract pe urmă, după doi ani, adică la vîrsta de 16 ani, trebuie să lucreze cinci ani la cooperativă fără drept de studiu decît la seral, adică seară de seară să vină din Bacău în Roman și din Roman la Horia și înapoi în Roman și înapoi în Bacău, fiindcă ministerul a desființat seralul comasat din lunile de răgaz și-i obligă și pe tinerii din agricultură să vină seară de seară cînd ei muncesc de cînd iasă soarele pînă se asfințește...

Doina plînge în picioare.

„O duc la Buhuși, continuă tatăl, la fabrică, face naveta, unde mănîncă șase guri o minca și a șaptea, dar e sigur, carnet de muncă, seralul e mai lesnicios..."

Presupun absurd că de la ultima mea deplasare în agricultură, cu două săptămîni în urmă, s-a ajuns la un surplus de forță de muncă de înaltă calificare, adică nu pricep pe moment rațiunile măsurilor restrictive preconizate recent prin Decretul 198 de Ministerul Educației și Învățămîntului.

Decretul care reglementează modalitatea acordării burselor în anul de învățămînt 1980/1981 a apărut la 21 iunie. În școli ajunge tîrziu. Înscrierile urmează cursul obișnuit, fără precizarea că în acest an nu se mai acordă burse decît pe bază de contract. La liceele agroindustriale s-au înscris 27 452 de elevi. La astfel de licee, pasiunea pentru munca în agricultură era stimulată de procentul ridicat al numărului de burse, de condițiile de studiu avantajoase. Grăbită sau nu observația de mai sus este susținută de realitate: în școlile agroindustriale au venit și au continuat să vină și în acest an copiii proveniți din familiile cu veniturile cele mai modeste și greutățile cele mai mari. Liceele așteaptă instrucțiunile de aplicare ale prevederilor generale din decret. Copiii încep anul școlar, părinții fac ce fac pentru plata cheltuielilor de la internatul școlii în așteptarea bursei. Află în cele din urmă că nu se mai acordă burse decît pe bază de contract. Unitățile agricole n-au aflat nici pînă acum de obligațiile apărute pe neașteptate. Fiecare are probleme, mai ales în acest an agricol capricios. Încheierea contractelor întîrzie. Copiii continuă să învețe. Liceele se descurcă din ce în ce mai greu cu cheltuielile de întreținere. Incertitudinile din sector se repercutează asupra părinților. Acum cît nu este prea tîrziu încep să-și retragă copiii de la licee și-i transferă fie în industrie, fie la școlile generale din comune. La liceul din Horia s-au retras pînă acum aproape o clasă întreagă. Procesul continuă, întrucît nu toți părinții au aflat sau dacă au aflat n-au înțeles despre ce este vorba. Sondajele indică pînă la sfîrșit o retragere masivă de aproape jumătate din efectivul înscris. Apelînd la aritmetică notăm că în 1984, anul hotărîtor al viitorului cincinal, cincinal care-și propune în agricultură generalizarea mecanizării, va exista un deficit de forță de muncă cu o calificare corespunzătoare de aproape 14 000 de oameni. Nu este încă tîrziu ca Ministerul Educației și Învățămîntului să intervină cu prec'zările necesare așa cum dealtfel a făcut-o de pildă în cazul acordării burselor de școlarizare elevilor care nu au unități de învățămînt în localitățile de domiciliu. Deci se poate. Inspectoratele școlare susțin că prevederile generale nu au nevoie de instrucțiuni de aplicare. Au. Decretul de pildă arată că bursele pe bază de contract vor fi acordate în următoarea prioritate: orfanilor de ambii părinți de la casele de copii, copiilor proveniți din familiile care nu le pot asigura o educație corespunzătoare etc. Limpede, nu? susțin inspectorii școlari. Nu e limpede fiindcă un contract presupune prin definiție două părți. Care ar fi părțile în cazurile enumerate? Desigur unitatea agricolă, care să zicem că pînă la urmă va accepta. Dar a doua parte în cazul copiilor orfani care ar mai fi? Copiii au numai 14 ani și deci nu au investitura de a figura ca parte într-un contract. Unii zic: directorii școlilor de copii. Dar ce vină are directorul școlii de copii dacă unul sau mai mulți din cei pentru care semnează fuge, se retrage sau merge mai departe în învățămîntul superior? Cine înapoiază banii — conform legii? Alții spun: în cazul copiilor orfani — casa de copii transferă fondurile alocate de stat liceelor. Dar casele de copii nu au o asemenea dispoziție. În cazul copiilor proveniți din familii ce nu le pot asigura o educație corespunzătoare este nevoie de o anchetă socială, anchetă pe care consiliile populare refuză s-o elibereze la cerere fiindcă nici ele nu au dispoziții în acest sens.

Ce se întîmplă cu elevii claselor a X-a care au beneficiat anul trecut de burse de la stat și care acum se află în situația de a nu mai urma mai departe din lipsă de posibilități materiale? Se retrag. Dar dacă se retrag cine suportă cheltuielile de bursă din anul trecut. Elevii? Dacă ei ar dispune de fondurile respective le-ar înainta pentru a studia în continuare.

Lipsa precizărilor pe care ar trebui să le facă ministerul de resort lovește în două categorii de copii: în copiii cu probleme grave în familie și în cei orfani, pe de o parte, iar pe de altă parte în copiii eminenți. Lipsa precizărilor de care vorbeam exclude din criterii tocmai pe acelea care în țara noastră sînt fundamentale: nevoia, valoarea, munca. Și, în final, eficiența. Cheltuiala cu care statul se încarcă în vederea întreținerii unei persoane într-o casă a copilului timp de 14 ani urmărește o dublă finalitate: în plan social uman egalizarea șanselor în fața vieții ale unor copii cu destine potrivnice iar în plan general valorificarea integrală a capacității lor de muncă, de inteligență. Lipsa individualizării normelor decretului le spulberă pe amîndouă. Dacă oricare copil al țării, inclusiv Doina Hanganu, al cărei tată a fost atacat nedrept și crud și de o boală neiertătoare, dispune de mai multe șanse după împlinirea celor 14 ani, un copil provenit de la casa copilului care a optat pentru liceul agroindustrial nu are decît una: să încheie un contract cu o cooperativă agricolă, să învețe aici doi ani, după care să treacă în producție fără posibilitatea de a studia mai departe din cauza indicațiilor aceluiași minister și a condițiilor specifice din acest domeniu. Va trece în producție fără carnet de muncă, fără o calificare corespunzătoare, va locui nu se știe unde, va lucra într-un mediu pe care, la casa copilului, nu l-a cunoscut, va avea un statut social neclar. Va amortiza investiția statului în limitele unei munci care n-acoperă nici pe departe capacitatea lui de muncă. Și dacă este o eminență? Chiar și geniu dacă ar fi precizările ministerului lipsesc. Cine acoperă pierderea socială umană? Cine suportă daunele rezultate din netolosirea acestei resurse de inteligență? Cine răspunde pentru daunele morale provocate în conștiințele unor copii care nu înțeleg desigur de ce viața lor se hotărăște astfel, de ce li se refuză dreptul de a visa? Sigur, unii vor spune că nu e vorba decît de cinci ani. Da, dar acești cinci ani se scurg de la 16 la 21 de ani. Și fiindcă veni vorba: ce se va întîmpla cu stagiul militar? Dar cu cooperativele care au încheiat contract pe cinci ani? Includ cei cinci ani și anii de militărie?

Se impune o precizare: nu ne chinuim aici pe tărîmul unor false sau desuete sentimentalisme, ci dimpotrivă, demersul nostru vizează în modul cel mai concret cu putință eficiența economică, viitorul bazelor sociale ale agriculturii, nu ne împotrivim necesității, dacă ea apare și există, ci neputinței sau indiferenței care lasă deoparte nuanțele, fondul însuși constituindu-se din nuanțe. Iat-o de pildă pe una din fetele cu cele mai dotate minți ale liceului, secretara organizației UTC, Laurența Savin. A terminat clasa a VIII-a cu media 9,82. Acum e în ultimul an. Conform criteriilor nediferențiate de minister n-are dreptul la bursă. N-are dreptul nici la contract, contractul fiind prevăzut numai pentru treapta întîi de liceu. Locuiește în comuna Hangu. Tata este muncitor forestier cu un venit mediu de 1700 lei lunar. Mama este casnică avînd de întreținut patru fete în școală. Casa, în urma aprobării proiectului de sistematizare a vetrei satului, și-au demolat-o, au fost nevoiți s-o demoleze și să-și construiască alta nouă. Au împrumutat de la bancă 10 000 lei. Ce face Laurența? Se retrage? Cine suportă întreținerea anilor în care a avut bursă? Este bine ca tinerii eminenți să plece din agricultură și să rămînă doar cei de valoare medie și mediocrii care au bani să studieze mai departe?

Sau acest minunat om, acest curat și frumos băiat tot din ultimul an despre care profesorul Gheorghe Anghel spune că are mintea organizată ca a unui savant, Ion Minu, și el în imposibilitate de a urma mai departe, tata — tractorist, mama — cooperatoare, patru frați, tata a avut un accident care-i costă cinci mii de lei. Sau Horciu Vasile, avînd numai mamă și ea foarte bolnavă, patru copii acasă, cooperatoare cu cîteva sute de lei pe an, sau Gheorghe Gherghiniș, o altă capacitate a școlii, care a venit plîngînd să ceară păsuire, să i se dea voie să muncească undeva.

Pe 21 octombrie, la patru luni deci de la apariția decretului și după o lună de la începerea școlii, situația nu este limpede.

★

A doua zi, am însoțit conducerea Liceului „Ion Ionescu de la Brad" la Piatra Neamț. Nu este întîia oară că oamenii aceștia vin la Piatra Neamț. Am fost primiți de un inspector școlar jovial și inteligent. Desigur, conducerea unui liceu și un inspector școlar au, în planul superior al intereselor generale, țeluri comune. Din această perspectivă este greu de înțeles de ce de aproape patru luni lucrurile nu pot fi urnite din punctul mort. Directorul Paul Teodorescu și directoarea adjunctă Viorica Roșca prezintă tabelele cu situațiile familiale ale elevilor înscriși în anul întîi. Citesc în dreptul rubricilor: cooperatori, tîmplari, șoferi, vopsitori, mineri, tractoriști, pensionari, tinichigii, sudori, electricieni, manipulanți, paznici, zidari, mecanici, muncitori forestieri, îngrijitori animale, dulgheri, și iarăși tractoriști etc. Majoritatea covîrșitoare au între patru și zece copii. Numai șase dintre ei depășesc un venit lunar de 2 000 lei. Mîine, directorul și directoarea adjunctă vor trebui să răspundă în fața acestor oameni nu pentru ce copiii lor nu primesc bursă, ci de ce dacă statul admite să acorde burse pe bază de contract organele de resort întîrzie să le aprobe și, cu aceasta, dreptul de a participa la competiția națională a valorilor? Fiindcă, în fapt, aceasta înseamnă să obligi niște copii să urmeze după expirarea contractelor numai cursurile serale în timp ce pe de altă parte faci imposibilă organizarea lor. (Am arătat la începutul reportajului că o dispoziție a M.E.I. desființează cursurile serale comasate în sezonul mort generalizînd o singură formă, cea devenită clasică, zi de zi sau seară de seară, cînd în campaniile din agricultură, după cum bine se știe, se lucrează zi-lumină.) Conducerea liceului va răspunde deci pentru ceea ce n-a făcut. E mai puțin probabil ca inspectoratul școlar să fie tras la răspundere pentru ce n-a făcut. El va da socoteală în fața ministerului pentru ceea ce a aprobat și iarăși se știe că uneori ce nu se aprobă nu se fluieră. Firește, un inspector școlar nu execută decît dispozițiile date de minister, deși dispozițiile, dacă trebuie executate fără roditoarea cazna a înțelegerii, acest fapt simplu și responsabil ar putea fi făcut direct de activiștii din școli fără intermediari neputincioși, realizîndu-se în acest fel și dorita economie de fonduri.

La U.J.C.A.P. lucrurile sînt privite realist. Perfectarea contractelor nu va fi o floare la ureche. Unitățile agricole suportă bursele din beneficiu într-un an agricol nefavorabil. Prin specificul lor, cooperativele sînt obișnuite să-și contabilizeze interesele din perspectiva viitorului imediat. Beneficiarii burselor nu aparțin acestui viitor. Demersul va fi anevoie ca orice început, dar odată demarat, el, începutul, va putea fi generalizat întrucît nu contravine intereselor unităților agricole ci dimpotrivă le implică în perspectivă. U.J.C.A.P. se obligă să perfecteze întreg numărul de contracte de care va fi nevoie. O discuție telefonică cu dr. ing. Teodor Marian din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare ne lămurește că există și certitudinea că numărul de burse prin contract nu va fi limitat arbitrar. Deci nu de bani e vorba în primul rînd, ci de criteriile distribuirii lor și anume de recunoașterea de către ministerul de resort și în acest sector și în această împrejurare a criteriilor fundamentale din societatea noastră: MUNCA, VALOAREA, NEVOIA! Recunoașterea dreptului afirmării lor neîngrădite.

NICOLAE CRISTACHE

Cu „ocaua mică" la frauda mare

De la Miliția județului Maramureș aflăm că, recent, cu prilejul unui control efectuat de serviciile economic și circulație pe linia prevenirii și combaterii eventualelor nereguli, în transportul de călători, constatările au fost de-a dreptul surprinzătoare.

Șoferul Vasile Boboș de la I.T.A. Maramureș, care circula cu autobuzul pe ruta Zalău — Cehu Silvaniei — Baia Mare a transportat nu mai puțin de 11 călători în mod fraudulos. De precizat că în momentul în care și-a dat seama că este oprit pentru un altfel de control decît cel obișnuit pentru verificarea permisului de circulație, foii de parcurs și stării tehnice a autovehiculului, s-a grăbit să emită celor 11 călători amintiți bilete în valoare de 5 lei fiecare, atît cît costa cursa din localitatea respectivă și pînă la destinație. Nemaiavînd însă timp să se pună de acord cu călătorii vizați, aceștia au recunoscut că s-au urcat la Zalău și au plătit, de fapt, șoferului cîte 23 lei de persoană.

— Dar de ce aveți bilete numai de cîte 5 lei? au fost întrebați.

— Da, este și vina noastră că nu am insistat, dar șoferul după ce ne-a luat banii, a spus că să ocupăm noi locurile mai întîi, și o să ne dea biletele pe urmă. Apoi a mai adăugat că trebuie să pornească autobuzul că este în întîrziere și o să ne dea biletele pe drum. El s-a făcut că uită, nouă ne-a fost jenă să le mai cerem și iată-ne acum cu toții în neregulă.

Au recunoscut, într-adevăr, că au greșit și ei, deși l-au acuzat, cum era și firesc, pe șoferul incorect, dar se pune întrebarea, în cazul că nu interveneau organele de control, nu rămîneau ei complici tăciți ai abuzului în serviciu comis de Vasile Boboș care și-ar fi însușit suma de peste 250 lei la o singură cursă? Între 2—5 călători frauduloși au fost găsiți și la alte 5 autobuze controlate în Maramureș în aceeași după-amiază. De unde se poate deduce că asemenea practici încurajate și de către unii călători nu sînt străine mai multor șoferi de la I.T.A. Maramureș. Tot la Baia Mare, iată și alte mostre de ciupeli, mai mari sau mai mici, care lezează atît interesele cetățeanului neatent sau grăbit cît și avutul obștesc, pentru că indivizi incorecți n-au preferințe atunci cînd li se ivește prilejul să „ciupească". La magazinul Agrocoop al cărui responsabil este Aurica Hordău, spre exemplu, un cîntar decimal, era „dereglat" cu bună-știință bineînțeles, încît indica cu 20 la sută mai puțin decît cantitatea de produse pe care o plătea cumpărătorul. La cantina restaurant „Forestierul" din Tăuți de Sus — Baia Sprie, responsabilul Teodor Coltău își crease în numai două zile, prin diminuarea porțiilor de mîncare ale celor 500 de consumatori abonați, un plus de nu mai puțin de 54 kg carne. Iar la chioșcul alimentar din incinta Fabricii de produse ceramice „Foimar", echipa de control a miliției a constatat că gestionara Lenuța Pop a încasat în primele două săptămîni din luna octombrie a.c. numai pentru laptele distribuit pe bază de tabel suma de 3 302 lei, cu toate că potrivit avizelor de expediție, nu primise în mod legal decît jumătate din lapte respectiv.

Avînd în vedere că cel care a aprovizionat pe gestionară cu lapte era chiar soțul ei — șofer al I.C.I.L. — nu este deloc greu de presupus cum poate fi explicat acest mister prin care avutul obștesc fusese păgubit cu peste 1 600 lei. Aceasta, cu ocazia unei singure constatări, dar cercetările continuă.

La Miliția județului Dolj lt. colonel I. D. a definitivat cercetările într-un dosar cu 9 inculpați, între care Constantin Istrate, maistru constructor, Gheorghe Marius, gestionar de materiale, Valentin Stanciulescu, merceolog și alții care au sustras din avutul obștesc și valorificat în interes personal tablă galvanizată, produse chimice, însușîndu-și suma de peste 230 000 lei.

Printre condițiile care au favorizat faptele comise de infractori, menționăm: superficialitatea cu care se efectua recepționarea materialelor la I.J.G.C.L. Dolj, lipsa de control din partea factorilor de răspundere privind încorporarea în lucrările efectuate, a tuturor materialelor scoase de la magazie, slaba exigență a beneficiarilor față de calitatea lucrărilor executate de I.J.G.C.L. și nu în ultimul rînd, sesizarea cu întîrziere de către cetățenii amintiți a ilegalităților comise de cei în cauză, cu toate că modul lor de viață și relațiile atrăseseră mai de mult atenția celor din jur.

MIHAI GROZAVU

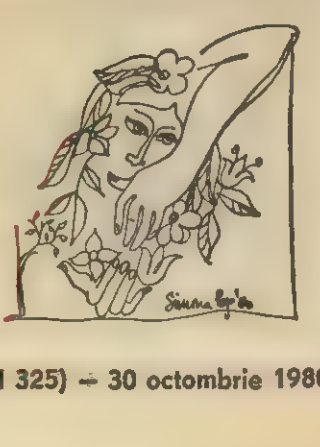

CANTINELE (I)

Intrarea principală și intrarea de serviciu

Timp de aproape o săptămînă de zile ne-am alăturat unui colectiv format din reprezentanți ai Inspectoratului general și municipal de stat pentru controlul calității produselor, ai Direcției generale comerciale. Controlul de specialitate s-a oprit asupra unui capitol distinct : CANTINELE — muncitorești, școlare și preșcolare și cantinele restaurant. Am participat deci la urmărirea caloriilor, a igienei produselor, la analiza respectării rețetelor și la alte asemenea aspecte legate de bunul mers al unităților în cauză, incit, în final, am cîștigat o experiență demnă de invidiat chiar de către unii dintre șefii de cantine. Pentru început ne vom opri la cantina muncitorească a Trustului de construcții industriale București și la cea a Întreprinderii Policolor.

PROBLEMA „CHIFTELUȚELE" SAU CUM SE PUNE PE ROATE MICA CIUPEALĂ

Descoperim cu destulă greutate cantina T.C.I.B.-ului, amplasată cam la 1 km de Bd. Ion Șulea, pe o alee ce începe din dreptul Policolorului. Ne adusese acolo o sesizare primită pe adresa redacției, încărcată de semnale privitoare la unele nereguli și încălcări ale legalității. Și fiindcă ochiul nostru nespecializat (plecasem, pentru început, în documentare singuri) a reținut cîteva aspecte care stîrneau suspiciunea, am apelat la ajutorul contabilului șef și la cel al președintelui de sindicat pe T.C.I.B. Au constatat și aceștia că sistemul scoaterii alimentelor din magazie pe niște fițuici scrise de mînă nu era cel legal, după cum iarăși au constatat că unele bonuri pentru flotanți nu erau ruote după folosire, cîteva dintre ele prezentînd și evidente urme de schimbare a datei. În sfîrșit, l-au certat părinteșteș pe Gorea, șeful de cantină, și pe casierița Aurelia Tudose, le-au spus cum este bine să procedeze, după care ne-am luat cu toții rămas bun și duși am fost.

Ne așteptam, fie-ne cu iertare, la ceva mai mult decît o simplă mustruluială, cele două nereguli pomenite ascunzînd în ele susviciuni de încălcare mai serioasă a legalității. De aceea am descins din nou la amintita cantină, de data asta însoțiți de un întreg colectiv de specialiști. Se deschisese de mai bine de o oră, așa încît dezordinea de pe mese își avea cît de cît o scuză ; mîncarea era pe sfîrșite ; reprezentantele I.O.R. 1 (Elena Eftimie) și I.O.R. 2 (Elena Stoian) așteptau cu mașina la scară să ridice porțiile abonaților lor. (Cele două unități aveau cîte o microcantină deservită de cantina noastră.) Demn de reținut este că și una și cealaltă dintre reprezentantele I.O.R.-ului erau gata a pleca fără aviz de expediție sau de transfer. Așa se obișnuiește ! — ni s-a spus — explicație care era departe de a liniști gîndul ce ne tot dădea tîrcoale : nestiindu-se cîte porții transportă, cum poți fi sigur că toate ajung la destinatar și nu rămîn în drum, pe te miri unde ? !

Reținem **problema chifteluțele :** la numărarea lor, pentru I.O.R. 2 s-au găsit 20 bucăți în plus (după eliminarea plusului legal) — față de cele 206 cîte ar fi intrat în porțiile abonaților. În final, după degustare, plusul s-a dovedit a fi o problemă, ca să-l spunem așa, secundă a chifteluțelor. Nu puteai să nu-ți zici, doar gustindu-le, ce bună-i pîinea noastră cea de toate zilele cînd este trecută prin mașina de tocat și prăjită după toate considerentele : „Unde-i carnea din chifteluțe ?" — l-am întrebat nedumeriți pe Gorea. „Chifteluțele sînt cu risc ! — a venit răspunsul — a fost porcul mai gras și s-a tonit !" (Pe mesele din bucătărie cîteva hălci de carne macră erau mărturie că lucrurile nu stăteau chiar așa.) Deci unul din necazurile lui Gorea ține de starea în care sosește porcul la cantină. El se aprovizionează direct de la abator, care abator una scrie pe avizul de expediție și alta-i dă : adică, în loc de carne porc fără grăsime, i se dă porc cu grăsime. De ce nu reclamă starea de fapt ? Cum să facă așa ceva ! S-ar pomeni în situația ca abatorul să refuze să-i mai dea carne de aci încolo (cu toate că are contract ferm în acest sens). Facem o paranteză și, drept orice comentariu al unei asemenea replici, apelăm la spusele unui alt șef de cantină, cel al cantinei restaurant I.M.M.R. Grivița Roșie, tov. Petre Dobrescu : „Și mie mi s-a întîmplat cu vreo 3 ani în urmă să primesc o carne necorespunzătoare. N-am

SORIN POSTOLACHE

stat cu brațele încrucișate. L-am chemat pe directorul abatorului, i-am arătat-o, i-am pus legea în față, și de atunci lucrurile au fost puse la punct. N-ai dreptul, ca șef de cantină, să faci concesii. Răspunzi de hrana muncitorilor și a elevilor, asta-i esența. A nu te comporta așa, în astfel de situații, înseamnă a participa cu bună-știință la hoția altora".

Iată și rezultatele controlului asupra modului de respectare a rețetelor de fabricație, a calității produselor culinare și a materiilor prime. Se introduc în compoziția preparatelor culinare materii prime ce prezintă termenul de garanție expirat : 15 kg brînză grasă de vaci și 9 kg de smîntînă. Nu se introduc în preparate unele materii prime prevăzute pe rețete și ridicate pe foaia de alimente din magazie : smîntînă, sare de lămîie, țelină, boia de ardei, iar din varza albă numai nervurile s-au mai găsit. Sortimentul chifteluțe prăjite conține pîine în exces, avînd gust și aspect necaracteristice produsului.

Să ne mutăm aria de investigare cam la 500 m de cantină, la bufetul de incintă al C.M.C.I.B. — I.U.G.T.C., secția I, bufet a cărui aprovizionare intră în sarcina cantinei. Gherghina Vasile vindea oamenilor muncii de aici singurele preparate pe care le primise în acea zi : salam cu pîine. Aici, murdărie, neglijență. (Vorba cuiva dintre clienți — , dacă-ți pui mintea, dai și de dracul rătăcit printre cei vrei și ce nu vrei.) Vitrina frigorifică nu funcționa ; cîntarul era defect — stări de fapt neurnite din loc cu toată intervenția controlului muncitoresc. Mai găsim, răsfoind registrul de control muncitoresc, și alte elemente ce îmbracă haina necinstei, cum ar fi : scoaterea în vînzare a unor produse degradate, punerea în vînzare a unor chifteluțe care nu apar pe factură ; iar ca un refren, ni s-a repetat de către toți muncitorii cu care am stat de vorbă că foarte rar este aprovizionat bufetul lor cu preparate de bucătărie și semipreparate, că de cele mai multe ori chifteluțele se dovedesc a fi pîine prăjită (așadar, sub această formă ele au intrat în tradiție) ș.a. „Ce sancțiuni i-ați dat Gherghinei Vasile pentru asemenea încălcări flagrante ?" — l-am întrebat pe secretarul comitetului de partid, Vasile Tănase. „N-am putut să-i dăm nici una. Femeia care face pe gestionara bufetului este de fapt o muncitoare necalificată de-a noastră".

Sigur că în aceste condiții colaborarea dintre cantină și bufet la căile necinstei. Așa cum rețetarele sînt urmărite mai mult formal, așa cum preparatele finite sînt puse pe masă mult subțiate, experiența în materie de „mică ciupeală" se extinde, după cum am văzut, și dincolo de cantină. Iată o situație care se cere cu seriozitate revizuită și pusă de urgență la punct.

MURĂTURI CU PĂMÎNT, PIETRICELE LA RINICHI ÎNSEAMNĂ

La nici două stații de tramvai se află cantina restaurant a Policolorului. Admirasem în trecere grădina de legume a întreprinderii, gospodărește întreținută, admirasem deci inițiativa ale cărei roade puteau fi văzute de oricine. Și cum știam despre această cantină că are și o anexă cu 173 de porci, născută din aceeași inițiativă gospodărească, ne așteptam ca aici în unitate lucrurile să meargă ca la carte. S-a fost să fie așa ! Simțul **negospodăresc** tronează. În magazie, butoaiele și bidoanele cu legume semiindustrializate stăteau aliniate ca la paradă. Uitîndu-ne prin cîteva dintre ele, mare ne-a fost mirarea să descoperim că produsele fuseseră puse nespălate, cu părți alterate nesecționate, grație bunăvoinței „gospodarilor" cantinei. Și aici, cîteva bidoane cu smîntînă ce începuse să fermenteze așteptau să fie utilizate ; o garnitură de orez fusese făcută cu niște ulei rînced, rest de pe la alte mîncăruri, fapt pentru care atît culoarea cît și gustul te puneau mai degrabă pe fugă decît să te rețină. Nu ne mirăm deci că în aceste condiții cantina nu are nici un abonat ; cei 200 de abonați ai celor 4 microcantine (în prezent închise și ele pentru renovare) sînt mult prea puțini față de miile de muncitori care ar putea lua masa. Rostul ei, pare-se, este acela de a deveni gazda nunților, unitatea fiind modernă, frumoasă, spațioasă. Și-a cîștigat chiar un renume în această direcție. Pe cînd însă un bun renume și printre muncitorii pentru care a fost creată ?

GEORGETA BLĂNARU

Către omul de nota 10

Toamnă cu mireasme de rod bogat, încălzită de bucuria împlinirii muncii noastre. Se culeg recoltele, se umplu hambarele, se însenînează sufletele cu credința în viitor. E timp bogat, timp de aur, un timp al bilanțurilor, al realizărilor.

În Timișoara universitară, o întîlnire devenită tradițională : întîlnirea studenților de nota 10.

O acțiune frumoasă, organizată de Consiliul Uniunii Asociației Studenților Comuniști din centrul universitar Timișoara, menită să evidențieze pregătirea profesională a celor mai buni dintre cei mai buni. S-au întîlnit cu această ocazie peste 250 de studenți de nota 10, tineri care au înțeles că devenirea lor ca oameni maturi, de încredere ai acestei țări, devenirea lor ca specialiști cu înaltă calificare se realizează acum și aici, pe băncile amfiteatrelor, în laboratoare, în clinici, în stațiuni agricole experimentale și în ateliere. Tineri care au înțeles că aparțin unui popor care niciodată și nicăieri nu și-a permis și nu-și va permite mediocritatea. Privindu-i, cunoscîndu-i, înseamnă de fapt a dobîndi încredere în chipul de mîine al acestei patrii, în care ne-a fost dată bucuria de a ne naște și trăi. Sînt acești tineri dintre cei care caută în ei rîvna de mai bine, sentimentul muncii, al încordării, spre realizarea a ceva mai adevărat, mai deplin, zi de zi. Andea Petru, președintele centrului universitar Timișoara, spunea despre această manifestare : „Întîlnirea studenților de nota 10 se înscrie în seria acțiunilor care vizează stimularea pregătirii profesionale a studenților timișoreni. Se insistă de obicei în depistarea și rezolvarea cazurilor problemă, în încercarea de a reduce cît mai mult numărul studenților restanțieri și repetenți. Dar prea puțin s-a pus accent pe popularizarea exemplelor pozitive. Pregătirea profesională a tineretului universitar cunoaște un adevărat salt calitativ. La realizarea lui au contribuit și acțiunile și activitățile organizate de A.S.C. urmărind pe de o parte stimularea efortului de învățare, iar pe de alta educarea studenților în spiritul muncii, al conștiinciozității, al perseverenței. În centrul universitar Timișoara popularizarea exemplelor pozitive se realizează prin radio, presă, panouri de onoare, diplome la sfîrșitul anului universitar. În acest context se situează și această întîlnire, care, spre bucuria și mîndria noastră, adună mai mulți participanți de la un an la altul".

E frumoasă vîrsta de aur a tinereții. Să nu ne-o irosim. Să o îmbogățim cu valențe noi, superioare, prin tot ceea ce putem, vrem și trebuie să creăm. Să ne arătăm la cota cea mai înaltă a disponibilităților noastre, stabilite cu exigență și avîntul propriu tinereții. Iată îndemnul pe care studenții timișoreni de nota 10 îl adresează tuturor colegilor lor de generație. Pentru ca mîine să fie oameni de nota 10.

IOANA VOICULESCU

Cronica șoselei

O performanță rar întîlnită!

Frumoasă e toamna pe meleagurile Covasnei. Pădurile bogat colorate, liniștea acestor locuri, vremea blîndă la început de octombrie îmbie la drumeție.

Șoferului I.I. de la Grupul de șantiere Olt-Inferior Slatina, aparținînd de Ministerul Energiei Electrice, îi venise poftă de o călătorie prin zona cu pricina, mai ales că o cunoștea bine și îi plăcea mult. „Don'șef, știți ceva — i-a zis el într-o bună zi lui O.B. care răspundea de coloana respectivă — ce-ar fi să îmbinăm utilul cu plăcutul ?" „Cum adică, Ioane, fii ceva mai explicit". „Păi uite cum, dv. îmi aranjați o cursă spre Sf. Gheorghe și de acolo pînă acasă la mine în Neamț nu mai e decît o aruncătură de băț !"

Șeful nu i-a dat nici un răspuns, dar a rămas puțin pe gînduri. Ocazia s-a ivit mai curînd decît se aștepta șoferul. În ziua de 6 octombrie, el a primit dispoziție să încarce în autocamion un... segment uzat de braț de macara și să îmbarce în cabină doi delegați (Mihai O. și Eugenia G.), după care să se îndrepte sure destinația dorită... Sfîntu Gheorghe. Trei oameni pleacă deci cu „prețioasa încărcătură" cale de peste 200 de kilometri să achiziționeze de la Sfîntu Gheorghe... cîteva pinioane și 10 saboți de frînă (care nu cîntăreau mai mult de 100—150 kg).

Cei trei ajung cu bine la destinație și se cazează în elegantul hotel „Bodoc". Șoferul simțea însă nevoia să-și ridice moralul. Tocmai de aceea, nezăbovind prea mult în cameră, s-a dus la barul hotelului unde a sorbit cît ai zice peșteș 200 g de tărie. „Încurajat" și „încălzit" el s-a îndreptat apoi spre autocamion, s-a urcat în cabină și a demarat în direcția Miercurea Ciuc — Gheorghieni — Bicaz, de unde intenționa să ajungă în comuna natală Pingărați — Neamț.

În starea în care se afla, drumul îngust i se părea șoferului cu patru benzi, iar curbele destul de strînse în realitate, le vedea sub forma unor viraje largi, ușor accesibile.

Exact la o asemena curbă (km 62+500) șoferul iese de pe carosabilul șoselei, intrînd în șanț. Viteza mare cu care se deplasa îl împiedică să revină pe asfalt, dar nici nu se răstoarnă. El „rade" 7—8 stîlpi de beton care susțineau un gard de sîrmă ghimpată, apoi șterge 4 salcîmi, rupînd doi dintre ei, după care se oprește. În timpul „plimbării" prin șanțul șoselei, parbrizul mașinii s-a prefăcut în țăndări, iar un butoi cu motorină (necesar pentru aprovizionarea în mers a mașinii) s-a spart, lăsînd o dîră în spatele autovehiculului.

Curios, în ciuda șocurilor și loviturilor repetate, motorul mașinii funcționează. „Bună mașină DAC-ul ăsta, zice șoferul unui cetățean care văzuse scena și privea cu stupoare la autocamionul șifonat, uite prin cîte a trecut și tot mai merge !"

I.I. se urcă la volan și pornește mai departe. Dîndu-și seama că-i va fi greu să-și continue călătoria cu o mașină fără parbriz, boțită, riscînd oricînd să fie oprit și întrebat cum a ajuns în halul în care era, șoferul parcurge doar 400 de metri și face cale întoarsă spre Sf. Gheorghe.

Dorind să reducă cît mai mult probabilitatea unei întîlniri nedorite cu organele de control, el apasă cît poate pe accelerație. „Să ajung cît mai repede la Sfîntu Gheorghe că acolo, cu relațiile care le am, mă descurc eu, își zice probabil șoferul. De la locul unde a confundat șanțul cu partea carosabilă, nu parcurge decît 5 km și în satul Cozmeni, neputîndu-se înscrie într-o curbă la dreapta, pierde controlul mașinii care își continuă mersul în linie dreaptă, înfigîndu-se în zidul unei zdravene case din cărămidă. Musafirul nepoftit intră într-una din camere, transformă mobila în așchii și se oprește, nemaiavînd putere să intre și în a doua încăpere. Noroc că n-a fost nimeni acasă ! Șoferul este însă strivit în propria-i cabină. Coliziunea cu zidul nu ar fi fost mortală. Brațul de macara nefixat în caroseria autocamionului a jucat însă rolul unei lovituri de berbec. Datorită inerției, el a izbit cu forță în cabină, străpungînd tabla și corpul șoferului.

În decurs de nici 10 minute, șoferul comite două accidente, distruge un autocamion, o casă și în final își pierde viața. „Frumoasă performanță !"

Roadele inconștienței conducătorului auto dar și a „bunătății" tovarășilor din conducerea unității sus-amintite, „bunătate" pe seama mașinilor, motorinei și banilor statului !

În plus, o mențiune. Foarte pronunțată în ultima vreme predilecția pentru delegații automobilistice mixte. Cel puțin trei persoane din care una neapărat femeie și dacă se poate tînără. Vorba aia, să fie mai vesel !

Colonel VICTOR BEDA

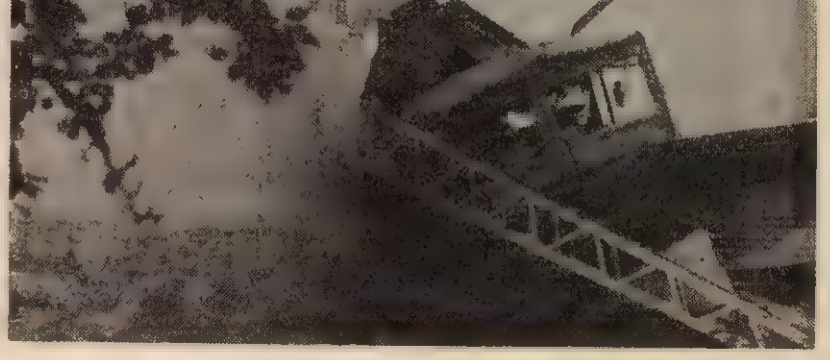

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Constructorii militari ai Canalului Dunăre-Marea Neagră

Bărbați cu patru avantaje

Din cei 64 de kilometri ciți măsoară, de la Cernavodă la Agigea, Canalul Dunăre — Marea Neagră, 40 au fost încredințați armatei, de fapt, unei mari unități militare specializate în probleme de hidrotehnică. Din ei, respectind graficele, 26,5 au și fost realizați, drept pentru care constructorii în uniforme au putut raporta, cu mîndrie, comandantului suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndeplinirea la zi a uriașei misiuni. Înțelegînd prin asta că s-au încheiat, pe distanța respectivă, operațiile de excavare și protejare a malurilor, 26,5 kilometri de ripe și gîrgane transformîndu-se într-un riu pașnic, sută la sută produs al minții și mîinii oamenilor socialiste. Un riu, lat de 140 de metri și adînc, socotind de la lumina apei, de 7, pe care ne-a fost dat să vedem trebăluind șalupe și pe care ne va fi dat să vedem, cînd acestei lucrări gigantice i se va pune punct, în 1982, umblînd cohorte de nave scurtînd drumul dintre Dunăre și mare cu 320 de kilometri. Șantierul e, fie și numai în partea în care muncesc militarii, o întîmplare de proporții cosmice, neîncăpînd în această afirmație nici un fel de exagerare. Bătrînii munți ai Dobrogei au fost treziți din somnul lor geologic și, printr-un efort de dirzenie și sudoare tulburător, încărcați în deșăgile de 16 tone ale autocamioanelor. Volumul total al excavațiilor a depășit, după realitate și după calculele colonelului Ștefan Bediu, 20 de mil. metri cubi, alte 9 urmînd să fie dislocate, multe din ele mușcate din trupuri de stîncă. În toate sectoarele mecanizarea a atins un nivel înalt, probînd capacitatea poporului nostru de a mișca cu forțe și mașini proprii, o punte spre mare și, implicit, spre lume, arătînd o dată în plus că pămîntul românesc a fost și a rămas deschis, azi mai deschis ca oricînd, întinzînd planetei o mînă viguroasă de pace și prietenie. Ca să vă faceți, stimați cititori, o imagine cît mai fidelă despre dimensiunile fantastice ale acestui șantier, să scriem că, numai pe tronsonul dintre kilometrii 0 și 40, rulajul parcului de mașini cochetează, anual, cu cifra de 34 milioane de kilometri. Militarii au transportat pînă acum 76 de milioane de tone, iată, milionul e unitatea de măsură obișnuită aici, pămînt care, încărcat în garnituri de tren de cîte 100 de vagoane fiecare, ar fi putut forma două bride la cingătoarea Terrel, în dreptul Ecuatorului.

Zîceam că o unitate care lucrează la canal e specializată în probleme de hidrotehnică. E exact, iar biografia colonelului Bediu, ca și a altor ofițeri din unitate, oferă toate datele necesare în acest sens. Cînd zice că, sibian la origine, s-a fixat de 20 de ani la Vîlcea, Ștefan Bediu zîmbește cu o droale de înțelesuri, precizînd că, de fapt, n-a zăbovit la Vîlcea, în tot acest răstimp, mai mult de 2—3 săptămîni. În rest, a străbătut geografia țării, pe unde l-au purtat ordinul și datoria. A lucrat, în ordine cronologică, la Bicaz, pe Transfăgărășan și, înainte de a veni aici, la Lotru, locuri în care, cu entuziasm și devotament, armata a pus un umăr zdravăn la construcția unor noi și importante obiective. În toate aceste bătălii date în timp de pace, fără echivoc victorioase, s-a sudat un colectiv puternic, din care mai fac parte, ca să citățm doar cîteva nume, ofițerii Constantin Vină, Teodor Ivan, Ilarie Udrea, Constantin Vișan, primul din el Erou al Muncii Socialiste, subofițerii Aurel Ioniță și Marin Moatăru, despre care comandantul obișnuiește să spună că sînt roțile ale unui ceasornic reglat la secundă. Judecînd după modul cum fiecare din cei de mai sus și, firește, mulți ca ei își fac datoria, înhămați la o muncă dintre cele mai grele și responsabile, e clar că încercurile sînt chiar așa. Deși militari, șantieriștii în uniforme de la canal s-au legat și, cu fiece nouă zi, se leagă tot mai strins de bucata aceasta de pămînt lungă de 40 de kilometri. Locotenentul major Vasile Coma, de pildă, s-a însurat aici, iar colonelul Ștefan Bediu și-a adus întreaga familie, devenind bunic, căci una din fete, ea însăși lucrătoare în șantier, la proiectare, s-a măritat aici, cu un șofer, născînd-o pe Andreea. Dacă o parte din ofițeri locuiesc la bloc, cei mai mulți, colonelul Nicolae Gurău, locotenent coloneii Darie Prisăcaru, Ion Popescu, Petre Cristea, Adrian Teodorescu și alții, stau în organizarea de șantier, fără să le cadă tresele. Condițiile de aici, egale pentru ofițeri și pentru soldați, sînt însă din cele mai bune, 4 bărbați într-o încăpere și, ne-am convins la fața locului, cu lingura și furculița în mînă, o masă pe cinste, cu carne în fiecare zi.

Și la Canalul Dunăre — Marea Neagră istoria o scriu, întîi și întîi, soldații, adevăr universal. Ei duc, să fim cinstiți, greul, cu puterea și entuziasmul specific vîrstei. Ei, ca de pildă Gheorghe Zalischi, de fel din Bosancea Sucevei, sorteaza agregatele. Ei, ca de pildă Ion Costea, sălăjean din comuna Mesteacăn, strunesc excavatoarele, făcînd plinul camioanelor rînduite ca într-o procesiune halucinantă. Ei, ca de pildă Ioan Dorca din Lugoj, manevrează draglinele, adulmecînd parcă adîncurile riului. Ei, ca de pildă Ion Mihețan, de-acum caporal după 10 luni de stagiu militar, stăpînesc mașini de 16 tone ca pe niște jucării ceva mai mari. Îi cheamă, deosigur, în fel și chip, dar modul în care muncesc e același, exemplar, ziua și noaptea deopotrivă, căci unitatea are program pe schimburi, de la 7 la 18 și de la 20 la 6.

Pentru toți cei citați, aleși la întîmplare, armata a făcut mult, dîndu-le o meserie, cu alte cuvinte, o șansă importantă în viață. Ioan Dorca, necalificat pînă la chemarea sub arme, a devenit mecanic pe dragă, urmînd cursurile unei școli de la Poarta Albă. Aflat în aceeași situație, Ion Mihețan a ales școala de conducători auto de la Slobozia, urmînd exemplul unui frate mai mare, șofer pe autobuz la Luduș. Provenind dintr-o familie numeroasă, 5 băieți și 6 fete, Alexandru Pașca, născut la Scărișoara, județul Alba, a fost coleg cu Mihețan. Așa se face că toți aceștia și, firește, mulți ca ei s-au ales din armată, după vorbele lui Ion Costea, cu 4 avantaje. Unu, au devenit bărbați în toată puterea cuvîntului, deprinși de-acum cu ordinea și disciplina. Doi, au luat o sumedenie de pilde bune, pregătirea politică făcîndu-se aici, cel mai adesea, prin forța exemplului, după cum ne demonstra, argumentat, locotenent coloneiul Gheorghe Popescu. Trei, au pus la C.E.C. cîteva mii de lei, 2 mii Mihețan, 4 mii Zalischi și așa mai departe, îndeplinirea planului însemnînd, lunar, 5 sute, iar depășirea lui, încă 6. Patru, și-au așezat brățară de aur la mînă, meseriile învățate în armată dîndu-le dreptul, firește, să se reîntoarcă altfel în civilie, cu alt orizont, cu alt moral.

Munca lor pe șantier e, s-o spunem, grea. Ei își poartă însă obligațiile cu seriozitate și fruntea sus, făcîndu-și datoria. Dacă marea unitate e în situația de a raporta, oricînd, că planul e îndeplinit și, în unele privințe, depășit, asta li se datorează, în primul rînd, lor, acestor flăcăi care, abia ieșiți din sălile școlilor militare, primesc cheile unor autocamioane uriașe și ordinul „fă planul". Ei zic, fără excepție, „am înțeles, să trăiți", urcă în cabină și, din prima zi de muncă, executa ce li s-a cerut. Altfel zis, fac planul. Pe șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră, între kilometrii 0 și 40, armata e, la orice pas, în orice clipă, o inițială școală de educare și formare a caracterelor, dezvoltînd în rîndul tinerilor sentimentul datoriei și al respectului față de muncă. Această acțiune, profesată la ordin, dar cu înțelegere și oameni, are un profund și nobil sens patriotic, de pe urma ei avînd de cîștigat, în primul rînd, țara.

Cînd nu sînt în schimb, cînd nu sînt la orele de instrucție și pregătire politică, soldații șantierului se odihnesc, se destrează sau, pur și simplu, se plimbă. Săptămînai, în unitate rulează un film, ultimul din ele numindu-se „Pe aici nu se trece", precedat de un scurt-metraj pe teme de protecția muncii. La capitolul distracții, sportul ocupă un loc de cinste, ca și prăjiturile cu frișcă servite la cofetăria „Nufărul" din apropierea gării. Se pleacă, firește, în concedii și în permisii, dar se vine înapoi repede, nu o dată înainte de termen. Chiar dacă se numește, în termeni militari, stare moral-politică, starea de spirit e, ne-am lămurit, foarte bună. Nu-s rare cazurile, cel al electricianului Tudor Stavrache e unul, cînd tinerii cer să rămînă pe șantier și după terminarea stagiului militar, simțindu-se membri ai unei familii uriașe, cimentată prin aspirații și țeluri comune. Instituită în cinstea Zilei armatei, „Cupa hărniciei" a fost aprig disputată, încheindu-se cu rezultate record și, bineînțeles, cu o sticlă de bere de căciulă, așezată pe o masă care, fără să fie mai gustoasă ca în alte zile, s-a alcătuit din ciorbă, friptură și struguri.

Prin rîvna acestor oameni, șantierul înaintează, nu fără a învinge dificultăți. Cînd ele se ivesc, militarii Canalului Dunăre — Marea Neagră fac corp comun și, uniți, le înving. Așa s-a întîmplat, de pildă, la kilometrul 33, unde tehnologia uzuală de săpare s-a trezit, din cauza solului, în fața unor complicații ce riscau să întîrzie termenele. S-a dat atunci, sub comanda colonelului Otto Braier, o luptă crîncenă cu rocile, cu apa și cu timpul, din care șantieriștii au ieșit victorioși, realizînd un put prin care s-a coborît nivelul pînzei freatice cu 10 metri. Noua tehnologie, deprinsă în procesul muncii, s-a impus și, pe baza ei, la același kilometru, s-a depășit planul cu 300 de metri liniari de mal canal, multe lucrări executîndu-se la uscat. E, fără îndoială, un exemplu din multe altele, menit să ilustreze rîvna cu care lucrează, inițial o ecuație cu mîi și mîi de necunoscute, s-a transformat într-o regulă de 3 simple, muncă, dirzenie, dăruire. Efortul de concepție, de gîndire a fost și e permanent, îmbogățindu-i pe oameni și, de pe urma lor, îmbogățind țara.

Modești, anonimi, militarii ridică aici, între Cernavoda și Agigea, un monument pe măsura timpului pe care-l trăiesc, frumos și fertil. Munca și veghea lor, din toate punctele pilduitoare, merită nu un reportaj, ci un poem, scris de la început la sfîrșit cu majuscule.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Dincolo de pod, în mîndra și frumoasa și cuminte Brăilița

Dacă prin mijlocirea paginii de literatură Brăilița este cunoscută chiar și celor ce nu i-au străbătut niciodată străzile, nu e mai puțin adevărat că faimosul cartier, „Brăila desmierdată", cum i s-a zis, n-a încetat să-și preschimbe, de la o vreme încoace. Înfățișarea. Îndepărtîndu-se tot mai mult de imaginea lui „literară". „La cinci, cînd șuiera șantierul / se trezea, se-mbrăca, tropăia cartierul / și mahalaua pleca să trudească / la uzina brăileană cu firmă franțuzească". Iată, cu versurile lui Mihu Dragomir, o vedere a Brăiliței vechi. Începutul unei zile de muncă la Societatea Franco-Română pentru reparat materiel de drum-de-fier. Cît aveau să se împlinească speranțele pe care localnicii și le legaseră de ridicarea, în inima cartierului lor, a atelierelor acelei societăți, filiala din Brăila a Arhivelor Statului păstrează cele mai clare dovezi : în februarie 1929 sînt concediați 100 de salariați ; în aprilie 1932 numărul șomerilor crește cu încă 1000 de susținători de familii ; în aprilie 1934 administrația angajă în special muncitori care acceptau salarii dintre cele mai mici, prelungirea programului de muncă și nu cereau concedii plătite ; în 1942 un raport al șefului postului de jandarmi din Brăilița, întocmit în urma vizitării atelierelor, arată că „muncitorii sînt în stare de mizerie completă, aproape că nu mai pot lucra". Faima rea a cartierului de aprigi cuțitari, eroismul alimentat de combustibil alcoolice pe subțiile sordidelor crîșme și propulsat pe la colțuri de caldarîm pe unde cite un ins mai pătimaș, ca într-un fel de pariu cu el însuși, umbla cu briul dezlegat, tîrîndu-i pe piatra tocită a străzii, doar-doar l-o călca cineva ca să se lase un motiv de gîlceavă, nu erau decît răbufnirile pătimașe ale unei vieți peste a cărei temelie strîmbă localnicii înălțau etajele miraculoase ale inchipuirii lor, etaje de la a căror înălțime cel ce se vedeau, în ochii puternicilor ziei, lipsiți de altă valoare decît aceea a forței lor de muncă stoarse pînă la epuizare, încercau parcă să se convingă de contrariu, să recupereze credința în ei înșiși. Dar dincolo de celebrul pod al Brăiliței, de podul de peste calea ferată, care lega cartierul de orașul din al cărui nume își trăsese numele „dezmierdat", viața avea să-și aleagă, mai tîrziu, izvoare noi.

Au trecut mai bine de 28 de ani de cînd la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul". Întinsă pe locul vechilor ateliere din Brăilița, se producea primul excavator românesc. „Poate că nici cei mai optimiști nu-și puteau imagina atunci că vom ajunge să producem excavatoare gigant, adevărate uzine mobile, de tipul celor hidraulice sau electrice, comparabile din toate punctele de vedere cu cele existente la această dată pe plan mondial — mărturisea inginerul Constantin Scutelnicu, directorul tehnic al Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru utilaje de construcții și drumuri. Iar satisfacția noastră, a întregului colectiv, devine cu atît mai justificată cu cît aceste excavatoare sînt rodul propriei noastre gîndiri, al inteligenței tehnice de care dau dovadă specialiștii și muncitorii brăileni. Nu voi insista asupra utilajelor de capacități mai mici, deși fiecare în parte reprezintă tot atîtea premiere absolute românești în materie. În urma prețioaselor indicații date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, am trecut încă de anul trecut la fabricația excavatoarelor de mare capacitate și randament, atît de necesare economiei noastre naționale. În felul acesta am realizat, de exemplu, excavatorul hidraulic pe șenile de 4 pînă la 8 metri cubi capacitate a cupei, al cărui prototip lucrează cu foarte bune rezultate la Canalul Dunăre-Marea Neagră și din care vor mai fi realizate, pînă la sfîrșitul anului în curs, încă cinci bucăți. Echipat cu cupe de săpat, acest excavator poate scormoni pămîntul pînă la 9 metri și jumătate adîncime, avînd o rază de actiune de 18,7 metri și o înălțime de descărcare de 13,2 metri".

Aproximativ 12 000 de oameni lucrează în această cîtadelă industrială, unitate etalon a industriei românești constructoare de mașini, a cărei producție anuală se ridică la 4 miliarde și jumătate de lei. Iar cei mai mulți dintre membrii marelui și harnicului colectiv muncitoresc de la „Progresul" locuiesc în Brăilița, cartier a cărui populație, de vreo 50 000 de oameni, este cît a unui oraș dintre cele însemnate. „Am trăit în acest cartier, ne spunea primarul de astăzi al municipiului, tovarășul Ion Neculai, și pot să vă spun că Brăilița a fost un cartier pur muncitoresc. Lumea pauperă de altădată a Brăiliței a născut unul dintre cele mai puternice detașamente muncitorești ale orașului nostru. În 1949, cînd am intrat la „Progresul" pentru a mă califica rectificator, aprovizionarea între secții se făcea cu o căruță cu boi. Astăzi uzina este dotată cu mașini de înaltă tehnicitate, de productivitate înaltă. În urma unui susținut efort de investiții pe care țara l-a făcut, investiții răsplătite din plin prin valorile create aici de către brăileni. În bună parte chiar de către cei din Brăilița, oameni care au fost întotdeauna foarte harnici dar și orgolioși. Cu ei, dacă discuți deschis, poți face orice. Adevărul este că au și motive să fi devenit, între timp, foarte încrezători. Ansamblul de locuințe „Progresul", care s-a construit în vecinătatea uzinei, numără 1800 de apartamente, o parte dintre cele 3166 care se vor înălța în prima etapă de remodelare urbană a cartierului. În final, cartierul va avea 8500 de apartamente. Totodată se vor construi un club muncitoresc, un centru de perfecționare a cadrelor de la uzină, un magazin Big, o policlinică, o sală polivalentă, 5 creșe, 9 grădinițe, 3 dispensare. Brăilița este pe cale să devină unul dintre cele mai frumoase cartiere ale orașului. Nu-i de mirare deci că Brăilița s-a cumințit, că a început să ulie de faima ei de altădată. Rapoartele pe care, ca primar, le primesc de la miliție, dovedesc acest lucru. Acum Brăilița își alcătuiește o faimă nouă, o faimă bună și de durată".

Într-o latură a cartierului unde, chiar dacă biocurile nu s-au aprins încă, se simte ritmul înoitor al ultimilor ani după felul cum oamenii și-au ridicat casele, adevărate vile, am cunoscut un „brăilean get-beget, născut-crescut în Brăilița". Ne-am oprit în dreptul casei sale absolut întîmplător. Se numește Mihai Bratosin și are 73 de ani. Pînă să se pensioneze a lucrat, ca sudor, bineînțeles la „Progresul". Din vorbă-n vorbă ajungem să aflăm și marea pasiune a vieții sale, cali de rasă. Cu mustățile zburlite, înfrigurat de o mare emoție și o mare mîndrie, ne arată o diplomă în care citim că a obținut „locul I la Concursul hipic republican de la Brăila la data de 5 august 1956, la cursa de trap cu armăsarul Poznaș". Nefăcînd parte din vreo asociație sportivă, atunci s-a putut înscrie în concura pentru că „l-a cerut cartierul", lumea de pe hipodrom și recunoaște că încrederea nelimitată a celor din Brăilița în forțele „locale" l-a dat parcă aripi și l-a ajutat să cîștige. L-au purtat atunci pe brațe, veseli printre alteie și pentru că nu le zădărnicise parcurile. Acum, ca pensionar, avînd mai mult timp liber, se pregătește pentru un alt concurs. Sportiv, zice, a fost dintotdeauna, s-a putut înviti la ineie și a făcut haltere cu roți de vagonet. Virsta nu l-a făcut inapt pentru astfel de exerciții, vrea chiar să ne arate acest lucru dar renunțăm, bineînțeles, ne încredem în cuvîntul omului și trecem la lămurirea faptului elementar că un concurs hipic nu se poate cîștiga numai cu antrenamente de gimnastică. Drept urmare mergem s-o vedem pe Hera, spită de trăpaș românesc, despre care, oricît nu ne-am pricepe, socotim că se poate spune că e un cal deosebit de frumos. Speranța lui Mihai Bratosin este, precum ne zice el, să trăiască măcar pînă se va termina construcția noului hipodrom al orașului. „Și mă zbat, mai adaugă el, să venim cu ceva de frunte din Brăila. Dacă n-oi mai apuca ziua aceea, măcar am și eu, pînă una-alta, un mijloc de locomoție, și dacă ies pe cimp în trap cu Hera, la antrenamente, parcă am mîncat, parcă am băut, parcă mi-au cîntat lăutarii". Înțeleg de om din Brăilița...

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Dialog sub gongul munților

Cea mai mare hidrocentrală de pe Olt (70 MW), aflată în construcție la Turnu, la slobozirea apelor din Carpați, va fi teste de pe acum, fiindcă lucrările se suprapie de punctul final) nu numai un prodigios monument al tehnicii, ci și un mare spectacol de artă, un spectacol al integrării noului în natură, printr-un gest de modificare care să nu bruscheze raporturile noastre tradiționale cu peisajul, să nu-i pricinuiască, ci, dimpotrivă, să-i valorifice frumusețea într-un chip inedit, chiar într-unul superior. Altfel spus, printr-un gest care să fie primit, și nu respins, insuși definitiv de natură, ca un gest care-i preîngenește genul. Privind marea construcție implantată în sălbăticia munteană, ne-am întrebat, asemenea miilor de turiști care cutreieră Valea Oltului (ideea însăși a unei astfel de întrebări ne-a dat-o unul dintre aceștia), dacă gestul de care vorbeam vine oare din interior sau din exterior? Ar trebui, ne-am zis, să nu se mai știe. Aceasta, ne-am zis, ar aduce, de fapt, ineditul contribuției noastre în istorica și dramatica luptă cu natura.

Este, așadar, un monument al tehnicii, dar și un gest de artă, purificînd natura, ridicînd-o la prestigiul geometriei, tăind din vasta ei panoramă un orizont ce, deopotrivă, ne exprimă ca oameni ai neoului și ca români, atenți la fructificarea înaltă a avutiilor noastre, atenți totodată la raporturile noastre armonice cu natura, cu peisajul, cu geografia și cu istoria locurilor, modificîndu-le astfel încît să se recunoască pe sine în gestul nostru.

La prima vedere, nimic din înfățișarea, nici chiar din aerul locurilor nu s-a pătrat. Pe locul în care, pînă mai ieri, curgea Oltul, acum sînt centrala electrică și barajul masiv construcții (o centrală-baterie a tehnicii și un baraj de „tip fluviul", cu o cădere de 26 de metri), un unicat al genului, fără rival pe continent), pe locul unde era calea ferată, vechea, frumoasa cale ferată a defileului, insolitoare a Oltului cîn vezuri trecut, acum curge Oltul, strămutat pe o nouă albie și încetind, într-un fel, să mai fie Olt, transformat fiind într-un lac alpin (un lac de 200 000 de metri cubi), avînd deci sanse, cu nicidodată pînă acum, de a putea contempla în liniște cerul. Pe locul unde nu se afla nimic, adică nimic altceva decît piatra muntelui, abia zgîriată de cărările caprelor, e acum calea ferată, deviată pe orizontală cu circa 1 kilometru și, în plus, transgresată și vertical, reconstruită cu vreo 20 de metri mai sus decît vechiul terasament. Toate acestea s-au operat pe un spațiu extrem de îngust, cel dintre vechea și noua cale ferată, deci pe un spațiu nu mai larg de un kilometru, sufocant pentru oameni, obligîndu-i la inedite soluții, uneori la adevărate looping-uri tehnice, pentru a cuceri din puțin cît mai mult, și pe o pantă foarte abruptă, poate cea mai abruptă din cîte se văd pe Olt. S-au operat în luptă cu munții, cu acești munți radicali și severi ca un perete, desfăcuți bucată cu bucată din coerența de eră a rocilor și puși în mișcare spre alte zări, ca într-o repetiție generală a unei ocogeneze care n-a mai avut loc. S-au operat în luptă cu Oltul, care aici, la ieșirea din munți, fierbe pîin de o minie tulbure, cu debite ce ating, ni se spune, 2 000 de metri cubi pe secundă și, în locurile din care a fost mutat, cu aprige răbufniri featice. S-au operat și așadar în natura locului, implicit în viziunea noastră despre ea, metamorfoze și transmutații șocante prin îndrăznealâ și prin proporții, dar în același timp coerente, organice în desenul lor, înscrîndu-se în această natură cu drept de cetățenie, ca un comentariu contemporan al unui text clasic, într-o reciprocă și subtilă valorificare în chenarul aceleiași file. Digurile construcției sînt protejate nu cu beton, ci cu piatră, părînd niște munți mai mici, așezîndu-se sub apa timpului succesiv, lustruindu-se și ei odatînd patina odată cu ceilalți. Opera proiectanților și a constructorilor este aici la ea acasă, venind, într-adevăr, parcă nu din exteriorul, ci din luntrul unei naturi încă în stare de fierbinte elaborare. Bătrînele lacuri din munți, Lacul Roșu de pildă, nu s-au format altfel decît lacul cel nou al Turnului (b.. mai mult, cel dintîi pare mai „făcut", mai artificial, mumiile brazilor înecați în adîncul lui povestind despre o catastrofă, pe cînd cellalt, cel săpat de om, este altceva, pare azi o capodoperă naturală), iar închiderea unor văi prin parapete de zid nu e nici ea, în peisajul istoric, o noutate. Cine urcă văile acestor munți e uimit de zidurile de cetate ce-l opresc din drum, în fața unor cîtitorii de faimă : Cozia, Turnu, Cornetu, Schitul Ostrov. Dincolo de ziduri e tot un lac, un lac de liniște și de meditație, integrat de secole naturii. (Apropo de lacul de 200 000 de metri cubi de la Turnu, ni s-a spus că un grup de biologi studiază, la ceasul de față, aclimatizarea păsărilor migratoare pe țărmul lui. Cînd cormoranii, lișițele, rațele, berzele iau act de existența unui asemenea punct geografic, făcîndu-și-l loc de popas, înseamnă că natura l-a volat, l-a acceptat definitiv.)

E, dincolo de rostul ei economic, o construcție-monument perfect integrată naturii, convingătoare ca și o capodoperă a acestea. Dacă ai zice, nu ca un accident. Chiar dacă în curgerea vremii, adică în calendarul cel mare al geologiei, existența ei va însemna doar un accident. Peste vreun veac, poate mai mult, ea nu va mai fi, depunerile și colmatările o vor transforma, ca pe toate hidrocentralele dealtfel, printr-o inexorabilă lege a naturii, în ceva ce va deveni, altfel spus, natură, natură în stare pură, șușundu-l pe om exclusiv prin frumosul ei, după ce l-a îmbogățit cu un uriaș flux solar de energie și de lumină.

Cel ce ne spune toate astea este Ion Mihăilă, șeful de lot Ion Mihăilă, constructor vechi și localnic vechi, de fel chiar din Călimănești, care, ca orice constructor, zidește, desigur, cu ambiția înfruntării eternității, a unei eternități ce, chiar fracturată în veacuri, își sporește cuprinderile prin înșesi aceste trepte, rînduite astfel, aici, pe Olt, încît efortul urcușului să se vadă, să se deseneze limpede, statuar pe cerul apelor și al vremii. De zece ani, aici, pe Olt, Ion Mihăilă construiește hidrocentrale, va mai construi tot aici, sau pe alte riuri, multe altele, dăruindu-le oamenilor care, la rîndul lor, la capătul legiuitelor veacuri de folosință, le vor redărui naturii, ieșită de sub lucrarea umană cu un plus de putere și de frumos. Lîngă el, lîngă Ion Mihăilă, sînt mulți, vechi, străluciți constructori, un dulgher ca Vasile Ghinuță are în spate școala Bicazului și a Argeșului, un betonist ca Petre Ionescu (supranumit și „Milionarul", fiindcă aici, la construcția Turnului, a ajuns la un milion de metri cubi de beton turnați de el pe șantierele hidroenergetice ale României) și-a scris numele pe vreo zece baraje ridicate pe apele din Carpați. Satisfacția de a-i cunoaște pe astfel de oameni nu-i mai puțină decît aceea de a-i fi răscitit, încă și încă o dată, pe bătrînii cîtitori de civilizație ai acestui pămînt, la statuile cărora ne închinăm în anume date calendaristice. Ei, primii cîtitori, au venit pe această vale a Oltului în urmă cu două milenii, șoseaua mană tăiată în piatră (șosea care trece ur prin inima șantierului) le conservă și azi amintirea. Ceilalți, cei de acum, sînt niște tineri, cei mai mulți n-au atins vîrsta de 40 de ani, n-au vanități și nu vor fi mortificați în marmură. Sînt prea vii și prea mulți pentru asta, iar legea creației lor e cooperarea, acea lege în virtutea căreia omul dispare, de fapt, în-ărîtul operei, fără egoîlul semnăturii, originalitatea sau unicitatea acestei opere fiind o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli. Ei, acești oameni tineri și mulți, zidesc pentru viitor, așternînd un strat nou, superlativ, de civilizație peste cele vechi, pe care le scot la zi, le ocrotesc și le continuă. Chiar în hotarul șantierului e castrul roman Arutela, pe care constructorii, deși luptînd pe un front restrins, sufocant aproape, l-au ocolit și l-au apărat. Nici o piatră a fortăreței din veacul al treilea nu s-a clintit din rosturi, ba, mai mult, aceiași constructori, cotrobăind cu mașinile și uneltele prin aceste abrupte pante, au deshumat și ruinele unor terme, bănuite pe-alci de Gr. Tocilescu. Omul de azi păstrînd ce trecut, în peisajul istoric, ca și în cel natural, prin integrare, opera lui legîndu-se întîmplător și cu cadrul, și cu povestea lui, reașezate și ordonate într-o alcătuire nouă, de sinteză.

La cîțiva kilometri mai jos, pe același Olt, unde se construiește hidrocentrala Călimănești (38 MW, termen de punere în funcțiune identic cu cel al Turnului: 1981), vechiul Ostrov, frumoasa insulă a șantierelor, a fost înălțat cu vreo șase metri, astfel încît apele lacului de acumulare să nu-l înece. Odată cu insula se supranaință și vechiul schit cu același nume, cîtitorie a lui Neagoe Basarab și a doamnei sale Despina, smuls din ape cu rădăcinile lui de piatră și cu pămîntul străbun încleștat de ele, printr-o soluție tehnică și arhitectonică cu valoare de premieră, născută de minți luminate și pusă de operă de constructori, de oameni pe care-i chearnă Gheorghe Turcanu (șef de brigadă, cîtior a cinci hidrocentrale de pe Olt) sau Ion Ghinuță (dulgher, fiul meșterului Vasile, cel cu școala Bicazului și a Argeșului, pe care l-am cunoscut la Turnu). Clopotele scufundate ale istoriei au fost trase cu năvoadele deasupra, curățate de mîl, puse din nou să scîntele. Fuziunea între trecut și viitor se face prin nucleul de aur al capodoperei de artă contemporane. Rar popor, ne spunea un specialist, unul din cei ce salveză cîtoria lui Neagoe, care să aibă norocul de a se lega și mai strins de trecutul său printr-o întreprindere care, de fapt, ține de ziua de azi și de cea de mîine.

La Turnu, în aceste zile, s-a încheiat cu succes betonarea centralei, au început în ritmuri înalte lucrările de montaj. S-au isprăvit, tot aici, lucrările de construcție a descîrcătorilor barajului, e în toi asamblarea blindajelor marelui scut de „tip fluviul" implintat în Olt. La Călimănești, lucrările sînt în avans cu vreo două luni, se toarnă intens beton în corpul barajului. În centrală se montează turbinele, rotorul celei dintîi a și fost „lansat", cum zic constructorii, nu demult, cu vreo trei luni înainte de ceasul înscris în grafice. Arată foarte frumos și această hidrocentrală, cu vastele-i esplande de piatră ridicînd peste Olt chivotul lăcașului lui Neagoe, arată foarte frumos, în rimă cu măreția decorului, umanizat, dar nu și prihănit, prin gestul curajos al unui Adam care a părăsit raiul prim, ca să fabrice, cu sudoarea frunții, un rai al său, mai aproape de firea cea omenească.

Pe Olt, sub gongul munților, care preia bătăile fierbinți ale muncii, ale construcției, vestind spectacolul grandios al energiei și al luminii, omul, dialogînd cu natura și cu istoria, cărora opera lui le prelungește dimensiunile, frumusețile și semnificațiile, răspunde chemărilor epocii, chemărilor care vin din mine, răminînd neclintit în rădăcinile lui eterne.

ILIE PURCARU ■

Scrisoare comentată

O scrisoare sosită la redacția revistei noastre a fost îndrumată, spre competentă rezolvare, Consiliului popular al comunei Prunișor din județul Mehedinți. În mod firesc și conform legilor în vigoare, revista FLACĂRA urmind a primi un răspuns oficial în legătură cu cele relatate.

Publicăm mai jos, cu text integral, atît scrisoarea în cauză cît și „răspunsul" la această scrisoare.

SCRISOAREA :

„Către redacția revistei Flacăra. Subsemnatul Roman Petre, pensionar la coop. agricolă de producție Fintina Domnească, satul Prunișor, jud. Mehedinți, cu o vechime de 18 ani în producție și am o etate de 67 ani la ora actuală, după pensionare lucrez în producție în sectorul zootehnic, am avut această activitate 250—360 zile calendaristice și 250 —400 norme anual. Vă informez de unele aspecte din C.A.P. Fintina Domnească comuna sus-numită : în ziua de 11 iulie 1980 la ora 7 m-am deplasat pînă la sediu C.A.P. să-mi controlez normele de lucru, am găsit pe tov. inginer Ianoș Nicolae, tov. Butanu Ana ajutor contabil care m-a întrebat că ce necaz am. I-am răspuns că vreau să stau de vorbă cu tov. președintă Ianoș Elena care încă nu era acolo. Din discuții am spus că de ce la paza de noapte la grajduri de animale, din o normă mi-o dă numai o jumătate de normă pe noapte, atunci inginerul Ianoș Nicolae care este frate cu soțul președintei a spus că m-a controlat dînsul și nu am fost prezent la serviciu, eu i-am răspuns că nu e adevărat, că am fost acolo, dînsul m-a luat de piept trăgînd de mine să îmi rupă haina de pe mine spunîndu-mi ieși... afară de aici : eu i-am răspuns că numai moșierii din trecut cînd se duceau servitorii să-și ceară simbria pentru muncă îi scoteau afară. Eu stam afară la ușă și dînsul făcea gălăgie în birou trăgînd de mine. A apărut și președinta care s-a băgat între noi, că vroia să mă și lovească cu palma, aceasta îmi era plata și rezultatul care l-am luat de la sediu. Acum nu se mai spune nici la un cîine ieși afară, se spune pleacă de aici, de ce eu, om bătrîn așa, am fost tratat după munca mea, cu haina spartă su-mină. Pentru aceasta vă rugăm insistent de a lua unele măsuri îndreptate pentru lichidarea acestor fapte. Aștept răspunsul dv."

P. Roman

RĂSPUNSUL (de fapt o altă scrisoare a aceluiași P.R., datată 1 oct. 1980, pe al cărei colț din stînga sus se află ștampila Consiliului popular al comunei Prunișor, județul Mehedinți, și semnătura președintei consiliului, cu mențiunea „dată în fața noastră") :

„Către redacția revistei Flacăra. Subsemnatul Roman Petre, pensionar la coop. agricolă de producție Fintina Domnească din com. Prunișor, vă facem cunoscut că problemele ce ni le-am adus dv. la cunoștință **au fost rezolvate** de sfatul popular al comunei Prunișor, județul Mehedinți (?!). Am gîndit să mă adresez dv. întrucît tov. Președinte se găsea în concediu (!?) și eu eram foarte supărat din cele ce se întîmpla (?!?)

P. Roman".

Atît sublinierile cît și semnele dintre paranteze aparțin subsemnatului. În rest, judecați și dumneavoastră, stimați cititori.

HORIA PĂTRAȘCU

Vreau să atrag atenția asupra modului anarhic în care se preiau de la cetățeni sticlele goale la complexul alimentar „Gorjului" (str. Dezrobirii, colț cu Bd. Păcii). Sînt necesare nenumărate drumuri pînă să reușești să predai sticlele, motivația fiind de fiecare dată alta : ba că nu sînt ambalaje, ba că nu au spațiu de depozitare, ba că în ziua respectivă nu primesc decît sticle de un litru, iar cînd ai de-un litru este tocmai ziua în care nu primesc decît sticle de o jumătate de litru etc. Pe lîngă toate acestea, limbajul folosit de vînzători întrece orice măsură a bunului-simț. Cred că cineva trebuie să pună ordine în această chestiune, și cît mai curînd. **(Emil Popescu,** București)

M-am căsătorit în anul 1950 cu Gheorghe Ciumpilioc, care locuiește astăzi în Brăila, str. Brașoveni nr. 21. Din căsătorie a rezultat un copil, pe nume Dumitru Ciumpilioc. După divorț, copilul a fost atribuit tatălui și de atunci mi-a fost interzis de fostul meu soț și soția acestuia să-l mai văd. Am încercat să-l găsesc prin corespondență, am făcut investigații dar degeaba. Acum 14 ani l-am văzut pentru ultima oară în curtea școlii, în Brăila. Acum are 26 de ani. De multe ori mă gîndesc la el și nu-mi doresc altceva pe lume decît să-l văd. **N.R.** Pentru fiul, care poate dorește să-i scrie, iată adresa mamei : **Ileana Vasilescu,** str. Băicului nr. 23, bloc E 9, scara C, ap. 115, București.

Florica Păsărescu din Slivilești, Gorj, mulțumește medicilor în frunte cu tovarășul profesor Eugen Proca și întregului personal sanitar din Clinica urologie a Spitalului clinic Fundeni, pentru grija și înalta competență profesională cu care a fost tratată.

Ca răspuns la scrisoarea apărută în rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" din 4 septembrie a.c., **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Ilfov comunică :** Sesizarea abonatului fiind justă, lucrătorul cu atribuții în sectorul de difuzare a presei a fost sancționat corespunzător. Pentru evitarea aspectelor semnalate de **Ștefan Diaconi** din Dimieni s-a creat un indice de presă separat la oficiul P.T.T.R. Tunari.

Sîntem toți din comuna Ciulnița, ne scrie **Dobre Preda,** și semnalăm următorul fapt : pentru a schimba butelii, la Slobozia, ne sînt necesare tichete, și pentru că nu avem aceste tichete sîntem nevoiți să plătim 130 lei pentru o butelie. 30 de lei prețul oficial și o sută de lei speculanților care ne „împrumută" un tichet pentru a-l arăta gestionarului. Apoi trebuie să-l dăm înapoi pentru a fi dat altcuiva. Curmaren acestei specule ar fi posibilă dacă ni s-ar da tichete oficial, de la consiliul nostru popular. **N.R.** Așteptăm rezolvarea acestei situații total nefirești.

Direcția sanitară a județului Tulcea. Urmare sesizării tov. Valeria Ciutacu, soră medicală la Spitalul județean Tulcea, comunicăm că i s-a aprobat transferul la Spitalul osteoarticular Agigea, județul Constanța, în scopul apropierii de familie.

I.C.S. Alimentația publică Călărași-Ialomița. În numărul 36 al revistei Flacăra, în cadrul rubricii „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", un grup de muncitori detașați la Canalul Dunăre-Marea Neagră sesizau o serie de neajunsuri la restaurantul Terasa Chiciu.

Conducerea întreprinderii a analizat și prelucrat cazul luînd măsuri de sancționare a ospătarului Aurelia Constantin care fiind sezonieră i se desface contractul de muncă, iar șefului de unitate se sancționează disciplinar.

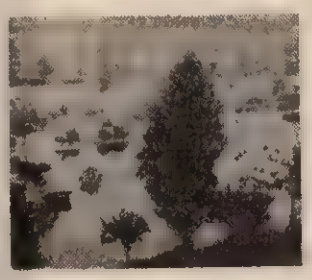

Asociația civilă a proprietarilor de apartamente din Blocul 34 A Titan, Șoseaua Cățelu nr. 64, sectorul 3 : constatăm că toate intervențiile noastre repetate anual încă din 1973 către A.D.P. sector 3 și către Consiliul popular al sectorului 3 pentru refacerea denivelărilor din platforma betonată din fața blocului au rămas fără rezultat. Pe lîngă aspectul dezolant, murdărie, surse de infecții, denivelările constituie un pericol serios prin infiltrațiile de apă din cele două bălți, amenințînd rezistența clădirii, care adăpostește peste 1 000 de persoane. **(A. Voicu,** București)

Consiliul popular al județului Dolj. Referitor la scrisoarea Aureliei Orbulescu din Craiova, vă comunicăm că cererea de încadrare în muncă a sus-numitei a fost rezolvată favorabil, fiind repartizată ca vînzător-remizier la Întreprinderea comercială de stat pentru mărfuri Craiova.

În Mediaș, posesorii autovehiculelor nu au unde încărca acumulatoarele pe motiv că nu există nici un centru legal de încărcare, reparare, înlocuire a elementilor, spălare, schimbarea electrolitului. Am cumpărat și o baterie nouă, care este defectă și efectiv nu știu unde să mă prezint cu ea. În Mediaș nu se poate. Am auzit că în Buzău există o secție „Acumulatorul". Trebuie să mă duc tocmai acolo ? **(Marian Negrea,** Mediaș)

Revin la obligația conducătorilor de vehicule I.T.B. de a opri în toate stațiile de pe traseu, atît la ieșire cît și la intrare în garaje și depouri, întrucît aceste obligații nu sînt respectate. De exemplu, autobuzele 73, 75 și altele parcurg toată distanța de la garaj pînă la linia lor fără nici o oprire, în timp ce o mulțime de oameni ar putea călători pe traseul comun. Consider că organele de control I.T.B. ar trebui să-și exercite funcția, obligînd pe cei ce sînt cerîați cu ordinea să se încadreze în prescripțiile regulamentare. **(Victor Trupeanu,** București, sector 5)

PECO Timișoara — Depozitul Arad. Ca răspuns la scrisoarea lui Pavel Tica din Gurahonț, Arad, vă comunicăm următoarele: Conform dispozițiilor C.D.P.P. „PECO" București se interzice vînzătorilor de la stațiile PECO servirea clienților cu benzină în canistre de plastic sau de metal, atît pe numerar cît și pe bonuri cantități fixe. Ca urmare a unor sesizări și reclamații ale automobiliștilor, C.D.P.P. „PECO" București a revenit la dispoziția de mai sus, în sensul că la stațiile PECO se pot livra în canistre metalice pînă la 3 l benzină. Acest lucru este valabil pentru toate stațiile din țară.

Vă rugăm din inimă în numele tuturor cetățenilor care trăiesc la poalele Munților Gutîi, în orașul Baia Mare, să sprijiniți dorința noastră de a avea **aer curat.** Nenumărate apeluri au apărut în ziarul local „Pentru Socialism", dar conducerea I.M.M.N. Baia Mare privește cu indulgență și pasivitate norii de gaze care viciază aerul orașului nostru. Cum pot conducerea I.M.M.N. și specialiștii ei să ignore legea, măsurile ce se cuvin pentru protejarea mediului înconjurător și a oamenilor implicit ? Cînd se va respira aer curat la Baia Mare? De ce nu se adoptă soluțiile brevetate de reducere a poluării aflate la sediul primăriei din Baia Mare ? **(Un grup de oameni ai muncii din municipiul Baia Mare)**

Am contractat cu Cooperativa de construcții și instalații a județului Ilfov „Viitorul", Lotul nr. 1 Giurgiu, executarea învelirii acoperișului casei cu tablă galvanizată încă de la 31 august 1979. Lucrarea a fost făcută între 15 iunie — 15 iulie 1980 și este sub orice critică. La prima ploaie podul s-a umplut cu apă. Am avertizat cooperativa dar nici pînă astăzi nu s-a prezentat cineva să constate munca de mîntuială. Lucrarea mă costă 8 036 lei și întreb cine va suporta în cele din urmă această pagubă materială și morală. Cred că amintita cooperativă are un cuvînt de spus. **(Dumitru Buzea,** str. 23 August nr. 52, Giurgiu)

La blocul nostru s-au efectuat în vara anului 1977 lucrări de consolidare, și devizul de investiții acordate pentru repararea acestui imobil prevedea și repararea acoperișului. Echipa care a efectuat consolidările ne-a spus că pentru acoperiș trebuie să vină alți specialiști, cu schelă, care nici pînă în prezent nu au apărut, deși un termen oficial pomenea trimestrul I 1978. Iar noi urmează să petrecem a patra toamnă și iarnă în care ne plouă în casă. **(Nițulescu Iosana,** str. G-ral Cristian Teli nr. 9, București)

Municipiul București, Consiliul popular al sectorului 6 către Cristina și Marian Gagea. Din verificările efectuate în urma reclamației dumneavoastră, rezultă că Bucur Trifulescu a fost amendat cu 500 lei pentru săvîrșirea abaterii de insultă. Apreciem însă că ați procedat greșit blocînd printr-o grilă metalică calea de acces către terasa necirculabilă care constituie parte comună, măsura la care ați recurs putînd fi realizată numai cu acordul comitetului asociației locatarilor.

Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă „Colentina" răspunde Asociației locatarilor din str. Sinaia nr. 1, bloc 78, scara 2 : Cu toate intervențiile noastre adresate Centralei de construcții montaj, lucrările nu au fost terminate, constructorul motivînd că are sarcini deosebite privind realizarea planului de construire a apartamentelor noi pe anul 1980. Vom insista în continuare în vederea planificării executării lucrărilor de finisaje fațadă.

Am cumpărat o garnitură de mobilă „Living" pe data de 16.07.80 de la I.C.L.S. Rădăuți. Cînd o încărcam am observat că lipseau picioarele fotoliilor. Șefa depozitului mi-a spus că nu a primit picioare pentru nici o garnitură „Living", dar că îmi va rezolva problema după vreo săptămînă. Cînd am dat telefon, șefa depozitului mi-a spus să scriu la Constanța, la fabrică, că ea n-are ce să-mi facă. Am scris, am telefonat, dar în zadar. Mă aflu în luna a zecea cu o garnitură necompletă. **(Dumitru Pislariu,** Suceava)

Consiliul popular al municipiului București comunică următoarele: Comisia municipală a avizat favorabil propunerile privind stabilirea în Capitală a unor muncitori făcute de întreprinderea CESAROM. Aceste propuneri au fost trimise Consiliului popular al sectorului 6 care va emite dispoziția de stabilire în Capitală conform articolului 13 din Decretul 68/1967.

Consiliul popular al sectorului 2 București răspunde lui Anghel Datcu că nu a avizat favorabil amenajarea unui atelier de tîmplărie în str. Poeziei nr. 2 de către Cooperativa Constructorul. Pentru acest motiv Cooperativa Constructorul a fost somată să evacueze terenul de materiale și să sisteze lucrările începute. În caz de nerespectare a somației se vor aplica sancțiunile legale.

Centrala industriei poligrafice face următoarele observații la scrisoarea lui Marin Hușanu prin care acesta solicită o garsonieră din fondul de stat. Situația locativă a numitului nu a fost cunoscută, acesta neadresîndu-se niciodată conducerii C.I.P.-C.P.C.S. În prezent Marin Hușanu a depus cerere și i s-a aprobat de C.O.M. înscrierea în tabelele de locuințe proprietate de stat pe anul 1980/1981.

Pe 9 septembrie 1980, la ora 7,30 dimineața, mi-am adus aminte că în acea zi un prieten bun împlinește vîrsta de 43 de ani. Am apelat de îndată la serviciul telegrame, formînd la telefon 937, și o tovarășă foarte amabilă, după ce a aflat ce doresc, mi-a recomandat cîteva telegrame din care eu trebuia să-mi aleg una. Toate aveau aceleași conținut care se potrivea cu evenimentul, iar pe copertă — un coș cu flori și o panglică roșie. Am ales telegrama „Lux 11" și mi-a promis că pînă seara ajunge. La orele 19 m-am dus în vizită la prietenul meu unde se aflau și alți invitați, mai multe familii. Sărbătoritul mi-a mulțumit pentru telegrama trimisă și mi-a întins-o apoi s-o citesc și eu. Cu neplăcută surpriză am constatat că între ceea ce cerusem eu la telefon și ceea ce ajunsese la destinație era o totală discordanță: ajunsese o simplă hîrtie codificată, din care toți cîți eram acolo ne-am apucat s-o descifrăm, n-am înțeles aproape nimic. În plic vă trimit și dv. această telegramă, poate ne ajutați s-o decodificăm, adică să aflăm ce vrea să însemne : ref 122 București tf 6477 9 0750 lux 11 (unsprezece) Ungureanu Toma, col 2 a 19 e 3726 lux 11 0321 411 1041 ra b74r 11oli ta b r ?... **(Ungureanu Toma din București, str. Valea lui Mihai nr. 7, bloc TO 12, etaj 9, ap. 5L.)** N R. Nici noi, stimate tovarășe Ungureanu, cu toate eforturile, n-am înțeles nimic. Bănuim doar că telefonista a făcut un exercițiu de codificare sau pur și simplu s-a... distrat pe banii dv. ! Drept ar fi să vi se dea banii înapoi.

Ministerul Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale. Urmarea adresei dv. nr. 3624/18.VIII.1980, privind scrisoarea cetățeanului Pek Ioan, vă încunoștințăm că aprobările de gratuități pentru produsele dietetice din import se fac de către direcțiile sanitare județene în limita cantităților repartizate, pe rețete medicale emise în dublu exemplar.

Consiliul popular al municipiului București. Tovarășa Greti Iozefina din București, bulevardul 1 Decembrie 1918, nr. 52, blocul 14, etajul 3, ap. 35, sectorul 3, ne sesizează unele neregului privind ocuparea ilegală de către diverse persoane a garsonierei nr. 45 din blocul în care locuiește. Vă comunicăm că garsoniera a fost atribuită, cu respectarea prevederilor legale, tovarășei Anghel Tanța căreia i s-a încheiat contractul de închiriere nr. 125396 din 21.V.1980. Chiria neîncasată pe perioada cît garsoniera 45 a stat neocupată a fost recuperată de la persoanele care s-au făcut vinovate de neocuparea la timp a acestui spațiu de locuit.

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU

Poșta redacției

SOCIAL

Chiriță Georgeta — București : Invers. Intîi vă prezentați la locul repartiției și după aceea contestați ; acum e tîrziu ● **Ulîecan Victor** — București : Măsurile au fost luate, nu acelea la care vă așteptați însă ● **Ladislau Boroscu** — Gorj : N-a intervenit prescrierea ci dezinteresul ● **Sandu Grigore** — Neamț : Probele sînt neconcludente și nu vă ajută ; renunțați ● **Sireteanu Anca** — Neamț : Au mai încercat și alții fără rezultat ; clauzele contractului sînt extrem de vagi ● **Pulcan Teodor** — Brașov : V-ați gîndit ce obțineți ? Mai meditați ● **Negru Elena** — Brașov : Este datoria miliției de a urmări, dar și a dv. de a fi atentă ● **Eftimie Ilie** — București : În principiu : Autoritatea tutelară ; în cazul dv. cred că e nevoie de un medic ● **Olaru Maria** — București : Insistați : mai important decît domiciliul este locul de muncă ● **Mernea Mioara** — București : În partaj legea nu este restrictivă, părțile hotărăsc cum doresc ● **Sanda Uța** — București : Numai în scris ● **Vădana Alexandru** — București : Ați anulat singur repartiția prin nefolosirea apartamentului ● **George George** — București : Totuși în primul rînd este bolnav, nu uitați asta ● **Corbu Valeriu** — Buzău : Nu este nevoie de redeschidere, mobilul este pueril ● **Dumitrescu Ioana** — Buzău : S-a dovedit că bunul acordat prin testament nu aparținea testatorului, testamentul este prin urmare nul ● **Stoica Virgil** — Suceava : Atît construcția cît și vînzarea au fost făcute legal. Vă derutează propria dv. indignare ● **Fișie Răzvan** — Bacău : Hotărîrea este clară : nu fiindcă ați cîștigat foarte mult ; ați indicat un grad de dificultate mai mare decît cel real ● **Săndoiu Venera** — Ploiești : Pînă la urnă ați fost reprimită ? Odată afirmați, altădată negați ● **Dumitrache Eleonora** — Ploiești : O simplă asemănare de nume.

NICOLAE CRISTACHE

● „FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Pentru țară, prin cultură, spiritul și ființa noastră vor dăinui peste veacuri"

Sunetele pianului te îndreptau către destinație. Bănuiai firava atingere a claviaturii de o mină sensibilă. Fiecare mingiiere a clapelor trezea corzile din inima pianului. Muzica era molcomă, de profundă tristețe, nostalgie și-aducere aminte. În casa compozitorului **Gheorghe Dumitrescu** talentul și măiestria pianistică nu mai aveau taine. Tatăl și fiul său Tudor își găseau neștiute unde de comunicare prin muzică. În acel martie negru, zguduirea pămîntului a oprit deodată firul muzicii pianului, cu un ultim lament, și firul vieții unui foarte tînăr muzician român. Astăzi, cînd auzi cîntindu-se la pianul din casa compozitorului Gheorghe Dumitrescu, imaginația îți fuge departe și afli mîini dispărute sau mîini mereu prezente în lumea îndurerată a acestei familii. Nu poți face abstracție de toate astea. Nu poți uita, chiar dacă scaunul din fața pianului nu e gol. Iar dacă uiți sau te străduiești să arăți că ai uitat, mama, Georgia Dumitrescu, cu o singură privire îți alungă umbra uitării.

Odată intrat în casa compozitorului, casă reînviată din propria cenușă aidoma păsării Phönix, întîlnești peste tot obiecte, portrete, partituri, lucruri, neprețuite amintiri recuperate, adunate, ce-l evocă pe Tudor. Impresionantă această întîlnire. „Dincolo de toate astea, ni se adresează compozitorul, să ne oprim doar la muzică", și mîna caută partituri, caută caiete așezate într-o aparentă dezordine. Dintre ele e scoasă la iveală lucrarea **Preludii pentru pian** de Tudor Dumitrescu. Ultima ediție, urmează să se publice și seria de **Lieduri, și Elegia pentru violoncel...** „I s-au cîntat aproape toate lucrările. Chiar de curînd Filarmonica a organizat un concert în primă audiție cu **Sextetul** compus de el. Am inițiat, cu această ocazie, un premiu „Tudor Dumitrescu", în memoriam... Vrem astfel să încurajăm tinerii noștri muzicieni... Apoi vor urma alte tipărituri, poate și discuri cu cîteva din concertele în care Tudor interpreta Mozart, Brahms, Liszt, Beethoven, Ceaikovski și, mai ales, Enescu. Pentru toate astea avem nevoie de sprijin și, mai ales, de puteri, să nu ne lăsăm doboriți, să nu abandonăm lupta cu viața..."

Atelier GHEORGHE DUMITRESCU

Ascultînd, înțelegi cum întregul efort depus de acești doi oameni nu este decît pentru a restitui iubitorilor de muzică, muzica bună. „Îmi aduc aminte, ne mărturisește compozitorul, cum tînăr fiind, student la Conservator, am fost foarte mult ajutat și încurajat de maestrul Jora, care îmi era și profesor. Îmi dădea lecții și în particular, uneori îmi dăruia cărți rare... Perlea mi-a dirijat cîteva concerte. George Georgescu venea citeodată la repetiții, mă sfătuia, mă încuraja și chiar a dirijat un concert al meu. Marele nostru muzician George Enescu m-a ajutat foarte mult și pe lîngă că m-a dirijat, mi-a acordat și trei premii „Enescu", premii ce au însemnat pentru tînărul muzician de atunci nu numai stimulare materială ci, în primul rînd, una morală. Apoi îmi amintesc de maestrul Cuclin... Sprijinul marilor personalități rămîne de neprețuit și nu trebuie să pierdem această tradiție... Și azi mă bucur foarte mult cînd aflu că maestrul Brediceanu, Cristescu îmi dirijează unele lucrări. Toate astea rămîn **evenimente** pentru mine".

„Asemenea **evenimente** sînt din ce în ce mai rare pentru mine". De ce? „Mi-aș îngădui să propun luarea în discuție cu sistemă a lucrărilor și să ne oprim puțin asupra lor. Nu pentru a le face o „tratare" critică, asta-i treaba muzicologilor, ci pentru a afla care-i soarta lor. Muzica trăiește numai în concerte, o operă prinde viață numai prin glasul interpreților și nicidecum în sertarele compozitorului sau ale vreunui secretariat muzical, așa cum o carte trăiește numai prin litera tipărită". „Oratoriul **Pămînt dezrobit**, tot cu subiect istoric compus cu zece ani în urmă, a fost cîntat de mai multe filarmonici, cîntat a fost și **Soarele neatîrnării** ca și opera **Ion Vodă cel Cumplit**, pe scena operelor din Iași și București. **Fata cu garoafe**, scrisă în 1961, a avut o soartă mai bună, fiind mai mult jucată. La fel **Răscoala**, care s-a cîntat la București, Iași și Timișoara. **Meșterul Manole**, operă scrisă în 1969, a fost pusă în scenă abia anul acesta la Craiova. **Decebal**, jucat cu ani în urmă la București, azi este o lucrare aproape uitată, au fost distruse decorurile, neavînd unde să fie depozitate. Dar și așa această operă era dată numai la ocazii omagiale etc., prilej cu care și televiziunea mai dă secvențe din ea. Această segmentare nu face decît să distrugă întregul. Nu-l favorizează deloc. Dar, ce să-i faci? E nevoie în economia spectacolului de o piesă românească și-atunci... În schimb, Opera din Iași a realizat o montare deosebită cu **Decebal**, cu interpreți talentați. Și aici trebuie să remare înaltul profesionalism artistic, marea responsabilitate față de spectacol a colectivelor din provincie. Eforturile lor spre bine sînt lăudate. Opera **Vlad Țepeș**, pe care o socotesc cea mai bună lucrare a mea, scrisă pentru sărbătorirea a 500 de ani de la moartea domnitorului român, nu a fost montată pe nici o scenă. Odată, la radio, s-au cîntat vreo 20 minute din cele 2 ore cît durează opera. Și asta iar pentru că trebuia bifată în economia programului o participare românească, un compozitor contemporan etc. **Tudor Vladimirescu**, oratoriu de mai mare amploare, o lucrare cunoscută, dar care nu are o imprimare integrală, și nici o montare pe nici o scenă, cu toate că s-a pornit la realizarea acestui spectacol, din punct de vedere birocratic, administrativ, adică

(Continuare în pagina 24)

CORNELIA BARBU ■

Universul Sadoveanu

Înțeles de unii greșit ca apologie a primitivității și ca paseism, romantismul lui Sadoveanu este în realitate structurat pe comuniunea omului cu natura, spațiu chietiv, securizant, și pe actualizarea energiilor și valorilor morale ale lumii vechi, în fond al tipului nostru arhaic de civilizație. **Țara de dincolo de negură** nu e tabloul unui ținut fabulos, ci Moldova vînătorilor, boiernași de țară, mici funcționari, intelectuali, țărani de toate categoriile care practică vînatul ca pe o ocupație străveche, folositoare, nu numai pentru agonisirea hranei, dar și pentru ascuțirea minții.

În **Hanu Ancuței** zece convivi, un comis, un călugăr, un zodier, un căpitan de mazili, un coropcar, un cioban un haiduc, un negustor lipscan, un cimpoiaș și un fintînar spun istorii vechi bînd vin în oale de lut și mîncînd pui fripți în tipsie cu pită din cuptor. Povestirile sînt de un epic senzațional, comic sau tragic, autorul mizînd pe fantezie, magia amintirii, jovialitate și savoare. Avem a face cu un divan comparabil cu cel din **Serile ucrainene** de Gogol și cu cel din **La Rôtisserie de la Reine Pedauque** de Anatole France, în literatura română neegalat decît de Creangă în **Moș Nichifor Coțcariul** și de Caragiale în **La Hanul lui Mînjoală**. Povestea de dragoste furtunoasă alcătuiește subiectul unor povestiri ale acestui divan al libațiilor, ca și suavului roman **Demonul tinereții**. Restituirea valorilor morale ale vechii civilizații românești este și tema din **Baltagul**, mic epos al transhumanței, dar și elogiu al recuperării dreptății, narațiune a răzbunării unei crime, a uciderii, ca în **Miorița**, a unui cioban de către tovarășii lui. Deși timpul acțiunii e aproape de zilele noastre, întîmplările au caracter mitic, conduita Vitoriei Lipan opunîndu-se radical practicilor civilizației de tip mercantil. Aceeași concepție prezidează în romanul **Nopțile de Sînziene**, roman și mai degrabă poem al rezistenței naturale împotriva invaziei. Sînzienele sînt florile sfîntului Ioan a cărui zi de naștere e 24 iunie. Florile protejează împotriva iuhurilor rele. Un astfel de duh e francezul Bernard, venit să exploateze pădurile prințului Mavrocosti, îngîndat în dafinii. Prințul a convenit de nevoie, dar orășenicii, simbolizați prin Peceneaga, nonagenarul stabilizat, se opun străinului împreună cu soția prințului Kivi și cu toate vietățile, silindu-l să renunțe.

Scriitor atît de variat și divers, Sadoveanu rămîne în literatura română creatorul romanului istoric. A parcurs în această direcție toate modalitățile speciei. **Șoimii** se pot compara în cele mai bune pagini ale lui cu **Taras Bulba** de Gogol. Tonul e ca și în **Vremuri de bejenie**, exuberant eroic, semănînd cu cel din **Ivanhoe** de Walter Scott. Un spor în direcția documentației, cît și a conflictului înregistrăm în **Neamul Șoimăreștilor**, de data aceasta analogia putînd fi făcută cu romanele istorice ale lui Henryk Sienkiewicz. Mai greu de comparat este o capodoperă ca **Zodia Cancerului**, roman istoric de factură specială, inedită. S-a făcut o apropiere de romanele lui Rabelais, valabilă în ceea ce privește jovialitatea, culoarea și erudiția rafinată a evocării. Aceeași manieră se află în romanul **Nunta domniței Ruxandra**. În **Creanga de aur** se imaginează un preot al lui Zamolxis în magul Kesarion Breb dacul, cel de-al treizeci și treilea Deceneu, păstrător al valorilor incoruptibile antecrestine ale spiritului autohton, în contrast cu cele pe cale de disoluție ale lumii bizantine. În trilogia **Frații Jderi** dimensiunile sînt de epopee, acest roman fiind incontestabil adevăratul nostru epos eroic. O figură de înțelept a vrut să realizeze Sadoveanu în **Nicoară Potcoavă**, reluare a primului său roman istoric. Însă mai înțelept decît Ivan Potcoavă Crețul, cum îl numește Ureche pe Nicoară, e fără îndoială Ștefan cel Mare, apărătorul independenței și suveranității Moldovei din **Frații Jderi**, învingătorul lui Soliman Hadîmbul în bătălia din 10 ianuarie 1475 de la Vaslui, căruia Sadoveanu i-a dedicat și o biografie, înfățișîndu-l ca un diplomat „ascuțit" și un strateg „teribil și prudent". **Viața lui Ștefan cel Mare** e mărturisirea, profesiunea de credință a scriitorului care se vrea întîi de toate povestitor nu istoric, după exemplu lui Dimitrie Cantemir. La un veac de la nașterea lui Mihail Sadoveanu și la 46 de ani de la apariția cărții **Viața lui Ștefan cel Mare** acest crez literar rămîne încă un îndemn pentru scriitorul de azi.

AL. PIRU ■

Calendarul Maramureșului

Un „călindar" de citit tot anul, o carte de înțelepciune cu amintirea strînsurii de texte tipărite odinioară spre luminarea omului de către cărturarii de seamă ai tîrgurilor și satelor românești, o culegere de folclor și un breviar de poezie a Maramureșului școlit, o tipăritură cu imagini de la țară, cu tot ce-i vechime și frumos așezat de secoli, un fapt de ambiție intelectuală și, nu în cel din urmă rînd, un chip de a sluji bine hîrtia încredințată tipografiei județului — iată ce-i „Calendarul Maramureșului", scos de curînd de trei oameni de cultură din Nord: **ION BOGDAN, MIHAI OLOS** și **NICOARĂ TIMIȘ**.

Tomul, de format mare și în cuprinderea a aproape o sută cincizeci de pagini bătute cu literă măruntă, este, probabil, cea mai conținătoare culegere de texte din cîte s-au făcut sub patronajul unui comitet de cultură și educație socialistă județean. Alcătuirea lui trebuie povestită pentru a înțelege astfel modestia mulțimii de colaboratori, mulțimiți să-și treacă munca într-o carte cu durată și lipsindu-se de cuvînt introductiv. Avem, prin urmare, mai bine de șase sute de colinde, cîntece de leagăn, legende, ziceri la „moși", cîntări de petrecan'e, orații de nuntă, jocuri de copii, balade, hori și strigături, în fine, tot ce spune omul de la țară în viers și numărătoarea aceasta e cu atît mai prețioasă cu cît e pe material necunoscut pînă acum tiparului. Este aici, ca să zicem așa, munca aproape a unui întreg Institut de cercetări folclorice în campanie și cum nu avem prefață, ne e îngăduit să bănuim în asta mina dăscălimii rurale, a unor profesori și învățători ce-și cunosc rostul și pentru care ziua de profesorat n-are nici început, nici capăt. Poezia străjuie marginile filei și lasă pe mijloc celelalte colaborări, ale unor scriitori ai locului, dar oameni de condei și, mulți, de interes mai larg, ale unor nume de marcă din literatura și gîndirea noastră cultă. Socotind și subsolul, ce primește, în general, compuneri paremiologice și fel de fel, vom pricepe ideea „călindarului", ființa lui enciclopedică. Lucrul trebuie subliniat, pentru că o carte bine începută este o carte ca și făcută. Peste aceasta, ideea i-a dus pe Bogdan, Olos și Timiș la ambiția, citabilă și ea, de-a nu pune volumul în circulație înainte de-a fi ce merită el să fie: nu o broșură mai împlinită ci, pur și simplu, un titlu util în biblioteci, un reper bibliografic de calitate în creația literară a Maramureșului și dedicată lui. „Unele cîntece și versuri maramureșene — scrie Constantin Noica în cugetările sale de călătorie prin mai sus de Baia Mare — au o rigoare, o perfecțiune formală, asemenea unui sonet shakespearian. Și ce-mi place la cîntecele acestea este că nu stau sub tirania sfîrșitului. Ar putea continua oricît, așa cum îți sugerează Coloana nesfîrșită a lui Brâncuși". Cuvintele filosofului au și alt înțeles: ele ne arată că s-a selectat din poezia recitată și cîntată a momentului numai versul sedimentat, rotunjit de timp, nu de nevoile conjuncturale ale nu știu cărui activist cultural cu destin de contabil. În poezia, mai puțin colorată sub raport dialectal decît s-ar crede, spusa este cel mai adesea emblematică, gîndul e vechi și cu miez, verbul e curățat prin cîntat și simțire. Puține culegeri de folclor știu să dovedească o astfel de vitalitate a inspirației, văzînd că Maramureșul e darnic încă ani mulți de acum înainte, că trebuie slujit să rămînă autentic.

De fapt, n-ar fi nevoie decît de sumarul Calendarului ca să știm ce i-a îndemnat să scrie în el pe Ioan Alexandru, Vasile Netea, Constantin Noica, Mihai Pop, Nichita Stănescu, Tiberiu Utan, Laurențiu Ulici, ce inimă au avut să lucreze la el oameni de toate profesiile și ce sînt astăzi în Maramureș „Asociația Folcloriștilor și Etnografilor — MAIASTRA" și „Asociația Tinerilor Artiști".

Una din acele tipărituri pe care, deschizîndu-le la întîmplare, pari a găsi tocmai gîndul ce-ți era de trebuință și alean.

TUDOR OCTAVIAN ■

O carte despre un premergător al culturii româneşti

IOAN CĂIANU-VALACHUS

Un roman erudit

În mod curent, în romanele istorice se urmăreşte spectaculosul, neprevăzutul şi mai rar tălmăcirea vieţii interioare a unor creatori de cultură, operaţie riscantă prin însuşi faptul că este mai pretenţioasă. Ea cere de la bun început o cunoaştere foarte temeinică a epocii în care se desfăşoară acţiunea. Dintre romancierii noştri de mare succes, Mihail Diaconescu şi-a luat răspunderea delicată de a ne înfăţişa viaţa unor astfel de creatori. Ultima lui carte, **Marele cintec**, o realizare epică de ample şi profunde semnificaţii, este închinată unei ilustre personalităţi muzicale : compozitorul Ioan Căianu, care îşi însoţea numele şi de epitetul, cu care se vede că se mîndrea, de Românul (Valachus).

Personajul romanului lui Mihail Diaconescu trăieşte şi se afirmă în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, o perioadă, de asemenea, nu îndeajuns de cunoscută, în istoriografia noastră neexistînd pînă acum o monografie care să trateze în mod special istoria Ţărilor Române în această epocă. Ceea ce se impune în primul rînd după lectura romanului **Marele cintec** este, în afară de forţa epică, impresionanta documentare a autorului. Sînt surprinse o parte dintre problemele fundamentale ale istoriei noastre din secolul al XVII-lea şi tratate adecvat cu mijloacele scriitorului. Despre aceste vaste şi complexe probleme şi despre modalităţile reflectării lor epice se poate discuta, desigur, din perspective foarte variate. Între ele am remarca problema conştiinţei originii ilustre a neamului nostru mărturisită de străini şi mai ales de cei care locuiau pe pămîntul celor trei ţări. Conştiinţa originii latine este dublată de aceea a permanenţei românilor în spaţiul locuit de ei. Evident, nu ne aflăm în faţa unor descoperiri noi şi Mihail Diaconescu nu scapă ocazia să facă o pătrunzătoare prezentare, admirabil rezolvată epic, a acestor probleme. Din secolul al XV-lea umaniştii europeni consemnau în scrierile lor vechimea poporului român, fie că este vorba de binecunoscutul Aeneas Silvius Piccolomini — devenit papa Pius al II-lea — sau de Bonfinius, umanistul italian care îşi petrece o parte din viaţă la curtea lui Matei Corvin. Mărturiile de acest fel din secolele XV—XVI pot forma material pentru volume de proporţii impresionante. Acest gen de mărturii se prelungesc şi în secolul al XVII-lea şi una dintre ele îi aparţine episcopului Nicolae Istvánffy, care sublinia că cele două Ţări Româneşti (Valahii) din vremea lui — Moldova şi Transalpina (Muntenia) — împreună cu Transilvania s-au numit de către cei vechi Dacia, în care au fost aduse colonii romane, dovadă fiind inscripţiile latineşti descoperite în Transilvania şi limba locuitorilor simbolizează romanică, în fel ca spaniola, franceza sau italiana. Am amintit că în Transilvania exista o tradiţie împărtăşită de toţi locuitorii principatului, potrivit căreia românii sînt cei mai vechi locuitori, lor urmîndu-le ungurii şi secuii, iar populaţia săsească fiind colonizată de Carol cel Mare. Chiar dacă nu este respectată cronologia, nimeni nu s-a îndoit pînă în vremea lui Ioan Căianu de ordinea în care a fost locuită Transilvania.

Tema centrală a masivului roman al lui Mihail Diaconescu o constituie afirmarea intelectualităţii româneşti din Transilvania în condiţiile unei intolerante şi sîngeroase asupriri străine. Sînt „binevoitori" care se străduiesc să prezinte Transilvania feudală ca pe un fel de paradis unde diversele confesiuni au convieţuit într-o desăvîrşită armonie, într-un secol în care Europa era pustiită de războaie care îşi au la origine tocmai intoleranţa religioasă. De fapt, de libertate s-au bucurat în Transilvania doar cele patru religii recepte, dar nu şi aceea a majorităţii locuitorilor principatului — românii. Grija principilor calvini de a tipări cărţi de cult în româneşte nu venea dintr-un spirit de echitate, ci din dorinţa de a-i converti pe români, convertirea ducînd pînă la urmă la deznaţionalizare, după cum, grija împăraţului de la Viena, bine surprinsă în finalul romanului, de a-i catoliciza pe români, îşi avea aceeaşi explicaţie. În acest sens s-au comis abuzuri, s-au născut drame, personale sau colective. Pe această stare de lucruri se grefează în roman tragica povestire a vieţii lui Ioan Căianu-Valachus. Emigrarea românilor din Transilvania în Moldova şi Ţara Românească, persecutarea unor înalţi prelaţi sau locuitori de rînd care devin martiri ai cauzei româneşti sînt o dovadă a intoleranţei şi nu a înţelegerii. E cazul să spunem că **Marele cintec** prezintă drama unora dintre aceşti martiri în tot ce are ea mai profund omenesc.

În ciuda acestor conflicte de ordin social şi confesional există în epocă elemente care îi determină pe oameni să se înţeleagă sau să gîndească modalităţile prin care se pot realiza condiţiile economice şi politice menite să salveze independenţa Ţărilor Române.

S-a creat în această vreme ceea ce Adolf Ambruster numeşte „interdependenţa politică dintre Transilvania, Ţara Românească şi Moldova", idee care face parte structurală din mentalitatea generală şi pe care o ilustrează cu prisosinţă faptele : Gabriel Bethlen ajunge principe cu ajutor moldovean şi muntean, după cum Gheorghe Ştefan ajunge domn al Moldovei cu ajutor muntean şi transilvan Iskender, paşa de Timişoara, ungur islamizat, îl sfătuia pe Bethlen că „dacă vrea să aibă o domnie statornică şi paşnică, să se străduiască în primul rînd să ţină pace cu Moldova şi Ţara Românească", sfat pe care îl regăsim formulat în testamentul principelui, autonomia Transilvaniei fiind imposibil de păstrat fără alianţa celorlalte ţări româneşti. Starea de libertate şi înflorire culturală din epoca lui Matei Basarab, Vasile Lupu şi Racoţeşti se explică prin solidaritatea lor faţă de Poartă. Semnificaţia unirii realizată de Mihai Viteazul se poate urmări în intenţiile şi încercările pe care principele unelia dintre cele trei ţări (Transilvania) le nutreşte cu scopul refacerii „regatului dac".

Legăturile politice de natură medievală sînt depăşite în epocă şi acest lucru este perfect ilustrat de cronicarii transilvăneni. Transilvania este patria celor ce o locuiesc şi orientarea ei politică e gîndită în afara defunctelor legături cu coroana maghiară şi regatul maghiar dispărut din istorie. Mihai Teleki, sfetnicul lui Mihaiu Apafi, erou principal în romanul **Marele cintec**, a fost aspru condamnat pentru activitatea sa de către cronicarul secui Mihai Cserei, reproşîndu-i-se că este venit din Ungaria iar „Transilvania a fost totdeauna aruncată în pericol de bărbaţii maghiari veniţi din Ungaria".

Cronicile transilvănene şi mai ales un număr impresionant de documente vădesc comunitatea de interese economice, politice şi spirituale dintre cele trei ţări. Oamenii, cărţile, manuscrisele circulă dintr-o ţară într-alta cu promptitudine. Ceea ce gîndeşte sasul mediesean Toppeltinus sau cronicarul Grigore Ureche este repede şi temeinic cunoscut de stolnicul Constantin Cantacuzino care, alături de alţi oameni de seamă ai culturii noastre cum sînt Dosoftei, Miron Costin (eroi şi ei ai romanului **Marele cintec**) sau Simion Ştefan îşi pun la contribuţie întreaga erudiţie pentru ilustrarea originii comune a poporului nostru.

MANOLE NEAGOE

Salvarea prin creaţie

Este o acţiune demnă de toată stima aceea de a evoca în scrieri literare personalităţi din istoria şi cultura noastră. Noul roman al lui Mihail Diaconescu, **Marele cintec**, consacrat lui Ioan Căianu-Valachus, trebuie salutat cu toată căldura. Autorul întocmeşte cu fineţe tabloul detaliat al unei epoci care a cunoscut multe convulsii. Ioan Căianu apare în acest roman într-o confruntare plină de neprevăzut cu marele mecanism al istoriei secolului al XVII-lea din Ardeal. Protagonistul încearcă să urnească uriaşul angrenaj în favoarea cauzei românilor dornici să-şi dovedească drepturile sociale şi naţionale. Puterea lui este limitată fiindcă se bazează pe bunăvoinţa stăpînilor lumii care îi supraveghează prin diverşi intermediari orice mişcare. Înfrîngerea sa este rezultatul logic al manevrelor celor mai presus decît ei şi care îi au în mîini soarta. Meritul principal şi incontestabil al cărţii constă tocmai în reliefarea efortului depus de personajul central de a reuşi să-şi domine destinul, de a ordona după propria-i voinţă fluxul întîmplărilor prin care trece. Tentativa sa nu e lipsită de dramatism şi chiar de măreţie. Şi dacă ea eşuează, Ioan Căianu este totuşi recompensat cu o victorie în alt plan : muzica pe care o compune şi rămîne nepieritoare este o revanşă superbă asupra adversarilor săi pentru toate umilinţele şi suferinţele îndurate. Cu ei îşi ia revanşa spiritualitatea românească din Ardeal care s-a sustras prin creaţie oricărei subjugări şi a reuşit să înflorească şi în condiţiile cele mai vitrege. Autorul nu face reverenţe gustului romanticilor însetaţi de tot soiul de fapte senzaţionale. În cartea lui Mihail Diaconescu ieşitul din comun apare în măsura în care el e prezent şi în curgerea vieţii. Zborul fanteziei este bine struns de scriitor care e mai degrabă interesat să reconstituie perioada respectivă cu uneltele omului de ştiinţă decît să fabuleze fără acoperire în datele realităţii. Pentru mesajul cărţii este chiar mai bun un asemenea scrupul de savant care dă impresia de autenticitate faptelor aduse în faţa noastră. Ca şi în alte scrieri ale lui Mihail Diaconescu şi în **Marele cintec** se dezvăluie hărnicia şi conştiinciozitatea cu care s-a ridicat construcţia epică. O documentare exactă şi bogată este minuită cu dexteritate de autor. Uneori, înşiruirea evenimentelor se face ca într-un hronic, pornindu-se de la convingerea că faptele în sine sînt mai emoţionante decît ceea ce s-ar putea broda pe marginea lor. Din această pricină nu toate paginile sînt scrise cu aceeaşi vibraţie şi lumea prezentată de autor pare citeodată incrementită ca ambianţa unui muzeu de ceară. Dar impresia de panoptic este eliminată în clipa în care scriitorul renunţă să mai vadă în personajele sale doar abstracţiuni menite să-i ilustreze ideile şi le tratează ca pe nişte oameni în carne şi oase care se comportă ca nişte reprezentanţi ai veacului lor, participă la serbări şi ospeţe, se luptă pentru triumful unor convingeri, iubesc sau urăsc, învinge sau ajung victime. În astfel de secvenţe romanul devine captivant şi se parcurge cu un real interes. Mişcarea eroilor aflaţi în cele mai diverse dispute are fără îndoială în repetate rînduri tensiune. Aceasta ar fi sporit dacă autorul ar fi eliminat unele pasaje, le-ar fi condensat pe altele şi în general ar fi renunţat să explice cu de-amănuntul fiecare acţiune a eroilor săi. O lumină prea orbitoare scaldă orice faptă relatată în roman şi o parte din capacitatea lui de sugestie este astfel diminuată. Cu toate acestea, **Marele cintec** rămîne o contribuţie meritorie la opera de evocare a unor figuri ilustre din trecutul nostru.

GEORGE ARION

Un autor care ne aparţine

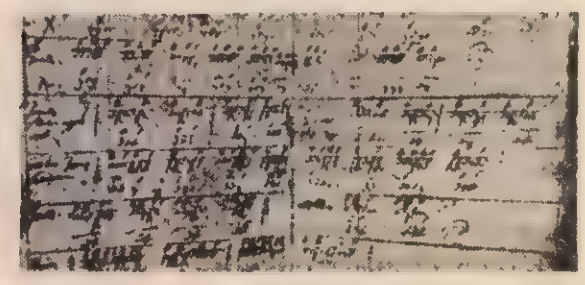

Muzician, literat şi om de ştiinţă, Ioan Căianu-Valachus — născut în anul 1629 în comuna Leghia şi mort în anul 1687 în comuna Lăzarea — a fost comentat, pe larg, de cele mai reprezentative figuri ale muzicologiei româneşti. În această privinţă se cuvine a menţiona ampiele studii ale lui George Breazul, Romeo Ghircoiaşu, Lazăr Octavian Cosma, Vasile Mocanu — cel care i-a închinat şi o profundă monografie, premiată de Uniunea compozitorilor — culminînd cu substanţialul studiu al lui Marţian Negrea, intitulat : Un compozitor român ardelean din secolul al XVII-lea : Ioan Caioni. Printre lucrările ilustrului neorenascentist român, citäm : Hymnarium, Antologie de imnuri, Codex Caioni (1632—1687) şi Cantionale catholicum. De o deosebită apreciere — atît la noi în ţară, cît şi în toată lumea ! — se bucură culegerea sa Codex Caioni. Despre care Marţian Negrea, în remarcabilul său studiu, pe care l-am citat mai sus, afirmă că :

„Alături de importanţa istorică, tot atît de preţioasă ne este partea lui de folclor, care pe noi românii (avînd în vedere că din cele 16 melodii arătate în cele de mai sus, 10 sînt româneşti), trebuie să ne intereseze de aproape. Aceasta cu atît mai mult, cu cît aceste 10 melodii româneşti constituie o dovadă care ne vorbeşte despre vechimea, trăinicia şi superioritatea cînteculuí nostru, aruncînd în acelaşi timp o rază luminoasă asupra unui popor, care ştie să-şi păstreze cu sfinţenie comorile sale sufleteşti... Prin munca sa atît de multilaterală, înregistrată în analele secolului XVII, a contribuit şi acest fiu al neamului nostru românesc la sporirea culturii cu o serie de manifestări de seamă, în ogorul artelor şi literelor. Amintirea lui se cuvine a fi deci păstrată şi cultivată în analele istoriei române, ca o dovadă mai mult a factorilor de cultură, pe care poporul nostru i-a dăruit în decursul timpurilor, popoarelor învecinate".

De curînd, a apărut un nou roman al scriitorului Mihail Diaconescu, simbolic intitulat Marele cintec (Bucureşti, Editura Eminescu, 1980). Marele cintec este un vibrant elogiu epic dedicat eruditului om de cultură şi creatorului artist care a fost Ioan Căianu-Valachus. Se cuvine a sublinia în mod deosebit impresionanta forţă de constructor epic a lui Mihail Diaconescu, la care se adaugă un colorit evocator de un farmec cuceritor, un expresiv dramatism şi, nu în ultimul rînd, o amplă documentare istorică şi muzicologică.

Semnatarul acestor rînduri a prelucrat creator, după modelul enescian, melodiile celebrei culegeri, în ampla sa suită simfonică Codex Caioni, suită care a cunoscut peste 200 de execuţii în ţară şi peste 100 altele, peste hotare... Faţă de încercările unora de a-l încorpora altor culturi este important de reţinut că nici un cronicar nu a susţinut că Ioan Căianu-Valachus nu este român ! Spaţiul restrîns ne opreşte să le citäm pe toate. Dar să spicuim cîte ceva din ele. Presa spaniolă, sub iscălitura reputatului critic Julio Garcia Casas notează — cu prilejul concertelor formaţiei Camerata în Spania, sub conducerea lui Paul Staicu — ...„De un strălucit succes s-a bucurat suita Codex Caioni de Doru Popovici, succesiune de arii şi dansuri româneşti" (s.n.)... În timp ce alt vestit cronicar iberic, Enrique Sanchez Pedrote, relevă : „Codex Caioni' îşi datorează numele călugărului român (s.n.) din secolul al 17-lea, Ioan Caioni, care adaptează colecţia de cîntece culese de el pentru virginal"... Ca tot el să evidenţieze piesa Cîntarea voevodesei Lupul — piesă nobilă care simbolizează unitatea spirituală a poporului român, circulînd în acel timp, în toate regiunile vechiului pămînt şi Daciei — pe care el o consideră „încîntătoare"...

Iar, mai recent, la Festivalul de la Bayreuth ediţia 1980 — cu prilejul concertelor orchestrei Dinu Lipatti, dirijor Casiu Barbu — în Neue Press din 11 august 1930, se pot citi următoarele : „Punctul culminant al serii l-au constituit melodiile şi dansurile româneşti (s.n.) din secolul al 17-lea, din Codex Caioni de Doru Popovici, în care dirijorul şi muzicienii au evidenţiat în Dans Valah atîta temperament şi artă"... În Neue Press din 19 august se revine : „Temele suitei au fost preluate dintr-o colecţie de melodii şi dansuri româneşti (s.n.) din secolul al 17-lea, culese de Ioan Caioni... Doru Popovici le-a conferit o armonizare arhaizantă şi o înveşmîntare... irezistibilă !" etc.

Faptul că acest vestit „Codex Caioni" a fost înstrăinat în condiţiile vitrege ale dictaturii de la Viena, din anul 1940, nu îndreptăţeşte — pe nimeni — să-şi însuşească această operă de artă atît de valoroasă şi —vai ! —cu atît mai mult nimeni nu poate să-l socotească pe Ioan Căianu-Valachus altfel decît îl arată şi numele, un creator român.

DORU POPOVICI

constelaţia lirei

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ

Simfonie pentru pian şi mitralieră

Ce degete lungi are gîndul
mîngîind ape şi brazi
spinarea ruginită a dealurilor
şi satele lumii, umile, fantaste
ce sunet îngropat în pămîntul memoriei.
Ce muzică îndurerată se naşte.
Trec oameni fără chip, purtînd în spate
casa lor, de sunete grea
luminate zilele, pierdutele
explodează pe ceruri, stea după stea
Ta, ta, ta, ta
aerul miroase a frică
şi-are culoarea neliniştii, înegurată
degete lungi mîngîie moartea
şi ne-o apropie, şi ne-o arată
Ta, ta, ta, ta,
Secolul schimbă
Numai accentul, numai mişcarea
dumnezeirii bătrînului Ludwig.
Fiăcări lungi seceră zarea
armoniei abia visată.
Şi ne-o apropie şi ne-o arată...

Depozite de fum

Ce copilărie totală am avut
împărţită toată între depozite de fum
la marginea satelor, la marginea oraşelor
la marginea războiului care mai arunca
în noi
cîte-o grenadă ca o amintire tandră
şi învăţam o, Doamne, ce repede-nvăţam
limbi străine, cîntînd şi luptînd
totdeauna de partea lui Vasiok Trubaciov
şi-a căţeluşei Jucika, sacrificată
în cuşca unei cărţi de citire
aveam sentimentul că am fost uitaţi afară
într-o livieră de salcîmi înfloriţi
fiind ca graniţa iubirii părinţilor noştri
cînd aerul era o maternitate imensă
noi, frumoşi, deşculţi, numărîndu-ne
după fiecare asalt
asupra depozitelor de fum în care arseseră
ca nişte eretici inconştienţi
toate cuvintele.

Să ne amintim împreună

Să ne amintim din cărţile citite
doar pilpîirea unor imagini
flăminde şi repezi, ca fulgerul vara
din Război şi pace, poate
doar cazacii mîncînd cartofi copţi
pe marginea mării Iasnaia Poliana
din Blaga, spicele gemînd spre lună
din toate cărţile citite pe sub bănci, ceva
e, cîte lumi s-au perindat acolo
ce plancton al bibliotecilor foieşte-n adînc
Doamne, easele mele crese în banca asta
memoria e ca un iagăr al speranţei
şi sînt globul terestru al viselor
apăsîndu-mi ceafa spre rîndurile
care pierd cuvinte, cum ar pierde sînge
Să ne amintim împreună
noaptea trage în noi
prin ferestrele oarbe.

Pronunţii

Gud nait, gud lak, okei,
bonjur, bonsoar, ofviderzen, aşa
spunem de-a valma noi,
poate ultima generaţie fără meditatori,
poate ultimii care au văzut revistele
pif şi paf şi poc
abia la douăzeci şi mai bine de ani
poate ultimii care au făcut din televizor
un stîlp al nivelului de trai şi nu
un moft-acolo pentru bună seara copii
aşa spunem noi şi cumpărăm
tarte şi trufe şi cluingam nu clunga —
cum cîntă bişniţarii mici lîngă parcuri —
şi ne cioplim, şi ne civilizăm
pînă ajungem să avem femure de plastic
şi dinţi de plastic, şi nevroze subtile
şi pînă iarba şi pămîntul
încep să mirosă a amintire.

Latinităţi

Poartă, porta, puerta, la porte
cuvintele ca nişte sclavi cărînd
amfore greceşti din eternitate
negustori de cuvinte, neam ales
ce bine, ce bine că sîntem de-ai lor
împreună umblînd peste pielea Europei
tăbăcită de copite şi roţi
unii trag clopotul cel mare de aur
alţii numără generalii şi filosofii morţi
unii scriu în biblioteci neatinse
alţii s-au pietrificat de veghe la porţi
ce bine, ce bine că sîntem de-ai lor
ce bine că avem rude în soare
totu-i să stăm, grăniceri, nişte munţi
care îmbătrînesc în picioare
pînă la ei — doar ecouri tîrzii
doar vreun nume al nostru, mai viteaz
şi mai mort
continuaţi, noi păzim acest verb
poartă, porta, puerta, la porte.

E linişte şi pace

E linişte şi pace pe planetă
şi oamenilor le cresc pleoape de somn
numai un paznic numără secunda
şi strigă-ntruna orb, bătrînul ciovu

iar easele s-au burdusit de somn
şi somnul curge prin pereţi afară
alunecă pe străzi otrăvitor
ca un inel planeta o-mpresoară

o linişte şi pace, creşte iarba
acoperind cîte-un pogon de morţi
necunoscuţi şi singuri şi departe
era exactă scheaună la porţi

ION ŢUGUI

Perpetuum

De unde-mi dărui liniştea cînd vine
iar eu nu sînt materie-n repaos
şi unde pleci ca o întunecime
clarvăzătoare pustiitului haos

se frîng auguriii punţilor ce-o rupte
în ani m-am fost supus ca un oştean
de unde-mi dărui vîrstele-ntrerupte
ouguiător neostenirilor în van

văd semnele ce-au ciitorit lumina
adaus făpturii mele cum spaima-n
muritor

nici stă fericitul dincolo eroina
eroic fericî-vor un diafan popor

de nu-i tăcerea sacrul trist al amăgirii
de nu sînt eu făptura care a fost şi nu-i
ce sens mai are nimbul nemuririi
înfrigurat în bronzul fixelor statui

bolnav de zei e vreme necumpătat
de lungă
m-ajung din urmă paşii altîor semeni
buni

e umbră de în umbră alungă altă umbră
e-un şir de umbre timpul şi-i răsuni

dar de ai fost e dată ai îndoielii tale
şi călător prin spaţii cenuşă vorbitoare
s-a şters şi urma tălpii de pe lumina-cale
şi nu văd nici trecutul nici urme viitoare

şi-i un blestem a crede-n desăvîrşirea
urii
în faptele iubirii mai dăinui neînvins
stai şi asculţi frate nînsorile păduri
cum peste-aceleaşi treceri perpetuum
au nins.

Ritual

Cît om începe într-o oră
şi cît neprevăzut de în o Eleonoră
cîtă rumoare şi cît declin
cîtă-mblînzire cînd mă închin

cît suflet due caprelor iezii
cît cer cu lumina amiezii
cîtă-ndoială de-nţelepciune
cîtă iubire în cel ce supune

cîtă-nvoială şi chibzuinţă
în cenuşiul din suferinţă
şi cîtă pace dăinuie-n spaimă
şi ce dăinuire stăruie-n faimă

fereşte-mi casa aceasta de toate
răsplutitoare sub vanităţe
şi de orgolii fereşte-mă pace
timpia mea idolii nu face

şi iartă-i sceptrul pedepsitorul
în ei pier şi timpul şi viitorul
fereşte-mă de iertarea păcatului
şi de muţenia încarceratului

dă-mi viaga crustei apăsătoare
şi străvezimea legănătoare
darul fentorii şi-al răţăcirii
să încununa spaimele firii

şi-apoi din mersu-mi orizontal
cal fiind zeul primordial
templul o pajişte arsă de arme
dă-mi ochiul zeului cînd doarme.

Prefacere

Duc către mîine cumpene de azi
şi-aceeaşi sete se-noleşte-n firi
răgazul pazei dreptelor virtuţi
stă pavăză pe amăgiri

eşti tu acelaşi sau vin alţii-n chip
convoi de umbre porţi fără să ştii
dă-i fiecărui templu şi pămînt
şi arcul pur către o nouă zi

o pulbere de vezi nu-i pulberea de-apoi
în ea stau semne sunetele stau
te recompui serafic din cîte suferinţi
şi cîte moştenire ţi se dau ?

ai îţi aduci aminte frate din amurg
de-un cring şi de-un lăcaş în cring
vai ziua de lumină-şi uită
iar bucuriile nu se depling

şi nemaifiind vreme dai uitării rodul
ce-a încolţit în setea pălidului clar
e trecere te vezi şi nu-i şi înapoi
spre fărăsensul pururi temerar.

Toleranţă

Păcătosului iertarea în dar
gura lui sună sufletu-i tace
împacă-mă cu triumfu-i hilar
copacii din trupu-mi vor pace

netrebnicului sărutul i-l dărui
nu-i singur şi-n sine cad grei
idolii-n care mai stărui
mers lipsit de temei

avarului avuţii să i se cuvină
căci lent e vîntul prin toate şi scurt
deasupra-i stă moartea regină
mizeră a micului furt

omului bun dă-i somnul curat
şi muzica limpede a zilei ce trece
şi-ngăduie-i să moară netulburat
cum timpul adînc şi veşnic şi rece.

Chip amînat

Ce-i în tăcere şi în ce nu-i ce este
rogu-te vezi şi taci dacă vezi
umbra-mi sărată preumblă prin codri
cirezi plăpînde de iezi

caut ce-a fost şi iar va să fie
dar nu-i în timpul pururi rotund
umbra-mi plecată se-ascunde pe cîmpuri
cele ce-au fost şi vor fi mă ascund

străbat oraşe ca roua ideii
cînd naşte năluci prin cele ce sînt
miracol e caldul din ochii femeii
naşterea-i lumină plîngînd

dă-mi Doamne pe-ntinsul ispitei
un gînd ce încă nu m-a cuprins
să fiu ca grîul din coaja pîinei
nedesluşitul învins

ce-i în tăcere şi în ce nu-i ce este
dacă popasul aici mi s-a dat ?
nengăduit întru toate acestea
duc întrebări pe-un chip aminat.

Cîntec

Mă iartă această tristeţe greoaie
şi golul de iespede arsă
în mine revarsă un cer de convoaie
şi-mi dau ochii virstnici lumina lor
ştearsă

pribeag în putere şi veşnic cum lutul
măsoară-mă Doamne cu lumile tale
redă-mi pe cale necunoscutul
primejdia-înfloririlor minerale

and şi m-adaug în cumpăna serii
ziua în marile nunţi s-a fost stins
cu ierburi m-am ninş aprinse puzderii
ieri ca şi azi şi ca mîine-au învins

şi dacă mai tac e o laudă poverii
de-a fi precum toate tăcere au fost
tîrziul meu rost s-a dat învierii
vremelnic mi-e duhul de adăpost

pe cine învinge cu glorie numind
flacăra vie-n privirea cealaltă
prea mult mi-e braţul spre cer aburind
prelungă pedeapsă din vechea uncaltă.

Autograf

Acest delir ca celălalt
desiră vămi oprelişti alt
tăcut sub tei tărîm al tău
eu sînt cel bun şi sînt cel rău

ca o coroiă de vagi stări
trăiesc zvîrlit de-asemănări
prea dur e lutul dat să vadă
şi drumul iute ca o spadă

ei cui un ochi i-am nins o-o floare
prea iubitor de ce nu doare
cînd din vremelnicii l-ascult
eu cui un timp i-am dat mai mult

de voi veni ei va veni
e-n noi mereu o nouă zi
cel dus şi-a fost încă există
ca o fatalitate tristă

doar ceaţa frunţii ne ascunde
şi frunţile se rup sub punte
şi trecem vii în altă stare
cu blîndul măştii-n adulare

putrezicîunile se schimbă
şi chipul naşte altă limbă
şi stă sub ierbi tărîmul tău
cît sînt cel bun şi sînt cel rău.

EUGEN EVU

Cîntec pentru poezie

Nu scriu doar pentru glorii pe măsură
Nu scriu doar pentru un prezent călduţ
Cuvintele să-mi pilpîie pe gură
Sau în nisipul lor, drept arătură,
Să mă ascund de moarte, ca un struţ.
Nu scriu pentru iubiri municipale
Statuie nu-mi visez în vreun oraş
Năting cercetător prin vorbe goale
Zadarnic cauţi hîrţoagelor locaş
în casa mea săracă-n rămăşiţe...
Nici rug, nici vatră-n care ard minuni
Nu vei găsi în urma mea... şuviţe
din nimbul vreunui înger, prin tăciuni.
Averea mea-i în mine. O voi da
Acelui ce ascultă în tăcere
Pădurea hohotind sub ploaia grea
şi riul nălucind în adîncire...

A fi poet

Să fii poet într-un oraş departe
De centrul lumii, fericit că eşti,
Să scrii împotrivindu-te la moarte
Să fii poet, să nu te neiumeşti.
Să rabzi ce rabdă păsărea în [illegible]
Dar n-are timp căci trebuie să zboare
Cînd ştii că vînturile viu şi pier
Iar tu-mpotriva lor visleşti spre soare
Să fii poet să faci din asta dramă
Doar pentru ochii tăi uitaţi de plîns
Să ştii că-nvingi doar dacă eşti învins
De tine însuţi, cînd te-nvingi din teamă.
[illegible]ii poet chiar dacă taci furtuni
Cînd alţii hohotesc cenuşi şi pleavă
Doar taina s-o sporeşti cu tine, gravă,
Pentru un ceas prielnic de minuni...

Elegie de Noiembrie

Sînt mari căderi de aur în valută
La bursa destrunzirilor prin frig
[illegible] copii şi-ademenit pe-o piuă
Spre-un loc înalt din munte cu mai strig

Şi nu e spaimă, nici vreo boală nouă
Pe care-o port în taină printre voi
Eu sufăr, prieteni, doar de-aceeaşi rouă
De brumă sufăr şi de glas de foi

Iar toamna asta parcă a mai fost
şi-acum e simt cu-un fel de neiumire
Prin foşnetul de roze-n cimitire
Tristeţea mea împloră-un adăpost

Nu vreau să vă contamin[illegible]. Departe
de mine gîndul ăsta, nici nu pot,
Dar simt în mine azi mai multă moarte
Decît sînt viu şi-n viaţă mă socot

Iar crima care-n hohot se petrece
Prin arborii aceştia smulşi în cer
N-o văd ca o metaforă, nici sper
în învierea lor, cînd iarna trece...

Eu văd doar Moartea. Moartea, înc-odată,
Exacta moarte-a celor care mor.
Dă-mi, Doamne, ochi şi grai şi-n viitor
Să mă revolt în legea ta, deşartă !

MARA NICOARĂ

Ars poetica

Nu devii măreţ cît muntele
Dacă scrii despre munte.
Nu devii un ceasornic roşu
Dacă scrii despre zăpadă.
Nu devii liber
Dacă scrii despre păsări şi nici nu devii
pasăre.
Nu primeşti giuntele în piept şi nu devii
[illegible]

Dacă scrii despre erou.
Nu ai nici un pic de linişte
Chiar dacă scrii despre noaptea adîncă.
Nu auzi de acolo mugetul stelelor rătăcite ?
Numai dacă scrii acele cuvinte
Care devin mîngîiere.
Care le aduc aminte oamenilor că sînt
oameni,
Fiecare o fiinţă unică şi preţioasă
în lumea aceasta,
Numai atunci eşti poet,
Numai atunci eşti măreţ cît muntele
Care este sufletul oamenilor
Din patria mea.

ANA-MARIA IVAN

Moment

au fost seri tîrzii
şi zile de toamnă
şi iarnă a fost
şi încă e iarnă
au fost nopţi de somn
şi zile de şcoală
castani au mai fost
şi ore de vară..
din toate-or mai fi,
dar cum, nu se ştie
veni-vor cîndva
de-or vrea să mai vie
acum stînd aşa.
în casa pustie,
culc sufletul mut
pe-un teanc de hîrtie ;
şi-aş vrea să mai sui
grădini pline-n toamnă
aş vrea, aş tot vrea....,
dar încă e iarnă

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentaţia clipei (VI)

Un pictor fericit

3.

Autoportret în creion

Există mai multe moduri de a îmbătrîni. Pe măsură ce îmbătrîneşte în autoportretele sale, Goya devine mai sumbru şi mai sarcastic. Rembrandt, mai amar şi mai singur, mai scîrbit de lista creditorilor şi de ticăloşia lumii. Botticelli dispare în cărţi pe străzile Florenţei şi nu mai ştim aproape nimic despre el. Leonardo se exilează, luînd cu sine enigma Giocondei. Michelangelo dă tîrcoale noaptea, călare, catedralei San Pietro, visînd la cupola a cărei machetă a făcut-o, ani dezlegă cu dalta paşii dibuitori din Pietà Rondanini, mai orgolios ca oricînd şi mai disperat ca oricînd. Tiţian priveşte senioriał, aureolat de glorie. Cézanne nu mai lese din birlog decît pentru prieteni sau artişti interesaţi de pictura lui. Courbet se prăbuşeşte sub loviturile procesului şi exilului. Degas, aproape orb, devine izolat şi amar. Dürer, bulversat de Reformă, caută expresia supremă a artei în simplicitate. Gauguin, după o sinucidere ratată, îmbătrîneşte prematur. Munch îşi interoghează patetic destinul. Rubens îşi trăieşte somptuoş gloria. Tiepolo îşi stinge luminozitatea cerurilor cu nori aproape violeţi. Tintoretto devine tot mai anxios... Nici unul nu a îmbătrînit ca Renoir. Dar cîţi îmbătrînesc ca Renoir ? În timp ce bătrîneţea altora ne umple adesea de compasiune sau de revoltă, bătrîneţea lui Renoir stîrneşte în noi un sentiment de admiraţie aproape mai mare decît arta lui.

Rembrandt ieşea în ultimii ani numai noaptea. În schimb, Renoir nu se izolează mai mult decît înainte. Nu pictează mai puţin decît înainte. Nu izbucneşte în risete sarcastice ca Goya şi nu se însingurează ca prietenul său Cézanne. Continuă să picteze sub ochii celor din jur cu acelaşi aer de pasăre care cîntă. El e mai puţin profund decît alţii, dar e mai plin de dorinţa de a plăcea. Descoperă mai departe frumuseţea banalului cu o inepuizabilă forţă de a se minuna de lucrurile fireşti şi nu observă ceea ce e urît. Frumuseţea e acolo unde ştim s-o vedem, pare să ne spună el.

În artă, ca şi în viaţă, lumea n-a dus lipsă de profeţi. Şi în măsura în care profeţia este o formă organizată a speranţei, poate că acest lucru este chiar normal. Dar nu cred că Renoir s-a gîndit vreodată serios să profetizeze ceva. El se mulţumeşte să picteze. Nu cere naturii decît ceea ce ea îi oferă singură. Şi, probabil, de aceea natura îi oferă atît de mult. Pictura lui cîntă. Un cîntec discret, luminos, fericit şi limpede, care sfidează tristeţea, ca şi cum în lume n-ar exista decît ceea ce îi place lui Renoir. În faţa lui ne-am putea plînge de prea mult farmec naiv, cum se plîngea el în Italia de prea multă frumuseţe. Căci, într-adevăr, priveliştile frumoase au uneori inconvenientul de a îmbăta ochiul împiedecîndu-te astfel să gîndeşti. Simţi cum o bucurie ciudată anulează treptat întrebările şi nu mai vrei să tulburi acest calm fericit. Dar în universul lui Renoir ceva te împiedică, totuşi, să duci reproşurile prea departe. Există, desigur, singurătate, există disperare, dar poate miza artei pe ele ? Există neant, există abjecţie, dar e nevoie să ne-o repete şi arta ? Poate că uneori e nevoie, tocmai ca să învăţăm să ne apărăm. Dar în aceeaşi măsură avem nevoie şi de cei care ne ajută să reîncepem mereu, să ne gospodărim mai bine rezerva de optimism. Deşi, lucrul cel mai greu pe lume e, probabil, să surizi pînă la capăt.

Pictorii trişti, cînd au vrut să fie luminoşi, s-au simţit cumva obligaţi să facă lumina violentă, să atragă atenţia asupra ei, în vreme ce Renoir ştie parcă să caute fericirea în orice : într-un fruct, într-o floare sau în privirea fugară a unei femei. Şi dacă acest fapt nu ne miră în tablourile de tinereţe, ei ne umple de admiraţie la un artist care nu mai poate folosi decît două degete pentru a mînui penelul. Schopenhauer scrisese la 31 de ani primul volum din **Lumea ca voinţă şi reprezentare**. La 70 de ani, un pictor infirm refuză să creadă ceea ce un filozof declarase încă tînăr. În locul indoielilor, el pictează un buchet de trandafiri. Şi spre deosebire de pictorii trişti care, vrînd să mărturisească o bucurie, ridică tonul de teamă că nu vor fi auziţi, ei nu strigă. I se pare mai convingător să vorbească normal. Bucuria lui seamănă foarte bine cu verile normale, cu arborii sub care şi noi am privit, poate, lumea într-o amiază de vară cînd aerul vibra deasupra pajiştii calde sau deasupra unui rîu. Treaba filozofilor pesimişti dacă vor să privească totul cu ochi sumbri. El ştie că lumea este aici şi că el se află pe lume pentru a o picta. Cu două tuburi de culori, poate răsturna pe masă o amiază de vară. Şi aşa cum în serile cînd mergea la Café Riche răsfoia la întîmplare un mare dicţionar în 17 volume, pescuind amănunte cu care în discuţiile din seara aceea îşi „înfunda" prietenii, nu-şi caută mult subiectele... Există ceva mai dificil decît fericirea, simţi nevoia să adaugi : s-o întîmpini cu simplitate ; după cum există ceva mai grav decît nefericirea : să te resemnezi cu ea şi s-o accepţi.

Probabil, în muzică (Gounod i-a recomandat, se pare, tatălui său să-l îndrume spre o carieră muzicală), Renoir s-ar fi simţit atras de Mozart, aşa cum în pictură îi ia apărarea lui Fragonard. El ştie că lumea admite greu să considere mare un artist care nici măcar cînd rîde n-o face zgomotos. Totuşi nu scoate exclamaţii de om sau pictor fericit. Îşi curăţă liniştit penelul şi se apucă de lucru, fără declaraţii şi gesturi patetice de care au nevoie cei ce trebuie să se convingă în primul rînd pe ei înşişi că sînt fericiţi.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Alt dascăl de ţară: Ion D. Isac [II]

...Şi rostindu-i numele, în memorie, vechile reminiscente aduse din firidele timpului încenuşat s-au reîmprospătat şi s-au însufleţit, ca să-şi ceară cu impetuozitate parcă dreptul la mărturisiri, menite să rotunjească imaginea omului admirabil şi a pilduitorului învăţător de ţară, care a fost Ion D. Isac, din Pojogenii Gorjului.

Desigur, nu e locul să le înşir aici pe toate, fiindcă n-am gîndit să-i fac biografia şi nici să-mi scriu amintiri, dar cîteva din ele care au o îndubitabilă încărcătură de substanţă şi care-i vor defini comportamentul şi simţămintele, cugetul şi individualitatea, le voi nota ca pe un elevat exemplu de bun-simţ ţărănesc, sănătos şi inalterabil şi de stegar politic neînfricat, înflorat de actul patriotic şi împătimit, pînă la fanatism, de acela de dreptate.

Era la început de an 1936. Două alegeri parţiale, la Mehedinţi şi Hunedoara, fuseseră sorocite pentru completarea a două locuri de deputaţi vacante în Parlament.

Fascismul şi nazismul — negre şi pustietoare surori gemene — erau în plină şi zgomotoasă ofensivă. Mussolini pornise războiul împotriva Etiopiei, iar Hitler repudiase rînd pe rînd tratatele care legau Germania de Liga Naţiunilor, ca să se aventureze — sub privirile rătăcite şi minţile amurgite ale cîrmuitorilor de pretutindeni — în frenetica lui campanie de înarmare şi de anexiuni teritoriale, care va duce la declanşarea dementială a ultimei conflagraţii mondiale.

În momentul acela şi în contextul acesta, confruntarea politică de la Mehedinţi şi Hunedoara depăşise întru totul luptele uzuale în asemenea circumstanţe dintre partide şi fracţiuni, ca să devină două coaliţii puse faţă-n faţă, una care grupa toate forţele democratice şi de stînga din judeţele respective, alta pe cele de dreapta, iar rezultatele finale urmau să fie considerate ca un sondaj asupra realităţilor şi orientării spiritului public românesc.

Victoria a fost categorică a democraţiei. La Mehedinţi s-a ales doctorul Nicolae Lupu şi la Hunedoara fruntaşul transilvănean Ghiţă Pop. Şi voi spune că Ion D. Isac, consecvent cu crezurile lui şi intuind ireproşabil primejdiile ce veneau de la dreapta — nămiţi organizaţi în sucursale stipendiate de Berlinul revanşard şi de Roma cămăşilor negre — s-a avîntat cu întreaga lui dîrzenie şi cu toată pasiunea care îi era proprie, în această încăierare acerbă, prezent alternativ şi la Hunedoara, dar mai ales la Mehedinţi, călcînd sat cu sat şi cătun de cătun, în perioada propagandei electorale şi să fie lîngă ceilalţi, unul dintre cei mai activi şi mai neobosiţi combatanţi ai răsunătoarelor izbînzi din epocă, denunţînd cu inteligenţă şi curaj, atunci ca şi altă dată, demagogia dreptei, pseudodoctrina ei, ideologia-i fundamentată pe aservire şi trădare, pe bită şi glonţ. Şi alături de I.G. Duca, de Victor Iamandi, de George Fotino, de Mihail Berceanu, de Tiberiu Moşoiu şi de Costel Tătăranu, de Armand Călinescu, de Virgil Madgearu, de Petre Andrei, de profesorul Traian Bratu, de Mihail Ralea şi de Dinu Simian, de Nicolae Iorga, de Gr. Iunian şi de doctorul Nicolae Lupu, ca şi atîţia alţii încă, numele lui Ion D. Isac trebuie însemnat printre cei care au militat contra pestei verzi şi care a figurat pe liste de condamnaţi la moarte, emanate din misteriosul şi fantomaticul tribunal legionar. Că unii au fost ucişi şi alţii erau în perspectivă, este o altă poveste, dar lucrurile, în nuditatea lor, aşa au stat.

Ion D. Isac n-a fost în viaţa noastră publică un reticent, un calculat sau un ezitant. Şi cu atît mai puţin un capitulard. Vocea lui se făcea auzită şi gîndul şi-l spunea deschis, înfruntînd întotdeauna cauzele cele mai spinoase şi cele mai delicate care veneau în atingere cu interesele ţării, ale clasei lui ţărăneşti, ale muncitorimii, ale celor exploataţi şi năpăstuiţi, ale libertăţii, ale dreptului şi ale dreptăţii. Şi ducea o acţiune pînă la capăt cu toate riscurile pe care le comporta şi în toate răspunderile şi consecinţele ei ; iar pentru stînga românească, Ion D. Isac a fost mai mult decît un sprijin : era un stîlp al certitudinilor. Pe Ion D. Isac se putea conta.

Îmi amintesc că în 1936 începuseră şi la noi, după reţeta hitleristă, autodafeurile. Bande de huligani al dreptei împiedicau expedierea pachetelor cu ziare democratice în provincie, ca şi distribuirea lor la chioşcurile din Capitală, le stringeau şi le dădeau foc la răspîntii de străzi mai populate sau în pieţe publice.

În Bucureşti problema s-a tranşat repede odată cu intervenţia echipelor de muncitori comunişti de la Griviţa şi cu lucrătorii socialişti din tipografie. Dar molima idioată pătrunsese şi în alte crase din ţară.

Scriam la „Zorile". Em. Socor, directorul gazetei, l-a chemat pe Ion D. Isac şi l-a pus în temă, cerîndu-i să zădărnicească, prin oamenii lui de la Tg. Jiu, tentativele de a opri difuzarea şi de a arde gazetele. Şi Ion D. Isac s-a executat cu promptitudine astfel încît la Tg. Jiu situaţia s-a păstrat normală fără nici un incident.

Dar toate actele lui poartă pecetea marii sale omenii : contribuţia la legea conversiunii datorilor agricole, întemeierea Ligii contra cametei, asistenţa medicală la sate, şcoli şi cărţi de şcoală gratuite pentru copii — şi pentru amîndouă acestea s-a zbătut în Parlament —, sprijin efectiv pentru zonele lovite de vitregiile naturii, şi-mi aduc aminte că în urma cuvîntării lui din Cameră, în 1929, s-a venit cu propunerea — care s-a votat în unanimitate — ca deputaţii să cedeze diurna pe o zi în favoarea cantinelor şcolare din judeţele bîntuite de secetă şi de foamete. Mai ilustrativă însă, pentru structura şi sensibilitatea lui, mi se pare însemnarea pe care o face, între două asalturi spre inamic, în ziua de 24 august 1916, în cartea sa *Zile de zbucium şi glorie*, de unde citez : «Ce fac sentinelele ? Ştiu că sînt la locul lor. Uzi, chinuiţi de frig şi oboseală, concentrîndu-şi toate puterile fizice şi toate speranţele sufletului stau neclintiţi la datorie. Mă duc să-i văd. Cîteva vorbe şi apoi : *„mergeţi la tranşeu, domnule sublocotenent, că avem noi grijă."* Ce poate fi mai frumos, mai înălţător, mai sublim decît urmele ce-mi lasă-n suflet acele vorbe pline de curăţenie sfîntă ?

Viaţa de şcoală mi-a procurat multe mulţumiri. Dar nici una din ele nu mi-a dat fericirea pe care o simt astăzi dovedind calităţi atît de scumpe în sufletul acelora pe care societatea mai înaltă i-a socotit dezmoşteniţii soartei, robii pămîntului. Ei dovedesc acum că sînt moştenitorii idealului naţional şi că tot ce au îndurat în cursul deceniilor de la străinii fără suflet şi de la cîrmuitorii nerecunoscători şi fără milă au făcut-o numai ca să-şi păstreze şi să-şi întărească fiinţa pentru momentul încercării cînd va trebui să întregească neamul».

Dealtfel, în toate faptele şi trudele lui, în tot ceea ce a sădit şi mai nădăjduia să sădească, se vede limpede că a mers — oricît de greu va fi fost — pe un drum rectiliniu şi că n-a cunoscut nicicum absente sau abateri de la ţeluri şi năzuinţe, asta consfinţindu-i în fond valoarea-i umană şi noblleţea lui de spirit. Şi, încheind aici, voi da şi datele pe care nu le ştiam şi pe care le-am aflat în răstimpul acestei săptămîni : Ion D. Isac s-a născut la 18 martie 1893 şi a încetat din viaţă la 7 martie 1962, iar tatăl său, Dumitru, plugar din neam în neam, a fost între primii ţărani din Pojogenii Gorjului, ştiutori de carte.

L. KALUSTIAN

Inscripţiile Panteonului

„...Pe oasele lui se odihneşte pămîntul României". Această inscripţie simplă, eternă, săpată adînc în piatră, duce cu ea gloria nepieritoare a unora dintre cele mai luminoase pagini ale istoriei noastre. Ea se numeşte Mărăşeşti. Aici a fost sfărîmată năvălirea vrăjmaşă cotropitoare, aici au fost salvate — ţara, de pierderea independenţei, poporul, de umilinţele învinsului. Aşa cum scrie pe Mormîntul ostaşului necunoscut, de unde am citat versul de început, pe oasele lui, ale ostaşului român — fie el Grigore Ignat, Ecaterina Teodoroiu, Gabriel Prunca sau Mărioara Zaharia, fie ei cei peste 21 000 soldaţi din Ardeal sau din Muntenia, din Moldova sau din Ţara Vrancei, care s-au jertfit în acel memorabil august 1917 — eroii neamului au intrat în Panteon, aidoma străbunilor de pe vremea lui Decebal, care au urcat pe Columna vitejiei şi a continuităţii, lucrînd şi unii şi alţii, în vremuri neprielnice nouă, la istoria unuia dintre cele mai vechi popoare ale continentului.

„Întru gloria eroilor neamului" stă scris cu bronz pe frontispiciul Mausoleului Mărăşeşti, semn al pioasei şi nemărginitei recunoştinţe a urmaşilor. Mausoleul acesta s-a înălţat din inima fierbinte a neclintitelor noastre femei, cele care au pierdut în război ce aveau mai scump — bărbatul sau feciorul. Ele doreau ca memoria miilor şi miilor de eroi să fie cinstită, cultivată într-un lăcaş al eternităţii, care să dăinuie cît poporul, să fie ca o lecţie de istorie pentru viitorime ! Impozantul monument a fost conceput de arhitectul George Cristinel şi C. Poponiu. Picturile din „Cupola Gloriei" sînt executate de Eduard Săulescu, iar sculptura de pe friza exterioară, redînd scene din bătălia Mărăşeştilor, a fost executată de Ion Jalea şi Cornel Medrea. Măreţul monument care panoramează cîmpul istoric al Mărăşeştiului a fost executat între anii 1924 şi 1938.

Fie că e vorba de Mausoleu, fie că vorbim de Monumentul ostaşului necunoscut sau de muzeul luptelor din iulie-august 1917, la Mărăşeşti istoria românilor are un măreţ sanctuar, al cărui prag este trecut anual de peste 130 000 vizitatori, din ţară şi de peste hotare. În fiecare an, în prima duminică a lunii august, organizaţia revoluţionară de tineret împreună cu forurile culturale judeţene desfăşoară aici o grandioasă manifestare evocatoare, de profundă rezonanţă patriotică. În mijlocul tinerilor, la această manifestare educativă, sosesc, din toată ţara, octogenari şi chiar nonagenari, veterani ai acestui război pentru apărarea patriei, pentru unitate şi reîntregirea ţării, aducînd omagiul lor pios fostilor camarazi de arme căzuţi la datorie.

Înălţat din durerea şi sacrificiile întregului popor, Panteonul de la Mărăşeşti duce în timp un memento nemuritor, o mărturie a frumuseţii şi generozităţii nemărginite a sufletului românesc. Iată de ce azi, ca o datorie sfîntă, trebuie să veghem la monumentele noastre, să le punem în valoare, să le facem amfiteatrele educaţiei patriotice — aşa cum şi este, de fapt Mărăşeştiul !

AL. CRIHANĂ

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Kein Platz

La Birkenau-Auschwitz war kein Platz, nu era loc pentru morţi; de aceea, morţii erau arşi în crematorii. Nici pentru vii; de aceea, încă de pe peron, aproximativ 80 la sută din cei sosiţi erau duşi direct în camerele de gazare.

La Birkenau-Auschwitz war kein Platz, nu era loc nici pentru crematorii; doar pentru patru. În zilele şi nopţile în care crematoriile nu făceau faţă, oamenii erau arşi pe ruguri aprinse de-a lungul unor şanţuri. Cenuşa nu ocupa prea mult spaţiu, chiar dacă provenea de la milioane de cadavre. O risipea vîntul.

Lucrurile aduse de-acasă n-aveai unde să le pui : erau luate şi trimise în Reich. N-aveai cum şi unde să-ţi păstrezi măcar o amintire.

Atunci mi-am transformat sufletul într-un mormînt şi am îngropat în el tot ce-am pierdut. Dar amintirile n-au încăput toţi morţii.

Sînt singur. În sufletul meu kein Platz mehr, nu mai este loc pentru nimeni şi pentru nimic.

Nici pentru mine.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112398

Televiziunea-carte

Vom vorbi, de această dată, despre curaj, un anume curaj — acela al televiziunii — de-a programa și de-a da pe postul național un film excepțional **Fahrenheit 451**, în regia lui François Truffaut.

Urmărind acest film, este imposibil să nu asemui televiziunea, fie și pe durata vizionării, cu o bibliotecă uriașă, pregătită să se războiască direct cu acei care spun mereu **nu** adevăratei culturi sau îi întorc spatele cu indiferență.

Sirene, uniforme negre, mașini ale pompierilor zorind să aprindă ruguri din cărțile lumii ce încă nu au fost distruse. În fiecare zi este arsă opera unui mare scriitor. La 451° F hîrtia arde, iar călăul se bucură. El și-a schimbat doar veșmîntul — are unul alb ce mimează ideea purității. Cultura este interzisă, ea dăunează, ridică probleme, tulbură conștiințe.

Sirenele se aud din nou. S-au găsit iar cărți. Televizoarele devin ascunzișuri pentru cărți, frigiderele ascund acum un alt fel de hrană, hrană pentru suflete și minți. Asumîndu-și toate riscurile, oamenii-oameni salvează cărțile, transformîndu-se ei înșiși în cărți, oameni-cărți. Mesajul este cutremurător și de fapt întregul film este un semnal de alarmă adresat umanității în vederea salvării valorilor spirituale, un apel la pace, la neliniștea creatoare, generatoare de liniște a civilizației.

Un om — o carte. Cărțile au apărut din oameni și se întorc literalmente în ei. Oamenii — cu toții — sînt Biblioteca.

Programînd acest film, care nu e îndreptat împotriva televiziunii ca mod de cultură, ci a televiziunii ca refuz al culturii, ca surogat ușor și moleșitor, programînd acest excepțional film-problemă, televiziunea noastră și-a mai rostit o dată propriul ei crez, propriul ei rost în socialism: de a face cultură, de a pune probleme, de a fi o carte vie.

Din această perspectivă, cu această optică, am privit cîteva din emisiunile săptămînii. Unele respiră într-adevăr sănătate de spirit, robustețe, voință de mai bine. Este impresia pe care ne-au lăsat-o studenții craioveni ce au participat la emisiunea **Clubul tineretului**, emisiune realizată de Elisabeta Mondanos și Luminița Dumitrescu-Suciu. Am văzut tineri preocupați de munca lor, de tot ceea ce se întîmplă în lume, dornici să facă lumea mai frumoasă, după chipul și sufletele lor. Altele, din contră, par cîteodată lucrate de mîini de pompier în alb. Ele refuză ideea, refuză frămîntarea, sînt vide. Unele emisiuni de varietăți întrunesc, din păcate, multe din aceste trăsături ale nimicului poleit.

Căutăm, așteptăm în permanență televiziunea-carte, televiziunea cu probleme.

ELENA GRECESCU ■

Monotip

Revista **Tomis** (nr. 3) ne prezintă cele 16 pagini ale sale întocmite într-un judicios spirit gospodăresc. E evidentă preocuparea redacției ca sumarul periodicului să cuprindă cît mai multe și semnificative fațete ale realității dobrogene. Multiplele relatări și informații din varii domenii de activitate ne invită, excluzînd orice urmă de monotonie, la lectură. Vom concretiza doar prin cîteva exemple: reportajul literar, dar nu literaturizat, **Geneze**, despre munca și truda celor 496 de hidrotehniști pentru realizarea acelei „geografii ofensive" a noilor porturi Agigea și Midia, semnat de Nicolae Fătu; articolul despre o problemă acută: **Incidența mediului marin asupra dezvoltării economice** de dr. Geza-Iuliu Müller; pagina închinată celui de-al doilea Congres internațional **Ovidianum** conținînd semnăturile Georgetei Volevozeanu, Mihail Nasta, Ioan Micu; eseul **Sadoveanu și Dobrogea**, de Rodica Florea. Foarte exigent, Nicolae Motoc la rubrica, „Aspecte literare" cînd recenzează cartea de versuri a lui Petru Vălureanu: **Amintirea lucrurilor**. Dintr-o convorbire, bine condusă de Constantin Vișan, cu Ecaterina Oproiu, reținem, printre altele afirmate de interlocutoare: „În calitate de critic de film, mă preocupă mai întîi și-ntîi să trezesc în mine, și, bineînțeles, în măsura posibilităților, și în breasla noastră convingerea că nu sîntem numai determinați, ci și determinatori, adică nu numai efecte, ci și cauze, nu numai apa, care reflectă chipul, ci și chipul care se apleacă asupra apei". Cuvinte, credem noi, valabile nu numai pentru critica de film... În **Despre muzică și poezie**, C. Tudora are ca interlocutoare pe Nina Cassian. Bine reprezentat și sectorul liric. Regretăm lipsa schițelor sau a unei nuvele care, neîndoios, prin prezența lor ar fi mărit atractivitatea paginilor. ● În numărul 42 al săptămînalului clujean **Tribuna** aflăm un util și avizat grupaj de „dezbateri", prin care ni se înfățișează o seamă de lucrări cu caracter istoric apărute recent în vitrinele librăriilor. Grupajul poartă supratitlul: **Istoria, lecție pentru prezent.** Tot în acest număr al **Tribunei** am mai întîlnit recenzarea de către Ion Lungu a trei cărți pentru copii, fapt care se întîmplă cam rar prin coloanele revistelor noastre cu excepția, bineînțeles, a prilejului oferit cu anualã generozitate de Ziua copilului. ● În Contemporanul din 17 octombrie o surpriză plăcută... și substanțială: șase pagini de literatură... de bună literatură.

TRAIAN STOICA ■

Dreptul la replică

Intrucît în revista „Flacăra" a apărut un interviu care pune în circulație o sumedenie de date false și de comentarii răuvoitoare privind critica de artă ce se face astăzi la noi, vă rog, nu numai întrucît sînt direct implicat, dar și în calitatea mea de secretar al secției de critică a Uniunii artiștilor plastici, să publicați, conform dreptului la replică, lămuririle de mai jos:

Se întîmplă atît de rar ca problemele criticii de artă să fie aduse în dezbatere publică, încît inițiativa revistei „Flacăra" de a rezerva acestor probleme, în numărul său din 16 octombrie a.c., o pagină întreagă e mai mult decît îmbucurătoare. Notabilă este și vigilența cu care, în acea pagină, Raoul Șorban se apleacă asupra stării morale a breslei din care face parte, la o vîrstă cînd alții își cîntăresc mai curînd propria viață sau se grăbesc să-și definitiveze opera. Informațiile pe care domnia-sa le transmite cititorilor, de-a lungul copioslui interviu consemnat de Mihai Pelin, sînt totuși de natură să arunce o lumină bizară asupra unui district al culturii românești contemporane care, fără a fi scutit de tensiuni interne, de acute insuficiențe și incertitudini, se străduiește să-și alinieze în chip onest eforturile la aspirația generală către echilibru calitativ și eficacitate socială. Din respect pentru public și pentru nivelul atins astăzi de mai toate compartimentele culturii umaniste, ne simțim datori să temperăm acel patos al discreditării care colorează sublacent întregul discurs al profesorului Șorban. „Situația actuală — spune domnia-sa — este pur și simplu absurdă". Se vorbește de „lipsă de responsabilitate", de „venituri ilicite", de „camarilă", „imoralitate" etc., ca și cum, cu două-trei excepții, breasla criticilor de artă ar fi o adunătură de delincvenți fără altă preocupare decît să fure la cîntar. Plin de considerațiune pentru ceea ce s-a realizat în artă și în critica de artă în perioada interbelică, Raoul Șorban are aerul de a declara că în ultimele decenii ambele domenii merg în derivă. E o filosofie care nu are nimic de-a face cu zîmbetul benign pe care îl afișează în fotografia din revistă. Și o filosofie care nu are nici măcar scuza unui intelept spirit critic. Ea disimulează doar o crepusculară acreală, o cronică ranchiună, așadar un simptom tipic pentru conștiințele resentimentare.

Mărturisim că nu ne-am fi grăbit să scriem rîndurile de față dacă revista care publică interviul incriminat n-ar avea audiența pe care o are și dacă textul interviului n-ar fi atît de amplu. Pentru majoritatea colegilor săi de breaslă, Raoul Șorban e, de mult, un caz clasat. Nu-l mai ia nimeni în serios și numai candoarea cîte unui reporter străin domeniului poate justifica așezarea numelui său „en vedette" într-o pagină tipărită. Șorban și-a confecționat o derutantă alură universitară și practică o formă de afabilitate care poate păcăli lesne un interlocutor neprevenit. În rest, totul e impostură. Ajuns la pensie, „profesorul" Șorban nu s-a remarcat niciodată prin vreo întreprindere profesională notabilă. „Monografiile" de care pomenește medalionul biobibliografic din „Flacăra" sînt fie sumare prefețe de serviciu (vezi cele cîteva pagini despre Frans Hals), fie, în cel mai bun caz, modeste eseuri abia atingînd patruzeci de pagini. Laolaltă, ele ar putea constitui doar palmaresul unui tînăr promițător și nicidecum bilanțul unei cariere științifice prestigioase, care să dea dreot de judecată asupra altora. Cît despre lucrarea privind „școala de la Baia Mare", cu care Șorban își amăgește colegii (și pe sine însuși) de cînd îl știm, ea face parte deja din anecdotica breslei noastre. Din condeiul prezumptivului ei autor n-a ieșit pînă acum nici o singură carte de sinteză, nici măcar un simplu manual universitar. Iată de ce socotim cutezanța cu care Șorban amendează „activitatea preponderent orală" a unor confrați drept sinucigașă. „Activitatea preponderent orală" e, încă, o formă de activitate. Ce-i poate opune „ultimul director al Conservatorului de muzică și artă dramatică din Cluj" (așa scrie biografui său din „Flacăra") nu se știe și nu e de știut. Fapt e că acei critici pe care Șorban — fără să-i numească — îi dojenește pentru nevrednicie, explicîndu-le că „nu trebuie să acționeze într-un cerc de inițiați" sînt, toți, infinit mai cunoscuți de publicul larg decît este el însuși, devenit astfel victima ideală a propriului năduf. Pe Ion Frunzetti și pe Dan Hăulică îi știe toată lumea care cultivă la noi artele vizuale. Îi știu și cei care îi iubesc și cei care îi detestă. Raoul Șorban în schimb e cu adevărat închis într-un „cerc de inițiați". Interviul din „Flacăra" este, credem, cea mai spectaculoasă ieșire în public a vieții sale.

Ar fi simplu și, pentru cititori, amuzant să facem o analiză riguroasă a operei lui Șorban, atîta cîtă e. Ar însemna, e drept, să ne irosim răbdarea într-o operațiune sterilă. Sîntem în orice caz gata să o facem dacă cumva „profesorul", lipsit cum este de instinct de conservare, ne-ar cere-o. Deocamdată, avem dinaintea textul interviului său, suficient de bogat în enormități și otrăvuri, ca să ne oblige la cîteva igienice puneri la punct. Ne vine ușor să o facem pentru că verva polemică a lui Raoul Șorban n-a avut precauția să-și regleze tirul cu precizia necesară. Atacul său e o capodoperă de autoanulare. Și iată cum. Către sfîrșitul interviului, cel întrebat abordează delicata chestiune a specificului național și protestează radical împotriva acelora care nu acordă valorilor românești nimbul pe care ele îl merită. Șorban refuză, pe bună dreptate, să accepte că „am rămas de căruță în domeniul artistic" și demască „încercările unora de a crea mereu artiștilor complexe de inferioritate". Or, tot restul interviului său cade sub incidența unei astfel de proceduri. Critica de artă a zilelor noastre e penalizată în mod global, în afara discuției rămînînd doar trei nume solitare: Virgil Mocanu, C. R. Constantinescu și Mircea Toca. Dar și cei trei Șorban se încurcă. El se arată „plictisit de critica uzuală de prin reviste", uitînd că în persoana lui Virgil Mocanu și a lui C. R. Constantinescu el îi laudă tocmai pe aceia care o practică în mod constant, deținînd rubrică permanentă (deloc plictisoasă) la „România literară" și, respectiv, la „Contemporanul". Despre atîția alți critici de toate vîrstele care — în limitele spațiului tipografic existent — fac meserie cinstită, Raoul Șorban nu are nici o cunoștință. Mihai Drișcu, Constantin Prut, Mihai Ispir, Andrei Cornea, Gheorghe Vida, Grigore Arbore, Marina Preutu (mulți dintre ei i-au fost, printr-o fatalitate administrativă, chiar studenți), apoi Radu Bogdan, Amelia Pavel, Vasile Drăguț, Dan Grigorescu, Octavian Barbosa, Radu Ionescu, ca să nu mai vorbim de Ion Frunzetti și Dan Hăulică — scoși cu brutalitate din joc — toți par să fie, pentru aproape anonimul Șorban, eroii unei colectivități „falimentare". O carte a subsemnatului e expediată cu o rea-credință premeditat calomnioasă în zona teosofiei de tip steinerist, și aceasta pentru că în cele peste 200 de pagini ale ei îi citez o dată pe Rudolf Steiner. Îl numeam, la locul cu pricina, „un straniu personaj de la începutul veacului nostru", și mă slujeam de el pentru a ilustra o variantă a interpretării postromantice a simbolurilor. Șorban pretinde însă că îl iau drept o autoritate în materie de artă și se miră retoric. Printr-o asemenea manevră s-ar putea demonstra atunci că și George Călinescu îl socotea, pe același Steiner, o autoritate în plan estetic, de vreme ce i-a trecut în bibliografia „Universului poeziei". Că Raoul Șorban nu percepe decît accidental ceea ce e contribuție românească în istoria și teoria artei rezultă și din inventarul pe care îl face apariților editoriale de la „Meridiane". Toate traduceri — spune Șorban — cu excepția unei monografii de Dumitru Dancu. Dar „Biblioteca de artă" a tipărit și pe Edgar Papu și pe Dan Grigorescu și pe Vasile Florea și pe Victor Ieronim Stoichiță, toți trecuți fără ezitare cu vederea.

După lichidarea criticii, Raoul Șorban se ocupă de ceea ce însuși numea „a crea artiștilor complexe de inferioritate". El încearcă să-l conteste pe Ovidiu Maitec, să-l anuleze pe Brăduț Covaliu și, mai ales, să ridiculizeze gros cea mai importantă tapiserie pe care arta noastră contemporană a produs-o în ultimele decenii: tapiseria „Teatrul". Cînd, cu cîteva luni în urmă un vulgar jurnalist, vădit ignorant și pe deasupra prost-crescut, căci nici măcar nu-și semna injuria, a înțeles să conteste tapiseriei acesteia valoarea pe care i-o acordau specialiștii, n-am ripostat, căci nu poți polemiza cu o pură ipostază a neantului. Loviturile bărbătești se dau cu chipul descoperit și nu sub camuflajul unor inițiale (M.P.). Iată însă că acum injuria e preluată de un „specialist". Ea debutează absurd cu fraza: „Această tapiserie nu ar fi putut exista dacă nu ar fi existat Lurçat". Desigur. Nici Michelangelo n-ar fi existat dacă n-ar fi existat Fidias. Tapiseria „Teatrul" nu seamănă însă cu tapiseriile lui Lurçat decît pentru cine nu le-a văzut pe nici unele. Și dacă totuși Raoul Șorban a văzut lucrarea pe care o disprețuiește e încă și mai grav. Căci calitatea ei era vădită chiar și pentru nespecialiști. E bine ca cititorii să știe că în diferitele faze ale nașterii ei, tapiseria „Teatrul" a fost analizată și apreciată cum se cuvine de înalți reprezentanți ai forurilor noastre ideologice. O lucrare de anvergura aceasta (150 mp) nu se putea face în clandestinitate, fără aprobarea materială și morală al unor competențe verificate. Atelierul în care ea a fost țesută a figurat în protocolul Consiliului Culturii și Educației Socialiste, așa încît, ani de-a rîndul, oaspeți de seamă ai țării au fost invitați, cu legitimă mîndrie națională, să o contemple. Am fost, printr-o întîmplare, de față cînd, dinaintea uriașei lucrări a poposit Giulio Carlo Argan, renumitul profesor de istoria artei de la Roma, pe atunci și primar al Romei. Cuvintele sale, dincolo de ceea ce putea trece drept un inevitabil protocol, ar fi fiatat pe orice artist din lume: și ele atîrnă parcă mai greu decît reticențele „profesorului" nostru. (Să notăm, în altă ordine de idei, că unul din cei trei critici români care au omagiat, în revista „Arta", tapiseria „Teatrul", contribuind astfel — cum ar spune Șorban — la instaurarea ei ca „falsă problemă" e tocmai cel căruia „primul rector al Institutului de arte din Cluj" îi acordă, în acest interviu de pomină, creditul său: Victor Ieronim Stoichiță. Raoul Șorban se împiedicește penibil în propriile sale capcane, făcînd o dată mai mult dovada unei incoerențe de atitudine de nevindecat.)

Nu ne putem permite să discutăm act cu punct și cele alte declarații ale sale. Unele sînt grandios aberante: desprinderea criticilor de artă de Uniunea Artiștilor Plastici sau suspendarea dreptului acestei uniuni de a acorda premii membrilor săi. Premiile acestea sînt, pentru Șorban, o irepresibilă — și psihanalizabilă — obsesie. El se plînge că se dau pe nedrept. Se prea poate. În fond și premiul Nobel își are scăpările sale. Un lucru e sigur: dacă a fi premiat e uneori o falsă consacrare, sau o eroare conjuncturală, **a nu fi fost niciodată pus în discuție pentru premiere** nu e, în sine, o garanție de calitate... „Profesorul" ne ceartă că nu ne-am bătut, la timp, pentru Gheorghe Anghel. Dar, ca să zicem așa, acesta a fost „războiul" generației sale. Dojana se întoarce iarăși asupra-i, ca un bumerang, cu atît mai mult cu cît în anul morții lui Anghel **nu** despre el ține să scrie Șorban, ci despre „oficialul" C. Baraschi. „Profesorul" constată, în continuare, că Brăduț Covaliu a intrat în grațiile criticii numai după ce a fost ales președinte al Uniunii Artiștilor Plastici. E fals. Ion Frunzetti l-a remarcat încă înainte de 1950, iar primul său mare succes, stîrnit de o foarte bună expoziție, datează din 1958. Pe de altă parte, nu e curios că Raoul Șorban pune sub semnul întrebării meritele lui Covaliu abia acum, cînd el nu mai e președinte? Iată, într-un frugal rezumat, cum arată profesiunea de credință a cuiva care la fiecare două rînduri vorbește de „vigoare morală", „responsabilitate intelectuală", „acribie științifică". Ce greutate pot avea opiniile sale, și ce criterii au putut dicta alegerea sa ca interlocutor într-o revistă de mare tiraj cum este „Flacăra", rămîne să o stabilească, alături de cititorii înșiși, redacția revistei.

În ce ne privește, ne simțim, la capătul lămuririlor noastre, atinși de o difuză tristețe. Cu gîndul la anii studenției, am fi preferat să ne aducem aminte de Raoul Șorban ca de un profesor simpatic (căci simpatic știa să fie), nu prea învățat (căci carte nu știa prea multă), abil (căci deținea secretul de a salva aparențele cu o înmăscută grație, făcîndu-te o clipă să crezi că știe ceea ce tu nu știi, ba chiar că știe ceea ce nu știa el însuși), pe scurt, ca de un personaj pitoresc, interesant prin biografie cît nu putea fi prin idei, dotat pe linie histrionică pînă la abuz și lipsit de dimensiune etică pînă la inconștiență. Mica lui regie academică avea un anumit haz de operetă: avea toate însemnele autorității în afara autorității înseși, ceea ce dădea întregului său comportament aspectul unui incorigibil, melancolic trucaj. Așa am fi preferat să-l ținem minte. Dar l-a cuprins, iată, nu știu ce tardivă conștiință a ratării, care îl îndeamnă să arate lumii chipul unui justițiar nedreptățit. Probabil că e foarte greu să ai o anumită vîrstă și să știi că opera ta „științifică" e un mărunt cumul de broșuri, opera ta „didactică" — o simplă piruetă melodramatică —, iar opera ta „morală" — un „nu" morocănos, zvîrlit printre dinți tuturor acelora care, de jur împrejurul tău, își văd de treabă.

ANDREI PLEȘU ■

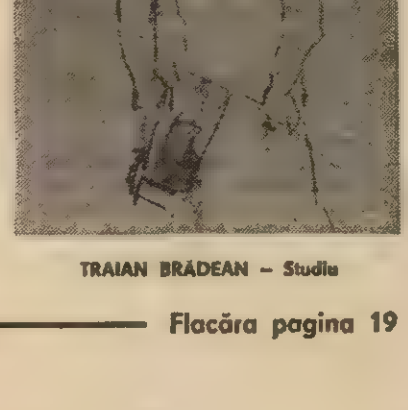

TRAIAN BRĂDEAN — Studiu

„Centrul de greutate al luptelor s-a mutat la Rădăuți!"

— Ștefan Rusu, vom începe prin a-ți cere scuze pentru întîrziere. Ești ultimul campion olimpic al țării la Jocurile Olimpice de la Moscova cu care stăm de vorbă, dar asta nu fiindcă performanța pe care ai obținut-o ar fi fost, cumva, mai puțin frumoasă decît a celorlalți campioni ai noștri, medaliați cu aur la Olimpiadă, ci dintr-un motiv cu mult mai prozaic, cel al distanței care separă Rădăuțiul de București... Oricum, iată-ne acum față în față, gata să aflăm, spre a împărtăși cititorilor, cît mai multe lucruri interesante despre dumneata. Cine ești, Ștefan Rusu ?

— Sînt născut chiar aici, la Rădăuți, într-o familie cu mulți copii. Tata este muzicant, iar mama casnică. La lupte am ajuns numai datorită antrenorului Virgil Gherasim, marele animator al acestui sport pe meleagurile Rădăuțiului. Nu aveam decît 9 ani și ceva, veniserm și eu, ca și alți copii, la sală, pentru selecție. Eram însă, lucru evident, prea mic, aveam numai vreo 30 și ceva de kilograme, dar tare aș fi vrut și eu să intru pe saltea. Maestrul Gherasim m-a văzut cum îmi străluceau ochii, mi-a dat cîțiva lei, îmi aduc bine aminte, să-mi cumpăr bomboane și mi-a spus să vin după-amiază. Am venit, desigur, am rămas. Antrenorul Gherasim, care și astăzi este omul cel mai apropiat de mine, mi-a fost ca un părinte. M-a luat cu el, împreună cu echipa, peste tot, am văzut zeci de concursuri, deși de luptat încă nu mă puteam lupta, fiindcă nu exista o categorie atît de mică, la greutatea mea de atunci.

— Antrenorul Virgil Gherasim a văzut în amplă sa acțiune de selecție, dacă nu ne înșelăm, peste 1 500 de copii. Dintre aceștia doar unul, Ștefan Rusu pe numele său, a devenit campion olimpic. De ce ?

— Se spune că aș avea un talent de excepție pentru lupte. Lucrul acesta e mai bine însă să-l spună alții. Pentru mine mai importantă e munca. Am stat întotdeauna ore în șir în sala de antrenament, chiar peste program, și mai ales fără pauze. Îmi place enorm să mă lupt, să simt saltaua sub picioare, chiar dacă exersez cu manechinul, cu partenerii de antrenament sau, de multe ori, cu copiii care rămîn în sală pînă tîrziu. Am ajuns să schimb cîte opt parteneri pe zi, iar procedeele tehnice le pot face, aproape la fel de bine, atît pe stînga cît și pe dreapta. La cele 3 antrenamente de forță ale săptămînii ridic haltere, cam 11 000 de kilograme în total — dar fac totul din plăcere, fără să mă silească nimeni, numai pentru că vreau să fiu cel mai bun dintre toți. Rămîn, în fapt, un mare îndrăgostit de sportul luptelor !

— Să recapitulăm : campion european de juniori în 1974, vicecampion mondial, tot de juniori, în 1975, vicecampion european de seniori și vicecampion olimpic în 1976, din nou vicecampion european în 1977, apoi campion european și campion mondial în 1978, din nou campion european în 1979 și, în fine, campion european și campion olimpic în anul 1980 — iată un palmares excepțional, care-l atestă pe Ștefan Rusu drept cel mai bun luptător român al momentului. Lipsește ceva ?

— Da, titlul de campion mondial universitar. Am luat numai „argintul" la Sofia, trebuie neapărat să iau „aurul" la București, în vara viitoare. Deși, sînt sigur, concursul de lupte va fi la fel de greu ca și cel de la Moscova. La Olimpiada de la Los Angeles, în 1984, voi avea numai 28 de ani, vîrstă tocmai potrivită pentru un campion olimpic...

— O clipă ! N-am vorbit încă despre concursul de la Moscova. Va trebui să ne spui care a fost cel mai greu moment în lupta pentru medalia de aur...

— Cam totul ! Specialiștii au apreciat lupta de la categoria mea, cea de 68 kg, drept una dintre cele mai grele, fiindcă au fost patru sau cinci adversari care nu se gîndeau decît la locul I. Așa erau sovieticul Nalbadian, fostul campion olimpic, polonezul Supron, vicecampion mondial la ultima ediție, suedezul Skold, fost campion european, bulgarul Atanasov și cu mine. Ziua cea mai dificilă a fost, desigur, ultima — în care a trebuit să susțin cele mai tari meciuri. De dimineață l-am întîlnit pe luptătorul sovietic, care se afla într-o situație disperată, la un pas de ieșirea din concurs. El a forțat mereu, dar eu am contracarat permanent, păstrînd echilibrul perfect al luptei și al avertismentelor. În felul acesta Nalbadian a părăsit concursul, iar eu am intrat în turneul final ; după-amiază l-am învins la puncte pe luptătorul polonez și, după numai o oră, prin tuș, pe cel suedez. Așa am devenit campion olimpic !

— A doua zi, după cum am aflat, făceai antrenament cu luptătorii noștri de la „libere", care nu intraseră încă în concurs !

— Da. Dar îmi pare însă rău că succesul meu a fost singular. Puteam lua încă vreo 3—4 medalii la Moscova, prin Gin[illegible] și Boțilă la greco-romane, Pușcaș și Neagu la cele libere. Iar Alexandru, care cîștigase 5 titluri la rînd la „europene", tocmai la Moscova s-a împiedicat, luînd doar locul al doilea. A fost, e adevărat, accidentat la mînă.

— Ce rol joacă, ce merite are — vorbind despre succesele luptătorilor români — antrenorul federal Ion Corneanu ?

— El are meritele pe care le-a avut întotdeauna, fiind omul care a ridicat luptele de la noi printre cele mai bune din lume ! Maestrul Corneanu este un om dur, dar care știe ce vrea. Disciplină, în primul rînd. E cred suficient să-ți spun că pe mine m-a scos din lot la începutul anului, fiindcă am întîrziat la convocare, prezentîndu-mă în Poiană cu două zile mai tîrziu. M-am pregătit singur la Rădăuți și după o lună m-a reprimit, dar numai după ce a cerut garanții pentru felul în care m-am antrenat. Cei de la C.J.E.F.S. au refuzat să le dea și, în această situație limită, cel care a semnat a fost antrenorul meu, Virgil Gherasim. Se pare că a făcut bine, fiindcă am devenit campion european în aprilie și campion olimpic în iulie...

— Rădăuțiul este un oraș de numai 30 000 de locuitori. Cum se face că el a dat României un medaliat cu aur la Olimpiadă ?

— După mine, centrul de greutate al luptelor în țara noastră s-a mutat la Rădăuți ! Cum erau acum cîțiva ani Lugojul și Timișoara, astăzi sînt Rădăuțiul și Suceava. Dealtfel, avem pe plan local concursuri de lupte extrem de puternice, de disputate, pentru care se cer arbitri cît mai imparțiali, veniți uneori de la sute de kilometri. Federația ne-a dat și cîteva concursuri internaționale, iar sălile sînt totdeauna pline, neîncăpătoare. Echipele noastre de copii și juniori sînt cele mai bune din țară, iar copii vin mereu spre sportul acesta. Sau vin antrenorii la ei, adică în comunele învecinate, la Moșeni, Arbore, Horodnic, Frătăuți, Valea Stretului și încă altele, acolo unde profesorii de sport din Rădăuți se duc săptămînal de 2—3 ori și fac antrenamente în toată regula cu cîte 30—40 de copii la fiecare școală. La noi, de ce să n-o spun, luptele au bătut în popularitate fotbalul sau hocheiul pe gheață, chiar dacă acestea aveau mai multă tradiție în zonă.

— Ce urmează, Ștefan Rusu ?

— În decembrie începem pregătirile pentru noul sezon. Sper să nu întîrzii și de data asta ! În ianuarie urcăm în Poiană. În martie avem 4 concursuri internaționale de cel mai înalt nivel, iar în aprilie vin „europenele". În mai mergem la Piatra Arsă, pentru pregătirea la altitudine. În iunie-iulie va fi Universiada, iar în august Campionatele mondiale. Cam vezi, un an plin. Am cucerit pînă acum 12 medalii pentru România. Vreau cu niri în anul care vine să nu rămîn cu mîna goală !

— Mult succes.

DUMITRU GRAUR

Campionii noștri olimpici

Mircea Pascu:

„Am stat la Roma un ceas, pe care l-am dedicat Columnei lui Traian"

— Tovarășe profesor Mircea Pascu, deși nou promovată, echipa de fotbal Corvinul Hunedoara continuă să se numere printre protagonistele primei divizii. Ce părere are președintele clubului, e vorba de un simplu foc de paie ?

— Un foc de paie după 11 etape, aproape o treime din campionat, greu de crezut ?!

— Atunci despre ce e vorba ?

— Despre muncă și disciplină. Fotbaliștii Hunedoarei muncesc, lucru sigur, mai mult decît alții. Nici nu-i de mirare, ei au de la cine lua exemple, de la minunații siderurgiști ai orașului, a căror rîvnă încearcă s-o aplice pe teren. Altfel zis, Corvinul se străduiește să fie la înălțimea mediului muncitoresc al Hunedoarei și, în bună măsură, cred că reușește. Nu totdeauna, dar de cele mai multe ori. Legat de asta, țin să adaug că, la ora de față, fotbalul se bucură la noi de un sprijin deosebit, atît directorul general al Combinatului siderurgic, Sabin Faur, cît și secretarul Comitetului de partid, Iacob Topliceanu, aflîndu-se alături de echipă, cu vorba și cu fapta. Grație acestei atmosfere, de muncă și modestie, și mentalitatea e, la Hunedoara, în schimbare, mai sănătoasă ca oricînd.

— Anume ?

— Corvinul era, pînă acum cîțiva ani, un adevărat „cimitir al elefanților", adunînd fotbaliști cu nume din alte părți. De cîtăva vreme, optica s-a modificat, baza echipei constituind-o elemente locale, Nicșa, Petcu, Văetuș, Rednic, Klein, Andone, Colesniuc, Lăcătuș, Ormenișan, ceilalți. Toți crescuți și lansați la școala de fotbal și caracter a lui Dumitru Pătrașcu, coordonatorul Centrului de copii și juniori.

— O clipă, aveți dreptate, e clar, dar l-ați uitat pe Lucescu, pe Dumitrache, pe Dumitriu, pe ceilalți bucureșteni ai formației, așa-i ?

— Nu i-am uitat, nici o grijă. Ei ne-au ajutat și ne ajută în această încercare a noastră de a reda fotbalul hunedorean Hunedoarei însăși, știm cu toții cît le datorăm. Fără ei, Corvinul n-ar fi ce e, nu încape nici o îndoială. Fiecare a adus cîte ceva, Ion Gabriel calmul, Dumitrache golul, Dumitriu neobosea la, cel mai mult a adus, desigur, Lucescu, poate cel mai important factor al acțiunii de care aminteam. Exemplul lui Lucescu, inteligența și experiența lui au dat echipei o nouă orientare, el rămînînd, și prin ceea ce a făcut și face la Hunedoara, una din cele mai distinse personalități ale fotbalului românesc de azi.

— O să vă dăm, din nou, dreptate, numai că e greu de crezut că saltul făcut de Corvinul poate fi explicat prin aportul unui singur om, ce ziceți ?

— Au contat, vă repet, munca și seriozitatea, aliate cu sprijinul organelor locale, de unde noua mentalitate. Sigur, eforturile s-au depus și se depun în colectiv.

— Cine formează acest colectiv ?

— Aș îndrăzni să pronunț cîteva nume, Gelu Simoc, Mihail Dron, nu altul decît directorul administrativ al combinatului, Ion Socol, Dan Cristea, Nichifor Oargă, Andrei Zuckerberger. O fac, dar cu sfială, convins că n-am epuizat lista.

— N-ați uitat pe nimeni ?

— Nu știu, poate că da.

— L-ați uitat tocmai pe Mircea Pascu, așa-i ?

— Da, da, l-am uitat pe Remus Vlad, antrenor alături de Lucescu, pînă la generația de azi cel mai bun produs al fotbalului hunedorean. Cît despre mine, că m-ați provocat, să lăsăm faptele să vorbească.

— De acord. Sînteți la Hunedoara, din cîte cunoaștem, de la 1 august 1979, dată care corespunde, în linii mari, cu relansarea echipei. Care a fost rolul dumneavoastră, tovarășe profesor Pascu ?

— Aducînd cu mine experiența de la Jiul, unde am funcționat 10 ani, m-am străduit să organizez clubul pe baze moderne. Am făcut cîte ceva, drumul e încă lung. Oricum, el a ridicat capul, tinde să devină, cu adevărat, purtătorul de cuvînt, în sport, al Hunedoarei. Am pus la punct, ajutați din toate părțile, dotarea, baza materială. Deținem, pe lîngă terenul de joc, alte 4 de antrenament, precum și un bazin acoperit și o instalație complexă de recuperare. Avem în perspectivă amenajarea, sub tribuna centrală, a unor vestiare moderne, a unui spațiu de cazare prevăzut cu cantină, cu toate anexele necesare. Cum ziceam, drumul e încă lung, dar sîntem decișl să-l parcurgem, pas cu pas.

— Care ar fi, succint, unul din acești pași ?

— Turneul întreprins, recent, în Italia. L-am onorat nu doar pentru a juca — la Catanzaro, Corvinul a întîlnit, pentru prima dată, o echipă profesionistă de elită — ci și pentru a lărgi orizontul băieților. La Roma, de pildă, Lucescu i-a ținut un ceas lîngă Columna lui Traian, făcîndu-le o adevărată lecție de istorie a neamului. Nu că trag spuza pe turta noastră, dar știți ce fac, de regulă, fotbaliștii români în străinătate ?

— Da, cutreieră magazinele, așa-i ?

— Din păcate, da. Noi am stat la Roma, cu totul, un ceas, pe care l-am dedicat Columnei lui Traian.

— Chiar cu riscul de a sări de la o chestiune la alta, v-am întreba ce-i cu tenisul la Hunedoara ? La Petroșani v-ați ocupat de tenis ca antrenor de categoria întîi și, mai mult decît atît, ca pătimaș al acestui sport, care-i situația aici ?

— Bună, căci orașul are tradiție, Dumitru Hărădău, ca și Adrian Marcu și Florin Manea, foști campioni de juniori, fiind hunedoreni. Mă ocup, cît mă lasă timpul, de echipa de divizia A, alcătuită din Ciuntea, Tomescu și Marcu. Pentru că ați deschis discuția, o serie de alte discipline sînt bine reprezentate la Hunedoara, popicele, atletismul, handbalul, luptele, boxul, altele. Forțele sînt însă, e o părere, cam risipite, poate că n-ar fi rea ideea unui club municipal care să le adune, firește, fără fotbal. Lucrul e cu atît mai posibil cu cît, la nivel de oraș, există o sumedenie de oameni minunați, devotați sportului, ca Eugen Avram, secretar al Comitetului municipal de partid, ca Victor Pez, secretar al Consiliului popular. Datorită lor, și altora, e un moment bun pentru sportul hunedorean.

— Să ne întoarcem, tovarășe Mircea Pascu, de unde am plecat. Pe lîngă Nicșa, Văetuș și ceilalți, fotbalul Hunedoarei a mai dat și mai dă semne de creștere. De exemplu, echipa Liceului sportiv a cîștigat, recent, titlul de campioană a țării, după cum, pe ramură, o ispravă asemănătoare a făcut și Liceul industrial metalurgic. Întrebarea e, nu ne-o luați în nume de rău, dacă n-a venit timpul ca acești tineri să-și exprime personalitatea ?

— Cine îi împiedică ?! Lucescu însuși înțelege acest lucru. Nu uitați că, la Corvinul, căpitan al echipei e Klein. Totodată, mulți din jucătorii noștri tineri fac parte din loturi : Gabor, Rednic și Klein la tineret, ca și, pînă nu demult, Alexa și Andone, Coslesniuc la juniori și așa mai departe. Nu cred că sînt, în această direcție, probleme.

— Știm că, în timpul liber, pictați, ați renunțat ?

— Nu, pregătesc o expoziție. Mai fac, în paralel, și caricatură. Tocmai am terminat, iată, silueta lui Nicșa. Dacă vreți, v-o ofer.

— Mulțumim, o vom publica. De fapt, și cu asta am încheiat, ce vrea Corvinul, tovarășe Pascu ?

— Ne duce gîndul, recunosc, la o cupă europeană. Credeți că-i prea mult ?

OVIDIU IOANIȚOAIA

Echipa, interpret virtuos!

Fotbalul mondial este astăzi dominat de echipele care au o excelentă tehnică, o mare viteză de execuție și un joc nemărginit de variat. Ele nu joacă neinspirat, la întîmplare și, mai ales, păstrînd jucătorii în „specialitatea" unui anumit post. Aceasta, fiindcă ceea ce inteligența jucătorului poate concepe este condiționat de contextul colectiv, definit prin poziția partenerilor și adversarilor. Or, dacă este dificil de a prevedea poziția adversarilor, este mai ușor de a prevedea cea a partenerilor, în condițiile principiilor fundamentale de SPRIJIN, SUSTINERE, CIRCULAȚIE, PROGRESIE etc., care sînt adevărate reguli de conduită. Iar respectul acestor reguli depinde de calitatea organizării jocului, obligatorie pentru toți jucătorii. Ele nu vor numai să producă o impresie deosebită, ci mai ales să impună adevărul concepției moderne și anume: o ECHIPĂ în care jocul ordonă apărării replieri masive de jucători, prezențe utile și necesare momentului, pentru ca faza următoare să se poată ataca pînă în fund cu aceleași forțe; o echipă ofensivă, bazată pe progresia rapidă a balonului, o singură lovitură și mobilitatea în teren a jucătorilor, demarcare fără încetare, cu joc strălucitor în conținut și eficace în scop, o echipă fără posturi fixe (cu excepția portarului, a cărui rază de acțiune și mijloace de exprimare trebuie să-l facă constructiv-colectiv-ofensiv), un adevărat „front comun", care preia comandamentele jocului, impunîndu-l prin virtuozitate și bravură, mișcare și precizie, cadență și intensitate.

Superioritatea deci parvine datorită ORGANIZĂRII, TACTICII și STRATEGIEI, valorificate conceptional în sensul de a nu se cunoaște ODIHNA în joc. Se atacă adversarul încă din terenul lui (păstrînd astfel contactul cu jocul), punînd adversarului paravane mobile, spre a întîrzia atacul, contraatacul, privindu-l de precizie, de promptitudine; apoi, jucînd decontractat, oprind cu virtuozitate tehnică în amortizări, devieri, atacînd pe flancuri cu pase redublate și pătrunderi frontale în spații libere, accelerînd și schimbînd permanent locurile, echipa își confecționează EFICACITATEA. Pentru toate acestea — cît și pentru altele — este nevoie de mari caractere, autentice individualități angajate să asigure soliditatea construcției și recuperării, cu precizie și dăruire. Dispunînd de *o excelentă pregătire fizică* și de un *dezvoltat spirit constructiv-ofensiv*, de un echilibrat și *foarte înalt nivel tehnic*, jucătorii fac față stăpînirii balonului în jocul de cooperare, de faze aspre, de marcaj și demarcaj pe spații mici, timp de zeci și zeci de minute dintr-o partidă, și meciuri după meciuri ani și ani de zile. *Tehnica* pare numai o etapă secundară în raport cu *tactica*, care, avînd valoarea unui act mintal, face ca tehnica să devină un mijloc de răspuns.

Gîndirea tactică în colectiv dobîndește văzînd cu ochii lauri în fotbalul contemporan, deoarece jucătorii primesc și prelucrează un volum mare de informații în migrările lor permanente pe tot terenul, în ambele sensuri. Astfel că COEZIUNEA ECHIPEI *va avea caracterul creativității în joc* și al unei așa-zise improvizări, *rezultînd tocmai din însușirea elementelor de bază conceptionale ale jocului, din cunoașterea perfectă dintre jucători, din respectul manifestat unul față de celălalt și dintr-o perfectă coordonare a sarcinilor principale, în contextul organizării jocului de către echipă.*

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

Lupta pentru tineri

Cînd sîntem mici, avem impresia că fotbalul începe și se termină cu noi. Pasiunea nu poate fi dimensionată în cele mai nevinovate timpuri ale existenței, acaparînd tot spațiul de la realitate spre vis. Puțin mai tîrziu sau, uneori, mult prea repede, trăim perenitatea ce nu poate ocoli nici acest joc. Ne dăm seama că mai sînt destui ca noi, unii mult mai buni și că vor veni și alții, mereu, ocupînd pentru a colora îmbietor scenele fotbalului. Șocul inerent al numelor noi ce pășesc în fotbal este trăit cu mare intensitate, pretutindeni. Se spune că, în ultimul timp, calitatea acestor tineri nu mai este aceeași cu a personajelor asemănătoare precedente, numărul lor este mai mic, ultindu-se uneori să se argumenteze că și fotbalul s-a schimbat, ca să nu amintim că și societatea în care se joacă are cu totul alte contururi și chiar gusturi. Prin colțuri se mai poate auzi că au apărut prea multe terenuri de tenis sau bîrne de gimnastică și că totuși Ilie Năstase sau Nadia sînt apariții de excepție. Este normal, „colțurile" nu pot înțelege esența de încurajare, organizare și, mai ales, participare ce trebuie să anime sporturile, pentru a se crea un tineret sănătos.

Cert este că talente avem și că fotbalul nostru nu se poate plînge de lipsa lor, avînd și o tradiție în acest sens și, în ultimul timp, o organizare preocupată de a le crea în număr cît mai mare și, sperăm, de calitate cît mai bună. Or, acesta din urmă este lucrul cel mai important, care asigură forța și rezistența oricărei școli de fotbal în timp. Numai că noi nu prea facem ceea ce se cere în timp și... la timp. Pentru a avea mereu jucători tineri, pregătiți temeinic, capabili să devină încă din ultimul an al junioratului valoroși, procesul de selecție, formare și promovare trebuie să se desfășoare continuu. El nu trebuie să depindă — cum se întîmplă acum — de prezența unor adevărați „dascăli" de fotbal din cînd în cînd și în anumite locuri, ci, trebuie să se petreacă tot timpul și în toate centrele de tradiție mai mare sau mai mică, indiferent de vicisitudinile sau bucuriile primelor echipe. Astfel se explică faptul că generații de excepție apar rar după lungi pauze, că majoritatea jucătorilor tineri, plăcuți la vedere, tind să devină completi spre bătrînețea fotbalistică...

Nu toți tinerii fotbaliști pot juca la 17, 18 sau 19 ani în echipa națională, dar trebuie să tindem pentru a căuta și forma așa ceva, forțînd mîna selecționerilor cum au făcut Pelé, Rivera, Dobrin și mulți alții, adevărate giuvaieruri ce dau strălucire, inspirație și consistență de durată fotbalului.

Se pare că în fotbalul nostru puțini tehnicieni știu să caute, să pregătească și să lanseze (ceea ce este cel mai important) astfel de tineri în care se simt germenii marilor jucători. Puțini au răbdarea și pasiunea de a lucra cu „cei mici" acea atît de importantă individualizare prin care se ajunge ca să nu mai devină „stinghi", debutanți în națională acreditați după un meci sau două, de excepție. Să vă povestesc ceva. Cînd am venit la Dinamo, eu și Dumitrache aveam cîte 17 ani, dar fuseserăm „spionați" și luați de Traian Ionescu cu un an și jumătate înainte... Au urmat doi ani de pregătiri individualizate, în afară de ce făceam cu prima echipă, în care ne-a învățat esențialul, avînd ulterior și din ce mai uita... Tot Traian Ionescu a știut să ne dea și tricoul primei echipe, moment pe care-l considera de mare importanță și pentru că trebuie realizat, probabil, într-o anumită perioadă a anului și nu în orice joc, spunîndu-ne simplu: „Ia-l și păstrează-l !..." Dar Traian Ionescu a plecat curînd, întărînd practica muncii puțin premeditate și competente din fotbalul nostru. Au venit alții, de la fiecare am învățat cîte ceva, cum spunea acum cîtva timp foarte bine Mircea Lucescu, dar puțini știu să-i învețe pe acești tineri — nu numai la noi, ci și în lume — să creadă în utilitatea a ceea ce li se cere să facă, de la lovirea mingii pînă la comportamentul în societate. Poate dacă i-am antrena pe tinerii de acum pentru cum se va juca fotbalul atunci cînd ei vor crește mari, nu mi-ar mai fi teamă că vom veni din nou puțin mai tîrziu la întîlnirea cu noutățile la ora respectivă ale jocului! Anticipația este totuși destul de grea și nu la mîna (ca să nu spun capul) oricui. Vom mai discuta despre asta.

CORNEL DINU ■

VOR REUȘI OARE NADIA COMĂNECI ȘI IVAN PATZAICHIN SĂ SATISFACĂ EXIGENȚELE COMISIILOR DE EXAMENE DE LA I.E.F.S.?

La această oră Nadia Comăneci își așteaptă, ca orice candidat la examenul de admitere la Institutul de educație fizică și sport București, rezultatul.

Zilele trecute a trecut de proba practică, așa cum era de așteptat, cu nota 10. Ministerul Educației și Învățămîntului și C.N.E.F.S. au hotărît ca Nadia să susțină o probă specială în cadrul examenului de admitere.

— Emoțiile sînt mai mari în acest concurs, spune Nadia, pentru care m-am pregătit după ce m-am întors de la Moscova, atît pentru proba practică cît și pentru proba scrisă la biologie. Este un examen de viață la care sper să reușesc!

Tot în sala de gimnastică după susținerea probei din cadrul aceluiași examen de admitere îl întîlnim și pe Ivan Patzaichin.

— Am întotdeauna ambiția să cîștig și m-am pregătit foarte bine. Mai am de susținut proba la atletism de 1 500 m, la specializare, canoe simplu și biologie. Emoțiile sînt mari, dar sper să reușesc și de data aceasta.

Alături de ei în această „întrecere" se mai află și alți olimpici care vor să împărtășească din talentul lor viitorilor sportivi de performanță ce ne vor reprezenta poate culorile țării. Printre ei se numără Carmen Bunaciu, Nicu Gingă, Mihai Zafiu, Constantin Alexandru, Nicușor Eșeanu, Sorin Cepoi.

Să ținem pumnii strînși sau să ne întrebăm dacă era chiar nevoie de un astfel de examen?

VICTOR RĂDULESCU ■

Antrenori, bibliotecile vă așteaptă!

În mișcarea sportivă se constată o îmbunătățire continuă a performanțelor și o viață din ce în ce mai scurtă a recordurilor, chiar în intervalul dintre Olimpiade sau de la un campionat mondial la altul. În sport, ca în orice domeniu de activitate, ar trebui să domnească preocuparea neîntreruptă pentru găsirea, pentru descoperirea noului, fără îndrăzneală, fără originalitate neputîndu-se concepe progresul. Învingătorul din golful Calliacra, amiralul Ușakov, a spus cîndva că **„numai proștii cred că pot cuceri victorii folosind aceleași metode"**.

Sportul, în continuă transformare și progres, pretinde sportivilor și mai ales antrenorilor să fie la curent cu tot ceea ce apare nou în metodică. Acesta trebuie să se manifeste în tehnică și în tactică, dar cu atît mai virtos în procedee pedagogice de instruire, de educare și formare a personalității și caracterului sportivilor. Sarcinile antrenorului modern sînt multiple și ele reclamă din partea acestuia întrunirea unor calități și cunoștințe care să-i confere o autoritate de necontestat. Majoritatea antrenorilor noștri sînt buni cunoscători ai sportului de care se ocupă și își bazează exercitarea profesiunii pe o experiență acumulată de-a lungul anilor, pe cunoștințe căpătate la diverse cursuri de inițiere sau perfecționare și pe ceea ce au putut recepta cu ocazia întîlnirilor sportive interne și internaționale. Sînt însă prea puțini preocupați să-și îmbogățească cunoștințele în cercetarea și însușirea a tot ceea se scrie — valoros — în ziarele, revistele și publicațiile de specialitate de la noi și de peste hotare. Nu se citesc încă suficient asemenea materiale, după cum nu se fac destule comunicări referitoare la noutățile culese din diverse călătorii.

O vizită la biblioteca C.N.E.F.S. este cît se poate de edificatoare în acest sens. Numărul cititorilor din rîndul antrenorilor (nu ne referim la sportivi fruntași din Capitală, deoarece aceștia nu prea sînt întîlniți pe fișele celor care vizitează sălile de cultură) este de-a dreptul îngrijorător. Biblioteca sus-numită este cuprinzător organizată, oferind ziarele, revistele și publicațiile cele mai noi din toată lumea. Conducerea acestei unități nu precupețește nimic pentru ca cititorii să aibă la timp o vastă documentare sportivă. Poate că unii antrenori se țin departe de volumele și ziarele de acolo din pricina, eventual, a necunoașterii limbilor străine în care sînt scrise. Acest impediment s-ar putea înlătura chiar prin intermediul federațiilor, a căror preocupare pentru traducerea și difuzarea materialelor mai interesante trebuie stimulată cît de urgent.

Se simte, de asemenea, lipsa informărilor verbale și scrise despre tot ceea ce s-a văzut, înțeles și apreciat cu ocazia deplasărilor la marile competiții unde s-au confruntat stiluri, metode, procedee. Dacă tehnicienii și antrenorii noștri, aflați cu echipele românești la competițiile internaționale, ar include în preocupările lor și culegerea a cît mai multe însemnări, ei ar putea împărtăși și altora lucruri folositoare. Pornind de la ideea „cultura nu trebuie să rămînă numai fizică", ne exprimăm dorința ca antrenorii, pe umerii cărora se poate edifica prestigiul unei mișcări sportive, să-și bazeze munca pe o documentare la zi, privind tot ceea ce este nou în sport, găsind mijloacele de a ieși din șablonul și rutina unei munci care riscă să ducă, ruptă fiind de ce-i nou, de ce-i modern, la plafonare. Nu sînt necesare calități excepționale pentru a fi receptivi la nou, pentru a-i aplica și a-l împărtăși celor din jur. Cum nu este atît de greu să-ți însușești o limbă străină pentru a putea face față unui interviu pentru presă, radio, televiziune sau pentru a traduce (sau a înțelege) un articol, mai ales de sport, terminologia nefiind prea pretențioasă.

În fața antrenorilor noștri stau obiective care trebuie să sporească prestigiul sportului românesc pe plan european și mondial. Saltul calitativ pe care toți iubitorii sportului din țara noastră îl așteaptă de la sportivi depinde, în mare măsură, de munca neobosită a antrenorilor, bazată pe aplicarea necondiționată a celor mai eficiente procedee și metode moderne de pregătire.

FELIX ȚOPESCU ■

Scurt, foarte scurt

● Rugbyștii români au încheiat turneul britanic cu o victorie superbă, 39—7 cu Leicester, una din cele mai redutabile formații insulare. Presa engleză a fost, firește, foarte impresionată de jocul tricolorilor, „Daily Mail" notînd că oaspeții „au confirmat că sînt capabili să evolueze în Turneul națiunilor, prestînd un joc strălucitor". Felicitîndu-i din toată inima pe cei care au dus rugbyul nostru în elita mondială, jucători, antrenori, conducători, federație, promitem să revenim asupra evoluției naționalei în Irlanda și Anglia ● La polo, după ce Rapid a avut de înfruntat cîteva arbitraje ostile, Dinamo a sprintat în cîștigător, păstrîndu-și titlul ● În „Cupa Mondială", la Toronto, gimnasta Cristina Grigoraș a ocupat un meritoriu loc IV la individual compus, la sărituri obținînd medalia de bronz. Din păcate, Emilia Eberle, altădată candidată la podium, a dezamăgit. ● Transferîndu-l pe Windt, Baia Mare a renunțat la Răducanu. Cine are nevoie de un portar? ● Irinel Pănulescu a terminat învingătoare în concursul de natație de la Praga, adjudecîndu-și proba de 200 metri mixt. ● În ultimele zile, hotărît lucru, cele mai multe bucurii ne-au adus fetele. Iată un alt argument: la Belgrad, într-o companie selectă, Dana Nuțu a încheiat pe primul loc un puternic turneu de șah, realizînd 8,5 puncte din 12 posibile. ● S-au înmulțit cartonașele roșii în divizia A de fotbal! N-ar strica, gîndim, ca federația să manifeste prin Comisia de disciplină mai multă exigență, pedepsindu-i drastic pe vinovați. Și-au cam dat băieții drumul la gură! ● Fostul internațional Nicolae Oaidă, antrenor de categoria I, continuă să se afle în convalescență după o afecțiune pulmonară. ● Ilie Năstase, „ultimul trubadur al tenisului", cum îi numea, recent, un confrate englez, și-a pus în gînd să cîștige toate turneele! După ce și-a adjudecat openul de la Kuala Lumpur, Ilie a încheiat victorios și turneul de la Djakarta, 6—3, 4—6, 6—3 în finala, cu francezul Dominguez. ● O frază memorabilă dintr-o carte, de asemenea memorabilă, tipărită, de curînd, sub semnătura lui Cristian Țopescu și Virgil Ludu: „De la Jocurile Olimpice antice la Jocurile Olimpice moderne, de la clasici la contemporani, în toate țările în care se face sport, cel mai de preț a fost și a rămas sportivitatea". Așa-i, subscriem. ● La hochei pe gheață, Steaua ne-a făcut figura! După ce a pierdut, în deplasare, cu 4—13 în fața lui Dynamo Berlin, în Cupa campionilor europeni, Steaua a dezamăgit și la Miercurea Ciuc, 2—10!? ● Suflu nou la lotul național de box, în conformitate cu promisiunile secretarului federal, fostul campion Dumitru Ciobotaru. Garnitura pentru Balcaniadă a fost încredințată antrenorilor Dumitru Gheorghiu și Gheorghe Iliuță, ambii tineri. Le ținem pumnii strînși.

Lumea în care trăim

Sărăcia superbelor diamante

Diagnosticul pare greu de pus. Care este maladia ce provoacă omului cele mai mari suferințe ? Cancerul, infarcturile miocardice, sau, poate, epidemiile de gripă ? Nu, nu ne referim, de astă dată, la boli tratabile în spitale și pe care medicii încearcă să le lecuiască. Maladiile de care sîntem preocupați nu pot fi nici tratate și nici tămăduite cu medicamente. Dintre ele, cea mai cumplită este, neîndoios, sărăcia. Sărăcia care lovește sute de milioane de oameni din acea zonă întinsă a planetei pe care o numim simplu, „lumea a treia". Sărăcia care se exprimă în foamete și boli, în mortalitate infantilă și analfabetism. Sărăcie care se întinde mereu, contagios, aducînd unor întregi popoare doar dureri și necazuri.

Dimensiunile sărăciei, în lumea de astăzi, o relevă fapte cutremurătoare : 50 000 000 de oameni mor anual din cauza foametei, a lipsei unui minimum necesar de hrană. Printre aceste victime se găsesc 20 000 000 copii — ființe plăpînde, cărora nu le-a fost oferită nici măcar bucuria de a viețui. Există pe această planetă, în care abundența și risipa fac casă bună, 570 000 000 ființe umane ce trăiesc chinuite permanent de suferința subnutriției. După cum 2 000 000 000 (exact : două miliarde) de oameni n-au acces la apă salubră. Ar mai fi de adăugat că 800 000 000 de oameni nu știu să scrie și să citească iar 450 000 000 bărbați și femei caută zadarnic o slujbă. Toate acestea, la un loc, dezvăluie nu numai dimensiunile ci și profunzimea și dramele sărăciei.

Sărăcia, ca și bogăția, sînt însă inegal repartizate. Sînt părți ale planetei favorizate de istorie. Altele n-au avut parte decît de sărăcie. Chiar dacă au în adîncurile pămîntului lor imense resurse, starea lor este cea pauperă. Poate cel mai exact această realitate o reflectă Africa — un continent cu zăcăminte fabuloase, un continent al diamantelor și al aurului. Un continent bîntuit însă de sărăcie : în țările Africii mortalitatea este de 3 ori mai mare decît în Europa; din o mie nou-născuți aproape 200 mor înainte de a împlini un an datorită bolilor provocate de foamete ; venitul unui african, pe an, este de 100 de ori mai mic decît al unui locuitor din țările vest-europene; statisticile O.N.U. relieffează că 21 de state din Africa se numără, astăzi, printre cele mai sărace state de pe glob.

De ce s-a năpustit sărăcia asupra Africii ? Hazardul ? Jocul istoriei ? Nu, sărăcia, înapoierea, mizeria, această tragică stare de lucruri nu este rezultatul vreunei catastrofe sau calamități naturale și nici a vreunei fatalități. Este rezultatul subdezvoltării. O tristă și dureroasă moștenire a istoriei. A istoriei secolelor de dominație colonială, a jefuirii bogățiilor a zeci de popoare africane în folosul înavuțirii și prosperității „metropolelor de peste mări".

Zairul era cîndva „Congo belgian". Furniza 60 la sută din producția mondială de diamante industriale, 60 la sută din producția de cobalt, 10 la sută din producția de cupru. Timp de 50 de ani au fost scoase din țară, în folosul monopolurilor belgiene, ca și al celor americane, britanice, franceze sau germane 5,5 milioane tone cupru, 3 tone de diamante industriale și peste 260 000 kg aur. Reflectați asupra cifrelor și gîndiți-vă la sursele bogăției din metropole. Strălucirea Bruxellesului nu poate fi despărțită de sărăcia fostei sale colonii.

Proporțiile jafului colonial au fost uriașe. Sudanul transformat într-o uriașă plantație de bumbac, de către monopolurile engleze, nu avea cel puțin o întreprindere textilă mai importantă. Întreaga cantitate de bumbac brut lua drumul metropolei. Ce primeau în schimb cele opt milioane de țărani sudanezi ? În 1950 din 9 nou-născuți doar 4 supraviețuiau; durata medie a vieții era sub 30 de ani, 97 din populație era analfabetă.

Și ca exploatarea să fie mai cruntă, economiile naționale ale majorității covîrșitoare a statelor africane au fost „specializate" de colonialiști, posibilitățile lor de supraviețuire rămînînd, astfel, dependente de un singur produs minier sau de o singură cultură agricolă. Consecințele monoculturii sînt resimțite și în prezent, popoarele africane avînd numeroase greutăți de înfruntat în bătălia lor pentru o dezvoltare liberă, de sine stătătoare pe calea progresului și civilizației.

Profitorii de ieri n-au renunțat însă la vechile lor poziții. În ultimele două decenii, după ce Africa a înlăturat imperiile coloniale, vechii stăpîni au încercat să revină pe scara de serviciu. A început era jafului prin politica creditelor, a prețurilor produselor industriale — mașini și utilaje de care tinerele state independente au atîta nevoie — a prețurilor materiilor prime și a combustibililor, politică aplicată de astă dată nu cu biciul și pușca, ci prin cele mai rafinate mijloace. Efectele acestei politici se răsfrîng direct în viața popoarelor țărilor în curs de dezvoltare. Datoriile externe ale acestor țări — importuri sau credite — se ridica la începutul acestui an la peste 370 de miliarde de dolari. O sumă fantastică pentru lumea și așa împovărată greu de sărăcie...

La o recentă licitație din Londra, un superb diamant, descoperit cu mai mulți ani în urmă, în minele din Zair, a fost vîndut cu suma de 600 000 dolari. Știrea a trecut neobservată ca un simplu fapt divers. Nici la licitație și nici în știrea de presă nu s-a amintit însă nimic despre faptul că cel ce a descoperit diamantul, un bătrîn negru miner, a primit, în ziua aceea, ca recompensă, o farfurie cu mîncare în plus. Atît !

Soarta bătrînului miner are o semnificație simbolică. Nu-i vorba doar de farfuria cu mîncare oferită drept „recompensă", o recompensă batjocoritoare, cinică. Deposedarea lui de prețiosul diamant amintește soarta Africii, deposedată crunt de bogățiile ei.

Africii i-au fost sustrase diamantele și aurul, cuprul și uraniul, bumbacul și cafeaua, lemnul și fildeșul, bogății însumînd valori inimaginabile. În schimb, popoarelor continentului le-a rămas doar sărăcia. Sărăcie pe care nu o pot face uitată nici chiar superbele diamante. Căci strălucirea diamantelor, oricît ar fi de fascinantă, n-are puterea să șteargă urmele sărăciei, urmele foametei și bolilor, ale subdezvoltării.

AL. PINTEA

Mondo umano ?

Legăturile periculoase

„Brigăzi", „Ordine", „Fascii", „Grupul" etc., etc. Sînt numele unor organizații care, indiferent cum își spun, au aceeași ascendență, aceeași ideologie și, mai presus de orice, același scop. Dealtfel, ramificațiile nenumărate ale grupului „Internațional negru" au fost în foarte multe cazuri dezvăluite în toată vastitatea și profunzimea lor. La începutul lunii octombrie, Pierre Feuilly de la „France Presse" cita și țările în care aceste grupuri și organizații ființează, avînd strînse raporturi între ele : Franța, Spania, Italia, R.F.G., ca și țări de pe continentul latino-american, continentul — refugiu al foștilor (de ce foștilor?) naziști germani.

Vorbeam însă de legăturile stabile și strînse dintre grupurile și organizațiile respective, fapt pentru care se impun cîteva amănunte. Astfel, presa internațională, pe baza unor dovezi concrete, a arătat că : liderul grupării franceze „F.A.N.E." fusese la Bologna, doar cu cîteva zile înaintea gravului atentat fascist de la gara centrală din acest oraș ; după atentatul de la Bologna, în Franța, la Nisa, a fost arestat și apoi extrădat militantul italian de extremă-dreaptă, Marco Affatigato. Mai mult, numeroși membri ai „F.A.N.E." (care, pe hîrtie, a fost dizolvată la 3 septembrie a.c. dar în realitate activează tot mai insistent) au recunoscut cu dezinvoltură că au avut strînse relații cu... italianul Affatigato. Acesta, la rîndul său, era (sau, mai curînd, este) foarte legat de Pino Rauti, fondatorul grupului „Ordine nuovo", unul dintre principalii conducători ai extremei drepte italiene. În ce-l privește, Rauti provine dintr-un alt grup extremist italian condus de Giorgio Almirante.

Și iețele nu s-au descurcat încă pentru că este cunoscut deja și faptul că Marc Fredriksen, liderul „Fasciilor Naționaliste Europene" se află printre conducătorii de la „World Union of National Socialists" (W.U.N.S.), creată în 1966 de partidul nazist american și mișcarea engleză național-socialistă și a cărei „autoritate spirituală" nu putea fi altcineva decît scofîlcitul sinistru Adolf Hitler.

Aceleași surse mai arată că militanții „F.A.N.E." au fost prezenți în Germania Federală la niște „serbări folklorice" — a se înțelege exerciții paramilitare organizate în Bavaria de „mișcarea Karl Hoffmann" ; că, de asemenea, aceleași grupări s-au întîlnit într-o tabără organizată în Pirinei în august 1979. Desigur, nu toate, „antrenamentele" în comun le sînt cunoscute.

Dar pe marginea atentatelor puse la cale de grupurile sau organizațiile (pro) sau curat naziste, sau de extremă-dreaptă, revista franceză „Les Nouvelles Littéraires" a scris că, din 45 de atentate înregistrate în Franța între mai 1977—noiembrie 1978, nici unul n-a avut urmări judiciare.

În aceste circumstanțe, ca și în altele, s-a rămas doar la stadiul demascării legăturilor — periculoase — ce există între grupurile extrem de periculoase naziste sau pro-naziste.

DUMITRU CONSTANTIN

Raptul copilăriei sau lumea a treia vest-europeană

Copiii. Ratiunea noastră de a fi. Priviri candide și întrebătoare, chipuri senine sau pungite de ciucurii lacrimilor repede uscate de zîmbetul ce nu rabdă să nu înflorească.

Nu toți copiii au copilărie. Calendaristic da, faptic mulți dintre ei sînt răpiți vîrstei de joacă și fără de griji de ghearele hulpave ale sărăciei și mizeriei. Sînt zone în lume unde copiii se nasc doar pentru a multiplica cifrele din statisticile mortalității infantile. Sînt locuri în lume unde bolile, foametea, munca prematură ucid ce-i mai vulnerabil : copiii. Sînt însă în lume zone incluse în așanumita civilizație industrială unde flagelurile copilăriei ar fi firesc să fi fost de mult eradicate. Italia cu ai ei Mezzogiorno este una dintre ele. „Ne aflăm în fața unor copii deja adulți, cărora le este negată copilăria, ale căror priviri pline de repros revendică, afirma revista italiană „Panorama". Copii constrînși sistematic, încă de la vîrste fragede, să se arvunească pentru a supraviețui. Aruncați în viață de niște părinți disperați, sînt forțați să-și aranjeze singuri viața. Dintre miile de probleme ale sudului Italiei, UNICEF n-a luat în considerare decît 4 : alimentația, nivelul de școlarizare, sănătatea și mortalitatea. Copiii, elementele cele mai sensibile ale scării sociale, plătesc cel mai scump răul de care suferă Italia meridională. Cel mai tragic exemplu, Sicilia. La Palermo, 20 la sută din familii consumă carne o dată pe zi. Celelalte, o dată sau de două ori pe lună. Mii de femei și copii nu au posibilitatea să-și satisfacă nici cele mai elementare nevoi alimentare. Iată de ce, arăta revista, 10 copii dintr-o mie se nasc morți, de ce mortalitatea infantilă în primul an de viață ajunge la 21 la mie. Destinul copiilor care părăsesc băncile școlii înainte de a ajunge la adolescență e ușor de urmărit, considera sociologul Ana Maria Cavallone. Ei îngroașă rîndurile și așa destul de consistente ale copiilor muncitori, una din plăgile cele mai grave ale Italiei.

Mario Colonna, 13 ani. Lucrează într-un magazin de fructe și are timp să învețe în timpul pauzei de prînz. Paolo Ferraro, 14 ani. Ajutor de măcelar cu 14 000 de lire săptămînal. „Să învești și să muncești este foarte obositor, declara el. Dar la noi în casă sîntem 8 copii. E firesc să-mi ajut și eu familia, așa cum pot".

Există și o altă față a lucrurilor. Pentru copiii ulițelor italiene, unicul model demn de urmat pentru a avea o viață mai ușoară este delincvența. La Napoli, în 1978 au fost arestați pentru diverse culpe 680 de copii pînă la 14 ani.

Evaziunea de la instrucția școlară, munca minorilor, delincvența precoce sînt toate aspecte ale aceleiași realități. Dacă se analizează panorama vieții meridionale, apare evidentă o dezolantă și totală lipsă de preocupare a autorităților, o amorțeală a moralității, un refuz total al responsabilităților, constata săptămînalul italian. Există, în numeroase regiuni din sud, care suferă de o cronică carență a structurilor, prețioase și moderne dotări rămase neutilizate. Cazul cel mai strigător îl furnizează Campania care are cele mai bune spitale de pediatrie din peninsulă, dar deține recordul mortalității infantile cu 44 la mie. La Napoli, unde situația este deosebit de gravă, există cartiere unde procentul mortalității infantile depășește orice închipuire. La Traiano 120 la mie, Poggiorreale 125 la mie, Secondigliano 137 la mie. În fiecare an la Napoli se nasc mii de copii cu maladii congenitale cardiace, în timp ce la spitalul „Santobono" o foarte scumpă și sofisticată aparatură pentru diagnoza bolilor inimii zace în magazie.

Întreaga situație, comenta un raport al UNICEF, are similitudini pînă la identificare cu lumea a treia. Cu precizarea că fapte de o asemenea gravitate se petrec totuși în Italia, una din țările continentului de mult circumscrisă coordonatelor dezvoltării economice moderne. Același raport consideră că pentru rezolvarea acestor probleme cu serioase implicații politico-sociale este nevoie de o intervenție rapidă.

IOAN ROȘCA

Prețul uitării...

Scena politică sud-africană și mai ales culisele ei au devenit, de mult, spațiul exclusiv al desfășurării unor tragicomedii în lanț.

Dintr-un scandal în altul și dintr-un proces în altul, Pretoria a devenit capitala marilor surprize. Surprize în raport cu tot ce înseamnă normal, previzibil, logic măcar în raport cu respectul condiției umane. Dar nu acesta este punctul forte al regimului rasist după cum practicile sale o demonstrează cu înverșunare... Ultimul exemplu pe această temă este doar cel mai recent pentru că tragicomedia continuă în pas susținut : cazul Roodie.

Eschel Roodie avea, într-adevăr, suficiente temeiuri pentru a nu fi îngrijorat. Pînă la urmă prin „bună înțelegere" — ca între complici — foștii săi superiori au găsit și pentru el un aranjament „spălînd rufele murdare în familie". Agențiile de presă au anunțat că verdictul tribunalului din Pretoria care condamnase la șase ani închisoare pe fostul director al Departamentului informațiilor din Republica Sud-Africană a fost anulat de curtea de apel din Bloemfontein. Pentru a exemplifica încă o dată (dacă mai era nevoie ?) ceea ce înțelege apartheidul prin justiție. În timp ce pentru pretinse delicte politice africanii sînt condamnați la pedeapsa capitală, pentru Roodie s-a găsit o formulă salvatoare : din cauza „responsabilităților excepționale", care i-au fost încredințate în condiții, de asemenea „excepționale", a fost nevoit să acționeze „neconvențional" pentru a conduce un „război psihologic și de propagandă". Citită în clar această formulă înseamnă fraude și deturnări de fonduri în beneficiul personal al unor personalități sud-africane și pentru finanțarea unei vaste campanii de propagandă de peste hotare menită să înfrumusețeze imaginea apartaheidului.

Desigur, apreciază observatorii, în hotărîrea curții de apel din Bloemfontein care echivalează cu o achitare, a cîntărit greu amenințarea lui Roodie că „vor cădea multe capete" după publicarea cărții sale „Marele scandal al informațiilor".

Pentru că cele 8 000 de pagini strînse în 23 de volume cît cuprinde raportul oficial al comisiei de anchetă referitor la ceea ce a numit pudic „afacerea de la Departamentul informațiilor" nu cuprind decît o parte a dosarului. Numai o parte, deoarece tot ce ar fi putut aduce „prejudicii siguranței statului și securității colaboratorilor săi externi" a fost ținut secret. Or, cealaltă parte a dosarului amenința Roodie că o dezvăluie. Judecătorii au apreciat că sînt suficiente persoane simandicoase implicate în scandal : premierul și apoi președintele Johannes Vorster, ministrul informațiilor Connie Mulder, ministrul de finanțe Owen Horwoot, Hendrik van der Bergh, directorul Biroului Securității Statului, omul cel mai puternic și mai periculos din țară. Este adevărat că Roodie nu a respectat întocmai regulile jocului, dar pentru a opri ofertele bombei ce se anunța cu explozie întîrziată, poate fi trecut și el pe lista pensionarilor care își văd liniștiți de treburi alături de Mulder, Van der Bergh și Vorster. Uitarea scandalului ivit în rîndurile promotorilor apartheidului merită orice sacrificiu.

Și guvernanții sînt gata, la acest capitol, să fie culanți inclusiv pînă la uitarea de sine...

RADU BUDEANU

Lumea se amuză

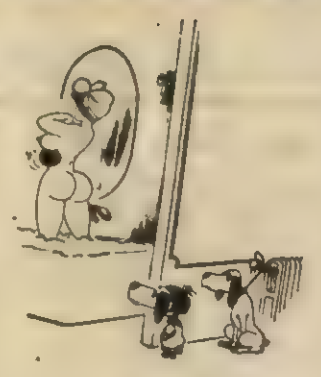

(După „JEZ" — Iugoslavia)

In actualitate:

Arheologia submarină

Marea, acest infinit plin de mistere, obiect de cercetare pînă nu demult, pentru cei ce studiază flora și fauna subacvatică, a devenit în ultima vreme terenul predilect pe care își desfășoară activitatea arheologii. Cataclismele naturale, naufragiile, bătăliile navale au făcut ca numeroase situri, instalații portuare, nave, obiecte acoperite de apele fluviilor, mărilor și oceanelor, să constituie — ca și numeroasele vestigii pe care timpurile revolute le-au lăsat pe uscat — obiect de studiu pentru arheologi. Civilizațiile dispărute, orașele înghițite de ape, corăbiile scufundate au constituit din vremuri străvechi obiectul de cercetare, fie al specialiștilor, fie a vînătorilor de senzațional sau de comori. În susținerea celor afirmate menționăm lucrarea unuia din pionierii cercetării în acest domeniu — Philippe Diolé — „Promenades d'archéologie". Pînă în secolul nostru descoperirile arheologice submarine sînt prea puține. Cele mai importante sînt datorate hazardului. Cea mai importantă descoperire făcută la începutul secolului al XX-lea este cea din Marea Mediterană. Au fost scoase la iveală din apele mării o serie de statui antice și amfore — studiate de Heinrich Dressel — care astăzi se găsesc în patrimoniul Muzeului de arheologie din Atena. Progresele înregistrate în deceniul al II-lea în ceea ce privește materialele și tehnicile de plonjare au permis — după cum arată Jean Boullé — descoperirea unor importante vestigii arheologice submarine. După sfîrșitul celui de al doilea război mondial, arheologia submarină cunoaște un nou avînt. În 1948 Tailliez și Cousteau descoperă în largul coastelor Tunisiei o ambarcațiune de 200 tone cu un bogat material arheologic. În perioada 1952—1957 au fost descoperite și studiate cu ajutorul unor scafandri experimentați o serie de vestigii arheologice submarine în portul Marsilia. Nava „Calypso" și arheologul Fernand Benoit, alături de Cousteau au fost „personajele principale".

Numeroase studii și știri despre arheologia submarină sînt consemnate în Franța în paginile revistelor „Gallia", „Archéologia" și „Cahiers d'Archéologie Sous-marine". Un inconvenient îl constituie faptul că cercetările sînt făcute haotic de către oameni cu diverse preocupări și pregătire. În 1965 a avut loc primul Congres de arheologie submarină care și-a desfășurat lucrările la Cannes. La celelalte congrese de la Albenga, Barcelona, Miami și Lipari a avut loc un bogat schimb de experiență și au fost avansate diferite ipoteze care confirmă sau infirmă metodele arheologiei clasice terestre. Pentru protejarea descoperirilor, la Marsilia a fost creat în 1966 un organism centralizat: Direcția cercetărilor arheologice submarine condusă de B. Liou. Direcția posedă o foarte bogată documentație, un fișier cu toate cercetările cunoscute și declarate și răspunde la orice solicitare de ordin tehnic. Cu timpul, direcția a devenit un laborator de cercetare, identificare și autentificare, iar din 1967 dispune de o navă proprie — „Archéonaute" — echipată cu cele mai moderne utilaje pentru navigare și scufundare și cu un laborator de cercetare și analize. Supuși imperativelor fizice și fiziologice ale scufundării umane, capricilor mării și curenților submarini, slujitorii arheologiei submarine au trebuit să inventeze și să perfecționeze metode beneficiind de progresele înregistrate de arheologia terestră și de tehnologia cercetărilor geologice și petroliere submarine. Dar în ciuda imensului progres care s-a constatat în această ramură, toate suporturile științifice și tehnice, cele mai sofisticate metode, cel mai bun robot sau braț articulat, nu pot înlocui omul.

N. N. RĂDULESCU ■

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE")

Rădăcinile unei expulzări

Ceea ce i s-a întîmplat lui Simon Malley a indignat o lume întreagă. Cu cîtva timp în urmă, mai exact la 27 iunie, prefectura poliției din Paris i-a adus la cunoștință „invitația" ministerului de interne de a părăsi „în cel mai scurt timp și definitiv" teritoriul francez, unde a lucrat mai bine de 11 ani. El, soția sa și cu cei trei copii ai lor. E-adevărat, Simon Malley trebuia să-și reînnoiască din trei în trei luni cartea de ședere în Franța — pentru un asemenea motiv se și prezentase el la poliție în 27 iunie, dar de aici și pînă la această măsură arbitrară, lipsită de orice explicație, distanța este enormă. Mai ales că Simon Malley avea în buzunar o carte de muncă valabilă pe trei ani. Ambele aceste documente de identitate i-au fost ridicate.

Atîtea se întîmplă cu cei veniți din zonele sărace ale lumii în căutarea unui loc de muncă, încît cazul relatat mai sus poate părea oarecum obișnuit, lipsit de orice semnificație în plus față de altele, multe altele, de acest fel. Numai că Simon Malley nu este altcineva decît animatorul prestigioaselor publicații „Afrique-Asie" și „Economiste du tiers monde", care de peste un deceniu se fac ecoul vocilor popoarelor oprimate, exprimă sensibilitatea unei lumi cel mai adesea ignorate. Nici o victorie importantă a popoarelor aflate sub oprimarea imperialistă, colonialistă și neocolonialistă n-a scăpat condeielor entuziaste ale celor de la „Afrique-Asie", numeroșilor săi corespondenți din cele mai diferite colțuri ale lumii. Revista și-a oferit în egală măsură paginile luptelor și speranțelor celor din lumea a treia, călor progresiste și revoluționare de dezvoltare pe care aceștia și le-au ales, mașinațiilor din afară menite să le înfrîngă aspirațiile. „Afrique-Asie" și-a făcut, astfel, din susținerea popoarelor în luptă principala rațiune de a fi. Revista nu i-a uitat, în același timp, niciodată pe prietenii statornici ai acestor popoare. În aceste zile grele pentru „Afrique-Asie", răsfoiesc încă o dată cu emoție numărul special dedicat anul trecut României socialiste, conducătorului de partid și de stat atît de iubit și stimat în locurile fierbinți ale luptei pentru independență, împotriva sărăciei. Cei de la „Afrique-Asie" au colaborat atunci de la distanță cu colegii mei de la Agerpres în alcătuirea acestui frumos număr.

Au trecut mai bine de trei luni de cînd lui Simon Malley i s-a luat dreptul de ședere în Franța și cei de la Elysée și Quai d'Orsay n-au explicat această măsură arbitrară decît prin tăcere sau prin mici fraze sibiline. În ciuda protestelor miilor de cititori ai revistei, ale unui mare număr de șefi de stat din lumea a treia, legați, în plus, de Simon Malley prin strînse relații de prietenie. S-a vorbit de libertatea presei, de libertatea de expresie, de dreptul la muncă al străinilor, dar autoritățile franceze au rămas insensibile la toate aceste apeluri. Este clar că nu în primul rînd o persoană e vizată aici, ci o publicație care nu este deloc pe placul celor ce fac alergie la angajarea tot mai fermă a popoarelor pentru cîștigarea independenței lor politice și economice, pentru instaurarea cît mai grabnică pe planeta noastră a noii ordini internaționale. Iar cînd în calea gîndului lor strîmb se află o publicație care a ajuns la peste 200 din numere și care este difuzată în 64 de țări, în cîte o sută de mii de exemplare la o singură apariție, ei dau frîu liber celor mai ignobile impulsuri. Acest lucru a fost sesizat de toți cei ce vorbesc de contribuția importantă a revistei lui Simon Malley la sensibilizarea unor largi cercuri din Franța și din alte țări occidentale la gravele probleme ale lumii a treia. „Afrique-Asie" este astăzi periodicul de limbă franceză cu una din cele mai întinse audiențe internaționale, cu amici pretutindeni. Și toate aceste lucruri sperie. Cei de la „Afrique-Asie" nu s-au lăsat însă intimidați. „Lupta continuă, victoria e sigură!" — acest celebru altădată, cuvînt de ordine al actualului partid de guvernămînt din Angola a devenit astăzi deviza publicației hărțuite.

Am răsfoit ultimele numere ale revistei. „Afrique-Asie" rămîne aceeași publicație demnă, pusă în slujba nefericiților soartei din întinse zone ale globului. Însuși Simon Malley, în ciuda situației incerte a lui și a familiei sale, își vede în continuare de treabă. El nu „s-a ascuns", cum a insinuat presa anglo-saxonă. Fostul vicepreședinte al „Asociației presei diplomatice de la Națiunile Unite" și președinte al „Fundației Dag Hammarksjold" pentru formarea tinerilor ziariști din lumea a treia nu abandonează ușor.

Ca în cazul altor mari gazetari, la Malley a fost mai întîi pasiunea devoratoare pentru ziaristică. Talentul a venit după aceea, încununîndu-i abnegația și efortul. Sigur, numai aceste două calități nu sînt de ajuns pentru un comentator obiectiv al faptelor și evenimentelor. Malley n-a fost și nu este infailibil. A făcut și el aprecieri grăbite, clasificări premature ale unor acțiuni politice. Dar el rămîne, în ciuda erorilor sale, un slujitor devotat, prin intermediul condeiului, al cauzei popoarelor oprimate, un luptător redutabil pentru o nouă ordine în lume.

Dacă n-ar fi așa, autoritățile franceze (și nu numai ele) n-ar avea nici un motiv de supărare.

DUMITRU AVRAM ■

Clubul sinucigașilor

Între curiozitățile despre care presa mai informează din cînd în cînd se numără, în unele țări occidentale, și anumite servicii menite să combată sinuciderea. La Paris, după cum citim în „Le Figaro", sînt două instituții de acest fel: „S.O.S. amitié" și „Phénix". Prima are un rol preventiv, de a împiedica tentativele de sinucidere ale celor cuprinși de desperare. Aceștia, cînd simt că se află la capătul puterilor, pot da telefon la sediul instituției, la orice oră din zi sau din noapte, pentru a primi sfaturi.

Spre deosebire de „S.O.S. amitié", „Phénix" s-a constituit într-un fel de club al celor care au încercat să se sinucidă (o dată sau de mai multe ori) și n-au reușit. Asociația își deschide porțile de două ori pe săptămînă, miercurea și sîmbăta. Sînt primiți, ca participanți, ca să spunem așa, cu drepturi depline, cei care au încercat măcar o dată să-și pună capăt zilelor. Firește, pot veni și alți vizitatori, fără legătură cu sinuciderea; aceștia au statutul de oaspeți. Fondatorii clubului au urmărit să realizeze un fel de terapie morală, o reconfortare sufletească bazată pe posibilitatea desperaților de a-și spune păsul, de-a avea cui să se confeseze, fără nici un fel de complicații, de obligații. Discreția și comprehensiunea sînt elemente de bază. Sinucigașii rătați care vin la „Phénix" nu se cunosc între ei decît după prenume. Ei vorbesc sau tac, plîng sau se arată nepăsători, pot rămîne la club zece minute sau ore întregi, luînd sînt masa de seară, sînt liberi să vină la toate întîlnirile sau să nu mai vină deloc. În numai doi ani, Phénix a primit 1 000 de sinucigași, a fost vizitată de alte 3 000 de persoane, a primit 5 000 de apeluri telefonice și peste 1 000 de scrisori. Și e vorba, desigur, numai de ființe în sinucidere care au vrut să intre în contact cu alți „colegi" de-ai lor. Dar mult mai numeroși sînt cei care nu și-au manifestat această dorință. Potrivit sursei menționate, în Franța se înregistrează anual 140 000—150 000 de tentative de sinucidere, din care izbutesc 15 000, o cifră egală cu cea a victimelor accidentelor de circulație. Statistica, indiferentă la conținutul afectiv al datelor pe care le oferă, înregistrează și alte elemente legate de flagelul sinuciderilor. Astfel, se precizează că în încercările de a-și pune capăt zilelor, cea mai mare „izbîndă" o realizează bărbații. Dacă din totalul tentativelor trei sferturi sînt făcute de femei, în ceea ce privește reușitele raportul este invers: trei pătrimi din numărul celor ce și-au dat moartea cu mîna lor sînt bărbați.

Contrar ideii curente, nu barbituricele constituie mijlocul cel mai des utilizat de sinucigași, ci spînzurarea și înecarea, care stau la baza a două treimi din totalul sinuciderilor. La medicamente recurg mai ales tinerii, dar începînd de la 35 de ani, se alege unul din cele două procedee amintite, probabil pentru ca încercarea să aibă cei mai mari șorți de izbîndă. Și pentru că a venit vorba de tineri, menționăm că aspectul cel mai îngrijorător și mai trist, subliniat de ziarul citat, este că „sinuciderea lovește la ora actuală din ce în ce mai mult tinerii între 15 și 25 ani; numărul tentativelor de sinucidere făcute de adolescenți se ridică, în Franța, la 40 000 anual".

Nu pune nimeni la îndoială buna intenție a celor care au inițiat înființarea asociațiilor de combatere a sinuciderii. Dar, în același timp, nu putem să nu ne exprimăm îndoiala cu privire la eficiența unor astfel de activități. Căci încercările de sinucidere, reușite sau nu, au cauze cît se poate de serioase. Nici o ființă omenească în deplinătatea facultăților sale mintale nu-și pune capăt zilelor de prea mult bine. Desperarea care îndeamnă la sinucidere este rezultatul unor împrejurări generate cel mai adesea de lipsuri, șomaj, mizerie, de nesiguranța zilei de mîine, de absența unor perspective sigure în viață. Acest adevăr este atestat, între altele, și de faptul, amintit anterior, că sinuciderea lovește cel mai adesea tînăra generație. Iar asociații de tipul „S.O.S. amitié" sau „Phénix" nu pot lichida fenomenele care împing pe oameni să-și ia singuri viața. De aceea, pentru izbăvirea definitivă de sinucidere, odată cu terapia morală aplicată cetățenilor, este necesară și o terapie mai profundă, mai amplă, aplicată actualelor rînduieli economice și sociale din lumea capitalistă.

ION D. GOIA ■

„GLOBAL – 2000", un scenariu sumbru

„Este momentul să se ia măsuri pe plan internațional pentru ca Pămîntul să nu devină o planetă infometată, suprapopulată și lipsită de resurse", susține raportul GLOBAL-2000 pe marginea căruia cunoscuta publicație „International Herald Tribune" inserează un amplu comentariu. Întocmit la cererea președintelui Carter, raportul avertizează că pînă în anul 2000 va exista „un potențial de probleme globale de proporții alarmante" și apreciază că „solicitările datorate problemelor legate de mediul înconjurător, resurse și creșterea populației sînt din ce în ce mai mari și vor constitui în tot mai mare măsură un factor determinant al calității vieții omului". Dacă lucrurile continuă să meargă în aceleași direcții ca și pînă acum, lumea anului 2000 va avea o populație și mai numeroasă, va fi și mai poluată, mai puțin stabilă din punct de vedere ecologic și mai pasibilă de descompunere decît pînă acum. Studiul menționat, relevă ziarul american, nu conține recomandări asupra modului cum pot fi rezolvate problemele puse în discuție, în schimb insistă asupra necesității ca toate statele lumii, indiferent de nivelul dezvoltării lor economice, să ia de pe acum „noi inițiative".

Ca urmare, președintele Carter va înființa, anunță „I.H.T.", un nou grup operativ în problemele resurselor globale și mediului înconjurător, asigurînd astfel acordarea „unei atenții prioritare importantelor probleme ridicate de asigurarea resurselor globale, dezvoltarea populației și protejarea mediului înconjurător".

Acest raport, unic în felul său, după cum consideră cotidianul american, reprezintă studiul cel mai exhaustiv și mai detaliat, din cîte au fost făcute pînă acum, al tendințelor evidențiate mai sus, precum și al interdependențelor dintre ele.

Printre pronosticurile prezentate de raport, o mare însemnătate o prezintă cele referitoare la populație, venituri, alimentație, energie și mediu înconjurător.

Populația globului va crește de la 4 miliarde în 1975, la 6,35 miliarde în 2000, cele mai importante sporuri urmînd să se înregistreze în țările cele mai sărace și mai slab dezvoltate. Vom fi martorii unei importante deplasări a populației din zonele rurale către cele urbane. Mexico City, care avea 11 milioane de locuitori în 1975, va avea în 2000 peste 31 milioane. Deși se prevede că în multe din țările slab dezvoltate producția de bunuri și servicii va înregistra o creștere mai rapidă decît în țările industrializate, prăpastia dintre țările sărace și cele bogate se va adînci și mai mult, datorită faptului că în țările „lumii a 3-a" venitul mediu pe locuitor va rămîne la un nivel scăzut. „I.H.T." arată că, în timp ce produsul național pe locuitor va atinge în țările industrializate nivelul de 8 000 dolari anual și peste 14 000 în S.U.A., în țările slab dezvoltate acesta nu va ajunge decît la 600 dolari.

Producția mondială de alimente va crește între 1970 și 2000 cu circa 70 la sută, dar producția pe locuitor doar cu 15 la sută. Din păcate, estimează studiul, consumul de alimente va înregistra un spor masiv în acele țări în care acesta are și în prezent un nivel satisfăcător.

Autorii raportului citat afirmă că politica oficială a numeroase state începe să ia în considerare unele din aceste probleme. Ei subliniază că raportul nu este o prognoză asupra situației planetei în anul 2000, ci mai curînd UN APEL ȘI UN GHID pentru ca guvernele să adopte strategii politice care să permită evitarea celor prevăzute.

Sumbră și neliniștitoare este perspectiva lumii anului 2000. Raportul afirmă cu bună-credință că „rezolvarea problemelor populației, resurselor și mediului înconjurător este complexă și pe termen lung. Acestea sînt strîns legate de unele dintre cele mai complicate și mai greu de rezolvat probleme ale lumii — sărăcia, nedreptatea și conflictele sociale. Este esențială găsirea unor soluții noi și îndrăznețe, ca și hotărîrea de a le pune în aplicare". Soluții noi și îndrăznețe însoțite de hotărîrea de a le pune în aplicare? De către cine? Cum pot oare săraci lumii, sugrumați cu lațul tehnologiilor moderne, economice, eficiente și nepoluante să prospere? Pentru că, relevă raportul, „fără realizarea unor progrese tehnologice revoluționare, viața va fi mai precară decît pînă acum". Soluții sînt. Trebuie însă înțelegere și grijă pentru toți oamenii.

Semnalul de alarmă a fost tras. În ce măsură națiunile bogate sînt hotărîte să-și asume responsabilitatea unor acțiuni menite să-i antreneze și pe săraci într-o lume mai bună, rămîne de văzut. „Parcele" computerizate au vorbit. Trebuie ca oamenii să făptuiască, mai ales că, după cum afirmă raportul, „ÎNCĂ NU ESTE PREA TÎRZIU"!

IOAN RADU ■

ȘAMPANIA DE ȘIMLEU

Prin multe cotloane bachice mi-am purtat eu pașii în viață, afară numai prin destinele șampaniei n-am cutreierat. Nici cînd am trecut prin Franța nu mi-a trecut prin cap că ar fi bine, măcar din curiozitate, să văd și eu cum se prepară această băutură minioasă pînă la spumare. Poate de unde șampania nu mi-a plăcut niciodată și n-am folosit-o nici măcar de revelion. Dar uneori hazardul trage cu asta și astfel, după niște treburi gazetărești petrecute pe platforma industrială a Zalăului, la întoarcere, am făcut un popas la Șimleu Silvaniei de care mă leagă amintiri plăcute încă de prin 1966—1967 cînd prietenul meu, Ioan Pop, actualul primar al orașului, era tipicul „tovarăș de raion". El m-a sfătuit și a insistat să facem un tur de forță prin șampanieria din localitate, cea mai mare din țară și printre cele mai mari din Europa (continentul cititor al șampaniei) și să fac cunoștință directă „ab origine" cu această băutură modernă, aristocratică, de care Bachus nu avea habar.

Tot timpul crezusem că șampania se plămădește într-o fabrică și cînd colo am fost invitat să intru sub un deal adiacent culmei Măgura, cum intri în peșteră, îmbrăcat mai gros și cu călăuză. Călăuza este însă un inginer. Dorel Trif care, deși tînăr, este o enciclopedie oenografică în care experiența mea de degustativ fruntaș a făcut numaidecît aderență.

Intrăm așadar într-o galerie veche, în formă de potcoavă, scobită în stînci încă din 1829, cînd breasla crișmarilor din oraș și-au durat aici o enormă pivniță de vinuri. De vinuri de Măgura. Și întrucît tot intrăm prin istorie, să scriem că Șimleu, atestat documentar prima oară în 1251, își împinge tradiția mult mai departe. Pe pîrtia Măgurei, săpături arheologice întreprinse în 1797 și 1899 au dat peste vestigiile unei cetăți dacice de prin secolul I î.e.n., tezaure de aur care nu fost duse la muzeele din Budapesta și Viena. Și cum dacii iubeau vinurile chiar în pofida puritanului preist Deceneu, clinurile Măgurei trebuie să fi fost hasurate, încă de pe atunci, cu simetriile butucilor de vită-de-vie.

Ideea de a lărgi galeria-potcoavă a breslașilor și de a folosi spațiile subterane pentru **condiționarea vinurilor ca materie pură de șampanizare** (așa sună terminologia științifică) s-a ivit în 1969 cînd s-au și alocat investiții pentru galeriile noi, galerii ce continuă și astăzi în lungime și, perpendicular, în lățime. Dar de data aceasta bolțile de piatră dură sînt cimentate, tehnica modernă de construcții își spune cuvîntul în electrificare la rece (pentru a nu împieta temperatura stabilă a galeriilor), prin pavarea cărărilor subterane etc. Cum a fost nevoie de o perioadă lungă de minierit, de cimentat, de electrificat, de instalat mașini, prima recoltă de șampanie a fost dată la lumina de afară a rampelor în 1978. Și, cu toate că de atunci au trecut numai patru ani, șampania de Șimleu s-a impus pe piața internă și externă, calitativ și cantitativ, chiar dacă printr-o birocrație supraevaluată, i se tot schimbă numele. În numai patru ani s-a numit „Silvania", „Zarea", „Mărgăritar" (o parte din materia primă (vinul) e, numai vinurile și... nu altceva !) este furnizată de podgoriile mereu mai extinse ale județului. Restul, din celelalte podgorii ale țării. Și nu vin din talaș, cum se face, răutăcios, aluzia.

Intrăm și prima cunoștință o facem cu imensele vase de un vagon de vin fiecare. Dar toate de stejar, cu cercuri de metal.

Obișnuiți deja cu superlativul butoaielor de un vagon-capacitate, se pare că totuși în țara poveștilor lui Creangă, Setilă a născocit un butoi mărit pînă la paroxism : cel mai mare butoi cu doage din țară cu o capacitate de 20 400 kg, meșteșugărit în Țara Moților, la Baia de Arieș, pentru dospirea zmeurei. Adus bucăți de acolo, a fost închegat aici.

Se termină potcoava, dar vechea galerie mai continuă niței. Ea înmagazinează la recele cumpănit vinurile necesare județului, după principiul cămășii care e mai aproape de piele. Ferice, exclamă poetul, județul care se gîndește și la sorbitorii lui ! Fac această exclamație extatică numai pentru a da vin la moara celor ce mă iubesc mult de tot și se ocupă excesiv de modesta mea persoană, taxîndu-mă deplin chiar dacă, printr-un paradox, aș deveni un lacto-vegetarian convins. Tot cheflîu m-ar numi.

Puntea de trecere spre galeriile moderne o face o arcadă de bolți zidite, de astă dată, cu inele de susținere, încercare fanteziștă de prin anii 1952—1960. Apoi continuăm prin galeriile de prin anii 1952—1960 umplute cu vinuri ca **materie primă pură de șampanizare**. Condiția umană a vinului (căci vinului, ca ființă omenească, Baudelaire i-a găsit chiar un suflet, o inimă) și cea fizico-chimică de cu 6—8 atmosfere le preschimbă în gocnede gustoase. Închipuiți-vă un atac cu sticle de șampanie, bubuitoare, un fel de amestec între revelion și cimp de bătaie ! Adevărul este că sticlele pot exploda și face victime. Ceea ce nu s-a întîmplat. Dar era odată să se întîmple tocmai cînd trecea prin dreptul lor un copil. Căci așa se întîmplă cînd părinții își aduc copiii, încă de o șchioapă, la locul păcatului.

Galeriile au pereții umezi. În nișele lor crește un mucegai tuciuriu, zis mucegaiul de Tokay, foarte bun pentru virstele vinului, dar din păcate nefolositor șampaniei. În plimbarea noastră printre sticle, ajungem sub coama dealului, cu un zenit de stîncă de 4 metri. Dincolo începe cerul Silvaniei. Temperatura e de 12—13 grade Celsius, că e vară, că e iarnă. Deci o primăvară perpetuă. Dar o curbă, fără pic de lumină electrică, prevăzută la radiație mai rece, se aprinde numai la necesitate, apoi e stinsă din nou. O atmosferă de templu, de pietate epicuriană, de respect pentru ambrozia zeilor moderni care sîntem, dă pasului ritm de procesiune. Sticlele ne privesc cu dopul în gîtlej și cu botniță de sîrmă la gură. Norocul lor este că greutatea de apăsare de sus în jos a stivelor, și spațiul prevăzut între sticle, le oprește să se spargă cu reacție în lanț. Inscripții cu cretă groasă indică bula de aer din sticlele culcate în patul lor cilindric. O lampă de control priveghează bula, în jurul căreia drojdia pune un cearcăn brun.

Galerii paralele, altele de legătură, se rătăcesc în labirint. Inginerul Trif strigă familiar :

— Săvetă, aprinde lampa !

— Bakey, stinge-o în urma noastră.

Din întuneric la lumină și apoi, o clipită, iarăși în întuneric, legile șampanizării se fac imuabile. După zece luni de zăcere sticlele sînt mutate din stive pe niște șeziaje ușor înclinate, unde li se face un tratament manual cu 24 de mișcări rotunde, elegante timp în care drojdia se polarizează la dop ca într-un fel de electroliză. Amănunțesc acest proces, făcut cu mînă alintătoare de femei, bănuind că cititorii „Flacării" sînt profani și curioși ca mine în miraculoasa lume a șampaniei. Femeile care rotesc alintător sticlele fac 11 200 asemenea mișcări pe zi (în 8 ore de schimb !) și sînt toate atît de musculoase încît ți-e groază numai la ideea că le-ai putea fi soț și ai veni cherchelit acasă. Pe o galerie înclinată viețuiesc între 53—55 mii de sticle, pe una de stivuire între 650 000 și 700 000. Planul anual e de 2 000 000, din care jumătate la export. Șampania albă și rosée (de ce nu roză ? nu se știe de ce). Cică nu avem struguri suficienți pentru rosée. Oare nu am putea noi să facem un lucru, cînd îl facem, bun pînă la capăt și fără nici un semn de întrebare ?

Dar să revenim la farmecul genezei șampaniei de Șimleu („Mărgăritar"). După a unsprezecea lună, sticlele sînt puse cu capul în jos. Ele arată ca niște păsări paradiziace ciugulind tăcerea. La mașini speciale se scoate dopul cu „poc" de către aceste femei neînfricate și se elimină drojdia polarizată pe dop. Vinului șampanizat i se adaugă alt vin, neșampanizat, și aromatice extrase din plante, cu caracter stabilizant. Nici o materie străină, nimic chimic și dăunători. Apoi sticlelor li se pune dop nou, cu altă botniță de sîrmă. Sînt scuturate zdravăn pentru bunul amestec, cu gest de spițer ce-și privește, din clipă în clipă, soluția. Urmează, în final, stanioliul, eticheta, cutiile de ambalare. Și, gata șampania ! Ca număr de sticle care vor fi în 1985 de 5 milioane. Așa ne povestește inginerul Dorel Trif, la el în birou, lîngă harta complicată a hrubelor prin care ne-a condus cu firul Ariadnei, prin chiromancia șampaniei. Pe peretele din față, un tablou cu portretul unui bătrîn secular, însoțit de inscripția în germană : „Ca să trăiești o sută de ani e nevoie de vinul din țara solară a României". Reclamă bună și frumoasă. Și adevărată. Ca să trăiesc 100 de ani, voi bea deci !...

Începem degustarea cea mult așteptată: Neuburger, Fetească Regală, Merlot cupat cu Cabernet. O cupă mare, de două kilograme, găzduiește vinurile la care renunțăm. Dar la ce să renunți în acest paradis de vinuri. Guști puțin iar restul paharului îl „arunci" în mare cupă. Cu gest de mare specialist. Gustăm în fine și șampania (de fapt, șampaniile) locului în pahare cu picior subțire și gol. Șampania intră astfel pînă la pintenul paharului de unde înfloreste efervescența spre unda de sus. Timpul clasic de efervescență cu bioxidul de carbon rîiicat în bule e de 15 minute. Aici el durează 40. Deci cu mult mai bine de jumătate.

Continuăm ritualul degustării și mă gîndesc la Păstorel Teodoreanu și mi-e dor de Fănuș. La un cupaj de Fetească (albă) cu șampanie smeurie, între ele oenologul scamator ascunde o batistă. Apoi o scoate lin. Și cele două lichide savuroase își păstrează culorile suprapuse, fără să se amestece. De îți vine să strigi : „Lume, lume, țară, țară, veniți să vedeți minunea unui vin bicolor, făcut ca în basme, ca în alchimie, de meșteri mari, făurari, cărturari !"

Dar am terminat povestea șampaniei. Revăd masa de degustare. Cu prietenul meu drag Ioan Pop, primarul, cu Gh. Botezata, prietenul meu încă de prin vremea foametei din Moldova (sînt trei fosti, ca trei frați), cu prietenul meu Dumitru Gîtpă, redactor la ziarul „Crișana" din Oradea, și cu alții. În asemenea ambianță se poate bea și șampanie, mai ales cînd e și de Șimleu.

ALEXANDRU ANDRIȚOIU ■

Pentru țară, prin cultură, spiritul și ființa noastră

(Urmare din pagina 15)

s-au obținut toate aprobările pentru punerea în scenă la Opera din București, încă din '77. Dar de atunci nu s-a mai făcut nimic. Electrecordul deține fondul necesar, cu toate aprobările, pentru imprimarea oratoriului, dar practic nu se face nimic.

Orfeu, operă scrisă pentru sărbătorirea celor 2050 ani de la întemeierea statului centralizat dac, scrisă cu anticipație, pierdută în totalitate la cutremur, rescrisă într-un an de zile (note și libret), nu s-a prezentat niciodată. Anul acesta Studioul de concerte al radioteleviziunii a organizat un concert cu **selecțiuni** din operă, în interpretarea orchestrei Filarmonicii din Ploiești și Orchestrei radioteleviziunii. Dar și organizarea acestui concert a comportat o multime de probleme. A trebuit să renunțe Cristian Brincuș la un concert în favoarea mea. În 2 săptămîni dirijorul Horia Andreescu, cu dăruire și competență, a reușit să pregătească concertul. Efortul a fost dublu. Din vina cui ? A fost alcătuit din nou în grabă un concert cu muzică contemporană originală românească, un concert bifat de organizatori din seria lor de obligații. Totul a trecut neobservat de public, neanunțat, nerecomandat. Efectul ? O sală aproape goală. Așa înțelegem să facem cunoscută creația muzicală contemporană ?"

Să revenim la opere. „Aș spune la balete. De 33 de ani **Miorița** zace necunoscută de marele public și **Luceafărul**, un fel de spectacol de balet și de operă, își adună anii. Lucrez acum la un **Oratoriu dramatic**, am scris libretul și cred că nu va fi cîntat niciodată de nici un teatru muzical. Mă întreb de ce organizatorii spectacolelor Operei din București, și nu numai ei, își dau toată osteneala pentru a avea în repertoriu opere străine, e drept celebre dar arhicunoscute, și nu fac nimic pentru creația românească contemporană ? Parcă ne-ar fi rușine că avem muzica noastră și compozitorii noștri. Numai muzica ușoară românească să aibă căi largi de manifestare și difuzare pe programele prime ale radioteleviziunii ? Cum reușesc teatrele să joace dramaturgia românească contemporană ? În fond, prin cultură, spiritul și ființa noastră vor dăinui peste veacuri. Desigur, acum e greu să-ți cîștigi un public, să-l formezi, dar mîine ? Publicul de concert, de operă a fost în mare parte pierdut pentru că nu a fost respectat și i s-au oferit spectacole proaste, prăfuite, arhicunoscute care nu mai trezesc nici un fel de interes în inima spectatorului. Oare Opera nu-și propune să monteze și spectacole originale, evocatoare și reprezentative pentru creația românească contemporană ? Oare Opera română are altceva de montat ? Avem interpreți, avem regizori, avem opere." Și atunci ? „Ca instituție opera este la pămînt. Din punct de vedere organizatoric, administrativ și e păcat. Opera nu joacă lucrări românești săptămîni întregi. Chiar și **Oedip** a fost scos din repertoriu. **Tosca** însă... Că nu se face nici un fel de propagandă acestui gen muzical știm. Că nu există cronici de spectacole care să completeze această propagandă știm". Dar ce face critica muzicală ? „Critica muzicală ? De cine e făcută ? Cui i se adresează dacă faci totul ca să-ți pierzi spectatorii ? Dacă n-ai auditoriu ?! Criticii, în general, nu au autoritatea de a-și impune punctul de vedere și n-au nici puterea de a se desprinde de niște tare care-i fac subiectivi, atacabili. Mai exact, nu reușesc să se desprindă de unele grupuri al căror glăsuitori sînt. Atunci poți da sfaturi ? Criticii trebuie să fie pregătiți, să aibă autoritate morală. Așa-zisa menajare nu duce decît la loviri nedrepte, pentru că nu se pricep să discearnă între valoarea artistică și greutatea influenței. Iar drept rezultat așa-zisa cronică produce scandal dar n-are efect stimulativ, educativ. Critica trebuie să fie dreaptă, să stimuleze întregul colectiv, să îndrepte. Dar cine să îndrepte ? Și prin ce mijloace ? Părerea poți să ți-o spui, dar atîta timp cît o faci publică, argumenteaz-o. Și pentru asta nu ai nevoie numai de tupeu ci și de cultură. O astfel de critică nu face decît deservicii artei adevărate". Continuăm să notăm alte lucrări : 8 madrigaluri pierdute la cutremur și refăcute integral, concomitent cu rescrierea operei **Orfeu**. „Nici un compozitor care a scris opere nu a pățit ceea ce pățesc eu aici. Eu scriu pentru că îmi face plăcere să scriu. Muzica românească trebuie să aibă continuatori. Școala românească de muzică s-a impus prin reprezentanții ei. Orice întreprindere în direcția artei presupune nu numai muncă și glorie ci și cheltuieli materiale. Arta nu poate fi rentabilă, ea aduce cîștiguri de nepreținut materializate în viața spirituală a țării, a poporului. Nu e puțin lucru să fii conștient ca artist, creator al zilelor noastre, de îndatorirea ce o ai." Înțelegem că trebuie să slujim mai bine muzica românească contemporană, muzica originală, curajoasă, căreia compozitorii români îi închină toată viața. „Puterea muzicii este imensă. Trebuie să credem în ea. Trebuie să o cunoaștem. Dar pentru asta mai întîi trebuie să o facem cunoscută".

Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Neiu Ionescu) — 1 617 1 623 Secția politică-economie (Lionel Nitescu, N Gr Mărășanu, Ion D. Goia) — 1 623; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619, Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 623 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioani Ioaia, Liviu Timbus) — 1 618 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 648 : Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1787 ; Sector fotoreportaj — 1595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 : secretar responsabil de redacție (Tudor OCTA VIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Cît mai există recoltă pe cîmp, omul satului n-are somn

Sîntem obișnuiți, am putea spune, cu stările de urgență. Un popor căruia nu i-a căzut nimic din cer, ci totul a obținut din izvorul trudei sale, este mai greu clătinat din temelii, nu demobilizează în fața greului, fie el de orice fel : se capacitează, apelează la sursele lui interioare de patriotism și învinge. Probe avem destule, o alta se adaugă acum, cînd iarna a cam forțat ieșirea ei în scenă, a răsturnat calcule grafice, scurtează nopțile oamenilor muncii din agricultură, poate provoca, în situația în care e ignorată, pagube economiei noastre.

Săptămîna în care ne aflăm acum devine deci o săptămînă a stărilor de urgență în agricultură. Cei care n-au prețuit îndestul zilele însorite ale lui octombrie trebuie să recolteze porumbul din zăpadă, să transforme nopțile în zile și să asigure porumbul, celelalte roade ale toamnei în hambarele țării. În hambarele acestea se află pîinea noastră a tuturor și așa cum știm să ne bucurăm de aroma ei, așa trebuie să știm, să cunoaștem și dimensiunea efortului cu care se obține. Suprafața cultivată cu porumb și nerecoltată era la 4 noiembrie, cînd consemnam aceste rînduri, încă destul de mare : 400 000 de hectare ! Eforturile, pentru a reuși în această acțiune, trebuie să fie pe măsură. Și mai mari vor trebui să fie în județele cu mari cantități de porumb culeș și depozitat, depozitat e un fel de a spune, în grămezi pe cîmp, sub cerul liber, aflică sub zăpadă. Printre aceste județe se numără cele cu suprafețe agricole mari : Ilfov, unde la data consemnată erau în cîmp 160 000 tone de porumb, Constanța, unde de asemenea erau în cîmp 125 000 tone de porumb, Ialomița, Brăila, Arad și Timiș. Pentru ca porumbul să fie strîns cît mai repede posibil, comandamentele județene pentru agricultură vor trebui să mobilizeze toate forțele satelor, ale unităților agricole, umane și mecanice. Din partea celor care lucrează acum pe ogoare se cere mai multă dăruire. Din partea celor care vin să le ofere ajutor agricultorilor se cere disciplină, organizare,

(Continuare în pagina 5)

N. GRIGORE MARAȘANU ■

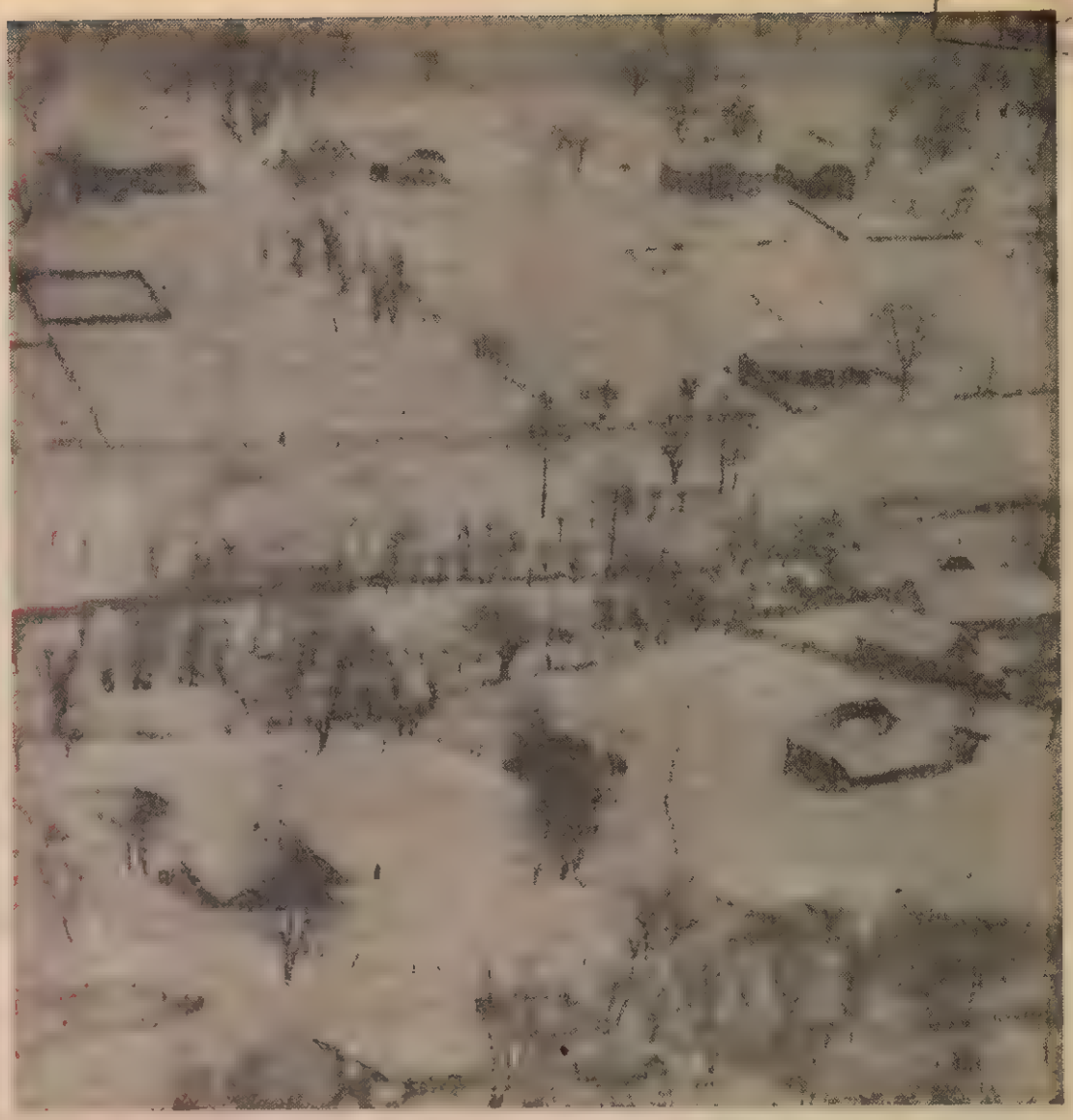

Pictor ne-ntrecut, natura

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

flacăra

ANUL XXIX • Nr. 45 (1535) • 6 NOIEMBRIE 1980

Ing. NICOLAE MARGAN
directorul întreprinderii „Elba" — Timișoara

„Purtăm o bătălie permanentă pentru o calitate superioară și produsele noastre o dovedesc". (pag. 6)

MANOLE IOSIFER
director adjunct al magazinului „Bucur"-Obor

„Ne trebuie un învățămînt care să pregătească vînzători; vînzători zic, nu lucrători în comerț" (pag. 11)

BOTOȘANI, un județ grăbit

Sîmbătă, 1 noiembrie, ziarul „Clopotul" din Botoșani anunța, cu litere mari, pe prima pagină, că unitățile economice ale județului Botoșani au îndeplinit prevederile planului cincinal la producția industrială. Cu 62 de zile mai devreme. Un succes de mare prestigiu ce încununează în mod strălucit munca perseverentă a oamenilor muncii de pe aceste meleaguri de-a lungul ultimilor cinci ani. Era al doisprezecelea județ care anunța țării un asemenea succes. A doua zi, numărul lor ajunsese la 15 ceea ce vorbește de la sine despre atmosfera ce caracterizează activitatea colectivelor de muncă din întreaga țară în acest final de an.

La Botoșani se încheiase, așadar, un cincinal, dar activitatea continua cu aceeași intensitate. În industrie toate forțele erau concentrate spre realizarea obiectivului major al perioadei — îndeplinirea planului ultimului trimestru al anului — care reclamă eforturi deosebite. Căci botoșănenii nu vor să umbrească succesele înregistrate pînă acum prin rezultatele mai puțin satisfăcătoare în aceste două luni. Apoi, după cum declară, vor să înceapă de la cote cît mai înalte producția anului viitor. De aceea se îngrijesc de rezolvarea problemelor de aprovizionare cu materii prime și materiale, de pregătirea forței de muncă și a investițiilor, de nominalizarea și contractarea producției. Deja 75 la sută din producția anului viitor era la aceeași dată con-

(Continuare în pagina 13)

VASILE BARAC ■

Malul e-al dulce

Ca o fîntînă albă

Venea o moară pe Siret și deasupra noastră, din leneviri de negură, răsărea luna. Solemnă ca o domniță încununîndu-și logodna în biserica Trei Ierarhi. Tulburătoare ca o fîntînă albă. De-a dreapta, ca într-o îngenunchere de aurară ședeau cîmpiile Brăilei, de-a stînga, elogiate de lună și cu trecătorile înclinînd în tremurări de aur, dealurile Galaților, iar dincolo de Dunăre, surmenați de vînt, cei mai vechi munți ai Europei, îmbătați de atitudine regală.

Venea o moară pe Siret măcinînd aștri scînteietori și moarte din dragoste, și în cerdacul ei lung lua formă de culcuș pentru ierunci, iar din toate rîurile cîte se varsă în Siret coborau să i se-nchine poduri de lemn și plute pe care un cocoșîrc albastru le lega cu penele lui pline de luciri de candelă scobită într-un măr roșu. Și pe fruntea morii, semănînd c-un bot de corabie pătruns în apoteoza grîului, sta un voievod cu sceptru de pîine și cu suris de mesteacăn, cu coroana gătită roată cu lacrimi. Moara era de scoarță și de fringhie și luneca ușor, ca o pasăre cu pieptul mîngîiat de fulger, apele curgeau printre degetele răsfirate ale stăpînului nostru și acolo unde Siretul se oprea să-și vindece adîncul de pește prea mult, se înălța o mănăstire. Apele treceau pe sub pragul ei, sfîntind-o cu vuiet adunat din munți și mergeau să se afunde-n Dunăre și în Marea, urmînd să ardă de dor zece mii de ani, atît cît îi trebuie stropului de apă pierdut pînă să se întoarcă iarăși pe pămînt, refăcînd ciclul voluptuos al înfrățirii cu brazii, cu cerbii, cu durerea și dăinuirea.

Venea o moară pe Siret, și pe malul de la Moldova, într-o ușă de han, își legăna tinerețea, ca un altar odihna, o Ancuță cu ochi vineți, pe malul de la Brăila dansa cu Asia pe umeri Chira-Chiralina. Iar stăpînul și voievodul nostru, care e și valul nostru de adîncime, îngîna o poveste fără de moarte — plaur cu plaur unindu-se ca să dezvolte nuferi, trestie și lotuși ca niște urme de cal întîrziate și păstrate neprihănit în cer, la înălțime de un plop sau de-o salcie, ca s-auzim cît va fi lumea, în toate nopțile, sonul galopului ce-l încearcă frații Jderi în coapsa cea mai frumoasă a Europei, pe cînd se clatină țara de negură, pe cînd înviază necontenit sînzienele, în tale de iarbă, în podgorie de pelin, în triumfala descărnare a bronzului care se schimbă-n cîntec.

Venea o moară pe Siret. Din năzărîri de început, în eternitate.

FĂNUȘ NEAGU ■

Malul Siretului, la Șendreni, ultima zi a lui octombrie 1980.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Făcîndu-se o analiză a stadiului îndeplinirii planului la producția industrială pe luna octombrie, au fost apreciate rezultatele pozitive obținute în realizarea producției nete și a producției-marfă, precum și a planului de investiții, rezultate care oglindesc forța economiei noastre socialiste, justețea politicii partidului și statului în dezvoltarea economico-socială a patriei. Hotărîrea cu care toți oamenii muncii transpun în viață prevederile planului de stat, ale Programului de edificare în România societății socialiste multilateral dezvoltate. Comitetul Politic Executiv a indicat să se ia cele mai ferme măsuri pentru recuperarea tuturor rămînerilor în urmă și mobilizarea forțelor în vederea îndeplinirii integrale, la toți indicatorii, a planului producției industriale pe lunile noiembrie și decembrie, pe întregul an 1980. În centrul atenției trebuie să stea în continuare realizarea producției fizice și a producției-marfă și terminarea grabnică a investițiilor planificate pentru acest an.

La ședință au fost dezbătute, de asemenea, probleme privind agricultura. Comitetul Politic Executiv a trasat sarcina concentrării tuturor forțelor din agricultură pentru terminarea în cîteva zile a recoltării culturilor de toamnă, și în primul rînd a porumbului, pentru transportarea și depozitarea producției astfel încît să nu se trosească nimic, pentru predarea grabnică a produselor prevăzute pentru fondul central în vederea asigurării bunei aprovizionări a populației și satisfacerea celorlalte cerințe ale economiei naționale. Totodată, este necesar să se ia cele mai hotărîte măsuri pentru terminarea în cursul lunii noiembrie a arăturilor adînci de toamnă pe întreaga suprafață planificată. Comitetul Politic Executiv a stabilit ca în această perioadă să se asigure o maximă mobilizare a tuturor forțelor din agricultură, a întregii forțe de muncă de la sate și a tuturor mijloacelor materiale de care dispunem pentru desfășurarea la timp și în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole de toamnă, în ciuda stării nefavorabile a vremii.

Alte probleme examinate în cadrul ședinței au fost legate de extracția de cărbune, buna aprovizionare și funcționare a centralelor electrice care folosesc cărbune. S-au indicat măsuri de îmbunătățire a activității de extracție, în special pentru livrarea zilnică a întregii cantități de cărbune extras către centrale. Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru asigurarea aprovizionării normale, în limita cotelor stabilite, cu energie electrică a întreprinderilor și instituțiilor, precum și a populației.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în octombrie 1980, în R.S.F. Iugoslavia, la invitația tovarășului Țvietin Mijatovici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, și a tovarășului Lazar Moisov, președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. Comitetul Politic Executiv a aprobat întru totul și a dat o înaltă apreciere rezultatelor rodnice ale noului dialog la cel mai înalt nivel româno-iugoslav, care a pus în evidență continuitatea și trăinicia relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, la dezvoltarea cărora un rol excepțional revine tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito. Comitetul Politic Executiv a apreciat, de asemenea, însemnătatea politică a Declarației comune care, reafirmind liniile călăuzitoare ale relațiilor dintre România și Iugoslavia, definește, totodată, obiectivele dezvoltării lor în viitor. A fost subliniată marea importanță a Acordului privind programul de dezvoltare pe termen lung a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările noastre. Comitetul Politic Executiv a subliniat însemnătatea deosebită a schimburilor de păreri româno-iugoslave în problemele actuale ale vieții internaționale.

ION DUMBRAVA

„Doar de munca noastră depinde ca România să ocupe locul pe care îl merită într-o lume schimbătoare"

— Dumneavoastră, interlocutorii noștri de astăzi, profesorii doctori CONSTANTIN BANCIU, ȘTEFAN ARSENE, VALENTIN NICOLAE și lector IONEL MICU, sînteți cadre universitare de la Academia de studii economice, deci economiști de profesie, dar prin natura muncii păstrați un contact permanent cu terenul, cunoașteți realitățile economice vii, nu numai așa cum apar ele de la catedră. Ne aflăm la sfîrșit de drum și la început de drum, se sfîrșește un cincinal, începe un altul. Recent, a fost adoptat Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1981. V-am ruga să-i comentați liniile-forță, nu reluînd cifrele cunoscute din presă, ci cîteva probleme fundamentale pe care le ridică aplicarea lui în viață. Într-o societate socialistă ca a noastră, planul ne interesează pe toți deopotrivă, prefigurînd viața și speranțele noastre de mîine, dorința și voința de mai bine, de progres continuu. Două probleme am dori să discutăm îndeosebi : ritmurile de dezvoltare și caracterul realist al prevederilor planului.

— Cadrul general este, desigur, cel arătat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ultima plenară a C.C. al P.C.R. : „Ritmurile de dezvoltare stabilite pentru 1981 sînt mai ponderate. S-a avut în vedere că trebuie să consolidăm puternic realizările din acest cincinal. Congresul al XII-lea a stabilit un ritm de dezvoltare de 8—9 la sută, mai redus decît în acest cincinal. Am avut în vedere că, în deceniul 1976—1980, în cincinalul pe care îl încheiem, am înaintat pe un front larg, am parcurs o distanță foarte lungă în dezvoltarea noastră și că acum este necesar să consolidăm ceea ce am realizat, asigurînd o bază trainică pentru continuarea ofensivei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate".

— Deși mai ponderate, ritmurile se mențin însă destul de înalte. După cum s-a arătat în cursul dezbaterilor care au premers, la Marea Adunare Națională, adoptării planului, România se va menține și în 1981 printre țările cu cea mai dinamică economie din lume.

— În adevăr, după calculele făcute de noi, un procent de creștere a venitului național în cincinalul viitor echivalează aproximativ cu două procente de creștere în 1971—1975 și 1,5 procente în 1976—1980. Aceasta deoarece în noul cincinal pornim de la o bază materială mult mai solidă. Este, de asemenea, interesant să privim mai îndeaproape, pe secțiuni, ritmul de creștere prevăzut pe 1981 a venitului național : 7 la sută. Cum se repartizează acest procent ? El înmănunchează, de fapt, două situații diferite : pentru industrie ritmul de creștere al producției nete în 1981 depășește 8 la sută, iar în agricultură ritmul este superior celui din industrie.

Cu totul altă va fi însă în 1981 situația în ramura construcțiilor și în transportul de mărfuri. Ramura construcțiilor, care mulți ani a avut un ritm de creștere apropiat de cel al industriei, nu se va dezvolta extensiv în 1981, ci în special intensiv. Volumul construcțiilor va crește mult mai lent decît în anii precedenți, accentul punîndu-se pe modernizarea și reutilarea unităților existente. De aci efecte economice mai rapide, costuri reduse, eficiență sporită. Acest ritm mai lent în construcții va avea o înrîurire pozitivă asupra calității ; totodată, va dispărea presiunea pe care o exercitau pînă acum construcțiile asupra forței de muncă. Subliniem că în cele ce preced ne-am referit la obiectivele industriale și nu la construcția de locuințe și edificii social-culturale, care va continua într-un ritm rapid : în anul 1981 vor fi date în folosință 185 000 apartamente.

— Frapează, în planul pe 1981, creșterea lentă a transportului de mărfuri. Cum se explică aceasta în contextul unei economii naționale foarte dinamice ? Nu este oare un paradox ?

— Transportul de mărfuri este mare consumator de resurse deficitare : combustibil, energie, metal. Bineînțeles, o economie nu ar putea trăi fără a asigura transportul mărfurilor pe care le produce, însă este de dorit o creștere mai lentă, care să nu afecteze economia națională, ci să exprime înnoirea, modernizarea ei. Transportul exprimă expresia combinată a tonajului și a distanței pe care se deplasează mărfurile. Să luăm primul element. În 1981 tonajul va spori mai încet, deoarece valorificarea superioară a resurselor va duce implicit la scăderea greutății produselor transportate. Al doilea element : distanța. Ca urmare a repartizării tot mai raționale a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării — preocupare resimțită intens și în 1981 — se va micșora relativ distanța pe care vor fi transportate mărfurile.

— Așadar, reținem că pe totalul economiei, deși ritmurile de creștere vor fi mai ponderate în 1981, ele se mențin la un nivel înalt, mobilizator. Ce anume a dictat dezvoltarea industriei în 1981 într-un ritm de 8,1 la sută la producția netă și de 7 la sută la producția marfă și globală ?

— S-a pornit, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „de la obiectivul fundamental stabilit de Congresul al XII-lea, de a trece la o nouă etapă a dezvoltării economico-sociale, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, care să asigure intrarea țării noastre într-un stadiu nou, de țară mediu dezvoltată, realizarea unei calități noi în toate domeniile, trecerea de la acumulările cantitative la o calitate nouă a muncii și a vieții în toate sectoarele". Deci unul din obiectivele de bază — istorice, am putea spune — îl constituie asigurarea condițiilor ca **la sfîrșitul cincinalului viitor România să intre în rîndul țărilor cu dezvoltare medie.**

— Ce înseamnă exact „țară mediu dezvoltată" ? Este oare această noțiune dependentă doar de venitul pe cap de locuitor ?

— Nu, aceasta este o greșeală pe care o fac mulți. Desigur, venitul pe cap de locuitor joacă un rol important. Conform statisticilor Organizației Națiunilor Unite, țările cu dezvoltare medie au un venit național pe cap de locuitor de 2 500—3 000 dolari. Noțiunea presupune însă și existența unor **structuri economice moderne :** pe ramuri (preponderența ramurilor de vîrf, purtătoare de progres tehnic), teritoriale (repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu) și sociale (accesul întregii populații la bunurile de larg consum și la servicii, ca urmare a veniturilor obținute). Problema structurilor ocupă deci un loc important alături de venitul național și ele constituie o preocupare primordială și pentru țara noastră în viitorul cincinal.

— Care este corelația dintre ritmul prevăzut pe 1981 și obiectivul de a ne apropia de nivelul țărilor cu dezvoltare medie ?

— Să revenim la cifrele menționate mai înainte. Țările mediu dezvoltate realizează un venit pe cap de locuitor de 2 500—3 000 dolari. În același timp, de regulă, ele au un spor anual al venitului național de 3 la sută. O țară al cărei venit pe cap de locuitor atinge, spre exemplu, doar 1 500 dolari și vrea să ajungă din urmă țările mediu dezvoltate trebuie să-și asigure, deci, un spor al venitului național cu **peste 6 la sută ; altfel, decalajul va persista și, în timp, chiar se va adînci.** Socotelile este așadar foarte simplă ; pentru a-l ajunge din urmă pe cel cu care te compari, ritmul tău de creștere trebuie să fie mai mare. Este exact ceea ce asigură ritmul pe 1981.

— Ce a dictat ponderarea ritmurilor ?

— Necesitatea de a se consolida ceea ce a fost cucerit și împiedicarea risipirii forțelor. Un singur exemplu este concludent : existau în țară 11 000 șantiere, care toate consumau, dar nu dădeau nimic înainte de finalizare. De asemenea, a trebuit să fie luat în considerare faptul că dispunem de resurse limitate de energie, combustibil și materie primă. Fără o mai bună chibzuire în acest sector nu se putea asigura o eficiență ridicată. Este o problemă vitală. În anii următori va trebui ca **din tona de materii prime să obținem o valoare economică echivalentă sau apropiată de aceea realizată în țările dezvoltate. Dacă nu se va obține aceasta, noi prevederile privitoare la ritm, la structurile economice moderne, la creșterea continuă a nivelului de trai nu se vor înfăptui.** În triada fundamentală a oricărui plan economic — ritm, proporție, eficiență — la noi, în momentul de față, eficiența joacă rolul precumpănitor, ea va determina și în 1981 ritmul ce se va obține în mod real.

— Acum care este situația ?

— La același produs consumul de energie și materie primă este considerabil mai mare decît în țările dezvoltate. Tractoarele și camioanele noastre, bunăoară, sînt mai grele. Noi consumăm de două ori mai mult decît țările dezvoltate pentru un dolar venit național. De aci și prevederea în planul pe 1981 a unei creșteri a venitului național cu 7 la sută, în timp ce energia electrică distribuită va spori cu doar 4 la sută, iar consumul de energie primară se va diminua față de 1980. De subliniat că în 1981 84 la sută din consumul intern de energie primară vor fi asigurate din resurse proprii, ceea ce marchează un **pas important, încă din primul an al cincinalului, spre asigurarea independenței energetice a țării.** Iată, așadar, cum planul pe 1981 abordează frontal și oferă, în același timp, căile și mijloacele pentru soluționarea problemelor de bază ale progresului țării noastre.

O observație : comparînd consumurile de resurse din țara noastră cu acelea din țările dezvoltate din punct de vedere economic, noi am calculat că decalajul este cu mult mai mic atunci cînd comparația are în vedere un anumit produs decît atunci cînd ea se face pe ansamblul economiei. Pare un paradox : la produsul X consumurile noastre nu sînt mult mai mari, ba uneori sînt chiar perfect comparabile, și totuși pe ansamblul economiei comparația ne este net defavorabilă ! Explicația este simplă, ea ține de unele structuri ale economiei noastre naționale. Avem încă prea multe produse mari consumatoare de energie și de materii prime. Iată motivul pentru care vor interveni la noi **schimbări radicale în structurile pe ramuri în 1981—1985,** iar numărul produselor noi în industria prelucrătoare republicană va fi de 45 la sută din valoarea totală ; în construcția de mașini, noile tipuri de mașini, instalații și utilaje le vor reveni 70 la sută din producția marfă. Mai exact 70 la sută vor fi produse noi și reproiectate.

— Obiectivele pe 1981 sînt, așadar, ample, cuprinzătoare. Care sînt temeiurile realismului lor, după părerea dumneavoastră ?

— Ele sînt multiple. Iată doar cîteva

● **Planul, bazat pe mobilizarea la maximum a resurselor de care dispune societatea noastră, a fost întru totul însușit de către oamenii muncii, deoarece s-a conturat prin participarea lor nemijlocită. El nu este un plan „venit de sus", ci s-a elaborat pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii.** Desigur, au existat orientări fundamentale de la organele de conducere superioare, ca expresie a nevoii sociale, dar aceste orientări și-au găsit materializarea în plan ținîndu-se seama de propunerile, de experiența și de inițiativa fiecărei întreprinderi în parte. Nu este un secret pentru nimeni că în trecut, în finalizarea anumitor planuri de producție, s-a pus un accent prea mare fie pe latura centralistă fie pe propunerile venite de jos de la întreprinderi, accentul căzînd pe latura „democrată". În dauna unei viziuni largi ținînd pe deplin seama de nevoia socială. În prezent s-a ajuns la un echilibru mai just, ca expresie a perfecționării aplicării centralismului democratic.

Legat de aceasta trebuie spus că, în elaborarea planului, dialogul vertical de jos în sus și de sus în jos, de la întreprindere și centrală la ministere și invers, așadar, dialogul vertical s-a dus și se duce în condiții mai bune decît dialogul orizontal. Foarte adesea, beneficiarii și furnizorii nu-și cunosc reciproc problemele iar contractările nu au o bază suficient de realistă.

● Rezultatele obținute pînă acum și cursul continuu ascendent al economiei naționale oferă un alt temei pentru încrederea că planul pe 1981 va putea fi realizat. Dispunem în prezent de o bază tehnico-materială puternică, modernă, în mare parte pusă în funcțiune în ultimii zece ani. Numai în 1976—1980 fondurile fixe au crescut cu peste o treime !

● Creșterea continuă a numărului cadrelor calificate și perfecționarea gradului lor de calificare oferă, de asemenea, garanții pentru îndeplinirea planului pe 1981. Se știe poate mai puțin că România este una din puținele țări din lume — poate singura ! — care are un program național de reciclare a cadrelor, astfel încît în decurs de cinci ani toți oamenii muncii, de la muncitori la miniștri, să treacă cel puțin o dată printr-un program de reciclare, de perfecționare a pregătirii profesionale.

● Noul mecanism economic crează spre deosebire de anii precedenți, condiții mai favorabile de stimulare și de inițiativă. Fireste, nici un mecanism prin el însuși și nici un fel de indicatori economici, oricît de bine fundamentați ar fi, nu pot asigura prin ei înșiși succesul. Este necesar a schimba mentalități !

● În fine, un alt argument în favoarea realismului planului pe 1981 : concentrarea investițiilor pe un număr mai restrîns de obiective : circa 6 000, din care 5 000 lucrări în continuare.

Așadar, consolidînd realizările de pînă acum și asigurînd toate forțele materiale România merge mai departe. În 1981, pe drumul progresului. Nu va fi ușor, fiindcă, în ultimă instanță, **nu cifrele de plan decid totul, ci hotărîrea maselor, nivelul lor de conștiință, înțelegerea faptului că în această lume schimbătoare în care trăim, doar de munca noastră depinde ca România să ocupe locul pe care îl merită**

LIONEL NIȚESCU

Buna aprovizionare a populației — permanent în atenția conducerii partidului și statului nostru

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN MUNICIPIUL ARAD

La numai cîteva zile după întîlnirile cu colectivele muncitorești din fabricile de zahăr de la Giurgiu, Sascut și Urziceni, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a vizitat întreprinderea de prelucrare a sfeclei din Arad. Salutat cu căldură de conducerea întreprinderii, de reprezentanții oamenilor muncii, secretarul general al partidului nostru a urmărit procesul de fabricație a zahărului pe întregul flux tehnologic, s-a informat asupra principalilor indicatori tehnico-economici ai activității întreprinderii.

O atenție deosebită a fost acordată creșterii producției de sfeclă. Constatînd calitatea bună a materiei prime utilizate de fabrica de zahăr din Arad, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca în viitor să se urmărească cu cea mai mare atenție obținerea unor recolte sporite de sfeclă de zahăr, respectiv o medie de minimum 40 tone la hectar, printr-o prelucrare corespunzătoare a solului, asigurarea densității optime a plantelor și efectuarea la timp a tuturor lucrărilor de întreținere a culturilor.

În timpul vizitei au fost abordate, de asemenea, probleme importante cum sînt înzestrarea tehnică a fabricii, tehnologia folosită. Studiind cu atenție amplasarea utilajelor pe flux, gradul de ocupare a suprafețelor de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat factorilor de răspundere sarcina modernizării continue a utilajelor și instalațiilor, a tehnologiei, astfel încît unitatea din Arad să contribuie și în viitor cu rezultate cît mai bune la sporirea producției de zahăr a țării.

Ca și întîlnirile precedente, vizitarea întreprinderii arădene a prilejuit discutarea cu cadre de conducere din domeniul industriei alimentare a unor aspecte importante privind creșterea producției de sfeclă-de-zahăr, continua modernizare a unităților de industrializare. Au fost stabilite, în același timp, sarcinile referitoare la construirea de noi fabrici cu acest profil. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze pentru construirea în viitor a unor unități de capacitate mică, cu nivel de tehnicitate ridicat, amplasate în cadrul consiliilor agroindustriale, apropiind astfel întreprinderile prelucrătoare de furnizorul de materie primă și de consumator, asigurînd valorificarea cît mai bună a materiei prime, obținerea de randamente sporite, această acțiune avînd avantaje economice deosebite, cu efecte pozitive în aprovizionarea ritmică a populației cu zahăr.

În scopul obținerii unei maxime eficiențe economice au fost date o serie de indicații privind necesitatea ca la proiectarea viitoarelor fabrici de zahăr să se găsească soluții tehnice mai economicoase, care să evite consumul ridicat de combustibil și energie, să permită amplasarea cît mai compactă a utilajelor pe fluxul de fabricație, instalarea unei părți din utilaje în subsolul clădirilor, să elimine construcțiile de dimensiuni prea mari.

Așa cum se întîmplă de fiecare dată cînd se află în mijlocul oamenilor muncii, în timpul vizitării întreprinderii arădene tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu însuflețire și căldură. Cadrele de conducere ale fabricii au asigurat pe secretarul general al partidului că toți oamenii muncii din unitate vor acționa cu hotărîre pentru transpunerea în viață a indicațiilor ce le-au fost date, că nu vor precupeți nici un efort pentru creșterea continuă a producției de zahăr, contribuind în felul acesta la înfăptuirea prevederilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, la aplicarea întocmai a măsurilor stabilite de partidul și statul nostru în vederea bunei aprovizionări a populației.

ION CODRU

Geologia — o problemă cheie a dezvoltării

Una dintre problemele de esență ale oricărei economii constă, desigur, în procurarea materiilor prime necesare funcționării industriei sale. Actuala conjunctură mondială relevă însă din plin latura politică a acestui adevăr. Un singur exemplu cunoscut de toată lumea: creșterea continuă și nejustificată a prețului țițeiului. Nu trece săptămînă fără ca agențiile de presă să nu difuzeze urmările acestui fapt, unele care se confundă cu elementele crizei resimțite de majoritatea statelor globului.

În acest context, asigurarea bazei proprii de materii prime constituie pentru orice națiune temelia independenței ei, a dezvoltării economiei sale. Este un alt adevăr al lumii contemporane pe care secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, l-a pus în evidență cu multă clarviziune și un deosebit simț politic încă de la începutul acestui deceniu, adevăr de care planurile noastre economice au ținut întotdeauna seama, înțelepciunea fiind unul din jaloanele politicii noastre economice. A gospodări mai bine ceea ce ai, a consolida ceea ce ai cîștigat, a-ți gîndi dezvoltarea în funcție de capacitatea ta de a înfăptui este într-adevăr un semn de înțelepciune.

Ne-am propus să devenim țară independentă din punct de vedere energetic pînă la sfîrșitul deceniului următor chibzuindu-ne mai bine bogățiile, îndreptîndu-ne eforturile spre resursele proprii. Aceasta este esența cuvîntării rostite de secretarul general al partidului, la sfîrșitul săptămînii trecute, la cadrul Consfătuirii de lucru de la Comitetul Central al partidului cu activul din domeniul geologiei. „Practic, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **nu există substanță utilă care să nu fie necesară economiei și căreia să nu-i acordăm atenția necesară. În nici un domeniu nu se poate spune că avem suficient, că nu trebuie să ne mai ocupăm de găsirea de noi resurse, să putem sta liniștiți. În oricare domeniu — de la petrol, aur și argint și pînă la argilă, la caolină și alte substanțe — totul interesează și trebuie să obținem aceste resurse în cantități cît mai mari, desigur, cu tehnologiile corespunzătoare de valorificare a lor**".

Neliniștea la care se referea secretarul general al partidului înseamnă o cercetare asiduă în domeniul geologic, exploatarea tuturor posibilităților de care dispunem, neliniște înseamnă fructificarea chiar și acelor rezerve cu un conținut mai sărac, dar care, în condițiile creșterii vertiginoase a prețurilor de materii prime în lume, devin foarte importante. În acest sens, hotărîrile Congresului al XII-lea sînt clare, ele oferind calea în vederea înfăptuirii independenței energetice a României.

Continuarea intensă a cercetărilor geologice în diferite zone ale țării, relevarea cantităților de cărbune inferior ale Olteniei, abordarea geologică a unor zone montane neglijate sînt imperative cerute de ritmul de dezvoltare pe care ni l-am impus, de dorința noastră de a ajunge la stadiul de țară cu dezvoltare economică medie. Referindu-se la rolul cercetării geologice în devenirea țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia:

„**De fapt cercetarea geologică are un rol de însemnătate deosebită în asigurarea economiei naționale a patriei noastre, cu surse de energie și cu materii prime din diferite domenii, atît pentru dezvoltarea forțelor de producție și întărirea bazei tehnico-materiale, cît și pentru creșterea bogăției naționale și ridicarea, pe această cale, a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune să facem totul pentru a asigura într-o măsură cît mai mare, din sursele interne, energia și materiile prime de care avem nevoie**".

Realizările geologilor noștri, școala românească de geologie sînt, așa cum aprecia secretarul general al partidului, o garanție a împlinirii, în cele mai bune condiții, a hotărîrilor Congresului al XII-lea în materie de energie și resurse.

Lucrările consfătuirii au relevat numeroase propuneri care să conducă la o mai bună organizare pe șantierele geologice, la înlăturarea lipsurilor și neajunsurilor din acest domeniu. Referindu-se atît la succese, cît și la ceea ce este negativ în acest sector, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că se impune, printre altele, o mai rațională repartizare a forțelor pe zone, o continuă perfecționare a cadrelor, a ridicării nivelului de cunoștințe al tuturor celor care lucrează în geologie, asigurarea cadrelor necesare pentru realizarea programului existent în acest domeniu. De asemenea, Decretul privind unele măsuri pentru stimularea personalului muncitor din industria extractivă care depășește producția planificată la extracția de țiței, cărbune și alte materii prime, este elocvent atît în ceea ce privește grija permanentă a conducerii de partid și de stat în vederea stimulării tuturor oamenilor muncii din geologie, cît și în ceea ce privește direcțiile principale de activitate în acest domeniu. Economia noastră are nevoie de țiței, gazolină, gaze asociate utilizabile, lignit și cărbune brun, cupru, plumb și alte materii prime. Industria noastră, în plină dezvoltare, are nevoie de aceste produse obținute la un preț care să nu rivalizeze cu cele de pe piața mondială. Exploatare rapidă și eficientă — iată condițiile primordiale pe care trebuie să le îndeplinească geologia noastră. O mai rațională repartizare a forțelor, a specialiștilor pe zone, înseamnă în fapt apropierea cercetării de locul de producție. O exploatare mai rapidă presupune o colaborare cu celelalte ramuri ale industriei în vederea unei dotări tehnice superioare, cu numeroase institute de cercetare de alt profil, o conlucrare mai puternică între acest domeniu și întreprinderile miniere și petrolifere. Iată cîteva din imperativele subliniate de secretarul general al partidului la recenta consfătuire privind asigurarea bazei proprii de materii prime, probleme-cheie, probleme fierbinți pentru destinul țării, pentru viitorul bunăstării tuturor oamenilor muncii din România.

RĂZVAN BĂRBULESCU

OAMENII din adîncul fluviului

Pînă și atunci cînd intru în lift, am tulburătoarea senzație că primul pas îl fac în gol ! Cum, atunci, am mai acceptat să cobor în pîntecele acestei turbine ? Păşesc pragul unei uşi metalice şi pătrund parcă într-un batiscaf. Unul dintre mecanici, mai lat în umeri, îmi împrumută costumul lui de protecție. Acolo, în camera spirală unde vreau şi eu să ajung, plouă cu uleiuri şi alte gudroane. Scara pe care cobor e îngustă, treptele îi sînt pline de vaselină, poți uşor aluneca. Unde ? În abis, care acum a luat forma unui imens tub de beton, înfipt mult în albia fluviului. String în mîini fiecare treaptă a scării şi unsoarea îmi iese printre degete. Cu picioarele pipăi treptele de jos, pe care nu le văd. Nu vreau să regret că m-am angajat în această lansare spre inima fluviului, cam temerară pentru mine, deşi un gînd, încă neconturat prea clar, îmi ceartă curajul de la început. Continuu să cobor şi mă opresc pe inelul inferior al aparatului director, la cota 67 metri. Dunărea a rămas undeva la 42 de metri deasupra noastră, în amonte de baraj. Îmi imaginez forța acestui zid de apă, pentru o fracțiune de secundă îl simt peste mine, cum mă prăvale, cum mă striveşte, cum mă cară la vale laolaltă cu peştii...

Termenul reparațiilor capitale aici, la turbinele Hidrocentralei Porțile de Fier I, trebuie redus, timpul trebuie comprimat în scopul producerii a cît mai multă energie electrică. Nevoia de energie s-a transformat în stare de spirit : în obsesie. Doi oameni, Gheorghe Petru şi Gheorghe Chirfot, sînt legați în centuri de siguranță, de centuri sînt prinşi cu funii şi li se dă drumul în aspiratorul turbinei. Misiunea lor e să ridice platforma rotorului. Dar ca să o ridice, trebuie să o prindă cu niște cîrlige speciale de paletele rotorului. Cîrligele, la rîndul lor sînt sudate de aripile uriaşe de metal. De aceea cară cu ei, acolo jos, şi un aparat de sudură. Pe o paletă lucrează cam 20 de minute. Şi paleta e înclinată şi deschisă... Şi sub ei sînt 30 de metri de cădere în gol ! Colegii lor de sus şi-au înfăşurat frînghiile pe după mijloc, le țin viața în mîini ! Cînd termină lucrul pe o paletă, trec pe alta : trag de frînghie, îi atenționează pe cei de sus, iar aceştia îi saltă puțin. Suspendați în frînghie, Gheorghe Petru şi Gheorghe Chirfot fac un salt şi ajung pe altă paletă. Sînt parcă două păsări care îşi amintesc de un zbor uitat. Dunărea, cu mare vuiet, curge peste noi. Dacă lipesc urechea de pereții de beton ai camerei rotorului pot să o aud. Peştii înoată tot deasupra noastră. În clipele de mare liniște, cînd oamenii rămîn suspendați în funii, cînd inima se strînge ca o pasăre care îndură spaima, am impresia că îi aud cum bat cu botul lor mic în pereții de beton ai barajului.

— Spune, Petre, nu ți-e frică ?

— Nu.

— Spune drept !

— Nu mi-e frică, sîntem asigurați.

Şi Petre iar face semn la cei de sus şi iar zboară. Îl privesc din nou, îmi aduc aminte că sînt şi eu aici şi încep să mă legăn ! Încerc să mă prind de peretele de beton, dar nu-mi încape în brațe. Şi atunci, să mă simt în siguranță, îmi împing trupul fierbinte în zid şi rămîn aşa. Aş vrea să nu mă mai mişc, să nu mai ies de aici, poate un chit să mă înghită şi să mă scuipe pe mal. Dar asta e altă poveste. Ceea ce mă tulbură pe mine acum este efortul eroic al acestor oameni, gestul lor de solidaritate umană, muncitorească, petrecut aici, pe fundul Dunării, fără nuanță de spectacol şi fără spectatori. Gesturile lor se consumă tăcut, firesc, într-o tulburătoare responsabilitate. Nu, ei nu fac treaba asta riscînd. Oricum, îți trebuie mult, mult curaj !

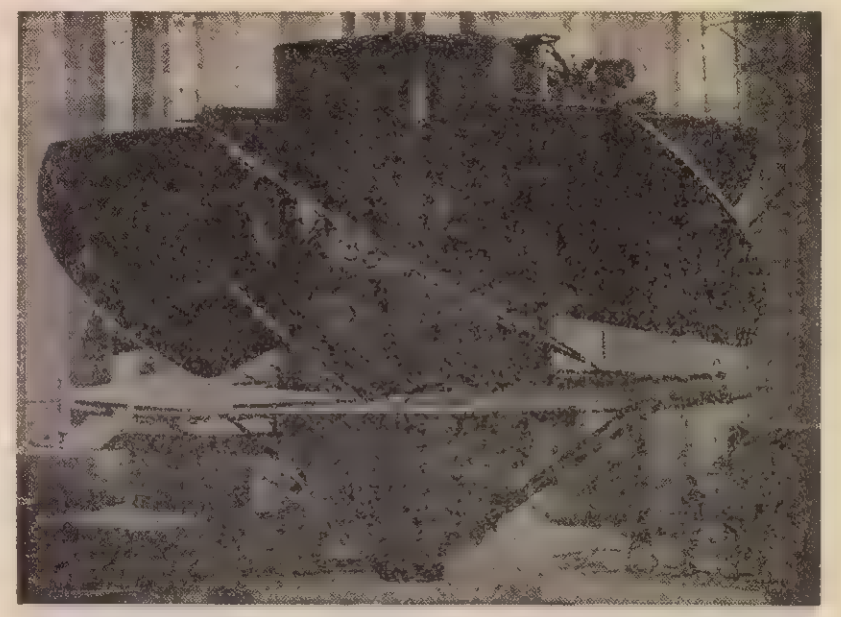

Omul care dirijează, care răspunde, îndrumă, este maistrul Ion Andrei. Are 45 de ani, e din Mehedinți. De 11 ani lucrează la Porțile de Fier. E tată a trei copii. Îi citesc pe față multă blîndețe, a ajuns, credem, la această calitate umană înfruntînd greul, neprevăzutul muncii de aici, răspunzînd de viața oamenilor. Zice : „Avem condiții mai bune de lucru, dar greul ăsta l-am acceptat noi, scurtînd astfel termenele de reparații capitale la turbine. Nu vă temeți, noi nu periclităm viața oamenilor. Sigur, să lucrezi astfel trebuie să stăpînești bine meseria şi să ai curaj : băieții noştri au ambele calități". Turbina numărul 5 a fost revizuită cu 10 zile înainte de termenul planificat :

— Cum, Ion Bufanu ?

— Sub ploaie de ulei.

— Nu înțeleg !

— Iar eu nu mă mir ; să înțelegeți, trebuie să ştiți că dacă aşteptam să se scurgă uleiul de prin toată mașinăria asta a turbinei, treceau vreo trei sau patru zile. Aşa, ce pe-am zis : hai să lucrăm sub ploaia de ulei, să cîştigăm timp. Ne-am îmbrăcat măştile de protecție, ne-am prins şi noi în centuri de siguranță şi am început lucrul.

De sus, uleiul curgea ca turnat cu găleata. Curgea peste oameni. Iar oamenii lucrau. Tăcuți şi liniştiți, fără să se gîndească nici măcar la posibilitatea acestui reportaj care, iată, relatează despre ei. Cu o mînă se țineau de armăturile metalice, cu alta lucrau. Greu, foarte anevoios. Într-un schimb de opt ore au desfăcut, au tăiat mai bine-zis, trei şuruburi. Cine ? Ion Bufanu, cei care ne relatează, Dumitru Gogîltan, Rodel Teodorescu, Gheorghe Petcu, Stelică Colibăşanu, Haralambie Paraschiv şi alții.

— Să nu-l uităm pe Nicolae Mărculescu ! ne somează oarecum inginerul Nistor Moescu.

— De ce să nu-l uităm ? întreb eu.

— A conceput un dispozitiv de rupere a siguranțelor de la şuruburi. A mai conceput şi alte dispozitive : de scos şi ridicat segmenții de lagăr radial, de coborît cilindrul lagărului axial şi altele. Toate aceste dispozitive ne-au ajutat să scurtăm mult timpul afectat prin plan reparațiilor capitale. Acum e în concediu ; în noiembrie merge în pensie, dar uite că lasă în urma sa fapte care o să-l pomenească aici multă vreme. Metoda sa, de împingere a arborelui hidrogeneratorului, pentru centrare, a scurtat durata acestei lucrări de la 24 ore, la 2 ore ! Iar asta înseamnă, în final, mai multă energie.

Din inima turbinei se aude glasul unui om : încet la început, apoi din ce în ce mai puternic. Pentru un moment cred că mi se pare, îmi amintesc de serile line ale copilăriei, cînd alergam pe țărmurile acestui mare fluviu al Europei, cînd ne aşezam urechea pe nisip şi îi ascultam, ziceam noi, bătăile inimii. Erau seri cînd nu auzeam nimic decît cufundarea noastră, încetă, imperceptibilă aproape, în nisipuri. Dar în alte seri, mai ales în cele de primăvară, cînd fluviul era umflat de apele provenite din ploi şi din topirea zăpezilor, fluviul vuia prelung şi nouă ni se părea că strigă : „OMMM !". Sunetul ne cam umplea inimile de spaimă şi alergam spre casă cu nădejdea că vom străbate o noapte care să ne ofere un vis mai frumos. Dar vocea omului din inima turbinei e din ce în ce mai clară, acum aud şi ce spune : „Am găsit, strigă omul din turbină ; sînt segmenții de etanşare ! Sînt prea strînşi !" Cum, e un om acolo ? îl întreb pe inginerul Moescu. Da, îmi răspunde acesta ; se auzea un zgomot nefiresc în turbină. Arbat, care e un muncitor bun şi e şi mai suolu, a pătruns în lagărul turbinei şi a găsit hiba. Acum, auziți-l, cîntă de bucurie ! Şi eu credeam, mărturisesc stînjenit celor din jur, că aud o fantomă a copilăriei. Rîd cu toții. Arbat, care coboară acum din lagăr, din lagărul turbinei firește, întreabă : de ce facem atîta haz ? Cînd află motivul, se porneşte să rîdă şi el în hohote.

N. GRIGORE MARAŞANU ■

Un moment de înaltă vibrație al eposului muncii la români:

Acțiunea 7000

O parte din vară şi o parte din toamnă, Gorjul carbonifer a fost teatrul unei acțiuni de muncă şi de luptă — da, îi vom spune chiar aşa, fără să şovăim la cuvînt : de luptă ! — de o forță şi o anvergură unice. Aşa-numita „Acțiune 7 000", desfăşurată între 15 iulie şi 15 octombrie, din inițiativa secretarului general al partidului, s-a înscris în cronica locurilor — de fapt, în cronica devenirii țării, în paginile ei cele mai vii, mai patetice — ca un moment de înaltă vibrație al conştiinței muncitoreşti, patriotice, al eforturilor dăruite țării, puterii ei economice, necurmatei sale ascensiuni către mîine.

Presa, radioul, televiziunea au consemnat această acțiune în cîteva din etapele ei de vîrf. Încercînd acum, la încheierea ei, o privire sintetică, din perspectiva unui bilanț al succeselor ce se vădeşte extrem de bogat, o facem cu sentimentul că, oricît am zăbovi asupra unor date, fapte, oameni, evenimente, tot nu vom izbuti să cuprindem, în întreaga ei amplă desfăşurare, o acțiune ce, cum spuneam, se înscrie ca un moment exemplar al patriotismului nostru socialist.

Se ştie ce înseamnă, pentru industria noastră carboniferă şi pentru cea energetică, bazinul Gorjului. De aici, din acest bazin, se extrag, în ultimul timp, circa 90 000 de tone de cărbune pe zi. La sfîrşitul acestui an, frontul de sub Paring va realiza, spun proiectele, 70 la sută din producția națională de cărbune energetic, iar prin intrarea în funcțiune a două noi grupuri de cîte 330 MW la centrala termoelectrică de la Turceni (aflată pe teritoriul aceluiaşi Gorj) ei va deveni şi cel mai mare producător românesc de energie electrică. Gorjul energetic şi minier polarizează, în ceasul de față, eforturile a peste 35 000 de oameni ai muncii, dintre care 30 000 doar pe frontul cărbunelui. Iată de ce, în vara acestui an, din inițiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, s-a hotărît concentrarea, în subteranele şi carierele la zi ale cărbunelui gorjenesc, a unor forțe materiale, tehnice şi umane din toată țara. Scopul acestei acțiuni : intensificarea activității de descopertă a straturilor de aur negru, impulsionarea lucrărilor de investiții şi a transportului prețioasei materii prime spre buncărele marilor termocentrale oltenești de la Işalnița, Rovinari şi Turceni. Tradusă în cifre, acțiunea îşi propunea excavarea unui volum de 8,7 milioane mc de steril şi descopertarea (adică scoaterea de sub „coperta" pămîntului), a unei rezerve de un milion de tone de cărbune.

Într-un timp foarte scurt — nici două săptămîni ! — Comitetul județean Gorj al P.C.R. a mobilizat şi organizat tot ce era necesar — un necesar care însemna foarte mult ! — pentru asigurarea condițiilor de efort şi de viață a celor ce urmau să se prezinte pe frontul cărbunelui. Zilele premergătoare acțiunii au oferit, aici, în Gorj, un tablou greu de imaginat în timp de pace. Din toate colțurile țării au pornit spre aceste locuri coloane de autobasculante grele, trailere cu excavatoare şi cu buldozere, garnituri de tren încărcate cu utilaje, cu subansamble şi cu oameni. Cîteva ceasuri pe zi, defileul Jiului se închidea circulației obişnuite, pentru a îngădui celor 26 de autobasculante din Cluj, 25 din Bihor, 15 din Mureş, 25 din Alba, 10 din Sălaj, 10 din Covasna, 20 din Satu Mare etc. să treacă în bune condiții spre cîmpiile miniere ale Gorjului.

Coloana de autobasculante din Galați a fost condusă pînă la Mătăsari, în bazinul Jiițului, de directorul însărcinat cu exploatarea al I.T.A. Galați, inginerul Adrian Mihăilescu, vechi specialist, om cu experiența marilor şantiere, inclusiv a Canalului Dunăre-Marea Neagră. Se poate lesne imagina ce înseamnă ca, vreme de două zile, să traversezi jumătate de țară cu o coloană de autobasculante grele. „Cînd am văzut, la capătul acestei odisei, tabăra de corturi din Jiț — ne povestea inginerul Mihăilescu — şi cînd ştiam că am ajuns aici cu toți oamenii şi cu toate mașinile, m-am bucurat de parcă reveneam, după o lungă absență, satul natal".

În patru puncte din bazinul carbonifer al Gorjului, la Jiț, Vîrț, Lupoaia, Roşia de Jiu, armata a organizat tabere pentru nou-veniți. Corturi militare, săli de mese, puncte sanitare, biblioteci, magazine, unități pentru diferite servicii, terenuri de sport etc., au conferit celor patru puncte înfățişarea unor veritabile centre muncitoreşti. Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei a decis înființarea unui comandament central, condus de inginerul Costică Soare, director cu probleme de investiții la Combinatul minier Oltenia.

La 15 iulie au răspuns „prezent !" la startul inaugural al „Acțiunii 7 000" aproape 7 000 de oameni ai muncii din toate județele, precum şi din București. Au răspuns muncitori, ingineri şi tehnicieni din unități aparținînd Ministerului Transporturilor şi Telecomunicațiilor, au răspuns oameni ai muncii, în mare majoritate tineri, recrutați de consiliile populare județene sau de U.T.C., au răspuns, alături de ei, militari ai forțelor noastre armate, alcătuind împreună o mare oaste a muncii, înarmați cu 840 autobasculante (cu o capacitate de transport de 10 890 de tone), 156 de excavatoare cu cupă, 188 de buldozere, 188 de alte utilaje terasiere (autogredere, tractoare, cilindri compactori, autoateliere etc.)

Vorbindu-le civililor şi militarilor detaşați aici, directorul electro-mecanic al Întreprinderii miniere Jiț, inginerul Nicolae Bercea, le arăta dealurile din preajma Mătăsarilor, ce, prin efortul lor, al noilor veniți, conjugat cu efortul minerilor locului, trebuiau retezate, spre a aduce la zi stratul ascuns al cărbunelui. Păreau aceste dealuri, privite de nişte oameni ce pentru prima oară aveau de-a face cu un peisaj minieresc şi cu asprele lui solicitări de muncă, ca de neclintit. Dar în scurt timp ele au fost clintite, smulse din rădăcini, mutate în alte locuri.

Gorjul, în acele zile toride, părea un imens poligon de luptă, cutremurat zi şi noapte de huruitul greu, ca de tancuri, al marilor autobasculante. Rugat să-i evidențieze pe cîțiva dintre comandanții coloanelor de metal, reprezentantul județului Maramureş, Gheorghe Stoica, ni i-a numit, după o clipă de ezitare, pe şeful de coloană Vasile Tomoioagă şi pe maistrul Gheorghe Costea, deoarece (cităm) „fiecare şofer are în grijă doar propria sa mașină, pe cînd ei, cei doi, le au pe toate".

În iulie, în august, în septembrie, pînă la căderea primelor ploi de toamnă, care au limpezit şi au răcorit văzduhul, pînza corturilor, pe la ceasul amiezii, se încingea năprasnic, răminînd aşa pînă tîrziu. Aerul de sub pînză ardea. Somnul cel binemeritat venea abia în cumpăna nopții. Oamenii îl apucau pe furate, zorii trebuind să-i găsească treji, călări pe mașini. Pînă cînd izbuteau să adoarmă, mai tăifăsuiau între ei, aşa, ca între oameni din toată țara, români, maghiari, germani, de alte naționalități, tineri sau vîrstnici, legați printr-un țel comun. S-au închegat astfel prietenii, s-au schimbat adrese, s-au decis reîntîlniri viitoare, eventual în acelaşi Gorj al cărbunelui. Într-o astfel de seară, Vasile Iftimie, unul din proaspeții muncitori ai Jiițului, le povestea camarazilor lui de cort că şi-a lăsat acasă, la Iaşi, soția şi un copil. În ziua de 1 august, copilul lui V. Iftimie a împlinit cinci ani. Oare ce dar să-i cumpere ? — îi întreba tatăl pe cei din jur. Îşi putea, zicea el, permite un dar dintre cele mai scumpe, ca unul care, doar într-o jumătate de lună, între 15 iulie şi 1 august, cîştigase, aici, la Jiț, nu mai puțin de 3 168 de lei.

La începutul acțiunii, oamenii muncii veniți din județul Timiş au lansat o însuflețitoare chemare la întrecere, căreia i-au răspuns reprezentanții tuturor județelor. Cîştigătorul acestei întreceri a fost precizat de ing. Vasile Ogheriaci, directorul general al Combinatului minier Oltenia, care, la adunarea festivă ce a marcat încheierea acțiunii, spunea următoarele : „Toți detaşații au înfruntat bărbăteşte greutățile adaptării la specificul activității de aici, toți şi-au făcut pe deplin datoria, toți au onorat încrederea acordată. Din întrecerea tuturor consider că a cîştigat țara".

Ce a cîştigat, practic, țara, din această eroică acțiune ? Bilanțul ei înseamnă, printre altele, 8 847 000 mc de steril excavat (față de 8 700 000, cît se prevăzuse în plan), 1 293 000 tone cărbune descopertat (în plan : 1 000 000 de tone), 423 000 tone de balast transportat pentru amenajarea unor drumuri de acces, 300 000 de tone de cărbune dus în depozitele termocentralelor.

Toate județele, fără nici o excepție, şi-au atins şi şi-au depăşit sarcinile de plan, iar la sfîrşit, cînd coloanele de autobasculante şi convoaiele de trenuri au pornit în sens invers, din Gorj spre toate zările țării, cei aproape 7 000 duceau în inimi, ca pe cea mai de preț răsplată a muncii lor, mesajul de felicitare cu care secretarul general al partidului, președintele României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, le onorase eforturile şi împlinirile lor.

Ei, cei aproape 7 000, militari sau civili, şi-au spus unii altora, cînd s-au despărțit, un cald „la revedere !". Fiindcă „Acțiunea 7 000" — acest moment de ardentă forță al eposului muncii la români — se va repeta şi la anul, în acelaşi Gorj, între 15 mai şi 15 octombrie.

D. ALBULESCU ■

RECOLTA — O CAUZĂ A TUTUROR

Clima ne obligă

Indiferent de starea vremii, țăranii din Dărăști (Ilfov), ca mii de țărani din restul țării, își adună recolta, nu pot lăsa în van munca lor de o vară, avutul lor și al nostru, al tuturor.

...Dis-de-dimineață, prin ceața deasă a zilei de 5 noiembrie, abia distingem siluetele bărbaților adunați în curtea cooperativei. Se mișcă de-a lungul unei grămezi de porumb. Porumbul cules de luni pînă miercuri, în zilele acestea de excepție, la zero și sub zero grade temperatură și cu omatul pe frunze. Nimic deosebit pentru oamenii satului : s-a mai petrecut astfel și în alte toamne cu zăpezi timpurii. Starea de eroism o vedem numai noi, pentru ei este starea firescului. Și trebuie să fie !

Porumbul a fost adus cu eforturi de pe tarla, cărat cu brațele și coșurile (în pămîntul moale nu se putea pătrunde aproape nici cu tractorul !) pentru a nu se pierde nici un bob. Este așezat cu simț țărănesc, gospodăresc, pe un pat de coceni, ferindu-l de umezeală și noroi, pînă va fi transportat în pătule ori la baza de recepție. Aici, sub cerul liber, se ține și „operativa", se împart urgențele zilei între brigadieri, pentru a porni oamenii la treabă. Cei mai mulți se și află în cîmp, să termine ce au început ieri, să culeagă ce mai este de cules. Mergem după ei. Îi deslușim cu greu prin pădurea ruginie și rece a lanului de porumb, înotind prin ceață și prin noroi. Îi deslușim și notăm : Constantin Voinea, Marin Ioniță, Alexandra Tudor, Vasile Burican, Marin Bunea, Gheorghe Stănică, Stan Doagă — pensionar, cei mai în vîrstă dintre toți și poate cel mai țăran dintre toți : n-a putut să stea acasă la gîndul că ar putea să dea îngheț și să rămînă atîta porumbiște pe cîmp ; are 70 de ani, dar puterile și voința nu l-au părăsit. Ion Mihai, cel mai tînăr din grupul întîlnit, are 24 de ani și și-a ales singur destinul de țăran. Sînt 35 pe această tarla, am avea loc pentru numele tuturor, dar cellalți se află foarte departe în mijlocul „pădurii" și nu-i mai ajungem. Nici măcar echipa din care fac parte nu putem să o reținem, deoarece n-au mai ținut seama de echipe și brigăzi, au venit cu toții — mobilizați de Organizația locală a democrației și unității socialiste — punînd mînă de la mînă ca să încheie culesul. Important e să fie rodul în hambare, important e să fie cît mai mult, ceea ce se va resimți nu numai în hambarele, ci și în buzunarele proprii... Ritmul e fantastic, abia le notăm numele și au dispărut, nu-i mai zărim prin preajmă, rup cu voluptate — cum numai țăranul știe să trăiască și să se bucure tăcînd — belșugul holdei, rup cu voluptate știuleții enormi, incredibil de mari. „E o soiă cu HD 415", ne explică Gheorghe L. Mihai, unul dintre cei mai vechi și mai destoinici șefi de echipă ai cooperativei. Ca într-un ritual arhaic, de sărbătoare, îi trimite către noi, să ne arate bogatul rod, pe bătrînul Stan Doagă. Acesta își viră palmele lui aspre de om al gliei, cu mișcări unduioase, tandre, printre știuleții opulenți, cu boabe de soare, de parcă ar fi un tînăr mîngîind cosițele femeii iubite. Dar bucuria lor e lucidă, n-au timp de reverii. Ne lămurește mai departe, șeful de echipă că cele zece hectare din tarlaua unde ne aflăm vor fi „terminate" astăzi ; fiecare om culege 1 000 kilograme pe zi, „altfel nu se poate, nu mai e timp de așteptat". Cară cu ei, după ei, povara grea a coșurilor, culeg direct în coșuri de nuiele, cu aceeași frumoasă grijă a țăranului pentru rodul muncii lui, ca să nu se înnoroiască. „Vă rugăm să rețineți că această parcelă este recolta a doua, s-a semănat după ceapa verde de primăvară", ne avertizează inginerul horticol Smaranda Ghidel. Precizare care explică de ce nu s-a recoltat pînă acum, și totodată, explică grija specialiștilor din acest C.A.P. pentru extinderea culturilor duble și valorificarea înaltă a pămîntului arabil, pentru asolamente științifice. De la aceste suprafețe cu dublu hibrid 415 în cultura a doua se așteaptă chiar foarte mult. Producții care să contribuie la depășirea mediei planificate pe hectar, de 3 700 kg boabe. „Vineri, 7 noiembrie, cînd va fi încheiat în totalitate recoltatul — ne spune președintele — vom avea cifra exactă". Din cele 1 080 tone destinate fondului central al statului s-au livrat 1 010 tone. „Săptămîna aceasta ne vom onora complet obligațiile. Și încă un fapt aș vrea să-l rețineți : **am transportat numai cu mijloacele C.A.P.-ului, nu am închiriat de la nimeni un camion, nu am plătit un leu. Noi credem că se poate, dacă munca e bine planificată și se lucrează cu toate forțele".** Și noi credem la fel ca și președintele Ion Cristescu. Forțe sînt, brațe de muncă și mijloace de transport există, organizarea mai temeinică a muncii lipsește în unele unități ! La Dărăști aflăm expresia unei bune conduceri, precum și a permanenței și stabilității specialiștilor, a inginerilor — cum ne lămurește în continuare președintele.

...Ne deplasăm și pe solele destinate legumiculturii anului viitor. Inginera Smaranda Ghidel dirijează cu competență și autoritate treburile. Mecanizatorii pregătesc terenul, numeroși cooperatori plantează ceapă verde pentru stufat, pentru trufandalele noastre de peste cîteva luni. O zi = zece hectare. Aceasta este norma zilei de 5 noiembrie. „E mult, dar absolut necesar — spune inginera. **Clima ne obligă să comprimăm timpul".** Clima și grija pentru nivelul recoltei viitoare. Se știe, la Dărăști există o deosebită tradiție și deosebite rezultate în culturile de ceapă și de usturoi.

...Glugile de coceni — cușme uriașe peste pămîntul negru, rînduri, rînduri, cu zecile — din apropierea sectorului zootehnic susțin și ele, foarte concret, spusele președintelui : odată cu „desfăcatul" și culesul știuleților s-au tăiat cocenii și au fost puși la adăpost pentru hrana animalelor. Alături, două uriașe silozuri de furaje combinate, mii de tone de nutrețuri — porumb verde cultura a doua, lucernă, tăițel de sfeclă de la Fabrica de zahăr din Giurgiu, borhot de la fabrica de bere „Ruhova", procurat cu intensă preocupare — demonstrează și realitatea că sectorul zootehnic este asigurat pentru iarnă. Așa se face că la Dărăști se realizează venituri importante, cooperatorii cîștigă bine și-și păstrează vocația de țărani. Se muncește frumos, se muncește intens, cu respectul recoltei, al interesului obștii, indiferent de starea vremii.

CICI IORDACHE

Cum îi este mai ușor fiecăruia

La Chiscani este, acum, liniște. O liniște a pămîntului și a oamenilor. Se va fi năpustit și peste acest sat iarna, cu primu-i torent de zăpadă pe care-l va fi vînturat peste malul sting al Dunării, însă aici, în mijlocul celor peste 2 000 hectare, în mijlocul acestei roți de pămînt care înconjoară satul, oamenii n-au de ce-și face griji. Am fost la Chiscani într-o zi fericită, în care sătenii vădeau mulțumirea și bucuria că și-au făcut datoria, în acest an, pînă la capăt. Cu o zi în urmă, cadre cu munci de răspundere din conducerea comunei și a C.A.P.-ului, specialiști și cooperatori fuseseră invitați la Comitetul județean de partid unde, în ședința de secretariat, li se adresaseră calde felicitări pentru faptul că reușiseră să încheie, primii pe județ, recoltatul porumbului, pentru modul în care au organizat și desfășurat campania de toamnă astfel încît lucrările agricole de sezon să se încadreze în termenele stabilite de conducerea partidului. „Dacă mergeți la C.A.P. Chiscani — ne spusese tovarășul Ion Catrinescu, prim-secretar al Comitetului județean de partid — nu pierdeți din vedere că, deși se află la cîțiva kilometri de oraș, acolo nimeni nu se plînge și nu s-a plîns niciodată de lipsă de forță de muncă".

Este, acesta, chiar primul lucru pe care-l discutăm cu primarul comunei, Ileana Giurgiu, de la care aflăm că pe teritoriul Chiscanilor se află cîțiva mari colosi industriali, Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea de electrocentrale Brăila, Combinatul de fibre artificiale, și dacă ținem seama că nici orașul reședință de județ, cu întreprinderile sale industriale nu se află departe, ci numai la cîțiva kilometri, înțelegem de ce peste două mii de oameni, deși locuiesc în comună, sînt muncitori cu carte de muncă. Chiscani e, într-un fel, o comună muncitorească. În agricultură au rămas, la zootehnie, 80 de oameni, iar la munciie cîmpului 250. Despre felul cum primii lucrează în ferma de 900 vaci cu lapte ne putem da seama după faptul că ei obțin cea mai bună producție de lapte pe județ. Cît privește munca celorlalți, să notăm cuvintele primăriței : „Bucuria noastră este cu atît mai mare cu cît în acest an am obținut, de pe întreaga suprafață, în condiții de neirigare, o producție medie de 8 000 kilograme porumb boabe la hectar, iar de pe mari suprafețe chiar 10 000" Că, de-a lungul anului, țăranii din Chiscani în frunte cu președintele C.A.P., Stelan Mitu, sau cu inginerul șef Păun Milea s-au străduit să dezlege izvorul bogăției pămîntului, stau dovadă chiar aceste cifre, cărora li s-ar mai putea adăuga și altele : producții la hectar de peste 4 000 kilograme grîu, peste 50 000 kilograme de sfeclă, 20 tone de tomate etc. Însă aceste producții ar fi fost, fără îndoială, mai mici dacă recoltatul, la Chiscani ar fi căzut doar pe umerii celor 250 muncitori cooperatori permanenți. Iată ce ne spunea Georgeta Cîrlan, secretara Comitetului de partid al C.A.P.-ului : „Adevărul este **că există perioade pe parcursul anului cînd la C.A.P. nu muncesc doar cooperatorii, ci tot satul, toți cei ce pot, cît de cît, să ajute.** Ca președintă a Comitetului comunal al femeilor pot să afirm că noi, alături de celelalte organizații și alături de organizația proprie, la nivel de comună, a **Frontului Democrației și Unității Socialiste,** am mobilizat de așa natură oamenii încît să dispunem nu doar de forța de muncă strict necesară pentru a încheia recoltatul porumbului, ci chiar de a avea o rezervă pe care, bineînțeles, am folosit-o și pe ea din plin. Urmările acestui ajutor pe care C.A.P.-ul l-a primit din partea întregii comune sînt mai multe : am evitat unele cheltuieli de producție și nu s-a pierdut nimic, absolut nimic din recoltă. Atunci cînd **Consiliul comunal al Frontului Democrației și Unității Socialiste** a lansat apelul de a face din această campanie **o problemă nu doar a C.A.P.-ului, ci a întregii comune,** atunci cînd oamenii au fost repartizați în echipe și a început o veritabilă întrecere între cele două forme conduse de inginerii Violeta Popescu și Nicolae Florescu, se hotăra în bună măsură clipa de-acum, pe care noi o trăim ca pe-o sărbătoare, cînd putem spune că producția netă, pe acest an, a C.A.P.-ului, să ridică în jurul a 10 milioane de lei".

Pe măsură ce porumbul era cules, iar cocenii erau țăiați, Gheorghe Antohi, Valeriu Cireașă, Sandu Gheorghe și Ion Gheorghe arau, discuiau, semănau. Însămînțările au fost încheiate, la Chiscani, imediat în urma culesului. În alte locuri, pe cele 44 hectare ale grădinii de legume aflate chiar în Lunca Dunării, o parte dintre cei 250 cooperatori permanenți — dintre ale căror nume vom aminti pe cele ale Radei Manglurea, Maria Jalbă, Frusina Ivan sau Vasilica Sîrbu — se îngrijeau să stringă, fără a le lăsa să se piardă sub primejdia brumei, ultimele daruri ale toamnei.

La Chiscani, după cum zicea Gheorghe Enăchescu, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, deși comuna se află chiar în coasta Brăilei, deși cei mai mulți localnici lucrează în multele meserii pe care le prilejuiește vecinătatea industriei, întotdeauna au fost și întotdeauna vor fi prezenți la munca pămîntului, oamenii de care este nevoie. Cînd trebuie, cîți trebuie, cum trebuie.

D. CONSTANTINESCU

Omul satului

(Urmare din pagina 1)

efort, pentru ca intervențiile lor să fie eficiente, să răspundă scopului pentru care au fost mobilizați. Mijloacele de transport, toate cîte sînt, trebuie să fie exploatate cu eficiență, la capacitate, să fie mereu în stare de funcționare și aceasta depinde tot de oameni. Oamenii de pe mașini, ca de fiecare dată în perioadele de vîrf ale recoltatului, vor trebui să lucreze zi și noapte. Pe umerii lor apasă parcă mai multă responsabilitate ! Porumbul trebuie salvat de sub zăpadă, cu mașini, tractoare cu remorci, căruțe, și transportat la bazele de recepție. Totodată trebuie recoltate și legumele : mai întîi cele supuse deprecierilor, apoi cele mai rezistente. Și aceasta în același număr de zile, foarte mic. Sfecla-de-zahăr trebuie transportată la fabrici, transformată în zahăr, iar pentru realizarea la timp a acestui lucru se cer aceleași eforturi. Strugurii, cîți mai sînt de recoltat, trebuie transformați în vin sau aduși pe piață. Fiecare bob de porumb, de soia, de strugure are în el o cantitate de muncă, de energie, de efort, are desigur și un preț, nu este un simplu dar al pămîntului. Eficiența economică a agriculturii noastre începe cu eficiența bobului ! Iată de ce trebuie să fie adunată întreaga recoltă de pe cîmp, de ce trebuie evitată risipa !

Și tot în aceste zile trebuie să asigurăm sub brazde sămînța recoltelor viitoare, să se adune furajele, cocenii, care tot roade ale toamnei înseamnă, tot eficiență înseamnă. Vom fi mai bogați cu cît recoltele smulse pămîntului vor fi mai mari, cu cît aceste recolte vor fi asigurate mai repede în hambare și nu lăsate pe cîmp ! Oamenii muncii din agricultură știu foarte bine aceste adevăruri, cîștigurile lor directe sînt influențate, în mod tot direct, de rezultatele muncii lor. Izvorul trudei lor este izvorul bogăției lor. Un adevăr, o normă de viață a poporului nostru, care în aceste zile trebuie din nou probate !

„Oamenii au avut încredere în mine!"

Om de 50 de ani în martie care vine, tehnicianul Viorel Macarie, președinte al Organizației democrației și unității socialiste de pe șantierul nr. 1 al Întreprinderii județene de construcții-montaj Bistrița-Năsăud, are mulți ani de muncă în spate și se mîndrește cu ei. Născut la Șieul Mare, la 24 de km de Bistrița, într-o familie de țărani săraci, Viorel Macarie cunoaște șantierele țării încă de pe timpul cînd se spetea la roaba „cu ham", fiindcă în multe locuri acesta era încă un mod obișnuit de a căra cimentul. A fost la Bicaz în perioada construcției barajului, lucrînd la șoselele dimprejurul lacului de acumulare, apoi la Onești, la modernizarea drumului pînă la Bacău, un timp a fost șeful districtului drumuri între Bistrița și Vatra Dornei, iar din 1967 a venit la serviciul tehnic al I.J.C.M. Bistrița-Năsăud, lucrînd în domeniul construcțiilor de locuințe. În decembrie anul trecut a fost ales președinte al O.D.U.S. de pe șantierul numărul 1, avînd peste 450 membri, marea majoritate, desigur, muncitori. **„Se vede treaba că oamenii au avut încredere în mine,** zice Viorel Macarie, calm, așezat, ardelenește. **Nu-i unul să nu mă cunoască, iar de un an de zile, de cînd sînt președintele lor pe linie de O.D.U.S., puțini au rămas pe care să nu-i fi întrebat, așa pe fiecare în parte, cum o duce sau ce probleme are. Vin ei singuri, de cele mai multe ori, c-o problemă, sau alta, așteptînd îndrumare și ajutor. Vin la mine, de ce n-aș spune-o ?, mai des decît se duc la șeful de șantier sau la cel al întreprinderii,** ceea ce înseamnă în fapt că mă simt mai aproape de ei, și ou se sfiesc".

Dealtfel, să nu uităm, în fiecare zi de miercuri a săptămînii, din inițiativa O.D.U.S., oamenii se adună și discută în colectiv tot felul de probleme, de la cele legate de protecția muncii la cele personale, fără a neglija deloc pe cele de producție. Este o direcție prioritară de acțiune a organizației Sînt de construit, în acest an, conform planului, 1 500 apartamente în Bistrița, proprietate de stat și personală. Pînă în momentul de față 1 250 sînt deja date în folosință, iar restul, avînd de acum partea de rezistență terminată, vor fi finisate pînă la 1 decombrie, deci cu o lună mai devreme decît prevede planul. În aceste zile ale sfîrșitului de an, constructorii bistrițeni s-au angajat să ridice structura de rezistență a încă 300 apartamente, suplimentar față de plan. Iar dintre acestea circa o sută să aibă încheiate și lucrările de finisaj. Sînt angajamente frumoase, pe care O.D.U.S. se străduiește să le realizeze în fapt, acționînd direct pentru gospodărirea și economisirea materialelor, pentru folosirea cît mai eficientă a timpului de muncă, pentru cointeresarea deplină a oamenilor muncii, membri ai F.D.U.S. Pentru ei, pentru acești oameni care construiesc locuințe, cu sprijinul organizației de masă al cărei președinte este Viorel Macarie, s-au asigurat și anumite priorități în acordarea de locuințe în municipiul Bistrița. În Vișoara, cartier nou al orașului, există deja un bloc întreg, cu 40 apartamente, construit, finisat și locuit chiar de constructorii bistrițeni. Pe de altă parte, am aflat că remunerația medie a unui muncitor calificat de pe șantierele de construcții din Bistrița este de peste 4 000 lei. Cine sînt, efectiv, acești oameni, cum se numesc ei ? **„Mai toți is buni,** ne spune Viorel Macarie. **D-apoi, știți care nu-s buni ? — Ai care se plimbă fără rost de la un șantier la altul..."** Și totuși, cîteva nume merită a fi subliniate, așa cum este cel al planificatorului de utilaj pentru transporturi Ioan Păcuraru sau al manipulantului de materiale Ioan Arman. Apoi, zugravul Dumitru Szabo, dulgherii Mircea Gherasim și Ioan Eghedi, montatorul de prefabricate Ioan Lutaniuc, ca și... familiile de muncitori, lucrînd laolaltă bărbatul, nevasta și cîteodată și-un băiat pe același loc de muncă, așa cum e cazul dulgherului Dumitru Moldovan, al zugravului Ioan Pasăre și al familiilor lor.

Dincolo de toate acestea, activitatea Organizației democrației și unității socialiste a șantierului nr. 1 din I.J.C.M. Bistrița-Năsăud, catalizată de un om așa de energic cum este Viorel Macarie, ni s-a părut foarte concretă, cu finalități în producție și sporirea bunăstării oamenilor deopotrivă, după cum este și menirea organizației de masă despre care vorbim.

DUMITRU GRAUR

„Oamenii de la „Elba" au înțeles că dacă dau, o fac pentru ei și pentru țară"

— De cînd sînteți director, tovarășe Margan ?

— Din '74, dar lucrez la „Electrobanat" din '65. După terminarea facultății, am stat 9 ani în siderurgie, la Oțelul Roșu. Deși cu diplomă, am început ca ajutor de maistru și mi-a prins bine lunile de jos. Am lucrat-o, ca să zic așa, de la zero ca toată generația mea de băieți de la țară. Cînd am fost numit energetic șef, la Oțelul Roșu, n-am dormit 3 zile de emoție.

— Ce emoție ?

— Eram tînăr și, deodată, mi s-a arătat o încredere deosebită. Dacă s-ar fi oprit un compresor, ar fi înghețat cuptorul, praful s-ar fi ales de producție. Cred însă că m-am descurcat, nu s-a oprit nici unul.

— Vă mai amintiți cum îl chema pe cel care, la Oțelul Roșu, v-a fost cel dintîi maistru ?

— Sigur, așa ceva nu se uită. Gaser îl chema, nea Gaser. Era un om excepțional și avea o mînă cît o lopată.

— Mare ?

— Mare și, scrieți și asta, grea. De cîteva ori am simțit-o și, iar zic, mi-a prins bine.

— Cum arăta „Elba", o să-i zicem așa, cînd ați venit dumneavoastră, în '65 ?

— O cosmelie în care se adăpostea o fabrică de baterii. Aici, unde discutăm acum, era un atelier de bachelită de sărea broasca pe geam. Alături, o galvanizare, termenul fiind însă pretențios față de ceea ce se întîmpla atunci. Era, ca să fac un rezumat, o manufactură.

— Dar în '74 cum arăta ?

— Mai bine, dar nu era ce e. Azi e, oricine se poate convinge, o mîndrețe, adunînd într-o fabrică mai multe. Cînd mi s-a încredințat sarcina de director, n-am fost, recunosc, prea bucuros dar, ca soldat devotat al partidului, am acceptat. De ce n-am fost bucuros, o să mă întrebați, așa-i ?

— Să zicem. Poate că n-aveați destulă experiență.

— Bu da, căci urcasem, pe rînd, toate treptele ierarhiei, mecanic șef, inginer șef adjunct, director tehnic. Situația era, la „Elba", ca și în alte părți, grea, căci criza energetică începuse să-și arate, pretutindeni, colții. Aici se fabricau corpuri de iluminat, mari consumatoare de energie, planul era serios, iar comenzile, în condițiile crizei, abia dacă-i acopereau pe jumătate.

— Ce producea „Elba" în '74 ?

— Baterii și corpuri de iluminat de folosință casnică.

— Lustre ?

— Da, lustre, candelabre, noptiere, fleacuri de-astea. Și, ca să fiu corect, cîteva poziții industriale, de numărat pe degetele unei mîini.

— Care-i situația azi ?

— Producția e, față de '74, de 10 ori mai mare. Am asimilat o mulțime de produse și, de 2 ani, nu mai importăm nimic. Corpurile de iluminat industriale au cîștigat teren și, în ultima vreme, s-au impus în urma orientărilor primite de la secretarul general al partidului. În vara lui '74, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat, la Timișoara, o expoziție, în care avea și „Elba" un stand. I-am explicat cinstit, muncitorește, ce greutăți întîmpinăm, aveam plan, dar n-aveam comenzi, iar tovarășul Nicolae Ceaușescu, după ce ne-a ascultat cu atenție, ne-a cerut să schimbăm profilul. În etape să-l schimbăm în așa fel încît, a insistat asupra acestui aspect, oamenii să nu sufere, să nu fie nevoiți să-și caute de lucru în altă parte. Au trecut, iată, de atunci 5 ani, parc-au trecut 100 ? !

Nicolae Margan : născut la 1 iunie 1932, comuna Marga, județul Caraș Severin ; absolvent al Facultății de electromecanică din Timișoara, promoția 1956 ; director al întreprinderii „Electrobanat" ; doctorand ; distins cu ordine și medalii, între care Ordinul Muncii clasa a III-a ; membru al C.C. al P.C.R.

— În ce sens parc-au trecut 100 ?

— „Elba" s-a modernizat și, schimbîndu-și profilul din mers, s-a impus în țară și în străinătate. Toi ce arde la noi, de la instalațiile de pe motoretele cele de pe elicoptere, e făcut la „Elba". Am asimilat, reiau, ce era de asimilat, inclusiv echipamentele pretențioase pentru mine, foraje, chimie. Am trecut granițele țării și e o mîndrie pentru colectivul nostru că, de pildă, clădirea Parlamentului din Khartoum, capitala Sudanului, e iluminată cu corpuri produse la „Elba".

— E clar, tovarășe director, saltul pare impresionant. Întrebarea ar fi cum a fost el posibil ?

— Știți care a fost prima acțiune ?

— Nu știm.

— Am invitat, chiar în '74, 8 ingineri de la tot atîtea întreprinderi de comerț exterior și le-am arătat ce facem și ce importăm. De ce asta ? Pentru că, pe ansamblul economiei, se aduceau, la data aceea, produse pe care noi, la Timișoara, puteam să le facem imediat. Oamenii s-au lămurit de ce eram în stare și, între noi fie spus, le-a plăcut ideea.

— Care idee ?

— Să nu dăm pe mere ce luăm pe pere, vorba proverbului. Am început-o de la baterii, trecîndu-le la norme europene, la durată de conservabilitate pînă la 12 luni, chiar pînă la 18. Pentru că tot veni vorba, să nu uit, vom asimila cît de curînd și baterii alcaline și clor-zinc, care au o durată și mai mare și, în plus, nu curg. Pentru a acționa jucării sau casetofoane. Am asimilat apoi profilul de completare al întreprinderii, care a ajuns azi la o cincime din totalul producției, cîteva sute de milioane de lei.

— Tovarășe director, mai concret. Ce luați din import și faceți, în prezent, în întreprindere ?

— O sumedenie de poziții. Iată, rezistențele și biocurile de pornire la macaralele, redresoarele pentru locomotive „diesel", mecanismele integrate întreruptoarelor de medie tensiune, instalațiile de pază, multe altele și, firește, toate echipamentele de iluminat pentru „Dacia" 1300, unele din ele în premieră națională.

— De pildă ?

— Lampa combinată de spate, o matriță în care sînt înglobate 9 mîi de ore de scularie de înaltă calificare. Ea are 5 poziții într-un singur bloc, semnalizare direcție, far mers înapoi, lampă ceață etc. Injecția în 3 culori s-a făcut, la ea, pentru prima dată în țară.

— Cine avizează aceste lămpi care trebuie să corespundă, din cîte știm, unor norme internaționale stabilite, dacă nu greșim, la Geneva ?

— Nu greșiți, așa-i. Ele sînt încercate și validate la „Elba", fie în laboratorul de fotometrie, fie în cel de electromecanică. Pînă nu demult, lămpile noastre, de pildă, mergeau la omologare în străinătate și stăteau nu 8 ore, cît durează o verificare, ci 8 luni, după care le primeam înapoi și cu reproșuri, de regulă minore, pur formale. Am pus la punct un laborator fotometric cu standarduri internaționale, despre care se zice, nu-i opinia noastră, că e cel mai exact din această parte a Europei. Lucrurile stau la fel și în privința laboratorului electromecanic, unde se petrec testele de trepidație, de anduranță, de pătrunderea apei, a prafului.

— Cum adică de pătrunderea apei ? !

— Simplu. Se introduc farurile într-un fel de dulap și, la trepidații, se impronoșcă apă din toate direcțiile. Cu alte cuvinte, se verifică etanșeitatea. La trepidații, ca să vă faceți o imagine cît mai fidelă, neverificarea înseamnă 100 de mîi de kilometri, adică milioane și milioane de trepidații.

— Cine a realizat, cum spuneați, dulapurile cu pricina ?

— Inteligența tehnicienilor de la „Elba". Totul e făcut prin autoutilare.

— Ne-ați vorbit, cu o mîndrie lesne de detectat, de cele două laboratoare, poate ne precizați și cine le conduce.

— Pe cel de fotometrie, doctorul inginer Ladislau Oberst. Pe celălalt, inginera Natalia Margan.

—Soția dumneavoastră ?

— Da, numai că e șefă de laborator cu mult înainte de a deveni eu director.

— Numai bucurii, tovarășe director, numai realizări, chiar totul merge ca pe roate ?

— Nu, a fost și mai e greu. Mai sînt și probleme, cu tabla, cu garniturile, cu altele. Am învățat însă, în focul muncii care a sudat și sudează colectivul nostru, că nimic nu e imposibil. Am învățat să nu zicem nu la nimic. În '74, de exemplu, cînd s-a discutat chestiunea rezistențelor de pornire pentru macarale, unii s-au speriat. Cum o să facem noi așa ceva, s-au nuzit cîteva voci, doar n-am făcut niciodată ?! Uite că s-a putut.

— S-a putut, e limpede. Ziceați însă, ca să ne întoarcem, că mai sînt probleme cu tabla, ce probleme ?

— Nu ne iese încă parabola oglinzii, care trebuie să fie perfectă, în centrul ei plasîndu-se filamentul, la faruri. Din cauza elasticității tablei, avem bătăi de cap. Nu ne iese, dar ne va ieși, e sigur. Toți cei care răspund de asta sînt profund implicați și, sînt convins, soluțiile, în acest domeniu, în altele, nu vor întîrzia. Așa a fost de fiecare dată. Oamenii de la „Elba" au înțeles că dacă dau, dau pentru ei și pentru țară, nu s-au dat înapoi de la muncă, deși n-a fost totdeauna ușor. Am numărat, cînd cu reprofilarea, 1 500 de propuneri venite de la muncitori. Pe baza lor, s-a ieșit din impas, ba mai mult, în '76, planul nu s-a redus, ci a sporit, într-o dinamică judicios gîndită.

— Cîte din cele 1 500 de propuneri s-au aplicat ?

— Au fost și cîteva iluzii, dar cele mai multe s-au aplicat.

— Dați-ne un exemplu.

— Cea a maistrului Dumitru Siminea, om excepțional.

— Tînăr ?

— Da, n-are nici 50 de ani.

— Aha, am înțeles. În afară ordine de idei, vedem aici, pe pereții biroului dumneavoastră, o hartă. Ce reprezintă ea ?

— Eu îi zic „caracatița" navestimului, că seamănă c-o caracatiță. O cincime din personal face naveta, cel mai departe pînă la Bocșa. E și asta, fără îndoială, o problemă, în curs de rezolvare însă.

— Cum, îi mutați pe toți în Timișoara ?

— Am deschis, iau un exemplu, o unitate la Liebling, la 40 de kilometri, axată pe bachelită, materie care, din pricina mirosului, nu prea prindea în oraș. Am cîștigat din toate punctele de vedere. Productivitatea a crescut, iar localnicii, siliți pînă nu demult să stea 4 censuri pe drum, își consacră timpul de după ora 15 agriculturii. Altfel zis, am împușcat 2 iepuri dintr-o dată. Nu ne vom opri aici, căci ideea dezvoltării industriei mici, argumentată recent de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, e cît se poate de prețioasă, iar resurse sînt berechet.

— Ce ne puteți spune despre noul mecanism economico-financiar, cum acționează el în întreprinderea „Electrobanat" ?

— Am pornit-o, fără exagerare, cu dreptul, urmărind indicatorii de eficiență directă. Am redus, față de plan, cheltuielile la mia de lei cu 3,4 lei, producția netă cunoscînd, pe primele 9 luni ale anului, o depășire de 16 milioane. Rezumînd, toți indicatorii sînt îndepliniți și depășiți. Pe trimestrul în curs, realizările sînt, fără excepție, în creștere față de celelalte 3 ale anului, făcîndu-se astfel o trecere spre 1981. Planul pe anul viitor e nominalizat și fundamentat. Încă din septembrie, am asigurat comenzi la nivelul capacității maxime de care dispunem. Purtăm o bătălie permanentă pentru o calitate superioară, deținem dovezi în acest sens.

— Aveți dreptate, ne-am convins. Tovarășe director, ce-ar mai fi de spus, în încheiere ?

— Am cîștigat o poziție, o consolidăm. „Elba" a crescut și, odată cu ea, au crescut oamenii. Ei trăiesc mai bine pentru că muncesc mai bine. Acesta e, în mintea mea, cîștigul cel mai important. Vizibil nu doar la nivelul unei întreprinderi, fie ea „Elba" sau alta, ci la nivelul întregii industrii, al întregii țări. V-o spun eu care, în '46, nu eram altceva decît un băietan plecat de la sat, lipsit de perspective. Istoria s-a scris și, iată, se scrie altfel, cu mințile și cu brațele celor ce, altădată, se alegeau doar cu praful de pe tobă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Les Palmes Academiques la Iași

Laureații au fost doi emeriți profesori din două domenii de activitate relativ opuse : profesorii doctor docent N.I. Popa și Magda Petroveanu. Distincția oferită celor doi reprezentanți ai culturii românești are o vechime ce depășește un secol. Decretul din 17 martie 1808 semnat de Napoleon Bonaparte crea pentru Universitatea franceză trei titluri onorifice : **titular, ofițer al universității și ofițer al academiei**, și constau într-o pensie și o decorație (doi lauri brodați pe mătase). Aceste distincții rezervate inițial celor din învățămînt au devenit în 1866 o adevărată decorație. Conferită din 1912 de ministrul educației naționale, ea a fost înmînată, de-a lungul anilor, celor care au contribuit la progresul artelor, literaturii, științei etc. Din 1955 s-a instituit ordinul **Laurii Academiei** care s-au substituit decorațiilor precedente pentru a recompensa persoanele care se disting în cadrul Universității sau pe cei care au adus servicii învățămîntului și artelor frumoase. Ordinul are trei grade : **Cavaler, Ofițer și Comandor**, primul putînd fi conferit începînd cu vîrsta de 35 ani, iar celelalte, după cinci ani vechime în gradul precedent. A oferit medaliile atașatul cultural al Franței la București, André Michel. După consumarea clipelor protocolare reușesc să schimb cîteva cuvinte cu cei doi laureați.

Specialist în istoria literaturii franceze, profesorul N.I. Popa, astăzi în vîrstă de 85 de ani, este membru activ al facultății de filologie încă din anul 1939, ca simplu suplinitor și apoi ca titular începînd din 1946. Comparatist de elită, atrăgîndu-și stima unor valoroși cercetători ai literaturii din Franța cum ar fi **Fernand Baldensperger și Paul Hazard**, profesorul **N.I. Popa** s-a impus peste hotare prin teza și studiile sale despre Gerard de Nerval, fără a mai vorbi de nenumăratele articole și eseuri de literatură comparată, făcînd în același timp cunoscute în lume valorile culturale ale țării noastre.

— Ce simțiți în aceste momente, stimate tovarășe profesor ?

— Sînt foarte emoționat, mai emoționat decît în 1939 cînd am primit prima oară ordinul de ofițer al Academiei.

— Mai lucrați în cadrul catedrei de franceză ?

— Gata, am terminat. M-a ajuns oboseala. Pînă anul trecut am condus doctoratele. 16 lucrări de doctorat au fost coordonate de mine, toate recunoscute de Comisia superioară de Diplome. Acum aștept, cam de mult, să apară o carte cuprinzînd peste patru sute de pagini despre literatură.

— La ce editură va fi tipărită ?

— Este sub tipar la Editura Junimea.

— Vă mulțumesc pentru amabilitate și vă doresc multă sănătate, tovarășe profesor. Am consemnat acest scurt dialog cu atît mai mult cu cît cele cincisprezece cuvinte de mulțumire la primirea premiului au fost rostite, din pricina marii emoții, de către soția acestuia, Margareta Bădărău-Popa.

— Profesor de chimie organică la Universitatea Al. I. Cuza din Iași, cercetător într-un domeniu de activitate mai puțin cunoscut, cel al heterociclurilor, membră a Societății de chimie din Franța, să mai adaug ceva, tovarășă Magda Petroveanu ?

— Am început ca asistentă în laboratorul profesorului C.V. Gheorghiu. Apoi am făcut parte din nucleul fondat de Afanasie Obregea, școală condusă și dezvoltată în ultimii 15 ani de prof. I. Zugrăvescu. Împreună cu dînsul am inițiat cercetări fundamentale și de perspectivă în domeniul chimiei ilidelor cu azot.

— Sînteți fericită primind această medalie ?

— Sînt, pentru că cercetarea în chimia organică nu se realizează de unul singur, ci de un colectiv întreg. În felul acesta Laurii Academiei vin să încununeze un colectiv, să poarte peste hotare reputația școlii de chimie organică ieșeană și, în același timp, românească.

— Ce pasiuni aveți în afară de chimia organică ?

— Mon violon d'Ingres este muzica, pasiunea mea intimă. Iașul îmi place în fel de mult ca și muzica. Acest dulce tîrg ce nu are egal.

— Care este locul din Iași către care vă poartă inima ?

— Inima mea a rămas la Universitate, deși acum sînt la Politehnică. Munca o faci unde trebuie, inima este însă acolo unde vrea ea, pentru ea nu există indicații.

Acceptînd acest lucru, am înregistrat, în încheiere, aceste fraze ale atașatului cultural, André Michel : „Sînt condus aici de prietenie, aducînd medaliile din partea guvernului francez. Dealtfel nu sînt singurul care se simte apropiat de Universitatea din Iași. Reputația Universității ieșene este fondată în Franța de reputația universitarilor, a activității lor".

Și ca o mărturie a acestor plăcute vorbe stă imaginea surprinsă cîndva către sfîrșitul ceremoniei.

GEORGE CUȘNARENCU ■

„Ca și arta, știința implică creativitate, dar pentru creativitate inteligența nu e de ajuns"

— Vă propunem să începem discuția noastră, stimate tovarășe academician Eugen Macovschi, cu cîteva date biografice.

— Născut în Moldova de unde îmi sînt și părinții și bunicii, datorită împrejurărilor vieții am devenit bucureștean după ce ani de-a rîndul am stat în Transilvania, la Cluj-Napoca, și în Banat, la Timișoara. Menționez că la Cluj-Napoca, unde am urmat universitatea, am cunoscut pe soția mea, Eufrosina Macovschi, născută Stănescu, pe atunci studentă, moldoveancă și ea, originară din Cudalbi, la nord de Galați. Deci, pot spune că rădăcinile mele sînt înfipte în pămîntul Moldovei.

— După o activitate științifică de două decenii (1958-1978) ați elaborat teoria biostructurală care în esență constă în faptul că materia nevie ajunsă la un anumit grad de dezvoltare și aflată în condiții prielnice poate genera materia vie. Ce aduce nou în știința mondială teoria dv. ? Care este diferența dintre aceasta și teoria moleculară ? Cum este primită în lumea științei ?

— Această întrebare cuprinde, de fapt, mai multe întrebări la care voi răspunde pe rînd.

Aveți dreptate cînd afirmați că mi-au trebuit două decenii (1958—1978) ca să elaborez și să fundamentez teoria biostructurală. Dar această elaborare a fost precedată de alte trei decenii (1928 — 1958) de cercetări științifice preliminare, ale căror rezultate abia în anii 1955—1958 m-au convins de necesitatea elaborării unei concepții noi despre natura materiei vii. Deci, concepția biostructurală reprezintă rezultatul unei munci științifice de o jumătate de veac. Istoricul acestei munci l-am schițat în capitolul de încheiere al cărții mele : „Natura și structura materiei vii" (1972).

Cît privește esența teoriei biostructurale, am de făcut o obiecție relativ la modul cum v-ați exprimat. Ideea că materia nevie ajunsă la un anumit grad de dezvoltare și aflată în condiții prielnice poate genera materia vie este un postulat al filozofiei materialist evoluționiste despre viață și nu constituie esența concepției mele. Aici esența e alta și anume : materia vie, spre deosebire de materia moartă, cuprinde o structură biologică cu totul specială, specifică vîului și existentă numai în organismele vii, pe care am numit-o biostructură sau materie biostructurată. Această materie, biostructurată, purtătoare a însușirilor biologice, este superior dezvoltată și organizată în raport cu materia nevie ; am demonstrat existența ei prin cercetări experimentale pe care le-am efectuat în ultimii cincisprezece ani.

În știința mondială concepția biostructurală aduce o viziune cu totul nouă despre materia vie și deschide orizonturi nebănuite gîndirii și cercetării teoretice și aplicative în toate domeniile științei și practicii ce vin în contact cu problema naturii materiei vii.

Voi exemplifica acum diferența dintre concepția biostructurală și teoria moleculară dominantă în biologia contemporană. Conform teoriei moleculare a materiei vii, această materie, ca și materia moartă, este constituită din combinații chimice aflate într-o singură stare : „stare moleculară". Conform concepției biostructurale, materia vie, spre deosebire de materia moartă, este constituită din combinații chimice aflate nu într-o singură stare, ci în două stări diferite, distincte calitativ : „stare biostructurală" și „stare moleculară" obișnuită. O altă diferență. Conform teoriei moleculare a materiei vii însușirile biologice ale acestei materii depind în primul rînd de metabolism, adică de reacții chimice ce se desfășoară coordonat în organismele vii, moartea fiind legată de încetarea metabolismului, adică de încetarea coordonării chimismului din organism. Conform concepției biostructurale, însușirile biologice ale materiei vii depind în primul rînd nu de metabolism ci de biostructură, moartea fiind legată de încetarea existenței materiei biostructurale, adică de destrămarea acesteia.

În privința modului cum este primită teoria biostructurală în lumea științei situația e următoarea. Mai demult un cunoscut biolog sovietic, profesorul A. M. Sutulov din Moscova, mi-a scris : „Interesanta teorie a dv. este atît de originală și nouă, încît deplina ei cunoaștere necesită un studiu serios și îndelungat". Or, mulți dintre biologi, adepți convinși ai actualei concepții moleculare a materiei vii, nu sînt dispuși să facă efortul necesar pentru a cunoaște teoria mea și nu acordă atenție concepției biostructurale. Cu toate acestea concepția mea despre natura materiei vii își croiește drum atît în țară cît și peste hotare. Iată cîteva dovezi elocvente.

La noi concepția biostructurală a început să fie menționată și chiar prezentată nu numai în tratate ca „Probleme de zoofiziologie" de D. I. Roșca (1969), „Biochimie animală" de S. Zinca (1971), „Manual de citohistofiziologie vegetală" de V. Petrea (1971), „Biologia generală" de N. Botnariuc (1979) și altele, ci și în manuale de învățămînt mediu ca „Manual de biologie pentru clasa IX" (1977, 1978, 1979). Ea a pătruns în enciclopedii și dicționare ca : „Mica enciclopedie de biologie și medicină" de V. Săhleanu și B. Stugren (1976) și „Dicționar practic de biologie agricolă" de A. Potlog și V. Velican (1974). O găsim în articolele și lucrările științifice publicate de autorii români în cărți și reviste românești și străine. Ca exemplu pot servi : lucrarea „Interpretation et nouvelles solutions psychologiques et biochimiques chez les chisophrènes" de Damaschin Dorin în revista franceză „Builetin de Psychologie" (1968), articolul „Teoria membranei, ipoteza asociației — inducției și teoria biostructurii despre apa și electroliții din celule" de F. Mosora în revista „Progresele științei" (1971) ; articolul „Teoria biostructurii — semnificația și valoarea" de F. Felecan în „Revista de filosofie" (1973) ; lucrarea „Caracterizarea nivelelor de organizare a materiei" de P. Papacostea în culegerea „Era omului" (1979) și altele. Studioul cinematografic „Alexandru Sahia" a realizat un film color de scurt metraj numit „Marele secret" dedicat în întregime concepției mele biostructurale. Numeroase invitații pe care le primesc pentru expunerea diferitelor aspecte ale teoriei biostructurale în diferite centre din țară, de asemenea dovedesc interesul pentru concepția mea. Astfel am fost la Bacău, Brașov, Bușteni, Cîmpulung-Muscel, Constanța, Deva, Lupeni, Petroșani, Ploiești, Reșița, Timișoara. La fel și în străinătate.

— Mai recent, teoria biostructurală a căpătat noi dimensiuni, ea fiind extinsă la nivelul întregii materii din univers. Conform acesteia, care este nivelul de organizare a materiei, în special a materiei superior organizate ? Cum ați reușit să ajungeți la această nouă teorie ?

— Fiind o concepție nouă despre natura materiei vii, teoria biostructurală este susceptibilă de aplicare în multe domenii ale științei. Mai demult am aplicat-o în domeniul privind memoria umană și am arătat mecanisme posibile atît ale recepționării, înregistrării și reproducerii impulsurilor senzoriale, cît și ale amneziilor, iluziilor și halucinațiilor (1966). Am aplicat-o și în domeniul materiei vii din scoarța cerebrală umană și am ajuns atît la noțiunea de materie noesică, substratul material al gîndirii abstracte, cît și la noțiunea de cîmp noesic, substratul material al fenomenelor parapsihologice (1975). Mai nou, aplicînd concepția mea în domeniul cosmogonic, am elaborat ipoteza biostructurală a pluralității nivelelor structurale ale materiei în univers (1979), care conturează întregul drum al dezvoltării materiei vii prin etapele biosică, noesică, enisică și superenizice, aruncînd o lumină nouă asupra problemei vieții în cosmos. Cum am ajuns la această ipoteză ? Prin extrapolarea teoriei biostructurale pe baza dialecticii dezvoltării.

— Vă rog să ne vorbiți despre posibilele ființe de nivel structural noesic, enisic și superioare !

— Aici aș avea prea multe de spus. De aceea aș prefera ca cei interesați să citească interviul meu intitulat „O nouă ipoteză biostructurală despre materia în Univers", apărut în revista „Magazin" nr. 1130 și 1132, în luna iunie 1979.

— Ați afirmat cîndva că e necesară elaborarea unei concepții noi, dialectice — legat firește de aceste noi teorii — care să reflecte materia vie mai corect decît concepția actuală. Vă rog să detaliați această afirmație.

— Această afirmație am făcut-o în cursul anilor 1955—1958, cînd datorită rezultatelor cercetărilor mele anterioare am sesizat deficiențele actualei concepții moleculare despre natura materiei vii, precum și faptul că această concepție nu se încadrează în dialectica materialistă. De aceea a devenit necesară elaborarea unei concepții noi, dialectice, menită să reflecte materia vie mai corect decît concepția actuală. Problema a fost dificilă datorită faptului că este foarte greu, chiar imposibil, de trecut direct de la principiile și legile generale ale unei filozofii la teorii științifice particulare. A trebuit să imaginez și să aplic un procedeu indirect special care să-mi permită această trecere. L-am numit : „Procedeul comparării — adaptării". Datorită lui, pornind de la filozofia dialectică materialistă, am reușit să deduc și să conturez noua mea concepție biostructurală. Detaliile privind această deducție, precum și aspectele principale ale concepției biostructurale, le-am expus în lucrarea „Teoria biostructurală și critica molecularismului contemporan" apărută în volumul „Probleme actuale de biologie", vol. III (1978).

— Ce credeți, se poate exprima în cuvinte saltul făcut de știință de la începutul secolului nostru pînă azi ? Sau, altfel spus : măsurați dezvoltarea cunoașterii pe dimensiunea vieții dv. ?

— Nu știu să măsor dezvoltarea cunoașterii prin dimensiunea unei vieți. Știu însă că fiind copil am trăit într-o lume cu „filme mute", fără radiouri și televizoare ; îmi aduc bine aminte cum se speriau caii birjarilor la trecerea unui automobil și cum aviatorii Fahrman și Blériot, veniți cu micuțele lor avioane în orașul meu, reușeau să se ridice în văzduh pentru un sfert de oră la înălțimea de vreo sută de metri. De atunci și pînă acum știința și tehnica au realizat un salt uriaș, care se încadrează, oarecum, în dimensiunea vieții mele.

— Ce calități trebuie să aibă un om pentru a se putea apropia de rigorile științei, avînd în vedere în special raportul dintre creativitate și inteligență care nu sînt sinonime ?

— Ca și arta, știința implică creativitate, dar pentru creativitate inteligența nu este de ajuns. Mai sînt necesare : talent, pasiune, putere de muncă, perseverență, răbdare și corectitudine, toate acestea în cadrul unei inteligențe superioare și unei memorii bune.

— Sigur, de oameni depinde ca civilizația tehnică să nu sufoce umanismul. Dar ce trebuie să facă oamenii ca acest lucru să nu se întîmple ?

— Nu trebuie uitat că viața și rostul ei în nici un caz nu se reduc la civilizația tehnică, menirea acesteia fiind să ajute omenirea în atingerea idealurilor ei superioare, dar nu să o subjuge. Dacă prin educație și experiență adevărul acesta se va înrădăcina profund în conștiința oamenilor, atunci pericolul unei „sufocări" va dispărea.

— Se spune că oamenii de știință sînt mai circumspecți decît alții în predicția viitorului. Totuși, ce credeți în legătură cu viitorul științei în general și al biochimiei în special ?

— După mine atitudinea oamenilor de știință în problema de care vorbiți este lesne de înțeles. În orice clipă poate surveni o descoperire neprevizibilă care să schimbe radical modul nostru de gîndire și cercetare. Dar independent de aceasta pot afirma cu toată convingerea că în viitorul apropiat știința în general și biochimia în special vor înregistra noi și mărețe succese, iar concepția biostructurală ne va permite să pătrundem în domenii care ne păreau fantastice și să aducem lumina științei acolo unde pînă ieri domnea întunericul misticismului.

— Stimate tovarășe academician, am început un nou deceniu. Ce intenționați să realizați în domeniul dv. de activitate în anii următori ?

— Intenționez să dezvolt în continuare teoria biostructurală ; să încep aplicarea ei în diferite domenii ale biologiei, medicinei și agronomiei ; să inițiez cercetări experimentale în unele din aceste domenii ; să fac un efort susținut pentru răspîndirea teoriei biostructurale, deoarece abordarea investigațiilor experimentale necesită cunoașterea aprofundată a acestei teorii de către cercetători.

TITUS CRIȘCIU ■

Medaliile de aur ale lui Iosif Costinaș

Ne-am obișnuit, sigur că ne-am obișnuit, cu aerul acesta de băiețandru bătăios al bărbatului masiv, cu privirile iscoditoare, nedomolit și într-o furibundă căutare prin sertarele și sipetele mai tuturor artelor, care este cineastul Iosif Costinaș. Firea lui n-a fost niciodată moliie, niciodată ambiguă sau impersonală, căci, cu rădăcini adînci în solul unei activități muncitorești, el însuși, mai întîi, muncitor ceferist, Iosif Costinaș s-a ridicat, prin sacrificiu și prin îndelungi jertfe, la stadiul unei activități spirituale creative. Pentru mine, el a reprezentat întotdeauna fiul frust, natural, emanat de aceste locuri binecuvîntate în oameni inventivi și îndrăzneți, ca să nu spun, uneori, și cu flacăra geniului creator în sînge. Autor dramatic, autor de scenarii, regizor artistic al unor trupe de entuziaști, regizînd pe Vampilov și pe Băieșu, spectacole în colaborare cu Naționalul timișorean, adunîndu-și volume de schițe, ca și de piese scurte, în vederea publicării, fotograf de artă, umblînd cu aparatul său printre templele laice ale arhitecturii orașelor și realizînd, pentru Editura „Facla", în colaborare cu poetul Anghel Dumbrăveanu, un album numit „Intrarea în cetate", Iosif Costinaș, îmbrățișînd toate aceste arii posibile ale artei, rămîne totuși, pentru mine, mai ales, cineastul amator de neîntrecut, un fenomen nu numai al longevității în arta filmului amator din România, ci un fenomen al originalității celei de-a șaptea arte, intrată în perimetrul spiritualității românești. Căci, de 17 ani, el scrie scenarii pe care le regizează, el alcătuiește pelicule pe care le prezintă la festivaluri (acum lucrează la al 65-lea film) și obține premii ce uluiesc. Astfel, la „Cîntarea României" el obține cu Cineclubul 70 al Casei de cultură Timișoara 3 premii întîi și un premiu doi. La participările competitive de la festivalurile internaționale, de la Brno 72, Cehoslovacia, el primește Medalia de aur și Marele premiu, iar la Festivalul țărilor dunărene, din octombrie, de la Sombor 80, în Iugoslavia, el obține pentru filmul său „Măsuratul oilor la Borlova", în colaborare cu Emilian Dumitru, tot Medalia de aur. Filme de metraj, poeme de artă, filme etnografice și cineverité, filme eseu și filme jucate (cu actori amatori), toate se revendică de la un autor original, cu o viziune, de-acum, cinematografică unică, precum și cu modalități filmice de certă noutate în filmografia europeană mărcînd acest gen de creație. Căci în peliculele lui Iosif Costinaș apare, mai ales, farmecul inegalabil al unei poezii proprii autorului, densitatea ideatică a unor meditații asupra existenței umane, asupra unor ritualuri ale vieții și muncii pe aceste meleaguri milenare, ca, de pildă, în acest „Măsuratul oilor la Borlova". Peisajul Muntelui Mic, în care se petrece această concentrată îndeletnicire a mulsului oilor, are în filmul lui Costinaș ceva de basm românesc arhaic. Veșmintele, chipurile, gesturile, munca, cu datele lor ritualice, în care doar bărbații au dreptul să mulgă oile, femeile doar să le priveacă, în care florile cîmpului se îmbină, în șiștare, cu laptele gras, muls, integrul peisaj uman al cursului vieții, în tipare arhaice, de necîntit, conferă filmului o măreție statuară, îi conferă o aură tainică de epos românesc autentic. Căci filmele lui Iosif Costinaș, de această factură, aduc tocmai pecetea unei spiritualități autohtone, faptele umane și sociale rămase ca o pecete de neșters de-a lungul timpului, accentele posibile ale specificului nostru, ale tradiției noastre pe această planetă.

Temperament îndărătnic și curajos în a-și urma firul vocației, cu oricîte piedici ar fi avut de trecut, artist dedicat cu devotament unui ideal de film românesc de scurt-metraj purtînd sigiliul unei certe originalități, om de condei și animator al Cineclubului său 70 și al teatrelor de amatori, Iosif Costinaș e o personalitate certă a orașului meu, este îmbinarea chibzuită dintre elan sincer și meditație gravă, dintre omul victorios, luptător și omul meditativ, ce știe că „vita brevis, ars longa" și, necăutînd succesul rapid, imediat, are, uneori, măreția de-a aștepta ca arta lui să se împlinească în tăcere, pentru ca apoi să convingă definitiv și irevocabil.

ION ARIEȘANU ■

Descoperiri românești de mare interes care vor să definească

O nouă cale în descifrarea și tratarea cancerului epitelial

De curînd, un grup de cercetători din Capitală au obținut certificat de inventator pentru un procedeu cu totul nou în terapia unor afecțiuni neoplazice. Este vorba de un tratament biologic, bazat în principal pe administrarea de imunoglobuline, descoperirea desprinzindu-se în linie directă din ipotezele, cercetările și studiile regretatului medic și savant român Ștefan Nicolau, director pînă în anul 1967 al Institutului de virusologie din București și autor, între altele, al unor ipoteze despre etiologia virotică a cancerului.

Noutatea și, mai ales, rezultatele practice demonstrate prin solicitudinea unor clinicieni ne-au oferit toate argumentele pentru a acorda un spațiu mai amplu și un ton mai optimist relatării noastre, dar conducătoarea colectivului de cercetători amintit, medicul Elisabeta Năstac ne-a rugat insistent să apreciem în continuare descoperirea ca pe o ipoteză de lucru, deoarece deplina ei validare reclamă o casuistică mult mai bogată, precum și o mai largă experimentare în clinici și spitale.

Ștefan Nicolau, aminteam mai sus, s-a numărat printre primii cercetători din lume care au emis și au susținut ipoteza originii virale a cancerului. În 1953, savantul român a identificat un număr de 21 de virusuri cu acțiune proliferigenă. Cu toate acestea, nimeni pînă astăzi, a ținut să precizeze interlocutoarea noastră, nu poate afirma că maladiile neoplazice sînt de natură infecțioasă, că ele sînt provocate în mod nemijlocit de virusuri, că identificarea în țesutul malign a unui asemenea agent patogen reprezintă un argument în sprijinul ipotezei privind originea virală a cancerului. Boala, au stabilit specialiștii, nu este de natură infecțioasă și nimeni nu se poate îmbolnăvi trăind în vecinătatea unui bolnav de cancer, sau acordîndu-i asistență medicală. O maladie virotică este în primul rînd transmisibilă, ceea ce nu se poate proba în cazul afecțiunilor neoplazice.

Cercetătorii au putut constata, cu toate acestea, prezența unor tipuri de virusuri în unele tumori maligne. Presupusele virusuri oncogene au fost identificate și la oameni și la animale, ele constituie în continuare obiect de cercetare.

În cadrul acestor cercetări, la Institutul de virusologie „Ștefan Nicolau" o atenție deosebită a fost acordată virusului herpetic, deci agentului cauzal în producerea „banalului" herpes. „M-am spuzit", spune indeobște omul nostru, constatînd că boala apare mai ales în urma unor indispoziții sau indigestii stomacale. Herpesul se întîlnește însă și în alte zone epiteliale, foarte des în zona organelor genitale, specialiștii stabilind că, într-o anumită măsură, herpesul recidivant poate fi considerat ca un factor adjuvant în producerea unor afecțiuni neoplazice (într-un singur caz, în așa-numitul limfom Burkitt, boală endemoepidemică, se poate vorbi totuși de un virus herpetic oncogen).

— Prin cercetări de biologie moleculară și metode imunologice — ne declară interlocutoarea noastră, medicul Elisabeta Năstac — s-a putut constata prezența virusului herpetic în tumori nasofaringiene și ale colului uterin. Dar nici noi și, după cum o dovedește literatura de specialitate, nici alții nu pot spune dacă virusul herpetic constituie **primum movens**, deci inițiatorul bolii, sau a venit aici după apariția tumorii, țesutul malign oferindu-i condiții optime de dezvoltare. În nici un caz, cercetările de pînă acum nu ne îndreptățesc să afirmăm că agentul herpetic provoacă apariția cancerului, dar prezența lui în anumite cancere epiteliale reprezintă un mare semn de întrebare.

Această situație de fapt a constituit premisă în cadrul unui raționament, care la rîndu-i a devenit osatura teoretică a unor cercetări și experimente practice: **dacă virusul identificat provoacă sau susține apariția sau dezvoltarea tumorii, un tratament antiherpetic ar trebui să contribuie la ameliorarea sau vindecarea bolii.**

Ideea s-a născut la Institutul de virusologie „Ștefan Nicolau" și aparține tovarășei doctor docent Elisabeta Năstac. La cercetări și-au mai dat concursul medicii Pierette Athanasiu și Elena Predescu, toate trei cercetătoare la același institut și prof. dr. doc. Dănilă Cincă, împreună cu dr. Maria Suciu de la secția O.R.L. a Spitalului „Colțea". În acest așezămînt medical au avut loc, dealtfel, și primele încercări, produsul imunoglobulinic antiherpetic, total nenociv, permițînd administrarea lui pe bolnavi.

Experimentele au început în anul 1975 pe un lot de 17 bolnavi. Au fost efectuate numai tratamente postoperatorii, iar acestea concomitent cu toate celelalte tratamente prescrise, de medicul curant. Ulterior, numărul total al bolnavilor tratați a fost de 35.

— Am putut constata — ne-a declarat interlocutoarea noastră — iar aceasta în toate cazurile, ameliorarea stării generale a bolnavului, fapt evident mai ales dacă vom compara grupul celor tratați cu lotul martor. Toți cei tratați cu produsul nostru trăiesc și astăzi. Nu am înregistrat nici un deces, iar mulți dintre bolnavi și-au reluat activitatea.

— Un exemplu.

— Un exemplu între altele: după operație, un bolnav dovedește apariția unui epiteliom spinocelular. Face radioterapie. Ulterior se constată metastază ganglionară la ganglionii-latero-cervicali. După aplicarea tratamentului cu imunoglobuline se remarcă regresia ganglionilor. Părăsește spitalul avînd pe biletul de externare indicația: „vindecat".

— Faptul că toți cei tratați cu produsul dumneavoastră trăiesc este o realitate care ar merita să fie semnalată în cuvinte mult mai elogioase.

— Nu e momentul. E adevărat, tratamentul biologic propus a fost experimentat cu succes, dar el se va putea bucura de un atestat definitiv abia în clipa în care o bogată casuistică ne va putea permite să definitivăm sub raport teoretic și practic cercetările noastre consacrate rolului virusului herpetic în declanșarea sau favorizarea cancerului naso-faringian sau a celui de col uterin.

În combaterea cancerului de col uterin prin metode de imunoterapie, meritul principal revine medicului Pierrette Athanasiu, care în colaborare cu medicii Elisabeta Năstac și Elena Predescu, a propus și experimentat un produs imunoglobulinic cu adaos de flumidin (produs în România). Tratamentul a fost efectuat de data aceasta la secția „ginecologie și maternitate" din cadrul Spitalului „Colțea" și la Policlinica „Drumul Taberei". Toate cele 30 de paciente care s-au bucurat de acest tratament au demonstrat o simptomatologie clinică și subiectivă bună, în toate cazurile s-a putut constata remisiunea bolii sau totala ei vindecare.

Aducînd în atenția specialiștilor și publicului larg această noutate de ultimă oră, ne exprimăm totodată speranța că experimentul va căpăta dimensiunile pe care importanța sa ca și ritmul în general mare trebuie să caracterizeze asemenea cercetări. Este și dorința legitimă a celor care au creat acest nou instrument terapeutic, lipsit de orice nocivitate, deoarece autorii lui au avut mereu în vedere cunoscutul dicton hipocratic „primum nil nocere deinde vindecare" (în primul rînd să nu faci rău, pe urmă să vindeci).

Fără să exagerăm sau să anticipăm valoarea serului imunoglobulinic, ne permitem totuși să apreciem că el oferă toate datele unei mari descoperiri. Dacă importanța lui terapeutică se va adeveri și pe baza unei casuistici bogate, atunci vom putea afirma că datorăm specialiștilor români o armă deosebit de eficientă în lupta generală împotriva cancerului, acest teribil flagel al lumii contemporane.

LIVIU TIMBUS ■

Introducerea energiei solare în fiecare gospodărie depinde de noi

Răspundem astăzi numeroaselor solicitări din partea cititorilor noștri care doresc să-și realizeze cu mijloace proprii o instalație solară pentru încălzirea apei menajere. Pentru scheme și detalii tehnice am apelat la specialiștii de la INCERC, Institutul de cercetări pentru construcții București, unitate cu veche și rodnică activitate în acest domeniu. O instalație asemănătoare cu cea pe care v-o prezentăm este montată pe cabina portarului. A funcționat cu rezultate bune toată vara și mai funcționează și acum, în plină toamnă. La inițiativa directorului general al institutului, inginerul Valeriu Cristescu, rezultatele cercetărilor se materializează în primul rînd aici, ele constituind, chiar și pentru eventualii sceptici, argumente pentru aplicarea lor în practică.

Instalația pe care, la rugămintea noastră, v-o prezintă specialiștii INCERC este o instalație artizanală, poate fi realizată cu materiale ieftine care se găsesc ușor, în comerț sau în gospodăria fiecăruia. Montarea ei este simplă și rapidă și poate fi pusă la punct și în situația în care gospodăria nu are instalație de apă curentă. După citirea acestui articol, fiecare din dumneavoastră va putea decide dacă poate să realizeze singur instalația sau are nevoie de ajutor. Realizarea unor astfel de instalații de către mica industrie, ICRAL sau ateliere meșteșugărești este o soluție în situația în care nu vă puteți descurca singuri.

Și acum cîteva explicații suplimentare la desenele din text.

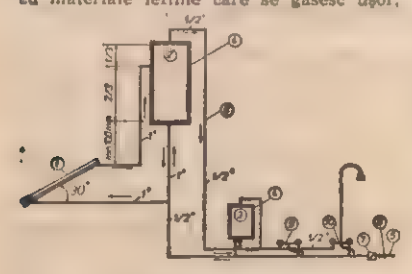

Legendă fig. 1

1. Captator de energie solară — dimensiuni 2010 × 1000 mm. 2. Rezervor de stocare a energiei solare — volum 100 l. 3. Boiler electric (pentru perioade de timp mai puțin însorite). Montarea acestuia în instalație este facultativă. 4. Izolație termică pentru menținerea temperaturii în rezervor în tot cursul zilei. 5. Conductă de alimentare cu apă rece de la rețeaua publică sau de la un rezervor de înălțime. 6. Conductă de apă caldă spre consum. 7. Clapetă de sens unic și ventil de siguranță. 8. Robinet de trecere. 9. Baterie amestecătoare lavoar 1/2 țoli. 10. Baterie amestecătoare duș 1/2 țoli.

Captatorul solar

Cutia poate fi executată din lemn. Pe fundul cutiei se așază un strat termoizolant din deșeuri textile sau rumegus. Peste acest strat se pune o foaie de tablă vopsită în negru care are rolul să absoarbă căldura. Pentru ca să nu se miște în timpul transportului sau montajului, este bine ca placa să fie fixată de cutie prin două-trei șuruburi. De această placă se prinde, cu ajutorul unor bride, registrul format din țevi obișnuite de instalații. Mulțimea și mărimea bridelor nu trebuie să vă mire. Ele nu au rol de fixare ci de transmitere a căldurii absorbite de tabla vopsită în negru țevilor registrului prin care curge apa. Din acest motiv, dimensiunile bridelor și dispunerea lor trebuie respectate. Contactul țeavă-placă-bridă trebuie să fie cît mai perfect cu putință. Cutia se acoperă cu geam. După ce cutia este închisă se chituiește și se vopsește. Ea trebuie să fie etanșă. Captatorul lucrează, cu un randament mai scăzut, și cînd cerul este acoperit și lumina soarelui este difuză.

Rezervorul

Are o sută de litri. Capacitatea lui este calculată funcție de dimensiunile captatorului. Nu are nimic deosebit în alcătuirea lui. Poate fi folosit în acest scop un butoi. Fiind un vas în care se stochează apa caldă, trebuie să fie izolat termic. Sînt indicate deșeurile textile.

Instalația

După cum lesne se poate constata, nu are nimic deosebit față de una obișnuită. Principiul de funcționare este cel al termosifonului. Nu are pompe sau alte piese în mișcare. Pentru realizarea ei se folosesc țevi, coturi și baterii folosite la instalațiile obișnuite. În schemă au fost evidențiate cîteva cote și dimensiuni care trebuie respectate. Secțiunea țevilor nu trebuie obturată de bavuri de sudură sau de alte accidente pentru ca apa să circule în instalații uniform și continuu. Pentru cei ce doresc și au posibilitatea, în schemă s-a arătat și posibilitatea montării unui boiler electric de 30 de litri. Boilerul electric se găsește în comerț, este prevăzut cu un termostat care îi comandă oprirea și pornirea cînd apa ajunge la o anumită temperatură. Rolul lui este de a ajuta instalația în zilele mai puțin însorite.

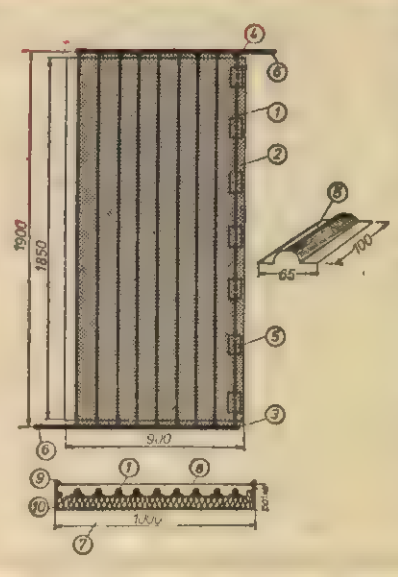

Legendă fig. 2

1. Registru din țeavă 1/2 țoli. 2. Placă captatoare (tablă neagră 1 mm). 3. Distribuitor țeavă 1 țol. 4. Colector țeavă 1 țol. 5, 7 bride de fixare prin sudură pe fiecare țeavă a registrului de placa captatoare. 6. Detaliu de bridă — din tablă de 0,5 mm — pentru realizarea contactului termic între placa captatoare și registru. 7. Filet 1 țol. 8. Izolație termică (vată minerală, deșeuri textile, rumegus etc.) 9. Geam clar grosime 5 mm. 10. Chit de geamuri. 11. Cutia captatorului (tablă, lemn, masă plastică).

IMPORTANT !

— Poziția de funcționare a registrului cu placă captatoare — numai cu țevile registrului pe verticală.

— Registrul și placa captatoare se vor vopsi cu culoare negru mat.

Introducerea boilerului electric este facultativă. El poate fi introdus și în etapa a doua. Iarna, prin închiderea robinetelor fixate pe conductele care duc la rezervor și prin golirea de apă a circuitului captator-rezervor, poate fi folosit circuitul mic, în care încălzirea apei se face numai cu ajutorul boilerului electric.

S-ar putea ca explicațiile și desenele pe care vi le-am prezentat să nu vă lămurească pe deplin, s-ar putea să doriți să aduceți unele modificări instalației și să simțiți nevoia unor confirmări în acest sens. Cu ajutorul și prin amabilitatea acelorași specialiști de la INCERC, vom răspunde prin revistă întrebărilor dumneavoastră.

Deci sîntem în stadiul în care folosirea energiei solare pentru ridicarea calității vieții noastre depinde de noi... Economia pe care o aduce această instalație solară este de 100—150 kilograme combustibil convențional pe an.

OPREA GEORGESCU ■

O nouă mină de cărbune la „Piscul Neagului"?

Pensionarul Petre Diaconescu din comuna Malu cu Flori, județul Dîmbovița, ne face o comunicare cît se poate de interesantă. Iată despre ce este vorba: „În comuna Voinești, satul Gemenea, județul Dîmbovița, în locul numit „Piscul Neagului", există un filon de cărbune-lignit destul de mare, care a ieșit la iveală dintr-o surpătură cauzată de eroziunea unui pîrîu. Subsemnatul am luat cărbuni de acolo și i-am ars în sobă. Ard foarte bine, dau căldură mare și au o culoare neagră-brună. Dacă problema este interesantă, eu voi da concursul specialiștilor arătîndu-le locul unde se găsește această sursă de combustibil".

Cum să nu fie interesantă o asemenea problemă? Mai ales acum cînd toată lumea caută cu febrilitate noi surse de energie, noi zăcăminte.

Pensionarul Petre Diaconescu și-a făcut datoria. Ne-o facem și noi scriind aceste rînduri cu convingerea că oricît de mic ar fi filonul descoperit de dînsul merită atenția specialiștilor, cărora, pe această cale, le aducem la cunoștință cele de mai sus.

ION PĂDURE ■

Ștefan Berceanu, laureat al premiului de medicină
pe anul 1980 al Academiei dei Lincei din Roma, ne declară:

„Aspir mereu la o condiție optimă pentru om“ (II)

— Stimate tovarășe profesor, după cite mi-am dat seama, prima parte a convorbirii noastre a fost un fel de hărțuială care nu v-a prea convenit. Imi cer iertare, dacă a fost așa, și vă las dumneavoastră inițiativa acum.

— Intr-o societate, oricare ar fi ea și cu atit mai mult intr-o societate ca a noastră, în care grija pentru om este în permanență atenție, e absolut necesar ca medicina să fie preocupată permanent de rolul ei. În ponderea economică a unui stat medicina nu atîrnă deloc greu, în schimb eficiența ei poate să fie foarte înaltă. Aceasta deoarece se poate zice că eficiența medicinei, a actului medical individual, adică pentru fiecare bolnav, și a actului social general este de natură calitativă, sau altfel spus, cîștigul biologic prin toată acțiunea medicală într-o societate este poate de cea mai înaltă calitate, față de alte activități sociale. Aceasta cu atit mai mult cu cît dacă ne referim la figura medicului ca ins social, în concepția mea sau mai degrabă în aspirația mea, pentru mine, pentru cei care lucrează cu mine, am dorit ca medicul să se ridice la cîteva atribute umane deosebite și anume : medicul să fie un cercetător al naturii ; să fie în permanență solicitat de actul de cunoaștere, avînd în vedere că medicina științifică, modernă, are la bază cunoașterea naturii umane din punct de vedere structural și fiziologic. Sînt încă enorme domenii privind patologia umană care sînt necunoscute și de aceea există în medicină goluri de aplicabilitate și eficiență, pentru că există goluri de cunoaștere.

— La ce vă referiți ?

— Am să dau cîteva exemple. Nu cunoaștem încă în profunzimea lui procesul de cancerizare și de aceea în acțiunea anticanceroasă există încă multe de făcut. Nu cunoaștem încă natura proceselor de cronicizare și autoîntreținere a leziunilor așa cum se întîmplă în procesele degenerative hepatice (hepatita și ciroza), scleroza renală și alte boli ale țesutului conjunctivo-vascular cunoscute sub numele de colagenoze. Avansul cîștigat de imunologie a deschis căi noi pe care umblă și cercetarea din țara noastră.

— Și, după părerea dumneavoastră, ce credeți că-i de făcut ?

— Rezultă de aici cîteva condiții speciale pentru ca aceste domenii de cunoaștere să-și capete eficiența în practica clinică curentă asaltată din ce în ce mai mult de leucemii, limfoame și cancere și de acele boli degenerative cu mecanism autoimun. Apare astfel necesitatea dezvoltării cercetărilor fundamentale, un domeniu de care medicul practician e mai puțin legat. După părerea mea, toate cadrele medicale și în special cadrele din învățămînt și cercetare trebuie să fie preocupate de aspectele fundamentale actuale ale medicinei înțeleasă ca biologie și biopatologie. Există multe temeiuri ca medicina fundamentală să poată face progrese în țara noastră.

— De ce este nevoie ca aceste progrese să se materializeze, să fie fapte ?

— De vreo două-trei elemente fără de care nu se poate și pe care, trebuie s-o spunem nu le fructificăm totdeauna eficient. Unul ar fi informația completă prin reviste și monografii, și altul este contactul cu centrele de cercetare străine prin schimb de experiență și participări la congrese internaționale. Ultimul element de care amintesc, deși n-aș vrea să fie ultimul, este o dotare corespunzătoare pentru abordarea cercetării fundamentale. Există adesea mentalitatea că ne facem datoria profesională și umană doar dacă aplicăm corect în practica medicală cunoștințele care sînt la un moment dat pentru diagnostic și tratament. Se consideră un bun medic acela care, pe baze științifice, pune un diagnostic corect și tratează corect în limite posibile o anumită boală. Problema responsabilității medicului nu se oprește însă aici. Să nu considerăm că ne-am îndeplinit această responsabilitate atît timp cît asistăm neputincioși la evoluția gravă a unora din bolile citate mai sus. De aceea, eu consider că fiecare din noi, cei care răspundem de anumite domenii ale medicinei, trebuie să ne zbatem să facem cît mai mult pentru a ne crea o condiție de progres în aspectele fundamentale.

— Dumneavoastră, a spun rezultatele, o spune recentul premiu conferit de Academia din Roma, faceți cercetare fundamentală. Aveți timp, aveți ce vă trebuie ? De pasiune nu mai încape, pentru că efectele ei sînt evidente.

— Se spune adesea că succesul cercetării fundamentale ar depinde sau ar fi posibil în funcție de stadiul de dezvoltare al unei societăți. Țara noastră, unde există minți luminate, pasiune dăruită și înaltă responsabilitate infirmă această mentalitate. Trebuie făcute însă eforturi pentru dezvoltarea bazei materiale, pentru ca această bază materială să fie asigurată prin mijloace proprii, astfel ca să nu frîneze cercetarea. Consider că în ceea ce mă privește, în ultimii 20 de ani, am întrevăzut cîteva fenomene fundamentale despre care n-am să mai vorbesc acum, dar pe care nu le-am putut urmări mai departe din lipsa anumitor mijloace, minime după părerea mea. Și la Congresul recent de hematologie de la Hamburg, în vara anului 1979, o zi întreagă a fost ocupată de fenomenul de reversibilitate al blastilor leucemici, observat de mine împreună cu dr. Mariana Gociu și dr. Ioana Răileanu cu zece ani înainte, fiind publicat în revista de cercetări a Academiei noastre. Din păcate, de abia după zece ani am primit un termostat de o anumită tehnicitate necesar pentru studiul acestui fenomen. Termostatul a intrat acum două luni în dotarea clinicii noastre.

— Era vorba de o cercetare fundamentală pură sau avea și ceva legat de practica medicală ?

— Intrebarea este binevenită. Multă lume nu înțelege mecanismul aplicării în practică a cercetării unor procese biologice sau patologice fundamentale. Amintesc însă că în domeniul leucemiilor se caută zi de zi mijloace de terapie biologică naturală și la toate congresele se discută această posibilitate de terapie. Terapia ideală va fi atunci cînd vom putea nu să distrugem celulele canceroase, ci să le modificăm anarhia genetică, transformîndu-le în celule normale. Fenomenul de care am amintit se leagă direct de această posibilitate pe care toată lumea o așteaptă. Aș vrea să mai completez că orientarea spre cunoașterea fundamentală se încadrează în efortul general de cunoaștere și transformare a naturii care-i revine în momentul de față oricărei societăți în dezvoltare și care aspiră la o civilizație superioară. Ca unul care meditez asupra rolului conștiinței cunoscătoare și etice pe plan uman îmi permit să spun că afirmarea unui popor s-a făcut și, mai ales acum, se va face pe baza aportului și progresului în cunoașterea științifică în stare să transforme natura înconjurătoare și natura umană însăși.

— Aveți perfectă dreptate și multe din eforturile dumneavoastră pledează pentru a dezvolta în societatea noastră o fervoare a cunoașterii. Dar, să ne întoarcem la practică.

— Chiar așa, să ne întoarcem la practică. Așa cum am spus în prima convorbire, cercetarea medicală se face din imperativul permanent de a ameliora actul practic medical. Acesta ne solicită spre adîncirea gîndirii și cunoașterii, de la el pornim și la el ne întoarcem. Am enunțat de la început necesitatea încadrării actului medical în social și creșterea ponderii lui în societate. Ar fi o greșeală gravă a ne ocupa de fenomenologia medicală neglijînd actul medical posibil în ziua de azi, fiecare răspunzător de o specialitate a medicinei avînd datoria să facă tot ce depinde de el și de echipa lui pentru a înfăptui la noi acasă tot ceea ce e nou pe plan mondial în practica specialității de care se ocupă. În hematologie m-am zbătut și am fost ajutat substanțial de conducerea de partid și de stat, de forurile superioare, și am încheiat contracte de cercetare cu Academia de științe medicale, am realizat o dotare suficientă în așa fel ca asistența în bolile de sînge să fie ca oriunde în lume. Spun acest lucru cu toată responsabilitatea întrucît contactele mele cu alte școli de hematologie și compararea rezultatelor noastre cu ale străinilor verifică această afirmație. În luna octombrie am primit vizita unui american și a unui francez care au fost încîntați de cele văzute în clinica noastră. Acordarea premiului Academiei dei Lincei din Roma într-un domeniu de asemenea de aplicabilitate practică, cu o adîncă cunoaștere fundamentală, confirmă desigur aceasta.

— Ce ne puteți spune despre transplantul de măduvă osoasă ?

— Dispunem de întreaga aparatură modernă necesară. Dacă vom reuși anul acesta să amenajăm spațiile corespunzătoare, cred că vom avea reușită și cu transplantul de măduvă osoasă, care din punct de vedere tehnic e bine stăpînit de noi. Intîlnim însă piedici mărunte, care după părerea mea țin de organizare, de planificare, de prevedere corectă a circumstanțelor care uneori pot să pericliteze grav asistența medicală superioară în bolile de sînge. Mă refer la absența în anumite perioade a unor materiale de consum absolut necesare precum perfuzoarele de sînge, pungile pentru citoferoză și plasmoferoză, metode noi pe care le aplicăm cu succes în urma dotării cu două aparate separatoare de celule sanguine. Perfuzoarele se fac în țară. Degeaba s-a făcut efortul pentru dotarea cu aceste foarte prețioase aparate dacă nu vor fi înzestrate periodic cu materiale consumabile, ducînd la situația ca aparatele să stea nefolosite și viața bolnavilor să fie amenințată.

— Sînt și alte situații ce depind în mai mare măsură de noi. Este vorba de sîngele pentru transfuzii. Foarte adesea nu se găsește și se amînă intervenții chirurgicale sau nu e posibilă o transfuzie pentru că nu se găsește sînge !

— Am mai vorbit în presă, la radio și la televiziune, și o mai fac și acum, despre necesitatea creșterii volumului de sînge conservat și mai ales a derivatului de sînge plasmatic și celular. Cunosc bine competența și efortul deosebit al specialiștilor noștri. Probabil condițiile de recoltare și preparare nu sînt corespunzătoare astfel că sîngele și produsele de sînge nu acoperă toate nevoile. Mă refer în special la produsele de sînge cu care tratăm bolnavii de hemofilie. Hemofilia este o problemă gravă pe care o putem trata ca oriunde în lume dacă profilaxia și terapia accidentelor hemoragice la hemofilici poate fi făcută la timp cu factori antihemofilici necesari. Să ne oprim puțin la această problemă. Am vorbit despre contextul social al medicinei. Profesia medicală și actul medical solicită societatea, membrii societății, oamenii sănătoși care nu trebuie să ulte că și ei au obligații. Centrele de transfuzii, oricîte eforturi ar face și oricîtă competență ar avea nu vor putea realiza prea mult dacă nu vom avea destui donatori de sînge și în cel mai scurt timp. O spun cu tristețe, donarea de sînge încă nu se face de către concetățeni noștri atîta cît ar trebui.

— În convorbirea precedentă ați abordat în treacăt problema formării specialiștilor. Aș dori să reveniți puțin.

— Revin, dar ceea ce spun nu este o plăcere. Sîntem în mare carență de specialiști și cu toate amplele dezvoltări pe multe planuri, în ultimii 20 de ani, în loc să avem o creștere a numărului de specialiști, acesta a scăzut. Ar trebui, desigur, ca numărul specialiștilor să crească an de an în specialitățile de bază, ca radiologia și anatomia patologică, obstetrică și ginecologie precum și în specialitățile noi ca hematologia, gastroenterologia și altele. Ar fi bine să se fixeze odată și să se planifice pe temeiul legilor adoptate, formarea de specialiști an de an precum și modalitatea de specializare care a cunoscut o fluctuație continuă. Baza educației medicale multilaterale trebuie s-o constituie internatul. Forma de internat dinainte nu era deloc rea. Dar, fie că e vorba de forma dinainte sau de actuala formă de stagiarat, tînărul absolvent trebuie să lucreze eficient în clinică și laboratoare, cu responsabilitate în actul medical prin însăși procesul lui de învățămînt. Nu cred că e bine să-i prelungim mentalitatea lui de student care învață pentru nota 10 la examenele periodice și nu în folosul bolnavului. Este primejdios, pentru formația lui, ca tînărul stagiar sau intern să lipsească săptămîni din saloane pentru a-și pregăti examenele. Profit de discuția noastră despre cadrele tinere ca să insist asupra problemei asistentelor medicale, auxiliarele noastre cele mai prețioase, așa cum au fost formate pînă acum. Atrag atenția că sîntem în primejdie mare să scadă atît numărul lor, cît și calitatea lor. Să nu uităm că ele sînt garanția actului medical eficient.

— Am înțeles că dumneavoastră susțineți perfectibilitatea actualei forme de specializare și o susțineți cu argumente. Dar o școală de medicină mai are pe lîngă specialiști și doctori, docenți, conferențiari și profesori.

— Instabilitatea regulamentelor privind specializarea cadrelor se pare că a cuprins și posibilitățile de recompensare morală a unor cadre, mai bine zis, consacrarea lor. Astfel acordarea titlului de docent se amînă de cinci ani. La doctorat e cam la fel. Se spune că se va face un nou regulament. Există, pe bună dreptate, oameni doritori și capabili să concureze pentru aceste titluri. Nu o pot face pentru că de cîțiva ani ministerul sau ministerele răspunzătoare și chemate, firesc, să aducă perfecționări necesare diferitelor activități și forme ale domeniului, nu s-au decis cum să fie docentura și chiar doctoratul. Aminările și nesiguranța deruteză mult cadrele oneste și capabile. Același lucru se întîmplă și cu unele posturi vacante la anumite discipline, vacanțe care durează de doi și trei ani. Așa a fost situația la clinica de cardiologie și este în prezent la clinica medicală Fundeni. Să nu mai vorbim de metodele de promovare a cadrelor superioare. Amintesc numai că trebuie să răspundem la anii aceștia la întrebarea pusă acum cîțiva ani de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fața noastră „Ce facem cu școlile medicale românești ?“ Să ne întrebăm cu toții dacă metodele actuale de alegere a unui cadru superior, conferențiar sau profesor, selectează într-adevăr pe cei mai buni și capabili să dezvolte și să răspundă de școlile medicale românești. Am spus-o de mai multe ori și o spun și acum că stat cadre de înaltă competență în cercetarea și asistența medicală românească, care n-au putut să intre în învățămînt ! De ce ? Nu cumva este mai bine ca la aceste concursuri să poată concura cît mai mulți dintre cei mai buni ? Mai există și alte aminări care afectează cadrele medicale superioare. O spun numai în treacăt : alegerile pentru conducerile societăților de științe medicale sau alegerile pentru Academia de științe medicale, care nu s-au mai ținut din 1969.

— Ne-ați declarat, ceea ce zice titlul. Cum considerați perspectiva realizării condiției optime pentru om ?

— E o întrebare bine pusă. Aș încerca să răspund scurt, ca o încheiere. Condiția optimă pentru om îmi permit s-o afirm că este cea pe care ne-o creăm noi. Există multe contradicții în acest act al nostru de devenire, dar dacă avem înțelepciune, perseverență întru înțelepciune și încredere în facultățile bune ale omului eu cred că reușim. Reușita s-ar putea să fie nu totală, ci relativă, dar și așa înțelepciunea trebuie să ne învețe că atît s-a putut. Un înțelept al antichității spunea : „Să faci totul ca să reușești un lucru bun, dar să nu disperi dacă n-ai reușit.“ Eu au dispar în cele ce mai am de făcut. O iau de la început și cu oamenii și cu lucrurile și de fiecare dată reușesc un surplus. Am grijă să dezvolt, în mine și în cei cu care lucrez, atît acea necesitate de cunoaștere de care am vorbit, cît și necesitatea impusă de meseria noastră — să ocrotim omul. Acesta este semnul responsabilității noastre și în numele lui să nu precupețim nimic, ca riscul unor dezavuări momentane. De aceste afirmații ale mele, de încheiere, se leagă efortul meu de gîndire care a dus la realizarea unor eseuri, unele sub formă de dramă — și care urmărește perfectibilitatea conștiinței noastre cu o încredere absolută în dezvoltarea spre bine a omului, ceea ce constituie pentru mine o lege biologică a dezvoltării. În om sînt stocate ancestral multe reziduuri primitive, dar tot în om țîșnesc răzvrătirile și necesitatea perfectării în spirit, în rațiune și în afect. De aceea în înțelegerea mea generală, știința, arta, filozofia se integrează în spiritul uman supus legii dezvoltării biologice generale.

— Vă mulțumim.

ION PREDOȘANU ■

Într-o mare a muncii, descindere pe insula paraziților

32 milioane lei — o parte doar din prețul nemuncii

Nu este o aproximație, este un calcul exact și o dură și intolerabilă realitate : cele 250 persoane care nu vor să muncească, aflate în evidența Direcției pentru problemele muncii și ocrotirii sociale din județul Galați, dacă ar fi lucrat — cu productivitatea netă medie ce se realizează pe județ — ar fi produs într-un an bunuri în valoare de 32 milioane lei. Repetăm : 32 000 000 lei ! Producția fizică a unei întreprinderi medii ! Bunuri care ar fi putut însemna oțel, fontă, tablă, nave, elice pentru nave, săpunuri fine, țesături, pește, conserve de legume și fructe, pîine, vin..., ca să luăm numai cîteva din profilele industriale ale Galațiului. O pierdere nu doar pentru un singur oraș, pentru un singur județ, ci pentru noi toți, pentru societate, inclusiv pentru cei ce nu produc nimic, dar consumă. Altfel spus, cu aceste 32 milioane s-ar fi putut construi mai multe locuințe, școli sau dispensare ! Chiar dacă la numărul oamenilor muncii din județ, cei 250 reprezintă o cifră infimă — numai la Combinatul siderurgic lucrează peste 45 000 — nu-i putem trece cu vederea, nu-i putem tolera în numele valorilor societății noastre. Ei ne frustrează de bunuri, în schimb mănîncă, se îmbracă, au locuințe, beneficiază de tot ceea ce statul pune la dispoziția cetățenilor. Paradoxul e cu atît mai mare, încrîncenîndu-ne de indignare, cu cît — se cunoaște bine — în cincinalul actual județul Galați a deschis porțile muncii, drumuri demne ale realizării sociale și individuale, pentru 50 000 de oameni ! Sînt pline și acum anunțurile publicitare de oferte de serviciu, de chemări spre încadrare în numeroase meserii tradiționale și moderne specifice industriilor gălățene. În cincinalul viitor se vor crea încă 60 000 locuri de muncă, practic cît populația unui oraș mai mare decît municipiul Focșani. Cu o medie de 12 000 anual. „Așadar, concluzionează tovarășul Tache Neofit, șeful Oficiului forțelor de muncă, nu se pune în nici un fel problema că acela care dorește să muncească n-ar avea unde. Ne lovim însă de refuzul unora dintre aceștia."

Miercuri, 29 octombrie, am asistat la una din acțiunile Comisiei de influențare, cum este denumită pe plan local, o activitate susținută, tenace a multor oameni, reprezentînd multe forumuri și organisme sociale — procuratura, miliția, organizația U.T.C., direcția muncii — pentru a convinge, pentru a determina, a influența pe acești cetățeni care au renunțat la propria lor valoare, să mai creadă în ei, să-și cîștige cinstit pîinea cea de toate zilele și, astfel, identitatea.

Drame în celula familiei

Orice formă de parazitism ne repugnă, desigur — și trebuie să-l anihilăm cu toate forțele și mijloacele noastre — dar cel mai abject ni se pare bărbatul care trăiește pe spatele unei femei. Din munca ei, din dubla ei muncă — în societate și acasă.

Intră doi bărbați. Se țin unul după altul, ca într-o comedie — ce tristă comedie ! — se așază alături și așteaptă parcă microfonul. Înalți, bine legați, nerași, sofoși, somnoroși, de fapt mahmuri. Doi frați. Neculai Dobrea, 32 de ani, de meserie șofer, căsătorit, 3 copii, în vreme ce al patrulea va veni curînd pe lume. Valentin Dobrea, 35 de ani, tot șofer, tot căsătorit, 2 copii. Soțiile amîndurora — muncitoare oneste și conștiincioase la Întreprinderea textilă Galați. Primul nu mai muncește din aprilie, al doilea din septembrie. Neculai, care are și meseria de zugrav-vopsitor, din cînd cînd — zice — a mai adus ceva bani în casă, zugrăvind particular ici și colo, Valentin — nimic. El bea. Bea banii soției și se vaită de ulcer, motivînd astfel neputința de a mai munci. Nu și de a bea ! Neculai e abil, minuiește bine, chiar cu dezinvoltură și inteligență, vocabularul demagogiei, vorbește chiar despre un ideal de viață. Pe care l-a atins, dar l-a trădat. „Idealul meu a fost șoferia". L-a abandonat pe motivul că întîmpina greutăți, nu i se dădeau piese de schimb. Nu crede nici el că, pentru dificultăți de moment poți să-ți părăsești nu numai locul de muncă și meseria aleasă, ci starea de demnitate. Să ajungi să-ți trădezi copiii, să tai frunză la ciini, să ajungi întreținutul mamei copiilor tăi ! Este chiar abject ! Îl întrebăm dacă din aprilie a mîncat. I se pare absurdă întrebarea : sigur că a mîncat, altfel ar fi supraviețuit atîtea luni ?! Din porția celor trei, ba nu, a celor patru copii, adusă cu trudă de mama lor. Pe deasupra i-a păgubit și de alocația acordată de stat. Face singur socoteala că i-a lipsit cam de 700 și ceva de lei pe lună, în total de peste 4 200 lei. Care ar fi putut să însemne ghetuțe, paltonașe, rochițe, cărți, jucării și alte bucurii ale copilăriei. Inconștiență ? E un termen prea blînd și prea inexpresiv pentru condiția morală a unui astfel de părinte ! Doi dintre copii sînt școlari, clasele I și a II-a. La vîrsta începutului, cînd se învață alfabetul valorilor umane și se formează deprinderile pentru muncă, vîrsta marilor și fundamentalelor cuceriri morale. Ce pot răspunde copiii, cînd învățătoarea îi întreabă unde lucrează tata ? Nicăieri ?! Ce pot răspunde auzind în jurul lor pe ceilalți copii rizînd în hohote ?! E mîndru Neculai Dobrea că fiul i-a terminat anul trecut clasa cu media peste opt. Rodul unei munci frumoase. Ce va ajunge acest copil mai tîrziu, afișiat de contradicția dintre ceea ce învață la școală și ceea ce vede acasă, la tatăl său ? E cert că nu putem îngădui, Neculai Dobrea, să deformați destinele, să strîmbați optica de viață, să schimbați traiectoria normală a celor patru viitori cetățeni ai țării ! Să trăiască și ei ca și tatăl lor parazitar, obscur, nedemn ! Bărbații de vîrsta celor doi Dobrea, în vremea puterilor depline, bărbați avînd meseriile lor, se luptă cu camioane de mii de tone pe șantierele țării, resimt — și trăiesc cu voluptate — satisfacția împlinirii, edificării unor mari hidrocentrale, uzine, exploatări miniere, etc., etc. Cîștigă 3 000—4 000—5 000 de lei pe lună, își cumpără apartamente, își construiesc căsine, au automobile, își dau copiilor la școli și facultăți, într-un cuvînt trăiesc frumos, normal, firesc, omenesc.

Anghelache Stoica, de 27 de ani, din str. Armatei Poporului nr. 70, este parazitul — incredibil și incalificabil — al unei femei nevăzătoare. Înțelegeți, al unei femei care și-a pierdut lumina ochilor ?! Dar nu și demnitatea. Femeia muncește la Cooperativa „Înfrățirea", iar acasă, de asemenea, se depășește pe sine, își depășește sublim tragica infirmitate, rămînînd o bună gospodină și mamă adevărată pentru fiul de 4 ani și jumătate. Anghelache Stoica minte crud, minte aspru cum că și-ar fi părăsit serviciul pentru a-și îngriji fiul. N-are rost să comentăm că era, că este normal, să fi lucrat el, ținîndu-și soția acasă. De fapt, copilul urmează o grădiniță, deci în cea mai mare parte a timpului îi poartă de grijă statul. Anghelache Stoica vrea ca ea, soția, să plătească scump faptul că el mai consimte să-i fie sot, în actualele condiții. Cînd contractăm căsătorii nu facem și contract cu natura pentru a nu ne îmbolnăvi, pentru a nu plăti tributuri grele unor bărbați lipsiți de scrupule și omenie !

I s-au oferit patru repartiții pentru patru locuri de muncă, dar nu s-a prezentat la nici unul. Prea multă clemență, prea multă înțelegere, prea multă omenie pentru asemenea inși care nu vor să fie oameni ! Justiția, unele instanțe de judecată, este încă prea blîndă față de asemenea cazuri cronice de parazitism, cu consecințe în toate etajele vieții noastre sociale. Se impun măsuri mai ferme, pedepse mai aspre.

Viață ușoară, copii abandonați

Bumerang, fapta de răzbunare a Mariei S. s-a întors împotriva ei. A ajuns pe banca acuzaților și pe treapta cea mai de jos a ființei umane. La 24 de ani s-a dus în port să se vîndă, să-și vîndă trupul unor marinari străini. Și ea a fost dintr-o familie onorabilă, cu părinți și frați respectați, care își văd cu toții de treabă. Așa se părea că se vor petrece lucrurile și cu ea. „Nu vorbesc cu tatăl meu. Stau cu copilul la bunica din partea mamei. Nu ne înțelegem de cînd eram mică, vorbea urît cu mine și nu meritam. Mă străduiam mereu să-i fac pe plac, dar n-am reușit niciodată". Și apoi, s-a străduit, se pare, să facă totul pe dos. Indiscutabil, acolo, în copilăria ei frustrată de căldura paternă, se află eșecul vieții ei. Un tată aspru, o mamă, prin compensație, prea tolerantă, au pregătit lent acest eșec dramatic. A absolvit școala generală, a absolvit cu bine și școala profesională de electricieni, a învățat apoi în uzină alte șase luni, cu ambiție, pentru a deveni bobinatoare și astfel totul părea normal, firesc. Nici un semnal exterior al rănilor de dinăuntru. Părinții nu și-au făcut probleme nici în fața grabei cu care tînăra fată a vrut să se căsătorească, să evadeze astfel, cît mai repede, din climatul familial. La 20 de ani, la 3 luni după ce a cunoscut — cum putea să-l cunoască în 3 luni ?! — un tînăr, se căsătorește. Începe un mariaj nefericit care îi adîncește starea de conflict cu lumea. Fiind obligată să suporte acasă, în noua familie, bătăi, injurii, interdicții, atmosferă încordată, se defulează la serviciu : trascibilă, bănuitoare, susceptibilă, provoacă stări conflictuale. Exacerbează, dramatizează neînțelegerile cu o colegă, soția șefului, care își aroga dreptul de a comanda în echipă. Copilul ei vine pe lume cu consecințe ale traumei fizice și sufletești prin care trecea, traumă care își pune amprenta pe sănătatea lui — sufluu sistolic, maladie de cord. Se internează cu el în spital, nu-și trimite la timp certificatele medicale și, pentru absențe nemotivate, i se desface contractul de muncă. Nu-și caută drepturile, nu se duce la sindicate și persoanele din Combinatul siderurgic unde lucrase, competente să-i rezolve situația. După 8 ani renunță la slujbă. Intervine între timp și divorțul. Se lasă dusă de valuri. Trăiește mai întîi din pensia de întreținere a copilului apoi „ciupește" de la bunica, întîi sume mici, pe urmă din ce în ce mai mari. Adună datorii și pleacă să se vîndă. Conștiință imatură, se vinde ca să se răzbune. Începe o viață parazitară. I s-a oferit loc de muncă, nu vrea însă decît bobinatoare, meserie în care, deocamdată, nu mai sînt locuri. Maria persistă în războiul ei cu lumea, distrugîndu-se pe sine. Nu are dreptul, în primul rînd, pentru că societatea noastră îi oferă drumul demnității, se interesează de ea și o recheamă în rîndurile celor pe care ne bizuim, ale oamenilor muncii. Altfel, este jalnic drumul Mariei, și mai presus de al ei, al copilului ! Ce poate să resimtă un om, chiar și copil fiind, cînd află că mama sa este sau a fost prostituată ?!

Pe aceeași bancă a acuzaților pentru trai parazitar și pentru prostituție stă și prietena Mariei S., Rodica B., în vîrstă doar de 20 de ani. Culmea, este chiar elevă în anul IV, curs seral, la un liceu comercial. Ea n-a trecut prin nici o dramă. Este fetița răsfățată a doi părinți onești care au muncit și muncesc din greu, cu seriozitate, pentru idealul lor : de a le asigura totul copiilor lor. Tata — furnalist, mama — îngrijitoare la un cămin de copii. Îmbrăcată bine, cu mantou din piele și pantaloni din stofă bună, răsfățata cu ochii albaștri te privește intens, fără nici o clipire, cu aplomb. Nu plînge, ca Maria, nu lasă ochii în jos. La 18 ani a părăsit cursurile liceului și s-a măritat. Părinții au aranjat să fie încadrată undeva, și s-au rugat cu cerul și cu pămîntul de odorul lor să termine totuși școala la seral. În viață e bine să ai calificarea ta. Ce bine grăiau bătrînii ! Și a găsit Făt-Frumosul pe stradă. Un „tate-frunză la ciini". Ciudat cum acești părinți prevăzători și cu o bună și sănătoasă filozofie de viață, cedează acestui moft. Nu prea se interesează ce face, unde muncește, cu ce se ocupă viitorul ginere. Familia bătrînului își iubește și ea odorul, și-i ascunde identitatea de pierde vară. La gîndul egoist că poate astfel, însurat, îl va aduna de pe drumuri. Da' de unde! Proaspătul soț își dă repede arama pe față, deși socrul le-a aranjat, sacrificîndu-și propria locuință — printr-un schimb — și apartament în plin centrul orașului, pe bd. Republicii ! Mobilat cu tot ce trebuie. Ce nu face un părinte pentru copilul lui ! După numai un an Făt-Frumosul a părăsit-o, în decembrie 1979. Iar mironosița cu ochi albaștri, scoasă de la o slujbă pe care abia o luase în primire — prevalîndu-se de legea posibilității întreruperii serviciului pentru creșterea copilului pînă la șase ani — nici nu învață, nici nu se îngrijește de micuțul fiu. El abandonează în răspunderea mamei și a unui cămin — grădiniță, unde plătește doar 120 lei lunar, și... pleacă. În căutarea consolării în port. Ține chiar și un „jurnal intim" despre noua ei „iubire", de la care nu ! se pare degradant să primească bani și cadouri, după fiecare întîlnire. Iar noua ei afacere amoroasă nu putea fi decît un marinar de pe alte meleaguri ! Ce era să facă cu atîta timp de care dispunea ?! Și-a transformat apartamentul în casă de întîlniri dubioase, murdare, abjecte. Restaurante, fripturi, Kent..., apoi rondul de noapte, rondul de zi... În timp ce alte tinere învață în cămărușe modeste, sau lucrează în fabrici, îngrijesc copii, părinți, în timp ce alte familii de muncitori onești, valoroși scriu memorii, ori așteaptă disciplinați să le vină rîndul pentru a li se repartiza o locuință, chiar mai modestă decît a Rodicăi B. Cum ne poate șfida ? Pînă cînd ? Miliția municipiului Galați i-a întocmit dosarul de trimitere în judecată și, firește, actele de evacuare din apartament. Răsplată dreaptă, echitabilă, morală, pentru acte antisociale, pentru beneficiul unor avantaje nemeritate, pentru fapte imorale. Rodica B. are, cum spuneam, un copil și mai are o soră de 15 ani, timpul opțiunilor, vîrsta-cheie a vieții. Ei trebuie ocrotiți, apărați de nociva ei boală morală.

Iată una dintre cele mai grave consecințe ale parazitismului : un climat viciat pentru niște copii nevinovați, pentru cei care se află în preajmă. Nu putem îngădui să li se transmită această gravă maladie. Sînt viitori cetățeni ai țării pe care trebuie să ne bizuim. Destinul lor interesează în cel mai înalt grad. Cum fiecare sîntem opinia publică și cu toții la muncă, fiecare avem datoria, și putința, să nu facem loc în nici un fel parazitismului, să nu-l îngăduim, să-l îngrădim, să-l demascăm, să nu-l ajutăm în nici un fel să se manifeste.

CICI IORDACHE

Cronica șoselei

A uitat de jurămîntul lui Hipocrat!

Era întuneric de-a binelea cînd Costel Paraschiv, șoferul autocamionului basculabil cu remorca 31-BR-6062, aparținînd Autobazei 1 marfă Brăila, a fost nevoit să oprească, scoțînd autovehiculul cît mai mult în afara pangliciî de asfalt a șoselei, în apropierea bornei kilometrice 84, între Ploiești și Cîmpina.

„Ghinion mai mare nici că puteam să am. Explozie de cauciuc și încă la ambele roți", i-a zis pilotul însoțitorului care coborîse din cabină să vadă de ce anume oprise șoferul.

„Putea fi însă și mai rău. Dacă explozia era pe față, eram acum proptiți în vreun pom și cine știe ce s-ar fi ales din noi. Așa că hai să ne apucăm de treabă !"

N-au trecut decît 7—8 minute și în timp ce șoferul și însoțitorul roboteau pe lîngă mașină, o lovitură extrem de puternică a scuturat autovehiculul din

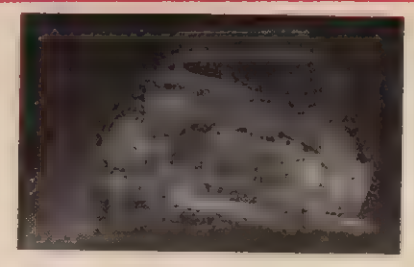

toate încheieturile. Cei doi s-au precipitat imediat spre partea din spate a mașinii unde o Lada 1 500 se „înfipsese" sub remorcă. Capul pilotului era aplecat pe volan. Nu mai mișca. Pasagerul din dreapta, cu fața plină de sînge, gemea, bolborosind ceva de neînțeles. În timp ce șoferul autocamionului, ajutat de însoțitor și de alți cetățeni ce opriseră la locul accidentului, se străduia să scoată victimele din mașină, în spatele autoturismului accidentat a oprit o Dacie 1300 condusă de F.C. din Băicoi, în vîrstă de 27 de ani.

„Ce s-a întîmplat, dom'le, aici ? Asta e mașina lui unchiu-meu".

Unul dintre cei strînși în jurul mașinii i-a explicat cît știa și el din cele petrecute. „Acum n-avem timp de explicații, șoferul e mort, dar pasagerul care mai e în viață trebuie dus la spital și asta cît mai urgent", i-a zis nepotului, șoferul autocamionului, în timp ce încerca să-l scoată pe pasager din mașină. „Îl duc chiar eu la spital — a fost replica nepotului —, sînt cu Dacia aici, în spatele dv.".

Florin C. n-a mai avut însă timpul necesar să ajungă la mașină. În timp ce fugea spre Dacia 1 300 pentru a-i deschide ușile, a fost izbit și trîntit la pămînt de un autoturism de Argeș condus de O.P. din Pitești. Cînd observi de departe, noaptea, pe drum, oameni care se concentrează în jurul unei mașini, e logic să-ți pui întrebarea dacă nu cumva e vorba de un accident și, în consecință, ca o primă măsură, să reduci considerabil viteza. Face acest lucru orice om aflat la volan, nu pentru că e obligat de lege, ci din spirit de elementară prevedere.

O.P. avea însă un motiv în plus să facă acest lucru, era mediu. El a continuat totuși să ruleze cu aceeași viteză și să se întrețină cu cei doi pasageri din mașină. Viteza mult prea mare și discuțiile cu ocupanții care îl distrăgeau în mod vădit atenția l-au împiedicat pe șofer să evite lovirea lui Florin C.

Șoferul Daciei de Argeș oprește apoi la circa 100 de metri de locul accidentului, se duce pînă la victimă, care zăcea gemînd, într-o baltă de sînge și... ce crezi că face ? Acordă primul ajutor așa cum era normal și omenesc ? (Mai ales că fiind medic putea să facă în mod calificat acest lucru.) Nu. Medicul O.P. uită subit nu numai de jurămîntul lui Hipocrat, ci și de cele mai elementare norme nescrise ale omeniei, și îl părăsește pe cel care peste cîteva minute avea să moară pe asfaltul drumului, după care se îndreaptă spre mașină.

„N-are nimic, e în afară de pericol !", răspunde el la întrebările celor doi pasageri curioși să știe ce s-a întîmplat. Nu prea convinși, aceștia rămîn pe gînduri. În mașină se așterne tăcere. Mai tîrziu, unul din ocupanți întreabă : „Dacă totuși cineva ne-a luat numărul ?" „N-a avut cine, toți erau ocupați cu accidentul"...

A fost totuși cineva care a notat un fragment din numărul 2-AG-5070. Cu toate că O.P. a apăsat cît a putut pe accelerație, încercînd să se îndepărteze cît mai mult de locul evenimentului, cînd a ajuns la Tîrgoviște îl aștepta o surpriză : un blocaj de toată frumusețea. Autoturismul a fost oprit și șoferul întrebat despre accident. „Nu sînt eu, ce probe aveți ?" — a încercat cu insolență O.P. să se debaraseze de răspunderea pentru cele două grave infracțiuni comise. Bineînțeles că au fost și probe : parbrizul spart, particule de sînge și păr de la victimă, rămase pe mașină etc. Fapta mediculul și a celor doi pasageri complici la neomenie nu mai necesită comentarii.

Ceva despre șoferul autoturismului Lada 1 500 : în vîrstă de 72 de ani, suferind de diabet și în curs de tratament cu insulină, face mai multe curse extrem de obositoare în ziua respectivă, apoi călătorește noaptea și, în plus, conduce și neatent. A plătit cu viața nesăbuința sa. Inițial rănit grav, C.U., de 68 de ani, pasagerul din dreapta și în același timp proprietar al mașinii, a murit în spital la 10 zile după accident.

Colonel VICTOR BEDA

Cîteva idei despre

A FACE COMERȚ

— Sînteți, stimate tovarășe Manole Iosifescu, directorul adjunct al magazinului „Bucur", cel mai mare din București și din România. Cum se vede comerțul bucureștean — și românesc — de la înălțimea colosului dv. ?

— Așa, de sus, se vede bine, chiar foarte bine.

— Dar de jos, să zicem de la parter ?

— Ce se vede de-acolo e doar magazinul nostru.

— Și ei cum se vede ?

— Este, așa cum spuneați, cel mai mare ca suprafață dintre magazinele țării. Este și cel mai complex ca ofertă sortimentală. Vindem de toate, de la mobilă la alimente. Minus piese auto. Încolo...

— Cîți oameni trec zilnic prin magazinul dv. ?

— Între 60 000 și 100 000. Ultima cifră aparține duminicilor.

— Și cîți din ei cumpără ?

— Mai mulți de jumătate.

— Omul intră într-un magazin ca să cumpere. Să înșirmne atunci că jumătate sau aproape jumătate din vizitatorii „Bucurului" nu găsesc aici ce le trebuie ?

— Chestiunea e ceva mai complicată. Mulți dintre vizitatori sînt doar cumpărători potențiali, ne calcă pragul nu ca să cumpere pe loc, ci cu scop prospectiv. X, să zicem, s-a îngrășat, e obligat să-și schimbe garderoba. Lucrul ăsta nu se face bătînd din palme, omul întîi cercetează, pipăie, se gîndește... La fel procedează Y, care a primit o locuință și vrea să și-o aranjeze. Clientul de azi nu mai e cel de pe vremea economatelor, care lua orice, numai să fi găsit. Cu cît crește gradul de înzestrare a magazinelor și cu cît se ridică nivelul de viață al populației, implicit pretențiile, exigențele, gustul, deci cu cît clientul este mai avizat, procesul de vînzare-cumpărare își schimbă legile, devine mai complex și mai dificil.

— Este interesant ce spuneți și, desigur, adevărat. Dar mai sînt, și nouă ni se pare că nu puțini, și clienți care vin să cumpere, dar nu cumpără. Care pleacă decepționați, fiindcă n-au găsit ce-au vrut.

— E adevărat.

— ...Deși magazinul dv., cum ziceați, e cel mai complex ca ofertă sortimentală, adică are de toate. Și chiar are, am văzut cu ochii noștri, rafturile dv. gem de mărfuri. Exagerînd puțin — vă rugăm să nu ne-o luați în nume de rău — înseamnă că ceea ce se găsește nu prea îi omului, iar ceea ce vrea omul nu se prea găsește.

— Vindem totuși enorm. Vindem cam de 3 miliarde de lei pe zi. Și dacă totuși niște lucruri nu se găsesc...

— Știm : e de vină industria, care nu le produce.

— Vinile se împart. Unele și le revendică (sau ar trebui să și le revandilce) producătorii de mărfuri. Altele, cert, sînt ale noastre, ale negustorilor. Altele aparțin verigilor intermediare (nu le numesc așa în sens peiorativ, fiindcă existența unora dintre ele este obiectiv necesară) care complică drumul dintre fabrică și magazin.

— Să începem cu cele din urmă. Unde sînt rațiile ?

— Verigile prin care ne aprovizionăm sînt întreprinderile de comerț cu ridicata. Un fel de centrale, dacă vreți. De fapt, niște organisme-mamut, cu răspînderi sau cu deschideri atît de vaste încît — cum să vă spun ? — pot cuprinde perfect o pădure, nu și copacii. Să mă explic. Întreprinderea care ne livrează mărfurile are în sarcină Bucureștiul și trei județe : Ilfov, Dîmbovița și Ialomița. Or, numai Capitala are un lanț de mari magazine, pe lîngă mii și mii mai mărunte. O distribuție armonică, ritmică, ținînd contul la zi al cerințelor, devine, în asemenea circumstanțe, la fel de anevoioasă ca și cum ai vrea să cîștigi un război folosind tunuri grele, de mare calibru, împotriva cîtorva mii de inși ce fug în zigzag pe teritoriul unui oraș și a trei județe.

— Ce propuneți ?

— Ca măcar marile magazine, cum e al nostru, să-și ia mărfurile direct de la sursă.

— Numai marile magazine ?

— În condițiile specializării și concentrării industriei (mă refer aici, evident, la cea ușoară) în mari întreprinderi, a-cestea, obiectiv vorbind, n-ar accepta, de fapt nici n-ar putea să se fragmenteze în mii și mii de relații. Un mare magazin cum e al nostru nu le-ar da, cred, prea multe bătăi de cap. 60 la sută din ce primim provine din sectorul textilelor, 20 din cel al metalului, deci sîntem și noi, precum se vede, o mare întreprindere specializată, aptă să pourte un dialog direct și eficient cu partenerii industriali.

— Ce ne mai spuneți despre verigi ?

— Cred că sistemul stabilirii prețurilor este încă greoi. El întîrzie, uneori foarte mult, întîlnirea dintre cumpărător și marfă. I.M. Cugir, ca să vă dau un exemplu, a fabricat, în cooperare cu o firmă italiană, o marfă dintre cele mai așteptate : mașina de spălat cu program automat. A fabricat-o, a tot fabricat-o, și-a umplut cu ea depozitele și, înăbușindu-se, n-a mai așteptat stabilirea prețului (care întîrzia) și a livrat-o întreprinderilor cu ridicata. Povestea s-a repetat, întreprinderile cu ridicata au fost și ele supraaglomerate, drept care, nemaiașteptînd stabilirea prețului (care încă întîrzia...), au expediat-o spre magazine. Am trecut și noi prin odiseea așteptărilor, care s-a încheiat abia după șase luni. Vi se pare de necrezut ? Ce-ați zice, însă, de niște exemple mai mărunte, de pildă despre faptul că, pentru fixarea prețului unor infime cantități de confecții, tricotaje, încălțăminte etc. provenite de la parteneri din țările socialiste (cu care magazinul nostru are schimb de mărfuri), singurul competent e ministerul, printr-un ordin special ? Știți cît durează — și ce drum complicat se parcurge — pînă se obține un astfel de ordin ?

— Aici, ce propuneți ?

— Acordarea unor competențe mai largi întreprinderilor comerciale cu amănuntul. Evident, însoțite de răspunderile ce se impun.

— O pregătire care-i „așa cum e" ar suna deloc încurajator. De ce nu e „așa cum trebuie" ? Cine vă oprește s-o ridicați la acest nivel ?

— Vreți să vorbim despre pregătirea lucrătorului din comerț, a negustorului, mai bine zis ?

— E visul nostru cel mai arzător. Chiar el, înainte de orice altceva, ne-a pornit spre dv. Haideți să discutăm despre pregătirea negustorului. Despre calificare și despre comportamentul lui. Credem că sînteți, în această privință, unul din oamenii cei mai indicați să ne vorbească. Știm că lucrați de 20 de ani în comerț și că de 3 sînteți aici, ca director adjunct al „Bucurului". Mai știm că ați început-o ca „ucenic la raft", deci ca vînzător, că ați trecut prin toate treptele ierarhice ale meseriei, de la merceolog la merceolog principal și șef de serviciu. Mai știm că, învățînd, făcînd liceul și facultatea, ați devenit economist, ba, mai mult, sînteți la ora de față și un care pregătește specialiști pentru comerț, în calitatea dv. de cadru didactic asociat la A.S.E. Vă puteți pune deci și în pielea vînzătorului (ați fost în ea), vă puteți pune (de fapt, sînteți) și în aceea a celui ce-l pregătește. Vă ascultăm.

— Iată cereți să țin o adevărată prelegere despre pregătirea lucrătorului din comerț... Aveți spațiu în „Flacăra" să mi-o găzduiți ?

— Chiar pentru o prelegere, nu. Pentru niște lucruri esențiale, da.

— Ce înțelegeți prin lucruri esențiale ?

— Sub raportul calificării, al ținutei sau al artei de-a servi (despre comportament vom vorbi mai tîrziu), ne vine în minte o imagine de demult : intrai într-o prăvălie cu gîndul să-ți cumperi cizme, nu găsești cizme, dar negustorul știa să te amețească, să te încurce, să te ademenească în așa fel, încît te trezeai pe trotuar ținînd în mînă o sapă sau un ser-

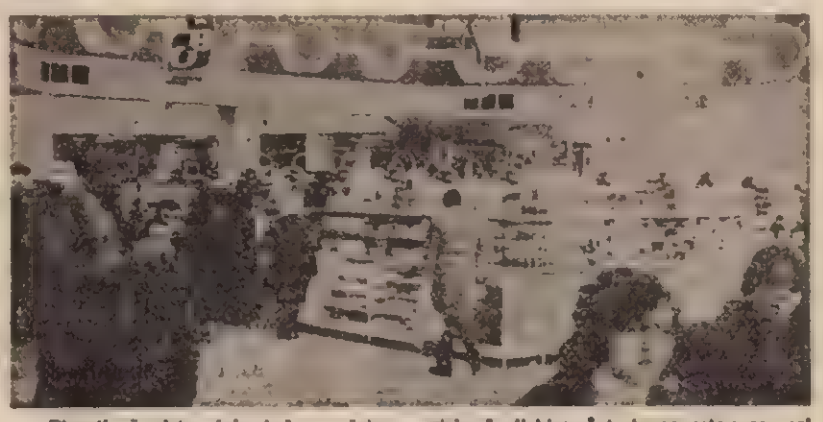

— Zîceați că niște vini, cînd nu găsim în magazin ce vrem să găsim, aparțin și comerțului.

— Există, în ce ne privește, o incapacitate în a stabili exact și prompt ce fel de mărfuri ne lipsesc. Ba, descoperi, chiar și ce mărfuri avem sau ne prisosesc.

— Adică vine clientul și cere culoare lucru, dv. îi spuneți că lipsește, dar de fapt îi aveți.

— Exact. Pentru că mărfuri, să știți, se găsesc, industria noastră le face, e capabilă să le facă. Există însă, în comerț, o regulă, un așa-zis „raport 80/20", bine știut de specialiști, care zice așa : 80 la sută din mărfurile din stoc contribuie la vînzare cu 20 la sută, iar 20 la sută din mărfurile din stoc contribuie la vînzare cu 80 la sută. Important, așadar, e să determinăm cu exactitate care-s aceste 20 la sută mărfuri obligatorii, a căror lipsă clientul, dacă nu conștient, în subconștientul lui (experiența s-a făcut !), e resimte de cum calcă pragul prăvăliei, chiar dacă rafturile gem de mărfuri. Această determinare există, evident, bine organizată la nivel macroeconomic. Dar încă nu și la nivelul întreprinderii. Să nu în proporție de 20 la sută, cum ar fi ideal (idealul minim al comerțului modern !), dar nici de 5. Ea nu se poate face decît prin metode științifice, prin studii elaborate pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii în materie, minuite de oameni cu o pregătire înaltă. Or eu, la ceasul de față, nu sînt în stare nici măcar să vă spun, ca să revin la intervenția dv. de adineaori, ce mărfuri am sau n-am în magazin. Fiindcă nu încă n-am izbutit nici măcar să evităm operativ o carență elementară : rupturile survenite în stocul de mărfuri. N-am reușit să pregătim gestionari care să știe să le prevină. Gestionarii noștri acuză ruptura din stoc abia în ceasul al 13-lea, cînd ce le trebuie mîine, ba, descoperi, cer azi ce le trebuie azi.

— Sau ieri

— Lărgind exemplul, dîndu-i proporțiile la care singur se invită, va trebui să recunoaștem acest trist adevăr : că nu determinăm în mod științific, adică exact, realist, necesarul de mărfuri al magazinelor noastre, ci mai mult pe baze empirice. Mai simplu spus, pe baza intuiției (mai sigură sau mai nesigură) și a pregătirii (care-i așa cum e) a lucrătorilor ce decid fondul de mărfuri.

**— Și ce ne facem cu cele 20 la sută ? Ce facem cu „articolele" care stau ? Cu cele care, cînd ajungi la ele, sînt pline de praf ? Cu cele care, cînd le cumperi, se dovedesc a fi rebuturi ? Cu cele care, cînd le cumperi, sînt altceva decît ți s-a spus ? Cu cele care, cînd le cumperi, nu mai sînt la modă ? Cu cele care, cînd le cumperi, nu mai sînt ce-au fost

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Acesta este Balșul copilăriei mele?

Acum trei decenii, cînd mergeam frecvent la Baia, nouă, celor din satele apropiate, orășelul de atunci ne apărea foarte important. Acolo erau : școala generală, cea profesională, o alta de meserii, liceul, Fabrica „Jiul" (mașini de gătit, ceasune și uși de sobă), o întreprindere de industrie locală. Acolo mai erau : tîrgul săptămînal, gara și alte repere semnificative pentru a ne copleși universul de atunci. Drumul nostru la școală avea un ceremonial pe care l-am moștenit și adoptat de la părinți. Primăvara, vara și toamna, cît vremea era bună, o luam „pe vale", pe poteca dintre tarlale. La „odăile" Balșului, unde era capătul unei străzi, făceam escală : beam apă sau, copiii zburdalnici care eram, luam prune, mere, gutui, după anotimp, din livada unei bătrîne. Oamenii în virstă aveau alte obiceiuri, la prima tinerină de la „odăi" își aranjau ținuta, își înălțau pantofii sau sandalele...

Toamna tîrziu, iarna și primăvara devreme, traseul elevilor era și al părinților împrumuta, de la Mirila, șoseaua E-94 — Slatina—Baia. Și aceasta avea un punct critic ce impunea un fel de escală. Putin înainte de Teiuș, obseala ne determina necesita o relaxare a pașilor înaintea lutirii lor pe ultimii metri. Noi, copiii, eram reținuți : locul era pustiu, auzisem că în vremuri de demult pe acolo bintuiseră chiar lupii. Șoseaua, trecînd peste rîul Gengea, străbătea o zonă în care pe stînga au era nimic iar pe dreapta tîntase cîndva un depozit de lemne, apoi urmau terenuri mlăștinoase. „Monumentul" marca o răscruce : drumul spre gară și contactul cu celelalte „odăi" ale Balșului, mai arătoase dar, în fond, tot „odăi", situate deoparte și de alta a străzii centrale „Nicolae Bălcescu". Formula „odăile Balșului" trezea printre noi, copiii, sentimentul primului contact cu orașul și civilizația evoluată. Și, cu toate astea, o anume nedumerire tot aveam : mi-o trezise o vedere din Baia pe care singura imagine demnă cu adevărat de a fi reprodusă în atîtea exemplare era a podului peste Oltet. E adevărat, podul fusese ridicat în 1897 de „Atelierele de construcții Creil" dar, oricum, și noi copiii simțeam că e prea puțin pentru prețențiile noastre de la Balșul de atunci.

...Am fost de curînd la Baia și am văzut un cu totul alt oraș decît cel pe care-l moștenisem din adolescență. Și, cu toți respectul pe care-l datorez sentimentalismului de licean, mă simt obligat să vorbesc despre Balșul de azi. Poate, pentru un vizitator peste timp cel mai spectaculos fapt l-ar reprezenta populația de azi — circa 21 000 locuitori — comparată cu cea cînd Balșul era reședință de raion — 8 700. Amin explicația la fireasca întrebare pe marginea acestei impresionante creșteri a locuitorilor într-un orășel în care, pînă la mijlocul anilor '60, cei mai mulți plecau în alte locuri. Balșul era deci un furnizor de forță de muncă, în primul rînd al Craiovei, îndeosebi pentru „Electroputere".

Vorbind de metamorfoza spectaculoasă a Balșului, primarul Dumitru Zamfir, un om cumpănit la vorbă și în gesturi care cunoaște profund locurile, amănunțit că, în anul 1959, dîndu-se viața politicii partidului de redresare a economiei naționale distruse de război și revitalizare a localităților țării, în acest orășel lua ființă întreprinderea de industrie locală care, prin nolle sale locuri de muncă, atrăgea numeroși meseriași locali. Totodată, fabricuța „Jiul" înființată în 1929, dar care în timpul războiului și după cunoscuse un accentuat regres, începe să se modernizeze, își mărește capacitatea de producție, asigurîndu-și, ea, noi locuri de muncă, diversificîndu-și produsele, îmbunătățindu-le calitativ. Pe scurt, la sfîrșitul anului 1965 valoarea producției globale realizată de Baia era de 86 milioane lei...

În recenta călătorie la Baia am recurs, ca altădată, la șoseaua, acum asfaltată, pe care există o linie de autobuze — Baia—Mirila. Acolo unde cîndva ritmul nostru de mers avea nevoie de relaxare este o

întreprindere vastă, cu atîția muncitori cîți locuitori avea Balșul în anii '60. Este o premieră județeană și chiar națională — întreprinderea de cai și boghiuri.

Amplasarea ei în această zonă și în acest loc a fost hotărîtă cu prilejul vizitei la Baia, în 1965, a secretarului general al partidului, una din primele vizite de lucru efectuate în țară de tovarășul Nicolae Ceaușescu. După Congresul al IX-lea, care a pus bazele dezvoltării într-un ritm mai accelerat a economiei și afirmării în circuitul economic a tuturor regiunilor patriei, Balșul a cunoscut o dezvoltare de-a dreptul impetuoasă. Astfel, cîteva sute de metri mai jos de I.O.B., tot pe stînga, pe acele amintite locuri virane, există azi I.M.A.I.A. — unde se produc piese de schimb, utilaje, agregate și instalații pentru sisteme de irigații — ce deține locul doi pe ramură, este întreprindere modei pe județ, și-a îndeplinit planul cincinal în luna august tar pînă la sfîrșitul anului va produce suplimentar în valoare de 9,5 milioane de lei. Se adaugă la acestea, spune primarul Dumitru Zamfir, modernizarea „Jiului", diversificarea producției la Cooperativa mestesugărească „Unirea" — care exportă covoare lucrate manual în S.U.A., Belgia, Olanda — și vom înțelege saltul impresionant al producției industriale a Balșului : de la cei 86 milioane lei a atins 1,2 miliarde lei, în 1970; 2,6 miliarde lei, în 1975 ; 4,2 miliarde lei în 1980. În plus, în cincinalul precedent cît și în cel actual industria bălțeană a cunoscut un ritm de 19—21 la sută, superior deci celui înregistrat în țară.

Locul numit „Monument", răscrucea de odinioară, este azi un însemnat microcartier : blocuri de locuințe cu p+4 și chiar mai multe etaje, complexe școlare, comune comerciale, cofetării, ateliere ale cooperativei mestesugărești și alte magazine etc. În vecinătate au demarat lucrările la Clubul I.O.B. — e una din noutățile orașului. Dealtfel, vorbind despre elementele marcante ale vieții actuale a Balșului, primarul Dumitru Zamfir cita : încheierea primei etape a termoficării, îmbunătățirea substanțială a aprovizionării și accelerarea lucrărilor la unele blocuri și obiective social-culturale care, în bună perioadă, au stagnat. În consecință, noi blocuri își vor primi în curînd locatarii, hotelul „Central" — o construcție interesantă — se află în stadiul de finalizare iar, la începutul anului viitor, primii spectatori vor intra în sălile modernului club al tineretului. (Intrucît a venit vorba despre aprovizionare nu pot să nu deschid o paranteză. Ca om al locului, îmi amintesc de grădinile de zarzavat din unele sate — Mirila, Leotești, Chintești, Comănești dar și altele — și de proporția însemnată cu care ele aprovizionau cîndva Balșul. Or, azi, pe locul acelor vestite grădini de zarzavat din Mirila am întîlnit mărăcini sau bălării și chiar locuitorii acelor sate vin la Balș să cumpere... zarzavat. Nedumerirea pe marginea acestei stări de lucruri o adresez în primul rînd autorităților din unele comune vecine Balșului — Bobicești. Inainte de toate — și spor că ea va fi înțeleasă așa cum trebuie.)

Artera „Nicolae Bălcescu" este axul central al orașului. Comparînd strada de azi cu cea atît de bine săditâ în memorie, am încercat un adevărat șoc. Unul al metamorfozei, aproape genetic, al trecerii de la imaginea patriarhală la cea a modernității, a pasului în ritmul vremii, a racordării plenare la pulsul țării a acestui oraș. Aproape de pod, considerat cîndva a fi demn să reprezinte Balșul pe „vederi", se va ridica centrul civic. După pod, edilii orașului vor să păstreze ceva din fața lui veche dar efortul e atenuat de un bălșean stabilit azi în Capitală, om al muncii la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, ce a moștenit o locuință, lăsînd-o însă în paragină !

Ce alte proiecte caracterizează viața Balșului ? Primarul Zamfir vorbește despre o fabrică de confecții, un spital cu 250 de locuri, o cooperativă meșteșugărească cu profil metalo-chimic, reluarea pe scară largă (și nu doar la nivel restrîns) a olăritului întrucît vecinătatea cu Oboga nu trebuie dezmințită, extinderea atelierelor de împletituri, continuarea acțiunii de amenajare a unui nou parc de agrement, asfaltarea unor străzi etc. Și, mai ales, nu trebuie uitate problemele legate de buna activitate a întreprinderilor emblemă din oraș — I.O.B., I.M.A.I.A., JIUL.

Asadar, pentru Balș afirmația că este un oraș în plin avînt nu este nici de circumstanță și nici forțată. Fiii săi care, ieri, se stabileau în alte orașe au revenit, au azi meserii — electronisti, termisti, sabiatori — despre care, cîndva, nu știau mai nimic.

Schimbarea la față a Balșului este profundă, a privit toate structurile sale, imaginea lui este substantială și în continuă înnoitură. Îl întreb, pentru încheiere, pe primarul Zamfir ce-l leagă de acest oraș. După cîteva momente de gîndire îmi răspunde : „Visul meu este să fie și mai frumos, pentru că are de ce. Pentru că, orice s-ar spune, lucrînd aici, indiferent cît timp, îmi confund viața și gîndurile cu viața și gîndurile locuitorilor săi. Apoi, nimic nu poate defini mai bine munca noastră decît sentimentul de satisfacție pe care-l poți citi sau afla de la concetățeni cu un prilej sau altul".

...Știam că nu voi mai găsi Balșul anilor '60, dar între ceea ce am păstrat eu de atunci, între redescoperirea lui sentimentală și sentimentul realității de azi e un drum care, oricum, nu încape în vorbele de mai sus.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Botoșani, un județ grăbit

(Urmare din pagina 1)

tractată. Eforturi nu mai puțin susținute se depun pe frontul recoltei. Însămînțarea grîului fusese încheiată mai de mult. Porumbul fusese recoltat de pe aproape 75 000 de hectare, dar mai rămăsese pe aproape 2 000. Strînsul sfeclei-de-zahăr era în plin proces de desfrunzire și mai rămăsese încă o suprafață însemnată de teren de arat. De aceea, pe o vreme ploioasă și mohorîtă, cîmpul era plin de oameni și mașini ca în plină vară. Probabil că la apariția acestor rînduri, multe din lucrările amintite vor fi terminate spre bucuria botoșănenilor și — de ce nu ? — și a noastră.

Dar să revenim la actualul plan cincinal, pentru că el are o importanță deosebită pentru toți locuitorii acestui colț de țară.

În cei cinci ani, potențialul economic a crescut enorm. Județul, care în 1948 realiza o producție industrială de numai 70 milioane, încheie acest an cu capacități industriale pentru o producție anuală de peste 10 miliarde lei. Saltul e de neimaginat. Au început să producă opt întreprinderi noi cu 25 de capacități industriale, între care întreprinderea mecanică Botoșani, Fabrica de izolatori electrici din sticlă, Intreprinderea de articole tehnice din cauciuc, Întreprinderea de fire din melană. Intreprinderea Integrata pentru țesături subțiri din in. Au cunoscut o puternică dezvoltare Intreprinderea mecanică Electrocontact, Intreprinderea de confecții Dorohoi, Forja I.M.A.I.A. și se află în construcție numeroase alte capacități între care o întreprindere mecanică la Dorohoi, alta la Botoșani, cite o filatură de bumbac la Darabani și Flăminzi, o fabrică de porțelan menaj la Dorohoi și multe altele. În județul în care, în 1948, la naționalizare, n-au putut fi înregistrate decît patru unități cu profil industrial (un atelier mecanic, două mori comerciale și o fabrică de ulei) ființează acum ramuri de producție moderne cum sînt construcția de mașini cu submanunile sale de virf — electrotehnica, mașini-unelte — care deține deja 30,1 la sută din întreaga producție industrială, chimia și alte ramuri industriale, menite să pună în operă și să valorifice superior resursele materiale ale județului, ca industria materialelor de construcții, de exploatare și prelucrare a lemnului, de sticlărie și porțelan, industria textilă, de confecții, alimentară și altele. Profesii noi deprind acum botoșănenii : de operator chimist, operator la fire din melană, montor aparataj de joasă tensiune și automatizări, constructor de mașini-unelte, sticlar, ceramist și multe altele. În unele localități în care altădată „nu se întîmpla nimic", industrializarea a pulsat singe proaspăt, trezindu-le la viață și determinîndu-le o activitate trepidantă specifică epocii în care trăim. E vorba de orașele Dorohoi, Darabani, Săveni, de comunele Bucecea, Ștefănești, Flăminzi și nu numai de ele. A fost elaborat și se aplică programul de sistematizare a localităților urbane și rurale, soreșește gradul de echipare tehnico-edilitară a localităților, rețelele stradale și de drumuri se modernizează, se dezvoltă transportul de călători.

Anul agricol încă nu s-a încheiat pentru a putea face un bilanț complet al acestei etape. Dar lucrătorii ogoarelor din județul Botoșani pot prezenta încă de pe acum un buchet de realizări obținute în acest răstimp care îi situează, în ciuda unor tenaci eforturi cu o fertilitate mai scăzută, pe poziții avansate ale agriculturii românești. Județul Botoșani este primul cultivator pe țară de plante tehnice și medicinale ; al doilea cultivator de sfeclă-de-zahăr, dînd cea mai mare producție de zahăr la hectar ; produce 80 la sută din producția pe țară la cînepă pentru sămînță. Județul Botoșani se situează pe primul loc pe țară în ceea ce privește încărcătura de taurine la hectar și este principalul crescător al vestitelor oi de caracul. Suprafața cea mai întinsă de lucru de apă prin acumulări se găsește în județul Botoșani și tot aici, mai precis la Darabani, se obține cel mai bun grîu din România.

Botoșănenii se grăbesc. Sînt obligați la aceasta, dat fiind nivelul foarte scăzut de la care au pornit. De aceea în anii 1976—1980 au realizat un ritm de dezvoltare industrială foarte ridicat, de 20,4 la sută, unul dintre cele mai ridicate din țară, după ce în cincinalul anterior realizaseră 17,3 la sută. Ei sînt nevoiți să se grăbească și în cincinalul următor, pentru a putea atinge obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea al partidului de a se realiza în fiecare județ o producție globală pe locuitor de 70 000 lei. Pentru a atinge acest obiectiv, volumul producției industriale trebuie să ajungă, la finele anului 1985, la 25 miliarde lei, sporind într-un ritm mediu anual de 19,9 la sută.

Dar botoșănenii sînt obișnuiți cu asemenea ritmuri și, poate, tocmai de aceea pregătirile pentru dezvoltarea activității industriale în anul 1981— primul an al noului cincinal — se fac cu atîta minuțiozitate.

Dulce-i, Runcule, în tine...

Viața în Runcul Gorjului e și dulce, și aspră. Vizitatorii se extaziază în fața Cheilor Sohodolului (aceste magnifice chei, sculptate în calcare mezozoice, sînt chiar aici, la poarta satului), în fața apelor Jaleșului, riu limpede de parcă unda i-ar fi de aer, în fața caselor cu garduri aspre de piatră dar cu arhitecturi zimbitoare, calde, intime, răsfățate în forme, motive, ritmuri, polifonie ca și dealurile din jur, împovărate cu vii și livezi. „Dulce-i, Runcule, în tine, / Cum e dulce cînd e bine", grava pe o stîncă din centrul satului, cu niște decenii în urmă, un poet-peregrin prin aceste locuri. Același, ca și alți călători, au salutat pe toate gamele exclamațiilor pitorescul acestei vetre, noțiune cu care oamenii Runcului, cînd au citiți-o sau au auzit-o, n-au stabilit nici o apropiere. Nimic mai firesc, pitorescul nefiind decît o categorie estetică tînără, o recentă descoperire a omului, datînd din clipa cînd acesta a văzut artistic peisajul. Cei vechi (și ei, cei ai Runcului, sînt foarte vechi, satul lor e atestat în hrisoave de prin veacul al XIV-lea) nu „vedeau" nature, sau ceea ce noi numim astfel, nu luau act artistic de ea. Pămîntul era frumos cînd era fertil, toamna era frumoasă cînd scutura peste oameni belșug de fructe, munțele era frumos cînd dădea iarbă grasă pentru vite și pentru oi. La antici, o vatră de viață exista exclusiv prin oamenii ei, deci prin civilizația și cultura sa. Oamenii Runcului, de altfel ne știu, se reintînesc cu anticii (locurile lor, deșaltfel, ascunzînd și vestigii dacice) socotind că o vatră, o țară, un sat, o lume sînt creația omului, a generațiilor care le duc numele sub pămînt și le poartă numele pe pămînt.

Povestea satului Runcu obligă, spunea cineva, la un anume ritm și la o anume poziție de ascultare. Stînd de vorbă cu omul satului, stînd jos, pe un scaun gorjean cu trei picioare, scund, fără spate, scoperit cu o bucată roșie de chilim, trebuie să te lași pradă atmosferei locului, adică timpului său etern. Așa vor fi început, în 1930, membrii echipei de cercetări monografice a Seminarului de sociologie, etică și politică de sub conducerea lui Dimitrie Gusti, dînd apoi la iveală, prin studii celebre în epocă, temeinicia, farmecul, puritatea, civilizația, arta, istoria socială a unei lumi ce singură s-a lucrat și s-a construit pe sine, neajutată de nimeni, decît de sufletul ei și de brațele ei.

Am însoțit, în aceste zile, un grup numeros de cercetători științifici — sociologi, psihologi, filosofi, antropologi, etnologi, lingviști etc. — veniți să-și depună omagiul la vatra în care, cu o jumătate de veac în urmă, profesorul Gusti și colaboratorii săi edificaseră la modul major, prin acele celebre studii, de mare răsunet în lume, existența școlii sociologice românești. Și veniți, în acești timp, să omagieze. Intr-o adunare tinută în sala căminului cultural „Lumina" (întemeiat de D. Gusti acum 50 de ani), centenarul nașterii ilustrului profesor, cetățean de onoare al acestui Runcu căruia el i-a dăruit atît, scotindu-l din anonimatul existenței sale și proiectîndu-l în universal. Runcu, la rîndu-i, i-a dăruit și el foarte mult, adică sufletul său neascuns, etalat ca-n palmă, cu comori de gîndire și de simțire ilustrînd cu geniu însușirile unui neam.

N-am să pot cuprinde în cuvinte bucuria acestei lumi din munți, de sub cer, străbătută vertical, acum cinci decenii, de Icarul științei naționali la români, bucurie pentru faptul că știința de azi, prin solii ei, se întorcea să cinstească una dintre obîrșiile triumfalei ascensiuni a marelui om. Era o lume obișnuită cu miracolul, o lume obișnuită cu cerul, și totuși o lume rămasă pe pămînt, străjuind credincios amintirea lui Gusti. Bucuria recunoașterii era a ei, indiferent de unde și cine ar fi adus omagiul.

Cum au regăsit cercetătorii de azi această lume, știută de ei doar din studiile întreprinse în anii '30 ?

La prima vedere, lumea satului Runcu pare aceeași din începuturi. La prima vedere, noutățile vremurilor mai proaspete (stîlpii electrici, asfaltul, aducțiunea de apă potabilă întinsă pe 26 km, edificiile noi ale centrului civic, școlile, magazinele, căminele culturale, sutele de case noi, înstărite, lăcașurile moderne de economie, de sănătate etc.) par că n-au tulburat nemișcatele, stătătoarele ape ale acestei vetre. Timpul, aici, pare că s-a depus liniștit în straturi, în substratul de demult intr-o panoplie. Arme care, ar zice vizitatorul de azi, au devenit inutile, dar care totuși se păstrează, se păstrează atent, ca într-o cosmică panoplie, flindcă sînt ale locului, flindcă sînt frumoase și, mai ales, flindcă încă mai spun ceva.

În trăire, în obiceiuri, în ambianța generală de viață, supraviețuiesc rudimente sau sedimente ale vechimii, fosile ale existenței și muncii omului, de la străvechi mori-muzee ce încă mai funcționează, la tehnici arhaice, precum fabricarea de scoarțe și paturi în „vălătucile" riurilor, pînă la sărbătorile păstorești ale primăverii și toamnei, ce se desfășoară și azi după ritualul și cu fastul nedeilor de demult. Oamenii locului par a ne spune că pe planul vieții și al cunoașterii nimic nu se pierde, nimic nu trebuie să se piardă, orice experiență utilă, validată de practică, trebuind să-și afle un mod sau un mijloc de conservare, un vehicul care s-o treacă din ieri în azi și din azi în mîine. Ar fi fără rost, zic ei, să cheltuiești ca să ridici o moară modernă, cu energie electrică, cînd vechile mori pe apă nu consumă decît energia, care-i pe gratis și fără istov, a Sohodolului sau a Jaleșului. Ar fi tot fără rost, mai zic ei, să faci pe-alei costisitoare amenajări funciare (cum au propus niște specialiști veniți de aiurea), cînd din același Sohodol, din același Jaleș se pot rupe (și ei chiar au făcut-o !) brațe sau crengi de apă pentru irigat, răspîndindu-le printr-o rețea, printre grădini, în veritabile microsisteme de irigație. Și tot fără rost, dacă nu chiar păgubitor pentru oameni și pentru obște, ar fi să renunți, în numele nu știu cărui principiu abstract al „modernizării" Runcului, la ideea de a avea în sat potcovari, flindcă vitele care urcă prin munți după iarbă calcă pe piatră, deci trebuie potcovite. (Ei, runcanii, au vreo 2 000 de bovine, mai au și vreo 6 000 de oi, împărțite în șapte stîne, drept care, pe lîngă meșteri moderni, potcovari, și-au păstrează și meșteri ai lemnului, autori de furci de tors și de furci pentru fîn, pe care industria nu le fabrică.) Ar fi, mai zic unii, nu știu cum să le-apuci să ridici niște biocuri de locuințe pentru specialiști (mă rog, un astfel de bloc, cu 6 apartamente, e deja prevăzut în planuri...), cînd în Runcu ai destule spații zidite și libere, ai vreo douăzeci de case părăsite, flind și pe-alci un exod spre oraș de mari proporții, și cînd, pe de altă parte, satul e la 15 kilometri de Tg. Jiu, de unde specialistul poate veni într-un sfert de ceas cu autobuzul. Ar fi, în sfîrșit, fără cap să dărimi pivnițele de pe dealuri, flindcă acele bătrîne pivnițe, construite din birne, pe tălpi de piatră, sînt cei mai strașnici străjeri ai satului, păstrînd vin și vitros ca singele. Nimic, așadar, din ceea ce e dictat de necesitate, aprobat de ea, nu trebuie să se piardă, fiecare experiență bună cuvenindu-se să supraviețuiască, antrenîndu-se în fluxul timpului și dîndu-i ceaiuri, nu o dată chiar fosturi, ca și microorganismele sau pulberile care dăruiesc unui rîu calitatea de apă vie.

Citeva lucruri totuși au murit, au trebuit să moară.

Citeva lucruri totuși s-au născut, au trebuit să se nască.

Care sînt unele, care sînt altele ? Cît bine și cît rău e în moartea unora, cît bine și cît rău e în nașterea celorlalte ?

A fost firesc, zice primarul Constantin Cocolea (om tînăr, de 36 de ani, runcan de fel dar cu patalama și cu stagiu de om al industriei, de maistru-specialist în forje și tratamente termice), ca Runcu să resimtă tot mai adînc, în ultimii ani, contactul cu noul, cu civilizația epocii, cu cea citadină, industrială, modernă. Nu-i vorba numai de cei peste 900 (din cei vreo 6 800 de locuitori, din cele șapte sate ale comunei) care sînt muncitori navetiști, plecînd zilnic la fabricile din Tg. Jiu sau la minele de cărbuni ale Rovinarilor. Este vorba, înainte de toate, de pătrunderea, sub complexe și adesea copleșitoare înfățișări, a civilizației noului în viața satului. Dar o civilizație pe care Runcul, această vatră străvechiu și teafără, o absoarbe trecînd-o prin exigente filtre, neacceptînd nouă decît flindcă-i „nou", nerenunțînd la vechi doar flindcă-i „vechi", ci cercetînd ale cui e și bun, de prisos, de-i folosește, ce și țăranul care, la tîrg, ciocănește în prăvălie lama de coasă pe toate laturile și pe toată lungimea, de zece, de cincizeci, de o sută de ori, ca să-i discearnă precis particularitatea metalică.

A fost firesc, continuă un alt interlocutor, Ion Otei, vicepreședinte al Consiliului popular, însărcinat cu construcțiile, cu investițiile (și el, ca și C. Cocolea, om tînăr, om al satului, reîntors în sat cu școala industriei, pe care a absolvit-o cu seriozitate, așa cum ceva, în Runcu, dușă cum se vede, are forma unei guri dă putină, rotundă, cu razele alea care se varsă din cauza căldurii. Lumea nu se ponte și marginea ei. Care ar fi ala care să știe cît e între pămînt și soare ?... Pămîntul e locul pe unde ne călcăm noi, soarele pă după ei, sau pă după soare, sau cum o fi învîrtească lui. Dacă pămîntul să suce el pă după soare, atunceaa însemnează că pămîntul e mai mare și să suce așa ca să vadă toată lumea.")

Dimitrie Gusti se înconjurase, amintiri lui, între care cercetători ca H. H. Stahl, C. Brăiloiu, T. Herseni, I. Conea, Gh. Focșa, H. Brauner și altîtea alte nume ilustre ale științei noastre, au fixat în studiile lor un sat și o lume ce par depărtate de noi nu cu decenii, ci cu secole. Un sat și o lume care au cucerit, cum spuneam, foarte multe, incredibil de multe într-un răstimp atît de scurt. Și care, evident, au și pierdut foarte multe, deși niște perene valori ale ființei lor. curățate de accidenti și de efemer, străluceau și azi în mituri sociale", anul X, număra în Runcu „275 de persoane" care „fac vrăji", care practică „rituri magice", cele mai multe în scop medical, o ironie a vremii flind aceea că, pe profesii, numărul cel mai mare de „practicanți al magiei" îl dădea tocmai indeletnicirea în strictă tangență cu medicina : statistica Dochiei Ivanovici consemna 15 moașe făcătoare de vrăji !)

A fost firesc, ne spune un alt interlocutor, învățătorul pensionar Spiridon Popescu, unul din colaboratorii și informatorii sociologilor din anii '30, ca în toate satele Runcului să apară, în anii din urmă, școli și cămine culturale, biblioteci și alte foruri de cultură. În Runcul de azi sînt peste 900 de elevi, sînt peste 1 000 de inși, bărbați și femei, cu studii medii. Mai sînt și cîteva zeci, unii trăind aici, alții aiurea, cu licențe și doctorate. (Din nou, contrapunctul istoric, oferit reporterului nu pentru didacticismul comparației ieri-azi, ci pentru însuși înțelesul unei epoci : în vremea cercetărilor lui D. Gusti, aproape două treimi din populația Runcului era iliterată. Sigur, erau și-atunci destui inși, unii simpli țărani, nu numai cu înclinări, dar și cu preferi cărturărești, unul din el fiind Dumitru Popescu, tatăl învățătorului pensionar, care timp de 18 ani a fost bibliotecarul voluntar al satului. Dar apropo de marele procent al analfabeților, să vedem ce înseamna, în aceeași epocă, un om „cu carte". Într-un studiu semnat de. profesorul Gheorghe Focșa, apărut în „Arhiva" a lui D. Gusti, anul X, cercetătorul îi chestionează pe un Grigore Loghie, om de 51 de ani, „gospodar de mijloc" și cu acces la litera tipărită, „abonat opt ani la «Gazeta Țăranului»", care-i expune, printre altele, credințele sale, viziunea sau viziunile sale asupra lumii, asupra Cosmosului. Cităm pe larg, pentru fabulosul răspunsului : „Pămîntul are forma unui ou, asa ceva. Cerul are forma albastră. Formatul lui îi forma unei pături, sau unui acoperiș, așa ceva, ca Boarele, după cum se vede, are forma unei guri dă putină, rotundă, cu razele alea care se varsă din cauza căldurii. Lumea nu se ponte și marginea ei. Care ar fi ala care să știe cît e între pămînt și soare ?... Pămîntul e locul pe unde ne călcăm noi, soarele pă după ei, sau pă după soare, sau cum o fi învîrtească lui. Dacă pămîntul să suce el pă după soare, atunceaa însemnează că pămîntul e mai mare și să suce așa ca să vadă toată lumea.")

Dimitrie Gusti se înconjurase, amintiri lui, între care cercetători ca H. H. Stahl, C. Brăiloiu, T. Herseni, I. Conea, Gh. Focșa, H. Brauner și altîtea alte nume ilustre ale științei noastre, au fixat în studiile lor un sat și o lume ce par depărtate de noi nu cu decenii, ci cu secole. Un sat și o lume care au cucerit, cum spuneam, foarte multe, incredibil de multe într-un răstimp atît de scurt. Și care, evident, au și pierdut foarte multe, deși niște perene valori ale ființei lor. curățate de accidenti și de efemer, străluceau și azi în mituri sociale", anul X, număra în Runcu „275 de persoane" care „fac vrăji", care practică „rituri magice", cele mai multe în scop medical, o ironie a vremii flind aceea că, pe profesii, numărul cel mai mare de „practicanți al magiei" îl dădea tocmai indeletnicirea în strictă tangență cu medicina : statistica Dochiei Ivanovici consemna 15 moașe făcătoare de vrăji !)

Scara, pe ulițele ce se desfac radial din asfaltul soselei, am descoperit un sat de o forță a vieții, a devenirii, tulburătoare ca un memento. Dătătoare de cele mai vii speranțe în viitor. I-am descoperit pe oamenii Runcului întorcîndu-se, de la munci, acasă. Pe ciobanii veniți de la oi, pe țăranii sosiți din cîmp, pe tăietorii de lemne descinși din pădurî și, lîngă ei, pe numeroși navetiști, care, abia coborîți din autobuze, redeveneau țărani, redeveneau ai casei și ai obștii. I-am văzut pe acești navetiști ai Runcului, despre care mulți spun că n-ar prea mai fi ai Runcului, ci ai Tîrgu-Jiului sau ai Rovinarilor, cum lau hamurile gospodăriei din mîinile ostenite ale femeilor, cum, la ceasuri tîrzii, pun mîna pe sapă, pe foarfecele de vie, pe tîrnul cu hrană pentru vite, pe lopata de rînit bălegarul grajdului. Un Ion Văduva sau un Matei Ceaureanu din Runcu-sat, soferi de camioane la U.M T.C F., sînt și vestiți crescători de vite, la fel un Ion Cocolea din Valea Mare, tot șofer, la fel un Nicolae Priescu din Bilta, muncitor la Combinatul de lianți și de azbociment de la Birsești, la fel un Paul Săvulescu, lucrător la cariera de calcar de la Dobrița. Sînt oare acești oameni, musafiri doar ai serilor și ai nopților satului, niște orășeni, cum pretîndea cineva ? Ei muncesc în oraș, ei se îmbracă în salopete, nu în cojoace, ei sînt mult mai mecanizați, prin ce fac de oraș decît de prietenul din copilăriile ce paște oi în muntii golași. Rămîn ei totuși ai satului, ai acestui sat pentru care, serile, încă plini de sudorile muncii industriale, au pregetă să trudească ? Răspunsul aparține cercetătorilor, sociologilor. După cinci decenii, Runcul îi așteaptă din nou. Și nu doar cu prilejuri omagiai-festive.

„Dulce-i, Runcule, în tine, / Cum e dulce cînd e bine"... E dulce și e frumos la Runcu, în acest sat cu case și plaiuri impodobite cu munți fastuoși, cu ape clare, cu sufiet drept, sănătos și mîndru. E dulce și e frumos, deși viața pe-aici e aspră, flindcă satul e așezat pe piatră, flindcă pîinea lui, existența lui, înfățișările ei, cuceririle ei se nasc din piatră și cresc pe piatră.

Runcu — un sat care, prin munca lui, prin conștiința lui, a urcat din adînc de timp pe trepte tefere, ca de piatră, zidindu-le mai departe, la fel de temeinic, spre viitor.

ILIE PURCARU ■

Înaintea oricărei pasiuni, cinstea!

Ne întrebăm uneori cu stupefacție cum este posibil ca un minor sau tînăr cu un comportament ireprosabil, — pînă la un moment dat — aparținînd unei familii onorabile, ba chiar cu posibilități optime în privința asigurării unei educații corespunzătoare, să ofere surprize de-a dreptul incredibile... Să fie vorba de un simplu „accident"? De un fapt cu totul inexplicabil ?

O constatare recentă a Miliției municipiului Cluj-Napoca ne oferă unul dintre răspunsurile posibile la întrebările de mai sus.

Despre cei trei minori — Emil M., de 16 ani, Adrian S., de 15 ani, și Eugen C., de 13 ani, primii doi elevi la Liceul „Unirea", cel de-al treilea la o școală generală — se spuneau, pînă de curînd, numai vorbe frumoase, mai ales că toți trei aveau și o preocupare comună, pentru care meritau să fie admirați : **pasiunea pentru electronică.**

Să pătrunzi tot mai adînc tainele unela dintre cele mai moderne ramuri ale științei și tehnicii, să realizezi prin propriile eforturi dispozitive și aparate noi însemnă, intr-adevăr, un izvor nesecat de satisfacții pentru tine și pentru cei din jur. Și, fără îndoială, în familiile celor trei minori, în colectivele școlare și organizațiile de tineret din care fac parte, ei au oferit nu o dată momente de bucurie și apreciere.

Dar spre uimirea celor din jur, cei trei minori au oferit, recent, o surpriză amară : **mîlția i-a descoperit flind autorii unor furturi de accesorii electronice de la cîteva macarale și de la uzina termică aflată în construcție în cartierul „Zorile" — fapte prin care avutul obștesc a fost păgubit cu peste 110 000 lei (? !).**

Firește, regretabil și grav ar fi fost și în cazul în care autorii furturilor respective făceau parte din rîndul unor minori-„problemă", proveniți din familii dezorganizate, aflați sub influența unor elemente cu comportament antisocial. Dar în cazul celor trei minori la care ne referim, se mai pune un inevitabil semn de întrebare : cum a fost posibil ? !

Intr-adevăr, pare de necrezut ca cineva care are preocupări atît de frumoase să comită fapte atît de grave ! Și totuși faptele sînt reale, triste, însă adevărate. Ceea ce înseamnă că în educația celor trei minori la care ne referim, se mai pune un inevitabil semn de întrebare : com a fost posibil ? !

Intr-adevăr, pare de necrezut ca cineva care are preocupări atît de frumoase să comită fapte atît de grave ! Și totuși faptele sînt reale, triste, însă adevărate. Ceea ce înseamnă că în educația celor trei minori au existat mari carențe.

Ceea ce este ușor de presupus că părinții celor în cauză au scăpat din vedere **condiția esențială** în formarea și perfecționarea personalității propriilor copii — dotați, dealtfel, după cum o atestă preocuparea, pentru electronică — și **anume grija pentru a inocula în conștiința copiilor, înaintea oricărei pasiuni, cultul pentru cinste.**

Nu încape îndoială că cei mai șocați și îndurerați pentru cele petrecute sînt în primul rînd părinții respectivi, ceea ce nu-i scuteste însă de răspundere — morală și materială — pentru golurile din educația propriilor copii, pentru faptele grave săvîrșite de aceștia.

Și ar mai fi ceva de spus în legătură cu atitudinea cadrelor didactice care îndrumă cercurile de electronică de la școlile în care învață cei trei elevi. Din cercetările efectuate de miliție și procurorul rezultă că minorilor în cauză li s-ar fi pretins să procure piese electronice pentru unele experiențe. Cînd aceștia au început să aducă piese care nu se găseau în comerț, oare nu trebuia ca și în școală să se sesizeze cineva că ele au o proveniență dubioasă ?

MIHAI GROZAVU ■

Scrisoare comentată

Trebuie să vă mărturisim de la bun început că nu ne așteptam ca furnirile de resort din Craiova să dea dovadă de atîta promptitudine și să răspundă scrisorii elevilor clasei a X-a B-matematică-fizica a liceului „Nicolae Bălcescu". Iată însă că ne-am înșelat. **Centrul de librării Craiova** i-a luat în seamă pe foarte tinerii cititori, și încă în ce mod ! Redăm :

„Ați publicat unele fragmente din scrisoarea clasei a X-a B cu referiri la relațiile acestora cu colectivul librăriei „Ramuri". Desigur că unele aspecte redate — îndeosebi cele privind dosirea unor cărți - sînt greu de verificat, dat fiind faptul că de la trimiterea scrisorii și pînă la apariția fragmentelor respective au trecut patru luni și că, între timp, librăria și-a modificat sistemul de la autoservire la cel clasic, de vînzare la tejghea. Dar ceea ce a surprins cel mai mult este acuzația gravă adusă lucrătoarelor de la această librărie — de vînzare cu suprapreț a cărților. „Astfel — se arată — un curs de „Analiză matematică" a ajuns de la 5i lei la 300 lei !" De bună seamă că această acuzație — însușită de revistă, din moment ce nu a trimis pe cineva să verifice dacă așa stau lucrurile înainte de publicare — a necesitat din partea noastră o atenție deosebită. În acest sens, pentru aflarea adevărului, am solicitat concursul conducerii liceului și împreună am consultat peste 20 de elevi din cei 38 care au semnat scrisoarea. Iată, în continuare, ce au spus cîțiva dintre aceștia : Ștefan Cristiana : „În legătură cu afirmația asupra supraprețului, am înțeles că ea a fost făcută nu strict asupra personalului de la librăria „Ramuri", ci la un aspect mai general întîlnit peste tot, cauzat de numărul restrîns în care se editează în special culegerile care interesează toți elevii și pe care nu apucă să le cumpere. În acest caz nevoia îi face să accepte supraprețul". Popescu Daniela : „Cu privință la vînzarea la supraprețul a tratatului de „Analiză matematică", nu am învinovățit pe nici o vînzătoare că ar fi vîndut la prețul de 300 lei. Fiind în librărie, am auzit niște tineri care erau revoltați că nu găsesc această carte. Noi nu am învinovățit pe tovarășele vînzătoare". Bratu Marta : „Nu am susținut în scrisoare că am văzut pe tovarășele vînzătoare că au dat la prețul de 300 lei „Analiza matemstică". Comănescu Mihaela : „În articolul din „Flacăra" nu am aruncat vina asupra nici unei vînzătoare, nu am spus că vreuna dintre ele ar fi vîndut vreun exemplar din „Analiză" cu 300 lei. Am spus doar că, datorită faptului că acestea au erau expuse spre vînzare, și deci găsindu-se foarte greu, unele persoane au vîndut exemplarele din aceste cărți cu prețul de 300 lei. Deci nu am învinuit pe nici una dintre vînzătoare de acest lucru". Neghea Doru : „N-am constatat personal a se fi vîndut tratatul de matematică la prețul de 300 lei". Stoenescu Emil (secretar U.T.C.) : „Am trecut prea repede peste problema supraprețului, și îmi recunosc această vină — aceea de a semna prea ușor ceva". Asemenea opinii am consemnat și din partea celorlalți elevi. Reiese clar ușurința cu care revista a inserat o scrisoare (este adevărat cu multe semnături) cuprinzînd o gravă acuzație la adresa unui colectiv de muncă, fără deci să fie verificat în prealabil temeiul acestei acuzații, așa cum se cuvenea. Apare îndreptățit faptul că unele membre ale colectivului librăriei „Ramuri" au afirmat că vor chema în judecată aceste eleve pentru calomnie în presă. În ceea ce ne privește, sîntem de părere că revista dv. este datoare să publice dezmințirea de rigoare în cel mai scurt timp, pentru a spulbera o acuzație gravă care planează asupra unuia dintre colectivele noastre fruntașe și serioase".

Ne grăbim să vă răspundem, stimați tovarăși, nu vom lăsa ca tăcerea să se așternă peste acest falmoș act de salvare a onoarei vînzătoarelor de la librăria „Ramuri". Și cu ce preț ! Ați dus o muncă demnă de... evul mediu. Ați reușit să obțineți aprobarea liceului pentru a face anchetă în școală, pentru a obliga elevii la declarații ? (Am înțeles bine, oare ? Sînt doar verbale sau și în scris ?) Deci, să recapitulăm : elevii unei clase de matematică dau dovadă de simț civic și aduc la cunoștința opiniei publice multiplele sacrilegii petrecute în fața lor în librărie: apostrofări verbale, dosiri de cărți în vestiare, sub tejghele, oferirea cărților unor cunoștințe, amenințările care ajung pînă la aceea cu scăderea notei la purtare, lipsa unor volume mult solicitate de beletristică și știință. Centrul de librării încalcă dreptul acestor tineri de a critica lipsurile, datoria lor de a o face, comandament exprimat de la cea mai înaltă tribună a țării ! Centrul de librării uită aspectele esențiale ale scrisorii și cere dezmințire pentru afirmația că un tratat de „Analiză matematică" s-ar fi vîndut cu 300 lei. Astfel, o întreagă clasă este pusă să dea declarații, secretarul U.T.C. este adus în situația să-și pună cenușă în cap, este pus să regrete că a avut curaj civic ! Sîntem certați și puși la colț și noi! Cum de ne-am permis să dăm crezare celor 38 de tineri ? Trebuia să ne prezentăm la școală, poate ? ! Să facem ceea ce au făcut cei mult prea zeloși care au smuls declarațiile... Să cerem volumul de „Analiză matematică" și apoi, după aceea, să prezentăm scrisoarea elevilor ! ? Ar fi fost o modalitate.

Despre celelalte aspecte, așa cum am spus-o, tăcere... Nu s-au putut afla prea multe de la tovarășele vînzătoare. De fapt, copiii au anticipat situația în scrisoare, spunînd că dumnealor „fac front comun, ascunzînd cărțile". Vor merge, ni se spune pe tonul lui nenea Iancu, „în tribunal" ! Dar, revenind la implicațiile majore ale acestui răspuns (a fost văzut, oare, de altcineva, decît de către direcțiunea Centrului de librării, înainte de a fi trimis?), ținem să asigurăm pe cei care s-au ocupat de cumplita acțiune de a CERE SOCOTEALA unei clase întregi pentru îndrăzneala sa profund cetățenească, comunistă, tinerească, în spiritul comandamentelor epocii noastre că au încălcat legile de bază ale dinlecticii, că au trecut mult prea ușor peste ceea ce era mai important : îndreptarea unor greșeli ale domnilor lor, nu găsirea unui motiv, unei plapumioare sub care să se ascundă.

Cum vor privi în viitor corectitudinea cei 38 de elevi ai clasei de matematică-fizică, dacă după rostirea primului adevăr au fost somați să procedeze la auto-dafé ? Ce fel de educație comunistă le dăm noi, cei mari ? ! Îi amenințăm cu tribunalul ? Nu, stimați oameni mari ai Centrului de librării, noi nu ne-am pierdut încrederea în clasa a X-a B a liceului „Nicolae Bălcescu" din Craiova ! În ceea ce vă privește, v-am îndeplinit dorința de a vă răspunde prompt. Și, scutindu-vă de cele 38 de semnături, vă putem oferi una singură.

PIA OLARU ■

Prin intermediul revistei „Flacăra" aduc mulțumiri conducerii șantierului 3 care aparține de ICRAL Giulești, și în special tov. maistru **Dan Lăzărescu** și echipei pe care o conduce. Acești oameni minunați au făcut totul, prompt, pentru a-mi scoate condensul care se formase în apartamentul pe care-l dețin, de doi ani și jumătate, cu, soția și cei doi copii. **(Nicolae Banu, str. Bozieni nr. 1, Bl. 330, București).**

■

D.P.M.O.S., Municipiul București : Urmare scrisorii tov. **Ilie Mardare** din București, Aleea Sinaia nr. 2, prin care solicită încadrarea în muncă : este înscris în evidențele noastre încă din 09.02.1980, cînd a fost repartizat pentru calificare la Întreprinderea de casete radio și televizoare, la Întreprinderea Pompe și la Arta Mobilei, însă în mod cu totul nejustificat a refuzat să se încadreze. Cu ocazia scrisorii adresate revistei „Flacăra" a fost invitat în repetate rînduri să se prezinte în vederea repartizării, însă din nou a refuzat. Avînd în vedere că petiționarul este în vîrstă de 19 ani și apt de muncă, precum și faptul că a refuzat sistematic încadrarea în muncă, urmează să fie pus în discuția adunării cetățenești din data de 17. 10. a.c., de către Comisia constituită la nivelul Consiliului popular al sectorului 6, în vederea încadrării într-o unitate productivă.

■

Din scrisoarea Asociației de locatari nr. 285, Reșița, bd. Republicii, bl. 19, jud. Caraș-Severin : Locatarii acestui bloc, în număr de 575 persoane, vă aduc la cunoștință unele necazuri cauzate de administrarea sa, proprietar fiind I.J.C.L. comunală și locativă Caraș-Severin : La acest bloc apa curge la subsol, coturile și burlanele fiind sparte, făcute din material plastic, nu din fontă, cu toate că blocul are 10 etaje. Subsolul nu este cimentat, nu există sifoane de pardoseală — pentru scurgerea apei, canalul colector e plasat mai sus decît subsolul, iar cînd se înfundă, apa pătrunde prin teviile de aerisire. Mirosul din subsol este insuportabil, locatarii nu pot lăsa geamurile deschise din pricina țînțarilor. Am făcut adrese prin care I.J.C.L. a luat cunoștință de starea de fapt : nr. 217/5. 12. 1979 (la care ni s-a răspuns că se vor lua măsuri) și altele : 22. X. 1979, 27. XI. 1979, 8. VII. 1980, 31 VIII. 1980, pe la toate forurile. Subsolul a rămas însă în aceeași stare, iar locatarii plătesc pentru a cumpăra soluție împotriva țînțarilor, deși s-a făcut dezinsecția de către Sanepid.

■

Redăm fragmente din interesantul răspuns al Regionalei Căi Ferate București, privind scrisoarea publicată în „Flacăra" din 2. 09. 1980, prin care era pusă în discuție poluarea sonoră din zona Gării Obor : Cele sesizate de dv. se confirmă, zgomotele ce se produc se datoresc unor cauze obiective, și anume : la plecarea sau sosirea trenurilor din stația Buc. Obor se închide bariera de la parcajul de nivel în scopul asigurării liniei libere. Regionala Căilor Ferate roagă, în acest sens, pe tovarășii care pot prelucra aceste cerințe, prin asociațiile de cartier, eventual organizațiile de masă de cartier, școlile, să explice cum se pot evita atît poluarea sonoră, cît și pericolele de accidentări, printr-o traversare civilizată a liniilor de cale ferată ale acestei gări.

■

Consiliul popular al municipiului București : Ca răspuns la sesizarea unor locatari, în numele Asociației locatarilor din bd. Dacia nr. 9, sectorul I ; În urma cercetării la fața locului, se constată realitatea celor sesizate, privind necesitatea unor lucrări de reparații la clădire. Imobilul fiind proprietate mixtă, angajarea lucrărilor de reparații este condiționată de acceptul de plată al cotelor, părți ce revin proprietarilor particulari. Imobilul din bd. Dacia nr. 9 nu figurează în listele de consolidări pe anul în curs. Programarea se va face după primirea acceptului asociației.

■

Consiliul popular al sectorului 2 : Ca răspuns la scrisoarea tov. **Elisabeta Boscoveanu,** prin care solicită extinderea de spațiu, comunicăm următoarele : Comitetul executiv al Consiliului popular sector 2 în ședința din 1. 10. 1980, a aprobat cererea sa.

■

Sînt proprietarul unui apartament de la ultimul nivel al blocului C-3, sc. A, et. 4, ap. 19, str. Chimiei nr. 5, oraș Slobozia, și mă numesc **Vasile Pereanu.** Încă de la darea în folosință a blocului, în 1969, am avut mari necazuri cu infiltrațiile din plafon. Am solicitat în fiecare an E.G.C.L. Slobozia în vederea remedierilor, dar pînă în prezent nu s-au efectuat. În schimb s-a prezentat juristul E.G.C.L., care a dorit să constate temeinicia sesizării. A afirmat că întreprinderea va efectua reparația la cel mult două săptămîni de la prezentarea sa. După o lună (1 sept. 1980), m-am dus personal la întreprindere (a 6-a oară!) să mă interesez de cererea făcută. Mi s-a răspuns că sîntem în prag de toamnă și nu există posibilități pentru acest acesta, poate la anul. Sînt în situația ca, la venirea ploilor, să părăsesc apartamentul, întrucît chiar atunci cînd plouă puțin, apa vine pînă la et. III.

■

Am trei copii minori dintre care o fetiță de 11 ani care nu poate să umble. În luna a IX-a a anului 1976 am dus-o la școala ajutătoare din Craiova, str. Mihai Eminescu nr. 10, unde a stat pînă la data de 18.12.1976, cînd m-am dus să o iau acasă pentru perioada vacanței de iarnă. Cînd am văzut condițiile în care se afla, m-am hotărît să o aduc definitiv acasă. În luna I 1977, am trimis o scrisoare recomandată secretariatului școlii, în care ceream să nu mi se mai rețină din retribuție bani pentru întreținerea fetiței, deoarece pe fetiță o întrețin eu, acasă. Cu toate acestea, în 1977 am plătit suma de 1 500 lei, plus alocația pentru copii. În anii 1978 și 1979 mi s-au reținut cîte 800 lei din retribuție plus alocația. Pe anul în curs, 1980, încă nu am primit înștiințarea de plată, dar alocația mi s-a oprit în fiecare lună. Tot în 1977, după ce mi s-au oprit cei 1 500 lei, am mai trimis o scrisoare școlii — fără să primesc nici un răspuns. Vă rog să mă lămuriți dv. : ce aș mai putea întreprinde ? Ce s-a făcut cu acești bani reținuți pe nedrept din retribuția mea ? **Kocsis Mihai str. Retezat nr. 8, bl. N-3, sc. 1, ap. 4, Cluj-Napoca)**

■

Inspectoratul școlar al municipiului București : Referitor la scrisoarea tov. **Păvăloiu Aurel** din București, șos Vergului nr. 33, prin care solicită înscrierea fetiței Păvăloiu Mariana la Grădinița nr. 189 din șos. Vergului nr. 12 : vă facem cunoscut că urmează să vă prezentați la această unitate pentru perfectarea formelor. În vederea primirii celulilalt copii de virstă antepreșcolară vă puteți adresa policlinicii teritoriale de sector.

■

Acum o jumătate de veac, mai exact în 8 noiembrie 1930, Ștefan și Ana Curescu, zis Dudoni, falnici și frumoși, îmbrăcați în portul albei și curatei iubiri, și-au întemeiat familia. Acum, în aceeași comună — Domașnea, jud. Caraș-Severin, vor petrece împreună cu copiii și nepoții lor nunta de aur, adăugînd aurul acestei toamne aurului fiecărei toamne de pînă acum. Le urăm mulți ani înainte !

■

Din răspunsul Ministerului Educației și Învățămîntului : În urma scrisorii adresate dv., de către tov. **Maria Cain** din București, str. Valea Argeșului nr. 3, sector 6, vă comunicăm: 1. În anul școlar 1978/1979 planul de școlarizare aprobat pentru treapta I la Liceul sanitar din București a fost de 468 locuri și nu de 288 cum se afirmă în scrisoare. 2. Din analiza efectuată de către delegatul Ministerului Educației și Învățămîntului rezultă următoarele : concursul de admitere la Liceul sanitar s-a organizat și desfășurat, în ambele sesiuni, cu respectarea strictă a normelor publicate în broșura „Înscrierea și admiterea în învățămîntul liceal și profesional 1980". Candidații care au obținut medii sub 5 au avut posibilitatea să se înscrie la concursul de admitere pentru treapta a II-a liceu, învățămîntul seral, întrucît Ministerul Educației și Învățămîntului a organizat o nouă sesiune în 19-20 septembrie 1980.

■

Două medalii de aur: La Sombor (R.S.F. Iugoslavia) a avut loc, în zilele de 10-12 octombrie, Festivalul filmului de amatori din țările dunărene, una dintre cele mai importante competiții de acest gen din Europa. Țara noastră a participat cu o selecție de filme din care două au fost distinse cu medalii de aur: **„Măsurătoare sfîntă în Berlova"** (cineclubul casei de cultură din Timișoara, autor Iosif Costinaș) și **„Stratificări"** (cineclubul casei de cultură din Făgăraș, autori : G. Boroș, E. Cloateș, E. Kovaci). E un binemeritat succes și o confirmare pe plan internațional a valorii filmului de amatori din țara noastră. **(Valeriu F. — București)**

Pagină realizată de PIA OLARU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Barnea Eugen — Vaslui: Mărturia ar fi avut valoare dacă dv. înșivă ați fi fost prezent la tumpul încheierii convenției ● **Moldoveanu Stănică** — Neamț : Vă puteți adresa direct liceului „Ion Ionescu de la Brad", comuna Horia, același județ ● **Constantin Fănică** — Constanța : Buntici, nu ● **Firoiu Dumnica** — Sălaj : Expresia „imposibilitate morală" există în limbajul juridic și în cazul dv. a fost corect folosită ● **Vlaicu Bătrîna** — Gorj : Nici una din cele 3 împrejurări care pot anula un act scris nu funcționează în cazul semnalat ● **Vintilă Sorin** — București : Nu publicăm „povestiri romanțate" despre cazuri reale ● **Negru Ioana** — București: Am trimis memoriul organelor indicate. Veți primi răspunsul acasă ● **Ungureanu Ionica** — Prahova : Inexact : o mamă nu dispune integral de banii moșteniți de copii. Autoritatea tutelară se află în dreptul ei ● **Benone Istrătescu** — Buzău : **Nițu Aurica** — Pitești : Puteți veni la redacție în perioada solicitată ; în ce privește adresa către întreprindere prin care să solicităm învoirea dv. nu avem acest drept ● **Orleanu Valerica** — Buzău : Nu există decît două posibilități : acceptați succesiunea sau renunțați la ea fără condiții. Condițiile se pun în cadrul stabilit de acceptare ● **Bulgar Dorel** — Prahova : Nu sîntem în posesia datelor la care vă referiți ; eventual trimiteți copii ● **Stere Dumitru** — București : Întrebările sînt retorice ; precizați despre ce este vorba ● **Silaghi Costel** — București : Adresa indicată este veche ; poate aveți alta ● **Popescu Darie** — București : Nu noi nu am depășit termenul, ci instituția căreia ne-am adresat la cererea dv.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Marius Pîrva — Timișoara : În principiu, aveți dreptate să vă prezentați la concursul de admitere la medicină generală, fiind absolvent al unui liceu industrial-construcții și în condițiile pe care le specificați în scrisoare ; vă sfătuim totuși să vă adresați cu o scrisoare mai detaliată direct Ministerului Educației și Învățămîntului, pentru a primi un răspuns oficial ce poate servi ca document pe linie de învățămînt în acțiunea pe care doriți să o întreprindeți ● **Stela Cerbu** — Curtea de Argeș : Surorile medicale care au obținut diploma în baza unui examen de echivalare organizat conform H.C.M. nr. 2 108,1955, nu îndeplinesc condițiile stabilite prin Ordinul M.E.I. nr. 2 826/1978 pentru încadrarea în funcție de soră medicală cu liceu sanitar, întrucît cursul de Cruce Roșie cu durata de 18 luni nu se echivalează cu școala profesională sanitară cu durata de 2—3 ani, curs de zi ● **Iulian Dudaș** — Timișoara : Planul de școlarizare nu se stabilește de către inspectoratul școlar județean, ci prin decret al Consiliului de Stat ; dorința dv. de a se înființa încă o clasă de chimie-biologie nu poate fi satisfăcută — ne comunică M.E.I. — cifra fiind fixată prin decret ● **GRUP de absolvenți, Institutul de arhitectură „ION MINCU", București, promoțiile 1974 și 1975 :** M.E.I. ne face cunoscut că studenților de la învățămîntul de arhitectură cursuri serale, care au absolvit învățămîntul de conductori arhitecți, li se pot echivala maximum 4 examene anual, dacă au fost promovate cu cel puțin nota 7, la materiile care au avut programe anuale analitice identice cu materiile incluse în prezentele planuri de învățămînt. Fac excepție disciplinele de științe sociale, care nu pot fi echivalate.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Mihail Sadoveanu

Cît mai mare poet al pămîntului și al oamenilor noștri

Izvorîtă din simțirea integrală a neamului și a orizonturilor noastre, literatura lui Mihail Sadoveanu, cel mai mare poet al naturii și al istoriei noastre, este prin excelență națională. Nici un alt scriitor român nu ne reprezintă cu atîta farmec, în toate ipostazele și afirmările vitale. Poet al omului și al firii, povestitorul l-a integrat cu o inegalată măiestrie de pictor și de muzician, smulgînd limbii toate valorile artistice, pe registrul cel mai intins, atît al graiului popular, cît și al subtilităților cărturărești. Eșalonat de-a lungul a șase decenii de neîntreruptă activitate, scrisul sadovenian s-a desfășurat năvalnic ca o forță a naturii, în ritmicitatea acesteia, și ca o apă mare, a oglindit fărîmele și locurile, atît ale vremii sale, cît și ale trecutului nostru, din vremile imemoriale, nepătrunse de ochiul istoric. Impunătoare prin cantitate, opera lui Mihail Sadoveanu este mai presus de toate un monument filologic de o inestimabilă bogăție. Părînd a solicita toate virstele, prin întinsul ei registru narativ, ea își rezervă însă aromele cu deosebire acelora năraviți a medita asupra cuvîntului și a valorilor sale semantice. Sub acest raport, se poate înțelege pasiunea lui Mihail Sadoveanu, închinată lui Ion Creangă, înaintașul său autentic în linia marilor creatori de limbă artistică, altoită pe fondul ei comun.

Ca toate operele literare monumentale, aceea a lui Mihail Sadoveanu implică o estetică, o etică și o sociologie. Cu alte cuvinte, în structura ei intimă descoperim un crez artistic, unul moral și unul social. În miezul esteticii sadoveniene găsim intuiția valorilor artei populare, ale folclorului. Scriitorul a avut revelația lor încă din adolescență, și le-a păstrat cultul cu statornicie. Chemat de acel ideal ministru al școalelor și adînc iubitor al poporului, care a fost Spiru C. Haret, ca să i se ofere, după răscoalele țărănești, postul de inspector al cercurilor culturale, Mihail Sadoveanu i-a recitat din ceea ce i s-a părut a fi lamura creației populare. Cite o colindă ca aceasta : „Cîte flori sînt pe pămînt / Toate merg la jurămînt. / Numai spicul grîului / Și cu lemnu Domnului / Stau la poarta raiului / Și judecă florile — / Unde îi-s miroasele. / Le-au luat madamele / Să-și stropească straiele". Sau „iertăciunea", rostită la Cununia sa : „Dumnezeu în rai a făcut / Pe strămoșul nostru de lut, / De ne tragem și noi din neam / De la Adam, / Cu frumusețile din soare, / Cu ochii din mare. / Cu sufletul din duhul sfînt". N-a lipsit nici să-i spună „ceva din Miorița", pentru care, după cum ne-a mărturisit mai departe, i s-a adîncit cu vremea sentimentul.

Nu-i așa că ne putem cu toții mira de întrevederea în care tînărul maestru, față-n față cu viitorul său ministru, l-a întreținut, recitindu-i un mic florilegiu de literatură populară ?

Tînărul scriitor fi citise pe învietorul epic al istoriei poloneze, Henrik Sienkiewicz, propunîndu-și desigur să dea și el poporului său similare fragmente de epopee națională. Așa a luat naștere primul său roman, **Șoimii** (1904), care nu întîmplător a fost prezentat încă de la apariția în foileton de către viitorul mare istoric Vasile Pârvan. Este drept că Nicolae Iorga, care în 1905 a numit anul 1904 „anul lui Sadoveanu", pentru că dăduse la iveală patru cărți deodată, s-a arătat ulterior rezervat față de „adevărul istoric" al impozantei serii ce urmase : **Neamul Șoimăreștilor, Nunta Domniței Ruxandra, Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi Vodă.** Să nu fi înțeles atotștiutorul polihistor că una este acel „adevăr istoric", depistabil în fel și chip de oamenii de știință, și alta „adevărul poetic" ? Nu doar că Sadoveanu n-ar fi respectat acel adevăr, dar adevărul poetic, al romancierului istoric, are asupra adevărului științific superioritatea de a conferi trecutului o viață arzătoare, de intensă poezie și emoție.

Admiratorilor romanelor istorice de mai sus li s-a adăugat vasta frescă din **Frații Jderi**, în centrul căreia stă figura lui Ștefan cel Mare, și, ca un cîntec al lebedei, rescrierea **Șoimilor** în matura compunere arhitectonică din **Nicoară Potcoavă.**

Mesajul etic al lui Mihail Sadoveanu este încoronarea năzuinții românești, a omeniei. Această complexă facultate morală în care se contopesc într-o superioară sinteză cuviința, bunătatea, toleranța, ospitalitatea, este ilustrată în prima linie de oamenii simpli ai acestui pămînt, de dezmoșteniții soartei, de truditorii fără răsplată, începînd cu mizerii „bordeienii", din faza ultimă a unui anacronic regim agrar feudal. Omul acesta, înzestrat cu o enormă capacitate de suferință, la foarte rare intervale explozivă, contemplă cerul cu încredere și cu simțire de poet, cîntă natura și își cinstește datinile. Adînca simțire a acestora prilejuiește adolescentului o adevărată dramă, avînd a alege între exemplul de viață al umililor săi înaintași dinspre partea mamei, urmași de răzeși deposedați, și acela al voltaireanului său tată, disprețuitor al poporului, care se „mezaliase", păstrîndu-și distanțele. Dragostea de popor, la Sadoveanu, s-a născut din umilința neamului matern și din intuiția superiorității morale a acestuia. Literatura sadoveniană implică și o sociologie. Natura acesteia este poporanistă, înțelegînd astfel adeziunea sa originară la gruparea sămănătoristă, iar apoi fixarea lui la cea de la „Viața Românească", în a cărei doctrină figurau votul obștesc și împroprietărirea țăranilor. Înainte însă de a-și desluși crezul politic, Sadoveanu a trăit, dacă se poate spune, problema socială, cu acel profund simț de dreptate, care-i luminează orizontul conștiinței. Chiar dacă admirația lui se îndreaptă către clasa răzeșească, al cărei caracter mîndru îl cunoscuse încă din copilărie și adolescență, în peregrinările sale de pescar și de vînător, mai puternică decît admirația este la Sadoveanu simțirea profundă a compătimirii față de cei pe care l-a numit, ca și Dostoievski, cei „umiliți și ofensați". La Pașcani, în orășelul său natal, cînd era în vîrstă de opt ani și s-au răsculat țăranii, muncitorii ceferiști alăturîndu-li-se, copilul a întrezărit întîiași dată alianța mîntuitoare a celor două clase, care avea să-l orienteze în pragul senectuții.

În opera de maturitate a marelui scriitor domină nota de înțelepciune a povestitorului, înțelepciune rod al experienței de viață și al meditației, dar și al unor întinse lecturi, de la cărțile populare și cărțile fundamentale ale literaturii universale, trecînd și prin feeria celor născocite de Orientul Apropiat. Arta povestitorului trece de la **Crișma lui Moș Precu** și de la **Hanul Ancuței** la prelucrarea celor **O mie și una de nopți** și a **Sindipei** în **Divanul persian**, ca un dar neașteptat de mutație a registrului de sensibilitate.

Specific națională prin toate aceste trăsături, literatura lui Mihail Sadoveanu poartă simburele universalității prin acea originală fuziune a primitivității pescarului și vînătorului cu înțeleptul contemplator al civilizațiilor trecute și luptător pentru o lume mai bună, a omeniei și a dreptății. Desigur, farmecul lexical, muzicalitatea secretă a prozelor de tot felul sînt, dacă nu intraductibile, expuse în orice caz unui proces degradator, specific dealtfel tălmăcirii fenomenului poetic în genere. Unui ideal traducător al lui Sadoveanu i s-ar cere așadar înainte de toate o fire frățească de poet și o sensibilitate filologică excepțională, pentru a-și asigura captarea comorilor incalculabile ale textului. De ce am ascunde faptul că pînă astăzi nu s-a ivit încă o asemenea rară avis ?

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Testamentul sadovenian

Există în viața fiecărui scriitor momente-impact, momente de trezire și de regăsire, momente de tulburare adîncă și pozitivă, în urma cărora toate capătă altă înlănțuire, se nasc și cresc altfel, mai repede și mai curate.

Un asemenea moment am trăit și eu în vremea cînd l-am descoperit pe Sadoveanu. În 1953 se întîmpla asta, „din primăvară pînă în toamnă", fiindcă momentul acesta a ținut mai mult, un an și ceva, fără a se încheia practic, rămînînd deschis. Citisem cîte ceva din Sadoveanu și înainte de asta, la întîmplare însă, cu întreruperi mari. Dar atunci m-am adîncit numai în literatura lui, înaintînd și revenind, citind și recitind unele cărți sau unele „bucăți", hrănindu-mă ca un înfometat cu ambianța pe care mi-o dădea întreaga operă, descifrîndu-i înțelesurile și subînțelesurile, pe măsură ce pătrundeam în ea, cum pătrunzi de obicei într-o pădure fantastică, ori într-o lume pe care o presimțeai, ale cărei mistere și frumuseți nu le înțelegi cu adevărat decît după ce intri și stărui în lumea aceea.

Vremea era, ce-i drept, destul de aspră, era secetoasă, iar eu eram atunci, în 1951, în 1952, în 1953 și în 1954, în epoca tuturor certitudinilor, trăind, așadar, cele mai adînci incertitudini.

Poate de aceea mă alipisem așa de strîns atunci de literatura lui Sadoveanu, poate, nu știu !

Fapt e că anul 1953 a fost pentru **mine** „anul Sadoveanu". Stăteam atunci, neavînd încă o locuință, în chiar redacția în care lucram — „Tînărul scriitor". Acolo, în „podul" cunoscutei case de pe Bd. Ana Ipătescu, am stat de vorbă pe îndelete cu „marele faur", nestînjenit de nimeni, deoarece programul redacțional începea, în afară de sîmbătă, cînd era dimineața, pe la orele 15 și dura pînă la orele 20. În rest, diminețile și după-amiezile de sîmbătă, și duminicile, în întregime, erau ale mele, erau, de fapt, ale lui Sadoveanu. Fiindcă numai cu dînsul eram atunci în „relațiile cele mai bune", consacrîndu-i aproape tot timpul, — zăbovind mult de tot la **Hanu-Ancuței**, plecînd și înturnîndu-mă ca într-o vrajă ; fiind alături de Șoimărești, din toată inima ; văzînd alături de **Cocostîrcul albastru**, fiind zguduit de **Zodia Cancerului** ; trecînd de la **vremurile de bejenie** la **locurile unde nu s-a întîmplat nimic** ; mergînd pe Valea **Frumoasei**, pînă **sus** la Oașa, văzînd și revăzînd Sălanele, văzînd și revăzînd Prigoana, și Muntele Fetița, și Muntele Gotul, văzînd și revăzînd toată Valea, pe care o știam bine, care mi se părea acum altfel, mai frumoasă și mai albastră, ca ruptă dintr-un vis ; descoperind pe urmă **Creanga de aur**, receptînd-o într-un anumit fel, mai de-a dreptul, aș spune eu, fără nici o alambicare pretins cărturărească ; trecînd de la **Baltagul** la **Ochi de urs** (carte care m-a impresionat mult), întorcîndu-mă de la **Ostrovul lupilor** către **Bradul Strîmb**, fără a ocoli, bineînțeles, **Cele mai vechi amintiri** și **Anii de ucenicie**...

Nu știu cît „folos literar" a produs această stăruință, nu știu cîtă influențare a rămas în urma ei, știu însă — asta o știu sigur ! — că omului care am fost și sînt i-a folosit mult și în adîncime, ajutîndu-l să se regăsească, să-și amintească că de sine însuși și de ai săi, relevîndu-i un trecut extraordinar, sensibilizîndu-l pentru mult timp, dacă nu chiar definitiv...

Nu întîmplător doi dintre eroii mei cei mai duri și mai neîndurători — Mîtru lui Spînzură-foame, din **Cordovanii**, și Vasile Pozdare, din **Fiul secetei** — se îmblînzesc și se „umanizează" citindu-l pe Sadoveanu.

Cred, dealtfel, că unul din meritele principale ale fascinantei și uriașei opere sadoveniene rezidă în capacitatea atît de rară de a sensibiliza, de a trezi „omul din om" ; de a-i aminti de trecut, fără nici o silință, fără larmă, în chipul cel mai firesc și mai convingător ; de a-i spune românului că e român, fără a-i îndemna însă spre scrîșnet, sporindu-i și întărîndu-i mîndria prin sporirea și întărirea bunătății din sufletul lui.

Cred, mai mult decît atîta, că sensul major al testamentului sadovenian ar putea fi formulat, prin parafrazare, în felul următor :

Las vouă moștenire creșterea literaturii române și sporirea omeniei străbune, din veac și pînă dincolo de veacuri !...

Ferice, aș mai spune eu, de toți cei ce au înțeles cît de cît acest mesaj profund, ferice de cititorul anului 2080, fiindcă abia atunci cred că va fi înțeles și prețuit cu adevărat Mihail Sadoveanu, abia atunci cînd se va vădi, în cuprinsul literaturii românești, și universale, probabil, adevărata și nepieritoarea lui măreție.

ION LANCRANJAN ■

Artistul cetăţean

„Încă din intîia tinereţe am fost cîştigat pentru ideile generoase sociale" — mărturisea Mihail Sadoveanu, în 1946, în toiul unei intense munci politice şi sociale, dusă cu înţelepciune şi abnegaţie de partid pentru aşezarea României pe temeiuri noi, socialiste. Pentru structura sa psihică plămădită, pe linia maternă, din puritatea morală a bacilor de la stîne, integrarea organică unei atari atitudini democrate era cît se poate de firească.

Născut într-o Moldovă plină de vrajă şi folclor, în care doina jelea durerile mulţimii şi cîntecul bătrînesc murmura în apele timpului răzvrătirea vreunui haiduc, Sadoveanu, foarte de timpuriu, asemeni altor şcolari din tîrgurile moldoveneşti, ia cunoştinţă cu ziare şi reviste socialiste, ca **Evenimentul literar** şi **Lumea nouă**, pentru care manifestă un interes deosebit. S-a socotit al acestui popor şi al nădejdilor sale de mai bine încă din tinereţe, intuindu-i cu o uimitoare pertinenţă excelente calităţi artistice. Era ceea ce îl făcea să declare, atît de răspicat, într-un memorabil crez artistic, relaţia dintre creaţia sa şi valorile populare : „Aici e panteonul meu literar, simplu şi rustic, fără podoabe, ca natura însă măreţ ca şi dînsa", şi să se îndemne, în studiul **Poezia populară**, din 1923, pe sine, şi pe toţi slujitorii condeiului cu cuvintele : „De la aceste fermecate izvoare de apă vie, cată să se adape toţi cei care cîntă şi se simt ai acestui popor şi ai acestui pămînt".

Cu toată fiinţa lui, Sadoveanu s-a legat cu acest popor şi cu acest pămînt din vremuri „de dincolo de negură" şi pînă astăzi, cînd vechiul pămînt şi omul nou sînt scăldaţi în razele luminii socialiste. „Mă simt al poporului meu pînă în cel mai afund trecut de suferinţe ; mă simt al prezentului prin cuvîntul de progres şi pace al generaţiei mele ; mă simt al viitorului prin luptătorii tineri ce mă vor continua".

Sadoveanu a mers cu poporul din adîncurile istoriei, din timpul craiului cel vechi Burebista (**Creanga de aur**), trecînd prin anii de luptă şi glorie ai măritului Ştefan cel Mare, domn al Moldovei (**Fraţii Jderi**), prin **Vremuri de bejenie**, prin **Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi Vodă** către minia robilor din **Bordeenii**, către năduful pescarului Martin din **Păcat boieresc**, către amarul lui Neculai Prună din **Un instigator**, către răzbunarea lui Constantin Moţoc din **Judeţ al sărmanilor** ajungînd cu **Mitrea Cocor** în anii proletariatului, cînd — aşa cum arăta marele scriitor într-un articol din **Scînteia** (30 dec. 1950) „vechea ţară a mizeriei muncitorimii, a bolilor sociale, a mortalităţii infantile, a analfabetismului, a fost şi nu mai e".

Ajungem astfel într-un punct al evoluţiei scrisului sadovenian, din unghiul de lumină al căruia se pot discuta unele probleme estetice des vehiculate de o anumită critică veche, ca patriarhalitatea lui Sadoveanu, refugiul în trecut, cultul naturilor primitive etc., etc. Nimic mai eronat decît imaginea unui Sadoveanu static, ostil progresului, tînjind după forme ancestrale de viaţă. Respectînd şi iubind trecutul de luptă al poporului său, Sadoveanu, alături de el, visa un viitor mai fericit în cadrul civilizaţiei moderne. Cît profetic optimism

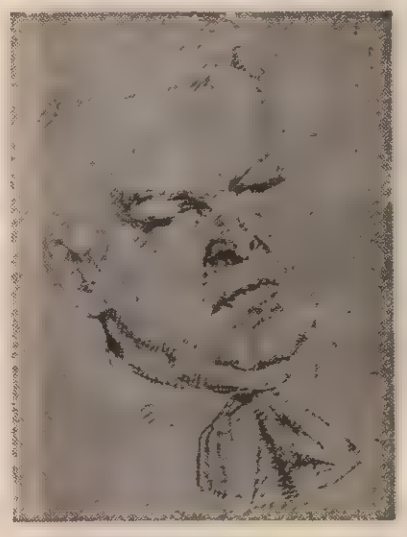

pus în sufletul unor oameni de demult în finalul acelei capodopere a literaturii noastre noi, cu tematică istorică, **Nicoară Potcoavă**, citită încredere în continuitatea luptei generaţiilor pentru progres social : „— Fraţilor ciobani şi fraţilor ţărani, ne-a spus nouă diacul Radu că Măria Sa Nicoară a trecut ca un vis al noroadelor. Din duhul său care nu se stinge ne-om aprinde noi şi alţii de după noi cum se aprinde lumina din lumină". Aşa s-au aprins generaţii după generaţii din duhul luptător al lui Nicoară de-a lungul anilor apăsaţi de „dureri înăbuşite", pînă cînd flacăra aceasta, în condiţii istorice cu totul noi, sub influenţa clasei muncitoare, străluceşte în sufletul lui Mitrea Cocor, eroul al cărui drum simbolizează, într-o mare măsură, în ciuda tezismului şi idilismului conţinut pe alocuri, drumul ţărănimii noastre muncitoare.

Înţelegerea profundă a politicii partidului, metoda de creaţie realist umanistă au determinat în opera lui Sadoveanu, de după Eliberare, un considerabil salt calitativ. Universul său artistic, atît de popular şi naţional, se îmbogăţeşte, capătă dimensiuni noi, pe coordonatele cărora vechiul erou al scrierilor sadoveniene, poporul, se proiectează în toată măreţia lui istorică. Cine, citind comparativ **Şoimii** şi **Nicoară Potcoavă** sau **Împărăţia apelor** şi **Nada florilor**, nu va putea trage concluzii elocvente referitoare la evoluţia scrisului sadovenian sub influenţa vremurilor noi revoluţionare, în oglindirea cărora Sadoveanu şi-a pus tot umanismul şi democratismul său. Scriitorul care şi-a văzut cărţile arse de legionari în pieţele publice s-a arătat un aprig luptător împotriva fascismului, împotriva războiului, a urii dintre popoare şi a militat neînfricat pentru pace, pentru prietenia dintre toate popoarele lumii.

Intelectual de renume universal, Mihail Sadoveanu, membru în Consiliul Mondial al Păcii, a chemat în repetate rînduri pe intelectualii de pretutindeni să-şi îndeplinească înalta lor menire socială. „Uniţi-vă — le spunea el în 1946 — împotriva rasismului, a prejudecăţilor sociale, a grandomaniei naţionalismelor, a celor ce propagă ura şi neîncrederea. Uniţi-vă pentru înfrăţire şi pace. Ca să aibă, în sfîrşit, răgaz neamurile să-şi aducă fiecare tributul de bine la progresul umanităţii".

Pentru înalta sa strădanie literară şi cetăţenească, Mihail Sadoveanu a fost distins cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste", a fost ales în funcţii de mare răspundere, fiind vicepreşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale, preşedinte al Uniunii scriitorilor. Prin exemplul creaţiei sale accesibilă celor mai largi mase de cititori, inspirată din temele majore ale poporului, prin sfaturile sale înţelepte marele scriitor a contribuit într-o foarte mare măsură la crearea literaturii noi şi a eroului nou, reprezentant al constructorilor socialismului „Pe noi — spunea Sadoveanu — ne interesează clădirea lumii noua, formarea omului nou într-o înfăţişare socială mai bună ; ne interesează literatura care face pe om mai eroic, mai generos, deci mai fericit".

La formarea acestui om, publicistica atît de bogată şi de strălucită, literatura lui Sadoveanu au contribuit cu prisosinţă. Dacă din intîia tinereţe Sadoveanu a fost cîştigat pentru ideile generoase sociale, după 23 August 1944, în noile condiţii politice şi istorice, create de partidul clasei muncitoare, vechile sale înclinaţii democratice au înflorit şi s-au manifestat cu toată vigoarea, contribuind cu scrisul şi cu activitatea politică la statornicirea unei orînduiri noi.

De aceea, n-am putea împerechea mai bine vorbele **artist şi cetăţean** în jurul altei personalităţi din literatura noastră, decît în jurul celui mai mare dintre ei : Mihail Sadoveanu.

ION DODU BĂLAN

Ochii şi urechile lumii

Pagină internă

Hai, lasă o clipă ziarele,
veştile, poveştile şi cicăleanele,
vino să-ţi pun — cum ai pune
o rază de soare pe un luminiş
de frunze şi crengi — la patefon,
placa asta cu Sadoveanu citind
o schiţă de-a lui, de care nu ştii,
de care n-ai învăţat la şcoală, căci
e mică, puţină, fără importanţă
în pădurea operei lui, totdeauna
masivă şi solemnă, e o schiţă, e
ghindă, un drum, un drum de
copil plecat cu un moş, moş Virlan,
hotărît în acea zi să pună o vulpe,
hulpea din Valea Morii care-i
mănîncă toate toloşcanele şi el
nu o mai poate răbda, ia puşca şi
pleacă s-o omoare, dar e toamnă,
e culesul viilor, oamenii fac must,
plăcinte, chefuri, sînt generoşi,
veseli, primitori, şi la fiecare poartă
îl cheamă să intre în ogradă, să
guste vinul, „să nu ne refuzaţi",
să se aşeze o clipă —
o clipă îţi cer şi ţie, să auzi cum
spune Sadoveanu că vinu-i roş,
cum grăieşte el ca moş Virlan, tot
mai cherchelit, că el e grăbit să
pună hulpea, care hulpe ? hulpea din
Valea Morii, alta nu poate fi, şi
cum îşi îndeamnă lapa oprind la
fiecare gospodar, dornic de „musaferi",
pînă se lasă seara, din cană de
must în cană de vin, şi cine mai
poate ajunge la hulpea aceea, hulpea
din Valea Morii, măreaţă necunoscută
spre care tot pornim, tot ne îndemnăm
dar nu ajungem, căci ne ţin atîtea
plăceri, atîtea strigăte, atîţia struguri,
atîtea aminări şi atîtea luminări.
Hai, ascultă-l pe Sadoveanu, mai
dă-le încolo de ştiri, mereu
alergăm după un taifun, murim din
insomnia informaţiilor, lartă hîrtiala
plăcii, am pus-o de prea multe ori,
o ştiu pe dinafară, ca pe „Eroica",
zile şi zile ea m-a ţinut în ea,
Sadoveanu mi-a spus să nu mor
pînă nu găsim hulpea din Valea
Morii, eram ca Pablo Casals care
zilnic cînta o suită din cele şase
de Bach, nu putea concepe zi
fără o suită de violoncel, aşa şi
eu, zilnic, mi-am pus „Din Moldova"
a lui Sadoveanu, lumea e un
violoncel, noi — arcuşul ei.
Hai, cîntă-mă, mînă-mă, amînă-mă.

RADU COSAŞU

Sensul publicisticii

Interesul criticii pentru literatura lui Sadoveanu, atît de spectaculos recuperată, a umbrit serios celelalte forme de manifestare publică ale autorului **Baltagului**. Gazetarul, bunăoară, omul de atitudine prompt, luptătorul în numele altor libertăţi între care se cuprinde şi libertatea scriitorului, dreptul acestuia de a fi unicul stăpîn al propriilor gînduri şi mai ales cuvinte a trecut într-un plan secund de unde aproape că nu se mai vedea din cauza proporţiilor operei beletristice. Surprinzător e că, aici, în publicistică, aflăm destule repere pentru înţelegerea epicii sadoveniene, că scriitorul se destăinuie pur şi simplu, confirmînd exegezele apărute după patru decenii. Într-un articol tipărit în **Adevărul** — 1937, **Ochiul care ride, el scrie negru pe alb** : „Balada aceasta străveche (Mioriţa — n.n.) trebuia să aibă o înrîurire covîrşitoare asupra dezvoltării mele artistice şi asupra necesităţii pe care am simţit-o necontenit de-a mă cufunda în mitul şi sufletul autohton. Cei care au urmărit literatura mea, uşor vor putea constata că la început sfios tipărită, această regiune a umbrelor mi-a devenit tot mai familiară, pînă ce am îndrăznit s-o cunosc cu energie în continuă. De la versurile tinere de mai sus pînă la complicata chimie a străvechiului suflet au trebuit ani şi ani. Nu ani de studii ; nu atît prin studiu şi explicaţii am ajuns la asta, cît prin adîncirea cît mai mult a sentimentului iubirii". Este iubirea pe care o regăsim la fel de dramatic invocată în ultimul roman al lui Marin Preda, Iubirea ca principiu cosmic, garanţie a armoniei universale : „Zădarnic sînt toate celelalte în afară de iubire" — notează Sadoveanu în **Polemică** — şi propoziţia seamănă izbitor cu ultimele cuvinte din **Cel mai iubit dintre pămînteni** : „Dacă dragostea nu e, nimic nu e".

Însăşi cufundarea în trecut, întoarcerea spatelui realităţii, e recunoscută ca o condiţie impusă de necesităţile viitrege. Lumea din care a dispărut iubirea n-are nevoie de oglinzile literaturii, necruţătoare prin definiţie. Pentru toaleta cotidiană, pentru propria fiinţă, îi sînt suficiente oglinzile pe care singură şi le-a comandat şi în ale cărei ape nu trece nimic din cutremurătoarele-i diformităţi. Scrutorului nu-i mai rămîne atunci decît să-şi întoarcă privirea spre vremurile apuse, să le ia drept pretexte pentru ca, la adăpostul lor, să-şi rostească gîndurile despre contemporani : „Rog să fiu crezut că nu este altă posibilitate pentru un poet, în clipa de faţă, decît să evadeze în trecut sau în viitor. Această maşină de explorat timpul care e visul, ne duce cu uşurinţă într-o parte ori în alta. Trecutul ne dezvăluie un pas, viitorul, însă, ne deschide o aspiraţie îndrăzneaţă şi dureroasă, căci în acest viitor e viaţa copiilor noştri." (**Realităţi**, 1937)

Spaţiul nu îngăduie prea multe citate dar cîteva sînt absolut necesare. Primul e extras din articolul **Un răspuns** (din 1937) : „Un profesor de universitate, din noua generaţie, a rostit cu privire la N. Iorga cuvintele sacramentale. D. Iorga se face vinovat de lipsă de patriotism. D. Iorga e denunţat naţiei, căci, astăzi, avem două feluri de români : români buni şi români răi, români patrioţi şi români lipsiţi de patriotism. Criteriile după care se fac aceste categorisiri sînt foarte interesante : am dori să le cunoaştem şi noi. Deocamdată rămîn misterioase." Următorul e scos din **Perspective noua** (1937) : „Încă de-acum o sută de ani, beizadea Nicuşor Suţu, om cu minte şi luminat în memorille lui, cere, pentru alcătuirea noastră de ţară nouă, organizare şi disciplina muncii şi respectul legilor. Nu ne trebuie firme şi forme împrumutate din apus, zice el, ne trebuie muncă şi disciplină. Patriotismului acestuia al muncii şi al disciplinei nu i s-a răspuns pînă acum decît cu vorbe : «Ţara noastră e bogată», «Ţăranul nostru e inteligent şi viteaz», «Românul e născut poet», «Românul are şapte vieţi în pieptu-i de aramă» ş.a.m.d. Muzica aceasta continuă şi azi întovărăşită de flamuri şi de declaraţii lirice. Oamenii cuminţi care cer fapte, şi avem destui de aceştia, încă n-au fost ascultaţi."

În fine, ultimul citat face parte din articolul **Privilegiu** (1937) : „Cînd Pitagora a soluţionat o celebră teoremă de geometrie, a adus jertfă zeilor o sută de boi. De atunci, de cîte ori se luminează în lume un adevăr nou, boii rag de spaimă".

Precizez că toate articolele pomenite se găsesc în al douăzecilea volum din seria de **Opere**, care, lucru ştiut, e departe de a fi completă.

AL. DOBRESCU

Daim

Împlinirea celor o sută de ani de la naşterea lui Mihail Sadoveanu este marcată prin manifestări culturale de însemnătate deosebită. Apariţia unui volum cu scrieri inedite aparţinînd scriitorului se constituie într-un adevărat eveniment editorial ce se adaugă seriei de manifestări consacrate sărbătoririi centenarului Sadoveanu. Pentru a afla detalii despre această nouă apariţie editorială, am stat de vorbă cu directorul Editurii **Minerva**, criticul **Aurel Martin**.

„Despre ce volum e vorba, tovarăşe Aurel Martin ?" „Un volum de versuri inedite, ale lui Sadoveanu, pe care l-a încredinţat familia Editurii „Minerva" şi cu care editura înţelege să cinstească centenarul Sadoveanu". Ediţia este îngrijită de Constantin Mitru. Coperta aparţine graficianului Done Stan, iar redactor de carte este Daciana Vlădoiu. Volumul este deosebit din mai multe puncte de vedere : în primul rînd pentru că e vorba de un manuscris inedit Sadoveanu, în al doilea rînd pentru că volumul cuprinde versuri scrise de marele scriitor, completînd astfel universul scrisului sadovenian, şi în al treilea rînd pentru că apare în condiţii grafice speciale.

„**DAIM** se intitulează noul volum", ne mărturiseşte interlocutorul. Ce înseamnă, de fapt, Daim ? „De fapt titlul acesta hierografic este format din cîteva iniţiale care, traduse, înseamnă : domniţă aleasă a inimii mele". Ce cuprinde noul volum ? „Sînt versuri scrise de Sadoveanu la vîrsta de 80 de ani şi închinate viitoarei sale soţii, Valeria Sadoveanu. Caietul este datat 22 martie 1944, şi cuprinde versuri scrise în perioada 1940—1944. Este, de fapt, un fel de microroman de dragoste, în care sînt evocate stările sufleteşti ale lui Sadoveanu, totul fiind pus sub semnul unei inevitabilităţi. Într-un poem, de exemplu, autorul arată cum el, magul, care se numeşte Cel fără de bucurie, e chemat de zeu pentru a fi anunţat că în noul ciclu al vieţii lui, al 7-lea, va întîlni bucuria. Astfel, laitmotivul volumului este Bucuria.

Evident, nu se poate vorbi despre o carte competitivă în literatura sadoveniană, dominată de lirism e drept, şi care putea anunţa şi pe viitorul autor de versuri. Însă pentru cunoaşterea lui Sadoveanu şi pentru întregirea acestei cunoaşteri apariţia volumului mi se pare că reprezintă un eveniment".

Aşadar, poezia de dragoste se constituie în adevărate scrisori de dragoste, fără însă a căpăta acea notă confesivă, tipică epistolei... „Dragostei i se asociază aici, într-un mod tipic sadovenian, un elogiu adus naturii, opulenţei naturii, a acelei naturi în mijlocul căreia dragostea devine o necesitate, o chemare. Apelul la natură nu înseamnă pastel, o descriere a ei, evident, ci o cosmicizare a bucuriei lui de a iubi, bucurie manifestată şi împlinită pe fundalul naturii, care participă la împlinirea acesteia. Chiar poemele în care materia este explozivă, în care materia explorată este natura, totul are trimitere la aspectul erotic".

Ne-aţi mai putea spune şi alte cîteva amănunte ? „Ce mai caracterizează acest volum este simplitatea demersului liric. Interesant că, de fapt, toate poeziile sînt o laudă adusă fiinţei iubite".

Volumul va însuma 129 de pagini, va apărea la Arta grafică, deci în condiţii grafice mai deosebite şi este prefaţat de Ştefana Velisar Teodoreanu, căreia Sadoveanu i-a citit, probabil, printre primii, aceste versuri. Ştefana Velisar Teodoreanu mărturiseşte în rîndurile prefeţei cum a venit Sadoveanu la familia Teodoreanu făcîndu-le o confesiune — era îndrăgostit, le-a spus şi de cine şi a început să citească cîteva versuri din caiet. Acest caiet a devenit acum manuscrisul noului volum.

„Noi am vrut să sărbătorim centenarul Sadoveanu cu inedite, şi am făcut tot ce era posibil ca să ne putem încadra în timpul tipografic ce-i aveam la dispoziţie. Începusem să pregătim publicarea seriei de opere Sadoveanu ediţie critică, ediţie îngrijită de Cornel Simionescu. Primul volum se află în corectură şi nădăjduiam să poată apărea chiar în cinstea centenarului. Dar va apărea puţin mai tîrziu..." Înţelegem că este vorba de o serie critică mai amplă, ce se va desfăşura în mai multe volume. Care sînt criteriile de selecţionare a operei critice, a materialului respectiv ? „Seria aceasta este programată în 30 de volume, distribuită cronologic. Materialul este întărît de note, comentarii, variante făcute de Fănuş Băileşteanu. Cu această serie începe, după cea consacrată lui L. Rebreanu, o evaluare mai amplă a scriitorilor români interbelici. Urmează, după Sadoveanu, seria Arghezi, Blaga, Pillat, tot cu variante, studii introductive, note, comentarii.

Credem că şi noua ediţie Sadoveanu o să fie la fel de bine primită, atît de critici cît şi de cititori.

CORNELIA BARBU

Iubirea de frumos

Întoarcerea lui Sadoveanu

În **Anii de ucenicie** Sadoveanu mărturisește cum s-a întors el asupra valorilor spirituale ale poporului nostru, asupra istoriei și datinilor strămoșilor noștri odată cu moartea mamei sale. Am avut obiceiul să le citesc studenților mei aceste pagini hotărîtoare pentru înțelegerea acestui scriitor devenit național printr-un act de convertire lăuntrică la valorile eterne ale spațiului românesc.

După ce mama lui a plecat pe celălalt tărîm, Sadoveanu a început să-și aducă aminte toate gesturile ei rituale care erau ale Moldovei milenare, toată sacralitatea acestei făpturi de țărancă mioritică ce va transpare în Baltagul apoi. Sadoveanu după acest eveniment crucial în viața sa va începe întîiul său pelerinaj la locurile sfinte ale poporului nostru a căror grandoare în toată modestia lor ochiul său înnoit o va putea percepe; va călca pragul Putnei și al Bistriței, la mormintele voievozilor Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare, va priveghea la Neamțu unde se va și statornici cu anii și unde și-a dorit și mormîntul după spusa unui bătrîn pustnic care mai trăiește și care știe încă multe întîmplări și cuvinte ale marelui scriitor care îl ținea pe bătrînul Cleopa Ilie de la Sihăstria în cinste la masa lui de atîtea ori.

Cred că o cunoaștere în profunzime a spiritualității noastre medievale este esențială pentru a se putea pătrunde în universul sadovenian. Lumea Bizanțului moștenit de monahismul și statele noastre în profunzime sînt singurele în stare să-i pătrundă frumusețea. O Moldovă trăind după pravila iubirii străbune, blîndă și tolerantă dar și dreaptă și eroică, așa cum a fost ea în vremi de aur medievale, stă în centrul operei lui Sadoveanu. Figura centrală a scrisului său este Ștefan cel Mare, țăranul și domnul ctitor de spiritualitate și lăcașuri-monument pe acest pămînt românesc. Opera lui Sadoveanu încă nu este republicată în întregime. Cărți grele de înțelesuri izvorînd tocmai din acele vremi de plămădire a ființei poporului nostru așteaptă încă retipărirea pentru a se vedea și mai limpede opțiunile spirituale ale scriitorului apologet al umanității iubirii logosului întrupat în istorie inclusiv în istoria poporului român. Sadoveanu, după Eminescu, este al doilea filtru de geniu asupra documentului brut al istoriei românilor ce își așteaptă mereu transfiguratorul.

IOAN ALEXANDRU ■

Caracterizare

Copilului care s-a luptat cu abecedarul,
istoria i-a povestit, prin gura mamei sale,
vrute și nevrute despre luptele de altădată.

Elevului rătăcit în pădurea de cifre,
pentru că cifrele nu miroseau a iarbă și ploaie,
străbunii i-au dictat, cu vocea vîntului,
cîte o poveste haiducească.

Nu s-a priceput deci niciodată,
în timpul vieții sale agitate,
la ecuații cu două necunoscute,
ajungînd însă maestrul trigonometriei sufletești.

A traversat tinerețea într-o continuă căutare,
pe căi adesea foarte întortocheate,
pînă cînd, în singele său, răzeșii călare
reușeau să pună punctul pe i.

A refuzat, nechibzuitul, să studieze dreptul,
speriat de prăpastia dintre paragrafe și viață,
încredințînd verdictul dreptății iubitei sale
Vitoria Lipan.

A refuzat să studieze pînă și literatura,
înșelînd așteptările dascălului Busuioc,
dar n-a încetat niciodată să creadă
că literații vor avea cîndva de învățat de la el.

A adunat cu migală sunetele naturii
să le prefacă în cuvinte la-ndemîna tuturor ;
apoi a adunat cuvintele toate, pentru a face
natura să cînte și celor nedeprinși s-o asculte.

S-a cufundat în cronici, devenind el însuși cronicar ;
prin gura sa se autopovestește azi poporul,
apoi a colindat și legendele toate
devenind el însuși un personaj legendar.

În concluzie :
a evadat din timpul său în vremuri îndepărtate
spre a readuce din vremuri vitejia în timp.

Așa a crescut la Bradu Strîmb în furtuna istoriei
un brad voinic și drept cu umerii largi,
cum, zi de zi, l-am văzut într-o poartă forjată
de pe strada Pitar Moș din București.

FRANZ STORCH ■

MOLDOVA SADOVENIANĂ
între Miron Costin și Ion Creangă

În fabulosul primordial al idilicei lumi sadoveniene, în „fantasmagoria de vis de nespusă frumusețe" a naturii ei, Moldova Ducăi-vodă este un paradis bolnav, ros de cancerul vremii, este o existență în durată, prinsă în capcana politică a istoriei și spațiului. Firele acțiunii din **Zodia Cancerului** sînt multiple și se desfășoară în rețele suprapuse : dramă a iubirii, dramă politică, dramă națională, dramă familială — dar din toate se desprinde un singur și obsedant „erou", tragedia Moldovei. Nu numai o Moldovă a unui tomnatic an 1680, ci „paradisul devastat" de lungi și năprasnice veacuri, ce-și va prelungi încă amurgul pînă în urgia iernii fanariote. Istoria încetează de a mai fi în Zodia Cancerului decorul pe fondul căruia eroii își consumă fiecare propria dramă. Dimpotrivă, din pătimirile și suferințele lor se încheagă pe nesimțite uriașul portret al Istoriei. Utopia sadoveniană coboară aici în timpul istoric creindu-și propriul său „pandant" într-un roman al arhetipurilor ei tragice. Fundalul fumuriu al vremii devine primplan, iar povestea personajelor prinse în mașinăria istoriei se estompează în perspectiva narativă unde eroii sînt învăluiți în umbra impersonală a vocii auctoriale. Acea voce sadoveniană unică, de început de lume, cînd cuvîntul era totul și totul era cuvînt. Sadoveanu pictează cu tușe ample și domoale, cu pastă groasă în tonuri de pămînt ars, peisajul bruegelian al acestei asuprite Moldove, prelungită în închisoarea mai largă a Imperiului Otoman. Din această perspectivă stăpînul puterii nu este la rîndu-i decît o victimă a structurilor închise ale sistemului, a setei de putere și a spaimei de moarte : „La noi, bănuiala stă totdeauna ca o fantomă nevăzută lîngă Vodă și-i șoptește la ureche vorbe de îndoială. Orice semn din cer și de pe pămînt devine o amenințare". Alții sînt eroii, altele dramele lor, puterea lor e mai puțin măreață, dar scena e aceeași ca la Shakespeare. Aceasta este prima din cele două dimensiuni de profunzime ale cărții, desprinsă de Sadoveanu cu dureroasă claritate din lectura marilor cronicari moldoveni. Este însăși fața crîncenă a istoriei naționale, cum se dezvăluie ea prin curgerea vremurilor. La Sadoveanu tema nu este însă tragică sau patetică, ci se sublimează în acea mîhnită melancolie a fatalității, în care Călinescu vedea data fundamentală a vechimei rasei. Să nu ne înșele totuși tonul povestirii, Moldova tînărului beizadea Alexandru Ruset este o închisoare la fel de singeroasă ca și Danemarca prințului Hamlet Tema sumbră a istoriei va intersecta însă în adîncime pe cea regeneratoare a belșugului și a ospățului festiv din imaginarul popular : Miron Costin îl întîlnește pe Ion Creangă.

Imaginile ospățului, izvorînd din universala concepție materialistă și veselă a poporului ca uriaș organism, din care își trag sevele și scrierile lui Rabelais și Creangă, joacă un rol de seamă în opera sadoveniană. Această viziune fundamentală, utopică, în sensul sărbătorii ce-și are propriile legi față de existența cotidiană, dar nu mai puțin reală, materializată aici prin revărsarea fabuloasă a „bielșugului" și prin consumarea lui în actul festinului popular unde se lăudau mîncarea și vinul, a trecut fie neobservată la Sadoveanu, fie mărunt interpretată ca o simplă aplecare spre plăcerea trupului și bunăstare individuală. Cîtă adîncime filosofică există în concepția populară și festivă a „trupului" a arătat pe deplin M. Bahtin în cartea sa despre Rabelais. În **Zodia Cancerului** imaginile festinice au o mare frecvență, iar lauda vinului și a bucatelor revine ca un laitmotiv ce se opune nefericirii, pîrjolului și morții : întrecerile se fac cu paharele și calitatea vinului asigură prestigiul cel mai înalt meleagurilor de baștină ; ospățul de la casa șătrarului Lăzărel Griga, personaj coborît parcă din poveștile lui Creangă, se desfășoară pe trei capitole ; „Marea masă domnească" se întitulează un altul. Lauda vinului, considerat într-un loc de origine divină („Dumnezeu se vădește acolo — la Cotnari, n.n. — mai mult în podgorii decît în biserici"), ne întîmpină emblematică de la prima pagină : „În podgorii culesul se isprăvea și roada viilor fusese bogată... Măcar mingiierea aceasta a vinului nu uitase Cel-a-toate-cumpănitor s-o agonisească Moldovei. După cum și norodul cel prost zice : vinul e bun și la bucurie, și la scîrbă. Și cum, deasemeni, psalmistul cel vechi adaogă : vinul veselește inima omului și folosește mădularelor lui". Ultimele cuvinte ale abatelui de Marenne spre alinarea sufletului otrăvit al beizadelei Alecu (prin tămăduirea trupului) au aceleași rezonanțe cu ultimele cuvinte ale lui Panurge : „Încearcă friptura pe care ai respins-o și vinul care-ți stă dinainte. Fii tare, ca acel răzaș al cărui nume nu-l mai țin minte... Atunceа să bem un pahar de vin pentru pacea inimii domniei tale".

Personajele se întîlnesc la ospățul popular (la Hanul Ancuței), totuși în primul rînd spre a mînca și bea ca într-un ritual mitic în care omul triumfa asupra universului prin „devorarea" ce ștergea hotarul dintre el și lume în favoarea sa. Cuvintele rostite în acest ritual se încărcau însă, ca în simpozionul antic, cu întreaga semnificație a actului, devenind **cuvînt festinic**. Un critic vorbind despre o utopie a cărții (?) spunea : „iubitor al **otiumului** mai degrabă decît al **negotiumului**, Sadoveanu zugrăvește rar scene de muncă", adăugînd „valoarea supremă nu e munca", ceea ce dovedește o lipsă de înțelegere a imagisticii festinice și a timpului utopic ca sărbătoare la Sadoveanu : ospățul celebrează izbînda, triumful vieții asupra morții. Mîncarea încheia **munca** și lupta cu universul, „munca triumfa în mîncare" considera Bahtin, socotind-o ultima ei etapă, a serbării victoriei colective asupra lumii. Este și ceea ce fac răzeșii lui Sadoveanu, trăitori în acest timp sărbătoresc al culegerii roadelor.

În **Zodia Cancerului**, romanul istoric cel mai lucid și lipsit de iluzii al unei lumi jefuite de toți, înfricoșată de moarte, idila sadoveniană s-a ascuns undeva în adînc, în plăcerea povestirii, în molcoma și muzicala desfășurare a cuvîntului, în fastul bizantin al ceremoniei literare. Iar tămăduirea trupului țării, Sadoveanu o caută în adîncul sufletului poporului încrezător în puterea vieții de a înfringe moartea printr-o veșnică renaștere la care participă toate energiile vitale într-o sărbătoare a naturii.

DAN ALEXANDRU CONDEESCU ■

O enigmă genealogică

Despre ascendenții săi în linie paternă Sadoveanu vorbește întîia oară, din cîte ne dăm seama, în **Adevărul** din 15 ianuarie 1937 : „**Am obiceiul să distrug scrisorile, ciornele și notele, ca să nu fie bătaie de cap mai tîrziu pentru oamenii curioși.** Dintr-o discretie firească, n-am comunicat publicului despre predecesorii mei decît extrem de puțin... E bine, poate, să se știe și altele. Că bunicul meu dinspre tată, **Mihai Sadoveanu**, a trăit începutul vieții lui în Oltenia, în Gorj, unde și acuma știu că am neamuri, pe care nu le cunosc. **Bunica mea, soția acestui Mihai Sadoveanu**, era moșneancă de la Locusteni, **județul Dolj**, și se chema de acasă **Sterica Bizoianu. Acești doi boiernași au părăsit țara Olтului în vremea zaverei (1821), după cum arată diata bunicii mele**, și s-au statornicit la Iași. Tatăl meu s-a născut în capitala Moldovii la 1834 și a trăit, un timp, ca advocat, la Pașcani, unde am văzut lumina lumii". (Mărturisiri). Fragmentul este reluat aproape ad litteram în capitolul I, **Introducere**, din **Anii de ucenicie** (1944). „**Spiritul pandur**" al literaturii sadoveniene, sesizat de Ralea, de aici pornește. Scriitorul declară, în același timp, că era **„mai ales feciorul mamei"**, Profira Ursachi, căreia-i semăna neîndoielnic, și portretul, princiar, al acestei coborîtoare din răzeșii Vierșenilor Moldovei nu lasă nici un dubiu : Sadoveanu seamănă leit cu mama sa. Pînă aici nimic neclar. Surpriza, căci este vorba de o surpriză, mai mult, de un fel de mister, este următoarea : în timpul copilăriei mele, de acum patru decenii, trăia, în comuna Săcelu din Gorj (veche stațiune balneară, cu ape termale, din păcate nevalorificate nici pînă azi) un personaj important, bine cunoscut de oamenii din satul meu, Colibași, la 7-8 km de Săcelu, pe numele său Bubi Sadoveanu. Era un om politic autoritar, un orator de rasă și aici începe nedumerirea mea, semăna aidoma cu marele scriitor. Îi vedeam adesea poza în ziarul **Gorjanul** (al cărui director, Jean Bărbulescu, este lăudat de Arghezi pentru prieperea sa de zlarist) dar și în ziare „de la centru". Culmea este că văzînd fotografia scriitorului în manualele de școală primară, am crezut că-i vorba de omul politic. Ce politică făcea nu știu exact, cred că era din partidul radical țărănesc al lui Grigore Iunian deși o dată l-am văzut în ziar alături de Cuță Tătărăscu, dar poate tocmai ca alegătorii să opteze pentru unul din ei. Nu știu sigur, dar cred că era deputat în parlament. Oricum, cînd a venit în comună (satul meu făcea parte atunci din comuna Bobu) la o întrunire electorală, și tata i-a zis unui vecin să meargă să-l audă pe „domnul Bubi Sadoveanu" (se vede că îl știau bine) m-am ținut după ei să văd și eu, în carne și oase, pe cineva pe care-l văzusem numai în fotografii de ziar sau afișe electorale. N-am regretat : omul, era falnic, impunător, vorbea cu o mare siguranță de sine, domina autoritar adunarea de cîteva sute de oameni. Și semăna perfect cu scriitorul din manualele școlare. N-avea morgă, era mai degrabă bine dispus, surizător, chiar mucalit, ceea ce le plăcea oamenilor, cred că era avocat. Nu țin minte ce spunea, știu numai că, întrebindu-l pe consătenii mei cam ce-ar dori să le facă dacă-l vor vota, nimeni n-a scos un cuvînt, se uitau unii la alții, ce adică să cearâ ? Îi scoate el din încurcătură propunînd să se facă, prin sat, o șosea bună, pe care să poată circula mașinile. Atunci s-a ridicat un vecin de-al meu, care a protestat cam în acești termeni : „N-avem nevoie de mașini prin sat că ne calcă orătenile !" Bubi Sadoveanu a rîs. Altceva nu mai știu decît că, nici pînă azi, șosea nu s-a făcut, orătenile n-au probleme. L-am întrebat pe învățătorul meu, Victor Ciuțin, care era și el la adunare, dacă oratorul nu-i frate cu scriitorul sau dacă nu-i chiar el. Dar bunul meu dascăl mi-a răspuns că scriitorul „e moldovean".

În 1950, cînd l-am văzut întîia oară pe Mihail Sadoveanu, mi s-a părut că l-am mai văzut o dată, aievea, în copilărie.

După ce în ultimele două numere ale „Flacării", L. Kalustian a făcut un exceptional portret dascălului de țară Ion D. Isac, din Pojogeni (la 3-4 kilometri de satul meu), pe care l-am cunoscut bine, l-am întrebat pe excelentul gazetar, care este o adevărată mină de informații de cea mai mare însemnătate, dacă știe ceva de acest Bubi Sadoveanu, neîndoielnic rudă directă a scriitorului. Mi-a răspuns că-l știe, că semăna perfect cu marele scriitor, cu care dealtfel era rudă apropiată. Dar că nu cunoaște, deocamdată, amănunte despre el.

Nedumerirea mea este următoarea : Sadoveanu, în **Anii de ucenicie**, spune : „Bunicul, Mihail Sadovea, era gorjan dintr-un neam care, după cît sînt informat, trăiește și azi în acea parte de țară. N-am avut plăcerea să cunosc aceste rude, deși am fost totdeauna doritor să-mi cercetez baștina și neamul după tată. Cîndva mă voi învrednici poate să fac și asta". Totuși, atît scriitorul cît și omul politic erau oameni de notorietate, și atunci cum de nu s-au întîlnit și nu s-au recunoscut ca provenind din același arbore genealogic ? Sau poate, mai tîrziu, s-au cunoscut ? De aceea îmi permit să invit, pe această cale pe cei care dețin date despre această chestiune (și cred că trăiesc încă mulți) să contribuie la clarificarea lucrurilor. Căci, fiind vorba de un scriitor de altitudinea lui Sadoveanu, orice amănunt biografic merită să fie cunoscut.

Am însă o ultimă nedumerire, la care cu siguranță nimeni nu va putea răspunde, chestiune pe care „semper ignorabimus", și anume : Cum de semăna atît de mult Sadoveanu cu mama sa, fiică de răzeși din Vierșeni, și în același timp cu rudele sale, boiernași din Gorj ? Dar am greșit, căci întrebarea ar trebui pusă altfel : Cum de semănau, între ei, Ursachii din Vierșenii Moldovei, cu Sadovenii din Săcelul Gorjului ? Căci nu se cunoscuseră vreodată...

POMPILIU MARCEA ■

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentaţia clipei (VII)

Un pictor fericit

4.

Renoir în Montmartre

Ne putem întreba în ce măsură o asemenea pictură ne spune adevărul. Nu, nu ni-l spune. Lumea nu este aşa cum a pictat-o Renoir. Conştient sau nu, el elimină toată partea din umbră a grădinii. Lasă să se vadă numai ceea ce e frumos. Ca şi cum în lume n-ar exista decît vară, naturi şi femei fericite, copii şi trandafiri. Oamenii pictaţi de el au un aer lipsit de griji, n-au probleme profunde, complicate : un bal, o ieşire la plimbare, o carte pe care o citesc, un ceas în grădina Luxembourg, o petrecere, o baie în rîu sau în mare e cam tot ce fac ei. Cînd ne privesc, e limpede că se văd în oglindă. Femeile sînt totdeauna visătoare. Au faţa plină, o piele de fruct proaspăt, ochi strălucitori şi buze cărnoase, surîsul timid şi fermecător şi ceva de realitate ideală. Nudurile sînt mulţumite şi caste. Natura e cordială şi veselă. Ierburi calde, parfumate de soare, o pereche dansînd, un pom înflorit, femeile care spală rufe într-un rîu sau altele care se scaldă... şi parcă nici o tristeţe nu rezistă în acest incendiu etern al verii. E o lume fără mari ambiţii, dar şi fără abisuri. Cărarea urcă, apoi, spre bătrineţe, coboară lin. Ca în **Drumul prin ierburi** într-o amiază de vară. Lipsesc în genere umbrele sau, dacă există, ele nu sînt negre, ci violete. Şi un val de căldură îl întîmpină pe spectatorul pătruns în acest univers prin care poţi să rătăceşti fără riscuri : nici tristeţea, nici speranţa nu te vor strînge de gît ; nici o primejdie nu te pîndeşte în afară de cele ascunse în propriile tale melancolii.

Biografii lui Renoir au vorbit despre o ştiinţă înnăscută a fericirii. Dacă există o asemenea ştiinţă, în ce-ar consta ea ? În vocaţia de a eluda, desigur. De a eluda fără efort şi mai ales fără să se mintă. Renoir vede numai ceea ce îi dă dreptate. El n-are ochi pentru altceva. Trece prin viaţă, cum trec impresioniştii prin natură, atenţi numai la peisajele duminicale... Născut la Paris, impresionismul era punctul de vedere al unor artişti care cunoşteau atît de puţin natura încît erau capabili să privească uimiţi un deal acoperit cu iarbă. Gustul lor pentru natură e al unor cetăţeni plecaţi în excursie. Şi cînd pictează, nu pasărea contează, ci cîntecul ei prefăcut în lumină. Mizerabilii arţari din curtea hangarului cunoscut sub numele **Le moulin de la Galette**, unde se ţineau baluri populare, par la Renoir arbori sărbătoreşti.

Viaţa nu e cum ne-o înfăţişează Renoir : o sărbătoare perpetuă. Există destule motive ca să reproşăm acestei picturi excesiva ei candoare şi, poate, chiar o anumită superficialitate. Ceea ce ne face apţi de tristeţe este mai ales intransigenţa pasiunii şi nu există soare mai negru decît acela pe care romanticii l-au văzut în plină lumină. Şi totuşi nu e niciodată prea uşor să combaţi pînă la capăt un anumit mod de a simplifica. Dacă un artist renunţă cu bună-ştiinţă să ne ceară să regîndim viaţa, el trebuie cel puţin să-şi asume misiunea de a ne ajuta să n-o sărăcim şi mai mult. Tocmai asta face Renoir. El renunţă să ne pună pe gînduri, pentru a ne spune lucruri obişnuite, dar o face cu toată căldura de care e în stare un om neindiferent. Pare tot timpul convins că în faţa încercărilor vieţii există o singură soluţie corectă, iar această soluţie nu poate fi o disperare mai adîncă, oricît ne-ar asalta umbrele, ci o iubire mai adîncă pentru ceea ce se află în lumină. Vede lumea în roz şi cu multe surîsuri, şi nu vom găsi în pînzele lui pe nimeni care să-şi deteste hainele, în ciuda faptului că modelele sînt în general modest îmbrăcate. Dar, în cele din urmă, înţelegem că distanţa dintre Renoir şi cei care mint poleind adevărul e distanţa dintre tandreţe şi impostură.

Peisajele lui nu cunosc furtuna din sufletul lui Rembrandt, însă ne pot ajuta să judecăm la stricta valoare „clipa" impresioniştilor, fără să-i uităm nici limitele, nici meritele. Căci această clipă ne arată uneori, tocmai în fragilitatea ei, ceea ce e etern : tinereţea nemuritoare a lumii ; şi, probabil, niciodată efemerul n-a fost chemat cu mai multă fervoare să-şi conteste amărăciunea. „Încă mai putem greşi ireparabil", am putea spune. Sau, în tonul preferat de Renoir : au dreptate nu regretele, ci soarele şi vara ; nu ezitările, ci ideile în care credem ; nu renunţările, ci ceea ce îndrăznim să iubim fără măsură ; iar fericirea nu e niciodată atît de superficială încît să merite s-o dispreţuim. E adevărat că această pictură omite, ne arată numai acea parte de viaţă şi de lume unde nu e-xistă frig, nu există ofense, nu există teamă şi decepţii, dar foarte rar s-a spus atît de limpede că a iubi viaţa este o condiţie nu numai pentru speranţă, ci şi pentru încăpăţînare.

Adevărul n-are contrariu, scrie undeva în caietele sale Braque. Ba da, are şi chiar la Renoir. Ajunge să ne amintim de perioada aşa-numită „ingrescă". Renoir îşi frînează acum efuziunea. Formele pe care înainte le sugera vizual prin vibraţii de culoare, acum le închide într-un desen sever. Se îndepărtează de impresionism, apropiindu-se de Ingres. Privighetoarea nu mai cîntă în funcţie de soarele care o îmbată, ci după rigoarea unui solfegiu nevăzut. Femeile capătă o solemnitate aproape hieratică şi parcă nu le mai interesează fericirea, ci distincţia. O graţie rece. Carnea nudurilor e emailată, dar flacăra care ardea în peisajele verii abia mai mocneşte din pricina eleganţei.

Din fericire, după un timp, Renoir a uitat din nou să deseneze pentru a sugera admirabil, făcîndu-ne să-i căutăm în muzee, în ciuda simplificărilor lui sau poate din cauza lor.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Mircea Eliade – 1932

Împing timpul înapoi. (Ah, **TIMPUL** — limitat ca noţiune — în care ne naştem şi ne dezvoltăm, în care cel dintîi ţipăt, ginguritul şi lacrima vor deveni treptat-treptat vocabular, în care mai apoi trăim şi ostenim în alternările de alb-negru ale speranţelor şi dezamăgirilor, ale liniarităţilor docile cînd le are şi ale întortocherilor şi hîrtoapelor vrăjmaşe de care nu e lipsit, cu atîtea căderi şi ridicări, cu idelle şi convingerile noastre agonisite şi sedimentate ca să realizăm acea fermecătoare iluzie de armonie interioară şi de împăcare cu noi înşine, fără de care existenţa se transformă în substanţă explozivă, pulverizantă, cu sensurile ei morale şi estetice deviate, dacă nu chiar suprimate, şi care cu atîta lăcomie şi celeritate ne devorează, oferindu-ne ospăţului, veşnic întins şi mereu nesaturat, al neantului !)

Nostalgic popas, aşadar, în trecut. Pe care mi-l sugerează în egală măsură lectura excelentei şi muncitei lucrări **MIRCEA ELIADE — CONTRIBUŢII BIOBIBLIOGRAFICE** a profesorului Mircea Handoca recent apărută sub egida Institutului de istorie şi teorie literară „G. Călinescu" şi la care mă îndeamnă mai cu seamă, umblînd prin hîrtiile mele, patru scrisori — toate din 1932 şi toate necunoscute pînă acum — adresate de Mircea Eliade lui Ion Simionescu, geologul, cărturarul şi scriitorul, care înregistra inefabile bucurii, cînd intuia sau descoperea valori româneşti, independent de diferenţele de vîrstă, şi care a ştiut ca nimeni altcineva să facă legăturile, de continuitate în strădanii şi idealuri, dintre generaţii. Şi mărturisesc, de la bun început, că am rămas uluit de întinderea creaţiei lui pe care o văd acum întîia oară, în cartea lui Mircea Handoca, strînsă şi rînduită laolaltă, în toate titlurile ei, care parcă se învecinează cu un soi de titanism.

Îl cunoşteam, desigur, opera literară şi aceea ştiinţifică din ţară, ca şi activa lui publicistică, nu-mi erau străine nici cîte una din fundamentalele lui lucrări cu care a îmbogăţit spiritul lumii, dar ca să te dedici cu rîvnele şi pasiunea lui Mircea Eliade, cu seriozitatea şi onestitatea intelectuală care-i sînt specifice, în studiu şi bibliotecă, în experienţe şi cursuri universitare şi să mai ai răgazul să scrii atîta cît a scris el — rod al laborioasei şi neîntreruptei lui tenacităţi şi dăruiri — ţine dincolo de orice adjectiv, de miracol. Şi trebuie să-i mulţumim lui Mircea Handoca pentru că ne-a dat cu trudele sale imaginea globală a prodigiosului fenomen Mircea Eliade.

Nu-i aduc nici o obiecţiune critică — şi-l rog să mă creadă — dar vreau să-i semnalez că la capitolul bibliografic „Studii şi eseuri literare şi filosofice", printr-un evident accident tipografic e omis la înşiruirea lucrărilor titlul **OCEANOGRAFIE** cu numărul lui de ordine 20, rămînînd doar bogatul sumar care apare atribuit plachetei **SOLILOCVII**, ceea ce e total derutant pentru cine nu-l ştie atent sau nu cunoaşte ambele cărţi. Iar după aprecierea mea, fiindcă Mircea Eliade a fost în epocă un scriitor de înveterat succes cu literatura lui — nu vorbesc de eseistica sa care prin tematică şi preocupări nu era sortită unei audienţe la marele public — poate că n-ar fi fost de prisos să se menţioneze în dreptul fiecărui titlu şi numărul ediţiilor care au ieşit. Astfel, lectorul de azi ar fi aflat — ca să exemplific — că romanul **MAITREYI** de la „Cultura Naţională" din 1933, care fusese încununat cu premiul literar al „Societăţii Techirghiol-Eforie", s-a tipărit la diverse edituri în şase ediţii între care ultima „ediţie definitivă" la „Cugetarea" în 1943 cu admirabila copertă executată de Lena Constante. Acelaşi lucru s-a întîmplat cu **INDIA** (Carnet de drum), apărută în 1934 tot la „Cugetarea", epuizată repede şi retipărită în 1935 în ediţia a doua cu o semnificativă şi aş zice programatică prefaţă a lui Mircea Eliade din care extrag : *„Am renunţat de a publica o carte asupra Indiei pitoreşti şi politice dar nu renunţ la gîndul de a publica o carte asupra umanismului indian. Nu asupra culturii şi civilizaţiei indiene — pentru care mi-ar trebui o mie de pagini — ci asupra* **UMANISMULUI** *; adică asupra acelor valori eterne, create ca să înalţe, să mingîie sau să mîntuiască omul".*

Şi cu asta trec la cele patru epistole ale lui Mircea Eliade către Ion Simionescu. Prilej de melancolii pentru generaţia noastră, fiindcă de atunci s-a scurs aproape o jumătate de secol.

Iată textul lor în ordinea datelor de expediere, urmînd să dau, acolo unde mi se vor părea necesare, cuvenitele lămuriri :

„Str. Melodiei, 1, Bucureşti, 13 martie 1932 Mult stimate D-le Profesor, aţi mărturisit cîndva că vă plac causeriile mele asupra Indiei şi aceasta îmi dă curaj să vă rog ceva. („Cozeriile" la care face aluzie Mircea Eliade şi care-i plăcuseră lui Ion Simionescu sînt ciclul de conferinţe pe care le-a ţinut la Radio în anul 1932 după întoarcerea în ţară — n.n.) *Am stat trei ani în India, aşa cum puţini albi au avut norocul sau privilegiul să stea. Am scris o sumă de impresii din care am risipit o parte prin ziare şi reviste. Cred că aş putea compune o carte destul de proaspătă şi, în acelaşi timp, destul de densă asupra Indiei. Asupra acestui punct îndrăznesc să vă cer o lămurire şi o încurajare. Socotiţi că Editura „Cartea Românească" ar accepta o asemenea carte ? Poate că ar avea o-recare succes de librărie şi aceasta ar însemna mult pentru jena financiară într-adevăr penibilă în care mă zbat de la întoarcerea mea din Orient. Recunosc, am fost imprudent să mă întorc, deşi aveam la Calcutta o situaţie materială sigură şi excelente posibilităţi de muncă ştiinţifică — dar aşa s-a întîmplat. Vă rog sincer să mă iertaţi pentru cutezanţa mea. Ştiu că sînteţi membru în consiliul de administraţie „Cartea Românească" şi pe profesorul şi publicistul I. Simionescu îl cunoşteam de mult. Dacă aţi crede că se poate publica o carte asupra Indiei veţi avea bunăvoinţa să mă ajutaţi ? Cu toate mulţumirile, al Dvoastră Mircea Eliade".*

„I, str. Melodiei, Bucureşti, 14 mai 1932. Mult stimate domnule Profesor, Numai accidentul suferit la picior în timpul serviciului (căci îmi fac stagiul militar) m-a reţinut atîta timp să vă răspund. Scrisoarea Dv. m-a bucurat şi m-a entuziasmat. Întîi pentru că veţi avea bunăvoinţa să propuneţi cartea mea în comitetul „Cartea Românească"; al doilea pentru că mi-aţi sugerat scrierea broşurii pentru colecţia ce îngrijiţi. Voi aduce personal manuscrisul acestei broşuri, în cîteva săptămîni. În ceea ce priveşte cartea ea nu va avea mai mult de 300 pagini corp obişnuit. Voi încerca să o fac şi gustată şi să fie în acelaşi timp şi o înţelegătoare tălmăcire a Indiei moderne. Nu văd de ce ar crede editorii că nu s-ar vinde o asemenea carte. Mi se pare chiar că publicul se îndreaptă către o asemenea literatură. Eu vă mulţumesc încă o dată pentru binele ce mi-i faceţi şi vă urez să ne dea Dumnezeu noroc. Devotat, al Dvoastră Mircea Eliade" ;

„I, str. Melodiei, Bucureşti, 28 septembrie 1932. Mult stimate Die Profesor, Vă scriu atît de tîrziu ca să vă vestesc că am terminat şi corectat manuscrisul pentru „Cunoştinţe folositoare" pe care l-am intitulat : **ÎNTR-O MĂNĂSTIRE DIN HIMALAYA**. (Titlul îl întrebuinţează aidoma într-una din „cozeriile" lui de la Radio încă la începutul anului 1932, înainte de a intra în corespondenţa cu Ion Simionescu, n.n.) *Vă rog să-mi spuneţi unde şi cînd trebuie să depun manuscrisul. Dacă am întîrziat atîta, situaţia mea ingrată — milităria, sărăcia şi doctoratul — e singura de vină. Sper să am mai mult noroc în anul care vine. Vă rog foarte mult. Die Profesor, să-mi spuneţi şi dacă s-a aranjat ceva cu volumul meu de impresii indiene pentru „Cartea Românească". După cîte văd editura nu refuză cărţi de călătorie (Mihail Ţicano, Camil Petrescu). Şi apoi, vă mărturisesc, cartea mea va fi destul de antrenantă la citit. Cu cele mai sincere mulţumiri şi distinse salutări, Mircea Eliade".*

„I, str. Melodiei, Bucureşti, 2 noiembrie 1932, Iubite Die Profesor, acum vreo lună v-am scris informîndu-vă că am terminat manuscrisul meu pentru „Cunoştinţe folositoare" şi întrebîndu-vă unde trebuie să-l predau. Eraţi pe atunci la Congresul geologilor şi mi-e teamă că scrisoarea mea nu v-a ajuns deoarece nu am primit pînă astăzi nici un răspuns. Îmi îngăduiesm să vă rog acolo şi să vă întreb ce se mai aude cu posibilitatea mea de a publica o carte de impresii din India la „Cartea Românească". Văd că se publică volumul lui Camil Petrescu şi încă unul, aşadar călătoriile nu sînt cu desăvîrşire excluse. Cu sincere mulţumiri, al Dvoastră Mircea Eliade." (În adevăr, „Cartea Românească" îi publică lui Camil Petrescu în 1933 volumul **RAPID — CONSTANTINOPOL — BIORAM** cu subtitlul „Simplu itinerar pentru uzul bucureştenilor" şi lui Mihail Ţican-Rumano, mai puţin cunoscut de lumea de azi, născut în 1895 în comuna Berevoieşti din judeţul Argeş, plecat de copil ca să trăiască în Argentina şi Spania unde va deveni scriitor de limba spaniolă, tipărindu-i-se peste 25 de cărţi, să se reîntoarcă în ţară în 1928 sau 1929, să lase şi alci circa 10—12 titluri de volume şi să decedeze cu cîţiva ani în urmă n.n.).

Astea sînt epistolele lui Mircea Eliade din 1932. Ce era el atunci, la 25 de ani, în plină tinereţe şi pot afirma la început de drumuri, ce reuşise să publice şi ce reprezenta ca nume şi valoare — fiindcă reuşise să se impună — în „Flacăra" viitoare.

L. KALUSTIAN ■

Dicţionar de lagăr

Kristallnacht

Eliminarea evreilor din viaţa Germaniei naziste a început imediat după venirea la putere a lui Hitler şi s-a făcut organizat, cu o consecvenţă impecabilă, cu o meticulozitate tipic nazistă. Treptat, dar perseverent, evreii erau interzişi din toate profesiile, excluşi din toate activităţile, înlăturaţi din toate funcţiile. Fiecare lovitură, interzicere, excludere era precedată de o anumită pregătire psihologică, după care urma elaborarea unui decret, promulgarea unei legi sau anunţarea unei dispoziţii. Toate acestea însă cereau timp, iar căpeteniile naziste apreciau că **die Judenverfolgung**, prigonirea evreilor, se desfăşoară prea lent, insuficient de dur şi spectaculos. Căutau cu luminarea un prilej care „să justifice" în faţa opiniei internaţionale trecerea la un atac general.

Şi prilejul s-a ivit. La 7 noiembrie 1938, un tînăr evreu germano-polonez, Herschel Grünspan, vrînd să protesteze în public împotriva prigoniri fără precedent a evreimii din Germania nazistă, a intrat în ambasada hitleristă de la Paris şi l-a împuşcat mortal pe Ernst von Rath, consilier al ambasadei.

Două zile l-au fost suficiente **Gestapo**-ului să organizeze şi să dezlănţuie, în întreaga Germanie, **einen Judenpogrom**, un pogrom împotriva evreilor, care să pară **„eine spontane Volksempörung"**, „o spontană indignare populară".

Ordinul de organizare, la 9 noiembrie 1938, a „indignării spontane" a poporului, semnat din partea **Gestapo**-ului de Müller, a fost trimis tuturor inspectoratelor şi posturilor poliţiei de stat şi prevedea nu numai ce şi cît să se distrugă şi să se devasteze, ci şi cîţi să fie arestaţi : **„etwa 20—30 000 Juden"**, circa 20 000—30 000 de evrei. Pentru ca acţiunea să se desfăşoare la dimensiunile preconizate, ordinul stabilea ca poliţia să facă apel la trupele SS.

Cu 42 de ani în urmă, în noaptea de 9/10 noiembrie, haitele naziste s-au năpustit turbate, ca la un semnal, în toate oraşele **Reich**-ului deodată, asupra sinagogilor şi magazinelor evreieşti, prădîndu-le şi incendiindu-le ; au pătruns în case ucigînd şi jefuind ; evreii prinşi pe străzi au fost bătocoriţi, maltrataţi, ucişi.

Asfaltul străzilor s-a acoperit literalmente cu cioburile de cristal ale vitrinelor magazinelor evreieşti sparte, ale ferestrelor sinagogilor dărîmate. De aici denumirea **die Kristallnacht**, „noaptea cristalelor", dată acelei nopţi a urii, a nebuniei, a crimei.

Bilanţul **Kristallnacht**-ului, „nopţii cristalelor", a fost sumbru : 267 de sinagogi şi case de rugăciuni incendiate ; mii de magazine, întreprinderi, locuinţe devastate, aproape o sută de morţi ; mii de răniţi ; peste 26 000 de evrei arestaţi şi trimişi în lagăre de concentrare. La Buchenwald, la Dachau, la Sachsenhausen.

Urmările **Kristallnacht**-ului, „nopţii cristalelor", au fost şi mai sumbre. La numai două zile, la 12 noiembrie, într-o şedinţă prezidată de Göring — a participat şi Gürtner, ministrul justiţiei, alţi miniştri, inclusiv Göbbels care declarase că modul legal în care se rezolva problema evreiască în **Reich** este cel mai **loial** şi mai **uman** posibil — „s-a hotărît ca toate deteriorările produse magazinelor, întreprinderilor şi locuinţelor evreieşti în 8, 9, 10, 11 noiembrie 1938 să fie înlăturate de proprietarii evrei pe cheltuiala lor proprie". Aceste măsuri „loiale şi umane" au fost intitulate „Dispoziţii pentru refacerea tablourilui străzilor". Totodată, ca urmare la **Kristallnacht**, „noaptea cristalelor", în aceeaşi şedinţă, evreilor li s-a impus, drept ispăşire, să plătească **Reich**-ului un tribut colectiv de un miliard de mărci.

Ceea ce a urmat după **Kristallnacht**, după „noaptea cristalelor", a fost cel mai bine caracterizat chiar de Göring care a simţit nevoia să exclame : „N-aş vrea să fiu evreu în Germania !".

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

constelaţia lirei

LUIGI CONTRINO s-a născut la 6 noiembrie 1952 la San Remo. Primind o bursă el vine în România pentru a-şi continua studiile. Absolvă aici cursurile Facultăţii de istorie din Bucureşti. Fostul student intenţionează să-şi dea doctoratul în ţara noastră. Dorinţa de a mai rămîne în România este susţinută de o altă mare pasiune — aceea pentru muzica populară românească. Doreşte să alcătuiască o culegere de texte folclorice pentru a le traduce în italiană şi a le face astfel cunoscute şi peste hotare. Alcătuirea acestei culegeri presupune o muncă migăloasă, de durată, presupune o cunoaştere amănunţită a limbii române, deşi, mărturisim, Luigi Contrino vorbeşte foarte bine românește, ba mai mult, a ajuns să scrie poezii în limba noastră. Iată cîteva din versurile sale care pornesc din însăşi natura şi spiritul ţării ce îl găzduieşte.

C. B. ■

Bălcescu

Trist şi tăcut,
singur, părăsit
printre sute de moaşte,
printre sute de străini,
dintr-o umbră fără hotare
priveşti cu ochi stinşi
mulţimea anonimă
care nu te cunoaşte
şi trece prin faţa ta
cinică, indiferentă.
Expus cu ceilalţi
care te înconjoară
ca într-o vitrină
a unui mare muzeu,
taci şi te gîndeşti
la o vreme îndepărtată,
la un trecut agitat
de glorioasă revoluţie.
Ai murit ca un pribeag
uitat de toată lumea ;
poate şi-e dor de patrie
şi ai dori să te întorci
pe meleagurile tale
deja unite într-o singură
ţară independentă :
ce bine te-ar legăna
doinele şi baladele
pămîntului românesc !
Dar aici,
nu rămîi decît un străin
iar în liniştea mormîntului
cu ochi fără viaţă
priveşti vidul nelimitat
căutînd ultima amintire
a pămîntului tău
părăsit prea devreme
pentru un drum fără întoarcere.

Palermo, 14 X 1979

Veşnicie

Părul tău, ca o velă
în flăcările amurgului
aduce corabia
gîndurilor mele
peste valuri de foc
spre orizonturi liniştite.
Ochii tăi transparenţi
ca un vis nemuritor
pătrund sufletul meu
cu reflexe de smarald.
Eu şi tu, în noaptea adîncă
legaţi de amintire
trepiat ne dizolvăm
într-un vis măgulitor
peste hotarele timpului.

Zbor

În zbor să te ridici
cu vulturii prin nori
în flăcările aprinse
ale unui amurg fără de moarte ;
să zbori uşor ca vîntul
cu păsările nopţii
prin fantomele aurii
ale unei umbre de sidef ;
să zbori cu pescăruşii
pe valuri de smarald
ale unei mări infinite
să zbori, liber de gînduri
peste vîrfurile înalte
ale conştiinţei tale
spre orizonturi senine
unde sufletul pluteşte
în lumina extazei supreme.

LUIGI CONTRINO ■

Umbletul fîntînarilor

Tata mi-a dat nuiaua de alun
Să caut apa din pămînt
Un, doi, trei
Un, doi, trei.

Al patrulea
Mi-l tale cineva dinăuntru
Pe care nici nu-l ştiu,
Calea
O umplcam de drum
Şi nesomn
Un, doi, trei
Un, doi, trei.

Nu-i loc de domn
Pînă cînd mareele
Aduseră apă
Şi pentru peştii
Pe care tata
Încă-i ţinea în acvariu.

Simfonie în alb

Fugeam înspre alb
Pe cal alergînd

La sorbul curcubeului
Roteam mîinile
Repede
Mai repede
Şi verzi
Şi roşii
Şi galbene
Mai repede.

Mîinile mele se rotesc
Şi roşii
Şi verzi
Şi galbene.

Pe lîngă sinii tăi
Într-un alb imaculat
Pe care nu pot să-i desprind
În cuib
Înoată nuferii
Într-o răspîată de noapte.

Fugeam înspre alb.

Fluviul

Îşi mai lasă
Vîrsta pe la colţuri

Dar zbaterea lui
Nici peştii n-o mai pot ascunde
În apa poluată

El nu mai are nici pocaluri
Nici conferinţe
Nici studii
În Science et vie
Dar ştie că odată
În urechile noastre
Va străluta
Cu ultimii peşti minusculi
Într-un foc fanatic
Dănţuind

Şi lumea
Într-o goană nebună
Va cere apa limpede
Să-i scoată din timpanele
Ce dorm
De atîta civilizaţie.

ILIE ŞTEFAN DOMAŞNEA ■

Lumină de Septentrion

Prin noi, ce tuburi de orgă respiră
cînd sînge pe fluturi lumina-ndepărtatului
Septentrion

Şi visul cald
pe care-l răscolesc cu rădăcinile, măslinii
învie, ca-n biserici de oglinzi,
sonor,
înmiresmatul dor de duică

ştiut doar de-ai cocorilor popor ?
În faguri reci, la asfinţitul toamnei,
cînd toate drumurile trec prin aurul
mărunt
ce-l vîntură, de-a pururi, peleriuli
cu tălpile,
ecou de liră, iată, se aude cum se
desface-acel din noi
spre depărtări
asemeni scoicilor, din amiotirea mării
păstrînd în scorbura umbroasă
doar fără-de-odihna învolburare a sării
...şi, dintr-o dată, nu mai sîntem noi,
ci punte în balans, fremătătoare,
între eternşi clipa lucrătoare
şi, ca-ntr-un mit păgîn,
privighetori ni se aşează, bînd, sub
pleoape
şi universul se rostogoleşte-n cinteo
uitînd că rostul lui e să se-adune
într-un sacru cărăbuş....

Cînd sînge cu tăceri incremenite şi
albastre
la Septentrion,
din lumea curcubeului de rouă
care veghează sufletele noastre
veşmînt ne-alegem, pentru primăvară,
sămînta purpurei din maci
să înflorim în lumea de sidef, solară,
nouă.

EUGEN DUMITRU ■

Plugul secolului

În jur e numai gol, e cîmpul gol,
Nimic nu e să-mi fulgere retina.
Zăpadă, frig. Şi lupii dau ocol —
O, dac-ar şti ce mică-mi este vina !

Mă biciuie, jur-împrejur, cu ace
Neliniştea acestui veac parşiv.
Sînt prea bolnav de-această dură pace,
Prea sănătos în boala mea de stirv...

Nu ascultaţi, e-o blîndă nebunie.
Lăsaţi-mă să plîng şi să cerşesc
Şi hăituit, doar eu să fiu sîmbrie
Acestui plug atît de pămîntesc.

Poet n-am fost, doar un răpus soldat
Pe frontul sufletului, nu-n piaţă.
I-am dat vieţii ce i-a fost de dat,
Că numai ea ne rabdă şi ne-învaţă —
O lacrimă de soare şi de gheaţă
Ajunsă pîn-la voi, spre dimineaţă.

Recurs

Stă mîna ta deasupra ca un paznic
Pus să vegheze drastic condamnaţii,
Gata mereu să mă jertfească-n pruznic
Pradă de aer negrei tale graţii...

Stai, reazi, lîngă mine, stai şi-aşteaptă
O altă judecată mult mai dreaptă !

ALEXANDRU BRAD ■

Miraculoasa

Patria gură de aur
Iubita privire de aur
Unde ai plecat, Tu
Miracul
A sufletului meu bolnav,

De lumină, vederi!
Lacrima-mbracă ochiul
Frică a despărţirii

Prin gînd dureroase răni
Însingerează plecarea
Necunoscută chemare te-ncearcăn
De purpură sabia se preface,
Ca un blestem
Peste iubirea de tine —
Femeie a mea cu gleznc de aur

Via Apia

Statui adorm, nevinovate,
Sub o marahmă a uitării
Pe Via Apia, Cezar,
În carul alb al răzbunării
Se-ntoarce-nfrînt de la hotar
În Dacia Felix ciul, ram,
Se-mpotrivirăcotropirii ;
Mircsele-şi pierdură mirii
În sfînta jertfă pentru neam.
O, Via, Apia, Caesar.
În urma carului, sinistru —
E-un gol, în care nu se vede
Trofeu regal din nord de Istru

ION POPA ARGEŞANU ■

Versuri de copil

Păuniţa

O păuniţă de argint
puiul i se vedea
la spate coada şi-o întrecea
cu gemenii însuşi
iar cu tatăl ei şi-ntrecea
puiul în coadă
iar tata-şi întrecea
cu păunita coada
aî păunitei puf era
mai frumos
puf frumos
ulana, ulana,
cîntecul de vise blînde
ale nopţii.

Ochi ageri

În singurătăţile pustiului
eu mă duceam
pe visele blînde şi strălucitoare ale nopţii
ochi ageri străluceau.

Morişcuţa

O morişcuţă
joacă sprintenă pe potecuţă
adesea mă duc la potăi
macin grîul de nătărăi
mă joc adesea pe căluţi
eu zbor mai ales pe armăsăruţi
care toată ziua se roagă
să zburde cu mine ziua-întreagă.

În depărtare

Pe căluţ de vise zbor
pe văi şi cîmpii mă cule adesea
pe flori înmiresmate mă cule
aud în depărtare cîţei zburdînd
se joacă vin înapoi
acas,
de nu ştie unde se-aude glas.

FILIP POPLINGHER ■

Maria

Cu carnetul fixat pe genunchi, cu pixul bine strîns între degete, alerg în urmărirea cuvintelor şi în întîmpinarea gîndurilor ei. Se vede, pe fereastră, ceva din strălucirea munţilor din jur, simt prin uşa balconului lăsată deschisă aerul scăpat dintre brazi. O liniştc cît pămîntul s-a lăsat peste Herculane, oraşul pe care ar trebui să-l trecem fiecare în agenda locurilor de văzut obligatoriu, înainte de a ne fi decis să întocmim clasamentul minunilor ţării.

Cu carnetul pe genunchi şi cu pixul între degete, uit unde sînt, doar ascult şi notez ce mi se spune, în ideea că voi avea prilejul, cîndva, să spun şi altora ce urmează să aflu eu însumi în această după-amiază.

„Cînt de cînd eram mică. Tatăl meu, care iubea teribil muzica, spunea mereu : Pe fata asta o fac artistă ! A murit cînd aveam 16 ani".

„Am debutat, în 1961, în orchestra „Barbu Lăutaru". Dirijau Budişteanu şi Nicu Stănescu. Am trecut la „Ciocîrlia". Oho, ce mai şcoală! Colaborez şi acum cu ei, foarte mult chiar. Nu uit că ei m-au crescut".

„Cînd dam concursul, a intrat pe uşă Maria Lătăreţu. Parcă o aud şi acum spunînd : Dacă nu o angajaţi pe fata asta, n-o să aibă cine să mă înlocuiască. Mai tîrziu, îmi zicea să nu-i mai cînt cîntecele ei pentru că aşa n-o să pot deveni eu Ciobanu, niciodată. Mă omoram după cîntecele ei. Nu cred că se va mai naşte una ca ea".

„Eu nu mă despart de cîntecul oltenesc. Cîntece din altă zonă nu interpretez decît accidental".

„Clipele frumoase, cu adevărat formidabile rămîn scena şi publicul. Ca ţi-ai mai dori ?"

„La un festival internaţional în Olanda am fost numită STEAUA STELELOR FESTIVALULUI".

„Cîntăreţul trebuie să cînte ! Şi eu asta fac : cînt. Ileana Sărăroiu îmi spunea citeodată : Eu dacă aş munci cît tine, aş muri". „Cine mă cunoaşte bine, ştie că eu cînt mereu : pe scenă, în bucătărie, cînd spăl rufe".

„Fetiţele mele îmi duc dorul şi le aud citeodată spunînd : Mai stai, mamă, şi cu noi, mai rămîi şi pe acasă, nu mai alerga atîta ! Mă duc să mă aplaude lumea. le răspund eu glumind. Cîte greutăţi s-au ţinut după mine în viaţă, aş fi putut renunţa de mult la cîntec. Dar iubesc prea mult muzica noastră populară, şi îmi zic mereu: dacă nu mai cînt, pot să mor!"

„Dacă nu-mi place un cîntec, n-o să-l auziţi niciodată cîntat de mine".

„Romanţele ? Îmi plac foarte mult Deocamdată le cînt doar la ocazii. Poate mai tîrziu, cînd am să le simt mai bine. Oricum, să ne fie clar, o altă Ioana Radu nu mai apucăm noi ! Cine să mai cînte romanţele ca ea?"

„Fetiţa mea nu cîntă rău. Glas are. Şi urechea este foarte bună. O tentează cariera artistică, dar nu cîntînd muzică populară. Ca mama n-aş putea cînta niciodată".

„Publicul cel mai simţitor la cîntecele mele este acela de la mine de acasă, din Oltenia. Să-i vezi cum te aşteaptă după spectacol, să-ţi spună o vorbă bună ! Odată într-un sat s-a apropiat de mine o bătrînică, mi-a luat mîinile între palmele ei şi a zis : Lumina mea din casă, să dea Dumnezeu să trăieşti. Acum pot să mor, dacă am reuşit să te pipăi".

„Zamfir ? Nu ştiu ce mai face. Primul meu disc l-am înregistrat cu el. Nu vroiau cei de la Electrecord. Nu prea e cunoscut, ziceau. O să fie, le-am răspuns".

Un interpret de cîntece este, în ochii noştri, interpretul cîntecelor lui şi, de cele mai multe ori, atît. Ne plac cîntecele, ne place şi cîntăreţul. Uneori, valabilă este şi axioma inversă. M-am simţit bine să aflu că un cîntăreţ ştie, cînd apare pe scenă, să-şi ferească de noi, citeodată o face atît de bine încît ne miră descoperind contrariul, să ţină deoparte acele lucruri care nu ţin de cîntec, dar fac parte din viaţa-i de fiecare zi, subliniind-o, dîndu-i culoare şi relief.

La ce se gîndeşte un om cînd nu se află pe scenă, în raza reflectoarelor ? Sau, mai ştiu eu, ce-l macină tocmai atunci cînd se află acolo, învăluit în admiraţia, în căldura aplauzelor noastre ?

NEAGU UDROIU ■

Cărţi

Poezie şi eveniment

Vorbind despre raportul dintre bogăţia tematică şi diversitatea stilistică a poeziei de azi nu este bine să pierdem din vedere faptul că cel care decide dinamica acestei relaţii nu este altul, firește, decît poetul şi că libertatea de creaţie nu are un conţinut plauzibil decît privind-o din interior, în înfăţişarea ei concretă, specifică fiecărui poet în parte. Nici în poezie, sau mai ales aici, nu există o libertate în general ci o sumă de libertăţi conlocuitoare şi care, în chip dialectic, se neagă la nesfîrşit una pe alta fără să se poată substitui. De aceea, excluzivismul n-are, teoretic vorbind, nici un temei. Cu toate acestea, practic, fenomenul este sesizabil. Este evident că, de pildă, unele specii sau, ca să le numim aşa, unele forme de libertate ale poeziei de azi suferă din partea unor comentatori un tratament cam închizitorial, nemeritat fie şi numai în raport cu gradul de libertate asumat de respectiva poezie. Mă refer îndeosebi la poezia patriotică şi politică. Desigur, nu la poeziile reci, ci la strălucita poezie patriotică şi politică de care putem vorbi astăzi cu deplin temei gîndindu-ne la creaţia unor poeţi ca Mihai Beniuc sau Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Nichita Stănescu sau Gheorghe Tomozei, Al. Andriţoiu, Gr. Hagiu, Mircea Dinescu, Cezar Ivănescu şi mulţi alţii. În raport cu această veritabilă explozie paşnică a libertăţii de creaţie care se produce sub ochii noştri recepţia mi se pare uneori dacă nu nepregătită cel puţin parţială, fragmentară, operînd cu discriminări arbitrare. Nu spun că asumarea libertăţii pe care o exprimă atît de divers lirica noastră de azi este o operaţie comodă ; din contră, este inconfortabilă căci poezia patriotică, aşa cum o scriu unii dintre cei numiţi mai înainte, renunţînd să mingîie cu fiecare vers, adesea zgîrie cu o salvă de întrebări incomode, care zgîlţîie conştiinţele mai ştiute. Victoria noului este şi în acest domeniu dramatică şi s-ar putea da exemple de recepţie întîrziată şi tematoare în faţa acuităţii conţinutului nou al unor volume întregi. Mulţi s-au obişnuit însă să citească poezia patriotică — şi nu numai pe aceasta — prin ochelarii unor forme clasice, nemaireceptîndu-i suficient inedităile, unele de-a dreptul spectaculoase. În loc să vadă ceea ce este nou cu adevărat, ei reţin ceea ce li se pare că s-a mai spus, de fapt, clişeul. Sigur, clişeele, din păcate, nu lipsesc iar versuri ca acestea, pe care le publică cu relativă generozitate călduţele pagini ale unor reviste, pot fi citite oricînd de oricine, rămînînd definitiv mute : „În Patrie ne împlinim ades / ca o columnă vie, înfiptă-n nemurire. / Dăm faptelor, prin muncă, mereu alt înţeles / şi viselor putere să zboare, să respire // În Patrie ne împlinim cuminţi / asemeni unor lanuri ce se răsfaţă-n soare..." ş.a.m.d. Probabil că pe asemenea cumineţenii răsfăţate, anoste, aproape inevitabile, se bazează refuzul cam gălăgios al celor ce cred că apără puritatea poeziei prefăcîndu-se însă că nu văd şi trecînd sub tăcere că alături de aceste versificaţii, în fond neglijabile, creşte o viguroasă lirică patriotică. Iată, spre exemplu, şi o altă poezie din care nu lipseşte cuvîntul patrie, existent cum am văzut şi în searbăda bucată citată mai înainte, dar citită deosebire în privinţa atitudinii lirice în faţa aceluiaşi cuvînt : „Te-aş fi iubit, ţara mea... / Te-aş fi iubit chiar de-ai fi fost / altcum. Capul mi-e luminat pe dinlăuntru / de icoanele tale, de pădurile / şi marele fluviu / ce-ţi spală picioarele. Dar te-aş fi iubit chiar dacă în locul fluviului / te-ar fi străbătut gîrle umile / şi chiar dacă braziî tăi / n-ar fi altceva decît mărunte, / tiritoare vrejuri mişcate-n deşerturi, / dacă în locul privighetorii ne-ar cerceta / numai paingi păroşi, / dacă piatra / ne-ar lovi, în locul mărului, dinţii / şi dacă în locul ploii / ne-ar linge doar sarea / nemişcaţilor sori..." (Gh. Tomozei : „Te-aş fi iubit", din vol. „Focul hrănit cu mere", Ed. Militară, 1980.) Sînt deci de acord că nu orice poezie care foloseşte cuvinte sacre este implicit patriotică dar mă întreb cu mirare cum se poate ca exemplele rele să acrediteze o teorie exclusivistă iar cele bune să devină, potrivit aceleiaşi teorii, simple şi întîmplătoare abateri de la regulă ?

O altă formă de discreditare a poeziei patriotice mi se pare aplicarea teoriei care împrumută o judecată formulată de un mare critic asupra comediilor lui I.L. Caragiale : Eugen Lovinescu spunea că acestea se vor perima din pricina conţinutului lor istoriceşte databil, lucru ce nu s-a adeverit şi nici nu întrevedem cum s-ar putea întîmpla. Unii comentatori de astăzi au trecut asupra poeziei politice această judecată şi, după ce unul dintre ei scrie cu o ţeapănă răceală „maioresciană" că „în poezia patriotică accentul cade pe victoria trecutului, iar sensul este afirmativ, elogios sau chiar encomiastic, în timp ce în poezia politică autentică accentul cade pe istoria prezentului, iar sensul este critic", adaugă această îndoielnică profeţie : „Este posibil ca, după un timp, referirile la istoria contemporană, care conferă caracterul de poezie politică (...) să nu mai poată fi identificate ca atare, şi, prin urmare, unele dintre poemele volumului să-şi piardă din interesul şi semnificaţia pe care o au azi. E unul din riscurile ce merită totuşi să fie asumate, ale acestui gen de poezie". Trecem peste nesfîrşita superioară îngăduinţă cu care comentatorul respectiv conchide că „totuşi" şi un asemenea risc merită să fie aminat...

Să lăsăm la o parte şi pretenţia de dozaj farmaceutic — cită istorie, cît prezent, cită afirmaţie, cită critică — din definiţia de mai sus, un bun exemplu de dogmatism critic. Ce altceva decît poezie politică este cea mai mare parte a creaţiei lirice a lui Octavian Goga, un poet care şi-a asumat „riscul" referirilor masive la un anume aspect, cel major, al istoriei contemporane ? El rămîne mare exact atît cît evenimente precise şi databile l-au stimulat geniul poetic de o anume factură. Poeţi contemporani pe care nu-i mai numesc spre a nu fi acuzat de partizanat îngust au făcut strălucit dovada că mecanismul acestui tip de poezie poate fi reeditat — firește, în alte condiţii — şi că nu ofilirea ori uitarea cronologică a evenimentului deteriorează în chip fatal poezia ci numai inexistenţa veritabilei capacităţi de vibraţie lirică, adică a talentului. Dar dincolo de stăruitoarea dovadă a exemplelor care infirmă aşa-zisa caducitate a poeziei politice, în idei precum cele citate este vorba despre o confuzie, dorită sau nu, între **evenimentul autentic şi fenomenul efemer**, perisabil. Căci în realitate evenimentul nu exclude sentimentele şi trăirile fundamentale ce-i conferă o durabilitate pe deplin meritată. Pe de altă parte, în măsura în care se complace la a face simple „referiri" la istoria contemporană — aşa cum rezultă din judecata de mai sus — reducîndu-se la nişte aluzii învăluite, poezia renunţă de fapt la libertatea ei. Şi, desigur, există şi o poezie ce-şi face poate un titlu de glorie dintr-un trist prizonierat în reţeaua de aluzii sau în vagile referiri la o istorie ale cărei evenimente nu sînt înţelese în ceea ce au esenţial ci în aspectele marginale : este într-adevăr un risc, cred, însă, fără glorie, să-şi lege destinul de mărunta efemeră, caducă a fenomenelor. Dar aceasta nu are nimic de-a face cu poezia politică ori patriotică şi nici cu patima incendiară a adevărului din care s-au născut întotdeauna marile creaţii. Rămîne să vedem în ce măsură metaforizarea pulberii anecdotice care înconjoară pe la margine de tot marile evenimente are vreo şansă de a dura. Experienţa liricii româneşti demonstrează cu elocvenţă că pentru geniul poetic evenimentul istoriei sau al prezentului reprezintă o mare şansă şi că din această coincidenţă se poate naşte şi chiar se naşte sub ochii noştri o poezie durabilă, în timp şi peste timp. De aceea mă îndoiesc că, dacă nu toate, măcar unele, destule poeme de Ion Gheorghe sau Adrian Păunescu, strîns legate de evenimente actuale, pline de referiri la istoria prezentului, îşi vor pierde din această cauză semnificaţia şi valoarea. Ba, mai mult decît atît, ceva mă face să cred că abia viitorul le va putea face şi mai actuale. Ţîşnită din prezent, racheta unor poeme politice şi patriotice ajunge în viitor cu mult mai repede decît o poate face biata noastră recepţie, rămasă uneori la mijloace anacronice, primitive. Îmi pare însă că există şi mult snobism în dosul unor criterii anacronice scoase la iveală doar pentru a discredita un anume gen de poezie.

C. STĂNESCU ■

Ce profeţim, ce profesăm

„În mod... sufleteşte"

Fără îndoială, asociaţia de cuvinte pe care am ales-o drept titlu pentru însemnările de faţă surprinde prin improprietatea termenilor. Dacă avem în vedere că ea a fost rostită spontan, într-un moment de mare emoţie, nu numai că se justifică dar şi dă expresie elanului tineresc care a străbătut de la un cap la altul o importantă manifestare culturală al cărei mesaj patriotic confirmă genericul ei : cea de a treia ediţie a Festivalului de muzică folk şi poezie „Imnurile patriei", desfăşurată recent la Calafat-Dolj sub egida forurilor de cultură şi educaţie socialistă de la nivel judeţean şi local, cu participarea reprezentanţilor genurilor artistice amintite din 20 de judeţe ale ţării. Cuvintele de mai sus aparţin unei concurente din formaţia de muzică folk „Lucifer" din Giurgiu, distinsă cu premiul III, care în cadrul spectacolului de gală a simţit nevoia să inchine „în mod" — şi-a început ea gîndul şi fără a mai găsi în mare pripă adjectivul, a adăugat acest adverb „sufleteşte" — un imn oraşului-gazdă.

În oraşul Calafat s-a consumat un act de cultură şi educaţie în cadrul căruia, dincolo de stîngăciile inerente, s-au impus virtuţi de o frumoasă distinctie sufletească, ca şi de o luminoasă voluţă a gîndului închinat cu precădere ţării, anilor tinereţii. Poezia, mai ales, a fost la înălţime, nu întîmplător, printre laureaţi, numărîndu-se nume care se situează pe diferite trepte ale recunoaşterii lor în peisajul liric contemporan, de la hunedoreanul, de pe acum impus în viaţa noastră literară Ioan Evu, la eleva craioveancă Rodica Negrilă şi strungarul giurgiuvean Nicolae Tone. Parafrazînd un cunoscut dicton latin, atît autorilor citaţi, cîştigători, respectiv ai premiului I şi a două din menţiuni, cît şi lui Petre Tănăsoaica, Zina Petrescu sau Mihai Marinescu (premiile II, III şi menţiune), nimic din ceea ce e românesc, patriotic şi revoluţionar, nu le-a rămas străin.

Poezia de cea mai bună calitate din moment ce a şi purtat semnăturile autoritare ale lui Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Şt. O Iosif, G. Topîrceanu, Nichita Stănescu a făcut uneori o bună priză cu melodiile originale inspirate ale unor grupuri vocal-instrumentale, precum atît de armonioasul „Canon" din Hunedoara (premiul I) şi rigoroasa „Columnă" din Tg. Jiu, ca şi cele ale solistilor folk, Mircea Tudor (Predeşti-Dolj) şi Silvia Iliev (Ateneul Tinerelului din Bucureşti). Două prezenţe cu totul agreabile şi luminoase au fost pionierii din Predeşti-Dolj, care cu glasurile lor proaspete, dăruite de chitara entuziastului lor animator, inginerul Mircea Tănăsescu, au invocat prin versuri proprii belşugul acestei toamne şi cerul albastru înflorit de porumbei ai păcii, ca şi cele două fete şi doi băieţi din amintita formaţie „Lucifer" din Giurgiu, autori ai cîntecelor „Pîine şi sare" şi „Solia Păcii", şi unii şi alţii cîştigători ex-equo ai premiului III. Îndeosebi cei de al doilea cîntec întrunea una din principalele calităţi ale muzicii folk, actualitatea, deoarece el sintetiza gîndurile cu care am însoţit şi însoţim şi în aceste zile solilie purtate de tovarăşul Nicolae Ceausescu împreună cu tovarăşa Elena Ceausescu peste graniţă, sublinînd printr-un refren bine cadenţat ca vers şi melodie o „Cu voi e ţara-ntreagă / Cînd ne purtaţi solia / Căci de popor vă leagă / Înaltă, datoria".

Dacă mai adăugăm că festivalul a fost precedat de o veritabilă gală a celor mai bune montaje literare din judeţ şi încununat de recitalurile menestrelului care a făcut şi face atît de mult pentru răspîndirea poeziei româneşti din toate timpurile — e vorba, desigur, de actorul craiovean Tudor Gheorghe — ca şi ale unor nume de răsunet ale muzicii folk precum Vali Sterian şi Adrian Antonescu, avem şi noi toate motivele să conchidem „în mod... sufleteşte", că manifestarea de la Calafat a făcut să înflorească a doua oară, în plină toamnă, în parcurile şi pe străzile oraşului de la Dunăre, multicolori, învolţi şi încărcaţi de miresme, trandafirii unor nobile pasiuni pentru frumuseţile de cîntec şi vers ale patriei.

NICULAE STOIAN ■

Ştacheta valorii

S-a ridicat ştacheta valorii la televiziune. Acest lucru este dovedit cu prisosinţă de multe dintre emisiunile pe care le-am urmărit săptămîna trecută pe micul ecran. În primul rînd ne oprim la emisiunea realizată de Santuzza Dinescu şi Adrian Munţiu, în regia lui Dan Necşulea, intitulată „Din cele mai frumoase poezii de dragoste ale lumii". Actorii solicitaţi să participe la această emisiune au trecut cu brio încercarea la care au fost supuşi. O încercare dificilă, căci a recita din Petrarca, Prévert, Paul Eluard, Eminescu, Mihu Dragomir presupune îndrăzneală, autocunoaştere, recunoaşterea propriei valori. Ion Marinescu a găsit tonul cel mai potrivit recitînd Prévert iar foarte talentata Mariana Cercel, emoţionată şi emoţionantă, ne-a convins că recită sau, mai bine-zis, şoptește versuri ce îi sînt dragi ;

„Numai cît te gîndesc
Şi singele dansează în jurul inimii,
Numai cît te aud
Şi singele se răsfiră ca o harfă,
Numai cît zîmbeşti
Şi dezleg alchimiile".

Realizatorii au reuşit să ne ofere o emisiune rotundă prin cadrul adecvat poeziei — Muzeul Storck —, prin susţinerea poeziei cu muzică şi dans.

Simbătă, Tudor Vornicu ne-a prilejuit întîlnirea cu o altă mare stea a scenei noastre, actriţa Leopoldina Bălănuţă. Ea recită şi ne cucereşte, vorbeşte despre sine şi ne emoţionează, căci la rîndul ei este emoţionată, după cum însăşi actriţa ne-o mărturiseşte, o emoţie generatoare de joc maestru. Un original autointerviu ne oferă Viorica Bucur, ce-şi prezintă expoziţia de tablouri şi obiecte de îmbrăcăminte numită „Pînze şi pinzeturi". Pînzele au un acelaşi subiect — păsările, dar fiecare pasăre reprezintă altceva. Sînt păsări simboluri ale dragostei, sensibilităţii, luminii, ale aspiraţiilor spre bine şi frumos. Pinzeturile sînt aidoma pinzelor, haine-păsări, pe care, dacă le-ai îmbrăca, le-ai iubi căci ţi-ar imprima senzaţia de zbor fermecat.

De o deosebită valoare ni s-au părut a fi documentele-film legate de viaţa lui Mihail Sadoveanu. Dar ceea ce am vrea noi acum să subliniem este nu valoarea acestor pelicule, ci necesitatea ca tuturor oamenilor valoroşi din cultură televiziunea noastră să le pregătească, senin şi lucid, o posteritate de documente şi mărturii care să ofere viitorului ceea ce, cu mijloace mult mai sărace, iată, ne-a oferit trecutul nouă cu privire la Mihail Sadoveanu. Cite filme cu Marin Preda avem ? E doar un exemplu. Numeroase altele ne vin în minte. Cîţi dintre contemporani vor rămîne pe peliculă măcar cum a rămas Sadoveanu în acele filme care ne-au cutremurat ? Nenorocirea e citeodată că nu se lucrează cu sentimentul viitorului. Simţul perspectivei lipseşte deseori şi făcîndu-ne treburile de fiecare zi, treburi în care, firește, sînt angajaţi şi scriitori, şi pictori, şi muzicieni, şi artişti, ar fi bine să nu pierdem din vedere datoria cea mare de a lăsa urmaşilor, de a restitui în fond figurile luminoase ale prezentului nostru cultural. Cu durerea că nu avem un film cu figura lui Nicolae Labiş, să ne întrebăm cîte filme cu Nichita Stănescu avem. Cu ei şi cu atîţia alţii.

Redacţia muzicală a Televiziunii trebuie menţionată pentru iniţiativele sale bune, căci am urmărit emisiuni-dezbatere, emisiuni-lecţii, emisiuni de promovare a valorilor, multe puse sub semnul rigorii, al competenţei. Pentru exemplificare vom aminti doar de serata muzicală ce se desfăşoară duminica după-amiaza pe programul 2, emisiune ce se alătură altor foarte bune transmisii tot pe acest canal. Privind programul 2 al Televiziunii, o dorinţă sau poate o întrebare se încheagă, devine din ce în ce mai clară : pe cînd o inversare, măcar experimentală, a unor emisiuni din cele două programe ale Televiziunii române ?

ELENA GRECESCU ■

Idealul, 11 Maradona

S-a ajuns, prin luminarea de acum a negurii secolului și ceva de fotbal organizat, la o expresie atotcuprinzătoare se pare a momentului, „fotbal total". Primind-o, ca pe un virus, o aducem în toate, inclusiv în acel lamentabil ritm Bayern-Ajax, în care acuzația decisivă a scorului a fost rostită de prestația molatecă a portarului olandez Skrivers, adormit în joc de propria alură de berar melancolic poate la farmecul halbelor bavareze despre care comentatorul nostru a avut curajul să ne spună că nu încurcă niciodată prin baruri pașii jucătorilor profesioniști. Basme ce nu pot fi servite puținilor și din ce în ce mai puținilor profesioniști din alte părți. Cert este că avem o predilecție vinovată prin consecințe de a preamări și în fotbal ceea ce fac alții, acțiune nu totdeauna justificată.

În fotbal nu se poate inventa prea mult. Este un simplu joc. Luat oricum, în așezarea acelor 11 oameni acceptați pînă acum, poziția lor în cimp nu pare, în timp, decisiv de modificată. Dinamica lor, da, este în continuă acumulare. Fotbalul cunoaște, prin așezare, de foarte multe ori o reîntoarcere la o origine deja verificată ca stabilă. Un mic exemplu. Cu puțină, doar puțină imaginație, ne dăm seama că schematicul „1-4-3-3" este, cu mici tente de acuitate a liniilor de atac imblînzite, același „W.M." în care s-a așezat puțin după început jocul ca formă de interpretare schematică a tacticii. Și acel atît de nou pentru Mundialul „Chile '62" 1-4-2-4 nu putea fi nou pentru că îl jucaseră ungurii cu cîțiva ani înainte de a-și ciocni Sepeși, victorios, cupa de șampanie de microfoanele de la Wembley, la acel 6—3 de antologie.

Noutatea schematică de acum se numește, 1-4-4-2. Într-un plebiscit al antrenorilor primelor diviziî franceze și engleze (pentru că vest-germanii, flamanzii și valonii sînt tot timpul altceva prin circulația lor de joc), mulți au ajuns la concluzia că totul este dependent, ca așezare, de starea de spirit a întregului de care dispui și, bineînțeles, a pieselor cu care te poți prezenta. Francezii, ca și majoritatea spaniolilor, tind spre jocul cu două extreme clasice, de care au tot timpul scuzația că nu duc lipsă prin imaginația jocului lor. Aparent ! Britanicii și chiar italienii merg numai pe două vîrfuri de atac, retrăgînd o „haimana" de extremă fie pe stînga, fie pe dreapta, care sparge, prin mișcarea ei haotică, ordinea impusă de adversar.

Vest-germanii reușesc acum, și printr-un vîrf puternic de tipul Hrubesch sau Dieter Hocness, ceea ce încearcă prin rapiditatea pasei de angajare cu 30 de metri înainte de buturile adverse. În plus, la ei, combinațiile de pe margine îi pun în valoare prin simplitate și realism al construcției pe acești veritabili spărgători de ziduri.

Pronosticînd ce va fi fotbalul, să consemnăm două opinii deja rostite. Să sperăm, competente, prin verificarea inerentă a supremului arbitru ce va veni — timpul. Cezar Menotti crede că „fotbalul nu va muri niciodată pentru că aceste rădăcini sînt implantate în om. El se va ameliora, căci echipele vor ajunge la o foarte bună abilitate tehnică, adaptată la o condiție fizică fără repros. Într-o zi, sînt sigur, vom ajunge la ideal, adică să formăm echipe din 11 Maradona, compuse din jucători dotați cu toată gama de posibilități tehnice și fizice". Alt mare cunoscător și priceput al fotbalului, apropiat de noi, Ștefan Covaci, declară mult mai simplu, înțelegînd și anticipînd atrocitățile de joc ce vor urma : „Tehnica de joc a atacanților se va perfecționa schimbînd curînd fața jocului".

Vom continua polemica „Luptei pentru tineri", după această mică digresiune vizionară a lui Menotti și Covaci. Menotti, crescut sub Steaua Sudului, crede în atingerea idealului. Ca orice fenomen ciclic jocul acesta, fotbalul, va dispărea, susțin unii. Ca și cursele de care justiniene dar, pînă atunci, putem să-l pregătim bine...

CORNEL DINU ■

„Ne trebuie o disciplină de fier"

Combativitatea echipelor noastre trebuie să dobîndească un caracter mai sportiv, de cult al fair-play-ului, manifestîndu-se în spiritul răspunderii față de sarcinile jocului. Căci acum putem sublinia faptul că etica superioară și înalta dezvoltare a calităților de voință și abnegație constituie punctele principale în piramida factorilor care să determine performanța noastră individuală și colectivă. **Ne trebuie o disciplină de fier pentru a transforma virtuțile individuale în rațiunea de a impune ECHIPA** ; nu pe capricii, vanitate, răfuieli, motivări, justificări... ci pe voință, ambiție, prietenie. Fiecare meci trebuind de acum să dovedească forța concepției moderne de joc — stîlp de rezistență în cimentarea ECHIPEI care ca un singur om să străbată terenul în lung și în lat, ca o oglindă curată care să „vorbească" de conștiința drepturilor și obligațiilor noastre, rod al solidarității, pasiunii și sincerității. **O ECHIPĂ care să aibă un echilibru, un entuziasm, gustul pentru victorie, o formație de luptă, plină de viață, dinamică, de neînfrînt.**

În jocul de astăzi, pentru a străluci, trebuie să ai vigoare, un control conștient și conștiincios în progresia balonului, luciditate în pase, promptitudine în demarcări, disponibilități pentru devieri și șuturi la poartă. Să ne formăm cu alte cuvinte un JOC PROPRIU, nu pe posibilități, ci pe CERINȚE. O adevărată ECHIPĂ reclamînd ca relațiile să se dezvolte în concordanță cu cerințele competiției și nu pe lozinci ! Soluțiile neputîndu-se degaja decît respectînd identitatea răspunderii pentru ceea ce este remunerat să faci.

Cum jocul de fotbal se dezvoltă vertiginos, numai ECHIPA (colectivul) este în măsură să reacționeze prompt la toate șocurile adversarului. Aici nu este vorba de un cor, nici de o grupă de dans, de o orchestră sau de un ansamblu de gimnastică, unde totul este pregătit din timp și aranjat de dirijor, regizor, profesor. Aici există foarte puține situații standard, motiv pentru care jocul integral nu se poate repeta niciodată, nici chiar prevedea ; deși, după cum se știe, antrenamentele se încheie de obicei cu meciuri de instruire, vizînd mai ales dezvoltarea deprinderilor de joc, a sincronizării jucătorilor, a omogenizării echipei sub toate laturile. Totuși sîntem obligați să dăm echipelor noastre printr-o concepție modernă o ÎNALTĂ PERSONALITATE și nu să le condamnăm din cabine la o „strategie" anti-joc, de compătimire, de ironie și dispreț. ECHIPA trebuie să formeze un tot unitar, la care aderarea trebuie să se petreacă voluntar, solidar ; din moment ce s-a acceptat să se intre în arenă, nimănui nu trebuie să i se mai permită să se amuze.

Este de știut că fotbalul reprezintă, azi, un festival, în care totul gravitează fie în jurul unui interpret — jucător, antrenor, conducător — dar, mai ales, în jurul ECHIPEI luată, ca un întreg, considerată ea însăși un virtuos interpret. E pasul înainte făcut într-o lume din ce în ce mai colectivă, de a deschide perspective ECHIPEI în sine, adeseori anonimă, pusă în umbră de succesele și laurii culeși de vedete. De aceea, concomitent cu regenerarea cluburilor în adîncime printr-o muncă autentică de bază — aproape în detaliu (cu copii, jucători, tineret, seniori), să fabricăm MARI ECHIPE (nu pe preferințe departamentale sau de alt soi!) pretutindeni în orașele țării noastre. Și exemplul că se poate reuși îl avem: Universitatea Craiova (chiar dacă pentru aceasta a apelat și la vecini, transferînd pe Lung, Ștefănescu, Purima, Tilihoi, Crișan, Ticleanu, Beldeanu, Cămătaru ș.a. în diferite perioade de vîrstă !). Pentru că astăzi a fi competent este mai mult decît o cerință, un imperativ. Cu atît mai mult cu cît fotbalul a fost și a rămas un act de credință, de sinceritate, de tinerețe.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

Mai repede și mai bine

Fotbalul, evoluția lui, modificările survenite de-a lungul timpului în tehnica jocului, în angajamentul jucătorului, în tactica jocului reprezintă, în primul rînd, evoluția gîndirii jucătorilor și antrenorilor vizavi de mișcările succesive din teren, de asprimea luptei, de exacerbarea rezultatului.

Tehnica a evoluat în strînsă dependență de angajament, de pregătire fizică. Ea a devenit mai rapidă înlăturînd mișcările lungi, armonioase, spectaculoase, dar încete și de aici previzibile, cu mișcări scurte, iuți, eficace. Ceea ce altădată se făcea prin stop, preluare, pasă, astăzi se face dintr-o dată, sau prin mișcări înlănțuite — preluare cu fentă și dribling ș.a.

Pregătirea fizică este bazată din ce în ce mai mult pe viteză : forță în regim de viteză, rezistență în regim de viteză și toate merg spre urmărirea scopului principal : obținerea unei pregătiri capabilă să susțină noile cerințe ale jocului — mai bine și mai repede.

Tactica, și aici înregistrăm cele mai dese schimbări în fotbalul internațional, presupune angajarea intelectuală a jucătorilor. S-au dus timpurile cînd un singur sau doi jucători reușeau rezolvarea unor faze de joc. Mi-aduc aminte de combinația Constantin—Cacoveanu, pe cît de simplă, pe atît de eficace. Mingea pleca de la centrul terenului de la Cacoveanu spre Constantin ; urma o falsă preluare, o scurgere a mingii pe piciorul sting, o pirueță și o pasă trimisă în adîncime spre Cacoveanu care, de cele mai multe ori, reușea desprinderea de fundaș. Constantin sprinta și el în diagonală, pe colțul lung, unde aștepta centrarea, care de cele mai multe ori era transformată în gol. Astăzi, doar întîmplător mai reușesc astfel de acțiuni și, acelea, înlesnite de mișcările de demarcare ale coechipierilor, care creează în felul acesta spații de pătrundere. Fotbalul necesită o conlucrare permanentă, o gîndire continuă și o participare conștientă a jucătorilor. Antrenamentele, în cea mai mare parte, trebuie să reprezinte structuri de jocuri, care să cultive și să amplifice starea competitivă a jucătorilor și care să constituie un fundament al jocului însuși și al ideilor după care jocul este pregătit. Descompunerea fazelor de joc, pe compartimente, grupuri și microgrupuri de jucători, repetarea lor obsedantă duce la automatizare și, în același timp, la mărirea rapidității, a spectaculozității, a eficienței. Jucătorul trebuie să aibă permanent în fața ochilor, în minte, imaginea adversarului direct. Nimic din ceea ce face să nu facă la întîmplare. El trebuie să gîndească pentru doi, pentru el însuși și pentru adversar. Să caute să-și imagineze cum va reacționa adversarul la cutare mișcare, la cutare preluare, la cutare demarcare. Obișnuindu-l cu gîndul acesta, acceptînd disputa, lupta cu adversarul în toate momentele antrenamentelor, abia atunci poate să treacă mai departe, poate să facă încă un pas : să încerce să ghicească, să intuiască, să gîndească (mai tîrziu) mișcările întregului ansamblu. Finalizarea care se realiza altădată în 2—3 jucători în prezent se realizează în 4—5, și uneori 7—8. Fotbalul este pe cale de a deveni un fel de joc de șah în care echipele gîndesc cu cîteva mutări înainte. De aceea și unele mișcări trebuie învățate pe dinafară. Procentul de intuiție, de improvizație, de fantezie scade, crescînd în schimb partea care revine organizării jocului, creației combinative, gîndirii tactice. Reușita unei acțiuni bine gîndite, la care au participat 3—4 jucători, dă mai multă satisfacție, decît o acțiune individuală, întîmplătoare, improvizată. Jocul de combinație, în permanentă mișcare, rapid, insistent creează la jucători reflexul solidarității care, de fapt, face forța echipei.

MIRCEA LUCESCU ■

Divizia A

BUCUREȘTI : Steaua — Progresul Vulcan 6—1 (0—0). Lume puțină la ei treilea cuplaj bucureștean în deschiderea cărții [illegible] desfășurat o partidă în care Steaua își punea doar problema scorului. Primele minute au fost presărate cu faze fierbinți la cele două porți, combatantele fiind grăbite să înscrie : Ciugarin a șeos de pe linia porții un șut al lui Zahiu în minutul 7, pentru ca, în minutul următor bara să-i salveze pe steliști. ● Militarii se precipită, golul nu vine, progresiștii pun stăpînire pe mijlocul terenului. Gazonul foarte greu îi solicită intens și vor rezista cei ca o mai bună condiție fizică. Încă din prima repriză, jucătorii își drămuiau eforturile și stăteau cu ochii pe ceas, doar-doar s-o termina meciul. De o parte, Marica juca cu mănușî în mîini, iar de cealaltă, Iordănescu se străduia să-și împingă coechipierii în atac, dar nu-i asculta nimeni. ● Era ușor de întrevăzut că echipa care va înscrie prima va intra în posesia ambelor puncte puse în joc. Lucrul acesta l-a reușit, „buturuga mică" la 7 minute după reluare, prin Marian Anghel cu un șut foarte frumos la un atac prelungit, după ce Apostol șutase în bară. Echipa militară, cu vedete de calibru mare și de alte calibre, cu jucători răsfățați și neantrenați, n-a putut să forțeze egalarea. Un spectator mucalit spunea că doar arbitrul Carol Szilaghi ar mai fi putut egala așa cum o făcuse eu o săptămînă în urmă la Timișoara, tot împotriva Progresului, cînd i-a lăsat pe bucureșteni ni în zece oameni și a „semnat" egalarea printr-un penalty acordat ușor. Dar din păcate pentru stelișt, acesta arbitra la Brașov ! Neconvingător arbitrajul lui George Dragomir. A arbitrat 94 de minute, deși a arătat doar un minut de prelungire și ar fi putut acorda un penalty stelișților dacă nu se răzgîndea. **(Ion Predoșanu)**

Divizia B

BISTRIȚA : Gloria — F.C. Constanța 6—0. Meci de mare intensitate, figurînd drept derbyul seriei I a diviziei secunde. Neînvinși după 11 etape, constănțenii au reușit și de această dată să scape cu fața curată, îndeosebi eforturilor remarcabile ale celor doi fundași centrali, „eternii" Nistor și Antonescu, care au jucat excepțional, dar și șanse, care a surîs echipei de pe malul mării în cel puțin 3—4 ocazii. ● Gloria Bistrița, fără Moga (accidentat) și cu un Berceanu slab, neconectat la efortul general al echipei, a dorit mult victoria, a dominat majoritatea timpului, dar a fost depășită în joc de mijloc, acolo unde vîrsta lui Butuza sau Georgescu se face tot mai simțită, iar ambiția și dăruirea tinerilor jucători constănțeni Drogoeanu și Gache a avut net cîștig de cauză. ● Numărul ocaziilor de gol a fost, totuși, net în favoarea gazdelor, care au avut cel puțin cinci situații excelente în fața porții lui Costaș, plus două bare (Butuza, min. 61 și Georgescu, min. 68), față de numai trei contraatacuri constănțene purtate de Petcu, I. Moldovan și Buduru, e adevărat, foarte periculoase. ● Practic de neoprit anul acesta în cursa pentru promovare, F.C. Constanța își vede încununate astfel eforturile unei echipe pe care antrenorii Hașoti și Comăniță au închegat-o destul de bine dar care continuă să fie dominată de personalitatea lui Antonescu, jucător încă foarte bun, dar care are nu mai puțin de 36 de ani, în jurul căruia nici Nistor, Penlu sau Mărculescu nu mai sînt chiar așa de tineri. Cum se vede, însă, „acțiunea promovare" este pe primul plan la Constanța ! ● A arbitrat foarte bine bucureșteanul Nicolae Georgescu, ajutat de concitadinii săi V. Roșu și D. Petrescu. **(Dumitru Graur)**

Scurt, foarte scurt

La Balcaniada de la Pernik, din Bulgaria, 4 boxeri români, Cipere, Ioana, Dunici și Vrînceanu, și-au adjudecat titlurile. După Mihai Trancă, vezi „Sportul" de luni, cei 4 și-au demonstrat clasa și, totodată, buna pregătire, datorată noului colectiv de tehnicieni instalat la conducerea lotului, colectiv condus de Dumitru Gheorghiu. În aceeași zi, vezi „Scînteia tineretului", vorbind despre slaba comportare a pugiliștilor noștri la J.O., secretarul federal Dumitru Ciobotaru includea între cauze și lipsa exigenței de care s-au făcut vinovați antrenorii, între care și Dumitru Gheorghiu ? ! Pas de mai înțelege ceva.

● Făcînd pereche cu Mima Jausovec, Virginia Ruzici a cîștigat la Stockholm. În finala de dublu fete, Ruzici și Jausovec au întrecut clar, 6—2, 6—1, cuplul Mandlikova-Stove. ● După 12 etape, diviziunarele B C.S. Tîrgoviște și F.C. Constanța continuă să rămînă neînvinse. Ultima a trecut, duminică, un hop important, reușind 6—0 la Bistrița. În schimb, decăderea Gloriei Buzău începe să semene a catastrofă. Vorba cuiva, de la sublim la ridicol nu-i decît un campionat ! ● Aflăm că, după 26 de ani de activitate neîntreruptă, inginerul Mihai Baltag s-a retras din conducerea secției de fotbal F.C.M. Brașov. Din ce motive ? ● Juniorii români au cîștigat 3 titluri la „internaționalele" de tenis de masă ale Iugoslaviei, ținute în localitatea Metlika. Au terminat învingătoare echipele de băieți și fete, precum și, la simplu, Maria Alboi. ● Arbitrul băimărean de fotbal Carol Szilaghi a fost cel mai trist personaj al ultimei etape, furînd ca-n codru pe Craiova la Brașov ? ! După ce l-a eliminat pe Balaci, după 15 minute de joc, el a transformat în penalty un fault comis în afara careului de 16 metri, vicinînd astfel rezultatul partidei. Szilaghi nu e la prima ispravă de acest gen. n-ar strica, gîndim, ca federația să-i dea un concediu mai lung. Cu cît mai lung, cu atît mai bine. ● Steaua a dominat net campionatele de scrimă, sabrerii militari cucerind al 30-lea titlu. ● Comentînd, duminică dimineață, meciul Petrolul — Rapid, Sorin Satmari ne-a arătat încă o dată că, dacă se pricepe la baschet și la gimnastică, din fotbal nu înțelege prea mult. De plidă, el a încercat să ne convingă că Rapid joacă în prezent mai prost decît acum un an. Nici vorbă de așa ceva, echipa feroviară e în creștere față de sezonul trecut, cu dovezi limpezi. Că ea n-a adoptat, la Ploiești, cea mai nimerită tactică, e cu totul altceva. Antrenorul Ion Ionescu, altfel meseriaș priceput și harnic, n-a putut probabil depăși complexul de a-i fi înfruntat pe foștii săi elevi. O dată în plus, labilitatea sa și-a spus cuvîntul. Dar una e una și alta e alta, să nu amestecăm borcanele ! ● În turneul de șah de la Baden, Florin Gheorghiu a ren. Zol cu Boris Spasski, fost campion mondial, dar se află deocamdată pe un loc modest. Să mai vedem.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Lumea în care trăim

Madridul, dezarmarea și speranțele Europei

Ne mai despart puține zile de începutul lucrărilor reuniunii de la Madrid. În cea de-a 11-a zi din noiembrie, reprezentanții celor 35 de state care au semnat Actul final de la Helsinki se vor regăsi la masa dialogului într-un efort de a asigura continuitatea unui proces vital pentru continent — procesul dezvoltării colaborării, securității, destinderii și păcii.

Într-un moment în care omenirea este confruntată cu probleme complexe, cu o tensiune care a atins cote îngrijorătoare, reușita dialogului de la Madrid apare vitală nu numai pentru Europa, ci și pentru comunitatea internațională în ansamblul ei. Desigur, tensiunea n-a reprezentat și nu reprezintă un fenomen limitat doar la unele zone ale planetei. Efectele ei sînt resimțite pe plan general, iar din păcate, Europa a cunoscut din plin implicațiile încordării cu care a început acest deceniu. Această realitate s-a reflectat chiar și în dificultățile din săptămînile de negocieri preliminare ale celor 35 de state, negocieri găzduite de capitala spaniolă. Fără îndoială, important în acest moment nu este să se întocmească acte de acuzare, să se caute vinovații, să se piardă în hățișul unor confruntări pe teme marginale, ci, să se abordeze problemele vitale ale Europei, cu conștiința unei înalte răspunderi pentru ca viitoarea reuniune de la Madrid să răspundă pe deplin așteptărilor popoarelor.

Categoric Actul final de la Helsinki constituie un tot unitar și ca atare acest document, cu angajamentele pe care le conține, trebuie îndeplinit în totalitatea lui. Absolut fiecare componentă a acestui document este importantă, are o mare valoare în procesul edificării unei Europe a păcii, securității și cooperării. Și problemele relațiilor politice, și cele ale cooperării economice, și cele ce privesc conlucrarea tehnico-științifică, ca și schimburile culturale, sportive sau turistice. Totuși, nu încape îndoială că în împrejurările actuale problemele dezangajării militare și dezarmării dobîndesc o însemnătate cu totul specială. În primul rînd pentru că securitatea europeană are nevoie de un fundament solid, un fundament care nu poate să fie doar politic.

Fără îndoială, contactele diplomatice, intensificarea întîlnirilor favorizează dialogul politic, ajută la o atmosferă mai bună. Declarațiile de intenții trebuie însă să-și afle corespondentul în realitate. Nu se poate proclama continuu dorința de bună înțelegere și, în același timp, să se împingă înarmarea la proporții fără precedent. Or, de la Helsinki la Madrid, adică în peste cinci ani, nu s-a realizat nici un progres real, efectiv, în direcția stopării cursei înarmărilor. Practic, nu s-a făcut nimic sau aproape nimic spre a împiedica înarmarea mereu mai perfecționată și mai periculoasă. Datele statistice sînt edificatoare, iar deși ele au mai fost evocate, repetarea lor este poate necesară pentru înțelegerea reală a gravității situației. În Europa — cel mai mare arsenal al planetei — se găsesc în prezent peste 72 000 tancuri și 23 000 avioane de luptă, 700 de baze militare sînt situate pe teritoriile altor state, 11 milioane de oameni sînt în uniforme militare. Stocurile de arme nucleare de pe continent echivalează cu peste 100 000 de bombe de tipul celei care a explodat la Hiroshima. Acestea ar putea distruge de mai multe ori întreaga viață, întreaga civilizație a planetei.

Și riscurile posibile de a transforma în orice moment Europa într-un teatru de operațiuni cresc. Primejdioasele proiecte ce se vehiculează acum privind amplasarea de noi rachete cu încărcături nucleare, a „eurorachetelor", arme distrugătoare ce ar supraîncărca arsenalele europene și așa saturate de arme, ar determina amplificarea insecurității și crearea de noi pericole la adresa păcii. Întă de ce perspectiva instalării noilor rachete pe continent îngrijorează din ce în ce mai mult popoarele europene. Rachetele existente pe rampele de lansare sau cele proiectate a fi instalate amenință, în egală măsură, pe toți oamenii, de pe toate continentele. Nimeni nu se poate considera la adăpost. Înmulțirea arsenalelor nu constituie calea spre o reală securitate. Este motivul pentru care ideea unei conferințe europene consacrată dezangajării militare și dezarmării cîștigă teren. Este o idee pe care România o susține de multă vreme și care răspunde nevoii Europei de a da procesului de edificare a securității și cooperării pe continent un impuls puternic.

Apare evident că asemenea probleme complicate, precum sînt cele ale dezarmării, nu se pot soluționa cu ușurință, de la o zi la alta. Există multe obstacole, s-a acumulat destulă neîncredere reciprocă. Desfășurarea într-un proces gradual a dezangajării militare și dezarmării ar putea îngădui depășirea greutăților existente, convenirea, la început, a unor măsuri de încredere, continuîndu-se, apoi, cu măsuri în domeniul diminuării nivelului și densității prezențelor militare în Europa, inclusiv reducerea forțelor armate și armamentelor. Chiar dacă perspectiva aceasta nu este abordată de diferitele state în mod identic, se constată totuși un larg curent de opinie favorabil unei atitudini constructive față de o conferință asupra dezangajării militare și dezarmării în Europa.

În ceea ce o privește, România a acționat și acționează pentru ca Madridul să deschidă calea unor măsuri efective capabile să asigure securitatea și cooperarea în Europa. Tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Ne pregătim să mergem la Madrid cu dorința de a conlucra activ cu toate statele continentului, spre a da un nou imbold dezvoltării colaborării, securității, destinderii și păcii în Europa și în întreaga lume. Vom pune pe primul plan problemele dezangajării militare, ale dezarmării. Considerăm că problemele dezarmării în Europa sînt hotărîtoare pentru destindere, pentru dezvoltarea liberă a fiecărui popor". O expresie a preocupării statornice, consecvente a țării noastre față de necesitatea continuării procesului edificării securității și cooperării în Europa o constituie propunerea ca viitoarea reuniune general-europeană să se desfășoare la București, propunere care se bucură de o amplă rezonanță.

România privește cu realism perspectivele viitoarei reuniuni de la Madrid, convinsă fiind că stă în puterea statelor continentului de a impune evoluției europene un curs pozitiv, pe măsura speranțelor popoarelor Europei, ca și ale întregii lumi.

AL. PINTEA

Pledoarie împotriva armelor

Lucrarea „CURSA MODERNĂ A ÎNARMĂRILOR. DIMENSIUNI ȘI IMPLICAȚII", apărută în Editura Militară, se înscrie ca o realizare de aleasă ținută științifică și de stringentă actualitate. Ea a pornit spre cititor într-un moment cînd în lume s-a desfășurat „Săptămîna mondială a dezarmării" (24—30 octombrie), cînd pregătirile pentru conferința de la Madrid sînt în toi, popoarele afirmîndu-și cu fermitate opțiunile în favoarea unor măsuri care să le asigure liniștea, securitatea, dreptul la pace și conlucrare fructuoasă.

Studiul introductiv care deschide lucrarea, semnat de Ion Coman, are meritul de a fi nu numai un vibrant îndemn la lectură, ci și de a înfățișa, pe baza unei ample și aprofundate cercetări, a unei documentări riguroase, esența concepției președintelui Nicolae Ceaușescu privind conținutul și căile edificării unei lumi noi, fără arme și fără războaie, aspectele pe care le implică oprirea cursei înarmărilor, lichidarea mijloacelor materiale de declanșare și purtare a conflictelor armate. Un sentiment de înaltă mîndrie patriotică se degajă din acele pagini ale studiului care înfățișează inițiativele și acțiunile celui mai iubit fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndreptate spre rezolvarea acestei probleme cardinale a omenirii care este dezarmarea, inițiative și acțiuni ce se constituie într-un vast program de luptă al întregii noastre națiuni, împotriva poverii înarmărilor, cu largă audiență în rîndul forțelor progresiste și revoluționare, al popoarelor lumii. Sintetic și concluziv studiul introductiv prezintă, totodată, amplasarea cantitativă și calitativă fără precedent a cursei înarmărilor, inconsistența unor teorii care alimentează încordarea internațională, încrederea în capacitatea popoarelor de a orienta realizările lor științifice și materiale în scopuri pașnice.

Lucrarea, apărută sub coordonarea dr. Nicolae Ecobescu, cuprinde un ansamblu de cercetări realizate de personalități de seamă ale vieții științifice românești, între care prof. dr. Mircea Malița, prof. dr. Costin Murgescu, general-maior inginer dr. Ioan Angheloiu, dr. Sergiu Verona și alți autori binecunoscuți în literatura de specialitate. Folosind un bogat material documentar, aceste cercetări oferă un amplu tablou asupra dimensiunilor și implicațiilor cursei înarmărilor în zilele noastre, cînd popoarele lumii sînt frustrate de realizări remarcabile ale geniului uman, de materii prime și mijloace de producție de strîngentă necesitate pentru dezvoltarea producției materiale destinate bunăstării maselor largi populare.

Imaginea proliferării și modernizării diferitelor categorii de armament — de la cele clasice la cele nucleare, chimice, bacteriologice, incendiare etc. — este zguduitoare. Relevînd implicațiile de ordin militar, politic și social ale înarmărilor, lucrarea scoate în evidență impactul progresului științific și tehnic pe plan militar, competiția înarmărilor nucleare, cursa spațială a înarmărilor, comerțul cu arme, efectele acestui flagel asupra păcii și securității, a dezvoltării economico-sociale, atrage atenția în legătură cu unele fenomene puternic implicate în mecanismele interne, politice, economice, administrative, științifice și militare din anumite state. Desigur, această stare de lucruri, din ce în ce mai greu de ținut

sub control, constituie surse de conflicte armate, premise pentru agravarea relațiilor dintre state, pentru izbucnirea unui nou război mondial.

O realitate a epocii noastre, care provoacă temeri și nesiguranță, care amenință civilizația umană plămădită prin veacuri este pusă sub lupa adevărului. Cititorul va putea cunoaște proporțiile arsenalelor diferitelor categorii de arme acumulate pe continentul european și în alte zone ale planetei noastre, exorbitantele cheltuieli făcute pentru o bombă nucleară, pentru un bombardier strategic, pentru o rachetă sau un submarin, efectele nocive ale folosirii unor arme asupra mediului ambiant. Cartea vine în întîmpinarea unei nevoi de informare a maselor largi populare, răspunde unei sarcini formulate cu claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care arăta că „**fiecare țară trebuie să asigure o largă informare a opiniei publice asupra situației actuale în domeniul înarmărilor, a consecințelor înarmării, asupra măsurilor ce trebuie luate pentru dezarmare deoarece aceste probleme afectează nemijlocit existența oamenilor, a maselor largi, a popoarelor**".

Pentru cititorul român, lucrarea satisface o nevoie informativă și educațională, constituindu-se în același timp, prin concluziile pe care le pune în evidență, într-un viu îndemn la intensificarea eforturilor pentru înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru de colaborare cu toate națiunile, în interesul progresului și păcii, al lichidării surselor care amenință liniștea și securitatea popoarelor.

CONSTANTIN ZAMFIR

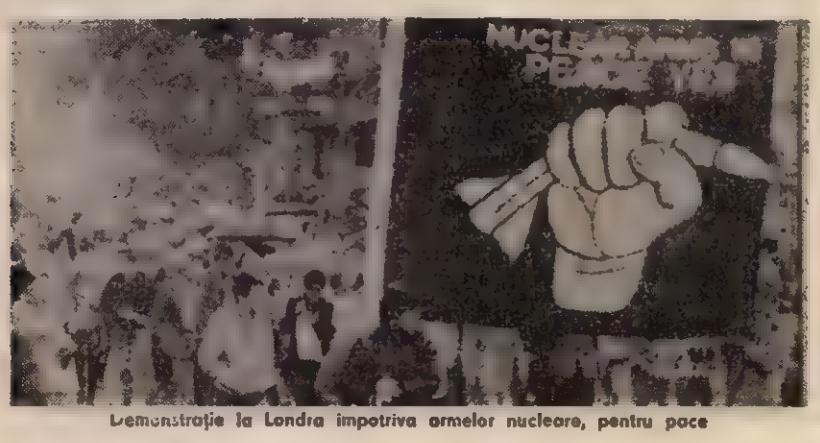

Demonstrație la Londra împotriva armelor nucleare, pentru pace

Prora spintecă valurile și băncile de lemn se leagănă încet, scîrțîind peste mișcătoarea întindere verzuie, îmbăiată în lumină. Ne înconjoară o mare uleioasă, de un albastru-verzui intens, o mare strălucitoare, neprimejdioasă, marea destinsă a călătoriilor de plăcere. Golful napolitan ne împinge încet în larg, însoțindu-ne îndelung cu terasele sale multicolore. Dar momentul singurătății în marea calmă se apropie.

Foarte departe, la orizont, malurile au nume care cîntă: Isola d'Ischia, Castellamare, Sorrento, Amalfi. Apoi, rămîi singur cu marea. Briza de larg îți mîngîie obrajii, iar ochii se odihnesc pe întinderi strălucitoare, fără opreliști.

Pe măsură ce te apropii de Capri, silueta insulei învie. Formele

POPAS LA CAPRI

ei încep să prindă viață ca într-un revelator uriaș, miraculos, și nu-ți vine să crezi că te afli cu adevărat aici, în locul din mrejele căruia — ne-o spun exemple ilustre — oamenii s-au desprins atît de greu.

Să fie imperecherea de străluciri, străvezimi și consistențe? Să fie schimbul jucăuș de lumini și umbre, dialogul fără sfîrșit între mare, plante, ziduri și cer? E greu să dai un răspuns nenumăratelor nedumeriri.

Pe măsură ce urci pe poteca ce te îndreaptă spre Anacapri, printre ziduri de piatră îmbrăcate în caprifoi, printre portocali și tufe de mirt, farmecul insulei te învăluie ca o beție. Căci frumusețea este aici o permanență a locului, aerul pe care îl respiri. Acesta are un gust, un miros, o **prezență**, neîntîlnite aiurea. El îți se așază pe piele se lipește de trup, te învăluie mătăsos în prospețime. E un amestec ciudat de mireasme ce urcă din plante mustoase și rădăcini aromitoare.

Pornisem în insulă cu intenția să căutăm ruinele Vilei Jovis, să pășim pe ceea ce a rămas din faimoasa Via Tiberio, să vedem cu ochii noștri amintirile lăsate de împăratul exilat. Dar urmele istoriei sînt invadate de lichenii și muschi, ele se pierd în vegetația luxuriantă a insulei, sînt înghițite în mireasme de azalee și lămîi ce dau în pîrg, în arome îmbătătoare de plante cărnoase crescute în soare mult și în boarea sărată a mării.

Istoria insulei se rostește cu glas somnoros de către ziduri și pietre înecate de frumusețea viguroasă, mereu înnoită a vegetației fără pereche. Tot ce ne înconjura, ziduri, pietre, copaci, vuietul neîncetat al mării, era o apropiere tulburătoare, o atingere înfiorată. Aveai sentimentul că te afli undeva în afară de lume, într-un loc unde orînduirile oamenilor, obiceiurile oamenilor nu mai acționează, iar tot ce ține de viața obișnuită a rămas departe. La Capri te afli într-un ținut ce nu poate fi înscris pe vreo hartă a lumii. Aici te stăpînește ziua fără orare, ziua lipsită de imperativele obligațiilor, o nesfîrșită vacanță. Ai senzația copleșitoare că frumusețea locului te smulge din tiparele obișnuitului și te aruncă într-o lume fabuloasă, plină de vrajă.

Am cunoscut doar Capriul modest al primului urcuș, un Capri simplu și cinstit în frumusețea lui fără fard, neaservită turiștilor care și-o cumpără cu un aer blazat, doar din dorința de a-și adăuga un „obiectiv" nou într-un vast palmares de „itinerarii" de fapt nestrăbătute.

Am sorbit încet, ca pe o băutură rară, acel Capri vrăjit care l-a făcut pe Axel Munthe să-și dorească aici intrarea în veșnicie.

MARIANA CEAUȘU

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

Stăpînii Pămîntului

Cui prodest ? O întrebare devenită unanimă și, în același timp, banală și retorică. Înarmările ?

Dezarmarea. La singular. Unică și definitivă. De cine depinde, de ce nu se face ? Începe tu, ba tu. Invitații reciproce, eludări reciproce. TEAMA. Gheara înghețată și chircită a fricii strînge de prea mulți ani, de prea multe zeci de ani gîtlejul pămîntenilor. Cîțiva doar, cîțiva dintre bipezii sociali au fost investiți cu responsabilități și încredere de mihoanele de oameni pe care îi dirijează, hrănindu-le fiara fricii cu otrăvitele bucate ale propagandei. Temeri „justificate" de forța și dorința „celuilalt" de a-și impune punctul de vedere, definitiva supremație. Subtil sau brutal, denaturînd cu dezinvoltură adevărul, informațiile sînt distilate, dospite și sintetizate într-o prezentare utilă amplificării stării de teamă. Recunoscut sau nu, mecanismul mereu perfectibil al fricii stă la baza amînării actului dezarmării. Oamenii uită — fortuit ? — cît de vulnerabili sînt, cît de neajutorați în fața morții, fie ea de glonț, baionetă, neutroni sau gaze otrăvitoare. Prevalîndu-se de uitare, acest imuabil dar al creierului uman, ei, oamenii, acumulează tocmai acele mușchi capabile să furnizeze moarte multiplicată. Își cultivă grădinile cu arbori în care cresc fructe al căror consum aduce după sine neantul. Și atunci, de ce miliarde de minți responsabile care populează Terra trebuie năclăite în ceața neîncrederii, anesteziate cu aburii fricii, menținute într-o stare de perpetuă alertă și ripostă ? Cui prodest ? Avem cu toții aceleași idealuri, aceleași preocupări, aceleași stereotipii. Voim să trăim în liniște, să ne creștem copiii în pace, voim să trăim mereu mai bine, ne respectăm tabieturile și vecinii. Și totuși grăuntele de spaimă există, uneori hibernînd, alteori germinînd și înflorind în explozia roșie a fricii. Iubim pacea în care trăim și, ori de cîte ori izbucnește sînge cald pe caldarîm, în lanuri sau păduri, oriunde în lume, oricît de departe ar fi de ograda personală, teama ne strînge inima. Dacă... ?

Și teama naște precauție, precauția acumulare, acumularea agresivitate. De aici, un pas de furnică și hecatomba speciei umane e gata. Speră cineva să scape ? Adăposturi, măsuri speciale de protecție împotriva radioactivității ? Gogoriță. Chiar dacă prin minune ar scăpa cîțiva aleși (de cine ?, tot de ei, de cei ce au cheile sîlozurilor cu rachete și ale bunkărelor parablindate), cît timp ar mai putea trăi pe un pămînt mort și mortal pe zeci de ani pentru cea mai minusculă și insesizabilă ivire a vieții ? Nici protozoarele, din care, se pare, viața a izbucnit cîndva, n-au nici o șansă. Cea mai frumoasă planetă a sistemului nostru solar, PĂMÎNTUL, s-ar transforma într-un gigantic cavou în aer liber, arătînd Soarelui, la fiecare rotație a sa, zestrea de albe oseminte și urmele unei civilizații care începuse să cucerească stelele.

Cui va folosi o planetă uscată ? Pămîntul nu poate fi stăpînit de o națiune, fie ea cea mai puternică, cea mai temută. Stăpîni pămîntul are 4 miliarde.

IOAN ROȘCA ■

— Nevastă-mea m-a obligat ca să probez prin fapte că sînt pentru egalitatea în drepturi dintre bărbați și femei.

(După „QUICK" — R.F.G.)

Artera subpămînteană a orașului

Dacă știi cum, odată intrat într-o stație a metroului din Moscova poți distinge dintr-o singură privire care dintre pasageri sînt locuitori ai capitalei sovietice și care dintre ei sînt oaspeți, sosiți aici din alte părți ale Uniunii sau de peste hotare. Nu după îmbrăcăminte, nu după limbă, nu după vreun alt atribut exterior, ci după felul în care se uită în jur. Moscoviții nu privesc nici la dreapta, nici la stînga, merg foarte repede, ai impresia că aleargă, pășesc pe scările rulante cu o siguranță totală, fără să-și schimbe absolut deloc ritmul pașilor, nu se sprijină cu mîinile de nimic, nu examinează în nici un fel ornamentațiile sau alte elemente ale metroului, nu discută între ei, au mîinile, nu poartă bagaje voluminoase și, de foarte multe ori, citesc. Cei veniți din alte părți se comportă diferit în multe privințe, dar mai ales cercetează cu atenție arhitectonica și alte detalii ale sălilor subterane, sînt curioși să vadă cît mai mult, fac, cu glas tare, schimb de impresii. Din toate acestea s-ar putea trage concluzia că moscoviții își tratează metroul cu indiferență. Așa să fie oare ?

Metroul moscovit s-a impus ca o coordonată fundamentală a vieții marelui oraș. Cîteva date, extrase din declarațiile făcute de factorii responsabili ai agenției A.P.N., sînt edificatoare. Astfel, lungimea totală a liniilor metroului din capitala sovietică este de 194 kilometri, cu 114 stații. În 24 de ore trec prin metro 6 milioane de pasageri, adică aproape 2,2 miliarde de călători anual. În cincinalul următor se vor construi mai multe linii, cu o lungime de 30 de kilometri și avînd 17 stații. Potrivit planului general de dezvoltare a Moscovei, lungimea traseelor subterane ale metroului va ajunge la 320 de kilometri.

Construirea metroului moscovit s-a făcut după planuri judicios

Note de drum din U.R.S.S.

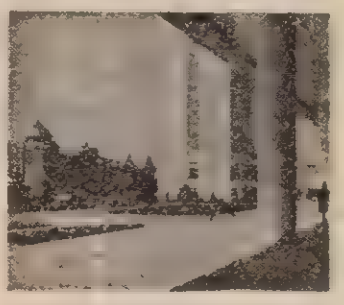

întocmite, cu scopul de a asigura locuitorilor capitalei sovietice un mijloc de transport rapid, comod și ieftin. Rețeaua de căi subterane urmează harta principalelor artere de la suprafață, începînd cu inelul Sadovaia. În preajma stațiilor de metro se asigură legătura cu principalele mijloace de transport comun de la suprafață. Șapte din cele opt gări ale Moscovei au chiar în incinta lor stații de metro. În ceea ce privește realizarea inginerească și arhitectonică a metroului moscovit, ea a fost în repetate rînduri și pe bună dreptate remarcată. Comparate uneori cu palatele subterane, stațiile sînt opere arhitectonice de sine stătătoare, artistic lucrate, spațioase, bine aerisite, luminoase, de o curățenie exemplară. Nimeni nu aruncă hîrtii pe jos și nu poluează în vreun fel stațiile sau vagoanele. Prestația metroului din Moscova este așa de importantă, încît sociologii susțin că în prezent viața capitalei sovietice ar fi de neînchipuit fără acest mijloc de transport.

Revenim acum la întrebarea de mai înainte : tratează oare moscoviții metroul cu indiferență, cu răceală ? Credem că nu greșim afirmînd că, dimpotrivă, locuitorii Moscovei își iubesc foarte mult „metropolitenul" lor. Dar o fac așa cum își iubește omul propriul său copil. Nu-l examinează tot timpul plin de curiozitate, dar dincolo de această aparentă lipsă de interes se ascunde, de fapt, o mare tandrețe. Și din spatele ziarului sau cărții pe care o citește, în timp ce scările rulante, în toarcerea lor domoală, îl urcă sau îl coboară [illegible] moscovit aruncă în jur o privire lută, care exprimă și siguranță, și mulțumire, și mîndrie, și duioșie. Privire urgent reormată, pentru a nu distona cu obligatoria conduită sobră a pasagerului și, poate, dintr-o prea aspră cerință pedagogică potrivit căreia un părinte trebuie să-și mînglie copilul numai în somn.

ION D. GOIA ■

Rîșnov – Melbourne și retur

Povestea a început după cutremurul din 4 martie 1977. Apeluri scurte pe linia telefonică Rîșnov — Melbourne. „Magdolna ești teafără?!" strigă de la celălalt capăt al firului sora ei, Ilonka. Milionara. A urmat apoi un insistent schimb de scrisori : „Vino în Australia, Magdolna, nu-ți va lipsi nimic. Vino neapărat! În vizită sau definitiv".

Magdolna Mathé se-ncăpățîna însă să amîne plecarea. „Lăsam aici o soră, prietenii de-o viață, străzile, casele astea cu porți înalte după care fiecare din noi ne răvorim într-un fel bucuriile sau tristețile. Lăsam pămîntul străbunilor mei, amintirile mele de-o viață".

În 21 martie 1978 s-a decis totuși să plece. Primire fastuoasă — o mașină lungă avea s-o întîmpine la aeroport ; acasă, flori și șampanie. Fericire de-o zi. Pentru că a doua zi, Ilonka, milionara, i-a pus aspiratorul în mînă și așa a început cunoștința cu vestita vilă din Pascae Valle 3044. Peste o săptămînă au făcut o scurtă vizită la azilul de bătrîni din 3 Arad Way Cambeswell 3224, proprietatea surorii ei. Ești angajată, i-a spus aceasta, apatic. Deocamdată ai 16 bătrîni în grijă. Speli, mături saloanele, schimbi așternuturile. Programul: 12 ore. Scularea 5 dimineața. Masa, la bucătăria spitalului. Totul e simplu și „good morning, my dear !"

În fond, și-a spus Magdolna, abia sosită dintr-o țară în care munca e cinstită și respectată, nu e umilitor să muncești. Indiferent ce. Să ai satisfacția banului cîștigat de tine cinstit. Și, vorba românului : „frate, frate, dar brînza-i pe bani".

Slugă la soră

Peste cîteva săptămîni, „patroana" ei a avut un atac de generozitate : „Îți ofer un inel, dragă Magdolna, costă o avere, dar să nu mă lași de izbeliște. Cine să-mi îngrijească bătrînii bolnavi! Și-apoi, nici n-ai încotro, tu ești destul de săracă...!". Din acest „n-ai încotro, își continuă povestea Magdolna. Înțelegeam că demnitatea mea de om era călcată în picioare. Soarta, adică eu, trebuia să accept orice, cu voie, fără voie, să se supună fără să crîcnească. M-am simțit umilită. Nu-mi mai recunoșteam sora. Se petrecuse ceva înfiorător cu ea, sau eu, venită dintr-o altă lume, cu alte mentalități, n-o mai înțelegeam? Dacă așa stau lucrurile, o să vezi că am încotro. „Mă-ntorc în România, i-am zis. Și foarte repede". Atunci a primit primul pumn în obraz de la sora [illegible] se va dovedi în continuare exagerat de generoasă în pumni. Pentru te miri ce.

Trecuseră cîteva luni. Azilul de bătrîni. Și ies bucătăria în care servea masa, [illegible] ei pe[illegible]. Sora ei îi interzisese să lasă pe poarta azilului să lese vreo prietenie. „De ce m-ai adus aici, Ilonka? Nu vorbesc cu nimeni, îmi pierd vocea. Ce vrei să faci din mine? Dă-mi pașaportul, vreau să mă întorc acasă" — izbucnea din cînd în cînd emigranta. Pașaportul fusese bine ascuns de milionara prudentă și răpace. Cum să plătească ea o servitoare cu 150 de dolari săptămînal, cînd Magdolna nu o costa mai nimic ? Și pentru că starea „veneticei" devenise paroxistică, a luat-o cu duhul blîndeții, i-a arătat pașaportul, a invitat-o să meargă împreună la poliție. Viza expirase de mult. „Nu eram nici în car, nici în căruță. Dar mă bucuram la gîndul că mergînd acolo, voi găsi înțelegere și mă voi întoarce în țară..."

Cetățean străin fără voie

Ilonka se pricepea la afaceri. Și-a îmbrăcat sora în dress-fool, „arătam ca la recepție", i-a pus 20 de dolari în poșetă, sumă fabuloasă pentru sufletul ei de harpagon modern, și iată-le la poliția din Sydney. Ilonka a discutat îndelung în engleză cu niște oficialități. Magdolna a fost pusă să semneze ceva. Pe pașaport au început să curgă ștampilele, compatrioata noastră nu pricepea o iotă și s-au reîntors. „Mîine pleci spre țară, dacă asta ți-e voia" — i-a mai spus tandru sora și au luat masa în familie pentru a doua oară după atîta amar de vreme. Un festin în toată regula, ca o masă de adio între surori ; Magdolna devenise sentimentală. „am o soră totuși bună și sensibilă, m-a înțeles" ; s-au sărutat îndelung și-au spus „good night" ca niciodată pînă atunci și Magdolna a început să-și facă bagajele. „Grăbește-te, my dear", i s-a adresat sora a doua zi dimineață, puțin precipitată, și au urcat în extravagantul Ford. Au oprit la 160 de km de Melbourne, undeva pe lîngă orașul Victoria, era și Gyula cu ele, cumnatul. „Unde e aeroportul, Ilonka ?" „Nici un aeroport, my dear, ți-am cumpărat aici o casă. De azi ești cetățeană a Australiei. Casa m-a costat o avere. Uită-te bine dacă-ți place, și hai să ne grăbim la azil, pentru că bătrînii ăștia pentru mine înseamnă bani".

Așa o să ajung ?

„Acolo, în Australia, își continuă Magdolna povestea, românii se caută între ei, sînt însetați de știri din țară, am văzut revistele editate de dv. pretutindeni pe unde am umblat. Și poate așa, prin dv., vor ști și ei povestea mea. Vedeți, e o zicală : la pomul lăudat să nu te duci cu sacul. „Sacul" meu era plin de dragoste pentru sora mea îndepărtată. Speram să găsesc alături de ea, la bătrînețe, căldura unei familii. Să ne ajutăm fiecare după puterile noastre. Și știți cum vedea Ilonka relațiile noastre? Cum v-am mai spus. Eu săraca, ea bogata. Ea cu lumea ei, eu cu a mea. Ai casă și masă contra mînă de lucru, îmi spunea. Aduci profit, îți preîngrașez contractul, nu ești rentabilă, out". Și se pare că eram destul de „rentabilă", dacă încerca să mă convingă cînd cu duhul blîndeții, cînd cu pumnii".

Într-o zi a apărut în spital o bătrînă gîrbovită, roasă de toate maladiile lumii, piele și os, cîndva „cineva". Rudele se dispensaseră de ea, după ce-i [illegible] averea. Bătrînica vorbea ungurește, ca și compatrioata noastră și a rugat-o pe patroană s-o lase pe Magdolna s-o plimbe prin oraș și așa a început sora venită din România să cunoască împrejurimile azilului, orașul.

Șantajul

Într-o zi un bolnav bătrîn a fugit din spital. La puțin timp a fost adus de poliție. „Îl vezi ? i-a spus cinic Ilonka. Pe ei îi aduce poliția. Pe tine, o să te ducă. Dacă te întorci în țară, românii or să te bage la închisoare..." Vorbele ei o speriaseră puțin, trecuseră aproape doi ani de cînd părăsise România, cine știe, își spunea Magdolna... Oare să fi survenit niște schimbări în legile țării ? Trebuia să afle cu orice chip. Salvarea era în bătrîna unguroaică. Doar la cererea acesteia putea ieși pe porțile azilului, putea să-și scrie și să-și expedieze corespondența în țară. Așa se face că într-o zi ajunge la consulatul român din Sydney, de unde reușește să informeze oficialitățile despre umilințele pe care le îndură. Așa poate scrie la Rîșnov unei familii prietene solicitînd informații, întrebînd dacă revenind în țară va avea de suferit. Așa reușește să informeze miliția din Brașov și din Rîșnov despre soarta ei, să apeleze la ajutorul Consiliului popular orășenesc Rîșnov, solicitînd locuință și păstrarea pensiei.

Fiecare scrisoare venită din țară era pentru Magdolna un întăritor. A început să strîngă cent cu cent, bani de buzunar oferiți de bătrîni pentru diverse servicii, să meargă la bisericile ortodoxe și catolice, pretext în fața surorii de a putea ieși mai des în oraș. Pînă în 6 mai 1980 cînd a putut spune :

„Good bye, Australia !"

Și-a vizitat sora într-o după-amiază ca s-o avertizeze că știa de-acum bine legile României și s-o asigure că povestea cu arestarea e doar în mintea ei care se înfierbîntă și explodă de cîte ori auzea de țara care-i legănase copilăria, s-o facă să priceapă pentru ultima oară că libertatea ei, a Magdolnei, nu e alta decît Rîșnovul și împrejurimile lui, oamenii dragi de acolo care-i spuneau bună ziua din tot sufletul, cu care putea comunica. Că „detenția" ei la azil s-a isprăvit. Că orice se va întîmpla, îi va spune „good bye". Și a început șantajul. „Magdolna, dacă pleci, voi muri! Mă distrugi", se văita „patroana". Dar trecerile „patroanei" de la brutalitate la implorări nu mai erau un secret pentru sora ei. „N-ai să mori, i-a răspuns sec Magdolna. Cei ca tine trăiesc cu nerușinare, n-au părinți, n-au frați, n-au surori, adună numai bani pe spinarea unora ca mine". „Îți las averea, ești mai tînără, îți las tot, Magdolna!" — a continuat ceahlăită, fabricîndu-și în grabă lacrimile. „Și eu îți las, Ilonka, îți las cel mai engiezesc „good bye" ! Pentru totdeauna".

8 mai, 1980. Magdolna Mathé era în țară. În scurt timp a primit o garsonieră pe strada Ion Creangă nr. 5 și pensia. Bine ai venit, Magdolna! Unde îți petreci concediul? „La Govora, cu o soră și cîțiva prieteni. Nu veniți cu noi?"

MARTA CUIBUȘ ■

NASHVILLE

Limerick Leader

MONDAY, OCTOBER 6, 1980.

NASHVILLE

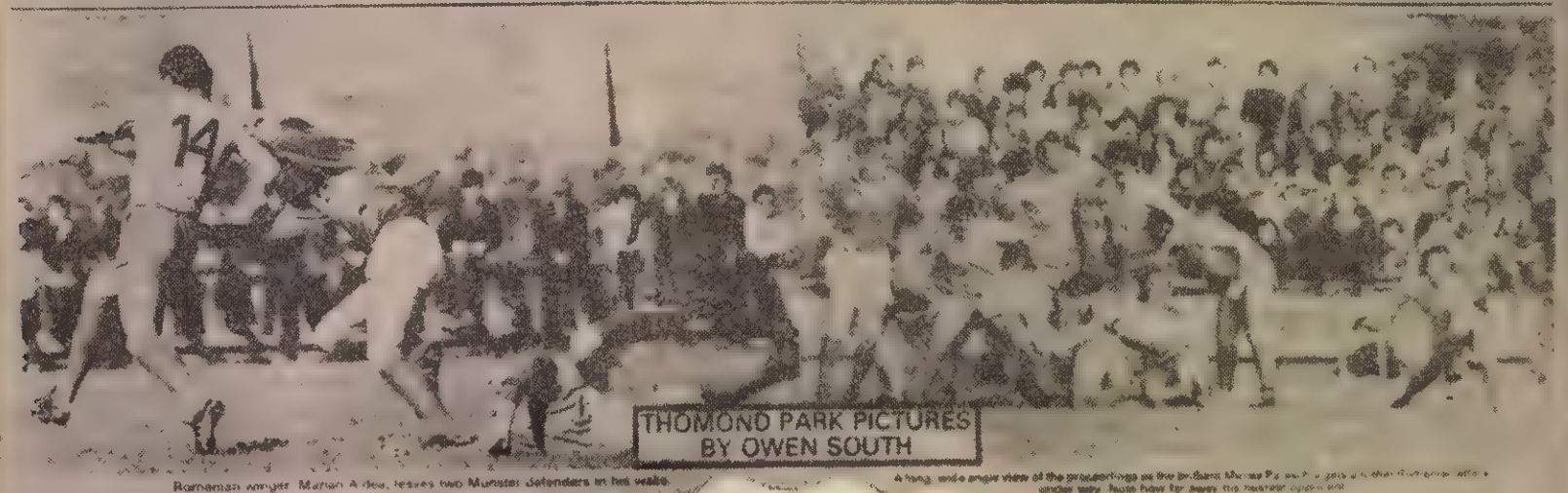

Romanian winger Marian Aldea, leaves two Munster defenders in his wake.

A long, wide angle view of the proceedings as the brilliant Munster Pa[illegible] goes [illegible] other [illegible] under way. Note how far away the nearest opponent

Big rugby game: shattering reverse as . . .

Rampant Romania run riot

Munster's biggest defeat since 1905

BY CRAIGIE MATHEWS

Munster 9
Romania 32

MUNSTER ROMANIA showed Munster how to play grand inland rugby as defence and how to run the ball in attack as they [illegible] to a very emphatic 32-9 victory before an obviously impressed Thomond Park audience on [illegible] was Munster's biggest

Excelenta comportare a rugbyştilor în Irlanda şi Anglia

Ciaran Murphy, the Munster skipper

— Tovarăşe Valeriu Irimescu, rugbyul românesc a întreprins, se ştie, un fructuos turneu în Irlanda şi Anglia. Ce-ar fi să recapitulăm datele lui ?

— Am jucat, cu totul, 6 meciuri, 5 în Irlanda, 1 în Anglia, cu observaţia că partidele din Irlanda au fost, din punctul nostru de vedere, o premieră, rugbyştii români evoluind pentru prima dată în ţara respectivă. S-au înregistrat, cronologic vorbind, următoarele rezultate, 32—9 cu Munster, 10—24 cu Leinster, singura confruntare pierdută, 15—13 cu Ulster, 28—9 cu Connacht, 13—13 cu Irlanda şi, în Anglia, 39—7 cu Leicester.

— Cum s-ar zice, ţinînd cont că Leicester a ciştigat de mai multe ori campionatul şi că şi-a sărbătorit centenarul tocmai într-o partidă cu România, finis coronat opus, aşa-i ?

— Într-un fel, da. După victoria zdrobitoare din ultimul meci, englezii s-au lămurit cu cine au de-a face, invitîndu-ne în 1983 pentru un turneu ce va cuprinde, între altele, un meci test cu naţionala lor, pe Twickenham, „templul rugbyului", un fel de Wembley al balonului oval. Pînă atunci însă, chiar în 1981, tricolorii vor evolua în Scoţia.

— Păstraţi totuşi, dacă am înţeles bine, o oarecare rezervă faţă de izbînda de la Leicester după care, avem în faţă un ziar, un confrate scria că echipa României a redus la tăcere răgetul „tigrilor". cum sînt alinîaţi jucătorii lui Leicester. De ce asta, tovarăşe Irimescu ?

— Atît eu, cît şi colegul Teodor Rădulescu, socotim că egalul cu Irlanda, 13—13, e rezultatul cel mai preţios al recentului turneu. Asta pentru că, pe de o parte, gazdele au alinîat cel mai puternic XV, pentru că, pe de alta, toată lumea a fost de acord, specialişti, ziarişti şi aşa mai departe, că Irlanda a jucat, în meciul acela, foarte bine.

— Ce înseamnă, pentru Irlanda, cel mai puternic XV ?

— Toate vedetele lor, Keane, Orr, Slattery, Robbie, Ward, Quinn, Campbell. rugbyşti de talie mondială, mulţi dintre ei purtători, mai vechi sau mai noi, ai culorilor „Leilor britanici", selecţionata întregii insule.

— Clar, am priceput. Cum a fost meciul cu Munster ?

— Greu, foarte greu. După terminarea partidei care a inaugurat turneul, „Limerick Leader" şi-a intitulat articolul „Românii l-au dat lui Munster o lecţie", iar asta, cred eu, a spus totul.

— Ce mare scoţală, ca să zicem aşa, e echipa Munster în rugbyul irlandez ? !

— E singura care, recent, a bătut Noua Zeelandă, şi nu oricum, cu 12—0 ! În plus, pe teren propriu, Munster n-a mai pierdut atît de categoric din 1905 ! Noi însă ne-am impus legea şi am ciştigat lejer. Al doilea meci însă...

— 10—24 la Leinster, singurul eşec. Cum l-aţi explica ?

Băieţii l-au luat prea uşor. Una, veneau după Munster, a doua, veneau după 10—4 chiar cu Leinster, în mai, la Bucureşti.

— Cum a fost la Leicester ?

— Victoria noastră acolo, la o diferenţă de joc şi de puncte limpede, a stîrnit multe comentarii, cum ziceam. Ea a fost privită ca o surpriză de proporţii, fapt pe care presa engleză nu l-a ascuns. Dealtfel, în săptămîna următoare, Leicester a învins cu 20—9 o selecţionată a Australiei fără ca cineva să se mire ? !

— Depinde cine a evoluat în selecţionata aceea, nu ?

— 9 din jucătorii care au întrecut de două ori, anul acesta, Noua Zeelandă, fată răspunsul.

— Luat în ansamblu, cum vi s-a părut turneul ?

— Mai bun ca cel din Ţara Galilor. Acela a fost o promisiune, acesta a fost o certitudine.

— Să fi deschis el, acest turneu, porţile spre cele 6 naţiuni ?

— Presa a fost, din acest punct de vedere, tranşantă, cerînd intrarea României în Turneul celor 5, dar cînd şi, mai ales, cum, e greu de precizat. În mod sigur, s-a făcut în direcţia respectivă un nou pas, cel mai apăsat.

— Ce obstacole ar mai fi ?

— Problema datelor, care nu-i simplă.

— În ce sens ?

— Ar trebui ca Anglia şi Franţa care joacă, în prezent, numai iarna, din ianuarie în martie, să accepte alte date, convenabile nouă. Nu s-a stabilit nimic oficial, chestiunea rămîne deschisă.

— Să ne întoarcem, cu voia dumneavoastră, tovarăşe Valeriu Irimescu, la echipa noastră, cine a jucat mai bine, cine mai rău ?

— Vedeta turneului a fost, fără îndoială, echipa. Deşi substanţial remaniată faţă de anul trecut, cu 10 jucători noi, ea s-a arătat matură, puternică, ambiţioasă, lăsînd o excelentă impresie. Dintre tineri, Bucan, Caragea, Vărzaru şi Fuicu s-au titularizat, fiind ciştiguri importante.

— O clipă, dacă nu greşim, Bucan a fost, anul trecut, în Ţara Galilor, nu ?

— A fost, dar n-a jucat în meciul test. Ca şi Caragea, dealtfel. V-am zis, faţă de 1979, 10 nume noi, Ţurlea, Gheorghe Corneliu, Daraban, Codoi, Vărzaru, Fuicu, Rădulescu, Marian Zaflescu, Caragea şi Lungu.

— Da, au ieşit 10. Lotul a avut 23, care dintre ei au evoluat mai bine ?

— Fără pretenţia ierarhizării, Bucan, Stoica, Munteanu, Dinu, Dumitru, Borş, Murariu, Constantin, Alexandru, Vărzaru, Fuicu şi, firească, Paraschiv.

— De ce firească ?

— Pentru că a fost căpitanul echipei. În rugby, o asemenea onoare implică multe responsabilităţi căci, se ştie, antrenorii n-au voie, la pauză, să coboare în teren. Jucător inteligent şi autoritar, Paraschiv s-a achitat bine de această misiune, din poziţia sa de mijlocaş în grămadă el putînd să coordoneze, în orice moment, ambele compartimente. Privind înapoi, cred că n-am greşit încredinţîndu-i banderola de căpitan.

— Care dintre tricolori n-au corespuns ?

— Tudose şi Daraban au fost. În ce ne priveşte, pe mine şi pe colegul Rădulescu, surprize neplăcute. Lipsiţi de plasament şi de viteză, Daraban are, ce-i drept, 34 de ani, cei 2 n-au putut ţine pasul.

— Care au fost, în rezumat, armele noastre ?

— Jocul deschis şi complet pe ambele compartimente. Forţa şi îndemînarea, îndeobşte pe înaintare. În plus, Paraschiv şi Constantin au făcut foarte bine legătura între linii.

— Ce-au avut de învăţat tricolorii de la gazdele lor, dac-au avut ?

— Firească c-au avut. În primul rînd, tensiunea jocului, adică 80 de minute în priză, fără nici un moment de respiro. În Irlanda, ca şi în Anglia dealtfel, regulile victoriei sînt aspre, cine stă, aceia pierde, o singură clipă de neatenţie fiind scump plătită. Cu alte cuvinte, nu ajunge să pasezi, trebuie să participi tot timpul la joc. Judecînd aşa, turneul a însemnat o lecţie bună.

— Urmează partida cu Franţa, de la Bucureşti, în care e de aşteptat ca...

— Nu-i adevărat.

— Pariem ? !

— Pînă la partida cu Franţa, mai e cea cu Polonia, programată în deplasare, la 9 noiembrie. Eu gîndesc că, în rugby şi nu numai în rugby, meciul care urmează e cel mai greu.

— Am notat, probabil că aveţi dreptate. Care e, azi, starea selecţionabililor ?

— Sînt cîteva probleme. Utilizarea lui Ortelecan, suspect de hepatită, rămîne sub semnul întrebării. Bucan, Caragea şi Murariu, accidentaţi în cursul turneului, pot şi trebuie să fie recuperaţi.

— Apropo de accidentări, ce se mai aude cu Bucos ?

— Din cîte ştiu, s-a retras. A devenit antrenor, preţătind pe Constructorul Constanţa. Pe el nu mai putem, din păcate, conta.

— Meciul anului rămîne, orice aţi zice, cel cu Franţa. Ce va fi, tovarăşe Irimescu, la 23 noiembrie ?

— Sper că nu vreţi un pronostic ? ! Va fi, desigur, greu, dar prima şansă e, la Bucureşti, de partea noastră.

— Gata, am uitat ceva, tovarăşe Irimescu ?

— Vorbind despre turneu, vreau să adaug că rugbyul românesc a făcut, prin jocul prestat, prin rezultatele obţinute, o bună propagandă sportului din ţara noastră, răsplătind astfel, prin seriozitate şi sudoare ,condiţiile ce i-au fost puse la dispoziţie cu generozitate. Dealtfel, conducerii echipei i s-a rezervat onoarea de a fi primită de însuşi preşedintele Republicii Irlanda, doctorul Patrick Hillery, mare amator de rugby. Repet, turneul încheiat săptămîna trecută n-a fost decît un pas pe calea afirmării internaţionale a rugbyului românesc. Vor veni, cît de curînd, şi ceilalţi.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Piaţa Scînteii 1 căsuţa poştală 3312 cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publicişti-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 1 617 1 62? Secţia politică economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Mărăşanu, Ion D. Goia) — 1 623; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619, Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) — 1 623 ; Sector ştiinţă, sport (Ovidiu Ioaniţoaia, Liviu Timbus) — 1 618 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 648 ; Scrisori, relaţii cu publicul (Margo Nedelea, Mihai Stănescu) — 1787 ; Sector fotoreportaj — 1595 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administraţie 17 78 82 şi 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) , redactor şef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P. O. BOX-136—137, telex : 11 226, Bucureşti, str. 13 Decembrie

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

46

ANUL XXIX (1327)
13 NOIEMBRIE 1980

flacăra

Săptămînal editat de Frontul democrației și Unității Socialiste

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN ȚĂRI NORDICE ALE EUROPEI

Cu o săptămînă în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a început o vizită în țări nordice europene. Au fost vizitate Suedia, la invitația Maiestății Sale regele Carl al XVI-lea Gustav și a reginei Silvia, și Danemarca, la invitația Maiestății Sale regina Margareta a II-a și a Alteței Sale Regale prințul Henrik. Astăzi începe vizita în Norvegia, la invitația Maiestății Sale regele Olav V. Pretutindeni în timpul vizitelor, prestigioșilor soli ai poporului român li s-a făcut o primire călduroasă, fiind întîmpinați cu manifestări de înaltă stimă și prețuire.

(În paginile 2–3 comentariul vizitelor din Suedia și Danemarca)

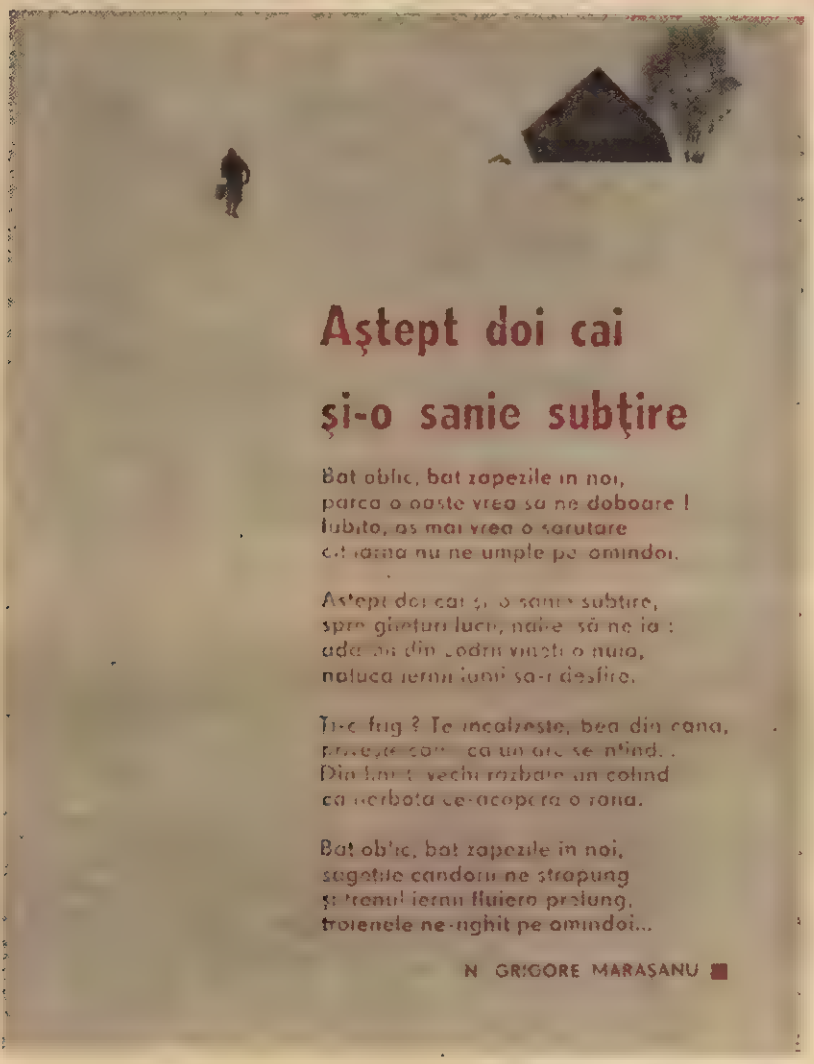

Aștept doi cai și-o sanie subțire

Bat oblic, bat zăpezile în noi,
parcă o oaste vrea să ne doboare !
Iubito, aș mai vrea o sărutare
că iarna nu ne umple pe amîndoi.

Aștept doi cai și-o sanie subțire,
spre ghețuri luci, naive să ne ia :
adăstăm din ușă amîndoi o mină,
năluca iernii ușii să-i desfire.

Încă fug ? Te încălzește, bea din rană,
privește-mă ca un arc se-ntinde..
Din lună veche răzbate un colind
ca verbota ce-acoperă o rană.

Bat oblic, bat zăpezile în noi,
sugetele candorii ne străpung
și trenul iernii fluieră prelung,
troienele ne-nghit pe amîndoi...

N. GRIGORE MARAȘANU

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Să vii la cîmp fără să-ți bată nimeni cu creionul în poartă

La Dragalina, în inima Bărăganului, de vreo săptămînă și mai bine toamna n-a mai îngăduit cerului nici măcar un ceas să se arate senin și din norii parcă bătuți în cuie, peste care soarele nu-i decît o vată alburie, revarsă cînd ploile lungi și reci, cînd ninsorile scurte și repezi. Pe asfaltul șoselelor invadate de cernoziomul adus de roțile tractoarelor și autocamioanelor care transportă porumbul, singurii drumeți fără grabă sînt muntenii care au coborît cu căruțele lor cu coviltire. Copiii îi așteaptă la porți. Schimbul se face direct, cîteva mere pe cîțiva știuleți de porumb. La Dragalina, ca-ntotdeauna, muntenii sînt mulțumiți de tîrgul pe care-l fac. Consiliul unic agroindustrial de aici se întinde în ținutul a patruzeci de mii de hectare fiind, probabil, cel mai mare din țară după acela din Insula Mare a Brăilei și revenindu-i o suprafață arabilă, spune președintele Ion Trifon, ceva mai cuprinzătoare decît a unor județe din centrul și nordul țării. Faptul acesta explică, adaugă directorul S.M.A.-ului, Constantin Șandru, și medicul-șef, Mar[illegible] Ion, militarul de lei la care se ridică aici, în fiecare an, producția globală. În comuna Ștefan Vodă, ca pretutindeni pe întinsul acestui consiliu, ca și la Brănceveni, Perișoru, Drajna, Ciulnița sau Jegălia, porumbul a fost cules, ne încredințează primarul Ion Mihăilă și Stoe Gîndea, inginerul șef al C.A.P.-ului, încă din ultima zi a lunii octombrie. De atunci se muncește la transportul recoltei. Cel mai îndreptățit să afirme că așa stau lucrurile este Mihai Dimitrie, șeful bazei de recepție, de la care notăm și numele cooperatorilor Maria Baicu, Neagu Florica, Floarea Beju, Aurica Stan și Anica Mihai, care împreună cu tractoriștii Ivan Anghel, Constantin Damaschin, Virgil Matei și Nicolae Minea reușesc să aducă o sută și ceva de tone pe zi, oricît de neprielnică, de ploioasă ori de friguroasă ar fi ziua. Comuna Ștefan Vodă se apropie de ora cînd va putea raporta predarea întregului cantitați de porumb la fondul de stat și, cum ne încredința președinta C.A.P.-ului de aici, Georgeta Dragomir, oamenii vin să muncească fără a mai trebui să le bată nimeni cu creionul în poartă. Tot atît de adevărat este însă că recolta s-a dovedit atît de bogată în unitățile consiliului Dragalina încît pentru transportarea și depozitarea ei a fost nevoie de sprijinul armatei. La întreprinderea de producere a furajelor combinate îl cunoaștem pe Nyisztor Ervin, locotenent major, comandantul unui pluton a cărui misiune e de a încărca și descărca porumbul. „Noi sîntem din Oradea. Cu rasinile sînt aiît, din orașul Brad. Alții încă nu i-am cunoscut. Sînt șoferi formidabili, a căror pricepere valorează cît zece un diferențial pe lîngă cele două cu care sînt echipate mașinile. Augustin Undrea, la Brad, Nicolae Șendă, Mircea Pleșa sînt printre cei mai buni șoferi pe care i-am văzut în viața mea. Și pun și el mîna, la încărcat și descărcat, alături de oamenii noștri dintre ale căror nume mi-e greu să aleg cîteva dar nici nu pot să-i uit pe caporalii Ioan Rusu și Nicolae Lolea, ori soldații Constantin Jianu, Constantin Chicioreanu, Nicolae Huluban".

Alături de militari, în aceste zile întreprinderea de transporturi auto Ialomița contribuie, cu aproximativ 450 de mașini, la transportarea și depozitarea porumbului în bazele de recepție. Directorul întreprinderii, Nicolae Hincu, era plecat la C.A.P.-ul Unirea sau Jegălia. Aflăm, în schimb, de la directorul adjunct Alexandru Voinicu, că fiecărui consiliu unic agroindustrial i-a fost repartizată cîte o coloană auto. În parte și datorită corpului de control al întreprinderii, care pentru o abatere de la traseu poate amenda un șofer cu 2 000 de lei, în parte și datorită exemplului șoferilor militari, șoferii întreprinderii,

(Continuare în pagina 4)

D. CONSTANTINESCU

Omagiu sculptorului

Am revăzut, cu prilejul, recent, al unui periplu „Intru Sndoveanu", Fălticenii, locurile străbătute altădată de mari bărbați ai trecutului românesc, care s-au născut ori au învățat aici : Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Eugen Lovinescu ș.a. Am văzut atîtea locuri demne de a fi povestite, cu emoție și mîndrie, dar, neavînd înclinații „beletristice", las colegilor mei cu un condei mai inspirat și mai meșteșugit, cîțiva dintre ei prezenți la revederea locurilor sadoveniene, să evoce, cu vibrația cuvenită, cele văzute la Fălticeni.

În ceea ce mă privește, socotesc de datoria mea, civică în primul rînd, să aduc la cunoștința compatrioților un eveniment ce m-a impresionat atît de puternic, încît îmi este cu neputință să-mi reprim tentația de a-l împărtăși. Se află, la Fălticeni, de aproape 2 ani, într-o elegantă, generoasă, ca spațiu, și excelent așezată clădire,

(Continuare în pagina 6)

POMPILIU MARCEA

Vederi din TÎRGU MUREȘ

În paginile 8, 9, 12, 13 și 16 imagini comentate de fotoreporterul nostru

ELENA GHERA

Criteriul energetic, criteriul bunului gospodar

Dacă în 1973 Institutul de construcții București realiza din activitatea de cercetare și proiectare 1 133 000 lei, în anul care se va încheia în curînd a realizat 11 800 000 lei. Facultatea de instalații a ICB are, în ultimii ani, contracte de 8—9 milioane și, pe lîngă ele, nenumărate cereri pe care, din lipsă de personal și de timp, nu le poate onora. Explicația acestui fapt este că Facultatea de instalații, în special Catedra de termotehnică despre care scriem astăzi, lucrează pe bază de contract și la un nivel demn de un institut de învățămînt superior o lucrare de care toată lumea are nevoie : „Analiza situației termoenergetice și stabilirea posibilităților de reducere a consumurilor energetice pe utilaje, secții și întreprinderi". Legea 130 din 1973 stabilește că fiecare întreprindere este obligată să-și întocmească bilanțuri termice și electrice care să cuprindă măsuri de reducere a consumului de combustibil și de energie. Aceste bilanțuri trebuie actualizate an de an. Întreprinderile care nu au posibilitatea să le întocmească — numărul lor este foarte mare — se adresează altora. În București, întocmesc bilanțuri termice și electrice Catedra de termotehnică a ICB și Catedra de centrale a Institutului politehnic București.

Echipe, formate din cadre didactice și din studenți din ultimii ani, parcurg întregul lanț energetic al unei întreprinderi, de la forma primară pînă la forma finală de energie cerută de consumatori, analizează consumul de energie și de combustibili al fiecărui utilaj, depistează căile prin care au loc pierderi sau consumuri exagerate și indică măsurile prin care se poate reduce consumul de energie și posibilitățile de recuperare a căldurii din resursele termice secundare. Ilustrăm eficiența acestei acțiuni cu cîteva cifre din una din ultimele lucrări executate de colectivul de la Catedra de termotehnică pentru Fabrica de lapte Militari din București. Măsurile

(Continuare în pagina 5)

OPREA GEORGESCU

Autocamioanele de 50 t, o mîndrie a industriei românești

Pilda unui înălțător eroism

A apărut o carte de excepție. Ca tuturor celor pe care i-am văzut cumpărînd-o, mi se strînge inima de emoție gîndindu-mă că, totuși, a avut loc teribilul fenomen natural care a produs prăpădul pe care-l știm cu toții și care a stat la originea unei dureri de proporții naționale, urmată de o uriașă pildă de eroism național.

Bilanț tragic : 1 570 de vieți omenești spulberate ; 32 900 locuințe prăbușite sau grav avariate ; peste 35 900 de familii rămase fără adăpost ; numeroase întreprinderi scoase — total sau parțial — din procesul lor firesc de funcționare. Dar și un bilanț al fantasticei puteri de a învinge a tuturor locuitorilor țării : aproape totul este astăzi nou, proaspăt, curat. Refăcut.

Cartea despre care vorbesc este, astfel, una dintre acele puține lucrări despre care am putea spune că am fi preferat să nu fi avut motive s-o scriem, s-o tipărim. Această alegere natura oarbă nu a lăsat-o însă la îndemîna noastră, „Durere și eroism", volum datorat harnicei Edituri „Eminescu", povestind — așa cum se spune în prefață — „despre tragica noapte de la 4 martie 1977

(Continuare în pagina 6)

EUGEN FLORESCU

Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Suedia

Ample perspective pentru dezvoltarea colaborării româno-suedeze

Înalții oaspeți din România întîmpinați cu cordialitate în Piața Muzeului Militar

În timpul conferinței de presă de la Palatul Ministerului Afacerilor Externe

Într-o ambianță de cordialitate, stimă și înțelegere, caracteristică evoluției ascendente a raporturilor româno-suedeze, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat, la invitația Maiestății Sale regele Carl al XVI-lea Gustaf și a reginei Silvia, o vizită de stat în Suedia. Această vizită, ca și cele următoare, în Danemarca și Norvegia — prima vizită a unui șef de stat român în țările nordice —, reprezintă un moment istoric de seamă, cu adînci rezonanțe și semnificații în cronica relațiilor României cu statele respective, menit să materializeze voința reciprocă de a dezvolta și promova raporturi mai strînse de colaborare și cooperare în folosul popoarelor noastre, al cauzei păcii, destinderii, securității și înțelegerii în Europa și în întreaga lume.

Itinerarul președintelui României socialiste în cele trei țări nordice din Europa evidențiază încă o dată cu pregnanță orientarea principială, caracterul dinamic și constructiv al politicii externe a țării noastre, politică ce-și înscrie ca o componentă fundamentală dezvoltarea și adîncirea prieteniei și colaborării cu toate statele, indiferent de orînduirea lor economico-socială, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Vizitele în Suedia, Danemarca și Norvegia constituie, totodată, o expresie a hotărîrii României de a colabora mai strîns cu aceste țări, pentru a-și aduce contribuția la edificarea unui sistem real de securitate și cooperare în Europa, la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității, la cauza generală a păcii, destinderii, colaborării în întreaga lume, la înfăptuirea idealurilor de progres și bunăstare ale tuturor popoarelor.

Convorbirile oficiale româno-suedeze, acordurile realizate, documentele adoptate deschid ample perspective pentru dezvoltarea colaborării dintre România și Suedia în interesul progresului economic al ambelor țări, ca și pe plan internațional, pentru promovarea destinderii și securității în Europa, pentru consolidarea păcii în lume.

În cadrul dialogului la nivel înalt din capitala Suediei s-a făcut un larg schimb de păreri privind dezvoltarea colaborării româno-suedeze pe plan bilateral, au fost examinate o serie de căi și posibilități de a conferi dimensiuni și mai largi atît schimburilor economice, cît și cooperării în producție, inclusiv pe terțe piețe. În acest scop au fost semnate Acordul comercial pe termen lung, Programul pe termen lung privind dezvoltarea cooperării economice, industriale, tehnice și științifice dintre România și Suedia, precum și alte acorduri și documente. S-a subliniat că dezvoltarea economică a celor două țări creează posibilități pentru dezvoltarea și diversificarea mult mai largă a relațiilor economice româno-suedeze, ceea ce corespunde pe deplin intereselor de progres ale celor două țări, cauzei colaborării, înțelegerii, destinderii și păcii în Europa și în lume.

În timpul convorbirilor oficiale româno-suedeze au fost abordate unele probleme ale actualității politice internaționale. În acest cadru s-a exprimat îngrijorarea în legătură cu tensiunea din viața internațională ca urmare a acumulării unor probleme complexe, nesoluționate încă, ale agravării crizei economice, a crizei energiei și îndeosebi a petrolului, față de existența unor focare de conflict și război și apariția altora noi, a intensificării politicii de consolidare și reîmpărțire a sferelor de influență, ceea ce pune în pericol pacea, securitatea și independența popoarelor. De comun acord s-a evidențiat faptul că această situație impune intensificarea eforturilor tuturor statelor pentru oprirea agravării climatului internațional, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere și pace bazate pe respectul în relațiile dintre state al principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, al dreptului fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător propria sa cale de dezvoltare.

Convorbirile oficiale româno-suedeze au scos încă o dată în evidență necesitatea stringentă a rezolvării tuturor litigiilor exclusiv pe cale pașnică. În acest sens, s-a subliniat că în actualele condiții internaționale sînt necesare eforturi susținute pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative a tuturor problemelor litigioase existente în diferite zone ale globului, pentru încetarea conflictelor armate, pentru reglementarea politică a tuturor diferendelor dintre state, cu respectarea intereselor fiecărui popor, ale cauzei păcii, securității și colaborării internaționale. S-a relevat că este în interesul tuturor statelor, al păcii în lume de a se acționa cu hotărîre pentru încetarea confruntării militare dintre Iran și Irak, încheierea grabnică de negocieri în vederea soluționării politice a problemelor dintre aceste țări, pentru reglementarea globală a conflictului din Orientul Mijlociu, care să ducă la o pace justă și durabilă în această zonă.

Ca țări europene, România și Suedia acordă o atenție deosebită problemelor privind asigurarea securității și păcii pe continentul nostru. Legat de aceasta, în cadrul convorbirilor s-a exprimat voința celor două țări de a-și aduce contribuția la buna desfășurare a reuniunii de la Madrid care este chemată să dea un nou impuls traducerii în viață, ca un tot unitar, a Actului final de la Helsinki cu privire la edificarea unui sistem real de securitate și cooperare pe continent. De comun acord, s-a subliniat importanța pe care o are convenirea în cadrul reuniunii de la Madrid a convocării unei conferințe pentru măsuri de întărire a încrederii, pentru dezangajare militară și dezarmare în Europa. S-a arătat că deoarece în Europa se află cele două blocuri militare, sînt concentrate importante forțe armate, precum și mijloace militare și armamente, inclusiv atomice, care constituie un pericol grav la adresa popoarelor europene, ca și a întregii lumi, sînt necesare eforturi susținute, atît pe plan european, cît și mondial, pentru adoptarea de măsuri concrete de oprire a cursei înarmărilor, de reducere a cheltuielilor militare și a înarmărilor, de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară.

Probleme ca lichidarea subdezvoltării, creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite au format, de asemenea, obiectul convorbirilor româno-suedeze. S-a apreciat că pacea și stabilitatea politică și economică internațională impun noi eforturi din partea țărilor pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, care să creeze condiții pentru o colaborare echitabilă între state, să faciliteze dezvoltarea mai rapidă a tuturor popoarelor, și în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare, pe calea progresului economico-social. De ambele părți s-a evidențiat necesitatea participării pe bază de egalitate în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărimea lor, la rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane.

Dialogul la nivel înalt româno-suedez a relevat identitatea sau punctele de vedere apropiate în ce privește părerile și poziția în [illegible] problemelor discutate, a căilor de soluționare a problemelor vieții internaționale actuale. În legătură cu aceasta, s-a subliniat încă o dată că România și Suedia au colaborat activ, la O.N.U. și în alte organisme internaționale, și s-a exprimat convingerea și dorința ca și pe viitor să se dezvolte această conlucrare, pentru soluționarea problemelor internaționale, pentru o politică de destindere, securitate, pace și independență națională, de colaborare și înțelegere între popoare.

Vizita de stat a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Danemarca

Moment de mare importanţă în evoluţia relaţiilor româno-daneze

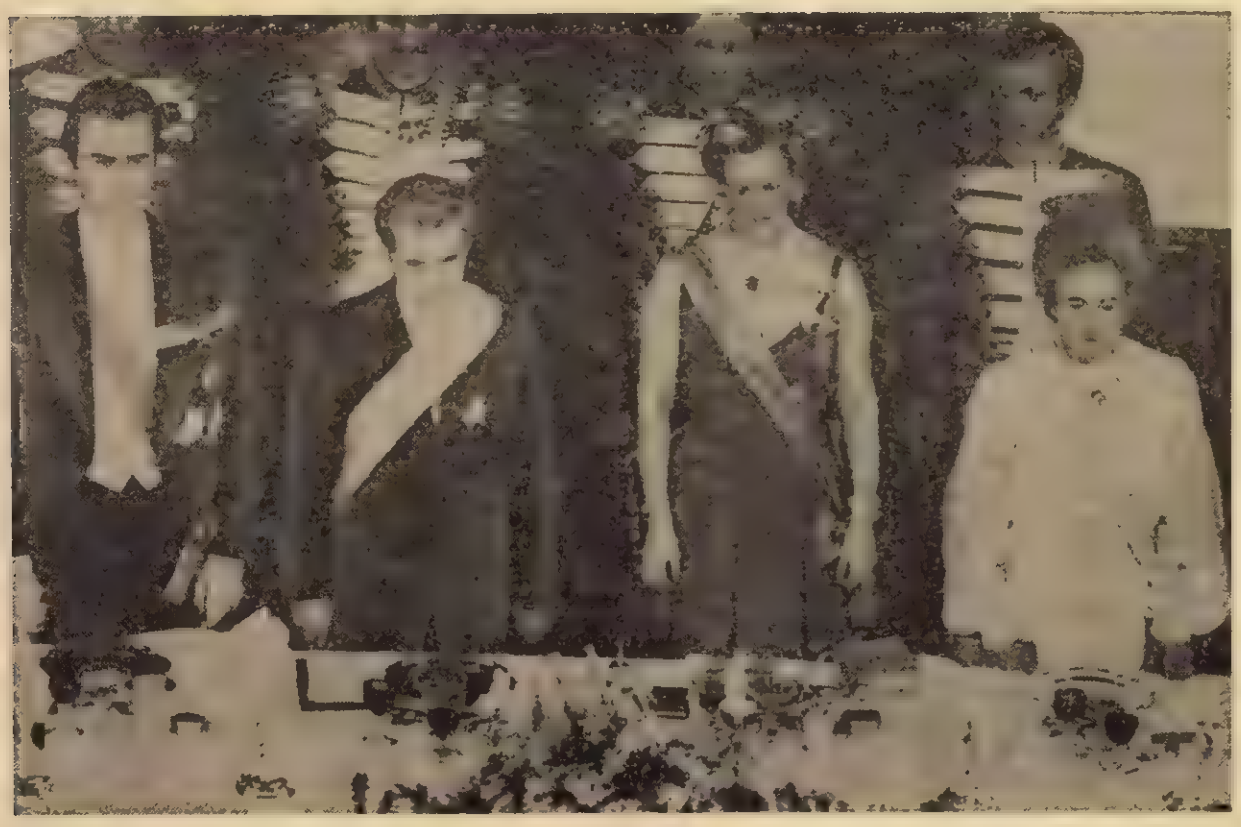

La dineul oficial

Moment al vizitei la Muzeul de istorie naţională

Desfăşurată într-o atmosferă cordială, expresie a celor mai calde sentimente de stimă şi preţuire pentru solii poporului român, vizita în Danemarca a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, la invitaţia Maiestăţii Sale regina Margareta a II-a şi a Alteţei Sale Regale prinţul Henrik, constituie o ilustrare a bunelor raporturi care se dezvoltă în prezent între cele două ţări şi popoare, precum şi a dorinţei comune de a lărgi şi diversifica aceste raporturi, de a colabora tot mai strîns, atît pe plan bilateral, cît şi pe arena mondială.

În cadrul convorbirilor oficiale, în documentele semnate, în toasturile rostite, au fost abordate însemnate probleme privind dezvoltarea multilaterală a relaţiilor dintre România şi Danemarca, conlucrarea dintre cele două ţări pe plan internaţional. Scoţîndu-se în evidenţă faptul că legăturile dintre ţările şi popoarele noastre au vechi tradiţii, au fost subliniate progresele evidente din ultimii ani ale acestor legături. Au avut loc contacte şi vizite reciproce la diferite niveluri, s-au încheiat acorduri şi înţelegeri care au asigurat un cadru tot mai larg colaborării româno-daneze. Întreprinderi româneşti şi daneze cooperează astăzi tot mai strîns într-o serie de domenii de interes comun, cum sînt construcţia de echipamente pentru nave, realizarea de instalaţii pentru fabrici de zahăr şi altele. În acelaşi timp, s-a subliniat că există posibilităţi mult mai mari de cooperare româno-daneză şi că cele două ţări sînt hotărîte să folosească aceste posibilităţi, să promoveze şi mai susţinut conlucrarea dintre ele în interesul şi spre binele României şi Danemarcei, ale popoarelor român şi danez, al cauzei destinderii, înţelegerii şi păcii în Europa şi în întreaga lume.

După cum s-a remarcat pe parcursul vizitei, dezvoltarea ascendentă şi rodnică a conlucrării dintre România şi Danemarca, bazată pe principiile respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, demonstrează cu puterea faptelor că deosebirile de orînduire socială, ca şi distanţa geografică ce le separă, nu constituie impedimente pe calea stabilirii unor legături de încredere şi stimă, atunci cînd se iau în consideraţie interesele popoarelor şi ale păcii. **„Vizita pe care o efectuăm în Danemarca — a spus preşedintele Nicolae Ceauşescu — constituie o expresie a relaţiilor de prietenie şi colaborare dintre popoarele noastre. Este adevărat, România şi Danemarca au orînduiri sociale diferite ; dar trăim într-o lume foarte diversă. În aceste condiţii, trebuie să găsim căile unei colaborări active, bazate pe principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, precum şi pe renunţarea cu desăvîrşire la forţă şi la ameninţarea cu forţa. Tocmai pe aceste principii se dezvoltă relaţiile dintre România şi Danemarca. Sînt convins că vizita şi convorbirile pe care le avem, Acordul comercial şi înţelegerile pe care le vom realiza vor da noi dimensiuni relaţiilor româno-daneze".** Iar regina Margareta a II-a a declarat : „Relaţiile prieteneşti dintre ţările noastre servesc ca dovadă că colaborarea dintre oameni şi autorităţi, indiferent de linia de demarcaţie a Europei postbelice, nu numai că este utilă, ci şi reciproc utilă şi rodnică. Din partea daneză noi dorim să promovăm o creştere continuă a colaborării danezo-române ; nu mai puţin, în condiţiile care domină astăzi în economia internaţională, este important ca atît Danemarca, cît şi România să găsească calea spre cea mai bună colaborare economică posibilă. Bunele relaţii dintre Danemarca şi România îşi găsesc expresia în numeroase alte domenii".

Abordîndu-se probleme ale vieţii internaţionale, s-a arătat că întrucît în lume s-a produs o încordare extremă, au apărut şi se menţin conflicte deosebit de grave, stări de tensiune şi manifestări ale vechii politici de dominaţie şi de forţă, de consolidare şi reîmpărţire a sferelor de influenţă, ceea ce creează mari pericole pentru securitatea, pacea şi independenţa tuturor naţiunilor, este necesar mai mult ca oricînd ca toate popoarele să-şi unească forţele şi să conlucreze cît mai strîns pentru oprirea agravării situaţiei internaţionale, pentru afirmarea hotărîtă a politicii de destindere, colaborare şi pace.

O atenţie deosebită a fost acordată încetării cursei înarmărilor, cerinţă primordială a zilelor noastre. În acelaşi timp, s-a arătat că în condiţiile interdependenţelor tot mai strînse care caracterizează epoca noastră, se impune să se facă totul pentru soluţionarea exclusiv pe calea tratativelor a problemelor litigioase dintre state. Legat de aceasta, este necesar să se pună capăt confruntării militare dintre Iran şi Irak şi să se treacă la soluţionarea prin tratative a problemelor existente între aceste state. Este, de asemenea, necesar să se intensifice eforturile pentru soluţionarea globală, pe cale politică, a conflictului din Orientul Mijlociu, precum şi a celorlalte stări conflictuale existente în diferite regiuni ale lumii.

De ambele părţi s-a remarcat deosebita însemnătate a reuniunii de la Madrid, în cadrul căreia trebuie să se facă totul pentru ca ea să răspundă pe deplin aşteptărilor, să dea un puternic impuls colaborării şi cooperării intereuropene şi, în mod deosebit, să ducă la convocarea unei conferinţe consacrate dezarmării în Europa, întăririi încrederii pe continentul nostru. S-a arătat, de asemenea, că în prezent în lume se impune să fie promovată o politică nouă, de deplină egalitate şi respect al independenţei popoarelor, de lichidare a marilor decalaje dintre ţările sărace şi cele bogate, de făurire a unei noi ordini economice internaţionale, care să favorizeze progresul rapid al tuturor ţărilor, şi în primul rînd al celor rămase în urmă.

Dialogul româno-danez la nivel înalt a scos în evidenţă faptul că soluţionarea justă şi durabilă a problemelor mari şi complexe care frămîntă în zilele noastre omenirea impune participarea activă la viaţa internaţională, în condiţii de egalitate, a tuturor statelor. În această privinţă, un rol deosebit revine ţărilor mici şi mijlocii, care constituie marea majoritate a lumii şi sînt nemijlocit interesate într-o politică de egalitate şi respect, de colaborare şi pace.

Vizita în Danemarca a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, se înscrie ca un moment de mare importanţă, de deosebită semnificaţie în evoluţia relaţiilor româno-daneze. Ea pune pregnant în lumină voinţa amborilor ţări şi popoare de a ridica pe o treaptă superioară aceste relaţii, de a deschide o nouă etapă, mai activă şi mai fructuoasă, în colaborarea bilaterală, în conlucrarea pe plan internaţional, ceea ce corespunde intereselor României şi Danemarcei, cauzei progresului şi păcii pe planeta noastră.

Pagini realizate de ION D. GOIA

Săptămîna decisivă a toamnei

Dintre toate bătăliile acestui sfîrșit de an, cea de pe frontul recoltei este cea mai dramatică. Iar dintre toți anii acestui cincinal parcă nici unul n-a fost mai puțin favorabil agriculturii, n-a pus atîtea probleme cultivatorilor ogoarelor ca acest an 1980. Să ne amintim numai condițiile dimatice din primăvara care au întîrziat cu cîteva săptămîni perioada de vegetație, apoi inundațiile care au afectat producțiile într-o seamă de județe, secetа din altele, ca să nu mai vorbim de vremea din aceste zile. Sigur, acum la începutul celei de-a doua decade a lunii noiembrie, anul agricol poate fi socotit, în linii mari, încheiat și, odată cu el, întregul cincinal. Un cincinal pe care, în agricultură, îl încheiem cu rezultate bune, chiar dacă nu am atins toate cotele pe care ni le-am propus. Căci în perioada 1976—1980 s-a realizat o creștere a producției agricole cu circa 5 mil t medie anual, peste 1 milion tone legume, și 356 mii tone fructe. Efectivele de animale sînt acum mai mari decît la începutul anului 1976 și a sporit producția animalieră. Se estimează că producția globală a agriculturii depășește în cincinalul 1976—1980 cu aproape o treime nivelul cincinalului precedent. Ceea ce nu-l la îndemînă oricui, căci nu sînt prea multe țările care se pot mîndri cu asemenea rezultate în agricultură. Aceste realizări sînt urmarea unei politici agrare înțelepte, sînt rodul unor eforturi susținute, pe orice vreme, de lucrătorii ogoarelor.

Asemenea eforturi se depun și în aceste zile cînd zăpada acoperă o bună parte din cîmp și face extrem de dificile munciile în agricultură, pentru că, deși ne apropiem de jumătatea lunii noiembrie, mai sînt multe lucrări agricole de executat. În primul rînd mai este de strîns recolta. Porumbul, de pe aproape 180 000 de hectare ; soia și sfecla-de-zahăr de pe aproximativ 37 000 de hectare fiecare ; orezul de pe 7 600 hectare. În ultimele 5 zile s-a acționat energic și, ca urmare, porumbul, ca să ne referim numai la această cultură, a fost recoltat de pe aproape 114 000 hectare. Patrusprezece județe au terminat această lucrare, iar alte cinci sînt pe punctul de a o încheia. S-au făcut progrese vizibile în transportul porumbului din cîmp, unde era strîns în condiții necorespunzătoare. Dacă în urmă cu 5 zile existau în grămezi sub cerul liber aproape 800 000 de tone porumb, acum cantitatea a scăzut la circa 450 000 tone, în condițiile în care, în acest interval, s-a mai recoltat o suprafață însemnată. Totuși, cantitatea rămasă în cîmp este considerabilă și nici un efort nu-i prea mare pentru a asigura punerea la adăpost a porumbului în cel mai scurt timp. În zilele următoare, așa cum s-a arătat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., trebuie acționat cu întreaga energie pentru încheierea completă a recoltării și punerii la adăpost a tuturor roadelor cîmpului. S-a cheltuit prea multă muncă în timpul anului pentru această recoltă și, de aceea, nu trebuie irosit nimic. Cu aceeași răspundere trebuie privită asigurarea hranei pentru iernarea animalelor. Sînt cunoscute greutățile întîmpinate în anii trecuți în hrănirea animalelor. Or, în aceste zile cîmpul oferă încă multe posibilități. Trebuie strîns și însilozat tot ce se poate însiloza : coceni, paie, toate resturile vegetale. Această acțiune este cu atît mai necesară cu cît la data de 10 noiembrie se realizaseră numai 72 la sută din cantitatea planificată de furaje însilozate și se depozitaseră doar 55 la sută din grosierele prevăzute.

Firesc, odată cu strîngerea ultimelor roade ale anului, gîndul se îndreaptă spre producția anului viitor. Or, în primul an al viitorului cincinal, agricultura urmează să facă, potrivit orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, un pas important pe calea modernizării și eficienței. Un pas care să aducă producția agricolă mai aproape de condițiile create, de marile posibilități de care dispunem în acest sector. Trebuie să obținem, în 1981, circa 23 milioane tone cereale, 8,8 milioane tone sfeclă-de-zahăr, 5,3 milioane tone cartofi de toamnă, 5,2 milioane tone legume de cîmp, cantități mai mari de fructe, de struguri, de produse animaliere. Sînt desigur sarcini mari. Dar, ținînd seama de rezultatele obținute în numeroase unități agricole fruntașe, pe deplin realizabile. Apoi, să nu uităm, în anul care vine va cunoaște o puternică dezvoltare baza tehnico-materială a agriculturii. În 1931 această ramură economică va beneficia de cea mai mare investiție ce i s-a acordat vreodată — 31 miliarde lei ; agricultura va fi dotată cu încă 14 300 tractoare, cu 6 000 combine autopropulsate de recoltat porumb, cu combine de recoltat sfeclă, cu alte mașini și utilaje. Vor fi amenajate pentru irigat 195 mii hectare, se vor executa lucrări de ameliorare a solului pe alte 190 000 hectare ; agricultura va primi 1,7 milioane tone îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu și 51 mii tone pesticide în substanță activă.

O primă opțiune pentru producția anului viitor a fost făcută. Însămînțările de toamnă s-au executat pe întreaga suprafață planificată. Au rămas arăturile, executarea ogoarelor de toamnă. S-a arat însă puțin. Doar 26 la sută din suprafața planificată. În ultimele zile, datorită eforturilor mecanizatorilor, acești eroi ai agriculturii românești, ritmul de lucru a fost intensificat. Dar mai sînt de arat aproape 3 milioane de hectare și viteza zilnică planificată încă n-a fost atinsă. Trebuie făcut totul, se arată în Comunicatul ședinței Comitetului Politic Executiv, pentru încheierea importantei lucrări pînă la sfîrșitul lunii noiembrie. Numai astfel vom asigura condițiile absolut necesare pentru ca recolta anului viitor să fie la nivelul înscris în planul de stat !

VASILE BARAC

Să vii la cîmp fără să-ți bată nimeni cu creionul în poartă

(Urmare din pagina 1)

printre care Dumitru Popa, Nicolae Poștaru, Dumitru Mitache ori Petre Duțu s-au dovedit cei mai buni, reușind să facă și cîte 9 curse pe zi, nu doar 4, cîte sînt obligatorii, își amintesc în aceste zile de vremea cînd ei înșiși erau îmbrăcați în uniforme și țin chiar și în condițiile grele în care lucrează acum să arate că indicele de folosire a parcului de autovehicule, de 68 la sută la autocamioane și 91—92 la sută la remorci, indice care situează întreprinderea lor printre cele mai bune din țară, nu e deloc o simplă întîmplare ci rezultatul unei munci de durată și duse cu seriozitate. Din păcate ei nu sînt ajutați, uneori, chiar de către unitățile economice în sprijinul cărora au venit. La C.A.P. Rași, Iazu și Poiana, de exemplu, unde s-au prezentat cîte 3 autocamioane cu remorci, acestea au făcut drumul zadarnic întrucît n-au fost ajutate să pătrundă pe cîmpurile unde erau depozitate grămezile cu porumb, în ciuda faptului că respectivele C.A.P.-uri au aflat și ele, desigur, de dispoziția ca autovehiculele Întreprinderii de transport să fie ajutate cu tractoare pentru a putea ieși de pe terenurile desfundate. La C.A.P. București, în schimb, cu ajutorul tractoarelor cele opt autocamioane au reușit să facă, în fiecare zi, cîte două curse. Munca a zeci de șoferi și însemnate cantități de combustibil sînt risipite astfel nu pentru transportul propriu-zis al porumbului la bazele de recepție și predarea lui la fondul de stat ci pentru un fel de repetiție, ca să zicem așa, în vederea transportului care abia mai tîrziu urmează să se petreacă. Șoferii pierd zile de muncă prețioase iar C.A.P.-urile susțin, după ce au acceptat ajutorul Întreprinderii de transporturi, că pot duce recolta de pe cîmp pînă la bazele de recepție cu tractoarele și cu remorcile proprii, ceea ce evident este o exagerare a posibilităților de care ele dispun. Atunci cînd, la începutul campaniei, s-a hotărît ca I.A.S.-urile să fie ajutate de către militari iar C.A.P.-urile de către Întreprinderea județeană de transport, ba chiar și de către alte întreprinderi cu același profil din țară, au fost luate în considerare tocmai aceste posibilități limitate de transport pe care le au unele unități agricole de producție. În orice caz, acum, cînd vremea se poate înrăutăți și mai mult, cînd porumbul se poate deprecia din zi în zi, cînd la fondul de stat au fost predate abia jumătate din cantitățile prevăzute, colaborarea între toți factorii de care depinde soarta recoltei trebuie să fie deplină. Cu atît mai mult cu cît, așa cum ne spunea inginerul Constantin Bostan, directorul Întreprinderii județene pentru valorificarea cerealelor, „avem aici, în Ialomița, aproape un sfert din plinea țării pe mină".

„Fiind vorba despre plinea țării, ne spune la Tăndărei primarul Constantin Natu, stringerea și depozitarea recoltei a devenit, în toamna aceasta, o problemă a întregului oraș. C.A.P.-ul nostru a avut 747 hectare de porumb. Astăzi chiar, în urmă cu cîteva ore, am terminat recoltarea și transportarea întregii cantități prevăzute a fi predată la fondul de stat. Evenimentul s-a petrecut la ferma condusă de Aurica Burciu. Tractoristul care a dus ultimele două remorci se numește Ion Smeianu și a fost ajutat să iasă la șosea de pe terenul desfundat de ploile din ultimele zile de către colegul său, un alt destoinic tractorist, Ion Turcu. La încărcarea acestor remorci au participat aparatul TESA de la Spitalul orășenesc și cel de la Cooperația de consum. În această toamnă, ar trebui subliniat. Consiliul orășenesc al Frontului Democrației și Unității Socialiste a reușit să mobilizeze pe toți cei apți să ajute la strîngerea și punerea la adăpost a recoltei. Astăzi, în ultima zi a campaniei porumbului, am avut la lucru 300 de oameni, un număr de aproape patru ori mai mare decît al membrilor cooperatori. Fiecărei întreprinderi și instituții din oraș i-au fost repartizate anumite suprafețe. Porumbul a fost transportat la bazele de recepție în bună măsură cu mașinile acestor întreprinderi. Toți am muncit și de aceea toți ne bucurăm. În urmă cu vreo două ore am raportat la județ încheierea campaniei". Cea care, la Slobozia, a notat, se numește Vasilica Bică și este secretara directorului general Florea Pîrlogea, de la Direcția agricolă județeană, aflat împreună cu toți subordonații săi pe teren, în lungul și latul județului, pentru a ajuta direct la strîngerea și depozitarea porumbului. De mîine, spusese secretara, trebuie să plec și eu să ajut la strîngerea și transportul recoltei". Cu adevărat, a doua zi la telefon nu mai răspundea nimeni...

Recolta, între ce este și ce va fi

Plouă mărunt, întruna, aici, în Teleorman, și mai sînt de recoltat (la 5 noiembrie) cam 14 000 hectare cu porumb. Raportul oamenilor, față de starea vremii, este însă diferit : cei care s-au grăbit să recolteze, să transporte porumbul, să-l asigure în hambare și pătule, să mai însămînțeze și grîul, spun că ploaia e bună, că înfrățește grîul. Se gîndesc la ce va fi. Ceilalți, care dintr-un motiv sau altul n-au strîns încă tot porumbul, legumele și sfecla-de-zahăr, trudesc prin noroi, sub ploaie și vînt, caută cu stăruință vreo rază de soare pe cer, să le mingîie speranța : se gîndesc la ce este.

La C.A.P. Furculești, unde de 20 de ani președinte este Nicolae Călin, din 700 hectare cultivate cu porumb, au mai rămas 50 hectare. În două zile, ne asigură președintele, se termină culesul. E aproape seară și cooperatorii din Furculești culeg în ploaie, nu se văd, ci mai mult se aud. Sînt mai multe femei și muncesc de la ora 7 dimineața. Culeg cam trei hectare pe zi, nu mai mult, pentru că timpul rău nu le permite. Pe cîmp, tot în ploaie, așteaptă să fie transportate 30 tone de porumb. De aceea transportă și noaptea, la lumina farurilor. Sub povara porumbului, mașinile se afundă în pămîntul desfundat, motoarele latră, sînt accelerate la maximum, șoferi string din dinți. Cele care nu se ajută singure, nu mai reușesc să se smulgă din clisa drumului, sînt remorcate de tractoare. Alteori se întîmplă și invers : mașinile, cele mai puternice, scot din impas tractoarele. Pînă acum au transportat la bază cam 3 000 de tone de porumb știuleți și vor trebui să transporte în total vreo 50 de vagoane. După ce vor asigura fondul de stat, își vor primi drepturile și oamenii. Anul trecut, aflăm de la Lenuța Mohora, cooperatoarele au primit în medie 3 000 kilograme porumb, 600 kilograme grîu, 6 000 lei bani și alte produse. Sînt însă cooperatori care au primit și mai mult. Din aceste motive, să-și vadă porumbul în hambare, au venit la lucru, la cules adică, foarte multe femei, dintre cele mai harnice : Maria Tocan, Maria Stan, Stela Colibă, Pachița Cătruna, Maria Mohora, Didina Bulea, Elena Mocanu, Marioara Bușcan, Dida Tane, Stela Sfectu, Ioana Chivu și multe altele, pe care doar din lipsa spațiului nu le mai pomenim numele.

De la Furculești, unde în două, cel mult trei zile culesul porumbului se va termina, ne îndreptăm spre C.A.P. Mosteni-Voievoda, președinte fiind Constantin Cătrună : suprafața cultivată cu porumb aici este de 634 hectare, s-a recoltat porumbul de pe 516 hectare și au mai rămas 119 hectare. Mobilizarea de forțe umane și mecanice este masivă : 350 de cooperatori 150 de elevi de la Liceul agroindustrial din Piatra, 22 de mașini și tractoare cu cîte două remorci. Se recoltează pînă la 20 hectare pe zi și se transportă 250 tone pe zi. În ritmul acesta, culesul se termină și la Voievoda în cel mult 6 zile. Greul aici, ca și la Furculești, vine de la lipsa de carburanți :

— Și ce-o să faceți dacă nu mai aveți benzină ? îl întreb pe președintele C. Cătrună.

— Depozităm porumbul în cîmp, pe platforme de coceni, îl învelim și de îndată ce vom face rost de combustibil, îl vom transporta la bază și în pătule.

Este, deși nu cea mai bună, o soluție de moment. La ședința „operativă" din seara aceleași zile, la care am participat și noi, aveam să aflăm și alte greutăți cu care cooperatorii din Voievoda se confruntă : pe unele porțiuni de drumuri, în Valea Geroasă, de pildă, se urcă și se coboară cu cîte două tractoare la o remorcă, se consumă deci mult combustibil, fapt care a impus amenajarea unor pătule cu plăci la capătul tarlalelor, depozitarea porumbului în ele și transportarea lui în C.A.P. cînd drumurile vor permite aceasta. Dar la Voievoda nu trebuie recoltat numai porumbul, ci și sfecla-de-zahăr, 25 hectare, varza de pe 4 hectare și trebuie musai să se facă rost de benzină, de motorină și de ulei. Ca să nu mai amintim de cele 1 100 hectare de arături pentru semănăturile din primăvară, lucrări care de asemenea, solicită aceleași combustibili. Din 30 de tractoare, cîte trebuie să deservească unitatea, doar 9 sînt în brazdă, acum la data raidului nostru, 8 stau fără motoare de șase luni de zile, două nu funcționează din cauza lipsei de ulei, alte două au alte defecțiuni, iar restul au fost dirijate probabil spre alte unități.

— Ce S.M.A. vă deservește ? mai întreb.

— S.M.A. Furculești, director-inginer Florian Fusea.

Nu credem nici noi că tovarășii din conducerea S.M.A.-ului Furculești stau liniștiți acum, dar decalajul prea mare dintre forțele umane care recoltează și forțele mecanice care ar trebui să transporte porumbul din cîmp, să efectueze celelalte lucrări, trebuie micșorat cît mai repede. Oamenii recoltează și noaptea, am văzut echipele conduse de Didina Enache, Iuhan Tucmeanu și Gheorghe Mortu, vreo 40 de femei și bărbați încărcau porumb în remorci la lumina farurilor, dar mijloacele de transport sînt puține și vor fi și mai puține, deși recolta se anunță a atinge cam 6 100 kilograme porumb boabe la hectar. Iar peste aceste necazuri, aflate de noi, președintele Constantin Cătrună își mai varsă unul : „am recoltat, zice, două remorci cu gogonele, o frumusețe nu alta, le-am ținut aici. În curte, două zile, dar cei de la Centrul de legume și fructe din Alexandria n-au venit să le ridice deși au fost anunțați. Au venit după aceea, i-am rugat să le ridice, dar ei au vrut varză și au plecat la Piatra. Tot din cauza lor ni s-au stricat alte 20 tone de tomate. n-au venit să le ridice la vreme și uite așa, una peste alta, ne-au pricopsit cu o pagubă de 120 000 lei". Aproape că nu mai e nevoie de comentariu ! Amărăciunea președintelui ne înundă și pe noi și ne gîndim că întrebați, cei responsabili firește, despre această iresponsabilitate, vor găsi o mie și una de motive, aproape toate, după părerea lor, obiective. Dar așa nu se poate face legumicultură. Recolta, fie ea și de tomate, încorporează în ea nu numai propria ei valoare, ci și valoarea mîncărilor, a tuturor cheltuielilor efectuate pentru producerea ei. A o lăsa să se strice pe cîmp, înseamnă o pagubă mai mare decît aceea de a nu o produce. Înseamnă că marea majoritate a cumpărătorilor își formează o părere eronată despre omul din agricultură, omul harnic firește. Și nu e bine, o știu și cei chemați să valorifice integral și eficient producțiile de legume.

Așadar, la data raidului nostru, în județul Teleorman mai existau importante cantități de porumb, neculese sau netransportate la bază, la F.N.C. sau în pătulele cooperativelor, ale I.A.S.-urilor, mai existau importante cantități de sfeclă-de-zahăr și chiar de legume : rădăcinoase mai ales, varză, ardei. Însoțiți fiind în raidul de față și de tovarășul Mircea Popescu, directorul economic al Direcției generale a agriculturii și industriei alimentare a județului Teleorman, ne-au interesat măsurile de urgentare a recoltării tuturor roadelor toamnei ; directorul economic abia s-a întors din raza Consiliului intercooperatist Siliștea, unde a condus acțiunile și unde, o veste bună, recoltatul porumbului s-a terminat, legumele — la fel unde acum se lucrează intens la arăturile de toamnă :

— La nivelul județului, ne spune directorul economic, au fost luate o serie de măsuri eficiente, credem noi, care vor asigura urgentarea recoltatului porumbului, a legumelor și sfeclei-de-zahăr, terminarea recoltatului la porumb pînă cel tîrziu duminică : am mobilizat întreaga masă de cooperatori, a tuturor oamenilor muncii din cooperative și întreprinderi agricole de stat, am adus în ajutor oameni ai muncii din întreprinderile și instituțiile județului, elevi din clasele mari, am mobilizat mijloacele de transport de la unele întreprinderi județene, din alte sectoare, astfel încît sîntem în măsură să atingem o viteză de 5 000 hectare pe zi. Mai avem de recoltat, după cum puteți constata, doar 13 000 hectare, în unitățile din sudul județului, unde ne-am și concentrat acum toate forțele. Un ritm mai lent (urmarea unei concentrări mai mari de forțe la porumb) am atins în aceste zile la recoltatul sfeclei-de-zahăr ; am început însă să recoltăm și aici mecanic, dar și manual, așa încît să atingem suprafața de 220—250 hectare pe zi. Noi mai avem de recoltat și orez și pentru aceasta am echipat combinele cu șenile, așa încît să terminăm și recoltatul orezului, la timp.

Bătea vînt puternic în Cîmpia Burnazului, ploua mărunt și era noapte tîrziu. Oamenii, cei mai mulți, nu plecaseră din lanurile de porumb, unii culegeau, alții încărcau în remorci la lumina farurilor. Toate aceste imagini izolate oarecum, întregeau imaginea generală a eforturilor care se depun acum, contracronometru am spune, în unitățile care mai au de strîns roadele toamnei, ne întărea convingerea că oamenii vor reuși să iasă victorioși și din această încleștare cu zăpada cu ploile, cu timpul nefavorabil. Își vor aduna ultimele cantități de produse : bunuri de preț ale obștii și ale lor.

N. GRIGORE MARAȘANU

Oamenii așteaptă să aducă totuși ceasul ce trebuia să aducă anul

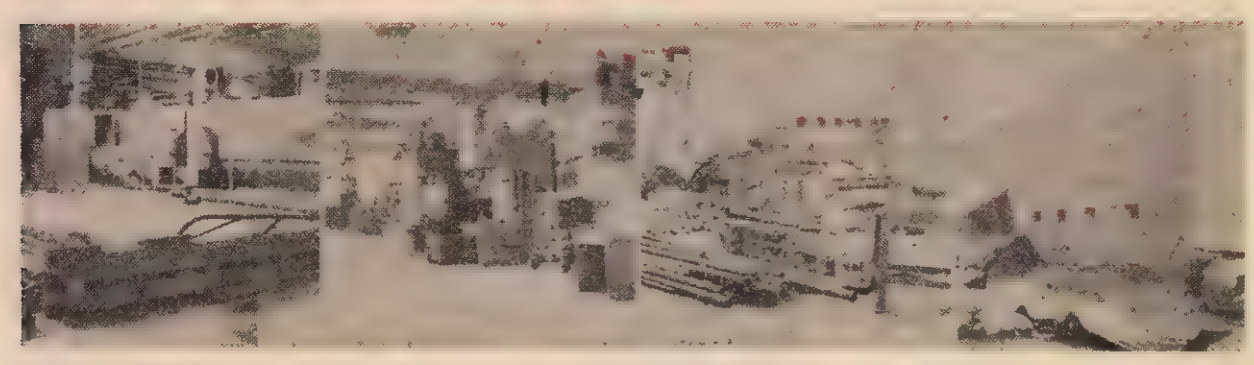

Concret, restanțele la utilaje înseamnă locuri goale în hala de motoare electrice (1) și agregate care nu produc (2) ; pe de altă parte, se pare că ritmul furnizorului este molipsitor : subansamblele cuptorului de topit prin inducție zac din septembrie în curtea beneficiarului (3), după cum nici constructorul nu se prea omoară cu firea în ceea ce privește gospodăria de combustibil (4)

Datele problemei în cîteva cuvinte

Întreprinderea de aparataj și motoare electrice (I.A.M.E.) din Sf. Gheorghe trebuia să producă, la ora actuală, 750 000 de motoare electrice pe an cu două capacități : una de 250 000 și alta de 500 000 bucăți. Termenele de intrare în producție erau iunie și, respectiv, decembrie 1979. Am spus **trebuia**, deoarece, deocamdată, prima capacitate produce numai 180 000 motoare pe an, iar a doua nu produce nimic. Anul care a trecut de la termenele inițiale de intrare în producție a liniilor menționate a fost destul de bogat pentru I.A.M.E. (delegații peste delegații, telexe, convorbiri telefonice, rugăminți mai întîi demne, apoi din ce în ce mai fierbinți ș.a.m.d.) și s-a soldat cu noi termene de punere în funcțiune integrală a acestor capacități : iunie 1980 pentru aceea restantă cu 70 000 de motoare și octombrie pentru cealaltă. Dar, cu excepția termenelor, nu s-a schimbat nimic pînă astăzi. Cum s-a ajuns aici, e drept, nu mai are prea multă importanță. Dar nici de nebăgat în seamă nu ar fi. Așadar, vă propunem :

O scurtă istorie a investiției

Lucrările la temelia întreprinderii au început în anul 1976, în imediata vecinătate a întreprinderii de aparataj electric auto, cu care, un an mai tîrziu, s-a și unificat. Constructorul — Grupul de șantiere Covasna al T.C.I.N.D. Brașov — s-a descurcat bine. Nu s-a întrecut pe sine, dar nici n-a făcut greutăți, demonstrînd, pe plan local, că nu chiar întotdeauna o investiție bate pasul pe loc din cauza meșterilor zidari. Și astfel, ajungem la miezul lucrurilor : întîrzierea investiției de care ne ocupăm se datorează incetinelii cu care utilajele au început să sosească pe aceste meleaguri și să mobileze spațiile pregătite la vremea potrivită de către constructor. Conform termenului inițial de livrare, utilajele erau așteptate în ultimul trimestru al anului 1978. Și livrarea a început exact în trimestrul 2 al anului următor. În ceea ce privește montajul, beneficiarul și-o asumat acest lucru, pentru că, după spusele inginerului Iuliu Máthé, șeful biroului plan-dezvoltare din I.A.M.E., **„era păcat, de zece ani, de cînd e industrie în Sf. Gheorghe, oamenii s-au specializat în montaje. Întotdeauna ne mobilizăm și încercăm să realizăm montaje corecte și într-un timp cît mai scurt. Vorbind despre liniile de motoare, trebuie să avem însă ce monta".** Deci...

O mobilizare, chiar exemplară, nu poate suplini utilajele

Ajunși aici, se cade să arătăm că furnizorul general al I.A.M.E. este întreprinderea timișoreană **„Electrotimiș"**, iar subfurnizorii principali sînt **„Strungul Arad, I. M. Cugir, I.M.U.M. București, I.M.A.M.U.S. Iași, „Balanța" și „Independența" din Sibiu.** Ca să pricepem cît mai bine legătura dintre furnizorii și beneficiarii de toate gradele să vedem din ce se compune, în mare, un utilaj așteptat de I.A.M.E. și cine fabrică respectivele subansamble. Iată **agregatul de prelucrat scuturi :** mese de indexat — I.M.U.A.B., capete de prelucrat — „Înfrățirea" Oradea, panouri hidraulice — „Balanța" Sibiu, panouri electrice — „Automatica" București, post de găurire — I.M.A.M.U.S. Iași. Toate aceste părți componente sînt asamblate la „Electrotimiș" Timișoara. Reiese limpede cît de trainică trebuie să fie colaborarea între furnizori, colaborare care se traduce prin proiecte executate la vreme, documentații bine puse la punct, responsabilitate în execuție, seriozitate în contractări etc.

Că în cazul nostru lucrurile nu s-au petrecut întocmai reiese și din afirmația economistului Istvan Stokics de la Consiliul de control muncitoresc al județului Covasna : **„Reprezentanții întreprinderii „Electrotimiș" argumentau că întîrzierile utilajelor se datorează în bună măsură unerespectării contractelor de către subfurnizori".**

În aceste condiții, specialiștii I.A.M.E. au început să ia lucrurile și pe cont propriu, căutînd să contacteze direct subfurnizorii. Au urmat o grămadă de drumuri prin țară, telefoane interurbane, telexe, activitate febrilă la care n-au rămas cîtuși de puțin indiferente nici ministerele și nici centralele de resort.

Inginerul Iuliu Máthé : **„Am primit sprijin la toate nivelele, acesta este adevărul. Iar unele utilaje ne-au sosit mulțumită intervențiilor"**

În ceea ce privește delegațiile care s-au perindat prin întreprindere, precum și cele care au ajuns la furnizori, ele au contribuit mult la o anume apropiere, la o mai bună cunoaștere, la formarea convingerii că, de fapt, lumea era de bună credință. Utilajele se încăpățînau însă să nu soscască la timp.

★

— Tovarășe inginer Máthé, nu credeți că unii furnizori s-au apucat prea tîrziu de treabă ? Vă întreb, deoarece mărturisească că ați făcut parte din multe delegații.

— Nu știu precis cum stau lucrurile în acest sens, dar pot spune că, de pildă, întreprinderea „Electrotimiș" a așteptat destul de mult, așteaptă și azi cam la fel de mult, să primească echipamentele de comandă hidraulice. Aș vrea să arăt însă că utilajele solicitate constituie o premieră pentru industria românească. Sînt utilaje unicat, asimilate special pentru I.A.M.E. De aici, desigur, și greutăți inerente, precum și necazuri în privința calității.

— Care au fost primele utilaje primite ?

— Agregatele de eboșat scuturi de la „Electrotimiș".

— Și cum au răspuns ?

— În general bine, însă elementele de comandă electrică și hidraulică nu se arătau prea fiabile. Am chemat furnizorii și am încercat împreună că îmbunătățim utilajul, care azi se comportă mult mai bine.

Care sînt în acest moment prioritățile I.A.M.E. Sf. Gheorghe

Ca să simplificăm lucrurile și să fim eficienți ne-am gîndit să publicăm o listă cuprinzînd utilajele așteptate cu mare nerăbdare de peste un an. Sperăm astfel ca numărul delegațiilor, telexelor, telefoanelor să se micșoreze simțitor, iar utilajele cu pricina să ia drumul spre Sf. Gheorghe măcar în a douăsprezecea lună a anului. Mai ales că ni s-a făcut o confesiune (asupra căreia vom reveni) și anume că oamenii muncii de la I.A.M.E. țin morțiș să-și facă planul pe 1980. Lista arată astfel :

— 18 mașini de rectificat arbori și rotori de la I.M.U.A.B. (dacă s-ar trimite urgent 6 bucăți s-ar putea pune în funcțiune integral o linie de 250 000 motoare electrice) ;

— 4 mașini frezat canale pană FCD-20 de la I. M. Cugir ;

— 1 agregat de finisat scuturi cod 5 373 de la „Electrotimiș" ;

— 1 agregat de finisat carcase cod 5 366 de la „Electrotimiș" ;

— 1 agregat de eboșat carcase cod 5 364 de la „Electrotimiș" ;

— 1 agregat de finisat praguri și tălpi de la „Electrotimiș"

Este vorba, firește, de priorități, utilaje care, ajunse încă din acest an la beneficiar, ar putea produce în prima lună a noului cincinal.

Ce este o tehnologie ocolitoare și cît de bine poate face ea

Arătam că oamenii muncii de la I.A.M.E. au ambiția să-și îndeplinească obligațiile privind principalii indicatori de plan pe 1980 în ciuda marilor restanțe de utilaje. Și astfel, ca urmare a situației deloc vesele de la „motoare", specialiștii fabricii și-au bătut capul și au găsit, pentru moment, soluția tehnologiei ocolitoare. În ce constă ne spune inginerul Iuliu Máthé : **„Cu niște dispozitive speciale, de concepție și execuție proprie, realizate fără cheltuieli însemnate, executăm prelucrările mecanice la motoarele electrice, acolo unde nu avem asigurate utilajele. Vom îndeplini astfel planul pe 1980 la indicatorul producție marfă și la „megawați", care la noi reprezintă indicatorul fizic. Dispozitivele ne scot din încurcătură, dar nu pot constitui o soluție definitivă, nici vorbă de așa ceva, deoarece costurile de producție sînt mai mari, productivitatea fiind redusă. De exemplu, pe o mașină agregat, în opt ore, un muncitor prelucrează 200 de axe, în timp ce prin tehnologia menționată nu face decît 50 de axe".**

Acesta nu este singurul exemplu al eforturilor de gîndire pe care îl fac specialiștii și muncitorii întreprinderii din Sf. Gheorghe, efort care, din păcate, nu înseamnă progres tehnic, ci o soluție de compromis pentru ieșirea-ne jocul de cuvinte a nu compromite planul. Și fiindcă vorbim de progres, să arătăm totuși că proiectanții au început o acțiune de reproiectare în scopul reducerii greutății specifice a utilajelor, acțiune ce se va finaliza cu importante economii de metal. Aparent, cele relatate n-au o prea mare legătură cu obiectul articolului, dar la o analiză mai atentă observăm, așa cum menționam și în privința calității utilajelor, că toate aceste fapte de muncă fac parte din modul în care înțeleg inginerii și muncitorii de la I.A.M.E. să se achite de datoriile ce le revin în cadrul colaborărilor amintite. Pentru că o mașină unicat executată în premieră în țară nu se termină odată cu fabricarea ei la I.M.U.A.B. sau la „Electrotimiș". Procesul de îmbunătățire a parametrilor ei continuă și la beneficiar, deoarece calitatea produselor sale depinde în mare parte de calitatea utilajelor. O dovadă este și această străduință de gîndire și de muncă a muncitorilor și specialiștilor de la I.A.M.E. care așteaptă să le aducă (totuși) ceasul ceea ce nu le-a sosit tot anul.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Criteriul energetic, criteriul bunului gospodar

(Urmare din pag. 1)

de reducere a consumurilor termoenergetice propuse de catedră, însușite de beneficiari și de Inspecția energetică de stat sînt în marea lor majoritate simple, cunoscute și la îndemîna oricărui bun gospodar. Efectele aplicării lor se măsoară în cadrul Fabricii de lapte Militari, ca și în cazul altor întreprinderi, în milioane de lei, în mii de tone combustibil convențional economisite într-un singur an. Iată cîteva din ele : recuperarea condensului de la utilajele care evacuează în prezent direct la canal condens recuperabil, izolarea termică a rețelelor interioare și exterioare de transport al aburului și condensului, repararea și înlocuirea armăturilor defecte, repararea și revizia generală a cazanelor, încărcarea utilajelor la capacitatea maximă, instruirea personalului de deservire a utilajelor pentru o funcționare corectă și economică a acestora. Numai prin măsuri care țin de o bună disciplină tehnologică, într-un an se economisesc doar la această întreprindere 1 190 tone cc, adică 2 100 000 lei. Sumele investite pentru această acțiune se amortizează în mai puțin de 6 luni.

Situația întîlnită la Fabrica de lapte Militari nu este una de excepție, ea se regăsește la mai toate întreprinderile analizate.

Împreună cu conf. dr. ing. Vasile Calotanu, prodecanul Facultății de instalații, să încercăm să o explicăm.

— Astăzi, economisirea energiei a devenit o problemă a tuturor. Tehnologii, mecanicii, instalatorii și energeticienii trebuie să participe în mod egal la rezolvarea ei. Din păcate, adesea ea rămîne undeva între discipline, este pasată de la unul la altul și rămîne nerezolvată. Deși de la apariția Legii 140 din 1973 întocmirea bilanțurilor energetice este obligatorie, ele nu sînt făcute. Cauza nu este în nici un caz dezinteresul. Nu prea are cine să le facă. Întreprinderile nu au nici aparatele de măsură, nici specialiștii necesari pentru o astfel de acțiune. De multe ori, chiar întreprinderi mari nu au în schemă decît un energetician. Mulți din specialiștii care prin pregătire ar fi putut să facă bilanțuri energetice se ocupă de alte probleme. Acțiunea pe care o întreprindem are căutare, dar nu putem satisface toate cererile.

— Înțeleg că din lipsa unor colective capabile să execute o analiză energetică exactă și completă, utilajele continuă să consume mai mult decît trebuie, energia este risipită, recuperarea din resursele secundare întîrzie să se facă.

— Multe din măsurile pe care le recomandăm sînt cunoscute, însă unele din ele nu ies la iveală decît după măsurători exacte, după analize destul de laborioase.

— Măsurile pe care le recomandați întreprinderilor pe care le-ați analizat din punct de vedere energetic se aplică ?

— De cele mai multe ori nu. Unele se aplică cu întîrziere, ceea ce reduce eficiența acțiunii.

— Cauzele ?

— Uneori par de neînțeles, mai ales dacă ne gîndim la rezultatele care nu întîrzie să apară în cazul aplicării lor. Izolațiile de conducte nu pot fi făcute pentru că nimeni nu vrea să le facă. Este o lucrare mică, cu un beneficiu redus care cere muncă și conștiinciozitate. Multe întreprinderi nu repară cazanele sau nu înlocuiesc vanele defecte spunînd că suferă producția. Mulți apelează la improvizații. De multe ori lipsește o instruire elementară a personalului de deservire. Mă refer la fochiști, la operatori tehnologi. În general se aplică măsurile care nu necesită revizuiri de utilaje sau lucrări de reparații, măsuri care pot fi aplicate imediat și fără prea mare bătaie de cap. Celelalte se pierd pe drum.

— Studenții de azi, specialiștii de mîine vor suplini actuala lipsă de cadre specializate în probleme de energetică ?

— Lucrînd efectiv, învață cum funcționează fiecare utilaj în parte și cum trebuie să funcționeze o schemă termică cît mai aproape de schema ideală. Studenții nu se rezumă numai la măsurători. Ei sînt cei care trag concluziile, propun măsurile de remediere. În întreprinderile în care am executat analiza termoenergetică am făcut și instruirea personalului care, lucrînd alături de noi, a învățat să facă un bilanț energetic. Unii și-au adus aminte lucruri învățate la facultate în urmă cu ani. Studenții care lucrează în acest domeniu sînt obligați să aprofundeze problemele. Lucrarea de diplomă pe care o susțin în fața Comisiei de Stat este rezultatul muncii lor în întreprinderi. Începînd din anul IV, trimestrul II, lucrează efectiv trei zile pe săptămînă. În ultima parte a anului V, lucrează în întreprindere 36 de ore pe săptămînă. De la un timp, cu ajutorul Centrului universitar și al rectoratului, am fost dotați cu un TV pe care l-am echipat cu aparatura necesară unui laborator mobil pentru măsurători energetice. Vom putea să ne deplasăm și la unele unități din provincie care ne solicită de mult timp.

— Cum credeți, tovarășe prodecan, că putem depăși acest impas în care ne găsim ? Putem să-i spunem astfel ? Mă gîndesc la numărul insuficient de cadre care pot executa un bilanț termoenergetic, la măsurile propuse care nu se aplică, la faptul, că deși există o lege care reglementează importante aspecte legate de economisirea energiei, aplicarea ei întîrzie să dea rezultatele așteptate.

— Numărul specialiștilor care pot să execute și să interpreteze un bilanț energetic este insuficient. O reciclare pe această temă cred că trebuie organizată cît mai grabnic. Cei care prin pregătirea lor tehnică pot să contribuie la economisirea de energie trebuie să se ocupe în primul rînd de această problemă și nu să se piardă în alte probleme. Trebuie ca fiecare să înțeleagă exact că acum, mai mult ca oricînd, nu poate să ne fie indiferent cu ce eforturi energetice se realizează planul de producție. Criteriul energetic a devenit, dintr-o stringentă necesitate, cel mai important.

Din cele relatate pînă aici, rezultă că nu ne putem baza într-o problemă atît de importantă numai pe activitatea unor institute de învățămînt, fie ele și superior, cum se pare că se întîmplă acum. Se mai cere ceva. Din cele discutate cu prodecanul Facultății de instalații am înțeles că, deși în producție există de cele mai multe ori un interes major pentru problemele energetice, aplicarea lor în practică trenează. Într-unul din numerele noastre viitoare vom merge pe urmele materialelor puse la dispoziția întreprinderilor încercînd să descifrăm cauzele, obiective sau subiective, care fac ca economisirea de energie și de combustibili să nu fie rezolvată pe măsura importanței pe care o are.

Cine să facă toate treburile orașului, dacă nu chiar noi ?

— Ce ne puteți spune, tovarășe Mihail Ioia, în calitatea dumneavoastră de președinte al Consiliului municipal al Frontului Democrației și Unității Socialiste, despre activitatea celor aproape 16 000 membri care formează amintita organizație politică de masă din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej ?

— Sîntem un oraș de aproape 50 000 locuitori, un oraș foarte tînăr, care are, cu alte cuvinte, încă multe de făcut. Atît pe plan edilitar-gospodăresc, cît și pe planul conduitei morale, al corectitudinii relațiilor dintre cetățeni și încă pe multe alte planuri. Prin organizarea pe baze teritoriale a Frontului Democrației și Unității Socialiste am izbutit să cuprindem un număr mult mai însemnat de cetățeni la treburile obștii, asigurînd participarea lor conștientă la efortul general de creștere a orașului în care trăim, fie că a fost vorba despre acțiunile de înfrumusețare, de cele legate de campania de recoltare din toamnă sau, pur și simplu, de îndeplinirea planului de producție în diferite întreprinderi. Am primit o mulțime de opțiuni pentru înscriere, oamenii dorind vizibil să nu mai rămînă, ca pînă nu demult, în afara vieții politice a țării, ci dimpotrivă, să ia parte, în mod organizat, la eforturile pe care comuniștii sau uteciștii le fac de mai multă vreme, pentru ei și pentru toți ceilalți cetățeni, pentru orașul în care trăiesc. Avem, în momentul de față, 159 organizații ale democrației și unității socialiste, cu aproape 16 000 membri, așa cum am spus, dar numărul înscrierilor, desigur, nu este limitat. Îi așteptăm și pe ceilalți să adere, fără însă a face din asta o obligație, ci dimpotrivă, o cinste.

— Vorbiți-ne, concret, despre cîteva acțiuni desfășurate sub egida Frontului Democrației și Unității Socialiste, în ultima vreme, în municipiu.

— Aș aminti, în primul rînd, ampla acțiune legată de recoltarea produselor agricole, în campania de toamnă. Am hotărît, în cadrul Consiliului municipal al F.D.U.S., să acționăm din vreme, împărțind o parte din suprafețele de teren care urmau să fie recoltate, celor mai deficitare din punctul de vedere al forței de muncă cooperatiste, pe unități socialiste, mai exact pe O.D.U.S.-urile din întreprinderile sau instituțiile respective. Roadele s-au văzut, atît la propriu cît și la figurat. În ziua de 25 octombrie noi încheiasem recoltatul porumbului și depozitarea lui, iar vremea rea care a urmat nu ne-a mai afectat. Apoi, fiindcă m-ați întrebat și de alte acțiuni, aș aminti de cea desfășurată în primăvară, cînd într-o singură zi s-au plantat în oraș aproape 7 000 pomi, iar în alte zile s-au amenajat albia riului Cașin și parcul central al orașului, s-au pus flori și tufe verzi, s-a făcut o plajă nouă. Organizațiile de cartier au preluat acțiunea de curățenie împrejurul noilor blocuri de locuințe.

— Sînteți mulțumit ?

— Da, dar se poate și mai mult.

— Tovarășe doctor Gheorghe Popovici, sînteți un om de 54 de ani, medic primar, șeful secției O.R.L. a Spitalului municipal, ați venit de 18 ani la Onești și, de un an de zile, iată-vă președinte al Comitetului organizațiilor democrației și unității socialiste „Sănătatea", cuprinzînd cadrele medicale și sanitare din tot orașul, adică un colectiv de aproape 700 membri. Cum ați primit cinstea de a fi investit cu această funcție ?

— Participarea activă la viața țării este acum un fapt, transformat într-o componentă a activității noastre, fiindcă nimeni nu se poate limita numai la viața sa profesională sau la cea de familie. Fiecare cetățean al țării trebuie să participe, fie el academician, profesor, doctor sau muncitor, la viața publică, la viața civică, fără să considere acest lucru un „lux", un supliment, ci o activitate normală, obișnuită tuturor. În ceea ce mă privește, desigur că am simțit că mi se face o onoare cînd am fost ales, dar și că lucrul acesta mă obliga infinit mai mult decît pe ceilalți.

— Practic, ce ați făcut ?

— Aș putea să vă dau o mulțime de exemple din domeniul activităților obștești, al celor culturale sau al celor profesionale. Dar mai important mi se pare să vă arăt modul în care am acționat, în general. După părerea mea, atunci cînd te apuci de o treabă — atunci fă-o ! Dacă nu ești în stare, mai bine dă-te de-o parte și lasă pe altul s-o facă. Așa că am strîns oamenii și le-am spus : **„Măi, fraților, noi avem de făcut cutare sau cutare lucru ! Dacă trebuie să-l facem, atunci să-l facem bine !"** Nu le-am vorbit în fraze pompoase, nici în formule generale, ci ca de la om la om, și au înțeles. Am asistat la multe ședințe cu cetățenii, în care oamenii se ridicau și cereau să se facă tot felul de lucruri. Apoi, cine **să le facă, dacă nu chiar noi ? !**

— Ne spuneți cîteva nume ?

— Cu plăcere ! Notați : Minodora Bălăiță, soră șefă O.R.L., Sofia Hotar, soră psihiatrie, Tina Dumitrescu, registratoare medicală, Rodica Săndulache, contabilă, Dorin Speranția, Emilian Tacu și Tamara Bunea, medici, Ion Hărăpescu, asistent dispensar, Uzonca Mavrodna, asistentă pediatrie, Elena Stîngă, soră la leagănul de copii și încă o mulțime, toți oameni care au înțeles rolul și menirea noastră exact așa cum trebuie, adică : participarea conștientă la acțiunile obștești de pe urma cărora tot noi sîntem beneficiarii.

Iată, așadar, numai cîteva aspecte din activitatea organizațiilor democrației și unității socialiste din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Un oraș tînăr, care vrea și, iată, reușește să-și folosească toate forțele pentru ridicarea urbei atît sub aspect economic, cît și edilitar-gospodăresc, pentru înfrumusețarea sa, pentru sporirea gradului de confort și civilizație. Cum bine spunea unul dintre interlocutorii noștri, „apoi, cine să facă toate treburile, dacă nu chiar noi ? !" Un lucru pe care locuitorii orașului dintre Trotuș și Cașin îl înțeleg din ce în ce mai bine.

DUMITRU GRAUR

Omagiu sculptorului

(Urmare din pagina 1)

îngrijită cu mîini de gospodari și cu sufletul iubitor de frumos al autorităților fălticenene, **Muzeul de sculptură și grafică „Ion Irimescu"**. Este vorba de un inimitabil sanctuar al frumuseților plastice, una din acele expoziții personale cum rar mi-a fost dat să văd, sînt acolo sute și sute de exponate, realizate într-o manieră în care sinteza dintre clasic și modern n-a fost, poate, niciodată atît de elocventă. Trecem prin acest palat al sculpturii și graficii și sîntem întîmpinați de statuile ori chipurile marilor făuritori ai acestei țări, de la voievozii din veacuri la cei contemporani, de chipurile aspre, de o invincibilă dîrzenie ale plugarilor, minerilor și oțelarilor ; de atîtea monumente ori fresce ale iubirii, ale maternității, ale marilor mitologii ale lumii, ale muzicii. Ne întîlnim cu chipurile statuare sau de o rafinată linie ale lui Mihail Sadoveanu, Nicolae Iorga, Tudor Arghezi, Vasile Pârvan, George Enescu, Dimitrie Paciurea, Dinu Lipatti, Eugen Lovinescu, Ion Jalea, George Oprescu și alții. Un cap al lui Brâncuși este impresionant, genialului sculptor, care se aseamănă într-atît cu cel pe care-l știam, Irimescu îi adaugă o aură, un suflu zeiesc. Este absolut extraordinar acest Brâncuși, cred că de s-ar institui, vreodată, un concurs pentru făurirea, imaginară desigur, a lui Iupiter, acest Brâncuși al lui Irimescu n-ar avea rival.

Am avut norocul să zăbovesc în mari muzee ale lumii, să văd expoziții ale unor mari creatori ai veacului nostru. Nu sînt critic de artă și unele încercări de acest fel dintr-o perioadă de juvenil elan enciclopedian le privesc mai degrabă cu ironie. Prea ne pricepem la toate. Exprim deci nu o opinie „autorizată", ci o convingere a mea, rugînd pe cititori să n-o ia decît ca atare : am credința că în muzeul din Fălticenii românești, ascunși între dealurile moldave, se află unul din marile tezaure ale artei contemporane. Multe glorii se vor pierde în negurile sau luminile vremurilor ce vor veni, dar acest templu al artei va supraviețui. Spre fericirea oamenilor ce-l vor contempla, cu fiecare generație.

Am mai aflat că acest tezaur, muncă titanică de o viață, valorînd multe milioane (astăzi) a fost dăruit de creatorul lui Fălticenilor, ca fiu al acestor locuri, cărora le întoarce astfel prinosul recunoștinței sale. Putea acest muzeu splendid să fie în București, Iași, ori în alt mare oraș. A fost ales Fălticeni. Un gest absolut sublim și aproape fără precedent.

Nu-l cunosc pe marele artist. Chipul său din enciclopedii este al unui bărbat cu trăsături ferme, hotărîte. Știu că are aproape vîrsta secolului nostru și că, la această vîrstă, așa cum face de poate o jumătate de veac, se află, în fiecare dimineață, în atelierul său, lucrînd „din noapte pînă-n noapte". Ca și strămoșii pe ogoarele Fălticenilor și Rădășenilor, semănînd, muncind pămîntul și culegînd roadele lui binecuvîntate. Mai știu că este președintele breslei sale. Nu știu dacă a rostit vreodată un cuvînt despre Patrie, bănuiesc că da. Gestul său este însă deasupra cuvintelor, sublimă pildă de patriotism : căci sentimentul a devenit faptă, împlinindu-se pe sine. Este, n-avem nici o îndoială, treapta cea mai înaltă a acestui sentiment, față de care de mult am fi avut soarta efemeridelor. Artistul nu numai că n-a adunat comori pe pămînt, ci le-a creat și le-a dăruit, cu sufletul său de veritabilă omenie românească, neamului din care purcede. Omenirii întregi.

Exprimîndu-mi aceste sentimente de gratitudine pentru bucuria ce mi-a dăruit, care e întreagă și acum și care nu mă va părăsi niciodată, am avut, pentru o clipă, o undă de imensă tristețe : acest sanctuar al artei este aproape necunoscut. Inventăm, de atîtea ori, gloril de hîrtie, facem un enorm tapaj în jurul lor, ne cheltuim adesea energia și inteligența pe zădărnicii și vanități, ignorînd marile valori. Și parcă atunci tristețea devine mizantropie : înseamnă că nu le merităm. Cîți iubitori ai artelor, cîți critici de artă (aș îndrăzni să întreb) au mers pînă la Fălticeni să vadă miracolul de acolo ? Ce-au făcut presa, radioul, televiziunea, pentru ca evenimentul acesta unic să fie, după cum merită, imortalizat ? Mă întreb, apoi, după acest gest al marelui compatriot, cîți dintre noi ne-am învrednicit să cinstim locurile din ale căror seve ne-am născut, măcar cu o carte pentru biblioteca acelor locuri sau cu o evocare a lor ? Punîndu-mi aceste întrebări mă înclin, cu un adînc respect, în fața lui Ion Irimescu, rugîndu-l să primească omagiul admirației mele nemărginite.

Pilda unui înălțător eroism

(Urmare din pagina 1)

și despre zilele și nopțile care i-au urmat", despre „eroismul unui popor și despre adevărata lui vocație : solidaritatea, omenia, întrajutorarea, spiritul neînfrîngerii".

Dacă am fi vrut să scriem despre aceste calități — recunoscute — ale poporului nostru, am fi dorit s-o facem numai în alte împrejurări. Dar iată că nu s-a putut astfel. Și e meritul celor ce au luat inițiativa regrupării într-un volum a mărturiilor grupului de scriitori și ziariști care s-au aflat printre participanții cei mai activi la bătălia pentru refacerea urmărilor cataclismului, consemnînd pentru temperatura de luptă a clipei, dar și pentru eternitate marea pildă de eroism a unui popor întreg.

Firesc, în carte un loc important îl ocupă uriașul rol pe care l-a îndeplinit în mențenerea tonusului activ, tenace, eroic al națiunii noastre, în mobilizarea generală la luptă și în exemplara conducere și desfășurare a ei bărbătul din fruntea partidului și a țării. La ora producerii cataclismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu nu se afla în țară ci undeva, departe, pe malul Atlanticului, la Lagos, în Nigeria, momentul coincizînd cu încheierea unei strălucite misiuni de pace, de prietenie, dar și de lărgire considerabilă a legăturilor economice, sociale, culturale ale României, spre binele atît al ei cît și al popoarelor cu care colaborează.

Întîmplarea a făcut să fiu de față — ca ziarist — de-a lungul întregului traseu și, urmărind, clipă de clipă, cu atenția celui ce notează în mod diurn faptele semnificative la care asistă, mi se pare firesc ca, acum, la peste o mie de zile de la cutremur, să redeschid, spre rostirea cît mai exactă a datelor, filele unui timp ce, negăsduit, va rămîne înscris ca o pagină de exemplar eroism în istoria țării.

Așadar, la 4 martie, dimineața, tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu se aflau în orașul Calabar, undeva foarte aproape de Ecuator, o localitate în care se dezvoltă din plin colaborarea economică româno-nigeriană. Sosit, după un număr de ore de zbor, la Lagos, de la aeroport a plecat imediat în direcția unor altor întreprinderi, de industrie ușoară, timpul fiindu-i consacrat, minut cu minut, aceluiași țel : amplificarea contactelor, dezvoltarea colaborării. Spre căderea serii, doar tovarășa Elena Ceaușescu și-a găsit cîteva clipe să lase pe plaja întinsă, mestrăjuită de nici un palmier, ce se întindea între reședința oficială, locuința fostului președinte Obasanjo, și apele — calme la acea oră — ale Atlanticului. Pînă în ultima clipă de dinaintea plecării la dineul oficial, care încheia vizita, președintele a lucrat la documentele oficiale ce urmau să fie semnate a doua zi, la întoarcere fiind programat a se face încă un popas, în Spania, pentru o întîlnire cu regele Juan Carlos, într-un moment care era decisiv pentru prefacerile ce se prefigurau în acea țară și care se anunțau de mare importanță pentru numeroase probleme ale vieții europene.

Dineul s-a desfășurat undeva, la circa doi kilometri de reședință, într-un restaurant renumit, înconjurat de arbori exotici. Sute de persoane, mulți diplomați. Vorbise șeful statului nigerian, totul se desfășura normal, cînd un fotoreporter care se mișca tot timpul prin sală s-a apropiat de masa unde mă aflam și m-a întrebat dacă știu că la noi acasă s-a întîmplat ceva grav. Am spus nu, l-am întrebat de unde știe. „Vorbesc gazdele ceva despre asta", mi-a spus. Cu grija de a nu-l deranja pe secretarul general, care tocmai luase cuvîntul, m-am strecurat printre mese pînă la directorul general Agerpres. Nu știa nimic. Apoi pînă la redactorul șef al „Scînteii". Nimic. Era ora 21.30—21.35. Am ieșit, l-am găsit repede pe șoferul nigerian cu care veniserm și am pornit spre reședință. La telex, mai mulți tovarăși români stăteau aplecați asupra aparatului care nu contenea să bată.

Între Lagos și țară erau, atunci, două legaturi. Întîmplator, la ora 21,20, ora cutremurului, la aparatul telefonic vorbea un tovarăș din grupul tehnic, a cărui soție era bolnavă, acasă. Convorbirea a fost întreruptă brusc printr-un țipăt al femeii, apoi linia a căzut. Omul a rămas cu receptorul în mînă, stupefiat, nestiind ce se întîmplase. Cealaltă legatură, telexul, a funcționat continuu, astfel încît contactul cu țara nu s-a întrerupt nici o clipă. Pe fila de telex pe care am văzut-o încă în mașină (era prima, deci trecuseră doar cîteva minute de la cataclism), scria : „Se întîmplă ceva. Cade tavanul peste noi". Apoi : „S-a stins lumina. Se pare că este un cutremur". Și, deși pe întuneric, fata de la Agerpres, ca o adevărată profesionistă, căreia mîinile îi lucrează pe claviatură și fără să vadă, dar și ca un om la datorie, a rămas la aparat și a transmis continuu știri spre Nigeria.

Vestea cutremurului a sosit, astfel, la Lagos, în chiar clipa săvîrșirii lui, desigur, cu toate acele elemente de incertitudine. Citeam pe prima filă : „Se pare că a căzut un bloc vizavi de Scala" (de fapt, căzuse chiar blocul Scala) etc., tragedia conturîndu-se, cu fiecare amănunt, în toate proporțiile ei.

Secretarul general al partidului a putut fi, astfel informat despre cutremur în timp foarte scurt. Practic, la o diferență doar de cîteva minute. Reintors la sala dineului, l-am putut vedea pe tovarășul Nicolae Ceaușescu încheindu-și cuvîntul de răspuns, rotezind, parcă mai energic ca niciodată, aerul cu mîna, conform gestului său obișnuit.

Pe obrajii tovarășei Elena Ceaușescu se scurgeau lacrimi.

Gravitatea situației fusese recepționată cu profunzime....

Au urmat, după încheierea festivității, scurtată mult, unele dintre cele mai teribile momente pe care unii dintre noi le-am putut trăi. În noapte, coloana de mașini s-a pornit ca un iureș spre reședință. Ordinul de plecare imediată se și dăduse, dar săvîrșirea actului ce atare nu era deloc ușoară. Conform unui regulament normal, avionul urma să se alimenteze abia a doua zi. Piloții se dusseră la culcare, ca și șoferii nigerieni (majoritatea) care erau planificați să transporte delegația română la aeroport. Culoarele aeriene, pentru survolarea unui mare număr de țări, erau și ele stabilite tot pentru a doua zi. Și pentru altă direcție.

Cerînd ca un număr de tovarăși din conducerea partidului, care se aflau la București, să se deplaseze urgent la Agerpres, unde funcționa legătura cu țara, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a dus, de la dineu, direct în cabina telexului. Printr-un satelit aflat deasupra Atlanticului, hotărîrile conducătorului României ajungeau la București. Cu toții — cei care ne aflam acolo — l-am văzut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu într-unul din momentele cele mai însemnate ale activității sale de Comandant Suprem. Atunci s-au rostit cuvintele „Se instituie starea de necesitate pe întreg teritoriul Republicii Socialiste România". Atunci am auzit — în ce condiții teribile ! — rostite încă o dată scumpele verbe : „Dragi tovarăși și prieteni ! Cetățeni ai Republicii Socialiste România !"

Apel către țară, către popor...

Teribil a fost și drumul spre aeroport. La Lagos, în seara aceea, avusese loc o sărbătoare populară, lumea se îmbulzea pe străzi, foarte multe motorete întretăiau calea mașinilor oficiale. Gazdele au înțeles situația și au acționat energic. Comunicatul comun româno-nigerian s-a semnat în aerogară. Apoi au urmat opt ore teribile pentru toți cei ce se aflau în aeronavă. La 12 km înălțime, în noapte, deasupra Africii, legatura radio cu Bucureștiul era neîntreruptă. Mașinile de scris băteau necontenit. Cunoscutul „Decret prezidențial" a fost perfectat acolo, în plin zbor, și adus la cunoștință țării, în forma definitivă, pe calea undelor, toată noaptea tovarășul Ceaușescu primind informație după informație, știind, cred, totul aproape despre fiecare stradă, despre fiecare bloc. La coborîre, pe Aeroportul Otopeni, era stabilit și traseul celei dintîi din numeroasele și celebrele vizite pe care secretarul general le-a făcut la locul dezastrului ; vizita în cadrul căreia s-a rostit cel mai uman ordin prezidențial pe care l-am auzit cu toții : „Oameni, salvați oamenii !"

...„Durere și eroism" este o carte de excepție, care ne face să retrăim toate aceste momente — teribile prin tragism, dar măreț prin eroismul unui popor — în fruntea căruia se află un erou adevărat. Ea ne reînvie în inimi respectul adînc pe care-l datorăm tuturor celor care, în frunte cu Președintele, s-au aflat neîntrerupt la datorie în acele momente de grea încercare, de aprigă și lungă bătălie, dar din care — contrar tuturor pronosticurilor peximiste ale unora — am ieșit, cum s-a văzut și cum se vede, victorioși...

Un miracol al naturii aproape necunoscut:

Staţiunea Călacea!

Avem convingerea, stimaţi cititori, că dacă am face un sondaj printre dumneavoastră, foarte puţini vor fi aceia care, la enunţarea substantivului propriu **Călacea**, ar putea da un răspuns cît de cît apropiat de realitate, chiar dacă, în ajutorul lor, am aminti că este vorba de o staţiune balneară. Dacă, în schimb, am întreba ce înseamnă Băile Felix, nu ar exista un singur cititor care să nu ne poată da destule amănunte. Iată de ce am cerut tovarăşului **Nicolae Izgăreanu**, directorul staţiunii Buziaş, care se ocupă şi de Călacea, să ne însoţească la faţa locului pentru a afla cîteva amănunte despre această staţiune, aflată, în ciuda faptului că fiinţează de foarte multă vreme, într-un anonimat aproape de neînţeles.

Această staţiune cvasinecunoscută fiinţează de peste 80 de ani, de pe vremea cînd un anumit proprietar, pe numele său Keller, a descoperit fantasticele calităţi tămăduitoare ale apelor. Nu exagerăm prea mult dacă afirmăm că, de atunci şi pînă azi, amenajările sînt insignifiante. Şi atunci te întrebi, pe bună dreptate, cine şi de ce vine să se vindece la Călacea ? Pentru că, de venit se vine. Îi bine, la Călacea vin bolnavi care suferă de grave afecţiuni reumatice, care, în disperare de cauză au aflat, aşa cum se poartă informaţiile de la un bolnav la altul, de valoarea terapeutică a apelor de aici. Şi cine vine o singură dată, devine „recidivist" !

Pentru a fi mai bine înţeleşi, nu numai de cititori, cît mai ales de cei care, au drept preocupare dezvoltarea staţiunilor balneare, sîntem obligaţi să le reamintim că :

De peste 80 de ani aici curg ape minerale clorură-sodice, bicarbonatate, alcaline, cu o mineralizare totală de 1,79 g/litru, ape care ating temperaturi de peste 46°C. Aceste calităţi ale apelor sînt stabilite ştiinţific şi unde-i ştiinţă nu-i tocmeală. Ce am aflat în plus de la corpul medical (în ciuda condiţiilor precare de lucru, aici îşi desfăşoară munca : 3 medici şi 10 cadre medii) : **doctor Corneliu Nucă** — după părerea mea apele termale de la noi sînt superioare celor de la Felix. Datorită răşinilor petroliere, efectul băilor este senzaţional. Un bolnav oricît de grav, după primul an de tratament se simte mult mai bine. Din păcate nu putem face studii şi cercetări, constatările noastre le obţinem direct de la bolnavi care au ajuns singuri la concluzii revelatoare. La Călacea sînt 4 izvoare dar nu folosim decît unul singur pentru că nu avem capacitatea de cazare ; tot ce vedeţi este „antic şi ...de demult". Poate fi un titlu de mîndrie pentru noi că, în ciuda condiţiilor proaste de cazare, locurile sînt ocupate în toate sezoanele. Nu ştiu cît este meritul nostru şi cît al apelor, care singure îşi fac reclamă dar nu pot înţelege de ce nu s-a dezvoltat pînă acum staţiunea. Dacă ar fi după mine, aş clădi, pentru început, cîteva blocuri moderne cu o capacitate iniţială de peste 1 000 de locuri ! Concurenţa în condiţiile noastre de existenţă nu-şi are rostul, dar adevărurile trebuie spuse : natura a fost mai darnică cu noi, apele de Călacea sînt superioare celor de la Felix. Şi cînd te uiţi cum arată cele două staţiuni, parcă îi-e ciudă. Vreau să fiu bine înţeles ; dacă la Băile Felix erau locuri suficiente nu ar fi fost nici un bai, dar cum acolo problema locurilor rămîne încă nerezolvată, nu este păcat că staţiunea Călacea nu s-a dezvoltat cît de cît ? Noi trăim în condiţiile anilor '50, şi e păcat. Să fim optimişti. **Doctor Ion Jivan** : Lucrez aici de peste 10 ani. Avem condiţii grele, dar, paradoxal, satisfacţii mari. Cu pacienţii noştri se întîmplă un lucru curios. Vin mai mult din instinct, decît trimişi de colegii de breaslă, de unde concluzia că, din păcate, staţiunea nu este binecunoscută nici de corpul medical din ţară. Lucrăm tot timpul cu motoarele în plin, iar vara punem paturi pe unde apucăm. Pe lîngă vindecarea afecţiunilor reumatismale, am constatat că apele, datorită şi calităţilor lor radioactive, dau bune rezultate în bolile de prostată, renale, chiar şi în cazul afecţiunilor digestive. Noi avem elan şi bunăvoinţă, dar parcă nu este suficient. Constatările pe care le-am făcut se bazează pe fişele pe care le întocmim dar mai ales, pe remarcile bolnavilor, care fac singuri judicioase observaţii. Păcat că nu avem o bază de cercetare. Dar mai înainte avem nevoie de noi construcţii şi amenajări. **Simion Guráu** este administratorul staţiunii. De la dumnealui am aflat unele lucruri bune şi rele, întrevăzînd astfel o imagine cuprinzătoare asupra staţiunii Călacea, care, aşa cum souneam, se zbate într-un trist anonimat. Cea mai mare greutate a noastră este legată de aducerea în staţiune a bolnavilor, care, în majoritatea lor, sînt oameni în vîrstă şi cu grave afecţiuni reumatismale. Ne aflăm la 27 km de Timişoara, fără nici o legătură auto, iar cel mai apropiat punct C.F.R. se află la 7 km. Din această cauză sîntem martorii unor tulburătoare scene, atunci cînd vedem venind de la gară unii bolnavi. Cînd intră în curtea staţiunii am impresia că vin după o mare bătălie. În urmă cu ani exista o cursă auto Timişoara — Călacea care, după părerea mea, era foarte utilă. Cine şi de ce au desfiinţat-o ? ! Noi avem aici un mijloc de transport auto cu care ne cîrpim interesele (are 300 000 km rodaţi după ultima reparaţie generală), aşa că, vă daţi seama în ce hal este. O mai trimitem la gară dar de multe ori revine în curtea staţiunii cu impresia că a participat la ultimele războaie mondiale. Evident nu ne dăm bătuţi şi căutăm să suplinim necazurile printr-o organizare mai bună. Funcţionăm administrativ pe principiul descentralizării, adică aici se aplică noul mecanism economic. Avem 12 ha de teren arabil pe care-l cultivăm după interesele staţiunii. Sîntem mîndri că pentru întreţinerea acestui mic lot, corpul medical are merite substanţiale. Avem o fermă cu 40 de porci astfel că masa la cantină este îmbunătăţită.

Atunci cînd am vizitat staţiunea, pregătirile pentru iarnă erau în toi, iar lucrul care ne-a impresionat cel mai mult a fost depozitul de alimente ţinut într-o curăţenie şi ordine exemplare de către Ion Meszer.

Aşadar, aceasta este Călacea în viziunea celor care, cu abnegaţie şi stoicism, îşi desfăşoară acolo munca, în speranţa că într-o zi, viaţa va fi mai darnică cu acest loc uitat deocamdată de soartă.

Dar parcă aceste sumare însemnări ar pierde din forţa lor dacă, înainte de a pleca de aici, nu am sta de vorbă cu cîţiva vizitatori, care vin cu încredere şi dăruire la Călacea, cu toate că aici nu au condiţii dintre cele mai fericite. Să începem cu:

Ambrozie Trifan din Timişoara, care se trateară aici de trei ani, la îndemnul doctorilor, dar şi al tatălui său, cu care este venit şi acum. Suferea de reumatism poliarticular din care motiv viaţa nu-i era roză. După primul an, durerile au început să cedeze iar acum se simte excelent. Tatăl său, **Amfilozie Trifan**, are 91 de ani şi vine la Călacea de 18 ani. — „Oasele mele sînt bătrîne aşa că pretenţiile mele nu sînt prea mari. Dar în urmă cu 18 ani cînd am venit aici era vai de capul meu. N-am fost niciodată în spital şi cred că acest lucru îl datorez acestor locuri pe care le vizitez cu regularitate. Pentru mine totul este minunat aici".

Iuliana Păţraşcu — a suferit de o gravă afecţiune reumatismală.

— Am fost în multe staţiuni, chiar şi la Felix, dar cîrjele făceau parte din viaţa mea. Aşa am venit în primul an la Călacea, dar la plecare cîrjele le-am lăsat. De patru ani nu mai ştiu de ele. Din păcate staţiunea este cam vitregită de soartă. Cine vrea distracţii să-şi mute gîndul. Totul aici este modest, în afara apelor care, parcă anume ca un protest al faptului că staţiunea a fost uitată, sînt de-a dreptul miraculoase. Din acest punct de vedere, fără nici un fel de reţinere plasez apele de aici pe locul I în ţară. Doresc să se ştie că vorbesc în cunoştinţă de cauză.

Ilioni Ion este din Timişoara dar despre efectul tămăduitor al apelor de la Călacea a auzit după ce a fost la Herculane, Amara, Sovata, Căciulata, Felix şi 1 Mai. Aceste şase staţiuni enumerate au însemnat şi şase ani de suferinţe reumatice grave. Acum 5 ani, spre ruşinea lui, a aflat că la doi paşi de casă se află o staţiune unde se poate face bine. Şi, la disperare, a venit aici. De cinci ani nu-i vine a crede că a scăpat de dureri şi are mereu impresia că este prada unor „farmece". E mai mult decît mulţumit, iar la anul va veni din nou cu sotia şi soacra.

— Tovarăşe director **Izgăreanu**, împreună am vizitat cea de-a doua staţiune de care vă ocupaţi. Am văzut multe lucruri bune, dar am văzut şi multe aspecte cam neplăcute care, din păcate stîrbesc din activitatea celor care muncesc aici cu dăruire şi pasiune. Ştiu că nu dumneavoastră purtaţi vina că staţiunea a rămas într-un rudimentar stadiu de dezvoltare. Ceea ce doresc este să-mi expuneţi sumar, tot ce s-a întreprins pentru a ridica această staţiune la un nivel cît de cît apropiat exigenţelor anilor noştri şi, de asemenea, vă rog să-mi spuneţi dacă dirijarea de la distanţă a acestei staţiuni nu este o piedică pentru dumneavoastră şi o frînă pentru viitorul staţiunii ?

— Să luăm lucrurile organizat. Noi am făcut nenumărate intervenţii către forurile competente în care am arătat adevărata situaţie de la Călacea. Şi, pentru a fi sinceri, am prezentat lucrurile mult mai în profunzime şi mult mai dramatic decît aţi reuşit să vedeţi dv. Dacă pînă acum nu s-a făcut nimic, alţii sînt vinovaţi şi alţii trebuie să răspundă.

— Am înţeles şi vom adresa celor în drept aceeaşi întrebare...

— Să continuăm. Sînt de acord că la Călacea se pot face lucruri minunate, dar înainte de toate acolo trebuie clădit repede şi mult. Avem 4 izvoare pe care sîntem datori să le exploatăm. Ce se face acum este un fel de joacă faţă de ceea ce ar putea să fie. La ora actuală noi administrăm staţiunea pentru că este mică şi, singură, ar fi falimentară. Deci, actualului stadiu de dezvoltare îi corespunde forma organizatorică. Sigur că pentru noi Călacea este o problemă, dar aş primit-o în administrare pentru că devenise o... sarcină. La îngreunarea muncii noastre contribuie şi faptul că la Buziaş nu avem nici o maşină pentru a putea merge la Călacea cel puţin o dată pe săptămînă. De foarte multe ori folosesc maşina personală, dar, recunosc, au este prea convenabil. Aceasta este realitatea şi am fi primii care ne-am bucura dacă în viitorul apropiat Călacea s-ar număra printre staţiunile fruntaşe din ţară. Nu de alta, dar are, obiectiv vorbind, toate condiţiile naturale necesare.

Astfel stînd lucrurile, vom reveni.

DAN BÎRLĂDEANU

Ceramică mică din expoziţia CORNELIA MOLDOVEANU
Fotografie de A. MIHAILOPOL

Omul cu trandafiri de pe strada Liviu Rebreanu nr. 13

Am cunoscut un om de seară, întors din ziua lui de lucru modest şi înfrînt de calendarul problemelor rezolvate şi nerezolvate, de responsabilităţi uneori tulburătoare, în uniformă de căpitan, ca şi cum s-ar fi pregătit de o cursă lungă pe mare. Dumitru Jianu e un bărbat tînăr, frumos prin el însuşi, fără conştiinţa exagerată a frumuseţii lui, energic, grav, meticulos, calculat deşi trădează un impulsiv, un necruţător. Nu e erou de roman, nu e erou de spadă, are două licenţe, nu vorbeşte mult, nu se bate adică cu pumnii în piept şi în viaţa particulară e pur şi simplu preşedintele unei asociaţii de locatari, dintr-un bloc oarecare din cartierul Titan. Cu cîteva săptămîni în urmă cineva mi-a împrumutat un binoclu rămas din primul război mondial, de la bunici, m-a invitat să privesc în jurul blocului N 2 din strada Liviu Rebreanu nr. 13 şi am crezut că am în mîini un caleidoscop cumpărat din oboruri copilăriei, cu vitralii policrome, schimbăcoare, un paradis triumfător de culori şi de forme vegetale, o grădină botanică în miniatură.

Mai tîrziu am străbătut acest paradis neverosimil, întins pe o suprafaţă minusculă, dar tentaculară, răsfirat în jurul unui bloc în formă de Y, într-o atmosferă pură, într-un aer răcoros de seară, invadat de valuri de mireasme. Tonul acestui eseu poate părea exagerat, dar în norul de fum care pluteşte prin intersecţia bulevardului Leontin Sălăjan şi strada Liviu Rebreanu, circulate intens, înşirate de sute de mii de maşini, oaza de vegetaţie abundentă din jurul blocului e un refugiu ozonat şi parfumat, de sanatoriu de munte. Fiind preşedintele Asociaţiei de locatari din anul 1972, cînd blocul era la cărămidă, netencuit, înconjurat de gropi insalubre, de măcinişuri, de bolovani, de resturi surpate de prefabricate, de mormane de drugi şi rampe de fier vechi, Dumitru Jianu, împreună cu vecinii săi, în număr de aproape 500, au plantat 2 400 de trandafiri, 35 brazi argindi, 78 tei, 15 salcîmi, 40 pini, 80 arbori de diferite specii, peste 200 tufe de forţizia, 500 fire de spireia, 9 magnolii, 300 fire de tamaris, 380 metri de gard viu protejat de plante ornamentale şi cîteva zeci de metri pătraţi cu legume pentru uzul gospodinelor !

Contrar obiceiului, locatarii blocului N 2 din strada Liviu Rebreanu nr. 13 (un bloc ferit de „apocalipsul" superstiţios şi cifrei 13), au ales în fruntea asociaţiei lor un bărbat tînăr, nu un pensionar. Şi bărbatul acesta, tată a doi copii, cap de familie armonioasă, devotat comunităţii, cunoscător al tuturor romanelor personale povestite întîmplător sau în vederea unui sfat de către locatari, a pus la cale un program de economisire a luminii electrice şi a căldurii demn de ultimele telegrame de pe mapamond.

Iată, de pildă, ce s-a făcut „pe linia asigurării conservării energiei termice în locuinţe şi la părţile de folosinţă comună" : au fost izolate termic toate conductele care transportă apă caldă menajeră şi pentru calorifere, au fost etanşate, astupate toate locurile de pătrundere a frigului în clădire, au fost montate garnituri din cauciuc la uşile de la intrările în bloc, au fost înlocuite întotdeauna, imediat, geamurile sparte.

Dar ceea ce emoţionează pur şi simplu e grija locatarilor şi a preşedintelui asociaţiei de a amenaja un mic parc pentru copii cu accesorii sportive şi jocuri, a unui club pentru copii în subsolul blocului etc.

La sfîrşitul întrevederii avute cu tovarăşul Dumitru Jianu, preşedintele Asociaţiei de locatari din blocul N 2 al străzii Liviu Rebreanu nr. 13, acesta mi-a prezentat un „tratat" privind modul de funcţionare a unei asociaţii de locatari care cuprinde toate actele normative ce reglementează activitatea acestor asociaţii, toate instrucţiunile de uz intern, tratat care ar merita publicat drept pildă practică pentru restul lumii. În fond, o asociaţie de locatari e o lume microscopică în oceanul celor cîteva miliarde de cetăţeni ai planetei. Dar dacă toţi cetăţenii de pe pămînt ar trăi, ar convieţui la fel de frumos ca locatarii acestui bloc din Titan, ar fi întotdeauna pace pe pămînt.

În sfîrşit, trecînd peste aceste considerente planetare şi revenind la oamenii care fac front comun în această asociaţie cu preşedintele lor gospodar, trebuie să-i pomenim pe vecinii harnici şi întreprinzători Ion Coandă, Ioan Paul, Dumitru Gloda, Ştefan Zelemin, Gheorghe Ademnicăi, Maria Osăceanu, Ion Manea ş.a.

În fapt de seară blocul e o cutie de rezonanţă: mame care îşi strigă copiii de la joacă, de prin balansoare, zvon de tacîmuri, de robinete care curg, de uşi care se închid şi se deschid, de conversaţii, hohote de rîs, tangouri argentiniene la radio, acorduri de pian... Şi, undeva, în grădină, Dumitru Jianu, tăind cu grijă ultimii trandafiri din acest an pentru ziua de naştere a unei vecine de la etajul 7 unde astăzi se petrece.

ARON DOMIDE

O posibilă cale în rezolvarea unor grave psihopatii

În ciuda numeroaselor și spectaculoaselor succese ale terapiei moderne, bolile psihice constituie în continuare domeniul cel mai cețos al medicinei contemporane. E adevărat, mai mult decît altădată, specialiștii au descifrat și în acest univers nebulos lanțuri etiologice, au identificat numeroși factori psihopolueanți, iar variate procedee de diagnostic și tratament contribuie astăzi într-o mare măsură la ameliorarea unor grave anomalii ale sistemului nervos central și periferic. Cu toate acestea, nimeni pînă astăzi nu a inventat un medicament care să lichideze — după modelul antibioticelor — „germenii" demenței sau un vaccin care să distrugă „virusurile" psihozelor delirante. Psihoterapia reclamă în continuare o vocație specială, cadre medicale cu pregătire complexă, investite cu forță de intuiție și înzestrate deopotrivă cu munți de răbdare și cu inepuizabile rezerve de tact, înțelegere și stăpînire de sine.

Iată de ce nu mică ne-a fost mirarea cînd pe adresa redacției noastre a sosit o scrisoare prin care sîntem înștiințați că la Pitești a fost inventat un medicament capabil de a vindeca într-un timp record o întreagă suită de grave psihopatii. Semnatarul scrisorii, inginerul A.C., ne informează că este unul dintre fericiții beneficiari ai fabulosului medicament realizat în cadrul Laboratorului de igienă mintală al județului de către medicul psihiatru Victoria Irimia. Iată cîteva fragmente din respectiva misivă :

„Mă numesc A.C., sînt de profesie inginer și am suferit ani la rînd de o gravă tulburare psihică cunoscută sub denumirea de schizofrenie paranoidă... După fiecare criză, boala se agrava vizibil, astfel că în urmă cu patru ani situația m-a obligat să mă pensionez medical... Din fericire m-am bucurat de multă indulgență și înțelegere în familie, dar ruperea de colectivul de muncă mi-a agravat și mai mult boala... Într-o stare extrem de gravă m-am prezentat în cabinetul de consultații al tovarășei doctor Victoria Irimia. Aici am urmat un tratament ambulatoriu. Medicamentul (sau medicamentele ?) injectate au avut efecte neașteptate... În prezent mă declar și mă simt perfect sănătos. Mi-am reluat activitatea în întreprinderea în care am lucrat înainte de îmbolnăvire. Doresc pe această cale să aduc miile mele de mulțumiri salvatoarei mele, medicul Victoria Irimia".

În municipiul Pitești, la **Laboratorul de igienă mintală**, am mai putut citi și alte scrisori asemănătoare, toate scrise și semnate de foști pacienți ai medicului Victoria Irimia. Am putut constata astfel că nu puțini dintre autorii acestor declarații au demonstrat pînă nu demult — așa cum o dovedesc fișele medicale — grave dereglări de comportament precum și afecțiuni psihice apreciate drept grave sau foarte grave.

Ei bine, prin ce se particularizează metoda de tratament propusă și experimentată de medicul psihiatru Victoria Irimia?

Din păcate, prezența noastră la Laboratorul de igienă mintală din Pitești nu ne-a adus, în măsura dorită, un răspuns întrebărilor repetate privind natura, geneza și eficacitatea „misteriosului" medicament. Deosebit de amabilă și comunicativă, gazda și interlocutoarea noastră, tovarășa doctor Victoria Irimia, s-a străduit să ne convingă că, deocamdată, nu se poate vorbi decît de o ipoteză de lucru, că administrarea medicamentului are un caracter strict experimental, că testarea lui se face în colaborare cu clinica de psihiatrie din București și că deci vom putea beneficia de date definitorii numai în clipa în care cercetătorii vor dispune de o casuistică mult mai bogată.

I-am explicat atunci interlocutoarei noastre că, în această situație, rolul reporterului este de a anula prin informații exacte zvonurile care au început să se țeasă în jurul metodelor de psihoterapie folosite în cadrul respectivului așezămînt medical piteștean.

— Este vorba — ne-a informat în cele din urmă medicul Victoria Irimia — de un mixaj original de medicamente cu efecte dezinhibitorii. Prin această terapie intervenim nu numai în zona de afectivitate a individului, ci și în cea a proceselor sale de gîndire. Nu e vorba de un medicament miraculos, care să-ți ia suferința cu mîna, așa cum s-au grăbit să-l eticheteze unii. Din păcate în psihoterapie acest lucru nu e posibil pînă la ora actuală. Dar am obținut rezultate bune, excelente chiar în diverse maladii grave: schizofrenie paranoidă, psihoze afective atipice, melancolii, stări halucinatorii și delirante. Bolnavii cu asemenea afecțiuni, considerați în dese cazuri irecuperabili, sînt uneori excluși din viața socială și nevoiți să trăiască izolați de restul lumii. Medicația noastră rezolvă o primă etapă din procesul de recuperare a bolnavului : conștientizarea lui. Smuls din starea de inconștiență, bolnavul devine cooperant, deci capabil de a asculta sfaturile medicului și de a lupta el însuși pentru limpezirea universului psihic.

— Ce se întreprinde ulterior ?

— Urmează o muncă dificilă, care pretinde tact și răbdare, dar bolnavul, simțindu-se ajutat, dovedește docilitate și supunere. Uneori este mai greu de luptat cu cei care se află în preajma pacientului : părinți, rude, colegi de serviciu. Nu o dată intervențiile noastre se izbesc de ideea preconcepută că bolnavul psihic este agresiv și predispus de a aduce prejudicii activității de producție și vieții sociale, că el reclamă obligatoriu izolare rapidă și completă. După alții, psihoticul nu este altceva decît un leneș simulant și care poate fi dirijat doar prin măsuri coercitive. Unor asemenea oameni este greu să le explici că bolnavul psihic este cel mai adesea un frustrat afectiv, că prin depistarea factorilor psihopolueanți pot fi extirpate focarele nocive și pacientul poate fi călăuzit pe făgașul rațiunii și al activității sociale normale. Or, cauzele care pot declanșa sau alimenta asemenea afecțiuni sînt extrem de variate. Noi nu putem interveni direct în toate situațiile, dar trebuie să fim implicați chiar dacă o facem numai cu sfaturi și recomandări de specialitate. Astfel, grație intervențiilor noastre și mulțumită serviciului nostru de asistență socială, conducerile și comitetele sindicale ale unor mari întreprinderi ale județului Argeș au schimbat pentru sute de muncitori condițiile de muncă și locuit. Sînt măsuri de profilaxie care pot preîntîmpina apariția bolilor psihice sau agravarea celor existente.

— Să revenim însă la medicamentul despre care se vorbește atît de mult în orașul dumneavoastră.

— V-am spus că este vorba de un mixaj de medicamente, iar rezultatele definitive vor fi cunoscute și comunicate abia peste cîteva luni.

— Am dori să știm cîte cazuri grave au fost luate în tratament pînă în prezent.

— Pe raza județului au fost dispensarizați aproximativ 2 000 de bolnavi cu diverse afecțiuni. Toți aceștia au beneficiat de tratamentele clasice (medicația cunoscută, electroterapie, terapie psihologică și biologică), și, de la caz la caz, și de medicația propusă și experimentată de către colectivul nostru. Toți aceștia se află în cîmpul muncii. Dintre bolnavii cu pensie de invaliditate, victime ale unor afecțiuni apreciate pînă de curînd nevindecabile, au fost recuperați un număr de 39. Toți aceștia au reintrat în producție și demonstrează o comportare normală.

Cifra poate părea neinsemnată unor nespecialiști, dar ea indică în fapt un adevărat miracol terapeutic. A rezolva radical asemenea cazuri limită, a face, cu alte cuvinte, om din neom, a aduce lumină acolo unde au bîntuit ani la rînd tenebrele inconștientului — toate acestea aduc mărturia unui act medical ce poate fi apreciat drept o excepție între excepții. Am putea îmbogăți relatarea noastră cu declarațiile bolnavilor aflați în tratament la data cînd am vizitat Laboratorul de igienă mintală. Sînt mărturiile emoționante ale unor oameni salvați de curînd din împărăția întunericului. Dar obligați unei promisiuni inițiale, vom prezenta aceste amănunte abia după brevetarea medicamentului realizat de medicul Victoria Irimia. Considerăm cu toate acestea că vestile bune sînt prin ele însele factori terapeutici chiar dacă au doar rolul de a alimenta speranțele unor suferinzi sau de a anticipa — cum o dovedesc rîndurile de mai sus — apariția probabilă a unor produse farmaceutice cu virtuți de excepție în tratamentul bolilor psihice.

LIVIU TIMBUS ■

„Ingineria istorică nu este opera unor diletanți, ci o disciplină nouă, riguros științifică"

244.—Altă monetă antică de aur cu legenda ΣΑΡΙΝΣ ΒΑΣΙΔ descoperită în a. 1826 la Turda în Transilvania. După Hene, ibid, Tab. 1.

Ne bucurăm de privilegiul de a fi prima publicație ce a anunțat constituirea unei noi discipline științifice, denumite de creatorii ei : inginerie istorică. Evenimentul a fost consemnat în cadrul unui articol intitulat „Vom asista la ofensiva unei noi științe : ingineria istorică ?", articol publicat în „Flacăra" din 22 februarie 1979.

Relatarea noastră nu s-a bucurat de ecouri prea favorabile din partea istoricilor de profesie. E adevărat, nu s-au publicat articole cu caracter polemic (ceea ce ar fi avut, evident, și rolul pozitiv al unor confruntări de opinii), activitatea și comunicările tînărului colectiv de cercetători fiind amendată, pur și simplu, prin tăcere. Ne-au fost aduse la cunoștință părerile unor istorici și arheologi, mulți dintre aceștia calificînd ingineria istorică drept opera unui cerc de diletanți, lipsită de rigoare științifică.

Timpul a dovedit că ingineria istorică s-a bucurat de concursul și aprecierea unor mari personalități ale științei românești. Între acestea, acad. prof. dr. doc. Nicolae Teodorescu, președintele Societății de științe matematice din România, acad. prof. dr. doc. Octav Onicescu și prof. dr. doc. Pandele Olteanu de la Universitatea din București. Lucrările și comunicările colectivului de inginerie istorică s-au bucurat de asemenea de sprijinul unui prestigios for științific : Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., sub egida căruia, în primăvara acestui an, a fost organizat la Vălenii de Munte primul simpozion de inginerie istorică.

Noua disciplină, spun creatorii ei, își propune căi de cercetare multi și interdisciplinare. Acest lucru apare evident și dacă avem în vedere profesiunile celor ce alcătuiesc principalul colectiv de cercetători : Alex. Forje, inginer, Ioan Bogdan, inginer, Nicolae Miulescu, inginer, Iulia Forje, inginer, Florin Predan, inginer, Dragoș Stănculescu-Ghigheanu, inginer, Vasile Stratulat, fizician, Manuela Chindea, inginer, Ștefana Constantin, matematician, Stela Borzea, istoric, Elena Teacă, filolog, Mirela Vlăduți, filolog, Dana Dăncilă, filolog, și Brunno Bednar, chimist.

Într-un articol-program publicat de membrii colectivului în revista „Astra" din Brașov au fost indicate principalele direcții de cercetare : cercetări etimologice și de istorie a limbii române cu scopul identificării elementelor originare, autohtone ; cercetări privind contribuția statului dac la prăbușirea Imperiului roman; studierea unor fapte și evenimente din trecutul nostru îndepărtat, lipsite de documente scrise; studiul toponimelor, hidronimelor și antroponimelor în ideea că ele conțin informații despre munca și viața strămoșilor noștri și, în sfîrșit, folosirea unor tehnici moderne (expertize tehnice, teledetecție, fotografie aeriană și computerizarea datelor existente) în studierea unor relicve istorice.

Noutatea absolută o constituie faptul că ingineria istorică apelează în mod permanent la serviciile computerelor și mai ales acolo unde cercetarea nu beneficiază de documente scrise. În aceste cazuri, masa informațiilor, integrate în structuri matematice și rulate pe calculator, poate conduce, pe baza unui calcul de probabilitate, la identificarea, reconfirmarea sau aproximarea unor evenimente și fapte istorice. În acest sens este folosită o mare descoperire matematică, datorată profesorului Octav Onicescu, „modelarea informațională Onicescu", precum și teoria ecuațiilor fizico-matematice, elaborată de savantul Nicolae Teodorescu.

În general s-a acordat o atenție prioritară evenimentelor din istoria îndepărtată a poporului nostru, membrii colectivului de inginerie istorică afiliindu-se unor mai vechi idei privind procesul de etnogeneză al națiunii noastre, susținute de istoricii Bogdan P. Hasdeu, Nicolae Densușianu, Simion Mehedinți, precum și de mari oameni de cultură cum au fost Lucian Blaga, George Călinescu, I. Al. Brătescu-Voinești.

Un activ membru al cercului de inginerie istorică, inginerul Alexandru Forje de la ICEMENERG, a ținut să ne aducă cîteva informații de ultimă oră :

— Între 6 și 7 decembrie, la Casa de știință și tehnică din Brașov va avea loc un nou simpozion de inginerie istorică. Vom prezenta comunicări și se vor organiza dezbateri în legătură cu ultimele noastre cercetări de istorie veche și medievală. Amintesc între altele că vom aduce o nouă interpretare a documentului numismatic descoperit la Viena (și reprodus și în „Dacia preistorică" a lui Nicolae Densușianu) care face mărturia existenței unui rege dac, contemporan cu Alexandru Macedon, Sarmis Basil, antroponim care poate fi pus în legătură cu înființarea orașului Sarmizegetusa. Vom continua să prezentăm apoi noi argumente prin care dorim să dovedim faptul că războaiele dintre daci și romani au continuat vreme de 170 de ani, că rezistența dacă nu a fost spulberată, ceea ce i-a obligat pe romani să distrugă podul de la Drobeta. În sfîrșit, vom mai aduce în discuție faptul că istoria poate fi corelată cu probleme de metalurgie fizică. Cercetînd armele rămase de la daci, am putut constata că ele sînt făurite din oțel elaborat din primă turnare și cu proprietăți anticorosive (oțel austenitic). În această situație sîntem nevoiți să ne punem următoarea întrebare : de unde au adus strămoșii noștri minereu ce conținea în proporție de 60 la sută fier, singurul minereu din care se poate obține din primă turnare oțel, fără a se mai trece prin etapa transformării fierului în fontă ? Au avut dacii la dispoziție asemenea zăcăminte de minereu sau și-au procurat materia primă din sudul Dunării ? După părerea noastră aceste resurse de minereu au existat și mai există încă nedescoperite pe teritoriul țării noastre. În sfîrșit, ne vom strădui să demonstrăm marelui public și specialiștilor deopotrivă utilitatea ingineriei istorice, care nu este, așa cum au susținut și mai susțin detractorii noștri, o creație fantezistă, ci o știință modernă și în plină expansiune.

LIVIU MAIOR ■

BIOGAZ. Stația de epurare a apelor reziduale ale orașului Tg. Mureș își satisface toate nevoile energetice cu ajutorul biogazului produs. Acest lucru va însemna 200 000 mc de gaz metan economisit. În lucru se găsește proiectul unei sere ce va funcționa cu biogaz. Întreprinderea județeană de gospodărie comunală, folosind biogazul, va fi prima din țară care trece, în cincinalul care vine, la compostarea gunoaielor menajere. Acestea vor fi separate de gunoaiele vegetale, vor fi reduse, prin fermentare, iar la o temperatură de 80 de grade devenind neutre pot fi folosite ca îngrășămînt agricol, pentru fertilizarea unor terenuri degradate de pe malul Mureșului, de unde s-a scos balast. Va fi nevoie de acest lucru deoarece în 1981 va începe, prin munca patriotică a organizațiilor Frontului Democrației și Unității Socialiste, a colectivelor care vor primi spre amenajare și folosință, realizarea lucrărilor din al doilea cot al Mureșului — Weekend II.

De la vorbe la fapte:

CENTRALE ELECTRICE GEOTERMALE

„Trebuie să ne preocupăm mai mult de noile surse de energie... Trebuie să trecem de la vorbe la fapte, folosind energia vîntului, energia solară, termică, precum și alte surse de energie existente în momentul de față" — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la ultima plenară a C.C. al P.C.R. În cele ce urmează ne vom referi la activitatea unui colectiv de cercetători orădeni care, trecînd de la vorbe la fapte și valorificînd superior resurse locale, au realizat un agregat pentru obținerea energiei electrice din ape geotermale, extrăgînd energia din căldura oferită gratuit de Pămînt.

Despre aceste cercetări și, mai precis, despre sonda geotermală instalată chiar în incinta Institutului de învățămînt superior din Oradea revista noastră a scris de curînd. De data aceasta prezentăm unele informații despre agregatul în sine — inima întregii instalații — care asigură producerea de electricitate pe această cale insolită, precum și despre perspectivele deschise, într-un viitor destul de apropiat — în opinia specialiștilor orădeni — de a se construi la noi, pe baza acestei soluții, se pare unice în lume, centrale electrice mai mari prin colectarea energiei de la mai multe foraje. Acesta este viitorul energiei geotermale ! afirmă ei.

Conferențiarul doctor inginer Theodor Maghiar, de la Institutul de învățămînt superior Oradea, ne relatează despre cercetările originale care se desfășoară aici privind valorificarea superioară a apelor geotermale, cu vaste implicații economice potențiale.

— Se știe că pînă în prezent apele geotermale se foloseau la noi, din păcate încă la scară destul de redusă, doar pentru încălzirea serelor și a altor obiective din agricultură, a apei menajere etc. Mai puțin se știe poate că în unele cazuri ele se utilizau și pentru... obținerea frigului. Frig din căldură, în instalații de climatizare, de pildă pentru prezervarea bulbului de garoafă, vara, împotriva căldurii excesive. Chiar la noi în institut s-a proiectat în acest scop o instalație pilot în 1979, iar în 1980 s-a realizat instalația industrială. Dar nu despre aceasta este vorba. Este neeconomicos ca apele geotermale să fie utilizate, cum s-a procedat pînă acum, într-o singură treaptă, în care se foloseau doar circa trei grade. Problema viitorului, dar pe care noi o dorim o problemă a prezentului, este să creăm un agregat care să convertească energia apelor geotermale în energie electrică, în prezența agenților de schimb. Programul respectiv, la care participăm noi, este coordonat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

Rezervele de ape geotermale — arată interlocutorul nostru — sînt mari în lume și în țara noastră. După unele statistici ale Organizației Națiunilor Unite, într-un viitor ceva mai îndepărtat, poate chiar 20 la sută din energia necesară omenirii ar putea fi asigurată pe această cale. Acestea sînt însă cifre mai mult sau mai puțin teoretice și vizează un viitor, cum spuneam, mai îndepărtat. Să revenim însă la cerințele arzătoare ale economiei noastre naționale. În țara noastră, respectiv în Bihor, se găsesc ape geotermale cu temperaturi moderate, între 80 și 120 de grade. Dealtfel, în paranteză fie sous, ape cu temperaturi ridicate se întîlnesc puține în lume, iar în statisticile O.N.U. se aveau în vedere întreg evantaiul de temperaturi, cînd se dădea cifra mai susmenționată de 20 la sută.

— Or, **aicideri în lume**, cel puțin după cum reiese din literatura tehnică pe care am consultat-o — ne spune doctorul inginer Theodor Maghiar, care și-a dat, cu ani în urmă, probabil prima lucrare de doctorat din țara noastră privind valorificarea apelor geotermale — **nu se folosesc ape cu temperaturi moderate pentru obținerea energiei electrice.** Este drept că în Statele Unite se intenționează a se pune în funcțiune, în viitorul apropiat, un grup de 50 kW, pe bază de ape geotermale cu temperaturi moderate.

— Care sînt avantajele economice și tehnice ce decurg din obținerea de **energie electrică** în primul rînd, și doar apoi calorică, din aceste surse?

— Pentru încălzirea serelor, a apelor menajere etc., pur și simplu nu este nevoie de cele 80—120 grade pe care le furnizează în mod gratuit Pămîntul. Pe cînd, după ce se obține, în prima treaptă, energia electrică — prin ajutorul agenților de schimb — apa, ajunsă la temperaturi mai scăzute, este trimisă prin conducte pentru a încălzi locuințe, sere, spații industriale, iar în ultima treaptă, pentru creșterea peștilor, a biomasei — care se dezvoltă de zeci de ori mai repede în asemenea condiții de încălzire — precum și pentru tratament balnear, care, de regulă, nu necesită mai mult de 34 de grade.

O problemă esențială care stînjenea utilizarea industrială a acestor ape era depunerea de săruri, de cruste minerale pe peretii conductelor. Se pare însă că problema a fost rezolvată la Institutul de învățămînt superior din Oradea.

Să amintim și un alt rezultat semnificativ, în contextul sarcinii deosebit de importante trasate de conducerea partidului privind **valorificarea superioară a resurselor locale.** În timp ce în alte țări, în Statele Unite, de pildă, se folosesc ca agenți de schimb freonul și izobutanul (deci o hidrocarbură scumpă!), care, în plus, se pierd treptat în procesul tehnologic, prin scăpări, cercetătorii orădeni au mers pe altă cale, și anume preconizînd folosirea bioxidului de carbon, care țîșnește din pămînt „gratuit" la Ciocaia, Bihor. Acolo se făcuse un foraj pentru hidrocarburi, dar s-a găsit bioxid de carbon. S-a realizat o instalație de purificare a acestuia, din care o cantitate mică este utilizată în procesul tehnologic de valorificare a apei geotermale, restul fiind cedat industriei alimentare.

Punctul central al cercetării este **agregatul pentru obținerea energiei electrice din ape geotermale** conceput de conferențiarul doctor inginer Theodor Maghiar, inginerul cercetător Ladislau Barla, deținător a 12 brevete, șefii de lucrări ingineriii Mihai Gavriș și Ștefan Roman, asistenții universitari ingineri Teodor Leuca și Ioan Ferlea, chimistul cercetător Ștefan Sincea și lectorul universitar inginer Gavril Roșca. Funcționează de acum un grup experimental de 30 kW și se află în curs de execuție agregatul de 100 kW, care va fi montat chiar în incinta institutului în 1981, trimestrul I. Se știe că la Institutul de învățămînt superior Oradea, apele geotermale curg literalmente sub laboratoarele în care se efectuează cercetările ; despre sonda de exploatare care se ridică, mîndră, cu cei 70 m ai săi (probabil cea mai înaltă sondă pentru extragerea apelor geotermale din România) chiar în curtea institutului revista noastră a scris recent.

Centrala de 100 kW va fi, după cum se pare, **prima din lume pentru obținerea de energie electrică din apă geotermală cu temperaturi moderate** — arată Theodor Maghiar, care precizează :

— Randamentul pe care contăm este 57 la sută, față de cel rezultat din ciclul Carnot, aflat la baza motoarelor cu ardere internă și care nu depășește 37 la sută. Deci ne așteptăm ca agregatul nostru să transforme în lucru mecanic 57 la sută din energia calorică a apei. Ne întemeiem această speranță pe rezultatele foarte concrete obținute, din agregatul experimental, chiar în anul acesta.

— Perspective?

— În 1982 va fi gata, sperăm, primul grup de 1 000 kW, în 1984 grupul de 3 000 kW, iar în 1985 grupul de 5 000 kW. De notat că **grupul proiectat de noi este destul de simplu și se racordează direct la rețeaua energetică.** Noi am avut în vedere și prezervarea echilibrului natural. Ne-am pus întrebarea ce se va întîmpla dacă într-un viitor oarecare se va ajunge în zonă la sute, poate mii de foraje conectate la asemenea grupuri. Oare nu se vor produce dezechilibre în adîncul pămîntului? De aceea, soluția noastră prevede reinjectarea apei geotermale după folosire. Noi întrevedem perspectiva realizării unor centrale electrice mai mari prin colectarea energiei obținute de la mai multe foraje de ape geotermale. Acesta este viitorul !

L. NICULESCU

Verificată și remunerată, inovația a fost dată totuși uitării

În loc să descriem în amănunt, cu termeni tehnico-medicali, ce anume vrea să fie boala numită antracoză, o boală profesională mult asemănătoare silicozei sau siderozei, ne vom strădui să vi-l prezentăm în doar cîteva cuvinte pe sudorul Constantin Niculcea. Pensionar, inovator și, după cum chiar singur mărturisește, „meseriaș care pentru meseria mea am dat totul și, pentru că am dat, mă voi bate în continuare, că așa îmi dictează conștiința".

Înalt, solid, cărunt, cu un ochi, stîngul, puțin înțepenit, pentru că, de-a lungul timpului, l-a tras curentul la masa de sudură, Constantin Niculcea vorbește cu mare efort, de parcă ar avea în mijlocul gîtului o mașinărie stricată. Are, ca să zicem așa, o voce parcă de pîslă, coardele vocale fiindu-i înțepenite. Omul acesta, cu alte cuvinte, mai mult șoptește decît vorbește. Dar, dincolo de voce, problema numărul unu este cea a unui astm mult agravat de antracoza pe care a contractat-o de-a lungul celor peste 45 de ani de muncă în sudură. În ultima perioadă a lucrat ca sudor și lăcătuș mecanic la Întreprinderea de anvelope „Danubiana" unde, spirit inventiv, a depus la serviciul tehnic al întreprinderii un număr de 34 de inovații și raționalizări. Aproape jumătate, adică 14 dintre ele, au primit aviz favorabil.

„Pentru aceste inovații, mărturisește Constantin Niculcea, am fost felicitat și remunerat cu bani frumoși și nu pot să aduc nimănui nici o vină din acest punct de vedere. Dar cea mai importantă inovație a mea, de fapt ultima, **Dispozitiv de captare a gazelor și a fumului rezultate din topirea electrodului** n-a avut șansa celorlalte. Ca să fiu cît mai exact, n-a fost extinsă, deși a fost îndelung verificată și omologată, deși am fost remunerat, deși tovarășii mei de muncă s-au bucurat că am putut, cu mintea mea, să născocesc o astfel de instalație care le ușurează munca și îi ferește de boala numită antracoză. Dar eu am ieșit la pensie și dispozitivul a fost dat uitării și acest lucru, sincer vă spun, nu-mi dă pace. Sînt gata să dau banii înapoi, ba chiar să mai pun și ceva de la mine, numai și numai să se extindă **acolo unde este nevoie** această instalație.

Emoționantă și înfocată **această** pledoarie a bătrînului Constantin Niculcea, motiv pentru care, ca să lămurim întrucîtva lucrurile, ne-am adresat serviciului tehnic al întreprinderii de anvelope „Danubiana", de unde am aflat : „Propunerea a fost înregistrată în martie 1973 și constă în principiu dintr-o mască de protecția mîinii prevăzută cu o pîlnie de captare a gazelor care se racordează cu ajutorul unui furtun la o instalație de absorbție și, cu ajutorul unui dispozitiv cu pîrghie basculantă, se realizează mișcarea măștii în direcția dorită. Dispozitivul a fost realizat și aplicat la I. A. Danubiana chiar în anul înregistrării, iar autorul a fost recompensat. Întrucît în anul 1974 a fost modificată legea invențiilor și inovațiilor, lucrarea în cauză fiind în curs de aplicare, s-a impus reanalizarea dosarului de inovație... În urma analizei, Direcția tehnică și Institutul de sudură și încercări de materiale din Timișoara au dat următorul răspuns : în țară există soluții tehnice aplicate pentru ventilația locală a posturilor de sudură manuală fixe, cu tuburi flexibile, mai avantajoase decît cea propusă de tov. Constantin Niculcea".

„Cu toate acestea, afirmă serviciul tehnic al I. A. Danubiana, considerînd că soluția lui Constantin Niculcea este corectă din punct de vedere tehnic, părere la care a subscris și Institutul din Timișoara, am popularizat modelul de mască și l-am propus la o expoziție organizată pe linie de protecția muncii. Dar nu am avut solicitanți. În această situație, rămîne ca tov. Niculcea, în cazul în care cunoaște o aplicabilitate concretă, să se adreseze direct întreprinderii interesate".

Față în față cu această concluzie, bătrînul Niculcea ține să ne mărturisească : eu nu spun că dispozitivul conceput de mine este mai bun decît noile instalații despre care tovarășii din Timișoara afirmă că sînt aplicate. Eu spun doar că n-am văzut aceste noi soluții și mai spun că sînt încă multe locuri în care acele noi soluții n-au pătruns și că, în acele locuri, pentru sănătatea sudorilor, s-ar putea extinde dispozitivul conceput de mine. Mă gîndesc că, prin intermediul presei, s-ar putea isca interes în jurul ideii mele într-una din întreprinderile cu secții de sudură la punct fix. Precizez că dispozitivul costă o nimica toată, doar cîteva sute de le., că nu consumă nici o picătură de combustibil, întrucît este racordat la tubul de ventilație al halei. În ceea ce mă privește sînt gata să dau o mînă de ajutor tuturor celor interesați și consider că e de datoria mea, de fost sudor, să fac totul pentru sănătatea noastră, a sudorilor .

Iar din punctul nostru de vedere, dincolo de oricare altă concluzie, așteptăm ecourile cuvenite la acest emoționant și înfocat apel.

VICTOR NIȚĂ

MARKETING. La Metalotehnica cercetarea este secondată de un grup de marketing. Un exemplu în plus că eficiența rămîne criteriul esențial de apreciere al oricărei activități, cu cele două laturi ale ei, de moment și de perspectivă. Avem de-a face aici cu recunoașterea importanței informației și a organizării ei.

Nucleul de specialiști ai grupei marketing sînt la curent cu o multitudine de probleme începînd cu : tipuri de mașini, tendințe constructive de vîrf (perioada de alunecare între cel mediu și de vîrf), dezvoltarea științelor de bază în domeniile metal și mase plastice, probleme ale crizei de energie, ale conjuncturii politico-economice, probleme legate de piețele de desfacere și de acoperire a capacităților de producție.

Cercetarea astfel gîndită în amănunt de Zoltán Koloszváry, șeful filialei din Tg. Mureș a Centrului de cercetare și inginerie tehnologică de mașini și utilaje pentru industria ușoară, justifică, pe deplin, existența simultană, în studio, a celor trei generații de mașini de tricotat .

CALITATE. În platforma chimică se intră printr-o ușă mare de [illegible], dar închisă cu o cheie minusculă. Pentru securitate? Da. Dar, mai ales, pentru menținerea unei ordini și discipline stricte ; amîndouă întreținînd climatul în care [illegible] mai deplină liniște, se dă bătălia pentru calitate, căci pentru calitate [illegible] în acest combinat și calitatea înseamnă, în primul rînd, export. [illegible] dă la export 55 la sută din producția totală de îngrășăminte, reprezentînd [illegible] lași timp, 40 la sută din producția de export a municipiului. Și, mai concret, aceasta înseamnă, zilnic, 2 milioane lei valută !

Altă preocupare e constituie darea în folosință, către sfîrșitul acestei luni, a celor două instalații unicat pentru economia națională. Este vorba de cea de melamină (în imagine, fotografia din dreapta), un produs de sinteză foarte solicitat de industria de prelucrare a lemnului, și de instalația de materiale fotosensibile (filme și hîrtie, alb-negru și color) așteptate cu nerăbdare de mulți dintre noi.

Plînsul cu lacrimi de crocodil

Doamna Cornelia

Îi place să se recomande **doamna Cornelia.** Cu accent pe **doamna.** Îi place să i te adresezi uzînd de același apelativ. Tot așa, accentuînd pe **doamna.** Adoră **eau de toilette made in France,** săpunurile și deodorantele Rexona, iar în anume zile chiar rimelurile Rubinstein. Helena, evident. Fumivoră de cît mai Kent și cît mai lung. Se dă în vînt după poșetele încăpătoare și fermecătoare. Și după taximetre. Uneori. Mai mult rafinat decorată decît rafinat îmbrăcată : piese vestimentare multe și scumpe, schimbate ades, dar nu ales. Mă rog, de gustibus. O șuviță à la Françoise Hardy îndelung exersată și studiată îi plonjează oarecum artistic peste jumătate de față. O disciplinează cu un zvicnet ce s-ar dori grațios. Gest mai curînd nervos. Privirile feline-s protejate de lentile fumurii. Nu mereu. Nu-i nici scundă, nici înaltă. Nici frumoasă, nici urîtă. Afiș : permanent afectată și permanent aferată. Locvacitate bine timbrată și cam fardată. Ușor elevată. Citeodată. Asta impune. Soție și mamă. Asta impune și mai mult.

— **Doamna** Cornelia, îmi permiteți să vă conduc la serviciu ? Doamna Cornelia permite. Se urcă în mașina vecinului care a invitat-o. Firesc, se cunosc, au cam același drum. Coboară în Piața Cosmonauților. Mulțumește cochet, cu seninătate și demnitate. „Bună dimineața, doamnă Cornelia". Răspunde cuviincios. Au salutat-o colegii, colegele. Deși provine de la ICVA, deși întreprinderile au fuzionat de curînd, este binecunoscută aici, la ICRA București. Cultivă reputație de femeie cumsecade. O salută și directorul. În acte figurează ca muncitoare necalificată. În realitate o face pe dactilografa materialelor pentru jurisconsult. Se și indignează : „M-am săturat să tot bat la mașină dosarele ticăloșilor ăstora. N-am mai pomenit așa ceva. Sînt condamnați pentru tîlhărie și sînt puși să-și ispășească pedeapsa la locul de muncă, printre oameni cinstiți. Ce o fi în capul judecătorilor ? Ori au de îndeplinit vreun plan ?" Oricum, doamna Cornelia pare oripilată și contrariată. Tînjește după candoare. Tînjește după aer pur. Cere o înviere de o oră-două. I se aprobă. Toți i-au observat sensibilitatea. Toți îi menajează susceptibilitatea. Toți îi protejează fragilitatea. Cînd apare cîte o problemă gen „cine duce plicul" la cutare întreprindere din oraș doamna Cornelia e pîua întîi. E persoană distinsă și nici nu întîrzie mult. Revine și se reapucă de lucru. Nu-i ca alte dactilografe : [illegible] bîrfește, nu croșetează. Trage întins pînă la sfîrșitul programului. Bate fără greșeli. E adevărat că nu face ore suplimentare. Pleacă. Se grăbește. Oprește cîte un taxi. Urcă. Îi aruncă șoferului : „Acasă ! Repede. Strada Vatra Dornei nr. 7. Prin Văcărești, Olteniței și prin Metalurgiei..." Într-o zi s-a găsit o curioasă : „De unde tu... ?" I-a explicat neofitei că numai ea ridică lunar — retribuție plus îndemnizație — cam trei mii de lei ; bărbatul ei lucrează ca șofer la Salvare ; Sandu, băiatul cel mare, este instalator de telefoane ; cele patru camere ale apartamentului sînt puse la punct cu tot ce le trebuie ; bătrîna își are banii ei ; ceilalți trei copii nu duc dorul nici unui lucru. A conchis filozofic : „Ah, fărturi condamnate la veșnică invidie, neghină a loialității..." Vorbe de doamnă, nu ? Așa crede și ea !

Declarații de păgubași

I. „Subsemnata Muraru Maria din București, str. Ștefan cel Mare nr. 240, bl. 59 A, ap. 240, vă aduc la cunoștință că în ziua de 26.08.1980 am plecat la lucru ca de obicei, la orele 5,30 și m-am întors în jurul orei 14,30, lăsîndu-l acasă numai pe copilul meu Sorin, în vîrstă de 9 ani. La întoarcere nu mi s-a părut nimic deranjat, nimic deosebit. Dar pe la 17,30 am constatat lipsa din locuință a sumei de 1 300 de lei. Discutînd cu copilul mi-a relatat că în jurul orei 11,30 i-a dat drumul în casă unei femei pe care nu o cunoaște, dar care a spus că este o prietenă a mea și a soțului meu. După ce a intrat i-a zis copilului să se ducă să ia cheia din bucătărie că este pusă pe dulap, după care, întrucît copilul nu a găsit nici o cheie, l-a trimis pe băiat să privească de pe balcon, ca să vadă cînd vin eu. Copilul meu a spus că femeia respectivă era înaltă, îmbrăcată în negru și purta ochelari fumurii. Cînd s-a întors din balcon în casă nu mai era nimeni".

II. „Subsemnatul Jurubiță Dumitru domiciliat în str. Săndulești nr. 9, bl Z 14, ap. 12, în ziua de 6 decembrie 1979 în jurul orei 12, în lipsa mea și a soției s-a prezentat o femeie care întîlnind în fața blocului cele două fetițe ale mele..."

III. „Subsemnatul Ungureanu Silviu..."

IV. „Subsemnata Ionescu Constanța..."

V. „Subsemnata Vilcu Margareta .."

La miliția municipiului București am citit vreo douăzeci de declarații cu același modus operandi. Tot acolo am fost invitat să asist la discuția dintre doi ofițeri și o femeie. Mai precis, este vorba de lt. col. Gheorghe Vasiliu — unul dintre cunoscuții anchetatori ai judiciarului bucureștean — de mai tînărul său coleg lt. maj. Gheorghe Chioveanu, pe de o parte, și de Constantinescu Cornelia. Cunoscîndu-i-se pudoarea de a nu vorbi cinstit decît în fața celor de-ai casei am fost prezentat ca atare.

Portret bizar

Sub acest subtitlu am pus cap la cap frazele pronunțate în acel birou cu fereastra spre Calea Victoriei. A ieșit portretul bizar al unei escroace, dar și al microcosmosului social în care gravitează. Vorbele ei negre semnifică obsesia hoției și mentalitatea adăpată din zeflemeaua adipoasă și veninoasă a chiulangiului social. În anchetă a renunțat la țîfnele de „doamnă". Fața — pînă mai ieri-alaltăieri ușor marcată de blazare, de prosperitate și chiar de perplexitate — este acum palidă, vizibil deprimată și slugoasă. Infractoare înrăită, prinsă și dovedită, nu-și regretă decît imprudența. O lepră oarecare. Știe că nu impresionează pe nimeni, dar reflexele îi joacă feste : se jură la comandă și într-o clipă ochii-i deversează pe obrajii fanați potop de lacrimi în timp ce se îneacă-n sughițuri de porunceală. În lumea interlopă are o solidă și importantă poziție de escroacă. **Microcurriculum vitae.** Constantinescu Cornelia, Fostă Vlădoianu. Fostă Mihai. Fostă Stoian. Născută în București la 7 iulie 1939. Absolventă a șapte clase. Atît. Ba nu, și escroacă. Ținînd cont de cumularea diferitelor sentințe a adiționat o CONDAMNARE TOTALĂ DE 116 ani ! (Tipografu' a culeș bine !) În decursul a 25 de ani a executat doar 15. A beneficiat de nenumărate amnistii, grațieri, amînări și suspendări de pedepse. De nenumărate ori i s-a acordat cîte o șansă cinstită. N-a reușit nimeni s-o convingă că miliția, tribunalele și legile sînt în dreptul lor atunci cînd o condamnă. Eliberările le-a taxat ca pe simple interludii. Dar iată răspunsurile și, pe alocuri, și întrebările. „Genul meu este așa cum am procedat la Ungureanu. Întîi vreau să-mi fac o idee despre cine sînt părinții copiilor cu care vorbesc. Dacă aflu că lucrează în miliție, la partid ori la securitate abandonez și caut alții (...) Mama mea nu știe nimic. Nici din familie. Nici la serviciu. În ora cînd mă învoiau de la serviciu „dădeam tunul" (adică devaliza o familie — n.n.). Ce bine dacă nu mi-ar fi semnat cu atîta ușurință biletele de voie... Ai 41 de ani, faci prostii de pe la 14, ai fost închisă 15,6 ani, spune tu, e normal pentru o ființă umană să stea în detenție ? E logic ? Ce ai ales din toți anii ăștia ? Ce garanții mai oferi tu ca să te mai lăsăm liberă ? Nu te gîndești nici la bărbat, nici la mama ta, nici la copii ! Îți aduci aminte cînd venea maică-ta cu Sandu de mînă și-ți aducea pachet la arest ? Copilul avea atunci trei ani. Știi ce înseamnă sinceritatea. Unde ai mai plasat din aurul furat ? La proastele alea de la coafor și manichiuristelor, lor le place așa ceva. Am mai dat un inel la covrigăria din Piața Amzei. Trebuie să-l cunoașteți, e vechi covrigar și-i plin de aur. I-am mai dat și fratelui lui Olteanu, responsabilul de la aprozarul din Piața Unirii. Pe urmă la una din femeile de la bucătăria Hanu lui Manuc. Ăla, fratele gestionarului, s-a dat draculuí. Cînd m-am mai dus la el a zis că nu mai ia de la mine, că schimbă aprovizionarea, că a găsit în alt loc cu 200 lei gramul. Îl ajută pe frate-său să vîndă ceapă, cartofi, morcovi. Te-ai gîndit ce se va întîmpla cu noua ta familie, cu copiii ? Ți-aduci aminte cum a fost data trecută ? Să fiți sănătos, i-ați salvat, i-ați scos de sub tutela mea, nu-i meritam, aveți dreptate, ați alergat pe la asistența socială și li s-a fixat pensie, apoi tot pentru ei și pentru mama mea v-ați făcut luntre și punte pînă li s-a atribuit apartamentul cu patru camere. Mi-e silă de mine. (Furioasă) : Dați-mi maxim de pedeapsă cu agravant, la dracu' ! Judecătorii vor fi clemenți că poate se vor gîndi la copii. Ce-mi pasă de vor zice oamenii ? Care oameni ? Știu ce pedeapsă o să iau. Am vîndut și unei doamne din Ploiești, în magazin la Florin. Asta căuta verighete, zicea că n-a găsit nici penițe. I-am vîndut aur de vreo 4 200 de lei. La gîtul meu port tombac ca să zic că n-am. M-am mai dus și am vîndut și la alea trei grăsane care vînd cergi și lînă scumpă, cu 300 lei chilul, în Piața Unirii. De cînd sînt eu n-am purtat aur. Am un inel de argint de la fiu-meu, au cumpărat colegii lui șase inele de la poloneze, astă-vară. Care cinste ? Că atunci cînd s-a eliberat una și am trimis-o la mama mea cu o scrisoare, să nu-ți vină să crezi, a furat-o aia pe mama mea de inel, de cercei și de un lanț ! I-am luat urma cînd am ieșit, am fost la ea și i-am zis că e ieftină dacă a ajuns ea, să mă fure ea pe mine, care știa că sînt acolo. Astea tinere sînt ieftine, vai de capul lor, vai de mama lor. Ce-mi tot vorbiți de cinste ? V-am spus, de fapt știți că Sandu montează telefoane. Într-o zi s-a dus cu șeful lui și cu șoferul într-o unitate în curtea căreia se găseau grămezi de cartofi. După ce au pus telefoanele, șeful, om cu părul alb, și-a umplut un [illegible] mare, pe motiv că le-a făcut alora un serviciu ; șoferul a luat și el un sac mai mic și i-a dat și băiatului meu o sacoșă. Tocmai cînd s-a aplecat ăl mic peste grămadă a strigat la el unul din curte „mă pușor, aia e moșia lu' taică-tu ?" Au sărit ăștia cu gura, șeful și cu șoferul, au zis că merită și ei atîta lucru ! Pînă la urmă a luat fiecare ce-și umplusе, dar vă dați seama ce l-au traumatizat pe Sandu al meu ? El ce trebuie să creadă ? A luat sacoșa, dar cînd a ajuns pe Giurgiului a dat cu ea de pămînt, a aruncat-o din mașină ! Aveai serviciu, Cornelia, demnitate, onoare, bărbat, copiii aranjați, 4 camere, de ce nu te lași de hoții ? Îmi pare rău doar de una, am luat odată un plic cu 800 de lei pe care scria „cheltuieli întreținere", în rest nu-mi pare rău. Ce, îor le pare rău de mine ? Rîndul trecut, la judecată, dacă nu mă apăra miliția m-ar fi bătut lumea din sală. Ei nu sînt răi ? Nu mă bateți dv., aici, și să mă bată ăia în sală ? Ei nu sînt răi ? Din ziua aia port cu mine și astea, „Ce să nu faci" de Isus Cristos, și „Visul Maicii Domnului". Le am de la bunica. Iar minți, Cornelia, astea-s din recuzita ta, ai fost văzută cînd încercai să îndulșești o femeie căreia doreai să-i plasezi un lănțișor. Ziceai în gura mare că ai nevoie de bani și că ești cu frica lui Dumnezeu, și-i tot scoteai ochii femeii cu cărțuliile tale, să se convingă. Ah, nu te duce nimeni cu preșu..."

Întrerup aici. Stenograma este mult mai lungă. Sper că v-ați făcut însă o idee despre gîndurile unei astfel de ființe. Și despre lumea ei. Iată-ne și-n lumea celor care-i fac pe hoți să subziste, să existe și să reziste. Cine sînt aceștia ?

Declarații de pleșcari

În ortografia proprie chilipirgiilor :

I. „Declarație. Sub. Tofan Magdalena fica lui Iancu și Ioana născută la 5 sept. 1948 București Domiciliată în Aleia Secuilor CN 2 A Bl. N 20 sc. II Ap. 30, prin prezent declar următoarele. Lucrînd la această unitate (coafor 168) Berceni am cumpărat un lănțișor suptire cu suma de 500 lei și o pereche de cercei cu suma de 500 de lei. Deoarece aceste bijuteri cumpărate de la Constantinescu Cornelia nu le mai am de bună voie voi preda organelor de miliție aur (bucăți de verighetă și cercei în greutate 1,70 g.). Aceasta este declarația pe care o semnez".

II. „Subsemnata Nedelcu Tina fica lui Dumitru și Dumitra Născut la 29 Octomb. 1944 în com. Măgurele jud. Ilfov cu domiciliul în București Bud. Metalurgiei nr. 27 B. A 18 Ap 11 sect 4 Prin prezenta declar următoarele. Sînt de profesie coafeză și lucrez în U 168 din Berceni De aproximativ 2 ani am avut clientă pe o cetățeancă care spune că se numește cornelia și afirma că lucrează la undeva pe la Consignația, Deciteva luni în urmă aceasta a venit la magazin aducînd spre vînzare diverse bijuteri din aur ca : lănțișor, cruciulițe, medalion, inele, verechete, oferindui spre vînzare la prețuri acetabile avîrmind că lucrînd la consignația vin diverși clienți care vînd bijuteri. Am luat de la aceasta o cruciuliță din aur format rotund avînd aplicat pe ea pe Isus Cristos. Prin mine Cornelia a vîndut unei vecine din blocul unde locuiesc anume Dumitrescu Elisabeta un lănțișor cu medalion avînd pe la un îngeraș la prețul de 4 600 lei. De asemenea știu că colegele mele Matei Maria și Tafu Magdalena au cumpărat bijut. de la Cornelia".

III. „Subsemnata Petrișor Stela n. în luna 31 iulie 1944 în Buc. de profesie modelier în piele la f.I.S. Dîmbovița, cu domiciliul în Buc., B-dul Ion Șulea nr. 77 sc B et. I ap. 55, sector 3. În primăvara anului 1980 aflîndu-mă la cumnata mea Tafu Magdalena coafeză la unitatea 168 din Berceni am văzut o cetățeancă care oferea spre vînzare bijuterii din aur. Cumnata mea a cumpărat cîteva, nu cunosc ce anume, iar eu am cumpărat un inel și o verighetă pentru care am plătit 1 300 lei. Am considerat-o o persoană corectă și cunoscută. Inelul și verigheta le-am transformat într-un inel mai mare întrucît am adăugat și o cruciuliță și un cercel. În luna septembrie am fost și eu în concediu pe litoral unde nu știu în ce împrejurări am pierdut inelul așa că instanța urmează să hotărască asupra vinovăției mele".

Și tot așa. Urmează declarația covrigarului, declarația gestionarului, declarația pedichiuristei... Pentru că trebuie să înapoieze ceea ce au cumpărat în afara legii aceștia se plîng și se consideră victime. În realitate, legea este prea blîndă. Astfel de cumpărători ar trebui taxați și condamnați ca tăinuitori de hoți. Atîta timp cît vor exista ei — cu mentalitatea lor de închinători în fața viteiului [illegible] aur ilicit — vor exista și hoțiile. Cînd sînt descoperiți se lamentează și lăcrămează. Lacrimi de crocodil ! Nu credeți în ele. Lacrimi de care n-ar trebui să țină seama nici colectivele de muncă în care se învîrtesc acești chilipirgii. Colective în mijlocul cărora — sperăm — vor fi puși în discuție. Pentru că fauna pleșcarilor nu trebuie tolerată. Într-un anume sens, Constantinescu Cornelia a fost împinsă la furt de către chiar pețiî ei. I se cunoștea cazierul. Era necalificată. De ce nu a fost pusă la o treabă pe măsura (ne)pregătirii sale ? Odată cu ițoasele „domnoase" poate că și-ar fi pierdut și ceva din obiceiuri. Poate. Oricum, acum, legea trebuie aplicată cu strășnicie. Și va fi !

MIRCEA BUNEA

Cronica șoselei

„Centura vieții" din nou ignorată

Elisabeta R. era mult apreciată de colegi și de conducerea Institutului de subingineri din Reșița pentru modestia, hărnicia și corectitudinea sa. Dorise mult să devină șoferiță și ca urmare a voinței și perseverenței pe care le-a dovedit, în 1975 a intrat în posesia mult rîvnitului permis de conducere. De atunci și pînă în iulie 1980, cînd împreună cu soțul său au devenit proprietari ai unei cochete Dacii 1300, a condus extrem de puțin, doar cîteva sute de kilometri.

În ziua cu pricina, tocmai se înapoia de la bătrîni. Timpul nu prea ținea cu șoferii. Lapoviță, vizibilitatea relativ redusă, iar șoseaua umedă era pe alocuri acoperită cu mîzgă. Șoferița a plecat spre casă, la Reșița, pe la ora 11,00. Nu se grăbea, dar totuși rula cu 70—80 km pe oră, mult pentru modesta ei experiență la volan, mult pentru condițiile dificile de drum.

Șoferița noastră s-a oprit la Bozovici, a vizitat cîteva magazine și călătoria a fost reluată. În dreapta postului de pilotaj, locul era ocupat de mătușa Elisabetei, care ținea în brațe pe fiica acesteia, în vîrstă de un an și ceva, iar pe fotoliul din spate stătea un nepot în vîrstă de 18 ani și un prieten al său.

Parcurseseră circa 40 de km și se apropiau de Reșița cînd atenția bibeloului viu, care era fetița șoferiței, i-a fost atrasă de un bibelou care se legăna în partea inferioară a oglinzii retrovizoare. Mînuțele omulețului din brațele mătușii căutau să prindă bibeloul, iar frînturile de cuvinte rostite cu voce din ce în ce mai tare subliniau interesul deosebit care îl manifesta micuța pentru miniaturala păpușică îmbrăcată cu rochiță roșie. Căutînd să prindă cu minuța bibeloul, fetița șoferiței lovește la un moment dat oglinda retrovizoare, modificîndu-i poziția. În această secvență, Elisabeta R. intervine, ridică mîna dreaptă de pe volan, încercînd să-și regleze oglinda. Concomitent cu această mișcare, involuntar aproape, apasă și pe pedala de frînă. Autoturismul deviază ușor spre acostament și pătrunde cu roțile din dreapta pe partea neasfaltată a șoselei. Spatele Daciei 1300 începe să danseze ușor. Era încă pe deplin posibilă redresarea [illegible]șinii. Din acest moment, puțin experimentata șoferiță se pierde. Autovehiculul rulează cuminte circa 60 de metri pe acostament și apoi se îndreaptă unde vrea el, adică într-un pom. Coliziunea este năprasnică. Mătușa șoferiței împreună cu fetița sînt ejectate din autoturism prin ușa care s-a deschis cu violență ca urmare a impactului. Cînd a ajuns la locul accidentului mașina salvării, era deja tîrziu.

Așa cum spuneam, reguli simple, scrise ori nescrise, din păcate nu se cunosc ori dacă se știu de către șoferi sînt considerate minore, nesemnificative. Predomină concepția „Eu conduc prudent, mie nu mi se poate întîmpla așa ceva". Se rulează cu viteze total neadecvate pe șosele glisante, nu se poartă centurile de siguranță (în cazul descris, deși autoturismul era echipat cu centuri, acestea nu erau folosite), copiii mici sînt ținuți în brațe de pasagerii care ocupă locul din dreapta șoferului etc.

Soții Geru din Alba Iulia se aflau în concediu. La volan, Tudor Geru, șofer cu vechime de... 2 luni, rula pe sectorul de drum Brașov — Vălenii de Munte.

La o curbă deloc periculoasă, pe raza comunei Izvoarele, șoferul, din neatenție și lipsă de antrenament, pătrunde — ca și în cazul Elisabetei R. — cu roțile din dreapta pe acostamentul noroios al șoselei. Se pierde, trage cu putere de volan la stînga, mașina ocupă la un moment dat o poziție perpendiculară cu axul șoselei, după care lovește cu putere taluzul șanțului și se răstoarnă cu roțile în sus. În cele cîteva secunde cît durează această modificare de poziție a autoturismului, portiera din dreapta a mașinii se deschide și ocupanta locului din dreapta, soția șoferului, este proiectată spre exterior, fiind prinsă între ușă și sol. Este transportată la spitalul din Vălenii de Munte, conștientă și aparent fără vătămări. Aici descrie cum s-a întîmplat accidentul nedînd semne de suferință, dar la un moment dat, acuzînd dureri în zona pieptului, sucombă.

Două cazuri în care dacă pasagerii purtau centurile de siguranță erau acum în viață.

Măcar dacă din aceste întîmplări ar învăța cei care, ca urmare a recomandărilor făcute de agenții de circulație, își fixează centurile, iar apoi, după ce rulează 100—300 de metri și le decuplează. „Ia să ne mai lase în pace cu centurile astea !"

Colonel VICTOR BEDA

Pentru un tată din Slobozia, fără drag

Îl cheamă Anastase Onest și are opt ani. Îi propun un joc. Desfac un manometru și-l așez pe masă. Aș aici un detector de minciuni, îi spun. Are două părți.O jumătate este a mea, cealaltă jumătate este a ta. Tu îmi pui mie întrebări, iar eu îți pun ție. Cînd eu mint sau nu știu să răspund, jumătatea mea se înverzește. La tine e la fel.

Este flatat de propunerea mea și ochii-i rid de nerăbdare ; nasul și urechile și obrajii i s-au înroșit de plăcere. Încearcă să se concentreze și arborează o mină serioasă, de adult. Începe tu, propun. Mă privește ca pe un învins dinainte și își stăpînește cu greu bucuria.

— Vă place de vulpi ?

— Îmi place, răspund, și el privește spre jumătatea mea de manometru să vadă dacă se înverzește.

— Eu sînt vulpea. Mă duc la mama pe sub plapumă și ea se sperie. Apoi mă duc iar.... (își aduce aminte de jocul nostru) Dumneavoastră aveți casă ?

— Am, zic. Am și copii ca tine.

— Și vă jucați cu ei de-a vulpile ?

— De-a caii, răspund. Eu sînt calul... Rîde.

— Și eu mă joc de-a caii...

— Cu tatăl tău ?

— Cu frații mei.

— Cu tatăl tău nu te joci ?

— Nu.

— Am să vorbesc eu cu tatăl tău să se împace cu mama și o să fiți din nou împreună și atunci o să se joace cu tine. Vrei ?

— Nu.

— Nu vrei să se împace ?

— Nu.

— Te rog să nu mai plîngi fiindcă se strică jocul.

— Eu am auzit cum vorbeau s-o bată pe mama și m-am dus și i-am spus „Mamă, vor să te bată" și ea a zis „Cum o să mă bată ?" și au bătut-o cu bunicu', cu bunica și ceilalți și noi am fugit...

— Dar înainte te-ai jucat cu tatăl tău. Ați fost vreodată singuri, așa cum sîntem noi acum ?

— O dată.

— Și ce făceați ?

— El dormea.... Și eu ședeam.

— Și pe urmă s-a trezit, nu ? Ce-ați făcut ?

— S-a îmbrăcat și a plecat.

— Și tu ai rămas singur ?

— Da.

— Chiar nu-l iubești deloc ?

— Nu.

— Nu e frumos ce spui.

— Nu.

— Vreți să fiți din nou împreună ?

— Nu.

★

Seara l-am vizitat pe Anastase Onest Carniciu acasă. Îi promisesem că mă duc și el m-a așteptat și așteptîndu-mă a adormit. Se ghemuise îmbrăcat, cu căciula pe cap, într-un colț al canapelei. Dormea încordat. Am luat o pătură și l-am acoperit. Am încercat să-i așez o pernă sub cap și el s-a trezit surîzind fericit. Din cauza frigului trebuia să mă plimb continuu prin cameră, o cameră neprimitoare, cu un pătuț și o canapea pe care dorm mama și doi dintre frați, un bufet vechi de bucătărie, o masă, trei scaune, și o sobă rece. Mama nu se întorsese de la serviciu. Sandu, fratele mai mare, plecase după ea. Nelu, băiatul mijlociu (10 ani) își pregătea lecțiile. „De ce nu-ți pui ceva în picioare pe frigul ăsta ? îl întreb. Ai să răcești." Zîmbește încurcat. Onest i-a povestit despre mine și se miră că un om care pretinde că le este prieten îl poate povățui să umble încălțat prin casă, chiar dacă este frig. Crede că glumesc și rîde. Așteaptă să scot jocul din buzunar și să începem să ne jucăm...

Copiii, toți trei, sînt fiii doctorului Stere Carniciu. Mama lor, acum, lucrează ca femeie de serviciu la un hotel din Slobozia. Doctorul Carniciu, împreună cu părinții și o soră, ocupă restul casei, o casă mare, cu curte, cu ferestre înalte și sobe bine încălzite. Bunicul nu vorbește cu copiii (afirmația lui). Onest îmi povestise cum odată Sandu a luat un știulete de porumb ca să dea la porumbei și bunicul l-a prins și l-a lovit cu capul de zid. De dincolo, din camera bunicilor, răzbat zgomote de oești și tacîmuri...

★

Soții Carniciu s-au cunoscut în urmă cu 16 ani. Ea era frumoasă. El, ambițios. Ambițiosul medic Carniciu debuta în carieră. Din București au plecat împreună în comuna Baia la două luni după ce s-au cunoscut. Iubirea deci urma să vină. Au venit copiii. Pe primul băiat medicul Carniciu îl botează Alexandru Macedon. (Mama îi spusese Sandu.) Pe cel de-al doilea îl botează Neil Armstrong. (Mama îi spusese Nelu.) Ultimul îi spusese Anastase Onest. „Doamna doctor Carniciu" supraveghea educația lui Alexandru Macedon, Neil Armstrong și Anastase Onest în clipele cînd reușea să scape de la îngrijitul porcilor, vițelor, cailor, oilor, caprelor și păsărilor de tot felul aduse de inimosul doctor în curtea de la marginea satului. Despre felul cum medicul îngrijea oamenii în acea perioadă nu avem informații. De la soția lui știm cum încheia contracte pentru creșterea vițelor, cum le vindea, unde, cui, dar nu știm cît obținea din această îndeletnicire. El îi lăsa zilnic cîte 15 lei pentru treburile gospodăriei. Medicul și-a cumpărat mașină și în felul acesta putea fi ocupat și el ziua întreagă. Tot ea spune: „Am trăit astfel liniștiți și puține fericiți mulți ani." S-au mutat apoi în Slobozia. Locuitorii acestui liniștit oraș aveau să se mire văzînd-o zilnic pe soția noului lor medic muncind de dimineața pînă noaptea, alături de socru, pe tarlaua de la marginea orașului și nevăzînd-o niciodată în compania soțului ei în societate, grăbiți însă spre un trai din ce în ce mai bun nu și-au pus și alte întrebări sau, dacă și-au pus, noi nu le-am putut afla. Autoritățile sanitare ale județului au cunoscut-o în urmă cu vreo doi ani cînd femeia veni să se plîngă împotriva soțului care o apucase pe „căi greșite". Apoi, în aceeași chestiune au cunoscut-o pe rînd organele de miliție, cei de la consiliul popular și apoi tărăși autoritățile sanitare. Greșit, desigur, deoarece nu într-acest fel poate fi readus un bărbat lîngă soția părăsită. Și o condamnau în forul lor interior în timp ce, prin vorbe, îl dădeau dreptate. Iar ea nu se pricepea să dea expresie sentimentului obscur care o mîna la autorități și anume că nu se consideră o soție părăsită ci un partener economic înșelat. După ce e bătută în familie devin cunoscute și explicațiile soțului: soția lui este o tîrfă. Dintr-un articol de ziar, sub semnătura reporterului Ion Alecu, aflăm cum doctorul împreună cu familia lui își mută soția și copiii în bucătărie, le taie curentul

Traian Brădean — Țărancă (detaliu)

electric, îi lasă fără mîncare, le ia butelia, îi suvoiește la un regim de teroare. Și de mizerie. Divorțul devine de neînlăturat. Se procedează apoi și la partaj. Jumătate-jumătate. O mamă cu trei copii — jumătate. Soțul, singur — jumătate. Mama și copiii urmează să părăsească locuința. În acest stadiu al despărțirii i-am găsit eu.

★

Aflu din sursele cele mai autorizate ale orașului că înscenarea prin care s-a vrut să se probeze infidelitatea acestei biete femei frizează abjecția. Caut absurd explicația acestui comportament aberant. Nu pot admite că un tată medic își claustrează fiii suvunîndu-i la o viață de mizerie fără un motiv întemeiat. Găsesc în dosarele judecătoriei depozițiile martorilor lui. Sînt penibile, de felul: Eram la Amara și vorbeam cu soția medicului Carniciu. La un moment dat a trecut pe lîngă noi un bărbat. Din felul cum s-au privit am înțeles că soția doctorului Carniciu trăia cu acel bărbat și așa mai departe.

Revoltător, dar n-am voie să mă revolt dacă vreau să merg mai departe. La miliție sînt asigurat că cel puțin înainte de divorț această femeie s-a bucurat de o reputație desăvîrșită. Aflu în schimb că înaintea mea au mai căutat și alții o explicație și că în fața incredibilului cei mai mulți au obosit și au spus: Ceva-ceva trebuie să fie. N-ar ieși atîta fum dacă n-ar fi undeva și un foc. Dau peste foc în curtea bunicilor copiilor, unde bătrînul Carniciu îmi sugerează înfofolit în paltonul lui greu și lung, lîngă poartă, sub burnița rece de toamnă, cu fața ascunsă în beznă: La un singur lucru să vă gîndiți dacă vreți să aflați adevărul : Fără foc, n-ar ieși fum !

Pe asta au mizat, deci. N-am crezut niciodată că din înțelepciunea populară se pot nutri veninul, răzbunarea, ipocrizia. Și încă ceva, a mai adăugat bătrînul: Țineți minte: un bărbat nu pleacă niciodată de la o femeie fără un motiv.

Dar de lîngă copii ? îmi venea să-l întreb, dar nu l-am mai întrebat întrucît luasem deja hotărîrea să nu mai caut nici o explicație.

Nu mai caut nici o explicație. Nu mai caut nici o explicație prin dosare, printre martori. Mă încred în cuvîntul doctorului Carniciu. De vină este femeia. Un bărbat nu pleacă niciodată de la o femeie fără un motiv. Ca să mă bizui pe martori ar fi necesar să trec în revistă toți martorii, ceea ce nu este posibil. Nu admit decît doi martori: pe doctorul Carniciu în care mă încred și realitatea, realitatea ochilor mei.

Îl văd pe Năstase Onest ghemuit de frig într-un colț al canapelei. Ascult zgomotul de oești și tacîmuri din camera vecină. Pipăi soba rece din camera copiilor și privesc cum bunica bagă lemne în soba din camera ei. Trec prin curtea mare, pustie, pe lîngă camerele înalte și confortabil mobilate ale doctorului Carniciu și mă plimb prin camera însalubră a fiilor lui. Sînt fiii lui chiar dacă mama lor ar fi imorală. Boala îi pîndește cu gheare de foame și frig chiar dacă ea s-ar datora neglijenței mamei. Citesc depozițiile penibile ale martorilor și știu că ei au fost aduși în fața instanței de doctorul Carniciu. Tată și fii locuiesc ușă în ușă. Mama lipsește de acasă ziua întreagă. Tatăl nu găsește umbaiul comun cu proprii lui copii. Tatăl este medic. Mama este femeie de serviciu.

La despărțire întind mîna mamei. Primesc o mînă aspră, bătătorită, o mînă grea de muncă, crăpată de vînt și soare și pămînt, o mînă apropiată chipului ei pe care oboseala și grijile au adunat cute proprii nu soțiilor de medici ci țărăncilor din Bărăgan. Știu că are 42 de ani, știu camera unde a dormit, perna pe care pus capul, căldarea din care se spală, știu că viața ei, cu sau fără păcate, s-a închis în cercul de interese, de griji sau bucurii ale copiilor ei, știu că o asemenea viață numai anevoie se reface, știu că doctorul Carniciu s-a recăsătorit imediat după divorț, că noua soție așteaptă un copil și că acest lucru reprezintă de-a pururi un început nu un sfîrșit.

Așez această realitate în fața doctorului Carniciu, singurul pe care-l cred pe cuvînt și-i spun: Explicați-mi !

— Ea n-are grijă de copii. E murdară. De aceea ne-am și despărțit. Stau în frig ? De ce nu le cumpără lemne ? A luat prin partaj 15 000 lei din banii copiilor...

— Vă întrerup o secundă, doctore. Spuneți : „A luat prin partaj 15 000 lei din banii copiilor". Știu că fiii dv. aveau CEC-uri în valoare de 30 000 lei. Înseamnă că cealaltă parte pînă la 30 000 lei ați luat-o dv. De ce nu le cumpărați dv. lemne ? Și apoi „a luat din banii copiilor" nu este o expresie întru totul exactă. Ea locuiește cu copiii. Mai degrabă dv. ați luat din banii lor dacă ați convenit să faceți jumătate-jumătate niște bani care nu vă mai aparțineau.

— Copiii ar veni la mine, dar le este frică de maică-sa. Îi bate dacă află numai că am stat de vorbă cu ei.

— De la cine să afle ? În curte locuiți numai dv., părinții dv., sora dv. și copiii. Dv. nu-i spuneți, părinții dv. de asemenea, iar copiii n-or să se pîrască pe ei înșiși.

— Copiii vin la mine, să știți. Vin aici la spital.

— Adineauri spuneați că „ar veni". Acum spuneți : „vin". Vin sau ar veni ?

— Vin.

— Astăzi i-ați văzut ?

— Desigur. Am fost acasă. Am vorbit cu ei. I-am invitat la masă, dar n-au putut veni fiindcă exact ceva mai înainte li chemase și mama lor să mănînce la hotel.

— Deci nu știți că mama lor lipsește azi din Slobozia. A plecat astăzi de dimineață la București. Dacă nu i-a chemat cumva acolo la masă, aici nu-i putea chema în nici un caz.

★

Am fost înclinat un timp să transfer patologiei răspunderea acestui caz ieșit din comun. Mărturisesc și faptul că mi se părea bizar că un intelectual din zilele noastre își botează copiii cu nume ca : Alexandru Macedon, Neil Armstrong, Anastase Onest. Cedam însă, pe un alt plan, aceleiași confuzii care pe alții îi făcuseră să declare : Ceva-ceva tot este. N-ar ieși atîta fum dacă n-ar fi și un foc pe undeva. Cheia mi-a furnizat-o tot bătrînul Carniciu. Îl întrebasem cum explică faptul că deși nepoții lui trăiesc într-o cruntă mizerie numai la un pas de ei, nu intervine nu le dă o ceașcă de ceai, nu le strecoară un lemn în sobă cînd sînt plecați cu toții. Mi-a răspuns: Copiii tot la bătaul meu or să fie dați de instanță. Cînd or fi din nou pe actele lui om și noi cum să-l creștem.

Chestie de proprietate prin urmare. Îngrozitor viciu de familie care aruncă acum o lumină nouă asupra acelei căsătorii ciudate de acum 16 ani dintre un medic și o femeie de serviciu, asupra porcilor și cailor, și oilor, și asupra celor 15 lei pe zi, diurnă de mamă și soție, și asupra tarlalei de la marginea orașului, și chiar asupra divorțului dintre o femeie pe cale de a pierde puterea de muncă și un tată a trei copii de care nu-i mai pasă.

★

— Tovarășe doctor Mitrea, îl spun directorului adjunct al Direcției sanitare, cazul Carniciu vă este cunoscut. L-ați discutat în colegiu, pe medic l-ați sancționat cu vot de blam. E greu de presupus că un medic care la doi pași de el își lasă și chiar își obligă fiii la un regim de mizerie umană mai poate fi îndreptat printr-un vot de blam. Dumneavoastră însă așa ați hotărît și doar noi amîndoi, aici, nu putem modifica hotărîrea unui colegiu care a dezbătut în cunoștință de cauză. Nu vă întreb de ce nu l-ați dat afară. Mă puteți ajuta în schimb să înțeleg cîteva lucruri. Un mecanic de locomotivă, de pildă, n-are voie să bea deloc în preziua urcării lui pe locomotivă. Un judecător care s-ar îmbăta o singură dată în viața lui într-o circiumă și ar face scandal n-are calea de întoarcere a oricăruia dintre noi. Ne închinăm în fața fatalității. Un medic care este în același timp mecanic de locomotivă și judecător de vieți omenești n-are un statut etic pe care trebuie să-l respecte el mai mult decît alții ? Se fetișizează oare în acest sector atît de mult o hîrtie pe care scrie DIPLOMĂ ?

— Profesional, n-avem ce-i reproșa. A ajuns în situația de a nu mai putea conviețui cu soția lui. Pentru că a ajuns în această situație, l-am sancționat. Divorțul este însă permis de lege și în parametrii care-l desemnează poate ajunge chiar și un medic. Nu-i putem tăia capul pentru asta.

— Am întrebat un confrate al dumneavoastră ce ar face dacă prin absurd ar ajunge în situația medicului Carniciu și ar fi pus în fața ireparabilului. A răspuns ce ați fi răspuns și dv. și eu, și oricare altul, ar veghea ca fiii lui să fie adăpostiți în fața oricăror lipsuri materiale, ar lăsa adică totul soției, dacă ea nu le poate asigura singură confortul în cel mai înalt grad, și el ar reîncepe viața de la zero. Fiindcă vedeți dv. aici nu e vorba că un om a divorțat, nu divorțul îl judecăm, ci ceea ce revelează el, acele lucruri pe care nu le-am fi aflat altfel niciodată despre om.

— Unele lucruri nu le-am cunoscut pînă azi. Desigur, vom mai reflecta.

NICOLAE CRISTACHE ■

P. S. În biroul tovarășului Petre Glodeanu, secretar al comitetului județean de partid, cuvîntul de ordine al acestei toamne este strîngerea recoltei. Mă primește numai fiindcă este vorba de copii. Împreună cu prim-vicepreședintele consiliului popular județean decid pe loc : copiii vor primi apartament chiar astăzi.

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Prea mulți porci...

Deși societatea românească de astăzi s-a constituit într-un adevărat **front al conștiinței pentru conștiință**, deși miliția își face mereu mai bine datoria, deși avutul tuturor este din ce în ce mai bine păzit în toate chipurile totuși se mai fură. De la ou mic, la boul mare, de la găinării care mai mult te indispun, la hoții de-a dreptul revoltătoare, ceea ce atrage atenția că lupta împotriva acestei practici antisociale trebuie și mai mult intensificată, după cum mijloacele de prevenire a ei trebuie multiplicate, sporite cu o doză și mai mare de vigilență etc.

Un „răsunător" și recent trafic de porci, petrecut oarecum sub ochii noștri, scoate la iveală marile și uimitoarele resurse ale „geniului rău" care-i bîntuie pe unii hoți de calibru, care, culmea, stau ziua printre noi, muncesc chiar împreună cu noi la lumină, iar pe întuneric fac adevărate ravagii pe unde apucă.

Iată și speța, cu totul ieșită — socotim noi — din comun. S.C., tractorist la A.D.P., sectorul 3 al Capitalei, și-a constituit o adevărată „echipă de șoc" de vreo cinci inși cu care dădea tîrcoale, noaptea, gospodăriilor de pe centura Bucureștiului. Plecau pe tractor seara — sub aparența atît de respectabilă că mai lucrează pe vreo tarla, pe vreun cîmp — ajungeau, de pildă, la I.A.S. Popești-Leordeni și începeau atacul la porci ! Unde erau paznicii ? Ei știu. Ceea ce știm noi, este faptul că în raidurile lor nocturne, echipa de hoți a lui S.C. (era să spunem „echipa de măgari" — dar i-am fi jignit pe bieții măgari) au furat exact 183 de porci ! ! ! Porci de 50, 60, 70 de kilograme fiecare, că știa mai grei nu puteau fi manipulați, furt care a adus un prejudiciu statului de vreo 140 000 lei !

Cum se transformau în bani porcii furați ?

Ori erau vînduți „gospodărește" direct în piață, la Afumați sau în Voluntari, ori erau plasați la creșcătorul de porci G.I. din Afumați, creșcător apărat de lege prin autorizația cuvenită, el reprezentînd un paravan și un camuflaj perfecte pentru această imensă PORCĂRIE.

După cum se poate lesne înțelege, în rîndurile noastre nu este vorba numai de cei 183 de porci furați, ci de semenii noștri, mult mai murdari decît porcii din cocine !

MARIUS POPESCU ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

AMBIENT. Piața Teatrului Național te surprinde prin amplitudine, prin atmosferă. Modernul devine atît de repede familiar. L-am întrebat pe Zoltan Turman, arhitectul șef al orașului, care este explicația, pentru că această senzație nu o încearcă doar turistul, o încearcă chiar și localnicii, dovadă fiind această zonă atît de circulată. Răspunsul este, pe cît de simplu, pe atît de firesc : „Nu s-a mers pe ideea locului spiritual. Spațiul este foarte umanizat. Acest oraș al florilor este mai mult decît un municipiu, este un centru etnografic de cultură și artă, or coloșii de beton, sticlă și metal trebuie apropiați de natură"

O INSULĂ PATETICĂ: OSTROVUL MARE

Cînd am fost pe Ostrovul Mare — insula-șantier din mijlocul Dunării, sediul Porților de Fier II — încă nu ninsese. Iarna încă părea o abstracție, o amenințare îndepărtată, prevăzută în calendar și în scriptele șantierului — unde ocupă un capitol special, cel al „măsurilor pentru anotimpul rece" — de niște sumbri profeți, puși să încurce bugetul unor entuziasme și proiectul unor presante și arzătoare treburi.

La ceasul de față, Ostrovul Mare e sub zăpadă. Sau, poate, nu e, fiindcă peste murele și nu tocmai marele ostrov — 17 km lungime, circa 3 lățimea medie — vîntul, nestăvilit de nimic, aleargă cu cîte 80—100 km pe oră, smulgînd zăpada, învîrtejind-o și spulberînd-o. O mai spulberă și uriașele autobasculante ce, disparate sau în serii compacte, prelau fuga aerului, e întețesc, adăugînd celor 80—100 km încă 50—60, pîrînd trase încolo și-ncoace cu drumuri cu tot, în viteze ametitoare, ca pe o bandă scăpată din chingi. Cînd vine iarna, insula-șantier intră, s-ar zice, în vrîtă. Respirația grea, lutoasă a podișului Mehedinților răbufnește în sus la acest cot de ape, în virteiuri grozave. E o răscrucе aeriană a regimurilor climatice diferite, un unghi de aspră interferență între năvala de aer cald, cu dulcegi de Mediterană, ce vine din miazăzi, și zîdul podișului de pe care se năpustește vîntul.

Ieri dimineață, cota apelor Dunării, în această zonă, nu indica nimic alarmant. Cota acoasta, de la o vreme, îi interesează acuta nu doar pe navigatori, ci și pe constructori, care așteaptă ora transmisiei, răsucesc butoanele aparatelor radio și ascultă cu răsuflarea oprită. Nu, nu-i nici o primejdie pentru insulă, întreaga incintă e apărată de gigantice diguri cu blindaj de oțel, balaurul fluviului, oricît s-ar zbuciuma și-ar sări în sus, tot nu va ajunge să privească peste parapetele de oțel și beton. Dar încă se mai lucrează în albia Dunării, în brațul ei românesc, pe care săpătorii navali îl adîncesc zi și noapte, ca să creeze condițiile traficului naval prin viitoarea ecluză. Tot ei smulg din ape balastul necesar fabricării betoanelor hidrotehnice. Ei, așadar, sînt, dacă nu punctul-cheie al șantierului, punctul primordial, nucleul vastului și stranitului transfer de elemente, în rimă doar cu natura locului și cu fantezia constructorilor, care se operează aici de mai multă vreme. Aici, Dunărea e silită să dea pămînt, în timp ce pămîntul alungă Dunărea, o restringe, drept care Dunărea, îndîrjită, se înfurie și-i atacă mai violent pe cei care o încoltesc. Pe săpătorii navali, în primul rînd. Și dacă apele ei, cotele lor, sînt în creștere...

Ieri dimineață, în această zonă, termometrele, coborîte în timpul nopții sub zero grade, rămăseseră tot acolo. Vîntul (ni s-a spus la telefon) s-a întețit, odată cu frigul ce încreștește pielea, odată cu gerul ce înăsprește glasurile. (Glasul de la celălalt capăt al firului începuse să capete asprimea iernii.) Deci iarna, de-acum, e acolo, în insula prinsă în chingi de oțel și în chingi de ape (în curînd, în chingile gheților), deci mercurul din termometre va continua să coboare, ajungînd la minus 5, minus 10, minus 15... Au fost și terni, începînd chiar cu prima iarnă a șantierului, cînd s-a ajuns la minus 22—23 de grade. Cînd motorina ce mișca mașini și utilaje înghița, obligîndu-i pe oameni la eforturi în plus, peste orele legiuite de muncă. (Ei, oamenii, nu aveau voie să înghețe.)

Se împlinesc în iarna asta, la 3 decembrie, 3 ani de la inaugurarea marii construcții, operă a prieteniei româno-iugoslave. Se împlinesc trei ani și patru ierni. Un timp scurt, dar comprimînd o narațiune a muncii dintre cele mai dense, mai palpitante, un roman încă nescris (cine-l va scrie?), în care personaje, evenimente, conflicte se întrețes și se întretaie în cresteri pline de tensiune, în capitole sau etape ce au modificat și modifică zi de zi, ceas de ceas, într-un ritm de o anvergură unică, relațiile din întregul tablou. Cuprinzînd întreaga insulă (întreaga insulă, din aval în amonte, este practic, la ceasul de față, o uriașă construcție în plină edificare), cuprinzînd apele care-o scaldă (alungate, restrînse, obligate să debușeze prin locuri noi), modificînd geografie, priveliște, înlocuind apele cu pămînt, pămîntul cu piatră, pietrele cu beton.

La ora de față se betonează. La toate obiectivele românești ale noilor Porți de Fier, în zona barajului, a ecluzelor, a centralelor, se toarnă din plin betoanele hidrotehnice, mărcînd întrarea marelui șantier în etapa maximei amplitudini a muncii, a răspunderii maxime și a grijilor maxime. Se toarnă din plin betoane (de data asta nu hidrotehnice, nu speciale, ci comune, dar „comunul" acesta prinde el și un statut special, aparte și frisonant în frisonul iernii) la drumuri, la căi de acces, la platformele tehnologice, la blocurile de locuințe din colonia constructorilor, la numeroase alte obiective. Toți ceilalți lucrăm, în aceste zile, ce după doar de beton, vorbesc doar de beton, visează beton, mănîncă beton pe pîine (uneori și fără, căci mai important chiar decît pîinea ai zice că e betonul), șeful reporterului de a afla și amănunte ale construcției abstrase betonului se izbește, ca de un zid de beton, de problema totală, unică, absorbantă a betonului.

Comandamentul șantierului, instalat într-una din cabanele-vile ale coloniei constructorilor (foarte frumoase aceste cabane-vile, cu acoperișurile lor țuguiate, de „chalets"-uri elvețiene, și cu surpriza scărilor exterioare, ușoare, aeriene, deși, evident, din beton), e ca o Arcă a lui Noe ancorată la țărmul Dunării. Sîntem într-un cotlon al insulei ce nu mai aminteste prin nimic de ratul vegetal de odinioară, doar cîteva sălcîrugi de cloaste arhaice, scăpate ca prin minune de foc și de umezeala acidă a apei de infiltrație, au rămas undeva, într-un colț al zonei, ca un memento despre o vreme ce pare alungată nu de niște ani, ci de niște ere. Atmosferă de comandament de front, du-te-vino de oameni terbîl de ocupați, de aferați, de grăbiți, stații de radio în funcțiune, rapoarte și ordine care se încrucișează în aer, toate problemele și toate profesiile insulei-șantier își trimit aici mesaje și mesageri (de aceea comandamentul acesta a și fost poreclit chiar „Arca"), dar peste toate problema problemelor e betonul. Petre Mike, secretarul comitetului de partid (om cu o viață petrecută pe șantiere, începînd cu cele ale tinereții, din anii '47—'49), are în ce privește betonul, în ciuda experienței sale, emoțiile unui neofit. Vine acum de la noua fabrică de betoane, transferată aici nu demult, de pe șantierul hidroenergetic al Cibiului (o „fiică" a Grupului constructiv de pe Ostrovul Mare), unde a impresionat cum merge treaba în schimbul doi. Mergea, zice, dar o zice cu emoție nu pentru chestiunea în speță, ci pentru întreaga problematică a betonului și a betonării pe șantierul noilor Porți de Fier. I se pare că nici o măsură în plus, la acest capitol, nu e un plus.

Toți oamenii șantierului, într-un fel sau altul, sînt înglodați, unii pînă-n gît, în beton și în betonări. De la săpătorii navali care fac rost de agregatele de bază necesare fabricării betoanelor hidrotehnice, de la șoferii care le transportă, de la cei ce produc betonul (constituiți într-un șantier special) la cei care-l pun în operă, înconjurați la rîndu-le de reprezentanții a numeroase profesii contibuente, tangente, complementare sau convergente betonului, sute și sute de constructori, „minunile" sute de mașini și de utilaje, înfruntă timpul neprielnic betonului fabricînd beton și turnînd beton.

Acum, cînd terenul prinde sănghețe, șoferii „Tatrelor" și ai „Belaziților" or s-o ducă, într-un anume fel, mai bine. Ion Stelescu, conducătorul unei autobasculante de 47 de tone, venit aici de la prumele Porți de Fier (împreună cu fiu-său, Petre, tot șofer), după un stagiu de eficient acel pe șantierele hidroenergetice de la Motru-Cerna-Tismana, unde a lucrat (împreună cu fiu-său) niște rezonante recorduri, niște mari depășiri de plan, a încărcat în mașina sa, pe șantierul barajului noilor Porți, întîmul șirag de marnă de pe amplasamentul primei lamele a ceea ce specialiștii numesc „beton de egalizare", marcînd declanșarea betonării barajului. Isprava asta, cu nimic deosebită de altele, dar simbolică, s-a petrecut în niște împrejurări cărora iarna, în fine, le pune capăt. S-a petrecut în terenul moale, în loess-ul viscos și cleios al insulei, care prindea ca-ntr-un cleste rotile camionului. Și șoferii de pe autobasculante, și cei de pe greoaie buldozere-tancuri fabricate de brașoveni, și comandanții marilor excavatoare „Castor" cu cupe de 2,2 metri cubi, făurite de brăileni, au trudit o primăvară, o vară, o toamnă tot luptînd să-și smulgă roțile sau șenilele din capcanele așezate în lut. Acum, cînd terenul o să înghețe, o să fie mai bine. (Dacă gerul n-o să înghețe motorina!)

Loess-ul ca loess-ul, dar cu marna, știam, e și mai și, cei puțin în ce privește operațiile de betonări. Mărnile de fundații sînt repede alterabile la contactul oricît de sumar cu agenții atmosferici, drept care turnarea „lamelelor de egalizare" trebuie operată cu maximum de viteză. Dar și cu maximum de exigență în calitate, pe cît, pe aceste lamele, urmînd a se sprijini coloșii munților de beton. Se cere, altfel spus, nu doar un ritm, ci și unul alert, și nu numai un ritm alert, ci și unul, dacă se poate zice astfel, al calității, revelabilă în întreg și parte prin sporuri mereu mai substanțiale. Toate condițiile sînt asigurate, fabricile de beton bat din plin, pulsul Dunării e măsurat zi și noapte (echipe speciale de intervenții stau cu armele la picior, gata oricînd să-l reprime orice încercare de infiltrare în incintele șantierului, alte echipe desăvîrșesc îndiguirile zonelor din amonte și ale altor porțiuni inundabile). Întreaga insulă este ca o redută bine fortificată, între apele pline de o minie tulbure, sub un văzduh zbuciumat de elicele norilor hivernali (care coboară mereu, apropae rasînd cu insula și cu fluviul) și de benele cu beton (care, în contrasens, urcă la toate cotele, adesea gata să străpungă norii).

Gheorghe Croitoru, șef de echipă de betonisti, meheditean din comuna Burila, constructor al primelor Porți de Fier și al sanitcrelor hidroenergetice de pe Cerna, a turnat primele lamele de egalizare la fundațiile centralelor electrice. Evenimentul s-a petrecut în vară și, de atunci, bătutul acesta cu obrazul rotund, dar cu trăsături puternic marcate, cu tumeri nu tocmai largi, dar cu mușchi de boxer, care se desenează puternic chiar și prin scurta groasă, vătuită, n-a mai lăsat din mînă vibratorul cel greu, cu care face omagiu betonul proaspăt turnat. E frig, e vînt (cînd am vizitat șantierul, acesta bătea cu „numai" 70 de kilometri pe oră), dar pentru Gheorghe Croitoru și pentru cei din echipa lui, mai toți cu nume oltenești sau invers (Dumitru Pațilca, Petre Giuverdea, Bebe Țiganu), e inabusitoare temperatura efortului, acum crezi c-o să-și scoată pufoaicele, c-o să lucreze în cămăși sau fără. Vibratoarele le-au lăsat semne adînci în palme, care au devenit scorțoase, dure, ca și structura ureliei. Dacă truda lor și a celorlalți betonisti ar fi, să zicem, o înfruntare fizică, adică un epuizant campionat de lupte greco-romane pe un ring lung de 17 kilometri și lat de 3, fără pauze sau cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o reprizâ într-alta, fiindcă turnarea betonului nu poate fi întreruptă, dacă lupta lor ar fi pur sportivă, performanțele de rezistență s-ar putea calcula mai ușor și s-ar putea obține, astfel, un echivalent, fie și vag, al marelui efort cheltuit în aceste zile de constructorii noilor Porți de Fier.

Scenele patetice se succed și se amestecă incontinuu. Timpul de azi și timpul de ieri, cel al primelor Porți de Fier (de unde a venit majoritatea constructorilor, coborînd vreo 80 km pe fluviu, de fapt urcînd, urcînd o nouă și redutabilă treaptă a muncii, a tehnicii, a împlinirilor, schimbînd registrul de privelști și exigențe, modificîndu-i gama, punîndu-i o nouă și mult mai pretențioasă cheie), se interferează, sub semnul marelui timp constructiv al țării, cînula Dunărea ce devine o Dunăre de lumină, de energie, îi e simbol. Se interferează și vocile, ca niște unde radio, Peste vocea lui Gheorghe Croitoru (înaltă, ca să acopere zgomotul vibratorului), care strigă nu știu ce ordin oricăror, se suprapune, cu o octavă mai sus, cea a inginerului Ștefan Păscuțiu, șeful de șantier, care ordonă nu știu ce lui Croitoru sau altcuiva. Inginerul Păscuțiu a coborît — pe Dunăre, de pe Olt, de pe șantierele constructorilor hidroenergetice aflătoare în zona Slatinei. Încă n-are, ne spune (de fapt, ne strigă în ureche), o voce „exesată ca pentru Dunăre", pentru uriașul tumult al muncii de pe marele șantier al acestei insule. Dar luptă, adaugă, ca să și-o facă, luînd ca diapazon vibratorul lui Gh. Croitoru. Ai zice, ascultîndu-i pe el și pe ceilalți cum strigă unii la alții, peste vuietul șantierului, al vîntului și al Dunării, că toți, de la mic la mare, sînt în pînă și arzătoare furie, că acuși-acuși o să se la la bătaie. Așa ai zice, dacă n-ai ști (precum știi, precum vezi) că marea construcție este fructul unei cooperări, al unei solidarități a eforturilor, al unei camaraderii și prietenii cum rar întîlnești alturea, ce suprapun acest șantier unui cîmp de luptă sau, cu un termen de referință mai apropiat anotimpului, unei veritabile expediții polare. Contribuie la această senzație și izolarea, faptul că oamenii, aici, nu se pot rezema decît pe ei, pe ei însiși, chiar dacă o țară întreagă îi veghează și îi ajută îndeaproape. Dar marile acțiuni constructive, săvîrșite în lupta cu o natură aspră, cu loess-ul, cu apele, cu vînturile și cu zăpezile, sînt opera lor, numai a lor. Ai mai strîga unii la alții și fîndcă (nc spune Croitoru) „au în urechi niște dopuri", care dopuri sînt de nisip, insula asta fiind o insulă de nisip, mereu și mereu răscolit de vînt. Ne spune asta, firește, răcnind.

Dunărea, acest vacarm, nu se mai aude. Cine s-o audă ? Și cînd ?

O auzim totuși, într-o scurtă pauză de liniște. O auzim huruind, cu huruitul de pietre și valuri care e milenara ei simfonie, dar parcă mai aprig și mai tiranic decît adesea. O căpătăm și ea glas de om ? Sau, poate, amenință, avertizîndu-ne despre asalturile ce vor urma asupra insulei-șantier ?

În aceeași pauză de liniște, ni se spune, cu o voce deodată calmă, sigură, stăpînită, că Dunărea, pe aici, nu mai are nici o putere.

La Ostrovul Mare, cotele apelor Dunării sînt, practic, sub mîna omului.

ILIE PURCARU ■

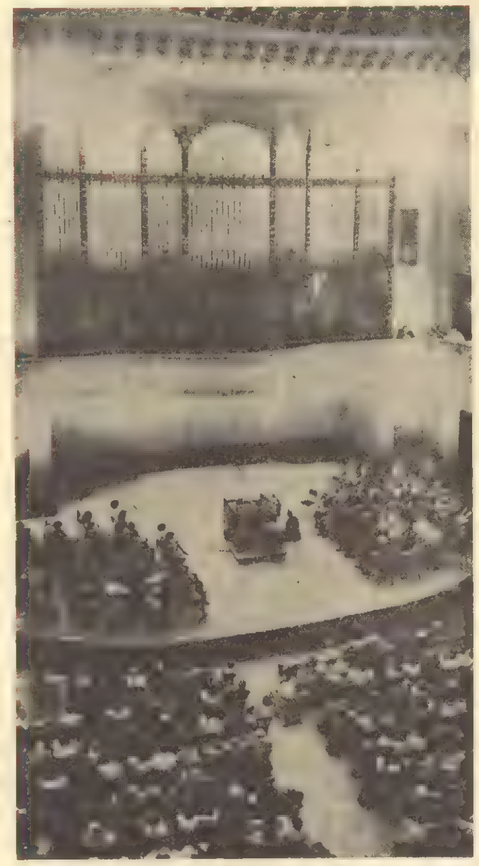

ORGA DE CONCERT. La vremea ei, în 1913, cînd a fost construită, orga de concert a Palatului culturii din Tg. Mureș a fost prima orgă din Europa centrală, dar în ultimii 50 de ani, cele 4 483 de tuburi ale sale au rămas mute. În 1978, a început restaurarea ei de către neobositul și inimosul director al Palatului culturii Bela Kőrösy. Concertul inaugural a avut loc la 31 octombrie și nimic au ne mai surprinde, cînd aflăm că peste 100 de iubitori ai muzicii au ascultat concertul în picioare, din bol, tar alte 200, afară, solicitau, același lucru, sala dispunînd doar de 700 de locuri. Și astfel au urmat la rînd următoarele zece concerte cu sala plină.

Grijile nu s-au terminat odată cu inaugurarea. Ca să trăiască, orga trebuie să funcționeze. La toate acestea s-a gîndit Bela Kőrösy, în serile și nopțile celor doi ani cît a durat restaurarea ei. Astfel turiștii finlandezi care vin, la două săptămîni, prin Tg. Mureș, la Sovata, la tratament, vor putea, făcînd un popas, să audiezе un concert de orgă de o oră și jumătate, de asemenea, vor putea lua cu ei discul concertului ascultat. Pentru tinerei, în acest oraș cu vechi tradiție muzicală, se va organiza adaptarea spectacole la colaborare cu Institutul de teatru și chiar cu teatrul de papuși

Biografii ale muncii pe Valea Buzăului

1.

Apa Buzăului pătrunde în județul cu același nume nu departe de localitatea Siriu. Aici, pe șantierul viitoarei hidrocentrale, maistrul Vasile Neamțu are o casă de protecție noroită și 40 de ani. În 1958, am căzut de acord asupra acestui amănunt, n-avea decît 18 și i s-a întîmplat, cum zice, un noroc deosiv. Tocmai terminase, la Botoșani, profesionala de mecanici cînd Dumitru Tomniuc, pe jumătate prieten, pe jumătate vecin, l-a îndemnat, de o excursie de o zi la Bicaz, în scop de plimbare și de

aer proaspăt. Vasile Neamțu a venit, a văzut și, ca să nu mai lungim vorba, a rămas. I-a liniștit pe cei de acasă cu o carte poștală, pe care a scris că e bine sănătos, ceea ce le dorea și celor din Broscăuții Dorohoiului, comuna natală, cerînd totodată salopetă, undiță și-o poză, cea în care el și frații lui, Sandu și Ionel, de asemenea mecanici, zîmbeau fără prea multe motive. Din prima leafă, își amintește, și-a luat o pereche de cizme, încălțări în care, tot purtîndu-le, a ajuns să se simtă atît de bine încît, cu vreo 3 ani în urmă, nevasta s-a luptat să-l convingă să le lepede în vederea unei nunți.

Cînd treaba s-a terminat la Bicaz, a poposit la Firiza, lîngă Baia Mare. Alt baraj, aceeași muncă, așezată și plină de răspundere. Avînd cîteva zile libere și consimțămîntul de acasă, a-a însurat cu o fată despre care spune, scurt, că e și răspravă. Adică, în concepția lui, își face meseria de bobinatoare cu tragere de inimă și-i educă atent pe copii, Sorin și Sorina, ambii elevi, botezați așa din dorința lui ca toate lucrurile să fie cît mai simple. Întrolat în marea familie a constructorilor de hidrocentrale, familie de oameni harnici și devotați, Vasile Neamțu a continuat să învețe geografia țării în pufoaică și în cizme, ca și Nicolae Ene, Gheorghe Ruxu sau Andrei Iacob, cîțiva din cei de care, cunoscîndu-i la Bicaz, nu s-a despărțit nici azi, muncind împreună și, în timpul liber, suferind pentru Steaua. De la Firiza a trecut la Paltinul, de la Paltinul la Pucioasa, lăsînd în urmă numai pilde bune și depășiri de plan.

Din '74, e aici, la Siriu, unde face betoane și mai face montaje metalice și unde, de un an, după absolvirea școlii de maiștri, conduce 35 de bărbați. Prin strădania lor, între doi munți se așterne al treilea, produs uman sută la sută, rod al devotamentului și al solidarității muncitorești exersate 24 de ore din 24, 365 de zile din 365, cu excepția anilor bisecți. Șigur, un șantier e un șantier, cu noroi, cu frig, cu mașini care se mai defectează, cu toate cele. Dar greutățile sînt făcute, vorbește Vasile Neamțu pe înțelesul oricui, ca să fie învinse, ceea ce, la Siriu, se întîmplă ca și cum nu s-ar întîmpla nimic.

Așa stînd lucrurile, e mulțumit. Adună, cu soția, la 6 mii, din care o parte ajung la CEC. Copiii învață bine, băiatul fiind de-acum la liceu, la Buzău. Apartamentul la bloc, tocmai primit, e spațios. Doar mașina, o „Dacie" 1100 porcită Roșcovana pentru că e roșie, îi mai dă bătăi de cap cu ambreiajul. În rest, stă zîmbind pe sub cozorocul unei căști ce pare plămădită din noroi, toate bune și mai puțin. Mulțumim de invitație, vom mai poftî.

2.

Urmînd cursul Buzăului, ne oprim cîțiva kilometri mai la vale, la Pătîrlagele. Comună, ne lămurim repede, cu spinarea dreaptă, afișînd la șosea o puzderie de case noi, din ferestrele cărora păduri de flori privesc curioase la forfota lumii. Dominînd așezarea de pe înălțimea unui deal, Filatura de lînă, dată în folosință în 1978, simbolizează tulburător și fără echivoc noul destin al comunei. În fruntea filaturii, alt simbol, o tînără, inginera Carmen Țăranu, directoarea la numai 31 de ani și, mai mult decît atît, șefa propriului soț, Florin Țăranu conducînd una din secțiile unității.

Deși a născut 3 copii, primii 2 fiind gemeni și, atenție, elevi în clasa a VII-a, Florica Mărgărit nu-i mai virstnică. Are toți 31 de ani pe care, fără să fie un compliment, și-i ține bine, de pe urma muncii, cum zice. Pînă să intre la calificare, a făcut de toate, căutîndu-și un drum în viață. A fost, pe rînd, centralistă, vînzătoare și, cîteva luni, ospătărită la local, prin termenul acesta înțelegînd circiuma numită „Siriu". Altfel zis, căuta și nu găsea căci nu existau prin partea locului decît puține fabrici, la Nehoiu, la Sătuc și cam atît, la poarta cărora, firește, cererea era mai mare decît oferta. Cînd a auzit că se deschide la Pătîrlagele o filatură, a depus cerere și, după aprobarea acesteia, s-a suit în autobuzul de Brașov. Acolo, la „Carpatex", a învățat 6 luni, urmînd nu doar cursurile unei noi meserii, ci și pe aceea a unei noi demnități. Ea și, deopotrivă, multe alte fete din Valea Buzăului, Maria Fotache, Elena Iliescu, Maria Livramescu, Elena Cojocaru, altele, sîlite prin atunci să-și petreacă tinerețile pe drumul dintre copaie și cratiță.

Florica Mărgărit lucrează la secția carde, la divizor, e mașină despre care zice că e foarte complicată, fiind firul și transformîndu-l în pretort, dar pe care o strunește, supunînd-o. E frumtașă pentru că, simple sînt adevărurile mari, a venit cu gînd să munccească. Dacă ai intrat într-o treabă, mărturisește, fă-o bine și nu te plînge, o face bine și nu se plînge, deși motive ar mai fi. Dacă depășește planul la filatură, îl depășește și acasă, unde gătește, spală, calcă și, cînd nu i se închid ochii, face lecții. Dar, ca și Vasile Neamțu, e mulțumită. Simte că, de cînd deține o meserie, oamenii o privesc altfel, iar ea nu le rămîne datoare, uitîndu-se la bărbați de la egal la egal. Are o familie unită și, ceea ce nu-i de loc de colo, cinstită, respectată. Soții Mărgărit, dintr-o retribuție și o pensie, se ajung cu banii, conștienți că, azi, începuturile sînt mai ușoare ca altădată. Au șters de pe listă televizorul și frigiderul, urmează bicicleta cu care Florica are de gînd să străbată, zilnic, cei 3 kilometri care o despart de locul de muncă. Pînă atunci însă, umblă pe jos și, citeodată, i se pare că drumul e mai lung decît e. Dar nu pot veni toate dintr-o dată, zice, vom munci și vom avea. Nu ne îndoim că lucrurile se vor întîndul întocmai, urmînd calea unei demnități dobîndită cu sudoare și perseverență.

3.

Doctorul Adrian Ionescu e medic primar și șef al secției de nevroze Nifon aparținînd Spitalului de neuropsihiatrie Săpoca. A terminat facultatea la București, în 1959, după care, încheindu-și stagiatura la circumscripția din Cozieni, s-a tras spre Nifon, căutînd liniște. A căutat și, face haz de necaz, n-a găsit, căci la venirea lui și a soției, de asemenea medic, Nifonul semăna cu o cabană părăsită. Ar fi putut, firește, face naveta pînă la Buzău, dar a respins din capul locului o astfel de soluție, înțelegînd că rostul unui medic, al unui psihiatru cu atît mai mult, e să rămînă cît

mai aproape de căpătîiul bolnavilor. Gîndind așa, și-a suflecat mînecile, s-a devotat muncii, nesfiindu-se să pună mîna pe mătură și pe tîrnăcop. Soseaua pe care am urcat la Nifon, găsind la capătul drumului o oază de curățenie și sănătate, era la vremea venirii soților Ionescu o rîpă ceva mai largă, al cărei suiș abia dacă-l învingeai cu boii. Clădirile secției, azi semețe și strălucînd de ordine, stăteau să se prăvălească. Pe parcurs, toate s-au îndreptat, dar n-a fost ușor. Doctorul Ionescu însă a rămas, în ciuda tzolării și a repetatelor începuturi de drum, sensibil la suferința semenilor săi, încumetindu-se, cu știință și tact, să facă ordine în mințile și sufletele lor adesea începînd pentru o clipă mai scurtă sau mai lungă.

N-a dezarmat cu toate că, dacă stai să-i asculți, ar fi avut motive. A pierdut, poate, o bătălie sau alta, dar n-a pierdut niciodată războiul, punîndu-și întreaga capacitate și toate energiile în slujba proverbului ce pretinde, cu dreptate, că omul sfințește locul. A scos mulți oameni din rătăcire, redindu-i familiilor și locurilor lor de muncă, înnobilînd izolarea de la Nifon prin pilde de devotament și abnegație. Refuzînd, cum ziceam, soluția navetei, doctorii Ionescu și-au silit copiii să acopere, zilnic, drumul pînă la Buzău, 60 de kilometri dus și întors, făcîndu-i să priceapă că osteneala acesa constituie o datorie și nu un sacrificiu. Ana, cea mai mică fiică, și el Adrian, a devenit studentă la medicină, călcînd pe urmele părinților, doctorul Ionescu e cu atît mai bucuros că n-a greșit, că le-a cerut copiilor înainte de a le oferi.

Secția de la Nifon are, în prezent, 140 de paturi și tot ce-i trebuie, încălzire, apă curentă etc. Personalul s-a format și el din mers, fiind tînăr și, fără excepție, recrutat din zonă. Pus pe temeiuri științifice, moderne, procesul de recuperare al pacienților înregistrează importanți pași înainte, garantat de profesionalismul și abnegația unei familii de medici ce merită, fără rezerve, semne de stimă și respect. Dealtfel, doctorul Ionescu primește, regulat, astfel de semne, scrisori de mulțumire de la foștii bolnavi. Le-a strîns, cu evlavie, într-un dosar, pe care obișnuiește să-l răsfoiască din cînd în cînd. Atunci, zice, înțelege cel mai bine care e sensul muncii lui. O muncă, nu o dată anonimă și modestă, în care se cere să posezi meserie și suflet. Doctorul Adrian Ionescu are și una și alta.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Locuiesc în comuna Telești, județul Gorj, și mă numesc **Coleulescu A. Constantin.** În luna iulie m-am adresat în scris cooperativei „Electrobobinaj" din București, pentru a mi se livra 2 electropompe, ce îmi erau necesare la irigarea grădinii de legume. Răspunzînd afirmativ la cererea mea, cooperativa m-a informat că pompele costă 2 000 lei, pe care trebuia să-i trimit. Am expediat banii în 7 august a.c. și de atunci cooperativa nu-mi mai răspunde nici la sesizări.

■

Duminică, **14 septembrie a.c.**, în timp ce efectuam un control de rutină pe traseul Zărnești — Rișnov — Brașov, am fost depășit de autobuzul 014684 B, cu peste 60 km/h. Am reușit să-l opresc abia la punctul de control Bartolomeu, cu concursul organelor de miliție. Vehiculul aparține Întreprinderii Autobuzul București și făcea un frumos circuit București — Pitești — Cîmpulung — Brașov — București, „pentru stabilirea comparativă a regimurilor de funcționare și parametrii optimi ai motorului pe trasee turistice muntoase" (conform unei adrese vizate de Autobaza 3 călători București), „cu personal muncitor din I.A.B.". Simpla citire a tabelului cu „tovarășii care merg în schimb de experiență" arată clar că mai bine de jumătate dintre ei erau de fapt rude apropiate, care făceau un voiaj de agrement pe banii și pe motorina statului. În cadrul atribuțiunilor mele de serviciu am aplicat o amendă șoferului, însă e evident că el nu este nici singurul, nici măcar principalul vinovat în această excursie frauduloasă. (**Németh Zoltan,** inspector la I.T.A. Brașov)

■

Subsemnații cititori ai revistei dv., vă rugăm să ne ajutați să se rezolve situația în care ne aflăm : La începutul lunii iulie, strada AUREL VLAICU, pe porțiunea dintre strada Paul Greceanu și șos. Ștefan cel Mare (circa 150-200 m) a fost închisă circulației „doar cîteva zile" pentru introducerea unei conducte noi de alimentare cu apă. Într-adevăr, utilajele ultramoderne și ultramecanizate folosite păreau să justifice termenul anunțat. După mai mult de 4 luni, strada a rămas brăzdată de șanțuri și bineînțeles tot necirculabilă. Utilajele au dispărut, iar 2—3 lucrători sub supravegherea șefilor respectivi zgîrie ici și colo pămîntul (nici odată simbătă sau luni !) (Au semnat scrisoarea **Mariana Nicolescu** și alți 8 cetățeni de pe str. Aurel Vlaicu)

■

Anul trecut am sesizat redacția Flacăra că, la retragerea din Cooperativa „Tehnica confecției" din Iași, soției mele i s-a refuzat restituirea sumelor reținute de-a lungul a aproape 5 ani ca părți sociale. În răspunsul său, cooperativa promitea că va restitui banii, după bilanțul contabil, în **februarie 1980**, ne scrie tovarășul **Filip Spiridon.** Iată-ne în noiembrie, fără ca promisiunea făcută de sus-numita cooperativă să fie îndeplinită. După toate aparențele, niște funcționari vor să mă învețe minte, să nu mai reclam. Acum ar fi rîndul lor la învățarea de minte.

■

D.J.P.Tc. Argeș. Vă informăm că cererea de instalare a unui post telefonic la domiciliul tovarășului **Senesieb Mihu** din Pitești (tergiversată de 5 ani — N.R.) a fost rezolvată pe data de 4 octombrie a.c.

■

C.P.M.B. Urmare notei apărute în nr. 37 al revistei Flacăra, vă facem cunoscut că I.C.R.A.L.-urile au permanent în vedere păstrarea spațiilor verzi din curți, cît și a arborilor existenți. În cazul de pe str. Butoianu 4, I.C.R.A.L. Cotroceni nu a aprobat tăierea arborelui respectiv și nici nu are competența unor astfel de aprobări, care revine doar A.D.P.-urilor (Administrația domeniului public) de pe lîngă fiecare sector al Capitalei. Constatîndu-se la fața locului că arborele este în pericol datorită unei fisuri accentuate, s-a solicitat Comisiei pentru protecția mediului înconjurător aplicarea unei centuri protectoare.

■

Romvared. În urma cercetărilor efectuate, la sesizarea tovarășului **Ilie Dumitru** din Galați, privind neregulile de la vagonul restaurant al trenului 36 din data de 16.09.80, vă facem cunoscut că lucrătorul gestionar a fost sancționat administrativ (N.R. — Ceva din tonul conciliant al acestei „rezolvări" ne face să înțelegem siguranța de sine a acelui ospătar — murdar, obraznic și fără ecuson — care l-a apostrofat pe I.D. cu cuvintele : „Ieși afară din vagon, că nu te servesc, că aici **eu sînt stăpîn !**" Se pare că știa ei ce știa.)

■

Mă numesc **Bălici Ioan,** locuiesc în comuna Vicovu de Sus, județul Suceava, și am o mare rugăminte, care aș dori să apară în revistă, poate astfel va fi auzită și de cei ce ar fi în măsură să o rezolve. Noi, cei care lucrăm cu caii, avem multă bătaie de cap cînd vine vremea schimbării potcoavelor, deoarece nu se găsesc caiele, adică ținte cu care se fixează potcoava pe copită. Un mărunțiș foarte important.

■

Sînt **Mihu Vasilica** din București, Șos. Mihai Bravu 3, bl. ALMO 3, sc. 6, ap. 208. În după-amiaza zilei de 2 octombrie a.c. am vrut să cumpăr oțet de la magazinul alimentar din Halele Obor. Cînd să-mi vină rîndul, responsabila Șerban Nușa a oprit vînzarea, deși pînă la închidere mai era cel puțin o oră. La protestele noastre a răspuns cu vorbe răstite și eoitete jignitoare. Apoi, acuzîndu-mă că am vrut să păgubesc magazinul de 6 sticle goale, deși cei de față au declarat că m-au văzut punînd sticlele în navetă, responsabila m-a luat de păr și m-a lovit, strigînd că sînt hoață și că să vină miliția. Două spusele celor care au asistat, asemenea întîmplări nu sînt o raritate în acel magazin. (Ulterior a sosit la redacție și o altă scrisoare, în care **ing. Săulescu Cristian,** domiciliat în str. Baniței 1, sc. B, ap. 47, relatează același fapt, ca martor ocular. Are cuvîntul Serviciul comercial al sectorului.)

■

În ziua de 30 septembrie a.c. am dat concurs la D.J.P.Tc. Vîlcea pentru ocuparea unui post de agent poștal la agenția Rădăcinești, satul în care locuiesc, ne scrie **Maria Popescu** din comuna Berislăvești, județul Vîlcea. Eu am fost notată cu 8.14, iar celelalte 2 concurente cu 5.00 și, respectiv, 6.00. Postul l-a obținut candidata cu nota 5.00. Cerîndu-i explicații tovarășului director, mi-a răspuns... să nu mă supăr, că dînsul a avut o obligație față de acea persoană ! ? !

■

Direcția sanitară a municipiului București. Neplăcerile pe care le-a avut tovarășa **Dobrescu Eugenia** în obținerea certificatului medical s-au datorat faptului că nu a știut unde să se adreseze. La locul său de muncă personalul nu a fost informat de către factorii responsabili că respectiva instituție a fost arondată la dispensarul policlinic Colțea, — dr. Doina Coriade.

■

Ministerul Sănătății, ca răspuns la scrisoarea adresată redacției de **Misailescu Elena** din București. Vă aducem la cunoștință că cererea a fost rezolvată favorabil, repartizîndu-se prin Farmacia nr. 99 medicamentul solicitat, Celontin, 10 flacoane x 100 comprimate.

■

Procuratura generală. Din verificările efectuate s-a constatat că pentru achizițiile fictive de lapte și telemea, amintite în sesizarea tovarășului **Popa Stelian** din Bechet (Dolj), învinuiții Glăvan Nicolae, Măcesanu Ilie, Radu Constantin și Nicolescu Ecaterina au fost sancționați administrativ cu cîte 1 000 lei amendă. Pentru faptele de specula și sustrageri, organele de miliție efectuează cercetări, urmînd să fie luate măsuri corespunzătoare.

■

Urmînd să plec la Pitești, în seara de 28 septembrie am vrut să aflu dacă trenul 161 mai circulă. După 3 ore pierdute la telefon; la numărul 062, am fost nevoit să dau o fugă pînă la gară. Doar așa am izbutit să aflu că accleratul 161, cu care avusesem de gînd să plec a doua zi în zori, este suspendat. (**Bunea Manole,** str. Obcina Mare 4, bl. OS 2, sc. 3, ap. 106, sector 6)

■

În răspunsul la o sesizare a mea, adresată revistei dv. I.C.V.L. mă asigură că apartamentul îmi va fi predat la termenul stabilit, adică la 28 februarie 1981, adăugînd : „În prezent la blocul 66 B Rahova sînt concentrate forțe sporite în vederea urgentării execuției structurii de rezistență și intrării în finisaj pînă la 30 decembrie a.c.". Asta o fi în scripte, continuă **Aurelia Arghirescu,** însă eu, la fața locului, nu am văzut decît un șantier părăsit.

■

La 1 septembrie am plecat împreună cu mama mea la Govora, avînd fiecare un bilet de tratament confort I. Ajungînd, seara, în stațiune, am fost cazate într-o cameră confort III, care nici cheie nu avea. A doua zi ne-am adresat tovarășului Meșteru Alexandru, șeful biroului cazare, iar acesta ne-a răspuns : „Lăsați, că stați foarte bine acolo". Am fost repartizate la o cameră cu un pat, confort II, apoi într-o cameră umedă ș.a.m.d. Timp de o săptămînă ne-am tot mutat, pierzînd zilele de tratament plătite. Propunem ca celor vinovați să li se aplice un tratament similar la plata retribuției. (**Florentina — Florica Pavelescu,** str. Vasile Conta 3—3, sector 2)

■

D.P.M.O.S. Brașov. Ca urmare a sesizării pe care ne-ați transmis-o spre rezolvare, tovarășa **Pantea Elena** a fost invitată la noi în 16 septembrie. S-a discutat și cu I.M.M.R. Brașov, în vederea încadrării petentei cu 1/2 normă. Nu s-a stabilit data începerii activității deoarece la data aceea P.E. urma să se interneze la spital. S-a stabilit ca, după externare, să se prezinte din nou la D.P.M.O.S. pentru perfectarea încadrării la I.M.M.R. Brașov.

■

U.J.C.M. Cluj. Întreprinderea Electronica nu își onorează contractele de livrare a pieselor de schimb (între care și transformatoarele de linie), cu toate insistențele noastre repetate. Pe autoarea sesizării ce ne-ați trimis-o, **Ordean Dorica,** am rugat-o să se adreseze și dînsa direct producătorului acestor piese. La rîndul ei, unitatea noastră a intervenit din nou la producător. Cînd piesele vor sosi de la Întreprinderea Electronica, aparatul va fi reparat și o vom anunța pe petentă pentru a-i ridica de la unitatea de depanare.

■

Tribunalul județean Dîmbovița, referitor la sesizarea lui **Dima C. Vasile** din Pietrosița, satul Dealu Frumos. Studierea dosarelor în cauză ne-a dus la concluzia că hotărîrile pronunțate sînt nelegale și netemeinice. S-a cerut Direcției judiciare pentru cauze civile din Procuratura generală examinarea acestor dosare, în vederea introducerii unui recurs extraordinar.

■

Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca răspunde la scrisoarea adresată redacției de **Geg Gavril,** prin care solicită o locuință corespunzătoare din fond de stat, în locul casei din str. Rakoczi 81, devenită improprie ca urmare a unor inundații. Pentru rezolvarea provizorie a cazului s-a pus la dispoziția Întreprinderii Terapia, unde lucrează soții Gog, apartamentul 4 din str. Bistriței 32, compus din 2 camere și dependințe, în exclusivitate.

■

Comitetul municipal Făgăraș al P.C.R. Fiind nou încadrat în muncă, unitatea nu-i poate atribui locuință tovarășului **Gniu Gheorghe,** trebuind să fie respectată lista de priorități existentă, conform prevederilor legii. El locuiește în casa părinților săi, de unde vrea să se mute din cauza unor neînțelegeri familiale. În urma înțelegerii intervenite între tată și fiu, acesta urmează să-și construiască o locuință proprie pe terenul aparținînd tatălui. C.P.M. Făgăraș l-a îndrumat pe petent să-și întocmească dosarul în vederea obținerii autorizației de construcție.

■

Consiliul popular al județului Vaslui, referitor la scrisorile trimise la redacția revistei Flacăra de către **Ungureanu Vasile** din satul Fintînele, comuna Pușești, și **Filip Georgică** din satul Valea Lungă, comuna Vinderei. Ambele sate fiind propuse pentru regrupare în următorii 10—20 ani, în conformitate cu prevederile Legii nr. 58/1974, nu se pot executa extinderi de rețele electrice. Am intervenit la C.P.C.P. pentru a se aproba extinderi și în astfel de sate. În cazul unui răspuns favorabil, vor fi incluse în plan satele Fintînele și Valea Lungă, urmînd ca lucrările să se execute cu fonduri constituite de la populație. Stîlpii de lemn se vor asigura pe plan local.

■

Municipiul București — Consiliul popular al sectorului 2, ca răspuns la scrisoarea tovarășului **David Cornelia** din str. D. Marinescu 1 A, bl. C2, sc. 1, ap. 30. Potrivit Hotărîrii nr. 2/1973 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc din imobil una sau mai multe luni și au anunțat în scris asociația de locatari nu participă pe perioada respectivă la cheltuielile aferente consumului de apă, taxei de canalizare, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării. Nu se prevăd alte scutiri.

■

Comitetul orășenesc Cîmpia Turzii al P.C.R. În cursul lunii august a.c., la blocul C 17 din str. Laminoriștilor s-a întrerupt legătura cu centrala termică nr. 2 la care acest imobil era racordat provizoriu. Șantierul a efectuat întreruperea, așa cum se arată în scrisoarea adresată de locatari redacției Flacăra, fără a anunța Asociația locatarilor și S.G.C.L. și fără să existe asigurate condițiile pentru racordare la centrala nr. 6. Pentru acest fapt cei vinovați au fost trași la răspundere. De asemenea, pînă la terminarea lucrărilor la centrala termică nr. 6, imobilul a fost racordat din nou la centrala nr. 2.

■

Centrala transporturilor auto. Din verificările făcute rezultă că pentru perioada 29.08.79-20.05.80, cînd i s-a schimbat locul de muncă fără a i se asigura retribuția avută anterior, tovarășului **Popa Manolachi** din Birlad i se cuvine o despăgubire egală cu diferența de retribuție cu care a fost prejudiciat. Pentru perioada 19.07-11.09 a.c., cînd nu a prestat muncă, avînd contractul desfăcut, i se cuvine o despăgubire egală cu retribuția de care a fost lipsit, calculată conform art. 136 din Codul Muncii. S-au dat indicațiile corespunzătoare I.T.A. Vaslui în vederea achitării drepturilor cuvenite. (N.R. Din păcate, nu aflăm din răspunsul C.T.A. dacă aceste despăgubiri vor păgubi bugetul întreprinderii sau...)

■

Municipiul București — Consiliul popular al sectorului 3. Urmare scrisorii Asociației de locatari din blocul V 9, Intrarea Odobești nr. 6, vă comunicăm : Organele noastre tehnice și de control au constatat defecțiuni la terasa și instalațiile sanitare ale blocului, fapt pentru care I.C.R.A.L. Vitan, ca proprietar, a fost atenționat să ia măsuri de remediere a tuturor defecțiunilor semnalate, în vederea asigurării unor condiții corespunzătoare de confort în apartamente.

■

I.D.M.S. București, Serviciul comercial auto : În legătură cu cererea tov. **Maria Dăescu** din București, str. Bodești, nr. 2, prin care solicită aprobarea pentru livrarea cu prioritate a unui autoturism Dacia 1 300 : Conform Ordinului M.C.I. nr. 1/6.01.1979, alineatul 1, începînd cu data de 1.01.1979, autoturismele DACIA, precum și autoturismele din import se vor desface strict în conformitate cu regimul de vînzare în vigoare, respectiv numai în ordinea înscrierii cumpărătorilor la I.D.M.S. Puteți intra în posesia autoturismului DACIA 1300 mai devreme numai în cazul menținerii devansurilor generale care vor fi publicate în presă în timp util.

Ministerul Muncii : Urmare scrisorii tov. **Olga Bucur** din București, str. Doina, nr. 11 : Legea nr. 4/1977 privind pensiile și celelalte drepturi de asigurări sociale ale membrilor C.A.P., intrată în vigoare de la 1 ianuarie 1978, nu prevede acordarea indemnizației de însoțitor pentru cooperatorii pensionari de invaliditate (gradul I și II). Ca urmare fratelui dv., pensionar C.A.P., nu i se poate acorda indemnizație de însoțitor din sistemul de asigurări sociale C.A.P.

■

Din răspunsul Oficiului național de turism „Litoral", I.H.R. Mangalia : Urmare scrisorii publicate în nr. 37 al revistei din partea unui grup de turiști cazați la hotelul Cupidon, prin care își exprimau nemulțumirea privind serviciile de masă oferite de restaurant, vă informăm, rugîndu-vă totodată, să transmiteți răspunsul și scuzele noastre petiționarilor : Se confirmă faptul că în unele zile au fost cazați și li s-a servit masa unor turiști neanunțați de către firma A.C.R. — în general străini — care nu puteau fi refuzați, clauzele contractuale și ospitalitatea care ne caracterizează obligîndu-ne la aceasta. Astfel s-au creat unele nemulțumiri generate de faptul că turiștilor români U.G.S.R. li s-a înlocuit meniul afișat și au așteptat pînă la pregătirea mîncării. Șeful unității, Constantinescu Dumitru, a luat legătura cu turiștii dar a făcut-o cu întîrziere și anume cu 3—4 zile înaintea plecării acestora din stațiune, luînd, totodată, măsurile corespunzătoare, turiștii declarîndu-se mulțumiți după această dată. Întreprinderea, considerînd răspunzător pe șeful unității de cele întîmplate, a luat măsura sancționării acestuia pentru neîndeplinirea atribuțiunilor de serviciu și a prelucrat articolul din revista dv. în ședința săptămînală de lucru cu toți șefii unităților de alimentație publică.

Pagină realizată de
MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Ciubotaru Aurelia — București : Motivele sînt multe și diverse : de pildă un tată care-și asuma fapta în locul fiului ● **Paraschivescu Dorin — București :** În cazul tentativei de omor rufele murdare nu se mai „spală în familie" ● **Drăghici Viorel — București :** Ați dovedit lipsa condițiilor de educație din familia soției ; dovediți existența lor în familia dv. ; comparați-le ! ● **Balint Liviu — Arad :** Instanța de recurs cassează hotărîrea judecătorească, apoi ajunge la aceeași concluzie din motive diferite. Credeți că e lipsă de consecvență. Dimpotrivă. ● **Marin Surdu — Prahova :** V-ați recăsătorit cu prima soție. A rămas aceeași, afirmați. ■ rău sau e bine ? ● **Leahu Cristina — Dîmbovița :** Sesizarea o trimiteți direct pe adresa miliției din Vîlcea ● **Podeanu Grigore — Gorj :** Procuratura păstrează copii de pe rechizitorii ; verificarea e simplă ● **Sanda Ungureanu — Mureș :** Recitiți scrisorile, orice însemnare scrisă poate constitui un punct de plecare ● **Săvel Sebastian — București :** Vi se pare ciudat că după 18 ani biletele de tren mai există ; ciudat sau nu ele, realitatea lor este incontestabilă ● **Banu Dănuț — Olt :** Dacă doriți să „nu lăsați lucrurile așa", contestația este obligatorie, chiar dacă cunoașteți răspunsul dinainte ● **Păduraru Virgil — Suceava :** N-am înțeles „executorul face joc dublu". Sînteți și dumneavoastră amestecat ? ● **Doculia Petru — București :** Am convenit să vindem. În ce fel : în scris sau verbal ? E foarte important ● **Ovidiu Teleagă — Vrancea :** N-am găsit nimic din cele relatate. Aș putea spune : dimpotrivă.

NICOLAE CRISTACHE ■

● „FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Poezia este o stare a conștiinței"

Poetul **MIHAI BENIUC** trăiește într-o solitudine calmă. În ciuda vîrstei sale (născut la 20 decembrie 1907) se află în plină activitate creatoare. Pe masa de lucru stau așezate în stive o mulțime de cărți, seria de **Scrieri** Mihai Beniuc, apoi manuscrise, aparent risipite, alte foi albe ce-și așteaptă rîndul. Poetul ne întîmpină cu un „Ce doriți să mai aflați despre mine", apoi continuă molcom „Ce vă mai pot spune eu, cînd despre mine și opera mea s-a scris atîta? Despre ce am scris s-au emis multe păreri, s-au luat diferite atitudini critice, încît n-ar mai fi loc pentru ceva nou..." „La ce lucrați? Cum lucrați? Ce gîndiți să mai publicați? Cum își face simțită prezența, în mișcarea literară contemporană, poetul, omul Mihai Beniuc?" Interlocutorul nostru vorbește repede: ideile fug la fel de grăbnic ca vorbele, obligîndu-ne la o notare mai mult prescurtată. „Atunci, dacă asta vă interesează, notați ce socotiți că merită interes pentru cititorii revistei **Flacăra**. Ce nu, să rămînă între noi..."

Și n-a rămas nimic între noi.

„Ocupația mea zilnică: a nu lăsa să treacă nici o zi fără să scriu vreo poezie". Iar ca o mărturie, mîna descoperă dintre alte hîrtii un dosar, între coperțile căruia stau rînduite noi manuscrise. Poezii încă nepublicate. „Totuși, am un volum de poezii sub tipar la Editura Eminescu, și pregătesc un altul. Deci, ocupația mea preferată, aproape a doua mea natură, rămîne poezia". „Proza fiind a doua «ocupație» a dumneavoastră, bănuiesc că ea nu e zilnică?" „E drept că doresc să continuu scrierea memoriilor, ale căror manuscrise sînt pierdute pe aici, pe undeva, printre hîrtii. Dar redactarea lor îmi creează unele probleme. O să am ceva greutăți pînă voi definitiva volumul, pentru că vreau să fac un singur volum. Mai lucrez, din cînd în cînd, la o piesă, o dramă istorică, care se numește **Horia**. Am început-o cu ani în urmă. Mai am, în perspectivă, în afară de asta, un roman care se va ocupa de drama morții soției mele. M-a marcat foarte mult". „Aș adăuga, că, la toate acestea mai sînteți solicitat de multe reviste literare, publicații din provincie etc.". „Da, dar din păcate numai cu ocazii festive. Sînt colaboratorul de «ultimă instanță», de «prestigiu» de care se folosesc grăbnic redactorii. Foarte rar mi s-a solicitat un grupaj de poezii scrise de Mihai Beniuc. Nu găsesc nimic rău în asta. Este de datoria mea să colaborez la reviste, este de datoria mea să scriu poezia în care cred, poezia de simțire românească, poezia patriotică. Eu niciodată nu am solicitat vreo colaborare, dar trebuie să vă mărturisesc că niciodată nu am scris la comandă. Poezie scriu de plăcere și oricînd cine vrea să publice o poezie de-a mea, indiferent cu ce prilej, poate găsi una din cele aflate aici în dosar. Chiar acum aștept să vină cineva care mi-a cerut un articol despre Sadoveanu. Cu prilejul centenarului nașterii lui Sadoveanu am fost foarte puțin solicitat, cu toate că lui Sadoveanu i-am fost un colaborator foarte apropiat. Nu numai în perioada cînd el a fost președintele Uniunii scriitorilor, iar eu secretarul. L-am cunoscut îndeaproape, dar acum au apărut mulți specialiști în Sadoveanu și nu pare să intereseze cuvîntul unui om care l-a cunoscut. Această situație mă nedumerește și nu mă poate lăsa indiferent, întrucît generația mea a deschis drumul valorificării complexe a literaturii, începînd cu Eminescu. Nu se poate da la o parte o generație, luîndu-se în seamă cu prioritate numai părerile acestor «specialiști» care scriu cu nemiluita, dînd la o parte trecutul, agățîndu-se totuși de marii clasici ca iedera de copac". „Spuneați că nu scrieți poezie la comandă. Atunci, cum putem citi poeme noi semnate de dv. care să cuprindă chiar evenimentul sărbătorit?" „Eu scriu de plăcere. De obicei publicarea poemelor nu mă preocupă în mod special. Aceste poeme patriotice, de țară, scrise zilnic și depuse în dosarul cu pricina au menirea ca odată și-odată să fie publicate. Dacă se socotesc demne de asta. Dacă nu, nu. Eu nu mă supăr cînd mi se respinge o poezie. Așadar, menirea lor, fie ele și cu caracter personal, nu e de a rămîne în sertar. Mi s-a publicat, pînă acum, tot ce am dat (deși au fost ani cînd n-am publicat nici un rînd, necerîndu-mi-se nici un rînd). De ce mi s-a publicat tot ce am dat? Probabil pentru că eu nu scriu o poezie special pentru 1 Mai, chiar în preziua sărbătorii, eu scriu o poezie despre clasa muncitoare, despre oamenii muncii ai acestei țări în care cred, și pe care socotesc că trebuie să-i cînți în vers. Scriu și mai mult de cînd m-am pensionat ca profesor universitar. În afară de scris, din cînd în cînd, mă mai ocup de cei care-și dau doctoratul în psihologie la mine, căci am fost șeful catedrei de psihologie la Universitatea din București".

„Deci, nu sînteți pensionar al Uniunii scriitorilor, deși sînteți membru al ei?" „Nu am acest merit. Sînt pensionar de stat, pentru că profesiunea mea este aceea de profesor. Mi se ceruse să-mi prelungesc cu 5 ani șederea la catedră, dar am refuzat, sperînd că voi avea răgazul de a-mi vedea mai bine de treburile mele, ceea ce nu s-a întîmplat în realitate". „Așadar, nu sînteți de profesie scriitor?" „Nu știu dacă poate fi numită profesiune. Dar a fi scriitor înseamnă a te apropia cu gîndul și fapta de conștiința maselor, a fi ecoul lor. A fi scriitor înseamnă a scrie tot timpul și a-ți transforma în bun, în marfă opera. Din asta să existe, prin asta să respire. A fi scriitor nu înseamnă să fii numai cu numele și să aștepți sau să pretinzi ajutoare de la fondul literar al Uniunii scriitorilor. De parcă asta ar fi singura preocupare a scriitorului care nu are decît pretenții de la stat nu și de la el. Eu sînt profesor de meserie, dar scriu în fiecare zi. Asta e pasiunea mea și e a doua profesie. Scriitorul se poate profesionaliza relativ greu. El nu poate ajunge niciodată la stadiul de a produce ceva din «materialul clientului»". „Cum se poate ajunge poet?" „În orice caz, nu trebuie făcute școli și ateliere de poezie. Și, mai cu seamă, nu trebuie încurajate organizările în gașcă a celor ce bat la porțile poeziei. Poet poate să fie și un mecanic, și un cizmar (cum e Hanz Sachs la germani), și orice om care are o înzestrare și mai cu seamă setea de a cunoaște poezia. Fiecare poezie e menită să fie singură, nu se poate face în bandă rulantă. În felul său, orice poezie este ocazională, cum a spus Goethe. Așa că nu trebuie făcută o distincție între poezia ocazională și cea de suflet, pentru că nu poți scrie dacă nu ai substanța necesară. Dacă tu nu ai nimic cu comunismul, n-ai să poți niciodată să scrii ceva pozitiv sau drept despre comunism. Poezia nu e o meserie, ci exprimarea con-

(Continuare în pagina 20)

CORNELIA BARBU

Atelier MIHAI BENIUC

Iubirea de frumos

Varlaam

Se împlinesc anul acesta patru sute de ani de la nașterea lui Varlaam, fiu de răzeși din nordul Moldovei, ajuns mare cărturar mînuind limbi străine și grai vorbitor, cititor de limbă românească, printre cei dintîi, ajuns din monah de la Secu, de-a dreptul mitropolit al Moldovei, propus pentru scaunul patriarhal de la Constantinopol, mai tîrziu.

Cazania sau „Cartea românească de învățătură" cuprinde 74 de înflăcărate cuvîntări în limba română de o rară frumusețe și bogăție; transliterate în ediția din 1943, cu prilejul împlinirii a trei sute de ani de la apariție, cartea este clasică și se cuvine s-o aibă la îndemînă fiecare generație. Această carte românească adresată tuturor românilor a cunoscut o mare răspîndire în Transilvania. Recent, cercetătorul Florian Dudaș a tipărit o carte „Cazania lui Varlaam în Vestul Transilvaniei", înfățișînd 72 exemplare atestate numai în această parte a țării. Pe paginile inițiale sînt reproduse însemnările celor care au donat cartea bisericilor de pe sate sau vremelnic au fost în stăpînirea ei. Cu cîtă cheltuială se aduce o carte într-un sat și cîtă evlavie aveau țăranii pentru cuvîntul cu putere în limba română, aflăm din aceste însemnări, care aduc a testament peste vremi.

Ca și Dosoftei, Varlaam aparține și literaturii române, fiind dintre cei care au făcut pasul hotărîtor în Moldova lui Vasile Lupu, în introducerea limbii române în cult și legislație. Reproduc un gînd din veacul trecut, de pe fila unei cazanii din satul Croși: „Cine voiește a se convinge despre zelul, interesul și stima ce au avut protopărinții noștri față de limba română, acela citească Cuvîntul lui Varlaam — Mitropolitul Moldovei, citească-l cu mare atenție și se va convinge și despre trista stare în care au fost strămoșii noștri cînd limba noastră, cea dulce și armonioasă, a fost scoasă cîteva sute de ani din Biserica română".

IOAN ALEXANDRU

Reportajul ca literatură

Reportajul este o specie literară, în același timp, extrem de dificilă și foarte ușoară: dificilă pentru orice autor cu o conștiință a scrisului și a adevărului problematică și năzuind spre calitatea profesională; iar un lucru foarte ușor pentru minuitorii de cuvinte care n-au nimic de spus. Iată un aparent paradox izvorît din însăși condiția sa de prizare a realului și de viețuire efemeră în pagina presei de tiraj, care a dus, din păcate pentru o bună bucată de vreme, la șablonizarea lozincardă, mecanică și calpă sau la „literaturizarea" retorico-grandilocventă, găunoasă pînă la beția de cuvinte a unor reportaje la noi (cu puține, dar oneste excepții). De cîțiva ani asistăm din fericire la un reviriment al reportajului marcat de două tendințe care se completează în această direcție a faptului și a implicării **autentice**: pe prima am putea-o numi „momentul Flacăra", definit de epicizarea și asumarea angajată, partizană chiar, a materialului faptic; a doua e mai greu de încadrat dar ea e vizibilă în special în publicistica tinerilor definită de o privire impresionistă asupra lucrurilor și de o participare afectivă fără patetism, subiectivă și lirică. Măsura și veridicitatea, calitatea exemplară a scrisului, fără false veleități literare sau confabulații dezinvolte și născociri de dialoguri și personaje, caracterizează ambele tendințe care, de fapt, coexistă chiar în paginile acelorași publicații, disocierea noastră fiind mai mult de ordin teoretic. Și care luptă amîndouă împotriva celei mai mari primejdii reportericești: șabloanele confortabile de orice tip, de la cele simple, vizibile cu ochiul liber, pînă la cele mai sofisticate. Iar dacă reporterii care au format și s-au format la „școala Flacăra" au ales drumul punerii în scenă dramatice, a adevărului tranșant în culori tari, dar fără stridențe, a evenimentelor aduse înaintea cititorilor-martori ca pe o scenă vie, a doua direcție urmează calea poetică a evocării în care lucrurile sînt luminate subiectiv, pînă la funcții simbolice, în raport esențial cu sensibilitatea autorului. În aceasta a doua tendință se înscrie **„Lumini bănățene"**, cartea de reportaje a tînărului scriitor timișorean Teodor Bulza, reconstituire lirică a unui Banat natal al permanențelor și al marilor prefaceri socialiste. Înscrîndu-se de la început în sfera reportajului ca **literatură a autenticului**, autorul știe că „faptele sale" nu țin de senzaționalul tipător și ieftin ci de un spectaculos de substanță închis în eroismul cotidian al vieții ca muncă și speranță. Punerea în ramă a faptelor, modalitatea subiectivă dar respectînd adevărul narațiunii, culoarea nostalgică a locurilor, vibrația lirică vor fi argumentele subtile cu care autorul își invită cititorii la lectură captivîndu-i prin farmecul discret al sincerității. Carte a exactității întîmplărilor, datelor, locurilor ,oamenilor nu în sensul exagerat al rigorii unui raport economic, ci stabilind pentru cititor o atitudine, un sistem de judecăți și o dovadă de respect, în fond, **Lumini bănățene** cucerește nu prin cantitatea de ficțiune, ci prin adevărul frumuseții morale a oamenilor, prin pitorescul peisajelor naturale sau grandoarea celor industriale, prin depășirea esențială de la fapte la semnificația lor. Reporterul se poartă ca un prozator care povestește la persoana I, fiind mereu unul dintre eroii reportajelor, mai precis personajul prin ochii și gîndurile cărula vedem lucrurile, de unde impresia de a citi o carte cu meștere crecionări de atmosferă, fie ea umană sau de peisaj și natură, cu personaje fin portretizate și dialoguri în care fiecare are felul său de a vorbi notat cu fidelitate, totul inspirat din concretul existenței și transcris cu o mare naturalețe (poate trăsătura sa cea mai pertinentă) care sfidează prăfuitul reportaj convențional. Trădînd uneori, e drept la o privire foarte atentă și critică, știința literară a autorului, artificiul necesar punerii în pagină, al scrierii la urma urmei, iluzia realului rămîne mereu foarte puternică.

Atît reportajul „dramatizat" urmărind șocul evenimențial în spatele cărula se ascunde atitudinea reporterului, cît și cel „liric", sugerînd o trăire înaintea faptelor care se cere transmisă ea în primul rînd, ca în cazul cărții lui Bulza, intră în sfera valorii literare și prin arhitectura construcției, prin tehnica aproape cinematografică a relatării. Dintre aceste mijloace filmice (mobilitatea unghiurilor, decupajul, montajul — nu însă și trucajul sau retușul), caracteristic autorului nostru îmi pare a fi jocul dintre prezent și trecut (flash-back) văzut prin nostalgia copilăriei și a locurilor natale, ca în excelenta bucată **„Lacrima ce mă-nsoțește"** unde întîlnirea dintre vechi și nou este văzută personal și cu un mare firesc, diferit total de confruntarea-clișeu frecventă în atîtea reportaje formale.

Teodor Bulza este fără îndoială unul dintre reprezentanții de frunte ai tinerei generații din acest val al reportajului ca literatură a autenticului și sincerității.

DAN ALEXANDRU CONDEESCU

Un travaliu remarcabil

După **Scrieri despre arta românească. Prospectări în arta românească, Incursiuni în sculptura românească, Peregrinări în arta românească şi Consemnări despre arta românească, Cronicari şi critici de artă plastică în presa bucureşteană din secolul al XIX-lea** este a şasea carte pe care Petre Oprea o publică sub auspiciile Editurii Litera. Desigur, şirul titlurilor de mai sus poate să pară obositor, chiar şi la simpla lectură a enumerării lor, dar nu este mai puţin adevărat că avem înainte un corp de lucrări constituit cu o remarcabilă acribie ştiinţifică, cu respect pentru adevăr, chiar dacă, uneori, este vorba despre adevăruri, ca să zicem aşa, mici, de detaliu.

Ca istoric al artei românești, Petre Oprea nu este un adept al afirmaţiilor hazardate, emise dintr-un elan care merge pînă la a despărţi o asertiune de propriul ei obiect, nu construieşte filiaţii ipotetice, nu-l interesează nici fraza comodă şi superfluă, nu reia nici judecăţi de valoare mai vechi, pentru a le travesti într-un limbaj înnoit, adică nu este dispus să afirme ceea ce s-a mai afirmat, cu alte cuvinte, desprăfuite ocazional. Dimpotrivă, efortul său se înrudeşte strîns cu efortul arheologilor : ţinteşte o materie virgină, superficial explorată sau de-a dreptul neexplorată pînă acum, asumîndu-şi toate dificultăţile — dar şi satisfacţiile — care decurg dintr-o astfel de întreprindere. Şi nutrim convingerea că, mai devreme sau mai tîrziu, vom fi în sfîrşit dispuşi să recunoaştem cît de mult datorează istoriografia artistică românească acestui devotat slujitor al ei.

Recent, pe parcursul unei convorbiri, un alt istoric şi critic de artă ne-a încredinţat o mărturisire revelatoare : uneori, cum este şi firesc, se sprijină în propriile cercetări pe informaţiile cuprinse în cărţile confraţilor ; din punct de vedere documentar, informaţiile cuprinse în cărţile lui Petre Oprea îi sînt de folos **întotdeauna.**

Cert este că ştim prea puţine despre viaţa şi activitatea artiştilor noştri plastici, din secolul trecut şi chiar din prima jumătate a secolului nostru. Puţine monografii au izbutit să se desprindă din cercul vicios al unor date sumare, însuşite parcă în virtutea unei convenţii şi transmise de la un op la alt op ca un fond intangibil, prin intangibil înţelegîndu-se de neadăugat. De prea multe ori, istoricul artelor a substituit efortului documentar un efort de contemplaţie şi, implicit, o asemenea substituţie presupune o resemnare înaintea sărăciei în informaţie. Încît, cu acest prilej, întîmplător sau nu, ne amintim cronica plastică dedicată de Nicolae Iorga ultimei expoziţii a lui Nicolae Grigorescu, în **Semănătorul** din 16 ianuarie 1904, şi mai ales o frază anume cuprinsă în acea cronică : „Cetitorule al ziarelor pline de informaţii despre oameni, omuleţi şi neoameni, ce ştii despre ceea ce s-ar putea numi biografia lui Grigorescu ?“

Petre Oprea a despuiat arhivele nu în sensul metaforic al cuvîntului, ci efectiv, cu o trudă pe care pagina scrisă o mărturiseşte cu prisosinţă. Sita densă prin care cerne informaţia documentară reţine întîmplări a căror semnificaţie se împlineşte abia prin prisma întregului în care le-a încorporat viaţa. Existenţa unei galerii întregi de artişti se dezbară de hiatusuri, îşi recuceresc fluenţa şi devin mai limpezi continuitatea şi consecvenţa implicate ca o armătură în concepţii şi opere. Totul printr-un travaliu îndeobşte evitat în istoriografia noastră artistică, travaliu prestat de Petre Oprea cu o convingere şi cu o seriozitate la care subscriem fără rezerve.

MIHAI PELIN ■

TEATRU. Se fac foarte multe pentru a umple bine timpul şi spaţiul acestui măreţ edificiu care este Teatrul Naţional din Tg. Mureş. Sus, la etaj, conducerea teatrului discută repertoriile ; sala mică este o şansă în plus chiar fără scenă — i se poate căuta un repertoriu adecvat şi permanent. Secţia maghiară va pleca în curînd la festivalul dramaturgiei româneşti actuale de la Timişoara, cu piesa „Jocul vieţii şi al morţii“ de Horia Lovinescu.

Secţia română pregăteşte, pentru 30 noiembrie, premiera „Vara celei de-a 17 păpuşi“, o piesă a australianului Ray Lawrer.

Opinii

Mă numesc Bălă Dumitru şi locuiesc în Sinaia, strada Avram Iancu nr. 15, judeţul Prahova.

Sînt pensionar, veteran al războiului antifascist.

Această scrisoare are scopul de a anula unele greşeli şi, poate, de înlăturare a unor practici regretabile.

Vă mulţumesc anticipat !

Cu înaltă stimă,

Bălă Dumitru

Scrisoare deschisă
tovarăşului Cornelia Leu — scriitor

Către sfîrşitul anului 1979 a apărut „Romanul unei zile mari“ al cărui autor sînteţi, iar la 10 februarie 1980 am intrat în posesia lui şi, bineînţeles, l-am citit sperînd să găsesc în el adevărul istoric pur.

Dar am fost profund decepţionat, fapt ce m-a determinat să vă telefonez şi să vă întreb dacă m-aţi cunoscut şi dacă aţi stat vreodată de vorbă cu mine.

Răspunsul dv. evaziv m-a determinat să mă deplasez la Bucureşti şi în ziua de 10 februarie 1980, la orele 10, mă aflam în „Casa Scînteii“, Casa de fiime nr. 4, în faţa unui om pe care nu-l văzusem niciodată şi care de asemeni nu mă văzuse niciînd.

Afirmaţi pe ultima pagină a cărţii că documentarea v-aţi făcut-o — între alte surse — şi din **amintirile participanţilor** şi că ea este rezultatul străduinţilor dvs. de 15 ani ? !

După cum foarte bine ştiţi, între participanţii la acele memorabile evenimente istorice, mă număr şi eu, Bălă Dumitru, al cărui nume îl pomeniţi deseori în diverse momente ale expunerii dvs., de la defăimare şi calomniere pînă la atribuirea unor roluri ce nu mi-au aparţinut.

Eu trăiesc încă şi nu v-am depănat niciodată amintirile mele în legătură cu acel măreţ eveniment.

Dacă „Romanul unei zile mari“ v-a rănit 15 ani din viaţa dvs., nu credeţi că este o perioadă suficient de lungă pentru ca, cel puţin din curiozitate, să vă cunoaşteţi personajele — în viaţă — şi nu credeţi că acest fapt v-ar fi ajutat să evitaţi nesocotirea adevărului istoric, multiplele exagerări, inexactităţi, inversări de roluri, precum şi să respectaţi personalitatea şi demnitatea unora dintre personaje, între care mă număr şi eu ? ?

Discuţia noastră s-a încheiat cu promisiunea dvs. că într-o următoare ediţie a cărţii sau prin alt organ de presă veţi face rectificările necesare, lucru ce nu s-a produs.

Regret, dar trebuie să vă spun că dedicaţia scrisă pe prima pagină a romanului „Patriarhii“, ce aţi binevoit să-mi dăruiţi cu ocazia întîlnirii noastre din 19.II.1980 :

„Cu multă stimă şi consideraţie, dar mai ales cu bucuria cunoaşterii tîrzii a frumoaselor prezenţe intelectuale pe care o constituie personalitatea tov. Bălă Dumitru..“ nu putea avea asupra mea efectul contrariant, adică : „fa la nenea şi taci din gură“ cînd este vorba de încălcarea personalităţii şi demnităţii mele

Cu sau fără îngăduinţa dvs., referindu-mă numai la persoana mea, voi relua aci succint afirmaţiile abuzive făcute în carte şi care m-au indignat profund, asupra cărora ne-am oprit în cursul discuţiei purtată în biroul dvs. la data menţionată mai sus, anume :

1. Denumirea de „reangajaţi“ dată celor trei subofiţeri este în conflict direct cu regulamentul de organizare a armatei noastre.

Orice ostaş simplu, care a trecut prin această colosală şcoală a naţiunii, ştie astăzi că în alcătuirea armatei nu există şi un corp al reangajaţilor. Aţi satisfăcut serviciul militar ?

Dacă „da“ atunci cu atît mai trist.

Cred că nu este o umilire — aşa cum vrea să pară — pentru cei trei subofiţeri, ci o notă slabă la cunoştinţe militare pentru autor.

2. La pagina 351, 352 şi 353, persoana mea este denigrată, într-o expunere ireală a faptelor şi sînt trecut printr-o întreagă serie de epitete ca : armurier, sufragiu, om cu logică de robot, cu mîini mari etc., etc., etc.

Tovarăşe Leu, cele ce încercaţi să romanţaţi — în derîdere — în aceste pagini s-au produs la orele 13,30 în ziua de 23 August 1944 şi la acea părticică din ansamblul pregătirilor a participat şi Mircea Ioaniţiu, nu numai Mihai şi cu mine, aşa cum greşit afirmaţi. Eu aveam deja un an de conspiraţie la acea dată şi fostul rege nu mai avea nevoie să mă pregătească la modul cum tot greşit expuneţi situaţia.

N-am fost armurier acolo, asta e o meserie pe care eu n-am cunoscut-o şi n-o cunosc. Dacă vreţi să ştiţi cine-i era armurier, căutaţi-l în Piaţa Amzei pe armurierul Marcel — dacă mai trăieşte — şi el vă va lămuri cine-i era armurier, eu sau el.

N-am fost nici sufragiu — om care serveşte la masă —, pentru acea treabă erau în palat lachei şi încă prea mulţi.

Eu fusesem cooptat de partid în acea acţiune cu sarcini foarte precise şi vă cer cu toată insistenţa — pe această cale, deocamdată — să precizaţi sursa de la care aţi cules acele ultraglii la adresa mea.

3. Scrieţi... **Bălă face parte din acea categorie de oameni simpli, a căror raţiune a devenit o logică de robot...**

— Tovarăşe Leu, cu ce drept călcaţi în picioare demnitatea unui om ? Un om de talia dvs. nu se poate să nu-şi dea seama că toată această (în cuvînt mai puţin academic) gargară seamănă leit cu **„CALOMNIA“.**

Ţin să precizez cu toată tăria că : Bălă Dumitru, în ciuda minorului său grad, a avut cinstea de a fi inclus în acea inestimabilă acţiune pentru ţară încă de la primele ei începuturi şi că pregătirea, simţămîntul de român cinstit şi raţionamentul lui îi erau suficient de dezvoltate pentru a-şi da seama dacă prin ceea ce se înfăptuia îşi servea ţara şi partidul sau le trăda şi, dacă trădarea era concluzia, să nu se îndoiască nimeni că avea şi tăria şi posibilitatea să acţioneze în sensul servirii cu devotament a cauzei neamului şi a partidului, aşa cum dealtfel a şi făcut.

— Logica de robot ca rezultantă a simplităţii nu-mi aparţine.

Este o caracterizare îndrăzneaţă — cel puţin — făcută în scop de despersonificare, calomniere şi minimalizare a unui om, la un mod ce-mi este greu să-l califlc.

4. La pagina 353 scrieţi : **„Astfel, acest reangajat, ales cîndva în garda regală numai pentru statura lui...“**

O afirmaţie de-a dreptul revoltătoare.

Cu riscul de a fi etichetat ca lipsit de modestie, cu regretul că bunii mei părinţi, ţărani săraci de pe meleagurile oltene, n-au avut posibilitatea materială să mă ţină la învăţătură atît cît aş fi dorit şi aş fi putut să fac, sînt totuşi absolvent al unor studii medii şi al unei şcoli militare de subofiţeri, absolvită în anul 1935, cu calificativul „şef al promoţiei respective“, fapt ce a determinat repartizarea mea la acea unitate de elită, pe atunci.

— După cum aţi putut constata, sînt un om normal. N-am nici aspect de fiară şi nici **mîini mari** n-am, împroprii unui om normal, aşa cum încercaţi să mă prezentaţi la pagina 368.

Faţă de această situaţie, mă consider îndreptăţit să vă întreb : cu ce drept mă denigraţi în cartea dvs., cu atît mai mult cu cît eu trăiesc, nu m-aţi cunoscut şi nu v-am cunoscut, atunci cînd mă prezentaţi întregului meu neam românesc, căruia sînt mîndru că-i aparţin.

Nu este aceasta o intolerabilă încălcare abuzivă a personalităţii mele ?

Nu este **aceasta o insultă**, o ţîngnire adusă unui ostaş cinstit al ţării şi al partidului său ?

Nu este — cum spuneam mai sus — o calomnie ?

În ce scop toate acestea ? ? ! ! Poate pentru obţinerea unui mai mare număr de pagini ? ?

V-aţi întrebat ce-aţi fi făcut în locul meu ?

5. Tovarăşe Cornelu Leu, de ce îmi atribuiţi fapte ce nu-mi aparţin ?

— Pagina 362. La intrarea în Casa nouă, este adevărat, **eu l-am primit pe Ion Antonescu (la această intrare s-a împiedicat de covor, nu la intrarea în palat) şi i-am deschis uşa la salonul-galben unde se aflau regele, Sănătescu şi Mihai Antonescu, dar Ion Antonescu nu venea în audienţă înhărmurat cu centură, diagonală şi pistol, deci n-avea de unde să-mi dea mie acele ustensile.**

— Trei membri ai echipei de arestare (maior Anton Dumitrescu, plutonier Rusu Dumitru şi sergent major Cojocaru Dinu) în acel moment se aflau în capul scărilor la demisol, unde nu se putea vedea de la parter, din hol, unde mă aflam eu şi colonelul Emilian Ionescu. Legătura cu aceştia o făceam numai coborînd la demisol sau chemîndu-i peste balustrada scărilor. Locul meu a fost tot timpul în hol şi aceasta legat de misiunea mea acolo.

— Pagina 463. La ora 1.30 în dimineaţa zilei de 24 august 1944, eu am plecat din Bucureşti, făcînd parte dintre persoanele care-l însoţeau pe fostul rege în deplasarea lui către Bumbeşti—Dobriţa **şi deci nu puteam fi şi la Casa Nouă pentru a manevra cifrul seifului şi a descuia uşa. Această treabă a fost făcută de maiorul Mişca Augustin, căruia îi predasem cifrul şi cheia seifului încă de la orele 21,30 în seara zilei de 23 August 1944.**

După cum prea bine ştiţi, mai sînt şi astăzi în viaţă oameni care au participat la acel eveniment şi nu puţine au fost reproşurile primite de mine că mi-am asumat fapte ale altor oameni sau care n-au existat.

Or, aceste fapte mi-au fost atribuite de dvs., în mod deliberat, fără ca cel puţin să mă fi cunoaşteţi, necum să fi avut vreo discuţie cu mine, cum era firesc.

Calitatea de scriitor nu cred că atrage după sine imunitatea în faţa răspunderii pentru afirmaţii gratuite care lezează în primul rînd adevărul istoric şi mai apoi personalitatea unui om.

Pentru respectarea adevărului istoric, pentru justificarea cauzei ce v-a determinat să-mi iezaţi personalitatea şi demnitatea mea, în mod brutal, precum şi rînduirea faptelor la locul lor, atribuindu-se celor ce le-au săvîrşit, vă cer în mod categoric să vă documentaţi corect şi să faceţi rectificările ce se impun, în mod public şi cît mai curînd posibil.

Scena

văzută din culise

Ofer experienţă de-o viaţă

Fără muncă sa, actul de creaţie al spectacolului n-ar fi posibil. Numele său apare pe afişe, precum şi-n caietele de sală. Şi totuşi aparţine populaţiei anonime a teatrelor. O populaţie care merită aplauze, însă este sortită să le asculte numai din culise. O populaţie de oameni cărora li se face nedreptatea de a nu fi niciodată trecuţi nici chiar în cronicile unui spectacol de mare succes. Lucrurile sînt aşa dintotdeauna, s-a mai găsit cîte un respectuos — de felul lui Victor Ion Popa, cu a sa „Răzbunarea sufleorului“ — care a atras atenţia asupra muncii şi dăruirii şi personalităţii celor anonimi ai teatrului, însă nu s-a schimbat nimic. Nu mă miră uitarea cronicarilor de teatru, dar mă nedumereşte faptul că existenţa — uneori de-a dreptul spectaculoasă — a acestor oameni ai muncii n-a fost sesizată şi făcută publică de reporteri.

Iată, de pildă, acest **Stelian Cărbunaru** care a înălbit făcînd regie tehnică. Mai zilele trecute m-a uluit punîndu-mi în braţe, pe neaşteptate şi fără vreo introducere, un volum de peste 200 de pagini dactilografiate şi spunîndu-mi :

— Nu mai am mult şi ies la pensie. Într-o viaţă de muncă am făcut şi eu nişte observaţii, am ajuns la nişte concluzii despre meseria mea. Aici am scris tot ce cred că trebuie să ştie oamenii de după decoruri, oameni care, cel mai adesea, se califică din mers, în timp, făcînd practică pe lîngă un meşter vechi, care la rîndul lui, şi el... Credeţi-mă, de cartea asta e nevoie !

Am deschis „Teatrul văzut din culise“, cartea regizorului tehnic de teatru Stelian Cărbunaru, din corectitudine şi politeţe. Însă am citit-o cu interes pentru informaţiile din ea şi cu preţuire pentru conştiinciozitatea cu care a fost scrisă.

N-a scăpat nimic din vedere : nici problemele scenei, în diferitele ei forme şi în părţile ei componente ; nici problemele anexelor, accesoriilor, utilajelor mecanice şi electrice ; nici problemele planului scenei şi ale schiţei de plantaţie ; nici problemele vizibilităţii în scenă ; nici problemele deplasărilor în general, la sate în special (folositoare dar şi savuroase observaţiile critice asupra scenelor din diferite localităţi) ; nici atribuţiile personalului tehnic de scenă, la fel cum nu este privit fără intransigentă exigenţă şi caietul de regie tehnică a spectacolului şi deci însăşi munca regizorului tehnic. Un inventar migălos de cerinţe concrete şi rezolvări concrete ale realizării optim-

tehnice a spectacolului de teatru. Dealtfel, întregul volum este pus sub semnul calităţii tehnice a spectacolului. Şi este interesant pentru că, folosind vorbe puţine, îl lămureşte pe om ce are de făcut în orice situaţie chiar de amănunt, dîndu-i însă şi o concepţie, o viziune globală asupra meseriei sale, a muncii sale, a rostului său în scenă. E firească şi precizia conţinutului, e firească şi concizia formei, a exprimării : autorul e un practician. Cartea ar fi numai un manual de mare folos dacă, în drumul ei alcătuit din dale categorice, geometrice, prozaice ba chiar tehniciste, n-ar fi alcătuită şi din izbucniri de ierburi vii, care emoţionează liric şi mobilizează, pentru că dezvăluie existenţa, în luciditatea profesionistului, şi a unui comandament moral şi-a unei mari iubiri anonime pentru o muncă anonimă, neremunerată cu publicitate şi aplauze.

Stelian Cărbunaru la Giuleşti, Aurel Purice la Iaşi, Marga Niţă la Televiziune, Titi Constantinescu la Teatrul Mi... Habar n-aveţi dumneavoastră ce listă lungă de minunaţi anonimi ai teatrului salută cu preţuire sufletul meu !

NELU IONESCU ■

Cronica filmului

O lacrimă de fată

Nu ştiam nimic despre noua noastră producţie cinematografică (despre ce poate fi vorba, cine sînt autorii, cînd se petrece acţiunea etc. — proiecţia la care asistam avînd loc înaintea apariţiei materialului publicitar). Aflasem un singur lucru şi anume acela că rolul principal era interpretat de **Dorel Vişan** ! În sfîrşit, Dorel Vişan — extraordinarul actor, interpret al unor personaje episodice de neuitat, pomenit în atîtea cronici cu sincerul şi singurul regret de a nu-i fi fost dat, încă, un rol de întindere.

L-am văzut, iată, în acest film în rolul maiorului, şi bucuria mea s-a transformat în entuziasm. Filmul **O lacrimă de fată**, realizat de către **Iosif Demian** după un scenariu semnat de **Petre Sălcudeanu**, reprezintă, incontestabil, un eveniment cinematografic. Un eveniment **cultural** ! Un film greu, poate incomod (departe de a însemna baza unui **policier**, crima, aici, reprezentînd doar un pretext pentru a se efectua o profundă analiză social-psihologică a satului contemporan), dar înainte de toate un film adevărat.

Acest film nu se poate povesti. Ceea ce e bine. În acelaşi timp el conţine, „în nuce", o serie de poveşti ceea ce e, iarăşi, foarte bine (există o poveste a maiorului, alta a preşedintelui C.A.P., a miliţianului comunal, a „nebunului", a unui militar în termen — există chiar o poveste a „înecatei"). Mai presus de toate acestea există însă o poftă nebună a meseriei, o ameţitoare plăcere de **a povesti cinematografic** nu o întîmplare anume, ci implicaţiile majore social-umane ale unei întîmplări, ceea ce este excepţional ! Iosif Demian, aflat acum la prima sa realizare regizoral-independentă, nu vrea sau cel puţin nu pare a dori să „demonstreze" ceva oferind nişte date, ci invită spectatorul să participe la demonstraţie. „Jocul" cinematografic pe care el ni-l propune are drept „piese" de bază zîmbetul, şiretenia gravă, ironia şi tristeţea vehiculate de personajele martor. Finalizarea acestui joc materializîndu-se în experienţă, într-o **cunoaştere** în plus a vieţii, a acelor aparenţe care ne fac să confundăm uneori adevărul cu minciuna, indiferenţa cu culpa, naivitatea cu interesul, candoarea cu ferocele.

Profesionist prin excelenţă, Iosif Demian conduce o echipă de realizatori de primă mînă (costumele : **Lydia Luludis** ; decorurile : **Ştefan Antonescu**; sunetul: **Vasile Luca** ; montajul : **Margareta Anescu** — fiecare dintre aceştia fiind admirabil în sectorul său). Îl dublează la cameră un operator — **Constantin Chelba** — ale cărui imagini sînt surprinzătoare nu numai prin frumuseţe plastică dar şi printr-un deosebit simţ al autenticului ; foloseşte în sfîrşit — şi cu brio ! — alături de cîţiva actori profesionişti mai puţin cunoscuţi o mulţime de ţărani sau muncitori **din viaţă**, a căror prezenţă pe ecran capătă o pregnanţă demnă de un documentar sau ciné-verité de cea mai înaltă clasă.

Construit abrupt, cu o „savantă stîngăcie", **O lacrimă de fată** — film captivant, dens, solicitînd inteligent şi în permanenţă atenţia spectatorului — reprezintă un moment de referinţă al cinematografiei naţionale. Simplă, fără urmă de momente sau elemente spectaculoase, naraţiunea cinematografică a lui Iosif Demian este cuceritoare (chiar şi existînd unele momente insuficient tratate — finalul, de pildă ; sau, frizînd puerilul — amănuntul cu lacrima : probă de anchetă absolut nelalocul ei).

Secvenţe întregi — printre care aceea mamut durînd cîteva minute bune, fără tăietură de cadru, în care este anchetat preşedintele C.A.P. ; sau secvenţa femeii surdo-mute ; sau aceea a straniului personaj care s-a împotrivit, cîndva, cooperativizării etc. — sînt antologice. Insistenţa aparatului asupra anumitor locuri ale aşezării, revenirea sistematică la aceste locuri (deşi „aşezarea" s-a filmat în **două** localităţi din judeţul Cluj) creează un plus de autentic, de verosimil. Dialogul — în bună parte înregistrat în priză directă — **este dialog** : oamenii vorbesc, Doamne !, unul **cu** altul, şi nu unul **pentru** altul şi nici unul **pentru** noi, spectatorii, aşa cum se mai întîmplă încă din păcate prin filmele noastre.

Cu **O lacrimă de fată** (alături de colegii săi de generaţie, printre care Mircea Daneliuc, Nicolae Mărgineanu, Dinu Tănase sau Alexa Visarion) Iosif Demian se înscrie, încă de la primul său film artistic de lung-metraj, printre cei mai dotaţi, pasionaţi şi sinceri tineri cineaşti care, aplecîndu-se asupra filmului de dezbatere contemporană, au făcut din filmul de actualitate nu numai un simplu act de prezenţă, obiectiv necesar, ci, mai ales, un responsabil şi major **act de educaţie, de cultură.**

HORIA PĂTRAŞCU ■

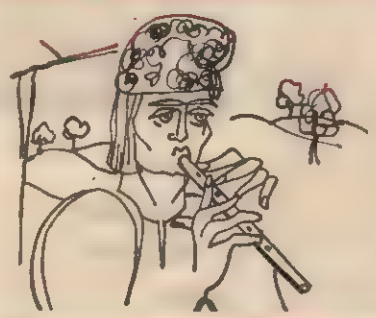

Cronica literară

Coman Şova: POEME

Versurile cuprinse în cartea de **Poeme** a lui Coman Şova frapează în primul rînd prin simplitate şi limpezime. Limbajul se prezintă în veşminte modeste, de zi cu zi, lipsa de protocol înlesneşte o comunicare mai directă şi mai exactă cu cititorul şi, totodată, plină de spontaneitate. Este o calitate deosebită a volumului aceea că reuşeşte să facă din poezie o prezenţă familiară pentru oricine, coborînd-o într-un chip firesc în cotidian, fără a-i răpi din farmec. Citeodată însă această fugă dinadins de podoabe are drept consecinţă căderea într-un anume prozaism. Din fericire, astfel de situaţii sînt rare şi cartea lui Coman Şova rămîne o remarcabilă apariţie editorială, în care forţa lirismului constă în marea autenticitate a exprimării.

În poemele din volum totul se petrece în văzul întregii lumi. Orice ascunziş este cercetat cu minuţiozitate pentru a i se ţinti enigmele. Autorul celebrează un teritoriu care oferă o protecţie sigură tuturor vizitatorilor săi. De aici rezultă o împăcare deplină cu ordinea firii de la care nu se pretinde nimic în plus : „pădurea aceasta îmi ajunge / e atît cît îmi trebuie / aer este destul / o să respir cu măsură" **(În intimpiare).** În ciuda faptului că ne aflăm într-o ambianţă cît se poate de obişnuită, poetul o contemplă ca pe o curte a miracolelor şi ne invită ca la rîndul nostru să privim cu uimire şi încîntare înflorirea unui cais, trecerea pe şosea a unei limuzine, plimbarea unor îndrăgostiţi pe alei, embleme care, împreună cu numeroase altele, sînt semne că existenţa se desfăşoară normal. Ori de cîte ori se profilează vreo ameninţare ea este întîmpinată cu un ton sfidător : „Cineva vrea să sperie aerul / pe care-l respir / încruntîndu-se // să ridice nori de fum / înaintea ochilor mei // mi-ar bea anotimpurile / cu fructe cu tot // şi zice / că într-o duminică / o să-mi jupoaie rădăcinile / de coaja lor miraculoasă". Poetul „vulnerabil ca o zăpadă" e exponentul unei coaliţii de forţe puse în slujba candorii şi versurile sale descriu un cadru care poate fi pînă la urmă ocrotit de orice intrusiune a impurului, a urîtului, a fărădelegii. În general, în volum e proclamată o armonie desăvîrşită într-un univers în care nimeni nu rîvneşte supremaţia şi pînă şi cele mai neînsemnate făpturi şi obiecte îşi găsesc un rost bine precizat. Umilul pion este conştient de rolul lui în angrenajul jocului : „eu pionul / sacrificat mereu / pot deveni regină / turn / cal / sau nebun" **(Şah).**

Autorul conturează în detaliu cadrul unei metropole cu parcuri, spitale, troleibuze albastre, cu oameni forfotind preocupaţi să se încadreze într-un ritm convenţional, nemaiavînd uneori timp să mai perceapă frumuseţile din jur şi nemaicutezînd să privească în ei înşişi. Împotriva transformării lor în roboţi care execută mecanic un ritual impus de excesele civilizaţiei moderne se ridică versurile din carte preamărind totodată capacitatea stăpînului acestei planete de a izbuti să se debaraseze de şabloanele inutile şi a-şi cuceri libertatea, de a acţiona cu adevărat în folosul său şi al semenilor săi. Poemele aduc parcă o boare din aerul tare al înălţimilor. Ele oferă ea o posibilă soluţie de izbăvire reintîlnirea cu natura. Uneori, poetul ajunge să viseze, întocmai ca Al. Philippide, „o răzvrătire a lumii vegetale". Dar dacă la autorul **Monologului în Babilon** această revoltă ajungea să transforme universul în haos, la Coman Şova, în cel mai frumos poem al volumului, **Vis şi tumbe**, ea instaurează o pace paradiziacă : „am visat o pădure în marş / pe asfalturi fierbinţi // o pădure de foioase şi conifere / cu galerii nesfîrşite / de păsări / invadase oraşul // un fagus silvatica / îşi rezema coatele de Intercontinental // păsările dirijau autobuzele / troleibuzele, taximetrele şi furgonetele / către linia de centură...".

Cartea lui Coman Şova este un util îndreptar „Pentru a înflori planeta / încă o mie de ani". Încrederea pe care ea o exprimă în iubire, prietenie, solidaritate şi în atîtea alte valori dintotdeauna ale omului ne atrage atenţia asupra unei voci lirice care a căpătat originalitate şi profunzime în exprimare, fiind capabilă să transmită emoţii adînci şi durabile.

GEORGE ARION ■

Varietăţi, varietăţi

Am rezervat spaţiu şi timp pentru a discuta despre o emisiune ce-şi arogă drepturi mari asupra publicului telespectator, în virtutea, probabil, a vechimii ei, căci această emisiune dăinuie de cînd televiziunea. Este vorba de emisiunea de varietăţi — preţioasă, pretenţioasă şi de multe ori ridicolă. Vechimea acestei emisiuni n-are darul de a o salva de superficialitate, iar bunul-gust rareori face casă bună cu ea. Ba mai mult, se întîmplă un lucru curios. Actori şi cîntăreţi talentaţi, cu repertoriu bogat, interesant, atractiv, competitivi pe marile scene ale lumii, participînd la acest gen de emisiuni, se contaminează.

Simbătă seară — emisiune de varietăţi. Realizator, Ovidiu Dumitru, regia artistică, Tudor Mărăscu. O cîntăreaţă arătoasă, cu voce bună şi un fragment din **Lacul lebedelor** marchează debutul emisiunii. Urmează Radu Gheorghe. Foarte talentatul actor al Naţionalului, pe care tinerii din ţară l-au urmărit în multe spectacole ale Cenaclului Flacăra, ne-a dezamăgit. Am văzut că a plăcut, spectatorii s-au amuzat, dar... nu este suficient. Anul trecut, la Teatrul **Ion Creangă**, Radu Gheorghe, cu umorul său tragic, s-a întrecut pe el însuşi nu numai recitînd „Brăduleţ, brăduţ drăguţ, ninge peste tine" sau imitînd dirijatul unei simfonii, ci improvizînd genial, solicitînd şi tensionînd publicul. Se pare că acele spectacole erau cadrul potrivit stimulării inventivităţii şi talentului său. Spectacolele s-au desfăşurat timp de zece zile şi de fiecare dată am văzut un alt Radu Gheorghe, ce purta încă marca valorii.

Dan Tufaru, un alt actor talentat, ce ne-a dat repetate dovezi ale posibilităţilor sale actoriceşti, a acceptat să prezinte un monolog mediocru, a cărui idee — educaţia greşită — şi al cărui final moralizator sînt ineficiente, avînd în vedere chiar conţinutul. Singura reacţie pozitivă posibilă ar fi o ridicare din umeri, or, nu s-a urmărit acest lucru.

În loc de comentarii, vom încerca să reproducem cîteva fragmente ale momentului Vasilica Tastaman. Apare o ea, provincială din Tîrgovişte. „Dumneavoastră cunoaşteţi Bucureştiul ? Îl cunoaşteţi pe Viorel ? Viorel e inginer. L-am căutat pe strada Puţul cu plopi... l-am căutat pe strada Puţul cu apă rece. Am crezut că am încurcat puţurile... Mi-a cîntat „Din cioburi de iubire" şi mi-a făcut inima ţăndări. Mi-a cerut mîna. A vrut să-l prezint părinţilor mei. Mama a desfăcut zacusca şi eu am schimbat trei cecuri... Banilor le-am pus Cruce albă de mesteacăn... A venit Traianul, a venit Decebalul, numai Viorelul n-a venit". În final, eroina doreşte „anii tinereţii cu mintea de acum".

Sceneta ce-i are ca protagonişti pe Alexandru Arşinel, Stela Popescu şi Vasilica Tastaman parcă mai salvează momentul anterior, deşi un exemplu de replică ne-ar scuti din nou de discuţii „Cine-mi dă mie soţia să vin la Putna ?"

„Momentele vesele" ajung la maximum de intensitate şi calitate datorită fragmentului de spectacol **De ce nu cade soarele** — interpreţi Margareta Pîslaru şi Dimitrie Dunea. Margareta Pîslaru într-o nouă ipostază, aceea de actriţă. Desigur, un mare cîntăreţ presupune şi dublarea lui de un mare actor. În cazul de mai sus, un aspect predominâ. Margareta Pîslaru este o bună cîntăreaţă de muzică uşoară (am auzit-o într-o emisiune trecută interpretînd foarte bine un şlagăr internaţional) şi o actriţă medie. O voce ingroşată, cîteva expresii asemănătoare cu ale unui vorbitor **sau** ale altuia — „un talent de excepţie, mi-au dat lacrămile, aşteptăm lacrimile dumneavoastră, ce frumoşi sînteţi cînd aplaudaţi" — nu sînt o probă de talent, aşa cum au dovedit-o de pildă membrii brigăzii A.S.E. sau în repetate rînduri actorul Eugen Cristea ce şi-au ales aceeaşi persoană ca subiect de imitat.

Urmînd tiparul, din emisiunea de varietăţi nu a lipsit nici muzica uşoară, cea atît de discutată în ultimul timp, atît în ceea ce priveşte textul cît şi interpretarea şi chiar melodia. Aurelian Andreescu a interpretat un cîntec ce suna cam aşa : „Nici nu-ţi trece prin gînd / Că zile-ntregi, rînd pe rînd / Eu, anonim trecător, / Am rămas c-o speranţă şi-un gînd, / Ce bine-ar fi să ştii, măcar, / Că inima mi-ai pus-o pe jar". Era imposibil ca o voce, oricît de bună ar fi ea, să salveze un text slab.

O surpriză plăcută ne-a oferit-o duminică Mirela Voiculescu, o foarte bună interpretă a cîntecelor folk, cărora le-a devenit apropiată după un debut în muzica uşoară. Ea şi-a ales spre interpretare cîntecele cele mai potrivite vocii ei calde, cu limpezimi de izvor. Vorbind despre Mirela Voiculescu şi opţiunea ei pentru muzica folk, nu înseamnă că pledăm pentru transformarea tuturor cîntăreţilor de muzică uşoară în folkişti, ci pentru cîntece de bună calitate, în care melodia să se slujească, cum e cazul celor la care ne referim, de texte serioase şi nu de însăilări facile.

ELENA GRECESCU ■

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentaţia clipei (VIII)

Un pictor fericit

5.

Autoportret.

Cel care au suferit privaţiuni în tinereţe încearcă adesea, dacă soarta le surîde mai tîrziu, să-şi ia revanşa printr-un exces de lux şi de ţinută. Dacă au simţul ridicolului, se vindecă de aceste porniri după primele încercări de tapaj. Dacă nu, se vor mistifica irecuperabil, desăvîrşind prin paradă ceea ce mizeria şi umilinţele n-au reuşit cu totul. Căci a şti să suporţi gloria, succesul, e uneori mai dificil decît a şti să suporţi obtuzitatea care îşi arată colţii. În faţa obtuzităţii poţi să ridici din umeri murmurînd ceva printre buze şi să-ţi vezi de treabă, dar sînt atîţia care, cînd norocul le-a suflat în pinze, n-au ştiut cum să se descurce printre capcanele acestui noroc şi au căzut în ele. Dar Renoir face parte din categoria mai rară a celor care rămîn neschimbaţi, aproape insensibili la cîntecele de sirenă ale succesului şi celebrităţii sau, oricum, hotărîţi să nu le dea ascultare. Ajuns celebru după ce a fost socotit printre „nebunii din banda lui Monet". Îşi păstrează acelaşi surîs. El răspunde în acelaşi fel gloriei ca şi suferinţei. O ignoră. E destul de delicat pentru a nu-i alunga pe cei care roiesc la bătrînele în jurul său, atraşi ca fluturii de strălucirea reputaţiei, dar e destul de înţelept ca să nu-i ia în serios. Duce aceeaşi viaţă simplă şi chiar cînd e admis la Luvru, prin derogare de la regula după care pentru a avea acces în acest muzeu trebuie să fi trecut zece ani de la moartea pictorului în cauză, nu-şi modifică stilul de existenţă în maniera celor care consideră opulenţa un semn nu numai al succesului social, ci şi artistic, cu toate că pînzele lui se vînd acum la preţuri care, cîţiva ani mai devreme, ar fi părut incredibile, o glumă. Vîndută cu 425 de franci în 1874, La Loge e plătită cu un milion în 1916.

Această gloria are cortegiul ei de plictiseli. Cîndva, în adolescenţă, muncitorii fabricii de porţelanuri unde Renoir lucra ca decorator de farfurii îl numeau în glumă „monsieur Rubens". Acum curioşii îl caută pe pictor chiar ca pe Rubens. Numai că în vreme ce lui Rubens îi plăcea să picteze în mijlocul unui necontenit du-te vino de colaboratori, colecţionari şi admiratori, Renoir se simte stînjenit de curioşii care-l asaltează cu sporovăiala lor. Discuţiile estetice l-au plictisit totdeauna. Nu e preocupat de teorie, deşi exact în anul în care a părăsit impresionismul se apucă să studieze tratatul despre pictură al lui Cennino Cennini, pe care-l găsise întîmplător la un anticar în timp ce hoinărea pe malurile Senei, şi va face din el o carte de căpătîi. Cu ochii săi umezi şi strălucitori, cu gesturile nervoase care însoţesc frazele sale graseiate şi trenante, frecîndu-şi mereu nasul cu indexul, Renoir refuză să „oficieze". Şi astfel, din anumite puncte de vedere, viaţa acestui pictor „de avangardă" ne apare de o uimitoare consecvenţă. El trece simplu, neverosimil de simplu parcă, printr-o lume obişnuită cu alt stil, în care de atîtea ori ceea ce e azi bun, mîine e declarat anacronic, iar profeţii se schimbă ca garda la palatele capetelor încoronate. A fost prieten cu impresioniştii, a expus alături de ei, a înfruntat alături de ei risetele criticii oficiale şi, tocmai cînd succesul i-a surîs, s-a apucat să reinvete pictura de la cei dinaintea lui.

Lui Renoir i s-a părut atunci că truda impresioniştilor seamănă cu efortul disperat al Danaidelor. Lumina e prea nestatornică ; în fiecare clipă diferă. A-i urmări în natură jocurile schimbătoare e, poate, o pură vanitate. Ea nu se lasă prinsă ; în schimb, se poate prinde pictorul în capcana aparenţelor, în mirajul plein-air-ului. Dealtfel, n-ar trebui să ne surprindă că lui Renoir i s-a părut comic să fie socotit avangardist. Fiecare cîntă cum poate, zicea el. Cînd n-a mai crezut în vinătoarea de impresii, s-a folosit, în perioada ingrescă, de un desen secetos. Cînd a renunţat la această graţie rece, s-a întors la bucuria de a picta strălucirea caldă a epidermei feminine. La urma urmei, el a fost singurul impresionist fascinat de trupul omenesc (pentru ceilalţi omul e o pată de culoare într-un peisaj) şi nu s-a dezis niciodată de asta.

Cennino Cennini spunea în Quattrocento că ucenicul trebuie să înveţe mai întîi şase ani desenul pe tăbliţe, apoi să fiarbă cleiul, să frămînte pasta, să pregătească panourile. Alţi şase ani fiind necesari pentru cunoaşterea diversităţii culorilor. În ceea ce îl priveşte, Renoir a pus mereu pe primul plan „învăţătura muzeelor". Îl iubea pe Delacroix şi considera **Femei din Alger** cel mai frumos tablou din lume. În plină aventură impresionistă, ştie să-l admire pe Rafael. Apoi, în ultimii ani, se gîndeşte tot mai des la antichitate. Regăseşte frumuseţea antică sub cerul Proventei, iar opera lui se încheie, poate nu întîmplător, cu **Judecata lui Paris** şi cu efigia Afroditei. La acea dată gloria lui Renoir nu mai era primejduită de nimic. Cu atît mai semnificativă e această revenire la o frumuseţe ce părea altora perimată. El nu se întoarce la clasicism dezamăgit de avangardă, ci după ce a obţinut ca impresionist notorietate şi recunoaştere. Clasicismul său nu e refugiul unui avangardist înfrînt, care se consolează printre maeştrii vechi, ci al unui pictor elogiat pentru îndrăznelile lui novatoare, pe care gloria nu-l ţintuieşte într-un loc şi nu-l împiedică să caute mai departe. Renoir urcă spre clasicism, nu se repliază în el. Clasicismul îi încoronează opera, nu e consolarea ei.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Mircea Eliade — 1932 [II]

Nădăjduiesc că cititorul va fi reţinut, din conţinutul celor patru scrisori, reproduse în „Flacăra" precedentă, elementul esenţial şi anume, că Mircea Eliade insista pentru publicarea cărţii lui consacrată Indiei. Şi n-aş vrea să-şi facă loc nici o interpretare eronată şi nici un gînd pieziş care n-ar corespunde structurii sale şi i-ar modifica poate imaginea.

De ce stăruie el asupra Indiei ?

Era un începător care jindula cu toate ardorile să-şi vadă numele înfiorît, din plumb, pe o copertă ? Era un anonim avid de notorietate ? Voia cu orice chip să epateze lumea de la noi, atacînd pieptiş şi în amploare o temă de care nu se apropiase pînă la el nici un român, exceptînd cazul — dacă vreţi — cu totul tangenţial şi cu un epilog atît de dramatic, al Bucureşi Dumbravă ? Nu.

Nu intrau în componentele psihomentale ale lui Mircea Eliade nici ambiţii, nici vanităţi şi mai puţin ipoteza de-a se lăsa sedus de larma publicitară, nici atunci la douăzeci şi cinci de ani şi nici după aceea ; el era întotdeauna în afara lor şi deasupra lor — scuturat de toate lesturile şi de orice precarităţi uzual omeneşti — ca să-şi desfăşoare zborurile fără pauze şi fără poticniri. Şi trec peste precocele debut de la patrusprezece ani, ca şi peste tentativele ce au urmat, în aceeaşi perioadă a liceului, de a-şi deschide căi spre creaţia literară, ca să mă opresc la sfîrşitul anului 1928 cînd îşi porneşte constanta şi suculenta activitate publicistică la ziarul „Cuvîntul" (cu mult mai multă şi incomparabilă eficacitate în ce priveşte popularizarea, decît tirajul unei cărţi) care îi va dezvălui valoarea şi îi va face cunoscută şi căutată semnătura oriunde îi apărea. Aşa că nu de nerăbdări şi de grabă sau de infatuări şi de orgolii e vorba ei, mai curînd, după opinia mea, ca să-şi strige în Cetate bucuria că s-a dus şi a găsit acolo unele răspunsuri la întrebări ce-şi ridicase, unele tămăduiri pentru neliniştile lui, izvoarele unde să se adape în nepotolita sa sete spirituală, presimţirea că India îi va fi matricea gîndirii şi geneza înţelegerii care i-au restituit sensurile existenţei şi i-au cristalizat umanismul şi ar fi putut să capete sentimentul că această carte care s-ar fi voit un ţipăt şi-o lumină, prin întîrzieri şi arguţii negustoreşti, nu va fi decît o agonie şi-un deces. Şi revine mereu — epistolier înfrînt — cu India, ca să întoarcă parcă o ofrandă valahă, străvechilor pămînturi ale Vedelor şi Upanişadelor.

Să vedem însă ce avea tipărite ca volume Mircea Eliade în 1932, cînd i se adresează profesorului Ion Simionescu ? Două cărţi : ISABEL ŞI APELE DIAVOLULUI, primul lui roman apărut la „Naţionala Ciornei" în 1930, şi SOLILOCVII care apare în 1932 în colecţia „Carte cu semne", un fel de jurnal de reflecţii şi notaţii care însumează 63 de pagini. Atît. N-am ştiut şi nu ştiu nici astăzi cine era editorul care-şi inaugurează colecţia cu plachета lui Mircea Eliade şi unde vor mai ieşi succesiv Paul Sterian : „Pregătiri pentru călătoria din urmă", Mihail Sebastian : „Fragmente dintr-un carnet găsit" şi Ilarie Voronca : „Act de prezenţă". Ceea ce ştiu e că această cărţulie a lui Mircea Eliade m-a tulburat, că am iubit-o şi continui s-o iubesc, pentru toate afişările şi alternările ei de cenuşiu şi de albastru şi că n-am mai reluat-o, cum am făcut şi cu alte cîteva cărţi din tinereţe, dintr-un egoism, ca să-mi salvez un confort interior şi imaculatea amintirilor.

Dar Ion Simionescu, cu tot prestigiul pe care-l avea şi cu toate demersurile ce le va face, nu va reuşi să convingă conducerea „Cărţii Româneşti" să-i editeze „India". Cartea va apare în 1934, la „Cugetarea" şi a doua ediţie, cum am mai spus-o, tot acolo, în 1935. La „Cartea Românească", în 1933, în seria „Cunoştinţe folositoare", dirijată de Ion Simionescu (ceea ce a depins strict de el a făgăduit şi a împlinit) l se tipăreşte broşura ÎNTR-O MĂNĂSTIRE DIN HIMALAYA, un excelent şi dureros reportaj, uitat şi pierdut, care se încheie cu capitolul „Leproşii" din care reproduc pateticul final : **„Au avut un singur protector, pe un oarecare Doctor Hari Singh, dar l-au pierdut şi pe el. Acum vreo treizeci de ani** (deci la începutul secolului XX, n.n.) **s-a întors proaspăt de şcoliţă şi intoxicat de entuziasm social de la Londra. Într-o călătorie spre Pauri, a întîlnit grupurile de leproşi din vale. Deşi familia lui îl aştepta la Lahore, doctorul s-a hotărît să nu se mai întoarcă pînă ce nu le va găsi un azil. A umblat, a strigat, a cerşit, şi a izbutit în cîteva luni să adune pe toţi leproşii din ţinut într-un fainic ashram, adică un „sălaş", cumpărat cu banii unui milostiv rajah. Era singur, căci nimeni nu se încumeta să se apropie de leproşi. Dar a scris serviciului sanitar din Delhi şi a primit o echipă. Familia sa a încercat să-l întoarcă din drum. A trimis o soră, un frate, un copil de cîţiva ani să-l implătească. Hari Singh a rezistat. Trecuse o jumătate de an de la exilarea lui. Într-o zi, o scrisoare îl chema urgent ; soţia sa născuse o copilă şi-l implora să vină. Medicul a capitulat. Dar în seara plecării, cînd toţi leproşii îl implorau plîngînd, el a descoperit la încheieturile pumnului cîţiva solzi argintii. Şi în aceeaşi seară s-a împuşcat. Sinuciderea a făcut ravagii. Echipa s-a reîntors la Delhi, ashramul a fost evacuat şi leproşii s-au trezit toţi în valea seacă. De atunci nu-i mai ajută nimeni".**

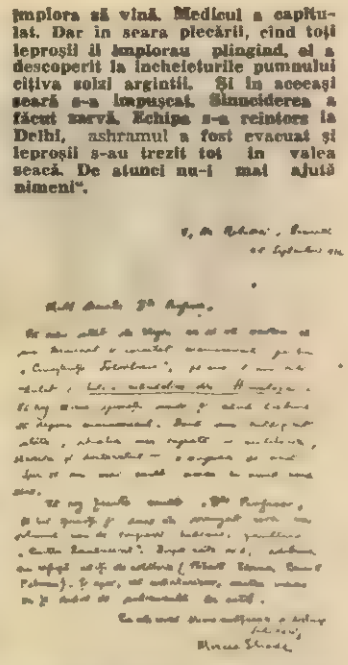

Această broşură era propriu-zis cea de-a treia a lui tipăritură după ISABEL ŞI APELE DIAVOLULUI şi SOLILOCVII, iar la „Cartea Românească", dacă n-a avut succes cu diligenţele întreprinse pentru „India", va scoate în 1934, romanul LUMINA CE SE STINGE.

Dar anii lui fertili, cu atîtea superbe şi unice fructe culese din istovitoare şi neîncetate excursii între Nadir şi Zenit, vor începe abia. Şi punînd punct completărilor promise, să mi se îngăduie observaţia că grafia lui Mircea Eliade confruntată — cea de astăzi cu aceea din 1932 — e absolut identică, la fel de ordonată, de clară şi de sigură, fără nici o modificare, fără nici o vibraţie, şi fără nici o nervozitate în mînă, pe care timpul, mereu nemilos şi hapsîn cum este, putea să le aducă şi e tonic şi încurajator că-i pot regăsi într-un simplu detaliu pe Mircea Eliade, după risipirile şi uitările unei jumătăţi de veac infernal, aşa cum a fost şi în tinereţe.

L. KALUSTIAN

În librării, un nou volum al cunoscutului publicist L. Kalustian: „Simple note" (Editura Eminescu) o carte cuprinzînd articolele rubricii cu acelaşi nume din revista „Flacăra".

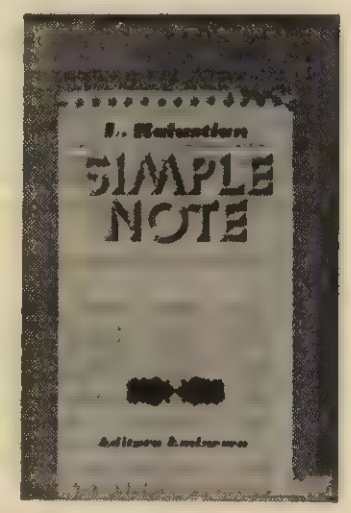

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Hartheim

Impunătorul castel **Hartheim** din provincia Oberdonau a fost ales drept loc pentru executarea celui mai ticălos ordin al lui Hitler : suprimarea bolnavilor incurabili şi a alienaţilor mintali. Avînd în faţă perspectiva dată de **Führer** — exterminarea unor popoare şi rase întregi — SS-iştii au folosit lichidarea la **Hartheim** a zeci de mii de bolnavi neajutoraţi pentru un al doilea scop : experimentarea, „pe baze ştiinţifice", a asfixierii în masă prin utilizarea unor gaze toxice. Cea de a treia misiune a impunătorului castel era să „dea o mînă de ajutor" lagărului de la **Mauthausen**, care nu avea instalaţii suficiente, pentru a-şi extermina **Häftling**-ii în ritmul dorit.

Nici un bolnav sosit la **Hartheim**, nici un **Häftling** trimis de la Mauthausen nu a ieşit viu pe poarta castelului. Berlinul era convins că „tratamentele" din subsolurile impunătorului şi romanticului castel nu se vor afla niciodată.

Cînd prăbuşirea a devenit imineată, de la centru s-a dat ordin ca la **Hartheim** să se şteargă orice urmă compromitătoare. Începînd cu 13 decembrie 1944 — după cum a declarat la proces acuzatul Hans Marsalek — 20 de zidari şi tîmplari au lucrat zi şi noapte, „să distrugă crematoriul, să demoleze coşul şi celelalte instalaţii tehnice existente, să facă numeroase uşi şi ferestre noi la camera de gazare şi în alte locuri şi să execute tot felul de lucrări de grădinărie".

Cînd trupele americane au pătruns în castel, acesta devenise un azil select. Se aflau acolo 35 de copii şi şase educatoare.

Comandantul castelului, Rudolf Lohnauer, care îşi rezervase privilegiul de a da drumul la gaz, cu propria-i mînă, ori de cîte ori avea loc asfixierea unui lot de bolnavi sau de **Häftling**-i, s-a sinucis. Cei mai mulţi dintre călăi au dispărut. Crimele au fost date la iveală de către unul din zbirii mărunţi ai castelului, fochistul crematoriului, Vinzenz Nobel. Moartea ca meserie i se părea un lucru atît de firesc acestui zbir ajuns la **Hartheim** prin protecţia fratelui său Gustav Nobel, general major în SS, încît, înainte de a fi spînzurat, a declarat în scris cu seninătate : „Imediat ce sosea un grup de deţinuţi destinaţi să fie gazaţi, îi dădeam jos din maşini şi îi puneam să se dezbrace. Sarcina mea era să am grijă să nu evadeze nimeni înainte de a fi dus la camera de gazare. După ce erau fotografiaţi, îi conduceam pe cei condamnaţi la camera de gazare şi îi închideam acolo. Doctorul Lohnauer dădea drumul gazului în cameră. După aceea scoteam trupurile din camera de gazare şi le ardeam în crematoriu".

Impunătorul şi romanticul castel **Hartheim**, din apropierea oraşului Linz, — transformat în laborator de „cercetare ştiinţifică" a exterminării rapide — a produs între 1940 şi 1944 prin ucidere, gazare şi împuşcare, aproximativ 30 000 de cadavre.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112398

constelaţia lirei

Planetă în tranşă

Voi care-aţi inventat abatoare
pentru cuvînt
şi maşini de război,
voi care brevetaţi eroi
şi îngrăşaţi cu praf de puşcă
obezitatea unei idei,
fie-vă milă de viaţă
şi de cei care mor :
pe-un prag de lerburi
atîtea mame au plîns,
atît de frig e-n lume
şi-atît de mult a nins,
fragilă epocă de subnutriţi
care dau bună ziua încet
de teamă să nu li se spună
că sînt apţi
pentru front,
. . . . . .
Privesc oasele maicii
cum lumină ca o scriptură în cimp !
Cui am să-i spun
şi cine mă va crede
că eu sînt fiul unui fearte de treabă ţăran
care a fost pe front
şi-a avut trei copii,
el care n-a fluierat în biserici
şi n-a strigat pe la primării lozinci,
nici n-a depus demisii la banca de nevoi,
el care-n toată viaţa lui
n-a întocmit nici un proces verbal...
Mă simt bătrîn şi singur
ca vinul fiert în tească,
mi-e dor de o ninsoare
cum n-a mai fost de mult,
îmi este dor de sănii
şi-mi este dor de cai
ce-au tulburat în goană
pădurea de mesteceni...
Dar ce război între molii
îmi preface casa în scrum ?
Pielle omului au ajuns în galanterie
ca mari faţade de sanctuar ;
poate că trebuie să vă spun
că într-un mare muzeu din Anvers
există o puşcă mîncată de viermi
şi tot acolo există cravaşa
cu care au fost bătuţi zeii pe spate,
e foame, e singe,
puţină viaţă şi puţină moarte,
există acolo un proiect
pentru statuia plinii,
plînea ca o planetă în tranşă,
există căiaţi împăiaţi
care ne-au iubit
cînd li s-a ordonat,
care ne-au omorît
atunci cînd n-am avut
nici o şansă.

VALERIU ARMEANU ■

De pe pămînt

Frumos e pe pămînt, alei, frumos
ca pe un jărm de teamnă despletită,
cînd viefile se coc armonios,
iar moartea stă-ntr-un simbure pitită.

Acolo,-n cer, trec stelele visînd :
sunt ochii celor duşi prin veacuri multe,
toţi pămînteni cu zborul rînd pe rînd,
ce gîndurile vor să ni le-asculte,

Acolo, spaţii reci, fără de timp
cu şuiri de sfere-n alungare
şi fiecare-i zeu într-un olimp
cu naşterea mereu în destrămare...

Oh ! ce frumos e pe pămînt, frumos
pe calea noastră de iubiri flămînde
perechi de vieţi vuind armonios,
iar moartea într-un simbure, la pîndă...

RADU CÂRNECI ■

Lebăda tîrzie

Zăpada este lebădă tîrzie,
trec înspre vară batalioanele de crini
şarpele zilei se tîrăşte ghilotinat
la umbra anilor noştri puţini

ne fulgue păsări cu sufletul în gheare
cum mai trage, prieteni, visul lor
pe roată —
din cazarma polară alergînd spre noi
zăpada precum e lebădă curată.

PETRE IVANCU ■

Făgăduinţă de pace

extazul de-a fi numai PACE
îl ştiu mineralele ape
cîmpiile grele de roadă
şi munţii cîmpiilor · ţăce

pămîntul acesta ca roata
îşi ţine-n obadă destinul
istoriei sfîntă de-a pururi
ca sîngele-i treaz i-a scris harta
clepsidra vitează-n nisipuri
a pus aur pur şi cărbune
în oamenii stîncilor chipuri
tăiate din vis şi minune
pe scara menhirelor noastre
vibraţia timpului scut
a dat o treime de zboruri
prezent, viitor şi trecut.

DORA CÂRBUNESCU ■

Sub raza ta de aur

Rostind cuvîntul mîndru prin care te
numesc
Partid, izvor de aur şi de înţelepciune
mă angajez prin faptă să lupt şi să
muncesc
să fie pace-n ţară şi toate cele bune !

Ne fii întotdeauna cîrmuitor şi frate
pe drumul împlinirii spre comunistul ţel
să preţuim iubirea şi sfînta libertate
noi ne-am legat cu sînge sub marele-ţi
drapel !

Trăim o eră nouă, adînc clocotitoare
răscruce decisivă a stării omeneşti
sub raza ta de aur, partid, scrutătoare
e lume fără seamăn ce va ivi sub soare
şi steaua tricoloră a gîntei româneşti
de pace şi lumină de-a pururi purtătoare !

ANTON STANCIU ■

GABRIELA BUCUR — Lucrări din expoziţia personală „Pînze şi pînzeturi"

Ritual

Somnul ţăranilor se-mpuţinează
Vară de vară cînd holdele lunecă-n soare
Palmele şi le spală de-a dreptul în cînturi
Înfierbîntîndu-se de atîta răcoare.

Dintotdeauna din strămoşi în strămoşi
Prinsa cea nouă se cere sărutată duios
Şi drumul către miezul cîmpiei
Trebuie făcut de cu noapte pe jos.

Secerii numai la foc puţin i se spală
rugina
Altfel spicele s-ar învolbura pîn' la sînge
Şi în loc de miresme lîngă tîmpla
ţăranilor
Ţărina s-ar întrista şi ar plînge.

Dintotdeauna din strămoşi în strămoşi
Boldele se vînează nămeţi dulci de făină
De cu seară ţăranii se pregătesc de plecare
Adormind rezemaţi de un fir de lumină.

Ţăranii

Ei niciodată nu îşi pun întrebarea
Cum l-ar sta sapei dusă la oraş într-un
bloc.
Această simplă şi strămoşească uneltă
Fără de palmele lor ar lua foc.

Şi s-ar preface-n cenuşă umilă, într-un
pumn
De lut gata oricînd a se pierde
Cînd bate vîntul subţire peste cîmpia
Îmbrăţişată de iarba eternă şi verde.

Nici au-şi pun întrebarea — deşi ar
putea —
Cum l-ar sta unui drum fără carul cu boi
Dintotdeauna ei sînt pregătiţi să
preschimbe
O săptămînă cu soare pe o zi liciuită
de ploi

Vara cînd îl se face grînelor sete, cînd
Fînurile îi se-mpuţinează izvoarele grele
Ei dintotdeauna se trezesc dimineaţa
Orientîndu-se după minutarul din stele.

FLOREA BURTAN ■

Cuvinte adevărate

Dacă singurătatea este invenţia pietrelor
să facem din pietre un foc
muzica genelor tale e departe. Ce bronzuri
să mai recunoaşe în aer ?
aici sînt reclame ieftine care mimează
candoarea,
dacă e soare, iarna a coborît în arbori
odată cu păsările ;
din zăpadă creşe acum flori şi dureri
vechi ;
vino, să mă lepăd de lucruri şi minciuni,
aspru cuţit — plînsul mi se răsuceşte
în piept.

CRISTIAN PRICOP ■

Toast la sicativul pictor Pil — neînţărcat pre cînd era copil

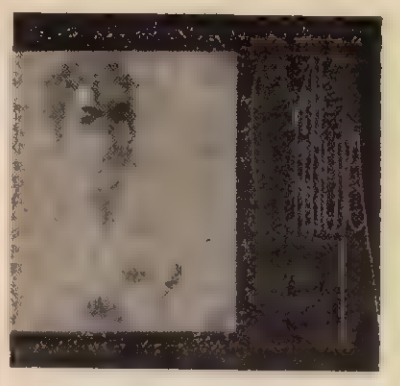

În loc de cronică plastică, la 1 nov. a.c., odată cu apariţia volumului monografic „CONSTANTIN PILIUŢĂ" de M. Grozdea, Editura „Meridiane" — 1980.

Cînd s-a născut al nostru prieten, Pil,
Din ursitoare-a zis cea mai bătrînă :
— Să fie hărăzit acest copil ! —
Şi-i puse un penel şi-o giajă-n mînă !

Penelu-i dovedit penel ales,
Subtil la forme, tandru la culoare,
Dar şi la giajo sufletu-i dă ghes
Şi-i sicativ ca lujerul de floare !

De ne-mpăcat, cu Bachus cupe-asaltă
Şi Ganimed dă-n brinci pe lîngă el :
S-ar vîrteji pe gîtul lui, olaltă,
Gargantua, cum şi Pantagruel !

Predestinat cognomen — Piliuţă —
Intîiul, e-un pahar, la chef se scoală,
Dar nici n-o să-şi rămîie de căruţă
La plăcsuiala vr-unui meşt pe ocală !

Din anii noştri mai vechi, singaporeni,
Cu aură boemă, villonească,
Pe cînd cinsteam rachiu de trei coroni,
El şi-a păstrat cu cinste locu-n frescă !

Pieta p-atunci beţivii, după rit,
Îndătinaţi cu palma pe stacană,
Holbîndu-se, ca Ghiţă Mărgărit,
La fericirea lor singaporeană !

Iertat să-mi fie că-l evoc şi-l chem
Din lumea lui de umbre, azi, să vie,
Pe Ghiţă-al nostru, prietenul supremu,
Dar ştiu e-ar fi păriaş la bucurie !

Pe Comarnescu Pătru mi-l arăt
Prea fericit, ghiolindu-l cu tot fleriu,
Pe-ardentul pictor, cu-anii dîndărăt,
Cum mîndru-ar fi şi Eugen Schileriu !

La-nsuliţarea cruntului index,
Pe mulţi d-ai noştri Moartea vru să-i
cheme !
Spăşite vremi ! S-au stins ! Bibamus ex !
Noi să-nchinăm carafele supreme !

Superbul Pică, bardul svelt şi ciru,
Voios, e-o giaje-n pumn, din prag e-apare,
Acuş, cînd prin podgorii, copţi, atîrn
Ciorchinii cît un sîn de domnişoară !

Împătimit la rupt circei şi rod,
S-ar năzări şi Antal dinspre Lethe,
Ca umbra lui Dabija Voievod
C-un de profundis glas, vuind : „Mi-e
sete !..."

Pe cînd hăläduia pe la Cotnar,
Istrate-Deunn îşi cheltuia haznaua !
Noi, încă, fără-de grivno-n buzunar,
La gardul crîşmei ne-am legat căţeaua !

Căci — vorba lu' bădie-al nost, Mihai :
„Pe lumea-ailaltă, Domn e Sfîntul Petre —
Nici cîmpoieri şi nici moţanuri n-ai,
Ci numa-n necăciune-o duci, cumetre !"

Şi vorba lui — prin gura lui Istrat :
„Ce-ascunzi-un pumn de zloţi ar zece
lefuri,
Ce-ascunzi aur neadministrat
Spre visul ghiurghiuliu şi-un haz la
chefuri ?!

„Să facă alţii, dacă vor, război,
Izbindu-se cu spada au cu lancea,
Ba în stacane ne izbi-vom noi
Prin cranele de la Tighoci ar Vrancea !

„Să fie pace ! Să cîntăm un vers,
Să ne-nfrăţim cu lăutari sub torţi
Şi să cinstească-ntregul Univers,
Din poloboace, parastasul Morţii ?!

„Şi-atunci, urmînd străvechiul obicei,
Cînd butile or să se desţupe,
Să mai vărsăm şi-n lut vr-o două-trei,
În cinstea celor duşi, dintr-aste cupe !"

Şi-n cinstea celor Meşteri vom vărsa
Un roşu vin, însingerînd chepencu,
Săltînd în slăvi, drept cupă, inima,
Spre sufletul etern — lui Ciucurencu !

Superbi au fost bătrînii noştri, dar
Cu ei, din faşe, noi ne-am luat la-ntrecere
Nu doar în meşteşugul de pahar
Ci şi-mpotriva Morţii cu-a ei seceri !

Noi am durat ceva, ce-i mai presus
De cupa noastră cu sclipiri solare,
Ca Piliuţă — zeul nesupus
Ce-nmiezmează cerul dintr-o Floare !

Din hrubele cu iz singaporin,
El le-a păstrat acelor mîini icoana
Cu deşte ca petalele de crin
Slăvind chiştocul, pîrul or stacana !

Prin fumul de ţigare-l văd conerel
Cu ochii licurind ca jaru-n sticle,
Străfulgeratul Autoportret —
Ochind spre noi din vacul lui Pericle !

Îl poartă florăreasa floarea-n dinţi,
Petrecăreţii îl cinstesc ocale,
Prin Ochiul lui, mahalagii or prinţi
Renasc din horie, ies din catedrale !

S-ar cuveni mai s-amintiţi, apăi,
Bojdeucile lui Creangă, sumbra bulă,
Berdee sure-n moldovene văi,
Ca puricii prin funduri de căciulă !

Cociobele-n tîrgşorul din Boţ'şeni
Duioasa amintire-a lui le cruţă :
Prin ele-atîţia plozi de moldoveni
S-au odrăslit cu har — ca Piliuţă !

Şi-apoi, în cimp, pe bărăgan să-mi ieşi,
Către Păresimi, către hramul Tomii,
Să vezi, cu dinsul, floarea de cireşi
Şi ea pe heravimi să numeri pomii !

Pictează unii pomi, livezi întregi,
Dar nu e datul, harul nimănui
Să-ncoroneze-asemeni arbori — regi,
Nici un alt pom, cum e pom'şorul lui !

Pictează alţii cai şi berghelii,
Dar Pil al nostru-n veci sentimentalul
Îi paşte prin potaina inimii,
Din propriul său înaş renaşte Calul !

Nici-un ţăran pictat nu-l mai Ţăran
Decît al lui, din „Nouă sute şapte",
Cînd, proţăpind toporul pe pian,
Puncta e-un degeţi claviaturi de lapte !

E undeva ăst Pil al nost' ghiduş,
Aşa cum sînt toţi leşii din Moldova —
Se scarpină pe după cercoduş ! —
Dar hazul lor e hum cerîncotrova !

Şi dacă-i limbă-lungă şi-i botos,
Iar alţii-i zic că-i Pil-Gură Bogată,
Că nu se lasă nimănui prejos,
Paleta lui şi mai pestriţ s-arată !

Ferească-te beleaua, d-un capriţ
Să-i întăriţi, că nu-i mai scapi din leasă !
Pe cît de guraliv e la un sprit,
Paleta lui p-atîta-i de sfioasă !

De n-ar avea în unghii harul cert
Al formelor celeste şi-al măsurii,
Culoarea, ca parfumul, nici pe sferi
Nu s-ar păstra-n sipetele-conturii !

Dar mîna lui, ca de billargiu
Ce dă cu tacul uşurel prin astre,
Lo într-animă ca argintul viu
Nuanţele, de preferinţă-albastre !

Îl ştiu prea bine ochiul — Ochiul lui,
Cruntîndu-se cu ureţ de labe ţiştii :
O lume-ntreagă-acolo cu văsui
Şi un tărîm blînd pe care nu-l ştii !

D-aceea, cînd îl scapă-ntr-un pahar,
Ca o protează, ochiul rupt din lună,
Ca din senin în sprijul lui trosar
Monadele — se naşte o furtună !

La drept vorbind, îmi vine foarte greu
Să-l prea pictez, cum iată-l, dinainte,
Cît timp se dă-n spectacol falsul zeu
Prin hali puro — în, doar prin cuvinte !

Aşadar, cred că-i timpul să conchid
Cu bavardismul meu pe care-angaju-l :
E mai laconic spiritul lichid,
Mai expresiv ca verba-i vernisajul !

Penelul îi-l sărut, iubite Pil,
Şi ochiul tău, care mă preocupă !
Tu n-ai luat premiu cînd erai copil,
Dar îe-ţi dau lauri, azi, şi-nchin o cupă !

Ar fi nedrept să nu-ţi primeşti lot an
Omagiul tău, cînd iată-n mîndra Troie
A Artelor superbu-ţi Cal troian !
L-aud, prin flăcări, nechezind :
AHOE !

TUDOR GEORGE ■

Cronica spectacolelor

O nobilă delectare

De curînd, la Opera română din Bucureşti am trăit cîteva din bucuriile adevărate ale muzicii. Am pornit la spectacolul **Căsătoria secretă** de Domenico Cimarosa cu teama că ansamblul operei a răscolit iarăşi praful din arhivele vechilor instituţii muzicale de pe mapamond, că face întreprindere de arheologie punînd în lumina reflectoarelor o partitură desuetă, pentru o amintire de flaşnetă. Cunoşteam cîteva arii dulci, sinuoase şi pline de umor transmise la radio în cadrul concertelor de prînz şi de siestă sau noaptea tîrziu, pentru cei care suferă de insomnie şi pentru îndrăgostiţi. Dar nu ne gîndeam, nu ne aşteptam să participăm cu atîta molipsitoare bucurie la cascada de evenimente comice, pline de tandreţe, de ironie şi sarcasm ale unei opere scrise cu aproape 200 de ani în urmă şi bisată, ca nici o altă operă de pe mapamond, chiar în seara premierei din 7 februarie 1792. Am trăit cîteva ore într-un dulce extaz melodic, prinşi în capcanele de o naivitate dezarmantă ale libretului, ca într-un joc de copii. Am trăit un nobil refugiu de seară, într-o atmosferă intimă în care instrumentiştii şi cîntăreţii ne-au proiectat în rumoarea spectacolelor de altădată din saloanele imperiale sau de pe scenele populare ale operelor italiene de la Napoli, Bologna, Roma, Veneţia, Verona, Torino sau Milano. **Căsătoria secretă** de Domenico Cimarosa are fără îndoială unele rezonanţe contemporane în viaţa noastră de toate zilele, în cronica faptului divers, în folclorul imediat de pe stradă, dar, desigur, ostilităţile amoroase de astăzi nu mai au eleganţa şi delicateţea din vremea perucilor pudrate şi a menuetelor în ralenti. Ea cucereşte prin spirit, prin încrucişările de florete ale replicilor acompaniate uneori de clavecin, neaşteptat de proaspete în registrul buf şi cu o morală bine regiată ; ea cucereşte prin bogăţia fascinantă melodică, prin schimbările surprinzătoare de ritm şi răsturnările neaşteptate de situaţii dramatice, prin satira uşoară, caricaturală a unor personaje şi prin frumuseţea morală a altora.

Spectacolul Operei din Bucureşti are un echilibru perfect. E demn de orice confruntare cu publicul din sălile celebre de operă de pe mapamond. Dirijorul Lucian Anca demonstrează aici — după o scurtă carieră desfăşurată cu modestie şi discreţie în umbra altor maeştri — că este un muzician ales, cu o vastă cultură, care ştie să distileze exact, pînă în cele mai mici amănunte, discursul muzical fără să trădeze stilul operei, refractar eclectismului şi improvizaţiei. El a dovedit că ştie să prepare cu mare tact şi strategie ansamblul orchestral, că ştie să lucreze cu mare rafinament cu fiecare solist în parte şi să organizeze impecabil, într-o perfectă armonie, scenele de ansamblu.

Orchestra a sunat curat, fără stridenţe, fără impurităţi, fără „cruzimi", reflectînd atent toate nuanţele partiturii, acompaniind cîntăreţii cu fineţe şi discreţie. Începutul s-a cîntat uşor crispat şi rece. S-a cîntat un timp cu emoţii paralizante. Dar, treptat, gesturile s-au dezlegat, mişcarea în scenă s-a desfăcut ca un evantai, vocile au strălucit. Bine a făcut conducerea Operei române că a înscris în repertoriu această operă în momentul în care avea în panoplie armele cele mai bune pentru a trage la ţintă cu precizie în cheia sol.

Regia (Vasile Calomfirescu) s-a achitat echilibrat, onorabil. N-a mers mai departe cu imaginaţia, n-a investit prea mult în registrul buf. Ceea ce, credem, e o greşeală. Bunul-gust, simetria mişcării din scenă, alegerea convingătoare a interpreţilor ar fi putut lăsa loc unei libertăţi mai mari de interpretare a personajelor, colorindu-le şi investindu-le cu trăsături mai nuanţate. Oricum, spectacolul e plăcut la vedere, frumos şi economic desenat de Ion Ciupan ; din păcate e prost iluminat de echipa (şi echipamentul desuet) de la reflectoarele Operei române.

Vom analiza aportul cîntăreţilor în ordinea indicată de programul de sală. Geronimo, prin Constantin Gabor, a fost malefic, insinuant, burlesc ca într-o comedie de Goldoni. A cîntat bine, expresiv, cu unele îngroşări care au făcut corzile vocale să vibreze uneori metalic. Elena Grigorescu a jucat cu nerv, cu aplomb, s-a mişcat bine, dezinvolt şi a cîntat strălucitor. Gerda Radler-Anca şi-a compus personajul cu inteligenţă, uşor repliat, condescendent, jucînd cu discreţie şi decenţă, izbucnind cu măsură, cu glas frumos, cald, catifelat, învăluitor. Se vede că „madrigalistele" de ieri fac servicii ireproşabile operei astăzi ! Iulia Buciuceanu a pus sare şi piper atît cît trebuia în scenă, a fost ridicolă şi preţioasă, bufa şi somnambulă într-un rol potrivit pentru hohote sănătoase de rîs. Vocea sa a sunat bine, cu efect, ca dintr-un violoncel de viaţă lungă. Nicolae Constantinescu nu şi-a înţeles bine rolul. A cîntat uneori cu strălucire, alteori rigid. (Acest solist va trebui să exerseze mai atent şi să-şi recîştige încrederea, de la începutul carierei, în el însuşi.) Florin Diaconescu a fost plin de călambururi, de giumbuşlicuri, de stîngăcii dar şi sentimental şi liric, jucînd cu detaşare inteligentă, ironică faţă de text, cîntînd frumos, curat, tonic.

Iată un spectacol care trebuie receptat pe toate lungimile de undă ale spiritului. **Căsătoria secretă** de Cimarosa e o operă pentru eternitate, o delectare nobilă, superioară, un spectacol popular dar şi de mare rafinament. În nici un caz un spectacol de serviciu sau pur şi simplu o întreprindere de devalidare a arhivelor. **Căsătoria secretă** a lui Cimarosa trebuie văzută şi revăzută de toţi cei care se pot numi, care încă au rămas puţin copii şi care se mai pot bucura de ceea ce e frumos pe pămînt.

ADRIAN DOHOTARU

CALENDAR

(13-19 noiembrie 1980)

În 1944 apare la Bucureşti, bilunar sau lunar, **Orizont. Literatură, artă, cultură, gîndire socială**, sub direcţia lui Saşa Pană. În 1947 îşi schimbă titlul în **Revista literară**, sub conducerea lui M. R. Paraschivescu, iar în 1948 devine revista **Flacăra**. ● 13 nov. 1931 — premiera absolută la Opera din Moravska-Ostrava (Cehoslovacia) a baletului **Iris** de Constantin C. Nottara. ● 14 nov. 1234 — Menţionarea românilor („Walati") în episcopatul cumanilor. ● 14 nov. 1497 — Terminînd de zidit biserica Mănăstirii Neamţ, Ştefan cel Mare desăvîrşeşte stilul moldovenesc din epoca sa. ● 1/14 nov. 1680 — Se inaugurează lucrările de canalizare a Dîmboviţei în Capitală. ● 1/14 nov. 1918 — Apare **Fraţiască socialismul !**, organ de presă al Partidului Socialist din România. ● Între 14—16 nov. 1969, Adunarea generală a scriitorilor din România decide fixarea unor principii care să stea la baza unui nou statut al Uniunii Scriitorilor şi alege ca preşedinte pe Zaharia Stancu. ● 15 nov. 1813 — Gh. Asachi începe să predea la Şcoala domnească din Iaşi un curs de inginerie practică în limba română. ● 15 nov. 1868 — S-a născut biologul român Emil Racoviţă (m. 1947). A fost membru şi preşedinte (între 1927 -1929) al Academiei Române şi profesor la Universitatea din Cluj. A participat în calitate de naturalist la expediţia lui Amundsen cu nava **Belgica** (1897—1099) în Antarctica. Este fondatorul biospeologiei, ştiinţa formelor de viaţă din mediul subteran. A contribuit la dezvoltarea unei perspective filogenetice în sistematică. Se numără printre iniţiatorii ocrotirii monumentelor naturii în România. ● 15 nov. 1924 — Apare la Bucureşti săptămînalul **Mişcarea literară** condus de Liviu Rebreanu. ● 15 nov. 1943 — Se formează Divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu". ● 15 nov. 1968 — Se constituie Consiliile oamenilor muncii de naţionalitate maghiară şi germană din România. ● 16 nov. 1485 — Ştefan cel Mare învinge pe turci la Cătlăbuga. ● 1598 — Mihai Viteazul înfrînge pe turci la Vidin şi Cladova. ● 16 nov. 1819 — Se naşte Dimitrie Bolintineanu (m. 1872). Participant la revoluţia din 1848. Este ministru în timpul domniei lui Cuza. Scriitor romantic. Opera sa cuprinde : meditaţii, balade, poeme epice, satire politice, legende istorice, romane de moravuri, însemnări de călătorie, drame şi monografii istorice. ● 1843 — Ion Ghica, Nicolae Bălcescu şi Christian Tell fondează societatea secretă **Frăţia**. ● 1857 — Se introduc în Moldova timbrele poştale „Cap de bour". ● 1864 — Se reînfiinţează la Bucureşti Conservatorul de muzică şi declamaţie condus de A. Flechtenmacher. ● 3/16 nov. 1916 — Se pune în aplicare principiul votului universal (pentru bărbaţi), egal, direct, obligatoriu. ● 16 nov. 1979 — Pierdem pe colegul şi prietenul nostru, scriitorul Eugen Secoleanu. Cînd ne e dor de el, îi recităm romanul „Eternitate locală". ● La 17 nov., studenţii din cele 44 de instituţii de învăţămînt superior din România sărbătoresc Ziua internaţională a studenţilor. ● 17 nov. 1944 — Muncitorii de la uzinele **Malaxa** înlătură vechea direcţie. ● 17 nov. 1950 — Ia fiinţă Consiliul Mondial al Păcii. ● 5/18 nov. 1918 — Manifest „Către poporale lumii" al Marelui Sfat Naţional din Transilvania, prin care se afirmă dorinţa de a se uni cu România. ● 18 nov. 1946 — Intră în funcţiune conducta de gaz metan care leagă Transilvania de Bucureşti. ● 18 nov. — Sărbătoarea naţională a Sultanatului Oman. ● 19 nov. 1942 — Se creează Uniunea Patrioţilor, organizaţie antifascistă de masă, condusă de P.C.R. ● 19 nov. 1946 — Primele alegeri parlamentare postbelice. Forţele democratice obţin o mare victorie electorală — 378 din 414 mandate. ● 19 nov. 1968 — Se constituie Consiliul Naţional al Frontului Unităţii Socialiste. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu este ales preşedinte. ● Între 19—24 nov. 1978 a avut loc Congresul al XII-lea al P.C.R., ale cărui documente programatice, însuşite unanim de către reprezentanţii mandataţi pe toţi oamenii muncii din ţara noastră în îndeplinirea obiectivelor care prefigurează viitorul comunist al României.

REGHINA VĂRVICI

Constantin Baraschi: **Maternitate** (detaliu)

Cine este Cristea Ionescu?

În sălile Muzeului de artă din Craiova s-a consumat recent vernisajul expoziţiei de pictură Cristea Ionescu, manifestare care se înscrie într-un efort mai vechi al acestui aşezămînt cultural, de redescoperire şi relansare a unor valori tonice ale artelor plastice româneşti. După expoziţiile Horaţiu Dimitriu, Ipolit Strîmbu, N. S. Petrescu-Găină şi Nicolae Futduescu, simpozele muzeului, orientate în restituirile lor de gustul şi preţuirea istoricului şi criticului de artă Paul Rezeanu, şi-au consolidat vocaţia la care ne referim. Iar expoziţia Cristea Ionescu o reconfirmă. Dar cine este Cristea Ionescu ? Iată o întrebare pe care ieri sau alaltăieri încă am fi fost nevoiţi să ne-o adresăm nouă înşine...

Destinul acestui pictor de excepţie, decenii în şir, a traversat o eclipsă nemeritată însă într-un fel, prielnică talentului său. Dedus dintr-o vină trainică a pictorului românesc, alimentat necontenit din resursele şi puterea ei de iradiaţie, acest talent ne sugerează şansa unui suvoi desprins accidental dintr-un riu şi sortit o vreme unei existenţe subterane. Apoi, la reîntîlnirea cu matca, aceste ape îşi menţin o puritate la care riul însuşi a renunţat.

Originar din Focşani, Cristea Ionescu, între 1933 şi 1938, urmează cursurile Academiei de arte frumoase din Iaşi, în clasa lui Nicolae Tonitza, fiind distins cu Medalia de bronz : în 1938, organizează prima expoziţie personală de pictură la Iaşi : în 1945, la Bucureşti, participă la salonul oficial de toamnă ; ulterior, se retrage în învăţămînt, la Turnu Măgurele, unde desfăşoară o activitate ce se dovedeşte a fi susţinută, chiar şi atunci cînd o privim prin lentilele deformatoare ale depărtării, participînd la manifestări de artă din numeroase oraşe, vernisînd noi personale, la intervale de timp justificate de o reală acumulare : în 1962, în 1975, în 1978. Expoziţia de astăzi nu este numai o sinteză, ci expresia certă a altitudinii la care accede un talent real prin ignorarea deliberată a conjuncturilor efemere. Prin rezistenţă la agresiunile care vizează tradiţii naţionale durabile. Şi este remarcabil, într-adevăr, să constatăm cît de puţin anacronic ne apare acum un artist, după atîtea renunţări, uneori dureroase pentru omul ca atare.

Mai mult decît natura statică, peisajul rămîne teritoriul în care Cristea Ionescu realizează performanţe convingătoare. De la peisaje de largă respiraţie (**Iarnă pe dealul Copoului, Peisaj din Oltenaca, Peisaj din cîmpia Dunării, Sălcii la Dragomirna** sau **Peisaj dobrogean**), investite cu elocvenţa arhetipului, spiritualizate prin umanizare, la lucruri recuperate din colţuri de lume stinghere şi determinate să-şi divulge simbolistica proprie (**Casa cărămidarului, Casă cu zidul roşu** sau **Bărci de pescari la Isiaz**), pictura fostului elev al lui Nicolae Tonitza recapitulează un itinerar şi rezumă o aspiraţie. Ecourile de recunoscut în ea sînt tot atîtea ingrediente ale antidotului deziluziei. Un suflu de certitudine cutreieră toate pînzele acestui neîndupleeat scos pe margine de un val mult prea impetuos ca să nu-şi tocească mai devreme, sau mai tîrziu avîntul dezordonat şi sărac în teluri limpezi.

P. MIHAI

„Poezia este o stare a conştiinţei"

(Urmare din pagina 15)

ştiinţei unui om înzestrat cu o calitate — aceea de a mînui cu precizie şi talent limba maternă. Dar poezia patriotardă, cu «ură» şi «trăiască» şi cu citarea de nume şi fapte mie îmi repugnă. Eu am o poezie, **Chivără roşie**, care este revoluţionară, fiind totuşi şi istorică. Ea este simbolul revoluţiei, revoluţia însăşi. În poezia patriotică trebuie să existe un flux revoluţionar care să fie transmis şi cititorilor. Să nu ne facem iluzii că poeziile patriotarde vor avea efect asupra conştiinţei maselor. În definitiv, opera literară are doi poli. La unul însuşi scriitorul, la celălalt capăt cititorul. Dacă nu există o apropiere între cele două capete nu se produce acel arc voltaic, de comuniune. Nimeni nu-şi poate face iluzia că e singur şi izolat pe lumea asta şi poate face ce-i trece prin cap. Dacă e la polul îndepărtat trebuie să facă totul ca să se apropie de celălalt capăt pentru a crea scînteia. La noi, cel care încearcă să facă apropierea dintre cei doi poli este partidul, fără ca el să fie poet, dramaturg sau romancier". „Vorbiţi-ne despre limbajul poetic". „Poezia lui Eminescu este o poezie elevată, dar poate să o citească şi să o înţeleagă oricine. Datoria poeziei este ce spune, să nu fie pentru sine, ci pentru masa de cititori. Ca să crezi din capul locului că te adresezi cititorului anului 2000 este o stupiditate. Noi trebuie să scriem pentru contemporaneitate. Acel care scriu într-o limbă căutat «elevată» o fac tocmai pentru a-şi ascunde ignoranţa. Limba poetică se învaţă printr-o experienţă lungă. Numai aşa ajungi să afli în ce consistă poezia. Aici se amestecă subiectivul cu obiectivul într-un amalgam ce se soldează cu realizarea unui aliaj care dă metalul cel mai nobil: aurul. Pe cînd, aşa-zisul limbaj elevat al multor poezii este alcătuit din acel metal de conservă pe care-l arunci". „Vă întreb, cum se poate ajunge la limbajul nobil al poeziei. Care sînt condiţiile?" „În primul rînd, totul este legat de cunoaşterea trebuinţelor poporului. Să fii apropiat de el. Să-l cunoşti şi să-l iubeşti. Asta e condiţia pentru a le putea transforma în metalul nobil, dacă e nobil, al poeziei. Condiţia de scriitor nu înseamnă să fii mereu mîngîiat pe obraz. Sau să trăieşti fără să munceşti şi să scrii versuri ininteligibile. Fiecare poet trebuie să scrie aşa cum simte el. Cu orice risc. Eu aşa mi-am început cariera, cu poezii care nu erau agreate de regimul trecut şi trebuia să plătesc tribut pentru curajul meu, interzicîndu-mi-se multe din ele. Unii oameni sînt dispuşi să răstălmăcească şi pe cît posibil să se ferească de ceea ce le-ar putea aduce neplăceri. Eu nu cred că literatura trebuie scrisă numai ca să facă bucurie oamenilor". „La începutul interviului ne-aţi mărturisit că lucraţi foarte mult. Cum lucraţi ?" „Niciodată nu pot spune că lucrez după un plan dinainte stabilit. În materie de literatură, cincinalele n-au ce căuta. Atunci piesa **Horia** ar fi trebuit terminată de cel puţin 25 de ani. Nici poeziile cu caracter ocazional nu le scriu pe loc. Ele trebuie elaborate. Lucrez relativ repede, avînd în vedere că am peste 50 de volume tipărite. Am o mare greutate cu scrierea **Memoriilor**, datorită faptului că n-am fost un singuratic, am cunoscut multă lume. Am scris despre scriitorii pe care i-am cunoscut, unii străini, în cei 16 ani cît am fost secretar al uniunii, din 1949 pînă în 1965 cînd am fost respins de confraţii mei şi insultat pentru că nu am renunţat de a fi eu însumi. Dar să nu mai deschidem rănile... Scriitor am fost întotdeauna. Am fost şi diplomat, profesor universitar, dar şi scriitor care a administrat banii uniunii. Ar fi trebuit să trăiesc simplu, ca Ion Creangă. Eu am avut însă o viaţă mult mai complicată. **Memoriile** mă vor face cunoscut". „Vă interesează opinia criticilor?" „Nu. Nu trimit volume cu dedicaţii criticilor, pentru că nu vreau să-i oblig să scrie despre mine, bine sau rău. **Opera rămîne.** Şi dacă rămîne în memoria cititorului una din cărţile mele şi nu volumele celor ce au scris despre mine, este suficient. Acesta este singurul meu gînd optimist. Vă relatez o întîmplare. În cadrul unor schimburi culturale s-a trimis unui profesor universitar, şi editor, american, un grupaj de poezie românească. Erau prezenţi poeţi tineri, mai puţin tineri, printre care eram şi eu. Dar, în primul rînd, era prezent Eminescu. După un timp, primim răspunsul profesorului american în care, printre altele, spunea cum că n-a reţinut acele versificaţii ale tinerilor, dat fiind faptul că orice elev al lui e în stare de asemenea exerciţii, oprindu-se totuşi la 2—3 nume. A reţinut poezia lui Eminescu, care l-a impresionat în mod deosebit, şi cu care ar dori să vorbească personal în vederea editării..."

Cornel Drăguşin:

„DACĂ NU INVESTEȘTI AZI, N-O SĂ AI MÎINE"

— Aveți dreptate, tovarășe Cornel Drăguşin, acel 4—0 cu Anglia, la tineret, a trecut aproape neobservat, fiind pus în umbră de rezultatul de a doua zi. Ce-ar fi să reparăm greşeala ?

— De acord. Vreau să adaug că, în ce mă privește, victoria de la Ploiești a coincis cu împlinirea a 30 de ani de la obținerea carnetului de antrenor. A fost deci, pentru mine, o bucurie aparte.

— 30 de ani, repede mai trece timpul, așa-i ? De tineret de cînd vă ocupați?

— Din '80, al doilea mandat, ca să zic așa. Am mai răspuns de tineret 8 ani, după care, o vreme, am fost la lotul A. După Blois, dacă vă mai aduceți aminte.

— Da, ați condus echipa națională la 1—1 cu Scoția, la Glasgow, s-a zis atunci că Drăguşin are mînă bună ?! Să ne întoarcem însă, care a fost miza confruntării cu Anglia ? La tineret, firește.

— La Ploiești s-a desfășurat primul meci al grupei a IV-a a campionatului european de tineret, grupă formată din România, Anglia, Elveția și Ungaria.

— Norvegia ? !

— Nu-i cu noi, face parte din altă grupă. Cine cîștigă grupa, intră în optimi, care se vor disputa în același sistem, 8 echipe în grupe de cîte 4. Primele clasate vor juca finala.

— Clar. Ce jucători au dreptul să fie selecționați la tineret ?

— Cei născuți după 1 august 1959 și, în fiecare echipă, 3 depășiți de această vîrstă, în cazul nostru, la Ploiești, Speriatu și Solomon. În aceste condiții, critica ce mi s-a făcut, în „Sportul", că nu l-am folosit de Țălnar a fost nejustificată, regulamentul fiind ferm în această privință.

— Poate că Țălnar merita înaintea celor 2, ce ziceți ?

— N-a fost atît vorba de număr, cît de post. Țălnar, se știe, nu-l nici portar, nici fundaș central, nu ?!

— Bun, am lămurit-o și pe-asta. Să înțelegem din cele ce ne-ați spus că principalul obiectiv al naționalei de tineret a fost și a rămas performanța, cîștigarea grupei ?

— Pe de-o parte, performanța, pe de alta, promovarea. Cît mai mulți jucători de valoare pentru lotul A. Din acest punct de vedere, privind în urmă, tineretul și-a făcut datoria. În perioada 1970—1975, cînd am mai răspuns de tineret, am cîștigat Cupa Balcanică și am călit o serie de fotbaliști care, în cel mai scurt timp, au pătruns în națională. Dudu Georgescu, de pildă, Beldeanu, Crișan, Multescu, Sandu Gabriel, Hajnal, alții.

— Tovarășe Drăguşin, din actualul lot de tineret cine pare capabil să realizeze un astfel de salt ?

— Am urmărit, înainte de toate, să facem o echipă, solidă, omogenă și, într-o bună măsură, cred că am izbutit. Altfel zis, vedeta a fost și e echipa. Ea are însă, firește, cîțiva stegari.

— Stegari, frumos spus. Care ar fi ei ?

— Solomon, Bozeșan, Klein și Terheș.

— Solomon ? !

— Exact, ce vă miră ?! E el, poate, nițel gri, dar se remarcă prin constanță, fiind un bun organizator al jocului, cu fapta și, deopotrivă, cu vorba. Are, pe lîngă alte calități, capacitatea de a-i mobiliza pe ceilalți, ceea ce, la tineret, e mare lucru.

— O clipă, ce vrea să însemne că e un jucător gri ? !

— E o vorba de-a mea, dar am auzit-o și la alții. Adică nu-ți sare în ochi la prima vedere, dar e extrem de util. În jurul lui, la Solomon mă refer, poți construi ceva. Ca în stomatologie, un fel de pivot.

— Am priceput. De ce afirmați că, la tineret, capacitatea de a-i mobiliza pe ceilalți e mare lucru ?

— Pentru că, de regulă, jucătorii tineri se pierd cu firea după cea dintîi nereușită. Din cauza lipsei de experiență, a emotivității și așa mai departe. În plus, ei vor să facă, uneori, mai mult decît pot, tocmai pentru a se remarca. În ambele cazuri, e nevoie de un catalizator, care să-i readucă cu picioarele pe pămînt.

— Cine vrea să facă totul dintr-o dată?

— Dorel Zamfir, de exemplu. Contra Angliei a jucat prost tocmai pentru că în tribună se afla Valentin Stănescu, antrenorul lui.

— E, desigur, un punct de vedere, dar fotbalul se găsește azi, mai mult ca oricînd, în sfera rezultatului imediat. Cine mai are timp să aibă timp, tovarășe Drăguşin ?

— Aici e buba, că n-avem timp. Nu atît timp, cît răbdare, boală cronică în fotbalul românesc. Cum joacă unul prost, cum afară cu el ?! Nu-i în regulă. La tineret, de pildă, au putut să se exprime fotbaliști care la cluburile lor mai mult făceau tușa, Zamfir, Rednic, Mărginean, Gabor, alții. Mai toți au devenit, după Anglia îndeobște, titulari, chiar și Mărginean, tineretul fiind, lesne de dedus, o școală în care s-au călit.

— Mulți v-au criticat că folosiți jucători care n-au loc în echipele lor de club, așa-i ?

— Nu mi-o luați în nume de rău, mulți vorbesc, puțini înțeleg. Selecția la care am procedat a fost, din toate punctele de vedere, foarte riguroasă, luînd în discuție nu doar calitățile tehnice ale unui jucător, ci și cultura, personalitatea, inteligența, comportamentul în grup etc. Sita a fost, vă asigur, foarte deasă.

— De ce ați renunțat la Irimescu ?

— Nici pe el, nici pe Biro nu poți conta la greu.

— Cu alte cuvinte, prea labili ?

— Știu eu ?! Mai degrabă comozi. Cu jumătăți de măsură nu poți intra într-o echipă națională, fie ea și de tineret. Tricoul tricolor înseamnă o onoare pentru care trebuie să muncești fără rezerve.

— Tovarășe Drăguşin, are națională de tineret un lider ?

— N-are. Ea e, înainte de toate, o echipă. Personal, sînt pentru liderii. Pe aceștia însă, îi ai dacă-i ai. Dacă nu, cazul nostru, încerci să faci o echipă cît mai omogenă, ca un mecanism bine pus la punct.

— Să înțelegem că asta-i echipa noastră reprezentativă, de tineret, așa-i ?

— Ea practică, pînă la un punct, un fotbal modern. Rezultatele o confirmă, în sensul că echipa e competitivă la orice nivel. Încă mai mult, aș zice că generația care o alcătuiește e mai talentată decît cea care formează, azi, naționala A. Firește, la aceeași vîrstă.

— Cîți dintre componenții formației de tineret vor ajunge fotbaliști de clasă?

— Cine știe ?! Toți sau nici unul. Promisiuni însă sînt.

— Nu v-ați bucurat, am observat, cînd v-am pus întrebarea de mai devreme, dar ea are, bănuim, o logică. La nivel de juniori, la nivel de tineret, fotbalul românesc e, prin tradiție, competitiv, scoate rezultate și promite. Apoi, după ce jucătorii mai adaugă cîțiva ani în buletinele de identitate, valoarea scade, performanțele urmînd și ele aceeași traiectorie, de stele căzătoare. Avem dreptate ? Dacă da, de ce ?

— Cred că greșim în promovare. Nu alegem bine momentul. N-avem răbdarea de care vorbeam. Ne-ar trebui, consider, mai multă înțelegere față de destinul fiecărui jucător de valoare. Hunedoara e, în acest domeniu, un exemplu demn de urmat. În rest însă fotbalul nostru trăiește obsesia meciului care vine. Socoteala e, după mine, simplă, dacă nu investești azi, n-o să ai mîine.

— Așa-i, înclinăm să vă dăm dreptate. O ultimă întrebare, tovarășe Drăguşin. Naționala are, se știe, cîteva posturi deficitare și, în special, pe cele de fundași de margine. Ce-i poate oferi colega mai mică, selecționata de tineret ?

— Atît Vlad, de la Galați, pe dreapta, cît și Rednic, de la Hunedoara, pe stînga, sînt fotbaliști de mare perspectivă. Deocamdată însă, Munteanu și, mai ales, Negrilă sînt foarte buni, cei mai buni. Să nu ne grăbim. Să nu culegem mărul înainte de a fi copt.

— Întrebarea e cînd se va coace ?

— Curînd, e sigur.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Fotbal modern = antrenament modern (I)

Viața contemporană pune la dispoziția oamenilor tot felul de distracții : curse de automobile, lupte cu tauri, mitinguri aviatice ș.a. Spectatorii lor nu par deloc curioși și, mai ales, nu se declară cunoscători ca aceia care asistă la fotbal, ai căror curaj duce uneori la demolarea stadionului, iar agitația ce-i cuprinde face din ei veritabili actori ai întrecerii. În aceste condiții este o mare eroare de a mai considera fotbalul numai un joc de abilitate ! El este acum mult mai uman, social, progresul lui făcînd parte integrantă din societate. De aceea contribuția valorilor este determinantă (ca și în uzina cu muncitori specialiști) în obținerea rezultatelor, a eficienței solicitate imperios de fotbalul modern. Motiv pentru care nici un detaliu nu mai poate fi înlăturat : camera de dormit, culoarea echipamentului, vestiarul, temperatura, terenul, ghetele, alimentația, refacerea etc. Toate ducînd la concluzia că, ignorînd principiile care domină societatea, neluînd pe un plan de educație solidă, promovăm de fapt diletantismul.

Privit în această lumină înseamnă că și antrenamentul trebuie restructurat. El se va caracteriza printr-un volum mare de lucru, printr-o intensitate alternativă și printr-o cantitate de mișcări avînd structurile variate ale jocului. Or, noi, neîndeplinind aceste cerințe, fugind de realitățile care obligă ca efortul din ziua competiției să fie sub nivelul celui din pregătire, n-am obținut calitatea cerută. De fapt, nu numai că volumul nu a crescut, dar i-a lipsit sensul jocului de contraste (atac-apărare) reprezentat prin tehnica de performanță a mișcării, prin nivelul scăzut de cointeresare al jucătorilor (mai ales al acelora cu „nume") care refuză orientarea spre rezistență și putere.

Nota dominantă a antrenamentului rămîne, la noi, **durata scurtă**. Intensitatea ridicolă, reducerea săptămînii de lucru la 4 zile, iar în unele zile la 30-40 de minute de muncă efectivă, completează tabloul. Cum se pot atinge atunci performanțe internaționale cu 240 minute săptămînal cînd înțelegerea modernă a jocului este bazată pe nivelul ridicat al fiecărui fotbalist al **ECHIPEI** în sine ? Acest timp nu mai este suficient nici pentru perfecționarea tehnicii, chiar și a marelui Dobrin ; fără să mai vorbim de corelarea tehnicii (astăzi continuarea tacticii) în condiții dificile (mișcări neritmice, viteză, sărituri, spații aglomerate, obstrucție etc.) sau a colaborării în cadrul concepției de joc. Deși acum este știut că rezistența se antrenează individual și viteza de joc în colectiv, mentalitatea protagoniștilor nu vizează sfere de responsabilitate, de angajare cu trup și suflet ca oameni de concepție, dăruiți exemplar scopului la care s-au angajat. Mentalitate care-i însoțește apoi pe cei mai mulți în activitatea de antrenor prin aceste convingeri greșite, motivații slabe, comoditate, exigență, șubredă, vicii și chiar absențe nemotivate.

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

Nu totdeauna rezultatul contează

Acum trei ani, cînd am venit la Hunedoara, cu mult entuziasm și cu o mare speranță — aceea de a construi o echipă —, am găsit cîțiva jucători fără cele mai elementare noțiuni de educație și viață sportivă, acte de indisciplină, suspiciuni, antrenamente în care jucătorii se întreceau în a-și trișa antrenorul, uitînd că de fapt se înșelau pe ei înșiși. Cu astfel de jucători mi-a fost extrem de greu să joc. Nu puteam suporta indolența și indiferența lor. Dar viața, și mai ales dificultatea țelului la care ne-am angajat, i-au înlăturat rînd pe rînd. S-a declanșat, la nivelul orașului, al clubului, o vastă acțiune de promovare, de depistare a tinerilor, căutîndu-i, sprijinindu-i, dirijîndu-i, încurajîndu-i permanent, sfătuindu-i, dar, ce-i mai important, modelîndu-le o mentalitate de adevărați sportivi. Fals încearcă unii antrenori să arunce vina pe jucători în momentele grele. Jucătorii de fotbal îi ai așa cum îi crești. Aș vrea, și este una dintre cele mai mari dorințe ale mele, să reușim împreună, jucători și public, să creăm pe teren și în afara lui o atmosferă de joc comparabilă cu aceea existentă la cluburile englezești : entuziasm și bucurie, cîntece și aplauze. Eu mă gîndesc, firește, la Corvinul, dar afirmația este valabilă pentru tot fotbalul românesc.

Publicul se modelează și el de către echipă. Sper să ajung să trăiesc odată și aici, în țară, clipele pe care le-am trăit la Liverpool și pe Wembley. Să văd zeci de mii de oameni aplaudînd nu golurile, nu numai rezultatul, ci, în primul rînd, spectacolul. Și așa cum la teatru e o datorie elementară a spectatorului să rămînă după terminarea piesei pentru a-i răsplăti cu aplauze pe actori, tot așa aș vrea să văd și la fotbal, spectatori rămași în tribune, după terminarea meciului, pentru a-i aplauda, la salutul final, pe învinși și pe învingători. Pentru că nu totdeauna rezultatul contează. El depinde mult de prea mulți factori, arbitri, teren, adversar, climă etc. pentru a putea fi sigur, de fiecare dată, de el. Ceea ce contează cu adevărat este modul în care fiecare dintre jucători s-a dăruit culorilor echipei, felul în care băieții răsplătesc încrederea care li se acordă, pregătirea care o fac, atitudinea în joc și, în ultimă instanță, spectacolul pe care-l realizează. Pentru că, de fapt, la fotbal venim pentru că ne plac fazele frumoase, șuturile, golurile, driblingurile, schemele tactice, pasele, iar nu pentru a vedea echipa favorită cîștigînd oricum, numai victorie să fie. Armele victoriei să fie jocul de calitate, iar reflexul acestuia să fie aplauzele publicului.

MIRCEA LUCESCU ■

Lupta pentru tineri (II)

Forța adevărată a oricărei școli de fotbal renumite este dată de calitatea și numărul cît mai mare de jucători tineri ce împrospătează frecvent și hrănitor, întocmai ca apele unui izvor, fluviul puternic al fotbalului respectiv.

Și noi trebuie să tindem în fotbal spre o nouă calitate și lucrul acesta trebuie început chiar de la formarea primară a tinerilor jucători, cu vigilența firească organizatorică care trebuie să aducă și mai mult fotbalul în școli, indiferent de profilul lor, asigurînd în viitor marea masă de cadre adevărate de care și acest sport are nevoie ca de aer. Creînd această masă și organizînd permanent procesul de formare în funcție de datele mereu schimbătoare ale gustului societății, din rîndurile ei vor apărea jucătorii de excepție, capabili să rupă prin harul lor ordinea aparentă de tablă persană în care tind, probabil, cît de curînd, să se miște cele 22 de piese ale fotbalului. Cred că fotbalul trebuie implantat cît mai puternic în școli.

Majoritatea echipelor noastre aduc în componența lor la începutul fiecărui campionat nume noi, unele dintre ele tinere. Sînt totuși puține cluburile care și-au făcut, spre meritul lor, un act de construcție realistă și binefăcătoare a rîndurilor primei echipe prin acest procedeu destul de rar și discontinuu în fotbalul nostru, după cum apreciam acum două săptămîni. Iată cîteva aspecte autentice, edificatoare, a felului în care sînt aduși în prima scenă a fotbalului tinerii noștri. Generația atît de discutată a Craiovei are crescuți în pepinieră proprie doar pe Balaci (bătrîn de cînd joacă), Geolgău, Irimescu și pe Bumbescu — acum în Capitală ! Dacă ne reamintim că echipa Băniei nu este prea veche în prima divizie, iar culorile ei au fost apărate în timp de mulți jucători cu ucenicia pe alte meleaguri — inclusiv actualul antrenor Nelu Oblemenco — ne dăm seama că nu s-a prea pregătit așa ceva, ci că a avut loc mai degrabă... o minune. F.C. Argeș a fost recunoscut pînă acum ca un centru de copii și juniori în care mina profesorului Leonte Ianovschi a adus mulți jucători în prima divizie. Iată că acum strategul indiscutabil care este Florin Halagian apelează la „trufandale" din grădini vecine, aducîndu-i pe Kallo de la Tîrgoviște, pe Ignat de la Constanța, pe Sigmirean de la Bistrița, pe Pană de la Alexandria și pe Băluță din Tg. Jiu ! Să fi secat, oare, grădina Argeșului ? Pe la Cluj-Napoca a mai apărut ceva, dar cam „recoltă uitată în cîmp". Banatul, altădată „fruncea", s-a reprofilat și el pe import ; Bacăul și Iașul, de la retragerea profesorilor Anghelache și Birzan, nu au mai adus nici ele nimic nou ; Tg. Mureș mai scoate cîte ceva, dar fug repede ; Brașovul, renumit și el în acest sens, este cu ochii mai mult prin curți străine. Reprezentativele Capitalei nu puteau sta de o parte la acest festin cu bucatele altora, neproducînd nici ele ceva palpabil în propriile ateliere de cîtva timp. Își „vulcanizează" rîndurile, aduc tineri, mai rar flăcăi dornici de carte, ce declară că, în paralel, „posedă și fotbalul", sau mai pun sub „zale" băieți șoptiți că se apropie de anii cătăniei. Singura treabă făcută serios în ultimii ani s-a petrecut la Hunedoara, unde Mircea Lucescu a format cinci-șase jucători din juniorii proprii și a reușit să promoveze cu ei, împiedicînd poate reînvierea tradiției aducerii de jucători străini și prin aceste locuri.

Este adevărat că promovările tinerilor jucători în grup cer pricepere și curaj, că majoritatea echipelor noastre riscă greu și atunci doar cu un singur junior sau adolescent, pe care, interesant, îl și „pierd" apoi foarte ușor. Dar despre calitatea lor reală și formarea lor, care, uitînd glumele, sînt foarte importante și vom arătat de ce, din nou, săptămîna viitoare.

CORNEL DINU ■

Sezonul hipic

Duminică, a căzut cortina peste sezonul hipic al amatorilor. Ca în fiecare an, alergările găzduite de hipodromul din Ploiești s-au bucurat de un deosebit interes din partea publicului și, în altă ordine de idei, de o organizare fără cusur. Cîștigînd 4 din cele 12 curse ale stagiunii, clasîndu-se mereu printre fruntași, reputatul medic oncolog Mihai Leontopol a intrat în posesia titlului de campion, menit să răsplătească deopotrivă o bună pregătire și o mare pasiune. La această izbîndă au mai contribuit antrenorii Nicolae Gheorghe și Alexandru Nacu, ultimul în imaginea ce-l înfățișează pe proaspătul campion în momentul primirii trofeului.

Lumea în care trăim

„Şansa" — mai exact neşansa — de a fi şomer...

Statistici oficiale ale Organizaţiei Internaţionale a Muncii consemnează că, în momentul de faţă, în lume sînt peste 450 000 000 de oameni care n-au de lucru, care caută cu febrilitate o slujbă, o posibilitate de a-şi cîştiga existenţa.

Sînt milioane de oameni de profesii diferite, care trăiesc în ţări diferite şi în condiţii diferite. Numitorul comun al existenţei lor îl reprezintă însă aceeaşi imposibilitate, temporară sau prelungită, de a avea un loc de muncă.

Sînt milioane de oameni ce provin cu precădere dintre cei fără o calificare înaltă — dar şi dintre specialişti —, dintre virstnici, femei şi, în cea mai mare măsură, dintre tineri.

Sînt milioane de oameni care încep fiecare zi cu speranţa că poate „astăzi" vor putea găsi un loc de muncă, care să le asigure hrana, traiul lor şi al familiilor lor. Milioane de oameni ce pot fi văzuţi zilnic în şiruri nesfîrşite în faţa birourilor de plasare, aşteptînd disperaţi la intrările fabricilor şi instituţiilor sau răsfoind cu înfrigurare paginile de anunţuri publicitare în nădejdea găsirii unei oferte de serviciu.

Asemenea imagini ale incertitudinii, ale disperării şi sărăciei pot fi întîlnite zilnic în paginile ziarelor şi revistelor, în emisiunile posturilor de televiziune din mai toate ţările lumii occidentale. Inclusiv în acele ţări în care se discută mult şi cu emfază, pe tema drepturilor omului. Dealtfel, nu lipsit de semnificaţie este faptul că unii dintre cei care în diferite împrejurări, în dezbaterile unor întîlniri, conferinţe sau simpozioane internaţionale fac caz de preocupările lor umanitare, omit însă, vorbind despre propria ţară, să amintească tocmai despre acest drept elementar al fiecărei fiinţe umane — acela de a avea o slujbă, de a putea munci, de a-şi asigura ziua de astăzi şi cea de mîine. Un drept încălcat tocmai de lumea pe care aceşti apologeţi ai umanitarismului pretind să o ofere drept model. Un drept refuzat milioanelor de oameni a căror singură avuţie o reprezintă puterea braţelor lor. Un drept de care nu beneficiază mai ales tinerii.

Paradoxal, dar neşansa de a nu lucra cînd eşti în plină putere de muncă o au în cea mai mare parte tinerii. Înainte de a avea chiar primul lor loc de muncă, numeroşi tineri devin şomeri. Incertitudinile lovesc pe absolvenţii de liceu ca şi pe cei ai învăţămîntului superior. Revista „Le Nouvel Observateur" scria că, în Franţa, 20—30% din tinerii care au obţinut o diplomă sînt afectaţi de şomaj. Într-o anchetă publicată recent, ziarul „Le Figaro" recunoaşte că, în Franţa, „Un tînăr are de două ori mai multe şanse de a fi şomer decît un adult". Tragică „şansă" ! Dar şomajul afectează masa largă a tineretului nu numai din Franţa, ci din numeroase ţări occidentale. În Italia, spre exemplu, din 9 milioane de tineri aproape 2 milioane nu dispun de un loc de muncă stabil. Dintre aceştia 100 000 au absolvit diferite institute de învăţămînt superior, iar aproximativ 350 000 au o pregătire medie. În Marea Britanie, din cele 1.7 milioane persoane aflate în căutare de lucru, 45% au vîrsta pînă la 25 de ani.

De ce oare tinerii sînt primele şi cele mai lovite victime ale crizei, ale şomajului ? La această întrebare încearcă să răspundă un studiu întocmit de Institutul de tineret al Ministerului Culturii din Spania. Se relevă printre altele că, alături de factorii economici care au determinat creşterea galopantă a şomajului juvenil, „tinerii sînt concediaţi primii şi reintegraţi în muncă ultimii", din cauza lipsei lor de experienţă şi calificare profesională adecvată. Studiul nu răspunde însă la o întrebare ce rezultă în mod logic, firesc : şi ce se întîmplă cu aceşti tineri ? Ce repercusiuni, ce efecte are asupra lor incertitudinea găsirii unui loc sigur de muncă?

În faţa unor asemenea realităţi care le afectează viaţa şi viitorul, tot mai mulţi tineri în căutare de lucru cad pradă unei acute deprimări morale. „Te simţi strivit, te simţi ca un ciine, bătînd drumurile în speranţa deşartă a unui loc de muncă — spunea un tînăr italian revistei «Oggi». Şansa de a nu găsi de lucru este şansa de a te descalifica, de a trăi sub tensiunea psihică că nu poţi să te realizezi, că nu ai dreptul la o viaţă normală, o viaţă de om, că trebuie să trăieşti din mila societăţii". Drept rezultat — după cum relevă numeroase publicaţii occidentale — din masa largă a şomerilor aflaţi sub vîrsta de 20 de ani se recrutează curent delicvenţii, clienţii „morţii albe", adepţii unor secte obscurantiste, ai unor organizaţii extremiste sau grupe teroriste. În S.U.A. recrudescenţa fenomenului infracţional în rîndurile tineretului a cunoscut creşteri alarmante. Numai numărul tinerilor care nu au încă vîrsta de 18 ani acuzaţi pentru participarea la atacuri soldate cu răniri grave şi omucideri a crescut în ultimii cinci ani cu 30%. În Franţa, în anul 1978, 14,22% dintre persoanele deferite justiţiei aveau vîrsta între 13 şi 18 ani. Valul copleşitor al violenţei juvenile afectează însă mai toate ţările occidentale.

Asociat cel mai adesea violenţei, drogul a devenit o adevărată obsesie a lumii occidentale. 16,1% din adolescenţii chestionaţi în cadrul unui sondaj efectuat în S.U.A. au declarat că recurg în mod curent la consumarea marijuanei. Încercînd să explice cauzele acestui flagel, medicii, psihologii, sociologii occidentali nu pot să ocolească un aspect cu profunde implicaţii sociale : 70% dintre toxicomani nu au putut avea o calificare profesională, majoritatea timpului fiind lipsiţi de un loc de muncă stabil.

Discrepanţa acută dintre aşteptări, cerinţe, idealuri şi ceea ce societatea capitalistă asigură tineretului drept şansă de afirmare profesională şi socială apare tot mai evidentă într-un sistem social în care nesiguranţa zilei de mîine pentru largi pături sociale, şomajul, inflaţia, violenţa reprezintă dramatice realităţi cotidiene.

Dacă discutăm despre oameni şi despre drepturile lor, să nu-i uităm pe aceşti tineri şi pe părinţii lor, pe victimele şomajului, pe cei cărora le este răpită posibilitatea unei slujbe şi care sînt împinşi spre o existenţă marginală, cei care au mereu „şansa" — mai exact neşansa — de a fi şomeri. Nefericirea lor trădează tratamentul la care sînt supuşi într-o lume prea puţin preocupată de „drepturile" celor săraci...

AL. PINTEA ■

Un ambasador al literelor româneşti: Suleiman Awwad (Siria)

— Aţi cunoscut România încă înainte de a stabili un contact direct cu aceste locuri, înainte de a le cunoaşte nemijlocit. Ştiţi, după cîte mi-am putut da seama, numeroase lucruri despre istoria şi geografia românilor, aţi avut în mînă numeroase antologii de poezie română, aţi discutat la Damasc cu cîţiva din ambasadorii literelor româneşti. Cum vi se pare România acum, cînd puteţi afla dumneavoastră înşivă starea ei materială şi spirituală ? În ce măsură România pe care v-aţi construit-o spiritual în Siria corespunde acestei Roumanie vivante pe care aveţi ocazia s-o vedeţi ?

— În general, atracţia pe care-o exercită de la distanţă o anumită ţară, o anumită spiritualitate, pune în funcţie mecanismele visului, construieşte o adevărată gramatică a imaginarului. În momentul în care întregul edificiu mental se confruntă cu realitatea, căreia visul îi tinea doar locul, apare o situaţie cu totul diferită. Acest spaţiu, această figură, fie mai plin de culoare, fie mai estompat. În ce priveşte ţara dumneavoastră, pe care o aveam pînă acum doar în minte, în inimă, pot să spun că am încercat un sentiment straniu, de lumini uriaşe care te orbesc şi de tablouri vii pline de culoare şi geometrie. Aş putea să spun chiar că pe lîngă pitorescul românesc pe care îl bănuiam oarecum în dialogurile mele imaginare de la Damasc, contactul acesta direct cu ţara dumneavoastră a adăugat un atribut esenţial : înţelepciunea. Însă cu toată surpriza pe care am resimţit-o venind în România, există foarte multe lucruri pe care le ştiu, parcă, de o veşnicie. Cred că poezia, beletristica în genere, poate contribui în mod decisiv la cunoaşterea unui popor şi a unei ţări, indiferent din ce spaţiu geografic sau de civilizaţie fac parte, stabilind legături care trec dincolo de timp şi de distanţă, legături uneori mai subtile decît cele comerciale sau diplomatice.

— Să fi fost contactul dv. cu poezia română momentul unei asemenea revelaţii ?

— Înainte de toate trebuie să vă spun că dacă civilizaţia arabă contemporană a luat contact cu literatura franceză, germană, rusă, americană sau engleză, cu marile literaturi ale Orientului îndepărtat — indiană, chineză, japoneză — literatura română, deci şi poezia, este, din păcate aproape necunoscută. Cînd am început să mă apropii de poezia română şi s-o traduc în limba arabă, am observat că ceea ce făceam eu apărea ca o surpriză, ca ceva deosebit, în primul rînd pentru că în lumea arabă poezia română era total absentă şi apoi pentru că cititorii puteau să descopere teritorii extraordinare de simţire şi gîndire. Pentru cititorul arab golurile care persistă încă în legătură cu traducerea literaturii române apar şi mai evidente din momentul în care ea a stîrnit acest viu interes ; cititorii se întreabă, pe bună dreptate, unde sînt traducerile din literatura română care să le permită cunoaşterea literaturii române în toată bogăţia ei.

Ceea ce eu am putut să traduc — Eminescu, Arghezi, Lucian Blaga, Alexandru Philippide, Nichita Stănescu, Constanţa Buzea — spune foarte mult despre valoarea poeziei româneşti. Dar oare de ce nu există antologii mai cuprinzătoare, în care valorile să fie bine stabilite de însuşi spiritul critic românesc, antologii care să beneficieze şi de informaţiile bibliografice necesare ? De ce nu sînt traduşi în mai multe limbi cei mai importanţi poeţi români, nu numai clasici şi moderni dar şi actuali ? Cînd l-am descoperit pe Lucian Blaga mi-am dat seama ce mult poate să spună lumii despre propria lui civilizaţie un poet. Desigur, cu condiţia ca el să fie transpus în limba celui dornic să asculte vocile tainice ale poeziei. Chiar în limba franceză tradus, Lucian Blaga spune lucruri tot atît de interesante, poate chiar mai tranice şi mai profunde decît un Nietzsche, bunăoară. Vastitatea gîndirii blagiene pe care eu am intuit-o încă de la primele lecturi trebuie să fie cunoscută de către toate culturile pentru că, desi tălmăcirea fură ceva din taina creaţiei şi a rostirii, limbajul profunzimii este un limbaj prin excelenţă universal şi nu neapărat numai de sorginte germană sau franceză, cum se mai crede. Ceea ce este, apoi, extraordinar, este că poezia lui Blaga a adus cu ea în lumea arabă mesajul — înţeles în cea mai nobilă accepţiune a lui — al unei patrii misterioase, scăldate în lumina miturilor şi încărcată de cele mai adînci sensuri. Dealtfel, mi s-a părut că întreaga poezie românească aduce cu ea un cult al patriei. Nu vreau să spun prin asta că poezia românească ar fi, în esenţa ei, declamatică, patriotardă ; în poezia actuală, elemente ţinînd de neoclasicism, romantism, simbolismul tîrziu coexistă cu cele mai noi cuceriri ale limbajului poetic, într-un climat deosebit de sănătos, care înseamnă, în cele din urmă, libertate de gîndire şi de exprimare : în acelaşi timp cred că există o foarte secretă legătură între toate aceste curente şi ea se numeşte, dacă vreţi, în limbaj horaţian, **de celebratione patria.** Cînd am tradus şi editat prima culegere de poezie română, lectorii şi poeţii arabi au putut să vadă cît de puţin au cunoscut pînă atunci patria poetului şi cred că nu mă înşel cînd susţin că poezia română a dat o serioasă lecţie în acest sens, chiar dacă e vorba doar de cîteva bijuterii poetice şi nu de o imagine completă, care încă se lasă aşteptată.

— Cum v-aţi descurcat totuşi pe acest „ţeren" încă viran al poeziei române în străinătate ?

— E ca şi cînd ai intra într-o grădină şi ţi-ai culege buchetul preferat. Sigur că într-o astfel de grădină fiecare floare îşi are forma ei, culoarea, parfumul şi nu poţi să lei cu tine decît o parte infimă din aceste splendori, o parte care corespunde sensibilităţii şi afinităţilor tale. Acestei uriaşe grădini care este poezia română îi lipseşte încă, în străinătate, cunoaşterea structurii, ceea ce înseamnă că peste hotare nu se ştie că este vorba de o mare poezie, care se cere, prin urmare, răspîndită sistematic, cu cele mai adecvate mijloace de care dispune tehnica modernă a tiparului. Nu e vina poeziei înseşi că este aproape necunoscută pe diferite meridiane : e vorba, mai degrabă, de ignoranţă sau de dilletantism. Arabii cunosc poezia lui Byron, Schiller, Baudelaire, Rilke, cunosc de asemenea poeţi nu întotdeauna interesanţi, cunosc şi cîteva şcoli poetice europene, dar poezia română le este încă ascunsă. Am spus într-un interviu că poezia română, şi de ce nu şi neamul românesc, despre care am citit numai lucruri bune, ar trebui să-şi găsească, în sfîrşit, un Cristofor Columb în lumea arabă, şi poate nu numai acolo. Aş îndrăzni să spun că e o mare lacună că nu se cunoaşte încă la noi literatura română — o literatură vie, cum ar spune Pierre de Boisdeffre, scinteietoare şi bogată. Eu mă mîndresc că atît în Siria, cît şi în Liban sau în Libia, literatura română a început să fie cunoscută datorită traducerilor mele, dar aş fi preferat ca acel Cristofor Columb de care vă vorbeam să fi fost cel puţin contemporan cu marele navigator. Blaga. Dacă imperialismul economic şi politic a pierdut în ultimele decenii un uriaş teren, de ce n-ar sosi ceasul ca şi acela literar şi artistic să fie pentru totdeauna pierdut ? Nu se va putea ajunge niciodată la universalitate, ca în domeniul ştiinţelor, pentru că limbajul acestora este simplificat, schematic, acelaşi în orice limbă, dar se va putea ajunge la un dialog universal al tuturor poeziilor naţionale din care, în ciuda izvoarelor diferite, a simbolurilor specifice fiecăreia, să rezulte un sens, un unic sens : omul.

Interviu consemnat de
MIRCEA COPIL ■

Mondo umano ?

„Smart weapons"

Adică bombe inteligente, tancuri inteligente, avioane inteligente, tunuri inteligente, gloanţe inteligente, proiectile inteligente şi tot atîtea alte arme — toate inteligente. Nu, vremurile în care în tranşeu, pe lapoviţă sau cer senin, soldatul ochea şi trăgea, iar glonţul mergea orbeşte în ţintă, nu vor mai fi repetate! La fel, bombele nu vor mai fi lansate din bombardiere şi nu vor mai cădea uneori aiurea, în bălţi, căldări muntoase sau mare, în loc de a lovi obiective militare şi civile! Nici avioanele nu mai vor să mai fie reperate de departe şi, ca urmare, tirul antiaerienei să fie bine pregătit şi reglat. Nu, armele sînt pe cale de a deveni inteligente şi, în consecinţă, au dreptul să-şi impună exigenţele, voinţa. La urma urmei, nu trebuie să uităm să vorbim şi de poftele lor. Doar de asta devin inteligente. Or, pentru inteligenţa lor, pentru a le educa în acest sens s-au investit eforturi şi bani grei iar ele trebuie să răspundă şi să corespundă acestor eforturi.

Ca atare, se vorbeşte că, în viitor (ce bine că măcar viitorul este avut în vedere, dacă aşa ceva mai poate reprezenta o consolare!), „efectul revoluţionar" va fi determinat de „folosirea spectaculoasă a electronicii şi microelectronicii". În ce sensuri? În: a) „îmbunătăţirea revoluţionară a serviciului de informaţii pe cîmpul de luptă" şi b) în „schimbarea revoluţionară în natura puterii de foc". Se constată, cred, că se are constant în vedere „o revoluţionare" a armelor, a preciziunii cu care ele trebuie să lovească.

În acest context un reporter de la o revistă americană şi-a întrebat interlocutorul — un specialist în domeniu şi, pe deasupra, conducător în departamentul respectiv — dacă „aceste proiectile precise" nu sînt „ceea ce este cunoscut sub numele de smart bombs (bombe inteligente) sau smart weapons (arme inteligente)". La care, oficialitatea a răspuns sec, fără ezitare: „da, aşa este". „Ce vor face ele ?" Detaliile furnizate de oficialitate arată că armele respective „pot ajunge direct la ţintă, chiar la o ţintă mişcătoare, la distanţe apreciabile". Dar, vai, au şi limite, inteligenţa nu le prieşte decît „ziua şi pe vreme frumoasă". Însă nu trebuie să fim prea reţinuţi, specialiştii, că de-asta sînt specialişti, vor rezolva „fundamental şi această problemă". Atunci? Atunci, odată lansate, proiectilele „se vor autocontrola în drumul spre ţintă..., şi (nici o teamă!) vor putea funcţiona noaptea sau pe vreme nefavorabilă". Cum va fi posibil? Printr-un „senzor de unde milimetrice", „printr-un minicomputer" ce va efectua strict procesul de gîndire şi controlul, care ar trebui executate de un operator uman". Deci „smart weapons" nu vor mai avea nevoie de oameni ! Cel mai bine ar fi viceversa!

Dialogul citat include şi afirmaţia inteligentă prin simplitatea ei, că : „Nu există niciodată o ultimă armă". Nu ştiu dacă în acest punct reporterul n-a tresărit. Noi da, şi ne-am adus aminte că, într-o situaţie similară, un alt reporter i a zis gomosului interlocutor: „Vreţi să vă spun un banc maigaş?" Celalalt, crezînd într-o atitudine teribilistă, a acceptat. „Mă lasi, domnule, cu sofisticatele dumitale arme şi spune-mi cîte poezii ai citit în ultimul timp". Dar pentru poezii trebuie ceva „smart".

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

Ochii și urechile lumii

Despre absurdul inocenței

E o lună de cînd l-au înmormîntat, la Paris, pe Philippe Bouissou

Mai știe cineva cine a fost Philippe Bouissou ?

Au fost multe coroane de flori pe sicriul lui Philippe Bouissou : „Din partea președintelui Republicii franceze...“

„Din partea primarului Parisului...“

Au fost oameni importanți în jurul sicriului lui Philippe Bouissou : primarul Parisului, ministrul sănătății, prefectul poliției, prefectul regiunii, un rabin...

Cît timp a trăit — 22 de ani — Philippe Bouissou n-a fost o persoană importantă, n-a primit flori de la președintele țării sale, nici n-a avut probleme cu sănătatea, nici pe la rabin n-a trecut, el a trecut doar, cu motocicleta, pe strada Copernic din Paris, în ziua aceea, în clipa aceea cînd la sinagogă a explodat o bombă și a fost fulgerat de explozie, la ghidonul motocicletei sale.

Părintele paroh — căci Philippe Bouissou era catolic — a spus acolo, în biserică, în fața sicriului, că „Philippe e cu atît mai viu, cu cît moartea lui e mai absurdă“. De ce absurdă ? Un catolic murind din explozia unei bombe antisemite — e chiar absurd ?

Ziarele au descris înmormîntarea, la care au venit atîtea personalități alarmate de ceea ce nu mai e deloc absurd, ca „un omagiu adus inocenței“. Inocență ? Desigur. Dar nu se presupune astfel că cei expuși atentatului erau totuși vinovați de ceva ? O, Doamne !... Cîte absurdități în numele tău, inocență ! Cîte crime, cîte erori neinocente, în numele tău ! Fiecare întîmplare e un cuțit, fără discriminare, în spatele tău. Mă întreb dacă mai există !...

Sînt, tot acum, 40 de ani de cînd un profet român a strigat, de aici, de pe Dîmbovița, lumii întrate în bezna fascismului : „Păziți, popoare, vin nebunii !“ Nicolae Iorga. N-a durat mult și l-au ucis, într-o pădure, chiar dintre nebunii aceia care inspiraseră pe atunci, în Germania, acest cîntec pe care l-am murmura, și azi, la căpătîiul lui Philippe Bouissou :

„Cînd naziștii au început să-i hăituiască pe comuniști, / am tăcut căci nu eram comunist.

Cînd naziștii au început să aresteze social-democrați, / n-am spus nimic, căci nu eram social-democrat.

Cînd a venit și rîndul catolicilor, / n-am protestat căci nu am fost niciodată catolic.

Cînd au venit în sfîrșit la mine, / nu mai era nimeni ca să protesteze“.

RADU COSAȘU

Nici măcar o coroană de flori

De cînd s-a construit, în 1937, faimosul pod Golden Gate din San Francisco, 683 de oameni au sărit de pe el în apă. Toți au murit. Fiindcă podul are o înălțime de 67 de metri. Un corp omenesc care se aruncă de pe acest pod atinge o viteză finală de 130 kilometri pe oră, apa fiind la fel de dură ca și betonul. Șocul provoacă ruptura vertebrelor, fracturi, explozia plămînilor.

Toate acestea le știa foarte bine Wolfgang Köpke, un cascador originar din Hamburg. Și totuși ideea de-a sări și el de pe podul Golden Gate nu-i dădea pace. Doi ani s-a pregătit minuțios pentru această săritură, cu toate că un prieten al său, Günter Heinlein, a încercat mereu să-l convingă să renunțe. Nu demult, într-o seară, cascadorul i-a telefonat prietenului : „M-am hotărît să sar, sînt sută-n sută sigur de succes“.

Cînd a fost să sară, la pod au sosit căpitanul Ray Alfson, cu o barcă de salvare, doi plonjori, un reporter fotograf și amicul Heinlein. Și au fost cu toții martorii oculari ai unei tragedii.

Köpke își bazase întregul plan pe elementul poziție. El și-a făcut socoteala că sărind în apă cu picioarele în jos, cu o încălțăminte avînd tălpile dublate cu plumb, și menținîndu-și tot timpul corpul în poziție verticală, impactul va fi ușor de suportat : apa va fi străpunsă ca de o săgeată. Dar săritura a fost de la început defectuoasă. Corpul a luat o poziție oblică și toate încercările desperate ale lui Köpke de a se redresa n-au făcut decît să-i înrăutățească situația. În final, cascadorul a intrat în apă cu capul în jos și cu brațele înainte, corpul avînd o înclinație de circa 45 de grade. Prins imediat ce a reapărut la suprafață și ridicat în barcă, Wolfgang n-a mai putut fi salvat, cu toate eforturile depuse.

Cascadorul a lăsat la Hamburg o mamă în vîrstă, săracă, pentru care el era unicul sprijin. Ca moștenire a putut lăsa mamei sale doar... filmul luptei sale cu moartea. Căci înainte de-a sări îi ceruse reporterului fotograf să semneze un acord prin care el, reporterul, renunța la drepturile de reproducere. „Dacă mi se întîmplă ceva, a spus cascadorul, vreau ca pînă la cel din urmă cent, totul să-i revină mamei“.

De ce a insistat Wolfgang Köpke să facă un salt așa de periculos ? Din pură plăcere ? Din dorința de performanță sportivă ? Nicidecum. A făcut-o pentru a se afirma, în scopul asigurării unui loc de muncă, deoarece pentru un cascador a-și depăși limitele a devenit o necesitate, dacă vrea să găsească de lucru. Mereu mai periculos, tot mai periculos numai așa se mai poate, în unele țări, mînca o pîine de pe urma cascadoriei. Firește, riscurile și pericolele pe care le înfruntă cascadorii se transformă în cîștiguri grase pentru producători. „Ei (producătorii, n.n.) — spunea Günter Heinlein, prietenul celui dispărut — se mulțumesc să ne plătească un salariu. Dacă cerem măsuri de securitate, spun că acestea costă prea scump. Preferă să angajeze străini, mai puțin antrenați, dar care pot fi plătiți mai ieftin. Și acești bieți oameni, infirmi pe viață, umplu spitalele“.

I-a fost dat lui Wolfgang Köpke, omul venit de peste mări și țări în căutare de lucru, să fie al 684-lea care a pierit aruncîndu-se de pe podul Golden Gate. Cenușa lui a fost înhumată în cimitirul Ohlsdorf din Hamburg. El a dublat multe stele de cinema, dar nici unul din cei pe care i-a înlocuit în scenele cele mai periculoase nu s-a deranjat să vină să-i aducă un ultim omagiu. Și, fapt încă și mai semnificativ, consemnat cu amărăciune de „Paris Match“ : producătorii de cinema și de televiziune, care au cîștigat de pe urma cascadorului milioane, n-au trimis la groapa lui nici măcar o coroană de flori.

ION DUMBRAVĂ

Dincolo de paradoxuri

Oricît de paradoxal ar părea pentru nivelul de civilizație și progres atins de omenire în prezent nu este asigurat în mod corespunzător pentru fiecare locuitor al planetei unul din drepturile sale elementare — dreptul la hrană. Obiectivul stabilit de Conferința mondială a alimentației care a avut loc la Roma în 1974, eradicarea foametei în decurs de un deceniu, nu poate fi atins datorită insuficienței realizărilor de pînă acum. Ba mai mult, după cum apreciază Maurice J. Williams, directorul executiv al Consiliului Mondial al Alimentației, numărul locuitorilor de pe Terra ce suferă de foame și malnutriție cronică ar putea spori în anii '80 cu aproximativ 40 la sută urmînd să atingă 700 milioane. În multe țări în curs de dezvoltare, altădată exportatoare de produse agricole, producția de alimente stagnează sau chiar se reduce, astfel încît cantitatea de hrană disponibilă pe cap de locuitor se impută în an de an.

Statisticile F.A.O. arată că pe ansamblul Americii Latine, fiecărei persoane îi revin 2 530 calorii zilnic. Ceea ce este mai mult decît media mondială — 2 480 calorii — și întrece cu 320 calorii media pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Pornind de la aceste cifre s-ar părea că subnutriția nu-și are locul în țările situate în America Latină. Și totuși...

Endocrinologul și dieteticianul brazilian Nelson Chaves a ajuns la concluzia că statura medie a populației din zona plantațiilor de zahăr din statul Pernambuco (nord-estul Braziliei) se diminuează tinzînd să se apropie de cea a pigmeilor africani datorită unui deficit nutrițional. Ca urmare a lipsei de proteine, de săruri minerale și în special a vitaminei B în alimentație, femeile din regiune înregistrează o accentuată scădere a natalității, iar copiii de vîrstă preșcolară o diminuare a capacității intelectuale vecină cu „debilitatea mintală“.

El a precizat că muncitorii agricoli au ajuns la un asemenea grad de slăbiciune încît nu pot lucra mai mult de patru ore pe zi.

Principalul responsabil al acestei situații, a arătat profesorul Chaves, care efectuează cercetări în regiune din 1963, este sistemul monoculturii intensive practicat de marii latifundiari. Rîurile sînt poluate de deșeurile rafinăriilor de zahăr, astfel că băștinașii sînt lipsiți de pește. Trestia de zahăr acaparează toate terenurile în detrimentul culturilor cerealiere pe care muncitorii agricoli erau altădată autorizați să le practice la marginea plantațiilor. Pentru profesorul Chaves nu există decît un remediu al acestei situații : renunțarea la sistemul monoculturii și autorizarea țăranilor de a cultiva cereale, leguminoase, fructe.

Dar, scrie agenția France Presse, se pare că recomandarea savantului brazilian va rămîne... literă moartă. Posibilitatea înlocuirii hidrocarburilor — carburantul clasic al automobilului — cu alcool din trestie de zahăr a oferit noi surse de cîștig marilor proprietari funciari care s-au lansat într-o veritabilă cursă de acaparare a terenurilor cultivabile. Este de așteptat deci o și mai accentuată concentrare a proprietății agricole și un nou recul, dacă nu o dispariție totală a culturilor cerealiere și legumicole cu consecințe grave pentru sănătatea populației.

Monoculturile din care se vor adăpa cai putere ai automobilelor aruncă dincolo de marginea agriculturii pe foștii țărani care acum au șanse să trăiască tragedia bidonvill-ului și a bolilor sale tradiționale acolo unde, cîndva, viața ar mai fi putut pulsa...

RADU BUDEANU

Lupa și timpul

(După „PANORAMA“ — Polonia)

Arta africană și piața operelor de artă

Obiectul de artă africană, care acum un secol nu stîrnea decît curiozitate, a devenit în zilele noastre o operă de artă al cărei preț crește pe zi ce trece. Plecînd de la aceste considerații, François Duret-Robert ne oferă — în „Connaissance des Arts“ — cîteva exemple concludente : un taburet „luba“ a fost achiziționat cu 2 450 000 franci francezi, o statuetă „tshokwe“ cu 2 420 000, un cap de bronz din Benin cu 2 115 000, o mască „dan“ cu 640 000. După cum arată Michel Leiris și Jacqueline Delange în „Afrique Noire“ (Ed. Gallimard, 1967), singurele obiecte cărora li se atribuia o valoare artistică înainte de primul război mondial erau cele provenite din așa-zisa lume civilizată — occidentală sau orientală. Imediat după război — datorită faptului că odată cu începutul secolului mulți artiști, printre care și Brâncuși, s-au interesat de arta africană și s-au inspirat din ea — un număr tot mai mare de iubitori de artă își dau seama de valoarea artistică a artei continentului negru. Pînă la începutul secolului nostru obiectele de artă neagră erau considerate doar ca simple documente etnografice. Interesau, mai ales, cele de inspirație europeană, obiectele specific africane fiind ignorate aproape total. Printre primii care au sesizat adevărata valoare a artei africane se numără Maurice de Vlaminck, Matisse și Picasso. Matisse („Ecrits et propos sur l'art“, Ed. Hermann, 1972) scrie că mergînd spre Gertrude Stein a zărit într-un magazin de antichități un cap sculptat în lemn provenind din Africa și izbit de asemănarea cu uriașele statui egiptene din porfir de la Luvru, l-a cumpărat. L-a admirat îndelung împreună cu Picasso și acesta a fost începutul imensului interes manifestat pentru arta africană de către cei doi mari artiști. Interesul pentru arta africană crește odată cu organizarea unei expoziții de artă neagră la Galerie Paul Guillaume în 1917. Prețurile sînt însă scăzute. După cum scrie Denise Paulme în „Les Sculptures de l'Afrique Noire“ (Ed. Presses Universitaires de France, 1956) și după cel de-al doilea război mondial prețurile la care puteau fi achiziționate opere de artă africană erau încă accesibile. După 1975 se constată o creștere vertiginoasă a prețurilor operelor de artă africană pe piața de artă occidentală. Caracteristica principală a acestora constă în faptul că nu se știe cine și cînd le-a executat.

În general se consideră că un obiect de artă africană este autentic dacă este realizat de către locuitorii continentului negru în scop ritual. Dacă se poate ști și data executării și deci vechimea lui, bineînțeles că valoarea obiectului este mai mare. Trebuie să se țină seama de faptul că imediat după primul război mondial pe continentul african au început să se fabrice obiecte special pentru turiști. Autor necunoscut, dată incertă. Iată două caracteristici ale obiectelor de artă neagră. Criteriul cel mai important este calitatea. Acestuia i se adaugă raritatea. Ultimul criteriu cîștigă din ce în ce mai mult teren datorită faptului că în ultima vreme țările africane — conștiente de inestimabilul patrimoniu artistic național — interzic exportul de opere de artă și, mai mult, chiar anul acesta, în cadrul unei reuniuni la care au luat parte reprezentanți ai numeroase țări din Africa, s-a luat hotărîrea să se acționeze pe toate căile pentru recuperarea operelor de artă care au părăsit țara lor de origine, aflîndu-se în muzee și colecții din Europa occidentală și America. Un alt factor important în aprecierea valorii este moda. Astăzi, de exemplu, este la modă arta populațiilor de pe malul marelui fluviu Congo. Ce va fi mîine ? În orice caz un lucru este cert. Arta africană, pînă mai ieri ignorată de majoritatea specialiștilor și amatorilor de artă, este la ora actuală, pe piața de artă, la concurență cu operele de artă create în așa-zisa lume civilizată.

N. N. RĂDULESCU

O idee a lui Henri Coandă a devenit realitate: TRANSPORTUL ÎN TUB!

Aici, pe malul Teleajenului, în inima pădurii, în această dimineață cețoasă de toamnă, pe neașteptate străpunsă pentru cîteva minute de razele soarelui, se naște un nou mijloc de transport **cu vaste implicații economice.** Un vis al marelui savant și precursor Henri Coandă, materializat apoi de apropiatul său colaborator, doctorul inginer Constantin Teodorescu, autor al mai multor brevete. Ideea, dezvoltată și apoi îmbunătățită în ceea ce privește echipamentul de transport și modul de rulare de către un colectiv de specialiști desprins din fostul INCREST și lucrînd actualmente în Institutul de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini, I.C.T.C.M., prinde viață sub ochii noștri : transportul aeropropulsiv în conducte. O premieră națională pe care o prezintă „Flacăra" în paginile sale; în același timp, o mare noutate pe plan mondial în varianta constructivă care se aplică în România. Dealtfel, doar foarte puține țări în lume abordează această problemă, care în țara noastră a găsit soluții originale.

Peste cîțiva ani, poate zeci de milioane de tone de materiale în vrac — minereu, cărbune, balast, zgură etc. — vor folosi la noi această cale insolită de transport, care aduce importante economii. La prima vedere, totul are un ușor iz științifico-fantastic, dar, văzute la baza experimentală de la Măneciu-Ungureni, Prahova, lucrurile par uimitor de simple, fiindcă ideea însăși a transportului containerizat în tub — ca multe alte innoiri tehnice ale secolului nostru — este extrem de simplă în esența ei. În fond, totul se bazează pe principiul poștei pneumatice, însă de data aceasta aplicat nu la cîteva hîrtii, ci la milioane de tone.

Unul din principalele merite ale noului sistem constă, așadar, în extrema sa simplitate tehnologică : într-o conductă cu diametrul 1 000 mm se montează șirag de containere de construcție specială, introduse asemănătoare cu vagonetii de mină, propulsia fiind asigurată de... ventilatoare, din acelea folosite la aerisirea halelor industriale : ele „absorb" aerul din conductă, diminuînd presiunea în fața micului tren de containere, astfel încît diferența de presiune creată față de cea atmosferică din exterior, deci și din spatele trenului, îl împinge înainte cu o incredibilă ușurință. În experimentele de la Măneciu-Ungureni containerele sînt încărcate cu pietriș, fiind așadar, evident, foarte grele; ele țîșnesc din tub ca într-un joc de copii, deși inima instalației o constituie doar cîteva banale ventilatoare. Nici o locomotivă, și nici un alt mijloc de propulsie ! Desigur, în spatele aparentei simplități stau eforturi continue, îndelungate, pe parcursul mai multor ani.

„SÎNT PALTINUL... SÎNT PALTINUL... LANSEZ TRENUL !"

Instalația experimentală la scara 1 : 1 de la Măneciu-Ungureni funcționează în condiții foarte mulțumitoare : pentru conductă s-a ales în mod premeditat un traseu complicat, cu multe dificultăți, pentru a se acoperi o gamă cît mai largă de situații ce vor fi întîlnite în mod curent în practica industrială. Conducta traversează de nu mai puțin 11 ori Teleajenul, în unele locuri razele de curbură sînt foarte mici (deci, cotituri „severe"), iar pantele alese ajung pînă la 50/1 000, containerele rulînd la deal, firește încărcate.

Executarea instalației și experimentele de anduranță realizate 12 luni pe an, independent de condițiile climaterice, nu au fost defel ușoare. Au contribuit la reușita lor atît oamenii de la planșeta, adică secția de transport aeropropulsiv containerizat în conducte din I.C.T.C.M., cît și echipa de la Măneciu, condusă de inginerul Gheorghe Dorobanțu, cu localnicii, mai ales pe primarul Gheorghe Alexe, pădurarii Ion Costocea, Ion Șerban, Ion Popa și alții. Ne povesteau cum tatona, prin nămeți, săpau adevărate tranșee pentru a-și croi drum ; în 1963, peste apele înghețate bocnă ale Teleajenului treceau grupele de sudură.

Acum, în fața noastră, probele continuă. Se lansează, ca din pușcă, trenurile încărcate cu pietriș evocînd un strănu „Luna Parc" de Moși. Containerele gonesc pe șine, operatorii strigă comenzi prin aparatele lor portative de radioemisie-recepție. Telefonul zbîrnîie : „Sînt Paltinul ! Sînt Paltinul !", iar în microfoane se aude : „Nea Emile, lansez trenul ! Recepție... Cu cît încarci?... Obișnuit... Primesc containere. Sînt gata de pornire... Am lansat ! "

Da, la propriu și la figurat, transportul aeropropulsiv containerizat în conducte a fost realmente lansat în România.

— Ce va aduce această nouă tehnologie de transport ? — i-am întrebat pe inginerii Vasile Manea, șeful secției respective de la I.C.T.C.M., Gheorghe Dorobanțu, șeful colectivului de la Măneciu-Ungureni, Mihai Marcu, Dan Ionescu, Gheorghe Solomon, Mihai Năstăsescu și Constantin Hangu, care împreună cu alți specialiști, și-au consacrat mulți ani acestei realizări de prestigiu.

— **Substanțiale avantaje economice.** Aplicabil, cum am mai spus, materialelor în vrac, deci unei game foarte largi de materiale — minereu, cărbune, balast, zgură etc. — la debite mari, de la 100 000 t/an pînă la 10 000 000 t/an pe instalație, la distanțe pînă la 25 km și chiar mai mult, el este competitiv și în multe privințe superior (desigur, în funcție de situația concretă) mijloacelor clasice : autobasculanta, banda rulantă transportoare, funicularul, calea ferată îngustă (se știe că nu se justifică economic transportul de mărfuri sub 50 km pe cale ferată normală). Chiar din cifrele citate mai sus reiese, dintr-o dată, magnitudinea impactului posibil asupra transportului de mărfuri din țara noastră, cantitățile și greutățile implicate fiind enorme. Gîndiți-vă că doar pe linia Ișalnița — Rovinari circulă zilnic 14 navete feroviare de lignit, iar între Turceni și Mătăsaru se transportă anual circa 10 000 000 t lignit. Gîndiți-vă, de asemenea, la manevrele masive în triaje, care cer un personal numeros și specializat, de pildă în triajul din apropiere de Crăciunești, pentru Hunedoara etc. O parte din acestea vor putea fi înlocuite, desigur nu peste noapte !, prin transportul containerizat în tub.

SUBSTANȚIALE AVANTAJE ECONOMICE

Iată, mai pe larg, spre uzul și informarea eventualilor beneficiari din țară, avantajele:

● Nu implică **nici un import de licențe și de echipamente.**

● **Tehnologia este foarte simplă,** așa cum am arătat și mai sus. De remarcat că se folosesc ventilatoare centrifugale din fabricația curentă a Întreprinderii de ventilatoare București ; stațiile de încărcare și descărcare sînt construcții statice din profile laminate ieftine ; echipamentul de transport, format din capsule de tablă care se sprijină pe boghiuri cu osii este bine studiat de zeci de ani și nu poate prezenta surprize.

● Un mijloc de transport cu totul **nepoluant.**

● **Independent de condițiile atmosferice,** meteoclimatice : funcționează cu același randament pe ger, pe ploaie, pe vînt.

● **Nu implică scoaterea de teren din circuitul agricol,** căci tuburile pot fi îngropate în pămînt sau suspendate pe piloni.

● **Exploatare de lungă durată, circa 30 de ani,** fără probleme deosebite, în timp ce, după cum se știe, basculantele se casează, adesea, după cinci ani, iar la banda rulantă transportoare trebuie schimbate, la fiecare doi ani, cauciucul și rolele etc.

● Se pretează la **automatizarea completă.**

● Condiții optime de **protecție a muncii.**

● **Funcționarea este simplă, cu puțin personal** și grad de specializare redus. Iată cerințele de personal, desprinse dintr-un studiu efectuat pentru exploatarea minieră Cavnic : transportul aeropropulsiv — 20 de oameni, funicularul — 57, calea ferată — peste 140. La o altă exploatare minieră cifrele corespunzătoare sînt : transportul aeropropulsiv — 9 oameni, funicular — 30, banda transportoare — 20, auto — 80.

● **Recuperarea energiei gravitaționale:** pentru ducerea sau readucerea la vale a trenului nu se cheltuiește energie, el „cade" singur, în timp ce, după cum se știe, camionul care coboară gol la vale consumă combustibil, la fel și majoritatea mijloacelor de transport clasice.

● **Consum redus de energie,** reducerea în cazul acestei noi tehnologii de transport ajungînd **pînă la 50 la sută,** în unele situații. S-a calculat că doar din economia de energie realizată, investiția inițială se poate recupera între trei și zece ani. (Cifrele sînt orientative și ele depind, în final, de situația concretă.) Un asemenea calcul a fost făcut pentru Centrala minieră de metale neferoase Baia Mare.

ÎN DELTA DUNĂRII, ÎN MARAMUREȘ, ÎN APUSENI — TRANSPORT CONTAINERIZAT ÎN TUB

Deși aflat la început, transportul containerizat în tub este în curs de a fi implementat, în sensul că s-au realizat

proiecte de execuție pentru două instalații: una bitubulară pentru transportul de nisip de turnătorie la o exploatare din Delta Dunării, cu debit 1 300 000 t/an pe distanță de 2 km ; și o altă instalație, monotubulară, la Baia Mare, pentru transportul de zgură pe 1,4 km, cu un debit de 150 000 t/an. Ambele **vor intra în funcțiune în 1981.**

În prezent, sus-amintitul colectiv de la I.C.T.C.M. lucrează la documentația pentru o instalație monotubulară pentru o exploatare minieră din județul Caraș-Severin: debit 400 000 t/an pe distanța de 4,5 km. Se analizează și posibilitatea realizării unei instalații în zona minieră din Munții Apuseni pentru 10 000 000 t, pe 10 km.

Cea mai apropiată perspectivă — și, în același timp, cel mai important obiectiv — constă în înlocuirea, fie și parțială, a transportului produselor miniere, de carieră și balastiere pe distanțe sub 50 km — care actualmente se realizează cu autobasculante și benzi rulante — prin tehnologia de transport aeropropulsiv containerizat în conducte. Inutil de subliniat implicațiile economice în actualele condiții de penurie a combustibilului pe plan mondial. Dealtfel, se poate vorbi și de o anumită criză a basculantelor și a benzilor transportoare, mari consumatoare de combustibil ; cauciucul pentru benzile transportoare se importă și sînt foarte scumpe ; cît privește funicularele, ele nu acoperă decît debite care nu depășesc 1 000 000 t și, în afară de aceasta, au și alte dezavantaje, despre care a fost vorba în treacăt mai sus.

Firește, nici o tehnologie de transport nu este ideală, ea trebuie privită și apreciată în raport cu situația existentă, cu condițiile tehnice și economice concrete. Nu este mai puțin adevărat că noua tehnologie merită toată atenția. Dealtfel, scopul articolului de față nu constă numai în evidențierea unei realizări tehnice românești, ci și în informarea eventualilor beneficiari asupra posibilităților deschise de noua tehnologie și de implicațiile sale economice. Este un domeniu în care, cum spuneam la început, România se află la un nivel mondial. Japonia dispune de o asemenea instalație experimentală, pentru transportul de cocs siderurgic; Uniunea Sovietică a testat și ea cîteva variante : Transprogres, Anaconda I și Anaconda II (tubul amintind, cumva, de gigantica șarpe tropical !) ; în S.U.A. specialiștii se gîndesc la noua tehnică (bineînțeles, cu modificările și adaptările de rigoare) să slujească, într-un viitor ceva mai îndepărtat, la transportul călătorilor de la Atlantic la Pacific ! A avut loc și o conferință științifică internațională pe această temă : Pneumotransport-4. Este vorba,

așadar, de o problemă la ordinea zilei. Soluțiile și tehnologiile în care ne-am referit însă în acest articol sînt pur românești și ele au devenit apte pentru **implementare în economia națională.** Iată marea noutate, pe care, din păcate, nu a apucat s-o trăiască și s-o vadă materializată marele precursor Henri Coandă.

LIONEL NITESCU

Fotografii de GHEORGHE AMUZA

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341 Telefoane : 17 60 10 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Crista-che Nelu Ionescu) — 1 617 1 623 Secția politică-economie (**Lionel Nitescu,** N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 1 623; Secția culturală-cenaclu (**George Arion**) — 1 619, Secția probleme social-cetățenești (**Adrian Dohotaru**) — 1 623 ; Sector știință, sport (**Ovidiu Ioanițoaia,** Liviu Timbus) — 1 618 ; Secția reportaj-anchete (**Mihai Pelin**) — 1 648 ; Scrisori, relații cu publicul (Margo Nedelea, Mihai Stănescu) — 1787 ; Sector fotoreportaj — 1595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 50 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (**Tudor OCTAVIAN** — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (**Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136–137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

47
ANUL XXIII (SERIA)
26 NOIEMBRIE 1980
flacăra
organul uniunii scriitorilor din republica socialistă

Preocupare susținută pentru modernizarea continuă a agriculturii

Comentariu pe marginea vizitei de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu la C.A.P. Movilița, în pagina a 2-a

Un an de la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român

Sfîrșit de cincinal, început de cincinal

Timpul se grăbește, alunecă peste pînzele imaculate ale primelor ninsori ca o săgetare de lumină, ca năluca saniei, al cărei clopoței îi vor vesti peste 42 de zile, bine numărate, sosirea la startul unui An Nou. Bine numărate, aceste 42 de zile, pentru că ele vor trebui să se îndrepte către sfîrșitul de an cu brațele pline de darurile izvodite din muncă, cu ușurința și dragostea tuturor oamenilor care poartă, înfrățiți în inimile lor, dorul de mai bine al țării. Mai sînt 42 de zile care pot căpăta dobîndească, în cartea înfăptuirilor noastre, o semnificație aparte, pentru că ele nu vor încheia numai un an pentru a dezlega numărătoarea zilelor altuia, nu vor marca sfîrșul doar către o altă vîrstă biologică a fiecăruia ci către o vîrstă de superioară civilizație a tuturor, fiindcă, se știe, România socialistă va depăși în anii ce vin stadiul de țară în curs de dezvoltare și va deveni un stat industrial modern, cu dezvoltare economică medie și cu un standard de viață corespunzător noii trepte calitative fundamentate de documentele programatice ale Congresului al XII-lea al partidului. Ieri, 19 noiembrie, s-a împlinit un an de cînd, la București, se deschideau lucrările marelui forum al comuniștilor unde, prin cuvîntul celui mai iubit fiu al nostru, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prindeau contur liniile limpezi ale proiectelor de viitor ale României, proiecte despre care, dintr-o modestie impusă de împrejurarea că le sîntem contemporani, ca martori

(Continuare în pagina 8)

D. CONSTANTINESCU

Din cuprins:

- **Matematica în slujba reducerii consumurilor materiale** (pag. 5)
- **Lucrînd la timpul probabil** (pag. 6)
- **Opinia publică în faptul cotidian** (pag. 11)
- **Cărți de poezie** (pag. 17)
- **Documente ale unei mari conștiințe** (pag. 20)
- Prof. dr. Corneliu Butnaru: **„Pentru medicii de vocație, fiecare om este o problemă pe care o rezolvă"** (pag. 9)

Porumbul, extremă urgență

O zi și încă o zi, zile bune de lucru aici, în ținutul Covurluiului. Pentru cooperatorii din județul Galați sînt adevărate daruri ale naturii. La Direcția agricolă e pustiu: inginerii, tehnicienii, pînă și directorii dorm nopțile prin satele județului, cît mai aproape de tulpina porumbului, să-și astîmpere neliniștea: îi bîntuie năluca porumbului. Culeș în mare parte și depozitat, în anumite unități, pe cîmp, sub ninsoare și ploaie, trebuie transportat de urgență la bazele de recepție.

— Cît mai aveți în cîmp? îl întreb pe Gheorghe Streteanu, inginer-șef la C.A.P. Frumușița, venit acum la sediul cooperativei să întocmească, zice, o situație statistică din care să rezulte producțiile realizate.

— Situația la zi (la 14 noiembrie) este, conform operativei, următoarea: din suprafața totală de 1 074 hectare cultivate cu porumb, am recoltat 780 hectare. În cîmp mai avem peste 150 de tone porumb, pe care îl transportăm cu 17 remorci. Avem și mașini dar nu pot pătrunde pe terenuri, pămîntul e desfundat, mai ales în lunca Brateșului. Acolo obținem o producție de pînă la 8 000 kilograme știuleți la hectar. Culegem cam 30 hectare pe zi, cu vreo 550 de brațe de muncă. Porumbul e dat cooperatorilor în acord global și, să-l adune repede și în totalitate, le-au sărit în ajutor copiii care lucrează pe la oraș, rude, soții-muncitori pe la combinat.

(Continuare în pagina 7)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

RADIOGRAFIA MORALĂ A UNEI DELAPIDĂRI

La unul din sediile miliției, din Capitală, este adus în fața noastră, din arest, un tînăr a cărui vîrstă i se putea ghici cu ușurință. Cam 35 de ani. Înalt, bine făcut, semănînd mai degrabă cu un actor de cinema, știind să zîmbească atunci cînd trebuie, dar de fiecare dată parcă mascînd o undă de mare tristețe, se recomandă:

— Mă numesc Constantin Pompeius Antonescu. Prietenii, bunii mei prieteni, îmi spuneau pe scurt Bebe. Așa sînt cunoscut: Bebe.

După prezentare lasă privirile în jos și își caută de lucru cu mîinile. Dacă l-am fi întîlnit pe stradă am fi fost puși în mare dificultate. Nici așa nu ne descurcăm prea bine. Tînărul nu pare un borfaș de rînd, ci mai degrabă un om care a avut, în viață, un accident. Și totuși lucrurile nu stau așa.

— De ce sînteți aici?

Prințul de lapte

— Am delapidat. Am furat. Mi-am bătut joc de banii statului și de viața mea. Cît am furat? Mult. Încă nu s-au tras concluziile. Nici eu nu știu exact. Să vă povestesc? Sînt singur la părinți. Bătrînii, oameni așezați. Tata fost muncitor pe la C.F.R. Este de mult pensionar. Inima nu prea îl ascultă. Iar acum cu supărarea asta... Mama cusnică. Nu și-a luat serviciu ca să aibă grijă de mine. Întotdeauna am avut de toate. O familie care m-a răsfățat și suficienți bani ca să mă distrez. Eu nu i-am mulțumit deloc pe părinți. Nici carte nu prea mi-a plăcut să învăț și nici meserie. De bine, de rău am terminat liceul. Am jucat și ceva fotbal dar trebuia să te iei serios de el așa că

(Continuare în pagina 10)

SORIN POSTOLACHE

Ce nu poate vedea ochiul razelor gamma

Ceea ce m-a frapat totdeauna în munca de-o viață a unui sudor este putința lui de a-i conferi unui sistem, închegat prin plasma metalică, tăria, forța întregului. Mai ales în lucrările de mare complexitate, cum sînt aceste utilaje din Linia de fabricare a ureei, executate acum, în licență „stamicarbon", aici la Întreprinderea de utilaj chimic din Ploiești. În țara noastră mai există linii de fabricare a ureei, dar cele care se vor instala în viitor la Bacău, la Turnu Măgurele și Arad vor fi instalații cu un consum mic de energie. La unele dintre aceste utilaje lucrează sudorii de la I.U.C. Ploiești. Îi cunosc pe doi dintre ei: Vasile Dumitru și Vasile Bălănică. Sînt din formația condusă de Constantin Mihalache și, mi se spune, au obținut o performanță unică: au executat sudura la teava în placa turnantă, printr-un procedeu mecanizat și cu ajutorul unei mașini cu comandă-program. Operația, complexă și de mare tehnicitate, a fost abordată pentru prima oară în întreprinderea ploieșteană și în țară chiar. De ce tocmai aici? Dintre cei mai mulți și mai buni sudori din întreprinderile pe care le-a vizitat licențiatorul, au fost aleși cîțiva sudori de la I.U.C. Ploiești. Există aici, pe lîngă o pleiadă de buni și foarte buni meseriași, o adevărată școală românească de sudură, o școală care este tot mai mult aureolată nu numai de tradiție, ci mai ales de fapte cu rezonanță, de realizarea unor adevărate premiere tehnice. Aici s-au fabricat elementele metalice ale scenei Teatrului Național; aici se fabrică linia de vopsire prin electroforeză a întreprinderii de autoturisme OLTCIT; aici se fabrică acum liniile de

(Continuare în pagina 4)

GRIGORE NICOLAE

Un moment de seamă în dezvoltarea prieteniei şi conlucrării româno-norvegiene

Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Norvegia

Înscrîndu-se în ansamblul de preocupări ale României și președintelui ei pentru statornicirea unui climat de înțelegere pe continentul nostru și în întreaga lume, itinerarul în țări nordice europene al tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, s-a încheiat cu vizita în Norvegia, efectuată la invitația Maiestății Sale regelui Olav al V-lea.

Dialogul româno-norvegian la nivel înalt, întîlnirile și contactele avute, documentele semnate cu acest prilej au evidențiat cu pregnanță ideea că nici distanța geografică, nici deosebirea de orînduire socială nu constituie obstacole în calea unei colaborări rodnice, în interesul reciproc, al păcii și înțelegerii în lume. „Fără îndoială — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — că promovarea colaborării multilaterale dintre România și Norvegia corespunde pe deplin intereselor de progres ale celor două popoare și, totodată, se înscrie ca o contribuție concretă a țărilor noastre la cauza destinderii și păcii în Europa și în lume. Deși România și Norvegia sînt țări cu orînduiri sociale diferite și fac parte din pacte militare diferite, ele au multe interese comune — în primul rînd de a trăi și a se dezvolta în condiții de pace și securitate. Ele sînt deopotrivă interesate să conlucreze activ, împreună cu celelalte națiuni, pentru ca Europa să devină un continent al păcii și colaborării, în care fiecare popor să aibă garanția că se va putea dezvolta liber, la adăpost de orice agresiune sau amestec din afară." Iar regele Olav al V-lea, la rîndul său, a declarat : „Țările noastre se află situate departe una de alta geografic — România în partea de sud a Europei, Norvegia departe spre nord. O dezvoltare diferită istorică și politică a dus la deosebiri în sistemele economice și politice ale țărilor noastre și am ales o cale diferită în ce privește asigurarea securității naționale. Aceste deosebiri n-au constituit însă o piedică pentru colaborarea și dezvoltarea bunelor relații bilaterale între cele două țări ale noastre. Aparținînd țărilor mici și mijlocii, avem multe în comun și împărtășim multe interese comune". Animate tocmai de dorința de a multiplica și intensifica acțiunile de colaborare dintre cele două țări și popoare, în timpul convorbirilor oficiale părțile au exprimat hotărîrea lor fermă de a promova și întări cooperarea româno-norvegiană în toate domeniile de interes comun. Legat de aceasta, s-a subliniat importanța întîlnirilor la cel mai înalt nivel și s-a convenit să se încurajeze în continuare contactele și schimburile oficiale, schimburile între reprezentanți ai întreprinderilor și firmelor economice și de comerț, ai instituțiilor sociale, culturale și științifice, precum și între cetățeni din România și Norvegia.

Un aspect de mare importanță în ansamblul relațiilor româno-norvegiene îl constituie colaborarea în domeniul economic. După cum s-a subliniat în cursul vizitei, schimburile economice dintre cele două țări au crescut în ultimul timp, volumul

acestora fiind cu peste 60 la sută mai mare decît în anul precedent. Au fost inițiate acțiuni de colaborare, îndeosebi în domeniul construcțiilor navale și al echipamentului pentru nave. Dar posibilitățile conlucrării României și Norvegiei pe plan economic — ca, dealtfel, și în celelalte domenii de activitate — sînt cu mult mai mari. Tocmai pentru a folosi mai larg aceste posibilități, între țările noastre au fost încheiate, în cursul vizitei în Norvegia a înalților soli ai poporului român, Acordul comercial pe termen lung, Acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică, Acordul privind transporturile rutiere internaționale de persoane și de mărfuri și Convenția pentru evitarea dublei impuneri pe venit și avere. Totodată, s-a convenit să se sprijine și să se încurajeze proiecte de cooperare în domeniile industriei chimice și metalurgice. După cum se subliniază în Comunicatul publicat după convorbirile cu primul ministru Odvar Nordli, prin încheierea acordurilor menționate s-au creat condiții pentru creșterea substanțială a schimburilor comerciale bilaterale în anii următori.

Dialogul la nivel înalt româno-norvegian a avut în vedere colaborarea și în alte sectoare. Astfel, cele două părți au convenit să favorizeze proiecte de cercetare în comun în domeniile industriei, științei și tehnologiei, schimburile de informații și date tehnice și transferul de tehnologie în sectoarele de interes reciproc. A fost exprimată, de asemenea, dorința de a extinde în continuare cooperarea culturală dintre România și Norvegia.

Numitorul comun al convorbirilor consacrate problemelor internaționale actuale l-a constituit grija pentru pacea și securitatea omenirii, afirmarea necesității eforturilor îndreptate spre asigurarea păcii și înțelegerii pe planeta noastră. În acest sens, exprimîndu-se preocuparea profundă față de creșterea din ultimul timp a tensiunii pe plan internațional, s-a subliniat importanța deosebită pe care o are continuarea procesului destinderii pe baza înfăptuirii principiilor egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, a dreptului fiecărei națiuni de a-și hotărî singură soarta, precum și a celorlalte principii de drept internațional. Legat de aceasta, părțile română și norvegiană s-au pronunțat împotriva folosirii forței și a amenințării cu forța în relațiile dintre toate statele și au reafirmat că disputele internaționale trebuie să fie soluționate prin mijloace pașnice. După cum era și firesc, o atenție deosebită a fost acordată problemelor legate de securitatea și cooperarea în Europa. Subliniindu-se importanța respectării stricte a tuturor principiilor Actului final al Conferinței de la Helsinki, s-a scos în relief rolul care-i revine în această privință reuniunii de la Madrid. A fost evidențiată necesitatea fundamentală a continuării procesului inițiat prin Actul final și s-a exprimat sprijinul pentru ținerea de noi reuniuni, într-un cadru instituționalizat, consacrate securității și cooperării în Europa. Prin reprezentanții lor cei mai autorizați, România și Norvegia și-au exprimat hotărîrea comună de a contribui la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Deosebita stimă și prețuire de care se bucură pe plan internațional președintele Nicolae Ceaușescu au fost relevate și de aprecierile elogioase ale regelui Olav al V-lea : „Am urmărit cu admirație, domnule președinte, angajarea dumneavoastră activă în promovarea păcii în lumea contemporană. Un rezultat al acestei angajări este poziția binemeritată de care se bucură România în comunitatea internațională". În același termeni se exprima și primul ministru, Odvar Nordli : „Știm, domnule președinte, că în dumneavoastră lumea are un militant consecvent pentru independența și integritatea fiecărei națiuni. Aș vrea să remarc rolul și aportul, angajarea fermă a României față de cauza unei noi ordini economice în lume".

Eveniment politic remarcabil, vizita de stat efectuată în Norvegia de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, marchează o nouă și importantă etapă în dezvoltarea și adîncirea raporturilor dintre țările noastre, în promovarea și întărirea în continuare a cooperării româno-norvegiene în toate domeniile, în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii, destinderii și înțelegerii internaționale.

ION CODRU ■

Preocupare susținută pentru modernizarea continuă a agriculturii

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat noi tipuri de mașini agricole

Este cunoscută și unanim apreciată preocuparea susținută, permanentă a secretarului general al Partidului Comunist Român, președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru modernizarea continuă a bazei tehnice a agriculturii noastre, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor reieșite din programul de dezvoltare multilaterală a țării, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Ca o manifestare concretă, vie a acestei preocupări, în timpul vizitei de lucru efectuate la sfîrșitul anului trecut la C.A.P. Girbovi, județul Ilfov, în cadrul întîlnirilor din acest an cu specialiștii din cercetare și proiectare și din întreprinderi constructoare de mașini agricole, secretarul general al partidului a dat indicații și a trasat sarcini concrete privind realizarea și perfecționarea unor mașini agricole de mare capacitate și randament, printre care combine autopropulsate multifuncționale, capabile să execute întregul complex de lucrări de recoltare integrală a porumbului, să sporească productivitatea muncii și să reducă cheltuielile de recoltare.

Pentru a constata modul în care au fost înfăptuite aceste sarcini, în cursul dimineții de marți, în lanurile de porumb ale Cooperativei agricole de producție Movilița, din județul Ilfov, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat, împreună cu specialiștii din agricultură și din industria construcțiilor de mașini, noile tipuri de combine multifuncționale, care asigură creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor de recoltare a porumbului în știuleți și perfecționarea sistemei de mașini destinate acestor importante lucrări. Secretarului general al partidului i-au fost prezentate, în procesul de producție, variante de combine realizate prin dezvoltarea și perfecționarea actualei combine agricole de recoltat porumb pe patru rînduri, care se află deja în fabricația de serie la Întreprinderea „Semănătoarea" din Capitală : combina universală C-16 pentru recoltat porumb și cereale, pe 8 rînduri, avînd o mare productivitate și asigurînd viteze și capacități sporite de recoltare ; o variantă perfecționată, autopropulsată a combinei de cereale C-14, adaptată acum și pentru recoltarea porumbului, pe șase rînduri ; o combină autopropulsată de recoltat porumb pe șase rînduri, care colectează știuleții într-un buncăr special, basculîndu-i într-o remorcă tractată în paralel, și care balotează cocenii cu o presă specială anexată la mașină. În continuare, s-a prezentat un alt tip de mașină autopropulsată de recoltat porumb, pe șase rînduri, în care se găsesc modificările constructive indicate de conducătorul partidului și statului nostru pe linia dotării agriculturii cu mașini și utilaje multifuncționale.

Examinînd cu minuțiozitate noile tipuri de combine prezentate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat eforturile specialiștilor, ale oamenilor muncii din sectoarele de concepție și producție consacrate perfecționării utilajelor de recoltat porumb prezentate cu acest prilej. S-a apreciat însă că există posibilități de îmbunătățire constructivă a acestor mașini și s-a cerut specialiștilor să analizeze posibilitatea proiectării construirii unei combine de mare capacitate de recoltat porumb, care să poată fi folosită și pentru recoltatul grîului. Combina va trebui ca odată cu depănușarea știuleților să recolteze și tulpinile tocate ; totodată, ea va trebui să fie capabilă să tracteze mașina de adunat și căpițat, astfel ca la o singură trecere prin lanurile de porumb să se efectueze toate operațiunile. Firește, noile tipuri de combine urmează să fie dotate cu motoare de o forță corespunzătoare volumului de lucrări pe care trebuie să le execute.

Noile indicații și observații ale secretarului general al partidului au fost urmărite cu mare atenție de toți cei prezenți. Cadrele de conducere din ministerele de resort, toți specialiștii care au luat parte la această analiză l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că vor acționa în continuare cu maximă operativitate pentru concretizarea indicațiilor date și vor depune toate eforturile pentru realizarea noilor tipuri de mașini agricole.

ION D. GOIA ■

MISIUNEA DE PACE ȘI COLABORARE A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN TREI ȚĂRI DIN NORDUL EUROPEI

...Joi, 6 noiembrie. Avionul prezidențial, la bordul căruia se afla tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, decola de pe „Otopeni", îmbrăcat în hainele reci ale dimineții de toamnă intrată în drepturi. Zi friguroasă de noiembrie. Porneam spre nord, spre țări învecinate cercului arctic și ne așteptam ca acolo, mai ales acolo, mercurul să fie cantonat cu grabă în partea de subsol a termometrului. Ceea ce la noi era început de toamnă, acolo putea fi iarnă în toată puterea cuvîntului.

Am coborît la Stockholm în plin soare, desfășurat surizător peste turnurile încremenite de virstă, peste foșnetul tremurat al frunzelor, peste tihna lacurilor interminabile, a oglinzilor de apă aduse cu pricepere în vecinătatea ceasurilor bătînd, de cînd eie știu, trecerea timpului scandinav.

Noi, cei aflați acolo, în apropierea președintelui României, în acest perplu nordic, de-a lungul unui traseu plămădit din dorința mai bunei cunoașteri, a sfidării distanțelor, a apropierii dintre țările noastre, situate departe, dar deloc incomodate în efortul lor de a-și uni forțele în favoarea liniștii și păcii continentului, a planetei întregi, noi aveam să realizăm între primii, urmînd pas cu pas programul vizitei, adevărul acelor cuvinte puse pe hîrtie de un prieten, de un cetățean al lumii, atent la ce se întîmplă în jur, sensibil la marile gesturi puse în slujba și în interesul umanității, impresionat de fermitatea cu care România și președintele ei perseverează în acreditarea principiilor ce trebuie să susțină, să oxigeneze relațiile dintre națiuni.

Stockholm — Copenhaga — Oslo. Un perimetru în care s-au proiectat, sub cerul acestei toamne, mai mult ca oricînd, numele României, numele președintelui Nicolae Ceaușescu, impodobite de respect, de recunoașterea subliniată a unei activități laborioase, consecvente, servind în cel mai bun sens al cuvîntului, înțelegerii, prieteniei, păcii.

Stockholm — Copenhaga — Oslo. Locuri în care am privit de aproape semne de înaltă considerație la adresa șefului statului român și prin aceasta la adresa unei țări și a unui popor stăpîn pe soarta sa, preocupat să-și asigure în mod liber, independent calea dezvoltării, care, încordîndu-și mușchii pe schelele construcției, preocupat să forțeze timpul în favoarea progresului și civilizației la Carpați și Dunăre, dorește să se știe mereu în prima linie a marilor bătălii pentru progresul și prosperitatea omenirii întregi.

Au fost acele momente solemne în care suveranii statelor vizitate au conferit președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu înaltele distincții, au fost momentele sosirii în capitalele țărilor respective, încărcate de fast și strălucire, au fost numeroasele momente ale întîlnirilor prilejuite de vizite în întreprinderi și instituții, punctate de înflăcărate cuvinte de bun sosit, de gingașe buchete de flori, au fost atîtea alte gesturi, ale oamenilor simpli de pe stradă, așteptînd sosirea înalților soli ai poporului român, au fost telegramele și scrisorile caligrafiate cu cerneala încălzită de căldura inimii, au fost paginile gazetelor deschise cu generozitate reflectării evenimentelor prilejuite de prezența în țările scandinave a președintelui Nicolae Ceaușescu...

Vizita întreprinsă în septentrionul Europei de președintele României s-a desfășurat sub însemnul heraldic al dorinței de mai bună cunoaștere. Prin vocea autorizată, pe deplin convingătoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost prezentate interlocutorilor — șefi de stat, șefi de parlamente și guverne, lideri politici, oameni de afaceri — realitățile dinamice, transformările înnoitoare, prefacerile trepidante pe care le cunoaște România de azi, în eforturile sale de dezvoltare accelerată a economiei, de ridicare a bunăstării tuturor cetățenilor, de reducere cît mai grabnică a decalajelor ce o separă de țările avansate. Prin vocea șefului statului român au fost reafirmate, în diferite ocazii, de-a lungul acestui drum în Scandinavia, cu claritatea și fermitatea binecunoscute obiectivele politicii externe ale țării noastre, principiile care călăuzesc România în întreaga-i activitate, luminată de credința într-o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta Pămînt.

Neobosit, preocupat să cunoască, să știe, să pregătească la detaliu terenul pe care va fi aruncată sămînța colaborării viitoare, președintele Nicolae Ceaușescu a imprimat și acum, ca de fiecare dată, un caracter pronunțat de lucru, un ritm deosebit de alert timpului și vizitei ca atare. A ținut să cunoască personal întreprinderi industriale cu care colaborează sau cu care vor colabora în viitor unitățile economice românești. A mers în Suedia printre constructorii locomotivelor electrice, la ASEA, a urcat pe platforma instalației de turnare continuă de la Avesta : s-a întîlnit la Copenhaga cu realizatorii celebrei instalații metalurgice „Disamatic" și cu specialiștii de la Laboratorul National Risoe, ale căror lucrări în domeniul energiei, și îndeosebi al celei nucleare, sînt bine cunoscute : a cunoscut, în Norvegia, la Hovik, preocupările colectivului de la „Det Norske veritas", nume cu faimă în lumea registrului naval. Fiecare în parte și toate la un loc, aceste puncte de pe harta vizitei de stat a președintelui României s-au detașat ca veritabile creuzete în care și-au găsit locul germenii, au permanentat și s-au individualizat traiectorii ale colaborării dintre țara noastră și țările vizitate. Am auzit cuvinte pline de admirație la adresa realizărilor industriei românești, aprecieri călduroase privind cooperarea de pînă acum cu întreprinderi de la noi și le-am privit drept argumente palpabile în favoarea consolidării, în perspectivă, a acestor legături, cu avantaje de ambele părți.

Am asistat la întîlnirile cu oameni de afaceri din Suedia, Danemarca și Norvegia. A fost subliniat, față de șeful statului român, largul interes al celor mai diferite firme pentru lărgirea contactelor, a schimburilor economice cu țara noastră. Au fost conturate în acest cadru modalitățile concrete prin care pot fi multiplicate formele cooperării cu România. S-au deschis noi porți spre înțelegerea realităților de o parte și de altă. S-au fixat repere certe ale acțiunilor de viitor.

Acțiunile prospective, desfășurate în ambianța prietenească, marcată de înțelegere și dorință de apropiere, se regăsesc dealtfel în documente de importanță aparte. Este știut că au fost semnate în acest timp : în Suedia — în Danemarca — Acordul interguvernamental privind promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor și Acordul guvernamental de credit pentru finanțarea importurilor din Danemarca de mașini și echipament ; în Norvegia — Acordul comercial pe termen lung, Acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică, Acordul privind transporturile rutiere internaționale de persoane și de mărfuri și Convenția pentru evitarea dublei impuneri pe venit și avere. Le enumăr aici, recapitulativ, cu credința că numărul și aria de cuprindere a problemelor respective redau, subliniate cu putere, gradul de concretețe, caracterul aplicat, rodnic, al vizitelor, în contextul mai larg al dorinței de apropiere, de colaborare și cooperare reciproc avantajoasă de conlucrare în sfera vieții internaționale.

Spunea la un moment dat tovarășul Nicolae Ceaușescu :

„Am ajuns la concluzia comună că trebuie să acționăm pentru o politică de destindere, de independență națională și de pace, care să permită dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni, fără nici un amestec din afară".

Am putea privi spre aceste cuvinte ca la un moto. N-a fost întîlnire în care, evocîndu-se situația complicată a vieții internaționale, dificultățile de mare gabarit provenind din acumularea de probleme nerezolvate în diferite țări ale lumii, pericolele ce decurg din aglomerarea extraordinară de arme cu cele mai cutremurătoare efecte, n-au fost convorbiri unde să nu se fi detașat, peste acest spectru neconvenabil al cursului evenimentelor, voința de acțiune. În ciuda apartenenței la orînduiri sociale diferite, în ciuda amplasării în colțuri depărtate între ele ale Europei, România, Suedia, Danemarca și Norvegia sînt dispuse să caute împreună punți de colaborare activă, ale căror elemente de sprijin, cariatide de unică frumusețe, ne sînt familiare și scumpe sufletului : deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța.

Într-o Europă ținută pe creasta de pulbere a arsenalelor militare în creștere, depozitînd uriașe tezaure de civilizație și de frumusețe, dar amenințată să-și piardă strălucirea și viața de toate zilele pe seama duelului la infinit al fabricanților de arme, într-o Europă mai preocupată ca niciodată de viitorul său, dar mai amenințată ca oricînd, țări mici dar promontoriile sale nordic și sudic, din Scandinavia și din Balcani, își spun cuvîntul cu demnitate și hotărîre în favoarea rezolvării marilor probleme ale contemporaneității, soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a diferendelor dintre state, a conflictelor și stărilor de încordare existente, lichidarea subdezvoltării și înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale.

În ziua începerii Conferinței de la Madrid, președintele României era oaspete al Parlamentului danez. Avizat asupra dificultăților care planau asupra începerii propriu-zise a dezbaterilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu ținea să menționeze : **„Sperăm că se va da dovadă de răspundere față de cauza păcii și destinderii și se va ajunge la înțelegere, astfel încît reuniunea să-și poată începe activitatea".**

O speranță ivită din credința că trebuie făcut orice este posibil pentru a găsi, grabnic, răspunsurile așteptate la semnele de întrebare ale lumii. Cu gîndul la sănătatea climatului internațional, cu speranța într-un viitor pe potriva aspirațiilor omenirii, România și țările scandinave și-au afirmat dorința de a se ști aproape, de a acționa împreună, de a se bate în numele ideilor care servesc păcii, progresului și civilizației.

Deschizînd larg ferestrele acrului primenit și primenitor al bunelor raporturi bilaterale, de colaborare și cooperare reciproc avantajoasă, patru țări din spațiul european probează, prin voința lor de conlucrare, de participare activă la viața internațională, că oricît de numeroase și de complicate, durerile de cap ale umanității reclamă o generoasă prezență pe eșichierul de evenimente a tuturor națiunilor, mari sau mici, a tuturor popoarelor.

Itinerarul scandinav al președintelui României, înmiresmat de parfumul aurorei boreale, apare în culorile frămîntatului anotimp ce-l traversăm, o superbă traiectorie a păcii și prieteniei.

NEAGU UDROIU ■

Constructorii bistrițeni trebuie să știe:

Important este nu doar să începi un lucru, ci să-l și duci la capăt!

Combinatul industrial pentru construcții de mașini din municipiul Bistrița este o investiție deosebit de importantă atît pentru industria țării, cît și pentru dezvoltarea județului, o investiție care, de mai bine de un an, era prevăzută să intre integral în funcțiune, urmînd ca la sfîrșitul lui 1981 să dea o producție de aproape **șase miliarde de lei.** Ca să fie mai limpede cuvîntul **integral** vom oferi unele amănunte. Combinatul cuprinde **pa**tru fabrici : mecanică, de utilaj tehnologic, de produse electrotehnice, de piese turnate și forjate din oțel (îi vom spune pe scurt turnătoria). Construcția a început în anul 1976, iar doi ani mai tîrziu primele trei fabrici au fost gata. În ceea ce privește turnătoria... Ei bine, aici s-a încurcat totul. Mulți spun că, de fapt, constructorul s-a înecat ca-n zicală la mal și că, după lăudabile eforturi de muncă și inteligență, soldate cu ridicarea a trei sferturi din platformă într-un timp record, a respirat ușurat mult prea devreme. Constructorul este Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca, Grupul de șantiere Bistrița-Năsăud. Să recunoaștem, într-adevăr, că performanța sa nu este deloc de trecut cu vederea, lucrarea punînd probleme de tot soiul și reprezentînd o noutate pe aceste meleaguri. Așa cum, astăzi, Bistrița își crește specialiști în cele mai diverse domenii, așa cum nucleul de muncitori s-a format în fabricile combinatului — am zis peste noapte, pentru că aceasta este situația — iar tradiția industrială se clădește aici cotidian, odată cu formarea oamenilor și cu expedierea produselor către beneficiari, tot așa s-a specializat și constructorul. S-a maturizat, a învățat din experiența de fiecare zi. Nu sînt simple vorbe, lozinci, deoarece combinatul există, produsele sale încep să fie cunoscute și căutate. În aceste condiții, apare de neînțeles ritmul lent de lucru al constructorilor, care face ca, de peste un an, combinatul să se lipsească de una din verigile șale de cea mai mare importanță.

Care este totuși importanța acestei fabrici, a turnătoriei, pentru C.I.C.M. ? Ne răspunde inginerul șef Ștefan Niculescu : Sînt implicate realizările celorlalte trei **fabrici ale noastre, produsele lor.** De pildă, fabrica mecanică, cea mai afectată de lipsa turnătoriei, așteaptă piesele turnate pentru a produce armăturile industriale atît de solicitate de întreaga industrie a țării. De fapt, **toate** fabricile combinatului suferă mai mult sau mai puțin din cauza acestei neîmpliniri".

Străbatem șantierul Fabricii de piese turnate și forjate din oțel, ca să vedem cum lucrează, în ce ritm se montează utilajele, și care este, altfel spus, stadiul investiției. Din capul locului observăm că beneficiarul nu exagerează deloc. Depozitele de șarjare, de rame și de piese turnate nu sînt gata. Drumurile, cu totul impracticabile (bălți și noroaie pînă la genunchi), sînt în stare să pună pe butuci orice basculantă nou născută. Peste tot zac aruncate diverse materiale de construcție, multe aflate într-o avansată stare de degradare. Liniile de cale ferată se opresc, de regulă, în fața haleilor, în bălți și noroaie. **Totul pare rodul vocației de a începe și a nu termina nimic.** La zidării se lucrează lent, în schimb se fumează și se discută mult prin colțuri. Pe de altă parte, nici ceea ce s-a realizat nu este, întotdeauna, de bună calitate, și, ne referim, în primul rînd, la multe izolații neglijent realizate de către Trustul de izolații București. S-au format adevărate bazine pline cu apă, unele chiar sub utilaje aflate în curs de montare (de pildă sub instalația de curățat alice). Se lucrează pe sponci, ca și cum n-ar exista termene, grafice și, mai ales, întîrzieri.

Stăm de vorbă cu montori, constructori.

Ion Chiciudeanu, maistru montaj : **„Am intrat aici în urmă cu un an și jumătate și am tot împins constructorul, care, în general, a pregătit foarte tîrziu terenul pentru montaj. De pildă, turnarea planșeului de la cota +6500 LFM-2 a durat aproape un an și abia acum se finalizează. Sau, priviți : cuptoarele de tratament termic cu vatră mobilă, trimise de I.M. Bocșa încă de acum trei luni, nu pot fi montate deoarece constructorul n-a făcut fundația. În aceste condiții, nu ne putem realiza nici noi planul".**

Constructorul este reprezentat la această oră pe șantier, în afara formațiilor de muncă, prin inginerul Vasile Poenaru, șeful șantierului 4, și maistrul Alexandru Fazecaș, șeful lotului 2. Cei doi invocă, în primul rînd, condițiile deosebite în care s-au început lucrările, amplasamentul eliberat cu întîrziere, realizarea cu dificultate a dotării proprii, organizarea forței de muncă ș.a.m.d. și conchid, la unison, că începînd din trimestrul 2/1979 erau pregătiți să lucreze într-un ritm constant susținut. Cît de susținut a fost ritmul, reiese limpede din starea șantierului.

— Care a fost ritmul în 1980 ?

— Bun, răspunde inginerul Poenaru. În limita graficelor, cu mici excepții.

— Cînd veți termina lucrările pentru primele puneri în funcțiune ?

— Potrivit graficului, vom asigura punerea în funcțiune, pentru un minim de 5 000 tone piese turnate, la 30 decembrie 1980. Vor intra în funcțiune doar două cuptoare electrice de trei tone.

— Nu pot băga piesele în cuptor fără tratament, intervine „beneficiarul", inginerul șef Ștefan Niculescu.

— Am primit agregatele refractare, răspunde maistrul Alexandru Fazecaș, și într-o săptămînă executăm turnarea fundației pentru un cuptor de tratament.

— Și restul ?

— Agregatele **vor sosi,** potrivit promisiunilor, toate în acest an.

A promite e nobil și a te ține de promisiune înseamnă, cel puțin atît, că turnătoria va produce în luna martie 1981, deoarece montorii au nevoie, în principiu, de trei luni pentru montarea utilajelor. Dar lucrurile nu sînt nici pe departe atît de simple, fiindcă, dincolo de întîrzierile constructorului, se înregistrează și însemnate întîrzieri de utilaje. Ion Chiciudeanu : **„Am termina în martie, dacă pînă la 30 decembrie ar sosi și utilajele. Linia este în flux și lipsa unui singur utilaj ține în loc totul. Iată-le pe cele mai importante : convelsoare de formare-turnare mecanizată, unul de la „Independența" Sibiu și al doilea de la „Unio" Satu Mare, sfărîmător de bulgări de la... C.I.C.M. Bistrița, un dezbătător de forme de la același furnizor, care este de fapt beneficiarul. La gospodăria de nisip sîntem încurcați de uscătoarele de nisip pentru care n-am primit încă documentația tot de la beneficiar".**

Ceea ce surprinde în această listă, ați remarcat probabil, sînt, în primul rînd, restanțele beneficiarului. Desigur, nu sînt deloc mari distanțele de la Satu Mare sau Baia Mare pînă la Bistrița, dar oricum nu se compară cu cele **dintre** fabricile combinatului ! Astfel, **din cele 73 utilaje pe care trebuia să și le livreze combinatul, doar 32 „au sărit gardul"** (deși nici măcar **un gard nu desparte fabricile pomenite),** restanțele cele mai numeroase înregistrîndu-le **Fabrica de utilaj tehnologic !** Se încearcă acreditarea ideii că nu este vorba de utilaje de primă importanță, care să afecteze primele puneri în funcțiune, se motivează întîrzierile prin lipsa inițială a furnizorilor urmată de obligația C.I.C.M. de a se utila singur, **se întorc** lucrurile în fel și chip astfel încît rezultă că, de fapt, **este mai simplu să te plîngi de întîrzierile și neîmplinirile altora decît să și le rezolvi pe ale tale.** Nu contestăm că aceste utilaje n-au, pentru moment, importanța, celor așteptate „cu sufletul la gură", dar atitudinea ca atare vorbește de la sine de o anume atmosferă, de un fel de autoliniștire din partea beneficiarului, care speră că există totuși un acar Păun — constructorul. Și nu este singurul lucru care frapează. Mai există **și lipsa unei colaborări reale între cei trei factori, nu la nivelul ministerului, al centralelor, ci chiar acolo pe șantier.** Termenele date de unii îi fac pe ceilalți să zîmbească (într-un fel au și motive, s-au perindat atîtea doar), iar micile frecușuri și neînțelegeri (ba ai documentația, ba n-o am, ba e important utilajul, ba nu-mi spune mie ce e important), sînt cotidiene și nu rezolvă nimic. S-a ajuns pînă acolo încît montorul (Ion Chiciudeanu) și beneficiarul (Ștefan Niculescu) să privească același utilaj și să spună fiecare că este vorba de altceva. În aceste condiții, adăugînd și cele constatate pe șantier, termenele discutate **nu sînt încă sub semnul** certitudinii.

Urmările, în cîteva cuvinte. Fabrica mecanică — ea este cea mai afectată — va trebui să producă în 1981, printre altele, **9 500** tone armături industriale de oțel, **6 000** tone din acestea depinzînd însă direct de punerea în funcțiune a turnătoriei. Deci planurile de producție ale fabricii și combinatului sînt în situația de a nu fi realizate integral, numeroase contracte nu vor fi onorate, iar penalizările, de ordinul milioanelor, se vor răsfrînge, firesc, asupra venitului oamenilor. Așa stînd lucrurile, este de domeniul evidenței că numai printr-un efort susținut al celor trei factori — constructorul, montorul și beneficiarul, toți oameni ai muncii bistrițeni — se va împlini în fapt ceea ce hotărăsc pe hîrtie comandamentele. Așa cum au afirmat constructorii, sînt condiții materiale ca acum, cînd se dau ultimele bătălii ale anului în multe județe ale țării, termenul de 30 decembrie să devină totuși o realitate, astfel încît să fie onorate obligațiile importantului combinat față de economia țării. Aceasta este, în același timp, și o obligație morală a bistrițenilor față de județul lor, a tuturor acelor oameni care au pus umărul la realizarea marelui obiectiv industrial din municipiul Bistrița.

RAZVAN BARBULESCU

Ce nu poate vedea ochiul razelor gamma

(Urmare din pagina 1)

fabricare a ureei pentru viitoarele fabrici din România.

Vasile Dumitru are 43 de ani, nu prea mulți pentru faima lui. Mai are o soție și doi copii, primul student la Facultatea de utilaj petrolier, al doilea viitor pilot. Se pare că în familie Vasile Dumitru cultivă cultul pentru meseriile serioase, față de care trebuie să ai o sporită responsabilitate. Zice : „Vreau să rețineți că avem meseriași buni, poate chiar foarte buni, oameni care nu apar astfel peste noapte. Să ajungi în categoria celor buni îți trebuie timp și efort pentru desăvîrșirea ta profesională. Tînărul începe cu școala profesională, practica o face aici în uzină. Accesul încă de la început la problemele complicate ale meseriei e un bun de care nu se bucură mulți. Avem și un liceu cu clase de sudori care lucrează în secțiile întreprinderii. După trei luni de la terminarea școlii de sudură, tînărul sudor este autorizat printr-un curs de specializare.

Astfel s-a creat aici o generație tînără și valoroasă de sudori. Anul trecut, olimpiada sudorilor, pe țară firește, a fost cîștigată de un tînăr sudor de la Ploiești : de Adrian Holeleu care acum se pregătește pentru facultate, specialitatea, se deduce, tot sudura.

— Cît de grea a fost realizarea sudurii la placa turnantă ? îl întreb pe celălalt Vasile, pe Bălănică.

— Sincer să fiu, unii credeau că n-o s-o realizăm. Noi însă n-am fost copleșiți de îndoială. Greu a fost cu oțelul pe care-l sudăm : are tendință mare de fisurare. Am lucrat șase săptămîni consecutiv la această piesă. Poate n-a fost puțin, dar să defrișezi un drum nu e nici prea ușor. Ne-a ajutat mult echipa de cazangii condusă de maistrul Vasile Nicolae.

Proba afirmației de mai sus, că oamenii se promovează aici în raport de faptele lor de muncă, nu avea să întîrzie : cît a condus lucrarea, Vasile Nicolae, cel de-al treilea Vasile, nu era maistru, ci șef de echipă. Avea diplomă de maistru, făcuse școala, dar nu avea proba focului. După ce a terminat asamblarea și sudura la placa turnantă, a fost uns. Dovedise că merită responsabilitatea de maistru. În locul lui, pe postul de șef de echipă, a fost numit Constantin Istrate.

— Vreți să cunoașteți care a fost părerea licențiatorului față de lucrare ?, mă întreabă inginerul Sorin Călărașu, șeful atelierului de sudură.

Eram să-i spun : nu vreau ? Firește că eram interesat.

— A spus așa : „Este al doilea sudat automat din cele 100 de bucăți executate pînă la ora asta în lume, dar acesta este mai bun decît primul"...

Parcă mă aflu într-un abator în care aud țipătul animalelor sacrificate ! Mă aflu însă în hala a treia, unde lucrează echipa de sudori condusă de Constantin Dragnea. Vin aici să vedem ce confirmă ochiul razelor gamma. Pînă atunci ascultați următoarea relatare : camera de distribuție a striperului din linia de fabricare a ureei, executată tot pentru prima dată în România, semăna cu un cuptor încins. Întîmplarea mi-aduce pe față un zîmbet pentru că mă trimite în lumea lui Harap-Alb, acolo unde trupa acestui prinț de bine este aruncată de un împărat tiran într-un cuptor la fel de încins ca și ăsta, dar de unde ies victorioși cu ajutorul lui Gerilă. Vă amintiți, desigur ! În cuptorul din fața noastră, ai cărui pereți sînt încălziți pînă la 250—300 grade, au intrat de bunăvoie și nesiliți de nimeni doi sudori cu nume tot comune : Ivan Constantin și Dumitru Constantin. De ce au intrat ? Să realizeze lucrările de sudură. Forma piesei, circulară, condițiile de lucru nefirești, sub temperatura asta, n-au permis automatizarea lucrărilor de sudură. Tot mîna a rămas cel mai sigur instrument posibil. Au fost alese mîinile lor. În interiorul camerei de distribuție temperatura ajungea pînă la 90 grade ! Sudorul trebuia să stea pe o schelă, nu avea siguranța terenului. Se suda pe verticală. Este, zice Ivan Constantin, cea mai grea poziție. Grosimea stratului de sudură era de 150 mm. Lungimea, 9 metri ! Pe acest traseu infernal nu s-a admis nici cel mai infim defect, nici unul cît firul de păr ! Lucrarea, odată începută, nu mai putea să fie întreruptă ; cei doi sudori au lucrat continuu șase zile. Ca la o operație pe cord, chiar dacă comparația se lovește de duritatea oțelului. Cînd nu mai rezista Ivan, cu toate că erau echipați în costume de azbest, intra în cuptor, intra zimbind, Dumitru. Cei care veneau de la polul focului intra în polul frigului și nici treaba asta nu era tocmai pe placul lor. Că așa se întîmplă cam totdeauna cu sudorul : în față și în priviri adună dogoarea, iar în spate îl mușcă frigul. Și el, plăpîndul, el, firavul, el, omul, trebuie să devină element de echilibru între acești doi poli totdeauna în reciprocă respingere. Cum rezistă ? Ei, cum...

— Din afară, colegii noștri, sudori foarte buni și ei, aspirau cu trei ventilatoare mari aerul aprins, înlocuindu-l cu aer rece. Alții ne cărau apă minerală și ne hidratau.

Știți ce gîndeam ? Mă gîndeam la faptul că atunci cînd oamenii devin un fel de singur trup și o singură voință, acceptînd această comuniune de interese și de efort pentru a învinge, este imposibil să nu învingă.

— Băieții ăștia au învins, tovarășe inginer Sorin Călărașu ?

— Au realizat o sudură de înaltă clasă ; adică egală cu clasa pe care ei o au. Sudura lor a fost radiografiată, așa cum se obișnuiește la noi, cu raze röntgen și raze gamma. Dar nici primele și nici cele de pe urmă n-au pus în lumină vreun defect, nici, așa cum spuneați, cît măcar firul de păr. Sudura este stas ; adică perfectă !

Cît de plin de conținut, de efort, de combustie umană poate fi uneori acest cuvînt : **stas,** și cît de sec, de tehnicist sună ! Dar așa este limbajul tehnic, menit poate fără voia lui să simplifice, să ascundă chiar intensa ardere umană. În munca acestor oameni, ale căror nume nu au încăput toate în acest reportaj, dar care sînt aureolate de aceleași calificative, cuvîntul **defect** nu are ce căuta. Sigur, greșesc și ei, pînă ajung la această clasă sînt învățați, îndrumați, ajutați, certați, sancționați așa cum se întîmplă în procesul lung și anevoios al devenirii noastre profesionale, dar cînd greșesc o iau încrezători de la capăt, pentru că produsul muncii lor trebuie să fie stas ; adică perfect. Altfel, amintiți-vă, fiecare produs poate fi... o mică bombă. Munca omului tinde aici către perfecționare. Pe mii de metri de sudură nu trebuie să întîlnești nici măcar un grăunte de zgură de 3 mm. Trebuie, pentru asta, să respecți întocmai disciplina muncii, tehnologia, să ai o răbdare de fier. Răbdare pentru că sudorul îmbină mereu, unește, creează sisteme cu aceeași singură mișcare a mîinii. Este ca și cînd ai merge pe un drum care nu se mai termină, ca și cînd ai urmări o dîră de lumină la fel interminabilă. Au clasă, dom'le ! — pot spune unii. Lăsați-o încolo de clasă. Ei reușesc, sigur, pentru că sînt și buni specialiști, dar reușesc în grelele lor premiere tehnice mai ales pentru că au voință, spirit de dăruire, își unesc eforturile pentru a face față unei mari responsabilități comune. Atribute esențial umane pe care ochiul razelor röntgen și gamma nu le-a mai putut percepe și nici evidența, dar care atribute concurarseră la crearea obiectelor radiografiate; erau poate chiar incluse în ele !

Matematica în slujba reducerii consumurilor materiale

sau ce ne propune universitarul craiovean Valentin Boju

„Să economisim mii de tone de tablă, mase plastice, lemn și cartoane"

Conferențiarul universitar doctor VALENTIN BOJU s-a născut la 18 mai 1940. Este absolventul Liceului „Nicolae Bălcescu" din Craiova și al Facultății de matematică din Universitatea București. În 1965—1966, asistent la Institutul pedagogic din Tîrgu Mureș. Din 1966 s-a transferat la Universitatea din Craiova. În 1976, sub conducerea academicianului Gheorghe Vrănceanu, își susține teza de doctorat : „Contribuții la geometria diferențială a operatorului gradient". Este autorul a 20 de comunicări științifice dintre care 14 publicate în România, Italia, Spania, Olanda și S.U.A. A participat la : al V-lea Congres al matematicienilor de expresie latină (Palma de Mallorca, Spania) ; al VI-lea Congres internațional al matematicienilor (Helsinki) ; Colocviul de geometrie diferențială (Budapesta). În prezent, la Universitatea din Craiova predă cursurile de geometrie a spațiilor Riemann, de algebră, geometrie și programare și de topologie algebrică.

— Aveți un „curriculum vitae" cu care nu se pot lăuda mulți în generația dv. Sînteți recunoscut pe plan pur științific, publicat, apreciat ; de ce ați sărit și în grădina chrematisticii, altfel spus : în arta de a economisi ?

— Nu aș fi ieșit niciînd din geometria mea dacă nu aș fi fost convins că oamenii trebuie să fie receptivi la tot ce-i înconjoară. Anul trecut am văzut într-o întreprindere — totdeauna îmi însoțesc studenții la practică — un panou care arăta ce ar fi însemnat dacă acolo și atunci consumurile de materii prime, materiale și energie ar fi fost reduse fie numai și cu unu la sută. Mi-am zis că dacă acel unic procent este atît de acut important pentru ei — implicit pentru noi — atunci ideea mea capătă proporții nebănuite.

— Și care ar fi ideea dv. ?

— Să nu mai risipim cheltuind inutil bunurile pe care le producem și — totuna prin aceasta — să diminuăm poluarea mediului ambiant.

— Îmi permit să observ că la noi această este de mult timp o sarcină economică de prim ordin, iar pe planetă nenumărați sînt aceia care-și sparg capetele tocmai cu așa ceva...

— M-am străduit să aduc și eu o contribuție. Eu preconizez aplicarea **în practica diurnă** a următoarelor două principii matematice : 1. principiul formei optime a recipientelor și 2. principiul capacității optime. Matematic se demonstrează foarte ușor că, în cazul recipientelor cilindrice (capace cu contur circular), forma optimă este aceea pentru care înălțimea cilindrului este egală cu diametrul bazei. Altfel zis, dacă H este înălțimea, R — raza bazei, iar V — volumul, din relațiile dintre aceștea rezultă că o cantitate de marfă de volum V îmbuteliată într-o cutie cilindrică va necesita un consum minim de material (de metal — în cazul cutiilor de conserve ; de sticlă — în cazul borcanelor și sticlelor ; de lemn — în cazul butoaielor ; de ciment în cazul rezervoarelor ; de metal — în cazul cisternelor etc.) dacă și numai dacă H = 2R de unde rezultă că cilindrul este egal cu diametrul bazei. Unora poate că le vine mai greu să înțeleagă, dar realitatea este că **același volum îl poți acoperi cu un consum mai mic de material.** Aceasta este ideea de bază !

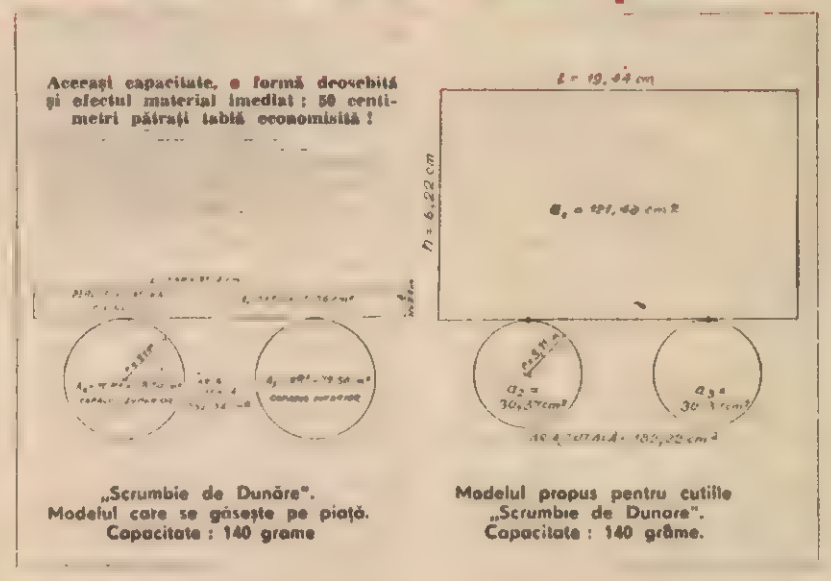

— Concret.

— **a.** Cutiile de conserve „Scrumbie de Dunăre" de 140 grame, Stas 10844-77, au R=5 cm și H=2,4 cm. Aceeași cantitate de 140 grame poate umple o cutie cilindrică (bază circulară) de formă optimă, ceea ce ar însemna o economie de cel puțin 22 la sută tablă. **b.** Cutiile de conserve „Pate de ficat", N.I. 610—75 (R=5 cm, H=3,2 cm), de 300 grame, au o formă neeconomică. Dacă aceeași cantitate de pate s-ar pune într-o cutie de formă optimă, atunci s-ar obține o economie de cel puțin 13 la sută. Unii, mai ales în cazul conservelor de pește, ar putea invoca motive de ordin estetic. Cred sincer că aceștea nu pot rezista în fața posibilității reale de a reduce consumul de material ambalant cu procente de 5, 10, 15 la sută și, în unele cazuri, chiar de peste 20 la sută — fapt deosebit de important în actuala criză energetică. Dar să zicem că-i așa, că, atîtea, în cazul conservelor de pește, ceea ce l-a determinat pe designeri să proiecteze cutiile așa cum le știm a fost estetica. Dar pentru un aliment ca pateul de ficat nu există nici un fel de scuză. Este vorba tot de un cilindru, dar optimizat. În 1979, numai prin I.C.R.A. Craiova s-au desfăcut în județul Dolj 561 tone de conserve de pește în diverse sortimente. Dintr-un calcul reiese că aceasta înseamnă cam 600 000 cutii de 200 grame și 750 000 cutii de 200 grame. Și tot în Dolj s-au desfăcut, tot prin I.C.R.A., 1 398 tone conserve de carne, dintre care 208 tone pateuri-haseuri. Dar în județ mai desfac astfel de produse și I.C.S.A.P., și cooperația. După calculele mele, numai la conservele de format mic (sub 285 de grame) de pește și de carne (pateuri) s-ar obține, în nivelul întregii țări, economii de circa 1 500 tone de tablă pentru astfel de cutii. Probabil că dacă s-ar face un calcul, ținînd se cont de **toate** sortimentele de conserve (deci de toate mărimile, inclusiv conservele de legume, de conservele exportate, de consumurile de la cantine și restaurante) ar rezulta economii de 4 000—5 000 tone de tablă. Repet, **ceea ce propun eu vizează exclusiv schimbarea formei, nu și a gramajului.** Sigur, este foarte bine că a început recuperarea cutiilor folosite, dar nu este de o mie de ori mai bine să economisești încă de la început ?

— Așa este. Am înțeles că preconizați economisirea și a altor materiale.

— Corect. Exemplific în continuare : **c.** La cutiile din material plastic — și citez energie se consumă pentru producerea plasticului ! — „Deval-lux" de 500 grame, MICh NII4432-75 sau MICh NII 7331-77, se poate realiza o economie de cel puțin 8 la sută. **d.** La canistrele de 10 litri din material plastic, la bidoanele de tablă, la containerele de tablă cilindrice (prea înalte) se pot realiza de asemenea economii de 8 la sută. **e.** La sticlele obișnuite de 1 litru (tip „apă minerală") R=4,3 cm, H=18 cm, se poate obține o economie de 5,4 la sută, ceea ce reprezintă foarte mult dacă ținem seama de greutatea mare a sticlei (deci nici mare consum de energie la transport), precum și de frecventa sticlelor de un litru printre celelalte recipiente. **f.** La borcanele de 0,42 litri se poate realiza o economie de 1,6 la sută. **g.** La recipientele de 1 litru „tip PECO" (pentru uleiuri auto, apă distilată, antigel etc.) se poate realiza o economie de 4,23 la sută plastic. Dar dacă s-ar îmbutelia lubrifianții în recipiente de 3 litri atunci economia de plastic ar fi de 33,6 la sută, adică la fiecare recipient s-ar cîștiga unul ! Alcoolul tehnic ceea ce aș numi principiul mărimii rezonabile a volumului. Dacă în loc de cutiile de conserve de peste de formatul discutat anterior s-ar produce cutii de 5 kg, atunci s-ar realiza o economie de 75 la sută metal.

— Înțeleg că doriți să ne vedeți făcîndu-ne aprovizionarea cămărilor nu cu sacoșa, ci cu furgoneta. Uitați că oamenii preferă cutiile de 200 g. Cel puțin așa susțin testele.

— Nu uit, dar nici producătorii n-ar trebui să uite că, anual, o cantitate deloc neglijabilă de conserve se consumă de către cantinele de elevi, studențești, militare, muncitorești, unitățile cu autoservire, cabanele, restaurantele, cantinele de cartier, cavele de diferite feluri etc. Ar trebui, după părerea mea, **să se interzică strict ca astfel de cantine și unități să utilizeze conserve de format mic. Și nu numai conserve, ci și alte alimente care pot fi ambalate în cutii, saci, damigene etc, cu volum cît mai mare.** Ideea poate fi aplicată și la recipientele cilindrice pecirculare (numai la cutiile de conserve de formă cilindrică ovală, de exemplu, „Deltur" de 140 grame, Stas NID 2268-74, se poate realiza **o economie de 25 la sută tablă.** Cîștigul este imens și el impune renunțarea la forma cilindrică ovală, chiar dacă pentru a fi așezate în cutii de formă optimă scrumbiile vor fi scurtate ! Îl asigur pe gurmanzi că le vor găsi la fel de gustoase.

— Ce alte forme pot fi optimizate ?

— Cele paralelipipedice (cazul tuturor ambalajelor de carton, al pungilor de hîrtie obișnuite și de tip „Pinfar", al sacilor de hîrtie etc.). Alte propuneri pot părea unora de-a dreptul curioase : **prin redimensionarea bățului de chibrit, dar și a cutiilor se poate obține o economie de 40 la sută la lemn și de 9 la sută la materialul din care se fac cutiile. La tipărituri, fără a se micșora caracterele și fără a se micșora distanța dintre rînduri se pot obține economii foarte mari. Însă cele mai importante se pot realiza în sectorul construcțiilor de locuințe.** Se pot realiza îmbunătățiri spectaculoase în privința indicelui de utilizare a terenului, a economiilor la perotii exteriori (fără a se mări valoarea absolută a suprafeței laterale), a pereților interiori. Se obține deci o micșorare a suprafeței de comunicare cu exteriorul, cu ce duce, implicit, la micșorarea considerabilă a pierderilor de căldură în sezonul rece, deci la o substanțială economie de energie, iar în sezonul cald la menținerea unei temperaturi mai scăzute în locuințe. În același timp, se micșorează ponderea materialelor de construcții „grele" în raport cu cele ușoare, dacă se adoptă un sistem poligonal. Aceasta conduce, printre altele, la o mai mare rezistență la seisme. Cea mai bună configurație, consider eu, ar fi aceea pe care aș numi-o de tip zonagonal. Am conceput această configurație ținînd seama de o serie de teoreme interesante pe care le-am descoperit încercînd să găsesc modele optime din punct de vedere al unor principii de tipul celor enumerate mai sus. Fundamentarea teoretică a acestora face obiectul unui articol amplu din revista „Știință și tehnică".

N.R. Prezentele rînduri se vor un prim pas într-o dezbatere publică pentru a valorifica superior ideile geometrului craiovean. Ori chiar să le modifice, știut fiind că ideile naște idei. Vom reveni.

MIRCEA BUNEA ■

La dumneavoastră crește răchita ?

Pînă nu demult producția industriala mică reținea într-o măsură destul de redusă atenția opiniei publice de la noi. Posibilitățile acestui domeniu de activitate erau, dacă nu în bună parte ignorate, în orice caz insuficient evaluate. Deși, atît la noi cît și prin alte locuri, mica industrie își etalase cu prisosință virtuțile. Căci sînt nu puține sectoarele vieții economice în care mica unitate se găsește într-o poziție avantajoasă față de marea producție. În altele este de neînlocuit. Mica producție industrială e viabilă prin suplețe, prin flexibilitate, printr-o mai mare ușurință în fabricarea de noi produse, ceea ce o face infinit mai receptivă la nevoile consumului, dar mai ales prin capacitatea ei deosebită de a pune în valoare resurse de materii prime și materiale față de care marea industrie rămîne indiferentă.

O anumită tendință de gigantism — inadecvată unei astfel de activități a cărei caracteristică de bază nu este unitatea productivă de mare dimensiune, ci proliferarea unităților mici, în teritoriu, lîngă sursele de materii prime, aproape de cerințele cetățeanului — frîna dezvoltarea activității. Aceasta nu înseamnă că, pînă acum, s-a bătut pasul pe loc. Nicidecum, progresele sînt chiar remarcabile. Se prelimină, astfel, că sectoarele ce concentrează industria mică vor încheia cincinalul cu creșteri mari : la UCFCOM de 65 la sută, la CENTROCOOP de 70 la sută, la unitățile cooperatiste agricole de 98 la sută la consiliile populare de 62 la sută.

Anul 1980 aduce [illegible] în acest domeniu [illegible] inițiativa noi surse de [illegible] [illegible] [illegible]

Noul mecanism economic

în acțiune (I)

„Acum nu mai așteptăm să ne rezolve alții problemele"

Începînd cu acest număr publicăm rezultatele unui raid anchetă efectuat la Cluj-Napoca. Am întrebat un simplu muncitor dintr-o mare întreprindere industrială, un contabil-șef cu îndelungată experiență și un conferențiar universitar : „Ce a adus, după părerea dumneavoastră, noul mecanism economic, ce probleme ridică aplicarea lui, ce sugestii aveți de făcut ?"

LIVIU CONȚ, muncitor de la „Armătura", ne-a spus :

— Acum, în fabrică, nu mai așteptăm să ne rezolve alții problemele, ne străduim să le rezolvăm noi singuri. Nu totdeauna reușim, dar străduința există, în orice caz în mai mare măsură ca în trecut.

Nu ne interesau, în popasul nostru la „Armătura", indicii globali, mersul producției în ansamblul ei, constatările și propunerile specialiștilor, ci **modul în care noul mecanism se reflectă la bază, într-un atelier de producție, într-un colectiv de muncitori.** Dar tăia mai întîi cadrul, trasat tot de Liviu Conț :

— Lucrez la secția mecano-energetică, noi sîntem cei care reparăm mașinile. Întreprinderea noastră produce armături metalice, robineți, fitinguri, piese pentru Întreprinderea de autoturisme Pitești.

— În ce constă munca dumneavoastră și a celor 280 tovarăși din secție ?

— Cum spuneam, noi reparăm mașinile pentru întreaga fabrică. Majoritatea utilajelor de la „Armătura" provin din import, în mare parte din vest. Utilaj scump, pretențios, de mare complexitate, și noi asigurăm asistența tehnică în caz de defecțiune, deoarece, de regulă, muncitorii care deservesc aceste utilaje, din cauza complexității lor, nu știu să le repare. E normal să fie așa. Înainte, în multe cazuri, importam subansamblele defecte.

Și interlocutorul nostru continuă :

— Ca să fim cinstiți, trebuie să recunoaștem că înainte nu ne prea interesa — mă refer, firește, doar la muncitorii din secția mea — problema cheltuielilor materiale. De pildă, în caz de defecțiune, ceream — și ni se aprobau — motoare cu frână din import pentru a înlocui pe cele uzate sau stricate la agregatele, tot de import, „Gnutti", ceream șaibe pentru curele de transmisie — importate din S.U.A. — etc. Acum sîntem direct interesați în micșorarea cheltuielilor materiale, pentru că dacă nu realizăm acest obiectiv producția netă este mai mică — deci și retribuția ! — și nu primim nici ziua liberă pe lună.

— Acțiunea vizează doar reducerea importului ?

— Firește că nu. Realizînd noi înșine produse pe care le procuram, înainte, de la alte întreprinderi din țară — de exemplu din București, de unde obțineam garnituri de cauciuc rezistente la presiune, pentru agregate — reducem cheltuielile materiale. **Avem avantaje materiale, conform noului mecanism, dar nu se reduce totul la aceasta. E și chestiune de meserie, de satisfacție profesională.** Ne-am făcut un atelier, cunoaștem mai bine parametrii mașinilor, știm ce le dor, nu așteptăm să ne rezolve alții problemele — v-am mai spus-o.

— Cum dezbateți problemele secției, în condițiile noului mecanism ?

— Toți participă, la concret. De pildă, s-a pus problema să asimilăm furcile de la cutiile de viteză pentru automobilele „Dacia" 1300. S-a discutat cu tot colectivul, au venit și muncitorii, nu numai tehnicienii, cu propuneri de îmbunătățire. S-a subliniat că prin presare matrițele (scumpe !) se distrug prea repede și s-a propus ca materialul să fie mai întîi turnat în cochilă, pentru a i se da forma generală, și abia după aceea să fie presat. Nu vreau să intru în amănunte tehnice, important este că totul se discută „jos". Ai plăcere cînd iese bine produsul.

— Și pe planul stimulării materiale ?

— Anul acesta întreprinderea a acumulat un fond de excursii de 68 000 lei. Și participarea la beneficii, conform noului mecanism economic, a crescut — cel puțin pentru mine — an de an : eu luam înainte, sub formă de gratificație, circa 400 lei, iar anul trecut, ca beneficiu, am încasat 1 200 lei. Din fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social au început lucrările pentru un bloc de garsoniere pentru tineri necăsătoriți. Fundația și parterul s-au terminat, dar constructorul nu are capacitatea să continue lucrările ! Întreprinderea noastră s-a declarat dispusă să asigure transportul materialelor, noi am curățat terenul prin muncă patriotică, dar iată, ani de zile durează construcția unui singur bloc. Sperăm că o să se găsească soluția și la această problemă. Oricum, pentru noi, adică pentru secție, noul mecanism a însemnat un pas înainte. **Se muncește din greu. Nu numai cu brațele, ci și cu capul. Dar și cîștigăm, nu mîncăm pîine din altă parte. Tot de la fabrică...**

LIONEL NIȚESCU

Locul geometric a patru pasiuni

Protagoniștii unui recent simpozion național de antropologie au fost patru tineri, avînd fiecare 29 de ani. Erau adunați la Casa de cultură din Tîrgu Jiu, orașul-gazdă a acestei reuniuni, somități bucureștene, un membru al Academiei Române, profesori universitari, directori de institute și centre de cercetare, doctori în științe — antropologi, filosofi, psihologi, epistemologi, sociologi, esteticieni, eticieni, medici, lingviști, etnologi.

Spiritul științific este eminamente critic. Rapoartele introductive și principalele comunicări susținute de cei patru tineri n-au fost scutite de întrebări incisive, de detașări și rezerve, de analogii și recomandări, dar — surprinzător, plăcut surprinzător ! — confrații mai virstnici, încărcați de titluri și onoruri, au validat cu autoritatea lor valoarea teoretică deosebită a cercetării de teren, făcută între 1974—1980 în zona Cărbunești, iar unii n-au ezitat să o considere comparabilă, din anumite perspective, cu cea întreprinsă în urmă cu 50 de ani, tot pe meleagurile Gorjului, de ctitorul școlii sociologice monografice, Dimitrie Gusti.

Cercetarea de la Cărbunești a fost o autentică aventură a cunoașterii, cu un istoric tensionat, dar plin de semnificații pentru drumul unei descoperiri. Prietenia și pasiunea științifică i-au legat pe cei patru tineri în ceva mai mult decît o echipă, aș spune o familie profesională. Trei dintre ei — Constanța Costea, Vintilă Mihăilescu și Ion Bănșoiu — s-au cunoscut și împrietenit încă din școală, împreună au învățat la Liceul „Petru Groza" din București, iar în anii studenției l-au asociat grupului de preocupări și aspirații pe Ion Goian. Specialitățile diferite (Costea — istoria artei, Mihăilescu — psihologie, Bănșoiu — filosofie, Goian — antropologie) nu i-au îndepărtat, ei — deși lucrau în locuri deosebite — i-au unit într-o studiere interdisciplinară a satului românesc visată încă din ultimii ani ai studenției.

Interesant este că acum, cu maturitatea de gîndire științifică adusă de opt ani de cercetări asidue, cei patru consideră importantă pentru formarea spiritului interdisciplinar o experiență ziaristică din anii facultății cînd, tot împreună, sub conducerea conferențiarului Gheorghe Vlăduțescu, au scos o gazetă, „Universitas". „Era acolo, spune Vintilă Mihăilescu, o rubrică-cheie a publicației intitulată „Locul geometric". Orice problemă abordată era tratată din trei puncte de vedere deosebite». După ce în 1974 și-au stabilit frontul de investigații în zona Cărbunești, maniera de lucru avea să fie cea a locului geometric, dialectica diferitelor specializări decantîndu-se prin confruntări de idei și experiențe într-o medie teoretică interdisciplinară, generalizatoare.

Obiectul cercetării lor fundamentale a fost căutarea unui model ipotetic global, care să interpreteze din perspectiva modernă a științelor universul spiritual tradițional al satului românesc, stabilind valori, nu pe calea gîndirii speculative, ci măsurabile pe calculator, comparabile cu setul de elemente definitorii ale culturilor catalogate în atlasele etnografice elaborate de mari școli, științifice din lume. Găsirea unui astfel de model poate da o mai relevantă explicație specificității matricei din care s-au format cultura națională, fizionomia spirituală a poporului român și, totodată, pot pune mai clar în lumină locul și aportul nostru la universalitate. Elementele structurale ale culturilor sînt aproximativ aceleași, personalitatea fiecărei culturi fiind dată de accentele și nuanțările compoziției. Cei patru tineri au intuit că zona Cărbunești oferă o cultură tradițională foarte veche, păstrată de bătrîni, cu totul specifică, coerentă, bine structurată, închisă, a cărei studiere în profunzime necesită un model global. Primele contacte cu țăranii din cătunul Dutești i-au pus în fața unor mari dificultăți de inițiere și aprofundare a fenomenelor. Circumspecți cu străinii de sat, maeștri ai raporturilor concrete, subiecții anchetei nu erau totdeauna dispuși să le furnizeze informații exacte. Au fost necesari ani întregi de conversații abile, repetate. Șansa echipei era că unul dintre membrii ei, Bănșoiu, avusese rude în comună. „Ion e nepotul lui Bibirică" (un unchi decedat prin 1929), era singura posibilitate de a deschide lăcatele grelelor porți în spatele cărora se păstrau comorile fabuloase de limbaj poetic mitologic, de psihologie înfloritoare, de datini și obiceiuri, de intimități revelatoare pentru personalitatea bătrînilor țărani, depozitari ai paradigmelor unei culturi multimilenare, abstractizată în motivele geometrice ornamentale care i-au inspirat lui Brâncuși opera sa de vocație universală. Dar nici aceasta nu era suficient. Tinerii cercetători constatau frecvent că sînt păcăliți cu o abilitate rar întîlnită de oameni practic fără școală, dar cu un mare rafinament în arta conversației. Mergeau pe la casele lor doar cîte 1—2, iar seara, cu tălpile umflate de lungile drumuri făcute pe jos, se strîngeau punînd cap la cap informațiile, constatînd că nu se potrivesc, nu se încheagă în clase logice. Au introdus atunci în interviuri „secvența falsă" la care unii din neînduplecații păstrători ai marilor taine spuneau „nu-i așa !". „Dar cum e ?" întrebau cercetătorii și se întîmpla să primească răspunsuri exacte. Cu timpul s-au împrietenit, au devenit obișnuiții satului, cumetrii lor, nuntirii și înmormîntărilor unde studiau obiceiurile, zicătorile, eintecele, bocetele. Încet-încet sătenii au început să scoată comorile de artă, de semnificație culturală din lăzile de zestre și din sufletele lor. Asta s-a întîmplat cam în ultimii doi ani ai cercetării. Bogăția, varietatea faptelor nu se încadrau în modelul teoretic croit prin studiul celor mai evoluate teorii antropologice.

Ceea ce au descoperit aceștia e greu de spus și explicat în puține cuvinte... chiar și pentru comunitatea științifică. Universul spiritual al Cărbuneștilor a fost studiat în structura familiei prin conceptul de „repartiție a puterii", mai ales în funcțiile instrumentale și expresive ale familiei, indeosebi pe două ramificații fundamentale : diada paternă (relația tată-copil) și diada maternă (relația mamă-copil). „Raportul de putere" între mamă și tată sînt tot atîtea dimensiuni ale structurii diadice solidare cu structura de personalitate a copilului și mai larg a individului în cultura respectivă, dătătoare de seamă pentru articularea întregului sistem spiritual.

Toate comunicările prezentate la simpozionul național organizat la Tg. Jiu de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, Institutul de filosofie și Laboratorul de antropologie de pe lîngă Institutul „Victor Babeș" din București au fost axate pe modelul antropologic Mihăilescu-Goian-Costea-Bănșoiu. Patronajul acordat de organele județene de partid și de stat acestei valoroase cercetări este prin sine grăitor pentru politica noastră culturală, deschisă, de sprijinire a temerității științifice. Primul-secretar al comitetului județean de partid, tovarășul Nicolae Gavrilescu, prezent la dezbateri, a sugerat cercetătorilor să continue tot în Gorj munca de optimizare a modelului descoperit, studiind într-o viitoare etapă impactul proceselor de urbanizare, industrializare și modernizare a agriculturii județului, asupra culturii tradiționale, a mentalității și comportamentului generațiilor mai tinere de țărani. Se conturează încheierea unui contract de cercetare. Șapte specialiști reputați în sociologie, psihologie, genetica populației, etnologie și-au oferit colaborarea într-o mai largă investigare interdisciplinară. Important este să prindă viață sugestiile făcute la simpozion ca o serie de cercetări pe modelul diadelor să urmeze Cărbuneștilor în alte zone de cultură tradițională majoră — Oaș, Vrancea, Bucovina ș.a. — cît timp mai trăiesc bătrînii tezaurizatori ai marii noastre culturi tradiționale, pentru a împlini, cu toate curbele de relief, cu toate detaliile posibile de relevat, desenul geografiei spirituale a poporului român.

VICTOR BOTEZ

Lucrînd la timpul probabil

— Așadar, tovarășe dr. Ion Drăghici, dumneavoastră sînteți lîngă cu echelari care ne prezintă mîinele vremii la T.V. Prima întrebare : de ce ne arătați mai întîi o hartă cu principalele fenomene consumate în ultimul interval de timp ?

— Ca în orice domeniu de activitate, și prognoza vremii trebuie să se facă într-un anumit cadru de referință : o anumită arie geografică, un anumit interval de timp, dar acest cadru general nu este suficient, mai este necesar și un reper de specialitate față de care să se facă estimarea stării viitoare a principalilor parametri : de exemplu, vremea de mîine va fi mai caldă decît cea de azi, ploile semnalate în Crișana, mîine se vor prezenta și în Banat, Transilvania, intensificările vîntului înregistrate azi în Moldova, Dobrogea și Bărăgan vor diminua în următorul interval de prognoză etc.

— De ce își pregătesc cetățenii foarte serioși umbrelele, cînd dv. anunțați pentru a doua zi timp frumos ?

— Multe persoane au barometre și observă că atunci cînd presiunea scade vremea tinde să se înrăutățească, iar atunci cînd presiunea crește se așteaptă vreme frumoasă. Explicația este simplă : în primul caz este semn că se apropie un ciclon, în cel de-al doilea un anticiclon. Totuși, acela care au urmărit cu atenție indicațiile barometrului și starea vremii au remarcat, desigur, și destule neconcordanțe. Procesele majore se manifestă diferențiat, în funcție de stadiul de evoluție propriu al acestor perturbații, ca și în funcție de influențele locale, specifice regiunii geografice unde acționează. Ar mai fi de reținut un aspect : de regulă nereușitele noastre sînt asociate unor modificări foarte rapide și radicale în aspectul vremii. Prognoza acestor schimbări bruște reprezintă testul cel mai sever al meteorologilor. Bineînțeles, tocmai ele sînt mai ușor reținute de marele public, și de aici impresia că prognoza vremii se realizează numai în proporție de 40—50 la sută.

— Care ar fi proporția reală ?

— Aș îndrăzni să afirm, 80—85 la sută.

— Cunoașteți vreo întîmplare veselă al cărei erou principal să fie un meteorolog ?

— Aș aminti că meteorologii norvegieni, fondatorii unei faimoase școli în acest domeniu, au primit premiul pentru umor al anului. Nu ar fi lipsit de... haz.

— Publicul vrea precizie. Uneori, nu sînteți de invidiat !

— Precizia aceasta trebuie înțeleasă, așa cum spuneam, în conexiune cu fenomenele atît de imprevizibile, mai ales în cazul țării noastre, care, și din punct de vedere meteorologic este așezată la interferența unor factori climatici extrem de diferiți. Nu trebuie uitat nici reliefui : pe o suprafață nu prea mare prezintă o diversitate de forme. Amintim că, la scară planetară, intervine și contrastul termic POLI-ECUATOR, generînd perturbații. Anul acesta, de intensă activitate solară, a dus oarecum la o „inversare" a anotimpurilor. Am avut un octombrie deosebit de frumos după o primăvară și o vară, oricum, mai capricioase, vedeți, așadar, este imposibil să dai timpul probabil pe localități, așa cum ar dori publicul.

— Ne puteți spune ce va aduce meteorologia în următorii ani ?

— Meteorologia a fost și este asociată cu unele tehnologii de vîrf. Se cunoaște că bazele teoretice ale prelucrărilor numerice implementate pe calculatoarele moderne au fost puse de un meteorolog, L. F. Richardson, și asta în 1920 ! Acum, în această știință, concură sateliți, radare, lasere, avioane de observație. Cel mai mare proiect științific internațional realizat vreodată a fost cel inițiat de Organizația Meteorologică Mondială din cadrul O.N.U., și a avut loc între 1 dec. 1978 — 1 dec. 1979, Primul experiment Meteorologic Global, desemnat în esență pentru a suplimenta, temporar, rețeaua regulată de observare a O.M.M. — Veghea Meteorologică Mondială.

— Splendidă denumire ! Să ne imaginăm că ar putea să existe și o Veghe mondială a păcii...

Cum va fi iarna aceasta ?

— Către finele anului 1980 și începutul lui 1981 activitatea solară — să ne amintim că nu apare ca un fenomen izolat, după cum știm una din periodicitățile mai pregnante este de 11 ani — deci, activitatea aceasta va diminua, și iarna va reintra în normal, va fi o adevărată iarnă.

— Au dreptate bunicii și părinții noștri care spun că vremea nu mai e ca pe timpul lor, că s-au cam schimbat anotimpurile ?

— Modificările vremii, la care asistăm, nu sînt totuși semnificative pentru a face aprecieri foarte serioase. Ele se înscriu, în general, în variabilitatea naturală a climei. Mai important mi se pare impactul omului asupra climei. Se poate afirma că o creștere cu 1° a temperaturii medii a atmosferei medii terestre ar putea avea consecințe majore, economice, chiar sociale. Mă gîndesc la scăderea fertilității, la extinderea deșerturilor... Noi, dealtfel, ne ocupăm și de mediul hidric, nu numai de cel aerian.

— Cum îi ajutați pe cei care au ca preocupare munca în agricultură, în aviație, în navigație, adică pe oamenii care nu se joacă prea ușor cu timpul ?

— Cred că le sîntem de un real folos. Dealtfel avem contracte cu nenumărate instituții. Sîntem de folos și în construcții, și în industrie. Pentru a vă da un exemplu : atunci cînd a fost necesară deplasarea platformei petroliere din Marea Neagră ni s-a cerut, datorită faptului că timpul se înrăutățise, să dăm o prognoză extrem de exactă : în ce interval vor exista cîteva ore de calm ? Noi am găsit acest interval, fapt care a dus la reușita acestei mari operații tehnice. Totodată sîntem solicitați atunci cînd se planifică amplasarea unor obiective industriale, sau în situația în care se sistematizează localitățile.

— Cineva povestea că meteorologii japonezi sînt amendați dacă a doua zi nu se confirmă ce au spus seara. Ce părere aveți ?

— Vă voi răspunde, pentru a nu părăsi exactitatea știută a japonezilor, că în cazul nostru utilitatea transformată în cifre a meteorologiei este următoarea : **un leu investit în meteorologie dă un beneficiu de 25 de lei.** Privitor la amendă, nu cred în această știre.

— Vă mulțumesc pentru că ați dat curs invitației noastre și ne-ați expus atîtea lucruri interesante. Cred că sînt în asentimentul celor care vor citi aceste rînduri.

— Și cărora le doresc zile senine. În afară de situațiile cînd hărțile mă obligă să fac prognoze reale și cînd trebuie să anunț și averse !

PIA OLARU

Toamna tîrzie a unui sat de munte

Din cursa de Sîriu, între București și Calvini, în numai două ceasuri și jumătate, călătorul întîlnește toate modurile de a ființa ale peisajului românesc. Dacă este cu adevărat călător, și nu un ins dezabuzat peste orice măsură de osteneala călătoriilor, va capta în timpane și vuietul îndepărtat al mării, numai ea neregăsindu-și un rost în privire de-a lungul acestui drum pitoresc și răscolitor. Și atunci ar putea spune că ajuns la Calvini a ajuns într-un capăt de țară, la o margine peste care și pămîntul își apele își recunosc irosită puterea de a ne ademeni cu o nouă poveste. Ceea ce nu ar fi nici adevărat, nici cinstit pe de-a-ntregul și nici măcar de dorit, se-nțelege. Pînă una-alta, și cînd au zis **pînă una-alta** muntenii au zis veșnicie, comuna Calvini, agățată de dealuri și risipită prin văi priporoase, încă trudește, încă trăiește și încă speră, chiar în inima țării, și nicidecum la un capăt al ei.

Truda a stat și stă aici înaintea răgazului prevestit de cuvîntul viață. Și nu încape nici o îndoială că bărbații dintîi, îndrăzneții, descătușații de teamă, întemeietorii care au hotărît să așeze o vatră de oameni pe aceste meleaguri, n-au visat bogății și odihnă, ci au vrut, așa, simplu, să fie doar oameni liberi. Ogoarele sînt minuscule, nu mai mari decît batista împăturită în patru, și vitele înjugate la pluguri de lemn, altădată, păreau să împingă cu pieptul chiar în coasta prăpăstioasă a dealului Frăsinet. Doar livezile locului rodesc fastuos, uneori în neștire, și, cu toate acestea, nu este de neluat în seamă adevărul că rodul livezilor nu înfățișează niciodată privirii și gîndului greutatea și liniștea închisă în bobul auriu al cerealelor. Dimpotrivă, mai ales în toamnele cînd e storsă din pruni, avuția livezilor tămuiește în sufletul ei arzător, ca un plîns podidit prin ulucile iadului, doar neliniște, îți alunecă printre degete precum o năframă țesută din fir înghețat de pălanjen nebun, cu sprinteneala argintului viu, pînă cînd, mai devreme sau mai tîrziu, se arată înșelătoare chiar ca lacrima diavolului. Dar neliniștea, și aici, la Calvini, nu a fost niciodată mai stăruitoare în vreme ca liniștea. Și așa, **pînă una-alta**, de cînd se știu ei sub soare, muntenii din vatra Calviniilor au tras timpul pe sfoară cu istețime și răbdare de îngeri, împlinindu-și durata cum se împlinește un perete de casă din mîini după mîini de chirpici, ținîndu-se tari și drepți în șeaua lucioasă a cailor de Cisiău agili ca pisicile, și numai atunci cînd se lecuiseră de orice speranță au așezat stăpînire pe drumuri. Și tot au stăpînit și ei ceva într-o lume ce le fusese hărăzită cu sila.

O dată e drumul care coboară prin Drajma, Vălenii de Munte și Gura Vitioarei spre întîlnirea cu șleaurile mari ale țării. Altă dată e drumul care urcă prin Pătîrlagele și Nehoi spre Sîriu și Sita Buzăului către stînga și spre Gura Teghii și Lopătari către dreapta. În sfîrșit, este drumul care coboară prin Vipereși și prin Măgura spre Buzău, ca o pînie deschisă spre marea cîmpie a Bărăganului. Și în Calviniii de azi, împreună cu Traian Hagiu, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, cumpănim cu migală statura așezării de ieri, ajunsă prin truda amintită mai sus la o răscruce cernită a veacurilor : prin 1901, întîlneai pe aceste meleaguri un brutar, doi cojocari, trei fierari, trei olari, trei timplari, zece rotari, optsprezece vărari și patruzeci și nouă de lemnari. Fierarii aflaseră deja că oțelul se călește în apă doar atunci cînd culoarea îi bate în vișiniu și cînd se întîmpla că scădea la albastru îi treceau iar prin foc, așteptînd revenirea. Pielle se argăseau fie în zeamă de murături, în opt zile, fie în zer tăiat pe din două cu apă, fie în zer amestecat cu vitriol, în numai o zi și o noapte, dar cel mai adesea, în același butoi, lîngă zece pielicele de miel, adăugau vreo cinci chile de tărîțe de grîu, trei de sare și cincisprezece litri de zer, iar după care le vopseau cu ceai tare de frunză de scumpie pentru sablu și cu frunză de nuc pentru culori mai adînci. Dar mai stăruitor decît toți înstăpîniseră drumurile dinspre miazăzi de Calvini, ei, vărarii, strigînd din răruncni : **varuuu-var, hai la vaar !**, și din neamurile lor se coboară și azi spre cîmpie, dacă nu vor fi îmbătrînit prea de tot, Nicolae Mirică și Petre Mocanu, Constantin Minea și Gheorghe Manolache sau Andrei Vlașca și Ilie Langa.

Peste toate înlesnirile, puține la număr, stoarse din meserii și îndeletniciri uneori mai vechi decît lumea, mirajul pămîntului mereu a rămas în picioare în cugetul lor. Și aici ajungînd, s-ar cuveni să ne ținem respirația, o clipă măcar : pămîntul hărăzit gospodarilor din Calvini, și în 1864, și în 1920, nu a șters de pe zare mirajul acesta, dimpotrivă, l-a trecut mai departe de hotarul pînă la care răzbate privirea. Departe de tot, atît de departe încît pentru alții, dar nu și pentru ei, ar fi fost prea departe. De aici, de sub munți, peste patru mii de familii s-au trezit împroprietărite, și în 1864, și în 1920, peste două nopți cît de cît fericite ale istoriei lor vitrege, la peste o sută de kilometri depărtare de satele lor, către Călmățui, către Ialomița, în Cîmpia Brăilei, la Florica, Bobocu, Padina, Vadu Pașii, Săgeata, Smeeni, Cilibia. Și din rîvna de a fi mai aproape de aceste pămînturi, spre care și primăvara, și vara, și toamna migrau în convoaie prelungi de care, au întemeiat și așezări noi de oameni în cîmpia din vale : în temeliile comunei Muntenii Buzăului regăsim și sudoarea și speranțele lor...

Gheorghe Mareș, Petre Bilbile, Constantin Stoica, Anichit Constantinescu și Gheorghe Dumbravă sînt numai cîțiva dintre cei din Calvini, vii și teferi după toate amărăciunile care au curs cîndva peste viața lor, cărora le-a mai fost dat să apuce și o parte din trudnicii ani cînd pe puțin jumătate din suflarea comunei, la soroacele înscrise în calendarele muncilor cîmpului, se îmbarcau în care pline ochi de unelte, merinde și blide, pornindu-le bărbățește și întunecați în exod, împiedicîndu-le roțile pe coastele repezi de dinainte și de dincolo de Vipereși și de Măgura și dînd frîie slobode cailor cînd se apropiau de Tînțești și de Maxenu. Și pămînturile din vale, îndepărtate ca un miraj, ceea ce ne apare și firesc, dar și de necrezut, au rămas și vor fi și în viitor ale lor, ale obștii lor de data aceasta. Și președintele cooperativei agricole de producție din comuna de munte Calvini, Constantin Pîrvan pe nume, alături de inginerul șef Viorel Macri, ne încredințează de-a dreptul și fără vorbe prea multe că aceste o sută cincizeci de hectare de pămînt gras ca untul, aruncate la o sută douăzeci de kilometri distanță de vatra familiilor lor, tocmai pe undeva pe aproape de Padina, aproape sub alte stele, rămîn și temeiul și nădejdea cooperatorilor de sub munți. Chiar dacă întîmplarea împroprietăririi lor de pe vremuri le-a așezat cum le-a așezat, vai de mama lor, peste mină. Chiar dacă și astăzi, peste toate înlesnirile mari și adînci ale timpului, ei continuă să le are, să le semene, să le culeagă și iar să le are, cu aceeași dîrzenie și fără-de-milă cu care luptau comandourile în războaie ce le-am vrea toți uitate de tot. Nimic nefiind mai sățios și mai trainic pentru om, pentru viață, pentru liniștea ei, decît liniștea și greutatea închisă în bobul auriu al cerealelor...

Între Calvini și pămîntul de lîngă Padina al Calviniilor, în acest an de grație 1980, de al cărui sfîrșit ne apropiem cu aceeași viteză cu care se apropie unii de o mămăligă la care n-au muncit, ne-am perindat de trei ori, dus-întors, cu curiozitate întîi, cu răbdare apoi și în sfîrșit cu o bucurie firească. Pentru că minunea aceasta, ca s-o înțelegi cum se cuvine și s-o apropii de suflet, într-adevăr, se cere privită și cumpănită în cuget, prelung, de cel puțin două-trei ori. Într-adevăr, e un act de curaj care ține de dimensiunea miracolelor umane din spațiul carpatic încăpățînarea destoinică a unei vetre de oameni de a nu renunța la un pămînt azvîrlit la nu mai puțin de o sută douăzeci de kilometri distanță, de a scoate tot ce se poate din ei și ceva pe deasupra, de a învălmăși între brazdele lui, și acum, ca și ieri și alaltăieri, o sudoare sclipind ca mîndria, ca demnitatea, ca seninătatea dintotdeauna a celor mîndri și demni. Întocmai cum au luptat, în războaiele pe care le vrem toți uitate, comandourile. Și iată acum comandoul restrîns din Calvini, care de șase ori în acest an s-a îmbarcat într-un autocamion agil și de șase ori a debarcat aici, nu departe de Padina, cu sprinteneala și dîrzenia proverbială a parașutiștilor, pentru a ara, pentru a însămînța, pentru a prăși, pentru a culege o dată grîul și altă dată porumbul, și din nou pentru a ara un pămînt aruncat la o sută douăzeci de kilometri distanță : în primul rînd, Ion I. Cenușe, care la șaptezeci și doi de ani se ține drept ca pălimaru ; apoi Neagu Vlăsceanu, Ștefan Matei și Neculai Crăciun, ultimul abia trecut de cincisprezece ani ; un bărbat cu un nume parcă predestinat, despre Ion Grije e vorba, și-a tras după el și nepotul, Cornel Grije, abia ajuns la vreo șaisprezece sau șaptesprezece ani ; apoi Floarea Matei și Valerian Minea ; să nu-l uităm nici pe Neculai Iuja ; e de amintit și bucătăreasa Aurica Mirică ; și Anechit Tabără ; și Ana D. Mihăilă ; vreo cincisprezece cu totul...

Și unii din ei, și părinții lor, altădată, cînd descindeau aici din căruțe, nu aveau încotro și stăruiau cîte două-trei săptămîni la capătul aceluiași locuri. Între timp, vremurile s-au schimbat, dar dîrzenia celor din Calvini a rămas egală cu sine : în trei-patru zile, cînd e vorba de arat, sau de semănat, sau de cules, fie grîul, fie porumbul, cei din Calvini și-au încheiat treaba, s-au îmbarcat din nou în autocamionul acela agil și au fugit înspre munți, înspre casele lor, nicidecum ca învinși, ci ca oameni care aduc în priviri și în sacii care vin după ei o îzbîndă teribilă. Luînd în răspăr drumurile primăvăratice ale înaintașilor lor, ale vărarilor care s-au numit și uneori se mai numesc Constantin Cenușe, Nae Cenușe, Neculai Stoica, Ion Stoica sau Neculai Crețu. Și așa s-a întîmplat și în anul acesta, după unii mai ușor, după unii mai greu decît alții. Și nu le-a bătut nimeni în poartă, și nu i-a tras nimeni de mînecă, și nu le-a turnat nimeni vreun bademn meșteșugit în urechi, vreo ademeneală care să-i scoată mai repede din case, de la cald înspre zloată, și între ei, niciodată, nu a fost loc de vorbe aduse din coadă, cu toate că pămîntul ce le-a fost hărăzit de aproape un veac, după cum am văzut, nu se întinde chiar în spatele caselor lor din Calvini, la doi pași, la trei pași sau la patru. Încît, dacă stăm strîmb și judecăm drept, este mult mai mult decît limpede că mîndria și demnitatea lor, îngropată în temeliile unei seninătăți fără margini, pentru mulți ale cărei ogoare se întind chiar în spatele casei, și nu mai departe, se constituie de la sine chiar în ceea ce s-ar putea numi un exemplu. Deși, între noi fie vorba acest cuvînt complicat pentru rostirea muntenilor, pe care unii l-au complicat și mai mult, rostindu-l mai cu seamă atunci cînd nu se cere rostit, răsucindu-l întruna pe toate fețele, pînă cînd nu s-a mai ales nimic din înțelesul lui.

Oricum, și în anul acesta, toamna tîrzie a unui sat de munte, departe de a se risipi peste hotarele ei, a rămas toamnă. Cei din Calvini au învins cu mult înainte de prima ninsoare...

MIHAI PELIN ■

Porumbul, extremă urgență

(Urmare din pagina 1)

Numai funcționarele, cam multe aici la sediul cooperativei, nu ieșiseră la cules : una venea cu sacoșele pline de cumpărături, în timpul programului firește, altele liniau niște hîrtii, vreo doi bărbați făceau același lucru, și, culmea birocratismului, inginerul-șef lăsase recoltatul, transportatul, și venise să întocmească situația AGR-2, adică tot hîrtii. Nu ne mirăm de ce la C.A.P. Frumușița mai erau de cules peste 300 hectare de porumb și de transportat, numai din cîmp, adică de sub ploaie, încă 150 de tone. La fondul de stat, din 3 600 tone, se predaseră doar 1 700 tone porumb. Lucrîndu-se astfel, recoltatul, zice inginerul-șef, va mai dura o săptămînă, transportatul va dura însă mai mult. Cu toate acestea, la C.A.P. Frumușița sînt și oameni harnici, adică marea majoritate, ca de pildă cei din echipele conduse de Paraschiva Filimon, Lenuța Boubătrîn, Vasilica Niculeț, cei din ferma condusă de Nicolae Răileanu care au obținut, pe 420 hectare, o producție de 5 400 kilograme porumb boabe la hectar, și alții.

Intrăm în birourile I.A.S. Frumușița, tot aici în Brateșul agricol, și acestea sînt goale, semn că oamenii sînt la muncă. Numai contabilul șef, Victor Coman, se află la cantină. Din discuțiile cu contabilul-șef reținem că la fermele vegetale de aici mai sînt de recoltat peste 400 hectare cu porumb și peste 520 hectare cu soia. Se recoltează manual, mecanic nu se poate din cauza terenului desfundat, se recoltează greu și se transportă și mai greu : 40 de remorci, tractate de tractoare, duc la bazele de recepție Frumușița și Folteștii pînă la 350 tone de porumb pe zi, cam cît se recoltează, porumb depozitat pe cîmp aici nemaifiind. Să se urgenteze culesul și recoltatul la porumb cît și la soia, au fost dirijate spre acest I.A.S. 62 de combine (pentru soia) de la S.M.A.-urile Bălăbănești, Bujoru, Cuca, Tulucești și Chiraftei. Mult rămase în urmă aici sînt arăturile de toamnă : terenurile sînt acoperite cu coceni, se ară ici-colo, cocenii vor trebui scoși toți de pe cîmp, fiind un furaj valoros în combinație cu altele, și pentru aceasta se așteaptă zile mai bune, cu soare, să poată fi adunați cu MAC-urile, niște mașini pentru strîns furaje. Dar „mac"-urile funcționează sub capacitate, fiind acționate de tractoare mici, iar acum, tot din cauza terenului, nu merg deloc.

La C.A.P. Brănișteа, ferma nr. 3, trag cîte două și chiar trei tractoare de o remorcă. Ene Enache, mecanizator la S.M.A. Șendreni, a venit cu tractorul să-i ajute pe cei din Brănișteа : „noi am terminat de cules, zice, și am venit să le dăm o mînă de ajutor oamenilor ăstora care mai au porumb și necules și pe cîmp. Iar pe deasupra mai au și sfeclă". Rusu Mihai, tot mecanizator, face doar trei drumuri, cel mult patru drumuri pe zi la baza de recepție, la o distanță de numai 6 kilometri. Tot din cauza drumului desfundat.

— În octombrie, pe soare, zice supărat Rusu Mihai, cînd puteam să ne jucăm cu culesul, dar mai ales cu recoltatul, stăteam că nu aveam motorină, sau ne dădea motorină cu găleata, să facă economie. Acum tragem cu trei în alte unități chiar cu patru tractoare de o remorcă. Risipim adică de trei ori mai mult. O astfel de judecată care numai economică nu este, eu nu o înțeleg. Dacă aveam motorină la timp, uleiuri și piese de schimb, precum și cauciucuri, porumbul era cărat de mult la bază și în pătule.

CINE MAI TAIE COCENII PE LUNĂ ?

Acest subtitlu mi-a fost inspirat de dialogul pe care l-am purtat cu Jani Slabu, președintele Cooperativei agricole de producție Folteștii, unitate decorată, pentru producțiile anului 1975, cu Ordinul Muncii clasa I. Președintele nu se sfiește să ne spună că va recolta porumb și la 25 noiembrie 1980. Și încă e bine, credem noi, dacă va termina de cules și atunci. De ce ? În lunca Prutului, pe vreo 255 hectare din cele 820 hectare cultivate cu porumb, se obțin pînă la 9 000 kilograme știuleți la hectar ! O producție foarte bună care va trebui recoltată cît mai repede, fără risipă, pînă la ultimul știulete. Înseamnă că mecanizatorii au lucrat bine și foarte bine dacă au obținut o asemenea producție. Mai greu e acum, la recoltat : au mai rămas 280 hectare cu porumb, 35 hectare cu sfeclă-de-zahăr de transportat, 36 hectare de soia, 2 hectare de varză, alte două de varză roșie și 3 hectare de morcovi. Și sînt doar 270 de brațe de muncă, zice președintele care nu știe cum să le mai împartă. Astăzi culeg morcov chiar și șoferii. La porumb sînt 186 de oameni : culeg și, pentru că nu se poate pătrunde pe terenul desfundat, fac grămezi pe loc, pe pătule de coceni. Cînd se va îndrepta timpul, porumbul va fi cărat. Cu toate aceste greutăți se și transportă : ieri, aflăm de la Dumitru Cilichidreanu, magaziner, au fost transportate 3 vagoane de porumb în bază și alte 13 vagoane la complexul de îngrășare a animalelor. Președintele este însă tot supărat :

— De ce ? îl întreb.

— Nu am forță de muncă. Anul trecut am avut 680 de brațe, iar anul acesta au mai rămas în cooperativă 380 de oameni, din două sate. Cei mai mulți au plecat să lucreze la Galați : la combinatul siderurgic, la șantierul naval, la alte unități. Le-am creat condiții să se facă orășeni. Eu am venit acum 34 de ani de la oraș și m-am făcut țăran. Și n-am nimic cu cei care au plecat să muncească, am cu cei care au rămas și nu vor să vină la muncă. Avem în sat peste 300 de femei, soțiile unor astfel de navetiști, care au uitat parcă să mai vină pe la cooperativă, 300 de femei zdravene care nu ridică un pai de jos. Uite, dacă trecem acum pe la casele astea din jurul sediului cooperativei, două lucrează și 16 stau acasă. Cum cîștigă soțul 3 000 de lei la combinat, cum începe s-o doară mîna sau piciorul, capul sau mai știu eu ce. E un fel de coconie pe care foarte greu o putem combate. Dumneavoastră, dacă sînteți fecior de țăran, vă mai amintiți cum părinții și frații noștri culegeau porumb și noaptea, cum se sculau cu noaptea în cap și tăiau cocenii pe lună. Dar acum pe cine mai vedeți dv. că taie cocenii pe lună ? Și ar trebui să-i taie și pe lună că sînt ai lor, iar noi nu stăm prea bine cu mecanizarea lucrărilor : pînă la ora asta noi n-am recoltat un hectar mecanic și am început culesul de 35 de zile.

O situație similară, de dimensiuni mai reduse, am întîlnit-o și la C.A.P. Brănești, probabil mai există și în alte sate și județe. Tot un președinte îmi spunea că îi era lui rușine cînd îi vedea pe elevi că vin la cules porumb, că își amînă orele de învățătură, iar unele femei, cu o proastă părere despre muncă, despre hărnicia proverbială a țăranului român, alteori chiar unii bărbați stau pe marginea șanțului și pun țara la cale. Mai bine ar pune umărul la muncă, pentru că la sate există încă suficientă forță de muncă, dar nu îndestul, nu rațional și nu în totalitate folosită. Pe fundalul eforturilor pe care le depun oamenii muncii de pe ogoarele județului Galați, în marea lor majoritate, eforturi de multe ori eroice în actualele condiții, nemunca acestora, ce-i drept puțini la număr, contrastează cu atît mai mult și ar trebui să se rușinească, să-și amintească măcar acum că și la sate este valabil principiul : Nici muncă fără piine, nici piine fără muncă !

Am solicitat, în finalul acestei anchete, cîteva date, am vrut să aflăm și alte măsuri pe care le întreprinde Direcția generală a agriculturii și industriei alimentare a județului Galați, pentru urgentarea recoltatului la culturile care au mai rămas, la legume și struguri, la strînsul furajelor, eliberarea terenurilor și efectuarea ogoarelor. Ne-a răspuns tovarășul inginer Aurel Dinu, directorul sectorului producție vegetală :

— La nivelul județului au fost cultivate cu porumb 88 425 hectare și s-au cules pînă acum (la 13 noiembrie — n.n.) 83 851 hectare, s-a recoltat adică într-un procent de 95 la sută. Au terminat consiliile intercooperatiste Slobozia Conachi, Șendreal și altele. Mai rămase în urmă sînt consiliile intercooperatiste Berești, Sucevești, Nicorești, Oancea și Cavadinești, unde au avut suprafețe mai mari cu struguri, producții bune, și au rămas să culeagă strugurii. Pe cîmp mai avem 15 300 tone, nu a prea mult, și transportăm cu tractoarele. Am luat măsura redistribuirii forțelor umane și mecanice, dirijarea acestora din unitățile care au terminat, în unitățile în care se mai recoltează. Am mobilizat toate tractoarele, tractoriștii de la unitățile industriale, șantiere și i-am trimis în cîmp, pentru că, deocamdată, mașinile nu pot fi folosite : terenul e desfundat. Nu avem însă ulei, la Moscu staționau din această cauză 14 tractoare, cauciucuri pentru remorci.

Probabil că apelul de față va fi fost recepționat deja de centralele de profil. Efortul eroic al oamenilor muncii din agricultură, munca lor grea trebuie ajutată cu mijloacele mecanice, iar acestea trebuie dotate urgent cu cauciucuri, alimentate cu carburanți și uleiurile necesare. Rațional este ca mașinile, mijloacele mecanice cu care au fost dotate unitățile agricole, conform necesităților lor, să funcționeze. Și să funcționeze acum cînd recolta trebuie scoasă din cîmp, de sub zăpezi și de sub ploi. Și aceasta cît mai repede.

Mai sînt multe de făcut în privința Boicilului

De la 1 martie 1973 funcționează la Timișoara, am mai scris pe această temă, Centrul metodologic de recuperare prin terapie Boicil, întemeiat în ideea experimentării și valorificării produsului antialgic cu același nume, descoperit și brevetat de doctorul Vasile Boicu. Istoria inventatorului și a medicamentului său e cunoscută, nu mai revenim. Să spunem însă că, zilele trecute, am vizitat din nou centrul, redescoperind un spațiu al grijii față de om, în perimetrul celor 50 de paturi lupta pentru scoaterea bolnavilor din necaz și din durere purtîndu-se cu competență, devotiune și omenie. Pînă la data întocmirii documentației de față, de serviciile centrului au beneficiat exact 95 118 persoane, români și străini deopotrivă, de cele mai multe ori cererea depășind oferta. După aceeași statistică, a cărei corectitudine rămîne în afara oricărui dubiu, centrul a încasat 1 475 348 de lei, mai bine de 90 la sută din ei fiind achitați în valută, pentru români tratamentele fiind, se știe, gratuite. Raportată la 7 ani de activitate, suma respectivă n-are poate darul să impresioneze. Numai că trebuie avut în vedere amănuntul, nu lipsit de semnificații, că centrul a fost, 4 ani din 7, confruntat cu tot felul de greutăți, el nedispunînd de spațiul și personalul de azi. Așa stînd lucrurile, rentabilitatea așezămîntului e, lesne de dedus, mai mult decît limpede. Boicilul impunîndu-se și fiind solicitat nu atît pe baza sprijinului Ministerului Sănătății, cît pe aceea a ameliorărilor și vindecărilor de care s-a însoțit.

Iată, spre a fi și mai convingători în această privință, cîteva impresii culese de la bolnavi care au fost sau sînt tratați cu Boicil.

● **Helena Beristain de Salinas din Spania declara că a aflat întîmplător de produsul original românesc, stînd de vorbă cu un american care, tratîndu-se cu Boicil, a scăpat de o spondiloză rebelă ; a venit în România cu o excursie și consideră că efortul făcut, excursia a costat mult, a fost integral răsplătit ; fără să exagerez, a încheiat, pot afirma că am renăscut la Timișoara.**

● **Toma Tomorug din Arad ne-a mărturisit că Boicilul a izbutit s-o pună pe soția sa pe picioare deși, la venirea la centru, starea acesteia era disperată ; era imobilizată la pat și în imposibilitate de a articula vreo mișcare ; azi, umblă fără cîrje și poate lucra 5—6 ceasuri pe zi.**

● **Ioan Veres din Cluj-Napoca a ajuns la Timișoara purtat pe brațe ; șofer de meserie suferea de spondilită anchilopoetică, fiind, cum zice, țeapăn ca o scîndură ; mă spălam, își amintește, pe față cu nutria, abia putînd să mișc mîinile ; cînd am venit la centru, puteți întreba pe oricine, n-am fost în stare să trec pragul clădirii, semănînd mai mult cu o statuie decît cu un om ; umblasem zadarnic prin fel de fel de spitale, numai la balneologie am stat 9 săptămîni ; îmi doream să mor, să nu mai fiu un necaz pentru familie ; aici însă am devenit din nou om întreg, azi mă pot bărbieri, mă pot mișca în voie și, după cum observați, bat pas de defilare.**

● **Ibrahim Jaber din Libia e de părere că „efectele Boicilului sînt incredibile".**

● **Irène Sapor din Franța a constatat că durerile reumatice, ce o chinuiau parcă de cînd se știe, i-au dispărut complet după numai 3 ședințe cu Boicil.**

● **Pavel Urlea din Arad suferă de flebită cu ulcer varicos : a încercat tot ceea ce cra omenește posibil dar n-a ajuns la nici un rezultat ; piciorul mi se înnegrea tot mai tare, se părea că nu există altă soluție, mi-au spus doctorii, decît să mi-l taie ; disperat, am cerut trimitere pentru Timișoara, dar m-am izbit de mai multe refuzuri, unele fățișe, altele voalate ; pînă la urmă, un medic tînăr mi-a dat, impresionat de destinul meu, de vîrsta mea, căci n-am decît 33 de ani ; mă tratez cu Boicil de cîteva zile, dar piciorul, poftiți, priviți, și-a recăpătat culoarea și, în plus, nu mă mai doare ; unele pete au dispărut complet.**

Avînd, cum ziceam, 50 de paturi, față de 20 la data înființării, Centrul metodologic de recuperare prin terapie Boicil se află, să respectăm adevărul, mai mult ca oricînd în atenția Ministerului Sănătății, a organelor locale de partid și de stat. În această idee să notăm că, în curînd, urmează să se desfășoare concursul pentru ocuparea de noi posturi, unul pentru medic specialist de medicină internă, celălalt pentru medic de medicină generală, aprobate după ce inventatorul va fi demonstrat, în repetate rînduri, necesitatea lor. În prezent, la centru mai lucrează, pe lîngă Vasile Boicu, doctorii Aurel Nicoară și Vasile Dindelegan, ultimul beneficiind de detașarea și înțelegerea Direcției sanitare județene și exprimînd, în acest sens, gratitudinea sa. Referindu-ne la aspectul metodologic, să precizăm că 36 de medici din 26 de județe au fost instruiți în centru, ei familiarizîndu-se cu metoda de administrare a medicamentului, ea însăși originală și brevetată.

Legat de Boicil, mai sînt însă multe de făcut. Am scris, de pildă, încă la începutul acestui an, că medicamentul era pe punctul de a îmbrăca și alte forme farmaceutice, el urmînd să fie produs și ca unguent, tablete și fiole intravenos. Prompt, doctorul în chimie Francisc Kerek, de la Centrul de chimie din Timișoara, a pregătit documentația necesară, fișa analitică etc. Mai receptiv ca altădată, cînd e de criticat să criticăm, cînd e de lăudat, cazul acesta concret, să lăudăm, Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice a dat avizul de fabricație în mod operativ. Se întîrzie însă, fără justificări, producerea în serie a formelor galenice respective din cauza nestabilirii prețurilor. Facem, pe această cale, un nou apel la forurile în măsură să decidă și să urgenteze, informîndu-le totodată că, de exemplu, fiebita tînărului Pavel Urlea, despre care am relatat mai înainte, e pe cale de a fi răpusă tocmai prin administrarea de Boicil intravenos. Fără să constituie un panaceu, cum greșit s-a interpretat uneori, Boicilul intravenos a constatat efecte remarcabile în tratamentul unei game largi de maladii, a arteritei, a astmului bronșic, a enurezisului nocturn, a colicilor renale și genitale, a reacțiilor postinfiltrative și așa mai departe. Pe cînd, întrebăm din nou și așteptăm răspuns la întrebare, Boicil sub formă de unguent și tablete în farmacii ?

Trecînd mai departe, să zăbovim o clipă asupra cercetării referitoare la leacul în discuție. E drept, Boicilul a fost brevetat în 4 țări, în S.U.A., în Anglia, în Spania și în Canada, după cum, numai în 1979 și 1980, el a fost prezentat la expoziții internaționale din 21 de state. E drept, marca produsului a fost înregistrată, spre protecție, în 22 de țări. Altfel zis, s-au luat, clar, măsuri ca acest medicament original, rod al inteligenței românești, să fie cît mai bine pus în valoare în străinătate, cu toate avantajele morale și materiale de aici decurgînd. Rămîne însă, în această privință, destul loc pentru mai bine, impunerea Boicilului întîrzînd din motive legate de lipsa unei documentații științifice ferme. Chimistul Francisc Kerek a făcut cîte ceva, dar problema a depășit și depășește capacitățile unui singur om. I s-a cerut și i se mai cere o astfel de documentație însuși inventatorului, dar această manieră de a trata chestiunea ni se pare greșită. Una, că Vasile Boicu nu e cercetător, alta că, din o mie de motive și încă unul în plus, el n-a putut duce la îndeplinire o asemenea sarcină. Ce i s-a cerut, vorbind mai limpede, doctorului Boicu, nici mai mult, nici mai puțin decît să se confirme singur ? ! Pe de o parte, un astfel de procedeu nu se practică în lumea medicală, pe de alta, coborînd la concret, Vasile Boicu n-a avut timpul necesar să se dedice studiilor de laborator, el avînd de tratat și de vindecat, zilnic, zeci și zeci de bolnavi. Ministerul Sănătății, Academia de Științe Medicale, alte organisme științifice cu misiuni pe linie de cercetare au datoria să-și îndrepte atenția în această direcție, punînd la dispoziția Boicilului aparatul științific lămuritor. Cu cît mai repede, cu atît mai bine.

Că Boicilul nu e doar un leac antialgic și antireumatic apare tot mai evident în ultimul timp, cînd efectele lui își dovedesc eficiența și în combaterea altor boli. Din păcate însă, documentația clinică se adună, și în sfera acestor aspecte noi, mai ales prin bunăvoință, în afara unei acțiuni temeinice, organizată riguros. Astfel, cu ocazia trecerii prin orașul de pe Bega am purtat o scurtă discuție cu reputatul profesor Luis Țurcanu, pediatru de elită, care a solicitat, cu puțin timp în urmă, o tranșă de Boicil. Am aflat că medicamentul a dat rezultate favorabile, termenul îi aparține profesorului Țurcanu, în tratamentul bronșitelor astmatiforme și al enurezisului nocturn. Studiul e, desigur, în curs, dar el reprezintă un pas înainte. Chiar și așa însă, această verificare clinică rămîne singulară, fapt cu atît mai grav cu cît nici Boicilul nu mai e un leac chiar nou.

Rezumînd, mai sînt multe de făcut în privința Boicilului.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Pe cînd o carte despre noile surse de energie ?

Am primit la redacție o scrisoare din partea lui Ioan Gavril din municipiul Iași. Scrisoarea, asemănătoare cu multe altele primite în ultimul timp, ne-a făcut o reală plăcere. Ioan Gavril este fiul a doi pensionari C.A.P. din satul Puțureni, comuna Coțușca, județul Botoșani. Iată, în rezumat, ce ne scrie :

„Avînd în vedere vîrsta înaintată a părinților mei, care nu mai puteau să-și aducă o găleată de apă de la distanța de 260 de metri, am încercat în urmă cu cîtva timp să facem o fîntînă, dar în urma a 7 forări în diferite locuri din curte nu am găsit apă bună. În cursul lunii august am făcut o aducțiune de apă, cu ajutorul unui hidrofor și a conductelor, de la fîntîna de unde luau și pînă atunci apă. După ce s-au văzut cu apă în curte, atît părinții cît și vecinii mi-au mulțumit frumos și m-au rugat să-i mai ajut cu ceva, cu o instalație de biogaz. Stimate tovarășe redactor șef, desigur că prima problemă, apa în casă, nu am putut-o rezolva singur. La Consiliul popular al comunei Coțușca am găsit oameni receptivi și înimoși, care ne-au ajutat. Nici instalația de biogaz nu o putem rezolva singuri și de aceea apelez la revista „Flacăra", unde am găsit în acest an mai multe articole în care se vorbește de realizarea practică a unor instalații de biogaz. În numele familiilor din Puțureni, dornice să-și realizeze instalații de biogaz, vă rog să-mi trimiteți un proiect de instalație, cu specificarea detaliilor de execuție pentru a construi o asemenea instalație".

Din păcate, nu avem la îndemînă un proiect pentru o instalație de biogaz și nici pentru instalații eoliene sau solare, cerute de mai mulți cititori. Mulțimea scrisorilor primite la redacție pe această temă, interesul mare pe care l-a stîrnit problema energiilor noi, neconvenționale, precum și faptul că astăzi funcționează nenumărate instalații biogaz, eoliene și solare, precum și microhidrocentrale, ne-au determinat să scriem aceste rînduri.

Specialiștii în domeniul energiilor noi cu care am stat de vorbă se ocupă, pe lîngă cercetarea, proiectarea și execuția unor instalații mari, de tip industrial, și de instalații mai mici care pot fi folosite de particulari, de cooperative de producție. Aceste realizări nu sînt însă suficient cunoscute, nu sînt popularizate de către literatura de specialitate, deși ele există.

Din informațiile pe care le deținem, la laboratorul de cercetare pentru utilizarea energiei vîntului de la Universitatea Brașov se lucrează la o turbină eoliană simplă, care va putea fi executată din piese de bicicletă. Anul acesta va fi gata. La INCREST-București o astfel de turbină e ca și gata, ea va fi văzută, în curînd, în curtea institutului. Inginerul Teodor Teretean, șef de secție la INCERC, s-a oferit să prezinte cititorilor revistei noastre schema unui captator solar artizanal, care se poate executa din materiale recuperabile care se găsesc ușor, precum și schema unei instalații solare pentru încălzire a apei. Vom da curs, într-un viitor apropiat, propunerilor sale. La consfătuirea de lucru, ținută în ziua de 7 octombrie 1980 la clubul Întreprinderii „23 August", în cadrul Expoziției de produse și tehnologii cuprinse în planul de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pentru introducerea progresului tehnic, M.I.C.M. a prezentat gama tipizată de microhidroagregate și microturbine. Nenumărate microhidrocentrale sînt instalate pe rîurile din țara noastră, instalații de biogaz funcționează în curțile multor gospodari, toate cu rezultate din cele mai bune, verificate în timp.

Propunerea pe care, la sugestia cititorilor noștri, o supunem atenției celor în drept — C.N.S.T., Editura tehnică — este aceea de a tipări, într-un tiraj de masă, un îndrumar, o carte care să cuprindă informații referitoare la instalațiile pentru noile surse de energie, în care să fie prezentate detalii tehnice și indicații pentru cei dornici să treacă la fapte.

OPREA GEORGESCU ■

La sfîrșit de cincinal, la început de cincinal

(Urmare din pagina 1)

și autori, am lăsa viitorimii dreptul să le considere eroice dacă n-am ști încă de pe-acum că ele astfel și sînt, fiindcă ajunge, ca dovadă, chiar buna cunoaștere a trecutului în care țara nici măcar nu visa să făurească astfel de proiecte. Dar întorcîndu-ne către clipa noastră, către grijile curente ale zilei, propunem să ne reamintim de ceea ce nu o dată tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, și anume că nu de programe și planuri de măsuri ducem lipsă, dimpotrivă, avem numeroase programe binevenite, care au identificat, fiecare în parte, generoase surse de autoperfecționare economică, socială și morală, dar ceea ce trebuie întreprins este îndeplinirea întocmai a prevederilor lor. De aceea, acum, în aceste zile hotărîtoare, cînd eforturile tuturor trebuie concentrate asupra realizării integrale a planului pe acest trimestru, pe întregul an și, totodată, pentru buna pregătire a producției anului viitor, a primului an din noul cincinal, este necesar să se manifeste întreaga capacitate de mobilizare și unire a tuturor forțelor în direcția valorificării cît mai depline a potențialului tehnic și uman al fiecărei unități economice, în scopul transformării acestei perioade într-una a muncii rodnice, a rezultatelor record, prin hotărîrea comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii de a nu se mulțumi cu realizările obținute ci de a cultiva convingerea că, de la o zi la alta, munca lor poate și trebuie să fie îmbunătățită. În concordanță cu îndeplinirea planurilor la producția fizică în cantitățile și sortimentele prevăzute, în aceste zile trebuie să se acorde prioritate realizării integrale, potrivit contractelor încheiate, a producției destinate exportului. Este cunoscută, dealtfel, măsura luată de conducerea partidului că toate întreprinderile care își realizează sarcinile pe ultimul trimestru la producția fizică și la export își vor primi drepturile de participare la beneficii chiar dacă ele înregistrează anumite minusuri pe primele trei trimestre ale anului. Mijloacele de înfăptuire a acestor cerințe vitale pentru dezvoltarea generală economică a țării trebuie să pună accentul în primul rînd pe laturile calitative, pe creșterea rolului și însemnătății factorilor intensivi în procesele de producție. Esențială, problema reducerii consumurilor și cheltuielilor materiale trebuie să stea în atenția tuturor factorilor de răspundere acum cînd, de fapt, tot omul care muncește trebuie să fie un factor de răspundere în fața conștiinței lui. Fiindcă, nu este nici un secret, România importă mari cantități de materii prime, plătindu-le în bună parte pe valută liberă și la prețuri care, după cum iarăși știm cu toții, fiindcă secretarul general al partidului a atras atenția asupra acestui lucru de mai multe ori, cunosc o curbă ascendentă. O cerință primordială rămîne, așadar, ca paralel cu aplicarea unui sever regim de economii și cu intensificarea activității de descoperire și punere în valoare de noi zăcăminte minerale, de noi surse de materii prime și energetice, să se treacă neîntîrziat la atragerea în circuitul economic a materialelor refolosibile. În altă ordine de idei, trebuie să reamintim, eforturi susținute se cer și pentru îndeplinirea planului de investiții, astfel încît obiectivele economice să intre în funcțiune la termenele stabilite și să se înscrie în frontul general al muncii din cincinalul viitor prin care țara urmează să atingă — hotărîtor pentru destinul ei, pentru calitatea vieții noastre — o treaptă nouă de progres, de bunăstare și civilizație.

Sînt, acestea, zile fierbinți și în agricultură. Se anunță că recoltarea porumbului a fost, practic, încheiată — ultimele suprafețe sînt în bazinele mari agricole ale Ialomiței, Ilfovului, Teleormanului — iar efortul trebuie îndreptat acum către transportul și depozitarea în condiții cît mai bune a recoltei precum și pentru a încheia arăturile de toamnă care, după cum știu și nespecialiștii, asigură un spor de aproximativ un sfert din producția anului viitor.

Mai avem de numărat 42 de zile din acest an. Să le numărăm cu folos, iar cînd din ele va mai rămîne doar clipa subțire, pe al cărei luciu se vor oglindi pașii noului an, inima fiecăruia să fie plină de mulțumirea de a-și fi făcut datoria așa cum în mînă va ține, plină, o cupă cu șampanie.

Prof. dr. Corneliu Butnaru ne declară :

„Pentru medicii cu vocație, fiecare om este o problemă pe care o rezolvă“

Recunosc din capul locului că nu mi-a fost ușor deloc să-l găsesc pe profesorul universitar doctor Corneliu Butnaru, șeful Clinicii de radiologie a Spitalului Fundeni. Firesc, la ora fixată, m-am prezentat la Fundeni. Și eu, și secretara și cîțiva bolnavi căutam aceeași persoană. Aveam să aflăm că fusese chemat să asiste la o operație. A apărut, nu peste mult timp, bucuros că totul mergea bine și dumnealui avusese dreptate ca diagnostician. Era vorba de un bolnav pe care-l consultase și la cazul cărula s-a confirmat ce a spus radiologia, cu toate că și chirurgilor le place să aibă dreptate totdeauna. Dialogul s-a legat ușor, a durat mai multe ore și pentru că ar fi multe de spus, dar și pentru că el a fost întrerupt ori de cîte ori apărea un nou bolnav sau mai exact o nouă suferință ce nu putea să aștepte. Majoritatea opiniilor și gîndurilor exprimate de interlocutorul nostru sînt consemnate în cele ce urmează. Pentru economie de spațiu și mai ales pentru că ele se bănuiesc, lipsesc întrebările. Să sperăm că nu este o pierdere, ci un cîștig.

Corneliu Butnaru e la Fundeni încă din 1950, de pe cînd nu se terminase zidăria. Restul spitalului vechi era gata, dar serviciul de radiologie atunci se construia. Fundeniul a început prin a ființa ca spital de pușcăriași. Abia după ce n-a mai fost nevoie de așa ceva a început să devină ceea ce este acum. Regretatul profesor și ministru Voinea Marinescu a gîndit apoi o adevărată cetate universitară aici. Este de părere că Voinea Marinescu a avut și mai are multe merite în medicina românească. Figura savantului și omului de bine Voinea Marinescu, contribuțiile dar și gîndurile sale ar trebui reluate, ele fiind mereu actuale.

Spitalul Fundeni are acum două pavilioane, un adevărat complex cu personalități mari — profesori binecunoscuți — și asta atrage pacienți, foarte mulți pacienți din toată țara. Cum vin ei ? Cu și fără trimiteri. Fundeniul a fost și este mai mult un centru unde se formează secundarii și mai puțin studenții. Foștii studenți sau cursanții de la perfecționări știu totdeauna că la profesorul lor găsesc o ușă deschisă și vin cu rugăminți la cazuri ce-i pun pe ei în dilemă. Spre exemplu, profesorul Eugen Proca face zilnic o oră, o oră și jumătate de consultații benevole, uneori fără trimitere, începînd de la ora 6,30. E drept că începem să fim suprasolicitați. Un om de talia profesorului Proca are în fiecare dimineață cam 30 de oameni înscriși. Consultă, internează, trimite la examene de completare. Asta îi la multi timp. Profesorul Setlacec, de la chirurgie generală, este oricînd abordabil și la fel sînt toți. Așa este profesorul Berceanu la hematologie, profesorul Ioan Pop D. Popa la chirurgie cardiovasculară, profesorul Carp la boli cardiovasculare, profesorul Goldiș la pediatrie, conferențiarul Oproiu la gastroenterologie, toți specialiștii noștri, numiți sau nenumiți, păstrează această linie de largă audiență față de oamenii care-i abordează. Din fericire încă există acest obicei. Nu se selecționează cu rigiditate bolnavii. Din păcate sînt formalități destule după care un medic se poate ascunde : n-ai trimitere, sînt prea ocupat, am programul meu, am curs. Sînt o mie de posibilități de a refuza un om, foarte legal. Totul e să te gîndești la poziția unde te așezi. Cei de la Fundeni știu că omul nu bate sute de kilometri pînă aici de dragul de a se plimba. La noi se trece peste considerațiile de oprelițe și se caută totdeauna o rezolvare, o lămurire.

Acesta ar trebui să fie rostul rețelei sanitare. Iacă sînt o serie de nivele unde nu este așa. Exact la primul nivel, la medicul de circă, omul se izbește de cele mai multe formalități. Sînt aminări fără rost, se creează tensiuni nervoase. Sigur că sînt situații cînd pacienții au vina lor, vin pentru lucruri ce nu prezintă o necesitate stringentă, dar vin și oameni trimiși cu simptome minore și noi găsim boli grave. La medicii care se comportă așa sînt niște necazuri legate de lipsa lor suficientă de experiență. Sînt și carențe ale învățămîntului medical sau nu au realizat încă suferințele mari ale bolnavilor. Nici la medicină nu vin toți din vocație. Medicina e frumoasă, e bănoasă — de ce să ne ascundem după deget —, medicul are un anume prestigiu. Pentru cei cu vocație fiecare om e o problemă pe care o rezolvă, pentru ceilalți o povară. Aici greșesc cei mai mulți. Nu-și urmăresc atent bolnavul ; nici măcar cît își urmăresc interesul. Dacă văd un semn de suferință caută să scape cît mai repede prin trimitere sau medicație largă, uneori simptomatică, însoțită de medicamente calmante. În astfel de cazuri nu mai e vorba de o meserie, ci de o profesie.

Profesorul Butnaru, membru corespondent al Societății de radiologie din Franța, este din 1967 președinte al Consiliului sindicatelor sanitare din municipiul București. Cazurile de mai sus, despre care nu vorbește cu plăcere, le-a întîlnit în îndelungata sa muncă sindicală, pe care a făcut-o cu seriozitatea ce-l caracterizează. A făcut apeluri peste apeluri pentru o schimbare de atitudine — omul din cîmpul sanitar să fie mai atent la solicitările pacienților, ele nu sînt făcute gratuit. Cel care vine în fața lui are o suferință reală. Este de părere că și cu apelurile se face ceva, dar, din păcate, nu sînt suficiente. Ele schimbă ceva la oameni cu bune intenții. Cei plictisiți, superficiali și fără bune intenții nu se lasă înduioșați de apeluri ! Audiența este problema principală. Medicul de circă trebuie să pornească cu gîndul că pentru el bolnavul este preocuparea principală. Dacă l-a văzut azi să nu creadă că a făcut totul, să urmărească în timp evoluția bolii pe care a constatat-o. Dacă nu s-a lămurit, să-l țină sub ochi, să-l supravegheze. El are datoria să facă o urmărire periodică a tuturor oamenilor pe care-i are în îngrijire, să întreprindă o adevărată dispensarizare. Lui îi stau destule posibilități la dispoziție — prin policlinici și spitale — pentru o bună dispensarizare. La ora actuală sînt suficienți medici la circumscripții. Această primă etapă, a asigurării de cadre la nivelele de bază, a fost ani la rînd grija principală a ministerului și acum este o problemă în linii mari rezolvată. Nu s-a rezolvat peste tot tristul fapt că medicul de circă face naveta sau își mai găsește o treabă pe la oraș, dar ca persoană fizică el există. La specialiști avem deficiențe, se constată o îmbătrînire a specialiștilor și o împuținare a numărului lor într-o serie de localități inclusiv Bucureștiul. Specialitățile deficitare — la ora aceasta încep să fie multe — ar fi : oftalmologi, neurologi, neuropsihiatri, orelișți, ginecologi, radiologi, medici de laborator de diferite subspecialități ca bacteriologi chimiști și anatomopatologi — în zilele noastre laboratorul se diferențiază foarte mult — chiar și urologii ridică probleme. În legătură cu aceasta sînt și opinii personale, în funcție de specialitatea sau funcția pe care o au diversele persoane.

Ne-am luat cu vorba și nu știm mai nimic despre interlocutor. De o modestie în cel mai bun sens al cuvîntului, profesorul Butnaru e cumpătat, ba chiar zgîrcit la vorbă, exact cînd este rugat să spună ceva despre persoana sa, despre activitatea sa. Profitînd de desele solicitări din partea pacienților, am aflat cîte ceva de la tovarășa funcționară Călinescu și de la colegi. Chiar reunite, informațiile căpătate sînt lacunare. Este în radiologie din 1949, la spitalul Colțea. A fost numit ca preparator universitar încă din anul șase de medicină. În anii 1952—1953 a plecat voluntar în Coreea ca radiolog al unei echipe sanitare române. După doi ani ca preparator a devenit asistent, din 1954 este șef de lucrări pînă în 1968 cînd ajunge conferențiar. De ani buni este profesor doctor. Concomitent a devenit medic specialist și medic primar încă din 1959. Are 130 de lucrări publicate în țară și în străinătate. A publicat o monografie „Explorarea clinică și de laborator a aparatului digestiv“, în colaborare cu interniști și oameni de laborator, revenindu-i partea de radiologie. A contribuit cu capitole în toate tratatele de radiodiagnostic, de semiologie, de medicină internă. Ca grijă permanentă a urmărit ca toți colaboratorii să fie antrenați în activitatea de cercetare. Dr. Ion Teodosiu este foarte cunoscut în explorarea aparatului urinar, dr. Șerban Georgescu în domeniul cardiovascular, dr. Cornel Antonescu este și el un mare specialist și mulți alții la fel. Nu mai departe, la recentul Congres național de radiologie, al V-lea, din mai anul acesta, din patru rapoarte două au fost ale Fundeniului, iar din 136 de lucrări, 21 au fost înscrise de colectivul clinicii de radiologie condusă de prof. dr. Corneliu Butnaru. Cercetătorii de aici se duc și se afirmă la toate manifestările științifice din țară. Participă cu lucrări la congrese internaționale. Pentru Congresul mondial de radiologie de anul viitor de la Bruxelles, profesorul Butnaru în colaborare cu conf. dr. Alexandru Oproiu au expediat două lucrări care se referă la confruntarea legăturilor dintre rezultatele examenelor radiologice cu cele endoscopice în singerările digestive inferioare și respectiv pe stomac operat. Mai mulți radiologi din țară se străduiesc să intre cu lucrări și să ajungă la acest congres și fac din aceasta o chestiune de prestigiu. Dar să vedem ce este radiologia. Vrem sau nu vrem, ea este un pivot, o placă turnantă pe care-și rezolvă foarte multe din problemele de diagnostic celelalte specialități, deoarece o bună parte din problemele de diagnostic necesită examene radiologice. Radiologia împreună cu celelalte specialități de laborator constituie pentru clinicieni baza, mîna dreaptă. Pe măsură ce tehnica se dezvoltă, importanța acestor specialități de laborator crește, iar tehnicile devin tot mai rafinate, mai largi și mai necesare celorlalte specialități. Să luăm un exemplu. Controlul radiologic pulmonar dezvăluie uneori niște lucruri nebănuite. Examenul microradiofotografic — necesar cînd intră cineva în muncă — nu mai este strict obligatoriu la alte etape. Rețeaua există, dar și-a pierdut din importanță. Cu ani în urmă examenul se executa anual pentru a depista tuberculoze. Odată cu ameliorarea incidenței tuberculozei, examenele microradiofotografice dau mai puține indicații despre starea de sănătate a omului dacă se face anual între vîrstele medii, de 25—35 de ani, este inutil să iradiezi omul. După 35—40 de ani aceste examene ar fi necesare pentru că apar niște afecțiuni ce pot fi depistate prin examenul MRF, dar, din păcate, oamenii nu mai vor să le facă. Radioscopia pulmonară și radiografia pulmonară se pot face și la cerere, descoperind multe necazuri : boli cardiace, bronșectazii (dilatații ale căilor aeriene bronșice care apar la fumători) ; boli ce se descoperă de un medic cunoscător și sînt mai greu de depistat prin alte mijloace. Mai mult de 90% din afecțiunile medicale necesită controale radiologice. Tot ce e boală chirurgicală digestivă, cancere, ulcere, suferințe ale căilor biliare, calculi, tumori, bolile cardiovasculare și multe altele nu pot fi concepute fără radiologie. Din această cauză necesitatea controalelor radiologice e în creștere de la an la an. Să prezentăm cîteva date oferite de Centrul de statistică al Ministerului Sănătății. În 1955 au fost 55 milioane de consultații și tratamente, în 1977 aproape 183 de milioane. Radioscopii erau 6 036 000 în 1954 și abia 6 088 600 în 1977, pentru că noi căutăm să ocrotim populația de iradiere. Numărul de radiografii a crescut de la 1,1 milioane în 1955 la 8,3 milioane în 1977, o creștere în condiții de economie, aviad în vedere crize de filme de pe piață și faptul că sînt rare cazurile cînd se exagerează cu 1—2 filme. În 1955 existau 83 234 de paturi, pentru ca în 1978 să se ajungă la 187 255 paturi. Judecînd după aceste cifre se poate vedea că s-a avut în vedere o creștere impresionantă a capacității de rezolvare a problemelor de sănătate prin sporirea numărului de paturi, consultații și tratamente. Ne menținem tot în domeniul cifrelor adăugînd că numărul medicilor specialiști radiologi era în 1968 de 1 136, în 1978 a scăzut la 925, pentru ca la 31 decembrie 1979 să fie de 996.

Avem și noi radiologii un of — filmele radiografice ; ne sosesc în cantități reduse și industria noastră nu le oferă încă, ceea ce constituie un mare impediment pentru rețeaua generală de asistență medicală. Nu cunoaștem motivele, dar economia aceasta putea fi făcută pe alte căi cu mai puține pierderi pentru oameni. Un accident de mașină, un accident de muncă, singerările interne necesită radiografii multiple, respectiv arterografii. În absența filmelor, sînt cazuri cînd se fac intervenții chirurgicale orbește sau e lăsat bolnavul să aștepte pînă vin filmele, ceea ce de multe ori costă poate chiar vieți omenești. Cu aparatura radiologică am rezolvat multe probleme odată cu apariția „Eltex“-urilor, aparate de putere medie, foarte robuste. Cu ele sînt dotate sau se vor dota în viitorii ani maporitatea serviciilor. Apariția radioteleviziunii în medicină a însemnat o revoluție în domeniul radiologiei pe plan mondial. Introducerea și în țara noastră a unor astfel de aparate ar însemna reducerea iradierii pînă la 10 ori, scoaterea radiologului din întuneric la lumina lămpilor sau chiar la lumina zilei. Pentru aceasta un prim și important pas s-a făcut la Iași, de curînd, prin intrarea în probe tehnologice a unei linii de televiziune medicală la „Tehnoton“. Am asistat la probele ce s-au făcut aici în București, la „Electrotehnica“, cu linia românească ce se va realiza în serie la Iași, și pot să afirm că este chiar mai reușită decît linia de televiziune „Siemens“. Cînd aparatelor „Eltex“ li se vor adăuga și liniile de televiziune vom fi aproape la zi cu tehnica în domeniul radioscopiei. Zic aproape, fiindcă racordarea lor mai presupune existența unor amplificatoare de luminiscență și deocamdată dificultatea fabricării lor ne ține pe loc. Nu ne putem lăuda nici în domeniul radioterapiei tumorale cu mai nimic. Cobaltroanele sînt puține, cel de la Fundeni lucrează în două ture și este, cu toate acestea, aglomerat. La fel cu centrele de aplicații endocavitale. Dacă am avea centre și specialiști am putea salva mai multe vieți umane.

Anul acesta problemei specialiștilor radiologi i s-a acordat mai multă atenție. La repetatele noastre cereri, Ministerul Sănătății ne-a oferit o surpriză plăcută scoțind la concurs posturi multe la secundariat pentru radiologie. Avem 50 de candidați pentru 60 de posturi, un progres evident față de alți ani în care aveam sub 50 de posturi pentru concurs și doar 15—20 de candidați, deoarece radiologia e o specialitate nocivă în felul ei. Omul este iradiat cu toate măsurile de prevedere la aparatele cu care lucrăm, chiar dacă din 1986 nu mai este considerată muncă grea și specialitatea noastră a radiologilor e undeva mai la margine.

Întrebați dacă se pot falsifica radiografii ? Eu personal cred că nu. Categoric nu ! De schimbat da. Numai că e greu de găsit două cazuri, poate chiar la un milion, care prin suprapunere să coincidă. Eu, care zic că mă pricep la radiografii, dacă vreau să falsific n-am cum.

Fac parte, alături de alți colegi, din comisia dr. Leontopol și vă spun că sînt încă probleme în discuție. O serie de cazuri mergeau neașteptat de bine, chiar surpriză dacă vreți. Unele aveau examene ale specialiștilor anatomopatologi, altele nu aveau sau erau suspectate ca nefiind cancere. Două sau trei sînt fără dubii. Unul îl am notat, o femeie, E.Z., cu un cancer de sinus piliform (zona g'tului) văzut de dr. Dumitriu de la profesorul Dorin Hociotă. Au fost făcute biopsii și era cancer. După tratamentul cu produsul Leontopol a cedat treptat. S-a repetat biopsia și era tot cancer, dar mult ameliorat și situația femeii era mult mai bună, aproape normală. Deci nu boala în sine a dispărut, ci tumoarea s-a redus ca volum și bolnava avea o viață normală. Întrerupînd tratamentul, după o vreme a reapărut formația, era tot cancer, s-a echilibrat iar cu ajutorul tratamentului. În acest caz nu s-a vindecat boala, ci a putut fi tolerată de organism, menținut într-un echilibru care-i permite acestuia să-și ducă viața, ceea ce este foarte mult în caz că se va repeta și în alte cazuri. Colegii mai sceptici zic așa : „Da, dar se cunosc în cancere cazuri cînd cancerul a evoluat spre bine fără tratamente speciale, de la sine“. Nu era cazul de care vorbesc. Ei zic să continuăm experimentul și să vedem dacă se verifică pe mai multe cazuri, vor o verificare de cinci ani, examene anatomopatologice clare și confirmate de mai mulți specialiști. Proba certă o dă timpul.

Am văzut, tot la dr. Leontopol, și cazuri care nu erau cancere și aveau evoluții surprinzător de bune. O tumoră osoasă cu evoluție rea și generalizare a unui tehnician veterinar tratat cu radioterapie și chimioterapie fără nici un rezultat, după doi ani de tratament cu produsul Leontopol arăta foarte bine, tumorile retrocedaseră sub toate aspectele. În medicină cînd obții asemenea rezultate la un bolnav grav merită să continui experimentul. Acesta e și gîndul comisiei. Eu am pentru dr. Leontopol toată stima și-l consider cinstit, foarte serios profesional, dar, la rîndul meu, totuși nu mă grăbesc.

Medicina este foarte grea ca profesie. Dacă ești om, efectiv, nu-ți vine să amini un om. Medicul cu conștiință are multe momente cînd îi este greu. Spuneați într-un interviu recent că un profesor dr. docent stă în două camere și nu-și dorește mai mult. Eu știu că sînt medici oarecare ce stau infinit mai bine. De ce este așa ? Pentru că profesorul acela n-a încetat niciodată să fie om. E lucru mare să nu-l pui pe om să rezolve problemele altfel decît legal și clar. Să nu fie omul nevoit să procedeze altcumva.

Întrebările, sîntem convinși, s-au bănuit. I-am mulțumit profesorului dr. Corneliu Butnaru pentru amabilitate și credem că-l vor asculta și înțelege tot mai mulți medici.

ION PREDOȘANU

Prințul de lapte

(Urmare din pagina 1)

m-am lăsat. După ce am terminat armata m-am incadrat la Fabrica de produse lactate Vitan. După o perioadă destul de scurtă am fost avansat și in final am ocupat postul de șef al compartimentului decontare. Un post cheie, o funcție de mare răspundere. Ei, și de acum începe tragedia mea. Mi-am dat seama că se poate fura. Cum ? Foarte simplu. Fiindcă nu există o strictă supraveghere a lucrărilor contabile, puteam scoate din fabrică mărfuri, adică lapte, cu acte in regulă — lapte pe care il vindeam direct prin oamenii mei. In fabrică nu se mai intorcea nici un act, ci bani pe care ii luam și ii impărțeam. Lipsurile erau trecute la pierderi planificate. Pină venea factura din bancă se pierdea timp și lipsurile erau aranjate din creion. Simplu, nu? Cit a ținut toată afacerea ? Cam cinci ani. Nu vă vine să credeți dar așa a fost. Cinci ani am putut să fur in fața tuturor fără ca cineva să-și poată da seama. Ba nu, să nu exagerez Cițiva, cu care impărțeam banii, tot au știut. Nu puteam să fur atita timp de unul singur. Cine ? Păi, rețeaua era foarte mică. Lucram totdeauna cu cite doi șoferi, nu mai mulți, cițiva gestionari și cițiva oameni din conducere. In primul rind contabilul șef, cel insărcinat de la bun inceput să verifice toate lucrările, s-a făcut că nu vede nimic. Acum pot să spun. Mi-e rușine de ceea ce am făcut și nu imi mai e frică de amenințări. Contabilul șef, Dumitru Bugeanu, era cel mai hrăpăreț. Ii era mereu foame. Parcă nu se mai sătura. Era ca o sugativă. Tot timpul restaurante, mese și țigări fine. Nu avea niciodată timp să-și facă probleme, fiindcă spunea : „Viața-i frumoasă și scurtă, de aceea trebuie trăită". Veneau și revizori și tot felul de inspectori și se făceau controalele, de ochii lumii, pe la... tot felul de restaurante. Plecau revizorii și inspectorii, după controale, mulțumiți de cum mergea treaba. Mă și lăudau. Mă și felicitau. Mă dădeau de exemplu. Obțineam calificativul de foarte bine tot timpul. Și furam, de stingeam, in continuare.

— Dacă totul a mers așa de perfect, atita timp, dacă totul se mușamaliza — cum ați fost totuși prinși ? Cum s-a aflat de afacere ?

— Așa a fost să fie. In primul rind tatăl meu a fost cel care s-a speriat de noul meu fel de viață. Nu mai înțelegea nimeni cu mine. Eram prezent mereu la cele mai mari restaurante ca favorit al casei. Dădeam simultane. Cum adică ? Aveam masă la „Cina" și in același timp aveam o masă cu prieteni la „Flora". Și eu mă plimbam cu taxiul de la un restaurant la altul. Era foarte obositor. Vă rog să mă credeți pe cuvint. Toți trăgeau de mine, prietenii de sezon și cite altele. Cu serviciul o lăsasem mai moale, fiindcă eram atent cu cei din conducere, nimeni nu mă intreba cind vin sau cind plec. Plecam la munte cu cițiva prieteni, cum se spune, de simbăta cu un tren de vineri seara și soseam la serviciu luni, adică la prima oră din ziua de marți. Aveam in jurul meu tot felul de artiști și de artiste. Tatăl meu, ingrozit și speriat, a cerut ajutor organelor de miliție să observe ce se intimplă cu mine. Așa că am fost urmărit și s-a observat ce fel de viață duc. Se punea intrebarea : de unde atitia bani ? Așa s-a descoperit toată hoția.

— Foarte mulți vă regretă lipsa. In intreprindere și in cadrul centralei indeplineați și funcția onorifică de cel mai mare organizator al meselor de protocol. Este adevărat ?

— Nu se magaziniza nici un fel de banchet sau mese protocolare fără mine. Se știa că eu aveam tot felul de relații pe la mai toate restaurantele mari din Capitală. Se mai știa că baremul la astfel de mese este limitat conform legii. Cind ii vedeam pe cei mai mari cum se caliceau la cite o sută două — băgam mina in buzunar și lăsam pe mese toată diferența. De cele mai multe ori sumele erau de ordinul miilor de lei. Nimeni, dar absolut nimeni, nu își punea intrebarea de unde am bani. Eu le ofeream bani furați chiar de sub nasul lor, chiar din ograda lor. După ce se termina bilciul toți mă lăudau și mă felicitau. Contabilul șef, Dumitru Buge. nu, era așa de mindru și de fericit de subalternul său, adică de mine, că de cite ori mă vedea imi propunea să mă insor cu o nepoată de-a lui de la țară, fată plină de bani, frumoasă și deșteaptă. Dar eu numai la ea nu aveam timp să mă gindesc. Eu, domnule, cind doream să văd ce gust are whiskyul la Baia Mare, să zic așa, luam avionul pină acolo, il savuram o oră, două, și apoi mă intorceam cu prima cursă inapoi. Prietenii, bunii mei prieteni, cărora le dădeam ce își doreau ei, iar acum nu mai vin să-mi aducă măcar un pachet de țigări, imi spuneau Bebe Lăptarul, Prințul de lapte. Da, domnule, eu am recunoscut de la inceput totul. Mi-e rușine de ceea ce am făcut. Ce folos că m-am scăldat cițiva ani in bani și acum, la anii mei, nu am nici o meserie. Poate că in detenție o să invăț una: Dar, după cîți ani mă va ierta oare societatea ? !

La Fabrica de produse lactate Vitan stăm de vorbă cu tovarășul Dumitru Buriacu, secretarul organizației de partid. Pe Antonescu, ne spune acesta, il cunosc de cind a venit in intreprindere. Bugeanu, fostul contabil șef, l-a schimbat pe fostul șef al serviciului de decontări și l-a promovat pe Antonescu. Spunea că este un băiat bun și muncitor. Și așa a fost. Era muncitor. Stătea și lucra și nopțile. Era foarte săritor. Eu pe vremea aceea eram dispecer la producție și, de ce să n-o spun, eram și prieteni. In ultimul timp am văzut că Bebiță al nostru s-a cam retras din mijlocul prietenilor. Atunci imi spuneam că poate iubește vreo fată. Dar, cind am observat că nu mai avea timp să răspundă nici la bună-ziua mi-am zis că s-a ajuns și că nu mai sintem de nasul lui. Apoi a inceput să-și schimbe costumele cum alții își schimbă batistele, și-a schimbat țigările și bineințeles și prietenii. El vorbea la telefon și spunea că se intilnește numai cu artiști și artiste. La serviciu povestea, și noi il ascultam, ce făcea cu aceștia cu o zi in urmă. V-am mai spus, era foarte muncitor, lucra și nopțile, dar nici unul nu se gindea că Antonescu al nostru de fapt cind lucra ne fura. Am rămas trăsnit cind am aflat intr-o dimineață, la o ședință de comandament, că Antonescu ar fi furat peste un milion, așa, la prima vedere. Și culmea ridicolului, peste hirtii și calcule au trecut atitea revizii... ca după cinci ani să aflăm că de aici, de la noi, s-a furat. Cum se făceau reviziile ? Culmea e că revizorii au rămas și la ora actuală nepedepsiți. Am luat cuvintul intr-o ședință, prin august, la centrală, unde am spus că după un asemenea necaz nimeni nu a prezentat nici un fel de proces verbal de un singur leu imputație. Și să nu mi-o luați in nume de rău dar, așa in sinea mea, cred că Antonescu nu putea fura doar cu cei doi, trei șoferi și cu Victor Nițu, cel cu chioșcul de lapte și inghețată.

Am cunoscut și am stat de vorbă cu unii tineri care au lucrat cu Antonescu. In prezent, pe postul de șef al serviciului decontări se află Aristița Stoinoțu, care ne spune că asemenea greșeli nu se mai pot repeta. Există o evidență zilnică și foarte strictă a situațiilor și actelor contabile de la decontări care trebuie să corespundă, la fiecare poziție, cu datele aflate in serviciul de contabilitate. Dar cum s-au putut strecura milioanele in buzunarele infractorilor ? Există o singură explicație, caută să ne lămurească Elena Bratu și Marin Arfirie : noi cei de aici aveam o rază de acțiune limitată in ceea ce privește controlul situațiilor intocmite de către șef, și mai ales al situațiilor șoferilor. Și de cite ori apărea o nouă propunere contabilul șef ne spunea că are o mare incredere in Antonescu, că o descurcă el pină la urmă și să nu ne băgăm nasul unde nu ne fierbe oala. Antonescu cind chiulea, chiulea și cind muncea, muncea dar mai mult noaptea. Il lăsai aici, il găseai aici. Era bun de gură și, acum ne-am convins, era și un bun scamator al cifrelor. Era și după toane. Intr-o zi vorbea frumos iar in alta ne amenința pe toți că ne dă afară. Cind găsea o mică eroare in fișele unui subaltern striga cit il ținea gura : „Băi, o să mă băgați in pușcărie! Căscați ochii cit cepele că nu sint banii voștri, sint banii statului".

Maria Boldea — contabil principal : „Antonescu era direct subordonat contabilului șef. Antonescu devenise in fabrică

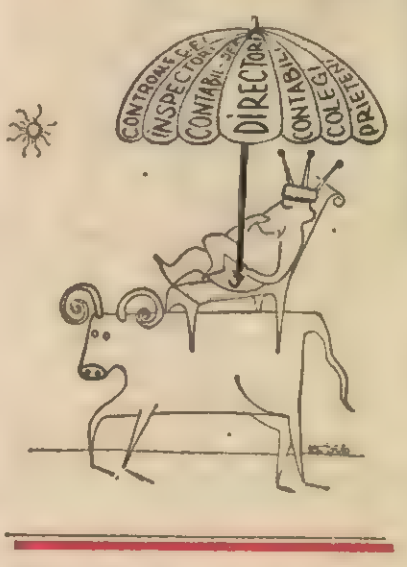

un fel de sfint. Nimeni nu-și putea permite să spună ceva. Situațiile prezentate de el la sfirșitul lunilor nu erau deloc clare. Cu aprobarea contabilului șef le lăsa in suspensie iar minusurile apărute le justifica prin imputare in celelalte luni. In acest fel se crea un haos. Dar, niciodată nu se lua nici o măsură. Dacă o singură lună dintr-un an, la o revizie, s-ar fi făcut o **verificare serioasă a datelor primare**, cum le spunem noi, față de cele *sintetice* s-ar fi observat hoția și poate s-ar fi oprit la timp, paguba n-ar fi fost așa de mare iar tinărul ar fi fost salvat. Cind o colegă de birou, cu soțul in centrală, a avut curajul să-i spună lui Dumitru Bugeanu că actele prezentate de Antonescu nu prea sint in regulă acesta a sărit cu gura și a țipat cit il ținea puterile : „Lăsați voi, nu mai faceți pe deșteptele că se descurcă el. De-ați avea toate la un loc capul lui ar fi foarte bine". Așa că nimeni nu avea curajul să spună nimic de frică să nu fie dat afară chiar a doua zi".

Miercuri, 6 noiembrie, la Fabrica de lapte din Militari are loc, in prezența colectivului, sentința in procesul Constantin Antonescu și Victor Nițu, soțul responsabilei unei tonete de lapte și inghețată de pe Bulevardul Matei Ambrozie — care in cîteva luni au delapidat aproape 400 000 lei. Dar pentru inceput să facem o paranteză. Cine este de fapt Victor Nițu? In contrast cu tinerețea și cu părul incă negru al lui Bebe Antonescu, Nițu este un bărbat cu părul alb, in virstă de 65 de ani. A fost economist chiar la centrala laptelui. Pină nu demult a fost și pensionar. Și fiindcă in perioada serviciului a fost un tip cinstit și corect, ce și-a zis omul acum, la pensie : Eu sint economist. Ce-ar fi să fur? Așa că, intilnindu-se cu Antonescu, a pus la cale afacerea. Interesant este faptul că nu el era cel incadrat la chioșcul din Matei Ambrozie ci soția acestuia care, fiind bolnavă, nici măcar nu trecea pe acolo iar omul, ca să scoată mai ușor un ban necinstit, își angajase un băiat de prăvălie plătit cu doi la sută din vinzare. La cit se ridica retribuția acestui băiat intr-o lună ? Aproape 7 000 lei ! In timpul anchetei, Victor Nițu a predat suma de 170 000 lei. Și, un fapt care a adus un zimbet celor ce anchetau : Intrebat de unde are atitia bani, Victor Nițu a răspuns „am avut o presimțire". Bebe Antonescu din boxă : „Fir-ar să fie, băi, nea Nițule, dacă ai avut o presimțire, de ce nu mi-ai spus-o și mie. Eu am cheltuit toți banii..."

Sentința tribunalului in acest dosar : condamnă pe Victor Nițu la 10 ani inchisoare, 5 ani interdicții și confiscarea parțială a averii. Condamnă pe Bebe Antonescu la 15 ani inchisoare, 6 ani interdicții și confiscarea unui sfert din avere.

Ne permitem să atragem atenția asupra faptului că in acest proces nu mai este implicat absolut nimeni din fabrica de produse lactate. Și incă o curiozitate : la acest proces care a avut loc in fabrică nu a participat nimeni din conducerea intreprinderii ! Au fost invocate tot felul de ședințe care aveau loc exact la acea oră.

Intr-una din zile reușim să-l găsim și să stăm de vorbă cu Dumitru Bugeanu, fostul contabil șef de la Fabrica de produse lactate Vitan, in prezent șef contabil la I.T.S.A.I.A.-Ilfov. „Tovarășe, zice Dumitru Bugeanu, Antonescu este un escroc internațional. Să fie omorit. M-a păcălit atita timp. Și eu care doream să-l insor cu nepoată-mea. Știți cine sint adevărații vinovați ? Colegii lui de birou. Ce dacă le era șef ? ! Trebuiau să fie vigilenți. Dar Antonescu li păcălea și pe ei. Le dădea cite o țigară fină la cafea. Eu m-am axat pe probleme de gestiune. Au fost probleme și cu unii gestionari și distribuitori. Aparent oameni cinstiți dar in fișele personale apăreau intr-o lună cu plusuri și in luna cealaltă cu minusuri. Acum imi dau și eu seama că se aranjau intre ei. Eu, tovarășe, dacă nu eram atent, Antonescu ar fi distrus și arhiva și atunci nu s-ar mai fi prins nici un hot. Vă mai spun și o repet : mi-a scăpat de sub ochi decontarea. Poate n-am avut un ochi format, in ciuda faptului că lucrez de 26 de ani in contabilitate. Antonescu era un tip abil. Chiar la sfirșitul anului a făcut un imprumut de la C.A.R. de 10 000 lei. Știu că acum cițiva ani, de ziua lui, colegii i-au făcut cadou, fiindcă nu avea, o pereche de pantofi. Cine s-ar fi gindit că la acea oră el fura sute de mii? Eu nu am nici o vină. M-a păcălit intregul colectiv care era pașnic. N-am primit nici o reclamație. Am fost și pe la el pe acasă. Am fost invitat și la masă. Ce cumsecade sint părinții lui ! Oameni de treabă și cinstiți. Cum de m-am păcălit ? Dar să știți că eu i-am descoperit in final. Acum deschid ochii cit cepele. In prezent sint tot contabil șef. S-a aranjat ca să nu pierd nimic la retribuție. Cei din centrală au fost intelegători. Am fost transferat in interesul serviciului. La noul loc de muncă am descoperit deja niște nereguli. L-am schimbat și pe director. Acum sint in proces cu doi gestionari care au delapidat. Nu mai merge. Acum sint atent. Nu-mi mai scapă nici o mișcare. Vă dau cuvintul meu de onoare !"

Cum nu numai despre onoare e vorba in această anchetă, o vom continua cu opiniile acelora care au lucrat, zi de zi, cu Antonescu, ale șefilor săi direcți, ale persoanelor care, prin natura funcțiilor lor, trebuiau să fie atente fiindcă neatenția, in situații ca acestea, se cheamă incompetență.

La o pagubă de peste un milion, revizorul se mulțumește cu un casetofon

Dacă numai referatul cu propuneri de trimitere in judecată se intinde pe **23 pagini dactilografiate la un rind**, să ne imaginăm cite eforturi, cită migală și răspundere cuprind cele cîteva **mii de file** ale dosarului penal intocmit de Miliția județului Olt cu privire la paguba de peste un milion șase sute de mii lei pricinuită avutului obștesc de către un grup de infractori condus de Vasile Gheorghe-Dumitru, fostul gestionar al magazinului „Electrice" din Corabia !

Pentru că, mai ales de această fațetă a subiectului abordat — **imprejurările favorabile necistei** — imprejurări generate de incompetență, de lipsă de răspundere, de corupție, cum o să vedem și in cazul de față, vrem să ne ocupăm in cele ce urmează.

Este foarte adevărat că inițiatorul afacerilor tenebroase a fost **Vasile Gheorghe-Dumitru**, incă de pe vremea cind era gestionar al magazinului „Electrice" din Corabia (1978). El a fost acela care a introdus in magazin mărfuri fără forme legale, aduse de diverși intermediari, care, la rindul lor, le procurau de la cei care le sustrăgeau din intreprinderi. De exemplu, Dumitru Dumitru, depanator radio-TV din Dăbuleni-Dolj, i-a „făcut rost" lui Vasile Gheorghe-Dumitru de cantități imense de piese electronice, procurate de la mai mulți bișnițari din București, sustrase, de fapt, de la Intreprinderea „Electronica", de către Filimon Barbu, Constantin Dogan, Florentina Gaspar și alții.

A existat deci un inițiator, care a reușit să-și găsească complici. Au inceput să apară și rezultatele evidente ale afacerii ilegale : in primul rind modul de viață suspect al gestionarului, cheltuielile fabuloase făcute de acesta, in localuri de lux, care indicau de la o poștă surse dubioase de cîștig.

Constituia, oare, acesta, un semn de intrebare pentru factorii de conducere, respectiv pentru directorul I.C.S.M. Corabia, Lascu Alexandru, pentru Mircea Georgeta, contabil șef, pentru Tălăban Valeriu, șeful compartimentului comercial, care aveau obligația legală și morală să vegheze ca in subordinea lor să nu se producă ilegalități ?

Să admitem că n-au fost indeajuns de perspicace ca să-și dea seama, incă de la apariția primelor aspecte dubioase, ce se petrece la magazinul cu pricina, cu toate că aceasta ar insemna fie incompetență, fie dezinteres, fie și una și alta.

Dar după ce organele de specialitate ale B.N.R.S.R. au sesizat conducerea intreprinderii, personal pe directorul Lascu Alexandru, că la unele unități, inclusiv la magazinul „Electrice", există nereguli de ordin financiar, există documente fictive, stocuri supranormative etc., de ce nu s-au alarmat factorii de conducere de la I.C.S.M. ? De ce n-au acționat in virtutea drepturilor și indatoririlor pe care le au, pentru a cunoaște realitatea la magazinul respectiv, cind afacerile se aflau incă in faza de inceput și paguba nu luase amploare ? Cind inșesi consecințele pentru vinovați ar fi fost mult mai ușoare ?

Nu, directorul, fostul director dealtfel — ca să precizăm că intre timp a suportat și el, deocamdată administrativ, consecințele propriei indolențe, fiind schimbat din funcție și urmind să răspundă ca parte civilă pentru pagubele produse avutului obștesc — n-a mișcat nici un deget ! „Ne-am bazat pe revizor, el ne-a indus in eroare..." — aveau să incerce a se scuza factorii de conducere de la amintita intreprindere comercială.

Fără să diminueze cu ceva vinovăția șefilor săi, revizorul de gestiuni Mircea Mugur-Petru Intruchipează, intr-adevăr, personajul cel mai semnificativ in privința favorizării elementelor infractoare, pentru că el nu numai că n-a stabilit niciodată realitatea scriptică și faptică la magazinul „Electrice", din comoditate și nepricepere, din cea mai crasă lipsă de răspundere, intrerupind inventarele fără a incheia procese-verbale și lăsind documentele la discreția gestionarului, dar, colac peste pupăză, s-a dovedit a fi și incorect, pretinzind și primind, fără plată, un casetofon „Gründing", pe care l-a restituit cu ocazia cercetărilor intreprinse de miliție !

Cu un asemenea revizor nepriceput dar coruptibil, cu un director care a obligat-o pe soția lui Vasile Gheorghe-Dumitru să primească gestiunea incertă de la soțul său, deși femeia s-a opus, pentru că avea cunoștință de o parte din neregulile săvirșite, nu este de mirare că paguba a depășit 1 600 000 lei, cind ilegalitățile puteau fi curmate cu mult inainte de a se fi ajuns la asemenea grave consecințe.

In pofida greutăților intimpinate din cauza numeroaselor falsuri operate in actele de gestiune, a numărului mare de complici și a prejudiciului creat, organele de miliție au stabilit, in cele din urmă, adevărul. Un adevăr care acuză nu numai pe autorii faptelor antisociale, prin care avutul obștesc a fost păgubit cu peste 1 600 000 lei, ci și pe cei care, din comoditate, lipsă de răspundere sau incorectitudine, i-au favorizat pe infractori.

MIHAI GROZAVU ■

• Opinia publică în faptul cotidian •

Fără îndoială, opinia publică se manifestă complex și pozitiv, sensibil și prompt, sancționînd din ce în ce mai sever abdicările de la normele de conviețuire civilizată în societatea noastră care respectă drepturile și libertățile individului și apără demnitatea umană. Nu întotdeauna însă unii oameni puși în fața unui pericol social, a unei lezări a bunelor moravuri, dau dovadă de perspicacitate, de conștiință, de atitudine fermă. Cîteva din ipostazele pozitive și negative ale atitudinii cetățenești vă vor fi prezentate mai jos. Unele dintre ele constituie un model, altele trebuie să ne pună pe gînduri, multe devin avertisment. Pentru că opinia noastră, a fiecăruia în parte, împlinește pînă la urmă marea opinie publică. Și opinia publică trebuie să rămînă permanent în stare de veghe.

Un lanț de naivi în plasa unui „naiv" care vinde jaluzele imaginare

Într-o sală de tribunal e uneori o rumoare insuportabilă. Trăiești încordat. Vrei să „prinzi" fiecare replică, fiecare gest, fiecare expresie ca și cum s-ar filma în „priză directă". De fapt, rumoarea nu depășește niciodată murmurul obișnuit al holului care revarsă brusc înăuntru zgomotele de afară cînd se deschide ușa sau cînd atitudinea unui martor, a unui reclamant, a unui inculpat, a unui avocat și chiar replica exactă, uneori tăioasă, sentențioasă a judecătorului descarcă aproape electric tensiunea înaltă a dezbaterii. Viața ajunge aici în situații-limită, cu dramele, comediile și tragediile ei. Și, uneori, comedia umană provoacă hohote de rîs sau, din decență, zîmbete dezarmate, de flash cinematografic. Cum s-a întîmplat în ziua de 12 noiembrie 1980 în completul de judecată numărul 1 de la Judecătoria sectorului 3, complet condus de o tînără judecătoare de o perspicace, energică, rezumînd exact, concludent, declarațiile martorilor pentru grefiera de ședință care le bătea imediat la mașină, lansînd întrebări precise, clare, celor care s-au perindat prin fața sa și reținînd cu luare aminte, chibzuind atent, sever, adevărul. La un moment dat, din boxa acuzaților în uniformă de penitenciar s-a ridicat un tînăr ras în cap, cu o figură senină de voiajor distrat prin viață, cu ciripit de păsări în jurul timplelor, privindu-ne pe cei prezenți în ochi, inteligent dar indiferent, și frămîntîndu-și doar mîinile pe bara de lemn: Teodor Popa, liber profesionist prin Bucureștii ultimilor ani, escroc notoriu pe care l-am văzut, desigur, de nenumărate ori pe itinerarele vieții noastre comune și nu l-am suspectat niciodată. După cum nu l-au suspectat zeci de cetățeni onești, cuminți, cu picioarele pe pămînt care au apelat la serviciile sale de fals delegat al unei întreprinderi, cooperative sau atelier fantomă de confecționat galerii și jaluzele. Escrocul intra în blocurile de curînd predate la cheie în care locatarii își montau mobilierul, își finisau interioarele și, cu siguranță, cu seriozitate, cu putere de convingere se angaja să trateze confecționarea de jaluzele și galerii. Se prezenta îmbrăcat decent, saluta cu „sărut mîna", se comporta elegant, manierat, vorbea calm, cu înțelegere și respect, cu tact și răbdare, prezenta cîteva mostre de jaluzele de diferite mărimi și culori precum și o ruletă (care s-a dovedit mai tîrziu a fi de proveniență externă), ca oamenii să-și aleagă modelul preferat, făcea măsurători amănunțite pe care le consemna într-un bonier fals, calcula și, de obicei, exclama sume la întîmplare! Uneori în raport direct cu înfățișarea clientului, cu posibilitățile sale materiale, cu pregătirea sa intelectuală. Legitimat de către unii amatori de jaluzele și galerii — obligatorii dealtfel într-un apartament — Teodor Popa își prezenta, cu o stupefiantă candoare, propriul buletin de identitate cu adresa exactă: strada Soldat Spiridon Matei, nr. 2, sc. C, et. 10, ap. 129, sector 2! Oamenii își notau adresa dar nici unul dintre ei nu s-a gîndit vreodată să verifice bonierul, nici unul dintre ei nu și-a dat seama că așa-zisele chitanțe nu poartă nici o ștampilă, că sînt impropriu confecționate. Și astfel, Teodor Popa își însușea, în contul unor jaluzele și galerii imaginare, sume de bani variind între 300 și 3 000 lei pe care îi cheltuia la voia întîmplării, liniștit, discret, bătînd străzile Bucureștiului și ale orașelor de provincie de unde avea obiceiul „delicat" și „civilizat" să trimită din cînd în cînd celor escrocați ilustrate și cărți poștale prin care îi asigura că afacerea merge și că întîrzierile se produc din lipsă de materiale, din supraaglomerarea furnizorilor. Ba mai avea timpul să și revină în unele familii pentru a cere suplimentarea sumei inițiale de bani cu încă 1 001 de lei de pildă, (ca în basme), adăugînd, pentru mai multă forță de convingere un leu sau 20 de bani în chitanțier, ca oamenii să fie convinși că face socotelile corect.

Cascada amatorilor de jaluzele și galerii ar fi continuat să se prăbușească în buzunarele lui Teodor Popa, dacă scadențele nu ar fi devenit presante și unii oameni nu ar fi anunțat organele de miliție. Mai ales că, vizitat la domiciliu, n-a fost găsit niciodată și vecinii s-au plîns că e căutat mereu de zeci de oameni înșelați.

Pe bună dreptate, în instanță, avocatul celui din boxă se întreba cum de a fost atît de naiv escrocul ca să-și dea adresa exactă? Și dacă nu cumva Teodor Popa lucra efectiv mînă în mînă cu „particulari" experimentați care confectionau jaluzele și le plasau, între alții, prin el? Dovadă că în cîteva rînduri s-a ținut de promisiune și a adus totuși galeriile și jaluzelele promise. „Naivitatea" lui Teodor Petre n-a rămas în picioare deoarece inculpatul a recunoscut liniștit că intenția sa a fost de la început de a-și însuși banii „clienților" săi și nu de a le onora comenzile. În unele situații a avut chiar tupeul să afirme că e „trimis de o „Întreprindere" din Oradea, pentru că nu se realizează planul din cauza unor tîpi care se dau drept meșteri, induc în eroare pe oamenii de bună-credință și siat de fapt niște escroci". Culmea tupeului!

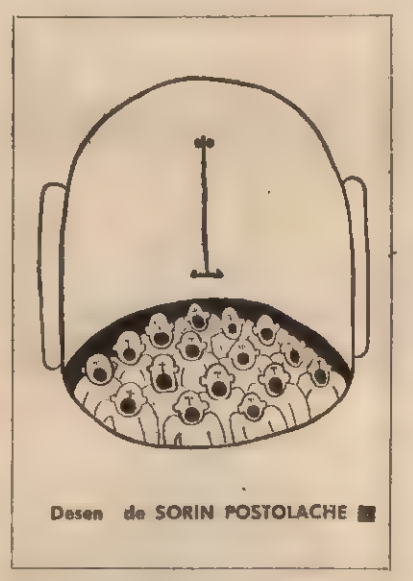

Desen de SORIN POSTOLACHE

În rechizitoriul procurorarei, evident, s-a atras atenția asupra „naivității" persoanelor care s-au lăsat păcălite de un astfel de escroc, cazul constituindu-se într-un avertisment pentru situații similare în care diverși cetățeni dubioși bat la ușa apartamentelor noastre oferindu-și în mod ilicit serviciile, fără legitimații reale și la zi, pretinzînd diverse sume de bani. Evident, s-a cerut sancțiunea cea mai aspră a legii prevăzute de articolul 215, aliniatul 2 și 3 din Codul Penal, cu aplicarea articolului 33, litera A din Codul Penal! Naivii, ale căror nume nu vrem să le transcriem aici și nici nu putem (din lipsa spațiului tipografic necesar) s-au constituit în cele din urmă într-o opinie publică, au cerut trimiterea în judecată a escrocului, iar instanța l-a dat o pedeapsă severă. Dar acest gen de naivitate care devine, uneori, iată, complicitate, nu se pedepsește, deocamdată, de nici o lege.

ADRIAN DOHOTARU

Echilibru fragil pe o bicicletă furată

Simțea că nu va reuși să struneacă bicicleta. Încăpățînată, stringea ghidonul, căutînd echilibrul cu înverșunare, ca și cînd de mersul pe bicicletă ar fi depins însuși echilibrul lumii. Dacă ar fi întrebat-o cineva de ce se afla ea, la acea oră a zilei, pe un Pegas roșu, încotro pedalează atît de nesigur pe trotuarul mărginat pe alocuri de ploi, n-ar fi știut ce să răspundă. Nu avea nici un răspuns pregătit. S-ar fi descurcat ea oricum, își zice. A dus destul de nas (gîndul o face să zîmbească amintirilor) și apoi, de ce s-ar lega cineva de ea acum și aici? Nu prea e cunoscută prin Alexandria. Tocmai cînd frămînta astfel de gînduri, sumarul echilibru pe două roți se destramă. Cade într-un șanț, murdărîndu-se de noroi și lovindu-se. „Lasă că-ți arăt eu ție!" — se ridică furioasă, lovind cu sete bicicleta răsturnată. Se uită apoi în dreapta, în stînga, vede un trecător pe care-l interpelează: „Nene, nu cumperi o bicicletă? O dau ieftin!". „Cu cît?". „Cu o sută de lei". Omul o privește ca pe o arătare de pe altă planetă. „Cum să dai frumusețe de Pegas cu o sută de lei?" — o întreabă, după care își vede de drum.

În vremea asta, o femeie trecută de 50 de ani, care asistase la scenă, se apropie. „Ți-o cumpăr eu, fetițo, îți dau 200 de lei pe ea. Numai că trebuie să mergi cu mine pînă la blocuri și-ți dau banii". Pe drum, n-au prea scos multe vorbe. Tînăra se gîndea la chilipir. Era veselă. Femeia, la rîndul ei, era tot mai sigură că nu-i lucru curat cu fata asta. Ajung la bloc. Sună la ușa unui apartament. „Tovarășe șef — zice femeia — uite, ți-am adus fata asta. Vinde o bicicletă. O dă cu 200 lei. Pegas veritabil, și, cum știu că aveți copii, m-am gîndit că o s-o cumpărați dv". Îi face cu ochiul celui apărut în ușă și dispare.

E timpul să prezentăm personajele acestei autentice întîmplări. Femeia se numește Maria Scoicaru și e din Alexandria, județul Teleorman. Are 52 de ani, copii așezați pe la casele lor, nepoți. Tînăra „vînzătoare de biciclete" — Ștefania Ungureanu, 22 ani, fără ocupație, de loc din Turnu Măgurele. „Cumpărătorul" — o să înțelegeți imediat ghilimelele — spre care o purtase femeia — nu era altul decît sectoristul. Nu credem că trebuie date prea multe explicații pentru ce a urmat. Bicicleta, s-a descoperit imediat, era furată de Ștefania Ungureanu de la scara unui bloc. Supoziția Mariei Scoicaru era deci întemeiată, motiv pentru care o adusese pe hoață la ușa sectoristului. O reacție de bun-simț a omului care are valoarea banului muncit. O reacție omenească împotriva hoților, degradaților, care întinează prin însăși existența lor peisajul vieții noastre cinstite. Iată un motiv în plus de meditație pentru Ștefania Ungureanu și cei ca ea, cu privire la echilibrul lumii în care, fără cinste fiind, trăind din expediente deloc curate, se pot prăbuși în neorol. Chiar și de pe o bicicletă! Pentru că, în întreaga țară, să nu se uite, sînt milioane de Maria Scoicaru, milioane de oameni cinstiți.

GEORGETA BLĂNARU

Într-o zi, în Gara de Nord, un om bătrîn are nevoie de ajutor

Își pierduse răbdarea. Ochii ei bătrîni o dureau, nu mai putea distinge pe nimeni, de atîtea imagini urmărite atent, încordat, căutînd mereu prin șuvoiul de trecători. Își muta greutatea de pe un picior pe altul, o dureau și ele. „Nu se poate, începe să vorbească singură, le-am scris tare limpede: dragii mamei, să mă așteptați la trenul de cinci, vine mama negreșit, să nu care-cumva..." Și, iată, nu sînt. Cine știe ce treburi i-or fi împiedicat, îi scuză bătrîna, vorbind tot singură, că să se aline. N-au făcut așa niciodată. Trenul din spatele ei, care o adusese din satul de cîmpie, se pusese în mișcare, pleca la depou, fapt ce i-a vestit că de multă vreme stă acolo, țintuită în capul peronului. „Ce să mă fac, acum?", îngînă iarăși, cu privirile pierdute printre trecători.

— Să te ajut, măicuțo, aude deodată în spatele său. Încotro mergi? Nu știi linia unde îți vine trenul?

Tresare. Nu era vocea nici unuia dintre ai săi.

— Ba nu e vorba de tren. Cu trenul am venit, dar nu m-au așteptat copiii mei, și la vîrsta mea, nu mă mai țin puterile să ajung la una din fetele mele. Dacă ești mata așa de bun, cum se vede, ajută-mă cu telefonul. Iacă, hîrtia cu numărul, dar fisă n-am. Nu știe maica, și nu mai vede, să umble cu telefoane.

— Lasă, măicuță, uite, te duc eu la stația de autobuz, îți dau și un bilet, și te duci direct, le faci o surpriză.

— Nu prea m-aș încumeta, bagajul e greu și apoi nu prea știu să umblu nici cu drăcovenia aia de lift, și fata la care mă duc stă la opt.

— Atunci, ține-te după mine, o să te duc pînă acasă, doar n-o să stai în gară?! Pe ce stradă locuiește fiica dumitale?

— Faci mata așa un gest frumos? Oi fi tot de la țară, și-oi fi avînd tot așa o mamă bătrînă ca și mine. Altfel cine mi-ar fi dat mie atenție, acolo, în capătul peronului?! Cum te cheamă, să-ți țin minte numele?

Bărbatul, de circa 45 de ani, care a făcut acest gest frumos, care a văzut disperarea în ochii unei bătrîne țărănci în Gara de Nord, poate e sau poate nu e de la țară, nu i-a spus, așa cum nu i-a spus nici cum îl cheamă, fiindcă n-are importanță, a zis. Vorbind pe drum cu el a aflat doar că lucrează într-un minister. Era obosit, venea dintr-o lungă deplasare în provincie, dar a avut totuși timp pentru ea, adică pentru un om, pentru un semen. Pentru că știe să privească în jurul său, și nu cu indiferență.

Cazul este absolut autentic, ni l-a povestit Eugenia Ș. în vîrstă de 70 de ani. I s-a întîmplat într-o zi de octombrie a.c. Într-o zi de octombrie, în Gara de Nord. Venea dinspre Urziceni, cu trenul de persoane 8402.

ILEANA ALEXENI

Tăcerea e uneori grea, apăsătoare, acuzatoare, dar și indiferență și lașă

27 octombrie 1980. Ziua recoltei. Piața de legume a orașului Pitești, piața centrală de pe Calea București — superb colorată, de roade și de mișcarea oamenilor — e aprovizionată pantagruelic și asaltată de cumpărători. Administrația pieței și conducerea întreprinderii locale de legume și fructe, se pare, au buni gospodari. Tonete multe, vînzători mulți încearcă să răspundă șuvoiului de solicitanți. Firește, nu pot fi serviți toți odată, disciplina civică impune, și se formează rînduri. Ce nu văd însă mai marii pieței — și e păcat! — nu văd că unii dintre vînzători nu au instrumente de scris și nu fac socoteli în văzul cetățeanului care cumpără. Se erijează în „memorii-computer" și „calculatoare-mentale". Fie și așa, dacă scopurile nu ar fi altele, cam necinstite, ca ale Mîndrei Ciocîrlan. Iată ce rezultate emite „calculatorul" ei. Pentru cumpărături în valoare de 68,30 lei (10 kg mere, 5 kg morcovi, 2 kg ceapă preambalată, 2 kg spanac, 3 kg păstîrnac) pretinde rapid, să n-aibă omul timp nici să respire, dar să socotească — se pricepe fata la psihologie! — nici mai mult, nici mai puțin decît 99 lei. De data aceasta s-a întrecut cu gluma. „Calculatorul" a luat-o chiar razna. Văzînd că îi merge, îi sînt crezute erorile, le amplifică. Urmărind-o, timp de aproape o oră, cum lucrează, pînă atunci „erorile" ei au fost mai mici, rotunjiri de sume care urcau, ce-i drept, pînă la 10 lei de persoană, depinde cît cumpăra fiecare. Dar 30 de lei, era prea de tot! Este rugată să repete socoteala. Reduce la 89 de lei. Nu vrea să se demaște chiar de tot. Îi e teamă oare de opinia publică, de toți acei oameni aflați la rînd, ori de buzunarul ei?! I se cere, încă o dată, să repete adunarea. Mai scade 10 lei. I se arată calculul pe hîrtie, negru pe alb, însă nu cedează. Sub 79 de lei nu concepe să recunoască alt rezultat. Ce importanță are evidența, ea își apără dreptul de a fura mai departe. Pretinde cu aplomb, și încasează, 79 de lei. Își apără autoritatea gradat: ironii, țigniri, dispreț pentru cel ce e atît de... meticulos și... pe limbajul ei „scîrțar". Consternat, cel păgubit își îndreaptă privirile spre oameni aflați la rînd, așteaptă, solicită cu ochii, și în cele din urmă cu cuvintele, ajutorul opiniei publice, al tuturor. Ciudat, se lovește de un zid. Un zid de tăcere. Fiecare cu gîndurile lui și interesele lui, nu se amestecă! Și mai ciudat, pînă la urmă, intervine cineva. O femeie. Destul de tînără, în jur de 30 de ani.

— Pleacă, domnule, odată, ca să servească mai repede! Pentru 10 lei ai dumitale, pierdem noi timpul?!

— Și dacă îi se întîmpla dumitale, cum ai fi reacționat?

— Nu te privește!

Ciudat, nici de data aceasta, nici la această optică a interesului strict personal și de moment nu răspunde nimeni. Aceeași tăcere! Grea, apăsătoare, derutantă. Un om cinstit este de două ori ultragiat și nu-i ia nimeni apărarea! Deseori ni s-a întîmplat să fim martori oculari la asemenea reacții inverse față de cele așteptate, firești, naturale și morale, ale opiniei publice. La zidul indiferenței! Cine să-i apere atunci integritatea și autoritatea acestui mare educator colectiv? Fiecare sîntem opinia publică! Primind o ripostă colectivă pe loc, direct, scurt, rapid, fapta Mîndrei Ciocîrlan n-ar mai fi putut să continue și să prolifereze! Știind că omul din față, cumpărătorul, nu acceptă, formează zid împotriva oricărui gest în afara legii, a normelor morale în orice domeniu, sîntem siguri, Mîndra Ciocîrlan n-ar mai fi încercat.

În schimb, nu sîntem siguri că sancțiunea administrativă — pe care ne-a asigurat directorul I.L.F. Pitești că o va suporta vînzătoarea — o va și vindeca de asemenea practici. Reacția opiniei publice ar fi fost însă cel mai sigur antidot.

CICI IORDACHE

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Tractoriștii Bucureștilor

Nu sînt mulți. Sînt vreo șase sute, împărțiți în trei S.M.A.-uri: Mogoșoaia, Popești-Leordeni, Măgurele. Au sub păstorirea lor 15 C.A.P.-uri și 3 I.A.S.-uri din suburbiile Capitalei, cu o suprafață de vreo 27 000 de hectare.

De obicei nu-i vezi. În București, poate mai mult decît oriunde, profesiile nu se interferează cotidian decît arar. Nu rămîne le întîlnești cu medicul, foarte puțin probabil să te întîlnești cu avocatul, și mai puțin cu cibernetic ianul sau cu programatorul economic. În schimb nu te ocolește — fiindcă îi cauți! — omul care vinde morcovi în piață. El e o piatră unghiulară a existenței fiecăruia, întrucît fără morcovi nu prea ne lese supa. Iar soarta morcovului e legată de soarta unei porțiuni cultivabile a pămîntului, asupra căreia se aplică o tehnică numită global agricultură. Aici, în zona Bucureștilor, ca pretutindeni, dar parcă mai mult ca în pretutindeneа țării, soarta agriculturii e exclusiv în mîinile lor, ale tractoriștilor. În spatele omului de la taraba pieței stau ei, cu mașinile lor, cu truda lor aspră, puțin sau deloc știută de restul bucureștenilor. Ei, tractoriștii, este deci unul din oamenii cei mai prezenți în viața noastră, chiar dacă nu-i vedem decît extrem de rar, mai rar decît pe cibernetician sau pe programator.

Munca lor, a celor șase sute, se desfășoară de regulă fără martori. Ei trudesc, cu mașinile lor, în cîmpiile din jurul orașului, în care pasul bucureșteanului nu prea calcă, pe care acesta le vede mai mult din tren sau din automobil, cînd merge vara spre litoral și cînd la aceiași orizont ei surprind!) că alei, în jurul Bucureștilor, chiar în poarta lor, unele suprafețe sînt acoperite cu grîu, cu porumb, cu roșii, cu ceapă, cu morcovi. (Iarna sînt acoperite cu zăpadă!) Atunci se văd, din geamul trenului sau a mașinii, și niște ființe călări pe tractoare sau, mai combine, niște ființe care, idilici, bucolici sau numai naivi, asemenea unor vechi (și repudiați în zilele noastre) poeți ai ogorului, ai semănatului și ai păsunii, s-ar părea că nu bănuiesc, ei, ființe omul modern și civilizat, asfaltul, peferîndu-l ca calea cea mai comodă, nu se mai pot întîlni cu ființe goală, pe lutul reavăn.

Uneori însă apar unde nu te-aștepți și cînd nu te-aștepți. Bucureșteni din cartierele îndepărtate se îi văd mereu. Fiindcă dacă vreo 60 la sută din cele 27 000 de hectare sînt dispuse în largi tarlale (tarlale ca toate tarlalele din Cîmpia Română, tarlale de 25, de 50, de 100 ha), restul sînt insule de pămînt, uneori insulițe, alteori doar petice de 1—2 ari, sute și sute de insulițe și petice risipite în suburbia imediată a Capitalei, printre străzile diforitelor cartiere, printre case și printre blocuri. Aici, cel mai bine s-ar putea lucra cu boii sau cu caii, dar de unde boi sau cai? C.A.P.-urile Bucureștilor, cuprinse cîndva și ele în acel patos grăbit al „eradicării vechiului", în care „vechiul", primejdiosul „vechi" îl însemnau blăjinele și harnicele patrupede, simbol al unei agriculturi vetuste, azi nu le mai au nici de sămînță. Nu prea mai au, de fapt, nici țărani, toți s-au făcut orășeni, muncitori în industrie, care cînd se întorc din navetă (făcută de regulă cu tramvaiul) își văd mai mult de grădina lor decît de ogoarele C.A.P.-ului. Drept care insulițele de pămînt de 1—2 ari rămîn încă în seama tractoarelor, a tractoriștilor obligați să parcurgă pînă la ele drumuri lungi, cu ocoluri chinuitoare (căci nu pot tăia spre ele pe artere moderne și intens circulate), și obligați, acolo, pe aceste insulițe sau petice, să munceacă lovindu-se de fel de fel de obstacole, de case și blocuri, de stîlpi electrici, de rețele ale I.C.A.B.-ului, de mormanele de gunoaie și de deșeuri deversate aici de oamenii cartierului, ades și de întreprinderi. (Și obligați, în paranteză fie spus, ca la ceasul recoltei să fluiere, des, a pagubă. Fiindcă porumbul, cînd vin să-l culeagă, nu prea mai e, au fost mai harnici decît ei „dăunătorii" cu două picioare, care ronțăie orice ai planta, și grîu, și porumb, și furaje, nu mai vorbim de legume. S-a plantat în astfel de locuri ricin, crezîndu-se că acesta se va salva, nefiind comestibil de către oameni, de către găini, oi sau porci. Nu s-a salvat, „dăunătorii" fiind niște perseverenți și niște mari inventivi: au furat ricinul și l-au făcut săpun.) Pe scurt, ei, acești oameni, ca pretutindeni, dar mai mult ca pretutindeni, fiindcă în zona Bucureștilor nu prea mai sînt țărani, iar animale de muncă nici de sămînță, sînt obligați să preia în mîinile lor tot ce înseamnă, în mare ca și în mic sau în foarte mic, agricultura acestei zone cu marile ei împliniri și cu problemele care-și așteaptă încă soluțiile. (Vom mai deschide aici, din nou, o paranteză, exterioară cumva subiectului nostru, dar încercuind salutara preocupare pentru descoperirea și aplicarea acestor soluții. Este vorba de scoaterea insulițelor de pămînt de sub tutela ineficace a C.A.P.-urilor și de trecerea lor sub veghea, munca și grija colectivelor întreprinderilor industriale din zonele respective. Problema este în studiu, și studiul el, pe baza unor experiențe practice ce și-au vădit eficacitatea, arată că, într-adevăr, o astfel de soluție conține niște bune promisiuni pentru rezolvările viitorului. Desigur, și în asemenea circumstanțe, tractoriștii ar fi prezenți, ei ar executa, ca și pînă azi, lucrările mari și de temelie, precum aratul și discuitul.)

Rășar uneori, spuneam, unde nu te-aștepți în anotimpul extraagricol, adică iarna. Iarna, cînd tractoriștii țării se retrag în ateliere, ca să-și repare utilajele și mașinile, ca să le pună la punct pentru asaltul cel mare al primăverii, ca să mai respire și ei o clipă și să-și îndrepte trupurile, deseîlecați din șaua campaniilor întinse pe trei anotimpuri, mecanizatorii bucureșteni rămîn pe tractoare, într-un asalt dintre cele mai grele. Între 15 noiembrie și 15 martie, 120 de tractoare, cu cîte două schimburi, adică două rînduri de tractoriști, sînt mobilizate la deszăpezirea Capitalei. O parte din tractoare se înhamă la „sărărițe" (mașinile care deversează sare), o parte se echipează cu pluguri și perii, ca să deblocheze și să curețe străzile transformate în munți și troiene. Este, spuneam, un asalt dintre cele mai dure (nu e nevoie să-l mai descriem, bucureștenii îl știu, fiindcă îl văd în fiecare iarnă). Dar e și un moment cînd pe încleștări, ne reîncălzică mai bine-zis, o imagine și un sentiment deopotrivă puternice și fragile, pe care cindva le-am purtat în noi, pe care de mult le-am cam uitat. Este momentul în care orașul, marele nostru oraș, care a ridicat între noi și natură, între noi și cimpie, atîtea ziduri de beton și de oțel, se întîlnește din nou cu natura, cu uriașa cîmpie ce-i ține-n palmă, este momentul cînd pe străzile Bucureștilor, în inima lor, pătrund acest duh, aceste mireasme ale cîmpiei, aduse de pluguri și perii, ca să deblocheze și să respirăția oamenilor cîmpiei, care vin să ne scoată din încercuirea zăpezii. E drept că bucureșteanul, nervos că străzile nu se degajă de nea în ritmul voit de el, că tramvaiul pe care-l așteaptă zace la canal liniei, așteptîndu-i pe salvatorii prinși în salvarea altor locuri, nu prea gustă acest moment. Dar asta este o altă poveste.

În povestea lor, a tractoriștilor Bucureștilor, intră deci, cel puțin la egalitate de efort și de încordare cu asalturile din primăvară, din vară și toamnă, și asaltul din iarnă, anul lor de muncă însemnînd de fapt chiar un an, un an ce începe la 1 ianuarie și se isprăvește la 31 decembrie, fără pauze, fără reprize, adică într-o reprizâ într-alta, fără duminici, uneori fără nopți. E anul, e ziua, e ceasul, e clipa tuturor tractoriștilor țării, dar aici, la cei de care ne ocupăm acum, cu niște accente de încordare specifice, cu niște probleme specifice.

Una dintre probleme: caracterul complex al culturilor, deci ai muncilor ce trebuie săvîrșite. C.A.P.-urile și I.A.S.-urile din zonă au și cultură mare, dar predominant în profilul lor e specificul legumicol și cel zootehnic, de unde o mare gamă, o mare diversitate a operațiilor, a lucrărilor, a mașinilor folosite, a cunoștințelor ce le are cer tractoriștului. Inventarul de mașini, utilaje, scule, dispozitive aflate în dotarea Trustului S.M.A. al municipiului București alcătuiește o întreagă carte. Sau o cartă, dacă vreți, a exigențelor, a multiplelor exigențe tehnice, mecanizatorul trebuind să fie stăpîn nu pe o familie de mașini (ca muncitorul industrial) ci pe cîteva zeci de familii, fiecare cu legi și secrete proprii, trebuind deci să fie un polivalent al mecanicii, mai trebuind să știe, evident, și agricultură, mai trebuind să știe, evident, și pedologie. Și mai trebuind, peste toate, să și vrea să fie tractorist, într-un oraș în care posibilitățile de calificare înaltă, de cîștig bun, de locuri de muncă modern echipate sînt mai largi și mai multe decît oriunde.

Sînt destui tractoriști, pentru nevoile agriculturii zonei? Întrebarea noastră, adresată directorului Trustului S.M.A., inginerului Alexandru Gherman, rămîne o vreme fără răspuns. Inginerul e înghețat, abia a picat „din teren", de la Popești-Leordeni, unde, aflăm, a avut o „consfătuire cam agitată". (Nu-i cerem detalii, fiindcă știm de acum că viața mecanizării agriculturii bucureștene nu poate fi decît astfel: agitată.) Își scoate șuba, își freacă mîinile, își șterge mustața de niște fire de brumă și, după niște clipe, zice că da, treaba se face și cu cei care sînt, deși, dacă ar fi mai mulți, ar fi și mai bine. Dar de unde să-i iei? Tinerii Bucureștilor și ai suburbiilor Bucureștilor vor aceva de la viața lor decît trimta cu lutul. Iar ca să faci mecanizare (și am văzut ce multe, mari, grele, complexe sarcini stau în fața acestela l) cu cei ce n-au izbutit să treacă examenul de admitere la nici una din nenumăratele școli și grupuri școlare ale fabricilor bucureștene, deci cu niște flăcăi cu capul la altele decît la tehnică, nu-i nici pe departe o șansă pentru recoltă. Și-atunci? Și-atunci, ne spune ing. Alexandru Gherman, se apelează și la oameni din alte zări, cu mai puține ispite industriale, fie din sate excentrice ale Bărăganului, fie din Dimbovița, fie chiar din Dobrogea sau din Moldova. De 12 ani, de cînd ing. Al. Gherman lucrează „în zonă" (a fost mult timp directorul S.M.A. Ciorogîrla), acest proces de atragere s-a amplificat de la an la an. Desigur, fluctuația e încă mare, mulți vin atrași doar de tentația Bucureștilor (împlicit a unui „buletin de Capitală") și, cînd dau în locul asfaltului de noroaiele cîmpului, își fac coada colac și se duc. Dar mulți au rămas, făcîndu-se și cu „buletine de Capitală", cumpărînd sau clădindu-și în suburbane și case (C.A.P.-urile oferindu-le pentru asta terenuri), intemeind în zone ca Jilava sau Popești „străzi ale tractoriștilor", cu case-vile pe care directorul trustului le-ar dori filmate și proiectate la cinema sau pe micul ecran, „ca să se vadă cum trăiesc tractoriștii noștri". Vin să facă mecanizare în tarlalele Bucureștilor și oameni în vîrstă, unii din sate îndepărtate, care au copii în București și vor să se tragă mai pe lîngă ei. Nu vor să stea cu copiii „la bloc", vor să respire cîmpie, așa cum respiră de cînd se știu. Primese locuri de casă, primesc locuri agricole personale, primesc, dacă se-arată muncitori și serioși, adică decîși să rămînă și să muncească, și rivnitele „buletine de Capitală" care-i leagă definitiv de copiii lor. Pentru tinerii veniți din alte locuri există, în S.M.A.-uri, cantine, există în secțiile de mecanizare dormitoare încălzibile cu cazane „Ajax", cu boilere, cu dușuri, cu tot ce trebuie. Nu se trăiește în huzur, huzurul fiind încă departe de meseria omului încleștat zi și noapte în trinta cea aprigă cu pămîntul. Dar se cîștigă bine, anul trecut cîștigul mediu a fost de 2 400 lei, anul acesta se prelimină la 2 600—2 700 lei.

Deci cu oameni ai Bucureștilor, ai comunelor suburbane, ca și cu cei veniți de aiurea, se face, în Capitală, agricultură. Și se face, s-ar părea, destul de bine, dovadă cifrele pe care le culeg din cîmpie, dintre case și blocuri, dintre stîlpi și sonde, dintre conducte și căi ferate, dintr-un pămînt în care recolta, acest substantiv țepos ca o miriște pe care o calci cu piciorul gol, pretinde, parcă mai mult ca oriunde, efort, trudă, prudență, tactică, strategie, multiple măsuri organizatorice, tehnice, economice, ca și bobul numărat al sfrăduințelor ajunse la soroc. Cifrele acestui an indică medii de aproape 3 400 kg grîu la hectar, 3 200 kg porumb, indică, după toate calculele, îndeplinirea planului (și fizic, și valoric) la legume. A fost un an greu, certat și de frig, și de secetă, și de ploi excesive, căzute în epoci cînd decisiv pentru plante era doar soarele. Steaua recoltei, în frămîntul cotidian al cerului, și-a tot mutat de loi-colo locul în zodiac, cerîndu-le oamenilor, ca s-o ajungă, eforturi mari, adesea disproporționat de grele, cel puțin în raport cu ce s-a cules. Dar fără aceste eforturi rodul ar fi ieșit și mai anemic. Grîul a fost recoltat din vreme, porumbul la fel, ultimul bob a fost cules în prag de octombrie, înaintea ploilor și a zăpezilor. Semănatul de toamnă s-a încheiat la 20 octombrie, deci în epoca optimă. Acum, ca toți cei din Cîmpia Română, ei, cei șase sute, sînt prinși într-o mie și una de treburi, timpul e larăși împotriva lor, lucrările s-au aglomerat, s-au suprapus, se execută intens stropirile în plantații, transporturile în zootehnie, culesul furajelor și însilozarea lor, fertilizările chimice și organice, se lucrează din plin la ogoarele toamnei, care în ziua cînd luam aceste note (11 noiembrie) erau isprăvite în proporție de 50 la sută. Radioul, în dimineața aceleiași zile, anunțase, pe țară, 25 la sută. Apropo de radio și revenind la culesul porumbului, unde am omis să subliniem fruntășia pe țară a

Capitalei, iată că există (le-am văzut cu ochii noștri) locuri în care porumbul s-a recoltat la timp și nu doar la radio.

I-am văzut, în tarlalele Bucureștilor, pe cei șase sute la lucru. „Străzile tractoriștilor" din Jilava și din Popești erau, cînd le-am străbătut, niște străzi pustii, cu cascle-vile zăvorîte și goale. Lipseau din Jilava și Ion Vlăduț, și Petre Ciobanu, și Petre Băieșiciu, și Marin Dobra, și mulți alții, lipseau din Popești și Gheorghe Vișan, și Ion Ciobanu, și Stea Grazulea, și toți ceilalți. Aveam să-i regăsesc, cu mașinile lor, sub cețurile cîmpiei, printre uriașele bălți (plouase cu lapoviță o zi și o noapte) strangulate ici-colo de pămînturi fertile de mîl negru. L-am căutat, la Pantelimon, pe șeful de secție Nicolae Istrate, conducătorul unei formații de 20 de tractoare care a terminat, în această zonă, ogoarele toamnei în timp record. Au isprăvit, ni s-a spus, în doar patru zile 280 hectare, mușchind cîte 16—18 ore pe zi, fiind printre aceste zile și o duminică fără ploi sau fulgi, de care s-a profitat de la ceasul zorilor pînă în crucea nopții. Nu l-am găsit pe N. Istrate, era plecat cu băieții lui și cu recordurile acestora la Dobroești, ca să isprăvească și-acolo ce este de isprăvit. Cei notați aici sînt doar cîtiva dintre fruntașii trustului, zelul reporterului de a transcrie nume s-a dizolvat într-o întreagă listă onomastică.

Iarna îl va găsi, ni s-a spus, cu toate lucrările încheiate, cu toate rubricile sarcinilor bifate, cu toate peisajele cîmpului zugrăvite conform proiectelor. După care, fără să-și tragă răsuflul, vor încăleca pe tractoarele echipate cu pluguri și perii, ca să scoată Bucureștii de sub zăpezi.

„Cînd se odihnesc acești oameni?", l-am întrebat pe Nelu Iliescu, ingineruțef al trustului. „După lucru" ne-a răspuns. „Și unde îi găsim după lucru?" „Cum unde?! Evident, la lucru"... De ce să ne mirăm?, a continuat inginerul. Lucrul lor e creația, marea creație a recoltei, a plinii, iar creația nu cunoaște rigorile ceasului, ale orarului.

După care interlocutorul nostru ne-a părăsit precipitat, uitînd să ne mai spună „la revedere", grăbit să ajungă în cîmp, la ceilalți.

ILIE PURCARU ■

TESA la ora producției

La Întreprinderea de ceasuri din Arad vinerea este ziua în care personalul TESA lucrează direct în producție. În prima săptămînă, oamenii au lucrat, împrăștiați, prin toate sectoarele; rezultatele au fost slabe cu toate că marea majoritate a funcționarilor de-aici au fost promovați din producție, erau familiarizați cu diferitele faze de fabricație. În urma unui schimb de experiență organizat la nivelul municipiului s-a hotărît organizarea oamenilor în brigăzi și folosirea lor numai acolo unde li se pot da de lucru pe măsură posibilităților.

Ca urmare, la întreprinderea de ceasuri s-au format trei brigăzi, conduse și supravegheate de cîte un șef de brigadă. Astfel, la montaj lucrează brigada supravegheată de directorul întreprinderii, fostul șef Al. Grubei, iar la uzinaj II, cea a contabilului șef, Irma Wolf. Cu două zile înainte, fiecare vorbește cu maistrul secției respective pentru organizarea locurilor de muncă și reglorea mașinilor înainte de intrarea în schimb, astfel că la ora șapte, fiecare funcționar lucrează efectiv, iar la sfîrșitul zilei, într-un caiet special se notează rezultatele, îmbucurător, pentru toată lumea este faptul că aceste realizări se apropie, cu fiecare săptămînă, de normele muncitorilor. Vineri, 14 noiembrie, pînă la ora 11, Gh. Controș, șeful producției, făcuse un tur prin toată fabrica și cantitățile executate, pînă la acea oră, de către brigăzile TESA erau comparabile cu cele executate de muncitori.

La sfîrșitul celor opt ore de lucru munca acestor oameni se materializează într-o serie de repere deficitare și care sînt atît de necesare producției.

ELENA GHERA ■

Simplu, niște nume de constructori

Șantierul viitoarei termocentrale pe șisturi bituminoase de la Anina este, fără doar și poate, unul dintre acele locuri în care se duce aripă și încleștată, bătălia pentru energie, o bătălie în miezul cărora, la o incandescență proprie unui romantism pe care nu-l putem altfel numi decît eroic, eroie sută la sută, ard și se călesc adevărații oameni ai timpului nostru, cei ce și-au asumat, la locul lor de muncă, pe șantiere, în confortul, orice s-ar spune, încă limitat al acestora, dreptul nostru la lumină, dreptul nostru la putere, dreptul nostru la energie.

În doar cîteva cuvinte, datele tehnice ale acestei bătălii sînt următoarele: două cazane uriașe, cîntărind fiecare nu mai puțin de 16 000 de tone și atingînd fiecare înălțime de 92,3 metri fix; între aceste două cazane de tip Benson, cu trecere forțată, o turbină cu o putere instalată de 330 MW, o turbină asupra căreia se vor năpusti, literalmente, 1 035 de tone de aburi pe oră, aburi ajunși la o temperatură de 540 de grade și la o presiune de 245 de atmosfere, la intrare, și 190 de atmosfere la ieșire. Datele de mai sus, plus amănuntul că respectivele cazane sînt fabricate în întregime la noi în țară, la întreprinderea „Vulcan" din București, după un proiect întocmit de Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și mașini de ridicat, mai pe scurt ICSITEEMR, ne-au fost furnizate de unul din proiectanții institutului, inginerul Lucian Ștefancu, prezent pe șantier încă din luna septembrie a anului trecut cînd a-n început montarea celor două cazane.

Și, deocamdată, tehnic vorbind, cam atît. De ce? Pentru că, prezenți pe-acest șantier, ne-au atras, mai mult și mai mult, oamenii, majoritatea dintre ei tineri, surprinzător de tineri.

I-am întîlnit la sol, la cota zero, cum se spune, în fața uriașei construcții metalice printre grinzile căreia se zărea limpede și clar conturul unuia dintre cazane. I-am întîlnit, așa a fost să fie, sub arpa de tunet a unei explozii. Undeva, în dreapta cazanelor, la aproximativ 150 de metri, se pușcase într-o carieră de piatră. Sub picioarele noastre pămîntul s-a cutremurat parcă din temelii. Deasupra locului în care se pușcase, un nor alb plutea alene, ca într-un film dat cu încetinitorul.

La cota zero, cum spuneam, chiar în fața blocului de cazane, l-am întîlnit pe inginerul constructor Adrian Popescu. Tînăr, înalt, cu alură de voleibalist, cu un post foarte bun în Timișoara, orașul său natal, Adrian Popescu s-a sătura t, pur și simplu, să tot construiască blocuri, creșe sau grădinițe. „Nu spun că respectivele construcții nu-ți pot oferi și satisfacții, dar, ne declară Adrian Popescu, eu am terminat o facultate de construcții civile și industriale. Construcții civile, am tot făcut, construcții industriale, nici una. Și pentru că șantierul de la Anina nu e prea departe de Timișoara și pentru că sînt liber ca pasărea cerului, adică necăsătorit, iată-mă aici, lîngă radierul viitorului coș al viitoarei termocentrale. Ce e radierul? Nimic altceva decît baza coșului. De la radier în sus începe numărătoarea, încep cei 235 de metri cît va avea în final acest catarg, că eu așa îi spun, catargul viitoarei corăbii de lumină. Adevărul e că n-am năsucoit eu metafora asta, ci un poet, dar mai tîrziu, și o țin minte.

Tot la sol, tot la cota zero l-am întîlnit și pe sudorul Dumitru Țene. Suda conducta canalului de gaze. De fapt și de fapt, Dumitru Țene, un tip solid, cu o mustață neagră așezată peste gură ca o bază de oală, lucrează la întreprinderea mecanică din Caransebeș. Cînd s-a pus problema ca un grup de tineri din întreprindere să vină aici, la Anina, a fost primul care s-a înscris pe listă și iată-l brigadier pe Șantierul județean al tineretului. „Sincer să fiu, nu știu dacă veneam, dar cînd l-am auzit și pe prietenul meu, lăcătușul montator Matei Avram, că vrea să vină pe șantier, n-am mai stat pe gînduri. Soeit alci, pe șantier, pot să vă spun, la fel de sincer, că a început să-mi placă. Tovarășul inginer Bogdan Anghelescu, șeful grupului de montaj, mi-a spus într-o clipă de răgaz că și el tot așa a început în urmă cu aproape 10—15 ani. A venit pe șantier din întîmplare, că se cam plictisise să stea în cămin de nefamiliști al întreprinderii în care lucra, și acolo, pe șantier, și-a terminat liceul, apoi a dat examen la facultate, la fără frecvență, a terminat facultatea, dar de rămas tot pe șantier a rămas, că nu se poate despărți de viața asta. Adică, mai altfel spus, viața asta i-a intrat, cum se zice, în sînge. Simt că și cu mine se petrece cam același lucru. Simt că-mi place tot mai mult atmosfera de-aici, de la Anina".

Ceva mai sus, la cota 40, unde am urcat cu liftul manevrat de Iosif Katona, un tînăr de numai 19 ani, l-am întîlnit pe sudorul Viorel Bușu. Mehedințean, de loc din Poroina Mare, fost brigadier pe șantierul de la Cerna-Motru-Tismana, unde, ca mare specialist în sudura cu argon, a terminat conducta forțată, a făcut parte dintr-un șantier al tineretului. Iată-l prezent și aici, la Anina, ca veteran, dacă se poate spune așa, deși numără numai 25 de ani bătuți pe muchie. Bineînțeles că și el este unul din acei oameni cîștigați definitiv de această viață în aer liber. Singura problemă care-l nemulțumește este faptul că poșta merge prea încet. Mai exact spus o scrisoare care pleacă de-aici, din Anina, ajunge la Fintina Mare, la cîteva anume de-acolo, o fată, în aproximativ trei zile. Respectiva fată, al cărei nume n-a vrut să ni-l mărturisească nicicum, culege epistola și sesizează imediat la scris, adică la răspuns. Dar pînă să primească Viorel Bușu scrisoarea, mai trec alte trei zile, iar el, Viorel, după cum chiar singur ne mărturisește, se cam perpelește. Aflăm totuși că fata este în ultimul an de liceu, un liceu economic, și că în toamna anului 1981 la Poroina Mare va fi o nuntă ca-n povești, după care ea, fata, fi va urma pe Viorel pe toate șantierele țării. „Acuma, ne declară Viorel, locuiesc într-o cometă, la numărul 1472, adică într-o căsuță tip, mărcă „Cometa", cu două apartamente, fiecare apartament avînd o bucătărie, două camere și o bale cu duș. Mai sînt și alte tipuri de căsuțe, de exemplu Tomis, ceva mai vechi, dar și un tip mai nou. Banlas, după numele ratînărlei din Slatina, unde se construiță de noi, de români. În Banias poți avea și baie cu cadă. Eu, deocamdată, locuiesc, cum spuneam, într-o Cometă. Stau în cameră cu un alt sudor și e bine că sîntem doi, că mai schimbăm seara o vorbă, mai ne uităm la televizor, mai ascultăm un radio, altfel, dacă aș sta singur, cred că aș înnebuni, nu alta, că, oricum, viața de șantier nu-ți prea oferă mare lucru în ceea ce privește distracția".

Mai sus, la cota 79, la montatul serpentinelor, l-am întîlnit pe montatorul Costache Vizitiu. Face parte, ca și Dumitru Țene, din cei 52 de tineri ciți cuprinde pînă la ora actuală Șantierul județean al tineretului. Spre decembre de Bușu și Țene, Costache Vizitiu e căsătorit, are o fetiță de numai 2 ani și jumătate, la Reșița, are o locuință, un apartament proprietate personală. Cum așa? Foarte simplu, Costache Vizitiu e lăcătuș montator la ICMR dar la cerere, a fost detașat de numai o lună aici, la Șantierul tineretului. În luna care a trecut a cîștigat 6000 de lei, a muncit de dimineață și pînă seara, zi-lumină, cum se spune, și a fost acasă, la Reșița, la soție și fetiță, de două ori, în două duminici. „Pot să vă spun, ne declară Costache Vizitiu, că nicîodată n-am fălt atît de puternic, atît de intens, bucuria de-a fi împreună, de-a ne plimba, de-a mă juca cu fetița. Au fost două duminici de vis, iar la reintoarcerea pe șantier, luni dimineață, cu un microbuz pus la dispoziția noastră de Comitetul județean al U.T.C., am fost de-o veselie și bună dispoziție pe care nu le-am pierdut nici acum, deși peste doar două zile voi pleca din nou acasă. Ce vreau eu să spun, în concluzie? Că, în general, mă simt foarte bine pe acest șantier unde credeam la început că va fi o plictiseală de moarte. Aici ai atîta de lucru, muncă, nu glumă, că nici n-ai timp să vezi cum trece vremea. Lucrez de-aproape o lună și, iată, nici măcar nu știu pe după cine deal apune soarele. Apune acolo, cam înspre dealul acela numit Tilva Zinei, dar cam pe unde anume, precis, nu știu".

Și iată-ne sus, sus de tot, la cota 92,3 metri fix, de unde șantierul ni se dezvăluie în toată fierbereа lui. Jos, la sol, se zărește radarul viitorului coș al termocentralei, coș care, cu cei 235 de metri ai săi, va depăși cu mult blocul cazanelor. Cînd lucrările de montare a cazanelor, lucrări conduse de maiștrii Vasile Dîrjan și Florian Gheța, vor ajunge pînă aproape de vatră, coșul se va fi ridicat de mult peste cota 92,3 metri, cel mai înalt punct la ora actuală din tot șantierul. Da, spre decembre de coș, a cărui construcție se înalță, cazanele, în montarea lor, coboară. Adică montajul a început pe schelărie, mai exact spus pe carcasa metalică, de sus în jos, și a ajuns pînă acum, în coborîre, pînă la cota 40, acolo unde, dacă vă mai amintiți, l-am întîlnit pe sudorul Viorel Bușu care locuiește într-o Cometă, la numărul 1472.

Dar fie că ne referim la urcare sau coborîre, cotele cele mai adevărate ale șantierului de la Anina sînt oamenii, majoritatea tineri, surprinzător de tineri, oameni care, prin faptele lor de zi cu zi, fac emoționanta dovadă a faptului că viața poate fi trăită și aici, în mijlocul munților, la modul cel mai eroic posibil, eroic fără nici o exagerare.

VICTOR NIȚĂ ■

Scrisoare comentată

Zidul vanității

De la 1 septembrie a.c., Elisabeta Tudor din orașul Dej, jud. Cluj, actualmente cu domiciliul flotant în București, str. Moldovița nr. 6, fostă institutoare suplinitoare la Școala generală nr. 93 (cartier Berceni) scrie memorii. Memorii dramatice pe care le expediază în mai toate punctele cardinale : presă, inspectorate școlare, Comitetul municipal de partid București etc. „Din ziua de 15 septembrie sînt muritoare de foame", subliniază cu o linie apăsată. Deși întreg tonul petiției trezește suspiciuni — este de acuzare și uneori chiar de invectivă la adresa celor care au lăsat-o „muritoare de foame", fără să lămurească exact și cauzele, precum și în ce ar consta abuzul — luăm totuși, de bună-credință faptul și ne facem datoria de a ajuta un om. În România de azi nu se poate să rămînă nimeni fără pîine !

„...Clasa mea, a III-a D, a fost desființată datorită numărului mic de elevi, dar rămînea liberă clasa paralelă, a III-a A, prin pensionarea unei colege. Deci, firesc, treceam la acea clasă. Și totuși, a fost „preferată" tovarășa Lucacs Eva care a primit acel post „moștenire" de la tovarășa pensionată, nu știu conform cărui tratament". Verificăm și constatăm cît era de firesc să ocupe dinsa postul și cum l-a „moștenit" învățătoarea incriminată. Ceea ce, de fapt, știe și tovarășa Tudor, dar a tăinuit adevărul pentru a-și putea susține cauza. A fost preferată cu adevărat, și nu în ghilimele, tovarășa Eva Lucacs pentru că : 1) are prioritate, prin lege, fiind de profesie învățătoare, absolventă de școală pedagogică ; 2) are prioritate, tot prin lege, avînd domiciliul stabil în București, buletin de Capitală, este căsătorită, soțul lucrează în oraș, are doi copii; 3) are, în plus, prioritate, deoarece a obținut calificativul „foarte bine" la finele anului trecut „fiind un cadru didactic capabil, bine pregătit profesional și care răspunde la toate acțiunile comisiei metodice a învățătorilor, și ale școlii" (cităm din caracterizarea semnată de către toți membrii comisiei). Nu este membră de partid, dar nu apartenența politică — fapt pe care îl cunoaște foarte bine și tovarășa Tudor — hotărăște încadrarea într-un post, într-un loc de muncă.

„Eu sînt membră de partid din 1964, an de cea mai mare importanță în istoria țării noastre și lucrez efectiv la catedră din 1958. Insist în rugămintea mea de a fi lăsată să lucrez în continuare la această școală deoarece sînt legată de această unitate școlară prin tratamentul pe care îl fac. Mai precis, mă tratez permanent, ambulatoriu, la Spitalul „Gh. Marinescu" de o agorafobie veche și această școală este cea mai apropiată de spital, dar și de gazda pe care mi-am ales-o..." Mai departe strecoară cu abilitate tot soiul de alte neadevăruri, precum relevă ancheta pe care am întreprins-o. De ce n-a fost deci preferată tovarășa Elisabeta Tudor ?

1) Conform ultimei diplome obținute este, în fapt, profesoară de limba și literatura română. Profesie trădată, ani de studiu ignorați, făcînd apel la diploma anterioară, pentru a veni în București. 2) Nu are buletin de Capitală — iar Capitala este un oraș închis; nu este căsătorită, nu are copii spre îngrijire, deci nu se poate prevala de aceste priorități acordate prin reglementările M.E.I. Are familia în Dej (un tată bătrîn care ar avea nevoie de căldura și îngrijirile unei fiice, și un frate) oraș destul de apropiat de Cluj-Napoca și de clinicile medicale de excepție ale acestuia. 3) „Are multe absențe de la școală și nu a participat, din această cauză, la activitățile metodice.." — redăm, la paritate, din caracterizarea comisiei. În urma unor repetate discuții între membrii comisiei metodice și directoarea școlii, prof. Ana Iacoș, și la insistențele acesteia din urmă — tocmai dintr-o prea mare înțelegere și din dorința de a o ajuta —, i s-a acordat, în final, calificativul „foarte bine", fiind o prioritate de prim-ordin pentru a mai putea obține în anul școlar următor suplinire. Iată, cu două diplome în buzunar, la 40 de ani, și după ce a fost profesor titular la o catedră de limba română la Liceul economic din Dej, se zbate în fiecare toamnă, de 4 ani, să obțină suplinire de învățător institutor !! În cartea de muncă a Elisabetei Tudor aproape că nu mai este loc, prin atîtea locuri de muncă a umblat, din școală în școală, din întrerupere în întrerupere. Din păcate nu certificat medical prezentat pînă acum școlii și redacției noastre nu reiese diagnosticul de „agorafobie", maladie printre manifestările căreia se află și cea adusă mereu ca argument de petiționara noastră, teama de a merge singură pe stradă, căderile în gol. Chiar dacă ar fi așa, cine poate s-o creadă, din moment ce, în fiecare vacanță (de iarnă, de primăvară, de vară), se deplasează la Azuga (merge deci și cu trenul), de unde uită să vină la vreme la școală. Dă telefoane bizare și aduce certificate medicale parafate de medici locali sub alte diagnostice decît agorafobie. (Certificate ce pot fi consultate la Inspectoratul școlar.) În trimestrul al III-lea — ca să dăm un singur exemplu — al anului trecut, trebuia să se afle în școală pe 18 aprilie și s-a prezentat pe 28, lăsînd clasa descoperită, iar alte colege și-au încărcat programul, susținîndu-i orele... Se pare că pentru Elisabeta Tudor e o obișnuință, un modus vivendi profesional, căci de la Dej a venit cu o gravă sancțiune de partid, cu vot de blam, dat tot pentru un similar mod de a-și trata obligațiile școlare. Sancțiune pe care a tăinuit-o multă vreme. În cea de-a treia scrisoare adresată redacției noastre vorbește de **„zidul prin care nu pot să-mi fac o portiță de ieșire".** Care zid ? De ieșire unde ? Spre posturile rîvnite ? Un zid există, zidul vanității dumneavoastră, zidul unei concepții prea... personale și prea străin eticii noastre, despre drepturile și îndatoririle individului în societate.

CICI IORDACHE ■

Simbătă, 1 noiembrie, orașul Tîrgu Frumos și-a primit din nou fiii care locuiesc în alte colțuri ale țării, eveniment devenit tradițional. Zeci de fii ai localității, mulți dintre ei purtînd în plete bruma anilor scurși, au vizitat și apreciat schimbările petrecute aici, noile realizări edilitare și obiective economice. Festivitatea a avut loc la Casa orășenească de cultură, urmată de un program artistic susținut de școlmi ai patriei, pionieri și tineri muncitori din unele unități economice ale orașului. Menționăm aportul prestigiosului cenaclu satiric al ziarului „Flacăra Iașului". În final, după masa festivă, „oaspeților" li s-a adresat urarea de sănătate și de bună întîlnire în anul viitor. (Dumitru Păpușoiu, Tg. Frumos)

■

Primim din partea Regionalei C.F. Craiova :

„Referitor la scrisoarea trimisă revistei „Flacăra" de către **Alexandru Irizoiu,** om al muncii în cadrul Districtului II linie de contact Strehaia : cele arătate în sesizare sînt reale. Considerăm că atît Comitetul sindicatului secției I.F.T.E.-1 Craiova cît și conducerea administrativă a secției nu s-au orientat în lumina celor mai corecte măsuri pentru rezolvarea problemelor ivite. Cu ocazia cercetării acestui caz s-a constatat că sumele încasate nu au fost însușite de personalul secției, ele se justifică cu chitanțe, dar mărfurile folosite nu sînt cele corecte. Conducerea regionalei a luat măsuri energice pentru a nu se mai repeta asemenea cazuri".

■

Din partea Comitetului municipal Petroșani al P.C.R. :

„Privind scrisoarea adresată revistei de către un **GRUP de cetățeni din Petroșani, strada Anton Pann,** care solicitau remontarea cișmelei de apă de pe strada lor : datorită lucrărilor de modernizare a drumului, cișmeaua respectivă a fost scoasă spre a fi remontată la un alt loc stabilit de cetățenii acestei străzi. În data de 10 octombrie acest lucru a fost efectuat, cetățenii în cauză declarîndu-se astfel mulțumiți".

■

În urmă cu 7 luni, în numărul 13 din 27 martie a.c., în revista „Flacăra", a apărut scrisoarea mea în legătură cu furnizarea apei calde la etajele superioare în orașul Tg. Mureș, cartierul Aleea Carpați, blocul 43. Pe lîngă faptul că de atunci nu am primit nici un răspuns din partea celor în drept, în loc să se îmbunătățească, situația s-a înrăutățit și mai mult : sînt zile întregi cînd nu numai că nu avem apă caldă, dar nu curge nici măcar apa rece. În schimb, noi continuăm să achităm importante sume de bani pentru niște servicii de care nu beneficiem. **(Octavia Petrovici, Tg. Mureș)**

■

Plasat la altitudinea de 1 106 metri, Complexul hotelier „Cioplea" din Predeal e la înălțime, la propriu și la figurat deopotrivă. M-am simțit acolo, în mijlocul unui grup de prieteni ai muntelui, ca acasă, mulțumirile noastre revenindu-i, în primul rînd, lui Teodor Misăilă, șef de complex. La 33 de ani, acesta are, am înțeles, 20 de turism. Începuți cu ajutor de ospătar, trecuți apoi prin feluritе școli de calificare. Nu știm care au fost acestea dar, hotărît lucru, ele au fost, judecînd după calitatea serviciilor de la „Cioplea", folositoare. (Petre Grigore)

■

Sînt pensionară în etate de 72 ani și locuiesc în București, strada Competiției nr. 21, sectorul 2. În ziua de 7 iulie a.c. m-am programat la cota de lemne pe acest an și am achitat cantitatea la Depozitul 24, zona Gării de Est. În ziua de 1 septembrie mi-au sosit lemnele acasă, niște inși le-au descărcat în stradă și au dispărut. Trebuia să primesc 1560 kg lemne, plus cota respectivă de cărbuni. Mi-am dat seama că lipsește o însemnată cantitate atunci cînd am așezat lemnele în pivniță, comparînd rîndurile cu cele din anii precedenți. Prezentîndu-mă la depozit, mi s-a spus că „s-ar putea să lipsească lemne, într-adevăr, că și vagoanele sosesc cu lipsuri mari, că se mai fură și în timpul transportului" și tă, în orice caz, să scot lemnele din pivniță, să mai plătesc o dată transportul — 90 lei — și să le aduc la depozit, pentru a fi recîntărite. Au urmat o mulțime de drumuri, de promisiuni, dar nici pînă astăzi cantitatea recunoscută de cei în drept a fi lipsă nu mi-a parvenit. (Ion Constantina)

■

Ministerul Turismului, O.J.T. Dîmbovița :

„La nr. 38 al revistei „Flacăra" a apărut articolul „SCURT CIRCUIT PRIN CABANELE DE MUNTE". Urmare celor sesizate aici, conducerea O.J.T. și a Complexului de hoteluri și restaurante Pucioasa, care coordonează respectivele cabane, au luat următoarele măsuri : cabanierul Nicolae Zbircea a fost avertizat în conformitate cu Legea nr. 1/1970 și art. 100, litera B, din Codul Muncii, cu precizarea că la prima abatere va fi scos din funcție ; personalul necorespunzător din formația de lucru a cabanei „Padina" a fost înlocuit cu cadre competente ; s-au făcut intervenții la Ministerul Turismului în scopul alocării de fonduri privind modernizarea grotei „Peștera Ialomicioarei" ; gestionarul Ion Negroiu de la această grotă a fost scos din funcție".

■

Vă scriu în numele tuturor cetățenilor din cartierul Vatra Luminoasă, care vă solicită sprijinul pentru rezolvarea unei probleme extrem de acute pentru noi : redeschiderea chioșcului 203—63 de pe strada Leonte Filipescu, dat fiind că pe o rază de mai mulți kilometri nu avem un astfel de chioșc de unde să ne aprovizionăm cu ziare, reviste, efecte poștale. Adresîndu-ne în scris D.P.M.B., aceasta ne-a răspuns că a desființat acest chioșc datorită „nerentabilității sale", lucru pe care îl considerăm inexact, întrucît atunci cînd a ființat, chioșcul a fost mai tot timpul închis. Rentabilitatea acestui chioșc poate fi pe deplin asigurată printr-un program zilnic, prin introducerea, pe lîngă materialele de presă, a rechizitelor școlare — la circa 20 metri se află Școala generală nr. 49 — a ilustratelor, felicitărilor, tichetelor I.T.B. etc. (Ion Andrița, București).

■

Consiliul Național al Apelor :

„În legătură cu scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de către **Gheorghe Imbri,** vă comunicăm următoarele : tovarășul G.I., absolvent al Școlii tehnice postliceale de hidrometeorologie, promoția 1975, după efectuarea stagiului militar, în decembrie 1976, a fost încadrat la Filiala zonală a apelor Timișoara pe un post de muncitor hidrometru, funcție ce ocupă și în prezent. Nu a putut fi încadrat conform calificării, neexistînd în schema unității post TESA liber. Întrucît în cursul lunii noiembrie apare posibilitatea eliberării unui post TESA, tovarășul G.I. va fi promovat în funcția de tehnician hidrolog".

■

Deși în municipiul Craiova s-au generalizat abonamentele pe transportul întrauban în comun, I.J.T.L.-Craiova acum, în plină iarnă, face față cu greu asigurării transportului nostru în bune condițiuni. Multe autobuze nu opresc, altele poartă plăci cu inscripția „Cursă specială" iar noi, oamenii muncii, cu abonamentele în buzunar, facem cursele, în multe cazuri, pe jos. Un exemplu de dezinteres îl constituie, pentru a ne referi la un singur caz, desființarea stației „Carotaj" ce deservea excelent cartierul Craiovița Nouă, pe traseele liniilor 5 și 18. Acum aceste autobuze merg aproape goale, pentru că noua stație se află la circa 500 metri dincolo de terminarea cartierului. Repet, acesta este numai un singur aspect al condiției precare a circulației în municipiul nostru. (Dumitru Uță, Craiova)

■

Din partea C.P M.B. :

„Privind scrisoarea Asociației locatarilor din strada Baba Novac nr. 4—6—8, blocurile R. 1, T. 2 și T. 1, vă informăm : în urma măsurilor adoptate, lucrările necesare de reparare a teraselor blocurilor T. 1 și T. 2 au fost terminate. De asemenea, a mai fost terminată, la începutul lunii septembrie a.c., și repararea instalațiilor sanitare din subsolurile blocurilor R. 1, T. 1 și T. 2, fiind asigurată de la acea dată alimentarea cu apă rece și caldă a acestora".

■

Primim din partea unui GRUP de turiști sovietici : „Vă rugăm să publicați aceste rînduri în paginile revistei „Flacăra" exprimînd mulțumirile noastre cordiale adresate stimatului ghid Vasile Djigola, un om care, deși nu mai e tînăr ca vîrstă, este deosebit de tînăr sufletește. Dînsul ne-a ajutat să înțelegem mai bine România și pe români, am aflat multe despre țara dumneavoastră și istoria ei. Tuturor celor care au contribuit la reușita acestei excursii — ce va rămîne pentru noi de neuitat — le dorim ani mulți și fericiți" (din partea grupei 1008, semnează conducătorul grupei, **V.P. Bibeșko, din Odesa, U.R.S.S.**).

■

Consiliul popular al municipiului Constanța :

„Referitor la scrisoarea lui **Filip I. Dumitru** din Constanța, care solicită o locuință din fondul de stat : Consiliul oamenilor muncii din cadrul I.E.C.—C.E.T. Palas, analizînd situația locativă a tovarășului F.I.D., i-a repartizat acestuia apartamentul nr. 1, bloc 2 a., strada B. P. Hasdeu nr. 118, unde acesta s-a și mutat".

■

Consiliul popular al municipiului București :

„Referitor la scrisoarea lui **Mihai Mocanu,** privind unele neajunsuri existente la blocul H, scara 3 din Bd. Păcii, nr. 170, București, vă comunicăm : subsolul inundat, datorită unei defecțiuni pe coloana de canalizare obturată între două cămine, a fost curățat, defecțiunea fiind înlăturată. În legătură cu funcționarea ascensorului pe scara 4 vă informăm că acesta a fost recepționat de ICVL la 22 august 1980, însă asociația de locatari a blocului nu a încheiat contractul de întreținere cu Întreprinderea „Ascensorul", aceasta fiind cauza nefuncționării liftului".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Molnar Radu — Satu Mare : Sesizarea este vagă, injurii și impresii care nu pot constitui temeiuri pentru un punct de plecare ● **Tuculean Ovidiu** — Vrancea : Vom reveni, dacă va fi cazul, deocamdată procesul este în curs de desfășurare ● **Baltazar Stănescu** — Bacău : Scrisoarea este prea lungă și argumentele prea întortocheate ; **Flacăra la dispoziția dumneavoastră** are un specific limpede de observat ● **Ignatie Văduva** — București : A trecut aproape un trimestru, chiar dacă vi se aprobă contestația nu se mai poate repara nimic, cum de v-ați trezit atît de trziu ? ● **Bocan Maria** — Brașov : Cazul este din Cristianu din Săcele și ne-am ocupat de el ● **Bogos Valeria** — Brașov : O așteptăm pe colega dv. la redacție ; prin intermediul dv. faptele par mult romanțate ● **Ionică Silvestru** — Ialomița : Ați înțeles corect ; partajul a avut loc prin intermediul unei tranzacții ● **Florin Constantinescu** — Teleorman : Nu în „Flacăra" a apărut, ci în ziarul „Scînteia" ● **Topală Marin** — București : Ați fost pălmuit de șef și reclamați după un an : tardiv ● **Albuleț Sirghie** — București : Înțelegem indignarea, nu și pretențiile ● **Elena Bucuroiu** — Prahova : Vi s-a trimis răspunsul prin poștă ; găsiți copia la Procuratură ● **Romică Pandele** — Prahova : Nu e de competența Ministerului Educației și Învățămîntului, ci Direcției sanitare ● **Isidor Panait** — Mehedinți : Am fost într-adevăr informați ; așteptăm detalii ● **Dorin Voicu** — Sibiu : În Călimănești nu există persoana indicată de dv. ca martor ; poate nu ați reținut corect numele ● **Florentina Ionescu** — București : Termenul se încheie la 28 februarie ; e cazul totuși să vă grăbiți ● **Holbocan Maria** — București : N-are importanță ; dacă aveți domiciliul stabil în sectorul 2 vă adresați la circa 8 miliție.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Radu Frincu — Pitești : Inspectoratul școlar al județului Ilfov ne face cunoscut că, prin Dispoziția nr. 62/1980, Biroul executiv al Inspectoratului școlar a aprobat detașarea tovarășei învățătoare Constanța Ghinea în județul Argeș — în baza acordului Inspectoratului școlar al acestui județ — pentru anul școlar 1980—1981 ● **Cornelia Manolescu** — București : Potrivit prevederilor cuprinse în Normele de înscriere în clasa a IX-a, nu se efectuează schimbări în situația candidaților care au depus contestații pentru verificarea lucrărilor din cadrul probelor de cunoștințe decît dacă notele acordate la verificare sînt **mai mari cu cel puțin un punct** față de cele acordate inițial : deoarece, în cazul fiului dumneavoastră, diferența de notare a fost de numai 0,6 puncte, nu s-a putut da cursul favorabil cererii ● **Antonela Ionescu** — Lugoj : Conform Legii educației și învățămîntului din 26 decembrie 1978, funcțiile didactice se ocupă în învățămîntul preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional și de maiștri prin repartizare sau concurs, iar în învățămîntul superior numai prin concurs.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier PETRE GHEORGHIU

Marele actor și eminentul profesor de teatru, Petre Gheorghiu este, pentru memoria majorității noastre, un erou tonic din CITADELA SFĂRÎMATĂ de Horia Lovinescu, filmată profesional și rece pe ecran cu mulți ani în urmă. L-am redescoperit în nenumărate înfățișări, într-o amplă, dramatică, discretă și lacomă galerie de personaje din literatura universală a scenei. Ni-l amintim de-a lungul anilor în CLIPE DE VIAȚĂ de William Saroyan, UN TRAMVAI NUMIT DORINȚĂ de Tennessee Williams, O SCRISOARE PIERDUTĂ de I. L. Caragiale, LIVADA CU VIȘINI de A. P. Cehov, PUTEREA ȘI ADEVĂRUL de Titus Popovici, A DOUĂSPREZECEA NOAPTE de William Shakespeare, GIN RUMMY de N. Coburn, LUNGUL DRUM AL ZILEI CĂTRE NOAPTE de Eugen O'Neill ș.a.

Robust, masiv, bonom, grăbit, vehement, mereu preocupat, repetînd la nesfîrșit variantele posibile și imposibile ale unui rol, Petre Gheorghiu a ajuns astăzi la vîrsta optimă a creației. Fără un actor de calibrul său un teatru nu are forță de gravitație.

Conversația se leagă abrupt. Sîntem față în față ca doi jucători de șah. Știu că interlocutorul meu este un om dificil. Am fost avertizat că nu acceptă interviuri, că nu se lasă descoperit, desconspirat. Trăiește discret și în același timp plin, tentaculat, e un om sfîșiat de întrebări și răspunsuri, dar și calm.

— Vi se pune un text în mînă și vi se spune că urmează să interpretați un rol. Ce se petrece cu dv. din acest moment ?

— E posibil să nu-mi placă textul, să nu-mi placă rolul. Din punctul acesta de vedere sînt categoric.

— Refuzați ?

— Da. Refuz. Refuz uneori și din teamă de mine. Dincolo de preocupările estetice, de calitățile textului și de valențele personajului ! Refuz, din primul moment, pentru că știu ce înseamnă pentru mine un rol. Un război ! Citesc, mă apropii de text, mă strecor prin rol, pe lîngă rol, îl încerc, îl ascult, îl potrivesc, mi-l imaginez, îl iubesc și-l urăsc. Un rol mă obligă să-mi iau mereu viața de la început.

— Se spune că atîta vreme cît ne putem lua viața de la început sîntem încă tineri.

— Nu mă gîndesc la asta. Eu trăiesc și exist prin teatru indiferent de vîrsta mea biologică. Fiecare rol este pentru mine un om, un individ, un destin, o epocă, o luptă pe viață și pe moarte. Cu fiecare personaj trebuie să spun ceva, să exprim o idee, o credință, un punct de vedere asupra existenței.

— Știm despre dv. că sînteți un om incomod, un coleg dur, răspicat.

— Răspicat, da. Nu cred că sînt un dur. Incomod, da. Pentru cei care nu-și văd de treabă, pentru cei care nu iubesc meseria, care dezertează ușor, care se distrează prin viața asta efemeră și patetică a scenei. Eu nu-mi urăsc colegii. Trăiesc în scenă emoțiile lor, sînt cu sufletul la gură pentru cuvintele lor, pentru jocul lor, sînt un partener sigur. Eu nu trădez. Eu nu caut să mă pun în valoare, eu știu să secondez, știu să mă repliez, să fac loc celui care vine după mine dacă are de spus ceva important în această meserie. Dealtfel, eu am străbătut primii pași în teatru a cel puțin 100 de actori. Am fost cel dintîi dascăl al unor actori care joacă pe scenele cele mai înalte și pe scene obscure. Și cred că am fost un bun pedagog. Pitiș și Caramitru, de pildă, vă pot da relații mai exacte despre mine ca pedagog și coleg de scenă.

— E adevărat, cîțiva din colegi mi-au spus că prezența dumneavoastră pe scenă ridică temperatura spectacolului, tensiunea interioară a ideilor care se frămîntă și că relațiile dintre personaje intră în sfera imponderabilului.

— Nu știu dacă sînt atît de complicat cum mă descrieți ei sau cum mă transcrieți dumneavoastră, dar în scenă trăiesc împreună cu ei pînă la incandescență. Cel puțin așa mi se pare mie. De aceea sînt incomod, sînt abrupt, sînt „al dracului" cu cei care nu ard ca noi.

— Prin urmare, un rol pentru dumneavoastră înseamnă în primul rînd zbucium, suferință, supliciu.

— Să nu dramatizăm. Să nu melodramatizăm. Înseamnă chiar viața mea care nu e nici mai fericită, nici mai tristă decît a altor oameni ce muncesc. De aceea îmi iubesc publicul, de aceea nu-mi sînt dragi rolurile tenebroase, rolurile scelerate, care nu lasă omului șansa unui surîs. Nu-mi place să întunec chipul omului, să-l frustrez de speranță. Eu cred în oameni. Cred pînă la uitare de mine însumi, dacă vreți. Dar nu concep să-i las să plece acasă, după spectacol, înfrînți. Vreau să-i pun pe gînduri. Dar nu să-i flagelez. Vreau să le ofer căldură, înțelegere, tandrețe, să-i fac să viseze. Urăsc oamenii care nu știu să viseze și care nu-i lasă nici pe alții să viseze. Oamenii au nevoie de artă ca de aer, de hrană, de îmbrăcăminte, de libertate. Arta e o manifestare supremă a libertății. A libertății spiritului. O lume de oameni care iubesc arta este o lume a coexistenței pașnice, dacă vreți. Amatorii de droguri se găsesc la multe colțuri de stradă de pe mapamond. În loc de droguri să le dăm artă curată, adevărată. Evadarea în drog poate fi o evadare în neant. Evadarea în artă este sigur o reîntoarcere la esența noastră umană, la viața adevărată. Vreau să cred că după o seară în care am jucat, oamenii care m-au urmărit vor fi mai calzi, mai înțelepți, iluminați pe dinăuntru și chiar fericiți.

— Credeți că arta are un efect terapeutic ?

— Evident. Arta poate să vindece boli incurabile ale sufletului. Teatrul dă un sentiment de solidaritate spectatorilor. Eu cred că spectatorii, în sală, trăiesc uneori într-un acord total în plan psihic și fizic. Cardiogramele lor ar semăna aproape perfect. Într-o seară, un om a murit de rîs la un spectacol. A fost găsit prăbușit în stal, în ultimul rînd. Foarte puțini oameni mor într-o sală de spectacol. Dar a murit fericit. Oamenii se despart de trecut rîzînd. Dar pentru omul acela acest trecut a fost chiar viața lui. Să nu se înțeleagă prin aceasta că oamenii vin la teatru ca să moară fericiți. Oamenii vin la teatru ca să învețe să trăiască, să cîștige o experiență de viață și o experiență de cultură. De aceea, jucînd, noi nu avem voie să trișăm, să mințim. Sensul nostru e să jucăm cît mai aproape de adevăr. Totul depinde de cum șpunem acest adevăr. Unii sînt pentru adevărul total, brutal, hidos, pentru un teatru al cruzimii, al naturalismului dezastruos. Sînt regizori care privesc în viață prin ușa din dos, eventual prin closet. Sînt regizori care își permit să răstoarne sensurile unei piese, să mutilieze esența ei. Ei spun că experimentează, forțînd limitele logice ale jocului și ale vieții. Nu accept nici acest gen de trădare. Îi suspectez pe acești creatori de exhibiționism, de goană după publicitate, de vînzare de false adevăruri la tarabă. Să jucăm în sensul textului, în sensul vieții, în sensul prezentului și experimentul va deveni chiar adevărul de care avem atîta nevoie. Și lupta pentru descifrarea adevărului e nu numai un act politic, social, ci și un act de cultură.

— Dar în felul acesta rolul poate influența direct viața actorului. Ce-au lăsat în viața dumneavoastră personajele pe care le-ați interpretat ?

— Cînd spun că uit de mine însumi jucînd un anumit rol, asta nu înseamnă că nu rămîn eu însumi în restul vieții. Cu tabieturile mele, cu felul meu de a privi pe fereastră cînd plouă sau cînd ninge, de a mă plimba pe lîngă ziduri, de a trece strada, de a citi o carte, de a pescui. Dar văd viața mai complex. Am cîștigat multă experiență de viață. Am jucat nătărăi, tembeli, mitocani, timizi, visători, perfizi, oameni buni la suflet, eroi de epopee, tați de copii rătăciți, prinți, volevozi și cunosc multe din măștile vieții. Apoi, personajele interpretate au lăsat în mine idei, ticuri, cuvinte, expresii, o înțelepciune de om care a trăit mai multe vieți într-una singură, fără a fi perfect în nici una. Uneori mă trezesc vorbind ca unii sau alții din eroii mei de fiecare seară. Și depun mari eforturi să fes din rolurile vieții mele de artist. Personajele sînt fondul principal de sentimente și de reprezentări ale biografiei mele. Sînt trăsături de-ale mele de caracter, leii și tigrii mei intimi care mă sfîșie uneori pe dinăuntru. În momentele adevărului actorul coboară în el însuși ca un gladiator. Și e atît de greu să te învingi pe tine însuți...

— Ce-l cereți dumneavoastră unui dramaturg ? Cum să fie scrisă piesa în care ați vrea să jucați ?

— Să fie scrisă cu sinceritate și credință și cu strategie. Să mă captiveze, de la început. Să mă dezlege de farmec la sfîrșit. Să mă țină cu sufletul la gură. Să mă facă să visez, să sper că în seara asta Romeo și Julieta vor scăpa de la moarte, sau să-mi demonstreze că în seara asta unu și cu unu fac trei. Să nu-mi rămînă altceva de făcut ca actor decît să amin frumos deznodămîntul.

— Și atunci credeți că spectatorul va fi fericit ?

— Să nu uităm că spectatorul este și el un actor în seara vieții sale cînd vine la teatru. Să-l lăsăm să joace rolul visului său. Să-l lăsăm să-și scrie piesa mai departe. Piesă care poate fi sau deveni chiar viața lui.

ADRIAN DOHOTARU ■

Cultivarea limbii

Ne-a vizitat țara în vara aceasta poetul Solo Har-Herescu care trăiește în Israel și scrie versuri în limba română. Născut la Roman în anul 1928 a studiat economia în țară iar poet a devenit după ani de la plecarea din România. A publicat pe cheltuială proprie șase cărți de poezie în limba română pînă acum, limbă pe care o cultivă în țara lui cu jertfele de rigoare pe care se cuvine să le apreciem. O istorie literară asupra poeziei contemporane scrisă în limba română în țară va trebui să țină seama și de cea scrisă în limba noastră de suflete adevărate care trăiesc în diferite alte cetăți ale planetei. În ultima sa carte de versuri apărută în acest an, „Suspendat pe-o rază", pe care mi-a lăsat-o cu dedicație poetul își exprimă crezul poetic în acest fel : „poetul și poezia fiind două entități de condiționare reciprocă se produc unul pe altul, poetul împrumutînd poeziei ceva din el, iar poezia exprimîndu-l pe poet pînă la abandonare. Omul nu se poate lipsi de poezie căci el, omul, este prin construcție, structură, acțiune și tendințe poet și poezie. Cînd va dispare poezia va dispare și omul".

În versurile acestei cărți transpare o anume dorință după puritate, cea a copilului care înțelege ce înseamnă a lega, a culege, lego, în înțelesul filozofic, se simte de asemenea lectura atentă în această poezie a liricii noastre contemporane, mai ales a lui Nichita și Sorescu.

Neavînd la îndemînă decît această ultimă carte, orice generalizare riscă să fie grăbită asupra efortului demn de luat în seamă în poezie de către acest cultivator de limbă română căruia îi trimit un cuvînt de mulțumire pentru cartea ce mi-a lăsat-o, pe această cale.

IOAN ALEXANDRU ■

Sculpturile lui Péter Balogh

Vorbind despre manierism, José Ortega y Gasset considera, cu felul său abrupt și aforistic de a sublinia, la urma urmei, niște evidențe, că acesta ar semnifica — în plan artistic — ceea ce semnifică mania în planul caracterului. Manierism și manie, iată doi termeni plini de peiorativ și a căror întrebuințare cere tact, pedagogie, vocație de restaurator. Îmi amintesc descătușarea ce-am trăit-o citind, cu nesaț, cu un adînc sentiment de justiție celebra scriere a lui Gustav René Hocke „Lumea ca labirint — Manieră și manie în arta europeană de la 1520 pînă la 1650 și în prezent" și, cu temeiul acesteia, toate eliberările spirituale încercate, mai apoi, la producția artistică „exagerată" — la arta contemporană manieristă, în sensul larg al cuvîntului, la constanta manieristă, mai bine zis. Recuperarea celor doi termeni, cu toate consecințele unei emancipări mentale radicale, poate să însemne, atît pentru comentatorul de artă, cît și pentru publicul de anume nivel cultural, și un lung prilej de bucurie. În fond, n-ar fi decît să-i recunoaștem ideii de manieră (și manie) întregul conținut, funcția de control spiritual, ascendentul activ, tensionat asupra celui contemplativ.

Expoziția retrospectivă a lui Péter Balogh, organizată la Sala Dalles, cu ocazia împlinirii vîrstei de 60 de ani — și, se înțelege, ca o recunoaștere a meritelor sale importante de sculptor, de artist cu vocația construcției — a fost, totodată, și momentul unei tentative de evaluare critică a „manierei Balogh" a unui chip de a structura obiectul atît de personal, atît de hotărît în matca unor soluții, încît discuția „manie", a generoasei sale manii s-a impus, chiar dacă s-a procedat prin perifrază. Într-un fel, orice artist autentic e un deturnat, un maniac. Chestiunea este dacă mania aceasta e de substanță pozitivă, dacă neodihna artistului într-un unic rol slujește voinței cunoașterii de sine a omului, chemării lui de sublim. Sculptura lui Péter Balogh, îndeosebi producția ultimelor două decenii, a dobîndit notorietatea, meritată, ca urmare a apetitului general pentru „exagerare", pentru lucrul de artă al unor „personalități accentuate" și, deopotrivă, pentru muzica ei de aleasă persistență. Despre Péter Balogh am fi îndreptățiți să spunem : iată un sculptor de muzici, un maniac al sunetului pur, al metaforei — fie-ne îngăduit s-o numim astfel — esențiale. Pentru programul său estetic, foarte darnic cu toate categoriile de publice, Péter Balogh a frecventat numai metafora pe punctul de a deveni bun colectiv. E un risc, dar unul asumat cu inteligență, cu un simț anticipativ remarcabil. Péter Balogh a înțeles că o operă este, pînă la urmă, un fapt de consecvență. „El desprinde din biografia spirituală a construcției — scrie cu dreptate Cornel Radu Constantinescu — momentul plenitudinii finale, străjuind calm și senin vocația umană a duratei". O expoziție și, cu selecția de la Dalles, un sumum de creație făcînd elogiul înălțării, al desprinderii întru sus și celest, al verticalei ce l-a chemat pe om din neființa lui animalică — iată al doilea chip al manierei. Să nu fi făcut sculptură, artistul acesta ar fi clădit catedrale.

Născut la Misca, în Bihor, prin anii '20, școlit în arte la Oradea, la faimoasa — în vremea ei — academie liberă de pictură din Baia Mare, trecut un timp prin Institutul de artă decorativă de la Budapesta și stabilit — cu absolvirea Institutului „Nicolae Grigorescu" — în București, artistul e cinstit, de toți cei care-l cunosc și-i știu starea, ca un om de mare finețe sufletească, o fire armonioasă, un blînd și un omenos. Ciudată manie, omenia unui sculptor, obstinația lui la obiectul tăiat cu maximum de meșteșug, pînă ce bronzul e ca sticla și piatra capătă ecou metalic ! Între grăbiții cei mulți ai timpului nostru, Péter Balogh e un încet și un laborios. „Deci — notează Viorel Oprea în catalogul retrospectivei — meșteșugar, în sensul major al cuvîntului, sensul cel adevărat pe care i-l atribuia, vorbind despre artă, Mihail Sadoveanu".

TUDOR OCTAVIAN ■

Ce profesăm, ce profesăm

Cele bune să se-adune

Asistarea nu demult la o întîlnire dintre un grup de uteciști și cîțiva reprezentanți ai unor ministere, tema dezbaterii constituind-o aplicarea noului mecanism economico-financiar. Toate bune și frumoase cît au ținut expunerile, interlocutorii tinerilor fiind oameni destul de avizați în materia abordată. Numai că unul dintre tineri a ținut să-și exprime o nedumerire : de ce totuși întreprinderea unde lucrează el a comandat niște scule într-o țară străină pe care, la scurt timp, le-a văzut, absolut aceleași, la Pavilionul expozițional național de lîngă „Casa Scînteii" realizate la o întreprindere din Brașov ? Unele explicații s-au găsit pînă la urmă dar întîmplarea rămîne, vorba poetului, „o enigmă nesplicată".

Din păcate însă nu o dată sîntem puși în fața unor astfel de „enigme nesplicate", presa oferindu-ne, în repetate rînduri, exemple în care circuitele experienței valoroase nu funcționează nu numai în cadrul aceluiași minister sau aceleiași centrale dar, uneori, nici chiar în aceeași întreprindere. Drumul de la o soluție tehnică mai bună pentru un anumit reper sau operație găsită la un capăt al halei de producție se dovedește foarte lung pînă la celălalt capăt, unde aceeași soluție ar putea fi aplicabilă.

Experiența valoroasă indiferent sub ce formă s-ar materializa — invenții, tehnologii și procedee noi, organizarea muncii etc. — rămîne investiția cea mai eficientă dacă pretutindeni mecanismele ei ar fi puse în funcțiune, dacă ar produce, căci ea presupune, dincolo de mijloacele materiale consumate într-un anumit loc de muncă, o mare investiție de inteligență umană, o bătălie cîștigată în avanposturile noului. Transferul de experiență înseamnă de aceea un triumf al spiritului revoluționar, care trebuie să caracterizeze societatea noastră în genere. Realizarea acestui transfer, îndeosebi într-o perioadă cînd importurile din străinătate s-au redus la maximum, pe lîngă faptul că reprezintă unica alternativă pentru soluționarea unor probleme tehnice are și o pubernică înrîurire patriotică, stimulînd și mai mult încrederea în forțele proprii, în capacitatea gîndirii și civilizației românești.

Există apoi, în diferite localități din țară, și o bogată experiență social-gospodărească, vizibilă cu ochiul liber, ca să zic așa. Dacă unii dintre lucrătorii noștri din unitățile de care depinde ridicarea gradului de civilizație a vieții, în deplasările lor în străinătate, n-au avut ochi pentru a sesiza ce e valoros în aceste domenii scrutînd prea mult magazinele în care să-și facă cumpărăturile pentru acasă, în țară pot, cu prețul unor voiaje ieftine, să culeagă roadele unei experiențe extrem de prețioase. De ce, de pildă, n-am încerca să vedem cum se menține la Suceava curățenia desăvîrșită a străzii, cum se aranjează vitrinele comerciale la Brașov sau Sibiu, cum sînt popularizate monumentele și muzeele la Iași, cum sînt organizate micile restaurante specializate, tip bistrou, la Cluj-Napoca sau cum se întreține spațiile verzi în orașul-grădină Timișoara?

Precum se vede, nu numai la ce privește marea producție industrială, dar și în desfășurarea vieții de fiecare zi experiența valoroasă trebuie să fertilizeze terenul muncii noastre, pentru a-l ridica gradul de civilizație, a o face cît mai rodnică, mai eficientă mai ales din punct de vedere calitativ. Problema pe care ne-o punem este dacă semnalele emise de noi vor fi, fie și pe ici pe colo, recepționate ? Să auzim, dar mai ales să vedem !

NICULAE STOIAN

P.S. Și pentru a fi consecvenți cu noi înșine, să adăugăm la precedentul nostru comentariu despre festivalul „Imnurile patriei" de la Calafat cîteva cuvinte de laudă pentru entuziastul grup folk local „Donaris", care a ținut să salute cu dragă inimă printr-un cuplet de bun venit pe toți concurenții și să invite publicul să asculte „în această seară pe folkiștii ce-or cînta pentru-ntreaga țară", gest deopotrivă ospitalier și artistic, pentru care juriul i-a și acordat un premiu special. (N. S.)

„Să creăm opere valoroase"

— Viorel Mărginean, de doi ani sînteți vicepreședintele Uniunii artiștilor plastici. Mai înainte ați fost timp de trei ani secretar al aceleiași uniuni. Sînteți deci familiarizat cu problemele pe care le are de rezolvat obștea dumneavoastră în acest moment. Vă invit să discutăm despre cîteva dintre ele precum și despre modul în care Uniunea artiștilor plastici își conjugă eforturile în slujba generală a țării.

— Potrivit indicațiilor date de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea ținută la Conferința Națională a Uniunii artiștilor plastici, la 22 iunie 1976, cînd a arătat că „și în acest domeniu trebuie să realizăm o anumită eficiență, desigur, nu în primul rînd economică, ci artistică și ideologică. Or, eficiența artistică, politică și ideologică nu este cu nimic mai puțin importantă decît eficiența economică! Desigur, fără o activitate economică eficientă și rentabilă nu putem desfășura nici activitatea de creație, dar, la rîndul lor, creația, activitatea politico-educativă au un rol foarte important în creșterea eficienței economice, în ridicarea nivelului general al întregii noastre activități sociale", conducerea Uniunii artiștilor plastici a luat măsuri de organizare a unor filiale și cenacluri de artiști plastici profesioniști în unele județe în care nu existau astfel de unități cum sînt : filiala Alba Iulia, cenaclurile Brăila, Vaslui, Focșani, Suceava, Slatina, Drobeta-Turnu Severin și Reșița.

— Să rămînem la capitolul proiecte.

— După cum se știe, prin grija organelor de partid și de stat se va crea în București Centrul artelor, un complex impunător format din 280 de ateliere, sediul U.A.P., galerii de artă, spații pentru expoziții temporare și permanente, o sală de 500 de locuri cu folosință comună cu Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu". Centrul artelor va fi amplasat în spațiile „Casei Scînteii".

— Ce consecințe va avea pentru arta plastică românească un astfel de complex?

— Centrul va fi unul din cele mai frumoase și funcționale complexe artistice din Europa. El va contribui decisiv la impulsionarea activității artiștilor plastici de la noi. De pildă, datorită atelierelor sale mari se va ajunge la o nouă calitate și la noi dimensiuni ale lucrărilor — în clipa de față nu avem, de pildă, o sală unde să se poată realiza o tapiserie de 30 de metri pătrați. În atelierele de ceramică, sticlă se vor putea obține serii mari, de 1 000 de bucăți, din fiecare prototip. Obiectele de artă decorative se vor crea în condiții mai bune și la un preț mai scăzut. Atelierele vor fi împărțite în mici, mari și foarte mari. Vor fi, de asemenea, hale unde se vor realiza cele mai mari lucrări de artă monumentală, mozaicuri, statui ecvestre, goblenuri, tapiserii de mari dimensiuni, chiar și pictură în ulei de mari dimensiuni, care să reflecte epoca noastră mai bine decît s-a reușit pînă acum. De asemenea. Combinatul fondului plastic este foarte aproape, ceea ce este extrem de avantajos, contribuind la legătura directă ateliere-învățămînt-producție.

— Ce activitate expozițională are Uniunea artiștilor plastici în prezent ?

— În țară — organizăm anual cam 450 de expoziții, fără a le mai include pe cele organizate în întreprinderi, instituții, case de cultură, holuri de teatru etc. Peste hotare — numărul de participări la concursuri, la expoziții colective, de grup, personale se ridică la 80—100 anual.

— Cum se obține o participare la o expoziție ?

— Uniunea artiștilor plastici este o organizație centrală obștească și profesională. Munca este dusă în colectiv. Toate hotărîrile se iau în colectiv. Și toate aceste hotăriri se caută să fie cît mai obiective. Aprecierea lucrărilor de artă se face de către comisii care decid dacă ele să fie expuse sau nu în cadrul unor expoziții. Pentru participarea la manifestările de peste hotare — Bienala tineretului de la Paris, Bienala de la Veneția, Sao Paulo, trienala de la Sofia — filialele și secțiile din București fac propuneri și ele se aprobă de către conducerea operativă și biroul executiv în funcție de calitatea lucrărilor și de participările anterioare.

— Nu intervin și alți factori de apreciere ? Care să favorizeze pe unii în defavoarea altora, la fel de talentați sau poate chiar mai înzestrați ?

— Căutăm să păstrăm drept criteriu de bază de apreciere calitatea operei respective. Bineînțeles că se mai nasc nemulțumiri. Însă credem că ele nu sînt atît de flagrante ca să necesite o examinare specială. Uniunea artiștilor plastici, în conformitate cu hotărîrile de partid și de stat asigură dezvoltarea tuturor stilurilor artistice și diversitatea lor. Mai trebuie să adaug că artiștii noștri plastici sînt antrenați în munca obștească a numeroase comisii din U.A.P., încă un semn al climatului democratic în care ne desfășurăm activitatea. 608 artiști din 1 570 cîți numără uniunea (inclusiv membrii Fondului plastic) fac parte din astfel de comisii care se schimbă anual, astfel încît practic toți membrii obștii ajung să participe direct la buna mers al activității plastice.

— Totuși parcă este altceva să fii membru în Consiliul de conducere al Uniunii artiștilor plastici și altceva să fii membru într-o comisie de avizare și dezbatere a lucrărilor prezentate într-o expoziție din-tr-un județ.

— Din consiliul pe țară fac parte 95 de membri — dintre care 21 alcătuiesc biroul executiv (președinte, vicepreședinte, secretar) ales în conferința pe țară din patru în patru ani, prin vot secret. E greu de crezut că în astfel de condiții el nu ar reprezenta opinia majorității artiștilor plastici.

— Despre arta plastică românească se spun numai lucruri bune în legătură cu valoarea ei.

— Și pe bună dreptate. La ora actuală este printre cele mai interesante din lume. Ea are un nivel mai ridicat decît cel atins în unele țări mai dezvoltate decît România din alte puncte de vedere. Dar nu se face destul pentru a ne populariza artiștii, așa cum merită și așa cum s-ar cuveni, la importanța lor de mari creatori contemporani. Degeaba recunoaștem că lucrările unuia sau altuia sînt de valoare dacă nu contribuim la recunoașterea lor la noi și la impunerea lor pe plan internațional. Se tipăresc cărți de popularizare, dar asta nu e de ajuns. Uniunea artiștilor plastici a tipărit în 1980 lucrările **121 pictori, 50 graficieni, 50 sculptori.** Se află sub tipar lucrarea **30 de artiști decoratori,** un album cu tabăra de la Măgura, un altul cu simpozionul de ceramică de la Medgidia. Continuăm tipărirea **alter volume** — 121 de alte nume de artiști plastici, pînă cînd vor fi prezentați toți membrii uniunii. Trebule să mai amintesc că revista **Arta** (care apare în 4 000 de exemplare din care 3 300 sînt abonamente în străinătate și deci practic nu poate să facă o informare pentru publicul nostru) va scoate un supliment săptămînal, într-un tiraj de 15 000 de exemplare, care va deveni cel mai important mijloc de informare la noi în legătură cu artele vizuale, în ceea ce privește acțiunile legate de expoziții, de dezbateri teoretice. Va fi o revistă vie, care să reflecte într-un mod pasionant fenomenul nostru plastic. În această publicație atît artiștii cît și criticii, precum și alți oameni, indiferent de profesia lor, vor putea să-și exprime într-o deplină libertate punctele de vedere.

— Din moment ce se adresează nu numai oamenilor de specialitate, presupun că și limbajul folosit va fi mai accesibil, nu așa cum se mai întîmplă în unele cronici plastice în care opera de artă este analizată uitîndu-se că ea a fost creată de un om pentru oameni.

— Critica de artă are datoria să apropie oamenii de opera de artă, s-o explice, s-o facă știută de cît mai mulți.

— Unii dintre colegii dumneavoastră și-au exprimat nemulțumirea în legătură cu modul în care e condusă obștea artiștilor plastici. Că numai unii ar obține comenzi de lucrări. Că numai unii ar participa la expoziții în timp ce alții sînt ocoliți sistematic. Că nu li s-ar face la toți o popularizare așa cum merită.

— În munca de creație există perioade de acumulare în care lucrez, mai puțin. Dar dacă ele se prelungesc ajungi chiar să nu-ți mai stăpînești meseria. Unii pot să fie și bolnavi, alții să se ocupe de altceva, alții pur și simplu să renunțe. Din această categorie fac parte unii dintre colegii mei care la intrarea în uniune au avut calități reale dar din diverse motive nu le-au mai dezvoltat. Dintre aceștia se ridică unii care, deși nu fac nimic, încep să teoretizeze, să pretindă tot felul de drepturi fără a se mai gîndi nici o clipă și la ce datorii le revin. Vorbesc cu mare plăcere de democrație dar o confundă cu anarhia sau cu o democrație pusă în slujba exclusivă a intereselor lor personale. Pe primul plan sînt aduse întotdeauna micile incidente și se ignoră regulamentele obștii, ca și cum ar fi create numai pentru unii. Atunci cînd se țin plenarele în loc să-și explice poziția acestia nu știu ce să mai facă pentru ca să creeze dezordine. Pretind să li se achiziționeze lucrări însă ele sînt de valoare îndoielnică, pentru că nu sînt investite muncă și pasiune. Pasiunea o exercită în sensul rău. Norocul e că astfel de personaje sînt puține la noi în obște și nu ele dau tonul activității noastre. Dacă toți sîntem egali ca membri ai Uniunii artiștilor plastici, nu înseamnă că și toți avem o aceeași valoare. Fără o ierarhizare a valorilor nu se poate. Fiecare dorește să fie foarte bun. Însă unii ajung așa și alții nu. E deci normal ca unii dintre noi care sînt mai înzestrați să fie mai solicitați cu contracte. Dar fiecare om poate fi utilizat potrivit capacității sale și la locul cel mai potrivit pentru sine. Aceasta a fost și rămîne în artă în general ca și pentru Uniunea artiștilor plastici o literă de lege. Conducerea Uniunii artiștilor plastici și Fondul plastic caută noi modalități prin care să asigure comenzi tuturor membrilor. Sîntem preocupați să găsim noi forme menite să ne îmbunătățească activitatea și primim sugestii de la toți colegii noștri, fiind fericiți ca fiecare să-și aducă o contribuție cît mai substanțială în acest sens. Să renunțăm la micile orgolii și să ne îndreptăm forța și puterea de creație în consens cu efortul general pe care îl face întregul nostru popor, plin de talent în toate ramurile de activitate, pentru crearea de noi opere valoroase care să dovedească o mărturie a existenței noastre în această epocă.

GEORGE ARION

Cronica TV

Lăzile bătrînilor

Mamă, gospodină, activistă pe tărîm social și obștesc, îndeplinind cu conștiinciozitate, dăruire și gingășie îndatoririle ce i se cuvin, femeia joacă un rol activ în viața societății noastre de azi. Pentru tot ceea ce ea reprezintă, din dorința de a-i da o posibilitate cît mai largă, mai variată de exprimare, de manifestare, Televiziunea consacră femeii o emisiune în exclusivitate intitulată „Noi, femeile". Am urmărit săptămîna de săptămînă această emisiune și am ajuns la concluzia că, deși spațiul afectat ei este destul de mare, preocuparea pentru umplerea acestui spațiu este mică, dovadă fiind conținutul prea adesea privit stereotip : un interviu realizat într-o unitate cu multe femei, cîteva sfaturi practice sau aspecte fugitive și nesemnificative ale modei de sezon.

Sedințele de producție își au rostul lor, la fel și statisticile, dar credem că ele nu-și găsesc cadrul potrivit în cuprinsul emisiunii.

La Tricodava unde s-a desfășurat ultima emisiune, în mod sigur că s-ar fi putut găsi multe muncitoare talentate care ar fi realizat ele însele emisiunea, prezentîndu-ne modul lor de viață, dorințele și aspirațiile lor și de ce nu și o rețetă nouă de mîncare.

Posibilitățile de realizare a unor emisiuni cu adevărat interesante sînt multiple, ideile nu lipsesc nici ele, iar oameni talentați, artiști ai cuvîntului și ai faptei, se găsesc răspîndiți în toată țara. Acest lucru ni l-a dovedit a doua parte a emisiunii ce avea un titlu angajant : „Frumusețí durabile". Ceea ce ațm văzut purta într-adevăr semnul frumusețíi și al durabilității trăduse în cusăturile Elenei Niță din județul Neamț. Elena Niță, culegătoare de cusături și creatoare de modele, deasupra amintiri sau mai bine-zis prezintă fapte, emoții legate de descoperirea și păstrarea bunurilor de neprețuit aflate în lăzile bătrînilor. Elena Niță a dorit ca frumusețile descoperite să nu se piardă și le-a reînvățat pe femeile locului ceea ce știuseră străbunele lor : să aleagă culorile și să le îmbine, să găsească motive noi pentru cusăturile și țesăturile lor, dar mai ales le-a învățat să nu uite un lucru — să păstreze și să continue tradiția „Bradul fi al la oasta casei, de ce nu-l țeși ?"

În rîndul frumuseților durabile poate fi înscrisă și emisiunea cu nume simplu „Program muzical folcloric" realizată de Marioara Murărescu. Voci și nume cunoscute iubitorilor de muzică populară s-au prezentat spre a închega momentul folcloric oferit de televiziune într-una din serile sale, moment deosebit subliniat de vocea minunată a Lucreției Ciobanu și de cîntecul ei în ale cărei vorbe găsim toată filozofia lumii :

Mult mă-ntreabă codrul verde
De ce fața nu se pierde
Codrule nu mă-ntreba
Că doar se pierde și-a ta
Numai să vie toamna.

Ascultînd-o pe Lucreția Ciobanu am simțit fiorul acestei stelare părți de Românească Țară, care este Mărginimea Sibiului.

Tentați să exclamăm „formidabil" auzînd-o pe Lucreția Ciobanu, nu mi s-ar părea prea mult dacă am repeta cuvîntul și în legătură cu decorurile foarte talentate scenografe Aurelia Ticulescu. Rareori ți se întîmplă să dorești să vezi prin planurile unor decoruri — deoarece poleiala, gărduțele, fiorile de hîrtie ce servesc drept cadru la mai toate emisiunile de folclor îți stîrnesc o senzație de răceală, de rutină. De această dată decorurile s-au îmbinat cu cîntecele punîndu-se reciproc în valoare. Se pare că și Aurelia Ticulescu a „umblat" cu foiuș în lada bătrînească.

ELENA GRECESCU

Cărţi de poezie

S-au adunat la redacţie numeroase volume de poezie pe care am fi dorit să le comentăm pe larg dacă spaţiul ne-ar fi permis. Desigur, nu toate sînt la fel de valoroase. Dar nu e nici una în care măcar cîteva poeme să nu-ţi ofere privilegiul întîlnirii cu poezia. Şi asta este, credem, destul pentru a le remarca. Editurile fac o selecţie destul de riguroasă a producţiei pe care o aduc la cunoştinţa publicului. De aceea majoritatea cărţilor de versuri care apar ne aduc mai întotdeauna un nivel de calitate acceptabil. Ceea ce e mai greu este tocmai depăşirea cotei obişnuite a poeziei care se scrie în prezent. Doar cîţiva reuşesc să spargă acest plafon şi să pătrundă în loja rezervată celor mari. Dar pentru existenţa acestora este nevoie de o masă de poeţi, de stiluri diverse, inconfundabili în demersul lor pe cît posibil. De cîţiva dintre aceştia e vorba în această trecere în revistă sau, cum îl spuneau mai frumos cei de dinaintea noastră, „repede ochire". Unii sînt la început de drum. Despre alţii se vorbeşte deja cu acel respect cuvenit consacraţilor. Le prezentăm cu toată iubirea cărţile, convinşi fiind că fiecare dintre ei e necesar şi îşi aduce după puteri contribuţia la înflorirea poeziei româneşti.

Un chip neştiut al scrisului Anei Blandiana — „poeta frumoasă ca o dezamăgire" — ni se dezvăluie în volumul de versuri pentru copii **Întîmplări din grădina mea** (Editura Ion Creangă). Poeta care ne-a obişnuit cu invitaţii de a scruta gravi cea ce se află în jurul nostru şi în noi înşine îşi permite de această dată să se „copilărească", să se abandoneze jocului. Ea imaginează în spaţiul unei grădini un teritoriu al fericirii şi sărbătorii perpetue. Acesta devine ţinutul în care orice minune e posibilă şi nu contrariază pe nimeni: „În grădina mea, şirete, / Piersicile-s violete, // Iar prunele, şi mai şi / S-au făcut portocalii // Căţărăţi cu mult dichis, / Strugurii cresc în cais; // Castraveţii, cum să spun, / Au pornit să urce-n prun..." Autoarea întocmeşte cu vervă şi umor „biografia unei veri". Ea înregistrează creşterea plantelor, zborul păsărilor, giumbuşlucurile unui pisoi, stabilind astfel reperele unui „rai liliputan". Marele talent al Anei Blandiana reiese pregnant şi în această „cărticică foarte mică", o colecţie de versuri care glorifică ingenuitatea copilăriei.

Una din cele mai frumoase cărţi de poezie apărute în acest an este PIAŢA AURARILOR (Editura „Cartea Românească") de Liliana Ursu. Poemele sale par compuse în liniştea unui laborator în care pătrunde zvonul existenţei. De aceea fiecare emblemă a ei care parvine la cunoştinţa poetei îi provoacă exaltarea. Frînturile de viaţă sînt surprinse cu melancolie şi prezentate apoi într-un decor de sărbătoare. În fiecare „eşantion" pe care îl studiază cu minuţia unui savant ea descoperă încîntată rumoarea unei existenţe ce trebuie slăvită. Întîmplările insignifiante capătă în relatarea autoarei proporţiile unor evenimente interesante pentru întreaga planetă. O fată care vinde cireşe, un fotograf, o bătrînă care trece strada, un vînător se transformă în personaje fabuloase ale căror destine merită să fie cercetate cu grijă. În schimb, ceea ce are dimensiuni cosmice este îmblînzit astfel încît să-şi poată găsi un loc în acest univers miniatural şi tandru. „Hai să-i cîntăm imne de slavă! / Sa-i închinăm cîte un poem pietrei cosmice / ce-a fost cîndva capul unei comete strălucitoare / şi care acum e folosită / de un om cumsecade / ca piatră pentru butoiul de varză". **(Instantaneu)**

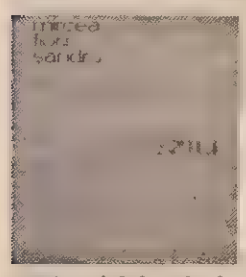

O viziune de ziarist asupra existenţei ne întîmpină în volumul lui Mircea Florin Şandru **Flacăra de magneziu** (Editura Eminescu). Autorul este interesat de toate compartimentele vieţii, de la problemele strict personale pînă la cele la scară mondială. El alcătuieşte deseori despre ceea ce observă în jurul său reportaje lirice pasionante prin patosul comunicării, fie că e vorba de simpla convieţuire într-un bloc („Zgomotul acesta de motoare / De lifturi, de păsări care se zbat / De uşi trintite, de geamuri / Plînsetul de copii, de femei / Părăsite, de bătrîni, care presimt / Mirosul de moarte..."), fie că sînt aduse în discuţie grave frămîntări de conştiinţă ale umanităţii: „Secolul e luminat, de cadavrele lor / Guevara, Allende, Lumumba / Se dansează rock, se dansează rumba / Peste amintirea lor fumegoasă şi grea". Poemele sînt aglomerări febrile de cuvinte pentru a răspunde prompt la provocările realităţii şi sînt bîntuite de o nelinişte autentică, aşa cum se dezvăluie de pildă în tulburătorul poem în curînd de la începutul volumului.

A surprinde obiectele şi fiinţele din realitate aşa cum sînt ele şi a le descrie cu lux de amănunte pare să fie ambiţia lui Dorin Sălăjan în **Naşterea cea mare** (Editura „Albatros"). O lume a senzaţiilor fruste este creionată fără a recurge în aparenţă la nici un artificiu poetic. Cuvintele dau impresia că sînt aşezate în pagină în ordinea în care se ivesc ele şi autorul nu mai intervine asupra lor pentru ca printr-o elaborare prea atentă să nu anuleze spontaneitatea comunicării. Poetul contemplă în extaz vieţuitoarele, „se îmbată de miresmele ierburilor, îşi cheamă iubita pe cîmpuri. Jubilaţia sa seamănă cu cea a lui Ioan Alexandru din **Cum să vă spun.** Regăsim aceeaşi plăcere exprimată în acel volum de a vieţui într-un teritoriu al inocenţei, într-o deplină armonie cu mişcarea firii. E drept, unele poeme ale lui Dorin Sălăjan anunţă deja o tentativă de a spiritualiza ceea ce vede. Dar să notăm pînă acum ca pe nişte reuşite certe în special acele pagini în care notaţia rămîne exactă, fără pretenţia de transfigurare: „Am recitat într-o zi la televiziune / O poezie mai mult cu capul plecat. / Rudele toate însă pe-ascuns mă biciuie / Că n-am adus maşinăria diavolească în sat. // Acum e-o noapte oarecare din existenţa lumii. / Jucăriile puştilor dorm azvîrlite prin curte. / Greierii, broaştele şi ţînţarii ce mai chiuie / Paşte-ndoiala puiul de vînt cu însemne cornute. // S-au culcat în sfîrşit şi orătăniile dolofane / În toamna asta sigur vom tăia tînărul roi. / Dihorul dă tircoale — dihania — pe la cotete / Despletit răzbubuie o talangă otrăvită la oi. // Este absurd să dormi într-o astfel de noapte / E ca şi cum ai căsca întruna fără de ştire / Bine bine, cineva a zis şi-a numit / Un altu-n locul meu, vai, fără har de mire".

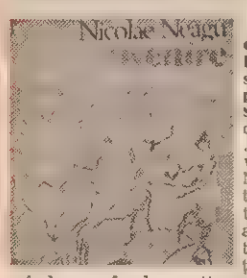

Foarte exactă opinia lui G. Dimisianu înscrisă pe coperta volumului **Suveaire** de Nicolae Neagu: „În noul său volum, Nicolae Neagu resuscită atitudini şi tonalităţi care aparţin spiritului romanţei, decomprimînd un fond sentimental privegheat totuşi de umor... Poetul adaugă nuanţe proprii evocării unei lumi de vitalităţe bogată şi culori aprinse, atrăgătoare prin sentimentul candorii şi jocului". Cartea este o tentativă de regăsire a unui timp al iubirilor de altădată, în ritm de tangou, al unei vieţi provinciale, de o monotonie care nu supără. Poemele au muzicalitate şi degajă un aer volt desuet: „Aşa, erau, în tîrg, un sumigiu, / un plăpumar şi un rudar de linguri; / batalionul a venit tîrziu: / Afeturi, cai şi oameni foarte singuri. // Imaginează-ţi, suspinal, imaginează / printre peluze, trandafirii triştI / şi, rezemaţi în ţeava de amiază, / **artilerişti, artilerişti, artilerişti**".

Un debutant care merită să fie urmărit în continuare cu atenţie este Vasile Tarţa, muncitor din Satu Mare. Volumul său **Imagini** (Editura „Dacia", cu o prefaţă de Petre Poantă) ne face cunoscut un limbaj lric esenţializat la maximum. Confesiunile poetului se nasc greu, cuvintele parcă ar refuza să se prezinte la întîia chemare şi trebuie îndelung curăţate pînă cînd îşi fac apariţia. De aceea poezia lui Vasile Tarţa nu are nimic sărbătoresc. Chiar şi bucuria este exprimată cu încrîncenare: „Du-te fiule în palatele acestei colectivităţi şi bucură-te! / Bucură-se păvăgiotorile anotimpului / care tumultuează în zbor inutil, e-un zbor căzut. / Bucură-se anotimpul, care rămîne viu / Bucură-se bunicii orfani, bucură-se lucrurile în timpul zorilor: / lună, luceferi, fără sa flacără anticeşi astrale / Bucură-se fete virgine, bucură-se lucrul nevăzut". **(Cuvinte)**

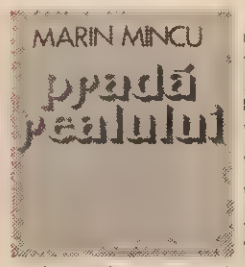

Un poet remarcabil se prezintă Marin Mincu în noul său volum PRADĂ PEALULUI (Ed. „Cartea Românească"). Poetul personifică pe cel care pretinde că îşi este sieşi suficient şi îşi reteză orice legătură a exteriorul, condamnîndu-se astfel la o lentă năruire, întocmai ca şi Veneţia bolnavă de prea multă frumuseţe. **(Artistul tînăr la Veneţia)** Tulburător este poemul **Vînătorii de berze** în care se dezvăluie cum alungarea ambasadorilor trimişi de real într-un ţinut atrage după sine cufundarea în uitare a respectivului teritoriu: „sub ploaia încinsă de lumină / nimeni nu se arată / cauciucul se înmoaie şi / curge pe şoseaua anonimă / nimic nu se vede dincolo / de orizont un pom se scutură / şi moare singur / în goană treceau turiştii fără / să oprească aici a fost satul cu berze / spuneau fără să-ntoarcă privirea". Cartea înregistrează dramatismul pendulării între real şi ideal care nu pot să-şi cîştige independenţa fără a sărăci considerabil. Optiunea poetului pentru o contopire pe deplin cu freamătul existenţei este clară şi aminteşte de **Intrarea în muncile de primăvară** din volumul **11 elegii** al lui Nichita Stănescu. Din carte răzbate însă în repetate rînduri nostalgia după un „cîntec încăpător" care să nu ofere numai „impresii" despre contingent.

Multe dintre poemele volumului semnat de Lucian Avramescu EI, AŞ I SPUNEA POETUL... (Editura Eminescu) celebrează dragostea. Poetul închipuie cu graţie un adevărat ceremonial al iubirii. El se travesteşte în numeroase personaje din diverse epoci pentru a experimenta în faţa noastră diferite ipostaze ale sentimentului de dragoste. Îl vedem apărînd uneori ca un şirengar care dă cu tifla şi nu-i pasă de nimic: „doamnă, noi putem fi lei / vînzători de portocale / şi putem fi dacă vrei / gemali şi geniale". **(Puf de păpădie)**, alteori cotropit de o gravitate copleşitoare: „de ce te chem, neclar mi-e, de ce te-alung, străină / mi-e inima căzută pe muche de jungher / cînd ninge-n carnea nopţii zăpada clandestină / a ochiului meu palid şi văruit cu ger". Muzicale şi de o limpezime de cleştar, exprimînd o tinereţe cuceritoare, versurile lui Lucian Avramescu din noul său volum sînt un imn înălţat purităţii şi iubirii, rostit în gura mare, fără teama de a părea demodat prin sinceritatea confesiunii.

Cel mai frumos poem din volumul lui Gheorghe Lupaşcu ÎNTOARCEREA ARLECHINULUI (Ed. „Cartea Românească") este un elogiu adus stării normale şi omului obişnuit: „Sînt un om modest şi prudent / Nu-mi bat niciodată capul / Cu oceanele / Nu-mi trece prin minte / Să-mi leg numele de vreun arhipelag / În care ar naufragia cînd şi cînd curajoşii. / Sînt un om normal / Îmi iubesc liniştea / Îmi plac genunchii mei neînsingerati. / Nu-mi vorbiţi de spinosul drum al dragostei. / Mă mulţumesc cu un drum sigur / La capătul căruia m-aşteaptă o boare serviabilă / Gata oricînd să-mi spele praful din gene —/ Sînt mereu nou-născutul viţeluş al zefirului, / De ce-mi reamintiţi de / Consecventa lumină a stelelor. / Sînt un om modest şi prudent / Mi-ajunge luminarea aceasta de spermanţet / Mă încălzesc la lumina ei mică / Mă răcoresc la umbra ei plăpîndă / Şi mă învăţ cu moartea / În timp ce voi aţi uitat-o de mult / Şi nici n-aveţi măcar un licurici / Să vă lumineze drumul spre dincolo". **(Justificări)** În celelalte pagini ale cărţii întîlnim versuri despre existenţa în cuprinsul civilizaţiei moderne, despre ameninţările istoriei, despre accesul la un tărîm al candorii.

Ana Maria Pop îşi clameză în PASUL CORBILOR (Editura Eminescu) orgoliul de a fi puternică şi de a domina evenimentele după bunul său plac. Superb e poemul următor: „Sînt o femeie puternică, / sînt o femeie foarte puternică... / ştiu să trec singură strada / şi am învăţat să-mi cumpăr singură flori, / despart ploaia de nepoate şi nu mi-e frică de ninsori, / nu mi-e frică nici de limba şarpelui, / nici de înşelători... / sînt o femeie puternică, / sînt o femeie chiar foarte puternică, / dar / nimenea nu mă întreabă / dacă are cine să-mi repare maşina de scris / suspendată, undeva, / între un arc voltaic şi o singurătate, / nimenea nu mă întreabă / dacă din cînd în cînd — normal — / mi-e dor de un bărbat / sau dacă vreau să am copii frumoşi / seara, / cînd urc singură / într-o mansardă cu miros de calendare vechi". Însă tonul sfidător e deseori minat de tristeţea neîmplinirilor şi în locul unui marş triumfal ni se oferă lamentaţii în legătură cu adversităţile soartei. În special imposibilitatea de a opri destrămarea unui cuplu stîrneşte accentele cele mai emoţionante din scrisul poetei. O dramă autentică ne este comunicată cu mijloace simple şi directe.

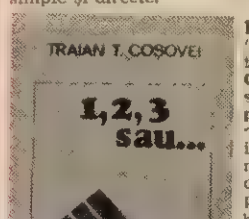

În 1, 2, 3 SAU... (Editura „Albatros") **Traian T. Coşovei istoriseşte în versuri pline de ironie** povestea unei infante şi a familiei sale. El conturează un paradis al obiectelor demodate puse în dezvăluşiţe cu altele din secolul nostru. Decorul e populat de personaje din toate epocile şi coexistenţa lor e privită cu un umor tandru. Vrînd cu orice preţ să şocheze, tînărul poet îşi începe invariabil fiecare poem cu sintagma „unu doi trei", ca pentru a marca măsura şi a declanşa mecanismul după care îşi scrie poezia. Tăcănitul metronomului ajunge la un moment dat să fie supărător dar se pare că acesta a şi fost scopul autorului, de a nu-i înlesni cititorului o lectură agreabilă şi comodă. Ceea ce e demn de reţinut, lăsînd la o parte poza teribilistă a poetului, este capacitatea lui de a porni de la o experienţă culturală şi de a ajunge cu bine pe tărîmul poeziei adevărate. El se desparte chipurile de cele învăţate în tomuri şi le ia în ris dar închipuie totuşi pe baza datelor din cărţi o lume artificială, a cărei descoperire nu e lipsită de interes, ba chiar de senzaţional: „Unu, doi, trei, unu doi trei / în oraşul cu arene, cortine şi trape, / pianele aveau numai cîte două clape: / pentru paiaţe şi pentru arlechini / (restul fusese înghiţit de rechini)".

Iată din volumul MURIND PENTRU PRIMA OARĂ (Editura Eminescu) de Mircea Micu un poem admirabil care nu putea fi scris decît de un poet deosebit: „Acum cînd pleacă toamna ca un regat căzut / cu visterii celeste şi perfidii nebune, / visez un privilegiu de a trăi în lume / îndrăgostit şi tînăr ca-n anii ce-au trecut. / Aş vrea să trec pe cîmpuri uitat ca un proroc, / palid şi tras la faţă cum sînt în cărţi poeţii, / liber, rîvnind tristeţea de miere-a unui loc / unde se-aude toaca şi gem anahoreţii. / Să nu mă-ntrebe nimeni de unde vin spre ei / Un trandafir sălbatec să crape de uimire, / Pe cînd străin şi singur, ca după-un chef un mire / Să uit că mai există în lume Dumnezei. / Răpus, în nemişcarea sfîrşitului de zi, / În iarba nebrumată, sunînd uscat, să-mi pară / Că e pe veci lumină şi nu se mai însară / Şi, că de fericire, nici nu voi mai muri. / Ascultă ! se aude o pasăre zburînd, / Besmetică se duce spre cîrdul ei numeric. / M-a despicat în două şi m-a lăsat în vînt / Neputincios şi virstnic şi palid şi eteric..." Întreaga carte este scrisă în aceeaşi tonalitate gravă. Mircea Micu este în primul rînd atent la ceea ce spune şi nu-l interesează să inoveze în planul expresiei. De aceea forma poeziilor sale nu contrariază. Teama în faţa morţii, iubirea ca o posibilă salvare, înstrăinarea de meleagurile natale sînt temele predilecte întîlnite în volum. **Murind pentru prima oară** este cartea de vizită a unui autor cu o adîncă responsabilitate faţă de cuvîntul scris, pe care refuză să-l folosească pentru tot soiul de experimente gratuite şi îl investeşte să comunice adevăruri fundamentale despre existenţă.

GEORGE ARION

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentația clipei (IX)

Un pictor fericit

6.

Renoir în 1919

Eugenio d'Ors cînd vizita un muzeu necunoscut se ducea în ultima sală, apoi se întorcea la intrare, declarînd că nu vede limpede decît acele lucruri despre care știe unde se termină.

Unde se termină viața? Firește, în moarte. Renoir privește însă moartea doar pentru a se întoarce să iubească și mai mult viața. Va ajunge în ultima sală într-un fotoliu de infirm, aproape paralizat. E poate simplă legendă faptul că în ultimii ani ai vieții trebuia să i se lege penelul de degetele anchilozate de reumatism. În realitate, se pare, trebuia numai să-i așeze cineva cu grijă penelul între degetele înțepenite și să i se pregătească paleta. Legenda penelului legat de degete s-a născut din pricină că pielea mîinilor jupuindu-se mereu, pictorului i se bandajau mîinile. Dar ceea ce e important e că Renoir nu renunță la pictură nici acum, învelit cu o pătură pe picioare își petrece în fiecare zi cîteva ore în fața șevaletului. Face asta cu prețul unor mari suferințe și trebuie să se odihnească des.

Și mai mult decît toate aceste amănunte ne tulbură o frază pe care bătrînul pictor o murmură în această ultimă sală. Tocmai acum, ajuns aproape la optzeci de ani, el exclamă: **Je crois bien que j'ai trouvé.** „Am găsit". Cîți pot spune asta? Uneori nu știm prea bine nici ce căutăm. Ce forță admirabilă are acest bătrîn cu ochii aburiți de o ușoară melancolie să opună din căruciorul său de infirm tuturor disperărilor care ne pot înăbuși chiar fiind sănătoși o frază atît de laconică și de neechivocă în același timp? Poate că mai mult decît orice confesiune, această frază ne vorbește despre adevăratul Renoir, despre visurile modeste, dar foarte umane din privirile femeilor pe care le-a pictat și despre modul său de a trece prin viață fără grabă și fără spaimă. „Am găsit", șoptește el. „Am găsit", într-o lume în care atîția ne-au asigurat că n-avem nici ce căuta, că totul e absurd, fără sens, inutil, chiar căutarea unui sens, chiar o revoltă... Comoara pe care atîția au căutat-o, pe care piratii filozofiei au crezut c-o pot fura, comoara de care ne-au vorbit poeții, care l-a îmbătat pe Don Quijote, după care alerga din femeie în femeie Don Juan, comoara în care scepticii n-au mai crezut și pe care pesimiștii au contestat-o și chiar au disprețuit-o, comoara care părea să fie eșecul iluziilor, țărmul inaccesibil, Hiperboreea, lîna de aur visată de argonauți... ei bine, toate acestea nu sînt simple povești, dacă reușești să crezi în ele destul de mult, ele există, vrea să spună, poate, această frază a lui Renoir.

În ultimii ani, tablourile lui cîntă parcă și mai limpede bucuria de a trăi. Sub cerul de cenușă al războiului, culorile lui Renoir rămîn nealterate, în vreme ce bătrînul pictor tremură pentru viața fiilor săi plecați pe front. El păstrează pictura departe de toate grijile și suferințele sale. Arta lui e ca o patrie fericită unde florile nu se veștejesc, nici cerul nu se maculează.

Este aceasta fericirea adevărată? Cuvîntul „fericire" trebuie pronunțat cu teroare spunea cineva. Aptitudinea lui Renoir de a fi fericit, de care s-a făcut atîta caz, mă trimite cu gîndul la definiția pe care o dădea odată fericirii Romain Rolland: „Fericirea stă în a cunoaște propriile limite și a le iubi". Ceea ce au făcut și grecii în fond! Și-au cunoscut limitele și le-au iubit. Oare întîmplător, după ce a pictat ca impresionist clipa, Renoir sfîrșește prin a se întoarce la divinitățile Greciei antice? Afrodita părea că murise în clipa impresionistă. Ea renăștea acum din aceeași mare unde pictorii impresioniști nu mai văzuseră o vreme decît reflexele apei și soarelui pe plajă.

Obosit de nemurire, omul nu e obosit probabil decît de conștiința imposibilității ei. Cunoaște dinainte eșecul care-l așteaptă pe acest drum, de aceea caută uneori adevărul în direcția opusă. În locul unei eternități goale, impresioniștii ne-au arătat o clipă cu brațele încărcate de daruri. Infinitul a acceptat să se așeze pe patul lui Procust pentru a fi o cărare care urcă prin ierburi pe o colină într-o amiază de vară, iar spiritul părea că s-a conciliat cu ceea ce trece ireparabil. Și, deodată, venind pe drumul impresioniștilor Renoir nimerește direct în Grecia antică. Adică acolo unde ne-am fi așteptat cel mai puțin. Alergînd să vineze clipa, el a ajuns la hotarele intemporalului. Ciudată această aventură în care impresionismul găsește la capăt, printr-unul din reprezentanții săi, țărmul de care voise să fugă. Dar cît de limpede recunoaște astfel Renoir că oricît ne-am înfrupta din clipă, disprețuind eternitatea, clipa nu ne potolește foamea. În ultima sală a vieții lui Renoir, buzele Afroditei murmură ceva despre limite și despre puterea de a le iubi. Și, probabil, nu există un mod mai înalt de a iubi clipa decît acela de a nu vrea s-o pierzi, dorind-o eternă.

Ajunși aici, înțelegem că Renoir nu vrea să arunce trandafirii pe răni pentru a ascunde rănile. El ne spune numai că acești trandafiri există și e păcat să-i ignorăm. Căci, într-adevăr, mai rea decît nefericirea e numai renunțarea care te împinge să te resemnezi cu ea și s-o accepți.

OCTAVIAN PALER

Simple note

BUCURA DUMBRAVĂ

Nu m-am gîndit să scriu despre Bucura Dumbravă; dar destui cititori tineri și cîțiva mai în vîrstă chiar, întîlnindu-i numele menționat în precedentele mele note consacrate lui Mircea Eliade, m-au întrebat pur și simplu cine-i Bucura Dumbravă, cum de a ajuns în India, ce a scris ea în general și, în mod special, asupra Indiei?

Nu știau nimic. Și mi-am pus problema din nou, cu tristețe și cu melancolii, că Timpul atît de vertiginos, de feroce și veșnic flămînd, ne mastichează cu măselele lui de oțel pînă la urmă pe toți, otova, cu aspirații, cu trude și vieți.

Nici eu nu știu, în fond, mare lucru, deși în tinerețea mea am avut norocul să le fiu apropiat și să-i frecventez des, pe ce doi statornici prieteni și admiratori fără limite ai Bucurei Dumbravă, poetul și esteticianul Ștefan Nenițescu și scriitorul Emanoil Bucuța — doi oameni de pilduitoare sensivități și delicatețe — care îi păstrau în amintire valoroasa ei imagine, cu evlavie. Și m-am îndreptat spre fișele și ciornele mele cu decolorate însemnări și cred că ceea ce am recoltat, — departe de a alcătui un portret — vor fi niște date cu un specific biografic și bibliografic, capabile să satisfacă dorința lectorului neștiutor.

E adevărat că istoriile literare nici cele vechi și nici acelea mai noi n-o pomenesc, și mă surprinde că o ignorează George Călinescu și că nu e semnalată nici în Micul Dicționar Enciclopedic scos în 1972. Și e cu atît mai bizar, cu cît Bucura Dumbravă a fost prețuită, la vreme, de Titu Maiorescu, de Caragiale, de Vlahuță, de Duiliu Zamfirescu, de C. Stere iar în periodicele de altădată, critici literari ca Mihail Dragomirescu, Ilarie Chendi și Calon pînă la Perpessicius la începuturile lui, au scris elogios despre creația ei; cum nu e cu nimic îndreptățită omisiunea întregii activități publicistice de la „Ideea Europeană", excelenta revistă a lui C. Rădulescu-Motru, de la „Convorbirile Literare" din perioada Al. Tzigara-Samurcaș, de la „Lumina" lui C. Stere, ca și de la „Viața Românească".

S-o luăm însă metodic: Bucura Dumbravă — pe numele ei adevărat Fanny Seculici — s-a născut la Bratislava în 1868, slovacă așadar ca obîrșie, iar la vîrsta de 5 ani dimpreună cu părinții s-au stabilit în țară. Aici a crescut, aici a învățat, aici i s-au dezvăluit frumoasele însușiri ale minții și ale sufletului, cu care și-a cucerit stima unor amicități durabile și iubiri statornice, aici își descoperă vocația scriitoricească, împătimită de istoria noastră și de poporul nostru. Era un spirit întru totul ales, cu o cultură de adîncimi, stăpînind ireproșabil, în scris și vorbit, în afara limbii pămînturilor unde văzuse lumina zilei și româna, care era a patriei adoptive, germana, franceza și engleza și era dominată în egală măsură de voluptatea muzicii și a poeziei.

Cele două cărți ale ei **Haiducul și Pandurul**, ambele cu o canava istorică, au fost scrise în limba germană și au apărut inițial „Der Haiduk" în 1907 și „Der Pandur" în 1912, la Regensburg, pentru ca un an mai tîrziu, adică în 1908, romanul **Haiducul** care are un caracter social, inspirat din viața și acțiunile lui Iancu Jianu, să fie tradus în graiul nostru de Teodor Nica iar **Pandurul** consacrat revoluției de la 1821 și lui Tudor Vladimirescu, în același an, 1912, e transpus în românește de Eliza I. Brătianu. Ar fi trebuit să urmeze încă un volum cu titlul **Sfărîmătorii de valuri** dedicat revoluției din 1848, dar care n-a mai fost făcut.

În orice caz, amîndouă aceste cărți s-au tras la noi în mai mult de zece ediții fiecare. Nu știu dacă **Haiducul** a fost retipărit în anii noștri. Dar am văzut **Pandurul** scos la Editura Tineretului în 1969 cu o frumoasă prezentare a lui D. Almaș, într-un tiraj de peste patruzeci de mii de exemplare, în grabă epuizat. Volumul reproduce și prefața scrisă de Bucura Dumbravă pentru ediția din 1921, cînd se împlinea un secol de la dramaticele întîmplări și de unde citez: „Într-un sat ascuns prin dealurile Gorjului — unul căutan al lui i se zice Pitulița — sub țuguiul negru de șiță de stejar ce acoperă căsuța mică de bîrne, s-a dezvoltat conștiința care s-a simțit răspunzătoare pentru înaintarea sufletească a unui neam întreg. Ce ușor i-ar fi venit fiului de moșnean Tudor Vladimirescu să trăiască în tihnă și în belșug, pe sfoara lui de moșie, pe rodnicul pămînt al Românieî care — oricît de cumplite ar fi greșelile morale ale stăpînirii — își hrănește noamul și nu-l lasă să se prăpădească trupește".

Și ceva mai departe adaugă: „Astăzi, o lume întreagă strigă ca gorjanul Tudor din Vladimiri: Dreptate! Îndrumare pe calea cinstei!"

Cea de-a treia ei lucrare este **Cartea munților**, prima pe care a scris-o direct în românește — un superb poem al naturii închinat tineretului — din care s-au scos între 1920 și 1943 trei ediții, dintre care cea din urmă cu un vibrant cuvînt înainte al lui Emanoil Bucuța. Îl transcriu finalul pentru poezia lui: „Peste capetele noastre se ridicau deodată în aerul care părea sterp, munții veșnici. Ea îi vedea ca un cioban și ca un călugăr, ca un drumeț și ca un scriitor, ca un cavaler și ca un filozof: loc de odihnă și de frumusețe, dar și vatră de entuziasm și de mari idei, gătită cu flori și încinsă cu fulgere.

„Cartea munților" nu trebuie uitată. Mulți oameni și multe locuri trăiesc în ea. E ca o zare de ideal foarte înaltă și foarte albă, pusă vieții noastre. Să ne apiecăm, din nou, peste paginile ei de argint și de safir".

A patra ediție iese în Editura „Stadion", în 1970, într-o adecvată înfățișare grafică, prefațată și cu foarte utilele note ale lui Mircea Handoca, același care ne-a dat la „Minerva" corespondența lui Moș Ghiță Kirileanu și, recent, merituoasa bio-bibliografie a lui Mircea Eliade.

Bucura Dumbravă va mai tipări în 1921 un volum de povestiri intitulat **Cesuri sfinte** și cu aceasta bibliografia ei se sfîrșește.

Mai există o cărțulie postumă, care reunește scrisori, notații și fragmente, apărută prin sîrguința lui Emanoil Bucuța și Ștefan Nenițescu, în 1927, după mai bine de un an de la deces — ea va înceta din viață la Port-Said la sfîrșitul lui ianuarie 1926, după ce împlinise 58 de ani — în drumul întoarcerii acasă din călătoria în îndepărtata Indie. Ce năzuințe au dus-o acolo privesc o altă fațetă a personalității ei. Și despre ea, data viitoare.

L. KALUSTIAN

Casa Vladimirescului — Pictură de OCTAVIA BERCA

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Gründe

Bătaia — în lagărele de concentrare — reprezenta cel mai cotidian, cel mai statornic fenomen. Îl concura doar foamea. În nici un lagăr nu era limitat numărul celor ce puteau fi uciși într-o zi, darmite cei bătuți.

Toți **Kapo**, toți **Blockälteste**-rii și **Vertrëter**-ii, toți **Lagerälteste**-rii băteau cruntși permanent. SS-iștilor însă le plăcea să pozeze în oameni respectabili care respectă legile lagărului pe care ei înșiși le-au instituit. De aceea și ei băteau cruntși permanent, totdeauna însă **„aus guten Gründen"**, „din motive bine întemeiate". Spre norocul lor, motive găseau ușor, în fiecare zi. Cele mai multe motive erau legate de ținuta noastră de **Häftling**.

A trece în hainele murdare pe lîngă un SS-ist însemna o insultă la adresa acestuia, deci **ein Grund**, un motiv, pentru a fi bătut. Dar în lagăre nu exista apă pentru a-ți curăța hainele care o dată puse pe tine, la intrarea în lagăr, nu le mai dezbrăcai decît pe timpul selecționărilor pentru camerele de gazare și înainte de a fi dus la crematoriu.

Lipsa unui nasture era un semn al neglijenței, **ein anderer Grund**, un alt motiv pentru a fi bătut. Dar cît am fost în lagăr n-am văzut ac și ață. Am și uitat cum arată. **Die Mütze**, boneta, ținută prea pe ochi, prea pe spate, prea spre dreapta, prea spre stînga, prea pe mijloc constituiau tot atîtea **Gründe**, motive, pentru a fi bătuți.

Și mai numeroase erau motivele legate de salutul dat SS-iștilor. Trecerea unui SS-ist continea în sine un șir inepuizabil de **Gründe**, de motive, pentru a fi bătut. Te-ai oprit în poziție de drepți prea departe sau prea aproape; te-ai descoperit prea repede sau prea încet; ai privit încruntat ori ai zîmbit ironic, ți-ai mișcat mîna ori capul, sau ai clipit prea des din ochi.

SS-Standartenführer [1])-ul Zierois, comandant de lagăr, a recunoscut în scris că „Deși toate pedepsele cu bătaia trebuiau să fie confirmate... adeseori i-am bătut pe deținuți pe șezut din plăcere". Da, **plăcerea unui SS-ist** era **ein guter Grund**, un motiv întemeiat pentru **schingluirea Häftling**-ilor.

S.S.-Scharführer [2])-ul **Josef** Niedermayer a declarat la proces că el i-a bătut pe deținuți pentru că „Mauthausen era un loc unde trebuiau să moară cît mai mulți deținuți cu putință". Or, pînă la ultimul S.S.-ist știa că fără bătăi, fără schingiuiri, ritmul morții nu putea fi accelerat. **Ein anderer Grund**, un alt motiv, mai întemeiat nici nu putea fi descoperit.

Ușurința cu care S.S.-iștii găseau **Gründe**, motive pentru a bate a fost reliefată cel mai limpede de S.S.-istul Gustav Sorge, ajuns din șef de bloc, comandant de lagăr tocmai datorită zelului și inventivității sale în schingluirea și torturarea **Häftling**-ilor.

Procurorul: Corespund realității depozițiile dv. că băteați zilnic deținuți?

Sorge: Da, ele corespund adevărului.

Procurorul: Dacă un om tușea, îl băteați?

Sorge: Dacă un om tușea sau făcea o mină neprietenească, îl băteam.

Procurorul: Și dacă era voios și avea o mină prietenească, tot îl băteați?

Sorge: Și atunci găseam motive pentru a-l bate.

Procurorul: Așadar, dv. ați bătut oameni cînd aveau mine nemulțumite, cînd nu erau voioși, cît și atunci cînd erau voioși?

Sorge: Da, niciodată nu mi-a fost greu să găsesc **Gründe**, motive pentru bătaie.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112398

---

[1]) Colonel în S.S.
[2]) Sergent-major în S.S.

constelația lirei

BUN VENIT !

Surprinzător și totodată remarcabil la acești patru foarte tineri poeți (sînt elevi în ultimul an ai liceului agro-industrial din Odorheiu Secuiesc și membri ai cenaclului „Aron Pumnul", condus de profesorul de limbă română Octavian Mihălescu) nu este doar faptul că ei, a căror limbă maternă este limba maghiară (cu excepția lui Nelu Orlaie), scriu direct în românește. Surprinzător și totodată remarcabil este rezultatul însuși al demersului lor liric din care se degajă prospețimea, grația și sinceritatea imaginii poetice. Și acesta este, dealtfel, singurul motiv pentru care le oferim un spațiu tipografic ce se vrea a fi prima lor mare întîlnire cu marele public. Bun venit !

V. N. ■

Surprindere

Într-o seară
soarele reapărea
îndărătul ploii.
Aprindea toți norii
și deasupra
capului meu
nu mai fu
decît o pulbere de apă
incendiată.

Columna

Un popor
împietrit în marmură
pe care adie lumina.

Vis de primăvară

Pe coamele înalte ale dealurilor
am adormit cu pleoapele
ascunse-n valuri de grîu ;
flori galbene
ca niște bani de aur risipiți
de-o mînă străină
străjuiau pe cărare
și mai încolo muguri
din gardurile vii
plesneau
prefăcîndu-se în rozete ;
Sturzii
cufundați în universul
plăpînd
al palmelor mele
se rătăciseră
și mă strigau...

CSUTAK ZELMA ■
Odorheiu Secuiesc
Harghita

Totem

Mi-am tatuat în suflet
iubirea
pentru pămînt și țară.
Nimeni și nimic
nu-mi mai poate șterge
ce în sînge s-a așternut !
Nici aștrii, nici dușmanii,
de s-ar uni cu toții la un loc !
Aș fi mai tare și i-aș birui
la fel ca stînca
apele mării.

Fructe

Roadele pomului
Sîntem noi —
culese
în lunile bucuriei
de mîna divină
a țării.

NELU ORLAIE ■
Odorheiu Secuiesc
Harghita

Unire

Unire — cel mai puternic zid
Unire — putere săvîrșită de oameni
Unire — legătura dintre noi și țară,
iubire de țară,
putere
și frăție.

Unire — țel cutezător,
ehezășie,
Unire — țară liberă, independentă,
stindard tricolor,
neînvins leagăn al
înaintării.

Unire — Alba Iulia, legătură unică,
sînge de oameni vărsat,
tărie,
suflet și inimă.
Unire — strălucești în noi,
înaintînd în nesfîrșitul
libertății noastre.

Portret cu spatele la oglindă

Se cuvine
să privesc în coadă
de pește
cel mai frumos răsărit,
să aud
cum pescărușii
se-nalță prin mine
cîntînd...
Și-apoi, pînă la piept
îngropată,
în lacrima ta,
să aștept
un alt nume
scris pe nisip.

CZERJAK LENKE ■
Odorheiu Secuiesc
Harghita

Orașul meu

Orașul meu
e cerul sprijinit de dealuri
e sămînța îngropată în acest
pămînt...
orașul meu e seara liniștită
cu lună plină
dincl tîrcoale nopții...
Orașul meu e văzul
e auzul
e un zîmbet
stropit cu o lacrimă izvorîtă
din Tîrnava
și e un zbor înalt
în contemporaneitate !

MOLNOS ZOLTAN ■

În cadrul Clubului cooperației meșteșugărești din București funcționează — condus cu inteligență și tact de profesorul Costin Mustață — un cenaclu literar ; se numește Ienăchiță Văcărescu. În fiecare după-amiază de joi se adună aici cîteva zeci de tineri. Poeți, desigur. Prozatori, desigur. Cum altfel ? Dar este vreunul dintre ei un adevărat poet, un adevărat prozator ? După părerea mea, da, sînt mai mulți cei care au dreptul să se considere nu numai începători talentați, ci altceva. Niște artiști. Niște viitori artiști. Printre aceștia se numără muncitorul Alexandru Priboieni, tehnicianul Radu Stoenescu, proiectantul Octavian Berindei.

FLORIN MUGUR ■

Patrie

Îndrăznesc să recunosc, printre noi
zăcăminte,
Inima țării fierbinte.
Uneori am impresia că-mi recit lăuzoria
stea din izvoare,
Cu genunchii-ndoiți pe muchii subțiri de
topoare.

Alteori mă simt un vultur bătrîn,
Privind cu neîncredere spre rotitoarele văi.
Amurgul mă-ntîmpină trist și mi-e frig
Și mi-e somn în penumbrele ochilor săi.

Îndrăznesc să iubesc și să sufăr
Fețele, suprafețele, luminile,
Îndrăznesc să mă supăr pe arborii
Care nu-și mai simt rădăcinile.

Mama

Mama e prinsă în vuietul roții.
Rar îmi mai calcă pragul cu flori.
Vine numai de sărbători
Să mă-ntrebe ce fac și să-și vadă nepoții.

Vine cu daruri încărcată
Pentru mine și pentru copii.
O vom ajuta și noi vreodată
Cînd a-o să mai poată veni ?

Îmi povestește de copilărie,
Năzbîtii despre care-am și uitat,
Lucruri de preț ce-mi zac în amintire
Ca-ntr-un vapor de-un secol scufundat.

E o coloană care susține
Templul de marmură al zeilor drepți.
Cu sufletul ăsta ce-ți aparține,
Dacă nu vii, vin eu, mamă. M-aștepți ?

ALEXANDRU PRIBOIENI ■

Albă-ca-Zăpada

Am s-o iubesc pe Albă-ca-Zăpada,
am s-o iubesc,
îmi voi aurî epoleții și cizmele
numai pentru ea.
Pentru Albă-ca-Zăpada
am să învăț alfabetul încă o dată
a, e, i, o, u —
numai să se ridice zmeul de hîrtie,
numai să se ridice,
acum cînd, cu un ban de argint,
cu un singur ban de argint,
întreg haosul poate fi acoperit.

Bacovia

Noaptea la ora 33
din prag începe strada Bacovia
ca un lung șir de paravane
după care se ascunde același actor.

O măruntă senzație de frig,
un sunet de pe cealaltă lume,
o pereche de cuvinte
ce mișcă acele ceasornicului agățat de
tavan
ca o ghilotină cu memorie.
Strada Bacovia :
prinți artificiali
trandafiri mecanici
o mie de păpuși cu toate aripile de vată,
ca-ntr-un spital cu ușile pictate.

RADU STOENESCU ■

Ca despre un cerb

Cît de subțire este risul
între valțuri de aer
rostogolit în dreptul ferestrelor

Roți de hîrtie
se așază deasupra copacilor
închipuindu-i melei uriași
la intrarea în toamnă.

Și dintre toate, poezia
se știe după frica de a asculta
plînsul copilului în camera vecină
cînd înveți că pămîntul
poate atît de ușor lua forma
suplă a gîtului —

Prea cuminți vînătorii
se rîdică în dreptul cuvîntului
vorbind despre lumină
ca despre un cerb.

Această colivie

Voi spuneți că vine zăpada
peste casele înalte ale orașului
și pînă să vă asculte cineva
toate mușcatele dintre ferestre
înfloresc.

Ar trebui să numărăm trenurile
ce nu se mai întorc.

Copilul cere ziarul
își face din el o corabie și rîde
— o corabie ascunzînd ultima experiență
nucleară
în poligonul din Nevada —

Voi spuneți că vine zăpada
dar lucrurile se strigă singure pe nume
și treptele din fața casei
iau forma unei păsări.

OCTAVIAN BERINDEI ■

PRO MEMORIA

(20-26 noiembrie)

1969 — Aselenizarea navei **Apollo-12.** ● Anul acesta se împlinesc 100 de ani de cînd : **L. Pasteur** a realizat virusul-vaccin și a descoperit stafilococul și streptococul ; **J. B. Hammond** a brevetat invenția mașinii de scris perfecționate ; **E. Degas** pictează „Dansatoare în rochie roz", **P. A. Renoir** — „Din lojă", **Ion Andreescu** — „Drumul mare", iar **A. Rodin** creează „Gînditorul". ● 20—26 nov. 1919 — Conferința internațională a tineretului de la Berlin, la care se constituie Internaționala Comunistă a Tineretului. ● 20 nov. 1922 — Conferința internațională de la Lausanne în problema Bosforului și Dardanelelor. Participă și România. Se semnează tratatul de pace cu Turcia, care recunoaște drepturile României asupra insulei Ada-Kaleh. ● 20 nov. 1907 — S-a născut **Mihai Beniuc** la Sebiș — Arad. Absolvent al Facultății de filozofie din Cluj. Studii de specializare la Hamburg în domeniul psihologiei animale. Preparator la Institutul de psihologie din Cluj, asistent, conferențiar, consilier cultural. Funcții de conducere în Uniunea scriitorilor. În 1966 își reia activitatea profesorală la Universitatea din București. Director al unor publicații literare, deputat, membru al diferite comitete naționale și internaționale. Debutează ca poet în **Bilete de papagal** (1928). Scrie și nuvele, romane, piese de teatru, publicistică literară ; traduceri. ● 21 nov. 1784 — Iosif al II-lea ordonă reprimarea răscoalei țărănești conduse de **Horea, Cloșca** și **Crișan** de către armată. ● 21 nov. 1857 — Deputații pontași din Moldova, conduși de **Ion Roată**, cer Adunării ad-hoc desființarea boierescului. ● 21 nov. 1877 — Trupele române ocupă **Rahova** (Orjahovo). ● 1900 — Industriașul Gh. Assan aduce la București primul automobil (7—8 km pe oră). ● 21 nov. 1921 — Congresul Partidului Național-Liberal (București), care adoptă noul statut și programul bazat în ceea ce privește prevederile economice pe principiul „prin noi înșine", urmărind dezvoltarea capitalului industrial și financiar autohton. ● 21 nov. 1932 — Premiera piesei **Titanic vals de Tudor Mușatescu** la Teatrul Național din București, cu **George Calboreanu, Sonia Ciucuru, Ion Finteșteanu, N. Atanasiu.** ● nov. 1944 — Reapare la București seria a III-a a **Vieții românești** condusă de **M. Raica** și **D. I. Suchianu.** ● 21 nov. 1944 — Trupele române încep luptele pentru cucerirea Munților Bükk din nordul Ungariei. ● 22 nov. — Sărbătoarea națională a **Republicii Liban.** ● 22 nov. 1898 — Biblioteca Academiei Române devine bibliotecă publică pentru cercetători. ● 22 nov. 1916 — Începînd cu nr. 190, **Monitorul Oficial** se tipărește la Iași. Dificultățile de aprovizionare duc la scăderea calității tiparului. Totuși, aceste file urîte ca aspect, care trădează atîta suferință și durere, sînt file glorioase ale istoriei neamului. Ele înregistrează victorii și înfrîngeri, dar cuprind zeci de pagini cu numele eroilor țării. Nr. 191 din 16 nov. 1918 este ultimul tipărit la Iași. La 22 nov. se sărbătorește la Ministerul Franței din București triumful comun. ● 22 nov. 1918 — Consiliul Național Român Central din Transilvania cere guvernului maghiar recunoașterea puterii depline asupra Transilvaniei. ● 22 nov. 1963 — Este asasinat la Dallas (Texas) **John Fitzgerald Kennedy** (n. 1917), lider al Partidului Democrat, președintele S.U.A. ● 23—24 nov. 1960 — Sesiunea Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii la București. ● Sărbătoarea națională a **Republicii Zair.** ● 24 nov. 1796 — S-a născut **Stephan Ludwig Roth,** istoric și gînditor transilvănean de renume. Participant la Revoluția din 1848—1849, a susținut cauza românilor transilvăneni. A fost condamnat la moarte de un tribunal militar maghiar și executat în 1849.

REGHINA VÎRVICI ■

DOCUMENTE ALE UNEI MARI CONȘTIINȚE

În decembrie 1941, aflîndu-se în dureros refugiu la Sibiu, Universitatea Daciei Superioare a ținut să comemoreze cei 250 de ani de la moartea marelui cronicar Miron Costin. Cu care prilej, profesorul Alexe Procopovici — evocînd figura martirului — rostește un memorabil legămînt : „În țara aceasta nime să nu se mai piardă, pentru că este un om întreg și drept, un gînditor ager, care are curajul convingerilor sale, și pentru că este prin fapte și prin atitudini un slujitor credincios și un adăugător al ei. Să ne chivernisim esențele cele mai de preț ale virtualității românești".

Acest înălțător moment universitar ne-a revenit stăruitor în minte, în zilele din urmă, pe cînd reflectam asupra tragicului sfîrșit al unei alte glorii a spiritualității românești — savantul de renume mondial Nicolae Iorga.

Cu un an și ceva în urmă apărea, sub auspiciile Editurii „Scrisul românesc" din Craiova, volumul **Ultimele** — ediție ce înmănunchează toate poeziile, o parte din articolele politice și un set de portrete ale lui Nicolae Iorga, cel din ultimele cincisprezece luni de viață. Au rămas, atunci, în afară scînteietoarele discursuri parlamentare rostite, exact în aceeași perioadă, de unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai elocinței românești. Genialul orator-patriot N. Iorga trebuie să fie cunoscut generațiilor de cititori din zilele noastre ! Este și motivul pentru care purcedem la prezentarea acestei atitudini civice a lui N. Iorga — vizavi de deriva apocaliptică în care intra omenirea.

Marele cărturar, deslușitor de istorii vechi și multe, își rostește cuvîntul de foc în cadrele noului regim politic instituit sub dictatura personală a regelui Carol II — și mărturisim că nu-i rostul nostru să insistăm cu analize de nici un fel asupra acelor realități socio-politice; a făcut-o, cu excelente rezultate, Al. Gh. Savu în cartea sa *Dictatura regală*. În orice caz, că N. Iorga a fost un incomod pentru noua stare carlistă, o atestă cu pregnanță întreaga desfășurare a dezbaterilor parlamentare — inclusiv *calvarul regală* prin care avea să fie răsturnat de la președinția Senatului. Numai că discursurile lui N. Iorga, expuse în Senat între iunie 1939—martie 1940, poartă în ele — aproape în exclusivitate — pecetea cutezătoarei sale atitudini antihitleriste, de vajnic stîlp apărător în calea surpătorilor de Cetate și pentru salvgardarea ființei naționale a României. De aceea, aducînd prinos de recunoștință la cripta memoriei apostolului-profet — brad românesc viguros, căzut victimă terorii hitleristo-legionare — chibzuit lucru este să ne readăpăm încă setea noastră milenară de dreptate și de adevăr istoric și la acest nesecat izvor.

În cele ce urmează, redăm părți ilustrative din cuvîntul lui N. Iorga — prilejuit de discuțiile, în Senat, asupra proiectului de răspuns la mesaj. Momentul ca atare a avut loc în ziua de miercuri, 28 iunie 1939.

STELIAN NEAGOE ■

„Păcatul este că s-a îngăduit maimuțărirea periculoasă a lucrurilor din afară..."

N. Iorga : D-le președinte, d-lor senatori, cum ați putut vedea, am ascultat de la un capăt pînă la altul cuvîntările care s-au ținut în jurul **răspunsului la mesaj**...

Din toate aceste puncte de vedere, este interesant să se dea o definiție. Definiția acestei noi stări de lucruri, definiția Senatului, răsărit în starea nouă de lucruri...

Da, credeam că din cele spuse de unul sau de altul va ieși definiția aceasta, care este necesară. Este necesară pentru noi, ca să știm ce este noua ordine de lucruri, este interesantă pentru țară, este interesantă pentru străinătate, pentru străinătatea care ne-a fost prietenă și care trebuie să se întrebe dacă mai este siguranță în prietenia noastră, pentru străinătatea care nu ne-a fost prietenă, prin puterea împrejurărilor, a conflictelor de interese, pe care nimeni nu le poate opri și care, îmbinîndu-se spre noi, trebuie să știe ce o așteaptă de la noi.

Prin urmare din toate aceste puncte de vedere, se simțea necesitatea acestei lămuriri. Lămurirea n-a venit. O s-o încerc eu, pe baza cunoștințelor, cîte le-am putut aduna, pe baza unei foarte lungi experiențe politice, pe care n-o socot încheiată, pentru că văd cum se desfășoară lucrurile, și în același timp, și pe baza învățăturilor istorice, pe care mi le dă profesiunea mea; chemarea mea, pentru care n-am nici un merit...

Deci, încăodată, cum am ajuns noi la acest regim ? Să ne aducem aminte și veți vedea că semnalarea pe care o am în vedere corespunde cu adevărul cel mai desăvîrșit.

Evident că s-a făcut în istoria românilor un lucru extraordinar prin crearea statului român unitar, întrupat, așa cum a ieșit din imensele sacrificii ...

A doua zi după această minune la care trebuia să ne închinăm, și de care trebuia să ne facem vrednici, se cerea să ne adaugăm la altceva decît la cele cîteva sute de persoane care ne guvernaseră România pînă atunci. Acesta este adevărul ! Prin urmare, era natural să fim guvernați prin mai mulți oameni, prin oameni mai dezinteresați și prin oameni care să aibe conștiința că un lucru nou a început ..

Dar acestea fac parte din trecut.

În tot acest timp s-au petrecut două lucruri care sînt la originea regimului celui nou. Aceste două lucruri și nu altceva. Aici să-mi dați voie să subliniez bine gîndul meu.

Acesta este adevărul.

Nu confundați situația de la noi cu situația din Italia d-lui Mussolini și cu situația din Germania cancelarului Hitler. Aici a fost cu totul altceva. Acolo în Italia, într-adevăr luptătorii războiului și în Germania, un număr oarecare de oameni amestecați și ei în război, dar care aveau și o carieră politică, oamenii aceștia — pe niște căi care nu pot fi ale noastre, căci noi sîntem, înainte de toate, deși un popor foarte hotărît, un popor blînd — pe aceste căi au ajuns să la în stăpînire statul. Și, atunci cînd oamenii în număr, formînd oști gata de orice, iau în stăpînire statul și, cum este cazul Italiei, inițiativa o țin pentru șeful lor, respectînd pe monarh, dar mărginindu-i acțiunea sau, cum este cazul în Germania, înlătură însuși persoana suveranului, pentru ca șeful acestei mișcări, cu anumite titluri luate din istorie sau din poezie, să-l înlocuiască.

Atunci, evident, că oamenii aceștia pot face orice... Un drept potrivit cu dreptul pe care l-am învățat noi și l-am respectat noi, evident că nu există, dar este un drept al puterii manifestate fățiș, care s-a luptat cu tot riscul care a ajuns să biruie.

Dvs. sînteți reprezentanții foarte stimabili ai atîtor ramuri de activitate românească, dar nu aveți, cum nu avem nici noi, senatorii de drept, cum n-are nici banca ministerială, nu aveam caracterul unor cumpliți luptători care au lăsat jertfe în urmă și după ce și-au spălat mîinile de sînge, s-au apucat cu mîinile acestea, îndirjite tocmai prin sîngele vărsat, să guverneze țara. Nu, regimul acesta nu l-a făcut Carol II, regele României. Nu l-ați făcut dvs. și de aceea, și în ce privește Frontul (renașterea națională — n.N.), cel care beneficiază de acest regim și cei care îl reprezintă, fără a beneficia în sensul obișnuit al cuvîntului, trebuie să fie de cea mai desăvîrșită modestie.

Atitudinea mussoliniană din Italia și atitudinea hitleristă din Germania nu se potrivesc cu noi.....

În acest timp ce s-a făcut ? Iată cei doi factori la care vin acum. Un factor a fost imitarea străinătății ; al doilea factor a fost înscăunarea anarhiei cutezătoare...

Păcatul este că s-a îngăduit maimuțărirea periculoasă a lucrurilor din afară care nu puteau fi introduse-la noi și care nu se puteau aclimatiza aici. Și, al doilea, că s-a îngăduit oricărui îndrăzneț să devină stăpînul străzii și să amenințe cu moartea pe oricine i-ar fi stat în cale.

Ce însemna seria aceea de uniforme de toate culorile ? Și guvernul își avea uniformele sale. Erau tot felul de cămăși, mai mult sau mai puțin spălate, tar în ce privește corpul pe care-l îmbrăcau cămășile acestea, el era cam de aceeași calitate. Cămașă verde, cămașă albastră, cămașă neagră, cămașă albă, cămașă brună. Era și un subsecretar de stat sub guvernarea liberală, care își avea și el cămășile sale. Aceste cămăși — ceea ce se potrivește mai bine cu sexul acelora care le îmbrăcau, — aceștia erau un fel de sans-culoți ai „revoluției" românești.

De fapt, sans-culoții francezi erau acela care nu purtau pantalonul costumului de curte, ci pantalonii pe care îi poartă astăzi toată lumea. Ai noștri n-aveau pretenții decît la cămașă, pentru a ne flfîi toate cămășile lor sub nas. Așa se făcea în Germania, așa trebuia să facem și noi, așa se făcuse odinioară la d. Mussolini, dar din ce în ce mai puțin, așa trebuia să facem și noi. Nu puteai ieși din București fără să întîlnești lagare de exercițiu, și din cînd în cînd puteai să vezi pe străzi defilări.

Dar a trebuit atunci ca un om fără rost în stat, numai un cetățean ingrijorat, atunci cînd Bucureștii erau ocupați de trupele celui care și-a plătit pe cale (Corneliu Zelea Codreanu, condamnat la zece ani muncă silnică, apoi suprimat la sfîrșitul lunii noiembrie 1938 — n.N.), — dar eu nu iau răspunderea nici pentru păcatele pe care le face cineva, nici pentru felul cum este adus a le ispăși — cînd erau ocupați Bucureștii de trupele celui asupra memoriei căruia să aruncăm un veșmînt de milă și de iertare, aș zice, dar răspunderea lui față de istorie, e așa de mare, că un veșmînt de iertare nu-și poate avea loc, a trebuit ca acel om, eu, — să întreb, cu pumnul în masă, Consiliul de Miniștri cum e posibil ca guvernul să părăsească în mîna unor oameni, a unor fanatici, Capitala Țării, s-o predea în mîna fanatismului unor indivizi organizați, lăsîndu-i să facă orice voiau, fără știință, fără merit, căci erau studenți care își pedepseau colegii chinuindu-i, studenți care nu permiteau profesorilor să-și facă cursurile, numai pentru că umblau cu revolverele în buzunar. A venit la mine un om de bine, dar care mergea pe o cale greșită și care auzise că am primit și eu o amenințare, de altfel am o bibliotecă întreagă — ca să-mi spuie îți trimit eu să te păzească niște băieți de-ai mei, solizi, cu revolvere în fiecare buzunar.

Și era aici pe cheiul Dîmboviței, cartierul general, de unde plecau ordine, care se și executau. Mai puteau merge lucrurile așa ? Nu.

...S-au încercat toate soluțiile înainte de a se ajunge la Constituția din 1938...

Și s-a mers la alegeri (electorale din decembrie 1937 — n.N.). Cel care era ministru de interne (Richard Franasovici — n.N.) îndeplinește acum o misiune foarte importantă în diplomație (ambasadorul României la Varșovia — n.N.). Este foarte sigur însă că sau nu știa să facă alegeri, sau n-avea curajul să le facă, sau pentru cine știe ce motive îl cădea bine să lase a ieși ce o să iasă. Au urmat frămîntări de un misticism din cele mai nesănătoase, spunîndu-se că se va cîștiga orice dacă se aduc partizanii la putere și niciodată țăranul, în simplicitatea lui, n-a fost mai mult exploatat decît de acești băieți, tovarăși de mîncare, tovarăși de băuturi, tovarăși de „dureri" și sfaturi, pe care eu îi cunoșteam foarte bine, căci doar veneau la examen la noi și îi puteam judeca. Și țara s-a trezit deci cu 60 de deputați ieșiți ca din fundul pămîntului...

S-a chemat alt guvern (sub președinția lui O. Goga — n.N.), în credința că acest guvern, care era un guvern de dreapta și care în politica externă n-avea reala și profunda simpatie pe care eu o păstrez pînă acum cu rasa din care venim noi și cu statul care stă în fruntea acestei rase și care este Franța, inima cea nobilă și gîndul cel măsurat al Franței.

Atunci pentru a avea la guvern o altă dreaptă decît dreapta oamenilor revoluției și pentru a ne prezenta în politica externă altfel decît în închipuită sclavie, — pentru că era o sclavie ce ni se cerea de Franța, — pentru aceasta s-a recurs la un nou guvern, avînd în frunte pe una din cele mai frumoase personalități din dezvoltarea literaturii noastre și desigur un om de mare talent ; și chiar pentru gîndul lui cel bun, mai mult decît pentru putința lui de a înfăptui, care s-a dovedit aproape nulă, trebuie să-i fie lumea recunoscătoare...

Și, atunci, am fost chemați noi (foști mari demnitari în stat : prim miniștri, președinți ai Corpurilor legiuitoare — n.N.) de suveran. Noi, fără nici un fel de sfat de la noi. Aici sînt membrii Consiliului din februarie 1938. Nimeni n-a venit cu un sfat, ci totul a plecat de la rege. Și regele ne-a chemat și ne-a pus înaintea tristei situații...

Ce mai lipsea ? În momentul plecării noastre din Consiliul de Miniștri, în aprilie 1938, în momentul acela eu am fost însărcinat să arăt printr-o scurtă cuvîntare ce mai era de făcut : Era vorba de legea electorală care trebuia încă de atunci alcătuită. Unii dintre dvs. știu foarte bine că acestea au fost cuvintele cu care am plecat noi de acolo. Vedeți eu acuz că nu s-a făcut legea electorală de atunci și că n-am intrat astfel în normal. Frăția acțiunea teroristă (a Gărzii de fier — n.N.) există încă în acel moment, a trebuit să primesc în casa mea, ca ministru, o scrisoare de insulte și amenințări (din partea „căpitanului" C.Z. Codreanu — n.N.) — eu care nu sînt deprins a fi pe-a-mi... — ca să mă răzbun pe parchetului militar, iar parchetul militar a făcut ceea ce era de datoria lui să facă (C.Z. Codreanu a fost condamnat la șase luni închisoare pentru ultragiu pe care l-a adus unui demnitar de stat aflat în exercițiul funcțiunii — n.N.). Atunci s-a văzut că într-o societate ingrozită ajunge ca acei care reprezintă autoritatea și legalitatea să ia o măsură, pentru ca toată iluzia teroristă să cadă la pămînt.

Este adevărat că au trecut numai cîteva luni de zile și dacă prima fază a acestor amenințări, pentru o ciudată transformare prin pregătiri singeroase a societății românești, a putut să se înlăture, a venit apoi o altă fază, și tot sub influența străină.

Eu nu pot să spun mai mult. De pe banca ministerială, în privința aceasta nu se poate spune nimic. A trebuit însă o altă înțelere din străinătate (din Germania hitleristă — n.N.), pentru a se încerca a doua lovitură (stipendiați de Berlin, legionarii de sub conducerea veleitarului Horia Sima pornesc un nou val de terorism cu atentate și asasinate politice — n.N.). Pe urmă miniștri noi au făcut ce au crezut și lucrurile s-au isprăvit (mișcarea teroristă legionară este sever reprimată ; C.Z. Codreanu, implicat într-un nou proces, de trădare națională, este condamnat la zece ani muncă silnică, iar în urmă este executat împreună cu „nicadorii" asasini ai lui I.G. Duca și „decemvirii" asasini ai ex-comandantului gardist Mihai Stelescu ; H. Sima și alte căpetenii legionare reușesc să se refugieze în Germania — n.N.). După aceasta nu mai putea veni legea electorală, reintrarea în normal și aducerea la îndeplinire a programului fixat prin Constituție. Acesta era de la început programul firesc, dar coroana nu se simțea încă destul de în siguranță. Atunci s-a întrebuințat un tratament homeopatic. Față de războiul care se purta împotriva autorității legale, cu anume îmbrăcăminte, cu anume organizații militare, cu anume ceremonialuri, a trebuit, „pentru binele țării", să treacă toate acestea de partea ocultă, de partea puterii publice.

Unii oameni grăbiți au și strigat că s-a început deci regimul totalitar în România, și de acum înainte toți trebuie să gîndim la fel, toți trebuie să ne mișcăm la fel, toți trebuie să strănutăm la fel. În afară de aceasta, nu este decît trădare de patrie și revoluție...

Sînt oameni care privesc și acum lucrurile totalitar. În străinătate, în Italia, a apărut un articol în care se spunea : România veche s-a dus cu totul. Acum sîntem deci sub un regim totalitar.

Dar nu sîntem totalitari. Dacă s-ar pune la vot în forma aceasta că dvs. trebuie să renunțați la orice inițiativă proprie pentru a deveni totalitari, eu cred că, cu toate legăturile pe care le aveți mulți dintre dvs. cu regimul, ați vota împotriva ideii acesteia de totalitarism, care este cu totul străină de sufletul nostru.

Să nu se uite un lucru : Țara Românească a trăit secole în obștii libere de țărani. Românii au ridicat apoi domni, au ridicat dinastii, de care ne-am ținut așa de strîns legați, cît vreme a fost un reprezentant al lor. Ștefan cel Mare a ieșit din adunarea populară de la Direptate ; Mateț Basarab a ieșit tot din adunarea populară conștientă și liberă ; Constantin Brîncoveanu a ieșit tot de-acolo. Mișcarea de dezrobire a lui Tudor Vladimirescu a ieșit din adunarea populară.

Și Cuza-Vodă nu s-a sprijinit pe boieri, ci pe voința aceasta, în sfîrșit liber exprimată, a țăranilor care își aveau acum pămîntul lor. Și țara noastră, și la 1877 (...) și în timpul Marelui Război, țara aceasta a fost apărată tot de adunarea populară în arme, avînd în frunte pe admirabilii țărani, care și în acest ceas din urmă (martie 1939 — n.N.) au stat acolo la graniță, arătînd că trebuie să se treacă peste un popor întreg, pentru ca să se știrbească hotarele noastre...

V-am arătat neted de unde s-a pornit, iată rezultatul. Iată unde am ajuns. Iata ce este astăzi legalitatea, iată ce este astăzi numai oportunitatea trecătoare...

Și acum, încheind, d-le președinte și d-lor senatori, s-a văzut ce a fost înainte am căutat să dovedesc ceea ce este astăzi într-adevăr, nu ca iluzie, dar ce este într-adevăr ca libertate politică și ca drept al poporului românesc. Puține propoziții vor ajunge ca să arăt ceea ce cred eu că poate fi de acum înainte : Să intrăm în lege cu toții, să intrăm sincer și deplin în lege, în tot ce cuprinde legea, fără a face un pas, fără a încerca să facem un pas dincolo de lege ! Să respectăm gîndul uman, care este un lucru sfînt și care, dacă este lovit, o națiune întreagă degenerează și un stat nu se poate sprijini decît pe o civilizație națională hrănită de libertatea gîndului uman.

Să unim împreună libertatea, pe care nu o poate urmări nimeni pînă în fundul gîndirii noastre, cu autoritatea, fără care orice societate se dărîmă...

Să ne unim, nu prin favoarea pe care am căpătat-o la un moment și din care se face un privilegiu, să nu înlocuim vechea clasă privilegiată printr-o nouă clasă privilegiată de jurăminte și de uniforme, ci să stringem toate voințele, peste orice privilegiu, fiecare sacrificînd, unii o întreagă viață politică, iar alții un moment de noroc care a căzut asupra lor, pentru ca sprijinindu-ne pe clasele fundamentale, să umblăm pe o linie care să fie numai a noastră, înlăturînd tot ceea ce este de aiurea ispită și tot ce este de aiurea amenințare !

Ştefan Czako:

„Promovarea se joacă pînă în ultima etapă"

— De fapt, cine sînteţi dumneavoastră, tovarăşe Czako?

— Antrenez echipa de fotbal U.T.A.

— Din acest motiv ne şi aflăm aici, ca să discutăm despre U.T.A. Numai că, ştiţi bine, fotbalul nostru a avut şi are o mulţime de Czako, care din ei sînteţi?

— Ştefan Czako.

— Deşi înţelegem că nu prea vă omoriţi cu vorba, v-am ruga să vă prezentaţi, pe scurt, cititorilor. Se poate?

— Firește, dar nu vreau să par lipsit de modestie. În general.

— Nici o grijă, n-o să păreţi altfel decît sînteţi. Poftiţi.

— Mă trag dintr-o familie de fotbalişti. Cel mai cunoscut a fost, fără îndoială, tatăl meu, Iosif, fost component al naţionalei care a participat, în '30, la cea dintîi ediţie a mondialelor, la Montevideo. Tata, da, a avut clasă.

— Dar fiul?

— Am jucat şi eu. Întîi şi întîi la Jiul, luat de Sepsi baci la nici 16 ani. Apăra încă Crişnic, iar eu l-am înlocuit, ca inter, pe Gabor, care făcuse o fiebită. O vreme, din '60 în '64, am jucat la U.T.A., după care am trecut la Baia Mare. Mi-am încheiat cariera tot la Arad, la C.F.R., punînd ghetele în cui la 33 de ani.

— Acum cîţi ani aveţi?

— 42 şi, asta să n-o scrieţi, o fată studentă în anul I la medicină.

— Contaţi pe noi, n-o să scriem! În altă ordine de idei, cînd aţi devenit antrenor?

— După ce m-am retras. După ce am promovat cu Constructorul Arad din judeţ în C, am fost, pînă în toamnă, secund la Olimpia Satu Mare. Am lucrat cu Gheorghe Staicu 4 ani.

— E grea viaţa de secund, tovarăşe Czako?

— A mea n-a fost, eu fiind, de fel, un tip conştiincios. Cred că am luat de la Staicu ce avea mai bun.

— Anume?

— La capitolul pedagogie. Staicu le poate da multora lecţii. Ştie să-i apropie pe jucători, asta mi-a folosit mult la Arad.

— În ce sens?

— Cînd am venit, atmosfera era sumbră. Mulţi jucători aveau de gînd să plece, unii nici nu s-au mai întors, iar ceilalţi păreau împăcaţi cu soarta.

— Ce soartă?!

— Se resemnaseră, ca şi cînd Oradea sau Satu Mare ar fi cîştigat, una sau alta, seria încă înainte pe prima etapă?! Altfel zis, bătălia părea pierdută deşi nici nu începuse?! Ne-am pus, firește, pe muncă, refuzînd orice concesie. În paralel însă, l-am adunat pe jucători, le-am deschis ochii şi le-am redat încrederea în forţele lor. După meciul de la Aiud, lucrurile s-au simplificat.

— De ce?

— U.T.A. a învins în deplasare şi moralul s-a schimbat.

— Tovarăşe Czako, cine „ne-am pus", cine „l-am adunat", cine „le-am deschis"?

— Eu şi colegul Ioan Pătraşcu n-am fi reuşit dacă n-am fi avut alături secţia, asociaţia şi, fără exagerare, oraşul. Am găsit sprijin la toate nivelele, Aradului fiindu-i imposibil să uite că U.T.A. a fost de atîtea ori campioană şi că, între alte isprăvi, a eliminat cîndva pe Feijenoord, facîndu-şi un nume în fotbalul european.

— Da, aşa ceva se uită mai greu, aveţi dreptate. Ziceaţi că mulţi jucători aveau de gînd să plece şi că unii au şi plecat. Care au fost unii, care au fost ceilalţi?

— Ducadam şi Csordas s-au întors, Jivan şi Leac nu. În vară, l-am adus pe Schiopu şi pe Muşat, primul venind de la Brad, celălalt de la Timişoara. Era să uit, şi pe Marcu, de la Satu Mare.

— Apropo de Schiopu, cum de-aţi apelat la el?

— Vă gîndiţi la faptul că are 34 de ani?

— Exact, nu vi se pare un argument?

— Nu, un jucător e bun atît cît e bun. Indiferent de vîrstă. Dealtfel, U.T.A. îşi face treaba şi cu Kukla, şi cu Iorgulescu, ambii trecuţi de 30 de ani. Dacă vreţi, U.T.A. de azi înseamnă pentru Schiopu acea ultimă şansă ce i s-a acordat, cu ani în urmă, lui Lereter. Nu cred că o va irosi.

— Iorgulescu?! Mai apără?!

— E încă indisponibil, dar nu exclud posibilitatea ca el să revină. Ambiţia cu care şi-a reluat, încă timid, antrenamentele, avînd o tijă metalică în picior, îl recomandă în acest sens.

— Cu Schiopu, cu Kukla, cu Iorgulescu, iată că U.T.A. îşi justifică alintarea de „bătrînă doamnă", aşa-i?

— N-aş zice. Media de vîrstă a formaţiei e sub 25 de ani. Din pepiniera proprie am promovat o serie de juniori, Lovasz, Vuşcan, Telecan, Iova şi Tirban, care promit mult. Din păcate, Vuşcan şi Telecan au plecat militari.

— Care din ei are cele mai mari perspective?

— M-aş opri la Iova, fundaş puternic, capabil să joace şi pe stînga, şi pe dreapta. Asta dacă-l omitem, cu bună ştiinţă, pe Csordas.

— Chiar aşa, ce-i cu Csordas? Am auzit despre el, component al lotului naţional de juniori, numai vorbe de laudă, le merită?

— Le merită.

— Pe ce temei?

— La nici 19 ani, posedă calităţi fizice excepţionale, forţă, detentă, combativitate. L-am găsit mijlocaş şi, din cînd în cînd, aripă falsă, l-am împins în vîrf şi randamentul lui a crescut simţitor. Vă asigur că veţi mai auzi de el.

— Aşa să fie. Trecînd la altceva, cîţi din jucătorii de azi ai echipei au mai evoluat în A?

— Să numărăm. Ducadam. Bîtea. Kukla, Giurgiu, Vaczi, Schiopu, Cura şi Tisza, au ieşit 8?

— Au ieşit. Să deducem din asta că experienţa e una din armele de bază ale unei formaţii care, avînd plus 5 în clasamentul adevărului, speră să revină în prima divizie?

— Sigur, experienţa contează, dar ea nu-i totul. Lipsită de valori deosebite, U.T.A. s-a impus, dacă s-a impus, prin omogenitate şi putere de muncă. Faţă de alte grupări, U.T.A. e o echipă cuminte, fără probleme la capitolul disciplină. Asta-i un avantaj important.

— Cum adică „dacă s-a impus"?! Mai încape vreun dubiu în această privinţă?

— Poate că nu m-am exprimat corect, recunosc, dar altceva am vrut să spun. Unii cred că U.T.A. e deja promovată şi aceştia greşesc amarnic. Eu zic că nu trebuie să ne culcăm pe lauri, promovarea se joacă pînă în ultima etapă.

— Vă e teamă? De cine vă e teamă, tovarăşe Czako?

— Vă rog să nu confundaţi teama cu luciditatea.

— Aşa e, vă mulţumim pentru sfat. Cu avizul dumneavoastră, să reformulăm întrebarea. Ce echipe mai pot aspira la cîştigarea seriei? Aşa merge?

— Reşiţa, Clujul, Satu Mare şi chiar Oradea, după 1—1 de la Anina. Faţă de ele, deşi înfrîntă duminică, U.T.A. păstrează un avans de 3 puncte în clasamentul adevărului. Sincer să fiu, Oradea cred că a pierdut trenul.

— Deci vă e teamă mai mult pentru aţii, greşim?!

— Înainte de toate, mi-e teamă pentru echipa mea.

— Dumneavoastră aţi spus-o? Se poate şi mai concret?

— La lotul pe care-l avem, mă gîndesc că orice accidentare poate ridica probleme deosebite. Cel mai mare pericol însă ar fi automulţumirea.

— E cazul?

— N-am de ce mă plînge, dar cine ştie?! În fotbal e, uneori, ca în dragoste, apar o mulţime de neprevăzute.

— S-a notat, tovarăşe Czako. Vă propunem un final ca la „Cine ştie cîştigă", de acord? Care e punctul forte al echipei pe care o antrenaţi?

— Apărarea. Ea duce greul.

— Care e punctul ei cel mai slab?

— Procesul acumulărilor e în curs, atît din punct de vedere fizic cît şi tehnic.

— Va promova U.T.A. sau nu?

— Sper, deşi mai e mult pînă departe. Seria rămîne foarte tare, dovadă că nu poţi sta cu ochii pe o echipă, mai multe bătîndu-se pentru promovare. Iată, pînă şi C.F.R. Timişoara se află în calcule, cine ar fi crezut?!

OVIDIU IOANIŢOAIA

Rică vrea să apere la Rapid

Vineri la prînz primim la redacţie o vizită neaşteptată, Necula Răducanu, cel mai mare portar pe care l-a avut fotbalul românesc. Îl vedem abătut şi nu ne sfiim să i-o spunem.

— Trist, Rică, trist?

— Păi cum?! Asta-mi trebuia mie, neică, să mă fac de rîs?!

— Ce vrei să spui?

— Baia Mare m-a băgat la fund. Cînd m-am dus acolo, se băteau echipele să mă ia, Lucescu îmi dădea 7 telefoane pe zi, Ricuţă în sus, Ricuţă în jos, cu fierul lui Mircea ştia ce poate Ricuţă, acum parc-aş fi ciumat. Unul nu mai e, toţi se feresc, toţi mă refuză.

— Pe bună dreptate, nu crezi? La 34 de ani, cîţi aşi, un portar e la un pas de retragere, aşa-i?

— De unde asta, n-am înţeles?! Păi Sarti, păi Iaşin, păi Zoff, că l-am văzut pe Zoff la televizor, contra Iugoslaviei şi are 37, dacă nu 38?! Numai că Baia Mare m-a băgat la fund.

— Sau tu pe Baia Mare?

— Eu, neică?! Cît am avut de apărat, am apărat, ştie toată lumea, cît am avut de jucat şi portar şi fundaş central, m-am curăţat. N-am putut, cît sînt eu de experimentat, să ţin locul unei apărări naive.

— Aşa o fi, dar Baia Mare te-a lăsat la vatră, nu?

— Pardon, eu am plecat. Mateianu, care rămîne, orice ar zice gurile rele, un mare antrenor, mă cheamă şi-acum. Nu mă mai întorc.

— De ce-ai plecat, Rică?

— Mai întîi că, faţă de ce mi-au promis, nu s-au ţinut de cuvînt. Locuiam la club, într-o cameră ca vai de ea, pe care o împărţeam cu Onuţan. Apoi, asta m-a supărat cel mai tare, m-au scos sau au încercat să mă scoată ţap ispăşitor, uitînd că în partidele cu Dinamo şi Progresul am apărat fără greşeală. Fără mine, ar fi cîştigat cu Dinamo?!

— Poate, dar asta nu schimbă prea tare datele problemei.

— Ba le schimbă, neică, ba le schimbă. Nu-i corect ca toţi s-o facă şi unul s-o tragă, ce părere aveţi?

— Sincer, nici o părere, Rică. Să nu fi greşit Răducanu niciodată?

— Ba da, cine-a zis că nu?! Dar asta a fost, de-acum mi-a venit mintea la cap.

— Oare?

— Dacă vă zic.

— Multe ai zis şi, în ultima vreme, puţine ai făcut, greşim?

— A trecut, neică, a trecut. Acum, vreau să apăr la Rapid, clubul care m-a lansat şi de unde, ca un prost, am plecat. Dacă rămîneam la Rapid, eram şi azi cel mai mare, că sînt. În afara lui Iordache, nu recunosc nici un portar de valoarea mea, chit că am 34 de ani.

— Şi eşti modest, nu-i aşa?

— Vă asigur că o să mai auziţi de Răducanu. De Răducanu şi de Rapid, în divizia A, din toamnă.

— Aşa să fie, Rică. Pentru tot ce-ai făcut pentru fotbalul românesc şi pentru tot ce, cum promiţi, vei face, meriţi încă o şansă în plus. Fie ea şi ultima.

— Mersi, neică. O să mă pregătesc ca un salahor. Promit.

ANDREI GEORGESCU

Cronica şoselei

Numitorul comun: inconştienţa!

Iniţial, **V. P.**, electrician la o unitate din Tg. Jiu, în vîrstă de 39 de ani, a avut cele mai bune intenţii şi anume să facă o vizită părinţilor săi în satul Vălari, comuna Stăneşti-Gorj. Părinţii s-au bucurat văzîndu-şi fiul, acesta le-a povestit ce mai e nou pe la fabrică, prin oraş, şi timpul a trecut zburînd. Cînd Vasile s-a uitat la ceas, era deja 10 seara. Băuse ei ceva la părinţi, dar cu destulă moderaţie. „Stai mamă şi dormi la noi, nu pleca la drum, că-i noapte şi pe deasupra ai şi băut, ce-i drept nu mult, dar destul ca să ai necazuri pe drum". Nici n-a apucat fiul să-i răspundă mamei, cînd pe uşă au intrat nişte cunoscuţi ai lui Vasile din comună.

— Măi Vasile, ţi-am văzut maşina în faţa porţii şi ne-am gîndit să-ţi spunem, că poate nu ştiai de căsătoria Vetei cu Ion, ştii tu, ăla care-i face curte de mai bine de trei ani.

— Mă bucură, dacă o vedeţi, transmiteţi-i urările mele de fericire şi noroc, a răspuns Vasile.

— Nici credeam că mult mai bine ar fi dacă felicitările i le-ai transmite personal la nunta care are loc chiar în această noapte.

— Măi băieţi, nu pot, vă rog să mă credeţi, am venit să-i văd pe bătrîni şi mă grăbesc la Tg. Jiu. Mîine am treabă.

Cunoscuţii lui Vasile nici că se lăsau înduplecaţi. „Hai la nuntă, să jucăm şi noi puţin. Vetei o să-i facă plăcere, iar noi vom avea ocazia să bem un vin bun. Sîntem informaţi că sînt bine aprovizionaţi.

Vasile nu ştia ce să facă. Propunerea era destul de ispititoare. Cei doi insistau cu o perseverenţă diabolică. Deşi limbile îi se încîlceau, nu se dădeau duşi din faţa uşii. „N-am nici o scăpare, a gîndit Vasile! Bine băieţi, mergem!"

S-au urcat în Dacia 1 300 toţi trei şi Vasile a demarat grăbit spre satul Găleşti unde avea loc nunta.

Tăriile băute de Vasile începeau să-şi facă efectul. Conducea înfrînat, nervos. „În loc să ajung acasă, să mă odihnesc, iată-mă la nuntă. Asta îmi trebuia mie", gîndea Vasile.

Alcoolul este periculos în general, dar devine şi mai primejdios cînd la el se adaugă nervii, stările tensionale, graba de a termina cît mai repede o aventură.

Aşa s-a întîmplat şi în cazul lui V.P. Nu a parcurs nici doi kilometri de la domiciliul părinţilor, cînd, într-o curbă largă, Vasile a pierdut controlul Daciei 1300. Gîndindu-se probabil la neplăcuta întorsătură a lucrurilor, rulînd cu viteză mare, sub influenţa licorilor consumate la părinţi, V.P. pătrunde pe acostamentul şoselei, se pierde, virează brusc la stînga, aşa cum fac în covîrşitoarea majoritate a cazurilor începătorii (şi din păcate nu numai ei), autoturismul ocupă o poziţie perpendiculară cu axul drumului, escaladează şanţul sting al şoselei, loveşte frontal un gard din zid pe care îl dărîmă şi, în final, face în cîteva zecimi de secundă o piruetă, revenind cu faţa în direcţia iniţială de mers.

Toate aceste „figuri" care le-a făcut autoturismul n-au durat mai mult de 3 secunde. Cînd maşina a luat cu asalt zidul din piatră, ocupanţii au zburat din maşină. Au fost transportaţi toţi trei la spitalul din Tg. Jiu, unde V.D., în vîrstă de 22 de ani, a încetat din viaţă în dimineaţa zilei următoare, pe la orele 10.00. Ceilalţi: şoferul şi al doilea pasager, s-au ales cu leziuni grave. Dacă purtau centuri de siguranţă, cei doi ocupanţi ai locurilor din faţă n-ar fi fost proiectaţi din maşină şi ar fi scăpat doar cu răni uşoare. „Nici nu ne-am gîndit măcar să ne punem centurile, a declarat şoferul după accident. Merita să facem aceasta pentru cîţiva kilometri care-i aveam de parcurs?" După cum se vede, merita!

V.P. era un şofer fără prea multă experienţă la volan. Primise permisul de conducere doar cu nouă luni înainte de accident, timp în care recoltase însă mai multe avertismente verbale pentru încălcarea regimului legal de viteză.

Alt începător, V.B., rula pe sectorul de drum Acăţari — Găeşti (D.N. 13). În pofida şoselei ude şi a burniţei care departe de a spăla şoseaua, întreţinea mizga, pilotul nostru cu vechime în conducere de... 30 de zile, rula la volanul Trabantului său cu circa 80—85 km pe oră. Locul din dreapta era ocupat de soţia sa, Rodica B., iar pe bancheta din spate se juca Andreea, în vîrstă de doar 3 anişori.

Pilotul tocmai parcurgea o porţiune de şosea în linie dreaptă cînd, din nu se ştie ce cauză, a trecut pe sensul contrar unde a intrat în coliziune frontală cu autofurgoneta 21-MS-980. Pilotul autovehiculului greu a încercat să evite ciocnirea, dar nu a putut. Şoferul şi soţia sa au murit pe loc. Andreea a scăpat fără nici o zgîrietură, ecrotită de partea stîngă spate a maşinii, care ca prin minune a rămas întreagă.

La 30 zile după obţinerea permisului de conducere şi după 17 zile de concediu petrecut la părinţi, V.B. suferind de o gravă maladie cardio-vasculară (declarat totuşi apt pentru conducerea auto) îşi pierde viaţa.

Doi începători comit accidente grave exact în aceeaşi zi şi exact din aceeaşi cauză: **inconştienţa!**

Colonel VICTOR BEDA

Lumea în care trăim

Extratereștrii și grijile noastre terestre

Așa cum vă amintiți, probabil, ipoteza vizitării Pămîntului de către extratereștri a devenit foarte populară după zborul primului om în Cosmos. Odată ce omul a pătruns în Cosmos — spuneau adepții acestei idei — de ce n-am admite și faptul că o ființă înzestrată cu o tehnică superioară ar fi venit din Cosmos pe Pămînt? Și, drept urmare, la scurtă vreme, au intrat în modă „farfuriile zburătoare". Au început să fie văzute circulînd pe meridianele globului, ca mașinile pe marile bulevarde, fel de fel de „farfurii" de toate formele, mărimile și culorile. Nimeni, însă, și niciodată, n-a putut să le demonstreze cu adevărat existența. Oamenii de știință au recunoscut că, de fapt, nu era vorba decît de anumite fenomene astronomice sau meteorologice, diferite descărcări energetice în atmosferă care luau cu aproximație, forma unor uriașe farfurii luminiscente. Explicațiile nu au risipit însă poveștile senzaționale oferite periodic de reporteri în criză de inspirație sau de savanți ciudați în privința ipotezelor lor.

Ideea vizitării Pămîntului de către extratereștri a proliferat grație elvețianului Erich von Däniken. Ca să-și demonstreze ipoteza el a pornit să cutreiere globul în căutarea „urmelor" lăsate de astronauți. Căci dacă au venit — a pretins el — trebuiau să lase și niște urme. A scris, pe această temă, cartea „Amintiri despre viitor" și a realizat filmul cu același titlu prezentat și de televiziunea noastră, film care a stîrnit curiozitatea spectatorilor. Potrivit ipotezei lui Däniken „amintirea" acestei vizite, efectuate cu cîteva mii de ani în urmă, cînd nave cosmice pilotate de astronauți de pe o planetă extragalactică ar fi poposit pe Terra, s-ar păstra până în zilele noastre explicînd existența unor neobișnuite construcții și lucrări. În fond, însă, el nu făcea nimic altceva decît să explice unele lucruri, fenomene insuficient cercetate și analizate ale istoriei omenirii prin acțiunile „vizitatorilor" de pe alte planete și a tehnicii lor avansate. Idei cantivante, desigur, pentru marele public, dar fără o fundamentare științifică solidă. Concepția sa se baza mai ales pe jocul fanteziei. Așa se și face că, unul cîte unul, argumentele găsite și prezentate de el dreot „urme" ale astronauților au început treptat să fie pur și simplu pulverizate. Oameni de știință, diferiți, au explicat și chiar au demonstrat practic proveniența acestor „urme" ca dovezi ale unor străvechi civilizații pămîntești.

Să ne referim doar la cîteva dintre pretinsele enigme. În India există o coloană din fier pur, pe care metalurgiștii din antichitate nu știau și nici nu puteau să-l obțină. S-a demonstrat, însă, că ea a fost făurită dintr-un uriaș meteorit, fiind un fel de monument închinat fenomenului ceresc ce i-a impresionat atît de puternic pe indieni. În Insula Paștelui, pot fi văzute o sumedenie de neobișnuite statui gigantice. Îndemnați de cîțiva cercetători, locuitorii insulei au cioplit cu unelte primitive, o uriașă statuie identică celor existente, au transportat-o pe trunchiuri de copac, trăgînd-o numai cu funii din liane, mai multe sute de metri, pînă unde a fost înălțată. O mai elocventă demonstrație practică nici că se putea. Sau construcția așa-zisei „rampe de lansare a rachetelor" de la Baalbek. Într-adevăr, uriașa terasă poate rivaliza prin dimensiuni cu rampele de lansare din cosmodroame. Doar atît însă. Pentru că în orice condiții, complexele de lansare spațiale sînt, totuși, complicate sisteme tehnice și nu simple terase de piatră. La fel stau lucrurile și cu giganticele imagini de păsări, animale și insecte, crestate în solul platoului Nazka de pe coasta sudică a statului Peru despre care Däniken spune că ar fi fost semnele de recunoaștere ale unui aerodrom al extratereștrilor. Uriașele imagini au fost descoperite în 1939 de arheologul german Paul Kosak și peruana Maria Reiche. Ei au stabilit, explicat și demonstrat atunci că imaginile — ce se regăsesc repetate aidoma în produsele ceramice și textile ale populației loeda — au fost executate începînd din secolul III î.e.n., și alcătuiau un fel de calendar solar cu ajutorul căruia populația afla date despre evoluția soarelui, planetelor, despre începutul primăverii și al toamnei, calendarul muncilor agricole. Imaginile aveau un rol atît funcțional cît și ritual.

Dar în materie de ipoteze, există o autentică inflație, ciudățeniile aglomerîndu-se. Vom mai aminti doar una dintre ele. Biochimiștii F. Crick din Anglia și L. Orgel din S.U.A. au enunțat supoziția că pe Pămînt viața n-ar fi apărut de la sine, ci a fost adusă cu... o navă cosmică a extratereștrilor, (iarăși...) sub forma unei colonii de microorganisme.

Desigur, pînă la un anumit punct, ipotezele acestea născute din jocul imaginației, al fanteziei sînt amuzante. Dar mai departe este necesar să fim atenți. Ipotezele vizitării extratereștrilor, așa cum le prezintă adepții lor insistenți, devin chiar dăunătoare: acest mit furnizează explicații aparent simple și facile la unele dintre problemele complexe pe care le pune istoria dezvoltării vieții și a societății omenești. Știința a dovedit în mod cert: pînă în momentul de față omenirea nu dispune de nici o probă incontestabilă, dar absolut nici una, care să confirme că o asemenea vizită a avut loc cîndva, în trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al Terrei. În același timp, deși ca urmare a succeselor repurtate de astronomie și cosmonautică de ani de zile se caută civilizații pe celelalte planete ale galaxiei noastre, pînă în momentul de față nu există nici o dovadă, nici un semn absolut sigur care să certifice existența acestora.

Dealtfel, dacă este vorba de Pămînt și de problemele sale, poate ar trebui să ne gîndim mai puțin la extratereștri și mai mult la oamenii care îl populează. Ceea ce există pe planeta noastră este rodul muncii și creației lor. Iar ceea ce dăunează oamenilor — mizeria și suferința care mai chinuie sute și sute de milioane dintre semenii noștri — își au cauzele tot pe Pămînt, cauze ce nu trebuie căutate undeva dincolo de Terra. Să-i lăsăm pe extratereștrii în fanteziile cinematografice și în paginile literaturii științifico-fantastice și să ne întoarcem privirea către oamenii acestui pămînt cu grijile și suferințele lor terestre.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Ei, între ei

Renato Armellini, azi de vîrsta unei jumătăți de secol, e bine cunoscut opiniei publice italiene. Și asta cu toate că nu este nici lider politic, nici cîntăreț de muzică ușoară, nici fotbalist și nici actor de faimă. Renato Armellini era un mare afacerist căci, cum bine se știe, sînt și din ăștia și, mai ales, un escroc de aceeași talie. În mai 1977, el a fost arestat pentru crah provocat în mod fraudulos. Dar a scăpat. Cum? Nu se știe prea bine. În martie, acum doi ani, a apărut din nou în boxa acuzaților, de data aceasta fiind acuzat de escrocherie. În 1979 a stat cîteva luni la închisoare pentru că, asigurîndu-și complicitatea unor funcționari municipali din Roma, deschisese niște șantiere de construcții ilegale într-o zonă în parte protejată.

Altfel zis, Renato Armellini a fost protagonistul unor mari scandaluri imobiliare din Roma ultimilor ani. Totuși, a scăpat cu fața curată, numai el știe cum, se afla în libertate și nu circula (la averea lui) decît în mașină blindată — evident, de comandă specială, — care era constant escortată de paznici înarmați. Se spune că aceștia ar fi fost recrutați special de el, verificați în diverse feluri și supuși unor antrenamente atît de complicate și de îndelungi de parcă ar fi urmat să zboare în Cosmos, la concurență cu „Apollo", undeva pe blinda Lună. E cert că procedînd astfel, „popularul" Renato Armellini știa el ce știa.

Pe de o parte, el, protagonistul unor afaceri atît de dubioase, nu putea uita că, în Italia, răpirile au devenit o industrie de sine stătătoare, sumele vehiculate cu aceste prilejuri încărcîndu-se constant. Pe de altă parte, el, îmbogățitul prin escrocarea altora, nu putea uita că e foarte posibil ca într-o bună zi să-i vină și lui rîndul. Dar, cu toată mașina blindată, cu toată escorta lui ultrantrenată — ca pe vremuri Alphonse Capone — Renato Armellini a fost răpit la 14 februarie a.c. chiar din somptuosul birou din Roma al societății sale!

Nouă luni l-au ședestrat răpitorii săi într-o cameră abia luminată cu un bec și l-au hrănit cu brînză, cîrnați și, citeodată, sună. În vremea ședestrării sale, răpitorii n-au pretins decît 10 miliarde lire italiene (circa 10 milioane fr. fr.). Apoi, într-o bună zi, l-au scos de acolo și l-au urcat într-un automobil de lux. După zece ore de mers, l-au provocat la un scurt meci de box — după care l-au abandonat lîngă San Elia di Palmi, în provincia Reggio Calabria.

„Bine, bine, dar răpitorilor li s-au plătit banii?" — a întrebat cineva. Răspunsul a fost scurt și cuprinzător: „Între ei, gangsterii sînt mai pretențioși decît se crede". Se crede sau se știe? Dar parcă mai contează întrebările.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Nu puneți mîna pe mama mea!

Într-o vilă modestă, situată la marginea orașului, într-un cartier înecat în vegetație, locuiau trei femei în vîrstă: mama, care se apropia de 80 de ani, și două fiice, domnișoare bătrîne, avînd în jur de 60 de ani fiecare. Trăiau așa, retrase, de multă vreme, avînd puține legături cu lumea din afară. Oamenii cunoșteau mai mult pe cea mai mare dintre fiice, care ieșea după cumpărături. Nu zăbovea prea mult în oraș, nu vorbea aproape deloc, se grăbea totdeauna să se întoarcă acasă. La vila lor se ajungea pe un drumeag pe care nu mai circula nimeni. Doar factorul poștal venea din cînd în cînd, pentru a aduce corespondența, foarte puțină, precum și pensia mamei. Într-o zi, s-a abătut pe la casa de la marginea orașului și un funcționar municipal, venit să remită celei mai în vîrstă dintre locatare, mamei, care avea și rolul de stăpînă a casei, un document oficial. Pentru a primi actul, a ieșit din casă tot fiica cea mare, care a schimbat cu aducătorul cîteva cuvinte. Acesta din urmă, intrigat la culme, s-a dus glonț la comisariat. Cîteva minute mai tîrziu, doi inspectori se prezentau la vila izolată, dar fără succes, căci, n-au fost primiți înăuntru. După obținerea de la parchet a unui ordin de percheziție, poliția a revenit, împreună cu un medic legist și cu mai mulți pompieri. Și fiindcă din nou nu li s-a deschis, au forțat ușa. În momentul cînd reprezentanții legii au pătruns în locuință, le-au văzut pe cele două surori precipitîndu-se spre una din camere, în care au încercat să se încuie pe dinăuntru. Una din ele a înșfăcat un pachet mare, învelit într-un palton vechi. Care pachet s-a desfăcut, lăsînd să apară din el un schelet, mai precis, un corp mumificat. „Nu puneți mîna pe mama mea!", a strigat cea care ținea pachetul, după care a izbucnit în plîns.

Nu e vorba de un scenariu al unui film de Hitchcock. Faptele de mai sus s-au petrecut de-adevăratelea, în localitatea franceză Sanary. Cele trei femei se numesc Hélène (mama), Jeanne și Geneviève Barbaroux. Iar întîmplarea ale cărei eroine au fost este rezultatul unei iubiri filiale fără margini, devenită nebunie. Flicele își îngrijeau bătrîna mamă cu așa de mare dragoste și devotament, încît nu concepeau să se despartă de ea, orice s-ar întîmpla. Iar cînd Hélène Barbaroux, la vîrsta de 77 de ani, s-a petrecut din viață, durerea pe care au resimțit-o cele două fiice iubitoare a fost așa de puternică, încît le-a deregiat într-un anumit fel psihicul. Cum s-o ducă pe maman la cimitir? Dar acolo e frig, și întuneric, și-o să-i fie tare urît, căci nu va mai avea pe nimeni care să-i poarte de grijă, s-o ocrotească. Cu urmare, Jeanne și Geneviève au hotărît ca mama „să rămînă acasă". Sora mai mare, Jeanne, dormea în fiecare noapte în camera unde fusese instalat corpul decedatei, care datorită unei bune îngrijiri s-a păstrat perfect, mumificîndu-se. Așa au trecut patru ani.

Defecțiunea s-a produs în momentul vizitei funcționarului de la primărie. Cu siguranță că acesta n-ar fi reacționat altfel decît factorul, dacă și lui i s-ar fi spus despre bătrînă tot atîta: „Mama este bolnavă, n-o pot deranja". Dar după ce a pronunțat aceste cuvinte, Jeanne a crezut de datoria sa — probabil pentru a fi mai convingătoare — să dea un amănunt în plus: „Dealtfel doctorul X... este cel care o îngrijește". Tocmai această precizare l-a mirat la culme pe vizitator și l-a făcut să simtă că ceva nu-i în ordine. Căci doctorul al cărui nume fusese rostit era mort de șase ani.

Întîmplarea de mai sus, oricît de insolită ar fi ea, îndeamnă la meditație. Căci în condițiile cînd pe mapamond sînt atîția descendenți pe care nu-i interesează decît bunurile părinților bătrîni, părinți de care nu știu cum să se descotorosească mai repede, cînd întîlnești oameni în vîrstă lăsați de copiii lor în părăsire și fără nici un sprijin, uitați ani de zile, cînd afli despre indivizi care o viață întreagă n-au dat mamei lor nici un pahar cu apă, dar, după ce mama a murit s-au repezit să-i ia pînă și pernița de nee, cînd auzi că sînt atîtia care depun eforturi pentru a grăbi sfîrșitul celor ce le-au dat viață, este reconfortant să constați că există sentimente filiale așa de puternice, ca acelea ale femeilor din Sanary. Să închinăm dar, de durere că ei s-au sfîrșit, iată o nebunie sublimă, care dovedește că locuitorii Terrei sînt capabili și în vremea noastră să ofere pilde de omenie și devotament nemărginit.

ION D. GOIA ■

Mai există dominioane

Mauritius este definit ca o monarhie constituțională avînd, ca membru în Commonwealth, un statut politic-constitutional deosebit. Acela de dominion. Șeful statului este, de jure, suveranul Marii Britanii, reprezentat de un guvernator general. Trist și așa. Dar iată că primul ministru al acestui stat, Seewoosagur Ramgoolam, neavînd curajul că înfrunte un referendum popular pentru a nu pierde acest înalt post pe care britanicii i l-au pregătit înaintea decolonizării, a consimțit să cedeze, cu mai mulți ani în urmă, stăpînilor săi de la Londra o porțiune a teritoriului insulei, arhipelagul Chagos, al cărui principal atol este Diego Garcia. Cei ce trăiau în aceste locuri însorite au fost nevoiți, de fapt obligați, să plece, pentru că Diego Garcia avea să devină sediul unei baze nucleare americane, cutremurătoare amenințare, în plin Ocean Indian, ale cărui ape au fost și recent tulburate de manevre anglo-americane de anvergură. În amplul cor al forțelor păcii și progresului, Diego Garcia revine din ce în ce mai des. Mișcarea Militantă Mauritiană, guvernele progresiste din regiune cer, prin O.U.A., retrocedarea arhipelagului. În van, pentru că primul care se opune este însuși guvernul de la Port-Louis, care proclamă, cu un nedisimulat cinism, că în Diego Garcia americanii și englezii sînt la ei acasă.

Greu se șterg urmele nefaste ale trecutului! Cît de mult ar conta pentru atît de fragila pace a planetei desființarea bazei de la Diego Garcia, urmată de demilitarizarea regiunii! Dar, cum se-ntîmplă și în istorie pînă cînd oamenii de bine vor ajunge la punerea lucrurilor în ordinea lor firească, un rău nu vine niciodată singur. Încă o importantă porțiune a statului Mauritius este amenințată, informează surse serioase. De data aceasta este vorba de Insula Rodriguez, cu o suprafață de 400 de kilometri pătrați. Mari puteri concurează, într-un delir al inconștienței pentru poseslunea acestui loc strategic, în vederea instalării unei baze militare. Știind cu nerușinare, cu o sălbatică neomenie soarta, și așa destul de precară, a celor 30 de mii de locuitori ai insulei. Din păcate, și în acest caz apetitul străin este satisfăcut și de odioase cercuri aflate în însuși interiorul statului mauritian. În fruntea acestora se află fostul ministru al afacerilor externe și lider al Partidului Mauritian Social-Democrat, Gaëtan Duval.

Mitinguri săptămînale pun în gardă populația insulei asupra acestui pericol ce ar putea să vină atît din partea puterilor occidentale, cît și a Pretoriei, cu care Duval are legături strînse.

Aceasta este povestea tristă a unui dominion. Ea vorbește în egală măsură despre hotărîrea popoarelor, oricît de mici ar fi ele, de a nu mai accepta resemnate încercările de readucere în actualitate a unor vechi și grave stări de lucruri, cît și despre obstacolele mari, unele ascunse după formule înșelătoare, ce barează încă făurirea unei noi ordini, a unei lumi în care și dominioanele vor trebui să devină neapărat, o tristă amintire.

DUMITRU AVRAM ■

— Asta o să te-ajute să ții scara fără riscul de a-ți cădea vreun măr în cap.

(După „BOHEMIA" — Cuba)

Ochii și urechile lumii

Moartea unui ciclist

Eu l-am „prins" tîrziu pe Robic, prin '51—'52, la vreo 5 ani după ce cîștigase „Turul Franței", în '47. Cînd am dat peste el eram în armata și începusem să citesc L'Humanité, la Cluj, el se clasa al 27-lea (în '51) dar legenda lucra : el cucerise Turul, într-un stil formidabil, în ultima etapă, după ce un italian, Brambilla, îi luase, cu două zile înainte, 2 minute și 29 secunde, în cursa contracronometru. În ultima etapă — acum să fie al naibii, în ultima etapă nu se mai întîmplă nimic nici în „Turul Franței" așa de „controlat" e plutonul de echipa „stăpînului" — Robic întorsese totul pe dos și se ținuse de promisiunea făcută, la plecare, femeii cu care se căsătorise exact cu două zile înainte de start: „N-am ce să-ți dau căci sînt sărac, dar într-o lună vei fi soția unui învingător în Turul Franței". Toți l-au luat drept un niurit „regional" breton, îngîmfat ; nu dădeai nici doi bani pe el ; era micuț, piperniciț, uriței, caraghios, la 1,57 m cît avea mai purta și o cască de piele pe căpșor, să nu și-l mai spargă, ca în '44, cînd își fracturase craniul în „infernul" pavajului bolovanilor dintre Paris și Roubaix. Față de toți seniorii falnici, frumoși, voinici, cu valeți la roată, Robic apărea — cum i-au spus biografii lui — un paria. Înainte de a trece Pirineii, a anunțat că „azi îi voi bate pe toți ca să arăt că sînt un adevărat ciclist !" Și așa a fost. Dar — cum se întîmplă nu o dată și zău dacă știu de ce — în loc să-și impresioneze plăcut coechipierii, mai rău i-a enervat și toți ai lui l-au „lăsat" spunînd : „Păi dacă e atît de tare, înseamnă că n-are nevoie de nimeni ! De ce să-l mai susținem ?" Și nu l-au mai susținut. Finalul, cu Brambilla, l-am povestit. De atunci, din '47, între el și Brambilla a rămas hai să nu-i zicem chiar o ură, dar așa o antipatie aspră și uscată. În '53, Robic abandona Turul dintr-o căzătură, tocmai cînd avea, în clasamentul general, 10 minute peste Bobet. Din '61 pusese ghidonul în cui, își făcuse un restaurant la Paris, îl lăsa, o învîrti, o cîrmi, dar în fiecare an era la startul unei curse fixe „pentru gentlemeni", adică pentru marii elefanți care abandonaseră competițiile dar rămăseseră cineva. Robic nu mai era un paria. Anul acesta, la 59 de ani, trăsese tare lîngă alde Poulidor, Aimar, Bitossi, lîngă Brambilla, dragul de Brambilla, la 40 km/oră, necedînd „tinerilor" decît în ultimul tur. După care, la masă, se lăsă cu evocări, cu legende, cu reumatisme și dureri. Și deodată, tîrziu, Robic se ridică și se duse, spre uimirea tuturor, la Brambilla și-l îmbrățișă. Cine poate ști ce-i trecuse prin cap ? Brambilla îl strînse în brațe, topit și el, după care Robic urcă în mașina lui, le promise că va veni și la anu' și porni pe șoseaua Națională 3, spre casă, unde ajunse cumva, nu înainte de a se ciocni, mortal, cu un camion greu, noaptea, pe la orele 3,30.

RADU COSAȘU ■

Lumea ne amuză

(După „PARIS MATCH" — Franța)

Al treilea val

Trăim agonia unei ordini — ordinea industrială, bazată pe religia muncii, puterii, mărfii și standardizării, care este pe cale de a fi subminată și răsturnată de o nouă civilizație abia schițată. Aceasta este teza fundamentală a cărții cunoscutului viitorolog american Alvin Toffler intitulată „Al treilea val" și pe marginea căreia săptămînalul francez „Le Nouvel Observateur" publică o copioasă recenzie.

Savantul american vorbește în ultimul său volum de „falimentul unor certitudini vechi de secole și evocă nașterea unei culturi fără norme, fără ierarhii și orare, în care nu mai există partide politice și grupări majoritare, ci alianțe schimbătoare, efemere, multiple minorități care cad de acord numai asupra unor obiective specifice. Civilizația industrială este condamnată — deși se apără cu disperare — iar criza, chiar dacă nu va aduce barbaria și dictatura, include în sine „o civilizație atît de revoluționară încît va răsturna toate datele obișnuite". În științele vieții sau societății, afirmă Toffler, se impune ideea potrivit căreia cauzele minore pot provoca efecte majore. În ceea ce revista franceză denumește „Scenariu pentru o altă fericire", în același timp cu baza materială se dislocă gîndirea și valorile pe care se bizuia ordinea industrială. Odată cu aceasta se dezintegrează societatea și statul. În țările industrializate acordul populației, consensul asupra marilor probleme politice s-a volatilizat. Sistemele uriașe create de societățile industriale generează efecte neașteptate (să ne gîndim la transporturi, la criza urbană, la criza sistemului medical, bancar, la ravagiile provocate de industria chimică și agricultura excesiv chimizată) și interacțiunea dintre aceste sisteme nu mai poate fi stăpînită. Enormele fluxuri de informații pe care le produc și le dirijează industriile și marile instituții depășesc capacitatea de sinteză a celor mai subtile și inteligente administrații, făcîndu-le incapabile să decidă în cunoștință de cauză. Incapacitatea care i se reproșează îndeobște unei persoane învestite cu putere nu este doar a unui om, este a unui sistem de instituții. Toffler consideră că nu există o altă salvare decît dezagregarea marilor sisteme centralizate și centralizatoare în subsisteme mai mici, autogestionare, capabile să se ajusteze instantaneu la schimbări. El consideră că indivizii celui de-al „treilea val", scăldați de o cultură fragmentară, bombardați de o mulțime dezordonată de informații, teorii și date disparate, refractare clasificării și sintezei se vor descurca numai dacă vor învăța să-și făurească propriile categorii, propriile înlănțuiri de idei, propriile cadre. Cetățenilor înșiși le revine misiunea de a-și rezolva singuri problemele și de a-și modela viața, necesitățile, consumul, conform unor criterii stabilite de ei înșiși. Producția locală pentru gusturile și nevoile unor mici colectivități este din nou posibilă. Majoritatea serviciilor și o gamă întreagă de activități industriale pot fi transferate la domiciliul salariaților și pot fi îndeplinite fără nici o constrîngere de program. Diversificate, îmbunătățite, acestea pot deveni activități ale unui grup de familii, ale unei asociații de colocatari sau pur și simplu ale unei singure familii. Grație miniinformaticii, telematicii, tehnicii roboților va fi abolită frontiera dintre munca fizică și cea intelectuală. Domnia specialiștilor va face locul celor „pricepuți la toate". Valoarea timpului liber va crește foarte mult. Majoritatea oamenilor vor descoperi că în 10 sau 20 de ore suplimentare de timp liber se poate face mai mult cu forțe proprii decît cu banii cîștigați în 10 sau 20 de ore de muncă plătită. Toffler îl denumește „prosumatori" pe acești oameni care-și vor asigura cu forțe proprii o bună parte a consumului individual.

După părerea viitorologului american, aceste tendințe lasă să se întrevadă o economie în care, potrivit formulei lui Marx, măsura bogăției nu va fi nici ba-

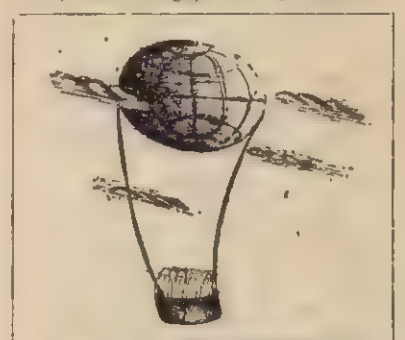

Desen de SORIN POSTOLACHE ■

nul, nici timpul de muncă, ci timpul liber, devenit el însuși productiv și creator. „Vechea opoziție dintre muncă și timp liber se prăbușește. Începînd din momentul în care ordinatoarele casnice vor fi de uz curent, în care se va dispune de semințe selecționate pentru agricultura urbană sau pentru cultura în apartament, în care va exista un utilaj ieftin care-ți va permite să realizezi diferite lucruri utile, cînd se vor putea primi gratuit sfaturi tehnice la telefon, ei bine, atunci autoproducția va tinde să înlocuiască, cel puțin parțial, producția pentru piață, care va dispărea treptat, vor fi dinamitate atît sistemul nostru economic cît și actuala noastră scară de valori". El apreciază că constituirea pe această cale a cooperativelor va da un impuls fără precedent schimburilor nemonetare, adică troculul de produse sau de ore de muncă. Această transformare nu se va produce fără conflicte : dispariția treptată a pieței și a raporturilor de piață pune în discuție toate puterile și toate instituțiile societății actuale. „Miza merge mai departe decît alternativa — capitalism sau socialism. Pe bună dreptate, acest „dincolo de socialism" care se întrezărește dincolo de dispariția treptată a muncii salariate și a schimburilor de mărfuri este tocmai ceea ce Marx denumea comunism".

Felul în care Toffler prezintă potențialul de eliberare individuală și colectivă pe care-l conțin mutațiile în curs sau cele doar întrevăzute constituie, fără discuție, o critică extrem de dură a sistemului în care acesta trăiește. „La fel ca în cazul revoluționarilor din trecut, conchide Toffler, destinul nostru este de a ne făuri propriul destin".

Deci se va trăi, poate, într-o societate alcătuită din microgrupuri compuse după criterii aleatorii, care se pot face și desface oricînd necesitățile sau mai bine zis particularitățile volitive ale membrilor săi nu mai coincid. Deci o perpetuă plimbare a indivizilor de la un grup la altul, în funcție de modificarea dorințelor lor și de capacitatea grupului respectiv de a le satisface. Pe plan economic o cvasiautarhie, pentru că dispărînd instituțiile specializate în facilitarea schimburilor de mărfuri, acestea se vor realiza doar la nivelul microcolectivităților. Care, se pare, vor fi destul de puternice, destul de apte în a-și asigura necesarul zilnic pe care-l vor produce cu maximă plăcere ! Iată deci o comună primitivă supersofisticată !

Se întrevede însă în această nouă teorie a marelui om de știință care este Alvin Toffler un semn care în lumea occidentală lipsește cu desăvîrșire. Acela al EGALITĂȚII, nu între două ecuații, ci între OAMENI. Realmente, scriitorul american privește oamenii ca pe niște entități perfect egale, perfect independente, acționînd sincron, ca moleculele de apă ale aceluiași „val al demolării" societății existente. Această ideală societate „tofflerianâ" seamănă oarecum cu „Utopia" lui Morus și are multe argumente demne de luat în seamă, dar și multe neconcordanțe și previziuni greu acceptabile. Unul dintre elementele demne de reținut, poate cel mai important și care doar transpare din recenzia la ediția franceză a volumului, este DISPARIȚIA EXPLOATĂRII. Toți oamenii vor trebui să muncească pentru a-și asigura cele necesare traiului. DEMOCRAȚIA, acum doar proclamată, va fi autentică. Hotărîrile se vor lua în colectiv și pentru colectiv. Nu vor mai exista săraci, nu va mai muri nimeni de foame, asistența sanitară va fi accesibilă și gratuită (cine o va acorda dacă disoar medicii, e greu de priceput), marea producție va fi o amintire (ce se va întîmpla cu mastodonții industriei ?), buna înțelegere și armonia vor domni între membrii noii societăți.

Puțin probabilă o asemenea societate model, în care în primul rînd oamenii și relațiile interumane trebuie radical restructurate. Și cine oare o va face de bunăvoie ? O societate alcătuită din oameni care gîndesc toți la fel, avînd aceeași finalitate cu ușor iz utilitarist — mica și indispensabila producție de bunuri. În fond, nu este decît o frumoasă și proaspătă SPERANȚĂ agățată în golașul pom de iarnă al deceniului opt, din păcate sus, mult prea sus pentru a putea fi măcar atinsă de milioanele de oameni care de secole vor să trăiască fără constrîngeri, fără presanta problemă a zilei de mîine, fără teama de boli și războaie. Și totuși lumea noastră atît de bolnavă în acest final de veac trebuie lecuită !

IOAN ROȘCA ■

Moduri de viață, moduri de moarte...

Diferența, drastică, neiertătoare, între geografii separate, între istorii separate, între viața cea de toate zilele și de toți anii a devenit cea mai cumplită apăsare morală a lumii contemporane. Preistoria sărăciei crunte și secolul XX al opulenței, adesea maladive, coexistă și se privesc față în față.

Opulența poate fi și ea bolnăvicioasă așa cum sărăcia este, mult mai evident, cadrul optim de manifestare a tuturor daunelor aduse supraviețuirii omului. Acest adevăr este dezbătut, comentat, evocat și vehiculat des și fără rezultate cel puțin pînă acum.

Unul din delegații la o recentă Conferință internațională de gerontologie socială desfășurată în orașul canadian Quebec atrăgea atenția asupra pericolului pe care-l reprezintă pentru omenire „marea maladie" a secolului nostru. Numită subdezvoltare, ea generează ori favorizează persistența și amplificarea unor traume care devorează condiția umană.

Într-un comunicat dat publicității, Organizația Mondială a Sănătății semnalează că zece la sută din populația lumii, adică 450 de milioane de persoane sînt în mod grav handicapate și numărul lor va crește dacă nu se iau măsuri concrete de prevenire. Între diferitele cauze cel mai des citate sînt, pe lîngă... accidentele de automobil, subalimentația și sărăcia.

Una din consecințele tragice ale acestor flageluri alimentate de exploatarea colonialistă și neocolonialistă este mortalitatea infantilă. 15 milioane de copii mor anual în „lumea a treia" datorită unor maladii ce „înfloresc" pe solul fecund al malnutriției, insalubrității, lipsei de apă potabilă, insuficientei asistențe sanitare. Nedispunînd de sumele necesare pentru efectuarea la timp a vaccinărilor și avînd un personal medical redus, țările mai puțin dezvoltate sînt confruntate cu epidemii care — potrivit aprecierii ziarului „International Herald Tribune" — pun în incurcătură medicina modernă. Rujeola, poliomielita, tusea convulsivă, tetanosul, difteria ș.a. macină vieți omenești în proporție de masă.

Este semnificativ în acest sens ceea ce s-a întîmplat de curînd la Spitalul de copii din Bangkok, capitala Thailandei. Una din secțiile sale a fost pur și simplu luată cu asalt de o mulțime de părinți ai căror copii sînt victimele unei maladii pentru care nu există nici un vaccin preventiv și nici un tratament eficace. Este vorba de friguri le tropicale infecțioase care se manifestă violent prin febră hemoragică. Peste 30 000 de copii thailandezi au contractat în acest an o asemenea boală, iar alte zeci sau sute de mii sînt afectați în alte țări din Asia de Sud-Est, între care Malayezia, Birmania, Indonezia, Filipine. Singura lor șansă de supraviețuire este internarea înainte de a se fi produs șocul mortal și administrarea unor transfuzii cu sînge pînă cedează simptomele dramatice.

Boala este produsă de un țînțar care se înmulțește în vasele cu apă de ploaie colectată de săracii orașelor și ai satelor. Epidemia a cuprins toate cele 71 de provincii ale țării, 1980 fiind un moment de vîrf în cadrul ciclului său de trei ani. Numai la jumătatea lunii septembrie s-au înregistrat 28 000 de cazuri. Este doar una din traumele necercetate suficient în statele rămase în urmă datorită insuficienței fondurilor necesare...

Pretutindeni în „lumea a treia" — menționează documente ale Organizației Mondiale a Sănătății — milioane de săraci urbani și rurali cad pradă unei mulțimi de maladii care reprezintă un adevărat afront la progresul uriaș pe care l-a cunoscut medicina în secolul al XX-lea. În cele mai dramatice cazuri nu au fost puse la punct tratamente. Cercetările care se fac în țările industrializate privese în special bolile de inimă și cancerul, traume pentru care majoritatea locuitorilor din țările în curs de dezvoltare nu au atîta viață de trăit pentru a putea să le contracteze. La baza tuturor epidemiilor din „lumea a treia" se află deci malnutriția și sărăcia care slăbesc rezistența organismului uman. Un simplu caz de pojar este de 200 ori mai periculos pentru viața unui copil dintr-o țară subdezvoltată decît pentru a unuia dintr-o țară industrializată.

Exemplele ar putea continua. Ceea ce demonstrează, în esență, realitatea celor două lumi — a bogăției și sărăciei, nu este altceva decît că istoria modernă a medicinei, ca și a civilizației în general, își profilează tot mai distinct capitole separate în funcție de modul de viață al unora sau altora. Au apărut, astfel, și moduri de supraviețuire diferite și moduri de moarte diferite...

RADU BUDEANU ■

RUGBY

Eseu la colț!

Îi este foarte plăcut stiloului meu, deprins cu ode și imnuri olimpice, să vă anunțe, prin solicitudinea revistei „Flacăra", instaurarea acestei rubrici exclusiv rugbystice, cu caracter de permanentizare, și incitantă prezență în rîndurile suporterilor sportului cu balonul oval, din ce în ce mai numeroși în țara noastră.

Deși sporadice, transmisiunile televiziunii române de partide internaționale rugbyste au un înalt nivel (turneul celor cinci națiuni, Noua Zeelandă — Țara Galilor, Irlanda — România etc.) au suscitat un nemaipomenit interes în rîndurile spectatorilor de la noi și de multe ori ele au avut darul să regaleze spiritele dezamăgite ale fotbaliștilor, cum și pe „microbiștii" altor discipline mai puțin glorioase. O plăcută surpriză a constituit-o faptul că foarte mulți telespectatori dintre cei care nu agreeau în mod deosebit sportul, decît poate grațioasele și cuceritoarele evoluții ale gimnastelor, și-au mărturisit dorința de a viziona cît mai multe asemenea întreceri.

Într-adevăr prin spiritul său specific de luptă totală și dăruire absolută, atît individual cît și colectiv, într-un exemplar angrenaj de echipă, rugbyul pare croit pe măsura sufletului și robusteții trupești a românului.

La consolidarea acestei impresii au contribuit și cîteva partide memorabile ale naționalei noastre în compania echipei Franței, contînd pentru campionatul european, cum și strălucitele turnee din Noua Zeelandă, Anglia și Țara Galilor, iar anul acesta în Irlanda, cumulînd, în cursul acestor turnee, într-un bilanț general pozitiv, 16 victorii, 3 jocuri egale și 7 înfrîngeri, din 26 partide disputate și însumînd un esaverai convingător : 477—307 puncte !

Exigența rugbyștilor noștri, cum și neîndoielnica lor dorință de afirmare pe plan internațional, îi obligă la noi și susținute eforturi în viitorul apropiat.

Nu mai departe decît luna aceasta, pe data de 23, în cadrul Campionatului Europei, vom întîlni, într-un joc de mare tradiție, redutabila formație a Franței, partidă care, de obicei, a hotărît supremația europeană anuală.

Să fim alături de echipa noastră în cursul acestui apropiat nou examen și să așteptăm cu încredere evoluția tricolorilor noștri !

Deocamdată, după cum prea bine știm, ei au pășit cu dreptul în noua ediție a campionatului F.I.R.A., învingînd în deplasare, la Sochaczev, echipa Poloniei, cu reconfortantul scor de 33—0 !

Dacă luăm în considerație faptul că formația noastră evolua după acel prestigios 13—13 cu Irlanda și după ce surclasase cu 39—7 formația „tigrilor" de la Leicester, chiar cu ocazia sărbătoririi centenarului acestora, întîlnirea cu atletica națională polonezâ a constituit, vorba tuturor, un veritabil galop de sănătate, în vederea marii confruntări cu puternicii reprezentanți ai „cocoșului" galic.

Speranța noastră într-un rezultat favorabil pare deci profund justificată și s-ar cuveni îmbogățit pălmaresul nostru cu o nouă izbîndă !

În ceea ce privește prezența rubricii de rugby, ea își propune să marcheze atent fiecare eveniment de acest fel, informînd cititorii noștri nu numai cu cronici judicioase, dar și cu articole lămuritoare asupra unor probleme regulamentare sau de strategie și tactică a jocului, precum și cu portretizări de jucători sau interviuri.

Întrucît redactorii de specialitate din țara noastră se pot număra pe degete, dintr-o regretabilă dezinteresare față de destinul acestui sport, sper în bucuria sinceră a iubitorilor sportului cu balonul oval de a găsi în paginile revistei „Flacăra" un colțișor și pentru el — colțul rugbyului.

Rugbyștii avizați cunosc entuziasmul delirant al sfîșietoarelor faze, cînd, uneori în ultimul moment al jocului, se marchează eseu, în extremis, la colțul buturilor, pe steag. O victorie cucerită astfel este adesea și mai valoroasă, prin spectaculozitate și neprevăzut.

Fie ca această rubrică să releve cititorilor noștri un veritabil „eseu la colț" !

TUDOR GEORGE ■

CAPITANUL DE ECHIPĂ

Jocul fără minge

Pe întreg parcursul jocului, suporterii laudă și denigrează cu același patos, într-un interval de cîteva minute, pe același jucător, în funcție de reușita sau nereușita lui. În acest caz, lucrurile sînt simplificate pînă la a gîndi fotbalul doar ca niște performanțe individuale și nicidecum ca o activitate colectivă, în care succesul ține în primul rînd de echipă. Aceasta ar putea presupune, înainte de toate, o cultură fotbalistică pe care și cei mai înverșunați și înfocați suporteri, cu prezențe îndelungate în tribune, nu o au. Nu o au pentru că n-au încercat nici ei și n-au fost stimulați nici de alții să gîndească fotbalul dincolo de o pasă, un dribling sau o deposedare, să-l simtă și să-l analizeze realmente, așa cum de fapt se și prezintă o echipă încercînd să învingă o altă echipă. Iar pentru obținerea succesului se folosesc anumite manevre tactice înglobate într-o strategie generală, bazîndu-se pe mijloacele specifice fiecărei echipe, în funcție de capacitățile individuale și de abilitatea tehnică ale propriilor jucători. Or, ceea ce suporterii, în cea mai mare parte, recepteaza, analizează și discută, se referă tocmai la aceste mijloace de bază — tehnica jucătorului (șut, pasă, dribling), ușor sesizabilă, și nicidecum la o calitate superioară — tactica jocului care presupune înțelegerea mișcării, manevrelor, schemelor, sincronizărilor mai multor jucători, pentru dislocarea apărării adverse, pentru contracararea și stoparea unui atac advers.

În Anglia, golul anului trecut a fost atribuit lui Bob Latchford. Pe parcursul întregii desfășurări a fazei ce a dus la marcarea golului, Latchford nici n-a atins mingea ! Dar mișcările lui de fixare, apoi de dezechilibrare și, în final, de blocare a apărării adverse și de creare a culoarului pentru un coechipier — Mac Dermott — au dus la înscrierea cu ușurință a golului. La ultimul joc Anglia — Argentina, pe Wembley, faza care mi-a rămas cel mai bine întipărită a fost creată de Keegan, fără ca acesta să intre în contact cu balonul. Mingea se afla la fundașul stînga Sansom, care a început să accelereze spre poarta adversă. Din față, fundașul dreapta advers se pregătea să-l blocheze ; Keegan, aflat undeva lateral, sesizează intenția argentinianului și sprintează, urmat de „garda lui de corp", pe direcția de atac a lui Sansom, între acesta și fundașul argentinian. Aici are cîteva ruperi de ritm cu încercări înșelătoare de desprindere spre spațiile libere, urmat nebunește atît de omul care-l marca individual cît și de fundașul advers, care întrezărise în Keegan cu pericol potențial cu mult mai mare decît atacul, chiar și mingea la picior, al lui Sansom. Acesta din urmă, profitînd de ruperile de ritm ale lui Keegan, ca și de diversiunea provocată în apărarea argentinienilor, după o cursă de 40 metri, a țîșnit pe culoarul creat și a finalizat.

Jocul fără minge, aceasta să fie înțelegerea și exigența spectatorilor și, totodată, obligația jucătorilor. Vom mai discuta despre asta.

MIRCEA LUCESCU ■

Virginia Ruzici, locul 6 în F.I.L.T.

Deși accidentată vreme îndelungată, campioana noastră a reușit să acumuleze 915 puncte în clasamentul Marelui Premiu F.I.L.T., aflîndu-se în prezent pe locul 6, poziție onorabilă, menită să-i confirme clasa internațională. Conduce Chris Evert (1425), urmată de Hana Mandlikova (1370), Tracy Austin (1080), Martina Navratilova (1030), Andrea Jaeger (990), Virginia Ruzici (915), Wendy Turbull (880), Dianne Fromholtz (655), Pam Shriver (650), Ivana Madruga (615) ș.a.

După cum se știe, primele 8 clasate se vor califica pentru Turneul campioanelor, programat în ianuarie 1981, la Washington. Au mai rămas de disputat 6 turnee, să-i ținem Virginiei pumnii strînși !

Lupta pentru tineri (III)

Calitatea tinerilor jucători este dependentă în mare măsură de forța și sănătatea poporului respectiv, de înclinațiile acestuia fie spre rezistență și robustețe, fie spre inventivitate sau seriozitate dar, decisiv, de competența, realismul vizionar și abnegația urmăririi procesului de formare a noilor veniți. Datele inițiale ale selecției pot fi diferite, ținînd fie de datele obiective ale poporului respectiv, dar și de caracteristicile școlii respective de fotbal și, ceea ce este cel mai important, de ceea ce urmărește ea pentru a se impune în viitor. Nemaiintrînd în caracteristicile antropometrice atît de particulare de multe ori pe mapamond, se pare că noi sîntem acum în căutare pentru fotbalul nostru, avînd desigur dreptul în selecție la o viziune proprie, de tineri înalți, bine făcuți pe cît posibil. Sigur că atacanții centrali sau apărătorii au nevoie de înălțime, mingile zburînd de foarte multe ori prin suprafețele în care evoluția lor își pune decisiv amprenta. Iată însă că în cel mai aerian fotbal, cel britanic, un jucător de statură medie, Kevin Keegan, este de cîțiva ani considerat cel mai bun jucător. Cruyff n-a fost nici el prea înalt. Rummenigge are 1,78 m, iar „regele fotbalului", Pele, avea tot atît. „Kaiserul" Europei fotbalistice, Beckenbauer, este mai înalt doar cu un centimetru. Concretizînd, să nu cădem în păcat devenind căutători de staturi înalte cu orice preț și îndepărtîndu-i pe viitorii jucători numai cu argumentul că îndemînarea și inventivitatea lor tradițională nu se află atît de sus și nici chiar atît de departe pentru a putea fi zărită. S-ar putea ca unii dintre noi să confunde posibilitățile fizice cu dimensiunile fizice. Este scuzabil pentru că posibilitățile fizice ca și cele tehnico-tactice se formează, definind calitatea jucătorilor, și la această formare stăm noi mai prost. În selecție trebuie să se țină cont de calitățile inițiale fizice, precum și de înclinațiile pentru acest sport ale celui venit, dar viziunea celui care face selecția trebuie să meargă mult mai departe, spre dezvoltarea ulterioară a celui urmărit, ca într-un film de anticipație științifică.

În „grădina" noastră de copii și juniori de la Dinamo, în ultimii 7—8 ani, rezultatele au fost slabe, iar cei direct răspunzători au avut, poate, și cîteva scuze obiective. Iată că, în acest an, echipa de juniori pregătită și crescută încă de la copii de fostul tehnician de excepție, Titi Fraților, a cîștigat campionatul republican și domină acum campionatul de tineret-rezerve. Am văzut, tot în parcul nostru, grupele de copii pregătite de alt fost mare jucător, Piți Varga. Nu numai că erau îndrumați tactic după preceptele de acum — la fel cum, în 1976, am văzut la Roseendaal copii din „țara lalelelor" jucînd în tiparele surprinzătoare de atunci ale lui Ajax și Feyenoord — dar și lovind mingea mai bine ca unii jucători ai primei divizii ! Nu-i nici o exagerare. A fost greu pînă aceste „modele vii" au revenit în Ștefan cel Mare și lui Varga păcatele tinereții abandonate printr-o voință de admirat îi mai „răsplătesc" meritele muncii incontestabile de acum. Este mai importantă pata de cerneală biografică sau munca serioasă a meseriașului de azi ?

Munca cu copiii și juniorii este grea și, de multe ori, oarbă. Puțini o fac acum cu pricepere, puțini sînt atrași de ea și mult mai puțini au vocație. Copiii trebuie învățați să învingă mereu în teren și, de aceea, condițiile educatorilor lor trebuie altfel concepute. În actuala mulțumire a fotbalului nostru, acesta poate fi, gîndesc, un punct de plecare, ale cărui rezultate nu vor întîrzia.

CORNEL DINU ■

Pledoarie pentru Fair-Play

A apărut recent, de sub teascurile Editurii Sport-Turism, cartea „Fair-play" semnată de Cristian Țopescu și Virgil Ludu, oameni de sport și de condei care nu mai au nevoie de prezentări. Dedicată, după cum însiși autorii notează, Jocurilor Olimpice și pusă sub semnul jurămîntului celor 5 cercuri îngemănate, lucrarea înseamnă o lectură plăcută și atractivă, un semn de cultură sportivă demn de laudă. Structurat în 6 capitole, „Semnificația victoriei", „Glorie învingătorilor, onoare învinșilor", „7 personaje în căutarea sportivității", „Premiile fair-play", „Elogiul sportivității" și „Reflecții", volumul se citește pe nerăsuflate pînă la ultima pagină. Pe care stă scris, citat din Paul Vialar, că „spiritul sportiv e un spirit de noblețe, Minie, furie? Singura minie pe care o încerci, cînd faci sport, e aceea de a voi să fii mai bun".

Pentru sportivii noștri, pentru fotbaliști mai ales, „Fair-play" ar trebui să fie carte de căpătîi. **(Ov. I.)**

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Gola) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbuș) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P. O. BOX-136-137, telex: 11226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

48

ANUL XXIX (1329)
27 NOIEMBRIE 1980

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

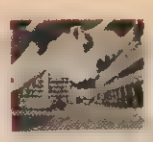

La Tușnad-Băi, înapoi pol I frigului din România, oaspeții sînt întîmpinați cu toată căldura (pag. 13)

NICOLAE LUNGU (director adjunct, magazinul „Victoria") : „Clientul trebuie ajutat să se descurce, să găsească exact ce-i trebuie" (pag. 7)

Dr. C. IONESCU-TÎRGOVIȘTE : „Să impunem tot ce avem mai demn de geniul național" (pag. 9)

JUSTIN NĂSTASE — Maternitate

Înmînarea carnetelor de membru al Organizației democrației și unității socialiste

O nouă calitate a conștiinței politice, a răspunderii civice

Întruchipare concretă și simbol al unei opțiuni politice, evenimentul care în aceste zile străbate, ca o clipă de sărbătoare, viața organizațiilor democrației și unității socialiste, confirmă aderarea a milioane de cetățeni care nu sînt membri de partid, femei și bărbați oameni ai muncii de diferite vîrste, naționalități, profesii, la această largă organizație politică de masă, revoluționar-patriotică. Acest moment solemn al primirii carnetului de membru al Organizației democrației și unității socialiste — acțiune începută în aceste zile și aflată în curs de desfășurare pe tot cuprinsul țării — reprezintă un prilej de angajare politică directă, de profundă și semnificativă expresie a răspunderii civice, în cadrul procesului de întărire a unității întregului nostru popor în jurul partidului, pentru înfăptuirea idealurilor de progres multilateral ale societății românești de astăzi. Ne reamintim că secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, din a cărui inițiativă au fost create organizațiile proprii ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, sublinia cu privire la responsabilitatea și exigența civică pe care membrii acestora trebuie să le dovedească, astfel încît el să-și poată îndeplini rolul și atribuțiile ce le revin în sistemul democrației noastre socialiste : „Crearea acestor organizații exprimă încrederea manifestată de partidul nostru în masele largi populare, în nivelul lor ridicat de conștiință și înțelegere, prețuirea deosebită pe care partidul o dă activității maselor populare, poporului, făuritorul propriului său destin, al istoriei libere a patriei noastre". De aceea calitatea de membru al organizațiilor democrației și unității socialiste trebuie să reprezinte, printr-o bună cunoaștere a drepturilor și îndatoririlor, prin respectarea și aplicarea prevederilor statutului F.D.U.S., efortul permanent de autoperfecționare, de ridicare a nivelului pregătirii politice culturale și profesionale a fiecărui cetățean, expresia atitudinii sale înaintate față de muncă și societate, hotărîrea de a promova — în primul rînd prin exemplul muncii și vieții sale — principiile eticii și echității socialiste, respectul neabătut pentru legalitate, pentru îndeplinirea hotărîrilor de partid și de stat.

(Continuare în pagina 2)

DUMITRU COSTESCU

Cai la sănii albe

Vin senine sănii, albe în cuvînt,
dezbrăcînd, în grijă, caii de la hamuri,
cai ce poartă-n urma lor pămînt,
cai ce poartă în privire ramuri.

Vin din alte vremuri, parcă, de demult,
clopotind prin viscol și prin iarnă,
ca într-un colind ce-l mai ascult
lîngă suflet, știind mereu să cearnă.

Din îndepărtarea unor vremuri care
au în ele datini ce le-am cam uitat
sub mantaua unor grîji stelare
ce de rîni, se pare, că ne-au vindecat.

Vin, iubito, sănii să ne ducă-n vis,
să ne facă iarna mai frumoasă,
Anul Nou, iubito, mai de nedescris
și din casa noastră să ne facă masă

așezată-n tihnă-n grija dintre noi,
fericiți, cu dragostea-n privire,
nici prea singuri, dar mai amîndoi,
tu mireasa iernii, iar eu mire.

Vin, iubito, să ne-aducă datinile iară,
cele tremurînde și ascunse-n lut,
cele care-au fost ucise într-o seară,
cele care-acum sînt ca la-nceput.

Minunate vise împletite cresc,
cai nechezînd prin viscol iar fiorii —
toată noaptea-n taină-o să-i iubesc
pe covoarele întinse-ale minunii.

Voi aprinde lămpile cu gaz roziu,
la lumina lor să-i văd mai bine,
în trăirea inimii să-i știu
vindecați de rîni și de suspine.

Să ieșim, iubito,-n noapte să le dăm
cel mai bun ovăz din România
și la sănii albe să ni-i înhămăm,
să-și alerge, cît vor ști, mîndria.

Să le punem șelle de vis
din povești cu Feți-Frumoși și zîne,
să plecăm cu dînșii pînă-n paradis —
Paradisul Patriei Române !

GELU DORIAN

România — Franța: 15-0 !

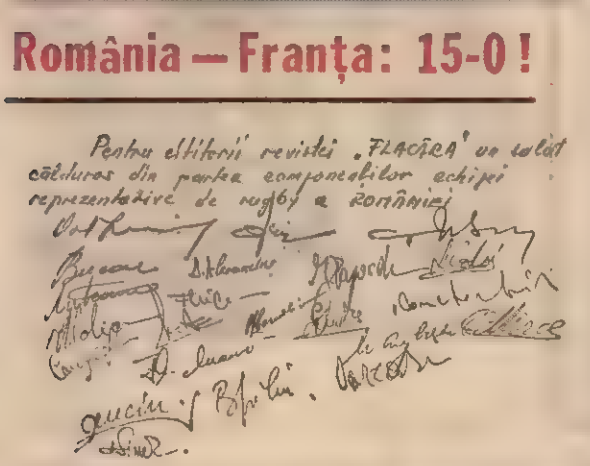

Pentru ostașii revistei „FLACĂRA" un salut călduros din partea componenților echipei reprezentative de rugby a României

Comentarii în pagina 24

De ce-și fac Urecheștii piața la Focșani

Urecheștii se află la 17 kilometri de Focșani. Primarul Marcel Georgescu e încîntător în steaua, ca să zicem așa, viticolă a comunei sale. „Avem aici, spune, C.A.P.-ul cu suprafața viticolă cea mai mare din țară : 1 500 de hectare". Poate că este bun vinul de la Urecheștii, însă chiar dacă cineva l-ar gusta încît numărul animalelor pe care localnicii le cresc ar fi văzut dublu, acest număr tot mic ar rămîne : 380 taurine, 860 de porci, 650 de oi, 22 000 de păsări. Atît reușesc să crească cele aproape 2 600 de familii din comună. Totuși cei 7 090 de oameni, cu copii, cu adulți, cu bătrîni, trebuie să mănînce zilnic de cîteva ori. De unde ? Primarul răspunde fără ocolișuri : „Unii se aprovizionează direct de la Focșani, unde și muncesc. Alții de aici, din piață, în fiecare duminică. Vin să vîndă legume cei din Garoafa, Tîfești sau chiar din județul Galați, de la Matca de lîngă Tecuci. Mai vin, destul de mulți, și de prin părțile Rîmnicului Sărat, de exemplu, familia Bădărcoaga, grădinari din tată-n fiu. Asta e o piață mai scumpă decît cea de la Focșani, îar duminica dimineața, înainte de a se lumina bine de ziuă, aproape că

(Continuare în pagina 6)

DUMITRU ELIADE

Oamenii brazdei de cărbune

În prag de octombrie, întreprinderea minieră Motru condensa într-o cifră o întreagă istorie : 65 de milioane de tone — muntele de cărbune pe care l-a scos la zi de la intrarea în funcțiune a celui dintîi abataj deschis aici. Nu știm cîte tone de piatră are Paringul — geologii ne-ar putea-o preciza — dar s-ar putea ca „Olimpul Gorjului", cum l-a numit cu frenetic patriotism local un june poet, cluar motrean de fel, să fie concurat foarte strîns de celălalt munte, cel de lignit, pe care oamenii l-au scos din adîncuri, trimițîndu-l termocentralelor, ca să aprindă pe cer niște sori în plus.

Motrul va celebra, în cei dintîi ani ai cincinalului care se vestește, două decenii de la debutul carierei sale industriale și un deceniu și jumătate de cînd orașul cu același nume, ridicat cu puțin înainte de la cota zero, a fost decretat oraș. Motrul, în tabelele de valori ale cărbunelui oltenesc, își are pătratul său, decupat pe harta energetică a tinutului înaintea altora și, înaintea altora, scos prin victoriile muncii în relief, într-un relief care s-a lucrat incontinuu pe sine, s-a cizelat, s-a ales, s-a impus cu valoare de simbol. Motrul e teritoriul unor mari recorduri naționale ale cărbunelui, cuce-

(Continuare în pagina 5)

P. ILIE

Din cuprins :

● Un făuritor de etern (pag. 8)

● Voci de aur ale Operei române (pag. 15)

● Folclorul, cum trebuie iubit (pag. 16)

● Presiunea opiniei publice (pag. 20)

● Brâncuși la New York (pag. 22)

O NOUĂ CALITATE A CONȘTIINȚEI POLITICE, A RĂSPUNDERII CIVICE

„Controlînd, simt că o fac în numele oamenilor muncii, pentru interesul lor. Și asta nu-i puțin lucru!"

Relatînd în continuare despre activitatea organizațiilor democrației și unității socialiste din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, publicăm astăzi noi aspecte privitoare la participarea activă a cetățenilor la treburile obștești ale orașului de pe Trotuș. Mai întîi, despre edificatoarea „Tribună a democrației", organizată la Casa de cultură.

Participă tovarășa Agurița Alecsandrescu, prim-secretar al Comitetului municipal de partid, alți activiști de partid, ai consiliului popular, directori de instituții și întreprinderi, circa 300 cetățeni. Mai întîi, se analizează modul în care au fost rezolvate propunerile făcute în cadrul ședințelor legate de campania electorală, în alte consfătuiri și dialoguri organizate cu cetățenii orașului. S-a vorbit, de asemenea, despre amplа acțiune de autogospodărire, cu participarea masivă a oamenilor la munca de înfrumusețare a municipiului dintre Trotuș și Casin. Un jurist a prezentat apoi legile adoptate de forul legislativ al țării la ultima sa sesiune, ca și proiectul legii privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor de aprovizionare a populației cu carne, lapte și legume, care a fost pusă în dezbatere. În continuare, s-a dat cuvîntul cetățenilor. Am notat următoarele luări de cuvînt, pe care desigur le prezentăm în mod selectiv.

Ion Todică, președinte al Comitetului asociației de locatari nr. 32 : „Vreau să arăt că locatarii din cadrul asociațiilor noastre au fost mobilizați în acțiunea de reamenajare a zonelor verzi și floricole, prin muncă patriotică executîndu-se lucrări în valoare de peste 10 000 lei. O problemă este însă rezolvarea la timp a solicitărilor privind schimbarea buteliilor de aragaz, deoarece în ultimul timp solicitările au fost onorate cu mare întîrziere. Și aș mai dori să fac o propunere. Întrucît programul apei calde menajere este în momentul de față pînă la ora 23, iar oamenii muncii care lucrează în combinat ajung acasă după acea oră, propun să se prelungească programul pînă la ora 24".

Ion Zarzu, președinte al Comitetului de cetățeni din circumscripția electorală nr. 14 : „Vreau să propun să se ia măsuri mai ferme împotriva acelor locatari care degradează apartamentele și nu se achită la timp de plata chiriei și a întreținerii. Doresc, de asemenea, să semnalez că în blocul din strada Republicii 56 se află un apartament gol. Al cui este, de ce nu este încă folosit ?"

Ion Stancia, președinte al Comitetului de cetățeni, circumscripția nr. 23 : „În zona în care locuiesc, municipalitatea a făcut prea puțin pe planul dotărilor social-culturale, în ultimii zece ani. Mă angajez să mobilizez cetățenii pentru înfrumusețarea zonei, decolmatarea și întreținerea șanțurilor de scurgere, balastarea drumurilor, dar ne trebuie mai mult sprijin în această direcție". (La acest cuvînt s-a referit mai tîrziu tovarășul Vasile Săndulache, prim-vicepreședinte al consiliului popular, care a precizat că în ultimii ani pe teritoriul circumscripțiilor 22 și 23 s-au construit o școală și un dispensar medical, s-a dat în funcțiune rețeaua de apă potabilă în valoare de peste 1,5 milioane lei, iar pentru drumuri se cară balast în fiecare an la o valoare de peste 100 000 lei. A promis însă mai mult sprijin.)

Ion Gurin, președinte al asociației de locatari nr. 23 : „Solicit alcătuirea unei comisii care să verifice legalitatea ocupării spațiilor locative de stat, în virtutea noii legi apărute. Concluziile acestei comisii să fie aduse la cunoștința cetățenilor".

Mandy Turner, președintele asociației de locatari nr. 9 : „Sîntem satisfăcuți de modul în care s-a rezolvat problema apei calde pentru etajele 3 și 4 din raza asociației. Propun amenajarea unor locuri speciale unde să fie depozitate resturile nemenajere, provenite de la unitățile comerciale".

Petrică Pană : „Solicit conducerii Exploatării de gospodărire comunală și locativă să elibereze toate spațiile de folosință comună ocupate. Dorim un atelier de reparații ale hainelor, un atelier de confecționat încălțăminte pentru copii și un atelier de reparații de mobilă".

Gheorghe Pistol : „Propun atribuirea unui alt spațiu de funcționare pentru Agenția de voiaj C.F.R. și eliberarea apartamentului în care funcționează în prezent, care să fie redat circuitului locativ. De asemenea, cred necesară înființarea unui punct farmaceutic în zona în care locuiesc".

Mihai Ștefănescu : „S-a terminat zugrăvitul exterior la blocurile din strada Perchiului, dar nu s-au reparat și rosturile de îmbinare între paliere, iar apa pătrunde în apartamente. Rugăm să se ia măsuri".

Ioana Ioniță, șeful depozitului PECO : „Propun înființarea unei ministații de îmbuteliere pentru municipiul nostru".

Gheorghe Presecaru, directorul C.L.F. : „Informez cetățenii că pentru sezonul de iarnă avem în depozite cantități suficiente de legume și fructe care vor intra pe piață în mod eșalonat".

La ora 19,40, după mai bine de trei ore și jumătate de discuții, ședința s-a ridicat. În fapt, nu am avut o ședință, ci o adevărată „tribună a democrației".

x

— Tovarășe Vasile Năsiescu, sînteți tehnician la I.U.G.T. și, în același timp, **președintele echipei de control nr. 26 a oamenilor muncii** din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej. Cu cine mai sînteți în echipă ?

— Cu inginerul Niculae Radu și cu maistrul Gheorghe Popa, toți de la aceeași întreprindere.

— Astăzi v-am văzut la lucru, controlînd complexul alimentar de pe Calea Mărășești. Ce ați constatat ?

— Mai întîi am fost la unitatea nr. 91, cea de mezeluri-brînzeturi. Întreg complexul s-a deschis de curînd, mai exact la 29 septembrie. Am mai fost aici la 30 octombrie, cînd am scris următoarele în registrul unic de control, lucru care se poate verifica cu ușurință : **„Ambalajele nu sînt ridicate la timp. Nu sînt grătare la frigidere și rafturi pentru depozitarea mezelurilor și altor mărfuri. Nu sînt onorate cotele din repartiție, pe baza comenzilor. Nu sînt geamuri de aerisire în magazie. Propunem remedierea de urgență a acestor neajunsuri !"**

— Și s-au remediat ?

— Nu. Șeful serviciului comercial al întreprinderii, Nicolae Lazăr, a scris cu mîna lui în registru, drept răspuns : „În problemele aprovizionării să se asigure, de fiecare dată, cantitățile repartizate și la această unitate. Problemele administrative sînt în curs de rezolvare, s-au dat comenzi pentru executare". **Dar mă întreb : oare nu chiar șeful serviciului ar trebui să se ocupe de respectarea cotelor din repartiție ? Cui dă el dispoziție ?** Dealtfel, azi am scris din nou în registru.

— Ce ați scris ?

— „Constatăm că nu sînt onorate comenzile făcute de unitate. De exemplu, cu comanda din 4 XI sînt solicitate 35 de putini cu brînză de diferite sortimente și nu sînt onorate decît 4 putini de telemea. **Echipa de control nu este mulțumită cu răspunsul conducerii. Dorim răspuns mai concret !"** Cît despre așa-zisa rezolvare a problemelor administrative, pînă acum nici o schimbare !

— Ce ați mai controlat în afara unității amintite ?

— Tot complexul, adică și magazinul de pîine, cel de carne și cel de legume-fructe.

— Ați găsit lucruri deosebite ?

— De data aceasta, nu. Rîndul trecut pe măcelar l-am găsit cu cîteva pulpe de porc puse deoparte, ascunse de ochii cumpărătorilor. I-am atras atenția foarte sever în fața tuturor celor de față și am scris în registrul de control.

— Vă place activitatea aceasta obștească?

— Da. **Controlînd, simt că o fac în numele oamenilor muncii, pentru interesul lor.** Și asta nu-i puțin lucru, vă rog să mă credeți !

x

Sigur, mai rămîn încă multe de făcut pe linia activităților organizațiilor democrației și unității socialiste chiar în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Dincolo de această evidență, de care, dealtfel, sînt conștiente atît organele de conducere ale Consiliului municipal al F.D.U.S., cît și președinții organizațiilor cu care am stat de vorbă, activitatea la care ne-am referit în articolul de față ni s-a părut destul de rodnică. Oamenii își dau tot mai mult seama : „Cine să facă, dacă nu chiar noi ? !"

DUMITRU GRAUR

„Mihăileștiul arată azi așa cum arată, fiindcă îl iubesc oamenii lui"

— Tovarășă Georgeta Cristea, sînteți președinta Organizației democrației și unității socialiste de la Întreprinderea „Borangicul", comuna Mihăilești, județul Ilfov. Cîți membri numără organizația ?

— 150. Însă ar trebui să vă spun cîteva lucruri despre unitatea noastră ca să înțeleagă toată lumea ce înseamnă această cifră.

— Ce înseamnă ea ?

— Exact jumătate din întregul nostru colectiv. Cealaltă jumătate cuprinde pe membrii de partid și pe uteciști. Fabrica ține, de fapt, de Întreprinderea „Borangicul" din București. Este o unitate mică, dar pe noi ne-a bucurat înființarea ei, deoarece în comună și în împrejurimi erau foarte multe femei care vroiau să lucreze în industrie.

— Și la cîmp cine mai vine să dea o mînă de ajutor în totul muncilor agricole ?

— Noi nu ne-am mutat nicăieri. Stăm tot în Mihăilești, în Popești, în Novaci. Ne întrebați de cîmp. Am să vă spun că puțin înainte să vină zăpada, organizația noastră, împreună cu membrii de partid și cu tineretul, a ieșit după-amiaza la recoltat. Și tot că ne-a prins bine. Și cu ajutorul nostru s-a recoltat tot porumbul din cele două C.A.P.-uri și l-am și trimis la bază.

— Și treaba la fabrică cum merge ? Ce au realizat membrii din Organizația democrației și unității socialiste, cît ați reușit din ce v-ați propus ?

— Am să vă dau un exemplu. Unitatea noastră, ca toate cele similare din țară, consumă cantități importante de combustibil și energie. Ne-am propus la începutul anului, prin primăvară, să reducem acest consum cu 10 la sută, și am reușit.

— Cum ?

— Ne-am gospodărit mai bine, n-au mai mers unele războaie în gol, am reparat geamurile, ca să se închidă mai bine și să se păstreze căldura, am avut mai multă grijă de calificarea oamenilor. Avem țesătoare cu o vechime de peste douăzeci de ani, au lucrat înainte în alte țesătorii și ne-au ajutat mult la calificarea tinerelor.

— Din programul organizației ne-ați dat un exemplu. Mai aveți și altul ?

— Autoutilarea. S-au asimilat numeroase piese, care pînă mai ieri se aduceau din import ; de asemenea, am valorificat deșeuri textile pe care cu ani în urmă nu le prea băgam în seamă.

— Ce n-ați realizat ?

— Ne tot propunem să deschidem un punct alimentar, că știți, trebuie. Secretara comitetului de partid, tovarășa Radu Florica, a intervenit și ea, și sperăm că vom reuși pînă la urmă să avem acest punct alimentar.

— Tovarășă Cristea, sînteți laborantă la C.T.C. Cum sînt firele la „Borangicul" ?

— Foarte bune. Pot s-o afirm ca țesătoare cu peste douăzeci de ani de meserie.

— Povesteați la început că, în campanie, femeile din O.D.U.S. de la „Borangicul" au ajutat ca să se strîngă recolta. Ce ați mai făcut pentru comună în afară de aceasta?

— Vedeți pomii și florile de la fabrică și pînă în centru ? Noi le-am pus, fetele de la „Borangicul". Cine a avut curți mai mari în spatele casei a cultivat acolo legume și le-a contractat. Am înălțat căminul cultural, racordîndu-l la microcentrala termică a I.A.S. De fapt, Mihăileștiul arată azi așa cum arată fiindcă îl iubesc oamenii lui. Nu l-au părăsit, deși o mulțime fac naveta în Capitală, la „Electromagnetica", la „Vulcan", la „Tînăra gardă". Fac naveta, dar nu-și uită comuna în care s-au născut.

RĂZVAN BARBULESCU

Înmînarea carnetelor de membru al Organizației democrației și unității socialiste

(Urmare din pagina 1)

Sub conducerea nemijlocită a organizațiilor de partid, organismele F.D.U.S. și O.D.U.S. sînt chemate, astfel, să-și intensifice activitatea de organizare și de mobilizare a membrilor lor, a celor mai largi categorii de oameni ai muncii, pentru îndeplinirea în bune condiții a obiectivelor ultimului an al cincinalului, pentru realizarea integrală și exemplară a sarcinilor planului pe 1981, care, după cum este știut, va fi primul an al unei noi etape de dezvoltare a României. Printre condițiile esențiale ce se cer îndeplinite în vederea trecerii la realizarea unei calități noi, superioare, în toate domeniile și sectoarele vieții economice și sociale, organizațiile democrației și unității socialiste sînt chemate să-și antreneze toate energiile și capacitățile de care dispun pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar, pentru organizarea și conducerea întregii activități pe baza principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii unităților economice, prin instaurarea unui climat de fermitate și exigență, de ordine și disciplină. La rîndu-le, organizațiile democrației și unității socialiste de la sate trebuie să asigure participarea membrilor lor la efectuarea lucrărilor de sezon în agricultură, pentru valorificarea fiecărei palme de pămînt. Importante sarcini revin, de asemeni, acestor organizații care reunesc mase largi de oameni ai muncii, în legătură cu sprijinirea prin muncă patriotică a construcțiilor de locuințe și de obiective social-culturale, pentru buna întreținere a fondului locativ, pentru antrenarea tuturor cetățenilor la gospodărirea și înfrumusețarea localităților ori pentru colectarea unor cantități cît mai mari de materiale refolosibile. O răspundere deosebită revine consiliilor F.D.U.S. în buna organizare și desfășurare a adunărilor publice „Tribuna democrației", formă nouă de activitate, instituită din inițiativa secretarului general al partidului și devenită — încă în cursul acestui an, al acestui prim an de activitate — un cadru deosebit de prielnic, generos și fertil, pentru exercitarea tot mai deplină a drepturilor tuturor cetățenilor, de participare nemijlocită a tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate în discutarea problemelor de interes public și la rezolvarea treburilor obștești, în dezvoltarea conștiinței politice a tuturor membrilor societății noastre.

Introducerea sistemului de evidență a membrilor organizațiilor democrației și unității socialiste deschide, fără îndoială, noi posibilități perfecționării cadrului lor de activitate, consolidării vieții lor interne, îndeplinirii de către acestea într-un mod calitativ superior a răspunderilor mari cu care sînt investite. Iată de ce înmînarea carnetelor de membru ai acestor organizații se afirmă ca un moment important în întărirea spiritului revoluționar al maselor, care, în strînsă unitate, acționează neabătut pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru ridicarea patriei comune pe trepte noi de civilizație socialistă.

ION GRIGORESCU — Tineri (compoziție — detaliu)

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Primirea ministrului afacerilor externe al Republicii Senegal, Moustapha Niasse

Primirea tovarășului Lubomir Strougal, președintele Guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace

Miercuri, 19 noiembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, l-a primit pe Moustapha Niasse, ministrul afacerilor externe al Republicii Senegal, care a făcut o vizită oficială în țara noastră. La întrevedere au participat tovarășul Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe al țării noastre, și Kabirou M' Bodje, vicepreședinte al Adunării Naționale Senegaleze.

În cursul întrevederii s-a menționat cu satisfacție faptul că relațiile dintre România și Senegal s-au dezvoltat neîntrerupt, conform înțelegerilor și orientărilor stabilite cu prilejul întîlnirilor și convorbirilor ce au avut loc, la București și Dakar, între tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele țării noastre, și Leopold Sedar Senghor, președintele Republicii Senegal. A fost exprimată, de ambele părți, dorința vie de a amplifica și aprofunda aceste bune relații, de a promova o tot mai largă conlucrare între România și Senegal.

Abordîndu-se unele probleme ale politicii internaționale s-a evidențiat importanța pe care o are, în actuala conjunctură internațională, întărirea solidarității dintre țările în curs de dezvoltare, nealiniate, pentru îmbunătățirea raporturilor dintre state, pentru soluționarea problemelor majore ale contemporaneității, în interesul popoarelor, al păcii și colaborării. În acest context au fost reafirmate sprijinul și solidaritatea cu lupta poporului namibian pentru dobîndirea independenței naționale.

În aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a primit pe Brahim Brahimi, ministrul hidraulicii din Republica Algeriană Democratică și Populară, care a efectuat o vizită în țara noastră. La primire au participat tovarășul Gheorghe Cioară, ministrul energiei electrice din țara noastră, Abdelhamid Adjali, ambasadorul Algeriei la București, și Bondiaf Abdel Haman, președintele Comisiei economice a Adunării Populare Naționale.

Desfășurată într-o atmosferă cordială, prietenească, convorbirea a relevat cursul mereu ascendent al tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-algeriene, exprimîndu-se dorința ambelor părți de a extinde aceste relații pe multiple planuri, cu precădere în domeniul schimburilor economice, al cooperării în producție, precum și în alte sfere de activitate, în folosul celor două țări și popoare, al cauzei păcii, destinderii, securității și cooperării internaționale.

Joi, 20 noiembrie, a avut loc o întrevedere între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul N. V. Talizin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., conducătorul delegației țării sale la lucrările celei de-a XII-a sesiuni a Comisiei interguvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică româno-sovietică, ce se desfășoară la București.

În cadrul dialogului purtat într-o atmosferă caldă, tovărășească, a fost evidențiată dezvoltarea fructuoasă a colaborării economice și tehnico-științifice româno-sovietice, a schimburilor comerciale și a fost menționat rolul hotărîtor al întîlnirilor și convorbirilor dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări în adîncirea și extinderea acestei colaborări. De ambele părți a fost exprimată hotărîrea de a se descoperi noi domenii și mijloace care să ducă la intensificarea conlucrării dintre România și U.R.S.S., în conformitate cu potențialul economic mereu în creștere al celor două țări, potențial care permite dezvoltarea unei cooperări la un nivel superior. S-a apreciat că intensificarea și extinderea acestei colaborări servește construcției socialiste și comuniste din ambele țări, dezvoltării prieteniei tradiționale dintre popoarele noastre, cauzei generale a păcii și socialismului.

Tot joi, 20 noiembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a primit pe Corrado Fiaccavento, președintele grupului industrial „E.F.I.M." din Italia, care a făcut o vizită în țara noastră. În cursul dialogului ce s-a desfășurat într-o atmosferă cordială au fost relevate bunele rezultate obținute în cooperarea dintre organismele de specialitate românești și italiene și s-a exprimat dorința de a dezvolta aceste relații de cooperare economică între întreprinderile românești și firmele membre ale grupului „E.F.I.M.", atît pe plan bilateral, cît și pe terțe piețe, pentru intensificarea colaborării industriilor celor două țări pe baze reciproc avantajoase.

Simbătă, 22 noiembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele al Republicii Socialiste România, l-a primit pe tovarășul Lubomir Strougal, președintele Guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace, care a efectuat o vizită prietenească de lucru în țara noastră. La întrevedere a luat parte tovarășul Ilie Verdeț, prim-ministru al guvernului.

În cadrul întrevederii, după ce tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost adresat un salut prietenesc din partea tovarășului Gustav Husak, secretar general al Partidului Comunist din Cehoslovacia, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, salut la care tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat să i se transmită tovarășului Gustav Husak, din partea sa, un salut călduros și cele mai bune urări, a fost subliniată evoluția ascendentă a relațiilor de prietenie și colaborare româno-cehoslovace care s-au statornicit și se dezvoltă continuu pe baza importantelor hotăriri stabilite de conducătorii de partid și de stat ai României și Cehoslovaciei.

S-a apreciat, totodată, că succesele dobîndite de România și Cehoslovacia în construirea socialismului permit lărgirea în continuare a relațiilor de colaborare economică, îndeosebi în sectoarele metalurgiei, construcției de mașini, electrotehnicii și electronicii, chimiei, energeticii, precum și în alte domenii de activitate.

Au fost abordate în cadrul întrevederii unele probleme ale vieții internaționale actuale.

Dialogul s-a desfășurat într-o atmosferă tovărășească, de caldă prietenie.

Luni, 24 noiembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, l-a primit pe Ahmed Ezzeddin Hilal, vicepremier al guvernului, ministrul petrolului din R. A. Egipt, care a efectuat o vizită în țara noastră, în fruntea unei delegații de specialiști. La întrevedere au participat tovarășul Virgil Trofin, viceprim-ministru al guvernului, ministrul minelor, petrolului și geologiei, Ion Iosefide, ambasadorul României la Cairo, și Mahmoud Haroun, însărcinatul cu afaceri ad-interim al R. A. Egipt la București.

Primind din partea oaspetelui un salut fierbinte și cele mai cordiale urări adresate poporului nostru de către Anwar El Sadat, președintele Republicii Arabe Egipt, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat să se transmită din partea sa, a poporului român, un călduros salut și cele mai bune urări președintelui Anwar El Sadat, poporului egiptean prieten.

Continuînd într-o atmosferă cordială, prietenească, întrevederea a evocat cu satisfacție relațiile de strînsă și rodnică colaborare dintre România și Egipt. A fost manifestată, de ambele părți, dorința de a dezvolta și întări în continuare colaborarea fructuoasă româno-egipteană, pe plan politic, economic, tehnico-științific, și în alte sfere de activitate. A fost relevată hotărîrea de a extinde cooperarea în domeniul petrolului, gazelor, minereurilor și altor materii prime, în folosul celor două țări și popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei generale a păcii și colaborării între națiuni. În acest context a fost subliniată însemnătatea aplicării în practică a tuturor înțelegerilor convenite cu ocazia vizitei, în aceste zile, la București, a vicepremierului egiptean.

N. VICTOR ■

Noul mecanism economic-financiar în acțiune (II)

„Bunul nostru cel mai de preț la export este creativitatea"

În cursul unui raid-anchetă efectuat recent la Cluj-Napoca am întrebat un muncitor dintr-o mare întreprindere industrială, un contabil-șef cu îndelungată experiență și un conferențiar universitar: „Ce a adus, după părerea dumneavoastră, noul mecanism economic, ce probleme ridică aplicarea lui, ce sugestii aveți de făcut?" Accentul cădea, așadar, nu pe latura expozitivă, pe cifre și dări de seamă, ci pe o experiență vie, pe sugestii și idei desprinse din confruntarea cu realitățile. În acest context — și, în același timp, pentru a continua dezbaterea inițiată în revistă a unor sugestii de perfecționare făcute de economiști și cadre de conducere — vom reda în acest număr — în continuarea reportajului — unele păreri ale contabilului-șef al cunoscutei întreprinderi de confecții „Flacăra" din Cluj-Napoca, Ana Stanciu. Ea vorbește nu numai în calitate de contabil-șef, ci și în baza unei îndelungi experiențe în aparatul bancar.

★

A produce sau a nu produce ceea ce se cere, cînd și cum se cere

— O trăsătură esențială a noului mecanism — amintește Ana Stanciu — constă în aceea că **mărește cointeresarea și, în același timp, răspunderile întreprinderilor. Ele trebuie să producă eficient mărfurile care se cer, în momentul și în sortimentul care se cere. Nu producție de dragul producției!** Această reclamă, evident, o bună cunoaștere a pieței. În prezent, există încă un anumit formalism în stabilirea sarcinilor, mai ales într-un sector ca al nostru — confecțiile — care reclamă prin definiție mobilitate și flexibilitate în pas cu cerințele schimbătoare ale modei, ale cumpărătorilor interni și externi.

— Cum se petrec lucrurile la dumneavoastră, cum se stabilește planul de producție? Oare nu în directă corelație cu „desfacerea", așa cum prevede noul mecanism?

— **Planul pe anul viitor se stabilește în a doua parte a anului, ceea ce este foarte just, dar fără a se cunoaște în amănunt cererea.** Astfel, în întreprinderea noastră, adunarea generală a oamenilor muncii a aprobat la 12 octombrie toți indicatorii de plan pe 1981, dar la acea dată contractările de la Neptun acopereau doar 16 la sută din sarcina de plan anuală! Aceasta nu se datorează unor cauze excepționale, ci specificului industriei confecțiilor, pe plan intern și extern, mai precis, fluctuațiilor mai mult sau mai puțin inerente ale pieței. Această situație sugerează și necesitatea — este propunerea mea — ca indicatorii producție-marfă, producție netă, beneficiu să fie reconsiderați periodic în cursul anului, firește cu condiția încadrării lor în sarcina totală anuală. Altfel, nu ne putem izbăvi de formalism, **aprobăm planuri care nu țin seama de situația concretă.**

Un alt remediu: **preocuparea mai intensă pentru prospectarea pieței ar elimina abaterile mari care se constată azi, uneori, de la realități.** Desigur nici o prospectare nu poate elimina anumite aproximații — mai ales în sectorul confecțiilor! — și nu poate prevedea toate fluctuațiile, dictate uneori de elemente imponderabile, dar ar aduce **un surplus de realism.** Aceasta, firește, **nu în sensul de a accepta pasiv lipsa de comenzi, ci în sensul unei prospectări active pentru a produce, așa cum spuneam la început, ceea ce se cere, cînd și cum se cere.** În adevăr, cunoașterea mai directă de către producător a pieței, în special a celei externe, în condițiile actuale, cînd impulsionarea exportului se înscrie ca una din problemele centrale ale economiei, reprezintă un imperativ.

— În ce măsură, tovarășă Ana Stanciu, un important producător din „provincie", cum este „Flacăra" din Cluj-Napoca (termenul „provincie", inutil să precizăm, este folosit doar în sensul strict geografic, fără nici o nuanță peiorativă), simte **pulsul pieței externe,** care reprezintă un important debușeu?

— În prea mică măsură. Nu numai că nici un specialist de la noi nu merge în străinătate, pentru a afla **din proprie experiență și din proprii constatări** ce se cere și cum se cere, astfel încît — făcînd apel la cunoștințele sale de specialitate și la flerul profesional — să acționeze pentru ca să devanseze cererea printr-o producție în pas cu moda, dar nici măcar nu asistă la negocierile și discuțiile purtate cu partenerii străini... la București, ceea ce ni se pare o anomalie.

Remedierea unor asemenea practici dăunătoare este, dealtfel, preconizată și de proiectul de lege supus discuției publice privind autogestiunea financiară și valutară în domeniul comerțului exterior. Observațiile noastre pot fi deci considerate drept o contribuție, modestă, la această dezbatere publică.

— Desigur, atît centrala industrială de care aparținem cît și întreprinderea respectivă de comerț exterior — continuă Ana Stanciu — cunosc capacitățile noastre, totuși este clar că noi — conlucrînd cu ei — ne putem „vinde" mai bine marfa, în sensul că, fiind producătorii direcți, îi cunoaștem mai bine calitățile și îi putem face o reclamă mai bună. Mă refer la o reclamă cinstită, bazată pe realități. Nici sintem specializați în costume bărbătești, sacouri, pardesiuri, și credem că **doar pe calea unei specializări tot mai marcate vom putea produce mai mult, mai frumos, mai ieftin.** Revin însă și la propunerea pe care am făcut-o mai înainte: în cazul nostru, al confecțiilor, idealul ar fi ca omul care produce, mai exact creatorul nostru de modele, adică al „Flacării", să fie și el prezent, măcar cîteva zile într-un an, acolo unde se lansează moda pe plan mondial, să „simtă" ce plutește în aer, **ce va fi:** pantaloni evazați?, revere alungite?, modele cu desene în carouri? Așa se promovează mai intens valorificarea bunului nostru cel mai prețios la export: creația lor, și așa se poate face un comerț cu adevărat modern în condiții mai bune decît azi, cînd sîntem mai curînd executanți decît **creatori:** „Voi sînteți confecționeri, trebuie să coaseți ce vi se dă!"

— Cum se încadrează aceste propuneri în noul mecanism economic?

— Acest mecanism a introdus puternice **stimulente pentru contribuția sporită la export,** de pildă, prevăzîndu-se participarea la premii, la excursii în străinătate etc. Aceste stimulente, socot eu, ar putea fi cu folos completate și prin prevederea posibilității de documentare în străinătate **în scop direct productiv.** Să ajungem acolo încît cumpărătorul străin să spună: „Eu vreau să dau comanda de costume bărbătești la «Flacăra» din Cluj-Napoca (sau la întreprinderea X), fiindcă execută exact modelele care îmi sînt necesare, este specializată pentru ele!" Aș vrea să fiu bine înțeleasă, să spunem lucrurilor pe nume. **Nimeni nu propune plimbări în străinătate pe banii statului.** Ca economistă cu îndelungat stagiu în producție și în bancă îmi dau perfect de bine seama cît de prețioasă este azi valuta pentru interesele generale ale statului, ale poporului. Una din căile de sporire a ei ar fi însă, cel puțin după părerea mea, apropierea producătorului de cumpărătorul extern și pe calea sugerată de mine, ca și de alți colegi, dealtfel. Noi am calculat că în cazul întreprinderii noastre cheltuielile pentru o asemenea călătorie de documentare de cîteva zile s-ar putea acoperi cu un **procent infim,** poate de ordinul unei **zecimi de mimi** din resursele valutare obținute chiar din exportul anual al „Flacării". Infinitezimal procent, care s-ar putea dovedi generator de mari beneficii ulterioare, **în valută,** pentru întreprindere, deci pentru stat.

Ar merita poate reflectat asupra propunerii, în contextul noului mecanism economic, care preconizează, în general, un sistem mai flexibil de acoperire a cheltuielilor necesitate de ducerea comerțului exterior, **în funcție de produsele efectiv vîndute.** Ana Stanciu:

— Timp de un an s-ar putea experimenta acest sistem la două, trei întreprinderi de confecții, sumele necesare, într-un procent (mic) prestabilit, fiind prelevate din propriul lor export. În măsura — și doar în măsura — în care se va constata că metoda contribuie realmente la impulsionarea exportului întreprinderilor respective, se va putea generaliza.

LIONEL NIȚESCU ■

Carpaţi 2000

Gospodăria montană—model

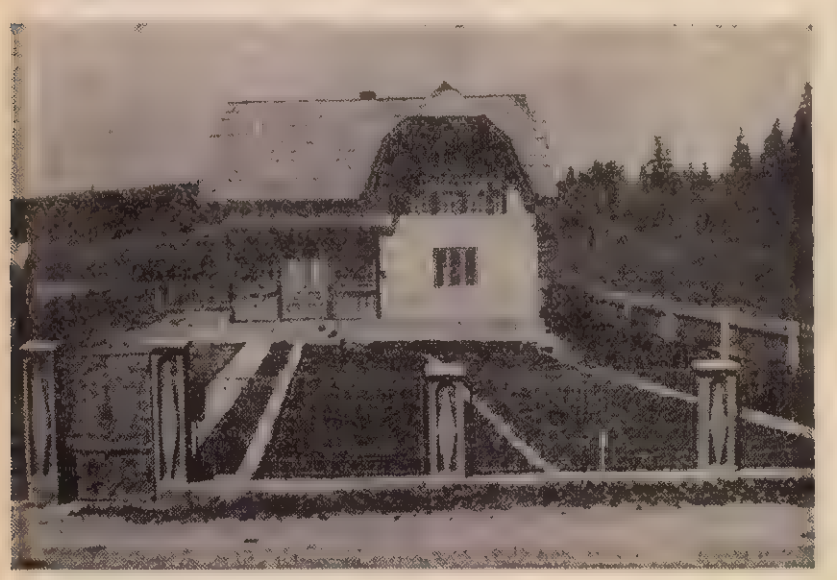

Celulă de bază a producţiei agricole montane, furnizor de lapte şi carne în primul rînd, gospodăria creşcătorului de animale de azi din Carpaţi mai păstrează amprenta poziţiei sale tradiţionale.

Pînă la un punct tradiţia înseamnă aici valoare, o sumă a experienţelor rezultate din confruntarea dintre om şi natură în procesul perpetuu al supravieţuirii speciei. Societatea evoluînd, cuprinde în sensurile ei de înaintare şi spaţiile rămase pentru un timp în condiţia unei relative periferii, între care cele montane se înscriu.

Aspiraţia spre un timp de civilizaţie care înseamnă sporirea confortului, ţinutei, eliberarea din robia unui prea brut efort fizic, acces lărgit la cultură ş.a., constituie o exoresie de firesc pe care creşcătorul de animale muntean şi în primul rînd cel tînăr şi-l doreşte cu o intensitate în măsură să zdruncine chiar puternicul sentiment al legăturii cu spaţiul montan, natural, de formare — explicînd adăugit unor avantaje şi de ordin material, tendinţele de migraţie spre alte medii şi preocupări.

Necesar, o contramăsură nu mai poate fi alta astăzi decît formarea în însuşi interiorul agriculturii de munte a unei civilizaţii modernizate în poziţia de a putea să asigure tinerei generaţii — aici, pe loc, cea mai favorabilă formă de existenţă.

În acest context o soluţie-„tampon" poate fi reprezentată de **gospodăria montană-model.**

Aparent, lucrurile ar putea părea simple. Aprofundînd, se va observa că de fapt ne aflăm în faţa unei serioase şi nu puţin complicate probleme : gospodăria montană-model *nu* poate fi aceeaşi în toate condiţiile, fiind subordonată variaţiilor date de climă, relief, pantă, poziţie, preponderenţa unor specii de animale etc. Este evident că vor fi deosebiri între gospodăriile în care se cresc numai vite faţă de cele în care se cresc numai oi sau faţă de cele de tip mixt. Deosebiri vor exista şi privind mărimea şi tipul constructiv, materialele de construcţie, altitudinea ş.a.

Există însă şi **un sumitor comun** al gospodăriei montane de viitor şi asupra acestui concept de tip general ne propunem să ne oprim. **Ca definiţie :** o gospodărie montană-model ar reprezenta o unitate socio-productivă tipică, formată din casa de locuit împreună cu grajdul şi anexele necesare vieţii omului şi activităţilor sale productive specifice.

Într-o acceptiune *modernă* **funcţiile productive** ale acestei gospodării montane privesc două-trei laturi îmbinative : **zootehnia, turismul şi micul atelier meşteşugăresc.** Printr-o astfel de organizare concentuală se va putea valorifica un potential de producţie dublu sau întreit şi în mod recioproc completativ, prin care să devină posibilă **ocuparea integrală a forţei de muncă şi atingerea unei cote de rentabilitate în măsură să contrabalanseze** puterea de atracţie a mediului urban.

Ca model : gospodăria montană presupune o încadrare armonioasă în mediu cu folosirea, bine studiată şi interpretată, a stilului regional. Cantitatea sporită de precipitaţii necesită în toate cazurile acoperişuri largi şi suficient înclinate, grajdul şi casa aflîndu-se obişnuit în incinta aceleiaşi curţi. Materialele de construcţie pot fi cărămida şi lemnul, piatra, recomandabilă fiind o îmbinare în cadrul căreia lemnul să fie utilizat pentru partea superioară a clădirii. Ţigla, tabla şi chiar draniţa, azbocimentul rămîn soluţiile pentru acoperişuri.

Dimensionarea este dependentă de numărul membrilor de familie şi al animalelor productive. În toate cazurile şi avînd în vedere mai ales funcţia turistică, locuinţele vor avea un etaj sau cel puţin o mansardă, iar grajdurile vor fi prevăzute cu poduri destul de largi pentru a se putea conserva o cantitate suficientă de fînuri.

Ca dotare : procesul modernizării presupune — fără excepţie — prezenţa instalaţiilor electrice, de apă curentă, sanitare, canalizare şi telefonice pentru case, iar pentru grajduri, apă curentă şi adăpători mecanice, electricitate, canalul de scurgere şi bazinul de colectare a dejecţiilor. Este important să se ţină cont de asigurarea luminozităţii construcţiilor, grajdul necesitînd compartimentări după specia, vîrsta şi categoria animalelor, precum şi de prezenţa unor anexe : bucătăria furajeră, mica lăptărie, magazia ş.a. Deosebit de necesare devin beciul pentru păstrarea cartofilor, rădăcinoaselor ş.a., precum şi micul atelier meşteşugăresc dotat pentru executarea unor lucrări simple, curente, de tîmplărie, fierărie, mecanică, inclusiv a unei producţii de tip microindustrial.

Finurile necesită o mare atenţie în alegerea formei de conservare : pe finete, cîlîe vor putea fi înlocuite cu finare acoperite, o parte a fînului depozitîndu-se în podurile încăpătoare ale grajdurilor. Căruţa, sania şi mica trăsură constituie în continuare mijloace economice de transport cu tracţiune animală.

Principalele elemente ale micii mecanizări, selectate, rămîn : aparatul de muls mecanic, cu vacuum autonom şi funcţionare pe bază electrică, minicositoarea mecanică, miniîntorcătorul de fînuri şi minicarul pentru transporturi uşoare, fiecare dintre acestea reprezentînd un consumator de energie mărunt şi limitat la „momentele" unei întrebuinţări productive, sezoniere şi discontinue.

Ca efective şi specii : gospodăria rurală are un caracter mixt. Datorită cantităţii de muncă necesară şi specificului terenului montan, nu este recomandabil să se depăşească un efectiv de 15 capete taurine, dintre care 50—70 la sută să reprezinte matcă de reproductie, vaci din rase de munte, selectionate, cu origine cunoscută şi aflate în evidenţă şi sub controlul producţiei de lapte. Alte animale : 15—30 ovine, 50—100 păsări, 10—20 stupi de albine şi 1—2 cai de muncă.

Alte activităţi economice : terenul arabil fiind limitat iar producţiile slabe de grîu sau porumb nejustificînd efortul de investiţie, devine preferabilă cultura cartofului şi a altor rădăcinoase furajere iar în zonele cu climă mai blîndă, mici culturi de ovăz, în şi cînepă. Fiecare gospodărie este necesar să deţină o cît mai bogată grădină de legume şi zarzavat şi o plantaţie de pomi şi arbusti fructiferi din specii şi soiuri adaptate şi productive. În funcţie de condiţii se vor putea amenaja mici ciupercării şi miniiazuri de creşterea păstrăvului.

Din punct de vedere estetic : concomitent cu păstrarea stilului regional, de mare importanţă devine modalitatea utilizării culorilor la faţade precum şi ornamentarea florală.

În toate cazurile, fie că vorbim despre case sau grajduri, culoarea verificată ca cea mai avantajoasă, ca fond, rămîne cea albă. Părţile lemnoase ale construcţiei pot fi inspirat valorificate prin mici corectări în sensul apropierii de nuanţele naturale ale furnirului. Sub o atentă îndrumare de specialitate pot fi cu succes întrebuinţate şi culorile pastelate, cu condiţia respectării criteriului fondului alb. Existenţa obloanelor şi a balcoanelor cît mai bogat ornamentate floral constituie un important obiectiv de atractivitate turistică, o expresie vizibilă de bun-gust şi de inspirată gospodărire.

Ca amplasament : în regiunile cu perspectivă turistică, valorificarea peisajului prin însuşi locul de amplasare a gospodăriei reprezintă o conditie şi în toate situaţiile o zonă de protectie peisagistică a gospodăriei poate fi cu succes realizată prin spaţiul verde oferit de însăşi grădina de legume şi flori şi de mici plantaţii, inspirat amplasate de pomi şi arbusti fructiferi.

Ca dotare interioară : este recomandabil ca mobilierul să fie simplu, necomplicat, chiar *rustic*, evitîndu-se aglomerarea cu *obiecte ornamentale*, mai ales a celor strident colorate sau lipsite de utilitate şi consumatoare de spaţiu. Prin construcţie, gospodăria agroturistică-model va fi prevăzută cu o sufragerie luminoasă, cu perspectivă peisagistică şi o instalaţie de încălzit economică corelată cu resursele locale de combustibil.

Utilizarea unor surse de energie autonomă ca microhidrocentralele electrice, microcentralele eoliene şi instalaţiile pentru biogaz pot veni inspirat în completarea dotaţiei.

. . . . . .

Schitată în cele de mai sus, gospodăria montană-model poate fi discutată în nenumăratele sale elemente de amănunt, pe profile şi variante.

Departe de a fi simplă, gospodăria montană-model ni se dezvăluie a reprezenta de fapt un ansamblu functional-productiv minutios constituit, la armonizarea căruia sînt chemaţi specialişti-creatori din multiple domenii de referinţă, în poziţie de constructivă colaborare.

Devine şi necesar şi firesc ca şi omul viitorului apropiat din munte, tînărul creşcător de animale, să reprezinte el însuşi o creaţie a societăţii zilelor noastre, adaptată educativ şi tehnic unui înnoit mod de viaţă şi de producţie, proces cu putinţă în condiţia existenţei unei infrastructuri aservite conceptiei însăşi şi prin care un sistem în esenţa sa productiv se menţine, devenind de fapt un nou act de cultură : **cultura montană modernă a României socialiste.**

RADU REY ■

B.T.T.
turism şi cultură, turism şi educaţie

Uneori, simbetele şi duminicile în Gara de Nord, în dimineţile limpezi de vară sau în cele tulburi, ceţoase de toamnă sau de iarnă, peroanele sînt aglomerate şi supraaglomerate de tineri, într-o rumoare tonică, molipsitoare. Se dă startul în adevărate curse contracronometru pe itinerare cunoscute şi necunoscute montane sau cu punct terminus pe faleziele fierbinţi, iluminate ale Mării Negre. Ţara întreagă devine, mai ales în anotimpurile aflate la antipod (în cel prin care ne învecinăm cu tropicele sau în cel prin care ne apropiem de aurorele boreale), un ocean de oameni străbătînd drumuri paradoxale, risipindu-se pretutindeni, pe cărări de o frumuseţe miraculoasă, la altitudini şi longitudini neasteptate, ca să se bucure de natură. Ţara noastră, se ştie, e plină de itinerare turistice de mare splendoare, parcurse şi reparcurse cu lăcomie şi frenezie de îndrăgostiţi de natură. Ţara noastră e un teritoriu de migraţie, dar şi de staţionicie turistică, de vacanţe prelungi în timp de vară sau de iarnă. Un teritoriu de trecere, dar şi de ancorare la margine de autostrăzi, de sosele şi drumuri de ţară, în hoteluri, moteluri, cabane, căsute de lemn, campinguri etc.

România e o ţară a vacanţelor mirifice, a vacanţelor pe cont propriu sau organizate, administrate de mari oficii de turism, dar e mai ales o ţară a turismului pentru tineret. Prin **Birourile de turism pentru tineret înfiinţate cu mai mult timp în urmă îşi fac vacanţele trei milioane de tineri pe an !** Dar aceste vacanţe au un caracter special, departe de limitele rigide sau aleatorice ale traseelor obligatorii executate în autocare, cu anasîrmele de fotografiat spînzurate de gîtul turiştilor şi pliante policrome, în goana aproape halucinantă a motoarelor ambalate la maximum. Vacanţele programate pentru tineri sînt organizate atent, inteligent, cu investiţie de imaginaţie şi simţ de răsoundere, cu scop profund educativ, discret, neostentativ, îmbinînd călătoria propriu-zisă cu informaţia, cu documentarea, cu o atitudine meditativă şi activă faţă de evenimente, documente, monumente arhitectonice, de artă, faţă de itinerarele de înaltă rezonanţă istorică. Prin urmare, turismul organizat prin Biroul de turism pentru tineret, instituţie coordonată de C.C. al U.T.C., reprezintă un turism profund individualizat faţă de celelalte forme de turism şi are caracter educativ, semănînd cu o universitate populară în aer liber şi în mişcare prin muzee, prin cetăţi, prin oraşe vechi şi noi, pe drumuri cu semnificaţii majore în trecutul ţării noastre, prin geografia zbuciumată a acestor meleaguri, prin geologii frămîntate şi unice pe mapamond, ghidat de tineri competenţi şi de pe acum experimentaţi, încheiat întotdeauna cu o seară de dans, cu un foc de tabără, plimbări romantice sub lună etc. Nimic artificial deşi didactic, nimic ostentativ deşi tematic, nimic rigid deşi organizat contracronometru, într-o succesiune de evenimente, maleabilă, repliabilă, plină de solicitudine la propunerile tinerilor. Nimic comercial şi obsesiv în acest turism de cunoastere şi de autocunoastere, în acest turism de recunoaştere pe itinerare sentimentale şi patriotice, pe şantiere monumentale, tulburătoare prin dimensiuni, dinamism, forţă de muncă şi de creaţie, prin marele efort de edificare socialistă a ţării, prin întreprinderi de rezonanţă în biografia noastră comunistă şi pe meridianele lumii.

„Evident — ne spune vicepreşedintele Biroului de turism pentru tineret, Hidegcuti Ioan — un turism de acest fel trebuie înţeles ca atare. Unii amatori de excursii la sfîrşit de săptămînă, amatori de vacante mai lungi, de concedii totale prin staţiunile noastre au crezut că turismul nostru programat îi va obosi, îi va plictisi, îi va agasa, dar s-au convins curînd că printr-o fuziune inteligentă, lucidă între recreere, refacere, program la liberă alegere, distractii, jocuri mecanice, cu un itinerar informativ intersant, politic şi cultural, care să cuprindă şi un sens atractiv, senzational, care să facă apel la sentimente mai profunde, la rememorări tulburătoare şi la unele trimiteri în viitor, un viitor pe care acesti tineri îl vor trăi într-adevăr, turismul devine o şcoală. Adeseori, o simplă excursie se transformă într-o lectie politică, istorică, economică sau estetică la faţa locului, un curs universitar de noutate. Multe din actiunile noastre festive, fundamentale în viata de organizatie au loc în localităţi cu elemente evocatoare, cum ar fi Mărăşti, Mărăşesti, Adamclisi, Islaz, Alba-Iulia etc., la care sînt invitaţi luptători din ilegalitate ai Partidului Comunist Român, veterani ai războiului antifascist, eroi ai muncii socialiste, profesori universitari, academicieni. Manifestările sînt urmate de reprezentaţii artistice autentice, nu improvizate. Căutăm să eliminăm birocratismul, falsul activism cultural şi artistic de pe traseele turistice educative ale organizaţiei noastre de turism. Nimic fals, contrafăcut. Apelăm la formatii artistice, la echipe artistice de amatori şi profesionisti de înaltă ţinută, pentru ca în felul acesta, pe un traseu turistic plin de evenimente evocatoare sau comemorative, să ridicăm nivelul educatiei estetice a participantilor".

Practic, acest turism dinamic, proliferant, organizat de **birourile de turism pentru tineret** din toate judeţele ţării, organizează excursii prin toate mijloacele de circulaţie posibile, cu bicicletele, motocicletele, autoturismele, autocamioanele, trenurile, avioanele, navele... şi „per pedes". Cine nu-şi aminteşte cu emoţie, la vîrste dintre cele mai paradoxale, de unele ascensiuni mirifice în munţi, de unele petreceri populare în crînguri înflorite sau în fanţ de toamnă, de vizitele prin castele şi cetăţi medievale intrate în istorie, de primele mari şantiere de hidrocentrale văzute cu ochii nostri, în timpul unei excursii organizate de uzină, de şcoală, şi întreg acest panoptic de activităţi turistice sînt realizate printr-o bază materială modestă, dar sigură, bine întreţinută, de la munte pînă la mare sau în deltă : în hoteluri elegante, în cabane amenajate cu gust, în căsute de lemn, în campinguri, în corturi etc. şi la preturi accesibile. Baze amenajate uneori chiar de tineri arhitecti, artisti plastici, ingineri, tehnicieni, muncitori, entuziasti. Ambianta lor e extraordinară, chiar dacă în ce priveşte confortul mai sînt încă multe de făcut, avînd în vedere că şi exigentele de civilizatie ale tinerilor au crescut fulgerător în ultimii ani. Citeva din genurile aparte, specializate de turism, au cucerit multi adepti înflăcărati : e vorba de turismul montan, inclusiv alpinismul la nivelul începătorilor, speoturismul pentru amatorii coborîrilor în peşteri şi admiratori ai fabuloaselor fenomene carstice şi, în sfîrşit, turismul nautic pe Dunăre şi pe unele rîuri mari din interior.

„Am organizat actiuni de mare anvergură care s-au desfăşurat într-o atmosferă tinerească de o elevată frumuseţe. De pildă, la Costesti, anul acesta am mobilizat peste 20 000 de tineri din toate judeţele ţării pentru a marca printr-o sărbătoare populară 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat. Manifestarea a fost înnobilată de nenumărate spectacole în aer liber prezentate de echipe artistice de amatori de pretutindeni care au ţinut să omagieze în felul lor marea sărbătoare natională. Noaptea s-a încheiat cu un urias foc de tabără amintind focurile de pe culmile muntilor de peste veacuri. Tot o sărbătoare la care am mobilizat peste 12 000 de tineri a fost cea de la Mărăşti-Mărăşesti sub exclamatia istorică : „Pe aici nu se trece". Iar „serbările mării" au adunat în vară la fel, peste 20 000 tineri, predominante fiind în program manifestările distractive organizate sau la liberă alegere, cu echipe sportive şi formatii artistice renumite, cu scene improvizante, pe nisip, în aer liber, cu artificii feerice, cu expoziţii de caricaturi, cu un festival al filmului pentru tineret şi mai ales cu dans !"

Nu e de mirare că printr-un turism atît de bine organizat şi profilat se face o propagandă extraordinară României. Biroul de turism pentru tineret întreţine relatii cu 71 de organizatii de turism pentru tineret din întreaga lume, în special cu organizatii din tările socialiste şi din tările în curs de dezvoltare. Astfel, tinerii din tara noastră au posibilitatea să se întîlnească şi să schimbe idei şi impresii despre viata lor cu tineri de pe cîteva continente. În felul acesta B.T.T. (Biroul de turism pentru tineret) dă actiunilor sale, pe lîngă caracterul lor de agrement, un profund caracter internationalist, în sens educativ, în sensul edificării unei lumi noi, a păcii, a liberului schimb de idei, de culturi, de civilizatii, a întelegerii şi cooperării între reprezentantii generatiilor tinere. Prin urmare, B.T.T. nu este numai un simplu birou administrativ de turism, ci o institutie politică, economică, culturală, artistică şi sportivă de masă.

ADRIAN DOHOTARU ■

Oamenii brazdei de cărbune

(Urmare din pagina 1)

rite aici, doborîte aici, depășite aici, Motrul va da anul acesta o producție întrecind-o de vreo 20 de ori pe cea a întregii branșe din România anului '38. Motrul e un oraș-vatră al energiei care știe din plin să muncească, știe să lupte cu greutățile (anul acesta, înaintea raportului din prag de octombrie, a trebuit să recupereze 100 000 tone de lignit, restanțe ale unor luni confruntate cu mari probleme și sarcini), știe să investească în toate gesturile o pasiune lucidă, știe cînd este bine și cînd este rău, cînd poate zîmbi și cînd trebuie să mediteze, și hotărirea cu care își gradează reacțiile se constituie, de mai multă vreme, într-o realitate probantă a maturității, a capacității sale de a înțelege și de-a acționa în conformitate cu înțelegerea pe care o acordă covîrșitoarelor lui obligații. Sînt și aici, în această vatră, destule probleme încă nerezolvate, în care semnele plus și minus își schimbă (încă își schimbă !) capricios poziția, în căutarea unei constante, a unei stabilități a victoriilor muncii. Dar la Motru, parcă mai mult ca oriunde, lucrurile s-au așezat, faptele se clădesc pe certitudinea rezistenței temeliilor, dovedindu-se că „se poate", că marea chemare a ridicării continue a producției de cărbune își are aici un spațiu de rezonanță dintre cele mai vii, mai tefere. Fiindcă Motrul, pe tabelele de valori ale cărbunelui oltenesc, își are pătratul său, cel mai „vechi", decupat înaintea altora.

Cărbunele oltenesc, precum se știe, nu e vechi, ci extrem de tînăr. Nu numai ca descoperire, ca așezare a sa în planul fructificării avuțiilor naționale, dar și ca vîrstă geologică. Un specialist străin, peregrin prin Gorjul carbonifer acum cîțiva ani, chiar s-a mirat de „precipitarea" cu care românii n-au mai stat să aștepte niște milioane de ani ca să recolteze un cărbune mai „matur", mai ales în calități, ca și vinul vechi. Cînd s-a rostit aceasta nedumerire, criza energetică mondială încă nu răbufnise la intensitatea de acum. Probabil că, la ceasul de față, acel specialist străin ne aplaudă. Criza cărbunelui și a energiei nu ne-a surprins nepregătiți, o politică energetică realistă, conșecventă, responsabilă și vizionară i-a limitat din efectele care aiurea fac ravagii, chiar dacă nu putem fi (fiindcă n-avem cum fi !) cruțați de niște rigori, de niște severe consecințe ce afectează destinul întregii lumi.

Tot niște tineri sînt și cei ce culeg cărbunele Gorjului. La Motru, vîrsta medie a minerilor depășește 30 de ani, la Rovinari sau la Jilț e cu mult mai scăzută. Eroul Muncii Socialiste Ivan Iulică, brigadier la Horăștii Motrului (cel care anul trecut a raportat, el singur, adică el cu brigada lui, nu mai puțin de 350 000 tone de lignit, depășind producția anuală de cărbune a României antebelice), i-ar putea fi tată lui Petre Tilvescu, tînărul țăran gorjean care, acum cinci ani, s-a urcat pe cel dintîi excavator-gigant montat în cariera Beterega, pe marea platformă carboniferă a Rovinarilor. Acel excavator înalt cît un bloc cu 10 etaje, cu o capacitate de producție de 800 mc pe oră (cel dintîi dintr-o serie ce avea să ajungă la tipuri de 2 000 mc/oră), nu mai este condus de mult de Tilvescu, ce, între timp, ca sute și sute de alți tineri mineri, a învățat, s-a specializat, a perforat niște ierarhii, astăzi fiind maistru principal, cu răspunderi de comandant al muncii. Dialogul între „bătrînii" Motrului și „tinerii" Rovinarilor sau al Jițului se poartă, desigur, nu între vîrste, ci între victorii și performanțe, între tehnică și capacitate tehnică, între solicitările planului și replica faptelor, între sporirea perpetuă a calificării, a cunoștințelor, și robustețea fringerii greutăților, a depășirii continue a stadiilor și etapelor.. Cantitativ, competiția se desfășoară, de la un timp, în beneficiul direct și marcant al „tinerilor", al celor de pe platformele Rovinarilor, ale Jițului, în beneficiul marilor cariere sau „mine la zi" apărute pe harta ținutului după „pătratul" Motrului, covîrșindu-l prin număr, dimensiuni și răspunderi. Una singură dintre carierele Rovinarilor, cea de la Girla, dă astăzi cam jumătate din producția întregului Motru. Și dacă mai adăugăm că oamenii carierelor, spre deosebire de cei ai Motrului, încă trăiesc în atmosfera de febră, de luptă, de bărbăție, adesa de privațiuni și de sacrificii a începuturilor (ei, de exemplu, încă n-au un oraș „așezat" și dotat cum au motrenii, unii dintre ei încă trăiesc în barăci, orașele lor fiind încă în plină edificare la Rovinari, la Mătăsari și la Trestioara), o facem nu pentru a marca, fie și numai prin aspecte exterioare și schimbătoare, o opoziție care de fapt nu există. Munca celor de sub pămîntul Motrului e la fel de aspră ca și a celor de sub cerul Rovinarilor sau al Jițului, cantitatea și calitatea eroismului sînt aceleași, doar că ultimii, cei mai tineri, au sub veghe și în răspundere un teritoriu aflat încă în plină expansiune și în plină efervescență, ale cărui contururi se definesc în mîine.

I-am cunoscut pe mulți din acești tineri, care alcătuiesc marea majoritate a celor 30 000 de mineri ai Gorjului și care, ca toți minerii, se disting prin temeinicia gîndului și prin perseverența efortului, prin capacitatea lor de eforturi-limită, prin pregătirea lor; asumată în salturi ambițioase, adesea bruște, „arzînd etapele", sub presiunea unor fierbinți somații ale producției. Excavatoristul Emil Rusu de la Girla, fost țăran ca și Petre Tilvescu (și, ca și el, promovat în muncă, trimis la școala de maiștri), comandant al celui mai mare excavator din zonă, nu și-a oprit, ni se povestește, niciodată colosul decît sub conjunctura sau sub efectul unor nereguli exterioare lui și mașinii lui, a benzilor transportoare, de pildă, cînd acestea „s-au încurcat" și s-au poticnit. În rest, colosul a funcționat totdeauna ca „unsul", dest comandantul lui e un simplu focșan de țară, de foarte recent acces la tehnică, iar mașinăria cu care a fost împroprietărit (spre emoția lui, dar și a celor ce i-au încredințat-o !) este de fapt o mare uzină, la cîrma căreia ar trebui să stea calificarea cea mai înaltă, mîna și mintea inginerului-specialist. Da, ne confirmă cei ai locului, conducătorii unor astfel de utilaje-gigant, precum Rusu sau atîția alții, utilaje complexe și foc de scumpe (sînt unele care costă cîte 500 de milioane de lei, dacă nu și mai mult, deci cît niște fabrici !), nu-s cu nimic mai prejos, ca răspundere și ca dimensiune profesională, decît directorii sau inginerii șefi ai unor fabrici. (E drept că Gorjul n-are destui ingineri mineri nici pentru trebuințele strict inginerești, deci nu și-ar putea permite să-i plaseze pe vreunii dintre ei în cabina excavatoarelor, deși, în niște palieri, experiența s-a încercat. Numai că inginerii invitați la pupitrul excavatoarelor, robi încă unor prejudecăți, nu depășiți sau temători de noua tehnică, cum au crezut și au zis cîte unii, s-au cam codit, spre paguba producției și a propriei lor perfecționări. Dar asta e o altă poveste.)

Directorul electromecanic al I. M. Jilț, cea mai tînără întreprindere minieră a Gorjului, ale cărei prime hîrtii cu antet s-au tipărit în august '77, este un inginer în vîrstă de 35 de ani, Nicolae Bercea. Cînd abia ieșise din facultate, dar cînd niște priceperi afirmate robust și de timpuriu îl împinseseră pe scaunul de șef mecanic al minei din Beterega, s-a întîmplat (întîmplare care s-a petrecut în fața unor specialiști străini) ca, într-o dimineață, telefonul de pe biroul lui să-l anunțe că uriașul excavator, inima minei, se oprise, din niște pricini neînțelese de cei din jur. Martorii întîmplării îl și vedeau pe tînărul inginer alergînd într-acolo, adică la o distanță acoperind niște dealuri, deci niște ceasuri, răstimp în care producția ar fi stagnat. Numai că foarte tînărul inginer gorjean, contactîndu-l prin telefonul-radio pe omul de pe excavator, l-a invitat să-i spună exact, pe gesturi și pe secunde, ce anume făcuse în ultimele minute. Apoi l-a pus să repete, l-a oprit la niște cuvinte, l-a expediat înapoi, la niște gesturi pe care cel de la capătul firului, pare-se, le uitase, și, după niște clipe de gîndire, l-a trimis la panoul automat, la un anume buton dintre mii de compun comanda electronică a colosului. Excavatorul s-a urnit din loc. Martori ai reparării „din mers" și „pe nevăzute" a mașinii-uzină, specialiștii străini (reprezentanți ai firmei cu care se construise în cooperare excavatorul) au fost, ni se povestește, șocați, la fel cum a fost și cei care, acum cîțiva ani, s-a mirat că românii sînt atît de „grăbiți" în fructificarea marilor energii înculate în solul lor.

Minerii Olteniei, ca toți cei ai țării, se grăbesc. Forța economiei, a patriei, independența ei energetică, ritmurile înalte ale zilei de azi și ale celei de mîine, înscrise orizonturilor de dezvoltare decise de Congresul al XII-lea al partidului, sînt în mîinile lor, febrilizate de atingerea cu viitorul care devine azi, obligat să devină azi în ani, zile și ore. Cele 90 000 de tone de cărbune pe care Gorjul, zilnic, le așază în buncărele termocentralelor reprezintă doar o cîtime din deziderat vital, din deziderat-necesitate al viitorului. Ei, acești oameni din prima linie a frontului energiei, știu că trăim într-un veac în care înaintarea se plătește — se plătește prin mari eforturi ! — în care dezvoltarea se plătește, dar în care și stagnarea se plătește cumplit, prin scoaterea din cursă. Și, știind aceasta, procedează în consecință.

Munca e grea, fluctuația oamenilor e încă mare. Aici, în giganticele transei ale Rovinarilor sau ale Jițului, între marile brazde ale cărbunelui trase de noii plugari ai Gorjului, nu rezistă decît cei puternici, cei hotăriți, cei pătrunși de importanța misiunii lor, cei ce știu prețul înalt al acesteia pentru țară, cei ce înțeleg că a fi miner înseamnă o formulă de muncă și viață altfel decît se închipuie, decît se imaginează, decît ar fi cu putință în granițele a ceea ce cade sub controlul comun. Cei ce la Jilț, de pildă, forînd zăcăminte străbătute de pungi de apă, le traversează, trebuie să le traverseze într-un ritm de galop, căci altfel galeriile ar fi invadate de apă. Cei care, precum cei din brigada lui Haralambie Popovici, motreni transferați aici cu bagajele lor de experiențe și de recorduri au trudit, în astfel de cazuri, și cîte 36 de ore la rînd, îngropați în mocirlă dar ieșind cu succes și deasupra ei, și deasupra propriilor recorduri.

Și imaginile, întîmplările dramatice sau imprevizibile, dar și recordurile și satisfacțiile, se înlănțuie zi de zi, cucerind spații noi, sporind în timp asemeni cercurilor de copac ce marchează noi și tot mai înalte vîrste. (Ar fi trebuit, poate, să spunem : noi și tot mai mature vîrste, nu pentru a-i împăca pe cei cam nedumeriți de „precipitarea" noastră, ci pentru a sublinia o realitate ce demonstrează că, apți să facem față unor imprejurări sau sarcini excepționale, avem totodată maturitatea sau știința de a nu transforma excepționalul în permanență, ci de a-l așeza, zi de zi, tot mai aproape de orarul echilibrat și stabil al efortului.) Cu puțin timp în urmă, un nou bazin carbonifer al Olteniei, deschis de data asta în Mehedinți, pe vatra satului Prunișor, nu departe de Tr. Severin, și-a scos la zi cel dintîi bulgări de „aur negru", după o odisee a muncii în planul căreia, ca și la Jilț, s-au interferat destule surprize, cărbunele energetic al zonei aflîndu-se sub nivelul hidrostatic, deci cu condiții de exploatare dintre cele mai dificile. S-a muncit eroic, s-au executat complicate foraje de asecare, dar, după cum ne relatează ing. V. Ciuciuc, sub a cărui comandă s-au atacat lucrările miniерești de la Fîntîna Domnească și Gheimegioala, două din satele Prunișorului cuprinse în noul front al cărbunelui, s-a folosit, într-un grad înalt, tehnica avansată, s-au avansat chiar soluții cu valoare de premieră, s-a apelat la foraje de explorare fără chimicale (deci mult mai ieftine !), un întreg și experimentat corp de mineri, sondori și geologi trecînd aici un examen al noului de o redutabilă exigență. Un sondor precum Pantelie Butași, abia revenit în țară după o muncă răzbită la niște sonde din Libia, n-a dormit, ni se spune, mai multe nopți, petrecute deopotrivă în veghea muncii și în cea a studierii particularităților geologice ale locului.

Nasc — au născut de mult ! — și în Oltenia specialiști ai cărbunelui, ai tehnicii și ai științei de a-l descoperi și fructifica, minați, ca toți oamenii energiei, de conștiința că energia țării, puterea și înflorirea ei sînt un scop căruia merită să i te dedici cu întreaga ființă.

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Pierduți, 3 zile și 3 nopți...

— Trecuserăm de Las Palmas și ne îndreptam spre Tampa, port american unde urma să încărcăm marfa, cînd, din sala motoarelor, am auzit niște zgomote suspecte. Apoi s-a oprit nava. Se spărsese pistonul nr. 1 și cămașa cilindrului de la motorul principal. «Eram în aer», cum se zice, deși noi exact din acele momente rămăseserăm cu totul în voia apei. Nici un port prin apropiere, nici o navă căreia să-i cerem ajutor. Eram în derivă, cum spun marinarii. La voia valurilor și a vînturilor. Trei zile și trei nopți am plutit așa, la noroc, pierduți în Oceanul Atlantic. Reparațiile de la motorul nostru se puteau face — IN MOD NORMAL — numai pe un șantier naval. Dar de unde șantier naval ?...

— Și ce ați făcut ? — l-am întrebat pe motoristul Nașeb Alexandru, un om care-mi vorbea de ceva cu totul dramatic ca și cum mi-ar fi povestit despre o întîmplare oarecare de vacanță...

— Drept să vă spun — și modest vă spun — am cam făcut imposibilul. 13 inși, 4 ofițeri mecanici, 5 motoriști, 2 electricieni, un strungar și un ajutor de ofițer mecanic, am reparat — muncind la disperare și cu încrîncenare — motorul. 3 zile și 3 nopți. La o căldură de 40 de grade. De ne aduceau din frigider sticle de apă minerală una după alta. Pe jumătate goi, doar în pantaloni, cu apa curgînd șiroaie pe noi, am muncit drăcește 3 zile și 3 nopți, dar am cîștigat ! Am reparat nava. E adevărat că între timp ne-a dus vîntul pînă la coasta Republicii Dominicane, astfel că la început cei de pe mal au crezut că sîntem vreun... vas pirat, dar pînă la urmă totul s-a lămurit, ne-am văzut de drum și ne-am încheiat cu bine misiunea de lucru.

— Simplu ca bună ziua... Îmi spuneți toate acestea ca o poveste obișnuită de familie...

— Păi, pentru noi cam așa și sînt asemenea lucruri. Povești din marea noastră familie marinărească. Vă pot spune și alte asemenea povești De pildă, odată am făcut o cursă de 205 zile, deși plecasem de acasă numai pentru două luni... Apoi am făcut de cîteva ori ocolul lumii, am făcut milioane de kilometri pe mări și oceane, cîte nu ar fi de povestit la o viață de motorist de 20 de ani... Nu am eu harul condeiului, că aș avea atîtea de scris...

— Bine că aveți harul muncii și harul eroismului muncii, tovarășe Nașeb, pentru că, iată, uneori e nevoie și de eroism. E nevoie de eroismul dumneavoastră, de eroismul nostru, al tuturor, într-o Românie eroică, care a trăit, trăiește și merge înainte eroic.

MARIUS POPESCU ■

Doctorul

În grupul nostru de trei, el aducea ceva din liniștea codrilor Vrancei, făcuți să ostoiască vînturile năprasnice ca, acolo, între crengi de brad și mers lin de cerbi, să-și găsească culcuș, aspru, copleșitor, depănat din scorbura timpului, cîntecul.

Ne știam de 15 ani. Cînd și cînd, el, eu și Poetul ne dam întîlnire, bucuroși să ne știm teferi, departe de necazuri, acasă și în viață, cum nu se poate mai liniștiți și mai doritori să ne spunem cum ne merg treburile la slujbă și mai ales povestind cum ne cresc copiii și făcînd din asta marile subiecte ale conversațiilor noastre.

Ne captura cu dragostea lui față de unica-i fiică. Ne închidea gura cînd se apuca să spună ce-a făcut peste zi la clinica unde lucra, cîte complicații a avut sub ochi și de cîte ori mîna și mintea lui sigure au trebuit să alerge de colo-colo, în imensitatea albă și apăsătoare. Îngrozitor de imens de albă și de apăsătoare pentru cel aflat la discreția secundelor, faste ori nu, care-l solicitau atunci pe el și pe cei din jur, și prin ei punctul, unicul punct de sprijin posibil în Univers.

Cînd i-am spus cuiva, care îl cunoștea bine din postura aceea incomodă și nu o dată fără speranțe a pacientului, cînd i-am spus că el, Doctorul, a murit, la o vîrstă la care, cu frînele meseriei bine fixate în podul palmei putea să privească liniștit peste alte două decenii de muncă migăloasă în slujba însănătoșirii inimilor noastre, cînd i-am spus că doctorul Bunghez a murit, acel cineva, cu mîna dusă la gură, a spaimă, cu figura răvășită, a reușit să descopere prin apropiere aceste cuvinte : Cum a putut să se ducă un om ca el, care te înzdrăvenea doar cum îl vedeai ce sănătos este și cîtă bunăvoință are să te facă sănătos ?

Doctorul Ghiță Bunghez era născut să dea viață inimilor noastre.

La un moment dat, întîlnirile noastre au devenit tot mai rare și întîmplătoare. Vorbesc de întîlnirile plănuite dinainte. Îl deranjam în schimb, tot mai frecvent, solicitîndu-i competența, bunăvoința și sfaturile cînd ai mei, ai casei, au început a simți poticnelile inimii. Îl văd și acum apărînd cu mersu-i sprinten, printre halatele albe în permanenta mișcare a clinicii, cu ochii și zîmbetul însorit, mereu însorit, de parcă ar fi vrut să-ți alunge necazurile din suflet înainte de a apuca să-i spui cît de mări și de încrîncenate sînt.

Îl știam acolo și oriunde ne-am fi găsit, oricît de departe de el, ne știam pe noi în siguranță. Medic primar, doctor în medicină, condeier recunoscut și peste toate, o inimă bună și mare, cît încape.

Atît de mult am oblojit această credință în locurile cele mai calde ale sufletului, atît de bine ne făcea tuturor, încît, în egocentrismul nostru ancestral, n-am găsit cu cale măcar o dată, cu voce tare, să ne întrebăm.

Dar el ?

Uitasem, sau poate nu știusem niciodată ca să avem ce și de unde uita, neglijasem să ne întrebăm cît de în siguranță se află el, cît de departe de flama răumirositoare a relelor pămîntului care, fără să știu, vine aproape cînd ți-e lumea mai dragă, bătîndu-te obraznic pe umăr, impunîndu-ți tăcerea.

A vindecat inimi fără număr. Nimeni n-a fost în stare s-o vindece pe a lui.

Eram undeva departe de casă cînd aici, acasă, el înceta să mai fie.

Cel ce mi-a adus vestea, Poetul, eram numai noi doi, eram și sîntem doar noi doi acum, mi-a povestit totul încet și curgător, de parcă ar fi avut în minte subiectul unui poem. Am simțit cum în jurul meu se face întuneric.

Ochii mei căutau atunci un pui de brad care să-mi sprijine gîndurile alergînd spre Soveja lui, spre locul copilăriei lui, acolo unde trebuie să fi prins în căușul inimii marea-i dragoste pentru viață și pentru vindecarea inimii oamenilor.

Ceea ce nu mă ajută să uit că în inima mea, fără el, este mai frig.

Mă auzi, doctore ?

NEAGU UDROIU ■

● În cursul anului trecut, agricultura Vrancei s-a situat pe locul întîi în întrecerea socialistă între județele țării. ● Zootehnia reprezintă aproximativ 40 la sută din producția globală agricolă a acestui județ. ● Vrancea, ne spunea tovarășa Ștefania Stănescu, secretar al Comitetului județean de partid, reușește să-și asigure din resurse proprii produsele agroalimentare necesare aprovizionării populației. ● Rezerve mari există încă în gospodăriile țărănești, ne încredința la rîndu-i medicul veterinar Alexandru Păun de la Direcția agricolă. Pentru cincinalul următor se prevede dublarea efectivului de animale, în cadrul acestor gospodării, în special în zona de munte. ● Vom cita din constatările unor organe de conducere ale județului, tocmai pentru a ne forma o idee despre dimensiunile acestor resurse : „La Slobozia Bradului, o taurină revine la 15, iar o vacă la 33 de gospodării. La Cimpineanca, o vacă revine la 15 gospodării, iar un porc la 14. Situația efectivelor de animale se prezintă în mod asemănător și în comunele Cotești, Dumbrăveni, Gugești, Homocea, Străoane, Tîmbolești și altele". „În zona necooperativizată, la Dumitrești de exemplu, la un hectar suprafață arabilă revin în medie : 0,63 capete taurine ; 0,25 porcine ; 0,65 ovine. Aceeași situație se constată și în comuna Năruja, unde la patru familii se crește o vacă și un porc, sau în alte comune, precum Mera, Reghiu, Chiojdeni, Nereju, Nistorești". ● S-a mai constatat un fenomen păgubitor : locuitorii zonei de munte s-au transformat din crescători de animale în vînzători de fîn. Numărul animalelor din gospodăriile lor scade pe măsură ce cresc cantitățile de fîn pe care ei le vînd : anul trecut 16 000 de tone. Faptul se petrece chiar sub ochii conducerilor consiliilor populare comunale. ● Reamintim mai ales primarilor din aceste comune că la 30 octombrie a.c. presa centrală a publicat, pentru a fi supus dezbaterii publice, Proiectul de lege privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte și legume. Documentul precizează că în fiecare localitate constituirea și folosirea acestor resurse „trebuie să se realizeze pe baza aplicării principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare". Or, dacă la nivel de județ Vrancea prezintă o situație bună, rămîn încă multe de făcut pentru ca, în cadrul județului, să se ajungă la o echilibrare, la o folosire rațională și intensivă a tuturor resurselor de care dispune, în parte, fiecare localitate și fiecare gospodărie individuală.

De ce-și fac Urecheștii piața la Focșani

(Urmare din pagina 1)

s-a și încheiat tîrgul". Toți cei ce vin să vîndă, de-ale mîncării, în comuna Urechești își epuizează degrabă marfa. Dacă se arată pe șosea o căruță cu varză, să zicem, ea nu înaintează prea mult către mijlocul satului pentru că s-a și golit, de la primele zeci de case, și ia calea-ntoarsă către cîmpul unde negustorul își poate număra în tihnă banii. Localnicii, viticultori prieconuți, fac și ei negustorie pînă-n pînzele albe cu strugurii și vinul, încît dispun de bani și nu-i sperie prețurile piperate, cu toate că rămîne un fapt nenatural, absurd chiar, ca la Urechești un ou să coste 2 lei, iar la Focșani pe jumătate, ori prețul unui litru de lapte să fie aici de 5—6 lei, mai mult decît dublul celui de la oraș. De aceea unii dau recipientelor pentru producția viticolă o destinație neașteptată și se duc să-și umple damigenele cu lapte tocmai în capitala județului. Cît privește carnea, este cumpărată, bineînțeles, la Focșani și de către cei cu buletin de Urechești, deși dreptul lor moral de a întreprinde asemenea dijmuiri prin piețele și magazinele orașului ar trebui să fie serios zdruncinat de faptul că pînă acum comuna nu și-a îndeplinit planul la nici una din sarcinile ei de participare la constituirea fondului de stat. Primarul susține că pășunea, de 150 de hectare, este insuficientă, dar recunoaște că sătenii — în frunte cu primăria — n-au întreprins nimic pentru întreținerea și îmbunătățirea acesteia, ci au stat cu mîinile încrucișate privind la efortul pe care statul l-a putut face, deocamdată, pentru ei, prin împrejmuirea și fertilizarea a 50 de hectare unde producția de fîn deja s-a triplat, ajungînd de la 1 500 către 8 000 de kilograme de fîn la hectar. „Drept este, mai zice primarul, că în pădurea Vărzăreasca, la locul de-l numim noi Schit, se află mai multe hectare de pășune neatinsă, cu iarbă grasă și cîteva izvoare cu apă foarte bună. Am putea crește și acolo vreo 30 de tăurași". Numai 10 dacă ar crește, adăugăm noi, și tot ar fi suficient ca Urecheștii să-și onoreze și chiar să-și depășească planul — nerealizat acum cu 4 tone — de carne de vită pe care trebuie să o predea la fondul de stat. Și ar fi realizabil acest lucru mai ales că nu trebuie deloc să înțelegem, din cele de mai sus, că la Urechești nu sînt și oameni cărora nu le-ar plăcea să se ocupe cu creșterea animalelor. Unul dintre ei se numește Gheorghe Burlacu, 48 de ani, venit aici — pe cînd avea doar 30 — dintr-o comună mai dinspre munte și îngrijitor de-atunci și pînă anul acesta la oile C.A.P.-ului. Acum lucrează într-o meserie înrudită, ca muncitor, la întreprinderea județeană de colectare și industrializare a laptelui. S-a întîmplat să-l întîlnim chiar cînd cobora, cu plase și sacoșe, din autobuzul de Focșani. „M-am descurajat, zice, cînd părea că eu muncesc aici în zadar, fiindcă oile nu erau rentabile. Ca să fie rentabilă, oaia trebuie să dea cel puțin 3 kilograme de lînă, 10 kilograme de brînză și un miel bun pe an". În ciuda faptului că a devenit muncitor într-o întreprindere și că situația aceasta îi favorizează și o aprovizionare mai lesnicioasă — în sacoșe, ne spune, duce „3 kilograme de mezeluri și 3 de costiță" — la, pe loc, în serios propunerea primarului de a se gîndi la valorificarea pășunii din poiana mare a pădurii Vărzăreasca : „La Schit ar putea crește 150 de oi. Nu mai multe. Cam 150, ca să facem un lucru bun nu să le ținem pentru poze".

Din drumul principal ne abatem pe o uliță și trecem pe la casa lui Nicolae Cralu, pensionar „din construcții". Acesta primește lunar 963 lei plus alți 300 ai soției sale. Niculina, care a muncit la C.A.P. Veniturile îi sînt rotunjite și de cei 10 ari de vie de pe lotul în folosință aflat, adaugă el ca să nu fie nici o îndoială, „lîngă Marin Firjol". Și parcă sub determinarea numelui acestuia din urmă, bătătura casei lui Nicolae Cralu e cutreierată doar de un cocoș și o găină. „Porc, zice, n-am, fiindcă mi-ar trebui vreo 300 de kilograme de porumb ca să-l cresc, iar sacul de porumb costă la țirg 300 și ceva de lei. Așa că mă duc o dată sau de două ori pe săptămînă la Focșani și-mi cumpăr. Acolo găsești de toate, îar la dus și la întoarcere am autobuz". Laurențiu, nepotul cel mai mic, este și el destul de mare, a împlinit 12 ani, dar chiar dacă ar avea mai puțini tot ar înțelege că povestea cu cocoșul mosului și găina babei este. În cazul bunicilor, cît se poate de reală. Povestea rămîne adevărată și în ce-l privește pe tînărul învățător, de 32 de ani, Gheorghe Dorobantu, care împreună cu soția sa, profesoară, îngăduie pe lîngă o casă mare și frumoasă firava sufiare de de viață a doar vreo 7 găini. Ei susțin că n-ar avea loc în curte să crească un porc. Nu neapărat unul pe care să-l contracteze, dar măcar pentru a-și îmbelșuga masa proprie, a lor și a copiilor pe care îi-i dorm sănătoși și vomici. Dar dacă nu se găsește pe teritoriul comunei un locșor pentru cotețul în care ar urma să crească un porc și familia Dorobantu, se găsește în schimb un spațiu cam de aceeași mărime pentru ca ea să-și parcheze „Dacia 1300" cu care se aprovizionează de la Focșani. În ciuda învățămintelor unei tradiții care i-a îndemnat pe dascălii noștri de țară să fie și buni gospodari... Dar iată ce spune și un alt localnic, Aurel Negoiescu, om de frunte în comună și ale cărui cuvinte, la cei 70 de ani ai săi, tin să fie adevăr curat : „Cînd eram magaziner la C.A.P. se făceau 900 de tone de porumb numai printre rîndurile de vită-de-vie. Acum s-a renunțat la metoda asta. Eu scoteam, dintr-un pogon de vie, 7 saci de porumb și unul cu fasole. Destul ca să fie curtea plină de vite și de păsări". Dar, dincolo de această propunere care poate fi reținută de conducerea comunei, Aurel Negoiescu face un calcul sumar. Nu e un calcul „din birou", ci unul a cărui importanță el a dovedit-o de mai mulți ani încoace : „Am întins bolta de vită-de-vie, așa cum se vede, în jurul casei. Mi-am îmbrăcat toată casa, în așa fel încît în dreptul ferestrelor să am, bineînțeles, lumină. Scot, din struguri și vin atîți bani cît să cumpăr cam 1 500 kilograme de porumb, la pret de țirg. Îndestulător ca o familie să poată crește măcar un porc și să-i mai rămînă să dea și la păsări. Dar asta, cum ziceam, folosind numai terenul de pe lîngă casă, de sub streașină !" Fiindcă mai sînt și alte posibilități, zice Aurel Negoiescu. De exemplu, luînd seama la valea care se întinde pe lîngă gospodăria lui, el crește în fiecare an vreo 15 giște. Le crește și le vinde. Cu banii obținuți pe ele cumpără vreo 5 curcani. Face acest schimb întotdeauna de sărbători și pentru că, adaugă el, „carnea de curcan nu face rău la colesterol". Cînd vor, iată, unii pot să-și producă singuri mîncarea, ba chiar în așa fel încît să respecte și recomandările medicului, fără a fi nevoiți să bată, tot la cîteva zile, drumul Focșanilor. Chiar la Urechești mai putem afla și alte nume de buni gospodari, Gheorghe Stan — care crește 8 tăurași — și Oprea Gheorghe sau Apostol Pîslaru, de exemplu, harnici și prieenuți crescători de animale. Exemplul lor trebuie urmat de toți consătenii, de a căror hărnicie nu ne-am îndoit, la urma urmei, nici o clipă, fiindcă numai cine este de tot nepricenut ar socoti că via poate să rodească, atunci cînd se află pe mîna omului leneș.

La ROMLUX Tîrgoviște: Sîmbăta scurtă de dimineață se cunoaște

„În sectorul nostru, spunem bun găsit utilajelor la orele 6,45 (schimbul I) și 14,45 (schimbul II)". Am transcris întocmai ceea ce se poate citi într-o vitrină plasată în secția Spirale a întreprinderii ROMLUX din Tîrgoviște. Tovarășul Vasile Toader, inginer-șef și însoțitor al nostru, ne spune că secția este fruntașă, iar maistrul Chira Cornel ne confirmă că da, colectivul pe care-l conduce ocupă într-adevăr locul I în întrecerea socialistă, dar că meritul n-ar fi al dumisale. Atunci al cui ?, întreb aparent indiferent, iar răspunsul vine prompt și la fel de modest (ori precaut ?) : „La noi lucrează 286 persoane — Cornel Chira a fost singurul șef de secție întîlnit la ROMLUX care a știut să ne spună cifra exactă a subordonaților săi, n.r. — din care 80 la sută sînt absolvente de liceu ; nu am vîrfuri de piramidă, prin asta aș vrea să înțelegeți că majoritatea sînt practic la fel de bune, nu pot susține, spre exemplu, că Antohie ar fi mai bună ca Geantă".

Tot ceea ce se vede așezat aici — adică totul, deci și mașinile care formează liniile de producție — a fost demontat și dislocat de la etajul I, apoi urcat și montat la etajul II. Fantastica translație pe verticala clădirii au realizat-o aceleași 286 persoane, majoritatea femei, și încă fără să știrbească fie și un procent din planul de producție, ceea ce justifică adjectivul cu care am început fraza. Deducem că personalul muncitor al secției Spirale este devotat trup și suflet disciplinei, muncii și întreprinderii ROMLUX. O confirmare suplimentară : nici astăzi, sîmbătă, 15 noiembrie, nu s-a înregistrat vreo absență de la lucru și nici o întîrziere. Atunci de ce sînteți atît de severi ?, și arătăm în aceeași vitrină către două rebuturi însoțite de următoarele inscripții : «Constantin Georgeta — spiralizare mearsă cu mărgele» și «Ionaș Elena și Miu Georgiana — spirale mari de lungime necorespunzătoare fișei de însoțire». Răspunsul : „Ne-am obișnuit să privim cu ochi critic chiar și rezultatele pozitive". Dar astea ? — întrebăm despre florile în culori foarte vii care demolează realmente griurile ce învesmîntează mașinile. Răspuns : „Sînt «opera» membrelor organizației comuniste de tineret. Mai precis, este vorba de cele 37 uteciste din organizația condusă de Berzan Rodica". Părăsim secția cu impresia stenică a frumosului, ordinii și disciplinei desăvîrșite. Mai mult. Înregistrăm că atîta timp cît responsabilitatea este privită sub dublă incidență — pentru ceea ce se face, dar și pentru ceea ce nu se face — rezultatele muncii nu pot fi decît eminamente pozitive.

Unui astfel de mod de lucru îi datorează ROMLUX succesele din ultimul timp. Fiindcă anul trecut, media realizărilor lunare nu trecea dincolo de 5,5 milioane de becuri (lămpi cu incandescență, cum sînt numite curent în întreprindere). Dealtfel, sîntem convinși că în 1978, dv., consumatorii, ați intuit perfect plafonul mai scăzut al producției din însăși relativa absență a becurilor de pe piață. (Interesant de reținut : 5—6 milioane de becuri reprezentau, imediat după al II-lea război mondial, consumul total al României într-un singur an ; acum, în aceeași perioadă, exclusiv pentru iluminatul general, sînt necesare 55 milioane de becuri. Durata de viață a unui bec a rămas tot de maximum maximorum o mie de ore, cum prevăd și normele internaționale. A crescut în schimb, numărul de lumeni — lumenul fiind unitatea de măsură a fluxului luminos pe watt-ul consumat. Atunci se obțineau 8 lumeni dintr-un watt, azi se obțin 12, dublîndu-se spirala de wolfram care, desfășurată, se lungește pînă dincolo de un metru ! Și încă : doriți să prelungiți viața becurilor din apartamentul dv. ? Aflați că o supratensiune în rețea de numai cinci la sută reduce la jumătate numărul orelor de funcționare...)

Aminteam de revirimentul recent din industria tîrgovișteană a becurilor. În 1979 ROMLUX a reușit să producă doar 66 866 000 bucăți. În numai zece luni din 1980 s-au produs 75 696 000 ! O simplă scădere și veți avea imaginea cantitativă a sporului înregistrat într-o perioadă relativ scurtă. Nu mai puțin spectaculos este saltul calitativ. Dacă anul trecut, la al doilea control — becurile trec de două ori, la interval de cîteva zile, prin rigorile controlului tehnic de calitate — „cădeau" 14 la sută pe zi, acum „cad" doar 6 la sută, și este foarte aproape ziua cînd cifra va scădea sub 3 la sută. Motive suficiente pentru ca **România anului 1980 să nu importe nici măcar un singur bec.** Dimpotrivă, exportă. Și nu puține apartamente din Lausanne, Zürich, Basel, Berna, Varșovia, Katowice, Poznan, Casablanca, Rabat, Tanger, Ankara, Izmir, Istanbul, Adana, Leningrad, Moscova, Teheran, Shiraz, Tabriz sînt iluminate de becuri ieșite din mîinile unor tîrgovișteni, dar mai ales din acelea ale navetiștilor de la Cîndești, Voinești, Văcărești, Malu cu Flori, Dragomirești, Viișoara, Lucieni.

ROMLUX nu este cunoscut numai prin lămpile de iluminat. Doar cu două zile înaintea documentării noastre întreprinderea a fost contactată de reprezentanții firmei LUMA. Suedezii doresc să cumpere de la Tîrgoviște balasturi, startere, ținînd seama de ceea ce înseamnă importante cantități de sticlă și filamente pentru lămpile lor fluorescente. „Puțini sînt în Europa cei care se pot lăuda că au mașini ca ale ROMLUX-ului", ne spunea inginerul Alexandru Pascale, directorul întreprinderii. L-am crezut pe interlocutorul nostru nu numai pentru că este un bun specialist — dovadă că în ultimii zece ani a fost ales și reales mereu președintele secției „aparate electrovid" din cadrul C.A.E.R. — ci și pentru că, pe diferite meridiane, a văzut multe întreprinderi cu același profil. Și cum a ști înseamnă a deosebi, iar a deosebi înseamnă a compara, rezultă că tovarășul director are ce să compare. Deci știe, deci poate fi crezut. Nu numai cînd ne-a vorbit despre utilajele existente la ROMLUX, ci și despre economiile cu care se lucrează în ultimul an. Spre exemplu, ne-a demonstrat că în 1980, față de precedentul, întreprinderea, deși a produs mai mult, consumă doar 3 131 electrozi, 1 432 spirale și 1 293 socluri, nichel, molibden și wolfram economisite. Implicit, a fost redus efortul valutar al economiei naționale. Tot tovarășul director ne-a vorbit și despre propunerea de a se reduce cu 30 la sută personalul auxiliar — ceea ce socotim că este un lucru foarte bun și în concordanță cu indicațiile în vigoare. Cum anume ? La sectorul ambalaj prin introducerea conteinerizării, la transport prin extinderea mecanizării și paletizării, la aprovizionarea cu materiale prin conveierizare etc. Cert este că în anii viitori această acțiune va fi finalizată.

Mai puțin ne-a vorbit tovarășul director despre indicele de utilizare a fondului de timp în ROMLUX. Anul trecut, acesta nu a depășit 88 la sută. În 1980, pe trei trimestre, procentul a fost de 88,32 la sută, deci încă foarte mic și ar putea fi încă foarte mult îmbunătățit. În primul rînd printr-o organizare mai bună. L-am întrebat pe tovarășul director Alexandru Pascale cine este președintele Organizației Democrației și Unității Socialiste din întreprindere. N-a știut. A dat un telefon și, abia cu noi de față, s-a lămurit că respectiva funcție o deține inginerul Eleodor Orășelu. (Care la rîndu-i ne-a mărturisit că în ROMLUX, la data de 15 noiembrie 1980, încă nu au fost constituite organizațiile respective. Fapt confirmat de către chiar tovarășa Elena Ciobanu, secretara comitetului de partid pe întreprindere și președinta comitetului oamenilor muncii.) Evident, faptul că respectivele organizații nu au fost constituite — deși termenul a expirat cu o lună în urmă — nu explică indicele de 88,32 la folosirea fondului de timp. Deci nu este vorba de o relație cauzală directă, totuși și acest fapt aruncă, poate, o lumină asupra unor carențe de ordin organizatoric mai larg. În primul rînd în producție. Faptul că aprovizionarea a lipsit întreprinderea de unele materiale din import nu justifică decît parțial minusul de 58 000 000 lei din planul de producție pe acest an pentru piața internă. ROMLUX a rămas și va rămîne datoare țării nouă milioane de becuri. Este adevărat că întreprinderea are toate condițiile ca să-și îndeplinească planurile la export și la investiții ; rămîne însă datoria internă, care nu-i mică. Și care ar putea fi micșorată chiar și acum, în penultima lună a anului, cu minimum de efort, dar cu maximum de organizare. În primul rînd renunțîndu-se la indisciplină, pe toate treptele organigramei. O observație elementară : nu poți folosi integral timpul de lucru decît cu condiția sosirii la timp în atelier, secție sau birou. (Fapt pe care tovarășii din sectorul Spirale l-au sesizat perfect, motiv pentru care-i acordă atenția cuvenită, după cum am văzut.) Din păcate, nu întreg personalul muncitor procedează astfel. Mai ales sîmbăta cînd, pentru TESA, este zi scurtă.

Niciodată nu se întîrzie și nu se lipsește la ROMLUX mai mult decît sîmbăta — o spun toți cei care îndrăgesc adevărul. Am dorit să ne convingem. Am aflat că joi, 13 noiembrie, și vineri, 14 noiembrie, au întîrziat cîinci, respectiv trei persoane. Sîmbătă, 15 noiembrie, începînd cu 6,30 am urmărit intrarea la ROMLUX. Firesc, marea majoritate a oamenilor a sosit la lucru înainte de 7,00. Între 7,00 și 7,15 portarii Constantin Stăncescu și Niculina Tinca au lăsat să treacă — bob numărat de subsemnatul — 32 persoane. Fără să le adreseze nici o întrebare și fără să noteze nimic. De ce ? — i-am întrebat pe portari. Răspuns : **„Nu merge mașinile"** (!) Abia după intervenția noastră, cei doi au început să noteze întîrziații. În șapte minute au mai intrat 12 persoane : David Niculina, liftieră, David Radu, primitor-distribuitor, Vișinescu Ion, reglor, Iacobescu Valentin, reglor, Marin Georgeta, zugrav, Olteanu Victor, electronist, Dan Nicolae, lăcătuș, Ioniță Constantin, sculer, Iancu Ion, tehnician, Bănică Mitică, sculer, Stan Marian, sculer, și Penescu Margareta, necalificată. Toți au dat vina pe transportul în comun. La 7,25 la poartă a claxonat mașina tovarășului director Alexandru Pascale. Întîrziatul numărul 45. S-a confirmat astfel că la ROMLUX, sîmbăta scurtă de dimineață se cunoaște.

MIRCEA BUNEA ■

Alte idei despre...

A FACE COMERȚ

— În magazinul dv. — marele magazin bucureștean „Victoria", în care lucrați ca director adjunct — domnește, stimate tovarășe Nicolae Lungu, o atmosferă de sărbătoare. Magazinul dv., mărturisim, ne-a plăcut totdeauna, e unul dintre magazinele noastre frumoase, care-și plimbă cu fast și eleganță marfa sub ochii noștri. Știm oameni care vă calcă pragul doar pentru asta : să-și bucure ochii, să se deconecteze cu un spectacol plăcut. Acum, acest farmec sporește prin strălucirile „Lunii cadourilor", prin obiectele și prin decorația ei, prin atmosfera publicitară care-o învăluie. Cînd am intrat în magazinul dv. ni s-a părut că simțim în nări parfumul bradului de iarnă.

— Vă mulțumim. Ne bucură că ne-o spuneți.

— Nu v-au spus-o și alții ?

— Ba da...

— Dar, apropo de această „lună", nu vi se pare că astfel de „luni" abundă, chiar suprabundă, că există o modă a „lunilor" care nu-i aliceva decît o formală schimbare de etichete și de panouri publicitare ?

— De pildă ?

— „Luna albiturilor", față o „lună" care (am constatat-o cu ochii noștri) nu ne aduce alte albituri, nici mai noi, nici mai ieftine, nici mai vesele, nici mai... albe ca-n restul anului.

— Aveți dreptate. La fel se întîmplă și cu „expozițiile cu vînzare". Ce-i aia o „expoziție cu vînzare" ? Oare comerțul nu trebuie să fie o perpetuă expoziție cu vînzare ? Dar „Luna cadourilor", să știți, se justifică. Este sezonul în care, mai mult ca oricînd, omul le face celor apropiați, sau își face sieși, niște daruri, legate de sărbătorile iernii.

— Ce-i oferă magazinul dv. în această lună ?

— Destul de multe.

— Și noutăți ?

— Mai .ales noutăți. Foarte multe destinate copiilor, cei mai mari primitori de cadouri ale sezonului, dar și femeilor, și bărbaților... Avem, de pildă, tricotaje pentru copii (din PNA și bumbac), ca și multe alte obiecte de îmbrăcăminte, într-o gamă sortimentală, de modele și coloristică mai bogată ca niciodată. La fel se prezintă lucrurile și cu încălțămintea pentru micii noștri clienți. Cadourile pentru femei sînt și ele mai multe și mai frumoase. Știu că spațiul revistei nu vă îngăduie o enumerare și o descripție „la obiect", dar v-aș ruga să notați, la acest capitol, măcar rochiile și compleurile de catifea „Ovidiu", foarte solicitate de cumpărătoarele noastre, ca și rochiile de dantelă, ca și confecțiile de pluș-cord cu „relat mare" sau „relat mic".

— Asta ce-nseamnă ?

— Scrieți dv. așa, femeile știu despre ce-i vorba. Pentru bărbați, printre multele noutăți, aș semnala scurtele îmblănite, costumele în culori închise, cămășile pentru ocazii, împodobite cu broderii... V-aș mai ruga să notați, printre cadourile pe care sezonul le reclamă cu insistență, obiectele noastre de sticlărie, servicilie, bibelourile, capitol la care iarăși, zic eu, stăm foarte bine, și, ca accent special al acestei luni, cele cinci raioane ale magazinului nostru ce deschid podoabe pentru pomul de iarnă.

— Deci „Luna cadourilor", la dv. are ce să ne ofere.

— Eu zic că da.

— ...Spre deosebire de „lunile" pe care le pomeneam adineaori. Care vin și trec, efemere și iluzorii, lăsînd în urmă-le doar niște făgăduințe neîmplinite. Cam cum se-ntîmplă cu „paradele model"...

— Nu totdeauna, cel puțin în ce privește ultimele. Nu vrem să ne lăudăm, dar la noi, la „Victoria", „paradele model" (care în treacăt fie spus sînt prezentate de personalul nostru, deci nu de niște „manechine" împrumutate, fără nici o tangență cu realitățile și problemele magazinului) nu sînt numai niște promisiuni. Ce văd clientele sau clienții pe scena „paradei" se află și în culise, adică în rafturi.

— Am reținut, spre știința clienților și a clienților. Cînd n-o să se-ntîmple așa, clienții pe dv. o să vă caute.

— Îmi asum riscul.

— Dv., cei din comerț, lucrați, cum s-ar zice, cu riscul pe față, în văzul nostru. Între reprezentanții vieții noastre economice, dv. sînteți cei mai descoperiți, tot ce faceți se petrece sub ochii publicului, succesele ca și eșecurile sau greșelile dv. își primesc prompt aplauzele ori sancțiunea acestui public, premergătoare celor ale forurilor superioare și, după caz, mult mai calde sau mult mai drastice. Asta se întîmplă pretutindeni, căci, iarăși spre deosebire de alte compartimente ale economiei, nu există colț al acestei țări în care să nu fie un magazin, deci un lucrător al ministerului dv. Cu atît mai mare e riscul dv. — sau, dacă vreți, cu atît mai aprigă exigența publicului — în cazul unui magazin ca „Victoria", ale cărui tradiții nu sînt de ieri sau de-alaltăieri. Înainte de „Unirea" și de „Bucur" ați fost cel mai mare magazin din București și din România. Mai moșteniți și tradiția, încă vie în memoria vîrstnicilor, a „Galeriilor Socec-Lafayette", o veritabilă și strălucitoare emblemă a Bucureștilor de odinioară. Deci dv. vă cerem mai mult ca altora.

— Ce ne cereți ?

— Nu mare lucru. Întîi, să fiți bogat aprovizionați. Apoi, să practicați un comerț modern, prompt și civilizat. În sfîrșit, să găsim la dv., la „Victoria", ce nu prea găsim la alții. Adică omul din Baia Albă (sau din Huși ori din Baia Mare) să-și zică : mă duc la „Victoria", fiindcă numai acolo găsesc cutare lucru.

— Să luăm lucrurile pe rînd. În chestiunea aprovizionării, cred că și noi, ca toate magazinele dealtfel, stăm, la ceasul de față, mulțumitor, chiar mai mult decît mulțumitor, cel puțin în ce privește mărfurile de uz curent sau de strictă necesitate, care nu ne lipsesc, ba chiar aș spune că adesea ne prisosesc.

— Da, rafturile magazinului dv. sînt arhipline, asta se vede. Dar lîngă noutățile pe care ni le-ați semnalat (și care se văd și ele, se detașează pregnant în rafturi) se văd și lucruri „deja văzute", mărfuri ce stau aici de vreme îndelungată, ignorate de publicul care nu le-a plăcut și nu le place. Un patron, Socec sa zicem, dacă nu-și vindea marfa dădea faliment.

— Problema comportă două aspecte. Pe de o parte, notați, vă rog, faptul că nu comerțul este factorul exclusiv de decizie în producerea unei mărfi sau a altela. Comerțul doar la ce-i oferă industria, desigur în urma unei selecții, el mai poate și sugera niște direcții, niște preocupări pentru industrie, soldate adesea (însăși industria o mărturisește !) cu rezultate dintre cele mai notabile. Dar, după cum începusem să vă spun, cuvîntul lui, al comerțului, ca factor de directă legătură cu nevoile și pretențiile publicului, deci cel mai capabil să le cunoască, nu-i încă pe măsura rolului său. Comerțul își împarte onorarea acestor nevoi, a acestor pretenții, cu oferta (uneori foarte bună, foarte utilă, dar uneori și excentrică necesităților publicului, prin subordonarea acestora unor interese anume ale producției) pe care o face producătorul de bunuri. De aici și mărfurile greu vandabile, și faptul că la noi, la „Victoria", n-o să prea găsiți acel „specific" pe care-l rîvniți. În legătură cu „specificul", mă gîndesc că noi, comerțul, ar trebui să avem case de creație proprii, cel puțin la nivelul marilor magazine, care, în funcție de necesități, să propună industriei anumite produse, modele și sortimente. Industria noastră e apți să facă față oricăror cerințe.

— Spuneați că problema comportă două aspecte. Care-i al doilea ?

— În legătură cu mărfurile ce „stau", să știți (v-o spun dintr-o veche experiență, lucrez de 33 de ani în comerț) că nu există, practic, mărfuri care să nu poată fi desfăcute. Firește, nu vorbim aici de mărfurile care se degradează (și pe care le scoatem automat din circuit), ci de cele „uzate moral", demodate sau doar de o calitate ori de un gust mai îndoielnice. Și ele pot fi vîndute, dacă prețul lor le exprimă exact valoarea. Cred că la acest capitol ar trebui să ni se acorde nouă, comercianților, niște competențe mai largi. Noi le putem ieftini, dar numai în limitele unor procente rigide și care nu țin cont de corelația prețurilor cu anotimpul, cu sezonul comercial mai activ sau mai palid. Cutare produs, de pildă, chiar cu prețul brusc coborît, eu nu-l pot vinde decît în iunie, nu în noiembrie. Această succesiune a prețurilor în funcție de sezon, de cerere, ar trebui decisă de întreprindere, nu de forul superior.

— Vînzătorul are și el vreun rol în plasarea mărfurilor ce nu se vînd ?

— Desigur, și încă unul esențial ! Să nu vorbim aici doar de „mărfuri ce nu se vînd", ci de mărfuri în general, de toate mărfurile. Un vînzător prost vă poate face antipatică cea mai bună marfă. La fel ca și o prezentare inadecvată, o fadă sau neinspirată „punere în pagină", cum ziceți dv., ziariștii, a acestei mărfi... Cînd un magazin nu-și îndeplinește planul, să știți că 20—30 la sută din această neîndeplinire e „opera" vînzătorului și a chipului în care a fost prezentată marfa.

— Dv. vă faceți planul ?

— De regulă, ni-l depășim. Vindem mărfuri în valoare de peste 2 milioane de lei pe zi.

— Că marfa e prezentați frumos, elegant și atractios, asta se vede, am remarcat-o de la-nceputul discuției. Să deducem că și vînzătorii dv. sînt la înălțime ?

— Avem destui vînzători care fac cinste magazinului.

— Aveți și din cealalți ?

— Mai avem.

— Care e principalul cusur al celorlalți?

— Lipsa solicitudinii, a răbdării, pe românește, față de public.

— Cîți lucrători are magazinul „Victoria ?"

— Vreo șapte sute. Opt sute, cu personalul TESA.

— Și cîți clienți vă vizitează zilnic ?

— 65 000—75 000.

— Deci cam 90—100 de clienți pe zi pentru fiecare om din spatele tejghelei. Nu e puțin, dar nici nu ni se pare strivitor. Fiecărui client i s-ar putea acorda vreo patru-cinci minute bune. Așadar nu supraslicitarea e sursa lipsei de răbdare pe care o acuzați. De ce-s nerăbdători vînzătorii dv. ?

— În comerț, ca în orice meserie, i se cer omului niște calități anume. I se cer, cum vă spuneam, răbdare, spirit atent și preventor (nu slugarnic, dar nici chestia cu „clientul-stăpîn" să nu se uite !), i se cere acel „zîmbet profesional", esențial în meseria noastră, dar, din păcate, pe cale de dispariție, i se cere, la fel de esențială, aceea știință pe care noi o numim „psihologia clientului", cea care te face „să-l ghicești", să-i știi preferințele înainte de-a le rosti, să-i știi chiar preferințele pe care el nu și le știe. Multe din secretele bunului vînzător se învață la școală, la liceul economic. Dar sînt și secrete care nu se învață, care țin de calități pe care le ai ori nu le ai. Ar trebui ca tînărul ce intră în comerț să fie supus unor teste temeinice, ca să se vadă dacă are sau nu stofa bunului negustor. Facem, desigur, astfel de teste, dar nu temeinice și nu de durată.

— Și de ce nu le faceți astfel ? Cîndva, ciocanul de prăvălie, ca să ajungă „la raft", deci la răspunderea dialogului cu clientul, parcurgea — o știți bine ! — un drum și greu, și lung, întins uneori pe ani, echivalent unui „test" foarte atent, foarte sever. Or, acum, după cîte știm, tînărul ieșit din școala economică este pus automat „la raft".

— Testele de durată, și mai ales exigente, comportă, firesc, posibilitatea de a alege, de a selecta din mai mulți pe cel mai bun sau pe cei mai buni. Pentru asta ar trebui să și aibă de unde alege. Or, la noi, tinerii nu se prea bat pentru comerț, preferă alte profesii. Iar cînd intră în comerț (mulți dintre ei constrînși doar de obligațiile contractului pe care l-au semnat ca elevi, sau, în destule alte cazuri, doar pentru o adeverință de „om al muncii" care să le permită frecventarea la seral a altor școli) nu stau decît cît să-și slujească niște interese (cele pe care le-am expus în paranteză), după care ne părăsesc. Atracția pentru comerț este mică.

— De ce ?

— Poate și pentru faptul că meseria asta, de la o vreme, pe ici, pe colo, s-a cam compromis. Chiar dv., ziariștii, bateți mereu în oamenii din comerț, pornind desigur de la niște realități.

— Și cine credeți că ar trebui s-o reabilitez ? Noi, ziariștii, sau dv. ?

— Evident, noi.

— Ce faceți la „Victoria" pentru asta ?

— Încercăm să-i conferim meseriei importanța și demnitatea pe care le merită. Încercăm să-i determinăm pe vîrstnici, pe „cei ce practică meseria cu artă, cu dragoste și talent să le transmită tinerilor ștafeta lor. Încercăm să-i determinăm pe tineri s-o primească. Folosim un întreg complex de mijloace educative și de calificare, inclusiv prin punerea în discuția colectivului a problemelor care ne frămîntă, a preocupărilor de prezent și de perspectivă, a faptelor bune și rele cu care ne confruntăm, înfățișate în cadrul așa-numitelor noastre „careuri", care-s un fel de adunări operative ale lucrătorilor : un „careu mare", pentru problemele mari, convocat cînd apar acestea, și un cotidian „careu mic", ținut la prima oră a dimineții, consacrat evenimentelor din ziua precedentă. Încercăm să le insuflăm lucrătorilor noștri obligațiile de mîndrie ale tradițiilor magazinului. Încercăm să nu facem nici un rabat în materie de comportament, de atitudine față de public. Un asemenea rabat, oricît de mic, se răzbună primejdios în timp. Este ca o șopîrlă pe care, neluînd-o-n seamă, o lași să crească. Pînă cînd ajunge crocodil și te mănîncă. Cînd clienții ajung să-și spună unii altora : „Nu te duce la magazinul X, că acolo ești prost servit", magazinul respectiv poate să-și închidă porțile.

— Se mizează azi foarte mult, inclusiv la dv., pe forme de vînzare moderne, rapide, cum sînt autoservirea, alegerea liberă, care diminuează contribuția vînzătorului.

— Sînt forme preferate de clienți, fiindcă le pun sub ochi, într-o cuprindere panoramică, întreg fondul de mărfuri al domeniului respectiv. Dar asta nu trebuie să „diminueze" contribuția vînzătorului, dimpotrivă. Clientul trebuie ajutat, în asemenea circumstanțe, să se descurce, să găsească exact ce-i trebuie. Uneori, tocmai preaplinul care te covîrșește te face să pleci cu mîna goală.

— Pleacă mulți cu mîna goală din magazinul dv. ? Și dacă da — de ce ?

— E un test pe care-l fac mereu. Mă plasez la ieșirea din magazin și-i abordez pe cei în cauză. Descopăr că de foarte multe ori magazinul nostru le oferea ce-ar fi vrut, dar proasta comportare a unor vînzători l-a respins. Alteori, vînzătorul n-a fost în stare să-i informeze corect asupra mărfurilor pe care le deținem. Mai sînt și alte cauze care ne gonesc clienții.

— Care ?

— Mulți vin să cumpere de la noi în rate. Unele întreprinderi, ca să-și țină evidențele mai comod, nu le eliberează lucrătorilor lor, pentru rate, decît o adeverință pe an. Deci omul se vede silit să-și ia, cu această adeverință, nu o marfă sau două, ci tot ce-i trebuie, de fapt o întreagă listă. Și dacă în ziua aceea eu n-am marca de ceas, de radio sau de televizor pe care o vrea ? Pleacă la alt magazin, unde găsește televizorul sau ceasul, dar nu și costumul pe care-l ochise în raftul meu. Ce să facă, să rupă adeverința în două ? Va sta să aștepte, ades fără sorți de izbîndă, ca tot ce-și dorește să afle, ca-ntr-un buchet, într-o singură prăvălie. Mai sînt și clienți care pleacă cu mîna goală fiindcă, deși le-a plăcut un lucru, n-au bani la ei, sau n-au nici acasă, trebuie să aștepte retribuția. Cînd au bani, lucrul acela, poate, nu va mai fi. Legea nu-mi dă voie să reții în depozitul meu (las' că nici spațiu n-aș prea avea !) obiectele dorite de clienții aflați într-o astfel de situație. Nici precomanda nu-mi e îngăduită. Cred că aici ar trebui revizuite niște reguli.

— Magazinul „Victoria" s-a făcut cunoscut, pe lîngă mărfuri și modul de prezentare a mărfurilor, și printr-o serie de inițiative, de facilități oferite publicului. Despre „paradele model", care nu-s doar de paradă, am vorbit. Mai știm că magazinul dv. a fost pionierul schimburilor de mărfuri cu parteneri din țări socialiste...

— Da, la ora de față avem schimburi cu parteneri din R.P. Bulgaria, R.P. Ungară și R.D. Germană.

— ...Mai știm, de asemenea, că toate aparatele electronice și electrotehnice pe care le vindeți sînt depanate aici, verificate aici, în prezența cumpărătorului, mai știm că tot dv. ați introdus, primii în România, acea atît de solicitată „masă de croit", la care vine clientul cu cuponul de stofă ca să i-l transformați, pe o sumă modică, în croială de pantalon sau de fustă. Aveți deci multe, aici, la „Victoria". Vorbiți-ne însă și despre ce vă lipsește. Dacă peste cele patru etaje ale dv. s-ar mai coconța încă două, ce destinații le-ați da ?

— Aș lărgi raionul de confecții, ca și pe cel cu articole de sport-voiaj, foarte solicitate de public. Aș dezvolta, din același motiv, și raionul de gablonzuri. Aș deschide și o croitorie proprie, cu modele proprii.

— Și vînzători în plus ați găsi ?

— Aș căuta...

— Vă mulțumim.

ILIE PURCARU
DAN BÎRLĂDEANU

Medalia de aur F. I. P. acordată profesorului Constantin Avram

Un făuritor de etern

Se recomandă, simplu, Constantin Avram. Îmi întinde o mînă viguroasă și mă poftește să stau. Șezi, zice, să pun ordine în hîrtiile astea, iar vorba i se leagănă, trădînd accentul moldovenesc. Mă conformez și, așteptîndu-l pe profesor să-și rînduiască dosarele de pe masă, cercetez încăperea. E zidită cu cărți. Multe din ele, observ, au pe copertă chiar numele amfitrionului, Constantin Avram fiind o personalitate de marcă în domeniul construcțiilor, distins recent, iată și mobilul vizitei de față, cu Medalia de aur a Federației internaționale a precomprimării, organizație de renume mondial, cu sediul la Londra. Citesc „Grinzi continue cu moment de inerție variabil", „Beton armat", „Structuri spațiale", „Rezistențele și deformațiile betonului", „Proiectarea economică a elementelor de construcții", „Noi tipuri de betoane speciale", gazda îmi surprinde privirea și adaugă, la fel de simplu, am scris peste 20. Exactitatea aceasta, peste 20, e mărturisită fără emfază, căci profesorul pare să fi pierdut șirul cărților pe care le-a publicat. Dacă nu le mai știe numărul, îl are notat undeva, ar trebui să-l caute, știe în schimb că aria de interes a lucrărilor sale a depășit, de multă vreme, granițele țării, „Rezistențele și deformațiile betonului" (1971) și „Structuri spațiale" (1978), premiere absolute în literatura tehnică, urmînd să apară, dacă n-or fi și apărut, în prestigioasa editură „Elsevier" din Amsterdam.

Își termină treaba și se așază. Descopăr că nu m-am înșelat, Constantin Avram e, la origine, moldovean, născut la 19 februarie 1911 la Pașcani, pe malul stîng al Bistriței, la nord de Bacău. Deși acar, tatăl său nu se numea Ivan, ci Nicolai, de la el și de la mama sa, oameni simpli, dar harnici și curați sufletește, viitorul inginer adunînd numai pilde bune. A făcut liceul la Bacău într-o școală care va primi, mai tîrziu, numele unuia din foștii ei elevi, poetul George Bacovia. A avut norocul, îl aud, să fie elev al unui liceu vestit, la catedra căruia s-au perindat dascăli iluștri, Garabet Ibrăileanu, Mihai Carp, D.D. Pătrășcanu, Gheorghe Dima și alții. În clasa a IV-a fiind, a cumpărat un șapirograf din meditațiile date 6 luni și, împreună cu colegul Romeo Răscanu, a redactat și multiplicat o foaie de matematică și fizică, pe fruntea căreia scria „Labor omnia vincit improbus". E convins că, de la 15 ani, a fost sigur că va ajunge inginer, ceea ce s-a și întîmplat, după ce va fi învins însă multe obstacole, cel mai dificil fiind cel legat de sărăcia părinților. Le-a învins însă și, după ce va fi terminat Școala pregătitoare de ofițeri de geniu, își va vedea visul cu ochii, devenind inginer constructor și fiind reținut, grație seriozității și aplicației din facultate, asistent la Catedra de beton armat. Azi, cînd meritele sale științifice sînt recunoscute la cel mai înalt nivel și cînd numele său figurează, din 1971, în „Who's Who in the World" (Chicago) și în „Dictionary of International Biography" (Cambridge), Constantin Avram are sentimentul că, rămînînd cu trupul și cu sufletul în lumea betonului, n-a greșit. Numește lumea aceasta a făuritorilor de etern și vorbește despre beton ca despre o femeie iubită și, mai mult decît atît, niciodată trădată. Betonul, zice, se formează în 5—6 ani, iar starea lui de spirit, da, da, chiar așa, starea de spirit a betonului, tulburătoare formulare, depinde nu doar de încărcări, ci și de timp.

După un stagiu de cîțiva ani petrecut la București, în imediata apropiere a profesorului Mihail Hangan, titularul de atunci al catedrei, Constantin Avram a fost, în februarie 1948, transferat la Timișoara, încredințîndu-i-se șefia disciplinei de beton armat. N-a găsit pe malurile Begăi, recunoaște, cine știe ce înlesniri, laboratorul era cît o chilie, dar a găsit o atmosferă prielnică muncii, o atmosferă fertilă și deschisă. Conștient că toate începuturile sînt grele, s-a pus pe treabă și a rămas ferm pe poziții și azi, cînd ne destăinuie că, din punctul său de vedere, un șef de catedră trebuie să se comporte ca un căpitan de vas. Să vină primul și să plece ultimul. Întemeind, la Timișoara, un laborator și, implicit, o școală de beton armat, la ora de față cunoscute și apreciate pretutindeni, i-au trecut pe sub mînă 30 de generații de studenți. Fiecăreia i-a dat o parte din sufletul său și, totodată, i-a insuflat respectul față de meserie și de muncă. Dacă a avut necazuri, ce om e ferit de ele, a avut și satisfacții, acestea din urmă precumpănind. Cîțiva din foștii săi elevi, Ion Filimon, Ovidiu Mirșu, Cornel Bob, Igor Tertea, Ferdinand Gobesz, sînt ei înșiși, azi, profesori și conferențiari, doctori docenți și, firește, ingineri, ducînd mai departe, la Timișoara și la Cluj-Napoca, oraș spre care Constantin Avram a făcut navetă 5 ani, ștafeta unei profesii temeinic însușite și a unei seriozități fără cusur. Îi place să vorbească despre discipoli, mai vechi sau mai noi, nu-i place să vorbească despre necazuri și-l înțeleg. Îl înțeleg, dar nu-l las și aflu că, în 1953, volumul său intitulat „Betonul armat", în multe privințe deschizător de drumuri, a fost atacat cu virulență în „Contemporanul", articolul numindu-se chiar așa, „O carte tehnică cosmopolită" ?! A trecut, zice, iertîndu-i parcă pe cei vinovați, n-a trecut mult și, cum era de așteptat într-o țară ca a noastră, adevărul a ieșit la lumină. M-am realizat în toate planurile, privesc în urmă și, fără să exagerez, mă simt mulțumit. Prin asta înțelegînd că, în țară, Constantin Avram a fost înconjurat de stima și prețuirea meritate, fiind profesor emerit și, din 1963, membru corespondent al Academiei, distins cu ordine și medalii, între care Ordinul Muncii clasa a III-a. Cercetările sale asupra elementelor de construcții din beton armat și precomprimat, asupra betonului slab armat și de mare rezistență, precum și cele, investigînd aspecte noi, privitoare la betoanele armate cu fibre de sticlă sau de oțel, i-au adus și recunoașteri internaționale de elită. Membru al Asociației internaționale a podurilor (Zürich), al Asociației internaționale a laboratoarelor de încercări și cercetări în construcții (Paris), al Societății franceze a betonului (Paris), al lui „Planning and Design of Tall Buildings" (Bethlehem, Statele Unite), profesorul timișorean a primit, cu puțin timp în urmă, Medalia de aur F.I.P., ca un semn de omagiu la adresa activității sale puse în slujba uneia dintre cele mai emoționante idei ale contemporaneității, ideea de a construi. Cărei i-a fost și i-a rămas fidel, cu dovezi palpabile.

Mă tentează cu o cafea și-l refuz. Bine faci, mă aprobă, mai bine sport decît cafea. Îl rog să-mi vorbească despre drumurile sale prin lume, de acord, acceptă, dar notează că oriunde am fost am purtat cu mine nostalgia țării și a acestui fir de apă numit Bega. A fost peste tot, de la Berna la Leipzig, de la Londra la Beijing, de la Copenhaga la New York, făcînd cinste școlii politehnice românești și, implicit, țării, mîndru că e român și că i s-a oferit privilegiul să trăiască timpul acesta, cel mai rodnic din istoria neamului. De fiecare dată s-a grăbit spre casă, spre laboratorul și munca sa, pe care o crede cea mai fascinantă dintre toate. Poate că și este, nu-i așa ?

OVIDIU IOANIȚOAIA

Problema „baby food"

Avem conserve foarte bune pentru copii, dar n-avem consumatori ! De ce ?

Fabrica aceasta, absolut extraordinară — solicitată ani de-a rîndul de nutriționiști, pediatri, dieteticieni, educatoare, mame și tați — se află în comuna Chiajna de lîngă București. Aproape în mijlocul cîmpurilor, serelor și solariilor cu legume ale I.L.F. Militari. Un mod aproape ideal de a situa o bucătărie pentru hrana celor mici, a cărei condiție principală este să fie proaspătă și preparată din cea mai bună materie primă. Ceea ce se și întîmplă. Pentru fabrica aceasta s-a investit mult, s-a investit extraordinar — bani din fondurile centrale ale statului, inteligență, competență profesională, ambiție, voință, nopți albe, pasiune... După 25 de ani de muncă în domeniul conservelor, la întreprinderea bucureșteană „Flora", inginera în chimie alimentară Domnica Băjenaru a fost dislocată de la treburile sale, din Șos. Viilor, și adusă la Chiajna, tocmai pentru că este un specialist valoros. Numită șefa secției „baby food", cum sînt denumite în limbaj internațional produsele preparate industrial, de tip conserve, pentru copilul mic, în traducere directă, „hrană-bebi". Fabrica este secție a Întreprinderii de legume și fructe Militari din Capitală, un veritabil combinat — de la producerea materiei prime la industrializarea ei. N-a fost simplă și n-a fost ușoară punerea în fabricație a acestei linii tehnologice pentru creme și pireuri specifice, după rețete specifice. Zile și nopți întregi, inginera Băjenaru, secondîndu-l pe directorul tehnic al întreprinderii, ing. Ion Bucurescu, n-a părăsit fabrica pînă nu s-au pus la punct parametrii unui fierbător, de pildă. Dar pentru fiecare utilaj din numeroasele și complexele repere ale liniei, toate automatizate și electronizate, cu tablouri de comandă, cu mori coloidale în cascadă, cu pompe centrifuge care imping pe conducte complet închise materia primă de la o fază la alta a procesului, cu autoclave de sterilizare comandate electronic... ?! Sincronizarea lor, în timpul probelor tehnologice, a dat probleme. Chiar dacă firești, ele au solicitat grijă, răspundere, o muncă sub tensiune, cu acțiuni rapide și cu temerile de a nu greși, de a nu compromite termenele planificate de dare în producție. O mare parte a fabricii este importată, iar cuplajul cu utilajele produse în țară a solicitat soluții tehnice ingenioase. Alături de mințile tehnice, de specialiști, de la început, de la montarea utilajelor, s-a aflat în fabrică doar o singură muncitoare. Prima muncitoare care a învățat să stăpînească această ultramodernă linie, care a învățat fabricația „baby-food", hrana industrială a celor mici în România. O întîlnim în schimbul de lucru, ne vorbește cum a deprins de la tehnologul firmei străine tainele mașinilor, subtilitățile fabricației. Maria Băjescu din Bolintin a fost mai întîi bucătăreasă la un internat, apoi a trecut în industria conservelor și, iat-o, doar după 3 ani, specialistă într-un sector cu totul nou. Alături de ea au fost aduși aici cei mai buni muncitori și specialiști din București și din diverse alte locuri din țară, cu aprobări speciale ale departamentului de resort. Așa a venit aici și maistrul, șef de schimb, Dumitru Mincu — tot de la „Flora" — un om al premierelor, cel ce a pus la punct prima instalație de pepsi-cola din țara noastră ! Directorii întreprinderii, ing. Ion Pintilie și adjunctul său, ing. Ion Bucurescu, s-au deplasat în cîteva licee de industrie alimentară din București, Bîrlad, Craiova, pentru a selecționa cei mai buni absolvenți din clasele de preparatori conserve, s-au zbătut să le asigure cazare în cămine de nefamiliști (celor ce nu sînt din Capitală) și s-au făcut numeroase eforturi pentru pregătirea lor rapidă, ca să stăpînească temeinic procesul de producție... Aici nu încap în discuție abaterile de la calitate, nu se admit decît produse de cea mai înaltă valoare. Din trimestrul al III-lea 1979, de cînd a intrat parțial în funcțiune, secția livrează anual 1 500 tone conserve. Le vedem la capătul benzii, în mii, zeci de mii de borcane minuscule, cu capace strălucitoare, controlate sever încă și încă o dată, înainte de a fi ambalate (tot automat) în pachete sigilate din polietilenă. Exigență și igienă maximă ! Borcănașe pentru o singură porție, pentru o masă a copilului — a cîte 120 și 190 grame —, destinate tuturor vîrstelor, începînd cu sugarul de 3 luni. Sortimente diverse de pireuri și creme din legume, ori fructe, ori combinate între ele, ori mixte — legume plus carne de mînzat și pasăre ; legume plus orez ; legume plus paste ori plus griș ; plus numeroase alte ingrediente — uleiuri, lapte praf, arome (numai naturale)... După rețete complexe, gîndite să asigure principiile alimentare de bază în hrana copiilor, aportul necesar, pe vîrste, în proteine, glucide, lipide, vitamine, săruri minerale. Nici un fel de conservant, nimic sintetic ; conservarea perfectă a produsului este asigurată de sterilizarea sub presiune la temperaturi înalte. Secția a intrat în producție cu rețete experimentate, omologate și aprobate de Ministerul Sănătății. Prin formule și tehnologie, ele încumbă materia primă de cea mai bună calitate. S-a stabilit chiar o normă standard pentru calitatea acesteia, a legumelor și fructelor destinate produselor pentru cei mici, STAS-ul fiind corespunzător mărfii „extra" și de „categoria întîi". Pentru a o putea asigura, în conformitate și cu alte norme I.L.F. Militari a trecut la o cartare agrochimică severă a terenurilor din fermele proprii, pentru a doza cu maximă atenție cantitățile de îngrășăminte aplicate, pentru ca legumele respective să nu conțină pesticide.

Mai înainte a existat deci o etapă a cercetării pentru aceste produse, pentru rețetele lor. O muncă serioasă prestată de o echipă întreagă de specialiști de la Institutul de cercetări pentru valorificarea legumelor și fructelor, condusă de dr. chimist Maria Oiaru. Și a fost firesc să fie așa. Hrana copiilor e o problemă socială de prim rang.

Degustăm și sînt, într-adevăr, savuroase produsele secției. Parcurgerea întregului proces tehnologic ne întărește convingerea că nici o bucătăreasă, nici o dieteticiană nu ar putea realiza, în condițiile celei mai bine dotate bucătării, asemenea produse, întrunind conținuturi atît de bine dozate, cu un asemenea grad de sterilizare și cu o asemenea finețe (pasarea se realizează la 100 de microni, iar sterilizarea la 150 de atmosfere).

Pe scurt, avem, în fine, o fabrică mult dorită ! Avem produsele alimentare de tip industrial pentru copii. Menite să economisească timpul mamelor, să suplinească multe carențe în educația lor sanitară, privind hrana științifică a celor mici, a sugarilor în special, menite să le asigure aportul de substanțe hrănitoare necesare copiilor. Dar n-avem consumatori ! Dublu paradox, deși avem destul copii mici, o natalitate în general bună, o politică demografică activă, populația țării urmînd mereu să crească. Deși medicii pediatri și cadrele de răspundere din Ministerul Sănătății au justificat ani de zile morbiditatea și mortalitatea copilului mic prin boli de nutriție și de tub digestiv, exact prin lipsa unor asemenea produse care ar înlătura o hrănire defectuoasă, neștiințifică din partea unor familii. **Acum tocmai organele sanitare nu fac nimic, sau aproape nimic pentru introducerea respectivelor alimente în hrana copiilor. (O anchetă în rîndul a numeroase mame cu copii mici, efectuată recent la o creșă din municipiul Galați, ne îndreptățește această afirmație !) Tocmai creșele, grădinițele cu orar prelungit și săptămînal, spitalele de pediatrie, leagănele și căminele de copii, colectivitățile mari nu beneficiază de ele. Se motivează că sînt scumpe. Nu sînt, față de cheltuielile de producție pe care le încumbă și pentru valoarea lor nutritivă. Se privește, credem, îngust și comod, numai sub raportul alocației pe o zi pentru îngrijirea unui copil. Orice administrator bun poate echilibra meniurile pe durate mai mari de timp. Știm cu toții cît de mică, aproape simbolică, este contribuția, părinților la întreținerea preșcolarilor în creșe și grădinițe, pentru cei mai mulți nu se ridică nici la suma ce o primesc ca alocație de stat pentru copii. Care familie n-ar consimți să plătească cîțiva lei în plus, la suma de pînă acum, pentru ca să fie mai bine hrăniți fiii lor și în mod profund științific ?**

Cremele și pireurile respective au pătruns pe piață, sînt în magazine, dar nu se vînd. Nu se cumpără ! Nu sînt cunoscute ! E timpul să atragem atenția asupra lor și să le recomandăm cu maximum de exigență și competență pentru că produsele pentru copii ale acestei întreprinderi sînt demne de producțiile similare ale celor mai pretențioase rețele alimentare de pe mapamond !

CICI IORDACHE

La Întreprinderea mecanică din Timișoara a fost consemnată, zilele trecute, o nouă realizare de prestigiu a inteligenței tehnice românești. Colectivul de la I.M.T. a încheiat cea dintîi combină minieră de înaintare în steril, parte a unui ambițios program de asimilări. Prevăzută cu un sfredel, manevrat hidraulic în toate direcțiile, combina numără 32 de subansamble mari și are capacitatea de a înainta 6 metri pe zi într-o galerie cu profil de 12. În imagine, lăcătușul Iosif Vidu și maistrul Arcadie Podgurschi, ambii din secția mașini de transportat, fac ultima toaletă a acestui „tanc" pașnic, pus în slujba ideii de a scoate din pămînt cît mai mult minereu.

Un interesant și original studiu consacrat factorilor de eroare

în diagnosticarea și tratamentul bolilor de inimă

„Riscul infarctului este de trei ori mai mare la insul care emigrează decît la cel care trăiește în țara de baștină"

Cu noua sa lucrare medicul specialist Valeriu Ionescu, personalitate marcantă a școlii naționale de cardiologie, vine să întregească prin noi date de sinteză, bazate pe o laborioasă activitate clinică și experimentală, un studiu precedent, apărut cu 8 ani în urmă și intitulat „Tulburări cardiovasculare la limita dintre normal și patologic". Publicată sub auspiciile Editurii Academiei R.S.R., recenta lucrare, „Factori de eroare în diagnosticul și tratamentul bolilor de inimă", vizează în continuare o zonă de grani㠠a științelor medicale, puțin explorată pe plan mondial și situată la limita extrem de sensibilă dintre normal și patologic, aici unde interpretările se dovedesc adeseori extrem de labile, iar imprecizia diagnosticului favorabilă în declanșarea sau evoluția unei cardiopatii. Cartea a fost, dealtfel, semnalată de îndată în cercurile de specialitate din străinătate, autorul primind pînă acum propunerea fermă pentru traducerea ei în engleză. S-au primit, totodată, scrisori de apreciere din partea unor prestigioase foruri științifice și a unor renumiți cardiologi din Europa și Statele Unite ale Americii. Între aceștia se află și celebrul cardiolog Yves Bouvrain, membru al Academiei de medicină din Paris, care, într-o scrisoare adresată colegului din România, ține să menționeze că lucrarea medicului Valeriu Ionescu „este singura carte bazată pe o vastă experiență, consacrată erorilor din cardiologie".

Faptul că prezentăm publicului larg o lucrare de strictă specialitate ni se pare în cazul de față pe deplin îndreptățit. Iată și motivele : prin caracterul ei practic cartea reprezintă în primul rînd un instrument de lucru pus la dispoziția celor ce luptă pe frontul sănătății împotriva celui mai teribil flagel al omenirii : bolile cardiovasculare, principala cauză a mortalității pe plan mondial. Bazată pe o bogată casuistică și pe îndelungați ani de practică medicală, lucrarea avertizează asupra cauzelor de eroare care duc fie la tratamente greșite, fie la dezvoltarea unor anxietăți inutile (dar foarte obișnuite celor ce se cred dar nu sînt de fapt bolnavi de inimă), fie, din contră, la indiferență periculoasă față de boală. În sfîrșit, cititorii noștri vor fi fericiți să afle că există noi posibilități în depistarea corectă a cardiopatiilor bănuite sau manifeste și că meritele revin și medicului Valeriu Ionescu, șeful cabinetului de cardiologie de la Institutul de fiziologie normală și patologică „D. Danielopolu".

Înainte de a da cuvîntul interlocutorului nostru, iată pe scurt cîteva dintre ideile și direcțiile principale ale lucrării recent apărute.

Referindu-se în principal la cauzele care determină emiterea unor diagnostice eronate, doctorul Valeriu Ionescu ajunge la concluzia că cele mai numeroase greșeli de diagnostic sînt legate nu de cazurile cu adevărat dificile dar mai puțin frecvente, ci tocmai de cardiopatiile obișnuite cum sînt de exemplu angina de piept și valvulopatia mitrală. Această constatare îl obligă să trateze pe larg cauza și caracterul durerilor precordiale și să considere că raționamentul clinic ar trebui să acorde o mult mai însemnată atenție inervației senzitive a inimii și a multiplelor conexiuni somato-vegetative cervicale. În continuare, autorul semnalează și descrie pe larg o întreagă suită de posibile erori în efectuarea examenului clinic și în explorarea cardiovasculară. Ultimul capitol al cărții este rezervat problemelor privind tratamentul hipertensiunii arteriale și cardiopatiei ischemice, autorul aducînd în atenție factorii de risc psiho-comportamentali. Prezentînd o bogată casuistică, autorul nu ezită să recunoască învățămintele pe care le-a tras din propriile sale greșeli.

Nu este nevoie să fim specialiști pentru a constata, chiar pe baza acestei succinte relatări, că medicul Valeriu Ionescu propune un nou ghid orientativ în cețoasa simptomatologie a bolilor de inimă, astfel ca, prin înlăturarea erorilor, să se mărească precizia diagnosticelor. Care ar fi totuși, chiar și în această situație, procentul erorilor posibile ?

— În laboratorul nostru de fiziologie cardiovasculară, la un număr de 1 000 trasee E.K.G. procentul de eroare se situează între limitele 1,5—2,5 la sută, dar omisiunile se referă la anomalii de mai mică importanță.

— Care sînt cele mai frecvente greșeli de diagnostic ?

— Studiul nostru a cuprins 320 de cazuri. Este vorba de 320 de diagnostice eronate, pe care le-am depistat treptat pe măsură ce diverși pacienți, apelînd la serviciile cabinetului nostru, au prezentat și fișele medicale eliberate de alte instituții. Așa cum am arătat și în ultima lucrare, investigațiile noastre suplimentare au stabilit, pe baza acestui eșantion, că erorile de diagnostic sînt posibile în proporție de 50 la sută la angina de piept, de 22,7 la sută la cardiopatia ischemică nedureroasă și cronică și de 17,5 la sută la valvulopatia mitrală.

— Cum procedați dumneavoastră pentru a evita asemenea erori ?

— Nu lucrăm cu auxiliare interpuse. Medicul cardiolog este dator să participe personal la efectuarea electrocardiogramei și a celorlalte investigații de specialitate (fonocardiograme, luarea tensiunii, auscultația) pe care le-am descris în lucrare. Cele mai multe erori apar în clipa în care medicul specialist se mărginește să interpreteze electrocardiograma înregistrată de către alții și uneori chiar fără să consulte bolnavul.

— Ați vorbit de nenumărate ori despre factorii de risc în bolile de inimă. Acestia sînt, îmi permit să-i reamintesc cititorilor noștri, tensiunea arterială peste 145/90 mm, colesterolul mărit peste 244 mg, hiperglicemia, fumatul, sedentarismul, alimentația nerațională, stressul. La ora actuală însă, tot mai mulți oameni se plîng de sîcîitoarele palpitații sau de diferite forme de tahicardie. Interesant și regretabil de constatat că în legătură cu aceste deranjamente, medicii de specialitate propun diagnostice extrem de diferite. Nu puțini pacienți declară că, vizitînd mai multe cabinete de cardiologie, au fost declarați fie bolnavi de inimă, fie perfect sănătoși. Amintim aceste lucruri deoarece am aflat că ați acordat o atenție specială acestor bizare simptomatologii.

— După vîrsta de 45 de ani, aproape 50 la sută dintre noi suferim de spondiloză cervicală. Această afecțiune produce iritarea nervilor simpatico-cervicali, care la rîndul lor influențează inima, obligînd-o să bată repede. Alte afecțiuni ale coloanei, descrise pe larg în ultima lucrare, produc diferite perturbații ale cordului sau ale organelor de echilibru. Se constată iritarea nervilor care merg pe brațul stîng, adeseori cefalee sau dureri în partea superioară stîngă a toracelui. În toate aceste cazuri, de cele mai multe ori, inima nu este bolnavă. Este vorba de așa numitul sindrom radicular acut cu iritare a simpaticului cervical. Și nu o dată „Salvarea" ne-a adus pe targă bolnavi prezentînd aceste simptome pe care medicul le-a considerat semnale sigure ale unui infarct.

— În sfîrșit, ați acordat o mare importanță problemelor de educație. Cuvintele vă aparțin : „un sfat elementar de igienă psihică face mai mult decît Persantinul sau Intensainul".

Se vorbește din ce în ce mai mult de factori psihici care țin de un anumit tip de personalitate. Există, de pildă, așa-numitul Sisyphus personality, cum l-au denumit cercetătorii americani, sau tipul mereu grăbit, nemulțumit, neliniștit, agitat, agresiv, cu gesturi bruște, în permanent deficit de timp și somn. Acest fel de comportament duce de 2,3 ori mai mult la angina pectorală, și 4,3 ori mai frecvent la infarct în comparație cu omul ponderat, liniștit. Și viceversa : se constată mult mai puține accidente vasculare la oameni calmi, cu expresie senină, cu gesturi rotunde, care discută cu voce liniștită și nu ridică niciodată tonul. În sfîrșit, cîteva cuvinte despre factorii de stress pomeniți mai rar în literatura de specialitate. Este vorba de situația sufletească în care se găsesc cei care își părăsesc locul originar și în primul rînd patria natală. Instinctul de teritoriu existent și la animale acționează în aceste cazuri ca o lege biologică fără iertare. S-a constatat pe bază de date statistice că emigranții fac de trei ori mai multe infarcte decît cei care se nasc și trăiesc toată viața în țara de baștină.

— În sprijinul ideilor expuse puteți să ne aduceți și exemplul propriei dumneavoastră vieți. Ce sfaturi dați fumătorilor ?

— Pe cei care nu reușesc să se lase de fumat îi sfătuiesc să facă eforturi în plus și dacă tot nu reușesc atunci le recomand să fumeze numai după orele 18. După această oră efectul spastic și bronhoconstrictor al nicotinei este mult mai redus.

— Alte recomandări ?

— Mișcare. Și dacă tot m-ați invitat să prezint exemple din viața mea, vă mărturisesc că sînt un vechi și devotat alpinist, că fac zilnic pe jos cel puțin patru kilometri, că refuz pîinea și o înlocuiesc cu legume fierte și că mănînc foarte puțin la prînz. În Norvegia, unde am fost chemat să țin o suită de conferințe, am constatat, între altele, că nu există aproape de loc indivizi supraponderali. Am aflat și explicația : norvegienii sar peste masa de prînz, deci depășesc ora cînd enzimele și fermenții se caracterizează printr-o activitate maximă. Românul nostru mănîncă zdravăn la prînz și seara, și rezultatele le vedem și le simțim cu toții. Pentru fiecare cinci kilograme suplimentare inima muncește cu 200 de bătăi în plus pe oră. Deci cine depășește greutatea normală cu 15 kilograme, obligă inima la un efort de 600 de bătăi în plus pe oră și la 14 000 bătăi în plus pe zi. Nu masa de seară, cum se crede îndoobște, favorizează obezitatea, ci tocmai cea de la prînz.

— Ce putem comunica în concluzie cititorilor noștri ?

— Că există toate șansele ca bolile de inimă să fie depistate în formele lor incipiente, la limita dintre normal și patologic, că pe baza unui examen riguros științific omul poate afla cu precizie dacă este sau nu bolnav de inimă. Acestea sînt principalele deziderate pentru care m-am luptat în meseria mea și cărora le-am dăruit 27 de ani de viață.

LIVIU TIMBUS

Dr. C. Ionescu — Tîrgoviște

„Să impunem tot ce avem mai demn de geniul național"

Doctor în științe medicale, șef de lucrări la Clinica de nutriție și boli metabolice din Capitală. Stagii de specialitate în Italia, R.D. Germană, R.P. Chineză, unele dintre ele în acupunctură, domeniu în care ține și cursuri de specialitate în străinătate, unde este și membru al unor societăți prestigioase cu acest profil. Autor a peste 170 de lucrări, printre care (în colaborare) și a trei monografii de referință.

— Munca în Clinica de nutriție, în care lucrați de mai mulți ani, se împletește în mod curent cu cercetarea. Credeți că investigarea și generalizarea rezultatelor e un apanaj exclusiv al celor dotați, o pasiune, sau o obligație a oricărui specialist ?

— În contextul actual al integrării învățămîntului de specialitate cu asistența medicală și cercetarea, acest ultim element al triadei e în mod dialectic obligatoriu. Fac o distincție însă între obligativitatea ce decurge din vocație și conștiință și cea formală, bazată pe simpla realizare a unor lucrări, mai mult sau mai puțin originale și necesare, înscrise într-un anumit plan de muncă. Din acest punct de vedere situația cercetărilor în Clinica de nutriție și boli metabolice e oarecum privilegiată; colectivul nostru, și fiecare membru al său în parte, afirmîndu-se, în funcție de posibilități, atît pe plan național cît și internațional. Recentul nostru Congres de nutriție și boli metabolice a permis ieșirea în larg, în lumea științifică din specialitate, a unui colectiv cu un înalt potențial în cercetare. Și pentru ca afirmația mea să nu fie gratuită, aș aminti cîteva din realizările colectivului nostru : scăderea la sub un procent, de la 15 la sută, a mortalității prin comă diabetică, prelungirea duratei medii de supraviețuire a copiilor diabetici, diminuarea impresionantă a complicațiilor cardiovasculare la bolnavii cu diabet zaharat. Înalta în evidență la Centrul de nutriție și boli metabolice, realizarea unor metode terapeutice originale recunoscute ca priorități pe plan internațional, inițierea unei cercetări prospective privind prevenirea și combaterea diabetului zaharat etc.

— În aceeași ordine de idei, v-aș ruga să apreciați măsura în care studiile, pregătirea din facultate îl formează pe viitorul specialist și pentru cercetare.

— Școala superioară românească de medicină se poate mîndri cu practicieni de înaltă calificare, care nu fac față celor mai exigente cerințe de asistență medicală.

Ce i se poate totuși reproșa și chiar i se reproșează nu o dată de personalități ale lumii medicale, că și de foștii absolvenți, este conservatorismul rigid, îndeosebi în ce privește programele de pregătire rămase neschimbate decenii în șir. Așa se explică și absența, de mulți ani semnalată, a disciplinei de nutriție și boli metabolice din planul învățămîntului medical superior.

Mult mai deficitară, din perspectiva științei și practicii medicale, se prezintă pregătirea pentru cercetare a viitorului specialist în anii facultății. Conducînd lucrările de diplomă ale unor absolvenți mi-am dat seama că aceștia nu stăpînesc nici măcar alfabetul cercetării științifice. Or, o asemenea metodologie precisă se deprinde sub îndrumarea competentă și controlul riguros ale unui cadru didactic, el însuși o autoritate în materie. Din păcate, rareori pasiunea unui student pentru a face știință, nu numai a deveni un practician îngust, oarecare, întîlnește generozitatea unui maestru cu simțul perspectivei.

— Dumneavoastră practicați în același timp acupunctura, metodă terapeutică tot mai frecvent folosită și la noi, ca aproape pretutindeni în lumea civilizată. Fiind și unul din promotorii ei recunoscuți pe plan internațional, ce părere aveți despre stadiul actual și viitorul acupuncturii românești?

— Primul meu contact cu acupunctura s-a produs pe cînd eram student și inițiatorul meu în acest domeniu a fost doctorul Ion Bratu, care lucra pe atunci în centrul de reumatologie, om de știință a cărui activitate laborioasă a atras atenția asupra acestei metode de tratament atît în țară cît și în străinătate. Surprins de efectele terapeutice, uneori neașteptat de bune în numeroase afecțiuni, încurajat în această direcție de academician Ștefan Milcu și mult regretatul academician Aurel Moga, mi-am continuat activitatea, astfel că în concordanță cu afirmarea generală a acupuncturii românești, am avut prilejul să public în mai toate publicațiile prestigioase de specialitate din lume, să particip la manifestări internaționale prestigioase consacrate acestei problematici, inclusiv să țin unele prelegeri și chiar cursuri în străinătate. Sînt bucuros însă mai ales pentru afirmarea acestei vechi și mereu eficiente metode de tratament în domeniul medicinei românești, aceasta în ciuda unor reticențe și chiar opoziții la început. Fapt este că România este prima țară europeană în care această metodă de tratament a fost acceptată oficial (1959) și totodată țara în care au fost consacrate o seamă de priorități ale domeniului, ce evidențiază contribuția prestigioasă a unor specialiști recunoscuți precum prof. N. N. Gheorghiu, dr. Traian Crăciun sau dr. D. Constantin. În ce mă privește, pe lîngă însărcinarea curentă de a ține cursuri de perfecționare în acupunctură organizate de centrul de specialitate din Ministerul Sănătății, mă preocupă în ultima vreme aplicarea acestui tratament în bolile metabolice (obezitate, dislipidemii, unele forme de polinevrite), precum și stabilirea unor analogii între concepția tradițională și cea modernă privind alimentația fiziologică.

— Și, pentru a concluziona, ce credeți că ar trebui făcut pentru ca dialogul cu lumea științifică să fie cît mai fructuos pentru noi, românii?

— Afirmarea internațională a României pe tărîm științific constituie una din îndatoririle principale ale cercetătorilor noștri. Absența unor lucrări românești dintr-o asemenea confruntare științifică nu poate fi considerată decît ca o abdicare de la îndeplinirea acestei îndatoriri sacre. Din păcate, uneori, într-o asemenea situație te pun și unele restricții ale Ministerului Educației și Învățămîntului care pentru cadrele universitare limitează o asemenea participare în perioada concediului de odihnă, în ciuda faptului că ea e înscrisă în planul ferm de colaborare al Academiei Române sau al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Convins că frustrări scandaloase de anumite merite nu se mai pot produce în prezent, cum s-a întîmplat cu acordarea Premiului Nobel altor cercetători decît deținătorului real al paternității descoperirii insulinei, marele savant român Paulescu, nu pot totuși să nu remarc faptul că asistăm și astăzi la trecerea în patrimoniul științific al altor țări a unor rezultate ale cercetării românești. Dacă prima și cea mai frumoasă amintire a debutului meu științific pe plan internațional se leagă de faptul că pe frontonul impozantului edificiu în care avea loc reuniunea la care prezentam o comunicare flutura și tricolorul românesc, aș dori ca sub faldurile lui, dragi inimii noastre și în mare cinste în ochii lumii, să impunem tot ceea ce avem mai prețios și demn de geniul național.

Convorbire consemnată de
N. GRIGORE MARAȘANU

Un loc căutat de unii, ocolit de alții:

Oficiul forțelor de muncă

Cu greu ne-am făcut intrarea la Biroul forțelor de muncă, sector 1, pentru a ajunge la cei doi inspectori — prea răbdători inspectori, în unele situații — cu gînd de a le pune la încercare buna-credință față de cetățeanul care vine și bate la ușă în căutarea unui post. A fost imposibil să-i scoatem din hainele poliției, ale calmului și bunei-cuviințe cu care fac față, zi de zi, unor situații ce sfidează adeseori bunul simț. Desigur, acesta-i rostul lor, rost izvorît din umanismul statului nostru care nu lasă omul „muritor pe drumuri", ci-i oferă dreptul și posibilitatea de a munci. Numai că, nu de puține ori, le e pusă la grea încercare atît de omenească răbdare, de către tupeul nemuncii, al parazitismului care refuză, sfidează, aruncă cu noroi în meseriile ce se oferă.

Deci, pe culoarul îngust, în care oricîtă bunăvoință ai avea nu poți pune o băncuță, în care doritorii de posturi nu au altă șansă decît să aștepte în înghesuială, unul în altul, nu mai era loc nici pentru un ac în dimineața reportajului nostru. Se vorbea în șoaptă, se derulau secvențe rupte din cartea vieții lor, se explica de ce au trebuit să plece de la o întreprindere, de ce se află aici, ca și cînd cineva anume le-ar fi cerut treaba asta, se înfiripau speranțe că vor găsi post de..., sau de..., sau de...

Erau laolaltă, în cuprinsul acelui culoar cît palma, oameni trecuți de prima tinerețe, femei și bărbați, fete tinere. Și, precum într-un compartiment de tren, cei prezenți își redescopereau deschideri de suflet, se rezumau, în cîteva cuvinte, romane și melodrame trăite. Doar legănarea de tren lipsea, și fotoliile, și zgomotul obsedant al roților. Maria I., femeie încă tînără ce-și aduce cu ea și fetița, elevă în clasa a VI-a, „să vadă cum e, să ia aminte, să învețe" își pune, dintr-o suflare, viața în palme : s-a măritat, necununată, cu un ins care la greu a fugit, lăsînd-o singură ; apoi, și-a găsit un bărbat, de care și-a legat viața prin cununie, nu prin vise, „visele sînt pentru fetișcane", dar, la numai cîteva zile după însurătoare, cu băutura în nas fiind, a făcut un accident. Acum, își ispășește pedeapsa. Vai de capul ei, încă un an mai are de stat acolo bărbatu-său. Mihaela B., încă o fetiscană, recunoaște că a avut noroc. În loc să-și termine școala s-a căsătorit, are de acum și o fetiță de 5 luni. Totul s-a terminat cu bine deoarece și-a găsit un bărbat de treabă care e de acord ca ea să se califice, să-și termine școala. Avea să primească o repartiție la „Aurora", unde urma să învețe meseria de tesătoare. Era bucuroasă, a despăturit hîrtia, a arătat-o în dreapta și în stînga. «Gata, zice, de aici merg direct la „Aurora"» și părăsește culoarul lăsînd în urmă o adiere de bună dispoziție și încredere. „Are un copil — sparge liniștea de o clipă Ștefania C. — și e tînără, și mai are și un bărbat de treabă. Are idealuri. Și eu am avut, și încă ceva din ele am mai păstrat". Dar tată, după o muncă de o viață (26 de ani) la difuzarea presei, la un chioșc de ziare, nu-i mai ajung banii. Or, femeie singură fiind nu are pe cine să se sprijine decît pe ea însăși. Făcuse în tinerețe o școală profesională comercială. N-ar prea vrea la alimentara, unde auzise că se caută vînzătoare, unde umblă vorba că se fură iar ea nu poate accepta așa ceva, cînd toată viața și-a clădit-o după zicala : „Sărac și curat !" „Nu-ți fă griji — a încurajat-o Ion R., tînăr de 25 de ani — nu fură toți !" „Oi fi lucrînd la vreo alimentară?!" — l-a interpelat femeia. „Ba, zice băiatul scuturîndu-se ca de o vină grea, sînt lăcătuș, am plecat la cerere, nu mă împăcam cu maistrul, îi căsunase pe mine, ori eu nu sufăr scandaluri în casa mea, și nici la întreprindere ! Am 3 copii, cel mare are 4 ani, cel mic 4 luni, nu sînt unul dintr-ăia care să stea acasă degeaba. De asta-s aici, tot pe meseria mea o să-mi iau serviciu. Puteam să-mi caut și singur, dar cînd ai un loc ca acesta unde să mergi și să spui: ăsta-s eu, asta știu să fac, stau în cutare cartier, poate aveți ceva și prin zona locuinței mele — de ce să-l ocolești ? !"

Se aflau acolo și dintre cei care ar fi ocolit cu plăcere un astfel de loc. Fuseseră însă descoperiți de organele de miliție că-și duc viața pe orbita nemuncii. Veneau aci amăgindu-se că doar-doar nu vor găsi de lucru unde doresc ei. Trăsătura definitorie a acestora era tupeul. Manifestat în fața celor doi inspectori ; pe ceilalți, care-și așteptau rîndul pe holul îngust, îi tratau cu dispreț, învăluiți într-o tăcere sfidătoare.

Eugen B. are 50 de ani, 4 copii mari, toți așezați pe la casele lor, 10 nepoți. Sofia, Ioana B., a împlinit și ea 47 de ani. El are 7 clase, ea nici atît, „Noi vrem să muncim — răsună ca un ecou vocile lor stridente — dar ne plimbă de aici, de colo, colo, ca pe sfintele moaște. Treabă-i asta ?" Și, cu gura mare, reușesc să cotropească biroul, suduielile și tonurile ridicate se rotesc ca într-un vîrtej. Pînă cînd cei doi inspectori au cerut liniște, iar impricinații au fost obligați să ia loc și să răspundă la întrebări. În loc de răspunsuri, mîriituri și răbufniri de proteste. În rezumat, am reținut că cei doi fuseseră depistați de organele de miliție la începutul lui noiembrie anul trecut, ducînd trai parazitar, moment din care au fost aduși la forțele de muncă, intrînd sub incidența Legii nr. 25/1977. „Nenea" Eugen nu vrea decît un post de paznic. I s-a oferit repartiție în acest sens — paznic la A.S.E. — dar de acolo a fost respins că nu prezintă garanții morale ; apoi i se dă o nouă repartiție, spre Centrul de calcul M.E.F.M.C. tot ca paznic — conform comunicării existenței acestui post liber. (Adresa 3 692/6 X). Dar, cum tot Centrul de calcul, prin **biroul personal,** comunică pe repartiție că „nu există în prezent post vacant de paznic", i-se oferă cu larghețe alte locuri de muncă : la Romvared, la Întreprinderea de prestări servicii, la alimentara sector 1 s.a. „În felul ăsta nu muncesc ! Dați-mi la pază, v-am zis, ce, eu sînt om să dau cu lopata?" Refuzînd revoltat orice altă muncă — pe moment, la pază, unde dorea el, nu există locuri vacante — omul nostru apelează la un ultim argument : „Ziceți că dacă aș fi calificat mi-ați da pe meserie ? Ei bine, eu am o calificare : mecanic P.C.L". De fapt, meseria lui din tinerețe era de mecanic motopompă, practicată foarte scurt timp. Nu aveau de unde ști cei de la forțele de muncă de o asemenea calificare. Pe fișa lui, conform propriilor declarații, nu apărea decît muncitor necalificat. Și, cum pe cartea lui de muncă apăreau nenumărate desfaceri de contract prin litera „i" — deci, pentru indisciplină — o făcuse pierdută anunțînd-o și la Buletinul oficial. O paranteză se impune : am înțeles foarte clar goana lui Eugen B. după o muncă ușoară (responsabilitatea noțiunii de paznic era departe de a o înțelege). Nu am înțeles însă jocul de a avea sau a nu avea post de paznic al Centrului de calcul M.E.F.M.C. Dincolo de eroul acestor rînduri, Eugen B., care dorește postul de paznic pentru a cîștiga un scaun plătit pe care să stea, gestul dumnealor se poate numi „a plimba omul pe drumuri degeaba". Reîntorcîndu-ne la familia B., soția nu se lasă nici ea mai prejos decît guralivul ei soț. I s-a tot oferit — la I.T.H.R., la Institutul național de geriatrie, la Institutul de hematologie, la revizii vagoane... dar a refuzat toate ofertele. În sfîrșit, i se dă o nouă repartiție — femeie de serviciu la cămînele studențești. Li se explică amîndor soți că, dacă nici de această dată nu se vor apuca de muncă, Legea 25 își va spune cuvîntul.

Carmen Anca M. are 18 ani. A terminat 10 clase în '79 și de atunci tot caută o slujbă. „A căuta" în exprimarea ei înseamnă a face uneori cîte o plimbare pe la forțele de muncă. A venit și cu mama de cîteva ori, ne spune, și tot degeaba. Nu vrea la „Arta modei" pentru că nu are răbdare să lucreze ; nu vrea nici la „Aurora", unde iarăși ar putea să se califice, din cauza aceleiași lipse de răbdare. Nu vrea colo, nu vrea dincolo, nu vrea, de fapt, niciunde. „Totuși, unde ți-ar plăcea să lucrezi ?" — i se pune inevitabila întrebare. Tace o vreme, după care, la insistențe, cu capul plecat, răspunde : „Mama ar vrea să mă fac coafeză sau manichiuristă. Asta e și visul meu. Dar, n-aveți așa ceva !" Cînd a terminat Liceul industrial „Dumitru Petrescu" din Pajura, școala a repartizat-o la U.R.A.C. „M-am dus, de dus, dar mi-am luat negația. Nu puteam să rămîn să trag la fiare !" O priveam. Volnicuță fată și bine îmbrăcată. Îi dă încă bani tătucu. Lipsa ei de hotărîre își are, în acest caz, un suport temeinic chiar acasă. Mai devreme sau mai tîrziu și ei, părinții, vor trebui să se trezească, să-și îndemne fata la o muncă cinstită, deoarece obișnuința cu nemunca nu poate duce, în final, decît la parazitism, la fapte antisociale.

Nemunca, în ultimă instanță, ajunge pe banca acuzării. A. Savetei Narcis Mihai de pe strada Andrei Mureșeanu nr. 28, la cei 26 de ani ai săi, vechi tăietor de frunze la cîini, refuzînd repartiții peste repartiții, a fost discutat în adunarea cetățenească și trimis în instanță. Între timp însă fusese condamnat prin Decretul 153 pentru scandal și viață parazitară. Pe banca acuzării, prin intervenția obștii — adunările cetățenești din cartiere — a ajuns și Maria Culea de pe strada Witing nr. 5, 18 ani, calificată confecționer, refuzînd repartițiile oferite.

Încolțiți din toate părțile paraziții sînt puși la muncă. Uneori, mai scapă. Pe moment doar, folosindu-se de minciună și de buna-credință a oamenilor cinstiți. Dumitru Ardeleanu, tînăr calificat în meseria de montator aparate optice, a fost depistat încă din luna martie a acestui an că duce o viață parazitară. Refuzînd în două rînduri repartiția la I.O.R. — unitate care l-a calificat — a fost pus în discuția adunării cetățenești din circumscripția electorală nr. 34 care i-a recomandat să se încadreze în muncă. Nu a ascultat, ajungînd în fața instanței. Abia acum începe zvîrcolirea lui. S-a prezentat la judecată cu o adeverință emisă de Muzeul satului din care rezultă că este încadrat acolo ca muncitor necalificat. Pe baza acesteia instanța a respins cesizarea D.P.M.O.S.-ului. Numai că, între timp, cei de la Muzeul satului află că tînărul „necalificat" este, de fapt, calificat și că are carte de muncă (lucrări ascunse de acesta), motiv pentru care i se face închiderea. Ultimele zvonuri despre descurcărețul tînăr spun că ar fi plecat într-un turneu de scurtă durată cu Teatrul evreiesc de stat. Chitarist. Un grelore modern peste care însă va veni cu siguranță iarna !

GEORGETA BLĂNARU ■

Radiografia morală a unei delapidări

Prințul de lapte (II)

Într-una din serile trecute am îndrăznit să batem la ușa unui apartament de pe Bulevardul Macaralei. Pe ușă scria simplu : Familia Antonescu. Ne-a deschis ușa un bărbat, înconvoiat parcă de grijă peste noapte. Ne-a invitat înăuntru. La masă, o femeie ceva mai trecută, cu ochii împăienjeniți de lacrimi, făcea eforturi să ne deslușească. Ni s-a arătat un scaun și am fost poftiți să luăm loc, după ce am fost cîntăriți și măsurați din cap pînă în picioare. De jur-împrejur mobilă veche, adunată cu migala omului gospodar, ne aducea aminte de casele bunicilor.

— Sînteți de la ziar ? Doriți să faceți un material despre băiatul nostru care ne-a adus un așa de mare necaz și o așa de mare rușine ? Ei, bine, dacă o să scrieți ceva, vă rugăm să specificați că numai **anturajul** l-a nenorocit. Cînd spun **anturaj** mă refer și la colegii de serviciu. Taică, nu vreau să dau vina pe nimeni — băiatul nostru a furat și trebuie să-și primească pedeapsa după cum merită. Dar acum, cînd faptul este consumat, ne punem și noi cîteva întrebări. că sîntem bătrîni și singuri, uitați și părăsiți de toată lumea, iar răspunsuri nu prea găsim. Dacă fiul nostru, Bebe Antonescu, ar fi furat, cît se spune că a furat, unde sînt banii ? De ce fiul nostru ne-a lăsat să ne chinuim, să decupăm capace de iaurt ? Cum îndrăznea să ne ceară cîte o sută, două cînd pleca în oraș ? Noi îi dădeam, fiindcă niciodată, dar absolut niciodată, nu am bănuit că Bebiță, „vecinul nostru de apartament" — mă iertați că-l numesc așa — ar fi avut bani furați. Pe mine m-a îngrijorat un singur fapt : dispărea de acasă și tot timpul sunau telefoanele de la serviciu. Cînd ajungea acasă, abia apuca să se dezbrace și să mănînce, că suna telefonul după el și-l chema cine știe unde. Cel mai des îl suna șeful contabil, Dumitru Bugeanu, Dan Voicu, pe vremea aceea șef al serviciului financiar în întreprindere, și Ion Pop, șeful corpului de control în Centrala laptelui. Ei veneau des pe la noi, pe acasă. Stăteau la masă cu noi, le puneam în față tot ce aveam mai bun considerînd o mare onoare că șefi atît de mari, prieteni cu fiul nostru, ne călcau pragul. Ce să vă mai spun ? Cuvintele de laudă curgeau ca vinul în pahare la adresa lui Bebe. Șeful contabil îl invita de foarte multe ori pe la el pe acasă. Ținea morțiș să-l însoare cu o nepoată de-a lui de la țară, frumoasă, bogată și cu situație. Spunea că vrea să-i cunune el. Spuneți și dumneavoastră, cînd auzeam toate astea chiar din gura șefilor lui, cum să nu te simți în siguranță ?! Cine se putea gîndi că Bebe ar fi putut face prostii ?! Îmi aduc aminte că astă toamnă, împreună cu șeful contabil, au plecat cu două mașini după țuică și după struguri. Au lipsit cîteva zile. Bebe, al nostru, nu a venit cu nimic acasă. În schimb, șeful contabil a venit cu două damigene de țuică și mi le-a lăsat în baie. După ce l-au arestat pe Bebe mi-a telefonat și mi-a spus să scap de țuică. Eu, speriat, am aruncat-o în baie. Și acum mai am damigenele. Tot șeful contabil, cu cîteva zile înainte, mi-a dat telefon și a întrebat de Bebe. Îl chema de urgență la fabrică și spunea :„Să vină de urgență să ticluim actele". Acum, că totul s-a cam terminat, vă spun ca un om bătrîn și singur : nu șeful contabil a descoperit întreaga afacere, cum se laudă, pentru că el a știut de toată povestea de la început. Și, culmea ironiei, nu numai că toți ceilalți n-au fost pedepsiți, dar unii au locuri de muncă mai bune iar alții au fost chiar avansați. Să vă spun : Ion Pop este șef contabil la I.T.S.A.I.A., Dan Voicu este în prezent șeful serviciului de desfacere, iar fostul șef contabil de la fabrica de lapte e, bine mersi, șef contabil în altă parte. Și încă o întrebare pe care ne-o punem : dacă fiul nostru ar fi avut atîția bani oare de ce în ultimele luni ale anului trecut a făcut un împrumut de la C.A.R. de 10 000 lei ? Și nu numai atît. A cumpărat în rate un televizor și un frigider. Oare cum se explică toate acestea ?

I-am lăsat pe cei doi bătrîni cu tristețea lor. Zilele următoare am încercat să stăm de vorbă cu alți oameni care au lucrat cu Antonescu. La întreprinderea de lapte din Militari, reușim să stăm de vorbă cu fostul director de la fabrica din Vitan, doctorul Alexandru Aciu. „Incredibil ce s-a petrecut la noi, ne spune acesta. E de domeniul fantasticului. Eu în prezent sînt șef de secție la întreprinderea din Militari. Am fost schimbat. O singură rugăminte am avut, care mi se părea normală : să fiu lăsat la fabrica din Vitan pînă se termină cercetările. Mi s-a spus că e mai bine așa, să stau deoparte și mi s-a spus ca să fac o cerere din care să rezulte că îmi cer demisia. Nu știu pe cine deranjam dacă rămîneam în continuare la Vitan, mai ales că nu s-a dat nici o decizie de schimbare în acest sens.

Și fiindcă sîntem la capitolul adevărului, al sincerității, îmi permit să spun lucrurilor pe nume. Sînt multe alte greșeli pe care cei din conducere se fac că nu le observă. Despre ce e vorba ? Este oare posibil ca în întreaga întreprindere să nu existe în conducere nici un economist cu studii superioare ? Toți sînt cu derogări. Contabilul șef, Dumitru Bugeanu, cu derogare. Revizorii cu derogări, Revizorii C.F.I. cu derogări. Acum, cînd sînt la ananghie și s-a văzut că s-a îngroșat gluma se cere ajutor din altă parte, de la alte întreprinderi, cu tot felul de revizori. Nu vă vine să credeți, dar așa stau lucrurile. Ei, aici își au răspunsul multe din întrebările puse. Cum se puteau face oare verificări doar prin sondaj ? Cum ? Cum explică revizorii C.F.I. acest lucru ? Care sînt rezultatele controalelor și rapoartelor ? O singură idee se desprindea mereu : treaba merge foarte bine și că nu sînt probleme. Și aș mai pune o întrebare : controalele făcute de către contabilul șef, ce fel de controale erau ? Desigur, este foarte ușor acum să spunem : Antonescu a furat. Dar cine a mușamalizat întreaga afacere ? Cine a închis ochii, și nu o dată, ci de multe ori, ani în șir ? Exact ca într-un roman polițist, mai sînt încă multe enigme la care nu s-a gîndit nimeni să dea vreo explicație. Pot să vă mai spun ? Anul trecut, prin primăvară, Consiliul oamenilor muncii din întreprindere a hotărît ca fabrica de lapte din Vitan să-și întrerupă activitatea pentru reparații și modernizări. În toată această perioadă, care a durat mai bine de o jumătate de an, tot personalul fabricii din Vitan a fost repartizat la fabrica din Militari și din Fundeni. Doar serviciul de decontare a rămas pe loc, adică la Vitan. Și ca o dovadă a celor afirmate de mine este faptul că în această perioadă s-a furat cel mai mult. Oare cine a avut interesul să țină decontarea departe de întregul flux al producției ? De asemenea, se pierdea foarte mult timp și combustibil cu drumurile între cele trei puncte amplasate în trei extremități ale Capitalei.

După ce s-a întîmplat necazul, am consultat și eu cîțiva economiști. Toți, dar absolut toți, mi-au spus că un asemenea lucru nu se putea întîmpla, că este de domeniul fantasticului. Din primele luni hotia trebuia depistată. Realitatea din balanță nu a fost verificată de către șeful contabil. De asemenea au existat și debite neconfirmate. De asemenea, în timpul cercetărilor, s-au găsit acte ascunse și sustrase. Cum puteau ele să nu apară în calculator ? Iată încă o întrebare la care nu s-a găsit nici un răspuns.

Ion Turcea, fostul secretar de partid de la fabrica de lapte din Vitan, este în prezent maistru la **sectorul iaurt** în fabrica din Militari. „Eu am fost mutat, fără nici un fel de explicație, din Vitan la Militari. Ce aș mai putea spune ? Un contabil și un merceolog trebuie să se găsească în permanență atît în întreprindere cît și în toate punctele de lucru. Mai puțin prin birouri. Se știe faptul că fiecare tonetă de înghețată, fiecare punct de lucru este controlat de către un merceolog. Atunci, dacă așa stau lucrurile, cum s-a întîmplat că la toneta de înghețată a lui Victor Nițu s-a furat atît ? Ce făceau merceologii ? Eu dacă am avut curajul să spun lucrurilor pe nume, într-o ședință, directoarea întreprinderii, Eufrosina Păun, m-a mutat explicîndu-mi doar atît : „La Vitan s-a furat, Antonescu v-a păcălit pe toți". Apoi, de cîte ori eram trecut la o primă, cei de sus, fără nici un fel de explicații, mi-o tăiau... În schimb era propus și i se dădea primă lui Antonescu pentru că aranja bine mesele de protocol. Așa e la noi în întreprindere. Cum îndrăznești să critici, ești mutat. În schimb rămîn pe loc oameni care convin. Nu demult, s-a anunțat că prin C.F.R. a sosit un vagon de unt. Poate chiar mai mult. Este vorba de vreo 15 tone. În carnetele de transport există semnătura unui gestionar : Ioniță. Dar, nu se găsesc facturile și vagonul de unt. A dispărut peste noapte. Deci, cazul Antonescu nu este un caz izolat. Numai o analiză atentă și cu toți factorii de răspundere ar putea îndrepta lucrurile, cu alte cuvinte, ar stîrpi hoțiile".

Desigur, așa stau lucrurile. O analiză atentă, cu toți factorii de răspundere ar putea clarifica toate enigmele ridicate de interlocutorii noștri. Vom relata, cititorilor, în numerele viitoare, atît părerea conducerii întreprinderii de lapte, a centralei, a revizorilor, cît și explicația completă a tuturor enigmelor. Ancheta continuă.

SORIN POSTOLACHE ■

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Idolii, pila și mita escrocați!

EA — 32 ani. EL — 42 ani ● EA — divorțată o dată. EL — divorțat de trei ori. ● S-au cunoscut în autobuzul 42 ● Într-un an au rulat împreună peste un milion lei ● EA — secretară dactilografă. EL — instalator ● Numărul persoanelor escrocate — peste o sută ● Cel mai puțin — 5 000 lei. Cel mai mult — 48 000 lei ● Escrocații : ingineri, doctori, profesori, funcționari, lucrători agricoli, gestionari ● Promisiuni : case, mașini marcă străină, permise de conducere auto, transferuri de serviciu, buletine de Capitală, admitere liceu, grațieri ● Plîngeri împotriva lor : nici una ● EL : Fiindcă toți dădeau pe lîngă lege ● Întrebare : Cum ați găsit atîția creduli, ca să nu le spunem proști? ● EL : Nu erau nici creduli, nici proști. Erau însă plini de bani ● Întrebare : Cum obțineați bani de la ei? ● EL : Fiecare avem slăbiciunea.

★

Am discutat cu amîndoi o zi întreagă. La sfîrșitul zilei nu s-au plîns de oboseală, nu s-au plîns de foame, nu s-au plîns de sete. Viața de escroc este totuși probabil cumplit de grea. O să vedeți pînă la urmă. Ajuns acasă, seara, am telefonat unui prieten de-al meu, punîndu-l la încercare, ca să văd cît de ușor poate fi momit cineva. Cum îți merge Dacia, l-am întrebat. **Merge. Îți vînd un pont, zic, cunosc un tip serios care are de vînzare un FIAT 125. Cu cît? Cu 65 000 lei. Ești nebun? se miră el. Dacia mea o vînd mîine cu 73 000. Dragă, zic, tipul e cineva și a primit o mașină din Italia. A dat pînă acum de trei ori examen de conducere și a picat. Nu vrea să mai încerce. El n-a plătit decît vama, nu vrea să facă afaceri. De aceea nici nu o vinde prin mica publicitate. La postul lui, îți dai seama. Nu e o chestie serioasă, îl aud pe prietenul meu. Cum, zic, nici o informații de la mine nu o consideri serioasă? Poate că tu ești serios, dar ăla nu e. Ar da-o în familie cu 65 000 lei. Ar da-o șefului. Nu miroase a bine... Las-o baltă. Cînd ne vedem?**

★

Întrebare : — Cum vă recrutați victimele?

— Sînt oameni care nici nu gîndesc că ar putea să-și rezolve altfel problemele decît prin pilă și mită. Au nevoie de ceva, încep să se intereseze prin cine ar putea apela la o autoritate. Un prieten de-al nostru se ocupa de recrutare. Cunosc, le zicea, un tip serios — adică eu — pe care dacă-l rog... Și așa mai departe. Îmi telefona, te prezinți la restaurantul cutare, îmbrăcat așa și așa... Nici nu era nevoie să mă legitimez. Tăceam și ascultam. N-am băut niciodată mai mult de un pahar de vin. Beau ei și povesteau. Cînd se cherchelea începeau să povestească de la serviciu, de-acasă, nici unul nu era curat. Cînd consideram că-l am la mînă cu ceva, propuneam tranzacția, primeam banii, nici nu-i număram... Îi băgam în buzunar și gata. De cîteva ori chiar am și rezolvat cîteva chestiuni simple, perfect legale. Mă îmbrăcam la costum, cămașă albă, cravată, pălărie, închiriam o mașină, șoferul îmi deschidea portiera, coboram, treceam pe lîngă portar ca la mine acasă... Rămîneau în poziția de drepți, deși nu mă văzuseră în viața lor. Nu mi-a cerut nimeni niciodată legitimația. Dar dacă nu eram „în formă" nici că intram undeva.

Întrebare : — N-ați dat greș niciodată?

— De cîteva ori. Și aceștia au fost oameni simpli, nu doctori, nu ingineri, nu profesori. Țăranul nu te crede pe cuvînt. De unde ești? Ce legitimație ai? Pe cine cunoști? Scurt. Nici nu stătea de vorbă.

Întrebare : — Cu doctorul și Fiatul 125 cum a fost?

— Prietenul ăsta al meu, intermediarul, se bagă în sufletul omului. Îi face un milion de mici servicii, devine util și necesar și iscodește, ce-i place omului, ce vicii are, ce matrapazlicuri învîrtește... De medic mi-a spus că e nebun după tot felul de extravaganțe. Așa ne-a venit ideea. Ce-ar fi să-i spunem prin urmare că un tip serios are un FIAT 125 SUPER SPORT și-l vinde ieftin. Mai înainte însă, ca să-i avem la mînă, l-a încurcat cu niște certificate medicale nelegale, i-a făcut cunoștință cu cîteva femei, garsoniere, și abia pe urmă i-a fluturat ideea cu Fiatul 125. Și nu mult. Atît cît să-l întărîte. Apoi a tăcut. Medicul se ținea după el, să-i facă cunoștință cu individul serios, cu mine adică...

★

EA lipsea de la serviciu. EL lipsea de la serviciu ● EA rămîne însărcinată. EL începe să-i facă servicii șefului ● EA își ia concediu fără plată. El putea lipsi acum oricît ● Primii păcăliți fac scandal, dar nu reclamă ● Părinții lui fac împrumuturi la C.A.R. ● Cei mai recalcitranți sînt plătiți. Tot mai mulți devin recalcitranți. ● E rîndul părinților ei să apeleze la C.A.R. ● Renunță la afacerile mici ● Obțin, prin I.C.R.A.L., întîiul vile ● Își cumpără mașină cu șofer ● „Domnul consilier" nu mai semnează nici o chitanță. Chitanțele sînt semnate de „secretara" lui ● Prietenul intermediar cormonește mai departe în viețile oamenilor. Cum îl are pe umul la mînă, îl recomandă „domnului consilier" ● Nimeni nu-l dă pe ușă afară, nu-l ia de guler, nu-l „scapă" pe scări.

★

Întrebare : — Cum vă simțeați în postura de consilier?

— Prost. Mi se părea mereu că acum vine unul și mă legitimează. Dar nu era decît închipuirea mea. Nu se sinchisea nici unul să se intereseze unde lucrez, dacă exist cu adevărat. Unul îmi strecura 10 000 să-i obțin permis de conducere și apoi îl recomanda pe un altul să-i aranjez o grațiere. Pe urmă trebuia să fiu tot timpul în costume impecabil călcate și noi, și solicitanții de pile creșteau ; nu mai pridideam nici ziua, nici noaptea. Acasă se înmulțea numărul celor care cereau banii înapoi...

Întrebare : — Nu vă temeați?

— Nu mi-era teamă. Era numai epuizant. Nu-mi era teamă, fiindcă nici unul nu ceruse de la mine un lucru legal și apoi pe fiecare îl aveam într-un fel la mînă. Dar era obositor să fii mereu calm, să explici sau să-i dai mereu afară. Au vrut să-mi ia covoarele, mi-au scos mobila în stradă... Un tip care se dădea mare și care-mi dăduse 18 000 lei să-i fac rost de o casă mai frumoasă m-a amenințat cu miliția. I-am spus nevesti-mi : cît timp nu-i dăm banii înapoi, ăsta n-are curaj să ne reclame...

Întrebare : — Mai concret, cum îi aveați la mînă?

— Prietenul meu, intermediarul, fiindu-le servitor și amic totodată, afla cine primește mită, ce fel de mită, de unde, ce șofer face curse clandestine, o casă nedeclarată, cui face cadouri sau se laudă că face, ce relații are fiecare, de cine îi e frică, cine îi este dușman, abuzuri în serviciu, tot felul de găinării, ce n-ar vrea să se afle în vecini sau la slujbă și așa mai departe.

Întrebare : — Au fost și oameni de care v-a părut rău?

— Au fost cîțiva. Mai ales în timpul din urmă, cînd eram presați să înapoiem banii, ne alegeam victimele, ca să zic așa, de oriunde și am păcălit și cîțiva de care știam că trăiesc numai din veniturile lor din muncă. Prea cinstiți nu erau nici ăștia, pentru că altfel nu ajungeau la mine, dar rău mi-a părut. Un lucru știam, că din țara asta n-am unde să dispar, cu copii, cu nevastă, unde să te ascunzi? Le-aș fi înapoiat banii, dar de unde? Cu nebunia asta cheltuiam enorm : mașini, costume, restaurante, recalcitranții cu care nu mă puteam înțelege și cărora trebuia să le înapoiez măcar o parte din bani. La un moment dat am vrut să mă opresc, să vînd tot, să dau toți banii înapoi, dar de fiecare dată mai apărea cîte o țeapă bună de tras... Pe unul îl înțepaserăm înaintea noastră de vreo sută-două de mii de lei alți escroci, dar omul nu se lăsa. Două mașini, două vile, casă în Tîrgoviște, sere, dar ținea morțiș să reintre în șoferie. N-avea nevoie, dar fusese prins furînd, dat afară și le promisese ălora că se va întoarce El, și dorea să se țină de cuvînt...

■

Prietenul lui cel mai bun, intermediarul, începe să-l escrocheze ● EL : Știam că mă fură, el credea că eu nu știu, dar știam. N-aveam ce face însă. Eram în mîna lui. Nu mai puteam avea controlul asupra lui : să-l amenință nu puteam, să renunț la el, cu atît mai puțin, să-l escrochez și eu, n-aveam cum ● Prima îndoială : a știut atunci că va cădea ● Nu vă dați seama, striga, că nu avem cum să mai rezistăm? ● I se răspundea : N-ai stil!

Întrebare : — Erai conștient de ceea ce făceai?

— Am fost conștient de la început. Știți cum m-am însurat a treia oară? Tot prietenul ăsta al meu a venit la mine și mi-a propus o mare afacere. Un țăran putred de bogat vrea să-și mărite fata urîtă cu un băiat frumos. M-a prezentat, m-a plăcut țăranul și am făcut tîrgul. Pe fată nici nu mi-a prezentat-o. El dădea banii. Prietenul meu mi-a fost naș. Am făcut nuntă cu dar. Am scos „dar" bun, dar voiam și banii țăranului. După nuntă însă, omul a devenit circumspect. Că nu acum, că să mai vedem. I-am spus prietenului meu să-și ia urîta să facă ce știe cu ea și am plecat. Nici măcar n-am fost o noapte împreună. La divorț, nașul, normal, a fost martorul meu. Nașii, adică, și nevasta-sa. Înainte de proces, vine nașul la mine și-mi spune : știi ceva, scoate-o pe nevastă-mea din chestia asta, proastă cum e ar putea să strice totul. L-am întrebat pe avocat dacă se poate, mi-a zis că se poate dar e un punct în defavoarea mea, ce contează, am gîndit, un punct în plus sau în minus, și am renunțat, ca pe urmă nevastă-sa să apară — nașa mea, nu? — martora celeilalte părți. A luat de-acolo cinci mii, de la mine vreo patru, nouă mii. Știam totul dinainte. Dar tagma asta de escroci care nu iau bani ca mine, ci dau, naște proprii ei antiescroci... Eu așa cred că sînt, un escroc antiescroc, nu știu dacă mă înțelegeți? Nu-mi pling soarta...

★

Nu mai puteau locui în casă. Telefoanele sunau ziua și noaptea. Păgubiții intrau și ieșeau ● Duc copiii la socri. El dorm la rude ● Nu mai apucă să meargă la serviciu ● Performanță mondială, declară intermediarul, nașul : restituiri zilnice de 50 000 lei ● Restituirile se fac desigur din alte țepe, dar fără migală, fără rigoarea de la început, de oriunde se poate ● El are impresia că este urmărit ● Halucinații de om slab, spunea ea ● Azi, mîine, plecăm, prevestește el. Prostii, zice ea, cine are curajul să recunoască faptul că a vrut să lucreze în afara legii? ● Telefonul ăsta e de la miliție, nu răspunde! ● Vezi, spune ea, încă un client ● Ea nu s-a mai întors.

★

Întrebare : — Vă pare rău pentru ceva?

— Pentru copii. De escrocat, am escrocat o mentalitate. Dovadă că la rîndul meu am fost escrocat pe limba mea, mai întîi de prietenul meu, apoi de un individ care, cerîndu-i ajutorul să ies din încurcătură, mi-a pretins un capital de 200 000 lei și i-am dat fără să mai văd vreun ban înapoi.

★

După ce-am terminat de scris ultima filă, i-am telefonat iarăși prietenului meu : Dragă, i-am spus, m-a sunat consilierul și m-a întrebat ce fac. Vrea un răspuns urgent. Ține foarte mult la mine și n-ar vrea să vîndă mașina altuia. L-am întrebat de uzură : e nou-nouță. Nu înțeleg ce te codești atîta. N-ai atîta încredere în mine? S-a rățoit la mine și mi-a spus : Pe cuvîntul meu dacă te înțeleg. Ce te amesteci tu în chestii d-astea. Afacerea e deocheată de la o poștă.

★

Și totuși lumea escrocilor în care înot de azi dimineață — de fapt de ieri dimineață, fiindcă a trecut de mult de miezul nopții — există. Suma de un milion de lei vehiculată într-un singur an de la un naiv la un escroc și de la un escroc la altul este și ea reală.

Un milion de lei și circa o sută de persoane. O lume. Înșelați și escroci formează cu toții o familie. O familie la telefonul căreia nu vom auzi niciodată spunîndu-se : „Pe cuvîntul meu dacă înțeleg de ce te amesteci tu în chestia asta". Produsul ei a fost arestat : Gheorghe Ungureanu, Octavian Pera, instalator și respectiv pedagog la Liceul nr. 17 din București, și Ruxandra Ungureanu. Viața lor, mai departe, va fi supravegheată de instituții speciale. Lumea care i-a generat rămîne însă printre noi. Cine va fi următorul tentat de disponibilitățile ei de corupție? Nu ne nutrim din speranța deșartă că vor fi înțeles ceva după ce vor fi închis paginile acestei reviste. Legile unei progresii ciudate cu cît o împodobesc mai mult pe dinafară cu atît o fac mai găunoasă pe dinăuntru, mai insensibilă.

Spre deosebire de Ungureanu și Pera, deghizați, pe membrii familiei de corupți îi cunoaștem, trăiesc alături de noi și se prefacem a nu le observa bunăstarea afișată cu ostentație dincolo de umila lor condiție. Le cerem uneori un serviciu și le mulțumim cu bunăcuviință, cu afială, și nici nu știm în ce înalt grad așteaptă ei de la noi să le cerem aceste înlesniri care le creează iluzia că sînt numeroși și le oferă imprejurarea de a se amesteca în viețile noastre. Imuni la bucuriile sufletului, conservă cu strășnicie plăcerea de a murdări.

Da, grupul celor o sută rămîne printre noi. Pera și Ungureanu nu i-a descoperit pe toți. Desigur, mai există și alții. Milionul a fost și el în mare returnat, deci mai există. Poate mai sînt și alte milioane destinate a cumpăra posturi și încadrări și așa mai departe. Și toți și toate amenință mai presus de orice valoare, echitatea. Și toți și toate lovesc în buna noastră credință, umilindu-ne speranța. Și toți și toate promovează insolența și sfidarea. Iată pentru ce, împreună cu Florin Dimitriu, procuror șef adjunct în Procuratura municipiului București, ne-am gîndit să revelăm semnificațiile acestui caz. Mai departe, meditația este individuală.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cronica șoselei

De la nuntă la... morgă!

Convorbire între doi automobiliști : „Ce faci în duminicile cînd nu ai număr bun la mașină?" „De regulă, merg mult pe jos. Îmi iau copiii, nevasta și în special după-amiezile, facem cîte o plimbare de 2—3 ore. Nici n-ai idee ce bine mă simt a doua zi. Dar tu?"

„Eu nu scap nici o duminică". „Adică?" „Păi, plec simbăta după-amiază și chiar dacă ținta călătoriei e mai depărtată, tot ajung pînă la 12 noaptea la destinație".

„Și cum procedezi la întoarcere?" „Dacă distanța e mai mare, plec imediat după 12 noaptea, de regulă direct la serviciu. Ce-i drept, e cam obositor, dar am satisfacția unei excursii în fiecare duminică".

Mulți, foarte mulți automobiliști procedează, din păcate, în acest mod. Noaptea de simbătă spre duminică o pierd pe drum și apoi cu o „cină" care se prelungește pînă spre dimineață. Urmează apoi un somn chinuit pentru „recuperarea" forțelor, după care se așteaptă ora plecării, nu rareori la „un pahar de vorbă".

Călătoria reîncepe în noaptea de duminică spre luni după ce pilotul a „acumulat" o cantitate considerabilă de oboseală. Sînt situații cînd șoferul rulează fără încetare 5—6 ore la volan pentru a ajunge la muncă slors de vlagă. După o săptămînă de eforturi urmează deci nu o recreere ci un coșmar. O simbătă și o duminică de chin cu deplasări extrem de obositoare și de periculoase în timpul nopții. Nu rareori acestea se termină cu accidente dintre cele mai grave pentru că, pe deasupra, piloții rulează și cu viteze mari ca să nu întîrzie la serviciu.

Într-o luni dimineața, la circa 100 km de Oradea, am întrebat un șofer care fusese surprins de radar gonind cu peste 120 de km pe oră. „Cînd trebuie să fiți la serviciu?" „La ora 7,00". „Bine, dar e 6,15 și mai aveți 100 de kilometri de mers, urmează 3 comune, apoi pătrunderea în municipiu cu aglomerație mare". „Ce să fac, încerc și eu să ajung la timp". Mai bine-zis, încerc și eu să mor.

V.I.S., în vîrstă de 47 de ani, din București, sociolog, a plecat în seara zilei de simbătă, 15 noiembrie, la Tîrgoviște, pentru a lua parte la nunta unei rude apropiate. Alături de șofer în mașină au luat loc soția, profesoară, în vîrstă de 38 de ani, copilul acestora de 6 ani și Silvia G., o rudă mai îndepărtată, în vîrstă de 54 de ani. Au ajuns cu bine la Tîrgoviște, au petrecut la fel de bine pînă tîrziu, duminică noaptea. De, ca la nuntă.

Luni la 5 și 15' dimineața, echipajul s-a pus în mișcare spre București. „Trecem repede pe acasă, lăsăm copilul și apoi toți trei... la serviciile respective", a relatat V.I.S. gazdei, cu cîteva minute înainte de plecare.

Drumul era uscat, condițiile de circulație bune, dar nu cu 100—110 km pe oră, cu cît rula Valeriu, cunoscut de rude și de prieteni ca un vitezoman incorigibil.

N-a apucat să parcurgă decît 5 km de la locul de plecare și, la km 38 + 600 (drumul național nr. 71), pe un sector absolut drept, șoferul, din cauza vitezei mari și a neatenției, observă cu întîrziere o căruță semnalizată corespunzător cu felinar aprins și catadioptrii. Încearcă o fandare spre stînga în ultimul moment dar nu reușește să evite vehiculul cu tracțiune animală, agățînd roata din stînga spate a căruței. De aici, autoturismul scăpat de sub control intră în plin într-un autobuz care circula din sens contrar. Toți ocupanții au murit pe loc, iar din autovehiculul ușor n-a mai rămas întreg decît portbagajul.

Vina aparține desigur în întregime șoferului autoturismului. Fără antrenament prea mult (n-a mai condus decît sporadic din 1972 cînd și-a vîndut mașina, iar cu cea angajată în accident a parcurs doar 2 000 de kilometri !), a rulat cu peste 100 de kilometri pe oră, noaptea, cînd viteza de deplasare se recomandă să fie cu cel puțin 20 la sută mai mică decît cea cu care se circulă ziua și, în plus, obosit după petrecerea la care participase.

Ceva despre șoferul de autobuz : acesta se afla în cursă legală pe traseul Conțești-Tîrgoviște, încărcat cu 50 de pasageri. Rula cu o viteză moderată. Legal, nu i se poate imputa nimic în legătură cu accidentul. Observînd însă manevra periculoasă a șoferului de pe autoturism de la distanță relativ mare, putea să se replieze ușor pe dreapta, nu pentru a evita coliziunea cu autoturismul, căci acest lucru nu era realmente posibil, ci pentru a atenua măcar urmările unei coliziuni frontale care s-a dovedit atît de distrugătoare. Acostamentul uscat, la același nivel cu suprafața asfaltată, oferea condiții prielnice pentru o asemenea manevră.

Să acordăm o ultimă șansă partenerului de drum dacă avem chiar cea mai mică posibilitate.

Colonel VICTOR BEDA ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Nume la temelia municipiului Miercurea Ciuc

Miercurea Ciuc face parte din categoria acelor orașe, din păcate prea puține la număr, care, chiar și într-o ploioasă zi de noiembrie târziu, își etalează totuși cu nonșalanță frumusețea și prospețimea. Ne-a impresionat, de exemplu, strada cea mare a cartierului Tudor, o stradă în pantă și, în același timp, curbată, ca un arc de cerc sau ca o panglică ușor răsucită în vînt. O stradă ca oricare alta, desigur, numai că alternanța blocurilor turn și a blocurilor cu cîte 5 etaje oferea ochiului un permanent punct de sprijin ce se prelungea pînă în depărtarea domoalelor dealuri ce străjuiesc de jur-împrejurul acestui oraș. Să adăugăm acestei succinte impresii și faptul că majoritatea blocurilor au o fațadă ingenios concepută, plină de fantezie, bine ritmată ca volume și culoare, astfel încît o simplă trecere prin cartier se transformă, vrînd-nevrînd, într-o reală încîntare, încîntare ce atinge apogeul, ca să zicem așa, în clipa în care zărim acoperișurile teșite și acoperite de țigle în formă de solz de pește, soluție împrumutată dealtfel de la vechile turnuri și clădiri ale orașului.

Omul cel mai încîntat de această impresie a noastră s-a dovedit a fi directorul întreprinderii județene de construcții-montaj, economistul Ștefan Szenner, director care, cu un zîmbet abia înfiorat în colțul buzelor, a ținut să ne declare că totuși meritul cel mare este al arhitecților și proiectanților de la Atelierul județean de proiectare. „În ceea ce ne privește, noi, constructorii, am fost numai și numai cu munca. Dar asta nu înseamnă că numele celor ce-au ridicat noile cartiere ale orașului nu pot fi consemnate cu atare".

Și iată-ne dînd curs invitației interlocutorului nostru, în căutarea celor care, la modul anonim, și-au săpat numele la temelia cea nouă a municipiului Miercurea Ciuc. L-am căutat, pentru început, în zona pieței centrale pe Filip Ladislau, inginerul șef al întreprinderii, în sarcina căruia au căzut și problemele privind construirea unui cvartal în acea zonă. De precizat că respectivele probleme sînt, ca să zicem așa, în plus, ca o sarcină specială, pe lîngă toate celelalte atribuții ce-i revin unui inginer șef de întreprindere. Dar din păcate n-am avut plăcerea de a-l întîlni, motiv pentru care notăm că inginerul Fülöp Ladislau este unul din cei mai vechi constructori ai noii urbe. „De peste 20 de ani este prezent pe baricade". Expresia îi aparține, firește, însoțitorului nostru, Ștefan Szenner. Ceea ce putem nota aici, în zona pieței, este faptul că împrejurul unei hale care seamănă mai curînd cu o casă de cultură sau cu un institut de cercetare, o hală realmente cochetă, se lucrează din plin. „Această hală, ne declară Ștefan Szenner, a fost dată în devans cu aproape trei luni de zile. Mai concret, trebuia să o predăm la data de 30 decembrie, dar oamenii au promis că ziua recoltei se va putea desfășura într-o hală nouă. Aproape nimeni nu ne-a crezut, dar iată că ne-am ținut de cuvînt. Acum se lucrează la amenajarea spațiilor exterioare, la asfaltarea întregii piețe".

Ne prefacem că nu ne impresionează acest eveniment, deși, sincer să fim, bănuim că s-a muncit zdravăn, cu ambiție, pentru că, desigur, nu e ușor lucru să dai în devans o construcție de acest gen. Pornim deci înspre stația de mortar a întreprinderii, unde îi întîlnim pe maistrul Csato Istvan, un alt veteran. De sub mina sa și a oamenilor săi, pe cînd era constructor și nu șef al stației de mortar, au ieșit sediul Sfatului Popular, cinematograful Transilvania (alci a lucrat împreună cu maistrul Gecző Gabor, acum ieșit la pensie), sediul U.J.C.M. și cîteva blocuri turn, primele blocuri turn din Miercurea Ciuc, cele din cartierul Tudor. O altă calitate a maistrului Csato Istvan este și aceea, nu lipsită de importanță, că de sub mina sa au ieșit nu numai construcții, ci și oameni, mulți dintre actualii maiștri și șefi de echipă din întreprinderile flindu-i la vremea respectivă elevi. „În loc să scrieți despre mine, ne declară maistrul Csato, mai bine scrieți despre băieții care au terminat școala din cartierul Spicului. Oamenii aceia, ca și cei de la piață, au făcut adevărate minuni. Eu, cum să vă spun, și așa les la pensie peste cîteva luni".

Și iată-ne în cartierul Spicului, la școala dată la cheie beneficiarului înainte de termen. Stăm de vorbă cu maistrul Miklos Imre sau, cum scrie în buletin, Emeric. Este șeful lotului și aflăm că tot el a lucrat și la piață. El bine, nici pentru hala din piață și nici pentru școala din Spicului n-a făcut o pasiune, ci, după cum ne mărturisește, a făcut-o pentru blocul experimental, un bloc aflat lîngă școală, un bloc ale cărui apartamente își pot modifica pereții interiori, cei ce nu fac parte din structura de rezistență, după vrerea locatarilor. „E și normal să mă pasionez de construirea acestui bloc întrucît e primul din țară cu o astfel de structură. Dacă vrea omul să-și transforme tot apartamentul într-o sală, o poate face desființînd pereții, iar a doua zi, după petrecere, poate reface apartamentul așa cum a fost. Ei spun că e o mare cinste și onoare că ni s-a acordat nouă, harghitenilor, sarcina de a construi acest bloc experimental". Dar dincolo de aceste spuse, maistrul Miklos Emeric este mai mîndru și mai mîndru de faptul că de sub mîna sa a ieșit cartierul Tudor, cartier în care și locuiește împreună cu alți colegi de muncă, maiștrii Raduly Laszlo, Vaszi Emeric și Erös Istvan. „Dar, sîncer să fiu, cartierul Tudor nu este nici pe departe numai lucrarea mea: Am lucrat acolo cu cei enumerați mai sus și cu maistrul Antal Ernest. Acestora li s-au adăugat Szőke Bela, tehnician, șeful de echipă Benő Iosif, mozaicarii Papp Gyula, Gyüjto Alexandru, dulgherii Balazs Domokos, Andras Alexandru și parchetarii lui Gherghely Imre. Iată, luat așa, repede, era să-i uit pe zugravul Sandor Lajos și pe fierarul betonist Dumitrar Zăbavă. Acest Dumitru Zăbavă, moldovean de felul său, este un meseriaș extraordinar, a cîștigat locul II pe țară la Olimpiada noastră, a constructorilor, așa cum și Ioan Încze, dulgher, a cîștigat, deși foarte tînăr, un la fel de bimemerităt loc II".

În drum spre S.U.T., adică Stația de utilaje de transport a întreprinderii, unde aveam să-i cunoaștem pe inginerii Maria Chivu și Laszlo Zoltan, precum și pe maiștrii Marton Mihaly și Iuliu Deli, autorii unor importante soluții tehnice de creștere a productivității muncii, printre care și un tip de cazan capabil să ardă orice formă de combustibil, în drum spre S.U.T. deci Ștefan Szenner avea să ne dezvăluie „Că acești oameni care își fac meseria și sînt animați de ideea și ambiția de a construi un oraș frumos, atît pe din afară cît și pe dinăuntru, putem să ne luăm la întrecere cu cine și în primul rînd cu noi înșine. În primele două trimestre ale acestui an, timpul, se știe, a fost nefavorabil lucrărilor de construcție. Am înregistrat restanțe. Dar printr-o mai judicioasă organizare, prin eforturi prelungite, am recuperat aceste restanțe și ne-am înscris în sarcinile de plan stabilite în ceea ce privește numărul de apartamente. Mai mult, cu depășiri de termen, am terminat și hala din piață, precum și școala, două obiective care sînt rodul muncii făcute cu presiune și ambiție. Faptul că veți consemna numele celor cu care ați stat de vorbă, precum și numele tuturor colegilor lor, îi va mobiliza și mai mult. La urma urmelor nimeni până acum nu ne-a onorat cu ideea că, la temelia acestui nou oraș, ar putea fi citite și numele celor ce l-au ridicat cu trudă lor de zi cu zi. Sînt convins că nici chiar locuitorii din Miercurea Ciuc nu știu cu exactitate cui datorează frumusețea orașului lor".

Cu alte cuvinte, în loc de oricare altă încheiere, am îndeplinit oficiul de a le face cunoștință cetățenilor din Miercurea Ciuc cu constructorii care zi de zi muncesc în preajma lor. Atît să fie și, credem noi, reportajul de față și-a meritat osteneala.

Fotografii de SZAKACS V. SÁNDOR ■

Har de gospodar

Despre Gheorghe Suciu, omul care coordonează și îndrumă în mod direct și total activitatea de exploatare a lemnului de la Gura Hurdugaș, județul Harghita, se poate spune că este un interlocutor agreabil, că are acea știință a vorbirii simple, fără căutări alese. Vorbele sale sînt directe, la obiect, aidoma faptelor sale, motiv pentru care, atît vorbele cît și faptele cu greu pot fi date uitării.

În ceea ce ne privește nu am putut uita că astă-vară, la cabană, unde am avut impresia că ne aflăm nu într-un loc de muncă specific forestierilor, ci într-o stațiune sau într-o așezare de buni și foarte buni gospodari, ne-a impresionat un șir de solarii, mici grădini de roșii, castraveți, cartofi, pătrunjel și tot felul de alte legume.

„Ne-am gîndit, spunea atunci, în vară, nea Suciu, că nu e rău dacă învățăm să ne gospodărim. Sîntem în jur de 40 de oameni, muncitori forestieri. De lucrat, lucrăm. E suficient să spun că dăm cîte 20 000—24 000 metri cubi anual, productivitatea fiind de 2,45 metri cubi pe muncitor. Aici, toți sînt de acord să ne achităm de datoria pe care o avem, aceea de a termina cît mai repede exploatarea parchetului. Dar gîndul nostru s-a oprit și asupra aspectelor sociale ale vieții noastre, deși puțini sînt cei ce le-am numit astfel. Adică, vreau să spun, ne-am gîndit să ne gospodărim cu tot ceea ce putem. Și, se pare, am pornit-o pe un drum bun. Mereu căutăm, mereu găsim cîte ceva de făcut, astfel încît viața noastră se usurează de la o zi la alta. Ne-am și mirat că nu ne-am gîndit mai înainte la toate acestea. În primul rînd, ca nu cumva să se mire cei ce vor citi spusele mele, e bine să spun că am pornit de la un fond de rulment pentru a ne asigura toate cele necesare în vederea alcătuirii unor mese cît mai bune și în primul rînd proaspete.

Și iată, acum, în prag de iarnă, revenind la Gura Hurdugaș, am putut constata că oamenii conduși de Gheorghe Suciu se pot bucura de roadele muncii lor. Au legume conservate, au cartofi puși la iernat, au bulion, au murături, plus produsele necesare pentru micropriseă unor mese calde și substanțiale.

Dar tot atunci, în vară, ne-a fost dat să vedem un baraj în care era strunit pîrîul de munte. Numai că barajul nu era doar o joacă, doar o lucrare de înfrumusețare a împrejurimilor cabanei. Lîngă el am văzut alcătuindu-se din pietre și mușchi un canal de fugă. E cazul să precizăm ca respectivul canal de fugă nu era făcut doar din bolovani și mușchi, ci, pe anumite porțiuni, și beton. Iar dacă tot am vorbit despre acest canal de fugă, a bine să spunem că prin acel canal, urmau să curgă apele strînse la baraj. În ce scop? Bineînțeles că în scopul de a crea curent electric, motiv pentru care gîndul ne-a dus la o microhidrocentrală. „Da, despre o microhidrocentrală va fi vorba în final, ne spunea atunci, în vară, maistrul Gheorghe Suciu. Am mers pe ideea asta, a canalului de fugă construit și din bolovani cu mușchi, că doar soluția a fost aplicată mult de mai demult, de strămoșii noștri, care și ei își făceau îgheburile la moară tot din bolovani cu mușchi și îgheburile acelea au ținut multă vreme. Am economisit astfel, cu soluția asta, cîțiva buni saci de ciment. Pînă în 15 august va fi gata și turbina, și atunci, cu sursă proprie de curent electric multe se vor schimba în exploatarea de aici, de la Hurdugaș".

Am revenit, cum spuneam, la Hurdugaș. Solariile și grădinile și-au făcut datoria. Turbina, montată cu ajutorul unor electricieni, produce curent electric folosit nu doar la iluminatul încăperilor, ci și al serelor. Da, ați citit bine, solariile au devenit sere. Totodată, același curent electric e-a dovedit a fi de mare folos în actionarea unor utilaje care altădată se urneau numai cu forța brațelor.

Spusele maistrului Suciu sînt, cum spuneam, simple, simple de tot, aidoma întregului fapt-eveniment, fapte de om gospodar, om care, prin el însuși, cum spune o vorbă veche, sfințește locul.

ION NETE ■

Santha Imre, autodidact de excepție

Două sînt marile centre ceramice ale județului Harghita, cel de la Corund și cel de la Harghita. Dar numele lui Santha Imre, unul din marii ceramiști de pe aceste meleaguri, este cunoscut și apreciat atît la Corund, cît și la Dănești, deși Santha Imre nu este nici corundean și nici dănestean. Cum de-a ajuns totuși să se impună Santha Imre în fața meșterilor olari care practică din tată-n fiu arta de a dărui lutul cu viață și gînduri?

„Nu știu dacă, ne mărturisește Santha Imre, meșterii cei mari de la Dănești și Corund au acceptat, în totalitate, opiniile mele privind nobila artă a olăritului. Unii, cei cărora le reproșez că se îndepărtează de linia, forma și culorile tradiționale, mă privesc cam dintr-o parte și mă ascultă gîndindu-se la altceva, probabil la faptul că eu însumi m-am rupt, ca să zic așa, de tradiție. Alții, cei cu care într-adevăr port nu doar un dialog ci o destăinuire, îmi dau dreptate și în fața acestor oameni, cum ar fi de exemplu Imeți Andras, al cărui ucenic am fost în perioada cînd dînsul redescoperea, la Dănești, ceramica neagră, sau cum ar fi Iozsa Ianos, un nume de excepție între cei aproape 500 de olari, din Corund, da, în fața unor astfel de oameni gîndurile mele contează. De ce? Pentru că, la urma urmelor, indiferent de ceramica pe care o fac, eu sînt totuși unul din cei ce luptă pentru respectarea personalității artistice a ceramicii din județul nostru. Sigur că de, ceramica de la Marginea sau cea din Bihor, ca să vorbesc de două ceramici, una neagră, cealaltă albă, sau ceramica din Hurezu, mai ales cea din Hurezu, sînt foarte frumoase, aproape că te orbesc cu frumusețea lor, dar și ceramica noastră, cea de Corund sau de Dănești, sînt la fel de frumoase, cu condiția de a fi și adevărate, cu condiția de a le respecta personalitatea pe care au cîștigat-o de-a lungul timpului. Mulți ani, cît n-am trecut pe ceramica roșie de tip arhaic pe care o fac acum, luptam nu doar teoretic pe această idee, ci și practic, adică eram un înfocat ceramist tradițional. Acum sînt doar un înfocat susținător al ceramicii tradiționale".

Dealtfel, dincolo de consemnarea acestor considerații care luminează făptura lăuntrică a ceramistului Santha Imre, rîndurile de față și-au propus să atragă atenția și îndrepte atenția asupra acestui artist autodidact ale cărui preocupări și reușite s-au impus în peisajul cultural al județului, ba chiar și în afara județului, mai ales prin ceea ce Santha Imre numește ceramica roșie de tip arhaic.

„În legătură cu această ceramică roșie de tip arhaic, ne declară Santha Imre, ar fi o anume poveste, o foarte scurtă poveste. Eu, pe cînd eram elev în comuna mea natală, Păuleni, lîngă Miercurea Ciuc, am fost atras de preocupările profesorului meu de desen, Kovacs Denes, care, ciudat lucru, participa la săpăturile arheologice ce se făceau prin județ. La aceste șantiere îi interesau mai mult și mai mult ceramica scoasă de sub pămînturi. Îmi vorbea despre cei ce-au făurit cîndva acea ceramică și mintea mea de copil se înfierbînta. Dealtfel, sincer să fiu, așa am început să fiu eu atras de această lume a ceramicii, deși nu eram nici din Corund și nici din Dănești. După ce am făcut olărit tradițional, în cel mai curat spirit al ceramicii specifice zonei, am ajuns într-o fază în care voiam să fac altceva, mai mult decît olărit. Și am redescoperit, în memoria mea afectivă, acele minunate și fantastice cioburi primitive. După modelul acelora și, mai tîrziu, după tehnologii aproximativ asemănătoare, folosind chiar materialele ce-au stat la îndemîna acelor olari din vechime, am reprodus o serie de vase și obiecte ceramice pe suprafața cărora am aplicat culori și modele asemănătoare celor descoperite pe cioburi. Pentru a duce la bun sfîrșit o astfel de treabă am studiat și încă mai studiez cărți de specialitate, cărți de istorie, de tehnologie a ceramicii, tratate de chimie industrială, arheologie și geologie. De la vase de tip arhaic am trecut, cum era și firesc, la diverse alte obiecte ceramice. Toate aceste căutări s-au materializat în cîteva expoziții, deschise aici, la Miercurea Ciuc, în București și la Cluj-Napoca, expoziții care, spune lumea, s-au bucurat de succes. M-am bucurat, desigur, dar, în ceea ce mă privește, ca tehnolog al Cooperativei „Arta ceramică" din Miercurea Ciuc am extins aceste demersuri și la nivel de producție și nu mică mea-i fost surpriza cînd în acest an, la contractări, la Mangalia, am dat, cum se zice, lovitura. Toate produsele noastre de ceramică roșie de tip arhaic sau, cum i s-a mai spus, ceramică pecetată, au intrunit sufragiile unanime ale juriului".

Și, deocamdată, despre ceramistul Santha Imre din Miercurea Ciuc, artist autodidact, cam atît. Ceva mai mult, desigur, cu prilejul unei expoziții.

JUSTIN NĂSTASE — Ziua recoltei

Pagini realizate de VICTOR NIȚĂ ■

La Tușnad-Băi, lîngă polul frigului din România, oaspeții sînt întîmpinați cu toată căldura

Despre ce-a fost stațiunea Tușnad-Băi acum, să zicem, 15 ani, Nicolae Savuli, directorul comercial al O.J.T.-Harghita, a găsit de cuviință să ne vorbească numai în cifre: 1 000 de locuri de confort trei și subclasificate, 2 vile cu 16 locuri confort unu și cîteva sute de locuri confort doi. În total 1970 de locuri.

Despre ceea ce este acum, la ora actuală, stațiunea Tușnad-Băi, același Nicolae Savuli, născut și crescut chiar la Tușnad, unul din cele mai mici orașe ale țării (numără doar 5 000 de locuitori), a ținut să ne declare următoarele: „Apelez, pentru început, tot la cifre. Dispunem, așadar, de 632 de locuri în trei mari hoteluri de categoria I, Tușnad, Olt și Ciucaș. Numărul locurilor din vile sau case de odihnă a crescut de la 16 la 1 836, din care 310 sînt de confort I. În același timp, cele 1 000 locuri de confort III au scăzut la 300. În altă ordine de idei, pentru odihna activă a oamenilor noștri în stațiunea noastră, avem o popicărie mecanică cu 2 piste, iar pe timpul verii, la lacul Ciucaș funcționează un debarcader. Tot acolo, la lacul Ciucaș, iarna, cînd apa înghețată bocnă — să nu uităm că ne aflăm în imediata vecinătate a polului frigului din România — dispunem de un excelent patinoar natural.

— Cum stă la capitolul asistență medicală stațiunea Tușnad-Băi?

— Stațiunea noastră este recomandată în mod special pentru nevroze astenice și boli cardiovasculare. Efectuăm în acest scop toate, absolut toate procedurile hidroterapeutice și electroterapeutice. Putem satisface într-un schimb de 6 ore 1 000 de proceduri mari, proceduri pe care le asigură un colectiv de cadre medicale specializate în balneologie și recuperare, fapt pentru care turiștii, nu numai cei din țară, ci și cei din străinătate, se întorc an de an la noi și numărul lor este în continuă creștere.

— Care ar fi, din acest punct de vedere, al numărului de turiști, deverul din Tușnad-Băi?

— Primim anual aproximativ 6 000 de turiști din străinătate, cei mai mulți din Israel, R.F.G., Elveția și R.D.G., precum și 70 000 de turiști din țară, acestora adăugîndu-li-se alți 30 000 de turiști aflați în trecere prin stațiune.

— Despre ce a fost Tușnadul, am vorbit. Despre ce este, de asemenea. Să ne oprim însă și asupra a ceea ce va fi și asupra a ceea ce poate să fie stațiunea Tușnad-Băi, inclusiv celelalte stațiuni care alcătuiesc O.J.T.-Harghita. Să atacăm, mai altfel spus, viitorul la Tușnad-Băi.

— De acord. În perioada 1981—1985 turismul din județul Harghita va beneficia de o serie de investiții în valoare de aproape 250 milioane lei, investiții care vor sălta stațiunile din Borsec, Lacul Roșu, Toplița și Tușnad-Băi.

— Mai concret?

— Vom construi o telecabină care va face legătura între Tușnad și Lacul Sf. Ana. Această telecabină va atrage după sine o sumedenie de amenajări a împrejurimilor, astfel încît Lacul Sf. Ana să poată deveni în cel mai scurt timp o mare stațiune de iarnă la concurență cu oricare stațiune din lume, deoarece să nu uităm, în această zonă 8 luni pe an e iarnă, iar în rest e frig.

— Altceva?

— Vorbind despre viitor, ar mai fi o problemă extrem de interesantă, o problemă care ne stă, ca să zic așa, pe inimă.

— Ascultăm și notăm.

— Acum 4 ani, printr-un foraj executat de o echipă de specialiști din București s-a descoperit un zăcămînt geotermal cu o temperatură a apei, la ieșire, de 64 grade, cu o mineralizare de 11 grade la litru și cu un debit de 5 litri pe secundă. Pentru valorificarea acestui zăcămînt am avut programată o investiție de 11 milioane lei. Dar investiția a fost, pînă la urmă, blocată la nivelul ministerului nostru. Păcat, deoarece noi ne puneam mari speranțe în această apă care, după opinia specialiștilor ce au analizat-o, nu este cu nimic mai prejos decît apele de la Băile Felix.

— Cine sînt specialiștii care au făcut analizele apei? Care sînt afecțiunile în care au dat rezultate?

— Analizele au fost efectuate de chimista Sanda Samson și de doctorul Constantin Stoicescu din cadrul laboratorului de farmacodinamie al Institutului de balneologie și recuperare medicală din București. Maladiile cuprinse în fișa tehnică de analize sînt următoarele: afecțiuni reumatismale cronice inflamatorii, între care și spondiloza ankilopoetică în stadiu incipient cu fenomene inflamatorii persistente; afecțiuni reumatismale degenerative, cum ar fi artroza, poliartroza, spondiloze, coxartroze, gonartroze; boli reumatismale obarticulare cum sînt tendinitele, tensinovitele, miozitele, sau periartrita scapulo-humerală a șoldului; sechele postreumatice ale membrelor; afecțiuni ale sistemului nervos ca paralizii, pareze, radiculonevrite, hemipareze cu spasmicitate curentă, sechele după poliomielită sciatică, polinevrită.

— Într-adevăr, o gamă largă de afecțiuni ce își pot afla tămăduirea aici, la Ciucaș. Altceva?

— Ar mai fi tot o problemă dificilă, comunicată chiar și la nivelul conducerii ministerului nostru.

— Anume?

— Ar fi vorba de valuta ce rezultă din sejurul pe care străinii și-l petrec aici, la noi, sau în oricare altă stațiune. Știți ce se-ntîmplă cu acea valută?

— Nu, nu știm.

— O preia toată, dar absolut toată, O.N.T.-ul al cărui rol se reduce doar la a ni-l trimite nouă pe respectivii turiști străini. Noi le asigurăm cazarea, masa, tratamentele. Le oferim toate serviciile noastre, dar banii îi ia O.N.T.-ul. Singura valută pe care o cîștigăm noi este cea a vînzărilor din Shop sau a unor servicii, puține la număr, neincluse în contractele de rigoare. O astfel de situație nu ne prea avantajează, întrucît noi sîntem cu munca, iar O.N.T.-ul este cu realizarea.

— Și nu s-a discutat nicăieri această problemă?

— Ba da, s-a discutat, dar nu s-a luat nici o măsură și cred că este momentul ca, în actuala conjunctură a noului mecanism financiar, să se aplice și în acest domeniu al gospodăririi venturilor valutare măsurile prevăzute în industrie, în alte sectoare ale economiei.

— Țineți neapărat ca această problemă s-o ridicați în paginile revistei noastre?

— Da. Mai ales că este un punct de vedere pe care îl susțin multe oficii județene de turism.

— În altă ordine de idei, cum doriți să încheiem acest interviu?

— Precizîndu-se faptul că aici, lîngă polul frigului din România, noi ne străduim să-i întîmpinăm pe oaspeții cu toată căldura inimii noastre.

Direcția sanitară a județului Prahova. Avînd în vedere articolul „Cum e piinea la Ploiești" (Flacăra nr. 42), vă informăm: Moara „Ivedelea" posedă autorizație sanitară de funcțiune din septembrie 1972. În anul 1978 s-a început săparea unei fîntîni de circa 22 m adîncime care nu s-a terminat, neavînd la dispoziție un constructor pînă la finalizare. Moara „Mîndria" Plesa este o construcție nouă care nu a putut obține autorizația sanitară, deoarece nici pînă la 21 octombrie 1980 lucrările de construcție și finisare nu erau terminate. În cursul acestui an, pentru deficiențe funcționale precum și pentru calitatea uneori necorespunzătoare a produselor, au fost aplicate pe întreg județul 101 sancțiuni contravenționale, iar pentru deficiențe igienico-sanitare a fost suspendată temporar activitatea a 6 formații de lucru, pînă la remedierea deficiențelor.

■

Sînt un cititor al bibliotecii populare „N. Filimon" din B-dul 1 Mai nr. 138, care deservește un număr foarte mare de cetățeni. Această bibliotecă, adăpostind 16 000 volume, este amplasată într-o cămăruță insalubră, cu o suprafață de numai 15 mp. Nu este oare păcat ca acest fond de carte, destul de mare, să fie depozitat din lipsă de spațiu în 3—4 grămezi și pe niște rafturi de care nu te poți apropia pentru că nu ai pe unde? Este normal ca acest lăcaș de cultură să-și aibă sediul, din 1954, într-o cameră în care nu pot încăpea 3-4 cititori o dată? (Casan Gheorghe, București)

■

Consiliul popular al județului Prahova. Referitor la articolul „Povestea unui testament..." (Flacăra nr. 43), vă facem cunoscut că cele sesizate de dumneavoastră se confirmă și, în consecință, Comitetul executiv al consiliului popular al județului Prahova a provus sancționarea disciplinară a tovarășului Badea Marin, primarul comunei suburbane Bucov, care a admis eliberarea autorizațiilor de înstrăinare fără a fi discutate și aprobate în biroul executiv. Eliberarea autorizației a fost inițiată și de pasivitatea cetățeanului Postică Chiru care, timp de aproape 7 ani, nu a declarat la consiliul popular construcția și terenul moștenite.

■

Tren de persoane „congelator". Este vorba de personalul 5 006 de pe ruta Ciceu—București. Cei care au călătorit cu el în ziua de 2 noiembrie a.c. (zi friguroasă, cu ninsoare și vînt) au simțit din plin urmările neglijențelor unora care aveau datoria să asigure garniturii strictul necesar pentru un transport civilizat. Dintre cele 10 vagoane ale garniturii doar două erau „puțin încălzite", restul complet înghețate, ca și călătorii, ne scrie **Nicolae Tocacek** din București. Pe bună dreptate omul se întreabă: cum de este posibil ca un tren, cu un timp de mers de 8—9 ore, să plece în cursă fără verificarea sistemului de încălzire?

■

Consiliul popular al municipiului București. În urma verificării celor sesizate de asociația de locatari din str. Nuțu Ion nr. 8—10, sector 5, s-a stabilit ca, pînă la 30.11.1980, de comun acord, cu conducerea U.J.C.C.-Ilfov, în calitate de proprietar al blocului, să se efectueze toate lucrările de îmbunătățire a regimului de funcționare a carmangeriei, programul de funcționare a laboratorului de cărmangerie să nu depășească orele 16,00 iar igienizarea spațiilor de depozitare să se facă săptămînal. Totodată, U.J.C.C.-Ilfov a făcut demersuri la CENTROCOOP pentru a i se repartiza o cotă de locuințe, prilej cu care vor fi soluționate și cererile semnatarilor memoriului.

■

Consiliul popular al sectorului 5. În scrisoarea sa, Matei Marin din București arată că hotărîrea judecătorească ce a pronunțat divorțul de fosta soție a stabilit ca fiecare din părți să primească cîte 2 copii. Face de asemenea cunoscut că a fost evacuat din spațiu împreună cu cei doi copii. Avînd în vedere aceste considerente, lui Matei Marin i s-a atribuit o locuință în str. Sirenelor nr. 53, sector 5.

■

De la Aurelia Toader, domiciliată în Calea Rahovei 344, blocul 31, ap. 3, aflăm un lucru mai rar întîlnit: pînă la 1 iunie a.c. a locuit pe str. dr. N. Cîncio nr. 18, după care s-a mutat la adresa menționată mai sus. Ducîndu-se la I.C.R.A.L. Cotroceni să predea cheile casei din care pleca, află că trebuie să plătească 1 325 de lei, ceea ce însemna contravaloarea curățeniei casei, remedieri, văruit. Încontestabil, aceasta este obligația celor care părăsesc un imobil proprietate de stat. Ceea ce este neobișnuit este faptul că acești bani, 1 325 lei, erau solicitați pentru o casă **ce urma să se demoleze.** Ne întrebăm cui foloseau acești bani? Ce remedieri se pot face unei case ce urmează a fi demolată? Așteptăm răspuns.

■

După cum vedeți, nu numai oamenii se bucură de frumoasele zile ale acestui sfîrșit de toamnă. În cochetul parc aflat în staționea Slănic Prahova, alături de oaspeții veniți la tratament din toate colțurile țării și-au făcut apariția și cîteva cornute autohtone, care pasc liniștite, în ciuda tăbliței care interzic ruperea florilor și călcatul pe iarbă. Dar dacă văcuțelor nu li se poate imputa nimic, nu același lucru e valabil pentru proprietarii lor care au transformat parcul în pășune.

■

În toamna anului 1977 m-am mutat cu familia într-un nou bloc, dar încă de la mutare, prin terasa acoperișului se strecoară apa în apartament făcîndu-ne traiul insuportabil. O comisie a Consiliului popular al județului Arad, care s-a deplasat la locuința mea, a confirmat situația de fapt, stabilind ca termen al remedierilor data de 30.08.80. Or, pînă astăzi I.C.M.J. Arad nici măcar nu s-a prezentat să vadă care este situația. Ce să mai vorbesc de remedieri?! Acum se apropie iarna și ne vedem nevoiți să ne părăsim locuința. (Sevastița Sîrk, bloc A 53, sc. B, ap. 18, Arad)

■

Procuratura locală Tg. Mureș. În legătură cu sesizarea Mariei Holam din comuna Băgaciu nr. 160, județul Mureș, comunicăm: Pentru săvîrșirea infracțiunii de abandon de familie, Cozma Aurel a fost condamnat la 2 ani închisoare, cu executare prin muncă corecțională. Petiționara se poate adresa Judecătoriei Tg. Mureș în vederea înființării popriri pe 1/2 din veniturile pe care le primește cel reclamat: unitatea în care acesta va lucra **va trimite petiționarei,** lunar, sumele reținute din retribuția condamnatului. În caz de neprezentare a condamnatului la locul de executare a pedepsei, acesta o va executa în penitenciar.

■

De ce în București mașinile de cusut care sînt în garanție se pot repara numai la un singur centru iar durata de la anunț la deplasarea specialistului este de o lună? Este întrebarea uneia din mîile de posesoare ale utilului instrument, pe nume Rodica Andrei, care propune o suplimentare a centrelor de reparații, eventual cîte unul în fiecare sector, astfel ca deplasarea specialistului să se facă într-un timp mai scurt, de numai cîteva zile.

■

Uniunea Generală a Sindicatelor din România răspunde tovarășului **Grigore Dincă** din București. Lucrătorii operativi care desfac articole tehnice (piese de schimb) pentru care este necesară o calificare mai ridicată primesc retribuții majorate cu o clasă. Lucrătorii gestionari de raion, din care faceți parte, potrivit Legii retribuirii sînt asimilați cu personalul TESA și deci nu puteți beneficia de retribuții tarifare majorate cu 3 clase.

■

Am cumpărat un robot „Bihoreanca", produs de Cooperativa „Electrometal"-Oradea, în valoare de 830 lei, își începe scrisoarea Traian Sicilian din Hunedoara. Am folosit rișnița de 7—8 ori și s-a uzat axul de plastic care face legătura cu blocul motor. Neexistînd piese de schimb; am trimis piesa uzată la cooperativa amintită, cu recipisa 4423/22.07.1980, ca eventual să cerceteze cauzele uzurii și să facă îmbunătățirile necesare pe viitor și, evident, pentru a-mi trimite una nouă. De atunci aștept piesa de schimb solicitată sau măcar un răspuns.

■

Departamentul căilor ferate. Urmare articolului „Cu tren special Reșița—București 478 km în 8 (opt) zile" (Flacăra nr. 43), vă comunicăm motivele în contul CF care au determinat depășirea termenului de transport. 1) Transmiterea cu întîrziere a telegramei prin care se solicită aprobarea de circulație. 2) Circulația cu 40 km/oră în loc de 80 km/oră. 3) Circulația care s-a efectuat numai la lumina zilei, datorită condițiilor de siguranța circulației feroviare. 4) Reținerea nejustificată în stația Videle de la data de 8.10 ora 18,23 pînă la 8.10 ora 10,00. Pentru neregulile semnalate s-au sancționat disciplinar oameni muncii din regionala C.F. Timișoara, Craiova și București.

■

În 1950, Oficiul stării civile din Constanța eliberează certificatul de naștere al copilului Steriu Liana, dar la rubrica prenumelui în loc de Liana apare Leana. 30 de ani Steriu Liana a purtat un nume care nu era al ei. Astă după ce, din 1954 cînd s-a căsătorit, prenumele scris în certificatul de căsătorie a devenit din Leana, Elena. Pe 24.05.1980 obține, prin sentință judecătorească, modificarea prenumelui. Dar la Consiliul popular M. Kogălniceanu află că nu se poate opera modificarea decît în certificatul de căsătorie. Se află acum în situația de a figura cu un nume diferit în două acte oficiale. Acum mi s-a spus, încheie scrisoarea **Liana Cureiza,** fostă Steriu, să mai deschid un proces în care să cer anularea actului de naștere și apoi rectificarea lui.

■

Întreprinderea comercială locală — Alimentara 3. Cu referire la aspectele relatate în nr. 42 al revistei Flacăra, vă comunicăm: Pentru că avea expusă la vînzare atît cafea naturală măcinată cît și cafea măcinată cu năut, fără a purta vreun semn distinct (etichetă cu preț), șeful de unitate al complexului A 28 din aleea Buhuși 4 a fost sancționat cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe luna octombrie. La unitatea 72 din Șos. M. Bravu 294, Gherhes Elisabeta, Spită Dorina și Mateescu Floarea sînt în curs de cercetare penală. La complexul A 27 din str. Prevederii, șeful unității Mihale Ion a fost sancționat cu reducerea retribuției cu 10 la sută pe luna octombrie, de asemenea, vînzătoarea Marin Dumitra. Toate aceste aspecte au fost preluerate cu toți lucrătorii gestionari sînt a preveni pe viitor asemenea fapte.

■

De aproximativ doi ani blocul nostru este sufocat realmente de mirosurile provenite din resturile menajere și ambalajele depozitate în spațiile său de către responsabilii unităților comerciale de la parter. Drept edificare, vă trimitem un set de fotografii în acest sens. Menționăm că toate intervențiile noastre la organele în drept au rămas fără efect sau, dacă s-au luat unele măsuri, acestea au fost superficiale și de scurtă durată. Conținuăm să locuim cu intrările practic blocate de ambalaje, luminatoarele aerisitoare de la încăperile tehnice sînt de asemenea obturate de stivele de lăzi, mărfuri alimentare — varza, de pildă, este depozitată lîngă farcul de depozitare a gunoaielor etc. (Scrisoarea este semnată de membrii comitetului Asociației de locatari din strada M.I. Glinka nr. 7, București)

■

Comitetul municipal Alexandria al P.C.R.:

„Referitor la scrisoarea **Mariaței Trocan** din Alexandria: din verificările efectuate la domiciliul acesteia a reieșit că cele sesizate sînt reale. Ca urmare, s-a intervenit la întreprinderea de morărit, panificație și paste făinoase Alexandria și i s-a oferit loc de muncă în cadrul acestei unități, M. T. fiind de acord cu acesta".

■

Mă numesc Oresia Cibereac și sînt învățătoare în comuna Ipotești, județul Suceava. Mama mea, Ledcadia Popovici, care a trăit în municipiul Brașov, strada Saturn nr. 41, scara B, ap. 28, la sora mea Elena Popovici, a decedat în data de 25 septembrie ac.. După deces, am apelat la serviciile „pompe funebre" de pe strada Armata Roșie nr. 15, Brașov. Imediat ni s-a oferit o dubiță pentru transportarea decedatei la casa mortuară din cimitirul central. Cu această mașină au sosit și patru oameni și, din acest moment, începe durerea noastră amestecată cu revoltă: oamenii respectivi au venit într-o ținută cu totul necorespunzătoare, cu mînecile suflecate și pline de mortar, au înșfăcat pur și simplu rămășițele pămîntești ale mamei noastre, comportîndu-se brutal, tîrînd moarta pînă la sicriul aflat pe hol, apoi au înghesuit-o în sicriu dînd năvală pe scări, astfel că abia am putut să-i ajungem pentru a-i însoți la cimitir. Atîta dispreț față de un om care a muncit o viață, — mama a fost învățătoare timp de 45 de ani! — față de o familie într-un moment de astfel de durere, nu mi-am putut închipui la un serviciu care se pretinde civilizat.

■

Procuratura Republicii Socialiste România: „Referitor la scrisoarea lui **Valerian Mihai** din București, vă facem cunoscut că sesizarea a fost examinată constatîndu-se că este întemeiată. În acest sens s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■

Consiliul popular al municipiului București: „Referitor la scrisorile numiților **Gheorghe Constantin** și **Ion Iliescu** prin care aceștia propun atribuirea ca denumire de stradă a numelui „Burebista" vă facem cunoscut: comisia pentru avizarea atribuirii denumirilor din cadrul C.P.M.B., analizînd propunerea acestora, a stabilit ca ea să fie reținută în evidență pentru a se da această denumire unei artere importante de circulație ce se va crea în municipiul București".

■

Începînd din luna decembrie 1979 am infiltrații de apă în apartament din cauza hidroizolației terasei blocului, fapt ce a dus la apariția mucegaiului și a deteriorării plafonului. Am un copil de 1 an și 11 luni care s-a îmbolnăvit tocmai din această cauză, avînd alergie și astm bronșic. Deși am sesizat în scris atît I.J.C.M. cît și I.J.C.L. Vîlcea, nici după 6 luni nu au întreprins nimic. I.J.C.M. Vîlcea refuză să repare (blocul este în garanție), susținînd că au fost găsite antene de televiziune înfipte în hidroizolație! Am primit un răspuns, și anume că toate cele sesizate au fost transmise I.J.C.L. Vîlcea pentru a se lua măsuri de remediere — urgente — dar urgența, din luna iulie și pînă acum, nu a avut loc... (Marin Drăgușin, str. Ana Ipătescu, bl. S-2, sc. A, ap. 19, Rm. Vîlcea)

■

M-am plimbat într-o duminică cu copiii prin Parcul Tineretului. Leagăne, mașinuțe, „gărgărițe", vată de zahăr, turtă dulce... Ne-am îndreptat spre ieșire. De aici începe povestea! Situată pe mina dreaptă, foarte aproape de stradă — are și ea rîma psihologii ei! — funcționează o drăcovenie nemaivăzută (și nemeritată) cu pereții spoiți în culori țipătoare de pe care încearcă să te „ademenească" un vampir cu ochii albi și cu gura plină de sînge strîngînd de git un copil — din spirit de menajament copilul este desenat totuși cu spatele la privitori — o moarte cu coasa... și alte asemenea „reușite", sugerîndu-ți că înăuntru poți să vezi „și mai și". Din timp în timp niște aunete de groază sfîșie văzduhul și urechile celor din jur. Lume puțină. Oamenii ies deconcertați. Țin de mînă copii care urlă, nu pling, de ce-au văzut! Așa ceva nu trebuia să existe nici în închipuirea lor. O mămică și-a luat copilul pe sus și l-a urcat într-un cărucior, omul brun a apăsat pe un buton și un copil nevinovat a mai pătruns odată în labirintul groazei... Am intrat și eu. Singur. Beznă, țipete ioroase, un reflector care se aprinde preț de o secundă pentru a-ți arăta niște fantome jalnice, o răpitoare care-ți filfîie pe lîngă creștet, un schelet... La intrare nici un anunț care să interzică accesul copiilor. Pentru șandramaua asta nenorocită a unor bișnițari cunoscuți, cineva, oare cine? a dat o aprobare! O aprobare și un cîntec de sirenă: „Dai trei lei / Atîta iei / Care mai dorește? / Care mai poftește? / Hai că se oprește!" Să dea Domnul! (Ion Untaru bd. Uverturii 71-73, bl. 11)

■

Aici la noi, la centrul de comună, alături de alte instituții comunale cu vechi tradiții în vălile din apropierea orașului minier Motru, funcționează și Oficiul P.T.T.R. Slivilești, fără întrerupere, din 1900. În luna iulie 1980, Direcția județeană Gorj a poștelor și telecomunicațiilor a găsit de cuviință să aprobe transferul în interesul serviciului tov. Hoară Gh., factorul local, la noul oficiu P.T.T. din centrul minier Jiiț-Mătăsari, comună vecină nouă. S-a dat un concurs pentru postul rămas. Concurs cîștigat de către tînărul Corega Ion, cu trei ani vechime în posturi economice. Văzînd că nu lese pasienția (a se înțelege intenția de a numi pe soția lui Gh. Hoară, în mod ilegal), Direcția poștelor uită de intențiile bune de la început și recurge la nerespectarea legii: în loc să numească pe cel îndreptățit la concurs, nu mai încadrează pe nici unul din cei trei, motivînd că restructurează postul. În ce privește urmarea, adică deservirea populației locale, acum s-a creat un adevărat haos la Slivilești! Este imposibil ca dirigintele oficiului și operatoarea de la centrala telefonică să facă față atît serviciilor lor personale, cît și pentru populație. Pe noi, practic, nu ne-ar interesa pe cine vrea să încadreze Direcția poștelor în postul devenit vacant, dar ar fi bine să ia notă că nu-i chiar etic să ne pună răbdarea la încercare, pe seama aranjării postului pentru cutare sau cutare! (Gheorghe Lambru, învățător la Școala generală din Slivilești, jud. Gorj)

Pagină realizată de
GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

George Feștilă — București. Hotărîrea nu este definitivă. Reveniți după pronunțarea recursului. ● **Petrică Albu** — București: Trecutul tatălui nu interesează. Expuneți cauza care vă privește personal. ● **Ilinca Ciubotaru** — Vîlcea: Proba cu martori nu poate înfirma proba scrisă decît în trei cazuri (Flacăra nr. 44). ● **Sanda Păun** — București: Se poate să aveți dreptate; omul poate fi și avar și meschin; Legea 18 vizează însă alte metehne ● **Valerica Toma** — Vrancea: Suspendarea expiră pe 30 noiembrie. ● **Luminița Traian** — Bacău: Pe 19 noiembrie Tribunalul Suprem a dat soluție de achitare. ● **Paniate Gh. Nicolae** — Dîmbovița: Procuratura n-a făcut nici o anchetă; soluția de neurmărire penală a fost dată pe baza dosarului întocmit de miliție. ● **Berendei Mihai** — Ilfov: Nu se verifică multe din afirmațiile dv. ● **Traian Lupașcu** — București! Citiți cu atenție chitanța: nu este vorba de un împrumut, ci de o donație. ● **Paraschiv Nicolae** — București: Autoritatea tutelară sau chiar directorul școlii pot gira pentru dv. ● **Arvinte Paul** — București: Nu vă putem indica o dată sigură; probabil mijlocul lunii decembrie. ● **Ursu Bilea** — București: Verificați la Procuratura sectorului 1.

NICOLAE CRISTACHE ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Voci de aur ale Operei române

Cînd se sting ultimele acorduri din **Rigoletto** și aplauzele spectatorilor, din sala arhiplină a Operei din București, nu se mai opresc, îți dai seama încă o dată (și pentru a nu știu cîta oară), că vocea lui **Nicolae Herlea** este o bucurie pentru ascultător, este un nepreținut dar ce ni-l oferă marele artist român. Excepționala sa voce face din baritonul Nicolae Herlea un adevărat fenomen. Timbrul său dramatic, de o nuanțare și putere expresivă rar întîlnite, s-a făcut auzit atît pe scenele țării cît și în marile săli ale lumii, alăturîndu-se altor voci celebre.

Recunoscut ca un reprezentant de seamă al școlii românești de canto, prim-solistul Operei române, Nicolae Herlea, artist al poporului, a dus mesajul talentului său remarcabil peste hotare iar toate aceste prezențe pe scenele lumii au confirmat personalitatea și prestigiul unui autentic cap de afiș, a cărui distribuire într-un spectacol este o garanție a succesului.

„Fiecare teatru își dorește un cap de afiș dacă nu are cine să le pună în valoare. Pentru ca să redai muzica din partitura respectivă trebuie să ai tu, interpretul, forța interioară necesară pentru a crea, a da viață personajului gîndit de compozitor". **Altfel?** „Altfel nu se creează fluidul între scenă și sală. Noi nu trebuie să cîntăm, trebuie să interpretăm, să creăm... Am încercat întotdeauna să-mi trăiesc aceste personaje în spiritul unei intensități maxime. Mi-am creat stări sufletești prielnice interiorizării lor, mai ales fiindcă au aparținut unor lumi atît de diferite. De la cele mai uitate timpuri pînă la cele moderne. Interpretul este un creator de ființe adevărate care, cerîndu-și și luîndu-și dreptul la viață din el, fie chiar și numai pentru cele cîteva ore ale spectacolului, te deposedează într-o măsură importantă de viața ta personală, îți ramifică ființa obligîndu-te la un consum psihic care nu este numai al tău, ci și al dramei lui Rigoletto, al perfidiei lui Iago sau al tragediei lui Scarpia". **Cele mărturisite de dumneavoastră sînt pilde vii, adevărate, de ceea ce înseamnă trăirea unui rol pe scenă, exemplu demn de urmat și de mai tinerii noștri soliști. Ați cîntat cu mari interpreți și ați ascultat mari voci. Ce impresii v-au lăsat?**

„Îmi revine și acum în minte acea dezlănțuire de tumult dramatic a lui Mario del Mônaco (cu care am cîntat în **Othello**) și care rămîne pentru mine — poate cu excepția lui Ramon Vinay, pe care l-am ascultat numai pe disc — cel mai mare Othello din ultimii 35 de ani. După cum rămîne inegalabil Cesare Siepi în Don Juan sau Carlo Bergonzi inimitabil în Rigoletto. Dealtfel, împreună cu aceștia am trăit zile de cea mai înaltă emulație artistică din viața scenică, am creat spectacole extraordinare precum **Forța destinului** sau **Rigoletto**, în care partener mi-a fost Carlo Bergonzi. Cine n-ar invidia respirația lui Franco Corelli sau perfecțiunea vocală a sopranei spaniole Monserat Caballe, alături de care am cîntat la Tokio în spectacole memorabile cu **Tosca**! Aceste colaborări dau prilejul unor realizări excepționale grație unei stimulări reciproce foarte acut resimțite datorită voinței de a stabili un unison valoric". **Deci nu e vorba de concurență, ci de înălțarea voinței talentului la rang de supremă artă interpretativă. Cum ați ajuns la această artă, cum vă compuneți rolurile?**

„Viziunea plastică m-a ajutat întotdeauna la compunerea rolurilor mele. Mereu mi-am reprezentat personajele cărora urma să le dau viață și glas. Aș putea spune că în mintea mea este un fel de muzeu al unor măști vii, imaginare, pe care le-am înfiripat după forma și asemănarea unui Rigoletto, Oneghin, Scarpia sau Bărbierul din Sevilla". **Să ne oprim la repertoriu. Socotim că este important ce rol își alege un interpret, adică să fie potrivit registrului său vocal, să nu fie nevoit să-și forțele glasul.** „Am fost întotdeauna pentru un repertoriu echilibrat, în care operele cele mai valoroase ale culturii naționale și universale să aibă o anumită pondere. Nu cred să existe artist născut la căldura pămîntului românesc care să nu aibă dorința de a cînta eroii poporului său. Aici se naște un semn de întrebare. Ce anume creații și la ce nivel le prezentăm, atît compozitorii prin creația lor, cît și interpreții care la rîndul lor sînt creatorii de personaje. Îmi permit ca după 30 de ani de carieră artistică să sugerez, cu toată responsabilitatea, compozitorilor care doresc să abordeze acest gen (opera) cunoașterea cît mai profundă a vocilor, a complexității ei în ceea ce privește psihologia rolurilor. Foarte important este **dialogul** deschis, direct cu aceia ce vor da viață operelor lor. Numai așa, cred eu, vor avea reușita și se vor înscrie în patrimoniul valoric.

Vedeți dv., spectatorul de operă solicită

(Continuare în pagina 16)

CORNELIA BARBU

Nicolae Herlea

Dan Iordăchescu

— Ați ajuns, Dan Iordăchescu, la un jubileu: împliniți vîrsta de 50 de ani, — din care 30 i-ați dedicat artei.

— 31. Solist sînt de 30 de ani.

— Ce făceați în urmă cu 31 de ani? Cum vă pregăteați pentru a deveni solist?

— În nici un fel. Nici nu bănuiam ce va urma. În 1949, eram în corul Uniunii generale a sindicatelor. În ultimul rînd. Undeva, unde perdelele mă împiedicau să-l văd pe dirijor. Îi zăream doar mîinile. Cred că el nici nu știa unde mă aflu.

— Și cum ați făcut să-i atrageți atenția?

— N-am făcut nimic deosebit. Dar profesoara mea de canto, Maria Snejina, a constatat cu uimire că la lecțiile pe care ni le preda făceam progrese vădite și neobișnuite. Faptul era și pentru mine o surpriză. Așa am ajuns să interpretez într-un spectacol intitulat **Cîntec de viață nouă** rolul unui chiabur. Vorbeam și cîntam. Am fost aplaudat, cum se spune, la scenă deschisă.

— Pentru ce? Pentru vorbit sau pentru cîntat?

— Nu mai știu la ce se referea lumea.

— Dar cum ați ajuns la București? Din cîte știu sînteți ieșean.

— Eram în corul Facultății de drept din Iași. Nicolae Rafael m-a sfătuit să vin la București. Credea în steaua mea.

— Dar dumneavoastră?

— Nu am avut veleități artistice decît pe la 15 ani. Mă fascina pe vremea aceea un cîntăreț, Silviu Gurău. Cu o chitară în mînă stăteam în fața oglinzii și cîntam copiindu-i gesturile. Mi-am dat seama că am un glas destul de plăcut, sonor.

— Sper că n-ați devenit narcisiac stînd în fața oglinzii.

— Nici n-aveam de ce.

— Nu mi-ați spus nimic despre familia dumneavoastră.

— Ai mei trudeau destul de greu. Lucrau în învățămînt. Mama avea o voce minunată. Deseori cînta împreună cu tata spre desfătarea noastră, a copiilor.

— Cînd se certau, ce făceau?

— Cîntau separat. Noi stăteam pe Păcurari și în casa noastră am văzut întrînd numeroși oameni de cultură din acea epocă — Cincinat Pavelescu, Ionel Teodoreanu, George Lesnea, Topîrceanu... Discuțiile dintre ei ni se păreau fascinante. Cel puțin așa le socoteam atunci, eu și fratele meu. În loc să ne culcăm trăgeam cu urechea pe ușă și priveam prin gaura cheii la domnii aceia spirituali.

— Un obicei detestabil. Totuși, moșteniți cumva harul artistic de la cineva?

— Cred că îl urmez pe unchiul meu Traian Dumitrescu Popa, fost pilot și parașutist profesionist, care, pînă în anul 1951 a deținut recordul național la parașutism executînd un salt de la 9 460 de metri în cădere liberă.

— V-a marcat cumva vreun spectacol de operă în copilărie?

— La 13 ani am văzut **Traviata**. La Opera din Iași. Atunci am avut revelația scenică a operei. Pînă atunci ascultasem doar arii și coruri la un Philips hodorogit. În seara aceea însă am revenit cu greu acasă. Rătăceam pe străzi ca fermecat. **Traviata** m-a decis să intru în corul liceului. Însă adeseori acolo o luam razna. Uitam de toate și cîntam atît de tare încît îi acopeream pe ceilalți. Săracu' profesorul Ghiță Carp nu mai avea încotro și arunca după mine cu linia ca să mă trezească la realitate.

— Se poate afirma deci că ați devenit solist pentru a ieși în evidență?

— O, nu. Niciodată n-am dat din coate și n-am jenat pe nimeni.

— Probabil că aceste rînduri le vor citi și colegii dumneavoastră și ei sînt mai în măsură decît mine să aprecieze dacă lucrurile stau așa sau au. Dar să vedem ce a mai urmat.

— În 1962 am intrat la conservatorul „Ciprian Porumbescu" la clasa maestrului C. Stroescu. Acesta a reușit să lupte cu tact cu defectele mele și m-a ajutat să-mi dezvolt calitățile. Am avut o sănătate destul de șubredă. Asta m-a determinat să-mi controlez exact eforturile. Paradoxal, ceea ce trebuia să fie o slăbiciune a mea s-a transformat cu timpul într-un ajutor imens. Prelungirea carierei mele artistice se datorează în mare măsură grijii pe care am manifestat-o față de vocea mea. Dar observ, în modul cum evoluează discuția, că va veni vremea să mă întrebați: după ce nu veți mai cînta, ce va fi? Ei bine, vă pot răspunde de pe acum: îi voi învăța pe alții. Bine, bine, veți zice dumneavoastră, dar mai departe? Mai departe va fi la fel. Chiar dacă eu nu voi mai fi. Însă nu cred în sfîrșitul nimănui. După mine rămîn amînturi, discuri... Nimic nu se pierde în neant, din ceea ce facem în folosul oamenilor.

— În 1956 ați absolvit Conservatorul și ați intrat la Opera din București. Ați participat și ați fost consacrat de mari concursuri internaționale. Ați fost la specializări în străinătate și ați studiat cu mari maeștri.

— Perioada dintre 1960—1970 o socotesc în existența mea ca un interval de timp care m-a lansat spre marile scene ale lumii. La un moment dat repertoriul meu cuprindea cam 41 de opere. Astăzi numărul lor e dublu. Totodată, n-am neglijat nici liedul și nici oratoriul. N-am să afirm niciodată că am strălucit în egală măsură în toate genurile liricii vocale. Dar faptul că am dorit să mă ilustrez în mai multe genuri m-a ajutat enorm. Și asta nu de dragul performanței M-am dăruit întotdeauna cinstit muzicii.

— N-am să vă pun întrebări despre scenele pe care ați cîntat sau ce roluri preferați.

— Mai ales că la astfel de întrebări am răspuns de zeci de ori.

— V-aș ruga să ne oprim puțin și să examinăm destinul operei în contemporaneitate. Opera nu moare, a devenit tot mai clar pentru tot mai multă lume. Criza ei se datorează încercării de a perpetua modalități de spectacole învechite, lipsite de autenticitate, care nu se mai adresează celor de azi, pe care le-am putea cataloga cu expresia unui mare poet „artă leneșă". Dar dacă aceste lucruri sînt atît de limpezi pentru ațiția, de ce credeți că la Opera română nu mai e afluența de acum zece-cincisprezece ani, cînd obținerea unui bilet era un privilegiu?

— Eu nu cred în compromisuri. La operă ori totul e bine ori totul e rău. Pentru a face un spectacol de operă nu e de ajuns să ai un ansamblu bine pregătit — dar trebuie să știi să-l și coordonezi, să dai un sens întregii munci. Îți poți permite să greșești o dată, de două ori, dar cînd astfel de fapte se repetă înseamnă că ai pur și simplu de-a face cu o conducere nepricepută.

— Ce înțelegeți printr-o conducere pricepută?

— O astfel de conducere e formată din oameni care iubesc în primul rînd ceea ce fac și se dăruiesc unui țel cu toată pasiunea. Pe care, poate că nu-l ating niciodată, dar se străduiesc să ajungă cît mai aproape de el. Dar fără un ideal nu are nici un rost să ocupi scaunul cuiva care ar crea în jurul său acel climat de efervescență necesar creației. Gîndiți-vă că teatrul nostru de operă s-a născut în urmă cu 60 de ani. Mai înainte fusesem doar manifestări artistice sporadice. Din 1920 pînă prin anii 1970 noi am reușit să atingem cu spectacolul nostru de operă culmi pe care alte popoare le-au atins după două-trei veacuri. Prin anii 1963—1964, la turneele din Franța și R.F.G., Opera română era cotată printre primele cinci Opere ale Europei! Cum a fost posibil ca în numai cîțiva ani să se decadă atît de mult!

— Chiar. Cum a fost posibil?

— Sînt foarte multe cauze și nu cred că avem timp să le enumerăm pe toate. O parte au fost analizate în excelentele des-

(Continuare în pagina 16)

GEORGE ARION

Să ne citim unii pe alții

Un vechi și păcătos obicei al breslei scriitoricești (există și binecuvintate excepții, se înțelege) este acela de a ne pronunța unii despre alții în necunoștință de cauză, adică fără să ne citim. Deși opiniile vizează latura profesională : **„un poet mediocru ; un critic nul", „ca romancier fără haz" ; „un dramaturg inexistent"** sau, dimpotrivă, **„un poet remarcabil", „un critic excepțional", „un romancier de rasă", „un dramaturg de mare talent"** etc. Aceste opinii nu se înmulțesc, de cele mai multe ori, pe lectura poeziilor, a paginilor critice, a romanelor, pe „vizionarea" pieselor de teatru. Ele se formează, în fondul lor adînc, pe regretabilul argument „ad hominem" și trebuie raportate, mai totdeauna, la relațiile umane. Adică tocmai la ceea ce ar trebui ignorat atunci cînd judecăm o operă și nu un om. Încă de aproape un veac și jumătate Mihail Kogălniceanu, simțind parcă slăbiciunile slăvitei bresle a minuitorilor cuvintului, atrăgea atenția, în mod special, asupra eticii scrisului: **„Cît pentru ceea ce se atinge de datoriile redacției, noi ne vom sili ca moralul să fie pururea pentru noi tablă de legi, și scandalul o uriciune izgonită. Critica noastră va fi nepărtinitoare, vom critica cartea iar nu persoana".** (Introducție la Dacia Literară 1840.) Cum se vede, cuvinte de inscripție, nu numai pentru concizia formulării, dar mai ales pentru calitatea etică a programului ce-l propun. Program de la care, în multe momente ale literaturii, se comit grave devieri. Și în loc de persoană se ignoră cartea. Ne este persoana antipatică, ne-a criticat sau ne-a ironizat într-o anumită împrejurare, a negat ceea ce scriem noi, a comis o nedreptate față de noi într-o anumită împrejurare (și cîte asemenea împrejurări se pot întîmpla în viață), atunci acea persoană este „desființată" cînd se ivește prilejul (și dacă nu se ivește, îi inventăm ușor) pe linia esențială, adică aceea a scrisului ; omul nu există ca poet, critic, romancier, autor dramatic etc. Nu numai atît, este de ajuns uneori ca acea persoană să laude un coleg ce ne este antipatic, ori să se îndoiască de talentul unui prieten și rezultatul este același : negarea, încercarea de compromitere (sub raport profesional, iar uneori, din nefericire, și uman) ori de-a dreptul „desființarea". Firește, Maiorescu avea dreptatea lui susținînd că adevăratele valori nu pot fi desființate, oricîtă inversunare critică se va consemna, că în general, cam ca în basme, adevărul și binele înving. Dar, la urma urmei, ne gîndim, de ce e nevoie de o risipă inutilă de pulbere care poluează atmosfera ? Cînd adevărul s-ar putea impune pe căi mai civilizate ? Cu o singură condiție, însă elementară, și în absența căreia orice discuție se descalifică de la sine și anume : cunoașterea cărților aceluia pe care-l negăm sau îl apoteozăm.Condiția pare atît de, cum să spunem, banală, încît cititorii din afara breslei se pot mira la infinit că o aducem în discuție. Ne pare rău,, o mărturisim deschis, că le înșelăm sublima lor naivitate. Uneori mă aflu în fața unor veritabile spectacole de cinism : un critic declară că nu-l citește pe cutare romancier pentru că „scrie cărămizi" (a se citi cărți prea voluminoase și lipsite de valoare). Necitindu-l, nu se jenează, totuși, să-l califice. Altul declară, despre romancier, că i-a citit prima carte și s-a lămurit ; n-are un pic de talent, scrie „cu copita". Romancierul a mai scris multe cărți și, dacă-l amintești că oricine poate evolua, că se poate rata o carte, dar altele pot fi bune, dă același răspuns : „sînt edificat !" (edificat cu o carte din 7—8). Ca să-și arate înțelepciunea, își argumentează aforistic opinia : „nu trebuie să bei o sticlă de vin ca să vezi cum e, te lămurești de la prima înghițitură". Dacă-l amintești că prima înghițitură la Eminescu e „De-aș avea", o poezie fără valoare, logica intră în suferință dar tot găsești, uneori, replica : „Bine, dar Eminescu era Eminescu". Da. Însă nu de la început, nu ? Altul zice despre ultimul roman al cutărui autor : „am citit două pagini, m-am lămurit". Două din 500—600 ! Observați ce rafinate antene de detectare a valorii are ! Poeziile se citesc uneori cam așa : una de la început, două de la mijloc, una de la sfîrșit : 4—6 din 40—60. După care se face o riguroasă cronică literară căci, la drept vorbind, poetul era dinainte clasat: fie printre cei „buni", „foarte buni", „mediocri", „slăbuți" etc. Nu reușește bietul om să-și schimbe destinul, nu poate scăpa de sertarul sufocant în care criticul l-a introdus prima oară, sau poate a doua, în funcție de evenimentele vieții... neliterare, se înțelege. „Ai citit, am întrebat pe un critic, ultimele poeme ale poetului X ? Mi se pare absolut formidabile !", dar am întrerupt confruntarea căci, omul, deși „de meserie", nu citise de cîțiva ani ce mai scrisese poetul care, pentru critic, era „un capitol încheiat", trecuse la alte îndeletniciri. Și dacă la unii critici întîlnim o asemenea stare de lucruri, ce să spunem de poeți între ei, romancieri între ei etc. ? În ce ne privește, nu vedem decît o singură soluție salvatoare : să ne citim unii pe alții, înainte de a ne pronunța despre unii sau despre alții. S-ar putea, atunci, sînt chiar sigur, ca să ne schimbăm multe dintre păreri. Cunoscîndu-ne, ne vom înțelege mai bine, comprehensibilitatea și toleranța, atît de necesare în orice domeniu, nu se pot întemeia decît pe cunoaștere. Numai ignorarea produce adversități și, mai ales, dușmănii. Mai mult, cunoscîndu-ne, vom fi în stare să înțelegem mai bine marile îndatoriri ce ne revin tuturor, indiferent de amiciții ori diversități de opțiuni care, desigur, vor exista totdeauna. Cunoscîndu-ne, am putea chiar să acceptăm ceea ce deocamdată pare imposibil : prețuirea adversarilor și luciditatea critică față de amici. Am dobîndi astfel acel ideal propus de marele întemeietor al criticii românești care a fost Titu Maiorescu : atitudinea „impersonală", „obiectivitatea deplină" în fața operelor asupra cărora ne aplecăm. Putem spera chiar, citindu-ne unii pe alții, la dobîndirea idealului suprem, acela de a ne iubi unii pe alții. Căci iubirea, ca și prețuirea, indiferent față de cine, față de o ființă, de un obiect chiar, cu atît mai mult față de un om, adică de un semen de-al nostru, nu poate porni decît dintr-o cunoaștere cît mai completă, mai adîncă, mai exactă. Este imposibil ca, printr-o asemenea cunoaștere, să nu ne revizuim opiniile și, odată cu ele, ceea ce este mai important, pe noi înșine.

POMPILIU MARCEA

Folclorul, cum trebuie iubit

Trăia, deunăzi, mai sus de Chirigiu, pe-acolo pe unde Bucureștii s-au schimbat încet, fiindcă nu-i prea sănătos să se schimbe repede totul, pe-o stradă pavată cu pietre de rîu, un lăutar. Lăutarul se chema Zlotea, era cîntăreț din gură și din cobză, și pentru că noi știm despre lăutarii care cîntă la cobză că sînt bătrîni, bătrîn de tot era și Zlotea. Pînă și cei virstnici, tot cu părul alb îl știau. Ce șticea Zlotea, erau numai cîntece vechi, venind din vremi și peste vremi, nu de joc și de voioșie, ci de ascultat și luat aminte, de pus pe dunga sufletului, întru un alean ce-i numai al românului. Destinul acestui Zlotea a fost cam ciudat. Intrînd el de mult în legendă și fiind legendele mai dulci decît realitatea, viețuia aproape uitat. Acest Zlotea era un om tezaur, dar — cum se întîmplă adesea cu tezaurele — le prețuiam prețul abia cînd s-au pierdut.

Arta și dorul cobzarului Zlotea însă nu s-au pierdut cu totul. Au existat niște oameni de bine prin preajma lui, tezaurele veritabile nu pier fără urmă și, astfel, cobzarul Ion Zlotea, cel despre care se credea că-i ființă din veșnicia vremilor lui Barbu Lăutaru, lasă ceva din duhul darului său lui Alexandru Mica.

Alexandru Mica face primele sale înregistrări cu Zlotea și violonistul Florea Cioacă, în anul 1973. Parte din baladele cîntate atunci intră în „fonoteca de aur" a radioului. Asta înseamnă că pe fișa de Kardex radio a cînteculul respectiv stă scris, cu gîrul unor specialiști, chiar așa : AUR.

Știindu-i pe Zlotea și Florea Cioacă, am orede că izbînda momentului respectiv li se datorește în întregime.

Oricît ar putea să pară de curios, interesul excepțional al acelor înregistrări îi face totuși glasul lui Alexandru Mica. Și nu atît glasul, fiindcă voci frumoase s-ar mai găsi, cît patosul unic pus de el în cîntec.

Cine e Alexandru Mica și cum a ajuns el să cînte cu tarafuri cu lăutari unu și unu numai cîntece din bătrîni, numai lucruri despre care gîndeam că li s-a prăpădit pentru totdeauna ființa, iată o poveste care trebuie neapărat povestită. E vorba de un om care nu trăiește din muzică, el avînd ceva mai bun de făcut : să trăiască muzica.

S-a născut la 10 ianuarie 1945, în comuna Putineiu, din fostul județ Vlașca Teleorman. Nu are studii de muzică, mai bine-zis, drumul lui în muzica populară nu seamănă cu nici unul din drumurile știute ori obișnuite. Ce s-a întîmplat cu Alexandru Mica și cum a ajuns el să cînte și să înregistreze cîntece vechi la radio și televiziune, și să scoată discuri cu muzica poporului în anii 1907, în anii 1877 și chiar mai de demult, cu balade vechi chiar și pe timpul lui Anton Pann, iată niște întrebări și iată și răspunsul : dacă l.. copilărie muzica Teleormanului l-a însoțit și i-a modelat simțirea artistică, mai apoi toate păreau să-l depărteze de cînt. Elev, joacă teatru și este laureat la festivalul național de teatru pentru amatori „I.L. Caragiale", 1962. Și așa, vrînd el să fie regizor de teatru, absolvă două facultăți de limbi străine : poloneză și rusă (la București), coreeană și japoneză la Pyong Yang, în R.P.D. Coreeană, în anii 1963—1966, „Firește — spune — mai știu franceză și engleză". O observație firească, dacă ținem cont că Alexandru Mica este de profesie translator, că în aceste limbi lucrează, că are doctoratul cu o teză de literatură universală comparată.

Un moment al nașterii pentru muzica populară, al celei de-a doua nașteri trebuie să fi existat.

„Asta s-a întîmplat pe cînd eram student în Coreea, spune Alexandru Mica. Din dor de țară, cîntam, cu felurite ocazii, cîntecele noastre, cîntece din Teleorman. Am condus corul studenților străini de la Universitatea din Pyong Yang și într-o zi am fost remarcat de tovarășul Kim Zăng Il, actualmente un cadru de conducere marcan. În Comitetul Central al Partidului Muncii din Coreea, pe atunci activist cu probleme ideologice în Universitate. I-a plăcut muzica românească, i-a plăcut cum cîntam cîntecele vechi coreene și, într-un fel, a fost nașul meu în muzică. În țară trebuia să fac un referat pentru lucrarea de doctorat (Coordonate ale fantasticului în romantismul european) și, pentru referat, o documentare pe chestiuni de fantastic în folclor. Am fost la Institutul de folclor, la Arhiva națională de folclor. Acestea sînt textele, mi s-a spus acolo, dar ține seamă de faptul că ele erau cîntate, nu recitate. Ele erau cîntec, nu literatură folclorică. Am ascultat, zile de-a rîndul, fonograme vechi (transpuse pe benzi) din vestitele culegeri ale lui Constantin Brăiloiu, George Georgescu Breazu, Dimitrie Chiriac, Harry Brauner, Tiberiu Alexandru, Emilia Comișel. Mi-am dat seama, înfiorat, uimit, răvășit de emoție că acolo stă comoara, aproape neștiută de profesioniștii cînteculul popular. Ei mai veneau, e drept, la arhivă, dar nu aveau răbdare să asculte fonogramele acestea, hîrîite, unde toate cîntecele păreau la fel".

Ceea ce a făcut Alexandru Mica se cheamă arheologie muzicală. Timp de patru ani a ascultat peste 25 000 fonograme ! Din ele a selecționat, pentru repertoriu, cîntece populare din Muntenia, din sudul Munteniei îndeosebi, din zone considerate, cu suficiență, prea puțin active în ce privește folclorul muzical. Ei nu a selectat cîntece „frumoase", ci de suflet, cîntece trimițînd adînc la o filosofie a vieții, îndeobște balade.

„Ascultînd, tematic, baladele — spune Alexandru Mica — mi s-a conturat ideea unei epopei în cîntec a luptei poporului român pentru dreptate națională și socială. Am imprimat două discuri („Cîntece de vitejie — 1877 — și Cîntece de revoltă — 1907" și „Rămîi mîndro sănătoasă" — cîntece din perioada primului război mondial), un al treilea (Cîntece din anii '44) e în curs de apariție, acum mă întorc la muzica altor veacuri, la primele cîntece culese și astfel atestate de Henri Ehrlich, Micuți, Rujițki, Andrei Ioan Wachmann, Alexandru Berdescu, Dumitru Vulpian, Anton Pann. Gheorghe Ucenescu. E vorba de cîntece din perioada 1780—1890, rar sau niciodată cercetate, rar sau niciodată cîntate, deși unele — spre exemplu, bogata culegere de peste 300 de piese ale lui Vulpian — erau cunoscute și elogiate de Alecsandri. Ceea ce vreau eu e autenticul, înțelesul unui timp și al unui stil. Cariera mea muzicală e o chestiune de devotament față de creația populară".

Devotamentul se exprimă cel mai bine prin fapte. Recent, Alexandru Mica a înregistrat, în studiourile radio-tv, 100 de cîntece din culegerile amintite. Muzică lăutărească de la oraș și de la țară, cîntece țărănești, propriu zise, cîntece de influență turco-grecească, cîntece de salon (începuturile romanței de azi) și, mai ales, cîntece cu tematică istorică și spre amintirea anilor 1821, 1848, 1859.

Nu poți să iubești profund ceva dacă nu detești, tot atît de profund, ceva. Alexandru Mica a purces la arheologie muzicală înțelegînd ce deserviciu fac folclorului și sufletului mulțimea de cîntece încropite cu „mă dusei" și „mă-ntorsei", ziceri din gură sprințare, licitînd ideea unei existențe românești zglobii și petrecărețe, cu drame de azi, pe mîine, și nu fondul de sublim al folclorului. Fiindcă se cîntă puțin balade, va înregistra balade, slujindu-se de culegerile Brăiloiu, D.D. Stancu și Harry Brauner. Fiindcă simte o mare responsabilitate în lucrul lui de om al cînteculul și al autenticului, scrie o carte despre „Tendințe în valorificarea creației muzicale folclorice în țara noastră".

„Am dori — scrie Harry Brauner — ca îmboldul lui Alexandru Mica să dea de gîndit celor ce își îngăduie sacrilegiul de a strecura în comoara spirituală a poporului cîntece „lansate" de ei, în scopul căpătuirii și dobîndirii unor efemere succese atît de dăunătoare, cu texte fabricate, de cea mai penibilă platitudine și vulgaritate".

TUDOR OCTAVIAN

Nicolae Herlea

(Urmare din pagina 15)

o sinteză organică între partitura muzicală și elementul dramatic, teatral. **Vocea este un lucru esențial, dar nu e totul.** Spectatorul trebuie să creadă în personaj și de aceea interpretul este obligat să se înglobeze psihologiei acestuia. Cîntărețului de operă i se cere a fi dublat de un actor de mare talent. E un lucru deosebit de dificil, rezolvabil însă cu ajutorul unor dirijori buni, al unor regizori buni. Ar fi momentul ca și regizorii tineri să-și găsească locul în această instituție, venind cu elemente noi în montarea unui spectacol de operă". **Vă doriți un anume rol ?** „Uneori mă întreb de ce nu se compune o operă care să fie inspirată din viața și poezia lui Eminescu. Mi-aș îngădui să doresc a-l interpreta". **Ce alte întrebări își mai pune Nicolae Herlea ?** „Ultindu-mă la televizor și urmărind seria evocărilor lui Carl Liebermann despre Opera din Paris mă întreb de ce nu se fac și la noi asemenea filme comentate de un Doru Popovici, Cosma sau Sava ? Am putea realiza filme de operă de o excepțională calitate. Am avut și avem artiști de mare valoare care se pierd. Nimeni nu e nemuritor. Cum altfel am putea pune în valoare acest potențial artistic decît cu ajutorul filmului, al televiziunii, al discului și benzii de magnetofon, pentru ca să rămînă ceva în urma noastră, pentru a trece toate aceste valori artistice în patrimoniul național, în antologia muzicii. De ce să se facă filme mai tîrziu și să se apeleze la play-back-uri cînd acum se pot realiza pe viu ? De ce **Oedipul** lui Enescu n-ar merita un film, atîta timp cît Ohanesian poate da întreg concursul său ? De ce nu s-ar face filme cu caracter publicitar, folosindu-se prestigiul mondial al multor artiști români ? În felul acesta am face un serviciu imens culturii naționale, cunoașterii ei mai bine peste hotare. Să luăm exemplul altor popoare care-și glorifică oamenii de artă. De ce să facem filme doar cu vedetele muzicii ușoare, sau populare ? Nu trebuie să ne ferim să încurajăm și să apreciem adevăratele vedete ale culturii, dar trebuie să fim atenți să nu confundăm vedeta cu vedetismul care n-are nimic comun cu arta. Apreciindu-ne artiștii la justa lor valoare înălțăm pe noi trepte, arta și creația românească contemporană".

Dan Iordăchescu

(Urmare din pagina 15)

bateri din revista **Flacăra** organizate în legătură cu destinul operei. O voi numi pe cea esențială : a dispărut entuziasmul și credința în ceea ce facem. Oamenii nu-și mai dau nici un interes să facă un lucru bun, să aducă un suflu novator. Ați văzut poate, la televizor, emisiunile dedicate unui mare director de operă : Liebermann. Ați văzut cu cîtă căldură se apropia el de oameni, indiferent dacă erau soliști sau coriști, balerini sau electricieni. Dar atunci cînd se întreține o atmosferă de birfă, de răceală, de pașnice mărunte, de interese strict personale este firesc să ajungi la blazare, să nu mai poți să fii tu însuți. Și numai o conducere înțeleaptă te poate feri de așa ceva.

— Pe dumneavoastră vă sărbătorește în aceste zile Filarmonica și nu Opera. De ce ?

— Sînt cît se poate de mișcat de gestul colegilai al lui Ion Voicu și al întregului colectiv de la Filarmonică. După cum știți, eu am părăsit ansamblul Operei. N-am dorit aceasta, am fost obligat. Acum trei ani, între două spectacole la Paris, am venit de Anul nou să cînt în **Traviata.** Întotdeauna mi-a plăcut ca primul spectacol dintr-un an să fie în țară. La acea reprezentație am întîrziat 12 minute. Întîrzierea mea nu afecta spectacolul deoarece intram în scenă aproximativ după o oră de la începerea lui. Ei bine, directorul a găsit de cuviință să mă schimbe cu altcineva și să anunțe la stația de amplificare din vina cui s-a produs acea întîrziere. Socotesc însă că publicul nu trebuia sancționat. Nicăieri în lume nu s-ar fi procedat astfel. Nimeni nu va putea șterge amărăciunea din sufletele acelora care au plecat dînd biletele înapoi deoarece veniseră să mă asculte și pe mine și se pregătiseră pentru această întîlnire. Dacă aș fi fost doar eu sancționat nu aș fi zis nimic. Dar așa mi s-a părut normal să plec. Regret scena aceea pe care am cîntat timp de 22 de ani dar în egală măsură iubesc podiumul Ateneului unde am găsit o atmosferă cu adevărat colegială.

— Vreau să precizăm un fapt : sper că opiniile dumneavoastră despre destinul Operei române nu sînt urmarea unor resentimente.

— Niciidecum. Am calități și multe defecte, ca toți oamenii, dar nu sînt rănchiunos.

— Ce defect mare aveți ? Vă plac cumva prea mult aplauzele ? Forțați obținerea lor ?

— Aș minți dacă aș spune că n-am căutat uneori cu orice preț aplauzele. Culmea că asta mi s-a întîmplat de obicei cînd nu eram în forma cea mai bună. Dar niciodată n-am făcut-o cu dorința de a-mi compromite colegii. Dealtfel, vă rog să notați ceea ce aș numi, cu o expresie destul de pompoasă — dar n-am o alta la îndemînă — crezul meu artistic : n-am încercat niciodată să-i concurez pe alții, ci doar pe mine însumi.

Evenimentul cultural

STRĂMOȘII ROMÂNILOR

Are perfectă dreptate Paul Anghel cînd, în „Scînteia", salută „Strămoșii românilor — vestigii milenare de cultură și artă" (Ed. Meridiane, 1980), ca pe un eveniment editorial. (Fapt salutat ca atare, în prealabil, și de un anunț din revista noastră.) Cele cinci splendide cărți albume datorate lui Ion Miclea și Radu Florescu (cuplu ce ne-a mai dăruit și alte tipărituri frumoase, unele memorabile) se constituie, cu adevărat, într-o monumentală operă de sinteză, într-o autentică enciclopedie a culturilor din spațiul Carpaților și al Dunării, urmărite pe parcursul mileniilor, din zorii umanității pe aceste pămînturi, din epoca geto-dacilor și a daco-romanilor pînă la nașterea poporului român. Ambiția autorilor de a strînge și lumina într-o vastă incintă (într-un „Muzeu imaginar", zic ei) milenii de cultură și artă pe care se sprijină ființa noastră, vechimea și dăinuirea ei, „stabilitatea și specificul" creației sale, originalitatea și forța acesteia, ambiție ce durează de mai bine de zece ani, s-a împlinit, cu sprijinul muzeelor arheologice ale țării și sub admirabilul gir artistic al Editurii Meridiane, într-o operă-unicat a istoriografiei și a culturii noastre. Avem în față, cum ar spune același P. Anghel, o veritabilă „epopee în imagini" despre trecutul nostru, despre inestimabila sa moștenire, cercetată și revelată prin mărturii ce strălucesc de mult în conștiința fiecăruia dintre noi (dar așezate nu o dată sub noi lumini, inedite pentru știința noastră istorică), ca și prin mărturii provenind din descoperiri istorice și arheologice recente, extrase, inclusiv prin contribuția celor doi, din țărina ce le-a unificat și nivelat, ascunzîndu-le sau știrbindu-le niște sensuri. Inteligentul și subtilul artist al peliculei care este Ion Miclea (salutat cîndva de G. Călinescu ca „un om preocupat de lucruri noi") și distinsul istoric Radu Florescu ne-au dăruit astfel, la capătul a zece ani de trudă și căutări, o operă care, deși masivă, ni se pare totuși prea scurtă pentru greutatea ei de mărturii, revelări, idei și incandescențe.

O operă monumentală, consacrată unei culturi și civilizații monumentale. O operă ce nu se poate povesti într-o cronică, materia ei fiind cu totul copleșitoare, etalînd pe mii și mii de planșe (precedate în fiecare volum de studii-sinteze și încadrate într-un fastuos aparat științific) tot ceea ce arta pietrei cioplite și șlefuite, a ceramicii, a bronzului și a fierului, a metalelor nobile, a arhitecturii și a ansamblurilor monumentale etc. au produs, în spațiul nostru geografic și istoric, ca fenomene și fapte revelatoare pentru virtuțile unui spirit. Ceea ce se reține, la capătul acestui drum prin milenii care certifică (prin certificate cu duritate de piatră, de bronz, de fier, de aur) existența la Dunăre și Carpați a unui tezaur de cultură și de civilizație cum puține există, sînt niște semnificații asupra cărora, uneori, n-am meditat îndeajuns sau pe care nu ne-am ostenit totdeauna să le includem într-o sinteză. „Strămoșii românilor" destăinuie, într-o imagine pe cît de bogată, de somptuoasă și de diversă, pe atît de coerentă și clară, „aspectul universal-valabil al experienței istorice a omului carpato-ponto-dunărean", experiență care verifică, pe cont propriu, niște legi generale, niște adevăruri eterne ale umanității, dar investind devenirea acesteia cu un indice personal, printr-un aport creator de o rară forță, printr-o variantă de fabulă distinctivă, originală, extrem de vie. De aici sau circumscrise acestui fapt, unitatea civilizațiilor și culturilor în același spațiu, dar și receptivitatea lor, deschiderea lor spre o lume ale cărei ritmuri trec prin ele, a cărei respirație o propulsează, dar o și inhalează, ale cărei înrîuriri nu le resping, ci, dimpotrivă, le primesc, chiar le caută. Impresionantă, în asimilarea acestor înrîuriri, este știința selecției, a filtrării, a ordonării tuturor materialelor într-o alcătuire nouă, de sinteză, pe o axă ce ține de spiritul și de coerența locului. Tot de aici și constanța, dar și dinamismul acestor culturi, care atunci cînd ajung la manifestări de culme, precum cele de artă monumentală sau de arhitectură rituală ori laică (vezi sanctuarele dacice sau cetățile daco-romane), emoționează și prin maiestuozitate, și prin tragicul lor fior. Este fiorul stăvilirii silnice a unor mari și cutezătoare intenții, a unei civilizații ce s-a oprit în etapa promisiunilor, păstrînd, nefructificat pe deplin, acel capital de surprize capabil să ducă, cum a și dus în ultimă instanță, la developarea unor unice însușiri. Cum s-au manifestat acestea mai tîrziu ? Credem că gîndul autorilor ne împărtășește, poate că deja ne-a precedat, credem că nu-i hazardat să le cerem (ca unora care știu să se-nhame, cu rezultate atît de spectaculoase, la carul unor proiecte totalitare) continuarea acestei „epopei în imagini" prin cuprinderea culturii și artei românilor.

Citeva chestiuni aparent „de detaliu", dar care întregesc în major valoarea și farmecul operei. Cercetînd fotografic cercetarea istorică, ochiul de cristal al aparatului lui Ion Miclea nu face o simplă echivalență a textului cu imaginea. Miclea face cu mult mai mult, el e un artist care meditează, care cercetează el însuși, care își ia, pentru asta, distanțele, unghiurile și altitudinile, de fapt înțelegerile cele mai adecvate pentru fructificarea deplină a obiectului contemplat. El, după caz, vizionează materialul „de sus", prin tehnica aerofotografiei (grație căreia, pentru prima oară, observăm dintr-un punct ideal mari ansambluri urbane și protourbane datorate dacilor și romanilor) sau dintr-o intimitate ce face să scapere orbitor amănuntul revelatoriu, indescifrabil citirii cu ochiul liber. Vom spune, fără să șovăim la cuvinte, că tehnica minuită de Miclea depășește valoarea actului fotografic, cu oricît talent regizat, ea transformîndu-se într-un criteriu, de fapt un sistem de criterii, care conferă ochiului și spiritului posibilitatea cuprinderilor exhaustive și a sondării insondabilului și inefabilului. La același nivel de exigență înaltă, de artă de inovație, de talent s-au situat editorii și tipografii care și-au dat obolul la realizarea acestor volume.

Încă o chestiune — să-i zicem, tot de detaliu — pe care presa, dealtfel, a supus-o atenției editurii și la care subscriem : cartea aceasta atît de prețioasă, de necesară publicului, de dorită de el, nu-i prea stă totuși la îndemînă, e mult prea scumpă, costă 1 050 de lei. Un alt tiraj, care s-o facă mai accesibilă pungilor, devine, credem, mai mult decît un subiect de meditație, o obligație pentru cei în drept.

ILIE PURCARU ■

IOANA ȘETRAN — „Compoziție" (ceramică)

Cronica spectacolelor

Presiunea adevărului

Construită cu meticulozitate, elaborată atent, demarînd furtunos, încărcată de sensuri și dedesubturi, ruptă din viață și totuși artificială, piesa **Noaptea pe asfalt** a lui Theodor Mănescu este pînă acum cea mai adevărată dintre operele autorului. Drama pornește de la o „pană de automobil" pe autostradă. Și, în noaptea tulbure, aproape halucinantă, plină de întîmplări ciudate, printre care și o nuntă în ploaie la lumina farurilor încrucișate, sub lentilele unui aparat de filmat, se trezește **o conștiință !** Un om se trezește la realitatea existenței sale înăbușite, aglomerate de insatisfacții, de bunuri de larg consum și de oameni mediocri. Pînă acum viața sa a fost un drum înfundat, lateral, în penumbră, de acum încolo i se deschid perspectivele autostrăzii, cu promisiunile ei, cu accidentele ei inevitabile, cu dramele și tragediile ei. Și undeva, aproape, orașul tentacular văzut prin obiectivul unui aparat de filmat pînă în cele mai intime complicații. Eugen, omul care se smulge din comoditate, din compromis, din lașitate, gazetar de condei la un ziar de provincie, suprasaturat de reportaje comandate, edulcorate, evazive și standardizate, își descoperă adevărata vocație de operator, de reporter de televiziune. Își dă seama că, spre deosebire de gazetăria scrisă, odată înregistrat pe peliculă, **un fapt** nu mai poate fi mistificat, trucat ; el rămîne așa, adevărat, viu, răscolitor : un document. Vrînd să dezamorseze elementele unei crime înregistrate pe peliculă întîmplător în timpul desfășurării unei nunți pe autostradă, împins de extraordinara tensiune interioară a artistului veritabil, a profesionistului cu **o conștiință superioară**, Eugen plonjează în abis. Intransigența sa, intoleranța sa, încăpățînarea care-l determină să-și schimbe modul de viață, să sacrifice totul, să se sacrifice chiar pe sine pentru restabilirea adevărului, îl proiectează într-o cascadă de evenimente și relații interumane delirante. Și, pe măsură ce înaintează cu aparatul de filmat pe coridoarele întunecate ale destinelor, Eugen îi pierde pe drum pe cei care se tem de adevăr, care ignoră adevărul, care refuză adevărul, care manevrează adevărul, care deturnează adevărul, care cred că **„problemele vieții noastre trebuie lăsate să doarmă"**. Pînă cînd rămîne singur. Drumul spre adevăr e adeseori o cursă contracronometrată și plătită scump prin singurătate. Ajunși aici developăm adevărata rațiune pentru care a fost scrisă piesa : problema adevărului, a adevărului exclamat în coloanele presei, în reportajele televiziunii, dar și a adevărului curat dintre noi, a crudului adevăr care ar trebui să ne facă să rămînem treji, nemulțumiți de noi înșine, perfectibili.

Prin urmare, **Noaptea pe asfalt** transfigurează cîteva dintre frămîntările noastre fundamentale. Dar, deși faptele sînt grave, deși problemele ne dor, spectacolul lor se desfășoară uneori tern, uneori plictisitor și obositor. Autorul e vinovat pentru că a vrut să spună prea multe lucruri dintr-o dată și-a umplut gura personajelor cu prea multe cuvinte. Apoi a sofisticat, a senzaționalizat faptele reale, privindu-le nu printr-o lentilă de contact sau printr-una de obiectiv cinematografic, ci printr-o lentilă de observator astronomic ! Dar piesa e scrisă cu nobilă pasiune, cu inteligență și generozitate

Regizorul Tudor Mărăscu a impus un ton grav, de dezbatere dură, necruțătoare, a fixat bine tipurile umane în stop cadre (ce păcat că părăsește pe parcurs maniera cinematografică în care a demarat), a condus cu finețe concertul de camere al destinelor individuale și al dramelor particulare, a împins pînă la grotesc unele situații și caractere și a lăsat să plutească deasupra tuturor frămîntărilor un hohot lucid de rîs: **vă zbateți, vă sfîșiați, oameni buni, dar adevăr absolut nu există !** A greșit unde n-a eliminat monologele retorice, unde nu a scurtat declarațiile patetice pentru că acestea nu fac altceva decît să explice pînă la suprasaturație aceleași lucruri pe care ni le telefonăm unii altora în viața de toate zilele. A greșit pentru că a potrivit ritmul spectacolului după un orologiu defect, aflat în întîrziere. Decorurile lui Octavian Dibrov, bine gîndite, bine manoperate în spațiu, agresive, sugestive pînă în detalii de prost-gust care dau frison, au calitatea să fie economice și expresive precum afișele vechi ale cinematografului revoluționar.

Corneliu Dumitraș e atît de adînc în sine, atît de profund marcat de dezbatere încît ai impresia că de la un moment dat și-a luat sarcinile restabilirii adevărului universal pe cont propriu, ca actor. Ai impresia că el se joacă pe sine, existențial și definitiv. Acest actor merită îmbrățișarea noastră. Mihali Stan e malefic, distins și șuierător, sigur pe sine și chiar fermecător într-un personaj care neagă adevărul și manevrează mîinciuna. Actorul stăpînește perfect rețetele secrete ale meseriei. Rodica Mandache, actriță cu o mare mobilitate și plasticitate, aruncă în joc un adevărat arsenal de femeie ucigașă, hrănită cu bomboane fondante, care păstrează inventarul exact, de obiecte de consum și de lux, al căsniciei, cu antinevralgice în poșetă, cu grații ușor scîlciate și mediocră pînă la paroxism. Agatha Nicolau e verosimilă, vulgară și fadă într-un rol de soră trădătoare. Ana Trofin joacă tragedia unei iubiri insuportabile cu mare sfîșiere și disperare, apoi cu privire iluminată de o nebunie liniștită și resemnată. Actrița lasă să treacă spre public și detașarea sa ironică față de rol. Mircea N. Crețu, dur, masiv, convingător, plin de tandrețe într-un răsoitor clandestin de mireasă în noaptea nunții. Foarte bun Ion Pavlescu, actor care știe demonta pînă în cele din urmă consecințe, un rol ingrat, un personaj introdus cam abrupt și stîngaci de autor, un prizonier al adevărului, dar și un manipulant periculos al său.

După trei ore petrecute într-o sală rece, pîndiți de gutural, ieșim în noapte răsuflînd ușurați. Vrînd să uităm cît mai repede ce ni s-a întîmplat nouă ființe pe scenă, dar urmăriți de obsesia adevărului piesei pînă dincolo de noi înșine.

ADRIAN DOHOTARU ■

NATURALEȚEA TV

Lipsită în atîtea ocazii de naturalețe, la atîtea emisiuni ale sale, televiziunea noastră are totuși cîțiva realizatori care strălucesc tocmai prin aceasta. În fond, naturalețea înseamnă și artă, ea convinge mai degrabă decît rigiditatea, poziția permanent solemnă și afectarea. De ce plac atît de mult transmisiile în direct ? În mod hotărîtor tocmai din pricina aerului lor firesc, natural, convingător. A discuta despre naturalețe înseamnă a porni de la ideea că unele manifestări publice își păstrează sinceritatea față de oameni, altele și-o ascund. Oamenii cred mult mai puțin în cuvinte decît în fapte, iar dintre cuvinte ei cred în acelea încărcate eventual de imperfecțiuni, dar neerodate pe dinăuntru de oxizii ipocriziei. De ce multora, de exemplu, le plac emisiunile realizate sau numai închegate de Tudor Vornicu ? Această remarcabilă personalitate de televiziune nici nu face citeodată propriu-zis descoperiri, dar se insinuează liniștitor în casele oamenilor, le face confidențe pe care parcă numai fiecare le știe și nu tulburâ ordinea firească a lucrurilor. Sînt momente în care Tudor Vornicu pare dispus să facă o pauză în cele ce spune pentru ca nu știu care telespectator să meargă pînă la ușă fiindcă a sunat cineva. Dar și în cazul lui Tudor Vornicu și al altor realizatori cu harul naturaleții, deci cu un har artistic în fond, problema de-abia de-aici încolo se pune. Și problema e a substanței, căci deficitul mare al multor „firești" e alunecarea, cam superficială, peste problemele vieții. Și nu numai ale vieții, ci și ale culturii, spre exemplu. Emisiunile lui Tudor Vornicu tot dîndu-ne senzația remarcabilă a naturaleții în selectarea grupurilor la modă în muzica lumii de azi, nu ne-a dat o scară de valori a acestei muzici. Să fie cele cîteva grupuri ușor dansante, ușor picante, din foarte răspîndita muzică disco cele mai semnificative mișcări artistice ale scenelor lumii de azi ? Nimic împotriva prezenței grupurilor ABBA, Boney M, dar totul împotriva absenței preocupării acelorași realizatori pentru transmiterea către telespectatorii români a unor filme despre Beatles, Bob Dylan, Rolling Stones și atîtor evenimente artistice care se află și la modă și care au o semnificație educativă prin chiar valoarea lor deosebită. Naturalețea este o condiție necesară dar nu suficientă. Ne închipuim, bunăoară, cu dificultate cum trebuie să se fi simțit realizatorul Verman însuși, și el unul dintre remarcabilii firești ai micului nostru ecran, făcînd o emisiune amplă în județul Suceava cu aplecare și spre zonele de munte și convocînd la această emisiune tot felul de oameni de treabă, dar lipsindu-se în mod ciudat de prezența celui mai autorizat cunoscător al problemei montane, din județul Suceava, dacă nu chiar mai mult decît atît, dr. Radu Rey, autorul cărții **Viitor în Carpați.**

Constatăm la unii dintre marii noștri firești tendința de a rămîne doar firești și de a nu aprofunda. Să fie oare naturalețea opusă profunzimii ? N-ar fi pasionantă pe micul ecran dezbaterea de către marii firești a problemelor spinoase, a problemelor mari, a problemelor decisive ? Implicarea acestor foarte inspirați teleaști în ciocotul vieții, ciocot sesizabil în orice domeniu, le-ar face un serviciu și lor și ar face un serviciu, de fapt, ciocotului vieții. S-ar elimina atunci neplăcuta impresie că unii sînt cu dezbaterile și alții cu concluziile. Ne-ar interesa, spre exemplu, ca în vremea viitoare Cristian Țopescu, crainicul nostru sportiv cel mai prestigios, să iasă din studio pentru o eventuală anchetă la fața locului în paralel : „De ce se poate în rugby și nu se poate în fotbal ?" Am fi deci de părere ca marii firești să participe de-a dreptul la procesul de elaborare și de limpezire a „ciocotului vieții", să nu se mărginească la postura eventual simpatică, dar fără substanță durabilă de paginatori ai strădaniilor altora. Prea valoros este Tudor Vornicu ca să putem accepta ideea că dominanta sa actuală este naturaleția. Și găsim tot în activitatea acestui excelent realizator exemple de implicare, exemple de acum cîteva luni, exemple care marchează decisiv portretul acestui exponent al naturaleții care însă, spre folosul tuturor, inclusiv al său, nu poate rămîne doar atît. Așteptăm cu plăcere ziua în care vom putea exclama : Ce frumos și natural a pus Vornicu această problemă spinoasă ! Ce dezbatere senzațională ! Ce necunoscut valoros a descoperit Vornicu ! Sîntem siguri că această exclamație ne va obliga să o articulăm într-o simbătă dăruită nouă de către doi dintre marii firești ai televiziunii noastre.

ELENA GRECESCU ■

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanșa prin artă (I)

„În sfîrșit, orice ar fi vreau cu orice preț să merg înainte, vreau să fiu eu însumi" (Van Gogh)

O întîmplare ciudată

Van Gogh. Autoportret

Există în viața lui Van Gogh mai multe episoade ciudate. Dar, poate, cel mai ciudat dintre ele este cel legat de nașterea sa. Unsprezece luni după căsătoria lor, părinții săi au avut un copil care s-a născut mort și a fost înmormîntat în micul cimitir protestant din Zundert. Acest copil se chema Vincent-Willem. Exact un an mai tîrziu, în aceeași lună și în aceeași zi, a venit pe lume un alt băiat pe care părinții, zdrobiți încă de durerea pierderii primului lor fiu, l-au numit tot Vincent-Willem. (Pe cele două acte de naștere, printr-o altă coincidență bizară, cei doi Vincent au fost înscriși cu același număr de ordine, 29 !) Astfel că ducîndu-se în cimitir, care se afla la o aruncătură de piatră de casă, Van Gogh a descoperit, de îndată ce a învățat să citească, un mormînt pe care figura propriul său nume. În mintea acelui copil taciturn, au putut încolți atunci întrebări neobișnuite pentru vîrsta lui. Cine sînt eu ? Ce taină se ascunde în mine ? Trăia parcă existența altuia, pe care o uzurpase : iar, într-un suflet solitar și sensibil, un asemenea șoc lasă urme.

Am uneori senzația, privind autoportretele lui Van Gogh, că el s-a întors mai tîrziu spre oglindă și și-a pictat chipul, căutînd parcă o identitate pierdută, urmărit de aceleași întrebări pe care și le va fi pus în micul cimitir din Zundert. Cine sînt eu ? Ce taină se ascunde în mine ? Și că mereu e gata să răspundă cu vorbele lui Rimbaud : **Je est un autre**. Psihologii vorbesc de un sentiment de culpabilitate care poate apărea în asemenea împrejurări cînd un copil are revelația că el este un înlocuitor. Această culpabilitate, topită apoi în alte culpabilități, l-ar fi urmărit toată viața pînă în ziua sinuciderii, ca și setea îndîrjită de a-și stabili un drum propriu... Ipoteze, desigur, nimic altceva decît ipoteze. Cum spunea cineva care l-a cunoscut pe Van Gogh, fața lui „exprimă atît de multe, oscunzînd încă și mai multe". Totuși e greu să nu observăm insistența cu care pictorul repetă mereu în scrisori că vrea să fie el însuși. Poate că nevoia lui precoce de independență, de izolare și de întoarcere spre sine, către care îl împingeau temperamentul, să nu fi fost cu totul străină de întîmplarea stranie sub semnul căreia s-a născut. Buzele mereu crispate, de care vorbesc cei care l-au văzut în copilărie, aerul de copil prea serios, închis în sine, nu ascund oare o sensibilitate mușcată de timpuriu de nevoia tulbure de a-și cunoaște adevărul propriu ? N-aș vrea să fiu înțeles greșit. E hazardat să împingem speculațiile prea departe, considerînd destinul lui Van Gogh modelat și determinat de un amănunt straniu cu care a început viața lui, dar acest amănunt mi se pare, oricum, simbolic pentru pictorul care, alături de Rembrandt, s-a întors cel mai des spre oglindă, interogativ... doi olandezi, atît de diferiți amîndoi de Olanda realistă și pozitivă, dacă Olanda este realistă și pozitivă cum se spune.

Un mare număr de autoportrete este cumva o dovadă de egoism, de interes excesiv pentru propria persoană ? Să nu ne grăbim. În artă, unele lucruri se numesc cîteodată altfel decît în morala curentă. Și chiar dacă am uita o clipă mărturia lui Émile Bernard că Van Gogh era „lipsit cu desăvîrșire de orice egoism și ambiție măruntă", nu e oare adevărat că există două categorii de „egoiști" ? Unii devin victimele interesului pentru propria persoană, alții fac victime. Primii nu distrug pe nimeni în afară de ei înșiși. Narcis se numără printre ei. Și nu numai ei. Și probabil ar trebui un alt cuvînt pentru cei care își înfig un cuțit în inimă deasupra fîntînii și cei care se întorc să-i înjunghie pe alții... Într-un domeniu atît de subiectiv cum e arta, oricine ar putea fi învinuit, pe nedrept și cu ușurință, de subiectivism exagerat. În realitate, un artist care se cufundă în sine însuși, atingînd adevărurile sale cele mai profunde, le va fi de folos altora prin opera sa. În artă, elanurile caritabile nu dăruiesc nimic decît predici plicticoase. Nu dăruiesc nimic decît cei care dăruiesc totul. Cei care ard pentru a dărui nu ceea ce au în plus, ci chiar flacăra care l-a mistuit. De aceea, poate, nimeni dintre pictori nu ne pare atît de generos și solidar ca însinguratul Van Gogh. Privindu-se în oglindă, el a făcut asta cu atît de puțină vanitate, încît nu și-a pierdut timpul să se înfrumusețeze. Ceea ce căuta era altceva... S-o bănuit că pămîntul e plat, spune într-o scrisoare. Și tot el adaugă. Pare adevărat așa ceva și azi cînd mergi de la Paris la Assières, de exemplu. Știința dovedește însă că pămîntul e rotund. Tot așa crezi că viața e plată și merge de la naștere la moarte. Dar și viața e probabil rotundă. Această „altă emisferă a vieții" îl obsedează, de fapt, pe Van Gogh și atunci cînd se uită în oglindă. El își privește chipul, dar și-l privește așa cum copilul își va fi privit numele pe piatra funerară din Brabantul natal.

În ciuda atîtor autoportrete și scrisori pe care le-a lăsat, încă și azi mai auzim de atîtea ori întrebarea : „Cine a fost Van Gogh ?" Unii au considerat chiar imposibil și inutil un răspuns la această întrebare. A-l prezenta pe Van Gogh amatorilor seamănă cu a-l prezenta pe Christos creștinilor, spunea cineva și dacă l-am crede n-ar mai fi nimic de adăugat. Dar acolo unde nu mai rămîne decît tăcerea, nu mai e mult și-și face apariția, chiar într-un muzeu, intoleranța. E o lege a tuturor dogmelor asta.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Bucura Dumbravă (II)

Dar cîte n-ar mai fi încă de consemnat — biografic și bibliografic vorbind — înviate din galeriile memoriei și recontrolîndu-mi fișele după aproape o jumătate de veac în legătură cu această fascinantă și tulburătoare individualitate care a fost Bucura Dumbravă ! Și selectez din ele cîteva, menite să-i arate cititorului de azi structura, vibrațiile ei de minte și de inimă, ideile și idealurile care o călăuzeau și o tensionau, capacitatea inepuizabilă de a se dărui Omului, ca să apropie oamenii, dincolo de frontiere și de naționalități și asta o va duce, neîncetat, la căutări, la experiențe și la neobosite străduințe.

La 14 ani începe să scrie versuri și e cîștigată de sensibilitatea poeziei noastre populare, de jocurile și de portul național românesc și așa, în 1905, întemeiază societatea **Chiuda**, cu scopul să le pună în valoare, să le propage și să atragă atenția întregului neam asupra comorilor artistice inestimabile ce le avem. Timp de 11 ani, adică pînă la izbucnirea războiului din 1916, cînd societatea își încetează forțat activitatea, ea va depune acolo o muncă frenetică — în ultimă analiză, o adevărată pedagogie ilustrată și demonstrativă, de gust și de gest estetic. Și ca să dovedesc cît de identificată era cu sfielnica și trudita noastră pătură țărănească și totodată cît de mult îsi iubea eroii, a căror viață a închis-o în minunata ei literatură, mă voi opri asupra unui amănunt pe care-l știu, desigur, foarte puțini.

Apărea la Gorj o revistă lunară, **Șezătoarea sătenilor**, fondată la 1898 de învățătorul G. Dumitrescu-Bumbești (1861—1939) și destinată țăranilor. În 1916, începînd cu numărul din mai-iunie, publicația își schimbă titlul numindu-se **În slujba adevărată**, iar conducerea ei va fi preluată de G.D. Mugur și Ion Chiru-Nanov, care vor spune, sub semnătură, în articolul-program, între altele, următoarele: „Bătrîna revistă **Șezătoarea sătenilor**, întemeiată cu 18 ani în urmă de G. Dumitrescu-Bumbești, a purces din nevoile vremii de la 1898, atunci cînd rosturile vieții noastre erau altfel decît acum. Acolo, în partea de sus a Gorjului, nouă învățători și nouă preoți, întovărășiți de cîțiva proprietari și agricultori, au întemeiat societatea **Luminarea sătenilor** cu legămînt între ei să lupte pe drum drept, cu osîrdie curată, pentru ridicarea vieții din acel colț de țară. Ei doreau ca în cele zece comune pe care le cuprindea societatea lor, să înființeze biblioteci, școale de adulți, bănci populare, să vorbească apoi sătenilor despre tot ce le este spre îndreptarea și ridicarea lor și să întemeieze și o foaie pentru a sta de vorbă asupra gîndurilor și faptelor lor, cu obștea unei țări întregi. Acolo, la Bumbești, a fost cîrma mișcării sociale din Cartiu, Cîineni, Curtișoara, Grui, Horezu, Musătești, Rugii, Schela și Tetila". Și G. D. Mugur și Ion Chiru-Nanov o solicită pe Bucura Dumbravă să le aducă aportul colaborării. Era o tipăritură modestă, fără nici o aureolă, iar Bucura Dumbravă, cu toată reputația ce o avea, trimite, reîntorcîndu-se la poezie — fără înfumurări, fără năzureli și fără să se considere micșorată — la obscura **În slujba adevărată** izbutita și pierduta ei **Doină**, de șaptezeci de stihuri, închinată lui Tudor Vladimirescu, ce se va publica în nr. 3 din iulie 1916 și din care să-mi fie permis să-i transcriu sfîrșitul :

„Scoală, Tudor, Căpitane / Și adună-ți pe cătane / Căci pandurii n-au murit, / Cum nici munții n-au pierit, / Și nici Oltul n-a secat / Și nici dorul nu s-a dat, / Dorul sfînt de înălțare, / Dor curat de îndrumare, / Dorul care te-a crescut, / Și cu har te-a învăscut, / Tudor, Vodă oltenesc, / Dorul tău cel românesc".

Curînd însă România va intra în hora celei dintîi conflagrații mondiale. Scrisul va fi abandonat. Bucura Dumbravă, cu neastîmpărul și cu freneziile ei, nu va sta inactivă. Va căuta să dea o organizare înțeleaptă și de rostuiri temeinice cercetășiei feminine abia înființate, și va fi prezentă concomitent și la spitalul de răniți aduși de pe front, unde a depus eforturi disperate, cu o grijă și o devotiune absolut materne; iar cînd, sub ocupația germană, C. Stere va scoate **Lumina**, Bucura Dumbravă, în nr. 52 cu data de 23 octombrie 1917, va tipări un lung foileton intitulat **Ceterum censeo**, o apologie a păcii și a sensurilor cu care îmbracă responsabilitățile femeii. Redau din cuprinsul lui : „Firește că în propovăduirea respectului și a dragostei între națiuni, școala trebuie puternic susținută de familie, adică înainte de toate de mame și apoi de toate femeile. Ura trebuie stigmatizată ca un păcat de moarte. Cuvîntul «ură» în gura femeii sună ca un lătrat de hienă". Și apoi, ceva mai în jos, adaugă: „Nici o mașină de război, fie ea de o sută de ori mai îngrozitoare ca cele întrebuințate azi pentru nimicirea popoarelor, nu va distruge sau învinge ura, căci materia e fără putere față de forțele sufletești. Singura armă contra urii este dragostea. Și dragostea nu poate să se răspîndească pe pămînt, dacă inimile femeilor rămîn împietrite".

Vedea, în visurile ei, o uniune mondială a femeilor, cum în teozofie — luînd act din proorocia-i mărturisire, că o descoperă după ce împlinise treizeci de ani — nădăjduia să afle soluțiile pentru înfrățirea popoarelor și pacificarea lumii. Superbă candoare și mereu aceeași irealizabilă utopie !

Va crea o societate teozofică în România, care va purta denumirea **Frăția**, a cărei președinție o va avea pînă la moarte și în această calitate se va duce în India, pentru a participa la lucrările congresului mondial al teozofilor ce s-a ținut către sfîrșitul lui decembrie 1925 la Adyar — Madras.

Am pomenit rîndul trecut de cărțulia postumă scoasă în 1927 de Emanoil Bucuța și de Ștefan Nenițescu. Ea numără 109 pagini și se deschide cu titlul **Pe drumurile Indiei** care însumează doar 14 file, cu notațiile și impresiile de pe vapor, cu oamenii pe care i-a cunoscut, cu dezbaterile ce au urmat și reflecțiile ce le-a făcut, pentru ca editorii cărții, în explicația ce o dau publicării ei, să spună : „Toți cei cîți o prețuiau pe Bucura Dumbravă, fie pentru literatura ei puternică, fie pentru însușirile mari ale unei personalități înflorind fără sfială între prieteni, au să citească mișcați aceste pagini. Ei au s-o regăsească în ele întreagă, cu dragoste de drum, de oameni, de India și de flori".

Bruioancle, caietul cu note care ar fi trebuit să dea cartea asupra Indiei ca și gîndurile ei, nu s-au mai întors. Sfîrșește la Port-Said, ori în urma unei puternice crize de malarie pe care a contractat-o în India, ori ca o consecință a unei infecții generalizate, de la o rană la picior, așa cum rezultă dintr-o frumoasă epistolă a unui important teozof indian cu care se împrietenise la Adyar și cu care se încheie cărțulia alcătuită de prietenii de aici. A fost incinerată la Port-Said, iar în 1928 urna funerară a fost adusă în țară de Emanoil Bucuța, Ștefan Nenițescu și de sora acestuia, Fanny, căsătorită Boerescu, iar cenușa împrăștiată la **Virful Omul**, în cele patru unghiuri ale lui, ca să-i împlinească vrerea olografă așternută pe hîrtie înainte de a se mîntui.

Se născuse în Cehoslovacia, România îi devenise patria adoptivă și moare în Egipt, în întoarcerea din India, unde se dusese să găsească tablele legii care să dezarmeze urile și să înfrățească semințiia umană. Și se putea oare, pentru toate neliniștile și mistuirile ei, pentru toate dibuirile și aspirațiile după care a tînjit, să i se rezerve alt epilog mai potrivit decît acesta care-i rezumă ireorosabil de armonios și de tîlcuitor destinul ?

L. KALUSTIAN ■

Cenaclul Flacăra își reia activitatea

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de **C.C. al U.T.C.** și revista **Flacăra** și condus de poetul Adrian Păunescu, își reia activitatea la cererea unui mare număr de iubitori ai poeziei și muzicii tinere.

În această iarnă, prima întîmplare literar-artistică — la care vor participa membri reprezentativi ai **Cenaclului** — va avea loc în Sala sporturilor din Rîmnicu-Vîlcea, miercuri, 3 decembrie, cu începere de la ora 18.

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Cyklon B

Ober-călăii naziști, întruniți în ședință la Berlin, pe Grosser Wannsee nr. 56—58, au stabilit cîte milioane de evrei trebuie exterminați în prima etapă și cîte milioane de slavi în etapa imediat următoare. Cu meticulozitatea de care au dat dovadă ori de cîte ori au pus la cale un asasinat de proporții, ei au fixat cum să fie adunați, unde să fie duși, în ce ritm să fie lichidați. Au uitat să precizeze însă cum anume să se facă lichidarea.

Rudolf Höss, numit comandant la Birkenau-Auschwitz în 1940, și-a dat seama imediat că extirparea fizică nu putea atinge ritmul și proporțiile impuse de Berlin folosind metodele de execuție cunoscute.

Ideea exterminării în masă, **prin gazare**, a apărut spontan, în mai multe lagăre deodată. Ea se făcea însă rudimentar. În cele mai multe locuri se foloseau gazele de eșapament.

SS-Standartenführer-ul Rudolf Höss, presat de amploarea exterminărilor pe care trebuia să le asigure, a intuit că, înainte de a construi camere moderne de gazare și crematorii pentru ardere, trebuia pus la punct un gaz toxic de maximă eficiență. Și s-a apucat de treabă. A început să experimenteze efectul diferitelor gaze toxice. După cum singur a declarat, satisfacția cea mai mare i-a oferit-o gazul **Cyklon B**, preparat pe bază de acid clorhidric.

Inițial, încercările s-au făcut pe grupuri mici de **Häftling**-i închiși în celule. „Punîndu-mi o mască de gaze — a recunoscut Rudolf Höss la proces — am asistat eu însumi la ucidere. Deținuții, înghesuiți în celule, mureau imediat după introducerea gazului. Se auzeau doar cîteva strigăte scurte, înăbușite, și gata".

Chiar primele încercări au dat rezultatele așteptate. **Cyklon B** întrunea „calitățile" căutate. Peste cîteva zile s-a trecut la o experiență de amploare : gazarea a 900 de prizonieri de război sovietici. Victimele au fost introduse într-o singură încăpere. S-a închis ușa și s-a dat drumul, prin tavan, cristalelor de **Cyklon B**. Prizonierii au început să strige și să forțeze ușa. Dar ușa a rezistat. Ea a fost deschisă abia peste cîteva ore. „Atunci — a mărturisit Rudolf Höss — au văzut pentru prima oară un număr atît de mare de cadavre gazate... Cu toate acestea, pot să declar deschis că gazarea acestui transport a avut un efect liniștitor asupra mea, deoarece, în curînd, trebuia să ne apucăm de omorîrea în masă a evreilor, și nici eu, nici Eichmann nu reușisem pînă atunci să găsim o metodă de execuție în masă. Eram de părere să folosim un gaz, dar nu știam ce gaz și cum să-l folosim. Făcînd aceste experiențe, am găsit și gazul și modul de întrebuințare..."

Cu sînge rece de adevărat călău, Rudolf Höss a descris în memoriile sale, cu maximă concizie, „avantajele" gazului **Cyklon B** : „...provoacă moartea cu siguranță absolută și rapid, mai ales dacă e utilizat în localuri uscate... **bine umplute cu persoane** (s.a.)..."

În camerele de gazare de la Birkenau — amenajate ca uriașe băi moderne (într-una singură, pentru a fi „bine umplută", erau înghesuiți 2 000 de oameni deodată) — au intrat peste patru milioane de deportați. Din dușurile instalate în tavanul acestor „băi moderne" însă nu s-a prelins niciodată nici un strop de apă. De fiecare dată, din tavan, peste **Häftling**-i au curs mici cristale — **Cyklon B**.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

constelația lirei

VALERIU BÂRGĂU

Privind un tînăr

Privind un tînăr în albul ochilor
am simțit
Că trebuie să mă întorc din nou
la poemele mele
Pe buturugi. Albe de promoroacă.
În fața acelui tînăr mi s-a făcut părul
măciucă
Mi-am băgat mîinile pînă la coate
Într-un poem suprarealist. Scris
la cruntă vedere
Scîrbit de natura ce se lingușea
pe limba imaginației
mele. Se gudura să o încint. Să
o destrăbălez
Să-i caut fața poluată. Printre brazii aceia
Plouați. Vechi limbaje sociale
Ne călăresc memoria. Ne-o adîncesc
În vetrele nașterii. Orașele
mor precum plantele asfixiate
de poemele prietenilor.

Privind un tînăr am descoperit izvorul
principalelor
mele poeme. Așezate pe colțuri de masă
Spălate de bătrîni cu ceai de mușețel.
Să rabde
Nu vor crăpa (Eu n-am crăpat sub soda -
grea a uzinelor
amenințate de umbra cometei Kohoutec);
Și ce cald era înăuntru.
În întunecoasele artere ale pămîntului
de sub Jiul de Vest. Tuburile de aeraj
Vijiiau. Într-un du-te-vino. Continuu.
Dragul meu prieten — ce să mă fac
cu albul
ochilor tăi. Mă înspăimîntă
Petele acelea grele ar putea să vorbească
Într-un limbaj asemănător
poemului meu.

Am intrat în panică privind
ca într-un poem
geodumitrescian
fața tînărului pe care se fixase
din pricina frigului. Poemul meu
Liniștea dinaintea rostirii.
Grave. Mutilate. O piesă modernă
Pe una din scenele Romanticului.
Coroane de flori arse mînjite cu rugină
descoperim în ochii tînărului de treizeci
de ani ;
În albul ochilor lui
Am citit cel mai complet poem
al sfîrșitului
de secol.

Pașnicii lucrători de pe autostrada X

Poem scris pe autostrada X filmată
de o casă de filme
Grăbită să dispară din conul zgomotos al
autostrăzii moderne. Greierii uriași
desenați pe panouri
înalte
Au înviat dintr-o dată fugind
pe sub mașinile grele.
Strecurîndu-se în sîngele peliculei
Proaspăt mînjite cu imagini apocaliptice.
Accidente
stupide. Realitatea fantastică
de după gratiile imaginilor.

Cu fața la imaginile crude. Umbra
se apleacă
Să culeagă cioburile unei zile de lucru
Spălînd vasele din care s-au ospătat
îngerii
șoselei
Curățind uneltele lucrătorilor de bitum.
Încălziți.
Înfășați în culori stridente. Flecăresc
pe îndelete
întîmplări autobiografice.

Amețitoarea viteză a timpului oprit
pe marginea autostrăzii
de către pașnicii lucrători.

Truda artistului

Îi parvin toate vocile. Cu mîna pe inimă
le așteaptă. Riscă să se usuce
în oxigenul ars.
Să i se învinețească pleoapele.
Să putrezească
în armura realității din care provine.
Să primească.
tainul. Să i se însingereze sufletul
Sub lucirea tăioasă a propriei arte
(închipuiri).

Imaginație pură. Liniștea izbind viața
artistului
de ecranele amintirilor. Limpezi. Corzi
întinse
afară din trup. Afara pămîntului moale
Un fel de extaz îi pipăie chipul
I-l brăzdează cu trudă. Din somnul agitat
o mînge luminoasă
sfîșie cosmosul.

Scrisori de serviciu

Statul român mi-a dat voie
poet pașaport permanent
plimba-m-aș cu Arca lui Noe
pe Scena acum în prezent

am două tablouri de ton
dar nu mă ocup de negoț
eu sper că și-n gara Lvon
se poate scrîșni din saboți

eu cred că și-acolo miroase
a brînză de vacă și oaie
și poate că am amiroase
unei trestii de ploaie

ți-am spus că nu sunt abătut
și chiar de-aș fi fost ce vă pasă
de cînd pînă cînd s-a făcut
Europa așa rușinoasă

cît timp să rugăm Bel-Ami
fii prieten prietene prieten
că altfel toți vom ieși
ca niște fantome la pepen

★

Crede-mă urăsc singurătatea
m-am trezit onest la miezul nopții
frămîntat că trebuie să scriu
un articol meritîndu-mi zlotii

Dorule te rog nu mă pisa
că mi-e tare dor de cineva
mă gîndesc eu însumi și la cai
și la clubul nostru și bai bai

mai vorbim cînd vin de la Longchamps
dacă pot ți-aduc și un căpăstru
nu ne zăpăci nici amăgi
c-avem fire de popor ecvestru

ION NICOLESCU ■

Între două anotimpuri

Tu mi-ai adus dalii
și încăperea
s-a umplut de lumină mov
ca-ntr-un templu trăim
și ca-ntr-o legendă

mările lumii la picioarele tale
iubito

e un amurg neliniștit
ți-am spus
e un amurg alcătuit din vitralii
pune o dalie în fereastră
spre nevăzutele ape
poate
corăbii vor acosta la țărm
între două anotimpuri

și tu le vei înrăma într-o lacrimă.

Decor

Duminica alunecă pe ape
de dincolo de stele și destin
perdelele încremenind pe clape
treceau în luni puțin cîte puțin

o, cîte gînduri amețeau în ora
desprinsă din amurgul vegetal
un abur ca de imn suia cupola
izbăvitoare a crinului regal

înnebunise poate o egretă
în preerile cerești
cafeaua noastră violetă
scădea de așteptare-n cești.

Risipă

Salamandre subțiri
foșnesc printre lucruri
verzi fulgerări
lampadare de ghiață

nu mai ascult în oglinzi rugile tale
frunze mari de aur
lumincază veghea noastră

nepămintene arome urcă din lemn
valul surpă aleile
pe o punte solară

ieii de piatră se asmut între ei
sfîșiind draperia de ceară.

Melancolică rază

Caleașcă albă cu patru cai de mătase
în chenar auriu
suspendat într-o clipă

o pasăre neagră ne umilește
aerul cu o nevăzută aripă

tresar printre sălcii lungi și lălii
ape dormitînd la sîni de ninsoare
o, pe o melancolică rază
cade lumina din calendare

și te rogi de lucruri să nu mai orbească
strînse-n mănunchi la sărbători
și te rogi de ramuri să rămînă
în pure veșminte
vine iarna
vine iarna peste visători.

MARIANA FILIMON ■

Orele pădurii

lui SABIN BĂLAȘA

coboară ceru-n lucruri
și totul limpezească
ce zmeură prin frunze
albastră de gîndaci
pe un pămînt albastru
nimic n-o să rodească
doar fluturii se-ascund
în mari albaștri maci

în cornul de albastru
sunam un cîntec trist
cînd tristă era lumea
cu mîinile albastre
ieșit în praguri goale
și-astfel un sufletist
păream pe dealu-albastru
înconjurat de oaste

coboară ceru-n lacrimi
coboară ceru-n sînge
în foc de frunze și
în fînul strîns sub deal
pe stîlpi de casă-albaștri
albastru aer curge
și umed ca o pleoapă
domol și ireal

fecioarele albastre
împresii dulci de soare
pe pînile albastre
și-n tot la fel lichide
mărite-n puritate
demență și splendoare
uritul le rănește
frumosul le ucide.

cînd alții stau și cîntă
bătaia din picior
eu sînt același unul
mișcat de speculații
de-aici la subsuoară
furasem un cocor
și îl șoptesc prea tandru
prin liniștea de spații :

dacă te-mpaci cu viața-mi
stîrnită de un faun
la-mi inima pe aripi
și să pornești un dans
cu-un viu copac ca mine
cu zîmbetul de ciaun
cu scorburi ocupate
și brațele-n balans.

rămîn să mai privesc
o zbatere de ape
apoi mă duc în alta
cu suflet mai bogat
într-una prea departe
într-una prea aproape
mă voi simți în mine
eu mult mai încrustat

și mieii care strigă
prin ceață la răscruce
îi sorb prin apa deasă
cu smalț neapărat
și o ! cum aș rămîne
și o ! cum m-aș mai duce
prin cerul prea topit
prin cerul înghețat

ca o nuia atinsă
pe rînd de cald și frig
ca o aripă spumă
sau lebădă — nu știu —
lăsîndu-mi urma ștearsă
alăturea pe dig
să intru în pădurea pădurilor
de viu.

FELIX SIMA ■

Pro memoria

● În noiembrie, 1917 — premiera mondială a piesei **Voluptatea onoarei** de **Luigi Pirandello** la teatrul Carignano din Torino. În noiembrie 1934 lui Pirandello i se decernează la Stockholm premiul **Nobel** pentru literatură ● 24 nov. 1864 — S-a născut **Henri de Toulouse-Lautrec**, pictor și litograf francez (m. 1901) ● 24 nov. 1877 — **Mihai Eminescu** începe colaborarea la **Timpul** cu articolul **Bălcescu și urmașii lui** ● 25 nov. — Sărbătoarea națională a Republicii Surinam ● 25 nov. 1884 — Premiera piesei **O scrisoare pierdută** de **I. L. Caragiale**, cu **C. Nottara** și **Aristizza Romanescu** ● 25 nov. 1920 — Se înființează compania franco-română de navigație aeriană ● 26 nov. 1878 — Autoritățile românești preiau administrația Dobrogei ● 26 nov. 1906 — S-a născut **Nicolae Cristea**, militant al mișcării muncitorești din România (m. 1943) ● 26 nov. 1909 — Premiera piesei **Viforul** de **Barbu Ștefănescu-Delavrancea** la Teatrul Național din București ● 26—27 nov. 1931 — Conferința pentru dezarmare de la Paris adoptă o rezoluție care precizează că „dezarmarea este de o importanță vitală pentru organizarea păcii și restabilirea încrederii, de care depinde prosperitatea economică" ● 27—29 nov. 1784 — au loc ciocniri între armata țăranilor lui **Horea, Cloșca și Crișan** și armată la **Brad, Hălmagiu, Rîmeț și Lupșa**, încheiate cu victoria țăranilor ● 27 nov. 1836 — Înființarea la Iași, sub direcția lui **Gh. Asachi, V. Alecsandri și Șt. Catargiu a Conservatorului filarmonic și dramatic** ● 27 nov. 1885 — S-a născut **Liviu Rebreanu** la Tîrlișua — Cluj (m. 1944). Debutează în 1908 în revista sibiană **Luceafărul**. Colaborează la **Convorbiri critice**, este redactor la ziarul **Ordinea**. Scoate la București, împreună cu **M. Sorbul**, revista **Scena** (1910—1911). Secretar literar al Teatrului național din Craiova (1911—1912). În 1914 este ales secretar al Societății scriitorilor români. După primul război mondial își continuă activitatea jurnalistică și literară la **Flacăra, Rampa, Sburătorul**. Conduce **Mișcarea literară** (1924—1925) și **România literară** (1932—1934). Între 1924—1934 — președinte al Societății scriitorilor români. Din 1928 pînă în 1944, cu întreruperi, este director al Teatrului Național din București. În 1939 este ales membru al Academiei Române ● 28 nov. 1896 — Adunarea națională de la Sibiu hotărăște convocarea Congresului naționalităților în vederea coordonării programului de luptă națională și politică a popoarelor asuprite de Imperiul austro-ungar ● 28 nov. 1820 — S-a născut **Friedrich Engels** (m. 1895), unul din fondatorii comunismului științific, învățător, organizator și conducător al proletariatului internațional. În sept. 1864 întemeiază împreună cu **Karl Marx Internaționala I**. Mai ales prin revista **Contemporanul**, după 1885, muncitorii români cunosc operele lui Marx și Engels : **Capitalul, Salariu, preț, profit, Originea familiei, a proprietății și a statului, Manifestul Partidului Comunist** etc. ● 27/28 nov. 1940 — A fost asasinat în chip bestial, de legionari, în marginea comunei Strejnicul, **Nicolae Iorga**, istoric, publicist, orator, om politic și scriitor (n. 1871). A fost profesor la Universitatea din București, doctor honoris causa al mai multor universități străine, membru al Academiei Române și al mai multor academii și societăți științifice din străinătate. Opera sa cuprinde un vast material documentar de un deosebit interes științific. A avut un aport de seamă la integrarea istoriei României în istoria universală. S-a manifestat și ca poet, dramaturg, memorialist, istoric al literaturii, critic și îndrumător literar, evocator și portretist. A fost unul dintre principalii doctrinari ai **Sămănătorismului**. Între 1934—1940 a arătat, în conferințe publice, în cursurile de la Universitate, în ziarul **Neamul românesc** că Garda de fier slujește țelurile Germaniei hitleriste și a înfierat teoriile rasiste ale hitleriștilor ● 28 nov. 1968 — Conducătorii de partid și de stat participă la **festivitățile** de la Alba Iulia cu prilejul semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România ● 25—28 nov. 1974 — Congresul al XI-lea al P.C.R ● 28 nov. — Sărbătoarea națională a Republicii Islamice Mauritania ● 29 nov. 1891 — La ființă la Ploiești **Clubul muncitorilor**, care scoate în 1892 ziarul **Democrația socială** ● 29 nov. 1896 — Studenții socialiști de la Universitatea din București înființează **Cercul de propagandă al studenților social-democrați** ● 29 nov. 1968 — Ședință jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România ● 29 nov. — Sărbătoarea națională a R.S.F. Iugoslavia și R.P.S. Albania ● 30 nov. — Sărbătoarea națională a statului Barbados și a R.P. Benin ● 30 nov. 1963 — Se semnează la Belgrad Acordul româno-iugoslav privind construirea și exploatarea sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier ● 1 dec. 1918 — Are loc la Alba Iulia **Marea Adunare Națională**, cu participarea a peste 100 000 de români din toate ținuturile Transilvaniei și Banatului. **Vasile Goldiș** citește textul rezoluției de unire a Transilvaniei cu România, aprobată în unanimitate. Adunarea Națională alege **Marele Sfat Național Român.**

REGHINA VÂRVICI ■

Almanahul copiilor — 1981

O adevărată carte este **Almanahul copiilor** din acest an, editat de Asociația scriitorilor din București sub îngrijirea lui Mircea Micu. Am spus **carte**, pentru că prin semnăturile ce le cuprinde se constituie într-un veritabil volum de literatură pentru copii. Nume binecunoscute de scriitori ai acestui gen literar ca Mircea Sântimbreanu, Ovidiu Zotta, Al. Mitru, Vasile Rebreanu, Alecu Popovici, Vasile Mănuceanu și alții sînt întîmpinate cu minunate povestiri de Fănuș Neagu, Constantin Georgescu ș.a.

Poezia este prezentă în grupaje semnate de Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Ana Blandiana, George Alboiu, Gheorghe Pituț, Radu Cârneci, Gheorghe Istrate, G. D. Vasile...

Trebuie să remarcăm seria benzilor colorate ce ilustrează fie o poveste istorică (**Hoarda de aur** de Radu Theodoru), fie **Aventurile lui Zburlici** (de Mircea Micu), erou cu care ne reîntîlnim, sau pățaniile

personajelor Franciscăi Stoenescu din **Povestea pentru voi cu un leu și un valpoi!** Acestora li se adaugă cîteva jocuri distractive, glume, ghicitori etc. Am sugera trecerea la secțiunea de **Amuzamente științifice** a narațiunii semnate de Matei Gavril-Albastru — puțin științifică dar nu și amuzantă — dar preferăm să ne întrebăm cum s-a putut strecura în sumarul almanahului.

La sfîrșitul **Almanahului** copiii-cititori, cărora li s-a cerut concursul, ne dau frumoase pilde de talent prin povestirile, poeziile și desenele semnate de ei. Citindu-le încercările literare îți poți face o idee despre ce fel de povești au nevoie, despre felul în care gîndesc și scriu. Pentru că ei gîndesc și scriu serios, obligînd pe scriitor la eliminarea acelor naivități verbale atît de des întîlnite în literatura pentru copii.

Noul **Almanah al copiilor** se constituie într-o frumoasă carte de sfîrșit de an, cadou al scriitorilor bucureșteni, apărută sub „părintească" îngrijire a unui iubitor al cărților frumoase : Mihail Cârciog.

CORNELIA DJIGOLA

Curier literar

Depistăm certe aptitudini lirice în poeziile trimise de : **Viorel Dinescu** (Galați), **Spiridon Popescu** (Tg. Jiu), **Petre Drăguțoiu** (Tîrgoviște), **Panaitache Apostu Vultureanu** (Focșani), **Tucu Moroșanu** (Cîmpulung Moldovenesc), **D. Lavorona** (Botoșani), **Olimpiu Nusfeleanu** (Sieu, jud. Bistrița-Năsăud), **Ion Vișovan** (Rozavlea, Maramureș). Din partea acestora așteptăm, bineînțeles, noi versuri.

Am reținut, pentru o eventuală publicare, poezii semnate de **Eva Groza, Elena Dumitru, Ion Dragomir, Damian Stan, Gheorghe Mincă.**

Deocamdată nu încercările trimise de : Aurora Telescu (Timișoara), **Aramiu Pătrășescu Vali** (Teleorman), **Romila Daniel** (Timișoara), **Petru Vasilescu** (București), **Iacob B.** (Iași), **Ioan Vasin** (Orăștie), **Buieu Costan** (Prundu Birgăului), **Alexandru Lazăr** (București), **Bădulescu Dumitru** (Craiova), **G. Barbu** (Buzău), **Jim Laurian** (București), **Gh. I. Cretu** (Găiești), **Sergiu Iancu** (Tr. Măgurele), **Dan Bucur** (Craiova), **Lovin Gh. Victor** (Adjud), **Vuia Viorel** (Timiș), **Radu Luminița** (Ploiești), **Grigore Isail** (Lipova), **Dumitru Alexandru** (Timișoara), **Păunovici Florica** (Galați), **Mihai Păcuraru** (Tulcea), **Muntean Maria** (Sibiu), **Stoicescu J. Victoria** (Ploiești), **Maria Nicolae Găină** (jud. Olt), **Lăzărescu Ioan Mircea** (Horezu), **Nită Ioan Cărilă** (Buzău), **Dumitru T. Burtea** (Alexandria), **Tufu Valeriea** (Galați), **Oproiu Vasile** (Gorj), **Dinu Popian** (Rm. Vîlcea), **Cosma Nicolae** (Constanța), **Todoran Valea** (jud. Sălaj), **Marcel Ciucur** (Bacău), **Văduva Elisabeta** (Lupeni), **G. Militaru** (Sirna), **Preda Constanța** (Buftea), **Stelian Sandu** (Dîmbovița), **Vladimir Cinezan** (Cluj-Napoca), **Gherasim T. Ioan** (Constanța), **Gheorghe Alexandru** (Galați), **Bătrînică Alexandru** (Buzău), **Elena Damian** (Arad), **Dumitrache Gh. H. Pantazi** (București).

Manuscrisele nu se restituie.

V. N.

Un festival de satiră și umor

La mijlocul lunii noiembrie a avut loc la Petroșani, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", prima ediție a concursului brigăzilor artistice din ramura minieră, petrol, geologie și energie electrică, manifestare organizată de către Comitetul de cultură și educație socialistă Hunedoara și de către Comitetul uniunii sindicatelor pe ramură. Festivalul a reunit 26 de brigăzi din 10 județe ale țării. Cu o zi înainte, ie fapt la inaugurarea concursului, au fost prezentate de către artiști în sălile de apel din diferite puncte de lucru spectacole în fața minerilor. Au fost prezenți, la cele mai importante exploatări miniere din Valea Jiului, peste 4 000 de mineri.

Primul loc, la brigăzi artistice, a fost obținut de Întreprinderea petrolieră Ploiești urmată de Întreprinderea minieră Dîlja (județul Hunedoara) și Întreprinderea minieră Loșiuța (județul Gorj). La grupuri satirice primele locuri au fost ocupate de Întreprinderea petrolieră Moinești, Întreprinderea minieră Vatra Dornei și Întreprinderea minieră Petrila. Cei mai aplaudați au fost cei de la Întreprinderea petrolieră Moinești, care au prezentat un program de excepție. Directorul chubului din Moinești, Nicolae Chivu, împreună cu numai trei muncitori, Ion Mihai, Nae Eugen Petrișor și Victor Dobrescu, au prezentat un text plin de haz, original, reușind să părăsească tiparele clasicelor elemente ale unei brigăzi artistice. Elementele folclorice, specifice zonei din care vin, brodate și transpuse cu mare finețe și acuratețe în actualitate, fac din reprezentația lor un veritabil spectacol de revistă.

În aceeași perioadă în holul Casei de cultură din Petroșani a avut loc vernisajul salonului de toamnă al umorului. Prezenta expoziție a reunit 25 de caricaturiști și a fost dedicată memoriei lui Nicolae Claudiu, grafician de renume internațional, dispărut într-una din diminețile anului '80, cel care a pus bazele și a organizat ani la rînd saloanele de caricatură pentru minunații oameni din Valea Jiului. Și cei de aici nu l-au uitat. L-au uitat în schimb mulți dintre contemporani.

Lăsînd toate acestea la o parte, salonul de toamnă al umorului de la Petroșani este o reușită. Prin ținuta grafică, prin modul de prezentare, prin catalogul tipărit, prin afiș, expoziția se înscrie printre cele mai bune manifestări de acest gen din ultimii ani. Este o tradiție, la Petroșani, ca — exact ca și cărbunele scos din întuneric — umorul de bună calitate scos din rutină să-și facă loc într-o expoziție în drumul său către public. Este o tradiție care trebuie, fără discuție, continuată.

SORIN POSTOLACHE

Monotip

Multe lucruri sînt de reținut din ultimul număr al revistei **Ramuri** (10). Dealtfel, seria soresciană a lunarului craiovean ne-a obișnuit cu nu puține pagini vii, interesante. Încă de la prima pagină a acestui număr ne întîmpină o seamă de **Confesiuni** semnate de Corneliu Baba care, fără îndoială, constituie un prețios material documentar pentru devenirea artistică a marelui pictor, dar care ne descoperă și un povestitor cu un evident har al evocării. Ca de obicei, spiritual și doct, Șerban Cioculescu la rubrica **Semnalizări** găsește, de astă dată, „pete-n soare" în cartea lui Arcadie Percek : **Printre mari cărturari și mari medici.** Spațiul unei pagini e ocupat de **Șapte exerciții de tragere cu arcul** iscălite de Nichita Stănescu, adică de șapte poeme dense de gînd și poezie. Iată acest miniatural **Autoportret** : „Eu sînt ferestrele unui zid / care nu a fost încă / ridicat" ce în uimitor de puține cuvinte sugerează, esențializat și emblematic, nobila misiune și condiția de existență ale poetului. Profesorul craiovean C. D. Fortunescu e evocat de Iancu Constantinescu. **Noi date argheziene** ne comunică Florea Firan prin mijlocirea colonelului Nae Theodorescu, fratele poetului. La rubrica **Accente** dăm de următoarea afirmație : „În Craiova nu se găsește specific oltenesc". Demonstrația care urmează e convingătoare, încît ne-am gîndit dacă numai cu Craiova se întîmplă chestia cu specificul ! ● Ultimele două numere duble (7—8; 9—10) ale periodicului lunar de cultură **Revista Română**, care apare în limbile engleză, franceză, germană și rusă, își au întocmite sumarele sub semnul istoriei, prilejuit de împlinirea a 2050 de ani de la formarea statului dac centralizat și independent sub conducerea lui Burebista. Evenimentele de vîrf ale istoriei noastre naționale — cum just se notează într-o recomandare redacțională — cu semnificațiile politice, sociale, morale pe care le conțin, sînt urmărite în continuitatea lor firească, venind dintr-o vechime milenară exemplară și împlinîndu-se în prezentul nostru socialist. Cele două numere compacte ale revistei prin materialele de document și de dezbatere redactate cu rigoare științifică și probitate intelectuală de numeroase personalități de prestigiu din varii domenii formează certe repere de referință. Compartimentul artei și beletristic, cu un cuprins exigent selecționat, sporește partea de atractivitate. O sugestie : inițierea unui dialog cu cititorii care, credem noi, ar mări eficiența celor patru versiuni ale revistei.

TRAIAN STOICA

Prezența opiniei publice

În numărul din 24 mai 1979 al revistei Flacăra, sub titlul „Hoții de benzină (II)", publicam un articol în a cărei ultimă parte aduceam la cunoștința opiniei publice că, în scopul prevenirii furturilor de benzină din avutul obștesc, Inspectoratul general al miliției împreună cu miliția județului Constanța au efectuat un experiment cu capcane chimice la depozitele unor întreprinderi dobrogene. Experimentul evidenția atunci că o serie de proprietari de autovehicule își procurau benzina chiar din unitatea în care lucrau, prin sustragere, desigur, cele mai multe neregului fiind descoperite la I.U.G.C. Basarabi. În încheierea rîndurilor respective se arăta că experimentul, constînd în introducerea în benzină a unei substanțe chimice care dă posibilitatea identificării acesteia în contact cu o hîrtie specială, se va aplica în viitor ca o metodă de muncă în combaterea furtului de benzină.

Și organele de miliție s-au ținut de cuvînt ; acționînd în unele depozite din județele Argeș, Covasna, Mehedinți, Galați, Olt, Sălaj au găsit peste 40 cazuri de furturi de benzină. Probabil însă că amatorii de benzină pe gratis din județul Constanța și-au făcut o socoteală greșită apreciind că fiind vorba de un experiment acesta va fi într-adevăr repetat, dar numai în altă parte. Și iată-ne, așadar, după un an și cîteva luni cu rezultatele acestui nou control în față, constatînd cu stupoare că în loc ca aria sustragerilor de benzină de către încadrații unor unități socialiste constănțene să se restrîngă, dimpotrivă, aceasta s-a extins, stabilindu-se că aproape 45% din conducătorii auto controlați foloseau la autoturismele proprietate personală benzină contaminată de organele de miliție, provenită din rezervoarele a patru mari întreprinderi din județ, două din Medgidia (Autobaza nr. 6 I.T.A. și Autobaza nr. 7 I.J.T.L.) și două din municipiul Constanța (Trustul de montaj-utilaj chimic București — Midia Năvodari și Depozitul central al întreprinderii județene de transporturi locale Constanța) !!!

Ce mai constatăm din acest control ? Că în Medgidia, din 40 de mașini particulare verificate 24 foloseau benzină marcată, demonstrînd că la cele două autobaze citate se cam practică sistemul „sat fără ciini", bunurile obștești, în cazul nostru benzina, putînd ajunge fără probleme la cine vrea să se servească. Și amatorii, vorba aceea, cîtă frunză, cîtă iarbă...

Prinși asupra faptului, respectiv cu benzină contaminată în rezervor, unii au recunoscut că au „procurat-o" din întreprindere, alții însă, dovedindu-ne o dată în plus că necinstea și nesinceritatea fac casă bună împreună, au încercat să o scaide, invocînd tot felul de motive intru apărare. „Mi-a dat-o un băiat (benzina — n.n.), pentru o sticlă de vin" — a explicat Vasile Ivan, mecanic auto la I.T.A. Medgidia ; Ion Agapie, șofer profesionist la I.A.C. Medgidia, a fost de părere că... a rămas în pană și un coleg milos l-a ajutat cu cîțiva litri, iar Aurel Fratoschiteanu, revizor tehnic la I.J.T.L., a furnizat o explicație de-a dreptul științifică. Văzînd că benzina scoasă din rezervorul mașinii sale se înroșește în contact cu hîrtia specială, el s-a disculpat spunînd : „Fenomenul se datorează, probabil, faptului că mașina mea fiind roșie, razele soarelui s-au reflectat de pe aceasta în benzina analizată de dv... et voilà !"

Dacă unii au încercat scuze puerile pentru faptele lor, alții au încercat să nu ajungă în situația de a le invoca, cum este cazul lui Vasile Musceanu, șofer la Autobaza nr. 6 Medgidia, posesor al autoturismului cu nr. 2-CT-7711, care sesizînd apariția lucrătorilor de miliție ce urmau să efectueze controlul a scos rapid un bidon de 20 litri cu benzină și l-a deșertat lîngă gardul autobazei, sau cazul lui Abdula Zechi, croitor la Cooperativa „Înfrățirea" din Medgidia, posesorul autoturismului cu nr. 1-CT-1643, care, în timp ce-și aștepta rîndul la control, simțindu-se cu musca pe căciulă, a golit rezervorul, pur și simplu, în drum.

Apropo de acest ultim caz, trebuie să scoatem în evidență faptul că sondajul efectuat de organele de miliție din județul Constanța a mai reliefat un aspect îngrijorător, și anume acela referitor la eterogenitatea celor ce au intrat în posesia benzinei furate din întreprinderile respective. Iată, de pildă, pe lîngă încadrații acelor obiective au mai fost găsiți, la Medgidia, cu benzină contaminată : trei achizitori — Bălan Dumitru, Agapie Ion și Drăgan Anton — de la întreprinderile de preindustrializare și achiziții și de industrializare a cărnii (să existe vreun corespondent între benzină și carne ?), un duigher — Rusenescu Mihai —, un profesor — Iliescu Gheorghe —, un funcționar — Chelaru Virgil —, un administrator la C.C.D.M.N. — Gheorghe Mihai —, ba chiar și un pensionar — Nazîr Ion.

Iată deci că furtul benzinei din avutul obștesc proliferează, că oricînd de a-și alimenta mașinile cu carburant sustras din diferite obiective socialiste devine propriu tot mai multor persoane. Și nu numai la Medgidia, ci și la Constanța, unde au fost găsiți la culpă Enache Ștefan, tehnician principal tahograf, autoturism nr. 2-CT-5044, Lefter Micu, mecanic auto, 1-GL-5632, Iliescu Gheorghe, profesor în comuna Corbu, 1-CT-7511, Bîrzu Constantin, maistru la Șantierul nr 3 Midia, cu autoturismul 2-CT-9341, Chelaru Virgil, funcționar la C.I. Ch. Năvodari, 2-CT-4589, Mitrea Moise, taximetrist, 1-CT-5921, Vilăilă Vasile, electrician, 2-CT-6962, Azamfirei Ștefan, maistru la Autobaza nr. 2 troleibuze, 2-CT-2779...

Organele de miliție au analizat aspectele constatate împreună cu factorii de conducere din unitățile din care s-a sustras benzina, stabilind măsuri corespunzătoare împotriva celor vinovați, aceștia fiind puși în discuția colectivelor de muncă și judecați conform Legii 59/1968. Cu acest prilej s-a relevat faptul că sustragerile au fost posibile și datorită unor defecțiuni și neregului privind folosirea parcului la parametrii și la productivitatea planificată ; utilizarea la toate autocamioanele a tahografelor pentru normalizarea consumurilor ; corelarea cantităților consumate cu kilometrii rulați : dotarea parcurilor auto cu vitezometre ; instituirea unui sistem de pază la toate coloanele etc.

Aceste cauze nu sînt noi și nu sînt aduse pentru prima oară la cunoștința conducerii unor întreprinderi în care avutul obștesc este lezat cu regularitate, în mod grav, fie ele din județul Constanța sau din altă parte. Lichidarea lor ar trebui să constituie o obligație de maximă importanță pentru factorii responsabili, pentru că atunci cînd este vorba de păgubirea avutului obștesc nimeni nu are dreptul să doarmă liniștit, nimeni nu are voie să aibă amnezii. Și totuși, acolo unde intervine lipsa de răspundere, neglijența, slabul spirit organizatoric, continuă să se fure. În cazul nostru benzină, în altele, alte bunuri. Nu spunem că problema acestor sustrageri nu este și o problemă de educație, de conștiință a unor persoane care încă n-au înțeles care e diferența dintre avutul obștesc și propriul lor avut, dar credem că dacă bunurile noastre ar fi bine gospodărite, în așa fel încît să nu apară pe nicăieri posibilitatea ciupelilor, dacă fiecare gram de benzină ar fi folosit în modul cel mai rațional, dacă vigilența colectivă ar funcționa la parametrii normali, și apetitul chilipirgiilor ar scădea considerabil, reducîndu-se, treptat, sub presiunea legii noastre, a opiniei generale, pînă la dispariție.

VALERIU RÂMNICEANU și IOAN CHILOM

Dumitru Sever:

„Constanța se va scutura, curînd, de restul plutonului"

— Tovarășe Dumitru Sever, ce-ar trebui să ne spună numele dumneavoastră ?

— Auzindu-l, normal ar fi să faceți legătura cu Fotbal club Constanța, la care am fost jucător, pe cînd se chema Farul, la care sînt, de la 1 iunie, președinte.

— Sînteți cel care înscria, meci de meci, goluri direct din corner, așa-i ?

— Nu chiar meci de meci, dar am marcat destule. Vreo 20. Lui Sfetcu, de pildă, portarul Petrolului, la vremea mea o echipă mare, i-am înscris 3 goluri din corner, de ajunsese, zicea el, să mă viseze în fiecare noapte ! Numai că, vedeți, povestea s-a cam uitat.

— Cum adică s-a uitat ? !

— Cînd brașoveanul Benția a marcat un astfel de gol, cu Dinamo, s-a scris de toată lumea, de Dridea II, de Niki Dumitriu, dar de mine nu s-a suflat un cuvînțel !

— Și cum făceați dumneavoastră de marcați direct din corner ?

— Ei, să nu credeți că era ușor. Mă antrenam în mod special și apoi, la Constanța, mai aveam și cîteva avantaje. Pe de o parte, vîntul, aliat la poarta dinspre gura potcoavei stadionului „1 Mai", pe de alta, Ciosescu, care făcea paravan, fiind ajutat de statura sa. Baza însă o constituia munca. Zecile de exerciții.

— Cînd v-ați retras din fotbal ?

— În '62, la 36 de ani. Pînă să vin la club, am lucrat în profesie, ca jurist. Cea mai bună perioadă, ca fotbalist, am avut-o în anii '60, cînd Farul a ocupat locul 4 în divizia A, performanță repetată o singură dată, în '73. Cu cine jucam în echipă? Cu Ghibănescu, cu Ciuncan, cu Ciosescu, cu Moroianu, cu Olaru, cu alții.

— Ce v-a determinat să vă reintoarceți, după o lungă absență, în lumea fotbalului ?

— Cînd mi s-a propus să lucrez la club, n-am stat o clipă pe gînduri, convins că un oraș ca al nostru merită să aibă echipă în A. Toate energiile mele sînt subordonate scopului promovării. O promovare însă justificată de valoare, nu de cine știe ce jocuri de culise.

— Care era atmosfera la 1 iunie ?

— N-aș vrea să vorbesc despre atmosfera de la 1 iunie.

— Clar, am înțeles. Tovarășe Sever, care era situația la Fotbal club Constanța la data de 2 iunie ?

— Dacă insistați, nu era bună. Bîntuia neîncrederea, la toate nivelele. Jucătorii nu mai credeau în antrenori și nici, cel mai grav, în posibilitățile lor. Antrenorii nu mai credeau în jucători, socotindu-i plafonați și șmecheri. Conducerea, cea care s-a schimbat, nu mai credea în nimeni.

— Care a fost primul pas ?

— Numirea antrenorilor Hașoti și Comăniță, oameni devotați trup și suflet Constanței. Succesele de azi ale echipei, lider în divizia B, se datorează, fără discuție, muncii, seriozității și tactului lor. Cei 2 formează un cuplu, după mine, ideal, suplinindu-se reciproc. După aceea, climatul s-a îmbunătățit, asta datorită ajutorului primit, permanent, din partea organelor locale de partid și de stat, a municipalității în primul rînd, tovarășul Gheorghe Popa, primarul Constanței, fiind un fel de părinte spiritual al echipei. Nu trebuie să-l uit nici pe președintele de onoare al clubului, tovarășul Ion Pooescu, alt mare sufletist. Grație acestui colectiv, atmosfera s-a schimbat și echipa și-a reluat marșul triumfal spre divizia A.

— Nu sînteți cumva prea optimist ?

— Nu, nu sînt. Din toamnă, nu încape nici un dubiu, Constanța va juca în A. Ea e, acum, singura grupare neînvinsă din cele 3 divizii, la plus 11 în clasamentul adevărului și se va scutura, curînd, de restul plutonului, inclusiv de Bistrița.

— Chiar așa, ce părere aveți despre Gloria Bistrița ?

— Am o părere bună, dar despre Constanța am o părere și mai bună, e limpede ?

—, E, nu vă supărați pe noi. În altă ordine de idei, cu cine speră, tovarășe Sever, Constanța să promoveze ?

— Vă referiți la echină, da ? E, vă asigur, redutabilă, deși lotul e redus ca număr. Am contat și contăm pe 13-14 jucători, ceea ce, veți fi de acord, nu-i mult, în sensul că avem mai degrabă o echipă decît un lot. Cei 13-14 și-au făcut și își fac datoria și e o plăcere să-i vezi jucînd. Publicul constănțean, uns cu toate alifiile fotbalului, a simțit primul asta, dreot pentru care, azi, vine la stadion în număr mare.

— Anume ?

— Anul trecut, 3 mii. În prezent, 15. Ba mai mult, echipa a stîrnit publicul, care se comportă mai frumos ca oricînd. De unde huiduia, a ajuns să cînte. Pentru el, pentru acest public generos și, în același timp, exigent mai avem destule de făcut. Mă gîndesc, înainte de toate, la reamenajarea stadionului, eventual la completarea potcoavei, căci tribunele se dovedesc tot mai neîncăpătoare.

— Să revenim la echipă, da ? Ce noutăți prezintă ea față de sezonul trecut ?

— Puține, dar importante. Costaș, Caramalău, Mărculescu și, deși mai vechi, Antonescu, repus în drepturi în ciuda vîrstei de 36 de ani. El e, pe fund, dirijorul echipei. Costaș, fostul portar al Politehnicii Iași, azi inginer, a apărat excelent în multe meciuri, cîștigîndu-și locul în formație și, mai mult decît atît, încrederea coechipierilor. În ceea ce-i privește pe portari, am avut ghinion. Tînărul Lascu, în care ne puneam mari nădejdi, a făcut o dublă fractură și n-a jucat. Sperăm însă să-l recuperăm cît mai rapid, avînd nevoie de el. În rest, ce știți, Nistor, Petcu, Ion Moldovan, Buduru, Peniu, Gache, Drogeanu și așa mai departe, o echină fără vedete, dar o echipă omogenă, potolită, care nu ne dă bătăi de cap.

— Care ar fi, tovarășe Sever, cel mai important cîștig al Constanței ?

— Poate că fundașii de margine, Borali și Caramalău, tineri, dotați și ambițioși. Ei sînt, la ora de față, preferați vechilor titulari. Mustafa și Turcu, rivalitatea acestor perechi aducînd cîștig. Legea e simplă, joacă, indiferent de post, cel care merită. Mai avem în vedere cîțiva juniori, pe Mănăilă, pe Constantin, pe Bătrîneanu, mai sînt și alții, crescuți la Centru, unde Bükossy și cellalți fac treabă bună. Cum vedeți, ne-am schimbat optica, creștem și păstrăm ce-i al nostru. Constanța a fost, ani în șir, risipitoare cu talentele ei, gata, am pus punct plecărilor.

— Cine a plecat, să vedem.

— Constantin de la Vîlcea, Iovănescu de la Slatina, Constantinescu de la Galați, Dorel Zamfir de la Dinamo și, recent, Ignat de la Pitești.

— I-ați dat, e adevărat, pe Zamfir și pe Ignat, dar i-ați primit, din cîte știm, pe Ion Moldovan și pe Ralea, așa-i ?

— Da de unde ? ! Ion Moldovan e jucătorul nostru, iar Ralea, deși cu dezlegare de la Pitești, n-a mai venit. Altfel zis, am pierdut de fiecare dată.

— Ce se întîmplă cu Ralea ?

— Argeșul i-a dat dezlegare, a existat o înțelegere în acest sens, parafată la nivel de C.N.E.F.S., dar nu i-a spus nimic jucătorului și, firește, Ralea a refuzat să se prezinte la Constanța. Cedîndu-l pe Ignat, parcă ne-a luat cineva o mînă, dar asta e situația, mergem înainte. Din păcate, lotul fiind restrîns, jucătorii au cam început să resimtă eforturile. Ei sînt obosiți, psihic mai ales. Spre a-i ajuta, am hotărît să le aducem un psiholog.

— De ce sînt ei, fotbaliștii români, în general, atît de obosiți, tovarășe Sever ?

— Nu știu despre alții, dar ai noștri ar avea motive. Nu-i ușor să capeți, în cîteva săptămîni, mentalitate de învingător. Totodată, Hașoti și Comăniță le-au cerut și le cer să dea totul, să joace ambele faze, i-au pus la o muncă de hamali.

— Și asta-i rău ?

— Nu, nu e. Dealtfel, nici băieții n-au nimic de reproșat, doar că-i simțim noi, cei din preajma echipei, mai obosiți. E însă, înclin să cred, o etapă necesară.

— Una și cu una fac două, intră sau nu Constanța în A ?

— Intră. Problema e însă alta.

— Care ?

— Vrem ca returul să pregătească cît mai bine rămînerea în prima divizie. Cum să vă explic ? ! Acționăm cu bătaie lungă, gîndim în perspectivă.

— O ultimă întrebare, tovarășe Sever. Ce defect are Fotbal club Constanța ?

— E o echipă prea blîndă, ceea ce, în B, aduce unele necazuri.

— Cum adică blîndă ? !

— Jucătorii sînt cam domnișoare. Nu-s răi, firește, în sensul bun al cuvîntului.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Fotbal club Constanța, singura echipă din diviziile A și B neînvinsă în acest sezon.
Fotografie de GH. AMUZA

Omul care joacă

Fotbalul este (și) timp

Unul din marii antrenori ai momentului, hulit acum în lumea fotbalului prin ultimele rezultate ale echipei sale, declara de curînd că „înfrîngerea în fotbal este moarte" ! Numele și munca sa sînt foarte interesante, pentru că plecînd aproape de la zero (divizie inferioară) a cucerit totul în cîțiva ani în insula celui mai arțăgos fotbal. Dovedind în evoluția sa premeditată că „a fi sau a nu fii" merită gîndit în continuare. Tot acest om, de care n-are sens să ne îndrăgostim, ingenuncheat ca orice muritor, a fost capabil să creadă, trăind acest adevăr, că „se poate păstra un titlu suprem, atunci cînd l-ai cucerit, mai ușor decît am fost obișnuiți să-l pierdem" .. Cu alte cuvinte, se poate rezista pe culmi.

Merită, uneori, să-i dăm crezare. La fel cum, în posibila lui dramă, Brian Clough simte că înfrîngerile sale pot fi moarte, la nivelul nostru trebuie să fim mulțumiți acum de cele două penaltyuri al căror sens potrivnic sau prieten este bine că ni l-am apropiat. Așa cum jucăm, de multe ori trebuie să privim fotbalul și ca un hohot de rîs.

Citesc de mulți ani, ca replică a ceea ce se întîmplă pe terenurile noastre, întrebările, și ele hamletiene, de ce așa și de ce nu altfel ? Fotbalul este (și) timp. Ca și timpul, un joc ca fotbalul se construiește în măsurile sale : ceasuri, zile, săptămîni, luni, ani. Dacă fiecare din aceste noțiuni distincte nu sînt apreciate la justa lor valoare și ceea ce se face nu este construit prin ele, actul posibilei încercări de creație devine paraginâ. Revenind pe pămînt, o echipă se construiește zi de zi prin actul educației sale atît de complexe, în care antrenorul trebuie să se întrebe, primul, de ce proprii săi elevi, în caz de nereușită, nu au tras „liniuțele" corect. Revenind a doua oară pe pămîntul fotbalului nostru, actul suprem de creație al „mentorilor" noștri din băncile apropiate gazonului a fost instaurat prin portul obligatoriu al treningului „la spectacol" și al țipetelor încurajatoare „pline de sfaturi", pornite din aceleași staluri conducătoare. Atunci însă, după primul fluier al arbitrului nu se mai poate repara nimic. Acest arsenal folosește doar pentru „furatul" ochilor acelor conducători de echipe care, de jos pînă foarte sus, se preocupă mai ales de recuzită (arbitri și alte accesorii care țin prea puțin de adevăratul joc). Realizarea punctelor și așa-ziselor obiective ale echipei, de prea multe ori la fel de sărace ca și mințile care le pregătesc, dau în continuare senzația că totul merge... și noi cu drag mucnim !

CORNEL DINU

E o plăcere și o satisfacție pentru noi să citim, în Programul partidei de fotbal Anglia — Elveția, 2—1 pe Wembley la 19 noiembrie, cuvinte elogioase la adresa Programului redactat de Sectorul de sport al revistei „Flacăra" cu ocazia meciului România — Anglia, 2—1 pe „23 August" la 15 octombrie. Confrații englezi reproduc coperta Programului tipărit la București, adăugînd că el „arată remarcabil, semănînd cu oricare din aparițiile noastre de acest gen".

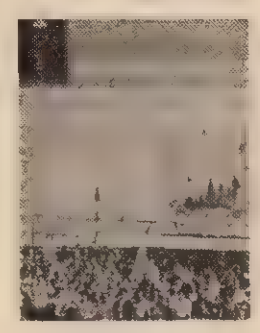

Scurt, foarte scurt

Un frumos succes al sportului românesc, echipa feminină de popice Voința Tîrgu Mureș a cîștigat, la Bratislava, Cupa campionilor europeni. Antrenoarea Margareta Szemanyi și fetele ei, dintre care Maria Luca s-a dovedit cea mai eficace, merită sincere felicitări. ● A început Olimpiada de șah, cea mai puternică dintre competițiile sportului minții. Am aflat, cu stupoare, că echipa noastră masculină a ratat prima rundă, nesosind la timp în capitala Maltei. Ce s-o fi întîmplat și, mai ales, din vina cui? ● Deși Maria Török a cîștigat cupa acordată celei mai bune jucătoare și titlul de golgeteră a întrecerii, națională de handbal feminin a României a pierdut, în ultima zi, Trofeul Carpați, cedînd în fața Ungariei, 16—17. Oricum, urcarea pe treapta a doua a podiumului, alături de formațiile R.D.G. și U.R.S.S., prima campioană mondială, cealaltă campioană olimpică, e o performanță, la realizarea căreia a contribuit, fără îndoială, și minunatul public vîlcean ● Simbătă, în avancronica partidei de rugby dintre România și Franța, Sorin Satmari ne-a oferit, în stilul său caracteristic, o mostră de umor involuntar și, să fim iertați, de incompetență. Rugați să se prezinte, oaspeții s-au conformat, dar unul dintre ei, pus pe șotii, s-a recomandat Jules Ladoumègue, folosind numele unuia din cei mai mari atleți francezi ai anilor '30, multiplu recordman mondial și vicecampion olimpic la Amsterdam. Coechipierii săi, s-a văzut și s-a auzit pe micul ecran, s-au prăpădit de rîs, dar Satmari a înghițit gălușca și ne-a dat-o, seara, pe post. Chiar dacă el n-avea de unde să-l știe pe Ladoumègue, avea obligația să cunoască măcar numele tuturor membrilor lotului echipei franceze. De unde nu e, nici televiziunea nu cere?! ● Întrecînd pe Dinamo la mustață, 74-73, Steaua s-a distanțat în fruntea clasamentului de baschet. Cel mai înalt baschetbalist român, Opșitaru, a fost cu adevărat la înălțime înscriind 24 de puncte. ● În aceeași plăcută situație se află, în campionatul de polo, Rapid București. Depășind net pe Crișul, chiar la Oradea, Rapid are acum 3 puncte avans. ● S-au împlinit, zilele trecute, 50 de ani de la întemeierea Federației române de lupte, rodnic jubileu al unei discipline care a reprezentat cu demnitate culorile sportive ale patriei în toate ocaziile. O salbă de medalii, 13 olimpice, 22 mondiale, 41 europene și așa mai departe, ilustrează convingător forța și talentul unui sport în aria căruia românilor li s-a dus vestea peste mări și țări. Felicitări și urări de noi succese. ● După ce a oficiat, ani în șir, la divizia A, arbitrul sibian Tudor Andrei a fost retrogradat în lotul C. Decizia a fost, din cîte ne aducem aminte, justificată, problema e însă alta. Omul a ajuns în pragul retragerii și dorește un meci de adio, visînd chiar la unul de A. Chiar dacă a făcut o boacănă, Tudor Andrei merită să se despartă de fotbal cu capul sus. ● Antirapidist cu dovezi, ieșeanul Teodor Bălanovici, ca să rămînem în aria cavalerilor fluierului, i-a mai curățat o dată pe giuleșteni, duminică, la Moreni. Gazdele au marcat din 11 metri, dar Manu a apărat prima execuție, Bălanovici, dictînd repetarea ?!, Așteptăm sancțiunile Colegiului de arbitri. ● Reintrat în mînă, Ilie Năstase a făcut cîteva victime și în turneul de la Dubai. În ciuda anilor, Năstase rămîne. ● În divizia națională de hochei, Dinamo e la un pas de obținerea titlului. ● În turneele de baschet feminin de la Oradea și Tîrgu Mureș s-au remarcat o serie de jucătoare din „vechea gardă". Mathe, Roșianu, Bălaș ș.a., care duc greul echipelor lor de club. În schimb, tineretul, promovat masiv la nivel de națională, a cam dezamăgit, Kerestesi, Grigoraș și celelalte rămînînd mai mult pe banca rezervelor. ● Un succes notabil, tînărul tenisman Andrei Dîrzu s-a calificat la Copenhaga, în finala celui de-al doilea turneu al Circuitului scandinav.

Lumea în care trăim

„Muncitori cu pantaloni scurți“

Pare de necrezut, de domeniul absurdului. Și totuși, statisticile oficiale ale UNICEF o confirmă : 150 000 000 de copii de virstă școlară sînt obligați, ca să trăiască, să-și vîndă copilăria. Nu, nu este vorba de nici o exagerare și nici de o figură de stil. Este un fapt real. Cumplit și cutremurător de real.

Ca să poată supraviețui sărăciei și foametei, 150 000 000 de copii ai planetei sînt nevoiți ca încă de la 8—10 ani să muncească ! Și asta, în cele mai diverse și neașteptate locuri : în fabrici și ateliere, pe șantiere și plantații, în ferme și depozite, în magazine și servicii publice, ca servitori, crescători de animale sau pescari și, în multe țări, chiar și în mine sau cariere de piatră.

150 000 000 de copii sînt nevoiți, așadar, să-și vîndă copilăria pentru ca ei și familiile lor să poată supraviețui.

150 000 000 de copii, deveniți „muncitori cu pantaloni scurți“, sînt constrînși ca pentru o bucată de pîine să muncească, deseori în condiții inumane, sporind profiturile patronilor.

150 000 000 de copii, zmulși virstei lipsite de griji, și cărora sărăcia și mizeria le-au răpit copilăria, și-au pierdut privirile candide, zîmbetele ce le înfloreau pe fețe, au uitat drumurile spre clasele școlilor, spre locurile de joacă.

Faptele sînt crude. Descriind situația a sute de mii de copii din sudul Italiei, revista „Corriere della serra“ scria : „Nevoiți să-și părăsească studiile copii de virstă școlară, „copiii muncitori“ lucrează zilnic cîte 10—12 ore pentru un salariu de mizerie. Nu o dată victime ale accidentelor grave de muncă, și chiar mortale, muncitorii cu pantaloni scurți au lăsat deoparte ghiozdanele și cărțile de școală, fiind nevoiți să presteze diverse munci, unele grele chiar și pentru adulți“. Potrivit estimărilor făcute de sindicatele italiene, numărul copiilor care muncesc în Italia între 6—8 ore pe zi — în condiții în care prin lege se interzice totuși folosirea lor într-un mare număr de activități industriale — este de peste 500 000 ! Mînă de lucru ieftină, fără calificare, deci fără pretenții, ușor de dominat și constrîns, 500 000 de copii sînt angajați și exploatați pentru un salariu de mizerie, sporind cîștigurile nesățioase ale patronilor.

O asemenea „industrie a muncii tinere“ nu este specifică doar Siciliei sau sudului italian. În Spania și Turcia, în India și Argentina, în Japonia și Africa de Sud, în Brazilia și Thailanda milioane și milioane de copii sînt nevoiți să execute cele mai diverse și uneori cele mai dificile și grele munci. În Bolivia și Chile mii de copii între 10 și 13 ani lucrează în minele de cupru în condiții inimaginabile. Sînt „copii cîrtiță“, copii nevoiți să se tîrască pe sub pămînt prin galerii lugubre — galerii atît de înguste încît un miner virstnic nu poate pătrunde — să sape cu tîrnăcopul și să care minereul cu sacul. În Coreea de Sud circa 75 000 de copii, în majoritate fetițe de 11—12 ani, lucrează în orezării și plantații cîte 8—10 ore pe zi, plătite însă cu un salariu pe jumătate mai mic decît al unui om matur.

Un grup de medici din S.U.A., specialiști în diverse boli, au constatat, pe baza unor investigații întreprinse timp de peste cinci ani, că obligația de a munci permanent, din fragedă virstă, lasă urmări adînci, pentru toată viața, asupra sănătății copiilor de azi, maturilor de mîine. Ei au concluzionat că marea majoritate a copiilor investigați „au o permanentă stare de oboseală, de apatie dar și stări de nervozitate și agresivitate, gîndire lentă, complexe de inferioritate, numeroase deformații fizice și suferă de diferite afecțiuni ale aparatului respirator și digestiv, boli reumatice, care afectează viitoarea lor dezvoltare normală“. În Italia, la Neapole, o investigație medicală a demonstrat că din 1 000 copii ai cartierelor mărginașe care muncesc, la 785 au fost depistate diferite maladii respiratorii, cardio-vasculare, neurologice, reumatologice sau boli de piele. Afecțiunile se accentuează însă odată cu trecerea anilor ca urmare a condițiilor inumane în care sînt puși să muncească, a lipsei posibilităților materiale pentru îngrijirea sănătății, pentru efectuarea tratamentelor necesare.

Să nu uităm însă și faptul că datorită obligației de a munci, copiii sînt nevoiți să renunțe la învățătură, la pregătire profesională, la asigurarea unui minimum de cunoștințe și cultură. Așa se face că pe glob sînt astăzi — conform statisticilor UNICEF — aproape 200 de milioane de copii de virstă școlară (pînă la 14 ani) analfabeți. În țările Africii, de pildă, 60 la sută dintre copii nu reușesc să termine școala elementară. Dar nu numai în țările Africii. Asiei sau Americii de Sud școala e un „lux“ prea mare pentru copiii-muncitori. Chiar și în bătrîna și civilizata Europă. Două treimi dintre copiii muncitorilor străini care lucrează în R.F.G. nu au posibilitatea să termine o școală de nivel mediu.

150 000 000 de copii, o sută cincizeci de milioane de „muncitori cu pantaloni scurți“ pornesc în viață frustrați de posibilitatea de a se bucura de virsta copilăriei.

Cîteva miliarde de dolari ar fi poate suficiente pentru a ajuta aceste ființe să nu mai fie nevoite să-și vîndă copilăria. Cîteva miliarde ce echivalează cu costul unor rachete sau cu puține procente din profiturile companiilor multinaționale. Cîteva miliarde greu de obținut însă, pentru că lumea în care trăim nu îngăduie tuturor copiilor să viseze, să spere, să se bucure de o virstă irepetabilă. Tragedia muncitorilor în pantaloni scurți dezvăluie ceva din trăsăturile acestei lumi împovărate de prea multe nedreptăți.

AL. PINTEA ■

Brâncuși la New York

Titlul acestor sumare însemnări nu trebuie să provoace nici așteptări lipsite de acoperire și nici dezamăgiri nemeritate. Nu am în vedere biografia genialului oltean de la Hobița, ci doresc să semnalez doar un moment de rară satisfacție artistică și mîndrie patriotică pe care ni-l prilejuiește includerea lui Constantin Brâncuși în expoziția recent deschisă la Muzeul de Artă Modernă din New York sub genericul „Capodopere din colecții. Selecții din prima parte a secolului al XX-lea“.

De fapt, Brâncuși nu este o prezență temporară, ci o permanență a Muzeului de Artă Modernă din New York, în care dispune de o sală separată, fiind, alături de Pablo Picasso, singurul artist care se bucură de un asemenea privilegiu de spațiu. Dar, firește, nu programul de activități al Muzeului de Artă Modernă ne reține atenția, ci Constantin Brâncuși, reprezentat prin trei sculpturi. Cea dintîi se intitulează „Pește“, datează din 1930, este executată din marmură de nuanță cenușie și provine din colecția doamnei Lillie P. Bliss.

Cea de-a doua sculptură este versiunea I a „Păsării măiestre“, denumire ce figurează în limba română, alături de cea engleză (Magic Bird). Capodopera este datată 1910 și este făcută din marmură albă. Ea se sprijină pe o dublă cariatidă din calcar, datată interogativ „1906“ ? „Pasărea măiastră“ provine din colecția doamnei Katherine S. Dreier.

În sfîrșit, sala brâncușiană este populată de „Socrates“, sculptură în lemn, realizată în 1923 și aparținînd colecției Simon Guggenheim. Nu se știe din ce codrii provine lemnul, ce se știe cu siguranță este identitatea genialului zămislitor al lui Socrates, și faptul că barda care i-a slujit la nașterea acestei capodopere se află la Muzeul de Artă Modernă din Paris, cu toate că i-ar fi stat cu mult mai bine, dimpreună cu tot atelierul lui Brâncuși, undeva în România.

Nefiind nici critic, nici istoric de artă, nu mă încumet să trimit de la New York o cronică estetică a sălii Brâncuși de la East Galleries ale Muzeului de Artă Modernă. Depun în schimb trei mărturii. Una de regret și două de satisfacție românească.

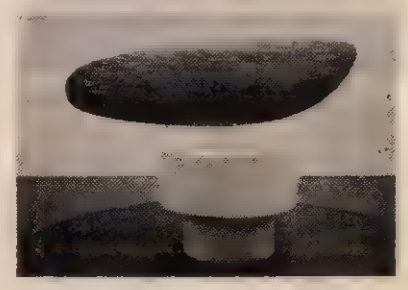

Mai întîi mă gîndesc cu ciudă cît de puțin se face pentru ca identitatea națională a „hobițeanului“ Brâncuși să fie recunoscută unanim pe toate meridianele, așa cum îi este validată, la superlativ măiestria artistică. Sub numele lui Brâncuși, la Muzeul de Artă Modernă din New York stă scris : „Francez. Născut în România“. Regretul meu este cu atît mai mare, cu cît în 1972 fiind invitat la muzeul particular, nedeschis publicului, al unui impătimit după creația lui Constantin Brâncuși, am avut satisfacția de a vedea că, la una din versiunile „Păsării măiestre“, în dreptul numelui marelui artist stă scris : „Român care a trăit în Franța“.

Satisfacției de a ști că adevărul istoric poate fi restabilit și recunoscut i se mai adaugă o mulțumire. A zăbovi într-o duminică lîngă Sala Brâncuși a Muzeului de Artă Modernă din New York înseamnă a avea dubla bucurie de a constata afluența imensă a iubitorilor de frumos de toate neamurile, care cinstesc cu o evlavioasă atenție creația brâncușiană, și de a auzi comentarii dintre cele mai puțin obișnuite. „Știam că Brâncuși este un țăran român“, spune o tînără studentă suedeză profesorului american care conducea un grup de adolescenți. „A trebuit să așteptăm să ajungem pe Lună, pentru a nu mai fi atît de pudici cu arta modernă“, remarcă un negru, între două virste, în fața lui „Socrates“. „Cînd vom avea o retrospectivă generală BRÂNCUȘI“ ? îl întreabă pe custode o elegantă vizitatoare, coborîtă parcă din paginile revistei „Vogue“. Aș fi fost fericit, dacă răspunsul ar fi sunat „Very soon, Madame !“.

În așteptarea unei asemenea retrospective, să ne mîndrim cu toții că New Yorkul știe să omagieze un țăran genial din Hobița.

IOAN VOICU ■

New York, 17 noiembrie 1980

Chipul pîinii

Ideea unui „muzeu al pîinii“ este, trebuie s-o recunoaștem, nu numai ineditâ, dar și foarte interesantă. Este chiar tulburătoare. Ei bine, un astfel de muzeu a fost creat, cu un sfert de veac în urmă, în orașul Ulm din R.F. Germania. Știați, de exemplu, ce este o colecție de „Springerle“ ? Sînt produse de patiserie reprezentînd un fluture, o floare sau gestul atît de curtat de artiști, al femeii care toarce. Aceste grațioase produse de panificație, colorate cu esențe vegetale și parfumate cu anason, se lasă așteptate cîteva luni înainte de a fi consumate. Știați, de asemenea, că romanii, care au cunoscut cu mult în urma vechilor greci și a popoarelor din Orientul Mijlociu tehnica coacerii pîinii, au ajuns la asemenea performanțe încît produsele cu care își hrăneau legiunile rămîneau comestibile zece ani după ce ieșeau din cuptoare ? Toate aceste lucruri, și încă multe altele, ce vorbesc de fabricarea și simbolistica pîinii din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre pot fi văzute la Ulm. Și, tot la Ulm, există, nu putea să nu existe, o hartă mondială a foametei. Probabil că cele mai multe probleme au responsabilii muzeului cu acest vast panou mural, care ar trebui schimbat cel puțin din an în an, judecînd după cruzimea cifrelor, mereu altele, ce dau mărturie despre faptul că pe întinse zone ale globului, de fapt, pentru două treimi din populația lumii, pîinea este din ce în ce mai rară și mai prețioasă. Pîinea, acest produs de bază pentru umanitate, pîinea cea de toate zilele, pentru asigurarea căreia brațele sărăcilor au ostenit dintotdeauna pînă la epuizare.

Potrivit datelor publicate de F.A.O., anul trecut au murit de inaniție 50 de milioane de oameni, iar în 1980 flagelul foamei va mai secera încă 55 de milioane de vieți. Perspectivele alimentației în lume sînt din ce în ce mai sumbre. În 1930, arată specialiștii, producția mondială de cereale se reduce pentru al doilea an consecutiv. Un ajutor de urgență, de 350 000 de tone, este așteptat, pentru a... altă măsură, de... al anului număr de 11 țări a... a secetei de anul trecut... Asiatic, exact în momentul... Europa occidentală hotărăște... mii de tone de fructe... unele sînt... trust... de... de... dezechilibrul dintre volumul producției alimentare și numărul prea ridicat al gurilor de hrănit) sau cînd omul de la marele hotel vine să deschidă portiera pentru javra patrupedă a miliardarului, ei bine, exact atunci, în lume, mor de foame oameni, semeni de-ai noștri ce-și iubesc copiii, copii care vor să crească mari, femei și bătrîni, un adevărat genocid ce ar putea fi evitat dacă s-ar renunța numai la cîteva submarine. Foametea decimatoare va micșora populația planetei cu un miliard de oameni pînă în anul 2000. Noua ordine, măsurile pe care le propune țara noastră pentru împlinirea ei, apelul la rațiune și la bună înțelegere pe care îl adresăm lumii se bazează tocmai pe asemenea realități înfricoșătoare. Este simplu de înțeles de ce grîul poate să însemne și pace.

1979 a fost Anul Internațional al Copilului. Ce poate fi mai grea pentru omenire decît viețile înfrînte ale celor 17 milioane de suflete nevinovate și de priviri interogatoare ! Erau copii ce aveau mai puțin de 5 ani și care au murit de foame.

Într-un „muzeu al pîinii“ în care ar trebui să respiri tot timpul aroma libiei... mi ieșite din cuptor, o hartă sinistră îți întunecă privirea. Oamenii de bine cred că e posibil ca ea să dispară. Chiar cu „riscul“ ca un perete să rămînă gol.

DUMITRU AVRAM ■

Mondo amano ?

Subiecte, subiecte

Sigur că Armellini, cu escrocheriile sale, pare un dulce copil pe lîngă amploarea celorlalte escrocherii italiene. Reamintim, de pildă, sumele exorbitante obținute prin trucarea meciurilor de fotbal din prima divizie italiană. Sau, deocamdată citățm marele scandal petrolier ce a dus la o escrocherie de 2 000 (două mii !) de miliarde lire italiene în perioada 1974—1980 și a cuprins 18 orașe italiene, plus persoane din lumea politică. Pînă acum a fost arestat generalul de corp de armată Raffaele Giudice, fostul comandant al poliției fiscale italiene, și, cum dezbaterile pe marginea cazului sînt în desfășurare, vom reveni cînd dezvăluirile vor întregi imaginea inimaginabilei escrocherii. Deci, cercetările continuă...

Oricum, subiecte similare nu lipsesc. Căci, iată, cargoul american cu un nume atît de respectat, „Poet“, plecat din Philadelphia la 24 octombrie cu 34 de oameni în echipaj, a dispărut misterios în Oceanul Atlantic, iar căutarea lui a încetat, la 17 noiembrie. Nici un mesaj disperat, nici o urmă pe mare, nici un semn. Unde s-a dus atunci „Poet“-ul? Întrebare firească pentru proprietar, al cărui cargou era în stare bună, pentru societatea de asigurări Lloyd's și neinduplecații ei detectivi obișnuiți cu asemenea dispariții pe nepusa masă, ce amintesc de navele care se „volatilizau“ și reapăreau apoi cu alte nume, aceleași sau, de regulă, alt echipaj — sub alt pavilion.

Și aici, cercetările, discrete acum continuă...

Ca și în cazul bookmakerilor francezi arestați recent în urma „concurenței neloiale“ („France Presse“) față de cel mai bun negoț al statului — cursele de cai. Miza e de-a dreptul fantastică: cifra de afaceri a organismului oficial de pariuri — „Pari Mutuel Urbain“ — a atins, în 1979, 17 miliarde franci (aproape 4 miliarde dolari) ! De regulă, clienții aceștia sînt bogați și pariază pe sume mari, excesive chiar. Și le convine să se preteze la formula ocolită pentru că, pe de o parte, deși sumele lor nu sînt contabilizate ele nu scad cota cailor și le aduc cîștiguri mai mari decît li s-ar cuveni oficial. Pe de altă parte, ei beneficiază totul de discreție privind sumele încasate, în timp ce P.M.U. plătește numai în cecuri cîștigurile peste 10 000 de franci. Or, nu se știe încă bine ce sume au vehiculat bookmakerii „neloiali“, favoriții unei clientele adesea bogată și dornică îndeosebi de discreție — cum preciza aceeași agenție. Pînă acum s-a aflat doar că o alergare, din decembrie 1973, a fost trucată de o bandă de traficanți de droguri și specialiști în estorcări de fonduri; o alta, din iulie 1978, ce a fost măsluită, la Cagnes, și a dus la arestarea unui fost component al faimoasei „French connection“ ajuns pentru o „perfecționare“ de 10 ani la închisoarea americană „Sing-Sing“, din cauza traficului de droguri. Astfel încît imaginea de tați liniștiți (de unde, pînă unde ?) a bookmakerilor s-a cam voalat.

Dar subiectul nu s-a epuizat, întrucît cercetările continuă...

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

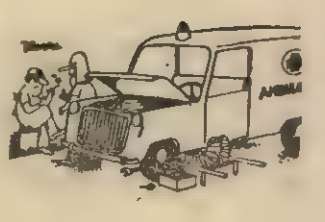

— Aveți noroc că pacientul pe care-l ducem cu salvarea este un mecanic clasa întîi

(După „PARIS MATCH“ — Franța)

Patrimoniul de cultură al Europei

Domul din Milano

Cînd îl privești pentru prima oară, cînd îți apare deodată în față izbucnind din asfalturi, trăiești un adevărat șoc. Ai impresia că zidurile cenușii capătă viață, că sînt străbătute de un zvicnet care le înaripează, le face să-și ia zborul.

Domul ți se arată ca un zbor împietrit în urcuș; o vilvătaie încremenită.

Materia greoaie și-a pierdut consistența. E fragilă, subțiată, aproape străvezie, lăsînd cerul să o pătrundă nestingherit. Ea respiră, palpită, se arcuiește îndrăznet, se înalță glorios, neîntrerupt.

Ochiul simte din cînd în cînd nevoia să se închidă, să revadă în gînd, să-și păstreze, printr-o aplecare grabnică a pleoapei, incredibila imagine. Dar cu fiecare deschidere a ochilor, imaginea adevărată, imaginea pe care o vezi aievea, îți se pare iarăși și iarăși, greu de îndurat.

Piatra a fost supusă la o asemenea migăloasă lucrare, la o atît de îndelungată șlefuire, încît pare să-și fi pierdut aproape cu totul vechile atribute. Fiecare centimetru al zidurilor înalte, al turnurilor și porticurilor, arcadelor și statuilor sale, fiecare fulg din aripile acestea de piatră este lucrarea unui artist.

Catedrala întreagă pare împletită cu iglițe fine, păstrînd parcă în culoarea cenușie dar caldă a pietrei urmele mîinilor care au făurit-o.

De-a lungul a șase sute de ani, din anul 1300 cînd primul țăran lombard înfigea în pămînt lopata cu care îi va fi săpat temeliile, pînă cînd ultimele podoabe i-au fost așezate pe pereții interiori, Domul se înalță și se șlefuiește mereu, pregătindu-și tuburile lungi de orgă pentru un glorios oratoriu.

Zi de zi, în aceste șase sute de ani, meșteșugari și artiști au adăugat catedralei lor arcade, statui — 3 200 la număr —, vitralii și mozaicuri, într-o neîncetată și arzătoare devoțiune, cu credința că ele vor trebui să cînte un imn care să răsune peste veacuri.

Cînd am privit de aproape, de pe acoperișul Domului, mantia unei statui, podoaba unui miner de ușă, balustrada unei scări ce mă purta printre nesfîrșitele arcade ascuțite ce dădeau un ritm fascinant, ameților pietrei, am înțeles miracolul acestei înfăptuiri. Am înțeles că sîngele și carnea ei, ceea ce a născut-o și o face să viețuiască atît de neabătut peste secole este nemaipomenita abnegație a meșterilor care au înălțat-o. Căci doar o devoțiune fără margini a putut să le fie călăuză în asemenea lucrare îndelungată și migăloasă, prelungită de la o viață la alta. Numai ea a putut să țină treze, de-a lungul generațiilor, atîta rîvnă, atîta sete de frumusețe, atîta înțeleaptă zăbavă.

Totul în această uriașă catedrală este dăltuit cu o minuție de bijutier, de dantelar și ceasornicar. Marmura și piatra sînt înduplecate să asculte, să se însufle-țească, să zboare.

Un respect adînc te cuprinde față de meșteșugarii-artiști de o cinste exemplară, care, la sute de metri înălțime, departe de privirea omului, sus pe acoperișul Domului, avînd drept martori ai priceperii lor doar cerul înalt și propria lor conștiință, au fost în stare să-și desăvîrșească astfel opera.

Privindu-le lucrarea, ai revelația actului neprihănit, neîntinat de gîndul răsplății, dus pînă la desăvîrșire, chiar fără certitudinea că vreun ochi omenesc se va așeza vreodată asupra lui.

Domul din Milano mi s-a părut a fi o torță care arde cu flăcările ei de piatră în numele unui crez înalt, în numele unei arte care îți cere ofranda întregii tale vieți.

MARIANA CEAUȘU

(După „PANORAMA" — Polonia)

„O chirurgie a celor bogați"

La întrebarea dacă între cele două femei, înfățișate în fotografiile alăturate, există vreo legătură, oricine ar răspunde că e posibil, judecînd după o oarecare asemănare, să fie vorba de o mamă și de fiica, ba chiar nepoata ei. Dacă s-ar afirma din capul locului că e vorba de una și aceeași persoană, fotografiată la date diferite, și s-ar cere să se indice ordinea în care au fost făcute fotografiile, toată lumea ar răspunde, în chipul cel mai firesc cu putință, că fotografia din dreapta a fost făcută mai tîrziu decît cea alăturată ei. Minunea a fost posibilă — ați ghicit, desigur, — datorită chirurgiei estetice.

Din revista „Le Nouvel Observateur", care se ocupă de această problemă, aflăm că numărul celor care apelează la măiestria chirurgilor pentru a-și reajusta chipul este în creștere. Motivul pentru care se recurge la astfel de remodelări sînt diferite : unii vor să-și corijeze anumite defecte, alții — să-și schimbe fizionomia ; cei mai mulți vor, firește, să arate mai tineri. Iar numitorul comun al tuturor mobilurilor este înfrumusețarea. Majoritatea persoanelor care se adresează specialiștilor în chirurgie estetică sînt, bineînțeles, femei ; în ultimul timp însă vin cu putere din urmă și bărbații. După numărul solicitărilor, pe locul întîi se află remodelarea nasului, pe al doilea — întinderea pielii feței și gîtului, pe următorul — pleoapele și pungile de sub ochi ș.a.m.d. Operația aflată pe locul secund se poate, dacă este necesar, repeta ; o persoană poate fi supusă unei asemenea prelucrări de 3—4 ori, fără riscul de-a dobîndi ceea ce în termeni specifici se cheamă „surîs permanent".

Efectuarea unei operații de acest gen, susține un reputat chirurg parizian, are prin ea însăși, de cele mai multe ori, un efect psihologic benign. S-a întîmplat, povestește chirurgul, să vină la el o solicitatoare pentru a-i opera nasul. Dar nasul n-avea absolut deloc nevoie de-a fi transformat, și doctorul a sfătuit-o să renunțe. În cele din urmă, chirurgul s-a cam prefăcut că i-l aranjează, reducînd din nasul cu pricina doar un milimetru. Dar cu ce efect psihologic ! Pacienta a avut impresia că s-a schimbat cu totul și i-a mulțumit doctorului spunîndu-i că l-a luat de pe suflet „cinci sute de tone de complexe".

Recurgerea la operațiile faciale nu este însă la îndemîna oricui. Chiar în revista amintită chirurgia estetică este denumită „o chirurgie de clasă, o chirurgie a celor bogați". Iată și costurile, în clinicile franceze : remodelarea nasului — între 3 000 și 12 000 de franci ; întinderea pielii feței — între 4 000 și 15 000 de franci ; reajustarea pleoapelor și eliminarea pungilor de sub ochi — între 3 000 și 6 000 de franci.

Și încă ceva. Cînd, punînd ban peste bani, izbutesc și alții decît bogătașii să-și facă o operație estetică, rezultatele nu sînt deloc pe măsura investițiilor, nu atît materiale, căci obțin în mod sigur o înfățișare întinerită cu 10, 15 sau 20 de ani, cît psihologice, întrucît odată cu această întinerire a feței nu se mai rezolvă nimic, problemele și greutățile de care se lovesc rămînînd intacte.

ION CODRU

Statuile nu trebuie să moară

Supuse unui proces permanent de distrugere, sculpturile în aer liber necesită o îngrijire deosebită. Din cauza poluării, a anilor care nu iartă niciodată și pe nimeni, majoritatea statuilor aflate în contact direct cu aerul sînt pe cale de a dispărea dacă nu se iau urgent măsuri pentru protejarea lor. Specialiștii din lumea întreagă încearcă să găsească soluții optime pentru ca statuile să-și recapete vechea înfățișare și să nu se mai degradeze. Piatra, înainte de a deveni sculptură, a „trăit" deja o bună bucată de vreme. Porozitatea, vîntul, ploaia, soarele, umiditatea joacă un rol important în gradul de eroziune a pietrei. „Inamicul nr. 1" este apa care izbește cu putere, cînd cade din cer și se scurge încet prin șențulețe distrugînd și piatra cea mai dură. Purtînd impurități, săruri, acizi, bacterii, apa le introduce în interiorul pietrei statuilor, iar acestea sînt devorate și din interior și din exterior. Alternanțele frig-cald, căldură-umiditate antrenează modificări în structura pietrei. La exterior, mușchii și lichenii se dezvoltă în voie. Iarna, apa înghețată își mărește volumul și face ca piatra să crape. Alte fracturi se produc prin oxidarea părților metalice cu care sînt prevăzute statuile. Din pierderea materiei rezultă alveolarea. Părțile mai puțin rezistente devin nisipoase, se macină și se pulverizează, în timp ce altele rămîn, astfel încît într-o fotografie mărită, o asemenea porțiune de statuie are un aspect lunar. Descarnarea se datorează atacului anhidridei sulfuroase din cauza căreia calciul — epiderma protectoare a pietrei — se transformă în sulfat de calciu care cu timpul se desprinde. Statuile, mai ales cele din locuri publice, mai suferă de o boală cumplită specifică zilelor noastre : vandalismul. Nesupravegheate, prost îngrijite, adesea pradă unor scelerați, statuile orașelor vor dispărea încetul cu încetul dacă nu se vor lua măsurile de rigoare. Statuile trebuie protejate de ploaie și zăpadă cu huse, de preferință din material plastic transparent. Cel mai bun exemplu este al statuilor din Parcul de vară de la Leningrad. Protejate în timpul iernii, se păstrează foarte bine. Accentul trebuie să fie pus mai întîi pe conservare și apoi pe restaurare. Deoarece piatra absoarbe apa și agenții destructivi pe care aceasta îi transportă, ea trebuie să fie făcută impenetrabilă. Fiindcă devine nisipoasă, piatra trebuie să fie făcută dură. În acest scop s-au testat o serie de produse care trebuie să lase piatra să respire, deci să nu-i astupe porii — permițînd evaporarea apei — să nu se dilate sau să provoace reacții chimice, să fie invizibile și reversibile, să li se poată întrerupe acțiunea la nevoie. Tratamentul trebuie reluat periodic. Impregnarea cu substanțe care să facă piatra mai dură s-a dovedit a fi extrem de greu de realizat. Una din soluțiile care au dat cele mai bune rezultate a fost transportarea statuilor în muzee și înlocuirea lor cu copii. Deși unii susțin că statuile trebuie să moară acolo unde s-au născut (Marcel Roval în „Journal des Beaux-Arts" din 1942), majoritatea specialiștilor, printre care și binecunoscutul critic de artă de la renumita revistă „Connaissance des Arts" — Pierre Kjelberg — susțin că singura soluție este înlocuirea statuilor cu replici. Acest lucru s-a întîmplat recent cu vestitele cariatide ale Erehteionului și se pare că rezultatele sînt mulțumitoare. Aceasta este și teza pe care o susținea unul din marii specialiști din acest domeniu — Viollet-le-Duc. Pe această linie, cîștigă teren mulajele, aceasta din mai multe motive : preț modest, rapiditate în execuție, fidelitate față de model. S-a încercat înlocuirea statuilor cu replici din bronz. Exemplul a fost dat de către Renaștere, cînd statuile antice din marmură au fost turnate în bronz. Dar albul marmurei nu a putut fi înlocuit de culoarea bronzului. Și apoi chiar bronzul ca să-și recapete vechea înfățișare trebuie tratat și curățat. Plumbul care ar fi putut fi utilizat și el la copii se dilată și se contractă ușor și apoi se fisurează. Așa s-a întîmplat cu vechi statui care datorită ruginirii armăturii interioare (din cauza apei care a pătruns prin fisuri) se află într-o stare gravă. Trebuie refăcut în primul rînd scheletul. Se încearcă înlocuirea celui metalic printr-unul confecționat din rășini sintetice.

Pentru a se lua grabnic măsuri în vederea salvării statuilor, în 1965 s-a creat Comitetul internațional al pietrei care a organizat o serie de colocvii și conferințe și a luat o serie de măsuri în vederea salvgardării acestui inestimabil tezaur artistic. Conștienți că orice lucru este muritor, nu se speră în soluții miracol care să facă statuile nemuritoare, ci în soluții care să permită prelungirea vieții lor, astfel încît generațiile viitoare să se poată bucura de toate aceste frumusețe pe care le-a creat mîna omului.

N.N. RĂDULESCU

LUCREȚIA PACEA — Pasăre (tapiserie)

Lumina asasină

De cînd savanții au construit, cu două decenii în urmă, primele modele operaționale, laserele au evoluat de la amuzante jucării de laborator la instrumente extrem de valoroase utilizate cu egal succes în microchirurgie, metalurgie, comunicații. Se pare însă că aceste dispozitive, folosite și de militari pentru localizarea țintelor, pot fi „dezvoltate" pînă la a produce „razele morții", capabile să pulverizeze orice obiect asupra cărora sînt îndreptate, constată revista americană „TIME" care analizează, într-un amplu comentariu, stadiul în care se află construcția laserelor gigant, cu putere destructivă incalculabilă.

În aproximativ 2 ani, marina militară americană va experimenta sistemul de laser SEA LITE care va genera o energie de 2 MW și, se presupune, va fi capabil să scoată din luptă numeroase rachete de atac într-o succesiune rapidă. Militarii sînt însă nemulțumiți. Laserele nu sînt încă arme perfecte. Ceața și suprafețele reflectorizante au tendința să diminueze forța razei ucigașe. Laserele nu pot anihila o țintă decît în cazul în care o focalizează o fracțiune de secundă, timp care, în războiul rachetelor, înseamnă enorm. Pentru a realiza acest lucru, scrie revista americană, este nevoie de o mare precizie în țintire. Un studiu întreprins la „LOS ALAMOS SCIENTIFIC LABORATORY" din New Mexico arăta că o corecție a unghiului de țintire de mai puțin de 600 miimi dintr-un grad trebuie rapid efectuată, dacă laserul trebuie să atingă o rachetă aflată la 5 000 km distanță. Or, o asemenea precizie nu poate fi realizată cu tehnologiile existente la ora actuală.

Cercetările în domeniul laserelor sînt îndreptate acum spre realizarea unui al treilea tip de raze, cele cu particule neutre. Acestea au la bază particule fără încărcătură electrică — atomi de hidrogen — și sînt singurele utilizabile în vid, acolo unde încărcăturile protonice sau neutronice tind să se răspîndească. Dacă tehnologiile vor fi puse la punct, armele cu raze vor fi operaționale în 1990 și, consideră revista citată, „cine va apărea primul în spațiul cosmic cu asemenea arme va obține acolo, de fapt peste tot, o superioritate zdrobitoare".

Cu ani în urmă am citit o carte care m-a fascinat și îngrozit, „Hiperboloidul inginerului Garin", care anticipa apariția „razei morții", a laserului, conceput acolo în ideea de a fi util vieții. Cînd se declanșa raza subțire ca o andrea pulveriza realmente orice obiect care-i stătea în cale. Apocaliptice, cutremurătoare erau imaginile descrise în această carte de ficțiune. Iată că anticipațiile autorului nu au fost lipsite de un simbure de adevăr. Iată, mai avem puțin de așteptat pînă cînd zestrea ucigătoare a planetei va fi îmbogățită cu „razele morții".

Orbiți de luminile încandescente ale spiritului, inconștienții asasini ai civilizației împing minunatele cuceriri ale geniului uman peste pragul păcii, în beznă însingerată a terorii și morții. O rază poartă milioane de particule ce pot readuce lumina, neprețuita lumină ochilor bolnavi, o rază poate fi pusă la muncă aspră de creatorii săi, poate duce și aduce mesaje în și din spațiul cosmic. Și cîte-ar putea face ! Numai să ucidă NU !

IOAN ROȘCA

Sub semnul lui Hercule:

România — Franța: 15-0 (3-0)!

La București — duminică, 23 noiembrie, orele 14,00 — pe Stadionul Giulești — echipa de rugby a României bate echipa Franței cu scorul : 15—0 (3—0).

Pentru România se marchează : trei lovituri de pedeapsă (în minutele 38, 66, 76) de Constantin (nr. 12) : un eseu (min. 79) de Borș P. (nr. 8) : o transformare (min. 79) de Constantin.

Pentru Franța : 0

Timpul : foarte bun, într-o însorită după amiază de toamnă târzie, pe un gazon impecabil și într-o atmosferă sărbătorească susținută, în deschidere, de o mobilizatoare fanfară de cadeți.

Spectatori : aproximativ 15 000, într-o încintă dovedită neîncăpătoare pentru solicitanții, ceea ce ridică încă mai acut problema oblăduirii și popularizării acestui sport. La acești favorizați ai Fortunei, între care mulți ziariști, antrenori, reporteri și suporteri străini, trebuie încă adăugate milioanele de telespectatori și radioreceptori de pretutindeni.

Arbitraj : Alan Richards (Țara Galilor) — în general bun, dar imprecis în prima repriză, cu unele decizii eronate care au influențat scorul.

Într-o fișă tehnică detaliată superioritatea românilor apare absolută la tușe, unde P. Borș a fost decanul prinzător : la regrupări și grămezi spontane, românii au fost de asemenea mai prompți iar în grămezile ordonate a dominat prin forță și vigilență pachetul francez.

În privința penalităților, raportul este demn de subliniat : pentru România, Constantin ratează una (min. 60 de la 50 m) și reușește trei lovituri de pedeapsă, în minutele menționate mai sus (38, 66, 76) respectiv de la 40, 40 și 50 de metri distanță de țintă iar pentru francezi sînt ratate, de către fundașul Blanco, patru lovituri de pedeapsă (min. 20—35 m : min. 26—25 m : min. 43—30 m și min. 67—30 m). Reies cu claritate precizia și forța jucătorului român față de cele ale adversarilor noștri.

Formațiile echipelor au fost următoarele :

— ROMÂNIA — Simion (Gr. Roșie) 15 ; Fuicu (Steaua) 14 ; Vărzaru (Farul) 13 ; Constantin (Dinamo) 12 ; Aldea (Dinamo) 11 ; Alexandru (Steaua)10 ; Paraschiv (Dinamo) 9 — căpitan : Stoica (Dinamo) 7 ; Borș (Dinamo) 8 ; Murariu (Steaua) 6 ; Caragea (Dinamo) 5 ; Dumitru (Farul) 4 ; Dinu (Gr. Roșie) 3 ; Munteanu (Steaua) 2 ; Bucan (St. Petrosani) 1.

— FRANȚA — Blanco (Biarritz) 15 ; Pardo (Bayonne) 14 ; Bertranne (Baguerre) 13 ; Mesny (Grenoble) 12 ; Bustaffa (Carcassone) 11 ; Vivies (Agen) 10 ; Elissalde (La Rochelle) 9 ; Fauvel (Tulle) 7 ; Carpantier (Lourdes) 6 ; Buchet (Nice) 6 ; Maleig (Tarbes) 5 ; Wolff (Béziers) 4 ; Paparemborde (Pau) 3 ; Dintrans (Tarbes) 2 ; Cremaschi (Lourdes) 1.

Comparativ, se constată că formația echipei noastre este alcătuită din jucători aparținînd celor patru mari fruntașe ale campionatului divizionar A : Steaua, Dinamo, Farul și Grivița Roșie, în vreme ce formația franceză, care altădată era mai unitară, fiind grupată pe structura unui club ca Béziers, Lourdes, Stade Toulousain sau Perpignan, a avut o compoziție diversă.

Filmul meciului

Jocul începe în nota de dominare a formației noastre, hotărîtă de la bun început să se impună și, în mod surorinzător, echipa franceză apare timorată și ezitantă, astfel că în min. 12, după o grămadă întoarsă și spargere a înaintării, românii sînt în situația de a marca eseu, contestat însă de fluierul arbitrului care presupune un „en-avant". La puțin timp după aceasta, în min 15 după o tușe cîștigată de noi și o insurecție abilă a lui Borș care strecoară balonul lui Caragea, acesta din urmă e sancționat cu aceeași greșeală tehnică, pierzînd un eseu la centru gata făcut. În minutul 30, la o desfășurare a grămezii pornită din margine, colaborarea dintre Murariu și Stoica marchează tînta, dar arbitrul ne returnează spre o nouă grămadă !

În minutele 36 și 38, după evidente obstrucționări la locul de regrupare, francezii sînt foarte aproape de butuile noastre și puțin a lipsit de a deschide scorul, dar arma placajelor dezintegrante e fermă și apărătorii noștri sînt la post distingîndu-se cu prisosință, prin dăruire, Stoica Enciu și Gheorghe Dumitru. În minutul 38, mezinul echipei noastre, centrul Vărzaru, primește un balon, accelerează și spintecă linia de apărare adversă, din păcate irosind o bună ocazie printr-o lovitură de picior neinspirată. Totuși, peste numai un minut, francezii comit o nouă obstrucție prea evidentă și în chiar sfîrșitul reprizei Constantin reușește o lovitură de pedeapsă : România — 3, Franța — 0.

Scurta pauză, care se știe că rugbyștilor, nu-i găsește deloc obosiți pe jucătorii noștri. Dimpotrivă, le stimulează elanul și luciditatea, el mutîndu-se pentru toată repriza următoare în terenul advers.

În minutul 54 Alexandru încearcă un drop, de la mare distanță, care trece puțin pe lîngă bară. După minutul 59, cînd Constantin ratează singura lui lovitură de pedeapsă și minutul 61, cînd Paraschiv inițiază o intrare periculoasă pe lîngă grămadă, francezii mai reușesc o dată să treacă linia de centru, dar în minutul 66, la o repetată obstrucționare franceză, Constantin ridică scorul într-o nouă lovitură de pedeapsă reușită : România — 6, Franța — 0.

Deși scorul pare definitiv stabilit, francezii încearcă să forțeze pe treisferturi, prin jocul la mînă, dar șarjele lor sînt incerte și fără vreun spor interu, exceptînd o elegantă execuție tehnică a bătrînului vulpoi, centrul Bertranne, care printr-o lovitură de trecere și urmărire depășește linia noastră defensivă, punîndu-l în bună cursă pe colegul său Mesny. Poate că aici a fost un moment crucial, întrucît o eventuală reușită și transformare ar fi adus pe neașteptate egalarea, năruindu-se efortul și speranțele. Prin execuția lui Constantin (lovitură de pedeapsă) în minutul 76 : România — 9, Franța — 0.

Meciul părea jucat și scorul definitiv întabulat, în entuziasmul coulesitor al tribunelor, cînd la un nou atac steril, pe treisferturi, al oaspeților, impetuosul veteran Dinu, dorind parcă să onoreze cea de-a 60-a sa participare în lotul național, plachează prompt unul din centri, intervine și Caragea, care-l neutralizează pe al doilea, Paraschiv culege balonul, transmite aripii Aldea, care fentează și tinde spre „înăuntru" fixîndu-și adversarul direct, pentru a-i transmite pasa, către margine lui Pompiliu Borș, venit într-un prelung repliaj el mai avînd energia și decizia tormai atît cît să culce balonul în terenul de țintă. România — 13, Franța — 0, iar printr-o transformare, de ultim minut, a lui Constantin, dintr-un unghi fără speranțe : România — 15, Franța — 0. Victorie pe deplin meritată și unanim recunoscută ca magnifică, prin toate declarațiile ulterioare.

Succinte caracterizări

Jucătorii noștri au constituit o mare echipă de luptă și de dăruire, un tot indestructibil, puternic și lucid.

— **Simion Ion** — experimentat pe postul său de fundaș, cu simțul plasamentului prizat bună și lovitură de picior eficace, el a fost util și sobru ; **Aldea Marian** — decis placheur în defensivă, a participat efectiv și determinant în grandioasa fază a eseului final, eliminînd eroarea egoistă de a evita faza, insistînd inutil ; **Constantin Ion** — demn de faima lui, a transformat tot ceea ce era omenește posibil fiind unul dintre eroii care de mult au răzbătut dincolo de portile lui Hercule ; **Vărzaru Gheorghe** — un vitezist de elită și demn rugbyst, pe care numai lipsa de experiență tinerească l-a privat de o mai certă glorie ; **Fuicu Sorin** — remarcabil printr-o față proprie, care i-a alertat pe francezi, bun în apărare, dar insuficient folosit în atac ; **Alexandru Dumitru** — un mijlocaș la deschidere clasic, sobru și orientat, cu drop precis, pătrundere și placaj sec ; **Paraschiv Mircea** — un autentic căpitan de echipă, dirijorul al grămezii și treisferturilor, oportun totdeauna în inițiative surprinzătoare ; **Stoica Enciu** — unul dintre incontestabilii eroi ai acestui meci, salvator, prin placaj de ultimă intervenție, al unui eseu francez ce părea inevitabil, el a trecut, putem zice, cu „stoicism" peste repetatele sale accidentări ; **Borș Pompiliu** a fost titanul tușelor și izbăvitorul prestigiului echipei noastre, prin sublimul eseu ! **Murariu Florică** — bătăios în moluri și grămezi deschise, argus la desfășurarea jocului, aportul său a completat elita liniei a III-a ; **Caragea Gheorghe** — tinerețe virtuoasă și combativă, de mare viitor pentru rugbyul nostru ; **Dumitru Gheorghe** — o linie a doua dîrză, bun prinzător în tușe, robustețe dotată cu gîndire tactică, un veritabil creier al grămezii ; **Dinu Constantin** — veteranul echipei, împlinind 60 de selecționări în națională, jucător cu aparițiie modestă dar îmbogățind cu o tainică vigoare grămada și sufletul ei, cu aport decisiv în eseul meciului ; **Munteanu Mircea** — taloneur impecabil, însetat de „aer" la jocul deschis, pătrunzînd și rivnind eseul ; **Bucan Ion** — pilier redutabil, combatant în cîmp, jucător razant al tușei cu acțiuni perfectibile, om de bizuință în strădania colectivă.

Ion Constantin, eroul unui meci

Declarații și ecouri

Sînt sigur că de mult nu s-au mai auzit asemenea patetice declarații și grave lamentări ca acelea oficiate la masa colegială a celor două echipe, după grandioasa încleștare, în seara aceleiași zile, cînd a luat cuvîntul Marcel Laurent, vicepreședintele Federației franceze de rugby.

Arătîndu-se fericit pentru succesele României pe plan internațional, pentru că s-a pregătit atît de bine, demonstrînd că se află printre vîrfurile rugbyului mondial, dar, odată cu regretul categoriei înfrîngeri de azi a echipei sale, exprimîndu-și speranțele că acest eșec momentan va fi folositor unor izbînzi viitoare.

Printre declarațiile cele mai optimiste, aceea a selecționerului Pebeyre consideră victoria românilor indiscutabilă, dar că debutul tinerilor francezi trebuie socotit ca fiind bun tocmai de aceea, pentru că urmeni nu se așteaptă, în acest sens, ca Bucureștiul să ofere cadouri !

Căpitanul Paparemborde recunoaște fățiș că francezii au jucat prost, dar că au avut eșecul în fața unei echipe situate la nivelul celor mai mari din lume, subliniind extraordinara forță a înaintării acesteia și pe care n-o estimase încă.

Conducătorul Michael Celaya susține superioritatea tactică a românilor, care cunoscînd slăbiciunile actuale franceze l-au exploatat și executat prompt, așa cum el însuși ar fi făcut-o, dacă i-ar fi stat la îndemînă.

Arbitrul jocului, domnul Alan Richards, e de părere că jocul a fost dificil de arbitrat, jucătorii purtînd prea puțin balonul la mînă, deși asta ar fi fost în avantajul românilor, care au incontestabile calități, insuficient folosite, și care s-ar putea bate de la egal cu mai toate somitățile rugbyste.

I-au plăcut galeriile și atmosfera stadionului.

Din partea alor noștri, antrenorul federal Valeriu Irimescu ne-a declarat :

„Bucuria mea cea mai mare a fost că echipa noastră a jucat majoritatea timpului în terenul advers, dominînd copios. Eseul plutea în aer și a căzut odată cu cortina".

Antrenorul Theodor Rădulescu s-a exprimat astfel : „Cred că e cea mai mare victorie pe care ne-o puteam dori pînă acum în rugby și cum îmi place îndeosebi jocul în forță și viteză. În afara jucătorilor ce la mai avem în Cupa F.I.R.A., aștept cu nerăbdare la noi întîlnirile programate cu Noua Zeelandă."

Demiul Mircea Paraschiv a subliniat importanța pregătirilor internaționale : „Nimeni să nu creadă că în Țara Galilor, Irlanda și Anglia am făcut un fel de turnee de vacanță, cu caracter turistic. Am muncit și am luptat, învățînd multe lucruri pe care acum sîntem capabili să le aplicăm cu bune rezultate".

De aceeași părere este și Gheorghe Dumitru, conducătorul grămezii, adăugînd o notă personală pedagogică : „Să ne îndreptăm ochii și către cei care vin, pentru ca ei să n-o mai ia de la capăt, ci de unde am dus noi această calitate a rugbyului românesc, continuitatea efortului e condiționarea saltului spre progres. Consider acesta un îndemn controlat și potetic pentru antrenorii și schimbul de mîine".

Problema „noului val" și schimbarea ștafetei dintre generații apare mult mai preg nantă în lumea sportului. Viața sportivului de performanță e mai prinită decît a omului obișnuit, sportivul trăiește pe o planetă mai glorioasă dar încă și mai efemeră decît a celorlalți. Întîlnirea cu Dinu Constantin, veteranul echipei de astăzi, mă umple de nostalgie tinerească și evocări. Cu mulți ani în urmă, cu mult mai tune eu însumi îi încredințam balonul oval acelui copil care a fost. Astăzi eu sînt în pragul senectuții iar el, în deplină maturitate fizică, e un „bătrîn" al echipei sale. Nedreaptă efemeritate ! Ne rămîne strigătul ferm din timpul acela : — Ahoe !

TUDOR GEORGE

Flacăra Redacția • București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane • 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Margo Nedelcu) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P. O. BOX-136-137, telex: 11226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

MĂSURI MENITE SĂ ASIGURE ÎMBUNĂTĂŢIREA CALITATIVĂ A ÎNTREGII VIEŢI ECONOMICE

Hotărîrile luate în recenta şedinţă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ţinută sub preşedinţia tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU, au drept scop ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitoreşti, întărirea autoconducerii economico-financiare, realizarea unei înalte eficienţe şi creşterea rentabilităţii, îmbunătăţirea calitativă a întregii vieţi economice, creşterea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii

Sat sub ninsoare

A nins divin, pînă la lămpi a nins
şi sub zăpadă lămpile s-au stins
în vechi ferestre mari gutui şi dulci
iluminînd patriarhal odaia
ca nişte bucle aurii de prunci.
A nins fantastic, ca-n copilărie
pe inimi calde sfîriie omătul
şi mielul alb în pîntecele oii
dă în ninsori mirifice cu botul.
A nins masiv, a nins mai 'nalt de casă
cuvintele sînt sloiuri mari de gheaţă
şi focul a-ngheţat cu limba scoasă
şi din ninsori ninsoarea prinde viaţă.

MARIN LUPŞANU ■

49

ANUL XXIX (1330)
4 DECEMBRIE 1980

Flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste

1 DECEMBRIE 1918

Unirea noastră cea de toate zilele

La fiecare 1 decembrie, de ziua celebrării marelui act al unirii Transilvaniei cu patria-mumă, auzul ne este parcă înfiorat de nişte urale ce vin din adîncuri, reverberînd de-a dreptul în inima noastră, în rotundul ei confundat în această zi cu pămîntul Daciei. Sînt uralele celor o sută de mii de români care, acum 62 de ani, la Alba Iulia, capitala Viteazului, proclamau în auzul lumii renaşterea României, rotunda şi implacabila unitate a neamului, ideal străvechi, la fel de vechi ca şi neamul, ca şi limba pe care-o vorbim, ca şi apartenenţa noastră la gintă, vis milenar, pus [illegible] tuturor visurilor acestui neam. Fericită conjuncţie a unor năvalnice aspiraţii populare, purtate în lungul secolelor, cu o programă de luptă cristalizată într-un prielnic moment istoric, evenimentul de la 1 decembrie 1918, act cardinal al existenţei noastre, a însemnat astfel un act definitoriu al conştiinţei noastre de sine, desemnîndu-ne locul şi rostul pe harta spirituală a lumii.

La fiecare 1 decembrie, de ziua celebrării marelui act al unirii Transilvaniei cu patria-mumă, ni se părindă prin faţa ochilor, într-un cerc sfînt de umbre, acei mari bărbaţi ai românilor care, de-a lungul vremii, cu feţele străluminate de flacăra unui sublim ideal, cu vocea transfigurată de năzuinţele naţiei, cu braţul ferm încordat pe faptă, au profeţit cu cuvîntul, au cutezat cu spada, au rîvnit cu întreaga lor fiinţă, nesimţitori la jertfe, inflexibili la amăgiri sau ameninţări, legitimarea noastră ca naţiune, independenţa şi neatîrnarea noastră, libertatea şi demnitatea noastră. Ni se părindă prin faţa ochilor figura nobilă a Viteazului, figurile celor ce l-au premers şi l-au urmat în marele vis al refacerii Daciei între fruntariile ei istorice, ni se părindă, în aceeaşi sacră suită de umbre, figurile luptătorilor paşoptişti, ale eroilor primei noastre uniri, ale acelora care, despuindu-şi frunţile, respingînd cu sinceră modestie aura meritului, l-au încu[illegible]t cu ea pe cel în drept, nu pe Vodă Cuza, ci po[illegible]rea din 1859. I decem[illegible] de lupte ale istoriei sînt, cum spusese Kogălniceanu, lucrarea secolelor, [illegible] nimeni, nici o persoană şi nici un grup de persoane nu şi le pot apropia. 1 decembrie 1918 este lucrarea secolelor, a oamenilor acestui pămînt din toate vremile, chemînd la scaunul dreptăţii istorice de la Alba Iulia, alături de cei o sută de mii, oşteni ai Viteazului, răsculaţi ai lui Horia, panduri ai lui Tudor, clăcaşi ai lui '48, luptători ai unirii din '59, eroi ai marelui război al independenţei şi ai războiului întregirii neamului, chemînd tîrgoveţi şi ţărani, voievozi şi cărturari, che-

(Continuare în pagina 2)

ILIE PURCARU ■

Omul şi bunăstarea lui

Există totdeauna, în programul de luptă şi muncă al unui partid, un ţel măreţ, un scop suprem către care sînt animate mereu, asemenea izvoarelor spre albia unui mare fluviu, toate forţele şi capacităţile proprii. Un astfel de ţel, în politica ştiinţifică şi clarvăzătoare a partidului nostru, echivalează cu ridicarea continuă a nivelului de trai, a bunăstării tuturor celor ce muncesc. Este acest scop suprem, esenţa însăşi a politicii profund umaniste a Partidului Comunist Român. Programul de creştere a nivelului de trai, obiectiv fundamental al politicii partidului, mai cucereşte o treaptă : s-a încheiat, la termenul şi în cuantumurile prevăzute, la 1 decembrie 1980, întregul program de creştere a retribuţiilor în actualul plan cincinal. Dar cum s-a încheiat ? Se cuvine să subliniem că, pe întregul cincinal, retribuţia medie reală a oamenilor muncii a sporit cu circa 28 la sută, faţă de 20 la sută, cît se prevăzuse iniţial. Ne-am cam obişnuit cu depăşirile sarcinilor propuse, pentru că dorinţa celor mai mulţi este de a munci tot mai mult şi tot mai bine, pentru că, ştim, nimic nu ne cade din cer, nimic nu sporeşte în ţara aceasta de la sine, ci prin efort şi prin ardere continuă, prin dăruire în muncă : ne-am cam obişnuit, spuneam, şi de aceea trebuie să dimensionăm exact semnificaţiile acestei depăşiri. Să ne gîndim însă că în anul 1977, înainte de prima etapă de majorare, un otelar, de pildă, nu cîştiga mai mult de 1 856 lei la categoria 5, nivel de bază, că un sondor din foraj, categoria 4, nivel de bază, nu realiza în medie mai mult de 1 614 lei, iar un miner în subteran, categoria 5, treapta întîi, nu depăşea în medie 2 401 lei. Astăzi, aceşti oameni ai muncii, ca să ne oprim doar la ei, obţin în ordine cu 704 lei, respectiv 620 lei şi 927 lei mai mult. Bunurile obţinute în schimbul acestor valori, aduse în familiile lor, nu înseamnă altceva decît bunăstare. Şi această bunăstare a fost posibilă, în pofida atîtor greutăţi, pentru că, se înţelege, otelarul, sondorul, minerul şi mecanicul de locomotivă au lucrat mai bine, cu mai multă responsabilitate, cu mai mare eficienţă. În acest an, de pildă, în urma celor două etape de majorare a retribuţiilor din actualul cincinal, sporul lunar de venituri ce revin, în medie, fiecărei persoane încadrate în muncă

(Continuare în pagina 2)

N. GRIGORE MĂRĂŞANU ■

„FLACĂRA" — EDIŢIE SPECIALĂ

Să cheltuim mai puţin, să producem mai mult şi mai bine

● **Reducerea cheltuielilor materiale în strategia dezvoltării** ● **Economia de metal — o chestiune de inteligenţă, dar şi de morală** ● **Recondiţionarea : 50 miliarde lei în plus** ● **„Numai cu creionul şi hîrtia cu greu se poate mări factorul final de recuperare"** ● **Gîndim tehnic mai bine decît acum 20 de ani, dar în virtutea obişnuinţei multe lucruri le facem la fel** (paginile 13—20)

■ **„În istoria universală a ştiinţelor, poporul român are un loc de cinste"** (pag. 9)

Drum în sat

Petrolul a sosit şi la Cîrtojani. Mai corect spus, au sosit petroliştii. De vreo douăzeci şi ceva de ani tot caută sub crusta ce părea pentru vecie predestinată miracolului verde.

Dîmbovnicul a rămas aceeaşi dungă paşnică trasă cu creta în partea de sud, o aţă înşirînd bobiţele ce compun ansamblul rural Roata de Jos. Nici o casă nu şi-a găsit sprijin pe malul drept, toate s-au refugiat în stînga, folosind drept axă de simetrie şoseaua şi lăsînd aici, să se simtă în voie, dealurile îmbrăcate în vii, zăvoaiele populate cu sălcii, drumurile de ţară ce se caţără, sîrguincioase, în adulmecarea lanurilor de porumb, cînd sînt, şi a pădurilor. Peste tot şi peste toate şi-au instalat armura metalică sondele. Schela de extracţie poartă numele satului Cîrtojani dar se află în vatra Roatei de Jos. Ne-am cam păcălit noi cu treaba asta dar am prins prea tîrziu mişcarea pentru a mai putea face ceva. Ce ne trebuie nouă bătaie de cap, şi-au pus problema cu francheţe nişte tovarăşi din sat şi au lăsat să li se ia tocăniţa de pe foc de către, pe

(Continuare în pagina 12)

NEAGU UDROIU ■

Problemele obștii se rezolvă, fiindcă toți pun umărul

Rumoarea din sală stîrnită de atîția vorbitori părea a fi fără leac. Iată însă că din spate o voce calmă reușește să reinstaureze liniștea.

— Nu, nu avem dreptul să ocolim problemele majore ale vieții noastre — își începe vorbitorul cuvîntul. Trăim într-un cartier nou în care, e drept, **și noi putem pune umărul pentru a face mai mult. Asta însă nu-i împiedică pe cei în măsură să o facă să pună lucrurile la punct în sectoarele de care răspund** și care, adunate, înseamnă viața noastră de fiecare zi. Uite, acum a venit iarna. Încă mai există pe trasee conducte sparte, căldura în loc să ajungă la noi o ia spre cele patru vînturi. Cine le urmărește mersul, cine răspunde de soarta lor? Eu, și ca mine toți rulmentiștii, cînd nu-mi fac planul sînt penalizat. Cei care se fac răspunzători de perpetuarea unor neregului, ce tind să intre în tradiție, nu ar trebui oare penalizați pentru neexecutarea sarcinilor de serviciu? N-avem dreptul să rîminem nepăsători în fața unor mai grave sau mai puțin grave încălcări, trebuie să spunem lucrurilor pe nume. Doar așa, prin opinia noastră, a tuturor, prin sugestiile de aici pornite vom limpezi calea demnității civice.

„Vom limpezi calea demnității civice" — iată chintesența cuvîntului maistrului Vasile Cristea de la sculăria Întreprinderii de rulmenți Alexandria. Cuvinte adresate conducătorilor sectoarelor vizate, prezenți și ei la această Tribună a democrației. Unii dintre ei nu păreau a se simți chiar în apele lor. Fuseseră luați la întrebări de vorbitori, li se ceruse să răspundă la fiecare sesizare și sugestie răsărită din gîndirea colectivă. Se vorbise despre comportarea necivilizată a unor șoferi pe autobuze, despre servirea „prin spate" la unele unități comerciale din cartier, despre gestionare care „uită" să dea restul la pîine. Sigur, fusese adusă în scenă și atitudinea pasivă a cetățenilor în situații în care simpla lor intervenție ar fi pus lucrurile la punct. Discutau liber, ei, muncitorii rulmentiști, care **știau foarte bine ce înseamnă răspunderea muncii și se dovedeau a ști, la fel de bine, ce înseamnă și răspunderea celorlalți**, motiv pentru care puneau întrebările răspicat, fără ocolișuri. Nici nu ne-am fi așteptat la altceva de la acești muncitori care, la capătul acestui ultim an al cincinalului, raportau deja peste un milion de rulmenți peste plan, un plan la export depășit cu două milioane lei valută, iar la producția marfă trei milioane lei peste plan, în timp ce cheltuielile materiale la mia de lei au scăzut cu 15,3 lei.

Să ne întoarcem la maistrul Cristea cu care ne-am început reportajul. Ajunsese la această Tribună în fugă. De-abia avusese vreme să-și curețe noroiul de pe cizme. Venise din cîmpul mare, de la porumb. Rulmentiștii, alături de celelalte colective muncitorești alexăndrene au participat la salvarea porumbului, pe care vremea rea îl surprinsese în mare parte neadăpostit. Era obosit omul, și ca el, ceilalți, dar, mulțumit. Își făcuse și de această dată datoria. Iar aici, spre această adunare, o altă datorie îl împinsese din spate: cea civică. Era cetățean al cartierului Nord al orașului în care locuiesc 4 000—5 000 de oameni, mai toți de la „Rulmentul". Un cartier frumos în care însă multe lucruri mai trebuie făcute. Mai sînt la cîteva blocuri probleme în legătură cu apa caldă, apa rece, căldura: mai sînt alei și străzi de legătură distruse de autovehicule; ar mai trebui și o cofetărie și mai multe chioșcuri de lapte, de pîine, iar el, maistrul Cristea, le-a enumerat pe toate, dovedind acel simț al răspunderii care nu ține numai pînă la ieșirea din întreprindere. **„Nu poți despărți, precum cu fierăstrăul un lemn în două, cele opt ore de la fabrică de ceea ce se petrece în restul timpului"** — atrăgea atenția maistrul, îndemnînd, prin spusele lui, și la luarea de opinie, la responsabilitate cetățenească și participare efectivă la rezolvarea problemelor. (Despre el avea să ni se spună la comitetul de partid al întreprinderii și la O.D.U.S. că este unul din maiștrii cei mai serioși, mai cinstiți și mai sufletiști în ale muncii. Acest mai nu i-a stîrbit niciodată modestia, seriozitatea, cinstea, rămînînd același om dintr-o bucată care spune lucrurilor pe nume, care nu se mulțumește numai cu atît, ci luptă pentru reintrarea lor în normal).

Puțini, foarte puțini din cei 19 vorbitori, membri ai O.D.U.S. — „Rulmentul" au ridicat probleme personale. Majoritatea dintre ele vizau interesul larg al obștii nefiind ocolită nici autocritica.

„Pentru multe din aceste situații — sublinia Gheorghe Roman, contabil șef, secția mecano-energetică — sîntem și noi vinovați. Trebuie să luăm poziție împotriva celor care nu scot bilete pe autobuze sau acelora care folosesc de 4—5 ori același bilet și defectează perforatoarele; corectitudinea noastră i-ar obliga și pe șoferi la corectitudine, la o comportare civilizată. La fel și cu întreținerea fondului locativ. Mai întîi, să avem noi o poziție sănătoasă pentru gospodărirea lui, să nu așteptăm să ne împingă edilii orașului din spate".

Marin Modoran, rectificator la bile role, aduce în discuție întîrzierile la program din cauza autobuzelor I.T.A. Vorbește în numele a 80 navetiști din Voievoda Moșteni, toți din schimbul I. Solicită hotărît să se rezolve mai vechea lor cerere de a se introduce un autobuz cu cap de linie la ei în sat. „Altfel — spune omul — nu vom reuși să ajungem la timp, autobuzele care trec pe la noi sosesc deja arhiîncărcate, iar ocazii găsim sau nu găsim. Nu mai vorbesc de inechitatea situației: cu abonament în buzunar, să apelezi la o ocazie! Aș vrea să-i întreb pe tovarășii de la I.T.A. dacă au simțit vreodată rușinea pe care noi adeseori o trăim, de a întîrzia, de a ajunge la muncă cînd alții muncesc de niște ore bune."

La cele mai multe din întrebări s-a răspuns pe loc. La altele, și la sugestiile ivite, care trebuiau analizate mai în amănunt, răspunsul urmează a se da la viitoarea întîlnire. De fiecare dată sînt invitați reprezentanții unităților care asigură desfășurarea mecanismului social și care la viitoarea întîlnire răspund întrebărilor la care rămăseseră datori. Multe lucruri în bine s-au petrecut pe raza municipiului Alexandria pornite de la aceste adunări cetățenești. Nimeni nu se poate ascunde în spatele unor promisiuni. Fructificîndu-se propunerile, emanație a gîndirii colective, în ultima vreme au apărut pe harta municipiului o frizerie în autogară — pe unde circulă zilnic peste 8 000 cetățeni; noi trasee ale autobuzelor, cum este cel de pe Dunărea — București; s-a impulsionat simțitor lucrul la noua piață de alimente; au fost suplimentate mijloacele de transport la Depozitul de combustibil, eliminîndu-se astfel căruțașii particulari care jecmăneau cetățenii s.a. Iar la Tribuna democrației, al cărui film l-am prezentat succint astăzi, conducătorii unităților vizate s-au angajat că în cel mai scurt timp vor rezolva următoarele probleme:

● Se vor crea în cartierul „Rulmentul" două noi puncte volante pentru desfacerea laptelui, iar aprovizionarea centrelor va fi făcută noaptea.

● Pentru pîine, după ce s-a discutat și cu gospodarul blocurilor de nefamiliști, s-a stabilit să se dea două încăperi: una pentru un nou chioșc de pîine; cealaltă pentru o casă de comenzi a cartierului. Începînd cu a doua zi, prin unitatea de patiserie se va distribui și pîine. Astfel, cozile — izvorîte dintr-o proastă organizare și repartițiile a unităților de desfacere — vor fi desființate. În ce privește rezolvarea „restului" la plată, s-a hotărît ca în toate centrele de pîine să se distribuie și covrigi între 20—80 de bani, la care oamenii au fost sfătuiți să apeleze — atunci cînd nu există monede — fără invitație.

● S-a stabilit și spațiul pentru o unitate de reparat confecții.

● Propunerea navetiștilor din Moșteni Voievoda a fost luată în considerație. Să sperăm că de această dată va fi și rezolvată!

● Problema căldurii și a apei calde la cele cîteva blocuri în suferință s-a promis că va fi rezolvată pînă la viitoarea întîlnire.

Tribuna democrației la Alexandria, adevărat sfat al obștii, dă roadele scontate. Este firesc, am zice noi, atunci cînd participarea nu este doar de suprafață, cînd oamenii se adună nu pentru a se consemna o acțiune realizată, ci pentru a pune ei înșiși umărul la mai bunul mers al vieții lor de zi cu zi. La Alexandria, reușitele din ultimul timp sînt elocvente pentru ce înseamnă democrație, pentru ce înseamnă participare, pentru ce înseamnă cuvîntul obștii.

GEORGETA BLĂNARU ■

Mai presus de orice — omul, creșterea bunăstării lui

(Urmare din pagina 1)

este cu peste 600 lei mai mare față de anul 1975! Și știți cu cît echivalează aceasta? Cu mai mult decît dublul sporului obținut în cincinalul anterior. Rezultă de aici că dezvoltarea noastră, bunăstarea noastră, situarea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie, toate stau în puterea noastră, în forța noastră de a munci, nu oricum, ci cît mai bine și mai eficient.

Dar de astfel de majorări ale retribuției lor nu s-au bucurat, în acest răstimp, numai oamenii muncii din industrie, ci și alte categorii de persoane: prin aplicarea măsurilor cuprinse în programul de creștere a veniturilor lucrătorilor din agricultura de stat, ale țărănimii cooperatiste și ale țăranilor din zona necooperativizată, veniturile reale ale țărănimii, calculate pe o persoană activă, au crescut pe întregul cincinal cu circa 28—29 la sută, față de 20—25 la sută cît se prevăzuse inițial în plan. Pentru prima dată în anii construcției socialiste, lucru demn de reținut, procentul de creștere a veniturilor reale ale țărănimii a corespuns nivelului de creștere a retribuțiilor reale ale personalului muncitor din celelalte ramuri ale economiei, inclusiv din industrie.

Grija statului nostru, a societății în general pentru familie, pentru creșterea și educarea copiilor s-a materializat în majorarea alocațiilor pentru copii, de care beneficiază în prezent, așa cum ne indică unele statistici, peste 4,5 milioane de copii: cuantumurile alocațiilor au crescut, în medie, cu 25 la sută, iar de la 1 martie 1979 — consemnăm acest fapt pentru puternica lui semnificație, mai ales — s-au acordat suplimentar cîte 10 lei lunar pentru fiecare copil, prin reducerea fondurilor destinate cheltuielilor militare. O confirmare practică a faptului că politica partidului și statului nostru are în esență sa menirea de a sluji omul, de a contribui practic, nu prin vorbe, la dezvoltarea personalității sale.

În perioada planului cincinal, pe care oamenii muncii, într-un efort sporit, vor să-l încheie cu rezultate tot mai bogate, au fost majorate, tot în două etape, toate categoriile de pensii, sporul acestei majorări fiind de aproape 9 miliarde lei. În spiritul eticii și echității socialiste, majorările de pensii au fost diferențiate, între 8—40 la sută, creșterile cele mai mari fiind acordate pensiilor mici. Pentru prima oară în istoria României s-a instituit, de la 1 ianuarie 1978, un sistem de pensionare și pentru țăranii din zonele necooperativizate. Astfel, toate categoriile de oameni ai muncii din România sînt cuprinse într-un sistem de asigurări sociale și pensii.

În spiritul eticii și echității noastre socialiste, conducerea partidului și statului nostru, sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a acționat continuu pentru perfectarea sistemului de retribuire, de la 1 iulie 1977 a fost desființat impozitul pe retribuție, oamenii muncii primind acum retribuția netă; o altă măsură constă în aceea că, în cadrul celor două etape de majorare a retribuțiilor, s-a acordat prioritate oamenilor muncii din ramurile cu o importanță deosebită pentru economia națională: minerit, construcții-montaj, siderurgie, metalurgie neferoasă, construcții de mașini, petrol, chimie, textile și altele; ținîndu-se cont de criteriul importanței sociale a muncii, încurajîndu-se activitățile direct productive, creatoare de venit național, retribuțiile muncitorilor au fost majorate într-o proporție mai mare decît retribuțiile personalului TESA. În spiritul acelorași principii ale echității, aflate la baza întregii politici a partidului nostru, s-a asigurat un raport mai just între retribuția minimă și maximă din economie, prin creșterea mai accentuată a retribuțiilor mici. Tot în perioada acestui cincinal, revelator prin măsurile aplicate privind ridicarea continuă a nivelului de trai a celor ce pun umărul la edificarea noii noastre societăți, au intrat în vigoare și îmbunătățirile aduse Legii retribuirii: introducerea unei noi categorii de încadrare a muncitorilor; diferențierea mai accentuată a retribuțiilor între treptele și categoriile de încadrare a muncitorilor, pentru creșterea cointeresării lor privind perfecționarea calificării; diferențierea mai mare a retribuțiilor între ramuri, în scopul unei mai bune corelări a acestora, în funcție de importanța lor economică și socială; introducerea unei noi funcții pentru maiștri, aceea de maistru principal specialist, și a unei gradații în plus, gradația a 7-a, pentru personalul TESA. Toate aceste măsuri, luate în scopul perfectării sistemului de retribuire, asigură personalului muncitor posibilități noi, sporite de promovare și de cîștig.

Așadar, acțiunea prevăzută de Directivele Congresului al XI-lea al partidului, sporirea retribuției oamenilor muncii, una dintre cele mai umane, mai profund umane acțiuni, mai ample acțiuni, se încheie acum. Prilej de satisfacție pentru noi toți cei care muncim și trăim în chip comunist pe bogatele meleaguri ale milenarei noastre patrii, dar prilej și de angajare, de totală angajare în fața noilor sarcini care ne stau în față. Căci așa cum orice sfîrșit marchează un nou început, încheiem un plan cincinal și descindem în altul: cu sarcini mai mari, pentru că vrem și putem să fim mai bogați: cu țeluri mai măreț, cu programe mai îndrăznețe, privind ridicarea nivelului nostru de trai, pentru că putem fi mai harnici, mai eficienți în tot ce întreprindem; cu idealuri tot mai înalte, către care altădată n-am fi putut năzui, pentru că destinele noastre sînt dirijate spre atingerea idealurilor lor de conducătorul drept și încercat, clarvăzător și cutezător, Partidul Comunist Român.

Unirea noastră cea de toate zilele

(Urmare din pagina 1)

mînd evuri și epoci, împlinindu-se astfel nu un deziderat impus, nicum unul de conjunctură, ci un mare și grandios proces, crescut din temelii seculare și milenare.

La fiecare 1 decembrie, de ziua celebrării marelui act al unirii Transilvaniei cu patria-mumă, celebrăm această străveche, teafără și mirifică vatră a Transilvaniei, ținut-simbol, ținut-matcă, ținut-erou al României și al românilor, leagăn al Decebalului și al Daciei Felix, al lui Gelu, Glad și Menumorut, ținut care, chiar și sub apăsarea celor mai maștere vremi și juguri, nu și-a trădat, nu și-a dezmințit niciodată ființa, nu și-a pierdut identitatea și orgoliul obîrșiei, ci, dimpotrivă, le-a răspicat și le-a apărat mereu, cu sudoare, cu sînge, cu geniu, participînd la toate marile lupte, la toate marile răsuciri istorice ale țării de care era inextricabil legat prin rădăcini și prin destin. Celebrăm această eroică vatră care nu numai că nu și-a plecat grumazul, nu numai că nu și-a ascuns, sub apăsare străină, înțelesurile și ființa, nu numai că nu le-a pierdut dar care, în timp, s-a constituit pentru țara cea mare ca un veritabil nucleu, ca un bogat și fierbinte rezervor de putere, cu intense și permanente iradieri, revărsînd din preaplinul populației ei și al duhului ei spre toate zările, afirmîndu-se ca un focar de spiritualitate de o inestimabilă forță. De Transilvania sînt legate cele dintîi traduceri în limba română, cele dintîi tipărituri în limba română, cele dintîi scrieri românești cu litere latine, așa după cum aceeași Transilvanie ne-a dăruit cele dintîi monumente de piatră și cei dintîi voievozi. Marea scîntee a conștiinței naționale, a unității și comunității, care ardea în sufletele românilor de pretutindeni, a fost ridicată la strălucire tot aici, de reprezentanții Școlii ardelene, și tot aici această idee avea să învingă definitiv, pecetluită, pe cîmpul lui Horia, de cei o sută de mii de soli ai „ținutului pătimirii", care au hotărît **unirea cu țara la 1 decembrie 1918.**

Act similar ca greutate și consecințe cu întemeierea Daciei romane, dînd replică peste secole întemeierii prime — act care, după cum subliniia președintele Nicolae Ceaușescu, „demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința seculară a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași" — ziua de 1 decembrie 1918 ne reamintește, în același timp, un mare și tulburător adevăr, acela că, precum spune Bălcescu, „nu poate fi fericire fără libertate", fără această primordială condiție a coeziunii și a progresului unei comunități umane. „România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine", scria gazeta „Socialismul" în februarie 1917, salutînd cu entuziasm unirea și marile ei promisiuni de viitor. Trăim astăzi în această Românie socialistă, operă a Partidului Comunist Român, făurită de mîinile harnice ale întregului nostru popor, împlinind visurile înaintașilor în fapte ce dau rost și structură nouă existenței noastre, marii familii a națiunii române, în acest ceas înalt al istoriei sale. Prăznuim ziua de 1 decembrie într-o țară și într-o epocă în care idealurile generației Unirii au devenit, de ani și ani, o strălucitoare și vie realitate, exprimînd consonanța istorică a socialismului cu aspirațiile seculare ale maselor largi, emancipînd principiul unității, al solidarității de crez și faptă, al frăției tuturor fiilor acestui pămînt, fără deosebire de naționalitate, ca lege supremă a muncii, a vieții, a civilizației și a devenirii noastre.

Am prăznuit această mare zi dînd ca întotdeauna patriei — patriei noastre unice — dragostea, dăruirea și energia noastră, eforturile noastre de muncă și de creație, cu dorința ca patria, mereu mai puternică, să poată răspunde din plin nădejdilor care, din veac, scînteiază pe chipul ei, spre gloria noastră și spre fericirea urmașilor.

Măsuri menite să asigure îmbunătățirea calitativă a întregii vieți economice, creșterea continuă a nivelului de trai

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

În ședința de marți, 2 decembrie, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a examinat și aprobat proiectele unor importante documente normative, care vor fi înaintate spre dezbatere și adoptare sesiunii Marii Adunări Naționale.

Proiectele planului financiar centralizat și bugetului de stat pe anul 1981, elaborate în deplină concordanță cu Planul național unic, asigură resursele financiare necesare desfășurării acțiunilor economice și sociale planificate pentru anul viitor, în condițiile creșterii eficienței în toate domeniile de activitate și aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar.

Act normativ de mare importanță, proiectul Legii investițiilor reglementează normele de desfășurare a activității de investiții în condiții de eficiență economică sporită, corespunzător cerințelor actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării. Proiectul prevede ca înscrierea în plan a investițiilor să aibă loc pe baza fundamentării tehnico-economice riguroase, stabilind ca începerea execuției de noi obiective sau dezvoltări de capacități, precum și finanțarea acestora să se facă numai dacă sînt asigurate toate condițiile necesare realizării lucrărilor la termenele planificate. Prin prevederile sale, proiectul Legii investițiilor asigură perfecționarea continuă a întregii activități de investiții, potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, întărirea răspunderii factorilor care acționează în acest sector, creșterea exigenței în utilizarea judicioasă a fondurilor materiale și bănești încredințate, aplicarea unui regim sever de economii, ordine și disciplină în toate fazele de realizare a programului de investiții.

În proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, se prevăd măsuri care să conducă la lărgirea și diversificarea bazei interne de materii prime prin descoperirea și punerea în valoare de noi resurse, promovarea unor măsuri ferme de gospodărire rațională a materiilor prime, ridicarea gradului de valorificare a tuturor resurselor, recuperarea și folosirea acestora, obligativitatea normării consumurilor pentru întreaga gamă de materiale utilizate în economie. Se prevăd, de asemenea, măsuri pentru creșterea bazei energetice prin punerea mai bine în valoare a posibilităților locale, trecerea pe scară tot mai largă la utilizarea noilor surse de energie, aplicarea unui regim strict de economisire în toate ramurile și domeniile de activitate. Actualizarea Legii cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială are ca scop ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, întărirea autogestiunii economico-financiare, realizarea unei înalte eficiențe și creșterea rentabilității, îmbunătățirea calitativă a întregii vieți economice.

În ședința Comitetului Politic Executiv au fost, de asemenea, examinate și aprobate proiectul de decret privind unele măsuri pentru utilizarea rațională a personalului din unitățile socialiste și proiectul de decret privind organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse obținute de producătorii agricoli individuali pe terenurile pe care le au în folosință sau în proprietate personală.

O deosebită importanță o au măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv cu privire la actualizarea prețurilor de producție și de livrare și la reducerea continuă a costurilor de producție. În cadrul acestor măsuri, izvorîte din necesitatea ca prețurile să reflecte exact cheltuielile și veniturile unităților economice, să stimuleze utilizarea rațională a tuturor resurselor materiale, de muncă și financiare, s-a hotărît majorarea cu 11,8 la sută a prețurilor de contractare și de producție la unitățile agricole de stat și cooperatiste, precum și la producătorii individuali. Ca urmare a acestor majorări și în condițiile modificării tarifelor pentru lucrările prestate de S.M.A., I.A.S.-urile, C.A.P.-urile și producătorii individuali vor beneficia de venituri suplimentare de peste 5 miliarde lei anual. Înfăptuirea acestor prevederi reglementate prin decret al Consiliului de Stat care va intra în vigoare începînd de la 1 ianuarie 1981, impune măsuri hotărîte din partea organelor agricole centrale și locale, a C.A.P.-urilor, S.M.A.-urilor, I.A.S.-urilor, a tuturor oamenilor muncii din agricultură, pentru punerea tot mai deplină în valoare a potențialului agriculturii noastre, pentru obținerea de recolte și producții zootehnice tot mai ridicate, în vederea aprovizionării în condiții corespunzătoare a populației și satisfacerii celorlalte necesități ale economiei. Totodată, actualizarea prețurilor impune intensificarea eforturilor pentru reducerea cheltuielilor de producție și circulație în întreaga economie prin reconsiderarea produselor și tehnologiilor, valorificarea tuturor resurselor refolosibile, creșterea gradului de prelucrare și utilizare, sporirea productivității muncii, optimizarea structurii producției și a comerțului exterior.

O mărturie evidentă a faptului că toate măsurile care se iau în țara noastră în domeniul economiei au drept scop ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii o constituie hotărîrea Comitetului Politic Executiv ca, pentru anul 1981, influența majorării prețurilor de producție și de livrare la produsele industriale și agricole asupra unor bunuri de consum să fie suportată din bugetul statului, menținîndu-se actualele prețuri cu amănuntul.

Legat de ridicarea nivelului de trai, Comitetul Politic Executiv a analizat raportul cu privire la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii și a altor venituri. Potrivit datelor raportului, de majorarea retribuțiilor, încheiată la 1 decembrie a.c., au beneficiat toți cei 7 300 000 de oameni ai muncii din țara noastră. Ca urmare a încheierii acțiunii de majorare a retribuțiilor, retribuția minimă tarifară pe economie este în prezent de 1 425 lei lunar, marcînd o creștere de 28 la sută față de anul 1975. Raportul dintre retribuția minimă și maximă din economie este de 1 la 5,5. Veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, depășesc cu 28—29 la sută nivelul din 1975. În perioada 1976—1980, s-a realizat majorarea generală a pensiilor de asigurări sociale de stat, alocația pentru copii a crescut cu peste 35 la sută, s-au construit din fondurile statului 780 000 de apartamente, s-a trecut la reducerea treptată a zilei de lucru, acțiune în care au fost cuprinși pînă în prezent 5 250 000 de oameni ai muncii.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut probleme privind activitatea partidului și statului nostru pe plan internațional. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizitele de stat întreprinse, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Suedia, la invitația Maiestății Sale regele Carl al XVI-lea Gustaf și a reginei Silvia, în Danemarca, la invitația Maiestății Sale regina Margareta a II-a și a Alteței Sale Regale prințul Henrik, și în Norvegia, la invitația Maiestății Sale regele Olav al V-lea. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere rezultatelor acestor vizite și a relevat cu profundă satisfacție faptul că ambianța prietenească, de respect și înțelegere reciprocă, contactele și convorbirile fructuoase ale președintelui României cu șefii statelor respective, cu primii miniștri, liderii parlamentari, cu personalități ale vieții politice, economice, cultural-științifice, înțelegerile realizate se înscriu ca un moment istoric în cronica relațiilor dintre Republica Socialistă România și cele trei țări europene nordice vizitate, deschizînd noi și ample perspective colaborării dintre statele și popoarele noastre. În cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv a aprobat în unanimitate activitatea desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în această nouă și importantă acțiune politică ce evidențiază încă o dată caracterul dinamic și constructiv al politicii externe a României.

Tot în cadrul ședinței de marți, Comitetul Politic Executiv a fost informat cu privire la rezultatele vizitei prietenești de lucru efectuate în țara noastră de către tovarășul Lubomir Strougal, președintele Guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace. Cu acest prilej a fost exprimată hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa și în viitor pentru întărirea prieteniei româno-cehoslovace, pentru dezvoltarea și diversificarea raporturilor dintre cele două țări. Comitetul Politic Executiv a aprobat rezultatele vizitei oficiale de prietenie efectuate în Republica Populară Chineză de tovarășul Ilie Verdeț, prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, ale convorbirilor avute cu tovarășul Zhao Ziyang, premier al Consiliului de Stat al R.P. Chineze, privind dezvoltarea în continuare a colaborării româno-chineze și a conlucrării celor două țări prietene în viața internațională. În cadrul ședinței a fost exprimată hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa și în viitor pentru întărirea prieteniei româno-chineze, pentru adîncirea și intensificarea ansamblului raporturilor dintre cele două țări.

ION CODRU ■

O IZBÎNDĂ STRĂLUCITĂ A CINCINALULUI

S-a îndeplinit încă unul din obiectivele fundamentale ale acestui cincinal. De la 1 decembrie — odată cu creșterea retribuției oamenilor muncii din industria, exploatării și prelucrării lemnului, transporturi (inclusiv transportul orășenesc), gospodăria comunală, de locuințe și alte categorii de servicii neproductive, circulația mărfurilor, ocrotirea sănătății, asistența socială și cultura fizică, învățămînt, cultură și artă, instituții financiare, administrative, uniuni, asociații, unitățile industriale și de prestări de servicii ale cooperației meșteșugărești, alte ramuri ale economiei, culte — 7,3 milioane de oameni, adică totalitatea personalului muncitor din unitățile socialiste de stat beneficiază de retribuții majorate. Este o mare izbîndă — una dintre cele mai strălucite ale actualului cincinal. Vom vedea de ce.

Majorarea retribuției personalului muncitor cu circa 28 la sută este cea mai mare din întreaga istorie a construcției socialiste din țara noastră, depășind substanțial prevederile inițiale ale planului. La sfîrșitul acestui cincinal, retribuția medie lunară este cu 600 lei mai mare decît cea din 1975, asigurînd oamenilor muncii venituri anuale suplimentare în sumă de 7 200 lei. Această sumă este numai ea de aproape 2 ori mai mare decît întreaga retribuție anuală realizată de o persoană în anul 1950. Dacă adăugăm că în perioada 1976—1980 veniturile țăranilor cooperatori au crescut cu circa 29 la sută, că veniturile populației din fondurile sociale sînt, acum, la sfîrșitul cincinalului, cu 40 la sută mai ridicate decît în anul 1975, că s-au construit, din fondurile statului, 780 mii apartamente, și s-au asigurat peste 250 mii noi locuri în cămine pentru oamenii muncii nefamiliști — și 240 mii locuri în creșe, grădinițe, internate și cămine pentru studenți, obținem o imagine mai exactă, deși încă incompletă, a dimensiunilor creșterii nivelului nostru de trai în ultimii 5 ani ai deceniului '70—'80.

Majorarea retribuțiilor personalului muncitor — componentă esențială a programului național de creștere a nivelului de trai al întregului popor — s-a desfășurat, după cum ne amintim, în mod eșalonat, în două etape: prima, desfășurată în perioada 1 iulie 1977 — 1 iunie 1978 și încheiată cu trei luni mai devreme decît fusese prevăzut inițial, iar cea de-a doua, în perioada 1 august 1979 — 1 decembrie 1980. Impresionantă punctualitatea și consecvența exemplară cu care a fost îndeplinit acest program: nici o lună întîrziere, dimpotrivă, trei cîștigate în prima etapă. Și aceasta într-o perioadă în care țara a trebuit să treacă examene dintre cele mai grele, să suporte șocul brutal a două cutremure de proporții — unul natural, cel din martie 1977, și altul economic avînd epicentrul în criza mondială. Ne amintim că seismul din primăvara anului 1977 ne-a provocat pagube imense, evaluate la peste 2 miliarde dolari. Urmările seismului au fost înlăturate într-o perioadă relativ scurtă, dar repunerea în funcțiune a celor peste 760 unități economice avariate, refacerea locuințelor și clădirilor social-culturale afectate au cerut eforturi uriașe, investiții suplimentare, o activitate intensă din partea tuturor oamenilor muncii. Efectele crizei mondiale, ale crizei financiare, energetice și de materii prime a căror acțiune se prelungește și devine tot mai virulentă le resimțim, în schimb, în continuare. Căci, în condițiile în care o parte tot mai mare a produsului social depinde nemijlocit de comerțul exterior, efectele crizei economice, îndeosebi ridicarea costurilor materiilor prime și a prețului petrolului, nu pot fi oprite la graniță. Ele au creat și creează greutăți economiei naționale. După cum constatăm însă acestea n-au anulat programele noastre de dezvoltare, cum s-au grăbit să prorocească unii și nici n-au amînat înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai. În toți acești ani, economia României n-a încetat un moment să se dezvolte și încă în ritmuri dintre cele mai susținute, demonstrînd cu putere marile disponibilități și resurse ale societății noastre. Și aceasta într-o perioadă în care țara a trebuit să treacă examene dintre cele mai grele, să suporte șocul brutal a două cutremure de proporții — unul natural, cel din martie 1977, și altul economic avînd epicentrul în criza mondială. Ne amintim că seismul din primăvara anului 1977 ne-a provocat pagube imense, evaluate la peste 2 miliarde dolari. Urmările seismului au fost înlăturate într-o perioadă relativ scurtă, dar repunerea în funcțiune a celor peste 760 unități economice avariate, refacerea locuințelor și clădirilor social-culturale afectate au cerut eforturi uriașe, investiții suplimentare, o activitate intensă din partea tuturor oamenilor muncii. Efectele crizei mondiale, ale crizei financiare, energetice și de materii prime a căror acțiune se prelungește și devine tot mai virulentă le resimțim, în schimb, în continuare. Căci, în condițiile în care o parte tot mai mare a produsului social depinde nemijlocit de comerțul exterior, efectele crizei economice, îndeosebi ridicarea costurilor materiilor prime și a prețului petrolului, nu pot fi oprite la graniță. Ele au creat și creează greutăți economiei naționale. După cum constatăm însă acestea n-au anulat programele noastre de dezvoltare, cum s-au grăbit să prorocească unii și nici n-au amînat înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai. În toți acești ani, economia României n-a încetat un moment să se dezvolte și încă în ritmuri dintre cele mai susținute, demonstrînd cu putere marile disponibilități și resurse ale societății noastre. Și aceasta într-o perioadă în care țara a trebuit să treacă examene dintre cele mai grele, să suporte șocul brutal a două cutremure de proporții — unul natural, cel din martie 1977, și altul economic avînd epicentrul în criza mondială. Ne amintim că seismul din primăvara anului 1977 ne-a provocat pagube imense, evaluate la peste 2 miliarde dolari. Urmările seismului au fost înlăturate într-o perioadă relativ scurtă, dar repunerea în funcțiune a celor peste 760 unități economice avariate, refacerea locuințelor și clădirilor social-culturale afectate au cerut eforturi uriașe, investiții suplimentare, o activitate intensă din partea tuturor oamenilor muncii. Efectele crizei mondiale, ale crizei financiare, energetice și de materii prime a căror acțiune se prelungește și devine tot mai virulentă le resimțim, în schimb, în continuare. Căci, în condițiile în care o parte tot mai mare a produsului social depinde nemijlocit de comerțul exterior, efectele crizei economice, îndeosebi ridicarea costurilor materiilor prime și a prețului petrolului, nu pot fi oprite la graniță. Ele au creat și creează greutăți economiei naționale. După cum constatăm însă acestea n-au anulat programele noastre de dezvoltare, cum s-au grăbit să prorocească unii și nici n-au amînat înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai. În toți acești ani, economia României n-a încetat un moment să se dezvolte și încă în ritmuri dintre cele mai susținute, demonstrînd cu putere marile disponibilități și resurse ale societății noastre.

Mai trebuie adăugat că majorarea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii a fost însoțită de o creștere substanțială a producției bunurilor de consum, a avut întotdeauna — chiar dacă în acest domeniu s-au manifestat și persistă încă deficiențe — acoperirea într-un fond de marfă dimensionat corespunzător, în majorarea volumului de servicii. Ceea ce a condus la o creștere la fel de spectaculoasă a consumului populației la unele produse alimentare și industriale de bază. După datele internaționale România se numără printre primele țări în ce privește caloriile consumate de un locuitor avînd un consum de peste 3 000 calorii. Pentru a realiza aceste creșteri foarte mari, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost necesare eforturi deosebite. **„A trebuit de fapt să reducem exporturile pe care le realizam în trecut la o serie de produse, mai cu seamă agricole și alimentare... Am făcut aceasta ținînd seama că era necesar ca în cincinalul pe care îl încheiem, să ajungem la un nivel de consum care să satisfacă în linii generale necesitățile fiziologice și să se asigure o dezvoltare sănătoasă a populației noastre".**

S-a acționat astfel, ar mai trebui poate adăugat, pentru că Partidul Comunist Român situează mai presus de orice omul, ridicarea necontenită a bunăstării sale materiale și spirituale.

VASILE BARAC ■

„Nu vom mai depinde de cota apelor, ci numai de cota muncii noastre“

Proaspăt absolvent al Facultății de horticultură, Victor Surdu optează, în 1971, pentru funcția de șef de fermă horticolă la cooperativa agricolă de producție din Grozești. Se născuse cu 23 ani în urmă, în vecinătatea Iașiului, la „Doi Peri“, sub... un butuc de vie. Pe maică-sa o chema Afrodita... Firește, o simplă coincidență. Și totuși azi e hortiviticultor.

Părinții i-au oferit „șansa orașului“. Victor a simțit însă mai aproape de sufletul său răsuflarea pămîntului.

Ce l-a îndemnat să aleagă totuși, Grozeștii ? Tentația, proprie tineretului, de a brava, de a se dovedi mai tare ca alți colegi, sau credința că, în înfruntarea cu vitregia naturii, se va căli și se va realiza profesional mai plenar decît oriunde altundeva ? Și una și cealaltă. În mod cert, acel filon de aur al romantismului revoluționar al tineretului la care se referă cu atîta căldură și putere de convingere secretarul general al partidului.

— Victor Surdu, care a fost cel mai mare obstacol pe care l-ați întîmpinat cînd v-ați început munca de stagiar la Grozești ?

— Neîncrederea pe care am citit-o în ochii oamenilor. Fără îndoială că mulți dintre ei, acriți de necazurile pricinuite an de an de revărsarea nemiloasă a apelor, își spuneau : „Ce-o mai fi căutînd și puștiul ăsta pe aici, să ne încurce și mai rău treburile și așa încurcate ?“

Ei, dar „intrusul“ s-a dovedit foarte curînd om de ispravă.

De unde pînă atunci oamenii o țineau morțiș că „e un blestem la noi în Grozești, ca în legenda meșterului Manole : ce agonisim într-un an de trudă se duce în numai cîteva zile, luat de ape. Așa stau lucrurile de cînd ne știm și n-o să reușești mătăluță să le schimbi...“.

Tenace, poate încăpățînat, Victor Surdu nu s-a aliniat la resemnarea oamenilor. Dimpotrivă, treptat, din aproape în aproape convingerile lui au devenit ale obștii. Fiecare vorbă era însoțită de fapte, de dovada vie a adevărului. Le-a cîștigat într-atît încrederea, încît după puțină vreme, l-au ales președinte al colectivei.

1972. Mandatul încredințat, răspunderea pentru traiul și progresul spre bunăstare a zeci de familii de grozești îi apasă, dar acum se simte parcă și mai sigur pe puterea sa de muncă și de discernămînt. Intrat în rîndurile partidului, îi simte alături pe comuniștii satului.

Soția, Ștefania, pînă mai ieri studentă la biologie, a primit catedră la liceul din comuna Răducăneni, la numai cîțiva kilometri depărtare.

Firesc, are acum și mai multe temeiuri să se lanseze curajos împotriva torentelor de tot felul. Iar oamenii îl urmează. Au prins încredere în vorba lui, în fapta lui. Așa s-au născut primele porțiuni de dig, care pe măsura trecerii anilor au format un inel protector în jurul Grozeștilor, așa a prins cheag dragostea colectiviștilor pentru grădinărit și livezi, așa s-a statornicit convingerea că zootehnia este o ramură care poate și trebuie să aducă venituri, așa s-a ridicat pădurea miilor de stîlpi de beton care adăpostesc solariile și tot așa au prins rădăcini ideile cu privire la organizarea unor secții anexă ale cooperativei, care să asigure folosirea rentabilă, pe tot parcursul anului, a puterii de muncă a oamenilor și cîte și mai cîte.

1973 martie. O ploaie sticlitoare, cînd repezită, ca de vară, cînd „mocănească“ ca de noiembrie, cade fără contenire de parcă s-au rupt baierile cerului. De zile și nopți, grozenții nu au mai închis ochii, femei și bărbați, copii, flăcăi și virstnici pe toți i-a cuprins neliniștea în fața dezlănțuirii oarbe a naturii, a naturii mereu vitrege cu vetrele lor. Este drept, digul reprezintă o pavăză în calea apelor, dar nu e încă ridicat decît pe jumătate, față de cît s-ar cuveni. Iar în aceste zile mohorîte și reci, apele învolburate ale bătrînului Prut, blocate de un mal de pămînt rupt de pe la poalele unui deal, au crescut peste măsură de mari, au acoperit și Sălăgenii și Coițu Cornii, iar acum sînt gata să potopească Grozeștii. Cine ar putea pune capul pe pernă măcar o clipă ?

În fruntea obștii, alături de primar, alături de activiștii veniți de la județeana de partid — președintele colectivei, inginerul Victor Surdu. Ca o zvîrlugă, prezent peste tot locul, unde-i mai greu. Cînd pe creasta digului, cu hîrletul în mînă, îmbărbătînd oamenii, cînd la podeț, față în față cu „ruptura“, înfruntînd șuvoiul și stivuind saci cu nisip aduși în grabă, din mînă în mînă, cînd pe o plută improvizată, vîslind cu nădeje pentru a scoate din ogrăzi acareturi prinse de ape.

Nici nu mai știe în care zi a săptămînii e. Își amintește doar că marți spre amiază s-a despărțit în grabă de Ștefania, lîngă tarlaua cu grîu, cînd a venit un om în fugă să-i zică că apele au rupt digul în vreo două locuri. Ce zi o fi azi nu are importanță. Important e că pagubele nu mai sînt ca altădată, iar apele au început să scadă, să se retragă spre matca lor.

A încercat să se așeze pe undeva. Își simțea picioarele mai grele ca bolovanii. Deodată, l-au podidit lacrimile. S-a rușinat și a încercat să se explice.

— Iaca, pling, tocmai acum, cînd a trecut greul. Pling pesemne de bucurie. Cînd am simțit în inimă și în creier junghiul durerii și al spaimei, că veneau puhoaiele urlînd, atunci nu era să pling, că nu-s babă. Acum, cînd mă bucur, cînd am reușit să salvăm oamenii și copiii, pămînturile și recoltele, gospodăriile și vitele, acareturile și cîte și mai cîte, acum cînd **am salvat încrederea** sătenilor nelăsînd pradă apelor mai nimic, iaca, tocmai acum cînd mă bucur, pling.

Au trecut anii. Prutul și Jijia și-au continuat curgerea lor milenară, cînd liniștite, cînd tumultuoase. În 1974, 1975 și 1976 și-au făcut, ca de obicei, toanele. Au purces mari, zorite să lasă peste maluri, dar zadarnic tot zbuciumul lor, nu și-au mai putut face mendrele.

Digurile măsoară acum peste 30 km, avînd o înălțime de 4—6 m și o bază variind între 14 și 24 m. La aceasta se adaugă un canal colector lung de peste 18 km și o rețea de canale pentru desecare măsurînd mai bine de 38 km, canale care, la nevoie, se pot folosi și pentru irigarea culturilor.

— Astea metereze împotriva stihiei apelor ! — îi spunem, cu sinceră admirație, gazdei.

— Cel mai zdravăn meterez îl constituie încrederea oamenilor — ține să precizeze Victor Surdu.

La adăpostul acestui meterez, colectiva din Grozești „s-a săltat“ mult față de cum era în urmă cu cîțiva ani : producții de porumb de peste 4 500 kg boabe la hectar **în medie** pe întreaga suprafață nu prea s-au mai întîlnit pe aceste meleaguri, și nici 12 000 kg struguri la ha. Grădina se întinde pe o suprafață ce depășește suta de hectare, iar solariile au cuprins și ele vreo 15 ha, sprijinindu-se pe mai bine de 11 000 „picioare“ de beton ; legumele, strugurii și fructele aduc anual milioane de lei.

Alături de fermele de producție agricolă au căpătat tot mai multă pondere secțiile anexă. Atelierul de tîmplărie produce containere, lădițe, paleți și alte articole din lemn, dovedindu-și eficiența nu numai prin milioane de lei încasate, ci și prin faptul că la Grozești **fenomenului migrației bărbaților spre industrie începe să-i la locul curentul întoarcerii unor meseriași pe locurile lor natale, la gospodăriile de obîrșie.**

Cît privește atelierul de țesătorie, botezat „Pruteana“, după denumirea pînzei ce se naște pe malul Prutului din fuga suveicilor celor cîtorva zeci de războaie de țesut (preluate de la o unitate industrială ieșeană care-și înnoia utilajele), acest atelier începe să aducă tot mai mult cu o mică dar viguroasă întreprindere textilă. Se produc în acest sat cîndva sărac sute de mii de metri de pînză și de saci, care atîrnă greu în balanța economică a colectivei.

1980. Nu de mult promoția 1970 a Facultății de horticultură din Iași a sărbătorit împlinirea primului deceniu de la absolvire. Printre cei prezenți și Victor Surdu. Vesel, ca de obicei, surizător, cu privirea senină, ca o carte deschisă a sufletului.

S-a înscris la cuvînt. Îi bătea gîndul să înfățișeze foștilor profesori și colegi cîteva crîmpeie din activitatea sa. Să le vorbească despre emoția ce-i cuprinde sufletul ori de cîte ori privește de sus, de pe dealul Bohotinului, către întinsa luncă a Jijiei, acolo unde sînt și pămînturile colectivei din Grozești. Locul bălților, sărăturilor, păpurișului și scaieților a fost luat de tarlale bine închegate, de covorul verde galben al grădinilor și lanurilor, brăzdate de rețeaua canalelor de irigații și desecare. Grozeștenii și-au ridicat gospodării încăpătoare, trainice, zeci și zeci de case noi, înconjurate de curți boltite cu viță de vie. În mijlocul comunei — o mică sală polivalentă. Nu departe, grădinița de copii cu program prelungit.

În toate cîte s-au rostuit în ultimul deceniu se află încorporată și o picătură din truda lui, din căutările lui.

Cînd a venit la Grozești era inginer stagiar. Acum, iată-l doctorand în protecția plantelor. Soția, Ștefania, este azi directoarea Liceului agroindustrial din Răducăneni și „livrează“ anual agriculturii, promoții de tineri pregătiți așa cum se cuvine.

Cînd și-a auzit strigat numele, a urcat la tribună.

— Avem capacitatea — a spus — să învingem greutățile pe care le ridică o agricultură făcută pe un teren încă amenințat de inundații. Important este că, oricîte asalturi ale apelor ne vor mai încerca, toate ne vor găsi pregătiți, așa încît să asigurăm producții mai mari decît pînă acum. Am organizat **o fermă care se ocupă și de îmbunătățirile funciare și de irigații.** Forța de muncă eliberată prin mecanizarea și chimizarea tehnologiei culturilor de porumb, floareasoarelui și soia, am instruit-o în mod corespunzător și lucrează în sectoarele horticol și viticol. Cînd am venit la Grozești, cu zece ani în urmă, m-am izbit de multe greutăți. Am avut poate și un moment de cumpănă. Dar nu am plecat. Nu am plecat, pentru că pămîntul era bun, foarte bun. Pămînt întins, de luncă. Comunist fiind, nu am plecat, pentru că de la partid am învățat să nu dau înapoi în fața greutăților, să am încredere în forța colectivului, în energia și în vrerea de mai bine a noastră, a tuturor. Și nu-mi pare rău că n-am plecat.

Recent inginerul Victor Surdu a fost promovat în funcția de director la Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Iași.

TEODOR MARIAN

LA BALINȚ ȘI BANLOC, IARNA POATE SĂ VINĂ

Clipa cînd toamna s-a vestit cu prima adiere de vînt mai tăioasă, înviforînd frunzișurile de-a lungul drumurilor, a trecut aici, în ținutul Timișului, demult. Au trecut și orele, ca un avertisment, mai de pe la începutul acestei luni, cînd iarna și-a desprins chipul din perdelele primelor ninsori ca de după cortine imaculate pe care le-a sfîșiat în bătaia viscolului. De cităva vreme, zilele se înalță încă pînă spre cumpenele albastre ale cerului, dar în nesfîrșirea lor albă se prevestesc umbre și înghețuri care-i zoresc în munca lor pe agronomii-țărani și pe agronomii-ingineri. Le spunem astfel fiindcă din cei nouă mii de oameni care locuiesc în comunele din perimetrul Consiliului unic agroindustrial Balinț, în agricultură lucrează aproximativ o mie, ceilalți muncind în industriile Lugojului. Faptul adevărește o neîndoielnică specializare a celor ce și-au păstrat, ca profesie unică, muncile cîmpului. Însă, e lesne de înțeles, graba cu care trebuie strîns rodul întreg și fără pierderi, atît cît această toamnă l-a prilejuit, a adus celor trei comune cu paisprezece sate de pe întinsul consiliului înfățișarea unui stup în clipa cea dulce a culesului mierii, încît numărul celor o mie de oameni din agricultură a ajuns să fie, în săptămînile din urmă, de două, de trei și chiar de patru ori mai mare. „Chiar ieri, ne spune inginerul Iacob Damian, directorul S.M.A.-ului Balinț, formația de mecanizatori din care fac parte Ion Novac, Marin Costanda, Serafim Daminescu, a încheiat transportul la baza de recepție a ultimelor cantități de pe cele 4 000 de hectare cultivate cu porumb“. La rîndul său, Gheorghe Sîrbescu, inginer șef al consiliului, adaugă că alături de cei 170 de mecanizatori care au lucrat pe combine, în lanurile de porumb au intrat sute de săteni pentru a recolta manual. La C.A.P. Tipari, 67 de hectare au fost recoltate manual și 172 mecanic. La C.A.P. Bara, 105 și respectiv 397. La C.A.P. Bodo, 50, și 98. În sfîrșit, la Balinț, președintele C.A.P.-ului, Ion Olaru, ne spune că în această toamnă el a întocmit o listă cu cooperatorii, iar Vasile Laichici, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid, un tabel cu toți funcționarii care urmau să participe la recoltatul manual al porumbului. Echipelor alcătuite astfel și cuprinzînd toate forțele apte de muncă din comună le-au fost repartizate suprafețe pe care recoltatul porumbului a înaintat spornic, și unde Eleonora Munteanu, de exemplu, sau Maria Vodă, ori Ion Bublea, membri cooperatori, nu au avut deloc a se plînge de îndeminarea și corectitudinea cu care au muncit Ion Corca, contabil șef al cooperației de consum, profesorul Ion Petrescu ori tehnicianul Ion Ionescu, cel ce a abandonat pret de mai multe zile registrul agricol de care, printre funcționarii primăriei, e răspunzător, pentru a face agricultură direct și fără nici un ocoliș. Tot astfel, în satul Bodo, unde există una dintre cele mai întinse grădini de pe raza consiliului, președinta C.A.P.-ului, Varga Clara, a muncit alături de vreo treizeci de cooperatoare dintre ale căror nume amintim pe ale Paraschivei Vergo și Elisabeta Support, muncitoare destoinice, care din primăvară și pînă în inima toamnei au făcut din cele 80 de hectare rezervate legumiculturii un darnic izvor de belșug. În comuna Costei, profesorii Ion Kerekeș și Ana Rimneanțu au ajutat cu 140 de elevi la strînsul cartofilor, iar la cele două ferme pomicole ale I.A.S.-ului Honorici, 90 de elevi din Bara, conduși de profesoara Ana Frantescu, și alți 50 de elevi din satul Bodo, aflați sub supravegherea profesoarei Eleonora Capotescu, au strîns demult merele care fac faima, pînă departe în lume, a acestei unități agricole timișene.

Dacă vom adăuga că laolaltă cu strîngerea și depozitarea bogatei recolte pregătirile pentru noul an agricol n-au fost nici ele lăsate uitării, că orzul a fost semănat la timp, în perioada optimă, pe mai mult de o mie de hectare, la fel și grîul pe alte 4 000 de hectare și că arăturile de toamnă se apropie și ele de sfîrșit, dacă nu vom uita să arătăm nici că pentru cele 4 000 de taurine și 9 000 de oi, cît reprezintă zestrea zootehnică a unităților Consiliului agroindustrial Balinț, au fost însilozate deja furaje în cantitățile trebuitoare pînă în primăvară, atunci vom înțelege de ce nu e deloc exagerat să spunem că nici unul dintre cele 10 000 de hectare ale acestui consiliu agroindustrial n-a rămas în această toamnă neatins de mîinile truditoare și de veghea plină de grijă a celor ce țin să aducă aceste pămînturi la limite, pînă de curînd nebănuite, ale puterii lor de rodire. În afară de Iacob Damian și Gheorghe Sîrbescu, tot de aceeași virstă, în jur de 30 de ani, sînt și Damaschin Cărăbaș, Simion Imbroane, Constantin Marian, Gheorghe Berceanu, ca ingineri, medici veterinari, economiști — avem a înțelege mai ușor de ce, în clinurile văilor și pe pantele dealurilor care se întind pe cele 10 000 de hectare, hărnicia se află la ea acasă, că ea stă în firea oamenilor locului tot astfel cum grîul, frumos răsărit, se lasă acum îmbrățișat de seva pămîntului. La Balinț, iarna poate să vină...

* * *

Cînd ca iarna, cînd ca primăvara, toamna de acum rămîne un anotimp al campaniei, ultima mare bătălie din „războiul agricol“ '80 ; în aprilie, mai și iunie, aci, la Banloc, unde umblăm cu treburi reportericești, au căzut peste pămînturi 350 litri de ploaie pe metru pătrat, ceea ce înseamnă un munte de apă, curs în străfunduri, suit în norol, ori cărat la vale de riurile și canalele ce taie cîmpia de vest. Ca și ceilalți oameni din localitate, directorul S.M.A. Banloc, Ioan Braicu, era tare abătut în simbăta din urmă, desi porumbul își încheiase conturile la acest CUASC, adică recoltarea, transportul și livrarea (2 640 ha ajunse la maturitate din 3 230 rămase în cultură și din cele 6 070 însămînțate ; Ah, ploile, iubitele poeților, ah, secetele!), deși semănatul grîului se sfîrșise încă se prelungeau lucrările la sfecla-de-zahăr și la ogoare.

De cîteva zile, se muncea... noaptea, de la ora 23 pînă la ora 9, cînd sub lună plină pămîntul este înghețat și mașinile K.F. 6 pot extrage dulcile rădăcini. La C.A.P. Toager, din același consiliu unic, îl aflu spre final de trudă nocturnă pe Ioan Ursache, Petru Susçă, Ion Ardelean, Vasile Lucaci (zis Garincha), Ioan Cardiș care la întîlnirea cu lumina cam suduiau graba soarelui de a topi crusta pămîntului și de a-i alunga pe tractoriști spre alte drumuri. Din cele aproape 10 ha, au recoltat sfecla de pe 3 ha, au umplut 10 remorci cu 60 tone și de-ar ține măcar nopțile cu ei, pînă miercuri 26 noiembrie, pe întreg consiliul se încheie recoltarea celor 539 ha cultivate cu sfeclă-de-zahăr.

Îi întreb pe cel mai tînăr dintre bărbații nerași, nedormiți, Ioan Cordiș, cum își alungă somnul din cabină ; zice omul de 23 de ani : „cînd muncești n-ai timp de somn... mai fluier, mai cînt, aprind o țigară, strig spre ortaci, hei Petre, nu ambala motoru' că trezești tot satu'... nu-l frumos ?!“

Ogorul de toamnă este o arătură adîncă de 28—32 cm, îmi explică un tractorist, Dumitru Bălugă ; pămîntul sfîrtecat de plug stă toată iarna cu brazda întoarsă pentru ca să înghită și să crape, iar humusul să se încarce de bogății ; nea Dumitru are mîinile menghină, mari și late ca o sapă ; pe tractor nu este frig, doar că solul de Banloc este unul dintre cele mai grele — lăcoviște asfaltoidă — ce ține apa deasupra ca un baraj orizontal, iar pînza dinăuntru este atît de sus încît uneori și la 2—3 degete de la suprafață șade o mare ascunsă. Se și spune că, paradoxal, prin aceste locuri se obțin producții bune doar în anii secetoși, cînd ploaie e, dar ea nu cade ci năvălește de jos în sus! Chiar și așa omul înfruntă și învinge prioritățile naturii ; din cele 9 227 ha planificate a fi arate cît mai profund, mecanizatorii din Banloc au trecut de jumătate, mai precis 5 065 ha, lucrarea putînd să continue încă întîmpinînd zăpada cu cîmpia mirosind a sudoare și cu oameni — a pămînt reavăn.

La I.A.S. prioritățile clipei se numeau tot ogoare, așternut al roadelor viitoare (70 ha zilnic dintr-un total de 1 473 curînd gata), dar și transportul resturilor vegetale spre grajdurile cu vaci și viței, cu oi și cu miei. Fertilizarea cu gunoi de grajd (8 ha/zi), transportul a 30 tone orez spre magaziile timișorene ; orezul la Banloc cultivat de aproape două veacuri aduce mari cîștiguri atît materiale cît și morale, de aici pornind și sore alte orezării, îndeosebi cele din sudul țării, soiuri de înaltă productivitate (Auriu de Banat, Timiș și Bega), autori fiind ing. Valentin Cărăușu, șef de lucrări la Institutul agronomic Timișoara, și ing. Gheorghe Urdea, directorul I.A.S.-ului — cuplu de creatori cu isprăvi ce merită a fi istorisite într-un alt context.

...Acesta a fost deunăzi chipul muncii, în înostazată reportericească al unei zile de campanie agricolă din lunga toamnă „fierbinte“ a județului Timiș.

D. CONSTANTINESCU
TEODOR BULZA

OAMENI LA ÎNĂLȚIME, la propriu și la figurat

E o dimineață binișoară de ceață, drept pentru care vîrful macaralei de 1 000 tone metri, primul utilaj românesc de acest gen, se înfățișează cu greu, pierdut fiind în înălțimi. Dacă macaraua se află în curtea Întreprinderii „Energoreparații", care a produs-o, vîrful ei se află la 98 de metri altitudine. Asta pentru că brațul e ridicat, purtînd pare-că un dialog cu cele mai înalte etaje ale blocurilor de pe bulevardul Ion Sulea, construcție la care noi, pămîntenii, n-avem acces ca purtîndu-se sus, pe teritoriul păsărilor și al norilor. Altfel, socotind de la nivelul mării, macaraua n-are decît 67 de metri și, în altă ordine de idei, 393 de tone, pe care le susține pe 3 picioare. Care, ca să continuăm prezentarea acestei premiere tehnice naționale, pot glisa pe o cale ferată special amenajată. E capabilă să ridice, în cîrligul mare, o sarcină de pînă la 50 de tone cu o rază de 20 de metri, de unde și numele ei, macaraua de 1 000 tone metri, rezultat din înmulțirea sarcinii cu raza de acțiune. Ar mai fi de adăugat că numără 21 de subansamble mari și 8 tronsoane, după fixarea primului tronson colosul putînd să se automonteze.

Totul - a fost făcut cum ziceam, la „Energoreparații", într-o întreprindere care a reușit, pînă la macara, să pună la dispoziția sistemului energetic piese de schimb, palete, rotoare și așa mai departe, jucînd rol de mecanic șef. Rol important dar, vorba directorului general Gheorghe Săftoiu, fără cine știe ce perspective și, mai ales, sub posibilitățile unui colectiv de elită, care simțea că poate mai mult. Încheierea macaralei, instalație de mare complexitate a fost privită de oamenii uzinei ca misiune și, în același timp, ca onoare, ca declanșînd inteligențe și energii nebănuite. Întreaga tehnologie și toate dispozitivele au fost proiectate aici, sub conducerea inginerului Ion Citu, după care, gata fiind proiectul, Secția de prelucrări mecanice a trecut, cu rîvnă, la confecționarea părților componente și, firește, la montaj. N-a fost simplu, pe asigură inginerul Ștefan Stănescu, director de uzină, dar nici nu ne-am așteptat să fie simplu, toate începuturile de drum fiind, nu-i așa, complicate. La tronsoane, de pildă, deviorea acceptată a fost, fata cu foaie de plumb, de numai 1,5 milimetri. Am așternut niște paturi metalice și, pînă la urmă, totul a ieșit ca la carte. Deși lucrează, montatori, de rotoare și palete, alese vărsate bagatele pe lîngă colosul de sute de tone, tinerii din secția inginerului Alexandru Neacșu, ei înșiși la 36 de ani, au deprins noua meserie din mers și, cu o abnegație vecină cu eroismul, au încheiat lucrarea la timp. Constantin Rotaru, Gheorghe Ștefan, Nicolae Profir, Marin Duma și ceilalți, respirînd ușurați abia după ce, zilele trecute, macaraua a fost omologată.

Cînd ceața se mai ridică, ne încumetăm la urcuș. Însoțiți de maistrul Constantin Rotaru, suim 75 de trepte și, după ce înconjurăm un briu metalic numit platformă de deservire, pătrundem în cabina de comandă. Aici, la 22 de metri înălțime, Iulian Croitoru se simte, ne mărturisește, mai bine decît pe pămînt, avînd o vechime de 15 ani în profesie, dobîndită la Porțile de Fier, la Doicești, la Oradea și în alte locuri, pe unde a fost nevoie de acest oltean îndesat, născut la Mischi, Dolj. Zice că, de sus, viața se vede așa cum e, adică frumoasă. Apoi, ca să-și ridă probabil de sfiala noastră, ne propune să rotească un pic cabina, aceasta putînd să se învîrtească complet în jurul axei.

Jos, la poalele colosului, intrăm în posesia ultimelor amănunte. Macaraua va lua, cît de curînd, drumul hidrocentralei de la Porțile de Fier II, ea urmînd să fie transportată pe calea ferată. Va fi, în acest scop, demontată, operație pe care o vor executa, timp de 30 de zile, 10 oameni. Pentru transport, cu asta am spus totul despre macaraua de 1 000 tone metri, realizare tehnică originală și de amploare, va fi nevoie de 50 de vagoane.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Quo vadis, filologie clasică?

De ani de zile se petrece în învățămîntul românesc un fenomen ale cărui consecințe nefaste pentru cultura noastră sînt absolut sigure: **declinul filologiei clasice.** Practic, în școala românească nu se mai învață limba latină!

Oricît ar părea de ciudat, funcționează în învățămîntul nostru factori de decizie care ignoră sau nesocotesc rolul filologiei clasice, importanța acesteia în cadrul unei culturi moderne. Cu ani în urmă, acești factori au decis reducerea drastică a numărului de ore de limba latină din licee și din facultăți, reducerea numărului de studenți la secția de filologie clasică de la Universitate. Rezultatul, care se va vedea curînd dacă nu se vor lua măcar în ceasul al 12-lea măsurile ce se impun, și ne aflăm într-adevăr în ceasul acela, rezultatul va fi că peste 10—15 ani nu vom mai avea specialiști în limbile clasice, în greacă și latină.

Refuz să-i răspund celui care se va întreba: și ce așa mare pagubă ar fi să nu mai avem specialiști într-o limbă care nu se mai vorbește, cum e greaca ori latina? Refuz, de asemenea, să cred că o persoană care a absolvit cumsecade liceul ori facultatea are nevoie de argumente explicite spre a accepta utilitatea și importanța filologiei clasice! Bănuind însă că nu e vorba de ignoranță, care e mama tuturor relelor, ci de o prelungită scăpare din vedere a unor lucruri bine cunoscute, le voi aminti totuși și numai cîteva:

— cunoașterea limbilor clasice asigură accesul direct la cultura antică greco-romană care stă la baza culturii europene moderne. Două mii de ani și mai bine de cultură europeană, inclusiv românească, s-au desfășurat în aceste limbi, pînă spre secolul 18—19. Mari monumente ale culturii europene, inclusiv românești, au fost scrise în cele două limbi. De-a lungul istoriei universale s-au dezvoltat mai multe tipuri, modele de civilizație. A răzbătut pînă în zilele noastre, impunîndu-se practic întregii omeniri, modelul european de civilizație și cultură, model ce decurge direct, continuînd-o, din clasicitatea greco-romană, a cărei cunoaștere e departe de a fi epuizată și devine, pentru fiecare generație, condiție indispensabilă integrării autentice în cultura și civilizația modernă.

- studiul limbilor clasice, al antichității greco-latine nici pe departe nu contrazice spiritul scientist al veacului nostru, așa cum cred unii, cu vorbe de felul: ce mai interesează Platon sau Horațiu astăzi, cînd oamenii au ajuns pe Lună? Mai întîi, acest soirit scientist este descoperirea a însăși anti bătrînei greco-latine. Cît privește lipsa vreunei legături între cultura antică și performanțele științifice și tehnice ale secolului nostru, acesta este un subiect asupra căruia cei mai indicați să se pronunțe sînt tocmai autorii acestor performanțe. Or, aceștia, marii fizicieni ai lumii, de pildă, aproape fără excepție au făcut serioase studii clasice și adeseori s-au pronunțat asupra înrîuririi binefăcătoare, decisive, pe care familiaritatea cu textele autorilor antici a avut-o asupra dezvoltării propriei lor gîndiri cercetătoare. Dintr-un studiu efectuat asupra pregătirii școlare a laureaților Nobel rezultă că mai bine de trei sferturi dintre premiații pentru știință (fizică, biologie, chimie, medicină etc.) au fost buni cunoscători ai limbii latine, cîțiva și ai elinei. Mult mai puțini sînt cunoscători ai latinei printre scriitorii nobeleați. Aceasta dovedește cît de greșit, de dăunător e să crezi — ceea ce rezultă din structura actuală a programelor noastre școlare — că studiul limbilor clasice, al textelor antice ar fi interesant numai din perspectivă filologică. Filologia asigură și controlează lectura corectă a textelor, dar aceste texte ale unui Platon sau Aristotel, Augustin sau Kepler ori Newton, texte scrise în greacă sau latină, sînt utile în primul rînd omului de știință, autenticului om de știință.

— puține exerciții s-au dovedit pînă astăzi a fi atît de utile pentru dezvoltarea și disciplinarea gîndirii precum exercițiul gramaticii latine. Tocmai din aceste motive și latina și greaca și-au dobîndit numele și renumele de limbi **clasice**, adică indispensabile școlii, **clasei** de elevi, învățămîntului.

Mai sînt și alte motive ale interesului general uman pentru studiul limbilor clasice, interes care face ca în Uniunea Sovietică, de pildă, ori în Bulgaria sau Ungaria, ori să nu mergem prea departe, limba latină să se studieze și în facultățile de medicină, farmacie, drept, biologie, filozofie, de unde la noi a fost de multă vreme scoasă.

Mă opresc aici cu motivele de ordin general spre a mai putea adăuga unele strict românești:

— e de neconceput cercetarea istoriei noastre fără sprijinul cunoscătorilor de limbi clasice, limbi în care se află scrise majoritatea documentelor de istorie românească veche și medie, adică tocmai din perioadele de istorie în care adevărul s-a încercat să fie falsificat de o serie întreagă de așa-ziși istorici prin răstălmăcirea acestor documente. Avem nevoie de specialiști bine formați, cu prestigiu și autoritate științifică internațională, care să tălmăcească corect ceea ce alții au îndrăznit să răstălmăcească și încă mai îndrăznesc, precum s-a văzut și la recentul congres mondial de istorie. Păstrarea întreagă a capacității noastre de a ne apăra o seamă de interese naționale foarte importante este legată de existența în cultura noastră a unei puternice școli de filologie clasică. Descoperirea și cercetarea tuturor documentelor de istorie românească reclamă un efort filologic deosebit de mare pentru slaviști, orientaliști, romaniști, dar mai ales pentru clasiciști, majoritatea acestor documente fiind scrise în limbile greacă și latină.

— În situația în care în ultimii 150 de ani s-a produs un intens proces de „reromanizare" a limbii române printr-un împrumut masiv de cuvinte latinești și romanice, și cînd limbajul internațional, din ce în ce mai penetrant în toate limbile, inclusiv în română, este în primul rînd de origine latină și greacă, a avea cunoștințe din aceste limbi devine una din condițiile folosirii corecte a limbii române actuale.

— avem datoria să cunoaștem cît mai multe despre strămoșii noștri. Și dacă ne pare atît de rău că nu știm mai nimic despre cum vorbeau dacii și geții lui Decebal și Burebista, să ne bucurăm că măcar limba latină ne e accesibilă și să nu pregetăm a ne împărtăși din virtuțile limbii ce o vorbeau Caesar și Traian. (Nota bene, chiar și puținul care se mai poate afla despre limba traco-getă ne e accesibil numai prin intermediul grec sau latin.)

Studiul limbii latine, al limbii noastre strămoșești, este o datorie firească și deasupra oricărei discuții, în acest sens stînd dovadă și învățămîntul liceal și universitar din țările surori, din Italia ori Portugalia, Spania ori Franța, care afectează limbii latine un spațiu sensibil mai mare ca noi. Date fiind condițiile politico-istorice, lucrurile ar trebui să stea mai degrabă invers.

Să mai ținem seamă că la o tradiție și o școală de filologie clasică se ajunge greu, prin strădania acumulată a cîtorva generații. Ceea ce riscăm azi să pierdem în cîțiva ani de neglijență prelungită mîine nu vom putea recupera nici în cîteva zeci de ani.

Cele de mai sus nu sînt o pledoarie pro domo mea. Nu sînt clasicist. Din păcate. Adică spre regretul meu nu cunosc limbile clasice decît puțin latina, cît m-am învrednicit de unul singur mai mult. Ca absolvent al Facultății de limba și literatura română, încercînd de 20 de ani să devin specialist în domeniul pentru care sînt diplomat de stat, mă simt handicapat de puținele mele cunoștințe de limba latină. Situația este aceeași pentru toți colegii de generație și este aceasta unul din motivele pentru care e sigur că nu va reuși nici unul dintre noi să-și întreacă maeștrii, profesorii noștri Rosetti sau Graur, Iordan ori Cioculescu, Vianu ori Călinescu, care la vremea lor, ca absolvenți de liceu, intrau în lumea literelor, a cărților, cu una din cele mai fermecate chei în mînă. Noi n-am avut-o. Și n-o au nici absolvenții de azi ai liceului românesc.

Încît, strict filologic, la urma urmelor, o schimbare a atitudinii „oficiale", a ministerului și a inspectoratelor școlare, a directorilor de școală, față de filologii clasiciști, față de limba latină este imperios necesară nu de dragul filologiei clasice în sine, ci pentru a ne asigura astfel de viitorul filologiei românești, de viitorul cercetării, cunoașterii și creșterii limbii române, cauză precum care puține sînt la fel de scumpe și de importante.

Cît am și cît nu am dreptate cu cele de mai sus s-o spună și alții dintre cititorii acestei reviste, dintre cei care pun la suflet problemele învățămîntului românesc, ale culturii noastre naționale.

ION COJA ■

„Ideea de producție netă trebuie să pătrundă și în învățămînt“

— Tovarășe profesor, sînteți azi șeful unei catedre universitare de matematică în București. Ca să ajungeți aici, de unde ați pornit ?

— Din alt loc și din alt timp. M-am născut la 19 mai 1939, în comuna Stoenești, pe atunci județul Romanați, azi județul Olt, într-o familie de învățători. Tata a fost și a rămas cam artist, cam poet. Evident, mă refer la firea, la temperamentul lui. Cînd eram copil, nu-și ascundea mîndria de a ști pe de rost o mare parte din versurile lui Eminescu. Am înțeles și am iubit de timpuriu această mîndrie la acest om care s-a născut și a crescut într-un bordei. Mama a fost o fire de luptătoare. Învățătoare și ea, a ținut un jurnal, pe parcursul a 60 de ani. De cînd era elevă. Sînt aceste însemnări de o forță incredibilă a analizei lucrurilor pe care le-a cunoscut.

— Cînd ați știut că nu vă veți mai despărți de matematică ?

— Pe la 14 ani, cred. Oricum, pe atunci pierdeam deja nopți pentru matematică.

— Care au fost primele dumneavoastră modele ?

— Elev la liceul C.F.R. „Aurel Vlaicu“ din Capitală, participam la olimpiade de matematică. Prin aceste concursuri și prin GAZETA MATEMATICĂ am cunoscut doi străluciți elevi mai mari, a căror forță de rezolvitori de probleme mă impresiona. Erau Marius Iosifescu și și Ion Cuculescu, viitorii matematicieni cunoscuți. Dar, fiindcă a venit vorba de GAZETA MATEMATICĂ, fie-mi îngăduit să spun că aceasta a avut — și trebuie s-o ajutăm să aibă în continuare — un deosebit rol instructiv-formativ pentru elevi. Cînd eram în liceu, copiii o așteptau ca pe o scrisoare.

— Ați fost „olimpic“. Premiile conțin și riscurile trufiei ?

— Mie nu mi-au adus niciodată ceea ce s-ar putea numi gustul consacrării. Dealtfel, nici pînă azi n-am ajuns la acest gust. Mă simțeam angajat într-o superbă competiție cu prietenii mei, într-o întrecere cu mine însumi. Încă de atunci, am învățat mult și de rușinea de a nu obliga pe vreun prieten să constate că m-a supraapreciat.

— La 20 de ani, pasiunea pentru matematică, transformată în profesie, își asigura stăpînirea definitivă asupra dumneavoastră. La acea vîrstă erați deja licențiat, după 5 ani de studenție. A existat vreun model în această perioadă ?

— După cursurile de analiză matematică, am întîlnit fascinația profesorului Dan Barbilian — poetul Ion Barbu, acest om mare al secolului al XX-lea românesc. Spirit de uriașă sinteză — sinteza farmecului și forței matematicii cu farmecul și forța poeziei. Acest om care a avut destinul ciudat de a-i fi fost mult mai adînc și mai cu dragoste înțeleasă și căutată personalitatea de poet decît cea de matematician. Opera lui matematică ne este încă necunoscută și, paradoxal, continuată mai degrabă pe alte meleaguri. De pildă, cu cîțiva ani în urmă, într-un articol fundamental de algebră, publicat într-o revistă americană de mare prestigiu și circulație, I. Kaplansky vorbea despre ceea ce numea „o minunată teoremă a lui Barbilian“ în teoria lui Galois. O spun cu toată răspunderea : scriitorii români au fost — și în timpul vieții și în posteritate — mai generoși cu Ion Barbu decît au fost matematicienii români cu Dan Barbilian. Una din tezele de doctorat ar putea sau dacă vreți, s-ar cuveni să investigheze științific contribuțiile matematice ale acestui mare savant.

— Ați lucrat 8 ani în institutul de matematică al Academiei. Ce a însemnat acea experiență în formarea dumneavoastră ?

— Acolo am simțit cît de tonică poate fi munca sistematică. Apoi, forța unui colectiv de cercetare. Lucram 18 ore pe zi fără să obosim. Nu e de mirare. Nu munca îl obosește pe om, ci munca prost organizată. Realizarea principală a colectivului în care am lucrat la institut a fost că, pe linia deschisă de marii noștri profesori D. Pompeiu și Simion Stoilow, am contribuit — eu personal în măsură modestă — la permanentizarea și dezvoltarea școlii românești de analiză complexă. În 1971, reveneam la institutul politehnic.

— Au fost două trădări ?

— Nu de asta e vorba. Astăzi am avantajul că sînt printre puținii matematicieni de la noi care cunosc din interior problemele specifice atît ale învățămîntului cît și ale cercetării matematice. Întemeiat pe această experiență, eu nu cred că se poate vorbi de meseria de cercetător, așa cum nu se poate vorbi de meseria de poet. După mine, cercetarea este, sau presupune, mai degrabă o stare. Proprie tinereții. Îmi imaginez puțini senatori de drept în institute de cercetare.

— Trecut prin experiența cercetării ce vi s-a părut susceptibil de îmbunătățiri la Institutul politehnic, atunci cînd ați revenit și ce ați dori chiar azi să fie altfel ?

— La politehnică nu vreau să cred că am răsturnat lumea. Sigur, m-a șocat faptul că importante achiziții ale științei nu-și găsiseră loc în programele de curs și seminar. Un defect care dăinuie în institutele tehnice, este o păgubitoare disociere de spiritul universitar. Ceea ce este socotit azi spirit politehnic se traduce adesea prin diluarea teoriei în scheme rutiniere simpliste. Nu rareori, de un simplism care desfigurează și face inoperante adevăruri deja asimilate de știință. Există în politehnici multe cursuri descriptive în care teoria este un preambul expediat mult prea ușor. După un fel de maximă secretă a unora : „ce nu știu e teorie !“ Ideea de producție netă poate și trebuie să pătrundă și în învățămînt. Asta cred că e soluția. Și în acest domeniu se pot elabora indicatori de calitate și eficiență. Mai ales de eficiență. Diploma de doctor nu înseamnă decît un bilet de intrare în lumea celor care acceptă truda de a confirma zilnic competența lor. Cîți posesori de titluri științifice ori de înalte titluri universitare dau societății mai mult decît primesc ? Este o întrebare de care nu mă cruț nici pe mine. În ce privește învățămîntul matematic, pe întreaga verticală a școlii, el suferă de o lacună primară. Lipsa motivației. Și prezentarea conceptelor ca niște precepte, în logica lui **magister dixit**. Așa se ajunge ca tînărul să învețe doar pentru examen, nu pentru viitoarea meserie.

— Sînteți vicepreședinte al comisiei de matematică a Ministerului Educației și Învățămîntului, calitate în care ați contribuit la elaborarea noilor manuale, primite cu oarecare răceală dacă nu cu o surdă ostilitate de unii învățători și profesori. Aceste noi manuale elimină lacuna de care vorbeați ?

— Actuala reformă a învățămîntului matematic trebuia făcută cu cîțiva ani mai devreme. Noile manuale sînt mai bune, servesc mai bine ideea eficienței și constituie instrumente superioare de lucru în dialogul profesor-elev. Ele trebuie îmbunătățite în continuare, accentuînd gradul de accesibilitate, dar fără a le diminua competitivitatea. Este foarte bine că au încorporate culegeri de probleme. În ceea ce privește răspunsul la întrebare, lacuna de care vorbeam nu poate fi înlăturată doar de manual. Intră în joc, în mare măsură, calitatea omului de la catedră.

— Cam cine sînt tinerii care se fac profesori de matematică ?

— Profesorii de liceu sînt recrutați dintre cei cu vocație, dar mai puțin dintre cei neliniștiți de matematica activă. Desigur, cu excepțiile de rigoare. De aceea, consider că este necesară o vastă activitate de perfecționare și autoperfecționare a profesorilor, inclusiv o reașezare a programelor de învățămînt la facultățile de matematică. În particular, practica pedagogică trebuie să devină o materie serioasă, a cărei absolvire să fie un element fundamental în pregătirea viitorului profesor.

— Dar inspector, cine și cum ajunge, dintre cei care au ajuns profesori ?

— Din cîte știu eu, inspectorii sînt recrutați dintre profesorii cu un bagaj mai mare de cultură generală și de specialitate, prin concursuri organizate suficient de discret. Trebuie să spun că am întîlnit la examene de grad inspectori deprofesionalizați, de a căror capacitate de control și mai cu seamă de îndrumare, evident, mă îndoiesc. Desigur, n-au luat examenele.

— Dînșii nu participă la cursuri de perfecționare ?

— N-am întîlnit cazuri.

— E o meserie să fii inspector școlar?

— Nu. E necesară revenirea periodică la catedră, tocmai pentru a utiliza mai bine cîștigul de experiență didactică și general-umană. După cum este util ca profesorul devenit inspector să aibă ore la clasă și este normal să ofere un exemplu personal în participare, nu doar ca observator și culegător de informații, la activitățile de perfecționare, de pildă.

— În brigăzile de îndrumare și control ale ministerului intră și autori de manuale ?

— Din aceste brigăzi fac parte, oricum, factori de decizie și inspectori din minister, iaf uneori și cadre universitare. Nu există un sistem de alcătuire a unor brigăzi care să facă îndrumare la obiect. Deocamdată, precumpănește elementul de control și cunoaștere generală a locului vizitat. Rareori s-a apelat la autori de manuale. Bineînțeles, am în vedere mereu matematica.

— Credeți că manualele și culegerile de probleme pentru liceu trebuie scrise numai de profesorii de liceu ?

— Mai întîi, despre manuale. Pentru clasele a XI-a și a XII-lea, este esențială participarea unui cadru didactic universitar în colectivul de autori. La clasele anterioare, universitarii cred că e bine să fie doar coordonatori. Și acum, despre culegeri. Mult timp, la noi, ele au fost colecții nesistematizate de probleme, o sursă mănoasă de bani și de falsă autoritate a unor culegători de

Octavian Nicolae Stănășilă. La 20 de ani, licențiat, iar la 28, doctor în matematici. La 37 de ani profesor universitar ; la 41, șef de catedră. Lucrări științifice publicate : 40. Comunicate : 45. Trei monografii în colaborare. Două manuale : unul de analiză matematică pentru anul I al facultăților cu profil electric, altul — în colaborare — pentru clasa a XI-a. Lucrarea **Metode algebrice în teoria spațiilor complexe** — în colaborare cu C. Bănică — este menționată la mai multe poziții de enciclopedia sovietică. Cuprins în celebrul „catalog“ al personalităților marcante **Who's who ?** Vicepreședinte al comisiei de matematică a M.E.I. Șeful unei catedre de matematică la Institutul politehnic București.

urmă, grija pentru viitorul țării. După mine, concursurile de matematică trebuie instituționalizate prin regulamente care să nu depindă de optica de circumstanță a nimănui. Sînt bucuros să remarc un plus de atenție acordat în ultimul timp acestor concursuri de către conducerea M.E.I. Ele, în fond, contribuie la creșterea numărului celor care vor produce și vor utiliza matematică în viitoarea lor profesie.

— Dumneavoastră vă dați legați matematica de practică. Dar cît de legată este practica de matematică : a studenților de la politehnică, de pildă ?

— Practica nu trebuie privită ca o dexteritate. Ideea generoasă a legării organice a învățămîntului de practică, de viață trebuie aplicată cu simț de răspundere. Expresia aceasta s-a cam tocit și ea pentru unii, așa că aplicarea conceptului de producție netă la învățămînt va impune, sper, răspundere personală concretă, strictă și pentru conținutul și calitatea practicii. Am întîlnit deseori tineri al căror timp liber declarat creștea subit în perioadele de practică și mulți conducători de practică, nu vă mirați, cu care se întîmpla același lucru. Se spune că atîta matematică aplicăm fiecare, cîtă am înțeles. E un adevăr. Și sînt convins că se vor produce mutații profitabile în apropierea bilaterală la care se referea întrebarea.

— Credeți că, azi, locul matematicianului care face adevărata muncă de cercetare și creație este neapărat în institutele specializate, iar catedra universitară pierde, fatal, acest prestigiu ?

— Este drept că în învățămîntul superior norma didactică a crescut, față de cea științifică, în asemenea măsură încît există un pericol ca potențialul de cercetare al cadrelor didactice să nu se folosească integral. Însă, alături de cercetarea științifică în institutele specializate, este absolut necesară activitatea de înaltă profesionalitate pe lîngă catedre, pentru că numai astfel studenții vor fi inițiați în cercetare.

— Ați brevetat o instalație de captare a energiei solare. Chiar în condițiile crizei mondiale de energie, o asemenea implicare în social a matematicianului nu este dintre cele mai frecvente. Ce v-a determinat ?

— Într-o colaborare de cîțiva ani cu ingineri și tehnicieni de la Institutul de cercetări pentru proiectarea materialelor de construcții — între care și fratele meu, dr. ing. Cornel Stănășilă — am ajuns la brevetarea, între altele, a unei construcții optimale de captator solar, cu înalt randament, după o idee originală. Pentru mine este pasionant, într-o asemenea colaborare, cum alternează etapele în care progresele lucrului aparțin cînd inginerului, cînd matematicianului. Pasul înainte e făcut pe rînd de calculul matematic și de ingeniozitatea experimentului.

— În vara acestui an ați participat la al IV-lea Congres mondial de învățămînt matematic de la Berkeley — S.U.A. Cum se vede școala românească de acolo ?

— Mai întîi trebuie să spun că am fost impresionat de atenția pe care guvernele tuturor țărilor o acordă învățămîntului ca factor de cultură și progres, în speță învățămîntului matematic. Am constatat și cu acest prilej simpatia firească pentru noi, românii, ca purtători ai unei experiențe bine individualizate în lumea de azi

— Ce înseamnă timp liber pentru dumneavoastră ?

— Alternanța mai multor forme de muncă îmi dă sentimentul că sînt liber toată ziua.

— Secolul viitor pare că va fi mai mult o lume a ingineriei, iar vehiculul cu care omenirea întreagă va intra în mileniul al treilea s-ar putea numi MATEMATICA. În afară de ceea ce se face bine la noi, ce credeți că ar mai trebui făcut ?

— Cred că noi trebuie să mergem direct pe scurtăturile istoriei. Industria, de pildă, va trebui să ne-o punem direct pe baze puternice de microprocesoare. Nici în învățămînt nu mai avem timp pentru căutări.

Determinări statistice de neignorat au arătat că un inginer bun apare cam la 20 de matematicieni buni. Iată argumentul suprem pentru care nu ne putem permite indiferență față de pregătirea matematică a copiilor noștri.

În ultimii ani acceptăm cu toții ideea că știința e forță de producție. După părerea mea învățămîntul este, de asemenea, forță de producție. Ținînd cont de conștiința noastră avansată pe plan social și pentru a asigura calitatea învățămîntului ca factor de civilizație și progres social, cred că ne aflăm într-un moment similar cu momentul Haret. Trebuie o mînă sintetizatoare ca a lui. Ca și atunci — desigur, de la o altă cotă — trebuie început cu învățămîntul superior. Calitatea întregului învățămînt e dată de calitatea învățămîntului superior. Cuvîntul integrare trebuie să devină un adevăr elementar al existenței noastre. Cadrul didactic din învățămîntul superior trebuie să fie un cercetător în adevăr, un veritabil producător de valoare nou creată, îndrumător permanent al tinerilor, educator în înaltul înțeles al cuvîntului, care să transpună în fapt, să aplice creator ideile generoase ale secretarului general al partidului, aflate azi la temelia școlii românești.

DORIN GHERGHINESCU ■

Carpaţi 2000

PĂMÎNT DE CÎMPIE, PĂMÎNT DE MUNTE

Variat şi sensibil, pămîntul îşi exprimă virtuţile puse în slujba omului răminîndu-i fidel şi constant util atîta timp cît acesta păstrează, prevenitor, regulile şi limitele biologice ale folosinţei.

Agricultorii, de la ţăranul simplu la specialist, cunosc matematica glicî şi ştiu că agricultura nu este amatorism ci ştiinţă şi tot bincle omului şi însăşi liniştea planetară se află, pînă la urmă, în mîinile aspre şi minţile pricepute ale celor ce-şi încordează fiinţa zilnic, producînd un bun descoperi mai de preţ decît aurul sau petrolul : hrană.

Inegalitatea capacităţii de producţie a pămîntului, diferenţele de structură, metodele de ameliorare tradiţionale sau moderne sînt lucruri studiate şi în general cunoscute.

Pentru agricultura cimotei există formată o concepţie ştiinţifică, din care au derivat şi se aplică soluţii verificate, prin aportul important al muncii de cercetare şi al unei şcoli de agricultură cu vechi tradiţii.

Clădirea tehnică destinată marii agriculturi se sprijină pe capacitatea de producţie naturală a solului, pe aportul mijloacelor chimice şi mecanice ce sînt realizate, utilizate şi aflate în permanent proces de perfecţionare.

Capacitatea de autoregenerare a pămîntului agricol de cîmpie este mare, chiar foarte mare **în comparaţie cu pămîntul de munte**, al cărui firav strat productiv este expus permanent transformărilor. La cîmpie, aportul îngrăşămîntului natural este **completativ**, în tendinţa obţinerii unor sporuri de producţie vegetală. Radical deosebit la munte rolul îngrăşămîntului natural este **determinant**, absolut esenţial şi aceasta nu doar în vederea sporirii producţiei vegetale principale — iarba respectiv fînurile — ci în vederea **menţinerii capacităţii naturale de producţie**, fără posibilităţi practice, realiste, de suplinire.

La cîmpie, lăsarea necultivată şi neîngrăşată a unei porţiuni de teren reprezintă un timp de odihnă favorabil „sănătăţii" sale şi chiar o metodă de regenerare, prin refacerea microstructurii şi aportul în humus adus de vegetaţia care sfîrşeşte prin a fi îngropată sub arătură, închizînd prin procesul de putrefacţie un circuit natural.

Esenţial diferenţiat, la munte o fineaţă sau chiar o păşune lipsită de aportul îngrăşămîntului natural (furnizat în primul rînd de speciile bovină şi ovină), un număr de ciţiva ani doar, degenerează din punct de vedere agricol apărînd spontan dominarea plantelor fără valoare furajeră, aspect la care se adaugă modificarea reacţiei solului care devine de cele mai multe ori spre acid şi invadat treptat de mărăcini, buruieni şi plante toxice.

Readucerea la condiţia de producţie a unui teren agricol montan astfel compromis cere investiţii enorme şi o perioadă îndelungată de timp, fiind astăzi, în condiţiile agriculturii montane tradiţionale, aproape imposibilă. De aici şi nevoia de a considera orice fineaţă de munte neîngrijită, neîngrăşată natural, drept **„caz de urgenţă"**.

Această deosebire de fond dintre cele două moduri de a reacţiona ale pămîntului destinat agriculturii — la cîmpie şi la munte — determină metode complet diferenţiate de practică agricolă în cele două tipuri de condiţii naturale.

Devine astfel cu atît mai uşor de explicat una dintre raţiunile principale privitoare la motivaţia pentru care de secole ţăranii munteni crescători de vite îşi aşezau gospodăriile pe virfuri sau aproape de virfurile de pantă : era cu neputinţă de transportat tone de bălegar de jos în sus, dinspre vale spre deal. Devenea însă practicabilă transportarea îngrăşămîntului din amonte înspre aval. Iar fără îngrăşămînt, deci fără vite şi oi, nu poate exista o agricultură montană.

Aceste aspecte reprezintă principii de bază, valabile astăzi în viitorul apropiat şi îndepărtat. Din ele derivă o întreagă reacţie în lanţ : terenul agricol montan are nevoie anual de îngrijire şi de aportul îngrăşămîntului natural. Îngrijirea pămîntului montan este în strînsă legătură cu prezenţa factorului activ : crescătorul de animale. Îngrăşămînt natural în cantităţile necesare nu se poate obţine decît de la un număr suficient de mare de animale. Posibilitatea utilizării îngrăşămîntului este legată direct de poziţia gospodăriei faţă de terenul agricol, mecanizarea lucrărilor agricole din zona de munte avînd caracter limitat.

Perenizarea agriculturii montane — o mare producătoare de proteină animală — reprezintă neîndoielnic o necesitate iar metodele sînt altele decît cele proprii regiunilor de cîmpie.

Formarea unei concepţii clare despre agricultura montană — în multiplele sale variante dictate de deosebiri de condiţii naturale şi în funcţie de speciile de animale în cauză — elaborarea soluţiilor şi metodelor, reprezintă un act de ştiinţă iar misiunea acestei ştiinţe este de a pune în relaţie de colaborare cei trei mari factori esenţiali : pămîntul — omul şi animalul — **„de munte"**.

Iar beneficiarul acestei puneri — corecte — în relaţie de colaborare rămîne, în fapt, întreaga societate umană.

Dr. RADU REV ■

Cugot, deci exist

Sub semnul universalului în devenire

Gîndirea lui Athanase Joja s-a conturat în zona universalului în devenire, singura zonă autentică în care gîndirea filosofică se constituie în valori care nu numai că scapă timpului devorator, ci îl şi domină, sau reprezintă singurul punct de plecare în dominarea lui.

Universalul în devenire reprezintă ideea forţă a gîndirii teoretice şi filosofice a celui care a fost Athanase Joja de la dispariţia căruia se împlinesc, anul acesta şi în această lună, 8 ani.

Pasionat de universal, ca şi cei care l-au întuit şi l-au ridicat în sfera inteligibilă a conceptului uman (e vorba de marii filosofi ai Greciei antice, începînd cu materialiştii ionieni, trecînd prin Heraclit, Parmenide şi Socrate şi culminînd cu Platon şi Aristotel), Athanase Joja caută să descifreze în dialectica lui dialectica subiectivului şi obiectivului, dialectica autenticei sporiri a omenescului lumii.

Într-o epocă dogmatică traversată de toate reducţionismele posibile, autenticul dialectician materialist Athanase Joja elabora magistralul studiu : „Doctrina universaluhi la Platon", apărut în „Studii de logică", vol. II, Buc., 1966.

Polemizînd nu cu un **soldat** sau altul al dogmei, ci cu dogma în toată desfăşurarea sa agresiv-reducţionistă, Athanase Joja subliniază nu doar scăderile lui Platon, ci şi meritele lui în elaborarea universalului ca condiţie necesară a gîndirii ştiinţifice, a oricărei gîndiri ştiinţifice. El scrie: „Dorind să întemeieze ştiinţa, Platon a conceput obiectivitatea universalului, şi aceasta va fi de-a pururi titlul de glorie în istoria logicii. Platon este filosoful universalului, considerat ca entitate paralelă a multiplelor singulare, cărora le serveşte de paradigmă participabilă, nu se ştie cum, nici de ce : şi acesta a fost eşecul său răsunător în istoria gîndirii" (p. 290). Dar, adaugă dialecticianul, însuşi eşecul a fost rodnic, „deoarece a stîrnit violenta opoziţie a discipolului (Aristotel, **n.a.**) care a înţeles atît valoarea descoperirii platonice a universalului ca o condiţie sine qua non a ştiinţei, cît şi necesitatea absolută de a dovedi că transcendenţa universalului distruge posibilitatea însăşi a ştiinţei" (ibid.). Subliniind rodnicia eşecului pînă în zilele noastre, autorul afirmă: „ştiinţa modernă se întemeiază pe existenţa obiectivă a legilor, deci a universalului" (ibid.). Analiza gîndirii platoniciene din perspectiva epistemologică dialectică (Logosul se sporeşte prin propria sa devenire) impune concluzia că aceasta evoluia în direcţia unui „universal concret, unde universalele se organizau într-o ierarhie relaţională, care năzuia să arunce un pod peste prăpastia care, iniţial, despărţea cu brutalitate universul inteligibil de singularul sensibil" (ibid). Privind dialectica însăşi în constituire dialectică, Ath. Joja arată rolul lui Heraclit în situarea dialecticii la nivelul conceptului. El scrie : „Anaximandru a gîndit dialectic şi a dat o imagine (în mare măsură) dialectică a lumii, dar Heraclit este cel dintîi care a avut noţiunea modului de gîndire dialectic şi care a făcut, limpede, distinctia logică şi metodologică a DIALECTICII şi METAFIZICII" (ibid., p. 52). Este limpede că Heraclit amplifică nu numai dialectica, ci şi Logosul. Iar din această amplificare se naşte nou nu numai la nivelul esenţei, ci şi la cel al inteligibilităţii ei.

Considerăm că Ath. Joja urmăreşte dialectica gîndirii pornind de la specificul esenţei umane. El scrie : „Conform filosofiei conceptuale şi contrar nominalismului, credem că există o esenţă a omului. Nu credem, ca existenţialiştii, că esenţa precede existenţa, că esenţa se face, ci, dimpotrivă, că esenţa umană este imuabilă, dar are proprietatea de a se explicita, de a dezvolta virtualităţile sale imense, de a se îmbogăţi prin contactul cu lumea, de a se desface cum se desface o floare în contact cu soarele, cu aerul şi cu propria sevă nutritivă. Dacă esenţa umană ar varia, am risca să devenim îngeri" (ibid. p. 17). Acestea sînt cîteva aspecte ale gîndirii filosofice a lui Ath. Joja pe care le-am desprins cu ocazia apariţiei primului volum, intitulat: „Istoria gîndirii antice", apărut la Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1980.

Volumul de faţă reprezintă o regrupare a operei lui Ath. Joja, operă apărută în 4 volume, între 1960—1976. Această nouă grupare aparţine editorilor C. Noica şi Al. Surdu. În ciuda titlului pe care-l poartă, ei, pe drept, ne previn că Ath. Joja „nu a fost un simplu istoric al filosofiei, oricît de avizat, ci gînditorul care a căutat un răspuns pentru problemele eterne ale filosofiei, care sînt şi problemele timpului nostru, în momentul acesta istoric, de mare avînt, dar şi de cumpănă a gîndirii teoretice în genere" (Argumentum). Prefaţa volumului aparţine profesorului dr. Ion Didilescu care, succint, prezintă personalitatea complexă a filosofului.

ION STROIE ■

Din presa judeţeană

Hărnicia şi priceperea olarilor din Vama (Oaş) au făcut ca realizarea planului pe 1980 să aibă loc cu mult înainte de termen, dar în acelaşi timp au îmbogăţit zestrea caselor noastre şi a altor ţări în care se exportă ceramica de Vama cu unicate ale harului românesc (Cronica sătmăreană, 23 noiembrie) ● „Acţiunea 60 de milioane", rubrică susţinută şi analizată de Aurel P. Pădureanu în ziarul „Pentru socialism" (Maramureş) din 23 noiembrie, dezvăluie modul în care au înţeles factorii de răspundere ai secţiei finisaj chimic din Întreprinderea textilă „Maramureş" să grăbească montajul utilajelor descoperind în acelaşi timp şi unele deficienţe care mai există pe şantier ● Rubrica „Atitudini" a publicaţiei mehedinţene „Viitorul" (25 noiembrie) semnalează cu amărăciune şi revoltă un caz intitulat: „Un fiu îşi terorizează tatăl şi nimeni nu vede şi n-aude" sub semnătura lui Andronic Vişan. Tot în acest număr al ziarului se discută despre lignit ca despre o nouă eră energetică a Mehedinţului. G. Burcţea, autorul reportajului, arătînd că, de fapt, această surpriză pe care a oferit-o natura — lignitul de la Prunişor, Fîntîna Domnească şi Husnicioara se află sub nivelul hidrostatic pe „cukcuş" de nisip — i-a obligat pe tinerii şondori să conceapă şi să pună în aplicare o nouă metodă de forare, renunţînd la metoda clasică, adică de folosire a „chimicalelor". ● După un raid de noapte prin unităţile economice ale municipiului Galaţi, ziaristul Didi Muşală ne şopteşte : „Liniştc ! Dorm paznicii !" Noi sîntem copii cuminţi şi respectăm somnul altora, dar organele de control ce zic ? (Viaţa nouă, Galaţi, 27 noiembrie). ● La uzinele „Electroputere" Craiova se află în lucru instalaţia de elaborat oţel în cuptor cu arc electric, cu o capacitate de cinci tone şarja, după ce tot aici colectivele de muncitori şi specialişti realizaseră în premieră alte patru instalaţii cu capacitatea de trei şarje (Înainte, 27 noiembrie). ● Tot în acest ziar se remarcă ancheta despre asistenţa medicală acordată de unii medici ai Spitalului nr. 1 Craiova. Autorul anchetei, Emil Calotă, arată cum, cîteodată, se abdică de la demnitate şi cinste în favoarea unor „daruri". Iată ce declară doctorul Vasile Diniu : „Recunosc, în mod sincer (n.n. — cît de sincer mai poate fi acum ?) că am primit de la Dimieru Angela suma de 200 lei pentru a-i da bilet de trimitere la comisia de recuperare. Regret foarte mult această faptă. Am săvîrşit-o într-un moment de „rătăcire". Momentele de rătăcire n-au ce căuta acolo unde sănătatea şi, de ce nu, viaţa noastră îşi caută răspuns. ● La întreprinderea mecanică Tîrgu Secuiesc a fost pusă în funcţiune maşina de extrudat şuruburi la rece, utilaj ce promovează o tehnologie nouă de maximă eficienţă. Pierderile de metal vor fi astfel înlăturate. Tocmai de aceea se impune prezenţa noii maşini în toate întreprinderile de prelucrare a metalului, aceasta însemnînd un plus în economie (Cuvîntul nou, 26 noiembrie). ● În contextul comemorării a 40 de ani de la moartea lui Nicolae Iorga, ziarul „Unirea" (Alba) din 27 noiembrie publică la loc de cinste poezia „Brad bătrîn", scrisă de N. Iorga în preziua morţii.

Desen de SIMONA POP ■

Pe aceeaşi pagină găsim ultima fotografie rămasă într-un film nedevelopat. ● Un produs nou de mare randament este şi maşina de frezat dantura roţilor dinţate cilindrice F.U. 630, al cărei parametri tehnico-funcţionali se vor situa alături de cei ai firmelor cu vechi tradiţii industriale din lume (Unirea, 27 noiembrie). ● Minerii de la Lonea au realizat zilele acestea un milion tone de cărbune, ceea ce reprezintă cea mai mare cantitate de cărbune extrasă la mina Lonea din întreaga sa existenţă (Drumul socialismului — Hunedoara, 27 noiembrie). ● Din nou sînt în discuţie manualele de literatură. De această dată „Steaua Roşie" — Mureş — din 27 noiembrie prin discuţia consemnată de prof. Ioan Maşca cu profesorul Nicolae I. Nicolae, autor de manuale de literatură, aduce în prim-plan manualul de clasa a XII-a. Cel intervievat susţine că „manualul" trebuie să fie la zi cu cele mai noi cuceriri ale criticii şi teoriei literare, dar deloc neglijabilă este şi accesibilitatea". ● Zilele acestea s-au împlinit 100 de ani de la crearea la Sibiu a Asociaţiei carpatine ardelene, prima de acest fel din ţară, eveniment consemnat în paginile ziarului „Tribuna Sibiului" (27 noiembrie) de N. I. Dobra, printr-un interviu cu preşedintele de onoare al clubului „Amicii munţilor", Emil Brukner. La mulţi ani ! ● O expoziţie de artă de inspiraţie populară este găzduită zilele acestea de Casa de cultură a studenţilor din Craiova. Interesant este faptul că aceşti tineri care zi de zi se străduiesc să pătrundă tainele tehnicii moderne şi ale ştiinţei au, iată, disponibilităţi sufleteşti pentru vechi izvoare. Sînt expuse aici lucrări ale studenţilor din marile centre universitare Iaşi, Tîrgu Mureş, Timişoara şi fără îndoială Craiova. (Înainte, 28 noiembrie). ● Nu cu mult timp în urmă, mai precis în 18 noiembrie, în ziarul „Cuvîntul nou" (Covasna), O. Rădeanu, într-un interviu cu directorul de scenă Seprodi Kiss Attila anunţa o nouă premieră a teatrului din Sf. Gheorghe cu piesa lui I.L. Caragiale „O scrisoare pierdută", după ce în urmă cu trei ani acelaşi om de teatru punea în scenă „D-ale carnavalului". Printre alte idei care animă interviul, remarcabilă ni s-a părut aceasta : ...„Am convingerea că teatrele de limbă maghiară din ţara noastră trebuie să joace în primul rînd virfurile dramaturgiei româneşti pentru a face cunoscute adevăratele valori ale acesteia".

O premieră: electropunctura

La Ucea de Sus, unele boli se vindecă fără medicamente

Săptămîna trecută, la Ucea de Sus am consemnat pentru dumneavoastră acest dialog cu dr. Nicolae Cioran, specialist în electropunctură. Cum era firesc, am dorit să aflăm mai întîi cum a reușit vindecarea unei afecțiuni grave, care este surditatea totală.

— În decursul celor 18 ședințe de electropunctură am acționat atît în zonele acupunctice cît și în zonele de proiecție cerebrală a auzului, ceea ce nu se poate face cu nici o metodă din lume.

— Sînteți inventatorul unei „Metode și aparat generator de impulsuri electrice complexe, cu polaritate dublă pentru electropunctură". Despre ce este vorba ?

— Folosesc un aparat electronic construit de mine, capabil să furnizeze o tensiune variabilă de ieșire, de pînă la 400 V. Generatorul produce impulsuri de curent alternativ, cu o penetrabilitate în țesut mult mai puternică decît curenții continui, care rămîn la suprafață. Și, deși lucrează la valori tensionale de 400 V, impulsurile sînt complet nepericuloase datorită duratei foarte scurte a impulsului util, care este de numai 3—4 miimi de secundă. Aparatul mai este dotat cu doi electrozi de argint pur, care preiau funcția acelor folosite în acupunctură sau electroacupunctură.

— Prin ce se deosebește electropunctura de electroacupunctură ?

— În primul rînd pacientul nu este înțepat cu ace și aceasta este de foarte mare importanță în psihoterapie, omul nemaiavînd sentimentul de teamă, frică față de ace, față de cel care le mînuiește. Apoi acele trebuie pregătite, sterilizate, folosite doar la un singur bolnav. Electrozii nu trebuie schimbați, nu produc înțepături, nu există pericolul producerii de boli infecțioase. O ședință de electropunctură durează 2—3 minute în timp ce una de electroacupunctură poate dura pînă la 20 de minute. Ca să nu mai vorbim că pot interveni cu electrozii în acele locuri în care electroacupunctura nu poate acționa și în acele puncte în care acele sînt interzise. Impulsurile avînd o penetrabilitate de 2—3 centimetri în țesut, pot acționa, de pildă, asupra unor zone cerebrale, care altminteri sînt inaccesibile altor tehnici acupunctice.

— Care este efectul impulsurilor electrice produse de generator ?

— Utilizarea impulsurilor electrice cu polaritate dublă reglează echilibrul potențialului de membrană celulară, ducînd în cele din urmă la o funcționabilitate foarte bună a celulelor față de spațiul intercelular. Acest lucru nu poate fi realizat prin acupunctură și cu atît mai puțin prin intermediul medicamentelor. Pot acționa, de asemenea, și în afara punctelor folosite în tehnica acupunctică, direct pe țesutul bolnav, echilibrîndu-i potențialul electric. Pot scurtcircuita porțiuni de nerv traumatizat, ceea ce poate duce la recăpătarea conductibilității impulsului nervos, la însănătoșire, deci.

— Cîte boli tratați ?

— Deocamdată în jur de 30. În decurs de trei ani am tratat însă peste 10 000 de oameni. Am vindecat sau ameliorat boli cunoscute, cum ar fi : spondiloza cervicală, lombară, spondilita anchilo-poietică, ciroză, surditate, hipoacuzie, leuco-nevraxită, glomerulo-nefrită cronică, cefalee, insomnii, diplopie, pareze faciale sau ale membrelor, ulcer cronic, colita de fermentație, arterită, întîrziere mintală, epilepsie, enurezis, hipertensiune arterială, litiază biliară, renală, afazie motorie, impotență sexuală, sterilitate, rinită alergică, astm bronșic și altele.

— Toți cei care vin aici se vindecă ?

— Procentul mediu total este de 60-70 la sută, dar unele boli au fost vindecate în procent de 98—99 la sută.

— În ce boli se dovedește ineficientă metoda dumneavoastră ?

— Diabetul, de pildă, este o boală pe care nu o mai tratez, deoarece, procentual vorbind, nu am avut rezultate bune, doar 2—3 la sută. De asemenea, electropunctura nu tratează cancerul avansat.

— Ce vă preocupă în prezent, tovarășe doctor Nicolae Cioran ?

— Pregătesc un dispozitiv, tot electronic, pentru tratarea tumorilor maligne, prin echilibrarea codurilor genetice între țesutul tumoral malign și cel sănătos, dar nu pot să afirm deocamdată nimic pînă ce nu voi avea date complete și rezultate grăitoare. În rest cercetez noi și noi cazuri pentru a perfecționa metoda existentă.

În altă ordine de idei, sînt în așteptarea unor răspunsuri, în primul rînd la experimentările pe care le-am făcut luna trecută în București, apoi de la O.S.I.M. unde a fost înaintată cererea mea de brevetare a aparatului și a metodei. Și nu în ultimul rînd, vizez, în comun acord cu organele competente care vor da verdictul, să lucrez într-un colectiv, pentru a extinde metoda, pentru a nu mai lucra singur. Doresc din tot sufletul să se formeze un grup de specialiști în electropunctură, deoarece acest lucru este posibil. În posesia aparatului și practicînd metoda pe care am propus-o orice medic se va putea specializa în aproximativ un an. Unii vor ajunge să facă ceea ce fac eu, dar sînt convins că alții mă vor depăși. Și din acest lucru nimeni nu are de pierdut, aceasta este convingerea mea.

— E greu ce faceți ? E ușor ?

— E o muncă istovitoare. Acum am în jur de 60 de pacienți în fiecare zi. Vara mă prinde și ora 10 noaptea lucrînd cu bolnavii. Atunci am cam 120 de bolnavi pe zi, de fapt, pe jumătate de zi, deoarece tratamentele încep după ora 4 după-amiaza. Ceea ce mă conduce în munca aceasta izvorăște însă din nestăvilita pasiune de a cerceta, de a mă perfecționa, de a vindeca. De a readuce încrederea și bucuria în sufletele oamenilor suferinzi. Este singura mea uriașă satisfacție. O obțin greu, dar e minunată. Am văzut de atîtea ori oameni care își pierduseră speranțele în vindecare și apoi au plecat cu chipul străluminat de fericire, parcă alți oameni. Am văzut părinți care-și strîngeau copiii la piept fără zîmbetul acela dureros, trist. În numele acestora, de-ar fi numai în numele acestora, îmi voi continua munca începută în urmă cu trei ani.

Aceasta este metoda dr. Nicolae Cioran din comuna Ucea de Sus. Incontestabil ea nu poate fi un panaceu totuși numărul de afecțiuni tratate prin electropunctură nu este deloc neglijabil. Cîteva aspecte ar putea fi remarcate, bineînțeles sub rezerva de care aminteam.

Bolile tratate electropunctic sînt în majoritate afecțiuni care necesită perioade lungi de spitalizare, precum și asigurarea unei cantități uriașe de medicamente atît pentru tratamentul în unități sanitare cît și pentru cel ambulatoriu.

Eficiența și rentabilitatea metodei rezidă deci nu numai din datele constructive, sau din procentul ridicat de recuperare ci din însuși faptul că tratamentul este complet lipsit de medicamentație, fiind, în acest fel, **nepoluant.** Din această pricină metoda nu are contraindicații, putînd fi suportată de orice categorie de bolnavi, fără nici un efect secundar.

În plus, prin rezultatele ei practice, electropunctura practicată de medicul Nicolae Cioran, chiar dacă n-a înregistrat succesele terapeutice obținute cu o metodă asemănătoare, solid argumentată științific de doctorul Florea Dinu din Cîmpina, se recomandă drept o **metodă a recuperării fizice** demnă de atenție și de sprijin.

La solicitarea noastră profesorul doctor Vlad Voiculescu, directorul Institutului de neurologie și psihiatrie, ne-a pus la dispoziție următorul document :

„Cu privire la experimentarea metodei de tratament prin electroacupunctură a tov. Nicolae Cioran vă comunicăm următoarele :

Experimentarea a avut loc în perioada 1—31 oct. 1980 în clinica neurologică spital Gh. Marinescu în conformitate cu protocolul de experimentare în prealabil stabilit. Redăm în rezumat cazuistica tratată și rezultatele obținute : 1) O.P., leuconevraxită, ameliorarea simptomelor ; 2) F.E., leuconevraxită, ameliorarea simptomelor puseului recent ; 3) U.P., leuconevraxită, staționar ; 4) D.A., leuconevraxită, staționar ; 5) M.N., afazie, staționar ; 6) V.G., afazie recentă, ușor ameliorată ; 7) S.H., dizartrie pseudobulbar, staționar ; 8) C.A., afazie, ictus recent, ușor ameliorat ; 9) H.D., apraxie recent, ușor ameliorat ; 10) P.L., hemipareză staționar ; 11) I.C., hemipareză, ușor ameliorat ; 12) P.G., hemipareză, staționar ; 13) D.M., pareză facială, parțial remis ; 14) L.M., sindrom vestibular, ameliorat ; 15) C.S., psihastenie, staționar.

Din analiza cazurilor tratate rezultă următoarele : 1) S-au obținut remisiuni parțiale în afecțiuni recente, remisiuni care nu au fost superioare calitativ celor obținute spontan sau cu tratamente obișnuite. Remarcăm că în timpul experimentării bolnavii nu au întrerupt tratamentele clasice din considerații deontologice. 2) În afecțiuni mai vechi nu s-a obținut vreo ameliorare. **În concluzie** din experimentarea făcută nu rezultă că metoda de tratament prin acupunctură practicată de tov. N. Cioran are vreo eficiență în tratamentul afecțiunilor nervoase".

GEORGE CUȘNARENCU ■

N.R. Mulțumind profesorului Vlad Voiculescu, semnatarul notei de mai sus, ne permitem să observăm că tratamentul prin electropunctură (nu electroacupunctură sau acupunctură ? !) a condus la ameliorarea, fie și parțială, a 8 din cele 15 cazuri studiate. Este o realitate de care trebuie să ținem cont, idee în care am încredințat tiparului prezentul interviu.

Pentru o disciplină energetică fermă

Promiteam în numărul nostru trecut că vom merge pe urmele bilanțurilor energetice efectuate pentru cîteva întreprinderi bucureștene de Catedra de termotehnică a Institutului de construcții București. Tema discuției noastre : măsurile de reducere a consumului de energie și combustibil.

Fabrica de lapte Militari. Interlocutorii noștri sînt inginerii Eugen Frecăuțeanu și Anton Nedia. Primul, șeful Serviciului mecano-energetic, al doilea, energetician în cadrul aceluiași serviciu.

— Măsurile propuse în lucrarea efectuată de I.C.B. sînt în majoritatea lor simple și cunoscute. Să începem cu izolarea conductelor.

— De curînd am primit repartiție pentru vată minerală și pentru celelalte materiale : carton asfaltat și rabiț. Din fericire pentru noi, avem încadrați pentru lucrări curente de întreținere cîțiva zugravi și zidari pe care îi folosim ca izolatori. Pînă astăzi nu am reușit să încadrăm nici un izolator. Încercarea de a contracta această lucrare cu o unitate specializată este sortită de la început eșecului. T.I.L.I. București nu execută decît lucrări de investiții. Cooperativa „Instalatorul" nu acceptă să facă doar izolații termice fără izolații anticorosive și instalații termice, lucrări care sînt rentabile din punctul ei de vedere. Or, izolații termice înseamnă o lucrare nerentabilă. Catalogul de prețuri 1977 nu este corelat cu retribuțiile actuale care, între timp, au crescut. Manopera pentru izolarea cu vată minerală este de 4,18 lei pe metru pătrat. Pentru această sumă trebuie să ridici schelă, să croiești salteaua de vată, s-o aplici pe conductă, s-o legi cu plasă de rabiț. Afară de asta, „Instalatorul" lucrează cu materialul clientului. Sînt diferențe mari între prețul materialului din catalog și prețul de achiziție. Un cot tras de 168×7 pe care îl achiziționăm cu 490 lei, are în catalog prețul de 271 lei. Practic, pentru aceste lucrări nu avem cui să ne adresăm. În aceste condiții, lucrarea se face în timp, pierde din eficiență.

— Dotarea cu aparate de măsură a instalațiilor, repararea sau schimbarea vanelor și robinetelor defecte sînt alte măsuri propuse.

— Aici avem multe de spus. ORSAT este un aparat care face analiza pe cale chimică a gazelor arse. Fără el nu poți să-ți dai seama dacă arderea se face corect. Oxidul de carbon nu are nici culoare, nici miros să-l poți depista. Combustibilul nu are aceleași caracteristici și nu poți da o rețetă de ardere. Încă din 1978 avem avizate două aparate ORSAT. Avem informații că nici în 1981 nu le vom primi. Întreprinderea „Eprubeta" și-a reprofilat producția pe aparate de serie mare. În procesul de producție manevrăm mari cantități de apă fierbinte, de abur și de condens. Problema contoarelor termomecanice, a manometrelor și a debitmetrelor este nerezolvată. Pentru a putea interveni operativ trebuie să ai la îndemînă aparate care să contorizeze cantitatea de apă în metri cubi, diferența de temperatură dintre tur și retur, deci cantitatea de căldură consumată. Am făcut comandă la „Precizia" București pentru două contoare termomecanice, dar n-am primit încă nimic. Manometrele diferențiale cu diafragmă rotundă, care trebuie schimbată zilnic și citită cu ajutorul unui planimetru, sînt pentru debite largi. Aici trebuie să intervii imediat după citirea diagramei, nu a doua zi. Aparatele de măsură pe care le avem trebuie depanate prea des. Nu există un service pentru depanarea debitmetrelor. Se defectează un asemenea aparat ? Îl demontezi, îl iei în brațe și te duci cu el la A.M.I.T., o întreprindere care are laboratoare autorizate de metrologie și începi să te rogi de ei. Pierdere de timp, iar instalația merge după ureche, or, asta înseamnă consum suplimentar de energie și combustibil. Pentru cîteva robinete sau armături mergem la fabricile furnizoare și iarăși începem să ne rugăm. O bucată, două, cîte se poate. Nici să faci stoc de piese nu e bine, dar nici să nu găsești cîteva bucăți, cînd ai nevoie pentru o intervenție, nu este o situație normală.

— Deci, vă loviți de dificultăți mărunte care, printr-o mai bună organizare, ar putea fi ușor învinse. Din păcate, nu depind doar de dumneavoastră. Dar lucrările mai mari ?

— La anul avem planificată modernizarea unor utilaje care, din proiectare, au fost concepute să meargă cu amestec apă-abur, ceea ce împiedică recuperarea condensului. La pasteurizatoare am și modificat sistemul de fierbere. Nu mai folosim amestec apă-abur, ci numai abur curat. Am renunțat la boilerul deschis și la pompele de 3,5 kW. Pentru recuperarea căldurii de la aerul cald de la turnul de uscare a laptelui praf și de la coșurile C.E.T. am făcut un contract de cercetare și execuție cu I.C.S.I.T.E.M.R. București. Problema este delicată deoarece praful de lapte care se pierde pe coș obturează recuperatorul. Tot în urma acestui contract se vor prevedea 4 800 metri pătrați de convertori solari pentru prepararea apei calde și se vor asigura instalațiile cu recuperatoare de căldură. Ne frămîntă aceste probleme pentru că numai la fabrica Militari consumăm 600 kilograme păcură pe oră.

Fabrica de ace de tricotat. Stăm de vorbă pe aceeași temă cu energeticianul Ion Ștefănescu, din cadrul Serviciului mecano-energetic. Pentru a da dimensiunea celor realizate aici, să spunem că, în cîțiva ani, pentru mia de lei produs, cantitatea de energie electrică consumată a scăzut de la 31,7 kW la 14,5 kW și că aici am întîlnit o unitate în care se poate vorbi, fără frică de exagerare, de o adevărată disciplină energetică. Împreună cu tehnicianul Ion Ștefănescu, care ne arată măsurile care au dus la această importantă reducere, mergem prin hale.

— Într-o fabrică în care se produc aproape 800 de tipuri de ace și ansamble, în care micronul este unitatea cea mai des folosită, iluminatul este un factor de consum important. Iluminatul general a fost în întregime înlocuit cu iluminatul local. Pentru fiecare mașină au fost montate lămpi cu grătare dispersoare. În loc de 3—4 tuburi de 60 W, un tub de 40 W. De fiecare lampă atîrnă un șnur care acționează întreruptorul pe care l-am conceput aici, adaptîndu-l după cel pe care l-am văzut la veioze. Transformarea iluminatului am făcut-o cu forțele noastre.

Pe unde trecem, la fiecare pas, se vede rezultatul muncii educative cu oamenii. Nici un bec nu arde degeaba, nici o mașină nu merge în gol.

— Majoritatea mașinilor pe care le folosim, ni se explică în continuare, sînt unicate și au fost proiectate și executate aici. Au pe ele emblema fabricii. Toate sînt prevăzute cu limitatoare pentru evitarea mersului în gol, cu ambreiaje care decuplează automat și alimentarea.

— Văd, tovarășe Ion Ștefănescu, că montații calorifere, deși este o ambianță plăcută ! ?

— Hala în care ne găsim a fost dotată cu o instalație de climatizare. Pe atunci erau la modă. Este o instalație care aici nu-și justifică existența. Nu avem un proces tehnologic care degajă noxe, nu avem condiții speciale de umiditate și temperatură. Ne-am gîndit că înșeși motoarele sînt o mică sursă de căldură care nu trebuie neglijată. Vom renunța la instalația de climatizare. Două ventilatoare, unul de 55 și altul de 75 kW pe oră, vor fi scoase din uz.

Unitatea posedă o centrală termică proprie, despre care am aflat la Institutul de construcții București că este un model de funcționare.

— Prin ce se deosebește centrala dumneavoastră de altele ?

— Instalația de dedurizarea apei funcționează. Avem și un mic laborator pentru analiza apei. „Avem un hidrofor cu pernă de azot. Alții folosesc oxigenul care grăbește ruginirea țevilor. În plus, avem și o instalație cu hidrat de hidrazină care înlătură și oxigenul care ar mai putea ajunge în instalație. Avem un aparat ORSAT care face analiza gazelor arse. Prin aceste două robinete putem regla imediat, cu ajutorul abacelor afișate aici, amestecul de ardere. Am înlocuit serpentina boilerului, care era prea mică și care ducea la consumuri mari de combustibil, mai ales la temperaturi înalte. Cu temperaturi mai mici încărcăm boilerul mai repede.

Să ne oprim deocamdată aici și să încercăm să tragem cîteva concluzii, să reținem cîteva propuneri.

Preocupări și inițiative există. Multe din ele întîrzie să fie aplicate pentru că întreprinderile sînt lăsate să se descurce singure, chiar cînd posibilitățile lor sînt insuficiente. Fără aparate de măsură, amplasate în punctele pe unde se risipește energia, problema economisirii ei nu poate fi rezolvată corespunzător, energeticienii fiind obligați să cînte după ureche, nu după note. Trebuie înființate servicii pentru depanarea și revizia acestor aparate. Planuri de măsură sînt, însă materializarea lor este împiedicată sau întîrziată de unele cauze obiective : lipsa unităților specializate pentru lucrări de izolații, lipsa aparatelor de măsură și a pieselor de schimb. Trebuie grăbită modernizarea unor aparate și instalații, mari consumatoare de energie. Cu alte cuvinte, se impune ca la toate nivelele să se introducă o disciplină energetică fermă.

OPREA GEORGESCU ■

„În istoria universală a științelor, poporul român are un loc de cinste“

În volumul Precursori români ai ciberneticii **(apărut la Editura Academiei R.S. România în 1979 sub îngrijirea unui colectiv format din Mihai Drăgănescu, membru corespondent al Academiei, Victor Săhleanu, Constantin Bălăceanu, Alexandru Giuculescu, Gheorghe Ștefan și Petre Mocanu) se subliniază că în perioada 1920—1945 în mintea a trei dintre fiii poporului român au încolțit idei cibernetice de valoare incontestabilă ; sînt numiți** D. Dantelopolu, Șt. Odobleja și P. Postelnicu.

Cartea vine să probeze clar că momentul Odobleja, din 1938—1939, cînd marele savant pune bazele ciberneticii generalizate, nu este rodul unei întîmplări ; opera lui Odobleja face parte dintr-o școală românească solid constituită.

Dintre cei trei savanți este în viață, printre noi, Paul Postelnicu, profesor la Institutul politehnic din București — catedra de telefonie-telegrafie (sisteme de transmisiuni telefonice).

I-am făcut o vizită în toamna lui 1979, revenind apoi, de-a lungul acestui an — întîlnirile cu profesorul oferindu-ne o mai bună înțelegere a condițiilor în care Odobleja a elaborat tratatul său. Domniei-sale ne-am adresat cu cîteva întrebări ; răspunsurile vin să pună în lumină atît propria-i contribuție, cît și opera lui Odobleja, căruia profesorul Postelnicu îi aduce un călduros omagiu. Iar acest omagiu vine din interiorul acestei științe, a ciberneticii.

— L-ați cunoscut personal pe Ștefan Odobleja ?

— Nu l-am cunoscut personal și regret acest lucru. De lucrarea sa, **Psihologia consonantistă**, am aflat destul de tîrziu, deoarece nu era menționată în revistele tehnice sau în lucrările de cibernetică. Primele informații le-am avut din revista **Flacăra**. În toamna anului 1978, într-o conferință privind „Contribuții românești în cibernetică“, am prezentat lucrarea lui Ștefan Odobleja, pe baza excelentului articol (atunci în manuscris) — apărut mai tîrziu în cartea „Precursori români ai ciberneticii“ — scris de ing. Gheorghe Ștefan, deoarece nu aveam la dispoziție cartea lui Odobleja.

— Cum apreciați contribuția lui Ștefan Odobleja privind cibernetica și în ce raport de idei se află cu propria dv. contribuție ?

— Lucrarea **Psihologie consonantiste**, publicată de Ștefan Odobleja în 1938—1939, **reprezintă, în mod neîndoielnic, prima lucrare pe plan mondial în care sînt formulate, analizate și aplicate o serie de legi generale sau concepte fundamentale, printre care și cel al conexiunii inverse, ce sînt comune și reprezintă esența în ceea ce privește funcționarea sistemelor complexe**, cu automatisme mai mult sau mai puțin pronunțate, indiferent de natura lor (sisteme biologice, sociale, tehnice etc.).

Deși referirile principale la aceste legi (legea reversibilității, a consonanței, a echilibrului etc.) privesc în primul rînd psihologia, ele sînt prezentate ca legi sistematice absolut generale.

Lucrarea lui Odobleja se caracterizează prin bogăția de idei extraordinară, care **acoperă în mare parte domeniul ciberneticii, depășindu-i totodată prin viziunea sistemică**, cu totul generală, asupra Universului în care trăim.

Odobleja a plecat de la un model destul de complex, de la sistemul cel mai complex : neuropsihic.

În cele două lucrări „Teoria complexului vicios“ și „Ipoteza complexului vicios“ trimise spre publicare în 1944 și 1945 la reviste din țară, eu plecam de la unul din cele mai simple sisteme și cel mai bine studiat în ceea ce privește conexiunea inversă : sistemul electronic cu reacție, cuprinzînd o lampă amplificatoare. O primă generalizare o făceam în domeniul tehnicii, arătînd că „orice motor și orice mașină este în general un complex vicios“ (un sistem cu conexiune inversă).

Plecînd de la sistemele tehnice (electronice, electrice sau mecanice) în care conexiunea inversă joacă un rol esențial (atît în procesele evolutive, cît și în cele de funcționare, de stabilitate sau reglaj), am generalizat conceptul de „reacție“ (conexiune inversă) sub denumirea de „ciclu vicios“ la sistemele biologice, la procesele psihice, sociale, economice, cosmogonice etc.

Deși modelele de plecare sînt cu totul diferite, se constată o mare convergență de idei între lucrarea lui Odobleja și cele două articole ale mele, care apare ca firească, dacă se ține seama că amîndoi urmăream același scop : o mai bună înțelegere din punct de vedere sistemic a Universului.

— Lucrarea lui Odobleja și lucrările dumneavoastră au avut un destin asemănător, în sensul că a trebuit să apară cartea „Cibernetica“ a lui Norbert Wiener și să treacă un număr bun de ani pînă la recunoașterea valorii lor. Cum explicați acest lucru ?

— Dacă aplicarea conceptului de conexiune inversă în fiziologie, ca în lucrările lui D. Danielopolu și altii, a fost considerată ca un pas important în această știință, generalizarea acestui concept, plecînd de la sistemele tehnice sau cele biologice, folosirea analogiilor bazate tocmai pe acest concept, între sisteme de natură diferită, ceea ce reprezenta un nou mod de a gîndi în știință și tehnică, o nouă metodologie de cercetare științifică, au fost greu acceptate.

Ideile ciberneticii s-au impus îndeosebi după dezvoltarea spectaculoasă a mașinilor „cibernetice“, a tehnicii de calcul sau de comandă automată.

Este însă de remarcat faptul că în 1944—1945, persoanele cele mai receptive la ideile din lucrările mele au fost doi studenți mediciniști (V. Săhleanu și D. Postelnicu) și tînărul fizician, colegul Gheorghe Moisil.

Procesul de recunoaștere a acestor lucrări, care a culminat cu apariția cărții **Precursori români ai ciberneticii** și cu Simpozionul jubiliar : **40 de ani de la fundamentarea conceptului cibernetic generalizate, Drobeta-Turnu Severin 1979**, a cunoscut și o serie de dificultăți sau deficiențe subiective. Este destul de regretabil că savantul român Șt. Odobleja a trebuit să-și revendice mai întîi el prioritatea în cibernetică, așa cum a făcut-o, îndeosebi, în cartea **Psihologia consonantistă și cibernetica** (apărută postum), cu deosebită competență, meticulozitate, obiectivitate și bună-credință. Desigur, multe din elementele problemei nu le cunoștea decît el. Este însă jenant, ba poate chiar umilitor, ca cineva să-și revendice meritele, indiferent de natura acestora. Este o datorie socială și de sentiment patriotic a tuturor să ne apărăm savanții noștri de aceste situații, aducîndu-ne contribuția la recunoașterea realizărilor românești.

Trebuie însă subliniate meritele presei și ale unui grup de cercetători și publiciști entuziaști, prezenți prin contribuții importante și la simpozionul amintit, care au reușit să pună în evidență, atît în țară, cît, într-o oarecare măsură, și peste granițe, locul important pe care-l ocupă opera lui Odobleja în gîndirea umană și prioritățile acesteia pe plan mondial.

Desigur că mai sînt multe de făcut pentru valorificarea și cuvenita recunoaștere pe plan mondial a multor contribuții românești în știință și tehnică, **mai vechi sau mai noi.**

Este mai mult decît demnă de laudă inițiativa și activitatea prof. dr. docent M. Drăgănescu în această direcție. În afară de cartea „Precursori români ai ciberneticii“ **și de articole publicate, referitoare la această problemă, a publicat anul acesta o lucrare privind contribuțiile — tărăși prioritare pe plan mondial — ale savantului român Augustin Maior la inventarea telefoniei moderne.**

În legătură cu problema stimulării și recunoașterii contribuțiilor naționale, deosebit de semnificativă este o scrisoare pe care am primit-o de la profesorul José Blasco Llopis, de la Universitatea din Madrid, delegatul în Spania al Asociației internaționale de cibernetică și președintele organizației internaționale de cosmocibernetică, înființată în 1977 în capitala Spaniei.

Exprimîndu-și aprecierea pentru lucrările pe care le-am publicat în revista „Cibernetica — Namur“ (Belgia) spune, de exemplu, referindu-se la lucrarea mea din 1944 : „Așadar, dacă ați fi redactat-o în engleză și ați fi publicat-o în Statele Unite, atunci ați fi fost în competiție cu Norbert Wiener... S-a stabilit părerea că numai Statele Unite au fost și rămîn întotdeauna înaintea tuturor națiunilor în știință. Este clar că și alte țări au savanți și creieri ca dumneavoastră, dar din nefericire...“

Din păcate profesorul José Blasco Llopis ca și mulți oameni de știință de peste hotare încă nu au luat cunoștință de opera lui Odobleja și mulți nici nu au auzit de ea. Este o datorie a noastră să înlăturăm această lacună.

— În „Omagiu savantului severinean Ștefan Odobleja“, pe care l-ați adresat cu ocazia simpozionului de la Drobeta-Turnu Severin, din noiembrie 1979, spuneți :

„Înarmat cu o temeinică pregătire profesională, cu o vastă cultură generală și dotat cu o excepțională intuiție științifică, Ștefan Odobleja s-a ridicat în 1938—1939 prin opera sa „Psihologia consonantistă“ la marile înălțimi ale gîndirii umane, de unde se zărește zarea nesfîrșită. Din păcate, el nu a mai putut fi observat sau urmărit de oamenii de știință „cu picioarele pe pămînt“. Desigur, norii sumbri ai războiului și-au adus și aici nefasta lor contribuție.

Lucrarea **Psihologia consonantistă** are un orizont de idei mai larg decît **Cibernetica** lui Norbert Wiener, însă nu are în bună parte haina matematică pe care ilustrul matematician a dat-o operei sale în 1948. Este însă de observat că haina matematică — adică baza teoretică generală necesară ideilor ciberneticii — era deja elaborată, îndeosebi de specialiști în electronică și telecomunicații, ca H. Nyquist (1932), H.S. Black (1934), R.V.L. Hartley (1928), C.E. Shannon (1948) și alții. Această haină matematică nu avea nevoie pentru a îmbrăca ideile ciberneticii decît de unele adaptări sau ajustări, care puteau fi elaborate de orice inginer din domeniul electronicii și telecomunicațiilor cu preocupări științifice sau de un matematician dotat cu o profundă intuiție a fenomenelor și avînd cunoștințe cu totul generale asupra sistemelor tehnice și biologice, cum a fost de fapt Norbert Wiener.

Desigur, dacă **Psihologia consonantistă** ar fi avut în 1938—1939 ecoul cuvenit, ingineri și matematicieni ar fi elaborat cu ușurință îmbrăcămintea matematică necesară acestui valoros nou-născut în lumea științelor, aprofundîndu-se în același timp analogia dintre sistemele tehnice și cele biologice, pe baza conceptelor de conexiune inversă și informație“.

— Cum puteți argumenta sau ce observații aveți de făcut privind aceste afirmații ?

— În primul rînd, după părerea mea, ceea ce este esențial în lucrarea lui Wiener sînt ideile. În lucrările de cibernetică ce au apărut după 1948 sînt citate sau menționate în primul rînd aceste idei. Nu cunosc nici o lucrare în care să se citeze formule sau rezultate matematice din această carte, care să aparțină lui Wiener și să fie esențiale pentru știința ciberneticii.

Acest fapt nu diminuează cu nimic valoarea deosebită a hainei matematice pe care Norbert Wiener a dat-o operei sale în 1948. Instrumentul matematic a permis o mai bună cunoaștere, analiză și aprofundare a ideilor.

Afirmațiile pe care le-am făcut s-au bazat îndeosebi pe propria experiență.

În lucrările din 1944 am utilizat foarte puține elemente din tehnică și matematică, nu numai datorită limitării numărului de pagini de către reviste, dar și faptului că ele se adresau în primul rînd biologilor și medicilor.

Desigur, sînt multe de spus în problema raportului idee-haină matematică în știință, dezbătută dealtfel mult în lumea științifică. Eu cred că ceea ce este esențial și prioritar sînt ideile... Odobleja și în măsura în care am făcut-o și eu am venit cu idei.

— În lucrarea „Precursori români ai ciberneticii“ se dau unele date biografice ale dv. Ce ați dori să mai adăugați ? Ne-ar interesa să ne vorbiți și despre activitatea dv. la conferințe sau congrese internaționale, menționată în carte.

— Ca elemente autobiografice privind familia mea, care poate ar prezenta interes, ar fi următoarele :

Străbunicul, Nedea Postelnicu, a luptat în 1821 alături de Tudor Vladimirescu, împreună cu un văr al său din aceeași comună (Belitori, jud. Vlașca). Prinși de turci, vărul străbunicului a fost jupuit de viu (de unde numele comunei), iar străbunicului i s-a dat o pedeapsă mai ușoară, deoarece avea mai mulți copii ; i s-a tăiat capul, de față fiind și aceștia...

Fiul său, Dumitru, făcînd comerț cu Brașovul, și-a luat numele Dumitru Brașoveanu, fiindcă așa-l numeau oamenii. Deoarece în comună mai exista un alt Dumitru Brașoveanu, și-a schimbat numele în Dumitru Nedelcovici (de la Dumitra Sin Nedea Postelnicu).

În anul 1937, pe baza actelor ce se găsesc la Arhivele Statului, tata a cerut și obținut corectarea numelui de familie din Nedelcovici în Postelnicu, prin redobîndire de nume.

Activitatea mea în conferințele sau congresele internaționale de telecomunicații s-a desfășurat mai ales în cadrul Uniunii Internaționale de Telecomunicații (U.I.T.) și al Comitetului Consultativ Internațional Telegrafic și Telefonic (C.C.I.T.T.) din cadrul acestei uniuni.

Prima dată am participat la o adunare plenară a C.C.I.T.T. în 1951, la Florența. La sosirea noastră, cu mare întîrziere, directorul C.C.I.T.T. ne-a spus : „Nu este nici o pagubă că ați întîrziat. Ați fi spus și dv. în ședințe : „Delegația română susține propunerile...“

Într-o perioadă relativ scurtă am reușit să schimb complet această situație. Despre aceste realizări este mai bine să las, în primul rînd, pe alții să vorbească, citînd, de exemplu, dintr-o scrisoare pe care am primit-o de la ing. Gustav Vodnansky, ce a participat de multe ori în calitate de șef al delegației cehoslovace la aceste conferințe : „...Eu am apreciat în același timp modul nobil în care dl. Postelnicu a participat la discuții și a supus eventuale propuneri. Intervențiile sale, totdeauna bine fondate, i-au adus o mare reputație și de aceea foarte adesea a fost ales în diferite funcțiuni, fie în comisii, fie în grupele de lucru. El s-a bucurat de o reputație extraordinară în Conferința Telegrafică și Telefonică (Geneva, 1958) și în Conferința Plenipotențiarilor (Geneva, 1959). Am apreciat, în afară de calitățile sale profesionale, calitățile sale umane, echilibrul său, modestia și cinstea sa“.

Mi-am permis să citez din această scrisoare, deoarece scrisori similare s-au primit la Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor sau la foruri superioare.

La Conferința Telegrafică și Telefonică din 1958, menționată, problema cea mai disputată au format-o taxele telegrafice de tranzit. După discuții, uneori chiar violente, între cei care susțineau scăderea taxelor, ce erau mult prea mari față de prețul de cost, și cei care susțineau păstrarea prevederilor din Regulamentul Telegrafic Internațional (statu quo) și care au durat mai bine de două săptămîni, s-a adoptat, prin vot, statu quo. Taxele telegrafice de tranzit ridicate favorizau îndeosebi marile companii radiotelegrafice (monopoluri internaționale) și erau contrare interesului publicului și dezvoltării normale a rețelei de telecomunicații.

Am reușit să răstorn această hotărîre a conferinței ; în final s-a adoptat o propunere românească prin care se micșorau taxele amintite cu 40%, ceea ce a adus avantaje valutare importante, nu numai țării noastre, ci și altor țări cu mijloace de telecomunicații mai modeste.

Unii participanți la conferință au afirmat că ar fi fost cel mai răsunător succes pe care un delegat l-a avut, în istoria U.I.T.

Pentru realizările mele în producție (inovații, invenții) și pentru activitatea la conferințele internaționale mi s-au acordat de două ori Medalia muncii (1956, 1955) și Ordinul Muncii clasa a III-a (1958).

— În ce mod ați reluat preocupările dv. privind cibernetica, după apariția cărții lui Wiener ?

— Am reluat și dezvoltat vechile idei, dintre care unele nu fuseseră epuizate, în mai multe articole publicate în țară sau străinătate.

În decembrie 1978 am predat Editurii Științifice și Enciclopedice manuscrisul cărții **Cibernetica și conexiunea inversă.**

În legătură cu ideile privind rolul conexiunii inverse în procesul de apariție și evoluție a vieții, este de subliniat faptul că ideea asupra căreia insistam mai mult în vechea lucrare (1944), privind procesul de apariție și evoluție a vieții, reluată și dezvoltată și în lucrări mai recente, a fost strălucit confirmată în amplele lucrări ale lui Manfred Eigen (premiul Nobel pentru biochimie) și Peter Schuster : „The Hypercycle. A Principle of Natural Self Organisation“, publicate în trei articole, în revista „Die Naturwissenschaften“ (1977—1978).

Desigur, există o diferență mare în ceea ce privește elaborarea și fundamentarea științifică între ceea ce spuneam eu în 1944—1945 și lucrările savanților germani din 1977—1978, datorită în primul rînd pașilor giganți pe care i-a făcut biologia moleculară în acest răstimp. Ideea din lucrarea mea referitoare la „ciclul vicios elementar“ și cea de hiperciclu sînt însă foarte apropiate sau poate chiar identice.

În unele publicații, articolele lui Manfred Eigen și Peter Schuster sînt apreciate ca fiind printre cele mai remarcabile lucrări ale secolului în care ne aflăm (vezi revista Lumea nr. 23—27, 1978.) Se pune și aici problema dacă nu cumva există o prioritate românească...

Îmi exprim speranța că realizările românești — trecute și viitoare — vor beneficia de o soartă mai bună ca pînă în prezent, li se vor recunoaște meritele în timpul vieții autorilor. În primul rînd noi, între noi, la noi acasă. Apoi în lumea științifică internațională.

Într-o istorie universală a științelor, elaborată obiectiv și în respectul adevărului, poporul român va avea un loc de cinste, cu nimic mai prejos de al altor popoare.

LIVIU PETRINA

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Unul din cei peste o sută de înșelați

Constatam în numărul trecut al revistei că într-un an de zile numai în Capitală a fost disponibilizat un milion de lei în vederea coruperii. Cei care au rulat banii și au beneficiat de acest rulaj au fost arestați. Cei care au dat, nu. Cine sînt ? De unde au avut bani să-i vire în buzunarul primului venit ? Sînt ei niște pasageri întîmplători în teritoriul infracțiunii sau însăși existența lor este generatoare de confuzie ?

Am ales la întîmplare unul din cei peste o sută. Sorții au căzut pe Fanache Gheorghe, Autobaza 6 Colentina. În biroul organizației de partid sînt de față directorul, secretarul organizației de bază, șeful biroului personal și nea Fanache. Nea Fanache, cu cît te-a înșelat Ungureanu ? **Cu 32 000 lei.** — Ce ți-a promis ? **Am o condamnare de doi ani la locul de muncă și mi-a promis un recurs extraordinar.** — Dumneata nu știai cine promovează recursurile extraordinare ? **Ba da, dar pentru libertatea mea aș fi dat oricît. M-a mai înșelat unul... dar am primit banii înapoi.** — Cît ? **Nu vă interesează pe dumneavoastră.** — Nea Fanache, te rugăm frumos. **Cît pentru un ARO** (110 000 lei, n.n.). — Ungureanu ți-a dat banii înapoi ? **Mi-a promis un Fiat 125 Station.** — Ce să faci mata cu un Fiat 125 Station ? **Pentru piață. Mai am o Volgă Station. I-am cumpărat un motor Mercedes, dar nu am avut timp să-l montez.** — Și pentru piață ai nevoie de două mașini ? **De două. Dacă am văzut că nu vine cu Fiatul, am dat buzna la el în casă cu cei doi fii ai mei, l-am luat de gît. Acum am cumpărat o Dacia 1 300.** — Pentru piață ? **În sezon trebuie să transportăm mii de tone de legume la piață. Sîntem și cooperatori, avem teren în folosință, avem contract cu cooperativa și cultivăm jumătate-jumătate, pogoane întregi de morcovi, pătrunjel, mărar. Avem sere de roșii. Grija și greul cad pe nevastă-mea. Noi o ajutăm după program, noaptea, duminicile. E greu. În simbăta cînd a dat ninsoarea am stat pe cimp pînă dimineața. Am montat becuri de jur împrejur. Curgeau sudorile de pe noi, măcar că ningea. Scoatem producții record. Avem și pămînt bun, poate cel mai bun din comună. Iarna vindem roșii la „Intercontinental" și la Hotel Nord cu 25 lei kilogramul. Îmi place să muncesc și, dacă am posibilitatea, muncesc pînă cad jos. La sfîrșitul anului, bani gheață, bani în mînă, după ce-am scăzut toate cheltuielile, ne rămîn în jur de 100 000 lei. Am doi fii, cîștigă și ei ca șoferi. Unuia îi fac chiar acum casă în apropiere. Am cumpărat pămînt de la cooperativă, 25 000 lei m-a costat. Dar îi fac o casă bună, cu etaj.** — Dar cum de ai dumneata cel mai bun pămînt din comună ? **Sînt harnic și cooperativa obține venituri mari. Sigur, pămîntul se dă prin rotație, dar eu am mereu pămînt bun.** — 25 000 lei te-a costat numai pămîntul ? **Cu impozite cu tot.** — Enorm. Și Dacia ? **Dacia ? Dacia e am la a doua mînă — vreo 64 000. I-am cumpărat soț francuzesc.** — Ziceai că ai o condamnare la locul de muncă. Pentru ce ? **Pentru furt din avutul obștesc. Vă dați seama că n-aveam de ce să fur. Am lăsat camionul lîngă Băneasa și a doua zi... Cum să nu dau bani pentru dreptate ?** — Dar nu așa... **Ce să fac ? Parcă numai bani i-am dat ? Cureci, vin, țuică, ouă, carne, cartofi, de toate.** — Probabil că imprejurările au fost destul de confuze dacă pentru furt din avutul obștesc ai obținut numai doi ani și ăștia cu executare la locul de muncă. N-ai mai fost condamnat ? **N-am mai fost.** — Gîndește-te bine. În '64, de pildă. **Nu.** — În '71 ? **Nu.** — În '76 **Nu.** — De ce ți irosești dumneata timpul aici și nu te mulțumești cu veniturile mari din agricultură ? **Nu sînt sigure. Dă o piatră o dată și rămîi dator pe viață. Apoi acum nici nu mai e rentabil. Impozitele au crescut foarte mult. De la anul renunț la sere.** — Tocmai la sere ? **La sere, la sere.** — Ziceai că vinzi roșiile cu 25 lei kilogramul ? **Nici așa nu mai rentează. Impozite mari. Din toată comuna numai eu le-am păstrat. 40 de sere au fost desființate. Eu singur mai sînt încă rentabil.** — Ești demn de admirat, nea Fanache. Dar la sere să nu renunți. Nici la cultura pămîntului. **Poate n-o să renunț.** — Bine faci. Dar parcă totuși în '64 ai fost condamnat pentru furt de lemne. **Da, dar am fost amnistiat.** — Și în '71 ? **Nu mai știu.** — Cum se poate ? **Nu mai știu.** — Pentru furt și mită. **Da, dar n-am făcut nici o zi. Toate sînt de discutat.** — Și în '76 ? **Am fugit de la locul accidentului.**

★

Sîntem mărunți, spune cineva după plecarea lui Gheorghe Fanache. În 10 ani, ăsta are milionul. Cum să nu-i crezi cînd se laudă cu relațiile lui. Trece drept un om mare în autobază și probabil că nu fără temei. Trei condamnări pentru fapte foarte grave fără nici o zi de executare. A patra, cea mai gravă, și fără dubii, cu executare la locul de muncă și numai doi ani...

★

Plec la Bălenii (Dîmbovița) de unde este Gheorghe Fanache, îi spun procurorului șef adjunct al Capitalei, Florin Dimitriu, și mă duc acolo împotriva convingerilor mele. Iubesc pe toți cei ce muncesc de dimineața pînă noaptea și uneori și nopțile și nea Fanache face parte din această categorie de oameni benefici. În mod normal, nea Fanache trebuie înțeles și apărat, nicidecum suspectat. Mă neliniștesc totuși două lucruri : a furat și n-avea nevoie să fure iar an de an obține pentru cultura lui cele mai bune pămînturi. Mai mult decît munca chiar, iubesc starea de echitate dătătoare de oameni demni și liberi și am impresia că nea Fanache tocmai aici tulbură apele cu banii lui.

★

La Bălenii, împreună cu procurorul Ion Matei din Procuratura județului Dîmbovița. Curtea casei lui Gheorghe Fanache. În curte un autotren mai înalt decît casa din cărămidă nouă, în autotren, marfă de import, marfă care, conform foii de parcurs, ar fi trebuit să se afle la Reșița. Nea Fanache și cei doi fii. Lazăr Fanache se revoltă : **Mie să-mi spuneți pentru ce-ați venit ?** Deocamdată, răspunde Ion Matei, mai important decît motivul pentru care am venit este faptul că am venit. 11 saci de nutreț concentrat, un sac cu azotat de amoniu, 16 saci de ciment fără bon, nutreț concentrat nu se vinde în comerț, foi de tablă de aluminiu care, de asemenea, nu se desfac în comerț. Și aici ? În camera asta ce aveți ?

Gheorghița Fanache leșină. Nea Fanache blestemă clipa cînd s-a născut, oțet, săruri, indignare, injurături, du-te-vino, repede un doctor, din cauza noastră, desigur. Ion Matei se apleacă să la pulsul femeii, femeia își retrage brusc mîna. „Bine, zice Ion Matei, acum puteți deschide ușa". În cămară : tablă, vreo 1 200 kilograme, ulterior, la miliție, vom afla că Gheorghe Fanache a fost reclamat că numai în ultimele două zile a vîndut peste 2 000 kilograme tablă cu 12 lei per kilogram și Ion Matei face, obligat de împrejurări, legătura între prezența autotrenului și tabla din magazie...

Pentru ce-am venit și ce-a ieșit ! Haideți să vedem serele, pămîntul, pogoanele cu morcovi, cu pătrunjel și mărar și cartofi... **Care sere ?** Serele cu roșii, 25 lei kilogramul la „Intercontinental". **N-am sere.** Nici n-ai avut ? **Nu.** Și pogoanele cu morcovi, cu pătrunjel ?... **N-am nici un pogon.** Și nopțile, zăpada, becurile de jur-împrejur, diminețile fără somn ?... ? ! ? Și atunci cele două mașini ? Și casa ? Și 32 000 lei ? Și ARO ? Și procesele cu avocați ? De unde atîția bani ? Chiar Gheorghe Ungureanu, escrocul, ne spusese că Fanache cară mașini la piață cu legume și e plin de bani din acest comerț. Sîntem consternați. Chiar așa ? Nu mai poți avea încredere nici chiar în florul unui escroc ?

La sediul Cooperativei agricole de producție, președintele este plecat după lemne în interes personal, inginerul șef este la masă, contabilul șef cunoaște legea : statutul prevede că se poate vinde teren pentru casă celor ce muncesc în cooperativă și sînt tineri și insurați. Cîte norme a lucrat anul ăsta, acum un an sau acum doi ani Dumitru Fanache, fiul lui Gheorghe Fanache ? **Unde-i caietul de evidență ?** Caietul de evidență nu e, aparе totuși într-un tîrziu. Dumitru Fanache n-a lucrat nici o normă, nici acum un an, nici acum doi ani și nimeni din familia Fanache n-a executat vreo normă în acest răstimp. Cineva își amintește că totuși parcă, prin '73, Gheorghița Fanache venea pe la cimp. E însurat ? **Dumitru Fanache nu e însurat. Dar voia să se însoare.** De ce nu ați vîndut pămîntul viitoarei soții ? **Așa ar fi trebuit să facem. Ne-am gîndit să-i conferăm să rămînă în comună.** Știați că Dumitru Fanache, la fel ca și tatăl său, Gheorghe Fanache, a fost condamnat pentru furt ? **Parcă.** Există aprobarea consiliului de conducere pentru această vînzare ? **Unde-i caietul cu procese-verbale ?** Caietul lipsește, ar trebui să fie la contabilul șef, dar nu e, unde e ? Se răscolesc birourile, toate deschise, se întorc pe dos sertarele, în sfîrșit apare caietul de procese-verbale și încă un dosar din care rezultă că familia Fanache nu numai că nu are dreptul la pămînt pentru casă, dar mai deține suplimentar încă 629 mp pe care ar trebui să-i restituie. De ce dacă familia Fanache deține nelegal în spatele casei 629 mp de pămînt nu i-ați dat autorizație de construcție pe acest teren ? **N-am știut, n-am consultat caietul.** Nimeni nu l-a consultat ? **Nimeni.** Consiliul de conducere a aprobat vînzarea terenului numitului Dumitru Fanache. Întrebare retorică : Cum e posibil ?

★

Primarul comunei Bălenii locuiește în Tîrgoviște.

Secretarul consiliului popular : În mod sigur Dumitru Fanache n-are autorizație de construcție. O altă întrebare retorică : Cum a început atunci construcția ?

Chiar nimeni din comună nu cunoaște faptul că Gheorghe Fanache execută o condamnare de doi ani la locul de muncă ? Șeful postului de miliție dă neîncrezător din cap. El, cel puțin, nu știe nimic. Acum cîteva zile a primit o sesizare precum că Gheorghe Fanache a vîndut vreo 2 000 kg tablă cu 12 lei per kilogram. Urma să înceapă verificările. N-ați văzut autotrenul intrînd în comună ? **Nu l-a văzut.** E de părere că situația lui Gheorghe Fanache nu e limpede. Ultima oară cînd a avut de lucru cu el a fost probabil înainte de condamnare. Primise mandat de arestare împotriva lui. Cum de a aflat de mandat, nu-și dă seama. A doua zi, Fanache a venit la el și i-a spus să restituie mandatul de arestare pentru că uite... și a scos o hîrtie ștampilată, semnată, venise cu ea tocmai de la Brăila, direct, apoi, deși Tribunalul brăilean ar fi avut obligația să-l anunțe că un om din comună execută o pedeapsă la locul de muncă, acoa hîrtie n-a sosit. E cludat și felul în care a fost condamnat. De obicei, din cîte știe, cînd cineva este condamnat la locul de muncă, locul de muncă este ales într-una din întreprinderile de pe raza județului unde domiciliază inculpatul, tocmai pentru ca organele de miliție să-l poată avea sub supraveghere. Muncă necalificată, așa cum face Fanache la Autobaza 6 Colentina din București, putea efectua în oricare din fabricile județului. Dacă din rațiunamente care-i scapă a fost totuși trimis la București să facă zilnic naveta, de ce atunci nu i s-a comunicat, sau dacă i s-a comunicat, unde-i adresa ?

★

În comună se cunoaște, din chiar declarațiile familiei, că Fanache e om de 5 000 lei pe zi. Invidiat și birfit, Fanache este deopotrivă de temut. Deșitfel, nici la întreprinderea unde efectuează condamnarea lucrurile nu stau cu mult altfel. Indiferent în ce fel, Fanache reprezintă o forță. Forța lui i-o dau banii, dar mai mult decît banii forța lui se înmulțește pe împrejurări confuze, pe care le mînuiește cu dibăcie și viclenie ajutat și încurajat chiar de superficialitate, incompetență, dezordine în evidențe. Rămîne de văzut dacă dezordinea, delăsarea și incompetența sînt întîmplătoare. Procurorul Ion Matei a dispus începerea cercetărilor.

Încheiam reportajul-anchetă din numărul trecut cu cuvintele : Mai departe, meditația este individuală. De data asta, în comuna Bălenii și mai departe, meditația ar putea fi chiar colectivă. În ce mă privește, meditez la cellalți 99 de înșelați, la alte 99 colective de conducere, la alte 99 sisteme de evidență și control.

NICOLAE CRISTACHE

Cu mîinile pînă la coate în avutul obștesc

Dezastrul a început într-o zi în care, trebuind să ia în seamă tot mai desele sesizări cu privire la neregulile ce se petrec la unitatea 309 din strada Uranus, conducerea I.L.F. Militari București a dispus efectuarea unei verificări gestionare și a inventarului acesteia pe o perioadă mai lungă. Pînă atunci totul mersese ca pe roate. Manea Ilie și Prejoianu Aurel, d... semeni de-ai noștri cu frica lui dumnezeu în suflet (motiv pentru care dădeau, ori de cîte ori îi lăsa munca, acatiste la Sf. Vineri cu conținut preventiv, de genul „ferește-ne doamne de miliția economică"), dar și cu dragoste de cele lumești (a se citi bani), își îndeplineau planul de delapidare cu o tenacitate demnă de o cauză mai bună, scoțînd mitic din gestiune cum scoate un pescar iscusit plevușca cu chipeelul din baltă. Fiind și cumnați, nu exista vreun pericol de concurență, amîndoi „muncind" pe brînci, din zori și pînă-n noapte, pentru asigurarea viitorului familiei și dărnirarea bietului Aprozar.

Iată însă că a venit nefericita aceea de inventariere, și totul s-a dus de ripă. Încetul cu încetul, socoteală cu socoteală, filă cu filă, suma delapidată de cei doi a ajuns să atingă nivelul sutelor de mii. Astfel s-a descoperit că în cadrul unității 309 s au produs în mod sistematic sustrageri din gestiune, atît de mărfuri, cît mai ales de numerar, că s-au întocmit acte false cu duiumul, că intrările și ieșirile de mărfuri și ambalaje nu erau operate la data realizării lor, ci la niște termene ce serveau drept acoperire celor doi infractori, că au fost prezentate spre inventariere produse pentru care nu existau documente de intrare justificative, au fost introduse ilegal în gestiune anumite mărfuri, în scopul acoperirii unor lipsuri ori al transferării lor fictive dintr-o perioadă gestionară în alta etc.

Credeți că Manea și Prejoianu aveau vreo metodă specială de delapidare care să-i facă mat pe toți contabilii din lume ? Da de unde ! Furau pur și simplu, luînd din gestiune cît îi tăia capul, bani sau de-ale gurii. Tehnica lor stătea în altceva. Ei făceau parte din categoria acelor gestionari — adevărată rara avis ! — care știau cînd vine și cine vine cu inventarul. Și nu din cărți și nici de la magi nu aveau ei asemenea informații, ci chiar de la cei care urmau să execute operațiunea ori de la o persoană mai sus pusă decît aceștia, respectiv contabilul-șef al Întreprinderii de legume și fructe Militari, pe numele său Iancu Mircea.

Mituindu-i pe Ionescu Constantin, Coman Elena, Lungu Aurel și Tănăsescu Lucian — toți patru revizori de gestiune ai aceleiași întreprinderi, mituindu-l pe contabilul șef, dînd în stînga și în dreapta, infractorii Manea și Prejoianu au aflat formula magică : „gestiune deschide-te, să iau fără grijă cît îmi trebuie".

Cînd venea inventarul, știind, în mare, cam cît au lipsă, cei doi gestionari începeau mișcălițiile. De pildă, în luna noiembrie 1978, pentru a nu ieși în minus cu o sumă de circa 70 000 lei, aceștia au emis o factură fictivă, către Grupul școlar auto din Bulevardul Păcii 191, prin care se atesta că unitatea 309 a livrat acestuia produse în valoare de 65 847,15 lei. În realitate, produsele respective au fost livrate după efectuarea inventarului, ele contînd de două ori în gestiunea infractorilor : o dată valoric, prin factura care-i descărca de suma respectivă, a doua oară fizic, prin luarea lor în calcul ca sold de marfă existent în magazin în momentul inventarului.

Figura cu factura fictivă către grupul școlar citat s-a repetat și la inventarul din 24 aprilie 1979.

Dar principala scamatorie la care recurgeau Manea și Prejoianu pentru acoperirea sumelor mari sustrase era cea cu pungile de plastic. Obținînd aceste pungi dintr-o sursă la care ne vom referi mai tîrziu, în cantități foarte mari, la prețul de 0,60—0,80 lei, cei doi le introduceau în gestiune, fără forme legale, calculîndu-le la 1 leu bucata. Diferența obținută era folosită fie la acoperirea lipsurilor deja create, fie pentru umflarea propriilor buzunare. Și dacă notăm că numărul sacoșelor de plastic introduse în acest mod în gestiunea unității 309 se ridică la 340 203 bucăți, ne dăm seama că sumele respective nu erau deloc de neglijat.

În fine, să mai spunem că Manea și Prejoianu au mai încercat un fals și în ceasul al doisprezecelea, cînd era de așteptat să înțeleagă că au fost prinși cu mîța în sac și să dovedească sinceritate. Dimpotrivă, ei au prezentat organelor de cercetare nu mai puțin de 26 procese-verbale, din care reieșea că în perioada 1978—1979, respectiv perioada în care dumnealor s-au ocupat cu furatul, au constatat degradarea și stricarea unei cantități de mărfuri echivalentă cu suma de 169 539,65 lei. Numai că procesele-verbale respective aveau niște hibe care le făceau inoperabile. Așa, de pildă, acestea nu erau întocmite în prezența delegatului I.L.F. și nici nu purtau semnătura acestuia, nu aveau avizul conducerii întreprinderii și altele. Sesizîndu-se de aceste neregului, organele de miliție au adîncit cercetările, constatînd că respectivele acte erau false, fiind întocmite toate odată acasă la Manea Ilie de către un oarecare Stana Haralambie și semnate, contra sumei de 100 de lei, de către doi gunoieri și un muncitor necalificat. Așa de bine erau întocmite aceste procese-verbale, încît, de exemplu, în perioada 24—25 aprilie 1979, ele consemnau că s-a stricat, fiind aruncată la gunoi, cantitatea de 870 kilograme de spanac, deși în aceeași perioadă în stocul unității nu figurau decît 355 kilograme de spanac !

Ne vom opri aici cu înșirarea faptelor celor doi infractori, deși despre ceea ce au făcut aceștia pentru a-și rotunji veniturile în dauna avutului statului, s-ar mai putea scrie multe rînduri. Acest lucru ne interesează însă mai puțin. În schimb credem că trebuie să ne întrebăm cu toată seriozitatea cum au putut aceștia să-și desfășoare activitatea infracțională nestingheriți atîta vreme, cine poartă răspunderea, cel puțin morală, dacă nu și materială, pentru crearea climatului tolerant, irresponsabil, atît de favorabil delapidării din unitatea 309. Despre aceasta însă, precum și despre „filiera" pungilor de plastic, ne vom referi în numărul viitor al revistei.

SERGIU BUZOIANU
IOAN CHILOM

Un spital al mașinilor noastre

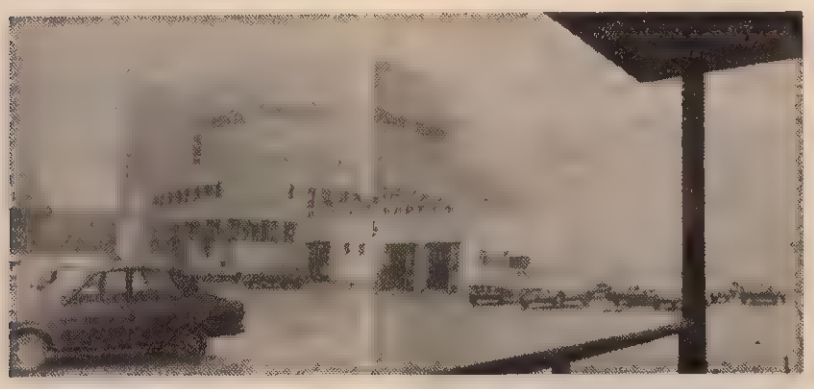

Recent, în Capitală, în cartierul Militari, a avut loc darea în folosință a celei mai moderne stații „Dacia-Service". La inaugurare, exact ca la vernisajul unei expoziții, au fost prezenți atît reprezentanți ai filialelor de acest gen din țară cît și foarte mulți bucureșteni care au asistat la o demonstrație practică în nou, să-i spunem, „spital al mașinilor".

Am cerut directorului filialei numărul 4 București, Gheorghe Marinescu, cîteva detalii. Actuala unitate „Dacia-Service", ne-a spus interlocutorul nostru, în raport cu celelalte stații de acest gen din țară atinge cei mai înalți parametri mondiali în materie. Respectiva unitate este dotată cu toată aparatura necesară asigurării asistenței tehnice la autoturisme. Este utilată cu testele necesare verificării funcționării întregului ansamblu motor, banc de verificare a cutiei de viteze, rampe de direcție, mașini de echilibrat, bancuri de frînă, bancuri de verificare a amortizoarelor, S.D.V.-uri pentru o întreagă gamă de reparații a autoturismelor, cu alte cuvinte, tot ceea ce este necesar ca, în cel mai scurt timp, un autoturism să-și recapete nu numai înfățișarea dar și buna funcționare.

Tot în noua unitate „Dacia-Service" din Militari a fost înființat un atelier mecanic pentru recondiționarea pieselor de schimb creîndu-se, în acest mod, economii atît în domeniul pieselor cît și economii financiare posesorilor de autoturisme. Pentru o execuție bună și corectă a vopsitoriei, unitatea a fost dotată cu un cuptor de coacere care scurtează timpul de vopsire a autoturismului și totodată ridică calitatea. Și tot ca noutate, la noua unitate „Dacia" din Militari are loc, la venirea unui autoturism, așa-numita recepție factică care arată posesorului defecțiunile pe care le are autoturismul. Are loc, cu alte cuvinte, un fel de radiografie a întregii mașini. După arătarea defecțiunilor, și dacă posesorul este de acord cu remedierile, autoturismul intră în reparații, iar în final, cînd este preluat este ridicat pe o rampă elevatoare unde are loc o altă recepție — arătîndu-se toate operațiile care s-au făcut și piesele înlocuite. Posesorul autoturismului preia mașina cu o garanție a lucrărilor executate.

Pentru o activitate civilizată, pentru desfășurarea lucrărilor în bune condiții și pentru respectarea normelor de protecția muncii, cei care vin să-și repare mașinile aici nu pot pătrunde în unitate. În schimb pot să-și privească autoturismul prin partea vitrată, de la holul de așteptare, unde există și două compartimente de programare și informare în care specialiști, cadre cu înaltă calificare, dau relații tehnice, cu alte cuvinte, aici, au loc adevărate lecții teoretice. Odată cu deschiderea stației din Militari s-a inaugurat și noul sistem al abonamentelor : „Prietenii Daciei". Ce reprezintă acest lucru ? Posesorii de autoturisme au o serie întreagă de avantaje. Prin „Prietenii Daciei" se pot executa, în costul abonamentului, o serie întreagă de depanări la domiciliu, revizii anuale și asigurarea cu prioritate a reparațiilor.

— În cît timp s-a ridicat clădirea ?

— Construcția nu a durat decît un an și jumătate. Cei care au executat lucrările au fost cei de la I.C.S.I.M. Lîngă harnicii constructori, cărora le aducem și pe această cale toate mulțumirile, au lucrat zi de zi și mai ales nopțile oamenii muncii din cadrul secției Pantelimon. Nu numai atît, dar celor din Pantelimon le revine o sarcină destul de delicată și la ora actuală. Este vorba de formarea și inițierea noului colectiv de specialiști. Se cunoaște faptul că pentru formarea specialiștilor, în cadrul unităților noastre, au loc tot felul de cursuri. Pe lîngă acestea la Grupul școlar „23 August" în diferite secții se pregătesc tinerii pe meserii. Pînă la ora actuală, pentru unitatea din Militari au fost luate două promoții de mecanici și se pregătește o clasă de tinichigerie.

— Care-i capacitatea noii unități din Militari ?

— „Dacia-Service" din Militari are o capacitate de 72 de posturi de lucru și va lucra în două schimburi. Socotind că unor mașini nu le vor fi necesare chiar opt ore de lucru, noi ne gîndim că pe un singur schimb, aici, li se va reda „sănătatea" la peste 100 de mașini. Reparațiile se vor desfășura în cele două nivele, iar terasa clădirii va avea rolul unei imense parcări. Accesul se va face cu ajutorul unei scări elicoidale, iar pentru mașinile grav avariate va funcționa un lift de mari dimensiuni.

— Care sînt gîndurile pe viitor a celor care conduc unitățile service ?

— În ultimii ani, filiala 4 București s-a dezvoltat foarte mult prin noile unități. Prin efort propriu s-a reamenajat și s-au modernizat unitățile din Buzău, Turnu Măgurele, Giurgiu și Videle. În viitorul an în Capitală se va deschide un mare depozit de piese de schimb care, credem noi, va satisface nevoile posesorilor de autoturisme. De asemenea, se va da în folosință o nouă stație la Slobozia care va avea rolul de a asigura cerințele celor care merg spre litoral. Totodată se fac noi amenajări și în orașele Alexandria, Zimnicea, Roșiori și Călărași. În București, tot prin efortul colectivului, se va da în folosință o nouă unitate în Bulevardul Lacul Tei, la numărul 143. De asemenea extinderea unității din Pantelimon dorim să arate așa cum arată noua unitate din Militari. După ce se vor da acestea în folosință putem spune că, în Capitală, în cele mai importante puncte există cîte o unitate service. Este un mare lucru care duce la o economisire de carburanți și de timp.

— Ce vă mai doriți ?

— Ca treaba să meargă pe roate. Să existe cît mai puține reclamații iar în locul lor cuvinte de laudă.

SORIN POSTOLACHE ■

Cronica șoselei

Șoferul e și el om!

Lucrul în schimbul II are un avantaj incontestabil. Poți să dormi pînă mai tîrziu fără grija sculatului cu noaptea în cap și sîcîielile tramvaiului, troleibuzului ori autobuzului care se încăpățînează uneori să nu vină la timp. Dezavantajul acestui schimb II este însă că ceasurile de dimineață trec în zbor și nici nu știi cînd se face ora cînd trebuie să te pregătești de plecare la serviciu. Cei care nu-și organizează bine folosirea orelor de dimineață, care vor să le facă pe toate, se pomenesc în postura deloc plăcută, de a fi gata obosiți înainte de a pleca la muncă. Cam așa s-a întîmplat și cu S. D., pe care drumurile făcute cu mașina proprietate personală, pe arterele bucureștene arhiaglomerate, încenute la 7,00 dimineața și terminate la ora 12,00, l-au epuizat pe șofer. A servit masa de prînz și la 13,15 a pornit spre uzină. Colac peste pupăză, traseul spre serviciu era mai aglomerat ca niciodată. Practic nu puteai înainta cu o medie mai mare de 7—10 km pe oră. La oboseala fizică s-a adăugat cea nervoasă, provocată de mersul în ritm de melc pe străzi dopate. Cu chiu cu vai, la ora 14 fără cinci a ajuns la locul de muncă. „Cînd mă gîndesc că după oboseala de azi-dimineață și după 8 ore de muncă trebuie să fac un drum pînă în județul Vrancea, mă apucă pandaliile", i-a mărturisit S. D. unui coleg. „Nu te du și gata, ce, arde ?!", a fost replica colegului. „Ușor de spus nu te du, dar am promis mai demult unei cunoștințe că o transport la părinți pentru o treabă care o are azi și nu în altă zi și trebuie să mă țin de cuvînt". Colegul a dat din umeri — cu semnificația „tă cum crezi" și s-a îndepărtat spre treburile lui

La ora 22,00, echipajul s-a pus în mișcare spre Vrancea. Deși seara tîrziu, pînă ce au ajuns pe șoseaua de ieșire din București spre Urziceni, tot a durat 20 de minute.

Curios, drumul, relativ liber, discuțiile cu pasagera din dreapta parcă au mai alungat oboseala șoferului. În pofida pericolelor nopții, multe și care de care mai periculoase, bicicliste și căruțe neiluminate, cîte un tractor oprit pe dreapta fără semnalizare, șoferul nostru gonea cu 100—110 km pe oră.

Numai așa se explică cum de nu se făcuse nici unu noaptea și mașina condusă de S. D. intra deja în curtea casei părinților Silviei, în comuna Dumbrăveni — Vrancea. Au servit o gustare, pasagera și-a rezolvat problemele care o determinaseră să facă această călătorie-fulger și la 2.00 echipajul părăsea Dumbrăvenii cu direcția București. Conversația se lega greu, oboseala acumulată în cele 19 ore de zbucium începea să-și spună cuvîntul.

„Simt că nu mai pot înainta", i s-a destăinuit șoferul ocupantei locului din dreapta, cînd mașina rula prin centrul orașului Rîmnicu Sărat. „Nu-i nimic, oprim la o parcare și tragem un somn bun, apoi plecăm mai departe. Dacă n-ar trebui să fiu dimineața în București, am opri la vreun motel, dar așa, n-avem încotro".

Zis și făcut. Șoferul a oprit la un loc de parcare, cei doi s-au înveliț bine cu paltoanele — căci frigul începuse să se facă simțit — și au dormit două ore bune.

La 4,30 călătoria a fost reluată. Sînt șoferi care literalmente după jumătate de oră de somn reintră pe deplin în formă și pot conduce fără probleme încă cîteva sute de kilometri.

Pentru Stelian, cele două ore și jumătate de somn n-au reprezentat însă mare lucru. A pornit mașina, a apăsat cu putere pe accelerație pentru a scurta pe cît posibil chinul călătoriei. N-a parcurs mai mult de 40 de kilometri și Morfeu l-a învins pe șofer. Mașina a părăsit șoseaua, s-a izbit de un pom și de acolo a ricoșat pe cîmp, unde după cîteva piruiete a ajuns cu roțile în sus. Ocupanta locului din dreapta s-a ales cu leziuni grave, fiind transportată la spital. Șoferul a scăpat doar cu cîteva zgîrieturi.

După ce s-a mai dezmeticit, șoferul declara : „Nu mai puteam de oboseală. Să vă spun sincer, după ce am ieșit din Buzău, am atipit de mai multe ori. De fiecare dată mă trezeam exact cînd eram pe punctul să părăsesc șoseaua ori să mă ciocnesc cu cei care circulau din sens opus. Mi-am dat seama de primejdia deosebită prin care treceam, dar nu am avut tăria să trag pe dreapta și să mă culc. Mă gîndeam mereu la colega mea care trebuia să ajungă neapărat la București dimineața. Nu voiam să mă fac de rîs".

Nu a lipsit din această călătorie nici „Fata morgana", în sensul că șoferul, voind să-și găsească o scuză, a invocat o turmă de oi cu care, pomenindu-se deodată în față și voind să o ferească, a nimerit chipurile pe cîmp.

Stimați confrați în ale volanului, sînteți tineri, rezistenți, talentați în conducerea mașinii, dar gîndiți-vă că omul totuși e om și organismul lui are niște limite de rezistență.

Colonel VICTOR BEDA ■

RESTAURANT EUROPEAN

Din pragul serii în care i-am văzut lumina tandră, ca de fruct fraged, vălurind din globurile electrice peste fețele de masă albe ca zăpada, peste roșul cardinal al catifelelor și înfrățindu-se cu muzica înceată, dulce, apropiată și totuși îndepărtată, ce se prefira parcă sunet cu sunet, ca niște boabe de rouă diamantină, prin buchetul de frunze al celor cîțiva palmieri, pe Cornel Urcan și Szabo Iosif, șefii acestui restaurant, pot zice că-l și cunoscusem. Primul are 38 de ani și dincolo de amănuntele, unele pitorești, ale biografiei sale profesionale, duce gîndul drept la țintă, despovărat de prejudecățile care, recunoaște, știrbesc prestigiul muncii pentru care el chiar simte că s-a născut, și afirmă că aici, la Timișoara, la una dintre porțile României către inima Europei, complexul „Continental" ține să fie un etalon de civilizație. Fecior de oameni săraci, care și-au dus viața din puțin și n-au îndrăznit niciodată să se așeze la masa vreunui restaurant mai acătării, pe la 13 ani muncea ca un rob, în tăcere, cu supușenie ireproșabilă dar plin de ambiții, în camera frigorifică a restaurantului „Sinaia" din Timișoara, scotea zilnic 50—60 de blocuri de gheață din acea încăpere, limpezea locul și apoi tot el, singur, aducea altele, așternea pe ele pînze curate și peste acestea rînduia bucățile de carne venite de la măcelărie. A încărcat și-a descărcat, a lucrat la bar și la magazie, a fost ospătar, a trecut, zice, prin toată filiera, prin toate verigile profesiei, iar mulțumirea sa, fiindcă recunoaște că dacă privește în urmă n-are de ce să nu fie mulțumit, vine nu numai din faptul că, înzestrat fiind cu o prodigioasă fantezie în alcătuirea unor mese de protocol, a avut prilejul să dea strălucire ospeției cu care am întîmpinat numeroase personalități de seamă ce ne-au vizitat țara dar și pentru că de zece ani încoace, de cînd răspunde de „Continental", a făcut din acest complex de alimentație publică, neîndoielnic, unul dintre cele mai bune din țară. Împreună cu colegul său Szabo Iosif, mai tînăr, de vreo 31 de ani doar, pe care l-a promovat pentru că a intuit în el aceeași înzestrare înnăscută și aceleași temeiuri, solide, ale profesiei, conduce o echipă de 120 de oameni aleși pe sprînceană, de la bucătarii specialiști Walter Kinsch, Constantin Burcioiu, Aurel Pandor, la șefii de sală Braier Gustav, Ion Bechira, și la portarii Vasile Lazăr și Traian Todea. Mulți rîvnesc să ajungă la „Continental", puțini reușesc. Prin înțelegerea pe care a dovedit-o întotdeauna conducerea Oficiului județean de turism, directorul Ioan Grozescu, aici nimeni nu vine trimis pentru a se încadra direct ci trebuie să se supună probelor de pe urma cărora eliminarea se face, îndeobște, nu numai rapid dar și definitiv, fără drept de apel. Au fost și cazuri cînd eliminarea s-a petrecut imediat după „bună ziua", la simpla vedere, de către șefii „Continentalului", a unor unghii spoite cu ojă ! Viciile ascunse, să le zicem așa, sînt și ele vinate fără nici un fel de sovăială, și unul dintre bucătarii mai tineri ai restaurantului, priceput în meserie dar dedulcit într-o vreme la patima băuturii, știe foarte bine că n-a putut să-și facă scut nici pret de o clipă din prevederile Codului Muncii atunci cînd Cornel Urcan l-a avertizat că la prima abatere îi va și semna desfacerea contractului de muncă. Și cum Cornel Urcan n-a mai gustat, de 11 ani, pic de băutură, subalternul a luat aceeași eroică, în felul ei, hotărîre. „Prin ținuta ospătarilor, a restaurantului, susține Cornel Urcan, obligăm și clienții să se poarte civilizat. Mă refer la cei care mai au încă de învățat să se poarte astfel. În orice caz, exagerînd poate nițel, aș zice că unora ar trebui să le fie întrucîtva teamă să intre aici, pentru că atmosfera locului izolează neîntîrziat orice grosolănie, orice aptitudini deprinse prin crîșme, iar noi nu primim vinuri din vestitele podgorii Recaș, Teremia sau Buziaș ca să se împlinească năzuința, ce s-ar dovedi catastrofală, a cuiva care-și pune-n gînd să vină la Continental ca să se-mbete". Cam două treimi din vînzările, de vreo 30 de milioane anual, realizate de „Continental", se obțin prin desfacerea preparatelor culinare. „Dar în afară de mîncare și băutură, adaugă Cornel Urcan, simțeam nevoia de a consolida și altfel prestigiul Continentalului, de a face numele acestuia de neuitat în inima celor ce ne-au călcat, fie și întîmplător, pragul. Așa au apărut **Serile bănățene**, pentru care mulți oaspeți ai Timișoarei, fie că sînt români fie că sînt turiști străini, dau telefon dinainte ca să-și rezerve o masă la Continental". Este și acesta unul dintre motivele care-l fac pe Cornel Urcan să spună că, dacă restaurantul, ca și braseria ori barul de noapte care alcătuiesc complexul „Continental", ar putea fi „impachetate" într-o năframă fermecată și mutate în altă parte, el ar avea curajul să le aseze în orice loc, în inima oricărei metropole din lume, fără sfioli provinciale. Fiindcă, adaugă el, „ceea ce reușesc în plus altii față de noi, este că știu să prezinte mai bine ceea ce fac. Adeseori, noi prezentăm sub nivelul a ceea ce, de fapt, facem. Cînd facem". Și Cornel Urcan stăruie și precizează astfel, deoarece numărul celor ce lucrează în alimentația publică e mare, dar al celor ce știu să-și ducă munca lor cu profundă seriozitate și cu cinste neîntinată e încă mic, mult mai mic decît arată statele de plată și funcția atribuită unora ca șefi peste unități în care statul a investit bani grei. „Marii meseriași de la care am învățat ceva sînt Vintilă de la Athénée Palace din București, Caralis Andrei de la Carpați Brașov și Negritu de la Cluj-Napoca", zice, și înțelegem că, asemenea unui dar din dar, învățătura a transmis-o și altora, la rîndu-i, și în primul rînd colegului său, Szabo Iosif, de a cărui destoinicie faima „Continentalului" se leagă, încă de pe acum, într-o măsură apreciabilă. Cum se construiește, neostentativ dar temeinic, această faimă, lăsăm să se înțeleagă din faptul că, în ultimul an, aproximativ o treime din beneficiile „Continentalului" au acoperit cheltuielile care, periodic, se întreprind aici, astfel încît înfățișarea locului să fie o continuă surpriză chiar și pentru clienții permanenți. Și „Continentalul" încă se înregistrează, în acest an, cu un beneficiu net de 2 milioane de lei ! Dacă, în fiecare lună, Cornel Urcan și Szabo Iosif n-ar cheltui cîteva mii de lei numai pentru ca pe toate mesele să existe flori, beneficiul ar fi fost mai mare sau mai mic ? Creadă, oricine, ce vrea. Ei știu demult răspunsul.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Un nou obiectiv pe harta bucureșteană:

ȘOSEAUA FUNDENI

Exista, pînă în urmă cu un an de zile, un drumeag de legătură între Șoseaua Colentina și Pantelimon, drumeag îngust, șerpuit, cu pante și văi, ce străbătea comuna Fundenilor în care, pe vremea ploilor, se adunau apele, inundîndu-l. De se încumeta vreun șofer să o ia pe această scurtătură, o făcea pe riscul lui, întîlnirea cu o altă mașină din sens opus îl punea în dificultate. Trebuia să tragă mașina deoparte, pînă-n gardul vreunei case mărunte, zona pe care o rememorăm azi fiind pe atunci aproape în întregime o zonă a caselor mărunte, în care adeseori apele ploilor le treceau pragul, precum niște musafiri nedoriți. Fostul drumeag nu mai există, după cum au fost înghițite de buldozerele pornite în asalt mare parte din căsuțele ce-l împrejmuiau. A apărut în locul lui o șosea largă, asfaltată, drum al soarelui și al luminii, al deschiderii spre civilizație, drum susținut de un maiestuos pod de pe coama căruia saluți lacul Fundeni, și el amenajat pentru a se putea integra în acest nou peisaj al Capitalei.

În ziua documentării noastre — sîmbătă, 29.XI.1980 — se puneau la punct ultimele amănunte pentru lansarea spre lume a acestui nou obiectiv civic care în exprimarea specialiștilor poartă numele de **modernizarea șoselei Fundeni**; în ziua apariției acestui reportaj (distanța fiind doar de cîteva zeci de ore), deja pe această nouă cale, pe această nouă arteră a civilizației bucureștene, mașinile multicolore salută în goana lor întregul complex de lucrări tehnico-edilitare săvîrșite, de un an încoace, pe parcursul a 4 km, începînd de la intersecția străzilor Gheorghiței și 7 Noiembrie cu Șoseaua Colentina, pînă în șoseaua Pantelimonului.

Așadar, s-a deschis Șoseaua Fundeni — iată un subiect de reportaj pe care nu avem dreptul să-l pierdem, mai ales cînd un asemenea eveniment ar fi trebuit să-l sărbătorim abia peste un an. Cu 11 luni mai devreme a fost dat în folosință obiectivul Fundenilor, cu 11 luni mai devreme nevoia îmbunătățirii circulației dintre cele două mari artere — Colentina și Pantelimon, prin degrevarea Oborului — a fost împlinită.

Stăm de vorbă cu directorul coordonator al I.C.E.D. — Întreprinderea de construcții edilitare și drumuri București, căreia i s-a încredințat această lucrare majoră pentru Capitală. Tov. Cornel Popescu — interlocutorul nostru și ghid prin noua arteră — ne pune la dispoziție date, cifre, fapte. „Cînd spun un întreg complex de lucrări tehnico-edilitare care se înglobează în această acțiune de modernizare mă refer la tot ansamblul Fundenilor: rețele

de apă, canal, gaze, electrice, telefoane, construirea unui pod cu 3 deschideri peste linia C.F.R. București—Constanța; la realizarea a 4 km drumuri largi, asfaltate, la amenajarea lacului Fundeni, la executarea unui baraj descărcător... Sigur, sumara înșiruire nu spune prea mult, lucrurile astea trebuie văzute — ceea ce se poate vedea, pentru că există și o parte nevăzută a muncii desfășurate în această zonă".

Vom completa noi, din adnotările preluate de la același interlocutor, imaginea uriașului volum de muncă pe care cei aproape 300 de muncitori, tehnicieni, ingineri ai șantierelor nr. 3 și 5, în grija cărora a fost dată lucrarea de la începuturi, au depus-o aici, zile și nopți, în decursul unui an de zile. Numai lățimea carosabilului realizat, fără trotuare, atinge 14 metri: drumurile carosabile efectuate adună laolaltă 60 000 mp; trotuarele — 24 000 mp, apoi 2 200 ml de canale, podul are 3 deschideri a 18 ml fiecare. Pentru a se ajunge aici a fost nevoie de mișcarea a peste 150 000 mc pămînt.

Sentimentul cu care am făcut cunoștință cu noua șosea Fundeni a fost cel al parcurgerii unui modern bulevard. Lăsasem în urmă Colentina, adevărată cetate a Soarelui, cu drumurile ei largi, străjuite de modernele siluete ale blocurilor noi. Am intrat pe Șoseaua Fundenilor, urmăriți de mirosul proaspăt al asfaltului, mașina încetinindu-și mersul pentru a nu ne scăpa nici un amănunt, pentru a urmări cu ochii minții și acele lucrări nevăzute, finalizate, la rîndul lor, pentru a descoperi pașii constructorilor ce și-au mutat, de acum, rostul prin alte locuri, unde iarăși vor porni apriga bătălie cu timpul, cu calitatea, cu eficiența, în folosul oamenilor. La mijlocul șoselei, cam la doi km de la pornire, podul. Aici i-am găsit pe mai marii municipalității gîndind gospodărește viitorul de pe solidul postament al lui azi, aici am găsit adunați la muncă patriotică sute de tineri, plantînd de o parte și de alta a limbii asfaltului peste 5 000 de arbori și arbuști: esență de frasin și pin, mesteceni pentru colorit. Se puncta, cu fiecare pom înrădăcinat, cu fiecare lopată de pămînt întinsă, noua personalitate a șoselei Fundenilor.

Nu putem vorbi despre un obiectiv finalizat fără a-i aminti pe cei care au depus eforturi susținute, zile și nopți, pentru realizarea lui. Cu dăruire, cu perseverență, nepierzînd nici un moment din atenție importanța acestei lucrări, ce va dăinui peste veacuri. Aici a lucrat prima femeie șef de șantier din București, ing. Doina Mateescu. Am pus-o în cap de listă la rugămintea directorului. Am înțeles, ascultîndu-l, că-și merită această prioritate pentru calitățile dovedite în cunoașterea meseriei, în relațiile cu oamenii pe care-i conduce, în seriozitatea cu care a urmărit, pas cu pas, fiecare lucrare încredințată. Cuvinte de laudă merită și șeful șantierului nr. 3, ing. Mihai Gudov. După cum, în această „echipă" de elită a Fundenilor și-au înscris numele în respectabilitate și șeful de lot Nicolae Stoica, și maiștrii Mircea Drăghici, Petre Mănescu, Dumitru Tarabega, și șefii de formație Aurel Negrotă, Gheorghe Vlașcă, Ion Giurcă și... Altfel spus, meritî felicitări pentru lucrarea de excepțională calitate, realizată în termen record, toți podarii, instalatorii, drenorii, betoniștii, drumarii, sudorii, mecanicii ș.a. „Dv., în care din aceste meserii sînteți specializat, tovarășe Cornel Popescu?" — l-am întrebat, la sfîrșitul convorbirii noastre. „Sînt edilitarist! — ne-a răspuns prompt. De 22 de ani, de cînd am terminat facultatea de hidrotehnică, lucrez în această întreprindere. De 22 de ani pun temelie noului și modernului în București. Acum, că am terminat Fundenii, inima mea deja a pornit-o spre celelalte obiective care ne stau în față: Bd. 13 Septembrie în noua zonă Uranus, Bd. Dimitrie Cantemir, pe care îl vom ataca în următoarele zile, șoseaua Vitan—Bîrzești, o altă investiție extrem de importantă, care va lega Șoseaua Olteniței de cea a Vitanului".

Șoseaua Fundeni este doar una din emblemele civilizației pe care ei, constructorii Întreprinderii de construcții edilitare și poduri București, au dăltuit-o în durabilitate peste veacuri. Cum munca acestor inimoși constructori se desfășoară pe o impresionantă arie de acțiune, cum tot ceea ce fac ei se poate numi fără tăgadă trăinicie, vom reveni în mijlocul lor, prezentîndu-i într-un viitor material.

GEORGETA BLĂNARU

Viitorul la Scăiești

Am descins la Scăiești, în nordul județului Dolj, după trei ani de cînd nu am mai revăzut această vatră de oameni.

Înainte de toate, comuna aceasta, cu pămînturi nu tocmai roditoare, dar cu atît mai aproape de inima oamenilor, întîmpină ziua de mîine cu o istorie cinstită și limpede. Și nu-i vom căuta momentele de altitudine prea departe în timp: cînd turcii celebrului pașă rebel Osman Pazvantoglu au ars satul și au vrut să-l treacă prin sabie, un învățător al locului, Anghel Tuță pe nume, și-a ridicat consătenii împotriva stihiei năvălitorilor; s-au ridicat și panduri de pe aceste meleaguri și toți Chilomii comunei din ei se trag; pădurile de jur-împrejur erau bîntuite de haiduci și, iată, Valea lui Pătru poartă numele unuia dintre ei; la 1907, 35 de răsculați din comună au fost condamnați la moarte și 6 dintre ei au fost împușcați, iar din vremurile și mai noi, printre altele, printre multe altele, satul s-a ales cu o avuție care nu este chiar la îndemîna oricărui sat românesc: de la o vreme au început să-l caute pictorii, Eustațiu Stoenescu, Al. Ciucurencu și Henri Catargi mai cu seamă, pînă cînd, nu demult, ultimul, chiar în anul în care s-a stins din viață, a dăruit satului o frumoasă colecție de tablouri care are șansa să se întrunească într-un muzeu sătesc cum nu e de întîlnit chiar oriunde.

Iar dincolo de avuțiile acestea, înainte de întîlnirea ei cu viitorul visat, comuna de astăzi, convertită la o nouă măsură a faptei, contează nu numai pe o istorie nouă, ci și pe un elan nou. Ca în toate satele românești, și aici, casele noi sînt semnul cel mai sigur al istoriei contemporane: numai în ultima vreme consiliul popular comunal a eliberat preț de două duzini de autorizații de construcție și, iată, s-au și urcat pe schele Nicolae și Gheorghe Munteanu, Ion Birsan și Marin Negreț, Damian Dragomir și Ion Lepădat. Pămînturile lor, cum spuneam, nu sînt dintre cele mai fertile, dar oamenii nici aici nu duc lipsă de mijloacele prin care îi pot spori rodnicia. De pildă, de curînd, stația de mașini agricole din comună va împlini un deceniu de cînd a luat ființă, și directorul ei, același de la început, inginerul Al. Oprescu, ne așază în fața unei statistici limpezi: s-a început cu 104 tractoare și s-a ajuns la 147, mai moderne, mai puternice; s-a început cu 2 combine autopropulsate și s-a ajuns la 51; s-a început cu 6 semănători și s-a ajuns la 28. Alt exemplu al unei revelatoare ascensiuni ni-l oferă Nicolae Munteanu, președintele celor două cooperative agricole de producție recent reunite, și inginerul lor șef, Gheorghe Chilom: în mai puțin de 5 ani efectivul total al vitelor obștii a crescut mai mult decît o dată și jumătate, sporuri notabile înregistrînd și producția de carne și producția de lapte. Iar primarul Cornel Neremzoiu, om al locului, cunoscător al măsurilor de luat în seamă cînd e vorba de aspirațiile unei comunități, astăzi, ne încredințează că izbînzile comunei Scăiești își află o temelie trainică și în munca de zi cu zi a deputaților sătești.

Și viitorul? Ei, bine, peste viitorul acestei comune, nu e rău să-o spunem, a planat ani în șir un semn de întrebare. Din Scăiești, cînd zilele sînt senine și orizonturile se limpezesc, se întrezăresc ademenitoare, destul de clar, retortele și coșurile de fum ale Combinatului chimic și ale termocentralei din Craiova. Chemarea industriei, în privirile și urechea oamenilor din Scăiești, a sunat mai puternic decît pe alte meleaguri. Și totuși, printr-un miracol care ține de puterea anilor noștri de a le oferi oamenilor o șansă chiar acolo unde s-au născut și unde își au familiile, casele și gospodăriile, prea puțini s-au dezrădăcinat din comună. Și, iată, viitorul le va oferi motive în plus să rămînă aici, să muncească aici, să trăiască aici.

Din 1981 va începe construcția unei fabrici de brînzeturi și industria, pentru cei din Scăiești, va înceta să fie un miraj. În viitorul cincinal, printr-un efort corespunzător de investiții, comuna Scăiești va deveni model pentru localitățile din nordul județului Dolj și adevărul acesta va implica oamenii într-o realitate mai înaltă decît o conjunctură pasageră. Ei, care nu o dată au încălzit în inimi nostalgia pentru pămînturile mănoase din sud, ei vor îndoi umerii sub apăsarea unei misiuni pe care au așteptat-o îndelung și cu certă speranță și nu încape nici o îndoială că abia atunci își vor vădi valoarea adevărată și avuțiile lor mai vechi: istoria lor întru toate cinstită și norocul lor de a fi nemuriți de cîțiva pictori mari ai acestui popor.

MIHAI PELIN

Drum în sat

(Urmare din pagina 1)

atunci, vecinii din Roata. Lozul cel mare odată tras, n-a ezitat să-și răstoarne bucatele pe masa gazdelor. Încearcă să vezi dacă e gospodărie în Roata care să nu fie în vreun fel beneficiară a vecinătății școlii. Bărbații au pus mîna, unii la bătrînețe, să deprindă meseria de șondor. Ei cu retribuția, femeile cu ziua-muncă la C.A.P. și așa a început să se întoarcă satul pe dos. Mai întîi casele de cărămidă, întinse cît jumătate din ogradă sau cu etaj de parcă ar sta în ele prințul Cutare. Apoi gardurile trase la linie, o minunăție. Mai pe urmă livezile din curte, mobila, frigiderul, aragazul, plita electrică și, bineînțeles, telefonul, mașina. În deal s-au prețăpit blocurile pentru familiști. Centrul de comună — cu școala mult mărită, cu căminul cultural cît Ateneul Român, cu complexele comerciale — n-are motive să nu se creadă pe drumul către oraș. Au apărut șoselele. Cît vezi cu ochii peste cîmpurile păzite de sonde, șerpare de asfalt și-au fixat rădăcinile în iarbă, aproape între ele punctele de lucru ale sondorilor și satele. De la București la Roata sau de la București la Giurgiu, roțile „Daciei" nu simt diferența.

Cîrtojanii au plecat, din pricina știută, cu întîrziere din block-starturi. Copiii doritori de carte și de meserie luau drumul Capitalei. Vîrstnicii, încă sprinteni pentru a se simți bine în salopetă, căutau și ei într-acolo. Schelele nu păreau pentru ei. Veniseră fără să bată la ușă, fi luaseră pe nepregătite, sfidînd imposibile răspunsul la ce ar spune ei, puși în fața întrebării-cheie: Veniți cu noi? Da sau nu, păreau a spune, cu sau fără voi, ne simțim bine și vom rămîne aici. Ceea ce s-a și întîmplat. Au trecut ani. Socul începutului a fost uitat, din curiozitate sau din ambiție mulți au lăsat secera în cui și s-au apropiat. S-au privit ochi în ochi cu dihania de metal, impasibilă, provocatoare prin indiferența ei. Care pe care?

Privesc seara pe șoseaua ce leagă Cîrtojanii de Roata, acolo unde se află epicentrul exploatării petroliere. În autobuze, în mașini de ocazie, în mașinile proprii, pe biciclete, pe jos, vin în număr mare. Vin sondorii! O imagine care, proiectată la vreme în mintea celor ce trebuiau să decidă, ar fi schimbat poate soarta lucrurilor și a locurilor.

Ceva din provocarea născută din această ocazie se simte cînd calci pe ulițele satului. În Tîrg — în același petic de loc unde se ține, de pe la mijlocul veacului trecut, tîrgul de 15 august — în Tîrg spunem noi și astăzi, deși tîrgul este o singură zi pe an, o casă cît toate zilele, învelită cu tablă lucitoare precum turlele de la Vovidenie. „Cine stă aici?" întreb eu, cu acrul că cer să mi se desconspire locul unde este ascunsă bomba cu neutroni. „Vasile stă, cine vrei să stea!" sînt apostrofat, pentru vina de a nu ști nici măcar atîta lucru. Lîngă biserică, acolo unde începe Vergeaua, printre pomi fructiferi puși să umbrească gardul, un acoperiș cu turle și ape repezi anunță o altă locuință domestică. „Dar asta?" întreb cu voce coborîtă, pentru a nu mă mai trezi cu reproșurile de mai înainte. „A lu' Gogănău, mă!" sună explicația, aflînd astfel că proprietarii casei sînt doi foști colegi ai mei de școală primară. În marginea lacului cu pămînt alb, în Hițina, un fel de Oltenie a noastră a Cîrtojanilor, cu însi firoscoși nevoie mare și fuduli cam la fel, într-un loc bine știut de mine, a apărut o construcție pe care greu poți s-o numești casă. Poate rînduri de case, cum se zicea pe vremuri, asta, da. Cunosc proprietarul și întreb altceva: „Gică cu cine stă aici?" Aceeași voce, sătulă să-mi exnlice pînă și cum se duce lingura la gură: „Cu cine vrei mă să stea, el stă, el și nevasta!"

Nu zic că în Cîrtojani sînt cei mai ambițioși proprietari de case din lume. Dar ambițioși sînt. Trec, de cîte ori merg în Satul Nou, pe lîngă cineva care a tînut să aibă primul televizor din sat. L-a avut. Nu aveam încă trasă lumina electrică. S-a îngrijit el și de asta, luîndu-și un generator. Cînd a simțit că vine timpul caselor cu etaj, și-a băgat-o în cap și n-a mai extras-o de acolo. Respectiva casă a fost ridicată în doi timpi și trei mișcări și ne privește din marginea șoselei care merge spre Gratia, cu pretenția de deschizător de drumuri ce este.

Multe își pot ierta ai mei din Cîrtojani cînd e vorba de ce n-au făcut la vreme. Lucrul cel mai important rămîne se pare lipsa de fier în mirosirea, la vreme, a petrolului sub picioare.

Să cheltuim mai puţin,

SĂ PRODUCEM MAI MULT ŞI MAI BINE!

Flacăra
EDIŢIE SPECIALĂ

„Sînt necesare măsuri hotărîte pentru creşterea eficienţei economice şi reducerea continuă a consumurilor materiale — care, din păcate, continuă să fie încă destul de mari. Aceasta este singura cale reală pentru creşterea venitului naţional, pentru sporirea bogăţiei naţionale şi ridicarea rentabilităţii generale a activităţii economice, pentru asigurarea mijloacelor necesare dezvoltării societăţii, ridicării bunăstării materiale şi spirituale a poporului.“

NICOLAE CEAUŞESCU

Reducerea cheltuielilor materiale în strategia dezvoltării

Accelerarea progresului economic şi social al ţării noastre este organic legată de utilizarea cu maximum de eficienţă economică a tuturor resurselor materiale, financiare şi umane existente în fiecare întreprindere. Pe această cale se obţin rezultate economico-sociale utile maxime în cel mai scurt timp posibil şi cu costuri de producţie minime pe fiecare unitate de efect util. Se amplifică astfel posibilităţile societăţii de asigurare a unor ritmuri înalte de creştere economică şi de satisfacere mai deplină a necesităţilor de consum ale oamenilor muncii.

Optimizarea creşterii eficienţei activităţii de producţie, lărgirea posibilităţilor societăţii de a accelera progresul economico-social sînt condiţionate de fundamentarea şi respectarea unor corelaţii de bază pe ansamblul ţării, în profil de ramură şi teritorial, precum şi în fiecare întreprindere, cu privire la asigurarea şi folosirea cît mai raţională a resurselor materiale. **Cu cît pentru fiecare unitate de produs fizic, producţie netă sau venit naţional vom cheltui mai puţine resurse naturale, materii prime, combustibil şi energie, cu atît sporesc posibilităţile societăţii de accelerare a dezvoltării şi de ridicare a nivelului de trai**, pentru o perioadă îndelungată de timp. Tocmai de aceea, aceste corelaţii ce caracterizează raportul efect economico-social util — efort social depus, sînt atît expresia nemijlocită a nivelului la care a ajuns eficienţa, cît şi **condiţia accelerării progresului societăţii în perspectivă.**

Maximizarea valorii producţiei nete în volumul, structura şi calitatea impuse de nevoia socială reală prin minimizarea costurilor de producţie şi, în primul rînd, a celor materiale, pentru fiecare unitate de efect fizic util, constituie **esenţa procesului de realizare a saltului revoluţionar de la dezvoltarea preponderent extensivă la dezvoltarea intensivă**, cu accentuarea factorilor calitativi, de eficienţă şi competitivitate prioritari, în toate domeniile vieţii economico-sociale.

Îmbinarea acestei strategii cu folosirea unei părţi importante din venitul naţional pentru acumulare constituie, pentru România, soluţia optimă a învingerii mai rapide a stadiului de ţară în curs de dezvoltare şi a intrării, la sfîrşitul cincinalului 1981—1985, în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie, pentru ca în perspectiva anilor 1990 **să elimine treptat decalajele ce o mai despart de ţările avansate ale lumii.**

În cadrul acestei strategii generale, **creşterea mai rapidă a venitului naţional în raport cu cea a produsului social** are ca rezultat sporirea ponderii venitului naţional şi scăderea corespunzătoare a ponderii fondului de înlocuire în produsul social. Aceasta constituie expresia cea mai elocventă a creşterii valorii noi create ce se obţine la un leu cheltuieli materiale de producţie, ooţiunea fundamentală a politicii economice a partidului nostru în etapa actuală şi în perspectivă.

Astfel, la o creştere medie anuală de peste 7 la sută a produsului social în perioada 1976—1980, a avut loc o creştere a venitului naţional de 8 la sută, sporindu-se corespunzător ponderea venitului naţional în produsul social.

În planul naţional unic de dezvoltare pe anul 1981, vor fi consolidate puternic realizările obţinute în actualul cincinal.

Pe fondul creşterii mai rapide a venitului naţional, comparativ cu cea a produsului social, se asigură ritmuri mai înalte de creştere a fondului de consum, a bunăstării generale a poporului.

În condiţiile cînd efortul de dezvoltare este din ce în ce mai mare, preocuparea şi grija deosebită pentru reducerea costurilor, a cheltuielilor mate-

(Continuare în pagina 15)

Prof. univ. dr. ILIE VĂDUVA

Tractorul românesc — locul trei la export pe plan mondial — în plină cursă pentru sporirea competitivităţii. Citiţi articolul din pagina 16.

Economia de metal — o chestiune de inteligenţă, dar şi de morală

Atribut esenţial al realizării autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare, **reducerea cheltuielilor materiale pe toate căile puse la dispoziţie de noul mecanism economico-financiar este, în acelaşi timp, un obiectiv patriotic pentru oamenii muncii din ţara noastră.** Creativitatea, spiritul gospodăresc, mobilizarea tuturor cadrelor tehnice, a inginerilor, tehnicienilor şi muncitorilor din unităţile economice pot asigura obţinerea unor produse cu performanţe superioare şi care, în acelaşi timp, să înglobeze cantităţi mai reduse de materii prime.

Convinşi de adevărul celor afirmate încredinţăm acest spaţiu muncitorilor şi inginerilor întreprinderii bucureştene „Semănătoarea“, întreprindere mare consumatoare de metal al cărei destin este legat de dezvoltarea agriculturii româneşti. Dacă în 1976, dintr-o tonă de metal aici s-a realizat o valoare a producţiei de 30 875 lei, acum, din aceeaşi cantitate de metal se realizează o valoare a producţiei de 36 450 lei, ca urmare a reducerii consumu-

(Continuare în pagina 17)

RĂZVAN BĂRBULESCU

Reducerea cheltuielilor materiale : o cauză a lor, a noastră, a tuturor, adică a celor care vor beneficia de pe urma acestei acţiuni.

Fotografie de ELENA GHERA

„Gîndim tehnic mai bine decît acum 20 de ani, dar în virtutea obișnuinței multe lucruri le facem la fel"

Se află în curs de desfășurare o acțiune de anvergură și de importanță națională, cu influență hotărîtoare asupra reducerii cheltuielilor materiale asupra eficienței întregii economii : tipizarea. Noțiunea pare simplă doar la prima vedere și vom încerca în cele de mai jos să lămurim cu ajutorul unor specialiști angrenați în această acțiune complexitatea ei și problemele, mai mici sau mai mari, pe care le ridică. Cincinalul revoluției tehnico-științifice se încheie pe fondul unei acțiuni care va revoluționa concepția noastră tehnică și care va pune la îndemîna economiei naționale instrumente de lucru unitare și eficiente.

Pentru discuția noastră am ales Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică, I.I.T.P.I.C., unde sînt reunite toate specialitățile — tehnologie, montaj, utilaj, utilități, construcții — și se execută proiecte de o mare diversitate și complexitate. Interlocutorul nostru, inginerul Ioan Hudea, șeful secției îngrășăminte.

— Tovarășe inginer, tipizarea nu este o noutate. S-a practicat și se practică, la noi și în alte părți, este o acțiune care în mod normal se impune de la sine. Care sînt — fie-ne iertat pleonasmul — noutățile de ultimă oră în acest domeniu ?

— Firesc ar fi fost ca tipizarea să pleacă de jos în sus. Din păcate, a trebuit să intervină conducerea superioară de partid și de stat și să lanseze acțiunea la toate nivelele și în toate ramurile industriale. Veți întreba de ce se impune astăzi, mai mult decît ieri, o asemenea acțiune. De mult timp proiectăm și executăm instalații chimice. La început, am cumpărat de la diverse firme tehnologii și utilaje. A urmat asimilarea și îmbunătățirea lor. Astăzi sîntem capabili să facem în țară marea majoritate a tehnologiilor de care avem nevoie. Să dăm ca exemplu fabricile de amoniac, pentru că tocmai am pe masă un proiect tipizat pentru o astfel de instalație. Pînă acum am cumpărat șapte tipuri de fabrici de amoniac, giganți care costă aproape un miliard de lei. Într-o asemenea instalație intră sute de utilaje — schimbătoare de căldură, cazane, recuperatoare, multe din ele unicate. Să ne gîndim ce înseamnă asigurarea lor cu piese de schimb sau eventuala lor înlocuire. Înseamnă crearea unor alte unicate, or, **se știe că un unicat costă de cîteva ori mai mult decît un produs de serie.** La diversitatea de tipuri actuale, pe lîngă industria propriu-zisă ar fi trebuit creată o alta, de piese de schimb. Dacă se defectează un simplu ventil, instalația este scoasă din funcțiune... O instalație mare cum e cea de care vorbim și a cărei producție se ridică zilnic la 1 000 tone de amoniac (necesar altor tehnologii) trebuie protejată împotriva unor astfel de accidente, iar repunerea ei în funcțiune trebuie făcută cu maximă operativitate. Iată de ce sînt necesare piese de schimb care să se producă în mod curent.

— Deci, ați ales cea mai bună instalație, ați tipizat-o, iar în viitor urmează să faceți un singur tip de instalație ?

— Da. Instalația este verificată în exploatare, asimilată în țară, îmbunătățită pe parcurs. Ansamblele și subansamblele sînt în marea lor majoritate asimilate și se execută în producția curentă. Este instalația pe care putem s-o producem cu eforturi financiare și cheltuieli materiale minime. Așadar, pentru instalațiile propuse pentru tipizare se aleg soluțiile tehnologice verificate, capabile să acopere o gamă cît mai largă de necesități, cu consumuri materiale cît mai reduse, cu importuri minime, pe scurt : soluțiile cu cea mai bună eficiență economică. Prin tipizare se urmărește aducerea la zi a tehnologiilor celor mai bune.

— O egalizare a tehnologiilor la nivelul cel mai înalt ?

— La nivelul cel mai potrivit pentru noi, așa este mai corect spus. Sîntem obligați să ținem seama de criteriul energetic, de cerințele pieței, de orientarea cercetărilor și preocupărilor viitoare. Ne interesează să alegem o gamă de produse pe care să le facem cît mai bine. Numai așa o industrie poate deveni competitivă pe plan mondial. **Perfecționarea și optimizarea procesului tehnologic, consumul minim de materiale se pot realiza mult mai bine cînd te ocupi de un singur tip de instalație, nu de șapte. O asemenea permanentă îmbunătățire duce automat la reducerea cheltuielilor necesare pentru realizarea unui produs.**

— Se vorbește despre o reproiectare, despre o regîndire a proceselor tehnologice, a fiecărui utilaj în parte. Cum se poate realiza aceasta, mai ales în cazul unor instalații complexe, la care participă mai multe ramuri ?

— Atingem un alt aspect, poate cel mai important, pentru că fără rezolvarea lui nu se poate concepe o finalizare corespunzătoare a acțiunii de tipizare.

— Să legăm acest aspect de problema reducerii cheltuielilor materiale. Despre ce este vorba ?

— De reducerea sorto-tipo-dimensiunilor. Avem astăzi o gamă nepermis de mare de repere. Doar unele din ele, prin frecvența folosirii, își justifică existența. Cele care apar rar sau cu caracter accidental este firesc să fie înlăturate. Să nu mai pierdem timp și bani cu realizarea lor ! Să luăm, spre exemplu, două tipuri de corniere laminate, foarte apropiate ca dimensiuni și care se pot înlocui una pe alta cu succes și fără risipă de material. Ele se laminează pe aceeași mașină. Trecerea de la un tip la altul presupune oprirea mașinii și adaptarea ei pentru cel de al doilea tip, iar timpul efectiv de folosire al mașinii scade. Însumate, toate aceste opriri înseamnă în ultimă instanță bani.

— Micșorarea numărului de repere nu duce la supradimensionare ?

— În puține cazuri, da. Pe ansamblu efectul este pozitiv. Și astăzi proiectantul și mai ales executantul se află în situația de a pune ce găsește, nu ce are nevoie.

— Va dispărea din limbajul tehnic noțiunea de unicat ?

— Nu. Mai ales în chimie, dar aceste unicate vor fi realizate din ansamble și subansamble care vor fi tipizate. Chimia va folosi în continuare unicate ce se vor executa pe bază de comandă specială. Am nevoie, de exemplu, de trei armături speciale pentru gaze sintetice la presiunea de 150 atmosfere și temperatura de 800 grade. Pentru asimilare ar trebui doi ani. În asemenea cazuri e mult mai rentabil să facem apel la o firmă specializată în astfel de produse, iar noi să vindem produsele în care ne-am specializat.

— Ca urmare a acestei acțiuni se vor reglementa mai bine relațiile dintre diferite ramuri ale economiei ?

— Arbitri neutri și imparțiali vor fi nomenclatoarele de produse tipizate. Se vor putea cere doar produsele nominalizate acolo, avînd siguranța că se vor găsi.

— Se poate vorbi despre proiecte care vor folosi mai multor beneficiari, vor fi scoase din sertar și vor fi livrate la cerere ?

— În cazul instalațiilor complexe nu se va putea face acest lucru. Diferă de la caz la caz planul general, partea economică, estacadele. Dar și în aceste cazuri **o parte** din proiectul instalației se va livra fără un efort de concepție deosebit. **Se va cîștiga timp, deci și bani, prin folosirea produselor de serie, prin rezolvarea spinoasei probleme a pieselor de schimb.**

— Concluzii ? Propuneri ?

— Să încercăm. Nu trebuie să ne imaginăm acțiunea de tipizare ca o campanie, ci ca o acțiune continuă. Nu numai amplă, ci **totală.** Tipizarea trebuie văzută ca **o acțiune de jos în sus care impune autonomie, autoritate și răspundere nu numai la ministere și la forurile tutelare, ci la nivelul oricărei întreprinderi.** Nu trebuie să ne imaginăm că tipizarea se va încheia vreodată. Este o acțiune continuă, care trebuie să țină seama de progresul tehnicii, de posibilitățile de care dispunem la un anumit moment.

— Fiind o acțiune de durată, care credeți că sînt prioritățile ?

— În primul rînd, trebuie abordate acele proiecte care au un grad mare de repetabilitate, proiectele de care vom avea mai mare nevoie în cincinalul care urmează. Să ne îndreptăm eforturile mai întîi spre aspectele majore : eficiența, reducerea cheltuielilor materiale, competitivitatea. Este foarte bine că în paralel se lucrează la nomenclatorul produselor care cuprinde sorturile, tipurile, dimensiunile și calitățile produselor. El ar trebui să fie gata cu un ceas mai devreme pentru a putea ști ce anume să prevedem în proiectele-tip, pentru a evita suprapuneri și reproiectări. **Să recunoaștem că am consumat pînă acum prea multă energie, prea mult material pentru crearea unor produse. La toate nivelele, de la o simplă șaibă pînă la instalații complexe, sînt încă mari rezerve. Prin tipizare, prin regîndirea tuturor proceselor se urmărește scoaterea la iveală și folosirea acestor rezerve.** Astăzi gîndim tehnic mai bine decît acum 20 de ani și totuși, în virtutea obișnuinței, multe lucruri le facem la fel.

— Vă mulțumim, tovarășe inginer Ioan Hudea, pentru amabilitate.

Înainte de a încheia aceste rînduri, să mai spunem că întreaga capacitate tehnică românească este, sau dacă nu este acum în curînd va fi, angrenată în această acțiune care își propune perfecționarea întregii activități industriale, reducerea maximă a cheltuielilor materiale. Este calea eficienței economice.

OPREA GEORGESCU

ENERGIA EOLIANĂ

Primele experimente de amploare

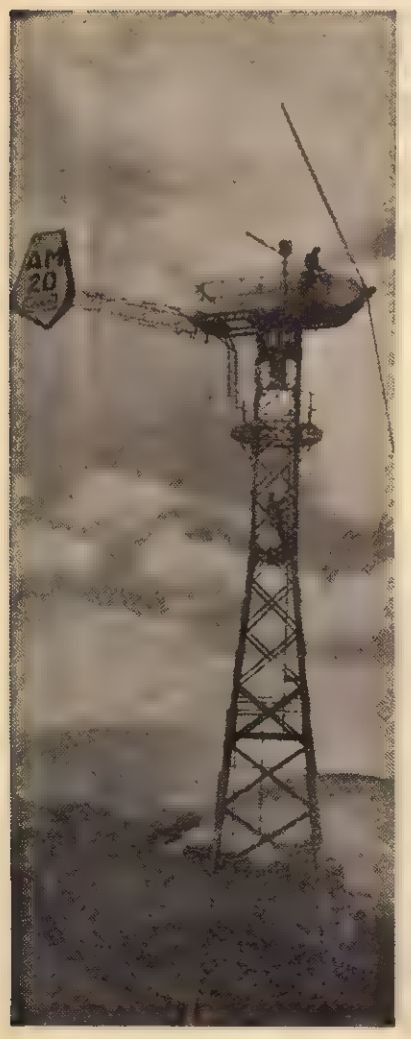

Cel mai mare agregat eolian din țară a fost instalat lîngă hidrocentrala de la Lotru

La Institutul de cercetări și modernizări energetice ICEMENERG am fost informați prin mijlocirea biroului pentru protecția proprietății industriale că în cursul anului trecut, pe baza invențiilor brevetate și aplicate, au fost realizate economii în valoare de 4 500 000 lei. Majoritatea invențiilor și inovațiilor se referă fie la mai buna utilizare a unor combustibili clasici, fie la crearea unor înlocuitori sau dispozitive de concepție originală, iar prin aceasta la diminuarea sau totala reducere a unor costisitoare produse din import. Vom aminti, între acestea, „Procedeul de obținere a unui aditiv de combustie, (un milion lei economii anuale) și „Procedeul de fabricare a bilelor de cauciuc spongios", invenție prin aplicarea căreia au rezultat economii anuale de două milioane lei, ambele elaborate de colective din cadrul secției de cercetări pentru chimie în energetică.

Importante prin performanțele lor tehnice și economice se dovedesc și invențiile și inovațiile brevetate sau în curs de brevetare în acest an, care se înscriu în efortul general al institutului pentru obținerea, pe baza gîndirii novatoare, a unor **sensibile economii de combustibil și materiale,** conducînd, în final, la reducerea cheltuielilor materiale de producție. Nu le vom prezenta pe larg marelui public, dată fiind dificultatea convertirii limbajului ezoteric al specialistului în termenii uzuali. Am reținut, în schimb, cîteva date extrem de interesante în legătură cu vastul program consacrat proiectării, experimentării și folosirii pe scară largă a unor agregate eoliene, cu vaste implicații economice. În conformitate cu Programul energetic național și cu recomandările exprese ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, de folosire a unor noi surse de energie — la ICEMENERG a fost întocmit un program de perspectivă, de cercetare și implementare a unor noi și originale echipamente energetice eoliene. Prin contribuția lui Eol, zestrea energetică a țării se va îmbogăți simțitor dacă avem în vedere, conform datelor estimative, **că în viitorul deceniu puterea instalată în centrale eoliene ar putea însuma 4 000 MW și o producție de energie de aproximativ 20 miliarde kWh pe an !**

Putem aprecia cît de mare se arată a fi această nouă sursă de energie obținută prin convertirea forței vîntului în energie electrică mai ales dacă avem în vedere că, după mai bine de două decenii de construcții hidrotehnice, **puterea instalată totală în hidrocentrale din România este, la ora actuală, de 3 225 MW.**

Atît doar că energia cinetică a vîntului nu se dovedește deosebit de docilă, iar aceasta în ciuda faptului că turbinele eoliene sînt folosite de mai bine de un secol. (În Statele Unite există aproximativ un milion de mici instalații eoliene). Pretutindeni cercetătorii și constructorii continuă să găsească noi căi pentru perfecționarea rotorului, elementul-cheie al întregului echipament. Practica a dovedit că un rotor clasic nu poate capta mai mult de 60% din energia cinetică a vîntului (așa-numita limită a lui Betz). Prin cele mai moderne turbine eoliene s-a izbutit folosirea energiei vîntului în proporție de 46—48%, sau, cu alte cuvinte, în proporție de 75—80% din potențialul-limită prevăzut de Betz. (Prezentăm aceste amănunte deoarece ele ne sînt necesare în încheierea articolului nostru).

Perfecționarea rotorului constituie, firește, și principalul obiect de cercetare al specialiștilor noștri, nevoiți, între altele, să-și adapteze proiectele la condițiile de climă și la regimul eolian al României, deci să monteze instalațiile în zonele de munte, unde bate vîntul cu mai mare intensitate, dar, în același timp, rotoarele au de înfruntat vitregia naturii (îngheț, chiciură, șase luni de iarnă etc.).

Cea mai mare instalație eoliană din țară a intrat în funcțiune de curînd în Munții Căpățînei, la o înălțime de 1900 metri, în apropierea sistemului hidroenergetic de pe Lotru. Ea vine să concretizeze una dintre cele mai interesante soluții pentru țara noastră : cuplarea aerogeneratoarelor într-un sistem de amenajare hidroenergetică. Aceasta înseamnă că energia eoliană aleatoare ar putea fi folosită pentru a produce energia electrică necesară pompării apei dintr-un lac-tampon în principalul lac de acumulare al respectivei centrale hidroelectrice.

Gîndită și executată la ICEMENERG, această centrală eoliană a fost instalată pe culmea Petrimanu, din apropierea hidrocentralei de pe Lotru, și urmează să producă anual 40 000 kWh, energie ce va fi folosită pentru pomparea apei din lacul-tampon Petrimanu în lacul de acumulare al hidrocentralei de pe Lotru. Instalația este prevăzută cu un rotor cu trei pale avînd un diametru de 10 metri și o putere instalată de 20 kW la o viteză a vîntului de 13 kilometri pe secundă. Agregatul reprezintă unul din experimentele de amploare ale „eolienilor" din țara noastră și, în funcție de rezultatele ce se vor obține de acest colectiv și de altele se va trece în următorii ani la proiectarea și executarea unor instalații de mai mare putere, **unele ajungînd să însumeze o putere instalată de pînă la 1 000 kW.**

Aminteam în cuprinsul articolului nostru că punctul nodal al echipamentelor eoliene îl constituie rotorul. Cercetătorii de la ICEMENERG își propun construirea unui rotor fără palete, sau mai exact apus a unui captator static, capabil de a folosi practic **întreaga** energie cinetică a vîntului, în proporție de sută la sută, deci dincolo de dificilul și inexpugnabilul prag al lui Betz !

Literatura de specialitate, ne-au declarat interlocutorii noștri, nu consemnează un asemenea procedeu, deci ar fi o premieră pe plan mondial. Colectorul static urmează să fie montat în primăvara anului viitor și dacă totul va decurge conform datelor estimative, vom avea prilejul să anunțăm cercurilor științifice internaționale o realizare de prestigiu.

LIVIU TIMBUS

La un singur subansamblu al combinei CARP-560, produsă de „Semănătoarea"-București, o economie de 9 kg metal. Realizator : șeful de brigadă Constantin Bulat

STRATEGIA DEZVOLTĂRII

Ce sînt cheltuielile materiale?

În categoria cheltuielilor materiale de producție se includ : materiile prime, materiale, combustibil, apă, amortizări.

Cheltuielile materiale au o pondere ridicată, mai ales în ramurile industriei prelucrătoare. Urmarea directă a reducerii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs este creșterea venitului național, a bunăstării generale.

Ce înseamnă o reducere de un procent?

În 1981 : un spor de venit național de 13,4 miliarde lei, echivalente cu :

150 000 televizoare, 150 000 frigidere, 50 000 autoturisme, 150 000 garnituri de mobilă, 20 milioane perechi de încălțăminte etc. ;

construirea a numeroase obiective economice și social-culturale, printre care trei întreprinderi industriale cu o producție totală de 2 miliarde lei, 4 spitale, 15 000 apartamente.

În 1985 : un spor de 26,4 miliarde lei, față de 8,6 miliarde lei în 1975.

În perioada 1970—1975, ca urmare a reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social cu 4 la sută, venitul național va crește cu 94 miliarde lei, ceea ce echivalează aproape cu mărimea venitului național creat în 1980.

Cum putem reduce cheltuielile materiale?

Cîteva direcții principale :

- **micșorarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, apă ;**
- **reproiectarea și modernizarea produselor ;**
- **perfecționarea activității de aprovizionare tehnico-materială ;**
- **valorificarea deșeurilor ;**
- **întărirea disciplinei tehnologice ;**
- **folosirea înlocuitorilor ;**
- **îmbunătățirea indicilor de folosire a utilajelor ;**
- **standardizarea materiilor prime și produselor finite.**

Semnificații

Reducerea cheltuielilor materiale prezintă semnificații deosebite pentru țara noastră ținînd seama de :

- **ritmul rapid de creștere economică, solicitînd un volum tot mai mare de materii prime și de surse de energie ;**
- **acoperirea unei părți însemnate din nevoia de resurse materiale pe seama importurilor, care au devenit tot mai scumpe în ultimii ani ;**
- **rezervele noastre de materii prime au, în general, un conținut în substanță utilă mai scăzut decît media pe plan mondial ;**
- **consumurile specifice încă ridicate pe unitatea de produs fabricat și de venit național ;**
- **pe o unitate de venit național se consumă în prezent la noi de două ori mai mult combustibil decît în țările industriale dezvoltate ;**
- **relațiile economice mondiale, cooperarea internațională facilitează reducerea cheltuielilor materiale, dar o și impun mai categoric ;**
- **volumul mare de investiții alocate pentru construirea noilor obiective, imobilizează temporar însemnate resurse și retrag pe perioade mai mari sau mai mici resurse materiale și umane, fără a furniza, în schimb, produse ;**
- **ridicarea susținută a nivelului de trai impune sporirea venitului național atît pe seama creșterii volumului absolut al producției anuale, cît și pe seama reducerii ponderii cheltuielilor materiale.**

Reducerea cheltuielilor materiale

(Urmare din pagina 13)

riale de producție, trebuie să constituie o problemă de prim ordin a tuturor colectivelor de oameni ai muncii. Faptul că astăzi importăm mai mult petrol decît producem, că prețul petrolului crește rapid face necesar ca, paralel cu accentuarea producerii energiei pe bază de cărbune, să se acționeze în întreaga economie pentru reducerea consumurilor specifice. „Ținînd seama de caracteristicile situației economice internaționale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — de implicațiile crizei energetice și de materii prime, un obiectiv central al viitorului cincinal va fi îmbunătățirea radicală a structurii industriei noastre, orientarea hotărîtă a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie ; se va pune accentul pe valorificarea superioară a resurselor materiale, a forței de muncă". Aceasta presupune înlocuirea completă a unor tehnologii, renunțarea la produse mari consumatoare de petrol și de energie, trecerea hotărîtă la înlocuirea produselor învechite cu altele de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă.

Dezvoltînd și întărind autogestiunea economico-financiară, actualul mecanism de funcționare a economiei naționale pune în mod hotărît problema acoperirii costurilor de producție din propriile venituri și obținerea de beneficii pentru fiecare unitate productivă. În concordanță cu cerințele și exigențele autogestiunii economico-financiare acționează reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie, perfecționarea proceselor tehnologice de fabricație, modernizarea, reînnoirea și îmbunătățirea calității produselor, extinderea folosirii înlocuitorilor, valorificarea resurselor secundare și a tuturor categoriilor de deșeuri, aplicarea unui regim sever de economii în toate sectoarele de activitate, valorificarea superioară a resurselor naturale, asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice și la timp, dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și materiale, ridicarea calificării profesionale a personalului muncitor și creșterea constiinciozității în muncă, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, în toate unitățile socialiste.

Promovarea largă, susținută, a științei și tehnicii moderne în toate sectoarele de activitate, actualul tip de progres tehnic creează condițiile pentru economisirea cu preponderență a muncii materializate, deoarece apariția de mașini și utilaje cu caracteristici economico-funcționale superioare asigură creșterea mai rapidă a eficienței folosirii fondurilor fixe productive în raport cu creșterea gradului de înzestrare a muncii. În aceste condiții se creează baza obiectivă pentru ca producția netă ce se obține la o unitate de fonduri fixe consumate să crească și deci fiecare fond fix va transmite produsului creat o valoare mai mică decît cea pe care o economisește. Concomitent cu producerea unor noi mașini și utilaje cu parametri tehnico-economici superiori apar premisele pentru reducerea și chiar înlăturarea deșeurilor, a pierderilor prin prelucrarea — în multe privințe, și a rebuturilor — realizîndu-se, pe această cale, o creștere mai substanțială a producției nete și a producției fizice.

De asemenea, trebuie avut în vedere și faptul că politica partidului nostru de modernizare a economiei naționale, de dezvoltare cu prioritate a industriei prelucrătoare, a acelor ramuri și subramuri de vîrf care creează cadrul favorabil valorificării superioare a resurselor natural-materiale, constituie o altă premisă pe fondul căreia acționează toate căile de reducere a cheltuielilor materiale de producție.

În prezent, supradimensionarea unor produse, pierderile însemnate în procesul prelucrării, duc la un consum ridicat de materii prime și materiale, de energie și combustibil. De aici decurge necesitatea acționării cu fermitate pentru **reproiectarea produselor, îmbunătățirea tehnologiei de fabricație, utilizarea rațională a materiilor, extinderea înlocuitorilor, îmbunătățirea normării consumurilor specifice, valorificarea la maximum a deșeurilor și a produselor secundare.**

Practica a demonstrat că **70—80 la sută din economii se obțin în etapa de concepție, proiectare și reproiectare, și numai circa 20—30 la sută în faza de creație a produselor.**

Aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în procesul de producție impune perfecționarea activității de proiectare a produselor în vederea eliminării supradimensionărilor, găsirii unor noi tehnologii, normării pe baze științifice a consumurilor specifice de materii prime și materiale. Faptul că în acest cincinal 45 la sută din valoarea producției industriale se va obține pe seama produselor noi și reproiectate, ridică în fața lucrătorilor din proiectare și industria constructoare de mașini, a tuturor oamenilor muncii care lucrează în industrie, probleme complexe ce vizează introducerea în producție a unor mașini și utilaje cu un înalt grad de tehnicitate. Înfăptuirea acestui obiectiv presupune ca cercetarea științifică din țara noastră, în domenii hotărîtoare ale progresului economico-social, să asigure proiectarea unor produse de înaltă tehnicitate și complexitate, cu parametri economico-funcționali superiori, competitive, atît sub aspectul costurilor de producție, cît și din punctul de vedere al modului în care răspund necesităților reale ale societății. Potrivit acestei concepții, se pot numi produse noi numai acelea care corespund cantitativ, sortimental și calitativ exigențelor nevoii sociale reale și, în același timp, contribuie la sporirea eficienței economice atît la producător cît și la consumator.

Concomitent cu acțiunea de îmbunătățire a parametrilor economico-funcționali ai mașinilor și utilajelor, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor necesită și sporirea eforturilor **de reducere a consumurilor specifice** pe materii prime și materiale, de **reproiectare și redimensionare a produselor, de eliminare la maximum a pierderilor în timpul prelucrării.** În industria constructoare de mașini din unele țări dezvoltate, 75 la sută din economiile din metal care se realizează prin reducerea consumurilor specifice sînt rezultatul perfecționării cercetării științifice de concepție și proiectare a produselor, 13 la sută al îmbunătățirii tehnologiilor de producție și numai 12 la sută al măsurilor de organizare a producției și a muncii. Potrivit unor calcule, reducerea cu numai un procent al consumurilor actuale de materii prime și materiale în industrie are ca rezultat obținerea unor importante economii : metal în valoare de 710 milioane lei ; cherestea în valoare de 38 milioane lei ; ciment în valoare de 11 milioane lei, cauciuc natural în valoare de 9,5 milioane lei ; energie electrică în valoare de 175,5 milioane lei și combustibil în valoare de 148 milioane lei.

De aici apare și mai evidentă semnificația indicației profund științifice a Partidului Comunist Român, a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se acționa cu toată hotărîrea și fermitatea în direcția reproiectării produselor, îmbunătățirii tehnologiei de fabricație.

Diminuarea cheltuielilor materiale de producție este indisolubil legată și de îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe productive. Sub acest aspect, o importanță deosebită prezintă **creșterea indicilor de utilizare extensivă și intensivă a fondu-**

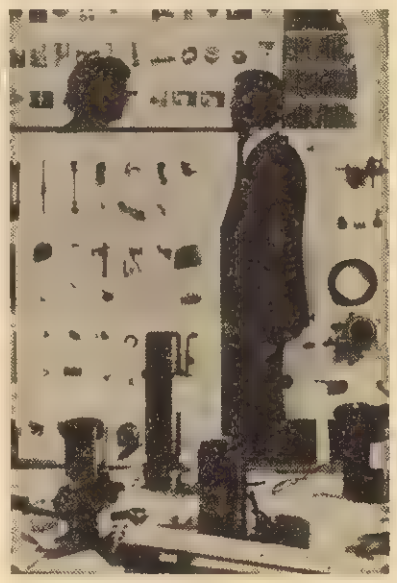

rilor fixe, redarea în circuitul economic a utilajelor nefolosite, încărcarea mai bună a schimburilor de producție și atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor tehnico-economici proiectați, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, îmbunătățirea activității de întreținere și supraveghere și reparare a fondurilor fixe. Prin îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe productive se asigură creșterea valorii producției nete ce revine la 1 000 lei fonduri fixe. Aceasta necesită utilizarea la maximum a capacităților de producție existente prin încărcarea deplină a mașinilor și funcționarea la parametrii proiectați a tuturor instalațiilor, creșterea coeficientului de schimburi, întreținerea și exploatarea în bune condiții a utilajelor, acoperirea integrală a necesarului de piese de schimb, inclusiv prin recuperarea și reconditionarea acestora. Este cazul — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — să acționăm ferm pentru reintroducerea în circuitul economic a tuturor mijloacelor incomplet utilizate. Faptul că dispunem de fonduri fixe uriașe, în marea lor majoritate de înaltă tehnicitate, realizate în ultimii 10 ani face necesar să organizăm foarte bine activitatea pentru folosirea integrală a utilajelor, punînd capăt întreruperilor nejustificate, asigurînd buna lor întreținere. Numai pe această bază vom putea ca într-o perioadă relativ scurtă să realizăm, cu actualele mijloace, dublarea producției industriale, a productivității muncii.

Extinderea folosirii înlocuitorilor de materiale, în special pentru metal și lemn, refolosirea unor materiale, constituie o altă direcție de economisire a muncii materializate, de reducere a cheltuielilor materiale de producție.

Creșterea ponderii materialelor secundare și a deșeurilor în totalul cheltuielilor cu materia primă folosită pentru fabricarea unor produse de bază determină o însemnată economisire a resurselor naturale, a muncii materializate. Potrivit unor calcule, pentru producția de oțel ponderea materialelor secundare și a deșeurilor în totalul cheltuielilor de materie primă este de 52 la sută în Anglia, 53 la sută în S.U.A., 63 la sută în Italia și de 42 la sută în România. În producția de hîrtie, ponderea materialelor secundare și a deșeurilor este de 60 la sută în R.F. Germania, 43 la sută în Anglia, 40 la sută în Franța și numai de 21 la sută în România.

Totodată, recuperarea unor resurse în urma uzurii fizice a produselor folosite este o altă cale de economisire a materiilor prime de bază. Astfel, din uleiurile minerale uzate se recuperează 50 la sută în R.F. Germania și S.U.A., 43 la sută în Franța și numai de 9 la sută în România. Din anvelopele uzate, procentul de recuperare este de 25—40 la sută în Anglia, S.U.A., și R.F. Germania și de 7—8 la sută în România. Aceste cifre scot în evidență existența unor resurse încă mari în ceea ce privește folosirea materialelor secundare și a deșeurilor, precum și în legătură cu recuperarea unor resurse naturale.

În direcția reducerii cheltuielilor materiale de producție acționează și întronarea în toate unitățile economice a unui **regim sever de economii, eliminarea risipei, a cheltuielilor nerationale și neeconomicoase, întărirea ordinii și disciplinei** în toate sectoarele de activitate, ridicarea permanentă a calificării profesionale a oamenilor, a orizontului lor tehnico-științific, cultural și politico-ideologic, extinderea experienței pozitive în producție.

Orice încălcare, orice depășire a normelor tehnice duce la consumuri sporite, înseamnă diminuarea mijloacelor de aprovizionare, orice nerealizare într-un sector sau altul a producției materiale creează, de asemenea, greutăți în funcționarea corespunzătoare a întreprinderilor. Iată de ce trebuie să fim conștienți că este nevoie să muncim cu mai multă răspundere pentru a soluționa în mod corespunzător problemele aprovizionării tehnico-materiale.

Începînd cu anul 1981, problema recuperării și valorificării superioare a tuturor materiilor prime și materialelor rezultate din producție și consum devine o importantă sarcină de plan, datorie cetățenească a fiecărui om al muncii. Trebuie gîndit și acționat în așa fel încît să se asigure **transformarea activității de reciclare a materiilor prime și materialelor într-o ramură de bază a economiei naționale, într-o sursă inepuizabilă de progres și prosperitate.** Pentru viitorul cincinal se estimează că prin recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor, la nivelul economiei se va asigura economisirea unor materii prime și materiale în valoare de circa **120 miliarde lei**, ceea ce înseamnă tot atîtea posibilități în plus pentru ridicarea nivelului general de civilizație și de trai al întregului nostru popor.

ECONOMISIREA METALULUI

TRACTOARE COMPETITIVE PE CINCI CONTINENTE

— Stimată tovarășă inginer Eugenia Butnariu, știu că sînteți șef al compartimentului Preț de cost din Întreprinderea de tractoare Brașov. Peste nici o lună de zile, mai precis la 26 decembrie, se vor împlini 31 de ani de cînd mecanicul Victor Oprea a pornit primul I.A.R.-22. Un reporter transmitea atunci la redacție : „Am văzut pornind primul tractor românesc ! Tractorul I.A.R.-22 merge cu 18 km pe oră pe șosea și cu 6—7 km pe oră pe ogor", iar sub fotografia înfățișînd pe primul născut al industriei românești de tractoare s-a scris : „Acesta este primul tractor românesc făurit de mîinile, brațele și sufletul tehnicienilor de la I.A.R.-Brașov". Undeva, mai jos, se consemna : „În ciuda tuturor greutăților, I.A.R.-iștii au reușit să fie la înălțimea uzinelor din străinătate". Am amintit punctul de plecare tocmai pentru a vă oferi posibilitatea să măsurați cu exactitate drumul parcurs. Deci, ce înseamnă tractorul românesc al anului 1980 în context internațional ?

— La această oră pe planeta numită Pămînt există 35 de țări constructoare de tractoare, dar numai 14 dintre acestea știți, vor și pot să și exporte. De unde se vede că această activitate nu este la îndemîna oricui ! În noiembrie 1980, clasamentul în „campionatul mondial" al exportatorilor de tractoare se prezintă astfel : 1. Anglia, 2. Japonia, 3. Republica Socialistă România (în funcție de procentul de export din producția realizată), iar în clasamentul producătorilor țara noastră ocupă locul al șaptelea, după următorii : „Massey Ferguson", „Ford", „International", „John Deere", „Fiat", „Bielorus". Într-un astfel de context lupta pentru cîștigarea de piețe de desfacere și mai ales menținerea lor nu este deloc ușoară. Nu întîmplător am folosit noțiunea de „campionat". Competiția este pe primul plan, iar în afaceri partenerii nu sînt chiar totdeauna „fair play". Cu atît mai semnificative devin elogiil de genul : „...Am constatat că tractoarele românești sînt foarte bune, se adaptează bine condițiilor din Canada. Clienții noștri sînt foarte mulțumiți. În general, tractoarele românești sînt produse foarte bune". (Semnează Alek Prokopchup, director, „Butler Brothers Canada Ltd.") ; sau „...Posed două tractoare : un „Massey Ferguson" și un tractor românesc. În comparație cu „Massey Ferguson-ul de 65 CP tractorul românesc poate fi utilizat la executarea unor lucrări mult mai grele și mai complexe". (Dintr-o declarație a fermierului Von Loon, din provincia Brabant, Olanda). Am putea continua. Astfel de afirmații găsiți multe în monografia întreprinderii, în cartea de impresii. Tractoarele construite de brașoveni se exportă pe cinci continente, în 86 de țări.

— Care considerați că ar fi punctele forte ale tractoarelor noastre ? Mă refer la cele competitive pe plan internațional.

— La tractoarele din clasa de putere 26—64 CP, tractoarele agricole pe roți și semile sînt comparabile cu cele produse de firme cum sînt „Kubota", „Komacsu", Massey Ferguson", John Deere", „Fiat", „Ford", „Deutz", „David Brown", „Renault", Allis-Charmen", „Someca", „Lamborghini" ș.a. Mă refer la putrea motorului, consumul de combustibil, greutatea specifică pe cal putere, caracteristicile de tracțiune și de frînare, cuplul maxim, ambreiajul, numărul mare de trepte al cutiei de viteze, transmisiile centrale și finale, instalațiile electrice și hidraulice, puterea la priză, comenzile, cadrele și cabinele de siguranță etc.

— Acestea sînt lucruri recunoscute și teț atîea motive de mîndrie. Totuși, din păcate, nu ne-am făcut un obicei constant din a compara produsele noastre cu performanțele mondiale, ÎNDEOSEBI ÎN PRIVINȚA CANTITĂȚII DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE UTILIZATE SAU ÎNGLOBATE ÎN PRODUSUL FINIT. Dacă exportăm tractoare cu înalte performanțe tehnice — iar aceasta o recunosc și concurenții — dar supradimensionate, este ca și cum am oferi practic pe gratis tot metalul încorporat în plus. Ce ne puteți spune în acest sens ?

— Formați-vă o idee comparînd următoarele date : greutatea metalului care revine pe un cal putere la tractoarele brașovene de 45 CP este de 39 de kg. După părerea mea, respectivul consum este rezonabil. La tractoarele „John Deere" cifra corespunzătoare este 45 kg metal/CP, la „Zetor" 51,66 kg/CP, la „Kramer" 52 kg/CP, la „Massey Ferguson" 43 kg/CP... Deci rezonabil. Din nefericire, la anumite tipuri de tractoare de puteri superioare, consumurile de metal pe unitatea de putere sînt cu 15, uneori cu 25 la sută mai mari față de tipurile similare fabricate în lume. Și bineînțeles că nu întîmplător tractoarele de 360 CP A3602L și A3602IF au ajuns să coste unul 3 154 milioane lei, celălalt 2,943 milioane lei.

— Experiența a demonstrat că reducerile de consumuri materiale ce pot fi obținute în faza de fabricație a produselor se pot ridica pînă la 20—30 la sută, în timp ce reducerile din faza de concepție ajung pînă la 70—80 la sută. Care sînt preocupările vizînd aceste aspecte ?

— Pe lîngă C.I.T. (Centrala industrială de tractoare) funcționează C.C.S.I.T., pe care ne-am obișnuit să-l numim constructorul nostru șef, pentru că de la el pornește toată concepția de înnoire și modernizare a produselor centrale. El sînt aceia care gîndesc tractoarele românești sub dublă incidență : 1. perspectiva mondială și, 2. configurația de livrare, adaptarea la dezideratele beneficiarului. În ultimul timp, partenerii externi s-au obișnuit să ne ceară cabine climatizate, faruri ascunse, osie acționată central, instalație de frînare pneumatică (inclusiv compresor de motor la tractoarele de 45 C.P.), capotajul și instalație electrică pentru faruri la mască, osii motoare față, cu intrare centrală... Numai în zece luni din 1980 am livrat la export peste 500 variante constructive. În astfel de condiții se desfășoară lupta pentru menținerea pieților de desfacere.

— Toate aceste inovări, îmbunătățiri și modificări au contribuit și la scăderea greutății „moarte" a tractoarelor, respectiv la reducerea cheltuielilor materiale ?

— Există un program de măsuri pentru reducerea cheltuielilor materiale întocmit pînă la nivelul secțiilor de producție. Economiștii și tehnicienii noștri au stabilit un complex de măsuri menite să contribuie substanțial la reducerea cheltuielilor materiale. La nivelul întreprinderii există un plan unic de măsuri privind organizarea producției și a muncii pe 1980. Cuprinde 433 obiective cu o eficiență totală de 436 799 milioane lei. Pînă la 31 octombrie au fost realizate 311, deși erau planificate doar 291. Un exemplu concret : Pentru 824 repere s-a găsit posibilitatea de reintroducere în circuitul productiv a unor materiale care înainte se topeau, dar la care acum s-a redus consumul de metal. În total, de la începutul acțiunii de economisire a metalului, prin redarea în circuitul economic a materialelor refolosibile am economisit 5 560 tone, ceea ce înseamnă 31 136 milioane de lei.

— Cu toate acestea ați depășit substanțial indicatorul „cheltuieli la mia de lei producție", cel mai indisecret, dar poate cel mai bun ilustrator al sănătății tehnico-financiare a întreprinderii. Așa este ?

— Văd că știți. Într-adevăr, pe zece luni din 1980 planul prevedea 808 lei cheltuieli la mia de lei producție, dar am ajuns la 836,80 lei. Din planul de 643,60 lei al cheltuielilor materiale am... făcut 661 lei. Deci depășiri pe toată linia care se înscriu la negativ. De ce ? Două sînt categoriile de factori care au viciat îndeplinirea sarcinilor propuse : I. Factori obiectivi și II. Factori subiectivi. Prima categorie este cea mai importantă, dat fiind că are o pondere foarte mare (27,2 la sută) în cadrul nerealizării, și provine dintr-o necorelare (ah, necorelarile !) între sarcina primită pe linie de costuri și cea primită pe linie tehnică la consumul de metal. Pe șleau : Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini nu a asigurat corelarea între secțiunile tehnică și cea economică. Nici mai mult nici mai puțin, respectiva necorelare a vizează echivalentul a vreo 7 000 tractoare. Tot în categoria „factorii obiectivi" intră și influențele provenite din modificările structurii sortimentale ca urmare a fluctuațiilor pieței externe și pe care nu le putem influența.

— Nu este și cazul categoriei de factori pe care chiar dv. ați numit-o „subiectivă".

— Bineînțeles. Deși participarea acestora la neîndeplinire este mai mică decît a factorilor obiectivi, ea nu trebuie și nu ponte fi ignorată. De unde provine ? S-au înregistrat în primele zece luni ale anului depășiri la consumul specific de metal, consumul normat de energie electrică, înlocuirr materiale prevăzute în documentația tehnologică cu alte materiale mai scumpe, depășiri de toleranțe, dobînzi bancare peste cele planificate, cheltuieli neproductive, precum și la rebutul admis (cu 19,015 milioane de lei).

— Înseamnă că aveți o valoare planificată pentru rebuturi și că ați depășit-o ?

— Așa este. De ce se rebutează ? Între altele pentru că nu se face totdeauna aprovizionarea cu materiale în sortiotipodimensiunile prevăzute în plan. Exemplu : planul pervede un șurub M 10 × 25. Aprovizionarea nu găsește și aduce M 10 × 30. Ce fac ? Îl tai și îl pun unde trebuie. Pierd eu — întreprindere, inclusiv economia națională. Sau am nevoie de tablă de 3 mm grosime. Nu mi se aduce decît de 4 mm. Bineînțeles că n-o arunc, pentru că trebuie înștiințată planul, exportul nu așteaptă... Și uite așa, în loc să scadă, consumul de metal crește. Ar fi mult de discutat și despre calitatea nisipului de Văleni pe care-l folosim în turnătoriile noastre și care ne dă multă bătaie de cap. Practic majoritatea rebuturilor de acolo ni se trag !

— Ce ați preconizat pentru eliminarea acestor deficiențe ?

— Pe 30 septembrie a avut loc o plenară comună a comitetului de partid și a C.O.M. S-a analizat „preocuparea privind aplicarea noului mecanism economico-financiar, în autogestiune și autoconducerii muncitorești" și s-a întocmit un plan de măsuri cu obiective și responsabilități precise. Îl urmărim cu rigurozitate. Rezultate ? În noiembrie se pare că turnătoria de fontă — adică tocmai sectorul care ne-a dat mai multe bătăi de cap — va obține cele mai bune rezultate pe întreaga întreprindere. Aș cum amintești la începutul discuției, pe 26 decembrie avem o aniversare și dorim s-o sărbătorim așa cum se cuvine unei întreprinderi ale cărei produse sînt cunoscute și apreciate pe cinci continente.

MIRCEA BUNEA ■

Nave zvelte, moderne, de mall randament

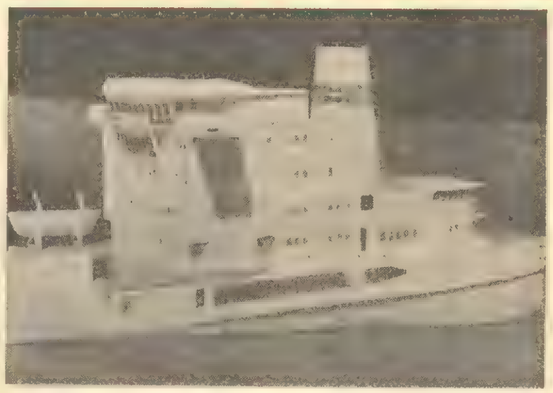

Prin standardizarea cabinelor pe tipuri de confort, proiectanții de la ICEPRONAV Galați au obținut importante reduceri de metal : între 50 și 100 tone pe fiecare suprastructură. În plus, aspectul suprastructurilor a fost mult înfrumusețat. Prin detașarea coșului de fum de peretele cabinelor, al suprastructurii, au fost îndepărtate vibrațiile navei, zgomotele din cabine, s-au obținut importante reduceri în consumul de metal, condiții mult mai bune de confort pentru echipaj.

La un pas de Dunăre se proiectează nave. La un pas de Dunăre se construiesc nave, aici unde s-au construit și vechile corăbii. Începe vărsarea Dunării în mare, la Galați, răsuna cîndva cîntecul legănat al marangozilor tăcîturni și puternici, un cîntec îngemănat cu scrîșnetul rindelelor, al cuțitoaielor de oțel cu care finisau pînzeci barcazelor și al navelor. Alt cîntec răzbate acum de aici. La Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcții navale se concep, se proiectează și se asimilează nave zvelte, cu mari reduceri de metal, nave moderne, cu randament energetic în continuă creștere.

„Ma faceam inginer de nave chiar dacă mă născeam pe Muntele Găina !"

— Faptul că v-ați născut pe malul Prutului v-a influențat cumva cariera ?

— Nu, mă făceam inginer de nave chiar dacă m-aș fi născut pe Muntele Găina.

Inginerul Tudor Gheorghe cercetează și proiectează tehnologii noi pentru construcția navală. Are 35 de ani, e născut la Vădeni, pe malul Prutului, și este autorul a patru invenții : două brevetate și două avizate pentru a fi brevetate. Luăm în discuție una dintre cele „Instalație portal pentru sudarea automată cap la cap a panourilor plane ale navei". Ce aduce nou în tehnologia construcției navale ? Înainte sudura tablelor se făcea cu mașini care se deplasau pe toată suprafața lor, fără a asigura totdeauna cusături (suduri) de calitate. Productivitatea muncii era mică, consumul de energie — mare, consumul de timp — la fel.

— În condițiile actuale, spune inginerul Tudor Gheorghe, cînd peste tot în lume se urmărește creșterea eficienței economice, nu ne mai putem permite un astfel de proces tehnologic risipitor. În țări avansate din punct de vedere economic precum Japonia și Suedia au apărut astfel de linii de sudură automată, una asemănătoare am importat-o și noi, pentru Șantierul naval din Constanța. Dar deși nu e frumos să-i critici pe alții, linia de sudură automată importată ne-a produs și unele nesiguranțe : precizia la sudură nu era prea mare, depanarea instalațiilor, mai ales a celor electrice, s-a dovedit a fi foarte greoaie (abia dacă se putea efectua în 3—4 zile). Apoi, instalația măsura peste 250 metri lungime, deci era foarte voluminoasă. În plus, costa și peste două milioane lei valută. Iată de ce inginerul Tudor Gheorghe, ajutat de subinginerul Grigore Iorgu, de fizicianul Mihai Dumitrache și de soția sa, subinginera Dragostina Tudor, au pornit să conceapă o linie de sudură automată proprie, mult mai eficientă, cu care să fie dotate toate șantierele navale românești. Au conceput-o după multe zile și nopți petrecute în fața planșetelor, în șantiere, acolo unde navele capătă contur, unde te lovești de toate greutățile, dar unde înveți și poți perfecta o idee. Acum instalația de sudură automată a tablelor cap la cap, rod al gîndirii acestor tineri ingineri și subingineri, a prins contur, a fost probată, a trecut toate examenele și este brevetată. Ea elimină toate neajunsurile de pînă acum, este de greutate și dimensiuni mult mai mici (în comparație cu instalațiile asemănătoare din lume), dar cu o productivitate cam de trei ori mai mare, pentru că timpii auxiliari se reduc de peste zece ori ! Depanarea, un vechi inconvenient, este rapidă la această linie, defecțiunile în instalația electrică putînd fi remediate chiar de sudor.

— Cum ?

— Instalația noastră de sudură automată este concepută pe module electronice de acționare cu circuite integrate și tiristoare interschimbabile. Cînd apare o defecțiune, se schimbă doar modulul.

Celelalte trei invenții — „Instalație portal pentru sudare automată de colț, bilaterală, a osaturii pe panourile plane"; „Dispozitiv electromagnetic mobil pentru sudarea automată dintr-o singură parte a îmbinărilor cap la cap dintre tablele panourilor plane" și „Tehnologie și dispozitive pentru sudarea automată a cuplărilor verticale dintre bordajele navelor" vor intra și ele în dotarea șantierelor navale din țară, vor ușura mult munca și eforturile muncitorilor, contribuind într-o măsură importantă la reducerea cîștigului de fabricație a navelor, la reducerea manoperei, a consumului de energie electrică și a materialelor de adaos, deci a cheltuielilor materiale.

O contradicție în termeni : căldura — deșeu. Această căldura nu se va mai pierde

Inginerul Victor Papadopol are 46 de ani, e născut la Galați, a absolvit Facultatea de construcții navale din localitate și de 22 de ani lucrează în proiectare. Îl întrebăm :

— Care este ideea care vă tulburâ somnul ca șef al atelierului de mașini al institutului ?

— Avem, e adevărat, și noi o „nălucă": ridicarea randamentului energetic al instalațiilor de forță ale navelor. În limbaj comun, aceasta înseamnă creșterea eficienței economice prin reducerea consumului de combustibil, prin utilizarea unor combustibili inferiori, cu prețuri reduse. O navă, ca să funcționeze, are nevoie nu numai de motor, ci și de energie electrică pentru agregatele auxiliare, iluminat, nevoi gospodărești, ventilație, radio, televizor, chiar și pentru fierul de călcat al marinarului. Ei bine, pînă acum energia electrică necesară navei și marinarilor se obținea cu ajutorul a trei generatoare : unul în funcțiune și două de rezervă. Cei dintîi consuma, firește, motorină, combustibil destul de scump pentru o navă, era de sine stătător.

— Și atunci ?

— Ne-am gîndit la o soluție care să ne permită obținerea energiei electrice la un preț mai mic. O idee cunoscută consta în antrenarea unui generator electric de către motorul principal al navei și care oricum funcționează, în orice condiții. Apărea însă un mare inconvenient : variațiile de rotație ale motorului în mars, supus diferitelor manevre, deci schimbărilor de viteză. De ce inconvenient ? Pentru că atunci cînd numărul rotațiilor pe minut s-ar fi redus, tensiunea în instalația electrică a navei ar fi scăzut brusc, la fel cum se întîmplă cu generatorul electric acționat de roata unei bicicilete.

Dar inconvenientul a fost înlăturat, pînă la urmă, prin dotarea unor nave ale noastre cu elici cu pas variabil și care permit exploatarea motoarelor principale la o turație constantă. A apărut astfel posibilitatea ca motorul principal să acționeze, **cu același consum de motorină**, și generatorul de energie electrică necesară întregii nave.

— La ce nave s-a aplicat această soluție ?

— La cargourile de 8 700 tdw și s-a extins și la cargourile lainer de 15 000 tdw, cel mai modern tip de navă maritimă comercială realizată în țara noastră. În total s-a aplicat, numai aici la Șantierul naval Galați, la peste 20 de nave pînă acum.

— Și care este eficiența economică ?

— Se va realiza, în cincinalul 1981—1985, o economie de carburanți (păcură) de 1 800 tone la un cargou de 8 700 tdw și de 10 000 tone la un cargou de 15 000 tdw, adică o economie, în lei, de 4,5 milioane la ambele tipuri de nave. Mai rețineți încă un lucru : atît motorul navei cît și reductorul de turație sînt de tip „Resita". Elicea cu pas variabil este, deocamdată, importată.

Am stat de vorbă cu o parte dintre realizatorii acestei soluții tehnice, printre ei inginerii Zaharia Jugănaru, Ionel Luca, Dionisie Dascălu și alții, și am aflat nu numai satisfacțiile lor, ci și preocupările de viitor :

— Vrem să folosim așa-numita căldură-deșeu care, deocamdată, se evacuează și, firește, se pierde prin aruncarea apei de răcire a motoarelor. Apa aceasta, încălzită, se aruncă în mare și, vă dați seama, conține o energie. Vrem să o captăm și să o folosim la încălzirea compartimentelor de locuit ale echipajelor. Soluția am găsit-o, am trecut-o chiar în proiectele de construcție ale unor nave mai mici deocamdată, cum sînt remorcherele de radă de 4 800 CP și o vom extinde la navele mai mari, de mărfuri, la cargouri. Se va reduce astfel simțitor consumul de păcură : la un singur remorcher de 4 800 CP — o economie de păcură de peste 4 tone pe an. Dar imaginați-o aplicată la numărul mare de nave pe care le avem pe mările, oceanele și fluviile lumii, la puterea lor destul de mare, și vă veți da seama că economia de combustibil va fi enormă ! Fapt care ne îndeamnă să trecem cît mai repede posibil la generalizarea ei.

Facem un calcul mental, cifra ne cam emoționează și ne dăm seama cît de valoroasă este nu numai cutare materie primă, ci mai ales inteligența noastră tehnică, aportul ei potențial la prosperitatea noastră.

Vine, vai, marcea neagră ! **Ar putea însă să nu vină...**

— Tovarășe inginer Ilie Negrea, sînteți coordonator de proiect la petrolierul de 134 000 tdw, care urmează să înlocuiască în dotarea flotei noastre tipul actual de petrolier de 150 000 tdw. De ce ?

— Din două motive : primul este, cred eu, de ordin economic. S-a redus viteza de serviciu a navei și, corespunzător, s-a micșorat puterea motorului principal, de la 30 000 C P la 20 000 C P. Consumul de combustibil în noile condiții este mult redus, cam 30 la sută, deși viteza de deplasare nu s-a redus decît cu 15 la sută. Adică de la 16 noduri, la circa 14 noduri. Soluția este în conformitate și cu practica navală mondială. Nu vă mai spun că astfel se realizează în exploatare, față de nava existentă de 150 000 tdw, un beneficiu suplimentar de 275 000 — 500 000 dolari într-un singur an, în funcție, desigur, de ruta pe care este folosită nava.

— Al doilea motiv ?

— Reproiectarea a mai fost impusă și de noile cerințe referitoare la prevenirea poluării oceanelor de către nave : despre cazurile de maree neagră, mai ales datorate navelor de mare tonaj, s-a scris în presă. Pericolul mare apare în caz de avarie a navei sau de punere a ei pe uscat, cînd se sparg tancurile încărcate cu petrol și se deversează în mare. Au fost asemenea situații create de avaria unor nave de 80 000 pînă la 200 000 tdw.

— Ne imaginăm o astfel de maree neagră, dezastrul pe care îl produce ! Plaja neagră, peștii sufocați, planctonul marin nimicit, întreaga faună marină sub spectrul morții, echilibrul ecologic însuși distrus ! Ce fac ca să evite acest mare pericol, constructorii de nave ?

— În 1973, apoi în 1978 au apărut unele norme de protecție a oceanului planetar, au apărut deci și unele recomandări în construcția acestor nave. Cei implicați direct în apărarea mărilor și oceanelor nu sîntem noi, ci echipajele. Normele vizează, spuneam, protecția mărilor, dar și mărirea gradului de siguranță a navelor, reducerea poluării.

— Cum ?

— Prin mărirea volumelor pentru balast curat, prin limitarea mărimii tancurilor, printr-o amplasare judicioasă a tancurilor de balast și alte măsuri. Ne ocupăm acum, de pildă, să dotăm navele cu instalații de separare și filtrare a apelor rezultate de la spălarea tancurilor petroliere, cu instalații de incinerare a reziduurilor conținînd hidrocarburi rezultate din funcționarea echipamentelor din compartimentul de mașini. Marea nu se poluează numai cu reziduuri de petrol, ci și cu aceleași rezultate din funcționarea instalațiilor proprii ale navelor (reziduuri menajere). Sondajele au descoperit în zona puternic circulată și o serie de alte reziduuri : ambalaje din plastic, sticle goale, cutii de conserve etc. Un mare pericol îl reprezintă și reziduurile rezultate de la spălarea tancurilor de petrol, pe care marinari irresponsabili le aruncă în mare. Toate acestea pot fi arse — cele solide, în aceste incineratoare cu care vom dota navele. Energia rezultată din ardere intenționăm să o folosim la încălzirea compartimentelor navelor.

Folosind oceanul planetar, trebuie în același timp să nu-l distrugem, să-l păstrăm în aceleași condiții în care ni l-a oferit natura. Iar o parte din noile măsuri de protecție (ca aceleа mai sus-arătate, privind folosirea energiei degajate din arderea reziduurilor) aduc și avantaje economice. Și aceste proiecte ale inginerilor de la ICEPRONAV, într-o lume tot mai sensibilă la ecologie, se înscriu pe linia creării unor nave moderne, de înalt randament economic.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

O chestiune de inteligență, dar și de morală

(Urmare din pagina 13)

rilor în primul rînd. Rezultatul a fost obținut prin promovarea progresului tehnic, prin mobilizarea tuturor oamenilor muncii din întreprindere, prin străduința de a aplica cît mai judicios noul mecanism economico-financiar, care nu poate da roade fără o organizare riguroasă, un ridicat nivel profesional și o înaltă conștiință muncitorească.

Ing. RADU ROȘCA, responsabil cu normele de consum în cadrul compartimentului tehnic :

— Tovarășe inginer, care sînt reperele privind consumul de materiale pe care le aveți în vedere atunci cînd gîndiți normele la un produs nou ?

— Am să vă spun în mare istoria actualului produs, combina autopropulsată de recoltat porumb pe patru rînduri, pe scurt CARP—4, **prima combină românească echipată special numai pentru recoltatul porumbului în știuleți depănușați.** Am pus, în primul rînd, în discuție produsul fără să știm prea multe despre el. Am făcut o comparație cu un produs existent și a rezultat o propunere orientativă. Din pă executarea tehnologiei am aflat consumul total și s-a stabilit norma. După o lună, cineva a avut o idee, observînd că mașina are un reper care nu-i prea folosește. S-a reproiectat peretele pe care există acel reper.

— Ce înseamnă o eroială bine făcută ?

— Norma este deci fixată. Ținînd seama de ea, un bun plan de croire presupune cît mai puține resturi de metal. Se agază șablonul în poziția cea mai eficientă sau se combină două calități de tablă. De pildă, la un reper de la CARP—4 am folosit două calități de tablă de 1,5 milimetri, una mai bună și alta mai slabă, care nu afecta cu nimic calitatea piesei și, în final, a rezultat o economie de 36 kg pe mașină. Făcută accetasta ce înseamnă aceasta pentru 4 000 mașini cîte vom realiza în 1981. Aceste exemple — și le-am putea înmulți — demonstrează că pirghiile noului mecanism economic privind reducerea consumului de metal, în general de materii prime, sînt la îndemîna tuturor celor care realizează un produs, indiferent de întreprindere.

— Care este cantitatea de metal economisită la „Semănătoarea" în 1980 ?

În primele zece luni ale acestui an s-au economisit 706 tone metal din care se pot fabrica 70 de combine CARP—4. Asta înseamnă aproape o pătrime din planul nostru lunar fără să mai așteptăm materia primă de la Galați, Hunedoara sau Reșița.

— Este întotdeauna croiala perfectă, la debitare?

— Noi ne străduim, dar sînt situații cînd furnizorii ne provoacă greutăți. De exemplu, nu primim întotdeauna foile de tablă în formatele comandate. Comenzile sînt pe formate optime tocmai pentru a nu risipi metalul.

— Ce faceți în aceste situații ?

— Inițiem, combinații. Ce să nu pierdem reperele, a trebuit să folosim tablă zincată, mai scumpă. La un lot de mașini am pierdut în felul acesta 150 000 lei. E drept, am găsit utilizări pentru capetele de material rămase, dar pierderea tot s-a înregistrat la cheltuielile noastre materiale.

— Care era inițial norma de consum la CARP—4 și care este reducerea pînă azi ?

— Aproximativ 8 000 kg, iar reducerea este de 350 kg.

GHEORGHE POPESCU, tehnician, tehnolog secția montaj :

— Am să dau un prim exemplu de ceea ce înseamnă să regîndești în permanență un produs : înlocuirea subansamblului C—12, curățitor de tobă. Vechiul ansamblu cîntărea 9 kg de oțel în plus și avea functiile de curățitor și distanțier. La CARP—4, de prima funcțiune nu mai este nevoie. Am redus deci greutatea, dar și manopera (cu 40 de minute). Calculul e ușor de făcut : în 1980 s-au realizat 2 500 mașini care, înmulțite cu 9, dau economia de metal : 22 500 kg. Dar cea mai spectaculoasă înlocuire a fost aceea a întinzătorului din ansamblul CARP—13—0 cu un întinzător simplu și transmisie cu o singură curea.

— Ce economie aduce ?

— 24 kg fontă și oțel, iar la manoperă aproximativ cinci ore pe mașină.

— Și totuși, combina pe care o produceți poate deveni mai ușoară fără ca parametrii funcționali să aibă de suferit, dimpotrivă, să fie chiar superiori ?

— La ora actuală, se află în probe o altă mașină CARP—4. De fapt, e aceeași, dar modificată. Este vorba de o mașină seria 103, una din variantele de început, la care s-a înlocuit elevatorul CARP—33—0 cu un altul de construcție ușoară, numit protap. Acesta crea probleme în exploatare și avea o greutate de aproximativ 100 kg. Noul subansamblu pentru agățarea remorcii cîntărește în jur de 15 kg.

CONSTANTIN BULAT, lăcătuș montor :

— Dacă rezultatele vor fi pe măsura așteptărilor, va mai rezulta o economie de material de 250 kg și o reducere la manoperă de opt ore pe o mașină, la varianta discutată mai sus.

— Cine a făcut aceste propuneri ?

— Un colectiv de șapte oameni din care facem parte și noi, tehnicianul Gheorghe Popescu și cu mine.

— Cum s-a născut acest colectiv ?

— E greu de spus, fiindcă nu există o dată anume. S-a format în timp. Muncim împreună și nevoia te învață. E păcat să dai trei clocane la o tablă cînd poți să dai unul singur cu rezultate mai bune. Ne cunoaștem de 20 de ani. Tovarășul Popescu mi-a fost maistru. Este o experiență bună, dacă vreți, o școală în care înveți cum să lucrezi mai bine, mai eficient. Pentru că — nu este doar părerea mea — astăzi, **în acest moment, pentru industrie, reducerea consumurilor de orice fel ține și de mărâ și de inteligență.** Noul mecanism economic oferă multe elemente, pîrghii pe care putem acționa fiecare la locul de muncă. Chestiune de responsabilitate, dar și de logică, aceste pîrghii fiind și ale bunăstării.

— De unde sînteți de fel ?

— Din Moldova.

— Cunoscînd ce înseamnă campania agricolă și ce înseamnă să construiești mașinile pentru această campanie, cum transpare acest lucru în munca din uzină, în calitatea combinelor ?

— Să știți că în fiecare an mergem la cîmp două săptămîni. În timpul campaniei stăm de vorbă cu mecanizatorii, observăm cum merg mașinile. Prezența secretarului general al partidului atît în mijlocul țăranilor, cît și al muncitorilor de la fabrica noastră, numeroasele indicații de mare preț date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ultimii ani au făcut ca mașinile de la „Semănătoarea" să fie mai ușoare, mai moderne, mai productive.

GHEORGHE TĂNASE, maistru, secția a 6-a debitare :

— Se spune că debitarea este o adevărată sursă de economii de metal.

— Cea mai importantă. Pe foaia de tablă șablonul se așază mai bine decît pe foaia de hîrtie în birou, observi mai lesne, mai exact, cîte piese scoți, ce resturi rămîn, resturi din care confecționăm o sumedenie de alte piese.

— De pildă ?

— Reperul 40 656—1 se execută din foaia întreagă, iar din rest, reperul 39 261—A.

— E limpede.

— O să vă apară și mai limpede cînd am să vă spun că economia de metal, pe mașină, este de 1,5 kg, iar la o comandă de 500 bucăți, 750 kg sînt economii curate. Numai la brigada lui Ion Micu s-au obținut în felul acesta, în 1980, 7 tone de metal. Metal și energie, deoarece înainte se făceau patru tăieturi, iar acum doar una. Practic, patru piese în loc de una, în același timp, la reperul menționat. În jur de opt repere le confecționăm azi din resturi de metal, în timp ce, nu de mult, le executam din foi întregi.

SEBASTIAN NEAMU, regior, secția a 6-a debitare :

— Trebuie să fii un bun negustor cu produsul tău și cînd îl vinzi, dar și cînd îl fabrici.

— Mai sînt resurse la debitare pentru a fi „un bun negustor cu produsul tău" ?

— Destule. Se experimentează înlocuirea tablei de 15 milimetri cu una de 14 milimetri. Reperul de sudură de la CARP—4 s-a realizat din tablă de oțel de 18 milimetri în loc de tablă de 26 milimetri, ca înainte. Și cheltuielile la mia de lei ar putea fi mai mici dacă n-am avea unele necazuri.

— Ce necazuri ?

— Dacă și-ar respecta toți furnizorii contractele. Să ne trimită tabla în formatele și calitățile cerute. Nu s-ar mai da nici derogări.

— Derogări ?

— Pentru ca în locul unei calități de oțel să primim alta, mai slabă, pe care o acceptăm ca să nu stea producția. Cînd calitatea oțelului este mai slabă, se chinuim să scoatem piese bune și în felul acesta ajungem să facem o piesă de cîteva ori pînă executăm una perfectă. Cheltuielile cresc și se înregistrează la noi. Resturile de metal le folosim și la alte comenzi, le depozităm, cerîndu-le cînd avem nevoie sau le topim. Dar ar fi fost mai bine să ajungem la astfel de situații. Cei puțin așa înțeleg eu mobilizarea în vederea reducerii cheltuielilor materiale. Altfel, șezînd la unii și crescînd la alții, nu se schimbă nimic pentru economie.

La ciment se poate pierde legal pînă la doi la sută; la bolovani de rîu doar unu la sută! De ce?

Lectorul universitar doctor CORIOLAN MAREŞ s-a născut la 31 august, 1936, în comuna Măgureni, judeţul Prahova. Este absolvent al Academiei de studii economice din Bucureşti (1966). A obţinut titlul de doctor în ştiinţe economice cu teza „Modernizarea calculaţiei costurilor de producţie în construcţiile de locuinţe şi social culturale" (1979). Participant la elaborarea pe bază de contract a unor lucrări destinate I.C.M. Teleorman şi I.C.S.M.C. Constanţa. În prezent, lector universitar la Facultatea de finanţe şi contabilitate, ASE-Bucureşti.

— De unde pasiunea pentru construcţii?

— În 1968 am contractat o locuinţă proprietate personală. Prilej cu care am participat efectiv la ridicarea blocului. Atunci am avut posibilitatea, ca economist, să evaluez pe viu **consecinţele modului de utilizare neeficientă a materialelor în construcţia de locuinţe.**

— Nu-i prea mult spus?

— Deloc. La 30 de metri în faţa blocului au fost împrăştiate cam trei-pătru tone de mozaic. Motivul: era locul în care se împotmolea autocamioanele şantierului! Dar maşinile s-au împotmolit în continuare. Atunci au turnat acolo conţinutul unei bene întregi cu beton. „Ursul" respectiv poate fi admirat şi astăzi. Şi mozaicul şi betonul înseamnă bani. În groapa aceea au fost basculaţi bani.

— Nu banii afectaţi organizării de şantier?

— Nu, categoric. Cheltuielile pentru organizarea de şantier se concretizează în obiective precise, efectuate pe bază de deviz.

— Asta se întîmpla în 1968...

— Nu numai. În anii următori am văzut acelaşi lucru sub alte forme: am observat cum se executau tencuielile sub presiune, de exemplu, cam o treime din mortarul folosit pica la baza blocului şi devenea inutilizabil. **M-am întrebat dacă în construcţii există ori nu vreun sistem de control asupra modului de utilizare a materialelor.**

— Şi există?

— Bineînţeles. **Dar actualele norme de deviz pentru materiale, elaborate pe categorii de lucrări sînt — socot eu, ca economist — suficient de comode şi de nemobilizatoare pentru o utilizare eficientă a materialelor.** Un singur exemplu: „NORMATIV privind modul de întocmire a devizelor pe categorii şi pe obiecte pentru lucrări de construcţii montaj, Indicativ P. 91—77", elaborat de Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii, prevede (în anexa 2) cote unice, plafon de pierderi netehnologice de materiale care au fost luate în considerare la elaborarea normelor de deviz. Astfel, pentru cimentul în saci, la centrale şi staţii de betoane şi mortar se prevede o pierdere de 1,5—2 la sută, la geamuri trase 5 la sută, la plăci de teracotă 3 la sută, la BCA 3,5 la sută, în timp ce, paradoxal, doar pentru bolovanii de rîu exigenţa este împinsă la extrem — 1 (unu) la sută. Alte prevederi din acelaşi act normativ stîrnesc ne umerirea: la o sută de panouri mari de beton pentru locuinţe este admis să se piardă... o jumătate de panou... Zilele trecute, discutam cu tovarăşul Ion Golgojan, directorul adjunct de la I.C.M. Teleorman. Îmi spunea că la ei necesarul de ciment pentru 1980 este de circa 60 000 tone. Conform normativului amintit se ştie, chiar de la începutul anului, că întreprinderea va pierde 900 tone de ciment. A estima real valoarea acestei pagube **admise legal** nu-i o treabă tocmai uşoară. Sigur, ne-am putea rezuma numai la aspectul evaluării în funcţie de preţul cu amănuntul. Problema, în realitate, este mai complicată. Producerea a 900 tone de ciment presupune şi un consum mare de combustibil, care, în condiţiile actualei crize energetice, reprezintă o pierdere mult mai mare decît se poate evalua prin intermediul preţului.. Alt aspect al aceleiaşi pagube: 64 familii cu copii rămîn fără 64 apartamente cu trei camere. În adevăr, din cele 900 tone de ciment s-ar putea înălţa un bloc P+10 cu 45 apartamente (consum de ciment 737 tone) şi un P+4 din panouri mari, cu 19 apartamente (155 tone consum de ciment).

— Aminteaţi şi de alte materiale...

— La un bloc P+4 cu 80 apartamente sînt necesari cam o mie de metri pătraţi de geam. Portiţa legală a risipei în acest caz reprezintă 55 mp, adică geamurile necesare la patru apartamente.

— Credeţi că pierderile pot fi evitate?

— Nu în totalitate. Dar existenţa unor pierderi inevitabile şi preliminarea lor în mod automat indiferent dacă s-au produs sau nu, pot favoriza, în anumite situaţii, neglijenţa, dezinteresul, prostia şi chiar hoţia. Cu prilejul elaborării tezei de doctorat, **pe absolut nici unul dintre şantierele unde mi-am făcut documentarea** — şi n-au fost puţine, printre ele figurînd şi mari obiective hidroenergetice, Lotru, de exemplu — **nu am întîlnit economii raportate ca provenind din reducerea pierderilor netehnologice legal admise.** Nu vi se pare simptomatic?

— Ce alte căi de creştere inutilă a cheltuielilor aţi mai depistat cu prilejul acestei documentări?

—Mai multe, dar voi enunţa doar pe aceea care mi se par a fi foarte importante: 1. Lipsa unui sistem de control al utilizării betoanelor generează posibilităţi de sporire a cheltuielilor de producţie. Să mă explic. În nici o întreprindere de construcţii nu am întîlnit un sistem de control-corelat al cantităţilor de beton **fabricat** cu cel **transportat** şi cu cel **inclus în operă** (lucrarea executată). Lipsa unui astfel de sistem poate genera situaţii de genul celei întîlnite de mine în anii '69—'70 pe şantierul I.C.H. Paltinu. Lipsa sistemului de control amintit a permis excavatoriştilor şi buldozeriştilor de la balastiera de pe Valea Doftanei să înscrie în rapoartele de schimb pentru utilaje ore de funcţionare-utilaj şi cantităţi de agregate de construcţii (balast-nisip) mai mari decît cele reale. Aceasta a însemnat încasarea unor retribuţii nejustificate, care, implicit, au majorat costul betoanelor incluse în corpul barajului. Tot din această cauză au apărut şi unele fenomene bizare. Nelucrînd la nivelul raportat, motoarele utilajelor n-au consumat motorina. Firesc. Dar în acte ea era consumată. Stocarea ei fiind imposibilă, cum să justifici plusul existent? S-a hotărît să fie arsă pentru termoficare. Se „focărea" zi şi noapte, de parcă Paltinu ar fi fost dincolo de Cercul Polar. Conducta de eşapare a aburului avea un diametru destul de mare. Fusese îngropată şi traversa cîteva grădini. **Atît de tare a încălzit subsolul acelor livezi încît, în toiul iernii, au înflorit merii. S-a scris şi la ziar, vezi Doamne, curiozitate a naturii, dar cei care ştiau că, de fapt, era vorba despre florile dalbe ale risipei au tăcut mîlc.** După ce s-a consumat motorina, a dispărut şi ultima probă...

— Aveţi şi alte exemple?

— Da, cu macaralele,

— Alt exemplu?

— O problemă cu caracter specific legată de **exploatarea utilajelor** la întreprinderile de construcţii montaj din subordinea consiliilor populare judeţene este neasigurarea exploatării eficiente chiar din faza de proiectare a documentaţiei tehnico-economice. Datorită lipsei de experienţă şi slabei colaborări cu institutele de proiectări care execută, la comandă, documentaţia de proiect şi de deviz, precum şi datorită altor cauze obiective, cred că nu există o concepţie perfect unitară în faza de sistematizare a localităţilor (sistematizarea pe zone, densitatea construcţiilor pe kmp de teren etc.), ceea ce influenţează în sens negativ activitatea unităţilor de construcţii montaj, în special din punctul de vedere al exploatării utilajelor. Cum?

Pentru executarea lucrărilor la un bloc de locuinţe tip P+10 este necesară montarea unei macarale turn pe ecartament de cale ferată. Capacitatea de servire a unei macarale turn permite utilizarea ei la 2—3 blocuri concomitent în flux continuu. Deci, din punctul de vedere al timpului de exploatare, este acelaşi lucru dacă se execută un bloc ori 2+3 blocuri concomitent, dar pe fiecare bloc cota va fi diferită după caz. Subliniez în mod deosebit acest aspect, datorită importanţei lui, mai ales prin efectele asupra indicatorului cost de producţie. Astfel, în cazul execuţiei unui bloc sau concomitent a 2—3 blocuri din prefabricate de beton, termenul de execuţie este de circa o sută de zile, iar tariful de închiriere pentru macaraua turn este de 78 lei/oră. Cheltuielile totale pentru exploatarea macaralei vor fi de 78 000 lei. În cazul unor blocuri cu 30 apartamente, pentru fiecare apartament vor reveni cîte 866 lei dacă execuţia are loc concomitent pentru trei blocuri şi 2 600 lei cînd are loc execuţia singulară. În această situaţie singura măsură viabilă ar fi repartizarea fondului de investiţii pe localităţi şi eşalonarea execuţării lucrărilor astfel încît să se asigure frontul de lucru, necesar folosirii eficiente a utilajelor de mare capacitate. Alt aspect. Faţă de reglementările în vigoare, în structura articolelor de calculaţie se consideră necesară includerea unui articol distinct, „Cheltuieli cu remedierile, refacerile şi completările de lucrări". De ce? Pentru că aceste cheltuieli au uneori o pondere destul de ridicată faţă de costul obiectului de construcţii (şi relevă o activitate deficitară sub raport calitativ din partea constructorului, a responsabilului de lot sau a formaţiilor de lucru). În prezent sînt reflectate la cheltuielile indirecte şi influenţează prin repartizare în mod nejustificat costul efectiv al tuturor obiectelor de construcţii. Altfel spus, **cetăţeanul este pus să plătească greşeala constructorului, ceea ce nu e firesc.** Tot din analiza structurii cheltuielilor indirecte (de regie) se constată că în acestea sînt incluse şi „Cheltuielile privind lucrările de remediere şi completări în perioada de garanţie". Cuprinderea acestui element în cheltuielile de producţie indirecte o consider nejustificată, deoarece existenţa unor asemenea lucrări presupune două situaţii: a. ori scăpări în documentaţia de proiect şi deviz din vina proiectantului; b. ori calitate slabă a execuţiei lucrărilor de către constructor. Aceste cheltuieli ar trebui evidenţiate separat în costul de producţie la articolul de calculaţie „Cheltuieli cu remedieri şi completări". Constructorul este interesat să cunoască aceste cheltuieli numai în măsura în care se demonstrează că izvorăsc dintr-o lipsă a documentaţiei de proiect şi deviz. Astfel, ar putea efectua remedierile şi completările pe bază de **notă de comandă suplimentară** şi încasa contravaloarea acestora de la beneficiar. Dar atunci cînd aceste cheltuieli sînt rezultatul unei lucrări de slabă calitate (asemănătoare rebuturilor remaniabile din industrie), constructorul le repartizează, odată cu celelalte cheltuieli indirecte, asupra **tuturor** lucrărilor executate, indiferent de calitatea lor.

— Ce propuneţi pentru evitarea repetării unor astfel de situaţii?

— Există două direcţii de acţiune. **Prima:** generalizarea metodologiei de elaborare a documentaţiei de proiect şi deviz pe categorii de lucrări (săpături, infrastructură, izolaţii, zidărie, zugrăveli, vopsitorie etc.), prin care să se stabilească modalitatea de urmărire a cheltuielilor de producţie efectuate la toate întreprinderile din ţară, pe unităţi fizice de categorii de lucrări. **La ora actuală nimeni nu ştie, de exemplu, cît costă efectiv, nu după deviz, 1 mc de zidărie, 1 mc de pardoseli etc., etc.** Motiv pentru care la Baia Mare e un preţ, la Galaţi altul, la Alexandria altul, la Suceava altul etc. Sînt conştient de faptul că rezolvarea problemei presupune un efort deosebit, dar implică avantaje certe pentru economia naţională. **A doua direcţie:** introducerea metodei de calcul a costurilor normate pentru lucrările de construcţii. Aceasta presupune stabilirea abaterilor cheltuielilor efective faţă de cheltuielile după deviz, dînd posibilitatea conducerii să acţioneze operativ şi eficient din chiar momentul producerii unei situaţii anormale din punct de vedere economico-financiar (depăşirea consumului de materiale, depăşirea cheltuielilor cu utilajele etc.). Concomitent cu urmărirea cheltuielilor după metoda costurilor normate am propus în teza de doctorat şi urmărirea cantitativă a consumului materialelor principale (nu pentru prize, balamale, şuruburi, garnituri etc., ci pentru fier-beton, ciment, cherestea, materiale pentru instalaţii etc.). În adevăr, în actualul sistem de urmărire a consumurilor materiale există posibilitatea substituirii materialelor în limita unui plafon valoric. Ar dispărea tentaţia unora de a-şi însuşi diferite materiale acoperiţi fiind de largheţea sistemului de evidenţă valorică a materialelor.

— Mai clar, vă rog.

— Un exemplu. Pentru un bloc de 90 apartamente se pot ridica de la magazia de materiale a şantierului — profitînd de neglijenţa sau de buna-credinţă a celui care vizează bonul de consum — 93 sau 95 baterii de robineţi pentru baie. Acestea sînt incluse în costul de producţie **fără a se mai controla dacă au fost sau nu montate.** Cu actualul sistem, numai în cazul depăşirii valorii totale a materialelor consumate se procedează la confruntarea consumului cu devizul. Altfel, nu. Prin sistemul de evidenţă pe care l-am preconizat astfel de situaţii dispar.

— Dumneavoastră sînteţi economist şi aţi emis propuneri interesante, substanţiale. Aşteptăm cuvîntul constructorilor, nu mai puţin interesaţi în reducerea cheltuielilor materiale, dar în sporirea avuţiei naţionale.

MIRCEA MARIUS

Materiale înlocuitoare în construcţii

„Le-am folosi, dar nu le fabrică nimeni"

Lumea s-a convins că actualele rezerve naturale nu pot satisface la nesfîrşit nevoile noastre. S-a căutat şi se caută, pentru materialele clasice, fel de fel de înlocuitori — din deşeuri, din resurse secundare, din materiale care pînă de curînd nu-şi găseau o întrebuinţare corespunzătoare sau care prisoseau şi nu erau valorificate suficient.

Era firesc ca într-o ramură a economiei naţionale în care efortul de investiţii reprezintă a treia parte din efortul total —, este vorba despre ramura construcţiilor — căutările de materiale înlocuitoare să constituie o preocupare dintre cele mai importante. La INCERC, Institutul de cercetări pentru construcţii, s-au găsit multe asemenea materiale care au fost verificate în condiţii de laborator şi de exploatare; li s-au întocmit norme şi cataloage în care se dau soluţii-directive de folosire. Cu alte cuvinte, teoretic, s-a făcut totul. Dar practic? Să ne ocupăm astăzi de materialele termoizolante din resurse locale şi cu conţinut redus de energie înglobată, — a căror folosire deci ar implica reduceri importante ale cheltuielilor materiale. Au intrat oare aceste materiale în uzul curent, şi ce perspective li se deschid?

● Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii, I.C.C.P.D.C., a difuzat în iulie anul acesta catalogul „Soluţii de izolaţii termice la acoperişuri şi pereţi exteriori pentru hale şi clădiri industriale care folosesc materiale uşoare, altele decît polistiren şi vată minerală". Soluţiile sînt orientate spre o largă utilizare a materialelor obţinute din resurse locale, produsele putînd fi confecţionate atît în industrie, cît şi pe şantiere, poligoane sau unităţi aparţinînd consiliilor populare.

La scurt timp, I.C.C.P.D C. emite norme tehnice provizorii de folosire a materialelor specificate în catalog, indicînd şi institutele de specialitate la care se pot adresa — pentru clarificări şi o eventuală asistenţă tehnică — institutele de proiectare doritoare să aplice soluţiile respective. Aceste institute sînt I.P.C.T., INCERC şi I.C.P.M.C., respectiv institute de proiectări tip în construcţii, de cercetări în construcţii şi de cercetări şi proiectări pentru materiale de construcţii.

Pentru a ne putea face o idee despre accesibilitatea lor, iată denumirea unor astfel de materiale: plăci din deşeuri textile, din paie liate cu uree, din stuf tocat, din talaş de maşină, din puzderie de in şi cînepă, din putregai de lemn, „saltele" din deşeuri de melană, în şi cînepă, fibre de cord de la anvelope, din paie etc. Catalogul şi Normele tehnice provizorii au ajuns, firesc, la institutele de proiectare pentru a fi introduse în proiecte şi, în continuare, în execuţie. Pînă aici, totul normal.

● La I.I.T.P.I.C., institut de proiectare pentru industria chimică, inginerul Emeric Rohm, şeful secţiei construcţii 2, ne spune: „Nu este prima oară cînd primim un catalog cu materiale care **nu** se fabrică. Noile materiale termoizolatoare nu au specificate nici preţurile şi nici furnizorii şi **nu pot fi prevăzute în proiecte.** În industria chimică marea majoritate a clădirilor trebuie să aibă gradul II de rezistenţă la foc. Or, noile materiale nu asigură gradul de protecţie de care avem nevoie. **Am găsi,** totuşi, **unde să le folosim, dar nu le fabrică nimeni!** Producerea lor se face artizanal, **nu** a fost preluată de industrie şi chiar dacă am găsi un furnizor care ne-ar oferi o sută de metri pătraţi, nu am rezolva problema termoizolaţiei: noi — adică doar institutul nostru — avem nevoie de mii de metri pătraţi. Pentru ca noile materiale să intre în circuitul obişnuit şi, să poată fi folosite, trebuie să fie prinse într-un nomenclator de materiale. Numai astfel pot fi comandate ferm. Polistirenul şi vata de sticlă nu pot fi folosite decît cu aprobări speciale, iar prin apariţia unor materiale noi ni se limitează folosirea celor vechi fără ca toate formele să fie puse la punct şi ajungem de multe ori în situaţia să nu putem folosi nici pe unele, nici pe celelalte."

● La Centrala materialelor de construcţii, serviciul producţie, inginerul Horia Dugan ne explică mecanismul intrării în fabricaţie a unui material nou: „Sîntem o centrală cu multe unităţi, fiecare cu tehnologia şi profilul ei. Nu vreau să fiu maliţios, dar atrag atenţia că nouă mecanism economic funcţionează şi la noi. Ca să schimbăm o tehnologie, să reprofilăm o întreprindere pentru un nou produs, vrem să avem garanţia că el se cere, să ştim cantitatea, tipurile, condiţiile de calitate. Numai atunci putem să ne gîndim la procesul tehnologic, să facem demersuri pentru obţinerea preţurilor de livrare. Legea contractelor prevede ca la 1 octombrie să fie definitivate comenzile pentru anul viitor. La rîndul nostru, trebuie să facem comenzile către alte centrale. Cred că o asemenea situaţie se va reglementa simplu, fără derogări şi fără intervenţii, după stabilirea listei de sorto-tipo-dimensiuni

Petre Milu:

„S-ar putea aduce o economie de milioane de litri de combustibil"

Am scris de mai multe ori despre motoarele și dispozitivele mecanice concepute și realizate de inventatorul Petre Milu, personalitate distinctă în marea familie a motoriștilor noștri. Reamintim cititorilor că Petre Milu este, între altele, autorul unui motor axial, piesă unicat, ce se recomandă prin notabile performanțe tehnice și printr-o sensibilă **economie de combustibil și material de construcție.** La data cînd a apărut ultima noastră relatare, inventatorul se afla antrenat în realizarea altor două motoare identice cu primul, dar care urmau să fie verificate în cadrul Institutului Național de Motoare Termice. Ce s-a mai întîmplat de atunci ?

— În primul rînd, ne spune interlocutorul nostru, cîteva cuvinte despre arzătorul folosit pentru încălzirea locuinței mele din Otopeni. Este vorba, așa cum s-a arătat în articolul din „Flacăra", de un arzător prin volatilizare, prin care se poate reduce la o treime consumul de petrol în comparație cu arzătoarele obișnuite existente în comerț. Ei bine, noutatea a stîrnit un ecou neașteptat. Casa mea din Otopeni s-a transformat într-un soi de loc de pelerinaj. M-au vizitat și mă mai vizitează încă cetățeni din toată țara, oameni de treabă și de bună-credință, dar care au înțeles din cuprinsul articolului că, trecîndu-mi pragul, vor obține fie schema constructivă a arzătorului, fie piesa gata „fabricată". Le-am explicat tuturor că nu am nici posibilitatea și nici dreptul de a fabrica în serie arzătorul și nici nu pot să deconspir secretul invenției, deoarece este un aparat de foc care, greșit executat sau instalat, poate provoca accidente. Sincer să fiu, m-aș fi așteptat ca arzătorul să intereseze o întreprindere de profil. Aș fi dăruit fără nici o pretenție toată documentația, numai din dorința de a se omologa această piesă care, fabricată în serie, ar putea aduce, la nivel național, o economie de milioane de litri de combustibil lichid. Am primit, e adevărat, cîteva telefoane de la 2—3 întreprinderi și mi s-a părut că se acordă interes invenției mele. Dar vocile n-au mai revenit.

— Vorbiți-ne, vă rugăm, despre construcția motorului axial.

— Nu vă pot oferi decît un răspuns telegrafic. Motoarele sînt încă în execuție (mai multe modificări le-au mărit performanțele și fiabilitatea) și urmează să intre pe bancul de probă acum în decembrie. Sînt, după cum se știe, motoare axiale, de trei ori mai ușoare la aceeași putere și funcționînd fie cu petrol, fie cu motorină sau benzină. Mai multe amănunte după prima lună de încercări.

LIVIU TIMBUS ■

---

pe economia națională. În paranteză fie spus, anumite materiale care la prima vedere păreau foarte promițătoare s-au dovedit, după o analiză atentă, mai mari consumatoare de energie decît cele clasice, care erau și mai bune. Nu afirm că e cazul materialelor termoizolatoare despre care discutăm. Este normal ca fiecare produs să meargă pe calea obișnuită."

Am expus trei puncte de vedere, ale cercetării, proiectării și execuției despre realizarea și folosirea unor noi materiale de care este nevoie. Noile materiale au primit certificat de naștere după o muncă de cercetare laborioasă, dar iată-le într-un punct din care trebuie urnite cît mai repede, deoarece ele înlocuiesc materiale clasice, deficitare pe economia națională, mari consumatoare de energie și care sînt strict necesare în alte industrii.

Toate ar fi bune dacă lucrurile ar fi duse pînă la capăt... Așadar, un institut de cercetare a creat niște materiale bune și necesare, un institut central a dat o decizie justă de folosire a lor, dar să recunoaștem că lucrurile s-au oprit aici. Aceste materiale trebuie preluate cît mai grabnic de către Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție sau de către consiliile populare județene, care coordonează mica industrie, și astfel să intre pe filiera normală : determinarea procesului tehnologic, omologarea, seria zero, calcularea prețului, desemnarea producătorilor, introducerea în plan pe baza unei anchete privind necesarul. Dacă această cale pare prea lungă, anumite etape se pot comasa, important este ca să se treacă de faza hîrtiilor, care pot reduce orice, în afară de cheltuielile materiale.

OPREA GEORGESCU ■

„Numai cu creionul și hîrtia cu greu se poate mări factorul final de recuperare"

Convorbire cu inginer ION PANTAZI, cercetător științific principal la Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze din Cîmpina.

— «Se va acționa pentru creșterea factorului final de recuperare a țițeiului și sporirea extracției la zăcămintele în exploatare». Vă rugăm să explicați ce înseamnă această afirmație pentru România anului 1980.

— Factorul final de recuperare a țițeiului — sau gradul de recuperare, cum îi mai numim — este un raport în care, la numărător este așezată cantitatea de țiței care se poate extrage, iar la numitor rezerva totală inițială a zăcămîntului. Aceasta, ultima, se obține făcînd produsul între suprafața zăcămîntului, grosimea acestuia, porozitatea efectivă a rocilor, saturația inițială în țiței, greutatea specifică lui și un factor de volum. Altfel zis, F.F.R. — abrevierea curentă a factorului final de recuperare — este raportul dintre o cantitate certă, cea extrasă, și o cantitate calculată, ceea ce implică anumite aproximări. Practic, se pune problema măririi acestui raport. Dacă numitorul — deci ceea ce a existat inițial — este determinat corect, se poate acționa asupra numărătorului, făcîndu-l să crească. Cum ?

Zăcămintele — se știe — sînt exploatate prin sonde. Viața acestora este mai lungă sau mai scurtă în funcție de felul în care este sau nu economisită energia zăcămîntului. Metodele primare de extracție utilizează tocmai această energie. **Dar cantitatea de țiței extrasă astfel nu trece dincolo de 27 la sută. Ceea ce înseamnă că în zăcămînt continuă să... zacă restul, adică 73 la sută.** Metodele convenționale (adică injecția de apă și de gaze) cresc gradul de recuperare la 31 la sută, iar metodele terțiare (termice și chimice) ridică procentul pînă la 40—42 la sută. Cu un an-doi în urmă, F.F.R. era în România de 31,25 la sută, în S.U.A. de 32,9, media mondială fiind 30,00. În 1980, la noi s-au extras circa trei milioane de tone de țiței tocmai pe seama metodelor convenționale și terțiare. **Importanța excepțională a creșterii FFR la nivel republican poate fi ilustrată arătînd că un singur procent ar reprezenta mai mult de 20 milioane tone de țiței.**

La noi, cele mai vechi zăcăminte de țiței au început să fie exploatate înainte de 1900. Inexistența unei alte energii naturale (împingere de apă sau zonă extinsă de cap inițial de gaze) care să înlocuiască scăderea presiunii datorită extracției a determinat — la majoritatea zăcămintelor — o exploatare în regim de gaze dizolvate. Puțin i-a păsat capitalistului străin de faptul că zăcămintele românești își epuizează energia...

— Aș vrea să fiți ceva mai explicit. Din cele spuse pînă acum rezultă clar că un zăcămînt exploatat cu metode primare nu permite extragerea decît a 27 la sută din cantitatea existentă. Restul de 73 la sută rămîne, indiferent dacă beneficiarul este „sensibil" ori nu, cu energia de zăcămînt.

— Tocmai că nu-i deloc indiferent. Înainte de naționalizare, zăcămintele românești au fost exploatate „indiferent", adică fără aplicarea unor metode de mărire a gradului de recuperare. Este adevărat că la acea vreme exista în zăcăminte 70 la sută petrol, să zicem. **Dar erau moarte !** Pentru ca din zăcămintele vechi, epuizate, să mai pot scoate ceva din procentele rămase trebuie să vin din afară cu energie foarte mare. Dacă aplic metodele indicate și adecvate **încă de la început,** avantajul e dublu : FFR crește, iar cheltuiala e mult mai mică. Exemplu. Să luăm un zăcămînt la 1 000 metri adîncime și cu presiunea peste 100 atmosfere. Începe exploatarea. Firesc, presiunea scade. **Dacă nu se intervine, cu timpul se ajunge la epuizare.** Ca să se aducă zăcămîntul la presiunea inițială trebuie să consumăm energie : se fac injecții mari de apă și de gaze. În zăcămînt, dacă vrem ca lucrurile să meargă bine și să scoatem din el cît mai mult, trebuie introdusă o cantitate de fluide cel puțin egală cu aceea a fluidului extras. Pînă la naționalizare nimeni la noi n-a folosit decît metodele de exploatare primară, fără aport din afară. Altfel zis, **s-a luat, nu s-a dat.** Cît a mers.

— Cînd s-a pus capăt acestor procedee ?

— Cînd a luat ființă Institutul nostru. În fața specialiștilor au fost puse spre rezolvare următoarele două probleme: 1. Pe de o parte, existența a numeroase zăcăminte, variate ca geologie și proprietăți fizice, aflate într-un stadiu avansat de depletare, **dar conținînd încă 70—80 la sută din țițeiul existent inițial.** 2. Punerea în evidență a altor zăcăminte noi, la care de la început trebuia organizată și asigurată o exploatare rațională și un FFR cît mai mare. În paralel cu intrarea în producție controlată — pe baza proiectului de exploatare — a zăcămintelor noi, la care s-au stabilit cele mai adecvate mecanisme de recuperare, atenția a fost orientată și asupra zăcămintelor vechi, depletate. Rezultatele se cunosc: după 30 de ani de aplicare a metodelor convenționale și la 14 ani de la inițierea combustiei subterane, **producția de țiței a fost nu numai menținută, ci și sporită.** Aportul acestor metode a fost, anual, în medie, de 14 la sută. Cu toate acestea, cineva care ar urmări graficul producției românești de petrol ar observa existența — cîțiva ani înainte de apariția H.C.M. 1604/1974 — a unui **„platou",** timp în care cantitatea de țiței extras nici n-a crescut, dar nici n-a scăzut. Atunci, în 1974, a avut loc revirimentul. **Curba producției a început să urce** datorită programului elaborat și aprobat atunci și, mai ales, datorită aplicării sale consecvente.

— Ce sînt și unde se aplică aceste metode de creștere a FFR?

— **Injecția cu apă** s-a extins de la an la an, așa că în prezent se aplică la peste 150 zăcăminte, număr care mă scutește să spun și unde. Efect: s-a asigurat un FFR între 40 și 60 la sută. Pentru fiecare tonă de țiței extrasă se injectează în obiectiv 29 mc de apă. **Combustia subterană.** Într-un anumit fel, este cea mai spectaculoasă. Se aplică, de regulă, zăcămintelor cu țiței greu și viscos. LA SUPLACU DE BARCĂU SE DESFĂȘOARĂ CEA MAI INTENSĂ ACTIVITATE DE ACEST FEL DIN LUME. Acolo, tocmai datorită viscozității foarte mari a țițeiului, cu metodele primare nu se asigura extragerea decît 9 la sută, **restul de 91 la sută a rămas jos în strat. Cum să-l scoți? Pur și simplu, i s-a dat foc...**

— Interesant.

— „Brichetele" cu care se declanșează combustia sînt, de fapt, aprinzătoare speciale de concepție și realizare sută la sută românești. Autorii lor lucrează chiar la noi în institut: Gheorghe Aldea, Valentin Petcovici, Alexandru Săghin, Nicolae Tihon ș.a. — doctori ingineri, ingineri și tehnicieni. Ca să se învingă viscozitatea foarte ridicată a țițeiului trebuie să-l încălzești. Dacă intervin cu energie din afară, deci dacă aș injecta căldură, pierderile ar fi foarte mari. Atunci produc căldura direct în strat, la fața locului. Cum? Am spus că îl incendiez. Arde cam 3,5 la sută din țițeiul rezidual (care, altfel, tot acolo ar rămîne). Combustia o întrețin injectînd aer de la suprafață. Ceea ce urmează e simplu: căldura reduce viscozitatea, deci crește fluiditatea și țițeiul poate să curgă în găurile altor sonde, prin care este extras la o temperatură de peste 100°C. **De unde inițial nu s-a putut extrage decît 9 la sută, prin acest procedeu FFR crește la 47,5 la sută. În curînd sperăm să ajungem la 50 la sută.** În ultimii ani, combustia subterană s-a extins ca aplicare nu numai la țițeiurile viscoase, ci și la cele obișnuite. S-a dovedit că în zăcămînt, pe lîngă efectul de reducere a viscozității, procesul generează mai multe mecanisme de dizlocuire ca urmare a efectului miscibil al produselor volatile, a spălării cu gaze la temperatură mare și a spălării cu aburi formați. În prezent se află dezvoltate industrial trei procese de combustie (la Suplacu de Barcău, repet, cel mai mare din lume, și încă în două locuri); evoluează favorabil și e în curs de extindere industrială un proces la Bălăria (lîngă Videle); se află în curs de desfășurare opt experimente-pilot în șantier; există și proiecte pentru experimentarea combustiei subterane la alte zăcăminte.

— Cum influențează combustia subterană durata vieții zăcămîntului?

— Vă dau două exemple: la Videle (Bălăria), exploatarea zăcămîntului cu metode primare, deci doar cu 12 la sută FFR, ar fi putut continua pînă în anul 2047; dacă am fi injectat apă, viața zăcămîntului ar fi fost împinsă pînă în anul 2060, dar factorul de recuperare ar fi rămas în jur de 25 la sută; folosind combustia subterană viața zăcămîntului va dura doar pînă în 2020, dar FFR este de 40 la sută. La Suplacu de Barcău, cu 9 la sută s-ar fi putut merge pînă în anul 2030; cu 47,5 la sută tunelul timpului este scurtat pînă la 2010.

— Și după aceea? Ce lăsăm în urma noastră?

— Deja se întocmesc proiecte pentru exploatarea petrolului rămas pe cale minieră precum și alte metode. Să nu uităm că cel mai bun FFR obținut de noi tot mai lasă în zăcămînt 40—50 la sută din cantitatea existentă inițial. Reamintesc că un procent înseamnă — pe baza calculelor valabile astăzi — mai mult de 20 milioane de tone. Aș vrea să mai notați că toate aceste procese au fost proiectate și conduse de cercetătorii și inginerii români, iar pentru experimentarea în laborator și aplicarea în șantier a **combustiei umede** am colaborat cu specialiști de la Institutul francez de petrol.

— Cum colaborați cu I.P.P. — Institutul de petrol de la Ploiești? Și de ce credeți că se dau atîtea examene de admitere pînă se completează locurile cu studenți, viitori ingineri?

— Colaborăm bine, dar se poate și mai bine. **Bine** pentru că avem contracte cu ei, anumite teme de cercetare le realizăm în comun, de la noi participă la aplicațiile lor practice specialiști reputați, ei ne trimit nouă un mare număr de studenți pentru ca să le conducem proiectele de diplomă. Deși nu prea avem timp, un cercetător de-al nostru lucrează cam patru zile pe săptămînă în schelele petroliere din toată țara: participă la analize, la stabilirea de măsuri, la aplicarea măsurilor... În privința colaborării cu institutul din Ploiești, cred că poate fi **și mai bună,** nu numai pentru că nu există lucru, relație, proces care să nu poată fi perfecționat, ci pentru că există posibilități concrete pentru așa ceva. Avem specialiști foarte buni care ar putea ține cursuri acolo — mă gîndesc la doctorii ingineri Gheorghe Aldea, Nicolae Petre, Ștefan Mocuța, Aurel Circoană. La rîndul lor, excelenții universitari ploieșteni ar putea întocmi proiecte și conduce personal lucrări pentru creșterea FFR. Poate mă înșel, dar personal nu cunosc nici o schelă petrolieră care să aplice vreun proiect purtînd semnătura cuiva de la catedra de exploatare de la I.P.P. De ce sînt nevoiți să organizeze mai multe admiteri? O bună parte dintre absolvenții de liceu sînt atrași de faima unor mari centre universitare. Și nu trebuie uitat că după absolvire urmează condiții de lucru deosebit de grele din șantierele de petrol ale țării, „focul continuu" vară-iarnă, pe mari suprafețe de teren, uneori plat, dar de cele mai multe ori accidentat, retribuții și beneficii — chiar după recenta îmbunătățire — aproximativ egale cu ale altora, mai puțin tracasați, aprovizionarea uneori defectuoasă cu cele mai simple alimente. Motiv pentru care acum lucrează în petrol, de preferință, pasionații, cei care mănîncă petrol pe pîine, și petroliștii cu vechime, care nu vor, pentru că nu mai pot să-și schimbe meseria. Astfel nu se poate întineri forța de muncă din schelele petroliere.

— Ce credeți că ar mai fi de făcut pentru ca sarcina trasată de partid, personal de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, privitoare la creșterea factorului final de recuperare să fie îndeplinită la nivelul actualelor exigențe?

— Realitatea trebuie privită în față. Există o criză de energie, există o criză a petrolului. Îl importăm plătindu-l cu 270 dolari tona. În 1981 urmează să aducem în țară 12,5 milioane tone. Extrasă din subsolul românesc, aceeași tonă ne costă cîteva sute de lei. Cifrele sînt deosebit de elocvente. Dar nu numai în acest caz. Dacă cineva ar pune față în față cît s-a importat în materie de tehnologie în petrol, metalurgie și construcția de mașini, spre exemplu, ar constata rolul de cenușăreasă al industriei petroliere. Este adevărat că exportăm utilaj petrolier bun și mult. Dar trebuie să ne mai gîndim mai mult și la necesitățile interne. Pentru aplicarea programelor aprobate de creștere a FFR și sporirea extracției la zăcămintele în exploatare se cere ca toate ramurile interesate să acționeze mai intens. Concret: industria constructoare de mașini ar trebui să ne pună la dispoziție pompe (pentru injecția de apă), compresoare (pentru injecția de aer), generatoare de aburi ș.a. În cantități mai mari. E adevărat că la Cluj-Napoca s-a realizat un GIP (generator de înaltă presiune — 5x70 at), dar în număr mic. Compresoarele din dotare au debite reduse, deși în ultimii ani s-au proiectat și executat compresoare mari. Se fac la „23 August", la București: anul viitor vom avea nevoie cam de 40 bucăți. N-avem nici măcar contract, doar promisiuni... Nu dispunem nici de suficiente pompe de extracție, iar faptul că producția lor a fost transferată la Rîmnicu Vîlcea, a complicat și mai mult lucrurile. Ministerul Industriei Metalurgice ne datorează foarte mult material tubular — burlane și conducte, iar Ministerul Industriei Chimice ar trebui să realizeze mai repede polimerii și soluțiile micelare necesare dezvoltării industriale a recuperării țițeiului cu ajutorul metodelor chimice. În altă ordine de idei: mașinile de intervenție sînt insuficiente. Cîmpul nostru de acțiune este șantierul petrolier. Dacă prezența mea sau a oricăruia dintre noi este reclamată într-un anume loc nu avem cu ce să ne deplasăm pînă acolo. Exemplu. **Sînt chemat la Moșoaia, zăcămîntul Slătioarele. Trebuie să iau trenul pînă la Pitești, via București, de la Pitești cu IRTA merg pînă la Moșoaia și de acolo cu vreo ocazie pînă la Slătioarele. Tot ce pot să duc cu mine prin atîtea mijloace de transport este o servietă. În ea nu încape aparatură, ci numai hîrtie și creion. Dar numai așa, cu greu se poate mări factorul final de recuperare.** Și în fond, este vorba de recuperarea unei inestimabile bogății naționale.

MIRCEA BUNEA ■

Avem nevoie nu de „zece meșteri mari", ci de o sută de mii — și îi putem avea!

La o consfătuire pe țară care a avut loc acum cîtăva vreme la Brașov, un tehnician din Tîrgu Mureș, meșter în recondiționarea pieselor, declara cu justificată mîndrie profesională :

— Ca mine sînt doar vreo 30 în România și 3 000 în lume.

Procedeul în sine era cunoscut mai de mult, dar manualitatea extraordinară a acestui om făcea adevărate minuni : el „agrafa" fisurile (chiar acesta este termenul, transpus din croitorie în domeniul metalelor), cu alte cuvinte, găurea în jurul crăpăturii, punea șuruburi și apoi suda peste ele, astfel încît în final fisura apărea „cusută". Experiența era remarcabilă și, după cum este și normal într-o societate ca a noastră, el nu făcea nici un secret din tehnica sa, pe care o împărtășea bucuros și altora (a demonstrat-o și la Brașov), ceea ce îi sporea și mai mult meritele.

Specialiștii care ne-au relatat episodul sînt însă de părere că în momentul de față cerințele pe care le impune recondiționarea pieselor sînt prea mari și cu implicații prea importante asupra economiei naționale pentru a putea fi împlinite exclusiv pe această cale, în fond semimeșteșugărească. Concomitent cu asemenea inițiative valoroase pe plan local, ca aceea mai sus amintită, și care se cer încurajate prin toate mijloacele, se conturează și un mod de abordare mai larg. După cum sugestiv remarca unul din interlocutorii noștri, țara noastră nu are nevoie de doar zece (sau 30 !) „meșteri mari", ci de o **nouă viziune** asupra recondiționării, care să nu se bazeze, în principal, pe manualitate, pe îndeminarea unui muncitor sau altul, ci să aibă și un alt punct de pornire, care să ducă la o extindere considerabilă. „Nu **zece „meșteri mari", ci o sută de mii !**", sugerează un specialist.

În acest context, un calcul amănunțit făcut recent la catedra de tehnologia materialelor de la Facultatea de tehnologia construcțiilor de mașini a politehnicii bucureștene ajunge la concluzia că prin generalizarea operațiilor de recondiționare s-ar putea realiza, în final, deci peste un număr de ani, economii de ordinul a **50 miliarde de lei**, inclusiv leivaluță. Se evidențiază astfel masivul aport potențial la reducerea cheltuielilor materiale pe ansamblul economiei naționale.

Spre o chirurgie a materialelor

Probleme cu acest specific sînt abordate de numeroase colective de specialiști din țară și despre unele din ele am mai scris în „Flacăra". În cele ce urmează ne

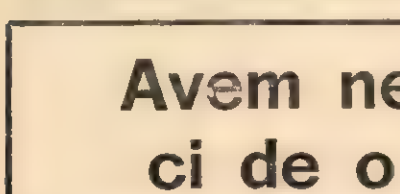

vom referi la preocupările și rezultatele cu bătaie mai lungă ale colectivului din cadrul susmențonatei catedre, format din inginerii : profesor universitar doctor docent Dolphi Drimer, șefii de lucrări Dumitru Gabriel, Gheorghe Amuza, Petre Szei, Adrian Paris, asistenții universitari Monica Brezeanu și Florin Munteanu, doctorul inginer Vlad Negulescu, inginerii Florin Udrescu și Petre Apostol, tehnicianul Gheorghe Frumușelu și muncitorii Anastase Sindie și Florică Brezeanu. Nu vom stărui asupra rețetelor tehnice, ci asupra unei noi concepții, formulate pe baza unei experiențe mondiale, ea însăși de dată foarte recentă — circa patru-cinci ani — privind **strategia recondiționării**. Interlocutorul nostru : profesorul Drimer, care subliniază : „E vorba, în fap., de un soi de chirurgie a materialelor".

Iată datele problemei.

O piesă de oțel poate dura, teoretic, circa o sută de ani, una de cupru — 60—70 ani, iar o piesă de aluminiu — 30—40 de ani. Și ele îmbătrînesc și mor, dar limitele mai sus-amintite au în vedere materiale obișnuite și pot fi prelungite prin prelucrări speciale. Ne-am putea referi, în acest context, și la mesaje din trecut. Oare faimosul stîlp de fier din Delhi nu dăinuie, practic nealterat, de sute și sute de ani ? Cum a fost presată de vechii meșteșugari pulberea de fier nu știm nici azi, dar rezultatul se vede cu ochii. Iar colosul din Rhodos, durat din plăci de fier sudate, înfruntă și el, senin, secole și milenii. Desigur, s-ar putea obiecta că în aceste cazuri este vorba de monumente, supuse doar eroziunii timpului, în timp ce piesele din organele de mașini — singurele care îi interesează pe tehnicieni — sînt permanent solicitate termic, chimic, mecanic etc. Este adevărat, dar și posibilitățile noastre de acțiune sînt mai mari și apar cu atît mai rentabile azi, într-o lume în care materiile prime și energia pentru extragerea metalului din minereu devin tot mai costisitoare. Mai mult : dacă la un ax de 30 kg, de pildă, se pierd prin uzură la lagăre cam 30 g de material, întregul ax devine inutilizabil. Așadar, în vechea concepție, ar însemna să „aruncăm", să dăm la topit 30 kg pentru 30 g. Singura cale rațională de urmat este, firește, recondiționarea; nu trebuie înțeles — așa cum mai obișnuiesc unii — simpla refacere. Azi concepția despre lagăre, bunăoară, este alta decît cea de acum zece ani și ar fi absurd să repetăm întocmai o tehnologie depășită. Deci recondiționarea implică și modernizare. Pentru aceasta trebuie puse însă în joc cunoștințe fundamentale.

Azi știm mult mai bine decît acum zece ani :

- să depunem metal pe suprafețe metalice ;
- să influențăm structura însăși a materialului :
- să îmbinăm părți metalice folosind concepții moderne asupra difuziei, asupra legăturilor interatomice, asupra tensiunilor și vibrațiilor din corpul solid.

Și în cazul pieselor, nu există boli, există numai bolnavi

Pentru recondiționare sînt necesare cunoștințe foarte solide — arată, în continuare, interlocutorul nostru. Pieselor supuse acestei operații li s-ar putea apli-

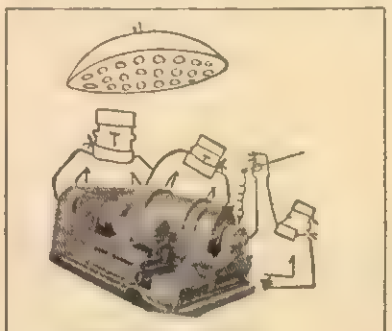

— Liniște ! Se operează.

ca ...ismul unui vestit medic francez : **nu există boli, există numai bolnavi**, în sensul că fiecare piesă are caracteristicile ei, o anumită stare de tensiune, o structură doar a ei, o istorie și chiar o genetică proprie (diverse elemente de aliere). Chiar dacă este produsă în serie mare și toate suratele sale au fost la fel la început, ea își capătă pe parcurs individualitatea. Deci pentru recondiționare se cer tier și manualitate, dar și, cum am mai subliniat, cunoștințe fundamentale.

— Am ajuns, în cadrul colectivului nostru, la unele concluzii care poate vor surprinde întrucîtva — subliniază profesorul Drimer. Tehnica recondiționării nu este dificilă, în esență, cu atît mai mult cu cît echipamentele necesare — opinăm noi — trebuie să fie cele folosite în mod curent în producție, deci aflate la îndemîna tuturor fabricilor noastre. E drept, există și concepții contrare, promovate de furnizorii străini de utilaje sofisticate pentru recondiționări. Noi am analizat cu atenție astfel de echipamente și am constatat că doar circa 10 la sută din fiecare echipament (cifra este pur orientativă) reprezintă părți strict specializate, restul reprezentîndu-l părțile comune unui foarte mare număr de mașini-unelte.

Două exemple. O instalație de metalizare cuprinde, ca parte specifică, un dispozitiv de sablaj, adică de curățire prin nisip. În rest : un batiu de strung, un pistol obișnuit de metalizare, sisteme normale de extracție de gaze etc. Concluzia noastră :

- curățirea se poate efectua și prin o metodă mai puțin pretențioasă, mai la îndemîna atelierelor noastre, și anume prin curățirea mecanică, nu prin sablare, care necesită ventilație, recircularea nisipului, condiții speciale de protecție etc. ;
- operația de recondiționare se poate realiza la mașini-unelte universale înzestrate cu mișcările necesare și care urmează a fi folosite pentru prelucrarea finală a piesei ;
- chiar și o mașină-unealtă uzată poate servi drept suport adecvat pentru o instalație de metalizare.

Al doilea exemplu. La trusele oxiacetilenice fabricate de Întreprinderea Optica Română se pot adapta ușor prelungitoare pentru încărcări cu pulbere în vederea recondiționării. Cît privește actualele generatoare de sudură, ele se pot utiliza integral la lucrările de încărcare (depunere de metal) prin sudare.

— De aceea, catedra noastră nu preconizează locuri speciale în fabrici pentru recondiționare, ci cărucioare mobile și instalații portabile care să se deplaseze ele însele la „căpătîiul bolnavului" adică ai pieselor supuse recondiționării, și nu invers. Desigur, nu excludem și „clinici speciale" pentru recondiționarea unor piese de mare uzură folosite de pildă în industria minieră sau în cea alimentară. În asemenea cazuri se cer utilaje mai specializate și „clinici-ateliere".

Munca de recondiționare influențează în bine însăși gîndirea inginerească, îi imprimă noi dimensiuni. Pentru a descoperi hibe ascunse (degeaba se „rezolvă" o fisură într-un loc, dacă nu s-au detectat cauzele care au provocat-o și care pot duce la fisuri similare în alte locuri) piesele supuse recondiționării trebuie controlate atent cu raze X, cu ultrasunete și — mai nou — prin emisie acustică. Pentru a duce mai departe comparația des folosită în acest articol între piesa recondiționată și bolnavul însănătoșit prin tratament medical, vom spune că piesa este ascultată cu un soi de stetoscop, care ne vorbește de starea ei de sănătate. Cînd punem mîna pe un obiect oarecare, o piesă, un pahar, un stilou, ea emite sunete pe care urechea noastră nu le sesizează, dar pe care le captează un aparat special de recepție a emisiei acustice. Astfel, poți „asculta" cum se deplasează microfisurile în interiorul materialului. De remarcat că și reactoarele atomice sînt astfel urmărite, secundă după secundă, pentru a se descoperi la vreme posibile defecțiuni. Asemenea tehnici, care încep să fie utilizate și la politehnica din București, s-au pus la punct pe plan mondial doar în ultimii doi ani.

— Tovarășe profesor, aci revine aspectul asupra căruia ați insistat mult : necesitatea unor cunoștințe foarte moderne pentru o recondiționare de calitate. Dar nu se contrazice aceasta cu linia preconizată de colectivul pe care-l conduceți, și anume, necesitatea de simplificare, de adecvare la posibilitățile reale, la condițiile obișnuite din producție ?

— Bineînțeles că nu. Un exemplu va lămuri mai bine lucrurile. Pentru recondiționare, piesele trebuie detensionate. Înainte, se credea că aceasta se poate realiza doar introducîndu-le în cuptoare, ceea ce implica un mare consum de energie. Apoi s-a inventat încălzirea cu curenți de înaltă frecvență și, mai recent, încălzirea într-un anumit punct cu raze laser. Aceste metode sînt însă dificile și costisitoare. Vă imaginați oare recondiționarea unui arbore-cotit cu raze laser într-un atelier de reparații de mașini agricole, pe cîmp ? Ne-am adus însă aminte de ciocănire, de arhaicul ciocan. Se știe că și sudorii recurg la această metodă pentru detensionare. Noi nu am întrebuințat ciocanul ca atare, a fost doar un fel de exprimare. Ne-am gîndit să aplicăm o tehnică elaborată peste hotare acum patru-cinci ani : vibrații în domeniul infrasonor, printr-un fenomen de rezonanță, aduc piesa într-o stare apropiată de echilibru, deci aptă pentru recondiționare. O altă operație importantă în recondiționări o reprezintă curățirea prealabilă a suprafeței metalice. În prezent, studiem curățirea cu jet de plasmă, care pulverizează stratul de oxizi de la suprafața metalului și care trebuie îndepărtați. Iată cum activitățile de recondiționare stimulează gîndirea inginerească și deschid drumul la aplicații îndrăznețe, de înaltă tehnicitate, dar în final direct utilizabile în producție.

Oamenii trebuie ajutați să se ajute singuri, acesta este esențialul

— Cum procedați practic pentru difuzarea acestor noi tehnici ?

— Ne-am propus să ajutăm colectivele de muncă din întreprinderi să se ajute singure. Am organizat pe lîngă catedră o bază experimentală cu o **bancă de date** — 10 000 cazuri de recondiționare rezolvate în lume și la noi în țară. Aceasta este probabil cea mai mare bancă de date din țară avînd ca tematică recondiționarea. Intenționăm să montăm și un telex pentru a transmite pe această cale, codificat,

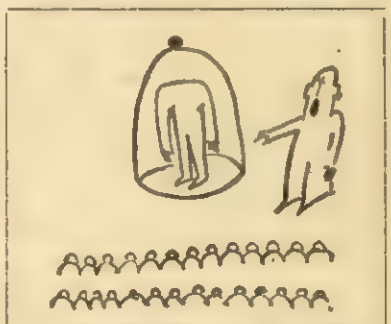

— Vă prezentăm cea mai senzațională descoperire în economisirea materialelor.

tehnologii de recondiționare la întreprinderile interesate. Este vorba de un program în curs de desfășurare, întreprins în comun de noi și de Centrul de terotehnică al Întreprinderii de transport București. (Terotehnică = studiul suprafețelor.) Esența muncii noastre o socotim deci a fi nu rezolvarea de către catedră a tuturor cazurilor întîlnite în practica industrială, ci în transmiterea unor cunoștințe necesare pentru ca specialiștii întreprinderii respective să soluționeze la fața locului problemele. Tot în colaborare cu Centrul de terotehnică, în cadrul unui Program al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, am creat stații mobile pentru recondiționare în diferite puncte ale țării. Desigur, colaborăm cu diverși specialiști din țară, unii din ei adevărați pasionați ai recondiționării, precum inginerul Petre Buleci din Brăila sau tehnicianul Ion Albu de la I.T.B., cu care avem, dealtfel, și un schimb de experiență. Noi am elaborat tehnologii cam pentru 90 la sută din cazurile de recondiționare întîlnite în România, dar rezolvarea practică atîrnă, în general, de înșeși colectivele direct interesate. Unii ne trimit desene cu părțile care se uzează și primesc din partea noastră sugestii de tehnologii de recondiționare, în funcție de utilajele pe care **le au în dotare.** De asemenea, colaborăm pe aceste teme cu unele centrale industriale, de pildă din industria lemnului, industria alimentară și cea minieră.

Cîmpul de activitate și, implicit, posibilitățile și necesitățile sînt extrem de vaste. Recent, s-a deschis la București o expoziție organizată de Ministerul Industriei Ușoare în care zeci de întreprinderi din această ramură au expus piese pînă în ultima vreme importate și care, spre a se evita recursul la import, ar trebui asimilate în producție sau recondiționate. După părerea unor specialiști ai catedrei, cam jumătate din ele ar putea fi recondiționate folosindu-se tehnici de tipul celor prezentate mai sus. Implicațiile economice pe planul reducerii cheltuielilor materiale (în valută !) sînt evidente.

Condiționarea : recondiționarea la timpul viitor

O problemă de mare viitor, dar care începe de pe acum să se pună cu acuitate, este **condiționarea** — afirmă profesorul Drimer.

Se fabrică diverse piese — axe, roți dințate, șuruburi etc. — în serie mare, ceea ce este foarte bine. Ele au însă diferite destinații, deci vor cunoaște o uzură mai mare sau mai mică, deși piesa ieșită din fabrică este aceeași : cu totul altele sînt condițiile în industria minieră în comparație cu cele din industria ușoa-

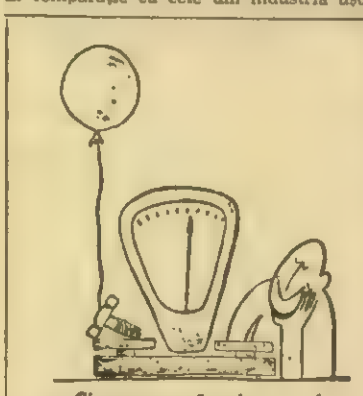

— Cine spune că noi nu ne interesăm de reducerea cheltuielilor materiale ?

Desene de SORIN POSTOLACHE ■

ră. De ce să nu condiționăm, să pregătim piesele înainte ca ele să intre în funcțiune, pornind de la previziunea uzurii lor viitoare ? Astfel se va putea mări și durata de funcționare, știind solicitările la care vor fi supuse.

— Pe plan mondial, operațiile de condiționare încep să cîștige teren — continuă interlocutorul nostru. Am văzut un film tehnic : într-o mare fabrică de zahăr s-a filmat procesul tehnologic pentru a se scoate în evidență locurile de uzură mai intensă, de abraziune, coroziune etc. Pentru piesele care vor lucra în condiții speciale se efectuează acoperiri, lucrări de protecție, mici modificări de formă care vor crește de cinci, șase ori durata piesei ! Este lesne de înțeles, impactul asupra reducerii cheltuielilor materiale dacă, drept urmare, piesele nu s-ar mai deteriora în timpul campaniei de prelucrare a sfeclei de zahăr, fără deci a mai fi nevoie de oprirea lucrului, demontarea utilajului, reparații etc. Desigur, aceasta ar fi eficiența în orice întreprindere, exemplul cu fabrica de zahăr fiind întîmplător ales. Asemenea analize ar trebui să fie făcute și la noi. **Recondiționarea privește, în mod fatal, spre trecut. Ea este utilă, excepțional de utilă. Să nu neglijăm însă și condiționarea, să începem să ne preocupăm de ea, să privim, cu alte cuvinte, spre viitor, să-l prevedem !**

Fie că este vorba de recondiționare, fie de condiționare, „miza" este enormă — în final, 50 miliarde lei economisiți anual. Esența acestor activități, una singură : OAMENII SĂ FIE AJUTAȚI SĂ SE AJUTE SINGURI.

LIONEL NIȚESCU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Ethosul unui limbaj muzical este element de permanență

Știind că în ultima perioadă a fost deosebit de activ — în iunie 1978, prima audiție a oratoriului Canti per Europa **marcă un eveniment al stagiunii muzicale — compunînd muzică de teatru sau de film, dar mai ales știind cît este de exigent față de creațiile sale, l-am întrebat pe Theodor Grigoriu dacă este mulțumit de munca sa, de „roadele muncii" depuse în ultimii ani.**

— Scriind de pildă oratoriul **Canti per Europa** nu mi-am făcut, desigur, iluzia că voi putea opri nebuneasca cursă a înarmărilor cu o lucrare muzicală. N-am tratat însă teoretic această temă, considerînd că sîntem implicați cu toții în ea, pînă la a o accepta, în mod tragic, ca pe ceva inexorabil. Aici începe, cred, partea gravă a istoriei omului și într-un fel a neputinței noastre ca indivizi. În ce ne privește, trebuie să continuăm a lupta, cu riscul de a fi considerați, noi, absurzi. Despre muzica la **Furtuna**, piesă pusă în scenă de regizorul Liviu Ciulei, s-a vorbit mult în presă și n-aș vrea să mai revin. Sper că piesa va fi reluată cît de curînd, fiind cerută și așteptată de public, deși știu că există în prezent dificultăți de distribuție. Am scris apoi cu multă pasiune muzica la filmul **Burebista**. Nu mai scrisesem de aproape 5 ani muzică de film și veneam cu un bagaj bogat de idei, de o factură nouă.

— Pentru că a venit vorba despre filmul care a rulat recent pe ecranele noastre, „Burebista", am dori să aflăm părerea dv. despre această peliculă.

— Mi-e greu să fiu obiectiv față de o muncă în care am stat concentrat cîteva luni bune. Personal, cred că mi-am făcut pe deplin datoria.

— Autor al muzicii multor filme românești, din care amintim : ERUPȚIA, VALURILE DUNĂRII, CODIN, NEAMUL ȘOIMĂREȘTILOR, PĂDUREA SPÎNZURAȚILOR, GOLGOTA, DACII, COLUMNA, FRAȚII JDERI etc., Theodor Grigoriu acordă o atenție deosebită particularităților sale destinate ecranului. Cum considerați rolul muzicii în film ?

— Întrebarea mi se pare prea vastă. Voi răspunde în calitatea mea de autor al unei astfel de muzici : Muzica se poate realiza în general mai ușor, arta filmului devine însă tot mai dificilă și e supusă unui foc critic de multe ori nemilos. Nu-mi plac motivările postume, dar publicul ar trebui să afle o dată și o dată chinurile enorme, inutile de cele mai multe ori, în care se nasc filmele românești. Sînt după ai 18-lea film — 7 dintre ele în duble serii — și stau în fața celui de-al 19-lea ca un veteran care trebuie să îmbrace din nou haina militară. Doresc să fiu clar : lucrez numai de dragul prietenilor mei cineaști, oameni admirabili, prieteni de o viață, care se zbat cu o enormă dăruire pentru filmul românesc. Dincolo de succes sau înfrîngere există voluptatea lucrului în echipă. Și apoi, cred că e una din meseriile pe care le cunosc bine.

— În muzica internațională se face simțită din ce în ce mai mult prezența unor noi curente. Care sînt acum, după opinia dv., tendințele curentelor muzicale ?

— Se vorbește mult astăzi despre un curent neoromantic în muzică. În mod logic și legic el ar trebui să fie generat de ceva sau să se opună la ceva. Nu prea văd cum poate genera epoca noastră categoriile cu care operează romantismul, uneori capricioase, insolite, visătoare ș.a.m.d., poetice fără îndoială, dar născute dintr-un lirism anume. Faptul că se opune la ceva e mai de înțeles. Critica mondială acuză aici în principal excesul de abstracțiune. Într-adevăr, și în arta plastică și în muzică, precum și în alte arte, s-a acumulat o cantitate mare de lucrări abstracte. Saturația aceasta a condus la cîteva drastice verdicte din partea criticii : stereotipia procedeelor, insistență inutilă, platitudine, lipsă de invenție reală, un epigonism pe care l-aș numi difuz, pentru că îl simți, dar nu știi și nici nu te mai interesează de unde și din ce decurge. Lăsăm la o parte impostura și fasoanele modelor efemere, ușor detectabile.

— Și-atunci, lirismul de care aminteați, ce rol mai are ?

— Lirismul va exista veșnic sau, mai precis, cît va exista omul. El e într-un fel ca forța primordială a albinei ce o trezește primăvara și o face să cutreiere pajiștile, într-o fabuloasă aventură. Iată însă că deodată în viața noastră au apărut acut problemele viitorului speței, ale stupului : **dezarmare, dezarmare nucleară, ecologie, coexistență, relații est-vest, nord-sud, explozie demografică** etc. În fața tuturor acestor probleme majore putem fi oare neoromantici ? !

— Cu toate acestea, curentul există. Cum se explică prezența lui într-un climat atît de activ, de ardent ?

— Cred că omenirea caută un respiro, o secundă de liniște sau poate se autoamăgește mai mult sau mai puțin conștient. Dar, în sfîrșit, aceasta e chiar mai puțin decît o părere, e un sentiment, o senzație pe care o încerc în fața lucrărilor neoromantice ce le simt false, puțin durabile. Să nu insistăm însă și să mai vedem ce ne vor aduce anii viitori.

— Ce vă preocupă în prezent, la ce lucrați ?

— Să răspundem cu toate riscurile și regretele ulterioare... Am lucrat mult și mai am de finisat o piesă corală amplă, intitulată **Vocalizele mării**, dedicată corului **Madrigal**, bazată pe oscilografii, pe desene realizate ani de-a rîndul, pe malul mării. Ea ar vrea să descifreze o respirație secretă, o pulsație a valurilor sale. Cu un cuvînt, o viziune antropomorfică a mării, arcuită în 24 de secvențe dinamice. Nu prea mă încumet să scot la iveală primele piese pentru pian din ciclul **Columna modală**, investigații în **ethosul** muzicii românești, dorind să le mai țin încă sub observație. Meditez apoi la o a doua simfonie, în care aș dori să dezbat ideea care mă frămîntă cel mai mult : lupta gigantică a omului pentru civilizație, luptă tragică, pentru că de cele mai multe ori e o luptă de Sisif. Nu vreau să spun mai mult despre acest proiect. Titlul simfoniei : **Trei timpi**. Mi se cer mereu muzicile mele de filme pentru a se cînta în sala de concerte și, deoarece am încheiat o trilogie antică — **Dacii, Columna, Burebista** — m-am gîndit să extrag ce a fost mai izbutit din cele peste 300 de minute de muzică pe care le-am compus, realizînd o „carte de orchestră", pe care doresc să o intitulez **Epica Antiqua**. În 1981 voi scrie, așa cum am amintit, muzica unui film și doresc să revizuiesc unele lucrări mai vechi.

— Aminteați în cuprinsul discuției noastre despre ethosul muzical. Să revenim puțin asupra acestei idei și să o dezvoltăm, știind că aveți unele păreri originale în acest sens. Despre ce e vorba ?

— Arta nu evoluează linear ci prin spirale, prin curbe, de cele mai curioase forme. Se avansează prin avangarde, se revine la trecut prin metoda **retro**, se iau, așa cum arătam, momente de liniște etc. Ethosul e o noțiune complexă, care ne transmite semnalele sensibilității unei colectivități, experiențele sale artistice milenare, chiar și note istorice și geografice. Muzica românească este una din cele mai bogate și mai expresive din lume. Pentru a concluda, investigațiile serioase mi se par a fi cele care se ocupă de substanță nu de tehnică, deși știm că tehnica este o condiție sine qua non și în rostirea muzicală. Dintr-o miopie explicabilă, ne lovim mai întîi de ea și apoi, întîrziind prea mult asupra sa, terminăm prin a o fetișiza. Cine trece dincolo e salvat, cine nu, e pierdut.

— Sînteți secretarul secției de operă și balet, recent înființată în cadrul Uniunii compozitorilor. În această calitate, v-am ruga să ne spuneți ce părere aveți despre stadiul operei și al baletului românesc ?

— Deși în operă și baletul românesc există realizări de seamă, atît în trecut cît și în prezent, aceste genuri se află în aria dezideratelor. Sperăm să urnim în cele din urmă carul înțepenit în drum și să realizăm acele spectacole cu tematică contemporană, care ni se cer cu îndreptățire. Puțini știu că la o operă poți lucra 4—5 ani și să te poți prăbuși în seara premierei. De aici și precauțiile compozitorului, dar și cererile lui ca să fie sprijinit de forurile de stat pe durata cît lucrează, apoi prin grija de a realiza spectacolele cu cele mai bune forțe ale teatrelor muzicale. Dacă cercetezi angajamentele compozitorilor, poți observa că există un plan tematic bogat și variat, că sînt proiecte ambițioase, care vor aduce o înviorare a genului. Să fim deci optimiști.

— Nu putem încheia acest dialog fără să ne spuneți ceva despre locul și rolul muzicii în țara noastră.

— Dacă nu mă înșel, în revista **Flacăra** cineva a spus că România este „o putere muzicală" mondială. Ca număr de orchestre și ansambluri corale și instrumentale, ca nivel al gîndirii componistice, ca număr de interpreți de valoare mondială, dar mai ales ca rezervor de talente ș.a.m.d., sîntem într-adevăr așa ceva. Totuși — trebuie să dăm glas adevărului — muzicienii nu se simt destul ocrotiți, nici stimulați. De aici, un exod care văd că nu surprinde pe nimeni : mulți tineri interpreți români cîntă în R.D.G., angajamentele în străinătate ale orchestranților se înmulțesc pe zi ce trece. Compozitorii sînt cei mai stabili artiști ai țării, după cifrele statistice. Învățămîntul muzical se află într-o tristă deriziune și nici aceasta nu surprinde pe nimeni. Uniunea compozitorilor va deveni o instituție nomadă, fără local și amenințată să-și deterioreze imensa bibliotecă de manuscrise și cărți, de o inestimabilă valoare. Într-o clipă se iau măsuri eronate, în necunoștință de cauză, măsuri cărora le vor trebui ani pentru a fi remediate. Cu un cuvînt, grija pentru muzică se află într-o cădere pe care muzicienii nu știu cum s-o explice. Un exemplu din zeci, care s-ar putea da : Sala mică a Palatului — cea mai bine utilată și frumoasă sală de muzică de cameră a țării — ne-a fost luată, pentru a se proiecta în ea filme Etc., etc. Vom face poate altădată o discuție mai temeinică pe aceste teme. Trebuie să terminăm pe un acord luminos : muzica devine tot mai ascultată și iubită, pe toate meridianele lumii. E poate explozia **audiovizualului** de care se vorbește atît sau — mai sigur — dorința omului contemporan de a se instrui, de a-și crea un climat de poezie, de liniște și pace. Tendința aceasta pozitivă e dătătoare de speranțe.

CORNELIA BARBU ■

Atelier THEODOR GRIGORIU

Cercul pentru studierea limbii și scrierii dace

În cadrul aniversării zilei de 1 decembrie 1918 a avut loc la Ateneul Tineretului din București (Aleea Alexandru nr. 38, sectorul 1), prima reuniune publică a cercului pentru studierea limbii și scrierii dace. Au susținut comunicări: **N. Copoiu — Gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la Istoria poporului român și rolul său în promovarea cercetărilor de istorie veche** — subliniază că datorită gîndirii și inițiativei secretarului general al partidului putem astăzi vorbi despre o mare istorie a Daciei care încă nu a fost scrisă... putem pune în dezbatere problema limbii dace... poate limba cea mai veche a continentului nostru. Tot el atrage atenția asupra conviețuirii unora dintre daci cu coloniștii — „fenomenul nu are nimic de excepție, numai că el trebuia denumit dacizarea coloniștilor" ; **L. Petrina — limba dacă — argument principal al permanenței noastre pe teritoriul Daciei** — evidențiază o anumită contradicție între poziția academică a istoricilor și filologilor, care deși recunosc că „dacii alcătuiesc baza etnică a poporului nostru" și că numărul cuvintelor de origine dacă este destul de mare (170—180) iar prezența dacei în limba română nu se limitează la lexic, ci cuprinde și fonetica, morfologia, sintaxa, au o nejustificată reținere în punerea în lumină a limbii dace ; **P. Tonciulescu — Conștiința națională la daci** — „La numai 12 ani de la încheierea războiului din 105-106, împăratul Hadrianus intenționa să părăsească Dacia în fața răscoalelor autohtonilor, dar a fost oprit de prietenii săi". Între 245 și 249 acțiunea carpilor se remarcă prin caracterul ei net strategic : „distrugerea întregului sistem de apărare roman în vederea scoaterii finală, care era eliberarea completă a Daciei".

Etimologia cuvîntului ARDEAL a fost dezbătută într-o suită de comunicări cu o bogată argumentație de către cercetătorii **Cornelia Belcin** (în zona italo-panonico-dalmatică, după cum ne informează Strabon, contemporan cu Burebista, avem un nume de oraș Ardea, nume de țară Ardia și nume de popor ardiaei), poetul **Ion Gheorghe** — acum în calitate de meticulos cercetător — se sprijină pe documente referitoare la începuturile civilizației dace ; **N. Miulescu** (Ardeo în limba elenă înseamnă „a uda", Ardealul fiind țara cu ploi multe), **Iordache Moldoveanu** (Ardeal : munte, deal, cuvînt românesc de origine geto-dacică compus din două teme **ar** și **deal**, străvechi, de mii de ani — așa se explică de ce tot neamul românesc spune Ardeal și nu Transilvania, nume născut în urma venirii armatelor romane — a se vedea și Wolf : „Das rumänische Ardial ; Ardeal ist der uralte Landsname. Dakiens", adică Ardeal este un nume al regiunii dacic străvechi) ; poetul **Nichita Stănescu** propune o interesantă ipoteză de lucru pentru cercetarea limbii pornind de la existența grupurilor consonantice specifice ; el oferă auditoriului o surprinzătoare și emoționantă poezie alcătuită din limba secolului XIV reconstituită; **Dumitru Șerbu** — premisele teoretice științifice necesare unor astfel de cercetări. Cercul de studiere a limbii și scrierii dace a primit din partea cercetătorului **Vasile Bologa** din Baia Mare comunicarea „Decebal Preacinstitul" — comentariu original pe marginea inscripției „Decebalus per Scorilo" — și va continua să primească studii și note informative de la cercetătorii din provincie.

Aniversarea Unirii și prima manifestare științifică publică au fost susținute și de prezența poeților George Alboiu, Teofil Bălaș, Gavrilă Copil, Ion Gheorghe, Bălaș Moldoveanu, Gavrilă Mihai, Iulian Neacșu, Gheorghe Pituț, Pop Simion, Nichita Stănescu și actorul Ion Caramitru. Directorul Ateneului Tineretului, I. Boieriu, a mulțumit publicului, cercetătorilor și poeților pentru reușita reuniunii.

GAVRILĂ COPIL ■

• Reportaj de muncă la Operetă •

Desigur, acum, cînd se împlinesc 30 de ani de la înfiinţarea Teatrului de Stat de Operetă din Bucureşti am putea deveni nostalgici, amintindu-ne minunatele spectacole care au fost găzduite aici de-a lungul anilor. Sau am putea poposi în lumea cifrelor şi am afla astfel că din 1950 şi pînă acum Teatrul de Operetă a susţinut aproximativ 10 000 de reprezentaţii — numărul total al premierelor fiind de 90 — la care au asistat peste 5 milioane de spectatori. Am preferat însă să-i vedem efectiv la lucru pe cei care slujesc azi destinul operetei româneşti. Timp de o săptămînă am urmărit spectacolele de la Teatrul de Operetă, am participat la repetiţii, am discutat cu numeroşi reprezentanţi ai acestui colectiv artistic. Şi am înţeles de ce opereta continuă să rămînă un gen extrem de popular : în primul rînd pentru că oamenii care contribuie la mersul ei înainte sînt animaţi de o pasiune puternică pentru meseria lor şi îşi onorează statutul de artişti susţinînd o muncă fără preget. Activitatea celor de aici poate fi o pildă pentru multe instituţii culturale de ce înseamnă să-i respecţi pe cei care ocupă seară de seară aproape toate cele 641 de locuri ale sălii de spectacole. Nu este cazul să facem o comparaţie între valorile de acum de la operetă şi cele care au fost la începuturile ei. Însă ceea ce trebuie reţinut neapărat este faptul că artiştii de azi de la operetă şi-au cîştigat un binemeritat prestigiu printre iubitorii genului tocmai prin dorinţa lor continuă de a se depăşi pe ei înşişi, de a răspunde exigenţei contemporanilor.

Scenă din baletul „Nesfîrşit, zborul Măiastrei"

Opereta continuă să se adreseze în egală măsură atît virstnicilor cît şi tinerilor de cele mai diverse profesii. Un sondaj sociologic efectuat aici evidenţiază că teatrul de operetă are un public variat ca virstă în procente situaţia prezentîndu-se astfel : 57 la sută tineret, 27 la sută maturi, 16 la sută virstnici. Opereta clasică, musicalul şi opereta românească sînt mult gustate şi azi de publicul de la noi. Rămîne însă de văzut în ce măsură ele sînt aduse pe scenă în veşminte potrivite cu epoca noastră. N-am putea susţine că toate reprezentaţiile la care am asistat în cursul acelei săptămîni ne-au convins în egală măsură. Ba, despre unele am zice că nu ne-au convins deloc, fiind vizibil marcate de oboseală sau avînd o concepţie regizorală depăşită. În care nici măcar interpreţii nu mai păreau să creadă. A forţa succesul bazîndu-te doar pe frumuseţea unei arii înseamnă a te instala în comoditate şi inerţie. Prejudecata că genul a devenit vetust e alimentată tocmai de o astfel de atitudine. După cum ni s-a spus, există grija ca operetele să fie restituite periodic în mereu alte viziuni, capabile să suscite un permanent interes. Iată de pildă cazul unei lucrări ca **Lăsaţi-mă să cînt** : ea a cunoscut pînă acum trei montări datînd din 1954, 1969, 1977. Se estimează la aproximativ zece ani perioada de perimare a unei reprezentaţii. Însă nu întotdeauna o montare nouă înseamnă şi un pas înainte. Există prejudecata că publicului nu-i place să fie modificate canoanele unui gen şi de aceea se perpetuează viziunile artistice cuminţi, care mîngîie auzul şi văzul, avînd de obicei mult fast, de parcă veşmintele strălucitoare ale actorilor ar putea suplini un mesaj artistic valoros. Dar spectatorul contemporan nu se poate mulţumi cu defilarea într-un cadru mirific a unor actori frumos înveşmîntaţi. El nu caută un refugiu din faţa vieţii ci dimpotrivă, caută răspunsuri la întrebările de zi cu zi cu care se confruntă. Şi opereta poate şi trebuie să răspundă cu mijloacele ei specifice la astfel de întrebări privind condiţia umană. A uita un astfel de principiu reprezintă o abdicare de la menirea dintotdeauna a artei : aceea de a comunica adevăruri omeneşti etern-valabile. Aşa se explică aderenţa publicului la spectacolul cu **Voievodul ţiganilor** de J. Strauss a cărui premieră a avut loc nu demult. În ciuda faptului că unii s-au grăbit să minimalizeze valoarea acestei montări, la fiecare reprezentaţie sala e arhiplină. Spectacolul cu **Voievodul ţiganilor** este unul din acele evenimente artistice care pot să marcheze decisiv o nouă cale a unui gen. El înseamnă un bun cîştigat în lupta cu şabloanele care mai există în cadrul acestei instituţii culturale, aducînd un suflu nou, o prospeţime de care se simţea nevoia. Însă reprezentaţia respectivă poate constitui cu adevărat un reviriment în activitatea operetei numai în măsura în care va fi însoţită de alte asemenea acte novatoare, pline de îndrăzneală şi perfect justificate estetic, pentru revigorarea unui gen care îşi păstrează toate şansele să rămînă pe placul generaţiilor următoare. Acum e momentul de a face loc cu mai mult curaj noului, fără teama că spulberarea unor tipare ar dăuna operetei. S-ar abandona ceva din chipul ei consacrat de înaintaşi, însă spiritul i-ar fi eliberat din încorsetarea unor montări greoaie şi lipsite de verosimilitate. În acest sens, **Voievodul ţiganilor** nu e decît un început de drum. Bineînţeles că pentru un obişnuit al teatrului care ştie ce rol covîrşitor are regizorul în propunerea unei anumite viziuni artistice, ceea ce se petrece în acest spectacol i se pare firesc. Însă pentru operetă reprezintă fără doar şi poate un semn de evoluţie. Regizorul a avut ambiţia să trateze extrem de autentic relaţia dintre personaje. Interpreţii se mişcă dezinvolt, aparent fără nici o îngrădire. Ei cîntă, dansează, vorbesc în modul cel mai normal cu putinţă şi nu-ţi mai dau iluzia artei ci îţi creează impresia că ai privilegiul să contempli un fragment din viaţa unei lumi. Soliştii nu mai vin la rampă şi nu-şi mai umflă ostentativ piepturile ca apoi, cu o gesticulaţie mai mult sau mai puţin abundentă, să-şi cînte ariile. Baletul nu mai apare tam-nesam în structura reprezentaţiei fără să-i pricepi rostul. Fiecare erou de pe scenă, chiar cel mai neînsemnat, îşi are menirea lui, ştie de ce se află acolo şi nu în altă parte şi trăieşte peripeţiile cu ardoarea cu care le trăieşte pe ale sale proprii în existenţa cotidiană. În această viziune **Voievodul ţiganilor** este un triumf al gîndului artistic lipsit de convenţionalism şi dornic să scuture praful de pe modelele care au devenit stingheritoare.

Nu putem vorbi despre acest harnic colectiv, aflat, credem, pe un drum bun şi care nu pregetă să lucreze uneori de dimineaţa pînă seara (la repetiţii şi la spectacole) fără a aminti şi dificultăţile cu care se confruntă. De exemplu, sursele de informare pentru alcătuirea repertoriului sînt uneori pur şi simplu întîmplătoare. La aceasta se mai adaugă şi diverse greutăţi legate de achiziţionarea lucrărilor. Apoi rămîne acută problema operetei originale. Sînt încă prea puţine lucrări româneşti. Nici pînă în momentul de faţă nu există o operetă cu un subiect contemporan. E adevărat, la secretariatul literar s-au strîns mormane de librete, însă lipsite de orice valoare. Dramaturgii noştri cei mai buni, din diverse cauze, nu se grăbesc să scrie pentru acest gen. Toţi cei de la operetă resimt ca un handicap absenţa din repertoriu a unor lucrări inspirate din lumea noastră de azi. Permanenta retragere în istorie datorită interpretării unor eroi din trecut le diminuează performanţele artistice, îi plafonează. Toţi şi-ar dori să dea viaţă pe scenă unor personaje de azi pe care să le întîlneşti pe stradă, să poţi sta de vorbă cu ele, avînd frămîntările omului contemporan. Pătrunzînd în actualitate opereta s-ar putea elibera de unele scheme ale conflictului dramatic care o fac uneori frivolă şi ar putea-o îmbogăţi cu idei şi sentimente, propulsînd-o în sfere de un mai larg in-

O altă carenţă ar fi aceea legată de învăţămîntul muzical. La conservator nu există o clasă de operetă şi astfel se ignoră specificul unui gen. La fel este situaţia I.A.T.C.-ului care nu pregăteşte special actori pentru operetă. Se ajunge astfel în situaţia ca după absolvire, tinerii ajunşi la Teatrul de Operetă să „fure" meseria din culise, să înceapă de-abia aici o pregătire propriu-zisă pentru a se adapta cerinţelor genului.

După cum am mai afirmat, ansamblul de la opereta din Bucureşti se caracterizează prin hărnicie şi constiinciozitate, disciplină şi dragoste pentru artă. Dar unele compartimente ale sale se află în situaţii ce ar trebui rezolvate pentru a creşte calitatea spectacolelor. Corul e vizibil îmbătrînit. Şi pe chipul balerinilor se zăresc deja semnele trecerii timpului. Mulţi solişti nu mai sînt la virsta primei tinereţi. Orchestra, e drept, are în componenţa sa destui tineri, dar aceştia mai au de lucrat, lipsa unor instrumente cu performanţe ridicate nefiind o scuză pentru felul în care sună uneori. După cum afirma directorul George Zaharescu, „Dacă unele cadre (solişti-actori-balerini), după o anumită virstă, dublată de o oboseală firească în urma unei îndelungate activităţi, înţeleg cu justeţe procesul de întinerire şi acceptarea distribuirii în alte roluri corespunzătoare virstei, posibilităţilor vocale şi scenice, altele (e adevărat, puţine la număr) nu înţeleg acest proces natural şi emit în continuare pretenţii care creează greutăţi instituţiei în buna desfăşurare a activităţii ei, în primul rînd a asigurării calităţii artistice a reprezentaţiilor şi a asigurării normelor de serviciu".

Localul operetei a devenit de multă vreme impropriu. Sala de spectacole de aici e socotită ca avînd cea mai proastă acustică dintre toate sălile din Capitală. Instalaţiile tehnice sînt şi ele necorespunzătoare. În cabinele artiştilor abia te poţi mişca, atît de strimte sînt. Accesul la scenă se face incomod, pe scări întortocheate şi înguste. Iar foaierul de la parter este de-a dreptul neîncăpător.

Dar astfel de dificultăţi şi încă multe altele vor fi, cu timpul, credem, rezolvate. Nu facem o afirmaţie gratuită, numai de dragul de a încheia optimist, ci ne bazăm pe o cunoaştere — sperăm, exactă — a atmosferei de lucru de la operetă. Există aici climatul necesar pentru o muncă temeinică şi depăşirea oricăror obstacole. Vrem doar să evidenţiem responsabilitatea cu care membrii acestui colectiv privesc actul artistic pentru a respecta mai mult nişte oameni care depun uneori mari eforturi — să ne gîndim numai la condiţiile în care cîntă citeodată în turnee — şi să-i înţelegem şi să-i ajutăm pe cît ne stă în putinţă. Iar dacă nu se poate face imediat asta, măcar să vorbim mai mult şi de bine despre aceşti oameni şi meseria-lor minunată, pentru a le încălzi sufletele la acea incandescenţă necesară marii arte, spre a ne oferi seară de seară spectacole de neuitat.

GEORGE ARION ■

Opinii ale membrilor ansamblului de la Operetă

CLEOPATRA MELIDONEANU, solistă

Din păcate, nu prea existăm în atenţia celor care scriu despre viaţa culturală. Ba mai mult, cînd cineva vrea să facă referiri la mijloace artistice superficiale, spune că ele sînt ca la operetă. Dar genul nu este nici desuet şi nici facil. Eu cred că prin repertoriul abordat şi prin modul serios în care l-am pus în scenă nu ne-am perimat şi contemporanii nu ne acceptă doar din complezenţă, ci pur şi simplu pentru că au nevoie de noi. Ceea ce nu înseamnă că nu trebuie să îndrăznim mai mult.

LILIANA PAGU, solistă

A aduce viaţa pe scenă fără emfază, fără false zorzoane, renunţînd la artificialitate reprezintă cea mai mare reuşită pe care ne-am putea-o dori.

GEORGE NICULESCU, solist

Ah, dacă s-ar scrie acele operete româneşti cu teme de actualitate ! Cu mai mare bucurie redai un gînd românesc, de la tine de-acasă. Bineînţeles că şi arta interpretativă ar cunoaşte o îmbogăţire în nuanţe, deoarece am fi nevoiţi să cîntăm într-o altă manieră.

CONSTANŢA CÎMPEANU, solistă

Cu toate că e deosebit de popular, nu se poate nega că genul a îngheţat în nişte tipare. În special din pricina schematismului manifestat în librete. Cînd se va renunţa la aceste şabloane, vitalitatea genului va fi evidentă.

DANIELA DIACONESCU, solistă

Ştim cu toţii că, de pildă, teatrul Bulandra şi-a cîştigat un binemeritat prestigiu datorită îndrăznetelor sale viziuni regizorale. Şi opereta ar trebui regizată cu mai mult curaj. Nu poate să fie decît binevenită colaborarea noastră cu alte teatre, ceea ce ne-ar feri să cădem în rutină şi ne-ar lărgi orizontul. Invitarea lui Hero Lupescu la operetă poate fi socotită în acest sens un început promiţător.

EUGEN SAVOPOL, solist

Dacă estrada pleacă de la fast spre libret, la noi lucrurile merg invers. Îmi plac cei care nu revoluţionează teatrul numai de dragul experimentului. L-am admirat de aceea mult pe Ion Dacian, un om care a iubit extraordinar opereta şi care nu făcea reverenţe prostului-gust şi facilului.

DORIN TEODORESCU, solist

Pentru ca opereta să-şi păstreze audienţa trebuie ca tineretul să beneficieze încă din şcoală de o educaţie muzicală adecvată. Altfel, ei se rezumă numai la muzica uşoară, ceea ce îi reduce considerabil universul spiritual.

EUGEN FANAŢEANU, solist

Artistul contemporan de operetă este un interpret complet. El trebuie să renunţe la manierele actoriceşti învechite, la stilul dulceag de interpretare capabil să înduioşeze doar firile slabe. Astăzi, pentru a fi crezut, cel de pe scenă nu are nevoie să inventeze gînduri şi sentimente ci trebuie să le trăiască pe acelea ale tuturora, cu cea mai mare intensitate.

MIREILLE CONSTANTINESCU, solistă

Nu întotdeauna veselia înseamnă şi superficialitate. Un mesaj grav nu e neapărat nevoie să-l transmiţi cu chipul încruntat. De aceea opereta este un gen de artă capabil să ne pună întrebări, să ne îndemne să reflectăm la condiţia noastră. Şi ce i-am putea cere mai mult unui gen artistic pentru a-şi dovedi actualitatea ?

VIRGIL BOJESCU, actor

Mai sînt unii care îi consideră pe artiştii nişte răsfăţaţi care muncesc puţin şi au satisfacţii mari. Dar dacă s-ar face şi la noi, aşa cum s-a făcut în alte părţi, anchete care să evidenţieze efortul psihic, fizic pe care îl depune un interpret, am fi priviţi cu mai mult respect. Mai ales că la operetă se munceşte mult şi de cele mai multe ori şi bine.

GEORGE ZAHARESCU, directorul Teatrului de operetă

Mai este opereta secolului XX aceeaşi crinolină roz, brodată cu paiete şi fundiţe în conţinut şi formă ? Categoric nu. Angajaţi în noua problematică socială a frămîntatei epoci pe care o trăim, creatorii dinlăuntrul acestui gen — scriitori şi compozitori — au înţeles să-i confere greutatea specifică necesară împlinirii scopului educativ. Şi astfel, în locul melodramelor sau farselor facile care se ocupau cu preponderenţă de dubioasele relaţii ale familiei burgheze, şi-au făcut apariţia teme majore legate de aspiraţiile oamenilor, reprezentaţi ca individualităţi distincte, puternic conturate în mijlocul popoarelor cărora le aparţin. În acest mod s-a configurat opereta-portret, opereta cu caracter istoric şi opereta cu caracter social contemporan.

Tuturor acestor trei categorii care definesc sub aspectul conţinutului opereta epocii noastre, le sînt proprii satira şi umorul, moşteniri valoroase specifice genului. Înregistrînd un veritabil salt calitativ în ceea ce priveşte limbajul literar al libretelor (să nu uităm că în afara scenariilor originale s-au realizat într-un spirit de exigenţă prelucrări după Shakespeare, Bernard Shaw, Cervantes, Goldoni, Voltaire, Salom Alechem ş.a.), opereta contemporană şi-a asociat prezenţa unor condeie componistice care au înţeles că noua muzică (chiar şi cea denumită „muzica tinără") trebuie să servească adîncimile textului, subliniind prin construcţia dramaturgică a partiturilor idei şi sentimente nobile.

Săptămîna viitoare,

în 416 pagini bogat ilustrate,

ALMANAHUL FLACĂRA 1981

vă oferă cele mai interesante lecturi ale anului

Din cuprins : ● Glorioasa aniversare a Partidului Comunist Român ● Satul din inima Bucureștilor ● Sophia Loren la ceasul destăinuirilor ● Platforma continentală a Mării Negre și lacurile interioare ale României își așteaptă argonauții subacvatici ● 8 tone de aur recuperate de pe vasul Niagara ● Profesiunile mileniului trei se nasc azi ● Bursele între frison și mister ● Pagini scrise de cititori ● Note de călătorie ● Pagini de lectură etc.

RAMURI — 75

La 5 decembrie 1980, revista craioveană „Ramuri" adaugă existenței sale al 75-lea an ! Prilej care ne îngăduie să ne întoarcem cu un gînd recunoscător către fondatorii săi, criticul Dumitru Tomescu și C. Saban Făgețel. Cu recunoștință, spuneam pentru că fondarea unei reviste a fost și va rămîne în continuare un act implinit întru înălțare spirituală, întru emancipare și dezvoltare a limbii unui popor.

Acestui program i s-au alăturat încă de la început colaboratori de seamă, printre care N. Iorga, apoi viitorul savant G. Ionescu Sisești — care va publica mai mult note de călătorie — vor mai colabora scriitori ilustri ca Tudor Arghezi, Victor Eftimiu, Ion Minulescu, D. Anghel, Emil Girleanu, Cezar Petrescu, Ion Pillat, criticul Șerban Cioculescu și mulți alții, toți slujind aceluiași scop : emanciparea culturii naționale.

Încetîndu-și apariția în anul 1947, revista, al cărui jubileu îl marcăm acum, avea să apară din nou în anul 1964, cu prilejul aniversării a două decenii de la actul istoric al eliberării României de sub dominația fascistă. Alături de celelalte reviste literare, social-politice, revista „Ramuri" va contribui, așa cum remarca și Tudor Arghezi în cuvîntul său de salut la reapariție, la dezvoltarea creației literare și artistice, la stimularea și formarea tinerelor talente. În întreaga sa activitate, colectivul revistei „Ramuri", redactorii ei șefi, printre care scriitorii Ilie Purcaru, Al. Piru și, în prezent, poetul și dramaturgul Marin Sorescu, au militat și s-au străduit să publice lucrări cu un bogat conținut de idei, de sesizant nivel artistic, au atras, în spiritul vechii tradiții, colaboratori de prestigiu din lumea literară, artistică, științifică a țării, au stimulat o pleiadă de talente noi care o reprezintă, înlăturînd nota sămănătoristă de care era marcat într-un timp conținutul publicației.

Cu prilejul acestui jubileu, colectivul redacțional al revistei „Flacăra" urează revistei „Ramuri", colaboratorilor ei apropiați La mulți ani !.

Confluențe

„Scînteia tineretului" de simbătă, 29 noiembrie 1980, ne face plăcuta surpriza a unui supliment literar-artistic, **„Confluențe"**. Cu apariție lunară (deocamdată ?) suplimentul se vrea, conform unui energic **„La început de drum"** semnat de Ion Cristoiu, **„un instrument de entuziastă, dar și severă ișcodire a ceea ce se întîmplă esențial în creația tînără, a ceea ce s-a produs și a ceea ce e pe cale să se producă"**, **„un spațiu în care tinerii cititori, colegii noștri de generație, vor afla vești bune de la tinerii creatori"**. O confirmare elocventă a acestui ambițios program e dată de prezența în paginile suplimentului a unor remarcabili tineri creatori : **Daniela Crăsnaru, Mara Nicoară, Dumitru M. Ion, Gabriel Chifu, Grete Tartler, Marius Robescu, Mircea Florin Șandru, Gabriel Gafița** ș.a. Orientate către a surprinde mișcarea tinerei creații, rubricile suplimentului, **„Se anunță o nouă carte"**, **„Distingem o voce"**, **„Constelații lirice"**, **„Azi vă prezentăm un cenaclu"**, **„Poșta redacției"**, cu greu reușesc să cuprindă materia mult mai bogată pe care — se pare — redacția o are la dispoziție.

L. KALUSTIAN: „Simple note"

De toată lauda a fost, inițiativa din 1975 a Editurii Eminescu de a strînge într-o carte, **Facsimile**, pentru prima oară, o suită din însemnările lui L. Kalustian, eminent reprezentant al ziaristicii românești dintre cele două războaie. Generațiile mai tinere au avut ocazia să afle apoi, din volumul **Conspirații sub cer deschis — pagini dintr-o luptă antifascistă și democratică**, 1976, despre modul curajos și responsabil în care, într-o epocă plină de convulsii, un gazetar lua atitudine împotriva a tot ceea ce însemna un complot împotriva umanității, menit s-o transforme într-o turmă hăituită după bunul plac al cîtorva scelerați.

La fel de inspirată a fost și ideea poetului Adrian Păunescu de a găzdui în **Flacăra** o rubrică de **Simple note** semnată de L. Kalustian cel de astăzi, septuagenarul care nu a abdicat de la idealurile sale și se află și acum oriunde se ridică o baricadă destinată să apere cinstea și dreptatea, adevărul și loialitatea. E drept, din articolele publicate recent într-un volum (intitulat, ca și rubrica din revista noastră, **simple note** și apărut tot la Editura Eminescu) imaginea autorului apare modificată față de cea din vremea elanurilor din urmă cu patru decenii. L. Kalustian ni se prezintă mai puțin tumultuos decît altădată. Retras în „tranșee mai calme" el a ajuns la vremea amintirilor și își permite să mediteze în tihnă la înțelesul unor fapte de odinioară și la cei care le-au trăit. Paginile lui de azi amintesc proza veacului trecut în care scriitorul își îngăduia să povestească fără nici o grabă, poposind deseori în lungi digresiuni pline de farmec.

Cartea se deschide cu cîteva excelente pagini despre felul în care autorul a avut în copilărie revelația cuvîntului. Lectura unei scrieri a lui Sadoveanu l-a plasat brusc într-un alt univers lingvistic decît acela în care trăise pînă atunci. Tot ce-i fusese clar și precis devenise dintr-o dată de neînțeles însă plin de vrajă. A venit atunci rîndul dicționarului Șăineanu căruia i s-a hărăzit să ordoneze lumea cuvintelor în care pătrunsese și se rătăcise gazetarul de mai tîrziu. Confesiunea autorului este edificatoare pentru respectul pe care el îl acordă scrisului. În carte sînt înscenate veritabile ceremonialuri ale cuvintelor care sînt invocate în veșmintele lor cele mai alese. Frazele sînt orînduite cu grija de a exprima esențialul și au o ornamentație bogată ce stîrnește admirația.

Cele mai multe „simple note" sînt închinate unor „oameni cari au fost", de obicei personalități politice literare și artistice (Veronica Micle, G. Ibrăileanu, Calistrat Hogaș, Octav Băncilă, N. Iorga, N. Titulescu, C. Rădulescu-Motru, Petre Andrei, Gala Galaction, Al. O. Teodoreanu, Cincinat Pavelescu, Duiliu Zamfirescu ș.a.). Portretul acestora este alcătuit fie din amintiri, fie din depozițiile unor martori care le-au cunoscut, fie din cărți sau din diverse documente. Autorul face din documentare un drum plin de surprize și pasionant de urmărit de către cititori. Ziaristul este în permanență escortat de către un istoric și critic literar capabil să dea o viață plină de interes unui document care pentru altcineva n-ar însemna nimic.

Ne-am putea întreba de ce și-a propus L. Kalustian să întocmească astfel de evocări. Și n-ar fi mulțumitor să răspundem doar că este o tentativă de a păstra în memoria colectivității noastre diverse personalități. Autorul desprinde din traiectoria acestor destine lecții de viață pe care ni le propune ca posibile modele, astfel încît la sfîrșitul lecturii constatăm că am străbătut de fapt o carte de învățăminte scrisă la o înaltă vibrație intelectuală. Autorul elogiază pe omul complet, patriot, gata să se jertfească pentru binele celorlalți, înfocat luptător pentru libertate și demnitate, pe creatorul excepțional care însă nu-și refuză bucuriile existenței.

În finalul volumului „timpul nu mai are răbdare" și sînt inserate cîteva texte care au un alt ritm, precipitat, dovadă a unei febrilități ce nu poate fi înfrîntă. Ele reprezintă veritabile avertismente adresate omenirii de a veghea ca istoria să nu se mai repete și asupra planetei să nu se mai abată flagelul unui fenomen îngrijorător : neofascismul. Condeiul gazetarului îl înfierează cu vehemență, așa cum procedase și în anii în care nazismul se pregătea să domine întreaga lume.

Simple note e o strălucită demonstrație de ce se poate face cu cuvintele atunci cînd ele sînt luate în proprietate de o conștiință.

GEORGE ARION ■

Monotip

Săptămînalul ieșean **Cronica** invită cititorul la o lectură diversă și de substanță. Din întreg numărul 47 se degajă, vădit, preocuparea redacției pentru semnificativ și interesant. Sînt multe titluri de relevat. Iată, de pildă, articolul **Împăcarea romantismului cu știința**, în care Al. I. Friduș își enunță dezacordul cu unele concluzii din cartea **Pitoresc și melancolie** de Andrei Pleșu. Nu putem acum și aici să intrăm în miezul dezbaterii. Ne-ar plăcea însă ca expunerea din **Cronica** să incite la o discuție. În ce ne privește, apreciem corespunzătoare atitudinea lui Al. I. Friduș pentru o polemică de idei. Al. Călinescu scrie comprehensiv și cu subtilitate despre cartea lui Șerban Foarță : **Afinități selective**. La aceeași rubrică (cronica literelor) Ioan Holban recenzează cartea întîi din romanul **Oastea oștilor** de Mircea Radu Iacoban. ● Ca de obicei, și numărul 3 al revistei editate de Muzeul literaturii române, **Manuscriptum**, prezintă un sumar de excepție, înfățișat într-o haină grafică de o deosebită acuratețe. Colectivul editorial al revistei cultivă cu fructuoasă fidelitate devoțiunea exemplară pentru literatura română a luminatului fondator, D. Panaitescu-Perpessicius. Prin îngrijita și atractiva punere în pagină, prin comentariul însoțitor competent și însuflețit, filele inedite ale literaturii noastre mai mult sau mai puțin îndepărtate, autorii lor devin contemporani cu noi. ● Presa literară de săptămîna trecută ne aduce trista veste a încetării din viață a scriitorului **I. Valerian**. Recunoștință și prețuire pentru chipul cum a slujit literatura noastră contemporană : I. Valerian a fost un extraordinar ferment al literaturii române dintre cele două războaie. Prin prestigiosul săptămînal bucureștean **Viața literară**, tipărit vreme de 15 ani, între 1926 și 1941, cu modestele sale resurse financiare de salariat, I. Valerian a lansat și consolidat cariera literară a multor scriitori care și-au înscris numele în istoria literaturii noastre. Personalitatea scriitoricească a lui I. Valerian rămîne legată indestructibil de un întreg capitol al literaturii române.

TRAIAN STOICA ■

Cenaclul Flacăra din nou în mijlocul iubitorilor săi

Cronica (407-412)

E drept, Cenaclul **Flacăra** al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra", condus de poetul **Adrian Păunescu**, nu a mai fost de mult timp prezent cu toți membrii săi în mijlocul iubitorilor muzicii tinere. Dar e la fel de adevărat și faptul că unii dintre interpreți au dat concerte în acest răstimp în țară și în Capitală, adevărate recitaluri de muzică și poezie bună.

În luna noiembrie, doi dintre membrii cei mai activi și mai devotați ai cenaclului — **Victor Socaciu** și **Adrian Ivanițchi** — s-au aflat în mijlocul iubitorilor artei tinere. De cele mai multe ori întîlnirea lor cu publicul avea loc după ce scenele se goleau de entuziasmul și forfota ansamblurilor angajate în **Antena Cîntării României**, deci după ore de muzică, dans și poezie. Cei care doreau să-l asculte pe cenacliști rămîneau în sală, uitînd de oboseala orelor tîrzii.

Începem prin a aminti întîlnirea iubitorilor muzicii tinere cu Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi la **Casa de cultură din Brăila**. Aici s-au auzit unele din cîntecele cele mai îndrăgite ale membrilor cenaclului : **Roata, Charlie Chaplin, Tata și cai, Felinarul, Pămînt de flori, Titanic. Titanic, Fișă personală, Ardealul, Vinare de vînt, Cîntecul bufonului**, și, în final, **Trălască România**, cîntec care a mobilizat întreaga sală, spectatorii alăturîndu-și glasurile celor doi interpreți.

La **Miercurea Ciuc** întîlnirea de muzică și poezie a membrilor Cenaclului **Flacăra** a avut loc la Casa de cultură a sindicatelor. De astă dată, alți doi membri ai cenaclului, binecunoscuții **Arpad Domokos** și **Maria Nagy**, s-au alăturat lui Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi.

Bacăul a fost următoarea escală a mesagerilor muzicii tinere. Aici s-a lansat o nouă compoziție, versurile fiind semnate de Adrian Păunescu, muzica aparținînd lui Victor Socaciu. **Redescoperirea cailor**, care a fost interpretat de două tinere fete, talente autentice, Mirela Atudorei și Carmen Rădulescu-Bujor, reprezentante ale muzicii tinere din județul Bacău, prezente dealtfel și în spectacolul Antenei.

Și în sala Operei de Stat din **Timișoara** au răsunat aplauzele publicului rămas pentru a participa în continuare la întîlnirea cu Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi, pentru a le asculta cîntecele ajunse atît de cunoscute. Aici, una din interpretele muzicii tinere locale, Mirela Voiculescu, s-a alăturat celor doi, invitată fiind în mijlocul membrilor cenaclului, cîntînd **Pămînt de flori**, versurile aparținînd lui Adrian Păunescu, muzica, Adrian Ivanițchi, și **Charlie Chaplin**. Tot aici s-a lansat o nouă piesă, **Iubirea ta**.

În municipiul **Cluj-Napoca** s-a petrecut o nouă escală a reprezentanților Cenaclului **Flacăra**. Marcela Saftiuc a intonat, cu glasul ei inimitabil, **Dona, Dona, Singură poveste, Fiii lacrimilor tale**. Pe fundalul melodiei **Vinare de vînt**, interpretat de Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi, conducătorul Cenaclului **Flacăra**, poetul **Adrian Păunescu**, a recitat **Manifest pentru sănătatea pămîntului**.

În sfîrșit, la Aeroportul **Otopeni** a avut loc o întîlnire cu o parte din colectivul care lucrează aici.

Am amintit aceste întîlniri ale cîtorva dintre membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar pentru a face cunoscut faptul că activitatea cenaclului este continuă, neobosită, înnoitoare, că se primesc în continuare noi membri, care se alătură prin cîntecele lor acestui veșnic tînăr colectiv de interpreți ai muzicii tinere, ai poeziei tinere. La închiderea ediției, cenaclul se află la Rîmnicu Vîlcea

C. B. ■

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (II)

„A iubi, aceasta deschide închisoarea"
(Van Gogh)

Semnul lui Socrate

Van Gogh. Autoportret

„Cunoaşte-te pe tine însuţi", îndemnul înscris şi pe templul lui Apolo la Delfi, pare la prima vedere un îndemn spre singurătate. Omul care se întoarce spre o oglindă stă în clipa aceea cu spatele la lume. Primul pas pe care-l face el e un pas înapoi. Dar orice cunoaştere de sine, cînd e dusă pînă la capăt, sfîrşeşte probabil în adevărul că nu ne sîntem de ajuns. Ceea ce căutăm în singurătate sînt, de fapt, motivele de a o părăsi şi mijloacele prin care putem face asta. Vine, cu alte cuvinte, o clipă cînd înţelegem că, dacă ar fi întors privirea de la apa care l-a fascinat răsfrîngîndu-i chipul, Narcis nu s-ar mai fi sinucis. Sinuciderea lui nu e atît consecinţa, cît eşecul cunoaşterii de sine, o cunoaştere care nu găseşte decît drumul spre moarte. Or, nici moartea, nici singurătatea nu pot deveni scop. Cel care-şi scrutează chipul o face pentru că omul nu poate cunoaşte lumea în care trăieşte fără să se cunoască pe sine. Oglinda e de aceea un început. Pentru a fi sfărîmată, ea trebuie mai întîi privită atent. Singurătatea e prima treaptă. Pentru a fi depăşită, trebuie mai întîi suportată.

Acesta e, cred, momentul în care trebuie să-l înţelegem pe pictorul care îşi ia îngîndurat paleta şi se priveşte în ochi. În faţa oglinzii nu e un Narcis, şi dealtfel Narcis ar fi renunţat să-şi facă autoportretul dacă ar fi fost artist. I s-ar fi părut inutil. Din moment ce singura soluţie care îi rămînea era moartea, ce rost avea să picteze un chip hotărît să moară în clipa următoare ? În schimb, îndemnul lui Socrate se aude foarte clar. Autoportretul reprezintă chiar, aş spune, faza socratică a picturii. Momentul cînd oglinda suprimă universul, stelele, ca să ne vedem mai bine ridurile, ochii ; cînd ea surpă totul pentru cîteva timp în jur, dar nu pentru a izola ; cel care face un pas înapoi, în singurătate, se pregăteşte să-l facă pe următorul spre lume.

Van Gogh, certat cu toată lumea, pare să ne contrazică. El nu găseşte pînă la urmă altă soluţie decît sinuciderea. Ce mai lipseşte ? Frumuseţea lui Narcis ? De ce n-ar exista şi un Narcis cu aspect de ţăran olandez ? Cei care se îndrăgostesc de ei înşişi nu sînt totdeauna frumoşi. Uneori, chiar dimpotrivă, iar un om care a fost iubit atît de puţin şi e iubit atît de mult ar avea dreptul să se uite măcar cu o compasiune afectuoasă la obrazul său pe care unii îl consideră grosolan. Dar tocmai Van Gogh, care în numai cîţiva ani, cît a durat cariera lui de pictor, şi-a făcut peste patruzeci de autoportrete şi care sfîrşeşte însingerînd anotimpul său preferat, vara, ne poate arăta distanţa enormă dintre Narcis şi Socrate, dintre iubirea de sine şi artă.

Căci acest „olandez necioplit" în inima cărula cîntă fraternitatea a dovedit mai mult decît oricine, probabil, că se putea frustra singur de ceea ce îi mai lăsase destinul. A trăit în cea mai exaltată mizerie, dormind pe un sac de paie într-o colibă şi îmbrăcat în haine ponosite, cu moletiere făcute din saci de cărbune, ca să ducă viaţa minerilor din Borinage. Respins de femeile pe care le-a iubit, a cules de pe stradă o prostituată beţivă şi însărcinată încercînd s-o salveze. În fond, de ce ne loveşte în inimă numele lui Van Gogh ? Au mai fost pictori care s-au sinucis. Au mai fost şi pictori care au înnebunit. Alţii, care au trăit mereu singuri. Sau în privaţiuni. Au mai fost artişti care au murit la o vîrstă cînd alţii, ca Goya, abia se pregăteau să fie ei înşişi. Şi totuşi, mai mult decît oricare altul, destinul lui Van Gogh ni se pare nedrept. Căci nici unul dintre pictori n-a avut parte de toate acestea la un loc. Nici unul n-a fost atît de singur cu geniul său. Alţii au avut fie prieteni, fie o femeie care i-a iubit, fie succes, sau chiar toate acestea, în vreme ce Van Gogh n-a avut nimic. Singurul său prieten a fost fratele său Théo, singurele femei cărora a putut să le spună că le iubeşte i-au întors spatele şi singurul tablou care l s-a cumpărat în timpul vieţii nu l putea asigura nici pîinea pe care a mîncat-o. Tablourile pe care le picta într-o febră epuizantă nu le vedea aproape nimeni, se strîngeau în casa lui Théo sau erau depozitate claie peste grămadă într-o magherniţă sordidă, ameninţate de degradare. Nimeni nu şi-a plătit biletul pentru eternitate atît de scump ca Van Gogh, cel mai damnat dintre artiştii damnaţi. Şi totuşi acest sfînt laic al picturii revarsă în pustiul din jurul său o tandreţe care ne orbeşte. E aceeaşi tandreţe mihnită pe care el o admira la Rembrandt. Unii, care au trăit pînă la adînci bătrîneţe între prieteni şi admiratori, ca Tiţian, se privesc în oglindă parcă numai pe ei, în vreme ce Van Gogh, a cărui viaţă se uzează la rădăcină visează că într-o zi oamenii vor sfîrşi prin a se sătura de cinism şi vor dori să trăiască „mai muzical". Căci, ne spune el, cineva ridică pe catarg vela „Ambiţiei" şi mînă drept prin viaţă fără accidente pînă ce vine o împrejurare cînd se opreşte. „Aş da tot ce am pentru un metru pătrat de velă în plus care-mi lipseşte" se gîndeşte atunci disperat. Deodată îşi aduce aminte de vela pînă atunci dispreţuită, pe care totdeauna o aruncase în cală. E vela „Dragostei" care trebuie să-l salveze şi dacă nu o ridică pe catarg nu va ajunge în port.

Un artist care gîndeşte aşa se priveşte în oglindă din cu totul alte motive decît Narcis, chiar dacă la capătul unei singurătăţi înspăimîntătoare şi-a tras, la 37 de ani, un glonţ în piept.

OCTAVIAN PALER ■

Pro memoria

(1 — 8 decembrie)

● 1923 — Are loc la Paris o demonstraţie cu prima locomotivă acţionată de convertizorul sonic al lui **George (Gogu) Constantinescu** (1881—1965, n. Craiova), membru de onoare al Academiei R.S.R., autorul teoriei sonicităţii ; **Traian Vuia** realizează generatorul cu aburi, cu ardere în cameră închisă şi cu ardere instantanee ; La **Muzeul Jeu de Paume** din Paris — expoziţie de artă românească. ● 1.XII.1544 — Se deschide la Braşov primul liceu bazat pe principii umaniste. ● 1.XII.1887 — Înfiinţarea **Societăţii generale a lucrătorilor în fier şi lemn.** ● 1.XII.1922 — Îşi începe activitatea la Paris **Uniunea internaţională a căilor ferate** ; România membru fondator. ● 1.XII.1944 — Apare la Bucureşti **Viaţa sindicală.** ● 1.XII.1945 — A fost creată **Federaţia Democrată Internaţională a Femeilor.** ● 1.XII.1946 — Se deschide la Bucureşti sesiunea primului parlament democratic. ● 1.XII.1961 — Adunarea Generală a O.N.U. alege România ca membru nepermanent al Consiliului de Securitate. ● 2.XII — Sărbătoarea naţională a **Republicii Democrate Populare Laos.** ● 29.XI—2.XII.1954 Consfătuirea de la Moscova a ţărilor europene în problema asigurării păcii şi securităţii europene. ● 2. XII — Sărbătoarea naţională a **Emiratelor Arabe Unite.** 2.XII.1805 — Victoria armatei franceze condusă de Napoleon I asupra armatelor ruse şi austriece. ● 2.XII.1849 — Se constituie la Paris **Asociaţia română pentru conducerea emigraţiei** de către **Ion Ghica, N. Bălcescu, Gh. Magheru, C. A. Rosetti.** ● 2.XII. 1861 — Poarta otomană admite unirea administrativă şi politică a Principatelor. ● 2.XII.1918 — Întrunirea **Marelui Sfat Naţional** în sala Tribunalului din Alba Iulia. Este ales **Gh. Pop de Băşeşti** ca preşedinte şi este propus **Consiliul Dirigent,** cu sediul la Sibiu. La 11.XII. adresează naţiunii române din Transilvania şi Banat o proclamaţie prin care îi aduce la cunoştinţă înfăptuirea Unirii. ● 2.XII.1947 — Se încheie construcţia conductei de gaz metan Agnita-Botorca. ● 3.XII. 1949 — Înfiinţarea **Camerei de comerţ exterior a României.** ● 4.XII. 1869 — Deschiderea cursurilor **Facultăţii de medicină** din Bucureşti. ● 4.XII.1875 — S-a născut **Rainer Maria Rilke,** poet austriac (m. 1926). ● 4.XII.1921 — Se constituie în semilegalitate **Comitetul provizoriu al Secţiunii Bucureşti a Partidului Socialist-Comunist din România.** ● 4.XII.1940 — Se semnează la Berlin un acord de colaborare româno-german pe 10 ani prin care economia României este complet subordonată cerinţelor „noii ordini" naziste din Europa. ● 5.XII — Sărbătoarea naţională a **Thailandei.** ● 5.XII. 1791 — A murit **Wolfgang Amadeus Mozart** (n. 1756), compozitor austriac. ● 5.XII.1843 — **Ion Ghica** deschide cursul de economie politică la **Academia Mihăileană** din Iaşi. ● 5.XII.1864 — Se înfiinţează la Bucureşti **Muzeul naţional de antichităţi.** ● 5.XII.1870 — A murit **Alexandre Dumas-tatăl** (n. 1802), romancier şi dramaturg romantic francez. ● 5.XII.1905 — Apare la Craiova revista literară **Ramuri.** ● 5.XII.1926 — A murit **Claude Monet** (n. 1840), pictor francez, unul dintre promotorii **impresionismului.** ● 5.XII.1974 — A murit **Zaharia Stancu** (n. 1902, Salcia, Teleorman), poet, prozator, gazetar, traducător. Membru al C.C. al P.C.R., în Consiliul de Stat, preşedinte al Uniunii scriitorilor, director al Teatrului Naţional din Bucureşti, director de reviste literare, deputat. Din 1955 academician. ● 6.XII — Sărbătoarea naţională a **Finlandei.** ● 6.XII.1843 — **Mihail Kogălniceanu** ţine **Cuvîntul de deschidere** al celui dintîi curs de istorie naţională la **Academia Mihăileană.** ● 6.XII. 1865 — Dieta de la Cluj votează încorporarea Transilvaniei la Ungaria. ● 6.XII.1892 — Legea pentru descoperirea monumentelor şi obiectelor antice. ● 6.XII.1897 — S-a născut **Oscar Walter Cisek,** scriitor şi critic de artă de naţionalitate germană din România (m. 1966). ● 6.XII.1916 — Armatele germano-austro-ungare ocupă Bucureştii şi Ploieştii. Urmează bătăliile de la Cricov, Rm. Sărat, Caşin, Milcov, Putna, Siret. În timpul războiului se organizează un serviciu cinematografic — **Tudor Posmantir, C. Ivanovici şi George Ercole** (de la Casa Pathé) — care ne-a lăsat actualităţi filmate pe front şi în spatele lui. ● 6.XII.1933 — Apare revista antifascistă **Reporter.** ● 6.XII.1935 — La Ţebea se semnează un acord de colaborare între Blocul Democratic, Frontul Plugarilor, Madosz şi Partidul Socialist pe o platformă democratică antifascistă. ● 6—8.XII. 1987 — **Conferinţa Naţională a P.C.R.** ● 7.XII — Sărbătoarea naţională a **Republicii Coasta de Fildeş.** ● 7.XII.1868 — Parlamentul maghiar promulgă Legea Dietei, care duce la dizolvarea guvernului provizoriu de la Cluj şi votează legea naţionalităţilor şi legea învăţămîntului care întăreau asuprirea naţională a românilor transilvăneni. ● 7.XII.1884 — S-a născut **dr. Petru Groza,** patriot de seamă, eminent om politic şi de stat (m. 1958). ● 7.XII.1941 — Japonia atacă baza navală a S.U.A. **Pearl-Harbour.** ● 7.XII.1965 — Adunarea Generală a O.N.U. votează în unanimitate Declaraţia cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare propusă de delegaţia României. ● 7.XII.1968 — România aderă la Convenţia internaţională pentru ocrotirea vieţii omeneşti pe mare de la Londra. ● 1947 — Se organizează primele unităţi ale comerţului de stat. ● 8.XII.1865 — S-a născut compozitorul finlandez **Jan Sibelius** (m. 1957). ● 7—8.XII.1912 — La Congresul al IX-lea al Internaţionalei a II-a de la Basel, **C. Dobrogeanu-Gherea şi George Grigorovici** prezintă situaţia politică a ţărilor balcanice. ● 8.XII.1921 — Spectacolul inaugural al **Operei Române** din Bucureşti cu **Lohengrin** de **Wagner,** dirijor **George Enescu.**

Desen de MARIAN AVRAMESCU ■

REGHINA VĂRVICI ■

A apărut:

Almanahul „Convorbiri literare"

Din cuprins:

● **Semne bune anul are !** ● **Reportaje** ● **File de istorie literară** ● **Proză română contemporană** ● **Cogito moldav** ● **Literatură ştiinţifico-fantastică şi de aventuri** ● **Jocuri şi cuvinte încrucişate** ● **Şah** ● **Gospodina la ea acasă** ● **POESIS.**

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Rascher

SS-iştii au fost, indiferent de grad, nişte ucigaşi profesionişti selecţionaţi cu grijă şi bine plătiţi. S-au detaşat, prin proporţiile şi sălbăticia crimelor comise, cei care au condus şi au păzit lagărele de concentrare. Dintre aceştia, pe treapta cea mai de jos a bestialităţii s-au situat medicii SS, care au efectuat experienţe pe oameni vii. Şirul lung al acestor „medici blestemaţi" l-a deschis **SS-Hauptsturmführer-ul** Sigmund **Rascher.**

Hitlerist pînă în măduva oaselor, ambiţios şi lipsit de orice scrupule, la 30 de ani, în 1939, şi-a denunţat propriul său tată **Gestapo-ului.** Peste doi ani s-a căsătorit cu Nini Diels cu care trăia de mult. Femeia, cu 15 ani mai în vîrstă decît el, avea un mare avantaj: era protejata atotputernicului **Reichsführer SS** Heinrich Himmler.

Rascher a fost cel care a făcut primul pas spre trecerea organizată la experienţe pe oameni vii. La 15 mai 1941 i s-a adresat oficial în acest sens lui Himmler, solicitînd oameni pentru cercetări în cursul cărora victimele — „obiectul experienţei", cum s-a exprimat ştiinţific Rascher — „şi-ar putea găsi moartea". Într-o săptămînă cererea i-a fost aprobată „cu plăcere".

Instalîndu-se la Dachau, **Rascher** s-a pus pe treabă. A început cu cercetarea rezistenţei oamenilor la mari altitudini, folosind în acest scop camere cu presiune . scăzută. Un medic, fost deţinut, care a reuşit să evadeze a descris aceste experienţe „... ca ajutor al lui **Rascher** am avut eu însumi ocazia să văd prin fereastra de observaţie a camerei cum, în interior, deţinuţii erau ţinuţi în vid pînă cînd le plesneau plămînii. Anumite experienţe provocau o asemenea presiune în capul oamenilor, încît aceştia înnebuneau, îşi smulgeau părul în încercările lor de a înlătura presiunea. În nebunia lor, ei îşi sfîşiau cu unghiile capul şi obrazul, automutilîndu-se. Se dădeau cu capul de pereţi, loveau cu pumnii şi urlau, încercînd să slăbească presiunea care le apăsa timpanele".

Rascher a trecut apoi la experienţe de îngheţare a oamenilor. Rezultatele le raporta cu meticulozitate protectorului său, **Reichsführer-ul** Himmler : „...în general moartea are loc cînd temperatura scade între 24,2° şi 25,7°..." Într-una din scrisorile sale exclamă patetic : „Domnul fie lăudat ! A venit iar gerul la Dachau". De obicei îşi congela victimele în apă rece, dar experimenta şi „îngheţarea pe uscat", obligînd victimele să stea afară, în pielea goală, pe cele mai cumplite geruri, cîte 10—14 ore.

Pentru a experimenta coagularea sîngelui cu preparatul „polygal", ordona ca deţinuţii să fie împuşcaţi în diferite părţi ale corpului apoi începea să tamponeze tacticos rănile cu „polygal".

Medicul **SS Rascher** nu numai că nu-şi făcea probleme de conştiinţă pentru cei ucişi, dar era chiar mîndru de experienţele sale. Într-o zi s-a adresat cu aroganţă confratelui său Rein: „Afirmaţi că sînteţi fiziolog, dar vă limitaţi experienţele la cobai şi la şoareci. Eu sînt absolut singurul medic care cunoaşte cu adevărat fiziologia umană, pentru că fac experienţe pe oameni şi nu pe şoareci".

Fanatica sa soţie, Nini Diels, care i-a uşurat „ascensiunea", i-a înlesnit şi pierzania. În ciuda vîrstei sale relativ înaintate sporea în fiecare an „rasa pură" de stăpîni cu cîte un copilaş, stîrnind admiraţia şi aprecierea înaltelor cercuri SS-iste pe care le frecventau. La al treilea copil s-a descoperit că sarcina doamnei **Rascher** a fost simulată, iar copilul furat. Posibilitatea pătrunderii unei impurităţi în sîngele castei de arieni 100% a SS-ului îl indignă pînă şi pe Himmler. Soţii **Rascher** au fost arestaţi şi internaţi.

Cînd s-a apropiat prăbuşirea, însuşi fostul protector, **Reichsführer-ul SS,** a cerut ca cei doi soţi să nu cadă vii în mîna inamicului. Ştiau prea multe şi ar fi putut să trîncănească. Doamna **Rascher,** fanatica hitleristă, a fost spînzurată la Ravensbrück. Domnul **Rascher,** medic SS, a fost ucis la sfîrşitul lui aprilie 1944, la Dachau, cu un foc de revolver, de paznicul **Bunker-ului,** în timp ce, prin uşa întredeschisă, îşi întindea mîinile după blidul cu mîncare.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

constelaţia lirei

Fabricant prosper

aveam un automobil care mergea nu cu benzină
ci cu scăfîrlii de înger
procurate uşor
din creşcătoria unui neamţ
criza mondială nu mă afecta afacerile
prospere eram fabricant de aparate electrice
care extrăgeau siropul din lacrimă
coaja rămînînd neatinsă
magazinele mele vindeau
oglinzi linguşitoare care te arată frumos
şi după ce pleci îşi bat joc de tine
blindaje invizibile care îţi protejează vila
de invidia otrăvitoare a prietenilor
mori care macină bîrfa
şi obţin ca produs final piscine —
era bătaie pe marfa mea
concurenţa a vrut să mă lichideze
dar glonţului care
spre mine din armă se năpustea
i-am semnat un cec
şi el m-a ocolit (ori s-a întors din drum
nu mai ştiu) urindu-mi servil cu plecăciuni
„să trăiţi"

Atît de viu atît de tînăr

Sînt atît de viu şi atît de tînăr
că viaţa răzbate din mine înafară
ca mustul zburător şi aprins dintr-un vas prea strîmt.
Belşugul, prisosul de viaţă
îl port după mine
ca pe o trenă, ca pe o aură, ca pe o rază.
Cu el, prea multul, risipitul,
aş putea să încarc, să însufleţesc
opt, zece, douăzeci de corpuri stinse,
eşuate în gol, în arhifostsăfie.
Înfloreşte caisul, înfloreşte teiul,
brusc contaminat înfloresc şi eu cu el,
frunze îmi tresar din carnea învinsă.
Zboară în amurg cocorii spre sud,
aripi îmi cresc, mă duc şi eu cu ei.
Ca un sentiment în inimă
aşa intră lumina lunii în fructe,
o însoţesc şi eu pînă în adîncul misterios al căpşunii,
pe urmă mă întorc mă răspîndesc în văzduh
sub formă de arome —
o, cît de dragă mi-e viaţa
şi ce depozit al minunilor sale mi-e trupul,
ce depozit de raze şi de lingouri de rouă...
Bat clopote neauzite
vestind naşterea de noi sori, vestind imaculate anotimpuri,
bat clopote neauzite — eu le aud,
eu sînt ecoul lor.
Atît de viu şi atît de tînăr,
ţîşneşte viaţa din mine ca şuvoiul de ţiţei
dintr-un pămînt fecund,
ca flăcările dintr-o casă incendiată.
Într-un octombrie oraşul acesta
cu tramvaie, cu fum, cu frig şi cu vacarm
va fi nucela pe care am s-o ridic
sus, sus, tot mai sus, către senin.

Perfecte stafide

în ianuarie cînd vîntul se retrage
într-o circiumioară provincială
în aprilie cînd respiraţia morţilor sparge asfaltul
şi răstoarnă un camion încărcat cu frazeologie
în iulie cînd soldaţii şi elevele sînt
nişte pistrui pe faţa după-amiezei
în octombrie care seamănă cu femeia
cunoscută la şaptesprezece ani
şi în celelalte luni
eu şi prietenii mei stăm
ca nişte castraveţi muraţi la borcan
din cei vînduţi cu doi lei bucata
vara la mare de o precupeaţă
din vată şi frunze de leuştean harnici
noi construim un motor cu care măsurăm
adîncimea indiferenţei
perfecte stafide la douăzecişicinci de ani
perfecte stafide la douăzecişicinci de ani

Cuiul

să-mi beau delicat cafeaua
cu lapte spunînd
cele cîteva impurităţi din zahăr doar ele
strică senzaţia de paradis
să mă îmbrăţişez cu vorba goală
edulcorată atît de puternică
s-o însoţesc la selectele ei chefuri
şi la vînătoarea de fazani
să surid cînd sînt băgat în priză
pentru ploconeli şi aplauze
să fiu încîntat cînd porcul îi dă
lebedei lecţii de graţie cînd
elefantul îi dă veveriţei lecţii de
sprinteneală şi ea îl aprobă înfricoşată
să fiu fericit cînd o culoare cenuşie anodină
cu aerul ei de burtă-verde de monarh absolut
de tigru care nu admite replică
vrea să-mi mine gîndul ca pe o turmă
spre o paşiste cu bolovani în loc de iarbă
să-i întind aceleiaşi culori
inima mea ochii mei — luaţi-le Dumneavoastră
mie nu-mi trebuie le puteţi folosi
în loc de sac în loc de batistă în loc de
perie de şters pantofii
să... dar ce diferenţă ar fi
între mine şi cuiul înfipt într-o bîrnă
doar cu capul afară atît cît să respire
captiv pe veci ?

Trenul de Calafat

trenul de calafat de o sută de ani
laolaltă cu iarba şi ploaia
încît nimeni nu mai ştie cine
pe cine a înghiţit
trenul de calafat
ţăranii lui scoţîndu-şi picioarele noduroase
din pantofii noi care-i string
ţăranii lui cu pămînt sub unghii şi „dacii"
cumpărate pe roşii
trenul de calafat
profesoarele lui de franceză navetiste la cls. I
care fumează kent printre paporniţe damigene
şi se dizolvă (ca o bucată de zahăr în ceai)
în poemul invitation au voyage
trenul de calafat
din trupurile încinse presate
din hohotele-grăurile-mirosurile pestriţe de babilon
ţîşneşte melancolia
ca sîngele din gîtul cocoşului sacrificat
melancolia spărgînd geamurile
îndoind tabla trenului de calafat

GABRIEL CHIFU ■

Monolog închis

De eşti trist mă ţine minte,
Sînt o şansă ca oricare,
Duci pustiul în cuvinte,
Domnul meu, nevindecare.

Cînd stă ceaţa ruptă-n plopi,
Întuneric blînd pe gură,
Boala lerbilor îndură,
Domnul meu, careu de popi.

Vor veni din depărtare,
Şerpii soarelui însemn,
Tu tăcere şi îndemn,
Domnul meu, răsad de floare.

Piolle-nrudite nouă,
Se mai lasă-n aşteptare,
Urme am pe înelare,
Domnul meu, ocean de rouă.

Cine să te ştie, cine ?
Plîngi mereu un plîns tăcut,
Cerul, goarnă de temut,
Domnul meu, ulcior de bine.

Domnul meu, numai idee,
Domnul meu, destin durut,
Domnul meu, neprefăcut,
Auzi strigăt de femeie ?

IOANA PROCA ■

Prelinse ape

Să văd în vis
Ferigile de sînge.

Să-mbătsămez privirea
Cu spinii cei de stele.

Un cînt de infinit
Înţeapă cu o ceaţă.

O simfonie-n alb
Un trandafir în vrej...

Pe visele albastre
Răsar prelinse ape...

CĂTĂLINA CORVIN ■

Casa nopţii

Peste casa nopţii susură fîntîna
Drumul se-ndoaie lovit de grele
Sandale dragostea mea s-ar putea
Să mă pierd fulgerat
Sub corăbii.

Ca două zăbii dansînd
La gura spuzită a toamnei
Se-ntorc umbrele noastre
Să-şi sape mormîntul de taină.

Cîtă tăcere fi-va să-ncapă
În acest cîntec obosit
De care lată mă prind
Mă caţăr cu buzele
Singerate de vorbe.

ION BELDEANU ■

Curier literar

Semne de cunoaştere şi apropiere de ceea ce vrea să fie un discurs liric am avut plăcerea de a constata în poemele trimise de : Ianeu Gorun, Apetrei Petru, Dăncilă Gheorghe, Elena Plămadă, Nicolae Petru Vrînceanu, V. Lăzărescu, Marcel Bădărău, Veronica Pupăză. Invitîndu-i să ne trimită noi poeme, aşteptăm o mai adevărată trăire a universului poetic în care se implică.

Am reţinut pentru o eventuală publicare poezii semnate de : Mircea Stăncel, Ştefana Luiza Costache, Daniela Cristescu.

Deocamdată nu pentru următorii : Valeriu M. Sivan (Săsciori, Alba), M Berchişan, Stejărel Ionescu (şi Mircea Birsilă, Ecaterina Matcescu, Ioan Petrescu, Ioan Tiberiu Mitache, Ioan Purdă, Dochiţa Constantin, Alecu Mihu, Petre Protopopescu, Aron Gianina, Carmen Alexandru, Viorica Alexandru şi Gabriel Bitoleanu (toţi din Bucureşti), Aurel Pop (Satu Mare), Ion Bugă Pădureanu (Craiova), Ioan Măhtărău (Nehoiu), Valentina Ionescu (Lupeni), Doina Jurji (Vişeu de Sus), Ion Ţugui (Teleorman), Florea Toma (Constanţa), Vasile A. Stoenescu (Brăila), Ion Ermolai şi Ciprian V. Soare (Iaşi), Vasile T. Suciu (Tg. Mureş), Iosif Sicoe şi Elisabeta Ionescu (Alba Iulia), Ioan Suciu (Braşov), Lalu Sprin (Buzău), Victor Balaban (Tîrgovişte).

Manuscrisele nu se restituie.

V. N. ■

Poezia

Intră poezia,
arbore în nesfîrşite drumuri —
îşi scrie jurnalul pe sîngele meu,
pe dragostea ta.

Poezia se naşte-n ziua curcubeului.

Poezia intră-n mine ca un burghiu
pe care-l învîrte a lumii putere...
În casă sînt eu, poezia intră
şi mănîncă din pîinea mea, mănîncă
şi eu mă satur.

ION DRAGOMIR ■

Să nu laşi noaptea

Să nu laşi niciodată noaptea să vină
şi chiar dacă vine picteaz-o în alb
roag-o să cînte
sileşte-o să cînte
dansează cu ea un cadril
talerul lunii umple-l cu vin
stelele toate le joacă la zar !
Să nu laşi niciodată noaptea să vină
mai mult de-o părere
mai mult de-un suspin
învaţ-o să rîdă
învaţ-o să spere
goleşte-i chimirul de zgură
şi umple-l cu mir
pe-altarul zeului ei de rugină
sileşte-o să spună
versuri din WIR.

ELENA DUMITRU ■

Nunta verişoarei Mixandra

Au sosit o parte călări,
o parte — pe jos şi pe scări,
cei mici — în landou,
iar restul — ecou.
Cînd au intrat în casă
au salutat cu mîna somnoroasă,
cu gulerul scrobit,
cu sufletul bine lustruit.
Ne oglindeam într-unul cu toţii,
ne-nghesuiam, fireşte, noi, nepoţii.
Am fost bătuţi pe umăr,
întrebaţi de vîrstă
şi peste noi a pogorît un număr,
ni se spunea : „Ce mari sînteţi !"
ni se vorbea cu „Măi băieţi !"
Verişoara noastră,
pe vremuri albastră
ca viaţa-ntr-un cristal,
era o creastă de val
înspumată,
doi popi o declarau nevinovată,
un zîmbet o stringea de beregată.
S-au aşezat apoi în jurul mesei,
iar noi pe aripile albe-ale miresei.
Toţi unchii ne rugau să ne dăm jos,
(ni se vorbea frumos),
cu vremea ins-au fost chemaţi părinţii
să tragă de noi cu dinţii,
au adus şi-o vargă,
în cete din urmă au cumpărat o turtă.
Cei rămaşi stăteam acum la colţ
ca partea pedepsită dintr-un hoţ
şi ne uitam la mame şi la taţi
cu muzica amestecaţi
priveam la unchii suiţi pe pahare,
aliniaţi într-o mină şi trei înelare,
la berea cu guler de nea
care ningea,
ne-acoperea,
trăgeam cu urechea pleziş
la moartea ţiriind pe-acoperiş,
dar trîmbiţa şi grindina din tobă
ne-nghesuiau pe după sobă,
fugeam de bătaia în palme
ca micile cetăţi
din calea zăngănitului de arme.

RADU SERGIU RUBA ■

Ce lung drum

Ce lung drum am bătut amîndoi !
De la capătul pămîntului un cîine ne latră ;
Ochii lui — fulgere încolţite de ploi,
Auzul lui dăltuindu-ne şoaptele-n piatră.

Ce lung drum am bătut, ce lung drum !
Cine ne lua de mînă să ne-ascundă cărarea ?
Urma amintirilor noastre cine-o umpluse cu scrum,
Ingrijind ca pe un bolnav de moarte uitarea ?

Ce lung drum, vai, ce lung drum am bătut !
Inimile noastre sînt adormite pe jumătate,
Peste iarba din suflet ploua tăcut,
Vîntul ramura cerului, întăritat, o abate.

Ascultă cîinele la capătul lumii lătrînd
Ca inima noastră în boi, ca cinteeu-n gheară !
Nu ne mai ajunge crîmpeiul de gînd
Şi ne învelim în lătratul lui surd şi în seară.

Gravură

Mamă, către tine iarăşi am să vin
Să vorbim cu lampa mică noaptea toată
Cum peste pămîntul verde din vecini
Clopotul — ceasornic — n-a-nceţat să bată.

Şi tu simţi cum umblă cineva tiptil
Îmbrăcat în noapte ca într-o năframă ?
Ca în alte vremuri, cînd eram copil,
Mă ascund în vorba ta şoptită, mamă.

Cum să fac, cînd uşa sare din ţîţîni,
Glasul tău statornic blînd să mă ajungă ?
Ţipă-nfiorată toamna în fîntîni
Şi pînă la tine mai e cale lungă.

GH. MINCĂ ■

DOCUMENTE ALE UNEI MARI CONȘTIINȚE

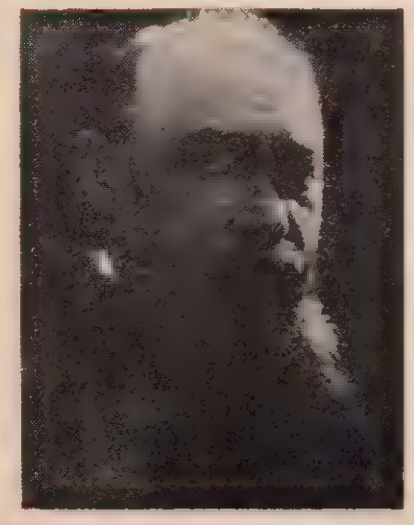

La 1 septembrie 1939, armatele hideriste invadează Polonia — declanșînd cel de-al doilea război mondial. Peste două zile, Anglia și Franța declară război Germaniei naziste ; le urmează : Noua Zeelandă, Australia, India, Uniunea Sud-Africană, Canada. Alte state se declară neutre : Iran, Olanda, Mexic, Argentina, țările scandinave ; Japonia își declină amestecul în războiul din Europa. România face și ea declarație de neutralitate (la 7 septembrie), dîndu-și acordul pentru trecerea prin teritoriul său a materialelor de război destinate Poloniei. Sînt ocupate orașele poloneze Cracovia și Kielce. Între 9 și 13 septembrie are loc o scurtă ofensivă franceză în Sarre, urmată de repliere, după care începe „războiul ciudat". Bătălia Varșoviei durează douăzeci de zile ; la 27 septembrie eroica capitală este nevoită să capituleze. Guvernul polonez se refugiază în România, 21 septembrie. Este asasinat, de către legionari aflați în solda lui Hitler, primul ministru al României, Armand Călinescu ; după un scurt interimat C. Argetoianu, urmîndu-i la președinția Consiliului de Miniștri, Gheorghe Tătărescu. Tratativele româno-iugoslave pentru crearea unui bloc al neutrilor în Balcani și în Europa centrală rămîn fără rezultat. Este semnat (la 4 octombrie) tratatul de ajutor militar reciproc franco-anglo-turc. Statele Unite ale Americii adoptă legea modificată a neutralității — desființînd embargoul pe armament. La jumătatea lunii decembrie are loc prima bătălie navală anglo-germană (în estuarul La Plata) ; apoi, Anglia decretează mobilizarea generală (1 ianuarie 1940). Înțelegerea Balcanică își desfășoară lucrările timp de două zile (2—4 februarie) la Belgrad ; este prelungit pactul pe încă șapte ani. În Bulgaria se formează un guvern prohitlerist, în frunte cu Bogdan Filov. Cămășile negre (membrii partidului fascist) se încorporează (de la 1 martie) în armata italiană.

Astfel se prezenta cerul de război al lumii, la ceasul cînd Nicolae Iorga rostea în parlamentul României ultimul său discurs. Cuvîntul marelui istoric exprimînd un crez și un legămînt : „Oamenii din generația mea nu se pot despărți niciodată de acea atmosferă de libertate în care au trăit... Noi n-am trăit, noi care sîntem oameni de 70 de ani, — dvs., care sînteți mai tineri puteți crede altfel, — noi n-am trăit și n-am luptat pentru idealul acesta de libertate ca să renunțăm la credințele noastre, la toate amintirile noastre de odinioară. Acestea sînt lucruri în care noi am crezut, noi aceștia care, pe marginea mormîntului, întorcîndu-ne către viața noastră întreagă trebuie să dorim ca împrejurările să permită națiunilor să revină la libertățile în care au trăit odinioară. Să nu se strice sufletul unui popor, care este legat de libertatea sa !".

Ședința Senatului din 13 martie 1940 se deschide la orele 16,10. Sînt prezenți 151 senatori ; pe banca ministerială se află Grigore Gafencu, Paul Teodorescu, Mihail Ralea, Gh. Grigorovici. Se aprobă sumarul ședinței precedente, după care se continuă discuția asupra proiectului adresei de răspuns la mesaj (noua sesiune). Între vorbitori, Nicolae Iorga, a cărui participare era cu totul specială la dezbaterile parlamentare din acea zi — întrucît el se afla în concediu (de la 8 martie 1940) „pentru treburi oficiale" ce le mărturisește însuși în finalul cuvîntării pe care, în cele ce urmează, o redăm în părțile-i esențiale.

STELIAN NEAGOE ■

„Sîntem fiii pămîntului acestuia, de vlaga căruia sîntem legați!"

N. Iorga : D-le președinte, d-lor senatori, să-mi dați voie, potrivit cu vîrsta și cu amintirile mele, să vorbesc așa cum se vorbea pe vremea mea : fără mulcă solemnitate, cu sinceritate, cu ținerea în seamă a împrejurărilor și, în același timp, cu grija demnității acestei Adunări, care acum este altfel constituită decît odinioară, și cu grija de acea demnitate a țării, care, fără îndoială, trebuie păstrată în rîndul întîi, pe lîngă tot ceea ce poate sfătui înțelepciunea...

Trebuie să avem o puternică bază morală în această țară. Toți cîți sîntem aici și dincolo, la Camera deputaților și tot aparatul polițienesc, administrativ nu prețuiesc nimic în astfel de momente, dacă nu este această convingere tare a unei țări care trebuie respectată...

Prin urmare, trebuie cîștigat tineretul acesta, — tineret pe care-l socotesc de la 20 la 30 de ani...

În spațiul acesta așa de întins pe care-l avem înaintea noastră, cum să ferim tinerimea noastră de ispită ? Iată, întîi afirmînd nota noastră națională așa de puternic, încît tineretul să nu se lase seduș de moda străină.

Să nu socotim boala care s-a ivit aici la noi, ca venită din starea rea a trupului nostru. Boala aceasta este o infecție și, fiind o infecție, trebuie să împiedicăm de acum înainte astfel de infecții.

În politica noastră internă și externă, să fim în așa fel, încît niciodată ea să nu se mai poată produce. Nu este anarhie indigenă, este anarhie de import, într-o țară în care lumea crește cu cărți străine. Nu vedeți dvs. de o bucată de vreme, la poporul cel mai normal, ideile cele mai exagerate, care umblă prin capul oamenilor ? Eu citesc cărți de filozofie, lucrări de istorie literară. Sînt acolo termeni cu care nu m-am întîlnit niciodată. Pe vremea mea, înțelepciunea era înțelepciune ; acum se chiamă „sofie". Sofia era pe vremea noastră un simpatic nume de femeie. Acum „sofia" este un concept filozofic.

Dar cîtiți alți termeni, pe care nu vreau să-i rostesc aici, ca să nu jignesc pe nimeni, care poate fi prezent chiar în această adunare ! Dar termenii aceștia vin de aiurea. Ei ne năucesc.

Este o mare deosebire între omul care creiază termeni și care știe cînd trebuie să-i pronunțe și cînd nu trebuie. Dar termenii aceștia sînt lipicioși. Se prind de unul și de altul și ajunge, după o bucată de vreme, însuși autorul să nu mai recunoască odraslele care au ieșit din semănătura sa de import.

Să creăm o solidă cultură națională. Să avem cartea noastră pentru orice — cred că este și părerea d-lui ministru al instrucțiunii publice.

Cînd vom avea pentru orice domeniu, fie istoric, fie sociologic, fie filozofic, cartea românească, — nu cartea tradusă, uneori cartea plagiată sau împrumutată, din care vin și anumite idei care pot fi bune, dar care la noi nu sînt bune, pentru că acolo știu oamenii cînd să se folosească de dînsele, pe cînd la noi oamenii o iau turbat, și merg pînă la capăt cu dînsele.

Nu avem în literatura noastră științifică, nu avem în literatura noastră beletristică, nu avem cu ce să hrănim destul sufletul acestor copii ?! O spun la toți și ministrului educației și tuturor celorlalți nu avem cu ce să hrănim sufletul acestor copii.

Și, atunci, cum sufletul acesta este lacom de idealuri, ei întind mîna către orice iluzii...

Nouă ne trebuie cartea integrală a poporului român, care trebuie să fie ca poporul însuși : cuminte și caldă. Să nu poruncească ; să se strecoare în suflete, să le cîștige prin frumusețea formei și prin înălțimea gîndirii în așa fel, încît omul să se dea de bună voie supus idealurilor care sînt exprimate înăuntru.

Veți zice : dar în momentul acesta cînd orice se poate întîmpla, este vremea să spun aceasta ? Da.

Nu pentru că se pot realiza de azi pe mîine aceste idei, dar pentru că niciodată nu se va putea să pătrundă mai bine în inima omului astfel de învățăminte, decît acum, cînd avem primejdia înainte ; cînd a fost primejdia aceasta internă odinioară, cînd avem acum primejdia externă de jurimprejurul nostru.

Să vă dau un exemplu. Am avut și eu un gînd. N-am avut gîndul de a fi profesor de istorie universală, care de aproape 50 de ani sînt în învățămînt. Dar n-am avut nici gîndul de a juca oriunde am fost — la Academie sau aiurea — vreun rol. Fostul președinte al Academiei (Alexandru Lapedatu — n.N.) știe foarte bine că n-am avut acolo vreun rost altul decît de a fi un colaborator pentru comunicări.

N-am avut nici o ambiție politică, cum n-am avut nici o ambiție de avere. Întîmplarea m-a dus acolo și libera mea voie m-a dus de acolo, de pe banca ministerială...

Am avut o ambiție : de a putea strecura ceva din sufletul meu, pe care îl știam curat și cald, în sufletul poporului român.

Sînt cîteva zile, d-le ministru al educației, de cînd ați primit o ofertă a ultimelor 600 de exemplare din Istoria Românilor pentru școli. Nu se mai cer și vi le-am dăruit dvs.

Dar făgăduiesc că n-am să mai editez niciodată.

De ce am făcut cartea aceasta, din care n-am tras nici un folos ? Am făcut-o pentru un lucru : pentru că doream ca prin cartea aceasta, în care trecutul era înfățișat poetic, cald și frumos să formez generația viitoare, nu ca să mi se arunce pietre și să ne trimeată gloanțe, nu pentru a aclama idealuri care nu sînt ale noastre, ci pentru a fi fiecare om al țării...

Cartea de istorie a românilor, cartea de istorie universală, cartea de morală, acestea nu sînt lucruri pe care să le facă oricine, ele trebuie să iasă din prisosul unui suflet devotat...

Nici cu poliție, nici cu jandarmi, nici cu măsurile de ieri, crunte, nici cu cele de azi, iertătoare, nu se formează spiritul unei societăți.

Și spiritul unei societăți se hrănește cu teatru, pe care popoarele sănătoase știu să-l aibe, pentru că el exercită o influență adîncă asupra societății. Teatrul dvs. ! Luați repertoriul nu sub actualul director, dar sub ceilalți, luați repertoriul teatrelor din provincie... și vedeți toate ticăloșiile și porcăriile, toate adulterele mucede ale unei clase politice obosite de aiurea ; toate acestea au trecut pe dinaintea acestui tineret.

Și se duce la cinematograf. De atîtea ori am spus : violențele vin în parte de la cinematograf și corupția vine în școlile secundare de la cinematograf. Un grup de nemernici sînt aceia care, cu conștiință sau fără, otrăvesc sufletul poporului nostru. Aveți nevoie de bani ? Luați cinematograful asupra statului. Este greu ? Că vor țipa cîteva glasuri răgușite de oameni care au mîncat prea mult și care de acum înainte pot înfrîna puțin apetitul lor ? Aceasta nu este nici o pagubă.

La teatru, la Teatrul Național, pînă în ultimul timp nu venea mai nimeni, sau dacă venea, pentru că prețurile sînt ridicate, venea plutocrația străină, acei cu casele de 10—15 rînduri și cu pungile cu 10—15 funduri, aceia veneau...

Și pentru aceasta ținem noi teatrul ? Pentru aceasta îngăduim cinematografele ? Și care este locul unde se adună mai mulți copii, copiii acelora care nu-i pot stăpîni, care este locul unde se adună mai mulți ? Unde se face schimbul de pumni și unde se lovește mîngea cu cotul și așa mai departe. Exemplele de brutalitate care se văd astăzi se coboară în suflete și vor produce gesturi de brutalitate de același fel în toată viața lor mai departe.

Aceasta este rețeta.

Iertați unui bătrîn profesor că vede îndreptarea acolo de unde poate veni într-adevăr...

Este și o a doua și o a treia parte a cuvîntului meu, pe care cred că dvs. le veți primi cu oarecare mulțumire, pentru că într-însele se cuprind și lucruri pe care nu este datoare să le știe toată lumea, dar pe care acela care le știe, este dator să le comunice oricui.

S-a vorbit de legăturile pe care le avem noi cu vecinii noștri, cu acele Mari Puteri care sînt încleștate astăzi într-o luptă, care, fără să fie toată lumea vinovată de o potrivă, este o nenorocire pentru omenire, căci înseamnă secătuirea celei mai bune rase din umanitate, înseamnă o amenințare pentru tot ce au grămădit secolele, înseamnă o grămădire de ură, pentru că sub zidurile unui oraș distrus crește buruiana veninoasă a unei uri care va trece dintr-o generație în altă generație. S-a vorbit de legăturile acestea. Legăturile acestea au fost găsite mulțumitoare....

Am recunoscut că în împrejurările date nu se putea face mai mult. Aceasta este convingerea mea. Oricine ar fi fost, nu putea să treacă peste atîtea greutăți cu mai multă demnitate ; cu lipsa de onestitate, se poate trece ușor, încheind un tratat și necxecutîndu-l, făgăduind lucruri pe care nu le poți da, și acesta este un artificiu foarte răspîndit în Europa în momentul de față. Este ușor să faci politică plină de succes, declarînd unui stat că-l urăști în cele mai de seamă principii de existență ale sale, pentru ca a doua zi să te vadă toată lumea mergînd alături cu statul insuportabil pentru dumneata, lăsîndu-ți prietenii cei mai buni, cu care ai luptat împreună, ca să mergi cu acel pe care-l socoteai o pradă pe jumătate căzută în ghiara dumitale. Această politică o pot face alții, noi însă nu. Și, dacă ar fi fost cineva care să facă această politică, eu cu tot curajul aș fi criticat aici, în Adunare, această politică, — pentru ca apoi cenzura, ca o bucătăreasă, să vină să opereze cu cuțitul său de bucătărie lucruri care sînt destinate la altceva decît la astfel de operațiuni culinare. Eu sînt în întregime tăiat, și din acest fapt rezultă că nici o conferință a mea nu se poate rezuma în afară de ziarul meu și nici o carte nu poate fi cunoscută nici la bibliografie. Cu miniștrii relațiile mele sînt bune, dar este cineva dedesupt și cum eu nu umblu prin marile canale, care înlătură de multe ori apa cea bună și lasă să treacă lăturile în loc, eu nu pot da de locul acela de unde orice manifestare a mea este împiedicată, afară de aceasta din Senat.

Dar e o politică potrivită cu România, și țara noastră nu e o Țară mică ; noi nu sîntem o țară mică, nu sîntem Țărișoara lui D. Sturdza, care tremura ori de cîte ori se auzea sunetul concertului european. Nu este vorba de o țărișoară, de „acest mic popor", de „micile noastre mijloace de apărare", de toate tinguirile acestea de Fanar, care odinioară înveninau țara, slăbeau încrederea ei, în ea însăși.

Noi sîntem o țară care, dacă nu face anumite lucruri, pe care am putea să le facem, nu o facem pentru că este ceva mai tare decît noi, ceva care vine din generație în generație și care ne spune : aceasta este o țară onestă și lucrurile acestea nu le poate face.

Venizelos, cînd în Cameră era îndemnat să facă anumite lucruri, știți care a fost răspunsul lui ? Grecia este prea mică pentru ca să facă o porcărie așa de mare. Desigur că și nouă ni se îmbie lucruri ca lui Venizelos, foarte ispititoare, — noi însă, fără să întrebuințăm cuvintele lui Venizelos, noi nu le putem face.

Nu putem uita nimic din amintirile noastre. Dacă le uităm noi, sînt scrise acolo, pe paginile istoriei, pe care nu le poate distruge nimeni, unde se vede că aceștia ne-au voit binele și că aceștia ne-au voit moartea noastră...

Cum, pentru anumite avantaje, pentru știu eu ce formulă de asigurare a hotărelor — toată lumea știe ce înseamnă a asigura un hotar în momentul de față — pentru astfel de îmblînziri, și de neliniști, și de ispitiri, pentru acestea să ne dăsfacem noi din ce este adînc înscris în inimile noastre ?

Și iarăși dacă ni se cere chiar din partea celor pe care îi iubim mai mult, să facem acte care să fie în contra existenței statului român, dacă ne coboară pe noi, care am fost prieteni, în rangul popoarelor, care se cer a fi jignite pentru interese care ori nu sînt ale lor, ori, în momentul acela, nu pot fi servite, putem noi să uităm România, pentru orice ar fi, oricît de iubit, oricît de vrednic de admirat, în afară de România ? Nu.

Cred că pe această linie am urmat. N-am jignit pe nimeni dincolo de marginea îndatoririlor noastre, n-am uitat nimic din ceea ce ne putea fi amintit prin astfel de amintiri, care ar suna pe obrazul acesta curat ca niște palme ; n-am aplaudat la distrugerea niciunui popor, cu atît mai puțin, a unui popor prieten (polonez — n.N.) care s-a luptat în lunga sa agonie pînă la capătul puterilor sale...

Țara este legată prin îndatoririle ei, iar noi sîntem un popor. Poporul acesta are o simțire, poporul acesta are un simț de onoare... Ne apărăm contra oricui. Dar, dincolo de această apărare, în contra celui mai bun prieten ca și în contra celui mai crunt dușman, în afară de aceasta, este orientarea pe care, dacă o vor îngădui vremurile, vom căuta-o în amintirile noastre și în inima poporului român...

Dați-mi voie, în partea a treia a acestei cuvîntări, pe care nu vreau s-o lungesc, s-o aduc înainte de aici, unde cuvintele spuse au altă greutate decît în articolele de ziar, care nu se reproduc niciăieri și n-au voie să fie traduse în altă limbă de nimeni, dați-mi voie să spun de aici pentru ce ținem noi la aceste hotare care le avem, de ce nu stăm de vorbă cu nimeni în ce privește schimbarea lor, de ce le apărăm cu ce avem și cu ce nu avem...

De ce această legătură între noi și pămîntul țării românești, așa cum este ? Sînt popoare care fac o țară și sînt țări care fac un popor. Noi sîntem nu numai, în retorică, fiii acestui popor, dar noi cu toții împreună, acești frați români, sîntem fiii pămîntului acestuia, unde au fost așezați din cele mai îndepărtate vremuri cei mai depărtați dintre strămoșii noștri, și din vlaga cărula am răsărit, din vlaga cărula ne-am ținut și de vlaga cărula sîntem legați.

Nu este teritoriul, la noi ceea ce este la alții. S-a înmulțit populația, numai încape acasă ? Iei harta, vezi unde este un spațiu vital ; pe unul îl convingi să fie sugrumat pe jumătate, pe altul îl sugrumi de-a binelea și te instalezi acolo.

Ce valoare poate avea teritoriul pe care-l ocupă un popor în acest fel ? Astăzi îl iei, mîine îl dai...

La noi nu este așa. Noi plîngem pentru fiecare bucată de pămînt...

Acesta este sensul hotărîrii noastre. Hotarul nostru este o religie. Vă rog, nu este o situație politică momentană. Și însăși povestea neamului nostru arată cum s-a format această țară. Noi n-am luat nimănui nimic ; sîntem singurul popor pe lume, poate, căruia nu i se poate reproșa că a luat ceva dincolo de dreptul său...

Situația este așa. Lucrurile acestea le știm mai mult sau mai puțin, dese ori prea puțin. Alții nu o știu mai de loc.

A venit în sfîrșit momentul — și aceasta este una din cauzele absenței mele de aici, — în care ni se cere cît mai repede tot ce este necesar pentru a învedera aceste drepturi. Și, cu riscul sănătății mele, tot ce mi s-a cerut îl veți avea, și-l veți avea în termenul cel mai scurt, pentru ca toată lumea să cunoască aceste drepturi, care nu se pot tăgădui.

Pe baza acestei dreptăți trebuie să navigăm în această apă tulbure, gata ca în orișice moment, diplomația să lase locul acelora care, cînd diplomația nu poate izbuti, sînt în stare să afirme drepturile nezguduite ale unui popor.

(N.R. : Vom începe prin a ne mărturisi dezamăgirea privind absența unui răspuns pe care îl așteptam din partea Centrului de librării din Craiova. Ar fi fost binevenit „un moment al adevărului"... Vom reda un fragment dintr-o scrisoare foarte interesantă, care ne-a bucurat, mai ales că aceasta vine din partea unui profesor). „În legătură cu scrisoarea comentată, din nr. 45 al revistei: Elevii clasei a X-a, care v-au scris, au fost foarte blînzi în ceea ce privește aprecierile făcute „librarilor" din Craiova. Nu numai la librăria „Ramuri", dar la nici o unitate din Craiova, la ora actuală, nu mai poți cumpăra o carte bună fără supraprețuri. Cărțile din colecția „Romanul de dragoste", „Clasicii literaturii universale", „Romanul secolului XX" etc, nici măcar nu sînt expuse în standuri. Trebuie să ai un prieten sau o rudă care cunoaște un vînzător librar și să-l convingă să-ți accepte „atenția" ca să poți cumpăra o carte. Fericiți cei care cunosc pe „cineva" la Centrul de librării. Cursul de Analiză matematică se vinde cu peste 300 lei (sînt profesor de matematică și știu asta precis!). În ceea ce privește comentariul scrisorii din Flacăra nr. 45 — deplină adeziune față de modul principial, comunist demonstrat de revistă! (Prof. Mihail Dumitrana, str. Alexandru Macedonski nr. 4, Craiova)

■

Am rezervat telefonic (comanda nr. 6315) două locuri pentru trenul accelerat 346 care circula de la Timișoara la Iași, via Teiuș. Tichetele le-am ridicat de la Agenția de voiaj din Oradea pentru data de 8 XI a.c. (locurile 21—23, vagonul 9). La urcarea în tren, mare ne-a fost mirarea cînd am văzut că acestea erau ocupate de alți călători, avînd tichete eliberate de Casa nr. 5 a stației Lugoj (tichetele nr. 1690 și 1692). Firește, au urmat discuții... Nu e foarte plăcut să faci o călătorie de 10 ore în picioare... Vina o poartă funcționarii care se ocupă cu diagrama de rezervare de la agenția de voiaj Cluj-Napoca (unde am telefonat) și cei din stația Lugoj. **(Petru Cosman, str. Aleea Apelor Calde nr. 4, Oradea)**

■

Comitetul de Partid Construcții București: Cu privire la scrisoarea tovarășului Nicanor Juravle din București, str. Lamotești nr. 3—5, bl. 62, sc. A, sector 4 : Tronsonul de fațadă rămas neexecutat a fost atacat și executat în proporție de 80%, lucrările sînt în curs și se vor termina pînă la 15.11.1980, rămînînd un fronton pentru 1981 ; defecțiunile apărute la terasă se vor remedia pînă la 30.11.1980; aerisirile se vor executa odată cu fațada — termen 30.11.1980; închiderile rămase neexecutate la căzile de baie (măștile) vor fi executate de șantierul 3 al grupului 5 pînă la 30.11.1980; platforma din fațada posterioară a blocului se va verifica după terminarea fațadei și unde este cazul se va remedia; instalațiile din subsolul blocului sînt în atenția I.I.M.I. și se vor verifica pînă la data de 15.11.1980.

■

Pe Aleea Mozaicului (din str. Socului, sector 3 al Capitalei), sînt 9 blocuri cu aproximativ 3 000 de locatari. Grupul de blocuri, situat într-o zonă periferică, a fost uitat de reprezentanții Administrației domeniului public. În prezent, pe strada Socului au loc ample lucrări de construire a unor noi blocuri. Constructorul, împreună cu I.C.E.D., au distrus spațiul verde, trotuarul, carosabilul, împiedicînd accesul pe Aleea Mozaicului. Pe aici trece o coloană de apă potabilă care este spartă. Dacă nu se va reglementa situația din zonă, interzicîndu-se distrugerea și blocarea ultimei căi de acces a pietonilor (o fișie de 1,5 m lățime situată între bl. B 6 și Școala de șoferi amatori), locatarii nu vor putea intra în locuințele lor decît prin aer sau echipați cu cizme de cauciuc, pilotînd printre autovehicule. **(Ing. Gheorghe Achim, din partea Asociației civile a proprietarilor, bl. B 5, Aleea Mozaicului nr. 2)**

■

U.C.E.C.O.M. : Referitor la scrisoarea tovarășului Ion Ungureanu din București: Conform instrucțiunilor 800 A, care reglementează acordarea garanției pentru bunurile de folosință îndelungată, dv. vă puteți adresa pentru repararea aparatului de radio la una din unitățile cooperativei Radio Progres care întreține în perioada de garanție aceste aparate. Vă mai informăm că întregul colectiv al unității nr. 32 a fost atenționat și reinstruit cu privire la condițiile de acordare a garanției pentru aparatele de radio.

■

În numele celor 23 de navetiști: muncitori, elevi, cadre didactice, vă adresăm rugămintea de a atenționa pe cei în cauză în legătură cu necazul întîmpinat de noi: facem naveta cu autobuzul pe ruta Pitești — Curtea de Argeș. De un an de zile, în satul Vărzari (la haltă), comuna Merișani, autobuzul nu mai oprește, cu toate că trece din oră în oră prin fața stației, așezată pe șoseaua națională, cea mai veche stație din comună. (Amintim că ea servește trei cătune). Dorim, așadar, să oprească din oră în oră, de la prima pînă la ultima cursă. Prin neoprirea în stație, șoferii au ocazia (pe care au pus-o în practică) de a face speculă. Dacă vrei să cobori la Vărzari, în afară de bilet îi mai dai șoferului 3—4 lei de persoană! Un simplu calcul : coboară 6—7 navetiști, șoferul a încasat 20—25 de lei la o cursă. **(Semnează navetiștii: Constantin Costea, Victor Costea, Viorel Apostol, Constantin Călin, Mioara Călin ș.a.)**

■

Procuratura Generală: În legătură cu scrisoarea tovarășului Ștefan Balint din București : Prin hotărîre judecătorească definitivă a fost admisă în parte acțiunea introdusă de reclamantul Ștefan Balint în contradictoriu cu Andrei și Irena Balint, fratele și cumnata sa, stabilindu-se masa succesorală rămasă de pe urma defunctei Ana Balint, decedată la 12 ianuarie 1978. Din verificările făcute a rezultat că această hotărîre este vădit netemeinică și esențial nelegală, motiv pentru care s-a declarat recurs extraordinar.

■

Vrem să vă relatăm un aspect mai puțin obișnuit, care a creat destule nemulțumiri în rîndul oamenilor muncii din cadrul Combinatului de fire și fibre sintetice din Iași: în ziua de 10.XI.1980, conducătorii locului de muncă au împărțit fiecărui șef de echipă cîte 8—10 calendare de buzunar pentru anul în curs, pentru a fi vîndute. Șefii de echipe, la rîndul lor, au obligat pe fiecare muncitor să cumpere cîte un calendar contra sumei de 2 lei ! ! Am întrebat și noi, desigur: de unde vin aceste calendare? Răspunsul: de la comitetul de sindicat pe combinat. Oare, de ce tovarășilor de la comitetul de sindicat nu le-a venit această idee din luna ianuarie a anului în curs? Cel puțin ne puteam folosi de ele !... **(Semnează 30 de tovarăși din secția Fibră II, schimbul C)**

■

Consiliul Popular al Municipiului Constanța: Urmare scrisorii tovarășei Onița Pătrașcu, I.C.H. Constanța a repartizat petentei apartamentul nr. 13, compus din 4 camere, situat în bl. 14, str. Petru Groza nr. 53, unde urmează să se mute.

■

Stimați tovarăși, în urma scrisorii mele, prin care arătam o nemulțumire personală creată ca urmare a aplicării unei măsuri administrative, adică schimbarea locului de muncă fără ca în prealabil să mi se fi cerut acordul, datorită intervenției prompte și la fața locului a reprezentanților Consiliului Județean al Sindicatelor Prahova în colaborare cu organele Consiliului Orășenesc al Sindicatelor Sinaia, în cursul lunii octombrie s-a convenit să se treacă neîntîrziat la soluționarea favorabilă a cazului meu. Cu acest prilej, permiteți-mi să vă adresez un sincer salut muncitoresc. **(Ilie Costea, om al muncii în cadrul Oficiului Județean de Turism Prahova, Sinaia)**

■

Centrala Româniafilm: În legătură cu scrisoarea adresată de către Aurelia Bimbea, din Alba Iulia, revistei „Flacăra" : Problema subtitrării în limba română a filmelor artistice realizate în țara noastră nu poate fi încă rezolvată din cauza costurilor încă prea mari de producție.

■

Sînt om al muncii în cadrul Întreprinderii Electrocentrale Constanța și vreau să vă relatez că, în ziua cînd primim retribuțiile lunare, ni se impart obligatoriu bilete pentru anumite manifestații care... nu au loc. La fel și bilete de tombolă dar... tragerile nu se țin... Este, oare, normal? **(Valeriu Comes, str. Mangaliei, bl. S M 4, ap. 41, Constanța)**

■

În numele celor 160 de familii locatare ale blocurilor C 14 și C 15 din bd. Ion Șulea nr. 44 + 48, sector 3 al Capitalei, ne alăturăm întru totul sesizării făcute de tov. Elena Hîrșan, publicată în revista dv. în ziua de 4 X a.c. Considerăm că cele publicate sînt departe de a fi vorba de un caz izolat. Asociația noastră a întîmpinat și întîmpină în continuare greutăți mari la evacuarea resturilor menajere. La operația de mai sus echipajele însoțitoare ale mașinilor refuză categoric ridicarea reziduurilor care nu au încăput în cutii, fără „stimulente" (destul de serioase dealtfel). Cum menținerea igienei și salubrității este o condiție primordială a unui climat de civilizație, credem că trebuie să stea mai mult în atenția edililor. **(Paul Radovici, din partea Asociației locatarilor)**

■

Vă scriem în numele brigăzii artistice din satul Vilcele, comuna Feleacu, județul Cluj, brigadă care a avut o activitate permanentă, cu minunate și vechi tradiții. În ultimul timp însă nu am mai putut desfășura pasionanta noastră legătură cu scena, cu consătenii. De mai bine de zece ani clădirea căminului cultural a început să se degradeze. Am apelat la conducerea locală și județeană, ni s-a promis de multe ori ajutorul, dar am rămas doar cu promisiunile... Realitatea o puteți vedea doar din pozele de față, care au fost fă-

cute anul trecut. De atunci clădirea s-a distrus mai mult. Sperăm — prin publicarea în revista Flacăra — în posibilitatea de a ne relua frumoasa activitate, pentru care am primit, de-a lungul a 20 de ani, numeroase diplome. **(Neagu Roman, instructor voluntar)**

■

Uniunea județeană a cooperativelor de consum-Alba: Prin scrisoarea tov. Maria Rîmniceanu se sesizează slaba calitate a pîinii la brutăria Vințu de Jos. Cercetînd cele semnalate, s-au constatat următoarele : în perioada 1—20 sept. 1980, situația arătată corespunde adevărului, calitatea slabă a pîinii datorîndu-se făinii calitativ slabe, nerespectării procesului tehnologic. În vederea remedierii deficiențelor și îmbunătățirii calității pîinii s-au luat măsuri pentru asigurarea aprovizionării cu făină corespunzătoare și respectarea întocmai a regimului tehnologic.

■

În luna septembrie a.c. am efectuat o detașare la o întreprindere din Tîrgoviște, cu care ocazie am fost cazat la căminele de nefamiliști ale I.C.M.M. ului local. Doresc să vă relatez despre starea deplorabilă în care se găsesc aceste cămine (1—3 și 8), unde oameni certați cu bunul simț au devastat pur și simplu ceea ce primiseră de la stat, înfundînd grupurile sanitare comune, distrugînd instalațiile electrice și sanitare. Trebuie luate neapărat măsuri severe împotriva celor care distrug bunul obștii. **(Aurel Manole, cetățean din București)**

■

Vă scriu în numele locatarilor blocurilor nr. 1 și 2 (Aleea Neajlov nr. 5 și 7, din Satu Mare), care de ani de zile se confruntă cu o serie de neajunsuri, pînă în prezent nerezolvate. Cele două blocuri au fost construite în 1968. La subsol, oamenii au amenajat spații de păstrare a alimentelor etc. Toate au fost bune pînă în 1970, cînd inundațiile, se știe, au produs atîtea pagube. Subsolurile s-au umplut cu apă, apă care există și-n prezent. Asociația de locatari a făcut sesizări la fel și fel de organe, dar am rămas cu copiile sesizărilor și cu... apa din subsoluri. Solicităm sprijinul revistei, întrucît pe plan local nu vedem o rezolvare a doleanțelor noastre, ținînd cont că de 8 ani tot sesizăm acest aspect, dar măsuri nu s-au luat ! **(Ion Tivadar, Satu Mare)**

■

La data de 28. X. 1980 am trimis, prin recomandată, ambalată într-un plic adecvat, o Algebră de clasa a IX-a, la Brănișca, jud. Hunedoara, destinatar Doda Cornel, prin Oficiul poștal nr. 16, sector 6, București. La destinație au ajuns doar scoarțele, motiv pentru care destinatarul a refuzat primirea. Consider că este o flagrantă nerespectare a contractului de expediție și cer să mi se înapoieze cartea, ca și luarea de măsuri drastice pentru ca persoana care a compromis prestigiul Poștei să primească ce i se cuvine. **(Horia Puiuț, Aleea Cetățuia nr. 12, bl. 25 II, ap. 41, București)**

■

În ultimii ani, și la Tîrgoviște au apărut străzi noi și moderne dar nu toate poartă nume potrivite. Mi se pare foarte curios că în municipiul nostru nu există, încă, o stradă care să poarte numele lui Vlad Țepeș. Total neinspirată este, de asemenea, atribuirea numelui lui Mircea cel Bătrîn unei străzi care compromite amintirea celei mai marcante personalități istorice a Tîrgoviștei. **(Gheorghe Oproiu, bd. Castanilor, nr. 26)**

■

La începutul lunii noiembrie am cumpărat de la Cooperativa de consum din localitatea Iernut o garnitură de mobilă „Petra" produs de C.P.L. Brașov Rupea, în valoare de 10 606 lei, valoarea mobilei înscrisă în factură. Pînă aici, totul în ordine (dacă nu mă refer la unele defecte ale pieselor componente), mă voi referi însă la un aspect pe care îl consider incorect : mobila se livrează de către fabrică ambalată. Dealtfel, și factura făcea precizarea : „Ambalaj din carton — valoarea 356,50 lei". Nici vorbă de carton ! Pentru edificare vă transmit că ambalajul consta din cîteva coli de hîrtie legate cu cîțiva metri de sfoară... Acest așa-zis „ambalaj" nu poate asigura integritatea mobilei. Unitatea de la care am cumpărat-o n-a reușit să mă liniștească spunînd că „nu sînt singurul care se plînge, dar..." Oare nici fabrica, respectiv aceia care au stabilit costul ambalajului nu pot influența în bine „ambalarea"?

■

Ca urmare a seismului din 1977 imobilul în care locuim a fost avariat. De la acea dată și pînă în prezent am trimis la diverse foruri peste 15 memorii din care 8 numai la ICRAL „Herăstrău". Rugam, în fiecare, să se ia de urgență măsuri de reparare a casei. La 15. 11. 1979, după o lună de eforturi, lucrarea a fost abandonată, așa cum se află și în prezent. Ne-am adresat revistei „Flacăra" cu un memoriu înregistrat la nr. 5711/20. IV. 1980 solicitînd sprijin. Probabil că redacția a supus cazul atenției Consiliului popular al sectorului 1, iar acesta, la rîndul său, a înștiințat și a dispus ca I.C.R.A.L. „Herăstrău" să ia imediat măsurile ce se impun. Astfel, cu adresa nr. 40 234/1. VII. 1980 I.C.R.A.L. „Herăstrău" ne face cunoscut că „cererea noastră este justă iar lucrările vor fi continuate și finalizate în perioada 1 iulie — 31 august 1980". Dealtfel, în „Flacăra" nr. 33, ni se comunică un extras din sus-numita adresă. Menționăm că afirmația I.C.R.A.L. „Herăstrău" — sectorul 1 — a fost un total neadevăr. Din aprilie, de cînd am înaintat memoriul redacției — și pînă acum — lucrările abandonate nu au fost reluate de către constructori. Ne adresăm din nou redacției, pentru a-i semnala cvasul formalism. De 4 ani deci sîntem purtați cu vorba. (N.R. : Privind scrisoarea grupului de locatari ai imobilului proprietate de stat din București str. C. Sandu Aldea nr. 65, ne aflăm și noi în situația de a fi „purtați cu vorba", mai mult, în situația de a fi publicat un răspuns pe care l-am considerat loial.

Pagină realizată de PIA OLARU

Poșta redacției

SOCIAL

Ciobanu Ioana — Strehaia: Instituțiile cărora v-ați adresat n-au competența de a vă rezolva cazul ; este nevoie de o hotărîre judecătorească ● Para Silvia — Cugir : Ați ales corect fabrica din Găești este singura în măsură și obligată a va rezolva necazul ● Ticaciul Filip — Arad : Mulți gîndesc la fel : vă mulțumim ● Cristea Ion — Teleorman : anunță dispariția soției sale, Cristea Viorica, născută Șultana, împreună cu fiul de 8 ani. De acest caz se ocupă miliția județeană ● Constantin Liviu — București : Anunțați-ne cînd se dă soluția definitivă ● Poenaru Virgil — Cugir : Prin Banca de Comerț Exterior ● Șerban Doina — Tg. Mureș : Lipsește din scrisoarea dv. tocmai partea care ar trebui să precizeze cu ce vă putem ajuta ● Ciupav Marioara — Arad : În astfel de situații nu se obișnuiește plata în rate ; ați știut sau trebuia să cunoașteți legea ● Laura Ion — Gorj : Aveți dreptate, cu condiția ca oțetul să fie îngrijit nemijlocit de dv. ● Păuna Ion — Dîmbovița : Cazul este de resortul organelor de miliție ● Gaspar Mihail — București : Dosarul n-a fost respins, ci restituit pentru completare ● Pelagă Mariana — București : Notariatul este obligat să execute asemenea lucrări : deci nu poate fi vorba de abuz ● Bora Constantin — Mehedinți : Probele enunțate nu sînt suficiente : de fapt nici nu sînt probe, ci presupuneri ● Ciobanu Aurel — București : Nu e nimic „ciudat" în faptul că nu aveți acces la dosar cît vreme ancheta nu e terminată ● Bora Ecaterina — Vrancea : E frumos ce scrieți ; adresați-vă Direcției penitenciarelor ● Horia Stanca — București : Am reținut nu numai tema ci și imboldul care v-a inspirat-o ● Ionela Păun, Tase Ion, Sonu Gheorghe, Virgil Constantinescu — La notariatele din municipiile Constanța, Brașov, București, Timișoara ● Ion Albu — Cîmpina : Numai dacă accidentul a avut loc pe raza municipiului București.

NICOLAE CRISTACHE

ÎNVĂȚĂMÎNT

Ion Muscelean — București: Ministerul Educației și Învățămîntului ne informează că, începînd cu anul școlar 1981/1982, cele două unități de învățămînt — școlile 164, băieți, și 203, fete — vor funcționa cu efective mixte de elevi ● Sorinca Ivanovici — comuna Dubova, Mehedinți : Potrivit Normelor unitare de structură pentru institutele de învățămînt, clasa a V-a poate funcționa cu minimum 25 elevi ; întrucît în localitatea dv. sînt pentru clasa a V-a numai 9 elevi, aceasta nu poate funcționa conform prevederilor legale. Inspectoratul școlar al județului Mehedinți le-a asigura celor 9 elevi burse de școlarizare și găzduire în internatul școlar din Orșova ● Radu Vasile — București: M.E.I. pe comunică: pentru a nu se dezorganiza forța de muncă din întreprinderi și pentru a sprijini dezvoltarea preconizată a cursurilor serale în viitor, transferul de la această formă de învățămînt la cursuri de zi nu se mai poate aproba cu începere din acest an de învățămînt ● Soare G. Gheorghe — comuna Dragodana, Dîmbovița: Din cîte sîntem informați, la ora actuală nu ființează nici o instituție sau unitate școlară pentru pregătirea cascadorilor; vă sfătuim să vă adresați în acest sens Studioului cinematografic „București".

HORIA PĂTRAȘCU

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Ștefan Coidum:

Dobrin a schimbat fața echipei

— Tovarășe Ștefan Coidum, iată că, după Arad și Constanța, a venit rîndul echipei pe care o antrenați să se prezinte cititorilor. Clubul sportiv Tîrgoviște fiind, cum bine se știe, lider detașat în seria a II-a a diviziei B. Să începem cu începutul, de cînd sînteți antrenor la Tîrgoviște ?

— Din octombrie 1979. La venirea mea, echipa se găsea încă în A, dar situația ei era, în mare măsură, compromisă, minus 4 în clasamentul adevărului. Ceva-ceva am dres, dar pînă la urmă Tîrgoviște a căzut. După ultimul meci, 5—1 cu Timișoara, mi-aduc aminte că vreo cîteva sute de oameni ne-au înconjurat, pe mine, pe băieți, ne-au aplaudat și ne-au cerut să rămînem pe loc pentru a încerca, din primul foc, revenirea în prima divizie. Am rămas. Încercăm.

— Dumneavoastră, tovarășe Coidum, sînteți un caz aparte, nu ne temem s-o spunem !

— Caz aparte, în ce sens ?

— În sensul că, deși echipa a retrogradat, n-ați fost schimbat. În fotbalul nostru, o știți prea bine, se dau afară antrenori și pentru un loc 4, iar dumneavoastră ați rămas în ciuda retrogradării ?! Cum a fost posibilă o astfel de minune ?

— Organele locale au analizat situația cu luciditate și realism. S-a ajuns, bănuiesc, la concluzia că nu antrenorul a fost vinovat, drept pentru care mi s-a dat în continuare mînă liberă.

— Ce-ați făcut cu ea ?

— Mai întîi, am renunțat la Coman și la Tătaru, din motive de vîrstă și, mai ales, de disciplină. După care, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, ne-am pus pe muncă, ridicînd ștacheta exigenței. Păcat că, dintr-un motiv sau altul, a trebuit să cedăm o serie de jucători.

— Pe cine a trebuit să cedați ?

— Mă refer la Florin Grigore, la Kallo și la Isaia.

— E adevărat, dar l-ați legitimat pe Dobrin care face, poate exagerăm, cît cei 3 la un loc, așa-i ?

— Face, nu face, asta-i altă mîncare de pește. Sigur e faptul că Dobrin a schimbat fața echipei și i-a dat un suflu nou. El a dat formației o personalitate distinctă, trăgîndu-i pe ceilalți după el.

— Cum adică trăgîndu-i pe ceilalți după el ?!

— Simplu, dîndu-le exemplu, stimulîndu-i. De la sosirea lui, Gheorghe și Dumitrescu, ca să mă opresc la aceștia, joacă mai bine ca oricînd.

— De cînd îl cunoașteți pe Dobrin ?

— I-am mai fost antrenor, la Pitești, în '73—'74. Atunci, la Tîrgoviște am contractat relații bune, de înțelegere și respect reciproc. A fost și rămîne un fotbalist de cea mai înaltă clasă, capabil să câștige de unul singur un meci. Asta e, veți recunoaște, foarte mult.

— Recunoaștem, așa e. Cum, și mai ales, cît joacă Dobrin ?

— Joacă spre foarte bine și, cel mai important, 90 de minute. Se pregătește exemplar și, să nu credeți că exagerez, aleargă mai mult decît o făcea la Pitești, în urmă cu 6 ani. Din toate punctele de vedere, jos pălăria. E o plăcere să ai un astfel de jucător. În altă ordine de idei, experiența lui contează enorm. Iată, la Ploiești, de pildă, la 1—0 pentru Petrolul, a intuit că gazdele se clatină și, cu cîteva minute, poate 3, poate 4, l-am auzit strigînd la Economu să urce în atac. Mitica, i-a strigat, vino înainte că e timpul să egalăm. Economu s-a conformat și, cum ziceam, peste 3—4 minute s-a făcut 1—1.

— Ca unii care, mereu, am fost de partea lui Dobrin, știm bucuroși că auzim ce auzim. Numai că, desigur, o promovare nu poate fi obținută numai prin aportul unui singur jucător, cît o fi Dobrin de Dobrin ?! Așa stau lucrurile ?

— Da, e așa e, toată, în formă. Pitaru e, după mine, cel mai bun fundaș stînga din țară, păcat că nu-l bagă nimeni în seamă. Apoi tot ce-i trebuie, intuiție, deposedare, atac, e complet, ce să mai lungesc vorba ? La fel, Gheorghe.

— Sincer să fim, nu prea ne place Gheorghe, ni se pare mereu dur și uneori rudimentar. Greșim ?

— Greșiți. Îl judecați ca fundaș, post care n-a fost niciodată al lui. L-am urcat la mijloc, unde se simte în apele lui. Are viață în el și respectă cu sfințenie sarcinile de joc. A renunțat și la faulturi, n-am cu-i reproșa.

— Care e, tovarășe Coidum, compartimentul forte al echipei ?

— Apărarea, Voinea, Constantin, Ene, Dumitrescu și Pitaru. A luat foarte puține goluri și, fapt cunoscut, n-a pierdut 14 etape. Echipa, firește, dar linia de fund a pus, prima, umărul. Sînt convins că n-am fi pierdut la Alexandria dac-ar fi jucat Pitaru.

— Știți cum se zice, în urma războiului...

— Mă rog, fiecare cu părerea lui.

— Exact ! Dintre pierderile Tîrgoviștei, care credeți că a fost cea mai grea ?

— Toate au fost grele. Cel mai mult însă îl regretăm, eu și colegul Radu Jercan, pe Kallo. Om de bază, alături de Dobrin, ar fi pompat multe mingi atacului.

— Atac format din cine ?

— Greaca, Marinescu, Dobrin și Economu.

— Parcă ziceați că Dobrin joacă la mijloc ?!

— Cînd e nevoie, devine și fundaș central.

— Am trăit s-o vedem și pe-asta, Dobrin pe post de față-n casă, pus să facă de toate ?!

— ?!

— Am înțeles, să trecem mai departe. Există vreun jucător de care nu sînteți mulțumit ?

— În general, nu. Doar Greaca a avut un sezon sub așteptări. Cred însă că-și va reveni, are toate calitățile.

— Economu ?

— Jucător cerebral și constant. Piesă grea în economia formației.

— Din cîte cunoaștem, în schimbul lui Kallo l-ați primit, de la Pitești, pe Iatan. Ce-i cu el ?

— I-am dat drumul. Să nu fiu prost înțeles, n-avea valoare pentru Tîrgoviște. În același situație a fost Banu, adus de la Pașcani. Am renunțat și la el.

— Tovarășe Coidum, am discutat despre punctele forte ale echipei, care ar fi punctele ei slabe ? Ce-i lipsește ?

— Divizia A.

— Curajos răspuns. Sînteți așa sigur de promovare ?

— În fotbalul de azi, nu poți fi niciodată sigur de nimic, așa e opinia mea. În orice caz, privind seria, sînt cel mai îndreptățit să sper în promovare. Lotul e valoros, iar atmosfera mai bună ca oricînd, organele municipale și județene de partid și de stat asigurînd și sprijinind un climat de muncă și seriozitate, propice performanței.

— Nu vă e teamă de Petrolul ? Nici de Rapid ?

— Doar de arbitraje mi-e teamă.

— Aveți motive speciale să vorbiți așa ?

— Au fost unele probleme. Cu Craiova, de pildă, la Alexandria. În rest, n-am de ce să mă plîng.

— Atunci ? !

— M-a luat gura pe dinainte, recunosc.

— Vorba dumneavoastră, fiecare cu părerea lui. Deci nu vă e frică de nimeni și de nimic ? !

— N-o luați chiar așa ? ! Petrolul și Rapid, mai ales Rapid, mai pot emite pretenții, dar motive speciale, cum spuneați, nu văd ca să mai tem. Pînă acum, planul nostru de revenire în A. îndeplinit riguros, a fost respectat punct cu punct.

— O ultimă întrebare. Dacă veți promova cu Clubul sportiv, păreți destul de sigur pe picioare, a cîta promovare va fi în cariera dumneavoastră de antrenor ce numără, cum ziceați, 20 de ani ?

— Prima, de-aia o doresc așa de mult.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Mintea de pe urmă vine uneori prea tîrziu

„M-am întîlnit ocazional cu..., un om pe care îl cunoșteam din vedere...“

Așa încep unele dintre cele mai triste relatări sau reclamații însoțite de gesturi și stări de neliniște care vor să însemne : „ah, unde mi-a fost mintea ? ! Cum am putut să fac așa ceva ?!“

În cazul elevei A.M., 17 ani, din Galați, deși reclamația depusă la miliția municipală începea ca mai sus, evenimentul n-a ajuns totuși din fericire, în faza cea mai critică.

Din fericire, pentru că, deși „pasul greșit“, „clipa de tulburare“, „momentul de rătăcire“, cum i se mai spune începutului de alunecare spre prăpastie, se produsese, „m-a invitat să fac o plimbare“. „Mintea de pe urmă“ i-a venit la timp. „Cînd am ajuns într-o zonă mai puțin frecventată, din afara orașului și mi-am dat seama ce intenții are m-am gîndit cum să evit pericolul care mă amenință“.

Într-adevăr, ajunsă într-o astfel de împrejurare-capcană, o fată se mai poate încă salva, chibzuind însă bine asupra modalităților la care va trebui să recurgă, fără să se lase pradă disperării.

„Așa cum bănuisem puțin mai înainte, cel care mă invitase la plimbare și-a dat imediat arama pe față în clipa în care am ajuns într-un loc favorabil pentru el. Riposta mea a fost atît de energică, încît, cu toate că m-a lovit, am reușit să scap de agresivitatea cu care acesta s-a năpustit asupra mea, și să fug“.

Și astfel „cazul“ s-a încheiat prin arestarea și cercetarea pentru tentativă de viol a lui Toderiță Druta, 19 ani, element parazitar, exmatriculat de la liceu, pentru dese absențe nemotivate și comportare huliganică.

Ce se întîmplă însă în alte situații?

„...L-am cunoscut întîmplător în fața cinematografului. După film mi-a propus să-i facem o vizită unui prieten de-al său. În drum a cumpărat o sticlă de lichior... Nu m-am gîndit... Acum e prea tîrziu...“ Și tristă istorisire se curmă brusc din cauza unui plînș amar.

„Mintea de pe urmă“ vine uneori prea tîrziu și în cazurile în care victime ale proastei mentalități retrograde și ale sîrîieniei și agresivității unor elemente parazitare sînt și unii bărbați.

„Azi-noapte am fost victima unei tîlhării“ — reclama în dimineața zilei de 17 noiembrie a.c. la Miliția orașului Hațeg Iosif Stoica din Deva, jenîndu-se să explice împrejurările în care s-a petrecut fapta, dar oferind, la solicitarea ofițerului de serviciu, cîteva amănunte edificatoare. „Știți, am fost la restaurant unde am cunoscut doi tineri cu care am consumat băuturi alcoolice pînă la orele 1,00 noaptea...“.

Deci, tot cunoștințe întîmplătoare, de ocazie, la un pahar prelungit pînă după miezul nopții. Apoi, cu mintea tulbure și picioarele nesigure, hai la brat cu necunoscuții care ți-au devenit în 2—3 ore „prieteni“ la cataramă. După care, epilogul surprinzător : amabilii însoțitori se dovedesc a fi niște tîlhari care au mînă grea și poftă de joc.

„Nu știu cum dracu' am putut eu să-mi pierd mințile ! — se căiește I.S. în fața ofițerului de miliție. Cum de nu mi-am dat seama ?! Ce-mi trebuia să intru în vorbă cu niște necunoscuți și să mă las tentat de propunerile lor ?“

Vai, cîtă logică, acum, cîtă înțelepciune, după... De ce nu înainte ?

„Parcă își mai dă omul seama duioă ce s-a amețit“ — se „justifică“ reclamantul în felul său. Dar cine îl obligă să ajungă într-o astfel de situație cînd nu-și mai poate controla voința și acțiunile ?

Ca și în cazul de la Hațeg, momeala pentru viitoarea victimă — bărbat — este nu de puține ori propunerea partenerilor de băutură de a-i face cunoștință cu o femeie amatoare de aventuri amoroase. „Da, așa este — recunoaște I.S., ceea ce se jenase să relateze inițial — mi-au propus, eu am acceptat...“

Autorii tîlhăriei au fost descoperiți și reținuți operativ de către organele de miliție. Ei sînt Gavril Vuia, 23 ani, din comuna Pui, cioban la C.A.P. Bretea Română, și Bebe-Marcel Pista, 22 ani, sudor la Fabrica de mobilă din Hațeg. Ei își vor primi răsplata juridică meritată, dar aceasta nu-l scuză cîtuși de puțin pe imorodentul cheflîu și amator de aventuri, în fața opiniei publice, de vina pe care o poartă personal de cele întîmplate.

Regretele tîrzii ajută prea puțin pe cei în cauză. Dar din pățania lor n-ar strica să tragă alții concluziile necesare.

MIHAI GROZAVU ■

Debut

Horia Crișan

Horia Crișan, autorul acestor caricaturi, este de loc din Deva și ne convinge încă o dată că umorul n-are geografie. Astăzi el debutează la „Racul“, dar nu este un nume nou în caricatură, ci un împătimit al ei. Ne-a trimis un plic cu producții personale în urmă cu un an și jumătate, pe cînd își pregătea bacalaureatul, cu rugămintea de a-i scrie ce trebuie să facă. Sfatul nostru, modest, a fost acela de a-și vedea de școală. Sigur, avea umor, dar cu bacalaureatul și admiterea în învățămîntul superior nu-i de glumit, îi ziceam. De atunci, a mai crescut, a mai crescut și în desen, a devenit student la Timișoara, și-a efectuat și stagiul militar. Are 20 de ani, a progresat mult în ceea ce privește desenul, a cîștigat chiar în densitatea hazului la număr de caricaturi, dacă există un asemenea indicator. Examinînd atent desenele trimise, putem afirma că mergînd în felul acesta riscă să devină un caricaturist veritabil, cu un stil personal. Îi dorim acest lucru și așteptăm să se afirme.

ION PREDOȘANU ■

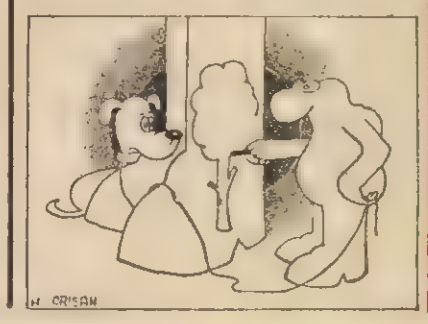

Un olar și traiul lui cu pămîntul

Meșterul olar Dumitru Șchiopu din Vlădești, Vîlcea, face parte din elita de maeștri. E laureat cu numeroase premii, atît la Concursul Republican, cît și la festivalurile și diferitele tîrguri de artă populară de la Horezu și Sibiu.

Între olarii români, cei mai sînt, D. Schiopu face o figură aparte. Într-o vreme în care artele populare, artele țărănești, mai exact spus, se îndreaptă ori spre amurg, ori spre artizanatul profesionist, nemaifiind decît umbrele sau ecourile celor ce-au fost, el încă mai strîngă „Clipă, stai!“, suflînd peste tăciunii tradiției ca să arunce în vîlvătaie valori uitate. El e un autentic, un „tradiționalist“ așadar, perpetuînd canonul artistic al olăritului, motivele și formele vechi, codul cromatic lucrate și decantate prin generații. Dar cărora le adaugă ideile lui, interpretările lui, nu abătînd canonului ci extinzînd în duhul vremurilor, distilînd trăirea artistică a meșterilor strămoși în cîrful unor figurări mai aproape de sensibilitatea acestei epoci. Fiindcă D. Șchiopu e un „tradiționalist“ prin spirit, nu doar prin literă.

El a țînțit, cu arta lui, dintr-un Vlădești în care nimeni nu-i mai stă alături. (Cîndva, demult, au fost și pe-acolo destui olari, dar le-a pierit pînă și amintirea amintirii.) El este unicul olar al locurilor. El este în același timp, într-o Vilce în care arta lutului ars încă mai prinde niște oameni de mare har, unul din cei mai originali căutători în cîmpul acestei arte, iar prin rezultate un singular. El a pus pe aceeași artă stampila Șchiopu, foarte puternică și foarte a lui, printr-un gest care, cu ani în urmă a provocat tejuri, convulsii, fascinația emulilor, determinînd un adevărat frison mimetic... Dar care foarte repede s-a stins, patentul meșterului din Vlădești neputînd fi fructificat de către alții. Prin ușa deschisă a cuptorului de copt lutul al lui D. Șchiopu, urmărind labirintul fascinant al formelor, desenelor și culorilor lui, novicele nu ni-meresc într-o perspectivă revelatorie — singura care poate fonda o școală — ci strict în laboratorul artistului, între hieroglifele gîndirii sale plastice. Acestea nu l-au putut servi decît pe D. Schiopu.

D. Schiopu face ceramică roșie și ceramică albă. În ambele, și mai cu seamă la ultima, prezidează o știință de exprimare a luminosului, a fragilului, a suavului, care face ca lutul să ne apară ca un fel de structură a primăverii, parcă decantat din văzduh, nu din tumulturile telurice ale adîncurilor. Oalele, străchinile, tarfurile decorate cu angobă de zăpadă și cu motive străbune specifice zonei („melcul“, „brăduțul“, „șireagul“) se întîlnesc, în atelierul-muzeu din Vlădești Vîlcea, cu figurine de o rară expresivitate plastică, de un rar și vibrant flor al vieții, înfățișînd animale și păsări, șirete vulpi, cuci visători, cai și cerbi furtunatici, șerpi înțolețiți pe ulcioare „cu ciur“, șerpi țîrîind-se pe brațele ploștilor (o astfel de ploscă, cu nu mai puțin de opt brațe, e decretată de specialiști o performanță a genului, ca purtînd în literatura acestuia chiar numele meșterului : „Ploasca lui Șchiopu“). Fantezia meșterului o prodigioasă, un ulcior sau o ploscă devin narative ca o baladă sau ca un basm, animalele și păsările lui vorbesc și se mișcă. E printre puținii care perpetuează tradiția figurinelor, vechi în arta olarilor, așa cum pe vasele sale roșii, nesmălțuite, cultivă motive (precum spirala) pe care le regăsim pe ceramica dacică, provenită din săpături.

D. Schiopu are 54 de ani, e un artist la apogeul creației, deși, ca mai toți olarii (ca și, de pildă, celălalt mare olar vîlcean, Victor Vicșoreanu din Hurez), este un om bolnav. Are, spune el, „igrasie în trup“, l-a îmbolnăvit lutul ud în care stă și tot stă cu mîinile, ar trebui să se descleștez din el (așa zic doctorii), dar nu vrea și nu poate. Și-a părăsit odată, pentru niște ani, meșteșugul acesta învățat de la tatăl-său, ca să se facă muncitor la Combinatul de industrializare a lemnului din Rm. Vîlcea. Asta s-a întîmplat într-o epocă în care arta ceramicii populare era socotită (azi nu ne mai vine să credem, dar chiar așa a fost) o indelet nicire vetustă și decadentă, cînd împodobirea lutului cu motive străbune apărea ca o blasfemie, ca o șansă deschisă „vechiului“, cînd olarii mureau de foame și-și părăseau în masă roata, cornul și „gaița“ ca să se-apuce de profesii mai „onorabile“. Lucrurile, precum știm, s-au schimbat de mult, artistului popular i s-au reconferit privilegiile lui pierdute, el și-a recăpătat curajul artei lui și al stelei lui, fiind înconjurat cu o prețuire nouă și stimulat major în demersul său. Și totuși...

Ce se poate face pentru D. Schiopu și cei ca el ? Deocamdată, să le strîngem mîinile. Ușor, să nu-i doară, dar atît cît să simtă toată dragostea noastră.

ILIE PURCARU ■

CE RĂU V-AM FĂCUT?

De ce mă socot un bătrîn fericit

Cînd m-am apucat de fotbal, și am făcut-o de cînd mă știu, mi-am impus fără rezerve să am o viață lungă, folositoare, altfel ar fi însemnat ca ea să fie o „moarte" timpurie. Pentru aceasta mi-am zis că trebuie să devin cît mai competent, căci nu se cuvine ca viața să fie trăită în rușine și dezonoare.

Acuzat de instabilitatea mea contractuală — cum că nu stau la o echipă 4—5 ani — e ca și cum s-ar uita că la o stînă sînt și cățel, nu numai dulăi. De fapt, nu-mi amintesc să fi fost incriminat de lipsă de valoare, de slabă profesionalitate (poate cu excepția unui crainic gingav, gălățean, și a unui ascar de tipul mereu „treazului" Ion Cupen). Nu mi s-a imputat nici măcar faptul că am „stricat" vreo faimoasă echipă, dar nici că, pentru a obține puncte, m-am sprijinit pe „cavaleri în negru" de „probitatea" unora ca Topan, Dinescu, Moraru... În schimb, toți aceștia, din proprie inițiativă și spre a-și „dovedi" aceeași onestitate, i-au admonestat pe aceia care m-au schimbat după trei luni din funcția de selecționer unic (cu contract pe 5 ani) sau m-au făcut să las pe „U" Craiova după un singur an și aș mai putea continua cu exemple în care „inconsecvența" mea a consolidat fotoliile acestor pocinzei de nunți galante ! Mentalitate la care unii aderă, alții nu, cu toate că vizibil se constată (cu un enorm regret în ceea ce mă privește) că, de jos pînă sus, fotbalul nostru trăiește ca să nu moară, apelînd mai degrabă la schimbarea dirijorilor decît la eliminarea afonilor. Iar pentru a obține niște puncte „salvatoare", se angajează samsari, ce contractează cel mai adesea „coriști" și „fluieraș", deoarece sarcina trebuie îndeplinită și mascarada, cusută cu ață albă, continuă duminică de duminică. Nu cred că este un secret pentru nimeni că o mînă de oameni — printre care vreau să mă număr și eu — au făcut și fac eforturi ca să dovedească că FOTBALUL NOSTRU este SCLEROZAT începînd de la organele conducătoare retribuite (unele, ca federația, neputincioase datorită dublei funcțiuni; unii îi dirijează, iar alții nu le pot da dreptul să ducă la îndeplinire hotărîrile), pînă jos la „fabrici", „uzine" (echipe, am vrut să zic), dintre care unele sînt puse duminica să cîștige un meci uneori deja cîștigat !

Rapida ascensiune a fotbalului, cît și fastuoasa destăinuire a pasiunilor pe mapamond n-au găsit și la noi audiența necesară ; nu s-a găsit încă omul (oamenii) care să-i confere legile (și nu rețete de vraci și sfaturi de pescari amatori) care să-i direcționeze căile dezvoltării sale competitiv oneste. Fără tăgadă că prima cauză a acestor inadvertențe este lipsa de competență (mai ales că acum toți cam vor să se priceapă la toate !) ; apoi prezența în arena internă a unor interese ce au pus în circulație cîteva cluburi Mecena, a căror autoritate arbitrară le-a conferit titluri fără.. coroane obținute competitiv ; în sfîrșit, mediocritatea poleită de imixtiuni de tot soiul și-a văzut falsa valoare în competițiile internaționale, cînd șușaneaua campionatului, cu etape disputate alandala, după voia uneia sau alteia dintre grupări, a atîrnat o piatră de moară de piciorul fotbalului nostru.

Luptînd diabolic, prin fapte și prin rînduri scrise la obiect și cu o vehementă exigență, unde am lucrat am introdus un climat de muncă în antrenament și principialitatea în joc. Așa se face că, în ciuda vîrstei înaintate, încă îmi păstrez vigoarea spirituală, tenacitatea crezului în reușită, incumetîndu-mă să rămîn încă mult timp un FERICIT BĂTRÎN ! Înlăturînd butada fotbalist-profesionist la drepturi și amator la rezultate obținute prin alții, anulăm actul de defunct, impunînd în schimb legea autorității morale de a răsplăti după contribuția adusă la producția netă a ECHIPEI.

Epoca tinereții este cea mai propice din punct de vedere natural, biologic, pentru crearea unor aptitudini de stimul reciproc, pentru ca fiecare să vadă cu ochii larg deschiși ce este în jurul său. Iar fotbalului, repet, nu trebuie decît să i se dea DREPTUL de a trăi cu conștiința că acela care nu pot trebuie să renunțe. Asta pentru că fotbalul este un prea mare act de credință, de sinceritate, de satisfacții fără limită ce se cere eradicat de toți incapabilii, de toți corupții, de toți, nepricepuții...

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

OMUL CARE JOACĂ

Secretul unei victorii

Am fost tentat să cred, pentru o fracțiune de secundă care durează mai mult decît un gînd, că citirea scorului de 5—0 cu care Saint-Etienne a cîștigat la Hamburg poate fi o greșeală de tipar. Îmi pare nespus de bine că totul a fost o realitate uluitoare și nu un vis, pentru că astfel de lovituri hrănesc cu adevărat frumusețea fotbalului. Lumea fotbalului nostru cunoaște, în general, ce înseamnă Saint-Etienne și S.V. Hamburg. Amintesc doar că „verzii" (numele de recunoaștere și de încurajare al echipei franceze) sînt cea mai iubită și mai valoroasă formație din hexagonul Franței cam de 15 ani. S.V. Hamburg, echipa lui Uwe Seeler și Schultz în deceniul al șaptelea, a făcut mari eforturi, din toate punctele de vedere, în ultimii ani pentru a cuceri supremația în Europa, fiind la un pas, în sezonul trecut cînd, în finala C.C.E., Nottingham a depășit-o greu, cu 1—0.

Încercînd să tranșeze favorabil rivalitatea cu Bayern, după finala C.C.E. S.V. a pierdut neașteptat, în ultimele două etape, și titlul de campioană în fața bavarezilor, publicul marelui port avînd pînă acum un singur trofeu în această dispută : hotărîrea de retragere a lui Gerd Müller din națională, ca urmare a „zgomotelor" cu care au fost anturate execuțiile faimosului golgeter pe stadionul din Hamburg, în 1975 ! Între fotbalul francez și cel vest-german este o oarecare diferență de forță de joc, ilustrată destul de clar în urmă doar cu două săptămîni cînd reprezentativa R.F.G. a învecut clar Franța, cu 4—1 pe același stadion care l-a huiduit pe Müller, determinîndu-l să renunțe la națională. Saint-Etienne poate depăși orice echipă din Bundesliga, dar acest scor surprinzător este asemănător doar cu victoria lui F.C. Bruges cu 4—0, în 1973, pe terenul lui Leeds, tot în Cupa U.E.F.A., formația britanică fiind și ea, pe atunci, în plină urcare spre vîrful piramidei oficiale. Altfel zis, situația lui Hamburg în acest sezon. Să încercăm, pentru că merită, să pătrundem în posibilul secret al acestei „lovituri de ciocan", cum o numesc francezii.

Este cert că Saint-Etienne este o societate extrem de puternică, care știe să-și urmărească cu prîcepere interesele, reușind să le și încunune în succese. În același timp, este și o adevărată familie, chiar dacă prețurile de intrare la reprezentanțiile ei sînt printre cele mai ridicate din Europa. Spiritul ei aparte este condus și întreținut de peste 20 de ani de același președinte, Roger Rocher, care declara, astă-vară, că „se pare că Saint-Etienne merge bine și pentru că nu a fost obligat în toți acești ani să-și echilibreze bugetul scoțînd din buzunar sau garnisind cu profituri acest săculeț ce putea fi de multe ori neîncăpător"... Tot în același interviu — și afirmația aceasta mi s-a părut extraordinară — spunea că „în aceeași perioadă nu s-a considerat niciodată ales sau sigur, ci mereu candidat la această funcție"... Pentru a ne da mai bine seama cu cine avem de-a face, vă mai povestesc doar că la o lipsă de la un antrenament a lui Johnny Rep, pe care acesta a motivat-o prin dorința de a-l felicita pe compatriotul său Zootemelk, purtător al tricoului galben în etapa respectivă a Turului Franței care trecea prin Saint-Etienne, Roger Rocher a replicat simplu, găsindu-și poate timp și pentru a-și umple tradiționala pipă : „Merge, dar puteai să găsești ceva și mai bun". Antrenorul „verzilor" este de 8 ani Robert Herbin, copil al orașului și fostă glorie a acestei echipe. Despre el, recent, Platini spunea că „simplifică toate drumurile din teren canalizîndu-le spre poarta adversă, lăsînd în același timp o mare libertate de acțiune propriilor jucători". Acest Michel Platini, vedetă de excepție a fotbalului francez, despre care un prieten de la Paris crede că joacă doar 15 minute într-un meci, dar le joacă la fel de bine ca Pele !

Acest 5—0 este creația unei echipe care trăiește prin loviturile de grație ale unui Platini, care știe să-i aducă pe Paganelli și Roussey la 15 și, respectiv, 17 ani, dar care învinge, mai ales prin spiritul unui „președinte candidat" de factura lui Roger Rocher și a unui antrenor care apără cu competență sudoarea strînsă de mic sub același tricou.

CORNEL DINU ■

RUGBY

În haine de lucru

La numai o săptămînă după magnifica victorie asupra reprezentativei Franței și după încă o etapă divizionară disputată în mijlocul aceleiași săptămîni ce-a trecut, spectatorii bucureșteni au așteptat cu deosebită nerăbdare întîlnirea-derby Steaua—Dinamo, pentru definirea liderului de toamnă și reeditarea unei tradiționale dispute, totdeauna îndîrjită. Interesul mai larg, suscitat de această confruntare pentru toți spectatorii din țara noastră, a propus televizarea celei de a doua reprize, cu atît mai mult cu cît în rîndul celor două echipe apăreau nu mai puțin de 15 jucători (o întreagă formație !) dintre selecționabilii lotului național.

Jocul a corespuns în bună măsură cu miza lui mare, cu perioade alternative de dominare, determinate uneori și de un vînt ploios de mare intensitate, într-un spirit de acută nervozitate, la care a contribuit, pe de altă parte, și arbitrajul greoi și defectuos al lui Alexandru Lemnaru.

Scorul 15—9 (3—3), în favoarea lui Dinamo, putea fi în mod echitabil 15—15, datorită unui finiș impresionant și jocului la mînă, spectacular și eficace, prestat de Steaua.

În ciuda defecțiunilor sale și eliminărilor dictate, care au prejudiciat nu numai spectacolului ca atare ci și celor două echipe, meciul a fost totuși, de mare luptă în numeroase faze, iar confruntarea la tușe a atins frumusețea marilor întîlniri. A fost rîndul lui Dărăban (Dinamo) și al lui Marin Ionescu (Steaua), primul — neselecționat, iar cel de al doilea — rezervă în meciul cu Franța, să-și dovedească înalta clasă și ambiția lor revendicativă pentru un post titular. De asemenea, s-au afirmat „rezervele" Codoi (Steaua) și Chiricencu (Dinamo) din liniile dinapoi. „Titularii" naționalei au fost și de astă dată utili, confirmîndu-și ultimele evoluții. Astfel, Constantin (Dinamo), cu toate capriciile meteorologice, și-a reglat destul de bine tirul obținînd două lungi și reușind trei lovituri de pedeapsă precum și o transformare, iar Alexandru (Steaua), reușind o lovitură de pedeapsă și o transformare la eseul lui Pojar. Cele două mari echipe de rugby se găsesc, deocamdată, la egalitate cu cîte cinci (31), dar Dinamo își adjudecă opțiunea de campion de toamnă, deocamdată, prin victoria obținută acum.

Oricum, lupta e strînsă și sperăm încă în asemenea confruntări titanice. Ceea ce însă mai considerăm necesar să menționăm aici, pe lîngă condițiile specifice notate redactoricește, este și acea condiție de bază organizatoric-administrativă, care întovărășește ca o umbră, de multe decenii, activitatea rugbyului nostru intern.

Se pare că, pe bună dreptate, unii dintre suporteri și gazetari l-au comparat cu o veritabilă „cenușăreasă" a sportului românesc, care, deși ar merita să poarte coturni împărătești, după fiecare a sa ispravă, se întoarce la saboții vechi, de altădată.

Chiar în complexul sportiv de la Ghencea, unde s-a disputat acest ultim mare derby, senzația spectatorului plătitor a fost că e direcționat spre o cale mai lăturalnică, undeva în spatele templului fotbalistic, pavoazat sărbătorește pentru întîlnirea de la orele 14, pentru alți spectatori și pentru un spectacol de altă elită. Aspectul terenului de rugby apare, comparativ, ca un simplu teren de antrenament, lipsit de tribune și de ambianță sportivă, cu un singur șir de pseudotribune angrenate pe bile metalice, total insuficiente pentru cei aproximativ o mie de spectatori care au înfruntat distanțele urbane și vremea potrivnică. Spectatorii s-au înghesuit în picioare, pe o singură latură a terenului, de unde nu puți avea nici o viziune panoramică, nu puți vedea întregul marcaj, nici toate fazele.

În plus, deși n-am văzut jocul la televizor, nu-mi închipui cum s-ar putea transmite bine un asemenea spectacol rugbystic în vecinătatea circulației, normal de la nivelul bocancilor sau cu cîteva trepte mai sus !

Am văzut, cu toții, mari spectacole rugbystice televizate și am înțeles foarte clar că ele trebuie privite din unghiuri cît mai diverse, uneori din zborul razant al vulturilor sau, ca la Machu-Pichu, din helicopter, alteori chiar din sateliți, admirîndu-i formațiile de păsări migratoare ale treisferturilor sau turbionul mulurilor și grămezilor spontane, faze „vizibile" numai la altitudini și unghiuri convenabile, asemeni grandioaselor figuri indiene scrijelate pe înaltele platouri. Sigur că, de multe ori, e necesar prim-planul amănunțit, cum și poezia anatomică a mozaicurilor de corpuri atletice, mimînd altoreliefurile templului din Pergam, cu voluptoasele mahăi dintre zei și titani. Dealtfel, tot la televiziunea noastră am avut, nu demult, plăcerea unui asemenea film, neozeelandez, cu un veritabil poem-documentar intitulat : „Rugby".

Fără îndoială că sportului cu balonul oval, disputat sub imensele portale herculeene, i s-ar cuveni un modern Colisseum, regenerator de fastuoase impresii și grandioase aspirații ale cugetului uman !

TUDOR GEORGE ■

Taxe multe, performanțe puține

Deși pare greu de crezut, ei bine, pentru a lua startul în fiecare etapă din competițiile organizate de FRAK (Federația Română de automobilism și karting) un sportiv trebuie să achite anticipat o taxă de 100 lei (indiferent dacă este elev, student sau militar !), asta pînă și în concursurile organizate sub egida generoasei întreceri naționale „Daciada". Așa se face că unui sportiv care participă, individual, la toate etapele de campionat dintr-un an îi sînt necesari 1500 lei numai pentru taxe de înscriere ! Aceleași taxe se ridică, pentru o asociație sportivă care-și înscrie o echipă la toate etapele de campionat într-un an, la 10 500 lei (!). Însă recordul taxelor — de neegalat pe plan național dacă nu și european — îl deține FRAK „împotriva" acelor concurenți care solicită să verifice corectitudinea și cinstea sportivă a unor colegi de întrecere, care, prin trucarea motorului sau a unor părți mecanice, obțin în afara regulamentului cai-putere „ilicite". Astfel, dacă în 1975 taxa de contestare era de 300 lei, ea s-a ridicat apoi la 1 000 lei, după încă un an la 2 000 lei,... sub pretextul necesității unei garanții din care să se suporte cheltuielile de demontare-montare, dacă cel contestat era găsit „curat". Din 1979, FRAK s-a gîndit să scoată venituri și din ceea ce ar fi trebuit să constituie una din primele sale obligații : să apere cinstea și echitatea, să vegheze ca toate concursurile să se desfășoare în condiții de deplină egalitate sportivă. Și atunci a instituit o taxă de contestație în valoare de 3 300 lei, care, indiferent dacă sportivul ce contestează are sau nu dreptate, se reține în întregime ca venit al FRAK (! !). Adăugînd și cheltuielile de demontare-montare (ce se achită separat), verificarea prin contestație a unui autoturism din punct de vedere al corectitudinii tehnice costă, în noua reglementare a FRAK, circa 4 500 lei ! E mult, e imens. Între timp, FRAK a adăugat penibilei taxe și un supliment de generozitate, cel prins cu „cioara vopsită" fiind exclus numai din competiția respectivă. Anul acesta „clemența federală" a mers pînă acolo încît, de exemplu, alergătorul M. Alexandrescu (în paranteză fie spus, pregătit la Politehnica București de antrenorul federal Marin Dumitrescu), prins în flagrant de furt sportiv în urma demontării mașinii, a pierdut numai punctele acumulate în etapa respectivă, iar apoi, concurînd în etapele următoare cu același autoturism, a ieșit campion național de viteză pe circuit ?! Asemenea lui, iată-l anul acesta campion național la viteză în coastă pe timișoreanul T. Molnar, același care, în ultima etapă de campionat din 1979, a fost descalificat „sine die" pentru că, aflînd de existența unei contestații, și-a sustras mașina din parcul închis (pentru a nu fi descoperit cu motorul trucat) și a șters-o iepurește.

Dar acestea nu sînt singurele modificări de regulament care țin deschise porțile necinstei în sportul automobilistic. În pofida unor reglementări riguroase pe plan internațional (pe care trebuie să le respecte, volens-nolens, și sportivii români), pe plan intern se elaborează altfel de regulamente, care frînează progresul acestui sport și care pun în inferioritate, față de alte mărci, tocmai autoturismul românesc „Dacia". Din păcate chiar Codul sportiv național auto este ignorat de diverse comisii ale federației, fiecare „elaborîndu-și" propriile regulamente, în funcție de interesele de moment ale unor conducători de cluburi sau sportivi, membri în respectiva comisie. Așa se și explică adevărata „inflație" de maeștri ai sportului, și mai ales de candidați în a obține acest titlu în condițiile cînd, la jumătate din clasele camionatului (fiecare cu campionul ei național), asistăm la „îndîrjite" întruntări între 2—3 mașini „dezumflate", învinse detașat de o „Dacie" 1300 de serie ?!

DUMITRU RUJAN ■

profesor, campion național de raliuri în anii 1975, 1979, 1980

Lumea în care trăim

Alarmă pentru anul 2000?

Vă amintiți ? Cîndva, cu două-trei decenii în urmă, mileniul următor genera ipoteze de domeniul fantasticului. Excursii interplanetare, orașe submarine sau cosmice, computerizarea tuturor proceselor de producție, transformarea deșerturilor în grădini înfloritoare, alimentația sintetică și cîte și mai cîte altele.

Și totuși, ce va oferi omenirii anul 2000 ?

Iată o întrebare care stîrnește discuții aprinse și controversate și care pune numeroase și grave probleme lumii în care trăim. Cu douăzeci de ani înaintea „scadenței", viziunea asupra mileniului care urmează s-a modificat radical. Desigur, în ultimii ani, omenirea a înregistrat succese strălucite în diferite domenii ale științei și tehnicii. Dar, în același timp, practic s-a făcut prea puțin pentru ca unele din visurile cele mai simple, visurile cele mai puțin îndrăznețe, să devină realitate. În numeroase țări ale lumii nu au fost încă rezolvate — pentru toți locuitorii — problemele elementare ale vieții : alimentația și apa. Criza energiei și a materiilor prime afectează și ea sute de milioane de locuitori ai planetei. Așa se face că astăzi numeroși specialiști occidentali au ajuns la concluzia că, în esență, perspectiva anului 2000 înseamnă pentru multe țări ale lumii nesiguranța sumbră a unei penurii dramatice de hrană, apă, energie și materii prime.

Hrana. Într-un raport prezentat președintelui S.U.A. de către un grup de organisme federale, intitulat „Raport 2000", se avertizează că dacă în lume vor continua, fără corectări sensibile, actualele tendințe în dezvoltarea economică și socială, omenirea va cunoaște evoluții dramatice. Populația planetei, probabil, va ajunge în anul 2000 la circa 7—8 miliarde. Cererile de produse alimentare se vor dubla și tripla, la fel și costul acestora. În schimb, în cele mai multe țări, dacă nu se vor lua din vreme măsuri, producția agricolă nu va putea răspunde cererii de produse necesare pentru salvarea omenirii de foamete. Soluția este ca omenirea să investească o parte mai mare din multiplul său potențial pentru introducerea în circuitul agricol a unor întinse suprafețe deșertice, pentru extinderea irigațiilor și mai ales a cercetărilor științifice.

Apa. În prezent, peste 2 miliarde de oameni suferă din cauza lipsei de apă salubră. Specialiștii demonstrează că în anul 2000 cantitatea de apă pentru fiecare locuitor va fi și mai mică decît în prezent. Firește — subliniază ziarul italian „L'Unità" — aceasta în mod neuniform. Anumite zone ale globului — din Africa, America de Sud, Asia, spre exemplu — nu vor fi în stare să dezvolte agricultura din lipsă de apă. Oamenii vor continua, mai mult decît înainte, să părăsească terenurile sărăcite pentru a se îngrămădi în marile orașe. Dar apa nu va putea fi asigurată în cantități suficiente nici acolo. Și cum să fie dacă în cele mai multe țări, în acest domeniu, se fac cele mai mici investiții posibile pentru cercetare, pentru găsirea unor soluții, pentru amenajările necesare.

Energia. Cît privește problemele energiei, lucrurile sînt și mai sumbre. Presa mondială a prezentat pe larg concluziile Conferinței mondiale a energiei, care a avut loc în această toamnă în R.F. Germania, la München : perspectiva apropiată a unei grave penurii. Cercetătorii au demonstrat că rezervele de petrol ale globului sînt limitate. Semnalul de alarmă a fost general : pentru diminuarea efectelor crizei petrolului, omenirea trebuie să găsească urgent noi surse, să extindă folosirea energiei solare, nucleare, eoliene, a mareelor, orice formă de energie care poate înlocui aurul negru.

Materiile prime. În jurul anului 2000 procurarea unor materii prime, și în special a anumitor minereuri, va fi mai dificilă decît eventuala transformare a Saharei într-o grădină înfloritoare. Cu toate industriile de înlocuitori care funcționează astăzi în lume, cu toate măsurile luate pentru cibernetizarea, miniaturizarea sau folosirea microprocesoarelor, criza materiilor prime se va accentua, prețurile acestora sporind, după toate calculele, de peste trei-patru ori. Cauzele crizei constau atît în consumul irațional cît și în lipsa de preocupare pentru descoperirea unor noi resurse, chiar dacă ele sînt mai greu valorificabile. Cît privește înlăturarea risipei de materii prime și materiale, diferiți specialiști propun nenumărate soluții. Unii preconizează tehnologii cu totul lipsite de deșeuri. Alții, dimpotrivă, vorbesc de utilizarea deșeurilor. Totul este, după părerea specialiștilor italieni, să se înțeleagă că în mod ireversibil omenirea se îndreaptă spre o epocă de penurie a resurselor. „A ne imagina astăzi anul 2000 înseamnă inevitabil a gîndi în termeni de austeritate. Altă alternativă nu este — declara ziarului „L'Unità" profesorul G. B. Zarzeli de la Politehnica din Milano. Trebuie acceptată ideea inevitabilității unei schimbări profunde în modul de a produce, de a consuma și trăi".

Într-adevăr, în fața acestor perspective, omenirea nu poate sta cu brațele încrucișate. Dar dacă este vorba de consum, mai exact de consumul irațional și absurd, atunci cu reducerea acestuia ar trebui început — și anume, cu reducerea consumului de materii prime și materiale irosit în producția militară. Astăzi, se știe, se cheltuiesc pentru înarmare 500 000 000 000 dolari. Aceleași scopuri le sînt destinate între 30 și 40 la sută din producția totală de nichel, cobalt, oțeluri speciale, cupru, uraniu și multe altele. De asemenea, să nu uităm că în domeniul cercetărilor militare, directe sau indirecte, lucrează circa 40 la sută din oamenii de știință ai țărilor capitaliste. Așadar, semnalul de alarmă pe care îl lansează specialiștii occidentali pentru anul 2000 nu este gratuit. Popoarele trebuie să intervină pentru reducerea acestor uriașe fonduri materiale și umane concentrate, nu spre progresul omenirii, ci spre cursa acerbă și absurdă a înarmărilor.

Anul de la cumpăna dintre milenii nu-l putem imagina prin prisma povestirilor științifico-fantastice din deceniile trecute. Plăsmuirile acelea n-au nimic comun cu acest viitor ce se apropie vertiginos. Anul 2000 va aduce probleme grave, tulburătoare, probleme lăsate moștenire de anii precedenți și pe care autorii de anticipație le-au ignorat. În locul călătoriilor în farfurii zburătoare de pe o planetă pe alta, trebuie să ne gîndim la farfuriile ce vor rămîne goale pentru sute de milioane de oameni..

AL. PINTEA ■

Micul ecran și fenomenul violenței

Fiindcă televiziunea ocupă astăzi un loc așa de important în viața oamenilor, s-a pus, bineînțeles, problema responsabilității factorilor competenți pentru conținutul programelor care se transmit. S-au exprimat fel de fel de opinii, dar cea mai controversată chestiune a fost violența pe micul ecran. Contribuie sau nu emisiunile de televiziune cu scene „tari" la creșterea delincvenței ? Se manifestă sau nu la cei ce urmăresc aceste emisiuni, mai ales la tineri, o tendință de a face și ei la fel ? La întrebările acestea unii au dat răspunsuri afirmative, punînd chiar escaladarea din ultimul timp a violenței în legătură directă cu violența de pe micul ecran. În mai multe țări s-au luat măsuri de limitare, în programele TV, a scenelor violente, a senzaționalului. Pe această linie se înscriu și recentele recomandări făcute de ministrul francez al culturii so[illegible]lor de televiziune din această [illegible]ră. În esență, recomandările tind să proscrie violența gratuită din ansamblul emisiunilor. Cînd e vorba de opere de ficțiune, spun recomandările, autorii și realizatorii trebuie să evite a insera în ele scene susceptibile de a șoca, să vegheze asupra identificării telespectatorului cu personajele. Emisiunile nu trebuie să stimuleze imaginația eventualilor candidați la violență, furnizîndu-le idei, rețete, „trucuri", care să poată fi puse ulterior în practică. În ceea ce privește informația, ea trebuie să se abțină de la înfățișarea senzaționalului cu orice preț, să nu transforme programul informativ într-un montaj spectaculos de fapte reale, să asorteze imaginile cu un comentariu care să restituie telespectatorilor adevărata semnificație a faptelor despre care este vorba.

Presa franceză a comentat recomandările de mai sus în chip nuanțat. „Le Figaro", de pildă, după ce recunoaște că tocmai datorită marii forțe de pătrundere a televiziunii anumite măsuri de precauție sînt necesare, face distincția între violența ca reflectare a lumii înconjurătoare — imagini de război, masacre, catastrofe de tot felul — și violența care servește ca resort dramatic pentru operele de ficțiune. În primul caz, adevăratul pericol nu este numai șocul emoțional, violarea sensibilității telespectatorului, ci și o anumită acomodare, o obișnuință pe care o dă repetarea aproape cotidiană a scenelor de același tip. Cel ce stă în fața televizorului sfîrșește prin a se blaza, prin a nu mai acorda atenție celor văzute. Impactul este fără îndoială diferit cînd avem de-a face cu opere de imaginație, cînd intervine distanțarea — geografică, istorică sau psihologică — care atenuează efectele.

Cînd se vorbește de influența pe care programele de televiziune o exercită asupra telespectatorului, accentul se pune pe receptarea celor transmise de către copii

Începere sordidă, sărăcie (în cartierul portorican din New York). Televizorul însă nu lipsește...

și tineret. Fără îndoială că cei mai expuși radiațiilor violenței, indiferent de unde ar porni ele, sînt copiii. Ei sînt și spectatorii cei mai receptivi. Tot ceea ce la adulți a fost, mai bine sau mai puțin bine, refulat prin cultură, educație, rit social, la copii trăiește în stare pură. Rezultă oare de aici că scenele de violență de la televizor formează direct niște brute, niște răufăcători ? Ziarul menționat nu împărtășește această idee. El arată că manifestările cele mai spectaculoase — din westernuri, din filmele cu gangsteri — nu sînt și cele mai impresionante pentru copii. Violențele verbale, situațiile conflictuale care pot să le reamintească situația din propria lor familie, identificarea cu un copil chinuit, cu „David Copperfield", de exemplu, pot să provoace la copii stări de angoasă cu mult mai puternice decît scene șoc, cum ar fi urmărirea și prinderea cu lasoul într-un film cu cow-boy, sau focurile de armă trase de un șerif împărțitor de dreptate. Acestea din urmă sînt admise ca atare, devin o convenție, dacă nu conștientă, în orice caz intuită și acceptată, care exclude posibilitatea de confundare a ficțiunii cu realitatea. În Statele Unite s-a făcut următorul experiment : adolescenții dintr-un internat au fost împărțiți în două grupe ; timp de o lună de zile celor din prima grupă li s-au proiectat — pe micul ecran — filme violente, celorlalți — comedii. Rezultatul : primii s-au comportat, după încheierea curei cinematografice, mai puțin agresiv decît cei din grupa a doua. El se „defulaseră" prin cele văzute la televizor, erau saturați de violență, nu prea mai aveau chef de ea și în viața reală.

Un alt comentator francez face și mai mari rezerve cu privire la „recomandările" despre care am amintit la început. Violența — spune el — face parte integ[illegible]lă, fie-o vrem sau nu, din viața n[illegible]. Copiii o descoperă încă de pe băncile școlii, adulții o întîlnesc la tot pasul și, din păcate, unii dintre ei o mai și practică, persoanele în vîrstă se tem de ea, fiindcă au slabe posibilități de a i se opune. În aceste condiții, a vrea să programezi la televiziune doar filme în care totul este frumos, în care toți oamenii sînt gentili, a vrea să dai numai informații în care asasinatele, omorurile, violurile, hold-up-urile sînt în chip artistic ocolite, înseamnă a vrea să instituî o televiziune ruptă de viață, deconectată de real. Nu ascunzînd violența — este de părere comentatorul amintit — poți proba că ea nu există ; rolul televiziunii este, dimpotrivă, de a aduce la cunoștință telespectatorilor care încă nu sînt convinși de acest lucru că violența există, că ea este un flagel și că, prin urmare, trebuie combătută.

Cu toată diversitatea lor, luările de poziție la care ne-am referit conțin idei semnificative pentru atitudinea opiniei publice din țările occidentale față de manifestările de violență și față de rolul micului ecran în această privință. Pe de o parte, se subliniază necesitatea combaterii violenței și, totodată, se recunoaște că anumite precauții, în ceea ce privește înfățișarea scenelor violente pe micul ecran, sînt necesare ; pe de altă parte, rezultă limpede că nu televiziunea este vinovată de escaladarea violenței în țările amintite. Sursa delincvenței în aceste țări o constituie, în realitate, condițiile social-economice, fenomene ca recesiunea, șomajul, inflația, inegalitatea și inechitatea. Numai lichidarea acestora oferă posibilitatea eradicării violenței.

ION D. GOIA ■

Mondo umano ?

Succesul lui Brink

Toamna, la Paris, este așteptată cu interes și pentru premiile literare ce se atribuie în orașul de pe Sena, premii încoronînd, uneori, opere intrate deja în conștiința cititorilor sau a criticii sau, alteori, atrăgînd atenția asupra unor cărți neluate inițial în seamă, din diferite motive. E adevărat, dincolo de importanta lor semnificație de moment, premiile acestea au — sau n-au — contat în evoluția unora dintre laureați.

Nu știu, din această ultimă perspectivă, care va fi evoluția lui André Brink, dar m-am bucurat aflînd că, la 24 noiembrie, el a primit premiul „Medicis" pentru străinătate pentru romanul său „Un anotimp alb și uscat". Îl cunoșteam din știrile, e adevărat destul de rare, care se refereau la el și la activitatea lui literară. Criticii francezi, care i-au citit cele patru cărți publicate pînă acum de editura „Stock", opinează că este vorba de „unul dintre primii romancieri mondiali". Statisticile editurii respective și ale librăriilor în rafturile cărora s-au aflat amintitele cărți vorbesc de un incontestabil succes la public al acestui scriitor sud-african.

Dar poate ceea ce nu știu mulți dintre cititorii cărților lui André Brink este că, în Africa de Sud, acestea „au fost interzise adesea, confiscate, cenzurate înainte de apariție sau chiar cînd erau gata spre a fi difuzate" — după cum constata revista „Jeune Afrique". Dealtfel, ultimul său roman, cel încoronat cu premiul „Medicis", a fost blocat din septembrie pînă în decembrie 1979.

André Brink este obișnuit cu atare tratamente. El, ca un scriitor afrikaner, se află, împreună cu Breyten Breytenbach, Athol Fugard, Etienne Leroux, și alți cîțiva, pe aceeași parte a baricadei și contestă vehement apartheidul din țara lor. Dealtfel, în 1973, Brink a fost primul scriitor afrikaner lovit de cenzura sud-africană. Romanul său a fost interzis pentru... pornografie! Dar, scria „France Presse", însuși autorul și critica internațională știau că aspectul politic al romanului determinase decizia cenzurii sud-africane. În carte, Brink povestește viața unui actor metis, condamnat la moarte pentru uciderea iubitei sale albe. Concomitent, autorul supune unei radiografii amănunțite sistemul segregației rasiale sud-africane și, firește, așa ceva nu acceptă cercurile guvernamentale și politice din țara sa, care-l acuză că trădează sistemul respectiv. O spune chiar el într-un interviu acordat revistei Jeune Afrique, în iulie a.c. „Dacă eram negru, cărțile mele n-ar fi fost publicate niciodată și de mult aș fi fost putrezit în închisoare... Pentru autorități sînt un trădător pe care ele îl supraveghează, îl persecutionează, îl urmăresc pe străzi ; un rebel".

Recentul și prestigiosul premiu „Medicis" nu i s-a atribuit pentru... pornografie ci pentru calitățile romanului. Că acestea sînt și de ordin politic, este desigur, foarte important. Succesul lui Brink o dovedește. . .

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

— Vă jur, domnișoară, că am intențiile cele mai serioase !

(După „BOHEMIA" — Cuba)

Pomeni pentru săraci?

„Popoarele care au mîncare suficientă trebuie să contribuie la rezolvarea problemei penuriei alimentare în țările în curs de dezvoltare, penurie care constituie o amenințare din ce în ce mai mare pentru pacea mondială". Aceasta este concluzia la care au ajuns oamenii de știință vestgermani care s-au întrunit la Bonn împreună cu membrii Serviciului de prognoză al Ministerului federal al afacerilor externe pentru a analiza situația aprovizionării alimentare și a face propuneri în vederea continuării luptei împotriva foametei în lume.

Experții se arată sceptici în ce privește situația aprovizionării alimentare. Aproape 800 de milioane de oameni trăiesc într-o sărăcie absolută. Cel puțin 10 la sută din omenire suferă de foame, iar mizeria se va agrava și mai mult (mai e oare loc ?) datorită faptului că majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au dificultăți serioase în reglementarea facturii lor petroliere. Dieselul, indispensabil pentru irigarea terenurilor, devine tot mai scump. Într-un răstimp scurt, prețul îngrășămintelor s-a dublat. Și nimeni nu poate spune în ce măsură va spori producția agricolă a țărilor „lumii a treia". În anii precedenți s-a înregistrat o creștere de 2,5—3 la sută, adică aproape în același ritm cu creșterea demografică, care nu este de natură să stimuleze optimismul experților. Pe de altă parte, consideră ei, pe măsură ce industria progresează, crește și cererea de produse alimentare, cerere pe care agricultura acestor țări nu o poate satisface. Prof. Ruthenberg de la universitatea din Hohenheim aprecia că problema alimentară nu decurge dintr-o producție agricolă insuficientă în aceste țări, ci mai curînd din lipsa de resurse de muncă și de putere de cumpărare. Aceste țări au nevoie de produse alimentare în abundență — pentru a remedia lipsa — iar livrările ar trebui să fie gratuite. Bineînțeles (vă așteptați, nu?) propunerea unui asemenea ajutor a ridicat numeroase obiecții.

Oricum, o creștere a ajutorului alimentar, chiar dacă poate fi finanțată, nu poate constitui decît o parte a strategiei folosite împotriva foametei. Țările în curs de dezvoltare trebuie să creeze condiții propice creșterii producției și randamentului în agricultură, cu scopul de a-și asigura securitatea pe planul aprovizionării alimentare. Dar sînt unanimi experții, chiar dacă lumea a treia reușește să-și sporească producția agricolă, ea va trebui, în continuare, să importe produse agroalimentare. Și atunci ?

Sărăcia, sămînța tuturor relelor este vîrîtă mai adînc în pămîntul înfometaților lumii de plugul aristocrației tehnologice. Orice ar face, țările lumii a treia sînt condamnate să rabde de foame. Cît ? Nici atît n-au reușit experții să stabilească. Deci, dacă sărăcia e de vină, încercările timide de industrializare nu sînt în măsură decît să sporească necesarul de hrană și, deci, penuria. Și oricîte eforturi ar face pentru creșterea producției agricole, ele sînt condamnate să importe sine die alimentele rudelor bogate. Că un ajutor alimentar, fie el substanțial, nu este capabil să îmbunătățească situația am aflat. Dar, așa cum alți experți au știut să secătuiască mănoasele pămînturi ale Africii și Asiei cu monoculturile inutile țărilor lucrătoare, tot așa experții de acum ar trebui să conceapă un sistem eficace de readucere a fertilității pe sterpele țarini. Nu de pomeni au nevoie necăjiții lumii. Lor le trebuie siguranța bucății de pîine pentru ei și familia lor, siguranță pe care, oricît s-ar străduI „umanitarele" guverne care distrug sute de tone de produse alimentare în numele rentabilității, n-o pot da cel cițiva saci cu grîu aduși de avioanele generoșilor. Reparațiile de care au nevoie țările sărăcite sînt uriașe și meritate.

IOAN ROȘCA

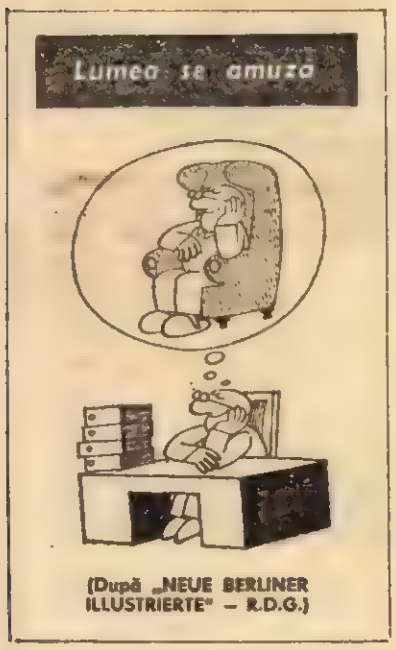

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

MIRCEA ELIADE LA NEW YORK

Aceste însemnări sînt departe de a avea un conținut biografic. Nu am avut privilegiul distinsului publicist L. Kalustian de a-l cunoaște personal pe marele om de știință și scriitor Mircea Eliade. Despre trecerile lui prin New York vom afla, fără îndoială, din memoriile sale, în curs de publicare, primul volum făcînd de curînd obiectul unei atente și rafinate analize în „România literară", sub semnătura lui Valeriu Răpeanu.

Pasiunea pentru opera științifică și beletristică a lui Mircea Eliade mi-a impins însă curiozitatea spre o dublă cercetare. Mai întîi, dintr-un sondaj ad-hoc făcut printre colegii mei de la Națiunile Unite, am constatat cu o îndreptățită satisfacție că personalitatea românului Mircea Eliade este cunoscută pe toate meridianele, iar despre opera sa se vorbește cu admirație. Diplomați brazilieni, militante feministe din Finlanda, sociologi indieni, juriști francezi, aflați ca reprezentanți ai țărilor lor la Națiunile Unite, în această toamnă, mi-au împărtășit, nu o dată, că în mediile universitare, academice, și chiar în cele diplomatice despre scrierile lui Mircea Eliade se formulează comentarii și impresii elogioase, într-o totul justificate de valoarea creației sale științifice și literare. Larga difuzare a lucrărilor sale, mai ales în versiunile publicate în limba engleză, reprezintă un fapt cert și îmbucurător, față de care orice subiectivism trebuie să pălească.

Cea de-a doua investigare la care m-am referit a avut ca punct de plecare studierea unor publicații realizate cu ajutorul computerelor și care oferă o imagine matematic exactă asupra sferei de difuzare a întregii opere a lui Mircea Eliade publicată în limba engleză. Astfel, în uriașele volume intitulate „Books in Print", ediția 1979—1980, volumul I, apărut sub egida companiei R.S. Bowker Company, simultan la New York și Londra, lucrare conținînd zeci de mii de pagini, la pag. 1 130 din tomul amintit, găsim o enumerare de 32 volume semnate de Mircea Eliade și aflate, ne asigură computerul, în circuitul public al cărților. Firește, rîndurile de față nu pot face concurență unei bibliografii a operei lui Mircea Eliade. O asemenea bibliografie știu că s-a întocmit și, cu toate că nu o am în față, am convingerea că nu a putut face abstracție de cele 32 titluri pe care le-am întîlnit în lucrarea „Books in Print". Ceea ce se cuvine însă a fi relevat este faptul că, alături de lucrările de istorie a religiilor, traduse, probabil, în totalitatea lor, în limba engleză, apar mai multe volume de beletristică care înscriu literele românești în circuitul mondial al cărților de valoare. Pentru a mă limita la un singur exemplu, voi semnala că romanul „Noaptea de Sînziene" apare pe poziția a patra sub numele lui Mircea Eliade, cu precizarea că reprezintă o traducere din limba română.

Dar pentru că aceste însemnări sînt intitulate „Mircea Eliade la New York", să zăbovim puțin asupra legăturii directe dintre creația literară a lui Mircea Eliade și marea metropolă americană. Am în față volumul intitulat „Two Tales of the Occult" semnat Mircea Eliade și tradus din limba română de William Ames Coates. Volumul a apărut la New York, în editura „Herder and Herder", situată la nr. 232 din binecunoscuta Madison Avenue. Cartea cuprinde două nuvele, familiare cititorilor din România, și anume „Nopți la Serampore" și „Secretul

TWO TALES
OF THE OCCULT

MIRCEA ELIADE

TRANSLATED FROM THE RUMANIAN
BY WILLIAM AMES COATES

HERDER AND HERDER

doctorului Honigberger". O scurtă notiță editorială ne informează că aceste două nuvele reprezintă „prima carte de beletristică publicată în limba engleză de savantul de renume mondial", subliniindu-se, totodată, că ele „reflectă interesul de o viață al autorului pentru misterios, magic și divin". După o succintă prezentare narativă a celor două nuvele, nota editorială se încheie cu următorul text: „Mircea Eliade se bucură de ani de zile de o mare reputație în țările europene pentru lucrările sale literare, reputație care egalează prestigiul său științific în Statele Unite ale Americii. Acum, cititorii de limbă engleză se vor putea bucura pentru prima dată de „cealaltă față" a acestui remarcabil autor".

După această elogioasă prezentare editorială a autorului, cred că este bine să cedez cuvîntul lui Mircea Eliade, care, într-o scurtă introducere la volum, scrisă special pentru ediția în limba engleză, ne informează că cele două povestiri apar pur și simplu dintr-o întîmplare pentru prima dată în limba engleză. Profesorul W. A. Coates a găsit, cîndva, într-o librărie din Frankfurt, versiunea germană a „Nopților la Serampore" și, dispunînd și de versiunea franceză a povestirii, s-a hotărît să compare textele german și francez cu versiunea originală în limba română. Pentru aceasta a învățat mai întîi românește și a hotărît să retraducă povestirile amintite mai sus din limba originalului. Mircea Eliade își recunoaște responsabilitatea pentru faptul că opera sa literară a fost pînă la cele două povestiri în întregime inaccesibilă cititorului de limbă engleză. El declară: „Sînt parțial răspunzător pentru această situație, întrucît nu am făcut nimic pentru a promova traduceri în limba engleză din scrierile mele literare". (pag. VIII) Cu o modestie rară pentru un scriitor de talia sa, Mircea Eliade ne informează mai departe că, la un moment dat, abandonase chiar ideea posibilității publicării unor traduceri din lucrările sale literare în limba engleză. Totuși, spune Mircea Eliade, „am continuat să scriu beletristică în românește, cu toate că mulți ani singurii mei cititori au fost soția și cîțiva prieteni. Dar aceasta e o altă poveste..." (pag. VIII)

Departe de mine intenția de a face o cronică la nuvelele lui Mircea Eliade, în versiunea lor engleză. Ele sînt suficient de cunoscute în țară; destoinici critici literari s-au aplecat cu grijă asupra analizei lor, iar valoroasa monografie „Hermeneutica lui Mircea Eliade" de Adrian Marino oferă, cred, tot sporul de cunoștințe necesar pentru înțelegerea literaturii fantastice a lui Mircea Eliade. Nu aș dori însă, ca cititorii să rămînă cu impresia că la New York este cunoscută doar opera publicată de Mircea Eliade în limba engleză. O prestigioasă publicație „Dictionary Catalogue of the Research Libraries", apărută sub auspiciile celei mai mari biblioteci din New York — The New York Public Libraby — conține în suplimentul său pe octombrie 1980 suficiente date pentru a ne convinge că scrierile lui Mircea Eliade sînt cunoscute la New York în totalitatea lor. Cîteva exemplificări sînt edificatoare în acest sens. Astfel, pe lîngă lucrările științifice publicate în limba franceză, Mircea Eliade figurează, între altele, cu romanul „Noaptea de Sînziene" în românește, și franțuzește cu „Fragmente dintr-un jurnal", apărute la Paris, în 1973, precum și cu volumul mai recent „L'epreuve du Labyrinth" apărut la Paris, în 1978 și care conține 248 pagini.

După cum se știe, „L'Epreuve du Labyrinth" conține rezultatul discuțiilor dintre Mircea Eliade și Claude-Henri Rocquet. Am convingerea că acest volum este cunoscut în țara noastră tuturor celor care urmăresc cu atenție creația lui Mircea Eliade.

La sfîrșitul acestor însemnări este firesc să ne întrebăm ce cunoaște cititorul american din 1960 despre biografia scriitorului român Mircea Eliade. Pentru a răspunde la această întrebare nu este nevoie nici de imaginație și nici de cercetarea enciclopediilor sau a dicționarelor literare. Sub fotografia reprezentîndu-l pe Mircea Eliade la masa sa de lucru, volumul „Two Tales of the Occult" înscrează următorul text: „Mircea Eliade s-a născut la București, în România, în 1907. După studii făcute la Universitatea din București, a obținut o bursă de la Maharadjahul din Asimbazar și a studiat în India între 1928 și 1932 la Universitatea din Calcutta cu profesorul Surendranath Dasgupta. Mai tîrziu, a petrecut o perioadă de timp într-un ashram în Rishi Kesh din Himalaya, cu ilustrul Swami Shivananda și s-a reîntors în România unde și-a susținut doctoratul în 1933 cu o dizertație despre Yoga. Mircea Eliade este profesor de istoria religiilor la Universitatea din Chicago din 1957, iar în 1962 a fost numit profesor emerit la aceeași universitate".

IOAN VOICU

Corespondență specială, New York dec. 80

O generație tînără, căutătoare a păcii

O întîmplare fericită pentru mine a făcut ca, activînd o perioadă îndelungată în cadrul organizației de tineret, să surprind în formarea și afirmarea lor două generații postbelice ; aceea căreia îi aparțin și, în mod firesc, cea care a urmat. Din punct de vedere al climatului internațional, factor sensibil în definirea unui ideal de viață, lucrurile se prezintă în mod diferit căci, dacă prima din aceste generații a cunoscut din plin toate monstruozitățile războiului rece, cum le cunoscuse în copilărie și pe ale celui mai fierbinte cu putință, respectiv cea al cărei ani tineri, de la adolescență la maturitate, sînt circumscriși ultimului deceniu și jumătate — perioadă distinctă și pe planul vieții noastre social-politice interne — a beneficiat și de eforturile, fluctuante nu o dată, ale cursului spre destindere al lumii de azi. Cel puțin din perspectiva politicii externe românești, atît de consecventă în promovarea unui spirit de înțelegere și colaborare în relațiile internaționale, generația de la noi s-a format în această convingere nestrămutată că stă în puterea popoarelor să preîntîmpine o nouă și catastrofală conflagrație mondială. Adevărul este că pornind de la această convingere ea a găsit partenerii de dialog asupra acestor probleme, printre tovarășii săi de generație de pe toate meridianele lumii, gazda dialogului fiind adesea Bucureștiul.

Departe de a se resemna sau de a se antrena în disperatul joc al echilibrului terorii bazat pe arme, generația tînără de pe planeta noastră, în tot ce are mai bun și mai conștient, caută cu înfrigurare căile spre pace, alternînd manifestarea de masă, cu amplu răsunet, cu dialogul constructiv în jurul mesei rotunde în care luciditatea se unește, nu o dată, cu spiritul științific. Mi-a fost dat să-i văd pe tinerii japonezi în lungile lor marșuri, dar și discutînd pe grupe, gospodărește, ce acțiuni să întreprindă pentru a se înfăptui lozincile scandate de-a lungul a zeci de kilometri „Genbacu, Yurusumagi!" (Să nu se repete bomba atomică) sau „Hiroshima, Nagasaki Wo, curicaesuna!" (Niciodată o nouă Hiroșima și un nou Nagasaki). Înfiorat pînă la cea din urmă fibră a ființei mele de dinamitardul „Africa O-ye!" în piața centrală din Brazzaville a Republicii Populare Congo am cunoscut mînia tineretului de pe continentul negru împotriva colonialismului asupritor al popoarelor din această zonă a lumii. După cum la Turku, în Finlanda, am fost martorul unei discuții aproape matematice, precise, asupra arsenalelor nucleare plasate înainte toate în Europa, discuție purtată în bună măsură de cercetători tineri ai domeniului, printre care am recunoscut și pe cîțiva dintre protagoniștii mișcărilor studențești din 1968.

Mi-am amintit toate acestea și încă multe altele de acest gen, participînd recent, în calitate de reprezentant al mișcării pentru pace din țara noastră la un seminar organizat de aceasta și organizația de tineret tot de la noi, în colaborare cu mișcarea creștină pentru pace din Italia pe tema opririi cursei înarmărilor. Dincolo de bogăția aspectelor survenite în dezbatere, de consensul multora din ideile formulate în vederea intensificării actiunilor destinate dezarmării, în primul rînd celei nucleare, m-au impresionat de o parte și de alta, maturitatea de gîndire politică a interlocutorilor tineri, răspunderea lucidă față de destinele umanității, preocuparea pentru ca destinderea, fragilă încă, să fie eliberată de sub teroarea unor evenimente alarmante petrecute pe plan internațional de mai bine de un an încoace!

Și mi-am amintit, urmărind cu interes acest dialog, minunatele și atît de adevăratele cuvinte ale președintelui Republicii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostite la Forumul tinerei generații din primăvara acestui an : **„În lupta ursită care se desfășoară astăzi pe plan mondial, popoarele, clasa muncitoare, forțele progresiste au rolul hotărîtor și dispun de capacitatea de a asigura triumful politicii de pace. În această mare bătălie, tineretul patriei noastre, tineretul de pretutindeni trebuie să fie în primele rînduri".**

NICULAE STOIAN

ALBA IULIA — UN TEZAUR PENTRU ARHEOLOGI

1 decembrie la Alba Iulie. Toată noaptea a plouat. Acum, vremea-i în doi peri. Stă să ningă. De frig ți se lipsesc nările și parcă ți se taie respirația. În ciuda acestor condiții vitrege, la șantierul de arheologie din strada Vinătorilor o mină de oameni conduși de profesorul **Mihai Blăjan** și de antropologul **Constantin Fedeorovici**, venit tocmai de la Iași, cern prin spațiul degetelor pămîntul. Apar schelete, vase, cîteva mărgele, un vîrf de săgeată, un cercel de argint. Cu mîinile tremurînde, elementele de ceramică sînt băgate în plicuri, sînt inventariate. Pe o măsuță confecționată pe șantier, din fier-beton, se află o planșetă de lucru lată de cîteva palme. Pe planșetă o ruletă, o busolă, cîteva creioane, hîrtie milimetrică, hîrtie de scris. Din cînd în cînd, cei doi specialiști, făcînd parcă o pauză, se duc la „birou" unde își trec într-un registru date și unde fac tot felul de desene. După ce mă plimb prin întregul șantier arheologic ca-ntr-un amvon, după ce fac cîteva fotografii, în acel „birou" reușesc să stau de vorbă cu cei care conduc lucrările.

— Totul a început cu un an în urmă — începe să ne povestească profesorul Mihai Blăjan, arheolog principal la Muzeul Unirii din Alba Iulia. Un elev a venit la muzeu aducînd într-o sacoșă un craniu și un cercel de bronz. Imediat am plecat în zona respectivă. Cu ocazia unor săpături la un șanț de canalizare au fost distruse mai multe morminte din secolele XI și XII. Sprijinit de un grup de elevi de la Liceul „Horia, Cloșca și Crișan", din localitate, am reușit să salvăm, în săptămîna ce a urmat, 18 schelete. Rezulta clar că în zona respectivă era vorba de un cimitir de înhumație din secolele XI—XII. Intervențiile urgente care s-au făcut la Consiliul Culturii și Educației Socialiste au avut drept rezultat aprobarea începerii lucrărilor în zona unde șantierul de construcții efectua lucrări. În aprilie — țin minte și data, pe 16 — săpăturile arheologice din strada Vinători au reușit să mai salveze, din ceea ce nu distrusese încă buldozerul, cîteva morminte.

— Cîte ?

— Doar 6. Întrucît numărul vestigiilor romane și prefeudale, ce au început să apară, era în creștere nu am mai putut să facem față ritmului de lucru al constructorului, fiindcă se cunoaște faptul că lucrările de arheologie necesită, printre altele, și timp. Aici nu am fost înțeleși. Pe de altă parte, directorul muzeului, Gheorghe Anghel, în ciuda indicațiilor primite, a tergiversat aprobarea fondurilor și nu ne-a dat nici o mînă de ajutor în începerea operațiunilor de salvare a mormintelor. Pe de o parte indiferența celor care trebuiau să răspundă de bunul mers al lucrărilor, de cealaltă parte șantierul care în fiecare clipă ne amenința că se stagnează lucrările, ne-au făcut să pierdem timp prețios și să lungim perioada efectivă de lucru. De aceea, cînd toate șantierele arheologice și-au încheiat de mult activitatea în exterior, conservînd tot ceea ce-i descoperit, noi lucrăm în condiții vitrege, cu un randament scăzut. Dacă vine zăpada e de rău. Întregul front de lucru este descoperit.

Să mergem însă mai departe. Cei care coordonează lucrările șantierului au hotărît să taie în carne vie. Să sape în continuare. Conducerea șantierului, inginerul Mircea Abrudan și șeful de lot Ion Giurgiuț, fiind prieteni cu directorul muzeului, au hotărît ca, în loc să mă ajute să sape peste morminte șanțul de canalizare, să toarne betoane pentru fundații peste morminte. Simțeam că înnebunesc. Plîngeam și lucram de unul singur. Cînd s-a aflat la județ de cele ce se petrec în strada Vinătorilor mi-au sărit în ajutor. Directorul muzeului a fost obligat să mă ajute. S-a format un colectiv de cîțiva specialiști. Este vorba de Valeria Bărbuță, Alexandru Popa și Ioan Șerban. Apoi, printr-o înțelegere mai veche cu centrul de cercetări biologice Iași, am primit ajutor fiind trimis la fața locului doctorul Constantin Fedeorovici — care lucrează de cîteva zile în ciuda faptului că are o fractură la picior. Cel care m-a ajutat cel mai mult și căruia doresc să-i mulțumesc și pe această cale este inginerul Mihai Buza, directorul Institutului de proiectări al județului Alba. El s-a zbătut și în final a reușit să-mi dea 7 muncitori necalificați cu care am început salvarea mormintelor.

— Dar care-i explicația indiferenței directorului muzeului, Gheorghe Anghel ?

— Totdeauna directorul a avut impresia că prin munca pe care o desfășor nu doresc altceva decît să-i iau locul. Uită un singur lucru : eu familia o am la Cluj-Napoca. Puteam să mă duc de mult să mă mut în județul Cluj unde mi-aș fi găsit cu siguranță un loc și un șantier să lucrez. Dar aici, la Alba, îmi place mult, în această vatră a Transilvaniei istoria e la fiecare pas. Am renunțat la confortul unui apartament și la căldura unei familii și dorm într-o cameră, pe care acum o împart cu doctorul Constantin Fedeorovici, pe un pat de fier, fără telefon și televizor dar în schimb sînt înconjurat de cărți și mă bucură succesele și planurile pe care le fac. Ceea ce s-a distrus ne păgubește pe noi toți, păgubește istoria. Cred, în final, că și aici se va face o anchetă serioasă iar cei care se fac direct răspunzători de ceea ce s-a distrus să fie trași la răspundere în fața legilor, în fața societății. Termenele de ridicare și de inventariere a mormintelor sînt scurte. Conducerea muzeului, din acest punct de vedere, nu duce nici un fel de tratative cu șantierul. De asemenea s-a refuzat ajutorul pe care l-am avut unor specialiști în vederea urgentării lucrărilor. Nici măcar nu s-au făcut, cum se obișnuiește, fotografii în diferite faze de lucru.

— Cum, nu s-au făcut fotografii ? Cum, nu există nici un fel de aparat ?

— Am împrumutat un aparat de fotografiat de la un prieten din București. Eu nu prea știu să fac fotografii. Ni s-a spus că fotograful muzeului are alte treburi și că la ora actuală nu sînt aprobate filme pentru așa ceva. Cînd, în disperare de cauză, am cerut ajutorul academicianului Ștefan Pascu, care la ora actuală este prezent pe șantier de cîte ori îl solicităm și care ne-a consiliat foarte atent, mi s-a spus că ar fi mai bine să-mi văd de treabă. Pînă acum s-au inventariat 450 de morminte, 75 romane din secolele II și III era noastră, 195 de morminte din secolele VIII—X și 180 din secolele XI—XII. La toate acestea se mai adaugă 3 bordeie și fundațiile de piatră a 13 locuințe romane cu schelet de lemn acoperit cu țiglă și olane și două fîntîni. Aici aș preciza că datorită monedelor găsite în pămîntul de umplutură, la una din fîntîni, se deduce că aceasta mai funcționa în secolul al II-lea. De asemenea s-au găsit un atelier de pietrărie și un cuptor de ars var de dimensiuni medii. Cel mai important lucru distrus de șantier, pe lîngă morminte, este sarcofagul roman de mari dimensiuni. Toate acestea demonstrează existența unei populații pașnice, sedentare. Observațiile făcute asupra modului de orientare a scheletelor, inventarul existent, duc la concluzia prezenței societății feudale timpurii românești la Apullum. De asemenea, au apărut o mulțime de indicii, unul mai interesant decît altul, din care rezultă că, aici, prin elementele romane de piatră sculptată, ar fi punctul cel mai nordic unde a ajuns civilizația Imperiului roman.

— Ce vă doriți în continuare ?

— Să-mi pot termina în liniște tot ceea ce am început, să mulțumesc în continuare organelor județene de partid pentru întregul ajutor dat și să mai țină vremea cu noi.

Am plecat tîrziu de pe șantier. Începuse să ningă cu fulgi mari. În cîteva clipe totul a fost învelit într-o mantie albă. Plecam mai bogat de cum venisem în ciuda faptului că eram foarte trist. Îmi repetam la nesfîrșit o singură întrebare : cum a fost posibil ca niște interese mărunte, meschine, ale unor oameni fără suflet să pericliteze o astfel de zestre, pe care pămîntul în măreția lui a știut s-o păstreze secole ? O zestre care a fost, este și va fi a noastră, a tuturor.

SORIN POSTOLACHE ■

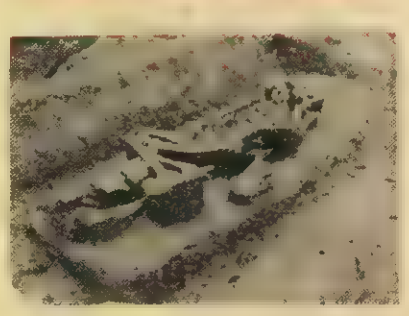

Verigă importantă în istorie

Academicianul ȘTEFAN PASCU : „Ceea ce se petrece la Alba Iulia la ora actuală reprezintă cele mai senzaționale și spectaculoase descoperiri arheologice de pe teritoriul patriei noastre în ultima vreme. Din punct de vedere științific se pot spune o mulțime de lucruri care să concretizeze ceea ce am afirmat. Fără să intrăm în amănunte, enumerînd doar cîteva, pot afirma că este pentru prima dată cînd se descoperă un număr atît de mare de morminte într-o suprafață mărginită. De asemenea, s-a constatat că mormintele aparțin diferitelor epoci, suprapuse timp de secole peste morminte romane. De cele mai multe ori la noile morminte erau folosite, ca elemente de arhitectură și de construcție, bucăți de piatră scoase de la vechile morminte romane. Un alt fapt : descoperirile de la Alba Iulia reușesc să clarifice și să umple un gol, cu noi date referitoare la istoria și continuitatea poporului român. Se cunoaște că veacurile VII și VIII erau cele mai sărace în date. Acesta a fost motivul principal ce i-a îndemnat pe unii istorici străini să pună sub semnul întrebării continuitatea românilor în zona Albei. Necropola descoperită dezminte o dată pentru totdeauna asemenea teorii eronate. Ceea ce s-a găsit în aceste morminte duce la concluzia că populația autohtonă a creat valorile materiale și spirituale, preluînd de la înaintașii lor diferite obiceiuri. E vorba, în concluzie, de o continuitate a tradițiilor. Și încă un lucru : populația românească se găsea, în vremea respectivă, într-o evoluție sesizantă, la nivelul societăților înconjurătoare. Se dovedește astfel raportul de bună vecinătate între așezarea civilă, sătească, și cetatea romană care a continuat să-și ducă viața și în evul mediu cu foarte mici modificări. Putem vorbi, și nu greșim dacă îl numim așa, despre un Voievodat de Alba, ceea ce înseamnă mult mai mult decît o cetate. Este vorba despre o civilizație pe întregul curs mijlociu al Mureșului și care include numeroase așezări sătești și fortificate.

Necropola descoperită recent la Alba Iulia, precizez încă o dată, împreună cu celelalte morminte descoperite în zonă reprezintă o verigă importantă în acest lanț al istoriei care merge pînă înspre secolul XII. Desigur, importanța descoperirilor va spori cu certitudine prin intensificarea cercetărilor la cele cîteva sute de morminte descoperite. Se presupune că numărul lor este mult mai mare — suprafața necropolei nefiind încă stabilită. Intensificarea și concentrarea eforturilor în zona respectivă a Albei o să ne umple sufletele de bucurie, muzeele de noi obiecte, cărțile de noi date".

Floacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (**Lionel Nițescu**, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (**George Arion**) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (**Adrian Dohotaru**) — 2566 , Sector știință-sport (**Ovidiu Ioanițoaia**, Liviu Timbus) — 2559 , Secția reportaj-anchete (**Mihai Pelin**) — 2600 ; Scrisori, telefoane cu publicul (**Mihai Stănescu**, Margo Nedelea) — 2130 , Sector fotoreportaj — 2528 , Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 , secretar responsabil de redacție (**Tudor OCTAVIAN** — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (**Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P. O. BOX-136-137, telex: 11226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

50
ANUL XXIX (1331)
11 DECEMBRIE 1980
Flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Fotografie de A. MIHAILOPOL

O investiție de onoare a cincinalului

După cinci ani, de cînd lama întîiului buldozer a nivelat primele suprafețe de teren vizavi de combinatul siderurgic tîrgoviștean, nici unul dintre obiectivele de investiții ale întreprinderii OȚELINOX nu fusese finalizat. Motivele au fost multe și mărunte. Escaladarea și rezolvarea acestora au fost spinoase și capi ciorne, dar și frumoase. Fiindcă iată, acum, în decembrie, Constantin Gingărașu, inginer și director al OȚELINOX, ne-a dat — în sfîrșit — vestea cea bună : începînd cu 1 noiembrie secția de benzi și table din oțeluri inoxidabile poate să lucreze la întreaga capacitate — 30 000 tone pe an ; iar laminorul de profile mici și sîrmă — capacitate 120 000 de tone pe an din care 60 000 de tone profile din oțeluri aliate — traversează cu succes probele finale la cald. Așadar, ambele investiții ale OȚELINOX-ului au ieșit oarecum la lumină. De ce „oarecum" veți vedea mai încolo. Deocamdată să consemnăm aici că ultima re-re-replanificare a punerii în funcțiune a laminorului se consumase în iunie. Motivul întîrzierilor ? Livrarea utilajelor a întîmpinat greutăți ce păreau la un anume moment de nedepășit. (De subliniat că partenerul extern s-a achitat cu o acribie impusă la pedanterie de toate clauzele contractuale — cel puțin așa ne informa ing. Ion Bunescu, secretarul comitetului de partid. Ca simbol al acestei excelente colaborări, în biroul directorului pot fi văzute alături două superbe și impunătoare ca mărime fotografii în culori. Prima înfățișează toată splendoarea acelui suprem, misterios și divin Fuji-san, „Muntele frumos", care domină arhipelagul nipon, dar și apele, taifunurile și seismele Pacificului, iar a doua nemurește silueta, crenelurile și contraforturile inconfundabile și nespus de dragi nouă ale Turnului Chindiei, cel pe crestele căruia străjerii acelui năprasnic Vlad zis și Țepeș aprindeau seară de seară focuri de veghe și priveghe. Ceea ce le conferă celor două priveliști statutul de unicate : ambele sînt fixate nu pe tradiționalele și, cu timpul, friabilele cartoane, nici pe perisabilele texturi textile, ci pe plăci de oțel inoxidabil.) Fiind noi împătimiți iubitori ai adevărului, numim aici principalele întreprinderi care au provocat tahicardii sufletiștilor ginditori cu tot dinadinsul la datele calendaristice ale punerilor în funcțiune : **Unio** (Satu Mare), **Fabrica de utilaj metalurgic** (Buzău), **1 Mai** (Ploiești), **Întreprinderea de ventilatoare** (București), **Întreprinderea mecanică** (Vaslui) ș.a. despre a căror **ritmicitate** în livrarea utilajelor se poate vorbi orice, mai puțin faptul că ar fi fost corespunzătoare. Calitatea, în schimb, este ireproșabilă, specialiștii sînt unanimi în a

(Continuare în pagina 6)

MIRCEA BUNEA

Ziua tipografului

Culegătorii de semne

Meșteșugul are doar cîteva veacuri, dar lumea, fără el, pare de neconceput. I-au purtat dorul miniaturiștii și caligrafii, într-o vreme cînd pe cerul lumii și al vieții noastre încă nu se aprinsese Galaxia Guttenberg. Ne e greu să ne imaginăm cum arătau lumea și viața noastră sub un astfel de cer. Așa cum din ființa lui Antim sau Coresi, Pann, Ispirescu sau Arghezi nu-i putem despărți totdeauna pe meșterul scrisului de meșterul tipograf, și unul și celălalt, uneori unul prin celălalt, însemnînd Înțelepciunea. Cunoașterea, Arta, Mesajul. Profesiile, de fapt, nu s-au despărțit niciodată, una a-chemat-o spre ea pe cealaltă, cealaltă a întregit-o, literele de plumb cu florile-n lucru au urmat strîns cuvîntul, fidele și leite-n strălucitoare zale, ca niște oști, dîndu-i cel din urmă onor, rămînînd după el lîngă noi, treze, tefere și nebiruite, ca să-l apere de uitare și risipire. Anonimul care a turnat prima oară în plumb „Luceafărul" lui Mihai Eminescu e pentru noi un gigant — vezi **Gigantul** lui Paciurea ! — care și-a asumat, cu doar două mîini, efortul de smulgere a pămîntului și a duhului românesc din inerția umbrei și de proiectare a lor cu fața spre soare, în universal. Pe el și pe mii de slujitori anonimi ai tiparniței, teascurilor și tipografiilor îi vom omagia, mereu și mereu, ca pe bătrînii noștri cititori de civilizație și cultură, la statuile cărora ne închinăm la anume date calendaristice. Munca lor, de cînd se știe, a fost, și e încă, una dintre cele mai grele, mai trudnice. Între marile întreprinderi moderne de astăzi și atelierele sumbre din vechile stampe e o relație de surprize, dar și de continuitate, de perpetue noutăți, dar și de aprigă și eroică competiție a duratei, indeturnabilă în esența ei. Așa cum și luptele lor, precum marea grevă din 13 decembrie 1918, au fost, la noi, la români, printre cele mai aprige, mai patetice, făcînd adesea istorie, istorie cu majusculă. O istorie ale cărei litere au fost de plumb incandescent, a cărei cerneală a fost de sînge, făcînd din vechea, marea și nobila breaslă a tipografilor, o dată mai mult, autoarea unora dintre cele mai strălucite file din cartea neamului. Detașament de frunte al muncitorimii române, oameni de marcă ai spiritualității române, ei au subscris, printre primii, pentru idealul care a luminat ulterior destinul României, tipărind manifestele și chemările partidului comunist, înfruntînd riscul morții ca să impună conștiințelor adevărul.

E greu de imaginat cum arătau lumea și viața noastră cînd pe cerul lor încă nu ardea Galaxia Literei. Pentru milioanele de oameni care deschid, dimineața, ziarul, singura sondă spre un univers real dar necunoscut, apropiat dar nerelevat, con-

(Continuare în pagina 14)

ILIE PURCARU

„Sîntem o familie unită"

„Cred că succesele noastre din acest an se datorează, în primul rînd, unui efort general al oamenilor muncii din întreprindere. Efort care înseamnă, în egală măsură, un plus de organizare și de gîndire tehnică, o înțelegere mai exactă a rostului fiecăruia dintre noi. Și iată, aș spune că acest moment al înmînării carnetelor de membru al O.D.U.S. reprezintă pentru noi, cei de aici, răsplata acestui efort".

Noi, cei de aici, la care se referă Elena Andrei, tehnician chimist la Întreprinderea bucureșteană IREMOAS, sînt muncitori, tehnicieni și ingineri de la „sculărie" și „laborator", cărora, într-una din zilele de sfîrșit ale săptămînii trecute, li s-au înmînat carnetele de membri ai Organizației Democrației și Unității Socialiste. Cadrul festivității : sala de ședințe de la Armături. Simbol al unității, al gîndului și faptei de muncă, simbol „al înțelegerii mai exacte a rostului fiecăruia dintre noi". Ce înseamnă concret unitate de gînd și faptă la IREMOAS ne explică trei proaspeți

(Continuare în pagina 2)

RĂZVAN BĂRBULESCU

„Cel mai greu rol ? Rolul de actor"

La Teatrul Foarte Mic o mare actriță susține singură un spectacol. Monologul **Irinei Răchițeanu** din monodrama lui Aldo Nicolaj, **Stop pe autostradă**, este dovada de netăgăduit a talentului, a puterii lui în fața spectatorului. Mulțumim Irinei Răchițeanu pentru darul ce ni-l oferă, pentru prilejul reîntîlnirii cu ea, actrița care ani de-a rîndul a dat viață eroinelor pe marea scenă a Naționalului bucureștean. Într-atît de mult se imprimase personalitatea interpretativă a Irinei Răchițeanu încît actrița se identifica parcă cu viața acestui teatru. Viața ei depindea de viața marii scene. Acolo o știai aproape seară de seară, acolo îi știai pe marii noștri actori, care ne-au bucurat tinerețea — Vlaicu, Calboreanu, Fintești anu, Birlic, Geo Barton, Beligan, Dina Cocea, Aura Buzescu, Tanți Cocea și cîți alții. De mulți doar banda magnetică ne mai readuce aminte, alții rămîn uitați în umbra amintirii, alții își dau încă măsura talentului lor în spectacole. Și iată cum Irina Răchițeanu are puterea de a se desprinde din tăcerea la care era hărăzită, avînd inițiativa susținerii unui recital. Ne întrebăm însă de ce la Teatrul Mic ? „E greu să te desprinzi de mateă, și pentru mine Naționalul a fost aceasta, dar vine un moment cînd dintr-un motiv oarecare tre-

(Continuare în pagina 19)

CORNELIA BARBU

Rafinăria Ploiești — centenară

Autoritatea controlului oamenilor muncii depinde de calitatea lui

Au trecut patru ani de la prima consfătuire pe țară a forurilor de control — echipe și comisii de coordonare — în domeniul comerțului, al prestărilor de servicii, social-sanitar, transport. Organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, aceasta a instituționalizat și perfecționat una din formele sistemului nostru democratic atotcuprinzător de autoconducere a societății. Au trecut patru ani, timp în care echipele controlului oamenilor muncii au acumulat o vastă experiență în aplicarea Legii numărul 6, au ajuns la maturitatea de a confrunta exact exigențele cu practica reală, de a trage concluzii pentru perfecționarea muncii lor ca și a relației dintre cei ce controlează și cei controlați, dintre echipe și comisiile de coordonare a activității lor în cadrul acestei entități unice îndrumate de Frontul Democrației și Unității Socialiste. Consfătuirile comunale, orășenești, municipale, județene care se vor înșirui prin cea de a doua Consfătuire pe țară a forurilor de control muncitorese, vor pune în evidență toate aceste aspecte în confruntare cu viața.

Dialogul reporterului cu doi dintre președinții a două comisii de coordonare și îndrumare a echipelor de control ale oamenilor muncii — din județul Brașov și din municipiul București — încearcă să sublinieze cîteva dintre trăsăturile acumulate prin experiența de fiecare zi.

BRAȘOV :

— Cunoaștem faptul că echipele de control ale oamenilor muncii în domeniul comerțului brașovean își fac sensibil simțită prezența. Am vrea să știm, tovarășe GHEORGHE RIZEA, cum ați reușit să activizați, să dinamizați aceste echipe ?

— Am acordat o atenție deosebită alegerii și constituirii acestora, cît și comisiilor de coordonare și îndrumare a activității de control obștesc alcătuite cu sprijinul direct al organizațiilor F.D.U.S. În cadrul lor sînt cuprinse persoane cu mare autoritate profesională și morală — muncitori, ingineri, tehnicieni, maiștri — cadre de specialitate și cu experiență de viață. În plus, cred că am reușit să creăm echipe cu o înaltă conștiință a răspunderii și misiunii lor. Și totodată am reușit să permanentizăm controlul controlului! Am organizat astfel analize și schimburi de experiență, am inițiat acțiuni de control dirijat pe domenii de activitate, cu participarea cadrelor de specialitate din inspectiile de stat. Efectul a fost cel scontat: pe de o parte componenții echipelor au învățat și și-au însușit, în actul concret al muncii, metodologia controlului, pe de altă parte s-a consolidat autoritatea lor în fața celor controlați, mai ales în fața șefilor de unități supuse controlului. Cîștigul cel mai mare înregistrîndu-l în sfera eficienței.

— Convingeți-ne cu cîteva exemple.

— În lunile octombrie și noiembrie a.c. Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale, împreună cu comisia județeană de coordonare și îndrumare a activității echipelor, a organizat o amplă acțiune de control. Au fost cuprinse 136 unități comerciale din municipiul Brașov și din celelalte localități ale județului, cu prioritate în cele ce asigură aprovizionarea cu produse agroalimentare a populației și a cantinelor muncitorești. Prin faptul că în aceste colective au participat reprezentanții inspectoratelor specializate ale statului, cadre de conducere cu putere de decizie, foarte multe probleme au fost rezolvate pe loc în cadrul acțiunii. S-au luat măsuri imediate pentru gospodărirea mai chibzuită a fondului de marfă existent și respectarea regulilor de comerț. În cadrul cooperației meșteșugărești, de exemplu, s-a dezvoltat și modernizat rețeaua unităților de prestări servicii, s-a făcut o mai bună repartizare a acestora pe localități, zone și cartiere. La propunerea echipelor au fost deschise noi unități — în cartierele muncitorești — iar în cadrul căminelor de nefamiliști s-a extins numărul microcantinelor și al bufetelor din secțiile de producție.

— Vă propunem să rămînem la domeniul unităților comerciale pentru întreaga populație. Ce neajunsuri au constatat echipele, ce propuneri au făcut pentru înlăturarea lor și cum s-au rezolvat?

— S-au găsit multe cazuri de nepunere în vînzare a unor mărfuri în scopul servirii preferențiale sau vînzării peste cantitățile aprobate. La magazinele alimentare nr. 7 și 195 din Brașov s-au descoperit dosite diferite sortimente de specialități preparate din carne; la magazinul 197 — unt, la nr. 36 — cafea; la magazinul „Avicola" din Piața „Hidromecanica" — ouă, la nr. 4 al I.L.F. — cartofi. Echipele de control au surprins la magazinul „Agrocoop" din Piața „Tractorul" vînderea a 3 saci de cartofi unui cetățean, iar la magazinul alimentar din 13 Decembrie și la punctul alimentar de la Combinatul de lianți distribuirea cu sacii a zahărului și făinii. S-au găsit multe cazuri de neafișare a prețurilor, îndeosebi în unitățile I.L.F., unde se lucrează cu unele cîntare dereglate și greutăți neverificate, nemarcate, cu produse încadrate necorespunzător în clase de calități și s-au mai constatat deficiențe de ordin igienico-sanitar, destul de grave, la unități de alimentație publică din orașul Brașov — restaurantele „Mielul alb", „Bîrna", „Pescărușul", „Aurora", „Bîrtul tinereții". Ca să nu mai vorbim de faptul că laboratorul de preparate culinare al I.C.S.A.P. a generat o toxiinfecție alimentară la numeroși cetățeni. Pentru toți cei care s-au făcut vinovați de asemenea deficiențe și de alte abateri de la regulile de comerț s-au propus sancțiuni severe.

— Toate aceste aspecte negative, unele foarte grave, unele cu implicații penale, semnalate de colectivele mixte de control pun în evidență însă faptul că întreprinderile ce tutelează aceste unități nu au la conducere cadre cu simț de răspundere, că acestea nu-și fac datoria cum se cuvine. Ce reacție au față de constatările și propunerile echipelor de control ale oamenilor muncii?

— Din analiza făcută rezultă că lipsurile existente în unitățile supuse controlului se datoresc în bună parte insuficientei preocupări din partea conducerilor acestora pentru educarea personalului, pentru întărirea ordinii și disciplinei. Conducerile și forurile tutelare nu exercită un control și un autocontrol exigent. Sesizările echipelor și ale cetățenilor nu sînt privite în toate cazurile cu simț de răspundere. La I.L.F., de exemplu, registrele unice de control sînt verificate și vizate de către un merceolog, nu de către conducere.

— Deci, mai avem încă multe de făcut pentru a întrona respectarea Legii nr. 6, pentru ca autoritatea echipelor de control ale oamenilor muncii să se impună celor controlați.

— De aceea este obligatoriu să se respecte instruirea trimestrială a echipelor de control ale oamenilor muncii, cu participarea cadrelor de conducere din unitățile supuse controlului, pentru a discuta problemele deosebite reieșite din controale și a informa echipele cu aspectele nou apărute în aceste sectoare de activitate. Conducătorii unităților trebuie determinați să respecte Legea nr. 6/1972 și să analizeze, cel puțin o dată pe trimestru, felul în care sînt soluționate propunerile făcute de echipe, eficiența lor, și să informeze organele locale ale F.D.U.S.

BUCUREȘTI :

— Se știe, Capitala are poate cea mai vastă și diversificată rețea de servicii pentru populație. V-am ruga să ne vorbiți, tovarășe CONSTANTIN N. MANEA, despre felul în care își fac datoria echipele de control ale oamenilor muncii din municipiul București în acest sector ?

— Din totalul echipelor din municipiul București, 29 la sută se ocupă în mod diferențiat, pe profile de activități, de domeniul serviciilor pentru populație, adică 905 echipe din componența cărora fac parte 4 650 de persoane. O astfel de specializare, de repartizare a membrilor echipelor spre control — oficii de asigurări sociale și pensii, oficii de expertiză a capacității de muncă, oficii de asistență socială, de repartizare a forței de muncă, unități I.C.R.A.L., I.C.V.L., depouri, garaje și capete de linii ale I.T.B. — la nivelul sectoarelor teritoriale, spre controlul unităților medico-sanitare și de prestări a condus la obținerea unor controale de mai bună calitate și mai eficiente. În anul 1980, ele au efectuat 7 120 controale dintre care 459 numai în săptămîna de la 24—30 noiembrie a.c. și din care: 25 la sută în unitățile consiliilor populare (întreprinderile „Prestarea", „Nufărul", transport în comun, servicii de gospodărie locativă, comunală și reparații în construcții); 30 la sută în cooperația meșteșugărească și de consum (confecții, încălțăminte, reparații obiecte de uz casnic și gospodăresc, servicii personale, unități „Igiena"); 25 la sută în sectorul serviciilor M.T.Tc. (poștă, telefoane, telegrafie, transport auto intern și de mărfuri ș.a.); 16 la sută în instituții sanitare (spitale, policlinici, farmacii) și altele. La nivelul Capitalei, organizate direct de Consiliul municipal de control muncitoresc, s-au întreprins acțiuni care au urmărit utilizarea capacităților de cazare în hoteluri, dezvoltarea și diversificarea prestărilor de servicii către populație, satisfacerea populației cu produse ale industriei mici și în special articole pentru copii. Ne străduim să avem un barometru bun asupra frecvenței controalelor efectuate și mai ales a eficienței acestora. În cursul anului a fost analizată de către comisiile municipale și din sectorul 2 pentru coordonarea activității de control a oamenilor muncii activitatea echipelor în domeniul sanitar — ca să dau un singur exemplu — cu care ocazie au fost rezolvate și problemele nereceptivității unor conduceri de unități față de sesizările și propunerile făcute.

— Știm, tovarășe Constantin Manea, că este o reală problemă aceasta a nereceptivității multor conducători de unități și foruri tutelare față de constatările controlului oamenilor muncii. Apa trece, pietrele rămîn, controlul vine, trece, noi muncim cu aceiași oameni și depindem de ei, cum să-i sancționăm pentru lipsuri, abateri, nereguli, ilegalități flagrante? — glndește unii. Deși Legea 6/1972, legea organizării și funcționării controlului, îi obligă la măsuri, ei o ignoră și astfel o încalcă. Ce ați întreprins pentru a așeza în temeiul legii această relație grav afectată, deocamdată, de o singură parte?

— Conform prevederilor legii amintite, Consiliul municipal de control muncitoresc a luat măsuri de organizare a analizelor bilunare cu care ocazie au fost trase la răspundere conducerile cooperativelor, întreprinderilor și instituțiilor fiind totodată sesizate de lipsurile și minusurile constatate și unele cadre cu munci de răspundere din organele centrale ce coordonează activitatea acestora. În orice caz, se impune ca ministerele, precum și toate forurile centrale tutelare să instruiască și să atenționeze activul de cadre de conducere din subordine ca să respecte Legea 6/1972.

— Și poate chiar deferiți justiției, pentru încălcarea unei legi a țării! În universul acesta divers al serviciilor, cine manifestă indiferența cea mai flagrantă față de controlul oamenilor muncii?

— Voi da cîteva exemple. În săptămîna de la 24 X la 3 XI a.c., echipei care a controlat unitatea „Service Electrotehnica" din str. 1 Decembrie nr. 22, i s-a refuzat de către responsabil prezentarea „Jurnalului cumpărătorului". La unitatea Cooperativei „Arta aplicată" din Calea Dorobanți nr. 140 s-a constatat lipsa etichetelor de prețuri, iar jurnalul cumpărătorului nu era vizat de conducere. La centrul din str. Văcărești, al Cooperativei „Sporul", bonurile de comandă nu erau ștampilate, neindicînd totalul valorii, iar „Jurnalul cumpărătorului" nu era vizat din 1977. Cooperativa „Marochineri" nu rezolvă cu operativitate însemnările din registrul unic de control de la unitatea din Calea Victoriei 52 etc

— Ca să fim drepți și imparțiali, trebuie să vorbim și despre lipsurile echipelor. Toate și toți membrii componenți lucrează bine?

— Nicidecum. În activitatea unora s-a manifestat lipsă de combativitate față de neajunsurile existente, față de atitudinea și manifestările unor lucrători din activitatea de prestări servicii ca: termene peste 1 lună la comenzi de sezon (la centrul din str. Maria Rosetti nr. 7 al Cooperativei „Muncă și artă"), comenzi neonorate, comenzi neînregistrate, lipsă de ordine și curățenie. În controlul controlului am constatat că trecerea unor echipe a fost doar formală (de pildă la centrul de comandă nr. 23 al Cooperativei „Arta încălțămintei"), membrii componenți ai unor echipe nu sînt cunoscuți de șefii de unități și de președinții cooperativelor deoarece nu s-au făcut remarcați.

— Și ce întreprindeți pentru creșterea eficienței acestor activități de o însemnătate majoră pentru întronarea și perfecționarea autoconducerii în societatea noastră?

— Vom fi mai exigenți cu alegerea și instruirea echipelor, cu respectarea graficelor de control care să cuprindă absolut toate unitățile — inclusiv cele nou înființate, care, de regulă, scapă o vreme de sub preocuparea noastră, — iar Comisia municipală și comisiile sectoarelor de coordonare a activității de control a oamenilor muncii vor realiza în continuare pregătirea membrilor echipelor, îndeosebi a celor noi aleși, asigurînd însoțirea acestora de către activiști cu experiență în domeniu și specialiști ai inspectoratelor de stat de specialitate.

CICI IORDACHE

Înmînarea primelor carnete de membru al O.D.U.S.

„Sîntem o familie unită"

(Urmare din pagina 1)

membri ai Organizației Democrației și Unității Socialiste, cărora li s-au înmînat, în aceste zile carnetele de membru.

— Cum sînt șarjele topite la IREMOAS, tovarășă Elena Andrei ? Ce spun analizele pe care le efectuați despre calitatea acestor șarje ?

— Că ele au devenit mai bune de la an la an. Am reușit prin activitatea zilnică, prin intransigență, să „disciplinăm", și mai mult procesul de elaborare a șarjelor, să facem să se respecte întocmai rețetele. Astfel încît azi, la o tonă de piese turnate, bune, se consumă 1,056 tone fontă, în timp ce în 1978, de pildă, indicele era de 1,070.

— Diferența nu pare a fi prea mare.

— Pentru cine nu știe că noi ne numărăm printre primele cinci turnătorii din țară ca volum de metal topit. Deci, la miile de tone turnate diferența amintită înseamnă mult.

— Ce înseamnă pentru dv. activitatea în cadrul organizației Frontului ?

— Înseamnă o grijă deosebită pentru calitatea șarjelor, mai multă atenție în economisirea metalului.

— Din nou metal ?

— Firesc, sîntem mari consumatori de metal. Nimeni nu băga în seamă, cu ani în urmă, resturile de metal, probele (eprubetele, cum le numim) care intrau în laborator și de care uitam cu toții după analize. Zăceau prin toate colțurile, nu mai știam unde să le aruncăm. Acum trimitem spre secții în fiecare lună în jur de 500 kg oțel, aproximativ o tonă de fontă și vreo 200 kg de neferoase.

În discuția cu Valeriu Andraș, matriță specialist, născut și călificat la doi pași de Apahida, adică la Cluj-Napoca, pe primul plan a fost tot metalul : ca un laitmotiv și ca o profesiune de credință. Chiar Valeriu Andraș ne-a sugerat ideea unui reportaj la I.R.E.M.O.A.S. : „grija pentru economisirea metalului este profesiunea noastră de credință". Ideea nu este rea, mai ales că i-a venit tocmai acum cînd a primit carnetul de membru O.D.U.S. și la un an de zile după ce s-a înscris, printre primii, în organizația Frontului. **„Mă gîndisem pentru început — ne mărturisește el — așa, ca o chestiune personală, care devenise însă angajament în cadrul organizației, să mă ocup îndeaproape de tineretul de la matrițerie. Din mai multe motive : tot noi trebuie să ne ocupăm de educația lor, apoi să-i învățăm meserie cum scrie la carte, fiindcă producția noastră e din ce în ce mai complexă, mai tehnică aș zice, și crese și pretențiile la matrițerie. Numai în acest an am făcut peste 25 matrițe noi, care au însemnat tot atîtea produse în premieră. De pildă matrițele pentru injectat masă plastică galvanizată. E o tehnologie nouă ; se înlocuiește alama cu masa plastică. Aceeași estetică, aceeași fiabilitate, cu economie de alamă. O acțiune comună a celor de la matrițerie constă în recuperarea metalului. Astfel, nu mai casăm matrițele uzate cu care nu mai știau ce să facă secțiile, ci le analizăm, ce e bun, ce se mai poate folosi la o matriță uzată punem de o parte și retopim restul. Economie și de metal și de manoperă".**

Pentru un „tratamentist" ca Vasile Manea important, pînă mai ieri, era ca un cuptor să meargă perfect. De la o vreme însă, la fel de important este ca un cuptor să meargă perfect doar atunci cînd este realmente nevoie ca să funcționeze. **„Ne angajasem, într-una din primele noastre ședințe de organizație, să fim zgîrciți cu energia electrică pînă la ultimul bec — spune Vasile Manea. Dar pînă la becuri erau cuptoarele. E absurd să stingi toate becurile și să orbecăi pe întuneric, în vreme ce cuptoarele de tratament consumă anapoda".** S-au luat măsuri. Înainte, în trei schimburi, un cuptor de tratament consuma energie timp de 24 de ore, dar lucra efectiv mai puțin, adică exact cît lucrează și consumă azi, adică, între 16 și 18 ore.

Ca peste tot, și în cadrul Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste de la I.R.E.M.O.A.S., în număr de opt și cuprinzînd 1 300 membri, viața este mai complexă. Dincolo de grija pentru economii de metal și energie există și o grijă pentru condițiile de viață, pentru o mai bună gospodărire a toate cîte presupune o mare familie. S-au făcut și se fac numeroase controale obștești (unul dintre ele a dus la înlăturarea unor lipsuri, constatate la bufetul întreprinderii), s-au plantat pomi pe linia de centură a Bucureștiului, s-au cultivat cartofi pe loturile întreprinderii, pentru cantină. În condițiile în care la producția netă, pe 11 luni, s-a înregistrat un plus de nouă milioane lei, iar la producția marfă o depășire de peste opt milioane lei.

„Toate acestea, și bune și rele — cum la numea secretarul comitetului de partid, Marin Iordan — ne aparțin, le rezolvăm împreună, comuniștii, uteciștii și membrii O.D.U.S., pentru că, în primul rînd, noi le cunoaștem cel mai bine. Alfa și omega oricărei organizări constă în informare. Fiecare trebuie să știe mereu cum stăm, ce avem de realizat, ce n-am reușit să facem. Este o chestiune de mentalitate. Te simți responsabil. Faptul că astăzi, odată cu înmînarea primelor carnete de membru O.D.U.S., în sala de la armături s-a vorbit de aceste lucruri ne confirmă încă o dată că sîntem cu adevărat o familie unită".

Sau, după spusele Elenei Andrei, fiecare își înțelege mai exact rostul.

Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Înscriindu-se în dialogul permanent al secretarului general al Partidului Comunist Român, președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu activul de partid, cu factori de răspundere din economie, în zilele de 3 și 4 decembrie, la sediul C.C. al P.C.R., a avut loc o consfătuire de lucru cu primii secretari, secretarii cu problemele economice și secretarii cu problemele agrare ai comitetelor județene de partid, miniștri, directorii direcțiilor județene pentru agricultură și industrializarea produselor agricole, alți conducători de organe centrale și locale de stat. Consfătuirea, care s-a desfășurat sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a avut drept obiectiv analiza felului în care se înfăptuiesc realizarea planului pe anul în curs în industrie, agricultură și la export, terminarea lucrărilor agricole de toamnă și predarea la fondul de stat a cerealelor și a altor produse, precum și pregătirea în cele mai bune condiții a obiectivelor pe 1981, primul an al viitorului cincinal.

Evidențiind succesele obținute de oamenii muncii din industrie și agricultură în aplicarea în viață a orientărilor Comitetului Central al partidului, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind utilizarea cît mai deplină a forței de muncă, a utilajelor și mașinilor pe care le au în dotare, a pămîntului ca principal mijloc de producție din agricultură, precum și cu privire la reducerea cheltuielilor de producție, la economisirea energiei și combustibililor, la mărirea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, participanții la consfătuire au analizat, în spirit critic și autocritic, și o seamă de lipsuri, manifestate îndeosebi în realizarea producției destinate exportului, în stringerea și depozitarea recoltei și îndeplinirea planului de livrare a produselor agricole la fondul de stat.

În cuvîntul rostit la consfătuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat căile și mijloacele de remediere a lipsurilor constatate, de îmbunătățire a activității economice în toate sectoarele. Secretarul general al partidului a subliniat necesitatea înfăptuirii în cursul acestei luni a tuturor sarcinilor de producție prevăzute pe anul 1980, necesitatea lichidării rămînerilor în urmă, în vederea realizării întregului fond de marfă stabilit, livrării lui la calitatea corespunzătoare și asigurării condițiilor pentru trecerea la înfăptuirea în mod ritmic a planului de producție pe 1981. Punînd un accent deosebit pe îndeplinirea sarcinilor de export, atît la producția industrială, cît și la cea agricolă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ministerelor, organelor județene de partid, întreprinderilor să ia toate măsurile pentru realizarea, în cursul lunii decembrie, a acestor sarcini, care trebuie considerate minime, să acționeze pentru identificarea de noi posibilități de export suplimentar. S-a subliniat că întreprinderile care nu vor realiza prevederile la export pînă la sfîrșitul anului vor lucra în luna ianuarie în contul lui 1980.

Referindu-se la problemele din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, organelor și organizațiilor de partid județene și comunale să ia toate măsurile pentru mobilizarea generală a forțelor la strîngerea și depozitarea imediată a ultimelor cantități de porumb, sfeclă-de-zahăr, soia, rădăcinoase, varză, pentru strîngerea și depozitarea cocenilor. De asemenea, s-a indicat să se ia măsuri hotărîte pentru buna pregătire a recoltei anului viitor, pentru asigurarea desfășurării corespunzătoare a campaniei de însămînțări de primăvară. Secretarul general al partidului a insistat asupra realizării integrale a planului de livrare a produselor agricole la fondul de stat și a cerut să se analizeze de către fiecare unitate agricolă posibilitatea predării unor cantități suplimentare atît la porumb cît și la restul produselor agricole din recolta anului 1980.

În cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost, de asemenea, abordate, trasîndu-se sarcini și dîndu-se indicații corespunzătoare, probleme importante cum sînt: asigurarea bazei furajere în fiecare județ, folosirea de furaje care să înlocuiască porumbul, regenerarea pășunilor, gospodărirea rațională a întregului fond de furaje; mărirea suprafețelor cultivate cu sfeclă-de-zahăr, construirea unor fabrici de zahăr cu o capacitate de prelucrare de o mie de tone zilnic; luarea de măsuri corespunzătoare pentru asigurarea unor cantități suplimentare de carne și produse animaliere la fondul de stat; dezvoltarea în continuare a bazei legumicole în toate județele țării; o mai strînsă colaborare între organele de specialitate pentru asigurarea în întregime a sortimentelor de semințe pentru legume timpurii, în vederea bunei aprovizionări a populației pe tot timpul anului.

Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că toate organele și organizațiile de partid, toți oamenii muncii vor acționa cu hotărîre pentru realizarea integrală a planului pentru a finaliza acest an cu rezultate cît mai bune, atît în industrie cît și în agricultură, pentru pregătirea temeinică și înfăptuirea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor pe 1981, primul an al cincinalului viitor. Participanții la consfătuire au exprimat hotărîrea comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii de a acționa cu înalt spirit de răspundere pentru lichidarea rămînerilor în urmă, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor din industrie și agricultură, pe acest an și în cincinalul viitor, a obiectivelor economice elaborate de Congresul al XII-lea al partidului, sporindu-și în acest fel contribuția la înflorirea patriei noastre socialiste, la creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

ION DUMBRAVĂ ■

Eficiență înseamnă să produci, dar nu oricum

Stere Stătică: născut la 1 decembrie 1933, în București; studii: Academia de științe economice, Facultatea finanțe-contabilitate, secția contabilitate; peste 50 de lucrări și articole publicate, precum și două cărți scrise în colaborare; doctor în economie (1977) cu lucrarea „Modernizarea contabilității cheltuielilor de producție și calculației costurilor în industria constructoare de mașini"; distincții: Ordinul Muncii clasa a III-a; contabil șef la Întreprinderea de pompe „Aversa" din București.

— N-am citit prea multe interviuri cu contabili șefi.

— **Contabilul șef este, de fapt, economist, iar interviuri cu economiști...**

— Mai sînt încă multe funcții economice ocupate de cadre cu pregătire tehnică: directori economici la centrale, directori comerciali etc. De altă parte, este drept, unii dintre cei care au solicitat interviul au avut în vedere, în primul rînd, laturile cantitative ale activității.

— **S-ar putea să aveți dreptate, chiar dacă n-am ține seama și de unele prejudecăți.**

— Nu s-a ținut întotdeauna seama, cred, că fenomenul economic cuprinde în același timp și un aspect financiar. Or, noul mecanism economic impune luarea în considerație a fenomenului financiar, eficiența activității întreprinderii fiind determinată în mod direct de elementul financiar. Cînd se ia o decizie cu privire la lansarea în fabricație, la aprovizionare sau la desfacere trebuie să se țină seama de consecințele financiare ale respectivei activități.

— **De fapt, propunîndu-vă acest interviu nu ne-am gîndit nici la infirmarea unor prejudecăți și nici la reabilitarea unei funcții care, în fond, n-a fost niciodată compromisă. Dar un economist într-o întreprindere, un contabil șef, de pildă, este în primul rînd un practician. Dumneavoastră sînteți în egală măsură și un teoretician. Această latură practică a unei meserii foarte importante, constituie temeiul discuției noastre. Pînă una alta însă putem înțelege că noul mecanism economic presupune totuși o afirmare (afirmare nu reabilitare) mai puternică a economistului?**

— Aplicarea în practică a principiilor noului mecanism economic, în fapt o optică nouă în procesul de producere a valorilor, impune responsabilități sporite tuturor oamenilor muncii dintr-o întreprindere, indiferent de compartimentul sau secția în care lucrează, deci și economiștilor. Fiecare, la locul său, este foarte important, întregul angrenaj, reușita activității întreprinderii depinzînd de calitatea muncii pe care o depun. Lucrul acesta este mai important decît apare la prima vedere. El impune o organizare perfectă, competență, responsabilitate. Noul mecanism pune accentul pe laturile calitative ale producției. Să produci, dar nu oricum, ci să fii eficient, întreprinderea să fie rentabilă. Economistului îi revine sarcina în acest context să releve căile de urmărire a îndeplinirii noilor indicatori.

— **Ajunși cu discuția în acest punct să vedem care sînt schimbările, care este saltul calitativ înregistrat la „Aversa" în urma aplicării noului mecanism economic.**

— Am reușit, lună de lună, să realizăm condițiile pentru acordarea integrală a retribuției, neajungînd niciodată la depășiri ale fondului de retribuție. Planul fizic a fost realizat în întregime, existînd chiar și depășiri la sortimentele de bază, pompele centrifugale. Concentrarea eforturilor întregului potențial uman și material pentru realizarea noilor indicatori a condus la îndeplinirea indicatorilor financiari prevăzuți în bugetul de venituri și cheltuieli, precum și la punerea în funcțiune, la beneficiari, a obiectivelor de investiții. Este limpede că noul mecanism mobilizează energiile că el stabilește legătura directă între cheltuielile materiale, valoarea producției nete și fondul de participare la beneficii. Iată cîteva rezultate bune la „Aversa": ponderea produselor noi și reproiectate pe cele 11 luni ale anului reprezintă 74,6 la sută față de un plan de 72 la sută; indicele de utilizare a mașinilor este peste cel planificat iar economiile de metal, pe aceeași perioadă, se ridică la 114 tone.

— **Din experiența aplicării noului mecanism economic, care sînt condițiile ca acesta să funcționeze foarte bine?**

— Problemele cheie sînt cele privind acoperirea cu contracte a planului de producție, respectiv a acoperirii capacităților de producție, și asigurarea bazei materiale.

— **Să le luăm pe rînd. Care este situația contractelor pentru anul viitor la „Aversa"?**

— Foarte bună. Întreaga producție este asigurată, ba, mai mult, cererea depășește posibilitățile noastre de execuție.

— **Și în ceea ce privește aprovizionarea?**

— Aici avem serioase dificultăți. Sîntem nevoiți să depunem la forul tutelar specificațiile privind necesarul de materiale cu șase luni înaintea perioadei de plan, moment în care nu se cunoaște în detaliu structura producției. Noi avem mii de beneficiari și coordonatorul de balanță trebuia să trimită din vreme repartițiile pentru diferiții beneficiari. Așa cum sublinia și secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o întreprindere trebuie să știe din vreme ce produce și pentru cine în vederea organizării producției pentru anul viitor.

— **Care este consecința acestor întîrzieri în nominalizarea planului?**

— Nu se poate calcula exact necesarul de materiale, fiind nevoiți deci să ne bazăm la date statistice privind consumurile din anul precedent. Firește, apar nepotriviri între necesarul real pentru structura concretă de plan și necesarul stabilit statistic. De aici stocuri supranormative la unele sortimente de materiale și neprevederea altora, dereglări în aprovizionare și, desigur, dereglări în procesul de producție.

— **Există o altare situație la „Aversa"?**

— Da și am să vă dau două exemple cu motoare furnizate de întreprinderea de mașini electrice București. Primul motor — 7,5 kW×3 000×380, submersibile, tip S 3 — din care s-au specificat 2 400 bucăți pe anul 1980 și s-au primit repartiții numai pentru 1 103 bucăți. Al doilea motor — 11 kW×3 000×380 660 volți tip ASA — din care s-au repartizat 243 bucăți și s-au livrat doar 103 bucăți, deci o restanță de 140 de motoare.

— **În afara celor două probleme de care ați vorbit, ce mai relevă practica în aplicarea noului mecanism?**

— Sînt unele lucruri care, la prima vedere, par mărunte. Să luăm de pildă stabilirea prețului unui nou produs. Se știe că în apariția noului scurtarea timpului este un factor de mare importanță. Iată, pentru stabilirea acestui preț, un element constă în obligativitatea obținerii de către fabricant a acordului unuia dintre beneficiari, considerat beneficiar principal. Poate fi un singur beneficiar, la urma urmei, dar de regulă sînt mai mulți. După stabilirea prețului, acesta este valabil și pentru ceilalți beneficiari ai căror acord nu este necesar. Cui folosește acordul acelui beneficiar stabilit principal? Singurul rezultat este un volum deosebit de muncă și un timp pierdut. Se întîrzie stabilirea prețului, se întîrzie livrarea produsului, acordul beneficiarului neinfluențînd, de regulă, nivelul prețului.

— **Poate că ar trebui să-l influențeze. Legiuitorul nu s-a gîndit că acest fapt va deveni formal.**

— Dar să nu uităm că există un organ competent care se pronunță asupra stabilirii prețului. El studiază documentația, compară produsul și prețul cu cele din străinătate, cunoaște necesitățile beneficiarului, deci are totul pentru a aprecia corect prețul propus. Și apoi nu este nici logic, nici echitabil ca un singur beneficiar să-și dea acordul pentru prețul unui produs livrat și altora. Nu trebuie înțeles de aici că este necesar acordul tuturora, ci dimpotrivă, să renunțăm la un lucru formal.

— **Ar mai fi o posibilitate: acel lucru să nu mai fie formal. Tovarășe contabil șef, una din sarcinile funcției dumneavoastră este și urmărirea costului, micșorarea lui. Specialiștii afirmă că aici este mult loc pentru mai bine.**

— Într-adevăr, economistului îi revine sarcina de a pune la îndemîna factorilor de decizie, cu maximum de operativitate, informații exacte cu privire la volumul și structura costurilor atît în cadrul normelor de consum, cît și atunci cînd acestea se depășesc. Ne-am preocupat de mai multă vreme de crearea condițiilor implementării unei noi metode de calcul și urmărire a costurilor de producție.

— **În ce constă metoda?**

— Se numește metoda costurilor standard și, potrivit ei, costul pentru fiecare reper, subansamblu și produs se determină cu anticipație față de fabricarea propriu-zisă pe baza normelor de consum și a normelor de muncă. Obiectivul principal al metodei constă în urmărirea distinctă a abaterilor față de costurile normate și evidențierea lor pe cauze care le-a generat.

— **Care sînt avantajele?**

— Reducerea volumului de muncă în domeniul calculației, informații utile privind consumurile, fapt care permite intervenția promptă pentru înlăturarea cauzelor care generează consumuri suplimentare.

— **La cît s-a ridicat beneficiul peste plan realizat anul trecut de oamenii muncii de la „Aversa"?**

— La peste 6 milioane, iar la dispoziția întreprinderii, după virarea cotei respective la fondurile pentru societate, au rămas 2 milioane. Asupra de fondul de participare a oamenilor muncii la beneficiu, în practică se ridică o problemă. Potrivit legii, fondul de participare se majorează cu anumite cote, constituite pe seama beneficiului realizat peste plan. Dacă însă întreprinderea depășește planul producției nete, este obligată să participe la crearea fondurilor pentru societate într-o anumită cotă și pentru această depășire. În aceste condiții, beneficiul peste plan rămas la dispoziția întreprinderii este mai mic decît în cazul în care realizarea producției nete este la nivel de plan și nu mai mare. Altfel spus, apare un paradox: cu cît efortul întreprinderii este mai mare și valoarea producției nete depășește nivelul planificat, cu atît beneficiul rămas din cel realizat peste plan este mai mic și, deci, fondul de participare suplimentar se calculează în raport de acest beneficiu rămas. Această problemă trebuie reanalizată în vederea corectării sistemului de calcul, altfel între o întreprindere care își realizează cuminte neta și una care o depășește, avantajată este prima.

— **Exemplul dv. demonstrează că, într-adevăr, practica muncii de economist poate scoate la iveală o serie de probleme și poate da și soluții pentru rezolvarea lor, astfel încît noul mecanism economic să-și dovedească viriuțile tocmai prin efortul general al oamenilor muncii. După această discuție, am putea aprecia mai bine rolul economistului, rolul său activ în rentabilizarea întreprinderii.**

— Rolul acesta este esențial și complex. Economistul oferă soluții (ține de pregătirea, de sarcinile sale curente, de statutul meseriei) pentru utilizarea pîrghiilor noului mecanism economic, avînd o viziune de ansamblu asupra interdependenței dintre indicatorii de plan. Aceste pîrghii sînt ale eficienței, ale bunăstării în primă și ultimă instanță, pentru că trebuie avută mereu în vedere necesitatea sporirii raportului dintre ceea ce obții și cît consum pentru asta, altfel spus, deși mă repet, eficient înseamnă să produci, dar nu oricum.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Din viața ODUS

Să fii polivalent, adică foarte util în sfera muncii tale

La cîțiva pași de Dunăre, dudule pămîntul ! E fierbinte și ține pe umeri una dintre cele mai mari unități economice ale municipiului Galați : Laminorul de tablă. Șlepuri cu minereuri, venite cine știe din ce porturi ale lumii, acostează în fața întreprinderii, să descarce povara. În întreprindere lucrează circa 2 600 de oameni, iar 1351 dintre aceștia sînt membri ai Organizației democrației și unității socialiste ! Este, aveam să aflăm, una dintre cele mai mari organizații de acest fel din Galați.

— Se compune, ne spune doctorul în economie Nicolae Soltuz, președintele comitetului organizației, din 25 de organizații mai mici, constituite pe secții și pe schimburi. Astfel se asigură conducerea și controlul întregii noastre activități de către organele de partid. Obiectivele pe care ni le-am propus sînt izvorîte din necesitățile întreprinderii, din activitățile noastre de bază. Ne-am propus, și am și realizat, dezbaterea documentelor celui de-al XII-lea Congres al partidului, ale celui de-al II-lea Congres al F.D.U.S., pentru ca membrii organizațiilor noastre să cunoască obiectivele principale ale dezvoltării noastre economice, să lupte pentru realizarea lor, să se implice în acest efort uriaș pe care întregul popor îl depune pentru ridicarea țării pe noi trepte de dezvoltare.

Ne aflăm la secția a 3-a profile, însoțiți de inginerul Victor Scorțanu, directorul întreprinderii : una dintre acțiunile inițiate de organizația DUS de aici este policalificarea oamenilor. Laminatorul a devenit aici și lăcătuș sau și sudor : 22 de laminatori dintre cei tineri, mai ales, au devenit și sudori.

— Ce nevoi a impus aici policalificarea ? îl întrebăm pe directorul Victor Scorțanu.

— Pe fluxul tehnologic intervine aici și operațiunea de sudare cap la cap a inelelor din care se fac profilele, pentru a se asigura o laminare continuă. În ansamblul fiecărui utilaj avem și instalație de sudură. Dar pînă acum trebuia să vină sudorul să facă o astfel de operație, iar laminatorul stătea și îl privea. După calificarea laminatorilor și ca sudori, toate operațiunile necesare, operațiunile de sudură, sînt efectuate de aceiași oameni, adică de laminatori.

Oamenii și-au însușit a doua meserie la cursurile de calificare organizate în întreprindere de către organizațiile democrației și unității socialiste, sprijinite îndeaproape de comitetul de partid din întreprindere, de conducerea unității. Cursuri care s-au ținut după orele de program, deci fără scoatere din producție, firește, cu un plus de efort din partea muncitorilor, dar care efort s-a compensat într-o mare satisfacție. În final a crescut productivitatea muncii, se realizează o folosire mai rațională a forței de muncă, sudorii au fost redistribuiți pe alte locuri de muncă, mai productive, în cadrul secțiilor.

Revin la economistul Nicolae Soltuz și întreb : știm că organizația democrației și unității socialiste din întreprindere și-a adus o mare contribuție la lansarea și organizarea inițiativei „Fiecare cadru tesa, o zi pe săptămînă în producție". Cum ați procedat ?

— Astfel de acțiuni au fost și pînă acum dar de data aceasta ne-a revenit nouă sarcina să organizăm oamenii, să-i mobilizăm. Am întocmit un inventar de activități care pot fi efectuate de personalul tesa, în funcție de pregătirea fiecăruia. E vorba de activități productive, firește, de activități practice. Noi folosim, de pildă, oameni de la tesa acolo unde apare o strangulare a fluxului tehnologic, unde e nevoie de oameni. Mulți dintre tehnicienii unității noastre au fost mai înainte strungari, absolvenți ai școlilor profesionale, apoi ai liceului sau ai unor școli tehnice. Ei, pentru că n-au uitat meseria lor de început, au început să lucreze pe mașini direct, pe strunguri, atunci cînd o mașină sau alta era liberă.

— Dar au toți oamenii din compartimentele tesa au o meserie : cum i-ați folosit ? Ce-au făcut practic în ziua aceea din săptămînă ?

Ne răspunde la întrebare directorul Victor Scorțanu, pentru că, zice dînsul, în unele unități economice treaba aceasta a fost înțeleasă cam greșit și, se înțelege, aplicată greșit : „adică funcționarii au fost scoși la bandă, iar muncitorii, în spate, făceau haz ; sau alți oameni din cadrul compartimentelor neproductive ale unei unități au fost puși să vopsească produsele, confecțiile metalice sau alte utilaje, iar vopsitorii, de asemenea, făceau glume pe seama lor". Sigur, dacă faptele s-au petrecut astfel (noi le consemnăm să nu se mai producă și în altă parte), înțelegerea scopului, a esenței acestei acțiuni este eronată. Oamenii, cei care vin în ajutorul muncitorilor, trebuie să producă valori materiale, să dea ajutor acolo unde se simte lipsa forței de muncă, să lucreze pe un strung sau pe o freză, pe o macara sau pe un tractor atunci cînd această mașină, utilaj sau mijloc de transport sînt „fără om pe ele", nu sînt folosite la întreaga lor capacitate, deci neeconomic, neeficient. Felul în care au procedat organele de conducere din cadrul organizațiilor democrației și unității socialiste de la Laminorul de tablă din Galați este bun : inventarul de activități întocmit le-a permis folosirea fiecărui om la o muncă potrivită lui, o muncă productivă, au folosit adică omul potrivit la locul potrivit. O astfel de acțiune are, desigur, și un rol educativ, un rol de stimulare, de prețuire mai mare a muncilor, a activităților productive, singurele care sporesc avuția națională a țării. Înțeles și aplicat greșit acest rol, o astfel de acțiune nu numai că nu-și atinge scopul, dar influențează negativ masele de oameni ai muncii.

Sînt și alte acțiuni, la fel de importante, de eficiente, de educative, pe care le-a inițiat, organizat, pe care le desfășoară și la care mobilizează oamenii muncii organizațiile democrației și unității socialiste din cadrul Laminorului de tablă din Galați, nu ne-am propus să facem un inventar al acestora, mai important este că ele, sub conducerea comitetului de partid din întreprindere, și-au găsit adevărata lor menire, de mobilizare a membrilor lor la acțiuni practice, de educare prin muncă și pentru muncă a oamenilor, mai ales a acelor tineri, de ridicare a calificării, a policalificării, de gospodărire a terenurilor din cadrul unității, prin plantarea lor cu legume și zarzavaturi, prin realizarea de economii de metal (numai la secția inox de circa 20 de milioane lei !), prin multe altele.

Și oamenii, implicați, asumîndu-și responsabilitatea unor astfel de fapte, se simt parcă mai mulțumiți, realizările lor sînt mai mari, și-au îndeplinit și depășit sarcinile pe întregul cincinal cu mult înainte de termen, iar în peisajul industrial al Galațiului se vorbește de ei și despre ei cu multă considerație, uneori cu invidia gospodarului care cunoaște un și mai bun gospodar. Strașnică invidie asta !

N. GRIGORE MARĂȘANU

Trecutul, prezentul și viitorul lui Grigore Pop

Pentru Grigore Pop, sculptor de mobilă la C.P.L. Arad, meseria a însemnat mai mult decît acea brățară de aur din binecunoscutul proverb. De cum l-a înțeles latura ei artistică și creatoare, ea, sculptura în lemn, a devenit lumea lui.

A îndrăgit-o tare demult, de cînd avea 4—5 ani și își privea bunicul cioplind porți. Țăran din Maramureș, el, Traian Pop din Vișeul de Jos, cioplea ceasuri în ser. Îi spunea copilului să stea deoparte și să privească și doar cînd se odihnea îi povestea ce a făcut și ce urmează să mai facă. El l-a învățat să țină un topor în mînă, el l-a învățat să iubească lemnul și țara și să nu-i fie rușine nici de portul strămoșesc. Era un mare patriot și îi vorbea de țară de parcă ar fi fost el însuși Decebal. Erau doi prieteni, nu bunic și copil.

După aceste prime și puternice impresii asupra nobilei meserii de cioplitor în lemn, nepotul a devenit școlar, un școlar ca toți copiii, care doar în vacanțe mai vedea o daltă. Dar în clasa a IV-a, într-o oră de desen, după ce îl desenase pe profesor, prinzîndu-i bine trăsăturile, a primit un zece. Nu a fost singurul zece din cei cîțiva ani de școală, dar a fost cel care l-a hotărît să urmeze îndemnul bunicului de a face sculptură. Și s-a înscris la școala populară de artă. Aici altă lume minunată : modelaj, plasticitate, istoria artelor... Totuși nu făcea sculptură. Abia cînd era în anul doi a citit un anunț în care fabrica de mobilă din Arad încadra prin concurs tineri pentru specializare în cioplitul în lemn. Era al 143-lea înscris pe listă, pentru zece locuri, dar a intrat pe primul loc. A terminat școala populară de artă cu zece, a mai făcut și un curs de profil mecanic, iar după specializare a rămas în fabrică.

— Tovarășe Pop, după tot ce am reținut pînă acum înțeleg că vă place să fiți mereu în frunte.

— Așa se pare. Înțelegeam și rețineam, cu ușurință, tot ce era în legătură cu marea mea pasiune — lemnul, iar lucrurile mergeau de la sine. Ce învățam azi se lega de ce știam de ieri. În fiecare moment mai descopeream o taină, iar aceste taine, puse cap la cap, m-au făcut să stăpînesc meseria.

— Ajuns aici, stăpînind meseria, ce mai poate fi foarte interesant ?

— Să faci mobilă. Noi, aici la Arad sculptăm sute de garnituri. Cu cele mai frumoase participăm la tîrgurile internaționale unde concurăm cu firme străine foarte puternice din : Franța, Italia, Spania, Austria. Trimitem multe garnituri, în diferite stiluri. Partea sculptată a unei singure garnituri este muncă de sute de ceasuri, cîte 16 ore de cioplit continuu. Interesant este că am reușit să impunem la nivelul esențelor nobile. Am obținut medalii de aur la Köln și Lyon.

— Să revenim la paltinul românesc. Ne dați cîteva amănunte ?

— Acest lemn se lasă modelat, poate fi tăiat în toate direcțiile și finisat, are un aspect foarte plăcut. La mobila medaliată, executată din paltin, am folosit și o metodă nouă : o inovație care îmi aparține. Figurile au fost modelate, mai întîi, în lut, apoi au fost turnate în cauciuc siliconic și pozitivele, în alt material. Degroșarea negativelor se face la mașină. Prin acest procedeu se reduce timpul la jumătate. Dacă pentru o figură se lucra 110 ore și se obținea o calitate aproximativă, acum aceeași figură se execută în 48 de ore și calitatea lucrării este ridicată cu cel puțin 50 la sută.

— Aveți o bibliotecă minunată. Cum de nu are figuri sculptate ?

— Este o bibliotecă în stil Renaștere florentină, adaptată la dimensiunile garniturilor de serie, o bibliotecă „Erica", numai că tablele sînt lucrate manual, fără elemente aplicate ; motivele florale sînt sculptate din aceeași bucată de lemn. A fost o dorință, mai veche, de-a mea, de a-mi încerca măiestria și răbdarea, lucrînd la ele trei ani la rînd, serile, pînă la 12 și 1 noaptea.

— Sînteți tînăr, totuși cum pregătiți noua generație de tineri ? Cine sînt cei cu care lucrați ? Atelierul dumneavoastră de sculptură și prototipuri presupune meseriași de primă mînă.

— Sînt selecționați elevii cei mai dotați ai școlii profesionale de pe lîngă combinat. Dintr-o grupă de 60 de sculptori se desprind 3—4. Unul dintre cei care s-au afirmat deja este Andrei Russ. Cît l-am avut în practică am observat la el ceva deosebit în felul de a-și organiza lucrul, în felul de a gîndi. De multe ori găsește soluții mai bune decît modelul dat. La lecțiile practice le explicam elevilor că un picior de mobilă este ca o statuie, trebuie echilibrat de jur-împrejur, din toate cele 360 de grade. Andrei este unul dintre cei care se consultă cu mine, îmi cere părerea ca să mi-o interpreteze și rezultatele sînt uimitoare : un picior de mobilă executat de el este estetic și echilibrat ; într-un cuvînt, impresionează prin armonie, le face mult mai bine decît mine. O altă parte din elevii pregătiți de mine sînt pe la alte combinate din țară. Renumit în redarea plastică a elementelor ornamentale este Ion Croitoru, maistru la fabrica de mobilă din Sighetu Marmației, și profesor la rîndul său. Iosif Schrangner și Iosif Lamersfeld sînt cei mai buni maiștri aici, la noi, la producția de serie mică. Traian Spiridon este la Iași, la I.P.L., și el un îndrăgostit de lemn ca și mine. Deseori ne căutăm la telefon și ne consultăm în diverse probleme.

— Vă preocupă viitorul ?

— Al meu ? Sau al...

— Și, și.

— Am familie și doi copii. Acum îi așteptăm pe cel de-al treilea. Viitorul pentru toți șase va însemna o casă mai mare. Mașină deja avem. Pe bibliotecă mi-a oferit un medic 100 000 de lei : sigur n-o dau nici cu două. Mi-aș dori și un atelier, poate și pentru că cel de la fabrică este depășit pentru pretențiile noastre. În rest, viitorul meu se leagă atît de mult de cel al întreprinderii. Astfel, voi pleca într-o vizită de documentare în Franța și Italia, voi putea compara și studia stilurile pure, specificul elementelor ornamentale ale țării respective : voi vedea ce fac acești artiști ai lumii în materie de mobilă. Din acest studiu comparativ, sigur se vor naște și idei, voi încerca să descopăr influențe și tendințe care acționează în evoluția stilului mobilei actuale. Aici trebuie să intervenim creator în prezent. Pe un perete al expoziției de mobilă din combinatul nostru sînt mai multe diplome. Cea mai veche este o medalie de argint obținută la Paris, în 1900. Ultimele sînt medaliile de aur de la Köln și Lyon, avem de-a face cu o adevărată tradiție în calitatea superioară a mobilei arădene și trebuie continuată. În viitorul cel mai apropiat vom avea un atelier model de sculptură pentru prototipuri de mobilă, pentru obiecte de artă și artizanat. Aici vom executa și obiecte de dimensiuni mai mari : statuete și basoreliefuri pentru edificile de cultură. Începută în prezent dar cu eficiență sporită și controlată mult mai sustinut în viitor este inițiativa șefului de secție, Nicolae Jivan, care a împărțit în școli truse și cataloage de sculptură, pentru dezvoltarea pasiunii pentru cioplitul lemnului la copii care încă nu și-au ales o meserie. Zece elevi ai școlii profesionale de la noi au demonstrat că din orice bucată de lemn se pot ciopli rame pentru oglinzi de mînă, cutite pentru desfăcut plicuri, pahare pentru creioane, figuri și figurine, obiecte de artizanat și chiar obiecte de artă.

ELENA GHERA

Steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu

— Stimate Gheorghe Iscru, în 1978 a apărut la Craiova, în Editura „Scrisul românesc", masivul studiu al lui Mircea T. Radu intitulat „1821. Tudor Vladimirescu și Revoluția din Țara Românească". Nu am remarcat să fi fost recenzat, nu cunoaștem opiniile specialiștilor cu privire la valoarea lui, cu toate că importanța sa ne apare indiscutabilă. Avînd în vedere faptul că revoluția de la 1821 se înscrie de ani buni în preocupările dv., vă întreb: putem vorbi, referindu-ne la acest studiu, că este nedrept trecut sub tăcere?

— Cred că da. I s-a aplicat același tratament ca și impresionantului studiu al acad. D. Prodan dedicat răscoalei lui Horea. Dar cartea lui Mircea T. Radu, pentru cine a citit-o fără prejudecăți, a lucrat în propria ei cauză. Eu, unul, am recenzat-o pozitiv în **Revista arhivelor** nr. 2/1979. Acest studiu mi-a reconfirmat opinii la care am ajuns pe căi independente, cu ani în urmă.

— Ce aspecte ale revoluției de la 1821 vizează aceste opinii?

— Am în vedere respingerea argumentată a „tezei" susținute de Andrei Oțetea și adepții săi, conform căreia revoluția românească s-ar fi încadrat, prin subordonare, în mișcarea eteristă din Principatele Române. În legătură cu această problemă este de reținut că prima generație de istorici români moderni, în care îi includem pe N. Bălcescu și M. Kogălniceanu, nu au relatat nimic despre eventuale legături ale lui Tudor Vladimirescu cu Eteria, deși amintirile martorilor oculari, în epocă, erau proaspete. „Teza" în cauză a fost promovată cu deosebire de istorici eteriști și filoeteriști. Și unii memorialiști români i-au acordat-un oarecare credit. Însă, pe plan european, ea a fost impusă exclusiv de istoriografia eteristă și filoeteristă: Thomas Gordon, în 1832, lucrînd pe izvoare eteriste, este, cred, primul care consemnează istoriografic existența unei legături și a unui legămînt ce ar fi fost încheiat între Tudor Vladimirescu, Iordache Olimpiotul și Ioan Farmache. De asemenea, ulterior, pentru toți istoricii europeni care au receptat exclusiv informații eteriste și filoeteristé, revoluția română apare încadrată în Eterie, fapt remarcat și de Dumitru Bodin, pentru istoriografia italiană. Primul român care supune unei critici întemeiate aserțiunile eteriste și filocteriste, acordînd totuși un oarecare credit legăturilor amintite, este C. D. Aricescu. Far opera lui, **Istoria revoluțiunii române din 1821**, editată în 1874 la Craiova, din păcate, nu a mai revăzut lumina tiparului și a ajuns o raritate. O reeditare a ei, în ediție critică, ar fi deosebit de utilă. După C. D. Aricescu, Tudor ar fi fost inițiat în țelurile Eteriei de Iordache Olimpiotul, „însă numai pe jumătate", afirmație pe care nu o susține documentar. O contribuție autohtonă la răspîndirea acestui punct de vedere au adus-o unele scrieri ale lui I. Ghica (**Din timpul zaverii** etc.), deși, mai înainte, Zilot Românul, în cronica sa, observă un fapt cu totul și cu totul revelator: expresia **zavera** (pentru lege, pentru credință) nu o rosteau panduriii, ci eteriștii. Dacă N. Iorga a crezut cu multă ușurință în inițierea lui Tudor în țelurile Eteriei, V. A. Urechia și A. D. Xenopol au respins probabilitatea legăturilor dintre comandantul de panduri și mișcarea eteristă.

— Ulterior? Ce s-a întîmplat ulterior?

— Între cele două războaie mondiale, în 1932, I. C. Filitti reactivează această „teză", apărînd-o și în 1937, deși avea la îndemînă destule izvoare, de certă valoare, care îi contraziceau opinia. În sfîrșit, cel mai scrupulos editor al textelor epocii dominate de Tudor Vladimirescu, Emil Virtosu, nu a subscris la „teza" în discuție pînă în 1947 — și atunci a făcut-o trecînd peste rigorile criticii de text.

— Vrînd, nevrînd, ne reîntîlnim cu Andrei Oțetea. Anul 1945 marchează momentul apariției volumului său Tudor Vladimirescu și mișcarea eteristă din Țările Românești...

— Într-adevăr, ne reîntîlnim cu Andrei Oțetea... Și nu este exclus ca Emil Virtosu să se fi aflat sub influența lucrării lui atunci cînd afirma: „...lucrarea lui Gordon aduce revelații pentru legăturile dintre Tudor Vladimirescu și Eterie". După 1945, cartea lui Andrei Oțetea a rămas reprezentativă pentru istoria anului 1821 și puținele voci care au contestat teza ei fundamentală nu au izbutit să se impună audienței publice. În 1971, cartea este reeditată, popularizată și printr-un rezumat și, implicit, „teza" ei este relansată, cu unele afirmații reformulate. I-am făcut o recenzie critică, dar redacția căreia o înaintasem nu mi-a publicat-o. Ea a apărut cu mare întîrziere, în **Revista arhivelor** nr. 4/1974. În cursul meu din 1975, **Prelegeri de istorie modernă a României. Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu**, am exprimat din nou rezervele mele cu privire la „teza" lui Andrei Oțetea. Din păcate, acest curs a apărut într-un tiraj restrîns și, chiar prin destinația lui, nu se adresa publicului larg...

— Avînd în vedere faptul că totuși istoria se scrie pe bază de documente și nu în virtutea unor impresii subiective, ce temei documentar aveau afirmațiile lui Andrei Oțetea?

— În general, afirmațiile lui au aflat un sprijin în izvoare eteriste și filoeteriste, izvoare prin excelență partizane, pe care istoricul nostru nu le-a supus unei critici textuale, cum s-ar fi cuvenit. A doua ediție a cărții lui Andrei Oțetea, în plus, invocă un document descoperit de autor în urma unei călătorii de studii la Budapesta. L-a intitulat impropriu **Legămîntul lui Tudor Vladimirescu față de Eterie (Studii** nr. 2-3.1956). Nici acest document nu a fost supus de Andrei Oțetea unei critici textuale. Dimpotrivă, i-a convenit și l-a considerat din capul locului „dovada irecuzabilă" a susținerilor sale mai vechi.

Lector univ. dr. Gheorghe Iscru. Născut în anul 1938 în Dohreț — Olt. Lucrări științifice: Contribuții privind învățămîntul la sate în Țara Românească pînă la jumătatea sec. XIX; (1975 — Premiul N. Iorga al Academiei R.S.R.); Prelegeri de istorie modernă a României. Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu (1975); Aspecte privind relațiile de proprietate și de muncă în Țările Române în perioada de trecere de la feudalism la capitalism (1979) etc.

Însă, la o analiză calificată, documentul descoperit de Andrei Oțetea se arată a fi un act cel puțin dubios, dacă nu de-a dreptul un fals confecționat de eteriștii din Principate pentru justificarea a ceea ce însuși Karl Marx numea „asasinatul mirșav". Asasinatul lui Tudor Vladimirescu, desigur...

— Totuși este cît se poate de clar... Dar ne interesează și argumentele dv....

— În primul rînd, nu cunoaștem textul original al documentului descoperit de Andrei Oțetea. Istoricul nostru reproduce o traducere germană după un pretins original românesc, o copie trimisă autorităților superioare de generalul austriac Schusteck, ca anexă a unui raport al său din 16 iunie 1821, adresat guvernatorului Transilvaniei, Bánffy. Nici secretarul consulatului austriac, nici consulul austriac din București, refugiat în timpul evenimentelor la Sibiu, nici Popovici, corespondentul ziarului **Wiener Zeitung**, nu cunosc un asemenea document și nu ei remit cuiva vreo știre de genul celor conținute în acest document. Cu toate că, la publicarea lui, Andrei Oțetea susține gratuit, fără probe, că „actul provine de la agenția austriacă de la București". Însuși generalul Schusteck, deși afirmă că acest contract ar fi fost încheiat în ajunul revoluției, îl trimite superiorilor săi abia la 16 iunie 1821, dată care coincide cu trecerea lui Alexandru Ipsilanti în Transilvania. Pentru cine cunoaște succesiunea evenimentelor, Alexandru Ipsilanti și partizanii săi erau foarte interesați să acopere nelegiuirea săvîrșită în Țara Românească. Falsul documentar, din acest punct de vedere, reprezenta pentru ei o alternativă. Și ar mai fi de adăugat că, dealtfel, falsuri în epocă au mai comis și alții, printre care frații Macedonski, în baza cărora Andrei Oțetea, printre altele, susține că Tudor Vladimirescu ar fi fost finanțat din casa Eteriei. În sprijinul nostru vine și corespondența dintre Iordache Olimpiotul și Alexandru Ipsilanti, cită se cunoaște: ea nu menționează nici un acord între Tudor și Eterie. Altă sursă din epocă, deosebit de bine informată, I. P. Liprandi, ne asigură că, după fuga lui Caragea din țară, facilitată de eteriști, asistăm la o deteriorare a raporturilor dintre Tudor Vladimirescu și Iordache Olimpiotul, care-l ajutase personal pe fanariot (eterist el însuși) să lasă din țară, în 1818. Și atunci: ar fi încheiat Tudor un acord cu cei care lucrau împotriva intereselor țării sale? Principalele căpetenii eteriste care au acționat în Principate erau fanarioți sau mercenari ai acestora. Alexandru Ipsilanti însuși era fiul unui fost domn fanariot de tristă amintire pentru români. Și izvoarele consemnează, direct sau indirect, poziția antifanariotă crescîndă a lui Tudor în anii 1819—1820. Dealtfel, și Dimitrie Macedonski, care în 1821 a slujit cauza Eteriei, într-o declarație ulterioară, afirmă categoric: Tudor se înțelesese cu boierii pămînteni „și se ascundea față de mine". Cercetătorul Nestor Camariano, în deplină cunoștință de cauză, afirmă clar că Tudor Vladimirescu nu figurează în vreo listă provenită din arhivele cunoscute ale eteriștilor. Și, desigur, dată fiind importanța personajului, numele lui nu ar fi fost trecut sub tăcere. Același lucru se poate spune și despre boierii români, moldoveni sau munteni: nici unul din ei nu figurează în listele Eteriei și nu putem invoca nici un document de certă valoare în sprijinul „inițierii" vreunuia din ei în Eterie. În această situație — dincolo de afirmațiile partizane ale lui Thomas Gordon și de documentul suspect reprodus de Andrei Oțetea (relansat din păcate și în 1980, în **Magazin istoric**) —, Tudor Vladimirescu nu putea încheia un contract asemeni celui invocat de istoricii eteriști și filoeteriști.

— Pînă aici, după părerea noastră, opiniile dv. conving: prin argumente, desigur. Să revenim la studiul lui Mircea T. Radu...

— Acest studiu, nedrept trecut sub tăcere, i-a cerut autorului lui două decenii de muncă. El răstoarnă fără posibilitate de replică (în temeiul izvoarelor cunoscute) „teza" legămîntului dintre Tudor Vladimirescu și Eterie, de fapt o afirmație nedemonstrată, susținută de Andrei Oțetea. Totuși, chiar după apariția acestui important studiu, fără a fi puse în discuție argumentele lui Mircea T. Radu, „teza" în cauză, în formulări mai atenuate, continuă să fie vehiculată în diferite împrejurări și a fost reluată recent, după cum am văzut, chiar în anul bicentenarului nașterii eroului din Vladimiri. De asemenea, avem toate motivele să credem că ea va fi relansată în studii aflate deocamdată sub tipar sau în curs de elaborare...

— După opinia noastră, Andrei Oțetea avea dreptul să creadă în obiectivitatea aserțiunilor sale, dar argumentele care, cum ați spus, răstoarnă „teza" menționată, iată, au apărut, și ele totuși nu sînt luate în seamă. Între noi fie vorba, nu este pentru prima dată cînd așa ceva se întîmplă. Dincolo de argumentele lui Mircea T. Radu, mai există dovezi suplimentare în favoarea caracterului național cert al revoluției din 1821, al independenței ei absolute față de mișcarea eteristă? În acest sens, vă sprijiniți și pe revelații documentare de ultimă oră?

— Fără îndoială... Dar mai întîi doresc să afirm că un specialist universitar, pe baza izvoarelor cunoscute pînă atunci și **rămînînd pe terenul științei**, nu putea ajunge, în anii 1942—1945, la „teza" aici în discuție; cu atît mai mult nu putea rămîne la ea în 1971. Este, pentru mine, o nedumerire și o întrebare la care viitorul urmează să răspundă. Acum, în legătură cu ce m-ați întrebat, vă răspund că dispunem, într-adevăr, și de probe documentare care, într-un fel, veți vedea cum, sînt de ultimă oră. În mod paradoxal, o mărturie materială fundamentală și de o deosebită expresivitate, **steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu**, a fost aproape ignorat pînă în momentul de față. Nimeni nu l-a interpretat, pînă azi, într-un text publicat, semnificațiile majore. Acest steag a fost numai reprodus sau descris. Cel care l-a interpretat prima dată, într-un studiu încă inedit, a fost Onisifor Ghibu și cercetările acestuia sperăm că vor vedea curînd lumina tiparului. Investigațiile întreprinse asupra vieții și operei lui Gheorghe Lazăr l-au condus pe Onisifor Ghibu, firesc, la reintegrarea cărturarului ardelean în revoluția de la 1821 ca personaj activ, de prim plan. El merge pînă la a susține că imaginea Sfîntului Gheorghe de pe acest steag are semnificația unei reprezentări spirituale a lui Gheorghe Lazăr, după cum Sfîntul Teodor Tiron — de aceasta nimeni nu s-a îndoit — era patronul spiritual al lui Tudor Vladimirescu. La concluziile lui Onisifor Ghibu, la care subscriem, avem de adăugat un element nou: prezența tricolorului românesc. În dublă ipostază, pe acest steag, ca simbol cert și revelator al conștiinței unității noastre naționale, vie și decisivă în conștiința politică a lui Tudor Vladimirescu.

— De ce i se spune steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu? Cum a ajuns la noi? Care este povestea lui?

— Este o poveste nu numai lungă, ci și instructivă. O redăm succint. C. D. Aricescu, în cartea din 1874, citind o sursă încă vie în timpul lui, Nicolae Popescu din Mușetești, scrie că „...steagul cel mare al lui Tudor... era zugrăvit cu măiestrie de un călugăr de la Antim, anume David, care învățase pictura în Rusia; de unde se înțelege că avea două steaguri". Referindu-se la steag cu prilejul intrării lui Tudor în București, la 21 martie 1821, îl amiază, C. D. Aricescu mai consemnează: „...un căpitan de panduri purta steagul care era de mătase, culoare albastră și cu ciucuri... de mătase, **culorile naționale**" (s.n.) Întîmplările traversate de acest steag, peripețiile lui implică semnificații care, sîntem convinși, nu vor scăpa cititorilor acestui interviu. Cînd Tudor Vladimirescu a fost arestat de eteriști la Golești, steagul, fără hampă, și alte obiecte care i-au aparținut au fost salvate de comandantul artileriei panduriilor, Ianache Cacaleteanu. Trecînd prin episoade dramatice, acesta a ajuns în sfîrșit acasă și le-a păstrat la moșia sa din Timburești-Dolj. Ajungem astfel la anii în care C.D. Aricescu își perfecta documentarea cărții publicate în 1874, cînd un prieten din Craiova, avocatul Mihai Stătescu, îl informează că maiorul George Cacaleteanu, fiul lui Ianache, deține mai multe relicve de la 1821, printre care și steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu. Cu un efort care se cere consemnat, Mihai Stătescu l-a convins pe George Cacaleteanu să doneze steagul lui Tudor patrimoniului muzeistic al țării, avînd în vedere importanța lui națională...

— Andrei Oțetea cunoștea documentele în baza cărora face aceste afirmații?

— Nu. Însă nu putem pretinde unui istoric să cunoască absolut toate documentele ce privesc evenimentul aflat în obiectivul lui... Dar să revenim la steag. El nu a fost ridicat de la reședința lui George Cacaleteanu din Craiova decît în 1882, cu onoruri militare — condiție impusă încă din 1873 —, de o comisie condusă de B. P. Hasdeu. La București, steagul a apărut în cortegiul aniversar, cu prilejul primei comemorări a proclamării regatului, și a fost păstrat apoi în patrimoniul muzeistic militar. Pînă în ajunul celui de-al doilea război mondial s-a menținut într-o stare de conservare relativ bună. În timpul acestui război, sau ulterior, steagul a suportat o acțiune de distrugere ireparabilă. Resturile lui, restaurate, au fost transferate Muzeului național de istorie și se află expuse în sala revoluției de la 1821. Ceea ce se știe mai puțin este că o piesă importantă a steagului, păstrătoare a culorilor naționale, nu a fost donată atunci, în 1882...

— Mă temeam că lucrurile se încheie aici însă văd, pasionanta dv. relatare continuă... Despre ce fel de însemn păstrător al culorilor naționale este vorba?

— Culorile noastre naționale erau prezente, cum am spus, în dublă ipostază, pe steagul cel mare al revoluției de la 1821: pe flamura steagului și în ciucurii de mătase menționați prima dată în lucrarea lui C.D. Aricescu. Este regretabil, dar menționea lui C.D. Aricescu nu a atras atenția specialiștilor și autorul însuși a trecut ușor peste semnificația ei. La existența acestor însemne de mătase, purtătoare ale culorilor naționale, se referă și donatorul George Cacaleteanu, și avocatul Mihai Stătescu. „Acest standard are încă trei ciucuri cu bulele de sus în argint și firele lor de mătase cu culorile naționale: sînt independenți de stindard" — consemnează George Cacaleteanu. „...L-am văzut cu ochii mei și l-am pipăit cu mînele mele... — notează Mihai Stătescu — ...a avut ciucuri luxoși, cu argint și mătase, cu culorile naționale". Acest însemn tricolor s-a păstrat în familia donatorului steagului pînă în 1934, cînd nepotul acelui Ianache, Titi Caleteanu, l-a dăruit muzeului militar din Craiova. Directorul de atunci al acestui muzeu, Aurel Metzulescu, sesizînd importanța deosebită a piesei, o descrie într-un studiu în care intercalează o fotocopie a ei în albnegru, laolaltă cu o reconstituire a steagului propriu-zis, realizată de pictorul Stoica după o fotografie anterioară momentului donației din 1882. De la Aurel Metzulescu, însemnul tricolor a ajuns la Muzeul militar central din București — intrat aici cu nr. de inventar 18 645, după cum ne informează Elena Pălănceanu într-un studiu din 1974.

— Din documentele menționate pînă acum putem reconstitui imaginea acestor însemne tricolore?

— Evident. Ne ajută esențial în această reconstituire chiar studiul lui Aurel Metzulescu, din care citățm: „Ciucurele se prezintă ca un tot întreg, însă compus din trei părți distincte sau mai bine-zis din trei ciucuri mai subțiri de mătase de dimensiuni egale și de culori variate și care sînt uniți la partea lor superioară printr-un șnur de mătase. Fiecare ciucuraș e format din franjuri, fire de mătase răsucite, lungi de aproape 15 cm. Ceea ce este interesant este că culorile celor trei ciucuri componenți sînt roșu fraise unul, galben altul și altul albastru, exact culorile drapelului nostru, dar decolorate de timp. Firele lungi de mătase sînt acoperite de un riad de alte fire, tot de mătase, dar de jumătate lungime, colorate la fel și așezate în felul următor: cele roșii, lungi, sînt acoperite de cele albastre scurte, cele galbene lungi de firele scurte roșii, iar cele albastre lungi de firele scurte galbene..."

MIHAI PELIN

(Va urma)

O investiție de onoare a cincinalului

(Urmare din pagina 1)

recunoaște că utilajele românești de la INOX sînt capabile de performanțe tehnice, ergonomice și estetice cel puțin egale cu cele importate. Ceea ce desigur că n-a împiedicat sosirea în același timp și aglomerarea — în aprilie, spre exemplu — a unei cantități de „numai" 2 500 de tone de utilaj ce se cerea montat practic în mai puțin de o lună. Aritmetica susține că ar fi trebuit montate peste 80 de tone pe zi ! Imposibil, cu forțele existente ad-hoc. Sînt om și nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin, grăia înțeleptul. Au fost mobilizați oameni și declanșate energii și tensiuni pur omenești. Comuniste, mai ales. Zilele au fost sudate cap la cap cu nopțile. Au fost prelungite schimburile de lucru. Legea de aur a mecanicii susține că ce se pierde în forță se cîștigă în viteză. Și invers. Au fost luate măsuri speciale pentru a nu se pierde nici în forță, nici în viteză. Celor circa 200 de oameni ai întreprinderii de construcții montaj metalurgic Tîrgoviște le-au sărit în ajutor alți 300 de la beneficiar — ceea ce a mărit și forța și viteza de lucru. S-a montat continuu. Și totuși în noiembrie mai erau de așezat în flux cam 300 de tone de utilaj. De ce ? Pentru că nu sosiseră. Încă ! De la I.U.G. Craiova trebuia să sosească cilindri de laminare ; de la 1 Mai Ploiești o foarfecă de șutaj ; de la F.U.M. Buzău un pat de răcire a laminatelor ; F.E.A. București datorează încă aparataj...

Și totuși, aproape incredibil, au fost găsite modalități pentru a putea fi începute probele la cald la linia de laminare și la o serie de mașini în sertorul de ajustaj. Respectiva producție a început cu broșarea și cojirea laminatelor. Punerea în funcțiune este prevăzută pentru 31 decembrie. Dacă aș zice că este greu, n-aș minți. Dar n-aș spune decît jumătate din adevăr: este aproape imposibil. Și totuși !, spun asta pentru a doua oară. Printr-o hotărîre a fiecăruia afișarea gulerelor albe a fost amînată pînă după succesul așteptat în juraj cu Anului nou. Pînă atunci, culoarea preferată și prea purtată va fi albastrul de salopetă și de pufoaică. Primul succes a și fost înregistrat : pe 12 noiembrie a fost introdusă prima bară în trenul pregătitor. Ceea ce se va face pe acest laminor : țaglele de 100×100×4 000 și cele de 80×80×9 000 vor fi încălzite în cuptoare speciale, apoi alergate într-o hală lungă de 760 metri, cu viteze ce concurează iuțeala celebrului tren Hikkari, printre cilindri de laminare. Rezultat : se vor obține profile rotunde cu diametrul între 6 și 30 milimetri sau echivalentul suprafețelor acestora, dar în secțiuni pătrate, exagonale și dreptunghiulare. Evantaiul oțelurilor care se vor folosi : carbon de calitate, slab aliate, aliate pentru construcția de mașini, oțeluri rapide și inoxidabile. Zece posturi de comandă izolate fonic și adiabatic (fără schimb de căldură, pentru regimul optim de funcționare a aparaturii electronice) sînt plasate începînd de la cuptor, pe toată linia de laminare. În fiecare post de control va fi un om special pregătit...

Cine ? Brezoi Anghel, inginer și șef de secție îmi spune să s-ar putea să fie unul dintre următorii : laminoriștii Stoica Ștefan, Săvulescu Serafim, Georgescu Radu (33 ani, născut în Drăgășani, școlit în Hunedoara și cîștigătorul din acest an al Olimpiadei laminoristului, de la Iași), Marin Ion, Ivașcu Vasile ; lăcătușii Nisipeanu Gheorghe, Boierescu Ion, Rusa Gheorghe, Jilăveanu Radu ; electricienii Vlaicu Ion, Diaconu Dumitru, Niță Gheorghe, Bunescu Gheorghe, Bănescu Ion... Majoritatea sînt oameni care au fost verificați încă de la 16 ianuarie 1980...

Aflu că data a picat într-o miercuri. Se aflau în țara samurailor, la Cnita, un orășel lîngă marele Nagoya. „Vrem să constatăm ce ați învățat" — li s-a spus. Era dimineață. Japonezii au dereglat trenul de laminare (pentru ei era zi liberă) ; au oprit instalația ; au pus la dispoziția alor noștri programul de fabricație pentru ziua în curs ; „scoateți profile conform celor scrise aici; acestea sînt țaglele". Inginerul Brezoi Anghel a fost numit șef de schimb ; pe post de maistru la cuptor și șef tren pregătitor — ing. Somșai Vincze ; la trenul finisor — ing. Ionete Nicu. Trei ingineri și 19 laminoriști tîrgovișteni, timp de 6 ore, în insula Honshu, au laminat 9 colaci de sîrmă cu diametrul de 14 milimetri. O linie de laminare de ultimul tip. A urmat analiza produsului obținut. Au urmat aprecierile : „ați laminat la nivelul nostru". Peste zece zile reveneau în țară ca să-i ajute pe constructorii laminorului lor, ai laminorului nostru. I-a succedat un voluminos dosar cu aprecieri : „deosebit de talentat pentru meseria de laminorist" ; „bun organizator" ; „atenție distributivă excelentă" ; „coordonator înnăscut"... Opinia inginerului Brezoi Anghel : „Nu prea ne știam, am plecat 24 de necunoscuți, dar ne-am întors o echipă. Acestia care se văd. Asigurați-vă cititorii că pe 1 ianuarie 1981 laminorul acesta va funcționa".

Cine stăruie izbutește. Mă uit în jur și am toate motivele să cred că așa va fi. Iată-i aici, chiar pe linia de laminare, pe inginerii stagiari Ion Florea, Adrian Teodoru, Mircea Moraru și Daniel Jianu. Pleoapele îi-s roșii, n-au prea dormit suficient în ultima vreme, vin la laminor de cu noapte și pleacă noaptea. Lucrează la montaj alături de muncitorii amintiți. Și de alții. Nici nu-i deosebești dintre muncitori : aceleași căști, aceleași pufoaice, aceleași gesturi, aceleași fețe grave și sprîncene-arbalete încordate. Dincolo, la ajustaj, aceleași eforturi dar alte nume : inginerii David, Marcu, Elisei și Cîrstoiu. Prezența atîtor ingineri pe metrul pătrat nu trebuie să vă mire. Toată forța tehnică este concentrată la lucrări concrete de montaj pentru ca ulterior, în funcționare, linia de laminare să nu poată, să nu aibă cum să producă nici un fel de surpriză, nimănui. O altă explicație ar mai fi și curiozitatea firească oricărui creier muncit de pasiunea pentru tehnică. Aici ai ce să vezi, linia este unică în România, iar pe Terra n-are decît cîteva surori, nici cîte degete sînt la o mînă. Motiv pentru care chiar și foarte tinerii sînt puși să lucreze și să se uite — dar să nu uite ! — cu zeci de ochi. Inginerul Florea și laminoristul Săvulescu tocmai execută o corecție la o bară de cuplare sub privirile atente ale lui Dobre Ion, Văsîi Cornel, Cremeneanu Vasile, Neagoe Gheorghe. Ultimul se află aici de numai o săptămînă, dar s-a integrat perfect în ritmul celorlalți. „Vom lamina în ianuarie, este o chestiune de onoare muncitorească..." Uite-l ce are în cap după numai șapte zile de lucru ! Îmi plac la nebunie tinerii care sînt capabili să creadă cu tărie în ceva, iar dacă acest „ceva" este încrederea în oameni și în rezultatele muncii lor, atunci sînt capabil să le iert orice năzbîtie. Este și motivul pentru care îmi vine să rîd, noroc că-mi reprim la timp schița de zîmbet. Exact în fața noastră, pe un panou se poate citi : „Cine a pierdut onoarea nu mai are ce pierde".

Așa se explică ! Totul.

Alături este secția de benzi și table inoxidabile. Imaginea ei este aceea de întreprindere a viitorului, așa cum o văd unii dintre scriitorii de „științifico-fantastice". Ca să nu mai spun că „Peripețiile Alisei în lumea oglinzii" rămîne o simplă... copilărie (ce-i drept : a unui matematician și logician genial, Lewis Carroll) Nu-ți vine să crezi că așa ceva este real. Dar totul este palpabil, n-ai decît să pui mîna și să te convingi. N-ai decît să-ți rotești ochii și să vezi — în secție lucrează peste 300 de oameni. Nu există fir de praf. Scot o filă din carnetul profesional, pescăruș alb, o frec de podeaua vopsită în culorile cerului de deasupra mării, iarna, pe ger, iar hîrtia rămîne imaculată ! ! ! Pentru ce ? O particulă de praf chiar de ordinul micronilor poate zgîria lustrul tablei care poate fi laminată aici pînă la lățimea maximă de 1 250 mm și la grosimi între 0,3 și 3 mm. Din laminarea la rece ies autentice oglinzi, fără nici o prelucrare suplimentară. Oglinzi !, nu-i nici un fel de metaforă, ci purul adevăr. Sintagma „curățenie de farmacie" devine aici un biet truism oarecare : o hală lungă de 700 de metri, toată în albastru pal, traversată din loc în loc de pasarele verzi, ale căror balustrade au culoarea podurilor rulante, adică galben de grîu... Dacă vă interesează : o foaie de tablă laminată aici se livrează între altele două, de hîrtie. Să nu cumva să se zgîrie în timpul transportului ! Autentică operă de orfevrerii ai sfîrșitului de secol. Un pachet de tablă de aici arată ca un doboș tort... industrial. Respectivul laminor a costat 1,2 miliarde lei. De la 1 noiembrie lucrează la întreaga capacitate. Pe o secțiune 1 200 × 1 200 mm poți vedea doi cilindri de lucru și 18 de sprijin ! Finețea lor este atît de mare încît cei de schimb sînt ținuți pe suporți căptușiți cu postav deosebit de fin. Este aproape velur, ca pentru bijuterii. Nu întîmplător tona de astfel de tablă se livrează cu 50 000 de lei. Pînă și deșeurile se vînd cu 8 lei kilogramul ! Din păcate materia primă pentru acest laminor trebuie să fie încă importată. (Galațiul nu a finalizat investiția respectivă, din păcate.) Oricum, chiar și în această situație, adică chiar dacă pentru moment importăm — repet, încă — tabla necesară ca materie primă secției de benzi de la Tîrgoviște, avantajul este totuși evident. Cum ? Iată ce scria de curînd o prestigioasă publicație românească : „Pentru tabla inoxidabilă, pe piața externă, adesea, se cer în compensație produse agroalimentare. Bunăoară, pentru 1 kg tablă inox — 10 kg de fructe ori legume, sau 1,5 kg de carne, sau 6 litri de ulei comestibil".

Ceea ce ne scutește de orice comentariu.

Din presa județeană

● Citind articolul „Pledoarie pentru soarta unui adolescent" ne-a cuprins revolta, așa cum, probabil, s-a întîmplat și cu semnatara articolului, Aurelia Lojinschi, atunci cînd a descoperit nedreapta judecată aplicată unui băiat de 16 ani. Ancheta socială întreprinsă pentru ca acest copil să fie internat la o școală de reeducare ajunge la concluzia că „minorul are o fire retrasă, ascunsă, manifestînd, în unele cazuri, agresivitate". Din cercetările ulterioare, pe care autoarea articolului le face, reiese că tînărul este nevinovat, el nu este nici agresiv și nici un copil-problemă. Singura problemă pe care o creează este aceea de a fi copilul unor oameni care-și ignoră îndatoririle de părinți. Știu acești „părinți-problemă", cum ne permitem să-i numim, că fiul lor a fost ajutor de cioban pentru a putea să-și cîștige existența, știu ei că frigul zilelor a-a lăsat peste frigul din sufletul fragil dar „ascuns", știu ei că visele lui sînt zbuciumate tocmai din cauza nedreptăților îndurate, știu ei că argumentele aduse în favoarea lor, bineînțeles, vor deveni într-o zi prilej de insomnii ? „Cuvîntul nou" (Covasna) 28 noiembrie. ● G.M. Stănișor consemnează în ziarul „Secera și Ciocanul" (Argeș) din 28 noiembrie, o premieră națională la I.P.M.P.B. Pitești. Este vorba despre o instalație unicat, „un colos metalic de peste 250 tone care montează grinzi precomprimate la marile poduri" ce se construiesc pe căile ferate. ● La ce se reduce activitatea organizației U.T.C. a Întreprinderii de articole tehnice din cauciuc, Botoșani ? După cum relatează și demonstrează Traian Albu în ziarul „Clopotul" (Botoșani) din 28 noiembrie, activitatea s-ar reduce la „planuri de activitate bune... și cam atît". Cauze subiective există destule. Neîndeplinirea aproape a nici uneia din activitățile trecute în plan înseamnă totuși ceva mai mult decît invocarea unor scuze. ● După cum se știe și se vede, există foarte multe forme de păstrare a folclorului autentic. O acțiune lăudabilă în această direcție este și concursul organizat de județul Teleorman în zilele de 12, 13 și 14 decembrie. Sperăm ca doinele, baladele, cîntecele vechi să-și găsească interpreții adevărați, acesta fiind unul din mijloacele păstrării folclorului nepoluat. Menținerea autenticității vechilor cîntece nu este un moft al cuiva ci o datorie a noastră, a tuturor. Cu atît mai mult a profesioniștilor folclorului (Teleormanul — 29 noiembrie). ● La sala Polivalentă din Brăila, ne informează ziarul „Înainte" (Brăila) din 2 decembrie, se desfășoară numai spectacole de muzică populară. Nu pentru că alte manifestări culturale și sportive n-ar avea loc în municipiul Brăila ci, pur și simplu, pentru că sala polivalentă nu întrunește toate condițiile necesare. Cum ! ? Încă de la darea în folosință au rămas unele lucrări nedefinitivate : este foarte frig, cînd plouă se infiltrează apa prin acoperiș etc. Poate că, pînă la urmă, cineva se va îndura și va rezolva aceste probleme. O sală polivalentă numai pentru spectacole de muzică populară este prea puțin. ● Felicitări și succese cît mai multe le urăm artiștilor amatori ai Filialei Suceava a Asociației surzilor care au fost distinși la concursul artistic — ediția 1980 — cu trei premii. Premiul I pentru suita de dansuri populare, dans popular solistic și număr la alegere. Premiul II pentru dans tematic și premiul III pentru pantomimă individuală (Zori noi — Suceava — 2 decembrie). ● Interesante și adevărate rămîn cele două pagini din „Viitorul" (Mehedinți), 2 decembrie, realizate de Teodor Mateescu și Petre Gutuleanu, despre sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II. Fără a cuprinde toate evenimentele deosebite din viața și activitatea acelor oameni care lucrează la Porțile de Fier II autorii reușesc să puncteze cele mai semnificative momente petrecute în cursul anului acesta. ● Lăudabilă ni se pare inițiativa unor ziare județene — de data aceasta „Informația Harghitei" (Harghita) din 29 noiembrie — de a insera în paginile lor rubrica „pe urmele articolelor publicate". Iată, spre exemplu, la articolul „Timpul liber al tineretului între Scylla și Charybda" (M. Groza), răspunsurile vin din partea a trei (!) foruri căutînd fiecare argumente, trimițînd hîrtii semnate și parafate, timp în care ar fi putut organiza acțiuni prin care puteau demonstra că situația întîlnită de autorul materialului n-a fost decît un accident. ● În interviul semnat de Titus Crișciu (Flamura — Caraș-Severin) din 2 decembrie, eminentul muzician *Zeno Vancea*, nefăcînd risipă de cuvinte, numește cîteva idei de căpătîi ale concepției sale. Ce recomandă domnia sa tinerilor muzicieni ? : „să spună întotdeauna adevărul și numai adevărul. Să caute soluții artistice perene, dincolo de mode. Să nu se despartă niciodată de popor, să găsească fericita cale de îmbinare a idealurilor lor artistice cu cele ale poporului".

I. IACOB ■

Scutul lui Ahile

În muzeul de suflet pe care „Vulcan" și l-a croit, constîncios, în alunecarea anilor, școala uzinei din Dealul Spirii își are, încăpător și statornic, locul său. Fabrica s-a înființat în 1904, aducînd în ambianța liniștită a viilor din împrejurimi zgomotul exotic al fierelor bătute cu gîndul de a le găsi un rost. La acea oră, rostul se numea industria petrolieră. Multe vinturi au spălat de atunci coșurile atinse de scrum ale halelor industriale, înmulțite, mărite și crescute între strada 13 Septembrie și Calea Rahovei, încercări cu duiumul au luat cu asalt puterea și istețimea vulcaniștilor. Ceva utilaj petrolier se mai face și azi, dar gîndurile și dorințele de împlinire se leagă de altceva. Între toate, cazanele. Acum, în gura iernii e bine să ne amintim că la mulți dintre noi ajung căldura și curentul electric ce se nasc în centralele echipate cu cazanele făcute la „Vulcan". Ca să poată face față, uzina și-a luat o parte din arme și bagaje instalîndu-le în cîmpul, mai primitor, al Bercenilor.

Școala a rămas aici, în strada Samuil Vulcan nr. 10. Datează din 1941. De atunci, și îndeosebi după naționalizare, drumul principal spre meserie trece prin curtea școlii. Prin sălile de clasă, prin ateliere, prin laboratoarele pe care modesta lor laborioasă instituție de învățămînt le-a agonisit și pus în valoare cu trageri de inimă de la un an la altul. Ce poate să-și dorească mai mult o școală decît convingerea că timpul nu trece degeaba, că între vacanțe și între recreații, vămuit ca lumea, el lasă pe epoleții strălucitori ai profesiilor numeroase trese de merit adevărate, validate în secțiile de producție ale uzinei.

Mă las ademenit de exemple ce le cunosc foarte bine, de o perioadă care o știu în detaliile cele mai din adînc și scriu cu mîna pe inimă că multe lucruri s-au privit și s-au făcut cu seriozitate în acel colț de cartier unde strada Sebastian primește ca pe o rudă apropiată strada în unghi drept numită Vulcan pentru a prinde în echerul format clădirea plină de iederă a școlii noastre.

Să ne înțelegem bine. La început a fost școala profesională, un laminor de clasă superioară. Din maxilarele lui, implacabile ca orice mașină de marcă recunoscută, au ieșit mii de lăcătuși, strungari, cazangii, sudori, turnători în fontă și oțel. A fost o șansă pentru toți ca școala să fie alături de fabrică, de fapt în curtea ei, să facă parte din trupul său. Nu numai prin apartenența geografică. Nu în primul rînd prin asta. Totul era gîndit, integrat sistemului circulator, unde ceva joacă rolul de pompă cu sarcini precise, cu norme precise de calitate. Procesul de formare a avut totdeauna loc și are cu atît mai mult acum la temperatura și sub îndemnul reperelor memorabile din fabrică. Ucenicul strungar dorea să ajungă un Aristide Economu sau Ițan Eugen, cazangiii fi aveau în fața ochilor pe Kacso Karol și Basamac Nicolae, sudorii propuneau să devină la fel de buni ca Gheorghe Jipa și Dumitru Nițor, turnătorii tînjeau după faima unui Stelian Ceaușu și Florea Ionită, constructorii de autobuze, cînd ele ieșeau de pe poarta uzinei, visau să aibă mîna sigură a lui Stocek, Bogdan, Lupu, Răduță. Lucrînd cu ei, învățînd de la ei, oxigenîndu-ne existența cu exemplul lor sănătos, beneficiarii fără să știu de magnetismul unei vieți dăruite muncii, făcută să ardă pentru ei, sublimă în lucrul cel mai frumos ce și-l doreste un om — să demonstreze că există în punctul de vîrf al performanței autentice.

Generații de buni meseriași au ieșit pe poarta „Vulcanului", punînd în cui, la vîrsta odihnei meritate, uneltele purtate cu demnitate, o viață. Generații noi le-au luat locul. Cu conștiinciozitate și răspundere, școala a avut grijă să trimită acolo, în cîmpul de forțe al solicitărilor de fiecare zi, aspre, adeseori drastice, combatanții pregătiți să ducă în spate rănița pretențioasă a lucrului de calitate.

Își are școala propria-i galerie de nume respectabile. Un director de mare suflet, Vasile Niculescu, obsedat de ideea că un adolescent trebuie ajutat să învețe cît îi tin puterile. Cîțiva profesori de înaltă clasă — Constanța Savu, Ion Teodosescu, Ioni Săceanu, Teodora Iorga, Constantin Caragheorgheopol. Cîțiva ingineri veniți din uzină să patroneze inițierea în pretențioasele tehnologii : Ioan Avram, ministrul de azi, Olimpian Florescu, Tănase Hudea, Iosif Vîlceanu, Lucian Ignat.

Școala are azi aproape 2 500 de elevi. Liceului industrial i s-a alăturat o școală de maiștri. Optzeci de cadre didactice conduc ofensiva zilnică în favoarea unei pregătiri pe măsura lucrurilor ce îi se vor pune în mînă tinerilor aflați acum în cataloagele de la „Vulcan". Director este acum fostul nostru coleg de la „A", Paul Devian. Uzina a cedat un, sînt convins, bun inginer, ajutînd școala să cîștige un la fel de bun coordonator. Dacă multe nume noi nu vom găsi în nomenclatorul meseriilor, să fim convinși că există în schimb modificări de esență în sfera pretențiilor.

Îmi place să revin în strada Samuil Vulcan nr. 10, și o fac mereu cu convingerea că vin să privesc silueta unui bijutier, care deplin stăpîn pe reflexele sale, modelează cu sîrg gestul vechi de cînd lumea, strălucitor în esență și durată, al împlinirii prin muncă.

NEAGU UDROIU ■

Valoarea ceasului al doisprezecelea la turnătoriile I.T.M.A. Craiova

Mai bine mai tirziu, decît niciodată : se lucrează (în sfîrșit) la drumurile de acces

Afirmam în două articole anterioare, privind unele investiții restante, că o mobilizare exemplară a constructorului sau a furnizorilor de utilaje ar aduce în sufletele beneficiarilor o bucurie pe măsură, demonstrîndu-le în același timp că, uneori, ceasul e mai productiv decît anul. De bună seamă, nimeni nu-și dorește să ajungă pînă aici, dar pentru unii importanța acestui ceas este evidentă.

Acesta este și cazul celor două turnătorii de fontă specială de la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole din Craiova (I.T.M.A.).

Prima dintre ele, numită și turnătoria mică, cu o capacitate de 10 000 tone anual, avea drept termen de punere în funcțiune, într-o primă etapă (2 500 tone), data de 30 decembrie 1979. Funcționarea turnătoriei „mici" înseamnă renunțarea la importuri de piese motor pe relația devize libere, deci reducerea efortului valutar al țării, asimilîndu-se reperelor turnate pentru viitoarele autoturisme de mic litraj OLTCIT. Urmările întîrzierilor nu sînt cîtuși de puțin mici: o nerealizare a producției fizice de circa 70 de milioane pe anul în curs, penalizări pe care I.T.M.A. le plătește pentru menținerea în stoc a unui volum important de utilaje peste durata normată (este vorba de aproximativ șase milioane lei), pierderea garanției la diferite utilaje livrate, diminuarea retribuției șefilor de secție și a maiștrilor cu cinci la sută.

Cea de-a doua turnătorie — turnătoria mare — 50 000 tone anual capacitate, trebuia să intre în funcțiune, în prima etapă (30 000 tone anual), la sfîrșitul lui decembrie 1980. Și aici valoarea utilajelor din stoc este foarte mare (aproximativ 200 milioane lei), la o linie completă de turnare din import pierzîndu-se garanția. Practic, se pierde o producție de peste 230 milioane lei, deoarece turnătoria mare trebuie să asigure necesarul de piese turnate pentru toate întreprinderile centralei de tractoare. Așadar, acum, la sfîrșitul anului s-au făcut propuneri pentru noi termene, situație impusă, firește, de starea lucrărilor, de ritmul constructorului. Deci, iar constructorul. Dar ca să dăm cezarului ce-i al său, se cade să arătăm că întreprinderea de construcții industriale care se ocupă de această investiție — TCIND Craiova — este o întreprindere cu mari merite și bune rezultate.

Potrivit programului comun întocmit de beneficiar și constructor, foarte importante pentru această perioadă sînt lucrările de închidere ale halelor (pentru crearea frontului de lucru, montorilor și izolatorilor în timpul iernii și asigurarea hidroizolațiilor tuturor posturilor de transformare. Sînt cerințele minime ale acestui program, fără de care nu se pot realiza noile termene. Așa cum menționa inginerul-șef al I.T.M.A., Ion Anghel, „trebuie neapărat ca pe șantier să existe o organizare perfectă, multă disciplină și seriozitate în muncă, în ciuda efectivelor diminuate ale constructorilor, izolatorilor și montorilor".

Citeva din lipsurile constructorului apar evidente încă dintr-un început : drumurile sînt pline de noroi, pe alocuri de neumblat. În treacăt fie spus, pentru multe întreprinderi de construcții industriale din țară drumurile constituie o chestiune minoră și ne mirăm chiar că unii n-au cerut, de pildă, mașini amfibii pentru șantierele pe care lucrează. Ar fi o soluție capabilă să mărească timpul de exploatare a multor utilaje, lăsînd la o parte faptul că s-ar circula și mult mai repede. Cum se pare, ideea cu amfibiile este mai greu de pus în practică, cei de la TCIND Craiova s-au apucat temeinic de betonarea drumurilor. Mintea de pe urmă. La turnul elevator, lăcătușii lui Petre Codreanu își dau silința să-și termine treaba. Își dau silința în sensul că în momentul cînd ne văd cu aparatul de fotografiat se urcă pe schele și se apucă de treabă. Petre Codreanu nu avea cum să-i vadă deoarece el chiar muncea. „Lucrăm la pelicularizare la cota +3 000 și vă spun cinstit, nu pot să mint, că sînt om serios, pelicularizarea și silozurile, partea noastră le terminăm într-o zi". Mai departe, la turnătoria mică nu lucrează nimeni. Nici țipenie de om, lucrurile se simplifică și trecem mai departe, spre turnătoria mare, unde pe schele și pe poduri rulante se lucrează. Se lucrează însă la înălțime deoarece jos, de pildă, băieții lui nea Bucică, plecați la ședință, nu se hotărăsc să ridice niște țevi decît după ce văd aparatul de fotografiat, dar nici așa mobilizarea nu-i ține prea mult. Cam la fel se întîmplă și cu electricienii lui Ștefan Popa care ne declara : „Azi montăm magistrala M.E. Ridicăm apoi echipamentul electric pentru podul de 12,5 tone. Vă asigurăm că ne terminăm treaba pînă la sfîrșitul lunii noiembrie". Pînă la baraca unde se află șeful de lot facem un ocol mare evitînd stația de preparat amestec de formare la care nu lucrează nimeni, iar ploile și lipsa izolațiilor au transformat o groapă într-un lac.

Stelian Ristea, șeful lotului de constructori-TCIND Craiova : **„Am 200 de oameni pe șantier. Nu știu cîți sînt azi la turnătorii, deoarece în fiecare zi îi aducem ținînd seama de prioritățile lucrărilor. Prioritățile sînt închiderea halelor, drumurile de acces, depozitul profilerame, anexa tehnico-socială. Printre altele, anul acesta vom reuși să terminăm turnul elevator, depozitul de piese turnate și rame prevăzut pentru 1981, galeria superioară de pe silozuri de la gospodăria de nisip care va fi dată tot în avans, stația de racord adînc, buncărele de la baza de șarjare și, bineînțeles, închiderea halelor".** Sîntem asigurați că toți cei două sute de oameni se află la lucru și chiar lucrează, dar că, pe de altă parte, sînt și alte greutăți, de pildă, cimentul nu vine în ritmul prevăzut în comenzi și grafice. **„Trustul face eforturi deosebite,** continuă Stelian Ristea, **s-a rezolvat problema macaralelor, a excavatoarelor, am mai primit oameni, 35 de muncitori calificați. Noi sîntem din februarie aici, însă ne bagă bețe în roate izolatorii de la T.I.L.I.B."** Mai departe, Vasile Drodar, maistru la T.M.U.Ch. București, grup șantiere Craiova : **„Am putea termina multe, dar problema este frontul de lucru și căile de acces. Reușim să montăm toate podurile rulante în turnătorii, instalațiile termotehnice, partea noastră. Am 70 de oameni și pe măsură ce se deschid noi fronturi de lucru vor mai veni. Avem și utilaje și sînt toate condițiile să montăm cînd primim front de lucru. Condiția esențială : închiderea halelor și drumurile de acces".** Deci montorul are, cum spune, toate condițiile. Are mașini, are ce monta, vor mai veni și oameni. Doar **„nu cerem lux, ci să se închidă halele ca să avem la iarnă măcar 5—10 grade".**

Mihail Sălceanu, maistru șantier 7 izolații : **„Am cu totul 23 de oameni și i-am împărțit după priorități. Sperăm să acoperim secția de topire și să închidem atelierul de curățătorie, totul pînă la sfîrșitul anului. Mai mult n-am reușit să fac, fie din cauza frontului de lucru, fie lipsei oamenilor".**

Inginer Maria Bîtu, șef șantier 2 TCIND : **„23 000 metri pătrați sînt front de lucru de astă-vară și se pot izola. De altfel, graficul prevede pînă la 25 decembrie izolarea cu primul strat".**

E limpede. Constructorul are două sute de oameni mobilizați la priorități, montorul are condiții materiale, dar acuză lipsa frontului de lucru și a drumurilor de acces, izolatorii, de asemenea, invocă întîrzierea constructorului, iar acesta, ca cercul să fie perfect, afirmă că există front de lucru. Nimeni nu poate face mai multă lumină, deși uită cu toții că antreprenorul general este chiar constructorul. Pe el ar trebui să-l doară mai întîi că băieții lui nea Bucică n-au chef de lucru cînd bate soarele mai tare sau cînd izolatorii lasă ditamai hala să se transforme în ștrand. Cei cu care am discutat mai înainte au fost de acord că dacă ninge la noapte, noile programări sînt compromise. În aceste condiții sensul foarte exact al expresiei **ne-am mobilizat exemplar** înseamnă să muncești efectiv nu numai să promiți în comandamente și ședințe, să supraveghezi în permanență oamenii și lucrările, să faci totul ca cimentul să-ți vină la vreme (nu este vorba doar de șef de lot sau de șeful de șantier, ci și de conducerea trustului), să-i obligi pe izolatori să folosească frontul de lucru pus la dispoziție. Bunele condiții care există acum nu mai valorează nimic dacă halele nu vor fi închise. Ele vor fi fructificate doar în măsura în care se va lucra în timpul iernii. Cam aceasta este valoarea ceasului al doisprezecelea pe șantierul turnătoriilor de la I.T.M.A. : crearea frontului de lucru în timpul iernii, astfel ca în martie, conform programării, să se monteze utilajele.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Noul mecanism economic

Investiții de efort și de idei noi

La Cluj-Napoca, am rugat recent pe un simplu muncitor dintr-o mare întreprindere industrială, un contabil-șef cu îndelungată experiență și un conferențiar universitar specialist în economia industriei să ne împărtășească din experiența lor directă privind funcționarea noului mecanism economic în confruntare cu practica.

„Cum funcționează noul mecanism economic în întreprinderile din Cluj-Napoca?" — am întrebat pe conferențiarul universitar doctor Constantin Ioan Tulai de la Facultatea de științe economice, autor al lucrării „Venitul net și formele sale în industrie". Editura Academiei R.S.R., 1979, una din primele lucrări apărute la noi și consacrate acestei probleme după aplicarea noului mecanism economic.

— Este un pas hotărîtor în perfecționarea mecanismului conducerii, dar, cum este și normal, aplicarea sa ridică multiple aspecte teoretice și practice. Aș vrea să vă împărtășesc unele **constatări și propuneri izvorîte din cercetări întreprinse, cu ajutorul studenților, în 15—20 întreprinderi din Cluj-Napoca,** precum și din concluziile a circa **30 lucrări de diplomă** ale absolvenților Facultății de științe economice, în care au fost abordate și probleme ale noului mecanism. Observațiile care urmează încorporează și sugestii desprinse dintr-o **dezbatere cu specialiștii din Turda,** în iunie 1980, precum și cu mai mulți participanți, cadre de conducere, la **cursurile postuniversitare** la Facultatea de științe economice.

Iată, acum, aceste observații, în formularea conferențiarului universitar doctor Constantin Ioan Tulai :

● Întreprinderile își fundamentează, de regulă, indicatorii pornind de la cifrele transmise de centrală și de ministere și îmbunătățite pe baza propunerilor din întreprinderi, dar **se întîmplă prea frecvent ca în chiar cursul execuției să se modifice de cîteva ori indicatorii economici ai întreprinderilor.** Nu ne referim la acele modificări dictate de schimbări imprevizibile — de pildă, dependente de o anumită conjunctură internațională pe care nu o putem influența cîtuși de puțin — ci la acele „ajustări" **fără justificare reală.** S-a ajuns la situația că **modificările indicatorilor au devenit regula, și nu excepția.** Or, contabilul-șef trebuie să știe din timp indicatorii pe care să-i să-i aibă în vedere. Dacă de pildă în industria confecțiilor, cum s-a arătat, este în adevăr mai greu de făcut prevederi exacte pe termen lung, la alte întreprinderi totul — sau aproape totul — cel puțin în liniile esențiale, este previzibil într-o economie ca a noastră. Din momentul în care se încetățenește practica modificării indicatorilor, unele întreprinderi mici nu mai depun suficient interes pentru deplina fundamentare a acestor indicatori, plecînd de la premisa că, oricum, ei, se vor „ajusta" pe parcurs de către centrală, **după** aprobarea lor de către acest for. Poate așa se explică și insuficienta preocupare pentru defalcarea indicatorilor în bugetul de venituri și cheltuieli pe locuri de muncă și pe perioade mai scurte, astfel încît aceste bugete — după cum prevede în mod expres noul mecanism economic —, să folosească realmente ca instrumente de conducere.

● **Legea prevede în mod expres că o parte din beneficiul peste plan se repartizează automat pentru dezvoltarea întreprinderii respective, care s-a gospodărit mai bine decît altele. Dar și în acest caz, în situația cînd dezvoltarea nu este aprobată prin plan de către forul ierarhic superior, aceste resurse devin inutilizabile după scurgerea unui an** și, din acest punct de vedere, **interesul întreprinderii pentru depășirea beneficiului planificat este lezat.** Există însă o soluție care este simplă și nu contravine cu nimic, ci dimpotrivă se încadrează perfect spiritului și literei noului mecanism. Soluția sugerată îmbracă două aspecte : 1. — întreprinderile să aibă posibilitatea să acumuleze pe termen mai lung resursele a căror folosire nu este aprobată pentru anul imediat următor (bineînțeles, depunînd în bancă fondurile respective, care astfel intră în circuitul național) ; 2. — dezvoltările de amploare ale întreprinderii, în momentul cînd ele se aprobă prin planul național unic, să fie condiționate și de participarea întreprinderii cu resurse proprii (într-o anumită proporție). Astfel **va fi stimulată inițiativa de jos și va scădea presiunea asupra centralei și a bugetului statului pentru investiții mai mari,** în momentul cînd se va considera oportun ca ele să fie făcute. Totodată, va crește interesul întreprinderii pentru a-și acumula resurse financiare peste plan. Altfel, din punctul de vedere al întreprinderii, fondurile respective „se pierd".

● Neonorarea la timp — și mai ales în preajma plății retribuției — a obligațiilor de plată ale unei întreprinderi către o altă întreprindere face ca nici aceasta din urmă să nu-și poată efectua plățile. Începe un **blocaj în lanț,** deficiențele primei întreprinderi fiind trecute în mod artificial asupra celei de-a doua (cu nimic vinovată !), care, la rîndul ei, le trece asupra partenerilor ei. Or, în prezent, penalizările pe care prima întreprindere trebuie să le verse celei de a doua pentru neachitarea obligațiilor sînt mai mici decît dobînda pe care ar trebui să o plătească băncii pentru un împrumut care s-o ajute să iasă din „jena financiară". Soluția : penalizările să fie mai mari decît dobînzile sus-menționate, cu alte cuvinte, vinovatul să plătească oalele sparte, nu să treacă greutățile sale asupra altora. Dealtfel, problema aceasta a mai fost ridicată la masa rotundă organizată de revista „Flacăra" la Satu Mare pe tema noului mecanism economic. Dovadă că este o problemă importantă, generală, presantă, dar care poate fi relativ lesne rezolvată. Oricum, trebuie abordată frontal, eventual soluționată pe alte căi decît cele sugerate aici.

Toți interlocutorii noștri, atrăgînd atenția asupra unor probleme deschise și făcînd — ca bază de discuție — sugestii de îmbunătățire, au subliniat însă pasul hotărîtor reprezentat de noul mecanism economic. Este normal ca într-o acțiune de asemenea complexitate și anvergură să apară laturi susceptibile de perfecționare, în lumina practicii cîștigate în 1979 și 1980. Poate cel mai îmbucurător aspect îl constituie însuși spiritul de inițiativă, frămîntarea creatoare stimulată în întreprinderi, investiția de efort și de idei noi în unul din conceptele de bază ale noului mecanism, și anume autoconducerea și autogestiunea, în strînsă, organică interdependență cu interesele generale ale societății.

LIONEL NIȚESCU

Paradox în vatra Mioriței:

Oile au fost mîncate de fîn

„Deunăzi a venit un cetățean, Săndulache Bordea. Împreună cu alți doi, Iftimie Iuga și Nicolae Stăniță, cumpărase 200 de oi. Cerea lemne să-și împrejmuiască stîna și să ridice adăposturile pentru iarnă. I-am aprobat pe loc cererea și i-am spus că dacă are necazuri cu pădurarul să vină imediat să-mi spună. Puțini se mai înhamă la o asemenea muncă. Era să-l pup de bucurie".

Din nefericire, Micu Nică, primarul comunei vrincene Vidra, n-are ocazia prea des să-și sărute alegătorii. Fiindcă în afară de cîțiva, dintre ale căror nume vom aminti pe ale lui Ion V. Marin, Nicolae Însurățelu, Vasile și Toader Boșteog, Teodor Dorobăț, Nicolae Ghiuță, Ștefan Cotea, Cristian Neagu, locuitorii acestei comune aflate la puțini kilometri de Soveja, de vatra Mioriței, nu prea se mai îndeamnă la creșterea animalelor. Un calcul sumar arată că, dacă Vidra are 9 000 de locuitori și 2 874 de familii iar în scriptele primăriei sînt înregistrate 1 039 vaci cu lapte, 834 porci, 4 615 oi și 18 000 de păsări, înseamnă că se poate spune, într-un fel — recunoaștem — destul de ciudat, al cuvintelor, de a se uni, că fiecare gospodărie de aici crește „ceva mai puțin de o treime de vacă", „ceva mai mult de o treime de porc" și „ceva mai puțin de o jumătate de oaie". La păsări, susține primarul, situația se prezintă mai înfloritoare. „Nu există familie, afirmă el, care să n-aibă cel puțin 10 păsări". Aritmetica avută în vedere se dovedește însă un pic prea optimistă, cum oricine își poate da seama aruncîndu-și ochii pe cifrele de mai sus, furnizate chiar de primar. Însă e o realitate că, precum aflăm de data aceasta de la Petre Iancu, președintele cooperativei de consum, Vidra s-a achitat în condiții mult mai bune, pînă acum, de obligațiile ce i-au revenit, conform planului de achiziții, la predarea către fondul de stat a cărnii de pasăre. În urmă cu cîteva săptămîni, din cele 5,3 tone prevăzute, predase 3,7 tone, adică aproximativ 70 la sută. Spunem că este aceasta, cît de cît, un efort lăudabil al comunei, dacă ținem cont că în alte privințe planul nu este nici pe „două treimi" îndeplinit. Cea mai importantă explicație, dintre multele posibile, a neîndeplinirii planului de achiziții în majoritatea capitolelor sale constă, nu încape îndoială, tocmai în îndeplinirea și depășirea sa într-o singură privință: la vînzările de fîn comuna și-a îndeplinit obligațiile cu 123 la sută. Aproape 2 000 de tone de fîn au ieșit, în cursul acestui an, din Vidra, din această comună de munte a Vrancei unde, cum susțin specialiștii în limbajul lor nițel latinizat și cum o experiență de cînd lumea a arătat, ar crește de minune „taurinele" și „ovinele". Cunoaștem că îndeletnicirea pe care muntenii au deprins-o de o bucată de vreme încoace, de a vinde fînul celor ce, la cîmpie, cresc animale, în loc să crească ei înșiși, se află în atenția conducerii județului, dar dacă insistăm asupra acestei probleme este pentru a-i arăta efectele profund dăunătoare. Fiindcă e vorba, pentru a nu lungi deloc această vorbă, numai de comoditatea celor care, la Vidra, dispun de întinse terenuri (gospodăriile populației au 2 220 de hectare) și numai din jocul prețurilor obținute pe „marfă" lor izbutesc să realizeze venituri, din vînzarea fînului, echivalente cu cele pe care le-ar obține dacă ar crește animale. Îl rugăm de aceea pe președintele cooperativei de consum comunale să ne întocmească o listă cu numele sătenilor care au vîndut cantități mai mari de fîn. Acesta întocmește o listă cu vreo 25—30 de nume. Era firesc, în continuare, să cerem primarului ca în dreptul fiecărui nume de vînzător de fîn să treacă, din registrul agricol, cîte animale crește fiecare. Nu pentru că ne-am fi sfiit să facem noi înșine această operație ci cu gîndul, zicem, bun, de a folosi mai bine timpul și a-l asculta, pînă una-alta, pe Iancu Petre, în privința faptului că localnicii și-au transformat terenurile în rodnice lucerniere, producătoare, pe hectar, a vreo 5 000—6 000 kg de fîn uscat, ceea ce în bani înseamnă vreo 6 000—10 000 de lei, adică un venit mulțumitor și care îngăduie oamenilor să-și „cumpere" de-ale mîncării în drumurile lor pe la oraș. În scurtă vreme primarul ne prezintă o listă nouă, părtinitoare, din care rezultă că „vînzătorii de fîn" sînt și buni crescători de animale, ceea ce, evident, nu concordă cu situația generală a comunei, în ciuda faptului că, spre a-și îndeplini probabil obligatoria autocritică, primarul s-a învoit să treacă și numele lui Alexandru Murguleț, a cărui bătătură nu e încălzită de suflarea nici unui animal, deși putea fi încălzită de a mai multora dacă judecăm după cele 9 tone de fîn pe care el le-a vîndut. La Vidra, în vatra Mioriței, nu ar trebui să fie nici o ezitare din partea unor localnici, în a crede că ar putea fi suplinită cantitatea de lînă — cam jumătate din plan — care trebuia predată, conform sarcinii de achiziții, prin meticulozitatea, demnă de o cauză mai bună, cu care se urmărește îndeplinirea aceluiași plan la punctul numit „păr de frizerie" (pînă acum, aproape 200 de kilograme...).

Mai sus, către inima muntelui, în Vizantea-Livezile, nu mai notăm ce rezultă din operația igienică a trecerii „ciobănașilor" pe la frizer, dar nu putem afla, din păcate, nici lucruri mai îmbucurătoare decît la Vidra în privința mioarelor. 3 200 cu totul la cele 2 000 de familii ale comunei. Primarul, Tudosie Stan, mai adaugă: 669 vaci cu lapte, 766 porci, 8 417 păsări. Și aici, ni se mai spune, comerțul cu fîn e în floare. Anul trecut, comuna a vîndut 1 800 de tone. Anul acesta dispune de un „excedent" de alte 1 690 tone, de pe cele 803 hectare de pășuni și 1 032 hectare de fînețe naturale. Desigur, se află și aici oameni harnici, buni gospodari, așa cum sînt, ca să amintim cîteva nume, Ion Luca, Dumitru Ungureanu, Ionel Boșcan, Toader Necula, însă numărul acestora nu e prea mare. Ceea ce, desigur, aduce în discuție problema rezervelor încă foarte mari, în creșterea animalelor, de care dispune comuna. „Rezerve însemnate există în gospodăriile populației, susține chiar primarul, mai ales în ce privește creșterea oilor și a taurinelor. Comuna ar putea crește vreo 2 000 de taurine în plus iar numărul oilor ar putea fi dublat". Pentru ca o astfel de posibilitate să fie valorificată, este lesne de înțeles însă că e de datoria tuturor locuitorilor comunei să se urnească la muncă, inclusiv Neculai Grosu, să zicem, care, ca țăran necooperativizat, hrănește de pe urma celor 6,23 hectare pe care le ține în proprietate vreo 10 oi și 6 păsări, sau Gheorghe A. Soare, deținător și el al unei bucăți de pămînt de 408 ari, de pe care oricine își poate da seama că se poate obține hrană pentru mai mult de doar 10 păsări. Ca să nu mai insistăm — în legătură cu rezervele de care aminteam — și asupra celor 500 de hectare „neînregistrate" pînă acum și descoperite de curînd, dintr-o simplă întîmplare, pe teritoriul comunei, de Oficiul județean de cadastru și organizarea teritoriului!

DUMITRU CONSTANTINESCU

Prin noi, iarna poate și trebuie să fie o stare normală a vieții

Deși, după cîte am înțeles noi din comunicatele meteo, duminică după-amiază vremea urma să se încălzească și într-o bună parte a țării urma chiar să plouă, lucrurile s-au petrecut cam invers: în loc să plouă, a început să ningă. A nins toată noaptea, a nins toată ziua de luni, a bătut și vîntul, un fel de viscol mai mic, iar în noaptea de luni spre marți ninsoarea s-a mai liniștit. Și pentru că în București zăpada, mult așteptata zăpadă, aceasta metaforă a purității, a atins înălțimea de aproximativ 35 de centimetri, undeva, în sertarul memoriei în care purtăm proverbul sau întîmplarea cu Stan Pățitul, mai ales atunci cînd ne referim la calitatea de călători, a început să sune un vajnic clopoțel de alarmă. Cu alte cuvinte nu puțini au fost cei ce și-au făcut griji pentru dimineața zilei de marți, dar, spre plăcuta noastră surprindere, transportul în comun s-a desfășurat ca și cum zăpada n-ar fi căzut și pe marile artere de circulație.

ROMEO COSMOVICI — Iarnă la Pătiniș

Întrucît acest lucru nu s-a întîmplat de la sine, iată ne, pentru o succintă analiză a fenomenului, la sediul din Calea Plevnei al Întreprinderii de salubritate din București, locul din care, după părerea noastră, s-a declanșat marea sau mica bătălie împotriva celor 35 de centimetri de zăpadă.

Dar la sediul I.S.B.-ului, nimeni din conducere. Nici directorul întreprinderii, inginerul Iordan Lăcoja, nici inginerul-șef — Vasile Ioniță. Unde erau dînșii în ziua de marți, 9 decembrie, cam pe la prînz, cînd cerul parcă se luminase și chiar bătea și soarele, timid, întrezărindu-se printre norii subțiri din care, totuși, mai cernea o firavă părere de zăpadă? Pe traseu, ni s-a spus, pe traseu, după ce au fost aici, la întreprindere, printre și alături de muncitori, fără întrerupere, de ieri dimineață, adică de luni dimineață, de la primele ore. Cine ne-a oferit această explicație? Nimeni altul decît Nicolae Rebegel, șeful secției Atelierele Centrale ale I.S.B.-ului, el însuși fiind prezent la datorie din noaptea de duminică spre luni și-n continuare, pînă cînd l-am abordat noi, cînd ne-a mai declarat: „Pot să vă mai spun că, fără a avea răgazul să se repeadă la familiile lor, au mai fost prezenți aici, tot timpul, din noaptea de duminică spre luni, inginerul Gheorghe Fileru, subsemnatul, maiștrii Nicolae Antoni și Constantin Răducanu, precum și cei mai buni dintre meseriașii noștri, cei care au echipat tractoarele cu cele două sisteme de pluguit zăpadă și de periat asfaltul".

Aflăm, în continuare, că de luni după amiază și pînă marți dimineața au ieșit la lucru 146 de tractoare dotate cu astfel de echipamente, că spre deosebire de anul trecut, cînd numărul tractoarelor echipate era de numai 180, în acest an parcul a crescut pînă la 230. Un amănunt nu lipsit de importanță, echipamentele au fost construite în Atelierele Centrale ale I.S.B.-ului, printr-o largă și responsabilă acțiune de autodotare, acțiune în cadrul căreia s-au remarcat lăcătușii Emil Ștefan, Ilie Pîrvu, Virgil Lungu, Ștefan Bota, precum și sudorii Vasile Dobre, Gheorghe Ioniță, Nicolae Alecu, adică exact aceiași oameni care, de duminică și pînă marți, n-au pus geană peste geană pentru ca străzile mari ale Bucureștiului să fie libere, circulabile. „În ceea ce ne privește, a continuat maistrul Nicolae Rebegel, alături de forțele A.D.P.-ului, adică ale Administrațiilor Domeniilor Publice, vom fi prezenți, la datorie, cu o capacitate tehnică mult sporită față de cea întrebuințată la această primă întîlnire cu zăpada. Dar să nu uităm în lupta pentru deszăpezire un mare rol și o însemnată contribuție, mai ales pe străzile lăturalnice, le au totuși oamenii, gospodarii. E de datoria lor să intervină de urgență, cu lopeți, cu mic cu mare, așa cum românul a făcut-o dintotdeauna".

Acestea fiind zise, nu ne mai rămîne altceva de făcut decît să subliniem încă o dată efortul celor ce-au asigurat un ritm normal de circulație în marele nostru oraș și să subscriem la părerea că, într-adevăr, pe străzile mai lăturalnice, e de datoria noastră să intervenim la prima deszăpezire din această iarnă, care, prin noi, trebuie să fie o stare normală a vieții.

VICTOR NIȚĂ

Un singur dop de plastic nu-i o pierdere, un milion însă e pagubă sigură

În 1974, C.A.P. Păulești oferea Fabricii de șampanie Azuga o metodă de recondiționare a dopurilor din polietilenă model 7, folosite în procesul de fermentație. După o folosire, dopurile erau considerate neutilizabile deoarece în interiorul lor se depuneau impurități. Ele erau vîndute cu preț de deșeu. Metoda propusă de Gheorghe Anastasiade era simplă. Într-un cuptor, dopurile erau tratate cu bicarbonat de sodiu și prin înlăturarea depunerilor deveneau ca noi. În 1977, dopurile recondiționate au fost experimentate. S-a adunat o comisie și s-a întocmit un proces-verbal în care s-a consemnat că pierderile sînt sub procentajul legal. C.A.P. Păulești s-a pus pe treabă și pînă în 1979 a livrat fabricii 12 000 de kilograme de dopuri, adică aproape două milioane de bucăți. Se părea că treburile vor merge în continuare la fel.

Întreprinderea viei și vinurilor Prahova, căreia îi este subordonată juridic Fabrica de șampanie Azuga, către C.A.P. Păulești: „Referitor la recondiționarea... Pentru 1980, întreprinderea noastră are asigurat prin contracte cu Uzina de mase plastice București necesarul de dopuri model 7, întreprindere cu care valorificăm și dopurile folosite la un ciclu de fabricație".

Înainte de a vedea de ce I.V.V. Prahova și-a schimbat brusc atitudinea față de recondiționarea dopurilor, să arătăm că un kilogram de dopuri noi costă 70 de lei, pe cînd cele recondiționate, doar 33, că pentru producerea unei tone de polietilenă sînt necesare aproximativ 5,5 tone de combustibil convențional. Să mai spunem că în cei trei ani beneficiarul nu a făcut nici o reclamație privind calitatea dopurilor recondiționate.

La I.V.V. Prahova, Dumitru Roibu, contabil șef, și Costică Chelan, șef birou aprovizionare: „De 5 ani avem contract cu Uzina de mase plastice București. Cu C.A.P. Păulești nu avem contract. Am apelat la dopurile recondiționate în anii cînd, din motive obiective, U.M.P. nu ne-a putut livra dopurile de care aveam nevoie. Am renunțat la dopurile recondiționate pentru că am primit reclamații de la tehnologii de șampanie. Într-adevăr, a existat un proces-verbal în care se consemna că dopurile recondiționate sînt bune, însă verificarea s-a făcut pe un lot mic, iar sticlele n-au fost lăsate la fermentat timpul necesar. S-a dovedit că prin folosire inelele de etanșare se deteriorează și dopurile nu mai sînt etanșe. Mare parte din producția noastră merge la export și nu ne permitem să riscăm să primim reclamații. Afară de asta, o comisie tehnică de la Inspecția generală de stat ne-a interzis folosirea lor. Avem în stoc un milion de dopuri noi și nu mai avem ce să facem cu cele recondiționate. Cei de la Păulești nu fac altceva decît să le spele. Am primit o scrisoare acum doi-trei ani prin care ni se interzice să mai livrăm deșeuri de mase plastice la C.A.P.-uri pe motiv că s-au făcut „afaceri". Nu știu cine ne-a transmis o asemenea scrisoare și n-o am acum la îndemînă. Dopurile folosite le livrăm la preț de deșeu Cooperativei „Arta încălțămintei" și Întreprinderii chimice Victoria București. Uzina de mase plastice nu le mai poate folosi pentru că, prin retopire, polietilena își pierde elasticitatea și nu mai poate fi folosită la dopuri".

Gheorghe Anastasiade, inițiatorul metodei: „De la bun început vreau să arăt că n-am nici o pretenție asupra metodei, n-o ținem secretă și o împărtășim tuturor celor care vor s-o aplice. Noi am lucrat cu Fabrica de șampanie Azuga, care nu este, după cîte știu eu, una din fabricile mari. Mă gîndesc că această metodă simplă de spălare poate fi ușor extinsă și ar putea fi și mai eficientă dacă s-ar face într-o instalație mai bine gîndită decît a noastră. De ce să măcinăm niște dopuri pe care le avem gata făcute, mai ales acum cînd petrolul poate fi folosit în altă parte. Ni s-au adus niște argumente în care nu putem crede. Dintr-o dată dopurile n-au mai fost bune. După patru ani de tergiversări s-a făcut o verificare cu specialiști cu experiență în domeniu, rezultatele au fost bune... Acum se spune că sticlele n-au fost lăsate suficient timp la fermentat. Cine întrerupe o fermentație la mijlocul ei, ce motive ar avea s-o facă? Am făcut și un dispozitiv de „degorjare" a sticlelor, un clește care să prindă doar calota dopului nu și gîtul dopului. Așa s-ar înlătura pericolul deteriorării unuia din cele 5 inele de etanșare, dar nici n-au vrut să se uite la el. Realitatea este că e mult mai simplu să lucrezi cu dopuri noi. Ni s-a mai spus că fabrica are un stoc suficient de dopuri și că nu mai comandă recondiționarea lor pentru că n-au ce face cu ele. Optica este greșită pentru că prin livrarea dopurilor recondiționate stocul nu se mărește. El rămîne intact sau se micșorează prin eliminarea dopurilor compromise. Stocul crește doar prin achiziționarea de dopuri noi".

Îi rugăm telefonic pe inginerul Florin Ciorolanu, șeful secției Azuga, să ne spună cîteva cuvinte despre recondiționarea dopurilor model 7: „Sîntem subordonați tehnic și juridic I.V.V. Prahova. Asta nu înseamnă că n-avem un cuvînt de spus. Inițial, discuțiile cu C.A.P. Păulești au avut loc aici. Dopurile recondiționate au fost testate pe o serie mică. Au avut o comportare bună. Cînd am trecut la folosirea lor masivă am avut necazuri mai ales la scoaterea lor. Atunci se deteriorau inelele de etanșare. Dopurile trebuie să reziste la o presiune de 8 atmosfere. Prin sistemul de scoatere se deteriorează inelele. Nu avem un proces-verbal de constatare al Inspecției generale de stat pentru interzicerea folosirii lor. Avem însă un proces-verbal al C.T.C. și al laboratorului de la I.V.V. Prahova care ne dă dispoziție să folosim numai dopuri noi. Dacă nu ne conformăm, ni se impută nouă toate pierderile. Aceste dopuri nu pot fi folosite la alte sticle din cauza diferenței de diametru. Ar merge doar la actualele sticle de vermut care au același diametru — 19 milimetri".

Fără îndoială, dopul model 7 are o pondere mică în prețul de cost al unei sticle de șampanie, dar numai Fabrica de șampanie Azuga folosește într-un an mai bine de un milion de bucăți. Condițiile de calitate a acestor dopuri sînt stabilite. Este oare atît de greu să se imagineze un mic aparat, un recipient sub presiune, cu un orificiu de 19 milimetri, aidoma sticlei de șampanie, unde în cîteva zile se pot verifica prin sondaj cîteva mii de dopuri și se poate trage o concluzie corectă și fermă? Sistemul de scoatere a dopurilor, cel care duce la deteriorarea inelelor de etanșare, nu poate fi schimbat sau îmbunătățit? Oare milioanele de dopuri, care se fabrică totuși din petrol, trebuie neapărat transportate, tocate, topite? Nu se poate și altfel? Nu se pot face economii de cîteva sute de mii de lei prin îmbunătățirea unui sistem? Sînt întrebări care nu trebuie să frămînte doar pe Gheorghe Anastasiade de la C.A.P. Păulești.

OPREA GEORGESCU

Dr. doc. Zorel Filipescu, ales recent vicepreşedinte al Federaţiei mondiale a societăţilor de anesteziologie, ne declară:

„Aflaţi că în domeniul acesta stăm foarte bine, sîntem la nivel mondial“

De mai multă vreme, doctorul docent Zorel Filipescu, şeful secţiei anestezie-terapie intensivă a Spitalului clinic de urgenţă al municipiului Bucureşti, este membru al Academiei europene de anesteziologie. Despre personalitatea distinsului medic român, profesorul J. Lassner, unul dintre cei mai mari specialişti ai domeniului, preşedintele Academiei europene de anesteziologie, se exprima în cuvintele următoare: „Dr. doc. Zorel Filipescu este un pionier al specialităţii noastre în România, practician renumit în ţara sa, unde este preşedintele Societăţii de anestezie-terapie intensivă, este cunoscut în numeroase ţări, în care şi-a adus contribuţia la dezbaterile internaţionale ce au avut loc pe continent, în cadrul unor conferinţe prestigioase, ţinute de-a lungul anilor“. Dacă mai adăugăm că, recent, ziarele au anunţat alegerea românului, la Hamburg, în calitate de vicepreşedinte al Federaţiei mondiale a societăţilor de anesteziologie este limpede că avem de-a face cu o mare personalitate a lumii medicale. După începutul acesta telegrafic în care am spus aproape tot ce am auzit despre persoana sa, mărturisim că am avut parte de o primă discuţie cu interlocutorul nostru între o sosire de la Sibiu şi o plecare neaşteptată în judeţul Hunedoara, de fiecare dată prezenţa sa acolo fiind impusă de necesităţi. Pentru început, întrebarea cea mai la îndemînă ne-a fost următoarea:

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră, pentru şcoala românească de anesteziologie această alegere?

— Sigur că aş fi prea modest şi nesincer dacă aş spune că nu mă bucură. Este vorba, în fond, de o recunoaştere şi a prestigiului şcolii româneşti de anesteziologie. Am fost ales vicepreşedinte, pentru o perioadă de patru ani, al acestui organism mondial ce înglobează societăţile naţionale de anestezie-reanimare de pe toate continentele. Colegii mei, anesteziştii, sînt foarte apreciaţi în primul rînd datorită calităţilor deosebite pe care le au. În marea lor majoritate sînt nişte mari entuziaşti ai meseriei, ceea ce duce implicit la o foarte bună pregătire profesională şi ştiinţifică. Activitatea practică pe care o desfăşurăm în diverse spitale din ţară, organizarea muncii noastre, au putut fi constatate de numeroşi colegi de prestigiu dintr-un număr mare de ţări ale lumii cu ocazia vizitelor ce le-au întreprins la noi. Au făcut vizite de documentare ultimii trei preşedinţi ai Federaţiei mondiale şi alte personalităţi marcante. De asemenea, noi, anesteziologii români, ne-am făcut cunoscuţi participînd cu numeroase comunicări la congrese mondiale, europene, naţionale, simpozioane, cît şi la manifestările organizate de societatea noastră la care au asistat şi străini. Este, dacă vreţi, un prestigiu la care au pus cîte o cărămidă mai mulţi confraţi de-ai mei, din terapia intensivă şi anesteziologie.

— De fapt, ce este terapia intensivă?

— După Peter Safar — cel care a readus în actualitate respiraţia gură la gură — ea n-ar fi decît o formă a aroganţei umane. Mai degrabă am spune că e vorba de un mare şi important pas înainte produs în neîntrerupta evoluţie a omului. Poate nimic nu este mai sublim decît această împotrivire a omului faţă de natură, mai ales cînd nu-i lasă în voia soartei pe cei ajunşi slabi, pe cei aflaţi în pragul morţii. Dar despre asta ar fi multe de spus. Expresia de terapie intensivă a înlocuit, în ultima vreme, termenul de reanimare.

— Mi-am notat undeva gîndurile unui mare anesteziolog englez, W. Mushin, care a atras atenţia asupra unei tendinţe numite de el „intesivism“, adică „posibilitatea ce o au cei care întîrzie momentul fatal, ceea ce de multe ori produce o agitaţie zadarnică şi costisitoare, care se traduce în fapt printr-o înrăutăţire terapeutică ce nu este decît o persiflare a acţiunii medicale“.

— Da, are perfectă dreptate. Este ceea ce numim aminarea clipei fatale. Pentru o oră, pentru o zi, pentru o săptămînă se supun bolnavul şi familia la suferinţe în plus. Mai înseamnă personal ocupat şi medicaţie în zadar. Eu, cînd am certitudinea că este aşa, îi iau suferinţa, îi schimb ora decesului. Pentru unul la sută şanse însă lupt din toate puterile. Din păcate, sînt obligat uneori să fiu un martor neputincios. În secţia de anestezie-terapie intensivă a Spitalului de urgenţă Bucureşti, unde lucrez, spital care adună toate cazurile grave din Capitală, din împrejurimi şi chiar din toată ţara, mă întîlnesc şi cu nereuşita. O accept cu indignare, mă revoltă neputinţa medicinei.

— Chiar e o neputinţă a medicinei?

— Da! Eu zic că medicina nu-i o ştiinţă. Ştiinţă este matematica, unde doi ori doi fac patru. Or, la noi, în medicină, doi ori doi fac de cele mai multe ori cinci! Noi, medicii, şi, mai ales, cei din această specialitate, sîntem indignaţi că nu putem salva fiul unei mame ce aşteaptă la poarta spitalului, tatăl unei tinere care ne priveşte cu lacrimi în ochi şi încearcă să ne amuşgă o rază de speranţă, speranţă pe care noi, ştiind adevărul, nu putem să i-o dăm. Aş dori din suflet să pot da tuturor celor care sînt în jurul unor bolnavi, familiilor apropiate, cîte o rază de speranţă sau, de ce nu, o veste de însănătoşire. Cu toată părerea de rău, de multe ori sînt obligat să le aduc la cunoştinţă vestea pierderii celor dragi. Puţini înţeleg că, din toate aceste drame trăite, iau şi eu o picătură, eu, omul care n-am putut să le înlătur. Picătură cu picătură duce la o mai mică sau mai mare uzură psihică. Dar avem şi destule satisfacţii văzînd cum ieşe pe poarta spitalului un om considerat de mulţi ca pierdut. Sînt momente care ne dau aripi, ne fac să uităm pentru o clipă nereuşitele.

— Sînt convins că orice intervenţie a dumneavoastră, a anesteziologilor, impune promptitudine, inteligenţă, claritate în gîndire, echilibru, voinţă şi multă-multă dăruire. Cum aţi ajuns să vă ocupaţi de anestezie şi reanimare?

— M-a pasionat medicina. Am urmat-o, şi din 1948 sînt în acest spital, singurul meu loc de muncă. Nu e unul mai bătrîn ca mine la urgenţă. Puneţi bătrîn în ghilimele, pentru că nu mă consider deloc bătrîn. De pasionat, m-a pasionat şi chirurgia. Eu sînt chirurg de meserie, am ajuns chiar medic primar chirurg. Din 1951 m-a pasionat şi anestezia. Şi atunci, pentru că mi-am făcut specializarea şi în anestezie-reanimare, am scris o carte, acum cam depăşită, în colaborare cu dr. C. Mihai. Astăzi toată lumea ştie că dintr-un organism de 70 de kilograme, vreo 50 sînt apă. În 1955, la data apariţiei cărţii „Metabolismul normal şi patologic al apei, sării şi potasiului“, chestiunea cu apa era cunoscută, dar nestudiată. Cartea era prima din ţară în acest domeniu, a avut răsunet şi a fost reeditată. Spuneam atunci că dacă un organism pierde apă şi săruri poate ajunge într-o stare cînd o eventuală operaţie ar duce la moarte sigură. Dacă, totuşi, chirurgul aşteaptă să-l aduc la un nivel de plutire, atunci el poate spune „acum gata, te pot trage la mal“. Dacă barca e spartă eu sau altul n-avem şanse s-o aducem la mal. Dar eu, ca om care mă pricep, o repar, pun scînduri, o dreg, şi după aceea o scot la mal. Cam asta am început să fac. Am scris cărţi, multe cărţi de popularizare şi cinci monografii. Cea mai recentă este „Terapia intensivă în urgenţele medico-chirurgicale“, scrisă în colaborare cu dr. Radu Briciu şi dr. Nicolae Mustăţea, prefaţată, după cum aţi văzut de profesorul J. Lassner, de la Paris, o somitate în materie.

— Tot la volumul acesta semnaţi un cuvînt înainte în care spuneţi că: „Prin stăruitoare căutări şi prin inovaţii (proprii sau de împrumut, dar judicios aplicate), prin asimilarea creatoare a tuturor cuceririlor aplicabile în arta de a readuce viaţa în organism sau de a o menţine, prin eforturi permanente în căpătîiul bolnavilor — toate sub semnul slujirii jurămîntului lui Hipocrat — şcoala românească de anesteziologie-terapie intensivă a obţinut rezultate notabile, care se materializează prin resuscitarea a mii de inimi, prin salvarea atîtor vieţi omeneşti“. Este încurajatoare situaţia, aşa cum o prezentaţi. Totuşi, cum stăm?

— Bănuiam c-o să mă întrebaţi cum stăm! Ei, aflaţi că în domeniul acesta, stăm foarte bine, sîntem la nivel mondial. Ştiinţific, sîntem la nivel mondial, ăsta-i adevărul adevărat! Avem tot ce ne trebuie, ştim ce are bolnavul, ştim ce trebuie să facem şi facem tot ce putem. Dar, cum spuneam, în unele cazuri medicina e neputincioasă. Mă oboseşte, cum spuneam, neputinţa mea legată de neputinţa medicinei. Din punct de vedere organizatoric, vă spun cu toată sinceritatea, şi al legislaţiei stăm mai bine ca foarte multe ţări. Adică noi, anesteziologii, avem pe hîrtie mai multe drepturi ca străinii. Există o carte intitulată „Norme generale de organizare şi funcţionare a unităţilor sanitare“, apărută în 1974, cu un capitol despre „Actul de anestezie-terapie intensivă în unităţile cu paturi“. Din păcate, în peregrinările mele prin ţară am văzut că normele generale nu se respectă nici de o parte, nici de cealaltă, adică nici de chirurgi şi nici de anestezişti. Anestezistul ajunge specialist cam la 32 de ani, chirurgul e o persoană venerabilă la 50 de ani. Chirurgul îl cam ropede pe tînăr. Medicul şef al judeţului e prieten cu chirurgul, nu cu tînărul care vine cu entuziasmul său şi minten sa proaspătă. O înţelegere se realizează, mai rar, prin înţelepciunea şi receptivitatea ambelor părţi. În specialitatea noastră sînt suficiente cadre, numai că toate sînt tinere. Eu am mare încredere în tineri. Aici, la urgenţă, am un secundar, Horia Georgescu, fost şef de promoţie şi primul la examenul de internat, pe care nu-l dau pe doi medici primari. Lumea se miră cum de şi-a ales anestezia ca specialitate.

— De ce se miră? E cumva considerată o ocupaţie ruşinoasă, nu i se cunoaşte importanţa?

— De unde s-o cunoască, dacă în facultatea de medicină generală nu există catedră de anestezie-reanimare şi, din cîte cunosc eu, sîntem singura ţară din lume în situaţia aceasta? ! Se face doar un curs de un semestru de anestezie generală, din care nu se cîrnine cu mare lucru. Pînă acum n-am spus că nu există o disciplină condusă de un anestezist, ca să nu se creadă că vreau să mă duc eu acolo. Eu zic că nu-i o ruşine, în Bucureşti şi nicăieri, să rămîi toată viaţa medic primar. Vă rog să mă credeţi, eu nu pot să mint, sînt ardelean.

— Se spune, şi probabil aşa este, că succesele, mai exact spus progresele chirurgiei au fost posibile datorită anesteziei, reanimării şi antibioticelor. Deci nu totul aparţine Cezarului.

— Eu fac distincţie între anestezie şi suprimarea durerii. Nu pot să văd oameni suferind de durere; să aud că suferă cineva. Nu suport să văd suferinţa fizică şi nici cea psihică, deşi mă întîlnesc cu ea. Cea fizică e la bolnavi, cea psihică e la contactul cu familiile lor. Eram chirurg, metodele fiind imperfecte, nu reuşeam să suprim durerea. Aşa am trecut la anestezie-terapie intensivă. Am avut o şansă în viaţă şi anume aceea de a merge pe un teren nedefrişat. Unul la fel de deştept ca mine făcea acelaşi lucru sau chiar mai mult.

— Nu aveţi voie să exageraţi. Prea multă modestie strică. Cred că-mi scapă unele lucruri. De pildă, ce-i aparţine chirurgului şi ce-i revine anesteziştilui?

— Cea mai populară şi, am putea spune, spectaculoasă specialitate rămîne chirurgia. Chirurgul este omul acela cu aureolă în jurul capului. Bolnavul nu vine la un anestezist, ci la chirurg, deşi de multe ori noi ducem greul. O hernie la un om de 30 de ani se operează la fel ca la unul de 20 de ani şi tot la fel cînd el are 60 de ani. Chirurgul întîmpină aceleaşi greutăţi, trebuie să dea dovadă de aceeaşi dibăcie, taie acelaşi muşchi, doar muşchii nu se schimbă. Vîrsta şi bolile acumulate (plămîn deficitar, astm, inima slăbită şi altele) de diverse organe ale pacientului creează însă probleme pentru anestezist. Bolnavul îşi cunoaşte în general chirurgul şi bine face că nu-l uită pentru reuşita operaţiei, însă această operaţie s-a efectuat fără durere, fără graba care obliga mai demult chirurgul să opereze, căci trecea anestezia. Nu vreau să iau din meritele chirurgului, însă acum se pune accent pe spiritul de echipă, fiind o permanentă coordonare şi comunicare între anestezist şi chirurg. Toţi medicii practicieni trebuie să-şi cunoască bine specialitatea: chirurgul tehnica operatorie, anestezistul tehnica anestezică. Toate sînt dificile şi trebuie bine stăpînite.

— Îmi aduc aminte că un reportaj, dintr-o gazetă, despre primul transplant renal la noi a amintit o singură dată numele chirurgului — profesorul şi ministrul Eugen Proca — şi a pomenit de cinci ori numele anestezistului, dr. Anghel Popescu.

— Aşa este. Nouă ne-a crescut prestigiul. Înseamnă că lumea îşi dă seama de meritele anesteziei şi terapiei intensive. Eu simt că ministerul ne sprijină.

— Vă mulţumim şi ne bucurăm că este aşa cum spuneţi.

ION PREDOŞANU ■

Pro memoria

(8-16 decembrie)

● 1280 — Prima menţiune documentară a **Sighişoarei**; ● 8.XII.1925 — **Înfiinţarea Institutului de statistică generală** ● 9.XII.1913 — Premiera primei drame de aventuri filmată în România, **Oţelul răzbună**, în regia lui **Aristide Demetriade.** ● 1918 — **Constantin Brâncuşi** realizează primele variante în lemn ale **Coloanei recunoştinţei nesfîrşite**, monument închinat amintirii morţilor din primul război mondial. ● 9.XII.1961 — Proclamarea independenţei **Tanganicăi** (din 1964 formează cu **Zanzibarul** republica **Unită Tanzania**). ● 10.XII.1867 — S-a născut **Grigore Antipa**, biolog român, întemeietorul **Muzeului de istorie naturală** din Bucureşti (1893); foloseşte pentru prima dată în lume **dioramele** prezentînd vieţuitoarele în mediul lor de viaţă (m. 1944). ● 10.XII.1877 — Trupele române cuceresc redutele de la **Opanez. Osman-paşa** se predă şi semnează capitularea armatelor turceşti de la **Plevna.** ● 10.XII. 1880 — A murit **Iosif Hodoşiu**, scriitor şi om politic român, participant la Revoluţia de la 1848—1849 din Transilvania (n. 1829) ● 10.XII.1896 — A murit **Alfred Nobel** (n. 1833), chimist şi industriaş suedez. A inventat dinamita. Din 1901 se decernează anual **Premiul Nobel** pentru cele mai însemnate realizări în domeniile fizicii, chimiei, medicinei sau fiziologiei, literaturii şi pentru pace; din 1969 şi pentru ştiinţe economice ● 10.XII.1948 — Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat **Declaraţia universală a drepturilor omului.** ● 11.XII — Sărbătoarea naţională a **Republicii Volta Superioară.** ● 11.XII.1810 — S-a născut **Alfred de Musset** (m. 1857), poet francez. ● 11.XII.1835 — Primul vodevil românesc, **Triumful amorului**, de **Iuan Andrei Wachmann.** ● 11.XII.1918 — **Partidul Social-Democrat** îşi schimbă denumirea în **Partidul Socialist din România.** ● În 1924 apare la Bucureşti **Tînărul leninist**, organ al Uniunii Tineretului Comunist din România ● **11.XII.1946** — A fost creat **Fondul O.N.U. pentru copii — UNICEF.** ● 11.XII.1963 — Adunarea generală a O.N.U. adoptă rezoluţia **Principiile unei declaraţii asupra cooperării economice internaţionale**, iniţiată de România ● 12.XII — Sărbătoarea naţională a **Republicii Kenya.** ● 12.XII.1850 — Cancelaria imperială de la Viena ridică episcopia unită de la **Blaj** la rang de mitropolie şi înfiinţează episcopii la **Gherla** şi **Lugoj** Primul mitropolit greco-catolic a fost **Alex. Sterca-Şuluţiu.** ● 12.XII.1948 — Rezoluţia Biroului Politic al C.C. al P.C.R. în problema naţională. ● 13.XII 1797 — S-a născut poetul german **Heinrich Heine** (m. 1856). ● 13.XII.1864 — Decret pentru înfiinţarea **Casei de depuneri şi consemnaţiuni.** Primul director **Emil Winterhalder.** ● 13.XII. 1879 — Deschiderea cursurilor Facultăţii de medicină din Iaşi. ● 13.XII.1918 — Puternică manifestaţie muncitorească la Bucureşti, în faţa Teatrului Naţional, reprimată sîngeros, urmată de arestări. ● 13.XII. — Sărbătoarea naţională a **Maltei** ● 14.XII. — **Ziua tipografilor**, către care ne îndreptăm cu recunoştinţă gîndurile noastre cele mai bune. ● 14.XII.1845 — **Ion Ghica, C. A. Rosetti** şi **Scarlat Virnav** înfiinţează la Paris **Societatea studenţilor români**; organizează o **Bibliotecă română** (1846) şi militează pentru unitatea politică a ţărilor române. ● Decembrie 1864 — **Al. I. Cuza** promulgă **Codul Penal** şi **Codul civil.** ● 14.XII 1895 — S-a născut scriitorul francez **Paul Eluard** (m. 1952). ● 14.XII.1921 — Apare la Bucureşti ziarul **Socialismul**, organ al P.C.R. ● 14.XII.1955 — Romania este primită în rîndul membrilor O.N.U. ● 14.XII. 1961 — Se constituie **Comitetul celor 18 state pentru dezarmare** (printre care şi România), organism de negocieri în problemele dezarmării. ● 14—15.XII.1467 — Învingînd la **Baia, Ştefan cel Mare** respinge ultima mare tentativă a coroanei ungare de a reinstitui suzeranitatea asupra Moldovei. ● 15.XII.1892 — S-a născut **Bolyai János**, matematician din Romania (m. 1860). ● 15.XII.1865 — **Al. I. Cuza** promulgă **Legea de organizare a serviciului de poştă şi telegraf.** ● 15.XII.1901 — Apare la Bucureşti revista **Sămănătorul**, condusă la început de **G. Coşbuc** şi **Al. Vlahuţă.** ● 15.XII.1944 — Se creează **Organizaţia sportului popular.** ● 15.XII.1950 — Marea Adunare Naţională votează **Legea planului cincinal de dezvoltare a economiei naţionale** (1951—1955) şi **Legea pentru apărarea păcii.** ● Decembrie 1476 — A murit **Vlad Ţepeş**, domn al Ţării Româneşti în anii 1456—1462 şi 1476 ● 16.XII — Ziua naţională a **Statului Bahrein** ● 16.XII.1770 — S-a născut **Ludwig van Beethoven** (m. 1827). ● 16.XII.1850 — Inaugurarea **Şcolii de mică chirurgie** la **Spitalul Mihai Vodă** din Bucureşti (fondator **Carol Davila**). ● 16.XII.1888 — Apare la Bucureşti **Fintîna Blanduziei**, condusă de **Mihai Eminescu.** ● 16.XII.1910 — Primul zbor experimental din lume al unui avion cu reacţie inventat şi pilotat de **Henri Coandă** la Issy le Moulineaux (lîngă Paris). ● 16.XII.1938 — Premiera piesei **Jocul de-a vacanţa** de **M. Sebastian** la **Teatrul Comedia** din Bucureşti cu **V. Maximilian, George Vraca**; regia **Sică Alexandrescu.** ● În 1980 — 400 de ani de la întemeierea **Universităţii din Cluj** cu 3 facultăţi — teologie, filozofie, drept — sub conducerea lui **Antonio Possevino.**

REGHINA VĂRVICI ■

Carpați 2000

Tîrgurile de animale

Intre formele tradiționale de bună organizare a economiei agricole montane, se înscriu — la loc important — și **tîrgurile**, ca soluții îndelungat experimentate de înlesnire a cumpărărilor și vînzărilor de animale și secundar și a altor produse agricole și meșteșugărești.

Numărul și vechimea tîrgurilor din spațiul montan-carpatic, însăși prezența acestora, reprezintă pe de o parte o manifestare de vigoare economică iar pe de altă parte o obiectivă necesitate, cu atît mai accentuată cu cît regiunea în cauză dispune de condiții naturale mai vitrege, de o rețea de căi de comunicații mai limitată și de gospodării aflate în poziție izolată, mai numeroase.

Indiscutabil, o bună funcționare a unităților de contractare și achiziții ca și nivelul crescînd al aprovizionării satelor cu un fond de marfă variat și suficient consumului au fost cauze ce au determinat o reducere în număr și amploare a vechilor tîrguri de animale și au limitat interesul pentru amenajarea de noi tîrguri.

Dar indiferent cît de perfectă ar fi o astfel de organizare **nu se pot înlocui în totalitate** necesitățile vieții productive și existenței umane la munte, astfel că se poate spune cu certitudine că tîrgurile continuă să-și mențină importanța lor, în primul rînd economică, la care se adaugă și o componentă social-culturală deloc lipsită de interes.

Spre o înțelegere mai completă a semnificației tîrgurilor ne-am propus să luăm în analiză cauzele ce le determină, stimulează și justifică existența, motivațiile ce susțin nu simpla menținere ci înmulțirea acestora, după necesități efective și în toate sezoanele și zonele de concentrație animalieră din spațiul montan.

Creșterea animalelor în zona de munte se practică inevitabil în gospodării cu o amplasare mai izolată, aceasta fie că ne referim la sate, cătune sau amenajări zootehnice solitare. O bună organizare a sistemului de preluarea produselor agricole — acolo unde acesta funcționează ca atare — asigură pentru producător condiția de planificare și siguranță a posibilității valorificării animalelor sau produselor pe care acestea le furnizează.

Procesul de producție și existența umană la munte presupun însă și momente imprevizibile: îmbolnăviri și ieșiri fortuite de animale din cadrul gospodăriei — aspect ce necesită înlocuiri cu animale de relativ aceeași categorie; intenții de sporire a efectivelor proprii, intenții de îmbunătățire a rasei; evenimente familiale care necesită urgență în obținerea unor mijloace bănești: accidente, îmbolnăviri, decese, calamități, extinderi, restrîngeri, căsătorii etc.

Toate aceste situații se întîlnesc frecvent, reprezentînd viața însăși într-o colectivitate montană — și nu numai montană — făcînd parte din forma obișnuită de existență umană ampretată de un plus de dificultate tipică pentru munte.

Pentru astfel de condiții, **tîrgurile reprezintă soluția**, o posibilitate efectivă, practică, folositoare, de rezolvare rezonabilă a unor multiple necesități.

Pătrunzînd în „intimitatea" vieții tîrgurilor, neignorînd nici psihologia participanților activi, se va observa că acestea îndeplinesc funcțiuni extinse și înspre alte sensuri decît cele strict economice. Animalele — taurinele, caii, oile, porcinele, păsările — produsele animaliere nu pot fi prezentate la tîrg oricum: o marfă de proastă calitate și cu aspect comercial neatractiv, fie că nu găsește cumpărător, fie că va fi slab cotată și ca atare slab plătită. Cunoscînd bine acest aspect, producătorul nu-și permite neglijențe și **se străduiește din timp** pentru ca animalul prezentat spre vînzare să se afle în bună condiție de întreținere, în stare de sănătate, curat, periat și chiar atractiv prezentat prin mici adjuvante comerciale, cum ar fi un căpăstru, o coadă de cal împletită, o curea frumoasă cu clopot la gît sau cămănaci colorați în coarnele vitelor. Rezultă că de fapt tîrgul exercită și un **rol educativ** pentru producători, privind nu doar calitatea și forma de prezentare a mărfii, ci însăși **comportamentul și corectitudinea** crescătorului de animale aflat în condiție de ofertant.

Similar se prezintă lucrurile și cu diverse produse agroalimentare și meșteșugărești, care participă completativ și necesar la aceleași tîrguri de animale. Nu lipsite de importanță sînt și întîlnirile dintre producători în zilele de desfășurare a tîrgurilor: informările reciproce, schimburile de cunoștințe privind modul de obținere a unor bune producții, privind soiurile și rasele productive, înțelegerile ce survin referitor la viitoare schimburi de produse, caracterul de relativă întrecere, procurarea unor obiecte strict necesare producției însăși, ca putini, ciubere, hamuri, potcoave, caiele, lanțuri, unele obiecte de îmbrăcăminte etc.

În vederea participării la tîrg, crescătorul de animale **se** pregătește minuțios, adeseori împreună cu membrii familiei, deoarece ziua de tîrg este și un moment al ieșirii în lume. Iar astfel de evenimente se onorează printr-o ținută vestimentară corectă (un adjuvant al menținerii portului tradițional) și prin atenția acordată aspectului igienic, cu adaosul de comportament și corectitudine civică izvorîte în bună măsură din sentimentul mîndriei condiției de muntean și de bun gospodar. Și nu este neglijabil nici faptul că tîrgurile sînt și ocazii de întîlniri și cunoaștere între familii și mai ales între tineri, iar un minim de fast, caracterul cvasisărbătoresc ce se instalează spontan sau se determină prin organizare, nu vin decît în completarea a ceea ce formează nu numai utilitatea ci și farmecul tîrgurilor.

Pozitiv este și aspectul că ajungerea mărfurilor și producătorilor la tîrg implică necesitatea existenței mijloacelor de transport: care cu boi, căruțe cu cai, sănii, ș.a. — ceea ce reprezintă un cîștig net — prin însăși menținerea unui potențial de transport animalier neconsumator de energie petrolieră, fapt ce își are semnificația sa.

Ca spațiu de întîlnire organizată a unor largi categorii de cumpărători interesați în procurarea produselor legate direct de viața productivă zooagricolă montană, tîrgurile sînt și un loc potrivit pentru expunerea și valorificarea unor mărfuri realizate de unitățile de stat și cooperatiste.

O variantă modernă a tîrgurilor o reprezintă astăzi așa-numitele „tîrguri-expoziție de animale". Sînt nomenclaturizabile reușitele unor ultimi ani, cum au fost și mai sînt tîrgurile-expoziție de la Sighetu Marmației, județul Maramureș, Cîmpulung Moldovenesc, județul Suceava sau cel de ultimă și meritorie apariție — „tîrgul codrenilor" din satul Vășcaia (Arad).

Mai pretențioase, mai ample, mai fastuoase și mai educative, tîrgurile-expoziție rămîn totuși doar momente festive, mici „festivaluri ale creșterii animalelor" din munții noștri, cu eficiență economică limitată și frecvență încă firavă. De tip comercial sau expozițional lunare, de primăvară sau toamnă, tîrgurile rămîn trebuințe ale zootehniei montane ce nu apar, nu se dezvoltă și nu se mențin de la sine. Este nevoie nu doar de intenții și bunăvoință ci și de organizare în raport cu condițiile și necesitățile actuale: destinarea terenului, amenajări pentru contenționarea, cîntărirea, adăpostirea animalelor, pentru expunerea și a altor categorii de mărfuri, respectarea ordinii, cunoașterea și popularizarea datelor tîrgurilor și stabilitatea acestor date și a altor elemente de amănunt care țin de o bună gospodărire.

Tîrgurile de animale își păstrează importanța lor pregnant economică și-și pot revendica dreptul de acces la perenizare iar un efort pentru menținere și sporire numerică și privind calitatea formelor de organizare va constitui în fapt o formă posibilă de influențare a dezvoltării creșterii animalelor și în general a agriculturii montane.

Dr. RADU REY ■

O „fabrică a noului"

Situată, cum se coboară dinspre bulevardul Armata Poporului, în stînga uriașei platforme a Institutului Politehnic București, Întreprinderea de aparatură și utilaje pentru cercetare pare a fi, chiar și de departe, nu o unitate economică, așa cum o arată dealtfel și numele, ci un institut de cercetare. Respectiva impresie ne-a fost sugerată, în primul rînd, de uriașa clădire care, constituită din trei ansambluri ce alcătuiesc prin îmbinare un Y imens, este îmbrăcată de jos și pînă sus numai și numai în geamuri, briuri de geamuri albe și verzi, astfel încît I.A.U.C. ni se arată ca un palat de cleștar orbitor.

Intrînd pe poarta acestei unități care n-a împlinit încă doi ani — a fost înființată în ianuarie, 1979, la indicația expresă a tovarășului Nicolae Ceaușescu — am avut chiar la fața locului certa senzație că ne aflăm nu în obișnuitele secții sau sectoare ale unei unități industriale, ci în spațiul calm și încordat, în același timp, al unor laboratoare.

Mărturisesc, avea să ne declare inginerul Florian Păunescu inginerul-șef al I.A.U.C., că eu însumi nu pot scăpa de senzația că mă aflu într-un laborator în care se făuresc uneltele noului.

Dealtfel, cu excepția sectorului de prelucrări mecanice, sector ce poate fi întîlnit, cu această denumire, în mai toate întreprinderile constructoare de mașini, celelalte sectoare au, aici, nume dintre cele mai ciudate. Iată-le, ca să fim cît mai la obiect: sectorul de aparate complexe pentru lungimi, de aparatură pentru cercetarea analitică de laborator și pentru cercetarea de protecție a mediului, al standurilor de cercetare pentru aparatură auxiliară de laborator, pentru cercetarea biologică și psihosomatică.

Să recunoaștem că astfel de denumiri nu pot fi întîlnite în nici o altă întreprindere. Dar pentru că simpla înșiruire a sectoarelor nu poate fi totuși suficientă pentru a acoperi afirmația inginerului Florian Păunescu care ne spunea că întreprinderea i se pare a fi un imens laborator în care se făuresc uneltele noului (a se citi aparate, instalații și utilaje de o deosebită complexitate tehnică fabricate la noi în țară pentru prima dată), să transcriem, fie și pe scurt, numele cîtorva din aceste unelte ale noului. Iată, sectorul de aparatură pentru cercetarea analitică și pentru cercetarea de protecție a mediului se poate mîndri că a pus la dispoziția specialiștilor din diverse institute un spectrofotometru în vizibil, un oxigenometru, un electrolizor cu electrod vibrant, un hidrometru care măsoară umiditatea aerului dintr-un spațiu închis, precum și un analizor al bioxidului de carbon conținut în gazele de ardere auto. La rîndul său, sectorul standurilor de cercetare și pentru aparatură de laborator a finalizat cercetarea, proiectarea și fabricația unei mașini de încercat oțeluri la fluaj, un stand pentru determinarea fiabilității, centrifuge și malaxoare de laborator, agitatoare și omogenizatoare, aparatură pentru laboratoarele PECO. Un alt sector, cel al aparaturii de cercetare biologică și psihosomatică, a pus la punct o instalație de testare a aptitudinilor și capacității, precum și un aparat de determinare și analiză a influenței efortului fizic. Cu riscul de a îngroșa și mai mult tenta și așa prea tehnică a rîndurilor de față, să amintim totuși cîteva din instalațiile sectorului de aparate complexe de lungimi, cum ar fi, de exemplu, o mașină de măsurat în trei coordonate, un interferometru cu laser, o altă mașină de măsurat abaterile de formă și circularitate sau un set de aparate de prereglat sculele.

A descrie, chiar și în linii mari, aceste doar cîteva din numeroasele instalații și utilaje destinate cercetării ar însemna să cheltuim mult prea mult spațiu tipografic, fără ca amănuntele să poată spune altceva decît că fabricarea lor, în premieră, a redus un masiv import, a stimulat și a sprijinit gîndirea tehnică și științifică a studenților și cadrelor didactice din Institutul Politehnic din București. În plus, reflectînd fidel transpunerea în practică a relației învățămînt-cercetare-producție, sectoarele I.A.U.C. au furnizat, în baza unor contracte ferme, aparatura și utilajul de cercetare solicitate de numeroasele institute ce n-au pregetat să apeleze la această adevărată „fabrică a noului".

Precizînd deci că în cadrul întreprinderii lucrează, cercetează și proiectează, adică învață să muncească, aproximativ 2 000 de studenți, cu precădere cei din ultimii ani, precizînd în continuare că respectivii studenți, plus cadrele didactice, muncesc umăr la umăr cu cei 1 000 de muncitori, ei înșiși în majoritate tineri, mai precizînd că valoarea unui produs este împărțită între toți acești factori, am cam spus aproape totul.

Toate bune și frumoase, numai că reportajul de față ar fi incomplet dacă n-am consemna aportul cu totul și cu totul deosebit al unor muncitori și ingineri din această întreprindere în care, printre clasicele materii prime, se înscriu la loc de cinste inteligența profesională, gîndirea tehnică și competența, atribute indispensabile pentru a duce la bun sfîrșit temerara încercare de a fabrica la noi în țară, pentru prima dată, complicatele și dificilele aparate și utilaje destinate muncii de cercetare.

VICTOR NIȚĂ ■

Speranță pentru oase rupte!

Ați auzit vreodată cum pîrîie un os rupt? Este un zgomot neobișnuit, ca o crac㠄 ruptă în două de un vînt năprasnic, brusc, irevocabil. De-a lungul anilor, oamenii au încercat tot felul de metode pentru rezolvarea în cît mai bune condițiuni a fracturilor. Problema cea mai grea este lupta... contra mușchilor, care, avînd puncte de inserție la capetele osului rupt, ale tibiei spre exemplu, trag acum anapoda, în direcții contrare, nelăsînd părțile rupte să se așeze la locul lor, una deasupra celeilalte, pentru formarea calusului și consolidarea fracturii. La început s-au folosit două simple scînduri, sau s-a legat piciorul cu coji de brad, dar desigur exactitatea așezării părților rupte lăsa mult de dorit. Apoi, cineva a venit cu ideea de a trece o sîrmă chiar prin osul fracturat, direcționînd, ca să zicem așa, așezarea celor două fragmente de os. Etapa următoare a fost tracțiunea — cea cu bandaje, cu curele, prin care se încerca exact lupta despre care am amintit mai înainte, cea împotriva mușchilor rebeli... În faza a treia a intervenit, în fine, chirurgia. Ideea cu un sprijin pe mijlocul osului, prin canalul medular, începea să aibă tot mai mulți adepți. Chinezii au introdus lemn de salcîm, preluînd sugestiile medicinei lor milenare. Alții s-au gîndit la fier, dar fierul pur și simplu s-a topit, a fost pulverizat de organism, care nu putea tolera un asemenea element nelalocul lui. S-a încercat mult în felul acesta în primul război mondial, dar s-a renunțat curînd, fiindcă amputația devenea iminentă. Între cele două războaie cercetările de anatomie și, mai ales, cele de fiziopatologie au arătat că în formarea calusului două elemente au un rol: primul este periostul, adică învelișul exterior al osului, iar al doilea e măduva osoasă, care se găsește în canalul medular. După aceste constatări a apărut „tija Küntscher", de formă triunghiulară, făcută din tablă de oțel special, același care era folosit pentru fabricarea rachetelor de tip V 2A! Mijlocul acestei tije, care se introducea în canalul medular, rămînea gol, pentru a lăsa loc măduvei osoase să circule liber. Rezultatele, de data aceasta, au fost foarte bune — metoda cîștigînd mulți adepți și fiind folosită pe scară largă. Existau însă și o serie de neajunsuri, legate în parte de posibilitatea îndoirii sau ruperii tijei, ca și de limitarea mișcărilor, imobilizarea îndelungată în ghips, atrofia mușchilor și așa mai departe.

„Cercetări și mai exacte din domeniul fiziopatologiei — ne spunea medicul Ion Sgarbură, de profesie ortoped, directorul Spitalului județean Brașov — au arătat că măduva osoasă nu are un rol chiar atît de important, strict indispensabil formării de calus în fracturi. Lucrul cel mai important este ca între cele două capete ale osului rupt, puse cap la cap, să se creeze o anumită presiune, astfel încît între cele două fragmente spațiul rămas liber să fie cît mai mic. A devenit evident că dacă acest spațiu este mai mic, și timpul de consolidare a fracturii este mai redus". Dar cum să creăm această presiune, între capetele unui os, și încă unul rupt?! Ortopezii au încercat două soluții, ambele pentru oasele gambei și femur: fie prin împingere, fie pe cale dinamică, punînd bolnavul să calce, cu sprijin sau în mers liber. Ele nu au dat rezultate, fiindcă adesea tijele s-au rupt, oricît de groase erau ele. Un specialist italian, Vinditi pe numele său, a adus ideea precomprimării focarului de fractură cu ajutorul unei plulițe care se înșurubează la tija acum cunoscută. Nu era rău, dar tija rămînea la fel de slabă, de unde pericolul amintit mai înainte. Apoi a venit medicul român Ion Sgarbură, care a pus la punct un procedeu care, chiar dacă încă nu-i poartă numele, este în mod sigur cel mai bun din toate! Beneficiind și de colaborarea inginerului Mihai Baltag, de la Întreprinderea de autocamioane Brașov (un inventator despre care revista noastră a mai scris), doctorul Sgarbură a avut ideea folosirii unor bare de oțel în locul tijelor, fabricate din oțeluri speciale, nemagnetizate, din grupa V4-A extra. Bara aceasta, care umple complet canalul medular, este prevăzută cu două puncte de fixare, pentru fiecare capăt al osului rupt, ca și cu un fileta j pe care se înșurubează o piuliță fabricată după aceeași tehnologie pusă la punct de inginerul Baltag. Avantajele metodei sînt nete, plecînd în special de la rezistența de 3 ori crescută față de tijele „clasice", ca și de la posibilitatea precomprimării focarului și accelerarea vindecării. Ghipsul, de protecție numai, se pune rar și el nu durează decît cîteva săptămîni cel mult. A doua zi după operație, așa cum spuneam la început, bolnavul se ridică din pat, calcă pe piciorul... rupt, iar după circa o lună revine la mersul obișnuit. După metoda veche, un om cu o asemenea fractură importantă nu putea să-și reia activitatea mai devreme de 4—5 luni, uneori chiar 6. În „metoda Sgarbură" au fost dese cazurile cînd accidentații și-au reluat lucrul după numai 60 de zile de la operație! Desigur, la un an și jumătate, doi ani bara se scoate, osul fiind de acum consolidat perfect.

Cam așta ar fi, cu alte cuvinte, povestea ortopediei de-a lungul timpului și felul în care a fost ea îmbogățită de un medic român, al cărui nume este însă, din păcate, mai puțin cunoscut.

DUMITRU GRAUR ■

Energetica nucleară românească:

Viitorul începe azi

După aprecierile Agenției Internaționale pentru Energia Atomică, la sfîrșitul acestui secol puterea energetică nucleară pe glob va fi de aproape 3 000 000 MW — aproape jumătate din energia electrică produsă în lume. Acesta este cadrul general. Ce perspective pentru țara noastră ?

În articolul de față am dori să comentăm pasajul din Programul energetic aprobat de Congresul al XII-lea al partidului în care, după ce se indică necesitatea de a se accelera asimilarea în România a fabricației echipamentelor, pregătirii combustibilului și producerii apei grele, se arată : **„Vor fi aprofundate cercetările de fizică nucleară pentru elaborarea de noi soluții energetice, asigurarea și valorificarea combustibililor nucleari, realizarea unor reactori cu parametri superiori, bazați pe fisiune și fuziunea nucleelor atomice".**

Așadar, apă grea produsă în România, cum dealtfel indică și titulatura centralei de la Cernavoda : centrala nuclearo-electrică cu uraniu natural și apă grea.

Reține, de asemenea, atenția în Program referința la realizarea ulterioară a unor reactori bazați pe fuziunea nucleelor, domeniu de vîrf al cercetării pe plan mondial, implicînd și viitorul ceva mai îndepărtat al energeticii nucleare în țara noastră. Dar mai întîi, prezentul. Pentru a-l înțelege mai bine, trebuie amintit — fie-ne iertat tonul ușor didactic — că se cunosc trei tipuri de reactori :

● Reactori termici cu uraniu, sistem generalizat pe glob.

● Reactori avansați rapizi reproductibili.

● Alți reactori, fiindcă nu numai uraniul, ci și thoriul și alte elemente pot fi folosite drept „combustibili" nucleari.

De ce, totuși, la centrala de la Cernavoda s-a ales varianta „uraniu natural și apa grea" ?

În categoria reactorilor termici cu uraniu trebuie distinse două subclase : 1. — cu uraniu îmbogățit ; 2. — cu uraniu natural și agent de răcire apa grea. Veți întreba de ce aceasta. Minereurile de uraniu pentru energetica nucleară conțin un amestec de doi izotopi : uraniu-235 și uraniu-238. Doar primul este util, energetic vorbind, dar din păcate, față de uraniu-238, proporția (în minereu) este scăzută, cam 0,7 la sută. Minereul poate fi îmbogățit în uraniu-235, dar printr-un procedeu extrem de complicat și de costisitor, accesibil doar marilor puteri. De aceea, mai multe state, inclusiv Canada, și imensa majoritate a țărilor în curs de dezvoltare înclină spre soluția uraniu natural și apă grea. **Și România a ales această soluție, care permite un mai înalt grad de autonomie și contribuie la întărirea independenței energetice.**

Centralele nuclearo-electrice românești din anii următori vor folosi deci drept „combustibil" uraniu. Dar într-un viitor ceva mai îndepărtat ? Marea Promisiune — știt pe planul energiei obținute, cît și al disponibilităților de materie primă — o oferă nu fisiunea nucleului, ca în cazul uraniului, ci fuziunea, reacția termonucleară în care două nuclee mai ușoare se reunesc, formînd un altul mai greu, cu eliberare de energie. În esență, este procesul din care derivă și energia Soarelui, deci implicit viața pe Pămînt. Ce perspective, ce preocupări în România ?

Cea mai curată și mai abundentă formă de energie

Directorul general al Institutului central de fizică, ICEFIZ, doctorul în fizică Marin Ivașcu, ne declară :

— Cercetările românești de fuziune termonucleară izvorăsc din cercetările de plasmă (gaz ionizat de temperatură înaltă) din fostul Institut de fizică București

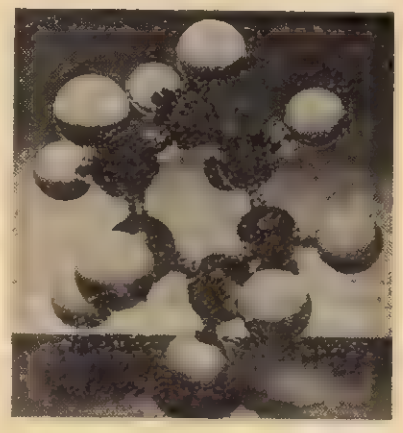

și din cercetările de fizică nucleară efectuate în vechiul Institut de fizică atomică, secția de structură a nucleului. În cadrul ICEFIZ am reușit să creăm o instalație pentru producerea plasmei și menținerea ei la milioane de grade.

— Etapa următoare ?

— În pregătire, o instalație „Tokamak", care asigură menținerea în volum limitat a plasmei un timp ceva mai îndelungat, ceea ce însă, în domeniul nostru, nu indică un interval mai mare decît o secundă ! Este soluția care, pe plan mondial, a obținut parametrii cei mai apropiați de cerințele unui reactor de fuziune experimental. Tehnica este pretențioasă și reclamă zeci de milioane de grade și densități înalte ale plasmei. De aceea, Uniunea Sovietică, Statele Unite și țările vest-europene au lansat programe pentru obținerea unor instalații „Tokamak" mai mari. Firește, există și alte căi, care se cercetează.

Prin 1983, arată în continuare doctorul Marin Ivașcu, se prefigurează la ICEFIZ o instalație „Tokamak" de ordinul a 1 m (dimensiunile poliilor), prin care se intenționează să se obțină plasmă la temperaturi mai ridicate decît este posibil în prezent și să se testeze soluții românești privind diagnosticarea plasmei, precum și concepții românești referitoare la modalitățile de creștere a temperaturii plasmei prin fascicule așa-numite neutre. Într-un viitor și mai îndepărtat se preconizează și în țara noastră o instalație experimentală pentru obținerea de energie. Contribuțiile românești în acest domeniu de mare perspectivă se vor materializa și pe linie C.A.E.R.

— Mă refer la instalația T-15, care are dimensiunile necesare pentru a se demonstra posibilitatea obținerii de energie prin fuziune termonucleară — continuă doctorul Marin Ivașcu. Vom participa la T-15 cu o serie de instalații și sisteme de măsură și control pentru sistemele de diagnostic al plasmei. Se speră ca prin energia termonucleară folosită în scopuri pașnice să se ajungă spre anul 2000 la prima centrală demonstrativă și **să se deschidă calea spre îndestularea pentru totdeauna a foamei de energie a omenirii.**

Avantajele acestui nou tip de energie — avantaje care explică și eforturile de cercetare în țara noastră — sînt evidențiate după cum urmează de către interlocutorul nostru :

● Combustibilul este inepuizabil, fiind vorba în principal de hidrogen.

● La scară industrială, este de așteptat ca această energie să nu coste mai mult decît energia obținută în centralele nucleare actuale.

● Neflind legată de aplicații militare, nu pune probleme legate de proliferare, control etc.

● Poluarea dispare practic cu desăvîrșire, nu există deșeuri radioactive ; fuziunea este, de fapt, cea mai „curată" formă de energie.

Despre nivelul actual al cercetărilor românești în domeniul energiei termonucleare aflăm informații inedite, îmbucurătoare, de la tînărul fizician Vasile Zoița, din cadrul ICEFIZ :

— La începutul lunii iulie a acestui an a avut loc la Bruxelles a VIII-a Conferință internațională de fizica plasmei și fuziune controlată, sub egida Agenției Internaționale pentru Energie Atomică, la care am participat ca reprezentant al României. După o selecție severă, doar 14 țări au fost admise să prezinte referate privind cercetări și rezultate originale. Printre acestea, România. Celelalte țări : Statele Unite, Uniunea Sovietică, Franța, Marea Britanie, Japonia, Republica Federală Germania, Belgia, Elveția, Italia, Olanda, Israel, Suedia, Canada. S-a remarcat astfel de către un înalt for științific internațional că fizicienii români se află la nivel mondial într-un sector important al cercetării energiei termonucleare, și anume plasmele focalizate.

Descătușarea energiilor atomului, dar mai ales a energiilor umane

Firește, asemenea rezultate românești, ca și altele pe care nu le-am pomenit, nu s-au obținut de la o zi la alta, nici măcar de la un an la altul.

„Fizica a beneficiat poate mai mult decît alte domenii ale științei — subliniază directorul general al ICEFIZ Marin Ivașcu — de interesul, preocuparea și sfaturile generoase ale secretarului general al partidului. Este bine *s-o amintim acum, la sfîrșit de cincinal și la sfîrșitul unui deceniu de mari realizări.* Din 1969, sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în cadrul Institutului de fizică atomică, condus de profesorul Ioan Ursu, s-a desfășurat o laborioasă, intensă și competentă activitate pentru a conferi fizicii dimensiunile și nivelul solicitat de noile sarcini și obiective ce i-au fost atribuite. În numai șapte ani (1970—1977) s-au dat în exploatare pe Platforma Măgurele nu mai puțin de zece construcții mari, dotate cu excelente instalații, mașini și facilități. Începe astfel să se vorbească de pavilioanele de laseri, fizică teoretică, corp solid sub radiații, producția de radioizotopi, tratarea deșeurilor, medicină nucleară etc. S-a putut astfel defini, în 1974, Centrul Național de Fizică, despre care tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma : «La Măgurele s-a creat un adevărat orășel al fizicienilor, unde cercetători, profesori, studenți și muncitori lucrează, învață, trăiesc împreună. Este într-adevăr un model de felul în care trebuie să trecem la realizarea în viață a orientărilor privind legarea învățămîntului, cercetării și producției, într-o unitate desăvîrșită». S-a ajuns pe Platforma Măgurele la concentrarea unor importante forțe : circa 2 000 specialiști. În afara Centrului Național de Fizică, în componența ICEFIZ intră și alte unități de cercetare din țară : Institutul de reactori nucleari energetici Pitești, cel mai mare institut din ramura fizicii și energiei nucleare, Institutul de tehnologie izotopică și moleculară Cluj-Napoca și Centrul de fizică tehnică din Iași. Aș dori să subliniez în final că înființarea Institutului central de fizică, ICEFIZ, este o consecință a preocupării intense a conducerii de partid, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a da potențialului de creație tehnico-științifice **forme cît mai eficiente de organizare".**

Pasiune, competență, conștiința unei înalte îndatoriri patriotice — iată trăsăturile atomiștilor români, mai tineri și mai vîrstnici, care, într-o lume bîntuită de criza energetică, concep pentru ziua de azi și cea de mîine, pentru viitorul comunist al României, noi soluții de energetică nucleară, care implică — așa cum am spus-o în primul articol închinat energeticii nucleare românești și cum este nimerit să încheiem — **descătușarea energiilor atomului, dar mai ales a energiilor umane.**

LIONEL NIȚESCU ■

METODĂ MIRACOL
pentru deszăpezirea șoselelor

Ideea aparține unui inginer de drumuri, dar soluția practică reclamă aportul chimiștilor

Sînt aproape doi ani de cînd revista „Invenții și inovații", editată de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, a publicat sub semnătura inginerului Ana Geambazu un articol intitulat : „Îmbrăcăminte asfaltică rutieră cu calități antigel". Părerile și opiniile exprimate cu acel prilej constituiau în fapt o invitație adresată tuturor celor care se ocupă cu cercetarea sau fabricarea îmbrăcămintei rutiere să cărora autoarea articolului le propunea crearea unui material asfaltic antigel, deci a unui material investit cu proprietatea de a topi zăpada și de a împiedica, totodată, formarea gheții și a poleiului. Se preconiza și se imagina cu alte cuvinte o șosea cu calități miraculoase, pe care neaua — ca să folosim o comparație — ar urma să se topească de parcă s-ar așterne pe o plită încinsă.

— Nu este vorba de o propunere fantezistă, ci de una perfect realizabilă, ne spune interlocutoarea noastră, inginera Ana Geambazu. Asemenea șosele au fost deja realizate în cîteva țări europene, unde, de la caz la caz, specialiștii au folosit diverse soluții. Astfel, plecîndu-se de la constatarea că gheața se produce pe partea carosabilă a drumurilor în raport cu umiditatea relativă a aerului și în condiții de temperatură cuprinse între plus două grade și minus opt grade, s-au folosit inițial în anumite puncte ale drumurilor, în special în regiunile montane, îmbrăcăminte încălzită fie cu ajutorul unor rezistențe electrice înglobate în stratul de suprafață, fie prin mijlocirea apei calde dirijate în tabulaturi înglobate și ele în acest strat. Aceste soluții s-au dovedit însă extrem de costisitoare. Specialiștii s-au orientat atunci spre realizarea unor mixturi asfaltice sau bituminoase, care prin calitățile lor să provoace reacții exoterme și pe această cale să se împiedice formarea gheții și să se asigure, totodată, menținerea gradului de aderență al îmbrăcămintei rutiere, astfel încît să se evite fenomenele de derapare a autovehiculelor.

Demn de reținut este însă faptul că autoarea articolului nu s-a mărginit doar să semnaleze noutatea, ci, pe baza unei bogate documentații, să indice și mai multe soluții posibile.

— Mi-am dat seama, cercetînd literatura străină și consultîndu-mă cu specialiști în materie, că documentația existentă oferă suficiente repere și chiar soluții exacte pentru ca cercetarea autohtonă să obțină fără mari dificultăți o mixtură asfaltică investită cu proprietăți asemănătoare celor experimentate în străinătate. Am arătat astfel că studiile la care mă refeream s-au finalizat prin realizarea unei compoziții formate din trei componenți de tip antigel, compoziție introdusă într-un amestec de asfalt cu nisip simplu sau alt material bituminos, turnat la cald ca ultim strat de uzură al drumului. Prin proprietățile lor chimice componentii intră într-o reacție exotermă, provocînd pe de o parte descompunerea apei, iar pe de altă parte, coborîrea punctului de îngheț al acesteia.

Din punct de vedere chimic, ne-a explicat interlocutoarea noastră, procesul de descompunere a apei și coborîrea punctului de îngheț are loc în felul următor : clorul eliberat prin hidroliza clorurii de calciu reacționează cu sodiul rezultat din hidroliza hidroxidului de sodiu, formînd clorura de sodiu care contribuie la coborîrea temperaturii de îngheț a apei. Efectul antigel obținut este accentuat prin acțiunea hidrurii de calciu care favorizează descompunerea apei chiar la temperaturi joase. Distrugerea punților de hidrogen existente împiedică apoi formarea gheții. Acest lucru devine posibil deoarece atomul de hidrogen sau de oxigen din cadrul hidroxidului de sodiu se deplasează între atomul de hidrogen al unei molecule de apă și atomul de oxigen al altei molecule de apă, modificînd distanța 0—0 de 2,76 A necesară formării cristalelor de gheață. Este suficient, explică în continuare autoarea articolului, ca o singură moleculă de hidroxid de sodiu să perturbe în acest fel un cristal de gheață pentru a provoca dezechilibrul cristalelor vecine, reacție care se dezvoltă în lanț împiedicînd formarea gheții.

Am prezentat aceste amănunte mai puțin accesibile înțelegerii comune tocmai pentru a incita curiozitatea specialiștilor în materie, foarte puțin sensibilizați cu doi ani în urmă de articolul semnat de inginerul „drumar" Ana Geambazu.

De fapt, după apariția articolului, OSIM-ul a considerat necesar să se adreseze în mod direct Consiliului Popular al Municipiului București pentru ca propunerea să fie luată în studiu de către Direcția tehnică a Primăriei și după elaborarea primei cantități de asfalt antigel să fie testată pe o stradă oarecare din Capitală. Din motive pe care nu le cunoaștem, soluția preconizată și salutată la început cu mult interes a fost uitată fără explicații.

Nu este greu de imaginat ce ar fi însemnat, pe timp de iarnă, pentru traficul rutier al Capitalei existența unor artere capabile de a topi cu de la sine putere zăpada și poleiul. Înzăpezirea șoselelor sau acoperirea lor cu pelicule de gheață constituie pentru edilii orașelor una dintre cele mai dificile probleme, căderile masive de omăt însemnînd deopotrivă : strangularea periodică a circulației rutiere, creșterea numărului de accidente, precum și un consum apreciabil de carburanți și piese de schimb prin folosirea unui număr mare de autovehicule pentru deszăpezire.

Sau tot atîtea necazuri și cheltuieli ce s-ar putea diminua sensibil dacă s-ar proceda la înlocuirea mijloacelor tradiționale de deszăpezire prin tehnicile moderne apărute odată cu chimizarea îmbrăcămintei asfaltice.

E adevărat — a ținut să menționeze și să sublinieze autoarea propunerii — **este vorba nu de cumpărarea unor licențe din străinătate, ci de elaborarea prin gîndire proprie a unor soluții identice sau asemănătoare cu cele folosite în străinătate.** Totul nu reclamă decît un plus de investiție de inteligență tehnică, deoarece lumea halogenilor oferă o infinitate de soluții, iar materialele indicate în literatura de brevete pot fi înlocuite cu materiale existente și produse în țara noastră. Fără să fie chimistă, autoarea articolului a oferit chiar soluții concrete : în locul uleiului de in, remarcă de pildă tovarășa Ana Geambazu, se pot folosi uleiuri de soia sau materiale sintetice hidrofobe pe bază de acetat de vinil, alcool polivinilic, rășini epoxidice sau acrilice care să nu atace bitumul.

Se vor împlini în curînd doi ani de cînd, așadar, un inginer **drumar** (ca să folosim și noi termenul argotic) a propus una dintre cele mai ingenioase soluții posibile pentru asigurarea unei circulații fluente pe timp de iarnă, o adevărată metodă-miracol dacă avem în vedere simplitatea și rapiditatea operațiunilor de deszăpezire și care și-a demonstrat din plin virtuțile acolo unde a fost experimentată și aplicată. Și fiindcă iarna abia a început și fiindcă din nou, ca și în alți ani, vom îngheța în stații așteptînd autobuze și tramvaie somnolente și fiindcă tot e mai bine mai tîrziu decît niciodată — subscriem și noi la propunerea făcută de inginera Ana Geambazu și invităm și noi municipalitatea de a o lua în studiu. Cei interesați au la dispoziție o întreagă literatură de brevete la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

LIVIU TIMBUS ■

Învinuind un om

A venit la mine pe la prinz. Se ținea cu mîna de o falcă și gura o avea încleștată : îl durea și o măsea. A vorbit totuși aproape patru ore. Surprindea elocința neobișnuită față de studiile pe care pretindea că le are. Masa s-a acoperit treptat de hîrtii riguros numerotate, de fișe, adeverințe și borderouri. Părea convins că fiecare din documentele pe care le parcurgea, continuînd să se țină cu mîna de falcă, cuprindea un adevăr revelator. Pentru oameni ca Ion Tănase adevărurile sînt revelatoare nu prin ele însele ci prin faptul deosebit că sînt enunțate de ei. Dorința de frumos ține loc de frumos, realitatea însăși este suplinită de reprezentarea **lor** despre realitate. O reprezentare naivă și pronunțat romantică. Nu l-a fost prin urmare deloc greu ca preluînd restaurantul CENTRAL din Buftea, o unitate mică și deplorabilă, să păsească zilnic nu peste parchetul slinos și neîngrijit ci peste covoarele și în curățenia din visurile lui. Era prima lui unitate, ca șef, și la fel cum sculptorul vede în piatra necioplită, singur el și numai el, chipul viitoarei creații, tot la fel Ion Tănase trăia clipa cînd bomba aceea neînsemnată îl va înscrie printre restauratorii de prestigiu ai alimentației publice. Îl avantaja în acest scop faptul că vorbea curent trei limbi de circulație internațională.

La Buftea, la restaurantul Central

Am intrat în separeul care, după cum vom vedea, joacă un rol important în întîmplarea de față. La masă, strînși în paltoane, beau vin de regiune și cafele patru bărbați. E ora prînzului, dar farfuriile de mîncare lipsesc. Unul dintre consumatori pare a veni de pe cîmp, ceilalți — din birouri. Doi sînt judecători. Magistrați. Mă recomand și pentru că nu vreau să-i deranjez îi rog să-mi fixeze o întîlnire pentru mai tîrziu. Rîd. O, nu, continuă ei să rîdă, noi nu lucrăm la judecătorie, sîntem muncitori, lucrăm pe un șantier și vinerea e ziua noastră liberă. Mă fixează cu ochi hîtri. Șurisul, abia schițat, mă invită la complicitate. Am impresia că mă aflu pe strada Covaci sau în alt cartier bîntuit de lume interlopă. Fără să știu dacă e bine sau rău, nu aparțin categoriei de gazetari care vinează greșeli. Oamenii aceia aveau poate un milion de motive să se afle acolo, în cămărușa dosnică, atunci, și în compania aceea. Cu cîteva săptămîni în urmă mă găseam de asemenea în fața unor oameni dintr-un „separeu" în județul Dîmbovița. Nu erau magistrați, ci lucrători agricoli, printre care și un președinte de cooperativă agricolă. A plecat capul. Și-a spus numele și funcția. Apoi l-a ridicat din nou. A rămas așa. N-am văzut niciodată un animal născînd sau murind, dar îmi închipui că nu puteai privi altfel. M-am condamnat că provocasem chiar și pentru o clipă o durere. Omul se și vedea la gazetă, în plină campanie. Nu l-am întrebat de cîte nopți nu dormise, fiindcă nu era nevoie să-l întreb. Nici el nu mi-a spus cu toate că ar fi avut multe de povestit. Țăranul acela știa să oțelardă. Magistrații, nu. Chiar și acum scriu mușcat de indoială gîndindu-mă la familiile lor. Nu amănuntul legat de oră, oră de program, nici paharele cu vin din față, îl condamnă. Ci atitudinea, hai să-i zicem de liceeni chiulangii. Lipsa de prestanță. Față de lucrătorii agricoli, microuniversul din separeul din Buftea se încastrează prin semnificațiile lui în montura mai generală a unei stări de spirit.

Din nou : Ion Tănase

„Dacă am desființat atunci separeul, zice, am făcut-o numai din teamă și prevedere. Nu toți care intrau acolo erau dispuși să plătească. Unul din predecesorii mei, prin separeu și alte locuri asemănătoare, a intrat în pușcărie sărac lipit, cu o pagubă în avutul obștesc de peste o jumătate de milion. Parcă îi aud, „tătucu' am auzit că ai o rețetă nouă de cîrnăciori, la să-i gustăm și noi".

Ion Tănase visa altceva : restaurante luxoase, eleganță, laude, o lume în care n-ar fi putut pătrunde altfel decît cu prosopul pe braț, dar o altă lume, nicidecum bogăție sîlnoasă. A astupat cu grijă și o eleganță naivă, aproape romantică, orice breșă prin care ar fi putut ajunge la el cleștii ce ar fi putut să-l tragă în jos. A desființat sistemul de plată a contribuțiilor din bacșiș, după program. A luat legea în mînă și în relațiile cu conducerea întreprinderii, cu furnizorii, cu revizorii, cu predătorii de marfă. A adus tablouri de acasă, a renovat sala principală, a impus o altă ținută atît consumatorilor cît și ospătarilor, visînd mereu aplauze.

O reacție neașteptată

Visînd mereu aplauze pentru strădania lui, Ion Tănase s-a trezit în fața unui sistem de repartiție a mărfii inechitabil. Emite o notă : Dacă-mi dați marfă de 10 000 lei cum gîndiți că aș putea face un plan de 20 000 lei ?

Redeschide separeul, îl sugerează. Nu e bine să te încăpățînezi. Se încăpățînează totuși.

Dintr-o caracterizare a directorului întreprinderii

I se recunoaște, pe o jumătate de filă, incontestabilele merite. Dar, continuă directorul, în ultima vreme tovarășul Ion Tănase a început să neglijeze aprovizionarea restaurantului, și-a înrăutățit relațiile cu secțiile ceea ce a condus la nemulțumiri din partea personalului muncitor și a clienților, drept pentru care am dispus...

Probabil că mulți dintre dumneavoastră veți gîndi cum am gîndit și eu citind acea caracterizare și anume că directorul întreprinderii a dispus o săpuneală serioasă a numitului într-o ședință de birou executiv în scopul reactivării bunelor și serioaselor lui intenții (în cazul că delăsarea lui ar fi fost într-adevăr reală) cu atît mai mult cu cît în istoria alimentației publice orașul nu mai avusese de mult un om care să prezinte garanțiile de pricepere, hărnicie și corectitudine ale noului gestionar.

Nu. Directorul întreprinderii a dispus un control al modului în care sumele încasate din vînzări și predate de ospătari se reflectă în monetarul contabilității. A fost de față, mai precizează conducătorul întreprinderii, și locotenentul major de miliție Nicolae Matea.

Ion Tănase

Mă găseam pentru prima oară în viața mea în fața unui control al miliției. Personalul dădea tîrcoale pe la ușă. Nu mă gîndeam decît la faptul că în acest fel căpătau satisfacție acei oameni din unitate care urau procedeele mele : „Face pe corectul cu noi, poftim, i s-a înfundat și lui". „Am fumat noi incoruptibilii din ăștia". Lacrimile mi se opriseră în gît. Am ieșit afară și am început să bravez : voiam să par indiferent și la fel de puternic și ferm ca atunci cînd le pretindeam onestitate și curățenie. Nu vă spun cum mă priveau. Unii cu îngăduință și milă, alții cu certitudinea obraznică și trufașă că „mi s-a înfundat". Oameni de meserie, știau ei că miliția nu vine oricum și degeaba. Mi-era ciudă și pe mine. Cum de-mi închipuisem că voi fi aplaudat. Coborîsem sub suspiciunea subalternilor mei de la înălțimea amețitoare a succesului. Am intrat din nou în birou. Locotenentul ședea la biroul meu și răspundea la telefoane. Sună telefonul, el se prezenta : locotenent major Matea. Mamă, soție, prieteni, șefi din centrală, el răspundea invariabil : locotenent major Matea. Ce-am făcut ? Sînt arestat ? Neputința îmi gîlgîia în tîmple, mă sufoca...

Ionel Negulescu, economist

Am primit ordin de la tovarășul director să fac o revizie la unitatea CENTRAL. M-am deplasat acolo cu lt. major Nicolae Matea. Șeful de unitate dădea semne de nervozitate. Nu l-am văzut niciodată pînă atunci atît de nervos. Locotenentul de miliție era calm și politicos. Este adevărat că răspundea la telefon și se prezenta, dar mie mi se pare normal să te prezinți cînd vorbești cu cineva.

Ion Tănase

Mie tocmai calmul acela rece, siguranța de sine și tonul politicos îmi prevesteau ce-avea să urmeze. Să te știi nevinovat, să refuzi orice compromis unde ? — în alimentația publică, să mușcești ca un rob de dimineața pînă noaptea, să faci tot ce-am făcut eu, să aștepți din clipă în clipă laudele superiorilor și în loc de asta să te trezești cu un control nu al contabilității, al întreprinderii, ci al miliției economice, iar acest control să fie efectuat sub semnul celei mai depline certitudini, totul era de natură să pierd orice încredere în mine. Am ieșit afară și am cerut de la bar o sticlă de coniac. Am dat-o peste cap, eu — bolnav de ulcer. Mi s-a făcut rău...

Ionel Negulescu

Arăta într-adevăr foarte rău. Din actele pe care le verificasem reieșea într-adevăr că șeful unității depusese la casă 62 000 lei mai mult decît încasase. Pentru mine, ca economist, acest lucru nu însemna încă nimic, o diferență nejustificată și atît, cel puțin pînă la inventar. El însă a început să plîngă și să se roage de noi să sigilăm imediat totul și să procedăm la un inventar întrucît e sigur că n-are de unde să apară o asemenea diferență. Repet, era într-un hal deplorabil și pe sală, unde am ieșit, l-am văzut făcînd un gest nepotrivit pentru omul pe care-l cunoșteam. Locotenentul major Matea nu era de față.

Directorul întreprinderii

Am fost chemat de organul de miliție la fața locului. Cînd am ajuns acolo, Ion Tănase arăta îngrozitor și plîngea. A venit la mine plîngînd spunîndu-mi că nu e adevărat, că nu poate fi reală diferența de 62 000 lei. Eram de față cînd, sunînd telefonul, lt. major Matea l-a ridicat și s-a prezentat. În acel moment, Ion Tănase a sărit ca o panteră, i-a smuls telefonul din mînă și l-a aruncat pe jos. Altceva n-am văzut. Nici înjurături n-am auzit. Locotenentul major Matea se purta cuviincios și civilizat. Apoi, am procedat la sigilarea unității în vederea inventarului.

Înainte de inventar

A doua zi, Ion Tănase a fost dus de lt. major Matea în fața instanței. În momentul sigilării, se spune în adresa către instanță, Ion Tănase s-a opus executării acestei operații și fiind într-o stare avansată de ebrietate a supus ofițerul de miliție, care se afla în exercițiul funcțiunii, unui val de injurii și expresii pornografice, insultîndu-l și batjocorindu-l. Se anexează mai multe declarații ale martorilor la respectiva întîmplare. Reprezentantul Procuraturii locale cere pentru fapta comisă o amendă contravențională de trei mii lei. Instanța o aprobă. Se lința a durat cinci minute.

Procurorul șef

Am insistat pe amendă și nu pe închisoare corecțională ținînd seama de faptul că învinuitul se afla pentru întîia oară în fața instanței, că e tînăr și lipsit de experiență, că are familie, soție și copii, că are o reputație bună.

Din nou la Buftea

Aleg la întîmplare doi dintre martori. B.M. îmi spune că a fost chemată la miliție, ce-i drept, dar ea n-a văzut nimic din cîte se spune și nici nu-și aduce aminte să fi semnat vreo hîrtie, sau dacă a semnat nu știe ce scria acolo. S.M. e mai circumspectă. S-a încercat de mai multe ori pensionarea ei și îi este teamă. „Ce-ai auzit ? o întreb. Repetă una dintre înjurături" — „A spus injurii". „Bine bine, dă-mi un exemplu". — „Injurii".

Cel mai autorizat martor la întîmplare, în momentul sigilării, este desigur economistul Ionel Negulescu — „Nu-i adevărat, sau cel puțin eu n-am văzut nimic și n-am auzit nici o injurie în momentul sigilării și am fost tot timpul de față". S.M. a fost și ea de față și nu numai la sigilare, ci tot timpul. N-a auzit, n-a văzut nimic din ce se spune că ar fi fost. La fel și L.B. și mulți alții.

Alți doi dintre martorii care au dat declarații au fost la încadrare refuzați de Ion Tănase. Și pe fișa lor a scris „refuz angajarea".

Rămîne ciudat faptul că în dosar apar astfel de martori, dar cel mai ciudat fapt rămîne însăși motivația : Ion Tănase a adresat injurii cu un motiv, acela de a împiedica sigilarea unității, cînd din însăși afirmația celui mai autorizat dintre martori, Ionel Negulescu, cel care a condus operațiunea de revizie, rezultă că Ion Tănase s-a rugat încă de la început să se procedeze la sigilare, rugăminte adresată dealtfel și directorului întreprinderii.

Ce a urmat ?

În timp ce Ion Tănase se afla în fața instanței, Vasile Nicolau, bucătar la cooperativa de consum din comuna Ciocănești, scria, atît cît se pricepe el să scrie, cererea de a fi încadrat gestionar în orașul Buftea. A doua zi, un alt revizor redacta și el o notă prin care propunea ca în locul lui Ion Tănase să fie numit șef de unitate la restaurantul reprezentativ pentru orașul Buftea, fostul bucătar. În motivație se arată că acest fapt se impune cu atît mai mult cu cît Ion Tănase fiind amendat de organele de miliție, acestea au indicat respectiva schimbare. **Bietul revizor n-avea poate de unde ști că acest lucru este nelegal.** În aceeași zi, Vasile Nicolau este numit șef de unitate, unul dintre cele mai rapide transferuri din lume. Graba de a numi un nou șef de unitate, înainte de a se fi început inventarul, singurul în măsură să verifice cauzele acelui plus de 62 000 lei, este prin ea însăși semnificativă. Ceea ce a făcut noul gestionar din restaurantul CENTRAL se poate vedea cu ochiul liber, un ochi încă încercat și cutezător, fiindcă promiscuitatea care domnește aici în orele de vîrf violentează sensibilitatea unui om de bun-simț.

Inventarul

La inventarul mărfurilor, Ion Tănase lese zero lei plus, zero lei minus.

Ion Tănase este retrogradat din funcție pentru neglijență în ținerea evidenței primare (înainte de inventar) și pentru comportare necorespunzătoare (fapt pentru care a mai fost sancționat o dată cu amendă, după cum am văzut). De ce nu s-a așteptat încheierea inventarului și, mai ales, rezolvarea contestației la care I.T. avea dreptul ? Din caracterizarea dată chiar de către directorul întreprinderii și din afirmațiile persoanelor autorizate ale orașului reiese că ieșirea bizară a lui I.T. din timpul controlului este accidentală și că el a prezentat pînă atunci toate garanțiile unei activități de mare perspectivă. Totuși, la prima neregulă, neregulă infirmată de inventar, fără să se mai aștepte verificarea ei, I.T. este schimbat. Concluzia firească nu poate fi decît una singură : I.T. trebuia schimbat. De ce ? Directorul întreprinderii, Ion Gheorghe, mă asigură că nu are nimic cu persoana I.T. Îl cred și vă invit și pe dumneavoastră să-l credeți. Nu I.T. era incomod, desigur, ci ceea ce aducea el nou și în obișnuințele și tabieturile localului, obișnuințe și tabieturi reluate imediat după instalarea noului șef de unitate. A fost reclamat și a creat nemulțumiri în rîndul personalului lucrător ? Personal n-am văzut nici o astfel de reclamație ; poate există totuși. Dar în sine o reclamație nu înseamnă nimic dacă nu știm de la cine vine, ce anume se reclamă, ce spirit este aparat, ce interese au fost lezate. Poate că însuși I.T. ar fi trebuit să fie apărat împotriva obtuzității, împotriva spiritului mercantil, a gustului de agoniseală rapidă și cu orice preț.

Ajungem astfel la esența lucrurilor : Ce apărăm ? Ce a apărat directorul întreprinderii înlăturînd un om care ridicase o temelie nouă și aducînd cu o grabă de nimic impusă un om cu mult sub condiția profesională a primului ?

Învinuind un om ! Cum ? Cînd ? De ce ? În favoarea cui ? Învinuind un om, pînă la urmă se dovedește că este nevinovat. (Cel puțin de vina care i se atribuie) Învinuind un om pe nedrept deci, acesta reacționează neașteptat și pentru reacția imprevizibilă a sufletului lui îl lovim și mai dur. Din două greșeli nu vedem decît una. Nu e drept. Poate și greșelile ar trebui să se judece în ordinea vechimii lor : cine a greșit primul, cine următorul și de ce ? Pînă la urmă, I.T. a greșit o singură dată, atunci, cînd grosindu-se față de el n-a fost mai tare decît cei care-l nedreptățeau.

NICOLAE CRISTACHE ■

Că tăcerea...
...cînd nu-l vede nimeni

Și-au luat „avansul"

Nu descoperim o specie nouă cînd vorbim de huliganism față de șoferi. Față de taximetriști. Fapte antisociale din această categorie s-au mai întîmplat și se mai întîmplă. E drept însă că și organele de ordine sînt avizate în această direcție, iar oamenii, călători sau privitori ai unor „scene de taxi", deschid ochii mai atent, iar cîteodată și reacționează, — în numele drept al opiniei publice —, cum se va vedea și în cele ce urmează.

...Scenă tipică de huliganism în ziua de 29 noiembrie, la intersecția Baba Novac—Dristor. Trei beți se apropie de un taxi și solicită, vehement, să fie duși la o adresă. Văzîndu-i sub influența evidentă a alcoolului, șoferul refuză și pornește mașina, ca să scape de ei. Beții „atacă" alt șofer. Refuză și acesta cursa și pleacă și el. În sfîrșit, se reped la un al treilea taxi, tabără pe el, șoferul refuză cursa ca și primii doi, dar huliganii îl agresează în fel și chip — cu vorba și cu fapta — îl injură, dau cu picioarele în mașină, iar unul dintre huligani smulge un coș metalic de hîrtii cu care îl pocnește, pur și simplu, pe șofer în cap, motiv pentru care acesta din urmă, speriat, își părăsește mașina și o ia la goană.

Între timp, dispeceratul I.T.B. este anunțat prin stația de radio de ormîi doi șoferi, este anunțată și Miliția, dar pînă să ajungă organele de ordine la fața locului, oamenii care au asistat la acest act de huliganism în trei tablouri, simpli privitori, împreună cu doi șoferi sosiți la locul scandalului, se apropie de cei trei huligani, îi imobilizează (nu a fost, vă închipuiți, prea ușor), și-i fac inofensivi, așa cum merită...

„Reacția străzii", reacția opiniei publice, „pe față", a umplut de satisfacție pe toți trecătorii aflați în acele momente la locul **„ultrajului contra bunelor moravuri și a tulburării liniștii publice"**, cum scrie legea.

O liniște publică pe care, iată, e foarte bine, e chiar necesar să o apărăm cu toții, noi, **toți publicul**, martori la asemenea atentate la viața normală a străzii, la cursul ei firesc atît de necesar obștii și fiecăruia dintre noi.

MARIUS POPESCU ■

Profesori de nota 1 (unu)?

Conf. univ. dr. Nicolae Radu, prodecanul Facultății de matematică din București, îl mărturisea zilele trecute unui confrate: cadrele didactice urmăresc îndeaproape activitatea studenților care nu învață, punctîndu-le dezinteresul de la seminarii într-un sistem de punctaj care va fi luat în considerare la examene; **problema cea mai gravă cu care ne confruntăm este că ne vin serii de elevi din ce în ce mai slabi, noi însine dăm învățămîntului profesori din ce în ce mai slabi.** (subl. ns.). La rîndu-mi, pe un alt matematician, tot conf. univ. dr., care într-o discuție îmi povestea în alți termeni cam același lucru, n-am mai răbdat să nu-l întreb: dacă sînt atît de nepregătiți de cei îi primiți și cum se face că-i tot treceți dintr-un an în altul, pînă la absolvire? Există concursuri de admitere, tot felul de lucrări de casă și de laborator, seminarii, colocvii, examene parțiale, examene de an, lucrări de licență — toate astea pot fi transformate în tot atîtea palisade de netrecut, de ce nu le folosiți ca atare? Vedeți, mi-a răspuns, lucrurile nu sînt deloc simple. Este vorba aici de ceva foarte grav. Vinovați sînt și ei și noi. Pedagogia susține că pe un elev nu îl înveți numai ceea ce știi, ci și ceea ce ești. Asta vrea să însemne că ei sînt pe noi cu milioane de ochi și de urechi; și că nu vor face ceea ce le cerem decît dacă vor vedea că vorba noastră este solidară cu fapta noastră. Dacă le pretindem să muncească, iar noi vom lenevi poți să fii sigur că nu vorba, ci fapta îi va interesa și influența. Ce fel de exemple oferă unii dintre noi? Titlul de profesor îl consideră ca pe un fel de poliță de asigurare pe viață. Odată obținut, știu că nimeni și nimic nu te mai clintește. Am auzit de ingineri, economiști, arhitecți etc., etc. dați afară pentru incompetență. Dar niciodată nechemarea și ignoranța dovedite ale vreunui profesor n-am auzit să fi fost sancționate cu desfacerea contractului de muncă. Unii nu vor sau nu pot, sau nu știu să facă nimic încă de la începutul carierei. Alții încetează să lucreze imediat după susținerea tezei de doctor. Apropo de eficiență! Ce dau societății acești oameni? Așa-numita de către ei activitate științifică abia dacă înseamnă unu-două cursuri litografiate și cîteva comunicări susținute, dar niciodată tipărite. De ce? Pentru că, în sfîrșit, unele edituri au început să-i întrebe „care este valoarea euristică, ce aduce nou comunicarea dv.?" Fiți sigur, cu totul altfel ar sta lucrurile dacă, la anumite intervale de timp, ar fi obligați să susțină anumite examene, dar nu pentru ca să fie avansați, ci pentru ca să rămînă pe posturi. Mentalitatea conform căreia catedra este gîndită ca un tron, „tronul lor" — ar fi serios avariată, dacă nu chiar abandonată. Deci cam așa văd unii studenți la unii dintre profesorii lor.

Admiterea? Am făcut parte din comisia care a verificat lucrările scrise. Odată admis, leneșul intră în „angrenajul P.P." Adică? Pilele și procentele. Vin peste tine pumni de intervenții, unele din tot felul de locuri, de unde te aștepți mai puțin. Ești luat cu asalt de amicii leneșului prin nevastă, la serviciul acesteia, prin copii, la grădiniță... Siciit, îi dai drumul sperînd c-o să-l pice altul. Dacă ești integru și nu-l treci, atunci îl promovează altul, un coleg, iar tu te încarci cu „procentul". Să traduc? Uneori ești judecat și întrebat astfel: „Cum de-ți permiți să ai un număr așa de mare de nepromovați?" Bineînțeles că studentii cunosc și ei schema, motiv pentru care-l și auzi dialogînd pe tema „mi-a dat profu un doi, da' să vezi ce-o să mai pățimească..." Se știe că se pățimește, într-adevăr. Anul trecut, la noi în facultate au fost 30 de repetenți. S-au dus bulue peste tot, s-au lamentat și îi s-au aprobat reexaminări. Am primit sarcină să facem pregătire cu ei, înainte de reexaminare, cîte șase ore pe zi! Consultații obligatorii și oficiale. I-am pregătit, dar n-am reușit să mai plec în concediu. Și atunci cine a fost cu adevărat pedepsit, eu ori ei? Pentru propria ta liniște în anul următor veghezi să nu depășești rezonabilul „procent". Și? Ai liniște, dar ești conștient că prin asta încurajezi impostura.

Așa ajung absolvenți leneșul și ignorantul. La sfîrșit — pentru că are medie mică în comparație cu colegii care s-au ostenit să învețe — este repartizat undeva la țară. Sînt și excepții, desigur. Orașele le aleg fruntașii, clasificații din vîrf, elita promoției. Un fost tiriș-grăpiș prin facultate nu-i nici un prețios, nici un pretențios, nici un ambițios. Nenorocirea lui și a copiilor este că începe să fie plătit ca să predea... ceea ce nu știe. După care ne mirăm cu falsă candoare cum se face că în clasele a VII-a și a VIII-a din rural (dar nu numai) descoperim elevi care nu cunosc tabla înmulțirii. În 1980! Într-un anume fel orașele — deși nu totdeauna cu succes — se apără de centrifugații repartizărilor și pe parcurs. Cum? Prin concursuri. Anul acesta au fost o mulțime de profesori care s-au prezentat pentru ocuparea unei catedre în oraș și care au fost respinși. Din mulțimea acestora s-a remarcat... mulțimea acelora care au primit note sub cinci și chiar note de 1 (unu).

Am verificat. La Inspectoratul școlar al județului Dolj am discutat cu prof. Olimpia Brâncuși, inspector general-adj. și cu prof. Ilie Solomon, inspector de personal. Așa am aflat că în august s-au ținut concursuri pentru transferuri și numiri în Craiova și în orașele județului. Disciplinele: matematică, fizică, chimie, istorie. Au avut dreptul să se prezinte profesorii școlilor din mediul rural care și-au susținut examenul de definitivat și pentru titularizare și care locuiesc în orașul pentru care susțin concursul. Total prezenți — 126 profesori; total admiși — 25 profesori; total respinși — 121 profesori. Sub media 5 (cinci) — 41 profesori: media 1 (unu) — 8 profesori; media 2—3 (doi-trei) — 11 profesori; media 3—4 (trei-patru) — 22 profesori. Marea majoritate dintre cei nereușiți erau, e adevărat, numai suplinitori — dar ei tot în învățămînt lucrează! La matematică rezultatul final a fost următorul: prezenți în concurs — 60; admiși — 6; sub media 7 (șapte) — 54 profesori; cu media 1 (unu) — un profesor; cu media 2—3 (doi-trei) — 8 profesori; cu media 3—4 (trei-patru) — 11 profesori; media maximă a fost 8.50 — o profesoară. Cît au fost de dificile problemele de la matematică v-am informat mai sus. La chimie subiectele propuse pentru absolvenții de universitate au fost luate chiar din manualul de liceu.

Și astfel de profesori mai predau în învățămîntul nostru. Școlile orașelor s-au apărat, cît de cît, de profesorii cu pregătire submediocră, dar ei au rămas destul prin comunele și satele țării. Definitivatul l-au luat. Deci cu greu îi mai clintește cineva. Pînă la pensionare le vor trece prin mîini cam 3 000 de copii. Fiecăruia cam 3 000 de copii. Dacă sufletele tinere și doritoare de a se instrui au reușansa să ajungă în clasa unuia dintre profesorii de mai sus rezultatele sînt pe cît de clare, pe atît de deficitare. Și pentru copil, și pentru economia națională. De ce așa? Calitatea învățămîntului superior influențează determinant calitatea întregului învățămînt, se știe. Iar despre această calitate recitiți declarația tovarășului prodecan de la Facultatea de matematică din București...

MIRCEA BUNEA

Drumul bibanului de la peşte la ţîr

Există o zicală românească conform căreia numai cine nu muncește nu greșește. Este adevărat că sensul acestei zicale îl vizează mai mult pe cei ale căror inițiative sînt citeodată umbrite de eșecuri. Sînt cazuri însă cînd unele „inițiative" persistă, cu toată opoziția, întemeiată a celorlalți. Despre un asemenea caz ne scrie **Ramiro Cristea**, lucrător comercial la Întreprinderea de industrializare a laptelui din București.

„În ziua de 29 octombrie, fiind în delegație la Galați, am intrat, către prînz, la restaurantul „Pescarul". Am comandat o saramură de pește și am fost servit prompt, cu o saramură de bună calitate. Nu am consumat nici un fel de băutură. La urmă, am chemat ospătarul, pentru a-mi face nota de plată. Suma scrisă pe bon arăta fără dubii: 34,70 lei. Am dat o bancnotă de o sută de lei, la care am primit un rest de 65 lei, după care l-am rugat pe ospătarul Marin Grigoraș, care m-a servit, să-mi explice cum a ajuns o porție de saramură 35 de lei. Acesta a plecat și s-a reîntors cu o nouă notă de plată însumînd 26,55 lei, dîndu-mi în același timp restul de la 35 de lei, scuzîndu-se că fără să vrea a greșit. Nefiind mulțumit nici de această notă, l-am rugat să mergem împreună la bufet să vedem cît s-a marcat acolo. Am descoperit că la bufet nota însuma numai 11,65 lei. Amintitul ospătar mi-a dat iarăși diferența de bani de la 26,55 la 11,65 lei, scuzîndu-se că iar a greșit. Astfel, din greșeală în greșeală am ajuns la șeful de unitate, pe care l-am rugat să-mi explice dumnealui cum de este posibil sistemul acesta de greșeli în lanț, dar dînsul nu a putut să-mi ofere nici o explicație. L-am întrebat, în prezența șefului de unitate, și pe ospătar, care mi-a repetat că a greșit. Am aflat în schimb un lucru: kilogramul de saramură de biban, adică ceea ce mîncasem eu, costă 18,50 lei. Astfel am ajuns la concluzia neplăcută și surprinzătoare că și bonul marcat la bufet era umflat, deoarece, după cea mai elementară aritmetică, 350 de grame de saramură de biban, cum apare scris pe bon, nu costă 9 lei, ci 6,50 lei. Dacă adăugăm și restul consumației, adică mămăliguța — 1,40 lei, un ardei — 0,25 lei, plus o lămîie — 1 leu, totalul se ridică la corecta sumă de 9,15 lei. Deci, vă rog să rețineți că mi s-a pretins să plătesc o sumă de aproape patru ori mai mare decît era în realitate, că pentru o consumație de 9,15 lei mi s-a taxat în plus 25,55 lei, și doar insistențele mele hotărîte au făcut ca diferența de bani să se reîntoarcă în buzunarul de drept și de baștină, adică al meu.

Cu toate acestea, este foarte neplăcut ca, într-un local atît de frumos, situat într-o zonă adecvată pe malul Dunării, cetățeanul care intră pentru a mînca sau chiar pentru a bea să fie jecmănit ca la drumul mare. Pentru conformitate vă anexez cele două note de plată și cea de marcaj".

Pentru a fi sinceri, să spunem că nu ne-a mirat deloc genul de situație, total neplăcută și păgubitoare pe deasupra, cum este cel semnalat de corespondentul din București. Nu este, din păcate, singura, nu este, din nefericire, numai la Galați. Dacă așa ar sta lucrurile, ele ar fi cu mult mai simple și mult mai ușor de evitat. Se pare că afișele care clamau cu tărie că „Nu primim bacșiș" au fost luate de altele nescrise, manevrate doar „în culisele" unor unități, care sună cam în genul „Se descurcă fiecare cum poate". În virtutea acestui slogan unii lucrători în comerț, au mai au nevoie, practic, de bacșiș. Și cînd îi primesc, nici măcar au-i mai însoțesc de slugarnicul, pe vremuri, „Mulțumesc, să trăiți", învăluind astăzi consumatorul într-o blajină privire de frate mai mare, chiar de compasiune. Clienții, cum sînt în general denumiți cumpărătorii de orice fel, nu mai sînt în astfel de situații „stăpînii noștri", ai gestionarilor și ospătarilor, ci invers, în timp ce unitățile comerciale nu mai sînt „ale cumpărătorilor", ci devin, pe alocuri, printr-o ciudată optică, ale gestionarilor.

În ce privește felul de a „trata" clienții la restaurantul „Pescarul" din Galați, părerea noastră este că restaurantul fiind situat pe malul Dunării, unii ospătari s-au molipsit de păcălelile vehiculate în poveștile pescărești, de acel „un pește ulte așa de mare", cei de acolo dorind cu orice chip să convingă consumatorii că ceea ce au mîncat nu este un amărît de biban de 350 de grame, ci ditamai peștele de două kilograme!

GEORGE CUȘNARENCU

Minunata pantofăreasă

Aș putea să întreb cititorul, cititorul tînăr firește, care n-a apucat să învețe o meserie: aveți curajul să deveniți cizmar? Unii, intuiesc, vor spune: da! Alții, judecînd lucrurile poate cu mai multă ușurință, ar putea să răspundă: fugi, dom'le, altă întrebare n-ai? Acum, în epoca zborurilor cosmice?

Ei bine, acum în epoca unor astfel de zboruri, înfruntînd, de ce să nu recunoaștem, unele mentalități care n-au dispărut de tot, 50 de fete, absolvente a 10 clase, tinere și frumoase (le-am văzut), au hotărît, nu împotriva voinței părinților, să devină nu altceva, ci pur și simplu confecționere încălțăminte: adică cizmărițe! Mă apropii de bancul lor de lucru, aici la Cooperativa meșteșugărească „Încălțămintea" din Ploiești, și întreb la întîmplare:

— Cum te-ai hotărît să devii cizmăriță?

— Tata, zice Niculina Nicolae, este tot cizmar. Eram copil și mă lua cu dînsul la atelier. Îmi cerea un cui, o sfoară, un ciocan, eu îi ceream o foarfecă și un capăt de piele din care croiam rochii pentru păpușii și astfel, bănuiesc eu, am început să îndrăgesc cizmăria. Am terminat 10 clase, n-am încercat să mai dau examen de treaptă și, cu voința părinților, tata chiar s-a bucurat, am hotărît să moștenesc meseria.

— Noi, ne răspund de data aceasta surorile gemene Elena și Didica Stancu, 18 ani, am terminat 10 clase, am dat examen de treaptă și, se mai întîmplă, n-am reușit. Puteam să mai încercăm, dar ne-am gîndit că și dacă termini liceul tot trebuie să înveți o meserie. Am venit aici, la cooperativă, să ne calificăm prin ucenicie la locul de muncă. Ne place pentru început meseria, se cîștigă, am constatat, bine, peste 3 000 lei, și ne vom strădui să devenim bune meseriașe.

Continuăm sondajul de opinie, mai ales pentru că nu fiecare dintre cele 50 de viitoare cizmărițe are și un tată cizmar: „Am făcut practica la o întreprindere mecanică, zice Tatiana, și într-o zi am venit să văd în ce condiții lucrează sora mea. Tatiana Roșioru are 16 ani, vine din comuna Lapoș (Prahova). La cizmărie vine după sora ei, Zoica, acum în anul doi.

Tatianei ca dealtfel tuturor colegelor ei, i-a plăcut meseria de cizmar, pentru că meseriașul despre care vorbim nu mai păstrează imaginea lui Moș Chiorpec, ciubotarul. Cizmăria nu mai e ce a fost, vedem și noi. Se mecanizează tot mai mult: operațiunile de croit s-au centralizat și mecanizat, cooperativa este dotată cu stanțe de croit, mașini de egalizat, mașini de cusut cu două ace, prese de lipit. Anul trecut a intrat în funcțiune, aflăm, o linie tehnologică semimecanică pentru confecționat încălțăminte cu o capacitate anuală de 120 000 perechi pe an. E deservită doar de 32 de lucrători pe un schimb. Cizmăria se face aici la butoane! Cum să nu m atragă? Pe Mioara Marin a atras-o o colegă: Maria Stroescu, din Olteni (Prahova). Maria mai are 4 frați și s-a hotărît să se califice la locul de muncă, pentru a-i ajuta, astfel, pe părinți să se ocupe mai bine și de ceilalți frați ai ei; a dorit să ajungă mai repede la leafă, zice ea. „După ce voi termina calificarea, mă înscriu la seral. Nimeni nu mă va împiedica să devin inginer în ramura pielăriei". Vis realizabil. Cu atît mai posibil cu cît el depinde doar de cel care „visează" astfel. Cu atît mai adevărat cu cît alte astfel de visuri s-au realizat: Adriana Păun are 24 ani. A terminat școala profesională la Oradea, s-a înscris la liceul seral și l-a absolvit în anul 1976. Nu și-a părăsit meseria, s-a căsătorit cu un tehnician topograf, au un copil și, afirmă ea, sînt fericiți.

Marioara Vasile devine un alt exemplu care pledează pentru dragostea față de muncă, de meserie: are 19 ani, a terminat liceul industrial de încălțăminte la București, acum e în perioada calificării. În prima lună a realizat un venit de 2 138 lei. E foarte bine, zice; va rămîne aici, tar de la începutul anului viitor se va specializa pe un utilaj nou: o mașină de îndoit. Va deveni om de bază al secției.

În secția 28 nord, așa i se spune, lucrează numai femei: 36 de lucrătoare calificate și 34 de ucenice, anii unu și doi. Confecționează pantofi pentru femei, tip A Romarta. Ceea ce se impune aici este, se deduce, calitatea. Se lucrează în acord și se cîștigă în raport de muncă: 3 000 și peste 3 000 lei. Fetele sînt tinere, media de vîrstă nu depășește 22 de ani, știu și pot să muncească: o încrătoare bună, așa cum sînt Dumitru Rodica, Constanța Chiriță, Elena Căpraru, Alexandrina Oprea, Ioana Chivu, Elena Florea și altele, realizează pînă la 92 perechi pantofi tip Romarta, pe lună. Le vin fețele croite și cusute, iar ele fac toate celelalte operațiuni: trag pe calapod, aplică talpa, tocul, scot de pe calapod, apoi urmează finisatul și ambalatul. Categoria lor = 2 la bază! O categorie relativ mică pentru hărnicia și price-perea cu care lucrează aceste fete. Măiestria lor a luat-o înaintea categoriei. Au avut instructori buni, așa cum sînt Onica Ioniță, Vasile Manea, Elena Sersea, Aurica Musătoiu, și au avut dragoste pentru meserie. După numai un an de ucenicie, Petruța Filipoiu, de pildă, știe să lucreze pantoful. Și mai are 6 luni de ucenicie încă. Înseamnă că în acest timp se va perfecționa. Ca ea sînt multe ucenice, oricare altă meserie, are nevoie nu numai de oameni binevoitori, ci mai ales talentați.

N. GRIGORE MARAȘANU

Pe albia Jiului:

Apa trece, poluarea rămîne

O convorbire la Craiova, cu ing. ION NEGUȚI, șeful compartimentului de resort, și cu chimistul ILIE LEU, șeful laboratorului de hidro-chimie, ambii de la OFICIUL DE GOSPODĂRIRE A APELOR — DOLJ

— Asadar ?

— Poluarea Jiului înainte de a pătrunde în județul nostru se datorează indeosebi deversării mai mult sau mai puțin controlate a unor însemnate cantități de reziduuri de la exploatările miniere și petroliere din bazin, și substanțelor organice provenite din deversarea apelor uzate orășenești. «Grație» mehedinților Jiul primește anual peste 40 000 tone de suspensii, peste 600 tone de substanțe organice, cantități mai mici de cianuri, crom, mercur, fenoli, produse petroliere, cloruri etc. Primele unități industriale care se confruntă la noi cu fenomenul de impurificare a Jiului sînt Termocentrala Işalnița și Combinatul chimic Craiova. Nu tareori apa industrială captată din Jiu de către cei doi giganți produce dificultăți serioase în funcționarea instalațiilor tehnologice. O remarcă : instalația de demineralizare de la Combinatul chimic Craiova impune pentru cloruri o valoare maximă de 150 mg/l...

— Bine, dar e fantastic ! Știu că pentru o apă de suprafață, și încă de categoria I de calitate, valoarea maximă admisibilă este de 200 mg/l. Probabil că operația e și costisitoare....

— Nu probabil, ci sigur. Atît combinatul cît și termocentrala cheltuiesc pentru asta cîte 20 de milioane de lei anual. Nu-i mai puțin adevărat că tot ele se răzbună pe undele Jiului. Ambele sînt cele mai mari surse de poluare în aval de zona în care sînt amplasate. Adică ? Termocentrala Işalnița produce zilnic 6—7 mii de tone de cenușă de cărbuni. Asta înseamnă 2—2,5 milioane tone de cenușă pe an. Pentru transportul ei se folosește apa (800 l/sec.) care după decantarea de rigoare a suspensiilor este deversată în rîu. Suprafața de decantare este corespunzătoare, eficiența reținerii cenușii se încadrează în normativele de gospodărire a apelor. Altu-i baiul. Datorită caracterului alcalin al cenușii, PH-ul apei evacuate este cuprins între 9—10, față de 8,5, cît este limita maximă admisă pentru astfel de situații (Decretul 414/1979).

— Într-adevăr, parcă ar face-o într-adins.

— Încă nu-i tot. Adăugați poluarea termică pe care o provoacă Termocentrala Işalnița prin evacuarea a circa 32 mc/sec. apă de răcire căreia îi imprimă o creștere de temperatură de 8—10° C față de temperatura apei captate. Fenomenul de poluare termică se amplifică și prin faptul că această apă de răcire este dezoxigenată. Lipsa de oxigen, PH-ul și temperatura ridicate, mai ales la debite mici, sînt suficiente pentru ca să provoace dispariția florei și faunei din apele riului pe întreg sectorul aval. În aceeași zonă se evacuează apele convențional zis curate de pe platforma Combinatului chimic Craiova, dar și acestea au un conținut ridicat de produse petroliere și amoniac, la un volum de aproximativ 1 mc/sec. Dar fenomenul de poluare, în întreaga lui complexitate, se constată pe Jiu îndeosebi în aval de localitatea Podari. Acolo se deversează o gamă foarte largă de impurificatori organici, anorganici și bacteriologici. Astfel, apele reziduale de pe platforma industrială Işalnița care ajung în Jiu în aval de localitatea Podari introduc anual în rîu peste 5 000 tone de suspensii, 5 000 tone de amoniac, 3 000 tone de produse petroliere și alte substanțe toxice (mercur, crom etc.). Evident că astea sînt tot atîtea noxe pentru flora și fauna din apa riului și că provoacă o serie de greutăți pentru folosințele din aval. Trebuie să mai știți că apele fecaloide menajere ale municipiului Craiova sînt evacuate în Jiu fără a fi epurate. Aceste ape provin din evacuarea déjecțiilor umane, de la băi, bucătării etc. și conțin materii organice, de natură animală și vegetală în diferite stadii de descompunere biochimică. Pe măsură ce se dezvoltă procesul de fermentare din acestea apar produși intermediari de descompunere : hidrogen sulfurat, amoniac, acizi grași, hidrocarburi aromatice cu miros grav și altele. Cantități importante de substanțe organice ajung în rîu datorită unităților din industria alimentară : Fabrica de zahăr, Fabrica de ulei, Abator, Fabrica de produse lactate și altele.

— Mi s-a spus că stația de epurare pentru apele reziduale ale municipiului Craiova va fi terminată abia în 1985. Zice-se că va fi o construcție modernă și eficientă, proiectul este avizat, amplasamentul a fost ales, mai rămîne să se treacă la proiectul de execuție și, bineînțeles, la executarea lui. Informația o dețin de la dr. Eugen Țieranu, inspectorul sanitar șef al județului Dolj.

— Așa va fi. Însă ar trebui acționat ceva mai rapid. Deja se pot observa schimbări de culoare și de transparență, formarea de depuneri pe fundul albiei, generarea de pelicule plutitoare, modificarea calităților organoleptice ale apei, modificarea calităților ei prin schimbarea reacției PH, creșterea conținutului în substanțe toxice, schimbarea durității, reducerea cantității de oxigen, distrugerea florei și faunei și favorizarea dezvoltării unor microorganisme dăunătoare, mărirea numărului de virusuri și bacterii...

— Concret, vă rog.

— Cine compară valoarea indicatorilor fizico-chimici ai apelor în două secțiuni de control, de exemplu la baraj Işalnița și la Malu Mare (acolo unde cu aproape un deceniu în urmă s-a construit un complex porcin fără ca în același timp să se fi construit și stația de epurare, motiv pentru care și în prezent déjecțiile sînt deversate direct în Jiu — n.r.) poate să constate o creștere foarte mare a concentrației de amoniac (NH_4). Cît de mare ? Exprimîndu-ne elegant am spune că respectiva concentrație determină trecerea riului în afara oricărei categorii de calitate. Altfel zis, o astfel de apă nu mai poate servi la nimic. De asemeni, crește valoarea PH-ului, mai ales la debite mici ; cînd nu se realizează o diluție prea mare, se ating valori de 8,5, ceea ce creează un mediu acvatic necorespunzător atît pentru viața acvatică cît și pentru irigații ori alte folosințe. Aproximativ de 10 ori crește valoarea mercurului (3—5 mg/l) —apele riului rămînînd totuși în limitele categoriei a treia de calitate. În anumite situații însă — cum sînt reviziile periodice ale instalațiilor etc. — aceste valori pot să crească și mai mult, ceea ce constituie un pericol foarte mare, avîndu-se în vedere toxicitatea ionilor de mercur. Consecința a impurificărilor masive : **de nenumărate ori s-au produs mortalități piscicole de la Podari pînă la Zăval, pe aproape 80 de kilometri** (Menționăm că doza letală pentru pește este în jurul a 1,2 mg/l amoniac, în timp ce în mod frecvent în secțiunea Malu Mare se găsesc 15—20 mg/l). Evident că asta afectează starea sanitară atît a populației cît și a animalelor, ca să nu mai vorbim de faptul că albia naturală a Jiului s-a degradat peste poate. În această secțiune Malu Mare fauna este distrusă, dezvoltîndu-se numai o bacterie specifică apelor reziduale (Epheratilus Nortous), iar dintre insecte numai chironomide. Astea-s foarte rezistente la acțiunea nocivă a apelor poluate.

— Și dv. cum reacționați ? Din cîte știu trebuie să urmăriți și cum se traduc în viață prevederile Legii apelor (nr. 8/1974) și HCM 2 496/1969, și Decretul 156/1979. Pentru cei care nu le respectă sînt prevăzute amenzi care pot merge chiar pînă la 50 000 de lei. Cîte amenzi ați aplicat în acest an ? Ce sume ?

— Anual, au fost sancționate în jur de 15—20 de unități, iar suma (subl. ns.) sancțiunilor n-a trecut niciodată dincolo de 30 000 de lei.

Este adevărat că stricăciunile aduse și produse mediului nu pot fi evaluate în bani, vreau să spun că sînt atît de mari și cu consecințe atît de imprevizibile încît o amendă oricît de mare este realmente și totdeauna prea mică. Incomensurabilul n-are preț, într-adevăr. Dar nu-l văd pe acel șef de unitate care sancționat odată cu maximum de severitate pe care chiar legea o prevede nu-l văd, zic, pe acel director care va greși și a doua oară. Statul nostru cheltuie sume uriașe pentru protecția mediului înconjurător. Peste o sută de milioane de lei au fost plătite numai pentru instalațiile de epurare ale combinatului chimic craiovean. Respectiva stație este un adevărat combinat în cadrul combinatului. Posedă personal calificat. Lucrează acolo ingineri, tehnicieni, maiștri, muncitori. Anual sînt consumate pentru tratarea apelor cam 3 000 tone de acid sulfuric, 2 000 tone de sulfat de aluminiu, 1 600 tone de sulfat disodic... Astea toate merg pe apa simbetei — pardon, Jiului — poluîndu-l, împreună cu mii de tone de substanțe conținute de apele reziduale evacuate.

MIRCEA BUNEA

Jurnalul unui tipograf român la 1878

La 13 decembrie 1918, muncitorimea bucureșteană, adunată la sediul socialist din str. Sf. Ionică, a încercat să manifesteze pașnic pentru „pîine și libertate". Dar mitralierele așezate în Piața Teatrului Național au secerat zeci de trupuri, rămase pe caldarîmul Căii Victoriei. Printre ele multe erau ale lucrătorilor tipografi de la imprimeriile „Monitorul Oficial", „Minerva", „L'Independance Roumaine", „Göbl și Rasidescu" etc.

Mașiniștii, zețarii, rotarii și pultoarele acestor tiparnițe se aflau, dealtfel totdeauna, în fruntea luptelor sociale din veacul al XIX-lea, duse de „Asociația generală a lucrătorilor din România", care scotea publicația „Lucrătorul Român".

Migălind cu multă dragoste și grijă literele de plumb pentru a tipări ziarele acelui secol („Curierul Românesc", „Curierul de ambele sexe", „Gazeta Teatrului Național", „Trimbița Carpaților", „Pruncul Român", „Dimbovița", mai apoi „Românul", „Țara", „Timpul", „Buletinul Oficial", „Războiul" etc.) meșterii tipografi duceau mai departe arta vechilor scriptores, dieci, grămătici și caligrafi, care împodobiseră cu inflorituri roșii și iluminări de aur cărțile scrise de mîini valahe, încă din veacurile X-XIII, înainte chiar de întemeierea principatelor noastre.

B. P. Hasdeu afirmă că **Savvina kniga și Codex Suprealiensis**, ca și partea slavonă din **Evanghelierul din Reims**, pe care jurau regii Franței la încoronare, au fost scrise pe teritoriul dintre Tisa, Dunăre, Carpați și mare. Istorici ca Ștefan Pascu, slaviști ca Ilie Bărbulescu, M. Cazacu, Damian P. Bogdan confirmă, prin cercetări mai proaspete, putința realizării unor asemenea fapte de cultură, prin existența unor centre de învățăcei la Hodoș-Bodrog, Baia de Criș, Cenad (al Voievodului Ahtum), Crișcior, Hălmagiu, Densuș, Sf. Maria Orlea, Strei-Singiorgiu, Vicina etc, în jurul anului 1100.

Înainte de scrisoarea lui Neacșu din Cîmpulung către județele Brașovului (1521), italianul M. A. Caccio Sabelli știa (la anul 1509), că poporul valah posedă scrierea cu litere latine, întreținută de dieci, înaintași ai tipografilor de azi. Tot ei au izvodit și **Codicele Voronețean** și Psaltirea Scheiană, cópii ale unor scrieri cu cîteva decenii mai vechi.

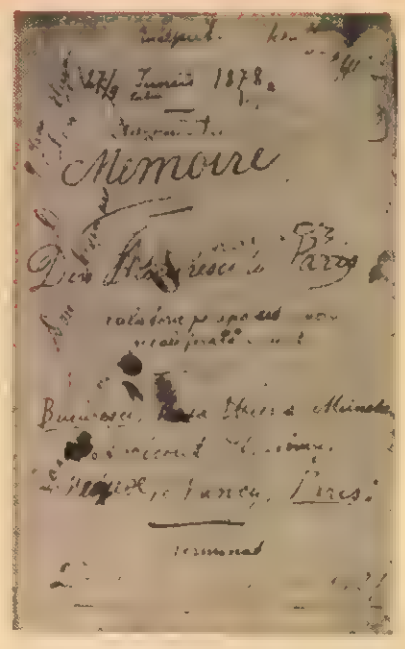

Au venit apoi tiparnițele de la Sibiu, Brașov, Govora, Rm. Vîlcea, Snagov, Buzău, Tîrgoviște și București (în Țara Românească), Neamț și Iași (în Moldova), ca și la Kiev, care au aprins, una după alta, focarele de lumină, alimentate de un Macarie, de un Meletie macedoneanul, de Coresi, Ștefan din Ohrida, Varlaam, Teodosie, Antim Ivireanu, Dosoftei, Petru Movilă, care au adîncit la ucenicii veniți de la coarnele plugului dragostea pentru cartea frumos tipărită. Sub Brâncoveanu, Bucureștii vor deveni centrul de iradiere a „înaltelor învățături", pentru Balcani și întregul Orient Mijlociu (Siria, Arabia, Georgia).

„Palia de la Orăștie", pravilele, psaltirile, bibliile, (cea mai vestită fiind aceea a lui Șerban Cantacuzino), octoihurile, triodurile, penticostarele, cazaniile, mineele, alternau cu tipărirea cronicarilor, a gramaticii lui Enăchiță Văcărescu, Jalnicii tragodii, ca și a Alexăndriilor, Genovevei de Brabant și calendarelor populare, cu „arătarea vremii pe timp de 200 de ani".

...Abia luase sfîrșit Războiul pentru independență, prin serbările de la 9 mai 1878, cînd, după o lună și ceva (la 27 „iuniu") pornea din gara Filaret spre Giurgiu cu primul tren românesc un tînăr tipograf bucureștean, pe nume Mircea Ionescu. Pîrtase culegăul și strînsese șurubul „teascului", la imprimeria lui C.A. Rosetti și Winterhalter, unde se edita ziarul „Românul".

Fostul său patron, marele democrat C.A. Rosetti, ajuns ministru al treburilor dinăuntru în guvernul ce dăduse semnalul luptei pentru independență, înmînase tînărului o emoționantă scrisoare de recomandare pentru a-i înlesni „perfecționarea în arta tipografică", acolo, în „Cetatea luminei, „fosta Lutetzia parisiorum" după cucerirea Galiei de către romani.

„Are atîta iubire pentru arta aceasta — spunea directorul „Românului" — și pentru țara sa, încît s-a hotărît la orice sacrificiu pentru a se instrui. Îl cunosc de mult, căci a fost și în tipografia ce-am avut-o eu. Este onorabil, și muncitor. Îl recomand dar cu tot dinadinsul amicilor noștri de la Agenția Română. Cu ajutorul moral al dumnealor poate învinge piedicile ce va întîlni negreșit la început, nefiind cunoscut de nimeni în Paris.

(ss.) C.A. Rosetti — Ministru de Interne".

(Facsimilul scrisorii, copiată de Mircea Ionescu în „Jurnalul său", intrat în poesia noastră, îl publicăm alăturat.)

În acest „Jurnal", el a notat cu deosebită minuție, tot ce a văzut pe drumul de apă al Dunării pînă la Viena, de unde a pornit apoi cu „fugul", înregistrînd numele gărilor, orașele în care a făcut popasuri, pînă la Strasbourg (pe atunci sub stăpînirea Germaniei lui Bismark). Nu lipsesc amănuntele pitorești ca pierderea trenurilor de legătură și a „giamantanului personal". Ajuns, după alte peripeții, în Parisul visurile sale, Mircea Ionescu, pare-se bun cunoscător al limbii franceze, a început peregrinările pe la Agenția Română (numele reprezentanței diplomatice a țării noastre, nedeclarată încă independentă de Marile Puteri), la generalul Adrian și pe la diversele imprimerii la care lucra cîte 10—15 zile, pînă s-a stabilit pentru un timp mai lung la „Imprimerie Martinet", unde învață să minuiască polytype-ul.

Nu este uitată nici una din întîmplările, vesele sau triste, ce i se ivesc tînărului tipograf. Povestirea este alertă. În special scena petrecută cu „protul" (șef de secție tipografică) Héselé, care dorea mult să-l însoare pe Mircea cu „grațioasa sa fiică, în vîrstă de 15 ani".

Dar, tînărul nostru, stăpînit de un puternic dor de țară, refuză „cererea în căsătorie" și, lăsînd Parisul cu toate ale sale tentații, se întoarce la București în ziua de 9 august 1881, reluînd lucrul ca „metteur en page" (paginator) la „L'Independance Roumaine".

Pentru descrierile nicidecum lipsite de un anumit farmec (dialogurile ne sînt redate de Mircea Ionescu chiar în limba lui Molière, pentru bogăția de știri ce o conține, „Jurnalul său" merită a fi reprodus în întregime, într-o lucrare specială, cu necesarele comentarii pentru identificarea locurilor și a oamenilor, mai ales a românilor întîlniți de-a lungul drumurilor și la Paris (erau atît de mulți, aici !), pe care ni-i prezintă tînărul român, aflat mereu în vervă și impătimit de arta tiparului, ale cărei secrete voia să le cunoască deplin.

N. VASILESCU-CAPSALI

Culegătorii de semne

(Urmare din pagina 1)

cret dar nedescifrat sau nedescifrabil, sînt suta sau mia de rînduri pe care meșterul scrisului și cei dintîi colaborator al lui, meșterul tipograf, le-au înserat febril sub data efemeră de calendar. Relatarea lor e primă fereastră deschisă, cotidian, spre lume, spre timp, e, în același timp, primul criteriu de apreciere asupra lumii, asupra timpului, asupra faptelor la care ei, cititorul, n-are acces, instantaneul celor doi propunîndu-i deci o judecată istorică, sau tintind să organizeze public o asemenea judecată. Fără ei, fără acești mari și inegalabili meșteri ai literei tipărite, care ne dăruiesc ziarul, revista, cartea, albumul, manualul de școală, tratatul științific, poezia, romanul, eseul, informația, cunoașterea, cultura — cum ar arăta viața noastră ? Prin ei, prin acești meșteri culegători de semne, li furăm nemuririi, cotidian, niște semne. Prin ei, începuturile cunoașterii și începuturile conștiinței ne stau etern în față, o dată cu fiecare carte a literei, deschisă în fiecare toamnă de un copil. Prin ei, chemările fierbinți ale epocii ne stau permanent în față, ei fiind cei dintîi mesageri ai lor, transformîndu-le, primii, în acea vajnică forță materială care aprinde inimi, luminează conștiințe, determină epocale fapte de muncă și de creație.

Ei, mille și mille de muncitori, ingineri și meșteri, sînt mult prea mulți pentru a-i numi în aceste rînduri. Ei, cei ce dau la lumină aceste rînduri, sînt linotipiști ca Ion și Marin Haralambie, Constantin Suru, Klara Galiuc, sînt paginatori ca Marcel Nicolae, Dan Marcu, Ivan Marin, Eugen Popa, Constantin Degeratu, sînt maiștri ca Mihai Maloș, Romeo Cameniță, sînt experți ai rotativei ca Ion Stanciu, Viorel Bugnar, Nicolae Vlăduțescu și mulți, mulți alții. Ei sînt prea mulți, prea vii și prea tineri pentru a fi încrustați în marmură, ca înaintașii, deși, cunoscîndu-i, ești ispitit să le alături acestora, sentimentul pe care-l încerci, cercetîndu-le opera, fiind acela de a-i răsciti, încă și încă o dată, pe ctitorii de civilizație și cultură, cărora noi, ăei de astăzi, le datorăm atît.

Iată de ce întîrziem, cu emoție, la această zi din calendar care, de citâva vreme, le poartă numele. Le poartă numele, fiindcă societatea noastră le datorează recunoștință și stimă. Și ea, această nouă societate a noastră, îi înconjoară, tot mai stăruitor, cu recunoștință și stimă, cu condiții de muncă și de viață pe măsura răspunderilor extreme cu care i-a investit.

Noi, oamenii scrisului, le adresăm cei dintîi, cu prilejul solemn al zilei lor, această recunoștință, această stimă, fiindcă ne simțim solidari cu nobila și eroica lor breaslă prin obligațiile comune, prin ceea ce datorăm acestui neam, prin răspunderea față de ascensiunea în civilizație, cultură și progres a acestui popor.

De la slovă începe totul.

• OPINIA PUBLICĂ ÎN ACȚIUNE •

Revenim asupra atitudinii opiniei publice în fața abdicărilor de la normele de comportament civilizat în societate și pe stradă. Cazuri izolate dar relevante pentru felul în care înțelege opinia cetățenească să se facă simțită în perimetrul existenței noastre diurne. De obicei oamenii reacționează prompt împotriva celor ce încalcă regulile bunei conviețuiri. Uneori însă reacționează cu o inadmisibilă toleranță și cu întîrziere, fapt ce poate amplifica rezonanța unor fenomene și cazuri negative nesancționate la timp. Veți întîlni mai jos reacții imediate și eficiente ale opiniei publice precum și reacții ironice, timide sau tardive vizavi de oameni și fapte care devin incriminabili, respectiv incriminabile. Dacă plecăm de la ideea că o anumită faptă sau un anumit destin uman nu ne interesează, nu ne privește personal, înseamnă că ne asumăm riscul de a tolera lîngă noi fie numai urîții, vulgarul ci și mizeria morală, sau chiar infracțiunea. Totul ne privește direct și personal ! Mentalitatea indiferenței trebuie să ne fie străină. Ori de cîte ori se ignoră un [illegible] de conviețuire sau de infracțiune și nu-l sancționăm prompt purtăm o parte din răspunderi pentru consecințele sale. Esențial este să ne implicăm mai mult, mai profund în viața colectivității și să contribuim mai ferm, prin atitudinea noastră, la educația opiniei publice.

Declarații de dragoste: cu pumnii!

Într-o seară obișnuită, acum cîteva luni, cînd umblam îmbrăcați ușor, degajați, pe bulevardul 1848, în dreptul expresului Rapid, (loc cu o faimă tristă) s-a întîmplat un incident care a tulburat adînc pe trecători. În plină aglomerație, printre oameni privind lacomi în vitrine, printre pietoni lejeri, abia ieșiți de la cinematograful „Luceafărul", pregătindu-se să „debuteze" drept clienți într-un local mirosind a fleici răsturnate pe grătare sau să se retragă în interioare calme de familie, un tînăr, ieșind din semiobscuritate, a bruscat o femeie. Faptul ar fi putut trece neobservat dacă agresorul n-ar fi devenit violent. Iată cum descrie cetățeanul Mistocle Costică, autorul intervenției huliganice, scena din seara zilei de 5 august 1980 : „Mă aflam în fața expresului Rapid de pe bulevardul 1848. La un moment dat am văzut o fată de circa 22 de ani la care m-am dus și am apucat-o de mîna stîngă spunîndu-i că-mi place de ea și să stea de vorbă cu mine. Am făcut acest lucru cu scopul de a o convinge să meargă cu mine la un film. Femeia nu a acceptat modul în care am acostat-o și a început să țipe la mine spunînd s-o las în pace și să mă amenințe că-mi dă cu geanta în cap. În acel moment eu am scuipat-o și am lovit-o peste față ; nu-mi aduc aminte dacă acest lucru l-am făcut cu pumnul sau cu palma." Individa a început să țipe și mai tare, reușind să adune mai mulți cetățeni. Văzînd acest lucru am fugit pe partea cealaltă a bulevardului, în fața magazinului „Cocor", unde datorită strigătelor femeii, am fost prins și imobilizat de trecători care m-au dus la circumscripția de miliție".

Prin urmare, acești trecători preocupați, aparent absenți din viața celor cu care-și intersectează drumurile, au devenit brusc atenți și au intervenit pentru a curma un incident de stradă grav, un act iresponsabil și brutal care jignește civilizația relațiilor dintre oameni într-un loc de trecere publică. Pe de altă parte, C.N., reclamanta, femeia acostată atît de brutal, declară între altele : „M-a prins de mînă, peste ceas, și nu mi-a adresat nici un cuvînt. Eu i-am spus să-mi dea drumul și acesta a întrebat de ce mă cred așa nemaipomenită". Ciudat mod de a-ți plăcea de cineva și de a-l aborda !

„Îmi recunosc fapta și o regret", declară Mistocle Costică, lucrător la Oficiul de gospodărire a apelor. Prea tîrziu ! Instanța nu e impresionată de expresia copleșită și spășită a „îndrăgostitului" subit și agresiv. Fapta sa se caracterizează astfel : **ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice**, faptă prevăzută și pedepsită de articolul 321, alineatul 1, Codul Penal. Să vedem ce prevede acest articol : „Fapta persoanei care, în public, săvîrșește acte sau gesturi, proferează cuvinte și expresii sau se dedă la orice alte manifestări prin care se aduce atingerea bunelor moravuri sau se produce scandal public, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă".

Justiția noastră, profund umanistă, cîntărește faptele nu numai prin prisma omului care a greșit, dar mai ales prin prisma atentatului la liniștea și siguranța cetățenilor, a comunității. De aceea, Judecătoria sectorului II a aplicat huliganului o sancțiune severă.

Oricum, în acest caz, opinia publică, strada, a acționat exemplar.

ADRIAN DOHOTARU

Speculanți ocrotiți de blîndul șef al pieței de legume

Piața 1 Mai din Capitală e prost aprovizionată, în raport cu toate celelalte piețe. Ne asumăm răspunderea pentru o asemenea categorică afirmație. O urmărim de circa 5 ani. Tonetele întreprinderii de legume și fructe Militari, care o aprovizionează poartă mai întotdeauna mărfuri depreciate ; nu știm de ce ajung în halul acesta la vînzare ?! (Prin ce fel de depozite și cît timp or fi ținute ?) În plus, tronează un vînzător, Ion Diculescu, mai mereu mirosind a băutură, pus pe harță și servind cetățenii după liberul său plac.

Ar trebui căutate și cauzele pentru care în această piață agroalimentară poposesc foarte puțini țărani cu produsele lor, deși sînt tot mai mulți cumpărători, dat fiind noile metamorfoze urbanistice ale zonei care au adus noi și numeroși locatari. Apar mai mult precupeți și speculanți care ignoră „mercurialul" cu tarifele stabilite de Consiliul popular al Capitalei, pe categorii de produse și sortimente, afișat la un loc vizibil pe platoul pieței. Cînd pepenii erau 3 lei kg, aici se vindeau cu 5, iar în acest sezon se vinde ceapă cu 16 și 20 lei kilogramul, morcovii cu 10, și așa mai departe... Cum își îngăduie oare acești oameni să sfideze legile noastre comerciale ? Pur și simplu pentru că un blînd șef îi ocrotește. Responsabilul pieței își primește obolul și... închide ochii. Nu o dată, piața a fost perimetrul unor discuții vii, al unor veritabile dispute, între cetățeni și speculanți. Ca opinie publică sănătoasă, intolerabilă cu abuzurile, cetățenii au reacționat pe bună dreptate, au cerut să fie respectate prețurile din mercurial, tarifele stabilite. Speculantul și-a strîns marfa și n-a mai vrut să vîndă. Cetățenii au apelat la șeful pieței, autoritatea în măsură să stabilească ordinea, să-i determine pe vînzătorii particulari să se încadreze în lege. Șeful dă din umeri : „E marfa lui, face omul ce vrea cu ea !" Apoi se baricadează în biroul său și devine inabordabil, nu mai aude, nu mai vede. Dacă ar fi vorba doar de indiferență, n-ar fi atît de grav, dar e un mod de a-i încuraja pe speculanți care își găsesc vadul aici, în piața 1 Mai ! De cîteva ori ne-am străduit să-i aflăm numele, dar n-am reușit. Nu poartă ecuson și nu-și divulgă identitatea. Identitatea sa e una singură, spune — de șef al pieței. Pînă cînd ?

C. ADAM

Orice naș își are nașul

În perimetrul sectorului de mărfuri industriale din Hala Unirii s-a petrecut un fapt, cu cîteva zile în urmă, care a dat de gîndit tuturor celor care au asistat din întîmplare la desfășurarea lui. O femeie, nemaigăsindu-și portofelul în geantă, s-a repezit asupra celei din spatele ei, strigînd cît o țineau puterile : „Hoață, dă-mi banii înapoi, cu mine ți-ai găsit nașul !" Și trecînd peste stupoarea celei interpelate atît de brutal, s-a apucat s-o controleze prin buzunare, prin sacoșe, făcînd un tărăboi de s-a adunat o groază de lume în jur. „De unde știi că dumneaei ți-a furat banii ?" — a întrebat-o cineva din mulțime. „Sigur că ea, cine altcineva, doar a stat în spatele meu, hoața !" Au fost invitate în biroul șefului de unitate. Cîțiva cumpărători au însoțit alaiul. O supraveghetoare încercînd să o calmeze pe păgubașa a invitat-o să ia loc, a întrebat-o ce cumpărături făcuse, și, din una în alta a descoperit portmoneul printre lucrurile sale cumpărate și aruncate de-a valma în sacoșă. Reacția bătrînicii acuzate — era o femeie cu părul alb — a fost olimpul. Nu scoase nici un cuvînt în apărarea sa. Păgubașa abia a îngăimat „scuzați-mă", dînd să plece imediat. A fost oprită de ceilalți cumpărători. „Cu ce drept ați aruncat o asemenea acuză compromițătoare cînd nu aveați nici un temei ? — a întrebat-o un cetățean tîlndu-i calea. Ar trebui acum să te judecăm pe mata, aici, public !" N-au lăsat-o pînă ce nu s-a întors la rînd, și acolo, printre cumpărători, să-și ceară iertare femeii cu părul alb. „Mai bine mi se furau cu adevărat banii decît să pată o asemenea rușine" — a mai apucat a spune cînd, cu capul plecat, a pornit spre ieșire

Comentariile ar fi de prisos. Omenia, în mărunțele sale fațete, acționează, fie și într-un magazin, adeseori paradoxal. În acest caz opinia publică a avut tact și răbdare. Alteori însă... Pînă la urmă adevărul a triumfat, dar cu ce preț ! Un om a fost acuzat pe nedrept. Acuzația a căzut imediat. Uneori o asemenea întîmplare poate duce însă la infarct miocardic !

GEORGETA BLĂNARU

O viață în sens invers

Publicăm mai jos biografia unui parazit, a unui recidivist, față de care societatea a dovedit de-a lungul anilor o clemență justificată pînă la un moment dat, o încredere ionică, optimistă, dar care prin comportamentul său, prin atitudinea sa refractară la disciplina muncii și la morala comunistă, se autoexclude dintre oamenii de bună-credință. Publicăm destinul acestui om care a coborît treptat pe scara de serviciu a vieții, tot mai adînc în nimic și în stare de vegetație, pentru a servi drept avertisment celor tentați să-i urmeze traiectoria. Opinia publică a funcționat în acest caz ireproșabil pînă la un moment dat. Dar cînd omul refuză încrederea opiniei publice, sancțiunile se cer administrate imediat și cu severitate.

La 42 de ani, Neculai Capotă are cîteva condamnări pentru trai parazitar, refuzul de a munci, ultragiu al liniștii publice. Încununare a unei vieți dezordonate, a unei fronde perpetue de om rătăcit, unei optici strîmbe privind relația individ-societate. Vrea totul, fără să dea nimic. Pentru starea în care se află acuză pe toată lumea, acuză societatea și propria-i familie, el nu are nici o vină, a decăzut pentru că i s-a întors spatele ! ? Tristă, aprigă durere pe sufletele celor doi părinți țărani, care nu pot să aibă o bătrînețe liniștită după o muncă asprș și cinstită de o viață, știindu-l fără căpătîi.

S-a născut în comuna Cudalbi, județul Galați.

— La timpul meu, am terminat 7 clase, după care am urmat 3 ani o școală profesională energetică. Între 1957 și 1961 am lucrat la Termocentrala din Borzești, locuind în Onești. Am gîndit să fac ceva în viață. În 1961 am terminat liceul, la seral. Și am dat admiterea la Politehnică, în București.

(Cu o bursă de 900 lei pe lună, care, la acea vreme, reprezenta o retribuție medie. Societatea avea nevoie de cadre și-și plătea, pur și simplu, tinerii ca să învețe.)

— Am terminat anul întîi în mod normal.

În anul al doilea, realizează un record : 62 de absențe nemotivate. Este exmatriculat. Acare fisura de caracter și de conștiință. Este indignat, revoltat. Un an taie frunză la cîini și scrie memorii. Le adresează tot mai sus. Se bate în piept cu calitatea sa de muncitor care vrea să învețe, cu originea lui socială. I se mai dă o șansă. De care nu s-a dovedit demn. Din care n-a înțeles nimic.

— În 1963 m-am reînscris în anul doi. În 1964 se taie complet bursele de întreprindere și atunci m-am retras.

(Motive ! Existau bursele de stat și bursele republicane pentru studenții merituoși. Avea părinți care, oricît de greu le-ar fi fost, nu ar fi putut refuza să-și ajute copilul ca să învețe, să ajungă inginer).

Se autocompătimește, se scuză, se strecoară abil, căutînd cauzele destinului său aberant în afara sa. Îi place să-și povestească viața, simte chiar o anume voluptate, dar niciodată introspectiv, nici o clipă nu privește în sine și atunci, nu-și acordă șansa vindecării.

— Am plecat pe șantierul Hidrocentralei de pe Argeș, unde am stat doi ani. Viață de șantier, viață grea. Apoi am plecat la Lotru.

Viciat de alcool, viciat de incapacitatea, de reaua voință de a face ceva serios — fostul student se simțea încă jignit de exmatriculare — peregrinează. De la un șantier la altul, colindă țara, se încadrează și iarăși fuge... Căutînd ce ?

În 1973 ajunge la Galați, la Combinatul siderurgic. Tehnician la furnale. Ce putea fi mai bine, mai plin de șansele realizării sociale și personale ? !

— Venisem aproape de casă, de ai mei, și voiam să mă „așez", să-mi fac un rost. În octombrie 1974 dau examen și reușesc, la subingineri, seral, la Institutul politehnic din Galați.

(Din nou era aproape de un ideal și din nou l-a trădat !)

Cei ce dormise ani și ani de zile pe orișunde, fără pretenții, — gazde modeste, barăci, dormitoare comune, — iată, acum, are pretenții. Poate că, totuși, bune intenții. Nu vrea să stea în căminul de nefamiliști al combinatului. O roagă pe una dintre surorile sale: aflată în oraș, căsătorită, să-l găzduiască. Acceptă și soțul acesteia. Numai că, Neculai Capotă era un lup care nu-și schimba năravul. Cu nnatul nu poate să accepte sosirile tîrzii, în noapte, starea de beție, scandalurile...

— Dorm un an și ceva în combinat. Pînă obțin o garsonieră. La sfîrșitul anului întîi, am obținut-o.

(Iarăși încredere, iarăși înțelegerea societății, a colegilor de muncă ! Iarăși trădează. În ciuda anilor trecuți și a experienței de viață, rămîne același om înrăit.) După un an abandonează și această facultate, dar și munca din combinat. În schimb, bineînțeles, păstrează garsoniera.

— Remușcat sufletește, că propria-ți familie, propria-ți soră te dă afară din casă, am intrat în conflicte și la serviciu, și nu m-am mai dus.

Se răzbună pe cine ? Din 1977 nu mai lucrează nicăieri. Umblă prin penitenciare. Este de două ori condamnat. Este de două ori reabilitat. Și nu știe, nu vrea, să-și respecte libertatea !

I se dă iarăși posibilitatea să muncească. Abia a ieșit din închisoare și-și reia obiceiurile — circiumi, scandaluri, trîndăvie...

Are o condamnare cu ispășire la locul de muncă, e repartizat la Laminorul de bare la cald și nu se prezintă. Știți de ce ? Pentru că a cerut — și nu au existat posturi — o încadrare de categoria a V-a sau a VI-a !

— Altfel nu mă duc. Nu vedeți că nu vor să mă primească ? ! Așa îmi întoarce societatea spatele !

Rămînem uluiți. Condamnatul refuză să-și ispășească pedeapsa pentru că vrea cea mai înaltă categorie de încadrare, pentru că... la valoarea lui pe care nu a demonstrat-o niciodată — asta i se cuvine ! Pînă cînd atîta înțelegere din partea societății ?

Ne întrebăm cu ce conștiință profesională și civică și-au făcut datoria juriștii gălățeni din completul de judecată care au avut spre soluționare „dosarul Neculai Capotă ?" Pe un recidivist notoriu, care a efectuat două condamnări cu închisoare contravențională pentru parazitism, îl trimit a treia oară să ispășească o pedeapsă, de 6 luni, la un loc de muncă. De ce, o astfel de culanță ?

E murdar, are pantalonii uzați, miroase urît a alcool. Are ochii injectați și suspicioși, mereu la pîndă. E, dealtfel, inteligent și are o brumă de cultură. Deși cu ton agresiv, spune uneori lucruri gingașe. Cînd l-am întrebat dacă e căsătorit, răspunde că e singur și... însingurat. Din vina cui ?

Continuă să-și locuiască garsoniera din blocul G, cartier Țiglina, acordată din fond de stat, în timp ce muncitori de elită ai combinatului trăiesc la căminul de nefamiliști. Nu și-a plătit întreținerea de peste un an. Ultima dată, înainte de ultima detenție, i-a achitat-o mama sa. Bătrîna țărancă din Cudalbi, din pensia ei de la C.A.P.

Un recidivist, un pericol social. Miliția municipiului Galați suplinește ceea ce n-a făcut forul justițiar. Redeschide procesul, întocmește formele de evacuare din locuința pe care o ocupă fără drept, stabilește interdicția reintoarcerii în oraș, pentru care nu are mutație, sau vreo altă formă legală de a locui.

CICI IORDACHE

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Arc peste ape

Moment de efort

Montarea grinzilor din beton precomprimat de 38 m. lungime avînd fiecare în parte o greutate de 8 tone

Fotografie document — Medgidia 1980: Brigada lui Călinoiu a montat în țară 220 de poduri, totalizînd circa 4 430 grinzi.

Călinoiu Constantin, șeful lotului 21 poduri, Grupul 2 Medgidia

Brigadierul Chelcea Ion, specialist în poduri

Brigadierul Chelcea Petre, specialist în poduri, frate cu Chelcea Ion

Anton Mocanu, șef echipă poduri.

Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

Despre marile poduri care se construiesc peste Dunăre (și despre cele care se construiesc peste viitorul nou drum al fluviului, peste Canalul Dunăre — Marea Neagră) se vorbește mult în timpul timp. Nimic mai firesc, un mare pod, arcuit peste un mare fluviu, fiind, zic experții domeniului, un eveniment care se petrece cam la un veac o dată (la noi, la români, mult mai repede, podul de la Giurgeni-Vadu! Oii celebrîndu-și în acest sfîrșit de an jubileul unui deceniu.) Un eveniment, zic aceiași, și nu putem să nu le dăm dreptate în absolut, de dimensiuni sau de implicații economice, în condiția în care chiar și un minuscul podeț așezat pe un fir de apă e o întîmplare tulburătoare pînă și pentru cea mai mărunță localitate însemnată cu un punct pe o hartă. Ca să fim mai limpezi, vom adăuga, citindu-i pe aceiași specialiști, că noile poduri de peste Dunăre și de peste nouă ei drum spre mare se plasează la o semnificativă răscruce aeriană, aceea care leagă Nordul de Sud, pe drumul multimilenar al cocorilor. Ei au trecut cei dintîi, într-un timp cînd niment nu putea zbura, apa fluviului, însemnînd cu aripa, în azur, echivalentul unui drum de jos, de pe sol, drumul tradițional care leagă Nordul cu Sudul, străvechi la noi încă din neolitic, amintindu-ne că sîntem un pămînt de legătură, un teritoriu peste care se logodesc pașnic zările și punctele cardinale, că am avut, înotdeauna conștiința acestui loc fericit, căruia îi închinăm acum niște monumente de prim ordin : marile poduri de peste Dunăre și de peste Dobrogea.

Da, se vorbește și se scrie mult, în ultima vreme, despre aceste spectaculoase opere de gîndire tehnică și de artă, numeroși confrați (cei de la „România liberă", de exemplu, cu sulița lor de palpitante reportaje-anchete reunite sub titlul de «Acțiunea „Dunărea"») spunîndu-ne despre ele o seamă de lucruri impresionante, care încercuie deopotrivă anvergura lucrărilor și dramatica încleștare a oamenilor pentru înfrîngerea unor greutăți. Sînt și greutăți, și dureri, și jertfe la zămislirea acestor mari opere, căci marile opere așa se nasc : cu greutăți, cu dureri, cu jertfe. Dar și cu sublim. Mîtul meșterului Manole, cu absurdele și cu piscurile lui de suferință și de grandios, cu jertfa și cu nădejdea, cu fragilitatea și cu temeinicia demersului creator al omului, ni se revelează de fiecare dată cînd, luptînd ca să frîngem lanțurile unei mai vechi gravitații istorice, vrem să punem mai sus niște cărămizi, vrem să impunem mai sus niște idei. Ochiul de cristal al aparatului fotografic al lui A. Mihailopol, crud de exact, a fixat, pe șantierul marelui pod de la Medgidia, această dramatică împletire între efortul eroic al omului și splendoarea operei, între apriga luptă, solicitînd mușchi și nervi, inteligență și rezistență fizică, instinctul coeziunii și știința organizării, și modul în care, pe cerul stîclos al Dobrogei înierate, se profilează una din cele mai somptuoase arhitecturi din cîte s-au oglindit vreodată în ochii noștri.

Podul acesta se construiește la ditiva pași de cel al lui Anghel Saligny, cîndva o construcție-unicat, un miracol al tehnicii, unul din cele mai frumoase poduri ale Europei și ale lumii, pod care contemplat de jos, de pe fluviu, din incintele noilor șantiere, se dezvăluie, și astăzi încă, sub aura unei măreții fără rival. Fraza gîndirii arhitectului se înalță, aici, în elanuri dulci, coboară pluiți, grațios, se înalță iar, într-o melopee care subjugă parcă lumina apelor și a cerului, făcînd-o cintec, făcînd-o ritm. Niciieri, la nici o construcție de pe fluviu, materialele n-au fost atît de armonios convertite în calitatea aneamblului, astfel încît întregul, produsul finit, să-ți apară într-o inedită și indestructibilă unitate, ca zvonurile diferitelor instrumente în această operă simfonică. Piatra a devenit, aici, ușoară, oțelul a devenit aerian, podul pare un leagăn de mătase, țesut cu fire sclipitoare de argint. Ce replică îi dau constructorii zilei de astăzi ?

Ca tot ce se construiește, la ceasul de față, prin preajmă, cu și podul Borcei (lung de 420 de metri, cu o greutate metalică de 6 200 de tone), ca și podul-gigant de la Cernavodă (cu 50 de metri mai lung, unul din cele mai mari din lume), cel de la Medgidia se așază în peisaj, lîngă opera lui Saligny, ca un comentariu contemporan al unui text clasic, într-o relație de reciprocă și subtilă valorificare în chenarul aceleiași file. Dincolo de rosturile economice, dincolo de soluții și de tehnologii cu valoare de premiere în arta continentală și mondială a edificiilor de acest fel, aceste noi poduri se constituie, prin pregnanța lor vizuală în peisaj, așa cum au încercat s-o surprindă în actualu-i stadiu unele din imaginile pe care le oferim în aceste pagini, ca niște prodigioase arhitecturi ale noului, ale civilizației tehnice românești, intrată azi în era maturității, a performanțelor pe cele mai temerare planuri.

Cine sînt cititorii acestor construcții ? Sînt, mai întîi, cei ce nu se văd în fotografiile noastre, sînt cei care au proiectat, au gîndit coloși, desfășurînd o mare operă intelectuală, o gigantică bătălie mută, o bătălie a cugetării studiului, fanteziei, preludiu la înfruntarea materială cu apele, supuse înainte de toate în mod abstract, în laboratoare, în ateliere, pe planșete. Sînt apoi oamenii marilor centre industriale, siderurgiștii și navaliștii Galațiilor, în primul rînd, autorii dantelăriei metalice care va îmbrăca giganții (alcătuită din piese-monstru, care ating și 35 de tone, dar ființe ca niște bijuterii, nepermițînd nici aderențe de microni). Sînt apoi ei, acești constructori, oameni cu școala Giurgeniior și a Vadului Oii, a podului dunărean de la Giurgiu—Russe, eroi al înfruntării fluviului, bătîndu-se cu sloiurile de gheață cu valurile umflate, cu viscole, cu furtuni, cu ploi, cu arșițe, cu dezlănțuirile de energii ale viiturilor primăverilor, cu exigențele unei creații de vîrf, în care nu sînt admise decît perfecțiunea, rigoarea maximă, calitatea maximă (în care subsuriile, de exemplu, sînt cercetate cu raze gamma, netolerîndu-se nici umbra vreunei fisuri, așa cum, la Galați, orice piesă din țesătura „dantelei" metalice e supusă examenului cu raze Roentgen.) Pe cîtiva dintre ei, dintre constructorii podului de la Medgidia, vi-i prezentăm în aceste pagini, cu regretul că spațiul nu ne îngăduie să-i aducem din rama inimii și pe alții. Ei sînt mulți, sînt foarte mulți, unii în vîrstă, alții tineri, zeluși reporterului de a transcrie nume de fruntași ai întrecerii s-a dizolvat într-o întreagă listă onomastică. Ei rămîn, ades, niște anonimi, ei nu-și citați pe ordine de zi, fiindcă într-o bătălie de o asemenea anvergură, de un asemenea ritm, de o asemenea însemnătate națională, nu e timp de ordine de zi, nu e timp de numit eroismul, cînd totul se sprijină pe eroism. Ei nici nu au, de fapt, astfel de vanități, legea creației lor fiind cooperarea, răspunderea fierbinte a fiecăruia pentru destinul și reușita tuturor, unicitatea operei afirmîndu-se astfel ca o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli.

Poduri peste Dunăre, peste Dobrogea, arcuri peste timpul înalt și încandescent al țării, ai creației ei de azi, al marilor ei deschideri spre viitor...

ILIE PURCARU ■

O stare de veghe de pe urma căreia se naște pîinea țării

Din cele 26 de unități ale Trustului I.A.S. Ialomița, mai bine au mers, anul acesta, cele plasate în terase, dînd producții mari de porumb, specialitatea casei. Trebuie făcută această precizare, în terase, ne explică directorul Marin Capizișu, pentru că jumătate din suprafața trustului se a fi în incinte, terenuri cuprinse între diguri, unul străjuind Dunărea și celălalt Borcea, pămînturi pe care pînza de apă freatică, răbufnind spre suprafață, le-a compromis și le compromite, afectînd recoltele. Excesul de apă a pus și continuă să pună probleme pe întreaga lungime a acestui briu de pămînt recent intors agriculturii în urmă cu 15—20 de ani, dar specialiștii trustului caută soluții și, judecînd după seriozitatea și promptitudinea acțiunii lor, nu sînt departe de a le găsi.

În terase, cum ziceam, s-a lucrat cu spor. La Ciulnița și la Dragalina, de pildă, unde vom poposi, s-au obținut și 8 300 de kilograme de porumb la hectar, asta într-un an care n-a fost tocmai favorabil, în alte locuri însă recoltele au șchiopătat, drept pentru care cîțiva directori, Ion Călin de la Bărăganul, Ion Bento de la Jegălia, au fost schimbați. După o analiză lucidă care a scos la iveală faptul, de necontrazis, că în unitățile pe care le-au condus s-a muncit sporadic și după ureche, de parcă, mai tîrziu, piețele și hambarele ar fi putut fi umplute cu scuze și circumstanțe atenuante. La Dragalina, în schimb, s-a muncit pe brînci, 15 ore pe zi și 7 zile pe săptămînă, la Ferma 8, de exemplu, producția încheindu-se cu 8 980 kg la hectar. Ferma respectivă a fost și e condusă de inginerul Gheorghe Oprea, „cărul vîrstă e de numai 27 de ani și alle cărui inclăfări de bază sînt, cum zice, etzmele de cauciuc de culoarea norocului. Zice și arată, adăugînd că arătura de toamnă, de care se ocupă, e adîncă de 30 de centimetri și, în aceeași ordine de idei, una din pîrghiile tehnologice cele mai importante. Ni se dă să înțelegem că de calitatea acesteia depinde totul, ca în proverbul cu ziua bună care se cunoaște de dimineață. Arînd ca la carte, incorporezi resturile vegetale cum trebuie, făcînd asta, îerbicidele prind ca lumea, prindînd erbicidele, sămînța e distribuită cu o densitate și o uniformitate corespunzătoare etc., toate aceste verigi închegînd un lanț tehnologic care, respectat cu termene și ajutat cu sudoare, duce la recolte substanțiale. Sigur, povestea nu e chiar atît de simplă, momentul irigării e, și el, decisiv, dacă nu irigi la timp, porumbul nu leagă, dar cei de la I.A.S. Dragalina, în frunte cu directorul tehnic Stefan Ștefan, o simplifică cu bună-știință, mirindu-se „de ce să scrieți despre noi, noi nu ne-am făcut decît datoria ?!". E exact, de aceea și scriem.

Pe directorul tehnic îl cheamă, repetăm, Ștefan Ștefan, poate datorită faptului, glumește sub o căciulă mițoasă, că la data la care s-a născut în satul Crunți, comuna Reviga, județul Ialomița, nu s-au mai găsit alte nume. Asta nu l-a împiedicat să termine, în 1964, facultatea între primii și, după aceea, să lucreze ca șef de fermă la I.A.S. Mircea Vodă cu bure rezultate. A venit aici, la Dragalina, de unul singur, lăsîndu-și familia, soția și 2 băieți, la Călărași, dînsul locuind la 3 pași de sediul unității, într-o semicameră, cum zice, ceaiată jumătate fiind ocupată de inginerul Alexandru Bobică, directorul întreprinderii aflat, la ora vizitei noastre, în concediu. La întrebarea cum ați ajuns la producții mari ?, Ștefan Ștefan răspunde tulburător de simplu, printr-un geruncziu, mușcînd. Asta vrea să însemne, adăugăm, că întreaga suflare a I.A.S. Dragalina a rămas pe cimp cît a fost nevoie, adesea pînă la ora 20, înlocuind nu o dată lumina soarelui cu cea a farurilor tractoarelor. Normele au fost, în medie, depășite cu 20—30 de procente, mergîndu-se cu semănatul pînă la 30 de hectare pe zi. S-ar fi putut și mai mult, recunoaște inginerul Ștefan, dar am fost uneori strînși cu ușa din cauza numărului mic de tractoare și mașini agricole, deși n-aș dori să se înțeleagă din asta că S.M.A. Dragalina ne-a întors vreodată spatele, numai că oamenii de acolo au avut și ei, firește, problemele lor.

Susține că greul a căzut și cade pe umerii mecanizatorilor. Așa e. Gerul mușcă, dar acești corăbieri ai uscatului, de rivna cărora depinde, în mare măsură, pîinea țării, își văd de treabă, tăind pîrtii adînci în solul înghețat, lăsînd în urmă valuri de pămînt aburind. Cineva Mocanu, unul dintre cei mai bravi, știe că acum se arvunesc recoltele anului viitor și că, la ceasul arăturilor de toamnă, nici un efort nu e prea mare. În ceea ce-i privește pe mecanizatori, se poartă aici, la Dragalina, frații. Ion și Oprea Dobrescu, George și Stoian Samoilă, Martin și Tudor Păun etc., cu remarca, în treacăt aruncată de careva, că Păunii pare-ar fi din tați în fii, Tudor fiind „mereu ultimul la cap de brazdă". Grațiile muncii acestor oameni simpli, eroi anonimi și bătăliilor pentru belșug, I.A.S. Dragalina a izbutit nu doar să-și facă planul la porumb, ci și să exporte sute de tone în Statele Unite, porumb de sămînță.

Cu toate astea, cei din Dragalina nu-s mulțumiți pînă la capăt, zicînd că se putea și mai mult, că se putea și mai bine. Stațiile de irigare le-au dat bătăi de cap, defectîndu-se cînd le era lor, producătorilor, lumea mai dragă. Pînă la urmă însă, din toate aceste încercări, ca și din altele, oamenii de aici au ieșit bine, împingînd datoria pînă în apropierea eroismului, eroism profesat deopotrivă pe combină, pe tractor și pe pămînt, pe acest pămînt călcat, invariabil cu cizme de cauciuc. Noroi care, ca să parafrazăm, nu murdărește, ci înnobilează.

Deși de fel din Maramureș, născut în urmă cu 50 de ani la Sighet, directorul I.A.S. Ciulnița se cheamă Ion Timiș și e poreclit „vicleanul". Nu pentru că i-ar păcăli pe cei din jur, e din 1969 aici și nimeni n-are ce-i reproșa, ci pentru că, tot de atunci, păcălește mereu pămîntul, smulgîndu-i recolte substanțiale. Iată, recent, Ferma 4 Brîncoveni a dat 9 200 kg la hectar, unele parcele au dat și 12 000, cu toate că primăvara a fost geloasă, scurtînd sau chiar suprapunînd termenele de execuție. În acest I.A.S. fruntaș, distins în 1973 cu Ordinul Muncii clasa I, baza a constituit-o, după spusele inginerului Timiș, disciplina și semănatul. Asta vrea să însemne că, pe de o parte, noului hibrid „Pioneer", foarte pretențios, i s-a dat tot ce avea nevoie, el fiind sensibil din cele afară la irigații și, pe de alta, că oamenii au crescut, ca și porumbul, frumos, disciplina impusă la nivel de trust, de directorul Marin Capizișu, fiind respectată întegral. Oamenii, zice, n-ai de unde-i alege, numărul tinerilor pe tractoare, de pildă, e tot mai mic, pe oameni trebuie să-i convingi, să-i determini, iar noi am reușit din toate punctele de vedere. Unul dintre acestea fiind, s-o spunem limpede, și cei 8 000 de lei cîștigați, în lunile pline, de un mecanizator, 8 000 pentru 30 de zile lumină și chiar mai mult, socotite nu după ceas, ci după nevoile cîmpului.

Semănatul a fost, nici, cartea cîștigătoare. Învățînd din necazurile anilor trecuți, Ciulnița și-a închegat un colectiv de specialiști în stare să aplice, fără greșeli, cele mai moderne tehnologii. De pregătirea mașinilor, de asigurarea unei viteze optime, de realizarea unei densități corespunzătoare, de alte misiuni, Stefan Paraschiv, Nicolae Năstase sau Gheorghe Costache, ca să citîm doar 3 mecanizatori, s-au achitat cu conștiinciozitate. Șeful lor, Ion Varză, se recomandă, simplu, mecanic de fermă. Se recomandă și, avînd mîinile pline de ulei, înclină capul cu un gest al cărui respect rămîne plasat în imediata apropiere a frontei, dîndu-ți ocazia să prinzi că deranjezi. Noi, încearcă parcă o caracterizare, sîntem mai liberi între 25 iulie și 20 august, între secerș și floareasoarelui, lansînd o invitație ce trebuie să aștepte, iată, mai bine de jumătate de an?!

La ceasul la care cei 3 și mulți alții, rînduiți într-o caravană a muncii fără pauze, taie brazde adînci, răscolind pămîntul, Ion Timiș acceptă să coboare din carlinga unui tractor și să se mire. Să se mire la auzul întrebării dacă e navetist. Treaba asta merge, în agricultură, ca nuca-n perete, îl auzim. Directorul are, e adevărat, familia la București, dar merge s-o vadă rar, o dată pe lună, uneori nici atît. Dorind să-și aducă băieții, are 2, prin pilde, îi cheamă aici, la Ciulnița, să vadă cum se cîștigă o pîine și, mai mult decît atît, încălzind asta s-o prețuiască pe cea așezată pe masa lor. Uneori, ajuns la București, constată că băieții s-au mai înălțat. Nici constatarea aceea nu se îndepărtează, de regulă, de sfera preocupărilor sale și, întors cu primul tren la Ciulnița, îl informează pe Ștefan Sprincenatu, oltean și șef al Fermei 2 Drajna, că fiul său cel mare a atins înălțimea unui porumb la cîteva săptămîni înaintea cosetii de pîine?!

În materie de porumb, spune, totul e să te ții de cuvînt. Altfel vorbind, să faci totul la timp și, în fața greutăților, căci nici acestea nu lipsesc, să nu dezarmezi, bizuindu-te pe tine, fără să aștepți să-ți rezolve alții problemele. A fost un an mofturos, dar I.A.S. Ciulnița, ținînd de trustul I.A.S. Ialomița, s-a desurcat. În această afirmație, incredințată nouă de Ion Timiș, trăind o doză de modestie ușor detectabilă, dar nejucată. După porumb, adăugă, rămîne o cifră. Ia noi redutabilă, e o cultură anuală și e firesc ca lucrurile să se petreacă așa, dar preocuparea nu cunoaște pauze, o bătălie terminîndu-se ca alta să înceapă. E o stare de veghe ca care ne-am învățat, fără care am fi mai săraci și n-am fi noi.

O stare de veghe, cu asta am pus punct final acestei relatări, de pe urma căreia se naște pîinea țării.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Scrisoare comentată

„Stimată redacție,

Subsemnata Mihaela Popescu-Copăceni, asistentă principală de ocrotire, Dispensarul Predă Buzescu, cu domiciliul în București, str. Cpt. Vasilescu Mircea nr. 3, cu respect vă rog să binevoiți a publica și cazul băiatului meu, Gabriel Ionescu, în vîrstă de 11 ani, trimis la o școală-cămin din județul Dîmbovița, în comuna Cobia. În acest sens, fac apel la inimile dv. de părinți, de a da curs durerii mele de mamă și de a scrie despre cele 24 de zile de bătăi, înfometare și groază petrecute de fiul meu la Cobia, la căminul-școală al Școlii profesionale nr. 12. Copilul este la pat, în urma celor întîmplate. Cu profund respect, Mihaela Popescu-Copăceni".

Și ar trebui să las un loc alb, și ar trebui să uit că am citit rîndurile acestea. A trebuit să las să treacă un timp între vizita mea acasă la mama acestui copil marcat psihic de boală pe care o are, dar marcat și fizic și momentul așternerii gîndurilor mele. AM VĂZUT URMELE LOVITURILOR. Ar trebui să spun: nu, nu se poate! Este un caz unic, poate nu am văzut bine, poate că trăiesc un coșmar! Dar, din nefericire, am văzut bine, iar timpul pe care l-am lăsat să treacă pentru a-mi liniști propria revoltă, pentru a scrie cu sînge rece despre cele citite, văzute, mă va ajuta să scriu astăzi, să scriu despre copilul care a fost adus de acolo cu 11 kg mai slab... Un copil de 11 ani cîntărind 25 de kilograme... de la 36 kilograme... Performanța aceasta a realizat-o căminul în nici o lună, adică de la 15 septembrie la 11 octombrie...

Societatea noastră investește bani, da, bani, și nu puțini, creează locuri de muncă pentru ca și copiii handicapați să devină oameni folositori, utili societății. Profesorii, pedagogii, îngrijitorii, spălătoresele, bucătarii, toți cei care lucrează cu acești copii au de întîmpinat niște greutăți inerente, dar pîinea pe care o mănîncă, să nu ne sfiim să o spunem, o mănîncă pentru că lucrează cu ei! De ce nu au curajul să spună de la început că nu sînt în stare să demonstreze, aceia care nu pot, atîta devotament cît este necesar pentru a înțelege, pentru a ocroti și a modela, cîteodată din foarte puțin, oameni, din copii incredințați? Umanizînd, este posibil să te dezumanizezi? Mama copilului, cadru sanitar, mi-a spus că i-a văzut pe pedagogi cu nuiele groase în mîini. Să nu fi descoperit pedagogia alte metode pentru a pondera copiii, chiar și pe cei bolnavi? Cine își duce copilul de plăcere la sute de kilometri depărtare, cine poate să-și imagineze că ACOLO este altceva decît O ȘCOALĂ?!

Gabriel Ionescu nu a stat nici o lună în școala din Cobia. După înmatricularea copilului s-a adăugat încă un coșmar. De ce să tot scriem că „acesta" este „un caz singular"? Acesta este un caz, și nu vrem să discutăm cazul lui Gabriel de nici o mie de pledoarii, oricît ar fi ele de învăluitoare! Durerea mamei nu se va micșora dacă noi i-am spune că situația copilului ei este unică în școlile speciale, așa cum nu a fost ogoită nici de răspunsul verbal primit din partea directorului din Ministerul Muncii, care este forul tutelar: anume că a fost trimis un tovarăș în anchetă și a aflat că „nu putea să meargă și să mănînce singur, așa că, probabil, a fost călcat în picioare de ceilalți copii" (!!!).

Am văzut copilul. Merge foarte bine, mănîncă, vorbește greu, dar vorbește. Iar dacă, într-adevăr, nu s-a putut ține pe picioare, ACOLO, este pentru că a zăcut în infirmerie și a slăbit 11 kg! Mama a trebuit să-l ia acasă în pijama. Nu a mai găsit lucrurile: ele se aflau într-o cameră, toată îmbrăcămintea copiilor fiind pusă la grămadă. Lăsase numărul de telefon tuturor celor de-acolo, dar nimeni nu s-a obosit să dea un telefon și să anunțe că băiatul zace la pat... Cînd a sosit, a văzut rănile de pe spate. A dus copilul la medicul legist. Iată ce scrie în certificatul medico-legal nr. 17 2/11841 din 1980 ; 11 octombrie : „Subsemnatul dr. Vodă Ștefan, medic legist, examinînd la data de 11 oct. 1980 pe Ionescu Gabriel în vîrstă de 11 ani, însoțit de Popescu-Copăceni Elena, domiciliați în str. Cpt. Vasilescu Mircea nr. 3, sect. 4, a fost lovit la data (NR.: loc liber). Am observat paravertebral dreapta 4 excoriații cu diametrul de 1,5/0,5 cm acoperite de cruste. Concluzii: Ionescu Gabriel prezintă leziuni care pot data din 2—3 X 1980 și au fost produse prin zgîriere. Nu necesită îngrijiri". Copilul a fost respins de către comisia medicală, care l-a văzut pe data de 8.X.1980 și care, neconstatînd că este lovit, slăbit de boală, a scris pe un petic de hîrtie: „apt pentru cămin-spital". În această situație, mama l-a luat acasă. Pentru cele suferite de copil, s-a adresat Procuraturii din Găești, care răspunde: „20.X.1980, nr. 1242/V/7: Urmare plîngerii dv. adresată acestei unități, vă comunicăm că pentru cele semnalate vă veți adresa forului de care aparține școala din Cobia pentru a ordona efectuarea unei cercetări administrative, deoarece aspectele reclamate îmbracă caracterul unei abateri de la regulamentul școlar".

Mama acestui copil nu se poate mulțumi cu răspunsuri formale. Ne-a spus că ar vrea să se știe că se pot întîmpla și astfel de fapte, că ele nu trebuie să se mai repete!

PIA OLARU ■

Ing. Gheorghe Băsică din București, str. Rimnicu Sărat 1, bl. H 13, ap. 5, ne trimite următoarea propunere de interes general: Asemeni altor întreprinderi ce vînd bunuri de folosință îndelungată, ar trebui ca și I.C.V.L.-urile să tipărească și să înmîneze cumpărătorilor **instrucțiuni de folosire a apartamentului.** Ar fi un îndreptar util pentru cei care se mută în locuințe noi, ajutîndu-i — între altele — și la evitarea unor degradări involuntare. În 1979 am conceput un proiect de instrucțiuni, față de care conducerile I.C.V.L.B., D.G.D.A.L. și C.P.M.B. au manifestat interes dar nu s-a făcut nimic pentru finalizarea lui.

■

Academia Republicii Socialiste România, referitor la sesizarea adresată redacției de prof. dr. **Ilie C. Zaharia** din Craiova. Lucrarea a fost analizată de către factori competenți în materie, dar nu prezintă interes. Nu corespund realității afirmațiile petentului cu privire la discuțiile avute cu secretarii științifici ai Comisiei pentru ocrotirea monumentelor naturii și Secției de științe medicale.

■

Locuiesc la parter și mi-ar plăcea să cultiv în fața ferestrelor mele flori și legume, cum fac atîția cetățeni gospodari. Sînt descurajată însă, de atitudinea celor de la Asociația locatarilor nr. 58. Am văzut că vecinilor de la bl. 29 li se fac mereu greutăți în acest sens. Astă-primăvară, de pildă, pentru că au curățat pomii au fost „recompensați" cu amendă. Ce-i de făcut? (**Maria Marin**, Brașov, str. Saturn 27, sc. A, ap. 2, tel. 3 29 74)

■

C.P.J. Cluj — Direcția comercială județeană. Verificînd scrisoarea lui **Rus Dumitru** din Cluj-Napoca, str. Fabricii nr. 2, ap. 96, constatăm că reclamația lui este întemeiată. Menționînd că rezolvarea a necesitat clarificarea detaliată a cazului, vă informăm că măsura luată în final împotriva ospătarului Suciu Vasile de la restaurantul Transilvania a fost „desfacerea disciplinară a contractului de muncă".

■

U.J.C.M. Galați, ca răspuns la sesizarea tovarășei **Zamfirescu Magdalena**: Conform art. 18 și 40 din Statutul C.M.I., nu i se poate restitui petentei fondul social — în sumă de 600 lei — deoarece Cooperativa muncă și artă din Galați înregistrează pierderi în anul 1979 și 1980, pierderi ce nu pot fi recuperate în anul curent.

Comitetul județean Botoșani al P.C.R. Transferul lui **Grosu Aristide** și Rudei Th., achizitori, s-a făcut în urma trecerii activității de contractare a porcinelor de la I.I.C. la cooperația de consum. Higel Eugen nu-i un model de conducător de unitate, dar predecesorul său în funcția de șef de bază a fost destituit tocmai pentru că se ținea de chefuri și treburile mergeau și mai prost. În urma acestei scrisori, a fost avertizat din nou asupra comportării sale. (N.R. Poate ar trebui găsită totuși o modalitate mai eficientă pentru ca treburile să meargă chiar bine în domeniul activității de contractare a porcinelor din comuna Ungureni. De ce să fie Higel chinuit mereu cu avertismente?)

■

Mă numesc Constantin Stelian, sînt șofer la I.C.P. Ploiești și locuiesc în Urlați, str. 30 Decembrie nr. 13. În luna iunie mi-am comandat 2 haine de piele la cooperativa meșteșugărească din Berezeni (Vaslui). Responsabilul Neculiță Grigore mi-a spus că mă costă (cu pielile mele) 2 200 lei. În octombrie am fost chemat la acea cooperativă și responsabilul mi-a spus că mai trebuie să dau încă 1 800 lei, ca să se aducă de lucru la hainele mele. Ca de obicei, fără bon.

■

Reclamînd, în 15.10.1980, un recamier „stil II" defect, la I.C.L. Mobila din bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej, a venit Dinu Vasile și a spus că se vor lua măsuri de reparare. După alte cîteva zile, un dispecer, Tudose, ne-a spus că recamierul trebuie schimbat, dar să plătesc eu transportul. Apoi a mai venit și Nicolae Gheorghe, de la Întreprinderea Vîrteju, care la fel a spus că trebuie schimbat. Și uite așa, trec zilele și se apropie expirarea termenului de garanție. (**Maria Pătrașcu**, șos. Giurgiului nr. 120, bl. 13, et. 13, ap. 63).

■

În ziua de 9 octombrie a.c. am călătorit din satul Fenaș, comuna Ormenișu, la Caransebeș, cu autobuzul. Drumul costă 11 lei; noi, fiind trei, am dat șoferului 33 lei, iar el ne-a dat 3 bilete de 8 lei, pe care le-a scos dintr-un caiet, în loc să le rupă din carnetul de bilete. La fel a procedat și cu alți călători. Nouă, după discuții aprinse, după ce ne-a amenințat mai întîi că ne dă jos la Sadova Nouă, a binevoit să ne dea 3 bilete normale, seria 1844151-53. (**Andrei Ponoran**, București, șos. Colentina 1, bl. 34, sc. 6, et. 1, ap. 203).

■

Subsemnata **Szasz Francisca**, domiciliată în Timișoara, str. C. Porumbescu nr. 111, aștept din 2 februarie a.c. sosirea unei sobe de încălzit „Confort I", care mi-a fost expediată de I.S.C.E. Comturist, cu buletinul de mesagerii 97863. La gara Timișoara mi se spune că soba nu a sosit, iar de la mesagerii din gara București Basarab primesc asigurări că a fost expediată. Cine îmi poate spune: unde este soba mea? Că a venit iarna și am mare nevoie de ea.

■

Mă numesc **Ernhart Riedl** și locuiesc în Suceava, bd G. Enescu nr. 26, bl. E 70, sc. B, ap. 10. Pe această cale rog Ministerul Sănătății să dea lămuriri în legătură cu absența din farmacii a noului medicament românesc Tropofar, pentru boli cronice de ficat. Acesta este mult solicitat, mai cu seamă după retragerea de pe piață a altor produse similare.

■

Restaurantul CAPȘA (București) a avut satisfacția de a raporta la 25 noiembrie realizarea planului pe 1980, aflăm dintr-o scrisoare semnată de șeful unității, **Ștefan Lăzărescu**, și alți membri ai conducerii restaurantului. Volumul de încasări de 21 300 000 lei a fost realizat cu 36 zile înainte de termen, datorită asigurării unor depășiri ale planului de desfacere în fiecare lună. Producția proprie este în creștere an de an la grupa mîncăruri (63% în 1980), axată în special pe vinat, pește, pasăre, legume. Datorită avansului luat, colectivul de la Capșa va putea realiza pînă la finele anului o desfacere suplimentară de peste 2 milioane lei. Se raportează și o activitate subsidiară de mare însemnătate economică — colectarea și predarea materialelor recuperabile: 1 636 kg ambalaje de sticlă, 1 840 kg carton, 52 kg pluță, 76 000 capsule din metal, prelucrat cu întregul personal din unitate.

■

Ministerul Muncii, referitor la problemele ridicate în scrisoarea lui Andrieș Mihai, om al muncii la Întreprinderea chimică Borzești. Munca prestată peste programul normal de lucru, inclusiv în zilele de repaus săptămînal și sărbători legale (art. 119 și 120 din Codul Muncii și Circulara 11/1974 a BNRSR), **se compensează cu timp liber** corespunzător (egal ca durată cu timpul efectiv prestat) sau se retribuie cu spor de 50%, respectiv 100% din retribuția tarifară de încadrare, dacă munca suplimentară a determinat o producție peste plan; dacă munca suplimentară a fost prestată pentru îndeplinirea planului sau recuperarea restanțelor, se retribuie ca ore normale.

■

În apartamentul primit acum un an — de care m-am bucurat dar nu pentru mult timp — am constatat lipsuri de peste 1 000 de lei: robinete, chiuvetă baie, prize, globuri, întrerupătoare. În contract s-a menționat: „Infiltrație în tavan". În casă plouă... instalația electrică e afectată, iar eu stau și mă rog de cei pe care nu-i plouă... Apa îmi curge pe sus, căci stau la ultimul etaj, și nu am robinete pe unde apa ar trebui să

curgă, în mod normal. Curent electric consum... prin pereți, că-i pocnește peretele ca o brichetă de aprins aragazul și la atingere mai și curentează (peretele!). Sper ca problema să se rezolve într-un fel, căci de plătit plătesc normal, dar anormal este faptul că nu mă pot bucura de apă și curent... Mai fac și haz acum! (**Vasile Moroianu**, str. 1 Mai nr. 1, Bl. 98, sc. F, et. III, ap. 16, Jurilovca, jud. Tulcea).

■

Mă numesc **Alexandru Stoian** și locuiesc în Tg. Jiu, str. 23 August, bl. B 21, sc. 3, ap. 47. Sînt ghinionistul posesor al unui autosifon pe care nu-l mai pot folosi decît cel mult ca bibelou, deoarece în orașul nostru capsulele cu bioxid de carbon au devenit o raritate. Unicul centru de reîncărcat capsule are agregatul defect de mai bine de o jumătate de an. Am dori să aflăm, prin intermediul revistei, ce au de gînd tovarășii răspunzători de această problemă?

■

Am fost uimită citind la această rubrică un răspuns al C.P.M.B., ne scrie **Cezarina Boată** (bd. Păcii 170 A, sc. C, ap. 126). La sesizarea unui locatar de la nr. 170, bl. H, Mihai Mocanu, C.P.M.B. anunță opiniei publice că a verificat (?!?) sesizarea, că era vorba într-adevăr de obturarea canalului între două camine și că defecțiunea a fost înlăturată. Ei bine, defecțiunea au a fost înlăturată! Vă scriu în numele a 50 de familii care au de suferit de circa un an de zile din cauza acestei defecțiuni.

■

Întreprinderea de construcții edilitare și drumuri — București, referitor la sesizarea unor cetățeni din str. Aurel Vlaicu, apărută în Flacăra din 13 noiembrie. Pe porțiunea dintre Șos. Ștefan cel Mare și str. Paul Greceanu pavajul a fost refăcut din beton în proporție de 80%, urmînd ca restul să se execute pînă la data de 3 decembrie a.c. Lucrările la artera de apă respectivă, în lungime totală de 650 m, vor fi terminate pînă la sfîrșitul anului, inclusiv refacerea pavajului.

Pagină realizată de
MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Neagoie Viorica — Suceava: Martorii de care ne scrieți au fost audiați; nimic nou ● **Todașcă Monica** — Suceava: Mai facem o încercare ● **Ciobanu Chirea** — Deva: „Această părere" este deja confirmată; ce-i de făcut? ● **Timbran Neagu** — Deva: Gestionarul are dreptul de a fi reprezentat printr-un delegat, cu condiția ca acesta să fie acceptat de conducerea întreprinderii ● **Sandu Ilie** — București: În mod normal, între trei și patru luni ● **Sever Duță** — București: Semnătura nu este autentică; n-are rost să mai insistați ● **Botea Laurențiu** — Arad: Vă puteți adresa Inspectoratului școlar sau Ministerului Agriculturii ● **Miron Nicolae** — Arad: Este de ajuns o copie de pe cererea de concediu fără plată ● **Popa Cristina** — București: S-a aprobat cererea pentru 17 decembrie; vi s-a comunicat și acasă ● **Blăjoia Dumitru** — Prahova: Norma amintită este valabilă pentru orice CAP, fiind prevăzută în statut ● **Nora Gilga** — Reșița: Argumentul comodității este pueril; contractul este nul ● **Geană Elisabeta** — Focșani: Nu este vorba de arestare ci de reținere; dovadă că după 24 de ore soțul dv. a fost eliberat ● **Elena Ghiga** — Dîmbovița: Cercetarea cazului abia a început; vă puteți adresa Procuraturii județene, în scris sau personal ● **Astafie Ioana** — Ialomița: Deocamdată, nu ne mai ocupăm de acest caz. Luați legătura cu Direcția sanitară ● **Sibila Mija** — București: Reieșe chiar din cuprinsul somației că puteți perfecta plata în rate ● **Ilie Prădulea** — Brașov: Numai Ștefan Baltă este din București; nu este deci vorba de o greșeală tipografică ● **Constantinescu Doina** — Brașov: Furtul s-a produs în București; vînzarea s-a efectuat în Ialomița și Teleorman; vă adresați Procuraturii Capitalei ● **Iulian Valer** — Sibiu: În nici un caz nu putem publica 600 de pagini; alegeți un paragraf și trimiteți-l pînă la sfîrșitul lui aprilie.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Constantin Dumitraș — București: Conform Legii educației și învățămîntului din 21 decembrie 1978, Articolul 195, „diplomele, certificatele și celelalte acte de studii obținute în străinătate sînt valabile numai după echivalarea lor de către Ministerul Educației și Învățămîntului cu acte de studii eliberate de unitățile de învățămînt din țară ● **Petru Roman** — comuna Lupșa, jud. Alba: M.E.I. ne informează că: în vederea școlarizării elevilor din satul Geamăna la Școala generală din Lupșa, Inspectoratul școlar al județului Alba a repartizat un număr de 50 burse, acordate elevilor menționați în tabelul ce a însoțit scrisoarea dv., cu excepția a doi elevi care nu întrunesc condițiile legale de primire a burselor. De asemenea, se menționează că au fost luate toate măsurile necesare pentru înființarea, începînd cu data de 1 decembrie a.c., a unui internat dotat cu tot echipamentul necesar și încadrat cu personal calificat ● **Cornel Constantin** — Rm. Vîlcea; **Andrei Banu-Bujor** — Craiova; **Dana Dogaru** — Lugoj, ș.a.: Veți primi toate răspunsurile la întrebările dumneavoastră, consultînd broșura **„ADMITEREA ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR — 1981"** ● **Iancu Mitrel** — Iași; **Iliaș Ionescu** — Topleț; **Dinu Moalnăș** — Tg. Ocna, ș.a.: Este imposibil să aflăm ce doriți de la noi, atîta timp cît ne-au trebuit eforturi serioase pentru a vă descifra măcar numele de pe plic. Reveniți cu o scrisoare mai lizibilă.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cel mai greu rol de jucat? Rolul de actor"

Atelier

IRINA RĂCHIȚEANU

(Urmare din pagina 1)

buie s-o faci, cu voia ta, cu voia altora... Însă neliniștea nu ne părăsește. Este un moment dificil. Această stare, pentru mine a luat sfîrșit atunci cînd Dinu Săraru, directorul Teatrului Mic, mi-a pus la dispoziție scena acestui teatru pentru a mă reîntîlni cu publicul. A fost un adevărat reviriment în cariera mea. Bineînțeles că mi-ar fi plăcut să apar într-o piesă în care să mă întîlnesc cu parteneri, actori înzestrați ai acestui colectiv, dar și tentația monodramei lui Aldo Nicolaj a fost mare și se pare că pînă la urmă nu am greșit... Apoi, am primit cu deosebită bucurie colaborarea cu Teatrul Mic, cu atît mai mult cu cît pe scena din strada Sărindar — cum se numea pe atunci — mi-am făcut debutul cu 40 de ani în urmă". **Iată cum prezența dv. pe această scenă ne oferă prilejul de a vorbi cu mai multă ușurință despre anii debutului.** „Eram studentă la clasa Mariei Filotti și maestra mea m-a distribuit, încredințîndu-mi un rol important în piesa lui S. Maugham, **Flacăra sfîntă.** Jucam alături de mari actori ca Maria Filotti și George Calboreanu. Vă închipuiți mîndria mea, dar și emoția, aproape paralizantă! Încă de la primii pași în această splendidă profesiune, am intrat din plin în „foc deschis", în arena teatrului". **Socotiți că pentru un student de la teatru este utilă această confruntare cu marii actori? Mă gîndesc dacă așa ar trebui să fie debutul unui student de la teatru?** „Eu zic că debutul îl faci ca artist, nu ca student la actorie. Și viața actorului începe încă de pe băncile școlii. Este foarte important și e foarte bine să joci încă din studenție alături de maeștri ai scenei, să le observi și, de ce nu, chiar să furi din tehnica lor, să le urmărești jocul, să te ambiționezi a le răspunde la replică pe măsura talentului lor. «Să dai mai multă emoție, decît să ai» a spus, dacă nu mă înșel, Adrian Păunescu, cu prilejul apariției la rampă a unei tinere recitatoare... Această cumpănă e foarte greu de ținut. Alarma este modul nostru principal de existență, și pe scenă și în afara ei, și dacă trebuie multă știință, ani grei de exercițiu ca să ajungi la stăpînire de sine, atunci cînd toate acele indicatoare oscilează spre explozie. Alarma aceasta se instalează în noi și pentru că profesiunea actorului are loc sub semnul colectivului, al răspunderii permanente față de ai, față de spectacol, de autor, de parteneri, de public, dincolo de răspunderea față de tine, de rol. Dacă greșești tu, nu suporți singur consecințele, încurci și pe alții..." **Ați jucat mult pe marea scenă a Naționalului, dar pînă a ajunge aici ați jucat și pe alte scene?** „La Național am venit în 1947 și am jucat pînă în anul acesta..." **Ați împlinit deci totodată și 33 de ani de activitate pe scena acestui teatru?** „Exact". **Și?** „Nimic... Mă consider un actor privilegiat pentru că alci am jucat alături de ilustri actori care au onorat teatrul românesc, în regia unor mari directori de scenă, regizori de prestigiu. Și de multe ori m-am bucurat să particip la debutul sau la succesul unor tineri colegi care au ajuns apoi actori de frunte. Vă închipuiți emoția și bucuria mea cînd directorul Dinu Săraru și colectivul Teatrului Mic m-au sărbătorit, într-o seară de neuitat, pentru cei 40 de ani de activitate artistică! În cariera mea am fost cu ochii și urechile larg deschise, să prind cît mai multe taine, să trag cît mai multe învățăminte. Așa am slujit teatrul". **Oare și tinerii noștri actori fac la fel? Au oare și ei „ochii și urechile deschise" către maeștrii de azi?** „Asta depinde de gradul fiecăruia de înțelegere, de orgoliu, de modestie, în ultimă instanță aș spune, de gradul de inteligență. Unii nu vor să recunoască valorile consacrate, alții sînt receptivi și primesc cu ușurință, din mers, ștafeta. Dealtfel, cu riscul de a repeta un loc comun, notez și eu, din experiența mea de actor și de fidel spectator, că există actorul și generația sa de public, că fiecare epocă își desemnează favoritul, acela în care se recunoaște cel mai bine. În prezent avem actori tineri, adevărate personalități, bine conturate, înzestrați cu har și care cunosc o bogată paletă interpretativă. În definitiv, odată cu desacralizarea funcției lui, actorul a devenit laic, a coborît de pe soclu în stradă și lumea îi cere să fie simplu și natural așa cum sînt oamenii din jur. Nu mai trebuie să fie înalt, frumos, cu voce pozată și dicție perfectă. Nu. Azi actorul poate fi urît și mic, chiar cu o vorbire defectuoasă, dar să fie și să aibă **omenesc.** Asta e zestrea de bază, investitura supremă cu care publicul îl onorează pe acel ce-a fost cîndva idol. Să transmită **fiorul adevărului omenesc..."**

Mă întreb dacă actorul de azi, trebuind să semene atît de mult cu omul de pe stradă mai are nevoie de efort, de muncă, dacă i se cere să fie într-un fel doar el... „Vă înșelați. Ar fi o concluzie pripită și greșită. Gîndiți-vă la **actorul total** pe care îl întîlnim tot mai des în spectacolele noastre și care trebuie să știe să cînte, să danseze, să mimeze, să treacă în aceeași seară de la dramă la comedie, să rîdă, să plîngă la fel de bine, la fel de ușor. Amintiți-vă de partiturile lui Dinică și Moraru în **Așteptîndu-l pe Godot...** Vă dați seama ce antrenament, ce muncă, ce cunoștințe se cer unui profesionist? Mărturisesc că sînt în admirația acelor colegi ai mei care știu să facă de toate — de la acrobație la tragedie (un Ștefan Iordache, de pildă)". **Există actor modern și actor depășit de ritmul de azi?** „Cred că prototipul actorului modern a fost Toma Caragiu, el putînd juca cu același farmec, cu aceeași forță și inteligență și comedia, și drama, și scheciul, unde era inimitabil. Ce nuanțe putea să scoată dintr-o privire, o exclamare, o silabă. Regret că nu se face mai nimic pentru memoria acestui interpret de onoare al teatrului românesc".

În piesa Stop pe autostradă stați de la intrarea publicului în scenă, în decor. Vă place? Cum vă simțiți fără cortină? „Mărturisesc că dintotdeauna am iubit cortina, reflectorul proiectat pe catifea, înainte de începere, gongul... Le duc dorul. Dar nu pot spune că nu m-am adaptat destul de repede și cu spațiul deschis, liber, în care actori și spectatori se ating, își simt respirația, se urmăresc, își transmit scurt și direct comunicarea dar și cînd îi pierzi din mînă, de sub „vrajă" e tare plăcut". **Ați încercat să jucați în comedie?** „Toată viața mi-am dorit să joc în tragediile antice. N-am reușit din diverse motive, care nu au ținut întotdeauna de vrerea celor din teatru, și multe eroine pe care le-am visat au rămas în stare de umbre: Electra, Antigona, Clitemnestra. Doar Hecuba, din adaptarea lui Sartre, după Euripide, și Medeea lui Seneca s-au înscris în palmaresul rolurilor jucate. Fedra lui Racine m-a „hăituit" multă vreme. Fără vreun rezultat. Dar pe Anna Karenina, pe Maria Stuart, pe Anca (din **Năpasta**), Doamna Clara și alte cîteva, pe care mi le-am dorit încă din studenție, le-am putut da chip și viață pe scenă..." **...în realizări memorabile. În unele v-am văzut și mi-au rămas vii în memorie, mai cu seamă prin acel „fior de adevăr omenesc" de care vorbeați la începutul interviului nostru și pe care dumneavoastră ați reușit să ni-l transmiteți din plin. Dar soea Lady din Orfeu în infern...?** „Rolul la care am ținut cel mai mult, tocmai pentru că m-am luptat mult cu el și cred, fără falsă modestie, că am învins. Am beneficiat de magistrala regie a lui Moni Ghelerter și m-am bucurat de un partener deosebit, plin de ardoare și de talent, Florin Piersic. Acest rol îl socot un soi de pivot în cariera mea, datorită lui mi-am descoperit fațete noi, valențe noi creatoare, m-am deszăpăzuit, m-am descătușat de o anumită rezervă care mai există în jocul meu. Vreau să menționez că este foarte important pentru un actor să i se încredințeze și roluri contrarii genului său și care pînă la urmă constituie o adevărată surpriză atît pentru interpret cît și pentru public. Revenind la întrebarea pusă, da m-a ispitit deseori comedia, dar nu orice gen de comedie, ci numai aceea de replică. Aș vrea să joc o asemenea piesă... Cine știe!" **Cum elaborați, cum lucrați un rol?** „Nu pot intra în amănunte, dar în mare, cam în felul sculptorului. Armătura, lutul, primele eboșe, sau în piatră cu dalta, cu ciocanul și așa mai departe. Dar știți care este rolul cel mai greu de jucat? Acela de actor. M-am întîlnit cu un asemenea personaj în piesa lui Gorki — **Dușmanii.** O interpretam pe actrița Tatiana. Aceste roluri presupun un anume fel de a fi, caracteristic actorului". **Cum vă simțiți după ce jucați un rol „tare"?** „Bogată, bogată și chinuită — plină încă de tumultul unor clipe de viață pe care e bine că le-am trăit doar în starea secundă, de joc. Păi, gîndiți-vă, Maria Stuart decapitată, Anna Karenina se aruncă înaintea trenului, Hecuba e tîrîtă în exil și în sclavie, Lady este impușcată în plin extaz matern, Medeea își ucide pruncii, eroina lui Aldo Nicolaj își creează false existențe pentru a nu-și aminti de un trecut teribil și dureros. E destul pentru o viață, nu?!" **Acum ce pregătiți?** „Atenție. Ați declanșat sistemul de alarmă. Întrebarea care ne bucură și ne înspăimîntă. Ne bucură pentru că e o dovadă de apreciere, de curiozitate, de dorință din partea publicului de a ne vedea cît mai des — dar, odată cu ea, se iscă și acea stare de **alarmă** de care vă vorbeam, pentru că nu de el, de actor, depinde distribuirea în alte piese. Și atunci începe neliniștea, convulsiile, obsesiile, dansul proiectelor, un teribil dans al lui Saint-Guy..." **Și totuși, ce proiecte aveți?** „În proiect un recital Bacovia și unul de folclor. În repetiții la televiziune **Trei generații**, piesa Luciei Demetrius, și la Mic aștept opțiunea pentru o piesă din cele cîteva titluri la care ne-am gîndit și care mă va aduce în mijlocul colegilor mei de la acest teatru."

Scripta aramaica

O carte de aur ne dăruie savantul orientalist Constantin Daniel în celebra de pe acum colecție Bibliotheca Orientalis, îngrijită cu jertfă de sine de învățatul Idel Segal, a Editurii, nu mai puțin prestigioasă, științifică și enciclopedică.

Rodul muncii de ani și ani este o primă carte de sinteză asupra acestei culturi și civilizații, nu numai în limba română ci, după afirmația autorului și știrea noastră, prima carte științifică asupra lumilor aramaice închegată în vreo limbă pînă acum: o lucrare cu caracter protocronic așadar, Constantin Daniel, savantul în culturile egiptene, asiro-babiloniene, feniciene, cu cărți și studii tipărite pînă acum în țară și străinătate asupra acestor lumi. Cunoscător în acribia filologică a limbilor respective în nesfîrșita sa modestie în acest prim tom de aproape patru sute de pagini va aduce acasă cîteva comori de spiritualitate universală puțin cunoscute cititorului român.

I-am citit cartea într-o noapte de toamnă cu o bucurie pe care o voi lăsa nestînjenită de răceala filologică, asupra căreia va trebui să revin cu incetineala cărturarilor: întrucît multe din textele comentate îmi sînt familiare în mare parte, voi afirma aici cîteva gînduri: aramaicii n-au fost un imperiu niciodată; ei există ca limbă prin cultură; există imperii care implică o cultură, aramaicii implică prin cultură o lume, una din cele douăzeci de lumi și civilizații demne de luat în seamă după marele istoric Arnold Y. Toynbee, ce a scăldat planeta lăsînd urme testabile pînă acum. Sînt oameni de margine, aramaicii, extra muros în istorie.

Aramaicii au fost în inima istoriei prin textele, cele peste zece cărți de Imne ale lui Efrem Sirul aramaicul a căror traducere într-o ediție bilingvă revelată Europei după anii cincizeci este socotită eveniment al secolului, asupra căreia am avut bucuria să lucrez la Institutul de arte plastice N. Grigorescu doi ani de zile fără a o fi epuizat.

Dar înainte de Efrem au fost aramaicii în inima istoriei prin Abraham Arameul pribeag din Urul Caldeii care a abolit primul în istorie **jertfa umană** a copiilor întîi născuți, sacrificați molohilor orientului, a-ceveriți pînă astăzi sugrumați de vii în fragedă vîrstă în zidurile Ierihoanelor și Babiloniilor orientale. Patriarhii au fost aramaici, muzica bizantină este în parte aramaică. Cel mai mare poet bizantin liturgic, Roman Melodul, este aramaic de origine, ca să vorbesc numai despre fața adînc europeană care a intrat și în structura sufletească a poporului român pe care Constantin Daniel îl are mereu în vedere chiar atunci cînd este vorba de controversa asupra celebrului tezaur de la Sînnicolaul Mare din Transilvania, aflat la Viena, în runele căruia e vorba de un suflu mai aproape de sufletul nostru.

Cartea este o primă sinteză în limba română asupra descoperirilor de la Marea Moartă a textelor de la Qumran, o primă punere strălucită în lumină a literaturii aramaice postcreștine, a celor două talmuduri și a Cabalei în țările și frumusețile lor umaniste.

Și tirajul redus a făcut ca această carte, eveniment editorial, să se epuizeze aproape imediat, dar efortul savantului Constantin Daniel rămîne și ca un îndemn pentru noi, pentru aducerea acasă în cultura română a marilor culturi ale umanității pe mai departe.

IOAN ALEXANDRU ■

În curînd se va afla în librării o nouă carte de versuri a lui Adrian Păunescu: MANIFEST PENTRU SĂNĂTATEA PĂMÎNTULUI **și este publicată de Editura „Albatros" din București. Se preconizează ca lansarea cărții să aibă loc luni 22 decembrie, ora 18, la Librăria „Mihail Sadoveanu" din București.**

Eveniment cinematografic: VÎNĂTOAREA DE VULPI

Iată cum s-a scris cartea NIŞTE ŢĂRANI

Cinstit vorbind, scriitor am devenit de fapt sub „teroarea" lui Adrian Păunescu. Intr-o noapte, în biroul său de la revista Flacăra, *m-a pus să scriu 21 de pagini din cartea care avea să devină* Nişte ţărani *şi, după ce le-a publicat imediat, m-a ameninţat că dacă nu-i dau săptămînal 21 de pagini, paginează într-un loc cît mai vizibil următorul anunţ : „Dinu Săraru nu este capabil să termine romanul anunţat". Cînd a apărut în revistă primul capitol cu* Va urma *la sfîrşit, nu mai exista nici un alt rînd şi nici eu nu ştiam cum va continua.Cunoşteam însă bine drama ţăranului român în faţa istoriei şi uriaşa lui putinţă de a înţelege această istorie care îi apărea ca un tăvălug. Adevărul, firesc, a fost de partea istoriei, însă drama a rămas să continue sursa unei mari literaturi. Eu am iubit şi iubesc ţăranul român şi am crezut că pot să surprind măcar o scînteie din această dramă. Sîntem încă datori faţă de acest univers din care descindem în ultimă instanţă cu toţii*

DINU SĂRARU ■

O capodoperă

Încep cu precizarea că n-am scris niciodată o cronică cinematografică şi nu m-am pronunţat în scris cu privire la vreun film deşi, ca orice om, am văzut destule. Evident că declaraţia mea nu este o laudă, după cum nici nu constituie o culpă. Căci, cum mai spuneam într-o împrejurare, prea ne pricepem la toate. Ea nu este menită decît să consemneze o stare de fapt de la care pornind, cititorul să nu se aştepte la nu ştiu ce subtilităţi profesionale (şi cîte nu stăpînesc superba oaste a cronicarilor de film !) ci la nişte simple şi banale „impresii de spectator" de care să le ia ca atare. Adaug că diletantismul meu este dublat, în mod inerent, de o doză de subiectivitate : **Vînătoarea de vulpi** se petrece foarte aproape de meleagurile mele natale, oamenii de prin acele părţi fiindu-mi nu numai atît de cunoscuţi dar, se înţelege, atît de îndrăgiţi. Şi acum, după ce mi-am divulgat slăbiciunile, de tot felul, cum se vede, mărturisesc cu conştiinţa curată că acest film mi s-a părut o veritabilă capodoperă, unul dintre filmele „mari", din păcate încă puţine, ale cinematografiei româneşti, capabil să intre în competiţie cu valori omologate ale cinematografiei altor ţări cu mai mult noroc în această artă. Realitatea satului românesc dinspre părţile Olteniei de munte în latura geografică sau etnografică este prinsă într-o imagine de un realism absolut halucinant iar oamenii acelor locuri, rupţi parcă din stîncile veacurilor, aspri şi ascunzînd în acelaşi timp comori de generozitate şi delicateţe, îndărătnici şi drepţi, dotaţi cu un umor derutant (pentru cine nu-i cunoaşte) mi-au apărut, cum îi ştiam de-aiftel din moşi-strămoşi, în toată complexitatea lor răscolitoare. Stau şi mă întreb dacă spectatorii care nu cunosc locurile şi oamenii prinşi pe peliculă încearcă aceeaşi senzaţie. M-am întreţinut, după premieră, cu cîţiva prieteni, get-beget bucureşteni, care, spre surpriza mea, plăcută se înţelege, erau tot atît de impresionaţi, ca şi mine. Impresia, prin urmare, mi se confirmă. Jocul actorilor Mircea Diaconu, Mitică Popescu, Valeria Seciu, al întregii echipe, mi s-a părut magnific, fără nici o fisură, de o naturaleţe, de o spontaneitate şi adecvare la text care ne răscumpără atîtea vechi regrete pentru jocul „teatral" al actorilor noştri de film. Mircea Diaconu cred că ar merita din plin un „Oscar". **Vînătoarea de vulpi**, am convingerea, reprezintă, între alte merite, punctul cel mai înalt atins în privinţa jocului actoricesc de film (zic joc neavînd un alt termen la îndemînă, căci aceşti actori nu joacă, ci sînt literalmente, „nişte ţărani", filmaţi parcă în împrejurări grave ale vieţii lor, fără ca ei să ştie, ceea ce mi se pare suprema performanţă).

Nu-mi dau seama exact care sînt meritele regizorului. Ca siguranţă mari (deşi sonorizarea, „postsincronul" parcă se cheamă, face dificilă înţelegerea atîtor replici ceea ce trezeşte iritarea justi'icată a spectatorilor). Nu pot fi însă de acord nici în ruptul capului cu părerea unor specialişti după care meritele filmului revin în exclusivitate regizorului. Însuşi autorul cărţii le întinde o abilă cursă declarînd că el, scriitorul, „n-are nici un merit". Să fie oare, aşa ? Fără scăpătorul roman al lui Dinu Săraru n-am fi avut această capodoperă cinematografică. Să fie clar. Să dăm, prin urmare, cezarului ce este al cezarului, dar...".

POMPILIU MARCEA ■

Un film al adevărurilor

Inspirat din, şi redînd în acelaşi timp, într-un mod original, esenţa romanului lui **Dinu Săraru**, NIŞTE ŢĂRANI, ultimul film al regizorului **Mircea Daneliuc** este un film greu, dens, realizat „cu dintii strînşi" — un film al adevărurilor grave, profund, veşnic umane : viaţa, moartea, implicaţia istorică, intoleranţa, în sfîrşit — speranţa.

Acţiunea — plasată în anii de început ai colectivizării, în care oamenii simpli, peleşiţi încă de-a binelea din tradiţia, din cumplita bulmăceală şi orbire a celui de-al doilea război mondial se pomenesc aflaţi dintr-o dată pe un teren moral şi etic în aparenţă şubred, dar în fond croit din realităţi dure, pentru mulţi de neînţeles — acţiunea romanului asadar este sfărîmată încă din capul locului de către regizor, cu bună ştiinţă. Ai senzaţia că Daneliuc aruncă pe o tavă zeci şi zeci de pietre colorate (colorate în culori sumbre), pe care le mişcă apoi, le reaşază după o logică numai de el ştiută, născînd sub ochii noştri un tulburător mozaic cinematografic, un **întreg vizual** a cărui valoare de document artistic al unei epoci o simţi abia după consumarea ultimului cadru pe ecran.

Documentul lui Daneliuc este cumplit ; dar este **al nostru.** Greşelile (inerente ?!) ale unei epoci, ale unor metode astăzi condamnate de istorie, sînt amare ; dar sînt ale noastre ; aşa cum şi îndurerata **tărie** a eroului principal, chintesenţă de forţă, şovăială, înţelepciune discret etalată, încredere — **este a noastră.** Magistral interpretată de acest uluitor actor de film care se numeşte **Mitică Popescu.** Secondat cu„brio de către **Mircea Diaconu** şi de către **Valeria Seciu** mai ales.

VÎNĂTOAREA DE VULPI este un film **gîndit** cinematografic. Desele şi abruptele rememorări (adeseori „flash-back" **în cadrul** „flash-back"-ului), reluarea aceloraşi planuri dar din diverse unghiuri, repetarea unor secvenţe întregi, pot părea derutante : **ele sînt însă** dirijate cu o inteligenţă, cu o logică atît de strînsă, încît obligativitatea **participării** la compunerea acelui „mozaic" propus de Daneliuc devine pasionantă. Ne aflăm, indiscutabil, în faţa unei opere de veritabilă şcoală cinematografică naţională (şi mă asociez întru totul părerii lui Radu Georgescu, de la „SĂPTĂMÎNA", că este absolut necesar ca ea să fie prezentată competiţiilor internaţionale !).

De reţinut — ca şi în precedentele filme ale lui Mircea Daneliuc — valoarea, calitatea, profesionalismul fiecărui membru al echipei. Menţionăm aici cîteva nume : **Călin Ghibu** (imagine) — clocot al pietrei şi pămîntului, al zăpezilor amestecate cu noroaie ; raze palide ale unui soare de început de lume mînglind chipurile aspre, marcate de dureri, ale ţăranilor. **Magdalena Mărăşescu** (decoruri) — detaliu realist dus pînă la exasperare, pînă la miracol, pînă la autentic în cel mai deplin înţeles al cuvîntului. **Oltea Ionescu** (costume) — oare nu cumva eroii cărţii lui Săraru şi filmului lui Daneliuc şi-au împrumutat propriile costume, interpreţilor, pentru filmare ?!

În sfîrşit : **Horea Murgu** (coloana sonoră) — încă o dată, extraordinarul avantaj adus unui film prin folosirea „prizei directe" ! (chiar dacă, neînţelegînd unele cuvinte, sîntem nevoiţi a fi mai atenţi, pentru a întregi replicile — dar cît autentic !, în dialoguri, cît firesc — spre deosebire de magistrala răceală, de impecabila dicţie, de eleganţa şi adormitor de uniforma silabisire a textului, cu care ne-au obişnuit „post-sincroanele" Buftei!).

HORIA PĂTRAŞCU ■

Opinii ale realizatorilor

Freamătul satului

Sînt bucuroasă că am avut şansa de a colabora la un film în care starea de spirit, frămîntările eroului se definesc şi prin montaj, un film construit pe asociaţii de idei, pe suite de amintiri, pe repetări obsesive sau salturi spectaculoase în timp şi spaţiu. Prin modul de a povesti spectatorul pătrunde în gîndul contorsionat al ţăranului aflat la un moment de răscruce.

Structura aleasă de regizorul Mircea Daneliuc pentru aducerea pe ecran a lumii romanului Nişte ţărani mi s-a părut îndrăzneaţă şi plină de riscuri, în primul rînd de riscul de a-l obliga pe spectator să participe la înţelegerea filmului, să acumuleze treptat senzaţii şi noi date, care adunate nu dau o sumă aritmetică, ci un produs, o senzaţie nouă, o înţelegere mai adîncă a unei stări. Primele minute de film contrariază, creează nedumeriri, spectatorul poate refuza colaborarea, dar odată cu acceptarea modalităţii propuse devine coautor, îmbogăţind cu experienţa proprie datele naraţiunii.

Ipoteze de lucru

Lumea noastră şi probabil toate lumile îşi au rostul lor, aşa cum îşi au costumele şi obiceiurile lor, aşa cum îşi au toate convenţiile mai mult sau mai puţin cunoscute şi necunoscute de la felul de a rosti şi pînă la distanţa dintre semnificaţia inedită şi cea subînţeleasă a vorbelor. Reconstituirea unei lumi poate presupune şi reconstituirea sunetului său. Orice film, chiar şi unul de actualitate, este o reconstrucţie a unei realităţi, a unei lumi, arhitectul acestei opere — regizorul — impunîndu-i convenţiile în măsura în care o cunoaşte, deci a perceput-o şi o judecă.

Audierea unei simfonii de Brahms (ca să dăm exemple de genuri diferite ca ambiţii sonore şi de compozitori pentru care nu putem fi acuzaţi de ultramodernism) la un aparat de radio sau pe un casetofon obişnuit (anul 1980, România) vitregeşte pe auditor de cea mai mare parte din conţinutul emoţional al mesajului sonor. Se poate spune că sînt instrumente care nu se aud, de fapt neauzindu-se nici unele bine. Nu acelaşi lucru se întîmplă cu conţinutul emoţional al muzicii ABBA transmis prin aceleaşi mijloace, chiar dacă o reproducere HiFi aduce şi aici multe surprize.

Ce-i de făcut ? Să compunem la un singur instrument, de preferinţă toba ? Să gîndim sunetul filmelor pentru nişte săli în care numeni nu şi-a pus problema că a auzi înseamnă mai mult decît să poţi deosebi sunetul unui tren de cel al unui camion şi vocile unor bărbaţi de cele de femei ? Sunetul înaintează în aer cam cu 340 m/s, deci parcurge 17 metri (o distanţă obişnuită în sălile noastre) în a 20-a parte din secundă ; între timp pe ecran imaginea a înaintat cu aproape o fotogramă. Spectatorii, şi sînt foarte mulţi care stau la mai bine de 17 metri de ecran în cuşca ce se formează la balcoane, sau — sus, la cucurigu, aud sunetul din fundul unei peşteri. Sînt filme la care această peşteră pare mai puţin adîncă. Filmele subtitrate şi cele vorbite în faţa unui microfon — eliminînd deci încă o rezonanţă, cea a decorurilor, dar eliminînd prin aceasta şi amprenta emotivă a acelor spaţii. Filmele dublate (postsincronizate — „subtitrate sonor") sînt aproape filme mute, pentru că nu se adresează auzului spectatorului, rafinîndu-l în faţa spectacolului sonor al lumii, ci cel mult urechii care îi apără de maşini pe stradă şi de cîinii care îl latră.

În concluzie : căutaţi-vă în sălile pe care reţeaua vi le pune la dispoziţie locul din care puteţi distinge cîte ceva din sunetul lumii pe care Daneliuc v-o pune în faţă. Veţi petrece cu acei ţărani anotimpurile vieţii lor şi, poate, auzindu-le, veţi putea medita mai cu folos cît o cunoaşteţi şi dacă mărturia lui Daneliuc v-a fost de vreun ajutor.

Cît despre mine, vreau să aduc mulţumiri şi pe această cale omului care cu o experienţă de aproape 30 de ani de cinema a fost tot timpul lîngă mine, tehnicianul de sunet Sandu Gh. Alexe şi fireşte tuturor colegilor de la care am învăţat şi voi mai învăţa acest meşteşug.

HOREA MURGU ■

Pentru **Vînătoarea de vulpi**, Mircea Daneliuc a realizat filmările în locurile care au dat naştere eroilor din literatură, în decoruri naturale, cu aducerea actorilor alături de localnici, înregistrînd în imagine şi sunet lumea adevărată a satului, în toate anotimpurile anului, cu vorbirea ţăranilor, cu imperfecţiunile şi întorsăturile de frază specifice lor. Sunetul înregistrat în priză directă, pe lîngă firescul vorbirii imposibil de reprodus în condiţii de înregistrare ulterioară, cuprinde pe lîngă dialog freamătul satului, cîinii, cocoşii, păsările pădurii, foşnetul pomilor încărcaţi de zăpadă, ţipătul vulpilor în noapte — căci fiecare anotimp sună altfel, aduce cu o respiraţie a pămîntului îmbibat de ape, acoperit de zăpezi sau ascuns sub învelişul frunzelor uscate.

Montajul a pus în evidenţă plastica filmului, a accentuat contrastul dintre albul zăpezii şi verdele prăfuit al verii. Succesiunea anotimpurilor nu înseamnă trecerea vremii, ci frămîntarea neîntreruptă a lui Năită Lucian.

MARIA NEAGU ■

Limbajul cel mai de preţ — adevărul

Am trăit un moment rar în cariera mea cinematografică. De ce spun încrul ăsta ? Pentru că poţi juca un rol într-un scenariu obişnuit, dar eu un regizor mare sau invers, un scenariu deosebit cu un regizor oarecare. A avea fericirea să fii artist şi să participi la un film ca acesta înseamnă să ai şansa de a te cunoaşte pe tine însuţi, de a-ţi descoperi resurse nebănuite, de a-ţi depăşi limitele. Am văzut filmul şi am avut puterea să-l văd ca un spectator abia a doua oară şi atunci am realizat că mă aflu în faţa unui eveniment : întîlnirea între doi creatori de excepţională profunzime umană, posesori cu unul limbaj de cel mai mare preţ — adevărul. Întreaga mea stimă acestui film excepţional la baza căruia a stat un roman excepţional. Nu pot decît să mă mîndresc că am fost chemat să slujesc cît mi-a stat în putinţă acest eveniment al culturii româneşti.

MITICĂ POPESCU ■

Mai autentici decît ţăranii

E un lucru neobişnuit ca un actor să-şi comenteze munca dar dacă o fac, mă gîndesc să ating cîteva probleme — pentru că sînt cîteva — în afară de memorarea textului. N-am mai făcut decît în lucrarea de diplomă aşa ceva, demonstrînd cît de inutilă este teoretizarea de sine, mai ales acum cînd teoria a devenit o practică şi a gîndi l-a înlocuit pe a simţi, deşi eu mă îndoiesc întotdeauna de primul.

Prima oară am văzut filmul la premieră şi m-au cotropit din nou senzaţiile de frig, nesomn, picioare ude, Dacia 1300 roşie şi cartofi copţi împreună cu Mitică Popescu. Este în primul rînd meritul filmului care ar trebui, cred eu, să fie un izvor de senzaţii şi stări (aceasta fiind pe deplin) şi abia în urmă al navetei mele de actor-toamna, iarna, primăvara. Apoi am început să mă bucur de filmul în care jucasem şi care este poate primul film românesc cu ţărani care are autenticitate pe tot parcursul, de la cui la ţuică. Eu unul asta îmi şi propusesem iniţial, dar dacă cineva dintre noi ar fi fost artizanal, totul se destrăma, aşa că după ce m-am bucurat că participarea mea n-a stricat nimic, că mediul înconjurător format din colegi foarte buni (care, deşi profesionişti au fost mai autentici decît puţini ţărani rămaşi în zonă — moşul din Sacoş locuia în Sibiu şi se numea Nicu Niculescu) şi mai ales dintr-un Mitică Popescu excelent, bucuria mea n-a mai cunoscut decît o margine : aceea că, probabil datorită unei insuficienţe personale, n-am înţeles genul de montaj, negăsindu-i cifrul, nici în zona de povestire eliptică pe care o ştiam iniţial. O să mă mai căznesc zilele astea.

MIRCEA DIACONU ■

DREPTUL LA VACANȚĂ

Versuri : **ADRIAN PĂUNESCU** Muzica: **CLAUDIU NEGULESCU**

Mari ninsori pe noi să se aștearnă
Să mirosă-a sărbători de iarnă
Brazi eterni să lumineze veacul,
Mama să frăminte cozonacul.

Pe pământ să ridă-n alb mirese
Să se-adune neamuri pe la mese
Și cînd vine frigul cel mai mare
Noi să ne-nălzim la sărbătoare.

Refren : Mari ninsori pe noi să se aștearnă
Să mirosă-a sărbători de iarnă,
Și să intre lumea peste toate
În vacanța păcii meritate.

Prea e greu și prea s-au strîns dezastre
Să seurteze dreptul vieții noastre
Axa lumii prea ades se-ndoaie
Prea se înnorează de războaie.

Avem dreptul la o simplă pace
Mama cozonacii a și-i face
Dă-ne astăzi, legea ta natură
Pentr-un șprit, o chiflă și-o friptură.

Refren : . . .

Și să stea la locul lor popoare,
Casa oerotindu-și fiecare,
Omul bun, cu tot ce e și-i dosre,
Să nu-l calce nimeni în picioare.

După-un veac lovit de-atîția cinici,
Vrem o săptămînă de duminici
Și cînd iarna taina ei și-o lasă
Să ne-ntoarcem, toți la noi acasă.

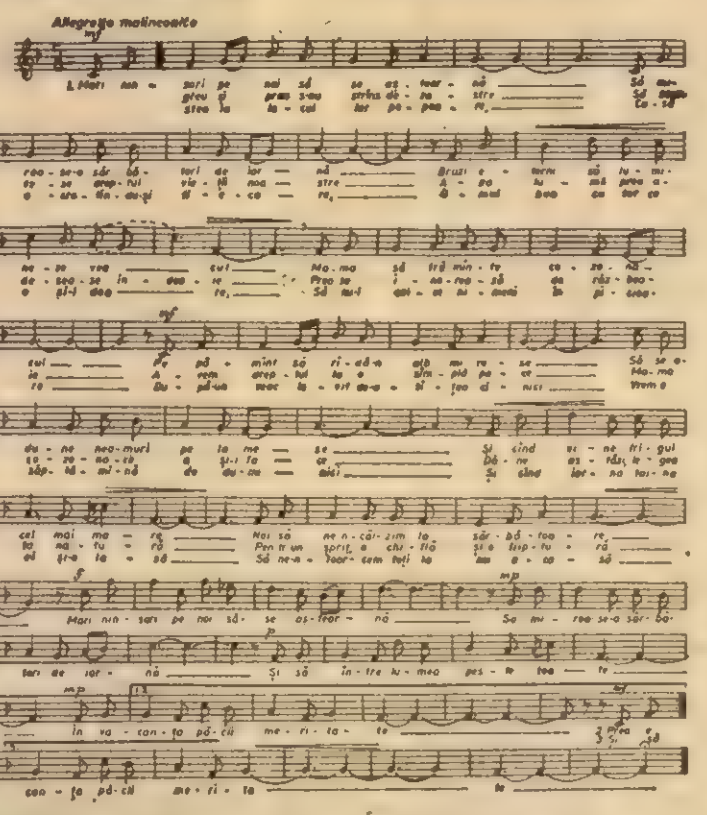

Cronica spectacolelor

Artilerie grea, nu glumă

Cenzurată de un orologiu electronic colorat în spectru infrarosu, punctînd convențional secunde și ani, piesa lui Paul Everac, *Cartea lui Iovița*, parcurge frămîntările unui Iov modern, intransigent și pur, supus încercărilor adverse și contraargumentelor de opinie, acuză continuă cu sine și cu ceilalți, necruțător și inflexibil. Un asemenea om, dintr-un oțel inoxidabil, irită, deranjează, jenează, stîrnește invidie și ură, compătimire, refuz și în cele din urmă o decizie de destituire din funcție și de trimitere urgentă într-un post unde va fi, desigur, mai puțin incomod. Dar Iovița e comunist prin întreaga sa existență, e „comunist din prima zi a vieții". El s-a născut pentru a fi comunist. Privește, vorbește, gesticulează, pășește, înțelege și visează ca un comunist. El cere, e adevărat, uneori, imposibilul pentru că nu se cruță niciodată pe sine.

În sfîrșit, piesa lui Paul Everac dezbate modul în care punem în practică, noi, oamenii din stal, de pe stradă, din întreprinderi, din instituții, teoria revoluționară despre lume și viață. De aceea în piesa sa ne regăsim tulburător, pînă la esență, cu toate întrebările și răspunsurile noastre, de care uneori ne e frică, pe care uneori le aminăm, le escamotăm, le mistificăm. Paul Everac, dramaturgul, este în această piesă el însuși necruțător cu sine și contemporanii săi. Și din acest punct de vedere se bucură de solidaritatea noastră întreagă. Sîntem comuniști și adevăr înseamnă pentru noi a merge pînă la rădăcina lucrurilor ; or, rădăcina tuturor lucrurilor, este însuși omul. Pe acest om nu-l putem minți !

Reprezentația e dirijată meticulos și exact de regizorul Dan Alexandrescu. Textul e transfigurat simplu, direct, fără manevre savante, fără tumbe în gol. Dan Alexandrescu e un regizor lucid, curajos, cu un patetism bine temperat. Spectacolul său este un recital de actori. În Iovița, Mihai Gingulescu demonstrează că este un mare actor, stăpîn sigur, antrenat și riguros, pe mijloacele sale de exprimare, masiv, ușor adus de spate, grav și măcinat de dezacordurile nefirești ale personajului cu lumea plină de compromisuri care îl înconjoară. Constantin Doljan începe fad, teatral, cabotinizînd vîrsta unui vechi combatant și sfîrșește prin a-l prăbuși absurd și tragic, cu o intensă ardere lăuntrică, și cu o mare compasiune. Radu Cazan, într-un colaborator apropiat al lui Iovița, e frust, inteligent, cu umor sec, fermecă'or prin curajul și firescul meditației sale asupra existenței, și prin sinceritatea sa omenească, muncitorească. Rolul unui individ periculos și cinic, cu funcții de răspundere, care îl învață pe Iovița că trebuie să mențină puterea cîștigată cu orice preț, chiar privind peste mulțime ca pe deasupra unui ocean de efemeride, e interpretat magistral de Cornel Popescu. Personajul e demontat de actor ca un creier electronic programat greșit și e transfigurat cu voluptatea negației, cu ură detașată, cu admirabilă atitudine estetică și politică. Aurel Ștefănescu, trecînd prin lumina reflectoarelor ca un prinț al scenei, actor profund, face din acepticul și înfrîntul profesor Ghermănescu victima unei anume societăți mistuite brutal în grabă istoriei, cu vastă cultură de salon, cu maniere elegante și rafinate dar ineficient în plan social. Paul Zein este rece, și implacabil, într-o imagine răsturnată a lui Iovița : este eroul concret, pragmatic, delator, cu un orizont imediat, adaptabil la schimbările de conjunctură. (El îi va lua locul lui Iovița.) Lidia Roșca Mărinescu este ruptă din viață într-o soție care aspiră la galaxia terestră a bunurilor de larg consum și la liniștea omului suprasaturat de apeluri, sacrificii și economii. Dorina Păunescu este explozivă și înduioșătoare, dezarmantă prin incapacitatea de a se minți, crudă prin sinceritate, prin dezvăluirea contradicțiilor intime ale unei femei care încearcă să împace știința, imponderabilul, cu viața personală aminată și pînă la urmă frivolă. Actrița cu farmec, spontaneitate și aplomb care detonează din cînd în cînd atmosfera încărcată a spectacolului, cu un hohot de rîs sau de plînș.

La Tîrgu Mureș am urmărit la lucru o galerie serioasă de actori. Artilerie grea, nu glumă. Admirabil profesionalism. Admirabilă dăruire. Superb efort și aplauze la scenă deschisă. Spectacolul lor e mai mult decît necesar.

ADRIAN DOHOTARU

Monotip

Generos, numărul 11 al revistei ieșene **Convorbiri literare** dedică un amplu spațiu prezentării multor apariții editoriale. Remarcăm că aceste prezentări — fie ele cronici sau recenzii — sînt redactate argumentat, evitate fiind aprecierile superficiale. Referind despre cartea lui Teodor Mazilu : **Peleringj la ruinele unei vechi prietenii**, Val Condurache o califică drept eveniment literar al anului 1980, alături de **Cei mai iubiți dintre pămînteni**, și conchide : „E un an care se va ține minte prin operele publicate și spiritele dispărute". Pe un spațiu care depășește două pagini, D. Vatamaniuc, Mihai Drăgan, I. Constantinescu, Stelian Dumistrăcel, Nicolae Crețu întîmpină — cu interesante puncte de vedere — apariția celui de-al IX-lea volum din **Opere** de M. Eminescu. Dată fiind „organicitatea" creației eminesciene, D. Vatamaniuc afirmă : „Ediția ideală a lui Eminescu, așa cum o văd eu, ar trebui să înfățișeze creația poetului nostru național în funcție de procesul creator, fără separări artificiale pe genuri literare". Poezie semnează : Al. Jebeleanu, Ion Petrache, Ioanid Romanescu, Nicolae Dan Fruntelată, Arthur Porumbolu, Dorina Popa, Petre Manolache, Florin Cândroveanu, iar la **Voci tinere** : Dan Movileanu, Aurel Dumitrașcu, Cristina Chiprian. La pagina de **literatura tumii** apare un mănunchi de poezii din lirica sovietică. Proza e reprezentată prin schița **Siminic** datorată lui Nicolae Ariton — care vădește capacitate de observare a realului și știință de a construi atmosfera adecvată — și prin fragmentele de roman semnate de Nicolae Ioana și Corneliu Sturzu. Poate că publicarea simultană a unor fragmente din două romane e cam excesivă ● Ultimul număr al publicației **Studii vîlcene** aduce în cele 210 pagini ale sale o bogată culegere de materiale consacrate istoriei și istoriei culturii, rod al unei exemplare colaborări între Așezămîntul cultural „Nicolae Bălcescu" și Arhivele statului din Rîmnicu Vîlcea ● În **Amfiteatru**, Ion Cristoiu continuă, documentat și inteligent, seria de studii **pentru o posibilă istorie a literaturii române contemporane.**

TRAIAN STOICA

A apărut,

în 416 pagini bogat ilustrate,

ALMANAHUL FLACĂRA 1981

vă oferă cele mai interesante lecturi ale anului

Din cuprins: ● Glorioasa aniversare a Partidului Comunist Român ● Satul din inima Bucureștilor ● Sophia Loren la ceasul destăinuirilor ● Platforma continentală a Mării Negre și lacurile interioare ale României își așteaptă argonauții subacvatici ● 8 tone de aur recuperate de pe vasul Niagara ● Profesiunile mileniului trei se nasc azi ● Bursele între frison și mister ● Pagini scrise de cititori ● Note de călătorie ● Pagini de lectură etc.

„Înfruntarea contrariilor"

Cartea lui Ion Vitner, „Înfruntarea contrariilor", apărută de curînd, aduce în discuție o serie de aspecte interesante ale romanelor lui Alexandru Ivasiuc.

De la început aducem o obiecție cărții de față, referitoare la împărțirea în prea multe capitole a bogatului material oferit de proza lui Ivasiuc. Această fărîmițare duce, după părerea noastră, la dispariția coeziunii interioare a operei, oferind cărții un aspect prea didactic. Există capitole care sînt desprinse în mod forțat din contextul altora, fapt ce creează și unele neclarități de ordin terminologic. Așa se întîmplă de pildă în capitolele : „Relația dintre individ și lume", „Aventura temporalității", „Dialectica vizibilului și a invizibilului", „Conflictul dintre real și imaginar". Astfel, în „Dialectica vizibilului și a invizibilului" se simte nevoia unor precizări terminologice, deoarece așa cum definește autorul cei doi termeni, „vizibilul" și „invizibilul", nu apare destul de clar rolul pe care îl are relația între cei doi termeni în romanele lui Ivasiuc. Modul în care este prezentată această „dialectică" sărăcește, simplifică conținutul mult mai complex al cărților lui Alexandru Ivasiuc. În capitolul următor („Conflictul dintre real și imaginar") există, de asemenea, unele îndoieli cu privire la termenii folosiți. Aici, noțiunile de „vizibil" și „invizibil" sînt înlocuite cu „categorial" și respectiv „necategorial", cu „real" și „imaginar" și în sfîrșit cu „real" și „fantastic" (p. 20—27). Așa cum definește autorul „necategorialul" reiese că acesta este sinonim cu „realitatea", sinonimă (așa cum este definită în capitolul precedent) cu „vizibilul", or, vizibilul este sinonim cu „categorialul", după cum se afirmă în prima propoziție a acestui capitol : „Vizibilul este un dat categorial". Autorul continuă : „Interesantă apare însă urmărirea, la Ivasiuc, a necategorialului, a ceea ce s-a limitat pentru a oferi o configurație certă, specializată, adică realitatea" (p. 20). Și exemplele s-ar putea înmulți.

Este interesant felul în care autorul încearcă o integrare a operei lui Ivasiuc în literatura universală, punînd accent pe elementele ce constituie deosebirile dintre opera scriitorului român și aceea a prozatorilor străini. Mai departe, capitolele intitulate „Tentația tipologicului" și „Semnul oglinzii" se arată a fi cele mai reușite părți ale cărții. Este de remarcat, în primul dintre aceste capitole, modalitatea originală de caracterizare a personajelor din perspectiva „puterii personale", încercîndu-se realizarea unei tipologii a dictatorilor. Iată ce spune Ion Vitner într-un pasaj din acest capitol : „Ivasiuc întreprinde un studiu metodic al tipului exaltînd în atmosfera puterii personale, dăruit voluptății de a vedea în jurul său numai spinări încovoiate. Este vorba de tipologia dictatorului, atît de răspîndită, din nefericire, în secolul nostru" (p 49). În continuare, autorul exemplifică prin personajele : Sebișan, Dumitru Vinea, Mateescu, Victorița, Paul Achim, figuri de potențiali dictatori, dar exclude pe Don Athanasios, figură exemplară a dictatorului din **Racul**. Dealtfel, romanul **Racul** apare tratat într-un singur capitol, destul de mare, dar nu se înțelege pentru ce a fost exclus din tematica și analiza efectuată în celelalte capitole. O serie de alte trei capitole, „Motivul implicației", „Motivul culpabilității", „Motivul eșecului", vin să descrie procesul complex al crizei personajelor, constantă a prozei lui Ivasiuc. Remarcabilă este, de asemenea, explicația dată procesului rememorării personajelor în comparație cu acela al eroilor lui Proust. La Ivasiuc mecanismul rememorării este declanșat de apariția unei imagini reale și nu de senzații olfactive, auditive sau tactile cum se întîmplă în romanele lui Proust. Autorul precizează că : „Procesul memorial se desfășoară la Ivasiuc, de cele mai multe ori, ca urmare a unei incitații vizuale..." (125). Acest capitol împreună cu următorul, „Aventura temporalității", s-ar fi putut încadra într-unul singur, pentru că așa cum spune autorul, „Memoria nu este decît o anume cristalizare a timpului. Mai curînd o față sau o mască perceptibilă a temporalității". (138). Ultimul capitol, dedicat romanului **Racul**, este deosebit de celelalte atît prin întindere cît și prin modul de organizare. Spre deosebire de celelalte, care tratează anumite aspecte, motive, teme ale romanelor lui Ivasiuc, aici un singur roman este supus unei analize minuțioase cuprinzînd astfel o parte din capitolele precedente. Desigur, nu este întîmplătoare plasarea capitolului în finalul cărții, dar considerăm că în felul acesta **Racul** este rupt de celelalte, or, proza lui Ivasiuc creează o lume aparte, plasată în imaginație, lume ce se regăsește și în acest ultim roman al prozatorului.

Încheiem, apreciind încercarea de a face o prezentare a operei lui Ivasiuc prima de acest fel, încercare ce este demnă de luat în considerație. Parcurgerea cu atenție a paginilor cărții oferă cititorului o imagine despre ceea ce a creat și cum a creat Alexandru Ivasiuc, a cărui operă „navighează — cum spunea Ion Vitner — către mari oceane ale viitorului".

ELVIRA MEDAR-IONESCU

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanșa prin artă (III)

„În viața unui pictor poate că nu moartea să fie ceea ce e mai greu" (Van Gogh).

Fiul deșertului

1.

Autoportret cu urechea tăiată

Era „irascibil ca un fiu al deșertului", își amintește unul dintre cei care l-au cunoscut pe Van Gogh. „Tot ce-l înconjura pe acest om era teribil, adaugă altul. Nu l-am văzut niciodată rizînd". Aceste mărturii, și altele încă, ne îndeamnă să vedem în Van Gogh „un fiu al deșertului" într-un sens mai larg. El nu este numai un om singur. Tiroșt parcă un deșert după el. Aduce acest deșert din Olanda, din cîmpiile negre ale Brabantului și chiar din casa părintească. L-a instalat temporar la Londra, în Borinage, la Anvers, peste tot pe unde a trecut. Și la Paris. Apoi își mută deșertul la Arles. În sudul Franței, unde soarele arde și mistralul suflă uscat. Stă în mijlocul acestui deșert într-o cameră galbenă. Nimeni nu intră în această cameră decît pentru a pleca. Un singur om rămîne. Fiul și stăpînul acestui deșert. Stăpînul și victima acestui deșert. E un om ciudat, cu privirea pătrunzătoare, îmbrăcat de obicei cu o bluză albastră, stropită de culori, roșcovan și destul de robust, care seamănă cînd cu un țăran olandez, cînd cu Spinoza. Din deșertul său, el adresează apeluri disperate. Cheamă alți pictori să vină alături de el, să lucreze împreună la proiecte grandioase. Dar nimeni nu se grăbește să vină și să se instaleze într-un deșert. Chiar dacă vocea celui care și-a alcătuit acolo o oază sărocă devine din ce în ce mai stăruitoare, caldă, rugătoare, cerșind aproape fraternitatea. Pînă la urmă, sosește în acest deșert cel mai așteptat dintre pictorii pe care fiul deșertului și-i dorește alături de el : Gauguin. Dar foarte curînd ambițiosul Gauguin regretă că a venit la Arles. El nu se simte bine într-un deșert. Cel puțin într-un deșert ca acesta. Visează unul la tropice, la marginea căruia să fosnească mangotieri și să lunece pirogile pe mare. Gauguin nu știe cum să fugă din deșertul lui Van Gogh. Criza de nebunie a prietenului său îl decide sau îi oferă prilejul. Nimeni nu-l va condamna că fuge după ce a fost amenințat, pretinde el, cu briciul. Cu privirea rătăcită, Van Gogh a rămas singur în deșertul său. Oglinda îi arată privirea tulbure și o ureche tăiată și bandajată. Mistralul fierbinte al nebuniei tiroște acum omul din acest deșert, cu deșertul său cu tot, în spital, pe urmă la azil. De-acum el știe că deșertul său e incurabil. Nu mai cheamă pe nimeni. Fiul deșertului s-a resemnat cu gîndul că acesta e destinul său, să moară singur în deșertul în care s-a născut. Ahădată, simțindu-se prizonier într-o cușcă „oribilă, oribilă, foarte oribilă" se întreba cu spaimă : „Doamne, pentru multă vreme este asta, pentru totdeauna ?" Acum cunoaște răspunsul : pentru totdeauna.

În privința singurătății lui Van Gogh ar fi multe lucruri de spus. Cît de vinovat e pentru ea Van Gogh însuși ? Poate că într-o bună măsură e vinovat. Nu o dată, visînd prietenia și dragostea, le visăm într-un fel care le face imposibile. Și nu se numește singur „imposibil și suspect" ? Nesociabil, rătăcește toată viața ca pe cîmpiile cu mărăcini din copilărie, solitar și rău înțeles, punîndu-i la grea încercare chiar pe cei apropiați cînd trăiește lîngă el. Cu firea lui dificilă îi irită, îi scoate din matcă, îi incomodează și, minîndu-se repede, împinge afecțiunile sale cele mai nobile în impas. Pentru a redeveni tandru și pentru a fi iertat, trebuie să se îndepărteze. La fiecare pas, biografia lui Van Gogh sporește paradoxul celor care nu-și pot mărturisi întreaga dragoste decît în tăcere și nu-l pot iubi pînă la capăt pe cei dragi decît simțindu-le lipsa. Pentru ei, singurătatea e în același timp o fugă și o regăsire. În deșert, poate lăsa în sfîrșit inima să-i dicteze mărturisirile cele mai patetice. Nu mai trebuie să se îndîrjească împotriva nimănui și să se ferească de nimeni. Dimpotrivă, așteaptă. Are, cum spune el însuși, un foc imens în suflet și nimeni nu vine să se încălzească la acest foc. Trecătorii nu zăresc decît un mic fir de fum și își văd de drum fără să mai întoarcă privirile. Ce să facă în această situație ? Pentru Van Gogh există un singur răspuns. Își va păstra ospitalitatea și va aștepta, fie și în zadar, ziua, ora, cînd cineva va voi să se așeze lîngă vatră sau, cine știe, să rămînă acolo...

Căci, vinovat în parte de singurătatea sa, Van Gogh nu e totuși un pustnic obișnuit. Gauguin, rugat să vină la Arles, ca să întemeieze împreună Atelierul Sudului, era mai puțin generos. Mai preocupat de interesele sale. El n-a fost niciodată atît de singur ca Van Gogh, nici atît de naiv. Și în ciuda faptului că la tropice a luat apărarea indigenilor, intrînd pentru asta în conflict cu autoritățile coloniale, a fost mai puțin solidar decît solitarul care, într-un deșert, a visat himeric o mare operă comună a pictorilor într-un loc plin de soare. Dintre cei doi, Van Gogh n-a avut nici un gînd ascuns și nici o reticență în scurta lor conviețuire care a pus capăt iluziilor lui Vincent. Acest izolat de la Arles și-a dorit mereu să renunțe la orgoliul izolării. Singurătatea lui e din ce în ce mai însetată și mai plină de remușcări. Curios ascet care suferă pentru toți și visează pentru toți. Are obsesia galbenului pentru că galbenul este culoarea iubirii. Și îl impresionează un epitaf unde scrie că defunctul n-a făcut rău nimănui. Dacă există un artist care n-a făcut nimănui rău, în afară de sine însuși, numele său e Van Gogh.

OCTAVIAN PALER

Simple note

THEODOR CORNEL

Nu e numele lui real : se născuse în București, în mai 1874, ca fiu al soților **Dumitriu**, căpătase prenumele **Toma** și decedează cînd încă nu împlinise 37 de ani, la 20 februarie 1911, în urma unei duble pneumonii, fiindcă la vremea aceea antibioticele, adică micinele salvatoare ,erau departe de a fi descoperite.

A fost înhumat la cimitirul St. Vineri.

Theodor Cornel este pseudonimul lui scriitoricesc care-l făcuse în epocă, știut și prețuit pentru inteligența și cultura, pentru talentul și sensibilitatea, pentru rectitudinea și judecățile lui — totdeauna surprinzătoare ca noutate și îndrăznețe ca perspectivă — cu o știință ulutoare de a intui și de a diagnostica valorile românești în devenire. Era poet și prozator, gazetar, critic și istoriograf literar și de artă, dar mai frecvent de artă, unde-l ducea lîngă celelalte remarcabile daruri și o specială vocație pentru pictură și desen, și trebuie să mărturisesc că am înregistrat o cu totul aparte bucurie să-l văd amintit, succesiv, în aceeași publicație : **Studii și cercetări de istoria artei** nr. 2 din 1963 de către Amelia Pavel în eseul „Orientări în critica românească de artă" și în nr. 2 din 1966 de către Petre Oprea, ocupîndu-se de „Pseudonimele unor cronicari plastici", după o generoasă și complotată parcă amnezie care-i acoperă — pot spune liniștit de șapte decenii — și rîvnele și meritele.

Leatul meu nu l-a apucat. Și puțini dintre noi am avut pasiunea să frunzărim vechile colecții de periodice, ca să ne aflăm mai în amănunt înaintașii. Eram prea tineri și prea absorbiți, prin profesie, de trepidanta și congestiva actualitate, ca să ne mai rămînă răgazul escalelor în trecut.

Am fost, incontestabil, în culpă și noi, dar mai vinovată îmi apare generația lui, care n-a depus nici un efort ca să-i luminăm măcar cu un opaiț memoria și să i-o conserve. Se vede însă că asta e, în fond, natura umană : să uităm. În ce mă privește, nu m-a ocolit norocul să am relații și să le caut, cu o aviditate niciodată saturată, ca pe niște adevărate sărbători ale spiritului, cu oameni care știau multe din cele ce fuseseră și care-l cunoscuseră bine pe Theodor Cornel ; și nu numai o dată, în juneța mea, i-am auzit, pomenindu-l cu tandrețe și melancolii, pe Ion Minulescu și pe Cincinat Pavelescu, pe N.D. Cocea și pe Gh. Petrașcu, pe I.Al. Steriade, pe Cecilia Cuțescu-Storck, pe soțul ei, blîndul și în genere taciturnul sculptor Frederic Storck, și mai ales pe Tudor Arghezi. Așa am ajuns să-i păstrez și acum cele cîteva cărți pe care le-a lăsat, dintre care două superb prezentate grafic — perioada pariziană îl deschisese probabil gustul bibliofiliei și era preocupat și de veșmîntul cu care să-și îmbrace gîndurile — și așa am pornit să-i calc urmele, ca să nu-mi fie străine drumurile parcurse, visurile și trudele, risipirile și — cîte i-au fost hărăzite — împlinirile sale ; iar din note și fișe disparate, care s-au strîns și care mi l-au făcut familiar, să pot da contur unei imagini și să-i însuflețesc o clipă, pentru lectorul de azi, trecerea prin viață și aminticea rechemîndu-l din pierderile și părăsirile lui, între lespezi și cruci de la cimitirul Sf. Vineri. Și încep, ca să zic așa, cu sfîrșitul. În frumoasa **Junimea Literară** ce o scoteau lunar la Cernăuți sub stăpînirea habsburgică, istoricul Ion Nistor și profesorul și scriitorul Gheorghe Tofan — feciorul de țărani săraci, mort și el în plină tinerețe la 40 de ani — se publică necrologul pe care revista bucovineană i-l dedică în nr. 4—5 din aprilie-mai 1911 și din care extrag : „Am amintit în treacăt că Theodor Cornel, directorul publicației **Dicționarul figurilor contemporane din România** a încetat din viață în floarea vîrstei și a fost condus la locul de veșnică odihnă plîns de numeroși săi amici în mare parte ziariști, scriitori și artiști. Theodor Cornel și-a cîștigat o educație solidă și aleasă și o întinsă cultură literară și estetică, pe care a desăvîrșit-o printr-o ședere mai îndelungată la Paris. În cercul aderenților direcției moderniste în literatură, la așa-numiții decadenți, parnasieni sau simboliști, volumele tînărului literat au fost primite cu admirație.

...Ca critic de artă, avînd o cultură artistică desăvîrșită și o înțelegere înnăscută pentru problemele și curentele artei moderne, era o autoritate recunoscută". Și, fiindcă am început cu sfîrșitul, voi reproduce și cîteva linii din cuvîntul de adio pe care l-a citit Tudor Arghezi în numele revistei **Viața socială** — valoroasa înghebare literară a lui N.D. Cocea — la înmormîntarea lui Theodor Cornel, amplul și vibrantul elogiu funebru tipărit în nr. 2 din februarie 1911 pe mai bine de trei pagini, în care se îmbină reminiscențele dintr-un Paris comun și prietenia de nezdruncinat care i-au legat, realizînd în manieră arghezian un emoționant portret.

Citez : „Viața lui Theodor Cornel, viața lui cea adevărată, începe la Paris, unde s-a exilat acum vreo 15 ani, într-o împrejurare ce trebuie indicată. Pentru ca să scape de închisoare pe un tovarăș al lui de redacție vinovat de un articol ce privea pare-se justiția moravurilor, Cornel preferă să nu denunțe pe autorul adevărat al acelui articol ; preferă să-și ia răspunderea unei crime ce n-o făcuse și pleacă în surghiun. Cornel a fost ceea ce se numește cu un cuvînt ce mai figurează și astăzi prin vocabulare un om, un om întreg, un om de caracter. E singura mîndrie de care nu s-a temut în viața lui : că a fost un om de caracter !" Și apoi adaugă : „Cred că nu mă înșel nici cînd voi spune că mai scumpă și decît arta și decît viața lui, pe care s-a grăbit să și-o sfîșie, a fost lumea, omenirea. I-au fost scumpi, mai presus de toate, oamenii cei nenumărați care suferă și se sting; i-a fost scumpă minunea acelei taine ciudate care zămislește zilnic ființe noi pentru suferințe și luptă, ființe veșnic noi, îngenunchiate sub lanțuri veșnic vechi. I-au fost scumpe mulțimile acelea negre de muncitori care put a fum, a sudoare și sînge ; miile de ochi învăpăiați ce se îmbulzesc tăcute, în jurul amvoanelor sociale și care reprezintă forța și drepturile pămîntului, drepturile acestui pămînt ce, iată, ni-i cere și cărula trebuie să-i dăm peste cîteva clipe un prieten duios. I-au fost scumpe holdele de oameni pe care un vînt de ideal ce nu se poate compara cu nici o mișcare omenească de pînă astăzi, le clatină din ce în ce mai mult și cărora li se tăgăduiește cu înverșunare tocmai cele mai pline și mai groase spice. Cornel și-a zis : din aceste gloate adînci, din sufletele, din brațele, din mîinile acestea ies toate și voi fi cu ele oriunde se vor îndrepta".

Astfel s-ar înfățișa, sumar, fizionomia de structură și de acuitate și articulațiile de simțiri și de gîndire ale lui Theodor Cornel. Și să ne oprim puțin și bibliografic asupra lui, ca să ne dăm seama cît a putut realiza într-un răstimp atît de vrăjmaș de scurt. Mi se pare, după însemnările mele, că a debutat cu un ciclu de sonete la **Lumea Nouă** în 1895 sau 1896, organul zilnic al social-democrației române, și a continuat cu o serie de schițe, în aceeași perioadă, în **Lumea Nouă științifică și literară** care apărea ca supliment al cotidianului socialist. A mai scris la **Evenimentul** în 1897, la **Adevărul** în 1899, a fondat la Paris, împreună cu compozitorul și criticul muzical Stan Golestan și scriitorul francez Fernand Brulin, publicația lunară **Revue France-Roumaine** (de care mă voi ocupa într-o notă aparte), la **Tribuna Literară** din Sibiu, la **Conservatorul**, la **Revista Albă** și **Le Courrier européen**, ambele de la Paris, iar după reintoarcerea în țară la **Ordinea** din 1908, la **Prezentul**, la **Noua Revistă Română** a lui C. Rădulescu Motru, la **Românul** și la **Românul Literar, La Roumanie** și, în fine, în anul în care decedează, se prenumăra între colaboratorii permanenți de la **Viața socială** a lui N.D. Cocea. Și, cert, nu sînt toate numai acestea unde și-a împrăștiat munca și năzuințele, ideile și lupta.

Ce ne-a rămas de la Theodor Cornel ca volume ? Prima lui carte e scoasă la Paris în 1903 în prestigioasa editură E. Sansot unde în 1906 va ieși și **Calvaire du feu** a lui Al. Macedonski. E un admirabil studiu întins pe 50 de pagini intitulat **La Roumanie littéraire d'aujourd'hui**, care începe așa : „Doi mari poeți domină și inspiră literatura noastră modernă : Poporul și regretatul Mihai Eminescu".

În 1908 îl apare **Mentalia**, un soi de povestiri care sugerează mai curînd poemul în proză, ca și placheta din 1910 **Cîntări pentru inimă**, amîndouă imprimate în condiții grafice de excepție și aceasta din urmă decorată cu delicatele ilustrații ale Ceciliei Cuțescu-Storck. În 1909 începe să publice la „Socec" **Figuri contemporane din România** (Dicționar biografic) care apărea în fascicole, pe o hîrtie de superioară calitate, ilustrat, impecabil tipărit, și din care a reușit să termine doar literele : A și B. Lucrarea, după moartea lui Theodor Cornel, a fost preluată, ca să fie dusă mai departe, de Nerva Hodoș și de publicistul René C. Polizu care au făcut să mai iasă, dacă nu mă înșel, două sau trei fascicole, pentru ca pe urmă să fie definitiv abandonată. Și, tot în 1910, concomitent cu placheta **Cîntări pentru inimă**, menționată mai înainte, i se ivește de sub tiparniță catalogul muzeului A. Simu, cu o avizată și strălucită introducere în care se analizează fiece piesă de artă a lăcașului — care se va tipări și într-o broșură separat — și din care îl redau finalul : „Dar muzeul mai este în sensul lui social și o operă eminamente altruistă, întărită prin caracterul de devotare patriotică ce pornește dintr-o dorință atît de naturală care a muncit pe fondator, aceea de a servi națiunea în marginile puterilor sale. Ca să se înțeleagă și mai bine această gîndire ocirmuitoare și sentimentul altruist care atît de frumos caracterizează acțiunea d-lui A. Simu, ridicînd și înzestrînd acest muzeu, e de ajuns să reproducem spre sfîrșire acea deviză pe care privirea noastră o descoperă cînd pășim pragul intrării, — deviza : **Nu numai pentru noi, dar și pentru alții".**

Mă opresc deocamdată aici. Și, ca o primă concluzie, precizez că de la Vasile Haneș la Nicolae Iorga, de la G. Adamescu la Eugen Lovinescu și de la G. Cardaș la George Călinescu, dintre cei vechi, nici unul — dar absolut nici unul — nu-i înseamnă numele în istoriile lor și e de la sine înțeles că situația s-a perpetuat intactă și în istoriile literare alcătuite în vremurile noastre, ceea ce mi se pare deopotrivă de nedrept și de regretabil.

L. KALUSTIAN

Tinerii trebuie să știe

Menschlichkeit

Ucigași de o ferocitate fără precedent, ași ai asasinatelor în masă, SS-iștii din lagărele de concentrare au avut tupeul, obrăznicia, nerușinarea să încerce să-și justifice crimele referindu-se la **Menschlichkeit**, la umanitate.

Au nesocotit și călcat în picioare tot ce-i omenesc, au torturat și schingiuit cu ură și voluptate, au ucis cu sînge rece, au privit cu rînjetul pe buze cum cresc mormanele de cadavre, iar cînd au trebuit să dea socoteală au avut tupeul, obrăznicia, nerușinarea să vorbească despre **Menschlichkeit**, despre umanitate.

Nerușinarea a fost împinsă atît de departe încît pînă și gazarea a milioane de oameni — cea mai oribilă crimă din istoria omenirii — a fost prezentată drept un gest de **Menschlichkeit**, de umanitate.

SS-Standartenführer-ul Franz Ziereis, comandantul lagărului Mauthausen, a scris negru pe alb „Instalația de gazare din Mauthausen a fost construită pe baza unei dispoziții date de Glücks *), care considera că ar fi **menschlicher**, mai uman, ca deținuții să fie gazați decît să fie împușcați".

La rîndul său, **SS-Standartenführer**-ul Rudolf Höss, comandantul de la Birkenau-Auschwitz, a considerat că a fost **menschlicher**, mai uman decît alții prin însuși modul mai perfecționat în care a organizat gazarea în comparație cu camarazii de la Treblinka unde a fost trimis în schimb de experiență. „... în timp ce victimele de la Treblinka — a scris el fără să-i tremure mîna — știau aproape întotdeauna că vor fi exterminate, la Auschwitz căutam să le înșelăm, lăsîndu-le să creadă că se duc la deparazitare".

SS-istul August Höhn, comandant-adjunct al unui lagăr de concentrare, recunoscîndu-și crimele — „Cu mîna mea am împușcat 300 de persoane... am gazat 172... am spînzurat vreo 40..." — a încercat și el să-și etaleze **die Menschlichkeit**, umanitatea. „Widam a fost primul deținut pe care am fost nevoit să-l spînzur în mod public în lagăr, a declarat el în fața tribunalului. La spînzurarea lui, funia s-a rupt și atunci l-am împușcat, deoarece mai zăcea viu pe pămînt". Precizată cu o claritate cutremurătoare, chiar de către un **SS**-ist, **aceasta** era limita maximă pînă la care se putea ridica **die Menschlichkeit**, umanitatea membrilor din **Totenkopfeinheiten**, din unitățile cap-de-mort !

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112398

*) A fost general-locotenent în **SS**.

constelația lirei

Demers

Caut pătimaș
drumul pe care întors
proaspătul șantierist
(țăranul de ieri) — cu intermediara sub braț
și punga de bomboane pentru copii
mototolită la un loc cu mărășeștile
(spaima nemților)
în buzunarul asudat al salopetei —
să fie mulțumit.

C. VASILE

Rațiunea în recesie

Ceea ce vedeți voi acolo sus,
aburul acela diafan
în plină recesie
și care privește înapoi cu mînie,
este Rațiunea.
Jignită de Ignoranță,
s-a hotărît să ne părăsească
definitiv planeta,
după ce a așteptat milenii în șir
o cuminție
ce s-a dovedit a fi sămînță sterilă.
Rugați-i întoarcerea,
oameni,
pînă vă mai puteți face auziți !
Spuneți-i că,
între timp,
ați găsit formula fericirii.
Dacă o să vă creadă...

Rostul ascuns

Mi-am căutat cu încăpățînare rostul
printre dunele deșertului libanez,
crezîndu-mi-l ascuns undeva după ele.
Ajuns la capătul timpului pierdut,
am înțeles că nu acolo putea să se găsească,
în nisipurile stîrnite de vînt și caravane.
L-am căutat apoi în urmele pașilor Profetului
și strămoșilor biblici,
dar ele au fost demult acoperite de pulberea vremii.
Nici în basmele cu aromă orientală
ale bătrînilor nu l-am găsit,
și nici sub rădăcina milenarilor cedri.
Sînt totuși încredințat că rostul meu
se află undeva ;
îl simt chemarea stăruitoare,
bănuiesc umbra care-și caută trupul.
Evadînd din pătratul logic
și ieșind din hățișul contradicțiilor,
am sărit peste meridianul scăldat
în apele mediterane.
Uimit și tulburat,
mi-am redescoperit chipul
în prietenia descendenților daco-romani
și, odată cu el,
rostul ascuns în arcul Carpaților.

RACHED ELIAS DAOUD

Legenda lacului Ochiul Beiului

(După „Ghidul turistic al județului Caraș-Severin", 1971, de Dr. Marius Bizerea)

Se spune că, odată... și, cu le dau crezare
Minunilor iubirii cresc ute din dureri...
Se spune că fusese un bei, odată, care
Hălăduia romantic prin codri austeri.

Trăia la noi în țară feciorul unui pașă :
Cînd se-ndoiau românii sub nouri uriași ;
Și-avea într-însul flăcări de fire pătimașă.
Dar blînd era la suflet, cum sînt și-ntre vrăjmași.

Pămînturile-acestea plăcîndu-i mult prea foarte,
De vraja lor măreață nemaifiind săturat,
S-a jurat în sine că nici pînă la moarte
Nu are să se-ntoarcă vreodată-n Istanbul.

Vînatul cel mai proaspăt îi răsărea în cale,
Iar cerurile, cîte-s mai gingașe la noi,
L-au tulburat cu stele de nopți patriarhale,
Miraje presărîndu-i în ochii amîndoi.

Zadarnic, din-departe, mocnind sub feregele,
Mi-l agrăiau hanime cu nuri de turturici,
El nevroind licoarea chemărilor acele,
Să-și murmure viața, s-a așezat aici.

Erau de bine toate, ba chiar cum nici în vise
Merindea împăcării nu poate prinde chiag ;
Și mi-l primeau ai noștri cu brațele deschise,
Fiindcă și știuse să li se facă drag.

Schimbînd cu gospodarii cuvinte de mătasă,
Flăcău fiind de treabă, modest și delicat,
Poftitu-l-au pre dînsul în fiecare casă,
De parcă se născuse de-a dreptul în Banat.

Ci mai cu seamă-n silhe-și bătătorea potică,
Să-și împletească gîndul cu falnicul frunziș,
Privind în ape limpezi cum păstrăvul despică
Răcoarea curgătoare, mai ager ca un șiș.

Întîrzia pe-acolo mai mult ca oriișunde,
Îndeosebi în singe cînd îi cădea alean,
Și cînd părea un vaier în piept că îl pătrunde
Fierbinte ca dogoarea unui pîrjoi avan.

Să fie ?... Ce să fie ?... A inimii e taina,
Pădurea înțelînd-o cu farmecu-i nestins,
Atunci cînd primăvara își primenește haina,
Cu florile venite pe lume, dinadins.

Se-nfiripa un cîntec ? Sau numai o părere
Înflora auzul ciudatului străin ?,
Curgînd ca o șuviță de rouă și de miere,
Prinzindu-mi-l în mreajă, puțin cîte puțin.

A nu-și mai da cu seama era să i se facă ;
S-ar fi crezut, încalte, cu creierul beteag,
Dintr-o poiană plină de lăcrimioare, dacă
O jună ciobăniță nu se dădea-n vileag.

Suavă ca icoana mirenilor ce încă
Adoră mituri sacre inscrise în zenit ;
Era ca o gazelă, cum numai o romîncă
Mai poate să se afle fără să fie mit.

Era, așa, ca dorul pureee din zări mijite,
Molizii cînd cu luna fac taină și se plac ;
Ca nimfele silvane iscate, pasămite,
Anume să le vină voinicilor de hac.

Și i-a căzut deodată atît de îndurită :
Că și-ar fi dat virtutea pe-un zîmbet virginal,
Și bidiviul care, din coamă în copită,
Părea țîșnit cu vifor cum n-au mai fost vreun cal.

Și-ar fi dădut și rangul și-a brațelor dogoare
Și mult tînerețli din pieptul său viteaz,
Acuma cînd iubirea, atotbiruitoare,
Își revărsa aroma spre el, ca un miraz.

Așijderea și fata, privindu-l cu sfială,
Să-și creadă sie însăși nu izbutea deloc :
Prea semăna cu zeii din lumea ireală,
Cînd o pieznea nocturne harapnice de foc.

Era cum numai somnul aduce citeodată
La căpătîiul dinsei icoana unui cerb,
Să-i mîngîie, ge-o clipă, nădejdea zbuciumată :
Să-i scorteacă pașii, ca un străjer superb...

Și se uimiră foarte ! Și mult mi se plăcură !
Și cine să-i descrie s-ar fi găsit ghibaci ?
Căci se iubeau cuminte și-asupra cu măsură,
Cînd prospețimi stelare sclipeau peste copaci.

Știindu-se copilul colinelor semețe,
El îl punea mireasme de arbori sub călcîi,
Iar fata-l poleise cu-ntreaga sa tandrețe,
Cum izbuteau, pesemne, fecioarele dintîi.

O noapte și-ncă alta, și cîte nopți să fie
De cînd Zeița Lunii-l ținea într-adăpost ?
Simțind cum îi răsfață o sfîntă bucurie,
Uniți într-o credință cum altele n-au fost.

El, cuprinzînd mlădița romanticei ghiaure,
Și-n sînu-i cuibărită ca o driadă, ea,
S-au hotărît să stea de-a pururea-n pădure ;
Și-ntreaga lume facă-și viața cum și-o vrea...

Estimp, bătrînul pașă, precum o plază cruntă,
Prinzînd de veste unde-i feciorul său hoinar,
Răcnise cum că dinsul într-o atare nuntă
Are să-mplinte, însuși, cel mai tăios hangear.

Învinețindu-și pumnii de-o crîncenă mînie,
Și-a zis, boțindu-și barba de zeci de ori în șir :
„Din semințli ghiaure nu-mi vreau drept noră mie,
Chiar dac-ar fi turnată direct în baibafir !"

Strigîndu-și lefegii, porunci să le impună,
Le-a cronc ănit să scurme, de-ar fi pămîntul tot,
Și tainic s-o înhațe pe ciobănița jună,
Stingîndu-i fericirea în orice chip socot...

Se nimerise beiul plecat la vînătoare,
Iar ea, vrăjmaș pîndită, s-a pomenit pe-un șiei ;
Și n-a fost chip să-l strige, căci o forțan să zboare,
Dar nu crescură aripi din degetele ei...

Cînd s-a întors voinicul, simțind că-l arde plînsul,
Găsind-o-nțepenită între călăi destul,
Se spune că jungherul și l-a înfipt într-însul :
Ca să rămînă veșnic lîngă iubita lui.

Și se mai spune cum-că din lacrima căzută
S-a împlinit oglinda acestui lac ciudat,
Pe care o cascadă duioasă îl sărută
Cu dragostea eternă a fetei din Banat...

Zeițele pădurii, desigur știu mai multe,
Sporovăind, sub stele, despre tărîmul lor ;
Dar cine are timpul, acum, să le asculte ?,
Abia cînd o legendă mai pîlpîie-n popor.

. . . . . .

Se spune că odată, cumva ca niciodată,
Hulubii fericirii nu vor avea dușmani.
Eu, de pe-acum, povestea o cred adevărată,
Chiar dacă pîn' atunci vor trece mii de ani !

GHEORGHE AZAP

Păsări

Sînt oameni care au sufletul cît o alună
Ascuns după kilometri de ziduri
O, eu merg cu sufletul descoperit
Singura lui cămașă este foița de argint a privirii.
Astfel poetul trece prin lume
Și sufletul lui este cît toate grădinile pămîntului,
Cît toate orașele, cît toate deșerturile,
El suferă pentru pietrele aruncate în voi,
El primește în locul vostru biciul legilor,
biciul acestor vremuri.
Iubiți poeții, ei sînt niște păsări care ard
în flăcări
Luminînd
Cerul patriei, etern.

Pămîntul și cuvintele

Ce e mai bătrîn cu un ceas ?
Pămîntul, care e același, de la începutul lumii,
Sau floarea galbenă ?
Noaptea, tîrîndu-se pe acoperiș, cu blana ei caldă,
cu țîțele pline de lapte,
Noaptea, lupoaică alăptîndu-ne vremelnic pe toți ?

Cine e mai bătrîn cu un ceas ?
Norul care trece ?
Popoarele călare, hoardele vrăjmașe care trec
Jucîndu-se cu cioc oa și puii de aur
Între două mări ?
Cine e mai bătrîn cu un ceas?

Cine e mai bătrîn cu un ceas ?
Tu, care scrii poezii pe aripile fluturilor ?
Sau pămîntul acesta, ca o memorie a lucrurilor și
ființelor care au fost,
Tu, sau cuvintele, fluviu de aur urcînd
din generație în generație ?
Cine e mai bătrîn cu un ceas ?

Pămîntul și cuvintele
Dintotdeauna sub același stele.

Desen de SIMONA POP

Statui

Ce cuvinte ne pot aduce seninul dulce al cerului,
Ce cuvinte potolesc foamea și setea,
Ce cuvinte, ca o zăpadă sclipitoare,
alină sufletul,
Cum e poezia care luminează.
Știa, în bezna universului ?
Fiecare cuvînt scris de Eminescu
A devenit o statuie.

Început de toamnă

Peste grădini trece clătinîndu-se corabia vîntului
Dovleci uriași, pepeni și gutui
Au absorbit timp și au crescut.
Grîul, cel care stă la temelia pămîntului
Este adunat în hambare.
Dealuri galbene, căciuli țugulate de daci
Veghează etern sub soarele patriei.
Sub fiecare frunză se coace un fruct
O, fiecare cuvînt este un fruct
În fiecare toamnă altul,
În fiecare toamnă mai dulce.

Act de credință

Trupul meu are granițe,
Spiritul, nu.
Poetul este un cetățean al lumii.
Dar mai presus de poet
Este soldatul,
Și el este al patriei.

MARA NICOARĂ

Tîrziu

Se face tîrziu și e frig
O, ce mult ard în mine visele tale
Și rămîne un pumn de lumină,
Pierdut între degetul mare și ziua de ieri.

Efemeră

Am văzut apoi jocul umbrelor
Fără ființă, plecate din noi
Și de ce mi-am spus atunci,
Pot pleca, îmi închei socotelile ?
Așteptasem destul miracolul lor
Și umbrele, umbra, n-am reușit
Să le prind pe retina
Zilelor mele aiurea.
Clepsidra — bătrînă ca zorii —
Măsoară abisul între azi și apoi.
Rămăsesem suspendat între clipele mele
Neînțelegînd pentru ce m-am născut
Odată cu universul.

SOFIA VĂCĂRESCU

Curier literar

Aflîndu-ne în posesia cîtorva sute de manuscrise, o adevărată avalanșă de poezie, dar, din păcate, și de nonpoezie, sîntem obligați să folosim, pentru o cît mai rapidă comunicare cu aspiranții la glorie, un stil aproape telegrafic. Sperăm ca, pe parcurs, poate în chiar viitorul nostru „Curier" să putem închega un real și concret dialog cu cititorii. Pînă atunci, în limita unui spațiu tipografic și așa destul de restrîns, apelăm tot la stilul telegrafic, oarecum expeditiv, dar singurul în stare să ne elibereze de acea avalanșă de plicuri sosite la redacție.

Așteptăm, așadar, noi versuri de la : Dan Bucur Mînătoru, Paul-Petrică Volcu, Viorel Trif, Mioara Dristaru, Rodica Gheorghiu, Dan Devovia, Iulia Virgil Lăncrănjan, Ioan Lăncrănjan, Nicolae Nicoară și Cristian Dică.

Deocamdată NU pentru : Madan I. Ioan, Maria-Luiza Niculescu, Ghiță Ion, Dorin Constantin, Marius Richard, Mihai G. Buzea, Emilia Babău, Stelian Platon, Jean Moise, Dimitrie Ivănescu, Gheorghe Buțu, Dumitru Nițoi, Georgeta Ratiu, Ion Nemțeanu, Ionuț Dumbravă, Alexandru Leonte, Radu Bogăcean, Maria Feraru. Tuturor acestora le adresăm rugămintea, de a se consulta înainte de a ne asalta cu noi versuri, cu un cît de cît cunoscător într-ale poeziei.

V. N.

DOCUMENTE ALE UNEI MARI CONȘTIINȚE

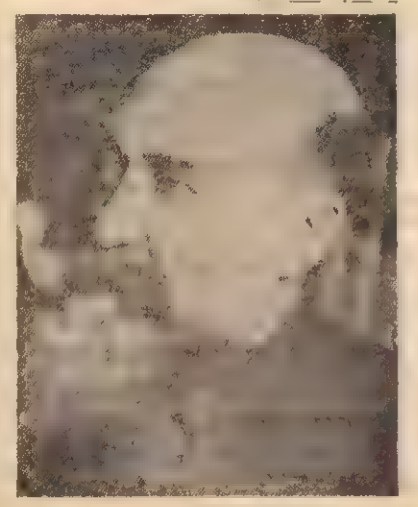

Marți, 4 iulie 1939. În ședința Senatului, ministrul agriculturii și domeniilor, N.D. Cornățeanu, prezintă „Expunerea de motive" a proiectului **Legii pentru valorificarea grîului.**

Această lege fusese elaborată de guvern, ca o măsură pentru soluționarea crizei agrare, manifestată pe de o parte prin scăderea pe piața mondială a prețului unor produse principale, precum grîul iar pe de altă parte prin scumpirea tuturor articolelor necesare producției agricole.

Cum grîul era „cel mai valoros produs al economiei românești", cum el juca „un rol determinant în balanța comercială a României", cum era „vegetala cea mai propice climei țării noastre", și cum intra în „îndeletnicirea obișnuită a micului agricultor, constituind în bugetul său articolul cel mai sigur și mai important" — guvernul de sub președinția lui Armand Călinescu hotărăște ca statul să valorifice acel produs, asigurînd producătorului „un preț remunerator", stabilit la 42 000 lei vagonul (10 000 tone) la baza de 75 kg cu 3 la sută corpuri străine. Pentru aceasta se deschidea un credit de 2 miliarde lei Institutului Național al Cooperației, alocat cumpărării grîului — „din ordinul și în contul statului" — pe piață; astfel, prețul remunerator devenind singurul preț al pieței interne. Și, în fine, încă un element esențial de reținut din noua lege: prețul remunerator „trebuie să parvină în mîna producătorilor, înlăturîndu-se beneficiile ilicite ale speculanților".

Joi, 6 iulie 1939. Ședința Senatului se deschide la ora 16. Sînt prezenți 146 senatori; nu răspund la apel alți 32. După votarea unui proiect de lege anterior, se reia discuția generală la proiectul Legii pentru valorificarea grîului. Ultimul înscris la cuvînt este Nicolae Iorga, care își justifică intervenția, între altele, și din aceste puncte de vedere: „Eu sînt moldovean din nordul Moldovei; familia mea însăși și dinspre partea tatei și dinspre partea mamei a avut moșii pe care le-a pierdut. Eu nu am avut niciodată nimic în acest domeniu, dar erau încă rude de ale mele, la care mergeam; erau vacanțe întregi pe care le-am petrecut la țară. Știu ce este lucrul pămîntului, nu din cărți, ci din experiență. Am dormit și eu lîngă arie...

În clipa de față noi discutăm această valorificare a grîului și după știri sigure pe care le am din județul Suceava de odinioară, din județul Baia de astăzi, aflu că nu se mai vede alteeva acolo decît vite în continuă decădere și terenuri goale pe care odinioară se făcea cea mai frumoasă agricultură... În județul Tutova, cine străbate acele părți se poate vedea că pînă și pămîntul se prăbușește, dealurile de lut se coboară la vale".

În cele de mai jos, vom reda și de astă dată părțile cele mai semnificative dintr-un discurs politic de excepție, rostit de cel care de-a lungul anilor adresase lucrătorilor pămîntului patetice cuvinte: „Vă chem la muncă pentru binele țării. Muncă aprigă pe sfîntul cîmp al ostenelilor voastre de două mii de ani. Muncă pe fiecare bucățică de pămînt, căci fiecare petec de pîrloagă e o rușine pentru țara întreagă. Muncă de fiecare zi... Muncă de frați...".

STELIAN NEAGOE ■

„Iubirea noastră adîncă pentru pămînt"

N. Iorga: ...Dar să-mi îngăduiți, d-lor — pentru că eu sînt autorul articolului din Regulament (de desfășurare a lucrărilor Senatului — n.N.) care acordă numai o jumătate de ceas de vorbit, — să aduc foarte pe scurt din cunoștințele mele înaintea dvs., învățămintele pe care ni le arată poporul nostru, care a fost totdeauna, în dezvoltarea lui, un popor agricol, poate în rîndul întîi, prin tot trecutul său, un popor agricol. Părerea că noi am fost niște țărani vagabonzi, umblînd în dreapta și în stînga Dunării, mergînd de pe malul Tisei sau din regiunea mocanilor pînă în Crimeea și incapabili de altceva, este cu totul falsă. Tot vocabularul nostru agricol arată că noi am fost lucrători de pămînt și mai arată încă un lucru: iubirea noastră adîncă pentru pămînt. Pentru pămînt luptăm, pentru pămînt ne judecăm, ca răzeșii din Moldova care-și pierd averile judecîndu-se, pentru pămînt ucidem, — crimele pentru pămînt sînt mai multe la noi decît oricare altele — pentru o bucată de hotar, oamenii își dau cu ciomagul în cap.

Prin urmare sîntem un popor de agricultori. Nu se pune chestiunea că 80 la sută sînt agricultori, poți să fii un agricultor foarte prost în proporție de 80 la sută (ilaritate). Dar noi sîntem, în toată dezvoltarea noastră, strîns legați de pămînt...

Și pentru că au fost și păreri greșite aici în ceea ce privește trecutul agriculturii noastre, să-mi dați voie să fac cîteva rectificări.

Noi am început cu agricultura grîului; grîul, secara, ovăsul — nu „ovăz", pentru că aceasta înseamnă că vezi pe cineva (ilaritate) — toate aceste varietăți de grîne sînt de origine latină. Vechii agricultori, încă din timpul romanilor, — chiar și dacii de odinioară, pe virful munților, încă practicau agricultura, cum s-au găsit anumite urme, — cultivau grîu. Acum în urmă a venit porumbul...

Deci la început a fost cultura grîului. Devizele sînt rezultatul confuziunii absolute din capetele economiștilor teoreticieni de după război, în urma unor tendințe naționaliste care au ajuns la o formă de paroxism, tendințe care călăuzesc toate popoarele, silindu-le să cumpere materii proaste de la dînsele, atunci cînd cei din țară, ocupîndu-se de lucruri care se pot face mai bine acolo, ar fi cîștigat mult mai mult decît în autarhia aceasta, autarhie care n-are nici un sens.

A lua pe un om de la ocupațiile lui obișnuite pentru a-l introduce într-un alt domeniu și a-l pune să facă ceea ce nimeni dintre ai lui n-a mai făcut, a face agricultură așa cum de pildă face italianul în Istria, cînd așează pămînt peste stîncă, în loc să cumpere grîu de la noi, nu se poate mai mare rătăcire decît aceasta. Aceasta ar fi ca și cînd am introduce la noi lei și tigri, ca să avem și noi leii noștri și tigrii noștri (ilaritate). Cam așa ceva este și în domeniul acesta.

Pe vremea aceea nu existau decît bani buni. Nu exista hîrtie, prin abuzul care se face cu dînsa azi; este un ban pe jumătate fals sau 99 la sută fals, iar controlul aurului în Banca Națională nu îl face nici o comisie internațională. Cine vrea crede, cine nu, nu crede. Cine strigă mai tare că are aur, este crezut mai mult.

Prin urmare grîul nostru îl mîncau ostașii lui Ștefan cel Mare, fiindcă aceștia erau ostași hrăniți cu pîine și au putut să apere o țară mică împotriva tuturor vecinilor, care luau din rezultatele muncii lor însăși...

Dar noi eram mari crescători de vite, lucru care a fost neglijat cu desăvîrșire timp de un secol întreg. Vitele din Moldova erau vestite în lume. Le exportam prin Danzig, și se mînca biftec de carne de bou din Moldova la Londra, fiindcă exportul se făcea în Anglia. Aceasta se făcea pe vremea lui Vasile Lupu, pe la 1630.

Pe de altă parte se exportau în Ardeal, mai ales din Oltenia, porci. Domnii noștri, care ei rezumau statul — noi acuma vorbim de stat dar pe vremea aceea erau Domnii-Domnii noștri creșteau și vindeau animalele cele mai bune în anumite ramuri și către anumite orizonturi economice. Alexandru Lăpușneanu era un mare negustor de boi și de porci. Ardealul tot se hrănea cu carne de porc, porci aduși de dincoace de Carpați, domnitorii munteni toți exportau boi și în primul rînd porci. Care întregi de pește plecau din Brăila. Sașii și ungurii din Ardeal, care pe vremea aceea nu erau protestanți și calvini, ci catolici, se hrăneau în timpul posturilor cu peștele acesta al nostru. Cei din urmă pescari și cărăuși trimiteau acolo peștele lor.

Se vorbea de exportul de păsări. A fost un moment cînd un anumit export de păsări în Italia căpătase o dezvoltare care dădea cele mai bune speranțe pe lîngă exportul petrolului, pe care-l scoteam în condițiuni de o imprudență fără pereche, că vom ajunge la un faliment al petrolului. Exportul petrolului ne dădea iarăși devize importante, prin urmare noi aveam o economie națională completă în folosul națiel, care a întemeiat și susține statul, pînă la cel din urmă țăran.

Nu vă puteți închipui cît de dibaci erau înaintașii noștri, poate fiindcă nu erau atîtea școli de comerț și nu se făceau atîtea lecții de finanțe și poate fiindcă nu existau atîția specialiști, care, evident, că descurcă lucrurile pentru dînșii, dar mai puțin pentru noi, care nu avem competență, căci pe noi mai mult ne încurcă prin considerațiunile lor savante. Au venit turcii. Turcii ne-au impus monopolul, întocmai cum, se petrece astăzi într-o formă mai civilizată, în aparență, cu pătrunderea Germaniei. Că și în chestiunea aceasta a convenției cu Germania, eu cred că era bine să ne oprim puțin asupra ei, fiindcă ea poate va interveni și în domeniul acesta al exportului nostru de grîne, dacă nu mă înșel eu, foarte mult, și dacă nu cunosc îndeajuns psihologia unui admirabil popor în plină expansiune, — prin urmare, năvălitor, care ridică toată dorința de independență, împotriva acelora care sînt amenințați a fi năvăliți. Au venit turcii care au spus: să vindeți numai la noi!

Ce au făcut ai noștri? Au continuat să crească boi, porci, au continuat să cultive grîu? Îndată ce s-au găsit înaintea acestor schimbări, înaintea acestui „dictat", am zice, după un cuvînt care se întrebuințează în Germania, au schimbat imediat felul de producție. Este o problemă la care ne-am oprit noi astăzi fără a-i găsi soluția definitivă, această acomodare, potrivit cu nevoile din afară și posibilitățile noastre de a lucra. Adaptarea întregii noastre economii naționale este o operă desigur revoluționară. Tot ceea ce a făcut revoluția altora, să avem curajul să o facem și noi, și în agricultură și în politică. Dacă mergem pe drumurile cele vechi, nu putem să silim pe alții să cumpere ceea ce produc ei singuri, nu putem sili pe altu să cumpere de la noi, cînd ei află mărfuri mai ieftine în altă parte, pentru că, dacă nu reușim, statul nostru să plătească pagubele care erau de prevăzut...

Dar eu mă întreb cum oare s-ar ajunge la capăt într-o economie națională beteagă în care astăzi țipă grîul, mîine porumbul, poate poimîine economia de vite și într-un anumit moment va țipa și petrolul. Căci petrolul este acum și în Mesopotamia, el se găsește chiar și în Italia în anumite părți unde se face imposibilul ca să se ajungă și pentru el la perfecta autarhie. S-a încercat și în Franța petrol artificial, iar la Germania se știe că prin anumite sinteze chimice se capătă un produs care de obicei vine din petrol...

Dar spuneam că ai noștri, cei vechi, au găsit și față de turci mijlocul de a trece peste dificultăți. Ei știau în primul rînd că turcii mănîncă în special carne de berbec, evitînd celelalte animale. Dar turcii pretindeau și grîu și atunci ca să nu le dăm grîul nostru turcilor, pentru aceasta am adus la noi porumbul... și ne-am ținut cu aceasta pentru export numai berbeci chivîrgic, cea dintîi calitate din toată lumea, numai seul și cervis: atît trimiteam turcilor...

Dar a venit un moment, cînd [după Adrianopol — 1829] am reglementat exportul nostru cu turcii, ne-am permis și un export aiurea. Pe vremea aceea, în Europa era o lipsă extraordinară de brațe mai ales la țară, din cauza războaielor lui Napoleon I, care trimisese în foc și copiii de 17 ani. Mînă de operă era foarte puțină, iar mașinile pe atunci nu existau. Mai adăugați și faptul că acești soldați ai lui Napoleon nu se hrăneau în timpul războiului, cum se hrăneau acasă la dînșii, ci se deprinseseră în cazărmi și în calitatea lor de cuceritori, în provinciile pe care le stăpîneau, se deprinseseră cu pîine bună. Și atunci din toate părțile s-a cerut pîine.

S-a introdus și navigația cu aburi pe Dunăre... Imediat ce am văzut că se cară acest produs ne-am aruncat asupra grîului. Marea producție de grîu nu are mai mult de 110 ani. Prin urmare, dacă ar fi vorba de un lucru de pe vremea dacilor sau romanilor l-am părăsi cu greu, dacă însă este vorba de un lucru datorit unei anumite situațiuni în Europa, care de atunci s-a schimbat, desigur se pot introduce modificări, care modificări nu le vor face istoricii, ci le veți face dvs., agricultorii, nu numai aici în Senat, dar uniți pînă la cel din urmă țăran, pe baza unui sistem revoluționar de producție nouă.

Eu am vrut să fac revoluția aceea de care v-am vorbit. Revoluția aceasta nu se poate face decît prin regiuni. Ținuturile acestea, bine sau rău numite, — eu nu sînt încîntat că mă găsesc în ținutul Bucegi (ilaritate), este un nume ca oricare altul, — nu sînt regiuni agricole. Trebuiesc create regiuni agricole, în fruntea cărora să fie așezați prefecți agricoli care trebuie să lucreze împreună cu toată muncitorimea, — la urma urmei, muncitorime sîntem cu toții, unii muncind în frunte, iar alții mai la fund, dar cu toții muncim — pentru ca să se poată vedea spectacolul acesta admirabil care se vede în domeniul armatei...

Să se vadă peste tot ceea ce este la armată, să se facă adunările acestea agricole, consiliile acestea care în fiecare primăvară să primească din partea Ministerului de Comerț, care trebuie creat în întregime, anumite îndrumări. Nu numai Ministerul Agriculturii trebuie să lucreze cu aceste adunări, ci și Ministerul Comerțului, pentru că doar comerțul este acela care arată direcțiile de schimb ale unei țări...

Să se știe prin Ministerul de Comerț ce se cere în fiecare an. Previziune absolută, aceasta nu se poate, cum s-a spus aici.

Intervin anumite lucruri, o ploaie necerută, o arșiță care vine peste nevoile agriculturii, dar o prevedere oarecare tot se poate.

Germania lucrează astăzi în condiții economice deosebite, tot prin acel instrument de informație care o face să nu se înșele în nici o privință. Iar noi, dacă nu vom face un sistem național economic de același fel, vom fi siliți să-l primim de la germani, potrivit cu convenția economică încheiată, însă atunci va fi în folosul lor și nu al nostru și sistemul va constitui o umilință a independenței noastre economice scăzute.

Înaintea agricultorilor trebuie deci să se arate: iată ce se cere pe piața mondială, iată ce calitate de marfă ni se cere...

...Noi să creăm o producție corespunzătoare cu mijloacele noastre și cu cererile străinătății.

Dar dacă fratele nostru țăran nu vrea să înțeleagă, să i se aplice un sistem de impozite, care să-l facă să vrea; trebuie să i se spună țăranului: ori lucrezi după un plan alcătuit pe regiuni, ori dacă lucrezi individual, și atunci să fie pe pielea d-tale.

Dar, noi avem la granită colhozurile rusești, — și trebuie să spun că sistemul rusesc nu merge totdeauna rău, acolo riurile sînt transformate; ele nu mai curg unde curgeau de milenii: Azi Volga, mîine și alte ape, ci unde și cum vrea tehnicianul; acolo guvernul sovietic hotărăște că va fi așa, el impune mașina cea mai perfecționată care se întrebuințează pentru ca să se lucreze zeci de mii de hectare.

Eu nu zic că trebuie să imităm tot lucrul acesta... Dar cînd avem de o parte Germania cu teoriile ei național-socialiste, cînd avem sistemul mussolinian și avem pe de altă parte, sistemul rusesc, noi să stăm tot cu plugușorul (ilaritate), care mai mult este plugușor de Anul Nou, sau să mergem tot cu străvechiul folklor agricol. Căci folclor agricol e 90% din producția noastră.

Agricultura mare produce...

Prin urmare, în condițiile acestea putem noi concura metoda cu care se lucrează în America? Eu am fost acolo, în America. În America vine agricultorul cu mașina. În luna lui martie sau aprilie și face arătura și nimeni nu se atinge de proprietatea altuia. Între timp face industrie, comerț, irigație, — ce vrea. În toamnă se vine tot cu mașina, culege. Și agricultorul și negustorul mărfii sale pe care o știe perfect valorificată.

Puneți alături pe țăranul nostru, care umblă cu carul cu boi, și cu butoiul de vin în car, în momentul tocmai cînd prezența lui la țară este o absolută necesitate, sau el pune pe toate babele și ne toți moșii uitați de D-zeu, pînă și pe bunicile din familie ca să lucreze la cîmp.

Este trist că e așa. Dar sub ochii noștri se face aceasta.

Agricultură este aceasta? Uitați-vă la ce se face în Bărăgan! Li s-a dat pămînt, fără să li se dea înlesnirea de a-și putea face și case, iar oamenii dorm pe cîmp într-o promiscuitate odioasă pierzîndu-și simțul moral, iar în toamnă aduc cîteva stînjeni așezați într-o căruță care întrebuințează trei zile de drum în fundul văii Teleajenului.

Sîntem astfel sălbaticii din Oceania, stînd cu arcul înaintea tunurilor unui cuirasat englez. Aceasta însă nu mai poate dura. Dar se va zice: e posibil? Avem dovezile.

...Vă amintiți din timpul războiului, cei care ați fost în Moldova, chiar și cei mai tineri dintre dvs., că pe acel pămînt era armata țaristă, și nu cruța nimic ca una care se socotea stăpînă pentru totdeauna cel puțin pe Moldova, că pe lîngă aceasta, dușmanii noștri, cetiații, „centralii" care ocupau o bună parte din Moldova, căci se băteau doar pe lîngă Tg. Ocnei, amenințînd și restul teritoriului, iar din Bucovina venea o altă armată...

Pe lîngă aceasta era populația locală și peste dînsa mii de mii de pribegi, oameni deprinși cu un trai bun, care cereau pîine...

Au mers la lucru copii, femeile care năsteau prunci, copii fără unghii, atît de slăbite erau. Femeile acestea, jignite, dezonorate, trăind în cea mai mare mizerie, au ieșit la cîmp...

Ei bine, ceea ce s-a petrecut atunci se poate face și acum. Împrejurările sînt așa: fiecare trebuie să muncească pînă la istovire. Cine nu, trebuie adus de ceafă și aplecat asupra datoriei de către oameni care să nu cunoască nici un fel de frică, să nu-și aminteasască nici un fel de demagogie și să nu se încurce în nici o teorie. Astăzi, dați dvs., d-lor miniștri, aliția, dați o cîrjă pentru picioarele agriculturii noastre, care nu sînt peste măsură de sănătoase, dar să vă feriți de un lucru, de acela de a deprinde pe om cu cîrja, pentru că atunci cînd nu are cîrjă, vrea sau ba, se învață să umble; pe cînd așa, cînd știe că-i este asigurată cîrja de stat, picioarele se zgîrcesc și rămîn înțepenite toată viața lui...

Gîndiți-vă serios la acest lucru. V-o spune un om care a ajuns la o vîrstă aproape de capătul vieții, și eu țin ca, atunci cînd se va cerceta istoria vremurilor noastre, să se însemne acolo că s-a găsit cineva care a arătat, cît a putut și cum a putut, singura cale pe care se poate merge.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar la Rîmnicu Vîlcea

Cronica [413]

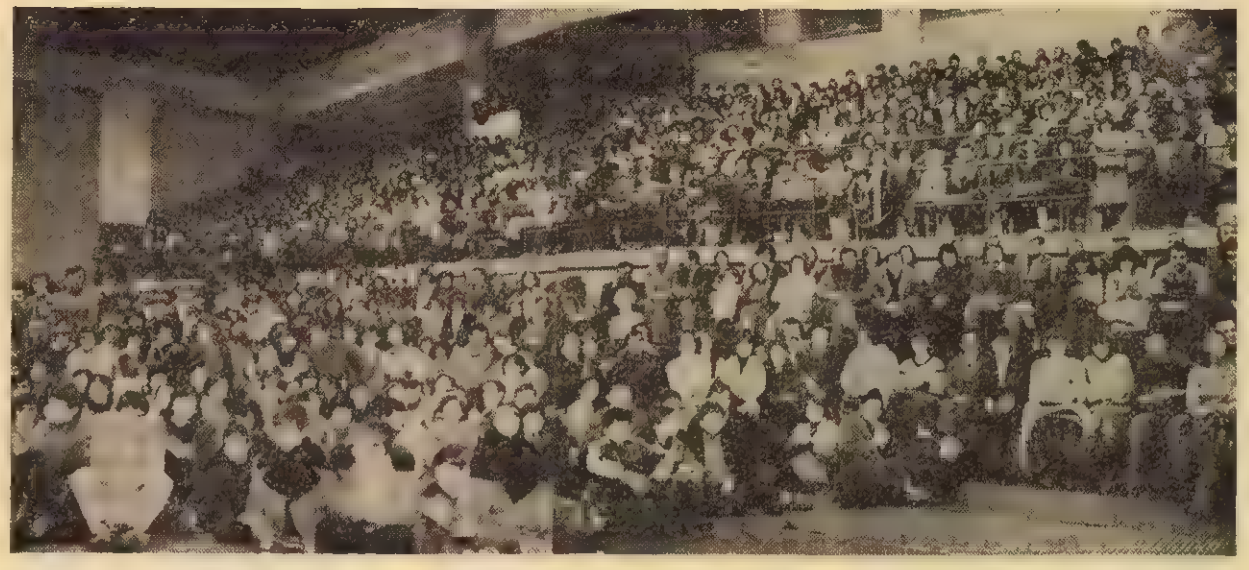

Miercuri, 3 decembrie, la ora 18 fix, în Sala Sporturilor din **Rîmnicu Vîlcea**, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar**, organizat de **C.C. al U.T.C.** şi revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, şi-a propus (şi a reuşit pe deplin) reluarea mult aşteptatelor sale întîmplări literar-artistice.

Aşadar, pe aceeaşi scenă şi în faţa unei săli arhipline (peste 3 000 de spectatori, cînd capacitatea sălii este de numai 2 500 de locuri !) s-au reîntîlnit valorile de primă mînă ale cenaclului, adică Marcela Saftiuc, Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Adrian Ivaniţchi, Valeriu Sterian, Nicu Alifantis, Maria Naghi, Mircea Bodolan şi Vasile Şeicaru, acestora adăugîndu-li-se Constantin Dragomir, Ileana Calinovici, Vali Şerban, Daniela Cosma şi Laurenţiu Marginеanu.

Timp de 4 ore, deşi întîmplarea fusese programată pe o durată de numai două ore şi jumătate, sala a cîntat, a aplaudat frenetic strădaniile celor ce, de pe scenă, au transformat toate cele 4 ore într-o reală sărbătoare a poeziei şi muzicii.

Încălzirea sălii, nu doar la modul figurat, cît mai ales la modul propriu, întrucît între temperatura din sală şi cea de afară nu era o prea mare diferenţă de grade, a făcut-o **Mircea Vintilă** care, împreună cu toţi cei prezenţi pe podium, a dat glas unuia din cîntecele care a intrat definitiv în conştiinţa marelui public, **Pămîntul deocamdată**.

Inaugurăm, iată, cu această cronică o modalitate oarecum nouă privind recepţarea de marele public a cîntecelor rostite pe scenă. În acest scop, în timpul pauzei, am adresat spectatorilor doar două întrebări : care cîntec v-a plăcut cel mai mult şi de ce ? **Maria Moţ**, elevă în ultimul an, Liceul de matematică şi fizică, ne-a declarat : „**Pămîntul deocamdată**. De ce ? Pentru că are o linie melodică foarte simplă şi foarte frumoasă, uşor de reţinut, dar şi pentru că versurile acestui cîntec vorbesc despre o lume în care mai sînt încă multe lucruri de făcut. Este vorba în acest cîntec de un fel de echilibru al lumii, un echilibru între bine şi rău, iar datoria omului, mai ales a celor tineri, revoluţionari, este de a înclina balanţa acestui echilibru în favoarea binelui".

După ridicarea cortinei prin **Pămîntul deocamdată**, a cîntat **Ileana Calinovici**. Două cîntece, **Nu mor caii cînd vor cîinii**, versuri de **Valeriu Armeanu**, şi **Vis vegetal**, versuri de **Magda Isanos**, două cîntece mai puţin cunoscute, dar care au cucerit publicul. Primul dintre ele, cu un ritm susţinut, plin de nerv, conform unui text de-o inaltă ţinută artistică, pe cîtă vreme cel de-al doilea, o scurtă baladă lirică ale cărei versuri „Aş vrea să fiu copac... m-aş apuca şi iarna să-nfloresc ca să te bucur..." au înmuiat, ca să zicem aşa, inima sălii.

Cu deosebite aplauze a fost întîmpinată **Daniela Cosma**, studentă în anul întîi la automatică. Dar nu acesta a fost motivul aplauzelor, ci faptul că Daniela cînta în faţa concetăţenilor ei, printre care chiar şi părinţii ei. A cîntat **Urare**, versuri de **Nichita Stănescu**, şi **Lumea este ca o roată**, versuri de **Anton Pann**.

Cu **Maria Naghi**, această mînă de om care posedă o voce în forţă, o voce capabilă să electrizeze sala, motiv pentru care primul ei cîntec, **Fericire de împrumut**, a fost întîmpinat cu vii aplauze încă de la primele acorduri, întîmplarea literar-artistică a cenaclului şi-a intrat în cursul ei firesc, într-un continuu dialog, cîntecele fiind reluate de spectatori. 3 000 de oameni au ţinut să cînte : „Oameni, vin şi vă strig / Nu daţi iubirea pentru nimic", „Aceste versuri, avea să ne declare unul dintre spectatori, **Gabriel Medvedov**, pictor decorator, sînt de-o frumuseţe şi de-o importanţă capitală pentru noi, tineriî iar Maria Naghi le cîntă cu o forţă teribilă". În continuare, abordînd un cîntec popular maghiar, apoi două cîntece populare româneşti, **Aseară ţi-am luat basma şi Moţul şi moaşa**, **Maria Naghi** a demonstrat că, la Rîmnicu Vîlcea ea şi la Miercurea Ciuc, folclorul românesc sau maghiar sună la fel, nu doar aproape de inima spectatorului, ci chiar înăuntrul inimii sale. Finalul numărului susţinut de Maria Naghi avea să-l constituie o primă audiţie, **Piloţii de încercare**, versuri de Adrian Păunescu, un poem din care reproducem : „Piloţii de încercare / îşi iau rămasul bun / şi pleacă fiecare / ca un obuz din tun". Va fi un cîntec care, fără doar şi poate, se va impune conştiinţei iubitorilor de muzică folk.

Şi pentru că sala ajunsese la un optim stadiu de recepţie, **Victor Socaciu** i-a dăruit celebrul **Charlie Chaplin**, un cîntec pe care aproape toţi spectatorii îl puteau cînta şi singuri, fapt ce vine să demonstreze că balada a devenit, aşa cum era şi normal, un bun colectiv. Unul dintre spectatori, **Petru Mihai**, muncitor la Combinatul de prelucrare a lemnului, avea să ne declare : „Am venit în mod special pentru acest cîntec despre Charlie, cel convertibil, cu geniul său, numai spre cei mulţi, deoarece acolo unde nu apare acest genial caraghios numit Charlie Chaplin nu poate să existe omenie. Şi aş putea rosti mai toate versurile acestui cîntec care ni-l apropie pe marele actor. Îndrăgesc, de asemenea, foarte mult şi cîntecul **Roata** din care, luat aşa, pe nepregătite, pot reproduce ca fiind deosebit de frumoase următoarele versuri : **căci neamul nostru n-a-nvăţat să moară / sau mai e nevoie şi de cei ce ţara nici-odată nu şi-o lasă**.

Cu două cîntece, **Gara de Nord** şi **Viaţă sigură**, ambele pe versuri de **Daniela Crăsnaru**, **Constantin Dragomir**, un nume mai nou adăugat membrilor cenaclului, a menţinut aceeaşi atmosferă de totală comunicare cu sala care trăia din plin fiece secundă a întîmplării literar-artistice. A surprins plăcut la acest nou membru al cenaclului nu doar rostirea nervoasă a frazei muzicale, cît şi versurile foarte simple dar de mare sinceritate ca: „Dar cînd văd că toţi avem intenţii bune / Mă mai liniştesc şi, iată, cînt" (din **Gara de Nord**) sau „Un metru cub de aer nepoluat aş vrea... un singur fir de fibare să pot privi acum, neîngrăşată chimic, nepoluată cu parfum".

A urmat **Laurenţiu Mărgineanu**, un alt nume mai nou al cenaclului, de felul său din Rîmnicu Vîlcea, motiv pentru care a fost întîmpinat cu ovaţii şi aplauze. Prin tot ce-a cîntat, Laurenţiu Mărgineanu a făcut dovada că merită din plin ovaţiile şi aplauzele concetăţenilor săi. A început cu un cîntec la care am remarcat, odată cu sala, nu doar ritmul, să-i zicem, şăgalnic, cît şi versurile (aparţin poetului timişorean **Şerban Foarţă**) oarecum bizare : „Voltaire dormea într-o voliеră (nu ştim dacă asta e transcrierea corectă a acestui cuvînt absolut nou — n.n.) / şi între timp filozofa / a mai trecut de-atunci o eră / şi-a mai căzut cîte o stea". Acestui cîntec care a plăcut prin năstruşnicia lui i-a urmat o baladă gravă şi aproape tristă despre stingerea, încetul cu încetul, a obiceiurilor de iarnă, satele, dar mai ales casa părintească, implicit copilăria, fiind din acest motiv parcă mai sărace. Primul cîntec s-a numit **Baioneta din Bayonne**, iar cel de-al doilea, pe versuri de Lucian Avramescu, s-a numit **Colind**. Dar a urmat un al treilea cîntec **(Protest proletar)** din care, pentru frumuseţea versurilor sale, reproducem : „Să ne convingem noi că se mai poate / că libertatea nu-i un sacrificiu / că lumea nu e poţi dresa cu biciul / că a iubi nu e o-atilctate". Acest cîntec a cucerit sala într-atît încît conducătorul cenaclului s-a lăsat înduplecat şi, la cererea sălii, l-a invitat să cînte şi poemul **Nicolae Bălcescu la gurile Dunării**, cîntec prin care **Laurenţiu Mărgineanu** a făcut dovada deplină a talentului său.

Tot cu un cîntec de factură patriotică a debutat şi **Vali Şerban**, **Tron în Apuseni**, din care iată două versuri semnificative : „Dinspre infinit înspre Abrud / Carăle lui Iancu se-aud". Cu un patos şi o dăruire specifice omului care-şi cîntă meleagurile natale (Vali Şerban este născut şi crescut la Alba Iulia), acest cîntec s-a vrut şi a reuşit să ne atragă luarea aminte că multe din marile evenimente ale istoriei noastre sînt legate de acea vatră numită Munţii Apuseni. **Vali Şerban** a continuat cu **Cenuşa verii**, versuri de **Ion Singereanu**, şi cu **Vînturi pline de zăpadă**, versuri de **Serghei Esenin**. Era, am spune, chiar momentul înstaurării unui oarecare calm, a unei atmosfere mai destinse, motiv pentru care s-au decretat 20 de minute pauză.

La ora 20 fix, solicitîndu-se oprirea unui ventilator ce voia şi el să cînte, **Mircea Bodolan** a declanşat partea a doua a întîmplării, abordînd în stilul său caracteristic, plin de nerv şi ritm, patru piese de bază în repertoriul general şi colectiv al cenaclului : **În trei feluri de părţi**, **Cîntec haiducesc**, **Balada amurgitului** şi **Fost-am omul pădurii**, ultimul cîntec fiind cîntat dimpreună cu sala, precum şi cu colaboraреa frăţească a celorlalţi membri ai cenaclului, reluîndu-se astfel un mai vechi obicei al cenaclurilor, de întrajutorare. După cîntece, **Mircea Bodolan** se-a declarat : „Cînd spun că am aşteptat cu nerăbdare această reîntîlnire cu publicul cenaclurilor noastre, vorbesc atît în numele meu, cît şi al tuturor celorlalţi colegi de cenaclu. Simt că bate un vînt prielnic în pînzele largi ale cenaclului nostru".

Participarea **Marcelei Saftiuc**, un nume care nu mai are nevoie de prezentare, a stat mult timp sub semnul incertitudinii. A sosit în ultimul moment, cu trenul, de la Cluj-Napoca, iar apariţia ei a fost salutată cu vii aplauze. A cîntat printre altele **Singura poveste**, **Zoriori de ziuă** şi **Dona-dona**. Ceea ce neapărat vrem să punctăm, referitor la stilul acestei mari interprete de muzică folk, este căldura, gingăşia şi suavitatea vocii sale. Dealtfel una din spectatoarele abordate a exprimat acelaşi lucru cînd ne-a declarat : „Mă numesc **Silvia Georgescu**, sînt restauratoare la muzeul judeţean, colegă de serviciu cu Laurenţiu Mărgineanu pe care l-am aplaudat din toată inima. Mărturisesc că, totuşi, din toată muzica folk o îndrăgesc cel mai mult pe cea cîntată de Marcela Saftiuc. De ce ? Greu de explicat. Cînd o aud cîntînd am senzaţia că ninge cu fulgi sau cu petale colorate ori că asist la un nesfîrşit freamăt de aripi albe. Ştiu, e prea poetic ce spun eu, dar asta simt, pur şi simplu, şi fiecare cîntec al ei este ca o dulce alinare, ca o apropiere adevărată de frumuseţea însăşi a lumii". Acestea fiind zise despre **Marcela Saftiuc**, să mai precizăm că peste cîteva ore, mai exact spus la ora 4 dimineaţa, a luat un tren spre Cluj-Napoca, fapt ce vine să confirme efortul ce l-a făcut pentru a se reîntîlni cu obişnuitul public al cenaclului şi cu atmosfera ce o degajă întîmplările literar-artistice ale acestei grupări în care cuvintele de ordine sînt dragostea pentru muzica folk, dragostea pentru public, dragostea pentru poezie, dragostea pentru frumos, dragostea pentru adevăr.

S-a întîmplat însă că un succes a fost şi prezenţa lui **Valeriu Sterian** cu **Om bun**, **Antirăzboinică**, **Amintire cu haiduci**, **Ardealul** şi **Nopţi**. Cu florile primite pentru minunatele sale cîntece, Valeriu Sterian putea să participe la cel puţin cinci evenimente, în cazul că ar fi dus în dar acele flori.

Cu cele trei cîntece ale sale, **Coloana infinită**, **Cîntec popular bănăţean** şi **Colindul Dunării**, mai vîies cu acest cîntec din urmă, **Vasile Şeicaru** a-s impus ca una din cele mai sigure valori ale cenaclului. Cunoscut în întregime datorită, poate, şi posturilor noastre de radio şi televiziune, **Colindul Dunării** (versuri de **Paul Tutungiu**) a fost îndelung aplaudat de întreaga sală, după ce, în prealabil, a fost cîntat la unison.

A urmat, în ordine alfabetică, dar şi ca o valoare unanim recunoscută în muzica noastră tînără, **Mircea Vintilă** despre care profesorul de limba română **Gheorghe Stamate**, metodist la Centrul judeţean al creaţiei populare din Rîmnicu Vîlcea, ne-a declarat : „Uimitor este faptul că unele din cîntecele lui Mircea Vintilă, dominate de o notă romantică, refac lumea şi atmosfera unui Bucureşti văzut prin ochiul rafinat al unui scriitor de marcă, Mateiu Caragiale. Mă refer, concret, la cîntece de felul acelui inegalabil **Hanul lui Manuc** sau **Proverbe**. În acelaşi timp, **Mircea Vintilă** se implică şi-n planul strict educativ cu balada **Constantin şi Veronica**, ori în planul uşor umoristic, precum în balada **Lordul John**. Nu mai vorbesc de recunoscutele sale cîntece cu caracter de strict actual şi strict social, cum ar fi **Dulce Românie** sau **Comerţul imposibil**, ori în planul liric, cu cîntecul **La fereastra spre livadă**. Îi iubesc, în concluzie, pe Mircea Vintilă ca pe unul care s-a dăruit cu trup şi suflet muzicii folk". Să adăugăm acestor scurte consideraţii faptul aproape subînţeles că Mircea Vintilă a cîntat în faţa unor oameni care, preţuindu-l, l-au ascultat cu sufletul la gură şi, prin aplauze, au ridicat la propriu temperatura sălii.

O altă valoare de primă mînă a cenaclului, **Nicu Alifantis**, a şcuiat, pur şi simplu, sala în picioare. Desigur, **Nicu Alifantis** este cunoscut la Rîmnicu Vîlcea la fel de mult ca şi în Brăila, oraşul său de baştină. De ce şi la Rîmnicu Vîlcea ? Pentru că este autorul unui imn sportiv, un cîntec cu care Chimia Rîmnicu Vîlcea a repurtat numeroase victorii în actualul campionat de fotbal. Dar la acest simplu joc de cuvinte se cuvine să spunem că **Nicu Alifantis**, cu o suită de tangouri cîntate în stilul şăgalnic, adică umoristico-revuistic, imitînd la un moment dat o întreagă trupă de alămuri, a cucerit o cascadă de aplauze. Apoi într-o tăcere totală, încît se auzea cum Vasile Şeicaru, la microfon, imita şuierul vînturi de iarnă, **Nicu Alifantis** a interpretat una din cele mai valoroase piese ale repertoriul său, **Decembre**, pe versuri de George Bacovia.

Şi pentru că se făcuse destul de tîrziu **Adrian Ivaniţchi** a cîntat în acompaniamentul întregii săli **Pămînt de flori**, **Fişă personală**, **Vinare de vînt** şi **Ardealul**. La reuşita deplină a penultimului cîntec, atît de mult îndrăgit de publicul tînăr din oricare alt oraş al ţării, au participat şi ceilalţi membri ai cenaclului, confirmînd prin această participare că **Vinare de vînt** rămîne unul dintre cele mai îndrăgite cîntece ale cenaclului. Despre Adrian Ivaniţchi, ca şi despre Victor Socaciu, alături de care poate fi văzut săptămînal pe ecranele televiziunii, unde prin profesionalismul muzicii pe care o compun şi o difuzează îşi aduc contribuţia la reuşita emisiunilor din cadrul Antenei „Cîntării României", ar fi încă multe lucruri de spus, toate aceste lucruri avînd un numitor comun, talentul. Se adaugă acestui talent unanim recunoscut şi o putere de muncă ieşită din comun, un efort imens depus în numele muzicii pe care, atît Adrian Ivaniţchi cît şi Victor Socaciu au impus-o definitiv. După aplauzele care au fost, credem noi, şi recunoaşterea acestei munci, Adrian Ivaniţchi i-a făcut loc prietenului său **Victor Socaciu**, care a interpretat al treilea cîntec al său din această seară, **Tata şi cîli**, pe versuri de **Adrian Păunescu**. Şi pentru că o întîmplare a cenaclului nu se poate altfel termina decît cu unul din cîntecele de mare audienţă la public, toţi membrii cenaclului au cîntat în acompaniamentul întregii săli **Trăiască România**. Se făcuse ora 22 fix, după 4 ore de spectacol, după 4 ore de muzică şi poezie.

VICTOR NIŢA ■
Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Alte idei despre:

A FACE COMERȚ

Dincolo de vitrină

— Sînteți șefa Complexului „Bega" al I.C.S. Textile-încălțăminte, cea mai impunătoare unitate comercială din Timișoara, printre cele mai mari ale branșei. Sînteți, după cîte știm, și secretara Comitetului de partid al I.C.S. Textile-încălțăminte. Vă aflați, așadar, într-o poziție-cheie, într-un punct ideal de observare, de cernere, de aprofundare, de fapt de direcță „manipulare" — cum se zice în comerț, între cel ce umblă cu mărfuri — a problemelor negustoriei, așa cum se văd ele aici, pe malul Begăi. Lucrați de mult în comerț, tovarășă Solomia Giurgiu ?

— Din 1953.

— Ce făceați în 1953 ?

— Eram vînzătoare.

— Dv., șefii de magazine (inclusiv, dacă nu în primul rînd cei care ați început-o „de jos", de la raftul cu mărfuri), manifestați, după cîte am remarcat, o nesfîrșită nemulțumire față de tinerii vînzători de astăzi. „Nu mai sînt ca pe vremea noastră" ni s-a spus despre ei, într-un fel sau altul, de către toți cei pe care i-am chestionat, în interviurile pe teme comerciale pe care le-am luat pentru „Flacăra". Dv. ce le-ați reproșa acestor tineri ?

— Le reproșez foarte multe, așa după cum, cu voia dv., îi și laud pentru foarte multe. Dar reproșurile, ca și laudele, încercuie întîmplări și cazuri, se adresează deci însului, nu colectivului. Întrebarea dv. invită la un răspuns global, pe ansamblu. V-aș ruga s-o reformulați.

— Adică ?

— Dacă vreți să discutăm problema ca atare — adică felul în care tinerii vînzători își cunosc și își practică meseria — va trebui să cercetăm, înainte de toate, modul în care ei, acești tineri, pătrund în comerț. Mai simplu spus : cine sînt ei, de unde vin ? Unii vin de pe băncile școlilor de profil, ale liceelor economice, alții sînt absolvenți de școli care n-au nici în cîin, nici în mînecă cu comerțul.

— Și cum de ajung aici ?

— „Parașutați", cum spunea unul din interlocutorii dv. Au absolvit un liceu, au dat examen de admitere la o facultate, au căzut și, pînă la viitorul examen, își petrec o vacanță (o vacanță plătită !) la tejgheaua comerțului. Încurcîndu-și și ei niște treburi, niște preocupări, dar mai cu seamă încurcîndu-ne pe noi.

— Nu înțelegem : de ce-i primiți la tejgheaua dv. ?

— V-am spus : ei sînt „parașutați" aici. Cineva, undeva, sus, îi iubește, ei sînt băiatul prietenului lui X sau nepoata amicului lui Y, ei deci trebuie — nu-i așa ? — ajutați să treacă un hop, pînă cînd X sau Y vor izbuti să le facă un post mai bun. Pînă atunci, n-o să-i trimită într-o uzină, la strung, fiindcă strungul e o treabă mai grea, are și dinți, mușcă degetele, pe cînd pantoful și cuponul de stofă sînt maleabile, sînt cuminți, sînt ascultătoare... De prisos să vă mai spun că astfel de copii răsfățați socotesc „exilul" lor în comerț chiar așa : ca pe un exil. Și încă unul profund jignitor pentru ei. Drept pentru care procedează în consecință, tratîndu-l de sus, comițînd acte de indisciplină...

— Ceea ce spuneți dv. denotă că, pentru X sau Y, comerțul n-ar prea fi o profesie.

— Din păcate, în comerț se mai întîmplă ca și în fotbal : se pricep (sau cred că se pricep) foarte mulți, eludînd sau călcînd niște legi pe care negustoria, ca orice profesie, se întemeiază de cînd se știe.

— Dar o parte din tinerii vînzători — probabil, cei mai mulți — provin, spuneați, din școli de profil. Ei cum se prezintă ?

— Față de vînzătorii de altădată, față de ceea ce, să zicem, eram eu în '52, ei știu, evident, mai multe, au un bagaj de cunoștințe superior, deși...

— Deși ?

— Dv., în „Flacăra", într-unul din interviurile pe care le-ați dedicat comerțului, ați pus degetul — nu chiar apăsat, dar l-ați pus totuși — pe o rană ce nu-i o oarecare zgîrietură.

— Ne bucură că ne citiți. Pe ce am pus degetul, fără să apăsăm ?

— Zîceați undeva, nu chiar în serios, mai mult în glumă, asumîndu-vă declarat riscul „exagerării", că vînzătorul ultrașcolit de astăzi, știutor de calcul diferențial, ar putea capota la o elementară operație de adunare sau de înmulțire. Să știți că n-ați exagerat, să știți că lucrul ăsta chiar se întîmplă. Absolvenții noștri de licee economice se împiedică uneori în niște simple bonuri de casă. Adună și tot adună, nu dau de capăt, iar cînd dau de el (după ce-i trec sudorile !) e un capăt fals, cu greșeli în plus sau în minus.

— Care-s cele mai multe greșeli, cele cu plus sau cele cu minus ?

— Vreți să știți cine e cel mai furat, clientul sau magazinul ?

— Exact.

— Inventarul de anul trecut ne-a pus în fața unui minus în gestiune suportabil de magazin, ca provenind exclusiv din vina noastră, din neglijența noastră. Lucrurile s-au îndreptat, inventarul de anul acesta nu ne-a mai pus probleme, căci nu-i admisibil ca acolo unde lucrezi cu valori tangibile, pipăibile, unde măsori cu centimetrul, unde numeri nu în abstract, pe hîrtie, ci cu bucata reală, materială, să-ți lasă în plus sau să-ți lasă în minus. Cît privește înșelarea (a magazinului sau a clientului) făcută deliberat, deci hoția, aici măsura e una singură : cel în culpă e dat afară. Și, după caz, pus sub urmărire penală.

— Ce calități le mai cereți vînzătorilor dv., pe lîngă cinste ?

— Să fie niște buni avocați ai mărfii, să se pricepă s-o pledeze.

— S-o vîre pe gîtul clientului care venise, de fapt, să cumpere altceva...

— Să știți că ăsta-i secretul comerțului, asta e arta bunului negustor ! Vînzătorul să vîndă ce are, nu neapărat ce-i cere clientul. Mai mult : să vîndă ce vrea el să vîndă, nu doar ce are.

— Parcă nu prea sună — vă rugăm să ne iertați — cinstit...

— Uneori e mai cinstit decît s-ar crede. Vine, să zicem, o clientă mai corpolentă și cere o rochie dintr-un material înflorat. (I-a plăcut ei o astfel de rochie, a văzut-o la o „paradă a modei", pe un manechin cu forme de silfidă.) Un bun vînzător, chiar dacă are sute de rochii de-astea, o va convinge să-și cumpere una dintr-un material uni, care o să-i stea mai bine. Fiindcă lui, bunului vînzător, nu-i e indiferent cum arată clientul pe care l-a îmbrăcat, el ar vrea ca acest client să-i aducă alții, ca reclamă vie (și gratuită...) a magazinului.

— Deci încă o calitate impozabilă vînzătorului: bunul-gust. Se fac teste de bun-gust asupra tinerilor care intră în comerț ?

— Se fac — ca la toate școlile — doar teste asupra cunoștințelor matematice și de limba română. Teste privind profesia ca atare (de bun-gust, politețe, răbdare, spirit atent și prevenitor, calități fizice, care iarăși nu trebuie ignorate, știut fiind cît contează un vînzător prezentabil în atragerea clienților... și a clientelor !) nu se fac.

— Matematica e necesară, asta-i clar, la fel de necesară e și româna ; măcar dacă testul la ultima ar fi mai sever și mai de durată, ca să mai plivească din excesul de vegetație care colorează limbajul unor vînzători.

— V-aș ruga să mai notați totuși un lucru : că există în comerțul nostru, inclusiv aici, la „Bega", și destui vînzători pricepuți, implicit în arta conversației... 75 la sută din personalul nostru sînt oameni tineri și foarte tineri, dar cu ei, cu acești băieți și cu aceste fete fără prea mare experiență, noi vindem zilnic mărfuri în valoare de peste 2 milioane de lei.

— Am notat. Vă felicităm. Ați putea vinde și mai mult ? Aveți tot ce-și dorește clienții ? Judecînd după vitrinele magazinului (pe care le-am cercetat și noi, îngroșind mulțimea admiratorilor ce stau cu nasurile lipite de ele), s-ar zice că sînteți dotați cu destule mărfuri îmbietoare.

— Nu tot ce vedeți în vitrine se află și-n magazin.

— Dar unde ? În depozit ?

— Nici în depozit, fiindcă ne străduim ca depozitul să nu-și merite numele, să nu prea „depoziteze", să fie doar ca o gară de tranzit, de fapt ca o haltă de foarte scurtă oprire în drumul mărfii spre magazin.

— Atunci, unde sînt mărfurile din vitrine ?

— Unele, exclusiv în vitrine. S-a decis cîndva că arta amenajării unei vitrine nu e de nasul nostru, al negustorilor, ea comportînd o specializare deosebită, cea a „vitrinierilor" de profesie. Foarte bine, așa să fie, numai că vitrinierul nu-i încadratul meu, el nu-mi schimbă zilnic vitrina, astfel încît aceasta să reflecte prompt și exact ce am în rafturi. El vine la cîteva săptămîni, cînd niște mărfuri așezate sub cristalul vitrinei au dispărut, s-au epuizat, apărînd între timp multe altele despre care clientul, limitat la „informația" din vitrină, habar n-are. Mie, negustorului, nu mi se-ngăduie „imixtiunea" în vitrina care mă reprezintă. Pare paradoxal, dar așa e !

— Mai sînt și alte paradoxuri în comerț ?

— Despre cel mai grav, adică despre faptul că nu noi, comerțul, determinăm industria în ce produce și cît produce, s-a mai vorbit. Așa cum s-a mai vorbit și despre necesitatea unor raporturi directe, la scara marilor măgazine, între vînzător și producător, raporturi ce s-ar răsfrînge, cred eu, mai mult decît pozitiv în șubrezirea (să nu-i zicem chiar anularea !) amintitului paradox, ca și în scurtarea distanței dintre fabrică și magazin. Rămînînd la respectivul paradox, va trebui să adăugăm, pe de altă parte, că nimic nu trebuie absolutizat. Chestiunea aprovizionării cu mărfuri a populației e mult prea importantă, mult prea vastă, mult prea complexă ca s-o faci monopolul, exclusiv și exclusivist, al comerțului. Nu te poți da, într-o astfel de problemă majoră, doar pe mîna unui singur factor, care-și are propriile interese, deci propria subiectivitate într-o serie de privințe. Deci să nu cerem, poate, chiar să „determinăm" industria, ci mai curînd „s-o influențăm" mai mult. Iar dacă privim astfel lucrurile va trebui să observăm, autocritic, și niște neregului care ne aparțin, care țin de modul în care noi, negustorii, știm să cultivăm relații bune și profitabile cu industria. Mărfurile de care avem nevoie le contractează, la ceasul de față, merceologii. Dar nu ei stau la tejghea, nu ei știu ce-și doresc clienții și, în ultimă analiză, nu ei răspund de îndeplinirea planului magazinului, ci vînzătorii. Ceea ce vreau să spun prin acest exemplu (și, evident, ar mai fi și altele...) este că s-ar putea găsi niște modalități de lucru mai eficiente prin rezultate în promovarea relațiilor fabrică-prăvălie-public.

— Ce cuceriri, ce lucruri bune, care ar merita consolidate și extinse, și-a asumat în anii din urmă comerțul nostru ?

— O serie de noutăți de organizare, o serie de tehnologii moderne. Numai că unele s-au oprit la jumătate de drum. Toată lumea salută formele noi, operative, dinamice de vînzare, cum sînt autoservirea sau alegerea liberă la raft. Cît timp însă ele nu-s puse perfect la punct, nu-s împinse la consecința maximă a eficienței, eu rămîn — vă rog să-mi dați voie ! — un pic mai conservatoare. Eu cred încă în comerțul „la tejghea", deci în virtuțile dialogului clasic între vînzător și client.

— Da, știm, dialogul acela în care, cum ne spuneați, primul îi vîră celuilalt pe gît tot ce vrea el...

— Asta-i negustoria, așa a fost și așa va fi !

— De fapt, ce vă displace la noile forme ?

— Într-o seamă de cazuri, ele mai mult păgubesc comerțul. În condiția în care, la raioanele cu autoservire, nu există alt sistem de control asupra cumpărătorului decît vigilența ochiului vînzătorului, negustoria nu mai e negustorie, ci un joc (trist joc !) de-a hoții și vardiștii. Vînzătorul nu mai e un sfătuitor, un prieten, un partener de dialog, ci un bănuitor detectiv, care pîndește toate gesturile clientului. Iar clientul, ultragiat de privirile vînzătorului-paznic, îi întoarce adesea niște ochi la fel de întunecați. Fiecare se grăbește să scape de celălalt. Cine cîștigă dintr-o asemenea grabă ? Comerțul, în nici un caz.

— Sînt mulți clienți care fură ?

— Oricît de puțini ar fi, privirea scormonitoare a vînzătorului tot se justifică.

— Dar sînt mulți ?

— E greu de stabilit. Judecînd după cei pe care-i depistăm, numărul lor nu-i chiar alarmant.

— ...Iar judecînd după lipsurile din rafturi descoperite seara, la încheierea magazinului, nu-i concludent, căci nu se poate determina exact cît e opera musafirului și cît a omului dinăuntru. Dar să nu fim prea aspri, ca să nu nedreptățim pe nimeni. Ce v-am ruga să ne spuneți, în încheiere, ar fi doar atît : se simte nevoia de mai mult nou în comerțul nostru ?

— Desigur. Cu condiția să nu renunțăm la vechi doar fiindcă-i „vechi" (cazul comerțului „la tejghea" !), ci, în niște forme care și-au dovedit eficacitatea, să turnăm un spirit nou, ținînd de exigențele moderne ale profesiei, de slujirea devotată și pasionată a publicului.

— Vă mulțumim. Credem că aveți dreptate.

Omul sfințește vadul

— Ca să ajunem aici, în biroul dv. — biroul șefului de unitate al „Comalimentului" din Magheru 30, mai știut și sub numele de „Leonida" — a trebuit, tovarășe Nicolae Popa, să ne cerem scuze de-o sută de ori, tot călcînd pe pantofii clienților care vă umplu magazinul. Totdeauna e îmbulzeala asta ? Sau astăzi e o zi cu stea în frunte, binecuvîntată de mărfuri rare ?

— Aproape totdeauna e așa. În fiecare zi lucrătoare, între 6 dimineața și 8 seara. Duminica, între 6 și 12 dimineața.

— Și e bine așa ?

— De ce să nu fie ? Înseamnă că merge treaba. Unde-s mulți clienți se vinde mult, nu ?

— S-ar mai putea judeca și altfel : că oamenii nu prea găsesc ce vor și vizitează magazin după magazin, supraaglomerîndu-le pe toate.

— Dar oamenii aceștia cumpără ! Iar cînd nu prea găsesc ce vor, cum ziceți dv., cumpără cu atît mai virtos din ce găsesc. Pare ciudat, nu ?, dar să știți că nu-i un paradox, e o realitate a comerțului. În epocile cînd prăvăliile oferă maximumul, clientul ia pe alese, pe degustate, e mofturos, nu se uită la lucruri de mîna a doua, nici nu-și face provizii pe termen lung. În celelalte epoci el ia orice, uneori cu toptanul, bucurîndu-l pe negustor, scăpîndu-i de mărfuri mai greu vandabile, făcîndu-i planul cu vîrf și-ndesat.

— Interesant ! E o subtilitate a comerțului care ne-a scăpat. Acum, în cunoștință de cauză, vom proceda în consecință. Totuși, aglomerația de care vorbeam vi se pare chiar firească ?

— Nu uitați că ne aflăm în inima Bucureștilor, în centrul centrului, unde afluența publicului e maximă.

— Dar tot aici, în centrul centrului, densitatea „comalimentelor" și a magazinelor cu profil înrudit e cea mai mare. Vizavi de dv. sînt magazinele alimentare din Piața Amzei, cîțiva pași mai încolo, tot pe Magheru, e „Unicul", în coasta dv. e „Premiatul" recent deschis. Sînteți flancați de prăvălii cu alimente care ar trebui să preia și să subțieze șuvoiul clienților.

— Sînt și ele la fel de aglomerate. Știți de ce ? Fiindcă rețeaua magazinelor noastre este — cum să vă spun ? — o rețea încă fără ritm, fără fluență...

— Fără cursivitate...

— Cam așa. Colo e strangulată în niște noduri, dincolo se destramă în mari spații albe. De la noi în sus, trecînd prin Romană spre Piața Victoriei și mai departe, pînă-n Filantropia, nu mai e nici o „alimentară". Tot omul din partea aceea o ia spre centru. Și primul popas îl face la noi. Fiindcă sîntem primii din calea lui și fiindcă „Leonida" e „Leonida", vad vechi, cunoscut de vreo patru decenii.

— Ce înseamnă un vad comercial ? O prăvălie așezată unde trebuie, unde-i nevoie de ea ?

— Da, și asta. În primul rînd asta, dar să știți că vadul și-l face și negustorul. Nu-i totul să te-așezi la o răscruce de drumuri și oameni, într-un punct aglomerat, ci să și știi să aglomerezi un punct, să-i faci căutat. E prima lege a meseriei noastre.

— Dacă-i așa, dacă există o „lege a vadului" de ce se tot fac și se tot desfac magazine ? De ce magazinul de pescărie „Delta" s-a transformat în altceva ? De ce, peste drum de „Delta", „Librăria Academiei" a schimbat cărțile pe cosmetice și capoade ? Cine răspunde de alegerea unui

vad și mai ales de menirea lui? Și cine plătește — oăci asta costă! — desfacerile și prefacerile de magazine?

— Ne întoarcem la ce discutam adineaori, privitor la rețeaua comercială. Într-un interviu pe care l-ați publicat nu demult în „Flacăra", directorul adjunct al magazinului „Bucur-Obor", tov. M. Iosiper, afirma că încă n-am avea o concepție clară, de perspectivă asupra acestei rețele. Cred că are dreptate. Dar cine plătește oalele sparte sau retopite și transformate, asta nu mai știu. Chestiunea mă depășește. Ce știu eu este ce se petrece aici, la „Leonida".

— Faceți de mult negustorie cu alimente?

— De vreo patruzeci de ani. Ca și colegul meu de tură, Dumitru Cîmpeanu, încărunțit și dînsul lîngă tejghea.

— Ați învățat deci meseria la patron. Ați mîncat multă bătaie pînă v-a uns „vînzător la raft"?

— Întîi m-a uns (după multă bătaie!) „băiat la coș", pus să duc mărfurile pe la casele clienților. Ca să ajungi „la raft" trebuia, cum se zice astăzi, să treci prin „teste" care nu erau de colea.

— Cei de azi, de cum absolvă școala comercială își și iau în primire raftul.

— Da, „testul" lor începe cînd, de fapt, ar cam fi trebuit să se încheie.

— Deci și concepția asupra pregătirii vînzătorilor e în suferință?

— Obligată de niște factori obiectivi. N-avem (ați mai scris-o în „Flacăra") îmbulzeală de amatori pentru profesia noastră. Tinerii Bucureștilor, ca pretutindeni, dar parcă mai mult ca alții, preferă industria sau preferă cartea. Eu am în schemă 48 de vînzători, dar în magazin sînt 35—38, restul fiind în concedii, bolnavi sau absenți. Deci lucrez, practic, cu două treimi din personalul necesar. (Una din explicațiile aglomerării din magazin e și asta: vînzătorii nu prididesc să țină pasul solicitării.) Cum să mai facem „teste", cum să mai fim mofturoși și pretențioși, cum să-i mai zicem lui X sau lui Y: „Tu nu ești de noi, n-ai stofă, fă bine și lasă-ne-n pace!"?

— Și dacă totuși X sau Y nu-s buni, ce faceți?

— Ne chinuim cu ei cum putem.

— Și dacă totuși chinul nu-i de nici un folos?

— Îi punem la dispoziția întreprinderii, adică a forului nostru superior.

— Și forul ce face cu ei?

— Îi plasează la alte magazine.

— Poate fi bun pentru alții ce-a fost rău pentru dv.?

— Greu de crezut. Dar asta-i situația, n-avem oameni.

— Poate că meseria dv. nu le oferă condiții care să-i ispitească și să-i rețină. Se cîștigă prost?

— La noi, la „Leonida", cîștigul mediu lunar trece de 2 100 lei.

— Deci fetele care stau în raionul de autoservire, supraveghind niște clienți, cîștigă uneori mai bine ca tractoriștii.

— Asta le spun și eu. Pentru munca pe care-o fac și pentru banii pe care-i iau, și-ar putea da o silință mai mare ca să ajungă buni vînzători.

— Ce înseamnă un bun vînzător?

— Un om care știe să-ți vîndă marfa. Care știe să te atragă prin competența lui în materie, prin serviabilitate, prin politețe. E și el, desigur, un om ca toți oamenii, cu nervii lui, cu susceptibilitățile lui, astea nu se pot extirpa, dar se pot camufla sau educa. „Bine, nea Popa, îmi zice cîte unul, dar cum să nu-mi ies din fire cînd clientul vine nervos de unde-o veni și se descarcă pe mine, fără să-i spăr cu nimic? El să mă-njure și eu să tac?" Măi, îi spun, cînd simți că nu te mai poți stăpîni apleacă-te sub tejghea, fă-te că nu știu ce cauți pe-acolo, trage pe înfundate injurătura ce-ți stă pe limbă, dar cînd te ridici să fii calm, să zîmbești.

— Revenind la atragerea tinerilor în meseria de negustor, cum credeți că s-ar putea rezolva problema?

— Apelînd, pentru comerțul bucureștean, și la tinerii din alte zone, nu numai din Capitală sau din comunele suburbane. (Cel puțin ultimii ne dau cel mai mult de furcă. Părinții lor sînt grădinari, deci odraslele stau pe parale bune, de ce și-ar mai da interesul în muncă? Vin în comerț, că li se pare mai ușor ca-n fabrică. Și vin doar fiindcă acolo, în suburbana lor, niște notabilități le mai bat uneori în poartă și-i întreabă care îi-i rostul, cum stau cu parazitismul?) Pe vremuri, comerțul bucureștean era în mîinile moldovenilor și ale oltenilor, primii făceau negustorie cu mărfuri industriale, ultimii cu produse agroalimentare. Se „trăgeau", cum se zice, unii pe alții, fratele mai mare îl aducea și pe mezin, copiii tot în comerț și-i băgau, se întemeiau familii de negustori din tată-n fiu. Nu zic că lucrurile s-ar putea repeta, zic numai că aria de investigare a personalului necesar comerțului ar putea fi mai întinsă.

— De ce în Transilvania sau în Banat — toată lumea o spune — comerțul e mai civilizat, vînzătorii sînt parcă din alt aluat?

— Tocmai de-aceea: fiindcă acolo e o tradiție mai solidă. Dar văd că iarăși mă provocați la chestiuni care mă depășesc. Ce vă spun eu e doar așa, un punct de vedere.

—Noi așa facem, prin interviurile pe care le dedicăm comerțului: colectăm puncte de vedere, propuneri, sugestii... Să lăsăm acum vînzătorii, adică modul în care vindeți, și să ne oprim la chestiunea esențială, la ce vindeți. Aveți ce vinde, răspundeți solicitărilor clientelei dv.?

— Cantitativ, da. Cu excepția unor mărfuri temporar deficitare. Calitativ, mai puțin. Există încă o uniformitate a mărfurilor alimentare, care se înnoiesc și se diversifică într-un ritm mult prea lent. Stați, n-am spus bine: industria noastră fabrică noutăți, știm că le fabrică, numai că noi nu le prea vedem.

— De ce nu le cereți?

— Nu știm ce să cerem, informațiile noastre în materie fiind destul de vagi. Cu niște ani în urmă, fabricile de preparate din carne, de mezeluri, de brînzeturi, de diverse legume etc. organizau în incintele lor, spre știința noastră, a negustorilor, prezentări de produse noi. Acum, nu știu de ce, n-o mai fac. Cît privește oferta cooperației, care-i cea mai complexă, date fiind seriile numeroase cu care lucrează, ea este practic necunoscută, n-o însoțește nici o publicitate. Desigur că, la niște verigi mai înalte din lanțul comerțului, toate aceste noutăți și oferte sînt cunoscute. Eu însă, cel de la tejgheaua „Leonidei", cel aflat în zilnic și strîns dialog cu publicul, cu dorințele lui, nu le știu.

— Să eliminăm aceste verigi? Să promovăm relații directe între producător și cel ce-i desface marfa?

— Să se găsească niște modalități mai operative de așezare a noului pe tejghelele noastre.

— Eh, unde-s vechii comiși-voiajori, cei ce desfăceau pe tejghea valiza cu noutăți!

— Avem în comerț „merceologi voiajori". De cîteva săptămîni, ei acoperă și un sector în care nu existau, cel de legume-fructe. I-am salutat, fiindcă scurtează drumul dintre noi și marfă. Ei vin, deocamdată, doar pentru receptarea comenzii ferme. Încă nu și pentru a-ți prezenta noutățile branșei. Dar poate că, în timp, o vor face.

— Nu ne-ați răspuns precis, prin „da" sau „nu", la întrebarea dacă s-ar impune relații directe între dv. și producători.

— S-ar impune, cel puțin la mărfurile diversificate. Nu, evident, la cele de tonaj, care țin de o amplă și riguroasă planificare la scara țării. Legătura directă cu furnizorii n-ar fi valabilă decît la nivelul marilor magazine.

— Dv. sînteți șef de mare magazin, dar, sincer, ca vechi cavaler al tejghelei, n-aveți uneori nostalgia micii prăvălii, unde știai cu ochii închiși la care raft să te duci, unde negustorul te cunoștea, ghicea ce vrei și cu ce să te-mbie?

— Cred că în peisajul nostru comercial este loc pentru toate, și pentru magazinele mari, și pentru cele mai mici, cu condiția să ții seamă de ceea ce am numit „legea vadului". Cît despre unitățile mici, nostalgia lor o resimt mai ales în ce privește bodegile, cafenelele. Bucureștii nostri n-au asemenea locante intime, doar cu cîteva mese, în care un tînăr să-și invite logodnica sau doi vechi prieteni să se confeseze în liniște. Dacă ar fi fost după mine, aș fi deschis nu una, ci un lanț de astfel de locante, să zicem la parterele unor case cum sînt cele de pe Ana Ipătescu sau din alte zone cu un cadru adecvat.

— Dac-ar fi după dv., ce alte măsuri ați mai lua pentru binul mere al comerțului? Cu ce ați începe?

— Firește, cu marfa.

— Ce ne mai spuneți la capitolul marfă?

— Că trista problemă a ambalajelor continuă să fie tristă. Că produsele noastre te resping prin sticle greoaie, care-ți sparg dinții, prin cutii metalice care ruginesc, acrind conținutul, prin cartoane care se rup, împrăștiindu-și sfărîmăturile în interior, iar interiorul împrăștiindu-l afară, prin etichete-reclame ce nu te fac niciodată să salivezi de poftă, dimpotrivă. Ieri ne-au sosit niște cutii cu „mazăre mijlocie" pe care fabrica (ce greșeală!) a lipit niște etichete frumoase, din cele cu care ieșim la export. S-a bătut lumea pe cutiile astea, deși în ele era tot „mazărea mijlocie" pe care-o știm, care zace în rafturi. Și dacă tot vorbim despre ambalaje, notați, vă rog, că obligativitatea primirii de sticle goale a fost uitată de unele magazine. Drept pentru care cei ca noi (care am înțeles să ne conformăm) sîntem invadați de sticle, de munți de sticle, vin oameni cu sticle chiar și din comunele suburbane. Avem un camion care doar asta face: cară navete cu sticle goale la secțiile de primire ale diverselor întreprinderi. Și fiindcă am ajuns la aceste secții, mai notați că unele din ele, cum sînt „Vinalcool-Obor" și „Ulei-Muntenia", ne resping mii de sticle, pe motiv că ambalajele de lemn sînt degradate. Că ele se mai și degradează în urma manipulărilor repetate, asta-i firesc. Dar cine să le repare? Nu noi avem ateliere de reparat, ci chiar respectivele secții. O să spuneți că-i vorba de lucruri mărunte, de fleacuri. Dar ele apasă asupra eficienței, ne costă bani, ne măresc consumurile. Ne mai răpesc și din timpul pe care ar trebui să vi-l dăruim dv., clienților. Ne mai ascut și nervii pe care n-ar trebui să vi-i dăruim.

— Haideți să isprăvim, că negustoria-i poveste lungă. Am început cu vadul, s-o sfîrșim tot cu el. Pe scurt, în încheiere: cum se creează, se menține și se dezvoltă un vad? Să nu ne spuneți că e nevoie de marfă bună și de vînzători ca lumea, că asta ne-ați mai spus-o și o știam și noi. Spuneți-ne altceva.

— Eu — cum se zice — cam atîta aș fi avut de spus.

— Nu v-am întrebat dacă beneficiarul, negustorul adică, e consultat cînd se decid construcția unui vad, proiectul lui, modul lui de organizare.

— Probabil că e. Dar, după cîte știu, nu beneficiarul direct, nu cel ce la în primire vadul, ci cel de la eșaloanele superioare.

— Vă mulțumim. Vom ajunge cu întrebările noastre și-acolo.

ILIE PURCARU
DAN BÎRLĂDEANU

Ce știm și ce nu știm despre Electrecord?

Înainte de a intra într-o curte interioară pe Calea Călărași, la numărul 11, nici nu bănuiam unde se ascunde Casa de discuri „Electrecord". Faptul că nu este așezată la stradă, aveam să aflu, constituie un mare noroc întrucît zgomotul și tumultul orașului ar fi un obstacol greu de trecut pentru finețea și calitatea înregistrărilor. Pentru că tot sînt pus pe mărturisiri, declar că nici despre drumul unui șlagăr, să zicem, spre ascultător prin intermediul discului nu știam prea multe. Ceea ce urmează am văzut sau am auzit, în cea mai mare parte, de la directorul Casei de discuri, Grigore Petreanu, și de la Daniela Caraman-Fotea, șefa redacției muzicale, gazde amabile, avizate și interlocutori plăcuți.

Într-o sală lungă, o mină de redactori stau în spatele unor birouri prin fața cărora se perindă din cînd în cînd colaboratorii. Lucrul acesta se întîmplă cînd redactorii nu sînt la înregistrări sau pe teren la frecventele întîlniri cu reprezentanții comerțului cu discuri și casete, pentru contractări. Spre exemplu, la data vizitei noastre, Vasile Sirli, secretarul responsabil al Casei de discuri, se afla pe teren. De muzica simfonică se ocupă Adriana Dan, opera și literatura aparțin ca domeniu lui Ștefan Bonea, muzica populară Stelei Nachi și muzica corală lui Cristian Păunescu. Cînd începe nunca la o înregistrare adevărată, redactorul trece la pupitru și maiștrii de sunet intră în rol. Din acest moment își pot pune în valoare măiestria. Cei mai valoroși sunetiști se numesc Cornelia Cotaibă, Vasile Sibana și Fredi Negrescu. Cu toții, redactori și maiștri de sunet, formează o familie, iar munca în echipă este un fapt de care se poate convinge oricine a aruncat o privire peste un studio de înregistrări. Microfoane, pupitre, magnetofoane, cabluri și acești oameni care roiesc în jurul interpretului și încearcă, precum publicul unei săli entuziaste, să scoată totul sau în orice caz cît mai mult de la interpret. Vor ca interpretul să nu fie rigid, să se simtă ca la el acasă, într-un cuvînt să-l bine dispună chiar dacă el nu are motive. Pianistul Dan Grigore era programat cu o înregistrare Enescu. Regreta, ca dealtfel și interlocutorii noștri, absența unui pian de concert de calitate foarte bună. Fără acest pian, mulți interpreți de valoare refuză vreo colaborare cu „Electrecordul". La Dan Grigore, din fericire, s-a găsit înțelegere și s-a încercat suplinirea lipsei pianului prin măiestria interpretului și a înregistrărilor. Pianul de care vorbim are nici mai mult, nici mai puțin decît 20 de ani și se spune că și-ar fi făcut datoria.

Foarte adesea au loc înregistrări cu țărani, cu rapsozi, și ele se bucură de un foarte mare succes. Grigore Petreanu ne povestește despre Domnica Trop, o tînără țărancă din Izverna, o localitate mai izolată, pe undeva pe lîngă Baia de Aramă. Această fată este o comoară de folclor. Posedă lucruri de o rară frumusețe ce egalează și întrec mulți profesioniști. În tehnica înregistrărilor se poate fragmenta un întreg pentru ca apoi bucățile să fie puse cap la cap. La un concert se trece peste un lucru mai puțin izbutit și nu se reia. Aici la „Electrecord", oameni cunoscători și atenți descoperă imperfecțiunile și o nereușită poate fi reluată. Domnica Trop execută piese vocale de foarte mare valoare și cîntă cu atîta simțire că nu se poate să nu placă cuiva. Luînd-o de la capăt, de multe ori nu mai cînta la fel, ba mai schimba și cîte un cuvîntel.

După cele două întîmplări cu interpreți, să ne apropiem mai mult de ceea ce înseamnă o casă de discuri a cărei existență se justifică tocmai pentru a satisface nevoia de discuri. Discurile și casetele românești se realizează, deocamdată, în cîteva secții de producție. În ultimii ani a crescut zdravăn numărul cumpărătorilor de discuri și o mărire a capacității secțiilor productive se impunea. Se lucrează la finalizarea unei investiții mari în cartierul Militari, o fabrică de discuri și casete ce este pe cale să intre în producție. Astfel, pe la jumătatea anului viitor nevoile pieței vor fi satisfăcute pe deplin. Prin intrarea în funcțiune a noii fabrici, casa de discuri nu va face numai un schimb de locuință, ci își va dubla producția de discuri, iar cea de casete va crește de cinci ori.

Desigur, problema repertoriului este, ca și în cazul altor instituții de cultură, problema numărul unu. Prin mijlocirea discului și a casetelor, „Electrecordul" contribuie la educarea oamenilor, la ridicarea nivelului de cunoștințe al maselor. Ca o primă datorie o constituie promovarea valorilor naționale și după aceea a valorilor universale. Formula „de toate pentru toți" nu se poate realiza oricum. Pentru toți înseamnă și pentru toate gusturile: de la rafinați, la cei cu o cultură medie sau chiar la aceia cu o cultură în formare. Aceasta înseamnă că „Electrecordul" nu trebuie să facă lucruri ieftine, ci lucruri foarte accesibile, de mare popularitate. Mai concret, cîntece, basme și povești cam două-trei discuri pe lună, discuri de literatură română și limbi străine în colaborare cu Ministerul Educației și Învățămîntului, proză, versuri în lectura actorilor și uneori a poeților și discuri muzicale. Casa de discuri seamănă mult cu o editură, avînd plan în care apar lucrări noi, dar și reeditări. Scoate cam 200 de titluri pe an în dorința de a satisface nevoile tuturor, pe categorii de virstă și zone, în special cînd e vorba de folclor. Casa de discuri are un catalog în care intră toate discurile editate de la începuturi și pînă la zi. Comerțul poate comanda tot ce este în catalog. Cele mai multe din discurile Mariei Lătărețu au la bază înregistrări realizate în 1955, adică în epocă. Ultimul disc, „Vă las cîntecele mele", dovedește permanența unor înregistrări în circulație. Nici un disc, odată editat, nu moare. Matrițele unui disc apărut se păstrează și oricînd ele pot fi scoase pentru a executa chiar și numai 100 de discuri, dacă ele sînt comandate de comerț. Deci, spre deosebire de edituri unde literele culese se aruncă, fiind imposibilă păstrarea lor, în materie de discuri orice reeditare este posibilă. Avem matrițele în raft, o matriță este o foaie de nichel și procesul tehnologic ne permite să facem oricîte copii doresc cumpărătorii. O editură nu poate să facă așa ceva. Un catalog se constituie din suma discurilor editate pînă la un moment dat și în el se păstrează tot ce e viabil și mai poate circula, de prin 1955 încoace. Există și discuri mai vechi, de pe vremea patefonului, reeditate cu mult succes. La muzică ușoară nu mai este nimic traînic din perioada anilor 1955, pe cînd la Maria Tănase majoritatea înregistrărilor datează de prin 1955—1956, adică din perioada discului microsion. În felul acesta s-au acumulat multe titluri, unele își pierd valoarea de circulație precum „Tropa, tropa", pe care nu-l mai cumpără nimeni, deși în virtutea inerției mai figurează în catalog.

Cu sau fără voia oamenilor de la „Electrecord", Gică Petrescu este cea mai mare vedetă a momentului în muzica ușoară. Îl urmează îndeaproape formația „Sfinx". Muzica lui Gică Petrescu este gustată de toate vîrstele. Este și meritul lui, dar și o oarecare criză a muzicii ușoare. „Electrecordul" propune, iar publicul alege și comandă. Sigur, casa de discuri are mijloace de a influența publicul și uzează de acestea. Nu de puține ori oamenii „Electrecordului" își fac o datorie din aceasta, emisiunile de radio și televiziune ale Danielei Caraman-Fotea fiind binecunoscute.

Oricît ar fi de specializați în munca lor, redactorii „Electrecordului" au consilieri ce sînt în comisii, niște personalități de autoritate indubitabilă: cu ei se recepționează noile achiziții, cu ei se zice da sau se respinge ce este deja făcut. Printre consilieri figurează Alexandru Pașcanu, Tiberiu Alexandru, Sergiu Sarchizov, Laurențiu Profeta, Dan Zamfirescu și Ion Horea, pentru literatură, Petre Codreanu și Teodor Bratu.

Centenarul Enescu este întîmpinat de „Electrecord" cum se cuvine: toată creația lui Enescu sau, cum se spune, integrala Enescu stereo este în lucru. Înregistrările au fost începute în anii '54—'55, dar erau înregistrări mono. De trei ani a demarat o muncă titanică și pînă în februarie 1981 vor fi terminate și prezente pe piață înregistrările tuturor creațiilor lui Enescu.

Un aparent paradox — înregistrările de operă sînt foarte căutate. Există, la noi, o școală de operă cu mari cîntăreți și de aici mulți admiratori. Daniela Caraman-Fotea ne-a declarat că apogeul celebrității artiștilor depășește aproape totdeauna maximum de formă vocală. Laureații concursurilor internaționale sînt propuși pentru a avea discuri. Consacrarea urmează după aceea. Directorul Grigore Petreanu ne spune că după ani de zile există în catalogul „Electrecord" tot ce este mai important în literatura muzicală universală. „S-a încheiat cu o simfonie și două concerte în 1954. După atîția ani există un catalog complet cu toate epocile creatoare și stilurile respective. Desigur, munca aceasta nu se poate termina niciodată. La fel ca într-o casă cînd începi să pui tot ce trebuie și nu ești mulțumit".

Există un public din ce în ce mai numeros și avizat pentru muzica de aleasă factură. Tirajele au crescut la genurile mari: muzică simfonică, de cameră, operă și balet. În rîndul formațiilor de muzică ușoară, „Sfinx" se bucură de mare succes, de mare popularitate. Jazzul nu face tiraje spectaculoase cu excepția lui Gioni Răducanu. Dorința celor de la „Electrecord" este de a înregistra Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar pe viu, cu aplauze, în studioul propriu, o fostă sală de cinematograf, amenajat fonic, cu scenă. Se intenționează participarea unui public și preluarea spectacolului, transpunerea lui pe casete. Se va ieși cu acest prilej, din tiparul înregistrărilor studio și toată lumea este convinsă că va ieși frumos, evenimentul fiind așteptat cu deosebit interes.

Discurile și casetele au pătruns aproape în fiecare casă. Spațiul și capacitățile de producție se vor mări începînd cu anul viitor. Acest mic colectiv, al „Electrecordului", e pus pe fapte mari. Înregistrările de pînă acum și cele care vor veni sînt la dispoziția noastră, a cumpărătorilor. De noi depinde ceea ce ei vor scoate pe piață în anii viitori. Mai ales că, lucru atestat și de sociologi, cumpărătorii de discuri cer ceea ce cunosc dinainte, ceea ce a ajuns la urechea lor prin alte mijloace de informare, de difuzare a culturii, și a plăcut înainte de a apărea pe disc și casetă „Electrecord."

ION PREDOȘANU

MIERCUREA CIUC, „CETATE A HOCHEIULUI“

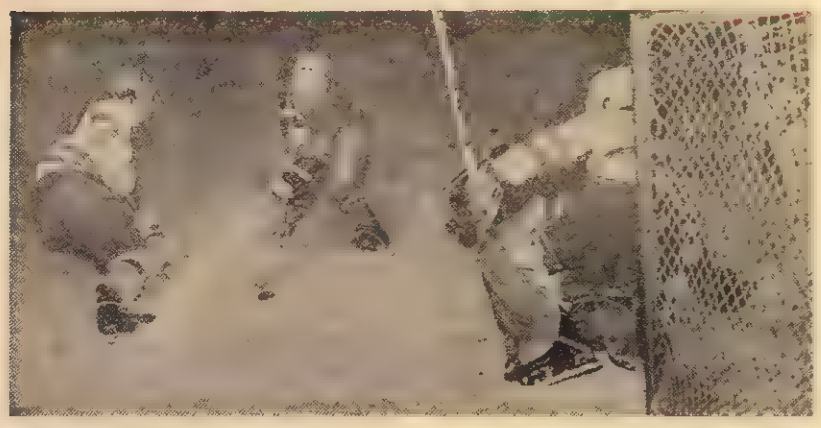

„Așa ceva am putea face și noi !“, exclamă cel care acum întruchipează legenda vie a hocheiului din Miercurea Ciuc, Vákár Lajos. Era prin 1929, cînd el și tinerii lui prieteni au văzut la cinematograf o secvență de hochei. Apoi, cu crose improvizate, cu o radieră „botezată“ puc și cu mult-mult entuziasm o echipă a început să atragă simpatizanți pentru noul sport. În scurt timp, micuțul orășel de la poalele Harghitei era cucerit !

Anii au trecut, generațiile de sportivi s-au succedat unele după altele și faima hocheiului din Miercurea Ciuc a depășit demult granițele țării. De la primul meci disputat oficial la Miercurea Ciuc, în compania Tenis Clubului Român din București, și pînă azi faptele și numele de răsunet s-au rînduit an după an în zidăria „cetății hocheiului“. O dragoste statornică a întregii suflări a orașului pentru acest frumos și bărbătesc sport l-au dus din ce în ce mai sus. Cinci titluri de campioni naționali de seniori, șase locuri secunde, zeci de titluri de campioni de copii și juniori, echipe de legendă ca I.P.E.I.L., Recolta, Voința, Progresul, Avîntul și, mai nou, Sport Club, „Lyceum“ și un alt Progresul, nume de neuitat ca Vákár, Sprencz, Szabó, Czáka, Takáca, Varga, Basa și mulți alții, au făcut ca anul trecut sărbătoarea a cincizeci de ani de hochei în Miercurea Ciuc să fie plină de strălucire. Momentul culminant al jubileului l-a constituit dezvelirea unicului monument din țară dedicat hocheiului.

Dezvoltarea hocheiului la Miercurea Ciuc este sufletește legată de activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Cu prilejul unei dintre primele vizite făcute în județul Harghita, secretarul general al partidului a vizitat și șantierul noului patinoar artificial acoperit, dînd prețioase indicații cu privire la dezvoltarea sportului respectiv, a tradiției locale. Nu mult timp după aceea, în centrul orașului și-a etalat silueta mîndră noul patinoar, unicul din țară care își poate menține gheața pe tot parcursul anului.

Existența unei baze materiale deosebite a impus reorganizarea hocheiului local. Se dorea performanța înaltă. Dacă și pînă acum zece ani Miercurea Ciuc a fost principalul „furnizor“ de hocheiști pentru performanță, activitatea de creștere și formare a sportivilor, în aceste condiții noi, trebuia să fie îmbunătățită. În cadrul Liceului nr. 1 din oraș a fost înființată o clasă de hochei, după ce puțin mai înainte luase ființă Școala sportivă cu profil de specializare. La rîndul său, noul club de sporturi de iarnă, Sport Club Miercurea Ciuc, avea și el o pepinieră proprie. Prin acesta, sutele de copii, care vara și iarna băteau pucul pe străzi, prin curți, pe orice petic de gheață și asfalt, au fost cooptați într-un sistem de pregătire organizat și și-au început primii pași în hochei sub îndrumarea unor tehnicieni competenți. Printre micuții de atunci, „internaționalii“ și „olimpicii“ de azi, Antal Előd, Miklos Tibor, Gáll Sándor, frații Nagy, Solyóm (în prezent la Dinamo București), Prakab, Todor (la Steaua) și mulți alții. Mai precis, majoritatea celor peste 100 de hocheiști din Miercurea Ciuc joacă în zece echipe din prima divizie a țării ! Cu toții au trecut pe la școala de hochei din Miercurea Ciuc și au fost îndrumați de Szabó István, Ferencz János, Antal Zsombor, Joanovits Endre, Daradics András, Mezei Imre, Rusz Pali și mulți alți iscusiți modelatori de talente, care azi lucrează cu peste 300 de tineri sportivi legitimați !

— Munca cu copii este foarte importantă. În acest domeniu experiența are o mare importanță, dar rutina n-are nici o legătură cu aceasta. Procesul de formare a sportivilor trebuie mereu perfecționat pentru a se obține rezultate la nivel internațional.

— Tovarășe profesor Mezei Imre, dumneavoastră ați făcut un experiment în premieră mondială. Vorbiți-ne despre el.

— S-a considerat că vîrsta optimă pentru a face primii pași în hochei ar fi între 11 și 14 ani. Justificarea, duritatea acestui sport. Eu, avîndu-l ca model pe Béla Karoly, am fost convins că procesul de formare trebuie să înceapă mult mai devreme. Cu cițiva în urmă, cu sprijinul de neînlocuit al părinților, al organelor locale de partid și de stat, al conducerii Liceului de matematică-fizică, unde funcționează asociația sportivă „Lyceum“, am selectat o grupă de copii de 6 ani și am început un lung proces de formare.

— Este vorba despre echipa cunoscută pe atunci sub denumirea de „Baccili“. Acum, după ani, cînd copilașii de atunci au ajuns la vîrsta juniorilor mici, a „speranțelor“, ce ne puteți spune ?

— Faptele sînt grăitoare. Recent, la primul turneu al „speranțelor“ din acest sezon, la Galați, echipa a cîștigat cele șapte partide jucate, realizînd golaverajul de 108—12 ! Dintre ei, unul este selecționat în reprezentativa de juniori mari a țării, iar ceilalți formează suportul reprezentativei de anul viitor.

Ce reprezintă pe plan competițional intern Miercurea Ciuc, este clar, trei echipe — Sport Club, Progresul și „Lyceum“ — în prima divizie a țării, ultima reușind chiar o performanță neatinsă de nimeni pînă acum, promovarea și a unei a doua formații în prima divizie (locul însă a fost cedat unei alte echipe) ! Apoi o impresionantă colecție de titluri de campioni de copii, „speranțe“ și juniori. Prezența în loturile tuturor divizionarelor A, a numeroși jucători descoperiți și „călîți“ în capitala Harghitei. Dar pe plan internațional ?

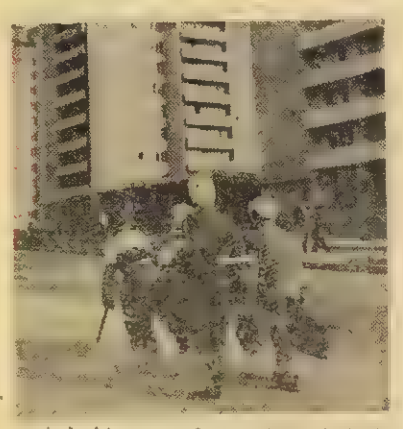

— A întrebare ne răspunde Balogh Zsigmond, președintele C.J.E.F.S. Harghita. „An de an, lotul național include numeroși sportivi din Miercurea Ciuc. Acum, bunăoară, poartă tricourile reprezentativei naționale de seniori Antal Előd, Antal István, Gáll, Nagy Béla, Geréb, de la Sport Club, Solyóm și Teodoriu de la Dinamo, iar în lotul de juniori sînt incluși nu mai puțin de 11 jucători. Dar Miercurea Ciuc nu înseamnă numai jucători dați loturilor. Mai înseamnă organizare de calitate și, mai ales, public bun cunoscător al hocheiului și suporter puternic ! Să mă explic. În luna martie a anului viitor, Miercurea Ciuc va găzdui, pentru a treia oară în decurs de 9 ani, o competiție continentală. Pentru prima dată, în martie 1962, Miercurea Ciuc a fost gazdă a Campionatului mondial de hochei, grupa C. În 1979, aici s-au disputat întrecerile grupei B a Campionatului european de juniori. Cît despre ediția 1981 a Campionatului european de juniori, grupa B, care este programată a se desfășura la Miercurea Ciuc în martie 1981, ea ne aduce o satisfacție cu totul deosebită. Forurile internaționale au solicitat în mod expres ca municipiul nostru să fie gazda ! Vom face totul pentru a răspunde cu cinste onoarei ce ni s-a făcut...“

Municipiul Miercurea Ciuc n-are încă o stemă. Dar credem că din heraldica ei n-ar trebui să lipsească însemnele hocheiului, fiindcă aici fiecare cetățean, copil sau vîrstnic trăiește și pentru hochei, pentru că aici, la poalele Harghitei, la „polul frigului“, hocheiul nu mai este demult un simplu divertisment, ci o treabă serioasă cu implicații sociale.

HORIA MOLDOVAN
Foto : ALEXANDRU V. SZAKACS

Marcel Pigulea:

„Jucătorii noștri se mulțumesc adesea cu puțin“

— Credem, tovarășe Marcel Pigulea, că aveți toate motivele să fiți mulțumit de evoluția din toamnă a echipei pe care o antrenați, Chimia Rîmnicu Vîlcea, așa-i ?

— În linii mari, da. Cum se zice, sîntem în grafic.

— Adică ?

— Față de obiectivele propuse, un loc în primii 8 și calificarea în șaisprezecimile de finală ale Cupei, stăm bine. Locul 7, cu plus 2 în clasamentul adevărului, rămînerea în Cupă, îmi permit să apreciez că Vîlcea a avut un sezon bun. Bobocii însă, după cum știți, se numără la primăvară.

— Exact, în fotbal proverbul e modificat. Să înțelegem că aveți unele temeri ?

— Dimpotrivă. În retur vom juca de 9 ori acasă și, dacă vom mai aduce 2—3 puncte din deplasare, ispravă nu tocmai imposibilă de vreme ce, în tur, am adus 4, s-ar putea să încheiem și mai sus, chiar pe locul 6.

— Întrebarea care urmează era pregătită pentru mai tîrziu, dar dacă tot am ajuns la ea s-o formulăm, ce echipe credeți că vor devansa Chimia la sfîrșitul campionatului ?

— Fără îndoială, Craiova, căreia nu-i poate scăpa titlul, dată fiind valoarea lotului. Apoi, Argeșul, Dinamo și Brașovul și, poate, Steaua, cu condiția ca ea să joace la nivelul așteptărilor.

— De retrogradat, cine va retrograda, tovarășe Pigulea ?

— Lăsați întrebarea asta pentru mai tîrziu că mă mai gîndesc.

— De acord. Cum explicați saltul Chimiei ?

— Poate că e prea mult spus. Maturitatea echipei ar fi, după mine și după colegul meu Nicolae Dinescu, o exolicație. Media de vîrstă a Chimiei e, referindu-mă la titulari, de 27 de ani.

— O clipă. Ați pomenit numele lui Nicolae Dinescu, fost arbitru de divizie și, de cîteva luni, secund la Chimia. Cum s-a produs această, să-i zicem, opțiune ?

— N-am idee, asta e treaba lui. Am fost consultat și, ținînd cont de calitățile lui Dinescu, am fost de acord.

— Ce calități ?

— Profesor de educație fizică, antrenor de fotbal categoria I, om serios și așa mai departe. În plus, Dinescu a mai lucrat cu echipa, pe cînd aceasta evolua în divizia B.

— Clar, am notat. Revenind la echipă, e ea bătrînă ?

— N-aș zice. Media de vîrstă bate, e adevărat, la 27, dar asta se datorează unui număr mic de jucători, Cheran, Constantin și Catargiu, trecuți de 30 de ani. Ei sînt însă, mai ales Cheran, exemple din multe puncte de vedere, mobilizîndu-i și pe ceilalți.

— Apropo de Catargiu, cum s-a încadrat el ?

— N-a jucat decît ultimele 6 etape. A început greoi, dar și-a revenit și, dacă va munci în această iarnă cît îi vom cere, e de așteptat să rămînă în echipă. Din primăvară, avem de gînd să încercăm, pe linia de fund, cu Catargiu libero și Cheran la marcaj.

— Cît de mulțumit sînteți de evoluția celorlalte achiziții recente ale Chimiei, Preda de la Giurgiu, Alexandru de la Focșani și Georgescu de la Brad ? Au dat ei randamentul scontat ?

— Nu totdeauna. I-am adus însă din cauza crizei de atacanți, Vîlcea contînd doar pe Telespan, pe Gîngu și pe Carabageac, primul și ultimul lipsind din pregătiri, revenind de la Timișoara cu o săptămînă înaintea celei dintîi etape de campionat. În altă ordine de idei, Carabageac are vocație de mijlocaș și, colac peste pupăză, a fost mai mult accidentat. Așa stînd lucrurile, am recurs la noi veniți.

— În ciuda rezervelor pe care le arătați, Preda, de pildă, a marcat o grămadă de goluri, așa-i ?

— Le-a marcat, așa-i, dar alții le-au făcut. Nimic de zis, Preda e un fotbalist tînăr și talentat, dar bagajul lui de cunoștințe e încă redus. Mai are multe de retușat.

— Tovarășe Pigulea, cîți din componenții Chimiei sînt din Vîlcea ?

— Aici e buba, doar 2. Telespan e din Vîlcea, Gîngu e din județ, atît.

— Nu există în localitate un Centru de copii și juniori ?

— Ba da, dar producția lui e foarte slabă. De copii și juniori a răspuns, un timp, Traian Popa, apoi a fost înlocuit. Din cîte știu, a fost readus.

— Vorba aceea, ulie Popa, nu e Popa ! Legat de asta, ce juniori arată perspective ?

— Nimic, recoltă slabă. Din urmă, cum se zice, nu vine nimeni.

— De ce ?

— Pe de o parte, Vîlcea n-are cine știe ce tradiție, pe de alta, s-a muncit puțin la Centru, pe linia rezistenței minime. La fel de adevărat e și faptul că baza materială rămîne încă în suferință. Avem pentru antrenamente un singur teren zis de zgură, dar acoperit mai mult cu pietroaie ! !

— Cum așa ? Ce fac organele locale ?

— N-o luați așa. Notați că orice antrenor, de fotbal sau de altceva, și-ar dori sprijinul și înțelegerea de care mă bucur eu la Vîlcea. Organele locale și județene de partid și de stat sînt alături de echipă, permanent, și cînd ea joacă bine, și cînd ea joacă prost, că au fost și astfel de perioade. Din cîte cunosc, se caută soluții, dar treaba nu e chiar simplă.

— Adică e complicată ? !

— Poziția stadionului, în buza Oltului, împiedică extinderea. Ar trebui dezafectat un șirand, ceea ce, firește, nu-i cazul. Vom mai vedea.

— Care e, tovarășe Pigulea, cea mai tare parte a formației pe care o antrenați ?

— Puterea de mobilizare. Cînd se manifestă.

— Ce să înțelegem din această precizare ?

— Ce trebuie, că nu se manifestă mereu. E o lacună proprie fotbalului românesc, comoditatea. În plus, la Vîlcea, după 2—3 meciuri mai bune își arată coltii automulțumirea, jucătorilor ajungîndu-le parcă puțin.

— Chimia a marcat 28 de goluri și a primit 30, apărarea ar fi, nu descoperim nici o Americă, călcîiul lui Ahile, da ?

— N-aș da vina pe apărare, mai ales că portarul Constantin a făcut uneori minuni. Faza de apărare, ceea ce mi se pare altceva, e superficial tratată, toată echipa fiind vinovată. Se trece prea ușor, mai ales în deplasare, peste primele noastre două linii, greul cade pe linia de fund și, mai devreme sau mai tîrziu, aceasta cedează. La acest capitol mai avem serios de lucrat.

— Campionatul cum vi se pare ?

— Mai echilibrat ca în alți ani, numai că nivelarea s-a produs, zic eu, în jos. Puține echipe au crescut, multe echipe au scăzut, vezi Steaua, vezi Sportul, vezi Baia Mare etc.

— Aveți, tovarășe Marcel Pigulea, 38 de ani, faceți parte din cea mai tînără generație de antrenori, coleg de meserie cu Lucescu, cu Oblemenco, cu Libardi și așa mai departe. Vă simțiți solidar cu ei ?

— Firește. Cred că alcătuim o generație de antrenori pe care fotbalul românesc se poate baza. Din păcate, sursele noastre de informare sînt nepermis de reduse. Am vrea să citim și n-avem unde, n-avem ce.

— Așa e. Să nu uităm, dacă-ar fi să mai faceți un transfer, ce jucător ați lua ?

— Aș sta să aleg între Cămătaru și Beldeanu.

— Craiova, iar Craiova ? !

— De ce vă mirați, Craiova e o echipă cu un cap peste celelalte.

— Înainte de a încheia, vă reamintim că ne-ați rămas dator cu un răspuns. Cine va retrograda ?

— Galați și, în rest, nu mai știu.

— Chimia Rîmnicu Vîlcea ?

— Dacă e o glumă, vă asigur că nu-i bună.

OVIDIU IOANIȚOAIA

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Naivitate înduioșătoare

Din păcate sînt destui inși care, prin natura profesiei lor, prezintă fotbalul ca pe un cozonac oferit înfometaților de senzaționalul cotidian. Prin rînduri scrise sau prin vorbe trimise prin eter, cu tentă de rea-credință, îl deformează adevărul; cocoloșesc faptele de trișaj și chiul, avansîndu-l pe cel care greșesc în fruntea nemulțumiților. Dispute violente, inegale, se nasc din senin (mai ales că una spun vara și alta toamna), iar incoerența lor nu numai că se transformă în campanii contra tehnicienilor cu calități probate în mulți ani (și nu numai, accidental, într-un campionat sau două), ci caută să denigreze tocmai pe aceia care se străduiesc onest să-i dea fotbalului românesc capacitatea necesară confruntărilor de anvergură.

O lasă „*putere*" tronează duminică de duminică cînd speranțele se năruiesc, iar neputința acelora care totuși cred în misiunea profesiei îi transformă, volens-nolens, în jucării ale sorții. Cum politețea meseriei oglindește clocotul spiritual de a trăi prin nopți de veghe și zile furtunoase pentru un elan permanent neîntrerupt de a cîștiga, *se uită voit că există datorii și datorii de onorat*, dar cea mai mare datorie pentru noi, cei care trăim din fotbal și pentru el, este să rămînă pe traiectoria care definește ființa umană: ONOAREA !

Aurul din mocirlă îl alege timpul. El îi certifică ca atare, el este instrumentul de selectare. Este, pînă la urmă, etalonul de răspundere pur profesională ce prospectează și construiește pentru a dura. Căci o echipă în construcție (și aceasta necesită o bătălie mereu în marș modernă) reclamă ca relațiile să se dezvolte în concordanță cu CERINȚELE COMPETIȚIONALE. Soluțiile eficienței putîndu-se degaja numai respectînd legile fair-play-ului, adică ale identității răspunderii ca numai pentru ceea ce faci să fii retribuit, iar metodele de conlucrare să se închidă în EDIFICAREA UNEI MODALITĂȚI, care să realizeze aspirațiile de performanță prin promovarea ideii de ECHIPĂ ; fără ea, fotbalul e o vorbă goală.

Menținerea trează a cultului SPIRITULUI DE ORDINE, DE INTRANSIGENȚĂ — pentru ridicarea calificării tehnice a fotbaliștilor, însușindu-și permanent cerințele tot mai moderne de antrenament vizibil conștiincios și invizibil conștient pentru un joc de asociație responsabil — trebuie să devină un fir conducător, urmărit împotriva acelora ce promovează vorbe goale, ce bat apa în piuă și așteaptă recolte fără să fi semănat ceva! Pentru toate acestea am devenit incomod pentru unii și „acuzat" chiar și de aceia ce făceau „mătănii" în fața mea la instalare, care-mi garantau adeziunea lor. Oare acum care dintre noi și-a pierdut autoritatea : conducătorii, jucătorii, antrenorii? Care au rămas corpuri fără suflet?

În educația fotbaliștilor am inclus și măsuri de restricție, de exigență, tocmai pentru că, cerîndu-le muncă competitivă, le-am arătat că-i respect. Că de fapt cel mai mare rău pe care-l poți face tineretului, cînd te ocupi de educația lui, este să-l obișnuiești cu ușurătatea, căci aceasta produce plăcerile din care decurg relele. Dar educație mai înseamnă și exemplu. Iar eu am convingerea că mereu l-am dat. Astfel, oriunde m-am angajat am început activitatea cu confecționarea bazei materiale, concomitent cu formarea unor echipe la care se putea distinge prioritatea mea. Exprimîndu-mă în acest sens, o fac pentru că, mai ales, sînt conștient că, în fotbal, nu ne realizăm nici măcar propriile planuri, programe. Nu facem altceva decît să „construim" numai eșecuri, unul după altul, eventualele succese neoglindind starea de fapt a fotbalului nostru. Curată naivitate înduioșătoare!

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

„Călătorii" pe banii cui?!

Consecințele unui dilettantism organizatoric practicat de o federație ruptă de realitate, în stare să modifice absolut arbitrar regulamentul de desfășurare a campionatelor naționale în plină lor desfășurare, cum s-a întîmplat anul acesta, să se contrazică și să-și anuleze propriile hotărîri, au condus la o stare de spirit și de muncă necorespunzătoare. Așa stînd lucrurile, nu e de mirare că, în conducerea FRAK, în ultimii 5 ani, a fost schimbat de 4 ori secretarul responsabil al federației, fiecare nou venit luînd contact cu sportul automobilistic odată cu instalarea în noua funcție, altfel bine retribuită ? ! Nici actualul secretar responsabil al federației, Ionel Stănescu, transferat de la filiala de vînătoare și pescuit Tulcea, nu pare familiarizat cu obligațiile sale. Dumnealui, nu numai că nu are timp să se documenteze despre automobilismul sportiv direct în cluburi și asociații, dar nici măcar concursurile naționale nu le onorează cu prezența.

Există însă o adevărată pasiune a călătoriilor care a molipsit atît activiștii retribuiți ai federației cît și pe cei așazișî „obștești", mereu pe drumuri, însoțind echipa națională sau „documentîndu-se" pentru a sprijini cît mai „în temă" progresul acestui sport. De cîțiva ani, bunăoară, la Raliul Monte Carlo se deplasează fără vreun folos cîte o puternică echipă de „observatori", dar nici un singur sportiv la volanul unei mașini ? ! Unul dintre antrenorii federali, M. Ruscescu, după voiajul la Monte Carlo, a fost în „documentare", tot anul acesta, pe circuitele de viteză din Italia. L-a secondat, la Monte Carlo, C. Tutunaru, instructor retribuit la FRAK și excursionist asiduu al acestei instituții Sus-numitul instructor, dacă nu călătorește anual în Europa ca „turist" al federației, tot prinde 1—2 deplasări în calitate de sportiv. Cîteva din performanțele sale internaționale merită pomenite : locul 53 din 61 echipaje clasate la „A.D.A.C." (R.F.G.) în 1976 ; locul 88 din 92 echipaje clasate la Raliul Köln-Ahrweiler în 1979 ; un abandon din cauza unei defecțiuni tehnice banale în „Smolands-Rallye" din Suedia, dar nici o prezență, în acești ani, la startul unei singure competiții interne ? ! O formă des uzitată la FRAK, de „excursie" sportivă în străinătate, este, cum spuneam, „înscrierea" a 1—2 echipaje la un raliu, echipaje care, vezi bine, trebuie însoțite de conducători, de asistență tehnică și, dacă e loc, chiar medicală. Așa s-a întîmplat și la începutul lunii octombrie a.c., cînd din ziarul „Sportul" nr. 9064, aflăm o știre, cel puțin interesantă : „În împrejurimile localității Martigny de Ville s-a desfășurat competiția automobilistică internațională „Raliul vinului" contînd pentru campionatul european de specialitate", după care sîntem informați că echipajul E. Ionescu Cristea — Dan Amărică (altfel valoros, dar fără nici o prezență anul acesta în campionatul național de raliuri !), pe Dacia 1300 s-a clasat pe locul 4, cursa terminînd-o 36 echipaje. Chiar dacă din formularea ziarului de specialitate reiese o participare de tot hazul la un campionat european al... vinului, era de apreciat un loc 4 la „general" și într-un astfel de raliu. Ce aflăm însă după o săptămînă despre sus-numitul raliu elvețian : că de fapt echipajul nostru se clasase pe locul 4, din... 4 mașini la clasă, iar în clasamentul general era exact pe locul penultim, că mai fusese un echipaj românesc înscris care, luînd startul pe o mașină de ocazie, a abandonat după 150 km. Cum rezultatul obținut nu este prima „ispravă" de felul acesta a diverselor echipe-fantomă trimise la concursuri ocazionale de FRAK, este firesc să întrebăm cu toată seriozitatea cum își permite federația noastră să organizeze sau să aprobe astfel de „voiajuri" în care, prin rezultate lamentabile, este compromis, în primul rînd, autoturismul românesc Dacia 1300, căruia i se face astfel o eficientă antipropagandă ? Mai grav, în etape ale Campionatului european, în Cupa păcii și prieteniei sau în Campionatul balcanic, diverse echipe naționale „încropite" ad-hoc de federație (din echipaje care multe se zbat la jumătatea clasamentelor campionatului intern) se clasează stăruitor în coada majorității concursurilor la care participă. Acasă, pentru presă, se comunică însă, în mod diplomatic, doar locurile „obținute" la „clasa 1300 gr. I", unde automobiliștii noștri, deși în străinătate se întrec practic între ei. În această ordine de idei, mai multă responsabilitate față de știrile neverificate pe care le publică despre automobilismul sportiv este mai mult decît necesară la ziarul „Sportul".

Despre toate acestea — și despre încă altele — clubul din care fac parte a adresat în luna februarie și apoi în luna mai a.c. memorii detaliate atît către FRAK cît și către A.C.R. La nici unul, din păcate, federația n-a catadicsit să răspundă, deși avea obligația legală să analizeze în termen cele sesizate. Sper că, pe această cale, se va reuși sensibilizarea unei federații nereceptive la orice încercare sau sugestie de îmbunătățire a propriei activități. Să nu rămîn însă doar cu speranța.

Prof. DUMITRU RUJAN ■
Campion național de raliuri în anii 1975, 1979 și 1980

N.R. Față de criticile de mai sus, unele vicleind grave încălcări ale eticii sportive și cetățenești, așteptăm punctul de vedere al federației de specialitate.

RUGBY

Olimpism și rugbysm

Prin inițiativa și grija organizatorică remarcabilă a cabinetului metodic — condus de profesorul Dorin Almășan — de pe lîngă Consiliul județean pentru educație fizică și sport Cluj, în zilele de 5—6 decembrie a.c. s-a ținut un amplu simpozion pe două teme centrale : **1. Semnificațiile contemporane ale ideii olimpice și 2. Aspecte privind problema refacerii organismului după efort în sportul de performanță.**

Importanța acordată acestui simpozion este subliniată prin faptul că lucrările sale au fost prezidate de tovarășul general-locotenent Marin Dragnea, prim-vicepreședinte al C.N.E.F.S. și președinte al Comitetului Olimpic Român, participînd activ și profesorul dr. Emil Ghibu, secretar al C.N.E.F.S.

În cea dintîi zi, referitoare la primul punct tematic central, simpozionul a fost deschis prin expunerea distinsului gazetar sportiv Victor Bănciulescu : **„Modalități de propagare a ideilor olimpice"**, aducîndu-și apoi aportul **prof.** Ioan Matei, din Predeal, prin : **„Contribuția olimpismului la educația cetățeanului lumii contemporane"**, profesorul Constantin Tudose, **din București : „Cercul olimpic Pierre de Coubertin, o experiență de 25 ani"** referitor la ecoul olimpismului și aplicativitatea pedagogică în cadrul școlii, iar lectorii Carmen Tertea și Dorin Almășan din Cluj-Napoca, au reevaluat : **„Principiile olimpice ale lui Pierre de Coubertin și permanența lor peste timp".**

Într-un totul binevenită și cu un autentic fior „olimpic" a fost mărturia literară a Liei Manoliu, vicepreședinte al C.N.E.F.S. : **„Participarea mea la Jocurile Olimpice".**

Intervenția profesorului Virgil Ludu, din Brașov : **„De la Olimpia la Jocurile Olimpice moderne"**, ilustrată cu excepționale diapozitive și cu un comentariu de aleasă ținută, a completat festiv dezbaterile propuse, la aceasta adăugîndu-se cuvîntul final ținut de tovarășul general-locotenent Marin Dragnea, care aduce un vibrant omagiu sportivilor noștri fruntași, în general, dar mai cu osebire medaliaților olimpici, strălucitilor exponenți ai Patriei noastre.

Consemnez aici, încă o dată, cu mulțumiri pentru cinstea de a fi fost și eu invitat în cadrul acestui simpozion deosebit, participînd cu tema liber propusă : **„Sportul și reflexivitatea lui lirică".**

Am profitat de ocazia unei atît de distinse prezențe, recitind dintr-ale mele **„Imnuri olimpice"**, și versuri înscrise **„Sub semnul lui Hercule"**, pe care le-am dedicat celor de față : olimpica Lia Manoliu, marele atlet Ion Moina.

Într-alte sonete, am reevocat spiritul Olimpiei antice, iar într-unul dedicat Olimpiadei moderne de la Paris (1924), am reamintit că selecționata noastră tinără și neexperimentată s-a clasat după formatiile S.U.A. și Franța, obținînd prima noastră medalie olimpică: „Întîiul bronz olimpic l-au înscris / rugbyștii noștri tineri la Paris ! — / Succes marcat pe subredul temei : / Ai treilea să te numești — din trei ! / Dar cel ce-a fost, pe drept, cîștigător / Fu cugetul bărbat din pieptul lor !"

Principiile moderne, instaurate de acel mare umanist ce a fost Pierre de Coubertin, care au dus la renașterea Jocurilor Olimpice, s-au ilustrat și prin acea modestă participare a rugbyștilor români de atunci.

Rugbyștii noștri, cei de azi, au crescut conform acelorași sublime principii : **„citius, altius, fortius"**, obținînd merite, victorii și performanțe pe care le cunoașteți.

Este un mare regret pentru noi toți faptul că astăzi rugbyul nu mai este trecut în rîndul sporturilor olimpice ! Ar merita-o cu prisosință.

Să nu uităm că, încă de pe acum, multe echipe și cluburi rugbyste și-au serbat centenarul, fiind înființate anterior ediției prime a Jocurilor Olimpice moderne de la Atena (1896) !

Principiile olimpismului se pot reflecta la fel de convingător în principiile rugbysmului. Ceea ce consider că aduce el în plus, pe lîngă popularitate, este impetuozitatea dăruirii și desprinderea de mediocritate.

Sînt sigur că, nu peste mult timp, rugbyul își va recîștiga prestigiul său olimpic !

TUDOR GEORGE ■

OMUL CARE JOACĂ

Zîmbete și lacrimi

Mi s-a părut nostimă săptămîna de final a sezonului, fie că ea s-a înfățișat astfel prin evenimentele jocurilor ultimei etape, fie prin acelea ale „optimilor" Cupei, prezentate ca extrem de „atractive" în ziua partidelor și categorisite ca „neonorante" după numai 48 de ore.

Se pare că și lumea condeiului a fost șocată de ceea ce s-a întîmplat la căderea cortinei, glasul ei ce se vrea a patra ranchiună dezlănțuindu-se, ca de obicei, cu har, dar și cu mult adevăr. Ne-am reamintit astfel prin „Trei hoți la drumul mare", din „Luceafărul", că arbitrii... mai fură. Flagrant și adevărat, Eugen Barbu are dreptul să considere calificată în sferturile Cupei pentru opinia publică care a stat la TV (și ce mare este această armă de geam și piese a timpurilor noastre prin ceea ce poate transmite pe viu !), echipa „șepcilor roșii", bine făcută și întreținută de Gigi Staicu. Mai aproape de rîndurile mele, antrenorul emerit Constantin Teașcă se socoate un „bătrîn fericit" al acestei meserii care nu cunoaște amurgul decît odată cu moartea și fericirea imediat înaintea unei posibile și, de multe ori, inevitabile înfrîngeri.

Cînd rîndurile acestea apar, așa cum a fost anunțat, conducătorii direcți ai fotbalului nostru vor fi dezbătut în sala complexului hotelier „Parc", pe parcursul unei zile (!), cam tot ce-a fost și, poate, ceea ce va trebui să vină... A fost o zi grea prin ceea ce s-a discutat despre adevăratul fotbal, și cred că s-a mai discutat ; iar obositoare pentru că mulți dintre participanți știu că un joc se poate transa prin numărul „lămîilor" cu care sînt tentați să se răcorească în cabinele lor judecătorii din iarbă ai jocurilor, echipa adversă, celelalte atacatoare ale obiectivului propus, deci totul, necontînd timpul, ci îndeplinirea scopului prin mijloace, oricare ar fi acestea. Nu contează și pentru că totul se acoperă de la sine, de minune. Este nevoie de „circenses", dar se fură prea multă „panae"...

Nici să nu ne treacă prin cap că ceea ce se mai măsulește în fotbalul nostru este unic în lume. Nu ! Fenomenul este internațional și, pe bună dreptate, înaintea ultimei reuniuni din 2—3 noiembrie a celor 92 de președinți ai cluburilor profesioniste engleze de fotbal de la Birmingham, Rob Hughes constata cu amărăciune în „Sunday Time" : „Oamenii din fotbal sînt curioși. Sînt mereu cinstiți în afaceri atunci cînd este vorba de soția sau copiii lor, dar în fotbal încearcă să întoarcă absolut orice lege în vigoare, jurînd că este în folosul clubului. Sînt de asemenea oameni buni și onești în fotbal, dar trebuie căutați..." Mi se pare parcă mai normal ca Liverpool, campioană anul trecut, să nu-și acopere cheltuielile lipsindu-i doar 2 000 de spectatori de meci. Poate că autogestionarea verificată și corectă a cluburilor noastre — de care vorbeam în vară — ar rezolva foarte multe din problemele din afara jurisprudenței la care se apelează acum. Și nici nu ar mai fi nevoie de o zi de dezbateri în care, de fapt, poantele se vînd și se cumpără la spriul de după așa-zisa consfătuire foarte serioasă, ci de cîteva minute bine gîndite. Altfel, totul rămîne foarte nostim, avînd cu toții, mereu, nenumărate subiecte cu care putem smulge zîmbete dar... ascundem lacrimi.

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

Soarta unui continent

Un cititor din Buzău (N. G.), pune pentru rubrica „Lumea în care trăim" următoarea întrebare : „Africa este continentul cu cele mai mari resurse naturale, dar și continentul sărăciei și foametei. Deși colonialismul a fost înlăturat, țările africane dobîndindu-și libertatea și independența, ele sînt totuși exploatate și jefuite în continuare de către marile monopoluri. Cum se explică ?"

Într-adevăr, situația din Africa este deosebit de dramatică. Experții Băncii Mondiale au definit-o chiar ca o situație „aproape catastrofală". Ei estimează că rata medie de dezvoltare a țărilor africane în acest deceniu nu va fi mai mare de 1,1%. Ceea ce, practic, va menține continentul în aceeași stare de dezvoltare. Africa este și rămîne în continuare un continent sărac, pustiit de calamități și foamete. Seceta face, an de an, ravagii sinistre. Probabil, pînă în anul 2 000 populația Africii se va dubla. Dar pînă atunci, continentul nu-și va putea satisface mai mult decît 60% din necesitățile de alimente. Inflația a devenit galopantă. Șomajul se agravează cuprinzînd peste 80 milioane de oameni. Deficitul balanței de plăți a țărilor africane se cifrează la peste 70 miliarde dolari. Africa excelează și în tragice și de neinvidiat „recorduri" : cea mai scurtă medie și speranță de viață și cea mai ridicată rată a mortalității.

Și toate acestea în condițiile în care Africa dispune de unele dintre cele mai importante resurse naturale ale omenirii — de la diamante și aur, la molibden, cupru, petrol și pînă la uraniu. Jefuirea acestor fantastice bogății ale continentului — consecința secolelor de exploatare colonială — a lăsat urme adînci în viața popoarelor africane. Practic, majoritatea țărilor africane au dezvoltată o singură ramură de producție, extracția unui anumit minereu sau, în agricultură, monocultura.

Eliberarea politică a Africii nu a fost însoțită pretutindeni de înlăturarea definitivă a pozițiilor stăpînilor de ieri. Au dispărut guvernatorii coloniali, au dispărut jandarmii veniți din metropolă, dar s-a menținut în destule cazuri, într-o formă mai rafinată, dominația economică. Colonialismul și-a schimbat doar aparențele. Vechile metropole nu au putut renunța cu ușurință la marile profituri ce le obțineau în urma exploatării coloniilor. Dați afară de pe continent, stăpînii de ieri au revenit pe ușa din dos. Au fost găsite metode de penetrație mai puțin vizibile dar cu aceleași consecințe. Decalajul dintre prețurile materiilor prime ale statelor africane și prețurile exorbitante ale mărfurilor industriale de fabricație occidentală, indispensabile acestor state, în loc să se reducă, s-a adîncit. Ca urmare a acestei stări de lucruri — potrivit calculului Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa — numai în 1979 continentul african s-a îndatorat Occidentului cu suma de 26 miliarde dolari. Pentru acest an se prevede ca suma să fie aproape dublă. Datoria externă împiedică în cea mai mare măsură țările africane să-și realizeze proiectele de dezvoltare, întrucît plata dobînzilor la aceste datorii înghite o parte considerabilă a încasărilor care provin de pe urma exporturilor lor și așa modeste.

Ritmul creșterii inflației lovește crunt țările africane și mai ales pe cele care nu au șanse de a poseda zăcăminte de petrol. Dar fie că achiziționează petrol sau echipamente și bunuri de dotare pentru a-și dezvolta propriile producții, fie că își procură materii prime sau produse alimentare și bunuri de consum, ele se confruntă cu aceeași problemă: cea a „achiziționării" indirecte a inflației altora, mai exact a țărilor industrializate.

Se vorbește destul de des despre ajutorul pentru dezvoltare al țărilor industrializate acordat țărilor sărace. Acest ajutor nu numai că este insignifiant în raport cu bogățiile jefuite de-a lungul secolelor, dar chiar valoric el atinge doar 0,36% din produsul național brut al țărilor bogate. Să nu se înțeleagă însă că acest ajutor este acordat în mod... dezinteresat. Nu ! Se acordă pe baza unor sisteme preferențiale și, de obicei, acelor țări în care Occidentul are anumite interese. Dealtfel, acordurile și convențiile încheiate între țările occidentale și statele africane pentru acordarea creditelor necesare investițiilor au inclus dispoziții menite să înlesnească pătrunderea monopolurilor vest-europene în special în industria minieră a continentului. După cum releva revista „Jeune Afrique", chiar și în prezent producția țărilor africane este destinată mai degrabă să aprovizioneze piețele străine decît să facă față necesităților populației proprii.

Dar nu-i vorba doar de acest „ajutor" insuficient și ineficient. Deseori, sub paravanul „ajutorului" se practică imixtiuni ce evocă trecutul colonial, se produc intervenții ce lezează independența națională. Sînt realități imposibil de ignorat. În fond, stăpînii de ieri nu s-au transformat, peste noapte, în niște filantropi. Comportamentul lor nu s-a schimbat. Ci doar metodele. De aceea, esențial pentru eradicarea flagelului neocolonialist este o nouă ordine economică internațională care să plaseze echitatea în drepturile ei, care să transforme egalitatea într-un element-cheie al raporturilor interstatale, care să promoveze justiția, autentica justiție, în toate împrejurările.

De ce continuă să fie săracă o parte importantă a Africii ?

Deoarece cucerirea independenței politice nu a fost, în toate situațiile, urmată de dobîndirea independenței economice. Absența acesteia, a independenței economice, a prelungit stări de lucruri specifice trecutului colonial. Pentru ca viitorul să nu le mai cunoască este necesar să înțelegem exact ce a însemnat trecutul și care este realitatea prezentului. Este necesar să se edifice noua ordine — singura capabilă să răspundă doleanțelor Africii și ale altor continente exploatate.

AL. PINTEA

Un mare muzician :

JOHN LENNON

La prînz, știrea din buletinul programului unu al radiodului nu mi-a produs o emoție deosebită. În primele clipe n-am realizat că **Lennon a murit**, deși se spunea „a fost împușcat", deși se spunea că „asasinul a fost prins". Poate că și motivul pentru care un om a fost ucis, „se pare că în urma refuzului de a-i acorda [illegible] o tragedie în lumea reclamei publicitare, a succesului publicitar necontrolat cu eclipsă publicului, metode atît de obișnuite în lumea ce trăiește în jurul vedetelor muzicii pop. În această lume, a show-ului, interesantă sub aspect muzical dar și sociologic, se trăiește sub lumina crudă a reflectoarelor, arătîndu-se doar fața pe care trebuie să o vadă publicul. Cealaltă față, cea pe care cu greu o ghicim dintr-o fotografie, un gest sau o declarație, transpare uneori în timp, și șocant, în moarte, atunci cînd în fine realizăm că orice vedetă este totuși un om care poate să și moară. Iar muzica ultimelor decenii, acest adulat și hulit rock sau pop sau cum vreți să-i zicem, cu milioanele de discuri vîndute și pozele lipite în caietele de școlar, cu milioanele strînse peste noapte și mirajul gloriei atît de efemere, are deja destui morți celebri, fără să fie neapărat nevoie să trecem peste patru decenii de viață : **Jimi Hendrix** și **Janis Joplin, Claude François** și **Jo Dassin** sau **Richard Oschanitzky.** Și pentru a închide acest lanț negru cu, deja, prea multe zale, **Elvis Presley** și astăzi **John Lennon**. Ceea ce înseamnă că generația noastră arde poate prea repede. Sau că a venit vremea să scriem cu detașarea necesară istoria muzicii pop.

Și din această „lume nebună" rămîn **mituri-simbol**, nume ce reprezintă mai mult decît o muzică sau un fenomen social, chiar dacă ghinsa sau conjuncturа nu au favorizat totdeauna pe cei mai buni. În două cazuri, acordul publicului și al specialiștilor a fost deplin ; două nume au dominat fără egal muzica și nu numai muzica anilor '50 și apoi '60. **Elvis Presley** și apoi **Beatles. Vedeta** și apoi, poate logic, **Grupul** ca vedetă, **vedeta** colectivă, prin contopirea individualităților [illegible] ca un singur nume [illegible] dianelor și al viteziei **Beatles.** O [illegible] tehnică și armonizare [illegible] alte căutări instrumentale, o nouă modă vestimentară și capilară, o altă manieră de a asculta și trăi muzica, afacerile și chiar viața. Sociologii au vorbit despre „beatlemania" ; milioane și milioane de tineri încearcă să-și copieze în toate, pe cît se poate, idolii. O întreagă afacere [illegible] (**Brian Epstein** a [illegible] moarte coincide în aproape cu despărțirea reală a membrilor grupului) va duce în 1965 la „Meritul Imperiului Britanic", primit din mîna reginei pentru redresarea balanței financiare a Angliei, grație vînzărilor masive de discuri semnate Beatles. Da, o afacere, dar și un imens talent și multă muncă, mult farmec, fotogenie și inteligență la acești inovatori și deschizători de drumuri. Și multă melodicitate. Erau tineri, frumoși, englezi. Cînd și-au lăsat plete, au rămas „englezi", nu ca acei de la Rolling Stones, faimoșii și mai puțin norocoșii lor concurenți, despre care un ziarist de la **Times** scria : „dacă ați avea o soră, ați lăsa-o să se plimbe cu un rolling-stone pe stradă ?

Cînd buletinul de știri a anunțat moartea lui Lennon eram șapte persoane în [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] eram [illegible] realizau. [illegible] ziu doi, stupiditatea întîmplării, [illegible] [illegible] [illegible] fost John Lennon. [illegible] însă știu cine au fost Beatles și [illegible] muzica lor. Încă o dată acest cu[illegible] gic, BEATLES, încerca să-i ascundă pe cei ce i-au dat viață, pe oamenii care l-au [illegible]. În fața morții însă, rămîn numai [illegible] Acum trei zile, un tînăr, Marc David Chapmann, de origine hawaiană, a tras cu pistolul în John pentru că acesta refuzase să-i acorde un autograf. Înfiorătoare și mortală adorație pentru **John Lennon, omul care a creat grupul Beatles...**

John Winston Lennon, fiu de marinar din Liverpool, s-a născut la 9 octombrie 1940. La 14 ani, elev la Quarry Bank High [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] în grup **Paul Mc Cartney,** după alți doi ani „Little George Harrison". Numele formației se schimbă

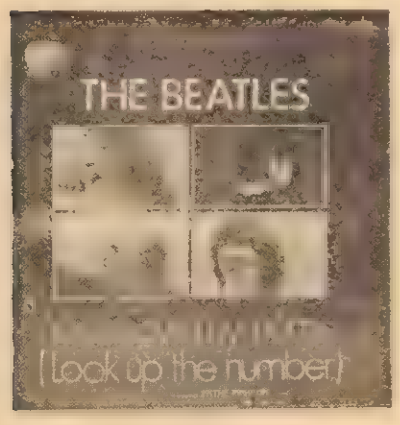

în „Moondogs", apoi „John and The Moondogs", apoi în „Silver Beatles" și în final, desigur **Beatles.** Puține date despre această perioadă și doar în 1977 a apărut un disc al începuturilor (Live-Club în Hamburg 1962), LP editat după o bandă înregistrată în RFG la „Star Club", local în care cîntă alături de ei, accidental, Ringo Starr, ce rămîne apoi pentru componența definitivă spre celebritate.

Anul 1962 deschide aripile grupului : în iunie — contract cu casa Parlaphone ; în octombrie — primul single **(Love Me Do),** în noiembrie — prima apariție TV, destul de stearsă și rigidă în hainele lor prea noi (se întîmplă deci și pe la alții !?). Și totuși în ianuarie 1963 un nou single **(Please, Please Me)** intră rapid în topuri, apoi în aprilie **„From Me To You"** și primul LP intitulat **„Please, Please Me",** în mai **„Twist And Schout"** și în august **„She Loves You",** cu un tiraj precomandat de 500 000 exemplare.

Dar la 10 decembrie, la New York, întorcîndu-se de la o înregistrare, John Lennon a fost rănit mortal. Am pierdut un mare muzician, un prieten al celor ce iubesc muzica, o figură legendară a unei legende numită Beatles. Am pierdut un om, am pierdut un tovarăș al celor ce trăiesc în muzica dulce și amară a acestor decenii, această muzică asupra căreia generațiile și frînturile de generații nu se înțeleg și nici nu se prea acceptă măcar, așa cum generațiile s-au înțeles în literatură, pictură sau film. Pentru că muzica a venit ultima la schimbarea hainelor vechi, atunci cînd electronica i-a slujit ca și sculptorului, dalta, atunci cînd acesta a vrut să se elibereze din tiparul clasic. John Lennon a dăltuit adînc în muzică și ne-a adus bucurii. Fie ca fulgii albi ai acestor zile geroase să fie lacrimile noastre pe mormîntul lui John, pe care, astăzi, Yoko Ono îl va acoperi cu albe crizanteme.

AUREL GHERGHEL

Mondo umano ?

La orizont, șacalii

Acolo, departe, pămîntul s-a cutremurat, oamenii au suferit uneori pînă dincolo de ceea ce s-a știut sau imaginat vreodată. Ca un făcut, în asemenea momente atît de grele, atît de încordate, atît de triste, parcă pentru a le spori tristețea, apar și oamenii șacali sau șacalii cu față de om.

E cazul celor doi tineri în plină putere, au 19 ani, amîndoi militari, amîndoi aflîndu-se în primele contingente de salvare și ajutor sosite în localitatea distrusă imediat după. (Cuvîntul nu-l mai scriu.) Ei doi, în loc să pună patimă în ajutorul ce-l puteau acorda, în îndeplinirea misiunii ce li se încredințase, în loc să-și probeze înălțimea umană, au găsit altceva de făcut. Au vrut să profite de tragedie !

Unui comerciant scos de alții de sub dărîmături i-au subtilizat portofelul în care se afla un modest cec de 200 000 de lire (1 000 fr. fr.), au luat cecul, au falsificat semnătura și au plecat să-l negocieze. În toată acea încurcătură au fost totuși prinși, au fost duși la jandarmeria din localitate iar lumea, în toată durerea și disperarea ei, a mai găsit resursele necesare pentru a-și striga opiniile și voința : „questi due sono sciacalli, immiccatili ! Aceștia doi sînt șacali, să fie spînzurați !"

Dar, vai ! nu erau numai cei doi. Au mai apărut și alții, purtînd banderolele echipelor de ajutor sau de „responsabili", parcurgînd apoi, în camionete, satele sinistrate. Pentru a jefui. Uneori, se amestecau chiar printre cei rămași fără adăpost pentru a primi ajutoare ! Nici aceștia, toți, nu sînt singuri pentru că, iată, în toată durerea incomensurabilă, în tot supraefortul de salvare și solidaritate, alții au furat copii pentru a-i trafica.

Șeful statului se pronunță, din primele zile, pentru eficiența ajutorului acordat, parlamentul dezbate modul cel mai adecvat în care acesta trebuia acordat. Dincolo de toate astea nu poți să nu te gîndești la durerea celor din Mezzogiorno, — care și-n viața de toate zilele nu erau niște oameni la adăpost de griji —, la tragedia și lacrimile lor, la sufletele și speranțele lor care, acum, ici-colo, au de înfruntat și „șacalii". Pentru că, dacă pentru echilibrul biologic șacalii și-or fi avînd rostul, în lumea noastră șacalii cu chip de „om" n-au ce căuta.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

(După „EULENSPIEGEL" — R.D.G.)

Un cerc vicios

Faptele care atestă creşterea criminalităţii în unele ţări occidentale sînt numeroase. Mijloacele de informare din ţările respective nu ascund aceste fapte. Nu atît de dragul senzaţionalului — cu toate că şi acesta influenţează, fireşte, publicitatea — cît din pricină că problema creşterii criminalităţii, a pericolului rezultat de aici preocupă într-un grad însemnat factorii de răspundere, opinia publică. Se subliniază proporţiile fenomenului, se propun unele soluţii. Potrivit unor date publicate recent, în Franţa criminalitatea a crescut în 1979 cu 8,51 la sută faţă de anul precedent, în Statele Unite această creştere a fost de 9 la sută. Procente apropiate s-au înregistrat şi în alte ţări. Situaţia creată l-a determinat pe editorialistul ziarului „Le Figaro" să scrie : „Criminalitatea cunoaşte în Franţa o progresie rapidă, şi delictele n-au fost niciodată aşa de numeroase. Acestea sînt cele două elemente majore care rezultă din statisticile poliţiei judiciare pentru anul trecut. Cifre care probează într-o manieră irefutabilă că sentimentul de insecuritate pe care-l simte francezul de multe luni de zile este foarte întemeiat". Comentarii asemănătoare se citesc şi în presa americană, care subliniază numărul în continuă creştere al omorurilor, spargerilor şi al altor delicte mai ales în metropole cum sînt New York, Los Angeles, Detroit, Chi-

Sporirea criminalităţii creează, bineînţeles, în rîndurile cetăţenilor teamă şi, totodată, dorinţa de a lua măsuri de siguranţă. Pornind de la aceasta, anumite persoane „întreprinzătoare", mai ales din Statele Unite, s-au gîndit să le dea o mînă de ajutor. Cum ? Prin vînzarea de articole de „autoapărare". Revista americană „Time" relevă că în rafturile magazinelor „specializate" din Florida, regiune în care criminalitatea atinge cote foarte înalte, au apărut baloane portative cu gaze lacrimogene, diferite instalaţii de semnalizare pentru locuinţe şi altele. Dar pe primul loc se află, de departe, armele de foc, a căror vînzare, spune aceeaşi sursă, trece în Florida printr-un adevărat boom. Numai din septembrie 1979 şi pînă în august 1980 s-au vîndut aici peste 40 000 de astfel de arme.

Măreşte oare deţinerea de arme de foc de către cetăţeni securitatea acestora, ducînd, implicit, la diminuarea activităţii infracţionale ? Experienţa răspunde negativ. O spune cît se poate de clar „Time" : „Numărul mare de arme de foc aflate în posesia unor persoane particulare contribuie la extinderea criminalităţii". Fiindcă „autoapărarea" cu mîna înarmată se transformă de foarte multe ori în abuz, devine ea însăşi izvor de criminalitate în toată puterea cuvîntului.

Şi dacă, după cum am arătat şi cu alte prilejuri, lecuirea de criminalitate presupune rezolvarea unor probleme economice şi sociale fundamentale, nu-i mai puţin adevărat că accesul la arme al cetăţenilor potenţează şi mai mult activitatea infracţională, îi sporeşte dimensiunile. Ne aflăm, aşadar, în faţa unui clasic cerc vicios : pe de o parte, în faţa valului de banditism, a nesiguranţei, cetăţenii sînt îndemnaţi să se înarmeze ; pe de altă parte, prin înarmarea cetăţenilor, fenomenul violenţei, criminalitatea se manifestă cu forţă şi mai mare.

Cercul acesta vicios poate fi totuşi sfărîmat, şi anume, după cum este şi natural, în punctul său cel mai slab. Pentru că există un astfel de punct, deosebit de şubred : îndemnul la aşa-numita autoapărare este interesat. Negustorilor de arme le pasă, în fapt, prea puţin de siguranţa cetăţeanului, dacă el ajunge acasă teafăr sau nu. Acestor negustori le pasă de cîştigurile lor, şi numai de dragul cîştigurilor dau ei la iveală panseuri de tipul „Cumpărînd arme, sprijiniţi lupta împotriva criminalităţii". Panseu care se vrea un paradox isteţ, dar care nu este, în realitate — după cum o mărturisesc faptele — decît un banal şi periculos neadevăr.

ION D. GOIA

— Apropo, nu uita ca imediat ce terminăm cu muzeul să te duci să vinzi sticlele şi borcanele.
(După „OGONIOK" — U.R.S.S.)

Un mare mister al arheologiei

Henri Stierlin, întors de curînd dintr-o călătorie în Mexic, Honduras şi Guatemala, unde a strîns date în legătură cu civilizaţiile vechi din America Latină, le relevă într-un număr recent din revista „L'Oeil". Stierlin este autorul mai multor studii despre civilizaţiile precolumbiene, dintre care amintim : „Maya", „Vechiul Mexic", „Lumea Americii precolumbiene".

Săpăturile arheologice efectuate după metode ştiinţifice sînt, în America Latină, de dată relativ recentă : după 1940. Matthew Stirling, specialist la National Geographic Society şi Smithsonian Institution din Washington, şi-a început cercetările în localitatea Tres Zapotes (Veracruz) şi în insula La Venta. El a descoperit vestigiile unei civilizaţii necunoscute a cărei perioadă de înflorire a fost determinată cu ajutorul metodei cu C 14 la sec. V î.e.n. Sînt, fără îndoială, urmele celei mai vechi civilizaţii de pe teritoriul Americii Latine. Cu prilejul săpăturilor au fost descoperite alte capete de oameni, pe lîngă cele cunoscute, cu o greutate de 15—25 tone (confecţionate din piatră), stele şi altare monolitice de dimensiuni foarte mari, depozite de ofrande din jad, statuete polizate din piatră, oglinzi concave din piatră semipreţioasă şlefuită. Toate se aflau lîngă o piramidă construită din pămînt, avînd o formă conică, înălţimea de 32 m, diametrul de 125 m şi greutatea de circa 200 000 tone. Două taluzuri paralele cu o lungime de 90 m străjuiau această piramidă alături de care se afla un tumulus, un mozaic şi o stelă. Statuete din jad, stele de o mărime neobişnuită cu inscripţii care anunţă sistemul de notare maya şi grafia numerelor prin puncte şi linii fac să se emită tot mai insistent ipoteza că olmecii au elaborat, de fapt, matematica şi astronomia, pe care le vor moşteni culturile precolumbiene şi că ei sînt iniţiatorii populaţiilor din cadrul culturilor care au înflorit pe teritoriul Americii Latine, în domeniul arhitecturii, sculpturii şi ştiinţelor. Cum au reuşit să taie şi să transporte blocuri de piatră de 15—20 tone pe care nu le puteau găsi decît la poalele munţilor situaţi la 120 km de la Venta ? Unde puteau găsi pietrele semipreţioase din care au confecţionat statuetele ? Cum au putut să confecţioneze oglinzile concave din pietre semipreţioase de care se serveau pentru a aprinde focul concentrînd razele soarelui ? Care este data începutului civilizaţiei lor ? Se confundă, oare, aceasta cu punctul zero al civilizaţiei maya, care după calculele lui Goodman, Martinez şi Thompson corespunde anului 3113 î.e.n. ? Care sînt cauzele decadenţei şi dispariţiei civilizaţiei olmece ? Şi-au mutilat şi îngropat ei înşişi statuile ? Au fost surprinşi de invadatori ? Cine erau aceştia ? De ce, oare, civilizaţiei olmece nu i-a urmat imediat după dispariţie o altă civilizaţie ? Mayaşii, care au moştenit multe de la olmeci — ălţarele de piatră, divinităţile, scrierea — sînt, oare, descendenţii olmecilor ? Iată o serie de întrebări la care, pînă în momentul de faţă, specialiştii nu au reuşit să răspundă.

La întrebarea : „cum a fost posibilă dezvoltarea unei astfel de civilizaţii pe pămîntul Americii Latine", în ultima vreme, o serie de oameni de ştiinţă au căutat să dea un răspuns cît mai aproape de adevăr. Este posibil ca anumite civilizaţii să fi ajuns în contact cu înaintata civilizaţie a Atlantidei, care să le fi influenţat. La toate popoarele vechi de pe teritoriul Americii Latine se întîlneşte piramida. Este aceeaşi piramidă, simbol al înfloritoarei civilizaţii antice a Egiptului, aceeaşi construcţie arhitectonică triunghiulară a sumerienilor, aceeaşi maiestuoasă construcţie care a dominat Babilonul. Este posibilă o migraţie transoceanică a populaţiilor mediteraneene sau americane. Pierre Honoré scrie că nici o altă civilizaţie antică de pe teritoriul Americii Latine nu este atît de asemănătoare cu cele mediteraneene, ca aceea a olmecilor. Se naşte întrebarea : „au emigrat, oare, olmecii din lumea mediteraneeană în cea latino-americană?" Au dus cu ei piramida, stela, asfaltul, securea rituală, jadul, capul de leu şi de jaguar ? Acestea erau însă de multă vreme uitate în lumea europeană. Cînd au apărut olmecii pe scena civilizaţiei Americii Latine ? Nici scrierea cretană, cu care cea olmecă se aseamănă foarte bine, nu a putut fi transportată în America Latină pentru simplul motiv că civilizaţia olmecă era în floare cînd cea cretană dispăruse de peste un mileniu. Cine venise din Europa în America nu o putuse cunoaşte. Civilizaţia olmecă, care a avut perioada de înflorire după stingerea civilizaţiei cretane, a fost deci influenţată de o altă civilizaţie. Care este aceea ? Întrebări, întrebări care-şi aşteaptă, ca atîtea altele, răspunsurile. Frămîntata şi misterioasa istorie a Terrei mai are încă multe enigme nedezlegate.

N. N. RĂDULESCU

Camera de chihlimbar

Pentru vizitatorii palatului Ekaterinski din oraşul Puşkin, în apropiere de Leningrad, cel mai solid punct de atracţie îl constituie aşa-numita Cameră de chihlimbar. Se numea astfel una din încăperile palatului, decorată cu splendide mozaicuri de chihlimbar de cea mai bună calitate. Create în secolul al XVIII-lea, mozaicurile au fost, în timpul ultimului război, smulse de pe pereţi de către ocupanţi şi duse într-o direcţie necunoscută. După terminarea războiului, s-au depus eforturi pentru a se da de urma Camerei de chihlimbar. Unele resturi au fost găsite în 1946 printre dărîmăturile unui castel din Kaliningrad, dar, cu aceasta, urmele s-au pierdut. Căutările ulterioare, care au durat mai mulţi ani, n-au dat un rezultat.

Dar iubitorii de artă, specialiştii, factorii de răspundere nu s-au putut împăca cu ideea că renumita creaţie a meşterilor din secolul al XVIII-lea, de o valoare artistică inestimabilă, să nu mai existe, să nu mai poată fi văzută niciodată. Ca urmare, s-a luat hotărîrea ca această operă să fie reconstituită. În acest scop, la Leningrad a luat fiinţă un atelier special.

După cum ne informează agenţia TASS, actiunea de reconstituire, de recreare a Camerei de chihlimbar a început deja. Studiindu-se documente datînd din perioada respectivă, desene, fotografii, însemnări ale celor care au cunoscut lucrarea, s-a

reuşit să se determine suprafaţa totală a panourilor cu mozaicuri de chihlimbar : 85 de metri pătraţi. În vechea încăpere, care se va transforma iarăşi în Camera de chihlimbar, s-a instalat deja parchetul cu încrustaţii, lucrat din esenţe de lemn preţios, s-au terminat lucrările privind restaurarea plafonului, au fost refăcute frizele, s-au plasat amoraşii pe cornişa aurită.

În momentul de faţă începe partea cea mai complicată a întregii lucrări — realizarea mozaicurilor de chihlimbar. S-a calculat că greutatea acestor mozaicuri şi a altor decoraţiuni de chihlimbar va fi de 800 de kilograme. Chihlimbarul va fi adus de la cariera „Ianţarnii", din regiunea Kaliningrad. Pe baza desenelor care s-au păstrat, s-au lucrat pînă în cele mai mici detalii machete ale panourilor, s-au sculptat în lemn reliefurile şi figurile. Această muncă deosebit de migăloasă constituie o garanţie a exactităţii reconstituirii, elimină posibilitatea aproximaţiilor şi denaturărilor.

Mai sînt probleme la care se caută încă soluţii, în care scop se fac numeroase încercări, se experimentează. Aşa, de exemplu, specialiştii vor să determine dacă suporturile mozaicurilor pot fi făcute din stejar, care este cel mai bun clei pentru lipirea fragmentelor de chihlimbar s.a. Dar important este că lucrarea a demarat, că vestita cameră va lua fiinţă pentru a doua oară, că o importantă operă de artă de acum două veacuri va fi redată iubitorilor de frumos.

ION CODRU

Itinerar

între două oceane (I)

Zbor împotriva timpului

Ajung la Frankfurt pe Main spre prînz. O ploaie rece, de toamnă tîrzie, mă ia în primire insidioasă, la coborîrea din avion dar, din fericire, contactul e scurt. Autobuzul, silenţios şi curat, cu geamuri fumurii, ne descarcă la capătul unuia din zecile de coridoare care duc spre incinta aeroportului şi începînd de aici pînă la aterizarea la destinaţie nu îmi mai rămîne de respirat decît aer condiţionat.

Mă las purtat de scările rulante şi de covoarele şi mai rulante, interminabile şi grăbite, care îmi accelerează stupefiant paşii de parcă aş trăi o cursă trucată. Mă trezesc repede şi perfect plasat la capătul unei cozi unde se desfăşoară îmbarcarea pentru cursa PANAM, transoceanică, cu destinaţia partea cealaltă a lumii, mai exact New York.

La coadă aşteaptă cuminţi foarte mulţi turişti nord-americani care şi-au petrecut o vacanţă tardivă în Europa. Majoritatea mestecă din greu, apăsat şi conştiincios, tradiţionala gumă mentolată şi dacă toate fălcile ar trosni cum se întîmplă cu vecinul meu de coadă, probabil că rezultanta generală ar fi teribilă chiar şi pentru un aeroport studiat să reziste la toţi decibelii din lume. Printre munţii de artizanat vest-german sau de alte extracţii, printre cele mai bizare suveniruri, sacoşe, pungi cu sticle sau cu ţigări, copii blonzi şi nonşalanţi se fandosesc cochet, cu un calm imperturbabil de parcă toată viaţa lor s-ar desfăşura în aeroporturi. Nimic din emoţia unei călătorii lungi, nimic din tensiunea unei aşteptări vag apăsătoare. O plictiseală sociabilă domină lungul şir de călători atît de lung încît îţi vine greu să crezi că vor pleca, toţi, cu acelaşi avion.

Şi totuşi, aşa se întîmplă : cînd semnalul electronic indică îmbarcarea, lumea se pune în mişcare, lent şi abulic, împinsă de forţa corectă a împrejurărilor. Din sala de aşteptare sutele de călători se preling pe un coridor-armonică la al cărui capăt o ventuză uriaşă face contact direct cu ampla intrare în aeronavă. Stewardesele precizează pentru fiecare în parte, şoptind şi zimbind, direcţia optimă spre scaun : primul, al doilea... al cincilea coridor pe dreapta (sau pe stînga)...

Cînd toată lumea s-a aşezat şi absolut toate sacoşele şi pachetele au dispărut în containere, se repetă clasica simulare a accidentului potenţial ; stewardesele, cu o politeţe aflată în vecinătatea permanentă a fericirii, îşi pun masca, se agită surîzătoare şi reuşesc să nu îşi strice nici coafura, nici rujul, nici restul, cu dexteritatea de a ieşi din orice impas proaspete şi graţioase.

În sfîrşit, decolăm. Comandantul de bord ne descrie, cu o voce perfect timbrată, caldă şi insinuantă, cît vom zbura, la ce înălţime, deasupra cui şi în ce condiţii climaterice, ba ne anticipează şi temperatura locală la New York, desigur, în grade Fahrenheit. Încep să se servească sucuri de roşii sau de portocale, pe gratis, bere şi alte cîteva zeci de aperitive, pe bani, alune pe gratis şi sărăţele pe bani, muzică la cască (pe cinci canale) pe bani şi cîteva filme artistice color pe gratis, dar cu sunet pe bani. Astfel unii vor trăi la 12 000 de metri mai ieftin, alţii mai scump, dar toţi, după vreo şapte ore de zbor, vor simţi nevoia să dea cîţiva dolari pentru ca excelentul, rapidul şi atît de comodul avion să-şi frece, în sfîrşit, roţile de pista aeroportului Kennedy...

Drumul durează însă mai mult decît limita de rezistenţă normală. Călătoria împotriva timpului îţi frige nervii, îţi derutează reflexele şi deşi în corpul tău s-a lăsat de mult noaptea, afară, în nori, e încă zi, ba chiar şi jos pe pămînt seara americană nu s-a lăsat încă.

Anunţaţi că planează în apropiere de destinaţie, călătorii ridică obloanele hublourilor într-un gest simultan, ca o manie generală a confirmării cu orice preţ. Dedesubt nu se văd zgîrie-norii şi nici smogul nu e la locul său. Acolo, jos, se află doar incredibila întindere a cartierelor cu case scunde, vesele ca nişte jucării, şi grădinile, grădinile fiecăreia.

Toate par ieşite de pe o imensă bandă rulantă, toate sînt la fel de late şi la fel de înalte ca şi curţile cu peluze şi cîţiva copaci. Zburăm peste cartierele „mijlocii", mai degrabă... superioare, unde aerul e curat, verdeaţa proaspătă şi întreţinută, casele pastel şi străzile silenţioase. Aglomerarea de beton, cenuşie şi grea, care comprimă viaţa de jos şi cerul de sus în teribile porţii de debandadă ultraurbană, de megalopolis înfiorat de propriile sale ritmuri şi vertijuri, nu se zăreşte prin hubloul avionului.

După aterizare aceeaşi ventuză imensă şi strictă prinde marginile ieşirii din avion, acelaşi coridor-armonică absoarbe călătorii care, în momentul cînd şi-au încheiat periplul prin interminabilele coridoare subterane, îşi găsesc bagajele vărsate metodic de o centrifugă remarcabil de operativă. Nu le caut pe ale mele, ele mă vor aştepta la Washington, destinaţia finală, şi mă îndrept, cu un autobuz rapid, spre o altă secţiune a aeroportului. După 45 de minute, prin hublouri apare brusc o fremătătoare constelaţie tăiată de zone compacte de beznă : este Washingtonul noaptea cu luminile sale sofisticate şi cu întunericul, ciudata textură a întunericului care trasează, de fapt, cursul Potomacului, lacurile sale aferente şi parcurile imense şi dominatoare...

RADU BUDEANU

De la stînga la dreapta, rîndul de sus : Tilihoi, Irimescu, Cămătaru, Lung, Boldici, antrenorul Ion Oblemenco, Ştefănescu, Donose, Balaci şi Corneliu Stroe, vicepreşedintele clubului ; rîndul de jos : Ţicleanu, Cîrţu, Crişan, Ungureanu, Geolgău, Beldeanu şi Negrilă. Lipsesc din fotografie antrenorul secund C. Oţet, Purima şi Ciupitu.

Echipa numărul 1 în fotbalul românesc este fără îndoială Universitatea Craiova. Acum o săptămînă, am însoţit echipa campioană la ultimul ei meci din sezonul de curînd încheiat, cel de la Sibiu, din „optimile" Cupei. Jucătorii erau destul de obosiţi, unii dintre ei fiind la al 37-lea meci oficial, şi după o călătorie cu destule peripeţii, cu autocarul, pe o şosea blocată de camioanele grele care patinau pe asfaltul îngheţat. Am ajuns la Sibiu seara tîrziu, dar pentru reporter acest incident n-a fost deloc neplăcut, fiindcă am putut sta de vorbă în tihnă cu majoritatea jucătorilor, aşa cum greu s-ar fi putut întîmpla în alte zile. A spune numai că Universitatea Craiova este echipa-fanion a fotbalului românesc este un adevăr de multe ori rostit, dar, dincolo de el, ne-a interesat să aflăm şi alte multe amănunte, acestea chiar din gura celor mai în măsură să vorbească despre ele, adică a jucătorilor înşişi. Am discutat mult, căutînd mai cu seamă să aflăm care sînt argumentele principale ale detaşării Universităţii de restul echipelor din campionatul nostru, despre atmosfera din sînul echipei, despre felul în care jucătorii apreciază sezonul încheiat. Am descoperit, cu plăcere dealtfel, un colectiv de jucători-prieteni, distinşi şi cu o mulţime de gînduri serioase, aşa cum îi stă fără îndoială bine unei formaţii de elită a fotbalului nostru. Deci, fără o ordine prestabilită, iată ce ne-au spus antrenorii şi jucătorii cu care am stat de vorbă.

Costică Ştefănescu : „După plecarea lui Valentin Stănescu, echipa şi-a păstrat acelaşi stil de joc, lucru care mi se pare a fi un merit al celor doi noi antrenori, care n-au dorit să aducă schimbări acolo unde nu erau necesare. E adevărat că, în unele jocuri, fundaşii noştri laterali şi-au urmărit adversarii pe toată lăţimea terenului, dar alte schimbări tactice nu s-au petrecut. Jucăm împreună de cîţiva ani şi fără îndoială că lucrul acesta se cunoaşte din ce în ce mai bine, fiindcă am reuşit să trecem şi peste dificultatea dispersării jucătorilor la loturi, iar omogenitatea echipei n-a avut de suferit. Am avut, e adevărat, un sezon greu, dar eu aş spune că nu cu mult mai dificil decît în alţi ani, fiindcă de 3—4 ani tot aşa jucăm. Ce s-a deosebit, cu precădere, în acest an a fost că de data aceasta putem spune liniştiţi că am muncit cu adevărat cu folos, obţinînd rezultate bune, iar rezultatele sînt în fapt cele care reflectă munca noastră. În privinţa detaşării de celelalte echipe, eu aş spune că, deşi acum stăm în clasament mai bine decît în anii trecuţi, avînd un avans mai substanţial faţă de urmăritoarele noastre, echipa noastră nu a ajuns la detaşarea la care îi dă dreptul valoarea lotului de jucători, pierzînd destule puncte în mod nejustificat".

Aurel Ţicleanu : „În ianuarie fac 22 de ani, dar joc de 3 ani în prima echipă a Universităţii. În meciul cu Dinamo am jucat a 106-a partidă de divizia A, iar în echipa reprezentativă am pînă acum 8 meciuri. Între ele : 2—2 cu Ungaria (în turneul sud-american), 2—2 cu R.D.G., 4—1 cu Iugoslavia, 1—1 cu Norvegia şi 2—1 cu Anglia. Am fost lansat de antrenorul Teaşcă şi apoi zic că am avut şi ceva noroc, fiindcă Beldeanu a fost suspendat, Donose nu putea juca în Cupele europene, iar eu am prins o zi foarte bună în meciul cu Dinamo Moscova. Se spune că alerg mult pe teren, dar mie nu mi se pare a fi chiar aşa, ci doar mi se pare că aşa joc eu, dorind să fiu mereu cît mai aproape de minge. Sezonul bun din toamna aceasta întregeşte, în fapt, evoluţia din întreg campionatul trecut, cînd am devenit campionii ţării. La echipa naţională jucăm, practic, tot împreună, acolo unde am venit cu atmosfera noastră de la Universitatea, în care fiecare ştie că atunci cînd e de muncă, se munceşte, cînd e de glumă, glumim cu toţii, ca între prieteni, iar prezenţa la lot a lui Valentin Stănescu ne-a mobilizat şi mai mult".

Ilie Balaci : „Am ajuns să fiu cel mai „bătrîn" din echipă, fiindcă joc în ea de 8 ani, chiar dacă acum am abia 24. Deci, deşi joc de 8 ani la Universitatea, eu zic că niciodată pînă acum Craiova n-a avut un sezon mai bun. E adevărat că anul trecut am eliminat pe Leeds şi am învins Borussia, iar anul acesta am fost eliminaţi de Inter, dar această ratare este singulară într-o toamnă foarte bogată în roade, de la echipa de club la cea naţională. În ceea ce mă priveşte, am avut totuşi un sezon mai slab, în care am pierdut locul în echipa reprezentativă, dar, sincer să fiu, nici nu puteam emite pretenţii după cum au jucat Puiu Iordănescu sau colegul meu Beldeanu. N-am nimic de reproşat nimănui, deci mă bucur că am făcut totuşi şi eu parte din lot şi sper să îmi reciştig locul cît mai curînd. Aici, la echipa naţională, contribuţia craiovenilor a fost foarte însemnată, aşa cum se întîmplă mereu de cîţiva ani. La canotaj există un echipaj de 6+1. În ceea ce ne priveşte, „echipajul" nostru a fost de 6+2, adică şase titulari (Ştefănescu, Ţicleanu, Beldeanu, Negrilă, Crişan şi Cămătaru), plus două rezerve (Tilihoi şi cu mine) ! În campionat am pierdut totuşi patru meciuri, dar nu uitaţi că două dintre ele s-au disputat la numai trei zile după succesele foarte mari obţinute cu echipa naţională în această toamnă, respectiv înfrîngerile la Cluj-Napoca (după 4—1 cu Iugoslavia) şi la Bucureşti, cu Progresul (după 2—1 cu Anglia) !"

Ionel Geolgău : „De cinci ani, de cînd joc în prima echipă, m-am obişnuit să fiu mezinul formaţiei, dar lucrul acesta nu mă supără deloc. Fac 20 de ani în februarie, dar joc la Universitatea din timpul lui Teaşcă, din 1976. Am 67 de meciuri în divizie, 31 de partide în echipa naţională de juniori, 15 la tineret şi o jumătate de oră în echipa „mare", la Varna, împotriva Bulgariei. Excluzînd meciurile cu Inter, din Cupa campionilor (în care am pierdut calificarea lui Milano), noi ne-am realizat în această toamnă cam tot ce ne-am propus. A fost în fapt un an foarte bun al fotbalului nostru, ca şi al sportului în general, fiindcă a fost Olimpiada, am bătut Franţa la rugby, am cîştigat Cupa balcanică intercluburi şi pe cea a echipelor reprezentative, în fine am învins Anglia atît la seniori, în preliminariile C.M., cît şi la tineret, unde am jucat şi eu. Sper ca şi anul care vine să fie tot atît de bogat în rezultate bune, iar în ceea ce mă priveşte doresc din tot sufletul să fiu convocat din nou la lotul reprezentativ. Voi munci mult pentru asta!"

Rodion Cămătaru : „Pentru mine, toamna anului 1980 a fost foarte bună, în ea reuşind cele mai bune jocuri ale mele pînă acum. M-am pregătit mult mai bine ca în alţi ani, şi cred că m-am ambiţionat şi pentru a demonstra contrariul celor afirmaţie, aproape număr de număr, în articolele din „Săptămîna". Nici anul trecut, zic eu, n-am avut un sezon prea rău, numai că ratarea penaltyului din meciul cu Borussia nu mi-a fost iertată multă vreme ! Acum am 22 de ani, dar primul meci în divizie l-am jucat la 16 ani şi jumătate, promovat fiind de antrenorul Cernăianu ; îi sînt de asemenea recunoscător lui Ilie Oană, cel care mi-a dat mare încredere în posibilităţile mele. Acum antrenorul nostru este Oblemenco, care are marea calitate că şi execută ce explică ! M-am antrenat bine, mă simt puternic, capabil de orice efort şi cred că la primăvară voi avea iarăşi un sezon bun. În campionat am făcut cel mai bun joc la Tîrgu Mureş, de fapt toată echipa a jucat formidabil, iar mie mi-a ieşit aproape totul, marcînd dealtfel şi două goluri. La Craiova sînt jucători buni, dar forţa noastră este, mai cu seamă, coeziunea sufletească, fiindcă în fapt toţi sîntem între noi prieteni".

Constantin Oţet : „În vară am revenit la Craiova după o lipsă de 3 ani, dar jucătorii îmi erau foarte cunoscuţi, fiindcă mai toţi mi-au trecut prin mînă. Am stat mult de vorbă cu Oblemenco, pentru că am priceput că de la Universitatea nu se aşteaptă decît rezultatele cele mai înalte, pretenţiile fiind din cele mai mari. Mi-am dat seama că în vara viitoare vom fi nevoiţi să tragem linia şi pentru noi, antrenorii, aşa că ne-am hotărît să fim cît mai exigenţi, începînd chiar cu noi înşine. Sinceritatea colaborării dintre noi a adus, zic eu, rezultatele aşteptate, chiar dacă ratarea calificării în Cupa campionilor, ne-a durut. Am scăpat însă, cum s-ar spune, numai un iepure din... trei, fiindcă în campionat şi în meciurile cu echipa naţională jucătorii s-au comportat bine. Să nu uităm însă că ei au avut în această perioadă de susţinut şi examene, că au făcut drumuri de mii de kilometri, că probleme de organizare avem destule şi că, de ce n-am spune-o ?, în antrenori opinia publică nu a avut chiar de la început încredere. Jucătorii însă ne-au ascultat foarte bine, acceptînd, cu o adeziune totală, un fond foarte serios de pregătire. Cred că echipa se află în creştere, tinerii Cămătaru, Ţicleanu şi Geolgău, venind foarte tare din urmă, ei fiind, după părerea mea, cele mai mari speranţe ale fotbalului nostru în momentul de faţă".

Ion Oblemenco : „Mă bucur că revista „Flacăra" doreşte să asculte şi opiniile mele, fiindcă am foarte multe de explicat. Am luat echipa într-o conjunctură destul de nefavorabilă mie, care nu mă aflu decît la începutul acestei meserii. Universitatea venea după un titlu cîştigat, iar eu după Valentin Stănescu, care a stîrnit multe regrete la plecare. Mi-am dat seama că oricare loc, mai jos de cel din frunte, va fi considerat ca un eşec, iar riscul pe care-l întîmpin nu este deloc mic. M-am sfătuit mult cu colegul meu Tică Oţet, şi am făcut în aşa fel ca echipa să înceapă cît mai bine campionatul, pentru a obţine încrederea tuturor, a jucătorilor şi, mai cu seamă, a suporterilor. Am reuşit acest lucru, învingînd Steaua şi pe F.C. Olt în deplasare, apoi făcînd şi alte meciuri destul de bune, între care l-aş cita şi pe cel de la Galaţi, apoi pe cel cu Sportul Studenţesc, cu Rm. Vîlcea şi cu Dinamo, dar mai ales pe cel de la Tg. Mureş, care mi s-a părut cel mai bun joc din tot sezonul ! Mai slab am jucat cu F.C. Baia Mare (chiar dacă am cîştigat), cu Progresul şi cu „U" Cluj-Napoca, dar mai cu seamă la Timişoara, acolo unde am evoluat foarte slab. Una peste alta, cred că am reuşit să demonstrez că nu sînt numai un antrenor de... conjunctură, în lipsa altora, care au refuzat să vină la Craiova, şi nici că ar fi prea mare „căciula" pe capul meu, ci dimpotrivă, că mi se potriveşte foarte bine... Echipa a avut, este adevărat, o cădere cam pe la jumătatea sezonului, după meciul cu Anglia, dar spre final, s-a regăsit total, terminînd turul campionatului în forţă, cu rezerve pentru încă 2—3 etape. Dacă îmi daţi voie, pe jucători i-aş nota cu următoarele calificative : Lung 7 plus — Negrilă 8, Ştefănescu 8, Tilihoi 7, Ungureanu 8 — Ţicleanu 7, Beldeanu 7 plus, Balaci 7 — Crişan 7, Cămătaru 7, Geolgău 7 (aceasta fiind formaţia de bază), apoi Boldici 7, Ciupitu 7, Cîrţu 6, Irimescu 7, Purima 7. Am dat special note mai mici înaintaşilor, pentru că ei încă nu reuşesc să marcheze decît puţine goluri din ocaziile pe care echipa şi le creează. Aş dori să mulţumesc organelor locale, care mi-au acordat multă încredere şi au ştiut să asigure climatul necesar înaltei performanţe. Dar nu pot să zic că sînt mulţumit întru totul. Mai avem încă multe de făcut iar echipa are încă mari posibilităţi de progres".

★

La Sibiu, după un meci mult mai greu decît se aştepta, Universitatea s-a calificat totuşi în „sferturile" Cupei, competiţie care va fi reluată în primăvară. În prima repriză jucătorii craioveni au fost dominaţi copios de o echipă care juca excelent, mai bine decît foarte multe din divizionarele noastre de „A". După pauză, la scorul de 1—1, oltenii au avut însă o perioadă de joc foarte bună, cînd au forţat cu toată echipa şi au izbutit să obţină golul calificării. În ultimul meci al anului, Universitatea n-a jucat la valoarea ei decît cel mult 15—20 de minute, dar a dovedit din nou forţa deosebită pe care o are în joc şi căreia foarte puţine echipe îi pot rezista...

Acum Universitatea se află într-o binemeritată vacanţă pînă în ziua de 4 ianuarie, cînd vor fi reluate pregătirile, pentru noul sezon. Cei 8 jucători din lotul reprezentativ au plecat însă mai întîi la Băile Felix, pentru tratament, unde rămîn două săptămîni. La sfîrşitul lui ianuarie este programat un turneu de pregătire în Grecia. Primăvara anului 1981 se anunţă foarte încărcată pentru fotbalul nostru şi, desigur, pentru Universitatea Craiova — al cărei jucători vor fi angajaţi pe trei fronturi : echipa naţională, campionat, cupă... Sezonul de toamnă al anului 1980 aproape că a şi fost uitat !

DUMITRU GRAUR ■

Rezultatele turului

3—2 cu F.C. Argeş (acasă)	
1—0 cu Steaua (deplasare)	
2—0 cu Jiul Petroşani (ac)	
1—0 cu F.C. Olt (d)	
0—1 cu „U" Cluj-Napoca (d)	
2—0 cu Sportul studenţesc (ac)	
2—0 cu Politehnica Iaşi (ac)	
0—1 cu Poli. Timişoara (d)	
2—1 cu F.C.M. Galaţi (d)	
2—0 cu F.C. Baia Mare (ac)	
2—3 cu Progresul (d)	
2—1 cu Corvinul (ac)	
0—1 cu F.C.M. Braşov (d)	
1—1 cu S.C. Bacău (d)	
4—0 cu Chimia Rm. Vîlcea (ac)	
4—1 cu A.S.A. Tg. Mureş (d)	
2—0 cu Dinamo (ac)	

Flacăra Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publicişti comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secţia politică-economie (**Lionel Nişescu**, N. Gr. Mărăşanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secţia cultură-cenaclu (**George Arion**) — 2560 ; Secţia probleme social cetăţeneşti (**Adrian Dohotaru**) — 2566 ; Sector ştiinţă-sport (**Ovidiu Ioaniţoaia**, Liviu Timbus) — 2559 ; Secţia reportaj-anchete (**Mihai Pelin**) — 2600 ; Scrisori, relaţii cu publicul (**Mihai Stănescu**, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administraţie 17 78 82 şi 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacţie (**Tudor OCTAVIAN** — 17 60 10 interior 2550) ; redactor şef adjunct (**Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 2128) ; redactor şef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P. O. BOX-136-137, telex: 11226, Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

51

ANUL EXIGENȚEI
15 DECEMBRIE 1980

flacăra

Săptămînal politic și literar
al Comitetului Central
al U.T.C.

Ultimele secvențe

ale cincinalului:

Temeiul real al creșterii avuției naționale

În ampla activitate de creștere mai accentuată a eficienței economice și de trecere la o calitate nouă, superioară în toate domeniile de activitate, un loc de primă importanță îl ocupă reducerea cheltuielilor materiale, adică a acelei părți din valoarea producției care concretizează mijloacele de producție consumate — materii prime, materiale, combustibil, energie, uzura mașinilor și utilajelor etc. Această sarcină asupra căreia s-a insistat în mod deosebit în documentele Congresului al XII-lea al Partidului, în expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu — îndeosebi la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iunie și la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980 — nu are un caracter conjunctural, ci reprezintă o componentă definitorie a preocupărilor actuale în țara noastră, care decurge în mod organic din dialectica factorilor intensivi ai creșterii economice și a realizării țelurilor social-umane ale politicii partidului de dezvoltare economico-socială. La plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie secretarul general al partidului a subliniat: **„Sînt necesare măsuri hotărîte pentru creșterea eficienței economice și pentru reducerea continuă a consumurilor materiale — care, din păcate, continuă să fie încă mari. Aceasta este singura cale reală pentru creșterea venitului național, pentru sporirea bogăției naționale și ridicarea rentabilității generale a activității economice, pentru asigurarea mijloacelor necesare dezvoltării societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului".**

Pentru a înțelege importanța și semnificațiile acestei orientări, propun cititorilor să reflectăm împreună asupra cîtorva date. Astfel, potrivit statisticilor oficiale, în acest an produsul social al țării noastre, care este format din cheltuieli materiale și din valoarea nou creată

(Continuare în pagina 2)

Prof. dr. GHEORGHE CREȚOI

JUDEȚUL CLUJ

Erou al Muncii Socialiste

Fotografie de RUDOLF WAGNER

Ziariști și scriitori clujeni semnează în paginile 11—22 EDIȚIA SPECIALĂ a revistei noastre dedicată eroismului într-o hărnicie și demnitate a acestui loc românesc de veșnicie și înalte aspirații sociale.

● O stradă a noului industrial unde vechi îi e doar numele ● Copilul minune al industriei noastre miniere ● O competiție foarte strînsă cu mari școli electrotehnice din lume ● Sîntem grăbiți, trebuie să colaborăm ! ● Opera lor — 100 000 de apartamente ● „Creația implică mai ales disciplină" ● Tineri poeți clujeni ● O lume a zăpezilor ● Iubesc echipa de fotbal „U".

La o aniversare

„TREI VEACURI LUNGI ȘI-ATÎT DE SCURTE..."

Una dintre cele mai importante școli ale României, am numit fostul Colegiu Național Sfîntu Sava, liceu ce poartă azi dustrul nume al marelui patriot Nicolae Bălcescu, a împlinit 300 de ani de la întemeiere.

Cele trei veacuri petrecute de la cititorirea instituției bucureștene la vremea de domnie a lui Șerban Cantacuzino sînt, în bună măsură, veacuri de glorie ale învățămîntului românesc și nu numai. Numele lui Sevastos Kyiminitis, primul director al școlii, ai lui Gheorghe Lazăr, profesor, inginer, director, dascălul care a predat cele dintîi cursuri în limba română, ale lui Ion Heliade Rădulescu, Eufrosin Poteca, Titu Maiorescu, Nicolae Bălcescu, Nicolae Filimon, Simion Mehedinți, Theodor Pallady, Dimitrie C. Brătianu, Theodor Aman, Ion C. Brătianu, Spiru Haret, Thoma Ionescu, Ion Cantacuzino, Eugen Lovinescu, Camil Petrescu,

(Continuare în pagina 8)

RĂZVAN BĂRBULESCU

CENACLUL FLACĂRA

din nou la București

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR organizat de C.C. al U.T.C. și revista FLACĂRA, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent din nou la București la cererea unui mare număr de iubitori ai poeziei și muzicii tinere.

Teatrul „Ion Creangă" — Piața Amzei — va găzdui două întîmplări literar-artistice ale CENACLULUI FLACĂRA în zilele de simbătă, 20 decembrie, și duminică, 21 decembrie, ora 19.

Biletele se găsesc la casa teatrului.

Revelion pe Valea Prahovei

La ora cînd aceste rînduri văd lumina tiparului, pentru a număra zilele care au mai rămas pînă la Anul nou ne ajung degetele de la ambele mîini. Toată lumea vehiculează obsedant o idee : unde petrecem revelionul ? Și cum avem impresia că în acest ar marea majoritate a oamenilor preferă restaurantul petrecerilor intime, ne-am gîndit că ar fi bine să mergem chiar acasă la cei care, în aceste zile, au ca primă ocupație organizarea petrecerilor de Anul nou. Am ales, pentru aceasta, Oficiul județean de turism Prahova, unitate uriașă prin numărul de localuri și hoteluri pe care le administrează și care se întind pe aproape întreaga Vale a Prahovei.

Primul popas îl facem la cabana **Brădet** (cota 1300), plantată de multă vreme pe muntele Furnica. Interlocutor : Nicolae Cîmpeanu, om de munte, cum s-ar zice, care de peste 30 de ani colindă cabanele în sensul cel mai pozitiv, niciodată mutat din împlinat, totdeauna plecat la cererea sa, din dorința de a cunoaște cît mai mulți oameni și, mai ales, de a se pătrunde de frumusețea potecilor, desișurilor și înălțimilor noastre montane.

Prima întrebare, referitoare la preocupările care în aceste zile îi sporesc grijile, dat fiind iminenta apropiere a Anului nou, este deviată, din start, chiar de interlocutor.

— După atîția ani de meserie, nu am vole să mă sperii de eveniment. Am convingerea că totul va fi bine, cu atît mai mult cu cît voi închina, la cumpăna anilor, și un pahar în sănătatea tinărului pe

(Continuare în pagina 7)

DAN BÎRLĂDEANU

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Autoritatea controlului oamenilor muncii depinde de calitatea lui

CLUJ:

„Un fapt valoros : tendința spre profesionalitate a echipelor ce controlează, unitățile sanitare"

— Se pare că județul Cluj are de relevat o bună experiență acumulată în domeniul controlului oamenilor muncii în cel mai delicat sector : cel sanitar. Ca președinte al comisiei județene de coordonare și îndrumare a echipelor, v-am ruga, tovarășe AUREL STOICA, s-o sintetizați în câteva trăsături.

— Un fapt valoros îl constituie, credem, tendința spre profesionalitate a echipelor ce controlează sectorul sanitar. Altfel, controlul nu poate avea eficiența scontată și rațiunea lui de a fi. Așa cum ați spus, sector delicat prin profilul său, cît și prin oamenii care îl slujesc, la selectarea și alegerea componenților echipelor s-a procedat cu mult discernămînt, cu multă atenție, după multe criterii civice, morale, de competență. În același consens s-au efectuat cîte două instruiri anuale ale acestor echipe, punîndu-se accent pe : 1) metodologia controlului ; 2) obiectul acestuia ; 3) etica și probitatea controlului. Ținînd cont de toate acestea s-au organizat controale comune cu sindicatele și comisiile specializate din inspecțiile de stat — practică pe care o considerăm deosebit de valoroasă, întărind autoritatea controlului oamenilor muncii, oferindu-i într-adevăr caracterul autoconducerii sociale — care s-au finalizat cu analize serioase, de profunzime, pe diverse nivele și care au condus la decizii operative pentru eradicarea lipsurilor, ca să folosim un termen propriu sectorului de care ne ocupăm.

— Și drept consecință a acestei metodologii de lucru, a crescut receptivitatea celor controlați față de concluziile celor [illegible]ntrolat ?

[illegible]ol, da, mult mai mult ca altădată[illegible]ță la sută. Tocmai de aceea, lunar, într-o zi anumită, au loc întîlniri ale membrilor echipelor cu conducătorii clinicilor, spitalelor, dispensarelor controlate.

— Nu sînt cam multe, cam dese — vrem să spunem — aceste confruntări față în față ?

— Deocamdată, nu. Există o anumită părere, mărturisită sau nemărturisită, a unor cadre medicale, cum că această acțiune are un iz desuet, proletcultist, cînd e vorba despre un domeniu atît de specializat, cum e cel sanitar.

— Cu alte cuvinte, să vină un neavizat să-i controleze ? ! Cum asigurați acea tendință de profesionalitate a echipelor ? Ați reușit să faceți parte din componența lor chiar medici și cadre medii sanitare ?

— Exact. Numai că există și aici o capcană, a complicității reciproce în fața lipsurilor pe care un nespecialist le sesizează mai greu, și de neîncredere în eficiența controlului. Capcană care este alimentată, să fim obiectivi, de neputința de a rezolva unele constatări, sesizări și propuneri ale echipelor.

— De pildă !

— De pildă, lipsa unor medicamente din farmaciile municipiului Cluj-Napoca. Poate ne facem și noi vinovați, avînd în oraș o fabrică de produse farmaceutice, dar a fost vorba de multe care nu se produc aici, despre perturbații cronice în aprovizionarea din rețea. De asemenea, echipele propun de multă vreme — în urma controlului asupra modului în care se rezolvă urgențele în spitale și policlinici — crearea unui spital de urgență în Cluj-Napoca, de care se simte acut nevoia. S-a semnalat în repetate rînduri insuficiența numărului de medici de întreprindere, care trebuie să asigure asistența unui număr cu mult mai mare față de normativele stabilite de Ministerul Sănătății. Nu se ține seama de realitatea că toate unitățile industriale au cunoscut dezvoltări, au intrat în funcțiune capacități noi de producție care au adus și un plus de personal. Ar trebui revăzută schema de încadrare a medicilor din dispensarele de întreprindere și chiar din centrele mari, avîndu-se în vedere și navetiștii și flotanții care beneficiază de asistență medicală în orașele și în uzinele unde lucrează. Echipele au făcut propuneri — și acestea sînt pertinente, realiste — dar... Dacă probleme de ordin calitativ privind asistența sanitară în județul Cluj nu se pun, se pun însă cele privind lipsa specialiștilor !

— Putem trage concluzia că echipele oamenilor muncii din județul Cluj, cele care acționează în sectorul sanitar, au activitate foarte bună.

— N-ar fi tocmai realist să procedăm așa. Mai sînt destule neajunsuri și de natură organizatorică și în ceea ce privește calitatea și competența controlului. Ceea ce nu este, deocamdată, decît o tendință trebuie să devină fapt curent, concret, real. Nu se respectă pretutindeni prevederile Legii nr. 6 asupra continuității controlului. Media pe județ, în unitățile sanitare, este anul acesta cu puțin peste 2 controale, ceea ce este cu totul insuficient. Mai avem încă multe lucruri de perfecționat.

DOLJ:

„Activitatea echipelor din mediul rural este încă sub nivelul exigențelor acordate prin lege".

— În calitatea pe care o aveți, de președinte al Comisiei județene Dolj de coordonare și îndrumare a activității de control a oamenilor muncii, am vrea să discutăm, tovarășe VASILE TOADER, despre starea controlului în unitățile din mediul rural. Ați reușit să-l permanentizați, e eficient ?

— Statistic, lucrurile stau foarte bine în județul nostru. Din cele 5 019 unități supuse anul acesta controlului oamenilor muncii, 2 937 sînt din mediul rural. Asta demonstrează că echipele din comune și sate acționează, și-au făcut simțită prezența. Sînt constituite 712 echipe care își desfășoară activitatea în 95 comune. Instruirea lor cu întreaga problematică se asigură — în mod cu totul special la sate — cu sprijinul specialiștilor din inspecțiile de control ale statului și al unor membri din comisia județeană pentru coordonarea și îndrumarea controlului, ca și a unor juriști, pentru a realiza o pregătire temeinică în spiritul legislației în vigoare. Mai mult, din aceeași grijă pentru calitatea instruirii — de care depinde, evident, calitatea muncii echipelor — am elaborat, la nivel județean, un îndrumar metodologic, pe domenii de activitate, care, anual, se completează cu noile acte normative apărute. Toți membrii comisiilor comunale de coordonare și îndrumare a controlului dețin împuterniciri și delegații pentru a efectua controale la unități, asupra modului în care se rezolvă sesizările și propunerile echipelor. Cît privește pregătirea președinților acestor comisii din comune, aici trebuie să ne facem autocritica, nu s-a realizat cu regularitate și în consecință nu toți membrii comisiilor s-au folosit de împuternicirile pe care le au. Pe total în județ, iarăși statistic, bilanțul este bun : din 17 000 controale efectuate, 9 300 s-au desfășurat în unitățile rurale ale comerțului, cooperației de consum și meșteșugărești, ale asistenței sanitare și de transport...

— Din punct de vedere cantitativ, lucrurile stau, într-adevăr, bine. Să trecem la conținutul controalelor. Ce nereguli au pesizat echipele și dacă și-au găsit remediile ?

— În ordinea frecvenței și a gravității faptelor, aș vrea să mă opresc la constatările privind punerea în vînzare în magazinele sătești a unor mărfuri alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației — alimente cu termenul de valabilitate expirat. Luptăm din răsputeri cu această practică, în cele mai multe cazuri nefiind de vină cadrele din comerțul rural, ci modul cum se face stocarea și expedițiа din depozite a acestor mărfuri.

— Ceea ce ne este greu să înțelegem, tovarășe Toader, sînt tocmai căile, canalele prin care se ajunge aici. Fabricile nu pot ține produsele în depozite, le expediază conform contractelor cu întreprinderile comerciale, atunci, de ce sortimente care lipsesc de pe piață, care sînt atît de solicitate de cetățeni, zac prin depozite și se află la vînzare din belșug cînd nu mai sînt bune de consumat ? Se întîmplă frecvent, mai ales în ce privește conservele. De ce nu întărîm activitatea de control a oamenilor muncii în depozitele întreprinderilor comerciale ?

— Avem în vedere acest fapt, iar în toamna aceasta s-au efectuat numeroase controale în sectorul respectiv.

— Insistăm, în context, să ne vorbiți despre eficiența echipelor care acționează la sate.

— Analizînd lucid lucrurile, cu mult spirit critic, de la nivelul a ceea ce ar trebui să fie în momentul de față, după 4 ani de experiență de la ultima consfătuire pe țară o forurilor de control ale oamenilor muncii, putem spune că în mediul rural calitatea unor controale, calitatea activității unor echipe nu s-a ridicat la ștacheta exigențelor acordate prin lege. Nu toți membrii acestora își exercită atribuțiile, investitura, există încă un fel de baraj psihologic în fața funcțiilor, în fața unor cadre de conducere din unitățile și forurile tutelare ale celor controlați. Unele echipe nu urmăresc problemele de fond și se rezumă la observații și propuneri minore, iar altele nu au în vedere și caracterul preventiv al abaterilor de la normele legale de funcționare a sectorului controlat. În mediul rural mai avem multe de făcut pentru a ajunge să desfășurăm o activitate de permanență și de cea mai bună calitate, să fie ceea ce așteaptă societatea de la această largă formă de autoconducere. În mediul rural nu se prea organizează analize în adunările generale ale oamenilor muncii privitoare la constatările echipelor de control, nu prea au loc întîlniri între membrii acestora și conducătorii unităților controlate, pentru a se întări răspunderea, față de această misiune, de ambele părți.

— Aveți latitudinea și investitura să determinați comisiile locale de coordonare și îndrumare a controlului oamenilor muncii, precum și să solicitați organizațiilor F.D.U.S. pentru a se organiza în acest sens.

CICI IORDACHE

Temeiul real al creșterii avuției naționale

(Urmare din pagina 1)

(venitul național), urmează să reprezinte 1 317 miliarde lei, iar venitul național — 546 miliarde lei. Pornind de la faptul că venitul național și cheltuielile naționale sînt două mărimi care se condiționează reciproc în cadrul unei mărimi date a produsului social, rezultă că, **dacă nivelul cheltuielilor materiale ar fi fost mai mic, s-ar fi putut obține un venit material mai mare, și anume, la o reducere cu numai 1% a ponderii acestor cheltuieli față de nivelul actual, venitul național ar fi sporit cu 13 miliarde lei, ceea ce ar fi asigurat resurse suplimentare pentru dezvoltarea economico-socială și pentru creșterea nivelului de trai al populației.** Potrivit unor calcule, **reducerea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va putea asigura, la nivelul anului 1985, un spor de venit național de peste 17 miliarde lei,** care, repartizat conform proporției prevăzute de Congresul al XII-lea pentru viitorul plan cincinal, ar determina **o creștere suplimentară a fondului de consum cu circa 12 miliarde lei și a fondului de dezvoltare economico-socială cu circa cinci miliarde lei.**

Aceste date pun în evidență, în mod elocvent, întreaga fundamentare economică și social-umană a orientării ferme și larg cuprinzătoare a **politicii de folosire cu maximum de eficiență a resurselor materiale ale țării și de realizare a unei creșteri mai mari a producției fizice și nete obținut la aceeași unitate de cheltuieli de materii prime și materiale, combustibil, energie.**

Pentru că vorbim de temeiurile economice ale unei asemenea orientări nu putem să nu luăm în seamă însă și alte aspecte, tot atît de importante. Astfel, este cunoscut că în condițiile actualelor fenomene de criză din economia mondială, partidul nostru pune un accent deosebit pe dezvoltarea bazei proprii de materii prime pentru acoperirea în mai mare măsură a necesităților din producția proprie. Iată de ce sînt atrase în circuitul economic și resursele mai sărace în conținut util sau mai greu exploatabile, care necesită investiții și consumuri de muncă socială mai mari. Orice progres în economisirea resurselor de materii prime și energetice și în reducerea cheltuielilor materiale capătă, în acest fel, o semnificație mai largă și un efect de antrenare mai profund, conducînd la economisirea muncii sociale și la reducerea relativă a necesarului de investiții.

Acoperirea necesarului la unele materii prime importante se realizează însă într-o proporție importantă prin importuri (țiței, bumbac, cărbune cocsificabil, minereu de fier, unele minereuri și metale neferoase etc.). În condițiile gravelor fenomene de criză din economia mondială și ale perturbărilor valutar-financiare, prețurile la aceste resurse au marcat și marchează o creștere mare, ceea ce grevează asupra balanței comerciale și de plăți. Să mai notăm că **pentru unele materii prime importante pe piața externă se cer adesea, în compensație, produse agroalimentare. De exemplu, la 1 kg de tablă inox revin 10 kg fructe sau 1,5 kg carne sau 6 litri ulei comestibil. În acest context, reducerea consumurilor specifice, economisirea resurselor materiale și energetice răspund celor mai înalte cerințe sociale și individuale, constituindu-se într-un factor de bază al progresului nostru economico-social în etapa actuală.** Aceasta decurge și din esența obiectivului de depășire a standardului de țară în curs de dezvoltare și de trecere a României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie și, în ultimă instanță, din esența edificării noii orînduiri sociale. **„Dacă dorim să realizăm principiul socialist, principiul comunist de repartiție** — a subliniat secretarul general al partidului nostru la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iunie 1980 — **apoi trebuie să înțelegem că fără o eficiență superioară celei capitaliste, fără o rentabilitate superioară, nu vom putea face aceasta".**

Rezervele și posibilitățile în acest domeniu sînt foarte mari. Pe de o parte, ele sînt legate de potențialul material și tehnico-științific actual al țării, de gradul ridicat de modernitate al bazei tehnico-materiale a societății. Pe de altă parte, se impune și sublinierea că, deși s-au obținut realizări notabile în producerea de bunuri materiale cu consumuri materiale reduse, **ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, ca și nivelul consumurilor la unele produse sînt încă mari.** Astfel, un procent de venit național se realizează în prezent cu un consum de mijloace de producție de 1,4%. De asemenea, conform datelor Băncii Mondiale, **consumul de combustibil necesar pentru o unitate de venit național în țara noastră este de 3—4 ori mai mare în comparație cu țările dezvoltate din punct de vedere economic.** În unele întreprinderi, deși dispun de condiții de producție moderne, nivelul consumurilor materiale este încă ridicat.

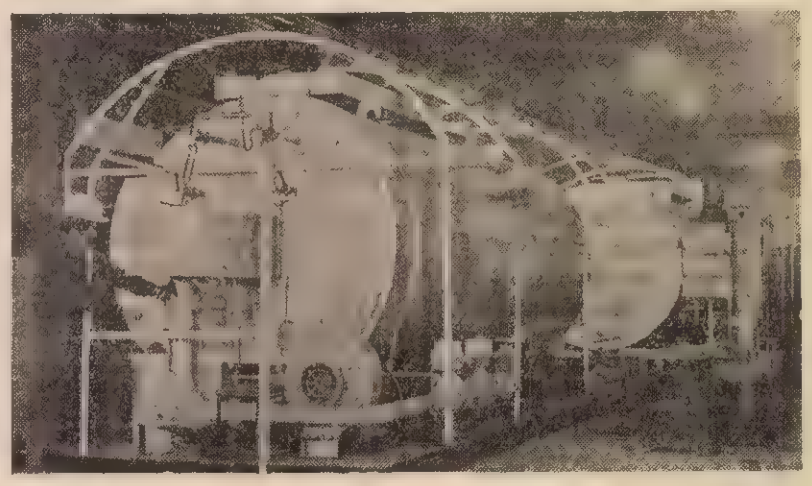

Reducerea cheltuielilor materiale este legată, înainte de toate, de ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, de gospodărirea acestora cu mult simț de răspundere. Pentru viitorul plan cincinal se prevede o sporire a gradului de valorificare a materiilor prime cu 32—34%, iar indicele de consum de energie primară în industrie urmează să scadă cu cel puțin 21—23%.

Rolul hotărîtor în acest proces revine ridicării nivelului tehnic, calitativ al producției prin asimilarea de produse noi, cu caracteristici tehnice superioare. Normarea științifică a consumurilor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, gospodărirea cu simț înalt de răspundere a materiilor prime și energiei, accentuarea preocupărilor pentru recuperarea și refolosirea materiilor prime, materialelor și ambalajelor, reconditionarea și refolosirea pieselor de schimb se înscriu ca direcții importante de acțiune atît la nivelul ramurilor, cît și în fiecare întreprindere și la fiecare loc de muncă.

Baza acestui proces o reprezintă **dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf ale industriei, intensificarea procesului de restructurare a industriei prin dezvoltarea mai accentuată a ramurilor mici consumatoare de materii prime, folosirea unor noi surse de energie, dezvoltarea puternică a cercetării științifice și a ingineriei tehnologice.** Toate acestea nu pot fi însă decît creația oamenilor. De aceea, restructurările vizînd la obținerea unei valori echivalente cu cea realizată de țările dezvoltate pe tona de materii prime și resurse energetice implică și **creșterea substanțială a gradului de calificare, a răspunderii și interesului producătorilor nemijlociți pentru gospodărirea cu eficiență maximă a tuturor mijloacelor materiale și financiare.** Dacă se spune, pe bună dreptate, că cea mai bună sursă de energie este economisirea ei, tot așa se poate afirma că cea mai mare forță materială a valorificării o constituie bogăția spirituală, creatoare, experiența de producție, voința fiecăruia de a acționa în deplină concordanță cu cerințele societății și cu posibilitățile științei și tehnicii contemporane. De aceea, sper să nu fiu învinuit că vorbesc „pro domo" cînd afirm că **astăzi mai mult ca oricînd, alături de pregătirea tehnico-științifică, o importanță crescîndă o capătă pregătirea economică,** ca factor care, alături de stimulenții economici și social-politici, **poate să ghideze acțiunile și să influențeze în mod favorabil comportamentul oamenilor muncii, atît în stadiul producției, cît și în calitatea lor de consumatori și de cetățeni.**

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc deschiderea lucrărilor plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român. A fost adoptată în unanimitate următoarea ordine de zi : **Raportul cu privire la actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție și de livrare, a tarifelor pentru serviciile prestate unităților socialiste, precum și a prețurilor de producție și de contractare în agricultură ; Raportul privind proiectul bugetului de stat pe anul 1981 ; Programul privind aprovizionarea populației pe trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981 ; Raportul cu privire la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii și a altor venituri ; Probleme internaționale.**

La ora închiderii ediției, lucrările plenarei continuă. Vom reveni cu amănunte și comentarii în numărul viitor al revistei noastre.

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 16 decembrie, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Încheierea actualului cincinal și intrarea României într-o nouă etapă a devenirii sale istorice înseamnă pentru întreaga țară ora marelui bilanț al anilor 1976—1980. Dezvoltarea multilaterală și în ritm susținut a patriei socialiste a făcut posibilă, între altele, după cum se știe, creșterea progresivă a venitului național. Pe această bază, prin grija și măsurile concrete elaborate de conducerea partidului nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, a sporit treptat și retribuția tuturor categoriilor de oameni ai muncii, sporul fiind de 29% față de 18—20% cît se prevăzuse inițial. A crescut de la an la an și volumul de mărfuri alimentare și nealimentare distribuite prin comerțul socialist. Statisticile internaționale, de pildă, situează România între primele zece țări în ce privește caloriile consumate pe locuitor. Au fost, de asemenea, luate măsuri din vreme pentru realizarea, pînă la noua recoltă, a aprovizionării populației în concordanță cu prevederile planului. Cu toate acestea, datorită tendințelor unor cetățeni de supraaprovizionare și din pricina unor consumuri exagerate, precum și a unor deficiențe apărute în repartizarea pe localități și unități comerciale, s-au produs unele neajunsuri în aprovizionarea populației cu anumite produse în trimestrul IV al anului în curs.

Luînd în dezbatere această situație, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsurile necesare pentru o aprovizionare corespunzătoare cu produse alimentare și bunuri industriale de consum. În acest sens, Consiliul de Miniștri a fost însărcinat să ia măsuri ca Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Comerțului Interior, precum și alte instituții, întreprinderi și unități cărora le revin sarcini în domeniul activității comerciale să acționeze cu hotărîre pentru onorarea planurilor de producție și pentru livrarea ritmică, integrală, a tuturor mărfurilor, pentru funcționarea în bune condiții a rețelei comerciale și de alimentație publică. Au fost date, de asemenea, numeroase indicații și recomandări pentru sporirea prin mijloace variate și cu concursul larg al cetățenilor a cantităților de produse agroalimentare.

Dezbătînd și aprobînd Raportul cu privire la aprovizionarea populației pe trimestrul IV a.c. și pe semestrul I al anului 1981, Comitetul Politic Executiv a hotărît ca raportul să fie supus spre dezbatere și aprobare plenarei C.C. al P.C.R. și Marii Adunări Naționale.

Pe ordinea de zi a lucrărilor a mai figurat dezbaterea și aprobarea unei hotărîri cu privire la organizarea sărbătoririi revelionului 1981 și a pomului de iarnă. S-a hotărît ca tradiționala sărbătoare să se desfășoare sub semnul marilor realizări obținute de oamenii muncii din țara noastră în edificarea societății socialiste și a pregătirilor și angajamentelor pentru înfăptuirea istoricelor hotăriri ale celui de-al XII-lea Congres al partidului. Pentru sărbătorirea pomului de iarnă s-a hotărît alocarea din fondul statului a unei sume de 62 000 000 lei la care se vor adăuga fondurile realizate de organizațiile de masă și obștești din acțiuni cultural-educative, astfel ca suma totală pentru organizarea acestei sărbători să se ridice la 169 010 550 lei.

În continuarea lucrărilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la întîlnirea conducătorilor de partid și de stat ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc la Moscova la 5 decembrie a.c. În cadrul discuțiilor și dezbaterilor la acest punct al ordinii de zi, Comitetul Politic Executiv a aprobat în unanimitate și a dat o înaltă apreciere activității desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la această întîlnire, subliniind că ea corespunde pe deplin orientărilor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. S-a considerat de asemenea că mersul evenimentelor internaționale confirmă justețea aprecierilor și actualitatea propunerilor formulate la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia din mai 1980. Comitetul Politic Executiv a luat act cu deosebită satisfacție de hotărîrea țărilor socialiste de a-și aduce în continuare contribuția la crearea unui climat de pace în lume, la continuarea politicii de destindere, de rezolvare a tuturor conflictelor pe calea negocierilor, apreciind, de asemenea, însemnătatea hotărîrii statelor participante la întîlnirea de la Moscova de a colabora cu toate forțele democratice, progresiste, antiimperialiste, pentru întărirea solidarității tuturor popoarelor în fața amenințărilor de război, pentru o politică de pace, dezarmare nucleară, pentru colaborare egală în drepturi. Împreună cu celelalte țări participante la întîlnire, România a salutat începerea lucrărilor reuniunii general-europene de la Madrid, eveniment aflat în centrul atenției popoarelor lumii, atît de profund interesate în instaurarea unui sistem trainic, de securitate, a unui climat de pace și colaborare între toate statele planetei noastre, mai cu seamă în actualele condiții internaționale, cînd situația continuă să rămînă încordată.

Participanții la lucrările ședinței Comitetului Politic Executiv au ținut să sublinieze, de asemenea, însemnătatea hotărîrilor conducătorilor de partid și de stat ai țărilor participante la întîlnirea de la Moscova de a întări pe mai departe unitatea țărilor socialiste pe baza marxism-leninismului, a solidarității internaționale, colaborării reciproc avantajoase, egale în drepturi, de a continua și dezvolta conlucrarea dintre ele pe tărîm economic, tehnico-științific, precum și în domeniul coordonării planurilor cincinale.

Pe baza informării prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv a luat cunoștință de schimbul de informații pe care participanții la întîlnirea de la Moscova l-au făcut cu privire la construcția socialistă și comunistă din țările lor, de informarea reprezentanților P.M.U.P. referitoare la evoluția situației din R.P. Polonă. Cu acest prilej, Comitetul Politic Executiv a ținut să-și reafirme în numele întregului nostru partid, al întregului nostru popor, sentimentele de caldă prietenie față de Partidul Muncitoresc Unit Polonez, față de clasa muncitoare și întregul popor polonez, exprimîndu-și deplina încredere că oamenii muncii din Polonia prietenă, sub conducerea P.M.U.P., vor izbuti să învingă greutățile ivite și să asigure dezvoltarea în continuare a Poloniei pe calea socialismului.

În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv au fost soluționate, de asemenea, probleme ale activității curente de partid și de stat.

În numele năzuințelor de pace și progres ale poporului nostru, al profundului său umanism

Nestrămutata năzuință de pace și progres a poporului nostru, consecventa sa politică consacrată înfloririi patriei socialiste, contribuția lui activă pentru instaurarea unui climat de pace, de conviețuire pașnică și colaborare cu toate popoarele lumii — în acest larg context se înscriu și ultimele evenimente marcate prin activitatea neobosită, prin contribuția decisivă, determinantă, a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care întruchipează atît de plenar crezul, înțelepciunea și voința întregului nostru partid, ale întregii noastre națiuni.

Cu o săptămînă în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit delegația Federației Sindicatelor din întreaga Chină, condusă de tovarășul Ni Zhifu, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, președintele federației, care, la invitația Consiliului Central al U.G.S.R., face o vizită de prietenie în țara noastră.

În timpul întrevederii, desfășurate într-o atmosferă caldă, tovărășească, a fost evidențiat cu satisfacție faptul că bunele relații de prietenie, solidaritate și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză cunosc un ritm susținut de dezvoltare în lumina înțelegerilor și orientărilor stabilite cu ocazia dialogului la nivel înalt de la București și Beijing. Exprimîndu-se dorința comună pentru extinderea și aprofundarea conlucrării fructuoase româno-chineze pe tărîm politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate, a fost relevată deopotrivă importanța intensificării legăturilor dintre clasa muncitoare din România și China, dintre organizațiile sindicale din cele două țări. În timpul întrevederii au fost abordate, de asemenea, probleme ale politicii internaționale, subliniindu-se necesitatea sporirii eforturilor popoarelor pentru diminuarea tensiunii din viața internațională, pentru intensificarea politicii de pace și destindere în lume.

Vineri, 12 decembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Aleksandar Grlicikov, membru al Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, care a făcut o vizită în țara noastră la invitația C.C. al P.C.R. Cu acest prilej, în cadrul unei întrevederi desfășurate într-o atmosferă tovărășească, de caldă prietenie, au fost evocate cu profundă satisfacție relațiile de strînsă prietenie și fructuoasă colaborare dintre cele două partide, țări și popoare, subliniindu-se, totodată, dorința ambelor părți de a dezvolta și aprofunda și de acum înainte conlucrarea dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, de a extinde și adînci pe multiple planuri raporturile dintre România și Iugoslavia. În cursul convorbirilor au fost examinate și unele probleme privind securitatea și cooperarea în Europa, relevîndu-se în acest context însemnătatea bunei desfășurări a reuniunii de la Madrid. Au fost discutate de asemenea unele probleme ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, întrevederea evidențiind în ansamblul ei voința României și Iugoslaviei de a conlucra tot mai activ pe plan extern pentru a-și aduce și în viitor o contribuție însemnată la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității, la statornicirea unui climat de destindere, securitate și colaborare în Europa și în întreaga lume.

În aceeași zi, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe Abdul Aziz Al-Daly, ambasadorul Republicii Democrate Populare a Yemenului în România, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii acestuia în țara noastră.

Simbătă, 13 decembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Badr Eddin Suleiman, membru al Biroului Politic al C.C. al Uniunii Socialiste Sudaneze, ministrul finanțelor și economiei naționale din Republica Democratică Sudan, care a condus delegația țării sale la lucrările celei de-a V-a sesiuni a Comisiei mixte româno-sudaneze de cooperare economică și tehnică.

În timpul convorbirilor, desfășurate într-o atmosferă cordială, au fost relevate bunele relații dintre România și Sudan pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural, apreciindu-se deopotrivă că potențialul economic în plină dezvoltare în ambele țări creează premise pentru intensificarea și diversificarea cooperării pe multiple planuri.

În cadrul schimbului de păreri, au fost abordate de asemenea unele aspecte ale vieții internaționale, relevîndu-se importanța reluării și întăririi cursului spre destindere, pace și independență, pentru soluționarea pe calea tratativelor a stărilor de încordare și conflicte în diferite zone ale lumii.

Tot acum vom consemna mesajul adresat de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Adunării Generale a O.N.U. cu prilejul celei de-a 20-a aniversări a adoptării Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale.

Se împlinesc două decenii, se arată în mesaj, de cînd Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat acest document de importanță excepțională ca urmare a intensificării luptei popoarelor aflate sub dominație colonială pentru cucerirea libertății și independenței. Astfel, de la 14 decembrie 1960 și pînă în prezent, un număr de 50 de țări și popoare, aflate sub dominație străină, și-au cucerit independența națională, devenind state suverane care sînt astăzi membre cu drepturi egale ale Națiunilor Unite. Sînt succese ale dreptății, echității și rațiunii, victorii în lupta pentru lichidarea definitivă a colonialismului, pe care, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român le salută cu deosebită satisfacție. Cu toate acestea, se arată în continuare în mesaj, mai există încă popoare supuse asupririi coloniale, situație care impune intensificarea eforturilor conjugate ale tuturor statelor, popoarelor și forțelor înaintate de pretutindeni pentru recunoașterea dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale.

Relevîndu-se principiile care călăuzesc politica internă și externă a statului nostru, în mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Adunării Generale O.N.U. se arată deopotrivă că România a fost și va fi întotdeauna un sprijinitor și un prieten de nădejde al tuturor popoarelor care luptă pentru dezvoltarea de sine stătătoare, pentru apărarea și consolidarea independenței și suveranității lor naționale. **„La aniversarea a două decenii de la adoptarea Declarației pentru dezvoltare** — se arată spre finalul mesajului — **considerăm că Organizația Națiunilor Unite, toate statele sale membre trebuie să-și intensifice eforturile în vederea lichidării oricăror manifestări ale colonialismului, a oricărei politici de asuprire a unui popor de către altul, pentru a se elimina cu desăvîrșire politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, pentru apărarea independenței și libertății popoarelor".**

Cu prilejul unui eveniment cu adînci rezonanțe istorice, aniversarea a 700 de ani de la prima atestare documentară a municipiului Sighișoara — ziarele de duminică au publicat mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Comitetului municipal de partid, Consiliului poporan și tuturor locuitorilor municipiului Sighișoara. În cuvinte de o aleasă simplitate și simțire, atît de propriI secretarului general al partidului nostru, au fost evocate bogatele tradiții de muncă și luptă, duse în comun de masele de oameni ai muncii din acest colț de țară — români, maghiari, germani și de alte naționalități — precum și marile succese dobîndite de Sighișoara în anii puterii populare, cînd localitatea a devenit o prezență vie, activă și cu o personalitate distinctă în peisajul României socialiste. Cu acest prilej, printr-un Decret prezidențial, s-a conferit Ordinul „23 August" clasa I municipiului Sighișoara, județul Mureș.

Vom reaminti în încheierea cronicii noastre că tot în aceste zile tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat un mesaj și profesorilor și elevilor Liceului de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu" din București cu prilejul sărbătoririi a 300 de ani de la înființarea liceului.

LIVIU TIMBUS

La Crînguri

Întinereşte pămîntul, se dublează producţiile

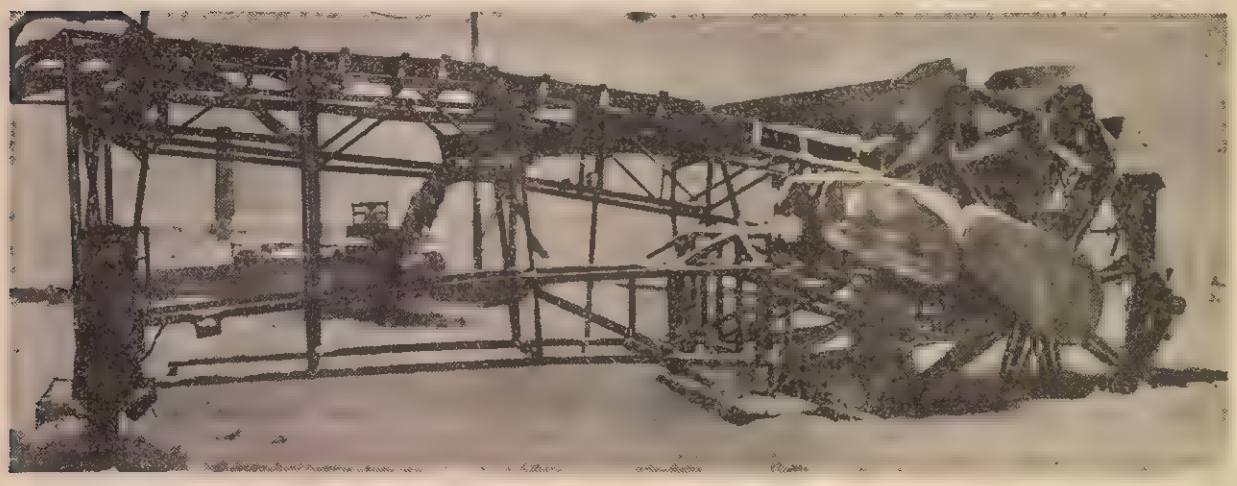

Îl aşteptam pe directorul S.M.A.-ului Crînguri la sediu. Sub ochii mei se găsea o notă telefonică proaspăt primită. În cîteva rînduri directorul, Marin Ungureanu, era invitat să participe la sesiunea de comunicări de la Braşov, din zilele de 12-13 decembrie, privind activitatea desfăşurată în domeniul creaţiei tehnico-ştiinţifice pentru valorificarea invenţiilor şi inovaţiilor din domeniul agriculturii. Îl aşteptam în legătură tot cu o invenţie, ultima înregistrată la OSIM: ansamblu de protecţie pentru transmisiile cardanice. Odată sosit a trecut direct la subiect. „Cele existente şi fabricate de IMAIA Botoşani sînt depăşite, nu asigură protecţia totală, s-au dovedit necorespunzătoare, atît constructiv cît şi funcţional, ca urmare a uzurilor premature ce apar în timpul folosirii. Complexitatea tehnică mare şi preţul de cost ridicat ne-au determinat să căutăm o soluţie convenabilă. Prototipul realizat de noi are în vedere o serie de avantaje. Fiind de tip închis, acoperă complet arborii cardanici şi deci evită accidentele, are o construcţie simplă, 4 piese mari şi 10 repere — faţă de cea veche formată din circa 50 de subansamble şi încă din vreo 50 de repere mărunte. Acest ultim avantaj face posibilă întreţinerea la nivelul unităţii S.M.A., iar costul este redus la jumătate".

— A cîta invenţie este?

— Nu este nici prima, nici ultima. S-ar părea că nu sînt deloc modest, dar am să vă lămuresc imediat. Este a doua şi acum veneam de la proba unei instalaţii care va fi a treia. Nu ţin deloc să folosesc acest termen de invenţie, m-aţi contaminat. Ne-au fost atît de necesare încît a trebuit să le construim. Despre prima am amintiri, probabil, ca la prima naştere, dar nu o naştere obişnuită ci una-problemă, pentru care a meritat să luptăm pentru că nu a fost un copil obişnuit. Este vorba de Maşina universală pentru pregătit furaje — tip Crînguri, care a trebuit să le înlocuiască pe cele existente, vechi de 20 de ani, cu productivităţi foarte mici, de 2 tone la oră, de calităţi necorespunzătoare, lungimea tocăturii fiind, de 10-20 cm. Tot această necesitate stringentă ne-a făcut, pe noi cei de la S.M.A., să trecem la realizarea ei. Dacă pentru cultura mare, pentru pomicultură şi viticultură, în materie de mecanizare, s-au făcut paşi importanţi, pentru pregătirea furajelor, de la bază furajeră pînă la animal, problema este nerezolvată. Maşina de care noi am amintit a trebuit să fie totală, multifuncţională să contribuie la economisirea timpului pierdut. Am lucrat la ea un an, iar la Plenara din noiembrie 1975 a fost gata. Faptul este că de-atunci şi pînă la omologarea din septembrie 1976 a mai trecut un an, timp plătit scump de zootehnia noastră. Abia în luna următoare, în octombrie 1975, s-au comandat primele 40 de bucăţi. În total s-au făcut cam 60 de bucăţi pentru cîteva judeţe din ţară (20 în Dîmboviţa, 17 în Argeş, tot atîtea în Ilfov, mai puţine în Teleorman şi Constanţa). E păcat că n-au şi celelalte judeţe, maşina fiind universală are un randament superior în prepararea furajelor. Indicii de lucru se caracterizează prin productivităţi mari, astfel: la furaje grosiere şi fibroase de 3-4 tone la oră; la măcinat furaje concentrate (porumb ştiuleţi) 10 tone/oră; la furaje rădăcinoase — 20 tone/oră; gradul de mărunţire pentru 50 % din plante este sub 1 cm şi numai 4% din material peste 7 cm; poate transforma în pastă porumbul care nu a ajuns la maturitate.

— Cîte sînt la ora actuală în ţară?

— Sub 100, pentru că, la început, după ce am prezentat-o în cîteva complexe, la Căciulaţi-Ilfov, la Vaslui, în Argeş şi la Arad, iar la Arad, IMAIA, bineînţeles nu de capul ei, a început să facă şi ea o variantă. În timpul încercărilor Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii a condiţionat omologarea tocătoarei noastre numai după realizarea unei maşini asemănătoare la Arad. A noastră lucra deja de o jumătate de an la C.A.P. Morteni, în judeţul Dîmboviţa.

— Ce caracteristici tehnice avea cea de la Arad?

— Tocătoarea executată la IMAIA Arad obţine performanţe inferioare: productivitate 3 tone/oră, putere instalată 45 kW, preţ de cost 140 000 lei pentru varianta simplă fără echipament de preparare a pastei. A noastră era universală, cu productivităţi superioare şi cu un preţ de cost (stabilit de aceeaşi comisie de preţuri) de 68 000 lei. Cele cîteva bucăţi efectuate şi livrate în ţară de către IMAIA Arad compromit ideea superiorităţii randamentului de fabricare mecanizată a furajelor, împiedicînd răspîndirea unei maşini cu un grad ridicat de universalitate, apropiindu-ne foarte mult de ceea ce înseamnă: un pas înainte şi doi înapoi.

★

În curtea S.M.A.-ului Crînguri, mecanizatorii definitivează ultima lor realizare valoroasă, tot o viitoare invenţie. Au loc probele instalaţiei pentru excavat, transportat şi administrat dejecţii cu viscozităţi diferite. Cît este de necesară o ştie întreaga ţară. Cît este de greu de realizat, o ştiu mulţi, dar ei sînt singurii care, iată, îi fac probele mecanice. Dejecţiile depozitate în bazine (în pămînt) la marile complexe zootehnice (cam zece, dacă ar fi să ne referim doar la cele din judeţul Dîmboviţa), în cantităţile existente, asigură fertilizarea întregii suprafeţe care va fi cultivată cu porumb în anul viitor. Corespunzător stocului de dejecţii de aproximativ 1 milion de tone se poate fertiliza întreaga suprafaţă cu îngrăşămînt natural, în doze de 50-100 tone la hectar. Paralel, se asigură fertilitatea pe o perioadă de cinci ani, realizînd, de asemenea, o producţie dublă faţă de nivelul planificat. Se vor putea obţine producţii medii de cel puţin 6 tone la hectar porumb boabe, în loc de trei. Alt avantaj: efectul humusului încorporat în sol, cu un preţ de cost derizoriu în comparaţie cu folosirea îngrăşămintelor chimice, contribuie la îmbunătăţirea structurii şi texturii solului. Un calcul sumar asupra eficienţei folosirii îngrăşămintelor naturale, ne

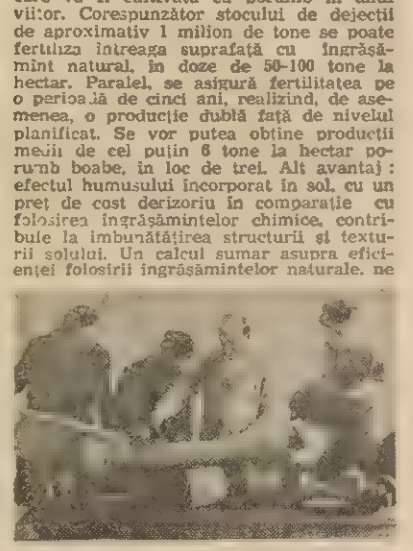

aduce în faţă următoarele concluzii: considerînd doza minimă de îngrăşămînt chimic, la hectar, de 200 kg, cu un preţ de 6 lei kilogramul, obţinem un cost de 1 200 lei la hectar pe an. Doza pentru îngrăşăminte naturale este de 50 de tone la hectar, iar transportul ei costă 600 lei. Dar avînd în vedere că în următorii 5 ani nu mai este necesară nici o administrare de îngrăşămînt, costul real al unui hectar este de 120 lei. Deci, de zece ori mai ieftin, degrevînd, totodată, unităţile producătoare de îngrăşăminte chimice, ajungînd astfel la posibilităţi largi pentru export.

Acestea sînt cifre pe care ni le-a pus la dispoziţie directorul S.M.A.-ului Crînguri, inginerul Marin Ungureanu, care în cadrul Consiliului unic agroindustrial Crînguri a obţinut, paralel cu munca de cercetare şi realizare a acestor instalaţii de modernizare a agriculturii, o producţie medie de porumb de 4 500 kg la hectar, cu aproape 1 500 kg peste producţia planificată. Acest fapt a permis predarea la fondul de stat a unei producţii suplimentare, de peste 1 200 tone de porumb.

ELENA GHERA ■

Să valorificăm toate garanţiile, nu să „justificăm" riscurile

● Convorbire cu inginerul VIRGIL NICOLESCU, director general al Direcţiei generale a agriculturii şi industriei alimentare a judeţului Dîmboviţa ●

— Tovarăşe director, a trecut o oră de cînd vorbim fără a consemna nimic din această discuţie preliminară şi iată că dumneavoastră aţi afirmat adineauri, ceea ce ne-a şi determinat să începem să notăm, că nu puteţi respecta „zonarea". Zonarea, se ştie, înseamnă delimitarea suprafeţelor care se pretează cel mai bine pentru anumite culturi. Cine sau ce vă împinge să n-o respectaţi?

— Adevărat: zonarea este de competenţa judeţului, dar acesta este împiedicat s-o respecte întrucît trebuie să se conformeze sarcinii de a cultiva anumite suprafeţe. Să zicem că trebuie să producem într-un an 100 000 tone de grîu. Odată cu primirea acestei cifre de plan, mai primim una: să însămînţăm cu grîu, 30 000 de hectare. De ce neapărat 30 000? Poate că judeţul obţine aceeaşi producţie de pe 28 000!

— Cîţi ar avea curajul să-şi ia o asemenea răspundere?

— Păi, dacă s-au curaj, să nu mai stea pe funcţiile lor! În orice caz, mentalitatea este destul de răspîndită: ne interesează parcă abia în al doilea rînd cît realizăm, în schimb ne interesează în primul rînd cît am semănat.

— Şi dacă, aşa cum nu o dată s-a întîmplat, nu se obţin cele 100 000 de tone nici de pe cele 30 000 de hectare, ce motive am avea să credem că ar putea fi obţinute de pe o suprafaţă mai mică?

— Un argument ar fi că planurile au fost şi pînă acum, de atîtea ori, depăşite. Dar acesta nu e decît un semn bun pentru viitor, în aceeaşi măsură în care rămîne, ca un semn de întrebare, neîndeplinirea planului în toate unităţile. Or, viitorul trebuie să asigure certitudinea îndeplinirii planurilor raţional întocmite. Ştiu: uşor de zis...

— Mai greu de făcut!

— Nici eu n-am zis că e uşor, ci doar că e realizabil. Chiar şi în rîndul unor specialişti s-a întronat un spirit de mai puţină răsoundere faţă de ce au ei de făcut, faţă de ce au de dat societăţii. Au devenit birocraţi, nu a început şi nu s-a terminat disciplina cu ei. Este totuşi inadmisibil să mobilizezi mecanizatorii la 5 iar tu să vii acolo mai tîrziu, cînd ar trebui să vii mai devreme. Aceasta e o lipsă de respect faţă de cel ce munceşte direct. Specialistului trebuie să i se dea bună dimineaţa, nu el să-l salute pe ceilalţi. La Crovu, unde mănîncă un inginer-şef destoinic, s-au făcut anul acesta 7 700 kilograme de porumb. La Odobeşti, alături, vreo 3 000. Sînt multe unităţi irigate care n-au obţinut producţia de la Crovu: Bucşani, de exemplu.

— Specialiştii! Dar ţăranul?

— Dacă ne lamentăm că-l pierdem, nu-l aducem la muncă. În Dîmboviţa facem agricultură cam cu 15 la sută din populaţia judeţului, adică aproximativ cu jumătate din cei cu care ar trebui să lucrăm, fiindcă statistica arată că numărul lor ar trebui să fie cam de 28 la sută. Forţa de muncă a fost totuşi stabilizată prin acordul global, una dintre cele mai inspirate măsuri, cu efecte pozitive pentru destinul agriculturii noastre. Acordul global este bun, însă am putea încerca — o simplă opinie — ca tot ce se obţine peste plan să aparţină celui ce a lucrat. Desigur, la început experimental, pe scară limitată, doar în cîteva locuri. Apoi se va acţiona în funcţie de primele rezultate.

— Dealtfel, nici acordul global n-a existat înainte de a se fi gîndit cineva la posibilităţile pe care el le-a dovedit după aceea. Spuneaţi, aşadar...

— Să aparţină celui ce a lucrat direct, tot ce a obţinut peste plan. Dacă are plan 5 000 de kilograme de porumb la hectar şi face 6 000, să poată lua, conform acordului global, 20 la sută din cele 5 000, plus depăşirea de o mie de kilograme. Cu condiţia, evident, ca o parte din această cantitate suplimentară să o vîndă în stat (deci iată că propunerea ţine seama de interesul general). Şi să o poată vinde direct, prin întreprinderea de valorificare a cerealelor, nu prin unitate. Fiindcă unitatea, dacă are greu-

Niște oameni, totuși, s-au trezit în zori

Între zăpezi, sub ceața groasă a zorilor, casele Mogoșoaiei dorm, străzile comunei sînt goale. Comună bogată, case bogate, cu ziduri vopsite scump, în zeluri decorative vădind o veritabilă competiție a orgoliilor gospodarilor. Case în zugrăveli măiestrite, case ce par, pe zăpada căzută azi-noapte, niște fluturi mari, niște fluturi tîrzii, prea grei de carne și de culoare ca să mai poată zbura spre cer. Cerul, de fapt, s-a depărtat, nu-l mai ajungi, arde abia văzut într-un cosmos rece, în haloul ceții, în timp ce pămîntul s-a strîns, s-a făcut mai mic. S-a făcut mai mică și Mogoșoaia, sub zăpada care a înțesat-o. Totul e greu, încremenit, somnolent. S-a isprăvit cu soarele, s-a isprăvit cu anul, cu munca lui, cu febrele, cu neliniștile, cu grija pămîntului, alergăturile prin tarlale, frigul obligă la intimitate, la regruparea familiei, satului, la stringerea lîngă vetre, în așteptarea sărbătorilor lui decembrie. Așezarea și-a construit fața de iarnă, ca o cetate care-și ridică podurile și-și zăvorăște porțile.

Niște oameni totuși s-au trezit în zori, sub întunericul lor încă greu. Au sărit din somn la un ceas anume, intrat în sînge, așa cum sar de cînd se știu, fie că-i iarnă, fie că-i vară, și-au dat cu apă pe față, au îmbucat ceva, și-au pus șubele și au plecat. Din zece porți ale Mogoșoaiei zăvorîte sub nea, una are în față, pe neaua imaculată, urme de cizme sau de bocanci. Din casa aceea, sub întunericul încă greu al zorilor, a plecat în grabă un tractorist.

Pentru el anul nu s-a încheiat, pentru el anul, de fapt, nu se încheie niciodată. În largul încremenit al cîmpiilor fumegînd sub ceață, pe muchea cosmică ce înconjoară crepusculul lui decembrie, ei încă muncesc, ei încă mai călăresc tractoarele, ostenitele lor tractoare, îngreunate de oboseala anului, printre urîtele brazde lucii răsturnate sub cerul care s-a depărtat de oameni. Nu, nu mai au de arat (arăturile toamnei le-au isprăvit de mult, printre primii din Bărăgan și din țară, așa cum tot printre primii, la legiuitele epoci, au isprăvit cu grîul și cu porumbul), dar mai au de fertilizat, mai au de pus în pămînt îngrășămintele chimice și organice, mai au de făcut o seamă de treburi.

Cînd se odihnesc acești oameni?

Nu prea se odihnesc, spune Gheorghe Vintilă, directorul S.M.A. Mogoșoaia.

Nici acum, iarna?... Nici acum. Adică unii din ei abia acum, la cumpăna dintre ani, își vor lua concediile, fiindcă, oricum, calendarul de munci și zile s-a desfrunzit, greul lui a rămas în urmă, nu mai e de cules, nu mai e de arat sau de semănat. Trebuie să se odihnească și cîmpul, și mașinile ce l-au frămîntat, deci și omul, chiar dacă ultimul, sub întunericul greu al zorilor iernii, tot va sări din somn la un ceas anume, trebuindu-i timp ca să înțeleagă că boabele care-i bat somativ în geam nu sînt de grîu, sînt doar fulgi, bombe sticloase azvîrlite pe nea după fierul simbolic al Plugușorului care ară în gheață. Deci unii dintre ei, din cei vreo 400 de mecanizatori, își vor cere concediile (și ei, directorul, le va da, căci altfel ei, oricum, și le vor lua, nu și ei dreptul măcar la sărbătorile iernii, după cît toate celelalte ale anului le-au petrecut nu retrecînd, ci muncind), dar alții vor rămîne aici, unii la cîmp, la fertilizări sau la alte treburi, alții la S.M.A., la repararea mașinilor. Pînă la urmă, cînd lucrările reparațiilor se vor îmbulzi, cei plecați în concedii vor fi și ei rechemați. Și ei vor veni, părăsind sărbătorile din care abia de gustaseră ca musafiri. Fiindcă ei, tractoriștii, nu se prea odihnesc niciodată.

În curtea S.M.A.-ului au dejugat nenumărate mașini. Tractoare, combine, semănători își așteaptă rîndul la reparații și la revizii. N-arată rău, nu-s chiar epave, n-a fost un an secetos, cu pămînt de cremene, care să roadă brăzdare și să tocească cuțite. A fost un an mai ploios, mai umed, un an cu surprize reci, cu imprevizibile încruntări ale cerului, un an în care, mai mult ca-n alții, steaua recoltei și-a tot mutat de ici-colo locul în zodiac, în frămîntul tulbure și continuu al timpului. Drept pentru care mașinile totuși au muncit din greu, ca să suplinească darul zgîrcit al vremii, reorganizîndu-și mereu asalturile, reorganizîndu-și retragerile (cînd solul podzolic al locurilor, umflat de ploile rămase pe crusta-i ca pe-o tipsie, se făcea Vale a Amazoanelor, reținîndu-le înaintarea), dînd vehemente contraatacuri în toate clipele mai prielnice, arînd sub nea, semănînd sub nea, culegînd porumbul (soi timpuriu) cu mult înainte de primul fior pe care muntele nins îl trimite spre bărăgane, culegîndu-l la un grad de umiditate ceva mai înalt, cînd primejdia risipei de bob dispare, cînd strujanul lovit de combină nu-și rupe știuletele, nu-l scutură, nu-l amestecă cu pămîntul. N-au scos recoltele cu care erau învățați, dar la Chitila, una din cele cinci C.A.P.-uri păstorite de stațiune, ca și în alte locuri, s-a ajuns la peste 5 000 kg porumb la hectar. Floarea-soarelui, în raza stațiunii, a dat peste 2 200 kg la hectare, sfeclă vreo 2 000. A fost, ca pretutindeni în Cîmpia Română, o luptă cu timpul grea, de uzură, extenuantă la culme, solicitînd mușchi și nervi, solicitînd rezistență fizică, solicitînd, peste toate, știința organizării, promptitudinea și rigoarea demersului creator al omului, disciplina și ordinea de tip militar. A fost, altfel spus, o bătălie învrșunată, dar, zice inginerul Vintilă, nu disperată, o astfel de bătălie nefiind niciodată o fericire. Ca vechi comandant al bătăliei recoltelor (de aproape un deceniu aici, la Mogoșoaia, de aproape trei inginer al mecanizării), el preferă una organizată, cu lecția de tactică în mînă. Și ei, și toți cei vreo 400 care îl înconjoară.

O bătălie identică se poartă, acum, în atelierele stațiunii. E un complex de ateliere, fiecare cu specializarea lui, cu profilul lui, rînduite ca pe schema unui combinat industrial. Un atelier este dedicat reparațiilor capitale ale tractoarelor (servind toate cele trei S.M.A.-uri din suburbanele Bucureștilor, mai servind și uzinele care au în dotare tractoare), un altul e dedicat exclusiv combinelor, un atelier se consacră intervențiilor și reviziilor tehnice, un altul e profilat pe reparațiile pompelor submersibile din zootehnie (servind nu doar Trustul S.M.A. al municipiului, ci toată țara), altul repară (la fel, pentru toată țara) motoarele combinelor de furaje E-280 etc, etc. Ateliere cu utilaje perfecționate, dispuse în flux tehnologic, cu atmosferă de fabrică, cu căldură industrială (se poate lucra în halat), cu dispozitive moderne, multe din ele provenite prin autoutilare. Mașinile ostenite, abia mai sufland (cînd mai suflă!) după grelele munci ale anului, sînt demontate, spălate, testate, supuse ades unor veritabile operații de chirurgie tehnică și estetică, li se vindecă mădulare bolnave, li se fac transplanturi cu organe tinere, sînt ingrijite și pregătite atent pentru asalturile ce vor veni. Se bate mult pe recondiționări, fiindcă-i mai economic (și fiindcă piesele de schimb vin sau nu vin...), se „recondiționează" citeodată pînă la saturație, pînă cînd zici că din respectiva piesă, expusă unor succesive tratamente de corijare, n-o să se mai aleagă nimic altceva decît praful. Dar piesa se salvează, ades devine ca nouă, prin efortul de tehnică și de măiestrie al unor meșteri de prima clasă, dedați la niște priceperi pe care nevoia le revelează și le ascute. Lîngă cifrele de mîndrie ale muncii agricole propriu-zise (o productivitate de 120 000 lei pe tractor, un număr anual de ore de lucru atingînd, pe același, 2 400) se așază și cele ale atelierelor, în rîndurile cărora recondiționările (tînzind către 80 la sută din repere!) nu sînt pe locul din urmă.

Deci bătălia și-aici, în ateliere, ca și în cîmp, este una învrșunată, plină de zbucium, de căutări, și mai ales fără pauze, fără reprize, adică dintr-o repriză într-alta, uneori fără nopți, în luptă cu timpul ce fuge năvalnic spre primăvară, spre ziua cînd și Ion Balcu, și Tudor Durai, și Petre Lazăr, și Ion Grăjdeanu, și Ilie Capmare, care acum veghează („a veghea" e un fel de a spune, ei „veghează" punînd cu nădejde ochii) repararea mașinilor pe care le-au călărît tot anul, vor trebui să fie cu ele acolo, în cîmpul în care s-a deșteptat sub zăpezi voioșia boabelor, clamîndu-le somativ prezența, ca să le tragă în sus, la împlinirea recoltelor. Cînd se odihnesc acești oameni? Nu se odihnesc, repetă directorul Gheorghe Vintilă. Nu se odihnesc nici Vasile Limbău, șeful formației de combine pentru furaje, nici mecanicii Alexandru Iosif, Vasile Nistor, Ion Păcuraru sau Gheorghe Lungu, ca să nu mai vorbim de un Nicolae Stancu, șeful atelierului de tractoare, de un Gheorghe Cimpoieru, șeful atelierului de combine și secretar de partid al stațiunii, sau de un inginer ca Victor Davidescu, șeful sectorului întreținere-reparații. Asa cum nu se odihnesc cei din „sectorul de chimizări", care acum împrăștie îngrășămintele prin zăpadă, sau cei care, pe străzile Bucureștilor, cu tractoarele lor prevăzute cu lame și perii, degajează orașul de sub troiene.

„Cîte tractoare s-au trimis la deszăpeziri?", îl întrebăm pe director. Sovăie o clipă, zice „vreo 45", dar cu o voce cam moale și cam nesigură, pe care ne prefacem a n-o observa. Știm prea bine despre ce este vorba, știm că 45 este numărul de tractoare ce se prevăd a fi dislocate din Mogoșoaia pentru lupta cu iarna pe străzile Bucureștilor, număr ferm, răspicat ca atare de Direcția agricolă a municipiului, intratabilă la sporirea lui, pentru a nu disturba niște treburi ale mecanizării, stabilite la fel de ferm. Dar mai știm că niște foruri bucureștene, care-și subordonează și ele, pe alt plan, Mogoșoaia, fac presiuni pentru mai multe, cînd iarna presează străzile cu nămeții ei. S.M.A.-ul e între ciocan și nicovală. O mică contradicție sat-oraș, un mic, dar inevitabil și surd război, în care-i dificil să stabilești priorități, să decizi ce trebuie salvat mai întîi, fluxul industrial-urban sau niște interese ale agriculturii.

Niște contradicții, mai exact spus niște presiuni de naturi diferite sînt continute, de fapt, în însăși viața acestor oameni, care sînt deopotrivă ai Bucureștilor și ai satului, cu un picior în oraș, încălțat în pantoful moale de stradă, cu celălalt în cîmpie, cu talpa goală pe lutul reavăn. Mulți dintre ei, tot mai stăruitor, se uită către orașul cu fabrici moderne, cu cîștig bun, cu lucrul în hale, nu sub arșițe sau ninsori, măsurat pe ceasornic, după orarul strict al celor opt ore, nu după astralele minutare ale Cloșcăi și ale Luceafărului, cuprinzînd între ele răstimpul din noapte în noapte. Se cîștigă bine și-aici, nu doar la fabrică (contabilul șef N. Bucureșteanu ne prezintă o impresionantă listă de combineri și alți mecanizatori care-n anul ăsta n-au luat niciodată sub 4 000 de lei pe lună), s-au făcut multe pentru viața tractoriștilor, pentru munca lor, dar multe altele încă rămîn de făcut. Cînd un obiectiv industrial, o sondă, să zicem, se implintă într-o cîmpie, în juru-i răsar construcții de zid, cu apartamente dotate cu tot confortul, cu calorifer, cu apă caldă, cu cantine, cu cluburi, cu dispensar, privite lung, pe sub băstile năclăite de colb, de tractoriștii care, la secțiile lor, n-au (cînd au!) decît niște simple barăci de lemn. După opinia ing. Alexandru Gherman, directorul Trustului C.M.A. al municipiului, care ne-a însoțit în vizita noastră la Mogoșoaia, opinie pe care n-o auzim pentru prima oară, tractoriștii sînt ca minerii, truda lor cu pămîntul e aproape la fel de aspră ca și a celor de sub pămînt, cantitatea și calitatea eroismului sînt la fel, deci și satisfacțiile ar trebui să atingă cote identice. Dar mai există, continuă ing. Alexandru Gherman, un fapt, pe care nu totdeauna îl luăm în seamă la justa și emoționanta lui dimensiune. Există, de pildă, la Otopeni, o secție de mecanizare a Mogoșoaiei a cărei baracă-dormitor e gard în gard cu căminele I.U.T., unitate industrială modernă. Căminele sînt și ele moderne, cu mult mai dotate decît baraca mecanizării. Drept pentru care unii tractoriști au trecut gardul dincolo, s-au făcut muncitori la I.U.T. M-am temut într-un timp, continuă ing. Gherman, că toți or să treacă dincolo (I.U.T.-ul îi cere, are nevoie de oameni!), dar nu, n-au făcut o. L-am întrebat într-o zi pe unul din ei... „Tu de ce nu te faci muncitor?" Iar el mi-a răspuns, așa, simplu, fără nici un patetism exterior, dar cu o voce care mi-a mers la inimă: „Și pîinea cine s-o facă?" Nu știu dacă puteți simți ce-am simțit eu atunci...

Ing. Gherman tace, privindu-ne fără să ne vadă, parcă ascultînd ceva.

Cînd a zis „pîinea", dincolo de fereastră, în cîmpia fumegînd sub ceturi și sub zăpadă, parcă a și început — se aude limpede — să răsară grîul.

ILIE PURCARU

---

tăți financiare, ar putea fi tentată să și le rezolve, parțial, prin aceste tranzacții. Ar fi o „primă", ca să zic așa, comparabilă cu cea care se acordă muncitorilor din industria extractivă pentru cantitățile suplimentare obținute peste plan.

— Debirocratizarea specialistului și studierea unor noi posibilități de cointeresare a țăranului ar asigura, după opinia dv., acea garanție a îndeplinirii planului prin depășirea lui...

— Alt factor de creștere a producției și folosit doar în parte este **mecanizarea.** Conducerea ministerului cunoaște situația județului nostru și ne-a promis sprijinul, fiindcă deocamdată dotarea cu mașini și tractoare nu e corespunzătoare. O parte dintre ele au fost casate iar numărul lor n-a fost completat pe parcurs. Și mă întreb: cum poate fi admis în producție un tractor ca A 1800, în condițiile în care el nu e folosit decît pentru două lucrări, iar la arat — una dintre aceste lucrări — nu duce decît un brăzdar în plus față de tractorul obișnuit? Avem 18 tractoare de acest fel și la ora aceasta funcționează doar 3! Și din cele 2 500–3 000 de ore pe an, cîte s-ar cuveni să lucreze, ele lucrează doar a cincea parte. Costă, unul, 405 000 lei. Aceste milioane — fiindcă nimeni nu te scutește de amortizarea lor — se răsfrîng pe grîu, porumb, carne, lapte, fructe. Ele ar fi trebuit să fie tocmai ceea ce ne trebuia nouă aici, pe aceste podzoluri, pe aceste pămînturi grele, compacte, pe care este bine să execuți cît mai multe lucrări la o singură trecere a tractorului. Dar acest tractor e mai puțin funcțional cîtă vreme, de exemplu, pentru el n-a fost omologat pînă acum nici un plug și, în general — asta n-o mai notați — trebuie să „faci cinste" mecanizatorilor ca să le fie în primire. Noi crezusem că poate fi vorba despre altfel de cinste din moment ce pe tractoarele acestea am repartizat cei mai buni mecanizatori. Tractorul e conceput bine, dar este executat defectuos. Iar sistemul de depanare este greoi. Bazele de aprovizionare n-au, în nomenclatoarele lor, piese de schimb pentru el (e vorba de bazele de aprovizionare care țin de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare). În plus, în cartea tehnică a lui fabrica trece niște uleiuri de negăsit în gama uleiurilor pe care stațiile Peco le livrează agriculturii. Dar intrăm în prea multe detalii...

— Să revenim, cu acordul dumneavoastră, la cîteva întrebări de urgență. Deși decembrie e lună de iarnă, v-am întreba dacă ați încheiat ultimele lucrări ale campaniei de toamnă.

— Da. Cocenii au fost strînși de pe cîmp și am terminat arăturile pe întreaga suprafață planificată, pe toate cele 55 000 de hectare. Lucrări la zi se fac în pomicultură.

— Ce notăm în legătură cu predarea porumbului la fondul de stat?

— Ne-am îndeplinit obligațiile. Am predat deja, din sarcina suplimentară, 4 700 tone de porumb.

— Și ultima întrebare „la zi": furajele?

— Pentru sectorul zootehnic, care reprezintă 51 la sută din producția agricolă a județului, avem asigurate 84 la sută din cantitățile necesare. Restul vom completa cu fin din zona necooperativizată. Știm că nu este bine, dar e preferabil decît ca în centrul și sudul județului vitele să sufere de lipsă de hrană iar sus, la munte, să se strice finul, cu toate că mai știm că acolo, în zona necooperativizată, efectivele de animale s-ar putea dubla și că oamenii și-au cam scos vaca din grajdul pe care l-au transformat în garaj pentru autoturism. Pentru ca oamenii de la munte să fie determinați să crească mai multe animale, ar trebui să nu mai poată vinde finul. Dar aceasta nu cred că e o problemă de rezolvat printr-o simplă măsură administrativă, interzicîndu-le, doar, să nu mai facă acest negoț! Ca ei să nu mai poată vinde finul, ar trebui să nu mai existe, la șes, clienți care să îi-l cumpere. Și bineînțeles că nimeni de la șes n-ar mai cumpăra fin dacă și-ar face planul la furaje pe suprafețele **repartizate** și ele foarte strict.

— Or, aproape că a devenit o regulă, acest plan la furaje mai niciodată nu e îndeplinit! Știm că, în această privință, se confruntă cîteva opinii. Una susține că suprafețele destinate furajelor sînt prea mici. Alta, că nu suprafețele sînt mici, ci producția obținută pe ele. O a treia caută o rezolvare de mijloc între primele două, prin mărirea — concomitentă — atît a suprafețelor cît și a producțiilor. Cărora i-ați acorda creditul dv.?

— Celei de-a treia, cu adăugirea că „smulgerea" unor suprafețe, amănunțit planificate și ele, nu rezolvă — dacă rezolvă — decît cel mult problema furajelor. Să facem un ocol, ca să fie mai limpede ce vreau să spun. Pentru zona noastră, de exemplu, eu nu înțeleg de ce nu se merge pe asolamentul stabilit de Stațiunea experimentală Albota. E vorba de așa-zisa „solă săritoare", cultivată cu trifoi sau lolium multiflorum. Sporurile de producție la cerealele cultivate în perimetrul în care s-a aflat această solă sînt mai mari cu aproape 40 la sută decît obținem acum, chiar cînd lucrăm după tehnologii perfecte. În plus, am mări și fertilitatea naturală a pămîntului, ceea ce ar însemna o reducere a cheltuielilor de energie pe hectar și pe tona de produs. Acest asolament nu mai reprezintă de mult o noutate, există și o carte publicată, în care-i sînt exprimate convingător avantajele, însă tot **nu-l putem aplica.** Am verificat în „cultură ascunsă" acest asolament cînd lucram la I.A.S. Titu. Rezultatele au fost bune. Un spor de 40 la sută înseamnă că producția de grîu pe care acum o obținem de pe 100 de hectare am realizat-o de pe numai 60, iar pe restul de 40 am putea pune nutreț.

— Ați putea, dar nu puteți! Asta ca să ne exprimăm în tonul situației descrise. Și nu puteți pentru că, dacă am înțeles bine, deși v-ați îndeplinit planul la grîu — ca să rămînem la acest exemplu — ați depășit totuși „suprafața planificată pentru furaje".

— Exact. În orice caz, acum se înțelege mai ușor, sper, că ar trebui să valorizăm toate garanțiile, iar nu să „justificăm" toate riscurile, în așa fel încît să ne intereseze în primul rînd cît culegem!

DUMITRU CONSTANTINESCU

Ceea ce se modifică fundamental în prezent sînt căile pe care se obțin ritmurile de creștere economică

— Stimați tovarăși Ionel Desmireanu și Toma Melinte, în calitate de director adjunct științific și, respectiv, șef de sector în Institutul de planificare și prognoză al Comitetului de Stat al Planificării, apelam la dumneavoastră, în aceste zile de confluență a două cincinale, pentru ca din noianul de date și cifre — pe care, în cele ce urmează, nu le vom reproduce decît în foarte mică măsură — să desprindem doar cîteva IDEI MAJORE. Cu alte cuvinte, tocmai abundența de date și cifre publicate ne-a făcut să ne adresăm dumneavoastră, care activați de mulți ani într-un organ de sinteză al Comitetului de Stat al Planificării (directorul Institutului este ministru secretar de stat în C.S.P.), spre a le ordona. Așadar, fără a ocoli cifrele — aceasta ar fi imposibil — dar reducîndu-le la minimum, la esențial, v-am ruga să sintetizați enormul material documentar care, prin forța lucrurilor și a profesiunii, v-a stat la dispoziție și să degajați liniile directoare ale cincinalului încheiat.

— Iată-le :

● Actualul cincinal, ca primă etapă în realizarea Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților, a marcat ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a preocupărilor pentru dezvoltarea teritorială a forțelor de producție într-o concepție unitară, de perspectivă, accelerînd simțitor **procesul de omogenizare economico-socială pe întreg cuprinsul țării.** Dacă la finele cincinalului anterior 19 județe aveau o producție industrială între 1 și 10 miliarde lei, în 1980 practic **toate** județele țării au trecut (sau sînt pe cale să atingă, la începutul viitorului cincinal) pragul celor zece miliarde. În prezent, există peste 180 mari platforme industriale cu profil complex, realizate atît prin dezvoltarea celor existente în județele cu tradiție industrială, cît și prin crearea de noi platforme în județe mai puțin dezvoltate în trecut, cum sînt Botoșani, Covasna, Bistrița-Năsăud, Vrancea, Sălaj, Vaslui, Harghita, Alba, Olt, Dîmbovița, Buzău, Ialomița. Această dezvoltare în teritoriu constituie un factor dinamizator al vieții economico-sociale a fiecărui județ, joacă un rol important în valorificarea superioară, complexă a resurselor naturale și în folosirea rațională a forței de muncă, asigură condiții tot mai bune de muncă și de viață întregului popor. Acest amplu proces a determinat creșterea continuă a gradului de ocupație a populației și o mai mare stabilitate a forței de muncă. Este semnificativ faptul că în 21 județe numărul personalului muncitor ce revine la 1 000 locuitori deține în prezent 300, față de numai 13 județe în această situație în 1975.

● S-au asigurat, în continuare, ritmuri susținute de dezvoltare, oglindite sintetic în **creșterea venitului național** în medie, anual, cu 8 la sută.

● Potențialul industrial al țării s-a dezvoltat continuu, producția sporind într-un ritm mediu anual de 10 la sută. România, care deține 0,17 la sută din suprafața planetei și 0,53 la sută din populația lumii, realizează în prezent 1,1—1,2 la sută din producția industrială mondială. În contextul preocupărilor pentru **modernizarea structurii industriei**, creșteri medii anuale mult mai mari decît în restul industriei s-au realizat în construcțiile de mașini și în industriile metalurgică și chimică ; de asemenea — în industriile ușoară și alimentară.

Deși condițiile climatice nu au fost prea favorabile, producția agricolă a crescut într-un ritm mediu anual de peste 5 la sută. În România ritmul mediu de **creștere a producției agricole** a devansat, în ultimul deceniu pe cel al creșterii populației de circa șase ori, în timp ce pe plan mondial acest raport este de numai 1,3 ori.

● Ca expresie a **înnoirii substanțiale a capacităților de producție**, trebuie subliniat că din totalul fondurilor fixe existente în economia românească la sfîrșitul anului 1980 circa 40 la sută reprezintă fonduri fixe puse în funcțiune în actualul cincinal.

● A sporit și s-a diversificat comerțul exterior al României, **s-a extins aria geografică a schimburilor economice, a cooperării economice și tehnico-științifice.** Astfel, schimburile internaționale au sporit în medie anual cu peste 16 la sută, ritm superior celor de creștere a produsului social și a producției industriale. Din păcate însă, exportul a fost ceva mai mic decît importul, ceea ce a exercitat o influență negativă asupra balanței comerciale externe.

● Atenția acordată ridicării eficienței economice și-a găsit reflectarea de pildă în faptul că **în 1980 o persoană ocupată în industrie realizează în medie în numai patru luni o producție egală cu cea din anul 1965.**

● **Retribuția reală și veniturile reale** ale țăranilor cooperatori au sporit mai mult în actualul cincinal decît s-a prevăzut în plan. S-au construit din fondurile statului circa 800 000 apartamente și peste 250 000 locuri în cămine pentru nefamiliști.

● **Decalajele dintre România și țările cu o economie mai dezvoltată s-au redus** la o serie de produse fizice pe locuitor de mare însemnătate. De pildă la energia electrică pe locuitor decalajul față de Franța era în 1950 de aproape șase ori, pentru ca azi diferența să fie mai mică de 40 la sută ; comparativ cu Italia decalajul a scăzut de la patru ori în 1950 la mai puțin de 10 la sută în prezent. După unele calcule, dacă în 1973 ocupam locul 7 în cadrul țărilor C.A.E.R. în ce privește venitul național pe locuitor, în 1978 am trecut pe locul 4 după Republica Democrată Germană, Cehoslovacia și Ungaria.

● Rezultatele din actualul cincinal sînt cu atît mai remarcabile cu cît, după cum prea bine se știe, au fost obținute în condițiile în care a trebuit să facem față unor **calamități naturale majore.** Totodată, am fost și sîntem obligați în continuare la eforturi suplimentare și măsuri deosebite pentru contracararea și diminuarea influențelor negative determinate de creșterea masivă a prețurilor la materii prime, combustibili și energie pe piețele externe, precum și de alte **fenomene de criză ce se manifestă azi cu deosebită intensitate în economia mondială.**

● În același timp, nu putem omite că în activitatea economică s-au menținut și o serie de **lipsuri și neajunsuri** care au dus la rămîneri în urmă în realizarea producției fizice, la întîrzieri în punerea în funcțiune a unor obiective de investiții și în atingerea parametrilor proiectați, cu consecințe asupra aprovizionării tehnico-materiale și asigurării fondului de marfă pentru export. În unele întreprinderi, consumurile materiale și de muncă sînt mari în raport cu dotarea tehnică și cu realizările similare în alte țări, iar costurile de producție se mențin ridicate. Toate aceste probleme și fenomene au făcut obiectul unor ample și aprofundate analize în cadrul consfătuirilor și întîlnirilor de lucru organizate de conducerea partidului. Concluziile, indicațiile și sarcinile trasate cu aceste prilejuri formează programe clare de acțiune pentru îmbunătățirea generală a activității noastre.

— Ne aflăm în pragul noului an. Ce va aduce el din punct de vedere economic ? Desigur, planul pe 1981 a fost dat publicității, prevederile lui sînt cunoscute pînă în cele mai mici amănunte. Credem însă util, și în acest caz, să-i comentați liniile directoare.

— Mai întîi vom aminti aprecierea secretarului general al partidului la plenara C.C. al P.C.R. din octombrie, în sensul că planul pe 1981 este în concordanță deplină cu hotărîrile Congresului al XII-lea, asigurînd un **bun început** pentru întregul cincinal.

Se știe că ritmurile de dezvoltare pentru 1981 sînt mai ponderate, întrucît se impune să consolidăm puternic realizările din actualul cincinal, acționînd cu fermitate în direcția accentuării laturilor **calitative** în toate sectoarele de activitate. În legătură cu aceasta sînt însă de subliniat mai multe aspecte.

● Prevederile pe 1981 asigură în continuare un ritm susținut de dezvoltare. Pentru comparație arătăm că **ritmurile medii anuale de creștere a venitului național în perioada 1971—1977 au fost de 6,8 la sută în R.P.Bulgaria, 5,3—5,8 la sută în R. D. Germană și R. P. Ungară, 4,4—4,8 la sută în U.R.S.S. și Iugoslavia, iar în România — 9,8 la sută. Ritmurile medii anuale de creștere a producției industriale au fost, în aceeași perioadă, de 1,5—2,3 la sută în Suedia, Belgia, R. F. Germania, 3—3,8 la sută în Italia, Franța, Finlanda, Olanda, S.U.A., Austria, 4,1—6,2 la sută în Canada, Norvegia, R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, și circa 11 la sută în România.** Așadar, dacă avem în vedere ritmurile pe plan mondial, este clar că ritmurile noastre pe 1981 rămîn înalte, deși mai ponderate în raport cu actualul cincinal, cînd s-a mers pe un front foarte larg.

● Nu trebuie pierdut din vedere că măsurarea creșterii economice poate fi făcută atît relativ, prin creșterea procentuală, cît și absolut, prin mărimea ca atare a sporurilor. Ținînd seama de dimensiunile atinse în prezent de economia noastră națională, **fiecare procent de creștere a venitului național are o valoare mult sporită față de trecut.**

● Pe măsură ce economia se dezvoltă, fiecărui procent de creștere îi corespund eforturi mult sporite în ce privește consumul factorilor de producție. De exemplu, în actualul cincinal, la **un** procent de creștere a venitului național a revenit o creștere a fondurilor fixe productive cu circa 13 miliarde lei, față de circa cinci miliarde spor de fonduri fixe tot la **un** procent de creștere a venitului național în 1971—1975. Drept urmare, creșterea economică prevăzută pentru 1981 ține seama de necesitatea de a încetini considerabil ritmurile de creștere **cantitativă** a consumului factorilor de producție pentru a crea astfel condiții în vederea sporirii rolului factorilor **intensivi**, a realizării unei creșteri economice calitativ superioare.

— Rezumînd, pe ce căi se va înfăptui creșterea economică ?

— Să ne oprim asupra celor trei grupe de factori de creștere economică.

● Prima grupă : materiile prime, combustibili și energie. Pentru asigurarea necesarului economiei naționale în condițiile crizei mondiale de materii prime, în special a petrolului, se prevede prin plan **● creștere mult mai lentă a consumurilor în raport cu volumul producției.** La o creștere cu **un** procent a venitului național, cheltuielile materiale urmează să sporească numai cu 0,87 la sută ; la o creștere a venitului național cu 7 la sută energia electrică distribuită în economie va fi numai cu 4 la sută mai mare față de 1980 etc.

● A doua grupă de factori ai creșterii economice — fondurile fixe și investițiile ca pîrghie principală de sporire a potențialului productiv. Planul ia în considerare folosirea mai deplină a fondurilor fixe existente, prevăzîndu-se măsuri atît pentru încărcarea completă a suprafețelor de producție cu utilaje, cît și sporirea indicilor de utilizare a mașinilor ; programul de investiții pentru 1981, practic egal cu cel din 1980, orientează resursele materiale și financiare astfel încît să se creeze toate condițiile pentru ca obiectivele aflate în prezent în faza de execuție să fie puse în funcție într-un termen cît mai scurt ; drept urmare, **din volumul total al investițiilor, circa 95 la sută reprezintă lucrări în continuare și numai 5 la sută lucrări noi.**

● Al treilea grup de factori ai creșterii economice — dar nu și al treilea ca importanță — se referă la contribuția pe care trebuie s-o aibă în 1981 sporirea numărului personalului muncitor și ridicarea productivității muncii. În legătură cu aceasta, arătăm că **întreaga creștere economică din anul viitor urmează să se realizeze în condițiile sporirii numărului personalului muncitor cu numai 50 000, față de 200—250 mii cu cît s-a realizat în medie, anual, pînă în prezent.** Această situație, precum și mijloacele tehnice moderne acumulate în decursul anilor îi mai cu seamă în acest cincinal impun să se acorde o atenție deosebită folosirii judicioase a forțelor de muncă. În acest context, planul prevede o creștere însemnată a productivității muncii în industrie și în construcții : peste 80 la sută din sporul producției industriale se va datora creșterii productivității.

Prevederile pe 1981 asigură creșterea în continuare a nivelului de trai al populației, corespunzător programului adoptat de Congresul al XII-lea. Cît privește actualizarea prețurilor de producție și de livrare prevăzută pentru 1981 — și care nu are loc pentru prima oară în economia noastră națională — ea se referă exclusiv la prețurile de producție și de livrare dintre întreprinderile și unitățile socialiste, deci la materii prime, materiale, produse din cooperare, mașini, utilaje etc., și nu la prețurile de desfacere cu amănuntul către populație. După cum se știe, în spiritul grijii pentru bunăstarea oamenilor muncii, Comitetul Politic Executiv a hotărît ca în 1981 influența majorării prețurilor de producție și de livrare la produsele industriale și agricole asupra unor bunuri de consum să fie suportată din bugetul statului, **menținîndu-se actualele prețuri de desfacere cu amănuntul către populație.** Creșterile prevăzute pentru anii 1982—1985, de 6—8 la sută, ale indicelui prețurilor cu amănuntul și tarifelor pentru populație se vor efectua treptat și în strînsă concordanță cu prevederile de creștere a veniturilor **reale** ale populației în 1981—1985.

În mod deosebit trebuie subliniat, în încheiere, că realizarea planului pe 1981 în condiții de eficiență ridicată impune să se acționeze cu toată fermitatea pentru aplicarea întocmai a noului mecanism economico-financiar, pentru crearea tuturor condițiilor ca întreaga activitate economică să se desfășoare pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii. Așadar, **ceea ce se modifică fundamental în prezent sînt căile pe care se obțin ritmurile de creștere economică, factorii intensivi căpătînd pondere principală, definitorie pentru tipul de dezvoltare pe care îl promovăm în etapa actuală.**

LIONEL NIȚESCU ■

Din presa județeană

— „Trebuie diplomație și la oi, ca să aduci beneficii statului" zice un cioban din Poiana Sibiului și cînd zice, parcă și auzi tălăngile coborînd spre cîmpia Banatului la iernat. N. I. Dobra, intervievîndu-l pe acest om ce își petrece viața mai mult prin munți, vrea să afle de la el dacă a auzit de cartea „Plecarea Vlașinilor" și dacă are ziare. Răspunsul vine prompt dar sincer : „nu mă ocup cine știe ce cu de-astea... N-am cînd... Ziare ? Păi, mai învelesc cîte ceva în ele". (Tribuna Sibiului, 4 dec.).

— În primăvara anului viitor, datorită unor instalații executate în scopul depoluării aerului, orașul Zlatna își va recăpăta aerul curat. („Unirea" (Alba) 5 dec.).

— Din același ziar aflăm că la numai 10 ani pe care îi poartă cu el prin lume (deocamdată), minorul Marcel Farcaș din Aiud a săvîrșit tot atîtea furturi. Cine credeți dumneavoastră că-i susține moralul și-l alintă după fiecare ispravă ? Nu alții decît mămica și tăticu. Care dintre ei ar merita trimis la o școală de corecție ?

— Dintr-un raid-anchetă realizat de D. Sadolescu, I. Roitan, Gh. Nicoliță și P. Toduță prin mai multe unități ale orașului Sebiș (Arad) aflăm cu surprindere că „nimeni nu se bărbierește, sebieșenii își fac doar... frecție". Dacă ar fi să luăm drept adevăr bonierele frizeriei controlate de echipa numită mai sus, orașul Sebiș l-am putea numi orașul „bărboșilor". („Flacăra Roșie" (Arad) 5 dec.).

— În curtea liceului „George Bacovia" din Bacău există un stejar de-o vîrstă cu Unirea de la 1 decembrie 1918. În fiecare an stejarul este prezența vie a importantului eveniment, fiind martorul unei sărbători unde se cîntă și se joacă Hora Unirii. („Steagul Roșu" (Bacău) 6 dec.).

— În urmă cu aproape o săptămînă la Hănești (Botoșani) a intrat în funcțiune prima microhidrocentrală din județ. Ceea ce este mai important este tocmai faptul că turbina folosită pentru punerea în funcțiune este confecționată din materiale recuperabile. (Ioan Gavril, „Clopotul" (Botoșani) 5 dec.).

— Gh. Șeitor, despică firul în patru, cum se spune, și află pînă la urmă cum a reușit Cooperativa „Delta" Tulcea să piardă 137 000 lei la export. Neonorînd o comandă de 20 000 rogojini unei firme ce ar fi plătit marfa în valută forte, conducerea cooperativei preferă să arunce vina pe alții. Iată că și rogojinile aduc dolari, dar numai dacă sînt confecționate bine și la timp. Ele singure nu se pot împleti. („Delta" (Tulcea) 4 dec.).

— Un S.O.S. se vrea a fi articolul „Energie pierdută pe... canalul morilor" semnat de P. Bucur în ziarul „Flacăra Roșie" din 6 dec. Cele 27 (!) mori prin minimum de investiții și cu pumnul în gură de supravegherea părinților, iată-i pe unii devenind stăpînii timpului pierdut. Asemenea anchete sînt educative, sînt binevenite.

— „Omătul lui Labiș" numește C-tin Ștefuriuc în ziarul „Zori noi" (Suceava) din 9 dec. amintirea și prezența tinereții poetului. Autorul acestor gînduri reușește să aducă spre noi, un spațiu troienit de imagini cristaline precum versurile poetului, „fără a separa ființa proprie și ființa propriei poezii de celelalte minuni ale naturii, nu mi-l pot imagina pe Labiș despărțit de omăt".

— N. Caranfil în ziarul „Înainte" (Brăila) din 9 dec. aduce în discuție o noutate care, în sfîrșit, și-a găsit beneficiarii. Nu la Brăila unde inițial se preconiza punerea metodei „SANAB" în aplicare, ci la Întreprinderea de reparații auto Tecuci. Așadar, metoda SANAB se practică la Tecuci cu succes, deci problema recondiționării arborilor cotiți și-a găsit spațiul necesar acolo unde nici nu te așteptai.

— Ziarul „Oltul" din 9 dec. scoate în evidență prin articolul semnat de prof. Viorel Munteanu, încă o dată, însemnătatea marelui festival „Cîntarea României" în afirmarea talentelor tinere. Pe lîngă renumitele ansambluri de pionieri din Stoicănești, Izbiceni, Vitomirești, care de la o ediție la alta a festivalului și-au îmbunătățit repertoriul, au avut posibilitatea să se afirme alte grupuri de copii.

I. IACOB ■

Revelion pe Valea Prahovei

(urmare din pag. I)

care acum cîteva zile l-am salvat de la moarte sigură. Pentru noi, cei care iubim muntele, și din această pasiune ne-am făcut o meserie, nu există satisfacție mai mare decît de a reda familiei și societății un om, de data aceasta un tînăr. (La ora cînd am aflat acest eveniment, conducerea unității de care aparține cabana **Brădet** nici nu era anunțată.)

— Tovarășe Cîmpeanu, noi am venit aici pentru alt scop, dar, cum informația este prețioasă pentru gazetar, vă cerem un plus de amănunte și vă rugăm să ne spuneți cum de nu ați adus la cunoștința conducerii un fapt care, oricît de modest ați fi, trebuie să recunoașteți, nu se întîmplă chiar zilnic ?

— Nu l-am adus la cunoștința conducerii pentru că totul s-a rezolvat cu bine. Cu asemenea situații am fost de foarte multe ori confruntat, în îndelungata mea carieră. Lucrul era, de data aceasta, puțin ieșit din comun, deoarece nu aveam de-a face cu un aventurier sau un bețiv. Este vorba de un tînăr care, pur și simplu, s-a speriat de singurătatea drumului, pînă la pierderea rațiunii. Dificilă a fost readucerea lui la viață. Atunci cînd, după miezul nopții, l-am auzit bătînd cu ultimele puteri la ușa cabanei, era pur și simplu crucificat pe zăpadă, fără puls și cu limba înghițită. De două ori l-am readus la viață și tot de attea ori l-am pierdut în neființă. Acum este în afara oricărui pericol...

— Iau act cu emoție și admirație de cele pe care le relatați, dar să revenim la oile noastre...

— Revenim cu plăcere, mai ales cînd este vorba de organizarea unui asemenea eveniment, care, după părerea mea, este al nostru, al românilor. Pe alurea, revelionul este oarecum ignorat...

Cabana **Brădet** fiind o cabană mică (40 locuri în restaurant ; 22 de locuri în dormitoare), are și avantaje, dar și dezavantaje. În cazul de față, putem vorbi de avantaje, în sensul că numărul mic de locuri de care dispunem ne dă posibilitatea să ne împrietenim de îndată cu vizitatorul, să spargem gheața cum s-ar zice. În fața cabanei avem un brad falnic, parcă special sădit, care va fi împodobit cum i se cuvine, iar în incinta salonului vom avea o replică a fratelui mai mare de afară. Meniul este întocmit de specialiști din cadrul oficiului, dar noi îl vom înnobila prin grija celor de la bucătărie. Este doar știut că pentru a obține o mîncare gustoasă nu este suficient ce pui în cratiță. Se cere și puțină artă. Cu asta ne mîndrim. După cum vedeți, avem o poziție minunată, iar dacă vremea ne va permite, vom organiza jocuri pe zăpadă, care, trebuie să recunoașteți, au un farmec deosebit. Ați băut bere răcită în zăpadă ? Numai pentru acest lucru merită să ne vizitați... Vă rog să mai notați că respectăm un principiu : turistul care vine la noi trebuie să-și lase necazurile la ușă. Avem datoria să facem totul pentru a respecta acest principiu. Se pare că-l respectăm, de vreme ce cabana noastră e atît de solicitată.

Chiar la o azvîrlitură de băț, de cabana **Brădet** se află hotelul și restaurantul **Alpin**, care, prin poziție, gabarit și eleganță arhitectonică, se distanțează de simpatica cabană **Brădet**. Dumineca după-amiaza acest loc de popas și agrement este — cum să-mi spun ? — mai liniștit. Explicația este lesne de înțeles, așa că îl rugăm pe Constantin Hossu, responsabilul complexului, să ne furnizeze unele amănunte legate de scopul vizitei noastre.

— În noaptea de revelion vom avea 350 de locuri la mese și 133 la cazare. Pregătirile revelionului a început de mult și am luat toate măsurile spre a fi la înălțimea evenimentului. Așteptăm și turiști străini, așa că grijile sînt sporite. Cadrul va fi sărbătoresc și foarte tradițional, deoarece, cum am mai spus, pe alurea revelionul nu se bucură de fastul și atenția pe care noi românii i le acordăm. Vom organiza jocuri în sală și afară și vom avea grijă ca la aceste jocuri să antrenăm cît mai mulți oaspeți. Așa vom contribui și la popularizarea peste hotare a frumoaselor noastre tradiții. Un rol principal în antrenarea străinilor la jocuri revine orchestrei, care își va desfășura activitatea pe baza unui program foarte minuțios gîndit.

Datorită altitudinii la care ne aflăm, problema pregătirii zilei de 1 ianuarie se pune la fel de serios, deoarece oamenii nu mai coboară în oraș.

În jurul orei 10,00, turiștii încep să roiască prin restaurant. Vom fi foarte grijuli cu întocmirea meniului de a doua zi. Orice abuz de alimente poate crea neplăceri. Localul nostru impune, personalul trebuie să fie la înălțimea localului, pentru ca acei care ne vizitează să poată beneficia în liniște de toate aceste privilegii.

Înainte de a discuta cu directorul O.J.T. Prahova — în aceste zile un veritabil șef de stat major — am poposit la restaurantul **Montana** din Sinaia, unde interlocutor ne-a fost Ioan Sorescu, șef de sală, tînăr entuziast, descendent al unei „dinastii" de ospătari.

— Dragostea pentru meserie mi-am format-o de mic, cînd mi s-a explicat că, pentru a înțelege meseria, trebuie s-o încep de la A. Pentru mine, prima literă din alfabet a însemnat : terminarea liceului și transportul de ambalaje, ca începător în meseria de ospătar la Hotel Alpin. Nu mi-a fost rușine și am făcut-o. Acum știu precis ce înseamnă ambalajul și de ce se cere manipulat cu grijă și atenție. Am făcut școala post-liceală, am lucrat în străinătate și, sper, nu am fost ăcelo degeaba. V-am spus toate acestea pentru că sîntem în preajma unei bătălii, care pentru noi înseamnă trei zile și trei nopți de nesomn. Dacă ar fi numai nesomn ar fi bine, dar acest nesomn se conjugă cu o

muncă grea — și de ce să n-o recunoaștem — foarte obositoare. Vom fi mulțumiți atunci cînd turiștii vor pomeni, peste luni de zile, despre revelionul petrecut la noi, la **Montana**. Anul acesta ne-am gîndit la o ornamentare deosebită, adică la crearea unui cadru plăcut. Din fericire, locurile sînt de mult vîndute.

— Tovarășe director Ion Scăunaș, după mine, în aceste zile, aveți misiunea unui șef de stat major înaintea unei mari bătălii. Spre deosebire de un adevărat militar, dumneavoastră puteți divulga secretul. Deci, cum v-ați pregătit ?

— Să știți că nu este un lucru ușor să pregătești un revelion pentru 6 000 de oameni, răspîndiți pe toată Valea Prahovei, pînă sus, la Omul. Dar nu sîntem la prima acțiune, așa că avem experiență. Problema cea mai grea a fost întocmirea meniurilor. Aici s-au ridicat mai multe probleme : ce dai, cum dai. În gastronomie s-au făcut pași uriași. Astăzi, omul nu mai este dispus să mănînce pînă la nesaț. De aceea masa trebuie să fie ușoară, gustoasă și — cel mai important — lesne de digerat. Noi dorim ca lumea să se simtă bine, motiv pentru care vom căuta ca masa să fie servită egal pe întreaga noapte, iar felurile de bucate au fost bine și îndelung chibzuite. Și vă mai spun un lucru : făcînd comerț — și noi vrem să facem comerț bun — avem nevoie de clienți și a doua zi. Deci, dorim pentru 1 ianuarie clienți sănătoși și, de ce nu, flămînzi.

O grijă deosebită acordăm turiștilor străini, atrași de pitorescul sărbătorilor de iarnă. În afara unor meniuri tradiționale, le-am pregătit și audiții de colinde. Dispunem de un ansamblu artistic cu care vom colinda toate unitățile din Sinaia și Bușteni. S-a stabilit ca preparatele să fie gata în după-amiaza zilei de 31 decembrie, pentru a lăsa întregului personal timpul necesar de odihnă înaintea marii bătălii. Iată, am început și eu să folosesc termeni militari.

— Militari, dar pașnici...

— Am acordat o grijă deosebită cabanelor, de altitudine, pentru a prevenitimpina eventualele surprize neplăcute. Toate alimentele, înainte cu cîteva zile, vor fi acolo sus. Paza bună, trece primejdia...

— Anul acesta ați avut mai multe solicitări decît anul trecut, de pildă ?

— Mult mai multe, și cu multe luni înaintea evenimentului.

— Tovarășe director Scăunaș, am impresia că aceste cereri numeroase de a petrece revelionul în local reflectă o stare nouă și anume că am început să părăsim petrecerile în familie și să ne îndreptăm tot mai mult spre restaurant, pentru că este mai comod așa.

— Cred că aveți dreptate. Acest lucru pe noi ne bucură, pentru că, mutînd familia în restaurant, nu avem decît de cîștigat. Dar asta înseamnă mai multă pregătire și din partea noastră.

— Tovarășe director, sîntem în finele anului. Fără doar și poate ați avut necazuri — doar și directorii au necazuri —, dar și bucurii. Lăsînd necazurile să se ducă pe apa Prahovei, vă propun să poposiți asupra unui moment, un singur moment, de excepție, din activitatea dumneavoastră din anul care, peste cîteva zile, ne va părăsi.

— Anul 1980 va rămîne anul cel mai important din viața mea. În acest an de excepție, am avut bucuria de a primi personal din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu Ordinul Muncii cl. a III-a pentru meritele deosebite ale colectivului nostru. Momentul acesta, de înaltă și excepțională semnificație, a emoționat întregul colectiv, care, conștient de importanța lui, s-a mobilizat pentru a fi la înălțimea încrederii acordate. Sub acest imbold ne-am concentrat forțele pentru ultima bătălie a anului. Avem convingerea că o vom cîștiga.

Pro memoria

● 17.XII.1830 — S-a născut **Jules de Goncourt**, scriitor francez (m. 1870). Scrie în colaborare cu fratele său **Edmond**, fiind primii reprezentanți ai naturalismului în Franța. Edmond de Goncourt întemeiază **Academia Goncourt** care distribuie anual un premiu pentru cel mai bun roman apărut în Franța. ● 17.XII.1851 — Primul spectacol la București cu **Chirița în Iași** de **V. Alecsandri** (oremiera în 1850 la Iași) ; — **Ioan Andrei Wachmann** și **Ludovic Wiest** înființează la București **Conservatorul de muzică**. ● 17.XIII.1864 — Legea asupra instrucțiunii prin care învățămîntul devine unitar : primar — 4 ani, obligatoriu și gratuit ; secundar — 7 ani ; universitar — 3 ani. ● 18.XII. — Sărbătoarea națională a **Republicii Niger**. ● XII. 1855 — **Grigore Ghica** decretează desființarea robiei în Moldova. ● 18.XII.1944 — Unități ale armatei a 4-a române participă la operațiuni pe teritoriul Cehoslovaciei pînă la 12.V.1945 ; — Se promulgă Decretul-Lege pentru abrogarea legislației rasiale. ● 19.XII.1857 — Deputatul țăran **Tănase Constantin** proclamă în Adunarea ad-hoc de la București „dreptul netăgăduit... de a lua parte la viitoarele adunări, care vor face Constituția țării și legiurile din năuntru". ● 19.XII.1881 — Întemeierea **Societății politehnice** din România. Primul președinte : **Dimitrie Frunză**. ● 19.XII.1925 — Apare la București săptămînalul **Cetatea literară** condus de **Camil Petrescu**. ● 18—19.XII. 1932 — **Conferința Micii Înțelegeri** la Belgrad. ● 20.XII.1832 — Apare la București **Buletin, gazetă administrativă**, primul periodic românesc oficial. ● 20.XII.1837 — Apare la București primul cotidian, **România**, sub redacția lui **Florian Aaron** și **G. Hill**. ● 20.XII.1893 — Apare săptămînal la Iași și apoi la București **Evenimentul literar**, condus de **Sofia Nădejde**. ● 20.XII.1896 — La București începe **Conferința organizațiilor profesionale muncitorești**. ● 20.XII. 1912 — Greva metalurgiștilor de la **Vulcan**, încheiată cu succes parțial. ● 20.XII.1915 — Audiția la **Ateneul Român** a primului poem simfonic românesc, **Acteon de Alfred Alessandrescu**. Dirijor **Dimitrie Dinicu**. ● 21.XII.1846 — Primul concert la București al lui **Franz Liszt**. ● 21.XII.1894 — Primul tramvai electric în Capitală. ● 21.XII.1961 — Adunarea generală a O.N.U. adoptă rezoluția „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite", inițiată de România. ● 21.XII.1963 — Se constituie la București **Comitetul pentru studii sud-est europene**. ● 21.XII 1975 — Proclamarea **Republicii Madagascar**. ● 22.XII — Cea mai scurtă zi a anului. ● 22.XII.1845 — Premiera piesei **Iașii în Carnaval** de **V. Alecsandri**. ● 22.XII. 1927 — Se înființează **Societatea de difuziune radiofonică** din România. ● 22.XII. 1961 — Debutează în dramaturgie **Horia Lovinescu** cu **Lumina de la Ulmi** la Teatrul Municipal. ● 21/22.XII.1956 — Moare la București, în vîrstă de 20 de ani, poetul **Nicolae Labiș**. În același an debutase editorial cu **Primele iubiri** — moment de răscruce în evoluția liricii românești postbelice. ● 18—22.XII.1961 — **Consfătuirea pe țară a țăranilor cooperatori**. ● 23.XII.1861 — Din **Proclamația către națiune a lui Al. I. Cuza** : „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată... Alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie". ● 23.XII.1963 — Cargoul **București** ancorează în portul Constanța după prima călătorie în jurul Pămîntului a unei nave românești. ● 24.XII.1887 — Apare săptămînal **Dezrobirea, organ al partidului muncitorilor**, editat de **Cercul muncitorilor din București**.

REGHINA VĂRVICI ■

Cronica șoselei

Aventurile unui tramvai !

Seară de toamnă tîrzie în Arad. Peste tot s-au aprins luminile orașului. Tramvaiele, îndeosebi cele care se îndreaptă spre cartiere, sînt pline cu oameni care se întorc de la muncă, de la cumpărături, de la plimbare ori cu elevi care învață în orele de după-amiază.

Deodată, vagonul cu remorcă nr. 48, condus de A.N. se oprește în dreptul stației Fortuna. În spatele acestuia se mai opresc încă două tramvaie.

„Vă rog să coborîți din vagon, invită vatmanul călătorii, deoarece s-a oprit curentul". „De ce să ne dăm jos, rămînem în vagon — răspund unii — pînă va reveni curentul, doar întreruperea nu va dura o veșnicie". Vatmanul insistă din nou ca pasagerii să coboare, precizîndu-le că după reluarea circulației vagonul nu va merge decît pînă la U.T.A. (a treia stație din punctul unde se oprise tramvaiul).

Treptat vagonul și remorca se golesc. Vatmanul coboară și el apropiindu-se de ceilalți doi colegi de serviciu (vatmanii tramvaielor care se opriseră în spatele vagonului condus de A.N.).

„Fraților, să știți că eu fiind în întîrziere n-o să merg pînă la capăt, ci numai pînă la piața U.T.A. unde o să întorc !" „Și de la cine mă rog ți-ai luat permisiunea asta, de la bec ?", l-a întrebat, glumind unul dintre vatmani. A.N. a dat un răspuns alambicat, invocînd niște dispoziții care, chipurile, fuseseră date, ceilalți l-au contrazis și uite așa, pe nesimțite, a început o discuție care risca să se prelungească dacă între timp nu revenea curentul și tramvaiul lui A.N. (cu autotnxare) nu se punea în mișcare. Cum să se pună singur în mișcare ? vor întreba unii cititori. Da, bine, ulte așa, deoarece coborînd din vagon, vatmanul a omis să scoată cheia de contact care a rămas în poziția de mers înainte și să decupleze „controlerul" (un fel de manetă de viteză).

Văzînd cum tramvaiul o pornește frumușel din loc, A.N. a avut la început cîteva clipe de ezitare, după care a început să strige : „Bă care faceți bancuri cu mine ?". „Oprește dom'le vagonul, ce asta-i jucărie ?"

Văzînd că vagonul nu se oprește, ba din contră, viteza acestuia crește, vatmanul începe să alerge cît îl țin picioarele după vagonul cu remorcă. Dar nici campionul olimpic la 100 de metri n-ar fi putut ajunge tramvaiul.

Disperat, vatmanul se precipită în fața primei mașini care circula în aceeași direcție cu tramvaiul. Cu greu, frînînd brusc, șoferul evită lovirea lui A.N. Deschide ușa autoturismului și-l întreabă ce s-a întîmplat. „E grav, vă spun în mers", răspunde vatmanul, intrînd în mașină. Pilotul pornește autovehiculul, rulînd cu viteză redusă, continuînd să-l întrebe despre ce-i vorba. „Mi-a plecat tramvaiul dom'le, mergeți mai repede". „Ce tramvai, tovarășe, unde, care ?". Agitat la culme, sufocat, vatmanul, care nu purta nici o uniformă, nici un însemn, părea un călător care în stație n-a apucat să se urce în tramvai, ori coborînd, a uitat ceva în vagonul de tramvai.

Între timp, cetățenii, îndeosebi cei care așteptau în stații, priveau cu uimire cum tramvaiul fără pilot gonea ca o nălucă, neoprind în nici o stație. „Văzînd vagonul gol, fără vatman, mi-au venit în minte imagini din romanul lui Wells „Omul invizibil", povestea un cetățean colegilor de serviciu, cînd a ajuns la fabrica unde lucra.

În 2-3 minute tramvaiul fără vatman a parcurs (maneta fusese fixată în poziția 4 — ceea ce înseamnă maximum de viteză) o distanță apreciabilă, traversînd trei intersecții cu circulație intensă și trecînd prin trei stații de tramvai.

Marea șansă a tramvaiului cu vatman invizibil, a fost că toată lumea i-a dat „prioritate", realizîndu-se ad-hoc o „undă verde".

„Aveam verde la semafor, spunea un șofer de autoturism, dar văzînd că tramvaiul nu are nici o intenție să se oprească la semnalul roșu, am oprit lăsîndu-l să treacă. Nu m-am mirat prea mult deoarece știam că unii vatmani au obiceiul prost de a intra în intersecții pe „roșu plin".

„Năluca" a ajuns la un moment dat în punctul unde liniile de tramvai se bifurcă în diferite direcții, printre care și spre depou. Altă șansă : macazul era orientat spre depou, astfel că vagonul, precum un animal de pradă hăituit spre capcană, a pătruns în curtea depoului. S-a oprit în final, izbindu-se cu putere de un alt vagon care se afla pe o rampă pentru revizie. Datorită unei extraordinare șanse „aventura" tramvaiului s-a încheiat fără nici o victimă. Pe distanța parcursă se puteau însă întîmpla nu unul, ci mai multe accidente.

Deși a mai dat de lucru conducerii secției de tramvaie din întreprinderea de transport local, fiind avertizat pentru discuții cu pasagerii în timpul mersului și sancționat cu suspendarea permisului de conducere pentru o tamponare din cauza neacordării priorității, A.N. a fost totuși menținut ca vatman. Se știa, de asemenea, că A.N. este un tip recalcitrant, pus mereu pe ceartă și predispus la încălcarea regulilor de disciplină.

Ca s-a mai așteptat atunci ? Nu vrem să credem că întîmplarea descrisă mai sus !

Colonel VICTOR BEDA ■

Un munte de aur în centrul Capitalei:

Biblioteca brevetelor de invenție

Anual, în lume, apar aproximativ 60 000 de publicații cu profil tehnic și științific, în care sînt publicate nu mai puțin de trei milioane de articole de specialitate. În același interval de timp sînt editate 80 000 de titluri de cărți tehnice și științifice și sînt elaborate milioane de alte documente din domeniile tehnicii și științelor naturii, comunicări, referate, teze de doctorat, cursuri universitare etc. De precizat de asemenea că, dacă în ultimele decenii volumul de informații tehnico-științifice s-a dublat o dată la 8—10 ani, în prezent acest interval tinde să se reducă la 5—6 ani. Iată în această privință și părerile unui expert în materie, inginerul Valeriu Geambaru, șeful sectorului informare din brevete din cadrul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci.

— În aceste condiții, deci supus în permanență unui bombardament informațional, omul de știință, și chiar cel mai zelos cercetător înzestrat cu o capacitate de muncă excepțională, chiar și acesta nu poate parcurge decît în fugă și pe sărite toată literatura tehnică grupată în jurul unei idei sau probleme dominante la un moment dat în activitatea sa curentă sau de perspectivă. Or, în această situație, ultimele decenii au pus pe prim-plan informarea din brevetele de invenție, deci acea literatură care, însoțind brevetul de invenție, descrie invenția și evidențiază în mod distinct noutatea tehnică revendicată ca prioritate pe plan mondial pînă la data respectivă.

— Înainte de a releva avantajele pe care le prezintă informarea din brevete în comparație cu sursele clasice de informare (reviste, cărți, comunicări etc.), cititorii noștri vor fi probabil interesați să afle cum se poate consulta și folosi în mod practic descrierea tehnică a unei invenții.

— Cele 105 oficii de brevete din lume publică anual peste un milion de documente cu o medie de 8—10 pagini fiecare. De notat de asemenea că în tot cursul anului circa 350 000 descrieri de invenții distincte sînt publicate în aproape 90 de țări. Țara noastră face schimb de brevete cu peste 20 de țări, iar colecția națională de brevete de la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci numără peste 8,5 milioane descrieri de invenții. În ultimii cinci ani, O.S.I.M. a înregistrat circa două milioane de descrieri de invenții sosite din străinătate din care abia 0,3% au fost protejate și în România. Or, prin publicare, un brevet de invenție devine practic un bun public și el poate fi folosit în orice țară dacă nu este protejat (deci dacă invenția nu e brevetată în țara respectivă) sau dacă a ieșit din termenul care îi asigură protecția legală (15 ani în țara noastră, conform Legii 62).

— Să folosim un exemplu. În numărul trecut al revistei am susținut propunerea unui inginer de drumuri privind realizarea unei șosele cu îmbrăcăminte asfaltică antigel. O șosea, cu alte cuvinte, pe care zăpada sau gheața să se topească de parcă s-ar așeza pe o plită încinsă. Nu este vorba de o fantezie, ci de o invenție experimentată în alte țări.

— Articolul din „Flacăra" a avut darul de a resuscita interesul Direcției tehnice a Consiliului Popular al Municipiului București pentru această propunere făcută încă acum doi ani. Este vorba de o invenție elvețiană brevetată în mai multe țări dar nu și în țara noastră. În această situație noi avem dreptul să folosim descrierea de invenție pe teritoriul Romîniei.

— Textul tipărit care însoțește brevetul de invenție, în general destul de sumar, este suficient pentru un specialist pentru a putea realiza invenția respectivă?

— În general, da. Sînt necesare uneori unele investigații suplimentare. Din experiența mea, am observat că din totalul descrierilor de invenție, aproximativ 25% pot furniza chiar pe baza unor descrieri sumare soluții aplicabile. Sau ceea ce reprezintă extrem de mult dacă avem în vedere că în țara noastră intră anual circa 350 000 de descrieri de invenție și că multe dintre ele reprezintă tot ce s-a realizat mai strălucit pe plan mondial într-un domeniu sau altul. Aceasta nu înseamnă că restul de 75% nu furnizează date tehnice care să ajute pe specialiști la fundamentarea unei idei valoroase. Cu cît vor consulta un număr mai mare de descrieri, cu atît sursa de informare va fi mai bogată și rezultatele mai bune.

— Să revenim deci la importanța informării din brevetele de invenție.

— Pe baza datelor deținute de O.M.P.I. (Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale) se poate afirma astăzi că informarea din brevete reprezintă circa 30—35% din fondul mondial de informare tehnico-științifică. S-a mai demonstrat în continuare că folosirea rațională a descrierilor de invenții poate reduce cu pînă la 60% cheltuielile pentru proiectare și cercetare științifică și că se poate scurta, totodată, cu circa 50% termenul de realizare a temelor de cercetare.

— Care ar fi deci în mod practic avantajele informării din brevete?

— Vreau să reamintesc în primul rînd că descrierile de invenție au toate simbolurile de clasificare, deci există posibilitatea ca solicitantul să aibă la dispoziție în cel mai scurt timp toate brevetele de invenție din cele mai industrializate țări ale planetei care îi pot folosi în elaborarea și finalizarea unei anumite teme de cercetare. Sau ceea ce ar fi extrem de dificil și ar cere un timp enorm dacă același cercetător ar încerca să afle documentația necesară cercetînd reviste de specialitate din zece sau chiar mai multe țări din lume.

De reținut apoi că descrierile de invenție aduc informații mult mai numeroase și mai complete decît o fac publicațiile periodice. Dealtfel pe baza datelor statistice mondiale apărute în Buletinul UNESCO pentru biblioteci se poate constata că, în medie, numai un procent redus din soluțiile tehnice aflate în descrierile de invenție sînt publicate și în literatura de specialitate. Explicația este simplă: un articol ce desconspiră prin mijlocirea tiparului o invenție sau o descoperire nu se bucură de protecția legii.

Să nu uităm apoi că toate invențiile importante sînt brevetate în mai multe țări, deci, fatalmente, descrierile de invenție apar și în limbi de mare circulație. O invenție redactată inițial în limba arabă, finlandeză sau malgașă, deci în grăiuri puțin accesibile cercetătorului din România, poate fi regăsită de cele mai multe ori și în descrieri de invenție redactate în engleză, franceză, germană etc.

— Cum este folosit în mod practic acest imens tezaur de înțelepciune, acest veritabil izvor de idei și soluții tehnice și științifice?

— În 1976 sala noastră de lectură a fost vizitată de 2 600 de specialiști din diferite domenii de activitate. Anul acesta, numărul acestora a crescut la 4 000, dar nici această cifră nu reprezintă potențialul tehnic al institutelor noastre de cercetare și proiectare. De ce vin atît de puțini specialiști să consulte descrierile de invenții aflate în patrimoniul oficiului nostru? Iată o întrebare la care așteptăm răspuns din partea unor foruri și instituții centrale cu rol de directivare în anumite ramuri ale economiei naționale. Le reamintim acestora că literatura de brevete este cea mai vastă și cuprinzătoare sursă de informare tehnică din lume, că — așa cum se arată în Programul-directivă de cercetare științifică — ea reprezintă o enormă rezervă de informații tehnice știute în inițierea cît și pe parcursul activității de cercetare, dezvoltare și introducere în fabricație a noilor produse.

— Ce înseamnă a porni o activitate de cercetare fără a consulta în prealabil informațiile din brevetele de invenție?

— Rezultatul unor asemenea acțiuni se poate solda cu rezultate negative și le-am putea considera piste încercări nereușite dacă n-ar fi vorba de cheltuieli inutile de bani, și uneori de bani grei. S-a întîmplat nu o dată, după cum se știe, ca un colectiv de cercetare sau de proiectare să descopere „America", deci să facă un lucru pe care alții, chiar de la noi din țară, l-au realizat cu mult timp în urmă. Și asta deoarece respectivii specialiști n-au avut pur și simplu timp să treacă o zi pe la noi. De curînd, de pildă, cîțiva cercetători de la Întreprinderea de pompe București au intenționat să fabrice o substanță fotoluminiscentă lichidă pentru iluminarea unor incinte închise (un fel de a căra soarele cu găleata în casă, dar pe baza unor soluții științifice). Ideea nu este lipsită de interes, numai că, sosind la O.S.I.M., au fost informați că există deja în străinătate un brevet acordat unei invenții similare. În această situație, cercetătorii bucureșteni vor avea avantajul (în cazul în care invenția nu e protejată și în țara noastră) de a-și vedea finalizată ideea mult mai repede.

Se mai întîmplă apoi ca unii „specialiști" să achiziționeze din străinătate tehnologii depreciate moral, să cheltuiască deci din buzunarul statului sume considerabile numai fiindcă respectivii nu au catadicsit să consulte colecția națională de brevete de la O.S.I.M., unde ar fi putut afla în timp record care sînt ultimele realizări din domeniul respectiv, deci cele mai noi tehnologii brevetate. Pentru a contracara asemenea situații de nedorit, am procedat în cîteva rînduri la expedierea pe adresa unor institute și întreprinderi copii după diverse descrieri de invenții pentru a veni în ajutorul acestor colective de muncă cu informații tehnice de ultimă oră. Inițiativa a fost apreciată, dar în cîteva cazuri sosirea muntelui la Mahomed a fost privită cu surprindere și dezaprobare. Direcția tehnică din Ministerul Industriei Chimice ne-a înștiințat, de pildă, printr-o adresă că „Vă restituim descrierile de brevete conținînd 637 pagini xerografiate deoarece pentru acestea n-am efectuat comandă". Un alt virtual beneficiar, I.C.P.A.T.-Brașov, ne roagă pe un ton civilizat să nu-i mai expediem decît brevete solicitate prin adresă expresă (costul unei pagini de brevet xerografiată este de 1 leu!). Și exemplu sînt multe. Propunem astfel, între altele, încheierea unor convenții de colaborare între O.S.I.M. și diverse unități economice; efectuarea cercetării purității de brevet la produsele și tehnologiile românești destinate exportului; constituirea de brevetoteci de specialitate la nivelul unităților socialiste; organizarea unor lecții, lectorate, consfătuiri de lucru, saloane județene de invenții sau efectuarea la cerere a unor cercetări documentare tematice.

LIVIU TIMBUS ■

La kilometrul 120, pofta vine muncind

Omul sfințește vadul, a scris careva și n-a greșit, căci formularea aceasta se potrivește, ca o mănușă, Complexului „Privighetoarea". Așezat pe banda de asfalt ce, asemenea unui briu, încinge orașul Slobozia și în dreptul bornei kilometrice 120 pe Șoseaua București-Constanța, complexul a fost transformat de Iulian Oprea dintr-o circiumă de mahala, o baracă, 80 de locuri și mulți clienți în căutarea liniei drepte, într-un local modern, curat și eficient. Atît de eficient încît, răsturnăm nițel ordinea relatării, a dat peste plan, pînă la 1 decembrie, 6 milioane de lei, mare parte realizați pe baza producției proprii. Asta vrea să însemne că salata, roșiile, ceapa, verdețurile și așa mai departe, mereu prezente și mereu proaspete la oalele bucătăriei și pe mesele consumatorilor, provin din grădina de zarzavat a complexului, la care ospătarii, în ceasurile lor libere, au făcut, după expresia unuia din ei, condiție fizică și treabă bună. La fel puii, la fel porcii, lăsați în voia lor pe terenul din jurul localului și numărați, împotriva proverbului, nu doar toamna, ci în toi timpul anului.

De fel din Medgidia, Iulian Oprea a intrat la meserie devreme, plînea părinților fiind prea puțină. Dacă alții au fost, glumește, căpitani la 15 ani, el a fost băiat de prăvălie la 10, suportînd toate necazurile respectivei condiții. A furat însă, cît și de unde a putut, meserie și s-a calificat la locul de muncă, remarcîndu-se prin cinste și calitate de bază în branșa sa, prin mină și ochi de gospodar. Adică, mină chibzuită și ochi pătrunzător. Mai tîrziu, cînd el și unitatea pe care o conducea au luat, în 1970 la Sinaia și în 1976 la Arad, locul 1 pe țară în materie de alimentație publică, virtuțile lui Iulian Oprea s-au văzut răsplătite, dar omul nu s-a culcat pe-o ureche ci, întors acasă, și-a continuat munca și, după vorba sa, și-a continuat exigența. Că lucrurile stau chiar așa o demonstrează faptul, pe care șeful de complex a încercat să-l treacă sub tăcere, că sora sa Tania și fratele său Mircea n-au rezistat la „Privighetoarea" decît cîteva săptămîni? I l-am adus, își amintește Iulian Oprea, în speranța că mă vor ajuta, dar ei au crezut că, fiind rude cu mine, pot veni la program cînd au chef, drept pentru care, după ce am epuizat sancțiunile administrative, le-am desfăcut contractele de muncă?! Asta pentru că, adăugăm noi, la „Privighetoarea" programul începe cînd începe și se termină cînd se termină, în sensul că atunci cînd nu se termină se doarme la fața locului, cum li s-a întîmplat, nu o dată, ospătarilor Vildan Urșit, Paulina Voicu, Petre Crișan sau Gabriela Cosma, pe care șeful de unitate îi consideră demni să servească în orice restaurant, oricît de simandicos.

În dimineața trecerii noastre pe la kilometrul 120, ciorba de burtă se terminase, vadul și fiind în jur de 6,30—7, ceas la care șoferii în drum spre și dinspre Constanța și-au făcut un obicei din a poposi la „Privighetoarea". Sortimentul era însă abundent și nu doar în listele de bucate, cît mai ales în farfuriile clienților. Am numărat 4 feluri de supă, 5 de ciorbă, 16 mîncăruri gătite și 3 preparate din pește, precum și multe, multe salate, varză roșie, ardei grași, pepeni murați etc., ultimele aduse dintr-o cămară care, ne-am dat seama, e impropriu numită așa de vreme ce ea însilozează peste două vagoane de legume.

Un timp, Iulian Oprea a lucrat la Amara, ca șef la „Perla". A luat-o, cum zice, cu 400 de mii pe an și, în 9 luni, a ridicat încasările la 7 milioane, slăbind în acea perioadă 8 kilograme?! Ca să-i ocolească pe cei din Slobozia, ce băteau calea pînă la Amara ca să mănînce un mic făcut pe cinste sau o ciorbă de pește ca-n deltă, de un drum și de o oboseală, Oprea s-a întors repede în capitala Ialomiței, modernizînd „Privighetoarea" și aducînd-o la nivelul de azi, competitiv din toate punctele de vedere. Vara trecută, a trecut din nou prin Amara și a rămas decepționat. Era, îl auzim, praful de-o palmă peste tot, nimeni nu mai bătuse un cui, eu pe oamenii ăștia, ce-și fac meseria după ureche, i-aș da afară ca pe Mircea sau pe Tania?! Cum i-o suporta pămîntul?! I, s-a mai mirat Iulian Oprea și a schimbat vorba, mîhnit că unii, chiar în rețeaua cooperației de consum, de care aparține și „Privighetoarea", pot dormi liniștiți cînd treaba nu merge și clienții dau bir cu fugiții.

În vreme ce noi răsfoiam Cartea de impresii, cu laude așternute în toate limbile globului, Iulian Oprea era de părere că, într-o astfel de unitate, cel mai bine lucrezi cu femeile. Pe de o parte, ele nu consumă, adică nu beau în orele de program, pe de alta, țin mai multă curățenie, alternînd munca la tigaie cu munca la măturăi. Apoi ne-a invitat să vizităm laboratoarele de patiserie și carmangerie, ambele sclipind de ordine și bună rînduială, prilej cu care ne-am convins, încă o dată, că n-a greșit cel care a scris că omul sfințește vadul.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Trei veacuri lungi..."

(Urmare din pagina 1)

Alexandru Sahia și al altora, al multor altora, nume de profesori și elevi, sînt nume ale culturii și științei românești, care au îmbogățit patrimoniul material și spiritual al poporului. Să ne amintim cum stăruitoarele apeluri ale lui Gheorghe Lazăr s-au înfăptuit în acel an al domniei lui Caragea cînd, spunea dascălul ardelean: **„Noi românii de acum, cari, sîntem adevărații strănepoți ai românilor, avem în ochi o ceață prin care nu putem vedea lumina soarelui. Au doară nu putem avea și noi doctori români, care să ne lumineze ochii din vrerea inimii, iar nu din interesul cel mare. Au nu putem avea și noi filozofi care să ne învețe filozofia în limba română? Cine va putea spune că fiii românilor nu vor putea învăța toate învățămintele în limba patriei? Eu văd acum ce putere și ce vrere au fiii românilor în învățătură".**

Veacurile care au urmat, timpul de azi al României au dovedit cît de profetice au fost vorbele lui Gheorghe Lazăr, puterea și vrerea de carte ale acestei națiuni, dorința ei de unire și libertate socială pentru care se sacrificase Bălcescu, fiind fapte ale istoriei care au ridicat o țară.

Emoționante sînt astfel caldele cuvinte ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuvinte ale unui mare patriot înzestrat cu vocația luptei pentru binele poporului său, bărbat ce știe a prețui rîvna înaintașilor pentru propășirea țării:

„De-a lungul celor trei secole de existență, se spune în Mesajul adresat profesorilor și elevilor școlii sărbătorite, **școala dumneavoastră a adus o prețioasă contribuție la dezvoltarea învățămîntului românesc, la pregătirea și educarea a numeroase generații de absolvenți, din rîndul cărora s-au remarcat personalități de seamă ale științei și culturii românești, care, prin întreaga lor activitate, au îmbogățit cu noi valori patrimoniul material și spiritual al poporului, au contribuit la progresul multilateral al patriei".**

Și dacă o școală, în sensul de învățămînt, reflectă gradul de dezvoltare al unui popor, este firesc să arătăm că înzestrarea Liceului de matematică și fizică „Nicolae Bălcescu" cu laboratoare și cabinete utilate potrivit cuceririlor științei acestui sfîrșit de secol oglindește devenirea întregii țări. Laboratoare dotate la nivelul laboratoarelor universitare, cabinete cu tehnică de vîrf, televiziune cu circuit închis, o bibliotecă cu peste 30 000 de volume, un cerc dramatic și o colaborare permanentă cu un teatru de prestigiu al țării, Teatrul Național din București.

Liceul de matematică și fizică „Nicolae Bălcescu" din București a împlinit 300 de ani de existență. „Trei veacuri lungi și-atît de scurte / S-au depănat și-aicea sînt", spun versurile unei poete a liceului, eleva Anca Demetriad, clasa a X-a B, apărute într-un splendid număr special al revistei școlii, „Adolescența", număr în care semnează elevi și profesorii liceului, o parte din foștii absolvenți. Veneranția și adîncul respect pe care cei de azi îi aduc înaintașilor în paginile revistei sînt, credem, urmarea acelei educații dobîndite de fiecare generație pentru cei dinaintea lor, urmarea acelei iubiri față de trecutul glorios al acestei școli, față de viitorul școlii românești.

Din nou despre acupunctură

Omul citește sau i se spune că lumea este formată și din sunete. Dar nu le-a auzit niciodată. Pentru că este bolnav, pentru că suferă de surditate congenitală. Cunoaște sunetul sau zgomotul din „văzute", așa cum orbul cunoaște lumina din auzite. Aflat în plină tinerețe, omul suferind de surditate, resemnat, pentru că a cercetat mulțime de specialiști care nu l-au putut ajuta în nici un fel, colaborează cu lumea, cu semenii săi apropiați prin semne. Deslușește vorbele după forma buzelor. Trece trenul pe lîngă el, dar nu-l aude, îl vede doar și cu foarte mare greutate își poate imagina, citind vreo descriere amănunțită, că trenul face zgomot cînd merge, că locomotiva fluieră. Vede avionul, dar nu-l aude. Vede apa curgînd la robinet, dar nu știe că face și un anume zgomot. Întreaga lume i se înfățișează asemenea unui film mut. Și face deosebite eforturi ca s-o înțeleagă.

Maria C., din Sibiu, are 23 de ani. Lucrează la o întreprindere constructoare de mașini. A învățat la o școală profesională pentru surzi. Părinții au purtat-o, de cînd era mică, la destui medici, la specialiști cunoscuți și recunoscuți. „Nu prezintă resturi auditive, nu o putem ajuta cu nimic". Dar părinții, mai ales, nu dezarmează. Refuză să se consoleze. Și, în februarie 1980, încearcă încă o șansă. Acupunctura. „Fata nu auzea deloc, ne spune mama ei. Dar, după trei serii a cîte zece ședințe de acupunctură, a început să audă. Ce aude? Deocamdată tonul telefonului, fanfara, alte zgomote de frecvență mare. În atelierul unde lucrează a început să audă diverse zgomote". Sora ei, Camelia, cu vreo cinci ani mai tînără, suferindă de hipoacuzie a fost operată dar fără rezultate. Și tot după acupunctură a început să audă, să vorbească la telefon fără proteză, să asculte muzică. Mama lor depune o zguduitoare mărturie: „sînt foarte mulțumită de tratamentul cu acupunctură, de rezultatele de pînă acum. Cred că fetele mele vor ajunge oameni întregi. Am trăit, în acest an, împreună cu ele, descoperirea lumii. Pentru că, să știți, copilele nu știau că în lume există și zgomote, că mișcarea buzelor după care ele recunoșteau cuvîntul înseamnă și un anumit sunet". Maria N., tot din Sibiu, operată în 1974 de surditate congenitală cu rezultate foarte slabe, nu auzea nici cu aparatul. A început tratamentul cu acupunctură în septembrie 1979. Și după cîteva serii, într-o zi, i-a spus mamei că în urechea ei s-a schimbat ceva. Ea nu știa ce este un sunet, ce este un zgomot, ce înseamnă ca cineva să strige la altcineva. Nu știa că farfuria, trîntită de podele și spărgîndu-se, face și zgomot, nu doar se sparge. Ce ne spune mama ei: „începînd să audă, a devenit curioasă. Mi-a spus, de mai multe ori, să nu mai țip. Își auzea pașii și se mirunea. S-a auzit vorbind și nu știa ce înseamnă acest lucru. Pentru noi, acupunctura a făcut într-adevăr minuni".

Recitesc însemnările celor trei fete scrise în așa-zisele jurnale personale. Recitesc însemnările lor și mă minunez. Mă minunez descoperind modul în care un om al lumii învață să descopere lumea, învață să deslușească și să definească lucrurile și ființele și după zgomote. Iată, spre exemplu, ce scrie C. C. după a șasea ședință de acupunctură. „Venind acasă, la Sibiu, pentru tratament, m-a așteptat la București în gară o mătușă. După mai multe discuții, mi-a spus că vorbesc mult mai bine decît cu cîteva luni în urmă, că pe măsură ce mi se dezvoltă auzul mi se îmbunătățește și vorbirea".

Le-am văzut pe aceste fete, am discutat cu mamele lor, am ascultat bucuriile lor. „Nu știu de ce, dar nu mai prea tresar la acele zgomote care mi se păreau prea puternice. Poate că m-am obișnuit cu ele. Am început să mă obișnuiesc să ascult după auz ceea ce îmi vorbesc ai mei, dar să fie totuși mai aproape de mine", scrie în jurnalul său una din fete. Dar cîte „minuni" n-au descoperit aceste fete după ce au început să audă. Ca și Cornelia R. din Tălmăcel, care, după cum ne-a spus, a făcut tratamente diferite, inclusiv de acupunctură la Ucea, dar fără rezultate. Și, după 10 ședințe, aici, la Sibiu, a început să audă: orătăniile din curte, cuvintele mamei ei rostite mai răspicat, muzica de la radio.

Discutăm și cu alți bolnavi vindecați prin acupunctură. Pentru că, orice s-ar spune, în multe cazuri, bolnavul este cel care simte ameliorarea scrisă pe biletele de ieșire dintr-un spital sau altul, el este cel care depune mărturie dacă durerea a trecut sau nu. Maria P. din Sibiu, de 58 de ani, a fost adusă pe brațe de vecini la medic, fiind în criză de astm bronșic. După 15 ședințe de acupunctură nu mai acuză nici o insuficiență respiratorie, reluîndu-și viața obișnuită. „De șapte ani n-am mai dormit cu capul pe pernă, culcată în pat, declară fosta bolnavă. Același lucru îl afirmă și M. Alexie din Tîrgu Jiu care a venit la Sibiu, după cum ne-a mărturisit, îndemnat de cele scrise în revista „Flacăra" despre dr. Vasile Iacob după simpozionul național de acupunctură de la Botoșani. Valentin M. este medic, tot din Sibiu. A fost operat de piatră la rinichi. Apoi a intrat sub incidența unei astenii nervoase marcate. Se simțea slăbit, avea amețeli, simțea o reducere a acuității vizuale și sindrom urinar. „După 15 ședințe de acupunctură mi-am reluat activitatea la parametrii normali, simptomele inițiale dispărînd".

Revenind la cazurile de surditate tratate prin acupunctură de medicul primar Vasile Iacob, trebuie să subliniem că francezul Marquinez, într-o statistică destul de recentă (1975) pe 1 252 de cazuri, menționează aplicarea acupuncturii și într-o serie de cazuri la care rezultatele tratamentului au fost foarte reduse. În surditate nu a înregistrat nici un rezultat din 16 cazuri tratate. Se spune în continuare că rezultatele obținute în surditate sînt modeste, dar net superioare în tratamentul aplicat de medicii chinezi, fapt dependent, probabil, de tehnica de aplicare.

În cartierul Hipodrom din Sibiu, pe strada Kolarov, la noul dispensar comasat, prin grija organelor sanitare județene, a fost înființat și un cabinet pentru tratamente prin acupunctură, cabinet unde l-am găsit pe dr. Vasile Iacob în exercițiul funcțiunii. „Am descoperit acupunctura acum patru ani și de doi ani o practic zi de zi. Doctorul Caba de la Călan, mi-a fost coleg și este o personalitate medicală în domeniul acupuncturii, fiind și autorul unor valoroase lucrări în acest domeniu. Pentru mine, acupunctura a devenit o mare pasiune și îmi oferă nenumărate satisfacții datorită faptului că pot rezolva o gamă largă de afecțiuni în care medicina alopatică înscrie finalizări modeste sau nule. Este, de asemenea, o metodă foarte economică deoarece nu face uz de medicamente. Desigur, lucru lesne de înțeles, practicarea acupuncturii presupune foarte multă seriozitate. Pentru că, așa după cum scria dr. Caba în prima sa lucrare, cine nu odihnește niciodată, cine cu inimă și sînge dorește imposibilul, acela va reuși. Consider că acupunctura este o valoroasă metodă de tratament care, corelată cu practica farmaceutică, poate rezolva cele mai dificile cazuri așa cum dealtfel o recomandă și Organizația Mondială a Sănătății. Acupunctura prinde mai greu teren pentru că logica ei este neeuropeană. Cine practică această metodă trebuie să-și însușească un mod nou de a evalua simptomele bolilor și tratamentelor. Chinezii consideră, spre exemplu, că în corpul uman energia circulă pe 12 meridiane principale. Dereglarea circuitelor energetice se substanțializează în fenomenul de boală. Reașezarea acestui echilibru înseamnă înlăturarea fenomenului morbid. Corpul uman are 365 puncte pe cele 12 meridiane principale. Există și alte puncte extrameridiane care variază după diverși autori. Pentru detectarea punctelor nu mă folosesc de nici un fel de aparat, ci doar de repere anatomice. Cîteva afecțiuni tratate: nevroze, astmul bronșic, paraliziile după accidente vasculare cerebrale, zgomote auriculare, migrene, colecistite și dischinezii biliare, etilism, și surditate, cazuri care pot fi oricînd verificate".

Am spus-o de la bun început că nu sîntem specialiști în medicină. Dar tot ceea ce am scris în acest articol constituie documentarea făcută la fața locului, discutînd cu bolnavii, între care unii fiind medici, citind și ascultînd fetele suferind pînă nu de mult de surditate, asistîndu-l, în cîteva rînduri, pe medicul primar Vasile Iacob la asigurarea tratamentului prin acupunctură. Și, într-adevăr, aceste fapte merită să fie consemnate. Pentru că să ajuți un om să descopere lumea, redîndu-i auzul, învățîndu-l că lumea este căzută și din sunete, este ceva deosebit, și nu se află la îndemîna oricui. Și-ți spună un om: „tovarășe doctor, am să aduc un clește patent să tăiați acele, să rămînă vîrfurile lor în trupul meu că prea bine mă simt în timpul tratamentului" este deopotrivă un argument. Să schimbi în bine viața unei femei în vîrstă care din cauza bolii n-a dormit de șapte ani în pat, este un act și de mare probitate profesională, dar și de mare omenie. Dar, cu riscul să ne repetăm, cea mai mare emoție ne-a încercat cînd am discutat cu oamenii aceia care învățau, cu ajutorul acupuncturii, respectiv al doctorului Vasile Iacob, să audă și să cunoască, să descopere lumea în care trăiau și pe care n-o știau decît din văzute.

RADU SELEJAN ■

Gîndirea originală — o investiție de încredere

Prin 1972, Aurel Popescu, pe atunci încă student, a conceput niște legături dublu securit pentru schiuri. Legăturile sînt simple, originale și prezintă siguranță în funcționare. Nu se blochează la gheață și au toate posibilitățile de reglaj. Pot fi folosite de începători și de sportivi de performanță. Dosarul cu desene tehnice de execuție a fost depus la OSIM pentru brevetare. Alături de dosar a fost depus și un prototip. Bineînțeles că în timpul ăsta Aurel Popescu avea montate pe propriile schiuri legăturile inventate de dînsul. După doi ani obține o comandă de 5 bucăți, pentru testare, ce urmau a fi executate la Uzina mecanică fină. Aurel Popescu termină facultatea și pleacă în armată. Cînd se întoarce face un drum la uzină. Legăturile nu erau gata. Aurel Popescu stă o săptămînă în uzină. Mai dă o sticlă la unul, o sticlă la altul, mută piesele de la un strung la altul și, după un an, cele 5 perechi de legături sînt gata și sînt predate la magazia de materiale sportive a C.N.E.F.S. pentru testare. Între 12 și 16 martie 1975 legăturile sînt testate la Liceul de schi din Predeal de trei elevi și un profesor. Unul dintre elevi, Alin Năstase, a ajuns între timp campion. Iată conținutul referatului, semnat de șeful de catedră, profesorul Titus Toma, și de profesorul de specialitate Constantin Cișmașu: „Legăturile dublu-securit s-au comportat bine în toate condițiile de teren și zăpadă, în sensul că în funcție de reglajul aplicat au răspuns scopului. Vîrful legăturii cedează sau nu după reglaj la pivotarea laterală. Reglajul are o gamă largă de posibilități, de la blocarea totală la degajarea bocancului la cele mai mici șocuri. Tocul legăturii, conceput original, de o foarte bună funcționalitate, permite aceeași gamă largă de reglaj. Noutatea în cazul de față constă în faptul că bocancul poate fi foarte bine etanșat de schi, chiar dacă legătura este reglată pentru a elibera bocancul la cel mai mic efort de tensiune. S-au executat elemente tehnice de competiție în condiții dificile, cît și elemente acrobatice. Testarea a fost făcută și în condiții asemănătoare cu solicitările pe care începătorii și turiștii le aplică în mod obișnuit. Legăturile au corespuns pe deplin. Constatările noastre sînt din cele mai favorabile, avînd în vedere cunoașterea de către noi a celor mai bune legături de tip securit existente. Considerăm că realizarea legăturilor în cauză în producția de serie ar constitui un mare pas înainte în dezvoltarea schiului nostru de turism și performanță".

Acest pas înainte n-a fost făcut, deși au trecut de atunci cinci ani. Să vedem de ce?

După testare, C.N.E.F.S. și-a dat avizul în vederea producerii legăturilor dublu securit românești pentru activitatea turistică și competițională. OSIM aprobă invenția, îi conferă caracter de noutate și cere Ministerului Industriei Ușoare să desemneze un titular de brevet. Este indicată Întreprinderea pentru material sportiv Reghin, care, trezindu-se în situația neplăcută să le execute, scrie o scrisoare în care comunică OSIM-ului că: „asemenea mecanisme nu intră în profilul întreprinderii noastre". Ca să dea mai mare greutate acestui refuz, întreprinderea atrage atenția că: „sînt tipuri de mecanisme de fixare securit de fabricație japoneză de o construcție modernă". Cu alte cuvinte, ce rost mai are să ne băgăm și noi? De fapt, la noi nu se găsesc legături japoneze și ne îndoim că cei de la Reghin le-au văzut. La noi se găsesc legături Marker și Nevada, fabricate în R.F.G. și în Franța, costă în jur de 50 de dolari și se vînd în Consignația cu peste o mie de lei.

Între timp, IDMS, prin directorul Aurel Brebenel, lansează o comandă fermă pentru 5 000 de legături dublu securit românești și, pentru că lucrurile se urnesc greu, cumpără din R.D.G. legături MESTA, care au și apărut pe piață. Comanda este refuzată de Întreprinderea mecanică fină și de Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Sibiu.

Se pare că problema va fi totuși rezolvată. Întreprinderea pentru industria locală „Precizia" este interesată de comandă și se începe acțiunea de pregătire a producției. Se concepe o schemă a unui stand de încercări, se fixează prețul la 365 lei. Restul nu constituie o problemă pentru că la realizarea legăturilor nu sînt necesare scule și dispozitive speciale. Din nefericire, inginerul șef al întreprinderii, Stelian Popescu, care se interesa îndeaproape de problemă moare, și după decesul lui, „Precizia" se răzgîndește. Nu mai vrea să facă legăturile.

Totuși, de legături de skiuri este nevoie. Oamenii schiază și vor să nu-și rupă picioarele. S-au obișnuit cu legături securit sau dublu securit, care se montează repede și care sar exact atunci cînd trebuie.

Aflăm de la inventator, în prezent inginer la Întreprinderea pentru mașini, utilaje și agregate București, că s-a pornit o acțiune de contractare a legăturilor dublu securit pentru schi. S-au gîndit de unde să le cumpere, nicidecum cum să le fabrice în țară. S-a întocmit un studiu tehnico-economic în vederea cumpărării unei licențe. A intrat în competiție firma Marker și Nevada. Poate au intrat și alte firme, chiar japoneze, vorba celor de la Reghin. În orice caz, brevetul românesc, recunoscut ca atare de OSIM, verificat cu competență și responsabilitate de specialiști în ale schiului n-a intrat în competiție. Nu i s-a acordat această șansă.

Prin hotărîrea 592 din 22 ianuarie 1976, OSIM comunică inventatorului că brevetul are termen de valabilitate între 17 noiembrie 1976 și 17 noiembrie 1988. Deci mai sînt opt ani pînă cînd expiră. Încă două trei scrisori de aminare, de refuz, de „pasare" a problemei de la unul la altul și trec încă opt ani și putem cumpăra liniștiți licențe de unde credem de cuviință. Inginerul Aurel Popescu continuă să păstreze pentru eventualii producători din țară desenele tehnice complete de execuție și mai asigură încă o dată pe cei interesați să le fabrice că realizarea lor într-o fabrică sau chiar în industria mică nu ridică probleme tehnice speciale.

Aflăm în ultimul moment că la Tîrgu Mureș se fabrică legături dublu securit. Se numesc SCUT și se fabrică după licența poloneză BETA. Le-am căutat în magazine. Deocamdată nu se găsesc.

Problema acestui produs a fost rezolvată ignorîndu-se, cu intenție sau nu, existența unui brevet românesc. Nu credem că cei care au hotărît cumpărarea unei licențe străine nu au știut de existența brevetului românesc. Supărător este mai ales faptul că neîncrederea în inteligența românească a mers pînă acolo încît în studiul comparativ care se face întotdeauna în asemenea cazuri brevetului românesc nu i s-a acordat șansa să intre în competiție. Pentru a se evita pe viitor asemenea situații propunem ca contractele de achiziționare a unor licențe străine să poarte viza Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, OSIM. S-ar înlătura astfel posibilitatea unor cheltuieli în valută care n-au nici o justificare.

OPREA GEORGESCU ■

Marele Premiu de la Santarem pentru un film românesc

— Stimate Adrian Petringenaru, te-ai întors recent de la Lisabona, însoțit de un trofeu care nu are numai semnificația unei victorii personale. Pentru filmul RUG ȘI FLACĂRĂ ți s-a decernat Marele Premiu al festivalului de la Santarem. Ținînd seama de faptul că aceeași distincție ți s-a acordat și în 1975, pentru filmul TATĂL RISIPITOR, cred că putem vedea în persoana dumitale un abonat al trofeului portughez. Atunci însă, în '75, vestea ți-a parvenit intrucitva pe sub mină, pe căi ocolite și, de ce să n-o spunem, nefirești. Acum ai fost martor ocular al evenimentului, mai mult, ai fost coopțat și în juriul scurt-metrajelor prezentate în festival. Ne interesează competiția lung-metrajelor. Cum a fost ? Dură ?

— Toate competițiile cinematografice — și nu numai cinematografice — sint dure. În lume se fac circa 4 000 de filme artistice pe an. Difuzarea lor comercială și, implicit, posibilitatea de a face cunoscută pe această cale existența unei cinematografii naționale este sever determinată de legislația protecționistă, care asigură în fiecare țară un spațiu de difuzare producțiilor proprii, și de interesele financiare ale distribuitorilor și proprietarilor de săli. Dacă nu aparții de rețeaua celor mari și tari, de monopolurile capitaliste ale distribuirii, e mai greu să-ți vadă cineva filmul decît să-l faci. Costurile peste tot ridicate ale producției de filme, publicitatea strivitoare fără de care nimic nu e posibil în acest domeniu au schimbat hotărîtor raporturile, sistemul de lucru. În țările lumii, aproape peste tot, distribuitorii, cîteva societăți internaționale determină cu doi-trei ani înainte ansamblul producției viitoare aproape titlu cu titlu. Producătorii finanțează filmele, se angajează la realizarea unora sau altora numai în măsura contractelor pe care le obțin de la cei în mina cărora se află rețeaua de săli și în funcție de avansurile pe care le acordă aceștia. Așa se obține de regulă locul pe ecrane, așa se obțin fondurile necesare mașinii publicitare. Mai mult de jumătate din cinematografele occidentale (mergînd în unele state americane pînă la 80—90 la sută) sînt dependente de această rețea, sînt angajate să distribuie respectivele filme din clipa în care se hotărăște producerea lor. Ceilalți se luptă pentru un loc sub soare în limita spațiului de 10—15 la sută care mai rămîne tranzacționabil altor distribuiri „neplanificate". Numai cunoscînd acest cadru real poate fi înțeleasă importanța festivalurilor internaționale, șansa pe care o oferă acestea cinematografiilor și filmelor din diferite țări de a se face cunoscute, de a ocoli zidurile lungi și porțile închise de monopolurile distribuirii capitaliste. Desigur, un festival, un premiu, un ecou favorabil în presă nu-ți asigură automat și difuzarea comercială. Dar reprezintă un semnal, o spargere de gheață în acest dificil context al circuitului extranațional. Importantă este în primul rînd prezența, trecerea de barajul selecțiilor (un festival nu poate include, de regulă, decît 15 pînă la 30 filme într-o competiție), pentru că aceste manifestări reunesc profesioniști ai filmului, critici, ziariști, studenți, amatori de artă care joacă un anumit rol în formarea opiniilor. Cu perseverență, cu pricepere din partea tuturor celor interesați în afirmarea unei cinematografii, aceste ocazii, ecourile favorabile asupra unui film și, bineînțeles, premiile, atunci cînd există, reprezintă importante puncte de sprijin pentru producător, pot duce la reacții în lanț, pot fi valorificate direct și indirect în sprijinul difuzării, coproducțiilor, publicității. Iată de ce, în alt sens decît cel al junglei comerciale, competiția de la Santarem a fost și rămîne dură, cadrul unui festival este inevitabil dur, ca să folosesc termenul propus. Dar o competiție internațională, cum este și cea de la Santarem, este în egală măsură dură și pentru organizatori.

— Pentru organizatori ?...

— Instituția aceasta a festivalurilor s-a născut dintr-o necesitate vitală. Fără confruntarea și schimbul de experiență din festivalurile naționale și internaționale, cinematograful, ca artă, ca produs al spiritului, s-ar sufoca, iar aceasta s-ar răsfrînge curînd și asupra intereselor economice legate de film. Oricît de imperfectă ar fi funcționarea festivalurilor, oricîte erori și deficiențe s-ar manifesta, ele sînt de neînlocuit și, în ultimă instanță, recunosc aceasta și creatorii nenorocoși sau nedreptățiți, și negustorii care nu sînt interesați decît de latura profitului material. Dar un festival costă bani și consumă multă muncă și nervi celor ce-și asumă această inițiativă. Iar de adus nu aduce decît... prestigiu. Cîștigurile sînt de ordin cultural, moral, artistic, ele alimentează o anumită efervescență intelectuală, un interes pentru filme, care se răsfrînge doar indirect și în timp asupra intereselor materiale. De aceea, este totdeauna greu pentru animatori să conducă mica lor navă printre stîncile indiferenței și penuriei. Unii își rezolvă problemele asociindu-și într-un fel sau altul activități legate de comerțul cinematografic, prin vizionări comerciale și tîrguri de filme în paralel cu competiția artistică. Alții, cum este cazul festivalului de la Santarem, accentuează caracterul pur cultural și educativ, excluzînd orice activitate de export-import sau publicitate industrială, chiar prin regulament. Cît de importante sînt aceste criterii și cît de important este să fie cunoscute de concurenți, am putut vedea cu prilejul acestei călătorii. Un foarte bun documentar suedez, de pildă, n-a putut intra în palmares pentru că s-a considerat că pe anumite utilaje care intrau în cadru apărea prea clar și insistent emblema unei cunoscute firme industriale și deci reprezenta o formă de reclamă indirectă. Un excelent scurt-metraj englez a fost premiat după lungi dispute, punîndu-se problema dacă prezintă cu adevărat numai calitățile unei rase de taurine și căile pe care a fost obținută, sau face reclamă unei firme anume. Un film de lung-metraj, căruia i s-au recunoscut unanim calitățile profesionale, n-a întrunit sufragiile scontate pentru că nu a răspuns satisfăcător condiției de „reliefare a valorilor umane". Au fost destule festivaluri internaționale care după mai multe ediții au sucombat sau au fost nevoite să-și întrerupă activitatea pentru cîțiva ani (cum s-a întîmplat și cu binecunoscuta Mostra cinematografică de la Veneția). Competiția de la Santarem și-a sărbătorit anul acesta în haine de lucru, jubileul celei de-a X-a ediții. Nu e deloc puțin lucru pentru o instituție pur culturală, care dispune doar de limitatele posibilități financiare ce pot fi asigurate de publicația organizatoare (revista portugheză de cinema **Celuloide**), municipalitatea orașului Santarem, Institutul portughez de cinema și alte cîteva instituții de cultură din Lisabona. Nu trebuie uitat că există o concurență inerentă — și adesea inegală ca mijloace materiale — și între festivaluri. Pasiunea și devotamentul unor animatori ca Fernando Duarte s-a dovedit în ultimă instanță a fi hotărîtoare. Reușita cred că este ilustrată în modul cel mai elocvent prin numărul de 38 de țări care au fost reprezentate în această competiție și, mai ales, prin calitatea filmelor care au fost prezentate de-a lungul celor zece ani. Iată cîteva titluri din programul lung-metrajelor : **Alberto Cavalcanti — un om și un cinema** (Brazilia), **W. C. Fields și eu** de Arthur Hiller (S.U.A.), **Iubire în fugă** de François Truffaut (Franța), **Casanova** de Federico Fellini (Italia), **Deșertul tătarilor** de V. Zurlini (Italia), **Soapte și strigăte** și **Față în față** de Ingmar Bergman (Suedia), **Derzu Uzala** de Akiro Kurosawa (Japonia), **Kombach** și **Micul toboșar** de Volker Schlondorf (R. F. Germania), **Strozzee** de Werner Herzog (R. F. Germania), **Pe lac** de Serghei Gherasimov (U.R.S.S.) etc.

— Avînd în vedere complexitatea incontestabilă a factorilor care decid soarta unui film într-o astfel de competiție, considerați utilă reprezentarea cinematografiei naționale în cadrul festivalurilor doar la nivelul funcționăresc sau strălucind prin absență ?

— Există funcționari... funcționali, care sînt oameni realmente specialiști în domenii importante ale activității de producție și difuzare cinematografică. Prezența lor la tîrgurile internaționale și în alte ocazii similare e tot atît de folositoare cinematografiei naționale ca și participarea regizorilor acolo unde sînt invitate filmele lor. Există însă și nefastul spirit funcționăresc, care pe aduce atîtea ponoase și pe care — prin indiferență, îngustimea și meschinăria care-l caracterizează — îl întîlnim, din păcate, și printre creatori, și printre critici, și — cred că nu greșesc — și printre ziariști. Nici o profesie nu monopolizează defectele, nici calitățile. Totul e să le spunem pe nume pentru a le asana și a face să înainteze mai repede partea de bine din fiecare.

— Mulțumesc. Și, pentru că interviul ce mi l-ai acordat cu cîtva timp în urmă a stîrnit o oarecare rumoare, permite-mi să formulez eu sfîrșitul acestui nou dialog : Totul e bine cînd se termină cu bine.

— De terminat... nu se termină niciodată.

MIHAI PELIN

Glasuri, glasuri de copii: Voces Primavera

E miercuri, 10 decembrie, ora nouăsprezece și sîntem la concertul dat de corul de copii **Voces Primavera** al Școlii generale nr. 4 din Capitală, dirijor, profesorul de muzică și compozitorul **Claudiu Negulescu.** Glasuri, glasuri de copii umplu Sala de concert a Radioteleviziunii...

„Copilărie cîntă și cere / Dreptul la viață / Dreptul cel sfînt / Fii cea mai dulce superputere / Și stăpînește întregul pămînt"... versurile prind viață prin muzica lui Victor Socaciu, iar vocile copiilor intonează acest cîntec intitulat **Dreptul la viață.** Este demn de remarcat faptul că ei nu s-au sfiit să includă în repertoriu muzică tînără alături de piese clasice sau folclorice. „Voces primavera" ne dă prilejul să ascultăm, alături de cîntecul amintit, și **Către minus infinit,** impresionantul **Pace, pace pe pămînt** sau **Noi sîntem copiii țării.** În continuare, grupul celor patruzeci de copii, avînd vîrste între 9 și 13 ani, ne fac o adevărată demonstrație de tehnică vocală interpretînd **Păstrăvul** lui Schubert, sau aranjamentul coral al lui Constantin Bobescu după **Aria** lui Bach, sau **Cantoneta napolitană** de Ceaikovski. Soliștii vocali sau instrumentali mai adaugă ceva la virtuozitatea interpretativă a componenților acestei admirabile formații muzicale. Tînăra Rodica Oancea interpretează la vioară piesa lui Fritz Kreisler — **Frumosul rozmarin** — cu o nuanțare și sensibilitate demne de aplaudat. Dar cu o aceeași emoție i-am ascultat și pe Marian Olmazu cu un fragment de melodii lăutărești, aparținînd compozitorului Pablo Sarasate, interpretate la vioară, pe Ioana Hoisescu, la pian, cîntînd **Perpetuum mobile** de Weber, sau pe Jenica Condoi cîntînd binecunoscuta **Baladă** a lui Ciprian Porumbescu. Prima parte a concertului a mai cuprins **Repetiție pentru concert** de Mozart, dînd prilejul tinerei Angela Stratulat să fie și solistă și dirijor, apoi **Păpușa pe sîrmă,** binecunoscuta piesă a lui Coulter, cîntată în limba engleză, și, în sfîrșit, atît de îndrăgita melodie a lui Ivanovici **Valurile Dunării** au încălzit sufletele ascultătorilor. Ne întrebăm de ce nu sînt atacate piese mai puțin cunoscute și uzate și de ce nu sînt solicitați mai mulți soliști vocali ? Aplauzele puternice, dar și buchetele de flori, au marcat frumoasa demonstrație de talent și seriozitate a acestor copii. Pauza a adus o surpriză. Băieții și fetele, în frumoase costume populare, aduc pe scenă fiorul cîntecului românesc : **Mărăcinul** de Ion Dumitrescu, **Fata de păstor** de Teodor Teodorescu sau **Lilioară** de Vinicius Grefiens, dar și **În Bucureștiul iubit** și **Dunărea albastră** a lui Johann Strauss s-au adăugat cîntecelor populare românești **Drag mi-e cîntecul și jocul** și **Ciotec mîndru-n țară auzi,** prelucrări de Claudiu Negulescu. Să mai observăm înfățișarea uneori prea coafată a cîntecelor populare, ce-și pierd astfel din autentic. Și e păcat. Mișcarea copiilor pe scenă este de asemenea, prea aranjată. Nici balet, nici joc românesc !

Este remarcabil acest efort, este impresionant bogatul repertoriu al corului de copii ! Sînt demne de toată lauda munca, seriozitatea și talentul acestora.

Un profesor, Claudiu Negulescu, un coregraf, Nicolae Goga, și o pianistă, profesoara Rodica Bălață, sînt alături de acești minunați copii pentru a-i ajuta, pentru a-i îndruma și a le face cunoscute munca și talentul. Cadrele didactice, conducerea școlii își dau întreg concursul pentru buna desfășurare a repetițiilor, a concertelor dintr-o superioară înțelegere a importanței acestei frumoase preocupări și pasiuni a elevilor școlii dar și dintr-o profundă dragoste față de copii.

Spectacolul de miercuri a fost, iată, un frumos prilej de a-i cunoaște. A fost un prilej de a se manifesta. Îi aplaudăm la scenă deschisă.

CORNELIA BARBU

Nimeni nu trăiește singur !

Primarul unuia din megalopolisurile planetei ne spunea unui grup de ziariști aflați în vizită la municipalitate : „marile aglomerări urbane nasc singurătate". Și pentru a-și susține această concluzie amară ne-a relatat următorul experiment, amintind întrucitva unul aproape similar înfățișat într-un film italian : la marginea marelui oraș, chiar lîngă bordura unei foarte solicitate artere de circulație, a fost legat de un copac un om și abandonat în această situație alarmantă mai multe ore. Ei bine, nici unul din mîile de autovehicule cîte s-au perindat pe lîngă el nu și-a încetinit mersul, necum să mai și oprească spre a vedea despre ce e vorba.

Mi-am amintit de acest lucru urmărind ofensiva pe care, de cîtva timp, presa și Radioteleviziunea, în consens cu opinia publică, au declanșat-o împotriva unor fenomene antisociale care se petrec cu precădere, chiar dacă nu frecvent, în spațiul străzii. Strada face însă parte din spațiul general al conviețuirii noastre civice căruia îi sînt circumscrise în egală măsură și casa în care locuim și așezămintele publice pe care le frecventăm. Ca atare, pretutindeni, ca și la locul nostru de muncă, acționează aceleași norme de conduită, nicăieri și nimeni neputînd a se sustrage de sub incidența moralei noastre călăuzitoare, a principiilor eticii și echității socialiste, a însuși modului de a înțelege civilizația modernă. Strada, ca orice spațiu în care trăim și intrăm în relație cu semenii noștri, implicit cu cei apropiați, nu poate fi un pămînt al nimănui, unde poți să-ți faci de cap, după bunul plac, precum în „Codrul Vlăsiei" de odinioară.

Așadar, dacă în înseși manierele noastre trebuie să punem măsură și bună-cuviință, bun-simț, cum se spune din bătrîni, e cu atît mai firesc să nu tolerăm niciunde manifestările antisociale, de la injurie și comportare grosolană la actul de huliganism, efracție sau chiar jaf la drumul mare. Chiar dacă Bucureștiul, ca și alte orașe ale țării, a devenit o mare aglomerare urbană, în spațiul său nu există loc pentru nici un fel de infracțiune, pentru că el este o cetate a umanismului nostru revoluționar caracterizat prin intransigență față de orice manifestare care mutilează ființa umană, în tot ce are ea mai scump, idealul și filosofia de viață proprii unei societăți socialiste. Iar umanismul nostru presupune solidaritate umană nu numai în înțelesul restrîns de compasiune, ci mai ales în acela larg, plenar, de a veni în ajutor oricărui om care e în primejdie, mai ales cînd aceasta vine din partea unor inși certați cu morala noastră socialistă, a unor indivizi antisociali care încalcă în mod brutal însăși străvechea omenie românească.

Nu pot decît să ne contrarieze profund întîmplări și mentalități care trădează un indiferentism civic, dăunător atît colectivității, cît și individului. Spun aceasta pentru că mi-a fost dat să aud, de pildă, că un tînăr se lupta de unul singur, în plin autobuz, cu un hoț de buzunare surprins cu mîna în geanta unei femei, ca să-l imobilizeze și să-l predea miliției. Într-un bloc, în miez de noapte, o femeie este snopită în bătaie pînă la sînge de soțul bețiv și huligan, fără ca la țipetele ei să intervină vreunul dintre colocatari. „Mă mustră conștiința, dar nu îau atitudine" — auzeam deunăzi în tramvai pe o femeie care-i relata prietenei sale un fapt reprobabil de care luase cunoștință. Un asemenea indiferentism prejudiciază grav însăși calitatea noastră de oameni, de cetățeni, de tovarăși legați printr-un crez de viață profund umanist, superior.

NICULAE STOIAN

O nouă carte de versuri a lui
ADRIAN PĂUNESCU
se va afla în librării :
MANIFEST
PENTRU SĂNĂTATEA
PĂMÎNTULUI

Lansarea cărții, publicată de Editura „Albatros" din București, va avea loc miercuri, 24 decembrie a.c., la Librăria „Mihail Sadoveanu" din Capitală. Prețul volumului — 27 lei. Numărul de pagini — 384.

Cu ocazia lansării cărții va vorbi Mircea Sântimbreanu, directorul editurii. În continuare autorul va oferi autografe.

Flacăra
EDIȚIE SPECIALĂ

JUDEȚUL CLUJ — Erou al Muncii Socialiste

Ziariști și scriitori clujeni semnează EDIȚIA SPECIALĂ a revistei noastre dedicată eroismului intru hărnicie și demnitate a acestui loc românesc de veșnice și înalte aspirații sociale

Final de cincinal la Cluj-Napoca

O stradă a noului industrial unde vechi îi este doar numele

Pe o hartă a unei mai vechi monografii a municipiului Cluj-Napoca, strada care azi poartă numele de „Podgoriei" era trecută de cartograf sub denumirea „La Colonie". Aici se afla cărămidăria orașului. Urmele ei se mai păstrează și azi. De ce „Coloniei"? Pentru că aici, la periferia orașului, se așezaseră cu ani în urmă locuitori veniți de pe alte meleaguri de țară, în căutarea unei bucăți de pîine mai bună. Dar ce pîine putea să ofere unui om, în condițiile unei munci istovitoare, cărămidăria orașului? Mîinile „coloniștilor" — oameni ce nu erau considerați nici cel puțin cetățeni de rînd ai Clujului! — plămădeau lutul pentru palatele altora. E drept, mai loculau pe această stradă periferică, mai departe, pe așa-numitul „Drum de sub Colină", și cîțiva gospodari care nici ei nu prea știau ce erau — orășeni sau țărani. Se ocupau cu de toate: cultivau pămîntul din jur, creșteau animale, lucrau prin atelierele unor meșteșugari, iar cei mai norocoși la Fabrica de porțelan. Mulți ar fi vrut să se știe, și ei și copiii lor, lucrători permanenți într-o fabrică. Dar unde? Clujul nu avea prea multe fabrici. Locurile de muncă erau puține. Orașul era, cum bine se știe, renumit prin pulsul lui cultural și științific, prin școlile lui numeroase, de toate gradele. Prin tradiționalismul care devenise o monedă a timpului.

Dar a venit un alt timp. Un timp al revoluției, cînd a trebuit să se pună întrebarea: se va dezvolta sau nu, pe lîngă viața culturală și științifică, în acest oraș, și o puternică industrie modernă? Au fost oameni care au susținut că industria ar despersonifica viața Clujului.

Congresul al IX-lea și următoarele ale partidului, cutezanța și viziunea revoluționară a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aveau să dea un răspuns categoric acestei întrebări. Nici o localitate, în condițiile societății noastre socialiste, nu poate cunoaște o puternică înflorire fără o viabilă viață economică. Un oraș trăiește prin industrie. Învățămîntul, cultura, știința sînt de neconceput undeva în afară. Industrie înseamnă oameni, școli, instituții de cultură, locuințe, edificii sociale, tot ce poate dimensiona un oraș modern, cu atributele civilizației socialiste. O intensă trăire economică și socială.

Privim acum, de pe culmea anului 1980, spre anii din urmă. Ce au însemnat acești ani pentru municipiul de pe Someș? Putem ușor constata că municipiul Cluj-Napoca nu a pierdut nimic din moștenirea valoroasă a trecutului. Dimpotrivă, tradiția, frumusețile trainice de altădată au acum o altă strălucire. Producția lui industrială a crescut în acest cincinal de 1,7 ori față de 1975, în ritm anual de 11,2 la sută, ajungînd la 18 miliarde lei, cît a unui județ de nivel mediu. Important este și saltul calitativ pe care l-a făcut industria, exprimat în primul rînd prin faptul că productivitatea muncii este cea care a contribuit cu 92 la sută la obținerea sporului de producție înregistrat. Totodată, valoarea producției nete a crescut de două ori, concretizată în principal în produse de înaltă tehnicitate — care înglobează invenții, creație originală —, multe din acestea fiind exportate în nu mai puțin de 60 de țări ale lumii.

De pe Dealul Feleacului sau de pe Cetățuie, orașul pare o corabie ancorată într-un mare port. De aici ți se dezvăluie frumusețî care nu le poți distinge călătorind pe stradă. Strada „Podgoriei" a devenit o panglică de lumină, un bulevard integrat în platforma industrială „Someș-Nord". Aici sînt concentrate cele mai multe dintre întreprinderile construite și dezvoltate în ultimii 15 ani. La un capăt se află silueta Fabricii de cărămidă de altădată, iar la celălalt capăt Combinatul de utilaj greu. Este de fapt un drum condensat al timpului nostru istoric. Pe această magistrală a Muncii, cum a propus nu demult un deputat să se numească în viitor actuala stradă a „Podgoriei", se află cinci mari unități industriale: „Sinterom", Fabrica de mașini de rectificat, Întreprinderea mecanică a agriculturii și industriei alimentare, „Unirea III" și Combinatul de utilaj greu, cu marile sale fabrici de utilaje termoenergetice, metalurgice și de sectoare calde. În perimetrul lor au fost integrate unități de cercetare științifică și de proiectare. Facultatea de mecanică a Institutului politehnic, laboratoare, blocuri de locuințe. În fiecare dintre aceste unități industriale noul este elementul definitoriu al activității productive. Fiecare unitate se mîndrește cu realizări care reprezintă premiere naționale.

Să ne oprim pentru cîteva clipe la „Sinterom". Profilată mai întîi pe bujii auto și alte piese pentru mijloace de transport, de cîțiva ani, în această întreprindere se produce o gamă largă de repere din pulberi metalice sinterizate, iar mai nou contacte sinterizate pentru mijloace de automatizări, magneți permanenți pentru industria electrotehnică și sîrme din wolfram și molibden, utilizate la fabricarea unor componente ale industriei electronice și electrotehnice, la fabricarea filamentului pentru becuri incandescente și a tuburilor cinescopice. Inginerul Alexandru Brătfăleanu, conducătorul uneia dintre noile secții, ne asigură că secția de sîrmă de wolfram este, din punct de vedere tehnologic, la nivel mondial. Procedeul de fabricare este de înaltă tehnicitate și dintre cele mai eficiente. O confirmă și primele telexuri primite de la diferiți beneficiari — inclusiv de la Fabrica de cinescoape —, cărora le-au fost expediate pînă acum peste 50 de tipodimensiuni din noile produse.

La cîteva sute de metri de „Sinterom" se află Fabrica de mașini de rectificat. Este o unitate cu profil unic în țară. Au trecut aproape șapte ani de cînd a fost realizată aici prima mașină. O colectiv tînăr, neexperimentat, a învățat din mers meseria de a construi mașini-unelte de mare precizie și cu un mare grad de automatizare. Bilanțul celor șapte ani este semnificativ pentru ceea ce înseamnă aici creativitate, competitivitate. Maistrul principal Ioan Rațiu, secretar al comitetului de partid, un om al lucrurilor exacte, îmi spunea că în cei șapte ani au fost realizate de acest colectiv peste 2 500 de mașini de rectificat pe care s-au aplicat marca ti-

(Continuare în pagina 14)

MARIN OPREA

Pămînt de înnobilat

Un peisaj straniu, selenar. Cenușiu și obositor, răvășit de urmele adînci ale autocamioanelor grele, care au transportat milioane de tone de minereu din exploatarea minieră Căpuș. Haldele, întinse pe sute de hectare, supără ochiul și-l deprimă. Dar realitatea pare și mai gravă dacă te gîndești că zeci de mii de hectare din suprafețele agricole, tezaur de preț al țării, sînt acoperite prin decopertare sau cu un strat gros de „steril" de origine geologică diferită. Am intrat cumva într-un ciasic cerc vicios? Cum putem împăca cele două tendințe firești: aceea de a da „hrană" industriei noastre dinamice și aceea de a gospodări cu respect și afînțenie fiecare metru de pămînt românesc? Nu, nu există nici un cerc vicios; aparențele înșală. Miile de hectare acoperite cu steril sînt reîncadrate treptat în circuitul agricol.

Cine are curiozitatea, și timpul, și răbdarea, dacă părăsește la Căpuș șoseaua națională E 15 și pătrunde cîteva sute de metri în peisajul descris, va avea una dintre cele mai plăcute surprize. Loturi îngrijite, ordonate, bine întreținute, sînt semănate cu grîu, secară, orzoaică, porumb, trifoi, lucernă, amestecuri de leguri și graminee perene. În fiecare sezon ochiul este bucurat cînd de verdele crud, cînd de holdele înalte de grîu și secară, cînd de brazdele înalte de trifoi sau lucernă, cînd de saci îngrămădiți pe loturi. Dar numai cu totul întîmplător vizitatorul ocazional nu-l va întîlni pe inginerul Ion Despu, specialist al Oficiului județean pentru studii pedologice și agrochimice Cluj, care ne spune:

— Există o soluție simplă: acoperirea **sterilului** cu un strat de sol gros de 30—40 cm, căruia i se cunoaște fertilitatea chimică, fizică și biologică. Prețul unei asemenea lucrări — convenabilă și comodă pentru agronomi — ar fi extrem de ridicat. Adică, decopertarea a 3 000—4 000 t de sol pentru un hectar, transportul și repartizarea uniformă pe halda de steril. Greu, nu? Și costisitor. Așa se face că azi este încurajată și interesată cercetarea să găsească soluții de cultivare a **sterilului**. Pentru că sterilul nu e tocmai **steril**; el nu poate fi obținut nici în condiții de laborator, cu atît mai puțin în natură. Îl întrerup: — Totuși, alt termen nu există? — Nu, nu există. Dar nu aceasta-i problema. Vreau să zic că noi nu cunoaștem prea bine caracteristicile chimice, fizice, fizico-chimice și microbiologice ale sterilului, care deseori sînt incompatibile cu condițiile de hrană, apă și aer ale culturilor agricole. Nu în puține cazuri, materialul steril — iar apelez la acest termen, dar n-am ce face — conține unele substanțe inhibatoare sau toxice pentru organismul vegetal. Raportată la aceste condiții, tehnologia cultivării sterilului este cu mult mai complicată decît aceea obișnuită pentru solurile cu evoluție normală.

— Cînd ai început, Ion Despu, să pui în practică această tehnologie? — Prin 1974. Am început experimentarea în condiții de cîmp, în casă de vegetație și laborator. Am pornit pe calea anevoioasă dar sigură de elaborare și diferențiere în spațiu și timp a tehnologiilor. Concret, am avut la dispoziție 200 ha la Căpuș și 600 ha la Aghireș. Am practicat fertilizarea chimică, organică și chimico-organică. Localnicii rîdeau. Și aveau de ce; aceste pămînturi erau foarte sărace și înainte de a fi acoperite. După 1974 n-au mai ris; veneau la mine să-mi ceară **secretul** ba președinți de C.A.P., ba ingineri agronomi, ba primari din împrejurimi. Și n-aveam nici un secret: făceam tratamente cu azot, fosfor, potasiu și uneori cu zinc, bor și cupru. După o fază de studiu pedo-agro-chimic, după definitivarea schemelor experimentale și a culturilor care urmau să fie testate, primele rezultate lăsau să se întrevadă posibilitatea rezolvării problemelor de ordin nutrițional prin folosirea exclusivă a unor fertilizanți chimici. Confirmarea definitivă a acestei opțiuni a fost făcută prin ciclul experimental extins pe intervalul 1974—1977. — Și folosiți exclusiv fertilizanți chimici? — Așa cum vă spun, dar cu multă măsură, pentru a nu învăța cu **năravuri** plantele. Știți, eu cred că și plantele au descoperit o **societate de consum**; dacă le dai cît nu trebuie, fac risipă, consumă cît nu le prisește. De aceea, problema este extrem de migăloasă. — Aveți cumva de gînd să faceți publice soluțiile găsite? — Evident și cît mai curînd, dar pe cale științifică. Ceea ce vreau să spun acum este că producția de grîu, secară, orzoaică, trifoi, fînuri s-a situat pe întreaga durată experimentală la nivele sensibil superioare mediilor obținute pe solurile normale din zonele agricole Căpuș-Aghireș, respectiv: 4 000 kg/ha, 4 800 kg/ha, 4 400 kg/ha și 12 000 kg/ha. Aceste rezultate au justificat, începînd din 1978, paralelizarea cercetărilor cu redarea în circuitul agricol a primelor suprafețe acoperite cu **steril**. Rezultatele de producție au fost încurajatoare: 3 500 kg/ha grîu, pe 20 ha; 4 400 kg/ha orzoaică, pe 6 ha; 8 000 kg/ha fînuri, pe 20 ha. Rezultatele din 1980 nu le **divulg** pentru că nu aș fi crezut. Vreau să spun doar că în acest an am ajuns să redau circuitului agricol 145 ha, dintre care 35 ha pentru loturi semincere. În primăvara lui 1981 vor fi rezolvate problemele recultivării altor 160—180 ha.

La marginea unei finețe de vreo 30 ha, unde s-a efectuat și a treia coasă, reluăm discuția. — De ce bază materială dispui, Ion Despu? — Am la dispoziție mașini și îngrășăminte. Lucrez, în sezon, cu cîțiva căpușeni și aghireșeni pasionați, harnici, interesați de soarta pămîntului acestei țări. Sînt sprijinit permanent de organele locale de partid și de stat; mă consult cu doi-trei foști profesori de-ai mei de la Institutul agronomic, care sînt interesați de rezultatele mele și, dealtfel, mă solicită în aule. Sînt zeci de mii de hectare care așteaptă să fie cultivate. Voi lua multe din ele în custodie, pentru un timp, în Transilvania. Apoi voi trece la suprafețele depreciate de pe dealurile și văile acestor meleaguri. Pămîntul, indiferent unde se află, poate fi și trebuie să fie înnobilat. De aceea, nu accept comoditatea; de aceea trăiesc mai mult la Căpuș sau Aghireș și nu la Cluj-Napoca. N-am încă 48 de ani, dar mă tem că nu-mi va rămîne destul timp să pun în practică o sumedenie de idei și soluții.

...Și au are încă 48 de ani. Și e un singuratic luptător pentru pămînt. Și pare mic în peisajul straniu, selenar, care în doi-trei ani se transformă în lanuri mănoase, bucurîndu-ne ochii și hrănind multe speranțe.

IOAN ARCAȘ

Copilul minune al industriei noastre miniere

În municipiul Cluj-Napoca, ființează, de 6 ani, Institutul de cercetări miniere pentru substanțe nemetalifere. În scurta sa existență, acest tînăr colectiv a fost distins de 4 ori cu Ordinul Meritul științific clasa a II-a și a III-a. E o performanță ce nu se dobîndește ușor. Despre începutul activității institutului, directorul acestuia, **dr. ing. Iosif Fodor**, ne-a spus : „Ne-am dezvoltat cu fiecare an, avînd un nucleu de specialiști din diverse ramuri. Porneam practic de la cota zero într-un domeniu atît de vast, avînd răspunderea cercetării, elaborării proiectelor și tehnologiilor pentru valorificarea zăcămintelor minerale nemetalifere din întreaga țară. În viziunea conducerii partidului, această cerință a dezvoltării economiei naționale însemna punerea bazei cercetării aplicative pentru un sector vital, care să asigure noi surse de materii prime și să reducă povara importului multor substanțe necesare industriei chimice, metalurgice, ceramice, sticlăriei, porțelanului etc. Nu pășeam pe un teren total necunoscut. Erau însă unele necunoscute ale acestei ramuri, considerate și azi „copilul" industriei miniere românești".

Cel care conduce azi institutul și-a început drumul în viață la mina Petrila, unde a parcurs toate treptele muncii din subteran. În 1952, absolvă institutul din Petroșani și lucrează ca inginer în minele Mărgineanca și Godeni-Muscel. E numit asistent, apoi șef de lucrări la Institutul de mine București și Petroșani. În 1963 își ia doctoratul, făcînd parte din prima generație de doctori ingineri formată în țară. Un an mai tîrziu e numit director tehnic la Institutul de cercetări miniere din Capitală, iar în 1974 i se încredințează conducerea acestui vlăstar al cercetării miniere din România.

— Pentru a constitui un institut simțeam că timpul e prea scurt. Erau necesari oameni formați și baza materială pentru cercetare. Cît lucrasem în București și Petroșani cunoscusem mulți ingineri și geologi la a căror specializare contribuisem. Asta mă încuraja. Pe o parte, i-am solicitat și acum sînt aici. Începeam din nou ucenicia împreună cu ei și cu tinerii hotărîți să lucreze în cercetare. Dar viitorul, cu cerințele lui arzătoare, avea multe puncte de atracție, multe terenuri fertile, neexplorate. Esențiale și prioritare erau munca pentru descoperirea și punerea în valoare a zăcămintelor minerale nemetalifere, crearea bazei de materii prime necesare ramurilor industriale. Trebuia în scurt timp să aducem în circuitul economiei naționale noi substanțe, să le pregătim documentația, să facem primii pași în reducerea importurilor. A doua problemă mare pentru noi era proiectarea tehnologiilor de exploatare și de preparare a noilor materiale, fapt ce ne-a obligat să ne specializăm și în proiectarea investițiilor pentru întreaga filieră. Vedeam pe harta țării viitoarele locuri unde cercetarea își cerea aplicabilitate și finalitate pînă la industrializarea acestor bogății. Poporul nostru păși solid în cincinalul revoluției științifice și tehnice, materializînd indicațiile conducerii partidului. Spre noi și spre Combinatul minier Cluj erau îndreptate privirile beneficiarilor multor ramuri industriale. Purtam în imagine minele, instalațiile și intimitatea proceselor tehnologice. De aceea am atacat concomitent mai multe teme și arii teritoriale. Pentru fiecare s-au format colective mixte de cercetare-proiectare cu vîrstnici și tineri. Colaborarea și încrederea reciprocă, stimularea oamenilor cu idei noi, documentarea riguroasă în teren, cunoașterea cercetărilor pe plan mondial au generat liantul specializării, competenței și probității profesionale. Cu toate acestea, așteptam cu emoție confruntarea practică la fiecare temă sau proiect, la fiecare instalație dată exploatării în țară sau realizată pentru parteneri de peste hotare.

Primele succese au înzecit puterile. Printre multele cercetări finalizate cu eficiență se înscriu cele pentru valorificarea superioară a micașisturilor cu disten, obținînd concentrate de mică, granați, disten și produse cuarțofeldspatice, cu o economie anuală la substanțele de bază estimată la 15 milioane lei valută/an. Pentru prepararea pegmatitelor cu spodumen de la Lotru, prin valorificarea zăcămîntului macromolecular, s-au elaborat 10 procedee pentru realizarea a 4 concentrate, cu utilizări în industria materialelor de construcții, în electrotehnică, ceramică etc. Acestea vor permite eliminarea importului de lepidolit, de litiu metalic și au un aport valutar de circa 10 milioane lei valută.

De numele cercetătorilor clujeni sînt legate cercetările de obținere a silicei amorfe pentru industria cauciucului și maselor plastice, a grafitului cu utilizări speciale în electrotehnică, avînd conținutul de carbon pînă la 99%, utilizarea perlitelor pentru mase de filtrare la purificarea produselor farmaceutice. Aria cercetărilor e vastă și fiecare treaptă stăpînită i-a îndemnat pe cei de aici spre zone de adîncime a intimității materiei, așa cum sînt sintetizate aceste sarcini în Directivele-program aprobate de Congresul al XII-lea. Este cazul valorificării brucitului din Bihor (care elimină importul oxidului de magneziu), a zăcămintelor de sulf din Munții Călimani, realizarea primilor reactivi românești pentru prepararea nemetaliferelor, înlocuind importul. După tehnologiile acestui institut, s-a proiectat instalația de producere a antideponenților de tip betoane pentru industria lacurilor și vopselelor și s-a obținut un grad superior de recuperare a baritinei pentru fluidele grele utilizate la forajele petroliere de mare adîncime. Sînt și alte cercetări de mare valoare care le-au adus, ca înaltă apreciere a muncii desfășurate, cele patru ordine Meritul științific.

O parte din gîndurile și frămîntările colectivului aparțin trecutului. Acum, după Consfătuirea de lucru cu cadrele din geologie, domeniile ce-și așteaptă urgente soluționări din partea noastră — ne spunea dr. ing. Iosif Fodor — sînt multe. Pe harta patriei mai sînt cîteva puncte albe. Ele se numesc glauconitele din Dobrogea, sărurile potasice din Taslău, diatomitele de Filia (Covasna), perlitele din Satu Mare, zăcămintele de fier de la Palazul Mare și altele care pentru noi înseamnă piinea industriei și viitorul independenței economice a patriei. Ne concentrăm eforturile pentru revizuirea programelor de scurtare a termenelor de finalizare a cercetărilor pentru fierul din zona Căpuș-Nord subteran, pentru argilele refractare din Sunciuș, Anina, Cristian, pentru utilizarea tufului vulcanic zeolitic în chimie, petrochimie, zootehnie și alte circa 40 de domenii. Pînă în prezent sînt confirmări prin testări și experimente ale acestei resurse. În cazul valorificării depline a zăcămintelor de tuf vulcanic din Bistrița, Bacău, Brașov, Vîlcea, Cluj, Slănic-Prahova și Sălaj se estimează o eficiență anuală de peste un miliard lei. E una din rezervele pentru care se cuvine să se pună baze de exploatare și industrializare.

Punctelor albe de pe harta patriei li se vor adăuga unități de microproducție în care se vor produce substanțe cu proprietăți deosebite (de mic tonaj) înlocuind importurile. În 1985 acestea vor ajunge la circa 30 milioane lei valută. Sînt tot atîtea sfere în care acest colectiv de cercetare și proiectare își va exprima capacitatea științifică și tehnică, profund implicat în soluționarea unor cerințe majore ale economiei noastre naționale.

Porțelanul, materiile prime, energia

Tînărul inginer Dionisie Mosoni, energeticul șef de la Întreprinderea de porțelan „Iris" din Cluj-Napoca, ne supune atenției cîteva cifre care reflectă eforturile făcute în această unitate economică pentru reducerea consumului de energie. Astfel, consumul specific de energie electrică (calculat în megawați-oră la un milion lei valoarea producției globale) era în 1977 de 28,19, în 1978 de 26,75, în 1979 de 24,95, iar în 1980 de 23. Consumul specific de gaze naturale (calculat în tone combustibil la un milion lei valoarea producției globale) s-a redus de la 62,79 la 53 în 1980. Dat fiind faptul că prin specificul ei, întreprinderea amintită este un mare consumator de energie, aceste cifre indică proporțiile reale ale economiilor realizate de întreprindere într-un singur an. În urma unor eforturi deosebite, specialiștii întreprinderii au aflat și aplicat soluții care în final să ducă la un consum mai scăzut de energie în toate fazele procesului tehnologic. În unitate activează o comisie energetică, care întreprinde cel mai mare număr de măsuri pe linia gospodăririi judicioase a combustibililor și energiei.

Cîteva direcții mai importante de acțiune, mai ales, se impun atenției. În primul rînd, s-au aplicat soluții judicioase pentru recuperarea resurselor energetice secundare. La cuptoare gazele arse (resurse energetice secundare) sînt recuperate și folosite la îmbunătățirea parametrilor de funcționare și a randamentelor. În zona I a unui cuptor-tunel, de pildă, dacă preîncălzirea începe de la temperatura mediului ambiant, de 20°C, să spunem, prin readucerea în circuit a gazelor arse, această temperatură ajunge la cîteva sute de grade. Se obține astfel atît o reducere considerabilă a consumului de resurse energetice primare cît și o scurtare a procesului de producție. Acest circuit recuperatoriu se realizează în prima treaptă. În treapta a II-a a aceleiași resurse energetice secundare sînt folosite la îmbunătățirea parametrilor și randamentelor la alte utilaje decît cele care le-a generat (la uscătoare, de pildă) precum și la încălzirea halelor de producție, la producerea de apă caldă menajeră sau tehnologică. Prin aplicarea acestui sistem, resursele energetice secundare recuperate, în treapta I și a II-a, se ridică la peste 2 100 tone combustibil convențional pe an.

La același rang al priorităților s-a aflat și economisirea resurselor energetice. Pe această linie, în întreprindere s-a declanșat acțiunea de izolare cu moduli din fibră aluminată a cuptoarelor cu gaz cu funcționare intermitentă. Aceasta reprezintă dealtfel și o premieră tehnologică : pentru prima dată s-a reușit izolarea după această metodă a unui cuptor de ars porțelan. Un calcul demonstrează că la un cuptor cu gaz de 2 metri cubi, izolat în acest fel, se reduce consumul cu 23 la sută ceea ce reprezintă echivalentul a 10 000 metri cubi de gaze naturale anual și o scurtare a ciclului de ardere cu 17 la sută.

Apelînd la o metaforă, putem afirma însă că cea mai importantă sursă de energie o reprezintă inteligența, spiritul inventiv, de continuă căutare a celor care se ocupă direct de acest domeniu. E suficient, cred, să amintim că în perspectivă se are în vedere introducerea pompelor de căldură pentru recuperarea resurselor energetice secundare cu potențial energetic scăzut, o preocupare acută și pe plan mondial. După literatura tehnică de specialitate, recuperarea resurselor energetice secundare este eficientă și economică la temperaturi de peste 300—400°C. Introducerea pompelor de căldură permite valorificarea deplină a resurselor energetice secundare sub aceste temperaturi. Și acest lucru constituie un însemnat pas înainte.

...Pentru a rămîne în perimetrul aceleiași întreprinderi, se impune consemnată o importantă inițiativă menită să contribuie la utilizarea deplină a materiilor prime indigene, precum și a unor materiale refolosibile. În vară, a luat ființă o nouă secție : de ceramică românească aflată acum în probe tehnologice, dar care în curînd va începe să producă. Este vorba de o fabrică nouă, cu utilaje realizate în întreprindere, cu un flux tehnologic propriu. Preluînd elemente numeroase ale ceramicii populare, aici se fabrică o gamă largă de produse cu glazuri colorate. Apoi, în întregime materia primă este indigenă. Tehnologia existentă permite și valorificarea pe scară largă a unor materii refolosibile ca biscuit, cioburi de porțelan etc. ceea ce influențează considerabil costurile de producție. Circa 40 la sută din materia primă folosită o dețin materialele recuperabile.

În cea mai tînără secție a întreprinderii lucrează un colectiv format aproape în întregime din tineri, care și-au afirmat în scurt timp capacitatea de a produce ceramică românească la nivelul unei vechi și nobile tradiții.

IOAN RUS ■

Invenția, un examen de conștiință

Omul în fața căruia mă aflam, căutînd să înțeleg mai bine valoarea invențiilor sale, poartă cu sine fotografia casei în care s-a născut, din comuna Drăgoiești-Vîlcea. Copilăria nu i-a fost ușoară. Erau vreo 9 frați. Străbătea zilnic kilometri pînă la școală și ajungea acasă frînt. La lumina lămpii cu petrol și-a alimentat setea de învățătură. Al treilea copil al familiei Rada din Drăgoiești a ajuns, cu bursă de merit, inginer în urmă cu 23 de ani. De la Institutul politehnic din București este repartizat la Salina Ocna Dej. La cîteva luni e inginer-șef. Activează un timp ca secretar al Comitetului municipal de partid Dej, iar din 1974 revine ca director al salinei, locul unde avea să-și pună în practică ideile sale.

— A inventa nu-i ceva la îndemîna oricui. Unii sînt dotați cu spiritul inventiv, alții dobîndesc pasiunea prin muncă. Pe dumneavoastră, tovarășe inginer, ce v-a îndemnat ?

— Aș spune că înainte trebuie să fie cunoașterea, munca practică și multilateralitatea noțiunilor tehnico-științifice. Pentru a stăpîni oricare din domenii, e necesară pasiunea și uneori renunțarea la multe. Îmi amintesc că am citit undeva că pasiunea înseamnă și încăpățînare, tenacitate, pe lîngă dăruire și prediLecție. Dar pasiune cu un scop final. Eu m-am dedicat problemelor tehnice din subteran, pentru că mă preocupau condițiile grele în care se executau perforările manuale pentru pușcare în fronturile de exploatare a sării. Primele încercări au fost cînd eram inginer-șef. Apoi, în 1974, cînd se pregătea deschiderea noii mine, la săparea galeriei-tunel se avansa cu 18 metri pe lună. Așa era proiectul. Greutățile constau în scoaterea sterilului. M-am gîndit cîteva zile și am adaptat unele utilaje mecanizate la încărcare și transport. Reușita ? Un avans de 6 m pe zi și predarea minei în exploatare cu un an mai repede.

— A fost aceasta ideea genezei primei invenții ?

— Nu. Ideea fundamentală era să realizez o instalație prin care să elimin total efortul fizic, minerul să devină conducătorul unui utilaj cu funcții multiple. Ceea ce făceau toți minerii o dată la un post voiam să creez eu. Existau, în țară, aduse din import, agregate cu acțiune hidraulică. Eu îmi imaginam una cu principii electromecanice și comenzi centralizate. Studiam, în paralel, mai multe domenii și, la un moment dat, ideea a prins contur în schițe. Proiectul, calculele și toate detaliile le-am realizat singur, în aproape doi ani. În 1977, prototipul era gata. A fost construit de muncitorii atelierului mecanic al salinei, de echipa maistrului Ioan Someșan.

— La primele probe în abataj n-ați avut emoții ?

— Revăzusem de cîteva ori toate calculele de rezistență, principiile de funcționare, făcusem probe la fiecare subansamblu. Într-un fel, eram sigur. Dovada : nici azi nu s-a înregistrat vreo dereglare, n-a fost nevoie de nici o intervenție.

— De aici, la invenție urmau **probele** eficienței. Ce aduce ea nou față de agregatele din import ?

— Așa cum se menționează în brevetul de invenție, nr. 69764/1979, originalitatea concepției și performanțele tehnico-funcționale ; înlocuiește munca a 65 de mineri, e condusă de un operator, elimină total efortul fizic.

Am aflat că, în semn de apreciere, Adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii din salină a propus, și forurile în drept au aprobat, ca invenția să poarte numele „Rada-Dej". La scurt timp, Centrala sării și nemetaliferelor a hotărît executarea unor exemplare pentru alte mine de sare din țară. Primul beneficiar a fost Salina Tîrgu Ocna. După un an de funcționare, iată rezultatele consemnate de beneficiar : „Parametrii instalației **Rada-Dej** sînt superiori mașinii „Secoma" (Franța). Costul e de 7 ori mai mic, ca și cheltuielile de întreținere ; consumul de energie electrică pe oră se reduce de 10 ori, se renunță la piesele de import și la uleiul hidraulic ; se evită pînă la eliminare ruperea sculelor de perforat și greșelile de manevrare din partea minerului mecanic, datorită sistemului de interblocaje al instalației. Prin experimentarea în Salina Tg. Ocna, aceste avantaje au fost confirmate în producție, ceea ce o recomandă a fi introdusă în dotarea celorlalte mine din țară".

— Ce a urmat după luarea acestor examene ?

— Am primit comenzi să construiesc două exemplare pentru Slănic Prahova și unul pentru Salina Praid, cu deschideri mari la fronturi, de 12 × 16 metri. Însă de atunci am finalizat al doilea prototip, cu alte caracteristici. Este, de fapt, o instalație complet nouă, universală, ce permite perforarea în orice unghi și poziție, cu viteză dublă de avansare în rocă și triplă la retragerea după perforare, fără creșterea consumului de energie electrică față de prima realizată. Producția zilnică este de aproape 3 ori mai mare. Cînd roca permite și se folosesc cele 6 dispozitive de perforat, randamentul poate ajunge pînă la 8—10 000 tone/zi. Producția fizică pe un post în abataj a crescut de la 12 la 85 tone apropiindu-ne de recordul mondial, citat la peste 90 de tone. Confirmarea brevetării celei de-a doua invenții ne-a făcut-o O.S.I.M. în 30 octombrie a.c. Comisia de omologare a recomandat-o pentru a fi oferită și la export. Copia acesteia va fi expediată în curînd Salinei din Praid. În execuție sînt cele pentru Slănic și una cerută de Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere, care a experimentat dispozitivele noi de perforare.

— Deci se poate lucra cu ea și în alte mine, nu numai în sare ?

— Da. Probele s-au făcut la Combinatul minier Cluj. Rezultatele, ni s-a spus, au fost excelente.

— Și acum, ce urmează ?

— Aducerea capacității benzilor transportoare la volumul producției din subteran. Este o altă temă ce mă frămîntă mai demult. Acum sînt pe cale s-o soluționez. În prima etapă am modificat tot releul de benzi, dublîndu-i viteza. Proiectele pentru etapa a doua le-am terminat. Cînd totul va fi gata, viteza se va tripla și vom avea sarcini corelate între subteran și suprafață.

Nu i-am mai adresat nici o întrebare inginerului Rada. În micul său birou, transformat în atelier de proiectare, cu dicționare și minicalculatoare, pe planșeta „Isis" am văzut schițele unui viitor sistem de încărcare și stivuire automată a sacilor de sare în vagoane. Împreună am făcut un calcul de eficiență : în doi ani, productivitatea pe salină a sporit cu 65%, iar producția fizică s-a dublat. Anual s-au economisit 500 MWh energie. De-acum, celelalte mine vor renunța la importul agregatelor „Secoma", al pieselor de schimb, uleiului hidraulic, cu cheltuieli de producție mai mici cel puțin de 3 ori.

COSTEL ȘTEFĂNESCU ■

„O competiție foarte strînsă cu mari școli electrotehnice din lume“

— Dorese să începem acest interviu printr-o întrebare, mărturisesc, izvorîtă dintr-o anumită curiozitate afectivă : cum ați ajuns, clujean get-begeț, să faceți studiile la București ?

— Într-adevăr, pare curios ; mai ales dacă ținem seama că noi, transilvănenii, sîntem mai tradiționaliști și că, în Cluj-Napoca, aveam suficiente institute de învățămînt superior la porțile cărora să pot bate. A fost, în primul rînd, îndemnul mamei care mereu îmi spunea : „Pleacă mai departe, un bărbat trebuie să umble prin lume, nu să stea lîngă de prispă“. Al doilea mare motiv ar fi pasiunea mea din liceu pentru electrotehnică și, pe atunci, în Cluj-Napoca nu exista o asemenea facultate. Citisem, elev fiind, cîte ceva despre școala bucureșteană de energetică și aflasem de reputația unor mari profesori care, ulterior, mi-au fost, într-adevăr, dascăli iluștri ce m-au ajutat să mă formez ca specialist.

— Totuși, totuși, meleagurile natale v-au atras în cele din urmă : așa, cum inspirat ați spunea un coleg al dv., v-au „recuperat“. Cum s-au petrecut lucrurile?

— Am auzit că pe clujeni îi frămîntă, pe atunci, problema modernizării transportului în comun, sau mai precis că doresc să introducă troleibuzul. Institutul județean de cercetări și proiectări mi-a făcut oferta acestui proiect, mai exact a stației de redresoare. Firește, n-am stat pe gînduri, deși, la drept vorbind, în București am avut colegi și profesori, niște oameni minunați de la care am învățat multe, împreună împărtășind mari bucurii și satisfacții profesionale, unele legate și de proiectul amenajării centralei Bicaz pe atunci pionierat în România în materie... În Cluj-Napoca, impactul cu viața, cu cerințele economiei și ale producției a fost și mai direct, în sensul că am fost șef de proiect pentru numeroase lucrări de la uzinele „Unirea“ „Tehnofrig“, Iliva, alimentarea cu energie a noului cartier Donath și chiar a primelor semafoare instalate în oraș. A fost o perioadă extrem de fructuoasă pentru mine în sensul că realitățile vieții, cu dificultățile ei, cu necesitățile ei stringente, mi-au întrezit, dacă vreți, viziunea de cercetător, viziunea de ansamblu : m-am „conectat“ ca să folosesc o expresie de-a noastră, de-a energeticienilor, la o multitudine — și, uneori de-o mare complexitate — de factori de care un om de știință trebuie să țină seama în tot ceea ce face pentru societatea în care trăiește și muncește. Cu atît mai mult cînd societatea este socialistă, deci pe cea mai evoluată treaptă a dezvoltării societății umane.

— Tovarășe profesor, singur, sau în colectiv cu colaboratorii dv., sînteți titular a numeroase brevete de invenții. Cum au demarat lucrurile ? Cum creează un om tehnică nouă ? De unde îi vin ideile ?

— Eu cred cu tărie că la baza creativității tehnice și științifice stă, în primul rînd, studiul, cercetarea neîntreruptă și pe toate fețelele a domeniului de care te ocupi. Adică o cunoaștere în profunzime, pe verticală și una pe orizontală, ca tot ceea ce a adus nou omenirea pînă acum. Altfel te trezești că redescoperi America, inventezi ceva ce alții au aruncat de mult. În ceea ce mă privește am încercat să nu mă abat de la aceste precepte și am avut o perioadă lungă de studiu : facultate, doctoratul, specializarea peste hotare, lectura a tot ceea ce apărea nou. Adică a fost o perioadă de acumulări cantitative. Pe urmă, firesc, a avut loc erupția ca o reacție în lanț. Prima invenție, așadar, a fost un dispozitiv de reglare a turației motorului asincron trifazat- — brevetată în 1970 — care a deschis largi posibilități de reglare și poziționare a unei game întregi de mașini-unelte, aplicîndu-se la unități din Gîmbav, Tîrgoviște, Baia Mare etc. ; file livrat de facultate, file construite de beneficiari după proiectele noastre. Ei bine, ideea cheie, ca de la impuls la impuls să poți învîrti motoarele în regim „pas cu pas“, să poți măsura distanța și poziția mișcării, a generat o întreagă familie de invenții și variante, principiul fiind brevetat în aproape toată lumea, inclusiv în S.U.A., care a trebuit, de data aceasta să cedeze prioritatea în fața europenilor, mai concret, în fața noastră, a românilor.

— Așadar, aceasta este „în mare“ geneza motorului „pas cu pas“ care a stîrnit atîta vîlvă în lumea științifică și tehnică ?

— Bine zis „în mare“ căci, „în mic“, atît pentru mine, cît și pentru conf. ing. dr. Mircea Crivi, șeful Laboratorului de cercetări, pentru ceilalți colaboratori, asta a însemnat zile și nopți de studii și încercări. Dar în cele din urmă am reușit să trecem de la motorul asincron la motorul „pas cu pas“, făurind în acest domeniu una dintre puținele școli din lume, oricum înaintea americanilor și a europenilor în ansamblu. Sînt motoare de o mare precizie, cu sistem de comandă propriu, electronic, și de acum, concepute și realizate într-o mare varietate. Ele pot comanda mașini de scris, claviaturi de calculatoare, benzi de perforat, mașini-unelte cu comandă-program, roboți industriali etc. Am vîndut de acum foarte multe bucăți și se bucură de un mare succes prin arta înțesată de fosolință, prin caracteristici. Cea mai recentă izbîndă a lor a fost verificarea posibilităților de a poziționa unde laser în spațiu, experiment făcut cu Întreprinderea de calculatoare din București. Cu ajutorul acestui motor, într-o variantă universală și complexă, am poziționat unde laser și am emis informații între hotelul Intercontinental și Casa Scînteii, experimentul dovedind un sistem de legături fără fir de mare viitor. Oricum, motorul nostru a dovedit o poziționare extrem de precisă a undelor în spațiul dorit, în direcțiile dorite, într-o infim de redusă unitate de timp. Ceea ce-i conferă noi perspective de utilizare.

— Am reținut afirmația dv. : „...am vîndut de acum foarte multe bucăți...“. Să înțeleg că facultatea dv. s-a constituit de acum și într-o firmă ?

— În parte, da. Pentru că, dacă am fabricat, pînă acum, în atelierul nostru de producție 30 de bucăți pe an, în noua secție pe care o pregătim, vom fabrica serii de ordinul sutelor. Sigur, în momentul în care sîntem că cerințele pieței vor depăși forțele noastre — înțelegeți : cadre didactice, plus studenți — atunci vom transfera producția lor unei întreprinderi de profil.

— Care este ceea mai recentă invenție a dv. brevetată ?

— Un procedeu și dispozitiv pentru reglarea și poziționarea avansului vertical al mașinii de rectificat plan orizontal, brevet semnat împreună cu ing. Iosif Crecan de la Întreprinderea „Unirea“ — beneficiarul invenției — cu ing. Viorel Trifa și ing. Ambrus Szekeles, de la facultatea noastră. Și : procedeul și dispozitivul pentru diamantarea pietrei, mașinilor de rectificat, tot pentru „Unirea“ Brevetele ne-au sosit de curînd. Dar, în altă ordine de idei, beneficiarii lor sînt, într-un fel și studenții, pentru că fie una noutate tehnică determină unele concluzii teoretice și practice care amplifică tezaurul cunoașterii. Pentru că și noi pregătim aici peste 1 500 de studenți, dar îi pregătim, nu numai de la catedră ci și în atelierele de producție unde își formează mîna și educă mintea să poată aplica cele însușite la cursuri. Vă pot spune că atelierul facultății — unde lucrează efectiv studenții, livrînd producție marfă — are o capacitate de producție de circa 150 000 ore și că anul acesta își încheie bilanțul cu un venit de circa 10 milioane lei din echipamente de înaltă clasă, multe din sfera tehnicilor de vîrf. Pentru că noi trebuie să împlinim dezideratul pus de partid în fața învățămîntului ca, prin integrarea deplină cu cercetarea și producția, să devenim un avanpost redutabil al științei românești care să contribuie substanțial la ridicarea ramurilor de profil din economie.

— Este interesant ceea ce ne spuneți, de aceea am dori o completare : care sînt legăturile facultății dv. cu cercetarea și producția, în afara celor enunțate pînă acum ?

— Mai întîi că am încercat și am reușit, se înțelege, cu sprijinul ministerului și al celorlalte organe centrale de resort, să dezvoltăm baza materială de cercetare. Dacă în 1976, de pildă, zestrea noastră însuma 5 milioane lei, azi ea depășește 90 milioane lei. Numai aparatura de calcul ce-o avem depășește 50 milioane lei. Din acest punct de vedere sîntem într-o competiție strînsă cu cele mai bune școli similare din lume. Ca să vă faceți o imagine, cît de cît exactă despre dotarea noastră, mai amintesc că s-au introdus în cadrul aplicațiilor din procesul de învățămînt microelectronica și microprocesoarele. Iar acum am trecut și la îmbunătățirea conținutului și structurii întregii materii predate, astfel încît să ne apropiem de ceea ce este mai avansat în lume, mai la zi. Paralel, s-au întreprins și alte acțiuni de mare eficiență, atît pentru diferitele sectoare ale economiei, cît și pentru cercetare și învățămînt, deoarece infuzia de idei, de noutăți, va circula mai prompt, în ambele sensuri, în cadrul tripletei respective. Mă refer la faptul că la facultate s-a organizat Laboratorul de cercetare propriu cu un efectiv de 20 cercetători; că, mai nou, filiala Institutului de cercetări și proiectări pentru automatizări a intrat sub patronajul nostru, fiind condusă de profesorul Marius Hănănuț ; că filiala de cercetări electrotehnice este acum condusă de conf. dr. ing. Traian Gîlcor, avînd în preocupări și electronica biomedicală studiată în comun cu specialiști de la Institutul medico-farmaceutic.

Arpad Kelemen. Născut în 1931 în comuna Chinteni, județul Cluj. Absolvent al Facultății de energetică din București și, paralel, a celei de fizică, în 1956. Doi ani, cercetător la Institutul energetic din Capitală, apoi la cel de cercetări și proiectări al județului Cluj. În 1970 devine cadru didactic al Institutului politehnic din Cluj-Napoca, la catedra de fizică, ulterior la cea de electrotehnică. În 1979 își ia doctoratul la București cu teza „Utilizarea motoarelor asincrone comandate prin impulsuri ca elemente de execuție“. Între 1972—1974, bursier Humboldt al Universității din Nürnberg-Erlanger. Azi este profesor universitar și decan al Facultății de electrotehnică a Institutului politehnic din Cluj-Napoca. Este autorul a peste 25 de invenții — singur sau în colectiv — brevetate în țară și peste hotare, în S.U.A., Anglia, R.F.G. etc., unele dintre ele fiind medaliate cu aur la expozițiile internaționale de la Bruxelles și Nürnberg. A publicat în țară și peste hotare circa 60 de articole și studii și este autorul — singur sau în colectiv — a șapte volume de specialitate. A conferențiat, ca invitat, în universități din S.U.A., Anglia, U.R.S.S., Belgia ș.a. Figurează în selecția de biografii „Who's Who in the World“. Este distins cu ordine și medalii ale R.S.R.

Am întărit legăturile cu filiala de cercetări energetice și ne-am propus să preluăm conducerea prin calculatoare a întregului complex hidroenergetic din Apuseni. Iar cînd ne vom muta în noul sediu din Dealul Feleacului, acolo unde se naște o modernă platformă de electronică, vom fi — ca și Facultatea de mecanică de pe platforma Someș-Nord — implantați în problemele și miezul proceselor de producție în modul cel mai intim. Pentru că patria, această țară frumoasă și sfîntă care se cheamă România, are nevoie de specialiști de înaltă calificare, capabili să preia și să ducă mai departe și mai sus ștafeta generației de azi.

— Constat cu bucurie că experiența dv. de cercetător și cadru didactic este împărtășită și printr-o prodigioasă activitate editorială.

— Generația de mîine, și chiar de azi, are nevoie să știe cît și pînă unde am clădit noi. Și literatura de specialitate este un mijloc de a lăsa ceva peren. Pentru că o mașină inventată poate muri curînd datorită uzurii morale. Dar principiile, teoriile, concluziile unei cercetări, rămîn ca idei fierbinți pentru mințile tinerei generații care trebuie, are datoria, să adauge noi verigi la lanțul științei. De aceea consider că a-ți așterne pe hîrtie gîndurile, ceea ce crezi că este nou sau îmbunătățit, este o datorie de prim rang pentru un dascăl și un cercetător. Cu aceste îmboldiri sufletești am tipărit singur sau în colaborare cu Marin Imecs, Mircea Crivi, Viorel Trifa, volumele ca : „Sisteme de comandă și reglare incrementală a poziției“, „Motoare pas cu pas“, „Acționări electrice“, „Mașinatoare“ vol. 1 (volumul 2 este în curs de apariție) etc. De remarcat că la primul volum menționat am obținut și colaborarea prof. univ. dr. ing. Benjamin C. Kuo de la Universitatea Illinois (S.U.A.), savant de renume mondial care, în lucrările lui, de largă circulație, ne-a făcut onoarea publicării bibliografiei cercetărilor noastre, ceea ce firește ne-a bucurat... Prin toate acestea nu urmărim decît să ridicăm școala clujeană de electrotehnică atît ca institut de învățămînt superior cît și ca un centru de cercetare la un nivel capabil să înfrunte competiția oricărei școli similare din lume. Pentru că, în ziua de azi, stă de alertă în prefaceri, trecutul interesează, prezentul este imperios, dar viitorul, ne preocupă în mod acut.

VIRGIL LAZĂR ■

Mașini inteligente pentru ogoare degradate

Pe o pantă abruptă de la poalele Timpei se dă drumul unui tractor. Lăsat la voia întîmplării, fără pilot, tractorul rulează în viteză și nu se întîmplă nimic. Cînd ajunge la loc drept, se oprește după cîțiva metri. Încercarea se repetă cu același rezultat, ca și cum ar fi vorba de un joc absurd. Apoi, în scenă intervine o macara, cu ajutorul căreia tractorul este răsturnat și lăsat să coboare de-a berbeleacul pe panta de munte. În jurul mașinii se adună mai mulți oameni care o studiază cu atenție și constată că singurele sticăciuni survenite în urma unei coborîri atît de neobișnuite sînt la două geamuri de la cabină. Altfel, tractorul se află în stare de funcționare.

Secvențele relatate, atît de insolite, par a fi luate dintr-un film. De fapt, este vorba de efectuarea probelor de anduranță ale unui nou tip de tractor românesc — S.M.-800 — destinat terenurilor în pantă și aflat în faza finală de omologare, mașină cu care agricultura românească va fi înzestrată începînd de anul viitor.

Stațiunea de cercetări pentru mecanizarea lucrărilor pe pantă din Cluj-Napoca își desfășoară activitatea ca filială teritorială în cadrul Institutului de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii București.

Coordonata principală a cercetărilor cuprinse în programul de activitate vizează atît elaborarea sistemului de mașini și realizarea complexului de utilaje necesare, cît și elaborarea și verificarea tehnologiilor de lucru în măsură să asigure executarea mecanizată a lucrărilor agricole pe terenurile în pantă în sistem antierozional, adică prin deplasarea agregatelor de lucru pe direcția curbelor de nivel.

Un obiectiv generos, firește, pentru înfăptuirea căruia se ridică o problemă esențială, cu largi implicații economice : a proiecta și construi din nou mașini, utilaje și agregate numai pentru terenurile în pantă sau a adapta mașinile aflate în dotarea agriculturii noastre pentru a putea lucra și pe astfel de terenuri ?

S-a optat pentru ultima soluție : adică stabilirea posibilităților de utilizare a mașinilor destinate terenurilor de șes pentru a putea lucra pe terenurile în pantă, fără a fi necesare adaptări constructive.

Ținînd seama de structura culturilor de cîmp care dețin ponderea pe terenurile în pantă, au fost considerate ca prioritare problemele privind mecanizarea lucrărilor la culturile de păioase, porumb, cartofi și sfecla-de-zahăr. Pînă în prezent, s-au stabilit limitele de pantă posibile de mecanizat la nivelul tehnicii actuale și de perspectivă : în cerealele păioase sînt mecanizabile toate lucrările, pe curba de nivel pînă la panta de 25° ; la porumb, cartofi și sfecla-de-zahăr, se pot mecaniza toate lucrările pe pante de pînă la 12°—14°, iar pe pajiștile naturale sînt mecanizabile toate lucrările de curățire, regenerare și recoltare pînă la panta de 27°, cu deplasarea agregatului pe direcția convenabilă pentru mecanizări. De asemenea, au fost stabilite și verificate posibilitățile de lucru și limitele de pantă, pe categorii de mașini, utilaje și lucrări, pentru tractoarele și mașinile destinate terenurilor de șes la executarea de lucrări pe pantă pe direcția curbelor de nivel, fără a le adapta sau modifica constructiv. În același timp, s-au elaborat soluții și au fost date recomandări sub formă de documentație tehnică, privind adaptările constructive necesare a fi făcute unor mașini, presa de balotat paie și fîn, semănătorile SUP-29 și SUP-48, pentru a putea lucra pe pante pînă la 20° sau pentru semănătoarea SPC-6 și cultivatorul CPS-6 pentru a putea lucra pe pantă pînă la 14° pe 4 sau 8 rînduri. Un alt aspect deosebit avut în vedere se referă la elaborarea și verificarea în condiții de producție tehnologiile de mecanizare în sistem antierozional pentru culturile de cereale păioase, porumb, cartofi și sfecla-de-zahăr, iar în perioada 1972—1980 au fost organizate de către stațiune un număr de peste 50 de loturi experimental-demonstrative pe suprafețe de 5—50 ha în unități de producție din județele Cluj, Mureș, Sălaj, Bistrița-Năsăud, Covasna, Iași și Vaslui.

Începînd de acum doi ani însă, pe terenurile deluroase din Transilvania, au putut fi văzute în lucru combina pentru pantă CP-12, precum și cositoarea greblă autopropulsată. După cum spuneam la început, tractorul SM-800, cu o putere de 80 CP, se află în ultimele probe de încercare. Pentru acest tractor, deosebit de robust, care va intra în anul viitor în producție de serie, s-a creat un întreg sistem de utilaje specifice.

Inginer dr. Teodor Stănilă, directorul stațiunii clujene, ne informa că întreg sistemul de mașini amintite este omologat și, la începutul anului viitor, va intra în producție. Un calcul anticipativ al eficienței economice al dotării unităților de producție cu utilaje și mașini destinate zonelor deluroase este greu de făcut, dar trebuie avut în vedere faptul că pantele de peste 6° ocupă, pe țară, o suprafață de 1,3 milioane hectare. Cert e că aceste suprafețe, cu o productivitate scăzută pînă acum, pot deveni o sursă inepuizabilă pentru sporirea producțiilor agricole.

IOAN RUS ■

IZVOARE ARHIVISTICE CLUJENE DESPRE SARMIZEGETUSA DACICĂ

Dacă am ajuns astăzi să cunoaștem bine **locul** pe care l-au ocupat și **rolul** pe care l-au jucat în istoria dacilor cetățile din Munții Orăștiei, de-a lungul a cîteva secole — devenite încă sub marele Burebista chiar centru al statului dac —, aceasta o datorăm în primul rînd săpăturilor arheologice sistematice efectuate în secolul nostru din inițiativa profesorului clujean Dimitrie M. Teodorescu, săpături continuate sub conducerea academicianului Constantin Daicoviciu și, apoi, ale fiului acestuia, profesorul Hadrian Daicoviciu, prin cercetările desfășurate îndeosebi în decenniile șase și șapte. Deci, activități destul de apropiate de zilele noastre, astfel că această operă științifică este îndeobște binecunoscută în prezent, atît specialiștilor cît și publicului larg, prin numărul tot mai mare de studii și lucrări științifice și de popularizare consacrate centrului vieții politice a dacilor. Mai puțin cunoscut este, însă, faptul că întîia semnalare, larg atestată documentar, asupra cetăților de la Grădiștea Muncelului a avut loc în primii ani ai veacului al XIX-lea. De aceea, începutul secolului respectiv poate fi considerat — dacă noi cercetări arhivistice (nu arheologice !) nu vor scoate la iveală o altă dată — momentul **redescoperirii** pentru lumea științifică a așezărilor dacice din Munții Orăștiei. Și, din fericire, istoria acestei redescoperiri este bine reprezentată în documentele arhivistice din anii 1803—1805, dintre care multe se găsesc în arhivele clujene. Oferim și noi cîteva izvoare arhivistice care vorbesc despre vestigiile dacice și romane de la Grădiștea Muncelului, așa cum apăreau ele — mai ales ochiului nespecialiștilor — cu mai bine de șaptesprezece decenii în urmă. Dar nu o facem numai pentru atît — chiar dacă și acest lucru nu e puțin —, ci și pentru a oferi încă un exemplu, și nu unul dintre cele mai banale, că pentru știință „nu există o cale regală", că în cercetare se cer străbătute poteci multiple și dificile, iar omul de știință trebuie să înfrunte numeroase obstacole, dese piedici obiective dar și subiective. Și cercetările urmărind readucerea la viață — științific și spiritual — a vestigiilor dacice din Munții Orăștiei au străbătut o asemenea cale, spinoasă și grea. Însă, pînă la urmă, victorioasă.

Fixînd momentul redescoperirii cetăților dacice la începutul veacului trecut, nu vrem să se înțeleagă că vestigiile acestora nu erau cunoscute și mai înainte. Dimpotrivă, populația băștinașă, românii care au locuit neîntrerupt în preajma lor, le-a păstrat în amintire, iar cu trecerea timpului le-a proiectat în legendă. Însuși numele dat acelor locuri — acela de **Grădiște=loc cu ruine, loc al cetății** — este o dovadă în acest sens. De la această populație au aflat, desigur, și străinii despre existența acelor ruine și urme dacice și romane — evul mediu reluînd, precum se știe, masiv tradiția romană — așa cum ne-o dovedesc și însemnările cîtorva învățați din secolele XVI și XVII. Primul de la care avem o interesantă relatare este Stephen Taurinus, care, la 1519, scria următoarele referindu-se la „capitala lui Decebal, regele de odinioară al dacilor, Decebal, în cele din urmă, după zegetusa) oraș foarte mare și odinioară strălucitoare capitală a regelui de demult al dacilor, Decebal, în cele din urmă, după ce acesta a fost învins, a ajuns colonia Ulpia Traiana Augusta Dacia ; acum e numită de locuitori Verbel (Grădiștea), adică locul cetății". Aceste precizări, ca și alte amănunte legate de identificarea vechii capitale dacice, le-a aflat — adaugă Taurinus — de la Ioan Mezerzius care le-a stabilit „atunci cînd, în anii din urmă, explora ruinele amintitului oraș antic". Aserțiune confirmată, peste alte trei decenii, și de Anton Veranesics : „Streiul (este) foarte cunoscut prin tezaurul lui Decebal, regele dacilor, și prin Sarmizegetusa, odinioară capitala sa, acum numită Grădiște, adică «locul cetății»". Drept mărturii ale răspîndirii cunoștințelor dobîndite, în secolul al XVI-lea, asupra cetăților dacice din această zonă a țării se oferă și însemnările rămase de la alți doi învățați ai vremii : Georg Reicherstorffer la 1550 și Gaspar Heltai la 1575, care vorbesc în același sens și în deplină cunoștință despre ruinele cetăților dacice, despre Sarmizegetusa, capitala lui Decebal. Sau, în veacul următor, David Frölich, care, descriind Hunedoara pe la 1639, preciza că aceasta a fost clădită „aproape de ruinele Ulpiei Traiana sau Sarmizegetusa, odinioară oraș strălucit și foarte întins". Fără alte amănunte.

Tot de la aceeași populație vor afla, așa cum o dovedesc cu prisosință documentele noastre, autoritățile austriece — instăpînite de peste un secol în Transilvania — despre existența „comorilor" din Munții Orăștiei, determinîndu-le să purceadă la săpături pentru descoperirea acelor comori, pînă la urmă, la... descoperirile interesînd arheologia și respectiv istoria poporului nostru, respectiv la stabilirea existenței unei străvechi civilizații, care nu putea fi decît dacică, și căreia i s-a suprapus — după dezastrul suferit de Decebal și statul său în cea de-a doua confruntare cu Traian, în anul 106 — civilizația romană. Fără a putea s-o anuleze total însă pe prima. Respectivele săpături — fiind făcute de străini mai puțin interesați de valoarea documentar-istorică și mai puțin cunoscători ai lumii pe care o reprezentau vestigiile ce li se derulau sub ochi, mînați fiind în primul rînd de interese economice, mărturisite dealtfel — aveau să înceteze, să fie sistate de către autoritățile austriece, după ce investigațiile întreprinse își dovediseră, din punctul lor de vedere, ineficiența. Pentru noi, însă, ele rămîn importante : acestea fiind **primele săpături efectuate în străvechiul centru al statului dac, Sarmizegetusa**, și care, deși n-au atras cercuri prea largi ale lumii științifice a vremii și n-au dus la dezvăluirea originii și numelui cetăților respective, vor marca un moment de seamă în istoria științei din țara noastră, angajată apoi în descifrarea tainelor acelor vestigii impunătoare.

Asupra felului în care au evoluat lucrările, ca și despre informațiile și datele obținute în cei doi ani cît au durat săpăturile și asupra concluziilor desprinse lăsăm să vorbească, în continuare, documentele. Textul acestora fiind, adesea, mai expresiv și edificator pentru cele afirmate anterior decît orice explicații sau precizări pe care le-ar putea aduce astăzi cineva. E de la sine înțeles că o vom face selectiv, dat fiind atît numărul foarte mare al documentelor ce ne stau astăzi la îndemînă — dintre care unele au și fost publicate pînă în prezent — cît și spațiul tipografic de care putem uza. Cu toate acestea, textele selectate și prezentate în succesiune cronologică sînt, credem, suficiente pentru a ajuta la formarea unei imagini asupra ceea ce au însemnat săpăturile întreprinse în anii 1803—1804 pentru știința istorică din țara noastră, respectiv pentru sporirea cunoștințelor noastre despre aceste cetăți dacice și rolul jucat de ele în viața strămoșilor noștri daci și romani. Deoarece, cu toate erorile — și, din păcate, se întîlnesc destule și în textele selectate cu acest prilej —, săpăturile arheologice efectuate în anii 1803—1804 aduc un spor și adaugă cunoștințe noi asupra cetăților de la Grădiștea Muncelului. Primul dintre documentele din care extragem un fragment este raportul procuratorului domenial Paul Török înaintat de acesta Tezaurariatului minier al Transilvaniei, la 4 iunie 1803, în legătură cu investigațiile făcute pînă atunci la Grădiște : „După ce, în ziua întîia a lunii curente, pentru ultima oră în această chestiune, am făcut un drum în munți, mi s-a dezvăluit privirii pe muntele Muncel, în locul numit Grădiște, un spectacol măreț și un monument al antichității încă nepomenit niciodată în istoria patriei. În acel loc, care se află în munți la circa cinci mile de acest tîrg (Orăștie?), și a cărui lungime se întinde cale de trei ceasuri de mers, iar lățimea în partea de sus — care de ambele părți coboară în văi de rîuri ce curg — măsoară o lungime de un ceas de mers, iar în partea de jos se sfîrșește în unghi între acele două rîuri, în acel loc — spuneam — se văd ruinele unui oraș și a unei fortificații mari și vechi. Șanțurile cetății și pietrele fasonate căzute din zid și coloanele dărîmate ale porților zac de-a valma, iar toate împrejurimile sînt acoperite de păduri foarte vechi, foarte întinse și foarte înalte de fagi. În orice parte a acestui loc s-ar face vreo săpătură, vestigiile anchitățli s-ar înfățișa prin resturi de cărămizi solide, prin țigle și prin alte sfărîmături triste. Ba chiar arborii zmulși de vînt din pămînt scot cu rădăcinile lor bucăți ruginite de fier, după cum, chiar în prezența mea, un român a găsit o bucată dintr-o agrafă de argint aflată între rădăcinile unui arbore astfel prăbușit.

Nu am izbutit să observ — continuă autorul raportului — nici o inscripție de piatră, de unde să reiasă numele acestei cetăți și neamul acestei colonii. Cu siguranță s-au descoperit întîmplător, reprezentate pe o cărămidă, litere latine inversate, imprimate clar în pasta moale, care spun asta : PER SCO RILO, ceea ce poate fi numele cărămidarului și ceea ce, coroborat cu literele de pe monede, simultan, dovedesc că poporul roman îmbogățit cu cultura greacă și-a fixat cîndva o așezare a sa aici și că a dat chiar aici splendide dovezi ale civilizației sale".

Uimirii din acest raport și regretului de a nu fi putut stabili numele cetății și al neamului coloniei — ce e drept, urmele descrise și inscripția descoperită nu erau romane, cum vor dovedi, pînă la urmă oamenii de știință români, ci dacice, și una și cealaltă —, se alătură amănunte cuprinse în raportul înaintat de Bernhard Aigler, la **16 august 1803**, administrației domeniului Hunedoara chiar din Grădiștea Muncelului.

Un alt raport, din **26 august 1803**, conține, probabil, cele mai interesante informații și aprecieri asupra fortificațiilor din jurul Grădiștei Muncelului :

„...12) Din darea mea de seamă trimisă în ziua a 4-a a tocmai trecutei luni iulie și adnotată, și din cărămida încizată grosolan cu litere latine inverse cu această inscripție PER SCORILO, ca și din monedele antice grecești de aur cu inscripția pomenită, se pare că rezultă concluzia firească că poporul roman, după ce a pus mîna pe vreun tezaur de-al grecilor, a fondat această colonie a noastră și a trebuit apoi să o părăsească împreună cu aurul. Acești locuitori români din apropiere păstrează o tradiție nesigură ca origine, spunînd că locul Grădiște de pe Muncel și acea cetate s-ar lega de Regele Alb (Krájle Álb), deci regele Albaniei.

Dar aceste păreri valorează doar atît cît pot valora prin ele însele, eu avînd intenția să fiu în stare să explic originea și numele acestei colonii, zeii ei, templele și cultul, stările constituative și clasele sociale, magistraturile de stat, obiceiurile și datinile urmărite din aceste rituri, am încercat tot ceea ce stătea în puterile mele, dar nu am putut ajunge acolo ca, fie de pe vreo piatră sau cărămidă, fie de pe vreun alt obiect din cele pomenite mai sus, să pot afla ceva observîndu-le mai mult".

Informații privind activitatea depusă în anul următor la Grădiștea Muncelului apar în raportul lui Iosif Molitor și Ludovic Barta din **23 iunie 1804**.

Rapoartelor săptămînale de mai înainte le alăturăm, în încheiere, o dare de seamă din **26 iunie 1805**, întocmită de maiorul de geniu Mihail Pechy în care acesta își expune concluziile în legătură cu ruinele de la Grădiștea Muncelului.

„...Acum se pune întrebarea a cărui fel de oraș vechi pot să fie prezentele ruine?

Eu găsesc foarte nepotrivit pentru un oraș un pămînt înghesuit strîns în munte și atît de sărac în sine, zidul de încintă este prea mic pentru un oraș, și toate ne arată că acesta a fost un loc de petrecere la țară în timp de vară, și anume cel pomenit de vechiul geograf Ptolemaeus în **Geografia** sa a Dacici cu numele de Acquae." În continuare, se dau argumente în sprijinul acestei teze.

Acestea sînt prezentate în nuditatea lor, cele cîteva date — scoase la iveală prin săpăturile efectuate în 1803 și 1804 — asupra vestigiilor cetăților și altor așezări care au format străvechiul centru al statului dac sub Burebista și Decebal, cărora li s-au adăugat, după 106 e.n., și castre romane. Firește, celelalte documente cuprind și ele alte asemenea date și aprecieri, dar cele esențiale sînt conținute și creionate în textele selectate de noi și transcrise mai sus, din care reiese, credem, cu suficientă limpezime atît interesul manifestat de autoritățile vremii față de aceste vestigii istorice cît și starea în care se găsea la începutul veacului trecut rămășițele capitalei strămoșilor noștri daci : **Sarmizegetusa.**

ALEXANDRU MATEI

O stradă a noului industrial

(Urmare din pagina 11)

nerei fabrici clujene: „NAPOMAR". Unele dintre cele mai noi tipuri ale acestor mijloace tehnice de prelucrare a metalului sînt echipate cu aparate de control activ tip „Microlimit", care asigură măsurarea dimensiunilor pieselor în timpul prelucrării cu o precizie de 2—6 microni, ceea ce permite o creștere a productivității muncii de circa patru ori în comparație cu procedeele clasice.

Din 1976, Fabrica de mașini de rectificat a ieșit cu aceste produse și la export. Mai întîi au fost vîndute două mașini unui partener suedez. Acum, întreprinderea exportă mașini de rectificat nu numai în Suedia, ci și în R.D.G., R.F.G., Uniunea Sovietică, Franța, Belgia, Japonia, Israel, Bulgaria, Ungaria, Nigeria, R.P.D. Coreeană și alte țări ale lumii. Este poate de necrezut, dar aceste mașini complicate, care necesită precizie, muncă de înaltă calitate, sînt realizate de un colectiv a cărui vîrstă medie nu depășește 21 de ani.

Rodul muncii lor ingenioase, alături de al altor colective din întreprinderile clujene, a făcut ca acest oraș transilvan să devină mai mult cunoscut pe meridianele lumii.

În extremitatea nordică a străzii „Podgoriei", o firmă de pe una din marile hale industriale din zonă ne spune că ne aflăm în perimetrul Combinatului de utilaj greu. Cît poți cuprinde cu privirea, pe o suprafață de zeci și zeci de hectare, se află zestrea de dotări a acestei mari unități metalurgice și constructoare de mașini românești. Combinatul are de puțin timp un statut nou, pe care l-a impus însăși evoluția investiției. Dacă pînă nu demult întreprinderea de cazane mici și arzătoare era tutelara investiției, recent, Combinatul de utilaj greu a asimilat această întreprindere care a devenit Fabrica de mașini termoenergetice, păstrîndu-și profilul de unitate constructoare de mijloace tehnice pentru echiparea de centrale termice. Alături se află alte două fabrici ale combinatului : una pentru producerea de utilaje metalurgice și alta pentru mașini și instalații destinate sectoarelor calde, plus alte ateliere și secții independente. Acum, toate acestea, ca și viitoarele capacități de producție ce vor intra în funcțiune în anii următori, stau sub semnul aceleiași inițiale: C.U.G. Ce se poate spune despre această unitate, care este de pe acum o mîndrie a municipiului Cluj-Napoca și a țării ? Maistrul Ioan Cioca, secretarul comitetului de partid, cu o organizație ce numără acum peste 1 200 de comuniști, mi-a dat să citesc un număr din foaia volantă „Viitorul", o ediție specială scoasă cu ocazia sosirii, în această toamnă, în unitate, a peste 500 de tineri muncitori, ingineri, fizicieni, chimiști, informaticieni, economiști și alte cadre venite de pe băncile școlilor și ale facultăților. În editorialul intitulat semnificativ „Bine ați venit la C.U.G. !", comitetul de partid și comitetul U.T.C. prezintă „fața nevăzută" a combinatului, problemele acute ale unității. Apoi aflăm din foia volantă că aici se realizează cazane de abur complet automatizate, cu randamente termice superioare, agregate mobile de injecție a aburului sub presiune în zăcăminte petrolifere sărace, cu ajutorul cărora se asigură o creștere cu pînă la 30 la sută a factorului de extracție a țițeiului, utilaje fabricate pînă în prezent de numai trei firme din lume. Mai nou, a început și producția de cazane pe combustibil solid inferior și a cazanelor ce utilizează drept combustibil deșeuri de lemn, de utilaj metalurgic pentru turnătorii, utilaj chimic și utilaj minier.

Combinatul de utilaj greu se numără printre primele 20 unități industriale din municipiu care au raportat realizarea înainte de termen a planului cincinal, cu o producție suplimentară de peste 40 milioane lei. Aici se gîndește mult asupra ceea ce trebuie să fie mîine această gigantică construcție a industriei clujene. Cincinalul 1981—1985 va reprezenta pentru combinat perioada de vîrf a dezvoltării capacităților de producție. El va deveni, pentru cei 18 mii de oameni ai muncii, cîți vor lucra aici la sfîrșitul cincinalului, o permanentă școală, unde se educă caracter și se formează muncitorul de azi și de mîine.

Nu putem avea însă o imagine completă a ceea ce este azi strada „Podgoriei" în peisajul industrial și științific al municipiului Cluj-Napoca dacă nu amintim și faptul că în perimetrul platformei „Someș-Nord" se află integrată Facultatea de mecanică a Institutului politehnic. Aici se învață inginerie făcîndu-se și știință și producție, în ateliere și laboratoare proprii. De cîțiva ani s-a creat și o filială a Institutului de cercetări și proiectări termoenergetice. O mențiune : cele mai multe dintre produsele noi de la C.U.G. sînt opere ale cutezanței tehnice a acestui institut. Pentru C.U.G. lucrează și un alt colectiv de cercetare științifică, specializat în domeniul proiectării de utilaje pentru sectoare calde. Nu peste mult timp acest colectiv își va muta sediul chiar în incinta combinatului, aproape de secțiile fierbinți, care dau contur marilor idei tehnice. Există, de asemenea, tot pe strada „Podgoriei" și un colectiv de cercetare pentru mașini-unelte, un altul pentru metalurgia pulberilor, ca o expresie a îmbinării mai organice a cercetării cu producția, ce conferă muncii și gîndirii novatoare calitate și eficiență.

Strada Podgoriei este puternic racordată la pulsul dinamic al vieții economice, științifice și de învățămînt al municipiului Cluj-Napoca. Unitățile de pe această platformă realizează un volum de producție industrială care depășește producția înregistrată de întregul municipiu în 1965. Aproape 16 la sută din producția acestui an a municipiului se realizează de unitățile din această nouă zonă a industriei clujene, de cei 12 mii de muncitori, ingineri și cercetători deținători ai unui statut care le-a fost creat de anii acestui timp istoric.

SÎNTEM GRĂBIȚI, TREBUIE SĂ COLABORĂM!

Vocația hărniciei, a cercetării și a dragostei de știință a clujenilor e binecunoscută. A început o nouă ediție a acțiunii de creație științifică și tehnică în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", ediția a III-a. Într-un singur an, în Festivalul muncii și creației au fost realizate aproape 9 000 de obiective. Ce-au însemnat aceste obiective pentru vistieria județului? Enorm!

Să consemnăm cîteva din rezultate: un spor de producție de aproape un miliard, reducerea cheltuielilor materiale cu aproape 200 milioane lei, iar a importurilor cu peste 200 milioane lei valută. Numărul invențiilor brevetate în această perioadă este mai mare de 150.

Zilele trecute, am fost martorii unor dialoguri, direcie între cercetători, proiectanți, cadre universitare și reprezentanți ai industriei. Încercăm în spațiul acordat cu generozitate de FLACĂRA să redăm cîteva din ideile acestui dialog al colaborării, al frămîntărilor și speranțelor pentru mai bine.

Prof. dr. docent VICTOR MERCEA e unul dintre cele mai distinse personalități ale științei și culturii clujene. Am început conversația pornind de la o problemă ce frămîntă colectivul Institutului de tehnologie izotopică și moleculară din Cluj-Napoca de mai mulți ani: tehnologiile!

— Facem foarte multe unicate. Și sînt foarte frumoase! Ne trebuie însă și altceva: tehnologii! Aici e problema, ne trebuie tehnologii pentru „serie". Cercetarea tehnologică, din păcate, este slabă, o facem încă prost.

— Înțeleg că v-ați lovit de această problemă...

— Nu o dată! Trecerea în producție de serie sau producția marii serii e necorespunzătoare tocmai din cauza tehnologiilor. Una e tehnologia gîndită pentru un unicat sau cîteva produse și cu totul alta este tehnologia pentru industrie. De aici vin întîrzieri și tergiversări în introducerea în producție a cercetării noastre. De această tehnologie depinde direct și nivelul exportului.

— Negrăbirea introducerii în producție ce înseamnă?

— Înseamnă să găsim același produs prezentat în reclame ce ne vin peste o jumătate de an din străinătate...

— Ce trebuie făcut pentru dezvoltarea creativității?

— Să avem mai multă grijă de tinerii absolvenți. Merg la întreprindere ca stagiari, li se dă cîte ceva de lucru, eventual birocrație. Dar prea rar găsesc unii conducători de întreprinderi, că tinerii fizicieni au adus cu ei și tinerețea și exuberanța creativă și pasiunea și dragostea de a rezolva probleme și a fi utili. Să nu tăiem aripile tinerilor. Să-i învățăm să zboare. Altfel vor deveni funcționari științifici.

Discutînd despre aceste probleme și cu **ing. RADU MORAR**, de la filiala clujeană a Institutului pentru tehnică de calcul, simțeam în ființa lui o mare frămîntare.

— Sînteți inventatorul primei instalații în implantare ionică română... .

— Asta e și bucurie dar și tristețe...

— De ce?

— Pentru că am investit în ea împreună cu colaboratorii din laboratorul nostru tot ce am avut mai bun în noi. Ea ar fi trebuit deja să înlocuiască instalațiile similare pe care le importăm cu bani grei, pe dolari și să aducă economii valutare de 400 000 dolari.

— Și de ce n-a fost încă preluată?

— De ce? Pentru că unii se mai due încă în specializare, să zicem la Tokio, decît să vină la Cluj-Napoca.

Și iată, tot în acest domeniu de vîrf al microelectronicii un alt produs clujean își așteaptă drumul liber spre industrie: **inscriptoarele de memorii programabile...**

Am avut ocazia să discut de multe ori cu profesorul dr. ing. ATTHA PALFALVI, rectorul Politehnicii din Cluj-Napoca, crescut în școala de metalurgie pulberilor, condusă de omul de știință emerit Alexandru Domșa. Politehnica clujeană are azi aproape zece mii de studenți, are numeroase institute de cercetare integrate în facultăți și catedre. Numai în acest an a încheiat peste 60 de contracte de cercetare-proiectare, drumurile spre uzine ale cadrelor didactice și ale studenților fiind tot mai frecvente.

— Care au fost cele mai importante realizări pe acest plan?

— Ne-am dat silința la optimizarea consumurilor de energie electrică și termică ale Întreprinderii de materiale refractare Dej, la România Muncitoare și C.P.L. Cimpeni, la recuperarea simultană a prafului și căldurii la Cimentul Turda, și Combinatul de celuloză și hîrtie Dej, la îmbunătățirea unor arzătoare la Întreprinderea de cazane mici și arzătoare. La solicitarea Întreprinderilor Electroceramica Turda și Armătura din Cluj-Napoca, am realizat unele utilaje și aparatură pentru încercarea produselor... În prezent lucrăm la elaborarea unor noi materiale de fricțiune și filtre inoxidabile din pulberi metalice, la solicitarea Întreprinderii SINTEROM...

— Pe linia recuperării și valorificării deșeurilor ce a făcut în '80 Politehnica?

— Mai mult ca în toți ceilalți ani. Ne-am concentrat atenția spre cupru, nichel, wolfram, molibden și cobalt, împreună cu Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, SINTEROM Cluj, și Cimascope București...

— Ce noutăți ați prezentat anul acesta?

— Între altele, machetă unor rezervoare de țiței de mare capacitate, din beton armat, proiectate de un colectiv de la Facultatea de construcții, care pot înlocui în condiții foarte bune rezervoarele metalice utilizate în prezent. Conducătorul partidului și statului nostru a indicat să se treacă în cel mai scurt timp la generalizarea acestor rezervoare.

Am prezentat de asemenea un echipament cu comandă numerică cu motor pas cu pas, realizat pentru Întreprinderea

> Un apel către cercetători, semnat de SINTEROM, COMBINATUL MINIER, FABRICA DE BERE, NAPOCHIM, CARBOCHIM;
> ● **Unicatele sînt frumoase, dar trebuie tehnologii pentru „serie". Asta e problema.** (Prof. dr. doc. Victor Mercea, membru corespondent al Academiei R.S.R.); ● **Veniți fără invitație la noi.** (Prof. dr. ing. Attila Palfalvi, rector al Institutului Politehnic Cluj-Napoca); ● **Viitorul e al Biotehnologiilor!** (Dr. Doina Cachița, biolog, Centrul de Cercetări Biologice Cluj-Napoca); ● **Fără continuarea cercetărilor, tehnologiile mor.** (Dr. ing. Constantin Șaramet, Întreprinderea Unirea Cluj-Napoca); ● **A venit timpul roboților. Inteligența artificială își cere drepturile.** (Prof. dr. ing. Arpad Kelemen, decan al Facultății de Electrotehnică); ● **E vremea să avem o brevetotecă complexă în municipiul Cluj-Napoca.** (Dr. Constantin Nistor, Inventator, Institutul de Oncologie Cluj-Napoca).

metalul roșu, testare și pachete de programe pentru verificarea plachetelor cu circuite integrate realizate în colaborare cu filiala I.P.A.

— Ce probleme prioritare preocupă Politehnica?

— Organizarea unor colective mixte care să rezolve proiectarea unor produse complexe, cum ar fi presele de diferite tipuri pentru Combinatul de utilaj greu, unde vrem să participăm atît la realizarea și experimentarea prototipurilor, cît și la elaborarea tehnologiilor de fabricație a producției în serie...

— Ce vă nemulțumește?

— De pildă că n-avem un muzeu al tehnicii. Începînd cu copilul de grădiniță, de exemplu, să poată vedea o cutie de viteze; că n-avem o expoziție permanentă a realizărilor tehnice; că n-avem un club al ideilor; că n-avem o brevetotecă și mai ales că nu găsim întotdeauna căile necesare pentru stimularea acestor activități... La al II-lea Salon al creației științifice și tehnice „NAPOTEHNICA '80", în secțiunea „Priorități naționale și mondiale" Politehnica din Cluj a prezentat sistemul de comunicații prin rază laser, FELAS, și noile tehnologii de recuperare a metalelor sub formă de pulberi, însoțite de cifrele ce reprezintă eficiența: pulbere de wolfram 82,5 milioane lei valută; pulbere de cupru: 110,5 milioane lei valută/an; pulbere de carbură de wolfram: 432 mii lei valută/tonă; pulbere de cobalt: 4,28 milioane lei/an.

Tot aici, la Politehnică, să pătrundem în intimitatea Facultății de Electrotehnică, într-un dialog cu **prof. dr. ing. ARPAD KELEMEN**, decanul facultății:

— Cum pregătiți impactul cu viitorul?

— Anul acesta am cheltuit 90 milioane de lei pentru dotare și modernizare. Trecem la o revizuire integrală a programelor analitice: microelectronica, microprocesoarele, generalizarea tehnicii de calcul impun schimbarea conținutului disciplinelor fundamentale cît și a celor aplicative. Știm că avem de dus o luptă, dar calea aceasta e unica de urmat.

— Cum vedeți colaborarea învățămînt-producție?

— În nici un caz așa cum o facem uneori acum. Ea nu trebuie să se rezume la rezolvarea din mers a unor probleme curente, secundare ale întreprinderilor, ci să conlucrăm activ la elaborarea și transpunerea în practică a unor teme prioritare privind introducerea noilor tehnologii.

— Aveți astfel de conlucrări?

— Da. De mai bine de un deceniu ne preocupă proiectarea și fabricarea echipamentelor electronice de reglare și poziționare cu motoare pas cu pas. Azi sînt asigurate toate condițiile de asimilare a acestei noi tehnologii în industria noastră, ale cărei aplicații în construcția mașinilor-unelte cu comandă numerică, în realizarea roboților industriali, echipamente periferice ale tehnicii de calcul sînt spectaculoase...

— Dealtfel pe acest plan facultatea are o importantă responsabilitate pe plan național...

— Așa este. În acest domeniu noi avizăm toate cererile de import ale diverselor întreprinderi și instituții.

— Clujul are de acum și o platformă electronică...

— Da, dar din păcate, nici azi nu are stabilit programul de fabricație, și ar fi putut fi pus la punct în cele mai mici detalii dacă exista o coordonare corespunzătoare și o cooperare.

În Cluj-Napoca funcționează o facultate de profil și 3 filiale puternice de cercetare. La data intrării ei în funcțiune ar fi putut fi gata toate prototipurile care să servească ca bază pentru producția Întreprinderii de electronică industrială. Dar așa, evident, noua întreprindere e încă în căutarea profilului!

Inventatorul **dr. ing. CONSTANTIN ȘARAMET**, de la Unirea, e îngrijorat de lipsa de continuitate în cercetarea tehnologică. Tehnologiile se învechesc. Mor. Trebuie mereu actualizate. Și încă ceva îl frămîntă: în Cluj-Napoca și în această parte a țării sînt cele mai importante fabrici de mașini textile din țară, iar Facultatea de mecanică n-are o secție de profil care să se ocupe de formarea și perfecționarea specialiștilor în acest domeniu.

În ultimii ani institutul clujean „CERO" pentru tehnologia sticlei și a ceramicii fine a devenit o prezență de vîrf.

Redau un scurt dialog purtat cu **dr. ing. NICOLAE CIONTEA**, conducătorul acestei unități:

— Care e cheia acestei dezvoltări?

— Împletirea cercetării cu microproducția. Ducem astfel cercetările pînă la capăt și în plus ne creăm fonduri pentru dezvoltarea cercetării.

— Cum realizați documentarea?

— I.N.I.T.-ul trebuie să devină ce a fost gîndit să fie. Cu informații documentare sporadice nu putem progresa cum dorim. Și încă ceva: avem în țară importate numeroase licențe, unele chiar de vîrf, cum este de pildă tehnologia diamantelor sintetice, la o întreprindere din București. E o mare pierdere că aceste licențe nu sînt inventariate și cunoscute mai bine. Dar cîte astfel de aspecte nu se întîlnesc! Fabrica de bere din Cluj-Napoca, importă unele derivate enzimatice și pămînt filtrant, produse ce s-ar fi putut de mult realiza chiar în municipiul Cluj-Napoca, unde două unități puternice de cercetare. Institutul de cercetări și proiectări miniere și Centrul de cercetări biologice, au preocupări și realizări în această direcție. Poate rîndurile acestea vor fi citite și de tovarășii din Centrala fabricilor de bere și vor găsi o soluție pentru toată țara. Nu de alta, dar e păcat să aducem pămînt din alte țări... Și e păcat să ținem în conservare numeroase biotehnologii, mai ales acum, cînd, cum afirma biologul Doina Cachița, a venit vremea lor!... Poate vor afla cei interesați că biologii clujeni au pus la punct noi tehnologii de creștere optimizate a plantelor, că au realizat formule noi de produse rizogene, ce conduc la înlocuirea produselor din import, sau că au realizat o instalație de concepție proprie pentru cultura intensivă a Spirulinei, o sursă neconvențională de proteine utilizată în industria alimentară, zootehnie, farmacie. Sau cîte unități de profil cunosc că la I.M.M.R. „16 Februarie" a fost realizată supapa de degajare a apei la agregate de încălzit trenuri, supapă care se importă. La Institutul de chimie se realizează prin microproducție spectrofotometru în vizibil, utilizat pentru analize fizico-chimice, aducînd o economie de 12 milioane lei valută pe an. Tot aici se realizează curent senzori electrochimici, fibre metalizate, stimulatori de creștere ai plantelor, feromoni, luminofori, insecticide, reactivi foto și cîte alte produse care prin performanțele lor plasează pe bună dreptate Institutul de chimie din Cluj-Napoca în rîndul celor în care creația științifică și tehnică face casă bună cu gîndirea prospectivă. Aceeași activitate prodigioasă o desfășoară și cercetătorii clujeni de la unicul institut românesc de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria alimentară și frigorifică.

Între ultimele realizări ale acestui colectiv, se numără instalația de preparat plasmă din sînge, pompa de căldură apă-apă, instalația de condiționat aer pentru nave, instalația de lichefiat azot și modulul termoelectric pentru conversia energiei solare...

Dar cîte energii n-a declanșat acțiunea de Creație științifică și tehnică din cadrul Festivalului național „Cîntarea României"! Și cîte probleme n-ar fi fost de mult rezolvate dacă ar fi existat o mai bună conlucrare în triada: învățămînt-cercetare-producție.

SINTEROM-ul produce anual bujii de ordinul milioanelor. Controlul de calitate e greoi. Are nevoie urgentă de un robot. A fost suficientă o consfătuire și soluția a venit: Facultatea de electrotehnică va realiza un robot;

Fabrica de bere manipulează zilnic milioane de sticle. Soluția o găsesc în aceste zile politehniștii;

Întreprinderea electrocentrale e interesată în eliminarea importului de grafit din Anglia. Problema a fost imediat preluată de Institutul de cercetări miniere pentru substanțe nemetalifere;

Întreprinderea Armătura, mare producătoare de robinete, e interesată în găsirea unei metode moderne de vopsire a acestora și recuperarea căldurii din apa de răcire și în elaborarea unei tehnologii de executare a sferelor de precizie care se folosesc la robinete...

În pas cu vremea, în acești ani ai revoluției științifice și tehnice, zeci de mii de oameni de pe meleagurile Clujului gîndesc și creează.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

MARIANA BOJAN — Călătoria

JUDEȚUL CLUJ — EROU AL MUNCII SOCIALISTE

OPERA LOR — 100 000 DE APARTAMENTE

● Responsabilitatea de a fi Erou al Muncii Socialiste ● Ați auzit de metoda „Ajută-te singur"? ● Secretul succeselor noastre? Oamenii! ● Sintem gata să punem umărul la rezolvarea problemei transportului în comun! ● Meditație în cartierul „Zorilor"... ● 1980 — anul calității ● La 5000 de apartamente predate, 2 reclamații... ● Am construit în București 528 de apartamente și am oferit zestrea orășenească pentru comuna Beclean

Greu să uiți o astfel de zi ! Era în 1979 și se desprimăvăra. Mica delegație a celor zece mii de constructori ieșeni era așteptată în gara orașului cu însemnele primăverii și cu multă, foarte multă nerăbdare. Urmăriseră seara, la televizor, cu o imensă bucurie momentul cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înmînase Trustului de construcții Cluj înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste !

Grațian Șerban, directorul trustului, Ștefan Racz, secretarul de atunci al Comitetului de partid, și Ștefan Damian, președintele Comitetului sindicatului au rememorat de zeci, chiar de sute de ori momentele de neuitat trăite în sala Marii Adunări Naționale. Era un moment inedit : pentru prima oară o unitate de construcții primea această înaltă distincție. Și aducea cu ea responsabilități și mai mari.

Rememorînd aceste fapte am purtat în urmă cu cîteva zile, într-o frumoasă duminică de iarnă, acasă, în apartamentul său dintr-un bloc de pe Aleea Muscel, o discuție cu inginerul Șerban Grațian, directorul de atunci și de acum al Trustului de construcții :

— Cum vă amintiți momentele acelea ?

— Aș vrea să fiu foarte sincer : e mai greu să mențiți o poziție cîștigată decît s-o obțiți. Atunci, la Marea Adunare Națională, eram chemați pentru a patra oară consecutiv. Patru ani la rînd obținusem primul loc în întrecerea națională a constructorilor. Dar titlul de Erou însemna ceva de mult. Eram conștienți că se-ndreptau spre noi toți ochii, că lumea se judeca de-acum altfel, așa cum dealtfel și avea să se întîmple în anul 1978...

— Ce s-a-ntîmplat în '78 ?

— Am simțit cu toții că a fi Trust-Erou, înseamnă să nu greșești, să-ți faci nu bine, ci foarte bine datoria. În 1979, noi am trecut prin momente deosebit de grele, nemulțumînd pe planul calității locuințelor o serie de beneficiari din cartierul Mănăștur III. Vă spun sincer că am trăit momente cînd titlul de Erou ne-a copleșit, ne-a făcut să ne simțim stingheriți.

— Ce se-ntîmplase de fapt ?

— Din dorința de a face mai mult, de a grăbi ritmul de lucru în cartierul Mănăștur III s-a cam uitat de calitate și mai ales de faptul că oamenii așteaptă de la noi mult mai mult.

— Și aveau dreptate ?

— Bineînțeles. Atunci cînd am primit primele sesizări în care oamenii nu uitau să ne amintească și faptul că sîntem Trust-Erou al Muncii Socialiste, ne-am întîlnit cu toții colaboratorii reamintindu-le un exemplu pe care-l dau mai des cînd e vorba de calitate...

— Ce exemplu ?

— Aceia cu magazinul de jucării ; ne ducem, cumpărăm o jucărie de 8 lei, o aducem copilului și cînd să se joace cu ea nu funcționează. Sîntem supărați, copilul e trist. Pentru 5 lei ! Dar pentru 100—150 de mii de lei, adunați cu trudă de o familie, ce-nseamnă o locuință executată prost ?

— Asta a fost în 1979. În '80 cum e ?

— A fost o lecție din care am învățat mult în '79. Anul '80 l-am declarat anul calității !

— Și ne-am ținut de cuvînt. În 11 luni am predat peste 5 000 de apartamente și am avut doar trei reclamații de calitate soluționate în cel mai scurt timp. Am făcut o cotitură foarte mare față de anul 1979, care, pe acest plan nu ne-a adus nici o satisfacție.

— Ce-ați făcut în plus față de alte trusturi și întreprinderi ?

— Am aplicat pe scară largă metoda „Ajută-te singur"!

— Ce metodă e asta ?

— A fost „inventată" cu vreo 7—8 ani în urmă de Consiliul oamenilor muncii al trustului nostru. E mult prea simplă și nici nu știu dacă poate fi numită cu adevărat... „metodă". E sigur însă că de ea sînt legate toate succesele noastre de pînă acum, dar și cele pe care le pregătim în viitor. Pe la începutul deceniului acesta, trustul avea destule probleme de aprovizionare ! Depindeam de mulți furnizori care ne creau greutăți permanente în organizarea muncii pe șantier. Dacă cineva ar avea curiozitatea să analizeze azi cheltuielile noastre de atunci, ar putea constata că „pierderile planificate" erau serios încărcate tocmai din această cauză. Cei de la „aprovizionare" își mai amintesc și azi de nesfîrșitele deplasări pe care trebuiau să le facă săptămînă de săptămînă prin te miri ce colțuri de țară în căutarea unor prefabricate, a balastului, a nisipului și cîte altele. Am ajuns la cea mai logică soluție: să ne ajutăm singuri !

— Și cum v-ați ajutat ?

— Azi ne asigurăm prin bazele noastre de producție aproape tot ce ne trebuie ; 96% din necesarul anual de prefabricate, confecțiile metalice necesare șantierelor, în cifre vorbind în „uzinele" noastre realizăm o producție destinată șantierelor de peste o jumătate de miliard de lei. Ne-am amenajat cu trudă și o balastieră la Gligorești, pe rîul Arieș, dar în baza unor rațiuni de centralizare am rămas fără ea. Și Clujul are trei trusturi de construcții ! Rațiuni similare au dus și la înstrăinarea parcului de mașini...

— Unde a ajuns ?

— A fost o hotărîre bună, normală, dar eu cred că nu s-a găsit cea mai bună soluție de aplicare a hotărîrii respective trecîndu-se întregul parc de mașini al unităților aparținătoare Consiliului popular județean la I.J.T.L. Trustul avea bine organizată această activitate și deținea 80% din parcul de mașini al Consiliului popular județean. Or, era normal ca aici să se concentreze parcul și să nu avem azi atît de multe probleme cu transporturile,care uneori ne paralizează activitatea pe șantiere. Părerea mea este că deși este un colectiv bun, pălăria aceasta este prea mare pentru I.J.T.L. care și așa are destule probleme de rezolvat cu transportul în comun...

— Transportul în comun la Cluj-Napoca, a devenit o problemă care de cîțiva ani nu-și găsește soluții. Care ar trebui să fie acestea ?

— Unele radicale ! Cu arterele vechi pe care le avem nu se mai poate face față. Nici chiar cu încă 2 sau 20 de mașini în plus ! Mi se pare normal să se găsească o rapidă soluționare a problemei transportului în comun. Pentru că, să fiu sincer prea mulți oameni stau în stații, prea mulți oameni întîrzie la program, prea mult consum de nervi și oboseală inutilă pentru a ajunge la sau de la serviciu. Care ar trebui să fie soluțiile radicale ? Chiar cele despre care se discută de vreo 2—3 ani la Cluj : tramvaiul și monoraiul. Nu știu în ce fază se află studiile dar ele nu mai pot fi tărăgănate. Repercusiunea acestor întîrzieri o regăsim peste tot ; și pe șantierele noastre, și la Combinatul de utilaj greu și la noua platformă electronică, și la Politehnică. Peste tot !

— Trusiul ar fi gata să pună umărul ?

— Bineînțeles. Și vă asigur că fie monoraiul, fie tramvaiul, fie ambele s-ar construi într-un timp record. Avem capacitate, avem oameni, avem utilaje. Și mai avem ceva : convingerea că problema aceasta trebuie soluționată neîntîrziat. E o problemă care mi se ridică și mie mereu în circumscripția în care sînt deputat.

— Deputatul în Consiliul popular județean, inginerul Șerban Grațian, ce nu poate spune ?

— Că am făcut poate mai puțin decît ar fi trebuit. Dar de fiecare dată cînd am putut să-i ajut pe oameni am fost bucuros. Așa a fost, de pildă, în cartierul Sînuța sau în Aurel Vlaicu, unde am putut rezolva problema alimentării cu apă...

— Ce oameni are trustul ?

— Excepționali. Eu zic că toți, cu toate că mai avem încă, și ici-colo uscături. Dar poate n-am reușit încă să lucrăm diferențiat și cu aceștia.

— Cîți oameni din cei 10 000 cunoașteți?

— Destul de mulți. Cea mai mare parte a activității mi-o desfășor pe șantier...

— Și-am convins de asta. O săptămînă întreagă n-ați fost de găsit. Mi s-a răspuns invariabil : „Nu este". Ba ați fost plecat în piața Mărăști", ba „cu o delegație pe șantiere", ba „la U.J.C.C. pentru o problemă urgentă"....

— Așa este. Sînt și perioade foarte încărcate. Dar n-am uitat niciodată că fără oameni nu poți face absolut nimic. Trebuie să fii alături de ei mereu, iar atunci cînd au probleme să-i ajuți. Oamenii nu sînt absurzi. Cer rezolvarea unor probleme ca să poată avea liniștea sufletească necesară. În ultimii 6 ani, am construit pentru oamenii trustului, fără a mai socoti pe cei ce și-au construit locuințe prin O.J.C.V.L. sau au primit din fondul de stat.

— Asta înseamnă că ați rezolvat problema fluctuației forței de muncă...

— Da. La noi fluctuația e sub 2% ! Cam 1,5% sînt muncitori necalificați care nu sînt din jurul Clujului... La noi s-au dezvoltat mult spiritul de echipă și conștiința muncitorească.

— Prezentați-ne un fapt din multiplele pe care le-a-ți trăit alături de colectivul pe care îl conduceți...

—Îmi vine în minte momentul 4 martie 1977. Atunci cînd constructorii clujeni au primit sarcina să realizeze în Capitală 528 de apartamente, brigada de dulgheri a lui Ostriță a fost prima care s-a înscris să plece acolo unde greul a fost mai mare. Și gîndiți-vă că 30 de oameni au trebuit să-și părăsească pentru un timp îndelungat căminele. A fost o mare bucurie cînd am constatat că în acele momente grele oamenii veneau nechemați să ceară să plece pe șantierul deschis de trustul nostru la București, în acele zile grele. Am înțeles atunci că țineau la prestigiul trustului, că se simțeau răspunzători de felul cum ne îndeplinim sarcinile acolo.

— Și cum ați finalizat cele două blocuri construite în București ?

— Repede și bine. Am transportat de la Cluj chiar și panourile mari. Totul. Era un adevărat ceremonial solemn plecarea trenurilor spre București, în marșrute. Scrise noastre din Cluj au pregătit chiar și flori pentru fiecare apartament construit de noi. Ne-a mulțumit imens bucuria oamenilor ce s-au mutat în apartamentele construite de noi, pe care am așezat plăcile de marmură pe care am săpat gîndurile noastre pentru cei ce au avut de suferit atunci, în 1977.

Acum după doi ani, vă mai pot spune ceva : pentru că ne-am grăbit, „Flacăra" ne-a criticat....

— Poate invers, v-a felicitat...

— „Flacăra" a primit scrisori de la oameni din blocurile vecine pentru că macaralele șantierului nostru îi deranja noaptea și le-a înserat la rubrica „Aveți cuvîntul !". Sigur, i-am înțelese pe acei oameni, dar noi trebuia să ne facem datoria.

— Construiți și în prezent în afara județului Cluj ?

— La Beclean pe Someș, în județul Bistrița-Năsăud am construit în ultimii 5 ani 1 000 de apartamente, am făcut canalizarea, am construit dispensar, creșă de copii... Pot spune că am oferit comunei Beclean, zestrea de trecere în oraș. O parte din constructorii noștri sînt acum pe meleagurile Gorjului unde ridică pentru minerii din Rogojelu 248 de apartamente.

— Cum încadrați oamenii ?

— Oamenii doresc să vină la noi. Dar problema e alta. Ne-am gîndit întotdeauna cum să nu folosim, de pildă, 10 zidari pentru o anumită lucrare și să căutăm soluții de industrializare. Cîndva ni se reproșa că umblăm prea mult după industrializare, că ea va afecta arhitectura, calitatea, confortul. Cîteva exemple infirmă această afirmație : Hotelul Belvedere, Facultatea de mecanică, Biblioteca Academiei. Sînt clădiri frumoase, funcționale, calde, cu o arhitectură plăcută, deși sînt realizate printr-un înalt grad de industrializare.

— Înțeleg că acestea sînt construcțiile pe care le privîți cu plăcere și... duminica. Sînt și altele pe care nu v-ați face timp duminica să le priviți ?

— Sînt. V-am vorbit despre ele. Dar sîntem pregătiți să rezolvăm totul în cele mai bune condiții. În această direcție am organizat o amplă acțiune de consultare a oamenilor de pe șantiere. Și ne-au oferit soluții foarte bune. Le-am mulțumit și i-am felicitat, mîndri că avem un colectiv minunat, care știe să stringă rîndurile atunci cînd situația o cere. Am gîndit împreună tehnologii noi, am reconsiderat activitatea de muncă cu omul, am reactualizat programele noastre de perfecționare a pregătirii profesionale...

— Cîți muncitori-studenți are trustul ?

— 112. Și mai adăugați faptul că alți 400 de muncitori sînt „seraliști". După cum vedeți avem o rezervă de cadre puternică chiar în... ograda noastră ! Sînt, dacă vreți, constructorii viitorului deceniu....

— Cum se va construi în 1990 ?

— Cred că se va construi mai simplu, nesofisticat, cu o arhitectură care să acoață mai mult în relief specificul local. Să fim cinstiți și s-o spunem franc : azi sînt cvartale care au știi dacă aparțin Clujului, Craiovei sau Iașului. Mi se pare că viitorul e al construcțiilor ușoare, al construcțiilor care au înnăscut în ele mai puțină energie, pentru că nu putem să nu ținem cont de realitățile anilor ce vin.

— Cum colaborați cu proiectanții studiouri ?

— Foarte bine. Poate un singur lucru le pot reproșa : că n-au „atacat" încă centrul Clujului. Pentru mine e obsesie. Vreau să demonstrăm că avem proiectanți buni și constructori buni.

— După discuțiile de pînă acum, mă gîndesc să vă întreb... cine sînteți dv., tovarășe ing. Grațian Șerban ?

— Sînt din Deva, am absolvit Liceul Decebal din localitate, apoi Facultatea de construcții din București...

— ...Și de ce n-ați rămas acolo ?

— Am preferat să mă reîntorc pe meleagurile mele, mai întîi la Hunedoara, iar apoi la Deva, unde am trăit satisfacția de a fi condus șantierul care a început reconstrucția orașului. N-aveam nici 25 de ani atunci și eram numit, foarte pompos, director al Grupului de șantiere. De fapt aveam drept colaboratori 4—5 maiștri, nici un inginer și un plan anual ce nu depășea 30—40 de milioane de lei. În acei ani am cunoscut-o însă pe Sanda. Era studentă la Drept, la Cluj. Ne-am căsătorit și pentru a nu fi despărțiți, am plecat împreună un an să lucrez și eu la Cluj....

— Și anul acela a trecut tare de mult !

—De vreo... 20! Am început cu șantiere mari : Antrepozitul frigorific, dezvoltările de la Metalul roșu, Tehnofrig, Carbochim. Îmi plăceau lucrările industriale, mari. Atunci cînd mi s-a propus să trec la Grupul de șantiere care începea să construiască noul cartier Gheorgheni, am simțit un gust amar. Parcă nu-mi mai plăcea să construiesc case. Dar timp de un deceniu am rămas acolo și împreună cu 1 500 de constructori am ridicat practic un orășel de 40 000 de locuitori...

— Și ați devenit pînă la urmă un mare constructor de case !

— Cînd am fost numit director al trustului, m-am despărțit greu de oamenii cu care colaborasem un deceniu. Dar experiența acelor ani ne-a ajutat să alcătuim un amplu program de restructurare a întregului trust. Atunci s-a născut și metoda noastră... „Ajută-te singur"!

— Ați adus de cîțiva ani în ajutorul trustului și un calculator...

— Nivelul de informații la care lucrăm, ne sufocă. Facem o producție anuală de construcții-montaj și industrială de aproape un miliard și jumătate de lei. Construim 7 500—8 000 de apartamente anual și numeroase alte edificii. Am adus calculatorul pentru că am vrut să fim un trust operativ, să prelucrăm toate problemele șantierelor, lăsîndu-le una singură, producția! Vrem să stabilim zilnic, de pildă, unde să fie un excavator, unde să se monteze o macara, unde să ducem 2 metri de cherestea. Pentru a avea decizii bune și la acest nivel, calculatorul devenise de mai mult timp necesar....

— Faceți multe ședințe ?

— Vreau să cred că nu. Importantă e munca vie, de la om la om. Probabil sînt și ședințe care își au rostul lor, dar mie, în producție, nu-mi plac. Cu cît vom face mai puține, cu atît eficiența va fi mai mare.

— La cîte ședințe participați ?

— Privite din partea cui le organizează, ședințele la care particip sînt puține. Fiecare are de organizat cîte o ședință pe lună, sau de două ori pe lună. Dar am zile în care sînt chemat la 2, 3 și chiar 4 ședințe. Asta înseamnă că cel puțin jumătate din timpul acelor zile le petrec în ședințe. Dacă cineva ar avea ideea să calculeze banii plătiți pentru retribuția celor convocați la ședințe ar ajunge la niște cifre îngrijorătoare, ce ar sugera, sînt sigur, o completă regîndire a ședințelor.

— Cîte ore au cele 8 ore de lucru pentru dumneavoastră ?

— Depinde. De cele mai multe ori vreo 12...

— Dincolo de căldura și prietenia ce o oferiți oamenilor din trust, sînteți recunoscut și ca un conducător foarte exigent...

— Nu mi-au plăcut niciodată mincinoșii, cei ce spun că fac și nu fac, cei ce se joacă cu măsurile. Ești prieten cu cineva cînd cauți să al argumente comune, activități comune pentru a-ți face sarcinile. Pentru mine sarcinile înseamnă foarte mult, ceva de la care nu te poți abate.

— Mai aveți timp și pentru alte lucruri ?

— Îmi place muzica, îmi plac spectacolele de teatru, filmele, sportul și să citesc. Dar nu pot face decît puțin din fiecare. Foarte adesea văd și orașul doar din goana mașinii, alergînd de la un șantier la altul. De cîtva timp am descoperit și bucuria munților, datorită copiilor care sînt îndrăgostiți de zăpadă și schi.

— Ce program aveți după-amiază?

— Vom ieși la zăpadă. Am cumpărat băieților — cei mare e în clasa a VI-a, iar cel mic e încă „grădinițar". — schiuri. Vom face apoi o vizită unor prieteni. Întotdeauna aceste vizite mă destind și-mi creează o stare sufletească bună. Am prieteni buni și aici, la bloc, pe scară. Felvincze sau Kalman bacsi e tînchiligu, are 60 de ani, dar au se gîndește la pensie. Cînd vine la noi îi spune mereu acției că atît timp cît voi fi eu director va sta și el în trust...

— Ce-a făcut trustul cu banii oferiți pentru realizările deosebite în muncă ?

— I-am cheltuit cu folos. N-am făcut aspețe. Am construit două baze sportive. Una în Cluj-Napoca, pe malul Someșului, care rivalizează cu cele mai moderne baze sportive, și alta la Băișoara unde am amenajat o cabană și o pîrtie de schi pentru muncitorii noștri...

Mîine e luni și avem ședința Biroului executiv al Consiliului oamenilor muncii. Avem de pus la punct multe probleme și de găsit soluții în cadrul programului nostru „Ajută-te singur" : încălzirea imediată a ultimelor spații ce le mai avem la unele blocuri, rezolvarea unor probleme de transport, despre care v-am spus, care ne-a perturbat aprovizionarea punctelor de lucru, precum și stabilirea unor măsuri în vederea înlocuirii unor materiale energo-intensive cu altele mai noi...

— Ce-ați dori să consemnăm într-un viitor reportaj ?

— Că Trustul de construcții Cluj-Napoca, unitate distinsă cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, a obținut o nouă distincție.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Cluj-Napoca, ora zero

Oameni buni, e miezul nopții, e liniște și pace

În momentul în care crainicul Radiodifuziunii române rostea aproape sacrosanta formulă **este ora 24, programul nostru s-a terminat**, mașina în care ne aflam noi, cei patru reporteri porniți în interes de serviciu, mai precis fericiți în interes de serviciu, s-a urnit la drum, spre a acoperi unul din punctele itinerarului nostru : porneam din Piața Mihai Viteazul dintr-o firească dorință de a da acțiunii noastre un caracter de simbol ; desigur că cei dornici de senzații tari și suspensuri gazetărești vor fi dezamăgiți, așa cum poate dezamăgiți vor fi și cei care ar fi dorit ca această călătorie să pornească sub un cer frumos de iarnă, cu fulgi mari și albi. Nu, am intilnit curînd zăpada neagră, industrială, și cel de la volan a spus o vorbă mai tare cînd roata din dreapta a intrat într-o groapă ambuscadă.

O metaforă deloc gazetărească

Cel de la volan, sau eu, sau Emil Pop, ori Ioan Rus, colegi de la ziarul județean „Făclia" — nu contează în fond cine — a spus la cîteva secunde după anunțul radio : „nu seamănă cu vechile anunțuri strigate ale paznicilor de noapte ? **Dormiți oameni buni, e miezul nopții, e liniște și pace !**". Mă rog, parafrazarea e scuzabilă și firească, dar adevărată. La ora aceea în municipiul Cluj-Napoca, oraș de aproape 300 000 de suflete, era liniște și pace, era o noapte ca oricare alta și i-am acordat, ca atare, statutul necesar și normal. Dintre aceștia, aproximativ 20 000 se aflau la lucru, la schimburile de noapte, indiferent că era vorba de o fabrică, de sala de operații a uneia dintre clinici, de dispeceratul gării, de fabrica unde se plămădește piinea de a doua zi a orașului... la aceștia mai trebuie să-i adăugăm pe cei aflați la trecere — chinuind un somn efemer pe umărul vecinului în sala de așteptare a gării, în confortul unei camere de hotel, pe... înșiruirea poate să continue cu poeții orașului, cu savanții săi, cu oamenii care au grijă, cu cei care au bucurii și refuză somnul care nu le poate aduce o liniște sau alta.

Debutul acțiunii noastre îl face căpitanul Augustin Chira, din Biroul circulație al municipiului care pune rapid la punct și amendează nesentimental pe un tînăr șofer de maxi-taxi care ni s-a prezentat nonșalant Szekely, autor a numai 4 contravenții pe parcursul a 2 kilometri — viteză excesivă, nerespectarea indicatoarelor, poziții defecte și lipsa oricărui act asupra lui, inclusiv a buletinului de identitate. Actele, uitate în bordul mașinii personale, vor fi aduse rapid, dar istețul Szekely va da o tură și pe la gară, pentru a-și avertiza colegii și... trecem pe lîngă gară zîmbind fiindcă asistăm la o scenă de science-fiction : toate taxiurile aliniate cuminți la fațadă, locul curat de cărăușii nocturni, oamenii de serviciu acționînd frenetic cu măturile în marea sală. E bine și așa !

Da, e liniște și pace, majoritatea ferestrelor au pleoapele lăsate, ici-colo răzbate un fir de lumină, în cîte un loc imaginația locatarului a vopsit-o în verde, dincolo într-un albastru de compartiment de tren, mă rog, gusturile nu se discută, nici măcar în problemă de electricitate.

Ferestre luminate

O adresă : Herculane 3, bloc cu 10 etaje, 44 de apartamente, cam 150 de locatari, mari și mici.

Desigur că nu în noaptea călătoriei noastre gazetărești am intilnit toate lunile, despre care vrem să vă vorbim, aprinse, dar în fiecare dintre nopți o fereastră se constituie într-o carte de vizită și de acces vă invităm la citirea lor :

La etajul V un doctor în chimie, autor al unor invenții și lucrări de specialitate, își pune la punct o comunicare ce va forma obiectul de interes al unei reuniuni științifice ;

La etajul I, un istoric, cu neobosită trudă, aplecat asupra unor documente vechi, recent descoperite ; camera lui are parfum de istorie și cu un pic de imaginație auzi glasurile evului de mijloc, ori și mai departe, dintr-o copilărie a literei, scrisă și pusă pe hîrtie ;

La etajul VI, o studentă de la politehnică termină un proiect, mai pune un lucru sau altul la rînd, pentru a ușura sarcina mamei ce va reveni din schimbul de noapte ;

Tot la V este solicitat să acorde asistență medicală un doctor din vecini. Nimic grav, o gripă, discuția recapătă tonuri firești și întrebarea „de ce nu se găsesc antigripale, că erau foarte bune ?", o punem și noi :

Dintr-un apartament se aude muzică, un tînăr a absolvit școala de maiștri și printre invitații săi se găsea și cel care l-a îndrumat primii pași în ale muncii, la școala profesională — omul cu părul alb renunță de astă dată bucuros la o noapte de somn. Se discută, firesc, despre muncă.

La ora 5 dimineața se aduce laptele, cei doi tineri care-l transportă se salută cu pensionarul ieșit să ia aer ; în stația de troleibuz se adună cei care încep lucrul la 6. Capetele sînt întoarse spre stinga, ca la o paradă militară, dar e o impresie : de acolo trebuie să vină troleibuzul.

Cîte străzi, cîte ferestre luminate în noapte, cîte probleme, cîte bucurii ! Într-un cuvînt, viața. Brazda Transilvaniei, Cluj-Napoca, pulsează frumos, egal, veghează toți la acest puls, ne ghidăm la **nopțile academicienilor David Prodan, Ștefan Pascu, a scriitorilor D. R. Popescu, Aurel Rău, Vasile Rebreanu, la alți oameni de știință și cultură, la mama care pune pruncul la piept** — și poate că o noapte de simbătă spre duminică este cea mai prodigioasă zi de lucru.

Marile ferestre luminate

Ele aparțin platformei industriale și în spatele lor, aceeași inimă vie bate egal, muncitorește, fără contenire, într-un flux care acoperă orice simbol, îl face inoperant transformîndu-l în cifră de plan, în realizare concretă. La stelierul conversiune (plan îndeplinit pe noiembrie și depășit cu 8 la sută) găsim una dintre marile familii muncitorești ale Carbochimului. Interlocutorii noștri nu găsesc nimic deosebit în asta, încearcă chiar să ne convingă de acest lucru și vorbesc despre colegii lor de muncă, despre realizările colectivului — ne trezim că despre ei știm prea puține și, în fond, pentru ei am venit.

Maistrul de schimb Buiga Ioan are sub mînă 36 de oameni ; este tînăr și cele cîteva șuvițe de păr alb îi dau un aer cludat, contrastant cu virsta, dar ascultîndu-l nu mai ai nici o îndoială că face parte din categoria acelora despre care afirmi fără să clipești, cu o expresie ardelenească, **copii temeinic**. În această idee l-a acceptat și Rusu Aurel de giser, atunci cînd a venit cu fiica de mînă la el (ea lucrează la laborator, tot la Carbochim, firește) dar a „simțit" bătrînul cu un timp înainte că cei doi discută și altceva decît producție, așa că s-a apucat să-l supravegheze discret pe viitorul ginere și n-a avut altceva de făcut decît să ridice din umeri în fața unor evidențe de necontestat ; de 30 de ani împarte destinul personal cu cel al Carbochimului, s-a contopit cu el și nu i se pare nefiresc ca o treime dintr-un an s-o petreacă în schimbul de noapte, alături, bunăoară de Ferencz Ioan, și el veteran, din 1955 care ne-a mărturisit că a trecut prin toate etapele „clasei muncitoare" și așa cum cunoaște fiecare secție, în fel de bine trebuie să-și cunoască și oamenii :

— Ah, da, Dumitru Circu, muncitor, lucrează cu soția Livia, în aceeași secție, au doi copii...

Reporterul se declară mulțumit de acest argument și le strînge mîinile ca o încheiere firească a dialogului. Un timp rămîne în timpane sunetul inconfundabil al muncii, uzina respiră prin mii și mii de pori, este vie, fermă, hotărîtă — aburi groși ies din locuri ferite vederii și acest lucru amplifică impresia de respirație uriașă. Peste podul de cale ferată trece greoi un tren în manevră, ajungem acolo tocmai cînd șoferul Tinel Gheorghe de pe autobuzul 31—CJ—8 330 intra pe sens interzis și circula dezinvolt pe trotuar — argumentele sale nu rezistă și scoate banii din buzunar.

O imaginară linie dreaptă ne hotărăște să ne întoarcem la gară ; inspirație de moment, fiindcă la miliția TF. se prezintă doi cetățeni din R.P.U., îngrijorați de lipsa dintre ei a celui care purta asupra sa biletele de călătorie pînă la Cluj-Napoca și mai departe spre țara lor. Concetățeanul lor, Pinter Karoly e găsit în sala de așteptare din Dej, dormind cuminte, răzbit de oboseala unui drum nu prea ușor. Sergentul-major Faru Teodor nu lasă telefonul din mînă pînă dejenii nu-l anunță că turistul maghiar se află într-un tren cursă spre Cluj-Napoca ; turiștii sînt liniștiți, invitați să stea la căldură și cu asta se trece la alte treburi, fiindcă ele sînt destule.

De ce vă enervați Dezső Ferencz ?

Timp de 18 ani a fost șofer pe autobuz ; statul i-a dat locuință, o casă bună, ca să poată trăi omenește cu soția și copiii ; dar el n-a înțeles nimic din datoria omenească ce-o avea față de viață, față de cei cărora le-a dat viață ; după comiterea unui accident, în ispășește pedeapsa meritată la locul de muncă, dar „întoarce foaia" și se pune virtos pe băut. Părăsit de soție se mută cu casa în gară și — vorba lui — „fără supărare", a ajuns o ruină bipedă, dar avînd încă accente de mare neînțeles pe care le strecoară printre dinții nespălați. În general, pute de nespălat, ca și Dondos Tereza și Epri Zoltán, străluciț cuplu de concubini, dinsa mamă a 12 (!) copii, ultimul din 19 noiembrie, și pe care l-a **lăsat la spital. Cel doi — el plînge etilic — se află în mare dușmănie siciliană cu niște vagi rude — filiațiile sînt imposibil de urmărit — și de aceea au ales gara ca dormitor. Revine în incăpere Dezső Ferenc, supărat nevoie mare că-i tulburăm liniștea, ne amenință că așa și pe dincolo, că îi ieftelim reputația... nu-i răspunde nimeni, mulțumim celor aflați de serviciu la miliția T.F. și ne îndreptăm, oarecum încrincenați de întîmplare, către Clinica ginecologică nr. 1 — acolo vom întîlni viitorul, îmi spun cu glas tare...**

Viitorul la timpul prezent

— Legitimația, vă rog !

Mă execut prompt, de fiecare dată cînd vin aici mă simt tulburat, aș vrea să spun acele cuvinte mari care se rostesc de cel mult două ori în viață, dar n-am reușit pînă acum.

— Numele, prenumele ? Cu legitimația în mînă așteaptă.

— Cornel Udrea, ziarist, domiciliat în Cluj-Napoca...

Pune mîna pe telefon și peste cîteva clipe coboară scările doctorul de gardă — unul dintre cei trei — Clara Mironiuc — obosită, neverosimil de tînără. Ne înțelegem prin puține cuvinte despre scopul vizitei noastre și primim halate albe. În cameră de gardă ne așteaptă doctorii Matei Vladimir și Vinți Dan.

În rezumat, fiindcă aici laconismul și promptitudinea sînt primordiale : zilnic, în medie, în Cluj-Napoca se nasc 16 copii ; un calcul de aritmetică, simplu, dar care îți umple sufletul de bucurie, ne arată că pînă la această oră și zi. 7 decembrie, — desigur numărul nu mai corespunde acum cu realitatea — în Cetate s-au mai născut, în 1980, încă 4 389 de copii — un număr aproape egal de fetițe și băieți. Li se aud vag, dintr-o depărtare de lune neștiută, glasurile. Interlocutorii noștri evită poezia, dar ne dau bucuroși detalii despre munca lor, recunoscută, nu numai pe plan național ; în ultimul timp ginecologia I a fost înzestrată cu aparatură la nivel mondial : un aparat complex care monitorizează mama și fătul în cursul nașterii, un ecograf ce permite urmărirea directă, intrauterină a mamei și fătului, încă din primele luni de sarcină.

Aici nici reporterul nu are dreptul să zăbovească prea mult, are vreme acasă, la birou, în fața hîrtiei ori a microfonului să viseze cu glas tare, să-și construiască metafora.

Trecem la „vecini", la Serviciul urgență, loc păcătos pe lumea asta, dar cei doi medici de gardă care ne întîmpină amabili, chiar dacă oboseala și țigara fumată din cîteva gesturi mărturisesc trudă și încordare, ne aduc cu picioarele pe pămînt și ne vorbesc despre „reparațiile lor", ca și cum ne-ar povesti despre cum se demontează și montează o bicicletă ; sînt doi medici foarte buni, elogiile acestea le aducem acum și de aici, nu puteam să le spunem lui Aurel Anderco și Aurel Mironiuc (da, este soțul medicului Clara Mironiuc, cea care ne-a întîmpinat în urmă cu cîteva minute — o altă familie, dragi tovarăși, în frontul muncii !) că aceasta este nu numai părerea șefilor, dar și opinia confraților — ceea ce e lucru mare !

Un oraș nu este o frumoasă expresie a idilismului : de pe o brancardă este ridicat — mince-l mama, singur nu poate — un tînăr moale și tulbure — de, alcoolul ! —și purtat cu grijă — cam mare spunem noi — pentru a fi pus în rînd cu oamenii și redat locului său de muncă, a doua zi dimineața. Iată și de ce unii dintre semenii noștri nu dorm...

În schimb, alții dorm

— Ce este un paznic, dragi copii ?

— Un paznic, tovarășe învățătoare, este un nenea pus să aibă grijă de avutul țării, de asta e plătit. I se dau haine călduroase dacă e iarnă și noi avem încredere în el. Răspunsul frumușelului clasei este complet, frumos, dar... neadevărat.

— Stai jos, pentru astăzi ai am 4 !

Bietul copil desigur nu este vinovat, de unde să știe el cum se păzește noaptea sediul Cooperativei „Mobilă și tapițerie" ?

Se merge în primul rînd pe încredere oarbă : paznicul Kelemen Andrei nici nu ne-a legitimat, ba era gata să ne înmîneze și planul de pază, dacă l-ar fi găsit ! Cu voia dumisale ne-am plimbat frumos prin unitate, prin birourile cooperativei — **am lăsat biletele cu inscripția „Minat"** — dulapuri, multe, erau deschise și documente de uz intern la liberă vedere ca pe standurile tîrgului de iarnă : contracte, decizii, planuri de aprovizionare. Inițial am vrut să discutam cu ofițerul de serviciu, dar dormea prea frumos, pe canapeaua din secretariat, de la etajul al III-lea, ne-am mulțumit să-i luăm un pantof (stîngul) și să-l dăm portarului — drumul, presupus, într-un picior de la III la parter, al contabilului Oprea I., a fost mica noastră răzbunare.

Ni se face foame !

Ce faci dacă mai ai de așteptat cîteva ore în gară, pînă la venirea trenului așteptat ? Te duci la restaurantul gării, deschis și în ore de noapte, și te poți sătura cinstit și ieftin, dar mai ales gustos ; aici, în 24 de ore se pun la dispoziția călătorilor peste 600 de porții de mîncare caldă, 2 feluri de ciorbe, 3 sortimente felul doi, plus gustările. Noaptea se beau sucuri aici, ziua și bere, dar uite-l și pe un năstrușnic care dorește vizibil o sticlă cu tradiționala băutură din moși-strămoși, lichiorul „Ecuatorial", care împinzește alături de alte surate „ei de nenorocire" — sticle, băuturi care pur și simplu se dau la inteligență și fac din om neom : ca dovadă, băutorul de **ecuatorial face reclamă meteorologică și vine după noi, cu amîndoi pantofii în mînă, să vadă unde intrăm ! Îi satisfacem curiozitatea : la biroul mișcare, unde lucrurile decurg normal. Și acesta este un loc unde reporterul trebuie să privească mai mult, nu să pună întrebări : se lucrează cu înalt profesionalism, calm, ca în fiecare zi și noaptea.**

Nu poți, de asemenea, să nu remarci, efortul mare pe care-l fac cei ce au gara Clujului în răspundere și grijă, de a crea un ambient plăcut, de a întreține curățenia, în pofida șmecherului care aruncă un chiștoc în fața măturii unei femei în vîrstă, ca să-i vadă reacția ; superbă : nici nu privește la el, își vede mai departe de treabă ! Gara se află, în anumite părți, în reparații și nu peste mult timp, splendida ei arhitectonică va ieși din nou la iveală, într-un plăcut contrast cu foarte moderna gară de scurt parcurs.

Din punct de vedere calendaristic...

La această oră răsare soarele în România. Pe ceasul de kilometraj avem 47 de kilometri în plus, față de momentul plecării, dar vom mai adăuga încă 8 pînă la Poligonul de prefabricate din beton, aflat în cartierul Mănăștur, oraș în oraș, cu aproape 100 000 de locuitori, dar cifra desigur se modifică de la o zi la alta. Stăruie lumini mari, aici în cartier, cea mai înaltă aparține podului rulant de 12,5 tone de la acest poligon. I-am găsit la lucru pe macaragiii Costică Marc și Traian Birdea, minuind această piesă de bază a poligonului, care încarcă la expediere apartamente întregi, pentru a fi duse la locul de montaj ; conducătorul de schimb, subinginerul Ioan Rus (coincidență de mame, cu colegul nostru de la ziarul „Făclia" care îi întinde bucuros mîna) ne mărturisește că schimbul de noapte este mai greu, mai asupreșite și gerul, dar rămîne constant eficient, și ca dovadă ne dă cifre : față de 0,70 mc normă repartizată pe om, s-au realizat aproape 1 mc. de prefabricate — și lor le datorează mulți cei care se vor muta mai repede în case noi...

Modestia la ea acasă, fiindcă ar trebui să-i citam pe toți cei 38 de electricieni, macaragii, mecanici de întreținere, dar ceilalți ne roagă să-i evidențiem pe Silviu Todea, Joja Dănilă, Simion Nicolae, C-tin. Șuța. O facem, de ce să n-o facem ? Toți la un loc pun mîna la turnarea într-o singură noapte a unui apartament ; alături de ceilalți oameni ai muncii de la Trustul de construcții Cluj-Napoca care a fost decorat în anul trecut cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste, și ei au raportat cu mîndrie la 26 septembrie 1980 îndeplinirea sarcinilor cincinalului : comuniștii de la poligonul de prefabricate împreună cu ceilalți constructori, lucrau în noaptea de 6 spre 7 decembrie, în contul lunii februarie a anului viitor !

Oamenii trustului și-au pus mintea la contribuție și de aproximativ 4 ani au sporit capacitatea poligonului de la [illegible] mc la 100 000 mc anual, iar în acest an i s-au mai adăugat încă 10 000 mc — alte zeci și sute de apartamente în plus, onorarea exemplară a sarcinilor ce revin și constructorilor din documentele Congresului al XII-lea.

Un cer senin

Va fi o zi de duminică frumoasă ; înainte de a ne despărți intrăm să bem o cafea. O fetișcană șterge cu șirg geamul aburit și rîde cu poftă de ceea ce îi spune un flăcăiaș pus la costum (merge, vine, de la o sărbătoare, cine știe ?). Ne amțim bine și oboseala nopții se destramă. Ieșim în aerul tare al dimineții de Cluj ; alături, la florărie, se descarcă garoafe roșii, galbene, foarte multe și sînt duse repede înăuntru, la căldură, pînă în clipa cînd vor trăi în mîinile oamenilor și în casele lor...

CORNEL UDREA
EMIL POP
ION RUS
AUGUSTIN CHIRA

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Creația implică mai ales disciplină“

Oscilînd între vis și realitate, pictura Marianei Bojan ne invită la un excurs liric într-o lume în care spectacularul, decorativul și carnavalescul se concentrează în secvențe miniaturale în care Alegoriile muzicii, vînătorii și peregrinării sînt vibrate inspirat prin intermediul unor rafinate acorduri cromatice.

Spunem la modul „inspirat“, deoarece tînăra artistă clujeană face parte din prima pleiadă a poeților lansați de revista „Echinox“. Autoare a două volume de versuri, a cinci expoziții personale, fiind prezentă de-a lungul anilor la numeroase expoziții județene și republicane, Mariana Bojan își înscrie în palmares și 72 tablouri restaurate, precum și o lucrare științifică — „Autentificarea prin restaurare a două tablouri de Philipp Peters Roos, sec. XVII“.

Pătrunzînd în universul preocupărilor Marianei Bojan, metaforele-simbol din pictura și poezia tinerei artiste ne trezesc în memorie cuvintele bunului și bătrînului Horațiu: „Ut pictura poesis“.

Atelier

MARIANA BOJAN

— E foarte bine că a venit vorba de acest dicton care în decursul timpului și-a pierdut înțelesul originar, fiind adesea tradus în mod abuziv cu sensul de „poezia ca soră a picturii“.

În contextul operei lui Horațiu, acest dicton are un singur sens: pictura ca și poezia trebuie judecată după legi proprii. Ceea ce au comun cele două arte (aș spune cele șapte arte), ține de o inteligență selectivă a spiritului, o fuziune între realitate și idealitate, fuziune din care rezultă de obicei alcătuiri stranii prin complexitatea lor, profunde, încărcate de frumusețe și speranță. Pictorul, ca și poetul, prezintă fenomenul esențial, lucru văzut sau înțeles, cu ajutorul acelor elemente consacrate realității care conțin cele mai autentice valori umane și spirituale. Matisse încerca să atragă atenția asupra limitelor gustului literar în pictură: „În artele plastice ceea ce se poate spune în cuvinte nu contează“. Ideea este similară celei formulate de Baudelaire care spunea undeva că „amestecul grotescului cu tragicul îi este plăcut spiritului ca urechilor blazate discordanțele“. Aceste exemple ilustrează, cred, destul de bine sensul dictonului „Ut pictura poesis“.

Dorința mea cea mai intimă este ca pictura pe care o fac să trăiască independent de vocația mea poetică și invers. Această idee este generată de dorința de a desăvîrși o experiență artistică proprie în fiecare din cele două cazuri. Evident, pe fondul unei anume sensibilități care se exprimă în domenii distincte, se pot vehicula aceleași motive, se pot regăsi aceleași viziuni, putem depista scopuri identice.

— Poate că ar fi bine să ne destăinuiești cîte ceva din tainele „atelierului“ tău de creație.

— Nu putem separa aspirațiile noastre ideale de travaliul nostru umil, încărcat de ștersături și eșecuri, nu-l putem separa de încercările noastre artizanale. Fiecare creație e probabil rînd pe rînd atinsă de grăuntele ratării, clipă de clipă ea poate deveni eșec chiar acolo unde conștiința și rațiunea sînt antrenate la maximum. Acest autocontrol necesar asupra stării de grație este sabia lui Damocles. Nu țin minte să mă fi mulțumit pe deplin vreuna din creațiile mele. Blaga spunea: „să nu înșelăm îngerul“ și asta nu-mi iese deloc din minte. Nu e nimic nou în aceste confesiuni. Mi-e mult mai ușor să vă arăt un tablou decît să-l explic dar actul expunerii lui este mai responsabil decît broderia de cuvinte care-l învăluie.

— Se știe că relația artă-public formează termenii de referință ai unei dispute niciodată încheiată...

— În artă, mesajul ține de necesitatea de a împărtăși un crez care s-a împlinit artistic. Pictura, ca și poezia, se hrănește mereu dintr-un fel de spirit al reconstrucției. Să refaci mereu același drum cu conștiința ta de om mobil, supus miracolului și erorii, să reactualizezi sensul uman dîndu-i poate dimensiuni necunoscute. Chiar dacă această aventură a conștiinței individuale numită creație e restituită colectivității într-o formă mai mult sau mai puțin desăvîrșită, ea e receptată cu siguranță prin cele două valori ale ei (cînd acestea există); trăire estetică și mesaj uman. Dacă trăirea estetică generează emoția privitorului, mesajul uman duce la o cunoaștere de tip special și complex. Mesajul este indeobște punctul de pornire în analiza operei de artă și totodată punctul ultim întotdeauna reconsiderat după receptarea valorilor artistice ale acesteia. Condiția pe care orice artă, pentru a se defini, trebuie s-o împlinească, este ca opera propusă să conțină calități estetice active care să fie receptate de privitor.

— În ce măsură crezi că această relație este reversibilă?

— Se întîmplă adesea o înțelegere greșită a modului de transmitere a mesajului pînă la deformarea limbajului plastic sau poetic. Am auzit multe propuneri. Personal mă alătur (cu riscul de a fi rău înțeleasă) scriitorului francez Vercors, care spunea undeva că „profunzimea reală nu se judecă decît prin claritate“... „A te forța să fii clar este cea mai elementară politețe“. S-ar putea ca astfel relația creator-receptor să mai cîștige un procent de reversibilitate.

— Apelînd totuși la o broderie de cuvinte, care este locul artistului în peisajul realității noastre contemporane?

— Dincolo de setea sa de ideal, de frămîntările lăuntrice, de atributele specifice care se asimilează clipă de clipă oricărei personalități creatoare, artistul face parte dintr-o categorie socială care se vrea folositor. El este asemeni muncitorului; dorește să fie util și răsplătit pentru munca sa. E poate singura lui trăsătură imobilă, singura care nu a suferit niciodată vreo schimbare.

— Ne poți schița cîteva linii pentru un autoportret?

— Dacă ar fi să-i dau un titlu virstei mele de pînă acum, i-aș spune „răsplată pentru sare“. Cea mai veche amintire a mea e un gard rudimentar dar foarte solid. Nu mai țin minte de ce n-am putut privi niciodată gardul acela dinspre ograda cu care se învecina dar obsesia acestei neputințe se adîncea cu fiecare zi. Acum mă bucur că el a rămas în închipuirea mea misterios, încărcat de semne și tălmăciri, halucinant, măreț și umil ca o „bunăvestire“. În cosmos există o manie egoistă a deziluziei pe care o anulează perfect poezia și poeziei acesteia i-aș zice eu „răsplată pentru sare“. Deci amintirea acestui gard a devenit extrem de profundă, mai profundă decît realitatea care l-a mistuit. Să fi fost începutul poeziei? N-aș fi lipsită de modestie dacă aș afirma că această îngrădătură a devenit un fel de corp esențial, ceva asemănător unei cămile, să zicem, cu care poți străbate o lume?

— Referindu-ne la arte și meseril, știu că practici restaurarea la Muzeul de artă din Cluj-Napoca. Cum reușești să îmbini creația cu știința restaurării?

— Dacă mi-aș permite să glumesc... cu multe sacrificii de o parte și de alta. Un om nu poate da mai mult decît măsura unui om (cu excepția geniului care este prin definiție paradoxal). Aceste trei domenii care mă preocupă se înlănțuie firesc; restaurarea le leagă cu factorul Timp. Creațiile noastre și ale celor pe care-i iubim trebuie să dăinuie și dacă aceasta se poate face cu puțină fizică și chimie, cu foarte multă răbdare și meticulozitate de către o anumită categorie de oameni cu o anume formație profesională, acei oameni au datoria s-o facă. Consider că dacă am prelungit viața unei pînze semnate Andreescu, Luchian ș.a. am săvîrșit un act de cultură de o deosebită însemnătate. În planul afectivității artistul trăiește un fel de experiență paralelă cu confrații săi din cele mai îndepărtate timpuri. Mulți dintre marii artiști ai Renașterii nu s-au simțit umiliți restaurînd din proprie inițiativă operele deteriorate ale înaintașilor lor într-o perioadă în care știința restaurării era doar intuită. Creația implică disciplină. Arta și știința se slujesc reciproc. Spiritul creator asimilează știința, fără nici un risc. Numai un dozaj aberant sau exclusivist al celei din urmă poate produce fenomene regretabile pentru artă.

NEGOIȚA IRIMIE ■

SAMVS

Purtînd antica denumire a Someșului, publicația etnologică SAMVS, în care apar comunicările prezentate, de la an la an, în cadrul sesiunilor științifice prilejuite de **Festivalul folclorului someșean**, ce se ține la Dej în fiecare primăvară, în prima duminică din luna iunie, se impune prin sobrietatea ținutei de un evident profesionalism. Multiplele elemente ale domeniului culturii populare, scrutate din unghiul de vedere al etnografiei, al folcloristicii muzicale, coregrafice și literare, sînt urmărite în ambianța organicelor rosturi sincretice care au constituit cadrul firesc de desfășurare de-a lungul timpului în multimilenara noastră tradiție. Publicația se remarcă prin substanțiale contribuții la cercetarea și mai temeinica cunoaștere a unor aspecte ale culturii din această parte a țării noastre, investigațiile propunîndu-și să aibă un sens vertical, urmărind, astfel, detaliat complexul de implicații sincretice și funcționale într-o amplă viziune etnologică.

Orientarea cuprinzătoare a acestei prestigioase publicații de profil este asigurată de etnomuzicologul Virgil MEDAN, autor al mai multor volume și studii de specialitate, temeinic cunoscător al folclorului someșean, el fiind și inițiatorul — ca fiu al cetății — al festivalului ce are loc în municipiul de la confluența Someșurilor.

O înșiruire a titlurilor ar fi edificatoare pentru cunoașterea profilului inedit pe care **Samus**-ul îl afirmă în contextul publicațiilor de la noi, dar aceasta ar ocupa foarte mult spațiu, ținînd seama de faptul că primul număr cuprinde 37 de titluri, iar cel de al doilea (recent apărut) însumează 20 de titluri, făcînd, cu prisosință, dovada ținutei științifice spre care tind toți colaboratorii festivalului de la Dej. Cadrul larg al etnologiei le oferă autorilor posibilități de investigare a fenomenelor culturii materiale și spirituale din unghiuri de vedere mai puțin abordate pînă în prezent. Preocupările lui V. Medan de a efectua atare cercetări sub forma unei adevărate **arheologii spirituale** era binecunoscută în etnologia românească, iată însă că acest fel de a întreprinde cercetările l-a transmis și colaboratorilor săi.

Iată cum, cu mijloace modeste, dar cu multă pasiune și competență, cercul de etnologi adunat în jurul lui V. Medan rezolvă probleme de specialitate pe care, adesea, nu se încumetă să le abordeze sectoarele unor institute de cercetare de profil, adecvat dotate în acest scop. Meritul publicației este cu atît mai mare cu cît în profilul ei intră, deopotrivă, materiale privind cultura românilor, a maghiarilor, a șașilor, a slavilor etc., în intenția afirmată manifest de a cunoaște cît mai temeinic contribuția fiecăruia la plăsmuirea tezaurului de bunuri de pe aceste meleaguri, cît și interferențele care s-au produs între ele de-a lungul secolelor. Este dovada grăitoare a rosturilor complexe pe care le are Festivalul național „Cîntarea României“.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

O lume a zăpezilor

Zăpezile de altădată. Găseau zăpezile o spărtură în cer, surpau nevăzut zăgazurile norilor, orbitoare, spulberate de liniști, ne măsurau coapsele, brîul și umerii. Cădeau din eternitate, de dincolo de închipuire, săptămîni și luni. Sub povara lor tresneau căprioriî caselor, stejarii și ulmii bătrîni. Spre sat, Hula Bârcului și Hula Loamnești și măgurile de la Milieni, unde pe timpuri se afla un făgădău, erau porți de argint și omăt închise. Doar pe aripi de neființă, pe vrajă de șolomonar mai putea veni cineva la Alămor ; neființe ori șolomonari a-n pomenit nimeni. Bărbații, junii, copiii țăiau labirinte prin curți și pe ulițe, spre adăpători, spre stînjenii de lemne, spre hambare ; era o lume de pe altă lume, o lume ireală, pînă la care nici fantezia nu îndrăznește să ajungă. Era o lege a firii, după care oamenii își potriveau sufletul și inima, datinile pămîntului și bucuriile simple, nădejdile și chemările trupului. Nu mai știu ce aveau și ce nu aveau. Ce-și doreau și ce nu. Prea mîndri pentru a-și scrie păsurile pe omăt și patimile pe chip, ei credeau copilărește în taina cea împărăție a iernii. Și sperau naiv la belșugul anului care avea să vină. Noaptea se iscau întîmplări neverosimile. În jurul casei lui Dadada galopa nebunatic, pînă în zori, un minz porumbac ; îl vedeau toți vecinii, îl auzeau nechezatul, zăreau dimineața urmele de copite nepotcovite, dar buiacul dispărea ca o nălucă ; nu era al nimănui și urmele nu duceau nicăieri. Altădată urlau lupii în deal la Milada. Cîte unul, hămesit de foame, sărea în ocolele oilor, de unde nu mai avea ieșire. Omora bezmetic nouă-zece noatine și aștepta cu dinții încleștați. Bădiță Ianițe lui Rîpa, descult, numai în cămașă și izmene, cu un tirn de mesteacăn în mînă, a luptat două ceasuri cu vărul „lupea", pînă s-au adunat vecinii speriați de atîta hărmălaie. Pierduse patru oi „de-a fâta", însă avea o blană de lup și faima de om fără frică. Și azi, la un pahar de rachiu, mai arată celor tineri o cicatrice pe obrazul stîng. Dar noi știm că l-au fost înjunghiat ocnerii în tinerețe ; toți lupi erau și aceia, dar de făgădău și poară. Namilă scurtă și îndesată, „cu păr și pe limbă", bădiță Ioniță poate duce în spate necazurile lumii toate ; ridică un cal pe umeri, scoate carul cu fin de sub podul din Obîrșie, mănîncă, la rămășag, zece arderi luți și bea din trei răsuflări o vadră cu vin. „Asta-i, nepoate ! Cum am fi viețuit noi peste veacuri ? Stîncă, mă, stîncă !" În iernile acelea lungi mi-am imaginat întortocheliile soartei mele ; unele parcă le-a copiat cineva cu indigou, altele s-au abătut spre neantul visului. Numai caii vărului Niță din Armeni, negri ca zobolii, plutind cu sanie verde peste Balasălaj, nu mai știu dacă erau ființe vii sau născociri ale minții mele înfierbîntate. Dar vărul Niță există. A rămas holtei pînă la cincizeci de ani. Cîntă cum nu s-a mai auzit pe Valea Secașului și își rade ferchez, în fiecare zi, fața prelungă de cal ; afară de cai, n-a iubit nimic în viața lui searbădă.

Totul începea odată cu zăpezile. Dacă judec acum, toate pregătirile de sărbători cădeau în grija adolescenților, flăcăi aflați în pragul pubertății, care așteptau cu neliniște inițierea. Copii „scoliț". n-am fost niciodată părtaș la viața intimă a eteelor și la butie. Urmăream, însă, cu invidie și nesomn toată regia rituală. Din grija și la indemnul nu știu cui, se alcătuiau cete de colindători ; șase ori nouă băieți, ciți trebuie la un colind „după canon". Ortăcia pornea după vecinătăți, rubedenie ori prietenii ; se întîmpla ca unul sau altul să vină la „repetiții" din alt cap de sat, dar regula îi aduna pe cei de pe-o uliță. În grajduri călduroase, sub răsuflarea umedă a boilor și cailor, preocupați de leneșul rumegat și de rosul ogrinjilor din iesle, ortacii își alegeau repertariul. Piesa de rezistență era „Judelea domnului bun", o perlă de ritual bizantin, care n-a mai fost semnalată nicăieri ; numai ea poate sădi în capul tinerilor canonul. Zic primii trei : „Judelea domnului bunu, n-am venit să colindăm" ; cînd s-a ajuns la n-am, ceilalți trei încep, suprapunînd versul mai puternic : „c-am venit să întrebămu, judelea domnului bunu" și ceilalți trei, preluînd de la întrebăm : „Bună seara, judeo-n casă, slobodu-i să te urămu ?" ș.a.m.d. Rezultă o polifonie care te înalță dincolo de crugurile cerului ; trupul ți se face mai ușor decît aripa de păpădie ; sufletul și satul plutesc în basm. Trei sau patru au voci melodioase, limpezi ca Vîsa primăvara ; ceilalți, cu glasul în formare, țin hangul cum apucă. Dar colindul nu sună niciodată fals, nu supără auzul. Eu am deprins canonul cu „Ziurel de ziuă" și „Coborît-o coborît". În cele două zile din săptămînă, cînd aveau loc repetările de taină. Colindătorii se răsfirau noaptea ca priculicii spre casă. Poate unora le era frică de pustietate și urît, dar nimeni nu și-a dat-o pe față. Asta le-ar fi trebuit ; atotputernicia datinei i-ar fi înlăturat din obște. Îmi aduc aminte de unul, Zaharie, care s-a stins lîngău pe lîngă vatră. S-a nimerit să nu respecte, de mult, regulile cetei ; oricît s-au încăpățînat alți veri să-l ducă, din milă, cu ei, fetele și gospodarii nu l-au mai primit în casă. „S-o gătat, neamule ! Pînă aici ți-a fost cu umblatu", o fost zis fiia lui Ilie, „tu nu ești bărbat, mă !" Și n-a fost. Pe neașteptate, din senin, aflam și cine va găzdui butia ; un gospodar mai așezat, un fruntaș al satului, un proaspăt căsătorit își asumau povara inițierii. Stabileau, cu bună înțelegere, cine era starostele junilor, cine crediințerul, cîtă carne și cîț vin aducea fiecare, cine erau ceterașii, cît costa hălădașul ; tot atunci erau tocmite socăcițele și ajutoarele, văduoaie, femei harnice și slobode la gură. Era un dat pentru toți. Nimeni nu mai punea cuvînt de împotrivire. Pe mine mă fascinau carăle care aduceau nisip gălbui pentru a fi împrăștiat în curtea unde se ținea butia. Joi sau vineri dinaintea Crăciunului. Pe la prînz. Cară cu patru boi. Găițe de alaiț, strălucitoare. În coarnele boilor : mere, măcieșe, smochinite, împletituri tricolor, tălăngi de aramă, clopoței de argint și bronz, zdrăngănele, pene de măgheran și mușcată. Nu-mi dau seama nici astăzi cum încăpeau toți junii satului în două-trei care. Mai mulți de 150. Străbăteau satul. Spre ripele de la Balta Șerpilor și sub Rupturi. Ceterașii ciupeau corzile. Cetele atacau un lamento sfîșietor, în veritabil stil bizantin. Tăngăi hăuleau și trosneau din bicele lungi. Femeile și liota de copii ieșeau în porți. Toată ziua părea un vis luminos, netulburat. O repetiție de întăritare.

Adînc, în nămeții de zăpadă, așteaptă zgribulită și senină copilăria mea cetele de colindători. Noaptea de ajun a fost pentru mine o fantasmă repetată. Prin ce minune a minunilor a pătruns între colindele din Alămor calicul François Villon nu mă va dumiri nici un erudit filolog. Eu, însă, aud și acum prima strofă din **Balada doamnelor de odinioară**, pusă în canon polifonic de oameni care abia își scriau numele :

„Nu știți spre care țărm
frumuseți străducitoare
și-au luat zborul de la Rem ?
Unde mai colindă oare
intimile să-nfioare
Flora, lujer de roman,
și Teora, mîndră floare,
și zăpada din ali an ?"

Mult mai tîrziu am descoperit asemănarea aceea izbitoare. Am pus-o pe seama hoților care cătăneau sub Napoleon și-au coborît pînă la Navarra. Dar apucătura de căutător prin cărți se ofilea sub arzătoarea flacără a datinei străbune. De la primele sunete prelungi „Ju-de-lea domnu-lui bunuuu", mă cuprindea o amețeală stranie ; rămîneam înlemnit, cu privirea spre alte zări, pe lăicioara de lîngă vatră. Bunica îmi stingea cărbuni de deochi, „Așa-i de buiac, săracu' !", dar ea știa că în sufletul meu stăteam de vorbă cu bunii-străbunii, mă călătoream spre sfatul lor de taină din munții capnobaților, la judele cel cu păr argintiu. Aceiași flori îmi stîrnea și „Cerbuț mîndru cîntă-n codru", o alegorie adusă de tineri de pe la școlile Blajului :

„Cerbuț mîndru cîntă-n codru,
Mîndru rege, mîndru muge,
Nime-n lume nu-l aude
Num-o dalbă-împărătească
Dintr-un hinteu de mărească.
Cum aude-n curte fuge :
— Împărate, împărate,
De-ai știi tu ce-am văzut eu,
Ți-ai lăsa prinsul pe masă,
Pușca ți-ai lua-o-n brață
Și în codru-ai alerga
Cerbuț mîndru-ai impușca.
Prinzu-n masă l-au lăsat,
Pușca-n brață c-a luat
Și-n codru c-a alergat
Cerbuț mîndru-o vrut să-mpuște.
— Ho, ho, ho, nu mă-mpușca
Că doar nu-s cine gîndești,
Că-s luăn Siniuăn,
Nănașu lu'dumneatău
Și Lunuța nănășița
Și stelile druștele.
Clopotile trage-oi
Nuntă mîndră face-oi".

Ceața pleca. Pe la alte neamuri. Pe la alte mîndrețe. Pînă-n zori se auzeau zurgălăii. Și prelungirile acelea de dincolo de ființă, cărora le ziceam colind. Adormeam obosit, cu imaginea cuimilor de pe grinzi, cu mirosul de vinars și cimbru în trupul acela copilăros. Somnul mă purta în țări de nimeni știute, de nimeni călcate cu piciorul, de nimeni limpede privite. „Ho, ho, ho, nu mă-mpușca".

Flori de gheață pe geamuri îngheață de durerile plînse ; vîntul cel rău s-a ripit în paharele neguroase ; alb pling pe rădăcini zăpezile albe și picură din negrele vremi de furtună ciorile. Peste cioarecii albi și cămeșe albă cu puic și clini și pieptar de pănură neagră, cu albastru la buzunarul mic, flăcăul își pune cojocul de oaie turcană. În cap — căciulă de astrahan, cu o peană discretă de vîsc rar. Mama, numai ea îl conduce pînă la poartă ; cine știe ce șoaptă de taină îi spune? La butie sosesc pe rînd, de-a creanga, care cum ajunge. Ce se întîmplă cu ei acolo eu nu știu ; nu mi-a fost dat să stau la sfat și învățătură cu tăinuitorii inițierii. Aș putea zice că știu, din auzite, dar nu știu. Își aleg dintre ei jude și staroste, ceteași și vighitori. Se supun fără cîrtire poruncilor, respectă virstnicia, uită de nemșug și potcă. Din veac nu s-a pomenit bătaie la butie, nici harță pentru fete. E de mirare tocmai pentru că alămorenilor li s-a dus vestea de bătăuși. Peste zece ani nu era copil care să nu poarte cuțit la șerpar sau în teacă, să nu știe minui toiagul ori biciul greu de piele. Pricinile lor nu ajungeau la judecăți ; doar sfatul bătrînilor se amesteca în zizanii. Și jandarmii se făceau „a nu vede, nu aude" ; era mai bine pentru ei, și înainte de unire și după. Butia a fost și a rămas o instituție severă, secretă chiar. Copilandrii aceia devin foarte serioși. În 12 zile, atîtea cîte luni are anul, viața lor decurge misterioasă, ascunsă ; dorm în cojoace, pe unde apucă, se spală cu zăpadă și apă rece, mănîncă în devălmășie, ca la nuntă, beau cu măsură și numai atunci cînd li se permite ; cine le permite, nu știu — doi-trei virstnici de mare prestigiu se află mereu printre ei. Fiecare zi, în ideea acestei colectivități, este un „buletin meteorologic" pentru anul care se naște ; ziua și semnul lunii. Altădată — cînd ? —, spun bătrînii, cei de la butie călăreau peste dealuri, vînau lupi și căprioare, se băteau cu toiegele, porneau pe diferite căi spre Cîndrel, dormeau o noapte în munți și tăiau stejari în Copaciu, pădure stăpînită de domnii de la Mărcasa. Uneori, gornicii îi pîndeau anume și-i băgau la giriciul seniorieî pentru trei zile, atunci cînd ceilalți ortaci nu se încălcrau să-i salveze. Altcînd, slujbașii de la „Universitas Saxonicum", dacă nu erau părîuți, îi biciuiau pentru încălcare de hotare. Ani trecuți. Ani uitați de cei mulți.

— Astăzi a rămas numai spectacolul, comentează cu tristețe Victoria lui Gheorghea. Vin fetele, cele de mărîtat, și joacă toată ziua. Rup o pereche de călțuni la butie.

— Tu n-ai rupt ? o dau eu pe șagă.

— Da nu da ! ?

— Gîndesc eu că nu ți-o displăcut !

— De ce să mint ! Pentru asta și pentru altele am părăsit și liceul. Și n-am de ce mă plînge !

— Ai ficior la butie ?

— Nu, fată.

— Joacă și ea ?

— Păi cum ? Intelectuală dar tot alămorcană a rămas.

Înnoptează. Îngheață pe geamuri flori de gheață. Spice de stele fulgue peste Alămor ; stele holbate și reci. Din mirișteа cerului pasc mărunt sunetele ceteașilor. Oamenii își tremură ochii sub lumina lor clătinată. Există, totuși, o lume de dincolo ; de dincolo de viteza luminii. Ce lume va fi aceea și ce gîndește despre lumea asta a zăpezilor ?

ION ARCAȘ

Povestea unei performanțe umane

Ce mai face prof. Vasile Adamescu?

Vă mai amintiți ? Într-o seară ploioasă și rece din toamna anului 1946, la Borcea în Bărăgan, un copil de doi ani și jumătate rămînea orb, apoi surd și mut. În bezna aceea completă a trăit pînă la 11 ani, cînd a devenit elev la Școala de nevăzători din Cluj. A început apoi o luptă titanică, unică prin dimensiunile ei în istoria școlii și științei românești.

A absolvit școala generală, a devenit apoi primul elev român orb-surd absolvent de liceu. A urmat studenția, absolvită cu deplin succes în anul 1977, înscriindu-se printre foarte puținii nevăzători-surzi din lume care au atins acest nivel de pregătire.

În tot acest răstimp, în jurul său, o mare solidaritate umană. Rememorăm cîteva nume : Florica Șandu, Gheorghe Stancu, Laurențiu Crișan, Georgeta Damian, Andaluzia Leahu, Valer Mare, Walter Roth... Din 1978 e căsătorit cu Maria, o admirabilă fată din Nandra-Luduș.

Ce s-a mai întîmplat de atunci ? Încercînd să răspundem acestei întrebări, vom da curs, de fapt, unor scrisori primite de la cititorii noștri, care se interesează de profesorul nevăzător-surd Vasile Adamescu. O vom face printr-un interviu cu eroul serialului nostru „Povestea unor performanțe umane", purtat la locuința sa din str. Reșița nr. 3 ap. 8. Am adresat întrebările pe cale tactilă, scriindu-i în palmă, iar răspunsurile au fost înregistrate pe bandă de magnetofon...

— Observ o noutate : televizorul...

— Noutatea e deja veche : l-am luat de aproape un an de zile, dar un sfert din timp a fost defect. Acum merge, au venit să-l repare cei de la Cooperativa Electromecanica unde e președinte tovarășul Boldea Pompei. Mă bucur că aflu și eu mai repede totul.

— Cum afli ?

— Soția mea, Maria, îmi rezumă tot ce e mai important : știrile transmise la telejurnal, emisiunile adresate elevilor, unele filme.

— Ce face Maria ?

— Multumesc de întrebare. După doi ani, mă simt foarte bine alături de ea. Mă străduiesc s-o ajut și eu pe măsura puterilor mele. E mereu alături de mine în toate eforturile mele. Anul acesta am avut un examen foarte greu...

— Definitivatul ?

— Da. Și am avut foarte mult de studiat : psihologie, pedagogie, socialism științific...

— La ce a fost mai greu ?

— N-a fost ușor la nici o materie. M-am bucurat și la data aceasta de ajutorul colegilor mei de la școală și în special al profesoarei Georgeta Damian. Apoi m-a ajutat foarte mult lect. univ. Valer Mare de la Universitate. Foarte mult m-a bucurat și reintîlnirea pe coridoarele Universității la examen, cu profesorul Gheorghe Stancu, omul care alături de profesoara Florica Șandu au lucrat cu mine, sînt convins, întocmai cum ar fi lucrat cu propriii lor copii. M-am bucurat cu atît mai mult cu cît în ultimul timp l-au început multe necazuri, răpindu-mi bucuria unor reîntîlniri mai dese...

— Ce ne poți spune despre elevii tăi ?

— Lucrez alături de fosta mea profesoară, Georgeta Damian cu 3 elevi : Robi, Cristi și Fira. Predau matematică la clasele a IV-a S și a VII-a S. Conduc și practică la atelierul de perii. Din toamna aceasta ne-a mai venit încă un elev dublu handicapat din Satu Mare...

— Ce proiecte ai ?

— Greu de spus în cîteva cuvinte : să devin cercetător științific la Universitate, să am o casă frumoasă, cu balcoane însorite în centrul orașului, atunci cînd se vor construi noile blocuri pe str. dr. Petru Groza, să pot beneficia de aparate electronice speciale destinate nevăzătorilor-surzi și să pot face vizite la Zogorsk în Uniunea Sovietică, să-i cunosc pe cei 4 absolvenți de facultate și pe Olga Skorohodova, apoi la Hanovra și în alte țări ale lumii să cunosc viața nevăzătorilor-surzi și să pot găsi cît mai mult material în Braille...

— Continui să scrii însemnări zilnice în Jurnal ?

— Da. Acum scriu volumul III al Jurnalului de clasă în Braille, în care descriu amănuntit toate observațiile mele și progresele făcute de elevii mei.

— Cine te-a mai vizitat ?

— Au venit la mine acasă mulți cititori ai revistei Flacăra. Mulți mi-au telefonat sau mi-au scris. Vă pot spune că m-a vizitat anul acesta și o delegație din Mexic însoțită de lect. univ. W. Roter de la Universitatea din Cluj, care au dorit să mă cunoască și să discute cu mine. Mi-au scris numele în palmă : Silvia și Rodolfo. Din discuția noastră am aflat că sînt și în Mexic nevăzători-surzi și aștept acum cu mult interes să primesc scrisori de la ei.

— Ce citești ?

— Tot ce am în Braille ! Am citit toate cărțile din biblioteca mea, devenită, uitați-vă neîncăpătoare, aproape pe toate care le are asociația. Unele articole interesante îmi sînt transpuse în Braille de nașa mea, Florl, care lucrează la Tipografia școlii. Dar m-ar interesa foarte multe probleme despre care nu pot să aflu decît puțin din revista noastră în Braille „Viața nouă", la care sînt abonat din 1982. Aș vrea să știu cît mai mult despre cibernetică, informatică și automatică. Aș dori mult să știu și eu ceva despre roboți. M-ar interesa să pot citi revista „Știință și tehnică", să pot cunoaște noile realizări tehnico-științifice.

—Cum îți apare Clujul azi ?

— Tot mai frumos, tot mai mare și tot mai aglomerat. Acum are aproape 300 000 de locuitori, dar continuă să se dezvolte în special și datorită Combinatului de utilaj greu, construit din indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu.

— Și ce nu-ți place ?

— De pildă, faptul că mașinile au împînzit trotuarele și circulăm foarte greu pe străzi. Apoi, faptul că Școala de nevăzători n-are o cutie de poștă, trebuind să traversăm strada pentru a pune o scrisoare.

— Este adevărat că te gîndești și la doctorat ?

— Da, este planul meu pentru următorul deceniu. Olga Skorohodova a dat examenul de doctorat la vîrsta de 60 de ani. Eu voi da mai repede cu 15—20 de ani căci va fi posibil să fac multe cercetări științifice chiar și acum, lucrînd ca profesor. Începînd cu anul viitor vreau să învăț engleza cu ajutorul poetei-nevăzătoare Felicia Mihoc, deoarece va trebui să citesc foarte multă literatură de specialitate.

— Nu-ți va fi foarte greu ?

— Îmi va fi, dar foarte mulți oameni de bună credință mă ajută : întreg colectivul profesoral al școlii noastre în frunte cu tovarășul profesor Dragoște, rectorul Universității, prof. dr. Ion Vlad, decanul facultății, prof. dr. George Tomuța, lectorii universitari Valer Mare și Walter Roth, Asociația nevăzătorilor. Oricum, e cea mai mare dorință a mea și mi-am adunat pentru împlinirea ei toată energia și voința.

— Ce vrei să transmiți cititorilor revistei „Flacăra" ?

— Le mulțumesc că sînt alături de mine, le mulțumesc pentru scrisorile calde ce mi le-au trimis și vreau să le spun cu toată sinceritatea că alături de soția mea, Maria, sînt un om fericit.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

constelația lirei

Imnele Țării Românești

Ovidiu

Așa obișnuiau Romanii
Să se extindă-ntruna pe pământ
Întîi își exilau poeții
Să cucerească locul prin cuvînt

Naintea Legiunilor cohorte
Momeală-n Scitia svîrlit
A fost Ovidiu pradă pentru gloate
Între barbari de Roma văduvit

Știau cezarii calea cea mai scurtă
Ce moleșea din inimi un popor
Le picurai pe liră-n sanctuare
Statura altui zeu ocrotitor

Tu ai adus pe Venus pe altare
Războinicilor Geți le-ai șerpuit
Ce nu se cade scos la arătare
Decît odată-n an și tăinuit

Și lupii grabnic te înconjurară
Și fosta-i nevoit pe limba lor
Să smulgi din liră coarda mai barbară
Și să devii mai orfic grăitor

Și ți-au întins din cupele de piatră
Vinul domol deși era-nghețat
Și ai lăsat să-ți picure pe barbă
Mireasma unui plîns mai elevat

Și te-ai smerit într-un cojoc de oaie
Și ai intrat în horă în sobor
Și te-a sorbit în brațele-i bălaie
Lupoaica unui neam mai răbdător.

Antim Ivireanul

Mai întîi a fost batjocorit
Smuls de barbă și scuipat în gură
Sugrumat și-mpuns și pălmuit
Doar vor da în el de o fisură

Umbra fricii să își facă loc
Îndoiala morții îndelungă
Cu oceanele-i de nenoroc
În adîncul inimii s-ajungă

Dar bătrînul patriarh valah
N-a scos vorbă de împotrivire
Răstignise tînărul monah
În icoană orice pătimire

Dunărea l-a învelit apoi
Sau Snagovul sau o altă mare
Și rămas-a veșnic între noi
Ca văpaia după luminare

Dragostea-ntr-atîta l-a crescut
C-a fost chip în ea să îi ascundă
Și pe cei care l-au doborît
Și pe cei ce le-a fost dat să-l vîndă.

Rodnicie

Se lasă crengile împovărate
Cu cît se știu aproape de pămînt
Și sufletu-i mai blînd
Lîngă eternitate

Pomul pregătit de rodnicie
Își încovoaie crengile în jos
Și sufletul devine cuvios
Cînd suferința îl învie.

Viscol

Credeam că toamna ține-va-ndelung
Să pot în tihnă să mă-nfrupt din toate
Pe crengile din urmă să ajung
La rodniciile nesecurate

Dar peste noapte viscolul stîrnit
În grădină nu mai e scăpare
Numai trandafirul înlemnit
E scutit prin spini de profanare.

Lacrima

Verdele frunzelor treptat se stinge
În timp ce petele au tot crescut
Cu vremea-n sufletul tău se prelinge
Tot răul ce altuia l-ai vrut

Și singur să-l oprești n-ai fi în stare
Cînd celălalt departe s-a tot dus
Să-i cerșești de dincolo iertare
În miezul nopții lacrima s-a pus.

Pescăruș căzut

Frumoasa soră moartea l-a ajuns
Pe un frate pescăruș spre seară
O uriașă milă l-a străpuns
Și s-a lăsat cu marea peste țară

Ceva-n aripi cu vremea a crescut
Și-au devenit de-acum ne-nchipuitoare
Și de pe spate cerul a trecut
Cu stelele de aur sub picioare

Ce țărmuri calci de-acuma fericit
Ce aripi început-au să te poarte
Cu obrazul de nisip lipit
Asculți făptura mării fără moarte.

Translație

Pămînt și soare și golul de pe lună
Și cîte planetele surori
Într-un virtej în cosmos împreună
Înaintează către țința lor

Mă-ndepărtez de ziua fericită
Cînd pîntecele maicii m-a născut
Și-am fost svîrlit în cosmos pe orbită
S-ajung din urmă zorii de-nceput

Să mă întorc la sfînta mea pruncie
În locul cosmic ce m-a zămislit
Mi-ar trebui pe jos o veșnicie
Și-abia doar ieri din leagăn am ieșit

Iar să nu-mi pară calea-amețitoare
Și-n satul meu mereu să mă socot
Par toate-a sta urmînd ocrotitoare
Și mama mea cu cimitir cu tot

Să nu duc lipsă nici în amintire
De rănile adînci ce mă mai dor
Să nu mă-ndepărtez de nemurire
S-împrejmuit de tot ce-i muritor.

Mare

Cît e asemeni sufletului meu
Sbuciumul mării potolit mereu
Cu cît e pregătită de furtună
Adîncul liniștirii o-ncunună
Căci marea-și dobîndește nesfîrșire
Nu prin furtună ci prin liniștire
Și se preface valu-n legănare
Nu din orgoliu ci din renunțare
Iar dacă poartă marea legăminț
Este cu cerul fără de pămînt
Țărîna e smerită mărturie
Că valul s-a întors la veșnicie.

IOAN ALEXANDRU ■

Curier literar

Ne-au atras atenția poeziile trimise de : Luminița Iorga, Mara Badian, Felix Cristian, Arthur Porumboiu, Alexandru Cristian-Miloș, Constantin Udrea, George Călin, Nicu Pirtea, Ileana Posea, Victoria Milescu, Dan Chesçu, Ana Zegrean, Iulian Duia, Dumitru Enache. Dacă adăugăm aceste nume la multe altele cărora „Curierul" nostru le-a adresat îndemnul de a ne trimite poezii, vom constata că dispunem de un larg detașament de aspiranți la glorie. Cîți dintre aceștia, trimițîndu-ne noi pagini, vor marca un real progres, rămîne de văzut. După părerea noastră vor avea șanse multiple doar cei ce vor citi multă poezie. Și nu e vorba doar de o simplă lectură, ci și de o străduință de a pătrunde în complexitatea fenomentului literar actual. Și, după aceeași părere a noastră, această întreprindere nu se poate realiza de unul singur, chiar dacă unele excepții vor confirma întotdeauna regula, decît participînd efectiv la ședințele de lucru ale unui cenaclu literar. În concluzie, tuturor celor de mai sus, obișnuitul nostru îndemn : trimiteți-ne noi versuri !

Deocamdată nu : Gheorghe Colbău, Teodora Stoica, N. A. Despoiu, Carmen Pascu, George Vardali, Constantin Macri, Sanda Boalbă, Maria Șuteu, Gigi Lupașcu, Vasilică Blioju, Cristian Leoveanu, Aurica Alexandru, Sabina Zavada, Domnica Ghiută, Ana Cristina, Victor Mușetescu, C. F. Brăileanu, Ioan Lațcu, Ion Lungu, Radu Bogăceanu, Doru Popescu, Oprea D. Paraschiv, Nicolae Rizeanu, Ștefan Muntenescu, Pavel Păduraru, Luminița Ciurel, Petru Stoian, Alexandru Surdocean.

Manuscrisele nu se înapoiază !

V.N. ■

Tineri poeți clujeni

Întîlnire

Cînd azi
am dat colțul spre cantină m-am trezit
interpelat de un om
care s-a recomandat Sofocle,
m-a luat de mînă și mi-a spus :

— Unde-mi umbli ?
Schimbă hainele astea de pe tine !
Corul așteaptă,
vei fi Oedip !

CAROL HÂRȘAN ■

Poemul tandru al tăcerii

Tăcerea aceasta nu o cunosc
tăcerea aceasta săvîrșește un cîntec
iluminată este numai
cu semnul unui alb destin

mă-ntîmpină cu ritualuri
de cum ar fi să se întîmple
la ceruri cînd lumina bate
efigii pe-un apus cuvînt

deopotrivă cu o lucrare
a unui arbore ce arcă
tăcerea asta mă cuprinde
cum e fulgerul tors pe fus

dar nimeni nu rămîne singur
dar nici un cîntec nu-l întreg
tăcerea asta mai există
și pentru că vorbim prin ea.

EUGEN AXINTE ■

MARIANA BOJAN — Bărci la 2 Mai

Civilizații

Doamnelor și domnilor mes dames messieurs
noi cei mai perfecți conchistadori
care ucidem fără un foc de armă
prin simpla noastră prezență, diplomă sau cravată
dar foarte sensibili cînd e vorba
despre dispariția indienilor din America
într-o altă eră doamnelor și domnilor
cineva o să ne invidieze enorm
că am fost contemporani cu un cîntec
auzit pe un deal despre trei păcurărei
care va fi atunci desigur
imnul acelei lumi îndepărtate.

ION BURNAR ■

Elegie

încă mi-s dulci întîmplările și liniștea cîmpului
sălbăticia cerului brăzdat de cocoare
aburii de mămăligă caldă
cîntecele cocoșilor, diminețile ploioase
scarabeul de tină și lumea frumoșilor

încă mai simt sinzienele nînse prin păr
și mițișorii de salcie tristețea dulce-a amurgului
culoarea făgetelor prin duminici
îngerii de ceară bucuriile rătăcite și iubirile învinse

POP FLORE ■

Tabloul tău

Soldații tăi de plumb
împrăștiați pe covor ucideau
efemeride stinghere zburătăcite
prin colțuri. Flori cu arc
mărșăluind în pustiul
fără margini izbindu-se
de pereții încăperii ;
al morții dulce țipăt înfundat
în pernă, dedesubt : lumea
de sticlă prin sticlă...

Nici nu mai îndrăzneam să
privesc tabloul tău care
înțepenea văzînd cu ochii.

FLAVIA IONESCU ■

Poem de zăpadă

Zăpada ca un inorog mi-atinge glezna,
cuvinte-nsingerate-ntinzînd pe-asfalt —
l-atît de albă-n ochii mei și bezna
și-acest decembrie rămas în șpalt.

I-atît de singur ochiul meu postum
și mîna ta ce-ar vrea să îl atingă
precum pe-un trup cu gîtul lui de fum
în care vin cuvintele să ningă.

NICOLAE BĂCIUȚ ■

Prof. univ. dr. Sever Groze:

„Iubesc echipa de fotbal „U", cea mai veche divizionară A din țară, la fel cum îmi iubesc profesiunea"

— Înainte de a vă „pasa" prima întrebare legată de echipa de fotbal „U", vă rog, stimate tovarășe profesor Sever Groze, să vă prezentați.

— Sînt cadru didactic al Facultății de matematică a Universității din Cluj-Napoca și-mi desfășor activitatea la Catedra de ecuații diferențiale și informatică. Pe linie de sport, sînt președintele secției de fotbal a Clubului „U".

— De cînd sînteți președinte ?

— În actuala „legislatură" sînt în al patrulea an. Am mai fost președinte al secției în perioada cînd „U" și-a sărbătorit semicentenarul, lucru întîmplat în 1969, respectiv, cînd echipa noastră, „U", în campionatul diviziona 1971—1972, a terminat pe locul 3, după F. C. Argeș și U. T. Arad, avîndu-l la cîrma tehnică pe Ștefan Onisie. Apoi, așa cum se mai întîmplă în fotbal — și cu președinții de secție ca și cu antrenorii — am predat ștafeta, preluînd-o în urmă cu patru ani, în momentul cînd echipa lupta pe baricadele diviziei B. M-a bucurat mult reușita reintoarcerii lui „U" pe prima scenă fotbalistică a țării...

— ...la care, dați-mi voie să adaug, ați adus o contribuție de seamă. Apropo, ce înseamnă să fii un bun președinte ?

— Nu știu dacă pot fi considerat un bun președinte de secție. Știu, în schimb, că iubesc echipa de fotbal „U", cea mai veche divizionară A din țară, la fel cum îmi iubesc profesiunea. Ca să vă răspund totuși la întrebare, un bun președinte de secție trebuie să dea dovadă, în egală măsură, de maleabilitate și de intransigență. Maleabilitate cînd este vorba de-a lucra cu oamenii care alcătuiesc o echipă, antrenori, jucători, medic, masor, garderobier etc., intransigență față de orice abatere de la disciplina muncii, de la etică și echitate. Iar la „U", ne-am străduit și ne străduim să ducem mai departe ștafeta tradiției unei echipe născute în septembrie 1919, echipă care, în cei 61 ani de existență, s-a bucurat și se bucură de simpatia a mii de oameni de pe întreg cuprinsul țării, fiindcă mulți au învățat în neuitații ani ai studenției la „Alma Mater Napocensis" și au îndrăgit culorile alb-negru ale lui „U".

— Cum se împacă matematica totuși cu fotbalul ?

— Foarte bine, în sensul că și în matematică, la fel ca și în fotbal, trebuie să fii foarte exact, să-ți desfășori activitatea planificat. Nu se poate merge cu vorbe. Trebuie muncă serioasă în ambele sensuri. Fără muncă serioasă, concretă, nu faci nimic. Vorbe multe înseamnă a „bate apa-n piuă". Deci, cît mai puține vorbe și cît mai multe fapte.

— Cum reușiți să vă împărțiți timpul între problemele de la catedră cu cele ale secției ?

— Cîntărindu-l cît mai exact, fără a neglija cu nimic profesiunea în detrimentul activității obștești. La rîndul ei, activitatea obștească trebuie desfășurată în așa fel ca să nu te rupi de problemele de viață și familie. Este greu, dar drămuind timpul poți avea satisfacții în toate sensurile. Nu-i voie să te pierzi în nimicuri, care frînează reușitele.

— Să revenim la echipa de fotbal „U" : cum apreciați evoluția ei în turul recent încheiat ?

— Folosind o metaforă de matematician, ca o sinusoidă, cu un început mai modest, încheiat cu o spectaculoasă ascensiune ancorată pe locul cinci al clasamentului. În altă ordine de idei, de locul cinci sînt mulțumit. De comportarea echipei nu pe de-a-ntregul, deoarece consider că se putea face și mai mult avînd în vedere lotul. Echipa noastră era în măsură, indiscutabil, să se „exprime" mai bine. Sînt împotriva ideii vehiculate în anumite cercuri că „U" este cam „subțire". Cu ce este ea mai „subțire" decît F. C. M. Brașov ? În ciuda unor repetate accidentări a cîtorva din jucătorii de bază, „U" putea mai mult, dar mai avem și noi lipsuri.

— Adică ?

— Încă mai există un decalaj între cele două compartimente de bază : în timp ce apărarea ocupă locul trei, după Universitatea Craiova și Dinamo, în privința golurilor primite, înaintarea se găsește, cu cele 19 goluri marcate în 17 etape, pe locul cinci ...din coadă. Echipa păcătuiește, nepermis, la capitolul finalizare, dovadă concretă a zecilor de ratări din această toamnă fiind victoriile la limită (excepție doar scorul de 4—1 în partida cu F. C. Galați și 2—0 cu Progresul-Vulcan). În rest, victorii cu 1—0 sau 2—1. Aș mai putea aminti pripeala, lipsa de calm și răbdare în fața unor echipe care se betonează — mă refer la jocurile lor din deplasare — fapt care ne-a costat în această toamnă 4 puncte. Noroc că le-am recuperat cu cele două victorii de la Baia Mare și Hunedoara. Sînt cîteva din lipsurile care au frînat echipa să se exprime la adevărata sa valoare. Sînt lipsuri pe care le cunoaștem cu toții — conducerea tehnică, jucători și secția — obiectivul major al nostru, al tuturor celor de la „U" constituindu-l lupta pentru eliminarea lor, astfel ca echipa să capete personalitate.

— Ce jucători remarcați în mod deosebit pentru reușitele din tur ?

— Pe toți, fiindcă toți alcătuiesc echipa și echipa este expresia valorii lor.

— Cum considerați revenirea lui Țegean în sînul echipei în care a debutat în divizia A ?

— Extrem de utilă. Aveam nevoie de un jucător cu clarviziune, serios, harnic și disciplinat, adevărat exemplu pentru mai tinerii săi coechipieri. Ne bucură mult faptul că la 32 de ani Țegean arată o formă constant bună, dovadă și locul întîi ocupat în topul ziarului „Sportul", că în el am găsit un bun coordonator de joc.

— Despre publicul spectator clujean cîteva cuvinte.

— Un public exigent și bun cunoscător, căruia-i mulțumim pentru sportivitatea de care a dat dovadă, exprimată prin cele 8 note de 10 și una singură de 9 în partidele susținute acasă de „U", public situat pe locul 1 în „Trofeul Petchovschi". Ne mîndrim cu corectitudinea publicului clujean, cu obiectivitatea sa. Jucătorii au totuși o doleanță pe care îndrăznesc s-o adresez publicului spectator clujean : uneori, în această toamnă, s-a întîmplat ca în momentele de derută ale echipei, dominată fiind — fiindcă într-un meci sînt și astfel de momente — tăcerea de gheață a tribunelor să se răsfrîngă negativ în prestația jucătorilor (mulți dintre ei reușind evoluții mai bune în deplasare). Or, se știe ce mult înseamnă cel de-al 12-lea jucător, publicul, mai ales în momentele de cumpănă. Adresînd această doleanță publicului, jucătorii lui „U" îi asigură pe cei care vin să-i vadă că pentru sezonul de primăvară echipa se va pregăti cu migală și seriozitate demonstrînd astfel că locul 5 ocupat în clasamentul turului n-a fost întîmplător.

VICTOR MOREA ■

„Adevăratul decor al Daciadei nu este cel al anotimpului, ci al unei cît mai largi participări !"

— interviu cu tovarășul Nicolae Mureșan, prim-vicepreședinte al C.J.E.F.S. Cluj

— Să înțelegem, stimate tovarășe Mureșan, că actuala ediție de iarnă a „DACIADEI" are înscrise în agenda sa obiective de mai întinsă cuprindere față de edițiile precedente ?

— Obiectivele sînt mai multe și mai variate tocmai pentru a putea materializa caracterul de masă al întregii acțiuni accesibile, practic, tuturor vîrstelor și domeniilor de activitate. Înainte de a fi o ambianță propriu-zisă de întreceri, „DACIADA" trebuie înțeleasă ca o ambianță generoasă de participare. Dezideratul acesta ne străduim să-l lămurim pentru cît mai multă lume.

— Ce a început și ce n-a început din calendarul de iarnă al „DACIADEI" ?

— Luînd-o puțin înaintea acestui calendar, agenda activităților specifice iernii a cuprins chiar din start și disciplinele gheții, ale zăpezii. Problemele nu-s puține și nici ușor de rezolvat. Dar soluții se găsesc pentru fiecare caz în parte. Important este că pînă acum au fost „puse în mișcare" 218 acțiuni din cele 230 înscrise în programul „DACIADEI" de iarnă în județ. Cu mențiunea că trebuie să facem totuși o distincție geografică între zona de munte și celelalte.

— Au trecut cîteva săptămîni de la debutul actualei „ediții albe". Concret, prin ce acțiuni, inițiative se menține ritmul ei de tinerească vitalitate ?

— Mai întîi, prin întreceri devenite tradiționale, apoi prin altele pe cale de a dobîndi curînd asemenea caracter. Inițiative frumoase apar pretutindeni, ceea ce nu face decît să ne bucure și, într-un fel, să ușureze munca noastră de organizare. De pildă, asociația sportivă „ARMĂTURA" a inițiat desfășurarea unui turneu de handbal. Apoi, la A.S. „INDUSTRIA SÎRMII" din Cîmpia Turzii au avut loc și vor continua întreceri la volei, baschet, popice, în timp ce la C.S.M. Cluj-Napoca tenisul și șahul atrag, ca de obicei, un mare număr de tineri și vîrstnici. Cît despre preocupările asociațiilor sportive „RECORD" și „CLUJEANA", ele se identifică în mod constant cu adevărate minicampionate pe întreprinderi sau secții. Trebuie să mai amintesc aici „CUPA ȘCOLARULUI" la schi, „CUPA MICILOR VÎNĂTORI DE MUNTE", „CUPA PELAGHIA ROȘU", ce vor aduce la start, în Apuseni, elevi de pe raza mai multor județe.

— Solicitările, după cîte bănuim, nu sînt numai de ordin competițional în cadrul „DACIADEI", așa-i ?

— Desigur nu orice acțiune trebuie să se finalizeze obligatoriu într-un clasament, pentru că o parte însemnată a eforturilor noastre este consacrată și unor cicluri de inițiere la înot, schi, patinaj. Atenție sporită acordăm gimnasticii în producție, de ale cărei binefaceri se conving tot mai mulți. Nu mai este un secret pentru nimeni că și gimnastica de întreținere a cîștigat numeroși adepți. Concomitent, se știe, reprezentantele noastre în campionatele divizionare alcătuiesc un alt eșalon valoric, despre care se relatează frecvent în presa de specialitate. Toate acestea presupun obiective, obligații din partea noastră. Sîntem hotărîți însă să îndeplinim fără rabat sarcinile ce ne revin și pentru această perioadă și să ne situăm astfel pe o poziție cît mai avansată în ierarhia republicană a „DACIADEI ALBE".

TEODOR MATEESCU ■

Miniautomobilele din Turda

Cu discreție și modestie, deopotrivă cu pasiune și hărnicie, de mai bine de un sfert de veac își desfășoară activitatea, la Turda, o secție de modelism în cadrul A. S. Cimentul. Nu este o simplă îndeletnicire de rutină, ci o creație de performanță cu un bogat palmares de titluri și trofee, cu frecvente participări în arena internă și internațională. Creația propriu-zisă o constituie navomodelele, aeromodelele și automodelele, acestea din urmă alcătuind un veritabil parc de mașini miniaturale de felurite tipuri și culori. Animatorul modeliștilor turdeni este maestrul sportului Gheorghe Barbu, priceput pedagog și tehnician, deținător al unui strălucit bilanț de medalii.

Sînt totuși puțini cei care știu că, în fiecare an, se desfășoară la noi un campionat republican de automodele ce prilejuiește întreceri strînse între nenumărate tipuri de minimașini cu viteze amețitoare. De pildă, la clasa „automodele captive tractate prin elice aeriană", categoria seniori, Gh. Barbu a cîștigat titlul de campion al țării, imprimînd mașinii sale nu mai puțin de 144 km/h ! În febrilă căutare de soluții pentru asemenea performanțe, campionul și-a format o mică pleiadă de constructori, ale căror nume s-au impus repede între laureați. Eugen Socaciu, Crișan Galu s-au situat pe locurile de frunte ale întrecerilor republicane la tineret și juniori, dar mulți alții se înscriu pe un simbolic panou de onoare al ingeniozității tehnice. Se cuvine subliniat faptul că reprezentanții A. S. Cimentul Turda au cucerit titluri de campioni și în clasamentul general pe echipe, probînd prin aceasta un autentic potențial de creație colectivă. Cum e și firesc, ei sînt preocupați în prezent de îmbunătățirea randamentului competitiv al modelelor „clasice", precum și de lansarea unor noi modele cu parametri superiori de concurs.

Se poate afirma deci că „producția de serie" a miniautomobilului de Turda continuă și ea ținteșe, cu siguranță, noi succese în 1981, cînd va avea loc a XIII-a ediție a campionatelor naționale de modelism.

M. TEODOR ■

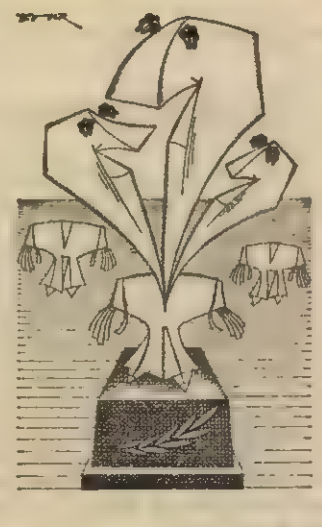

Desen de OCTAVIAN BOUR ■

DOCUMENTE ALE UNEI MARI CONȘTIINȚE

După cum s-a văzut și din discursurile politice inserate în această pagină, față de primejdia externă (cu agenturile ei interne) ce amenința independența națională și integritatea teritorială a României, Nicolae Iorga a înțeles că poporul nostru trebuie să fie aflat strins unit, într-o unitate indestructibilă, de monolit. Un asemenea rost încearcă să atribuie marele istoric, în principiu, și noului regim politic instituit în februarie 1938 ; dar cu cîte vămi și popasuri o face, sfîrșind prin a declara — în memorabilele Consilii de coroană din vara lui 1940 — cît de amarnic îi fuseseră înșelate credințele.

Iată numai unul din exemplele care probează atitudinea refractară a savantului față de practici ale dictaturii regale. Notabila intervenție s-a petrecut în preajma alegerilor pentru parlamentul earlist. Citâm din scrisoarea ce i-o adresează (la 17 mai 1939) primului ministru Armand Călinescu : „Iu ajunul plecării, de la care nu mă pot sustrage, țin să-ți spun că din conversația cu d-ta asupra formațiunii Senatului nu trebuie să reții că eu aș fi dispus a-l prezida, oricare ar fi caracterul operațiilor electorale. Amestecul «Frontului» (renașterii naționale — n.N.) e desigur pentru ele un viciu și de aici pot ieși lucruri neplăcute, poate chiar grave. Cred însă că ele s-ar putea evita, spre binele țării. Și iată cum : Această alcătuire (Frontul renașterii naționale — n.N.), pe care și în prezența m.s., am arătat-o ca o soluție oarecare, prinsă într-un moment de nehotărîre, nu poate înlătura pe nimeni... Dacă, socotindu-se ca un simplu birou electoral adaus, el ar semnala numai incompatibilitățile, ca o datorie cetățenească a sa, lucrul ar fi acceptabil. Altfel, fii sigur că vă pregătiți mari greutăți pe care violența nu le va putea stăpîni".

Scurt timp după aceasta, Nicolae Iorga va fi nevoit să mărturisească în fața noului for parlamentar : „Dar ceea ce mi se spusese, înainte de plecarea mea în străinătate, că rolul «Frontului» în alegeri se va mărgini la o simplă semnalare a incompatibilităților, aceasta din nenorocire nu s-a făcut".

Nicolae Iorga nu a descurajat nici de astă dată. El va încerca să imprime în cadrele noului Senat o conduită care să fie cît mai aproape de „expresia voințelor libere ale națiunii". Or, acest lucru se degajă cu toată limpezimea din discursul de răspuns la alegerea sa în demnitatea de președinte al Senatului. Alertați, Carol II și anturajul său politic — interesați să facă din Parlament o parodie-anexă a regimului de dictatură regală — pun la cale înlocuirea imediată a aprigului prezident ; în care scop, ei „îndrumă" senatorii să voteze împotriva Regulamentului de funcționare a Senatului — elaborat în spirit novator de o comisie ce-l avea în frunte pe însuși Nicolae Iorga — și-l obligă pe proaspătul președinte (în ședința imediat următoare, la 13 iunie) să-și prezinte demisia, deoarece nu înțeleges să diriguiască dezbaterile parlamentare „altfel decît după ideile pe care le-am enunțat în cuvîntarea mea (de alegere — n.N.) și care sînt la baza vieții mele politice, sprijinite pe păstrarea ordinei în folosul nației, care altfel poate cădea în păcate mai grele decît ale vechiului regim".

Încheiem, deci, ciclul **ultimelor** discursuri politice ale lui Nicolae Iorga — generos găzduite de revista „Flacăra" — redînd (aproape integral) mult-semnificativul cuvînt pe care l-a rostit la data alegerii sale, în aplauzele unanime ale asistenței, drept președinte al Senatului — vineri, 9 iunie 1939.

STELIAN NEAGOE

„Credința mea nezguduită pe care o aduc aici"

N. Iorga : D-lor senatori..., în ceea ce privește aclamațiile dv., care s-au îndreptat către fostul președinte al Camerei (N. Iorga a fost președintele Camerei deputaților a întîiului parlament al votului universal din România, sesiunea noiembrie 1919— martie 1920 — n.N.), din momentul fericit cînd s-a făcut unirea tuturor provinciilor românești, amintire neuitată pentru mine și neuitată pentru toți acela dintre dvs., care au fost acolo și au colaborat la acest act mare, național, în ceea ce privește aceste simpatii pe care mi le-ați arătat, unii dintre dvs. pe care v-am cunoscut mai bine, mi le-ați mai arătat o viață întreagă și le-ați fi arătat poate și cu mai multă hotărîre, dacă nu v-ar fi legat anumite lucruri care aparțin acum trecutului. În ceea ce privește aceste simpatii, să mi se dea voie să le consider ca venite de la două pături ale vieții noastre politice. Una dintre dînsele este veche, și am putea zice că se încheie peste cîțiva ani, împreună cu puținele noastre de muncă, și împreună cu marginile hotărîte de puteri mai mari decît ale noastre, ale vieții noastre însăși.

Dvs. ați voit să prezidez Senatul... și să mi se dea voie să cred că această prezidare nu este o jucărie de o lună de zile; voi căuta ca în Regulament (de desfășurare a lucrărilor Senatului — n. N.) să se stabilească și o statornicie a prezidării Senatului, ca să nu mai fie, cum era odinioară, la dispoziția tuturor ambițiilor și tuturor intrigilor, de cîte ori era o nouă chemare a acestei Adunări. Dvs. ați voit ca un om, care a trăit o viață grea a Nației, care s-a împărtășit de greutățile acestei vieți și care a primit asupră-i toate suferințele, de multe ori toate mizeriile acestei vieți, să fie aici în această clipă, pe care, cum vă spun, pe care o socotesc nu un moment trecător, la discreția tuturor ambițiilor care pîndesc și care nu pot urla minia lor împotriva schimbării îndeplinite...

Mulți dintre dvs. sînteți oarecum frații mei de viață politică, dacă nu, din cauza împrejurărilor politice, și de partid pentru a ajunge unde am ajuns. Dar, deși această adunare este socotită ca reprezentînd oameni în vîrstă, fețele multor dintre dvs. arată că nu este așa : dvs. reprezentați o maturitate, care n-are face cu bătrînețea. Și atunci să-mi dați voie să recunosc printre mulți dintre dvs. pe foștii mei elevi de odinioară...

Deci, culeg din aceste însemnări ale mele, cîteva alte idei, care aș dori să fie exprimate în acest moment.

Iată, eu cred să alegîndu-mă pe mine, dvs., n-ați voit numai să onorați generația, acum mai mult decît încărunțită, din care fac parte. Dvs. ați voit să aduceți un omagiu intelectualității acestei țări, din care, într-un loc foarte modest, fac și eu parte. Și cred că este foarte bine că Senatul a luat hotărirea și pe această bază.

D-lor senatori, noi trăim într-o vreme, pe care istoria liberă și curajoasă de mai tîrziu, o va numi aspru în afară de bunăvoințele, care au fost și la noi și care ne-au adus aici, dar, dacă privesc lucrurile în general, pretutindeni, la toate popoarele, în toate țările, noi trăim într-o epocă de scădere a omenirii. Ceea ce este în România astăzi, nu înseamnă decît tocmai una din mișcările prin care omenirea încearcă să se ridice din nou la ceea ce a fost odinioară, și dacă se poate să întreacă aceea ce a fost la vremea ideologiei oamenilor care credeau în crezul lor și care erau în stare să-l realizeze altfel decît pe căile unei revoluții sîngeroase (legionare — n.N.) și pe căile desființărilor brutale a voinței naționale.

Noi trăim într-o epocă în care unealta pe care am creat-o a pus stăpînire pe noi și nu avem destulă putere a-i aminti că noi sîntem creatorii ei și noi avem dreptul de a o întrebuința în marginile gîndirii noastre, care gîndire este mai puternică și întrece orice...

Eu vă mulțumesc, cum vă mulțumesc și pentru generația mea pe care ați binevoit s-o onorați.

Vă mulțumesc pentru această lume de profesori, de scriitori, de artiști, de gînditori, care nu este drept să fie așezată pe ultima treaptă de sărăcie și de umilire a unei vieți care există prin credință, prin muncă și care nu poate trăi decît prin lumina ei.

Cred însă că în hotărirea dvs. a stat puțintel și dorința de a onora o lungă luptă împotriva vechii organizații de partid.

Cred că acesta este sentimentul dvs. al tuturora, chiar și al celor ce, împiedicați în voința și în rîvnirea dvs., v-ați găsit prinși fără voie, prinși în această organizație.

S-a spus mult rău despre partide în ele însele, și sînt dintre aceia care cred că poate cel mai bun mijloc de a distruge partidele este să mai creezi încă unul, mai mare decît celelalte.

Vă mărturisesc că nu este credința mea, care nu merge nici la limitarea factorilor politici printr-o nouă creație, dar nu merge nici către tăgăduirea oricării idei de grupare a unor oameni onești, inteligenți și muncitori în jurul unei credințe.

Credința nu se poate scoate din inimile oamenilor și nimeni nu poate uita un trecut în care a fost soldat credincios al unei idei.

Dar să-mi dați voie : cum încă de la 1907 în toate parlamentele am manifestat această părere, să-mi dați voie și acum să o manifestez...

Nu s-au desființat partidele care erau (prin lovitura de stat din februarie 1938 — n.N.), ci au încetat de a exista partidele care nu erau. Acesta este adevărul.

Nu este de ajuns să se adune un șef cu autoritate împreună cu oameni care înțeleg să beneficieze de autoritatea lui..., nu este de ajuns să existe o strînsă asociație de oameni care să se satisfacă reciproc prin îndestularea ambiției și poftelor lor, pentru ca să se spuie că am avut partide.

În trecutul țării noastre am avut tovărășii boierești pentru putere, pînă la Regulamentul Organic. Pînă în vremea Regulamentului Organic n-a fost altceva decît o funcționărime boierită care se prindea în dregătorii.

Constituția de la 1866 a găsit o... boierime care nu și-a știut menține rolul. Era înstrăinată prea mult ca să poată domina țara. Dacă ar fi fost mai mult români și mai puțin supuși unor influențe străine, ea ar fi dominat istoria politică a României...

Constituția de la 1866 a găsit un partid (cel liberal — n.N.) ieșit din nobilele aspirații naționale, dar și el impiedecat de un crez internațional mazinian, care de la republică a trecut la monarhia constituțională și a ajuns cu o singură condiție : să asculte de cei care au creat-o. Acesta este adevărul.

Revoluționari pe jumătate pocăiți și nobili cavaleri ai evului mediu românesc care își opriseră locuri de conducere, aceasta nu formează două partide (adică partidul liberal și cel conservator — n.N.).

...Căci organizația cu două ideologii în aparență deosebite, în fond era una și aceeași... Dar monarhia constituțională era viciată în ea însăși, într-o constituție străină de acest popor și străină de toate tradițiile lui, traducere de cîteva ceasuri, într-o noapte zbuciumată, în așteptarea unui suveran...

Constituția unui popor... iese din ceea ce reprezintă vitalitatea națională.

Păcatul cel mare al Constituției de la 1866 este că a plecat de la un club, a intrat într-o adunare care pecetluia trădarea, dărîmarea tronului lui Cuza-Vodă și nu a avut... nici legătură jos, cu poporul, care gîndea altfel, nici legătură cu trecutul, care ori ce am face, ne va domina totdeauna, se va întoarce peste formele noastre trecătoare la necesitățile lui permanente.

Acesta este adevărul.

Astăzi avem... națiia, care a dovedit-o... prin admirabila înfățișare a țărănimii noastre, a dovedit-o la jumătatea lunii martie (la 15 martie 1939 armatele hitleriste cotropesc Cehoslovacia ; în aceeași zi se decretează mobilizarea parțială a armatei române ; Partidul Comunist Român adresează întregului popor român un apel prin care îl cheamă să se ridice la luptă împotriva pericolului hitlerist, considerînd că un război împotriva agresiunii fasciste și pentru apărarea independenței naționale, a frunțariilor țării este un război drept — n.N.), cînd ei, sutele de mii de țărani, s-au înfățișat gata de jertfă contra oricărui dușman, disprețuind calculele lașe sau interesate, care au existat, pe care istoria le va osîndi și s-au întors de acolo cu o nouă siguranță, cum o spuneam acum cîteva zile la Paris, cînd arătam că apărarea noastră ne-o datorăm nouă înșine și nu am cerut nimănui nici un ajutor. Că ne-am dat seama că marea noastră prietenă, Franța, avea greua sarcină de a se apăra pe ea însăși. Atunci, clasele adînci ale acestui popor, adevărații țărani ai adevăratului țărănism moral, din inimile milioanelor care formează România, aceștia au stat zid la granițe și cîți au plecat au plecat cu părerea de rău că nu au putut bate pe aceia care ne-au jignit și au tăgăduit drepturile noastre.

Iată, d-lor senatori, care este numai unul din sensurile acestei alegeri, dar care este și credința mea nezguduită pe care o aduc aici.

M-am simțit dator cu această declarație de sinceritate. Cui îi place de dînsa mă va menține, cui nu-i place de dînsa este liber oricînd să-și aleagă un alt diriguitor al acestor dezbateri, care nu ar avea credința pe care, cu toată puterea sufletului meu și din tot ce s-a adunat din lungul vieții mele, am ținut să o afirm aici.

Domnilor, mai am ceva de adăugit. În ceea ce privește rosturile noastre viitoare, rosturile noastre comune, eu vă aduc un lucru, un lucru pe care-l datoresc chemării, aș zice chiar meșteșugului, poate mai bine și decît chemării și meșteșugului, obișnuinții mele de istoric. Eu nu am dușmănit, nu am lingușit niciodată pe nimeni, de sus pînă jos sau dacă voiți de jos pînă sus, într-o țară unde s-a trecut foarte dese ori de la îngenunchiere la insultă și în ceea ce privește cea mai înaltă autoritate a statului și cea mai deplină întrupare a nației. Am văzut trecînd înaintea mea, de la cele cîteva milenii de ani care nu se pot socoti ale preistoriei, pînă în momentul de față, am văzut trecînd atîtea lumi, atîtea națiii — unele sînt, altele nu mai sînt — am văzut ridicîndu-se și prăbușindu-se atîtea împărății, încît am credința nezguduită că toate imperialismele care s-ar încerca vreodată în omenire contra dreptului și contra necesităților morale ale națiilor se vor prăbuși. Este numai un număr de ordine pe care-l pot adăugi pe lîngă numărul de ordine al tuturor monarhiilor de silă care s-au prăbușit pînă acum și au ieșit totdeauna numai nobilele organizații de drept, sprijinite pe ce este mai esențial în dreptul național. Dar străbătînd atîta lume și atîta omenire și văzînd și cum se ridică ideile și cum cad, înțelegînd psihologia foarte complicată din care se face omul și în care nimeni nu este cu totul bun și nimeni nu este cu totul rău și în care în toate afirmările cele bune este și o parte de greșeală și în toate greșelile este tot ceea ce trebuie pentru a le îndrepta, eu nu sînt capabil de a aduce o altă pasiune decît pasiunea pentru interesele fundamentale ale țării și ale națiunii.

Încolo, eu am prieteni personali. Prietenille mele politice au fost totdeauna foarte puține, fiindcă eu le-am voit puține. Iar de jigniri, nu m-am ținut niciodată. Cine și-a făcut o plăcere de a mi le da, îi mulțumesc fiindcă a fost foarte interesant pentru mine. Dar urme dintr-acestea nu mi-au rămas. Așa încît prezidarea mea, vă asigur, va fi o prezidare de deplină dreptate. De aceea, eu mă adresez, peste dvs., cei prezenți și la cei care sînt absenți (unii lideri ai partidelor „istorice" — n.N.), pentru a le spune de aici, cred și în numele dvs., a le spune un lucru, care nu este numai sincer pentru mine, dar este în același timp foarte folositor pentru țară : Ce îi oprește de a fi aici, cu noi ? Aceasta este întrebarea. Anumite forme ? (condiționarea participării la lucrările Senatului în uniforma Frontului renașterii naționale — n.N.). Ce plătesc formele acuma, cînd se joacă soarta însăși a națiunilor și dăinuirea statelor ? Cînd noi stăm cum am mai spus-o și altă dată, cu fața înaintea — nu aș zice a dușmanului sau a dușmanilor — ci stăm cu fața înaintea primejdiei ? Cum, nici la un ceas ca acesta nu poate uita cineva anumite guvernări trecute, care s-au dovedit deseori total incapabile de a rezolva chestiunile cele mari ale țării ? Nici acum nu se pot uita anumite satisfacții de iscăliturі, de automobil, de remunerație și de călătorii ?...

Conspirațiile ridicole, am văut din acestea în toate frondele, dar nu am văzut niciodată ca eroii frondelor să lasă altfel decît cu discreditul, pe care în chip larg li-l atribuie istoria. Și, în sfîrșit, încă un lucru : Eu nu consider această adunare ca un lucru de suprafață, ca o îndeletnicire pentru puterea executivă... Noi nu sîntem pentru a-i schimba, a-i răsturna pe d-lor de pe banca ministerială, și nici d-lor nu sînt pentru a hotări ceea ce va pleca din însăși voința noastră.

Acesta îmi este crezul și este crezul oricărui om cuminte.

S-a făcut la noi greșala de a crede că trăim într-un stat de parlamentarism, că Parlamentul guvernează. Nu poate guverna, pentru că Parlamentul nu este putere executivă. Că, acum, puterea executivă, în unele împrejurări, ajunge să înlocuiască puterea legislativă aceasta se datorește numai faptului că oamenii noștri politici au dus tot mai jos, tot mai jos, siguranța unei vieți politice normale, pînă s-a ajuns acolo că o bandă sîngeroasă (legionară — n.N.) putea să ajungă stăpînă pe România... Dar dacă Parlamentul, — nu parlamentarismul în sens de putere care înlocuiește puterea executivă — că Parlamentul este o necesitate, aceasta trebuie să fie credința oricărui om prudent, fiindcă mai bine e ca toate chestiunile să fie aduse aici, toate interesele adevărate, interese corporative în momentul acesta, reprezentînd însăși munca națională, este mai bine ca toate interesele să fie lămurite aici, este mai bine ca orice opoziție să-și aibe glasul în cuprinsul acestei adunări legale, decît să se găsească cineva pe de o parte ca un guvern care caută un sprijin național și nu știe unde să-l găsească și de altă parte înaintea unei mulțimi nelămurite care vede fantasme pretutindeni și se îndreaptă deseori după sfaturile acestor fantasme, care duc către tulburarea societății și, în împrejurările de astăzi, către ruina statului.

Eu cred în rostul acestei Adunări și sînt sigur că nu voi avea s-o apăr împotriva nimănui, dar vă rog să fiți siguri, că este în mine destulă hotărîre tinerească la vîrsta mea, pentru a fi apărătorul Parlamentului împotriva pasiunilor care ar veni de sus și împotriva oricăror altor încercări...

Cu acest gînd, d-lor senatori, încep o președinție pe care o doresc să nu fie altceva decît colaborarea mea necontenită la tot ceea ce este ca inteligență, ca putere de muncă și fireste ca iubire de țară și de neam, în sufletul fiecăruia dintre dumneavoastră.

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanșa prin artă (IV)

„Din motive obscure, pe cel de care am fost cel mai mult legat nu l-am văzut decît ca într-o oglindă"
(Van Gogh)

Fiul deșertului

2.

Van Gogh. Autoportret

Poate nu întîmplător secolul nostru care e departe de a fi inocent vorbește totuși atît de mult despre drama lui Van Gogh. Desigur, tăcerea e în genere mai decentă. Dar ea ne învață prea puțin. Și sînt momente cînd morala trebuie căutată la toate răspîntiile pentru a ne continua drumul. Înapoi în insulele l pare să fie îndemnul cel mai des auzit în acest secol în care, se zice, Sisif i-a luat definitiv locul lui Prometeu, iar artistul e sfătuit uneori, ironic, să nu uite că într-o perlă lucrul cel mai important este grăuntele de nisip. Unui asemenea îndemn nu-i poți răspunde numai printr-un refuz de principiu. E nevoie de mai mult. Lumea nu trăiește „mai muzical" azi decît a văzut-o Van Gogh. Nici soluția de a învinge singurătatea printr-o tandrețe spontă nu e un remediu la îndemîna oricui. Dealtfel, mai multă dragoste nu înseamnă mai multă dreptate, cei cinici profită, chiar, de naivitatea celor care nu se pot descurca decît iubind. În schimb, nu e prea greu să ne dăm seama că un artist trebuie să știe să-și suporte singurătatea și pe de altă parte s-o limiteze. El trăiește la jumătatea drumului dintre reculegere și frumusețea de care are nevoie orice om ; nu poate uita cu totul de acea parte din sine care vrea să-l tragă înapoi, dar nici nu-i poate ceda renunțînd să mai audă și să se facă auzit. Și iată-ne revenind la singurătatea lui Van Gogh : ce deșert e acesta care se deschide mereu spre lume și care numai în fața morții se resemnează să rămînă deșert ? Nu cumva compasiunea, singură, riscă să nu înțeleagă mare lucru ? Dar nu cumva admirația riscă să binecuvinteze o singurătate atît de generoasă cu arta ?

Poate că rămînînd la Paris, iubit, înconjurat de prieteni, de interes, Van Gogh n-ar fi dat acea uluitoare avalanșă de capodopere din ultimii săi ani de viață care reprezintă, de fapt, eternitatea lui. Totuși, cum să motivăm nedreptatea care i se face unui artist prin faptul că, în loc să-l îngenuncheze, ea îi sporește forțele înainte de a-l ucide ? Nu există singurătăți binecuvîntate și nici cinism salutar. Van Gogh dovedește numai că există caractere care reușesc să-și facă deșertul fertil și că arta se poate hrăni în același timp din frumusețe și din suferință.

Rembrandt a fost la fel de singur la un moment dat, dar el cunoscuse înainte succesul, tinerețea, iubirea ; avea cel puțin amintiri ; în vreme ce Van Gogh tîrăște după el de la început un deșert, încît îți vine să crezi că și amintirile îi lipsesc. Cu ochii înflamați uneori de efortul de a privi mult timp în lumină și cu acea mască de indescriptibilă tristețe care i-a impresionat pe cei ce l-au cunoscut, el și-a jucat drama și și-a cucerit nemurirea pe o scenă complet goală. Cu atît mai limpede se vede însă că în acest deșert el încearcă să aducă singura frumusețe care i-a mai rămas : aceea a artei. Și ce lecție de curaj ne întîmpină oricînd unde totul se află la egală distanță de disperare și dragoste ! Nicăieri, Van Gogh nu-mi apare mai impunător ca în singurătatea lui cea mai rea. Departe de orice zgomot, el își aude parcă mai bine vocea interioară. Și cu cît e mai singur, geniul său strălucește mai puternic și mai nestingherit. S-ar spune că singurătatea îi e chiar de ajutor. În deșert, nimic nu-l mai încurcă. Își poate trăia drumul drept. Poate înainta fără nici un ocol spre țintă, spre absolut. După ce și-a ruinat sănătatea, posibilitatea de a avea o familie și prieteni, de a trăi o viață adevărată, poate să nu mai facă nici un compromis. Nu mai trebuie să împartă cu nimeni ceea ce i-a rămas. Întreaga lui tristețe și întreaga lui sete le poate închina acum artei. Nu-l așteaptă niciodată nimeni, astfel că poate rămîne în cîmp, în fața șevaletului, cît dorește. O zi întreagă, pînă simte că îi vijîie capul. Dacă vrea, iese și noaptea, să picteze cerul înstelat. În fond, n-are pe cine cruța, va putea deci să fie necruțător cu el însuși. În deșertul său, Van Gogh își aparține în întregime. Fără martori, poate păși pe cărarea subțire dintre moarte și absolut. Nimeni nu se va spăria de îndrăzneala sa. Și nimeni nu-l va striga din pricina asta să se întoarcă. N-are de ce să ezite și de ce să se menajeze. După ce i-a luat aproape totul, deșertul îi îngăduie să dispună cum vrea de ceea ce i-a lăsat. Singurătatea care l-a frustrat atît de grav îi dă pînă la urmă o libertate totală. Poate sta nemîncat, se poate surmena în voie, nimeni nu-l oprește să-și mocine forțele și să adune tablouri într-un ritm infernal, cum istoria artei n-a mai văzut încă. Poate picta uneori și două tablouri pe zi. N-are cine să-i reproșeze tensiunea în care trăiește. Dealtfel, e zorit. Parcă presimte că are puțin timp. Vede din ce în ce mai clar și arde din ce în ce mai lipsit de precauții. Uneori, tresare din această febră. „Poate-i mai bine să caut un dram de prietenie și să trăiesc de pe o zi pe alta", Apoi își reia penelul. Ce rost mai au dilemele cînd nu mai există drum înapoi ?

Și pe urmă, în labirint, (Van Gogh trăiește în plin soare ca în labirint) pe același drum se ajunge la moarte și la iubire. Iar pentru cei care n-au avut șansa sau n-au izbutit să se cheltuie în formele obișnuite de a iubi ale unui om, arta e, poate, mai presus de orice, chiar un mod de a iubi. Cu dinții strînși dacă trebuie, dar de a iubi.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

THEODOR CORNEL (II)

Nu mai insist asupra catalogului Muzeului A. Simu, alcătuit în 1910 de Theodor Cornel — după cele mai judicioase și mai exigente legi ale lui, care se practică și azi în lucrări similare — fiindcă el n-ar mai avea decît sensul unei atestări, adică al unui document, pentru un eventual istoric de artă ispitit să afle unde poate fi cercetată în ansamblul ei, toată agoniseala de-o viață a fondatorului și a donatorului. Nici asupra construcției în sine a clădirii — una din podoabele arhitectonice ale Bucureștiului — care e la un trecut ireversibil și care, dacă privim vechi fotografii, nu mai stîrnește — esteticește grăind — decît melancolii. Și nu vreau să încerc aprecieri privind studiile lui de istorie literară ori restrînsa creație de poet și de prozator — poet și în proza sa — căreia dacă ar fi să-i aduc o obiecțiune e că în preocupările lui de a repudia tiparele vetuste, șabloanele și de a deschide pîrtii spre curente noi și spre modernitate, era tentat uneori să forțeze vocabularul, fără însă să-i altereze cu nimic sensibilitatea și intuiția, judecățile și valoarea. Ci mă voi mărgini să stărui esc mai mult și să-l însuflețesc pe criticul de artă care îi întregește portretul. Nu mai înainte însă de a reproduce din nou cîteva rînduri, din cuvîntul de adio, citit de Tudor Arghezi la înmormîntarea lui : „Ne uitam într-o zi amîndoi la vîrfurile catedralei Notre-Dame. Sînt aproape șase ani de atuncea, era prin decembrie și era cam pe la prînz. Cornel ducea subsuoară un ghiozdan de cărți și printre cărți proviziile pe ziua aceea : șocolată și franzele. Era masa lui obișnuită : un baton de șocolată și două franzelute.

Frugal pînă la spiritualitate, muncind toate muncile, scotocind prin toate bibliotecile, dar vesel și volos, Theodor Cornel a trăit un șir întreg de peripeții realiste care îți evocă infernul Parisului, cu hohotul lui de trudă și de frămîntări, cu revoltele lui, cu ceața și ploile lui, cu podurile depărtate de peste Sena, sub care călătoresc, rostogolindu-se, învinșii către Morgă.

În același timp, Cornel întemeia o societate de belearte și sfîrșea de scris o călăuză amănuntită a Luvrului, lucrare de proporțiile unei enciclopedii.

„Ultimul său studiu a fost să se publice la noi în **Viața socială**. Vorbind despre Muzeul Simu, Cornel mai proclamă încă o dată, înainte de a închide ochii, dumnezeirea artei și în același timp valoarea educativă a celei mai frumoase colecții de la noi".

Și cu asta revin la Theodor Cornel, **criticul de artă** și trebuie să reimprospătez un episod din 1910, care face parte din istoria sculpturii și picturii românești. Se deschisese expoziția anuală a societății „Tinerimea artistică", unde a expus pentru întîia dată Constantin Brâncuși, piesa lui **Cumințenia Pămîntului**. Era după șase ani de la plecarea lui din țară, în condiții grele, făcînd drumul mai mult pe jos, cu obstacole și boală, ca să se stabilească la Paris. Brâncuși — e de la sine înțeles — nu era încă Brâncuși, care-și reducea opera printr-o stilizare continuă la pure efecte de materie, de volum și de ritm, dar îl vesteau. Și **Cumințenia Pămîntului** a stîrnit protestele pictorilor academici Nicolae Vermont, Arthur Verona și Kimon Loghi și a criticii oficiale în frunte cu Al. Tzigara-Samurcaș, iar de cealaltă parte a baricadei s-au situat I. Al. Steriade, Gh. Petrașcu, Cecilia Cuțescu-Storck și sculptorul Frederic Storck care au și demisionat din rîndurile societății „Tinerimea artistică", și Al. Vlahuță.

În circumstanțele acestea, Theodor Cornel publică în **Viața socială** nr 4 din mai 1910 o lungă și documentată analiză cu titlul „Îndrumări noi în artă" de unde spicuiesc : „În răstimp de doi ani, am văzut înflorind o nouă expresiune artistică susținută de elementele celei mai distinctive ale mișcării, de cele mai robuste talente pe care le avem. Bate de atunci o suflare de idealism și de avînt artistic, care umflă pînzele corăbiei ce poartă aspirațiile și speranțele celor „noi". Aceia care o propagă sînt : Const. Brâncuși în sculptură, d-na Cecilia Cuțescu-Storck, Iser, Camil Ressu, Petrașcu, Müntzner și întrucîtva Theodorescu-Sion în pictură. Dar dînșii sînt pe nedrept nesocotiți. Pe Brâncuși, unul din cei mai iubiți, pedantismul critic îl discreditează, dacă aceasta se poate numi discreditare, făcînd din el un „farsor" de prost-gust. I se impută că nu respectă „forma" și proporția corpului omenesc și că s-a întors la o artă arhaică, al cărui sens este altul. Astfel de imputări aberative ne fac să ghicim că simbolismul operei lui Brâncuși n-a fost deloc înțeles. **Cumințenia Pămîntului** este o creație de idee, o simbolizare intelectuală mai mult decît sculpturală, a primitivei așezări, ticsiri în viața universală, a principiului existenței. Forma aceasta indică o rusticitate naturală pe care o oferă omul de demult,mai apropiat de pămînt, decît omul modern. Simbolul, în artele plastice, este arta cea mai grea. Din cauza imediatei materialități, care atinge mai întîi simțurile și le impresionează ca formă și existență,- simbolul pierde, dacă artistul n-a știut să distrugă forma sau mai bine s-o reducă la cea mai esențială sintetizare materială, spre a impune cu putere, simbolizarea conceputâ. La Brâncuși găsim această grijă. Forma îl-a preocupat numai întrucît ea nu covîrșește această tendință. Opera lui Brâncuși se ține printr-o corelație strînsă între sensul ideii, atitudinea de repaos și mister, între armonioasa îmbinare de linii domoale (brațele, picioarele și soatele) și constructiva poziție a omului rustic. Acestei armonii Brâncuși i-a dat o vervă sobră sub cea mai desfidătoare disprețuire a formelor clasice".

Și ceva mai încolo va spune : „Lipsa de înțelegere și teama de noutate au făcut pe mulți să considere anapoda cea mai semnificativă îndemnare a artei. I-au speriat Parisul și centrele artistice de acolo iar un spirit mai critic afirmă că „asemenea produse exotice nu-și au rostul lor" la noi. Dar aceștia uită că exotismul lui Puvis de Chavannes și idealismul mitologic al lui Gustave Moreau au fost privite la fel în Franța cînd s-au manifestat. Seurat moare disprețuit de tot ce e în stare să spuie o prostie : Cézanne este dintre impresioniști acela care suferi cele mai grave și dureroase atacuri ; o lume întreagă s-a ridicat contra simplicității naive a artei lui „primitive". Cît e vorba de Paul Gauguin, dînsul întronează în Franța acea splendoare barbară a vieții tahitiene, acele picturi „exotice" care azi constituie podoabele colecțiunilor și muzeelor din Europa și care nu mai sperie pe nimeni".

Sper că nu s-a pierdut din vedere că Theodor Cornel și-a pus pe hîrtie gîndurile acestea în 1910. Și în același an în numărul dublu 5—6 din iunie-iulie al **Vieții sociale** și le continuă, răfuindu-se cu conducerea „Tinerimii artistice" și cu spiritul îmbîcsit și învechit care îi domină actele și hotărîrile, ca să spună : „Astfel se pomeni societatea „Tinerimea artistică" din cuminte ce se făcuse, cu o întorsătură aproape revoluționară care de fapt nu era nici în spiritul nici în năzuințele ei. Se găsea acolo un factor deosebit și cu totul opus firii ei, un artist înaintat — era acolo în adevăr Luchian dar dînsul cîștigase prin calitățile lui extraordinare o situație așa de specială, atît de personală lui — numai lui — încît arta viguroasă și plină de simțire pe care o expunea nu supăra cu noutatea ei estetică pe ceilalți. Luchian nu era dăunător nimănui, tocmai pentru că era prea mare. Luchian avea o cetățenie excepțională".

Puțin mai înainte, Theodor Cornel arată că supărau Iser și Cecilia Cuțescu-Storck, supăra Brâncuși **pe care nici criticii nici mulți artiști nu-l pricepeau**, supărau Petrașcu și Ressu, Theodorescu-Sion și Sirato și nu le mai strica rosturile cu tendințe opuse Abgar Baltazar **din nenorocire pierdut pentru artele noastre, căci moartea l-a răpit devreme**, că pe urmă să adauge „că peste Andreescu și Grigorescu nu s-a trecut nici ca tehnică, nici ca intensivitate de sentiment și că niment nu putea aștepta o evoluție și un progres de la **„artiștii-profesori"** pe mîna cărora încăpuse un clasicism fals și demodat".

În sculptură, admira realizările lui Ioan Georgescu și credea cu fermitate în plăsmuirile din marmură și bronz ale lui Dimitrie Paciurea și Frederic Storck.

Nu pot să mai redau din cronicile lui suculente și riguros exacte ca raționamente și observații alte mostre, care să-i ilustreze strădaniile și capacitatea, resursele de percepție și justețea diagnosticărilor, fiindcă spațiul nu mi-ar îngădui-o. Dar și așa cititorul își va da seama că a avut merite care se cuveneau semnalate și că în scurta lui trecere prin viață a lăsat destule urme care îi conferă dreptul să nu-l abandonăm nesfîrșitelor și iremediabilelor uitări. Și încheind aici, întreb dacă n-ar fi cazul ca un editor sensibil să-i tipărească măcar un volum, care să reunească pierdutele lui cronici de artă din ziare și reviste, studiile de istorie și de critică literară, ca și o culegere din cărțile lui de literatură. Ar fi un tardiv — un foarte tardiv — act de reparație și de cultură, venind după șapte decenii și pentru care aceia ce îl va împlini, va avea dreptul la recunoștința tuturor acelora care gonesc neistoviți, după azima inteligenței și după miresmele corolelor răsărite din rarul și bunul pămînt al gingășilor și al frumosului.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Mitleid

„Moarte-ai meserîa mea" și-a intitulat Merle cartea consacrată biografiei lui Rudolf Höss, fostul comandant al lagărului Birkenau-Auschwitz. Dar moartea era meseria tuturor S.S.-iștilor și, prin excelență, a celor din unitățile **Totenkopf**, care asigurau comanda și paza lagărelor de concentrare.

Conducătorii **Reich**-ului depuneau multă străduință pentru a face din fiecare S.S.-ist un om lipsit de scrupule, un sadic necruțător care să nu știe ce-i îndurarea, care să nu cunoască **das Mitleid**, mila.

În faimosul regulament al lagărului Dachau, care a servit drept prototip pentru toate lagărele de concentrare, era stipulată, ca principiu de bază, maxima **S.S.**-istă : „Toleranța înseamnă slăbiciune". Și zecile de mii de **SS**-iști din faimoasele **Totenkopfeinheiten**, unități cap-de-mort s-au dovedit intoleranți față de tot ce-i omenesc. **Das Mitleid**, mila, a fost smulsă din sufletele lor.

Hitler decretase fără echivoc : „Noi vrem să selecționăm o pătură de stăpîni noi, străină de morala milei..." Și, mai ales în lagărele de exterminare, **das Mitleid**, mila a fost exclusă cu desăvîrșire. Nimic din ce-i uman n-avea ce căuta în perimetrele delimitate cu sîrmă ghimpată. **SS**-iștii nu tresăreau cînd vedeau un deținut zbătîndu-se în ghearele morții, nici cînd se uitau la munții de cadavre. Nu-l impresiona cînd țîșnea sîngele din capul unui deținut izbit cu patul puștii, nici cînd la locul unei execuții în masă, băltoaca de sînge le ajungea pînă la bocanci.

Hans Schmehling, Kapo groparilor de la Mauthausen, chemat ca martor în fața tribunalului, a declarat : „Într-o după-amiază au sosit două mașini pline de trupuri omenești. Un camarad mi-a arătat că trei mai erau vii. I-am acoperit cu pături. Unul din ei s-a ridicat și a cerut apă".

Schmehling s-a adresat **SS-Scharführer**-ului Andreas Trum, șeful serviciului muncă, și i-a cerut aprobarea să-i ducă înapoi în lagăr pe cei trei.

SS-istul Trum, indignat că Schmehling a îndrăznit să apeleze la sentimentul lui de milă, i-a ars cîțiva pumni în timp ce urla : „Nu știi ce trebuie să faci în asemenea cazuri ?"

Zutter, adjunctul lui Trum, auzind urletele șefului său s-a apropiat în grabă. Lămurindu-se despre ce-i vorba a chemat un **SS**-ist din pază și i-a ordonat scurt : „Ocupă-te de cei trei. Împușcă-i în ceafă. N-avem timp de pierdut".

Trei pocnete scurte, înfundate, și în cele două camioane cu trupuri omenești a încetat orice mișcare adeverind că în lagărele de concentrare **das Mitleid**, mila, a fost exclusă cu desăvîrșire.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

OBOGA DE SMALȚ

La 10 km de Balșul industrial, pe valea Oltețului, Oboga e un popas al spiritului. Secole de civilizație și de creație populară și-au păstrat aici duhul intact, revelat prin faptul de artă. Oboga, de fapt o întreagă zonă, o încrengătură de sate lucrînd sub emblema sau simbolul ei (Oboga de Jos, de Mijloc, de Sus, Româna, Bobicești, Vîrnava etc.) e un scaun domnesc al artelor țărănești, o capitală a ceramicii populare, la rivalitate cu Hurezul, după unii chiar covîrșind fumosul centru artistic vîlcean, dacă nu prin desenul pieselor, în care ultimul deține o incontestabilă supremație, cel puțin prin bogăția și prin varietatea formelor, deseori prin rafinamentul și prin prospețimea culorilor. Vatră bătrînă a meșteșugului lutului, lucrînd în veac pentru așezămintele Basarabilor, Brâncovenilor, Craioveștilor și Buzeștilor (monumentul funerar al ultimilor, ei însuși o frumoasă lucrare de artă, e la cîțiva pași, în satul Căluiu, pe aceeași vale a Oltețului), înfruntînd cu succes produsele scumpe ale ceramicii Orientului, aduse aici de marii boieri, stîndu-le nesfîrșit alături prin calitatea și prin efectul decorativ al vaselor făurite de meșterii băștinași. Oboga e o carte deschisă a ființei artistice a românilor, o ediție princeps de istorie și de spirit, cu secrete care scapă ochiului turistic, mai exact spus scăpau altădată, cu revelări ce s-au destăinuit, pînă mai ieri, doar cîtorva împătimiți de harul locului, prea puțini ca să exploreze uriașa rezervă de inedit, de nestiut, a unei zestre cum puține pe lume sînt. Oboga, ca atîtea alte vetre de artă ale românilor, a devenit celebră și căutată abia în anii din urmă, cînd „descoperirea" virtuților creatoare ale poporului, proclamate și de niște epoci mai vechi, dar în fapt ignorate, a însemnat pentru mulți dintre noi (inclusiv pentru cei care le purtau !) o revelație, cu toate consecințele ce au decurs de aici. Una din consecințe : presiunea colecționarilor și a amatorilor, care, și în cazul ceramicii, ca și în altele (a se vedea pictura țărănească pe sticlă), au devalizat, practic, zone întregi. (Uneori, ca în cazul picturii pe sticlă, trezindu-i din letargie pe cercetători, pe specialiști, în clipa cînd vidul în materie era declarat !) În Oboga zilei de azi, cutrierată în lung și în lat de colecționari, n-o să mai găsești nici un ulcior „cu apa pe mînușă" făcut de răposatul Mitrică Viscol, patriarhul olarilor locului, „descoperit" prin anii '50, la vîrsta părului alb, într-un amurg ce i-a drapat fastuos, dar dureros de scurt, o existență de mare și anonimă trudă, ale cărei valori s-au risipit în toate vînturile. (Și care, ca să fie „descoperit", a trebuit, cel puțin o vreme, să abdice de la canonul tradiției, de la memoria produsului strămoșesc, ca să plăsmuiască, în lut, lozinci, să facă tractoare și sonde în locul ulcioarelor și al strachinilor împărătești pe care le așezase pe mesele consătenilor și în locul păpușilor de aluat colorat cu care înveselise copilăria Obogăi.)

Meșterii olari ai Obogăi, astăzi, sînt puțini. Barbu Slătineanu, în „Ceramica românească", încă mai număra, în Oboga anului 1938, 200 de olari și 120 de cuptoare. Acum mai sînt doar cîteva cuptoare și cîțiva meșteri, un Grigore Ciungulescu, un Ion Răducanu, un Nicolae Dincă, oameni în vîrstă, artiști avizați, veritabile glorii ale domeniului și mai ales mari iubitori ai îndeletnicirii, ca unii care, chiar și în vremurile cînd încă nu se „descoperise" ceramica populară, s-au încăpățînat s-o creeze, rezistînd încercărilor de tot felul, rezistînd sărăciei, rezistînd tentației de a azvîrli roata, cornul și „gaita" ca să se facă tractoriști sau strungari la Bals. Acum sînt prețuiți, sînt premiați, sînt adulați de forurile cultural-artistice (mai puțin de cele administrative dar despre asta vom mai vorbi), sînt trecuți în manualul de artă, sînt revendicați ca „descoperiri" de diferite muzee și de diferiți cercetători-proprietari de talente ; acum au bani, au clienți care se bat pentru ce fac ei. Și totuși...

În simbolul Obogăi, al renașterii artei ei, intră, cel puțin deocamdată, și un „totuși", adică un discutabil al unora dintre elementele pe care, încercînd să se regăsească pe sine, se sprijină ființa ei, încă fragilă, încă slăbită de presiunile la care a fost îndelung supusă. Unele din aceste elemente țin de munca meșterilor, de laboratorul intim al creației lor, de căutările lor, altele de niște fapte exterioare, dar în egală măsură covîrșitoare prin importanță pentru destinul acestei arte.

Un olar ca Gr. Ciungulescu, unul din cei mai mari artiști ai acestei țări, a refăcut acum cîtva timp, pe un alt plan, experiența din anii '50 a lui M. Viscol, depărtîndu-se de tradiție, de tiparele ei, de canonul produsului rafinat, decantat prin generații. A făcut-o nu forțat de circumstanțe exterioare, cum fusese patriarhul Obogăi, ci din propria lui dorință, lăudabilă în intenție, de a inova, de a se depăși pe sine. S-ar părea că l-a stat în față exemplul hurezanului Victor Vicșoreanu, a cărui recentă și mare glorie, întemeiată tocmai pe un „ce" personal, pe o cenzură proprie în curgerea artei ceramicii la român, a provocat, printre olari, un adevărat frison mimetic. Dar Gr. Ciungulescu a eșuat. Anul trecut, la Tîrgul olarilor de la Hurez, el nu numai că n-a cucerit (pentru prima oară, de ani și ani) nici o distincție, dar a și îndurat criticile severe ale juriului de specialiști ai tîrgului. Patentul artistic al lui V. Vicșoreanu nu l-a putut servi decît pe V. Vicșoreanu, care, „inovînd", nu s-a depărtat de tradiție, ci a lucrat în chiar duhul ei, cristalizîndu-i noi străluciri, rellefîndu-i inedite efecte, pătrunzînd de fapt în infrarealitatea acesteia, la niște esențe ce-și așteptau revelarea. Gr. Ciungulescu, în schimb, aplicase pe lut niște motive nespecifice lutului (ba chiar umblase și la pictura lui Țuculescu, copiindu-i celebrii „ochi" !), rezultatul fiind kitsch-ul. Arta noastră populară nu cunoaște astfel de transferuri inabile, nu poți transpune pe lut motive specifice cusăturilor, de exemplu, chiar dacă izvoarele sînt în aceleași ritmuri, semne, simboluri, motive ce prezidează ansamblul dintr-o adîncă vechime. Se pare că Gr. Ciungulescu, pînă la urmă, și-a dat seama de asta și, fără să renunțe la căutări, la elaborări îndrăznețe, la sinteze, se replantează în aria care l-a produs și i-a făcut viu și vibrant mesajul, spre bucuria noastră, a celor ce-i admirăm.

Cazul nu-i singular. În Oboga de astăzi abaterile de la tradiție nu sînt, ce-i drept, chiar alarmante, în schimb abundă „împrumuturile", dacă nu totdeauna din alte arte, măcar din alte zone. Există aici o influență Hurezu cu totul covîrșitoare, amenințînd însăși ființa artistică a acestei vetre. Influența este mai veche, un fior al ei îl simțise și B. Slătineanu. Faptul e într-un fel firesc, motivele artelor populare sînt călătoare ca vîntul (nu observase poetul din Lancrăm că ele se mută „precum căscatul din om în om"?), circulația lor este și mai vie în vremea noastră cînd televiziunea și alte mijloace mass-media le fac o fantastică propagandă, difuzîndu-le spre toate zările. Dar în condiția în care artele etnografice evoluează sub veghea unor specialiști, a unor foruri de directă răspundere și cu suverană decizie în destinul lor, credem că reprimarea hazardului, a dispersității care atacă specificul, unitatea lui, este totuși posibilă.

Credem, de asemenea, că aceleași foruri ar trebui să-și exercite mai acut menirile în salvarea unor valori care se pierd. În olaria cu marca Obogăi, o importantă categorie de piese au alcătuit-o „vasele de capacitate", multe din ele mari și foarte mari, de la faînice oțetare la oale de două vedre pentru untură și murături, de la blide la diferite ulcioare (cu un accent special pentru cele „de nuntă") în care duhul vinului fierbea-n legea lui și în largul lui, de la pintecoase oale de gătit la largi recipiente pentru cărat mîncarea și apa la cîmp. Ele nu se mai fac, fiindcă, zic meșterii, „nu se mai cer". Ei fac, firește, „ce se cere" (farfurii sau „talere", ulcioare mai mici, cănuțe, cescute, piese-podoabe pentru interioare), fiindcă ei, meșterii, din asta trăiesc, din „ce se cere", din ce vînd. (Că fac „ce se cere" în ritmuri adesea industriale, instinctul comercial biruindu-l pe cel artistic, cu fatale consecințe funeste pentru valoarea produselor, asta-i altă poveste, caracteristică din păcate nu doar Obogăi.) Dacă li s-ar „cere" și „vasele de capacitate" care au făcut, cîndva, faima Obogăi, ei, desigur, le-ar fabrica. Singurele care le pot comanda, în absența cererii publicului, sînt amintitele foruri. Dar ele n-o prea fac. Și o tradiție prețioasă se pierde, fuge iremediabil chiar de sub ochii lor.

Atingem, cu asta, celălalt aspect al problemei, cel al factorilor ce nu țin de meșter, de munca lui, ci de întîmplări din exterior. S-a scris nu o dată despre astfel de „întîmplări", s-au vestejit niște practici nocive, dar iată că unele dintre ele persistă. La Oboga, puținii meșteri ai talerelor și oalelor cheltuie încă timp, forțe, nervi și imaginație nu lucrînd, ci umblînd după cele ce le sînt de trebuință lucrului, după lemnul de ars în cuptoare, în primul rînd. Lemnul ăsta încă se procură greu, cu tot felul de „aprobări", nimeni nesinchisindu-se de stabilirea unei reglementări, a unui act normativ în acest sens. (Și aici, ca și în alte centre de olari, plutesc peste curțile oamenilor miazme de cauciucuri arse, căci meșterii vîră-n cuptoare tot ce găsesc, fel de fel de deșeuri industriale și chimice. Feerească sfîntul să te apuce, așa, de-un caprit, dorul de un prinz „arhaic", cu bucatele puse în blid de lut, că blidul ăsta pute de te trăsnește !) Pînă și pentru lut trebuie „aprobări" (da, pentru lutul pe care de veacuri olarii l-au scos dintr-o ripă, nesupărați și neîmpiedicați de nimeni !), chiar dacă lutul ăsta e nefertil, nu-i bun pentru grîu, e bun doar pentru oale. „Aprobările" le dă C.A.P.-ul, care le condiționează de niște eforturi. Niște eforturi de muncă sustrase timpului care, altfel, ar fi rodit în beneficiul artei.

Se mai întîmplă (și ultima întîmplare de acest fel s-a petrecut nu chiar demult, ci în primăvara lui '78) ca primăria, atunci cînd planul economic al comunei trece prin niscaiva impasuri, să cîsnue asupra celor cîtorva olari în vîrstă, ridicîndu-le autorizațiile de meșteri. „O să vi le dăm înapoi, li s-a spus, cînd o să isprăvim campania. Dacă o s-o isprăvim cu bine". Cei cîtiva olari în vîrstă și-au abandonat cuptoarele și s-au dus la sapă. Nu știm dacă planul economic al Obogăi s-a salvat prin aportul celor cîtiva. Ceea ce știm cu precizie, după o astfel de întîmplare, este că în Oboga anului '78 truda olarilor încă nu își găsise prețul.

Întîmplarea nu s-a mai repetat, factorii de răspundere ai județului, iar în ultimul timp cei ai comunei înșiși, pretind astăzi cum se cuvine — și înconjurînd cu tot mai stăruitoare conditii pricinice — o trudă cu care, altfel, ei cei dintîi, se mîndresc. Dar astfel de întîmplări, pe ici, pe colo, se mai petrec, ele menținînd în actualitate o problemă încă nerezolvată, cea a statutului social al creatorului popular. Se pune întrebarea — și nu sîntem primii care o punem ! — dacă un astfel de om, în condiția în care este un creator autentic, un profesionist de talent, își mai poate divide timpul, altfel decît cu pierderi infinit mai mari decît cele de ordin economic, între roata olarului și munca la cîmp. Statutul de care ar trebui să se bucure meșterii populari, observa cineva, n-ar însemna, la noi, la români, o inovație, ci prelungirea unei tradiții. Olarul, cojocarul, fierarul satului românesc de odinioară erau, practic, niște profesioniști, cu un statut clar al îndeletnicirii lor. Specializarea meșteșugarilor, la noi, datează, s-a remarcat, încă din neolitic. Nimeni, la ceasul de față, n-ar putea crede, de pildă, că autorii ceramicii de Cucuteni nu erau specializați, că toți membrii comunității făceau de-a valma ceramică. Chiar și atunci (probă, piesele din muzee) existau mari artiști care se consacrau efectiv și, după toate mărturiile, exclusiv, meșteșugului lor de artă. În Oboga anului 1980, ca și în alte centre, există, desigur, față de neolitic, un plus de șanse și de condiții pentru afirmarea, chiar înflorirea unor meșteșuguri și haruri ce definesc originalitatea unui pămînt ales. Simbolul Obogăi va deci să fie — toți o dorim — doar unul de deplină și nemuritoare strălucire.

ILIE PURCARU ■

Steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu (II)

— Am rămas la însemnele tricolore descrise în paginile revistei **Oțetenia** condusă de C. S. Nicolaescu Plopșor...

— Andrei Oțetea cunoștea studiul lui Aurel Metzulescu ? Vreau să spun îl citează în cele două ediții ale lucrării lui despre revoluția ... la 1821 ?

— Nu. Și de data aceasta îmi permit să observ că omisiunea nu mai este scuzabilă, mai ales că Stelian Metzulescu a atras din nou atenția asupra ciucurelui tricolor, în 1962, citind aproape întreaga bibliografie a chestiunii. În sfîrșit, recapitulînd lucrurile, menționăm faptul că tricolorul românesc — adoptat oficial în Țara Românească **pentru oștire** în 1834, iar ca stindard al Țării Românești în 1848, de conducerea revoluției — apare nu numai în aceste însemne anexe, ci chiar pe steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu, exact în dispunerea de mai tîrziu. Din fericire, s-a păstrat o imagine color a steagului — cromolitografia din lucrarea lui P. V. Năsturel (**Steagul, stema română, însemnele domnești, trofee**, București, 1903). Aici, **albastrul** apare pe fustanela lui Iisus, **galbenul** pe fustanela lui Dumnezeu și **roșul** pe mantia lungă a Sfîntului Gheorghe, dispunerea pornind de la hampă. Iar Sfîntul Teodor Tiron, patronul lui Tudor Vladimirescu, după cum este amplasat pe mătasea albă a acestui steag, dă impresia că susține hampa însăși... Curios mi se pare faptul că, deși reproduce această cromolitografie în ediția din 1971 a lucrării sale, Andrei Oțetea nu-i acordă importanța cuvenită...

— După cîte înțelegem, este vorba despre prima reprezentare a culorilor naționale într-un simbol al autorității, puterii și, totodată, al unui ideal național. Valoarea ei de argument în favoarea opiniilor ce se opun susținerilor lui Andrei Oțetea cu privire la relațiile dintre Tudor Vladimirescu și eteriști mi se pare indiscutabilă.

— Așa este... Și de aceea încă este cazul să precizăm că steagul cel mare al revoluției de la 1821 nu reține nimic, dar absolut nimic din elementele figurative existente în simbolistica Eteriei. Valoarea lui se exprimă prin sublinierea apăsată, degrevată de orice echivoc, a ideii de unitate națională în cadrul și în timpul revoluției de la 1821. După cîte se pare, tricolorul, adoptat oficial prima dată în 1834, n-a rezultat dintr-o întrunire a culorilor proprii uneia sau alteia dintre țările românești, ci au fost însemne distinctive și culori preferate ale românilor încă din evul mediu ; poate veneau chiar de la strămoși. Este de verificat, în acest sens, o informație apărută în 1970 în **Magazin istoric**. Oricum, pentru evul mediu notăm prezența acestor culori atașate la hrisoave domnești de la începutul secolului al XVI-lea. Cu ani în urmă, în 1968, a apărut în **Revista arhivelor** un studiu semnat de M. Sturza-Săucești și Al. Gonța, care argumenta existența acestor trei culori în simbolistica domniei lui Mihai Viteazul. Ulterior, ideea a fost abandonată, dar nu de toți specialiștii, și nu mă îndoiesc că se va relua, căci probe mai sînt. Țin să remarc, în favoarea ideii în susținerea căreia sînt angajat, prezența pe steagul cel mare a acvilei (după unii, corb) din stema Țării Românești, circumscris de o coroană din frunze de dafin, care acum apare pentru prima dată astfel și poate semnifica unitatea în jurul unui simbol comun. Iar în versurile care talonează imaginea stilizată a acvilei se specifică explicit : **Tot norodul românesc**... Discutat în context istoric de Onisifor Ghibu, acest vers, de asemenea, semnifică ideea de unitate românească. Mai mult, este știut că Tudor Vladimirescu a cerut Divanului Țării Românești să statornicească legături cu Moldova, „ca unii ce sîntem de-un neam și de-o lege". Împreună, afirma comandantul suprem al panduriior, vom fi în măsură să ne impunem cu mai mult succes drepturile. Mai știm că în timpul revoluției de la 1821 un signor Sion pornea spre Iași cu scrisori adresate mitropolitului Moldovei, Veniamin Costache. Dintr-un studiu mai vechi al lui Valeriu Șotropa, ca și dintr-un studiu al lui Andrei Oțetea, precum și dintr-un volum de documente publicate tot de acesta în seria nouă a colecției Hurmuzaki, cunoaștem ecoul revoluției de la 1821 în Transilvania. Alt studiu, semnat de Ionel Dîrdală, ne relevă ecoul revoluției în Bucovina. Cronicarul Nicolae Stoica de Hațeg menționează legăturile lui Tudor Vladimirescu cu Banatul și alte mărturii în acest sens sînt sintetizate recent într-o lucrare a lui I. D. Suciu...

— Să revenim la steag... Să nu uităm steagul...

— Tricolorul deci apare pe steagul lui Tudor Vladimirescu în dublă ipostază și calitatea lui de a simboliza unitatea națională i-a captat pe români chiar de la începutul epocii moderne, așa cum îi preocupase și pînă atunci. Iar gîndul înalt al precursorilor noștri nu a întîrziat să se materializeze prin mijloace specifice vexologiei, chiar dacă nu a putut fi adoptat atunci, într-un cadru de legalitate națională. Recent, steagul cel mare al revoluției de la 1821 a fost reconstituit de Olivia Strachină din Direcția generală a Arhivelor Statului, singura noastră specialistă în tehnica facsimilării manuale. I-am fost consultant științific. În ce mă privește, refacerea filierei prin care a ajuns la noi acest steag, atît de bogat în semnificații naționale, mi-a oferit o certă satisfacție profesională...

— Stimate Gheorghe Iscru, v-am ascultat și am consemnat cu deosebit interes relatarea dv. Acum, în finalul acestui lung interviu, vă solicit și eu, un minut, audiența : nu vi se pare nefiresc faptul că, întruna, sîntem plasați în situația de a redescoperi și repune în drepturi descoperiri care au mai fost de fapt consemnate, dacă nu în totalitatea înțelesului lor, măcar parțial, în presa sau în publicațiile de specialitate ale zilei de ieri ?

— Cred că orice adevăr se impune prin luptă...

MIHAI PELIN ■

P.S. La închiderea ediției, primim din partea tov. Gheorghe Iscru : „Împreună cu tov. Olivia Strachină am prezentat **Steagul revoluției de la 1821 ca expresie a ideii de unitate și independență românească** într-o comunicare la Rîmnicu Vîlcea, la sesiunea **Pesada 650**. Totodată, țin să relev sprijinul de care ne-am bucurat în popularizarea concluziilor noastre din partea tov. Ioan Ion Diaconu, în cadrul emisiunii radiofonice **Memoria pămîntului românesc**. Ca noutate de ultimă oră, comunicăm cititorilor că a fost regăsit ciucurele tricolor în locul unde se păstrează atîtea relicve sacre ale istoriei noastre, conservate cu grijă și cu suflet românesc — la Muzeul Militar Central. Așadar, sîntem pregătiți să aniversăm, în 1981, revoluția din 1821, cu o integrală reconstituire a celui mai concis și mai expresiv izvor și simbol al ei — steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu, steag sub care s-au adunat panduriii în urmă cu 160 de ani, pentru dreptatea poporului român".

TEATRUL NAŢIONAL

CALIGULA

Această primă parte a stagiunii teatrale este marcată de două spectacole de referinţă : Caligula la Teatrul Naţional şi Maestrul şi Margareta la Teatrul Mic. Ele sînt un etalon pentru arta spectacolului la ora actuală şi dau măsura înaltului nivel de cultură al omului de teatru şi spectatorului de la noi. Desigur, opiniile privind punerea în scenă a celor două opere de seamă pentru literatura secolului XX pot fi contradictorii. Cu toate acestea, prin simplul fapt că nu te lasă indiferent şi invită la o meditaţie profundă asupra unor probleme care frămîntă întreaga omenire, recentele premiere de la Teatrul Naţional şi Teatrul Mic trebuie salutate ca un moment important al teatrului românesc contemporan.

Premieră interesantă

Piesa **Caligula** de Albert Camus a prilejuit Teatrului Naţional din Bucureşti un spectacol instructiv prin lectura care se face textului camusian. Creaţia actoricească, invenţia regizorală sînt sacrificate pentru a evidenţia sensuri ale textului, pentru a îndruma pe spectator către o pistă a lecturii cunoscutei piese. Această lectură cu public a piesei lui Albert Camus ne face să considerăm, fără a ignora actul profesional propriu-zis, spectacologia acestei premiere, drept un act de critică literară. Un text este traversat prin lectură de o voinţă ordonatoare care fără a elimina sau corupe lasă în umbră anumite părţi, introduce accente, subliniază cu mijloace regizorale efectele urmărite etc. Altfel spus regizorul Horea Popescu a căutat moralizator în piesa lui Camus acele elemente care să vădească consecinţele dictaturii. Spectacolul cu **Caligula** al Teatrului Naţional din Bucureşti este de acea în bună măsură un spectacol moralizator. Cine face precum Caligula va sfîrşi precum Caligula. Urmărind această demonstraţie spectacolul nu putea fi decît ilustrativ şi decorativ, aşa cum a şi fost, cu actori care-şi debitează rolurile după indicaţia regizorală. Fidel acestui punct de vedere Horea Popescu a realizat un spectacol plin de acurateţe. Văzînd această premieră ne-am întrebat de ce o montare de nivelul celei realizate de Mircea Daneliuc la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" cu **Regele dezeuit** de Paul Anghel închinată celor 2 050 de ani de la întemeierea statului burebistan n-a văzut nici pînă azi lumina rampei.

Trebuie să recunoaştem calităţi de bun-gust simplificările operate de regizor, scenograf (Paul Bortnovski), costumier (Doina Levinţa) şi de eleganţă scenică. **Caligula** pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti a fost din această pricină un spectacol agreabil, fără profunzimi violente, accesibil. Menţionăm felul în care culorile au fost folosite pentru a marca semnificaţia personajelor. Albul, roşul, negrul au jucat şi ele în acest spectacol ca nişte actori. Reţinem o inconsecvenţă : Radu Beligan în rolul lui Cherea poartă mantaua roşie a tiranilor care s-ar fi cuvenit, după direcţia pe care o are spectacolul, lui Caligula.

În condiţiile unei concepţii regizorale care a limitat desfăşurarea actoricească contribuţia acestora rămîne decisivă pentru valoarea teatrală a premierei. Elogios se cuvine să fie tratat modul în care Ovidiu-Iuliu Moldovan a soluţionat dificultăţile unui rol de întindere şi amplitudine. În şirul remarcabilelor reuşite actoriceşti, interpretarea rolului lui Caligula în piesa lui Albert Camus rămîne o performanţă profesională de prim-ordin. Ovidiu Iuliu Moldovan a fost secondat cu brio de Gh. Cozoroci, prezenţă scenică convingătoare de-a lungul întregului spectacol. În rolul lui Scipio, Gabriel Oseciuc a avut ardenţa necesară susţinerii unei partituri dificile. Careul de interpretări de primă mărime se încheie cu evoluţia Silviei Popovici.

Piesa lui Camus este însă mai puţin dedicată mecanismelor puterii cît ideii de a face portretul lui Caligula. Scriitorul studiază un om, chiar dacă acesta este un caz. Caligula este şi el un om care „descoperă absurdul", tema principală a scrierilor lui Camus, şi dezbaterea principală a piesei, absentă din spectacolul Teatrului Naţional bucureştean, asupra acestui conflict psihologic se concentrează. Mutînd accentul din zona psihologicului în cea a mecanismelor sociale, conjuraţia ocupă un loc proeminent în spectacolul lui Horea Popescu, dar cîştigînd în planul politicului, pierde în substanţă umană. Sfîrşitul lui Caligula în piesa lui Camus, echivalînd cu o sinucidere, este (datorită pierderilor de substanţă în spectacolul bucureştean) intrucîtva vulgarizator. Ceea ce ne împiedică să recunoaştem acestei [illegible] o ţinută profesională demnă de [illegible].

MIHAI UNGHEANU ■

O poetică specială

Horea Popescu a optat în spectacolul său de la Teatrul Naţional pentru tragedia luciditătii lui Caligula şi nu „recuzita unui nebun", înstrăinarea, alienarea, „greaţa" fiind împinse pînă la consecinţele supreme : nebunia şi crima. Rătăcind prin deşerturile fierbinţi ale tentaţiilor absolutului, Caligula îşi cucereşte libertatea sa în detrimentul libertăţii celorlalţi. El suprimă logica şi lasă arbitrarul să se manifeste fără nici o constrîngere, pentru că „ordinea lumii sale nu este cea firească". Dar „a ucide nu e o soluţie" spune Caligula în final, acceptînd moartea pentru că această înspăimîntătoare libertate nu poate fi soluţia, ca înseamnă haos şi distrugere.

Horea Popescu, trasînd cu o rigoare desăvîrşită liniile de bază, este departe de a face o demonstraţie uscată, spectacolul său fiind grav, tulburător prin poetica semnelor spaţiului scenic cu valoare de simbol.

Într-un spaţiu cu fragmente de coloane sparte, ca un tablou de De Chirico (scenografia Paul Bortnovski), un spaţiu în care timpul s-a oprit în loc, există cîteva elemente cheie : oglinda, grohotişul peste care cade din cînd în cînd lumina magică a lunii, cîntăreţul cu faţa albă, spectrală şi mîinile ca de ghips, care va anunţa sau va însoţi prin sunete stranii singurătatea dureroasă a eroului şi imensul gong de aramă, ca o imagine mărită a lunii.

În acest spaţiu încremenit se mişcă personaje halucinante, cu chipurile desenate în culori violente. Folosirea măştii, element de [illegible] (în acord cu [illegible] costumului — Doina Levinţa) îndeplineşte o dublă misiune : ea esenţializează caracterul şi în acelaşi timp îi redimensionează funcţia dramatică, personajul devenind un argument al demonstraţiei.

Impresionantă este creaţia actorului Ovidiu Iuliu Moldovan în Caligula. Actor special, cu o plastică desăvîrşită (de neuitat dansul lui Caligula) cu un glas aparte, cu o forţă de concentrare el realizează nu delirul unui nebun ci criza unui spirit care a constatat dezordinea lumii. Personajele cu care îşi mistuie chinuitoarea neliniştii şi întrebări existenţiale găseşte o pereche [illegible] în cea a actorii care dau ritmul scenic dimensiunea tragică şi nobleţe spirituală : Radu Beligan opune în memorabila scenă din actul III raţiunea umană umanităţii libertăţii absolute a lui Caligula. Silvia Popovici, actriţă de tragedie şlefuită sperianană îl însoţeşte pe erou în Cesonia intrînd în moarte alături de el, aşa cum Helicon, spectator al [illegible] lui Caligula îşi găseşte în Gheorghe Cozoroci dimensiunea destinului suprem al omului care intuieşte dar nu poate acţiona în nici un fel pentru a opri inevitabilul sfîrşit al celui căruia i-a dăruit credinţa şi onoarea.

ANCA OVANEZ DOROŞENCO ■

Straniu frumuseţe

Teatrul Naţional dă, la sfîrşitul anului, poate cel mai frumos spectacol al stagiunii : **Caligula** de Albert Camus. Calificîndu-l astfel nu complimentăm o exterioritate armonioasă. În stilul său caracteristic, de monumentalitate simplă, regizorul Horea Popescu edifică o structură scenică de mare rafinament artistic, în registrul tragediei moderne. Printre săbiile de lumină care se încrucişează în văzduhul negru al scenei, în sonurile enigmatice ale „muzicii de ferăstrău, sub strălucirea ameninţătoare a uriaşului gong de aramă, în lucirile şi fosnirile mătăsoase ale costumelor, în imaginile strîmbe din oglinda întreruptă, pe treptele şi printre ruinele de marmură sumbră se dezbate, cu pasiune glacială, o problemă de cea mai mare gravitate : nimeni nu poate fi liber împotriva celorlalţi oameni.

Enunţul e chiar al autorului, care, îngrozit de monstruozitatea tiraniei în al cincilea deceniu al veacului, a găsit, în Suetoniu, un model antic, împăratul nebun Caligula, reprezentînd, în simbol, arbitrarul absolut. Piesa e un compendiu al motivelor existenţialismului şi expune, într-o dialectică subtilă, confruntarea veşnică dintre despotism şi libertate. Caligula îşi asumă o libertate nelimitată, îngăduindu-şi distrugerea valorilor şi ierarhiilor, răsturnarea, cu cinism, — care are ca instrumente bătăioura sadică, crima gratuită, siluirea noţiunii de lege şi chiar a legilor firii — a tuturor normelor. El îşi argumentează distrugătoarea pornire, descoperind că în juru-i se află o umanitate respingătoare. Dar — i se replică — tirania secretă ea însăşi lăşitatea, frica animalică, delaţiunea, nepăsarea în faţa ororilor şi, de la un moment dat, ceea ce e cumplit, **justificarea lor.** De aceea, „lunaticul" împărat (el cere mereu să i se aducă luna !) devine o aberaţie periculoasă pentru stat, pentru existenţa normală, solară, a poporului — după cum, într-un admirabil dialog, explică sfetnicul Cherea — şi înlăturarea lui e **obiectiv** necesară. Nu se poate trăi într-o lume în care, în principiu, „nimeni nu-i nevinovat".

Horea Popescu, scenograful Paul Bortnovski şi Doina Levinţa, compozitorul foarte inspirat Adrian Enescu, constructor al unei coloane sonore inefabile, şi aproape întreaga trupă au conferit reprezentaţiei acea „tensiune şi senînătate crispată" pe care o dorea Camus, o veselie sinistră, generată mai ales de bufonul singeros, de un histrionism înfiorător, care e imperatorul. Au sensibilizat împreună o stare de spirit ce permeabilizează trecerea ideii în actualitate, prin raportare la acele locuri din lume unde tragedia aceasta persistă. Teatrul românesc transgresează, din ce în ce mai decis, în politic dezbaterile filozofice, sociale, etice, şi aici e una din marile sale potenţe. Originala convenţie scenică majoritatea acţiunilor se desfăşoară în semicercuri, numai uciderea tiranului se face într-un cerc definitiv — strigătul lui cutremurător, dintre suliţele care-l străpung, „Sînt încă viu" — funest avertisment — tonul de sarcasm înghiţit, plastica remarcabilă a mişcărilor şi măştilor geometrizate, metaforele, uneori excepţionale (masa de ospăţ pe care e aruncat un cadavru, concursul poeţilor-curteni, puşi să-şi lingă tăbliţele cu versuri proaste — amănunt istoric atestat) sînt de un gust clar, într-o modernitate fastuoasă.

Interpretarea vibrantă, de intelectualitate, în adînc spirit critic, a lui Ovidiu Iuliu Moldovan, îi dă certificatul de cel mai bun rol din cariera sa. Calmul surizător şi îngîndurarea rece, tristă, a lui Radu Beligan dau scînteieri policrome lucidităţii şi logicii lui Cherea, glas rezonant al raţiunii universale. Li se alătură, cu distincţie, Silvia Popovici (Cesonia), Gheorghe Cozoroci (Helikon). Tînărul Scipio e mai evaziv (Gabriel Oseciuc) : pronaspăt şi sincer el face însă eroarea de a intra şi ieşi veşnic în fugă, ceea ce e cel puţin dezagreabil. Conjuraţii constituie un grup relativ bun, dar prea adesori seamănă, ca rostire şi poze, cu cei din **Însir-te mărgărite.** Aici îmi pare că regizorul a fost învins de soldaţi din vechea gardă. Un saltimbanc nostim e figurat de Radu Gheorghe.

Caligula arată, încă o dată, că avem un teatru de clasă europeană. Prin artisticitate şi problemă. Prin importanţa meditaţiilor pe care le propune. Şi, firesc, prin oamenii care sînt chiar cariatidele Templului.

VALENTIN SILVESTRU ■

Dincolo de gong

Am urmărit **Caligula** într-o sală cam rece, s-a jucat crispat, agitat şi confuz. Prima parte a spectacolului s-a desfăşurat în atmosferă de... reflexe condiţionate. Textul nobil, grav, răscolitor, n-a ajuns încă la nivelul implicării totale a actorilor. A sunat exterior şi abstract. Tensiunea extraordinară a ideilor şi acţiunilor, care se confruntă şi se înfruntă în spaţiul scenei, n-a trecut spre public. Dovadă că acesta a rămas indiferent şi îndepărtat. Cuminte, gîndit plastic, expresiv colorat, frumos vizualizat, textul lui Camus n-a smuls din platitudine, n-a zguduit. A trimis lucid, elegant la cîteva dileme contemporane, dar n-a convins. Treptat, mai ales în actul doi, spectacolul s-a desfăşurat într-un registru mai grav, mai bine gîndit, mai asumat prin interiorizare, prin frămîntare lăuntrică. Nu s-a mai jucat din vîrful buzelor, mimînd starea de conflict, ci dinăuntru, cu lavă pe buze, cu transfigurare.

Tragedia omului care îşi impune voinţa, care îşi impune un tip de libertate absolută prin manevrarea destinelor celorlalţi după o logică absurdă, tragedia degenerării puterii, a dictaturii şi a teroarii a inteligenţei în negare de sine, a fost transpusă scenic usor demonstrativ, ilustrativ şi chiar decorativ. N-am simţit că dincolo de gongul uriaş în care bat, ca în teatrul Kabuchi, interpreţi, clovni şi regizori tehnici, e fîntîna adîncă a universului întors pe dos. Decît spre final, cînd meditaţia regizorului şi a actorilor asupra existenţei din penumbra scăldată în sînge a fricii şi a imaginaţiei funeste, asupra vremurilor care îşi ies din matcă, i-a implicat profund la nivel cerebral şi afectiv. Şi, în cele din urmă, această sinucidere superioară şi monstruoasă a unui dictator care trăieşte şi experimentează existenţa ca pe o operă poetică lugubră, se întîmplă firesc, logic, pentru că nimeni nu are dreptul să fie liber împotriva celorlalţi oameni !

În rolul lui Caligula, Ovidiu Iuliu Moldovan a fost tulburător în neputinţa de a se înţelege pe sine (chiar şi în oglindă), a fost un infrînt de la început. Ceea ce reprezintă o greşeală de regie şi de interpretare. A dat senzaţia unui om speriat de putere, surprins, neliniştit, suspicios care pune în scenă fapte scelerate pentru că nu i se mai împotriveşte nimeni. Trebuia să fie mai mult. Un dictator inteligent şi tocmai de aceea extrem de periculos şi de sadic, nu abulic, nu halucinant ! Trebuia să fie un om dincolo de sine dar şi dincolo de noi înşine. Un om care înţelege mecanismul puterii şi rămîne singur cu arcurile şi rotiţele universului pline de sînge în mîini. Ovidiu Iuliu Moldovan nu a pătruns încă adînc înlăuntrul personajului, în filozofia textului, nu e încă sigur de el în rol. Se regăseşte spre final dar lasă să treacă un timp enorm de incertitudini şi teamă de ridicol. Radu Beligan a fost în spiritul textului şi ideilor lui Camus. A fost chiar în spiritul literaturii lui Camus. Silvia Popovici a înţeles perfect sensul parabolei şi l-a redat cu putere de convingere, cu fascinaţie. Gheorghe Cozoroci a fost ca de obicei penetrant, acid, malefic pus în slujba forţelor obscure dar semnalăm faptul că trece stereotip prin rolurile vieţii sale din ultimul timp. Slab şi exterior Iulian Necşulescu. Expresiv şi disperat Constantin Dinculescu. Sub orice critică Gabriel Oşeciuc. În rest, actorii joacă în limitele datelor personale firesti.

Regizorul a gîndit mult, a elaborat îndelung şi cu multe pauze acest spectacol promis în nenumărate rînduri în stagiunea trecută. Fără efecte de scenă pirotehnice în care Horea Popescu este un specialist. Dar şi fără capacitatea de a crea un spectacol adevărat, cutremurător, terifiant al terorii şi al lumii imposibile. Frumos organizat (cu unele scene jucate dilletant de interpreţi mai mult sau mai puţin profesionişti), atent condus dar lipsit de tensiune şi de forţă de gravitaţie a fost spectacolul „Caligula" de miercuri 10 decembrie 1980 pe scena Teatrului Naţional.

ADRIAN DOHOTARU ■

TEATRUL MIC

MAESTRUL ȘI MARGARETA

Un mare spectacol

Noul spectacol al Teatrului Mic din Capitală, **Maestrul și Margareta** de Mihail Bulgakov, pus în scenă de Cătălina Buzoianu într-o dramatizare proprie semnată împreună cu Mihaela Tonitza-Iordache, după celebrul roman al scriitorului sovietic, este un eveniment care poate fi considerat ca o expresie a dorinței de a îmbogăți universul scenei cu ginduri, idei și situații care nu și-au găsit încă o întruchipare în opere literar-dramatice cu atare, dar care s-a transformat într-un model de integrare a teatrului nostru în circuitul valorilor universale și de asimilare originală și personală a acestora într-o viziune ce poartă puternica amprentă a spiritualității românești.

Ne aflăm, poate pentru prima dată, în fața unei dramatizări în care nu se pune problema comparației cu romanul, ci mai degrabă aceea a imenselor posibilități pe care le are scena de a transforma în imagine vie, convingătoare și emoționantă, tot ceea ce părea accesibil doar prozei, îndeosebi atunci cînd realul se întîlnește cu fantasticul, obișnuitul cu neobișnuitul, trecutul cu prezentul, veselia exuberantă cu tristețea copleșitoare.

Maestrul și Margareta este un spectacol definitoriu pentru Cătălina Buzoianu, pentru capacitatea ei remarcabilă de a găsi corespondențele scenice cele mai potrivite pentru comunicarea a tot ceea ce este dincolo de aparențe, pentru transformarea în vizibil și sonor, în cromatică și mișcare a tot ceea ce zace în adîncurile noastre nemărturisite, dar în același timp este un spectacol al întregului colectiv al Teatrului Mic, fiind aproape imposibil să definești cu exactitate contribuțiile individuale topite, mai mult ca oricînd, într-un tot armonios, organic, care este în primul rînd teatru, joc și adevăr, glumă și viață.

Genul de spectacol în care s-a transformat satira onirică a lui Mihail Bulgakov despre spiritul mic-burghez instaurat în rîndul literaților, al criticilor și al organizatorilor de spectacole din Moscova anilor „30", poate fi considerat ca aparținînd teatrului de tip popular, un carnaval la care sîntem invitați încă din holul teatrului prin efecte sonore și apoi concret de un grup de actori pe care-i vom reîntîlni apoi pe scenă, luînd cu usurință chipul unui șir întreg de personaje.

Într-o suită contrapunctică de întîmplări cotidiene și extraordinare, de prezent al anilor 1930 și trecut legendar al acelorași ani „30", la începul erei noastre, în Yerushalaym-ul lui Pilat din Pont, de existență ternă a unui poet și a unui scriitor încă necunoscut într-o clinică de psihiatrie și a fanteziei lor populate de un nou Mefistofel venit în vizită sub înfățișarea profesorului Woland, specialist în magie neagră, actorii Teatrului Mic fac o adevărată demonstrație de virtuozitate profesională, imaginație inepuizabilă și mai ales autentică pasiune pentru înțelegerea sensurilor filozofice ale romanului lui Mihail Bulgakov, dezvăluind valoarea și forța atacurilor satirice chiar și atunci cînd se învesmîntează în fabulos.

Avem în acest spectacol contrapunctic și în decorul creat de Andrei Both (pereții albi ai clinicii și spațiile negre cu denivelări și trape ale fanteziei), și în costumele Lianei Manțoc (carnavalesco-grotești și obișnuite), pentru a nu mai vorbi despre muzica armonios-distonantă a lui Mircea Florian, accente și linii de forță abia bănuite în roman, transformări și amplificări care-i dau unicitate și originalitate.

Pe prim-plan aș așeza ca element nou față de roman, egalizarea rolului Maestrului, interpretat cu detașată ironie, dar și cu pasiune concentrată de Ștefan Iordache, cu acela al lui Ivan Bezdomnîi, poetul naiv și destul de puțin cultivat, care va descoperi adevărul trecînd prin purgatoriul suferințelor, rol jucat cu spontaneitate cuceritoare și profundă angajare de Gheorghe Visu ; cunoașterea adevărului devenind astfel mai importantă decît durerea.

Sinistru, sarcastic, sumbru, grotesc la Bulgakov, cu linii distorsionate și înfățișare macabră Woland a devenit la Teatrul Mic, în interpretarea lui Dan Condurache, jucăuș, spiritual, uneori chiar cu iz romantic, integrat perfect în ambianța carnavalesc-populară a spectacolului. Același lucru s-a petrecut și cu suita lui, cu Korovîev, viclean și șugubăț în realizarea lui Mitică Popescu, Hella, ispititoare cu chipul Ioanei Pavelescu, Azazello, simpatic construit de Dinu Manolache, la fel cu motanul Behemoth (Sorin Medeleni) și în continuare enigmaticul Abadonna — Mișu Dinvale. Transformarea atributelor grotești-sumbre în grotești-burlești nu a însemnat însă cîtuși de puțin pierderea forței lor satirice ci doar accentuarea atmosferei de joc, de glumă cu puteri de dezvăluiri a adevărului, de rîs cu dublă funcție demascatoare și recreativă.

Mitică Popescu, Hella, ispititoare cu chipul Ioanei Pavelescu, Azazello, simpatic construit de Dinu Manolache, la fel cu motanul Behemoth (Sorin Medeleni) și în continuare enigmaticul Abadonna — Mișu Dinvale. Transformarea atributelor grotești-sumbre în grotești-burlești nu a însemnat însă cîtuși de puțin pierderea forței lor satirice ci doar accentuarea atmosferei de joc, de glumă cu puteri de dezvăluiri a adevărului, de rîs cu dublă funcție demascatoare și recreativă.

Multitudinea personajelor satirizate de Mihail Bulgakov după cum și varietatea situațiilor din roman au fost firesc concentrate, fie în momente corale cum sînt cele ale femeilor, prietenele Anușcăi (Elena Pop), sugerînd ecourile întîmplărilor (momente bine interpretate de Liana Ceterchi, Monica Ghiuță, Magda Popovici, Jana Gorea), fie în scenele grotești de la Griboiedov (galeria scriitorilor sugestiv redați de Dinu Ianculescu, Florin Vasiliu, Stamate Popescu, Papil Panduru, Jana Gorea ș.a.), pentru a nu mai vorbi despre demascarea ipocriților Rimski (Florin Vasiliu), Bosoi (Nicolae Ifrim), Varionuha (Petre Moraru), „parada modei" sau „sabatul vrăjitoarelor". Au fost scene unice în care cuvîntul a fost dublat de expresivitatea mișcării (consilier — Miriam Răducanu), plasticitatea grupurilor și metamorfoza continuă a interpreților.

Concentrarea și suprimarea au dus, firesc, la construcții de tip piramidal, la poli cu forță catalizatoare, la separarea pozițiilor, la apariția, pe vîrful unei piramide a lui Pilat din Pont, căruia Octavian Cotescu i-a dat un dramatism copleșitor dublat de ură și condamnare prin sublinierea duplicității și a oportunismului care-l transformă în călăul conștient al lui Jeshua Ha Nozri, dublat de călăul lui inconștient, de Marcus-Moartea Șobolanilor, bine și cu forță lăuntrică realizat de Papil Panduru, iar pe vîrful celeilalte piramide a celei care crede în Maestru, a Margaretei gata de orice sacrificiu — admirabil jucată de Valeria Seciu.

Un spectacol dens, bogat, serios, un spectacol mare și autentic, o adevărată realizare pe măsura forțelor creatoare de care dispune teatrul nostru astăzi, acesta este **Maestrul și Margareta** la Teatrul Mic.

ILEANA BERLOGEA

Păcatul fidelității

Este ciudat, dar spectacolul realizat de Cătălina Buzoianu pare a fi montarea romanului și nu a unei dramatizări (semnată de Mihaela Tonitza-Iordache și de regizoare, după traducerea Nataliei Radovici). Textul lui Bulgakov este urmărit cu respectuoasă — adesea chiar intimidată — fidelitate, nu doar în ideile sale, nu doar în datele conflictului și în punctele lui nodale, ci în infinite detalii. Schimbările operate în succesiunea scenelor, absența unor episoade (foarte puține, dealtfel) sînt justificate, se subsumează unei idei, fără a avea însă capacitatea de a realiza o restructurare teatrală a materialului literar. Acest „abuz" de fidelitate conduce, paradoxal, la o diluare a sensurilor parabolei și o estompare a țintelor satirei, la o oarecare scădere a tensiunii dramatice. Sînt numeroase momente bine rezolvate regizoral și, judecat pe fragmente, spectacolul este absolut meritoriu, dar ansamblul nu are forța expresivă necesară. Se întîmplă adesea ca efervescenta complexitate a romanului să devină pe scenă stufozitate, ca permanentul joc al planurilor acțiunii să creeze nu dinamism ci, dimpotrivă, o anume stagnare.

Același efect de fărîmițare ni s-a părut definitoriu și pentru interpretare. Creații bune, unele remarcabile, și totuși e prezentă senzația de lucru încă neterminat : actorii par a fi ajuns la stadiul în care și-au descifrat personajele, le-au definitivat conturul, dar încă nu se încumetă să le lase să trăiască fără o permanentă supraveghere, astfel încît privirea e îndreptată mai cu seamă către sine și mai puțin către ceilalți, pentru a se putea stabili necesarele raporturi între eroi. Actori de o desăvîrșită ținută profesională, de inconfundabilă personalitate artistică, Valeria Seciu și Ștefan Iordache conferă o nuanțată, expresivă identitate scenică Margaretei și Maestrului ; ei rămîn însă autorii a două personaje ce evoluează distinct, fără a crea acel **cuplu actoricesc** (e suficient să ne amintim de spectacolul **Să îmbrăcăm pe cei goi**) în care, într-o miraculoasă armonizare, replica unuia crestea din replica celuilalt, gestul fiecăruia se împlinea, se justifica prin gestul partenerului. Conturat cu tandrețe și binevoitoare ironie, eroul realizat de Gheorghe Visu este imaginea — fixată cu deosebită atenție și, desigur, cu talent — pe care o propune textul lui Bulgakov. Octavian Cotescu trasează cu finețe, cu simț al preciziei, liniile care unesc cele două personaje ale sale, dar în mai mică măsură pe acelea care le diferențiază. O notabilă mobilitate expresivă, simț al umorului dar și calitatea de a aprofunda datele caracterologice, definesc interpretarea lui Dan Condurache. Un foarte bun portret satiric compune Nicolae Dinică, cu meritul de a ști să oprească de fiecare dată șarja înainte de a deveni parodie. Cuvinte de apreciere se cuvin mai multor interpreți ai cuprinzătoarei distribuții, dar cum spațiul rezervat acestor rînduri nu ne îngăduie, ne rezumăm să amintim pe : Ioana Pavelescu, Mitică Popescu, Nicolae Ilieșcu, Papil Panduru, Dinu Manolache.

CRISTINA DUMITRESCU

Revanșa creației

Maestrul și Margareta este un spectacol extraordinar, evenimentul acestei stagiuni și probabil una din acele reprezentații care marchează un moment de referință în istoria mișcării teatrale dintr-o epocă. Este un spectacol-performanță, gîndit și realizat ca atare, la un teatru — Teatrul Mic — unde se tinde programatic spre performanță și unicat ; străduințe ambițioasă și nobilă, susținută de eforturi creatoare pe măsură. Însăși ideea de a se dramatiza romanul celebru al lui Mihail Bulgakov, unul dintre marii scriitori sovietici ai deceniului 1920—1930, reprezintă un orgolios pariu : cartea este complexă și complicată, strălucirile textului și profunzimile subtextului creează un veritabil labirint literar și filosofic, adeseori plăcerea și interesul lecturii pot fi, și sînt, obstacole paradoxale în calea înțelegerii. Soluția comodă a înlocuirii narațiunii prin dialog a fost respinsă ; romanul nici n-a fost, propriu-zis, „dramatizat", ci s-a efectuat un transfer de la un limbaj artistic la altul, realizîndu-se o operă de sine stătătoare. Adecvarea deplină la specificul teatral a determinat **vizualizarea** sistematică, ingenioasă și originală a romanului lui Bulgakov, în vederea realizării **spectacolului**. Un spectacol, trebuie spus, românesc și în totul reprezentativ pentru mișcarea noastră teatrală. Și totuși, romanul nu a fost „trădat". Spectacolul de la Teatrul Mic a rămas fidel în literă cărții, fiind în spirit deplin autonom : este o reală **interpretare** a romanului lui Bulgakov, în sensul pe care acest termen îl are în critică. Vizualizarea a implicat mai mult decît o traducere dintr-un cod (cel literar) în altul (cel teatral) : este un autentic fapt de creație.

Am evitat să vorbesc separat despre „dramatizare" întrucît spectacolul cu **Maestrul și Margareta** este atît de unitar încît nu e cu putință detașarea elementelor componente : textul și regia, jocul actorilor și muzica, „banda sonoră" și scenografia, costumele și mișcarea scenică de factură uneori curat baletistică fac una, fuzionează inextricabil, sînt componentele unei **opere** omogene și care nu poate fi privită și înțeleasă decît ca unitate.

Această fuzionare a tuturor elementelor era necesară nu doar pentru a se răspunde unei exigențe formale, ci mai ales în virtutea unui criteriu intern : **Maestrul și Margareta** este un spectacol abundent, la propriu și la figurat, în trape și planuri suprapuse, interferate, intersectate, pereții se desfac miraculos, timpul se despică, istoria devine circulară și se repetă delirant, imaginația sparge ziduri opresive și visul țîșnește în realitate, pedepsitor. Spectacol despre destinul creatorului autentic, deci revoluționar, într-o lume a oportunismelor și a conformității plate, mortificată în recele somn dogmatic, **Maestrul și Margareta** este o feerie negativă, în care paradisiacul îmbinînd teroarea ajunge să fie carnaval enorm, farsă a inversării termenilor și tragedie a răsturnării valorilor. Nu făpturi angelice vor aduce izbăvirea, ci o echipă bine pusă la punct de diavoli. Din iale („De ce atîta suferință ?" — se întreabă și întreabă, acut, pînă la insuportabil, Margareta) se întrupează Satana și descinde pentru a salva, pentru a îndrepta, pentru a pedepsi, restaurînd legea morală și condamnînd crima cea mai gravă și cea mai aparent inofensivă : oportunismul. Din iale și din carte, ființdcă adevărata sursă a invaziei, a erupției demonice justitiare, este un manuscris, opera Maestrului, refuzat de impostori și conformiști, dat pradă flăcărilor și totuși rămas neatins, indestructibil ca viața și ca arta. Revanșă spectaculoasă a creației, destin nemuritor al înfăptuirii majore — de Maestru ! —, triumf desăvîrșit al artei în ciuda tuturor încercărilor de a o anula : **Maestrul și Margareta** este un spectacol despre irepresibila victorie a adevăratului artist. Un mare spectacol, la care au contribuit toți cei care îl susțin, într-o convergență pînă la realizării de sine la nivelul maxim al [illegible].

MIRCEA IORGULESCU

RUGBY

Spre o valorică redresare a rugbyului de pe Someș

Cu ocazia simpozionului metodic organizat de Consiliul județean pentru educație fizică și sport Cluj, despre care am relatat în numărul trecut al revistei noastre, am avut și plăcerea colegială a reîntîlnirii cu doi dintre cei mai valoroși rugbyști de linia a III-a, pe care i-a avut țara noastră, anume cu Alexandru Pașoșanu și Mircea Rusu.

Cei doi mari foști jucători sînt, astăzi, antrenorii celor două formații clujene, primul la **Politehnica**, iar cel de-al doilea la C.F.R., echipe care își dispută întîietatea în seria a III-a din campionatul național de categoria B, prima ocupînd în clasamentul turului locul întîi, cu 19 puncte, iar C.F.R.-ul pe locul secund — 16 puncte.

În ciuda faptului că ambele echipe se izbesc de eternele lipsuri și greutăți, printre care cel mai mare neajuns îl constituie absența unei baze materiale de primă necesitate — terenul propriu — ducîndu-și activitatea „printre picături" pe spațiile de fotbal cu „găuri" în program sau pe suprafețe neadecvate, totuși aceste două colective își mărturisesc abnegația și strădania lor.

Nu ne este îngăduit să uităm tradiția de luptă și de afirmare a rugbyului clujean, din trecutul nu prea îndepărtat, cînd Clujul era singurul centru rugbystic cu trei echipe divizionare, cum nu putem uita aici o suită întreagă de antrenori și distinși pedagogi care au călăuzit destinul acestui sport aici, subliniind cu temeinicie aportul adus de către Gheorghe Bentia, Dan Ștefănescu, Grigore Aman și Dumitru-Bebe-Manoileanu.

Cu siguranță că „oboseala" temporară a preocupărilor pentru rugbyul clujean va fi curînd și definitiv înlăturată, iar prezența la cîrmele sale a celor doi mari „titani" rugbyști va găsi căile de colaborare și asistență reciprocă, pentru redresarea valorică și organizatorică a standardului local.

Cine nu își aduce aminte de **Calu**, supranumele lui A Pașoșanu, prin care colegii și suporterii săi rugbymeni doreau să exprime imaginea unui mare jucător, stilist și rasat ca un pursînge de turf ?

Dedicat studiului limbii și literaturii române la Facultatea din Cluj-Napoca, el se stabilește definitiv acolo, fiind și antrenor de rugby la **Știința**, apoi la **Agronomia**. Iată ce mi-a declarat Sandu Pașoșanu :

„Am stat 15 ani în categoria A, ocupînd și locuri bune (6—7), fără să am echipe aderente la eșaloanele inferioare (categoriile B, rezerve și juniori), înțelegînd prin aceasta că mi-am creat propriii jucători, ani de-a rîndul, chiar în cadrul echipei titulare, ca într-o bătălie din mers, ceea ce, la un moment dat, trădează uzura și oboseala. De cîțiva ani (3—4), de cînd ființează în Cluj-Napoca și juniori, ocupîndu-se cu munca de perspectivă antrenorii Chihaia Octavian (C.S.S. Viitorul) și Deleanu Titus (C.F.R.), activînd în B și formația C.F.R., normal ar fi ca lucrurile să se reangajeze ascendent. Socot că, de asemenea, ar fi normal să existe o echipă „fanion", care să înmănunchieze cele mai valoroase elemente clujene, cărora să li se asigure condiții de pregătire și desfășurare a activității la nivelul cerințelor, imperios fiind sprijinul prompt al organelor locale. Această echipă reprezentativă nu poate fi decît Politehnica, în armonie cu tradițiile noastre universitare și cu aspirațiile ei certe. Într-alt aspect, trebuie spus că frumusețea rugbyului din Cluj-Napoca și anii lui de glorie sînt afectiv legați de Parcul Babeș. Acolo s-au ridicat generații remarcabile de jucători, acolo trebuie să-și dea întîlnire rugbyul clujean.

Dealtfel, în planul de extindere a acestui parc există și acela al amenajării unui teren special de rugby. Așteptăm cu încredere să se realizeze."

Am mulțumit călduros prietenului pentru entuziasmul său nealterat și n-aș vrea să mă îndoiesc că acelea mărturisite aici vor prinde viață. Ahoe !

TUDOR GEORGE

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Cine onorează „nota de plată" ? (I)

M-am format profesional în deceniile anilor noi, în climatul aceloraşi proiecte şi ambiţii constructive naţionale, calificîndu-mă tot timpul pentru o ÎNTREPRINDERE serioasă : FOTBALUL. Pentru această muncă recunoscută ca titanică am vrut să depind de propria-mi pregătire, să dau pe măsura capacităţii şi volumului de muncă investit de fiecare dată. Să merit, la nevoie, şi aprecierea lui Adrian Păunescu — scrisă la 1.XI. 1980 la „Magazin" — „Îl preţuiesc pe acest antrenor inteligent şi dotat..." Am insistat eu încăpăţînare să rămîn antrenorul a cărui formă de manifestare să fie de ÎNALTĂ EXIGENŢĂ, COMPETITIVĂ, de pură profesionalitate. Legat în exclusivitate de problema fotbalului românesc, fără falsă modestie, probez oricui că n-am acceptat niciodată ca „funcţia" să decidă pentru a-şi dovedi „priceperea". Că n-am recepţionat „diagnostice" de cultură fotbalistică cu ştiinţa altor sectoare, fiindcă totdeauna s-au proiectat „unităţi" de muncă în care s-a topit laolaltă, din ordin (sarcină), munca cu chiului, cinstea cu trucaiul, priceperea cu incompetenţa... Sper că poetul Adrian Păunescu păstrează — ca şi mine dealtfel — regretul că „U" Craiova, făcută şi de noi, a ajuns prea repede la dispoziţia unor vînzători de puncte, glorificînd pe rînd pe unii antrenori, care n-au mai întreprins nimic spre a-i mări valoarea, înlăturînd treptat merele stricate — punîndu-şi în schimb galoane prin scăderea valorii echipelor autohtone. Pentru această patimă de a face la Craiova O ECHIPĂ MARE am fost aspru criticat pentru vocabular, anchetat şi... „înălţat". Apoi, datorită intervenţiilor unor oameni de mare omenie din Bucureşti, am fost rugat, după cîteva luni, să mă reîntorc. Oare cum puteam să fac acest gest, cînd semnasem un contract la Steagul Roşu Braşov ?! Numai că destinul mou curgea şi cei care mă schimbaseră pe mine au fost şi ei schimbaţi. Noul director însă avea să mă analizeze în faţa jucătorilor începînd aşa : „Nu este adevărat, Boroşică (el fiind un jucător), Teaşcă vă aleargă"... şi „mieluţul" nostru confirma, pentru a nu pierde trenul de navetişti spre Sf. Gheorghe !?

Prin schimbarea locului de muncă am vrut să restitui fotbalului dreptul legitim legat de etica bunului-simţ, al elanului său nestăvilit de a fi un ACT DE PURĂ PROFESIONALITATE. Dorind ca sursa succesului să stea în antrenamente, în acele repetiţii zilnice ore şi ore în şir, cu o tensiune lesită din comun (ca şi competiţia dealtfel), solicitîndu-i capacitatea omului care-i conferă virtuţi, m-am dus la Argeş cînd nimeni nu mai credea că se poate salva. N-am fugit deci de compromis, de greu. Numai că, văzîndu-se „slănina" urcată în pod, m-a făcut să-mi schimb locul de muncă un alt ispravnic, al cărui patriotism fierbinte era legat de „ubi bene, ibi patria".

Cunoscut fiind şi de omul din tribună că succesele competitorilor de pretutindeni marchează pregnant eficienţa numai datorită exigenţei profesionale, încrederii în antrenor, organizării, dotării, am mai făcut un pas, revenind la Galaţi de unde, în 1973, fusesem concediat. Oare acea „mutare imprevizibilă să fi devenit previzibilă" chiar şi unui autorizat în materie ca poetul Adrian Păunescu ? E uşor să reamintesc că totuşi continuu să plătesc „nota de plată" şi pentru acea perioadă de „nesupunere", dar parcă nu numai eu în cazul de faţă !

Cît de mult poate presa (nu mă mai refer la acei condeieri cu coloană vertebrală) să scormonească lucruri omeneşti ce, de fapt, se cer tratate cu delicateţe, rămîne la moralitatea fiecăruia. De aceea detest pe „penitarii" de pancarde care injectează gălăgioşi de pe stradă ce, de multe ori, nu au cea mai mică idee despre eveniment. Am spus cinstit şi corect şi continuu să afirm că o mare echipă este, în principal, OPERA UNUI MARE CONDUCĂTOR. Atunci de ce nimeni nu dă nume de conducători care au săvîrşit asemenea „minuni", construind echipe care să cîştige competiţii de anvergură ? De ce ? Fiindcă lipsesc cu desăvîrşire asemenea pasionaţi responsabili, fiindcă nici chiar în euforia creatoare a ANTRENORULUI-ANTRENOR, investiţia unuia şi muncea celuilalt, nu se urmăreşte preocuparea de a construi cu migală, perseverenţă şi răbdare un CLUB pentru a DURA (pepiniera lui Real-Madrid, Castilla, a fost eliminată de West-Ham în „Cupa Cupelor" ; iar Düsseldorf a muncit, mi se pare, 86 de ani pînă să cucerească o competiţie europeană !).

CONSTANTIN TEAŞCA

Antrenorii celor 18 divizionare A, despre campionat şi echipa naţională

(Urmare din pagina 32)

2. După opinia mea, se impune o cotitură organizatorică radicală.

3. Nu. Echipa n-a atins nici măcar valoarea din anul precedent, explicaţii existînd. Unu, n-a realizat nici un transfer ; doi, în plină perioadă de pregătire, 5 jucători au dispărut ; trei, Constantinescu a ajuns antrenor şi chiar conducător ?!

4. Avem şanse serioase ; în ceea ce priveşte propunerea de promovare a unor fotbalişti în naţională, cred că antrenorii se vor orienta mai bine decît noi, ei cristalizînd concepţia de joc şi alegîndu-şi „piesele" necesare.

★

Se impun, firește, cîteva concluzii, nu înainte ca semnatarii anchetei să mulțumească celor 18 tehnicieni pentru amabilitatea cu care au întîmpinat demersul lor.

Fără a intra în detalii, lăsînd cititorilor plăcerea de a analiza și judeca fiecare răspuns în parte, să notăm că majoritatea intervievaților sînt de părere că, în toamna lui 1980, fotbalul românesc a progresat. Chiar dacă, vorba lui Constantin Ardeleanu, era de așteptat un salt valoric și mai net, un oarecare progres poate fi adus în discuție, dovezile lui fiind un spor de combativitate, o mărire a capacității de efort, o mai atentă organizare a jocului și, nu în ultimul rînd, o promovare masivă, mai substanțială decît în alți ani, a elementelor tinere. Chiar dacă acest pas înainte coincide, nu tocmai întîmplător, cu cea dintîi victorie obținută în fața Angliei, rezultat care deschide largi perspective naționalei noastre în preliminariile campionatului mondial, se cade să păstrăm proporțiile și să ne aducem aminte, chiar dacă fără plăcere, că 3 din cele 4 formații românești au părăsit competițiile continentale încă din primul tur. Asta demonstrează că, în ciuda progresului menționat, mai sînt încă multe de făcut și de schimbat în fotbalul românesc, unele dintre modificări vizînd aspecte esențiale pentru dezvoltarea respectivei discipline.

Trecînd mai departe, să observăm că, la capitolul propuneri, 7 din cei 18 antrenori s-au declarat nemulțumiți de calitatea arbitrajelor, considerîndu-i pe cavalerii fluierului principalii vinovați (oare ?) de tolerarea jocului dur, de pe urma căruia multe grupări, Dinamo, Steaua, A.S.A., Sportul studențesc, etc., au avut de suferit, neputîndu-se exprima la adevărata valoare. Sigur, o astfel de optică riscă să nu fie tocmai exactă, e mai ușor să vezi paiul din ochiul altuia decît bîrna din ochiul tău, cu adresă la antrenorii formațiilor clasate în coada clasamentului, dar arbitrajele continuă să rămînă o problemă pentru care, reluînd afirmațiile lui Leonida Antohi, a venit timpul să se găsească o soluție.

În ceea ce privește întrebarea 3, nimic deosebit de consemnat decît, poate, lipsa oricărei nuanțe autocritice, excepțîndu-l pe Viorel Mateianu. Ajunși aici, să facem o scurtă paranteză. Încercînd să tragă concluziile consfătuirii care a prilejuit ancheta de față, vicepreședintele federației, Ștefan Covaci, a lansat un nejustificat atac la adresa tinerilor antrenori Mircea Lucescu și Viorel Mateianu, acuzîndu-i (dacă am înțeles bine) de vehicularea în presă a unor idei fără acoperire în practică ?! O punere la punct pe care, sinceri fiind, n-am prieput-o, nici în datele ei nici în patima ei, ea încercînd astfel să taie aripile hoțului. Păcat.

Revenind, să notăm că toți cei 18 tehnicieni acordă, fără excepție, mari șanse echipei naționale, de a cîștiga un loc sub soarele Mundialului din 1982. E normal să fie așa, după cum normal e să fie subliniată ideea, ceea ce au și întreprins Nicolae Proca, Ion V. Ionescu, altii, că destinul echipei reprezentative depinde, în mare măsură, de starea echipelor de club, de modul în care fiecare tricolor se va pregăti la gruparea lui, cu maximum de conștiinciozitate și abnegație. În privința jucătorilor susceptibili de selecționare, e de datoria noastră să remarcăm că, în general, antrenorii divizionari au fost reținuți, doar 7 dintre ei „îndrăznind" să onoreze partea a doua a ultimei întrebări. S-au pomenit 14 nume (Radu II, Tilihoi, Ungureanu, Speriatu, Augustin, Bölöni, Szabo, Petcu, Moise, Terheș, Klein, Geolgău, Țălnar și Cîmpeanu II), cele mai multe voturi, 6, primindu-le hunedoreanul Klein, urmat de Cîmpeanu II (3), Țălnar și Geolgău (fiecare cîte 2). Sînt acestea opinii de care, gîndim, antrenorii naționalei trebuie să țină cont.

OMUL CARE JOACĂ

Valoare sau conjunctură ?

În ultimul timp s-a discutat foarte mult despre așa-zisa valoare a loturilor formațiilor primei noastre diviziI. S-au făcut aprecieri categorice, mergîndu-se pînă acolo încît s-a explicat poziția în clasament a unei echipe, uneori chiar numai după un singur joc, prin optica de multe ori atît de indoielnică a valorii componenților ce o definesc. Și, în fotbal, opticile pot fi pentru foarte mulți îndoielnice pentru că îndoielnicul face, adesea, casă bună cu acest joc. Pot fi jucători foarte buni într-o anumită conjunctură și imediat mediocri într-alta, exemplele nu ne lipsesc.

Poate și de aici construcția unei echipe ce se vrea celestă se dovedește foarte grea și, depărtîndu-ne de noi, să luăm exemplul lui C.F. Barcelona care, în ultimii doi ani, nu-și poate realiza, în pofida marilor eforturi pecuniare făcute, obiectivele de mare performanță propuse. Ce va fi la Barcelona în viitorii șase ani, în care clubul catalan își propune să aibă venituri îngrozitor de multe, milioane de dolari, ne interesează mai puțin acum și, sigur, mult mai mult dacă sorții Europei ne vor aduce curînd față în față... Nu cred că se ponte vorbi la echipele noastre despre valoare, deoarece ele nu pot beneficia printr-un realist regulament de transferare de posibile „piese" de excepție prin care să-și poată întări prestația. Unele echipe au mai reușit ceva în acest sens, dar mai mult după ocazia ce li s-a ivit decît după nevoia care le ardea buzele. Marele Inter — și dau exemplul clasic viabil și acum — a fost construit de Herrera care avea deja un început de concepție, dar își putea permite, prin Moratti, puternicul președinte de atunci al clubului milanez, să aducă odată cu Luisito Suarez pasa lungă necesară vitezei contraatacului, realizat, și ei, prin aducerea sub steag a încă doi „stranieri", Petro și Jair. Actualului Inter i-au trebuit opt ani ca să renască prin mintea lui Mazzola dar, ca să încerce să se impună ca mare sguadra, a apelat tot la import, aducîndu-l pe austriacul Prohaska.

În ultimul deceniu coeziunea de joc ce a născut o forță deosebită capabilă să-i ingenuncheze pe toți a dus la supremația de cîțiva ani a lui Ajax, Bayern, Liverpool și Nottingham. Echipele respective nu au apelat prea mult la alte meleaguri, așa cum se mai rezolvă problemele mai spre sud, beneficînd de tăria recunoscută a propriilor școli de fotbal. Și exemplele ar putea continua umplînd, cu siguranță, cîteva sute de pagini ..

Pentru echipele noastre cred că prinde mult mai bine termenul de conjunctură a lotului decît acela de valoare deosebită. S-a spus că Sportul studențesc sau Steaua se bat pentru utopicul loc doi ai valorilor de jucători cu care au început campionatul. Iată-le acum pe unde sînt și, mai ales, cum au jucat... Baia Mare a reușit lucruri interesante cu un lot despre care nu s-a putut spune niciodată că a fost răsfățat prin valori. Și, dacă vreți să răstălmăciți prin gînduri cît de cît adevărate ordinea de azi a primei părți a campionatului nostru, vă puteți da seama că ea nu este scrisă prin valorile de jucători ale echipelor, ci prin jocul colectivității, ca angajare. Este meritul unor antrenori care mai născocesc cîte ceva, pun și ei ce cred în practică prin puterea de convingere cu care-și înfăptuiesc meseria ; depind și construiesc prin forța organizatorico-administrativă a teritoriului pe care-l sfințesc (și este bine că țara se dezvoltă uniform) ; mîngîie și ei sunetele zeului „Bailila" din fotbal ; îndulcesc hîrtia pe care unii o mai zgîrie cu nevinovate argumente ; și mărește în toate viteza de contraatac sau de atac cu care totul se rezolvă în filozofia din... Vasile Conta ? !

Vom mai discuta despre asta.

CORNEL DINU

Mă numesc Gheorghe Spînu și domiciliez în orașul Breaza. Am luat cunoștință de hotărîrea Direcției tehnice a Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, conform căreia vor beneficia de gaze naturale numai proprietarii care vor dovedi că „locuințele în cauză sînt prevăzute a fi puse în funcțiune în anul 1980 și că vor fi asigurate cu încălzire centrală". Rezolvarea indicată o consider inechitabilă. Ea nedreptățește tocmai persoanele care deși corespund condițiilor menționate au doar vina că și-au construit locuința în 1979 sau chiar mai devreme. De ce nu se respectă și în acest caz principiul vechimii solicitărilor ? Nu așa ar fi drept și echitabil ?

■

De cîtva timp, multe familii de pe bulevardul Unirii — blocurile 44 , 46 și 48 — precum și de pe strada Ștefan cel Mare — blocurile 6, 8, 10, 12 și chiar 14 — din orașul Focșani au un mare necaz : din vara acestui an între blocurile menționate a fost mutată stația de taxiuri a orașului. De atunci nu mai avem liniște : pe un perete a fost instalată o sonerie de serviciu care face permanent un zgomot asurzitor, șoferii își fac semnale între ei cu claxoanele, fel de fel de beții vin aici și se ceartă pentru locuri, uneori se bat între ei, portierele sînt trintite puternic. Sîntem informați că s-a trimis o listă cu semnăturile a aproximativ 100 de persoane a căror odihnă este puternic afectată de această situație, cei în drept nu au răspuns însă nici pînă astăzi. **(Ușureiu C., Focșani)**

■

Primim din partea I.C.R.A.L. „Herăstrău" : „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Matei N. Gheorghe** prin care solicita punerea în funcțiune a hidroforului necesar la alimentarea cu apă potabilă, vă comunicăm : cauza care a dus la întîrzierea punerii în funcțiune a stației hidroforului s-a datorat lipsei pompelor de tip SADU/50 precum și a unor piese. În urma eforturilor depuse pentru obținerea acestora, șantierul 4 a dat în exploatare stația hidrofor începînd cu data de 25 noiembrie".

■

Consiliul popular al județului Maramureș : „Urmare scrisorii adresată redacției de către **Toader Hotea** și soția sa **Anuța** : pentru minorul Ioan Hotea, deficient parțial recuperabil, s-a solicitat Ministerului Muncii un loc pentru ocrotirea sa în cămin-școală. S-a urgentat rezolvarea iar Ministerul Muncii, prin adresa nr. 87377 din 8 nov. a.c. ne-a comunicat că s-a aprobat pentru minorul în cauză loc în Căminul școală nr. 1 Abrud, județul Alba, în care scop s-au făcut comunicările necesare atît părinților copilului cît și Consiliului popular al comunei Bărsău (Maramureș)."

■

Mă numesc **Ion Costa** și locuiesc în Hunedoara, strada Laminatorului nr. 3, bloc 20, scara D și vă scriu în numele locatarilor de pe această scară. Blocul nostru este dat în folosință de doi ani, timp în care întreaga instalație sanitară de la subsol, precum și cea de canalizare, nu au funcționat. Am sesizat în nenumărate rînduri E.J.C.L. Hunedoara, precum și constructorul blocului. Trustul nr. 4 construcții, dar nu s-a rezolvat nimic. Din cauza acestei situații există pericolul izbucnirii unei epidemii **(Scrisoarea este semnată de 9 cetățeni.)**

■

Vă scriu cu rugămintea a ne ajuta într-o problemă care ne frămîntă de zece luni de zile, este vorba de neexistența caielor numărul 3 și 4, în comuna noastră. Am făcut mai multe demersuri pe la birourile cooperativei locale, pe la fabricile unde știm că se produc acestea, degeaba. Stăm cu caii și boii neotcoviți, agentul veterinar nu mai știe unde să se împartă pentru vindecarea lor. A venit iarna, avem contracte cu statul pentru tineret taurin, nu putem scoate însă vitele neotcovite, alunecă. Vine apoi primăvara, nu putem ara, avem obligații contractuale față de stat. **(Scrisoarea este semnată de un grup de peste 20 de cetățeni care posedă vite de tracțiune din comuna Cîineni — Vîlcea.)**

■

Casa agronomului județul Argeș : „Referitor la semnalul critic apărut în FLACĂRA nr. 1324 din 23 octombrie a.c., răspundem că unitatea noastră a eliberat adeverința solicitată de **Alexandru Diaconu**, fost contabil șef. Este adevărat că a fost emisă cu multă întîrziere întrucît cele solicitate nu erau de competența noastră (? — N.R.), lucru pe care i l-am spus verbal la prezentarea cererii. Văzînd că tovarășul insistă reclamînd la alte organe superioare, am eliberat adeverința (? ! ? — N.R.), trimițînd-o recomandat cu nr. 3220/30.09.1980".

■

Mă numesc **Tudor Tudor** și locuiesc în satul Manolache, comuna Glina (Ilfov). Satul nostru se află la jumătatea distanței dintre Glina și Cățelu, la cîte trei kilometri de fiecare, mulți însă au renunțat să mai iasă din sat din pricina drumului aflat într-o stare jalnică. Eu unul, de la vîrsta de 12 ani, am parcurs acest drum zilnic, 6 kilometri prin noroaie, ploi sau ninsori, acum am împlinit 30 de ani, faceți și dumneavoastră o socoteală cam ce a însemnat asta ! Acum vine rîndul copiilor mei, și mă apucă groaza gîndindu-mă că îi voi vedea venind acasă de la școală uzi și înghețați. La ultima ședință ținută în cadrul școlii mi s-a promis repararea acestui drum, am rămas însă numai cu promisiunea.

■

Consiliul popular al sectorului 6 : „Referitor la scrisoarea tovarășului **Ion Cocoș** din București, în care acesta solicita sprijin în vederea atribuirii unui apartament cu două camere în urma demolării imobilului în care locuia : familiei Cocoș, compusă din soț și soție, i s-a aprobat un apartament confort 1 compus din 2 camere în blocul 110 din strada Poarta Albă nr. 13, sectorul 6, pe care l-a ocupat".

■

Mă numesc **Mariana Cojocaru** și sînt încadrată la Întreprinderea de autocamioane Brașov. Am contractat un apartament proprietate personală situat la adresa următoare : strada Privighetorii Bl. D 10 A, sc. A, apartamentul 26, cartierul Steagul Roșu V. Cu toate că presa locală a sesizat de nenumărate ori o rămînere în urmă a execuției lucrării nici pînă astăzi nu se vede măcar fundația turnată a blocului, fapt ce ne creează neliniște, mai ales că termenul de predare stabilit fusese la 30.XII.1979. Noi am achitat avansul la termenul stabilit, s-a fixat un al doilea termen de dare în folosință la 30.XII. a.c., este evident că nici acesta nu va fi însă respectat. Pînă cînd vom mai avea de așteptat ?

■

Consiliul popular al sectorului 5 : „Referitor la scrisoarea lui **Ion Stăniloiu** din București în urma reanalizării cererii sus-numitului, privind eliberarea autorizației de înstrăinare pentru imobilul din strada Mestecăniș nr. 12, sectorul 5, s-a emis autorizația nr. 67.M./1980".

■

Mă numesc **Alexandru Tomescu** și locuiesc în Zărnești, strada 1 Decembrie 1918 nr. 36, apartamentul 7 (Brașov). În luna august ne-am adresat redacției dumneavoastră cu rugămintea de a publica reclamația noastră privitoare la I.P.L. Oradea care a livrat Cooperativei de consum Zărnești o sufragerie „Dacia" fără oglinzi, geamuri și suporturi din sticlă și pe care am avut ghinionul de a o cumpăra. Dar întreprinderea în cauză nu ne-a dat nici un răspuns. Vă rugăm, din nou, să publicați aceste rînduri, poate că cei în drept vor rezolva necazul nostru.

■

Consiliul popular al județului Botoșani : „Referitor la scrisoarea **Eleonorei Amăriuței**, prin care aceasta solicită să i se comunice dreoturile bănești ce-i revin în calitate de mamă cu 11 copii : E.A. a dat naștere unui număr de 11 copii, din care 8 au vîrste sub 18 ani. În conformitate cu prevederile Decretului 197/1977 i s-a stabilit un ajutor lunar de 350 lei și nu de 500 lei cît pretinde dînsa. I s-a explicat acest lucru, arătîndu-i-se că ajutorul ce care îi primește este cel legal".

■

Mă numesc **Samuiel Popescu**, domiciliez în București, sectorul 4, Șoseaua Giurgiului nr. 164, bloc 5, scara B, ap. 22, vă aduc la cunoștință următoarele : în noaptea de 22 spre 23 noiembrie a.c., la ora 0,25, urcînd în mașina de transport în comun ITB 80 nr. 35-B-1287, nr. ITB 193, la stația „Valea Lungă" în spre oraș, de pe bulevardul Păcii cartier Militari, mi s-a cerut de către șoferul ce conducea autovehiculul 5 lei de persoană pînă la gară. La răspunsul meu că vreau să cobor la stația „Fabrica de confecții București", mi s-a spus că în acest caz trebuie să plătesc 2 lei. La început am crezut că este o glumă, dar atît tonul ridicat pe care mi s-a vorbit, cît și faptul că ceilalți pasageri preferaseră să plătească sumele cerute de șoferul celălipirgiu, m-au convins că omul nu glumea defel". Fapte similare se petrec, sîntem informați, și pe linia mașinii „102".

■

Consiliul popular al municipiului Tg. Jiu : „Referitor la scrisoarea numitei **Iulica Bălășină**, prin care aceasta solicita locuință : acesteia i s-a atribuit un apartament cu două camere în blocul nr. 13 din zona Debarcader".

■

În anul 1973, prin surparea unui mal, rețeaua de apă din marginea satului Godeni, comuna Godeni (Argeș), s-a rupt pe o lungime de circa 150 metri. În anul 1978 această rețea a fost refăcută, mutîndu-se conducta pe un alt traseu și băgîndu-se țeavă nouă pe circa 600—700 metri. De atunci și pînă astăzi așteptăm să se dea drumul la apă, am făcut diverse cereri la I.J.G.C.L. Argeș, nu s-a făcut nimic, nici măcar nu s-au încercat cele două bazine nou lucrate, care stau nefolosite și se degradează sub ochii noștri. **(Ion Dumitrescu, Godeni, Argeș).**

■

Din partea Ministerului Educației și Învățămîntului : „În legătură cu scrisoarea trimisă redacției FLACĂRA de către **Elena Toma**, din Șotînga (Dîmbovița) : avînd în vedere că aceasta are domiciliul în comuna Șotînga, împreună cu părinții, Inspectoratul școlar al județului Dîmbovița a propus, iar M.E.I. a aprobat, numirea tovarășei Elena Toma pe catedra de geografie-biologie de la Școala generală Șotînga și Școala generală Teiș (Dîmbovița)".

■

În luna octombrie a.c. am expediat revistei FLACĂRA o scrisoare prin care arătam că un grup de 88 elevi din satele Amnar și Satu-Mare se deplasează zilnic 3 km cu bicicleta sau pe jos, prin ploaie sau ger, pentru a ajunge la școala de centru din comuna Secusigiu (Arad). V-am ruga să interveniți pe lîngă forurile în drept pentru a se pune în circulație o cursă, autobuz, care să circule dimineața dinspre Arad în jurul orei 8, iar după-amiaza în jurul orei 14 să se întoarcă la Arad. Cei pe la ușile cărora au bătut părinții noștri au aflat că nu e posibil, că acolo unde șoseaua e paralelă cu calea ferată, nu e voie să circule autobuze. Atunci, ne întrebăm, de ce nu se pune în circulație un tren care să meargă dinspre Arad în jurul orei 8 dimineața ? Înspre Secusigiu avem acum două trenuri, unul circulă dimineața la ora 5, altul la ora 9. Primul e prea devreme, al doilea prea tîrziu. **(Scrisoarea este semnată de 70 de elevi.)**

■

I.C.L. Alimentara sector 2 — Halele centrale Obor : „Urmare articolului apărut la rubrica : **„Flacăra la dispoziția dumneavoastră"** din nr. 46/1980 referitor la atitudinea necorespunzătoare a gestionarei **Mușa Șerban** — sesizare semnată de către cumpărătoarea **Vasilica Mihu**, vă facem cunoscut : întrucît considerăm abaterea șefei de unitate Mușa Șerban ca foarte gravă, a fost pusă în discuția colectivului respectiv și i s-a aplicat sancțiunea AVERTISMENT, fiind chemată la conducerea întreprinderii unde i s-a pus în vedere că la prima abatere va fi scoasă din funcția de gestionară. La aplicarea acestei sancțiuni s-a ținut seama că gestionara respectivă nu a mai avut astfel de abateri".

■

Inspectoratul silvic județean Botoșani : „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Chirică T. Beșlui** din satul Alba, comuna Hudești (Botoșani) : s-a efectuat controlul de fond al cantonului pădurarului **Ștefan Capraru**, iar pagubele aduse prin tăieri ilegale de arbori au fost imputate respectivului pădurar în legătură cu cele două mașini încărcate cu cherestea de către numitul **Ion Ciobanu**, cărora li s-au aplicat sancțiuni contravenționale. Cît privește pe numitul **Ion Dumitrescu**, vă informăm că C.T.B. s-a adresat Miliției orașului Dorohoi, care cercetează cazul".

■

Consiliul popular al municipiului Satu Mare : „Referitor la scrisoarea lui **Gheorghe Vida**, domiciliat în municipiul nostru vă comunicăm : G.V. sesizează că imobilul în care locuiește este într-un stadiu avansat de degradare din cauza defecțiunilor survenite la acoperiș, la jgheaburile și burlanele imobilului, din care cauză apele pluviale afectează zidurile acestui imobil. Deplasată la fața locului, o comisie de verificare a constatat că acestea se confirmă. Pentru soluționarea problemelor ridicate s-a dispus Exploatării Gospodăriei Locative exe utarea tuturor lucrărilor de reparații, atît la acoperiș cît și la jgheaburile și burlanele imobilului, pînă la data de 25 decembrie a.c.".

■

La capitolul „Drepturile și îndatoririle elevilor și studenților" din Legea educației și învățămîntului se prevede că aceștia sînt obligați **să respecte regulamentele școlare și universitare**. Am căutat un astfel de regulament prin toate librăriile și bibliotecile mai mari ale țării, la școli și inspectorate școlare, nu a fost însă chip să zărească unul la față. Unde sînt oare de găsit aceste broșuri ? **(Chirea Clobanu, Deva)**

■

Consiliul popular al județului Vaslui : „Referitor la sesizarea elevului **Dănuț Toma**, de la Liceul de matematică-fizică din Galați, despre unele abateri și nereguli de comerț săvîrșite de lucrătoarea gestionară **Maria Emandache** la magazinul din satul Rînzești, comuna Fălciu (Vaslui) : cele sesizate se confirmă în mare parte. La acest magazin, cu ocazia verificării făcute s-au găsit mărfuri cu termen de garanție depășit ; multe produse expuse nu aveau prețul afișat ; se lua preț mai mare decît cel stabilit produsului de către stat ; evidența depunerii numerarului nu era ținută la zi ; magazinul era murdar, găsindu-se praf și pălănjeni. Pentru abaterile săvîrșite, M.E. a fost sancționată cu amendă de 3 000 lei. De asemenea, s-au făcut propuneri conducerii cooperativei pentru a dispune luarea de măsuri administrative".

■

Direcția de telecomunicații a municipiului București : „Urmare a scrisorii adresate redacției FLACĂRA de către **Constantin Rizea**, vă comunicăm : s-au studiat posibilitățile de instalare a postului telefonic la domiciliul acestuia, stabilindu-se că soluția tehnică este cea a rezolvării prin cuplare. Urmează ca C.R. să primească în cel mai scurt timp avizarea scrisă, pentru a se prezenta la plata taxelor de instalare".

■

Mă numesc **Hărșan Alexandru** din strada Istriei nr. 7, bloc C 6, scara 3, apartamentul 33, sectorul 3, București, și vă scriu în legătură cu o problemă care, consider eu, face apel la cetățeni pentru crearea unui climat de bună vecinătate. Blocul nostru beneficiază, împreună cu alte două, de un parcaj pentru mașini devenit cu timpul neîncăpător. De aici numeroase discuții, amenințări și chiar șicane, unii dintre locatari pretinzînd un loc de parcare fix în funcție de poziția ferestrelor sau de vechimea mașinilor. Am citit în revista dv. că și în alte locuri s-au ivit asemenea probleme deși, după părerea mea, este un lucru simplu : de parcaj beneficiază toată lumea, în egală măsură, parcîndu-și fiecare mașina în funcție de locul pe care-l găsește liber. Este numai și numai o problemă de civilizație.

Vă rog să facți publică scrisoarea mea, pentru ca, în cazul în care ar exista o Hotărîre a Consiliului municipal în legătură cu această problemă, a priorităților la parcare, să o pot afla și eu și ceilalți.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Gheorghe Aurică — Buzău : Hotărîrea Consiliului este obligatorie pentru întreprindere ; nu poate fi luată despre recurs ; faceți importanță. ● **Barbu Ioan** — Constanța : Conform cărții de care ne scrieți intră în competența tribunalului. ● **Vasilescu Ion** — București : Așteptați cu răbdare ; în primul rînd trebuie așteptată validarea testamentului. ● **Vasile Constantin** — București : Cazul rămîne deschis ; trimiteți copii de pe hotărîrile judecătorești. ● **Gheorghișor Ion** — București : Contestația este nefondată. ● **Dincă Stelian** — Cîmpina : Nu e clar cine este Zaharia, cu atît mai puțin Tănase Mihai. ● **Ghioca Reveca** — București : Pînă acum nu există nici un dubiu asupra vinovăției fratelui și acelea trimise sînt cuprinse, pentru alte amănunte vă așteptăm la redacție. ● **Dr. Ec. Elisabeta** — București : În schimb, scrieți dv., au fost obligați să semneze (declarațiile). În cel mai rău caz au fost înșiși în eroare ; în continuare folosiți același ton prezumtiv din care nu se poate ține mare lucru ● **Tiron Mircea** — București : Aveți dreptate : pentru a evita un caz izolat nu e cazul să decretăm starea de suspiciune generală ; argumentul instanței e că puteți, dacă a fost astfel formulat. ● **Grup de locatari** — sector IV : Este normal ca abia după prelucrarea gestiunii să fie luminate și cheltuieli. ● **Olga Vasile** — București : Veți primi răspunsul acasă. ● **Platoșă Gabriela** — Rm. Sărat : Ne-a vizitat la redacție vărul dv. Puneți-vă de acord. ● **Blender I. Radu** — Roman : Nu excludeți posibilitatea ca, din pricina ruinii, sora dv. să fi ascuns unele amănunte. ● **Mînta Vasilica** — Brăila : Consultați orice avocat ; termenele sînt aceleași în toată țara. ● **Voica Ion** — București : Găsiți explicația în Decretul 153 (de care amintiți și dv.). ● **Vasile Ventura** — București : Dacă ați vrut să fiți ironică, ați reușit ; „apelați la părinți" ● **Nițu Petre** — București : Înțelegem să vă ajutăm, nu să facem munca în locul dv. ● **Eftimie Mihai** — București : Convorbirea telefonică nu este o probă convingătoare ; mai ales că ați sunat dv.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Ludmila Ion N. Lupulescu — Tg. Jiu : În cazul în care profesorii au două specialități principale sau o specialitate principală și una secundară, gradele didactice pot fi obținute la una din cele două specialități ● **Ștefan Iliescu** — Bălești, Dolj : Ministerul Educației și Învățămîntului ne comunică : aspectele semnalate de dv. în legătură cu promisiunile ce vi s-au făcut de către unele persoane care au funcționat la fostul raion Bălești, referitoare la titularizarea soției pe post de învățătoare, nu mai pot constitui obiect de cercetare după atîția ani. Numirea soției dv. ca titulară pe post de învățătoare se va putea face numai pe bază de concurs, în perioada legală de numiri ● **Niculina Cosulețu** — Buzău : Conform regulamentului privind activitatea profesională a studenților, „studentul care din motive bine justificate dovedite cu acte — îmbolnăviri grave, cazuri de forță majoră — rămîne după ultima sesiune cu maximum două examene nepromovate prin neprezentare, le poate susține ● **singură dată** în termen de 15 zile după reluarea activității școlare". Nesusținerea unui examen nepromovat în condițiile de mai sus nu este posibilă, conducînd la situația de repetent ● **Elena Rădulescu** — Ploiești : M.E.I. ne informează că, la învățămîntul superior se pot înscrie absolvenți ai liceelor, indiferent de profilul acestora.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Lumea în care trăim

Mărirea și decăderea unui nobil metal

Strălucirea aurului continuă să fascineze. Nu este însă vorba doar de aurul epatantelor bijuterii pe care le poartă frumoasele acestei lumi sau, mai exact, cele privilegiate de o soartă capricioasă. Strălucirea aurului continuă să fascineze în primul rînd pe cei interesați de aurul ce se află stocat în seifuri bine păzite, aurul sub formă de lingouri prea puțin atrăgătoare, la prima vedere, dar avînd o valoare mereu crescîndă. Căci pentru marile bănci și monopoluri, pentru companiile multinaționale fascinația aurului este legată nu de strălucirea lui ci de valoarea, de prețul acestuia.

După cum se știe, prețul oficial al aurului era în 1975 de 35 dolari uncia. După numai cinci ani, în primăvara anului 1980, a atins 835 dolari uncia. Adică de aproape 24 de ori mai mult !

Să fie oare asta expresia revalorizării, a măririi și prețuirii acordată acestui vechi și nobil metal ?

Părerile sînt împărțite. Anumiți experți consideră că, în fond, are loc într-adevăr o reașezare a prețului aurului la justa lui valoare. Alții sînt de părere că este vorba de o falsă mărire, că de fapt are loc o devalorizare a dolarului, că salturile de pe piața aurului exprimă o criză profundă a lumii bazate pe forța banului.

Lucrurile sînt puțin mai complicate decît par la prima vedere. Totul pornește de la estimarea rolului aurului. În această privință, în lume există diferite viziuni. În esență însă ele se reduc la două. Un punct de vedere care preconizează ca aurul să fie principala pîrghie a sistemului monetar internațional. Și un altul care, dimpotrivă, încearcă să diminueze importanța aurului pledînd în favoarea dolarului.

Așa se face că în ultimii ani, în pofida instabilității prețurilor, cererile de aur și, mai ales, speculațiile pe care această cerere le-a antrenat, s-au amplificat vertiginos. O astfel de evoluție — care a făcut ca prețul aurului să crească substanțial în raport cu toate monedele — se datorește, desigur, și intervenției unor diverși factori economici, financiari, politici. Ca atare — evident, și ca urmare a unei oferte reduse din acest metal — experții bancari sînt de părere că prețul aurului ar putea să atingă anul viitor chiar 1 000 dolari uncia.

Din păcate însă creșterea prețului aurului conduce, în mod paralel, la creșterea prețurilor altor metale prețioase, al altor materii prime și mai ales al petrolului. Cu alte cuvinte conduce la inflație. Iar aceasta — cu toate tarele ei cunoscute : creșterea vertiginoasă a prețurilor bunurilor de consum, reducerea puterii de cumpărare a maselor, sporirea sărăciei și mizeriei — se răsfrînge în primul rînd asupra țărilor sărace, a țărilor în curs de dezvoltare.

Goana după aur, principalii cumpărători fiind țările producătoare de petrol și companiile multinaționale, nu este însă întîmplătoare. Cine posedă importante rezerve de aur înseamnă implicit — ca urmare a revalorizării acestor rezerve la prețul crescut al pieței — că dispune de o sporire considerabilă a rezervelor lor globale. Spre exemplu, o bancă care în 1975 dispunea de 10 000 kg aur cotat la 35 dolari uncia, avea o rezervă globală de circa 11 254 000 dolari. În 1980, aceeași bancă, cu aceeași cantitate de aur, dispunea, ca urmare a creșterii prețului unciei la 835 dolari, de o rezervă globală de circa 268 480 000 dolari.

Așa se face că în pofida creșterii permanente a prețurilor aurului nici o bancă centrală occidentală n-a abordat totuși vînzarea liberă a metalului galben pentru a nu face să-i scadă prețul. Aurul continuă să joace astfel rolul său de mijloc de rezervă al băncilor centrale, bănci care, datorită marilor deficite de plată cauzate de scumpirea petrolului, sînt mai conștiente ca oricînd de valoarea aurului.

Uriașul salt al prețului aurului a anihilat în cea mai mare măsură atracția devizelor mondiale, chiar a celor socotite cele mai stabile. Într-un climat de instabilitate economică, de criză și inflație aurul se impune ca fiind o garanție de valoare. Astfel, practic, oricît ar părea de paradoxal, demonetizarea aurului are efecte absolut opuse, întrucît revalorizarea aurului la prețurile pieței libere contribuie în fond la remonetizarea sa.

În acest fel cele mai mari profituri de pe urma creșterii prețului aurului au fost obținute de către țările industrializate, puternic dezvoltate care posedă și cele mai mari rezerve de aur — 83% din rezervele mondiale. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, după cum se știe, ele posedă rezerve de aur modeste și ca atare nu au de cîștigat aproape nimic din revalorizarea sa. Cu alte cuvinte, din jocul măririi și decăderii acestui metal galben nu au de cîștigat decît tot cei ce-l provoacă, adică statele industrializate, marile monopoluri multinaționale care devin astfel și mai bogate.

Pentru „lumea a treia" strălucirea aurului este legată de drama subdezvoltării. Căci speculațiile cu aurul sînt, desigur, afacerile bogaților. Dar efectele lor sînt resimțite și dincolo de lumea burselor de metale prețioase. Speculațiile acestea contribuie la accentuarea sărăciei statelor rămase în urmă, rezervele lor epuizîndu-se ca urmare a nevoii de a face față inflației galopante.

Aurul continuă să fascineze. Obiecte de podoabă din aur, stilouri din aur, brichete din aur, „Rolls-Royce"-uri din aur — toate acestea sînt doar o fațetă a problemei. Cea mai puțin importantă. Esențial nu este aurul din bijuterii, nu este extravaganța unui bogătaș care își asigurește autovehiculul sau își împodobește cu podoabe grele de aur calul de curse preferat, ci aurul speculat la bursă, aurul din seifurile băncilor sau din depozitele marilor companii multinaționale — aurul care devenind mereu mai scump sărăcește mereu mai mult pe cei ce nu-l posedă...

AL. PINTEA ■

Dacă s-ar fuma mai puțin...

Potrivit datelor publicate de Organizația Mondială a Sănătății, mai bine de jumătate din populația lumii a treia duce lipsă de apă potabilă, iar trei sferturi din această populație suferă de pe urma absenței totale a mijloacelor de purificare a apei. Se consideră că în țările în curs de dezvoltare 80 la sută din boli sînt legate de consumul de apă impură. După cum s-a subliniat în mai multe rînduri de către specialiști, în lumea a treia, după alimentație, apa constituie problema cea mai gravă.

S-au luat, desigur, anumite măsuri, atît de către țările care suferă de pe urma lipsei de apă, cît și — sub formă de ajutor — de unele foruri internaționale, aparținînd sau nu Organizației Națiunilor Unite (O.M.S., U.N.I.C.E.F., Banca Mondială, Comitetul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare ș.a.). S-au săpat puțuri, s-au instalat pompe de mînă, s-au făcut, pe alocuri, lucrări de canalizare. Numai că aceste măsuri reprezintă enorm de puțin în comparație cu necesitățile. Iată de ce Națiunile Unite au lansat, odată cu Deceniul dezvoltării, Deceniul apei și al asanării, adică un plan pe zece ani de asigurare cu apă a populației din toate zonele aflate astăzi în suferință. Dacă Deceniul apei își va atinge obiectivele stabilite, atunci, la capătul lui, se va asigura aprovizionarea cu apă potabilă a aproape 2 miliarde de oameni și cu apă purificată a aproape 2 miliarde și jumătate de locuitori ai lumii a treia. Întregul program ar urma să coste 294 miliarde de dolari, adică 80 de milioane de dolari pe zi timp de 10 ani.

Suma este, desigur, destul de însemnată, dar stă în puterea omenirii s-o acopere. De unde ? S-a spus de multe ori, și nu vedem de ce n-am spune-o și noi încă o dată, că pe seama cheltuielilor de înarmare, care se ridică la 500 de miliarde de dolari pe an, adică la aproape un miliard și jumătate de dolari pe zi, s-ar putea rezolva și problema apei pe glob. Da, prin reducerea acestor cheltuieli s-ar putea rezolva multe probleme. În frunte cu cele mai acute, asigurarea cu hrană și cu apă a populației sărace a Terrei. Este adevărat, și eforturile în această direcție trebuie să fie permanente. Dar, în același timp, nu putem să nu ne gîndim și la alte posibilități. Să ne referim, de exemplu, la suma pe care o cheltuiește omenirea pe țigări. Într-o zi, această sumă, care se preface în fum, se ridică la 240 milioane de dolari.

Și dacă cheltuielile militare sînt de 20 de ori mai mari decît necesarul pentru rezolvarea problemei apei în țările lumii a treia, observăm că banii dați pe țigări înseamnă și ei întreitul acestui necesar. Și un calcul simplu îți vine în minte : dacă fiecare fumător ar renunța la o țigară din trei... Atunci ar fi mai puțin fum otrăvitor în lume, dar ar fi apă bună și curată pentru toți. Ne-ar plăcea să credem că unul din comentatorii de la „Forum du Developpement", care scria că „numai idealiștii impenitenți își pot imagina că apa pură, asanarea și igiena au o importanță mult mai mare decît cancerul la plămîni sau pregătirile de război", s-a înșelat. Sîntem convinși că și autorului i-ar plăcea foarte mult să constate că n-a avut dreptate.

Diminuarea fumului de țigară și, în mod corespunzător, a bolilor de tot felul pe care le provoacă tutunul, ar fi deci un lucru însemnat de fonduri pentru pregătirea triumfului apei sănătoase. Dar, firește, rezolvarea deplină a problemei apei în țările în curs de dezvoltare necesită concentrarea mai multor forțe și cooperarea mai multor factori : țările direct interesate, prin eforturile lor proprii, organismele internaționale de resort și, nu în ultimă instanță, țările dezvoltate, care au vechi și mari datorii față de lumea a treia.

ION CODRU ■

În cele șapte parcuri naționale zaireze, care reprezintă 15 la sută din teritoriul național (1 la sută din suprafața Africii), trăiesc toate speciile faunei africane. Printre cele mai rare se numără : rinocerul alb, gorila de munte și elefantul. Fotografia noastră înfățișează pahiderme din parcul național Rwindi.

Mondo umano ?

Poticneala

Știrea e din 25 noiembrie a.c. și a apărut din clapele teleimprimatorului aproape de prinz. Mi-a plăcut, am pus-o deoparte cu dorința de a o consemna. Am amînat o zi, două și iată aproape a trecut o lună. Mai întîi voiam să caut niște amănunte despre „Divina" și lumea ei de celuloid, apoi să aflu ce a determinat-o să abandoneze platourile de filmare și să iasă din circuitul starurilor sau, mai curînd, să aflu cum de a reușit, în pofida acestei absențe, să se mențină mereu sus, să nu i se știrbească nimic din autoritatea talentului, a frumuseții exterioare și interioare.

Adică să rămînă „Divina" după atîția ani, aproape patruzeci — o viață de om în acest veac grăbit, cu lumea lui frenetică și eroii săi nerăbdători, nestatornici și chiar nesăbuiți. Cum se va vedea.

Încercam apoi să-mi amintesc nu numai titlurile filmelor — poate nici cît degetele unei singure mîini — în care am văzut-o jucînd ci și dramaturgia lor. Mi-a fost mai greu și poate faptul e scuzabil întrucît ultimul film turnat de ea datează din 1941. Știam bine că, în starea civilă, o cheamă Gustafsson și că a descins de pe meleagurile unde regele Gustav Vasa este atît de venerat — Suedia. Însă n-am știut niciodată cine și cînd a născut-o cu numele de artistă. Dar îmi închipui că pentru a fi considerată artista numărul unu produsă la Hollywood în întreaga, încărcata și întortocheata istorie a fabricanților de visuri, pe lîngă uriașul ei talent a trebuit să lupte și iarăși să lupte. Să lupte pentru a demonstra că ultralaudele la adresa ei se bazau pe realitate, că nu inventau sau supralicitau nimic, că legenda ei de azi e perfect acoperită de munca ei de ieri.

Actrița care jucase în Torentul, Femeia divină, Destin, Orhideea sălbatecă, Sărutul, Mata Hari, Grand Hôtel, Anna Karenina, Maria Valevska, Nu mă trăda cu mine, și care primise premiul criticii din New York în 1935 și 1937, apoi invidiatul Oscar la 14 ani după ce părăsise platourile de filmare, „Divina" Greta Garbo va reapărea pe ecrane ! Probabil la anul !

Acestea erau gîndurile trezite de știrea din 25 noiembrie ce relua o afirmație a revistei suedeze „Aarets Runt". Și firește, între atîtea știri rele, ea era una care să ne descrețească fruntile, să ne trezească interesul pentru o nouă versiune a „Poveștii lui Gösta Berling" după scriitoarea Selma Lagerlöf — povestitoarea cu ochi de geniu și copil. Dealtfel, în acest film debutase în 1924.

Cînd mă pregăteam să salut speranța revenirii „Divinei" și să mă întreb ce ecou va avea ea după decenille în care a fost atît de prezentă și totuși atît de absentă, din același teleimprimator curgea știrea urgentă că „John Lennon, muzicianul, a fost împușcat de un amator de autografe". Efectul în care scontam a fost anulat. Și m-am poticnit.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După „NEUE basLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

Un diamant cît John Lennon

Primul disc cumpărat de mine la vîrsta de 15 ani a fost un „single" al formației **The Beatles**. Nu știu nici astăzi ce să ne fi atras către cei patru băieți din Liverpool. Fețele lor de liceeni ce semănau cu noi, simpatici și parcă puși pe șotii ? Sau poate moda „stil '65" pe care o prezentau în fiecare fotografie ? În fine, poate iubeam la ei cîntecele trăsnite cîntate pe acoperișurile caselor : „Pleacă de unde ai venit" sau „Nu mi-ai spus ce număr de telefon ai / nici eu nu ți-am spus în ce situație sînt", vorbe pe care le puteam la fel de bine spune și noi iubitelor noastre de pe atunci. Poate, în cele din urmă, prea mare era dragostea noastră pentru muzică, în general. Cine mai poate spune acum ?

După dezmembrarea grupului, **Beatles** a rămas pentru cei care le învățau melodiile pe dinafară doar un singur nume : John Lennon ; cel care se încula în cameră, cîntînd la toate instrumentele partitura unui cîntec pentru ca prin suprapunere să lase impresia unui Beatles în concert. Astfel au luat naștere cîntece care se numesc simplu „Ce este dragostea ?", „Eroul clasei muncitoare", „Visul s-a sfîrșit", „Femeia este sclava umanității", „Lasă-mă să trec peste ținc" și încă multe altele. A tras astfel în spate imaginea unui paradis pe care nu avea să-l mai redobîndească vreodată.

Așa, de unul singur, între patru pereți, a cîntat visînd sau înfuriindu-se, „puteți crede că sînt un visător / dar sper că nu sînt singurul", „dragostea este realitatea, / dragostea este tu și cu mine" sau „nu îți spun niciodată ce simt / inima mea este o roată / ce vine spre tine".

După cîțiva ani de la destrămarea lor, John Lennon cînta tot de unul singur „Dumnezeul este un concept / Eu nu cred în Isus Cristos / Nu cred în Iuda, / Nu cred în Hitler / (...) / Nu cred nici în Beatles / / Doar în mine mai cred / în Yoko și în mine / Pe lumea aceasta".

Nonconformismul, sfidarea fățișă, nelinișirea dar și credința romantică în dragoste au fost fețele aceluiași personaj contradictoriu care s-a numit John Lennon. Acest șir în tenișii, acest muzician care apărea într-un impecabil costum alb dar în picioarele goale, acest cîntăreț cu sufletul bolnav, dar cu cele mai frumoase cîntece pe care eu le-am ascultat vreodată, nebune și tandre, a avut parte de o moarte năprasnică, grotească, pe care nu o merita nici măcar în visele cele mai urîte ale detractorilor.

De aceea, în locul melodiilor pe care le-ar mai fi putut compune rămîn acele cîntece care alcătuiesc un diamant de înălțimea unui om, al lui John Lennon. Un diamant care nu și-ar avea locul decît într-o renumită colecție de bijuterii și care ar trebui să poarte acest nume : **„Mamă, m-ai părăsit / deși eu n-am făcut-o / Eu te-am dorit întotdeauna / Iar tu m-ai îndepărtat. // Așa că acum vreau să-ți spun / Adio, adio // Mamă, nu pleca / Rămîi lîngă mine".**

GEORGE CUȘNARENCU ■

Lumea se amuză

— Tată, Jack și-a uitat acasă chiloții de baie și te roagă să-i împrumuți o pereche de-a ta.

(După „BOHEMIA" — Cuba)

Petrol pentru toți ?

Specialiștii Băncii Mondiale apreciază că țările în curs de dezvoltare dispun de resurse energetice vaste și abia descoperite, iar trecerea la o perioadă în care energia va avea un cost și mai ridicat face imperios necesară exploatarea zăcămintelor identificate, cît mai curînd posibil. Țările importatoare de petrol din Africa, Asia, America Latină și Orientul Mijlociu dispun de rezerve recuperabile evaluate la 53 miliarde barili ! Marea majoritate a țărilor dependente de importuri, afirmă experții, au efectuat, în cel mai bun caz, prospecțiuni superficiale, suficiente pentru a stabili că nu există rezerve mari și ușor de exploatat, dar neîndestulătoare pentru a identifica existența unor depozite mai mici, care ar putea aduce o contribuție importantă la propria lor aprovizionare cu energie. Aceste resurse, între care și șisturile bituminoase, nisipurile cu gudroane, cărbunele, gazele naturale și multe alte surse inepuizabile, au fost neglijate în anii cînd petrolul era ieftin din cauze lesne de înțeles. Dușul înghețat administrat de criza petrolului ar fi trebuit să trezească la realitate statele neposesoare (aparent) de surse de energie care consideră exploatarea resurselor mai sus menționate nerentabilă. Pentru atragerea țărilor în curs de dezvoltare neposesoare de petrol în anturajul căutătorilor de energie pentru viitor, Banca Mondială a propus un program de investiții cifrat la 450—500 miliarde dolari. În opinia experților acestui forum mondial al finanțelor, în marea majoritate pot fi realizate economii substanțiale prin înlocuirea cu resurse interne a petrolului importat. Ei consideră că investițiile de ordinul a 40—60 miliarde dolari în decursul acestui deceniu sînt mari, dar aproape egale cu suma pe care țările în curs de dezvoltare neposesoare de petrol o vor cheltui numai în 1980 pentru importul hidrocarburilor. Dacă lucrurile vor merge în continuare pe același făgaș, nota de plată a anului 1990 va ajunge la 111 miliarde. În prezent, 20 de țări în curs de dezvoltare produc în jur de 2 milioane barili de petrol pe zi, dar prin investiții adecvate producția ar putea spori la 2,9 milioane barili în 1990, pe cînd producția totală a neproducătoarelor de petrol ar putea ajunge la 3,6 milioane barili. Necesitatea de a acționa este urgentă pentru țările care depind în mod decisiv de importurile de petrol. Peste 60 de state în curs de dezvoltare importă petrol pentru a-și satisface 76 la sută sau mai mult din necesitățile lor energetice. Unele țări au început să-și sporească producția de petrol și se pare că se îndreaptă spre satisfacerea necesităților din producția proprie (Ciad, Ghana, Coasta de Fildeș, Pakistan).

Desen de DANIEL IONESCU ■

În curînd, gazele naturale vor juca un rol extrem de important în înlocuirea importurilor de petrol. Algeria, Argentina, Bangladesh, Columbia, Mexic folosesc cantități substanțiale de gaze naturale pentru necesitățile proprii. Această sursă energetică poate constitui una din cele mai ieftine opțiuni ale țărilor în curs de dezvoltare, existînd posibilitatea ca ele să asigure, în 1990, 10—12 la sută din consumul mondial de energie. Cărbunele va aduce probabil o contribuție importantă la satisfacerea necesităților interne de energie, modificîndu-și pozitiv ponderea în consumul general, asigurînd, după cum se preconizează, între jumătate și două treimi din combustibilul suplimentar pe plan mondial pînă în anul 2000 la prețuri adeseori cu aproape 40 la sută mai reduse decît cele ale petrolului. În prezent, există numai 29 de țări în curs de dezvoltare producătoare de cărbuni, dintre care 9 țări (Brazilia, Columbia, India, Coreea de Sud, Mexic, Turcia, Vietnam, Iugoslavia și România) asigură 9% din producție. Dar alte 28 de țări dispun de rezerve serioase, multe dintre ele anunțînd începerea exploatării într-un viitor apropiat. Un rol important în asigurarea necesarului de energie este acordat de specialiști alcoolului din trestie de zahăr, melasă, sorg sau manioc, energiei nucleare — care ar putea deveni ieftină în comparație cu petrolul — precum și surselor neconvenționale de energie.

Iată deci o prognoză nu lipsită de optimism, în care cuvîntul criză nu apare niciodată. O prognoză realizată de specialiști a căror probitate și calificare nu pot fi puse la îndoială. Singurul „argument" rămas fără acoperire și constituie, ca de obicei, banii. Se propun investiții considerate drept singura cale de asigurare a unei independențe energetice reale. Dar de unde dolarii ? Și așa țările nebănuitor cuvîntate cu „aur negru" fac eforturi disperate pentru a-și acoperi necesarul. Eforturi de cele mai multe ori extrem de costisitoare, care readuc în poziția de aservire țări a căror independență politică este un fapt împlinit. Exporturile de materii prime abia pot asigura sumele necesare importurilor de petrol. De unde atunci alți bani pentru deschiderea de terenuri petrolifere, pentru achiziționarea de utilaje, pregătirea de specialiști... Să se apeleze la companiile petroliere ? Sisteme înrobitoare de concesionare, profituri minime pentru deținătorii bogățiilor suoterane. Creditele de la Banca Mondială ar fi singura soluție. Riscantă însă prin dobînzile percepute care pot atinge cifre astronomice, imposibil de acoperit cu petrolul extras. Și totuși, soluții trebuie să existe. Dacă la cele preconizate de experții Băncii Mondiale s-ar adăuga finanțarea operațiunilor de prospectare și exploatare a resurselor pe termen lung și cu dobînzi de maximum, 2 la sută, posibilitățile ar fi altele.

IOAN ROȘCA ■

Itinerar

între două oceane (II)

Solemnitate cutreierată de verițe

De la aeroport la hotel drumul prin Washingtonul somnolent, la ora aceea tîrzie, se parcurge repede prin baia de lumină galbenă care moleșește contururile și conferă aerului o consistență ciudată. Nimic din viitoarea tipică a orașelor americane, nimic din trepidanța marilor aglomerări. Mașinile curg, silențioase, la intervale acceptabile, claxoanele nu își intersectează decibelii, întreaga circulație rutieră se desfășoară cuminte printre trotuarele goale și vitrinele magazinelor de o rece discreție.

Sînt depozitat la „Higland Hotel", pe Conecticutt, arteră amplă care se inaugurează în capul unei pante prelungite, cu un fantastic viaduct. După formalitățile de rigoare de la recepție, unde un funcționar cu un pronunțat accent străin mă înregistrează, sînt plasat liftierului care, cu un pronunțat accent străin, mă plasează, la rîndul său, cameristei de palier de origine franceză. Devin curios dacă voi întîlni americani get-beget. Curiozitatea se prelungește a doua zi cînd la micul dejun sînt servit de un mexican iar, apoi, în fața hotelului zăresc asiatici, metiși și chiar albi vorbind o americană substanțial acomodată la limbile lor de origine, cel puțin din punctul de vedere al șlefuielii vocalelor...

Mi se spune că Washingtonul este un oraș majoritar negru. Văd într-adevăr negri pe stradă, dar nu în proporții apăsătoare. Ceea ce mă frapează este corectitudinea vestimentară a bărbaților, aerul scrobit al pietonilor în costume cu vestă, vag clasice, majoritatea cu pălărie și, culmea, cu umbrelă de parcă aș fi pe malurile Tamisei la ora cînd funcționarii cuminți se scurg spre City. Nici nu e de mirare : aproape 90 la sută din populația activă a capitalei este ocupată în sectoare birocratice. Singura mare industrie a Washingtonului este cea a circulației hîrtiilor. Instituțiile oficiale, fundațiile, bibliotecile, muzeele etc. absorb o mare cantitate de „gulere albe" de unde și profilul vestimentar al străzii. Aceasta dimineața. După-amiaza funcționarii umblă în blugi și în pulovere, cînd nu aleargă : după ora 17 poți zări pe arterele capitalei cel mai năstrușnic și salutar spectacol american. Se aleargă individual sau în grup, metodic și tenace, cu dinții strînși și ochii neclintiți, într-o generală manie a menținerii condiției fizice. Alergătura aceasta, teribilă și mută cel mai adesea cu apeturi maratoniste, este atît de puternic instalată în viața capitalei încît s-au creat pîrtii speciale pentru alergători...

Personal nu am alergat prin Washington, am păsit normal, dar cred că acest joc de-a prinselea nimănui, ci a propriei sănătăți, nu este chiar neplăcut. Temperatura se menține dulce tot timpul anului, toamnele sînt calme și lungi, iar iernile comode, reținute, de parcă prudența agreabilă ar fi pecetea nu numai arhitectonică dar și climatică a orașului într-adevăr, fizionomia Washingtonului conservă perfect gustul pentru soliditate blajină și refugii cochete : casele relativ scunde, cu două sau trei etaje, cu fațade clasice sau de un baroc limitat, cu grădinile lor tampon se estompează printre copaci și o ciudată mixtură de seninătate elenă și picanterie britanică menține stilul „retro" al orașului la granița dintre somptuozitatea burgheză și o anume sobră acuratețe. Buildingurile de o vehementă verticalitate sînt rare și înțeapă cerul cu un straniu orgoliu al banalului strict necesar. Deși Washingtonul a început prin a fi, în 1791, un oraș format numai din străzi (mai întîi George Washington, Thomas Jefferson și inginerul militar francez Pierre Charles l'Enfant au conturat arterele) a ajuns să fie o sumă de rezidențe discrete întretăiate de artere care, parcă, se evită. Capitala e liniștită dominată de o atmosferă rezidențială oarecum severă dar agrementată de două mari jaloane austere și, indiscutabil, memorabile, clădirile oficiale și parcurile.

Casa Albă, Capitoliul, întregul complex de edificii consacrat celebrării marilor personalități (Jefferson, Lincoln, Kennedy), suita de muzee și biblioteci și, bineînțeles, instituțiile guvernamentale compun cu o apăsată rigoare a esalonării în spațiu traseele Washingtonului „definitiv" — perspectivele sînt studiate cu fervoarea pe care latinitatea orgolioasă a romanilor a croit-o, e drept de o altă dimensiune culturală, în urmă cu 20 de secole. Structura „așezării" în oraș a marilor repere arhitectonice ambiționează atingerea unei elasticități impozante și dominatoare dincolo de timp, ca o reverență în fața monumentalului solemn. De aici senzația, nu întotdeauna falsă, că orașul s-a născut în momentul cînd a avut străzi, a crescut cînd și-a edificat marile edificii și a început să trăiască cînd au apărut, în sfîrșit, casele...

Casele Washingtonului ca și monumentele sale sînt scufundate într-o baie vegetală, trufașă și opulentă, parcurile fiind dominanta capitalei văzută nu numai din avion, dar și de jos în sus. Sînt peste 130 de parcuri în Washington iar sevele lor, ca într-o imensă demonstrație a principiului vaselor comunicante, își transmit muta lor vitalitate într-un permanent vizavi. Ieși dintr-un parc pentru a intra în altul, străzile traversează fabuloase pelușe, pietele sînt așezate de coroanele voluptoase ale copacilor și această prezență transantă și binevenită debordează, în periferii, în păduri stufoase în mijlocul cărora nu bănuiești o faună agresivă, ci animale domestice, întreținute cu grijă și hrănite la ore fixe de vreun serviciu special al primăriei.

Respectul față de natură se manifestă la Washington din cinci în cinci minute sau chiar mai des. Forma lui cea mai percutantă, dincolo de oroarea de a calcă răsaduri sau a spolia aranjamentele florale, este apărarea veveriților. Am fost, cu o frecvență devenită obsesivă, martorul blocării circulației rutiere la trecerea unui cîrd de veverițe sau a veveriței solitare pe un bulevard sau altul. Printre mașini și pietoni veverițele au reușit să rămînă la ele acasă așa cum Washingtonul însuși a rămas ceea ce a fost, cîndva, la începuturi : un oraș mai întîi gîndit să supraviețuiască, ținînd cont de meandrele pădurilor și cele ale Potomacului fluviu în care acum, seara, se reflectă într-o galbenă fosforescentă clădiri nu mai înalte decît Obeliscul și aceasta nu pentru că nu ar putea fi mai înalte, ci pentru că nu e voie. Sînt interzise pur și simplu, plafoanele care depășesc cota Obeliscului. Altfel emblema capitalei s-ar pierde zăpuită și astupată de acoperișurile de aceste dezlănțuite a zgîrie-norilor care fac din cerul Americii cel mai populat și mai însingurat cer din lume...

RADU BUDEANU ■

Antrenorii celor 18 divizionare A, despre campionat și echipa națională

Săptămîna trecută a avut loc, la București, obișnuita consfătuire de sfîrșit de sezon competițional a tehnicienilor din fotbal. Folosind acest prilej, i-am invitat pe antrenorii principali ai celor 18 divizionare A să răspundă la întrebările :

1. CUM POATE FI APRECIAT NIVELUL CAMPIONATULUI ÎN PRIMA LUI JUMĂTATE ? ÎN CREȘTERE SAU ÎN SCĂDERE FAȚĂ DE ALȚI ANI ?

2. CE PROPUNERI AVEȚI PENTRU RIDICAREA ACESTUI NIVEL ?

3. SÎNTEȚI MULȚUMIT DE RANDAMENTUL ECHIPEI PE CARE O ANTRENAȚI ?

4. CE ȘANSE ACORDAȚI ECHIPEI NAȚIONALE ÎN PRELIMINARIILE CAMPIONATULUI MONDIAL ? CE JUCĂTORI NOI AR TREBUI SĂ INTRE ÎN VEDERILE SELECȚIONERILOR ?

Înainte de a publica răspunsurile primite, să notăm că 2 din antrenorii principali au lipsit, Gheorghe Staicu („U" Cluj-Napoca) și Gheorghe Constantin (Steaua), ambii bolnavi, punctul de vedere al echipelor respective fiind exprimat de antrenorii secunzi. Iată acum opiniile celor intervievați, rînduite în conformitate cu clasamentul turului diviziei A de fotbal.

ION OBLEMENCO

(Universitatea Craiova) :

1. Fără îndoială, în creștere. Jucătorii și, implicit, echipele au fost mai atent și mai temeinic pregătite, rezultatele vădindu-se atît în campionat, cît și în evoluțiile reprezentativei.

2. Crearea unei baze materiale complexe, excluderea arbitrajelor părtinitoare ; exigență (n.n. din partea cui ?!) față de pregătirea jucătorilor.

3. Da, în ceea ce privește campionatul, nu, în ceea ce privește comportarea în Cupa campionilor europeni.

4. Acord națională șanse foarte mari. Am în vedere, pe de o parte, rezultatele din toamnă și, pe de alta, forma mereu ascendentă a majorității componenților lotului : Geolgău, Ungureanu, Țîlihoi, Klein și Radu II.

VALENTIN STĂNESCU

(Dinamo) :

1. În creștere față de ediția trecută a campionatului. Argumente ? Angajament fizic mai bun, capacitate sporită de efort, interpretarea mai realistă a celor două faze etc., etc. Să nu uit, afirmarea unei pleiade de jucători tineri.

2. Înainte de toate, stăvilirea jocului dur, de pe urma căruia Dinamo a avut mult de suferit. În altă ordine de idei, fotbalul nostru ar trebui să-și intensifice contactele internaționale.

3. Sînt mulțumit. Păcat că rezervele n-au fost la înălțimea titularilor.

4. Șanse sînt, cu condiția ca cluburile să ajute. Personal, cred în calificare ; Tălnar, Speriatu, Augustin, Geolgău, Klein sînt în vederile noastre.

NICOLAE PROCA

(F.C.M. Brașov) :

1. Deși în jocul multor echipe au apărut trăsături ale fotbalului modern, nivelul turului mi s-a părut mediu. Am detectat o creștere, dar se poate, după părerea mea, mai mult.

2. Să înlocuim vorbele cu faptele și, înainte de toate, să muncim mai serios, mai conștiincios.

3. Sînt mulțumit și, în același timp, conștient că rezultatele au fost peste valoarea reală a lotului de jucători.

4. Echipa națională deține șanse mari, ceea ce dovedește, cred, că s-a muncit bine. Cauza națională trebuie să fie cauza noastră, a tuturor celor care acționăm în perimetrul fotbalului ; propuneri n-am, respect principiul neamestecului în treburile altora.

FLORIN HALAGIAN

(F.C. Argeș) :

1. Nivel ceva mai bun decît anul trecut.

2. Mai multă intransigență față de jocul dur și față de arbitrajele incorecte. Trebuie să acordăm o atenție sporită creșterii copiilor și juniorilor, să le arătăm tinerelor talente mai multă afecțiune.

3. Răspund afirmativ. E nevoie însă de răbdare pentru ca echipa, în curs de formare, să capete omogenitate și totodată experiență.

4. Avem șanse mai mari ca niciodată, dar calificarea va depinde de o colaborare fără fisuri între federație și cluburi ; în privința jucătorilor noi, cred că asta e treaba selecționerilor.

DAN ANCA

(„U" Cluj-Napoca) :

1. Nivel mediu, multe partide bune, dar și multe slabe.

2. Îmbunătățirea bazei materiale și programarea etapelor în zilele de simbătă. Curmarea, prin sancțiuni drastice, a jocului dur.

3. Echipa a terminat în forță, acumulînd 7 puncte în ultimele 4 etape. Mulțumitor, randamentul echipei putea fi și mai bun dacă n-ar fi intervenit accidentările.

4. În condițiile în care cluburile vor da o mînă puternică de ajutor, națională va fi prezentă la mondialele din Spania ; Cîmpeanu II nu trebuie să lipsească din lot.

ANGELO NICULESCU

(S.C. Bacău) :

1. Actualul tur a marcat o creștere, argumentată de dezvoltarea capacității de efort, a unei concepții cu multe trăsături comune fotbalului modern, a vitezei de joc și așa mai departe.

2. Să consolidăm ce are mai bun fotbalul nostru (n.n. ce are mai bun, tovarășe Niculescu ? !). Să eliberăm transferările de chingile în care sînt sugrumate, ele fiind capabile să stimuleze activitatea.

3. Sînt mulțumit. Deși într-o situație critică, echipa a reușit o bună comportare, peste așteptări, demonstrînd unor specialiști (n.n. care ? !) că nu se pricep și, ca atare, să nu se mai pripească în aprecieri.

4. Da, avem șanse. Experiența din ediția trecută ar trebui să constituie un avertisment sezonul decisiv care ne așteaptă implicînd maximum de seriozitate, de precauție. În momentul de față, cred că meciul cu Ungaria ar trebui să ne preocupe în mod special ; n-am de făcut nici o propunere, ferindu-mă astfel de o greșeală pe care alții au comis-o și, din păcate, o mai comit.

MARCEL PIGULEA

(Chimia Rîmnicu Vîlcea) :

1. Comparativ cu anul trecut, consider că s-au înregistrat progrese în dinamica jocului și în capitolul pregătirii fizice. În rest, se joacă, o spun cu regret, doar pentru rezultat, ceea ce și-a pus amprenta asupra calității fotbalului.

2. Să muncim mai mult și să avem, în limitele rezonabilului, baza materială necesară performanței.

3. Da, pînă la un punct, locul ocupat în clasament, nu mai departe, în sensul că echipa scapă greu de mentalitatea de provincială. I-ar trebui mai mult curaj (n.n. cine să i-l dea ? !).

4. Avem șanse reale, trebuie să le valorificăm. Un rol important revine, după mine, antrenorilor de club ; Klein și Cîmpeanu II.

MIRCEA LUCESCU

(Corvinul Hunedoara) :

1. Nivelul turului a fost, incontestabil, superior. Echipele au arătat o preocupare constantă pentru promovarea elementelor tinere, iar antrenorii au căutat și, de multe ori, au găsit idei noi, în spiritul fotbalului modern. Ei au fost, sînt tentați să cred, stimulați de „fenomenul" Mateianu.

2. Ar fi multe de spus. Mă gîndesc, înainte de toate, la îmbunătățirea calității arbitrajelor și chiar la așezarea pe baze mai realiste a raporturilor dintre federație și cluburi.

3. Într-un fel da, în alt fel nu. În final, Corvinul a marcat o scădere.

4. Am crezut în calificare, am scris acest lucru în „Flacăra" încă înaintea partidei cu Anglia, cred și acum și, mai ales, doresc această performanță, din tot sufletul ; aș îndrăzni cu Klein și Cîmpeanu II.

LEONIDA ANTOHI

(Politehnica Iași) :

1. Mai bine decît în alți ani. Au crescut combativitatea și forța, antrenorii vădind preocupări mai susținute în ideea organizării superioare a jocului, în ambele faze. Totodată, au fost promovați o serie de fotbaliști tineri, Klein, Petcu, Gabor, Nica, Mînea, Jurcă, Rotar, Sigmirean, Oprea ș.a. care au adus un suflu nou.

2. Trebuie găsită o soluție pentru arbitraje ! Iată, în optimile de finală ale Cupei, 4 din cele 8 meciuri au fost viciate ! N-ar strica, la acest nivel, mai multă rigoare.

3. Rezultatele nu sînt cele dorite.

4. Nu va fi ușor, mai ales după cel surprinzător, Norvegia a învins Elveția pe terenul acesteia, dar cred că națională deține mari șanse.

CAROL CREINICEANU

(Steaua) :

1. Turul a fost echilibrat, dar nivelul lui a rămas sub așteptări. Nu s-a detectat saltul preconizat.

2. Mai multă ordine și disciplină, mai multă muncă. Creșterea calității arbitrajelor.

3. Locul din clasament 10, departe de pretenții și de valoarea lotului, spune totul. În plus, ieșirea din primul tur al Cupei U.E.F.A. Climatul n-a fost totdeauna favorabil în timpul antrenamentelor, jucătorii sustrăgîndu-se de la efort sub diverse motive, cel mai adesea nejustificate. Nici fotbaliștii din lotul național n-au dat măsura talentului. Aș mai invoca, la capitolul cauze obiective, și prea dese accidentări.

4. Am luat o opțiune importantă ; cred că lotul național cuprinde pe cei mai îndreptățiți jucători.

ATILA ERDOGH

(A.S.A. Tîrgu Mureș) :

1. În creștere.

2. Construirea de terenuri simple pentru copii ; intensificarea contactelor internaționale și, legat de asta, trimiterea tehnicienilor în schimb de experiență în țările cu fotbal avansat ; stimularea ambițiilor tinerilor antrenori-jucători ; mărirea numărului de echipe în divizia A la 20.

3. N-am motive să fiu mulțumit. De pe locurile 6—7, pe care a stat mare parte din tur, A.S.A. a căzut pe 11, plătind tribut cartonașelor galbene și accidentărilor.

4. Am încredere în șansa națională ; se impune, cred, rechemarea lui Bölöni, care și-a terminat studiile, precum și verificarea fundașului Szabo, ambii de la A.S.A.

ION V. IONESCU

(Politehnica Timișoara) :

1. Cîștigul acestei toamne, preocuparea echipelor de a adopta sisteme de joc mai eficace.

2. Ritmicitatea campionatului ; delegarea arbitrilor prin tragere la sorți ; modificarea efectelor cartonașelor galbene, fără suspendare, doar cu penalizări administrative ; reprezentarea cluburilor, prin conducători și antrenori, în Biroul federal și în Colegiul central ; intensificarea contactelor internaționale.

3. Evoluția Politehnicii a fost fluctuantă, ea jucînd mai bine în Cupa cupelor decît în campionat.

4. Șansa națională e șansa noastră, a tuturor. Dacă noi, la cluburi, vom acționa mai temeinic, mai responsabil, echipa națională nu va avea decît de cîștigat și, implicit, va ajunge la mondialele din Spania ; mă abțin în privința propunerilor de jucători noi.

CONSTANTIN ARDELEANU

(F.C. Olt) :

1. Ca valoare, turul a fost eterogen. Pe ansamblu însă s-a observat o tendință spre îmbunătățirea angajamentului fizic. Organizarea jocului a atins, comparativ cu alți ani, cote mai înalte, dar și-a găsit loc, din păcate, și o stereotipie dăunătoare. Deși mai bine decît în campionatul trecut, se putea și mai bine.

2. Îmbunătățirea bazei materiale și, în altă ordine de idei, reducerea numărului de participante în divizia A pentru a evita promovarea mediocrității.

3. Dacă tot turul s-ar fi jucat, în ceea ce ne privește, în deplasare, aș fi răspuns da ? ! Oricum, mă declar parțial mulțumit.

4. Șansele sînt mai mari ca oricînd.

PETRE MOLDOVEANU

(Progresul-Vulcan) :

1. Nivelul turului mi s-a părut satisfăcător spre bun. Fizic și tactic, au apărut multe lucruri noi, unele aplicate cu consecvență.

2. Campionatul de tineret-speranțe ar trebui reorganizat pe alte baze (nu pe care ? !) ; arbitrajele ar suporta o analiză atentă și, în urma acesteia, o delegare mai lucidă, mai realistă.

3. În general, da, pentru că a) a cîștigat o mentalitate de joc b) a obținut rezultate după etapa a 5-a, cînd am preluat conducerea tehnică, c) a aderat conștient la un regim de viață mai sever, propice înaltei performanțe. Nu, pentru că a) a avut un început slab, cedînd 3 puncte acasă, b) promovarea în A n-a găsit cadrul organizatoric necesar, retușurile fiind operate din mers.

4. Consider că s-au creat toate premisele calificării ; propun titularizarea lui Tălnar ca vîrf de atac, alături de Cămătaru, în varianta 1 — 4 — 4 —2.

PETRE LIBARDI

(Jiul Petroșani) :

1. Crescut. Drept urmare, au venit la meciuri tot mai mulți spectatori.

2. —

3. Mulțumit de jocul echipei, nu și de rezultate.

4. Națională are un nivel competițional ridicat, deși și șanse de calificare ; jucători noi ar putea fi Klein, Petcu și Moise.

VIOREL MATEIANU

(F.C. Baia Mare) :

1. Fizic și, parțial, tactic, nivelul a fost mai bun în ciuda creșterilor, rămînem încă departe de cerințele internaționale.

2. Mai multă muncă, mai multă seriozitate. Mai multă disponibilitate față de nou.

3. Nu. Vina e, deopotrivă, a mea și a jucătorilor. Sper ca Baia Mare să albă, din primăvară, o altă față.

4. Avem, fără îndoială, mari șanse. Totul e să știm să le fructificăm ; Klein, Terheș și alți cîțiva componenți ai lotului de tineret.

CONSTANTIN CERNĂIANU

(Sportul studențesc) .

1. Nivelul a fost peste cel din campionatul trecut. Au sporit, în primul rînd, combativitatea și organizarea mai precisă, în ambele faze. Infuzia de jucători tineri a adus un aer proaspăt, înnoitor.

2. Respectarea cu strictețe a regulamentului, fără denaturări și, mai ales, fără favoritisme (n.n. — la ce vă referiți, tovarășe Cernăianu ?) ; ridicarea nivelului profesional al tuturor tehnicienilor (n.n. — cum, în ce mod ?!).

3. Consider comportarea Sportului studențesc necorespunzătoare. Între cauze, aș enumera starea generală de uzură a titularilor, media de vîrstă ridicată, 29—30 de ani, scăderea atașamentului față de culorile clubului, exigența minimă manifestată față de evoluția jucătorilor, indisciplina, lipsa unui teren propriu etc.

4. Avem mari șanse ; lotul actual e, după mine, puternic, problema principală este menținerea lui în formă în preajma partidelor oficiale.

CONSTANTIN TEAȘCA

(F.C.M. Galați) :

1. Comparînd cu nivelul fotbalului internațional, singurul etalon valabil, rămînem încă debitori. Dovadă, modul în care echipele noastre au părăsit competițiile europene. Spre satisfacția unanimă, reprezentativa țării a depășit nivelul campionatului.

(Continuare în pagina 28)

OVIDIU IOANIȚOAIA
DUMITRU GRAUR

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P. O. BOX-136-137, telex: 11225, București, strada 13 Decembrie. Paginatori : Marcel Nicolae, Dan Marcu și Popa Eugen.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

PLENARA C.C. AL P.C.R. DIN 16-17 DECEMBRIE 1980

Creșterea eficienței activității economice — temelie a progresului, a ridicării nivelului de trai

Continuare firească a plenarei din octombrie, care a dezbătut și aprobat planul pe 1981, Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie a.c., ale cărei lucrări s-au desfășurat sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a examinat și aprobat măsuri de importanță deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, în strînsă concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului. Întregul nostru popor a primit cu deosebită satisfacție și a dat o înaltă apreciere orientărilor și sarcinilor cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, hotărîrilor adoptate de plenară. Lucrările plenarei au evidențiat din nou, în chip strălucit, rolul determinant, hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în conceperea și conducerea amplului proces de perfecționare continuă a întregii activități economico-sociale, de ridicare a acesteia la nivelul cerințelor și exigențelor etapei actuale de dezvoltare a țării.

Orientările și sarcinile cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară, în hotărîrile plenarei, constituie un amplu și mobilizator program de acțiune pentru ridicarea calitativă și creșterea eficienței întregii activități economice, un îndemn pentru fiecare de a lucra mai bine, mai cu spor, pentru prosperitatea țării, a tuturor oamenilor muncii. Din acest program se desprinde, ca o idee esențială, necesitatea sporirii preocupărilor, amplificării eforturilor fiecărui colectiv de oameni ai muncii în direcția consolidării aplicării noului mecanism economico-financiar, a creării condițiilor obiective de funcționare pe principii economice a fiecărei unități de producție din industrie, construcții, transporturi și agricultură. Documentele plenarei subliniază că principiile noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și gestiunii trebuie să devină principii și forme de bază ale activității de conducere din toate sectoarele, în toate unitățile economice și sociale, în scopul obținerii unei eficiențe cît mai mari în întreaga activitate productivă.

În direcția acestor orientări se înscriu și măsurile, dezbătute și aprobate în cadrul plenarei, cu privire la actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură. Relevînd marea importanță și rolul pe care îl are această acțiune pentru creșterea și rentabilizarea producției în sectoarele producătoare de materii prime și materiale, pentru realizarea unor raporturi normale între diferite ramuri și subramuri ale economiei naționale, secretarul general al partidului a spus: „Este în interesul tuturor oamenilor muncii, al întregului popor să asigurăm o rentabilitate corespunzătoare în toate ramurile economice, ca activitatea noastră să se desfășoare pe

(Continuare în pagina 3)

ION CODRU ■

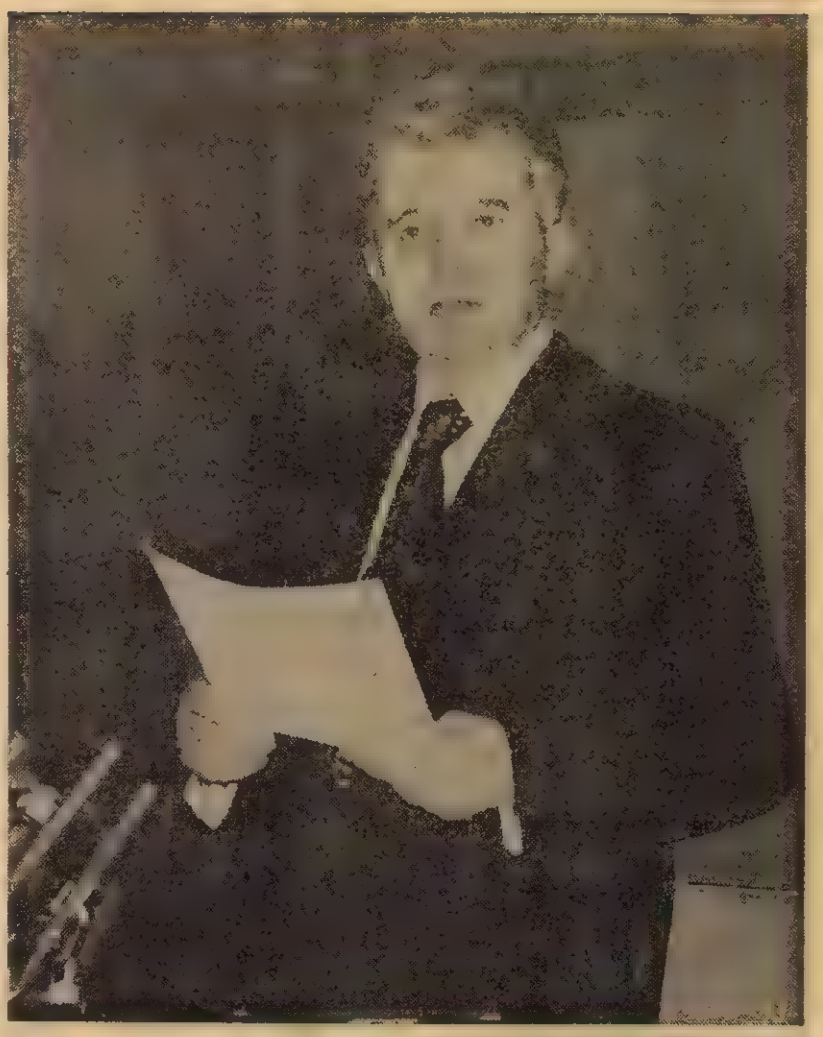

Ziua Republicii

Țara în Decembrie

Dincolo de amintiri, peste amintiri, ziua de 30 Decembrie, ziua proclamării Republicii, ziua încoronării poporului suveran, ca unic stăpîn al destinelor sale, are forța obiectivă a faptelor încorporate definitiv istoriei. Privită din perspectiva acestei zile, jumătate din existența noastră poartă semnul aceleiași consecințe, a devenit istorie, ca și cum pagina trăită de noi în această epocă ar ține de un letopiseț din alt veac și nu de niște zile sau clipe care ne-au implicat nemijlocit sufletul.

Este forța faptelor istorice care depășesc insul, atrăgînd în gravitația lor mili-

(Continuare în pagina 12)

ILIE PURCARU ■

Fotografie de SORIN POSTOLACHE ■

Colindul mîinilor muncitoare

Colindăm aceste aspre mîini
La Mulți Ani și soare
Vouă făcătorilor de pîini
Mîini nemuritoare.

Mîini de muncitori și de țărani
La Mulți Ani și soare
Mîini trudind la fiecare ban
Mîini nemuritoare.

Voi ce faceți totul mai frumos
La Mulți Ani și soare
Mîini ce-ați mers prin Univers pe jos
Mîini nemuritoare.

Semnul vostru e blazonul sfînt
La Mulți Ani și soare
Al puterii noastre pe pămînt
Mîini nemuritoare.

Colindăm în era cu atom
La Mulți Ani și soare
Floarea mîinii fiecărui om
Mîini nemuritoare.

Voi ce-ați învățat a construi
La Mulți Ani și soare
Dulce stați pe creștet la copii
Mîini nemuritoare.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Înaltă prețuire și deosebită stimă pentru aportul României la promovarea politicii de destindere și pace pe plan mondial

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU LE-AU FOST CONFERITE MEDALIILE DE AUR ALE INSTITUTULUI DE RELAȚII INTERNAȚIONALE DIN ROMA

După cum s-a comunicat, marți a avut loc la Palatul Consiliului de Stat solemnitatea înmînării tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a Medaliei de Aur specială clasa I „Leonardo da Vinci", împreună cu placheta și medaliile de aur emise cu prilejul celei de-a XV-a aniversări a Institutului de relații internaționale din Roma. În cadrul aceleiași solemnități, tovarășei Elena Ceaușescu i-au fost conferite, din partea Institutului de relații internaționale din Roma, Medalia de Aur „Maria Curie" și medaliile de aur jubiliare ale institutului.

Semnificația deosebită a conferirii importantelor distincții ilustrelor personalități românești este consemnată mai întîi de înseși inscripțiile de pe medalii : „Excelenței Sale doctor Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, Medalia specială clasa I „Leonardo da Vinci" gîndirii care transformă realitatea pentru progresul omului și pentru pace", „În amintirea celei de-a XV-a aniversări a fondării Institutului de relații internaționale, Excelenței Sale doctor Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, în semn de admirație profundă pentru activitatea sa continuă închinată păcii, pentru respectul față de demnitatea omului și a popoarelor care inspiră gîndirea și acțiunea sa politică. O mărturie de gratitudine pentru cel care este și azi, în virtutea acestor principii, curajosul garant al autonomiei națiunilor și al aspirațiilor lor într-o lume mai dreaptă" ; „A XV-a aniversare a Institutului de relații internaționale, Excelenței Sale acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, om de pace. Cincisprezece ani dedicați cunoașterii și colaborării pașnice între popoare". Pe înaltele distincții conferite tovarășei Elena Ceaușescu este înscris : „Excelenței Sale acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, Medalia specială clasa I „Maria Curie" cercetării științifice care îmbunătățește viața popoarelor și le înfrățește" ; „A XV-a aniversare a Institutului de relații internaționale, Excelenței Sale acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, ilustră doamnă de cultură, știință și politică" ; „A XV-a aniversare a Institutului de relații internaționale. Excelenței Sale acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, om de știință".

În semn de înaltă prețuire, președintelui României i-a fost, de asemenea, înmînat un volum apărut în limba italiană, în editura „Barone", intitulat „O diplomație pentru pace ; contribuția României, a președintelui Ceaușescu la securitatea și cooperarea în Europa".

Sentimentelor de aleasă considerație, prețuire și stimă pentru contribuția României la promovarea cauzei păcii și securității, înțelegerii și colaborării în Europa și în lume, pentru înaltele personalități medaliate, le-au dat glas și membri ai delegației italiene sosite la București pentru înmînarea prestigioaselor distincții. Astfel, prof. dr. Giovanni Battista Bonelli, președintele Institutului de relații internaționale din Roma, consilier la Curtea Supremă de Casație, după ce a evidențiat „acțiunile întreprinse constant și cu tenacitate de România în scopul destinderii și păcii la nivel mondial" și s-a referit la „tendințele de recurgere la forță, la tentativele de hegemonism și de reînarmare generalizată" din ultima vreme, a spus : „Am relevat și cu alte prilejuri opera președintelui Nicolae Ceaușescu dusă cu fermitate și perseverență avînd ca țel depășirea unor asemenea tendințe negative și care cuprinde în mod coerent refuzul violenței ca mijloc de acțiune politică, dezarmarea, respectul între popoare, soluționarea dialectică, deci pe calea negocierilor, a tuturor problemelor popoarelor, fie ele mari sau mici. Este cazul să reamintesc că aceasta este calea unică pentru a se evita ca progresul în domeniul civilizației, culturii și științei — rod al eforturilor milenare ale popoarelor, ale tuturor popoarelor — să nu sfîrșească într-o ciocnire finală, distructivă, de proporții incalculabile și ireparabile, ținîndu-se seama tocmai de puterea mijloacelor create de inteligența omului. Am subliniat, de asemenea, coerența acțiunilor președintelui Nicolae Ceaușescu prin recunoașterea explicită a valorii profunde a garanției de libertate, fundamentală pentru popoare și cetățeni, prin acceptarea, în mod repetat afirmată, a principiilor de la Helsinki. M-am referit la cultură și la știință ca instrumente de salvare a omului. În această privință, completînd armonios opera președintelui Ceaușescu, se încadrează opera inteligentă și constantă a doamnei Elena Ceaușescu căreia îi sînt încredințate, între altele, înalte răspunderi în domeniul politicii culturale și științifice a țării sale".

Aprecieri la fel de elogioase au făcut și alți oaspeți italieni. Dr. Alfonso Tanga, senator, considera că distincțiile acordate președintelui României și tovarășei Elena Ceaușescu reprezintă o „înaltă apreciere și un omagiu pentru contribuția constantă la nobila cauză a păcii, destinderii și colaborării internaționale" ; prof. Antonino Barone, directorul Agenției de informații pentru raporturi internaționale din Roma, directorul editurii „Barone", sublinia, adresîndu-se tovarășului Nicolae Ceaușescu, „laborioasa dumneavoastră activitate în calitate de eminent om de stat, pentru a se ajunge la o lume mai bună și mai dreaptă, la afirmarea în viața internațională a acelor principii cardinale care să asigure respectarea independenței și suveranității naționale, a nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, să asigure libertatea și demnitatea individului și națiunilor" ; iar prof. dr. Giancarlo Elia Valori, secretar general al Institutului de relații internaționale din Roma, spunea : „Sîntem de părere, domnule președinte, că un om de cultură și știință ca dumneavoastră este de o deosebită utilitate pentru omenire, întrucît dețineți capacitatea de a pătrunde realitatea efectivă a lucrurilor, pe lîngă aceea fenomenologică, și deci de a surprinde necesitățile cele mai arzătoare ale lumii contemporane, care sînt în fapt cerințele de dreptate".

Mulțumind, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat principiile și liniile directoare ale politicii externe a României, arătînd că și pe viitor poporul român va milita cu toate forțele sale pentru o politică de pace, destindere, pentru independență națională.

Conferirea înaltelor distincții tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu a fost primită de poporul nostru cu deosebită bucurie și mîndrie. Aceste distincții reprezintă un profund omagiu adus șefului statului român, o nouă și pregnantă mărturie a deosebitei stime și admirații, a înaltei prețuiri manifestate în lume față de personalitatea președintelui României, pentru strălucita sa gîndire și acțiune politică, pentru fermitatea și consecvența cu care militează pentru soluționarea constructivă a problemelor complexe ce confruntă omenirea, democratizarea relațiilor internaționale, triumful cauzei destinderii, asigurarea libertății, independenței și demnității fiecărei națiuni, pentru ca toate popoarele să trăiască într-un climat de pace, securitate, colaborare și înțelegere, să se dezvolte de sine stătător, pe calea progresului economic și social, potrivit voinței și aspirațiilor lor legitime. La rîndul lor, distincțiile acordate tovarășei Elena Ceaușescu constituie un cald omagiu adus personalității și activității sale, o nouă și elocventă expresie a considerației de care se bucură ca eminent savant și om politic, a prestigiului internațional ce reconfirmă marea valoare a operei sale consacrate înfloririi științei noastre și prosperității României, progresului științei universale și creșterii rolului ei în asigurarea păcii, bunăstării și fericirii întregii omeniri.

Sesiunea Marii Adunări Naționale

Alături de Plenara C.C. al P.C.R., în cronica politică a săptămînii trecute se înscrie, ca un eveniment de mare însemnătate pentru perfecționarea conducerii vieții economico-sociale a țării, pentru sporirea avuției naționale și creșterea bunăstării poporului, reluarea în plen a lucrărilor sesiunii a II-a a celei de-a VIII-a legislaturi a Marii Adunări Naționale. În cadrul sesiunii au fost dezbătute și aprobate hotărîri și legi de importantă deosebită pentru dezvoltarea economică și socială a țării, pentru creșterea nivelului de trai, în strînsă concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului. Elaborate și fundamentate sub conducerea directă, nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, hotărîrile și legile adoptate poartă puternic amprenta gîndirii revoluționare și clarviziunii conducătorului partidului și statului nostru.

Relevînd creșterea nivelului de trai fără precedent în istoria construcției socialismului în România, Hotărîrea Marii Adunări Naționale referitoare la Raportul Guvernului Republicii Socialiste România cu privire la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii și a altor venituri ale populației, în cincinalul 1976—1980, cheamă întreaga noastră națiune să muncească cu abnegație pentru îndeplinirea și depășirea planului național unic pe anul 1981, a prevederilor planului cincinal 1981—1985, să participe cu fermitate la opera de punere în valoare, la nivel superior, a întregului potențial economic, a resurselor materiale și umane de care dispune țara noastră, acționînd cu hotărîre pentru creșterea venitului național, a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții în viitorul cincinal, pentru realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Din Hotărîrea referitoare la Raportul privind aprovizionarea populației în trimestrul IV/1980 și semestrul I/1981 rezultă că există toate condițiile pentru o aprovizionare normală a populației. În acest scop, se impune ca toți oamenii muncii să acționeze pentru sporirea permanentă a producției, să se comporte ca buni și demni cetățeni, manifestînd o opinie fermă, hotărîtă împotriva consumului exagerat și risipei de orice fel, a practicilor nejustificate de supraaprovizionare și stocare a bunurilor de consum, mai ales a alimentelor.

De excepțională importanță sînt reglementările legale adoptate de sesiune : Legea pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1981, Legea pentru actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură, Legea investițiilor, Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior, cooperare economică internațională. Aplicarea acestor legi presupune din partea colectivelor de oameni ai muncii eforturi susținute pentru sporirea producției nete și a beneficiilor, preocuparea de a gospodări cu maximă răspundere și chibzuință fondurile alocate din buget, de a diminua la maximum cheltuielile, în primul rînd cele neeconomicoase : aceasta presupune, de asemenea, ca la fiecare loc de muncă să se acționeze cu energie pentru realizarea și depășirea sarcinilor la export, pentru reducerea importurilor la strictul necesar, contribuind astfel la îmbunătățirea balanței valutare și de plăți a țării, la integrarea tot mai eficientă a României în circuitul economic internațional.

Ideea fundamentală care străbate hotărîrile și legile adoptate recent de Marea Adunare Națională este că întreaga activitate economică și socială trebuie să se desfășoare sub semnul calității noi, superioare, al înaltei eficiențe economice. După cum a subliniat secretarul general al partidului, președintele republicii, fiecare unitate trebuie să desfășoare o activitate rentabilă, eficientă, pentru a putea restitui societății, într-un termen dat, investițiile pe care le-a realizat, pentru a asigura beneficii, noi mijloace de acumulare și dezvoltare, contribuind astfel la ridicarea bunăstării poporului.

Purtînd amprenta gîndirii creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prevederile legilor și hotărîrilor adoptate recent de Marea Adunare Națională au o mare însemnătate pentru perfecționarea vieții noastre economico-sociale, pentru înfăptuirea planului pe anul 1981, a cincinalului 1981—1985, pentru mersul înainte al patriei noastre pe calea progresului multilateral și a ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii.

ION DUMBRAVĂ ■

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

„Să întărim și mai mult unitatea întregului nostru popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste"

Marți, în Capitală, a avut loc Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, pe a cărei ordine de zi au fost înscrise următoarele puncte : Raport cu privire la sarcinile Frontului Democrației și Unității Socialiste și ale Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste în realizarea planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1981 și în creșterea producției bunurilor de larg consum ; raport despre activitatea desfășurată de consiliile F.D.U.S. pentru transpunerea în viață a sarcinilor cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, la cel de-al II-lea Congres al F.D.U.S. cu privire la organizarea „Tribunei Democrației" ; Programul privind organizarea celei de-a doua Consfătuiri pe țară dedicată controlului oamenilor muncii ; Planul de activitate pe semestrul I 1981

Vorbitorii și-au exprimat deplina aderiune față de prevederile de plan pe anul 1981, aprobate de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. și de Marea Adunare Națională, documente care materializează concepția strategică și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, au subliniat că ele asigură dezvoltarea dinamică și echilibrată a economiei naționale în ansamblu, a principalelor ei ramuri și subramuri, în condițiile sporirii eficienței economice, realizarea programului de ridicare a bunăstării poporului. Ei au apreciat că planul pe anul viitor, elaborat în deplină concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea, este realist, rațional, ține seama de nevoile, dar și de posibilitățile de dezvoltare a economiei naționale.

Cea de-a doua parte a lucrărilor, la care au luat parte și membrii Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste, s-a desfășurat sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, cu care prilej a rostit o cuvîntare, urmărită cu deosebită atenție, subliniată în repetate rînduri cu vii și puternice aplauze. În cuvîntarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la cîteva probleme legate de bilanțul acestui cincinal, pe care poporul român îl încheie cu succes în aceste zile, la unele probleme legate de activitatea F.D.U.S. **„Putem spune, subliniază secretarul general al partidului, că încheiem cincinalul cu rezultate remarcabile în toate domeniile de activitate".** Oamenii muncii din industrie realizează cincinalul cu o depășire de cîteva miliarde de lei ; agricultura s-a dezvoltat într-un ritm de peste 5 la sută anual, s-au dezvoltat, de asemenea, celelalte sectoare de activitate, au crescut produsul social și venitul național, bogăția generală a patriei. În toate județele s-au realizat puternice platforme industriale, asigurîndu-se realizarea obiectivului propus — ca în fiecare județ să se realizeze o producție industrială de circa 10 miliarde lei. Pe baza rezultatelor obținute în dezvoltarea economico-socială, s-a înfăptuit cu succes programul de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului : măsurile privind creșterea retribuției reale cu circa 29 la sută, față de 18—20 la sută, s-au înfăptuit în toată țara ; se îndeplinește programul de măsuri cu privire la asigurarea aprovizionării pe trimestrul IV 1980 și pe semestrul I al anului 1981. Consumul de carne a sporit de la 45 kilograme în 1975, la 62 kilograme în prezent, a crescut substanțial consumul la lapte, legume, cartofi. Pe ansamblu, subliniia secretarul general al partidului, consumul pe care îl realizăm în România satisface pe deplin necesitățile fiziologice, consumînd deja peste 3 000 de calorii, ceea ce așază țara noastră printre primele 10 țări din lume în ce privește consumul de calorii pe locuitor, lucru excepțional, care demonstrează că, și din acest punct de vedere, nu mai sîntem de fapt țară în curs de dezvoltare.

Dar din Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu desprindem mai ales sarcinile de viitor ale organizațiilor Frontului Democrației, ale fiecărui consiliu al Frontului Democrației, desprindem felul în care vor trebui să acționeze, în strînsă unitate și colaborare, pentru înfăptuirea măsurilor de creștere mai rapidă a producției, a bunurilor de larg consum, pentru satisfacerea într-o și mai mare măsură a necesităților populației. La tot ce s-a realizat pînă acum, organizațiile componente ale Frontului Unității și Democrației Socialiste și-au adus și își aduc o contribuție importantă. Numai în Organizațiile Democrației și Unității Socialiste sînt cuprinși pînă în prezent peste 2,5 milioane de membri, oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate, iar acest fapt ilustrează pregnant perfecționarea democrației noastre socialiste, lărgirea cadrului democratic de participare a maselor, a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. De aici rezultă și sarcinile acestei uriașe forțe, sarcini pe care secretarul general al partidului le pune și de această dată în fața întregului popor, mobilizîndu-l, prin forța-i caracteristică și inepuizabilă, la realizarea lor integrală. Organizațiile componente ale F.D.U.S. trebuie să-și aducă aportul la îndeplinirea sarcinilor rezultate din Directivele Congresului al XII-lea, adică la dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, la întărirea bazei tehnico-materiale a societății. Cum ? Aflăm tot din această magistrală cuvîntare a secretarului general al partidului : anul 1981 va trebui să devină, să devină prin eforturile noastre, anul ridicării calității și îmbunătățirii nivelului tehnic în întreaga noastră industrie socialistă ; trebuie realizate și date în funcțiune toate investițiile începute în cincinalul pe care îl încheiem ; pămîntul, fiecare metru de pămînt, trebuie tot prin eforturile noastre, ale oamenilor muncii din agricultură, să producă mai multe produse agro-alimentare, să se realizeze cerințele puse de Congresul al XII-lea, să se realizeze, realmente, o revoluție calitativă în agricultură — din punct de vedere al productivității, al tehnicii, al creșterii, pe această cale a veniturilor cooperatorilor și ale țărănimii, în general, a contribuției agriculturii la dezvoltarea patriei noastre.

Nici unul membru al organizațiilor Democrației și Unității Socialiste nu trebuie să-i rămînă străine problemele privitoare la calitate, productivitate a muncii, eficiență economică, reducere a cheltuielilor materiale și de producție — pentru realizarea unei eficiențe mult mai mari. Dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea prevederilor planului pe 1981, a prevederilor Directivelor pe întregul cincinal viitor. Dar vom putea realiza aceste sarcini, îndemna tovarășul Nicolae Ceaușescu, printr-o muncă mai bine organizată, printr-o mai mare disciplină în toate sectoarele, prin creșterea răspunderii și prin reducerea risipei și a consumurilor neproductive. În mod deosebit trebuie să se acorde mare atenție reducerii consumurilor materiale, reducerii forței de muncă. Și de data aceasta, secretarul general al partidului îndeamnă să fim mai gospodari, mai harnici, mai eficienți, să gospodărim și să folosim cu mai mare interes cele 2000 de miliarde de lei cît valorează fondurile fixe ale României socialiste, avere inestimabilă a poporului român, rezultat al revoluției noastre socialiste. Clasa muncitoare a dovedit cu putere forța sa creatoare. Organizațiile Democrației și Unității Socialiste, din întreprinderi, șantiere, din alte unități productive, parte integrantă a acestei minunate forțe, trebuie să dovedească aceleași calități, aceeași tărie revoluționară. Iată tot atîtea sarcini și pentru celelalte organizații componente ale F.D.U.S., rezultate din cuvîntare.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la necesitatea întăririi și mai mult a unității întregului popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, la învingerea greutăților de orice fel, în drumul greu, dar măreț, spre piscurile comunismului, s-a referit la calitățile poporului român care a știut totdeauna să pună mai presus de toate interesele independenței și suveranității sale, interesele bunăstării și fericirii sale, dreptul său de a fi demn și liber în lume. Secretarul general al partidului s-a referit, de asemenea, la împrejurările internaționale în care se desfășoară activitatea poporului nostru, la hotărîrea noastră de a ne aduce contribuția la triumful politicii de destindere și de pace, la fermitatea cu care acționăm pentru desfășurarea cu succes a reuniunii pentru securitate și cooperare europeană, care și-a început lucrările la Madrid. *„Europa, subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să ofere omenirii un nou model de relații internaționale, o unitate nouă, bazată pe colaborarea între țările cu orînduire socială diferită".*

★

Tot marți, 23 decembrie 1980, a avut loc Plenara Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste.

Pe ordinea de zi a lucrărilor au fost înscrise următoarele puncte : Raport cu privire la sarcinile Frontului Democrației și Unității Socialiste și ale Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste în realizarea planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1981 și în creșterea producției bunurilor de larg consum ; Raport cu privire la activitatea desfășurată pentru întărirea politică și organizatorică a Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste ; Planul de activitate pe semestrul I 1981.

Abordînd întreaga problematică aflată pe ordinea de zi în lumina hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R., a legilor adoptate de Marea Adunare Națională, ca și a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții la dezbateri au subliniat că, prin constituirea, în urmă cu un an, a Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste, din inițiativa secretarului general al partidului, a fost creat un nou cadru organizatoric în sistemul democrației noastre socialiste pentru participarea tot mai largă și directă a tuturor cetățenilor — români, maghiari, germani și de alte naționalități — la ampla activitate politică, economică și social-culturală a țării. Au fost evidențiate acțiunile O.D.U.S. inițiate de cele peste 34 000 de organizații, în strînsă legătură cu celelalte organizații de masă și obștești, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe anul 1980, rezultatele bune obținute în această direcție în industrie, agricultură, în cercetarea științifică, în activitatea social-culturală.

Plenara a aprobat în unanimitate Planul de activitate al O.D.U.S., pe primul semestru al anului 1981 și celelalte documente supuse dezbaterii.

N. GRIGORE

Creșterea eficienței activității economice

(Urmare din pag. 1)

principiile legităților economice, pentru că numai așa vom avea o dezvoltare sănătoasă, o creștere reală a nivelului de trai. De la aceste principii am pornit cînd s-au elaborat măsurile adoptate azi în unanimitate de Comitetul Central al partidului".

Cu deosebită clarviziune, în cuvîntarea secretarului general al partidului sînt din nou puse în evidență și alte sarcini importante pentru aplicarea neabătută a principiilor autoconducerii și autogestiunii, pentru creșterea necontenită a rentabilității — necesitate fundamentală a dezvoltării societății noastre. Astfel, se subliniază că trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru colectarea și refolosirea materialelor, pentru recondiționarea și reutilizarea pieselor și subansamblelor, pentru folosirea la maximum a capacităților de producție existente, pentru realizarea parametrilor proiectați ai uzinelor, instalațiilor și mașinilor, pentru realizarea la timp a investițiilor și scurtarea duratei de execuție a lucrărilor, pentru înfăptuirea programului de creștere a productivității muncii, de reducere a personalului neproductiv. Dar mai presus de toate, se subliniază în cuvîntare, se află sporirea producției ; societatea noastră socialistă nu se poate dezvolta fără o producție sporită, an de an, în toate sectoarele, fără o creștere foarte serioasă, în următorul cincinal, a producției agricole vegetale și animale. Numai pe baza activității productive a tuturor oamenilor muncii, prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și a calității producției se va putea obține creșterea eficienței, se va asigura tot ce este necesar pentru progresul patriei noastre, pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie a.c. relevă cu pregnanță principialitatea și clarviziunea secretarului general al partidului, capacitatea sa de a desprinde, pe baza profundei cunoașteri a realității, a analizei exigente, obiective a fenomenelor principale ce se manifestă în viața economică, modalitățile concrete și eficiente de acțiune pentru înfăptuirea obiectivelor economice și sociale complexe stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru progresul tot mai susținut și multilateral al țării. Desfășurarea întregii activități în spiritul orientărilor și sarcinilor, a programului de acțiune cuprins în cuvîntarea secretarului general al partidului, în hotărîrile adoptate de plenară, încă din primele zile ale noului an, care sînt și primele zile ale noului cincinal, corespunde pe deplin intereselor societății noastre, ale tuturor oamenilor muncii, deoarece pe această bază se asigură înaintarea neabătută a României pe calea progresului și civilizației socialiste.

La ordinea zilei, prețurile [I]

Actualizare, stabilitate, eficiență

— Stimate tovarășe profesor doctor Ștefan Arsene, într-un moment cînd — în lumina ultimelor hotărîri de partid și de stat — toată lumea vorbește despre prețuri, ne adresăm dumneavoastră pentru a comenta diversele aspecte ale acestei probleme complexe care afectează viața fiecăruia dintre noi. Timp de trei decenii v-ați ocupat îndeaproape de prețuri, teoretic și practic, deținînd funcții de răspundere în administrația centrală, în Comitetul de Stat al Planificării, Comitetul de Stat pentru Prețuri, aparatul Consiliului de Miniștri, cît și la catedra universitară. Sînteți autorul unor lucrări de pionierat pe această temă, ați participat ca reprezentant al țării noastre la consfătuiri internaționale și colocvii academice în probleme de prețuri, numărîndu-vă astăzi printre cei mai reputați specialiști în domeniu. Deși cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din 16—17 decembrie, recentele documente și legea adoptată de Marea Adunare Națională sînt foarte explicite și cuprinzătoare, interesul general se menține extrem de viu și poate unele lucruri se cer amplificate și chiar repetate pentru a fi mai bine înțelese.

— În adevăr, oricine își sporește atenția cînd aude sau vede ceva în legătură cu prețurile. Nivelul de trai al fiecărui cetățean, pierderile sau beneficiile unităților economice, succesele și nesincronizările în conducerea economică sînt, în bună măsură, legate direct sau indirect de prețuri. În ele se reflectă caracterul orînduirii social-economice, sistemul de conducere, relațiile dintre clase, nivelul de producție, politica economică și socială etc.

— V-am ruga, în acest context, să răspundeți mai întîi la întrebarea pe care mulți și-o pun : dacă, așa cum reiese din datele oficiale, productivitatea muncii în România a crescut și crește neîncetat, de ce este necesar ca, în unele sectoare, prețurile să crească ? Ridicarea continuă a productivității muncii nu este oare suficientă pentru contracararea condițiilor internaționale economice adverse (criza petrolului, a materiilor prime etc.) ?

— În materie de prețuri, acționează în permanență o multitudine de factori de sensuri contrare, unii tinzînd să le reducă, alții să le sporească. La reducere contribuie :

● **creșterea productivității muncii ;**

● **micșorarea consumurilor** de materiale, combustibil, energie etc. ;

● utilizarea mai eficientă a fondurilor fixe și, în general, **gospodărirea rațională** a resurselor.

În sens invers acționează alți factori, de natură foarte diversă :

● **Resursele naturale ieftine sînt pe cale de epuizare.** De pildă, forăm pentru țiței nu la 1 000 m adîncime, ci la adîncimi mult mai mari. Chiar și apa pentru amenajările hidroenergetice „costă" mai mult, în sensul că soluțiile ieftine de exploatare s-au epuizat și se trece la amenajări mai costisitoare. Același lucru este valabil și pentru industria minieră, pentru toată activitatea extractivă.

● **România dispune, în general, de resurse naturale insuficiente** pentru a asigura expansiunea rapidă pe care o implică trecerea, în anii următori, la stadiul de țară cu dezvoltare medie. Apare necesar importul de materii prime și combustibil, la prețuri tot mai ridicate ca urmare a conjuncturii actuale. Nici nu mai vorbim de prețurile de monopol practicate pe plan extern la petrol și care sînt prea cunoscute pentru a mai insista.

● Sporirea producției agricole depinde de baza tehnico-materială, de buna organizare a producției și a muncii, dar și de **cointeresarea materială a producătorilor.** Or, prețurile de cumpărare practicate la noi în ultimii ani, în special în zootehnie, nu au fost suficient de stimulative. Fără a mai vorbi de un alt aspect, foarte important, asupra căruia tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat în cuvîntarea la recenta Plenară (și care și-a găsit rezolvarea în Legea adoptată de Marea Adunare Națională) : „unificarea unor prețuri între sectorul cooperatist, de stat și particular, pentru a asigura prețuri unice la aceleași produse și de aceeași calitate, pentru a pune deci pe toți producătorii în situații comparabile... Astfel, fiecare va primi pentru aceeași cantitate de produse același preț ; dacă vor avea producții mai mari sau de mai bună calitate, vor primi, desigur, în mod corespunzător venituri mai mari. Vom stimula astfel, prin prețuri egale, lupta pentru producții mari și de calitate..." Evident, noi toți — care sîntem și consumatori de alimente, de produse agricole — vom beneficia de pe urma acestei **„competiții" pentru produse mai multe și mai ieftine** și care pune capăt unei situații artificiale : la aceeași tonă de produse I.A.S.-urile primeau la grîu 1 000 lei, iar C.A.P.-urile 1 500 lei ; aceeași discrepanță la porumb : pentru I.A.S. 800 lei, pentru C.A.P. 1 270 lei, la floarea-soarelui 2 030 lei și, respectiv, 2 680 lei etc.

● **Îmbunătățirea retribuțiilor personalului din sfera neproductivă** — învățămînt, cultură, sănătate etc. — exercită și ea influențe asupra prețurilor, deoarece o parte din fondurile rezultate din creșterea productivității muncii în economia națională trebuie să acopere, cum este just și echitabil, nu numai sporirea veniturilor personalului productiv, ci și a celui așa-zis neproductiv, dar cu un rol vital în societate. De asemenea, pentru îmbunătățirea retribuției în sectoarele (în special cele legate de servicii manuale : o serie de meșteșuguri, transportul în comun etc.), unde productivitatea muncii crește mai încet sau deloc, din considerente pur obiective.

● Prețurile reflectă cheltuielile sociale de producție, dar **rațiuni economice și politice** pot determina abateri de la aceste cheltuieli pentru a frîna sau stimula vînzarea unor mărfuri.

● Prețurile trebuie să reflecte **schimbările care intervin în nivelul costurilor și în valoarea de întrebuințare a produselor** dată de caracteristicile lor tehnico-funcționale. De aci, necesitatea unei juste corelări a prețurilor fundamentată pe principii economice și, totodată, necesitatea unei acțiuni permanente în vederea reducerii costurilor.

— Acești factori pe care i-ați enumerat (desigur, mai sînt și alții) acționează în mod permanent și s-ar părea, așadar, că prețurile ar trebui să oscileze continuu, ceea ce nu se întîmplă. De ce ?

— Trebuie recunoscut că pînă la Conferința națională a partidului din 1967 au existat și la noi unele neclarități, s-au confundat două noțiuni : stabilitate și rigiditate. Prețurile rigide nu țin seama de condițiile schimbătoare ale producției, pe plan intern și extern, deci nu reflectă realitatea și nu-și îndeplinesc funcțiile, nu pot servi drept instrument sintetic de măsură, pîrghie a politicii economice, instrument de întărire a autogestiunii, de semnalizare și de redistribuire a venitului național. Calea justă pe care se merge la noi de la Conferința națională din 1967 prevede adaptarea periodică (prevăzută de lege !), organizată, conștientă la condiții, deci o **elasticitate** impusă de viața însăși ; între două adaptări, **stabilitate** și NU permanentele oscilații necontrolate din economia capitalistă, care întreține un climat de nesiguranță. Se știe că în lumea capitalistă prețurile se schimbă, în unele cazuri de la săptămînă la săptămînă, de la lună la lună. În România, începînd din 1971 s-au realizat, o dată la doi, trei ani, actualizări de prețuri, deci și cea din anul 1980 — deși de proporții mai mari — se încadrează în acest proces perfect natural.

— Înainte de a continua discuția, v-am ruga să precizați cîteva noțiuni. Toți am devenit, oarecum, economiști și dorim să înțelegem clar, să facem distincțiile necesare dintre prețurile de livrare, de producție și cu amănuntul.

— **Prețul de livrare** este cel cu care produsele sau mărfurile circulă între unitățile sectorului socialist pentru aprovizionare, investiții, export etc. **Prețul de producție**, după cum îi arată și numele, revine producătorilor, el măsoară activitatea și eficiența economică a diverșilor producători din industrie, agricultură, construcții și este în cel mai înalt grad legat de autogestiunea unității respective. În timp ce în prețul de livrare se materializează și o politică de stat, care încurajează sau descurajează, și pe această cale, anumite tendințe și fenomene economice, prețul de producție se apropie cel mai mult de realitate, de valoarea produsului respectiv ; reflectînd mai bine cheltuielile sociale de producție, el satisface prima funcție a prețurilor, și anume aceea de instrument sintetic de măsură, pe cînd prețul de livrare satisface cea de-a doua funcție, de pîrghie a politicii economice. **Prețul cu amănuntul** este cel la care se desfac produsele destinate aprovizionării populației și se execută lucrările de construcție pentru aceasta din urmă. El îmbracă deci și o semnificație socială și politică. Societatea socialistă poate modifica — așa cum s-a hotărît recent — prețurile de livrare și prețurile de producție, fără ca neapărat să schimbe și prețurile cu amănuntul, care, în strategia partidului, trebuie să se coreleze cu veniturile, astfel încît să se înregistreze o creștere reală, în limite prestabilite, a nivelului de trai. Aceasta se va produce începînd cu 1982. La fel s-a procedat și în actualul cincinal, cînd modificările de prețuri și creșterea retribuțiilor au fost astfel corelate încît, în final, s-a asigurat creșterea retribuției reale cu aproape 29 la sută și cu aproape 29 la sută la veniturile (pe persoană activă) provenite din muncă în C.A.P. și gospodăriile personale.

— Care este dinamica prețuri-salarii-nivel de trai în țările occidentale ? Ne referim, firește, la ultimii patru-cinci ani.

— Să lăsăm cifrele să vorbească. În mod deliberat, am ales ca termeni de comparație țări vest-europene, deci oarecum mai apropiate de condițiile noastre și, în același timp, țări fără inflație galopantă, care au avut mai puțin de suferit de pe urma crizei economice mondiale : am în vedere **Franța, Austria, Republica Federală Germania.** Citez statistici oficiale ale Organizației Națiunilor Unite, Buletinul Organizației Internaționale a Muncii 1980, trimestrul II (paginile 45, 47, 48) din care reiese că în 1979 față de 1975 salariile în industria prelucrătoare au crescut în Franța de 1,6 ori, iar prețurile bunurilor de consum de 1,5 ori, în Austria cifrele corespunzătoare au fost : 1,3 ori și 1,25 ori, în Republica Federală Germania : 1,35 ori și 1,2 ori. De subliniat că în calculul salariilor statistica O.N.U. ia ca bază salariul pe oră ; or, trebuie amintit că în ultimii ani nici aceste țări (în special Franța și Austria) nu au fost ocolite de șomaj, deci veniturile reale, lunare ale muncitorilor au fost, în realitate, mai mici decît reiese din datele de mai sus. Oricum, concluzia este netă : chiar în aceste state cu economie dezvoltată și ascendentă, creșterea prețurilor în ultimii ani a anulat, practic, orice creștere reală a salariilor, a nivelului de trai. Firește, puterea de cumpărare a muncitorilor din țările respective este mai mare decît în România, fiindcă nivelul economic general, punctul de plecare este altul. Rămîne însă faptul necontestat că progresăm, că dinamica ne este favorabilă, în ciuda tuturor dificultăților și deficiențelor, în ciuda crizei economice internaționale. O vădește și evoluția prețurilor care nu s-a desfășurat fără asperități și a reflectat, cum spuneam, caracterul progresist al orînduirii noastre, stabilitatea economică pe care ea o asigură maselor muncitoare, a reflectat sistemul de conducere, relațiile dintre clase, nivelul înalt atins în dezvoltarea forțelor de producție, justa politică economică și socială.

LIONEL NIȚESCU

O foarte bună aprovizionare depinde, în primul rînd, de munca noastră, a fiecăruia, de modul rațional în care ne aprovizionăm

Recenta Plenară a C.C. al P.C.R., precum și sesiunea Marii Adunări Naționale au dezbătut Raportul privind aprovizionarea populației pe trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981. Faptul relevă permanenta grijă a partidului și statului nostru, personal a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de condițiile de viață ale oamenilor muncii, față de bunăstarea întregii populații a țării. Elaborat din inițiativa și pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, Programul referitor la aprovizionarea în perioadele amintite ține seama, în mod firesc, de cerințele reale de consum ale populației, cerințe determinate de creșterea veniturilor bănești de majorare a retribuțiilor în actualul cincinal. Plecînd de la aceste considerente, ne-am adresat tovarășului Nicolae Blăjan, director general adjunct în Ministerul Comerțului Interior, pentru a afla detalii în legătură cu aprovizionarea populației cu mărfuri alimentare, atît în anul care se încheie, cît și în primul semestru al anului viitor.

— Așadar, tovarășe Nicolae Blăjan, cum s-a desfășurat aprovizionarea populației țării în 1980 ?

— Trebuie să arătăm din capul locului că, în acest cincinal, consumurile la o serie de produse, cum ar fi laptele, carnea, zahărul, legumele și fructele au crescut în cantități apreciabile (cifrele respective au fost deja publicate), satisfăcîndu-se, în linii generale, necesitățile populației. Creșterea fondului de marfă livrat unităților comerciale în acest an ne-au obligat să îmbunătățim continuu formele și metodele de aprovizionare, să folosim cît mai complet baza tehnico-materială de care dispunem. Totodată, personalul din comerțul socialist a trebuit să-și perfecționeze calificarea profesională, să gospodărească și să gestioneze cu mai mult simț de răspundere valorile materiale și bănești, astfel ca activitatea comercială să se desfășoare în condiții cît mai bune.

— Vă rog să vă referiți la desfacerile de mărfuri din acest an.

— În 1980, desfacerile la mărfurile alimentare (includ aici și alimentația publică), avînd un volum total de 106,3 miliarde lei, au crescut cu 7,3 miliarde lei față de desfacerile anului 1979. Am să dau și cîteva exemple de produse unde s-au înregistrat creșteri însemnate : pîine cu 120 mii tone-mai mult, făină cu 14 mii tone, carne cu 29,4 mii tone, preparate de carne cu 40 mii tone, pește cu 16,1 mii tone, ulei cu 9,4 mii tone, zahăr cu 15,3 mii tone, porumb pentru măl cu 25 mii tone, lapte cu 171 mii hectolitri, lactate proaspete cu 229 mii litri, unt cu 1,1 mii tone, conserve de legume cu 17,1 mii tone, legume proaspete cu 29,2 mii tone, cartofi cu 161,5 mii tone. Repet, toate aceste cantități sînt în plus față de anul 1979. Desfacerile din acest an au fost influențate însă și de condițiile climatice nefavorabile din agricultură, fapt care a condus la decalarea cu 3—4 săptămîni a perioadelor producției și apoi la o anumită diminuare a producției. Pe de altă parte, tendința nejustificată de supraaprovizionare a unor cetățeni a contribuit simțitor la crearea unor dereglări în aprovizionare.

— Într-adevăr, rîvna unor indivizi de a cumpăra mai mult decît pot consuma, de a-și crea stocuri de alimente dăunînd ceea ce se cuvenea și altora a creat mari perturbații în desfacerea normală, rațională a mărfurilor. Lesne de observat, presa a luat și ia în permanență atitudine față de acești indivizi, față de această mentalitate și aș spune că și opinia publică a devenit mult mai activă în ultima vreme. Este un bun cîștigat. Dar să nu uităm că, uneori, acele cămări arhipline n-ar fi devenit astfel fără contribuția oamenilor din comerț.

— Este adevărat, au existat unele neajunsuri și în activitatea organelor comerciale, parte din acestea făcînd obiectul unor acțiuni de presă. Au fost cazuri cînd s-au vîndut mari cantități de ulei, zahăr, făină, cafea, cantități care au depășit cu mult nevoile reale de consum ale unora, și acest fapt a fost posibil și datorită defecțiunilor din activitatea unor unități, a modului în care și-au făcut datoria unii lucrători (mai exact, cum nu și-au făcut datoria), care au încălcat normele de comerț. În aceste cazuri, măsurile luate au fost drastice, adeseori exemplare. Statul face eforturi deosebite pentru aprovizionarea populației, iar unii cumpărători, este ușor de constatat, cumpără mari cantități de pîine și mălai nu pentru consumul lor, ci pentru creșterea animalelor. Desigur, vinovați, în egală măsură, sînt și lucrătorii din comerț. Repet, am luat măsuri severe, am întărit controalele, le-am organizat mai eficient.

— Fapt subliniat și de secretarul general al partidului în analiza profundă și exigentă făcută la ultima plenară, au apărut goluri în aprovizionare și ca urmare a „MUNCII NECORESPUNZĂTOARE A UNOR UNITĂȚI ȘI A UNOR JUDEȚE". Care au fost furnizorii care v-au creat greutăți ?

— În special furnizorii de produse din lapte, unde livrările sînt sub nivelul planului și al prevederilor din programul pe trimestrul IV. Dacă aprovizionările erau ritmice și dacă se livra potrivit prevederilor și în acest ultim trimestru depășirile față de 1979 erau mai mari decît cele menționate la început. Situația este asemănătoare și la ouă, legume, fasole boabe. Începînd cu trimestrul IV, au fost stabilite pentru furnizori sarcini de completare a fondului central de stat cu achiziții și contracte suplimentare din gospodăriile populației. Acțiunea însă se desfășoară anevoios. Se impune ca furnizorii de lapte și produse din lapte, ouă, carne, cartofi, legume și fructe proaspete, să se organizeze mai bine pentru a se achita de aceste sarcini.

— Care sînt măsurile întreprinse de Ministerul Comerțului Interior pentru o aprovizionare adecvată în viitor ?

— În această lună, am analizat împreună cu conducerile centralelor industriale căile de materializare a obligațiilor ce ne revin. Am stabilit măsuri pentru livrarea integrală la fondul pieței a cantităților prevăzute în programul de aprovizionare, precum și, cum am amintit mai sus, a unor suplimente la ulei, zahăr, carne și alte produse potrivit indicațiilor conducerii de partid. Totodată, sînt prevăzute spre desfacere importante cantități de mărfuri din import. Pentru anul 1981, întreprinderile comerciale au încheiat contracte cu furnizorii la marea majoritate a produselor, la nivelul prevederilor din planul de stat, urmînd ca, din primele luni ale anului viitor, preluările și livrările să le facem ritmic, pentru a asigura o aprovizionare normală și în situații de iarnă grea.

— Care sînt, de asemenea, măsurile întreprinse în alimentația publică ?

— Acum, în preajma încheierii anului, în atenția tuturor conducătorilor de întreprinderi se află preluarea produselor agroalimentare în cantitățile prevăzute în contractele acestui trimestru și derularea graficelor în mod corespunzător. O atenție deosebită se acordă în continuare gospodăririi fondului de carne, ulei, zahăr, a tuturor celorlalte materii prime necesare realizării producției culinare. S-a urmărit pînă la nivelul conducerii ministerului asigurarea aprovizionării cu legume, cartofi și produse semiindustrializate a tuturor unităților de alimentație publică. Sub însemnul unui consum rațional de produse agroalimentare, se fac și pregătirile pentru sărbătorirea revelionului, cu accent pe promovarea preparatelor culinare tradiționale.

— Tovarășe director, vă propun să concluzionați în cîteva cuvinte ceea ce ați spus pînă acum.

— Apreciez că aprovizionarea acestui an a fost bună, corespunzătoare, date fiind cifrele menționate la început, cifre care marchează o sporire însemnată a cantităților multor produse comparativ cu anul 1979. Cred, totodată, că o aprovizionare foarte bună depinde în primul rînd de munca noastră, a fiecăruia, de modul rațional în care ne aprovizionăm.

RĂZVAN BĂRBULESCU

„Clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, le datorăm toate realizările noastre, faptul că România a parcurs acest drum uriaș pe calea bunăstării și fericirii!"

NICOLAE CEAUȘESCU

„La cumpăna dintre cele două cincinale, hidrocentrala noastră de la Călimănești este un fel de ștafetă"

Ion Obrocea îmi spune că am avut noroc. Noroc, zicea el, să prind un moment al lucrărilor în care se pot vedea multe. De pildă, aici, jos, se va monta statorul generatorului de la turbina 1, despre care cei de la Reșița au și trimis vorbă că este gata. Un soare cu dinți inveselește locul. Este frig, este noroi. De sus, din cota cea mai înaltă (deocamdată cea mai înaltă) a barajului se văd multe. Se aduce și se toarnă beton, se cofrează și se montează armătura la turbina 2. Dulgherii lui Țurcanu par a fi o trupă de trapeziști. La poalele muntelui, două-trei sute de metri, blocurile mai vechi și mai noi ale Călimăneștiului se însoțesc pe înălțime cu barajul. Oltul se simte doar. Liniștit și cu apa mică se strecoară prin vadul inginerist lăsat de „hidrocentraliști". Oltul. Câțiva kilometri mai sus se construiește hidrocentrala de la Turnu. Cea mai mare de pe Olt în momentul de față. Călimănești-ul este mai mică : 2 turbine Kaplan, cădere de apă de 14 metri, puterea 38 MW. Ea „reprezintă etapa de mijloc a istoriei hidrotehnice a Oltului". De echilibru, de siguranță, de împlinire.

Zăpada căzută de câteva zile luminează împrejurimile. În doi ani, apei i-a fost schimbat cursul de două ori. În opt, ostrovul a fost înălțat cu șase metri. Se va ridica și schitul zidit la 1 521 de Neagoe Basarab cu cinci metri. Pentru sistematizarea Călimăneștiului barajul înseamnă un ropar nou. Mai exact, lacul de acumulare va fi lac de agrement.

Orașul câștigă în frumusețe, în anvergură, în importanță. Acum însă, la baraj se cofrează, se montează armături. Constructorii sînt cu lucrările „în grafic", vor fi și la 1 ianuarie, vor fi și în septembrie 1981 cînd, cea mai mare parte din ei, vor cofra sau vor monta armături în altă parte a Oltului. Constructorii.

Dacă vrei să întîlnești moldoveni, firește, te duci în Moldova. Dar îi vei descoperi și la București, și la Brașov, și la Timișoara sau Oradea. Moldoveni sînt și aici. Din foarte multe motive, dar cel mai important este acela că ei „au inventat" hidrocentralele. Sau dacă nu le-au inventat, le-au simțit primii la mînă. Pentru că totul a început la Bicaz.

★

Gheorghe Țurcanu, șeful brigăzii de dulgheri, este moldovean din Boghicea și, desigur, prima școală a fost Bicazul. Eram o brigadă de tineret condusă de nea Ghinuță, nea Ghinuță care e maistru la Turnu. 14 ani am lucrat cu el. Tobă de meserie e omul, și e și om. Apoi la Argeș, la Vidraru, am lucrat de la fundație pînă la coronament. Au venit Bâlculeștii și barajele de pe Olt. Așa e meseria asta, și grea, și cu griji, și cu bucurii, și n-o lași. Cînd îți-ai spus să te oprești undeva, să prinzi obișnuință într-un loc, măcar pentru nevastă și copii, te trezești că îți-ai mutat cortul, că îți ridici baraca în care vei dormi alți cîțiva ani, că te îngrijești de noua școală a copiilor. El, Țurcanu, ține cel mai mult și mai mult la Vidraru unde a știut o socoteală, de vreme ce l-a dus de la început pînă la sfîrșit.

— Dar la Bicaz cum a fost ?

— La Bicaz, baza era funia. Meseria noastră nu s-a prea modernizat, nu s-a tehnicizat prea mult, deși avem macaralele care ne ajută. Dar la Bicaz, ridicam panouri de patru pe doi și ceva cu funia. Cam de astă nu se apucă prea mulți de meseria noastră, iar unii chiar o lasă. Gheorghe Țurcanu n-o lasă. Are 45 de ani de viață din care aproape treizeci pe șantierele hidrocentralelor și nu a lipsit niciodată nemotivat, după cum, bate în lemn (chestie de obișnuință, doar e dulgher), n-a avut nici o zi de concediu medical.

Stăm pe niște rogojini, aici, la înălțime, rogojini așternute să apere betonul turnat nu demult. De la locurile lor, oamenii ne mai aruncă cîte o privire, își dau coate. Țurcanu le face cu ochiul, eu mai suflu peste pumni. Cum e viața pe șantier ? (Ce aș răspunde eu oare ?!) Poate era mai bine dacă intram în barncă, era cald și am fi băut și un ceai. Viața pe șantier e așa. (Nu e nici grea, nici ușoară. E așa.) Pe șantier m-am căsătorit. La Vidraru. Ea e din Focșani. Așa, de la un film ne-am cunoscut. Deși eram pe șantier zi de zi noi la film ne-am cunoscut. În comuna I. Căpățineni. Într-o lună ne-am luat. Sînt un foarte mulțumit. Ne-am cumpărat mașină (nu trec doi ani la rînd să nu trec în concediu, pe la Vidraru), casă cu trei camere la Boghicea ne-am făcut, deși acolo nu mai e nimeni, părinții-s duși, doi frați lucrează aici cu mine, iar soră-mea e contabilă la Roman, și fetele sînt la Rîmnicu Vîlcea, una la cămin, cea de șase ani, cealaltă în clasa a șaptea.

Din toamna viitoare Țurcanu va trebui s-o mute pe fata cea mare cu școala, hidrocentrala va fi gata, și ei, constructorii, pe drumuri. Adică pe apă, pe Olt.

★

Nu știi cum e mai bine. Nu se leagă mai nimic. Ne privim, ne dăm răgaz, prea mult răgaz. Nimic. Omul pare impenetrabil, deși este evident că vrea să mă ajute. O țuică fiartă ar fi făcut minuni, dar cine mai servește. Începem cu evidența populației. Numele : Dumitru Văduva. Vîrsta : 45 de ani. Locul și data nașterii : sat Colțești, comuna Alunu, județul Vîlcea. Însurat are doi copii. Soția lucrează la C.A.P., în Alunu, băiatul e la liceul silvic din Rîmnicu Vîlcea, fata e dispecer la mina din Alunu. Meseria : fierar betonist. Sistemul dă roade, că fiecare a făcut armata unde a avut un caporal care întreba cine ești și de unde vii.

— Am lucrat la Ișalnița, la Govora, la Călimănești. Asta e a șasea hidrocentrală. Mai greu a fost la Govora. Fac naveta simbăta. Viața e bună. Cîștig cam 4 500 — 5 000 de lei pe lună. Cu banii țin copiii la școală, C.A.P.-ul unde e nevastă-mea nu e prea pricopsit, că-i teren de deal. Echipa mea are 27 de oameni, fierari și sudori. Majoritatea, tineri, pricepuți și inimoși. Cînd am venit eu la TCH, am adus încă trei oameni cu mine. N-au plecat. Cine pleacă, pleacă speriat de iarnă. N-ai ce face, fierul trebuie să-l ții cu mîna, cînd îl ridici se prelinge apa pe mînecă. Un tînăr cîștigă bine, zic eu. Uite, Cojocărete Petre, pe care l-am adus din Alunu, ia cam 3 000 de lei pe lună cu categoria a doua.

Oamenii lui Dumitru Văduva ridică armătura pe inelul generatorului. Se fac două armoblocuri pentru boturile de pilă din amonte, treabă cu care sînt în grafic, ba chiar au un ușor avans pe care vor să-l mărească, că nu se știe ce mai aduce iarna asta care i-a înzestrat în numai cîteva zile cu aproape jumătate de metru de zăpadă, chestie care nu s-a mai întîmplat de foarte multă vreme.

★

S-au excavat trei milioane metri cubi de pămînt și s-au turnat 150 000 metri cubi de beton. Campionul metrilor cubi de beton turnați la toate hidrocentralele din țară este Ion Ionescu, un bărbat scund, viol, cunoscut de la Bicaz pînă pe Valea Oltului, de la cel mai tînăr hidrocentralist și pînă la „ministrul de resort", de nea Ionescu Milionarul, deși el crede sincer că a turnat mai mult de două milioane de metri cubi de beton, fapt împlinit aici, la Călimănești. El este cel care crede că primul hidrocentralist din România este moldovean, pentru că „vezi mata, Bicazul..."

— De ce or fi plecat apoi moldovenii în toată țara ?

— Totul se trage de la foametea din '46—'47. Eram la Anina, aveam 16 ani și amestecam marmelada cu apă ca să ajungă. Dar acum, vezi bine, se întorc moldovenii acasă, au orașele lor mari, au industria lor. M-aș întoarce și eu după atîția ani la Bicaz, Vidraru, Goranu, Riureni, Călimănești. Bani am avut și am, dar n-am ținut la ei, n-am fost mînă strînsă, mi-a plăcut să trăiesc bine, să mănînc bine, să beau un vin bun, să nu le lipsească copiilor și nevestei nimic. Pentru copii socotesc că importantă este educația, iată cel mare lucrează cu mine aici, este electrician și săptămîna trecută l-am primit în partid, iar celălalt este la Liceul militar din Craiova.

— Unde s-au născut ?

— Cel mare la Bicaz și cel mic la Vidraru, amîndoi în ianuarie, dar fiecare în alt an. La primul, femeia născtea la Tașca și eu turnam o lamelă în blocul 5. Cum vezi, unul e moldovean, altul muntean și amîndoi cresc în Oltenia. Vara însă mergem fie acasă, fie în Ardeal, să vedem locurile.

— Cum e Oltul după ce ați stat zece ani față în față ?

— Eu m-am născut la o sută de metri de Prut. Apă repede și frumoasă ca și Oltul, apă de care n-ai vrea să te despărți sau măcar ai ține să fi pe aproape.

— Și dacă n-ați fi fost plecat la Bicaz, Vidraru, Olt ce ați fi făcut ?

— Mi-ar fi plăcut să fiu mecanic. Cu betoanele e greu...

★

Hidrocentrala aceasta care va înfrumuseța Călimăneștiul cu lacul și barajul de peste Olt este importantă nu numai pentru sistemul hidroenergetic național, deși, firește, aceasta este rațiunea sa. Dar ea este importantă și pentru biografiile hidrocentraliștilor adunați aici, mari meșteri, doctori în betoane, oameni simpli și complicați totodată (complicați pentru că l-am întrebat pe nea Ionescu Milionarul ce ar fi făcut dacă i se spunea așa, milionarul, pentru că ar fi avut chiar un milion de lei, și care mi-a răspuns că n-ar mai fi stat aici, ci s-ar fi întors acasă, la Mitoc, în Botoșani, deși, spunea el, dacă s-ar gîndi bine n-ar avea ce face cu banii aceia pentru că de hidrocentrale tot nu s-ar fi lăsat), oameni care își completează „palmaresul" cum i se întîmplă șefului de lot Ion Obrocea, care are pentru prima dată pe mînă o hidrocentrală „de la a la zet" și știe că va ieși foarte frumoasă, oameni care își împlinesc aici, între munți, debutul, cum i se întîmplă inginerului stagiar Mihai Antal, inginer-șef și secretar de partid pe șantier. Mihai Antal spunea că hidrocentrala de la Călimănești înseamnă un dublu succes pentru constructorii de pe Olt : „faptul că sîntem la zi cu lucrările înseamnă ultimul nostru succes al cincinalului care se termină, iar terminarea construcției în toamna viitoare reprezintă primul succes al cincinalului care începe. La cumpăna celor două cincinale barajul nostru este un fel de ștafetă".

RAZVAN BÂRBULESCU

„Trapeziștii" lui Gheorghe Țurcanu

Ion Ionescu — campionul metrilor cubi de beton turnați la hidrocentralele din România

Dumitru Văduva : N-ai ce face, fierul trebuie să-l ții cu mîna, cînd îl ridici se prelinge apa pe mînecă și cine pleacă, pleacă speriat de iarnă.

CINCI ANI DIN VIAȚA NOASTRĂ,

UN BILANȚ AL ULTIMILOR CINCI ANI DIN VIAȚA NOASTRĂ ESTE TONIC, OPTIMIST, REVOLUȚIONAR ȘI ROMANTIC. SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ A CÎȘTIGAT NOI DIMENSIUNI, NOI ORIZONTURI. OAMENII AU DEVENIT MAI LUCIZI, MAI PROFUND CONȘTIENȚI DE FAPTUL CĂ STĂ ÎN PUTEREA LOR SĂ MODELEZE ISTORIA, SĂ O IMPUNĂ ÎN SENSUL PROGRESULUI, SĂ O TRASEZE ATÎT PE HÎRTIA DE CALC CÎT ȘI ÎN VIAȚA DE TOATE ZILELE, SĂ-ȘI REDACTEZE DIN TIMP SCENARIUL EXISTENȚEI LOR VIITOARE ÎN CADRUL VASTULUI PROGRAM DE PERSPECTIVĂ AL SOCIETĂȚII NOASTRE. UN ÎNALT NIVEL DE CONȘTIINȚĂ, DE RĂSPUNDERE ȘI DE COMPETENȚĂ CARACTERIZEAZĂ CLIMATUL SOCIAL, OAMENII SÎNT MAI BOGAȚI, MAI SIGURI PE EI ÎNȘIȘI, PE DESTINELE LOR, TRĂIESC ÎN CASE NOI, CONFORTABILE SAU TRĂIESC CU CERTITUDINEA CĂ SE VOR MUTA ÎN CURÎND ÎN CASE NOI, ÎN ORAȘE NOI. AU LOCURI BUNE DE MUNCĂ ASIGURATE, NU SE TEM DE FLUCTUAȚIILE SOCIETĂȚII DE CONSUM, SE ÎNCONJOARĂ DE ELEMENTE DE CIVILIZAȚIE TOT MAI NUMEROASE, ASPIRĂ TOT MAI CUPRINZĂTOR SPRE CULTURĂ ȘI ARTĂ, ȘI CRESC COPII SĂNĂTOȘI, TEMEINIC PREGĂTIȚI, CAPABILI SĂ TRĂIASCĂ ÎNTR-UN VIITOR CARE LE APARȚINE DE PE ACUM.

PUBLICĂM MAI JOS CÎTEVA DIN DESTINELE OBIȘNUITE DE OAMENI ÎNTÎLNIȚI PE ITINERARELE NOASTRE DE REPORTERI. OAMENI CU VIEȚI OBIȘNUITE ÎNTR-O ȚARĂ ÎN CARE STAREA NORMALĂ DE A FI CARACTERIZEAZĂ PE DEPLIN SENSUL CIVILIZAȚIEI NOASTRE UMANISTE. CONCLUZIILE DESPRE ÎNALTUL NIVEL DE EXISTENȚĂ ȘI DE RESPONSABILITATE ATINS DE GENERAȚIILE CARE CONSTRUIESC ASTĂZI SOCIALISMUL, LE VEȚI TRAGE SINGURI. ÎNTREBAREA ADRESATĂ TUTUROR A FOST : CE AȚI REALIZAT ÎN ULTIMII CINCI ANI DIN VIAȚA DUMNEAVOASTRĂ, ÎN ANII CINCINALULUI 1976—1980 ?

Trepte spre personalitate

„Sînt jumătate fiică de muncitor, jumătate de țăran. Tata e ceferist navetist. Vine și pleacă, de 30 de ani, din satul Dorobanțu, comuna Plătărești, jud. Ilfov. În timpul liber e un om al cîmpului, al pămîntului, așa cum este mama 365 de zile pe an : țărancă, lucrînd în C.A.P. Sîntem 3 frați și toți ne-am ales destine de muncitori și drumul Bucureștiului. Sînt cea mai mare dintre ei și am urmat școala profesională textilă, clasa de filatoare, pregătindu-mă pentru o muncă grea, dar fiilor de țărani nu le e frică de greu. Așa sîntem educați. Numai astfel avem conștiința valorii și puterii noastre. Gheorghe, cel mijlociu, acum are 25 de ani, este strungar la I.C.M.A. — un strungar bun care nu ne face de rușine —, Anghel, cel mic — electrician la I.M.U.A.B. Întreprinderi mari și de prestigiu. Am înțeles, vă interesează numai destinul meu în ultimul cincinal ! Am parcurs cinci trepte spre personalitate. O să vedeți că sînt cinci. Coincidență, desigur. Nu e vorba de cîte una pe an. În primul rînd, am făcut un mare pas spre maturitate. La începutul cincinalului abia ieșisem din adolescență. Eram o muncitoare filatoare oarecare, conștiincioasă și ambițioasă. Eram secretară U.T.C. a organizației nr. 3 din unitatea B, filatură. În acești cinci ani, unitatea noastră s-a mutat într-o clădire nouă, spațiu industrial modern și s-a utilat modern. Montajul noilor mașini s-a făcut treptat, fără nici o pierdere de producție. Nu s-a închis fabrica. Dar fără acordul și conștiința noastră, a muncitorilor, că trebuie procedat astfel, că trebuie să acceptăm efortul, nu s-ar fi putut realiza. Sigur, o să spuneți, nu-i nimic extraordinar, în toată țara se întîmplă asemenea fapte, sînt de acord. Sîntem un fapt comun și tocmai asta este extraordinar, nu-i așa ?! Și totuși, să știți, nu-i ușor să muți o fabrică dintr-un loc în altul și să realizezi în același timp același volum de producție și de bună calitate. Ca secretară U.T.C., am fost și eu printre cadrele care au mobilizat oamenii, susțineam moralul tinerelor și asta a fost pentru mine o treaptă spre autodescoperire. Nu știam că pot fi un bun organizator de oameni și animator pentru o idee, pentru scopuri majore și că pot, deși tînără, să am autoritate, să trezesc prețuirea celor din jur. Conducerea întreprinderii m-a promovat ca laborantă. Chiar la debutul cincinalului, în 1976. Am fost trimisă la un curs de laboranți. Și asta a însemnat încă o treaptă pentru mine. Asta fac acum și îmi place munca mea și știu cît de importantă este pentru filatura noastră și, fără să spun vorbe mari, chiar pentru țară. Calitatea firelor noastre textile ce pleacă în toată industria ușoară cît și peste hotare, la export, depinde și de mine. Chiar foarte mult. De probele și determinările pe care le execut pe tot fluxul de producție. Intrînd în rîndurile membrilor de partid, colegele mele, oamenii din secție m-au ales secretar adjunct al organizației P.C.R. nr. 3, al aceleași organizații unde am fost secretar U.T.C. Deși sînt tînără, femei cu părul alb vin la mine nu numai cînd au probleme cu mașinile ori cu materia primă, mai ales în schimbul de noapte, ci și cu probleme personale. Este încă o treaptă pentru mine ! În decembrie 1977 m-am căsătorit. Cu Traian Sava, muncitor reglor la Întreprinderea optica română. Sîntem, se cheamă, o tînără familie de muncitori români care n-o duce deloc rău. Încă nu avem apartamentul visurilor noastre, însă îl vom avea — sîntem pe tabelul de urgențe, la I.O.R., și ne va fi repartizat în cursul anului 1981, așa are soțul promisiuni —, locuim într-o garsonieră, în cartierul Ferentari, care tot soțului, ca nefamilist, i-a fost repartizată, din fondul de stat, de către întreprindere. Ca orice tînără familie de muncitori care cîștigă bine, dacă muncește bine, ne-am cumpărat frigider, aspirator, mașină de spălat rufe, televizor, aragaz... și am pus deoparte o sumă de bani pentru mobila viitorului apartament. În acest cincinal, precum se știe, ni s-au mărit de 2 ori retribuțiile, așa că am făcut salturi importante și la acest capitol. Și am mai urcat o treaptă a maturității : am devenit mamă. Sava Mirela Florentina are 2 ani, locuiește la bunica din Plătărești, iar cînd va împlini 3 ani va deveni bucureșteancă cu toate drepturile și elevă de... grădiniță. Întreprinderea noastră are una dintre cele mai bune grădinițe din Capitală. M-ați întrebat și v-am răspuns ce au însemnat ultimii 5 ani în viața mea. Sînt un om demn care muncește demn, și atît !"

Acestea sînt cuvintele declarate nouă de către tovarășa Cornelia Sava de la Întreprinderea textilă „7 Noiembrie" din București.

Om al muncii, bună ziua!

„„Bună ziua ! Bună ziua ! Nimic mai frumos, mai nobil, mai plin de demnitate și de o solară omenie". Sînt cuvinte rostite de un mare scriitor la o întîlnire prin scris cu un necunoscut. Bună ziua, deci, pentru omul din fața mea. Inginerul Mihalcea Mircea a fost numit inginer șef la Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Frățești, județul Ilfov. Înainte, adică prin 1976, era inginer șef la C.A.P. Plopșoru din același județ. Sînt sate aflate în aprovizionarea Giurgiului, sate așezate în bătaia vîntului și unde roadele pămîntului au un cuvînt greu de spus în economia muncii. Nu vrem să legăm procente, fapte consemnate laconic, de acest om al muncii care-și face treaba uitînd de oboseală, uitînd uneori de căldura de acasă sau de lumina sălilor de spectacol. Vrem să-l arătăm așa cum e în această după-amiază de iarnă, de duminică. „Altfel, vine noaptea tîrziu, obosit, adaugă soția, Mihalcea Virginia, medic veterinar, șef de fermă zootehnică la Plopșoru, — obosit dar mulțumit. Și-atunci uită de oboseală". Mulțumirea vine, gîndim noi, din liniștea aceea care însoțește omul cînd face ceea ce-i place. Simplu, fără laudă. Cu trudă, cu efort. Cu bucuria realizărilor, a produselor care se adună în ograda propriei cooperative. Cu teama și neliniștea eșecurilor, a naturii care oricînd poate distruge tot ceea ce s-a făcut în zile și nopți de muncă. Vorbim de „cultură mare", de „direcția agricolă", de „calamități naturale" sau de „omida neagră", de economii, producție (și aici își aduce aminte cum în '75—'76 a realizat peste 2 500 kg de soia la hectar, cîștigînd concursul organizat în colaborare cu o firmă străină, în cadrul unor schimburi economice). Mai vorbim de cele 8 unități C.A.P. aflate în subordinea Consiliului unic, de faptul că întîmplător anul acesta C.A.P.-ul de la Plopșoru, de unde a plecat, e pe ultimul loc ?! Apoi, despre „Progresul", echipa pentru care uită de toată oboseala urmărindu-i evoluțiile. Spectacole ? Rar mergem la teatru. Ultimul spectacol ? La Național, „Cavoul de familie". Acum putem merge ceva mai des pentru că băiatul e mare, în clasa a VIII-a, și își face singur lecțiile, dar și pentru că are cine să ne la bilete. Un văr din București are grijă de noi. Altfel n-am avea timp și pentru teatru. Realizări ? O mașină. Skoda. Planuri de viitor ? Să-și la băiatul treapta la liceu și mai vedem noi. Să fim sănătoși și în puteri.

Nu-i publicăm fotografia, nici nu vrea publicitate, dar am dori ca din aceste cîteva rînduri să vă imaginați un om al muncii din zilele noastre, conștient de datoria lui, bucurîndu-se pentru familia lui la fel de mult ca și pentru familia cealaltă, mai mare, a celorlalți oameni ai muncii, alături de care muncește. Modest, cu un zîmbet bun oprit pe chipul brăzdat de cute adînci, deși are doar 40 de ani, omul acesta poate trece oricînd pe lîngă noi fără să-l remarcăm. Este unul dintre oamenii muncii pe lîngă care trecem în goana cotidiană fără a-i saluta. Oameni buni, cinstiți, harnici, modești. Lor le adresăm acum un bună ziua ! „În asemenea împrejurări, bună ziua încetează să mai fie doar o formă de politețe, spre a redeveni ceea ce a fost cîndva : un ritual plin de farmec și de omenie", spunea același scriitor.

Am devenit ceea ce mi-am dorit: EU ÎNSUMI

Case pentru oameni făptuiește Cornel Moraru. Blocuri pentru eternitatea orașului, pentru frumusețea lui inconfundabilă, case pentru cămine calde, unde să se nască și să crească copii fericiți. L-am întîlnit deunăzi într-o călătorie spre centrul unuia din marile orașe care au crescut la marginile Bucureștiului. Pe bulevardul Metalurgiei. Arteră-magistrală pe care o locuiesc și o străbat zilnic veritabile populații de muncitori ai vastei citadele metalurgice numite scurt, dar nu mai puțin tandru — I.M.G.B. Ne întîlnim foarte des cu numele său. Blocul II 32, blocul II 33, blocul 18, 20, 16... Șef de puncte de lucru: subinginerul Cornel Moraru. Execuția casei codificată „2 A", blocul-portal, edificiul-sinteză care deschide nu numai în spațiu marele bulevard, ci mai ales ca tratare urbanistică individuală, ca idee de habitat al locuitorului de azi, adică de confort urban, de confort psihic și estetic. Arhitectul Gheorghe Leahu a contopit în acest bloc sugestii nenumărate, sugestii pe care șeful de lot Cornel Moraru, cu meșterii lui mari, le-a transformat într-o realitate concretă, vinibilă și în același timp discretă, ca însăși arta. Cornel Moraru a terminat facultatea de subingineri în 1977, în miezul acestui cincinal, cum zice. Și ne roagă să nu-l confundăm cu vestitul constructor Gheorghe Moraru, Eroul Muncii Socialiste. La asta ține foarte mult, dacă nu cel mai mult, deși îl iubește enorm pe purtătorul acestui înalt titlu, pentru că este tatăl său. A intrat în viață cu povara acestei extraordinare celebrități. „Am făcut cu «bătrînul» un legămînt : să nu uităm nici o clipă că sîntem fiii unui Erou al Muncii Socialiste și să uităm în fiecare clipă că sîntem fii unui Erou al Muncii Socialiste ! Adică, să nu profităm, cerînd favoruri, dar nici să fim handicapați. Să-l întrecem, să-l întrecem cît mai mult cu putință, ca să-l putem privi în ochi".

În galop, căci timpul îl presează — termenele sînt strînse pentru predarea la cheie a blocului 8A din Drumul Găzarului — ne vorbește despre ce s-a petrecut în viața sa în ultimii cinci ani. „Am devenit ce mi-am dorit : eu însumi. Constructor ca și tata, și tot ca el, un om cu prizã la oameni. Muncitorii cu care lucrez mă respectă, mă prețuiesc și cred, chiar, că mă iubesc. De fapt, și eu îi prețuiesc, îi iubesc. Noi, constructorii, sîntem o familie. Munca noastră e aspră și avem nevoie de dragoste, de prețuire și de satisfacții. Fiecare bloc terminat este pentru noi o viață. Trăim în fiecare pentru că în fiecare am pus viață, efort, dăruire". Deci, în 1977 absolvă institutul. Cunoscut fiind la Grupul 5, deoarece toate vacanțele a muncit pe șantiere „ca necalificat, cărăm cu roaba și cu targa", este numit direct șef de punct de lucru. Aplică pentru prima oară în București finisajele mecanizate ale fațadelor din prefabricate cu strop de piatră. Cu o productivitate fantastică. În 1980 este promovat șef de lot. După trei ani de muncă își poate încrusta numele în zidurile a peste 500 apartamente. Un record ! „Nu-mi aparține decît în măsura în care a trebuit să răspund la o comandă socială. Ritmul construcției de locuințe în Capitală în acest cincinal e prea binecunoscut. Numai grupul nostru, în patru ani, a înălțat peste 18 000 !"

Trăiește cu adevărat în prezent acest tînăr bărbat care, de curînd, a împlinit 27 de ani. În 1978 s-a căsătorit cu o ingineră electrotehnistă, fostă colegă de școală primară. Devine la rîndu-i tată. Devine, la rîndu-i, locuitor al cartierului Berceni, al unui apartament construit chiar de către colegii săi, din Grupul 5. Își mobilează complet cele trei camere, iar Gheorghe Moraru avansează fiului său cel mare 30 000 lei, aconto pentru o „Dacia 1 300".

Cornel Moraru se simte și este un om fericit. Cu vise și idealuri deja împlinite.

DIN CINCISPREZECE ANI ISTORICI

Departe și totuși foarte aproape de lume

Medicul stomatolog Andrei Jurcă a fost șef de promoție la Institutul de medicină și farmacie din orașul Cluj-Napoca, urma să devină cadru didactic universitar dar a renunțat la catedră ca să se reîntoarcă în îndepărtata așezare Roșia Montană din Munții Apuseni. Printre motii săi. În Roșia Montană oamenii îl cunosc de copil, îi știu ca pe un elev cuminte și silitor, delicat și sensibil, spirit deschis în fața universului, preocupat de lectură și de destinele celor din jurul său. Ca medic stomatolog de circumscripție, revenit în Roșia Montană, a trebuit să la totul de la început. A reorganizat cabinetul și laboratorul, s-a zbătut pentru utilarea lui cu aparatură ultramodernă și a pus la punct un fișier complex, de clinică universitară, pentru toți pacienții săi și pentru pacienții potențiali, studiind temeinic, științific maladiile dentare din zonă. Cabinetul său arată ca orice alt cabinet dintr-un mare spital. Vin aici oameni de pretutindeni, din localitățile învecinate sau de peste munți și văi să-și trateze dinții la doctorul Jurcă, om onest, modest, binevoitor, care răspunde la chemările pacienților în orice oră din zi și din noapte.

Casa bătrînească din Roșia Montană a fost reamenajată în ultimii ani și transformată într-un muzeu. Pentru că doctorul Andrei Jurcă e un sublim pasionat și amator de artă. Toți pereții sînt tapetați cu picturi și sculpturi, cu vechi icoane pe lemn și pe sticlă, interioarele sînt pline de mobilier baroc. Dar casa este mai ales plină de tablourile sale, reprezentînd peisaje și portrete din Munții Apuseni.

Prin urmare, ce a realizat în acești ani bogați, în acești ani de muncă și neliniște creatoare medicul Andrei Jurcă din Roșia Montană, așezare în care se mai păstrează galeriile vechilor mine de aur de pe vremea romanilor și care se învecinează cu fabuloasa exploatare de cupru descoperită de curînd? A înzestrat un cabinet medical exemplar, a vindecat cîteva mii de oameni, a deschis trei expoziții de pictură proprie în Abrud, Cîmpeni și Alba Iulia, primite cu mare entuziasm de vizitatori și de critici, a citit tot ceea ce este reprezentativ în literatura română contemporană, pînă la ultimele apariții editoriale, nu scapă nici un spectacol însemnat la Cluj-Napoca, la Turda, la Baia Mare, la Oradea și chiar în București. Andrei Jurcă trăiește în creierul munților ca un cetățean al planetei aflat întotdeauna în epicentrul principalelor evenimente din viața celor patru miliarde de oameni. Destinul său de om este o creație a vremurilor pe care le trăim dar și al ambiției sale nobile, al ambiției sale extraordinare de a se realiza, de a fi în cel mai înalt grad util societății, de a se cultiva și desăvîrși ca individ.

Conversînd în casa părintească a medicului Andrei Jurcă, ascultînd pe disc cîteva din Preludiile și din Fugile lui Bach interpretate la orgă, conversînd despre Marin Preda și Augustin Buzura, despre Camus și Sartre, despre Pablo Casals și Yehudi Menuhin, despre izolarea pe cale de laborator a primei gene, despre evenimentele din Africa de Sud și despre teritoriul foametei din Sahel, am trăit cu impresia că ne aflăm în imediata vecinătate a lumii dezlănțuite, nu îndepărtate, nu indiferente. Am avut imaginea unei vieți exemplare trăite la cea mai înaltă tensiune spirituală și în cel mai profund prezent.

Aici unde se face pîinea trebuie să fii om cinstit, de caracter

Am tresărit cînd am auzit că pe unul dintre cei mai cunoscuți bruturi din România îl cheamă Dumitru Ceas. Înalt, voinic, întotdeauna într-un halat alb, imaculat, Dumitru Ceas este într-adevăr un om de o punctualitate care provoacă multora procese de conștiință. Se trage dintr-o familie de bruturi, dintr-o familie în care titlul acesta de noblețe, de om care face pîine se moștenește din tată în fiu. Unchii și verii săi sînt bruturi în București și în multe orașe din provincie. Acum, Dumitru Ceas este muncitor specialist în cadrul Fabricii de pîine-Titan și cunoaște pînă în cele mai intime amănunte procesul tehnologic al fabricării pîinii, al fabricării cornurilor, sticks-urilor, cornurilor de diferite feluri și forme sau al cozonacilor produși de întreprindere. În ziua în care l-am cunoscut împlinea 32 de ore de cînd se afla, fără o clipă de odihnă măcar, de veghe la noua șarjă de pîine d'oro, controlînd, supraveghind exactitatea rețetei și ritmurile de fabricație.

Soția sa, Anica Ceag, este la rîndul ei maistru în întreprindere, președinte de sindicat, om stimat și iubit de către tovarășii de muncă. Om bun ca pîinea caldă, cum se spune la noi. Soții Anica și Dumitru Ceas trăiesc și muncesc în întreprindere ca în propria lor casă. Viața lor e legată de destinul pîinii noastre de toate zilele. Și dacă pîinea Fabricii de pîine-Titan este mai bună ca altele, aceasta se datorează și abnegației și priceperii lor.

Ceea ce devine caracteristic pentru Anica și Dumitru Ceas este de fapt înalta lor conștiință profesională. Ei sînt muncitori de esență. Ei nu lucrează niciodată în virtutea inerției, ci profund implicați în calitatea superioară a produselor de care răspund. Ei știu să-și respecte meseria. Știu să se respecte pe ei înșiși ca și pe tovarășii lor de muncă. Existența lor e armonioasă, plină de evenimente simple dar fericite. În ultimii cinci ani și-au cumpărat, în rate, în urma unor eforturi bine temperate, fără excese, un autoturism și un apartament de trei camere în complexul Miniș din Balta Albă. Astfel ei se află acum mai aproape ca oricînd de fabrică și răspund imediat, de urgență, ori de cîte ori este nevoie de competența lor, ziua sau noaptea, pe fluxul tehnologic al pîinii.

Între altele, tot în ultimii ani, Dumitru Ceas a fost solicitat să dea asistență tehnică la prepararea pîinii într-o nouă fabrică din Cuba. Și faptul că a ajuns acolo se explică prin recomandările unor specialiști străini reputați pe mapamond!

În rest, viața familiei Ceas e plină de spectacole, de concerte, de lecturi diverse, de excursii cu mașina în concedii sau la sfîrșit de săptămînă.

„Aici unde se face pîinea trebuie să fii cinstit, să fii om adevărat, nu mincinos. Trebuie să fii om de caracter. Trăim într-un secol în care trebuie să avem respect pentru pîine — ne spune Anica Ceas. Pentru că noi mîncăm pîine albă în vreme ce alții mor de foame pe planetă".

Baladă pentru un constructor de poduri pe Topolog

În 1972 Aurel Sraier termina Facultatea de construcții, drumuri și poduri din Iași ca șef de promoție. Tînărul inginer, moldovean de origine — născut și crescut în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej — și-a ales la repartiție Bucureștiul. De poduri este nevoie peste tot, și-a zis, iar șantierul bucureștean avea în subordine 8 județe. A devenit deci bucureștean conștient că teritoriul său de manifestare va fi țara, podurile rămînînd marea lui pasiune, de dragul lor respingînd propuneri ce i-ar fi asigurat o viață comodă, la un loc călduț, în fața unui birou, cu picioarele afundate în covoare persane. Începutul noului cincinal din viața sa de podar — 1976 — i-a adus numirea de șef de lot în cadrul șantierului. Avea de acum cîteva luetări ale lui, de care răspundea ferm, în județele Vîlcea, Pitești, Dîmbovița. Vorbește cu lux de amănunte despre podurile lui, aceste punți de trecere spre civilizație pe care le-a implantat de-a lungul și de-a latul țării cu temelii durabile peste veacuri. Cuvintele lui curg ca un poem închinat omului făuritor și creator. La Vîlcea, în comuna Galicea, podul peste Topolog, care are 180 m lungime, 8 deschideri largi, a înghițit drumeagul de odinioară. „L-am numit, așa, pentru mine, „Balada vieții", ca un contraargument al „Baladei morții" lui Topîrceanu. Podul meu peste Topolog va intra și el în temeinicia acestei lumi, dar cîntecele și reușitei, nu al morții". Gata sînt la această oră și pasajele de la Ștefănești (cu 4 deschideri, a 33 metri) și cel de la Găești peste linia ferată București-Pitești, „pasaj la care am aplicat o soluție combinată, unică în lume, ce aparține Institutului nostru de proiectări" — cu rampe cu boltă și prefabricate în console, numai rampele în consolă atingînd 600 m.

Acest cincinal, recunoaște inginerul Aurel Sraier, a fost cincinalul său de suflet. Temenicia se numește ceea ce a sădit el în acești ani, nu numai în ale podurilor ci și în ce privește viața sa, familia sa. La 31 de ani are doi copii reușiți — o fetiță și un băiețel — are în proprietate personală un apartament pe care l-a contractat tot în acești ani. Soția sa e „bătută", la rîndu-i, tot de punțile comunicării între oameni, fiind cercetător în domeniul telecomunicațiilor. Nu vor decorandată, mașină. I-ar răpi din ambianța avîntului atît de primitor și atît de somptuos mobilat, făcut anume parcă pentru oameni care, drumețind mai mereu în ale muncii, simt nevoia unor ore de refugiu, de tihnă, de bucurie a spiritului. Pictura, muzica, în special concertele de vioară, spectacolele de teatru sau cărțile bune, care nu lipsesc din bibliotecă, citite și comentate, le dau certitudinea că punțile spre lume create de amîndoi prin muncă își au rădăcinile aici, în această casă a înțelegerii, a temeiniciei, unde frumosul cîntec din copilărie: „Podul de piatră s-a dărîmat / A venit apa și l-a luat. / Vom face altul pe riu în jos, / Altul mai trainic și mai frumos", are o rezonanță profundă.

Argumentele unei vieți normale, nu ale unei vieți de excepție

— N-am făcut un bilanț al acestor cinci ani, dar dacă mă gîndesc bine au fost ani buni.

— Ce înseamnă exact ani buni, tovarășe Ion Neagu?

— O viață normală, cu tot ceea ce cuprinde ea, și bune și rele. Deci împlinirile mele, nereușitele cîte au fost, bucuriile și toate celelalte pot fi argumente ale acestei vieți normale.

— Concret, care sînt ele?

— Eu sînt frezor de meserie. O anume conjunctură a făcut ca întreprinderea la care lucrez, Întreprinderea de pompe „Aversa", să aibă nevoie, ani în urmă, de cîțiva tehnicieni pentru unele birouri. Am făcut o școală de cîteva luni, liceul îl terminasem mai devreme, și am devenit tehnician la serviciul învățămînt. În 1976 m-am reîntors în producție. Nu-mi pria biroul, deși unii spun că eram destoinic. Îmi uitam meseria. Învățasem meseria de frezor pentru că îmi plăcea și nu din întîmplare. A fost un pas important această reîntoarcere a mea în producție.

— De ce? Se întîmplă au de puține ori ca unii să prefere biroul.

— Îmi place să cred că știu ce vreau de la viață. Aveam categoria maximă și era păcat să mă pierd. Dădusem de două ori la facultate în 1975 și n-am intrat. M-am încăpățînat să dau la electronică și n-a fost să fie.

— Și bune și rele...

— Au venit cele bune. Am mai luat o categorie, o am pe a șasea acum, am primit casă, trei camere, la doi pași de fabrică. Ni s-a născut cel de-al doilea copil, veniturile noastre au crescut cu peste 1 000 de lei, urmare a majorării retribuțiilor în acest cincinal; mai exact, cîștigăm pe lună, cu banii pentru copii, 5 600 lei și sîntem sănătoși. Recunoașteți că au fost ani buni.

— Unde lucrează soția?

— Laborantă la laboratorul C.T.C.

— Unde v-ați întors în producție, în ce secție?

— Am ales sculăria. Toți sînt buni meseriași. Într-o întreprindere sculăria adună elita muncitorească a unei întreprinderi.

— E drept?

— E firesc. Se lucrează doar piese unicat. Complexitate mare, tehnicitate, răspundere. Am cîștigat și concursul de cel mai bun frezor pe întreprindere însă am ratat celelalte faze, pe București și poate pe țară, din cauza unor întîrzieri în programarea concursului intern. Vorbeam de calificarea oamenilor de la sculărie și vreau să dau un exemplu. În cincinalul care se încheie, secția de turnătorie a fost dotată cu o linie tehnologică nouă, de înalt nivel tehnic. Pentru ca a fost necesară prelucrarea unor modele din bronz, metal mai greu de modelat și costisitor. Nu oricine poate executa asemenea modele. Este nevoie de o bună calificare, atenție, perseverență. Dar mai ales de răspundere, fiindcă după aceste modele se toarnă sute de mii de tone de piese. Am reușit să facem aceste forme cu aceleași utilaje și într-un timp scurt.

— Și totuși parcă rămîne un regret...

— Așa este. Facultatea nu-mi iese din minte. Nu diploma în sine mă frămîntă, nu țin morțiș să-mi pun „ing." pe ușă. Nu-mi dă liniște nereușita. Ambiția face parte și ea din acea stare normală a vieții. Ar fi fost frumos poate să vă spun că la anul... dar, cu doi copii, dintre care unul va începe în cealaltă toamnă școala, nu-i simplu...

Grupaj realizat de CICI IORDACHE, CORNELIA BARBU, ADRIAN DOHOTARU, GEORGETA BLĂNARU, RĂZVAN BĂRBULESCU

60 DE ANI DE LA DESCHIDEREA „CELEI MAI MARI LINII AERIENE EUROPENE" PARIS — BUCUREȘTI

ZBORUL, UN DESTIN ROMÂNESC

În dimineața zilei de 9 decembrie a. c., pe-un timp pieziș și înghețat, în marginea din Băneasa a Capitalei, în zăpadă și sub ninsoare, în preajma unui obelisc de dimensiuni mai degrabă modeste, se petrecea una din cele mai mișcătoare ceremonii din istoria atît de mare în fapte și pilde a aviației noastre și, hotărît lucru, o sărbătorire de toată însemnătatea a prestigioasei aviații franceze.

Ne-am cam obișnuit cu ideea că întîmplările foarte importante ale lumii au neapărat și mari monumente, că meritul excepțional se cinstește prin marmure impunătoare în locuri frecventate. O idee, dealtfel, stimabilă cu observația că există și monumente a căror dimensiune trebuie considerată numai în cunoștință de cauză. Știind cauza, înțelegem cum se cuvine virtuțile excepționale ale pietrei puse spre aducere aminte.

Aici, la imediata vecinătate a aerogării Băneasa, se cinsteau începuturile exploatării primei linii aeriene internaționale din România și, cu aceasta, crearea, în primăvara lui 1920, a Companiei Franco-Române de navigație aeriană.

„În urmă cu șaizeci de ani — a spus în cuvîntul său generalul maior Aurel Răican, șeful Departamentului aviației civile din țara noastră — aici, pe aeroportul Băneasa din București a aterizat primul avion al companiei, legînd astfel, pe calea aerului, capitalele celor două țări, Bucureștiului și Parisul".

Evenimentul de acum șaizeci de ani interesa, de fapt, mai mult decît în ce privește strict transportul aerian. Ca să înțelegem mai bine cum stăteau lucrurile pe atunci cu aviația, în general, și cu aviația românească, în special, să notăm că Pierre de Florieu, directorul general al Companiei în chiar vremea începuturilor ei, socotea linia Paris — București și, prin ea, deschiderile spre multe capitale dinspre partea aceasta a continentului **„cea mai mare linie aeriană europeană".**

Pe obelisc, așa și scrie: **„La 12.XI.1922 a avut loc inaugurarea acestui monument pentru a se comemora deschiderea liniei internaționale Paris — București — Constantinopole de către Compania Franco-Română de navigație aeriană și Paris — Strassbourg — Praga — Varșovia — Viena — Budapesta — București".** În 1923, la numai trei ani de la semnarea actelor de constituire — la inițiativa unui român și cu capitalul românesc al băncii Aristide Blank, ceea ce este, iarăși, un fapt ce merită să ne rețină atenția — compania realiza, prin placa turnantă a unor interese aviatice majore, ce are deodată București, o rețea aeriană de 3 717 km.

Acum cifrele aproape că nu ne mai spun nimic, dar dacă adăugăm că aviația era la începuturile ei și că o linie aeriană pentru transportul de pasageri devenea, pur și simplu, un curaj, un act mai mult decît temerar, o inițiativă de vizionari, vom simți mai adînc valoarea inițiativei și a înfăptuirilor românești în domeniul aviației. Pentru lămurire, să notăm că primul zbor de noapte cu pasageri din lume aici s-a petrecut, pe tronsonul Belgrad — București, că zborul peste Carpați mai conta încă de performanță pentru piloți, oricîtă experiență ar fi avut ei și că o seamă de alte premiere, ce interesează astăzi istoria pionieratului în aviație s-au întîmplat cu români sau cu participarea majoră a aviației românești.

Și e momentul să scriem cuvintele cu care ar fi trebuit să începem evocarea noastră: dacă Franța contracta cu România deschiderea „celei mai mari linii aeriene europene" și linia care a fost mai apoi, unul din temeiurile mari ale companiei Air France e pentru că Franța găsea partenerul potrivit, pentru că avea în țara noastră un companion ce dobîndise de-acum o veritabilă notorietate în construcția de avioane și în performanțe aviatice.

„Ce noroc ar avea omenirea — va spune cîndva Henri Coandă — dacă ar exista multe națiuni care să-i fi adus — față de numărul de locuitori — atît cît i-a adus națiunea română în ultimii 120 de ani. Și dacă ar fi să ne gîndim numai la domeniul aviației, se confirmă contribuția noastră la cel mai îndrăzneț vis al omenirii — zborul".

Anul 1980 este, printr-unul din acele tururi de forță ale vieții ce ne îngăduie să ne gîndim la destin, la minunatul destin al românului de a privi în sus și în veșnicie, anul mai multor aniversări emoționante. Și nu numai pentru noi, ci pentru întreaga știință a lumii.

La 17 iunie, 1910, Aurel Vlaicu a realizat primul zbor în țară cu un avion românesc. Tot în 1910, la cel de al doilea Salon internațional al aeronauticii de la Paris, Henri Coandă expunea primul avion cu reacție din lume.

E frumos că unele din cele mai memorabile cuvinte scrise prin istoriile aviației, genul acela de cuvinte ce devin aproape emblemă și consfințesc locul geniului îi privesc pe inventatorii români. **„Păcat, tinere — l-ar fi spus celebrul Gustav Eiffel lui Coandă, privindu-i născocirea — că te-ai născut cu 30, dacă nu cu 50 de ani prea devreme".** Și cu bună dreptate, fiindcă avioane cu reacție s-au construit abia după treizeci de ani, la începutul celui de-al doilea război mondial.

Prea devreme se născuse, dealtfel, și Traian Vuia, cînd în 1903, memoriul său asupra invenției numite „aeroplan automobil" adresat Academiei de științe franceze era clasat cu rezoluția ce astăzi ne apare de-a dreptul stupefiantă: **„Realizarea și rezolvarea problemei zborului cu un aparat mai greu decît aerul este himerică".**

Și doar trei ani mai tîrziu, pe cîmpul de la Montesson, în Parisul ce-i numea invenția himeră, Traian Vuia s-a ridicat de la pămînt zburînd „cu mijloace proprii de bord" cum zic de-acum enciclopediile științei. Pentru prima oară în lume.

Și atunci cum este obeliscul de la Băneasa? Un monument modest sau un mare monument și un simbol major al aspirațiilor și faptelor aviației românești și mondiale?

În ziua de 9 decembrie, prin urmare, pe o vreme despre care se zice îndeobște că numai căldura sufletească și a prieteniei o mai poate dovedi, un grup destul de numeros de profesioniști ai aviației civile, ai TAROM-ului și ai AIR FRANCE-ului, oameni cu vocația zborului ori aflați direct în slujba intereselor majore ale transporturilor aeriene civile din cele două țări, la care se adăuga un număr de ziariști ai presei scrise și ai televiziunii, români și francezi, sărbătorea șase decenii de colaborare **„cifra de 71 251 reprezentînd numărul de pasageri transportați în cursul anului 1979 în zboruri regulate și charter de cele două companii neexprimînd decît în parte strînsele relații de colaborare a căror continuitate sîntem convinși că o vom asigura și în viitor"** (am citat din nou cuvîntul generalului maior Aurel Răican).

Cu acest prilej, al jubileului, în zilele de 8, 9 și 10 decembrie un avion TAROM a efectuat o cursă Paris — București (tur și retur) repetînd peste timp, în mai puțin de 3 ceasuri și se înțelege fără escale și în cu totul alte condiții, zborul temerarului Maurice Nogues, pilotul primelor curse.

Dacă este adevărat că pentru francezi această linie a însemnat un fapt de căpătîi în istoria companiei Air France, este tot atît de adevărat că România devenea, din anul 1920, una din țările deschizătoare de drumuri în transportul aerian internațional și că trecutul aviației noastre civile este mai mult decît prestigios.

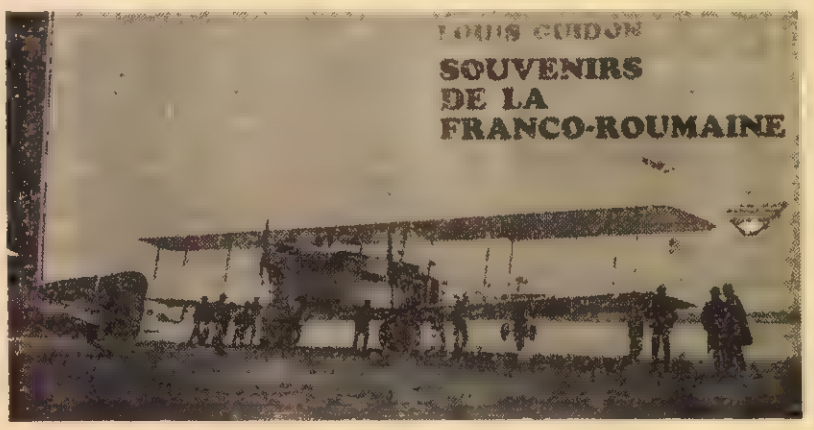

Amintirile unui pilot de început.

O carte de actualitate în Editura Albatros, „Pilot de linie" de general maior aviator Aurel Răican, o scriere metodologică și, în același timp, o invitație pentru tineri la nobilele profesiuni ale aviației moderne.

TAROM-ul propriu-zis se cheamă TAROM din anul 1954. Astăzi, în ce privește dotarea cu aeronave, siguranța și confortul zborului, al serviciilor, al lucrărilor de

Aripi românești în competiție mondială

De la Brașov la Tocumwal, Australia...

Un an vechi se cade încheiat cu bine. Fiind vorba însă despre o profesie în care uneori se zboară înaintea anilor, ne ridicăm deasupra urărilor rostite complezent și batem la o poartă peste pragul căreia eroismul este la el acasă. Un eroism de toată ziua, prestat cu o destoinică dezinvoltură, și ieri, și azi, de cîteva decenii încheiate, în lungul cărora aripile aviației românești și-au făurit un binemeritat prestigiu. Această poartă peste care eroismul e la el acasă, desigur, se deschide la Brașov, și nu în altă parte. Acolo am descins, acolo consemnăm izbînda menită să arunce noi lumini asupra unui an ce se încheie și aici în certitudine deplină.

Nu demult, pe adresa Întreprinderii de construcții aeronautice din Ghimbav, o comună care a aspirat să devină și chiar a devenit o suburbie a Brașovului, a sosit un mesaj neobișnuit, pe care am fi tentați să-l transcriem integral, dacă nu am considera cu mult mai interesantă dezvăluirea netedă a împrejurărilor ce l-au generat. „We arrived at Tocumwal... — sună începutul lui laconic — after a most interesting ferry flight..." Un început care pecetluiește finalul încununat de un remarcabil succes al unui raid fără precedent în istoria aviației, antrenînd trei motoplanoare de construcție românească pe ruta Brașov, Constanța, Alexandroupolis, Iraklion, Cairo, Luxor, Abu Dhabi, Karachi, Delhi, Kupang, Darwin, Tennant Creek, Alice Springs și, în sfîrșit, Tocumwal, Australia. Raidul a însumat 154 ore de zbor efectiv, de-a lungul a peste 21 000 km terestri, și pe parcursul lui a fost realizată o viteză medie orară de 142 km, cu un consum de carburanți de sub 9 litri la suta de kilometri. Ceea ce este fabulos nu numai ca performanță aviatică, ci și ca record de chibzuință izbutit într-o lume frămîntată de o acută penurie a mijloacelor ce asigură propulsia cutezanțelor în domeniul dat.

Cu alte cuvinte, cei trei piloți ai firmei australiene Riley Aeronautics, care a optat pentru motoplanoarele românești, recent și impetuos ivite pe piața internațională a aparatelor de zbor, nu au regretat investiția lor de încredere. Cu alte cuvinte, IS 28 M 2 este un motoplanor pe care se poate conta în competiția deschisă în această clasă nouă a risipei de eroism și clarviziune tehnică... Și vom vedea curînd de ce este vorba, aici, și de clarviziune tehnică... Cei trei piloți australieni, ar mai fi de spus, pe parcursul raidului în care au încercat calitatea motoplanoarelor românești IS 28 M 2, au tentat să survoleze și Everestul. Era dreptul lor, de vreme ce înainte de a li se ridica în priviri Everestul au avut timp să știe că mașina din mîna lor se află în relație nemijlocită cu absolutul. Cu absolutul înțeles ca siguranță totală de sine. Și numai timpul nefavorabil i-a împiedicat să realizeze și performanța aceasta, care i-ar fi uluit în primul rînd pe ei înșiși. Aviația de performanță fiind o indeletnicire în care martorii oculari nu prea există, pentru că nu întotdeauna au prilejul fericit să se constituie în asistență.

Dar, pentru că am descins aici, la Brașov, se cuvine să-i acordăm acestui glorios oraș al aviației române medalia pe care o merită. Nu de azi, nu de ieri, ci de atunci de cînd aviația există, cutează și speră la cutezanțe noi. La Brașov, construcțiile aeronautice au o tradiție care nu o dată a devenit obiectul comentariilor de presă. Acest privilegiu fiindu-i îndeobște refuzat, din motive lesne de înțeles, doar atunci cînd aparatele care decolau de sub Tîmpa, în anii celui de-al doilea război mondial, purtau în aripi semnificația unui destin militar. Totodată, la Brașov, în întreprinderea care a preluat cu curaj aceste tradiții, propulsîndu-le spre altitudini proprii timpului nostru, nu sînt puțini interlocutorii — uneori mălițioși, alteori de două ori mălițioși vizavi de profanii care nu se desprind cu una, cu două de pămîntul de sub picioarele tuturor — în măsură să reaseze tradițiile urbei, cum dealtfel se și cuvine, în temelia durabilă a înfăptuirilor tehnice contemporane. Și nu numai în vorbe, ci, în primul rînd, prin fapte. Iar unul dintre acești interlocutori, directorul tehnic Iosif Șilimon, încă din 1942 cînd a fost cooptat în biroul de studii al vechii Întreprinderi Aeronautice Române, participă nemijlocit la implicarea aripilor românești în noi și noi performanțe.

Însuși motoplanorul la care ne referim, IS 28 M 2, este o creație a colectivului de proiectanți și constructori pe care-l conduce și, înainte de a stărui asupra muncii lor, convenim asupra unui tur de orizont privind începuturile: primele aparate de zbor fără motor românești s-au zămislit în condiții rudimentare, în atelierele de reparații și întreținere ale școlii de planorism de la Sînpetru, singurul lor merit fiind acela că au zburat, totuși; s-au mai fabricat planoare, prin anii '50, în serii scurte, la I.C.A.R. București și la Reghin, din inițiativa subinginerului Vladimir Novitzky; dar producția în serii de largă respirație a primei generații de planoare românești care își merită numele a început tot aici, la Brașov, în 1953, și numai peste cinci ani, în 1958, în cadrul unui concurs desfășurat în Polonia, reputatul pilot Mircea Finescu le consacră pe plan internațional calitățile. Dar acestea au fost începuturile...

Noua generație de planoare românești încorporează în suplețea aripilor ei, de la bun început, o sumă de calități capabile s-o înscrie cu succes în competiția mondială a domeniului. Inginerii proiectanți Viorel Ionescu și Ioan Ban, pilotul de încercare ing. Emil Iliescu, subinginerul Walter Wagner, conducătorul atelierului de prototipuri, maistrul Ion Tudor, un veteran al industriei noastre aeronautice sau muncitorii Vasile Stoenete, Constantin Burja, Nicolae Tampa și Ion Dragomir, ființa dintre cei mai prețioși colaboratori ai directorului tehnic Iosif Șilimon, sînt creatorii solidari ai reputației de care se bucură astăzi în lume planoarele IS 28 B 2 și IS 29 B 2, monoloc și biloc, exportate pînă în prezent în 15 țări, printre care S.U.A., Canada, Argentina, Australia, Japonia, Franța, Anglia, Suedia sau R. F. Germania. Primul, nu demult, a realizat cel dintîi record mondial al unui planor românesc: un zbor de mare distanță, dus-întors, însumînd un traseu cu o lungime de 823 km, în S.U.A. Iar motoplanorul IS 28 M 2, mai nou pătruns în arenă, înscriindu-se în formula aerodinamică a planorului, intrat în fabricație de serie în urmă cu trei ani, reprezintă un răspuns prompt al constructorilor aeronautici la actuala penurie energetică și de carburanți: cu mult mai puțin carburant, mai mulți oameni pot zbura, mai mulți oameni pot învăța să piloteze. Într-adevăr, pentru școlile de pilotaj cel puțin, pînă una alta, motoplanorul IS 28 M 2, se arată a fi un

reparație și întreținere, cele două companii aviatice naționale — TAROM-ul și mai nou înființatul LAR (Liniile Aeriene Române) — fac o foarte apreciată competiție cu mari companii aeriene de pe mapamond.

În România există trei aeroporturi internaționale. Pe cel 3 500 m de pistă de aterizare și decolare pot rula toate tipurile moderne de aeronave.

TAROM-ul înseamnă legătura, prin curse regulate, cu 38 de orașe importante din Europa, Africa, America de Nord și Asia. Cu avioane marî și pline de prestanță, precum Boeing-707, BAC-1-11, TU-154-B, IL-62 și IL-62-N și AN-24 (în curse de lung curier, curier mediu și scurt curier, cum frumos se zice în limbajul meseriei). E ceea ce se cheamă o companie în continuă dezvoltare, cu un istoric continuu argumentat prin linii noi. De la cele stabilite ori restabilite până în 1960 (Londra, Bruxelles, Paris, Stockholm, Praga, Helsinki, Moscova), cu acelea peste Atlantic (1962) și în fine, cu putința unor curse foarte lungi, odată cu deschiderea în 1970 a noului aeroport internațional București — Otopeni (Amsterdam — New York, Karachi — Beijing, Amman, Tripoli, Kuweit, Bangkok, Singapore, Abu-Dhabi). Cursele charter TAROM sînt înregistrate și ele, în fiecare an, în peste 400 de aeroporturi din toată lumea.

În 1979 au zburat prin TAROM peste 2 milioane de pasageri. Practic, prin contractele „interline" cu felurite companii străine, TAROM-ul asigură legături (cu escale) cu orice loc din lume, fără a mai socoti faptul că pe Otopeni aterizează, în curse regulate, aeronavele a 19 companii străine.

La asta — de bună seamă — se adaugă serviciile interne ale TAROM-ului, legătura Capitalei cu 15 capitale de județ, pe 12 000 km linii aeriene.

„Ce importanță are cînd a făcut un lucru ? — spunea cu mîndria aceea nobilă a omului de merit care are de unde dărui, Traian Vuia. Important este că el există, că s-a făcut. Eu n-am căutat niciodată gloria, fiindcă gloria pierde adesea pe om. Eu nu lucrez pentru gloria mea personală, eu lucrez pentru gloria omenirii".

Minunat prilej să poți vorbi tu, omul unei țări mici, de gloria omenirii, să ai putința să te înscrii cu fapte în ea, aceasta. Românii, în aviație, au fost cu prisosință făptuitori și genii.

Nu-i oare semnificativ că în cuvîntul lui Claude Augros-Dumee, directorul pentru Europa de est al Companiei Air France, odată cu omagiul marilor Vuia, Vlaicu și Coandă la aniversarea despre care scriem, s-a mulțumit pentru contribuția la patrimoniul tehnic al umanității și altor somități românești în inventica și în ingineria aeronautică : Elie Carafoli, Gogu Constantinescu, Radu Manicatide.

Pînă la numele celor care construiesc astăzi avioanele și elicopterele deceniului al nouălea, pînă la elogiul industriei aeronautice moderne, mai trebuie să scriem, spre memorie, numele celor ce-au fost ori sînt încă Ion Paulat (proiectul primului hidroavion românesc), Grigore Brișcu (constructor de elicoptere), Anastase Dragomir (inventatorul primei cabine catapultabile — și el unul din cei născuți cu zeci de ani prea devreme), Ștefan Alămaru, Nicolae Suru-Ionescu, Iosif Șilimon.

Pentru că în istoria, totuși, atît de scurtă a drumurilor lungi pe cerul planetei „Cu mijloace de zbor mai grele decît aerul" au existat, există și vor mai exista români de seamă.

TUDOR OCTAVIAN ■

tip de aparat ideal, practic și economicos.

Pînă la raidul amintit mai sus, care-i consacră definitiv virtuțile, printr-o performanță unică, motoplanorul românesc IS 28 M 2 are deja o istorie. Cel dintîi livrat unui aeroclub de pe continentul american, a realizat zborul perimetral al frontierelor S.U.A. A fost certificat nu demult în Anglia, Australia și Elveția, bucurîndu-se de acum de o notă de seriozitate în plus și de o amprentă de valabilitate mondială. Se află în curs de certificare în R.F. Germania, Franța și Suedia. În S.U.A., unde regulamente specifice deschid accesul la zbor numai aparatelor echipate cu motoare înzestrate cu bujii cu dublă aprindere, a fost admis în sistem de zbor experimental. Alura lui ca atare nu este neobișnuită : unei lungimi de 7,5 m îi corespunde o anvergură a aripilor de 17 m. La plafonul de 4 000 m altitudine, încă păstrează o viteză ascensională de 0,5 m pe secundă. A mai fost preferat și pentru alte caracteristici care-l recomandă : construcția metalică, capabilă să-i asigure în medie 15 ani de viață, trenul de aterizare escamotabil, cu două roți, și înzestrarea cu flapsuri. Nu întîmplător, motoplanoarele din prima generație fabricate în R. F. Germania nu au fost în măsură să țină pasul cu realizarea constructorilor aeronautici brașoveni. Și fiecare generație nouă de aparate, și în acest domeniu, declanșează o nouă competiție.

Și în munca lor, în aspirațiile constructorilor aeronautici români aflăm însuși izvorul capacității lor de a-și înscrie efortul de concepție la nivele de exigență competitive pe plan internațional. Capacitate confirmată nu demult printr-un mesaj pe cît de laconic, pe atît de revelator : „We arrived at Tocumwal... after a most interesting ferry flight..."

MIHAI PELIN ■

O viață de om ce cuprinde întreaga istorie a aviației mondiale

Frații aviatori Gogu (stînga) și Ștefan Ștefănescu

Să-i spunem și noi așa cum l-au cunoscut și ovaționat prin anii '30 sutele de mii de admiratori : Gogu Ștefănescu. A fost și rămîne plăcerea marelui public de a acorda diminutive de alint eroilor populari.

Comandorul Gogu Ștefănescu, unul dintre cei mai renumiți acrobați aerieni pe care i-a avut vreodată aviația română, s-a născut la București ca primul din cei doisprezece copii ai unui modest muncitor la calea ferată. A venit pe lume la 4 aprilie 1896. Aprilie 1896 — decembrie 1980, sau două pietre de hotar în viața unui om, dar în cuprinderea cărora istoria s-a înscris cu cele mai fabuloase cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, iar între acestea, avintarea în spațiul circumterestru și cosmic reprezentînd poate, cea mai fantastică împlinire a năzuinței umane. Desprinderea omului de pe pămînt cu aparate mai grele decît aerul, s-a produs practic sub ochii comandorului Gogu Ștefănescu dacă avem în vedere că acest veteran și decan de vîrstă al aviației române a văzut lumina zilei cu cinci ani înaintea încercărilor aeronautice ale brazilianului Santos Dumond, cu șapte ani față de zborul fraților Wright și cu un deceniu mai devreme decît zborul primului monoplan înzestrat cu mijloace proprii de bord, construit și pilotat de românul Traian Vuia.

În 1908, cînd Louis Blériot a uimit omenirea, traversînd în zbor Canalul Mînecii, Gogu Ștefănescu era deja un flăcău de 13 ani. În același an, dealtfel la 18 octombrie, aviatorul francez sosea la București pentru o demonstrație aviatică, lăsînd pe cerul Capitalei urmele primei mașini de zburat cu aripi și elice.

— Evenimentul, ne povestește interlocutorul nostru, a avut loc pe hipodromul de la Băneasa în fața unui numeros public sosit să vadă această minune a începutului de secol. Avionul, dotat cu un motor Anzani de 25 cai putere (cît unul de motocicletă), s-a ridicat cîțiva metri, dar a revenit îndată la sol, deoarece i-a sărit elicea. Următoarea evoluție a avut loc abia peste două săptămîni, după aducerea de la Paris a unei noi elici, și a constat într-un tur al hipodromului la o înălțime de 80 de metri. Apoi oamenii s-au întors la casele lor cu sentimentul că au văzut un lucru neobișnuit, dar care amintea în multe privințe spectacolele de temeritate și iscusință, oferite în mod obișnuit de trapeziștii circurilor.

Aviația, dealtfel, tindea din ce în ce mai mult să se transforme într-un spectacol public și puțini au fost cei care, la ora respectivă, i-au putut ghici și anticipa utilitatea. Aparatele, construite din bețe, sîrmă, și roți cu spițe, arătau ca un soi de biciclete cu aripi de pînză. Cît a fost de rapidă și de imprevizibilă evoluția aeronauticii știm azi cu toții. Dar în anii începutului de veac, pentru un modest elev al Școlii de arte și meserii, cum a fost să fie și tînărul Gogu Ștefănescu (ca dealtfel pentru imensa majoritate a celor ce s-au nimerit să fie contemporani cu premierele aviației), zborul cu aparate nu însemna altceva decît un soi de joacă cu moartea și nicidecum o meserie obișnuită, la fel cum mai poate fi apreciată încă în zilele noastre îndeletnicirea de cosmonaut.

Iată, așadar, un amănunt nu lipsit de adînci și tulburătoare semnificații. Fiindcă, dacă numai peste cîțiva ani — să zicem din 1915 și pînă în zilele prezentului, profesiunea de aviator a început să constituie îndeobște visul oricărui copil (în afara celor care, în ultima vreme, se doresc cosmonauți), în 1910 un asemenea gînd nu-și găsea încă loc nici pe cele mai îndrăznețe volute ale fanteziei. Pilotajul nu reprezenta o meserie, deci nu putea fi visat și rîvnit.

Și totuși, Gogu Ștefănescu a devenit pilot. Așa cum, prin același joc al hazardului și după numai cîțiva ani de la evoluția lui Blériot și la scurtă vreme după performanțele maistorașului Aurel Vlaicu, mai mulți tineri români au început să se califice într-o profesiune despre care nu avuseseră pînă atunci nici cele mai vagi noțiuni.

— Începutul l-a făcut un avocat pe nume Mihail Cerchez, care, în dorința de a oferi publicului bucureștean spectacole aviatice, evident contra cost, a organizat la Chitila un aerodrom școală dotat cu aparate de fabricație franceză. În fapt, un soi de stadion cu tribune și peluze, unde lumea venea, vizita hangarele din pînză, vedea la față piloții și apoi asista la desfășurarea competițiilor aeriene, la fel cum omul merge la meciurile de fotbal, la întrecerile hipice sau mai degrabă la spectacolele de circ. M-am numărat și eu printre spectatorii acestor, să le zicem, mitinguri aviatice. Lucram ca mecanic la Depoul C.F.R. și mă străduiam împreună cu tatăl meu să cîrpesc cu o leafă modică nevoile unei familii numeroase. Acesta a fost și motivul pentru care, an de an, în timpul concediului, mergeam să lucrez ca mecanic la uzina electrică a aerodromului de la Chitila. Din acea perioadă îmi amintesc cu emoție de Aurel Vlaicu. Pionierul aviației române își testa în acea vreme aeroplanul „Vlaicu I", construit la Arsenalul armatei de la Cotroceni. Am avut norocul să-l văd în ziua în care a traversat Bucureștiul în zbor și a aterizat la Chitila, unde Mihail Cerchez organizase o demonstrație aeriană cu pilotul francez Molla. Țin minte că Vlaicu a făcut o serie de evoluții temerare, întrecîndu-și adversarul în viteză și înălțime.

Dar nici unul din aceste momente ale copilăriei aviației române și mondiale n-a avut darul de a-l deschide gustul pentru aeronautică. Pînă într-o zi a anului 1915...

— Cînd meșterul nostru ne-a chemat pe mai mulți la el ca să ne citească un anunț apărut în ziarul „Universul", prin care Liga Aeriană Română, de curînd înființată, solicita „elevi voluntari" pentru Școala de aviație pilotaj. Indemnizația ce ni se oferea depășea cîștigul meu lunar de la calea ferată așa că am hotărît să-mi încerc norocul în această nouă meserie. Evident, în ochii tuturor, opțiunea noastră a apărut atît de neobișnuită, încît am fost socotiți trăsniți sau inconștienți. Dar ne-am înscris totuși la școala de aviație. (În paranteză, fie spus la data respectivă, încă nu i se găsise aviației o utilitate precisă, iar în armată ea fusese asimilată armei de geniu, iar primii aviatori au fost recrutați din rîndul cavaleriștilor.)

Instructajul — a continuat să ne povestească fostul as al artpilor românești — s-a făcut pe micul aeroport de la Băneasa (vizavi de cel actual), care în acea vreme se găsea la o depărtare bunicică de oraș, dacă avem în vedere că terenul arabil și întinderile cu livezi porneau în această parte a Capitalei imediat după actuala „Piață 1 Mai". Probele se executau pe sol pe avioane ce se clătinau la fiecare pală de vînt (motiv pentru care instrucția avea loc numai în zile lipsite de orice perturbații atmosferice). Pregătirea consta dintr-o sumară inițiere teoretică, urmată de cîteva zboruri de aclimatizare, cînd elevul urmărea mișcările pilotului și prindea din ochi conducerea aparatului. Nu existau comenzi duble, aparate de bord și, evident, nici parașută. După decolare, elevul trebuia să se descurce singur și cum, în aviație, greșelile grave sînt ireparabile, accidentele fatale n-au fost nici ele puține.

Gogu Ștefănescu și-a luat brevetul de pilot aviator în martie 1915, după care a început să evolueze pe aparate de război de tipul „Voisin" și „Cuadron J3". În 1917 a făcut parte din escadrila de bombardament Breguet-Michelin 8 și a efectuat misiuni de luptă pe fronturile de la Brăila, Mărășești și Focșani, cu avioane care mai aveau încă mitraliera montată pe carlingă și din care piloții aruncau bombele cu mîna.

După război a fost numit instructor de zbor la Școala de aviație de la Tecuci, iar începînd cu anul 1930, cînd a început perioada mitingurilor aviatice, a devenit, în ovațiile miilor de spectatori, unul dintre cei mai cunoscuți acrobați aerieni, supranumit „asul de trefle" al aviației române, maistru de neîntrecut în looping-uri, picaje, și manevre pe spate. Admirat și răsplătit cu aplauze și medalii, s-a dovedit compatriotul nostru și în cadrul unor competiții internaționale. Amintim dintre acestea circuitul aerian al Micii Înțelegeri, efectuat pe ruta Praga — Cracovia — Varșovia — Lvov — Iași — București — Belgrad — Zagreb — Brno — Praga (1928). Concursul aviatic de la Pilsen, unde a obținut cupa pentru regularitate și premiul pentru înaltă acrobație, și mitingul aviatic de la Ankara, unde, prezentînd avionul de fabricație românească „SET-Jaguar" a fost felicitat de președintele Turciei, Kemal Atatürk, care a ținut să-i dăruiască un ceas de aur gravat cu numele său.

Din această etapă de tinerețe a comandorului Gogu Ștefănescu, perioadă care coincide în fapt cu junețea aviației mondiale, am reținut cîteva momente ieșite din comun, provocate, cum se întîmplă îndeobște în aviație de situații limită.

— Prin 1935, în timp ce străbăteam un plafon masiv de nori, am simțit o izbitură, care m-a obligat să redresez aparatul și să caut degrabă un loc de aterizare. Abia cînd am ajuns la sol, mi-am dat seama că intrasem într-un cîrd de cocori. Altădată, în timp ce mă aflam deasupra gării Pantelimon, am auzit bătînd ceva la motor. Apoi motorul s-a ambalat și a făcut un zgomot asurzitor. Am glisat puternic, am reușit și am izbutit să prind un petic de mirişte. Ajuns la sol, am constatat, înmărmurit, că elicea avionului dispăruse. Sărise pur și simplu do pe ax ! Am fost, de asemenea, și martorul unor scene de un comic dramatic. S-a întîmplat, de pildă, ca un elev de al meu să încerce de 16 ori să aterizeze, ratînd de fiecare dată. Am înțeles greșeala pe care o făcea, dar în vremea aceea nu exista nici un mijloc de comunicare între aer și sol. Atunci am scris cu litere de o șchioapă pe fuselajul unui avion „Închide benzina, zevzecule !" și după decolare, apropiindu-mă de aparatul elevului meu, i-am indicat cu mîna să citească pe fuselaj indicația notată. Sînt scene de film buf, dar pe atunci nimănui nu-i ardea să rîdă de ele.

Dar activitatea de excepție a comandorului Gogu Ștefănescu se recomandă în primul rînd prin foarte dese misiuni în calitate de pilot de încercare, o meserie grea, plină de riscuri și de covîrșitoare răspundere. O meserie în care este vorba nu numai de a ridica de la pămînt o mașină ieșită din fabricație, ci totodată de a-i verifica cu minuțiozitate calitățile, comportarea aparatului în diverse situații, dar mai ales de a-i stabili coeficientul de rezistență la eforturi calculate teoretic de proiectant. Toate acestea însă într-o vreme în care nu apăruseră instrumentele de măsură și control cunoscute astăzi și cînd deci aviatorul trebuia să supună avionul prin manevre bruște la suprasolicitări-limită. În asemenea situații, Gogu Ștefănescu a recepționat aparate ieșite din atelierele „Astra"-Arad, din întreprinderile I.A.R. Brașov, „S.E.T." București, I.C.A.R. și Arsenalul aeronautic.

Iată în final și această înduioșătoare profesiune de credință :

— În aproape 40 de ani de muncă, am totalizat peste 16 000 ore de zbor, iar ca instructor am pus mîna în mîna a peste o sută de zburători. Pînă în 1952, cînd am ieșit la pensie, am evoluat pe toate tipurile de avioane existente în România. Am vîrsta aviației mondiale, și soarta m-a hărăzit să devin și martorul fantasticului program de escaladare a cosmosului. Din păcate am văzut tot cu ochii mei și ceea ce nu mi-a trecut niciodată prin minte în anii uceniciei mele : că aviația va deveni și unul dintre cele mai teribile instrumente de omucidere. Aviația trebuie să redevină în totalitatea ei ceea ce a fost la început : un mijloc de transport și de cercetare a spațiului circumterestru.

LIVIU TIMBUS ■

Iubirea de frumos

Un lemnar din Transilvania

A încetat din viață nu demult un bătrîn vestit lemnar de lîngă satul meu natal, dintr-un cătun dintre păduri transilvănene numit Cubleș, meșterul Matei Chioreanu, a cărui mînă a ridicat case, porți, iconostase, mori, troițe, în toate satele din jur, la răscruci de drumuri și hotare : dar marea lucrare a acestui țăran înțelept este avionul făcut cu mîna lui în aceeași epocă de pionierat a lui Vlaicu, în fața căruia și-a adus pasărea de lemn pe Cîmpia Libertății de la Blaj dinainte de Unire, unde i-a fost strînsă mîna de Nicolae Iorga și Octavian Goga.

Fiul său, Pancrațiu Chioreanu, învățătorul care mi-a pus și mie în mînă uneltele, ca și altor consăteni școlari ca mine din tot satul, prin care am plăsmuit, după un an de ucenicie, un planor admirat, mi-a arătat de curînd toate documentele de epocă, afișele enorme din Clujul acelor vremuri care anunțau sărbătorind avionul țăranului român din Cubleș.

Nenumăratele reviste românești, ungurești și germane chiar vedeau în avionul plăsmuit de Matei Chioreanu într-o epocă de absolut pionierat o lucrare excepțională, iar pe constructor îl sărbătoreau ca pe un erou. Lipsa de bani în acea vreme a fost singura care l-a împiedicat să se ridice cu avionul său, să poată avea un motor, urmînd cronologic pe Vuia cu care a stat de vorbă la Blaj și care i-a prețuit lucrarea absolut originală. O monografie în curs de tipărire asupra țăranului de la Cubleș va aduce amănuntele de rigoare asupra vieții și lucrării acestui copil de țărani transilvăneni cu o vocație împlinită prin răbdarea muncii. Fiul său Pancrațiu din satul Sard din anii tinereții în satele unde a fost învățător a început ateliere unde toți copiii, cu o mare bucurie în orele lor libere, erau puși la lucru în lemnul care sub mîna lor devenea zburător ; devenea căuș sau lingură iar astăzi sub mîna fiului marelui lemnar Matei, operă de artă populară.

IOAN ALEXANDRU ■

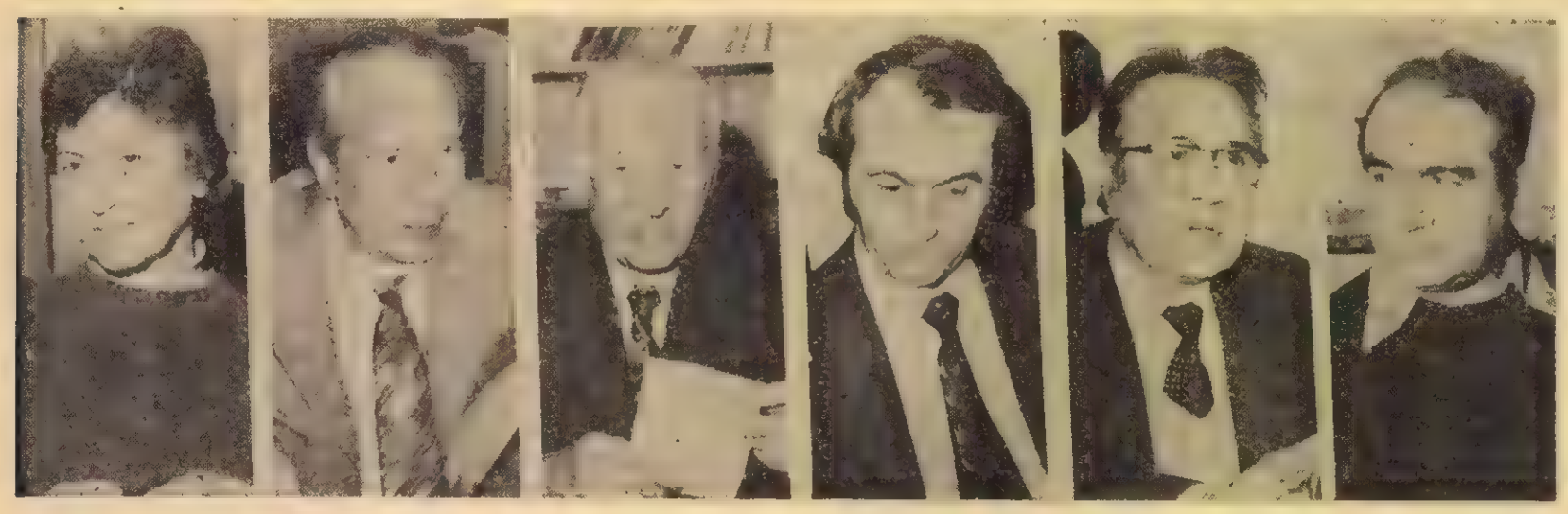

REALIZĂRI ȘI PROIECTE ÎN HOMEOPATIE

În perimetrul medicinei, homeopatia este mai mult decît o modă. Ea a făcut, și la noi, importanți pași înainte, fără să se bucure însă, după opinia noastră, de climatul moral și material justificat de efectele și eficiența ei. Spre a dezbate cîteva din problemele actuale ale homeopatiei, sectorul de știință al revistei „Flacăra" a organizat, săptămîna trecută, o masă rotundă, invitînd la cuvînt o serie de specialiști din domeniul respectiv.

Discuțiile s-au purtat la sediul Centrului de perfecționare a personalului superior sanitar, unitate aparținînd Ministerului Sănătății. Au răspuns, cu amabilitate, solicitării noastre farmacist **Cezarina TUCHEL**, diriginte al Farmaciei homeopate numărul 80 din Capitală, profesor doctor docent **Victor SĂHLEANU**, președinte al Cercului de homeopatie din cadrul Uniunii Societăților de Științe Medicale, șef al Laboratorului de antropologie de la Institutul „Victor Babeș", doctor docent **Gheorghe BUNGEȚIANU**, cercetător științific principal la Institutul de fiziologie, doctor **Pavel CHIRILĂ**, medic specialist, asistent universitar la Clinica medicală a Spitalului de urgență, doctor **Ioan TELEIANU**, director al Centrului de perfecționare a personalului superior sanitar, fost expert O.M.S. în pedagogie medicală, doctor **Sebastian NICOLAU**, expert-instructor în aceeași unitate.

Discuțiile au fost conduse, din partea redacției, de **Ovidiu Ioanițoaia**. Fotografiile au fost realizate de **Elena Ghera**.

După cum știți, stimați tovarăși, „Flacăra" a îmbrățișat, de la bun început, cauza homeopatiei, pledînd pentru ideea ca aceasta să capete un statut ferm, încetînd să mai fie o cenușăreasă a medicinei așa-zise clasice, a medicinei alopate. Legat de asta, dați fiind faptul că dumneavoastră sînteți printre fruntașii homeopatiei românești actuale, v-am ruga să precizați care e, concret, stadiul în care se află această disciplină.

Victor Săhleanu : Cred că termenul de disciplină nu e cel mai fericit. Homeopatia e o metodă terapeutică bazată pe o anumită concepție despre reactivitatea individuală a organismului și despre interacțiunea dintre organismul bolnav și remediile homeopatice.

Nu e cazul, considerăm, să explicăm ce înseamnă și cu ce se ocupă homeopatia, „Flacăra" a scris în repetate rînduri despre asta.

Victor Săhleanu : De acord, numai că precizarea la care am recurs se impunea. Ba mai mult, insist asupra diferenței, nu disciplină, ci metodă terapeutică, în sensul că homeopatia se adaugă altor metode terapeutice sau, după caz, se substituie acestora, fără ca între medicina practicată pe baze științifice și homeopatie să existe vreo opoziție, fie aceasta și formală.

Ioan Teleianu : Practica homeopatică aduce medicinei clasice un element în plus, de complementaritate, dacă vreți. Stînd așa și nu altfel, lucrurile se simplifică. Dacă ar fi o disciplină aparte, ea ar implica, vorbind de pe poziția organizatorului de sănătate publică, o rețea bine structurată, ceea ce noi n-avem la ora de față, homeopatia fiind la începuturile ei.

Pavel Chirilă : N-avem această rețea pentru că, în prezent, numărul homeopaților e redus. Timpul însă va schimba datele problemei. Cînd vom avea un număr mai mare de practicieni, rețeaua se va impune de la sine.

Ziceați, tovarășul director Teleianu zicea, că homeopatia e, ca problemă, abia la începuturi. Oare ?! Din cîte știm, lucrurile nu stau chiar așa.

Cezarina Tuchel : Practica homeopatică e veche în România, numai că ea a fost, multă vreme, ignorată din motive asupra cărora nu e cazul să insistăm. Că e veche, nu încape nici o îndoială. Iată, încă la sfîrșitul anului 1847, după cum nota balneologul francez Joseph Caillet, lucrau la București 2 medici homeopați, al treilea trăind la Craiova. În 1840, funcționa la Oradea un spital în care se acordau și tratamente homeopatice.

Clar. Să stabilim, stimați tovarăși, care e termenul ce trebuie folosit, homeopat sau homeopatic ?

Gheorghe Bungețianu : Cred că tratamentul sau medicamentele sînt homeopatice. Doctorul însă e homeopat. Revenind la discuția de mai devreme, aș face o referire la tratatul „Tratamentul bolilor interne", scris de Ferdinand Hoff, celebru medic alopat. În paginile lui, Hoff recunoaște că, neobținînd uneori rezultate prin tratamente alopate, a recurs la homeopatie.

Pavel Chirilă : Nu numai că a recurs la homeopatie, dar a și obținut rezultate cu ajutorul ei. Altfel zis, Hoff recomandă homeopatia.

Ioan Teleianu : Dînd homeopatiei ce-i al ei, să subliniem că, din punct de vedere al instruirii, al educației, un practicant nu se poate forma fără o foarte serioasă pregătire alopată. Asta pentru că, introducînd în discuție un singur argument, homeopatiei i se cere să aibă un diagnostic exact pentru a sesiza unde și cînd trebuie să intervină. Alopatia ajută tocmai la stabilirea diagnosticului respectiv.

Gheorghe Bungețianu : Altfel vorbind, un homeopat trebuie să fie, în primul rînd, un alopat și să aibă, în plus, cunoștințe din practica respectivă.

Sîntem, din nou, de acord cu dumneavoastră, problema e însă alta. De unde poate căpăta un homeopat cunoștințele de care aminteați ?

Victor Săhleanu : Aș răspunde eu. Normal ar fi să le capete în timpul cursurilor universitare. Studenții să fie sensibilizați, să primească măcar cîteva informații, dar nu se întîmplă așa. În cei 6 ani de medicină, programa analitică nu conține nici măcar o oră de homeopatie, lucru nefiresc.

Pavel Chirilă : Dacă s-ar introduce un minimum de ore, ar dispărea bariera dintre alopatie și homeopatie. N-aș vrea să fiu greșit înțeles, dar alopații sînt cei care tot fac această diferențiere. Asta pentru că nu cunosc decît una din metode.

Gheorghe Bungețianu : Așa e, o demarcație artificială, pînă la urmă dăunătoare bolnavilor.

Pavel Chirilă : Mi-aș permite să mă refer la faptul că, în ultimul timp, cîteva Premii Nobel pentru medicină s-au adresat studiilor făcute în sfera unor substanțe, endorfinele sau prostaglandinele, de pildă, care acționează în doze extrem de mici, în diluții de milioane de ori reduse față de remediile clasice. Cu asta...

Gheorghe Bungețianu : Ajungem, chiar și fără voia noastră, la homeopatie, la legea Arndt-Schulz, a inversării efectului în funcție de doză. Pe scurt, la diluții diferite, efecte diferite.

O clipă, o clipă, să nu ne îndepărtăm ! Opinați, din cîte am înțeles, pentru introducerea unor noțiuni de homeopatie în programa analitică, da ? Cum ? Cînd ?

Ioan Teleianu : Prin cursurile deschise la centru vom reveni asupra lor, am făcut un prim pas, ajutați fiind de Ministerul Sănătății, în general, de Direcția asistentei medicale, în special. Deschizîndu-le, am vrut să atragem atenția asupra posibilității de a adăuga arsenalului terapeutic clasic o metodă valoroasă și eficace. Ba mai mult, foarte ieftină și lipsită de pericole.

Victor Săhleanu : Homeopatia exclude reacțiile așa-zise adverse, toxice.

Discutam altceva și sîntem siliți, iată, să acceptăm un alt curs al expunerii. Fie, să limpezim, dacă tot a venit vorba, aspectul legat de accesibilitatea homeopatiei. Remediile homeopatice sînt ieftine, știm, întrebarea e cît sînt ele de ieftine ?

Cezarina Tuchel : Propunînd prețuri pentru remediile homeopatice, am întocmit un tabel comparativ, ajungînd la concluzii semnificative. De pildă, tratată patia fructifică mai serios acest bagaj de informații. Acolo sau dincolo, homeopatia trebuie introdusă în facultate, asta e clar.

Pavel Chirilă : Peste tot, în lume, lucrurile stau așa, homeopatia fiind la loc de cinste. În Anglia, de exemplu, există o facultate specializată și o tipăritură a acesteia, „British Journal of Homeopathy", ce apare trimestrial. Învățămîntul homeopatic postuniversitar e organizat, în Franța, sub egida unui Centru național, cursurile durînd 3 ani. În toate țările socialiste funcționează farmacii pe profil. La Moscova, din cîte cunosc, acestea sînt în număr de 7, activitatea lor fiind strîns legată de serviciile unei policlinici cu 80 de medici homeopați.

Gheorghe Bungețianu : La fel, în Italia. Stînd la Roma 4 luni, la Institutul Forlanini, ca bursier, am urmat cursul de homeopatie al profesorului Negro, curs liber, dar foarte temeinic alcătuit.

Victor Săhleanu : Pot fi date încă nenumărate exemple, spitalele homeopatice de la Birmingham și Glasgow, ultimul avînd secții distincte pentru adulți și copii, cel de la Benares, din India, spitalul Saint Jacques din Paris, Policlinica universitară de homeopatie din Viena și așa mai departe.

Cezarina Tuchel : În Franța toate farmaciile au compartimente de homeopatie.

Ioan Teleianu : Cel mai important mi se pare faptul că, în acest an, homeopatia a făcut și la noi, pași importanți.

Firește, acesta este lucrul cel mai important. De ce a fost nevoie să se aștepte atîta timp ?

Ioan Teleianu : E și vina noastră, a celor de la Centrul de perfecționare. Ministerul Sănătății ne-a trasat, încă din 1978, sarcina de a ne ocupa de homeopatie.

Cezarina Țuchel : Aș fi tentată să afirm că Ministerul Sănătății și învățămîntul superior farmaceutic au deschis primele ferestre. Ministerul a inaugurat cursurile de inițiere, iar facultățile de farmacie, din București și Tîrgu Mureș, au stabilit 4 teme pentru tezele de diplomă din perimetrul homeopatiei. De 6 ani, farmaciștii care urmează, în Capitală, cursuri de perfecționare postuniversitare au în program o vizită la farmacia homeopată.

Am salutat, la vremea respectivă, deschiderea cursurilor de inițiere în homeopatie, puse sub egida centrului ce e, acum, gazda discuțiilor noastre. N-ar strica, credem, să revenim asupra lor.

Sebastian Nicolau : Ele s-au desfășurat între 15 octombrie și 15 noiembrie, fiind urmate de 16 cursanți, medici primari și de diverse specialități, interniști, pediatri, psihiatri, neurologi etc. din 8 județe, Timiș, Brașov, Mureș, Prahova, Galați, Iași, Buzău și Vîlcea. Aș dori să notez că direcțiile sanitare județene au făcut o selecție riguroasă, drept pentru care cursanții s-au prezentat la un nivel foarte înalt. Lectorii sînt de față, dînșii au ținut prelegeri zilnice, nefiind retribuiți.

Ioan Teleianu : Se impune, cred, o nuanțare. Bine pregătiți din punct de vedere profesional, cursanții n-aveau, în clipa începerii acțiunii, nici un fel de idee despre homeopatie ?! Doctorul Nicolau a realizat un sondaj de opinie în acest sens și de acolo am aflat. Ce ziceți de asta ?!

Victor Săhleanu : Faptul mi se pare firesc. De unde să aibă cunoștințe dacă homeopatia nu se predă în facultăți ?!

Gheorghe Bungețianu : Cred că și cadrele didactice ar trebui să vină la astfel de cursuri.

Sebastian Nicolau : Vom face un nou curs, în ianuarie 1981, pentru medicii din Capitală și pentru cei din rețeaua I.M.F. În plus, vor fi convocați și farmaciști din județele care au trimis, în octombrie, medici la instruire.

Cezarina Țuchel : Ca să poată colabora. Normal.

Sebastian Nicolau : La plecare, le-am recomandat cursanților să adune date și să consemneze observații legate de începuturile practicii homeopatiei și, în general, să țină legătura cu noi. Dealtfel, ei vor reveni în mai 1981, în ideea evaluării, a perfecționării, a trecerii la o etapă calitativ superioară.

Pavel Chirilă : Cu observația că Farmacia 80, singura cu profil din țară, nu poate elibera rețetele date de acești medici ?!

Vreți să repetați ?! Cum adică nu poate elibera rețete ?!

Gheorghe Bungețianu : Da, e o anomalie. Farmacia respectivă nu poate onora decît rețete semnate de cîțiva medici, aflați pe o listă aprobată, cu ani în urmă, de Ministerul Sănătății.

Cezarina Țuchel : Tabelul a fost întocmit, dacă nu greșesc, în urmă cu 11 ani, iar pe el se mai află, în prezent, 8 nume. Alte rețete nu putem onora, remediile neavînd fixate prețuri.

Pe ce bază au fost date aprobările respective ? Vă întrebăm pentru că situația nu ni se pare firească.

Victor Săhleanu : Nici nu e.

Cezarina Țuchel : Probabil că ele au fost date la cerere, fără nici o verificare.

Pavel Chirilă : Nu probabil, ci sigur. La vremea aceea, Ministerul Sănătății n-avea, în sfera homeopatiei, specialiștii și experții pe care îi are azi. Normal ar fi ca cei care au absolvit cursurile despre care vorbeam să primească dreptul de a elibera rețete. Așa la început, apoi orice medic să aibă acest drept.

Victor Săhleanu : Fără îndoială. Mai

alex că, repet, delimitarea între medici alopați și medici homeopați e pur formală și de ea se fac vinovați, în primul rînd, cei care au cerut, în urmă cu 11 ani, să fie socotiți homeopați ?!

Ioan Teleianu : Începînd activitatea în Centrul de perfecționare, cred că am tăiat nodul gordian.

Pavel Chirilă : Așa e, dar n-ajunge. În alte părți, în funcție de conștiința sa profesională și în cadrul responsabilităților ce revin medicinei, orice doctor are dreptul să elibereze rețete cu remedii homeopatice.

Ioan Teleianu : Sigur, dar să ținem cont, stimați colegi, de competențe.

Victor Săhleanu : Nu văd, în această privință, nici un pericol. Cred că problema competenței e de la sine înțeleasă.

Pavel Chirilă : Mie mi se pare mai periculos dreptul de a recomanda, oricînd, antibiotice, ce ziceți ?

Gheorghe Bungețianu : Desigur, așa e. Chiar dacă unii homeopați pot fi, și sînt, autodidacți.

Ioan Teleianu : Cazul doctorului Teodor Caba din Călan, autor al unei foarte căutate cărți de specialitate. E în intenția noastră să-l invităm, să-i ascultăm punctele de vedere.

E poate chiar o lipsă că n-ați procedat așa pînă acum. Deși la început, fie acesta un mod de a vorbi, homeopatia nu-și poate permite să-și risipească forțele, credem că sînteți de acord cu noi. Mergînd mai departe, vă propunem să discutăm problema prețurilor remediilor homeopatice.

Cezarina Țuchel : De 8 ani, Oficiul farmaceutic numărul 1 tot cere fixarea prețurilor ! S-au întocmit vreo 10 adrese, am numărul lor de înregistrare, dar cei în drept întîrzie cu răspunsul. Din această cauză, Farmacia 80 funcționează tot experimental, remediile fiind distribuite gratis. Asta se întîmplă, notați, de 10 ani ?!

Am notat. Să fie chiar un capăt de țară fixarea prețurilor ?

Pavel Chirilă : E dificil, dar nu imposibil. Criteriile sînt labile.

Gheorghe Bungețianu : Valoarea remediilor e foarte, foarte mică, substanțele costînd o nimica toată. În U.R.S.S., de pildă, marea majoritate a remediilor au un preț convențional, înglobînd manopera. Aceasta diferă de la diluție la diluție. Cred că și la noi ar trebui să se procedeze la fel.

Victor Săhleanu : Adăugînd și costul ambalajului.

Cezarina Țuchel : Ținînd cont de faptul că, în România socialistă, medicamentele sînt, grație politicii partidului și statului, ieftine, mult mai ieftine ca în alte țări, am propus, convențional, 3 lei pentru o doză. Adesea, am vorbit mai devreme despre asta și am adus argumente comparative, tratamentele homeopatice costă de zeci, chiar de sute de ori mai puțin decît cele clasice.

Ioan Teleianu : Da, și aici trebuie umblat. Părerea mea e că, după ce a făcut primii pași mai apăsați, homeopatia va progresa din aproape în aproape. Cauza au trebuie compromisă prin grabă.

Victor Săhleanu : De acord. Mai e ceva, trebuie să avem în vedere și rigorile etice. Practicată incorect, homeopatia nu poate compromite bolnavul, dar poate compromite ideea, după cum zicea doctorul Teleianu. Legat de asta, aș nota că, după mine, cursurile din octombrie, ca și cele din ianuarie viitor, au urnit lucrurile, dar durata lor e prea mică.

Gheorghe Bungețianu : Într-o lună nu poți, oricît te-ai strădui, să înveți patogeneza tuturor medicamentelor.

Apropo, poate n-ar strica să amintim în ce boli, în ce afecțiuni acționează homeopatia cu mai multe șanse de reușită.

Ioan Teleianu : La nivelul la care se află, acum, metoda, nu cred că e recomandabil să ne adresăm homeopatic bolilor celor mai grave, cancerului, ca să nu mai lungim vorba.

Pavel Chirilă : Ca adjuvant, merge oricînd, dar nu numai atît. Sînt și cazuri cînd alopatia trece pe planul al doilea, ca adjuvant al terapiei homeopate. Firește, limitele ei sînt în funcție de trăsăturile bolii și de reactivitatea individuală a bolnavului. Homeopatia tratează bolnavul, nu boala.

Victor Săhleanu : Homeopatia nu trebuie lăsată numai pentru eșecurile alopatiei, ea neputînd face minuni. Ca să răspund la întrebare, remediile homeopate se potrivesc în tulburări funcționale. Cele ale sistemelor de reglare, nervos, endocrin și imunitar se rezolvă mai bine pe cale homeopatică. Aș mai enumera situațiile profilactice, cele de întărire a rezistenței organismului, intoxicațiile exogene. În rezumat, cînd există predispoziții specifice pentru anumite boli. Am putea discuta, pe tema asta, foarte mult.

Ne oprim aici, ne-a mai rămas puțin timp la dispoziție, credem că ne-am lămurit. Ce-ar fi să discutăm despre...

Cezarina Țuchel : Laboratorul de preparare a remediilor.

Gheorghe Bungețianu : Da, și asta e o problemă.

Cezarina Țuchel : La ora de față, toate remediile provin din import. Ele costă, e adevărat, infim, dar le putem face în țară. Am participat recent la o masă rotundă la care s-a discutat, la Tîrgu Mureș, despre plantele medicinale, între altele. Posibilități și capacități sînt, ca și rezerve, trebuie mișcat ceva.

Ioan Teleianu : Ar fi necesar un astfel de laborator, ca for metodologic al punctelor homeopatice ce se vor dezvolta, în viitorul apropiat, în țară.

Pavel Chirilă : S-ar prepara acolo medicamentele tipizate ce-ar trebui distribuite în rețeaua farmaceutică obișnuită.

Ioan Teleianu : Aș mai adăuga că Centrul de perfecționare ar fi substanțial ajutat în activitatea sa dacă s-ar crea, cu sprijinul Direcției sanitare a municipiului, 1-2 cabinete homeopatice și de instruire, pentru practica medicilor cursanți și, implicit, pentru nevoile populației.

Victor Săhleanu : Există forțe care să asigure munca în aceste cabinete. Membru Cercului de homeopatie și-ar da, benevol, concursul.

Pavel Chirilă : Din păcate, nu toți colegii noștri cred în termenul folosit de profesorul Săhleanu.

Victor Săhleanu : Se poate, dar merită să încercăm. Ar fi în interesul bolnavilor.

Ioan Teleianu : Aș vrea să subliniez că, la ședința de evaluare a cursului de inițiere, participanții au ridicat această problemă. Ei au menționat și nevoia de a avea la îndemînă cît mai multe publicații cu specific homeopatic. În acest sens, conducerea U.S.S.M. a oferit coloanele revistelor sale pentru subiecte cu tematică homeopatică. Totodată, Centrul de perfecționare și-a propus să difuzeze, în cadrul buletinelor bibliografice adresate cursanților, cît mai multe materiale informative.

Victor Săhleanu : Am sugera Editurii medicale să-și îndrepte atenția și spre homeopatie.

Justă observație. Din cîte știm, doctorul Caba și-a tipărit cartea pe banii săi, la Editura Litera. Vă cerem scuze pentru întrerupere, vă rugăm să continuați.

Pavel Chirilă : În privința traducerilor, stăm prost. Nu s-a tradus nimic în ultimii ani, nu-i o situație firească.

Sebastian Nicolau : Oricum, începutul a fost făcut.

Gheorghe Bungețianu : Fără îndoială. În plus, una din subtemele sesiunii științifice din 1981 a Academiei de Științe Medicale va fi dedicată homeopatiei ceea ce înseamnă că va demara, chiar dacă în întîrziere, și cercetarea. Asta ne bucură și, în același timp, ne obligă.

Cezarina Țuchel : S-a propus, pentru 1981, un simpozion pe teme de homeopatie în cadrul U.S.S.M. Rămîne de văzut dacă se va aproba.

Din păcate, siliți de timp, sîntem nevoiți să punem aici capăt discuției noastre. Deși, firește, ar mai fi fost multe de spus, considerăm că am atins, fie și în linii mari, cele mai arzătoare probleme ale homeopatiei. Vă mulțumim pentru amabilitatea cu care a-ți răspuns invitației revistei „Flacăra", iar directorului Centrului de perfecționare, pentru modul în care, ospitalier, deschis, s-a constituit în gazdă a acestei mese rotunde. Promitem totodată să apărăm în continuare, cu mijloacele noastre, cauza homeopatiei, a acestei metode terapeutice eficiente și ieftine.

ÎN LOC DE CONCLUZII

Multă vreme tratată din ignoranță sau din alte motive ca o cenușăreasă a medicinei clasice, homeopatia e pe cale de a reintra în drepturile sale legitime, justificate de eficiența terapeutică a unei vechi metode, cu începuturi pierdute în timp. Anul 1980 a fost, din punct de vedere al homeopatiei, fertil, cu rezultate concrete, înregistrate ca urmare a faptului că Ministerul Sănătății i-a acordat, chiar dacă cu întîrziere, atenția meritată. La capitolul plusuri, am nota :

a) deschiderea celor dintîi cursuri de inițiere și, firește, intenția Centrului de perfecționare a personalului superior sanitar de a le continua pe baze lărgite ;

b) atenția sporită arătată Farmaciei homeopate numărul 80 din Capitală ;

c) acceptarea a 4 teze de licență din domeniul respectiv ;

d) includerea în planul pe 1981 al Academiei de Științe Medicale a unei subteme de homeopatie ;

e) propunerea unui simpozion național etc.

Mai rămîn însă destule de făcut. Între acestea :

a) stabilirea prețurilor remediilor ;

b) deschiderea a 1—2 cabinete specializate ;

c) dotarea Farmaciei 80 cu un laborator de preparare a diluțiilor homeopate ;

d) liberalizarea eliberării rețetelor etc.

Legat de aceste propuneri, ca și de altele, exprimate în cadrul mesei rotunde, așteptăm punctul de vedere al Ministerului Sănătății.

Promitem să revenim.

200 de ani de folclor muzical românesc

Alexandru Mica (dreapta) și Harry Brauner înaintea concertului

Sub acest generic, aparent aniversar, Filarmonica „George Enescu" — prima scenă muzicală a țării — prezintă trei concerte cu adevărat extraordinare susținute de Alexandru Mica și formația instrumentală dirijată de Cornel Pană. Primul dintre aceste concerte, intitulat „Cîntece populare din Valahia 1780—1890", a avut loc duminică seara și despre el este vorba în rîndurile care urmează.

Trebuie să spunem că acest mare și singular eveniment artistic are la origine un gînd mai vechi al iubitorului de folclor care este Alexandru Mica. Nefiind un profesionist al cîntecului, el este scutit de a face greșelile tipice soliștilor profesioniști înrăgiți și foarte adesea îmbătați de succese mărunte. Astfel, Alexandru Mica s-a apropiat de folclor cu pasiunea omului curat la gînd și faptă, el n-a urmărit nici un moment vreun cîștig material sau o publicitate ieftină, dovadă și invitația de a cînta la Ateneu.

În tot ceea ce face e temeinic și nu întîmplător gestul său de arheolog al inepuizabilului nostru tezaur folcloric a găsit înțelegere și sprijin competent în persoana savantului etnomuzicolog Harry Brauner. Acesta nu numai că l-a urmărit pașii, l-a îndrumat, la încurajat, dar a și prefațat ieșirea lui Mica în public fie că a fost vorba de emisiuni la radio, discuri sau spectacole-concert.

Desigur, sînt și oameni care spun că Alexandru Mica nu poate reda cîntecele așa cum au fost ele cîntate în epocă. Le dăm dreptate și subliniem faptul că el nici nu și-a propus așa ceva. A scormonit ani de zile prin culegeri vechi de folclor, a ascultat cam tot ce are imprimat Institutul de folclor, a adunat, le-a ordonat, le-a pregătit împreună cu orchestra talentatului Cornel Pană, profesor de nai și dirijor. Rezultatul poate să se cheme un sublim omagiu adus geniului creator al neamului românesc. Cele mai multe piese vocale au fost preluate și uneori chiar recreate de Alexandru Mica în spiritul glasului său, în stilul său, dar fără a se îndepărta prea mult de stilul și spiritul epocii. „Ieși Mario de mă vezi !" și „Gătește-mă măiculiță !", piese cu care a început concertul, sînt ambele din culegerea austriacului F.J. Sulzer, publicată la 1781. „Geschichte des Transalpinischen Daciens", „10 melodii române" aflate în circulație la acea vreme. Ca dealtfel și alte piese vocale, ele conțin cuvinte și expresii arhaice ; muzica este și ea pe măsură, fiind plină de un parfum al epocii din care răzbat pînă la noi aceste perle, în sensul bun al cuvîntului, ale folclorului românesc.

Nu au lipsit din concert rafinate piese orchestrale, muzica lăutărească de la țară și de la oraș, începuturi ale romanței, romanțe, cîntece de influență turco-grecească și de persiflare a influenței străine precum „S-a dus vremea ta frumoasa!" Genul popular muzical a scris o istorie a țării prin cîntec, Alexandru Mica a prins foarte bine lucrul acesta și ne-a făcut și pe noi să înțelegem cît de importantă este istoria patriei pentru cei care au trăit-o și au cîntat-o. „Mugur, mugurel !" — cîntec al pandurilor lui Tudor Vladimirescu, „Trece o stea cu șăicile" — un cîntec despre anul revoluționar 1848, aflat în culegerea lui Dumitru Vulpian din 1864, culegere premiată de Academia Română și Academia latinității din Montpellier, „N-ați auzit d-un Jian !" — baladă pe un text cules de Vasile Alecsandri și, pe textul inedit datorat aceluiași poet patriot, „Iată hora se pornește !" — un prolog al Unirii Moldovei cu Țara Românească, sînt la un loc o frescă muzicală și prezentarea ei sub cupola Ateneului Român, sub o altă frescă dragă neamului — nu vine decît să ne dea o dimensiune mai aproape de adevăr a importantului eveniment artistic de duminică seara.

„Fie ca aceste concerte — spunea Harry Brauner în caietul program — și gîndul care le-a inspirat să găsească înțelegerea și prețuirea oricărui început de drum, faț această inițiativă să rămînă moment de referință și îndemn".

ION PREDOȘANU

Fotografie de VASILE BLENDEA

Din presa județeană

— Minerva Enescu, elevă în clasa a XII-a la Liceul de artă din Craiova, a devenit, nu demult, posesoarea premiului extraordinar al orașului Barcelona, cu ocazia celui de-al XVIII-lea Concurs internațional de canto „Francisco Vinas". „Premiul acordat îmi dă aripi" declară proaspăta premiată în interviul consemnat de Pulca Mondoc, iar noi îi urăm ca zborul să fie cît mai înalt.

Să ne amintim cu plăcere că la Antena „Cîntării României" din Dolj, Minerva Enescu, se bucurase de un mare succes și de vibrante cuvinte de laudă și lansare. („Înainte" — Dolj, 18 dec.)

— Punîndu-se încă o dată punctul pe „i" în privința tarabelor ce scot la vînzare obiecte de prost gust (cercei, tablouri cu țigănci, inele), sperăm că vînzătorii speculanți ce-și umplu buzunarele cu bani, profitînd de naivitatea unora, își vor găsi altceva mai bun de făcut. În timp ce obiecte de artizanat cu deosebită valoare artizanală (strachini, ulcioare) le găsești într-un colț al pieței ca pe o rudă săracă a tinichelelor sclipitoare, după cum constată Lucian Zatti în articolul „Taraba gustului îndoielnic", speculanții își măresc veniturile. („Înainte" — Dolj, 17 dec.)

— Victor Rameș din comuna Băsești, datorită muncii de zi cu zi, a reușit să stîrnească invidia vecinilor, aceștia reclamîndu-l că nu-și plătește taxele de păsunat pentru tot efectivul de animale pe care îl are. Omul își achita toate datoriile dar „invidioșii" nu vedeau decît cîștigul lui Victor Rameș. Și după cum afirmă Emil Danciu în convorbirea cu țăranul maramureșean, iată-l „acuzat" pentru hărnicie. Dar ce curată și frumoasă acuzare. („Pentru socialism" — Maramureș, 17 dec.)

— „O zi într-o comună", petrecută de Traian Bondor de data aceasta la Ribița, a însemnat o zi plină de însemnări. Dacă numai într-o zi s-au consemnat 13 „întîmplări adevărate", sigur că gospodarii acestui loc au mult mai multe de spus. („Drumul socialismului" — Hunedoara, 18 dec.)

— Ziarul „Drapelul roșu" (Timiș) din 18 dec. publică sub semnătura lui Simion Dima articolul „Acolo fiecare este numai pentru sine...", derulînd povestea a doi tineri „rătăcitori" pe alte meleaguri, care, întorcîndu-se acasă, și-au regăsit echilibrul sufletesc și moral.

— Horea Sandu, mergînd pe firul unor deficiențe prin mai multe ferme zootehnice, află că există procese-verbale de constatare dar nu există și oameni să rezolve defecțiunile, asta ducînd la îngreunarea procesului de producție în fermele zootehnice. E drept că Trustul S.M.A. Alba nu răspunde tuturor solicitărilor dar, s-ar putea, în unele cazuri, ca remedierile să fie rezolvate chiar de unitățile respective. Mereu să așteptăm să vină altii. („Unirea" — Alba, 18 dec.)

— Specialiștii Muzeului județean de istorie din Galați au descoperit pe faleza Dunării alte mărturii ale continuității existenței populației daco-romane pe aceste meleaguri. Este vorba de o necropolă din secolele XVI—XVII și urme din secolul al XIII-lea („Viața nouă" — Galați, 17 dec.)

— De aproape o săptămînă în orașul Simeria au loc o serie de acțiuni și dezbateri pe diverse teme prilejuite de „sărbătoarea majoratului". O vîrstă a întrebărilor e sărbătorită prin întrebări, o vîrstă frumoasă e sărbătorită frumos. („Drumul socialismului" — Hunedoara, 17 dec.)

— Ziarul „Crișana" (Bihor) din 16 dec. publică interviul lui Ioan Crețu cu dr. Ioan Popa, președintele de onoare al clubului F. C. Bihor. Se încearcă unele lămuriri, se găsesc cauze obiective la înfrîngerile din ultimele etape ale turului, pentru ca în final să aflăm că procesul de vitalizare al echipei continuă, ținînd cont că lupta în retur va fi aprră. Iubitorii fotbalului bihorean așteaptă rezultatele.

— O plantă ce înflorește la 10—12 ani o dată, originară de pe meleagurile Mexicului (Munții Cordilieri) a înflorit, de curînd, într-una din încăperile Consiliului popular al orașului Suceava. Fructul său este comestibil. Cine îl va mînca ? La înflorire, fotoreporterul I. Mindrescu a fost prezent, imortalizînd momentul. Să ne dăm întîlnire la fructul următor. („Zori noi" — Suceava, 18 dec.)

I. IACOB

Gustul pîinii și gustul victoriei

Peste două luni, la 1 martie 1981, la începutul de primăvară al viitorului cincinal, C.A.P. Jilava va împlini două decenii de la înființare. Voicu Vasile, președinte al cooperativei din 1967, ne comunică această întîmplare pe tonul celui care știe (fără ceva experiență !) cît de efemere, de prisoselnice, mai bine zis, sînt apoteozele, coroanele laurilor, cununile jubileelor, puse pe frunțile unor oameni ce nu prea știu, primindu-le, să se destindă din grijile muncilor, din grijile zilelor. Acești ani, adaugă el, nu-i prind pe ei, pe cei ai locului, pe o culme, cel puțin nu pe cea visată, ci în plin urcuș pe coasta cea grea și abruptă a vremii, pe care de două decenii tot suie, luîndu-i împotrivirile în răspăr, nevoindu-se a smulge din calea plugului lor bolovanii greutăților de tot felul, ca să-și lumineze un pic zarea vieții.

Cifrele din scriptele C.A.P.-ului mărturisesc totuși o culme. O unitate cu o avere obștească de 52 de milioane de lei, cu o producție globală de 45 de milioane, cu una netă de 28, cu recolte peste cotele lui '80, înghețate de o primăvară și o vară reci (5 700 kg boabe la hectarul de porumb), cu planul la legume depășit (4 120 de tone, în loc de 3 995), cu un sector zootehnic bun (780 de vaci și juninci, nu rase scumpe, ci provenite prin metisare locală, dar cu producții de lapte de 3 300 litri pe cap de vacă), cu anexe industriale bănoase (din care ies anual venituri de 18—20 milioane lei), e o unitate prosperă, chiar dacă oamenii și-ar fi dorit de la ea mai mult. Cifrele pe care ei, cei din Jilava, le-au culeș aici, la marginea Bucureștilor, pe șoseaua Giurgiului, dintr-un pămînt cotropit de oraș, de industrie, de construcții, indică de la an la an niște creșteri, elocvent exprimate prin diagramele, graficele, tablourile cu sisteme de linii curbe ce tapetează pereții biroului președintelui. Orice unitate agricolă care se respectă, zice Voicu Vasile, urmărindu-ne privirile ce se plimbă peste diagrame și grafice, lucrează, practic, nu cu boabe de grîu și de porumb, ci cu sisteme de linii curbe. Cîmpul C.A.P.-ului din Jilava, nu foarte întins (1 632 de hectare), este astăzi geometric ca o hîrtie de calc, de pe ei au dispărut țăranii în itari și cămăși „cu pui", înlocuiți de inși în salopetă, anotimpurile lui sînt mecanice, industriale, iar recolta care se lia de pe el înseamnă, firesc, în primul rînd o operație statistică. Vara și toamna, cu alte cuvinte, cei ai locului culeg de pe acest pămînt niște cifre, pe care le raportează nu la cămara idilică cu arome, ci la producțiile anilor 1961 și 1981. Deci se lucrează nu cu boabe, ci cu sisteme de linii curbe, deci mentalitatea statistică, în materie de anotimp agricol, e și ea o sistemă de linii curbe.

Ne rînduim și noi, ascultîndu-l pe președinte, într-o curbă, inundată de pe acum de soarele zilei de 1 martie '81, către care aleargă viața cooperativei (grăbită nu spre jubileu, ci spre muncile cîmpului), și primul gînd care ne vine în minte este că și razele de lumină nu călătoresc chiar drept prin univers, ci după o geometrie mai complicată. Ceea ce înseamnă că totul, de fapt, e un ocol, că, pentru a ajunge la pragul de soare al lui martie, ne va trebui un ciclu cosmic mai îndelung. În acest ciclu, în acest ocol sau în această curbă, de fapt în acest aprig urcuș pe coasta cea grea și abruptă a vremii, obștea cooperatorilor din Jilava a așezat, vrînd-nevrînd, și niște opriri, niște pierderi, niște retrageri, ținînd de condiția specială a locului, de niște aventuri ale devenirii sale, de bruștele, adeș derutantele mutări de centru sau de accent în destinul lui. Cooperativa a avut, în acel 1 martie 1961, 2 500 hectare și 1 250 de familii. Pămîntul, an de an, a fost ocupat de industrie, a fost tras, zice Voicu Vasile, „de sub picioarele oamenilor", deseori cu oameni cu tot, prea puțini au putut (sau au vrut) să se încleșteze cu tălpile și cu mîinile de niște temeinici ale locului, ca să rămînă legați de el. Peste 800 de hectare au dispărut, ocupate de industria și de construcțiile Bucureștilor, iar din cele 2 500 de familii de cooperatori dacă au mai rămas vreo 450—500 care să-și mai dea cîte-un om pentru treburile agriculturii. Ceilalți au plecat în industrie, cei mai mulți la Combinatul chimic Jilava, răsărit chiar pe pămîntul lor. Dar o astfel de diagramă, o astfel de curbă, suprapusă peste cea a cifrelor producției, măsoară, crede președintele Voicu, nu atît drama unui pămînt, cît robustețea unui organism apt să-și reia oricînd funcțiunile, chiar și din punctele înghețate, oferind aproape simultan surpriza unor performanțe vitale de anvergură.

Deci pe un pămînt mai puțin, mai împuținat în oameni, s-a dobîndit de la an la an mai mult. Tocmai pierderile i-au obligat pe cei din Jilava, mai acut ca pe alții, să măsoare pămîntul cu scumpătate, cu zgîrcenie de pălmaș, administrîndu-l într-o economie strînsă, avară, care închide etanș orice scurgeri de avuție. Restrînși fiind pe orizontală, lovindu-se de fel de fel de parapete de beton ridicate între ei și natură, cei ai locului s-au îndreptat spre adînc, spre sforțările intensive, devenind niște virtuoși exploratori ai „universului mic", ai boabei și ai firului de tărînă, prețuite cu preț înalt, îngrijite ca ochii din cap. Ce fac ei, de fapt ? Fac ce fac mulți, dar ceva mai mult ca mulți. Cultivă grîu și porumb, cultivă pe doar 270 de hectare nu mai puțin de 24 sortimente de legume, mai cultivă și pomi, și viță-de-vie nobilă, chiar dacă podgoria și livada sînt risipite printre industrii și printre blocuri, vizitate cu coșurile de către oamenii cartierelor (de către cei din zona „Progresul", mai ales), mari iubitori de struguri și de mere pentru care n-au ostenit și care nu-i costă nici un leu. Fac chimizare și mecanizare intensă, dar se ajută și cu cai, cu cei 120 de cai care, iată, aici, în marginea asfaltată a Bucureștilor, în plin ritm al civilizației citadine, n-au pierdut stăpînirea poienelor și a timpului, cum au pierdut-o în atîtea ținuturi bogate-n poiene și cu timpul încă trăind în eternitate. Irigă cît pot (doar 680 de hectare, lipsindu-le surse de apă, aducă apă fiind, dar fiind a industriei, ei neputînd deci să forțeze puțuri, neputînd să le-o ia celorlalți). Adună recoltele pînă la bob, adună ultimul rest vegetal folosindu-l în hrana vitelor (sînt printre puținele C.A.P.-uri de la cîmpie care se-ajung cu furajele, nu le cumpără de la munte), ba mai dau fîn și altora, mai săraci ca ei sau mai puțin gospodari. Fabrică, în sectorul industrial, tot felul de confecții, metalice sau de mase plastice, unele de complexitate tehnică, în cooperare cu uzinele „Vulcan", cu „Metalica"-București și cu Fabrica de perii și pensule din Cluj-Napoca. N-au datorii, au chiar niște milioane în bancă, de pe care culeg dobînzi. Investesc cînd trebuie și cît trebuie, căci cu natura, zic ei, socotelile sînt și complicate, dar și simple : nu-i dai, nu-ți dă, îei pămîntului șapte piei, fără să-ți pese, pămîntul devine pînă la urmă indiferent, uituc, surd și zgîrcit, ignorîndu-ți chemările, ignorîndu-și îndeobște, ca și un ins hrănit doar cu promisiuni ori iluzii. Asta nu înseamnă că nu trebuie să procedezi economic, ei, cei din Jilava, numărîndu-se, dimpotrivă, printre cei ce au dovedit nu o dată că se pot scoate producții exemplare chiar și cu bani mai puțini, printr-o chibzuită politică a eforturilor și investițiilor.

Temeiul recoltei, adaugă inginerul șef Petru Chesni, sînt tractoriștii și combinerii, acești încă neprețuiți îndeajuns mecanizatori ai agriculturii, această armată harnică, disciplinată, conștiincioasă, viteză, modestă, răbdătoare, întrepidă, care apare fulgerător oricînd și oriunde-i nevoie, care sare prima în bătălia pîinii, care rămîne în tranșeele toamnei ultima, care se bate eroic, fără să-și drămuiască niciodată sforțările, ne spune asta, zice P. Chesni, nu fiindcă la discuția noastră asistă ing. Alexandru Gherman și ing. Nelu Iliescu, directorul și, respectiv, inginerul șef al Trustului S.M.A. al Bucureștilor, ne-o spune nu ca să-l audă Ion Vlăduț, șeful secției de mecanizare, pendinte de S.M.A. Măgurele, ne-o spune fiindcă acea realitate aspră, stringentă, presantă, după care nu primești dacă nu investești, după care nu poți să iei fără ca mai întîi să dai, este de fapt, cu întregul ei echilibru, în mîinile lor, ale tractoriștilor. Unii din ei sînt oameni de-ai locului, alții nu. Acești alții au fost aduși și „stabilizați" aici, li s-au dat terenuri de case, au fost ajutați să-și întemeieze gospodării. În Jilava a apărut o „stradă a tractoriștilor", o noutate arhitectonică, pregnantă în peisaj prin înfățișarea ei teafără și frumoasă, legînd casa lui Ion Vlăduț de cea a lui Petre Ciobanu, a lui Petre Băiețicu, a lui Marin Stancu și a altora. Așa cum și pentru zootehnie au fost aduși și „stabilizați" oameni din alte părți (din cei ai comunei, dacă-s vreo doi sau trei mulgători și îngrijitori), construindu-se pentru ei un bloc, alt bloc urmînd a se construi la anul.

Și totuși...

Și totuși, mai sînt și ei, cei ai locului. Mai sînt bătrînii, pensionari ai industriilor Bucureștilor, detașamente întregi de bătrîni care se slobozesc anual la vatră și care, slobozindu-se, redevin ai vetrei, iau loturi în acord global și le duc la recolte bune. Mai sînt și muncitorii navetiști care, cînd se întorc de la lucru, iau sapele din mîinile ostenite ale nevestelor și părinților și dau fuga la „porții" (loturile „globalului") dînd bice cailor de la căruțe (ori motocicletelor, ori autoturismelor...) ca să mai facă ceva pînă cînd cade noaptea. Notăm, din categoria bătrînilor slobozîți la vetre, numele lui Gheorghe Neagu, Florea Petre, Florea Dodu, Dumitru Trifan, Ecaterina Surdu, Ion Lixandru, Constantin Grigore, Ștefan Ghiurcă, Cristache Neagu, Vasile Chiosu, Traian Culiță. Notăm, între muncitorii industriali care nu-și uită satul, pe Alexandru Tufănescu, Iulian Ghiurcă, Marin Niculae, Constantin Costache, Gh. Voinea, Toma Dumitru, Marin T. Ioniță, Florea, Ion și Gh. Mladin. Îi mai notăm, printre alți inși de nădejde ai C.A.P.-ului, pe Marin Anghelescu-Flache, Stan Marin, Maria și Tinca Bărăscu, Nicolae Lupu, Ene Rada, Marcel Boz. Ei, cei mai mulți, sînt la anii părului alb (media virstei celor ce încă trebăluiesc pe tarlalele C.A.P.-ului din Jilava fiind de peste 50 de ani), ei nu mai au puterile tinerești, dar ei suplinesc prin osîrdie și experiență ardoarea și forța tinerilor, ei suplinesc printr-o fierbinte iubire a vetrei lor răceala pămîntului golit de oameni.

Ei n-au ieșit, nici nu vor să lase, din gravitația satului, a pămîntului, ei nu s-au rupt, nici nu pot să se rupă, de o natură care, pînă mai ieri, le-a vegheat și le-a hotărît existența. Nu ne putem rupe de natură, zice ing. Nelu Iliescu, orice am face, oricîte ziduri de beton am ridica între noi și ea. Natura se ține scai după noi, pînă și-n farfurie, pînă și-n așternut. Răsuflarea ei tandră ne e mai necesară ca aerul, iar rudimentele unor „vetuste" îndeletniciri agro-pastorale izbucnesc în chip surprinzător chiar și „la bloc", la nivelul ghiveciului cu plante sau al coliviei atîrnate de tavan. Celor de la Jilava, de pildă, radioul nu le poate spune tot, mai rămîne în timpanul lor o valență liberă, o valență ce nu poate fi satisfăcută altfel, pentru privighetoare, pentru guguștiuc, pentru găină, pentru rață, pentru cocoș, așa cum, oricîte eforturi ar face o anume branșă cooperatistă, nu-i satisfac florile artificiale, ei preferînd lăptuca, mușcata, dalia, nalba, ceapa, roșia și ardeiul. Drept pentru care ei vor continua să facă grîu, porumb, ceapă, ardei, salată, dalii, mușcate, nalbe, păsări, carne, lapte și fructe, chiar dacă zidurile de beton îi tot împing la o parte, chiar dacă struguri le sînt dijmuiți de cei din „Progresul", chiar dacă tractoriștii, cînd merg să are sau să culeagă recolta, se poticnesc, cu mașinile lor, în niște parapete de beton.

Fiindcă niște lucruri, conchide președintele Vasile Voicu, ne sînt astăzi mai limpezi ca niciodată. Fiindcă șum, zice el, astăzi mai mult ca oricînd, că îndemnurile partidului, ale secretarului general, de a se folosi și fructifica pămîntul ăsta al nostru, atît cît e, mult-puțin, sînt decisive pentru viața acestei țări. Premise pentru stimularea producției agricole s-au pus prin hotăriri înalte de partid și de stat, s-au pus din nou, și mai tefere, la Plenara C.C. al P.C.R. din acest decembrie. Măsurile luate pentru reașezarea prețurilor de achiziții, ca și alte măsuri avînd în vedere agricultura, sînt mai mult decît binevenite, ele scurtînd distanța dintre dorințe și fapte, dintre efort și răspiata lui, ele fiind deci menite să stimuleze munca.

La 1 martie 1981, la două decenii de trudă cooperatistă, Jilava va introduce, în plinea pe care ne-o dăruiește, gustul ales al unor victorii noi, mai înalte ca niciodată. Ele, victoriile, sînt greu de obținut, cei străini de șantierele pe care ele se fabrică nu realizează dificultățile ce stau în calea unor asemenea performanțe, dar merită să lupți ca să le obții. Fiindcă fără ele, fără această sare, fără acest adaos constitutiv care înseamnă o nouă victorie, astăzi mai mare ca ieri, mîine mai mare ca astăzi, pîinea zilnică, zice președintele Voicu, ar fi nu numai mai mică, dar n-ar avea nici un gust, ar fi un simplu furaj.

ILIE PURCARU

Ziua Republicii

Țara în Decembrie

(Urmare din pag. 1)

oancle de oameni care compun o țară sau ceea ce ne-am deprins a numi, de atunci încoace, masele, marile mase ale poporului. Republica s-a născut din vrerea lor, din participarea lor la istorie nu ca simplă prezență, ci ca act demiurgic. Republica s-a născut ca o fericită conjuncție a aspirațiilor lor, ale acestor mase, purtate năvalnic în lungul vremii, cu o programă de luptă sintetizîndu-le strălucit, programă gîndită și scrisă sub dictarea și sub porunca timpului, acut înțeles, de partidul comuniștilor, pe atunci cea mai tînără forță politică a țării, dar singura capabilă să preia pe umerii săi și să conducă împetuoasa dezlănțuire populară a acelui istoric ceas. Cei ce am fost martori acelui ceas, cei ce l-am dăruit, într-un fel sau altul, căldura noastră, nu vom uita niciodată capacitatea cosmică de transfigurare pe care astfel de evenimente o aduc în existența unei națiuni.

Astăzi, la 33 de ani de la proclamarea Republicii, la un deceniu și jumătate de cronică nouă, revoluționară a patriei, cea mai dinamică din ascensiunea noastră, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, contemplăm drumul parcurs amintindu-ne, cu emoție, înflăcărarea, candoarea, dar și luciditatea cu care am încredințat mandatul vrerilor, al intereselor și năzuințelor noastre Partidului Comunist Român. O înflăcărare proprie tinereții noastre revoluționare, o candoare care ne-a făcut să vedem drumul mai senin și mai lin decît a fost cu adevărat, dar o luciditate care a ținut, mereu și mereu, dreaptă cumpăna judecății, determinîndu-ne să decidem că alt drum decît acesta nu este, hotărîndu-ne să apucăm pe el cu nestrămutată încredere.

Etapa pe care o încheiem la acest 30 Decembrie 1980, etapa cincinalului 1976—1980, este, din acest punct de vedere, o etapă de sinteză istorică, de maximă confirmare a încrederii noastre în drumul pe care ne-am angajat. Ea reprezintă culmea cea mai înaltă din panorama edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, perioada în care s-au repurtat — ca un corolar al giganticului efort constructiv pe care l-am numit cincinalul revoluției tehnico-științifice — cele mai mari succese în toate planurile dezvoltării noastre economico-sociale. O etapă decisivă pentru transpunerea în viață a marilor planuri ale partidului de emancipare a României în civilizație și progres, dar și o etapă de încordare, o etapă cînd, în planul muncii noastre, s-au interferat și accidente neprevăzute, surprize ținînd de legile oarbe ale naturii — cutremur, secete — și de contextul talbure, frămîntat al evoluției politico-economice mondiale, care ar fi putut să întîrzie întîlnirea noastră cu bilanțul de azi. Nu au întîrziat-o, dimpotrivă. România afirmîndu-se în tot acest răstimp, ca autoare ea însăși de mari surprize, de mari performanțe în planul creației, al științei și tehnicii, al dinamismului economic, ea situîndu-se, la ceasul de față, printre nu tocmai multele țări ale lumii care-și scrutează cu calm și încredere viitorul, aptă să facă față oricăror surprize, de orice natură ar fi. O țară care, în ultimii cinci ani, pe fondul sumbru al crizelor economice care macină viața planetei, și-a permis să mențină o cotă staționică și înaltă, de 10 la sută, a ritmului industrializării, dezvoltînd o pleiadă de centre dinamice și diminuînd decalajul ce o desparte de statele avansate în domenii de însemnătate vitală, cum sînt producția de oțel și de energie electrică ; o țară în care agricultura, în ciuda unor condiții climaterice vitrege, se situează, în ce privește sporul anual, printre cele dintîi ale continentului ; o țară al cărei venit național a atins, anual, un ritm de creștere de 8,4 la sută, printre cele mai ridicate din lume ; o țară în care, în numai cinci ani, s-au construit 800 000 de locuințe și numeroase mari edificii social-culturale ; o țară a cărei populație ocupată a crescut cu peste 1 000 000 de oameni, integrați în noile locuri de muncă, invite ca rezultat al spectaculoasei dezvoltări economico-sociale ; o țară care, în acești ani de eforturi, de mari eforturi, a sporit simțitor retribuțiile, pensiile, alocațiile de stat pentru copii, veniturile tuturor categoriilor populației, nivelul de existență material și spiritual al tuturor fiilor ei, este o țară care a transformat, cu adevărat, o etapă istorică scurtă într-o vie și strălucită pagină de istorie, într-un concentrat de istorie, de o densitate a faptelor creatoare și a împlinirilor vieții pe temeiul cărora viitorul se profilează mai luminos și mai sigur ca niciodată. Acest viitor, așa cum îl prefigurează Directivele Congresului al XII-lea al partidului, înscrie, la orizontul anului care vine, un cincinal ce va ridica și mai sus, pe o nouă treaptă calitativă, actul muncii și al creației românești, dar și împlinirile lui, răsplata lui, dînd visurilor noastre, de progres, bunăstare, civilizație cea mai lungă bătaie și cele mai trainice certitudini ale înfăptuirii.

Sub acest unghi, cel al vieilor devenite faptă, cel al mandatului de aspirații încredințat partidului onorat în chip strălucit, salutăm, de fiecare dată, bilanțul realizărilor noastre, al rodnicului urcuș spre balconul sărbătoresc al zilei de 30 Decembrie. Un bilanț rodnic este însă doar partea materială, cea care măsoară în cifre țelul nostru, destăinuindu-ne, în același timp, un spirit. Este spiritul care guvernează azi viața noastră, acel spirit deschis, acel spirit dinamic, acel spirit al nouului, înserat de partid în toate sferele, la toate nivelele activității politice, economice, sociale. El înseamnă democrația noastră, autentica noastră democrație, cu îndreptare egală pentru toți fiii acestui pămînt, chemați să contribuie efectiv — și să conducă efectiv — în problemele cruciale de care depind prezentul și viitorul. El înseamnă libertatea noastră, independența și suveranitatea noastră. El înseamnă conștiința clară a greutăților ce încă ne stau în față și conștiința, la fel de clară, că vom ști să le dovedim. El înseamnă unitatea noastră, a tuturor cetățenilor României socialiste, indiferent de naționalitate, în jurul partidului, al secretarului său general, al președintelui Republicii, al omului care, de un deceniu și jumătate, simbolizează, de fapt, acest spirit, simbolizează noul drum al patriei, grăindu-i cu numele său : Nicolae Ceaușescu. El, acest spirit, întronat și apărat de omul care ne conduce destinele, înseamnă resursele noi, mereu creatoare, cu care ne angajăm în dialogul cu lumea și timpul, înseamnă poziția noastră față de lume, față de timp. Înseamnă generozitatea și receptivitatea noastră, recunoscute și prețuite cu emoție și respect pretutindeni, la marea existență umană care ne înconjoară, în care ne implicăm profund și la ale cărei probleme, chemări, suferințe vibrăm intens, nu din conformitate la nu știu care poruncă din decalog, nu din nu știu ce adevare la niște generale principii, ci dintr-o fraternizare cu suferința și cu umanitatea care, fiecare în parte și amîndouă de mînă, nu ne-au ocolit în veacurile de cînd existăm. El, acest spirit, înseamnă politica noastră activă de promovare a cauzei prieteniei și păcii, a securității și colaborării, a independenței și suveranității popoarelor, a democratizării relațiilor internaționale, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Dens în succese, ca și în evenimente marcînd o vie efervescență a vieții noastre social-politice, dominată de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. și de lucrările Marii Adunări Naționale, întrunită în ultima sesiune pe 1980, acest sfîrșit de an e, deopotrivă, unul sărbătoresc, dar și unul activ, încordat, de lucru, de atentă și dinamică reevaluare — în lumina cuvîntării rostite la Plenară de secretarul general al partidului — a forțelor cu care pășim spre mîine, spre un nou an, spre un nou cincinal, spre o nouă etapă a devenirii, de atentă și dinamică reevaluare a resurselor ce-și așteaptă fructificarea, a pîrghiilor calitativ-productive pe care, mai harnic și mai calificat, sîntem chemați să apăsăm, pentru a declanșa victoriile viitorului. Este, de fapt, ceea ce ni se cere : o mai fertilă fructificare a resurselor și rezervelor noastre, prin hărnicie, calificare, creație, calitate a muncii, neobosită promovare a noului.

Iar răspunsul va fi, ca totdeauna, pe măsura acestui popor eroic.

Din nou despre...

BIOGAZ

— Știm, tovarășe dr. Florin Felecan, că la Laboratorul de tehnologii speciale din Cristian-Brașov, echipat și condus, prin contract, de Catedra de fizică-chimie a Universității brașovene, ați acordat în ultimii ani o atenție deosebită biogazului — alternativă energetică actuală prezentînd un real interes atît la scară industrială cît și la scara micii gospodării individuale. Pe ce se bazează în fond acest interes și de ce este el ascendent la nivelul anilor '80 ?

— Descoperirea biogazului ca substanță combustibilă rezultată prin descompunerea anaerobă a materiilor organice este atribuită lui Shirley (1669), care l-a și numit „marsh gas" (gaz de baltă). Preocupările sistematice de producere a acestui combustibil practic inepuizabil (dacă avem în vedere faptul că el se regenerează cu o viteză egală cu cea a consumului său, respectiv zilnic pentru reziduurile animale și anual pentru materialele vegetale) durează de prin anii 1940. Faptul că, în ultimul deceniu, biogazul a devenit o problemă de vîrf chiar pentru țările posesoare de zăcăminte de gaze naturale, trebuie pus în legătură cu criza energetică instalată în economia mondială în 1973 dar și cu trecerea masivă la construirea de mari complexe zootehnice (porcine, taurine, avicole) cu consecințe poluante deloc neglijabile asupra mediului ambiant (aer, apă, sol).

— Dată fiind absența unor lucrări de specialitate consacrate biogazului în care rigoarea științifică să fie dublată de o largă accesibilitate, presa noastră — Flacăra nefăcînd excepție — a încercat să suplinească această lacună temporară, publicînd unele materiale de popularizare atît a ideii în sine cît și a unor realizări experimentale obținute la noi în ultimii ani. Cunoscute fiind rateurile unor experimentatori neprofesioniști, cum considerați această etapă „publicistică", soldată cu un adevărat dosar „BIOGAZ", în care, din păcate, nu toate paginile meritau un „bun de tipar" tehnologic ?

— Etapa aceasta, pe care eu o consider salutară, a creat atmosfera propice lansării unei tehnologii neclasice, ea fiind, cu toate scăderile inerente, un important ferment în lupta dintre vechi și nou. De altă parte, acest stadiu romantic trebuie depășit urgent, trecîndu-se decis la un alt stadiu, superior, în care accentul să fie deplasat de la punerea în priză a ideii la optimizarea tehnologică a instalațiilor. În acest sens, salut și cred că trebuie cultivată cu mai mult curaj, între altele, tendința unor publicații — în special Flacăra — vizînd inserarea în text a unor scheme de relevanță tehnică neîndoielnică, fiind binestabilit faptul că civilizația noastră este într-o măsură crescîndă o civilizație iconică, în care imaginea nu compromite logica unui text ci o complementează armonios și eficient. Am senzația că uneori perpetuăm încă fobiile grafice sau matematice ale unei publicistici revolute în care o schemă sau o formulă strecurate în text erau epurate neselectiv, cu o vigilență de-a dreptul... grănicerească. Or, simpla reproducere schematică a unei instalații artizanale cu agitatoare rudimentare dar eficiente (cum este, spre exemplu, cea a lui Nicolae Badea din Bradu — Argeș), contribuie la clarificarea unor aspecte funcționale majore ale instalațiilor în chestiune.

— Cum credeți că s-ar realiza cel mai bine demarajul spre un stadiu nou, superior, în „acțiunea biogaz" ?

— Simplu : prin expunerea clară, ar zice chiar frapantă (evitînd deci teoretizarea excesivă) a cerințelor de optimizare a regimului tehnologic al instalațiilor de biogaz precum și prin prezentarea unor instalații deja optimizate, insistîndu-se însă nu atît asupra performanțelor finale cît asupra dificultăților depășite pe parcurs. Există în lume (R. P. Chineză, India, îndeosebi) dar, de acum, și la noi în țară o experiență extrem de prețioasă de care trebuie să beneficieze orice producător de biogaz. Dar ce se întîmplă ? Recent, am comunicat într-o sesiune științifică o lucrare realizată în colaborare cu ing. Toma Cardoș „Stimulatori și inhibitori în producția de biogaz", unui auditoriu titrat în componența căruia nu se găsea probabil nici unul dintre cei cu adevărat interesați de această problemă. Iată unde publicațiile, inclusiv sau mai cu seamă cele nespecializate, pot interveni în mod eficace.

— Așadar, ce ați avea, tovarășe doctor Felecan, de comunicat acestui „auditoriu" incluzînd mulți actuali sau viitori posesori ai unei instalații de biogaz, în scopul optimizării funcționării acesteia ? Care sînt principalii parametri tehnologici care trebuie optimizați ?

— În ordinea importanței (așa cum a reieșit din experimentele noastre) acești parametri sînt : umiditatea, agitarea, temperatura, continuitatea fluxului și (strîns corelat cu ea) aciditatea.

— Să-i luăm pe rînd...

— Principalul defect : umiditatea insuficientă. Instalațiile de biogaz dotime sînt mari consumatoare de apă : cel puțin 75 la sută din compoziția standard a conținutului unui generator de biogaz trebuie să revină apei. Pe lîngă eroarea tipică a „startului uscat" (mulți începători au demarat cu instalații conținînd... 80 la sută solide ca frunze, paie etc.), trebuie avută în vedere și încălcarea proporției optime de apă — substanță uscată, pe parcurs, printr-o alimentare incorectă a generatorului. Doza zilnică optimă, stabilită de noi în 1978 pe o instalație-pilot a fost de „4:4", adică se adaugă zilnic porțiuni de 4 la sută din volumul de lucru al generatorului de biogaz (40 litri/1 000 litri volum fermentator), fluidul adăugat (numit „influent") conținînd maximum 4 la sută substanțe uscate. În cazul alimentării săptămînale a generatorului schema recomandată este „25:4". Influentul reprezentînd 25 la sută din volumul plin, concentrația în substanțe uscate fiind aceeași (4 la sută). Altă problemă : **Necesitatea agitării.** Agitarea energică (manuală sau electrică) este o condiție esențială pentru bunul mers al fermentației metanice. Recent, unii autori (Finney și Evans, 1975) au avansat o explicație plauzibilă, potrivit căreia gazul produs în generator (format în proporție de 2/3 din metan, CH_4) inhibă, la concentrații excesive ale gazului în faza lichidă, dezvoltarea bacteriilor metanogene, intoxicîndu-le. Pe lîngă agitare (care poate fi efectuată discontinuu de 1—2 ori pe zi) o însemnătate deosebită în trecerea CH_4 din faza lichidă în faza gazoasă o are asigurarea unui spațiu de culegere a gazului, deasupra fazei lichide. În cazul cînd culegerea gazului nu se face direct sub un clopot (gazometru) acest spațiu trebuie să reprezinte 20—25 la sută din volumul total al generatorului. Sînt cunoscute cazuri cînd generatoarele au fost umplute 100 la sută, prin aceasta ele încetind să mai fie... generatoare.

Temperatura optimă : 37—42 grade Celsius. O însemnătate deosebită, mai cu seamă în perioadele reci ale anului trebuie acordată temperaturii. Bacteriile metanogene uzuale sînt active în domeniul mezofilic (18—45°C) și termofilic (45—85°C). Temperatura optimă de lucru în experimentele efectuate de noi a fost cuprinsă între 37—42°C. Generarea de biogaz încetează practic la temperaturi de sub 16 și peste 90° C. Menținerea unei temperaturi convenabile de lucru se asigură fie prin dublarea pereților generatorului (între acești pereți circulîndu-se apă caldă), fie prin îngropare în pămînt a acestuia și prin captarea căldurii superficiale punînd în lucru binecunoscutul „efect de seră", cu ajutorul unei folii de polietilenă și a unui cadru care acoperă instalația de biogaz. Un procedeu interesant, care asigură atît agitarea cît și un regim de temperatură corespunzător, îl oferă dispozitivele de purjarea aburului cald, la o presiune suficient de scăzută. La instalațiile de biogaz care vor fi amorsate la C.A.P. Cristian în primăvara anului 1981, unul din generatoare va fi agitat și încălzit experimental prin purjare de abur ieftin produs în recuperatoare de căldură de o construcție simplă, originală, folosind potențialul termic al biogazului ars.

Continuitatea fluxului și aciditatea. Cele mai multe instalații artizanale sînt neoptimizate, funcționarea lor bazîndu-se pe un regim discontinuu, evacuarea materialului uzat (efluentului) făcîndu-se prin vidanjare. Variantele optimizate țin însă seama că oxigenul este un toxic puternic pentru bacteriile metanogene, iar vidanjarea înseamnă introducerea inevitabilă de oxigen în instalație. Orientarea spre un flux continuu, implicînd evacuarea fluidului uzat din partea superioară a fermentatorului, concomitent cu introducerea influentului, se impune așadar de la sine, cu atît mai mult cu cît s-a evidențiat că aciditatea crescută a fazei lichide (condiționată în măsură importantă de prezența oxigenului în generator) determină scăderi apreciabile ale producției de biogaz. Astfel, la pH=6 randamentul în biogaz este de 40 la sută din valoarea optimă (realizată la pH=7—7,4), producerea biogazului fiind inhibată complet la pH=5—5,2. Măsurarea pH-ului este extrem de simplă, ea putînd fi făcută chiar de o persoană necalificată, cu ajutorul unui indicator de pH, după fiecare agitare. Rezultate bune am obținut în ajustarea pH-ului (a aciditățli) fazei lichide, utilizînd melasă de la Fabrica de zahăr Bod, melasă care datorită reacției sale slab bazice, ca și ingredienților (proteine, sulf, etc.), dar mai cu seamă datorită conținutului înalt de zahăr fermentescibil, exercită o influență pozitivă, multiplă, asupra procesului și randamentului de producere a biogazului.

Pentru asigurarea unui flux continuu, chiar la nivelul instalațiilor mici, artizanale, sugerăm „sistemul indian" care funcționează pe principiul diferenței de nivel și al vaselor comunicante, după cum se poate deduce ușor din schema alăturată.

Flux continuu în sistem indian

1. Dozator influent

2. Pilnie de alimentare

3. Generator biogaz

4. Pat de uscare efluent

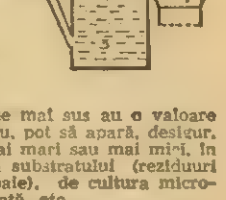

Datele prezentate mai sus au o valoare generală. În detaliu, pot să apară, desigur, unele diferențe mai mari sau mai mici, în funcție de natura substratului (reziduuri animale, frunze, paie), de cultura microbiană (sușa) utilizată, etc.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cunoașterea naturii umane — o problemă de igienă psihică și socială

● Însemnări pe marginea activității Centrului pentru combaterea sterilității, infertilității, contracepție, sfat genetic și colposcopie

Reproducem dintr-o scrisoare sosită pe adresa Centrului pentru combaterea sterilității, infertilității, contracepție, sfat genetic și colposcopie.

Stimate tovarășe profesor,

„Am deosebita bucurie de a vă anunța o veste mare : acum o lună de zile am născut un băiețel pe care l-am botezat Victoraș. Sînt una din sutele sau poate din miile de femei care au beneficiat de ingrijirile și recomandările dv., așa că nu știu dacă vă mai amintiți de mine. Am apelat la ajutorul dv. în urmă cu un an și jumătate, după ce timp de zece ani am colindat nenumărate cabinete medicale de specialitate în speranța că voi obține un tratament eficient împotriva sterilității. Și iată că în clipa în care îmi pierdusem orice speranță, minunea s-a petrecut : am adus pe lume un pui de om. Pentru toate acestea țin să vă mulțumesc din suflet..." etc., etc.

Scrisoarea aparține unei contabile din Oradea, în vîrstă de 35 de ani, și reprezintă doar una din nenumăratele epistole de recunoștință și gratitudine, scrise și semnate de foste paciente ale respectivului așezămînt medical. Cu toate acestea, în pofida unor rezultate de excepție dobîndite în combaterea sterilității și infertilității și a unor studii și cercetări de interes general — Centrul pentru combaterea sterilității, infertilității, contracepție, sfat genetic și colposcopie (cu o denumire cam greu accesibilă înțelegerii comune!) este încă insuficient cunoscut nu numai marelui public, ci chiar și specialiștilor în materie.

Afiliat Spitalului clinic Filantropia și creat din inițiativa unui activ și entuziast colectiv de obstetricieni și ginecologi conduși de conf. dr. Ion Lemnete — „Centrul" (permiteți-ne să folosim această abreviere) se găsește situat pe Calea Victoriei 178. Vom reaminti pe scurt rolul și particularitatea principalelor sale compartimente, oprindu-ne mai pe larg asupra elementelor de noutate și originalitate prin care se recomandă activitatea sa terapeutică și variatele sale investigații și studii de specialitate.

Urmărind în principal stimularea natalității prin combaterea sterilității și infertilității, centrul posedă în primul rînd un serviciu pentru diagnosticarea și tratarea acestor afecțiuni. De notat că în acest sens investigațiile vizează nu numai femeile, ci și bărbații care — așa cum o dovedesc statisticile de specialitate — sînt responsabili în proporție de 40 la sută pentru sterilitatea cuplurilor conjugale. Tratamentele se execută fie ambulatoriu, fie într-o secție specială a Spitalului clinic Filantropia cînd asistența medicală reclamă intervenții mai pretențioase (instilații uterotubare, tratamente chirurgicale pe uter și trompe etc.) sau metode de stimulare a ovulației și spermatogenezei. Prin acest ansamblu de măsuri terapeutice, în cadrul spitalului amintit se nasc anual în medie 1 000 de copii vii și viabili, datorați unor părinți tratați pînă atunci pentru sterilitate, sau unor mame cu tare succesive de infertilitate (incapacitatea de a păstra sarcina).

Unitatea sanitară din Calea Victoriei mai cuprinde, în continuare, un cabinet de ginecologie infantilă, cu un rol particular în cadrul activității de pediatrie din municipiul București, dar, din nou, puțin cunoscut marelui public. El este destinat să depisteze tulburări și afecțiuni de patologie ginecologică la fete sub vîrsta de 16 ani : vulvite, vulvovaginite, traumatisme, malformații, mastite, dismenoree, oligomenoree, corpuri străine (secția posedă o adevărată colecție de obiecte cu totul neașteptate extrase de către ginecologi).

În serviciul de sfat genetic se procedează, pe baza unor analize de mare finețe, la identificarea și semnalarea unor anomalii cromozoidale ce ar putea avea grave consecințe pentru descendenții respectivului cuplu conjugal. De fapt, în vederile celor care au înființat acest cabinet s-a aflat și dorința ca un număr apreciabil de virtuali soți să-și preîntîmpine actul matrimonial printr-un riguros control genetic. De aici și denumirea de „Sfat genetic", foarte potrivită pentru un compartiment medico-social destinat să informeze cuplul marital asupra șanselor sau neșanselor pe care le are în aducerea pe lume a unui copil. Din păcate oficializarea acestei acțiuni reclamă și avizul Direcției sanitare a municipiului București, aviz care întîrzie să sosească. Dar despre atribuțiile psiho-sociale ale centrului vom mai vorbi pe parcursul relatării noastre.

În legătură cu activitatea de contracepție au fost efectuate de asemenea studii și experimentări îndelungate. A fost utilizată în acest scop o largă gamă de anticoncepționale produse în mai multe țări europene. În clipa de față, prin solicitudinea centrului, beneficiază de tratamente cu progestative de sinteză un număr de 2 600 de femei din Capitală și provincie. Sau ceea ce reprezintă o cifră extrem de mică dacă avem în vedere că anul trecut au fost efectuate în toată țara 211 788 de avorturi terapeutice și legale iar din acestea 144 000 la femei cu patru copii. Toate acestea sau marea lor majoritate ar fi putut fi evitate dacă s-ar fi extins tratamentul anticoncepțional. Din păcate, așa cum ține să remarce conferențiarul dr. Ion Lemnete, directorul Spitalului clinic Filantropia, comisiile teritoriale care eliberează aprobare pentru întrerupere de sarcină uită mereu că aceste nedorite intervenții chirurgicale pot fi evitate dacă femeile sînt îndrumate să folosească anticoncepționale. Utilizarea acestora nu se poate face însă la întîmplare, ci numai pe baza unor teste prealabile pentru a se constata ce tip de anticoncepțional este indicat într-un caz sau altul, sau așa cum se procedează la serviciul de contracepție al centrului. Cu toate acestea, reamintim, abia 2 600 de femei beneficiază de acest mijloc lipsit de riscurile avorturilor chirurgicale.

În sfîrșit, în vederile colectivului ce a inițiat înființarea centrului medical din Calea Victoriei s-a aflat și crearea unui serviciu destinat unor studii și anchete sociologice privind educația sexuală și pregătirea tineretului pentru viața de familie.

Prin profilul său complex, prin felul în care este structurat, permițînd o colaborare permanentă între cabinetele de consultații și celelalte servicii ale sale (laboratorul de analize, radiologia, anatomia patologică, cabinetul de sfat genetic și secția de paturi din spital), Centrul pentru combaterea sterilității, infertilității, contracepție, sfat genetic și colposcopie este singurul de acest fel din țară. El luptă aproape singur pentru descifrarea și soluționarea unor probleme extrem de sensibile și dificile. Faptul că este încă puțin cunoscut marelui public (care poate apela la serviciile sale fără recomandări sau trimiteri speciale) reprezintă un handicap în plus. Un handicap pe care ne străduim să-l reducem și prin modesta noastră contribuție.

LIVIU TIMBUS ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Vîrful de atac este așteptat acasă...

În primăvara lui '78, cînd s-a însurat și a făcut „nuntă mare", a lipsit de la un meci important, de la semifinala „Cupei României", cu Olimpia Satu Mare, și echipa sa, FC. Argeș, a pierdut (și datorită absenței lui) și a fost eliminată din competiție, deși era favorită, și avea șanse să cîștige Cupa...

În '79, era tată. Tată la 22 de ani.

L-am văzut a doua zi sau a treia zi după fericitul eveniment, în preajma unui meci de campionat la Pitești. Nu mai încăpea în vestiar de fericire! Fugea pe culoare, sărea în sus, îi îmbrățișa pe toți și era îmbrățișat de toți.

— **Am un băiat!!! Sînt tată și am un băiat!!! Vă dați seama, am un băiat!!!**

— **Să-ți trăiască, Marine!** — îi ura toată lumea.

— **Să fie ca tine, Marine, deștept, talentat, frumos și băftos, și tot vîrf de atac...**

Urări sincere, din toată inima. Și aveau dreptate oamenii — spuneau adevărul — în urările lor. Așa și era (așa și este) vîrful lor de atac. Deștept, talentat, frumos și băftos.

De ce „băftos"?

Judecați și dumneavoastră.

Era cel mai bun atacant — și cel mai tînăr — la una din cele mai bune echipe de fotbal din România. Fusese chiar selecționat în lotul național. La 20 de ani avea mașină. Dacia 1 300. La 21 de ani avea **„tot ce-i trebuie"** — cum se spune în viața de toate zilele — unul tînăr familist. Mașină, casă frumoasă, și mai ales o soție, frumoasă și ea, „topită" după frumosul ei soț, unul din „eroii" orașului. La 22 de ani era tată. Și avea un băiat!

Să recunoaștem, puțini au o asemenea traiectorie fericită în viață atît de tineri. Succese peste tot, în toate domeniile, în viața de toate zilele.

Iată însă că răsfățatul de soartă vîrf de atac piteștean a început să-și neglijeze, după o vreme, familia, înmulțindu-și „acțiunile" în afara terenului de joc, printre admiratoarele care roiesc deseori în jurul fotbaliștilor ca țintarii (sau ca muștele), făcîndu-le nu de puține ori mult rău, sub toate aspectele...

Ultima ispravă? Vîrful de atac a plecat de acasă! Mult aplaudat de tribune, care-l iubesc și-l răsfață, iată, ultima „acțiune" a vîrfului de atac piteștean în afara terenului, cînd nu-l vede nimeni...

Pentru o asemenea acțiune, sîntem siguri, nu l-ar mai aplauda nimeni pe talentatul atacant piteștean.

...Și cum autorul acestor rînduri este și el un mare admirator al vîrfului de atac **din teren**, iubindu-l cu adevărat și gîndindu-se că la numai 24 de ani poți îndrepta mai ușor o greșeală, iată, își permite și un sfat:

„Întoarce-te acasă, Marine, te așteaptă fiu-meu!"

MARIUS POPESCU ■

Opinii

Tovarășe redactor șef,
în numele dreptului la replică, vă rog să publicați următoarele:

„Două vehicule hodorogite și rămase în pană de combustibil din cauza zăpezii (n.n.) nu mai au altă șansă decît să tragă, gîfîind, pe dreapta. Și așteaptă chircite în șanțul unde cîinii-și făceau nevoile, pînă ce vine un buldozer să le scoată din neputință. Buldozerul, ce poate face decît să le ducă la cimitirul din marginea tîrgului, aruncîndu-le peste celelalte ciurucuri? Și ele, care credeau c-a venit să le salveze... Nici nu-și dădeau seama însă că le-a salvat: de o viață mizeră, de tîrîtul prin bălțile și noroaiele drumurilor".

Acest fragment dintr-o povestire de Heinrich Böll, parcă ar fi fost scris pentru cele petrecute simbătă 6 decembrie a.c. la postul de radio „Freie Europe". Cititorul va înțelege, mai încolo, (de n-a înțeles deja) cine sînt vehiculele și cine era **buldogzerul** (ca să ne lăsăm ispitiți de stilul pus pe șotii al emisiunii de la data menționată) venit să le dea un „ajutor frățesc". Cît despre cauză, marele scriitor, Nobelpreisträger, a și numit-o, cu o formidabilă intuiție premonitorială. Căci iată despre ce este vorba:

După bilbîielile Monicăi Lovinescu, menite (conform rolului **atribuit**) să răspundă revistei **Săptămîna** care divulgase identitatea intelectuală și morală a fascistuloi Constantin Dumitrescu-Zăpadă, lăudat de Monica Lovinescu și V. Ierunca, bilbîieli ce trebuie să fi indispus grav conducerea **Europei libere**, vine la microfon, să pună lucrurile la punct însuși excelența sa Noel Bernard (gest devenit reflex dealtfel) emițînd astfel un subtil certificat de paupertate intelectuală nefericitei subalterne și dîndu-i un tot atît de subtil avertisment public. Căci N.B. e intolerabil și vrea să o știe toată lumea, evident cu dublu scop: 1) pentru a accentua poziția sa de șef aspru, cu care nu te poți juca 2) pentru a marca diferența de statut social, dar mai ales cerebral dintre domnia sa și restul colaboratorilor (era să zic colaboraționiști). Se vede asta și după tonul sentențios, apoftegmatic cu care-și debitează discursurile și care, să fie clar, nu pot fi programate decît la începutul emisiunii. Nu pentru că ar manifesta înclinații totalitare, doamne ferește (în stînga sa se află, de la o vreme, autorul **Cetății totale** care-l poate chema la rezon) dar pentru că e bine să fie exigent deși, vorba aceea, de la cei săraci cu duhul nici Dumnezeu nu cere mai mult.

Menționăm însă deschis că intervenția meșterului ne-a decepționat total. Nu numai prin incoerență și tot felul de inadvertențe logice, prin limbajul plin de poncife, confuz și sărac. (Dealtfel cred că în cei cca. 30 ani de „meserie" dl. N.B. n-a vehiculat mai mult de 200—300 de cuvinte pe care le întoarce pe toate fețele, deși, dacă ne gîndim bine, nici nu știu dacă, pentru ceea ce face, i-ar trebui mai mult). Ne-a decepționat mai ales prin absența surprizei, a inedितului panseului său, împrumutat, culmea, aproape integral, pînă la cuvinte, expresii, ca să nu mai vorbim de argumente, de la biata subalternă. Într-o ocazie viitoare, ne-am propus chiar, pe baza analizei de text, să vedem dacă nu cumva N.B. își plagiază subalternii. Ar fi, culmea, o probă de plagiat inedit, poate chiar protocronic. Iată-ne, așadar, în situația, cu totul neașteptată pentru noi, de a reabilita pe M.L. pe lîngă străsnicul său **șef**. Dar s-o luăm metodic:

Întreaga intervenție a lui N.B. are drept scop să la, încă o dată, apărarea autorului **Cetății totale**, C. Dumitrescu-Zăpadă, fost fascist, antisemit și criminal de drept comun, suferind pușcărie pentru tentativă de omucidere. Despre acest individ, N. B. vorbește într-un limbaj aproape înduioșător, de o tandră amenitate, de creștin pravoslavnic: „a fost tînăr" cînd a tras cu pistolul în directorul a două ziare democrate; „a renunțat demult la ideile greșite din tinerețe"; nimic în tinerețe „împărtășea convingeri totalitare"; „s-a căsătorit cu o evreică"; ispășindu-și astfel „greșeala"; „și-a mărturisit greșeala" (astfel spus s-a **spovedit**, părintelui Trifa, n.n.) Prin urmare peste tot **„argumentum ad misericordiam"** pentru unul care a folosit din plin **„argumentum baculinum"**. Nu-l cunosc pe dl. N.B. dar trebuie să fie, după asemenea aprecieri, un mare sentimental și un filotim de toată frumusețea. Aș vrea să-i pun numai cîteva întrebări și anume: crede Domnia sa că o crimă se spală printr-un act matrimonial? Și apoi, de ce nu spune cum s-a terminat acest matrimoniu?, cîte neveste (cu acte sau fără) a mai avut actualul său scutier (fost mușchetar al lui Codreanu) dacă e pus pe indiscreții biografice? În baza căror inavuabile raționamente confundă N.B. crima pentru care a făcut scutierul său pușcărie, cu „ideile greșite"? dar cum de ați ajuns la performanța de a face dintr-un pistolar un portdrapel ideologic?. Crede, într-adevăr, N.B., că **Cetatea totală** e o carte **admirabilă**? (epitetul îi aparține). Aș vrea să explice dl. N.B. cum de este posibil ca un individ care, în puterea vîrstei, n-a scris decît cîteva articole semidocte, considerate de cei ce l-au cunoscut „îmbecil" și „obraznic", care s-a ocupat cu specula în timpul războiului și e detestat azi de propria-i fostă familie, a dat, la bătrînețe, o carte epocală de filozofie? Cum de i-a venit, adică, așa, din senin, talentul, geniul chiar, de-ar fi să ne luăm după M.L. și V.I.? A coborît duhul geniului asupra lui precum duhul sfînt asupra apostolilor lui Cristos? I l-a expediat „arhanghelul din cer", patronul căpitanului? Nu se înțelege, apoi, cum de editura „Seuil" a reușit să-i tipărească, la trei luni după descinderea sa la Paris, **Cetatea totală**? Nici pe Malraux nu cred că l-ar fi tipărit așa de repede. Ca să nu mai vorbim de faptul că această **cetate** este făcută din cărămizi, grinzi și cuie luate din depozitele comune ale propagandei războiului rece, de mare circulație de multă vreme. L-am ruga, deci, pe N.B. să nu ne facă să suferim, în continuare, de curiozitate și bănuieli.

N-am înțeles, apoi, ce miracol, ce „drum spre Damasc" a dus la frăția (era să zic de cruce) dintre un antisemit fanatic (care-și făcea un blazon din atare convingere) și dl. N. Bernard? Cum de s-a ajuns ca, în locul legii **talionului** să funcționeze legea **„coincidentia oppositorum"** a lui Nicolaus Cusanus? (îl invit pe N.B. pentru decriptarea acestor sintagme să se adreseze jurisconsultului său, dl. E.G. intelectual care a confundat pe Coșbuc cu Eminescu și care, din cîte ne dăm seama, va publica, în curînd, (tot la „Seuil"?) o monografie despre Adrian Păunescu, dar acolo era altceva). Înțeleg să-l îmbrățișeze pe C.D. „camaradul" V.I. iar consoarta să-l urmeze ca o oaie cuminte ce se află, dar excelența sa N.B.? să-l fi convins, cu pistolul, cetățeanul C.D.? Nu înțeleg.

Și acum fiindcă dl. N.B. se referă la o notă a mea din **România literară**, 20 noiembrie, motiv pentru care, din motive de protocol, îi și răspund, vreau să spun următoarele:

După N.B. mi s-ar fi **atribuit** rolul de a interveni în chestiunea C.D.-M.L.-V.I. Trecem peste exprimare, cam confuză, dar în fine, căci intuim mentalitatea ancilară a lui N.B. obișnuit să primească roluri (deci să i se **atribuie**) iar D-sa să **atribuie** altora roluri (inclusiv consoartei I.M., căreia-i rezervă, adesea, privilegiul de a-i „lecturà" textele **D-sale**). Căci atît N.B. cît și subalternii, d-asta mănîncă pîine, din acceptarea de roluri. Altfel mor de foame, ca niște cîini vagabonzi. Îl informez pe atimabilul interlocutor că, în ce mă privește, nu mă pindește un atare pericol și-mi îngădui să am inițiative „neatribuite" și neretribuite chiar. În treacăt fie spus mă gîndesc că dacă **Săptămîna** nu publica **pasajul din articolul...** (formularea e a lui N.B.), la un loc cîteva rînduri de revistă, din care postul domnului N.B. se hrănește de cîteva luni (ca Cristos care a hrănit 5000 de suflete din 5 pîini și 2 pești) întorcîndu-le și storcîndu-le pe toate fețele, N.B. **and his gang** rămîneau pe drumuri (de nu găseau altul, spre alt Damasc).

Mă întreabă N.B. cu tonul inchizițional, de **boss** necontestat (deși îmi îngădui să-i atrag atenția că mă confundă) de ce „protestez" acum și n-am protestat cînd au publicat poezii și proză Nichifor Crainic și Radu Gyr? Chestiune ce este de competența specialiștilor între care nu se numără, pînă acum, speakerul N.B. Simplu fapt că N.B. asimilează **Cetatea totală** a unui pistolar fascist (Crainic și Gyr nu trăseseră cu pistolul în nimeni) și delațiunile mizerului cuplu M.L.—V.I. cu poezia mă dispensează de comentarii prelungite, dîndu-mi măsura exactă a nivelului atins de N.B. în domeniul esteticii. Brava dom'le! Dă-i înainte! Ești un intelectual delicios!

Pus pe glume și anecdote (termină emisiunea printr-o anecdotă cu un țigan, ceea ce nu cred că probează antițigănismul d-sale) N.B., specialist și în paremiologie românească, apreciază că „Dl. Marcea dă în gropi", folosind cum se vede, un limbaj elevat. Procedeul m-a interesat pentru că într-o trecută emisiune, Lordul Bernard, cum am auzit că-i place a i se spune, detesta, cu sfîntă indignare, nivelul expresiei unui interlocutor, declarînd țîfnos că, dintr-un înalt principiu de civilitate D-sa va pune capăt discuției din cauza „nivelului limbajului". Ceea ce mi se pare cel puțin nostim, căci ciracii d-sale recurg la un limbaj de borfași la adresa marilor personalități românești, a spiritelor noastre tutelare: Arghezi, Sadoveanu, Călinescu ș.a. păstrîndu-și distincția de filologi pentru C. D. Zăpadă. Ceea ce e nemaipomenit; dar se cuvine să recunoaștem că, avînd atîtea „lacune", dl. N.B. este înzestrat cu un enorm, inimitabil tupeu (fiindcă ne aflăm la capitolul **„limbaj"** aș vrea să-i atrag, cordial, atenția că formula „rabinul României", recurent folosită de dv., e improprie. Există un „rabin șef al cultului mozaic din România" ceea ce, să fie clar, dl. N.B. este cu totul altceva). În orice caz, apropo de limbajul domniei sale, **vreau** să-l asigur că-i voi primi cu mai mult umor. Mă gîndisem, chiar, ca pentru cîteva clipe de veselie să-i propun o partidă cedindu-i, de la bun început, regina. Deabia am prins gustul. Îl rog însă, dacă se poate și pe cît se poate, să fie mai viol, cum să zic, mai în formă, să nu mai debiteze aceleași gogoși a căror paternitate (protocronică) o dețin Izmail și Turnavitu, vechii mei amici. Să mai pună și d-sa mîna pe cîte o carte, în afara celei a confratelui și comilitonului Zăpadă.

Mi-ar părea rău ca dl. N.B., care are, de, și el, o poziție socială acolo la München să lase o asemenea nefavorabilă impresie. Înțeleg M.L. și V.I., pradă prea ușoară, obosiți, săraci, de „minciunile convenționale", vorba lui Max Nordau. Dl. N.B. chiar după voce, pare mai robust, mai rezistent la tăvăleală. Deocamdată, din păcate, pentru excelența sa, buldo(g)zer(o)ul ni s-a părut un fel de „tigre en papier". Poate se va reface în vacanța de Crăciun, la vreo bătăile cu... Zăpadă.

POMPILIU MARCEA ■

O aventură nocturnă și sfîrșitul ei

Maistru electromecanic la Exploatarea minieră Călimani, județul Suceava, V.M. era apreciat pentru buna sa pregătire profesională. „La 30 de ani cîți îi are, Vasile ar putea fi mai serios", spuneau unii colegi despre el. „Ce folos că știe multe în meseria lui, dacă nu le aplică în practică", spuneau alții. Și așta era adevărul. În ultimii doi ani V.M. a fost sancționat pe linie profesională de... 5 ori.

După două eșecuri consecutive, la 20 decembrie 1979 și la 26 februarie 1980, pe data de 14 martie 1980 maistrul a intrat în posesia mult doritului permis de conducere. Din martie și pînă la 12 noiembrie 1980, cînd a devenit și posesorul unui autoturism Dacia 1300, V.M. a condus, sporadic, mașini împrumutate de la diferiți prieteni. Cu autoturismul său, pînă la producerea accidentului, V.M. a rulat circa 3 000 de kilometri.

Ziua de 24 noiembrie a.c. Vasile și-a dedicat-o reviziei mașinii. A plecat pe la ora 7,00 din Vatra Dornei spre Cîmpulung, împreună cu mama sa, de unde, după ce și-a pus autoturismul la punct, s-a întors pe la 11,00. A parcat autovehiculul în curtea casei și a pornit-o prin oraș.

„Cea mai mare prostie — spunea Vasile —, e să bei de unul singur. Vinul trebuie „discutat" cu prietenii, altfel n-are nici un farmec". Și așa, din vorbă în vorbă, a trecut timpul și cînd V.M. a ajuns acasă, era deja ora 19,00.

„Tată, mă duc în oraș să dau un telefon lui soră-mea, la Predeal", i-a strigat din poartă Vasile lui taică-său, urcîndu-se în „Dacia 1 300". „Vezi, numai întoarce-te repede, că mai avem o mulțime de treburi de făcut împreună".

Vasile s-a îndreptat însă glonț spre motelul „Runc" unde își dăduse întîlnire cu N.M., profesor de educație fizică, și cu încă un amic, I.T. Cele două „fiole" de trei sferturi s-au golit cît ai zice pește, tocmai cînd lui Vasile îi venise pofta de un vin mai bun decît cel sorbit pînă atunci.

I.T. se grăbea și încercările maistrului de a-l reține pentru o nouă degustare au fost zadarnice.

„Hai atunci să mergem cu toții spre centru", a hotărît șoferul. Aici I.T. a coborît din mașină și maistrul, împreună cu profesorul, s-a întors la motel. „Așteaptă-mă la masă, eu am să plasez autoturismul să nu fie chiar așa la vedere. Mai știi, la plecare, le vine ideea să mă pună să suflu în fiolă".

Între timp, la masa lui V.M. s-au mai adunat cîțiva amici. „Stați liniștiți, eu plătesc", i-a asigurat Vasile pe noii veniți.

La închiderea localului, ospătarul a mai numărat 4 sticle golite.

Pe la 12 noaptea, Dacia 1300 s-a pus în mișcare. În mașină, în afara maistrului care conducea și a profesorului, s-au mai urcat 4 persoane care fuseseră la restaurant și care mergeau spre centrul orașului.

Vasile apăsa cu nădejde pe accelerație. Datorită vitezei prea mari și a alcoolului care începea să-și facă cu putere efectul, el pierde pentru cîteva secunde controlul mașinii, care se urcă pe trotuar. Ca prin minune reușește însă în final să oprească mașina. Șoferul, la fel de speriat ca și pasagerii, coboară, examinează mașina și apoi, încercînd să pară calm, se adresează ocupanților. „Nu cumva v-ați speriat?" I-a condus apoi pe pasageri la domiciliul lor, după care, împreună cu profesorul, au nimerit la un alt local. Șoferul a aplicat aceeași tactică, parcînd mașina într-un loc dosnic, după care au sorbit la repezeală cîte o „halbă" de vin. Ar mai fi băut, însă ospătarul l-a avertizat că localul se închide.

La plecare, V.M. se clătina de-a binelea. „Măi Vasile, hai să lăsăm autoturismul la parcare. Sîntem la doi pași de casă. Ai amestecat atîtea băuturi azi!"

„Nu numai că nu las mașina aici, dar vreau să merg pînă la Suceava să văd cum e drumul. Știi doar că peste două zile plec la Vaslui!"

Ulterior, N.M. a declarat că a plecat împreună cu maistrul, spre Suceava, pentru a-l tempera, deoarece știa că mai ales după băutură îi place să gonească.

Într-o oră au ajuns la Cîmpulung. Era ora 2,30 noaptea. Șoferul, deși afumat bine, evita cu grijă străzile unde era posibilă întîlnirea cu lucrătorii de miliție. Cei doi fac o scurtă haltă și hotărăsc să se întoarcă la Vatra Dornei. „Vasile, uite, îmi pun centura, te rog să faci și tu la fel și să mă duci pînă la Dorna ca pe un domn!"

Șoferul nu-și pune centura, în schimb apasă cu putere pe accelerație. La o curbă ușoară spre dreapta, în comuna Pojorîta, V.M. nu mai poate stăpîni autovehiculul. Acesta intră în derapaj și apoi în șanț. Mașina se dezechilibrează, se rostogolește lateral de cîteva ori, după care se oprește pe roți cu partea din spate în șanțul sting al șoselei. În procesul răsturnării, șoferul este aruncat afară din mașină, suferind leziuni grave la cap. Moare la scurt timp după ce este adus la spitalul din Cîmpulung. Pe profesor, centura de siguranță l-a împiedicat să fie ejectat din mașină. Se alege cu cîteva zgîrieturi și o spaimă străsnică.

Despre concluzii nu mai e cazul să vorbim. Ele se impun de la sine. Se cuvine totuși o remarcă: în diferitele episoade critice ale zbuciumatei sale vieți, curmată la vîrsta de doar 30 de ani, mulți puteau interveni pentru a-l ajuta pe V.M. să trăiască, să trăiască cum trebuie.

Colonel VICTOR BEDA ■

Flacăra ediție specială

LA MULȚI ANI

Fotografie de : A. MIHAILOPOL

Plugușor cu sorcovă și urări

Bună vremea, la fereastră
Gospodari ca dumneavoastră,
Că-nnoindu-se văleatul
O pornirăm cu uratul,
Să vă zicem cu tot zorul
După datini, plugușorul ;
Și nu unul oarecare,
Ci cu brazda cea mai mare ;
Cînd vom da o dată roată
Să cuprindă Țara toată,
Citu-i România,
Carpații cu glia,
Satele, orașele,
Schimbîndu-și făgașele,
Și oamenii mai cu seamă,
Cîți pe-aici români se cheamă
Ce s-au înfrățit prin ani
Cu maghiari și cu germani
Și cu încă alte neamuri,
Trunchi cu-același rod în ramuri,
O patrie și-un popor,
Ca un brav conducător,
NICOLAE CEAUȘESCU
Ce cu toți, uniți, cinstescu-l !
Viața-n sănătate-l țină,
Și-n puterea lui deplină,
Tot nepregetînd cu anii,
Nici la greu nici la strădanii,
Ca și-n anul care-acum
Își încheie-un falnic drum,
Pe de laturile sale,
Se înalță mari portale,
Către fabrici și uzine
Ce produc mereu mai bine ;
Spre grădini și spre ogoare,
Tot mereu mai roditoare ;
Spre mulțimea de palate,
Trainic și frumos durate,
Ca tot omul ce muncește
Să trăiască omenește,
Sărbătorile de iarnă,
Drum și mai măreț s-așternă,
De argint și de mărgean,
Că sosește noul an,
Au ce-n ceasul de răscruce
Spre-un alt cincinal ne duce,
Anu-n care își deschid
Inimile toate floarea
Să cinstească sărbătoarea
Gloriosului partid,
Și cît țara se întinde
Tot răsună de colinde
Ce le-au înnoit cu anii
Muncitorii și țăranii,
Toți cîți sîntem fii muncii,
De la cei mai fragezi, pruncii.

★

Anul Nou,
Cu fericire
Vă dorim
Și cu-nflorire
Ca merii,
Ca perii,
În mijlocul verii!

Anul Nou
Cu sănătate,
Că-i mai bună
Decît toate ;
Vă fie
Tărie
Traiu-n omenie !

Anul Nou
Cu-mbelșugare
Și cu spor
La fiecare ;
Norocu-n
Tot locul
Să-și aibă sorocul !

Anul Nou
Cu voie bună
După datina
Străbună
La casă,
La masă,
Ca-ntr-o zi aleasă !

NICULAE STOIAN

Două povestiri de

ION BĂIEȘU

Taxi-circuit

Deși căsătoriți de-abia de doi ani, deși tineri, deși frumuseți, simpatici, veseli, optimiști, cumpătați, serioși, amabili și politicoși, Viorica și Nelu ajunseseră în pragul despărțirii. E adevărat că nu se luaseră din dragoste, nici vorbă de așa ceva, căsătoria o aranjaseră părinții și alte rude. băiatul își cam făcuse de cap, fata avusese ea o dificultate sentimentală, o logodnă care se desfăcuse intempestiv, dar părinții lui Nelu, ambii gestionari, și părinții Vioricăi, ambii gestionari, erau în relații excelente și totul s-a legat de la un loc de casă pe care ambele familii puseseră ochii să-l cumpere pentru a întocmi pe ei o casă, casă pe care cum s-o faci cind licitul e cu ochii pe tine cît cepele ? Și atunci ce și-au zis ei, intilnindu-se în cadrul unei cumetrii ? Însurăm copiii și facem pe numele lor casa, trecem pe numele lor o mașină, le dăm o parte din ghiuluri și covoare, adică le facem o situație și pe urmă n-au decît să fie fericiți, treaba lor. Ceea ce s-a și intîmplat. nunta avînd loc la un local de lux, cu două sute de invitați, cu orchestră de renume și cu participarea unui cîntăreț folcloric celebru care, deși a cerut un preț stupefiant, le-a cîntat „Magdalena" în cinci variante, pe săturate. El, Nelu, nu îmbrățișase meseria tatălui său, bătrînul a fost împotrivă ca fiul lui să aibă o meserie care să nu se bucure de stimă, dar cum nici cu cartea nu se omora, a devenit fotograf, meserie care îi invăța cu haimanalicul și cu viața pasageră, dar care aducea venituri frumușele : nunți, botezuri, înmormîntări și alte ocazii. Altfel, frumușel băiatul, isteț, hazos, cu succes la fete, simpatizat de toată localitatea. Viorica era contabilă în domeniul alimentației publice, brunetică, cu ochi verzi, iubea viața și dansul modern, era îmbrăcată numai cu lucruri străine, iar aurul atîrna pe ea ca ciorchinii pe vițade-vie. Cei doi întemeiaseră un cămin cu adevărat fericit, se iubeau și se stimau reciproc, aveau o casă îmbelșugată, voiajaseră chiar și în străinătate, de unde veniseră cu trei magnetofoane și trei mașini de cusut electrice. Cînd, deodată, brusc, tată-i în pragul despărțirii. Viorica, fiind plecată la un instructaj la județ pentru trei zile, se întorsese acasă întempestiv peste numai două zile și-i găsise pe Nelu schimbat sufleteste. „Nelule, a urlat ea, ca o fiară, cu tine se întîmplă ceva ?" După care, i s-a făcut rău pe loc, noroc că el, cu un calm de neimaginat, l-a făcut o frecție cu oțet pe la tîmple și i-a aplicat două palme peste față. „Nelule, ce-i cu tine ?" a întrebat ea a doua oară, după care a plecat imediat la părinți și i-a anunțat că se desparte de soțul ei." Nelu, Părinții au crezut că e o toană, un moft, o criză obișnuită între doi tineri ambițioși și geloși, ceva care nu trebuie luat în considerație, dar zilele treceau și Viorica o ținea tot timpul într-un plins și într-o vorbă : „Eu cu Nelu nu mă mai impac nici moartă". Văzînd acestea, părinții fetei s-au dus la părinții băiatului și au întrebat ce e de făcut, gluma se ingroașă, copiii lor sînt în pragul despărțirii, fata e distrusă, ce părere au dînșii de această situație ? S-a ajuns la concluzia că trebuie făcută o întîlnire în bază, adică cei doi tineri căsătoriți și respectivii lor părinți, pentru a se discuta situația pe toate fețele și a se lua o hotărire, fie albă, fie neagră. Reuniunea a avut loc într-o duminică la prînz. în casa tinerilor, masa fiind îmbelșugată cu de toate, dar nimeni nu se atingea de nimic, cine avea chef de fripturi sau de sprit? Oamenii veniseră pentru a afla ce se întîmplase, de fapt, pentru că cei bătrîni nu cunoșteau nici un detaliu concret în legătură cu povestea propriu-zisă, era nevoie de o mărturisire a vinovatului, adică a lui Nelu. „La zi, dom'le, ce-a fost ?" fu acesta întrebat la un moment dat. într-o atmosferă destul de încordată. Nelu își aprinse o țigară, trase fumul în piept și povesti, calm și liniștit, cum în ziua respectivă se dusese la o nuntă, într-o localitate oarecare, unde avea o comandă alb-negru și color. A executat comanda, a încasat avansul și s-a întors acasă. Asta e tot.

— Cum „asta e tot" ? urlă Viorica, de au dirdîit geamurile. Spune și restul, că dacă nu, îl spun eu.

— Spune-l, zise Nelu, cu un calm aproape diabolic.

— Îl spun. Mă duc eu în laboratorul lui Nelu, unde își developează el filmele, ca să-mi caut o pozilie de-a mea, întrucît trebuia să-mi schimb buletinul care tocmai se apropia de expirare. Iau un film la întîmplare, mă uit pe el și ce văd ? Pe Nelu, fotografiat cu o brunetă, el cu mîna lui peste umărul ei, ea cu mîna ei peste mijlocul lui și lipiți timpla la tîmplă.

Consternare profundă în rîndul părinților ei și ai lui, în timp ce Viorica plîngea literalmente în hohote.

— Nelule, ai putut tu să faci una ca asta ? a zis, cu glasul răgușit de durere, una dintre mame (nu se știe exact care).

Nelu s-a scobit între dinți și a răspuns foarte calm :

— Era nașa. A dorit o amintire cu mine.

— Nu era nașa ! urlă Viorica. În cîteu arată ce optăspe ani. Nu există nașă la această virstă !

S-a adus filmul din laborator și a fost studiat cu atenție, după care Nelu a recunoscut : nu era nașa, ci fiica ei.

S-a hotărît să se meargă în corpore la nașa acasă, folosindu-se două taxiuri. Nașa a mărturisit că nu are nici un fel de fiică și că persoana din cîteu este o rudă îndepărtată care locuiește la Simleu Silvaniei. Părinții tinerei familii, gestionari cu multă vechime, au zis : „La noi banii nu contează, la noi contează fericirea copiilor, mergem la Simleu Silvaniei". Și au plecat. Cu taxiurile. firește.

Respectiva din cîteu nu mai era. însă. în localitatea respectivă, își luase transferul la Mehadia. Cele sase persoane au plecat spre Mehadia. Situația trebuia lămurită pînă la capăt : de ce se fotografiase Nelu cu persoana respectivă, ce intenții avea și pînă unde au mers lucrurile ?

Dar, vai, luna își luase transferul și de la Mehadia. Plecase la Plenița. De la Plenița plecase la Roșiori de Vede.

Nu mai era nici la Roșiori de Vede. Taximetrele înregistrau cu răbdare.

— O găsim noi pînă la urmă, a strigat Viorica. Indirjită, și autovehiculele au plecat mai departe.

Călătoria continuă.

Un fragment din viața lui Puiu

Puiu a mers la școală la virsta de opt ani și jumătate, era gogoașmiten galiganul printre colegii copii, îi se uita în creștet de înalt ce era, dar părinții au preferat să-l țină acasă doi ani în plus, cu certificate medicale, să se joace și să nu știe de griji, „că pe urmă, zicea bunică-sa, o să tot învețe, de-o să-i tasă părul prin căciulă". Dacă mai punem la socoteală că un an de elementară l-a pierdut din cauza unei tuse măgărești și că altul la liceu l-a amînat pentru că și-a fracturat un deget la patinaj, reiese foarte clar de ce Puiu a terminat liceul la 23 de ani împliniți. Deși avea o statură de halterofil categoria semigrea, părinții și bunicii trăiau cu spaima că unicul lor copil e firav și, deci, expus tuturor pericolelor, microbilor și virusilor, îi frecau mîinile și nasul cu spirt de trei ori pe zi, cineva îl ducea ghiozdanul pînă la școală în perioada ciclului unu și doi, iar cînd era niței frig sau adia un vinticel Puiu era dus și adus de la școală cu taxiul. La ce facultate să dea examen ? Familia s-a sfătuit șapte zile și șapte nopți, bînd sute de cafele, întorcînd lucrurile pe toate fețele. În cele din urmă, au ajuns la concluzia că Puiu trebuie să se facă artist (nu contează ce fel de artist, există deja șapte arte, să aleagă una, care l-o place lui) pe considerentul că artiștii au un program mai lejer și nu se scoală decît cînd se crapă de două șpe ziua. A dat, deci, Puiu examen la actorie, unde a căzut cu brio, pe motiv că l-a confundat pe Hamlet cu un alt personaj, în loc să-i zică Ofeliei „du-te la mînăstire", l-a cerut batista și și-a șters nasul cu ea în fața comisiei. La pictură a avut aceeași soartă, iar la conservator nu l-au primit la inscriere pe motiv că nu există încă o secție de chitară-bas, singurul instrument la care mai zdrăngănea și el cît de cît. În disperare de cauză, familia l-a dat brinci la zootehnie, trebuia să facă o facultate. nu putea rămîne doar cu studii medii la virsta lui. Puiu a acceptat, cu condiția să-l transfere intre timp la filologie. dar cum nu s-a putut, a ajuns, tiriș-grăpiș, inginer zootehnist. Tragedia de-abia de-acum incolo incepe: a trebuit să plece la țară. Timp de o săptămînă Puiu, bărbat la 28 de ani, înalt cît o ușă, a plins și s-a dat cu capul de pereți, împreună cu părinții și bunicii. În fine, în ziua sorocită l-au dus cu toții la țară, în comuna Țințăreni, unde fusese repartizat. Cu acest prilej, bunica a descoperit că respectiva comună nu se cheamă de florile mărului așa cum se chema, aici existau, într-adevăr, țințari, drept pentru care i-au făcut un scandal monstru primarului și au stropit cu spray special, de import, toate ulițele și gardurile localității. Au închiriat două camere la un țăran, i-au lăsat lui Puiu o ladă de bere străină, trei magnetofoane, trei chitare și trei calupuri de Kent și s-au întors la București cu sufletele rănite de ingrijorare și mihnire. N-au trecut decît două zile și Puiu le-a expediat o telegramă prin care le cerea niște pastile de dormit, întrucît astul respectiv e plin de cocoși care cîntă toată noaptea de te asurzesc. Mama lui Puiu a plecat imediat la Țințăreni hotărîtă să taie răul din rădăcină. Ea a mers din casă în casă, încercînd să cumpere toți cocoșii din sat, ca să-i facă piftie. acțiune care nu i-a reușit decît parțial, drept pentru care a aranjat cu țăranul-gazdă să capitoneze ușile și ferestrele. După alte cîteva zile, altă telegramă fulger de la Puiu : „veniți urgent, grav rănit de un animal feroce". Părinții au crezut că l-a mușcat vreun tigru bengalez sau vreun cîine turbat și-au fugit imediat acolo, însoțiți de o salvare și de un chirurg. De fapt, Puiu se lovise, absolut din întîmplare și din neatenția lui, de cornul unei vaci și făcuse o vînătaie la mîna stîngă. Părinții au avut o convorbire vehementă cu conducerea C.A.P.-ului, cerînd să se ia măsuri de protejarea vieții copilului lor, în sensul de a se tăia coarnele turor vacilor și să li se înfășoare piciorarele cu pluș, spre a nu fi periculoase în caz că dau cu copita. În caz că nu, ei își vor lua copilul la București, deoarece nu l-au crescut cu atît chin și grijă, ca să fie schilodit la Țințăreni de către țînțari, cocoși, vaci și alte fiare. Întrucît conducerea C.A.P.-ului nu a acceptat condițiile impuse, familia l-a luat pe Puiu cu ea acasă, expeditiind, totodată, un memoriu la minister prin care se protesta vehement împotriva condițiilor barbare de viață și muncă ce li se oferă tinerilor intelectuali la sate.

În prezent, mama lui Puiu duce tratative intense cu Direcția parcurilor și pârculețelor din sectorul nouă al Capitalei în vederea înființării unei ferme de vaci, de oi sau chiar de capre, eventual în „Parcul copilului".

În cazul în care acțiunea ei va reuși, vă voi informa la timp.

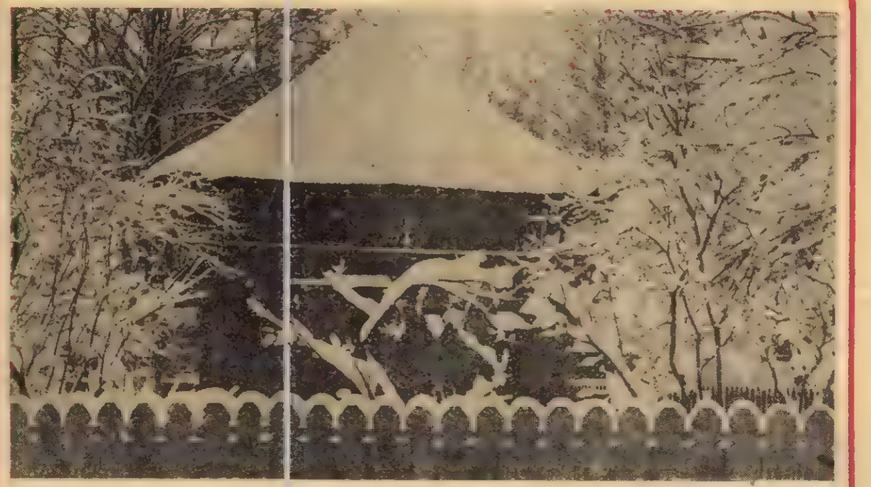

Fotografie de EM. TINJALA

Dintr-ale cerului livezi

Închide ochii și-al să vezi
cum peste lume cad zăpezi
cum peste lume cad ninsori
de prag de zi la cîntători

și totu-l alb nemărginit
lumini albastre de argint
un sunet pur suav suit
deasupra noastră străluciud

Închide ochii și-al să fii
învăluită-n ape vii
aripi de foc și liniști mari
din care-asupră-mi să răsari

în prag de zi la cîntători
cînd peste lume cad ninsori
cînd peste lume cad zăpezi
dintr-ale cerului livezi

VICTOR NIȚĂ

E ceva la mijloc

Nu, nu se poate... e ceva la mijloc, cineva mă sapă, mă forează, îmi vrea binele și cînd cineva îți vrea binele și tu nu vrei ca el să vrea să îți vrea cînd tu nu vrei, e clar ! În cazul meu deci nu e timpede ! Azi-noapte n-am pus geană pe geană, m-am tot frămîntat, am cugetat cu genunchii la gură, cu capul în palme, cu palmele pe genunchi și dimineața am ajuns la concluzia că s-a luminat.

E ceva alterat în județul Elsinor, ascultați de mine, că nu de ieri, de-alaltăieri stink în cîmpul vieții ! Păi, spuneți și dumneavoastră, dacă într-o zi, cum a fost ieri de exemplu, vă cheamă directorul și vă spune că aveți bilet de odihnă în iulie, da în iulie, la Mamaia, cu cazare asigurată și tot tacîmul, n-ați intra la idei, și încă la alea ce se gîndesc cu majuscule ? Ei, așa am pățit eu ! Dar de ce tocmai eu ? Am tras linie și am analizat ; de întîrziat nu am întîrziat, decît atunci cînd nu am sosit la timp ! Am economisit energie fiindcă am trecut la nes rece, neavînd apă caldă. Am scris la gazeta de perete două articole decupate din ziar. Am dat tare în ședințe, am tras foarte tare pe mine! Am adunat fier vechi și nou, am depus o disperată activitate obștească, am respectat femeia, contemporanul nostru, atît în societate, cît și în lume. Atunci ? Așa mi-a zis, și a zîmbit că i-am văzut molarul de minte : „du-te, ia-ți biletul pentru iulie !" Ce minte...

Adică îmi dă biletul, eu îl iau frumușel, se face iulie, mă duc la aerosoli și meduze, fiindcă așa vrea dumneatul ! Și-a găsit naivul, ca să nu folosesc un neologism din popor ! Le-am povestit și colegilor și ei au clătinat în cor din cap: „nu-i a bună, băiete, te are cu ceva la mînă, trecî la treabă !" Nevastă-mea săraca, atunci cînd i-am povestit, a început să bocească, mai ceva ca la priveghi, a trebuit să îi dau în scris, în două exemplare, unul e la ea în poștă, că am să refuz biletul și am să mă gîndesc la familie, că am familie grea, nevasta ca nimic, fără perucă, trage 80 de kilo bruto ! Așa mi-a spus, ești un egoist și un altruist sadea dacă te lași dus de nas.

Mami, am răcnit eu blînd. În copilărie n-am avut boli care să lase șechele vizibile, cum crezi că am să las biletul ?

Sigur că nu primesc ; eu sînt un funcționar muncitor onest și modest. mă voi duce la mare, în chio cinstit. cum am fost și pînă acum, în decembrie, că eram pe plajă numai eu și flăcăul acela cu pușca, neclintiți amîndoi, de frig. Să vedem ce-o să-mi facă ! Sînt tare curios să văd cum va reactiona cînd o să observe că planul lui antologic și diabolic a dat greș ! Auzi, acolo : „Te duci în iulie la mare !" Să mergă el !

Din istoricul fotbalului

În evul mediu fotbalul avea un caracter feudal, adică invechit, se juca rar și pe apucate. feudalii fiind plecați în diferite războaie care țineau 30 de ani, 100 de ani — lăsau castelul pe cînd le mijea mustața și se întorceau pe cînd le cădea părul, asta în cazul cel mai fericit, dacă între timp nu apucau s-o vadă pe mămica domnului în mărime naturală și simbiidu-le la poarta raiului.

Un campionat organizat nu putem să afirmăm că ar fi existat, mai ales că distanța dintre castele era mare, feudalii nu se aveau bine între ei, ce să mai vorbim de țărani. Pentru că feudalii se purtau cu ei în chip arbitrar, țăranii puneau mîna pe diverse unelte pasnice de lucru și îi bumbăceau bine, după ce în prealabil făceau și nocturnă din castelele respective — asta semăna cu intratul spectatorilor pe teren, dar de obicei nu se lua numai o bucată de tricou din echipamentul jucătorilor...

Un meci de fotbal dura destul de puțin și se juca foarte lent, știut fiind că o armură cîntărea pînă la 200 de kilograme, fără conținutul ei feudal — cine ridica piciorul mai sus de umăr asa rămînea plus că clocnirile între două asemenea fiare vechi se soldau mai întotdeauna cu transport pe brate. În momentul cînd începea ploaia, jocul se oprea de la sine, fiindcă jucătorii riscau să rugineaască.

Spectatorii mai simandicoși asistau în tăcere fiindcă nu știau să huiduiască pe latinește și era foarte greu de tradus arbore : Seniore, arde-l pe cașcavaler în turloale să-l seace la lingurică !"

Meciurile se jucau sistem turnir și returnir ; punctele se socoteau după numărul de zdrențe din fier adunate de pe teren, după joc ; astfel echipa Burgundiei a învins-o pe cea a Normandiei cu 8 coifuri la 4, 5 genunchiere la 2 genunchiere. cu genunchi cu tot și au fost la ezalitate în ceea ce priveste numărul de zale tricouri.

După aceea fotbalul a luat o dezvoltare nemaiintîlnită, așa că nu-i de mirare că nu-l întîlnești citeodată, nici în zilele noastre.

CORNEL UDREA

Roman de dragoste

Avea o față de plantă crescută la întuneric și își făcea impreosia că ultimul an și l-a petrecut într-o cameră dînd meditații. Era îmbrăcat îngrijit. Era singur și uitat de toți și numai un calorifer care se încălzea doar pe jumătate îi mîngîia bătrînețea. Toate ar fi mers cumva dacă de singurătatea în care trăia nu și-ar fi dat seama aproape cu disperare. Ar fi vrut să aibă pe cineva lîngă el. Ar fi putut chiar să ajute pe cineva, bineînțeles privindu-se de anumite lucruri. Se simțea în stare. Trecuse doar prin cîteva perioade grele. Perioada de după război îl călise și îl învățase cu greutățile. Luni întregi mîncase doar marmeladă din lădiță și halva. Mînca un coltuc de pîine, bea un pahar de apă și era mulțumit. Pe vremea aceea nu era atît de singur. La el stătea Elvira, se înțelegeau destul de bine, dar ea se hotărîse să se mute la fata ei care stătea tocmai la Satu Mare. Pentru că era singur și se plictisea, se gîndise să-și umple timpul într-un fel. Mult timp nu știuse cum, dar în cele din urmă se hotărîse să crească și să vîndă în tîrg rîme și viermuști pentru pescari. Nu se gîndea la bani, dar avea o ocupație precisă care îi umplea o parte din timpul care trecea atît de incet și de anost. Înainte încercase să citească, dar după ce într-o viață întreagă n-ai citit decît **Napoleon fugea repede** și **Păianjenul răzbunării** îți vine destul de greu. Unul din lucrurile care îl țineau încă în putere era că îi plăcea să fie curat și demn, dar asta îl intrase de mult în singe, așa că îl preocupa foarte puțin. Se părea că nimic nu mai e de făcut, că zilele care-i mai rămîneau de trăit se vor scurge la fel. Știa că se obișnuise cu toate lucrurile care se abătuseră asupra lui așa că pînă la urmă se va obișnui și cu singurătatea.

Dar, într-o duminică pe la prînz, cînd plecase spre casă ducînd într-un coșuleț rămele care-i mai rămăseseră, l-a oprit o doamnă ceva mai tînără decît el, dar tot atît de curat îmbrăcată și de demnă și l-a întrebat ceva. La început nu înțelesese prea bine despre ce e vorba pentru că era puțin surd și, poate, pentru că doamna nu avea o dicție dintre cele mai bune. S-a scuzat și a rugat-o să repete. Ea zîmbi și uitîndu-se la el cu ochii puțin lăcrămoși, îl întrebă :

—N-ați văzut pe aici un pisoi ? E mare, roșcat, șchioapătă puțin de un picior și se uită șaștu. Miaună gros și răgușit.

— L-ați pierdut prin această zonă a orașului ?

— Nu l-am pierdut. L-am adus aici cu intenția de a-l părăsi. Făcea pipi în casă, era foarte hoț și am vrut să scap de el. Acum îmi pare foarte rău. Sînt foarte singură. De cîteva zile îl caut, dar nu apare deloc.

Dragomir, așa îl chema pe pensionarul nostru, își aduse aminte că citise de mult într-un almanah că pisicile duse de acasă se descurcă foarte greu și de obicei le calcă ceva. Nu îi spuse acest lucru și deodată simți nevoia să se așeze pe o bancă și să stea de vorbă cu doamna care îi povestea ce rău îi pare că părăsise acum; în plină iarnă, pe acest cotoi bătrîn deși, se pare, nu tocmai lipsit de aparare, dacă ne gîndim la leprăvile pentru care fusese alungat. Pentru a nu întrerupe discuția și pentru a nu se despărți de Maria, Dragomir îi spuse că are impresia că în urmă cu cîteva minute văzuse un cotoi asemănător. Odată strecurată speranța în sufletul ei, totul a fost destul de ușor. Începuseră să se plimbe pe străzile care dădeau în piață, ultindu-se după pisoi.

Și Maria era singură, dar nu atît de singură ca Dragomir. Avea o nepoată studentă, care venea din cînd în cînd s-o vadă. Venea destul de rar pentru că era foarte ocupată. Nepoata ei era un element eminent. În ziua de azi, tineretul învață foarte mult. În tinerețe, Maria fusese soprană la Operă, dar arsese arhiva și nu mai putea dovedi acest lucru, așa că avea o pensie destul de mică. Ar fi putut dovedi cu martori acest lucru dar nu se ocupase de această problemă. Totuși, era foarte singură. Soțul ei murise acum cincisprezece ani, iar singurul ei băiat murise în război. S-au plimbat aproape o oră și în cele din urmă, cînd amîndoi înghețaseră, Dragomir a invitat-o pe Maria la bodega „Zori de zi" să bea o bere și să mănînce cîtiva mici. Înăuntru era cald și bine, își povesteau fel de fel de lucruri și abia după ce se despărțiră își dădură seama că mai aveau multe să-și spună. Își dăduseră adresele și își promiseseră că dacă nu le va fi greu se vor vizita.

În seara aceea Dragomir nu se mai simți atît de singur. Înainte de a adormi, se gîndi mult timp la Maria. Fi trecea prin minte toată viața, toate întîmplările mai deosebite și și-o imagina mereu alături. Cînd se gîndi la băiatul ei care murise pe front, simți o mare tristețe.

După cîteva zile a venit iarna grea. S-a făcut frig și a nins peste măsură de mult. Dragomir a încercat să ajungă la Maria, dar n-a reușit. Viscolul îl orbea și îl împiedica să înainteze. S-a întors acasă. S-a îmbolnăvit și doctorul, chemat de o vecină, i-a spus după două zile de ingrijiri atente că a fost la un pas de pneumonie și că trebuie să stea liniștit în pat. Stătea în casă, se uita pe fereastră, incluzînd pe vremea aceea nu era atît de singur. La el stătea Elvira, se înțelegeau destul de bine, dar ea se hotărîse să se mute la fata ei care stătea tocmai la Satu Mare. Pentru că era singur și se plictisea, se gîndise să-și umple timpul într-un fel. Mult timp nu știuse cum, dar în cele din urmă se hotărîse să crească și să vîndă în tîrg rîme și viermuști pentru pescari. Nu se gîndea la bani, dar avea o ocupație precisă care îi umplea o parte din timpul care trecea atît de incet și de anost. Înainte încercase să citească, dar după ce într-o viață întreagă n-ai citit decît **Napoleon fugea repede** și **Păianjenul răzbunării** îți vine destul de greu. Unul din lucrurile care îl țineau încă în putere era că îi plăcea să fie curat și demn, dar asta îl intrase de mult în singe, așa că îl preocupa foarte puțin. Se părea că nimic nu mai e de făcut, că zilele care-i mai rămîneau de trăit se vor scurge la fel. Știa că se obișnuise cu toate lucrurile care se abătuseră asupra lui așa că pînă la urmă se va obișnui și cu singurătatea.

Dar, într-o duminică pe la prînz, cînd plecase spre casă ducînd într-un coșuleț rămele care-i mai rămăseseră, l-a oprit o doamnă ceva mai tînără decît el, dar tot atît de curat îmbrăcată și de demnă și l-a întrebat ceva. La început nu înțelesese prea bine despre ce e vorba pentru că era puțin surd și, poate, pentru că doamna nu avea o dicție dintre cele mai bune. S-a scuzat și a rugat-o să repete. Ea zîmbi și uitîndu-se la el cu ochii puțin lăcrămoși, îl întrebă :

—N-ați văzut pe aici un pisoi ? E mare, roșcat, șchioapătă puțin de un picior și se uită șaștu. Miaună gros și răgușit.

— L-ați pierdut prin această zonă a orașului ?

— Nu l-am pierdut. L-am adus aici cu intenția de a-l părăsi. Făcea pipi în casă, era foarte hoț și am vrut să scap de el. Acum îmi pare foarte rău. Sînt foarte singură. De cîteva zile îl caut, dar nu apare deloc.

Dragomir, așa îl chema pe pensionarul nostru, își aduse aminte că citise de mult într-un almanah că pisicile duse de acasă se descurcă foarte greu și de obicei le calcă ceva. Nu îi spuse acest lucru și deodată simți nevoia să se așeze pe o bancă și să stea de vorbă cu doamna care îi povestea ce rău îi pare că părăsise acum; în plină iarnă, pe acest cotoi bătrîn deși, se pare, nu tocmai lipsit de aparare, dacă ne gîndim la leprăvile pentru care fusese alungat. Pentru a nu întrerupe discuția și pentru a nu se despărți de Maria, Dragomir îi spuse că are impresia că în urmă cu cîteva minute văzuse un cotoi asemănător. Odată strecurată speranța în sufletul ei, totul a fost destul de ușor. Începuseră să se plimbe pe străzile care dădeau în piață, ultindu-se după pisoi.

Și Maria era singură, dar nu atît de singură ca Dragomir. Avea o nepoată studentă, care venea din cînd în cînd s-o vadă. Venea destul de rar pentru că era foarte ocupată. Nepoata ei era un element eminent. În ziua de azi, tineretul învață foarte mult. În tinerețe, Maria fusese soprană la Operă, dar arsese arhiva și nu mai putea dovedi acest lucru, așa că avea o pensie destul de mică. Ar fi putut dovedi cu martori acest lucru dar nu se ocupase de această problemă. Totuși, era foarte singură. Soțul ei murise acum cincisprezece ani, iar singurul ei băiat murise în război. S-au plimbat aproape o oră și în cele din urmă, cînd amîndoi înghețaseră, Dragomir a invitat-o pe Maria la bodega „Zori de zi" să bea o bere și să mănînce cîtiva mici. Înăuntru era cald și bine, își

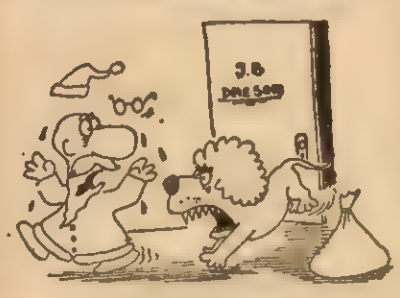

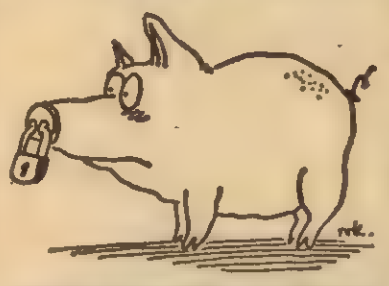

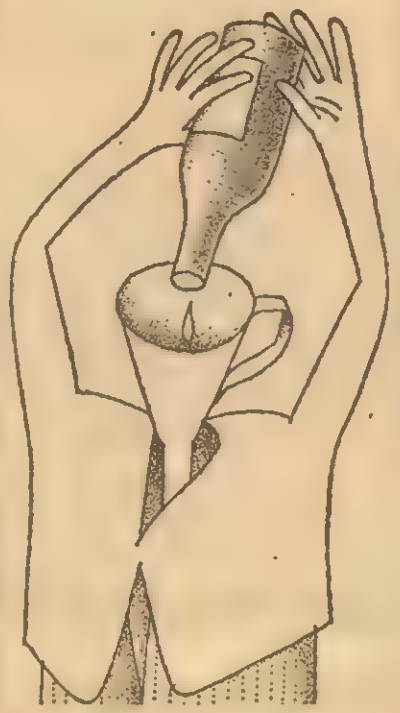

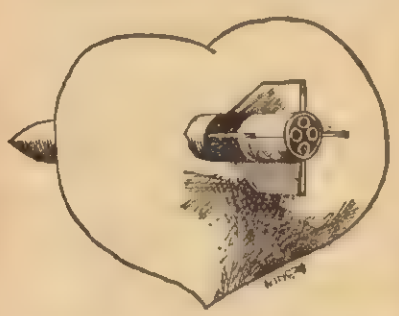

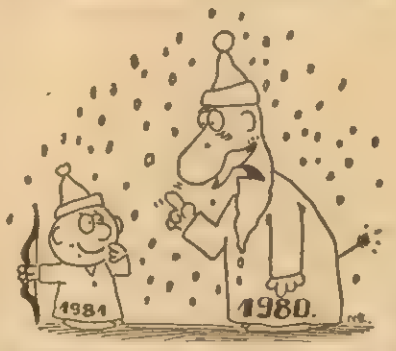

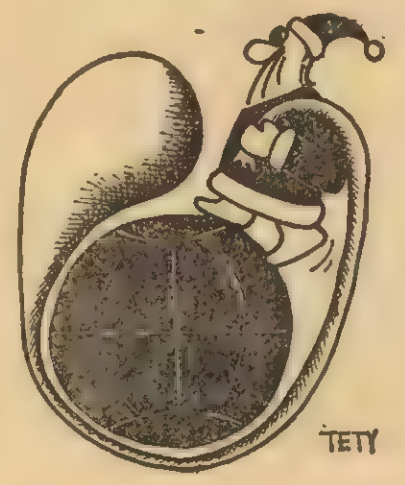

DUMITRU DINULESCU 6

Vaca și violonistul

A fost odată o vacă.
Și tare-i mai plăcea să-l asculte pe violonist.
Dar violonistul n-o asculta pe vacă.
Oare e dreptate pe lumea asta?

Atmosferă elegantă

Într-un restaurant de lux un regizor stă la o masă. Privește perechile care dansează. Vine chelnerul. Regizorul plătește, se ridică și pleacă. Cu obișnuita lui geantă. Se pierde în noapte.

Dimineață, în holul casei de cultură. Stă de vorbă cu o fată care se numește Geta. El are un aer drăgălaș, galant și nervos. Moment de acalmie. Geta îi întinde mîna, el i-o strînge și Geta se duce. Portarul stă în mijlocul holului și fumează. Holul e pustiu. E ora două.

Intră și Jeni. Îl zărește, surîde. El se ridică. Se apropie și îi sărută mîna. Ea spune că a întîrziat. Fornesc. Se duc să bea o cafea.

Nea Vasile și porumbelul

Un porumbel mînca odată din strachina pusă de nea Vasile.

Însă nea Vasile nu iubea porumbeii. O făcea mai mult de ochii lumii.

Totuși porumbelul mînca de la nea Vasile.

Pînă-ntr-o zi cînd o pisică l-a prins pe porumbel și l-a mîncat.

Și-a rămas nea Vasile fără porumbel.

Ce era să facă nea Vasile? Să mănînce pisica, pentru ca să-i răzbune pe porumbel? Nu!

De unde și morala: Mai bine o pisică la casa omului, decît un porumbel, fiindcă pe porumbel tot îl mănîncă pisica.

Măgarul și pitulicea

A fost odată un măgar. Care era prieten cu un cîine.

— Ham! Ham! îi zise cîinele cînd se-ntîlni cu măgarul.

— Iha! Iha! răspunse măgarul.

Tocmai atunci trecea pe-acolo o pitulice.

Dar oare cum face pitulicea?

— Pitulici! Pitulici! probabil.

Dar măgarul și cîinele nu-i răspunseră.

De unde se vede că dacă nu ești o persoană cu voce cunoscută nu te ia nimeni în seamă.

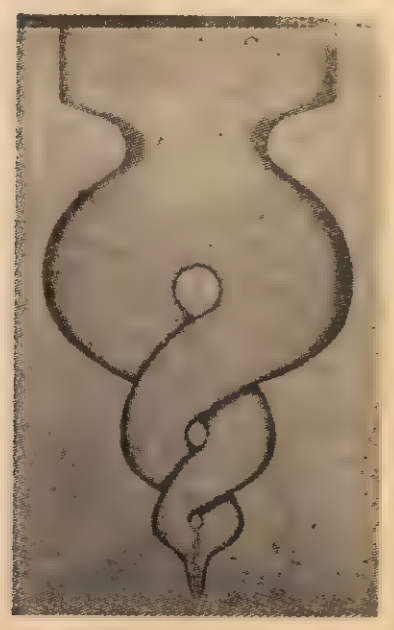

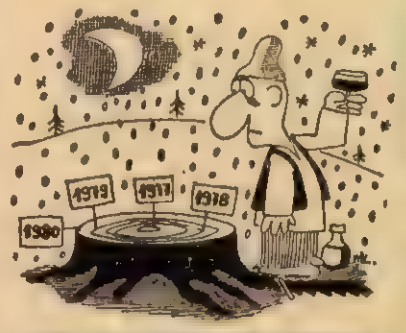

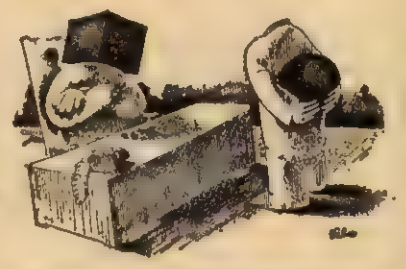

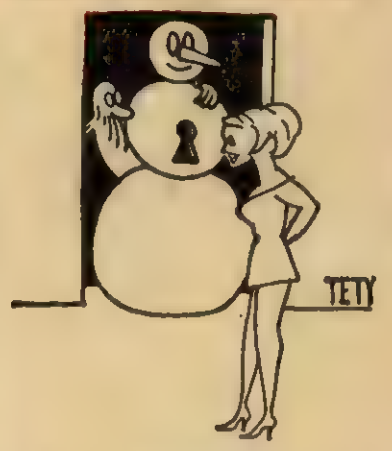

În acest număr caricaturi de : MIHAI PÎNZARU—PIM, OCTAVIAN ANDRONIC—ANDO, CONSTANTIN CIOSU, DENEȘ MOLNÁR, MATEI MIHAI, ȘTEFAN BOBOȘ—TETY, CRISTIAN MIHAILESCU, NICOLAE MIRODONE, TIMOTEI NĂDĂSANU, HORIA CRIȘAN, NEBOIȘA ROSICI—NERO, LATZLO VINCZE, SORIN POSTOLACHE.

În paginile 1, 5, 6 — colindători din comuna Fundu Moldovei — județul Succava.

Față de handbal

Din spatele porții echipei îmbrăcate-n galben se apropie mingea dirijată de fetele îmbrăcate-n roșu.

Sînt în spatele porții, mingea trece peste poartă, mă las jos nu cumva să mă lovească și o iau, o azvîrl peste poartă înapoi. Ies de pe teren, trec dincolo de grilaj.

Meciul continuă. Mă duc la o țisnitoare cu robinet. Mai beau doi băieți ; meciul din spatele grilajului continuă, beau și mă uit la meci din spatele grilajului.

O fată cu figura rotundă a pătruns spre extremă și-a șutat cu violență. În bară. Mingea ricoșează-n teren, fata intră-n grilaj și se apucă cu mîinile de grilaj de enervare. Mă strîmb la ea, eu fiind foarte aproape. Fata se uită la mine.

Meciul continuă. Mă apropii de fată. Meciul continuă, ea întoarce capul. Fata oftează, oftez și eu și fata se duce în teren. Mă rezem de grilaj, fata pătrunde pe extremă, șutează. Bară ! Nu se poate opri și vine spre grilaj, cu viteză, mă îndrept și eu într-acolo, sar, m-agăț cu mîinile de grilaj, dar cad.

Ce e pe jos ? Ridic ochii înmărmurit ? Variante : Tata, mama, nevastă-mea, iubitul handbalistei, o prietenă din copilărie cu care de-acum încolo începe idila.

Relicve de la Viorica

Tin aceste relicve într-o cutie pe care scrie „Medicov, Röntgen, Hungary".

Relicva nr. 1 — o frunză uscată de pom. Întoarsă și împăturită ca un trup de martir sau un trup de amantă din lumea romanică fragonardiano-tizianovelasqueziană.

Relicva nr. 2 — o ghindă.

Relicva nr. 3 — C.H.R. Ambasador. Bar Melody. Pictor Verona 2. București. Bilet de intrare. Intrare Una Persoană. Prețul 25 lei. Nr. 0 057 441. Păstrați biletul ptr. control.

Relicva nr. 4 — Teatrul „C. Nottara". București. Bilet de intrare. Lei 8. 000—03440. (Și încă un bilet pe care scrie idem cu excepția nr.-ului care e 000—03441).

Relicva nr. 4 bis. — Teatrul „C. Nottara" — sala Studio — Tichet Seria Nr. 112 Stal. Rîndul 12 Locul 3 Data 4 aprilie 1974. Ora 19. Tichetul este valabil numai însoțit de biletul de intrare. Păstrați biletul pentru control. (Și încă un tichet pe care scrie idem, cu excepția locului : 4).

Relicva nr. 5 — I.T.B. Bani 30 Ux 98 762 și I.T.B. Bani 30 Ux 98 761.

Dureroasă este îndoiala

La începutul anului 1976, ne scriu Paulina și Eugen Stan din comuna Zătreni, satul Săscioara (județul Vilcea), primul nostru copil a fost schimbat la maternitatea din Arad.

Soții Stan își întemeiază dramatica convingere pe următoarele fapte : La data internării (30 decembrie 1975), singură Paulina Stan nu avea domiciliul stabil în Arad. Ana Stache, profesoară de muzică, internată de mai mult timp la aceeași maternitate, trăia un moment dramatic : avînd RH- negativ, după propriile ei declarații, îndrăznea ultimul și supremul efort de a da naștere unui copil sănătos. Cele două femei nasc la un interval de cîteva ore. Reclamanta naște normal un copil cu ochi căprui și păr negru. Ana Stache, în luna a șaptea, recurge la cezariană. Naște deci un copil de două ori expus : datorită RH-ului negativ și intervenției chirurgicale premature. Un medic impresionat de tragedia acestei femei în jur de 40 de ani, dacă ar fi fost implorat, n-ar fi avut la îndemînă un schimb mai potrivit : Paulina Stan fiind foarte tînără avea viitorul în față ; fiind din alt județ ar fi plecat fără urmă. Peste trei zile, tinerei femei i se dă spre alăptare un băiat cu părul deschis și ochi albaștri. Găsindu-se la prima naștere, mama atribuie totul ciudățeniilor naturii. Iată însă că în mod repetat și după externare, Ana Stache apare în fața femeii din județul Vilcea interesîndu-se de sănătatea copilului. De ce ? Soții Stan ajung treptat în posesia crudului adevăr : copilul suferă de o boală incurabilă. Groaza și durerea se instalează definitiv în odăile țărănești ale familiei Stan.

După patru ani și jumătate, în vreme ce copilul se afla la tratament într-un sanatoriu, își face apariția în stabiliment o familie, soț și soție, care se interesează de sănătatea băiatului. Din descrierea asistentei, soții Stan ajung la concluzia că nu poate fi vorba decît de familia Stache. Abia acum bănuiala se transformă în convingere. În timp, după multe îndoieli și consultații medicale contradictorii, Paulina Stan se hotărăște totuși să mai încerce și alte nașteri în ciuda sfaturilor conform cărora și următorii copii ar putea prezenta aceleași simptome. Paulina mai naște de două ori, de fiecare dată cîte un copil sănătos. O nouă dovadă a faptului că primul copil nu este al lor. Scriind memorii peste memorii, trăiesc totuși cu îndoiala în suflet. Ceilalți doi copii sînt lăsați în grija bunicii paterne și soții Stan continuă alergătura pentru salvarea copilului, oricui ar aparține el.

În august 1980, copilul moare. Duminică de duminică, tatăl, revenind în sat de pe șantier, se oprește la cimitir și imploră destinul plîngînd ca un copil să-i spună cine a murit de fapt ? Fiul lui sau un străin pe care l-a îndrăgit cu sentimentul numit forță de sacrificiu ?

★

Înainte de a pleca la Arad, Via Zătreni, m-am adresat doctorului Mihai Pavelescu. L-am ales pe doctorul Mihai Pavelescu deoarece cunoscutul medic este pensionar și în această calitate l-ar ajunge mai greu eventuala antipatie a confraților lui. Apoi, pentru că, este unul dintre cercetătorii care au contribuit, la timpul respectiv, la succesul descoperirii RH. Atît cît am înțeles și eu, nu foarte mult, aș putea să vă spun și dumneavoastră ce înseamnă RH. Faptele n-ar beneficia însă în nici un fel de mai multă lumină. Importante în cazul de față sînt următoarele : O femeie cu RH negativ se poate căsători cu un bărbat de același RH fără riscul de a avea copii anormali. Pericolul apare cînd femeia cu un astfel de buletin al sîngelui se căsătorește cu un bărbat avînd RH pozitiv. În acest caz pericolul nu este mare, ci foarte mare încît reclamanta are motive bine întemeiate să gîndească cum gîndește. Sînt totuși împrejurări cînd, chiar așa stînd lucrurile, anticorpii nu apar în organism sau apar într-o cantitate neprimejdioasă. Femeia este ținută, pe tot timpul maternității, sub o strictă supraveghere și acest fapt poate fi constatat din fișa medicală. Trebuie să vedeți totul cu ochii dv., mi-a sugerat doctorul Pavelescu. Fapta fiind deosebit de gravă au fost luate desigur măsuri suficiente de precauție. Un singur amănunt nu poate fi trăgăduit : dacă profesoara a avut întreruperi de sarcini din pricina RH-ului copilul născut este în mod necesar anormal. La întoarcere, dacă nu este prea obositor pentru dumneavoastră, treceți pe la mine. Sînt curios în cel mai înalt grad să aflu adevărul în acest caz.

★

Revenit din lunga și obositoarea călătorie am vorbit din nou cu medicul Mihai Pavelescu.

— Ei, cum este ? m-a întrebat. Ați reușit să vedeți fișa medicală ?

— Am văzut-o.

— Greu ?

— Nu. La Direcția sanitară a județului, medicul inspector pentru ocrotirea copilului și tineretului este nou în funcție, tînăr, scrupulos și exact. Părea sincer interesat în reconstituirea fidelă a împrejurărilor de-acum cinci ani. Din fișa medicală reiese că profesoara Ana Stache are RH pozitiv. Este vorba de fișa medicală de la maternitate.

— Ați confruntat-o cu fișa medicală de la policlinică ?

— Aceeași consemnare : RH pozitiv. Mai mult : Institutul medico-legal din București dă același rezultat : RH pozitiv.

— Nu păreți convins !

— Convingerea mea, doctore, n-are nici o importanță. Realitatea este că fișele puteau fi modificate extrem de ușor. În dreptul rubricii RH, rezultatul este transcris cu semnul — sau +. Nu e greu să faci din minus plus.

— Nu mergeți prea departe cu suspiciunea ? Ar rezulta o adevărată conjurație.

— Nu. N-ar fi vorba de o conjurație, ci de ceva mult mai grav, mult mai delicat. Am fost la Zătreni. Am ajuns și în satul Săscioara, cîteva case adunate de-a lungul unei uliți la poalele unor dealuri golașe. Am pășit pragul unei căsuțe bătrînești aplecîndu-mă. Copiii soților Stan se jucau în picioarele goale. Era acasă și mama, Paulina. Au venit apoi bunica și o vecină și, ca să avem loc, am schimbat odaia încălzită cu una fără sobă și la fel de înaltă. Mi-au plăcut femeile acelea muncite, zîmbetul bun, sfiala lor politicoasă. O familie pentru care totul este trudă. Trudă sînt diminețile de muncă, trudă sînt nopțile întoarcerilor acasă, trudă sînt copiii. M-am simțit bine în atmosfera de ospitalitate a familiei Stan, dar nu știu dacă presupusul loc fiu din Arad, după cinci ani în casa profesoarei de muzică, s-ar alătura jocului copiilor din odaia de alături. Reimplantarea lui în ulița din satul Săscioara ar fi un timp inapoi, dureros deci și cu urmări imprevizibile. Opunem adevărul mersului timpului ? Un adevăr care distruge, mai rămîne adevăr ? În viață, spre deosebire de știință, există lucruri pe care poate nu e bine să le aflăm niciodată. Dacă au judecat astfel, oamenii care au avut fișele în față au preferat desigur să pună scopul înaintea mijloacelor N-au conjurat. Au rationat în fața unui fapt împlinit. Am motive deci să mă îndoiesc de autenticitatea acelor fișe.

— La ce v-ar folosi adevărul ?

— Oamenii aceia simpli și frumoși care și-au sacrificat cinci ani din viață pentru sănătatea unui copil la mormîntul căruia pling duminică de duminică au dreptul să știe ce cruce udă cu lacrimile lor. Au dreptul să cunoască adevărul, nu să-l folosească. Ca să nu-l folosească abuziv putem apela la opinia publică. Deocamdată sînt în drepturile lor.

— Să fie oare un drept suspiciunea împotriva unor oameni care ar putea fi la rîndul lor nevinovați ?

— Ei nu spun : „suspectăm", ci ajutați-ne să scăpăm de această cumplită îndoială a sufletului. Au dreptul să ceară sprijin semenilor ?

— Deci mergem mai departe ca și cum n-am cunoaște fișele medicale ?

— V-aș ruga foarte mult.

— Mai înainte însă, ca să păstrăm intact echilibrul spiritului obiectiv, v-aș pune o întrebare : Dacă oamenii aceștia simpli și frumoși urmăresc în primul rînd bani, recuperarea sumei fabuloase pe care am înțeles că au cheltuit-o cu minorul bolnav ?

— Mi s-a sugerat acest lucru și la Arad. M-am gîndit și eu. Probabil că ar dori acei bani înapoi. Ar dori și, dacă li s-ar oferi motiv, ar și pretinde. Dar deja nu mai e important. Și nu mai este important pentru că suma a fost cheltuită. Oamenii care au făcut-o s-au înnobilat cu un sacrificiu de pe urma căruia n-au așteptat alți bani, ci viață. Sacrificiul este real, adevărat, nobil. Restul este presupunere și presupunerea aceasta nu-i nedreptățește. Nu s-au întrebat întîi al cui este copilul, întîi au dat banii și cinci ani din viața lor. Dacă ar urmări banii, și probabil că-i urmăresc, revendicarea lor de acum nu poate umbri gestul prim. Trebuie să ținem seama și de faptul că sînt nu numai îndurerați, ci, gîndindu-se la posibila schimbare, și umiliți, frustrați. Ei cu truda și tot ei cu paguba. Este firesc...

— Nu mergem încă mai departe. Mai este nevoie de o precizare. Am fost director de spital de copii și vorbesc în cunoștință de cauză. Orice medic, mai mult chiar, orice asistentă dintr-o maternitate este pe deplin conștient de ceea ce înseamnă a schimba un copil. Adică o crimă. Ca să comiți o crimă în deplină cunoștință de cauză și să lași în același timp în urmă o probă (copilul sau copii) care crește împotriva ta este un act de demență și nu cunosc un asemenea caz. Medicul sau asistenta care ar fi consimțit la o asemenea faptă au lucrat într-o taină deplină, pe care eu n-o văd posibilă, și au avut motive extrem de puternice, disperate aș spune. Spuneți-mi deci dacă același medic a asistat la ambele nașteri ?

— Nu. Au fost medici diferiți.

— Tot ei au făcut și primele consemnări, descrierea copilului, culoare, starea sănătății ?

— Consemnările sînt imediat după naștere și aparțin unor medici diferiți. Nici unul dintre copii nu a fost sănătos. Fiecare în felul lui însă. Fiecare are o altă culoare...

— A doua zi, cine consemnează ?

— Iarăși alți medici.

— Descrierile corespund ?

— Întocmai. Unul este galben și rămîne galben, celălalt este marmorean și rămîne marmorean, adică cu pete albe.

— Ar fi deci vorba de înțelegerea a cel puțin patru medici deoarece asistentele sînt excluse. Sînt excluse pentru că la proximă vizită medicii ar fi consemnat cel puțin schimbarea de culoare... Iar ca patru medici să convină la un fapt atît de grav este greu de crezut.

— Nu patru. Numai doi.

— De ce doi ?

— Fiindcă următorii, să zicem, au copiat cuvînt cu cuvînt descrierea primilor.

— Și următorii ?

— Următorii nu mai contează.

— De ce ?

— Fiindcă la unul dintre copii, cel de culoare galbenă, apare sindromul Pierre Boutin. Devine inconfundabil. Părăsește spitalul cu acest sindrom. Dacă a avut loc într-adevăr, schimbarea nu se putea face decît în primele două zile.

— S-a stabilit ce RH au copiii ?

— Amîndoi au RH pozitiv. Am scăpat din vedere să vă spun că Paulina susține cum că Ana Stache avea acces la camera copiilor, ea și numai ea.

— E foarte important acest amănunt. El demonstrează un lucru dealtfel bine cunoscut : că memoria femeilor în perioada alăptării este extrem de labilă. Ana Stache, dacă a născut la șapte luni prin cezariană, cel puțin o săptămînă nu s-a putut mișca din pat. Cei mult ajutată și numai prin cameră. Aminteați la început de două sarcini întrerupte de profesoară și stabilisem atunci că ele pot fi concludente...

— N-au fost întreruperi, ci pur și simplu pierderi împotriva voinței ei.

— În perioada urmăririi sarcinii n-ați observat, în fișa policlinicii, niște analize mai deosebite ?

— Numai analizele obișnuite.

— Ce căuta în spital la șapte luni ?

— Ana Stache ? Din cauza placentei previa era din nou amenințată cu pierderea copilului.

— A vrut deci să-l mențină cu orice preț ?

— Exact.

— Ca pe urmă să-l schimbe rapid cu unul tot bolnav ? Așa am înțeles, că amîndoi copiii au avut probleme cu sănătatea.

— Poate i-a fost rușine sau frică de soț. Era ultima încercare.

— Ca pe urmă să apară cu soțul la sanatoriu ? Dacă există taine cu care o femeie merge în mormînt aceasta ar fi una dintre ele.

— Și dacă soțul a fost și el de acord ?

— N-ar mai fi avut nevoie de schimb. Ar fi luat de la început un copil de la Casa copilului, gata crescut. I-ar fi putut urmări în timp temperamentul, dezinderile, talentul, evoluția... Dacă rămîne ceva de neînțeles este cum Ana Stache nu i-a acționat în judecată pe soții Stan.

— A vrut. Mai întîi i-a fost respinsă cererea de către procuratură. Soții Stan nu acuzau pe soții Stache, ci maternitatea. Apoi, cînd ar fi putut s-o facă, îi trecuse supărarea și a putut judeca lucrurile cu cumpătare. Am trecut însă la supoziții și la speculații logice. La declarații pro domo. Ne depărtăm de subiect.

— Fiindcă dumneavoastră sînteți cel care refuzați să credeți în autenticitatea inscrisurilor oficiale. Refuzați să credeți în constatările Institutului medico-legal din București. Dați la o parte fișa medicală de la maternitate. Negați consemnările din evidența policlinicii. Presupuneți că doi medici sînt superficiali. Admiteți în schimb că alți doi s-ar fi înțeles între ei fără nici un fel de probe. Treceți ușor peste faptul că amîndoi copiii au RH pozitiv. Avansați prezumții naive, că o mamă ar fi capabilă să renunțe la propriul ei copil, chiar bolnav, de teama soțului... Mi-e teamă că veți nega chiar actul de deces. De ce boală a murit copilul ?

— Encefalită.

— Vedeți ? Encefalita nu este provocată de RH-ul negativ. Encefalita este o boală pe bază de virus, este o boală dobîndită. Așa se și explică cum următorii copii s-au născut sănătoși. L-ați văzut pe cel în viață ? Fiul profesoarei.

— L-am văzut. Am vorbit cu el.

— Seamănă cu ceilalți doi, cu presupușii lui frați ?

— Absolut deloc.

— E mai delicat, prezintă caracteristicile copilului născut la șapte luni.

— Toate.

— Și atunci ?

— Nimic. După ce-am văzut copiii din Săscioara și am discutat și cu cei din Arad, după ce le-am cunoscut mamele și am studiat fișele medicale cu specialiști în afara oricărei bănuieli de părtinire, după ce-am făcut eu însumi un milion de variante ce pe urmă să cadă pe rînd în fața evidențelor, după toate astea am fost sigur că soții Stan se înșală. Am vrut însă să ajungem împreună la această concluzie definitivă. Nu vă supărați pe mine. De mult, de foarte mult timp, n-am mai întîlnit un caz cu atîția oameni frumoși sufletește, chiar dacă o împrejurare confuză și tragică i-a așezat în starea de conflict.

NICOLAE CRISTACHE

Școala din prima bancă

Îmi închipui această școală înălțată la Giurgiu ca o facliă ce s-a dorit văzută de departe. Pînă în marginile orașului, sigur. Pînă în satele din jur, la fel de sigur. O instituție de cultură trebuie să se nască în ambiția de a cuprinde zările. Nici nu cred în vocația flăcării gîndite să îndepărteze tenebrele de pe un centimetru pătrat, deși nu vreau prin asta să întîrzie dreptul la existență al spiritului de respirație scurtă. Ce a reușit să fie liceul „Maiorescu" întrece cu mult proiectiile bine gîndite ale începutului, spre lauda școlii și a celor ce și-au legat anii și viața de rosturile sale.

Vîrsta școlii a depășit veacul. Înființarea gimnaziului avea loc la 4 noiembrie 1869, la inaugurarea clădirii ținînd să fie de față mai marii locului și ai zilei — primarul Cană Popescu și prefectul de Vlașca, Apostol Aricescu. Ascensiunea începea cu un echipaj deloc pus să facă impresie — 18 elevi. La fel erau lucrurile și în cancelarie. Ștefan Arhimandrescu preda obiectele științifice, iar colegul său, C. Fortunatu, pe cele literare. Curînd va intra în arenă numele predestinat să rămînă în fruntea listei profesorale cîteva decenii — N. Droc. Barcian, directorul legat prin nume de întregul convoi al schimbărilor. În bine, prin care și-a făcut drum spre noi învățămîntul local. Pe cît de dorită era cartea în această parte, unde la o privire atentă puteau fi încă zărite printre fire de iarbă, odihnindu-se, ghiulelele trimise pe pămînt de sfinții războaielor, pe atît de neverosimilă vestea concretizării ei. Vom înțelege că așa ședeau lucrurile, aflînd de gestul profesorilor în acele ore de început. Nici nu pornise bine la drum și iată gimnaziul ajuns la strîmtoare. Din lipsă de fonduri, desființarea bătea la ușă. Cei doi dascăli au oferit cheia ieșirii din criză : vor preda gratuit, un întreg an, pînă la încropirea sumelor necesare.

Școlii i se refuză satisfacțiile imediate. Cele de profunzime și de derută, vreau să spun. Multele plăceri care scaldă obrazul mereu proaspăt al școlii, venind de la dascăl, de la elev, zilele frumoase, cîte sînt, între clopotelul dintîi al anului și ora solemnă a premiilor, toate sînt făcute să construiască, să așeze, să deconteze clipa de mai tîrziu, completată, amendată de vreme, corectată, împlinită, rotunjită. Își are fiecare școală tezaurul ei de neperisabil, grăuntele de diamant care reușește să taie fără să-i pese, strălucitor și strălucind, oglinda timpului. Merg pe culoarele liceului „Ion Maiorescu" și încerc să mă mișc, la întîmplare, ignorînd restricția obiectivă a anilor. În fața tablei fabricate în expresii matematice complexante aș putea zări pe Traian Lalescu, tînărul profesor de gimnaziu. În cabinetul directorului aș putea sta de vorbă cu Nicolae Cartojan, înainte ca facultatea de litere din Capitală și literatura noastră veche să-i absoarbă glorios. Într-o sală alăturată s-ar afla, la lecția de franceză, viitorul academician George Oprescu.

De undeva, de dincolo de ușă, răzbat pînă la not, în tăcerea de cleștar a momentului :

„La vreo Dunăre turcească / Pe șes veșted, cu tutun / La mijloc de Rău și Bun, / Pin' la cer fringindu-și treapta, / Trebuie să înflorească : Alba / Dreapta / Isarlik !"

Soarta a vrut ca pașii poetului să ajungă pe caldarîmul străzilor botezate cu miresmele Orientului. Cînd băiatul avea 17 ani, judecătorul Constantin Barbilian, plimbat cu serviciul te miri unde, ajunge președintele tribunalului din Giurgiu. Cu toate acestea, pe elevul Dan Barbilian nu-l vom găsi în cataloagele școlii „Maiorescu". Îl vom vedea în schimb înmatriculat cu numărul 125 într-o listă a cadrelor didactice care au funcționat la liceul giurgiuvean. Disciplina : matematică. Perioada 1925—1926.

Aici, la Giurgiu, avea să-și găsească prietenul de-o viață — pe Tudor Vianu, — de care îl despărțeau, în virstă, doar doi ani. Impresia făcută mai tînărului său coleg de condei este formidabilă : „Nu mai întîlnisem niciodată un exemplar omenesc atît de original și atît de interesant. Rapiditatea minții lui, felul atît de personal al exprimării, care asocia cuvintele în legături inedite și neașteptate, produceau o senzație de o rară încîntare intelectuală, după cum veselia lui, absoluta lui inaptitudine pentru melancolie, marea lui sociabilitate îl făceau să fie prețuit ca cel mai bun dintre camarazi".

„Joc secund" era departe dar venirea lui se trăda sub înfățișarea poliedrală a intelectualului de marcă. Dealtfel, ne-o mărturisește Barbilian însuși : „Cînd în clasa a VIII-a toamna mă aducea tatăl meu, în trenul de la Giurgiu la București să-mi găsească gazdă eram plin de subiectul cercurilor bitangente unei conice. Tata dormita și eu mă gîndeam intens. Prima teoremă o găsisem". Unde vor fi Domnișoara Hus, Riga Crypta și Nastratin ? Se vor ivi și ei în capătul aleii, vor veni pe rînd, fără grabă, călcînd încet în frunzișul metaforelor impenetrabile, trăgînd în urmă brazda mirosind a pămînt aflînat refuzînd comparația. Vor veni, după ce pe cărarea dominată de sunete nepereche va fi făcut rondul de zi și de noapte Edgar Poe.

În aceste săli de clasă pe care le privesc acum, prin care trec temător să nu clatin vraja acelui grăunte de diamant, în aceste bănci, în cele de dinaintea lor și de mai înainte s-au aflat cîndva, în uniforma de licean, cu ghiozdanul alături și cu ochii la tablă aume ilustre : Nicolae Dărăscu, George Georgescu, Tudor Vianu, Ion Aurel Maican, Dimitrie Vărbănescu.

Fără să știe probabil cei ce-au intrat pe poarta școlii din Strada București, elevi și profesori, și fără să intuiască ce se va întîmpla peste ani, autorul rondelurilor ținea să remarce :

„Cu centrul intim și cochet. / Și fără case cu arcade. / Orașul mic te fură-n cet / Cu ale lui tăcute străde".

Astăzi, liceul din orașul mic de atunci calcă drept, în respirația cerințelor noi și mari ale prezentului, făcînd din faima sa un argument în favoarea răspunsului de calitate la pretențiosul examen prin care trece întreaga școală românească.

NEAGU UDROIU

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de A. MIHAILOPOL

„Mitologia — izvor de cunoaștere a istoriei culturii tradiționale"

Stăm de vorbă cu **ROMULUS VULCĂNESCU**, etnolog, autor a numeroase volume și studii care tratează, pe probleme, diversele fenomene specifice ale folclorului românesc. Este unul dintre cercetătorii noștri care dă amploare și semnificație cultural-istorică tuturor aspectelor legate de mitologia românească, avînd o contribuție originală în acest domeniu. Amintim **Fenomenul horal**, primul volum apărut în 1944, în care a urmărit surprinderea unor aspecte esențiale ale structurii fenomenului cultural românesc în raport cu structura fenomenelor culturale proprii popoarelor din sud-estul Europei. Apoi **Măștile populare** ca documente etnoistorice de ordin plastic, volumul **Coloana cerului** în care sînt reconstituite forma originară și conținutul mitologic ale unuia din cele mai vechi și mai semnificative monumente ale culturii arhaice române, subliniind faptul că mitologia autohtonă daco-română este cea mai elocventă mitologie botanică din Europa arhaică. Și nu putem omite volumul **Etnologia juridică**, original și unic în felul său prin prezentarea folclorului juridic și al sistemului de drept cutumiar reflectat în acesta. Parcurgînd volumul desprindem faptul că tenacitatea și personalitatea istorică a poporului român pot fi bine definite și prin studii de etnologie juridică. Dar masa de lucru a cercetătorului Romulus Vulcănescu este încărcată. Despre calea devenirii tuturor acelor sute, mii de documente, note, studii folclorice în volum vom referi în acest interviu.

— Ne aflăm în acest prag de An nou, cînd se fac bilanțuri, se trag concluzii, se schimbă păreri, opinii. Dumneavoastră citiți revista Flacăra ?

— O citesc, pentru curajul ei civic, pentru opiniile pe care le promovează și prioritățile pe care le revendică, pentru modul cum pune și discută unele evenimente și oameni. Urmăresc rubrica revistei **Atelier** pentru a surprinde din coordonatele procesului de creație personală **pulsul creației**, ceea ce în sensul ideal al termenului un creator poate să dea, ceea ce dorește să dea, ceea ce are în curs de elaborare. Pătrunzînd în „atelierul" unui creator intri, vrînd-nevrînd, în viața lui intimă, în universul lui de preocupări, în cugetul lui frămîntat de idealuri și comandamente ale creației.

— În cazul acesta, care sînt preocupările dv., generale, în domeniul etnologiei și cum se întrevăd ele în „atelierul" dv. de lucru ?

— Știți proverbul : mai ușor vezi paiul din ochiul altora decît bîrna din ochiul tău. Am să încerc să fiu cît se poate de obiectiv, zic cît se poate, cu mine însumi. Preocupările mele de etnologie s-au diversificat în ultimii ani, cuprinzînd mai toate aspectele etnologiei române, de la promovarea cercetării în unele instituții, „Comisia de antropologie și etnologie" a Academiei R.S.R., „Comisia de etnologie juridică" a Asociației juriștilor din R.S.R., apoi printr-o publicație proprie „Ethnologica", un „Dicționar de etnologie", o „Introducere în etnologie" și paralel prin mai multe **monografii tematice de etnologie românească.**

— Acestea constituie însă un bilanț trecut al activității dv. Se pune întrebarea la ce lucrați în prezent ?

— Asupra unora dintre lucrări voi purta discreția cuvenită, nu pentru a menține

Atelier
Romulus Vulcănescu

secretul de producție, ci pentru că așa dictează tehnica unei munci care se vrea netulburată și perfectată. Toate lucrările care le am în lucru urmăresc să deschidă orizonturi cît mai largi autocunoașterii poporului român, să-i dea instrumentele de măsurat în timp și spațiu, cultura și civilizația lui, autohtonitatea, autenticitatea, continuitatea, specificitatea lui creatoare, poziția lui spirituală în lume, mesajul lui istoric. Lucrările mele de etnologie urmăresc toate aceste aspecte, nu cu vorbe mari, de îmbătat orgoliul profesional, ci cu realități palpabile, controlabile, comparabile și demonstrabile pe căi accesibile și celor care cu rea-credință contestă prezența noastră culturală în lume. Aceasta, pentru că autocunoașterea etnologică este totodată profundă și reală în esența ei, complexă și de tip interdisciplinar în morfologia ei, axîndu-se pe întregul **etnotonus al vieții istorice a poporului român**, pe toate virtualitățile lui psihosomatice și social-istorice în cultură. Și, pentru a fi înțeles mai bine, un exemplu edificator : sîntem în preajma marilor sărbători ale solstițiului de iarnă...

— Tocmai mă gîndeam cum să legăm teoria de practică ; etnologia de sărbătorile de iarnă...

— Sărbătorile solstițiului de iarnă prezintă un interes deosebit pentru istoria culturală a poporului român. Ele nu sînt gratuite, în privința lipsei de sens și orizont epistemologic. Ele traduc în fapt starea de lucruri care își au originea, în bună parte, în preistorie și antichitate, și se referă la o concepție de viață străveche, care persistă în conștiința autohtonilor ca dătătoare de norme etice pentru întreaga lor istorie milenară. Sărbătorile solstițiului de iarnă sînt axate pe sărbătoarea străveche a **Anului nou.** Știți că Anul nou reprezintă **apogeul** acestor sărbători, în care converg toate datinile, credințele și tradițiile care anticipează și succed sărbătorirea solstițiului. De Anul nou, într-un carnaval vial, se amestecă spectatorii cu colindătorii, sărbătoriții cu cei ce sărbătoresc, colindele cu jocurile cu măști și cu teatrul popular, ospețele festive cu praznicele funerare, superstițiile inofensive cu prezicerile augurale etc. etc. În sarabanda Anului nou un **joc cu măști, jocul caprei,** dintre toate celelalte, se impune pentru sesizarea unor aspecte esențiale ale străvechimii sărbătorilor solstițiului de iarnă la români.

— De ce tocmai jocul cu capra este jocul cel mai semnificativ ?

— Paleozoologii consideră **capra** drept unul din animalele cele mai integrate în **ecosistemul carpatic,** printre primele animale domesticite de autohtoni, care relevă sedentarismul celor care le-au domesticit, ocupația lor agropastorală, formele de rituri și de cult solar proprii paleoliticului și neoliticului carpatic ca și hinterlandului carpatic. **Capra în picioare** din Bucovina, **Capra în băț** și **Capra în poziție normală** din întreaga Românie reprezintă trei ipostaze simbolice ale semnificației primare a acestui animal la autohtoni. De asemeni, studiul proliferării imaginii caprei într-o **familie de jocuri caprimorfe** (**turca** în Transilvania, **brezaia** în Bărăgan etc.) relevă importanța animalului în viața materială și spirituală a autohtonilor. Prin acest joc, aparent insignifiant, putem deci coborî cunoașterea unor aspecte de viață spirituală autohtonă pînă în preistoria magico-mitologică a antecesorilor poporului român. Și în felul acesta putem discuta și despre alte jocuri ale solstițiului de iarnă : jocul cerbului, jocul ursului, jocul lupului etc.

— Cu ce se ocupă etnologia ?

— În fond, etnologia română studiază comparativ-istoric întîi pe teritoriul României și apoi în sud-estul Europei (și uneori prin extensiune pe plan mondial) geneza, structura, evoluția și semnificația faptelor de cultură și civilizație legate de ecosistemul carpatin, pentru determinarea unor permanențe spirituale, a unor valențe culturale, a unui fond de datini străvechi magico-mitologice ale poporului român.

— „Jocurile" cu măști sînt comune tuturor popoarelor sud-est europene dar, pentru a sesiza elementele lor diferențiale, ce credeți despre specificul viziunii artistice relevat de măștile populare românești ?

— Cele mai semnificative măști pentru mitologia română sînt cele ale carnaslerilor, ca și cele ale unor cornute sălbatice și domestice. Masca de urs, de lup, de bour, de cerb, de capră etc. relevă totodată relicte etnografice și reminiscențe folclorice și de artă populară ale unei mitologii ce ține de vînătoarea primitivă, de domesticirea animalelor și de activitatea agropastorală arhaică.

— Deghizarea și travestirea nu provocau modificări de spirit celor ce-și alterau identitatea, ele fiind simple acomodări ludice, volte, conștiente. Ce se întîmplă în cazul transfigurării ?

— În faza lor arhaică, măștile transfigurau pe purtător, îi modifică fizionomia morală după chipul lor simbolic, dezvăluind polivalențele unei individualități latente ; măștile actionau în virtutea legilor gentilico-tribale a unei ideologii polisemice ce ține de o altă ordine a lucrurilor și de criteriile unei ficțiuni originare. Ceea ce înseamnă că în stadiul măștilor populare am fost constrîns să urmăresc reconstituirea mentalității perioadei arhaice din istoria poporului român care le-au generat și despre care ne lipsesc uneori documente scrise.

— Dacă extindem investigația în domeniul ecosistemului carpatic pe tema plantelor sacre, vă întreb ce semnificație are bradul în sărbătorile solstițiale de iarnă la români ?

— În lucrarea mea **Coloana cerului** (1972) am studiat mitologia botanică românească pornind de la **brad,** ca simbol complex al modului de viață, a concepției

(Continuare în pagina 22)

CORNELIA BARBU

Ideea absolută hegeliană și istoria

Cum și în ce împrejurări a apărut ideea prin care gîndirea se manifestă pe planul conceptului universal ? Și ce este, la urma urmelor, această Idee absolută, unde se află ea și care este valoarea ei de adevăr ? Întrebările ar putea curge la nesfîrșit și nu neîndreptățit.

Ideea absolută hegeliană nu este rezultatul unei apariții în afara cunoașterii și a istoriei ei reale. Dimpotrivă, ea reprezintă tocmai sinteza istorică a cunoașterii istorice, sinteza originală, ireductibilă la momentele anterioare.

Un fapt de istorie sau un eveniment istoric mărunt în aparență ne spune, dacă știm să-l citim, mult mai mult decît cele mari.

Faptul pe care-l avem în vedere este exclamația lui Hegel la vederea lui Napoleon : „Iată Ideea călare"

Această indicație reprezenta o replică anticipată dată tuturor celor care au rupt Ideea absolută de istorie pentru a o opune istoriei ; care au rupt-o de realitate pentru a face din ea singura realitate : mai mult, pentru a face din ea demiurgul oricărei realități.

Exclamația lui spunea : nu căutați ideile în primul rînd în cer, ci pe terenul istoriei, în faptele autentice ale oamenilor, în faptele producătoare de înnoiri în ordinea socială. Simpatia lui pentru revoluția franceză nu este întîmplătoare.

Ideea absolută hegeliană s-a constituit din faptele gîndului care producea înnoirea la toate nivelurile sociale, din prelungirea pe un plan nou, ca un plan nou.

Trebuie să spunem că Ideea hegeliană are o istorie în însăși gîndirea hegeliană. Este vorba de istoria drumului dintre Fenomenologia spiritului și Logică, istorie în care nu se pierde istoria, ci se depășește o istorie pentru a se trece la alta nouă, la una a esențelor ireductibile, la una a esențelor care fac din concept și din universul său nu unul absolut secund (— unul care avea rezervată doar funcția de oglindire pasivă a unei esențe imuabile) ; se trece la o autentică istorie a conceptului, la conceptul de istorie, concept dialectic prin excelență. Această trecere este în totul remarcabilă deoarece reușește să facă inteligibilă legalitatea istoriei, legalitate mascată de conștiința metafizică de pînă acum. Engels afirmă următoarele în legătură cu aceasta : „Această filosofie germană s-a încheiat cu sistemul lui Hegel, în care, pentru prima oară — și în aceasta stă cel mai mare merit al său — întreg universul natural, istoric și spiritual este prezentat ca un proces, adică este prezentat în continuă mișcare, schimbare, transformare și dezvoltare și care încearcă să dovedească legătura internă a acestei mișcări și dezvoltări. Privită din acest punct de vedere, istoria omenirii nu mai apărea ca un haos absurd de violențe fără sens, care, în fața scaunului de judecată al rațiunii filosofice, ajunsă acum la maturitate, sînt toate la fel de condamnabile și pe care e bine să le uităm cît mai repede posibil, ci ca pe procesul de dezvoltare a omenirii însăși, sarcina gîndirii fiind acum aceea de a urmări fazele succesive ale acestui proces de-a lungul tuturor căilor sale întortocheate și de a dovedi legalitatea lui internă pentru toate întîmplările aparente" („Anti-Dühring", 1952, p. 30). Și tot Engels arată că Hegel „eliberase de metafizică concepția despre istorie, dîndu-i un caracter dialectic" (ibid.)

Cum a fost posibilă descoperirea legilor dezvoltării sau universalul în dezvoltare (gîndirea care nu gîndește dezvoltarea ca lege a universaluiui nu se află în posesia dialecticii, adică nu are conceptul ei adecvat) de către Hegel ? A afirma că descoperirea prin geniul lui Hegel înseamnă a descoperi cauza suficientă, iar nu și cauza necesară. În această ordine de idei, Engels subliniază pe bună dreptate că : „Deși Hegel a fost — alături de Saint-Simon — mintea cea mai universală a epocii sale, el era totuși limitat, în primul rînd, la propriile sale cunoștințe, inevitabil limitate și în al doilea rînd, la cunoștințele și concepțiile epocii sale, limitate și ele în ceea ce privește amploarea și profunzimea" (ibid. p. 30). Engels mai adaugă la acestea și faptul că Hegel era idealist, adică „ideile din mintea lui nu erau imagini mai mult sau mai puțin abstracte ale obiectelor și proceselor reale, ci, invers, obiectele și evoluția lor nu erau pentru el decît imaginile concretizate ale „ideii", existente undeva încă înaintea lumii" (ibid.).

(Va urma)

ION STROIE

Cronica filmului

Cîntec pentru fiul meu

Ultimul film produs de către Casa de filme patru (regia : **Constantin Dicu** ; scenariul : **Mihai Opriş** şi **Constantin Dicu** — inspirat din romanul **ÎNGERUL NEGRU** de **Ion Ochinciuc**) reprezintă unul dintre acele dulci, nostime, remarcabile eşecuri cinematografice, privite pînă nu demult cu o înţelegătoare toleranţă amestecată cu plictis, devenite însă în urma unor categorice reuşite din ultimii doi ani, cel puţin surprinzătoare ca apariţie. Ca factură. Ca mesaj !

Este greu, este foarte greu să defineşti principalul vinovat al acestei pelicule ce se vrea vioi-tragică. Povestea, simplă, cursivă (şi îmi cer aici iertare celor care citesc aceste rînduri : **nu voi reda subiectul filmului**, am oroare de această manieră folosită, uneori, în cronicile de specialitate ; trebuie să pornesc totuşi de la o anumită premisă, în cazul de faţă aceasta fiind „povestea" cinematografică, aşadar **nu scenariul** — asta ca să fim clari ! — **N.A.**), povestea aceasta se poate enunţa aşadar în felul următor : despărţit de soţia caracterizată printr-o abundentă superficialitate, condamnat pe nedrept la închisoare pentru un furt imaginar, un tată pierde într-un accident de muncă suspect ; rămas singur, băieţelul său descoperă ataşamentul brusc şi dezinteresat al unei familii, familie ce-l va înfia pe puşti în cele din urmă. Clar ? Absolut clar : ca într-o melodramă clasică, cu specificaţia că şi melodramele au izbutit a deveni uneori în film opere de referinţă sau, dacă nu chiar, cel puţin de menţionat în dicţionare.

Ce se întîmplă în cazul filmului nostru? Puştiul nu mai e puşti, din capul locului el devine **pretextul** unei intrigi comico-poliţiste (citeşte — „pseudocomic" şi, mai ales, „superpseudopoliţiste"), ex-tatăl în devenire (interpretat cu un înfiorător cabotinism de către un tînăr actor, **Virgil Ogăşanu**, altădată capabil să ne ofere plăcute surprize) pare a fi un foarte binevoitor întîrziat mintal (vezi secvenţa cu mimarea ciocnirii paharelor cu şampanie, goale însă !), un „şmecher" ochelarist şi pletos (vai, **Horaţiu Mălăele** !) devine omul care enunţă şi mai ales aplică legea, în ultimă instanţă, tar colportorul — negativul, de ! —, cel care a determinat închiderea tatălui veritabil şi apoi accidentul în care acesta şi-a pierdut viaţa, se sinucide, aruncîndu-se de la înălţimea blocului în care locuieşte (un **Ştefan Tapalagă** de zile mari).

De ce afirmam, la începutul acestor rînduri, că este foarte greu să stabileşti principalul vinovat al comiterii acestei pelicule ce îţi dă ţie, spectator, o stare ambiguă : ceva între penibil şi zîmbet ? La urma urmei, filmul încearcă a reda o stare de fapt, se doreşte moral şi educativ — **dar cum ?!** Greu, foarte greu — înspăimîntător de greu — poţi fi convins că dreptatea umană, juridică sau cum vreţi să-i spuneţi poate fi aplicată **numai** după ce un cîine buldog (dealtfel nostim în uriţenia lui şi mai ales bine dresat) apucă, de pe colţul unui birou, un nenorocit de pix din metal argintiu... Să fi fost asta o soluţie scenaristică ? Regizorală ? De producţie ? Sau — de ce nu ?! — **de conjunctură ?**

Oricum, cîteva momente de referinţă (în măsura în care pot fi enunţate acestea, în cazul „CÎNTECULUI PENTRU FIUL MEU") : de reţinut, cu majuscule, interpretarea lui **Cornel Vulpe** în rolul secretarului de partid : înţelepciune, tragică bonomie, chinuitoare bănuieli subterane ; de reţinut, **de asemeni, Silviu Stănculescu**, în rolul tatălui accidentat : aparent revoltat, dar slab-omeneşte vorbind, în faţa aparenţelor ; de admirat **Melania Cirje** pentru efortul de a face ceva dintr-un rol care nu-i propunea nimic. Şi încă : imaginea lui **Alexandru Groza.**

Aş fi dorit să amintesc montajul : nu de alta, dar o „dublă" din filmare (ieşirea autoturismului „Dacia" dintr-un mare oraş) a fost montată identic, **de două ori**, prima oară la începutul filmului, a doua oară către sfîrşitul lui. Adăugînd la acest ultim şi nefericit episod muzica lui Cornel Fugaru, pe cît de îmbîcsită pe atît de stridentă, căutînd să acopere minute de proiecţie cu orice preţ — iată-ne, în cele din urmă, sincer chinuiţi de întrebarea : de ce acest film ?!

HORIA PĂTRAŞCU ■

Monotip

Foarte interesant ni se prezintă numărul pe noiembrie al revistei orădene **Familia.** Felul în care este conceput sumarul face ca aproape fiecare pagină să depăşească condiţia de efemeridă la care este supusă, fatalmente, o bună parte dintr-un periodic. Tableta de pe prima pagină : **Unirea cu ţara**, deloc festivă sau de circumstanţă, semnată de **Coriolan Gheţie**, încercînd „pe lîngă evocarea înălţimii momentului politic" o retragere pentru o clipă „în climatul sufletesc de atunci", din acel decembrie al anului una mie nouă sute optsprezece, conchide : „Şi nu ştiu cum se făcea că toate cuvintele de la Adunare erau de aur şi vocile erau de aur, cîntînd «Răsunetul» lui **Mureşeanu**, auzindu-se trecutul pînă la izvoare şi auzindu-se cîntecul dreptăţilor viitoare în buna aşezare a ţării". Se află în sumarul numărului cîteva pagini de semnificativ şi emoţionant „document". **Ovidiu Bădina** publică astfel de documente în legătură cu unele aspecte dramatice din viaţa profesorului şi gînditorului **Dimitrie Gusti.** Dintr-un „interviu inedit cu **Grigore Moisil**", realizat de **Manase Radnev**, transcriem, din păcate, doar un crîmpei : **„— Care este idealul Dvs. de fericire ? — Să trăiesc între oameni care judecă corect. — Ce vă indispune mai mult la prietenii Dvs. ? — Lipsa de umor. — Care sînt, astăzi, raporturile între matematică, filozofie şi tehnică? — Eu cred** că gîndirea umană nu se împarte pe capitole. Gîndirea umană este întreagă..." Sub titlul **Ultima verba** se publică un interviu cu **Teodor Mazilu**, datat la 29 iulie 1980 şi consemnat de **Mariana Ioan.** De prisos credem a mai spune că interviul aduce date esenţiale pentru portretul scriitorului. **Physiognomica** este titlul unui eseu de **Radu Enescu**, dens ca informaţie, scris atractiv şi cu pertinente interpretări. Apariţiile editoriale, substanţial prezentate. Poezia ocupă şi ea un loc onorabil. Dar prin respectiva parte de ţară oamenii au uitat oare să mai povestească ? Punem această întrebare fără nici o intenţie retorică, ci iscată doar de absenţa schiţei sau nuvelei. Prin paginile sale de **Note**, ultimul număr al **Familiei** ne dovedeşte că se poate face şi polemică fără prea brutale accente subiective. Consemnăm cu satisfacţie apariţia celui de-al IX-lea număr al **Caietului** de literatură, artă şi cultură alcătuit de cenaclul literar „Semenicul" din Reşiţa. Iscată din entuziasm şi dragoste de frumos, publicaţia **Semenicul** aduce în paginile ei un sumar alcătuit cu exigenţă. De evidenţiat iniţiativa redacţiei de a include în coloanele **Caietului** „un buchet de gînduri pentru ţară" semnat de talentaţii condeieri ţărani din judeţul Caraş-Severin. O altă reuşită a **Caietului** este şi dialogul dintre poeţii Reşiţei şi ai Hunedoarei.

TRAIAN STOICA ■

Song – 1000

Cînd scriu despre grupul „Song" am mai întotdeauna senzaţia că încerc să prind între degete fluturele de cerneală cu care povestesc un vis. Mai mult, starea care domină pe spectatorul sau îndrăgostitul de muzica „Songului" este o alchimie ciudată a sufletului, alteori o călătorie spirituală pe o **planetă imaginară** de grădini sonore.

Grupul „Song" reprezintă, dincolo de orice şarjă poetică, o aventură care a început pe la sfîrşitul anului 1973, aventură ce s-a înnobilat pînă la celebritate.

1 000 (una mie) nu reprezintă numai un număr de spectacole care exprimă valoarea acestei idei despre muzică şi tinereţe. 1 000 de spectacole înseamnă în primul rînd un palmares cu care nu se pot mîndri prea mulţi interpreţi de la noi sau din alte părţi ale lumii la vîrsta „Songului". Dar are acest grup vîrstă ? De la un an la altul vîrsta grupului s-a schimbat. Nimeni nu ştie cît a întinerit „Songul" sau a îmbătrînit în cei 7 ani de existenţă. Au trecut pe aici cîteva sute de studenţi care s-au numit „Song" pentru un timp, s-au numit muzică, s-au numit bună dispoziţie, tinereţe. Practic, în fiecare an „Songul" nu mai este acelaşi grup deoarece pleacă şi vin în jur de 10 membri. Propriu-zis din membrii fondatori au mai rămas doar două perechi. În acest moment grupul are 56 de membri.

Poate fi acesta un secret al tinereţii fără bătrîneţe, un secret nedescoperit sau nerespectat de alte grupuri sau solişti, acoperiţi la scurt timp de la afirmare de gloria stereotipiei şi rutinei. Grupul coral „Song" este un rostuitor şi un rostitor de muzică, iar succesul, devenit o permanenţă aproape jenantă pentru alţii, este suportat de membrii lui cu o inegalabilă modestie. Fără a trăi financiar din muzică, membrii grupului trăiesc şi se hrănesc cu muzica, cu dansul, cu poezia, şi se joacă cu armoniile, adaptînd la acestea, cu atîta har şi gust, eleganţa unor mişcări ample adecvate. Că interpretează **Zamfira, Iac-aşa, Ana Lugojana ori La Bamba, Divertisment staccato, Guantanamera,** inteligenţa cu care recreează, reînaltă fiecare din melodii şi dau acestui grup un farmec inegalabil, farmec izvorît din fîntînile secrete ale tinereţii. Dincolo de ţinuta muncii, „Songul" — declara un component al grupului — este „o boală de care n-ai vrea să te mai vindeci niciodată".

„Song — 1 000" a însemnat, într-o zi de iunie, pe scena Sălii Palatului, un eveniment cultural ales şi rar în care s-a purtat un dialog cu multe flori şi muzică bună, iar Ioan Luchian Mihalea, conducătorul grupului, a dovedit din nou pentru ce acest grup este singura sa mare dragoste.

MARIAN CONSTANTINESCU ■
Fotografie de MIRCEA HUDEK ■

„Mitologia — izvor de cunoaştere a istoriei culturii tradiţionale"

(Urmare din pagina 21)

mitologice despre lume şi a viziunii artistice a creaţiei tradiţionale româneşti. Bradul în această interpretare exprimă forţa telurică a vegetaţiei carpatice, a unui fel de „viaţă fără de moarte şi tinereţe fără bătrîneţe", a simbolisticii pre-, proto-, şi străromâneşti şi totodată exprimă transsimbolurile unor sisteme de datini şi tradiţii spirituale tipic româneşti. Aşa se face că îl întîlnim în toate ipostazele esenţiale ale existenţei (la naştere, muncă, ordine morală, nuntă, moarte şi chiar după moarte, în cultul morţilor şi strămoşilor), de asemenea, în unele activităţi empirico-ştiinţifice (în medicina sătească, în justiţia comunităţii rurale, în astronomia populară etc.), în ornamentica populară (ţesături, broderii, pictură, sculptură etc). În evoluţia lor, elementele sacre de ritual şi ceremonial magico-mitologic ale bradului au fost **transvaluate artistic** în motive sărbătoreşti profane ale spectaculozităţii în noi contexte social-culturale.

— Credeţi în eficienţa unei etnologii urbane în raport cu aceea rurală ?

— În faza actuală economico-istorică a societăţii contemporane cercetările de etnologie urbană se dezvoltă impetuos. Aceasta nu înseamnă că etnologia rurală e în declin. De unde pînă în prezent idealul fiecărei societăţi era crearea de habitaturi de tip **megapolisuri** care au devenit tot mai împovărătoare pentru popoarele care le-au generat, pentru viitor arhitecţii preconizează crearea de **micropolisuri,** de tipul aşezărilor urbo-rurale, care să includă şi să reflecteze viaţa în toată plenitudinea ei naturală. Deci, o întoarcere la viaţa nealienată, la un mediu ambiant neartificial, în care creaţia de noi datini şi tradiţii să continue reflectarea **etnotonusului comunităţii naturale, aspiraţiile şi realizările în plin progres istoric.**

— Ce aţi vrut să demonstraţi în studiile dv. despre „Etnogeneza în lumina mitologiei populare" şi despre „Etnogeneză şi continuitate" ?

— Am urmărit să lămuresc ce servicii poate aduce mitologia populară studiului etnogenezei poporului român în raport cu lingvistica, antropologia şi istoria propriu-zisă. Şi totodată să demonstrez că etnogeneza **nu înseamnă ruptura între elementele etnice care intră în compoziţia unui nou popor,** ci dimpotrivă exprimă dialectic **continuitatea elementelor componente,** integrate într-o structură nouă, în condiţiile istorice date. Această schimbare de optică asupra importanţei ştiinţifice a **mitologiei populare** şi a **etnogenezei** văzute din perspectiva unei cercetări complexe de tip **interdisciplinar** se datorează, teoretic, în ultimul timp, **etnologiei istorice,** şi aplicativ chiar **etnologiei române.** Aceasta pentru că o mitologie populară este un izvor de cunoaştere a istoriei culturii tradiţionale şi etnogeneza este un proces istoric de lungă durată care **nu poate fi conceput fără continuitate.**

— Să revenim concret la „atelierul" dv. de lucru.

— Pe masa mea de lucru am cîteva reeditări în ediţia a 2-a revăzute şi adăugite pentru a fi traduse în engleză şi franceză. Apoi, tipărirea integrală şi ilustrată, format mare, a **Dicţionarului de etnologie,** care a apărut ca un compendiu numai în 2 părţi din cele 4 în care a fost redactat, cu o bibliografie tematică progresivă. Dicţionarul va apărea şi în engleză. Mai am în lucru un **Tratat de etnologie generală** cu referinţe speciale la cultura şi civilizaţia istorică a poporului român, şi un volum de **Istorie a etnologiei generale,** văzută din perspectivă românească, pentru a lărgi astfel turul de orizont al ştiinţei care mă preocupă.

— În concluzie, sînteţi mulţumit de ce aţi creat ? Vă întreb asta pentru că acum la sfîrşit de an...

— A spune că sînt mulţumit ar fi să mint. Poate aş fi putut da mai mult, poate ceva mai reprezentativ. Neliniştea creaţiei te ţine într-o permanentă stare de alarmă, de freamăt al autocontrolului, de luptă cu obiectul creaţiei, din care uneori cazi înfrînt şi te ridici ca un Sisif, ca s-o iei cu forţe morale noi de la capăt. Sînt unele lucrări pe care le-am rescris integral de trei ori, nemulţumit de ceea ce am făcut înainte, sau asupra cărora am oscilat în ce **gen ştiinţific** să le scriu.

— Care anume, se poate spune ?

— **Mitologia română.** Puteam să o public în prima versiune acum 20 de ani, în a doua versiune acum 10 ani şi în a treia acum 2 ani.

— Şi cînd va apărea ?

— Pînă la urmă o voi publica, se înţelege, cînd voi fi suprasaturat de redactarea ei. Mi-am pus cu fiecare lucrare dilema în ce gen să o abordez ; să dau o **monografie de idei** asupra temei alese pornind, evident, de la materialul de teren, arhivă şi bibliografie sau să o redactez ca un **eseu etnologic** în care să literaturizez prezentarea, sau ca o lucrare de **tip enciclopedic** cu trimiteri bibliografice luxuriante, care să epateze pe pedanţi, cu ostentaţia ei. Alegînd genul monografic am ales calea cea mai grea, cea mai plină de riscuri, care cere muncă intensivă şi dă puţine satisfacţii : calea **atelierului,** frecventat zi de zi, ceas de ceas, cu răbdare şi perseverenţă de anahoret. Însă atelierul reprezintă în activitatea mea reduplicarea muncii de documentare pe teren, în arhive şi muzee, căreia i-am consacrat peste patruzeci de ani.

— Vă urăm succes, spor la muncă şi tradiţionalul La mulţi ani !

„Eu nu scriu teatru, eu vreau să fiu numai bătaia de gong"

— Așadar, stimate **Fănuș Neagu**, încă un premiu al Uniunii Scriitorilor, pentru dramaturgie : primul a fost pentru **Echipa de zgomote** ; al doilea — pentru **Scoica de lemn**, ceea ce ne face să credem că teatrul, în activitatea scriitorului Fănuș Neagu, ocupă un loc din ce în ce mai important. Da, chiar așa : ce reprezintă teatrul în viața lui Fănuș Neagu ?

— Grigore, pentru că sîntem amîndoi de pe Dunăre și iubim amîndoi spectacolul apelor, al înălțării luminii, al coborîrii soarelui în Dunăre (nu ca să moară, ci ca să ne dăruiască Luna — Luna ala sub care amîndoi am pierdut atîtea fete frumoase), toată viața mea am fost actor, fără multi spectatori și fără galerie adică fără viață publică.

— Fănuș, hai să nu ne năpustim de la început în metafore, hai să vorbim despre teatru !

— Te rog să notezi întocmai cum îți spun, adică să reții că eu unul mă mir cum de lumea nu m-a descoperit ca pe un actor fără de margine, pentru că atunci cînd eram mic dansam într-un pepene, într-un dovleac și într-un maldăr de ciorchini de struguri furați într-o gură de ham în care ar fi vrut să necheze un cal.

— Un cal a cărui umbră ne colindă visele !

— Cînd aveam un cal, dansam pe spinarea lui, cu mărul în gură și cu disperarea orizontului în sînge.

— Și acum să revenim la teatru : ce înseamnă teatrul pentru tine ?

— Este locul unde se dă lumea făloasă, este scîndura pe care Dumnezeu îi croiește pe copiii lumii, nebuni, pentru ca ei, jucîndu-se, să-i mulțumească pe ceilalți copii din sală care au o mare poftă de joc, dar n-au scîndura pe care să se joace.

— Vorbești ca în Scoica de lemn ?

— Da, pentru că Scoica de lemn este visul meu de o vară. Parafrazîndu-l pe Shakespeare, pe care nimeni nu va izbuti să-l copieze, eu îmi trăiesc visele scriind și jucîndu-mă cu spiriduși, cu draci, cu nebunii și cu hoții mei în devălmășie, noaptea. Ziua, păstrînd ceea ce mi se pare mie că e mai bun în ei, vreau să dau oamenilor semnul începutului de joc : adică eu nu scriu teatru, ci eu vreau să fiu numai bătaia de gong.

— Sau cel ce asmute clinii jocului ?

— Vreau să fiu cel ce aruncă fluturi de bronz în sală, pentru ca lumea să se joace cu ei. Dar văzînd că lumea e timidă, îmi închipui eu pe scenă o întîmplare, și aceasta este Scoica de lemn.

— Scoica de lemn este o vară bulmacă, o vară a tuturor !

— De aceea eu i-am și propus prietenului meu Horia Lovinescu, directorul Teatrului Nottara, ca în pauze să li se ofere spectatorilor fructe.

— Poate piersici din livada din care mîncau copiii Vulturului Pleșuv ?

— Nu, mai întîi și mai întîi caise, pentru că lumea e mai întîi și mai întîi datoare să mîroasă a zarzăre, a caise, a pepeni și mai spre toamnă a piersici. Iarăși spre iarnă, să mîroasă lumea a sănii, a drum de gheață pe Dunăre și a merge la teatru. Vă invit, oameni, să vedeți toate piesele frumoase dintr-o stagiune ! Întîi pe-ale marilor clasici. De-al doilea, pe-alc marilor mei contemporani : sînt mulți și pe toți îi iubesc ; iar de-al treilea, să mergeți să vedeți (dacă veți găsi bilete, n.n.) și Scoica de lemn, și Echipa de zgomote.

— Scoica de lemn, știm, a făcut 50 de spectacole cu sala plină de fiecare dată și al primit pentru ea Premiul de dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, pe anul 1980 : ce semnificație acorzi evenimentului ?

— Grigore, te rog să notezi că acest premiu încununează munca fără de stăpînire, adică plină de frumusești, a actorilor și-a regizorului. Fără Ștefan Radof, Florian Pittiș, Emilia Dobrin Besoiu, Ion Popa, Catrinel Paraschivescu și Anda Caropol, această piesă ar fi șezut numai între litere, adică numai în tipar. Toți acești actori, conduși de regizorul Dan Nasta și văzuți ca întîmplare minunată (din-ceput și lumea toată), au dat rezonanță Scoicii de lemn. Dragostea mea se îndreaptă spre actrița Anda Caropol care, intrînd mai tîrziu în rol, a învățat și mă învață că vara se poate întinde și peste zilele iernii. Cu merii, cu perii...

— Fănuș, aproape că îți aduci un deserviciu vorbind numai prin intermediul metaforei despre metafora piesei : Scoica de lemn aduce în fața spectatorilor probleme mai adînci decît cuvîntul, probleme de subtilă critică socială sau de înflăcărat patriotism. Am văzut piesa, după ce am citit-o în biblioteca Luceafărul, sînt convins că va face 100 de spectacole, și de fiecare dată m-am văzut pus în fața unor mai vechi întrebări ale mele către lume. Tu de ce nu vrei să fii deschis cu lumea contemporană ?

— În primul rînd că nu vreau. În al doilea rînd vă rog pe toți să priviți substratul social al piesei și drumul copiilor Vulturului Pleșuv. În al treilea rînd, vă rog să vedeți, la Teatrul Giulești, sala Majestic, piesa : Echipa de zgomote. Acolo am avut norocul de a da peste o mare trupă de actori. Nu vreau să povestesc istoria Echipei de zgomote, pentru că vreau ca piesa să se joace.

— De ce nu scrii tu o piesă pentru Teatrul din Brăila ? Mai ales că în curînd, prin grija organelor locale, acest teatru, clădirea sa, se va înfățișa spectatorilor în totul reînnoit ?

— Aproape am terminat o piesă despre Brăila, despre marile ei tragedii din timpul celor două înundații, despre Brăila noastră fără seamăn în lume... dar nicidodată nu voi da o piesă să mi se joace la Brăila.

— Mi se pare că ești rău cu brăilenii și m-aș îngrijora foarte dacă n-aș ști că supărarea ta ține cît o ploaie de vară.

— Nu, nu sînt rău, sînt un om în banca mea cu cei ce nu mă vor. Prietenii mei, Angelo Grigoriu și Romeo Iorgulescu, au reușit o piesă excepțională după Frumoșii nebuni ai marilor orașe (roman a cărui acțiune se petrece în Brăila, n.n.) și le-am interzis să acorde dreptul de reprezentare Teatrului din Brăila. Prima oară. Scoica de lemn am vrut s-o reprezint la Brăila. Directorul de atunci (acum nu mai e mi se pare) nu a binevoit să-mi răspundă nici pînă azi la oferta mea. Eu sînt un tip foarte nervos, nu mă interesează dragostea cu sila. De aceea îți spun, Grigore, că nu voi juca la Brăila. Aceasta nu înseamnă că nu voi scrie toată viața mea, ca și pînă acum, povestiri, romane și piese de teatru aparținînd celui mai frumos spațiu care se cheamă Brăila. Dealtfel, vreau să te întreb : cine te-a iubit în Brăila, și cine te-a iubit și după aceea, N. Grigore Mărășanu ? Trebuie să fii la București, ca să te accepte Brăila, cînd frumos ar fi ca să fii iubit la Brăila, ca să te accepte Bucureștiul. Din cauza multor oameni fără de mesaj, Brăila și-a pierdut fiii ei.

— Nu cred că ai intru totul dreptate ; plecarea în lume devine o măsură a valorii fiecărui individ, devine spațiul confruntării sale cu lumea. Dacă se întîmplă să mai și reușești întrucîtva, în această călătorie fără întoarcere, Brăila începe să te iubească.

— Noi toți ne putem întoarce acasă, și e datoria noastră să ne întoarcem, și nici nu așteptăm să se taie vițelul cel gras — e nevoie doar de un semn, dar acel semn să fie inel și pe el să scrie **logodnă**, și cei logodiți să arunce inelul în Dunăre în fiecare zi a Anului nou, precum făceau odinioară marii dogi ai Veneției. Nouă, tuturor scriitorilor porniți de la Brăila, ne sînt dragi toate scaunele Brăilei și toate drumurile care coboară spre Dunăre.

— Oricît aș fi vrut eu să te întorc mai spre adîncurile piesei Scoica de lemn, ale teatrului pe care îl profesezi, tu mă împingi nestăpînit către vorbele frumoase !

— Grigore, liniștește-te ! Ce drum dulce este ăla să treci Dunărea de la Brăila, la Ghecet, să găsești la Ghecet circiuma plină de saramură și de vin — care ne e drag —, ziua de lumini cunoscute în tinerețe și doi lăutari care stau în așteptare și care vor să suspine versurile : „Chiră Chiralină / rumenă călină", iar noi să ne răstim la ei astfel : luați-vă rămas bun de la neamuri, rămînem aici toată viața !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Cronica spectacolelor

Parabola unui eșec

Parabola **În căutarea sensului pierdut** ascunde un poet fabulos și un moralist surprins mereu de un surîs sarcastic, de o ironie crudă, vitriolantă. Autorul pare că se joacă, împingînd limitele imaginației în teritoriul imposibilului, pînă dincolo de orice logică, jonglînd cu paradoxurile și situațiile absurde. Metaforele curg în cascadă. Metafore grotești, buimăcitoare sau dimpotrivă, telefonate, ghicite înainte de a se rosti. Piesa într-un act urias **În căutarea sensului pierdut** seamănă uneori cu un basm, alteori cu un poem, alteori cu un pamflet, cu un foileton satiric de ziar, cu o colecție de vorbe de duh sau cu o colecție de coleoptere. Totul se învîrte în jurul nostru ca un carusel dereglat. Totul se petrece în afara timpului nostru de consum. Personajele sînt inventate, nu rupte din realitate. Personajele se caută încă pe sine. Personajele par emisiile sau proiecțiile unor prelungi obsesii din nopți amare de insomnie și de refuz. Se prezintă pe sine fantomatice, felliniene, ca într-un mare circ sentimental. Monoloagele lor sînt pline de silogisme, de absurdități și de banalități din limbajul cotidian. Trec prin scenă abulice și sporovăitoare spre un deținător al adevărului absolut, al tuturor sensurilor. Deținător feroce, inabordabil, intangibil, invulnerabil care se dovedește pînă în cele din urmă inexistent ! Semn că oamenii își creează singuri, din slăbiciune, din lașitate, idoli supremi și religii defuncte, pentru a-și justifica înfrîngerile și nefericirile.

Eroii simbolici ai piesei (Boxerul, Spionul, Fecioara, Infirmul) respiră ușurați în fața revelației inexistenței unui dictator suprem (bine păzit de slujbași zeloși, agresivi și profitori), chiar dacă pentru a ajunge la această descoperire sînt gata să se linseze într-un... război sinistru al „imperecherii de cuvinte" ! Ei devin la rîndul lor deținătorii unui adevăr pe care sînt gata să-l folosească împotriva altora, așteptînd cu o răbdare suplă, criminală sosirea la ușa marelui dictator a celor care cred încă în vînzătorul ambulant de sensuri pierdute. Istoria se repetă. Cei ajunși în fața marii revelații devin la rîndul lor profitori.

Pe scena din Petroșani parabola e regizată de Florin Fătulescu. Spectacolul e grav și amar. Spectacol trist cu ecouri vagi de hohote de rîs. Sfîșietor și consternant. Spectacol avertisment jucat cu aer tragic de vagabonzi eterni. Scenografia Elenei Buzdugan aminteste de caruselul halucinant al circurilor arse din copilăria lumii. Interpreții Paulina Codreanu, Florin Plaur, Șerban Ionescu, Miruna Ghețu, Avram Birău, Mihai Clita formează o echipă omogenă și expresivă care epuizează toate sensurile posibile ale textului și modifică mereu, printr-un efort extraordinar de vizualizare plastică, sculptura cinetică a spectacolului. Nu găsim că sînt necesare caracterizări personale. Toți interpreții s-au salvat de la platitudine și de la rutină printr-un nobil crez artistic, printr-o riguroasă disciplină scenică impuse de un regizor admirabil : Florin Fătulescu.

Parabola **În căutarea sensului pierdut** a fost inteligent dezlegată de Florin Fătulescu. Textul lui Ion Băieșu e al unui poet cu simțul ridicolului bine dezvoltat. Piesa îți taie respirația dar te și plictisește. Prea multe locuri comune, prea multe cangrene și orori. Înfricoșătoare în această piesă sînt absurdile proprii noastre existențe scoase la tarabă. Existențe care rămîn uneori fără sens fie la o intersecție de stradă, fie la o răscruce de drumuri, fie la mare altitudine, dincolo de noi înșine, în planul conștiinței absolute pe unde bat triști curenți de aer și busolele nu mai arată niciodată nordul cu adevărat.

ADRIAN DOHOTARU ■

Cîntarea României

T.I. — 80

Problema numărul unu (a se citi pretext scenic) a spectacolului **„Vînzări — cumpărări"** (6 comedii într-un act de Dumitru Solomon) ar fi aceea că piesa n-a fost încă scrisă. Dacă ar fi să acceptăm acest joc al supozițiilor (precizăm, pentru a înlătura orice dubiu, că toate cele 6 piese de teatru scurt au fost scrise încă de-acum 10 ani, că unele dintre ele au fost jucate în țară și în străinătate și că doar una, **Echivoc**, a fost, cu adevărat o premieră), ne-am vedea puși în situația de a recunoaște, așa cum ni s-a sugerat, că textul spectacolului n-a fost încă scris. Mai altfel spus, ne dedăm și noi, de formă, acestui giumbușluc, și pornim de la ideea că, într-adevăr, n-a existat nici un text, în schimb, pe scena Clubului Întreprinderii de confecții și tricotaje din București, unde a avut loc premiera spectacolului **Vînzări — cumpărări**, s-a făcut din plin dovada că un grup de actori amatori (ca să fim cît mai exacți vom preciza că este vorba de un colectiv restrîns al Teatrului Muncitoresc al Întreprinderii de confecții și tricotaje, colectiv care s-a intitulat T. I. — 80, adică Teatru Intim — 80) poate ataca cu succes un text dificil precum cel cuprins în cele 6 scurte comedii ale dramaturgului Dumitru Solomon.

S-a reușit acest lucru prin ardoarea, pasiunea, dragostea, ba chiar și talentul, pe care le au pentru teatru următorii : **Liliana Furdu** (ingineră), **Mircea Romanescu** (economist), **Adrian Ciucă** (economist), **Zoe Oiteanu** (muncitoare), **Carmen Lala** (funcționară), **Florin Rădulescu** (funcționar), **Dan Popoviceanu** (lăcătuș-mecanic) și **Ion Iordache** (activist cultural). Majoritatea au jucat pentru prima dată și, la sfîrșitul spectacolului, nu puțini ne-au mărturisit, cu un pronunțat spirit autocritic, că au avut mai mult ritm în timpul repetițiilor, că emoția i-a cam zăpăcit, că la un moment dat nici nu-și mai auzeau vocile.

Ei bine, chiar dacă de două sau trei ori vocile s-au mai pierdut, chiar dacă replicile n-au avut nervozitatea și firescul necesar, demersul scenic al unor actori amatori, precum cei de la T. I. — 80, poate fi considerat o reușită deplină. Se susține această afirmație prin însăși aprecierea dramaturgului **Dumitru Solomon**, dar mai ales prin numeroasele aplauze cu care sala, compusă din colegii de muncă ai actorilor, a răsplătit cu deosebire interpretările din comedille **Nisip, Orient Expres, Vînzări — cumpărări** și **Superba nevăzută cămilă**. Dar asta nu înseamnă că **Echivoc** și **Vorbe, vorbe, vorbe**, celelalte două piese ale spectacolului, n-au întrunit sufragiile publicului.

Prezenți deci la acest spectacol patronat, ca dealtfel toată activitatea acestui Teatru Muncitoresc, de aripa generoasă a Teatrului Național, salutăm osîrdia într-un fel sau altul, unor texte pe care chiar și un teatru profesionist se cam ferește să le pună în scenă datorită dificultății lor. Acestea fiind zise, un cuvînt bun și pentru studentul **tecemist** Dan Stoica, cel ce a asigurat aranjamentul muzical al spectacolului, folosind în acest scop un pian, realizînd un fundal sonor adecvat și bine montat în ingenioasa regie și economica scenografie, ambele semnate de **Lia Niculescu**.

VICTOR NIȚĂ ■

Pro memoria

(24 — 31 decembrie)

● 2—24 XII 1893 — Congresul internațional al studenților socialiști de la Geneva. Mișcarea socialistă din România a fost reprezentată de **Emil Racoviță, Șt. Irimescu** și **G. Diamandi**. ● 3—24 XII 1931 — **Congresul al V-lea al P.C.R.** ● 25 XII 1892 — În ziarul **Munca** apare proiectul de program al **Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România**. ● 1889—1900 — **Al. Odobescu** publică la Paris **Tezaurul de la Pietroasa**. ● 1890—1892 — **I. Mincu** construiește clădirea **Școlii centrale de fete** din București (azi Liceul „Zoia Kosmodemianskaia"). ● 1890 — Începe construirea **Palatului de Justiție** (arh. A. Ball) și a clădirii **Bibliotecii centrale universitare** din București **(arh. Paul Gottereau)**. ● 25 XII 1908 — **Nicolae Iorga** scoate la Valenii de Munte **Neamul românesc literar**. ● 26 XII 1848 — Premiera primei operete românești la Iași : **Baba Hîrca** de **Alex. Flechtenmacher** ; libretul — **Matei Millo**. ● 26 XII 1869 — Se inaugurează clădirea **Universității** din București (arh. **Al. Orăscu**). ● 26 XII 1893 — S-a născut **Mao Zedong (Mao Tzedun)**, militant de seamă al mișcării muncitorești chineze și internaționale (m. 1976). ● 26 XII 1896 — **V. G. Morțun** cere în Adunarea Deputaților introducerea sufragiului universal cu reprezentare proporțională. ● 1920 — Înființarea **Asociației criticilor dramatici și muzicali** ; Prima expoziție personală a lui **Theodor Pallady** la Paris ; Înființarea la București a **Societății compozitorilor români** sub președinția lui **G. Enescu**. ● 1780 — Prima gramatică a limbii române tipărită la Viena, în limba latină, **Elementa linguae daco-romanae sive valachicae** de **Samuil Micu** și **Gh. Șincai**, prima demonstrație științifică a latinității limbii române. ● 27 XII 1784 — **Horea** și **Cloșca** sînt prinși în munții Gîlăului și închiși la Alba Iulia. ● 27 XII 1816 — **Gh. Asachi** organizează la Iași primul spectacol teatral în limba română cu pastorala dramatizată a lui **Florian, Mirtil și Hloe**. ● 1630 — Moare **Dinicu Golescu** (n. 1777), fondator de școală în satul Golești, traducător, autor al primului jurnal de călătorie în literatura noastră. ● XII 1840 — **M. Kogălniceanu** este ales membru activ al Societății de istorie și antichități din Odessa. ● 27 XII 1873 — Se înființează la București prima Societate pentru fabricarea de cărămidă și teracotă. ● 27 XII 1887 — Apare lunar la București **Revista nouă** condusă de **B.P. Hasdeu**. ● 27 XII 1912 — Se constituie **Federația Societăților de Sport** din România. ● 27 XII 1945 — A fost creat **Fondul Monetar Internațional** și **Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare**. ● 28 XII — Sărbătoarea națională a **Nepalului**. ● 28 XII 1872 — Intră în exploatare la București prima linie de tramvai cu cai. ● XII 1896 — Protestele energice împotriva proiectului de lege al guvernului Bánffy privind maghiarizarea numelor localităților din Transilvania. Legea se votează în 1897. ● XII 1930 — Apare la București **Buletinul C.C. al U.T.C. din România**. ● 28 XII 1948 — **Marea Adunare Națională** adoptă planul general economic pe anul 1949 și Legea pentru organizarea și funcționarea sfaturilor populare. ● 23—28 XII 1955 — **Al VII-lea Congres al P.C.R.** ● 28 XII 1925 — A murit poetul **S. A. Esenin** (n. 1895). ● XII 1948 — Prima **Expoziție anuală** de stat a artiștilor plastici. ● 30 XII 1923 — Premiera primei coproducții în istoria filmului românesc, **Țigăncușa de la iatac**. În 1924 — primul film de autor — comedia lui **Jean Georgescu, Milionar pentru o zi**. ● 30 XII 1944 — A murit scriitorul francez **Romain Rolland**, laureat al Premiului Nobel (n. 1866). ● 30 XII 1947 — Regele Mihai I abdică și părăsește țara. Adunarea Deputaților adoptă Legea nr. 363 prin care se proclamă **Republica Populară Română** și alege un prezidiu compus din **C. I. Parhon** (președinte) și **M. Sadoveanu, Șt. Voitec, Gh. Stere, Ion Niculi** (membri). ● 30 XII 1963 — Inaugurarea în Parcul Libertății din București a **Monumentului eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism** (arh. **H. Maicu** și **N. Cucu**). ● 31 XII 1375 — A murit scriitorul **Giovanni Boccaccio** (n. 1313). ● 31 XII 1 852 — Inaugurarea **Teatrului Național** din București (arh. **Joseph Hefi**). Primul director **Costache Caragiale**. ● 31 XII 1871 — Apare în revista **Familia** primul articol în limba română despre **Marx**. ● 31 XII 1889 — A murit marele nostru scriitor **Ion Creangă**. ● 31 XII 1930 — Prima „curbă de sacrificiu". ● 31 XII 1946 — Sînt predate primele tractoare fabricate la uzinele I.A.R. Brașov. ● 31 XII 1969 — Proclamarea **Republicii Populare Congo**.

REGHINA VÎRVICI ■

Simple note

Theodor Cornel (III)

La debutul secolului nostru — şi ca să mă exprim exact — pornind cu primul număr din mai 1901, începe să apară lunar, la Paris, cu titlul „Revue Franco—Roumaine", în condiţii grafice impecabile, o excelentă publicaţie de literatură şi de artă, scoasă de Theodor Cornel, de Stan Golestan, care iscălea atunci **Stan Golesteanu**, şi de ziaristul şi scriitorul francez Fernand Brulin.

Curînd se vor împlini opt decenii şi nimeni, după cunoştinţele mele, n-a fost tentat să se ocupe de această meritoasă înfăptuire românească din capitala Franţei, pe care am întîlnit-o doar menţionată, în strict două linii, în ampla şi temeinica lucrare **Publicaţiunile periodice româneşti** a lui Al. Sadi-Ionescu şi Nerva Hodoş. Şi mă voi osteni s-o prezint şi ca sensuri şi bibliografic, cît mai concentrat cu putinţă, în limitele spaţiului de care dispun.

Din articolul-program imprimat şi în limba franceză şi în româneşte — ca de altfel şi alte texte — rezultă că „o intelectualitate puternică şi o puternică tendinţă către Frumos stăpîneşte spiritul poporelor înaintate şi că a nu contribui la această mişcare intensă ar fi să ne condamnăm la o viaţă intelectuală leneşă şi fără nici un folos". **Dacă îndrăznim să ieşim la lumină, e ca să ne apropiem de acest curent intelectual : mai e ca să încercăm a forma o legătură trainică între ceea ce se produce aici şi ceea ce se face în ţara noastră atît de depărtată şi mai e ca să arătăm activitatea noastră artistică.**

Ţelurile sînt, aşadar, limpezi. Şi sufletul întreprinderii a fost, incontestabil, Theodor Cornel pe care l-am înfăţişat cititorilor în cele două precedente ale mele „Simple note", ca să mai fie nevoie să mai insist asupra lui. Mă voi mărgini să dau cîteva lămuriri cu privire la Stan Golestan.

E născut la Vaslui în 1875 şi decedat la Paris în aprilie 1956. A trăit de tînăr în Franţa unde şi-a făcut studiile şi şi-a desfăşurat, cu talent şi competenţă, munca de compozitor şi de critic muzical. Timp de douăzeci de ani a deţinut constant rubrica de specialitate în ziarul **Le Figaro**, ca şi în diverse alte periodice, iar întreaga lui operă lăsată îl defineşte ca pe un împătimit plenipotenţiar al melosului popular de acasă pe care l-a făcut răspîndit şi apreciat prin compoziţiile lui în toată lumea. Cît despre Fernand Brulin, nu-l ştiu. Am dat peste semnătura sa în gazeta „La Roumanie" scoasă de Alexandru G. Florescu (1867—1925), diplomat, ziarist şi autor dramatic, care s-ar părea că a susţinut financiarmente apariţia publicaţiei „Revue Franco—Roumaine".

Revista a vieţuit din mai pînă inclusiv în decembrie 1901 şi au ieşit din ea şapte numere. Ea era învesmîntată într-o foarte reuşită copertă, colorată întotdeauna în sanguin, desenată de pictorul Nicolae Grigorescu şi gravată în lemn de Léon Ruffe, cunoscutul gravor care împreună cu Auguste Lepère scoteau frumoasele calete de artă „L'Image", şi care în epocă erau foarte căutate. Dar se vede treaba că gravura în lemn s-a deteriorat, nerezistînd mai mult de cinci numere în uzura tiparului, fiindcă ultimele două, care încheie existenţa revistei, reproduc în zinc o altă copertă — izbutită şi ea — desenată de însuşi Theodor Cornel.

Din sumarul celui dintîi număr semnalez studiul profesorului Dimitrie A. Teodoru, vechiul publicist socialist, prilejuit de sărbătorirea împlinirii unui sfert de veac de activitate literară a lui Caragiale, scris în limba franceză. Şi precizez că el moare în 1910 într-un accident de automobil, la Bucureşti, în vîrstă de 44 de ani. De asemenea, portretele pe care le face Theodor Cornel Elenei Văcărescu şi gravorului Léon Ruffe, primul semnat cu numele lui, celălalt cu pseudonimul **Le Petit Roumain**, atît de frecvent în revistă, ca şi cronica muzicală iscălită **Jactal**, pseudonim al lui Stan Golestan, rezervîndu-şi numele consacrat, ca să semneze cronica la **Astarté**, operă în patru acte pe versuri de Louis de Gramont şi muzica de Xavier Leroux ; mai relev bibliografia comentată critic a tuturor cărţilor de literatură scoase în Franţa pe care o asigură Fernand Brulin, lunar, în toate cele şapte numere apărute. În nr. 2 din „Revue Franco—Roumaine" se dă în traducere franceză — şi cred că este prima într-un grai de largă circulaţie — **Fata babei şi fata moşneagului** a lui Creangă, traducere pe care o face Louis Forest, scriitor francez — pe care nu l-am citit niciodată — care ne ştia perfect limba şi care declară că nu cunoaşte nici o literatură populară aşa de frumoasă ca a poporului român. În acelaşi număr, Theodor Cornel prezintă, avizat ca în tot ce scrie, pe pictorul şi gravorul Pierre-Eugène Vibert, în adevăr de mare clasă şi care înainte şi după primul război mondial a ilustrat majoritatea cărţilor tipărite în prestigioasa şi elevata editură „Georges Cres"..

În nr. 3 apar semnăturile lui Al. Macedonski — cu o scrisoare şi un poem — şi a lui Delavrancea cu schiţa „Două lacrimi" tradusă de Speranţa P. Piriianu, care va publica în nr. 5 din lunile septembrie şi octombrie traducerea, tot din Barbu Delavrancea, a povestirii „Sentino". În nr. 4, acelaşi Louis Forest publică **Venise** (Veneţia), **Sonnet d'après poète roumain Mihail Eminesco** şi Theodor Cornel traduce în româneşte un capitol din **„L'Irreligion de l'Avenir"** a lui M. Guyau. În numerele 3 şi o se mai iveşte o semnătură : **O. Neuschoţ de Iassy** care iarăşi nu ştiu cine e, iar în nr. 5 Stan Golestan elogiază opera „Petru Rareş" a compozitorului Eduard Caudella a cărei premieră fusese în Bucureşti. Aşijderea, se reproduce după **Guide Musical** din 1 septembrie 1901 o amănunţită relatare-portret, făcută de criticul muzical Henry de Curzon celebrei cîntăreţe Nuovina, născută în Moldova, pe numele de botez şi de familie Margareta Zina Diamandy, ca şi a marilor succese obţinute pe toate scenele importante ale Europei. În două numere se dau traduceri după G. Coşbuc din volumul „Fire de Tort" şi, în sfîrşit, în nr. 7 din decembrie 1901 — ultimul ca apariţie — se traduce de către Theodor Cornel o povestire de V. A. Urechea şi se publică o poezie intitulată „In extremis" de B. P. Hasdeu.

Asta ar fi, condensată la maximum, bibliografia periodicului din 1901 de la Paris şi trebuie să spun că sînt foarte puţine pagini în care să nu fie vorba de români care nu mai sînt şi de probleme care veneau în atingere cu spiritul şi creaţia noastră — atîtea osteneli pierdute şi uitate şi destule mîini, încremenite de multă vreme, care s-au întins şi ele după nălucile unui ideal de caldă umanitate şi de nobile simţiri. Şi, sigur, un istoriograf literar sau de artă va găsi acolo un material bogat — în ceea ce ne priveşte — care-l va surprinde, pe care nu-l ştie şi care să-i deschidă fructuoase drumuri de investigaţii şi de analize, de asocieri, de cunoaşteri şi de meditaţii.

L. KALUSTIAN

CONSTANTIN GAVENEA — Dunărea spre Tulcea

Dicţionar de lagăr

Tinerii trebuie să ştie

Moll

Din primele zile ale numirii sale ca şef al crematoriului nr. IV, SS-istul Moll s-a remarcat prin zelul său pus în slujba morţii. Pentru a preveni îngrămădirile, a ordonat să se sape noi şanţuri pentru arderea cadavrelor în zilele cînd cuptoarele crematoriului nu pridideau. În momentele de aglomerare, îşi sufleca mînecile şi se punea şi el pe treabă, ajutînd la aruncarea cadavrelor pe rug. Nu era leneş. Lucra în asemenea împrejurări cît doi. Marea lui plăcere era să vadă ţinînd singele omenesc. Îndeletnicirea preferată — să împuşte copii în ceafă.

Deseori, cu toate măsurile lui de prevedere, în faţa camerelor de gazare îşi aşteptau rîndul mii de oameni: mame şi copii, bătrîni şi bolnavi, aduşi acolo direct din vagoane. Ori de cîte ori pe rampa de triere soseau, în aceeaşi zi sau în aceeaşi noapte, mai multe transporturi, în faţa crematoriilor se produceau îngrămădiri. Nu încăpeau toţi deodată.

Pentru a-i linişti şi a preveni panica, SS-istul Moll — distins de către comandantul lagărului Birkenau, Josef Kramer, cu titlul de **Chef der Vrebrennung**, şeful arderii, şi numit comandant peste toate cele patru crematorii — se plimba printre oameni, intra în vorbă cu ei.

— Aveţi răbdare. Nu mai e mult pînă vă vine rîndul. Merge repede. Nu se poate fără baie. Curăţenia înainte de toate. Vorbea mieros Moll, şeful crematoriilor, şi arăta spre uşa camerelor de gazare. Oamenii reciteau inscripţia (în patru limbi) **Waschraum**, baie, şi se calmau.

Dacă copilul din braţele unei mame plîngea, Moll scotea din buzunar o bomboană sau o ciocolată şi i-o oferea zîmbind. Apoi se adresa mamei :

— Daţi-mi-l mie o clipă. Îl duc să-i caut o jucărie. Îl lua uşor din braţele mamei şi, mîngîindu-i părul, se îndepărta cu el în clădire. Ocolea camera de gazare şi intra direct în sala cuptoarelor. Îşi scotea revolverul, îi împuşca în ceafă şi-l arunca peste cadavrele ce ardeau în flăcările crematoriului.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

„Îi iubesc pe toţi cei care îmi amintesc că n-am fost făcuţi din noroi, ci din argilă..."

(Urmare din pagina 32)

mele biblică ? Sau că Horaţiu nu arăta deloc ca un Adonis, iar Byron şi Keats erau scunzi ? În schimb, ne interesează că o păstoriţă din Grecia veche a ţinut să zgîrie cu un cui pe piatra unei peşteri profilul umbrei iubitului ei şi atunci s-a născut, se zice, primul portret. Nu e oare simbolică această legendă ? Nu explică ea mai mult decît un tratat de estetică ? Dacă trebuie să înţelegem ceva din istoria artei, atunci trebuie să înţelegem că ea n-a spus altceva decît acea păstoriţă îndrăgostită. Arta nu e un „alt domeniu" cită vreme n-o reducem la o expunere aridă şi posomorîtă de date. Mi se pare că scopul artei e să pună mereu în discuţie lumea pentru a o înţelege. Ea nu este avocatul realităţii, cum se crede uneori, ci medicul ei. Istoria e însetată de acţiune. Arta, de comprehensiune.

— Spaţiul mexican prin vechimea şi misterele lui ne-a relevat la escistul Paler un ochi iniţiat şi în afara spaţiului european.

— În artă, zicea Braque, progresul nu constă în a-ţi extinde limitele, ci în a le cunoaşte mai bine. Parafrazindu-l, aş spune că Mexicul mi-a dat tocmai această ocazie, de a-mi cunoaşte mai bine limitele. Am recunoscut-o, dealtfel, în „Caminante".

— Şi acum, din primul meu volum de interviuri, o serie de întrebări la care ţin foarte mult. Ştiu că pentru dv. a devenit o a doua natură să vă exprimaţi în mituri, în parabole, totuşi vă rog foarte mult să răspundeţi cît mai direct, cît mai precis.

Simţiţi nevoia de consideraţie, de respect ?

— Ca orice om normal.

— Ce credeţi despre mîndrie ?

— În general, lucruri bune. Nu-mi plac falsele modestii în aceeaşi măsură în care îmi repugnă aroganţa.

— Doriţi să-mi vorbiţi despre nevoia de autocunoaştere ?

— Mi se pare ciudat să aud discutîndu-se atît despre „turnurile de fildeş". Un artist adevărat cînd se însingurează o face pentru a afla în singurătatea sa drumul cel mai adevărat spre alţii şi pentru a cînta în linişte ce-a greşit pînă atunci şi ce-a fost minciună. Turnul de fildeş nu e în acest caz decît o chilie unde el încearcă să se purifice de decepţii. Această purificare începe, adesea, printr-o singurătate orgolioasă, căci omul singur are nevoie de curaj. Dar orice solitar visează să-şi sfărîme grota.

— Ce părere aveţi despre conformism?

— Aceeaşi părere ca despre bolile de ficat. Dacă e adevărat ce spun doctorii că, după o boală de ficat, foarte rar vei mai fi ca înainte. De obicei, se pare că bolnavul rămîne toată viaţa vulnerabil.

— Aţi simţit nevoia de a fi anturat, de a fi solidar ?

— Anturat, nu. Solidar, da.

— Aţi avut nevoie de „aventuri" sau aţi preferat să fiţi în siguranţă ?

— Ce înseamnă „aventură" şi cum poţi să fii în siguranţă ? Prudenţa exagerată e uneori un risc foarte grav, căci frontiera multor complicităţi trece prin tăcere. Cred că aceste noţiuni nu ne pot fi de mare ajutor decît dacă socotim viaţa o problemă de abilitate. Ceea ce ştiu acum mai bine decît altădată e că îndrăzneala, curajul, înseamnă şi a face salturi mortale la un trapez fără plasă, dar mai ales altceva.

— Cum vă petreceţi timpul liber ?

— N-am timp liber. Mă tem de timpul liber. Nu mă simt „în siguranţă" decît atunci cînd am ceva de făcut. Odată am vrut să scriu o „Istorie a sinuciderilor". Bănuiesc că toţi cei care s-au sinucis au făcut-o în timpul liber. În sfîrşit, nu de plictiseală mă plîng.

— Ce forme de divertisment preferaţi ? Dacă vreţi spuneţi-mi ceva despre fotbal ?

— Dincolo de pasiunile în care ard, le dau, probabil, unora o impresie de lup domesticit. Dorm totuşi bine. Fotbalul mi se pare un mit suportabil. Nu mă exaltă şi nu mă stinghereşte.

— Aţi fost indiferent faţă de bunurile materiale ?

— Nu sînt posesiv, dar nici nu-mi doresc sfinţenia sărăciei. În treacăt, vă mărturisesc că sînt lipsit de spirit practic. Singurul avut pe care n-am vrut să-l risipesc a fost o anumită încăpăţînare de a rămîne eu însumi, ferindu-mă de compromisuri. Din acest punct de vedere sînt chiar mîndru uneori că n-am făcut nici un efort să mă mistific, dimpotrivă. Între altele, sînt prea convins că dogmatismul trebuie refuzat nu numai în principiu, ci zilnic, şi prea stăpînit de obsesia că trebuie să dăm vieţii un sens, ca să pot renunţa la riscul de a-mi pune singur întrebări. Ce mai, n-am aptitudini de bigot. Trăiesc undeva la jumătatea drumului dintre neputinţa de a mă minţi şi nevoia de frumuseţe. De aceea, ca să revin, n-aş avea, cu siguranţă, nici capacitatea de a mă acomoda cu o pesteră de ascet care nu preţuieşte decît bogăţia ideilor sale. Flaubert scria : „Trei lucruri trebuie pentru a fi fericit : să fii imbecil, să fii egoist şi să ai o sănătate bună. Dar dacă lipseşte prima condiţie, totul s-a sfîrşit". Eu cred că există totuşi o şansă şi pentru ceilalţi. Să ne asumăm păcatul de a iubi această lume în care ne-am trezit. Nu recunosc virtutea care întoarce spatele pasiunii declarînd că pasiunea e indecentă.

— Cărţile dv. se bazează pe o profundă cultură umanistă, pe o vastă cultură în general. Deşi am impresia că, în raport cu filonul afectiv-meditativ, acordaţi bogatei dv. informaţii un rol secundar, un rol de steril (cu un termen împrumutat din tehnica extracţiei miniere), eu consider această latură culturală foarte importantă şi prin ea însăşi. Acceptaţi această părere ?

— Nu. Nu mi se pare o calitate să citeşti nu ştiu cîte cărţi despre războiul Troiei. Asta o poate face oricine. În schimb, sînt bucuros că mă pot simţi într-o amiază obişnuită ca sub zidurile Troiei. Dacă nu te amuţeşte frumuseţea unei amieze, povestea războiului Troiei nu mai e decît o istorie oarecare despre un război primitiv în care şiretenia a rezolvat într-o singură noapte ceea ce n-a reuşit forţa în zece ani.

— Nu ştiu dacă aţi citit cartea „Genie, Irrsin und Ruhm" de Wilhelm Lange-Eichbaum şi Wolfram Kurth. În care se discută de pe poziţii ştiinţifice corelaţia geniu-talent şi boala mintală ? Chiar dacă n-aţi citit-o, desigur este o chestiune de bun-simţ să nu acceptaţi tezele obstinate lombroziene — cum faceţi dv., să nu vezi în geniu o prevestire a nebuniei.

— Nu numai cele lombroziene. Chiar şi cele care nu merg atît de departe, dar încearcă, mai mult sau mai puţin direct, să transforme arta într-o categorie clinică, într-o sucursală a bolii sau, cum spuneţi, într-un presentiment al nebuniei. Aş vrea să fiu bine înţeles. Nu neg că Van Gogh, Eminescu, Hölderlin, Nerval sau Nietzsche au înnebunit. Ceea ce susţin e că ei n-au fost Van Gogh, Eminescu, Hölderlin, Nerval sau Nietzsche pentru că au fost nebuni. Acesta ar fi mijlocul cel mai sigur pentru a ne pierde încrederea în artă. Internînd-o în ospicii, cum s-o mai punem să lupte pentru justiţie ? Şi cum să mai aşteptăm de la ea să ne înarmeze orgoliul, cînd nu ne inspiră decît compasiune ? Ar fi, desigur, unele lucruri de adăugat. Arta nu poartă laurii negri ai nebuniei, dar nu seamănă nici cu un individ care-şi mestecă plictisit biftecul şi se pregăteşte să-şi facă siesta. Ea nu e o variantă clinică, dar cunoaşte suferinţa. Nu e un nimb al demenţei, dar a înflorit acolo unde întrebările ard, bîiuiesc, neliniştesc, exaltă şi uneori răpun. Nu mă mir că unele genii au înnebunit şi nici nu spun că aceasta e o pură întîmplare, o simplă coincidenţă. Incendiul lăuntric a ars uneori totul pînă la cenuşă. În acele cazuri trupul a plătit un preţ tragic la sfîrşitul unui paroxism interior pe care nu l-a mai suportat. Lucrurile au fost inversate, din păcate, prea des. Ni s-a spus că geniul lui Nietzsche sau al lui Van Gogh era prevestirea nebuniei, în loc să se vadă că noaptea nebuniei lor nu era decît cenuşa incendiului în care au ars. Tot ce ne-ar putea dovedi medicii în această privinţă ar fi ceea ce ştie toată lumea : că arta nu e străină de suferinţă. Dante le datorează celor care l-au exilat o parte cel puţin din „Infernul" său. Şi mă bucur că un om ca dv., competent în ambele domenii, consideră că apărarea artei de exagerările medicinei constituie o chestiune de bun-simţ... Cine a zis că bunul-simţ e „instinctul adevărului" ? După cîte ştiu instinctele nu se pierd atît de uşor.

constelația lirei

MAȘINA TIMPULUI

Vine o vreme

Vine o vreme cînd mașina timpului
te bate pe umeri și-ți spune :
„Salut, bătrîne, m-ai chemat ?"...
Vine o vreme cînd mașina timpului
devine un ochean prin care privești
Propriii tăi ani, risipiți ca semințele,
colo copilăria, colo tinerețea,
Dar unde e pămîntul în care aceste semințe
să fi încolțit,
să fi dăinuit,
Să fi cuprins o parte din tine,
Măcar neliniștile tale,
Măcar lașitățile tale
Măcar cuvintele nerostite,
Și treburile nefăcute ?
Privești cu înfrigurare, prin ochean,
cauți pămîntul,
Dar mașina timpului te bate pe umeri
și-ți spune :
„Lasă, bătrîne, pămîntul e mai aproape
decît crezi,
Vine ea, vremea pămîntului"...

Întrebări

Cît am fost om
Și cît saltimbanc ?

Cît am trăit
Și cît am mimat ?

Cît am agonisit
Și cît am pierdut ?

Cît am fost eu
Și cît am fost altul ?

Cît m-am zbătut
Și cît m-am plecat ?

Cît am dorit
Și cît am făcut ?

Cît am spus da
Și cît am spus nu ?

Cît am iubit
Și cît am urît ?

Trag linie și-adun :
Cum e bilanțul ?

Vă rog să-l condamnați pe inculpat
Pentru risipa de viață...

Teama de nemurire

Dacă vrei, îmi spune Mefistofele,
îți dăruiesc nemurirea.
Nu-ți cer nimic, nici măcar sufletul —
Ce nevoie am de sufletul tău,
Cînd nici tu nu prea te descurci
cu această povară ?
Am prilejul să aleg între a muri
și a nu muri,
Dar firea mea temătoare se-atreabă :
cum e mai bine ?
Cît voi putea trăi cu adevărat,
nemurind niciodată ?
Ar fi să privesc mereu în urmă,
Spre umbra femeii mele
și a fiului meu,
Spre umbrele prietenilor
și ale dușmanilor,
Biet Hamlet avînd de răzbunat
Nu o moarte nedreaptă,
Ci o viață fără sfîrșit,
Ar fi să locuiesc într-o lume de umbre,
În timp ce lumea reală a altor milenii
Mă va respinge fără cruțare,
ca pe un corp străin,
Așa cum sînt respinse grefele de inimă
De către carnea, și sîngele, și mărunțaiele
Omului, fiindcă omul vrea să moară
cu inima sa,
Chiar împotriva dorinței de a trăi
cu inima altuia.
Prețul nemuririi e prea strivitor pentru mine,
Lasă-mă, dar, cu teama de moarte,
Decît cu teama de viață.

SORIN HOLBAN ■

Gemene

O, sîntem făcuți din gemene mîini
Și sîntem cu toții, cu toți hrăniți
De-aceleași harnice, gemene mîini
O, sîntem făcuți din gemene mîini.

Și pașii ni-i poartă gemene membre
Din geamăn ianuarie — în geamăn decembre
Și degete gemene păstrează pe vatră
Reflexe de os lîngă geamănă piatră.

O, sîntem făcuți din gemene mîini
Și sîntem cu toții, cu toți hrăniți
De-aceleași harnice, gemene mîini
O, sîntem făcuți din gemene mîini.

Doar înălțimile incerte

Voi, păsări, nu aveți nimic.
Doar cuibul, adunat cu trudă
Doar înălțimile incerte
Vă sînt averi... vă sînt și rudă.

Voi, păsări, ciripiți mereu
De-aveți sau n-aveți un grăunte
De vă e foame sau de nu
Voi ciripiți, voi nu cerșiți.

Voi, păsări, nu aveți nimic
Doar cuibul adunat cu trudă
Doar înălțimile incerte
Vă sînt averi... și vă sînt rudă.

FLORICA ISPAS ■

Romantica

LUI ION HOREA

Eu rătăcesc... Plecat sînt de acasă
de-un timp bătrîn, la vînătoare de gheparzi,
era, pe-atunci, femeia mea, mireasă,
copiii mei vuiau ca niște brazi.

Vai, nimeni nu-i întrece pe ghepard
în salturile lui spectaculoase,
de-această goană tălpile mă ard,
structura oaselor mi se descoase.

Inconștient alerg, bolnav de ură,
cînd vrei ceva e drept să cercetezi,
mă voi trezi o-un snop de sînge-n gură
înconjurat de tigrii bengalezi,

căci ei, ghepardul, lupta n-o primește,
de ceafcâne-i sînt ochii violentați,
pe fruntea mea femeia-mi aburește,
mă strig-ai mei că i-am lăsat uitați.

A dispărut ghepardul printre fiare,
e imposibil blana să-i ghicesc,
continui ins-această vînătoare
la care-o sigur o-o să mă sfîrșesc !

Sentimentul continuu

Tot se mai crede că țăranul
nu are-acces la sentimente
de pare nu pe-un pat de iarbă
iubirile sînt mai demente,

de pare-a-mîncase lumea
a grîu de bronz și păpușoi
și nu țăranii ar da lumii
fecioare și bărbați de-ăoi...

E drept, că nu prin cabarete
și prin hoteluri de elită
ființa lui se-aprinde-n flăcări
și sîngele i-e dinamită,

nici prin apartamente goale
de hotărîri procedurale
i se consumă sentimentu-n
dimensiuni universale

și nici nu-și rupe-n părți copiii
negustorindu-i la tarabă,
el este Omul care știe
să pe pămînt e multă treabă

și sentimentul lui rămîne
ca-n mănăstiri o luminare
din ceara căreia se-aprinde
lumina vremii viitoare.

ION IANCU LEFTER ■

Republica

Republica e țara albită de mireasme
Prin care riuri sună izvoare de lumină
Și murmur de baladă în iarbă se ascunde
Cînd luna peste dealuri din fluiere suspină,

Republica e țara în care grîul cîntă,
Îndrăgostit de veacul ce arde în iubire
Și faptele ne cheamă în liniștea fierbinte
Cu gînduri de mărire la vremea de-mplinire,

DUMITRU UDREA ■

Amprentă

Uneori privesc timpul
și vrînd, nevrînd,
îi descopăr,
o pată de întuneric.
Cred că din cauza
ploii ce mi-a șters
coloritul din ochi.
Uneori afirm că
l-am citit pe Bacovia,
dintr-o carte necolorată.

PIRTEA NICU ■

Prelegere

ninge toți se bucură
de durerea aceasta a stelelor
să visez nu mă lasă urmele de cerb
urmele din care am băut
încununînd arșița
dorurile
ninge toți se bucură
dar fiare
urma de cerboaică
în care nechemate cad diamante
din cer ori dintre coarnele
cerbilor înfometați de dragoste
ninge toți se bucură
numai stelele numai urmele
numai umbrele de cerb
ver o tăinuire-a vară

ninge toți se bucură

GHEORGHE DARAGIU ■

Bătrînul soldat

Brăzdează rugina marile delte,
Plouă cu scrisori la curțile regale,
La miazăzi de un tărîm de vis
Sînt calde încă urmele tale,

În gările lumii a sosit un vagon,
Destinația sa este ținutul orișiunde
Vino doamnă în lacrima sa te va ascunde
[illegible] soldat de la Maraton.

PETRE IVANCU ■

Eternă femeie

Femeie străină de un veac te-aștept,
În coliba iernilor flăminde,
Tu ești plecarea mea spre niciunde,
Cînd magnolia serii îmi fumegă în piept.

Foșnesc în trupul tău ținuturi migratoare,
Văd umbra nemorții alunecînd sub mă,
Sînt stafia mea îmbătrînind în cenușă,
Sub lacrima stelei de mare,

Coboară din rama vechilor muzee,
Femeie străină, te-aștept de un veac,
Istovit te strigă ochiul meu sărac,
Alergînd spre tine eternă femeie !

Domnița valahă

Domniță valahă vino în Ardeal cu mine,
Să ardem amîndoi sub clopote de rouă,
Și să privim bulmaci cum plouă,
Lumina noastră însingurînd coline.

Să privim în burg zăpezile mirate,
Înmugurind etern în pleoape de copii,
Să trăim printre moți ca printre piramide,
Ascultînd tăcerile lor înalte și vii.

Hai să înflorim o clipă în Ardeal,
Prin golful sîngelui vechi înnoptînd,
Prin ochii noștri să vedem fluturînd,
Iarna aceasta ca o coamă de cal.

PETRE IVANCU ■

Calea caprelor negre

În coliba de lemn mirosee a pară pusă în ștergură albă.
Lupii își spală dinții cu mere ionatane.
Clopotul caprei sfîșiază liniștea pietrelor de rîu.
Iubita mea cu părul ca stîlpina doarme la marginea ploii.
În ochii închiși a moarte păstrăvul fulgă spre cer.
Iubita mea pe patul de ferigi așteaptă clipa
cînd stelele vor fi convocate la o ședință extraordinară.
Pe drumul de spini sub cozorocul de nori
ai munților cortegiul la calea caprelor negre.

Iubire

AMINTIRII LUI EUGEN SECELEANU

Iubire, bătrîne, iubire
Iată cuvîntul nostru de ordine
parola cu care gardienii
înveșmîntați în platoșe de inox
ne dau orbește cheile
sezamul cu care fără de frică
intrăm prin cringul de spini
sfîrtecîndu-ne carnea
dar sperînd că la capăt
se află iubire, bătrîne, iubire
formula metafora superbă idee
cu care cîntăm grașelat
„mon amourrr mon amourrr"

Eu

Eu care vînd eternitate la kilogram
și care cu fanatism îți iubesc sistemul osos.
Eu biet rîndaș într-un staul de fluturi
închinîndu-mă frumuseții tale mătăsoase.
Eu care colecționez cu grijă timbre din seria
„noi investiții pe harta economică".
Eu care de la începuturi sufl în meara
unui Don Quijote încă nenăscut.
Eu buletinul de știri rostit la miezul nopții
în timp ce ochiul verde al radioului
clipește complice cu moarica.

GEORGE STANCA ■

Uitat-am oare Ierul-Ier?

scriu noi poeme într-o dungă
călcînd zăpezi muiate-n sare
pe strada tinereții care
gîfîie-n urmă să m-ajungă

dar, ah, uitat-am oare că
în lung decembre poate sai
plecam cu prunci la colindat
cu scurte mîini în mînecă

și nu rosteam sub geamuri mici
decît un cînt cu iz de ger
solemn și tragic Ierul-Ier
din veșnicia de aici

era frumos ca steaua-n cer
ca o cadență de demult
și iată-acum din nou ascult
în drept legitim Ierul-Ier

azi, alți copii, din acioale
și fire firavele flori dalbe
fac înnoirii noastre salbe
și soroave și-adînci buhaie

deci să primim colindătorii
cum am primi o grea dovadă
rescrisă pururi pe zăpadă
că sîntem bunii fii ai țărîi

și să nimie și niciodată
a-o șterge de pe lăicer
cît lutu-i lut și cerul cer
tragic-solemnul Ierul-Ier
din blînd de datină lăsată.

LUCIAN AVRAMESCU ■

Echilibru

Stau pe vîrful unui ac
și încerc să-mi păstrez echilibrul.
Dar mi-e frică, foarte frică.
Mai bine mă arunc...
acum nu mai pot decît să cad.

Dans

Pluteai printre frunze
Te întorceai în foșnet.
Și eu, în gînd, pluteam cu tine.
Dar mi-am amintit că tu erai vîntul.

Dor

S-a lovit tare.
O nouă durere asupra unei răni
mai vechi.
Credeam că o să țipe...
Însă a tăcut și a clipit.
Nu mai simțea.

Consolare

Se învîrte.
Obositor de ritmic și de regulat.
Îmi numără pașii, mișcările, gîndurile...
Obositor de ritmic și de regulat.
Dacă vreau pot să-l opresc.
Să nu mai bată ceasul.

Punct

Vrei să pui un punct deosebit ?
Cum nu s-a mai văzut pînă acum ?
Nu te osteni,
am încercat eu.
Ies puncte deformate.

RUXANDRA POPOVICI ■

Curier literar

Ioan Suciu : Ați revenit cu un grupaj de poezii în care remarcăm o evoluție mai ales în „Și ros de boala crinilor", „Revere", și „Stratificări" ; dar chiar și în aceste poeme se întîlnesc, din păcate, versuri comune, insuficient lucrate precum „Albastrul lumii se face / tot mai întunecat..." sau „Peste antimateria verbului (?) / Picoapele gîndurilor..." ; transcriem însă ca pe o încredere în viitoarea dv. reușită : „...Atunci / te cufunzi în tine / și ros de boala crinilor / înveți statutul întîmplărilor rotunde".

D. Lavorona : Primele poezii la care v-am răspuns cu un sincer „mai trimiteți" dovedeau o sarcecare cunoaștere în minuirea metaforei, o exprimare liberă și dezinvoltă ; cele patru sonete ce le-am primit recent ne conving din nou asupra celor două merite, dar, după părerea noastră, poeziile cu formă fixă nu vi se prea potrivesc ; cu alte cuvinte, vă așteptăm cu o poezie mai elaborată, dar mai aproape de lumea în care trăiți.

Neku Stanciu : Prea lungi majoritatea poemelor trimise ; chiar dacă demonstrați o susținută vervă imagistică, lungimea poemelor diluează emoția și starea de grație ; am reținut, pentru a argumenta poemul „Jurnal" care curge bine pînă spre final, unde prin ultimele cinci versuri ați anulat emoția ; așteptăm, bineînțeles, noi versuri.

Aceiași îndemn îl adresăm și pentru Ion Max Manolescu, R. Oiteanu, Lucreția Andronic.

Nu, categoric nu poeziilor trimise de : Iosif Gața, Dumitru Mircea, Gh. Moldoveanu, Mihai Popovici, Laura Simșa, Gheorghița Iordache, Ion Micu, Emeric Eugen Chivala, Dorin Gheorghe, Elena Livezeanu, Titel Cristior, Ion Simedrea și Ștefan Ianculul.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V. N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

În România, revelionul anului 1934 a fost cernit de un dureros doliu național. Cumpăna dintre doi ani se așeza zăbranic peste o mare tragedie: în seara zilei de 29 decembrie 1933 fusese asasinat de către legionari, pe peronul gării Sinaia, primul ministru al țării — Ion G. Duca.

Și astfel, se deschidea lungul cortegiu al crimelor politice săvîrșite în Europa — după accederea hitlerismului la putere — de către fascismul internațional, căruia i-au căzut victime atîția șefi de state și de guverne, miniștri aflați în exercițiul funcțiunii etc.

Nu vom intra în detalii privind mobilurile abominabilului act terorist de la Sinaia. Destul doar să reamintim că I. G. Duca, în răstimpul de o lună de zile de cînd era președinte al Consiliului de Miniștri, luase măsuri energice împotriva pericolului fascist extern și intern, mergînd pînă la desființarea agenturii hitlerismului în România, Garda de fier. Totodată, primul ministru român făcuse ferme declarații întru păstrarea liniei tradiționale de politică externă a României — corespunzătoare apărării independenței naționale și integrității teritoriale, alinierii la politica de pace promovată și asigurată de „sistemul" de la Versailles și Societatea Națiunilor.

Am început prin a evoca cumplitul sfîrșit al lui I. G. Duca, cu scopul mărturisit de a lega apoteoza unui spirit animat de solide convingeri democratice, cu un moment de vîrf din viața și activitatea sa cînd — beneficiind de șansa rară de a se afla pe coama unor mari evenimente, am numit **marea epopee a unității noastre naționale** — i-a stat în putință să dea întreaga măsură a fierbintelui său patriotism.

Considerăm, așadar, că săvîrșim un meritat act de cultură, pe cînd pornim responsabila întreprindere de a tipări inedite **Memorii** ale lui Ion G. Duca, circumscrise perioadei de după intrarea României în viitoarea marelui război mondial.

După cum este îndeobște cunoscut, la 4/17 august 1916 este semnat, la București, **Tratatul de alianță** între România, de o parte, și Franța, Marea Britanie, Rusia și Italia, pe de altă parte; printre condițiile intrării țării noastre în război de partea Antantei se stipula și satisfacerea dezideratului unirii cu România a teritoriilor românești din Austro-Ungaria.

În consecință, armata română (după 14/27 august) intră în stare de război cu statele din coaliția Puterilor Centrale (austro-ungaro-germano-bulgaro-turcă). În lunile august-septembrie au loc lupte pe frontul de nord (în Transilvania) și pe frontul de sud (în Dobrogea). Ofensivele armatei române, conform înțelegerilor prestabilite, urmau să fie susținute de atacuri concentrice antantiste: pe frontul din Occident, pe frontul oriental (rusesc) și pe frontul de la Salonic. Această vitală colaborare — ca și urgentarea transporturilor de armament și muniție către România — nu s-a realizat practic. În atari condiții, trupele române — după ce au dus înverșunate și jertfelnice lupte cu un inamic copleșitor prin număr și dotare — au fost nevoite să se retragă pe aliniamente de apărare, organizînd ingenioase replieri, rapide refaceri și inespunsabile puncte de rezistență în calea invaziei armatelor Puterilor Centrale.

De la această dată înainte — octombrie 1916 — vom urma cu inserarea memoriilor lui I. G. Duca. Capitolul respectiv este intitulat de memorialist răscolitor de simplu — **Chinuitoarele alternative**, fiind vorba de „chinuitoarele alternative de deznădejde și de speranțe" prin care a trecut națiunea română în acea „toamnă a pătimirii noastre".

Valoarea memoriilor, se va vedea, este incontestabilă. Ele poartă girul unuia dintre cei mai informați oameni politici români asupra evenimentelor și situațiilor — întrucît I. G. Duca deținea pe atunci portofoliul Ministerului Instrucțiunii Publice și Cultelor și era, după cum se știe, sfetnicul preferat al atotputernicului prim-ministru liberal.

Totodată, memoriile lui Duca delectînd și ca scriitură, din lectura cărora lor lesne observîndu-se că omul politic a țărmurit cu regretabilă severitate zăgazuri ale unui talent literar cert — mărturia cea mai elocventă și convingătoare. În acest sens, reprezentînd-o splendidul eseu **Mitnile** aflt de gustat în epocă.

STELIAN NEAGOE

„Chinuitoarele alternative"

De cînd a început apărarea Carpaților și pînă la începutul invaziei (armatelor Puterilor Centrale — n.N.) au trecut șase săptămîni care au fost un chin îngrozitor.

Trăiam sub veșnica spaimă de a vedea inamicul pătrunzînd în țară, cînd într-o parte, cînd într-alta. Simțeam cum Falkenhayn, (comandantul Armatei a IX-a germană — n.N.) bate la toate porțile cetății, doar va găsi una pe care s-o spargă. Nu eram încă bine scăpați de emoțiile unui atac și asigurați că acolo inamicul fusese cel puțin deocamdată oprit și loviturile începeau într-altă parte și ne întrebam cu groază dacă aici trupele noastre măcinate și obosite vor mai avea tăria să respingă atacurile germane. Pe de altă parte, nesiguranța unde își concentrează inamicul principala sforțare, sporea încă enervarea generală. Unii afirmau că dispunem de mijloacele necesare pentru a ține inamicul în respect pînă la începutul iernii și că iarna odată venită, pînă la primăvară puteam fi fără grijă. Alții se arătau pesimiști, spuneau că sînt mai mulți sorți de invazie decît de respingere a ei. Fiecare discuta această problemă a cărui obiect era salvarea sau nenorocirea, cruțarea sau pîngărirea teritoriului național, fiecare își dădea părerea, prorocea, expunea convingeri, dezvolta argumente, stabilea răspunderi, blestema, se văita sau plîngea. Nimic nu e mai nimicitor decît frămîntările îndoielii. Șase săptămîni am trăit zi și noapte cu aceste chinuitoare alternative de deznădejde și de speranță. Nu cred să fi cunoscut în tot timpul războiului ceasuri de mai cumplită suferință.

Imediat după căderea Brașovului, Falkenhayn, văzînd dezordinea în care se retrăgea Armata a II-a, a dat trupelor sale ordinul să ne urmărească fără o clipă de răgaz și a crezut chiar un moment că va reuși astfel să ne surprindă și să-și croiască drumul spre bazinul petrolifer din Valea Prahovei și București.

Mărturisesc că noi am avut cîteva zile de mari emoții. Ne întrebam dacă Armata a II-a va avea vreme să se reculeagă, să ocupe pozițiunile ce îi erau desemnate și să oprească înaintarea inamică.

Erau niște zile minunate de toamnă, cînd leșeai cu automobilul din București, vremea era atît de limpede încît vedeai bine desprinzîndu-se în zare masivul Bucegilor. Îmi aduc aminte că împreună cu George Danielopol (fruntaș liberal — n.N.) ne uitam întrebători spre acest punct de pe orizont care ne dovedea cît de mică era țara și ne întrebam fi-va oare armata aceasta bătută și demoralizată în stare să înceteze retragerea ei sau nu.

Din fericire nu știu sub a cui influență s-a recules repede, mai mult chiar ocupînd noile ei poziții în crestele munților a dovedit că debandada fusese mai mult aparentă decît reală și că se putea perfect de bine conta pe puterea ei de apărare.

Dealtminteri Falkenhayn nu a nutrit și el aceste speranțe decît o clipă. De la Marele Cartier (german — n.N.) primise alte instrucțiuni. Hindenburg și Ludendorff (de la Marele Cartier General german — n.N.) de acord cu înaltul Comandament austro-ungar aveau un alt plan. Alexeev (șeful Marelui Cartier General al armatei ruse — n.N.) fusese bine informat. El voiau să spargă frontul la Oituz, să taie în două armata și țara noastră, să amenințe Rusia pe la sud. Personal Falkenhayn nu era partizanul acestui plan, îl credea greu de executat și problematic ca reușită. Pătrunderea în țară prin vreuna din strîmtorile din Muntenia sau Oltenia i se părea și mai simplă și mai logică. El nu putea însă decît să execute ordinele superiorilor săi. În consecință la 12 octombrie [1916], adică trei zile după intrarea sa triumfală în Brașov, Falkenhayn începu executarea noului plan ce îi fusese impus. Puternic atac austro-german pe frontul Moldovei, cu obiectivul străpungerii lui în direcția Oituz.

În același timp atacuri viguroase în toate sectoarele din Muntenia și Oltenia, pentru a ține inamicul pironit pe loc, a-i împedeca să meargă în ajutorul frontului moldovenesc și la rigoare chiar pentru a sparge și acest front dacă cumva împrejurările vor fi prielnice.

Singur sectorul Jiu era deocamdată cruțat. Trupele noastre au luptat însă pretutindeni cu un eroism admirabil. Soldați și ofițeri au stat pe linia focului săptămîni întregi, n-au cunoscut nici odihnă, nici frig, nici ploaie, nici zăpadă, nici privațiuni, nici durere: au stat strajă vitează la hotarul amenințat al patriei.

La sfîrșitul lunii, Falkenhayn era obligat să recunoască că sforțările lui rămăseseră toate fără rezultat. Românii îl opriseră pe loc și împedecaseră invazia teritoriului lor. Într-adevăr armata Prezan (e vorba de Armata de Nord, comandată de generalul Prezan — n.N) s-a arătat de la început la înălțime și în aceste lupte. După ce a oprit toate atacurile inamice în regiunea Bicazului, Trotușului și Uzului — cîștigînd chiar pe alocuri mici victorii — ea a dat în regiunea Oituz, la Megheluș și mai ales la Hîrja, lupte minunate respingînd pe inamic cu pierderi mari și convingîndu-l încă de la 27 octombrie că pe acolo nu se poate trece. În aceste lupte s-a distins pentru prima dată generalul Eremia Grigorescu care trebuia să joace un rol atît de însemnat în partea a doua a războiului. Încă un ofiter superior ce se bucura în timp de pace de o reputație mediocră, acea de fanfaron fără multă cultură.

Armata a II-a debutase rău. Se lăsase să fie surprinsă, la Bran, de un atac peste munți al alpinilor, ca și armata de la Olt, în valea Lotrului, în bătălia de la Sibiu. Inamicul ocupase Rucărul încă de la 13 octombrie și din acea cauză intrase de la 16 octombrie la Dragoslavele și ne obligase să ne stabilim linia de apărare între această localitate și Cîmpulung, dar după aceea își îndeplinise în mod cu totul satisfăcător misiunea.

Meritul ei era cu atît mai mare cu cît de îndată ce Falkenhayn s-a convins că trecătoarea Oituzului nu poate fi străpunsă, cu alte cuvinte că se adeverește credința lui inițială că planul Marelui Cartier german nu este realizabil, el și-a concentrat toată atenția în direcția Cîmpulung—Predeal și a făcut o sforțare disperată ca pe aci să spargă frontul nostru. Tot ce a obținut e, după lupte înverșunate și după un bombardament infernal, să ocupe Predealul la 23 octombrie și să dea frontul sectorului Prahova înapoi cu cîțiva kilometri.

Încolo Armata a II-a a respins victorios toate repetatele încercări ale inamicului la Dragoslavele și la Lerești, la Bratocea și la Tabla Buții. Sînt dator să recunosc că Averescu a condus toate aceste operațiuni cu metodă și cu un singe rece care inviora pe toți cei ce-l apropiau. Era instalat la Florești la Mișu Cantacuzino (fruntaș conservator — n.N.) și ne veneau știri că după vechiul său obicei nu se mulțumea acolo să facă strategie, făcea și politică. Găsise în amfitrionul lui un bun tovarăș. Prin el comunica la București cu Take Ionescu și cu ceilalți fruntași naționaliști, acolo se întreținea prin această tovărășie politico-militară atmosfera de suspiciuni contra Marelui Cartier și o neascunsă ostilitate contra lui Brătianu și a guvernului.

Armata de la Olt ca de obicei se arăta mai slabă. Falkenhayn simțind-o, a încercat la un moment dat o ofensivă mai puternică și în direcția aceea. Perspectiva de a invada țara prin Curtea de Argeș și Pitești îi surîdea. Dar la urma urmei, după grele lupte, abia a ajuns să dea înapoi cu cîțiva km, Clineni — Titești — Sălătruc. Armata aceasta a avut dealtfel, și mult nenoroc. Generalul Culcer se arăta din ce în ce mai slab, între el, Prezan și Averescu deosebirea era izbitoare. La prima greutate mai serioasă își pierdea orice curaj. Trupele sale erau singurele care nu-și redobîndiseră moralul. La 24 octombrie Marele Cartier i-a și retras comanda și bine a făcut. Generalul Dragalina l-a înlocuit dar numai cîteva zile, căci a fost imediat grav rănit la Jiu și evacuat în spitalul organizat de regină la palatul regal, unde a și murit în primele zile ale lunii noiembrie.

Pe de altă parte, la 13 octombrie, în defileul Oltului a fost omorît și generalul Praporgescu de un obuz german. El era un ofițer valoros, luase comanda acelui sector după nenorocitul de general I. Popovici și puneam cu toții în el cele mai frumoase speranțe.

În sfîrșit, luna octombrie — această lună a chinuitoarelor noastre alternative de deznădejde și de speranțe — nu s-a încheiat numai printr-o victorioasă rezistență a întregului front al Carpaților, dar și printr-o victorie care cel puțin pentru o clipă a înviorat toate inimile și a reaprins toate nădejdile.

Văzînd că linia noastră de apărare e slabă la Jiu, Falkenhayn — dezamăgit la Oituz, la Predeal, la Dragoslavele și la Olt — s-a hotărît să încerce prin surprindere o lovitură acolo. A început deci atacul la 23 octombrie și a reușit să înainteze atît de repede încît la 26 octombrie era la Vădeni, adică la porțile Tîrgu-Jiului. Marele nostru cartier nu se sperie însă, trimete în grabă întăriri; la 27 octombrie se produce contraatacul nostru și la 29 octombrie inamicul e azvîrlit spre granițăîn debandadă, după ce lasă în mîinile noastre prizonieri și tunuri.

Orășenii de la Tîrgu Jiului au apărat orașul lor, la podul Jiului, cu o surprinzătoare îndrăzneală și cu un splendid eroism. Bătrîni, femei și copii au uimit lumea și au scris o pagină de glorie în istoria vitejiei naționale. Germanii, furioși de înfrîngerea lor, au profitat de aceasta ca să trimbițe prin comunicatele lor că armatele lor în România sînt expuse la pericolul atacurilor perfide ale populației civile și că prin urmare sînt siliți să se apere și că vor împușca fără milă femei și copii dacă guvernul român nu la îndată măsuri de încetare a acestei practici sălbatice contrarii legilor războiului. Bombardarea orașelor neînarmate și omorîrea pașnicilor lor populații era desigur în deplină concordanță cu codul războiului și cu legile umanității.

În sfîrșit, aci și-a făcut pentru prima dată apariția acea de acum legendară eroină națională Ecaterina Teodoroiu. Găsesc și azi că nu ne-am ocupat destul de ea. Că am trecut cu oare care ușurință peste ulimitorul destin al acestei fete. Nici nu știu dacă a fost decorată. Tot ce știu înainte de a i se fi ridicat statui și de a fi fost consacrată o personalitate legendară, e că era o biată fată de țăran din Vădeni, că fusese pînă în ajunul războiului servitoare la Ion Bumbești, învățătorul, fiul cel mai mare al lui Dumitrescu Bumbești apostolul începuturilor cooperației noastre, că se găsise și ea printre apărătorii civili ai podului de peste Jiu, că de acolo plecase cu armata de care nu s-a mai despărțit pînă la moarte. Toți cei ce au cunoscut-o înainte de război — Bumbești în primul rînd — au păstrat despre ea amintirea unei fete simple fără nimic deosebit. Toți cei ce au cunoscut-o în timpul războiului, zic că avea purtarea și din înfățișarea unei adevărate iluminate. Nici nu se putea ca patria lui Tudor (Vladimirescu — n.N.) să nu aibă eroul ei legendar în marea epopee a unității naționale. Interesant colț de țară mai e și acest Gorj, în populația lui săracă sînt tezaure nebănuite de virtuți și de însușirile specifice geniului neamului nostru.

Dar bucuria de la Jiu, oricît de vie a fost bucuria de o clipă ce no-a priceinuit, nu puteu să compenseze îngrijorările înteneiate ce le aveam atunci de pe urma desfășurării evenimentelor din Dobrogea. Se sfîrșise luna [octombrie] cum se sfîrșise de-a lungul Carpaților, dar jos în Dobrogea dezastrul era cumplit. După luptele de la sfîrșitul lui septembrie și stabilizarea frontului pe linia Topraisar — Cobadin — Tuzla și, după alte lupte nu mai nenorocite de la Flămînda, Mackensen (comandantul frontului de sud, germano-bulgar — n.N.) s-a oprit. Afară de mici hărțuieli, frontul dobrogean a fost liniștit vreo trei săptămîni. Liniște de rău augur. Ofensiva de la Monastir se oprise. Sarrail (comandantul frontului de la Salonic — n.N.) stătea iar nemișcat. Soldații noștri în tragica lor deznădejde puteau cu drept cuvînt să repete naivele dar expresivele versuri:

Mă Sarrail Sarrail Sarrail
Noi ne batem și tu stai.

Mackensen putea deci în liniște să pregătească un mare și decisiv atac. Nici comandamentul bulgar, nici cel turcesc, nici Marele Cartier german nu i-au precupețit sprijinul lor. La 19 octombrie era gata și bătălia începu printr-un bombardament sălbatic. Prima și a doua zi trupele noastre au rezistat și nu ne putem decît făli cu însușirile ostășești de care au dat și aci dovadă. Din nefericire trupele rusești continuau să lupte molatic iar generalul Zaioncicovski, care avea comanda întregului front, nu dădea nimănui impresia că ține cu orice chip să cîștige bătălia. În asemenea condițiuni firește că rezistența n-a putut fi de lungă durată. Topraisarul, Cobadin și Tuzla cad, rînd pe rînd și la 22 octombrie inamicul intră biruitor în Constanța. La 23 octombrie sîntem nevoiți să evacuăm Medgidia, iar la 25 octombrie după o ultimă rezistență a trupelor noastre Cernavoda este și ea ocupată, legătura cu restul țării prin podul Carol I (de peste Dunăre, construit de ing. A. Saligny — n.N.) distrusă. Armatele române și rusești se retrăgeau în dezordine spre Hîrșova și Babadag, populația îngrozită fugea înaintea inamicului care ardea și jefuia. Dobrogea era pierdută.

Vă închipuiți în ce stare sufletească eram: la emoțiile zilnice ale frontului de nord se amestecaseră necontenit de o lună emoțiile frontului dobrogean și acum venea peste noi și lovitura aceasta care era zdrobitoare nu numai din cauza consecințelor ei materiale dar și prin latura ei morală. Patruzeci de ani munciserăm în provincia transdunăreană (I.G. Duca are în vedere momentul Congresului internațional de la Berlin — 1878, cînd României independente i-au fost recunoscute drepturile asupra Dobrogei, străvechi teritoriu românesc — n.N.). Dintr-o regiune devastată o prefăcusem într-un ținut în plină propășire. Cheltuisem milioane la Constanța cu portul, la Cernavoda cu podul de peste Dunăre. Aceste lucrări erau mîndria noastră, dovada muncii și a putinței noastre creatoare și acum totul era distrus, totul era pierdut... Era o cumplită încercare pentru demnitatea noastră națională.

Prea erau încercați de soartă. Și totuși nu trebuia să fie decît începutul calvarului nostru...

Scrisoare comentată

În numărul 48 (1 329) din 27 noiembrie 1980 a apărut articolul „La ROMLUX Târgoviște : Simbăta scurtă de dimineața se cunoaște". Contravenind flagrant dispozițiilor imperative ale Legii presei, tovarășul Mircea Bunea, reporterul care a scris acest articol, nu respectă adevărul obiectiv ocazionat de vizita în unitatea noastră. Aceste încălcări flagrante ale realității, cît și ale dispozițiilor legale în materie de presă constau în următoarele : 1. Deși este impusă imperativ obligativitatea ca orice organ de control, independent de subordonarea sa, să se prezinte la secretarul Comitetului P.C.R. din unitatea controlată (vizitată) tov. Mircea Bunea nu s-a prezentat personal la sediul Comitetului P.C.R., pentru a fi însoțit în întreprindere un de (!? — n.n.) tovarăș din partea acestuia, **N. Rep. : „Vă înșelați. Nicăieri nu «este impusă imperativ obligativitatea» despre care vorbiți. Citiți cu atenție Legea presei, mai ales capitolele IV și V. Vă veți convinge că ziaristul «are dreptul (nicidecum obligativitatea) să solicite și să primească informații». Înainte de a intra la Romlux am discutat problemele privind întreprinderea dv. cu tov. ing Ștefan Nicolae, secretar al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R. Am și scris în articol că prin unitate am fost însoțit de tov. inginer-șef Vasile Toader".** 2. Cu toate că reporterul respectiv avea obligația de a vizita întregul obiectiv economic, efectuînd constatări directe, nemijlocite, conforme cu realitatea, această persoană s-a mulțumit a „vizita" (dacă se poate spune așa) numai un singur compartiment din unitate, restul problemelor înserate în articol fiind deduse din discuții purtate cu diverse persoane, astfel articolul dintr-un scop bine intenționat a ajuns să consemneze unele situații și relații nu chiar atît de concludente și de adevărate. **N. Rep. : „Am «vizitat» toate secțiile, n-am scris decît despre una. Metodologia documentării aparține exclusiv ziaristului. Și încă : «Organele de presă nu sînt obligate să dezvăluie celor vizați sursele de informație pe baza cărora au elaborat materialele difuzate, sursele nedezvăluite constituind secret profesional» (Legea presei, art. 63). Toate afirmațiile articolului sînt conforme cu adevărul obiectiv și adevărate pînă la amănunt".** 3. Considerăm că tov. Mircea Bunea nu cunoaște dispozițiile imperative ale legislației muncii cu privire la situația juridică a persoanelor cu funcții de conducere în unități. Persoanele cu funcții de conducere a unității, avînd muncă nenormată, sînt obligate în consecință de a asigura o activitate corespunzătoare indiferent de cra din zi sau din noapte. Referindu-ne concret la afirmația reporterului Mircea Bunea conform căreia conducătorul unității, tov. ing. Alexandru Pascale, s-a prezentat la unitate cu întîrziere, respectiv la ora 7,25, afirmația este netemeinică, motivat atît prin cele sus menționate cît și prin aceea că la data respectivă ing. Alexandru Pascale revenea în Tîrgoviște de la București, unde se află centrala industrială ierarhic superioară, urmînd ca în cursul aceleiași zile să plece în străinătate în interes de serviciu. De asemenea menționăm că simbăta numai personalul TESA are zi scurtă prin faptul că diferența de ore o prestează în celelalte zile ale săptămînii, iar cei întîrziați și semnalați în articol nu sînt de la acest compartiment, astfel că nici titlul nu concordă. Inserarea în articol a unei asemenea stări de fapt neconforme și neverificate ne aduce un grav prejudiciu în domeniul autorității noastre. Mulțumim revistei Flacăra pentru atenția acordată, asigurîndu-vă că neregulile încă există (! — n.n.) în activitatea noastră și semnalate de revistă să fie urgent și pe deplin lichidate, contribuind astfel ca un colectiv închegat la realizarea sarcinilor pentru care ființăm ca persoană juridică, pentru creeaeea (!? — n.n.) de bunuri materiale competitive pe piața internă și internațională. Totodată, solicităm ca în revistă să se publice o notă cu rectificările cuvenite, așa cum sînt arătate de noi prin prezenta, în caz contrar revenindu-ne dreptul de a sesiza situația în cauză, inclusiv organelor de justiție. Scrisoarea este semnată de tov. Elena Ciobanu, secretara comitetului de partid de la Romlux, Tîrgoviște. **N. Rep. : „V-am îndeplinit rugămintea. Este dreptul dv. să vă adresați inclusiv organelor de justiție. În ceea ce ne privește vă informăm că nu există nici un fel de «dispoziții imperative ale legislației muncii». Există în schimb o disciplină a muncii și regulamente de ordine interioară care trebuie respectate chiar și de către directori, ziua și noaptea, cum spuneți dv., cu precădere în orele de program, cum spunem noi. În ziua respectivă (15 noiembrie) tov. director ing. Alexandru Pascale a intrat la Romlux la 7,25. Chiar dacă «revenea în Tîrgoviște de la București, unde se află centrala industrială ierarhic superioară» ar fi trebuit să fie în întreprindere începînd cu ora 7,00. În noaptea de 14/15 noiembrie la C.I.E.T.C. — «ierarhic superioară» — nu s-a lucrat, dar noi știm că tov. director Pascale deține în București o locuință proprietate personală. Este posibil să fi fost acasă. Sîntem convinși că deplasarea «în interes de serviciu» a tov. director s-ar fi putut face și fără ca dumnealui să întîrzie de la program, mai ales că nu a plecat nici în ziua aceea — cum susțineți — nici a doua zi, ci abia în a treia. Vă asigurăm că tot ceea ce am scris în articol a fost riguros verificat. Vă putem informa că tov. director inginer Alexandru Pascale a avut biletul YR 162 760 pe baza căruia a plecat în străinătate luni (nu simbătă !) 17 noiembrie, la bordul cursei TAROM RO 201. Ora decolării a fost 7,55.**

MIRCEA BUNEA ■

Cititoarea Olteanu Eleonora din Brașov solicită redacției noastre să intervină în procesul unei cunoștințe, în sensul de a ajuta acea persoană să cîștige în instanță. Răspundem pe această cale atît tovarășei O.E., cît și **tuturor celor care ni se adresează în situații asemănătoare**, că revista FLACĂRA — conform Legii Presei — nu intervine sub nici o formă în sprijinul unei persoane sau grup de persoane, atît timp cît acestea se află în cursul rezolvării unui litigiu și nu au epuizat toate căile juridice legale de care dispun.

Redacția FLACĂRA

■

Primim din partea Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare: „Referitor la scrisoarea dr. **Gheorghe Geantă**, medic la dispensarul comunei Marginea, județul Suceava, în care sesizează că i s-a refuzat înscrierea la concursul pentru ocuparea unui post de medic în municipiile Cluj-Napoca și Craiova, pentru că nu avea domiciliul în localitățile respective, vă facem cunoscut că, potrivit Circularei C.P.C.P. nr. 11700/8.XII. 1980, transmisă județelor în care sînt orașe mari și municipiului București, pe care o anexăm în copie, problema ridicată de dr. G.G. a fost soluționată favorabil." **Iată și textul circularei :** „Conducerea superioară de partid a fost sesizată că la concursurile organizate pentru ocuparea unor posturi de medici în orașele mari nu sînt admise persoanele care nu au domiciliul în localitățile respective. Din analiza efectuată, împreună cu Ministerul Sănătății, a rezultat că măsura de a se condiționa înscrierea la concursurile pentru ocuparea unor posturi de medici în orașele mari, în funcție de domiciliul candidaților, împiedică selecționarea judicioasă a acestora și nu este conformă cu prevederile legale în vigoare. Legea nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat și Decretul nr. 68/1976 privind schimbarea domiciliului din alte localități în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari nu interzic participarea la concursurile organizate pentru ocuparea unor posturi vacante în orașele mari a persoanelor care nu domiciliază în aceste localități. Vă rugăm să luați măsuri ca la concursurile organizate pentru ocuparea posturilor de medici, vacante în orașele mari, să participe toți candidații care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege, fără a impune condiția ca aceștia să aibă domiciliul în localitățile respective. O comunicare similară s-a făcut și Ministerului Sănătății".

. . . . . .

În urma unor repetate critici, Comisia de judecată de pe lîngă Consiliul popular al comunei Cicănești, Argeș, și-a prezentat demisia. Acceptată de consiliul popular, demisia a devenit efectivă cu peste două luni de zile în urmă; de atunci comisia veche nu mai funcționează, cea nouă nu există. Așa se întîmplă că ex-președintele fostei comisii de judecată umblă cu ștampila și cheia în buzunar, neavînd cui să le predea, iar cetățenii bat drumurile primăriei de pomană: au pricini de soluționat, dar nu are cine să le judece, pentru că încă nu a fost... judecată comisia ! **(Prof. Gh. Ungureanu,** Cicănești, Argeș)

■

Din partea Consiliului popular al sectorului 1 al Capitalei : „Referitor la scrisoarea Petriei Mărghianu, om al muncii la Spitalul de obstetrică și ginecologie „Steaua": Comitetul executiv a repartizat în cota acestei unități o locuință compusă din 3 camere și dependințe, încălzire cu gaze, situată în Calea Floreasca, situația locativă a P.M. fiind astfel rezolvată".

■

Cooperativa „VIITORUL" — Ilfov : „În nr. 44 al revistei **FLACĂRA, Dumitru Buzea** din Giurgiu sesiza că i s-a executat de către cooperativa noastră o lucrare necorespunzătoare la acoperișul casei. Verificîndu-se cele sesizate, s-a constatat că sînt reale, fapt pentru care s-a procedat la executarea de remedieri, încheindu-se și un proces-verbal de recepție definitivă".

■

Consiliul popular al județului Vaslui: „Urmare scrisorii adresate redacției de către **un grup de locatari din strada Piața Victoriei nr. 5, municipiul Bîrlad** privind consolidarea blocului în care locuiesc, vă facem cunoscut că, începînd cu data de 5 ianuarie, Cooperativa „Constructorul" — lotul Bîrlad, executantul lucrării, a început consolidarea acestuia".

■

Mă numesc Virgil Pamfil și domiciliez în București, strada Astronomului nr. 4, sectorul 1. În ziua de 14 iulie a.c. m-am prezentat la Unitatea de reparații aparate foto din strada Hatmanul Arbore nr. 1 — Cooperativa Metalocasnica, unitatea nr. 17 — cu un fotoaparat „Vilia" defect la sistemul de armare. După îndelungate și repetate amînări, în care mi s-a spus că tovarășul care repară este bolnav, că lipsește o piesă anume, — în realitate, după cum am constatat, nefăcîndu-se însă nimic — abia în 20 noiembrie mi s-a oferit aparatul „remediat". A funcționat pînă la... probă, apoi a trebuit să-l predau la „retuș", unde, pe data de 5 decembrie, cînd l-am văzut ultima oară, reparat nu era, în schimb trusa originală fusese înlocuită cu una descompletată. Menționez că toată „bucuria" asta m-a costat 168 lei.

■

Din partea Direcției județene PTTe — Timișoara: „Referitor la sesizarea lui Laszlo Biro, în legătură cu instalarea unui post telefonic, vă facem cunoscut: cererea de instalarea postului telefonic a acestuia înregistrată în 31 ianuarie 1975 nu a putut fi soluționată pînă în prezent, din lipsă de circuite libere în rețeaua telefonică. În prezent, urmare a creării unei posibilități tehnice, în data 11 decembrie a.c. s-a aprobat instalarea postului telefonic, solicitantul fiind înștiințat pentru plata taxelor de instalare, după care se va emite și ordinul de serviciu pentru executarea lucrării".

■

Direcția sanitară a județului Cluj: Referitor la scrisoarea tovarășului **Ștefan Cristescu** din Brașov, care solicită indicații privind aplicarea unui tratament pentru adenom de prostată cu „extract din plante ghimpe": s-a luat legătura cu șeful clinicii urologice din Cluj-Napoca, conf. dr. Gheorghe Petrișor, și cu conf. dr. Pavel Petcu de la catedra de botanică, aceștia comunicîndu-ne că au experimentat și experimentează în continuare extractul și decoctul de ghimpe cu efecte foarte bune în adenom de prostată, prostatită, cistopielită și litiază renală gravelară (pînă la mărimea unui bob de piper). Ținem să precizăm că medicamentul constituie obiectul unui brevet de invenție, înregistrat la OSIM, fapt pentru care nu se pot comunica denumirile plantelor. Se recomandă ca tov. Ștefan Cristescu să ia legătura telefonic sau prin corespondență cu medicii menționați mai sus, relatînd date despre boala sa, pentru a afla dacă este indicat a i se pune la dispoziție medicamentul. Tratamentul se poate face și acasă".

■

Pentru răspunsul primit prin intermediul revistei FLACĂRA, în legătură cu mixtarea celor două școli bucureștene la începutul anului școlar 1981—1982 — știre care după opinia mea reprezintă mult mai mult decît poate observa cineva în treacăt — vă adresez atît dumneavoastră, cît și forului în drept, Ministerul Educației și Învățămîntului, cele mai calde mulțumiri pentru eficiența și promptitudinea de care ați dat dovadă în rezolvarea acestui caz. **(Ion Musceleanu,** București)

■

Comitetul municipal Galați al P.C.R.: „Referitor la scrisoarea **Corneliei-Liliana Manolescu** din Galați, în care sesizează defecțiuni în funcționarea liftului de la blocul BRIC, strada Brăilei: urmare sesizărilor multiple despre situația din acest bloc, Consiliul popular al municipiului Galați a făcut intervenții la diferite organe centrale, astfel că în prezent s-au primit cablurile tip panglică a căror lipsă a provocat defecțiunile menționate. Începînd cu data de 4 decembrie a.c., două echipe de intervenție au început să acționeze pentru schimbarea cablului, astfel că pînă la sfîrșitul acestui an instalația va fi pusă în funcțiune".

■

Consiliul popular al municipiului București: „Urmare scrisorii adresate redacției de către **Asociația locatarilor bloc 7 șoseaua Pantelimon 311, sectorul 2,** prin care aceasta reclama starea de disconfort existentă la unitatea mezeluri-brînzeturi din șoseaua Pantelimon 311, blocul 7, vă facem cunoscut: în urma verificărilor efectuate pe teren, s-au luat măsuri ca ICL Alimentara 2 să mute de urgență agregatul frigorific de la camera de lapte în subsolul blocului, poluarea sonoră fiind astfel îndepărtată".

■

Ministerul Sănătății — Direcția farmaceutică și a aparatelor medicale: „În legătură cu scrisoarea cetățenei **Lucia Enache** din orașul Fetești, județul Ialomița, vă aducem la cunoștință că am dispus să i se repartizeze prin Oficiul farmaceutic nr. 2 București două flacoane de „Stapezin" conținînd 50 tablete fiecare; urmează a i se comunica de unde le poate ridica și cînd, contra cost".

■

Centrala Construcții Montaj București: „La sesizarea ing. Achim Gheorghe, publicată în numărul 49 al revistei FLACĂRA din 4 decembrie 1980, privitor la unele lucrări restante în urma executării unui canal termic, vă informăm că am luat măsuri ca finisarea căminului de capace și refacerea pavajului pe strada Socului de pe traseul canalului amintit să fie executate pînă la 25 decembrie 1980".

■

Sîntem un grup de locuitori ai străzii „9 Mai" din Hunedoara. Aici funcționează o secție a fabricii de blănuri „Vidra" din Orăștie, secție a cărei existență este perfect justificată din punct de vedere economic, valorificîndu-se o serie de deșeuri refolosibile și asigurînd loc de muncă la peste 300 femei, în majoritate soții și fiice de siderurgiști. Din aceste deșeuri însă rezultă alte deșeuri, bucăți foarte mici de blană, care se valorifică în altă parte și care, în loc să fie gospodărite cu grijă, sînt aruncate la întîmplare în incinta fabricii unde, udate de ploi, intră adesea în putrefacție, infestînd atmosfera întregului cartier cu un miros de nesuportat. Menționăm că, dincolo de necazul pe care această stare de fapt ne-o produce nouă, locuitorilor, în imediata apropiere se mai găsesc o întreprindere și Castelul Corvinești lor, sutele de turiști din țară și de peste hotare, cît și oamenii muncii de la întreprinderea respectivă, inhalînd aerul infectat de mirosul neplăcut. Cum sînt respectate, aici, legile și reglementările existente pentru prevenirea poluării ? **(Scrisoarea este semnată de 7 cetățeni)**

■

Comitetul organizației de partid din I.T.B.: „Referitor la scrisoarea adresată revistei de către **Stelian Tunaru:** Comitetul oamenilor muncii din cadrul Exploatării transport autobuze, analizînd situația locativă a conducătorului auto S. T. și a familiei sale, a hotărît să i se atribuie acestuia un apartament cu 4 camere în blocul O 3 în cartierul Dreptății — Militari. Blocul urmează a fi dat în folosință pînă la sfîrșitul anului în curs".

■

Sîntem un **grup de tineri** din localitatea Lunca Mare, comuna Sotrile, județul Prahova, și dorim să vă aducem la cunoștință următoarele: acum vreo 8—9 ani, Consiliul popular al comunei Sotrile ne-a acordat un teren viran, mai exact o fostă grădină cu pomi fructiferi, pentru a ne amenaja aici o bază sportivă. Ne-am pus pe muncă, am strîns bani pentru a plăti buldozerul care să scoată rădăcinile și, prin munca noastră, făcută în după-amiezile libere, ne-am amenajat terenul mult dorit. Peste numai doi ani, terenul acesta ni s-a luat, dîndu-ni-se în loc un altul pe prundul rîului Doftana, destul de impropriu, în cele din urmă însă ni s-a luat și acesta. Nu înțelegem de ce conducerea comunei este împotriva faptului să avem și noi, tinerii, un mijloc de recreare : filme nu rulează, manifestații culturale sînt puține, nu avem brigadă artistică, satul nostru a ajuns unul dintre puținele în care nu se mai țin hore sau baluri, după tradiție. Oare nu se poate face nimic în acest sens ? **(Scrisoarea este semnată de peste 40 tineri).**

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Măerean Ion — Sibiu: Reluăm ancheta pe 6 ianuarie ● **Rață Elena — București :** Am primit memoriul dv. Așteptăm și restul de probe ● **Iliescu Camelia — Prahova :** Ne-am interesat. Rămîne prezumția de excludere de la paternitate ● **Laborator de cercetare — Giurgiu :** Nu luăm în considerare scrisorile anonime. Reveniți, eventual cu simțul răspunderii ● **Alițar Maria — București :** O dată domiciliați în București, altă dată în Constanța. Care vă este domiciliul ? ● **Ion Rusu — Dîmbovița :** Ancheta este departe de a fi intrat în faza finală ● **Ionescu Ana — Brașov :** Am primit copiile. Vă așteptăm la redacție ● **Petrescu Eugen — București:** Dosarul a fost trimis în instanță ● **Turturean Viorica — Slatina :** Am făcut revenire la Procuratura municipiului București ● **Silaghi Petruța — Ilfov :** Paznicii au fost scoși de sub urmărirea penală ● **Ilie Stan — Gorj :** Cauza morții este de altă natură decît bănuiala dv. Pentru copie vă adresați Institutului medico-legal ● **Păușan Maria — București :** Șanse puține ; termenul este depășit ; uzați de recurs ● **Rența Mariana — București :** Anul calendaristic nu are importanță ; 12 luni de la primirea hotărîrii ● **Piric Nicolae — București :** În această fază dosarul este secret ● **Pascu Eleonora — Iași :** Verificați datele cu cele din registrul de laborator ● **Văduț Ioana — Huși.** Cererea de strămutare este tardivă ; aveți la dispoziție recursul ● **Stere Virgil — București :** Răspunsul este într-adevăr tip. Puteți solicita să vedeți dosarul ● **Ionică Viujdea — București :** Ni s-a returnat memoriul. Adresa este greșită ● **Vasile I. Giju — București :** Aveți probe dar le păstrați pentru un moment prielnic. Să nu fie prea tîrziu.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Cronica (414, 415)

Despre nerăbdarea cu care **Cenaclul** a fost așteptat să revină și în București, vorbește de la sine faptul că atît sîmbătă, cît și duminică, respectiv 20 și 21 decembrie, numărul celor ce au intrat în sala Teatrului „Ion Creangă" a fost sensibil egal cu al celor rămași în fața ușilor.

Așadar, de-a lungul a două zile ce au însumat peste 10 ore de muzică și poezie, la care au participat în stilul lor caracteristic aproximativ 1 500 de spectatori, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar** organizat de C.C. al U.T.C. și revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, a oferit freneticilor săi susținători două seri de neuitat, două seri în care noutățile întîmplării literar-artistice s-au împletit cu duioase aduceri aminte. Respectivele aduceri aminte au bîntuit, ca să zicem așa, dintr-un motiv pe care îl și subliniem ca atare: după o activitate de aproape șapte ani și jumătate, iată, acum, la sfîrșit de an și de deceniu, **Cenaclul** s-a reîntors la începuturile sale. A nu se înțelege că de-a lungul celor peste 400 de întîmplări literar-artistice **Cenaclul** și-a abandonat, o clipă măcar, intențiile sale programatice de educație patriotică și revoluționară, prin muzică și poezie, a tinerilor din țara noastră. Reîntoarcerea la matcă, adică în sala Teatrului „Ion Creangă" de care își leagă începuturile activității, a vrut și a reușit să fie o exigență și necesară verificare a forțelor artistice de care dispune **Cenaclul** la ora actuală, verificare ce urmează a oferi datele unei noi etape în viața sa artistică.

Pîine de cunună, pîine „made in Maieru" pe scena Cenaclului

Dar dincolo de aceste precizări subliniate chiar de conducătorul **Cenaclului**, să revenim la cele două întîmplări literar-artistice, de-a lungul cărora au evoluat Mircea Vintilă, Marcela Saftiuc, Victor Socaciu, Valeriu Sterian, Florian Pittiș, Mihail Stan, Nicu Alifantis, Eugen Cristea, Sorin Minghiat, Maria Naghi, Vasile Șeicaru, Mircea Bodolan, Vali Șerban, Ileana Calinovici și Ducu Bertzi.

Seara de sîmbătă a debutat prin rostirea solemnă și avîntată, de către toți membrii Cenaclului, a celebrului cîntec **Trăiască România**, cîntec care l-a avut la pupitru, ca să zicem așa, pe Nicu Alifantis. Deși e de prisos să mai spunem că întreaga sală a întîmpinat cu multă căldură acest cîntec pe care l-a intonat tot timpul, în unison cu toți ceilalți membri ai Cenaclului, o facem totuși pentru a se înțelege că atmosfera obișnuită a întîmplărilor literar-artistice s-a instaurat rapid, de parcă nici n-ar fi fost vorba de o reîntîlnire.

A urmat apoi Nicu Alifantis cu al său **Decembre**, una din cele mai frumoase piese ale muzicii folk, cîntec care a fost ascultat cu fîlfîitul la gură, pentru ca Mircea Vintilă, prin la fel de cunoscutul **Pămîntul deocamdată**, să imprime sălii un ritm și o participare de o exuberanță și o adeziune greu de descris în doar cîteva cuvinte. Au mai cîntat, în ordine, pentru o așa-zisă încălzire, Maria Naghi (**Fericire de împrumut**), Vasile Șeicaru (**Colindul Dunării**), Valeriu Sterian (**Cîntec de oameni**), Marcela Saftiuc (**Zoriori de ziuă**), Ileana Calinovici (**Nu mor caii cînd vor cîinii**), Mircea Bodolan (**Fost-am omul pădurii**), Victor Socaciu (**Cîntec pentru Charlie Chaplin**) și Ducu Bertzi (**Cînd s-o-mpărțit norocul**). La reușita acestora a contribuit, cu flautul său minunat, Sorin Minghiat.

După acest preambul, conducătorul **Cenaclului** a considerat că ar fi timpul ca întîmplarea să-și intre în drepturile ei, motiv pentru care Marcela Saftiuc a fost invitată să cînte patru piese: **Prinde-te-n joc** (primă audiție), **Ce s-a dus, s-a dus, Singură pe veste și Dona, Dona.** Momentului liric și, am spune duios, pe care l-au declanșat cîntecele Marcelei Saftiuc i-a urmat Mircea Bodolan, unul dintre interpreții cei mai înzestrați, ca ritm, ai **Cenaclului**. A cîntat **Balada amurgitului, Cîntec haiducesc, Rănitul dintre linii și Colind.** Urma să cînte, la cererea sălii, și **Mătrăguna**, dar, tot la cererea sălii, a interpretat, în memoria celui ce-a fost John Lennon, unul din cutremurătoarele cîntece aparținînd grupului Beatles, **Let it be.**

Colind cu Doru Ghiaja, colindătoarele din Suceava, cununașii din Maieru și membrii Cenaclului

Continuăm să transcriem și în acest număr cîteva din părerile culese din sală. Învățătoarea **Elena Mărșăvină**: „Aș dori foarte mult să-i învăț pe copiii mei aceste minunate cîntece, unele dintre ele cunoscute ca melodie, dar nu și ca text. Ar fi bine să se editeze o broșură cu cîntecele Cenaclului." **Lucian Chirvase**, elev: „Sînt unul dintre admiratorii lui Mircea Vintilă și aș vrea să menționez că mai toate cîntecele sale, în special cele mai de demult, au suferit o anume schimbare, adică au cîștigat în calitate, sînt parcă mai lucrate, mai aranjate din punct de vedere muzical". **Grigore Boroneanu**, student: „Impresionantă deschiderea literară a acestui Cenaclu în care s-au cîntat și recitat versuri semnate de Esenin, Anton Pann, Shakespeare, Eminescu, Radu Stanca, Lucian Blaga, ca să dau doar cîteva din marile nume ale literaturii universale sau românești. Acestora li se adaugă, desigur, și pleiada de poeți contemporani: Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Geo Dumitrescu, Marin Sorescu, Mircea Micu, plus încă multe, multe alte nume. Un cuvînt de laudă și pentru numeroasele și foarte frumoasele cîntece populare prezente în repertoriile tuturor membrilor Cenaclului". **Elena Lungu** și **Corina Scripcaru**, colindătoare din grupul de la Suceava: „Ne-a bucurat invitația de a urca pe scenă alături de membrii acestui extraordinar Cenaclu în care poezia nouă și folclorul fac casă bună și fac, în același timp, o reală educație estetică și patriotică." **Maria Godeanu**, muncitoare: „Eu m-aș referi la cei mai recenți membri ai Cenaclului și-aș vrea să remarc vocea deosebită a Ilenei Calinovici, precum și cîntecele lui Vali Șerban. Amîndurora le prevăd o evoluție interesantă." **Răzvan Ulmeanu**, inginer: „Am venit la ambele întîmplări și simbătă și duminică, pentru Florian Pittiș care m-a încîntat și m-a înălțat sufletește. Mulțumesc Cenaclului pentru momentul sobru și profund dedicat dispariției lui John Lennon. Colegitor, de asemenea, Doru Ghiaja care a tranformat scena și sala într-un fel de monument dedicat eroului tribun Avram Iancu."

Dealtfel, ceva mai tîrziu, printr-un admirabil comentariu al lui Florian Pittiș, sala a mai ascultat încă două celebre cîntece ale Beatles-ilor, **Mother** și **God.**

Partea a doua a serii a fost marcată de o prezență cu totul și cu totul ieșită din comun, o voce pur și simplu sublimă și trei cîntece venite din zbuciumata și măreața istorie a Munților Apuseni, din vremea eroului tribun Avram Iancu. A cîntat Doru Ghiaja **Sus, sus la munte sus, Așa-i românul** și **Acolo în Munții Tebei.** A fost, fără doar și poate, momentul cel mai înalt al întîmplării literar-artistice, un moment cărula, printr-o mobilizare excepțională, ceilalți membri ai **Cenaclului** i-au făcut fată, dăruindu-se cu întreaga măsură a talentului lor. Tot la acest capitol, al invitaților, **Cenaclul** a mai adus în scenă și grupul de colindătoare al Cooperativei „Unirea" din Suceava, grup care a cîntat trei din neasemuitele colinde din nordul Moldovei. Tot din nord, dintr-o comună ce se cheamă Fundul Moldovei, au sosit și cei 17 băieți care, în cea de a doua seară, duminică, au adus cu ei un minunat obicei de iarnă, **Colindul cu capră.** Să mai rămînem la acest capitol, al invitaților, și să menționăm că duminică a mai urcat pe scena **Cenaclului** și masivul ansamblu folcloric din comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud, care a adus obicenul numit „Cununa din Maieru".

După cum se vede, dat fiind spațiul limitat pentru cronica celor două seri, am început să amestecăm secvențele și acest lucru, sperăm noi, nu va rupe șirul comentariilor noastre, mai ales că atît sîmbătă, cît și duminică, membrii **Cenaclului** au cîntat aproximativ aceleași piese.

Notăm deci cît mai telegrafic cu putință că Valeriu Sterian a reușit să cucerească din noua sală cu următoarele cîntece: **Ardealul, Amintire cu haiduci, Antrazboinică** și **Nopți**, Vasile Șeicaru: **Memento, Dacă toate-acestea fi-vor învățate, Coloana** și **Cîntec bănățean.** Vali Șerban: **Tron în Apuseni, Cenușa verii, Vînturi pline de zăpadă**, Maria Naghi: **Tinerii, Ascară ți-am luat basma** și **Moața și moțu.** Ileana Calinovici: **Doruleț** și **Cuplu sfîșiat.** Nicu Alifantis: **Poștalionul, De-aș avea, Tangouri, Emoție de toamnă, Balada blondelor iubiri, Lumea e cum sîntem noi**, Victor Socaciu: **Roata, Imn pentru Rapid. Tata și caii, Felinarul, Oameni de zăpadă** și, la cererea sălii, a reluat **Cîntec pentru Charlie Chaplin.** Ducu Bertzi: **Cînd s-o-mpărțit norocul, Colind**, Mircea Vintilă: **Un om pe niște scări, La hanul lui Manuc, Proverbe, Lordul John, Constantin** și **Veronica, Făt-Frumos.**

În ceea ce-i privește pe cei trei actori, care au fost prezenți pe scena Teatrului „Ion Creangă", precizăm că Mihail Stan a readus în conștiința sălii **Minunea** de Marin Sorescu, **Războieni** de Ioan Alexandru, **Treptele**, o proză scurtă de Ileana Vulpescu, **Și totuși, Arta**, de Eugen Jebeleanu, **Mistrețul cu colți de argint** de Ștefan Aug. Doinaș și din nou Marin Sorescu cu **O sumă de texticri.** Un moment de înaltă ținută artistică a reușit să realizeze Eugen Cristea cu recitarea în stil păunescian a parodiei **Intrăm în horn** de **Mircea Micu** la poezia **Ieșirea din sobă** de Adrian Păunescu, sau prin cele două pantomime **Cu mîinile curate** și **În tren.** Un cuvînt aparte pentru interpretarea poemului **Arena cu pălaie**, versuri de Mihai Sabin. Încheiem rîndurile de față cu Florian Pittiș care, pe lîngă acel moment dedicat lui John Lennon, l-a secondat cu brio, ca în vremurile mai de demult ale **Cenaclului**, pe Mircea Vintilă. Dintre poemele recitate de Florian Pittiș, consemnăm: **Vînătoarea de furnici**, versuri de Traian Furnea, **Cînd ți-oi spune**, sonet de Shakespeare, **Nastratin Hogea la nuntă**, de Anton Pann, fragment din **Scrisoarea III** și **E timpul beatitudinii**, versuri de Petre Stoica.

Să mai notăm că ultimele două cîntece ale întîmplării de duminică au fost rostite de Victor Socaciu și s-au numit **Un punct de vedere**, versuri de Adrian Păunescu, și **Subt scutul amurgului**, versuri de Lucian Blaga, după care toți membrii **Cenaclului** au intonat împreună cu sala tradiționalul **„La mulți ani!"**

Și totuși, iubind adevărul, trebuie să spunem că unele momente ale serii de duminică nu au fost receptate la adevărata lor valoare și acest lucru nu s-a datorat actului artistic de pe scenă, ci lipsei de sensibilitate pe care au dovedit-o cîțiva dintre spectatorii ce au aplaudat cu o nemeritată și jenantă condescendență un extraordinar obicei, precum cel al **Cununii din Maieru**, sau cel al **Colindului cu capră**, colind venit, cum spuneam, tocmai din comuna Fundul Moldovei. Este de neînțeles cum sala, la numeroasele apeluri ale conducătorului Cenaclului, de a participa în stilul ei obișnuit la ceea ce se întîmplă pe scenă, a rămas uneori distantă. Dată fiind această eludată atitudine, mai exact spus această lipsă de atitudine, finalul serii s-a scurtat cu cîteva cîntece, iar conducătorul Cenaclului a părăsit, dezamăgit, pupitrul unei întîmplări ce și-a diminuat, în ultima parte, cota emoțională obișnuită.

Prezent totuși pînă la capăt, dar în culise, lîngă oamenii din Maieru și lîngă copiii din Fundul Moldovei, poetul Adrian Păunescu ne mărturisea: „E pentru prima dată cînd părăsesc pupitrul unei întîmplări și-acest lucru l-am făcut pentru că n-am putut suporta răceala și indiferența cu care cîțiva ce nu-și cunosc încă rădăcinile n-au vrut să înțeleagă efortul pe care-l facem noi pentru ca ei să se redescopere în acest fantastic tezaur care este folclorul. Am preferat să stau aici, în culise, lîngă acești oameni care brusc mi-au devenit mai dragi decît toată sala și-ntr-un anume fel am încercat, după toate puterile mele, să-i răsplătesc pentru căldura și emoția cu care au luminat scena Cenaclului nostru, scenă menită nu doar glumelor ci mai ales marii culturi, culturii din care face parte și folclorul nostru". Sîntem convinși că adevărații susținători ai Cenaclului vor ști să tragă din rîndurile de mai sus învățămintele ce se cuvin.

VICTOR NIȚA

Fotografii de A. MIHAILOPOL și SORIN POSTOLACHE

Mihail Stan și Ducu Bertzi

Ileana Calinovici și Vasile Șeicaru, Ducu Bertzi și Eugen Cristea; Maria Naghi, Vali Șerban

RUGBY

Urma scapă turma!

Expresia care intitulează rubrica prezentă este împrumutată dintr-un copilăresc joc de-a v-ați-ascunselea și pe care o foloseam drept principiu tactic de frunte în antrenamentele mele cu juniorii la rugby. Expresia aceasta sună grav ca un dicton poporan și în esența ei sublinia sportul extrem de important al jucătorilor, pînă la cel din urmă, cel ce, prin spirit de abnegație și calități fizice deosebite, își poate salva, în extremis, echipa de la înfrîngere. Ca procedeu tactic, mai ales defensiv, dar și cu implicații ofensive, mai ales în fazele de finalizare, ca la eseul lui Borș în jocul cu Franța, acest principiu se asimilează cu mișcarea permanentă în cimp, fiind sinonim cu **repliajul**. Firește că el incumbă tuturor jucătorilor, orientativ după fiece moment și fază, dar misiuni tactice speciale vor fi atribuite, întotdeauna, înaintașilor de linia a III-a, aripilor de treisferturi, mijlocașului de grămadă și, în mod deosebit, fundașului — ultim bastion.

În tinerețile mele am jucat de multe ori ca aripă de treisferturi, cunoscînd importanța repliajului și ajutîndu-mi permanent arierul în situații dificile. Titularizat ca fundaș, prin anii '50, în formația Locomotiva Grivița roșie, am avut cinstea să figurez pe acest post și în naționala noastră, la primele ei întîlniri cu naționala muncitorească franceză (F.S.G.T.), participînd la primele noastre victorii memorabile. Ca antrenor-jucător, mai apoi, la formațiile Locomotiva-Buzău și C.S.M.S.-Sibiu, unde am activat noi centre de rugby divizionar, tot ca fundaș, am fost prezent în teren și se înțelege că a fost nevoie de un aport exemplar.

Această evocatoare fereastră mi-o deschid cititorilor noștri nu doar dintr-o străfulgerare emfatică, ci dintr-un îndemn afectiv firesc, sensibilizat fiind de importanța și prestigiul jucătorului cu numărul 15. Într-altă ordine, poate mai adecvată și concordantă cu ascendența gabaritului jucătorilor de rugby, el ar trebui să fie cotat jucătorul cu numărul 1. Amintiți-vă de acel invincibil galez Williams, fundaș cu placaje dezintegrante, vitezist și percutant în atac, cu furia unui veritabil înaintaș ! Problema ultimului jucător al liniilor dinapoi am abordat-o aici nu doar dintr-un capriciu propriu, ci dintr-un motiv mult mai profund și acut : avem, în sfîrșit, o mare echipă de rugby, dar nu un fundaș pe măsura ei ! Jucătorii încercați în turneul irlandez, atît Tudose cît și Codoi, nu au dat satisfacție și în ultimul moment, pentru jocul cu Franța s-a recurs la serviciile modeste, dar din fericire utile, ale lui Simeon. După cum am văzut, problema acestui post le-a dat multă bătaie de cap și francezilor, în lipsa faimosului Aguirre preferindu-l pe Gabernet pe creolul Blanco, neinspirat și cu lovitură de picior destul de imprecisă, un jucător mai degrabă bun a fi centru !

În schimb, la noi, centrul Constantin, mai puțin rafinat și clarvăzător în momentele ofensive ale treisferturilor noastre, pe postul actual, ar putea deveni o aripă excelentă sau, ceea ce nu-i de înlăturat, un redutabil fundaș, dacă și-ar reflexiona prea mult la balon, avînd în vedere excepționalele sale calități fizice și lovitura de picior cu tir lung.

Pentru că, să-mi fie iertat acum cînd privim lucrurile la rece, rămîne deschisă treisferturilor noastre și problema unor centri ofensivi și armonizați ca frații Boniface, capabili să-și depășească adversarii direcți prin fantezie și percutanță. Dintre cei doi centri, îngemănați în inițiative creatoare, este musai ca unul să fie **accelleratorul** compartimentului, pregătind decalajul sau debordarea culoarului advers. Tînărul Vărzaru, vitezist și dotat cu calități certe dar perfectibile, pe postul de-al doilea centru al nostru în jocul cu Franța, a realizat o superbă „spargere" în dispozitivul treisferturilor franceze și deși era „scăpat" înspre eseu a trosit o mare ocazie de a înscrie. Dar trebuie să mai subliniem și faptul că nimeni dintr-ai noștri nu l-a „urmărit" și asistat în această fază, unde aripa respectivă, cel puțin, trebuia să fie prezentă.

Dintre jucătorii afirmați în campionat, Chiricencu de la Dinamo, rezervă a naționalei, mi s-a părut perfectibil, prin dotare și temperament, pe unul din posturile de centru sau, prin plăcaj și decizie, chiar ca fundaș.

Insistînd, obsesiv, asupra acestui ultim post, nu-l putem omite din discuție pe capriciosul dar excelentul Bucos, folosit în mod abuziv și neindicat, cînd ca uvertură, cînd ca arier, dar care cu siguranță ar duce la o soluționare mult mai avantajoasă a crizei de care pomenim. Deși ni s-a spus de către antrenorul federal că ar fi indisponibil, la numai cîteva zile după jocul internațional de pe Giulești, Bucos, în cadrul echipei sale din Constanța, administra Griviței roșii o înfrîngere, într-un recital propriu !

TUDOR GEORGE ■

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Cine achită nota de plată ? [II]

Cel mai ușor lucru este să pui la zidul infamiei numai pe antrenori. E ceea ce, dealtfel, observă și Gh. Mitroi notînd că „prea adesea se constată că activiști de partid și de stat, în loc să ia măsuri de întărirea disciplinei muncii la echipe, acceptă cu ușurință explicații de suprafață și rezolvări care se dovedesc apoi paleative, ba uneori chiar îndeamnă la scoaterea antrenorilor — ca o soluție". Cum, repet, n-am fugit de greutățile micilor sau marilor echipe, venirea mea la Galați, anul trecut, a fost considerată de cei mai mulți drept un act de pură „sinucidere" profesională. Primele 4 promovări ale echipei au durat cîte un an competițional, așa că în a cincea, fără nici un transfer, ce altceva se putea pronostica ? Dar și aici, ca pretutindeni unde începutul mi-a fost „cenzurat", am impus ca fotbalul să aibă la bază garanția legilor morale, sociale, competitiv eficiente. Să probez prin ECHIPĂ că fotbalul este și rămîne un act de credință profesională, că x sau y sînt și rămîn creația operei făurite. Și dacă nu din cauza greutăților am abandonat vreodată o echipă, de ce să se avanseze o idee de genul „nu-i corect ca Teașcă să părăsească echipa la greu, să-și termine contractul (n.n. — care ?) și nimeni nu va mai avea nimic de zis". Primul an l-am trecut cu bine, deși după primele 4 etape mulți s-au grăbit să ne cînte prohodul. „Actorii", din arenă și din afară, s-au „maturizat" însă repede și, „plictisiți" de reușită, au început să acuze pădurea din cauza cîtorva vreascuri putrede. Unii au început să acuze pe alții pentru faptele lor, iar rezultatele n-au întîrziat. Președintele clubului a fost detronat (a cincea oară !), medicul concediat și „lupul" pus să păzească „oile" în locul antrenorului ? ! Cum analizele, tratamentul medical s-au terminat, aștept și eu, ca și poetul Adrian Păunescu, „sinteza", mai ales că, vorba domniei sale, „prieteni, prieteni, dar brînza e pe bani", cine va achita „nota de plată" ? Eu știu dar, pentru a nu mai fi luat ca motiv de „pariuri previzibile", mă opresc deocamdată aici, recunoscînd public că, față de volumul de muncă, de vocație, de pasiune etc. am reușit prea puțin în finalul fiecărui obiectiv. Numai că, de fapt, invidia nu mă roade. Mă încovoaie, văzînd cu amărăciune că oameni cu forță de decizie sînt trași pe sfoară de o serie de așa-ziși fotbaliști, mintiți și puși, tocmai de aceea, în situații dificile. Mă mai consider încă tînăr (la 58 de ani depășiți) fiindcă mă mai entuziasmez de tot ce se înfăptuiește, cu mîncă și elan, în țara mea, dovedind că se poate ; sînt încă energic, deoarece doresc un fotbal lipsit de intruși care-și trag seva „competenței" din funcții atribuite sezonier, rămîn pe mai departe competitiv căci știu că încă știu prea puțin din tainele acestui mirific joc care e fotbalul, mai ales că trăiesc convins că nimic nu mă mai poate abate de pe drumul sudorii și al exigenței. Cum, dintotdeauna, am susținut că fotbalul înseamnă CAP și TEHNICĂ, așa m-a făcut să sondez permanent adîncimea cunoștințelor de prestigiu și personalitate conștient fiind că ascensiunea fiecăruia dintre noi nu mai poate continua a fi un JOC AL ÎNTÎMPLĂRII. Ci o muncă titanică, așa cum am depus-o și la Galați, ca peste tot, dealtfel, pe unde am trecut.

RECUNOȘTINȚA mea rămîne pe mai departe aceeași pentru toți care înfruntă „organizarea" dezorganizată a fotbalului nostru și, mai ales, pentru toate acele acțiuni îndreptate spre a dărîma „cazemata" cauzelor și nu a „tăia" capetele neîngenuncheatilor. Ochii închipuirii văd totuși realizat momentul cînd, repudiînd vicitle, farsa va înceta. Și atunci „prieteni, prieteni, dar brînza e pe bani" pentru toți, fără excepție, nu numai pentru mărunței care, „previzibil", achită notă după notă !

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

PRIMII 10 FOTBALIȘTI AI ANULUI

În numărul nostru viitor vom publica rezultatele tradiționalei noastre anchete de sfîrșit de an, care stabilește primii 10 jucători de fotbal ai anului ce se încheie. Participă la ancheta „Flacăra", ca de obicei, un număr mare de inițiatori ai fotbalului din întreaga țară, specialiști și arbitri, ziariști sportivi de la cotidianele județene și centrale, personalități de seamă ale vieții culturale și așa mai departe... În total, cîteva sute de participanți care stabilesc prin voturile lor lista primilor 10 fotbaliști ai anului 1980 !

Pentru moment, iată una dintre opiniile cele mai interesante, aparținînd actriței Stela Popescu : 1. Iordănescu, 2. M. Răducanu, 3. C. Dinu, 4. Iordache, 5. Cămătaru, 6. Simionaș, 7. Geolgău, 8. Țălnar, 9. Ștefănescu, 10. Munteanu II.

Celelalte opțiuni, în detaliu, ca și clasamentul final al primilor jucători din anul 1980 le veți afla în următorul număr al revistei. Atenție deci, nu scăpați acest număr !

OMUL CARE JOACĂ

Sîntem pe locul nostru

Între timp, în posibilele mele argumente ale „valorii sau conjuncturii" fotbalului nostru, pentru mine, au apărut noi piese ce-mi sprijină adevărul. Îmi plac pentru că vin singure, fiind adunate din cea mai competentă lume a fotbalului nostru și trebuie folosite ca atare. Așadar, luna finală a anului aduce fel de fel de anchete sportive, peste tot. Printr-un merit pe care nici nu mă zbucium să-l contest, primii doi fotbaliști ai anului sînt, după ancheta „Sportului", Marcel Răducanu și Anghel Iordănescu. Amîndoi, știți, joacă la Steaua.

În ceea ce fac de mult prin teren sînt pe gustul a ceea ce cred eu că ar trebui să jucăm, conform cu talentul în care ne născurăm. Marcel Răducanu, primul fotbalist al acestui an, a făcut să sară în aer spumoasa presă franceză care, și ea, uită adesea că șampania se face mult sub pămînt, în calcarul în care Cezar l-a căutat pe Vercingetorix... Locul doi, Puiu Iordănescu, ne-a făcut în cîteva zeci de minute o toamnă superbă, din puncte fixe, punîndu-ne pe gînduri în ceea ce privește talentul nostru de a fi ca nimeni alții într-o fază pe care sîntem capabili să o prelungim la nesfîrșit spre un hohot de rîs. Fiind înclinați spre a rîde odată cu faza, putem face rar totul și mult prea des nimic. Aceasta-i natura, bravo ei și bravo nouă că mai încercăm din cînd în cînd senzația că o mai putem păcăli.

Echipa acestor doi primi premianți ai anului nostru fotbalistic se află în clasamentul primei divizii pe locul 10... Îi iubesc și îmi plac amîndoi ca mod de reprezentare fotbalistică a ceea ce am putea noi să facem. Celui de-al doilea i-am iertat și că, de mult, nu a avut francheța să declare, public, că nu i-am construit nici măcar o zgîrîietură. Dar fotbalul echipelor noastre este cu totul altceva. El nu este așezat cum trebuie în ordinea lui și, sigur, nici în teren nu poate arăta altfel. Ne mai încintă faptul că și a doua divizie a noastră poate depăși prin interes și calitate a întîlnirilor confruntările primei scene, dar să nu credem că noi sîntem Britania în care se joacă de multe ori fotbal la fel, de foarte jos pînă spre sus. Cred că semănăm cu fotbalul în posibila lui definiție de joc-asociație, în puterea cu care ne stringem pentru a ne exprima nu prin valorile de care am putea dispune — și gîndiți-vă din nou la Marcel Răducanu, Puiu Iordănescu și locul echipelor de club —, ci în conjunctura în care, mai dotați sau mai puțin dotați, noi toți, oamenii fotbalului nostru, avem senzația că satisfacem printr-un moment mai bun obligațiile meseriei noastre. Cluburile noastre nu mușcă iarba primăverii oficiale europene, avem senzația că putem face o națională competitivă fără forța lor, reexplicăm în presa de specialitate posibilele diferențe dintre concepție și idee (mai bine spus idei) de joc, și aveți tot dreptul să ne întrebați acum, stimați spectatori, la sfîrșit de an, pe unde sîntem cu fotbalul ?

O victorie lungă se poate construi și cu jucători ca Ghiță, dacă știi să-i înveți jocul, și se poate și pierde cu ultradotați de genul laureaților din acest an. Nimic mai simplu. Sîntem acolo unde ne-am așezat...

CORNEL DINU ■

Informații eronate

În ziarul „Sportul" din 18.XI.1980 și sub semnătura Modesto Ferrarini a apărut un articol intitulat : „Raliul vinului, o competiție automobilistică importantă, transformată în... șușanea", ale cărui inexactități și informații eronate au produs stupoare în mica lume a automobiliștilor. Dorim să vă arătăm, punct cu punct, erorile cuprinse în articolul din „Sportul" și vă rugăm să dispuneți publicarea rîndurilor de mai jos.

În privința aprobărilor necesare deplasării, prin ordinul 1137/15.09.1980 C.N.E.F.S. a aprobat participarea și deplasarea sportivilor români la Raliul vinului, A.C.R., prin adresa nr. 1307/5.09.80 semnată de vicepreședintele C. Niculescu și de președintele F.R.A.K., ing. V. Mateevici, își dă acordul, bine motivat din punct de vedere tehnic.

În privința alcătuirii lotului și a identității sportivilor respectivi : Ionescu-Cristea Eugeniu este maestru al sportului, dublu campion balcanic, posesor a treizeci și șase de titluri de campion național și pilot prioritar F.I.A. Amărică Dan, „retras din activitatea sportivă de circa 2 ani", cum se afirmă în „Sportul", legitimat și în 1980 la clubul „Unirea tricolor", de patru ori campion național, copilot al lui Ionescu-Cristea din 1976, a obținut locul III în campionatul național de raliuri la clasă, ediția 1979 fiind selecționat de către Biroul federal din februarie 1980 în lotul național al R.S.R.

Echipajul Dacian Banca — Viorel Mazilu, „tineri talentați, dar cu participare sporadică și nesemnificativă" (același articol), sînt de fapt : Dacian Banca — campion național de raliuri de clasă în 1978, campion balcanic la clasă în 1979 și al șaselea sportiv al anului ; Viorel Mazilu — inginer la Institutul de cercetări al I.A.P. Dacia și copilot al lui Banca în anul 1980. Acest echipaj a fost, de asemenea, selecționat de Biroul federal în lotul național pentru 1980.

La un asemenea raliu, inclus în campionatul european, pentru două mașini de concurs s-a prevăzut o singură mașină de asistență tehnică (echipaj Alexandru Simion — Nicolae Nicolau), ceea ce constituie un minimum necesar în aceste condiții. Ambii sînt alergători cu vechi state de serviciu și mecanici de service cu foarte mare experiență.

În privința Raliului denumit „al vinului" și al rezultatelor reale ale concursului : „Raliul vinului", etapă în campionatul european, raliu cu probe speciale foarte dificile și deosebit de periculoase, motiv pentru care raliul se desfășoară numai în timpul zilei, a reunit la start în acest an 134 de echipaje din 12 țări. Printre concurenți s-au aflat mulți piloți prioritari F.I.A., cu mașini foarte puternice și foarte bine pregătite (ex. : 24 de PORSCHE CARRERA de peste 200 CP). Totuși, datorită dificultății traseului au terminat cursa numai 37 de mașini. Este adevărat că echipajul Eugeniu Ionescu-Cristea — Dan Amărică a ocupat locul 35 în clasamentul general (nu „locul 36 din 37" cum a apărut în „Sportul"), dar trebuie să precizăm și locul IV la clasa 1300 grupa I (mașini de serie) din 11 mașini de aceeași cilindree prezentate la start, despre care nu se amintește nimic în articolul respectiv. Deși DACIA 1300 oferită pentru concurs de importatorul elvețian, cu 7 000 km parcurși și pregătită timp de 2 zile și 2 nopți avea numai 54 CP, datorită calităților ei de rezistență pe drumuri neasfaltate a reușit să termine concursul fără nici un minut de penalizare, spre surprinderea întregii asistențe, care a primit cu aplauze mașina la sosire. Mai mult, în urma DACIEI 1300 românești s-au clasat 3 mașini foarte puternice : OPEL KADETT GTE de 140 CP și OPEL ASCONA — 400 de 260 CP.

În privința imputărilor ce se aduc secretarului federal, tov. Ionel Surdu Stănescu, în același articol, credem că în nici un fel nu ar fi trebuit amestecate aspectele tehnice cu cele de cu totul altă natură. În privința afirmațiilor strict sportive, articolul semnat de Modesto Ferrarini se dovedește total inexact.

Eugeniu Ionescu-Cristea, Dan Amărică, Alexandru Simion, Nicolae Nicolau, Dan Mihai Alexandrescu.

Lumea în care trăim

Dialogul și speranțele Europei

La Madrid, în dialogul celor 35 de state care au semnat Actul final de la Helsinki, a intervenit o pauză. O pauză determinată de calendarul inițial — pentru sfîrșitul de an. O pauză ce se va încheia la 27 ianuarie 1981. Săptămînile ce ne despart de acel moment sînt destinate reflecției, deoarece în acest decembrie pe masa negocierilor din capitala spaniolă s-au depus zeci de proiecte privind acțiuni viitoare îndreptate spre promovarea securității și cooperării pe continent. Printre acestea, cele zece propuneri românești se disting prin caracterul lor coerent, prin spiritul constructiv ce le animă, prin abordarea aspectelor esențiale ale păcii în Europa. Căci conținutul lor, profund umanist, dezvăluie preocuparea lucidă a României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru a promova o autentică securitate în Europa și o largă cooperare, care să servească intereselor tuturor popoarelor indiferent de mărimea lor.

Neîndoios, nu ne propunem să întocmim un bilanț al primei etape a dialogului european. Bilanțul ar fi poate prematur. Dezbaterea de la Madrid a exprimat un moment politic complex. După cum se știe, dialogul celor 35 a debutat în condițiile unei situații internaționale caracterizată, în general, prin complexitatea ei, prin trăsături contradictorii, și care a cunoscut o agravare datorită unor evoluții deosebit de îngrijorătoare. Gravitatea ei, ca urmare a accentuării încordării și amplificarea fără precedent a cursei înarmărilor, constă mai ales în riscul unor confruntări militare de amploare, ceea ce poate avea consecințe imprevizibile. Dar tocmai complexitatea acestei situații a pledat în favoarea desfășurării dialogului, a efortului pentru ca Europa să depășească dificultățile momentului, pentru ca întîlnirea de la Madrid să îngăduie adoptarea unor măsuri clare, eficiente, pe linia realizării, ca un tot unitar, a Actului final de la Helsinki. Era limpede că atingerea acestor obiective se putea realiza numai în măsura în care masa tratativelor nu era ipotecată de tensiuni și confruntări, în măsura în care toți reprezentanții celor 35 de state, participante la dialog, dar absolut toți, dovedesc practic că, mai presus de orice neînțelegeri, de orice apreciere diferită a unor situații concrete, sînt animați de dorința sinceră și hotărîtă de a contribui la realizarea unui progres în relațiile intereuropene, în direcția securității și cooperării în Europa, a îmbunătățirii climatului politic mondial ce ar favoriza destinderea și pacea.

Nu negăm existența unor dificultăți. Ele au reieșit în timpul lucrărilor, însă dialogul a continuat, n-a fost imobilizat de polemică, cum s-au temut unii. Nu întocmim bilanțuri, însă constatăm că la Madrid „cei 35" au izbutit să asigure desfășurarea normală a dialogului, în pofida notelor mai ascuțite din unele discursuri. Evident, drumul spre destindere este lung, dificil, cu multe obstacole, dar el trebuie parcurs pentru că interesele tuturor popoarelor, ale tuturor statelor o cer. Destinderea este necesară tuturor — și statelor mari, și celor mijlocii, și celor mici. Abandonarea ei este riscantă pentru soarta păcii în general, deoarece în zilele noastre pacea este indivizibilă.

Iată de ce, mai mult ca oricînd, se cere din partea tuturor statelor, și în special a celor mari, să acționeze în spiritul unei înalte responsabilități față de soarta păcii, să facă totul pentru a împiedica agravarea tensiunii. Trăim într-o lume extrem de diversă, dar aceste diferențe nu trebuie să conducă la confruntări de forță. Politica forței, politica dictatului aparțin unui trecut incompatibil cu epoca noastră — epoca afirmării statelor independente, a popoarelor dornice de a fi stăpîne pe soarta lor. Viața a demonstrat că utilizarea forței nu poate genera decît tensiune, nu poate provoca decît animozități și periclita pacea. Este sensul major, dealtfel, al propunerilor românești aflate pe masa negocierii.

În acest moment ne preocupă perspectivele părții finale a conferinței din capitala Spaniei, cea care începe la 27 ianuarie 1981. Pentru a asigura succesul final al dialogului de la Madrid, toate statele sînt chemate să acționeze într-un înalt spirit constructiv. Este important și necesar ca dialogul european să se desfășoare într-o ambianță normală, de bună înțelegere, de respect mutual, care să cultive încrederea, să favorizeze apropierea. Desigur, dialogul presupune eforturi neslăbite, receptivitate, o atitudine deschisă. El este facilitat de multitudinea propunerilor prezentate de diferite state și care, în ansamblu, dovedesc năzuința de a promova înțelegerea și cooperarea. Examinarea lor trebuie să fie făcută cu simțul responsabilității față de destinul păcii. Premisa reușitei lui, a progresului pe calea negocierilor, o constituie manifestarea voinței politice necesare pornindu-se de la interesele fundamentale ale popoarelor implicate, de la necesitatea soluționării concrete a problemelor securității și colaborării în conformitate cu înțelegerile de la Helsinki. Oricît de complicate ar fi problemele, oricît de grele ar fi drumurile ce trebuie parcurse, trebuie acționat ferm pentru abordarea lor pe cale politică. În acest sens, glasul României se face auzit continuu cu putere, îndemnînd la realism, la o atitudine care să țină seama de interesele reale ale păcii mondiale. Chemarea la dialog, convingerea că, prin tratative, problemele oricît de complicate ar fi pot să-și găsească o reglementare durabilă, ține seama de realitățile continentului.

Este nevoie de eforturile conjugate ale tuturor statelor pentru ca în noua etapă a conferinței de la Madrid să se asigure un climat de încredere și înțelegere, acel climat capabil să asigure dialogului european un autentic succes. România, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, este hotărîtă ca, împreună cu celelalte state, să facă totul pentru a-și aduce întreaga contribuție la buna desfășurare a lucrărilor, la încheierea reuniunii cu rezultate cît mai pozitive, pe măsura așteptărilor popoarelor Europei și ale întregii lumi.

AL. PINTEA

Heroinoman la cinci ani

Cu puțin timp în urmă, „Washington Post" publica un reportaj zguduitor. Pe prima pagină a unuia din edițiile sale duminicale, publicația se referea la ultima afacere cu droguri din capitala federală americană. Nu era vorba de unul din acele lucruri cu care lumea s-a obișnuit. Nici de vreo ultimă captură impresionantă făcută de poliție, nici de descoperirea unui nou laborator clandestin de sinteză a stupefiantelor nici de creșterea amețitoare a prețurilor acestora. Nu, de data aceasta se relata cazul unui copil negru obișnuit cu heroina de la vîrsta de cinci ani. Crescut într-o familie de mici traficanți de droguri, el a vrut să guste neapărat din „plăcerile" celor mari. Astăzi, la numai opt ani, copilul este un heroinoman din cea de-a treia generație, avînd nevoie de o injecție pe zi. L-a descoperit, numai ea știe cum, ziarista Janet Cooke. „Tu n-ai încercat niciodată ?", a întrebat-o mirat, aproape contrariat, acest copil nefericit, convins că porția zilnică de otravă pe care o ia el face parte din obișnuința fiecăruia din semenii săi.

Cine a văzut un drogat, cine a avut puterea să-i privească chipul dezgustător, cine a fost avertizat vreodată să ocolească locurile preferate ale toxicomanilor din nu știu care metropolă occidentală poate înțelege exact ecoul pe care l-a stîrnit acest reportaj în rîndul cititorilor. Un copil care se drogheză nu înseamnă numai un vis ucis. Înseamnă un atentat criminal la adresa copilăriei înșiși, atentat de care nici pe departe nu se fac vinovați cei mici. Drama lui „Jimmy" — așa l-a numit Janet Cooke din motive lesne de bănuit — este însăși drama unei societăți neputincioase în fața unuia dintre cele mai mari rele sociale cu care este confruntată. Așa se și explică de ce, în loc să răscolească conștiințele, cazul lui „Jimmy" s-a transformat pentru unii într-o sterilă și revoltătoare discuție despre problema secretului jurnaliștilor și despre libertatea presei. „Afacerea să fie aranjată în cel mai scurt timp posibil !" — aceasta a fost prima reacție a primarului orașului Washington, în urma numeroaselor telefoane ale poporației indignate. Declanșînd o vastă operație pentru a încerca să-l localizeze pe acest „Jimmy", poliția a somat „Washington Post" și pe ziaristă să le dea amănunte. Dar, spun oamenii presei, ziaristului îi rămîne totdeauna libertatea, de inimă și de conștiință, de a judeca pînă unde poate să meargă cuvîntul dat. Cuvîntul sau poate, adăugăm noi, banii pe care reporterea americană a trebuit să-i dea pentru a intra în contact cu un suflet de copil otrăvit, încă recuperabil.

Pentru cei ce înțeleg libertatea presei cu totul altfel, pentru cei ce știu cîte ceva despre ravagiile drogului, scandalul din orașul care poartă numele primului președinte al S.U.A. nu conține în el nimic paradoxal. Să încercăm să facem o apropiere între modul în care anumite cercuri interpretează drepturile omului și libertatea presei și vom avea o primă explicație la faptul, posibil numai acolo, că un copil ce-ar mai putea fi salvat, un copil a cărui soartă bulversează sufletele curate, este „fructificat" din plin de presă, rămînînd în continuare ascuns celor ce ar fi dispuși eventual să-l salveze. Așa cum dreptul la muncă, la viață la educație este înlocuit cu fel de fel de iluzii și himere otrăvitoare, libertatea presei înseamnă libertatea celui ce ține condeiul în mînă de a-și păstra în secret sursele de informare. Sigur, nici un ziarist adevărat nu poate să tacă în fața unui asemenea caz, dar, dacă propoziția lui nu e făcută și cu inima, atunci scrisul lui rămîne o simplă, gratuită și chiar condamnabilă aventură.

Dar să n-o judecăm pe Janet Cooke chiar atît de aspru. Să ne gîndim puțin la felul în care se face presa occidentală, la contradicțiile unei lumi ce nu conține să dea altora lecții despre o anume libertate, negată sau afirmată în funcție de împrejurări. Ceea ce le-a supărat în primul rînd pe autorități a fost însăși apariția reportajului amintit, care a dat multora din cetățeni imaginea reală, dureroasă a problemei drogului în orașul lor. Interesant este faptul că atunci cînd sînt expuse prea tare opiniei publice, autoritățile se situează pe cele mai... principiale poziții vizavi de unele „excese" ale presei. Janet Cooke a fost condamnată că a preferat să cedeze „senzaționalismului". „Acest articol de ziar poate să fie epitaful unui copil" — spunea un responsabil municipal, pentru ca tot el sau un altul să recunoască : „Publicarea cazului lui n-a adus nici o informație nouă. Știm că cei mici iau droguri. Noi sîntem conștienți că n-avem destule programe și destui bani (să fi uitat cumva de fabuloasele cheltuieli pentru înarmare ? — n.n.) pentru combaterea acestui lucru. În schimb, există o lege în ce privește tratamentul rău aplicat copiilor. Dacă un ziarist este martor al unei crime, el trebuie să comunice informațiile, chiar dacă aceasta înseamnă că nu va putea să-și publice reportajul". Aproape că-ți vine să te înduioșezi ! Dar poți să nu dai dreptate și părții adverse ? „Nimeni n-ar fi știut de cazul tragic al acestui copil, dacă „Washington" nu și-ar fi păstrat sursele de informare". În orice caz, dacă nu va fi aprobat textul în care Congresul american inventariază cazurile în care poliția poate sau nu să sustragă documente dintr-o redacție, text aflat într-o mapă prezidențială (a lui Carter) sau urmînd să ajungă într-o alta (a lui Regan), ziarista Janet Cooke are toate șansele să împărtășească soarta colegului său Myron Farber de la „New York Times". Refuzînd să pună la dispoziția justiției aproape cinci mii de documente (dovadă că ziariștii sînt niște profesioniști serioși !) care i-au servit pentru o anchetă care vorbea despre decesele anormale dintr-un spital din New Jersey, el a fost condamnat la 40 de zile închisoare, iar ziarul său la o amendă de trei sute de mii de dolari. În schimb, medicul incriminat a fost eliberat din lipsă de probe (?!).

Fără să vrea, o publicație pariziană explica la modul aproape comic situația de mai sus și paradoxurile unei lumi încurcată în propriile-i fetișuri : „În „Washington Post", un reportaj despre un heroinoman de opt ani relansează dramatic problema secretului jurnaliștilor în țara cu cea mai mare libertate a presei". Ceea ce înseamnă că presa e „liberă" să spună orice, cu „singura" condiție ca ceea ce relatează să convină autorităților. Pentru că, altfel, vorbind de cazul tragic al micuțului „Jimmy", lumea ar putea să bănuiască vreo legătură între el și faptul că deși prețul stupefiantelor a crescut cu peste 30 la sută, totuși toxicomania continuă să reprezinte aici, „în țara cu cea mai mare libertate a presei", cel de-al treilea motiv pentru care decedează tinerii între 18 și 26 de ani. Probabil că dacă „Jimmy" ar fi avut măcar 18 ani, totul era în regulă !

Dimensiunea exactă, tragică a flagelului care este drogul, a crimelor și inavuțirilor peste noapte pe seama vînzărilor — ilicite, se înțelege — de cocaină și haș, de alte asemenea „delicatesuri" aducătoare de moarte sînt puse în cea mai neiertătoare lumină de numeroase cifre și fapte. Și de explicații. Un raport dat publicității la Paris de Federația Educației Naționale arată că „atît timp cît valorile recunoscute vor rămîne banii, profitul, puterea de consum, putem să pariem că tinerii se vor droga și se vor sinucide în continuare". „Jimmy" nu este un precoce. El n-a înțeles mai devreme decît alții toate aceste lucruri. Dar cazul său nu este nici o excepție. De aceea a și produs o imensă indignare. „Dacă vrem să luptăm împotriva toxicomaniei, se mai spunea în raportul amintit, trebuie să adoptăm măsuri care să schimbe natura lucrurilor". Cu alte cuvinte, comenta, de data aceasta lucid o publicație occidentală, e necesară o nouă lume.

E explicabil, așadar, de ce unii și-ar fi dorit atît de mult să nu se afle despre micuțul „Jimmy".

DUMITRU AVRAM

Mondo umano ?

Minicronologie și maxievenimente

La 16 decembrie, în a patra zi de la răpirea de către „Brigăzile roșii" (mereu „răpitoarele" brigăzi) a judecătorului d'Urso s-a aflat că ancheta își orienta investigațiile spre un membru fugit al „coloanei romane" a acelorași „Brigăzi". În aceeași zi, fostul președinte al societății cu participare statului „Egam" (mine) — un vechi client al justiției italiene — și alte zeci de persoane au fost arestate, la Roma, acuzate de deturnare de fonduri.

La 17 decembrie, Aldo Davanzali, președintele companiei particulare aeriene „Itavia" adresează o scrisoare ministrului transporturilor Rino Formica în care arată că avionul DC-9 al „Itavia" dispărut la 27 iunie a.c. în largul Siciliei, cu mai multe persoane la bord, a fost doborît de o rachetă. Davanzali relevă absența oricărei responsabilități a companiei în catastrofă și exprimă „certitudinea că avionul a fost distrus de o rachetă pe cînd parcurgea, în perfecte condiții meteorologice, un culoar aerian rezervat aviației civile de statul italian". Expertizele efectuate în Italia și S.U.A. au condus la ideea unei coliziuni cu un obiect zburător ce nu era avion. **În aceeași zi,** ministrul italian al transporturilor, Rino Formica, a declarat că eventualitatea potrivit căreia o rachetă s-ar afla la originea accidentului survenit la 27 iunie unui DC-9 al companiei aeriene „Itavia" constituie o „ipoteză mai plauzibilă decît alte ipoteze". Ministrul, care răspundea unei interpelări din Cameră, a reamintit că respectiva catastrofă ar fi fost provocată de o explozie. Totodată, a adăugat el, urmează să se stabilească dacă aceasta a avut loc în interior sau în exteriorul avionului.

În aceeași zi — la cinci zile după răpirea lui d'Urso — o comisie a Camerei Deputaților a adoptat un proiect de lege care prevede reduceri de pedepse răpitorilor (de persoane) care colaborează cu justiția. Pînă atunci legea prevedea o pedeapsă cu închisoarea pînă la 25—30 de ani pentru autorii unei răpiri și închisoare pe viață (pedeapsa maximă în Italia) în caz de moarte a ostaticului.

La 18 decembrie, Barbara Piattelli, 27 de ani, fiica unui cunoscut creator de modă, Bruno Piattelli, răpită la Roma la 10 ianuarie, a fost eliberată în Calabria. (Este cea mai lungă detenție înregistrată în răpirile italiene.)

În aceeași zi se precizează că în jurul amintitei catastrofe aeriene s-a declanșat o polemică. Cele susținute de Davanzali, confirmate indirect în fața Parlamentului italian de ministrul Formica și reafirmate cu vigoare de compania „Itavia" într-un comunicat mai larg (ce furnizează argumente precise în sprijinul ipotezei rachetei), au fost contrazise de N.A.T.O. (care afirmă că nu ar fi avut un avion ce zbura deasupra Mării Tireniene în momentul catastrofei) ca și de aviația italiană. Dar cotidianul „Republica" scrie că este totuși vorba de un „lung proiectil, lansat dintr-o bază militară terestră, de un avion militar sau de o navă militară în manevră".

Nu se știe cîți bani s-au plătit pentru eliberarea Barbarei.

În catastrofă au pierit 81 de persoane.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

(După „KROKODIL" — U.R.S.S.)

La Londra „Clubul prietenilor nazismului"!

Neonaziști în Anglia ? Iată o întrebare care pe unii i-ar face să zîmbească. Da, de ce n-ar fi neonaziști și în Anglia din moment ce ei există și numărul lor este în creștere în mai toate țările occidentale ?

Unul dintre ei este Eddy Kenten, care se vrea conducătorul noii mișcări. Are legitimație specială cu zvastică, plătește o cotizație de cinci lire sterline pe an, iar clubul pe care îl conduce are în prezent trei sute de membri. Pare incredibil, dar așa este : în Anglia, țară pe care Hitler a dorit-o rasă de pe fața pămîntului, neonazismul există și ia amploare.

Șeful „Clubului prietenii nazismului" din Londra nu cunoaște limba germană, dar asta nu-l împiedică să pronunțe fără pic de accent străin cuvinte greu de pronunțat în limba germană cum ar fi „Reichsjungendführer" sau „Obersturmbandführer". În fața biroului lui — căci are și un birou suficient de luxos și spațios — domină fotografiile lui Hitler și Göring. „Ce bărbați, domnule, ce bărbați !" exclamă el ori de cîte ori dă cu ochii de chipurile jalnicilor săi înaintași.

Eddy Kenten are numeroase uniforme naziste, măști de gaze, steaguri, insigne naziste și zvastici, pe care le pune la dispoziția adepților și simpatizanților fascismului. Cele mai serioase comenzi îi vin din America și Australia, dar nici numărul celor solicitate din R.F. Germania nu este de neglijat. „Mai împrumut unele din efectele noastre și pentru realizarea cîte unui film, care preamărește gloria celui de al III-lea Reich", declară el unui corespondent.

Comerțul cu suveniruri naziste este și el în floare. Printre comercianții cei mai la modă se numără Chris Farlowe, admirator înflăcărat al lui Hitler. În magazinele lui se găsesc mii de uniforme, de zvastici, steaguri naziste, în timp ce în vitrinele lor spațioase se răsfață în văzul tuturor figurine reprezentîndu-l pe dictator.

„Priviți ! O uniformă a unităților SS autentică, perfect conservată. Și pantalonii sînt perfect păstrați. Totul este autentic. O uniformă de asta costă 750 de lire sterline, are o foarte mare căutare, noi nu putem satisface toate cererile", declara el unui ziarist de la revista „Quick" din München. La scurt timp prezintă apoi ziaristului vestgerman o mapă plină cu ordine și medalii naziste. „Astea, zice el, ar face milioane de lire sterline, dacă ar fi autentice. Păcat că nu sînt, mai mult ca sigur că oamenii s-ar bate pentru ele !"

În spatele unei tejghele are o bibliotecă în care literatura nazistă este la loc de cinste. Una dintre cărți se numește „Steagurile celui de al III-lea Reich" iar autorul ei nu este altcineva decît însuși Chris Farlowe. Are și măști înfățișîndu-l pe conducătorul de trist renume al Germaniei naziste, dar astfel de obiecte se găsesc de vînzare și în cartierul londonez Soho contra unei sume de șase lire.

Întrebat de poziția autorităților față de mișcarea neonazistă, Eddy Kenten a declarat plin de mîndrie : „Omule, păi noi trăim într-o țară unde democrația este în floare ! Ce-ar putea să ne facă autoritățile ?" Și ca să arate că lucrurile stau chiar așa și nu altfel, a poruncit cîtorva dintre băieții-membri ai clubului pe care îl conduce să-și îmbrace uniformele naziste și iată-i în scurt timp mărșăluind pe străzile Londrei spre localul „Blue Coat Boy". Ajunși aici se așează la mese și încep să comande băutură. Chelnerul îi abandonează pe ceilalți clienți, vine lîngă ei, se apleacă în fața șefului, la comanda și dispare însoțit de privirile consternate ale celor din local. „Clientu-i client, indiferent ce uniformă poartă !" îi se adresează el mai tîrziu celor care priveau prostește și fără să înțeleagă dacă cele văzute sînt reale sau numai o imagine de coșmar despre niște timpuri îngrozitoare, care nu ar trebui să se mai repete niciodată !

NICOLAE NICOARĂ

Lumea se amuză

(După „LUDAS MATY" — Ungaria)

În ce an începe mileniul al treilea ?

Cu opt decenii în urmă, cînd stătea să înceapă veacul nostru, al 20-lea, în mai multe țări s-au iscat controverse și polemici pe tema : cînd începe și cînd se termină un secol ? În mod concret, cei ce se angajaseră în elucidarea acestei chestiuni căutau să determine dacă secolul al XIX-lea urma să se termine la 31 decembrie 1899 (și, în mod corespunzător, secolul al XX-lea să înceapă la 1 ianuarie 1900), sau dacă acest sfîrșit trebuia să se situeze la 31 decembrie 1900, veacul al 20-lea urmînd să debuteze la 1 ianuarie 1901. Nu s-a ajuns, atunci, la nici un rezultat, și, ca urmare, unii au salutat apariția unui nou secol la o dată, alții peste un an.

Poate cam devreme, avînd în vedere că pînă la finele secolului 20 mai sînt încă două decenii, controversele și polemicile amintite au fost, după cum ne informează „Le Figaro", reluate. De astă dată, firește, avînd ca obiect întrebarea : la ce dată începe secolul al 21-lea (și, totodată, mileniul al treilea) al erei noastre ? La 1 ianuarie 2000, sau la 1 ianuarie 2001 ? Altfel spus, anul 2000, în întregul său, aparține secolului 20 sau celui următor ?

În favoarea celor care consideră că anul 2000 este primul an al secolului al 21-lea (și în același timp al mileniului al treilea) pledează argumentul psihologic. Oamenii sînt deosebit de sensibili la cifrele rotunde. De aceea, în decursul timpului, anii cu cifre rotunde au fost luați ca început de perioadă, nu ca sfîrșit. Astfel, la terminarea primului mileniu al erei noastre, groaza cea mare (că vine sfîrșitul lumii) o provoca anul 2000, și nu anul 2001. Apoi, în limbaj modern, este mai comod cînd spui anii '20, anii '60 etc. să incluzi toți anii care încep cu 2, cu 6 etc., decît să atașezi anul 20 deceniului al treilea, anul 60 deceniului al șaptelea ș.a.m.d.

Examinarea științifică a chestiunii duce însă la alte încheieri. În sistemul nostru de numerație, sistemul zecimal, un deceniu are 10 ani întregi, un secol — 100 de ani întregi, un mileniu — 1000 de ani întregi. Numai după ce se termină în întregime, la secundă, anul, sau deceniul, sau secolul, sau mileniul precedent, poate începe următorul (an, deceniu etc). Trebuie să treacă 100 de ani încheiați pentru ca secolul al doilea să poată începe. Numai după scurgerea a două milenii în întregul lor se poate considera că începe mileniul al treilea. În acest caz, pentru a determina cu precizie cînd se termină mileniul nostru, al doilea, trebuie să vedem cu ce cifră a început numărarea anilor erei noastre.

Dacă această numărare ar fi început cu 0 (zero), atunci, în sistemul zecimal de numerotație, ultima cifră a numerelor care marchează sfîrșitul deceniilor ar fi fost 9 (9, 19, 29 etc.), numerele imediat următoare (10, 20, 30 etc.) aparținînd noilor decenii. La fel și cu secolele : toate s-ar termina în 9 : 99, 199, ... 999, ... 1899, 1999 ș.a.m.d., iar anii care vin imediat după aceștia (100, 200 ... 1000, ... 1900, 2000) ar trece la secolele (iar în cazul anilor 1000 și 2000, și la mileniile) următoare.

Dar începerea numărării cu 0 este o pură abstracție matematică. Atunci însă cînd matematica este chemată să consemneze realitatea înconjurătoare, lumea materială, un anumit număr de obiecte concrete, o serie nu mai poate începe cu 0. Așa, de exemplu, într-o echipă de fotbal nu există un jucător cu numărul 0, pe o stradă nu există o casă cu numărul 0 ; la fel, nu există 0 ale lunii. În toate aceste cazuri se începe cu 1. Pentru că 0, luat de sine stătător, arată nu că ceva există, ci, dimpotrivă, că ceva nu există. Așadar, anul fiind o realitate materială, o durată determinată, concretă de timp, nu poate exista nici un an 0. În schimb anul 10, oricare al 10-lea obiect dintr-o serie reprezintă realități incontestabile. Este deci limpede că din punctul de vedere al consemnării realității înconjurătoare, a lumii materiale, o serie de 10 elemente concrete — pentru că avem tot timpul în vedere numerația în sistemul zecimal — începe cu numărul 1, prima realitate palpabilă, și se termină cu numărul 10, a zecea realitate incontestabilă.

Cum însă realitățile pe care le consemnează cifrele în discuție — anii — au existat, fără discuție, și înainte de anul 1, s-ar fi putut, cînd s-au pus bazele actualului sistem de numărare a anilor, să se stabilească și un an 0. Ar fi fost un fel de botez al anilor cu cifre fără legătură strictă cu regula științifică de numerotare (potrivit căreia numărul care indică ordinea într-un șir de obiecte trebuie să coincidă cu numărul care arată cantitatea obiectelor șirului pînă la — inclusiv — numărul respectiv) : ar fi fost, de exemplu, ca și cum cineva ar numerota 10 caiete de la 0 la 9, caietul 0 fiind primul din serie, el însemnînd de fapt unitatea, adică 1, dar marcat în mod convențional cu 0. În acest caz ins și numărătoarea anilor dinaintea erei noastre ar fi trebuit decalată cu 1, sau chiar cu 2, dacă ar fi existat dorința ca și acești ani să aibă anul lor 0.

Unii mai cred că eventuala numărare a anilor începînd cu 0 ar însemna același lucru ca și marcarea distanței începînd cu kilometrul 0. Dar kilometrul 0 nu este decît un punct, punctul 0, distanțele următoare, începînd cu primii milimetri, în oricare sens, făcînd parte din kilometrul 1. Cînd ai trecut pe lîngă piatra kilometrică cu numărul 1, înseamnă că kilometrul 1 s-a sfîrșit, și intri în kilometrul 2. Se marchează deci sfîrșitul unui interval, nu începutul lui. În cazul măsurării timpului, lucrurile stau invers : se marchează începutul unei perioade de timp, nu finele ei ; revelionul — ca să luăm exemplul cel mai caracteristic — se face nu pentru a sărbători terminarea anului vechi, ci pentru a marca *începutul* noului an.

Din toate aceste motive, cînd s-a stabilit, retroactiv, numărarea anilor erei noastre, s-a început, în mod corect, cu anul 1. În aceste condiții, mileniul al doilea se termină la 31 decembrie 1980.

Putem deci concluziona că dacă problema este examinată în chip științific, nu sentimental, anul 2000 aparține secolului al 20-lea, adică mileniului 2, iar secolul al 21-lea și mileniul al treilea ale erei noastre încep la 1 ianuarie 2001. Cît privește sărbătorirea, marcarea acestui debut, s-ar putea ca ea să se facă, la fel ca și pentru secolul al 20-lea, în doua tranșe, de către unii în mod corect, la 1 ianuarie 2001, dar de foarte mulți cu un an mai devreme, sub imperiul presiunii psihologice pe care o exercită formidabila modificare în calendar a tuturor celor 4 cifre care consemnează anul : transformarea lui 1999 în 2000.

ION D. [illegible]

I.C.O.M. sau despre cooperare

Consiliul internațional al muzeelor (I.C.O.M.), organizație internațională înființată în 1946 în vederea ajutorării dezvoltării muzeelor din întreaga lume, numără în momentul de față peste 7 000 membri din 120 de țări. Membrii sînt individuali și instituții și organizații operînd în toate domeniile : știință, tehnică, etnografie, științe naturale, artă, istorie, arheologie, grădini zoologice și botanice, acvarii. Secretariatul care asigură activitatea de zi cu zi a organizației și coordonează acțiunile pe plan mondial, precum și Centrul de documentare asupra muzeelor se află la Paris. În 65 țări există comitete naționale care ajută muzeele ca să-și desfășoare activitatea în cele mai bune condiții. Există, de asemenea, 25 organe internaționale specializate, ai căror membri se întîlnesc periodic și discută problemele curente transmițînd rezultatele lucrărilor tuturor membrilor I.C.O.M. Ele sînt compuse din cei mai buni specialiști din întreaga lume în domeniile respective : istorie, arheologie, arhitectură, muzeografie, artă aplicată, artă modernă, conservare, sticlă, costum, documentare, educație, etnografie, expoziții, formarea personalului, instrumente muzicale, literatură, relații cu publicul, științe naturale, știință și tehnică, securitate în muzee. Conferința generală se ține o dată la 3 ani. Ea a avut loc recent (25 octombrie — 4 noiembrie) la Ciudad de Mexico și a dezbătut tema : „Muzeele și responsabilitatea lor în ceea ce privește patrimoniul mondial". Într-un interviu acordat Christinei Boel în ultimul număr din revista „L'Oeil" de către Hubert Landais, președintele I.C.O.M., și directorul muzeelor din Franța, s-a consemnat faptul că fondatorii I.C.O.M. au înființat această organizație în vederea găsirii celor mai bune mijloace și metode pentru dezvoltarea muzeelor, a renovării și reorganizării lor, a înființării de noi muzee, a facilitării unui continuu schimb de experiență și de idei între muzee. Organizația a răspuns în felul acesta celor două imperative majore ale perioadei imediat următoare celui de-al doilea război mondial : educație și reconstituirea patrimoniului distrus în urma conflagrației mondiale. Una dintre primele comisii ale I.C.O.M. a fost cea a educației, muzeul fiind considerat ca factor esențial de educație a maselor. Membrii I.C.O.M. au ajutat la depistarea și reintoarcerea în țările de origine a unor opere de patrimoniu dispersate în urma războiului. I.C.O.M. se ocupă de probleme de prezentare, difuzare, publicare, schimb de experiență, idei, personal, publicații, expoziții, diverse materiale, publicitate.

De ce au fost create muzeele ? Fără îndoială pentru a conserva obiectele de valoare. Dacă nu ar fi existat muzeele, omul nu ar fi avut posibilitatea să-și găsească vestigiile propriei sale existențe. În muzee omul își descoperă trecutul. Învață să-l iubească și să-l aprecieze. Ideea de a pune la dispoziția tuturor ceea ce era rezervat numai unei pături privilegiate este o idee revoluționară. Luvru, cel mai vechi dintre marile muzee, și-a deschis porțile — prezentînd colecțiile regale — la 10 august 1792 — ziua în care se prăbușea regalitatea în Franța. În momentul de față asistăm la o adevărată cursă contracronometru întreprinsă de guvernele țărilor care și-au recăpătat recent independența, pentru a-și recăpăta patrimoniul ce a fost spoliat și răspîndit în cele 4 colțuri ale lumii.

Ideea de muzeu a evoluat atît de mult în ultimele 3 decenii încît s-a ajuns la paradoxala situație de a se [illegible] muzee fără obiecte. Muzeul viu, fo[illegible] de cultură și educație, este un bun al tuturor și trebuie privit ca atare.

N. N. R[illegible]

Itinerar între două oceane (III)

Oftatul cristalin al gheții

De o parte și de alta a meselor lungi, interminabile, aliniate într-un înghesuit paralelism, ziariștii adunați la „Clubul național al presei" din Washington îl ascultă pe orator. Sînt vreo mie. O mie de comeseni degustă, cu o mașinală lipsă de apetit, meniul. În pahare, cuburile de gheață scufundate în orice, în coca, în ceai, în sucuri de fructe, în sifon, în lapte își schimbă poziția, contururile se rotunjesc și din această topire lentă rezultă un clinchet vesel și șoptit ca o joacă ascunsă.

Iată o simfonie tipic americană — clinchetul gheții în pahare — într-o țară în care totul se bea foarte rece și se bea mult, din zori și pînă în zori, deși nu neapărat alcool. Un pahar care nu se umple cu gheață și apoi cu lichid este lucrul care se întîmplă cel mai rar în America, evident cu excepția oamenilor decși să-și împartă averile din pofta sportivă, de a o lua de la zero... Nu numai în baruri, în restaurante, în foaierele teatrelor sau cinematografelor, la diversele conferințe sau reuniuni abundența obsesivă a acestui clinchet se face resimțită, dar și în parcuri sau pe stradă unde cortegiile de pahare (de hîrtie) sînt lăsate sub cerul liber. Și acolo gheața se molestește în oftaturi cristaline în această lume ce se dorește nouă pentru eternitate și care și-a găsit, încă pe prima sută de metri a cursei, cîteva obsesii rămase, toate, teribile și de nedislocat. O adevărată civilizație a gheții domină peisajul cotidian nord-american începînd cu mania fiecărei familii de a avea un frigider în care să încapă și mobila și terminînd cu rezervoarele de cuburi din hoteluri sau de pe stradă aflate la îndemîna celor dornici să folosească gheața cu orice prilej pentru a o introduce în orice, inclusiv în ce nu s-a inventat încă...

Costul unei asemenea ere glaciale comandate de o societate în stare să consume oricît este, desigur, imens. Petrolul devine pînă la urmă, gheață, electricitatea se transformă în gheață și banii la fel, ceea ce ar putea să însemne că nimic nu se pierde... Se pierde, totuși, cîte ceva și, în primul rînd, capacitatea americanilor de a crede că a bea mai rar și mai căldut poate fi mai puțin grav decît sfîrșitul lumii...

America se alintă printre cuburi transparente, de toate formele și mărimile, nu pentru că savoarea frisonului ar fi tulburat decisiv primele plutoane de pionieri și, ca atare, acestia ar fi lăsat cu limbă de moarte că suprema lingușire a cetățeanului american ar fi introducerea sa în gheață... Nicidecum. Un calcul veros, condimentat cu arta de a impune publicului o obsesie, a demonstrat cu o definitivă suficiență că un pahar plin cu gheață este incomparabil mai puțin plin cu orice altceva. În consecință prețul băuturilor este transferat gheții și din această diferență minoră „en detail" și grozavă „en gros" s-au născut industrii, au apărut averi iar de partea cealaltă setea cea de toate zilele, o sete întreținută asiduu și voluptuos.

Strania deplasare de la conținut de formă, cu menținerea intactă a beneficiului mergînd pînă la oricît la sută, are o cadență aparte în America și îmbracă toate compartimentele vieții. Întrucît se vinde și se cumpără orice — munți sau nasturi, autostrăzi sau pantofi, vase-ghicant și jucării pentru copiii care vor crește în nave cosmice, bucăți de orașe, bucăți de fluvii și așa mai departe, fiecare încearcă să cîștige cîte ceva din această vînzare-cumpărare a Americii însăși. Senzația finală este însă că toată lumea pierde. Din fericire pentru o minoritate, pierde de fapt, majoritatea. Adică clientela normală, consumatorii mărunți, cei care nu cumpără geografia fizică, solul și subsolul în cantități continentale sau, chiar, parțiale.

Pentru ca marea masă de consumatori să-și golească buzunarele mentinîndu-și o urmă de zîmbet pe buze, asudă din greu marea industrie a reclamelor. Reclama de tip nord-american este cea mai dulce ghioagă din istoria științei, tehnicii și artelor. Ea ambalează în sloganuri care îți intră în vine, într-o cută de creier sau undeva pe retină, orice, transformînd derizoriul într-un suprem ideal și te izbește atît de frecvent, de percutant, de neiertător, încît îți vine, sărac lipit, să spargi o bancă și să fugi repede la magazin pentru a-ți cumpăra neapărat frigiderul cutare și a asculta, apoi, cum ghiața octogonală se topește ca niciodată, n[illegible]ieri, exclusiv pentru tine, schimbînd gustul cealului și, ah, gustul vieții...

RADU BUDEANU

„Îi iubesc pe toţi cei care îmi amîntesc că n-am fost făcuţi din noroi, ci din argilă şi cu atît mai mult pe cei care ne pot învăţa cum să ne modelăm argila"

Convorbire cu Octavian Paler

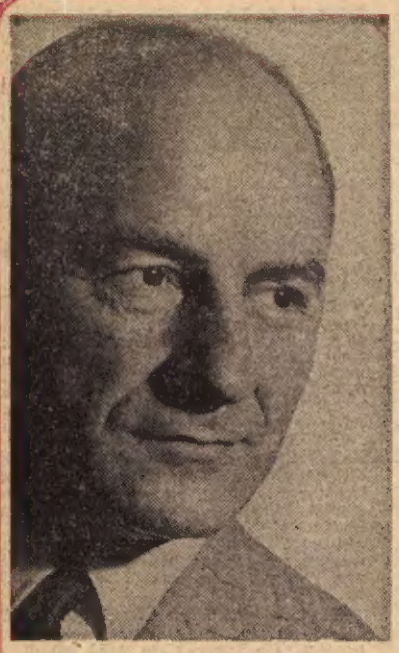

Notă autobiografică

S-a născut la 2 iulie 1926 într-un sat din fostul judeţ Făgăraş : Lisa.

După propriile declaraţii, munţii i-au fost primul profesor. Tatăl său, ţăran autodidact, l-a învăţat să scrie, să citească şi istoria românilor, înainte de a merge la şcoală. În ziua cînd trebuia să plece la liceu, a vrut să fugă şi să se ascundă în pădure. Nici azi nu ştie dacă a fost bine sau rău că tatăl său l-a ajuns şi l-a înduplecat să se întoarcă.

După absolvirea liceului (în acei ani a descoperit singurătatea, cărţile, dragostea şi himerele de uz personal), a urmat cursurile Facultăţii de litere şi filozofie şi ale Facultăţii de drept din Bucureşti. A scris atunci trei cărţi (un roman, un volum de eseuri şi altul de versuri), ale căror manuscrise le purta tot timpul în servietă cu sine, de teamă să nu i le fure cineva, în lipsă, sau să nu cadă pradă vreunui incendiu. Într-o zi, a uitat servieta într-o librărie unde citise pînă la ora de închidere o carte pe care n-avea bani s-o cumpere. După o noapte albă, a doua zi în zori a aşteptat deschiderea librăriei, dar nu şi-a mai găsit servieta. A încercat un an să refacă din memorie manuscrisele pierdute, dar n-a reuşit. A jurat atunci să nu mai scrie şi şi-a ţinut jurămîntul zece ani.

A călătorit mult, deşi n-a visat asta şi s-a temut totdeauna de necunoscut. Singurele călătorii pe care şi le-a dorit au rămas mereu în afara drumurilor sale : Spania şi nordul polar. A aflat, în schimb, o recompensă pe ţărmurile însorite ale Mediteranei unde a învăţat lecţia grecilor despre surîs.

Crede că omul reintră periodic în labirint pentru a-şi reînnoi victoria asupra Minotaurului şi că secolul XX e unul dintre aceste momente în care angoasa se amestecă cu speranţa. Se teme de moarte, de suferinţă, de cruzime, de prostia aroganţă, de şerpi şi de multe altele. Se mîndreşte cu un singur curaj. De a iubi totuşi lumea şi viaţa.

În timpul studenţiei a vrut să se angajeze undeva cu caiet temporar, dar încurcînd prea repede chitanţele a fost sfătuit să găsească alte mijloace pentru a cîştiga un ban. A ratat atunci şi o tentativă de a ocupa la o editură un post de corector, apoi dintr-o întîmplare a devenit ziarist, dar într-una din cărţile sale scrie că nu cunoaşte nici o meserie mai bine ca aceea de a-şi face iluzii. Are viciul cărţilor, cumpără mai multe cărţi decît poate citi şi e disperat că va muri fără să fi citit tot ce-a vrut să citească. A descoperit că transformarea greşelilor în orgoliu e un mijloc bun de a te apăra de regrete.

Scrie uşor, direct la maşină, deşi fraza sa pare elaborată. Cele mai bune pagini sînt cele scrise pe nerăsuflate. Se crispează cînd critica literară îl consideră un stilist sau un neoclasic, deoarece în artă îi admiră pe cei care pun întrebări, iar în viaţă nu ştie, se pare, să păstreze măsura, care a fost totdeauna semnul distinctiv al spiritelor clasice. E convins că, pentru a fi sfărîmată, oglinda trebuie mai întîi privită atent. Ca atare, a făcut din cărţile sale o confesiune neîntreruptă. După cum e convins că frumosul e mai puţin important decît adevărul şi că omul n-ar putea trăi fără să creadă în ceva decît dacă s-a hotărît să vorbească nu de viaţă, ci de carieră.

— În literatura noastră actuală reprezentaţi o rară, strălucită sinteză a confesiunii cu eseul filozofic. Aşa îmi apăreţi în „Scrisori imaginare", splendid dialog cu spirite ilustre. În această carte sînteţi la fel de deschis spre mărturisire ca şi spre eseul filozofic (pentru că fiecare scrisoare împreună cu poemul final constituie un eseu : despre ideal, speranţă, iubire, despre timpul sperat, frumuseţe, demnitatea omului, despre tiranie, raţiune etc.). Comunicarea cu marile spirite şi cu noi, cititorii, şi elaborarea eseului filozofic în sine sînt la fel de importante pentru dv. ?

— Să ne înţelegem mai întîi asupra noţiunii de „eseu filozofic". Cum să faci filozofie cînd judeci aproape totul cu inima ? N-am putut niciodată să urmez destul de conştiincios drumurile raţiunii. Mereu am tras cu urechea la cîntecele de sirenă care m-au împiedicat să devin un spirit sistematic. În aceste condiţii, nu-mi rămînea, firesc, decît confesiunea.

Şi orice confesiune e, se ştie, un monolog. Comunicarea se realizează numai dacă **aude** cineva această mărturisire. Abia atunci monologul devine dialog, comunicare.

Scrisorile pe care le primesc sînt, din fericire, un semn bun pentru confesiunile mele. Iată ce-mi scria cineva recent : „Nimic nu-i pierdut, nimic nu-i cîştigat. Mi se pare că acelaşi tribut îl plătim şi într-un caz şi în altul. Doar că atîta vreme cît trăim totul este posibil. O putem lua mereu de la capăt, fără a contabiliza eşecurile, trădările noastre şi ale celorlalţi. Numai moartea ne la definitiv posibilitatea de a ierta, de a repara". Am regăsit în aceste rînduri propriile mele convingeri, cele care mă împing să scriu, să mă confesez. Deşi, din păcate, eu nu pot ierta fără condiţii. Altădată aş fi reuşit. Acum nu.

— În multe cazuri personajele din „Scrisori imaginare" sînt numai un pretext pentru a ilustra o opţiune, în altele personajul invocat trimite la altul (Unamuno la Don Quijote, Loti la Don Juan, Wells la Nietzsche etc.). Marea majoritate a lor vă sînt apropiate. Criteriul afectiv a fost unicul în selecţia personajelor ?

— Într-adevăr, numele invocate sînt, în genere, un pretext. E un amănunt care a scăpat unora. Cineva care-l iubeşte pe Pascal, de pildă, mi-a reproşat tonul din „A patra înţelepciune". Trebuie să precizez că şi eu îl iubesc pe Pascal, dar acolo nu era vorba de el, ci de refuzul consolărilor. Lăsam să strige acea parte din mine care nu crede că trebuie să sporim singuri suferinţa. Ea există oricum prin grija altora.

În privinţa „criteriului afectiv" lucrurile sînt ceva mai complicate. Mai mult talent nu înseamnă totdeauna mai multă conştiinţă şi, deci, un prilej în plus de a iubi. Gide jură credinţă fiecărei cărţi pentru a o trăda la cartea următoare. În schimb un Albert Camus îmoune şi prin talentul său şi prin conştiinţa sa. De la un mare scriitor dubiat de o conştiinţă ai ce învăţa, în timp ce de la unul care-şi schimbă măştile mereu ce poţi să înveţi ? Talentul nu se învaţă, iar inconsecvenţa n-avem nevoie s-o învăţăm, căci o avem şi singuri.

— Cartea dv. — pe care o consider cea mai frumoasă şi cea mai densă scrisă pînă acum — este un ansamblu unitar, o suită de confesiuni — eseuri în care temele majore sînt iubirea, singurătatea, înţelepciunea. În epistolele despre singurătate vă adresaţi unor mari solitari de la Nietzsche la Kafka, în cele despre înţelepciune vă adresaţi filozofilor sau unui Flaubert sau Gide pe teme filozofice. Seria personajelor înclinate iubirii îmi pare mai eterogenă. Doriţi să-mi spuneţi cum s-a constituit respectivul capitol ?

— Nu ştiu cîtă importanţă are asta. Mai degrabă ar trebui, cred, să spun că prin iubire înţeleg reversul singurătăţii. Probabil, toţi oamenii încep prin a fi insule, dar unii rămîn toată viaţa insule şi mor mai singuri decît s-au născut. În timp ce alţii cunosc dragostea şi dăruirea. Poate că fericirea nu e decît norocul unora de a fi mai puţin singuri, mai puţin insule decît alţii. Sau privilegiul de a pricepe la timp că pe o insulă nu prea ai ce apăra. Nici măcar pe cel care o cultivă.

De fapt, a iubi, a iubi ceva, mi se pare singurul semn de înţelepciune. În rest, mă pricep prea puţin să despart binele de rău. Marii înţelepţi mai mult m-au încurcat, împiedicîndu-mă să simplific. Am încercat să învăţ singur, cît am reuşit, să nu mă încurc prea tare în regrete. După cum vedeţi, încerc să micşorez cît pot însemnătatea defectelor mele de structură.

— Sînt care personajele „Scrisorilor imaginare" numai ocazii pentru reveriile dv., aşa cum au fost oraşele Mediteranei sau din contră — cei puţin cu aşa am avut impresia — păreţi mai legat afectiv de ele ? Puteţi fi anti-călător, dar cred că sînteţi iubitor de filozofi şi scriitori iluştri.

— Sînt. Chiar dacă nu văd un merit în asta. Într-o zi, aşteptînd să înceapă o reuniune, am scos o carte de masă şi am început s-o răsfoiesc. Stendhal, „De l'amour". Un prieten care stătea aproape de mine, poetul Adrian Păunescu, mi s-a adresat malitios : „Rîndul trecut citeai ceva despre Cervantes. Acum Stendhal. Vezi că ai să rămîi cu el". Răsetele înfundate care au urmat au preluat prompt ironia. Dar ameninţarea nu mi se părea chiar atît de, cum să spun, înfricoşătoare. În fond, recunosc că am avut uneori tentaţia să mă refugiez printre cărţi. Nu pentru a fugi de adevăr, ci pentru a ieşi în întîmpinarea lui, convins că adevărul nu se află neapărat acolo unde e zgomotul mai mare, iar arta ne poate învăţa nu numai cum să ne comportăm într-un muzeu, ci şi pe stradă. Vă mărturisesc că fraza cea mai tulburătoare rostită la moartea cuiva am aflat-o din istoria artei. Ea a fost rostită de un fost canibal din insula Dominique într-o dimineaţă de mai din 1903. „Gauguin a murit, acum nu mai există nici un om", repeta el printre hohote de plîns. Aţi auzit vreun necrolog mai tulburător ? Îi iubesc pe toţi cei care îmi amintesc că n-am fost făcuţi din noroi, ci din argilă şi cu atît mai mult pe cei care ne pot învăţa cum să ne modelăm argila.

— Faulkner în „Writers at Work" se situa în următoarea suită : Mark Twain, prima generaţie : Theodore Dreiser şi în special Sherwood Anderson, a doua generaţie : Faulkner, a treia. Aţi încercat vreodată să vă situaţi într-o genealogie spirituală ?

— Nu. Îmi ajunge că pot să admir.

— V-aţi numit singur „anti-călător", deşi aţi călătorit foarte mult. Desigur, scrierile de călătorie n-au fost decît un pretext pentru confesiuni lirice, pentru reverie. Marile teme favorite ale dv. : speranţa, iubirea, frumuseţea etică, frumuseţea naturii apar cu claritate încă din aceste prime două cărţi. Visaţi călătorii, dar mai ales visaţi întoarcerea la un ţărm ideal (Itaca sau o insulă a Pacificului). Temele de mai sus apar şi mai net, mai zguduitor în „Mitologii subiective" şi în special în „Scrisori imaginare". Cum să înţelegem aceste trei etape ?

— Nu pomeniţi tocmai o carte la care eu ţin foarte mult : „Apărarea lui Galilei". În dilema ei se află cumva răspunsul. În realitate, sînt mai vulnerabil decît vreau să par. Şi mai contradictoriu. Reflexele mele retractile nu m-au apărat de lăcomie. Nici prudenţa nu m-a făcut un resemnat. Tocmai de aceea sînt în stare s-o iau mereu de la capăt. Nu mă pot instala în nici o tristeţe şi în nici o revoltă fără să simt că speranţa mă stringe de gît. Şi pe urmă, anti-călător nu înseamnă sedentar. Înseamnă numai că nu mă simt bine decît pe un „pămînt sigur", cunoscut. Incertitudinile trăite sînt cu siguranţă infinit mai fertile decît certitudinile de împrumut. Dar în incertitudine nu poţi locui. Ea te arde, te biciuie, nu te lasă să dormi. Chiar marinarii cei mai pasionaţi vor să simtă uneori în locul punţii vaporului o stîncă sub picioare. Visează, în locul eternului tangaj al mării, o oră imobilă pe ţărm. Uitaţi-vă la statuile ecvestre. Un picior al calului e totdeauna ridicat. Dar pentru ca statuia să nu se prăbuşească, celelalte trei picioare trebuie să se sprijine pe soclu. Sau întrebaţi-i pe cei care au stat mai mult la Veneţia ce înseamnă nostalgia „pămîntului sigur"... Firesc, mi se poate răspunde că în anumite împrejurări şi certitudinea poate deveni un adăpost primejdios. Aşa este. După strigătul de triumf, după bucuria care inundă, poate veni trufia; sau rutina dogmei. Poate veni bigotismul. Bigoţii nu sînt, în fond, decît credincioşi care au pierdut orice şansă în credinţa lor. Ei nu mai merg înainte, ci stau îngenuncheaţi pe certitudinile lor. Nu mai au nimic de sperat, pentru că între timp certitudinile lor au devenit lanţuri. Din păcate, prea multe credinţe au purtat în pîntecele lor un martir gata să devină călău. Profeţii au dus uneori sub mantia lor un cuţit. Ei n-au aşteptat atunci decît o armată care să le stea la îndemînă pentru a-şi măcelări pe cei care nu vroiau să se lase mîntuiţi. Pe de altă parte, e la fel de adevărat că profeţii cei mai aprigi n-au excelat niciodată prin speculaţii subtile. Ei au despicat idolii în două, neacceptînd că există alt adevăr decît cel al credinţei lor. Cei care practicăm divagaţia şi îndoiala trebuie să învăţăm să fim mai modeşti. Singura noastră consolare este libertatea de a alege mereu. Dar văd că divaghez şi acum prea mult.

Iubesc fiinţele, vreau să spun, cîtă vreme ele nu-mi pun în pericol setea.

— Sînteţi în cărţile dv. nostalgic, melancolic deşi foarte lucid, chiar înclinat spre desperare, mai rar senin. Forţa laitmotivului iubirii, speranţei, fericirii au exprimă în realitate o luptă, o aspiraţie spre ceva greu de atins, spre ceva pe care nu l-aţi atins ?

— Probabil, nu cred atît într-o linie de sosire cît în nevoia de a-mi urma drumul spre ea. Să vă povestesc o întîmplare petrecută în trenul de Vaslui. Un om a apărut la un moment dat în uşa compartimentului. Ţinea în mîinile sale negricioase şi murdare o foaie de hîrtie pătată şi mototolită. Bolborosea ceva, cu voce scăzută şi monotonă. Era evident, avea o suferinţă, o nevoie, şi deşi nu înţelegeam nici un cuvînt îmi dădeam seama că-şi înşiruia justificările. Dar nimeni nu-i dădea atenţie. Mai mult, toţi se prefăceau că nu-l observă. Inclusiv eu. O femeie tînără şi blondă citea „Au piano avec Maurice Ravel". Alta, care stătea lîngă mine, privea drept în faţă cu un aer absent continuîndu-şi parcă un gînd. A treia, cu spatele, se uita pe fereastră. Eu stăteam, de asemenea, cu nasul într-o carte. Şi toţi aşteptam cu o jenă imobilă ca omul din uşă să-şi încheie bolborosoala şi să plece. După ce-a plecat, **fără ca nimeni dintre noi să ştie cel puţin ce vrea să ne spună**, mi-am adus aminte de titlul unei cărţi pe care n-am apucat încă s-o citesc. Se cheamă „La violence du calme". Ei bine, spre ceea ce tind eu e să nu semăn cu cel din compartiment. Din păcate, ferindu-ne de capcane nimerim uneori în cea mai vizibilă dintre ele. Mi-am dorit echilibrul, să merg liniştit pe linia ce desparte viaţa de moarte, ceea ce e cu totul altceva decît nepăsarea. „Există un singur destin : ce mi se întîmplă mie", e o mărturisire greu de făcut. La urma urmei, chiar singurătatea n-a fost niciodată pentru mine altceva decît aşteptare.

— Aţi îndrăgit contemplarea pînzelor ilustre, a sculpturilor şi chiar a unor simple relicve arheologice. Prin eseurile dv. aţi descoperit multe sensuri noi în Goya, Gauguin. Vă vor absorbi din ce în ce mai mult aceste domenii ?

— În realitate, valorile care mă interesează în artă aparţin mai degrabă moralei decît esteticii. În timp ce scriu pentru „Un muzeu în labirint" am mereu în faţă „Mémoire Z" a lui Magritte. Pata de sînge de pe obrazul Afroditei mă tulbură de cîte ori o văd. Am senzaţia că dacă întind mîna, voi rămîne cu o urmă de sînge pe degete. Sîngele acesta pătează obrazul de marmură, dar şi pielea pe care am stat la soare. El este în egală măsură sîngele Afroditei şi sîngele meu. Crimele săvîrşite sub cerul Mediteranei şi cele care în secolul nostru au înroşit închisorile şi sîrma ghimpată, iată-le amestecate în memoria Afroditei. Cred că se înţelege de aici ce mă împinge să visez o istorie etică a artei. Ne interesează oare că Baudelaire a trăit cu o fe-

(Continuare în pagina 24)

VIRGIL SORIN

(Fragment din convorbirea cu Octavian Paler, dintr-un volum de convorbiri aflat în pregătire)

Piaţa Scînteii 1, cîsuta poştală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publicişti comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Neiu Ionescu) – 2558, 2566 ; Secţia politică-economie (Lionel Nişcescu, N. Gr. Mărăşanu, Ion D. Goia) – 2566 ; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) – 2560 ; Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) – 2566 ; Sector ştiinţă-sport (Ovidiu Ioanoţoaia, Liviu Timbus) – 2559 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 2600 ; Scrisori, semnal cititorului (Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 2130 ; Sector fotoreporter – 2528 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) – 2123, 2563, 2072 ; Administraţie 17 78 92 şi 17 60 10 – interior 2124 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 2550) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 2128) ; redactor şef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 11226, Bucureşti strada 13 Decembrie. Paginatori : Marcel Nicolae, Dan Marcu şi Popa Eugen.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505